THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS AVCTORITATE ET CONSILIO
ACADEMIARVM QVINQVE GERMANICARVM
BEROLINENSIS GOTTINGENSIS LIPSIENSIS
MONACENSIS VINDOBONENSIS

VOLVMEN II

AN — BYZERES

MDCCCC—MDCCCCVI
LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

artigraphia, -ae *f. ab* artigraphus. GRAMM. suppl. 174 *nomina* quae sunt a masculinis venientia ... theologia analogia artigraphia orthographia et cetera his similia producuntur in paenultima.

artigraphus, -ī *m. vox hybrida, ab* ars *et* γράφω, *cf.* τεχνογράφος: *artis scriptor.* SERV. gramm. IV 440 quas ipse ponit artigrafus (*sc. Donatus*). Aen. 1, 104 quidam artigraphus. 5, 522 secundum Iubam artigraphum. CLEDON. gramm. V 49 Plinius artigraphos dicentes pronominibus finitis accidere personas reprehendit. EVTYCH. gramm. V 448 omnibus artigraphis in hoc consentientibus. POMP. gramm. V 205 apud plerosque artigraphos. CASSIOD. gramm. VII 145 Donatum artigraphum. 155 Nisus artigraphus. 209 frequenter artigraphos de orthographia tractasse. 212 secundum regulas artigraphorum. rhet. p. 495 H. secundum Fortunatianum artigraphum. 499 inperfectum syllogismum solent artigraphi nuncupare (Ps. BOET. grom. p. 395 ISID. orig. 2, 9, 7). *saepe apud recentiores grammaticos. Klotz.*

Artila *cogn. vir.* CORP. VI 32543 (*a. 227*) 33 ⟨M. Aur. M.⟩ f. Fl. Artila Phi⟨lippop. vico⟩ Stairesis.

Artillius *v. sub* Arrius *p. 645, 57.*

Artillus, -ī *cogn. vir.* CORP. XIII 1860 (*Luguduni, saec. III*) G. Geminio Artillo vet. leg. VIII Aug.

Artimeus *v.* Artemius.

Artimicla, Artimīsia *sim. v. sub* Artemis.

Artinius *v. sub* Arrius *p. 645, 52.*

Artinus, -ī, *cogn. vir.* CARM. epigr. 178 (*Treveris*) Acceptio Artino. *Diehl.*

artio, -īvī, -īre. [*ab* artus -a -um. *Th.*] GLOSS. constringere, coniungere. *cf.* arto. CATO agr. 40, 3 surculum praeacutum inter librum et stirpem artito ... surculum aridum, quem artiveris, eximito, eo artito surculum, quem inserere voles. librum ... artito usque adeo, quo. *cf.* 41, 2. 41, 3 surculos ... artito ad medullam. facito iis medullam cum medulla coniungas artitoque ea, qua terebraveris, alterum ex altera parte. NOV. com. 16 artivit linguam in palatum, coepit labia sugere. 41 artivit matri interfemin⟨i⟩a fortiter ('artivit pro artavit': NON. 505 *ad utrumque locum*). *Hey.*

Artion *insula Dalmatina.* RAVENN. p. 408, 16. *Tomaschek, PW. II 1455 contulit* Arba.

Artionī (*dat.*), *dea Celtica ursina. cf.* ἄρκτος, ἄρτος. CORP. XIII 5160 (*prope Bernam*) deae Artioni. INSCR. Bonn. Jahrb. 55/6 p. 245 Artioni Biber. *v. Ihm, PW. II 1454 et suppl. I s. v.*

Artiscius *v. sub* Arrius *p. 645, 59.*

Artisica *statio Mauretaniae Caesariensis.* ITIN. Anton. 12 (*v. l.* Artisiga).

Artissius, -ī *cogn. vir.* CORP. III 14370[10] Volk(ano) sacr. Aur. Artissius aedil. territor. contr. et K(astrorum) R(eginorum). ... posita X K. S. Orfito cos. *Diehl.*

artītus, -a, -um. *ab* ars. PAVL. FEST. 20 artitus bonis instructus artibus. ANTH. 19, 4 post artitum Nasonem. GLOSS. II 23, 33 artitus πάντεχνος, δαίδαλος. V 7, 24 (48, 27) edoctus. *cf.* artatus *sub* arto *l. 75.*

artius, -um, ἄρτιος. IMP. AVG. ap. Suet. Claud. 4 *Claudius* si est artius, ut ita dicam, holocleros, quid est quod dubitemus quin per eosdem articulos et gradus producendus sit, per quos frater eius productus sit? sin autem ἠλαττῶσθαι sentimus eum et βεβλάφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα *eqs.* MART. CAP. 9, 949 alia *diastemata sunt* chromatica, alia diatonica, item alia artia (archia *cod. Bern.*), alia perissa. *corruptus est locus de Saturniis* CHAR. gramm. I 288, 4 *ubi* artios *legitur. V.*

Artius, -ī, Ἄρτιος, *cogn. vir.* CORP. VI 29523 M. Volusio Artio Sextio T. f. Tiburtina coniux. X 2622 (*Puteolis*) M. Iunius Artius collibertus. XIII 2689 (*Augustoduni*) d(is) m(anibus) Artio. *hoc nomen ultimum fortasse celticum. cf.* Artioni.

Artlaus *v.* Archelaus *II 456, 33. Diehl.*

arto, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* artus -a -um *derivatum in locum verbi vetustioris* artire *successit. Th.*] *artum facere. vocabulum singulis locis habetur ap.* PLAVT. (*v. infra l. 77*) LVCR. LIV. MANIL. *al., nusquam ap.* TER. VARR. CIC. VERG. HOR. QVINT. TAC. *alios multos* (*nota* ICTOS *eo non uti praeter* VLP.), *usu crebriore insigne est in oratione pedestri ap.* VELL. SEN. phil. COLVM. VLP. *nec non apud infimi aevi scriptores, in versibus ap.* LVCAN. SIL. STAT. MART. *de scriptura* arcto *cf.* artus *p. 720, 35.* LVCAN. 8, 655 *v. p. 524, 5.* GLOSS. στενοχωρεῖ, stringit, constringere. artentur συνελαυνέσθωσαν, συνσφιγγέσθωσαν. V 346, 23 adfixit. 267, 19 adflixit sive conligavit (adfixit *Goetz. ceterum neque adfligendi notio aliena est ab hoc verbo, cf. p. 709, 62*). 168, 34 artatus constrictus. IV 311, 6 districtus [*ibid.* subers; *cf. Goetz*]. ISID. orig. 1, 7, 5 articuli ... nominibus artantur, id est colligantur. *cf.* GRAMM. suppl. 220, 34. [*hisp.* artar '*cogere*'. *M.-L.*]

I *artare aliquid*: PLAVT. Capt. 304 fortuna (*tamquam artifex*) humana fingit artatque ut lubet. *cf.* PAVL. FEST. 21, 1 artifices ... quod apte opera inter se artent. **A** *res corporales*: **1** *non certae sedis*: **a** *quae premunt* (*arte adfigere, aptare, adligare*): *de vinculis, sim.*: CELS. 6, 18, 8 fasciae ... ubi artatae sunt (*sc. ad ventrem*). SEN. Ag. 894 aper ... casse vinctus ... artat ... motu vincla. COLVM. 4, 29, 10 molliora vincula ... probamus, quae cum circumvenere truncum, adactis arundineis cuneolis artantur. LVCAN. 7, 143 *eques* frenorum ... artat (aptat *al.*) habenas. COLVM. 12, 44, 2 transversos fustes artato (*cf.* 12, 44, 3). *in phrasi translata* HIL. in psalm. 56, 8 iam non in uno Israhel funiculum hereditatis artatum sit. STAT. silv. 2, 1, 130 brevibus constringere laenis pectora et angusta telas artare lacerna. *arte claudere*: STAT. Theb. 10, 494 omnis porta coit; solas ... tardius artat Echion Ogygias. **b** *quae premuntur*: LVCR. 1, 576 sunt ... solida ... simplicitate, quorum condenso magis omnia conciliatu artari possunt. SEN. nat. 5, 3, 2 circa flumina ... nebula est artatis congestisque corporibus (5, 3, 1 corpora se in angustum contulerunt. *ibid.* spissarum nubium). LVCAN. 3, 398 structa laterum conpage ligatum artet humum *robur.* MART. CAP. 6, 599 aëris ... halitus undiquesecus ... diffusus artarit mediumque fecerit, quod ... circumclusit (*sc. terram*). 6, 600. ENNOD. opusc. 3 p. 371 Vind. in metallum (*sc. glaciem*) aquas artaverit *mons. de corporis partibus*: PAVL. FEST. 20, 17 artus, quod membra membris artentur (*cf.* ALC. AVIT. carm. 1, 87 lingua palato: *dat.? cf. l. 32. p. 709, 52*). SEN. epist. 101, 3 conpressum artatis faucibus spiritum. LVCAN. 4, 370 *tractus aquarum* aera non passus ... discurrere ... artavit clusitque animam (PRVDENT. psych. 34). SCRIB. LARG. 206 *emplastrum* iungit omnem partem divisam et fibulis artatam. PLIN. nat. 8, 30 artatis in rugas cancellis (*sc. in cute elephantorum; opp.* extentis). APVL. met. 4, 3 dolore plagarum alvus artata. TERT. cult. fem. 1, 2 circulos ..., quibus brachia artantur. NEMES. cyn. 92 sinus gemmatis balteus artet nexibus. HIER. epist. 38, 4 mitellis crispantibus vertex artabatur. 64, 19 qua (*zona*) ... pectus artatur et ... tunica . . constringitur. 117, 7 cingulo angustius pectus artatur. VVLG. Iob 18, 7 artabuntur gressus virtutis eius (*impii*; *cf.* 18, 10 abscondita est in terra pedica eius et decipula *eqs.*). prov. 4, 12 *viam aequitatis* cum ingressus fueris, non artabuntur gressus tui, et currens non habebis offendiculum. *artare aliquem vinculis, sim. v. sub II. in agricultura*: COLVM. 4, 29, 9 surculus ... per ... tenuiorem partem insertus eo latere artetur, quo est plenior. 4, 29, 14 sarmentum ... artatur foramini. 12, 47, 2 *mala* surculis sic transversis artentur, ut modice mala conprimant (*sc. surculi*). PLIN. nat. 17, 209 *vitis* contineri debet vimine, non artari. STAT. Theb. 4, 156 inexhaustis artantur tela pharetris. CORIPP. Iust. 4, 62 coniungunt tabulas et ferri nexibus artant. SEN. nat. 7, 27, 6 facies *cometae* ... non in angustum coniecta et artata, sed dimissa liberius *eqs.* PORF. OPT. 26, 11 artare primos eminentes angulos et mox secundos propagare latius. AVIEN. Arat. 529 summum signo caput angulus artat. 948 alios duo *circulos* parcior artat linea nec multa trahit istos ambitus aethra. 1015 *circulus* stringitur artatus zonarum mole duarum. SIDON. carm. 11, 9 recessu *sinus rupibus inclusi*, sic tamquam toto coeat de lumine caeli, artatur collecta dies. artare gyrum, globos *v. p. 709, 40.* **2** *loca*: **a** *artant res circumcludentes* (*imminuere ambitum, latitudinem*): SEN. Herc. f. 1211 illa, quae pontum Scythen Symplegas artat (STAT. Theb. 5, 347). STAT. Theb. 2, 434 Euboicis artatas fluctibus oras. IVST. 44, 1, 9. AVIEN. orb. 40 *caespes* latus *Asiae* artans Caspia contingit freta. AMM. 18, 8, 11 molinae ad calles artandas aedificatae. HEGES. 3, 5, 2 praerupto montis a laeva artatur *situs urbis.* PANEG. 12, 9 iugera artata pomerio. CLAVD. 28, 518 *amnis* silvis artatus opacis (ALC. AVIT. hom. 29 p. 150 venerabilibus ripis). 15, 225 *v. p. 709, 57.* *se artare*: MELA 1, 7 *mare* ubi primum se artat, Hellespontus vocatur (*opp.* qua diffunditur ... ubi *se* expandit; *syn.* ubi iterum *se* pressit. *similiter* APVL. mund. 6 mare per angustias oris artatum in artissimos sinus funditur; *ibid.* panditur ... premitur). AVIEN. orb. 222 ora 685. *artari reflexive*: PRISC. perieg. 10 *terra* bifido ... brachia litore pandens artatur ... utrimque assimilis fundae (*aliter de terra v. supra l. 11*). AMBR. Abr. 2, 6, 26 quietis ... angusta abundant, dissonis moribus ... spatiosa artantur. *cf. supra l. 35.* *artatus absolute i. q. artus* (*cf.* GLOSS.): LVCAN. 5, 234 artatus rapido fervet qua gurgite pontus (SIL. 15, 222. SERV. auct. Aen. 3, 419 maris angustias artati. SIL. 5, 42 sub angustas artato limine fauces ... ducebat iter *ad Trasumennum*). *cf.* 5, 51 RVT. NAM. 1, 242 CORIPP. Ioh. 2, 76. OROS. hist. 6, 21, 18 Gaetulos latius vagantes Cossus ... artatis finibus coercuit. **b** *artant res circumclusae* (*replere, stipare*): LVCAN. 2, 678 ora profundi (*i. ostium portus*) artantur casu nemorum (*sc. arborum truncis deiectis. cf.* HEGES. 4, 27 lin. 40 Web.). 9, 35 pelagus victas artasse carinas (SIL. 14, 370. AMM. 23, 3, 9 classis latissimum flumen). PLIN. nat. 3, 83 angustias eas (*inter Corsicam et Sardiniam*) artantibus insulis parvis. SIL. 4, 664 *ego Trebia* clipeis ... virorum, quos mactas, artatus iter ... reliqui (SYMM. orat. 2, 26). STAT. Theb. 8, 413 iaculis artatus ... aer (CORIPP. Ioh. 2, 214 ipsis artatur ab hastis campus. *cf.* 2, 20 pruinae nube ... arbor ... omnis albet et ipse suis artatur motibus aer. *an* molibus?). 11, 39 artatur denso fugientum examine vallum. MART. 2, 90, 6 atria ... artat imaginibus. **3** *scripta* (*dicta*): VELL. 2, 86, 1 in transcursu tam artati operis. MART. 1, 2, 3 hos eme, quos artat brevibus membrana tabellis (14, 90). 12, 5, 2 decimi ... libelli artatus labor est et breve rasit opus. HIER. epist. 48, 14 universa, quae nos de virginitate ... lato sermone diffudimus, ille brevi artavit compendio. EVCHER. instr. 1 p. 123 Vind. obscurissimus locus, nobis tamen pro festinatione sermonis artandus. SIDON. epist. 4, 3, 8 artati carminis brevitas. ENNOD. epist. 2, 2 p. 41 Vind. *epistularum brevitatem* in angustum artavit festinatio portitoris. 4, 24 p. 115 ar-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tatur pagina, cui vix ... verba tribuuntur (7, 12 p. 180). MACR. sat. 5, 1, 8 tanta brevitate dicentem, ut artari magis et contrahi brevitas ipsa non possit. MART. CAP. 9, 985 trochaeus ..., qui ... octo primis positionibus constet, reliquis in elationem quattuor brevibus artetur. ENNOD. epist. 2, 13 p. 53 Vind. oris thesaurum quibuscumque artare confiniis (*cf.* 2, 6 p. 44. 3, 32 p. 94). FAVST. REI. grat. 2, 6 p. 71 Vind. apostoli sensum intra gentilis decreti artare ... angustias.

B *res incorporales*: **1** *tempora*: VELL. 1, 16, 2 artati temporis spatium (1, 16, 4 *v. sub II*). FRONTO p. 196, 11 N. quom omnibus negotiis ⟨a⟩rtata sint tempora. 198, 3 quinquennium in triennium artavit. VLP. dig. 42, 1, 1 tempus iudicati ... nonnumquam artat, nonnumquam prorogat. SYMM. epist. 5, 34 (32), 1 tarda evocatio perveniendi tempus artavit. 5, 38 (36). AMBR. exam. 4, 5, 21 *sol* ubi ... in septentrionem se subrigit, spatia diurna producit, noctes vero artat ac stringit. *sim.* CARM. de mens. (poet. min. V 58, 7) 1 artatur niveus bruma Ianuarius arva (atra *Riese*). **2** *alias res*: **a** *temporis spatio angustato*: PETRON. 80 dies sollemnis ludum artaverat (attulerat *Büch.*). VLP. dig. 48, 19, 8, 7 esse tempore poenam artandam. SYMM. epist. 7, 105, 1 tarda emptio ... sollicitis artetur angustiis. orat. 2, 29 cum incipientium studia brevis finis artaret. DIOM. gramm. I 468, 3 rhythmi certa dimensione temporum terminantur et ... nunc brevius artari, nunc longius provehi possunt. **b** *mensura vel vi ac potestate rei imminuta*: LIV. 45, 36, 4 in praemiis, in honoribus omnia artata. VELL. 2, 10, 2 Domitiae familiae ... artata numero felicitas. PANEG. 12, 32 fin. si ... difficilior frumentaria res fuisset, inopiam patienter ferebat et, quam numero artarat, annonam conparcendo laxabat. HIL. in psalm. 2, 16 ad meritum praemii ... ius libertatis metu constitutionis artatum est. HIER. in Is. 14, 2 (p. 176 Vall.) in hoc (*abl.*) solum artari videtur intelligentia, quomodo possederit Israhel ... victores. ENNOD. epist. 9, 3 p. 230 Vind. quod ... artis (*abl.*) fama nobilis artaretur obstaculis. **c** *aucta vi*: OROS. hist. 2, 12, 7 ni ... Cincinnatus ... artatam obsidionem oppresso hoste solvisset.

II *artare* a l i q u e m: **A** *corporaliter* (*corpus, membra artare*): **1** *artant homines ipsi*: LVCAN. 4, 627 *Alcides* medium conpressis ilibus artat *Antaeum*. HIER. homil. in Luc. 15 quamdiu illum meis brachiis non artabam. ENNOD. carm. 1, 4, 96 subolem ... complexa *Venus* mollia mellitis artavit ad oscula labris. PLIN. paneg. 23 quod occursantium populus te ... artaret (astaret *codd.*). SIDON. epist. 1, 9, 3. SIL. 4, 519 obvia densos artat turba g l o b o s (*cf.* 4, 452 gyroque per orbem artato). *de stellis* AVIEN. Arat. 603. **2** *artant vincula, sim.*: HIER. in Galat. 4, 20 si me vincula non artarent. VICT. VIT. 3, 46 pedibus manibusque ligatis vinculis ingentibus artat episcopum. DRAC. Rom. 10, 50 iuvenem (*obi.*) Scythicas artasse catenas (10, 49 ligant). PRVD. psych. 567 capit inpia Erinnys consensu faciles manicisque tenacibus artat. VITA Desiderii 21 caudis sonipedum indomitorum artatur. *de bestiis*: STAT. Ach. 1, 460 curva feras indago latentes claudit et admotis paulatim cassibus artat. *sim.* ARNOB. in psalm. 50 quos ... *medicus* scit posse salvari, iubet eos artari ..., secari, cauteriari. *aliter* SORAN. 2 (19), 26 *infantes* aut morte aut ingenti strictura artati sunt *in utero matris*. *nota*: VICT. VIT. 1, 34 artatur Maxima durae custodiae. **3** *artant loca* (*vel homines locis*): SIL. 4, 553 nec artatis locus est in morte cadendi (9, 322). STAT. Theb. 8, 352 omnibus alae artantur portis septemque excursibus haerent. HEGES. 4, 1, 4 caedebantur angustiis artati. VVLG. iud. 1, 34 artavit Amorrhaeus filios Dan in monte nec dedit eis locum, ut descenderent. CLAVD. 15, 225 intrantem Pontum (*i. eum, qui intrat P.*) qua Bosphorus artat. ARATOR act. 2, 470 dominum super omnia fusum claudere nemo potest parvisque artare figuris. *de bestiis*: CYPR. GALL. gen. 434 pascua quod fetas artarent parva duorum.

B *incorporaliter* (*artare libertatem, ius, animum, commoditatem, sim. alicuius*): **1** *aliquo malo admoto* (*vexare, sollicitare, adfligere*): AMBROSIAST. Rom. 2, 9 anima invisibilibus poenis artabitur. HEGES. 3, 1, 3 Nero artabatur futuris scelerum suorum poenis. VICT. VIT. 3, 22 *al.* 1, 28 insidiis. CORIPP. Ioh. 4, 379 terroribus. ENNOD. epist. 8, 16 p. 211 Vind. me ... aegritudines et, quicquid ad mortem vocat, artavit. VVLG. Iob 20, 22 cum satiatus fuerit *impius*, artabitur, aestuabit. GILD. chron. III p. 50, 1 artatus tali condicione *David*. GREG. TVR. glor. mart. 30 *diversis* doloribus artatus *aeger*. Franc. 9, 13. ENNOD. opusc. 3 p. 364 Vind. corda pavor artabat. **2** *temporis brevitate* (*constituere alicui breve faciendi aliquid spatium*): VLP. dig. 2, 11, 28 si quis ..., cum posset non incidere in tempestatem ..., si ante profectus esset ..., ipse se artaverit. *ibid.* neque sic artandus sit (est?), ut possit ... dici ..., neque permittendum ei ... causari. 38, 9, 1, 12 largius tempus parentibus ... tribuitur, quia artandi non erant, qui (*ibid.* neque ... urguerentur). 43, 24, 5, 2 neque tam artare adversarium, ut intra diem occurrere ... non possit. AVG. in ev. Ioann. 47, 9 non nos artat hora, quae solet die dominico. *similiter de hominibus*: VELL. 1, 16, 4 adeo ... artatum angustiis temporum *sc. quod clarum in oratoribus fuit.* **3** *libertate imminuta* (*urgere, cogere*): a d *aliquid*: TERT. anim. 35 ne ... in custodiam delegatus ad exsolutionem totius debiti arteris (*cf.* COD. Theod. 9, 26, 3 *a. 403* = COD. Iust. 9, 26, 1, 1). VOPISC. Tac. 4, 6 ad quas (*sententias ferendas*) nos locus artat. PS. CYPR. sing. cler. 9. AVG. retract. 2, 5 violenter artari. MAR. MERC. subnot. 8, 2 te ... ad hoc magis artabo, ut te convincam definitionibus. *cf.* 7, 1 hic artatus (*sc. argumentis*) 'naturalis' inquies *eqs.* COD. Theod. 13, 1, 7 (*a. 369*) CASSIAN. conl. 9, 22, 1 SALV. eccl. 4, 17 SIDON. epist. 4, 24, 2 VICT. VIT. 2, 35 CASSIOD. var. 1, 19, 2 VITA Cypriani 6. HYDAT. chron. II p. 20, 77 quos cum ad inopiam vi obsidionis artaret. AVG. civ. 20, 11 p. 435 D. *civitas dei* i n angustias tribulationis artabitur, urgebitur, concludetur. *sim.* HIER. epist. 124, 5 in unum foedus artabuntur *homines.* *absolute*: HIL. in psalm. 118 he 3 lex ... intra fines nos constitutionis ... artavit. HIER. in Ion. 1, 3 (p. 395 Vall.) illud ... quod scribitur ... nequaquam nos artat, ut ... referamus. epist. 121, 10 (p. 884 Vall.) si ... eos iuxta litteram coeperimus artare. 148, 30 (p. 1112 Vall.) ex utroque (*neutr.*) artaris, ex utroque constringeris. COD. Theod. 11, 39, 3 pr. (*a. 334*) iuris iurandi religione testes ... artari praecepimus. PS. PROB. gramm. IV 29, 12 licet alta subire mens humilis vetet et res metrica fortius artet. *reflexive*: PS. CYPR. sing. cler. 45 siquis ... hospitatur, ubi mulieres intersunt, omnino se artet, ne passibilitate aliqua vitietur. **4** *necessitudine, sim.*: CYPR. GALL. gen. 1140 omnibus admotis, quos linea sanguinis artat. *reflexive* ANON. exhort. monach. Migne 18, 74[c] cum vos invicem nexu astrictae caritatis artabitis (*opp. qui* adhuc mundialibus vinculis colligantur).

synonyma opposita supra invenies. adde: angustare, coartare.

Artoasdēs *v.* Artavasdes. [*Hey.*

Artobrige *statio Norici inter Bedaium et Iuvavium.* TAB. Peut. 4, 3/4. *cf. Ihm, PW. II 1460.*

Artocēs, -is, *Ἀρτάκης, nom. vir.* FLOR. 1, 40, 28 Artocen, qui Hiberis imperabat. RVF. FEST. brev. 16 *Pompeius* Hiberiam cum Artace rege in deditionem accepit (EVTR. 6, 14 A r t a c e n [*Capitoni p. 99, 16 Ἀρσάκην*]. IORD. Rom. 235). OROS. hist. 6, 4, 8 Artacem. *v. l.* artachem, artocem. *cf.* Artachis. *Diehl.*

? **artocopos**, -ī *m.*, *ἀρτοκόπος*. FIRM. math. 8, 20 p. 225 ed. Bas. 1551: decima octava pars Tauri si in horoscopo fuerit inventa, servos faciet humilesque viros, artocopos vel pistores (servi humiles pistores *nil amplius* ed. Ven. 1497 p. CVII[2]). *cf.* GLOSS. *ἀρτοκόπος* pistor.

artocreas, -tos, *ἀρτόκρεας*. PERS. 6, 50 oleum artocreasque popello largior. CORP. IX 5309 (*Cuprae maritimae; periit*) artocrea (*sic schedae*) populo Cuprensi dedit. *cf.* GLOSS. II 209, 48 visceratio *ἀρτόκρεας*. *V.*

Artogerassa *opp. Armeniae.* AMM. 27, 12, 5 Artogerassam ... oppidum muris et viribus validam (27, 12, 12). *v. Baumgartner, PW. II 1460.* *Diehl.*

artolagan(on), -ī *m.*, *ἀρτολάγανον*. PLIN. nat. 18, 105 panis ... varia genera ... appellati ... a deliciis, ut artolagani.

artolagynos, -ī *m.*, *ἀρτολάγῡνος*. CIC. epist. 9, 20, 2 dediscendae tibi sunt sportellae et artolagyni (-ani *edd.*) tui *ut clientis*. CAPER gramm. VII 108, 3 artolagoenus ab assidendo *mutilatum videtur*.

artomeli *n.* (*ἀρτόμελι non servatum videtur.*) THEOD. PRISC. log. 85 *defectus stomachi* etiam et artomeli (ex arto melle *cod. B*) curo; *abl. est.* CASS. FEL. 44 p. 109 artomeli cataplasma adhibitum est utilissimum. *V.*

Artona, -ae, *vicus Galliae, nunc* Artonne. GREG. TVR. glor. conf. 5 p. 751 apud Artonam (Arth- *plerique*) Arvernensim vicum. *unde* **Artonēnsis** vicus. GREG. TVR. *l. c.* ab Arcthonensim (*v. l.* Arth- *et* Art-) vicum. p. 752 ad vicum Arcthonensem (*v. l.* Art- *et* Arth-). vit. patr. 5, 2 in Arthonensis (*v. l.* Art-) vici prata. *Diehl.*

artophacion, -ī *n. cf. ἄρτος et φακός, φάκιον.* SORAN. 2, 22, 71 a foris ex pollinibus ervi cataplasma et artofacium inponis. *ibid.* artofacio (-agium *codd. vett.*) frequentius uti.

artopta, -ae *f.*, *ἀρτόπτης*. GLOSS. artepta (*sic; aliquoties* arcepta) genus vasis ut (*vel* quasi) pigella (pugella pigilla *singulis locis*) *ad panem scilicet coquendum, v. Mau, PW. II 1460.* PLAVT. Aul. 400 ego hinc artoptam ex proximo utendam peto a Congrione. IVV. 5, 72 sed tener *panis* et niveus mollique siligine fictus servatur domino. dextram cohibere memento *tu qui cliens es*, salva sit artoptae reverentia. *Plauti locum multi putant perperam intellexisse in his* PLIN. nat. 18, 107 pistores Romae non fuere ad Persicum usque bellum ... ipsi panem faciebant Quirites mulierumque id opus maxime erat ... artoptas iam Plautus appellat in fabula quam Aululariam ⟨in⟩scripsit, magna ob id concertatione eruditorum, anne is versus poetae sit illius, certumque fit Atei Capitonis sententia ⟨co⟩cos tum panem lautioribus coquere solitos pistoresque tantum eos qui far pisebant nominatos. nec cocos vero habebant in servitiis eosque ex macello conducebant. *at Plinius minime dicit* artoptas *esse* cocos *et statim agit de cribris, v. etiam* artopticius. *sane Plinium male ad Iuvenalem interpretandum adhibuit qui finxit* GLOSS. V 652, 29 artopta pistor.

artopticius, -a, -um. *ab* artopta *latina lege formatum* PLIN. nat. 18, 105 panis ... genera ... a coquendi ratione ut furnacei vel artopticii aut in clibanis cocti. 18, 88 siligineae farinae modius Gallicae XII libras panis reddit, Italicae duabus tribusve amplius in artopticio pane. *V.*

Artōrius *v. sub* Arrius *p. 645, 6.*

Artotrōgus, -ī, *nomen parasiti fictum ab ἄρτος et τρώγω.* PLAVT. Mil. 9.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Artotyritae, -ārum, *Ἀρτοτυρῖται, haeretici.* AVG. haer. 28 Artotyritae sunt, quibus oblatio eorum hoc nomen dedit: offerunt enim panem et caseum, dicentes a primis hominibus oblationes de fructibus terrae et ovium fuisse celebratas (FILASTR. 74 in Galatia. HIER. in ep. Gal. 2, 3 Migne 26, 356ᵈ ISID. orig. 8, 5, 22). *Diehl.*

artrītes, artrīticus *v. sub* arthr-.

artro, -āre *v.* aratro.

artuātim *adv. cf. c.* artuare. GLOSS. membratim. FIRM. math. 7, 1 p. 89ᵛ *ed. pr.* pecus intra viscera matris artuatim concisum medicis (a medicis *Neapol.*) proferetur. err. 2, 2 occidit Osirim artuatimque laceravit. Ps. HIER. epist. 6, 8 *corpus* non modo artuatim, verum etiam articulatim compaginandum. *Bannier.*

Artula *nom. mul.* INSCR. christ. Rhen. Kraus I 216 (*in Treveris*) hic quiescit in pace Vrsula ... Artula cara matir titulum po⟨suit. *cf.* Artullus.

Artullius *v. sub* Arrius *p. 645, 47.*

Artullus, -ī *nom. vir. cf. Ἄρτυλλος, Ἀρτύλος.* CORP. VI 12487 (*periit*) d. m. fecit Artullus Aug. ser. *cf.* Artula *et* Aretullus. *Diehl.*

artuo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* artus. *membratim concidere*: FIRM. math. 6, 31 p. 81ᵛ *ed. pr.* ut sic artuatis visceris partibus membra omnia crudelis artificii praesidio proferantur.

1. artus, -ūs *m.* [*i. q. gr.* ἀρτύς (σύνταξις *Hes.*), *armen.* ard '*forma*'. *cf. c. gr.* ἀραρεῖν (ἀραρίσκειν) ἀρτύειν ἄρθρον *et c.* ordo ordiri. *Th.*] *numerum singularem alioquin perrarum, de qua re grammatici hoc produnt*: CHAR. gramm. I 45, 6 singulari numero artus non dicimus. PROB. gramm. IV 29, 21 artus membra numero semper plurali declinantur *sim., grammatici ipsi nimirum hic illic exhibent velut* CHAR. gramm. I 45, 6 hic artus, artūs. PRISC. gramm. II 106, 17 *de deminutivis*: artus articulus (GRAMM. suppl. 70, 14 NOT. Tir. 53, 91. 92). 262, 4 *de masculinis et neutris*: hic artus hoc artu (GRAMM. suppl. 127, 30). 262, 9 quod a verbo 'arto artas' rei vocabulum fit 'artatus' et per syncopam 'artus'. 263, 8. III 445, 2. CONSENT. gramm. V 355, 3 ab hoc artu, his et ab his artubus. GRAMM. suppl. 44, 13 *ut cultus*, sic declinandum est ... artus. GLOSS. artus μέλος, ἄρθρον, ἁρμὸς μελῶν, *sim.* (*cf.* CHAR. gramm. exc. I 552, 24 GRAMM. IV 578, 20). *accedunt* VAL. FL. 4, 310 vitalia ... vincula, qua primo cervix committitur artu (*sed est* artu *hic i. q.* articulo). CYPR. GALL. exod. 733 eluere infectas sordes vel veste vel artu. PRISC. gramm. III 462, 7 armo, artu corporis. CORP. XI 307 artus (*i. corpus*) obit terris. *singularem extare* LVCAN. 6, 754 tunc omnis palpitat artus, tenduntur nervi; nec se tellure cadaver paulatim ... levat *non probabile, certe hinc* DRAC. Romul. 5, 281 moriens tremibundos palpitat artus, *et* OREST. trag. 728 male partitos per vulnera palpitat artus (*cf. p. 713, 49*). *neque probabile* AVIEN. Arat. 962, *ubi EV codd.* Erigone tepidum sese submittit in austrum virgineusque pudens zonae super invidet artus, *nam procul dubio recte* virgineos *Ambrosianus, cf. P. de Winterfeld, de Rufi Festi Avieni metaphr. Arat. p. 29/30; videtur tamen agi de circulo caeli, non de zona virginis.* CLAVD. 20, 18 truncatur et artus *a medicis* ut liceat reliquis securum degere membris *pars codd. fortasse recte* truncantur. *mira profert* PROBI app. gramm. IV 193, 2 nomina appellativa generis masculini, quae ablativo casu numeri singularis u littera terminantur — 19 numeri tantum singularis: ... artu flatu portu.
plur. **artūs,** -uum *m. legitur inde ab* ENN. *et* PLAVT. PAVL. FEST. 22 artus ex Graeco appellantur, quos illi ἄρθρα vocant: sive artus dicti, quod membra membris artentur. ISID. orig. 11, 1, 82 artus ... ab artando dicti. *de derivatione ab* artatus *et declinatione v. supra. de formis* artubus *et* artibus, *de quibus agere grammaticorum garrulitas numquam desiit, non affero nisi hos locos*: DIOM. gramm. I 308, 3 'u' litteram retinere evitandae ambiguitatis gratia, ut 'partubus arcubus artubus'. PRISC. gramm. II 364, 21 'artus artubus' ... 'artibus' enim ... ab arte. VEL. gramm. VII 68, 3 nonnulli ... varie modo per 'u', modo per 'i' scripserunt 'artubus' et 'artibus' ... mihi videtur nimis rusticana enuntiatio futura, si per 'u' extulerimus. CASSIOD. gramm. VII 156, 16 'artubus' et 'artibus' veteres indifferenter scripserunt: nos possumus observare, ut ... ab eo quod sunt 'artus' ... *scribamus* 'artubus'. artibus: LVCR. 5, 1077 (*aliis locis* artubus). MANIL. 4, 703 *pars codd.* SEN. contr. 10, 4, 21 *codd. duo.* APVL. met. 2, 17 TERT. anim. 10. ANTH. 253, 108 artibus *cod. Salmas.* PAVL. NOL. carm. 23, 94 *cod. Q.* SIDON. epist. 5, 2, 1. 7, 14, 3 FAVST. REI. serm. 11 p. 265, 16. GREG. TVR. Mart. 3, 23 invaliscente febre, cunctis artibus distitutus, auditu et elocutione privatur. *acc.* artos: CARM. epigr. 791, 1 quo corporis artos orna sepulchralis retinet. *de genere*: CHAR. gramm. I 45, 6 hic artus artus. CHAR. gramm. exc. I 552, 24 nomina apud Romanos masculina, apud Graecos neutra ... artus ἄρθρον. PROBI app. gramm. IV 193, 2 *v. l. 50.* PRISC. gramm. II 262, 1 hoc (*artus*) ... cum neutro etiam genere 'hoc artu' veteres proferebant, bene secundum quartam declinatur ... ut 'hic tonitrus hoc tonitru' ... ergo similiter 'hic artus hoc artu'. Plautus in Menaechmis (855) ... artua (GRAMM. suppl. 127, 30. NON. 191 artus masculino genere appellamus. artua neutro genere Plautus). *de deminutivo* articulus *v. sub* artus *sing. et* articulus *p. 691, 38.* *utuntur voce poetae totiens quotiens voce* 'membrum', *cum in sermone pedestri multo rarior, ut in operibus* CIC. SEN. PETRON. (*sc. versibus exceptis*) VVLG. *al., immo hic illic nulla sit, ut apud* CAES. CELS. *al.* SCRIB. LARG. 'artus' *saepius*, 'membrum' *semel* (181), TAC. artus *saepius quam* membrum *scripsit. frequens est accusativus, quem dicunt graecum, velut* artus integer, effusus (AVIEN. Arat. 141), fortior, longior, frigidus, ardens; inviolatus, conditus (STAT. Theb. 8, 5), intecti; tremere (LVCR. 3, 489 VERG. georg. 3, 84), horrere (SEN. Med. 353), velli (VAL. FL. 5, 170), compungi (PAVL. NOL. carm. 15, 207), palpitare (DRAC. Romul. 5, 281 OREST. trag. 728 LVCAN. 6, 754).

I ***membra:*** GLOSS. μέλος, μέλος τὸ σῶμα, membrum, -a, γυῖα. IV 20, 38 (?) propria iuventus (21, 14 proprie iuventus vel membra) *sim.* GRAMM. IV 578, 20 μέλος. POMP. gramm. V 99, 13 artus dicimus membra maiora, articulos minora membra in omni corpore (GRAMM. suppl. 220, 37 ISID. orig. 11, 1, 84). **A** *de hominibus*: **1** *partes corporis, cui voci speciei significandae causa subiciuntur. notabilis est formula* corporis artus *velut* HOR. carm. saec. 63 quae salutari levat arte fessos corporis artus. CIRIS 198 OV. met. 7, 317 VITR. 8, 6, 11 IVVENC. 1, 620 CHALC. comm. 7 AVIEN. Arat. 813. 1108 AMBR. exam. 6, 9, 55 PAVL. PETR. Mart. 5, 285. 432 GRAMM. suppl. 220, 36. CARM. epigr. 791, 1 corporis artos. PRISC. gramm. III 462, 7 artu corporis. *similiter* cadaverum artus. SEN. contr. 10, 5, 17. MANIL. 5, 668 scinduntur in artus corpora. 4, 703. TAC. hist. 2, 28 non abrumpendos corpori validissimos artus (*cf.* LIV. 45, 30, 2 animali in artus ... distracto). ACC. praetext. 17 quoniam quieti corpus nocturno impetu dedi, sopore placans artus languidos. LVCR. 2, 711 sua cuique cibis ex omnibus intus in artus corpora discedunt. 3, 393 semina corporibus nostris inmixta per artus. 3, 946 si tibi non annis corpus iam marcet et artus confecti languent. 4, 629. 6, 660 *morbus* urit corpore serpens quamcumque arripuit partim, repitque per artus. VERG. Aen. 2, 214 corpora natorum serpens amplexus uterque inplicat et miseros morsu depascitur artus. CIRIS 493 Scyllae ... corpus ... artus undique mutabant. OV. met. 4, 247. 8, 877 ipse suos artus lacero divellere morsu coepit et infelix minuendo corpus alebat. 11, 736 ut ... tetigit ... corpus, dilectos artus amplexa. am. 2, 10, 23 non sunt sine viribus artus: pondere, non nervis corpora nostra carent. Ib. 605 ut cruor Herculeos abiit diffusus in artus corpora ... sic tua virus edat. MANIL. 4, 702. SEN. contr. 2, 5, 4 flagellis caeduntur artus, verberibus corpus abrumpitur. SEN. Thy. 1059 artus, corpora exanima amputans, in parva carpsi frusta. CVRT. 3, 5, 3 horrore artus rigere coeperunt ... et totum ... corpus vitalis calor liquit. LVCAN. 3, 472 nec tantum corpora ... exanimat *rupes*, totos cum sanguine dissipat artus. 6, 587 quid corpore Magni proiecto rapiat, quos Caesaris involet artus. 6, 720. 9, 799. 934. SIL. 14, 611 passim ... iacent ... corpora, ... tetigisse timentibus artus. STAT. Theb. 1, 416 totosque infusa per artus maior in exiguo regnabat corpore virtus. 8, 5. 738. 10, 789. 11, 545. 12, 137. 457. TAC. Germ. 20 in hos artus, in haec corpora ... excrescunt. 46 corpora atque artus ferarum. Agr. 37 passim ... corpora et laceri artus. hist. 2, 70 lacera corpora, trunci artus. 4, 29. LVCIF. moriend. 8 si ... ignibus consumere nostros artus temptaveris, te magis in nostra corpora sentiemus exuri quam nos. HIER. epist. 38, 2 corpus ... iacebat exanime et anhelos artus mors ... quatiebat. PRVD. Symm. 2, 991. MAR. VICTOR aleth. 2, 262 corpus quoque frangeret horror ... ac totos ... exiret in artus. SIDON. epist. 7, 14, 3 cumque gignendis artibus animalium ceterorum ... natura ... mater occurrat, humana tantum corpora effudit. PAVL. PETR. Mart. 6, 48 aeria innexum constringunt vincula corpus, quos rebare vagos nexos miraberis artus. *nota opposita* anima, -us, mens, ingenium, sensus *sim.* VARRO Lact. opif. 12, 12 *habere feminam* vel formam insignem vel nimium candorem vel corporis levitatem vel artus delicatos vel staturam brevem vel vocem gracilem vel animum inbecillum. LVCR. 2, 949 donec materies omnis concussa per artus vitalis animae nodos a corpore solvit. 2, 266. 3, 128 est ... calor ac ventus vitalis in ipso corpore qui nobis moribundos deserit artus. 3, 281. 3, 451 post ubi iam ... quassatum est ... corpus et obtusis ceciderunt viribus artus, claudicat ingenium, delirat lingua .... 3, 585. 3, 737 haut ... faciunt animae sibi corpora et artus. 3, 758. 767. OV. fast. 6, 743 exciderat cursu lorisque morantibus artus Hippolytus lacero corpore raptus erat. reddideratque animam. trist. 3, 8, 24 hei mihi perpetuus corpora languor habet! seu vitiant artus aegrae contagia mentis, sive .... SEN. Thy. 634 si steterit animus, si metu corpus rigens remittet artus. LACT. opif. 18, 5 quia flagrat in eo (*corpore*) sensus ... et artus omnes ad se adstrictos tenet. SALV. epist. 5, 4 inbecillitas ... carnis mentis vigorem exacuit et adfectis artubus vires corporum in virtutes transferuntur animorum. *saepe de corpore et artubus diversae res pronuntiantur velut* VERG. Aen. 9, 809 cum toto corpore sudor liquitur ... fessos quatit aeger anhelitus artus. OV. met. 3, 39 sanguisque reliquit corpus et attonitos subitus tremor occupat artus. *similia multa.*

2 *coniunguntur cum membris, quae hic illic complures artus continentia finguntur velut* LVCR. 6, 797 languentia membra per artus (*cf. Heinze ad 3, 151*). 5, 851 genitalia deinde per artus semina, qua possint membris manare remissa (-is *codd.*). VERG. Aen. 5, 422 magnos membrorum artus. SEN. contr. 2, 5, 9 nondum in sua membra artus redierant. *sed plerumque nulla differentia statui potest. cf.* GLOSS. V 131, 37 per artus per membra. PROB. gramm. IV 29, 21 artus membra numero semper plurali declinantur. CLED. gramm. V 47, 18 *de forma artibus*: ne non significemus membra. CASSIOD. gramm. VII

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

156, 20 artus, id est membra (GRAMM. suppl. 220, 35). SERV. Aen. 6, 724. SCHOL. Stat. Theb. 7, 760 per artus: cadaverum membra. 10, 356 patientior artus: ... quamvis patientiores artus habeat, id est: Tydei membra dura sunt, *al.* *similiter* SALL. hist. frg. 1, 44 ut per singulos artus *Marius* expiraret (SEN. dial. 5, 18, 1), *cum de eadem re* FLOR. 2, 9, 26 per singula membra, AVG. civ. 3, 28, 5 particulatim membris amputatis, OROS. hist. 5, 20, 7 membris ... minutatim desectis *scribere maluerint.* LIV. 2, 32, 9 *de Menenii fabula*: singulis membris suum cuique consilium. *contra* FLOR. 1, 17, 2 dissedisse ... humanos ... artus. VIRI ill. 18, 2 humani artus discordarunt. VVLG. Iob 16, 8 in nihilum redacti sunt omnes artus mei. 17, 7 membra ... in nihilum redacta sunt. *similia puto saepius.* LVCR. 2, 281 cuius ad arbitrium ... copia materiai cogitur ... flecti per membra, per artus. 3, 150 cum cetera pars animai per membra atque artus ... cietur. 3, 291 quae (*frigida aura*) ciet horrorem membris et concitat artus. 3, 489. 3, 533 quod si forte putas ipsam (*animam*) se posse per artus introrsum trahere ... atque ideo cunctis sensum diducere membris. 3, 620. 4, 844 lacerare artus foedareque membra cruore. 6, 655. 6, 945 crescit barba pilique per omnia membra, per artus. VERG. Aen. 3, 626 cum membra ... manderet et ... tremerent sub dentibus artus. CVLEX 158 concepit proiectus membra soporem ... securo pressos somno mandaverat artus. TIB. 3, 10, 5 ne macies pallentes occupet artus neu notet informis pallida membra color. OV. met. 6, 353 abluere hic artus lassataque membra parabam. 8, 609. 10, 257. 11, 260. am. 1, 7, 53 exanimis artus et membra trementia vidi. Pont. 1, 10, 27. MANIL. 2, 189 autumnus mollis sibi vindicat artus ... fera tergo membra ... excipiunt hiemem. PAVL. FEST. 22 sive artus dicti, quod membra membris artentur. VAL. MAX. 6, 9 ext. 5 putres eius artus et tabido cruore manantia membra. SEN. Herc. O. 826 artus ... dilacerat suos et membra ... carpit avellens manu. 914 Oed. 375. LVCAN. 4, 153 membra fovent armis gelidosque ... restituunt artus. 6, 553. SIL. 3, 552 abscissa relinquunt membra gelu, fractosque asper rigor amputat artus. 5, 602 super ... membra ducis stratosque artus. 6, 169. STAT. Theb. 6, 571 effulsere artus membrorumque omnis aperta est laetitia. 7, 761 omnesque per artus sulcus et incisis altum rubet orbita membris. 10, 934 membra virum terrena relinquunt exuiturque animus; paulum si tardius artus cessissent, potuit .... PLIN. paneg. 52 laceros artus, truncata membra. GELL. 20, 1, 19 membra et artus inopis debitoris. APVL. met. 2, 30 hebetes artus et membra frigida. SER. SAMM. 72 sudor ... scabie correptos asperat artus. ergo lutum prodest membris adhibere fricatis. 111. 849. CHALC. comm. 7 de corporis membris et artubus. CLAVD. 20, 18 truncatur (*sive* -antur) et artus *a medicis*, ut liceat reliquis securum degere membris. PAVL. NOL. carm. 12, 6 animam ... Christo ... iussus ... laxatis reddere membris liquisti vacuos rabidis lictoribus artus. AVIAN. fab. 9 gelidos artus — 16 frigida membra. DRAC. Romul. 2, 82 tendit membra puer, longos ut crescat in artus. 8, 715 longior artus et procera in poplite membra. 9, 167 oscula det membris: 'laceros ubicumque iacere' dicit avus puero 'pater est quos videris artus'. OREST. trag. 725 saucia membra trahunt famuli ... postque fores portae ossibus ecfractis minuunt per mille secures et male partitos per vulnera palpitat artus. AEGR. Perd. 69 defessos artus ac membra calore gravata. 134 deficiunt iuveni paulatim fortia membra decoquiturque umor, cunctos qui continet artus. 260. ARATOR act. 2, 631 sudaria fusa per artus languorum pressere focos, membrisque repostae ad nihilum fluxere lues. PAVL. PETR. Mart. 6, 80 quod (*templum*) sanctos (*i. sanctorum*) continet artus et laudi aeternae felicia membra reservat. 5, 281 VEN. FORT. carm. 2, 7, 30 CARM. epigr. 460, 1.

3 *coniunguntur et artus et membra speciei vice fungentia cum corpore*: LVCR. 3, 702 dispertitus enim per caulas corporis omnis ut cibus in membra atque artus cum deditur omnis disperit ... sic anima atque animus ... ⟨in⟩ corpus eunt. 3, 721. 4, 887 quae in corpore toto per membra atque artus animai dissita vis est. 4, 950 quoniam non est quasi quod suffulciat artus, debile fit corpus languescuntque omnia membra. 4, 1042 per membra atque artus decedit corpore toto *semen* in loca ... certa. VERG. Aen. 6, 731 quantum non noxia corpora tardant *semina* terrenique hebetant artus moribundaque membra (*affert* AVG. civ. 14, 3). 9, 488 quae nunc artus avolsaque membra et funus (*i. corpus*) lacerum tellus habet? CVLEX 205 in fessos requiem dare comparat artus. cuius ut intravit levior per corpora somnus languidaque ... requierunt membra sopore .... VITR. 8, 6, 11 vapor ex eo (*plumbo*) insidens corporis artus (*v. p. 712, 15*) ... eripit ex membris eorum sanguinis virtutes. VAL. MAX. 7, 6 ext. 2 artus et membra trucidatorum corporum. SEN. Phaedr. 1245 absconde ... dispersa ... membra ... huc ... reliquias vehite ... corporis ... et artus ... congestos date. 1254 LVCAN. 2, 177. 6, 754 tunc omnis palpitat artus ... nec se tellure cadaver paulatim per membra levat. STAT. Theb. 6, 840 non ... patrium in corpore robur: luxuriant artus effusaque sanguine laxo membra natant. MART. epigr. 7, 5 vivebant laceri membris stillantibus artus inque omni nusquam corpore corpus erat. APVL. Plat. 1, 18 artus ac membra vigoris debiti modum ... retinent, cum id, quod infertur, ad totius corporis conservationem ... cunctis partibus dividitur. AMM. 14, 7, 16 artuum et membrorum divulsa compage superscandentes corpora. 16, 10, 8. 25, 1, 12. HIER. epist. 108, 1 si cuncta corporis mei membra verterentur in linguas et omnes artus humana voce resonarent. 121, 10 *in imagine*: ex quo capite corpus ecclesiae ... accipit sucum, ut omnia paulatim membra vegetentur ... ut de fonte capitis rigati artus crescant in perfectionem dei. CARM. epigr. 302, 10 *conscius* sedem ... ponere membris, corporis hospitium ... adornat, reddendos vitae salvari providet artus.

4 *accedunt variae corporis partes*: a *adnumerantur artubus hae partes*: LVCR. 3, 528 in pedibus primum digitos livescere et unguis, inde pedes et crura mori, post inde per artus ire alios ... vestigia leti. SALL. hist. frg. 1, 44 cui (*Mario*) fracta prius crura brachiaque et oculi effossi, scilicet ut per singulos artus expiraret (SEN. dial. 5, 18, 1). FLOR. 1, 17, 2 quod omnibus (*artubus*) opere fungentibus solus venter immunis ageret (VIRI ill. 18, 2). TERT. anim. 9 habens et ille oculos et aures suas ... habens et ceteros artus. CHALC. comm. 26 manibus ceterorumque artuum molitione. AVIEN. Arat. 1290 an reliquos Aries produceret artus ... an. *paulo ante* verticem et umeros *apparere dicitur.* AMBR. exam. 6, 9, 55 caput supra reliquos artus nostri corporis cernimus eminere (*v. p. 712, 16*). HIER. epist. 84, 5 manus et pedes ceterosque artus. CIRIS 493 Scyllae ... corpus semiferi incertis etiam nunc partibus artus undique mutabant atque undique mutabantur. *sequuntur* os, frons, mentum, caput, corpus, bracchia, crura, pedes. MANIL. 4, 702 quamquam communis eat tutela per omne corpus et in proprium divisis artubus exit. *sequuntur* caput, cervix, bracchia, pectus, scapulae, ilia, clunes, inguen, femina, genua, crura, vestigia. OV. epist. 20, 245 iam satis invalidos calamo lassavimus artus et manus officium longius aegra negat. trist. 3, 9, 29 scopulo proponit in alto ... manus sanguineumque caput, ut genitor ... artus dum legit exstinctos ... retardet iter. SEN. Ag. 508 tenet horror artus omnis ... remus effugit manus. Herc. f. 1079 sopor ... alliget artus nec torva prius pectora linquat quam .... Oed. 857 ferrum per ambos ... transactum pedes ligabat artus. VAL. FL. 8, 123 totos pellem nunc fundit in artus, nunc in colla refert, nunc implicat ille sinistrae. SIL. 6, 8 passim clipeique iubaeque atque artus trunci capitum *iacebant*. CYPR. GALL. 310 totos quae (*pestis*) sparsa per artus germanae tristi torquebat viscera morsu. SOL. 30, 20 monstra ..., quorum posteriores pedes crure et vestigio humanos artus mentiuntur. RVT. LVP. 2, 7 non prius poculum ex manibus emittit, quam somnus oppressit bibentem, ac dissolutis artubus ipsum poculum ... dormienti excidit. AVIEN. Arat. 1223 tunc artus medii tunc pectora vasta umerusque dexteraque ulnarum ... gurgitis aestu procedunt. HIER. epist. 122, 4 sic erat cunctis artubus dissolutus *paralyticus*, ut nec pedes ad ingrediendum nec manus movere posset ad precandum. b *opponuntur artubus hae partes*: PLAVT. Men. 855 ut ego huius membra atque ossa atque artua comminuam. LVCR. 2, 963 ubi materiai corpora vi quadam per viscera viva, per artus sollicitata suis trepidant in sedibus intus. 3, 376. 4, 119 quid cordis globus aut oculi? quid membra? quid artus? quantula sunt! 867 capitur cibus ut suffulciat artus ... atque patentem per membra ac venas ut amorem opturet edendi. 6, 1206 in nervos huic morbus et artus ibat et in partis genitalis corporis ipsas. VERG. Aen. 5, 199 creber anhelitus artus aridaque ora quatit. 7, 458 ossaque et artus perfudit ... sudor (ANTH. 17, 313). OV. met. 2, 336 exanimesque artus primo, mox ossa requirens. 9, 169 aut laceros artus et grandia detegit ossa. 10, 423 nutricis in artus ossaque ... penetrat tremor; *sic saepe de ossibus.* 9, 201 pulmonibus errat ignis edax perque omnes pascitur artus. 14, 194 viscera cuius edam, cuius viventia dextra membra mea laniem, cuius ... elisi trepident sub dentibus artus. 208. 15, 524. 14, 757 paulatimque occupat artus, quod fuit in duro iam pridem pectore, saxum. LIV. 21, 40, 9 praeusti artus, nive rigentes nervi, membra torrida gelu. VITR. 8, 3, 5 *cum aqua calida* nervos attingit et artus. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 ex nimio haustu rigoris obstupefactis nervis ac torpore hebetatis artubus. PAVL. PETR. Mart. 2, 240 nervisque artus riguisse ligatis (*cf. in imagine*: Q. CIC. pet. 39 nervos atque artus esse sapientiae non temere credere). SEN. Oed. 418 *de Baccho*: qualis ... creveras falsos imitatus artus, crine flaventi simulata virgo. Herc. O. 1226 exedit artus penitus et costas malum. Tro. 88 veste remissa substringe sinus uteroque tenus pateant artus. cui coniugio pectora velas? OCTAVIA 171 cum rogis artus tuos dedit cremandos membraque et vultus ... flamma ... abstulit. 735 quatit ora (ossa *Buech. sed cf. l. 51* VERG. Aen. 5, 199) et artus horridus nostros tremor pulsatque pectus. MELA 2, 10 Agathyrsi ora artusque pingunt. LVCAN. 5, 165 tandemque potitus pectore Cirrhaeo non umquam plenior artus Phoebados inrupit Paean. 6, 540 omnis ... si saevit in artus immergitque manus oculis gaudetque gelatos effodisse orbes ... et rodit excrementa manus *eqs.* VAL. FL. 2, 268 ipsa sinus hederisque ligat famularibus artus. 3, 556 utque artus et concita pectora sudor diluerat. 4, 244 ingentes umeros spatiosaque pectoris ossa protulit horrendosque toris informibus artus. STAT. Theb. 9, 259 laceri pronis volvuntur cursibus *amnis* artus oraque. QVINT. decl. 307 p. 207 meos artus, mea lacerari viscera putabam. TAC. ann. 2, 21 latos barbarorum artus, nuda ora. 14, 64 venae ... eius per omnes artus exsolvantur. SVET. Cal. 28 membra et artus et viscera hominis. CYPR. GALL. gen. 879 fraterna ... toga praevelans pectus et artus. ANTH.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

86, 5 ut dolor adtigit artus *pueri* sanguineamque manum. LACT. inst. 1, 9, 11 qui artus eius (*Herculis*) ac nervos cremari ... vidit, qui ossa eius et cineres ... sepelivit. 5, 11, 6 non tantum artus hominum dissipat, sed et ossa ipsa comminuit et in cineres furit. AVIEN. Arat. 214 artus *Hippolyti* ... suscitat adque animae rursum tepefacta calore viscera mundanas revocat medicator (*Aesculapius*) in oras. 226 ardens venas ophiuchus, ... *ardens* rigidos artus. HIER. epist. 100, 9 lacerabantur viscera, tabo et sanie artus diffluebant. PAVL. PETR. Mart. 3, 198 oraque et artus perfudit ... pallor.

5 *de artubus ipsis*: *saepe, praesertim apud poetas, pro* corpore *ponuntur; neque tamen speciei sensus, ut supra, subintellegendus est. notandae sunt hic formulae* virginis artus (CAT. 64, 364 CIRIS 399. 482 AVIEN. Arat. 276 PRVD. ham. 634 DRAC. Romul. 7, 22), fratris (SEN. Med. 487), coniugis (STAT. silv. 1, 2, 20), pueri (MART. 9, 38, 7), Cypridis (ANTH. 20, 11), hostis (AVIEN. Arat. 1127), anguitenentis (AVIEN. Arat. 1217), servi (INSCR. christ. Rossi II 109, 63), *sim.* **a** *de natura*: LIV. 45, 30, 2 in artus alterum alterius indigentis. *continentur a nervis, cute*: CIC. nat. deor. 2, 139 a quibus (*nervis*) artus continentur. *ibid.* ossa commissuras habent ... ad artus finiendos (fingendos *dett.*) adcommodatas. LIV. 21, 58, 9 quia torpentibus rigore nervis vix flectere artus poterant. SIL. 6, 17 truncosque trahebat ... nervis interlabentibus artus. AVIEN. orb. terr. 330 *Blemyes* circumvincti nervis extantibus artus. HIER. epist. 100, 9 omnis compago nervorum atque artuum. VINDIC. med. 11. ISID. orig. 11, 1, 83 alii Latine vocatos nervos putant eo quod artuum coniunctiones invicem his inhaereant. SIL. 10, 149 qua spina interstruit artus. VEN. FORT. Mart. 2, 53 laceros rediit cutis una per artus; *sic saepe de cute.* VAL. FL. 4, 192 modo sint tibi sanguis et artus. TAC. ann. 12, 47 ubi sanguis in artus ⟨se⟩ extremos suffuderit. *sic saepe* sanguis *opponitur.* APVL. Plat. 1, 26 ut eum (*cibatum*) ex eo loco per omnes artus natura ... dirivari faciat (*cf.* LVCR. 3, 703. 4, 629. 867). LVCR. 2, 683 nidor ... penetrat qua fucus (sucus *codd.*), non it in artus. SOL. 22, 12 (20) ut per ... cicatrices plurimum fuci artus bibant. VEN. FORT. 3, 7, 35. LVCR. 4, 1215 semina ... Veneris stimulis excita per artus (*cf.* COLVM. 10, 212 dum satiata Venus fecundos compleat artus). *adde* VAL. FL. 7, 463 carmina ... totos volvit figitque per artus. *opponuntur terreni artus caelestibus* animae, -o, menti, *sim., a quibus etsi invitis regi non raro dicuntur* (*cf. sub 1*): LVCR. 3, 341 sic animai discidium possunt artus perferre relicti, sed ... pereunt. 4, 916 ubi est distracta per artus vis animae. 4, 946. VERG. Aen. 4, 385 cum frigida mors anima seduxerit artus (ANTH. 15, 148). 4, 695 quae (*Iris*) luctantem animam nexosque resolveret artus. OV. met. 7, 250 ne properent artus anima fraudare senili. LVCAN. 3, 623 effugientem animam lassos collegit in artus. VAL. FL. 1, 749 quin rapis hanc animam et famulos (tremulos *Thilo improbabiliter*) citus effugis artus? STAT. Theb. 10, 774 animam ... dedignantem artus. silv. 1, 106 inveniunt positos iam segniter artus pugnantemque animam. APVL. met. 2, 17 usque dum lassis animis et marcidis artibus defatigati simul ambo corruimus. ANTH. 489, 39. CLAVD. 26, 584 cui natura breves animis ingentibus artus finxerat. PRVD. cath. 4, 35 artus atque animas ... confirmas. perist. 11, 110. SEDVL. carm. pasch. 2, 261 animas pariter conservet et artus (op. pasch. 2, 17 fin. animam ... tueatur et carnem). LVCAN. 4, 289 tum frigidus artus alligat atque animum subducto robore torpor. PRVD. ham. 527 subiectos si velit artus imperio quassare *animus.* VERG. Aen. 4, 336 dum spiritus hos regit artus (APVL. flor. p. 72 Oud. ANTH. 15, 144 HIER. epist. 39, 7 PAVL. PETR. carm. min. de vis. 76). OV. met. 15, 166 quoslibet occupat artus spiritus. Ib. 125 luctatusque diu cruciatos spiritus artus deserat. LVCAN. 1, 456 regit idem spiritus artus orbe alio. 4, 643. SIL. 6, 126 ante reluctantis liquit quam spiritus artus. TERT. anim. 10. PRVD. Symm. 2, 184 non occidet ... interior qui spirat homo, luet ille perenne supplicium, quod subiectos male rexerit artus (PAVL. NOL. carm. 22, 73). SVLP. SEV. epist. 3, 14 vigiliis fatiscentes artus spiritui servire cogebat. VINDIC. med. 43. FAVST. REI. serm. 11 p. 265, 16. PAVL. PETR. Mart. 6, 7. ITIN. Alex. 49 Porus neque ingenio inferior quam artubus. CIC. de orat. 1, 121 ut ... tota mente atque artubus omnibus contremescam. LVCR. 3, 644. SEN. Herc. O. 536 ut ... virus ... mentem per artus adeat. SCRIB. LARG. 179 mentis ... alienatio et artuum gelatio. PAVL. NOL. carm. 11, 63 mens ..., lapsis quae superstes artubus de stirpe durat caeliti. 15, 207 compungitur artus sentibus et mentem curis. 17, 297. PRVD. perist. 13, 13 ut liquor ambrosius ... sedem animae penetrat, mentem fovet et pererrat artus. DRAC. Romul. 6, 26 nolentibus ire per artus et mentes intrare senum ... ignibus *amoris.* CORIPP. Iustin. 1, 245. LVCR. 3, 245 sensiferos motus quae (*quarta natura animi*) didit prima per artus. 3, 923. CYPR. GALL. num. 305 nostros quod percutit artus verberat et sensus. *saepius* forma *opponitur artubus velut* OV. met. 11, 261 STAT. Theb. 6, 571. MAR. VICTOR aleth. 367 quae (*Eva*) ... varios mox ... digesta per artus accepit formam calidaque animata medulla traxit opus vitae. *et de* medulla *saepius.* PAVL. PETR. Mart. 3, 118 praecedens tardos virtus pernicior artus. 6, 65 artus praedo gravat, vitam clementia servat. *de firmis et sanis, pulchris artubus*: LVCR. 4, 1038 adulta aetas cum primum roborat artus. OV. met. 12, 489 ut satis inlaesos miranti praebuit artus. VAL. FL. 4, 552 vigor novus auxerat artus. 5, 561 si tela artusque sequantur. STAT. Theb.

4, 94 Tydeus, iam laetus et integer artus. 10, 356 *Tydeus*, patientior artus. silv. 3, 4, 79 adultos fortior artus. Ach. 1, 580 validos proferre ... artus. QVINT. inst. 7 praef. 2 artus etiam leviter loco moti perdunt quo viguerunt usum. CYPR. GALL. num. 316 inlaesos recipit laetis cum vultibus artus. MAXIM. eleg. 2, 35 primaevi temporis artus. AMM. 14, 6, 24 vigore artuum imminuto. 15, 12, 3 gelu duratis artubus *Gallorum.* CARM. epigr. 721, 3 artuum virib(u)s cluens. 907, 3 Nazarius ... integer artus. 1522, 14 inviolatus artus. PAVL. PELL. 50 firmavit ... artus invalidos crescens vigor (*cf.* LVCAN. 4, 650 STAT. Ach. 1, 481 CYPR. GALL. gen. 595). *de infirmis et senilibus*: SEN. contr. 10, 4, 20 cum descripsisset debiles artus omnium. QVINT. decl. 388 p. 336. PS. QVINT. decl. 4, 11 ut putres artus foedet pudenda canities. AMM. 23, 6, 80 artuum laxitate. HIER. epist. 52, 2 non dico senilibus, sed paene iam cariosis artubus (*cf.* STAT. Theb. 7, 479 CLAVD. 3, 144). PRVD. cath. 7, 177 caducis ... gravatus artubus Iesus. PHYSIOGN. 98 cuius omnes artus incerti status sunt. *de statura et genere*: PROP. 4, 8, 41 Nanus ... suos breviter concretus in artus (CLAVD. 26, 584). SIL. 9, 221 immanior artus Marmarides. TAC. Agr. 11 magni artus Germanicam originem adseverant. MANIL. 4, 797 nudos formatus mollior artus. AVIEN. Arat. 648 insignis *Aquarius* artus. PRVD. cath. 12, 113 minutis artubus. apoth. 645 teneros. AVIEN. Arat. 1127 cum iam virgineos aether vehit ... artus. MART. CAP. 2, 109 mortalibus adhuc artubus. *cf. sub b sq.* **b** *de formatione, procreatione, usurpationibus et usibus variis*: OV. met. 9, 268 ubi mortales Tirynthius exuit artus. PAVL. FEST. 22 quod scientiam suam *artifices* per artus exercent. STAT. Ach. 1, 263 virgineos si Iuppiter induit artus. CARM. adv. Marc. 5, 229 humanis sese vestivit et artubus ille (*Christus*). ANTH. 150, 7 quoscumque manus repingat artus. 173, 3 docta manus varios lapidem limavit in artus. 310, 7 tuos incassum decipis artus. PRVD. apoth. 58 deus (*i. Christus*) inlapsurus in artus spiniferos. 1024 cum vas (*i. hominem*) componeret arvo nondum viscereo *Christus* (*sc. dei vice fungens*) ... impressoque putres sub pollice duceret artus. Symm. 2, 256 fluxit mea gloria in artus *hominum.* CLAVD. 8, 228 cum conderet artus nostros aetheriis miscens terrena Prometheus. carm. min. 7, 8 mons patiens ferri varios mutatur in artus. 32, 14 (= PS. DAMAS. carm. 68, 15) parvos confluxit in artus *Christus.* PAVL. NOL. carm. 131, 55 meos suscepit filius *dei* artus. ARATOR act. 1, 41 terrenos erigit artus. 1, 479 nebulis larvalibus exuit artus. DRAC. laud. dei 2, 101 sic tulit artus et fuit in terris Christus. RVST. HELP. de Christi benef. 72 qui (*Christus*) ... fragiles processit in artus. OV. met. 7, 343 ille (*Pelias*) cruore fluens, subito (cubito *edd. nonnullae*) ... adlevat artus. 9, 386 erigite huc artus. SEN. epist. 121, 6 nemo aegre molitur artus suos. Med. 946 infusos mihi coniungite artus. SIL. 17, 138 attollere *Syphacem* fessos annitentem artus. STAT. Theb. 5, 247 artus erexit stratis *Thoas.* 6, 858 ingentes artus praecelsus Agylleus sponte premit. 11, 600 insternit totos frigentibus *filiorum corporibus* artus. silv. 1, 2, 141 sic fata levavit sidereos artus. APVL. met. 4, 7 stipatis artubus. CLAVD. Pros. 2, 338 Tityos ... erigit artus. ARATOR act. 1, 764 exstinctos ad vitam surrigit artus. DRAC. Romul. 10, 232 cur explicat artus? PAVL. PETR. Mart. 3, 381 curvare pios in honorem daemonis artus. VEN. FORT. Mart. 1, 333 acrius *quidam in Martinum* insiliens totos suspenderat artus. CARM. epigr. 1037, 3 illa (*domina*) licet collo laqueatos inliget artus. **c** *de cura et curatione* (*agitur de propriis et aliorum artubus, de vivis et mortuis et morientibus*): *cibo*: LVCR. 5, 898 neque sunt eadem iucunda per artus. CYPR. GALL. num. 348 quia non iuvat artus manna. HIER. epist. 121, 10 ut saturitate et adimpletione carnis ... artus vegetet atque sustentet (*cf.* LVCR. 3, 703. 4, 629. 867 APVL. Plat. 1, 16). PETRON. 120 v. 97 nec ... Tisiphone sitientes perluit artus. PRVD. cath. 9, 52 quamlibet spreto ... pastu ... tenuemus artus. *vestitu*: VERG. Aen. 8, 457 tunicaque inducitur artus. CARM. de mens. 1, 12 (*poetice*) *November* carbaseos ... artus indutus amictus. OV. met. 10, 263 ornat ... vestibus artus. VAL. FL. 1, 219 unde ... niveos ... per artus caeruleae vestes? 6, 670 qua ... dedit teneros aurum furiale per artus. STAT. silv. 2, 3, 32 niveos ne panderet artus ... tota cum veste ruit. TAC. Germ. 17 veste ... stricta et singulos artus exprimente. CYPR. GALL. gen. 71 modo formatos vestis non texerat artus. 133 PRVD. psych. 611 CLAVD. 18, 300 CORIPP. Iustin. 2, 100. DRAC. laud. dei 1, 496 foliis ... tegentes ... artus. MART. CAP. 8, 811 quaedam gemmata nec minus totis artubus decenter oculea. SIL. 15, 696 trepidos nudaverat artus. AVIEN. orb. terr. 1144 *Eretubes* intecti ... artus. *lavacro*: OV. met. 3, 163 hic dea silvarum ... solebat virgineos artus liquido perfundere rore. 4, 310 trist. 3, 12, 22 fast. 4, 768 am. 2, 15, 23. SEN. Oed. 762 *fontis in unda* virgineos foverat artus. ANTH. 211, 6 hic fessos artus viva lavacra fovent. SIDON. carm. 15, 65 necdum Cinyphio Tritone truces hilaraverat artus *Minerva.* *igne et pulvere*: CVRT. 8, 4, 15 admoto igne refovebat artus. ANTH. 211, 9 utilis hic flamma est et nullos pascitur artus. PAVL. NOL. carm. 24, 251 fovente frigidos artus deo. STAT. Theb. 6, 849 madidos artus ... pulvere siccant. *unctione*: OV. epist. 10, 122 nec ... artus unguet amica manus. fast. 4, 853 arsurosque artus unxit. CVRT. 7, 4, 23 suco ex sesama expresso haud secus quam oleo artus perunguebant. SCRIB. LARG. 198 caldo ... artus perunctos. *medicamentis*: SCRIB. LARG. 104 artus constringere et interdum olfactoriis reficere. SIL. 13, 464

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quae putris (patris *codd.*) artus medicamina servant. PAVL. PETR. Mart. 6, 174 vix ... artus attigerat ... tactus olivi. *firmando, corroborando, durando*: LVCAN. 4, 650 morientis in artus non potuit nati Tellus permittere vires. STAT. Ach. 1, 481 *cui Nereis* ferro (*i. contra ferrum*) praestruxerit artus. CYPR. GALL. gen. 595 infractos robur generare per artus. APVL. Plat. 2, 16 exercitatione ... solidatos artus. PAVL. NOL. carm. 6, 230 contra luxuriem molles duraret ut artus (*cf.* AMM. 15, 12, 3). *molliendo*: OV. met. 4, 286 *unde* tactos ... *Salmacis* remolliat artus. LIV. 21, 55, 1 ut *oleo* mollirent artus. SIL. 6, 93 torpentis mitigat artus. *adde*: PRVD. cath. 8, 19 levis obsequela ut mulceat artus. *diligendo, amplectendo, levando, sim.*: CVLEX 409 igne Cupidineo proprios exarsit in artus. ANTH. 20, 11 temnuntur Cypridis artus. OREST. trag. 231 dabat oscula ... per artus. DRAC. Romul. 7, 22 Vesticolae niveos peteret cum virginis artus *Mars*. OV. met. 6, 249 ut gelidos complexibus adlevet artus. 10, 186 conlapsos ... excipit artus (12, 423). epist. 12, 173 paelex amplectitur artus. EPICED. Drus. 133 artus amplector inanis. SEN. Ag. 778 relevemus artus. Herc. f. 1317 artus alleva ... sŏlo. Med. 486 nil exul tuli nisi fratris artus. LVCAN. 8, 67 astrictos refovet conplexibus artus. 9, 56 gelidos ... effusa per artus *Pompei Cornelia*. VAL. FL. 2, 253 tunc excipit artus. 3, 289 artus ... complexus amicos. 3, 310 exangues miscere amplexibus artus. SIL. 2, 147 membra super nati moribundos explicat artus. 9, 43 fovet extremis amplexibus artus. STAT. Theb. 12, 387 partitaeque artus *Polynicis* redeunt. silv. 1, 2, 20 amplexum niveos ... coniugis artus. 5, 1, 194 sociosque amplectitur artus. Ach. 1, 929 cara cervice mariti fusa ... occupat artus. OREST. trag. 329 mollibus ... iungens amplexibus artus. MAXIM. eleg. 5, 31 pellebar teneros astringere fortiter artus. ANTH. 253, 108 quam bene consertis haeserunt artibus artus. CLAVD. 15, 229 complexu ... fovens ... artus. PRVD. psych. 217. PAVL. PETR. Mart. 1, 330. *adminiculo*: OV. met. 6, 27 baculo ... sustinet artus. HIER. vita Pauli 7. *quiete et somno*: CAT. 64, 303 postquam niveis flexerunt sedibus artus. VERG. Aen. 1, 173 sale tabentis artus in litore ponunt. EPIST. Sapph. 161 hic ego cum lassos posuissem ... artus. VAL. FL. 7, 141 dixerat haec stratoque graves proiecerat artus. STAT. Theb. 1, 387 artus imbri ventoque rigentes proicit. ANTH. 332, 4 quo (*horto*) Venus roseos recondit artus. PRVD. cath. 1, 84 sat convolutis artubus sensum profunda oblivio pressit. CLAVD. 7, 149 Riphaeaque simul fessos porreximus artus. carm. min. 25, 3 sidereos per gramina fuderat artus *Venus*. PAVL. PETR. Mart. 1, 101 vix defessos stratis reiecerat artus (2, 660. 5, 332. 6, 168). VERG. Aen. 2, 253 sopor fessos complectitur artus. 3, 511 fessos sopor inrigat artus (VAL. FL. 1, 48 cum serus fessos sopor alligat artus. MAR. VICTOR aleth. 3, 438). PRVD. cath. 6, 11 blandus sopor ... fessos relaxat artus. OV. met. 11, 631 labi ... ut somnum sensit in artus. medic. 51 cum teneros somnus dimiserit artus. VAL. FL. 5, 333 soporatos ... artus dum premit alta quies. STAT. Theb. 5, 539 fugit ... artus somnus. silv. 1, 4, 56 fessos penitus subrepsit in artus ... quies. ANTH. 253, 113 forte quies Martis ... conpresserat artus (120). *adde* CYPR. GALL. gen. 858 gelidos post somnum colligit artus. *concremando in rogo et sepultura*: CAT. 64, 363 cum ... bustum excipiet niveos ... virginis artus. OV. met. 2, 620 rogumque parari vidit et arsuros supremis ignibus artus (12, 583 *cf.* fast. 4, 853). 9, 240 securosque artus *Herculis* contemptoremque petebat flamma suum. SEN. Tro. 1109 quis tuos artus leget (teget *codd.*) tumuloque tradet? HOMER. 980 concede meos miseris genitoribus artus. STAT. Theb. 12, 421 cui (*rogo*) torrere datum ... Eteocleos artus. 12, 429 primos ut contigit artus ignis edax, tremuere rogi. PRVD. perist. 3, 168. CARM. epigr. 734, 3 istic terrenos terrenis sedibus artus reddidit. INSCR. christ. Gall. 209 artubus hunc tumulum Chlodoaldus consecrat almis. *adde*: TRAG. inc. 169 dum nati *Absyrti* dissipatos artus captaret parens (PHAEDR. 4, 7, 15). STAT. Theb. 5, 605 ut laceros artus *Archemori* gremio ... recepit *Hypsipyle*. 12, 411 huc laceros artus ... *Polynicis* portant. *apud christianos resuscitando*: PRVD. apoth. 232 *ut* subvehat artus *Christus*. PAVL. PETR. Mart. 4, 281 VEN. FORT. 2, 16, 121. **d** *de damnis et vexationibus*: **1** *levioribus*: *variis rebus*: TIB. 2, 3, 9 quod sol graciles exureret artus (*cf.* CARM. de mens. 2, poet. min. I 12, 25 coloratos ostentat Iulius artus. APVL. Plat. 2, 16 coloratos sole). MANIL. 4, 717 asperior solidos Hispania contrahit artus. VAL. FL. 7, 369. GERM. frg. 4, 90 non sidera densa solutos astringunt artus. SCRIB. LARG. 84 artus constringere (*bis*). CAT. 51, 9 tenuis sub artus flamma *amoris* demanat. CIRIS 237 ne furor ille tuos invaserit artus. PROP. 2, 22, 21 si exiles videor tenuatus in artus. HIER. adv. Pelag. 2, 19 luxuriam in vestris artubus militare. APVL. Plat. 2, 16 opacos umbra vel desidia molles *artus*. OV. met. 4, 26 quique senex ferula titubantes ebrius artus sustinet. SIL. 6, 306 nisu magnos qui vinceret artus. SEN. Phaedr. 377 populatur artus cura. APVL. Plat. 2, 16 cura nimia emedullatos artus. CARM. epigr. 9 56, 1 ⟨moles⟩ multa mihi curae cum ⟨pr⟩esserit artus. SEN. Phaedr. 366 artusque varie iactat incertus dolor. VVLG. Iob 16, 8 oppressit me dolor meus et ... in nihilum redacti sunt omnes artus mei (*cf.* ANTH. 86, 5). SER. SAMM. 791 si ... chalybs ... violaverit artus. *sudore*: VERG. Aen. 2, 173 salsusque per artus sudor iit. OV. met. 5, 632 occupat obsessos sudor mihi frigidus artus. SEN. Tro. 487. SCRIB. LARG. 198 manant sudores frigidi per artus. LVCAN. 4, 638 exhaustos sudoribus artus. 4, 754 fumant sudoribus artus. 9, 499 manant. 9, 745. VAL. FL. 4, 276 aegros ... sudoribus artus. HOMER. 804 STAT. Theb. 6, 470. 10, 37 pulvis sudorque cruorque per artus mixtus. SER. SAMM. 71 sudor ... asperat artus. *anhelitu*: VERG. Aen. 5, 432 quatit aeger anhelitus artus (9, 811). *frigore*: LVCR. 6, 594 frigus uti nostros penitus cum venit in artus. OV. am. 3, 14, 38 perque meos artus frigida gutta fluit. epist. 9, 135 frigusque perambulat artus. SEN. epist. 74, 30 artus refrigescent. SCRIB. LARG. 180 gelationem et livorem (188) artuum. 268 perfrigescere artus (271). SIL. 5, 527 diffundente per artus frigore se Stygio. STAT. Theb. 6, 395 concurrit summos animosum frigus in artus. MART. 4, 19, 9 ne madidos intret penetrabile frigus in artus. TAC. ann. 13, 35 ambusti multorum artus vi frigoris. ann. 15, 64 iam frigidus artus. SER. SAMM. 111 vis frigoris ... tenet artus. *torpore, horrore, rigore, pallore*: CAT. 76, 21 *pestis* (*amor*) subrepens imos ut torpor in artus. OV. met. 1, 548 torpor gravis occupat artus. 9, 290 frigidus artus ... horror habet. SEN. contr. *et* contr. exc. 10, 4, 21 inimicus teneris artubus rigor et inopia. SEN. Oed. 181 piger ignavos alligat artus languor. 224 torpor insedit per artus. 624 stetit per artus sanguine effuso horridus. Med. 353 quis non totos horruit artus? VAL. FL. 3, 263 tenet exangues rigor horridus artus. MAR. VICTOR aleth. 3, 376 horror ... implicat artus. *adde* STAT. Theb. 1, 493 laetusque per artus horror iit. *pavore*: LVCAN. 1, 246 gelidos pavor occupat artus. VAL. FL. 6, 480 pavor artus ... perculit. SIL. 8, 186 itque timor totos gelido sudore per artus. HOMER. 326 sanguisque reliquerat artus. AEGR. Perd. 250 pallor perfuderat artus. ARATOR act. 1, 1066 maximus ille pavor, gelidos qui strinxerat artus. *tremore*: ENN. ann. 28 cum tremulis anus attulit artubus lumen. SISENNA hist. 103 trementibus artubus. LVCR. 6, 1190 tremere artus. VERG. Aen. 7, 446 subitus tremor occupat artus (11, 124 OV. met. 3, 40 ANTH. 8, 18). GERM. 294 nautis tremor alligat artus. SEN. Herc. O. 706 vagus per artus errat excussos tremor (Herc. f. 414). Tro. 168 artus horridus quassat tremor. SEN. dial. 4, 35, 3 artus trepidi. LVCAN. 6, 754 (*v. p. 711, 39*) tunc omnis palpitat artus ... cadaver (DRAC. Romul. 5, 281. OREST. trag. 927). VAL. FL. 4, 376 ubi ... tremerent erroribus artus. SIL. 3, 124 tremor implicat artus. TAC. ann. 15, 46 cunctos per artus tremens. MAXIM. eleg. 4, 39 turbatus succutit artus. AMM. 26, 6, 18 per artus tremore diffuso. *mythologice transformatione*: VERG. ecl. 6, 78 mutatos Terei ... artus. CIRIS 81 quotiens mirata novos expalluit artus. 482 miseros mutavit virginis artus. CVLEX 127 quibus ambustus Phaethon luctu mutaverat artus. OV. met. 4, 45 quam (*Dercetim*) versa squamis velantibus artus stagna Palaestini credunt mutasse figura. 4, 407 parvos membrana per artus porrigitur. 5, 559 artus vidistis vestros subitis flavescere pennis. 10, 729 femineos artus in olentes vertere menthas. **2** *gravioribus*: *morbis*: CIC. fin. 2, 93 cum omnes artus ardere viderentur. OV. epist. 11, 27 macies adduxerat artus. IVV. 15, 100 hostibus ipsis pallorem ac maciem et tenuis miserantibus artus. TAC. hist. 4, 81 elapsos in pravum artus. PRVD. cath. 10, 105 morbus ... artus qui nunc populatur. CORIPP. Ioh. 6 (5), 321 macies iam contrahit artus. OV. epist. 19, 117 teneros corrumpere febribus artus. 20, 169. SEN. Oed. 187 sacer ignis pascitur artus. SER. SAMM. 89 sive calens febris iactatos exedit artus. *veneno*: SEN. Herc. O. 914 exedit artus virus ... hydrae. 920 (*cf.* 1292 cum per artus hydra fecundum meos caput explicaret). 1396. TAC. ann. 13, 16 venenum ita cunctos eius artus pervasit, ut. PAVL. PETR. Mart. 3, 129 cum iam liventes virus distenderet artus. *vulneribus*: STAT. Theb. 9, 44 vulneribus ceu mille gravis totosque per artus saucius. 10, 478 gravis exterit artus *bellatorum* ungula. 12, 339 totos invenimus artus ... sed quanto descendit vulnus hiatu (*cf.* SEN. Med. 47). *torquendo, diripiendo, percutiendo, sim.*: PACVV. trag. 159 artus torto distraham. CIC. carm. frg. 32, 7 fabrica ... perrupit artus *Promethei*. OV. met. 6, 387 clamanti cutis est summos direpta per artus. Ib. 599 diripiantque tuos insanis unguibus artus Strymoniae matres. MANIL. 4, 185 laceros artus suspendant fronte tabernae. SEN. Herc. O. 845 eat per artus ensis exactus meos. 1393 artusque nostros durus immittat Siris. Med. 47 vulnera et caedem et vagum funus per artus ... feci. 837 stillent artus. 912 artus *fratris* iuvat secuisse. Oed. 442 post laceros Pentheos artus. SEN. epist. 78 artus in diversum articulis exeuntibus tortos. LVCAN. 2, 164 nec Graecia ... tam laceros artus Pisaea flevit in aula. 7, 844 degustant artus. VAL. FL. 6, 413 illinc artus tenduntur eriles, quos radii, quos frena secant. 7, 369 totos nunc contrahit artus *Promethei* monte dolor. SIL. 1, 53 caesosque per artus vix iter ... rumpentem *Aufidum*. 1, 176 quantum tormenta iubebant creverunt artus. 3, 433 laceros *Pyrene* Tirynthius artus ... lacrimis perfudit *Hercules*. 9, 88 cuius nudaverat artus *Satricus*, natus erat. 13, 833 patrios fregit quae curribus artus *Tullia*. 15, 376 ni telum adversos nati venisset in artus. HOMER. 1006 circa tumulum miseros rapit Hectoris artus. STAT. Theb. 1, 621 hi trabibus duris ... proterere exanimos artus. 10, 547 semianimos artus ocreis retinentibus. 11, 278 hi quaerunt artus. QVINT. inst. 5, 12, 6 nudos et carne spoliatos artus. decl. 338 p. 336 deficientes iam per se distendis artus. TAC. ann. 2, 15 quorum (*Romanorum*) ... pars ... fluctibus et procellis fractos artus hostibus ... obiciant. LACT. epit. 61 (66), 4 dissipandi aut urendi artus (PS. LACT. mort. pers. 21, 6). DAMAS. carm. 27, 4 carceris in-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

luviem sequitur nova poena per artus. PRVD. perist. 9, 11 imago martyris ... totos lacerata per artus. CLAVD. 5, 431 laceros iuvat ire per artus. COD. Theod. 9, 12, 1 (a. 319) si ... tabescentes artus atro sanguine permixta sanie defluentes prope in ipsis adegerit cruciatibus vitam linquere. CARM. epigr. 1037, 7 draco (*i. torquis aureus draconarius*) consumpsit domina speciosus ab artus. *nota significationem* frusta, *in quae* artus *secantur velut* SEN. Thy. 1059 artus ... in parva carpsi frusta. VVLG. lev. 1, 6 (*de bestiis:*) artus *vituli* in frusta concident. 8, 19 arietem in frusta concidens. CORIPP. Ioh. 3, 166. *igne*: Ov. met. 1, 228 atque ita semineces partim ferventibus artus mollit aquis, partim subiecto torruit igni. SEN. Tro. 564 vastus an patriae vapor corripuit artus? 1176 non ignis meos absumpsit artus. *morte aliqua*: LVCR. 6, 1196 nec nimio rigidi (-a *codd.*) post artus morte iacebant. VERG. Aen. 9, 431 volvitur Euryalus leto pulchrosque per artus it cruor. 9, 750 conlapsos artus ... sternit humi moriens. Ov. met. 5, 96 sanguine defectos cecidit conlapsus in artus. Ib. 337 ubi vita tuos invisa reliquerit artus. Pont. 4, 15, 51 extinctos ferrum demittere in artus. CARM. epigr. 1005, 13 ⟨quo⟩i cultos artus terra cinisque ⟨rapit⟩. LVCAN. 3, 642 pars ultima trunci *militis* tradidit in letum vacuos vitalibus artus. 3, 732 spirantisque invenit artus *filii*. 9, 143 quaecumque iniuria fati abstulit hos artus. SIL. 6, 409 gelidos mortis color occupat artus. 8, 661 currusque citatos arma virum super atque artus (artes *sive* arcis *codd.*) et signa trahentem. 12, 243 niveosque per artus it Stygius color. STAT. Theb. 2, 627 transmissa morte per artus. CYPR. GALL. num. 84 si forte ... aliquis laxaverit artus morte obita (*varia codd.*). PRVD. perist. 2, 268 brevi ... exuent artus. *devorando, morsibus laniando*: Ov. Ib. 288 sint artus avidis anguibus esca tui. 185. MANIL. 5, 544 teneros ut bellua manderet artus *Andromedae*. SEN. Thy. 278 suos artus edat. 799. VAL. FL. 5, 170 fixos scopulis dum vellitur artus *Prometheus*. SIL. 6, 203 depascitur artus *Aquini draco*. 13, 873 ales in aeternum laniabit morsibus artus. STAT. Theb. 9, 13 iam morsibus uncis *Achivi* ... artus dilacerant. 12, 98. 213 uncis alitibus non hos potius supponimus artus? QVINT. inst. 8, 2, 20 qui suos artus morsu lacerasse fingitur. ANTH. 13, 23 nati morsu depascitur artus. PRISC. Anast. 226 humanos arcens lacerari dentibus *ferarum* artus. CLAVD. carm. min. 49, 12 vivos ... ferox depascitur artus *torpedo*.

B *aliarum rerum*: **a** *bestiarum*: LVCR. 1, 259 hinc nova proles *pecudum* artubus infirmis ... per herbas ludit. 3, 7 quidnam tremulis facere artubus haedi ... possint. 3, 743 pavor incitat artus *cervorum*. 5, 1077 cum ... concussis artibus hinnit *equus*. VERG. georg. 3, 84 micat auribus et tremit artus *equus* (*affert* SEN. epist. 95, 68). 458 cum ... artus *balantum* depascitur arida febris. 483 sitis miseros adduxerat artus *pecudum* (514 discissos nudis laniabant dentibus artus. 566 artus sacer ignis edebat). 4, 190 fessosque sopor suus occupat artus *apium*. Ov. met. 7, 317 minuunt *suci venefici* ... corporis artus *arietis*. GRATT. 290 teneris vix artubus haeret ille (*catulus*). MANIL. 4, 899 omnibus *animalibus* una quies, venter sensusque per artus. SEN. Oed. 922 gelidus fluit sudor per artus *leonis*. COLVM. 7, 12, 9 ceteri artus *canis pecuarii* similes membris villatici canis aeque probantur. LVCAN. 6, 88 corpora dum solvit tabes et digerit artus *equi*. SIL. 1, 120 raptimque recludit spirantis artus *hostiae sacerdos*. 4, 378 perfractaque in ore cruento ossa sonant, pugnantque feris sub dentibus artus *leonum pugnantium*. 5, 310 summissos contrahit artus *leo*. STAT. Theb. 2, 413 *cui* (*serpenti*) sitis ... agitata per artus convocat in fauces et squamea colla venenum. 4, 828 *cum Hercules* tumidos animam *leonis Nemeaei* angustaret in artus. TAC. ann. 1, 61 adiacebant ... equorum ... artus. ANTH. 331, 3 expolit *ursa* informes ... artus *prolis*. NEMES. cyn. 169 teneros torquent conatibus artus *canes catulis remotis*. 233. AVIEN. Arat. 141 hunc (*Draconem*) ... ut artus longius effusum spatiosa volumina tendunt. 485 equus integer artus. 708 hic (*Capricornus*) medios artus taeter stupet. 730 *Sirii*. AVSON. 2, 7 nec contenta *sagitta* ictos letaliter ire per artus *ferae*. AMBR. exam. 6, 5, 31 quia pes eius (*elefanti*) nulla artuum coniunctione distinguitur. 6, 5, 34 non distincti ut nobis, sed conpacti artus *elefantorum* sunt. VVLG. lev. 1, 6 artus *vituli* in frusta concident. 8, 19. HIER. in Ion. (Migne 25, 1136) 3, 7 in cibos bestiae proficere ac per venas artusque diffundi. CLAVD. carm. min. 3, 301 velut ... morbus ... primos pecudum depascitur artus. 4, 9 *Minotaurus* dispariles ... commissus in artus. 28, 24 (*de phoenice*:) nulloque creante emeritos artus fecunda morte reformat (*cf.* CORIPP. Iustin. 1, 349 ut exustos cum phoenix innovat artus). COD. Theod. 8, 5, 2 pigrescentes artus *animalium publicorum* innocuo titillo poterit admonere. PAVL. PETR. Mart. 5, 632 fractos rigidus torpor conexuit artus *anguis*. DRAC. Romul. 7, 91 artus pensat *equus*. 10, 244 non torta cervice iacet *victima*, male palpitat artus, erigit impatiens (*distinguunt nonnulli* male palpitat, artus erigit impatiens *sed cf.* 5, 281 *et* LVCAN. 6, 754). CORIPP. Ioh. 3, 166 verubusque trementes conserit artus *pecoris*. **b** *arboris*: CVLEX 137 hic ... pinus proceras decorat silvas hirsuta per artus. PALLAD. 14, 47 nexilibus gemmis fecundos implicat artus vitis. 144 *sorbus* spinae duros mucronibus artus exuit. 149 Phyllis ... floribus artus ... tegit.

c *mundi, terrae, domus, montis*: VERG. Aen. 6, 724 principio caelum ac terras camposque liquentis lucentemque globum lunae Titaniaque astra spiritus intus alit, totamque infusa per artus mens agitat molem et magno se corpore miscet (SERV. per artus: per elementa quae membra sunt mundi. *affert* HIER. in eccles. Migne 23, 1017). MANIL. 1, 137 aut neque terra patrem novit nec flamma nec aer aut umor faciuntque deum per quattuor artus et mundi struxere globum. AVIEN. Arat. 44 *Iuppiter* aethrae viscera et aeternos animat genitabilis artus. MAR. VICTOR aleth. 1, 136 iamque tepens tellus gravidos laxaverat artus. SEN. Thy. 431 frater ... redit partemque regni reddit et lacerae domus componit artus. AETNA 181 hinc vasti terrent aditus merguntque profundo, porrigit hinc artus *Aetna*.

nota **artus minimi, artuum particulae:** *cf.* GLOSS. IV 207, 32 membra degita noda. 487, 11 digitos aut reliqua noda. V 491, 61 artubus membris digitorum. CIC. nat. deor. 2, 150 digitorum ... contractio facilis facilisque porrectio propter molles commissuras et artus nullo in motu laborat. Ov. met. 8, 398 instituerat digitis, primos suspensus in artus (*sc. pedis*). SER. SAMM. 672 haec (*hirudo*) ... unguit permixta liquoribus artus *oculi*. AVIEN. Arat. 1680 in ipsa *flamina venti* mox picturati convertit pectoris artus (*poetice pro* pectus *cf. I 5*) sturnus edax. CLAVD. 20, 361 quis magis enodes laterum detorqueat artus (*pro* latera).

II ***articuli:*** *saepius singulari numero*. GLOSS. artus *ἄρθρον, ἁρμὸς μελῶν, ἅμμα*, articulus ... iuncturae membrorum, noda, digitos aut reliqua noda. CHAR. gramm. exc. I 522, 24 artus *ἄρθρον* (PRISC. gramm. II 262, 9 *ἄρθρον*, id est 'artus'. GRAMM. IV 578, 20). PAVL. FEST. 22 artus ex Graeco appellantur, quos illi *ἄρθρα* dicunt. ISID. orig. 11, 1, 82 membra sunt partes corporis. artus, quibus colligantur membra, ab artando dicti. CIC. Brut. 217 propter dolorem artuum (*v. s.* articulus). Tusc. 2, 61 quod vehementer eius (*Posidonii*) artus laborarent. PLIN. nat. 11, 248 quae animal generant, genua ante se flectunt et suffraginum artus in aversum. 24, 13 stat provinciarum aliquarum per se vitis sine ullo pedamento, artus suos in se colligens. 31, 71 luxata corpora ... natando in cuius libeat generis aqua facillime in artus redeunt. VAL. FL. 4, 309 vitalia donec vincula, qua primo cervix committitur artu, solvit. *Bannier.*

2. artus, -a, -um. [*potius c.* artus -ūs, *gr. ἀραρεῖν ἄρμενος quam c.* arcere *cf. esse videtur. Th.*] arctus *vitiosa scriptura raro traditur, ut* CLAVDIAN. MAM. 3, 18 *codd.* PLIN. nat. 2, 131 *legitur* arctius. PROB. gramm. IV 29, 20 hic artus huius arti, 'angustus' quod redditur (SACERD. gramm. VI 480, 23 *cf.* GRAMM. suppl. 300, 17). *comp. et superl. saepe.* artiori *abl.*: SOL. 37, 16. GLOSS. V 267, 33 arctum angustum vel strictum (IV 485, 48 *cf.* 20, 36 *al. et l. 37*). II 23, 49 *ἐσφιγμένον* (*σεσφιγρώενον codd.*). 23, 35 arta *στενωπά*. IV 472, 13 tribulata (*cf. p. 722, 42*). IV 406, 22 artius constrictius. II 23, 48 artiores *ἄρρηκτοι, δύσλυτοι*. [IV 20, 36 'secretum' *ad* arcanum *videtur pertinere*; IV 311, 10 'dolosum' *ad* astutum; V 346, 12 *al.* 'arcius' lassus vel gravatus *potius ad* marcidus *spectat quam ad* arctus, *cf.* IV 113, 5 *al.*]

I *de contactu et iunctura* (*presse, proxime adhaerens vel iunctus, non longe distans*): **1** *rerum corporalium* (*proprie et in phrasibus translatis*): **a** *quae aliis arte adiunguntur*: ENN. ann. Isid. orig. 11, 1, 108 genua conpremit arta. SEN. Ag. 829 te sensit Nemeaeus arto pressus lacerto ... leo. SOL. 37, 16 si artiori manu premitur. LVCR. 5, 353 *quae solido corpore sunt*, respuere ictus nec penetrare pati sibi quicquam, quod queat artas dissociare intus partis. *de laqueis, nodis, vinculis, sim.*: CIC. Verr. 2, 13 confringet iste sane vi sua consilia senatoria ...: artioribus apud populum Romanum laqueis tenebitur. CARM. de bell. Aeg. 49 laqueis ... artis in⟨ter-⟩saep⟨t⟩am animam. SEN. Phoen. 148. PLIN. epist. 2, 8, 2 hos artissimos laqueos ... abrumpam. LVCR. 1, 930 artis religionum animum nodis exsolvere pergere (4, 6). SEN. Herc. f. 220 artos ... nodos *serpentium*. PLIN. nat. 17, 187 artissimo nodo vinciri. MACR. sat. 1, 1, 3 *Socrates* artioribus nodis implicat adversarium. *vinculum*: CIC. rep. 2, 69 concordia, artissimum atque optimum omni in re publica vinculum incolumitatis (off. 3, 28 societatis. 3, 111 *de iure iurando*: vinculum ad astringendam fidem ... artius. Att. 6, 2, 1 amoris). VERG. Aen. 2, 146 manicas atque arta levari vincla iubet. TIB. 1, 8, 14 ansa ... conpressos colligat arta pedes. Ov. fast. 3, 306 vincla ... addit in arta manus. VAL. MAX. 5, 6 pr. artissimis sanguinis vinculis (7, 7, 2 *al.*). *sim.* TAC. Germ. 20 sanctiorem artioremque ... nexum sanguinis. PHAEDR. app. 13, 24 mox artiore vinxit animum copula. *hinc translatio ad necessitudinem, amicitiam, sim.*: *v. sub I 2 b*. CVRT. 4, 4, 3 duritia soli ... plantas velut arto vinculo compresserit. PLIN. epist. 10, 26, 1 Rosianum ... artissimo vinculo mecum tua ... beneficia iunxerunt. APVL. met. 7, 12 artissimis vinculis impeditis ac ... constrictis illis. PALLAD. 3, 17, 3 strictum ... truncum vinculis artioribus. HEGES. 2, 9, 1 (v. 45 Web.) artissima vinculorum. PANEG. Mess. 91 equum ... arto compescere freno (*opp.* effusas ... habenas). SEN. Phaedr. 1055 artis continet frenis equos. benef. 1, 14, 2 liberalitatem ... frenis artioribus reprimam. SEN. dial. 5, 16, 1 nullum tam artum est iugum, quod non minus laedat ducentem quam repugnantem. 9, 10, 3 catena ... laxa ... arta (SIL. 2, 340 *al.*). PERS. 5, 170 artos rodere casses. LVCR. 1, 70 *Epicurus* effringere ut arta naturae primus portarum claustra cupiret (*cf. p. 721, 61. 722, 79*). VERG. Aen. 1, 293 dirae ... conpagibus artis claudentur Belli portae. *hinc enallage* STAT. Theb. 3, 356 artam conpagibus urbem ... clausere. TAC. hist. 3, 47

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

camaras vocant artis lateribus (*ab* 'later') latam alvum sine vinculo aeris ... conexam. *vestimenta*: HOR. epist. 1, 18, 30 arta decet sanum comitem toga. STAT. Theb. 2, 634 singultibus artum exhaurit thoraca dolor, nec vincla coercent ... galeam. *cf.* 4, 723. HIER. epist. 64, 11 *tunica* arta est et strictis manicis. AMM. 16, 12, 37 pedes frontem artissimis conserens parmis (*cf. infra l. 23*). STAT. Theb. 6, 871 nec *Oenidae*... membra labant, riget arta cutis durisque laborum castigata toris. MART. 14, 45 *de pila paganica*: folle minus laxa est et minus arta pila. *de locis non multum distantibus v. sub II 2.* **b** *quarum partes arte inter se cohaerent. inanima*: CAES. Gall. 7, 18, 3 carros ... in artiores silvas abdiderunt. HOR. carm. 1, 38, 7 me sub arta vite bibentem. 3, 12, 11 arto (alto *al.*) latitantem fruticeto ... aprum. SEN. Oed. 277 artis ... dumis. TAC. Agr. 30 *v. sub* artum. *aliter* arbor arta, *cf. l. 28.* PLIN. nat. 18, 115 artiore *cribro* (*i. tenuiore*). AVIEN. ad Flav. 13 *mala granata*, spisso quibus arta cohaeret granorum fetura situ. *hominum coetus*: HOR. epist. 1, 5, 29 nimis arta premunt olidae convivia caprae (*ubi convivae nimis arte discumbunt*). 2, 1, 60 hos *poetas* arto stipata theatro spectat Roma potens. TIB. 1, 2, 95 hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta. LIV. 26, 4, 1 mittere nuntios ... per custodias tam artas (AMM. 19, 3, 3. *cf. infra l. 62*). 36, 18, 1 instruit aciem consul arta fronte, ad naturam et angustias loci. VAL. FL. 1, 757 leo cunctatur in arta mole virum. SIL. 1, 365 condensis artae testudinis armis (*cf. supra l. 6*). SIL. 5, 165 artis in milibus (*militum*). 17, 417 agmina. STAT. Theb. 4, 798 pars arta plebe secuntur ... ducem. 11, 273 *v. p. 722, 8.* AMM. 20, 7, 14 artius proelium ... certantibus comminus. SEN. Oed. 612 examen arto (alto *codd.*) nectitur densum globo. *notabili audacia* SIL. 6, 194 *serpens* spiris ingentibus artae (*i. arte constrictae*) arboris abstraxit molem.

2 *rerum incorporalium*: **a** *proprie* (*sensu locali*): PLAVT. Pseud. 66 compressiones artae amantum corporum (comparum *CD*). OV. met. 6, 242 contulerant arto luctantia nexu pectora pectoribus. SEN. dial. 11, 19, 3 te ... illius artissimis amplexibus adliga. benef. 7, 13 conplexus (LVCAN. 8, 723 PETRON. 11 SIL. 14, 552 PS. QVINT. decl. 5, 11 PANEG. 2, 14 HIER. epist. 3, 1 CLAVD. carm. min. 30, 96 SIDON. epist. 1, 5, 2 *al.*). STAT. silv. 2, 1, 63 abitus ... morabitur artis nexibus. SVET. Galb. 22 artissimis osculis ... exceptum *Icelum. cf. p. 724, 46.* **b** *translate*: *de variis coniunctionibus hominum*: *de amicitia, necessitudine, sim.* (*cf.* CIC. off. 1, 53 artior ... colligatio est societatis propinquorum; ab illa enim immensa societate humani generis in exiguum angustumque concluditur): VELL. 2, 100, 4 artissimam adfinitatem (*aliter* APVL. mund. 5 elementorum inter se mutui nexus artis adfinitatibus inplicantur). VAL. MAX. 2, 9, 6 artissimo ... amicitiae foedere (SIL. 15, 422 *cf.* TAC. ann. 2, 66 *al.* APVL. apol. 58). 4, 7, 3. 5, 5, 1 artissima familiaritate Laelio iunctus (PLIN. epist. 3, 11, 5 Artemidorum ... complexus. 4, 15, 1 *al.* FRONTO p. 180 N.). VAL. MAX. 9, 13 ext. 2 tam arta benivolentia constrictam Romanam amicitiam. SEN. Med. 145 arto pignore (*i. liberis*) astrictam fidem *coniugis.* CVRT. 3, 12, 14 arta propinquitate coniunctos (PLIN. epist. 4, 4, 1). ASCON. tog. cand. p. 84 B. QVINT. decl. 321 p. 261 artior ... coniunctio. *ibid.* p. 262 maior atque artior caritas. SVET. Aug. 4 Balbus ... Pompeium artissimo contingebat gradu. APVL. apol. 72 *erat mihi* arto ... contubernio intime iunctus. AMM. 17, 7, 4 necessitudines artae constringunt. 28, 3, 6 paucis arta ei societate iunctissimis. *cf. p. 720, 61 sqq. fortasse huc pertinet* STAT. Theb. 5, 30 artis (atris *Müller*) arma inserta toris (*de caede Lemnia maritorum*). *de homine*: APVL. met. 10, 23 artissimo multumque sibi dilecto contubernali (9, 23). *de rebus, quae liberum motum tamquam vinculo reprimunt*: LIV. 25, 34, 6 cum prope iusta opsidio esset futuramque artiorem eam appareret, si. LVCAN. 6, 108 OROS. hist. 5, 18, 16. TAC. ann. 4, 49 paulatim ... contrahere claustra artaque circumdare. MELA 1, 106 reges ... vinculis ... et artissima custodia tenent. TAC. hist. 1, 88 IVST. 27, 3, 10 HEGES. 1, 2 EVGIPP. Sev. 1, 4 *al.* (*cf. supra l. 20*). CIC. rep. 6, 10 me ... artior, quam solebat, somnus complexus est. SVET. Aug. 16 arto repente somno devinctus. Otho 11 artissimo somno quievit. *cf. p. 724, 77. sim.* SVET. Nero 46 trahi se ... in artissimas tenebras (APVL. Socr. p. 124 Oud.). *de legibus, praeceptis, iure*: CIC. orat. 220 nec ... haec (*praecepta concinnitatis*) ita sunt arta et astricta, ut ... laxare nequeamus. LVCR. 5, 1147 *genus humanum* cecidit sub leges artaque iura. SEN. epist. 108, 10 sensus nostros clariores carminis arta necessitas efficit (*v. quae praecedunt*). PLIN. nat. 16, 12 leges artae et ideo superbae. LACT. inst. 6, 19, 6 artiore disciplina minor aetas ad probitatem ... formetur. VEG. mil. 3, 4 *milites* ad omnem disciplinam artissima severitate teneantur. BOET. arithm. pr. (p. 4, 28 Fr.) artissima memet ... lege constringo. AVG. epist. 36, 1 inter artissimas occupationes meas (102, 1). COD. Iust. 8, 46 (47), 3 (*a. 227*) *filium* castigare ... non prohiberis, artiore remedio usurus, si. *huc, nisi corruptum est, referas* PAVL. NOL. carm. 32, 92 artior (*i. artioris disciplinae?*) ipse sacerdos (*sc. Matris magnae*) femineas vitat coitus patiturque viriles (castior *coni. Bursian*; *cf. p. 710, 16*).

II *de dimensionibus*: 1 *de tribus vel duabus* (*non magnus, non amplus*): LVCR. 6, 120 exierunt ... regionibus artis (*sc. nubes diverso motu radentes corpora*). SALL. epist. Mithr. 15 multitudinem artis locis pugna prohibuere (LIV. 29, 7, 4 LVCAN. 7, 315 FRONTIN. strat. 2, 2, 14 TAC. ann. 2, 21 AMM. 17, 1, 6). TAC. ann. 3, 74 castella ... idoneis locis inponens ... arta et infensa hostibus cuncta fecerat. 2, 19 planities. VERG. georg. 4, 297 *locum* angustique imbrice tecti parietibusque premunt artis. OV. trist. 1, 10, 36 arta ... Anchiali moenia. LIV. 3, 6, 3 agrestem confertum in arta tecta. GERM. frg. 4, 6 nova turba (*sc. agnorum*) ... arto (alto *cod.*) balabit ovili. STAT. Theb. 11, 273 urbem ... modo civibus (*dat.*) artam. FRONTIN. strat. 3, 17, 6 *castra* artiora solito ... fecerat. HIER. epist. 117, 11 hospitiolum. SIDON. carm. 7, 54 domus (ENNOD. carm. 2, 12, 1). LIV. 37, 31, 8 *murus* coit ... in artiorem velut cuneum. OV. epist. 11, 124 urna ... quamlibet arta. hal. 15 alius, dum praenatat, arto (*Heinsius*; proratareto *codd.*) ... luctantem scarus hunc in vimine vidit. PRISC. perieg. 166 *oceanus* mensae formam reddit mensoribus artae (*Camers*; artis, artes *codd.*). OV. am. 3, 3, 7 pes erat exiguus: pedis est artissima forma (*i. quae ante fuerat*). met. 1, 740 cornua decrescunt, fit luminis artior orbis, contrahitur rictus. *cf.* SIDON. carm. 2, 246. SEN. epist. 12, 6 mensis artiore praecingitur circulo, angustissimum habet dies gyrum. AVIEN. Arat. 569 locus has (*Pleiadas*) habet artior omnes conexas. STAT. Theb. 1, 24 licet artior omnis limes agat stellas (*de caelo non capaci maiestatis imperatoriae. aliter* VAL. FL. 6, 361 raptata ... limite, *i. spatio*, in arto membra viri. PORPH. OPT. 3, 29 arto in limite *metrorum* clausa *mens*). SIL. 15, 619 arto circumagit spatio sua per vestigia ductos (624 exiguum involvunt ... orbem). SEN. epist. 74, 28 modo latius virtus funditur ... modo arto fine concluditur paupertatis. STAT. silv. 4, 6, 35 fines ... inclusa per artos maiestas. OV. trist. 2, 531 invida me spatio natura coercuit arto, ingenio vires exiguasque dedit. *translate*: SEN. dial. 4, 28, 3 quanto latius officiorum patet quam iuris regula? ... ne ad illam quidem artissimam innocentiae formulam praestare non possumus, *quae pietas etc. exigunt.* 2 *de latitudine sola* (*non latus*): **a** *viae, fauces, freta, flumina, sim.* (limes *v. l. 20*): LIV. 5, 26, 5 partim artis, partim arduis viis. *cf.* 21, 35, 3. SIL. 14, 336 arta ne ... spicula ... via ... redirent (*i. per cavata foramina muri*). STAT. Theb. 9, 436 vias *fluminis.* FRONTIN. strat. 2, 5, 24 via (*opp.* campos patentes). IVV. 3, 236 arto vicorum inflexu. TAC. hist. 3, 17. ann. 15, 38 itinera. AMM. 27, 4, 8 per artas praecipitesque vias. VVLG. Matth. 7, 14 quam angusta porta et arcta (τεθλιμμένη) via est, quae ducit ad vitam; *opp.* 7, 13 spatiosa. *locus ab ecclesiasticis saepe laudatus et variatus, cf.* PROSP. epigr. 69 (66), 3 arduus atque artus fert ad caelestia callis, devexa ad mortem ducit et ampla via. *interpretatio symbolica ap.* EVCHER. form. 8 (p. 50 Vind.) arta: districta vel tribulationibus pressa. *cf.* GLOSS. IV 20, 18. GILD. chron. III p. 38, 2 salutari, licet arto itinere. LIV. 9, 2, 8 saltum artiorem inpeditioremque. 22, 15, 11 saltus ... in artas coactus fauces. *similia saepe.* 28, 7, 2 Chalcis ... arto interscinditur freto (*a continenti*). MANIL. 4, 616 fauces ... Propontidos artae (CVRT. 3, 1, 13 *al.* LVCAN. 2, 616 PLIN. nat. 6, 38 SIL. 15, 366 TAC. ann. 14, 34. AVIEN. orb. 197 artas inter fauces atque obvia saxa Thracius angustas discludit Bosphorus oras). MELA 1, 96 fit artius mare (*ibid.* angusto Hellesponti freto. *cf.* 1, 6 *mare* artius exit in spatium). LVCAN. 9, 958 quamvis Byzantion arto pontus et ostriferam dirimat Chalcedona cursu (*ibid.* 957 brevioris aquae ... fluctus). 2, 710 angustus ... limes, artior Euboica ... unda (*cf. supra l. 20*). TAC. ann. 12, 63 artissimo inter Europam Asiamque divortio. SIL. 14, 21 unda (*de freto Siculo*). APVL. mund. 6 *v. p. 708, 55.* SOL. 10, 20 similibus angustiis et pari latitudine arti maris. *nota* PORPH. Hor. carm. 1, 14, 19 artioribus periculis (*sc. quae per arta maris navigantibus oriuntur*). LIV. 4, 34, 6 nec nunc lato satis amne et tum aliquanto ... artiore. PLIN. nat. 6, 86 *alveo* artissimo ... amplissimo. VLP. dig. 43, 13, 1, 3 dum vel depressior vel artior fiat aqua (*canalis*) ac per hoc rapidior sit. MELA 3, 24 Rhenus (*cf.* PLIN. nat. 6, 86). HOR. epist. 1, 7, 33 macra *vulpecula* cavum repetes artum, quem macra subisti (PHAEDR. 4, 6, 3). LIV. 37, 28, 10 naves in arto ostio implicitos. CVRT. 5, 3, 3 artum ... aditum (7, 11, 3 os. MELA 3, 74). SEN. Ag. 564 Isthmon, arto qui recurvatus solo ... iungi maria ... vetat (AVIEN. orb. 564). MELA 2, 25 terra ... nusquam lata atque hic artissima. SOL. 2, 23 *Italia* artissima ad portum, quem ... dicunt (PLIN. nat. 3, 95 angustiore). PRISC. perieg. 29 latus artum *Asiae. translate*: VELL. 2, 124, 1 in quam arto salutis exitiique fuerimus confinio. *de locis non multum distantibus*: OV. trist. 1, 10, 47 Symplegadas ire per artas. GERM. 396 artae Turibulo metae (*sc. ortus et occasus*). LIV. 32, 10, 2 in artissimas ripas ... cogitur amnis. AMM. 21, 10, 3 inter artos (*i. spissos*) colles. **b** *aliae res*: SOL. 30, 15 draconibus ... artae fistulae, per quas trahant spiritus. ISID. orig. 11, 1, 56 arteriae ..., quod artis et angustis meatibus spiritum ... retineant. DIOM. gramm. I 475, 13 spiritum artiorem labris concurrentibus explicamus. *nota*: VLP. dig. 21, 1, 14, 7 mulierem ita artam, ut mulier fieri non possit.

III *de tempore* (*brevis*; *cf.* VELL. 1, 17, 4 artissimis temporum claustris): SEN. epist. 102, 22 artam aetatem *hominis.* CVRT. 3, 2, 15 tempora somni artiora quam noctis sunt. STAT. silv. 1, 3, 88 solibus ... artis (*ibid.* bruma). AVIEN. Arat. 847 satis arto tempore. *aliter p. 723, 41.* CARM. epigr. 1401, 2 unius ... lustri ... arta dies. *sim.* IAV. dig. 50, 16, 217 pr. posteriorem scripturam uberiorem esse constat

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc.* 'postquam fari potuerit'); 'cum fari potuerit' artiorem et id tantummodo tempus significari, quo.

IV *de mensura* (*exiguus, parcus*): *victus, possessio, sim.*: LIV. 2, 34, 5 incommodo bello in tam artis commeatibus vexati forent (TAC. hist. 4, 26). *sim.* 9, 13, 11 obsessis ... commeatus ... invecti erant et auxilia intromissa. artiora omnia adventus Publilii fecit. 26, 20, 8 artiorem annonam sociis quam hosti faciebat. 28, 24, 6 in hostico laxius rapto suetis vivere artiores in pace res erant. CVRT. 3, 1, 8 circumsederi arcem et omnia sibi in dies artiora esse. SIL. 2, 103 *Mopsum* artae res (*i. paupertas*) exegere per aequor. 7, 246 copia quanto artior. 8, 317 arto ... victu. SVET. Tib. 8 cura ... annonae, quae artior inciderat (Claud. 18 Galb. 7 PAPIN. dig. 16, 2, 17 HERMOG. dig. 5, 1, 53). TERT. anim. 30 vix nobis elementa sufficiunt, et necessitates artiores *sunt*. VVLG. Is. 30, 20 dabit vobis dominus panem arctum (צַר; θλίψεως) et aquam brevem (στενόν). VAL. MAX. 4, 4, 10 *patrimonia* adeo fuerunt arta, ut. STAT. silv. 5, 3, 118 fortuna parentum artior expensis (extensis *cod.*). AVSON. 53, 1 arta supellex ... Cynici. STAT. silv. 2, 1, 165 artae desunt in munera (*sc. mortuo comburendo*) flammae. COLVM. 1, 5, 2 *aqua putealis* si deficiet et spes artior aquae manantis coegerit. FRONTIN. aq. 33 *modulos aquae* non erogare nisi ad artiorem numerum. TAC. ann. 4, 58 arto comitatu (*i. paucorum*). 13, 38 artum ... numerum *militum* finiri et hinc maiorem offerri. LIV. 39, 32, 7 *v. sub V.*

V *translationes* (*cf. sub I 2 b et II 1*): *de animo* (*angustus*): HOR. sat. 2, 6, 82 *mus hospes* asper et attentus quaesitis, ut tamen artum solveret hospitiis animum. HIL. in psalm. 144, 6 artus ad id *cognoscendum* sensus noster est, ingenium hebes est. *de rebus, quae animum angunt*: OV. Pont. 3, 2, 25 rebus in artis ferre ... opem. VAL. FL. 5, 324 rebus ... pudor absit in artis. SIL. 5, 477 non aequus in artis nimirum rebus suasor metus. 14, 425 tam rebus in artis ... (HOMER. 968 CLAVD. 8, 407. 20, 354). STAT. Theb. 10, 590 rebus solamen in artis (11, 156). AMM. 17, 12, 7 in rebus artissimis. 25, 1, 1 in artis rebus et dubiis. FLOR. 1, 22, 31 tam artis adflictisque rebus. AVR. VICT. Caes. 20, 28 SVLP. SEV. chron. 1, 23, 2 *al.* TAC. hist. 3, 69 circumsideri ipsos et, ni subveniretur, artas res nuntiaret. 4, 50 (*de paupertate v. l. 8 et 10*). SIL. 7, 280 saeptos ... arta fames ... urgebat (OROS. hist. 6, 14, 2 artissimas Roma sensit angustias). AMM. 18, 6, 14 artior casus (AVG. conf. 6, 1, 1 *fin.* intercurrente artiore periculo. *aliter v. p. 722, 57.* civ. 8, 20 p. 350 D. urgens causa et artissima cogit daemones. OROS. apol. 1 artissimae ac paene extremae ... necessitatis). 31, 3, 3 tempore arto praeventi (*aliter sub III*). HIL. in psalm. 14, 10 artum hoc et difficile est (*sc. vivere in veritate linguae*). *similiter de difficultate petendi*: LIV. 39, 32, 7 quia plus quam unum ... creari non licebat, artior petitio quattuor petentibus erat.

synonyma: *ad I*: astrictus (astringo: CIC. off. 3, 111 *al.*), exiguus, strictus. *ad II*: angustus (*v. s. et* CVRT. 3, 1, 13. 5, 1, 14 HIER. epist. 117, 11), brevis, exiguus. *ad III*: (brevis). *ad IV*: brevis. *ad V*: (angustus). *opposita*: *ad I*: laxus (laxare: CIC. orat. 220). *ad II*: amplus, latus (*adde* CVRT. 8, 13, 9), patens, spatiosus (*v. s. et* CVRT. 8, 11, 6 PLIN. nat. 6, 38). *ad III*: uber. *ad IV*: laxe, magnus.

neutr. pro subst. **artum**, -ī, *spatium artum. compar.*: CVRT. 7, 3, 9 *al.* TAC. Agr. 37. *superlat.*: SEN. dial. 10, 6, 4 CVRT. 8, 2, 20. *singulari fere numero et c. praep. usurpatum. attributum per genet. v. l. 82. p. 724, 5 sqq.* in artum: agere: SEN. nat. 6, 18, 2 *spiritum* (*syn.* conpellere). MELA 1, 6 *litoribus* coeuntibus adeo in artum agitur *mare*, ut ... pateat. cogere: SEN. dial. 9, 9, 3 res (*opp.* pandere). CVRT. 7, 3, 9 *structuram* (*ibid.* coit). 8, 2, 20. PLIN. nat. 37, 1 *naturae maiestatem* (LVCR. 5, 485 *ex coni. Munro*). coire: AETNA 109 terra ... in tenuis laxata vias non omnis in artum nec stipata coit. CVRT. 5, 1, 14 in artius coeunt *Tigris et Euphrates* (*ibid.* angustius inter se spatium ... relinquunt). 8, 11, 6 altiora *metae* (*opp.* ima spatiosiora sunt). 8, 13, 9 *ripae*. PLIN. nat. 4, 76 aequor (*opp.* exspatiatur). colligere: PLIN. nat. 6, 205 *mensuram aequorum*. 8, 44. *reflexive* 10, 39 *noctuae* collectae ... in artum rostro et unguibus ... teguntur. compellere: LIV. 23, 27, 7 milites. comprimere: APVL. met. 11, 14 *femina*. concludere: HIER. epist. 55, 1 multa (*ibid.* stringere verbis, quod sensibus dilatatum est). concrescere: LVCR. 6, 158 concreti montes (franguntur in arto *Lachm.*). constringere: CLAVD. 26, 491 res *Alarici*. contrahere: VELL. 1, 14, 1 *rerum notitiam*. SEN. dial. 10, 6, 4 *vitam*. epist. 76, 7 dicta. desilire: HOR. ars 134 nec desilies imitator in artum (*opp.* pedem proferre). retrahere: SEN. dial. 6. 16, 1 *virtutes feminarum*. urgere: AETNA 566 vires ... urguet in artum spiritus incendi. in arto: *de loco*: LIV. 34, 15, 8 suomet ipsi agmine in arto (*sc. in portis*) haerentes. SOL. 32, 10 aquis in arto luctantibus. LIV. 2, 50, 8 multiplicatis in arto ordinibus. 28, 33, 9 pro se esse loci angustias ..., quod in arto pugna Romano aptior ... futura videbatur (TAC. Agr. 36). 26, 39, 13 stipatae ... naves. VAL. FL. 6, 346 saeptus ... leo. CLAVD. 26, 97 saeviret rabies. LVCR. 6, 277 vortex versatur in arto (alto *codd.*). SEN. epist. 78, 8 quicquid aliud *in corpore* exile est, acerrime saevit, cum in arto vitia concepit. *nota*: STAT. Theb. 1, 64 trifidaeque in Phocidos arto ... implicui regem. *translate*: esse (*de penuria vel de periculo*): LIV. 26, 17, 5 res (*sc. Hasdrubalis faucibus inclusi*). TERT. poen. 9 negotium. TAC. hist. 3, 13 *commeatus*. ann. 4, 32 *veteres scriptores* ingentia bella ... libero egressu memorabant: nobis in arto et inglorius labor. NEM. ecl. 4, 32 omnia tempus ... rapit; usus in arto est. ponere: OV. met. 9, 683 nec spem sibi ponat in arto (inertem *N*). VVLG. I reg. 13, 6. SEN. Herc. f. 1307 famam ... in arto stare et ancipiti. PAVL. NOL. carm. 16, 207 per artum conpluvii. CLAVDIAN. MAM. 1, 1 p. 23 Vind. artum disputationis. 3, 18 p. 189 artum temporis. *pluralis*: AVIEN. ora 14 inter arta cautium (GREG. TVR. Franc. 10, 8 vallium). AMM. 14, 2, 6 inter arta et invia. PAVL. NOL. carm. 18, 7 alta per arta petens. SIL. 6, 45 in artis abstulerat fors arma. 15, 232 amplexus in artis auxilium. 13, 773 pigra extulit artis ... sese virtus.

adv. **artē**. *inde a* NAEVIO. *comp. et superl. usitati. adiectivo adiunctum*: STAT. silv. 4 pr. Severum iuvenem ... mihi ... artissime carum. GLOSS. ἐσφιγμένως. **I** *de loco et contactu* (*proprie et in phrasibus translatis*): **1** *cum verbis coniungendi, prehendi, tenendi, sim.*: *refertur modo ad spissitudinem cohaerendi, modo ad angustiam sedis occupatae* (*spisse, firmiter, anguste, presse*): PLAVT. Men. 95 lenta vincla sunt escaria: quam magis extendas, tanto adstringunt artius. CIC. fat. 32 hoc artius adstringi ratio non potest. HOR. epod. 15, 5 artius atque hederā ... adstringitur ilex ... lentis adhaerens bracchiis. CELS. 7, 18 p. 296 D. uter repletus et arte adstrictus. CATO agr. 33, 5 *vimen* arte ... alligato. SEN. contr. 1, 6, 2 artius nos fortuna alligavit, quam ut ... posset divellere. SEN. dial. 7, 16, 3 arte (ame *cod.*) alligati sunt alii, adstricti alii. CELS. 7, 20 p. 300 D. fasciae pars arte circumdatur. CATO agr. 22, 1 funi circumligato miliarium arte crebro. LVCR. 1, 610 *primordia* minimis stipata cohaerent partibus arte (*cf. infra l. 38*). PLAVT. Merc. 64 arte cohibitum esse ⟨se⟩ a patre. COLVM. 7, 7, 6 haedorum lascivia compescenda et artius cohibenda est. TAC. ann. 13, 28 aedilium potestas. NAEV. com. 12 nimio arte colligor. PLAVT. Epid. 694 colliga *manus*. GLOSS. V 5, 16 *v. p. 334, 37.* PLIN. nat. 15, 111 naturas artius colligi (*i. brevius describi*) par est. STAT. silv. 2, 3, 17 flavos collegit amictus artius. CIC. div. 1, 103 artius puellam complexus. LVCAN. 9, 111 arte (alte *al.*) ... dolorem. SVET. Claud. 43 APVL. met. 2, 10 *al.* CATO agr. 77 *spiram* simplicibus (*sc. tractis? v. comm. Keil*) completo bene arte. CIC. ac. 2, 145 pugnum arte vehementerque compresserat. AVIEN. orb. 267 *caput caespitis* artius angusto conducit litora tractu. LVCR. 6. 1010 arte conexa cohaeret *ferri natura*. AMM. 25, 1, 18 artius pes pede conlatus. VAL. MAX. 2, 2, 8 *magistratuum* maiestas amplificabatur ..., abstinentia artissime constringebatur. APVL. met. 7, 28 pedes inligans ... constringit artissime. SVLP. SEV. Mart. 21, 4 dissoluta artius lora constringit. CIC. nat. deor. 2, 25 *terra* hieme sit densior ob eamque causam calorem insitum in terris contineat artius. CAES. Gall. 7, 23, 3 *trabes* saxis interiectis. AMM. 21, 4, 5 Vadomarium ... rectori militum arte custodiendum ... commisit (*cf.* 14, 11, 21. 21, 7, 4). APVL. met. 2, 13 conversum amplexus exosculatur artissime. PLAVT. Asin. 78 illum mater arte contenteque habet, patres ut consuerunt. SALL. orat. Macri 13. TAC. ann. 14, 4 prosequitur abeuntem artius oculis et pectori haerens. CAES. Gall. 4, 17, 7 tigna artius inligata (ligata *β*; *sc. vi aquarum*) tenerentur. AMM. 19, 8, 7. SVLP. SEV. Mart. 5, 2 sibi eum (*Martinum*) artius implicare. AVG. mor. eccl. 1, 11, 19 *Christo* artius inhaeremus. COLVM. 5, 9, 16 in foramen ... taleam oleastri arte (parte *codd.*) immitti. arb. 9, 1 *virgas* in tubulum fictilem ... arte inserito. LIV. 23, 22, 5 iungendi artius Latini nominis cum p. R. COLVM. 2, 2, 22 boves (PLIN. nat. 18, 177). SVET. Aug. 56 Nonius artius ei iunctus. STAT. Theb. 1, 332 arte scopuloso in limite pendens *Polynices*. SEN. epist. 95, 2 historiam ... minutissime scriptam, artissime plicitam. COD. Theod. 10, 19, 15, 1 (*a. 424*) omni ... licentia arte praeclusa. PLIN. nat. 29, 38 cauda ... quam artissime praeligata. LVCR. 4, 1079 quod petiere, premunt arte *amantes*. STAT. silv. 3, 2, 45 *Aeolus* artius obiecto Borean ... monte premat. PLIN. epist. 10, 1, 4 fossam ... artius (altius?) pressam mari aequare. LVCAN. 3, 664 robora *navis* cum vetitis prensarent artius (altius *al.*) ulnis *naufragi*. VARRO Men. 25 anima ... in vesica ... arte ⟨re⟩ligata. COLVM. 6, 2, 5 *boves* arte ad stipites. LAVS Pis. 52 *auriga* succutit arte flexibiles rictus *equi* (*sc. habenis*). [CIC. nat. deor. 2, 146 narium ... et gustandi et arte (*sic Vindob. littera ante* a *erasa*; parte *rell.*; pariter *edd.*) tangendi ... iudicia sunt.] PLAVT. Poen. 1292 tene sis me arte, mea voluptas. OV. epist. 15, 225 AMM. 14, 7, 19 (*sc. custodiā*). CIC. parad. 14 illud arte tenent accurateque defendunt *Epicurei*, voluptatem esse summum bonum. AMM. 26, 9, 9 artius vinctus. *dubiae interpretationis*: AMM. 24, 7, 8 nitor armorum arte (*abl.?*) pro singulis membris inflexus ('*pro* inflexorum' *Petschenig*).

2 *cum aliis verbis* (*maxime statum indicantibus*): PLAVT. Stich. 619 si arte poteris accubare. :: vel inter cuneos ferreos. PLAVT. Men. 829 quam arte dormiunt *coagmenta in foribus* (*sc.* '*conniventes*', *i. convergentes*). CIC. inv. 2, 14 artius iam, ut fit, ex lassitudine dormire. div. 1, 59 arte et graviter. SALL. Cat. 59, 2 signa in subsidio artius conlocat. Iug. 52, 6 aciem, quam arte statuerat, ... latius porrigit. 68, 4 equites ... late, pedites quam artissume ire. CVRT. 3, 6, 13 inclusus spiritus arte meabat. 4, 13, 34 *cornua* extendere ..., ita ut nec circumvenirentur, si artius starent, nec ... aciem exinanirent. AETNA 319 *venti* pugnant in faucibus; arte pugnantis suffocat iter. AMM. 20, 6, 6 pugnabatur artissime (*omnibus ad unam turrem conversis*).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. nat. 2, 131 depresso sinu artius rotati *venti*. SOL. 53, 20 *ut superficies testudinum* numerosam familiam non arte receptet. VITR. 9, 8, 11 minus tympanum ... in maiore circumagendo arte leniterque versetur (*sc.* 'cardinibus ... inter se coartatis'). CVRT. 4, 2, 16 fretum ... artius volutatur inter insulam et continentem. *nota* STAT. Theb. 2, 502 medias ... arte (*i. arto limite*) secat aspera rupes semita. *corruptum* VARRO Men. 214 procella ... arte (alte *Vahlen*) obruat celocem. **II** *de spatio temporis* (*breviter*): Ov. Pont. 4, 12, 10 te ... artius adpellem (*i. tertia syllaba correpta*) Tuticănumque vocem. TER. MAVR. 2188 vides, ut ... longula *syllaba* citum subinde volvat artius sonum. AMM. 29, 1, 34 Theodorus ... artius (actius, coactius, altius *codd.*) respondere conpulsus. *aliter* HIER. adv. Rufin. 2, 4 si artius (*i. subtilius?*) quid rogavero, contentiosum vocabis. PLIN. nat. 15, 111 *v. p. 724, 31.* **III** *de mensura* (*parce*): SALL. Iug. 85, 34 neque illos (*milites*) arte colam, me opulenter. CASSIOD. var. 12, 5, 3 ut multo artius (*i. carius, cf. ind. Traube et p. 64, 76*), quam vendere solebatis, in assem publicum praebita debeant imputari. *sim.* SALL. Iug. 45, 2 ceteris *ignaviae adiumentis* arte modum statuisse. arte habere, cohibere *sub I 1.* **IV** *translate* (*phrases translatae sub I*): *acriter, vehementer, multum*: diligere: PLIN. epist. 2, 13, 5 arte familiariterque. 6, 8, 1 artissime. AMM. 25, 4, 12. APVL. met. 1, 24 volens ... me artius ei conciliare (7, 1). AMM. 18, 2, 16 *scriptis* commendatus est artius. artissime carus: *p. 724, 13.* APVL. apol. 93 quo liberius et artius desolatam (*sc. a suis*) mulierem possiderem. GELL. 10, 6, 2 artius pressiusque conflictata essem. PS. SALL. rep. 1, 6, 1 sé in victoria licentius liberiusque quam artius futuros. AMM. 15, 5, 36 artius ... scrutari (*cf. l. 12*). ACTA Tarachi 5 ignite artius (*i. acrius*; *εὐτονώτατα exemplar graecum*) ferrum. IORD. Rom. 173 conspirantibus artius Poenis (FLOR. 2, 2, 27 spirantibus altius). arte custodire *sim. sub I 1*; dormire *sub I 2.* *Hey.*

Artus, -ī, *cf.* Artos *nummorum Carnutum. nom. vir.* CORP. III 4376 (*Arrabonae*) sign(ifer) tur(mae) Arti. CORP. XIII 10010, 173 (*in vasculo Gallico*) Arti ma(nu). *Diehl.*

? **artūtus**, -a, -um. *ab* artus. PLAVT. Asin. 564 ubi saepe causam dixeris pendens adversus octo artutos, audacis viros, valentis virgatores. artutos *ex coniectura non satis certa Fleckeiseni*; astutos *libri.* *Bannier.*

Artynia, -ae, *Ἀρτυνία sc. λίμνη*, *Bithyniae.* PLIN. nat. 5, 142 in stagno Artynia iuxta Miletopolim. *v. Hirschfeld, PW. II 1462.*

Arva. 1 *opp. Hispaniae Baeticae.* PLIN. nat. 3, 11. *incertum est num quodam modo huc pertineant amphorarum signacula*: CORP. XV 2711 a *et* b P. Arva (VII 1331, 17 *cf.* 18). 2711 c—g Arva (VII 1331, 19). 2712 Arva P() D() vic(arius?). *cf.* Arvius. 2 ins. Arva *v.* Arba. *adi.* **Arvēnsis**, -e, *plur.* **Arvēnsēs** *oppidi incolae.* CORP. II 1065 (*Arvae rep.*) Q. Traio Q. Traí Areiani fil. Quir. Areiano Arvensi huic ordo municipí Flaví Arvensis ob merita laudation(em) ... decrevit. 1066 ordo m. m. F. Arvensis. 1180 (*Hispali*) curatori civitatis Romulensium, m. Arvensium. 1060 (*Arvae*) genio m. F. A. 1064 ordo m. m. F. A. *huc pertinet centuria* **Arvaborēs(is)** CORP. II 1064 (*Arvae repertus*).

Arvacī *v. sub* Areva.

Arvae, -ārum *Hyrcanorum opp.* CVRT. 6, 4, 23 ad oppidum Arvas pervenit. *v. Tomaschek, PW. II 1462.*

matronae **Arvagastae**. INSCR. Rhen. Bramb. 590 matronis Arvagastis A. Vettius Victor ⟨v. s.⟩ l. ⟨l? m⟩. *cf.* Arbogastes *et* Aroastes. *v. Ihm, PW. II 1463.* *Diehl.*

arvālis, -e (árvális *v. l. 70*). *ab* arvum. GLOSS. *ἀρουραῖος.* rusticus. agrestis. apualis (*i.* arvalis) sata tellus II 567, 16. NOT. Tir. 56, 2. 69, 23[a]. **frātrēs Arvālēs.** GLOSS. II 19, 1 arbares s[c]odales *οἱ περὶ ὅρων διαγινώσκοντες δικασταί.* *aetate liberae rei publicae non laudantur nisi a* VARRONE ling. 5, 85. *aetatis imperii extant acta Arvalium* CORP. VI 2023—2119. 32338—32398 *inde ab a. 734 (20) usque ad a. 995 (241). cf.* MON. Ancyr. gr. 4, 7 (CORP. III p. 775) CORP. III 6073 SAB. MASVR. ap. Gell. 7, 7, 8 CORP. III 7090. 552. IX 4965. 5533 fratri A⟩rváli. XI 3718. X 1714. XI 384. XIV 3586. 3902. 3611. FVLG. serm. ant. 9 (ex libris pontificalibus Rutili Gemini). CORP. III 7090 (*aet. Claudii*) frat⟩ri Arꟷali. VI 2034, 4 (*a. 50—54*) Arvalium. 2034, 18 Arꟷalium. *cf.* 2034, 21. CORP. VI 2042 e, 20 (*a. 60*) frátrum Arválium. 2060, 14 (*a. 81*) collegi fratrum Arválium. 2060, 52 frátribus Arválibus. 2080, 10 fratres Arváles. 913 fráтri árváli (*in titulo bono aetatis Neroneae*). MON. Ancyr. *supra l. 63 ἀ⟨δε⟩λφὸς ἀρουᾶλις.* CORP. inscr. Graec. 3548, 4 *φρᾶτρεμ ἀρουᾶλεν.* *cf. Henzen, acta Arvalium; Ruggiero, diz. epigr. I 682 sqq.; Wissowa, PW. II 1463.* *de origine*: VARRO ling. 5, 85 fratres Arvales dicti, qui sacra publica faciunt propterea, ut fruges ferant arva, a ferendo et arvis fratres Arvales dicti. sunt qui a fratria dixerunt. SAB. MASVR. ap. Gell. 7, 7, 8 Sabinus Masurius in primo memorialium ... 'ea' (*Acca Larentia*) inquit 'mulier ex duodecim filiis maribus unum morte amisit. in illius locum Romulus Accae sese filium dedit seque et ceteros eius filios fratres Arvales appellavit. ex eo tempore collegium mansit fratrum Arvalium numero duodecim, cuius sacerdotii insigne est spicea corona et albae infulae'. *cf.* FVLG. serm. ant. 9. *qui laudat Rutilium Geminum in libris pontificalibus.* *de numero*: CORP. VI 2025 = 32342 (*a. 33*) adfuerunt *in sacrificio* (*sequuntur nomina*). *plerumque terni, seni, octoni. duodecim extant* 2039 (*a. 57*), *licet imp. Nerone excepto. cf. Henzen l. l. p. III; Ruggiero l. l. p. 683. erant fratres Arvales et imperatores et privati. cf. seriem a Ruggiero l. l. p. 683/85 laudatam. PW. II 1468.* *de cooptatione*: CORP. VI 2023 (*a. 14*) ⟨Cn. Corneliu⟩s Cn. f. Lentulus augur, mag(ister) in locum ⟨... factus ad⟩ fratres Arvales rettulit: .... 10 *sqq.* augur mag(ister) in locum L. ⟨Aemili⟩ Paulli Drusum Caesarem Ti. f. Augusti n. ⟨fratrem⟩ Arvalem cooptavit et ad sacra vocavit. *cf. exempla Henzeni l. l. p. 150 sqq.* CORP. VI 2065, 13 (*a. 87*) isdem co(n)s(ulibus) K(alendis) Febr(uaris) allectus Narcissus Annianus publicus loco Nymphi Numisiani ad fratres Arvales. *cf. Henzen l. l. p. 158.* CORP. VI 2086, 64 (*a. 155*) ⟨in locum Ca⟩rpi publici Corneliani promoti ad tabulas quaestorias transscribendas substitu⟨tu⟩s est Epictetus Cuspianus publicus ex litteris M. Fulvi Aproniani promagistri. *de magistratibus annuis collegii fratrum Arvalium*: magister: *v. l. 6. 7.* promagister: *cf.* CORP. VI 2028 (*a. 38*) Taurus Statilius Corvinus promagister collegii fratrum Arvalium. *v. Ruggiero l. l. p. 686 sqq.* CORP. VI 2065, 22 (*a. 87*) C. Salvius Liberalis, frater Arvalis, qui vice Iuli Silani magistri fungebatur. flamen: CORP. VI 2028[d], 7 ⟨eodemque die C.⟩ Caesar Augustus Germanicu⟨s magister collegii fratrum Arvaliu⟩m cum Appio Silano flamin⟨e ... immola⟩vit. proflamen: CORP. VI 2065, 27 (*a. 87*) Q. Tillium Sassium, qui vice flaminis fungebatur. *cf.* 2023[b]. 2079, 8 per ... Ti. Iulium Iulianum proflamine(m) agnas opimas immol⟨arunt ...⟩. *de magistris flaminibusque suffectis cf. Henzen l. l. p. 161 sqq. de sacris a fratribus Arvalibus factis v. ibid. p. 1 sqq.*

derivatum: ambarvales. *Ausfeld.*

ad **Arvalla** *statio Africae in via Carthagine Sitifim.* TAB. Peut. 4, 4.

Arvandus, -ī *nom. vir. germ.? cf. Förstemann, altdeutsch. Namenb. sub* VAND. SIDON. epist. 1, 7 *saepius. fuit praefectus praetorio Galliarum. idem* CASSIOD. chron. II p. 158, 1287 Arabundus. PAVL. hist. misc. 15, 2 Servandus. *cf. Seeck, PW. II 1486.*

arvāris *v.* arvalis.

Arvata *Indiae opp.* RAVENN. p. 42, 14. *editores contulerunt Ἀρούεδα ὄρη Ptolemaei.*

Arvatius, -ī *cogn. vir.* INSCR. Rhen. Bramb. 1517 L. Vlpius Arvatius. *cf.* Aravatius.

Aruba⟨?⟩. CORP. XI 6689, 33 (*in tegula*) Aruba⟨...⟩ T. L. S. ⟨...

Arubium (-ion), -ī *opp. Moesiae inferioris.* ITIN. Anton. 225 Arrubio (*v. l.* arubio). TAB. Peut. 8, 4 Arubio. RAVENN. p. 178, 18 Arubion. NOT. dign. or. 39, 16 *sub duce Scythiae* cuneus equitum catafractariorum, Arubio (7). *ab hoc oppido derivatur Iovis epitheton* **Arubiānus**. CORP. III 5185 (*Celeiae, a. 215*) I. o. m. conser(vatori) Arubiano et Cel(eiae) sanc(tae). 5580 (*Bedai, a. 219*) I. o. m. Arubiano et Bedaio sancto. 5575 (*ibid., a. 226*) in h. d. d. I. o. m. Arub. et sancto Bed.: *singulos titulos dedicarunt beneficiarii consularis legionis II Italicae.* CORP. III 5532 (*Iuvavi*) I. o. m. Venustinus summ(arum) signum I(ovis) Arub. cultoribus cum base d. d. *hoc epitheton fortasse supplendum* CORP. III 10202 (*in Pannon. inf.*) I. o. m. Ar. *nota*: CORP. III 5443 (*in Norico, periit*) I. o. m. Arubino L. Camp. Celer sacerdos urbis Romae aeternae. *v. Ihm, PW. II 1486.* *Diehl.*

Arubōth, אֲרֻבּוֹת, *Ἀραβώθ*, *vicus tribus Iuda.* VVLG. III reg. 4, 10. HIER. nom. hebr. 40, 22 Arobboth cataractae. *Plenkers.*

Aruca, -ae *nom. vir.* CORP. XIII 1642 (*apud Segusiavos, Claudi imperat. aetatis*) Ti. Claudius Arucae fil. Capito sacerdos Aug. *cf.* Arugus.

Arucci *opp. Hispaniae Baeticae, Ptolemaeo 2, 4, 11 Ἀρουκκί, nunc* Aroche. ITIN. Anton. 427 Arucci (*v. l.* aruca). RAVENN. p. 317, 17 Aruci. PLIN. nat. 3, 14 Arunci. civitas **Aruccitāna** CORP. II 963 (*a. 54—69*) Iuliae Agrippinae ⟨Neronis⟩ Caes. Aug. Germanici matri Aug. n. civitas Aruccitana. *v. Hübner, PW. II 1487.* *Diehl.*

Aruceus, *Ἀρουκαῖος.* CYPR. GALL. gen. 370 Arucus. *v.* Aracaeus. *Plenkers.*

Arudēs *v.* Harudes.

Arvedera *nom. vir.?* CORP. VIII 8272 (*in Numidia*) d. m. s. Fittau Feriusis v. a. CXV Arvedera patri dignissimo fecit.

arveho, arvena, arvenio, arvoco *sim. vide sub* adv-.

Arverī *vel* **Arvirī** (*gen.*) *in tegula Britannica.* CORP. VII 1236/37[a] *v. l.* Arviri. *cf. ibid.* [b] Arvi(...). *cf.* Arvius.

Arvernī, -ōrum *gens Aquitanica (raro oppidum), unde adi.* **Arvernus**, -a, -um *et subst.* **Arvernum**, -ī *oppidum vel regio. Graecis Ἀρβέρν-, Ἀρουερν-, Ἀρσερν-. cf.* Auvergne. *ad orthographiam*: auern-: CAES. Gall. 1, 31, 4 *Paris. B[1] saec. X.* LIVI perioch. 107 *Nazarian. saec. IX et recc.* OROS. hist. 5, 14, 1 *Donauesch. saec. VIII.* VEN. FORT. carm. 8, 3, 161 *Paris. C saec. X.* GREG. TVR. hist. 1 capit. 32 *omnes libri.* hist. 2, 20 *Camerac. B 1 uncial.* hist. 3 capit. 9 *B 1 Bruxell. B 2 aevi Merov. Lauriss. C 1 saec. IX.* capit. 12 *B 2.* hist. 4, 31 *B 1.* 10, 8 *B 1. 2* vit. patr. 6, 1 *Clarom. 3 saec. X.* 12, 2 *et* 20, 1 *Bruxell. 4 saec. X (?).* EVTR. 4, 22 *pars codd.* NOT. Gall. chron. I p. 603 XII 2 *pars codd.* CORP. VII 165 genio Averni. *cf. p. 728, 6 sqq.* aruenn-: CAES. Gall. 7, 3, 3 *et* 7, 8, 2 *Amstel. A saec. IX/X.* VAL. MAX. 9, 6, 3 *Bern. A saec. IX.* SIDON. epist. 6, 4, 1 *et* 7, 5, 3 *et* 8, 1, 1 *Laudian. L. saec. X.* OROS. hist. 6, 11, 5 *L(aurent.) saec. VI ex. Palat. P saec. VIII et Rehdig. saec. IX/X*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ante corr. VEN. FORT. carm. 10, 10, 14 *Vatic. R saec. IX.* GREG. TVR. hist. 4, 11. 13. 15. 16 *ter.* 20. 6, 24: *C1.* vit. patr. 4, 1 *Paris. 1b saec. IX/X.* glor. mart. 43 *et saepius Paris. 1a saec. IX.* CONC. Arvern. a. 535 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 66, 8 *et* 11. p. 70, 19. p. 71, 5: *Paris. F saec. IX* (CONC. Aurel. a. 549 *ibid.* p. 109, 16). NOT. Tir. 87, 7 EVTR. *l. c. et* VEN. FORT. carm. 4, 4 inscr. carm. 5, 5, 17. 8, 3, 161. 10, 10, 14 *et* NOT. Gall. *l. c. pars codd.* *adde* GREG. TVR. glor. mart. 44 arrvennum *1b.* aruen-: CAES. Gall. 7, 75, 2 *AB*¹. 7, 64, 6 *A*¹. FLOR. 1, 37, 4 *Bamberg. B saec. IX.* HIER. chron. a. Abr. 1891 *Leid. F saec. IX in.* VEN. FORT. carm. 8, 3, 161 *Vatic. R saec. IX.* GREG. TVR. hist. 5, 23 *C1.* vit. patr. 2, 1 *Paris. 2 saec. X.* CONC. Turon. a. 567 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 132, 25 EVTR. *l. c. et* NOT. Gall. *l. c. pars codd.* CORP. XII 5686 (*stilo scriptum, in vasculo*), 1211 Te𐆑𐆑i manu Arveni. *cf.* XIII 10010, 1414 Natti Arve(rni) m(anu) *et* Natti Arv. m. *eadem redit officina in statunculis.* *restant singularia*: Arb-: EVTR. 4, 22. 6, 17 *et* NOT. Gall. *l. c. pars codd.* Arevern-: NOT. Gall. add. II chron. I p. 613, 3 *cod. saec. VIII.* IORD. Get. 240 *codd. vetustiores.* CONC. Aurel. a. 541 p. 97, 3 *cod. Colon. K saec. VII.* RAVENN. p. 297, 2 Arivernis. OROS. hist. 5, 14, 1 *sched. Stabul. saec. VII/VIII* Alvernorum. INSCR. Bonn. Jahrb. 90 (1891) p. 199 (*Agrippinae*) Adverno (HIER. chron. a. Abr. 1891 *cod. Bern. B. saec. VII*). NOT. dign. occ. 42, 44 Arumbernos. *ad interpretationem*: NOT. Gall. *l. c.* p. 613, 3 Arevernus ante obsta. *ad prosodiam*: LVCAN. 1, 427 *et* VEN. FORT. carm. 8, 15, 3 Árvern-. *idem ter* Arvérn-. SIDON. carm. 7, 149 *et* 248 *bis voc.* Arvérne *vel* Arŭérne.

Arvernī, -ōrum. **1** *populus*: *inde a Caesare memorantur a plurimis scriptoribus, inter posteriores imprimis* SIDON. *et* GREG. TVR., *rarissime ut res fert a poetis* (LVCAN. 1, 427 *cf. l. 39.* SIDON. carm. 7, 149. 248 VEN. FORT.). CAES. Gall. 1, 31, 3 *factionum* alterius principatum tenere Haeduos, alterius Arvernos. 7, 75, 2 parem numerum (*armatorum*) imperant Arvernis adiunctis Eleutetis, Cadurcis, Gabalis, Vellaviis, qui sub imperio Arvernorum esse consuerunt. *adde* 1, 31, 4. *praeterea saepe libro VII.* ACTA triumph. Capit. (CORP. I² p. 53) 634 Q. Fabius Q. Aemiliani f. Q. n. an. DC⟨XXXIII⟩ Maximus procos. de Allobro⟨gibus⟩ et rege Arvernorum Betulto X K. (CAES. Gall. 1, 45, 2. LIV. per. 61 VAL. MAX. 9, 6, 3 PLIN. nat. 7, 166 EVTR. 4, 22, *unde* OROS. hist. 5, 14, 1. *cf.* Arverni *oppidum l. 56*). Cn. Domitius Cn. f. Cn. n. Ahenobarb. a⟨n. DCXXXIII⟩ procos. de Galleis Arverneis XVI K. (VELL. 2, 10, 2). LVCAN. 1, 427 Arvernique ausi Latio se fingere fratres sanguine ab Iliaco populi (SIDON. epist. 7, 7, 2 *cf.* CAES. Gall. 1, 33, 2). PLIN. nat. 34, 45 omnem amplitudinem statuarum eius generis vicit aetate nostra Zenodorus Mercurio facto in civitate Galliae Arvernis per annos decem, HS $\overline{CCCC}$ manipretii. 34, 47 *cf. infra* Mercurius Arvernus. *adicias*: LIV. 5, 34, 5. 27, 39, 6 LIV. per. 107. PLIN. nat. 4, 109 Arverni liberi *in Aquitania.* TAC. hist. 4, 17 SVET. Nero 2 FLOR. 1, 45, 20 EVTR. 6, 17. NOT. Gall. chron. I p. 603 XII 2 *in provincia Aquitanica prima* civitas Arvernorum (SIDON. epist. 7, 5, 3 *cf.* NOT. dign. occ. 42, 44). SIDON. epist. 2, 1, 1. 2, 6, 2. 3, 3, 1 *al.* GREG. TVR. hist. *ca. 25ⁱᵉⁿˢ* glor. conf. 30 glor. mart. 43. 83 virt. Iul. 13 *bis.* **2** *fines*: CAES. Gall. 7, 8, 5 *Vercingetorix* castra ex Biturigibus movet in Arvernos versus. 7, 34, 2 *legiones* ipse in Arvernos ad oppidum Gergoviam ... duxit. 7, 66, 1 HIRT. Gall. 8, 46, 4. SIDON. epist. 9, 7, 1 quidam ab Arvernis Belgicam petens (1, 11, 3. 4, 21, 4. 7, 2, 3). **3** *gentis caput, ceterum* Augustonemetum, *nunc* Clermont-Ferrand, *medio aevo* castro Claremunte (FORMVL. Arvern. p. 28, 14 Z.), *cf.* PLIN. *l. 43* EVTR. 4, 22 (OROS. hist. 5, 14, 1): AMM. 15, 11, 13 *inter Aquitaniae civitates* Burdigala et Arverni excellunt et Santones et Pictavi. HIER. chron. a. Abr. 1891 Arverni, nobilissima Galliarum urbs, capta et rex Vituitus. NOT. dign. occ. 42, 44 praefectus laetorum gentilium Suevorum, Arumbernos Aquitanicae primae. CONC. Arvern. a. 535 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 70, 19 episcopus ecclesiae Arvernis subscripsi. RAVENN. *cf. l. 18.* GREG. TVR. hist. 2, 20 Arvernus (*i.* -os) adveniens (2, 23. 36. 3, 9 virt. Iul. 1 *bis.* 34). 3, 9 *nuntius* Arvernus sonuit. GREG. TVR. hist. 2, 20 fuit ... Arvernus annis novem. CONC. Aurel. a. 511 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 9, 22 Eufrasius episcopus de Arvernus suscripsi (p. 10, 15). p. 13, 40 ex civitate Arvernus (CONC. Clipp. a. 626/27 *ibid.* p. 201, 15). NOT. Tir. 87, 7. *variant codd. inter* -us *et* -os: GREG. TVR. hist. 1, 32 vit. patr. 4, 1 (*quo*), *inter* -us, -os, -is (*quo*) vit. patr. 3, 1, *inter* -os *et* -is (*quo*) vit. patr. 6, 3, *inter* -us *et* -is (*ubi*) hist. 2 capit. 13 *et* hist. 2, 13, *inter* -us *et* -um (*quo*) hist. 3 capit. 9 *et* 11. hist. 4, 9, *inter* -us, -is, -o (*quo*) hist. 6, 26, *inter* -um, -o, -is (*quo*) hist. 4, 42, *inter* -um *et* -us hist. 4, 13. GREG. TVR. hist. 2, 37 Chlodovechus ... filium suum ... per Albigensim ac Rutinam civitatem ad Arvernus (*v. l.* -os) dirigit: *de gente potius cogitaveris quam de oppido.* Arvernus: **A** *substantive*: **1** *Arvernorum finium incola*: CAES. Gall. 7, 4, 1 Vercingetorix, Celtilli filius, Arvernus. 7, 76, 3 Vercassivellauno Arverno (7, 83, 6. 7, 88, 4). HIRT. Gall. 8, 44, 4 Epasnacti Arverni (8, 44, 5). GREG. TVR. glor. mart. capit. 66 de sancto Genesio Arverno. *in titulis*: CORP. XIII 1706 C. Servilio Martiano Arverno ... sacerdoti ad templum Romae et Augustorum. 1807 (*Luguduni, saec. III fere medii*) C. Atilius Marullus Arvern(us). XII 5686, 1211 *et* XIII 10010, 1414 *v. l. 13 sq.* SIDON. epist. 4, 21, 2 Haeduus pater tibi, mater Arverna est. *nota collective usurpatum pro* Arverni: SIDON. carm. 7, 149 *et* 248 *bis voc.* Arverne. *sim.* VEN. FORT. carm. 8, 3, 161 Arvernus. **2** *epitheton Mercurii*: *cf. p. 727, 41 sqq.* GREG. TVR. hist. 1, 32 INSCR. Rhen. Bramb. 835. INSCR. Rhen. Bramb. 595 (*in agro Iuliacensi*) Mercurio Arverno (256 *et* 257 *in Borussia Rhenana.* 2029 add. *apud Batavos*). *cf.* CORP. XIII 1522. *ab hoc vix diversus est* CORP. XIII 1462 (*Augustonemeti*) genio Arverno(rum?) Sext. Orgius Suavis Aeduus. INSCR. Bonn. Jahrb. 90 p. 199 Adverno L. Valerius Atticus. *cf.* CORP. VII 165 genio Averni Iul. Quintilianus. **B** *adiective*: *primus ex auctoribus* SIDON. *longe saepissime* GREG. TVR., *plus 80ⁱᵉⁿˢ.* VEN. FORT. carm. 8, 15, 3 arvis. CONC. Turon. a. 567 p. 132, 24 in canones Arvenus ... habetur insertum. GREG. TVR. hist. 10 capit. 6 carcerariis. hist. 4, 16 civem (vit. patr. 6, 1). 4, 35 civibus (10 p. 46, 27 vit. patr. 6, 2. 6, 3 *ubi* arvernii *pars codd.* 6, 7). CONC. Agath. a. 506 (Mansi VIII) p. 337ᵈ civitatis (VEN. FORT. carm. 4, 4 inscr. CONC. Aurel. a. 541 p. 97, 3 GREG. TVR. hist. 4, 5. 4, 32 glor. mart. 85 vit. patr. 2, 1 6, 6 *bis* glor. conf. 29 IORD. Get. 240). GREG. TVR. hist. 4, 31 cladem (5, 23 vit. patr. 4, 3). vit. patr. 6, 3 clerici. hist. 8, 18 comitatu. hist. 1 capit. 32 delubro Averno. glor. mart. 65 diaconem. CONC. Arvern. a. 535 (Mon. Germ. leg. III 1) inscr. ecclesiam (CONC. Aurel. a. 538 p. 86, 7 GREG. TVR. hist. 2 capit. 16 hist. 3, 2. 4, 31 *et* 35 virt. Iul. 23 vit. patr. 2, 1. 2, 2). VEN. FORT. carm. 5, 5 inscr. episcopum. SIDON. epist. 1, 9, 5 legationis. GREG. TVR. hist. 3, 9 Lemanaem (*Arvernae regionis partem*). SIDON. epist. 3, 1, 2 municipioli (*cf.* 7, 2, 7). 6, 12, 8 oppidi (7, 5, 3). VEN. FORT. carm. 5, 5, 17 plebs (10, 10, 14). GREG. TVR. vit. patr. 2 praef. pontificis. SIDON. epist. 3, 2, 1 populus (7, 1, 2 GREG. TVR. hist. 4, 16). *nota translationem*: GREG. TVR. hist. 5, 49 p. 242 Turonicam urbem ab Arvernis populis emundavit (*sc. Gregorio Turonensi*). SIDON. epist. 6, 4, 1 regionem (7, 7, 6. 7, 11, 1 GREG. TVR. hist. 3 capit. 12 hist. 8, 18. 8, 30 glor. mart. 50 virt. Iul. 14. 23. 46ᵃ curs. stell. p. 869, 16). CORP. XIII 1715 (*in prov. Lugud.*) sacerdos Arvern(us) *vel potius* Arvern(orum). SIDON. epist. 8, 1, 1 scrinia. GREG. TVR. hist. 1, 47 senatoribus (3, 9. 10 p. 46 glor. conf. 5). CONC. Arvern. a. 535 inscr. synodo. GREG. TVR. hist. 10, 8 termini (5, 9 vit. patr. 5, 2. 11, 1). SIDON. epist. 9, 9, 3 territorium (GREG. TVR. vit. patr. 2, 1. 3 praef. 12, 1. 20, 1 glor. conf. 1 glor. mart. 8. 47 virt. Iul. 1). 3, 12, 2 urbem (CONC. Arvern. a. 535 p. 66, 11. p. 71, 5. a. 584—591 p. 178, 4 = GREG. TVR. hist. 6, 38. GREG. TVR. hist. 2, 13. 2, 21. 3, 12. 4, 39 *saepe*). Arvernum, -ī *n. oppidum vel regio Arvernorum*: *hoc nomen semel inveni apud* SIDON. epist. 1, 11, 4 Sidonius nunc in Arverno est. *cf.* Arverni municipioli *l. 23.* *cetera exempla sunt Gregorii Turonensis*: *ubi*: in Arverno: GREG. TVR. hist. 2, 36. 3, 16. 8, 21 virt. Iul. 13 vit. patr. 4, 4 glor. mart. capit. 65. in Arvernum: GREG. TVR. hist. 3, 25. Arverno: GREG. TVR. hist. 3, 23 (3, 16 *var. lect.* 4, 15). apud Arvernum: GREG. TVR. hist. 4, 13. 4, 35 glor. conf. 31. *quo*: Arvernum: GREG. TVR. hist. 3, 23. 4, 11. 4, 39 *bis.* 4, 42. 4, 46. 6, 26. 10, 8 vit. patr. 12, 3. 17, 5 glor. mart. 44. 65. in Arverno: GREG. TVR. hist. 10, 8 (6, 24 in Arverno *A1*). Arverno: GREG. TVR. hist. 3, 12. 3, 13. 4, 7. 6, 24 virt. Mart. 3, 60. ad Arvernum: GREG. TVR. glor. mart. 83. *unde*: Arverno: GREG. TVR. hist. 5, 49 p. 241, 8. ab Arverno: GREG. TVR. hist. 3, 10. 3, 13. 4, 16. de Arvennum: CONC. Arvern. a. 535 p. 70, 19 *Paris. 1451.* ex Arverno: GREG. TVR. virt. Mart. 2, 10. 2, 20 glor. conf. 40. *restant haec*: GREG. TVR. hist. 5, 11 quid Arverno de Iudaeis hoc anno contigerit pandam. hist. 1 capit. 33 circa Arvernum. 4, 16 per Arvernum (4, 20. 5, 13). *adi.* **Arvernicus,** -a, -um. CONC. Aurel. a. 511 p. 11, 8 Eufrasius episcopus eclesiae Arevernicae subscripsi. a. 541 p. 99, 8 eclesiae Arvernece. a. 549 p. 109, 16 Arvernice (*vel* -ece) ecclesiae (*codd. RH et AB*). *nom. vir.* **Arvernicus,** -ī. CORP. XIII 10010, 174 (*in vasculis Gallicis*) Arvernicus. Arvernici. Arvernic( ). *cf.* 10010, 175 *sexiens* Arverni(?). *adi.* **Arvernēnsis,** -e. GREG. TVR. glor. conf. 5 apud Arthonam Arvernensim vicum. CONC. leg. III 1 p. 203, 13 Caesario Aruernensi. CONC. Aurel. a. 549 p. 109, 16 Arvernensis ecclesiae *cod. N.* urbem **Arevernate** IORD. Get. 240. **Arvernorīx,** -īgis *epitheton Mercurii.* CORP. XIII 6603 (*Miltenberg*) Mercurio Arvernorigi Cossillus donavi es visu letus libes merito. *v. Hirschfeld, Corp. XIII p. 193; Ihm, PW. II 1488 sqq.; Holder, Altcelt. Sprachsch. I 232.* *Diehl.*

Arvescius *nom. gent. barbaricum.* CORP. XIII 2224 (*Luguduni*) Oliae Tributae feminae sanctissimae Arvescius Amandus frater sorori. *Otto.*

Arvetius, -ī *nom. vir. celt.* CORP. V 5068 (*apud Anaunos*) d. Saturno Aug. Lumennones Arvetius et Maximus et Rufus *eqs.*

Arugus, -ī *nom. vir. celt.* CORP. V 4536 (*Brixiae*) Arugus Iovincilli f. *cf.* Aruca.

Arvi(...) *cf.* Arveri.

Arviatēs *gens Pannoniae.* PLIN. nat. 3, 148 (*ubi codd. Leid. Voss. A et Paris. 6795* arabiates). *Diehl.*

? **arviga,** -ae. [*orig. inc. Th.*] *ne de forma quidem constat.* VARRO ling. 5, 98 (*corruptus locus*) aries qui (quod *codd. recc.*) eam dicebant ares (?), veteres nostri ariuga, hinc ariugas (aruigas *codd. recc.*). haec sunt quorum in sacruficiis exta in olla (-o *cod. Flor.*), non in veru coquuntur, quas et Accius scribit et in pontificiis libris videmus. in hostiis eam dicunt ariugam (-em *F*), quae cornua habeat. PAVL. FEST. 100 harviga dicebatur hostia, cuius adhaerentia inspiciebantur exta. DONAT. Ter. Phorm. 4, 4, 28 haruspex ab haruga no-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

minatur. nam haruga dicitur hostia ab hara, in qua concluditur et servatur. VEL. gramm. VII 73, 9 arispex ab ariuga, quae est hostia, non aruspex. GLOSS. V 441, 11 ariuges hostium.

arvigena, -ae *c. cf.* terrigena. *fere i. q. agricola.* CARM. poet. min. V 65, 6 increpat arvigenas (arbienas *cod. Matr. s. IX*) lux: vigilate viri.

Arvii *cf.* Aryii.

arvīlla, -ae *f. ab* arvina *deminutive.* PAVL. FEST. 21 arbilla arvina id est pinguedo corporis.

arvīna, -ae *f.* [*cf. c.* ἀρβίννη· κρέας. Σικελοί. *Hesychius. Th.*] GLOSS. (arbina *passim*) ὀξύγγιον, κρέως λίπος ἄνευ σαρκός, axungia, adeps, pinguedo, caro pinguis ferina, caro ferina, vel mappa interius sanguinis, caro pinguis magis adipis plena. ISID. orig. 11, 1, 81 arvina est pinguedo cuti adhaerescens. SERV. Aen. 7, 627 secundum Suetonium in libro de vitiis corporalibus arvina est durum pingue quod est inter cutem et viscus. *add.* alii arvinam nomine lardum dicunt. *v. et* arvilla. PLAVT. Poen. 1016 assam (*punicum*) :: arvinam (arb- *codd.*) quidem. *cf. Leo, Archiv 9 (1896) 161.* VERG. Aen. 7, 627 pars levis clipeos et spicula lucida tergent arvina (arb- *schedae Vaticanae*) pingui. PLIN. nat. 11, 127 boum attritis ungulis cornua unguendo arvina medentur agricolae. APVL. met. 10, 15 liberalibus cenis inescatus ... corpus obesa pinguitie compleveram, corium arvina suculenta molliveram. ARNOB. nat. 7, 24 in exiguas arvina est miculas ... insecta. ZENO tract. 2, 18, 2 inter fumidos ignes pallenti arvina, funesto sanguine prolitare. VEG. mul. 6, 6, 5 nulla in clunibus arvina *equis Chunorum.* PAVL. NOL. carm. 20, 321 sed gravis arvina porcus superante pedum vim non potuit se ferre diu. VVLG. exod. 29, 22 tolles adipem de ariete et caudam et arvinam (στέαρ) quae operit vitalia (*cf.* GLOSS. V 561, 40). lev. 3, 15 arvinam (στέαρ) iecoris cum renunculis. PRVD. perist. 5, 229 *martyris* arvina posthinc igneum inpressa cauterem lavit. SIDON. epist. 3, 13, 8 pondere arvinae iacere mammas. *ineleganter translatum* SIDON. epist. 6, 6, 2 ut exhortationibus tuis interioris hominis maciem saepenumero mysticus adeps et spiritalis arvina distendat. *quasi luxuriae pigritiaeve sedes:* AMBR. in psalm. 38, 34 deponat omnem duritiem et pinguedinem quandam carnalis arvinae. 118, 17, 15 castiget carnem suam, ne moretur ad cursum et arvinae pinguis pondere degravetur. Noe 25, 90 qui utuntur carne ... non ad distentionem nec ad arvinam corporis. HIER. epist. 147, 2 quasi ex arvina pingui et quodam adipe eructuans verba mortifera. VVLG. Iob 15, 27 de lateribus eius arvina dependet (*in graeco alia imago, tamen* στέατι). PRVD. perist. 10, 514 luxus vorandi carnis arvinam fovet. cath. 7, 9 domantur viscera, arvina putrem ne resudans crapulam obstrangulatae mentis ingenium premat. SIDON. epist. 8, 14, 5 turgidi ventris arvinam *ieiunio torquere.* *V.*

Arvīna *cogn. vir. ab* arvina. A. Cornelius Cossus Arvina: FAST. triumph. Cap. a. u. c. 411 ⟨A. Cor⟩nelius P. f. A. n. Cossus Arvina ... ⟨c⟩os. III de Samnitibus. CHRONOGR. a. 354 p. 52 (*a. u. c. 422*) Calvino et Arvinas II. LIV. 8, 38, 1 A. Cornelius Arvina dictator. 9, 10, 8 A. Cornelius Arvina fetialis. P. Cornelius Arvina: CHRONOGR. a. 354 p. 53 (*a. u. c. 448*) Tremulo et Arvina. LIV. 9, 42, 10 P. Cornelius Arvina, Q. Marcius Tremulus. FAST. cos. Cap. a. u. c. 460 ⟨cens. P.⟩ Cornelius A. f. P. n. Arvin⟨a⟩. CHRONOGR. a. 354 p. 53 (*a. u. c. 466*) Tremulo II et Arvina. C. Papirius Carbo Arvina *praetor a. u. c. 669, interfectus a Marianis:* VAL. MAX. 9, 2, 3 cuius (*Damasippi*) iussu ... Carbonisque Arvinae truncum corpus patibulo adfixum gestatum est. *Otto.*

arvīnula, -ae *f. ab* arvina *deminutive.* VVLG. lev. 8, 16 duos ... renunculos cum arvinulis (καὶ τὸ στέαρ) suis adolevit super altare. GLOSS. arvinulis adipibus.

arvipendium σχοῖνος γεωμετρικός GLOSS. II 19, 6. 23, 52. *vide ne sit substitutum a rusticis vocabulo fortasse gallico* arpendium. *V.*

Arviragus, -ī *Britannorum rex.* IVV. 4, 126 de temone Britanno excidet Arviragus (SCHOL. Arbiragus). *cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. sub* Biracos. *Diehl.*

Arviri *v.* Arveri. **Arvisium** *v.* Ariusius.

Arvius *nom. gent. barbaricae originis, cf.* Arvetius, Arvii, Arviates. CORP. XV (*in vasis Arretinis*) 5002 C. Arvi. 5001? 5003—5005. *cf. etiam* 2711. 2712. XI 6700 (*in vasis Arretinis*) 94 C. Arvi. 95 M. Arvi. 96. 97. II 4970, 124 (*in vasis*) Arvi *et* C. Arvi. INSCR. Eph. epigr. VIII p. 490 (262, 10) (*in vasculo Hispano*) Sex. Arvi. *v. etiam* Arverus. CORP. IV 1815 Candida cum Arvío. *nom. singulare* CORP. V 5227 (*ad lacum Larium*) Arvius Nigrí f. nomine suo et C. Semproni Nigri et Banionis Cucalionis filiae parentium suorum.

Arviānius *nom. gent.* CORP. VI 12489 L. Arvianio Iusto Agrippino. *Otto.*

ārula, -ae *f.* [*ab* ara *deminutive. Th.*] arola: ITALA cod. Lugd. num. 16, 37 SCHOL. Arat. p. 305, 9. *ara parva:* GLOSS. βωμίσκος. ara diminutive. CIC. Verr. 5, 5 ante hos deos erant arulae, quae cuivis religionem sacrarii significare possent. CORP. XIII 569 (*litt. saec. I*) Iovi ... arula donavit ... cum templo. III 6478, 3 nymphis ... arulam ... d. d. VI 629 Silvano ... arulam a solo sua inpendia ... domum fecit. 574 (*cf.* add. p. 855) Serapi et Isidi ... arulam cum basi. VIII 2601 genio scholae ... arulas cum statunculis. VI 16701 árulás (*sepulcrales*) posuit. V 6000 Ti. Cútius Epigonus arulas posuit *gentilibus.* VIII 17600 matri dignissime arulam statuit. ARNOB. nat. 3, 24. 6, 6 Apollinis. MACR. sat. 3, 11, 6 QVEROL. p. 24, 21 P. TERT. nat. 1, 6 confugitis ... ad arulam quandam, ist est legum auctoritatem. *idem fere ac bustum atque focus:* VVLG. exod. 27, 5 *craticulae anulos* pones subter arulam altaris (ὑπὸ τὴν ἐσχάραν τοῦ θυσιαστηρίου). 38, 4. GLOSS. craticula. genus sartaginis ad carbones ferendum. fyrpannae vel herth (*anglos.*). APVL. apol. 42 secreto loco, arula et lucerna ... testibus. OPTATVS 7, 1 p. 162, 7 rex cum ante se pro qualitate temporis frigidi arulam habuisset. VVLG. Ier. 36, 22 in domo hiemali ... posita erat arula coram eo plena pruinis (ἐσχάρα πυρός). 36, 23 PLIN. VAL. 1, 37. GREG. TVR. glor. conf. 75 *puella* plenam ... pro iniuria hiemis arulam cum carbonibus retenebat. ITALA cod. Lugd. levit. 16, 12 accipiet plenam arulam (πυρεῖον, VVLG. turibulum) carbonis ignis ab altari. num. 16, 6. 7. 17. 18. 37. 39. 46. EVG. TOL. carm. 71 de arula: arula sex rebus semper candescit: asello ignibus et lignis cum forcipe folle batillo. *translate:* PLIN. nat. 17, 77 sulco ... circa positas *ulmos* pedes terni undique e solido adaggerantur. arulas id vocant in Campania. *figura mathematica:* BOET. arithm. 2, 25 hos *cuneos* bomiscos vocant, id est quasdam arulas, quae in Ionica Graeciae regione, ut ait Nicomachus, hoc modo formatae fuerunt, ut neque altitudo latitudini neque haec longitudini convenirent. *Weynand.*

1. Arula *nomen.* CORP. IX 6079, 9 (*in amphora Brundisina*) ⟨?⟩ Arulae Sullae. **2. Arula** *v.* Arura.

Arulēius *v. sub* Arrius *p. 646, 35.*

Arulēnsēs sodales, *unde nomen habuerint ignoratur.* CORP. XIV 341 (*Ostiae*) memoriae M. Corneli M. f. Pal. Valeriani Epagathiani eq. ⟨R.⟩, ... flamini, praetori II sacra Volkani ⟨fac.⟩ ⟨ei⟩demque sodale Arulen⟨si⟩. 373 L. Licinio L. fil. Pal. Herodi equit. Rom., ... flam(ini) divi Severi, sodali Arulensi, praet(ori) prim(o) sac(ris) Volk(ano) faciu(ndis). 432 ⟨Q. Vetu⟩rio Firmio ⟨Felici⟩ Socrati ... ⟨praet. pr⟩imo sac. ⟨Volk. fa⟩ciundis, ⟨sodali A⟩rulesium. *Otto.*

Arulēnus, -a *v. sub* Arrius *p. 646, 36.*

Arulis *opp. Syriae in via Zeugmate Samosatam.* TAB. Peut. 11, 3. *Benzinger, PW. II 1487 contulit* ITIN. Anton. 190 Abarara, RAVENN. p. 86, 9 Araris, *Ptolemaei* Ἀρουδίς. *Seeck de hoc oppido cogitavit* NOT. dign. or. 33, 30 *sub duce Syriae* ala prima nova Herculia, Ammuda. *sed vide* 35 Ammattha.

Arulliānus *v. sub* Arrius *p. 647, 21.*

Arulōnia *v. sub* Arrius *p. 646, 61.*

Arulos *statio Macedoniae.* TAB. Peut. 8, 1 RAVENN. p. 194, 18 (Guido 536, 13). *Diehl.*

arum *v.* aros.

Ārum, הָרֻם, Ἰαρίν (Ἰαρείμ), *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 4, 8 Aharehel filii Ārum.

Arūnās. HIER. nom. hebr. 37, 25 *v.* Areuna. *Plenkers.*

Arunci *v.* Arucci.

aruncus, -ī *m.* [*a gr.* ἄρυγγος, *att.* ἤρυγγος *tractum esse videtur. Th.*] PLIN. nat. 8, 204 dependet omnium (*caprarum*) mento villus, quem aruncum vocant. *V.*

Arunda *opp. Hispaniae Baeticae, nunc* Ronda. PLIN. nat. 3, 14 Arunda. *adi.* **Arundēnsis,** -e. *plur. illius oppidi incolae.* CORP. II 1359 ab ordine Arund. 1360 ordine Arundens.

Arūns, Aruntius *sim. v.* Arruns *sub* Arrius *p. 647, 32 sqq.*

aruo *v.* aro *p. 626, 15.* **arvocitat** *v. I 892, 84 sub* advoco.

arvorsārius *v.* adversarius.

Arūpium, -ī, *Ptolemaeo 2, 16, 6* Ἀρουκκία, *opp. Illyrici.* ITIN. Anton. 274 Arupio (*v. l.* aurupio). TAB. Peut. 5, 2 Arypio. RAVENN. p. 224, 16 Parupion. *adi.* **Arūpīnus,** -a, -um, *Straboni incolae* Ἀρουπῖνοι. PANEG. Mess. 110 Arupinis (*sic F,* arpinis *A*) ... in arvis. *cf.* CORP. III 8783 (*Salonis*) municip. Pazina⟨tium⟩ Splonistarum Ar⟨upin? *v. Tomaschek, PW. II 1491.* *Diehl.*

arura, -ae *f.,* ἄρουρα. BEDA gramm. VII 262, 11 arura graece, ἄρουρα, latine arvum. GLOSS. V 441, 20 arura iugera[tur]. CAPER gramm. VII 106, 3 *filicem* credo dictam quod sit minus felix arurae (*sic BC,* arvis *cod. Montep.*). MARC. med. 8, 90 lacertas pisinnas, quae in segetibus morantur, quas Graeci aruras vocant, comburito. COD. Theod. 11, 24, 6, 5 (*a. 415*) arurae quoque et possessiones. PAPYR. Amherst II 26 (*saec. III/IV*) II 29 *acc.* aruras (ἀρούρας). *V.*

1. Arura, -ae, Ἄρουρα, *nom. et cogn. mul.* CORP. VI 35991 Ollia P. (mulieris) l. Arura. IX 1935 (*Beneventi*) Pontia Arura concubina. X 7460 (*in titulo Halaesino*) Helviae Arurae. XI 5770 (*Sentini*) Asullia (mulieris) l. Arura. XII 4761 (*Narbone*).

2. Arura *fluv. Helvetiorum, nunc* Aare. EVCHER. passio Acaun. 6 Salodorum ... castrum est supra Arulam flumen neque longe a Rheno positum. reg(io) Arurē(nsis). CORP. XIII 5161 (*prope Bernam*) deae Nariae reg. Arure. cur(ante) Feroc(e) l(iberto).

nautae **Aruranci** Aramici *Aventici Helvetiorum.* CORP. XIII 5096 in honorem domus divinae ⟨n⟩autae Aruranci Aramici scholam de suo instruxerunt. *nomen traxerunt a fluviis lacubusve Helvetiorum. cf.* Arura, Arurensis *et Ihm, PW. II 1491.*

Arus *v.* Ariana.

Arusacēs, -is, *Arianae regionis fluv.* MELA 3, 71 Tuberonem et Arusacen. PLIN. nat. 6, 93 Tonberon et Arosapen. *v. Tomaschek, PW. II 1492.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Arusēius *v. sub* Arrius *p. 647, 27.* **Arusena** *v.* Abusina.

Arusēnus *v. sub* Arrius *p. 647, 29.*

Arusīnī campi *in Lucania.* FLOR. epit. 1, 13, 11 Lucaniae suprema pugna sub Arusinis, quos vocant, campis. FRONTIN. strat. 4, 1, 14 victo *Pyrrho* in campis Arusinis circa urbem Malventum (fatuentem *vel* statuentem *codd.*). OROS. hist. 4, 2, 3 contra Epirotas apud Lucaniam in Arusinis campis gestum est. *cf.* pagus Arusnatium. *Diehl.*

? **arusion** *herba.* PS. APVL. herb. 69 Graeci isatim, prophetae arusion, Latini glutam aut glastum appellavere. *V.*

Arusius, -ānus *v. sub* Arrius *p. 647, 22. 25.*

pagus **Arusnatium** *prope Veronam.* CORP. V 3915 Nymphis Aug. et genio pag. Arusnatium. 3928 Oc⟩taviae M. f. ⟨... ma⟩gnae flamin⟨icae pa⟩gi Arusnati⟨um⟩. 3926 *?*⟩ udisnam Augustam solo p⟨ri⟩vato Arusnatibus de⟨di⟩t. *cf.* Arusini campi. *v. Mommsen, Corp. V p. 396 et Hülsen, PW II 1493.* *Diehl.*

aruspex *sim. v. sub* haruspex.

arutaena, -ae *f.*, *ἀρύταινα.* CHAR. gramm. I 118, 29 *Lucilius* libro I saturarum (38) 'arutaenaeque' inquit 'aquales', non ut autumnal, *i. ut* aquales *sit adiectivum.* PAVL. FEST. 21 arytaenam (-enam *cod.*) sive artenam vas ab hauriendo sic appellabant. GLOSS. III 23, 1 *αιωτενχυτης* (*αυωτ- duo codd.*) arugene. 93, 65 plitenchites arecena. 203, 44 plitenchytis aretina, *ubique inter argentea. graecum subesse πλυτεγχύτης coniecit Bücheler, ἀρυτεγχύτης Krumbacher.* *V.*

Arutela *statio Daciae.* TAB. Peut. 8, 1. *v. Tomaschek, PW. II 1493.* *Diehl.*

Aruttius *v. sub* Arrius *p. 648, 26.*

arvus (*fortasse primo* aruus), -a, -um. [*cf. cum* arare. *Th.*] *v. etiam* aruit *p. 626, 15.* GLOSS. IV 486, 34 arvus ager frumentarius. PLAVT. Truc. 149 non arvos hic, sed pascuost ager (*obscene*). VARRO ling. 5, 39 a novando novalis ager. arvus et arationes ab arando. SERV. Verg. georg. 1 prooem. omnis terra, ut etiam Varro docet, quadrifariam dividitur: aut enim arvus est ager, id est sationalis (*cf.* ISID. orig. 15, 13, 6). CIC. rep. 5, 3 agri arvi et arbusti et pascui lati atque uberes definiebantur. PAPYR. diplom. Marini 83 (*a. 489*) 4, 2 fines terminos agros arbos cultos vel incultos. *f. subst.* **arva,** -ae. [*umbr.* a r v a m - e n *'in arvum'. Th.*] GLOSS. IV 21, 29 arvas agros, solum, terra. NON. 192 arva neutri sunt generis, ... feminino NAEVIVS Lycurgo (trag. 19): 'Liberi ⟨sunt⟩: quaque incedunt, omnis arvas opterunt', PACVVIVS (trag. 396) 'postquam calamitas plures annos arvas calvitur'. VEN. FORT. carm. 9, 2, 18 quem levis arca tulit, nunc gravis arva premit (arca *fere codd.*). *cf.* EPICED. Drusi 434 *et p. 734, 73.* *n. subst.* **arvum,** -ī. CHAR. gramm. I 554, 9 arvum ἄρουρα ... nomina quae apud Romanos neutralia apud Graecos feminina. *cf.* DVB. NOM. gramm. V 571, 6 arvum generis neutri ut illud 'incolite arvum', pluraliter arva 'Galilaeaque arva'. BEDA gramm. VII 262, 11 arura graece ἄρουρα, latine arvum. *cf.* GRAMM. suppl. 41, 25. *de* a *primae syllabae correpta*: MAR. VICTOR. gramm. VI 27, 9 (MAR.) VICTOR. *ibid.* 197, 16 AVDAX VII 328, 8; árv- *v. p. 725, 70.* GRAMM. suppl. 270, 24 arvum autem proprie est terra proscissa. *cf.* VARRO rust. 1, 29, 1 arvum *dicitur* quod aratum necdum satum est. PAVL. FEST. 25 arvum dicimus agrum necdum satum. *cf. l. 81. p. 732, 71.* [*sard.* arvu, *portoc.* aro. *M.-L.*]

I *ager colendus vel cultus*: **A** *de cultu*: GLOSS. ἄρουρα. σπορίμη γῆ. χωράφια. terra quae aratur agri seminibus apta. ACC. trag. 495 ut rorulentas terras ferro fidas proscindant glebasque arvo ex molli excitent. VARRO rust. 1, 13, 3 boves ... ex arvo aestate reducti. 1, 19, 1 Saserna ad iugera CC arvi boum iuga duo satis esse scribit, Cato in oliveti CCXL iugeris boves trinos. 1, 19, 2 saepe fracta bura relinqunt vomerem in arvo. CIC. Scaur. 25 an ego querellas atque iniurias aratorum non in segetibus ipsis arvisque cognoscerem? LVCR. 1, 314 decrescit vomer in arvis. 5, 934 ferro molirier arva. SALL. hist. frg. 1, 14 repleta arva cultoribus. VERG. georg. 1, 82 sic quoque mutatis requiescunt fetibus arva (*iuxta posita*: campus, sola, agri). 1, 94 rastris glaebas qui frangit inertes ... iuvat arva. *cf.* 1, 99. 104. 110. 125 subigebant arva coloni (*cf.* TIB. 2, 3, 8 dum subigunt steriles arva serenda boves). 1, 151. 507 squalent abductis arva colonis. 2, 1 arvorum cultus *v.* 4, 559. Aen. prooem. suppos. 3 quamvis avido parerent arva colono. AETNA 10 cum domitis nemo Cererem iactaret in arvis. 260 noctes atque dies festinant arva coloni, callent rure manus. HOR. carm. 3, 5, 23 arva Marte coli populata nostro. epist. 1, 14, 27 non tacta ligonibus arva. TIB. 1, 10, 45 pax arva colat. 2, 2, 14 arat valido rusticus arva bove. *cf.* LYGD. 3, 12 PANEG. Messal. 163. PROP. 2, 4, 4 post venit assueto mollis ad arva iugo *taurus.* OV. met. 3, 584. 7, 129 feto consurgit in arvo (*de semine dentium*) (*cf.* epist. 12, 46. 95 Ib. 446 SEN. Herc. f. 260 Med. 468 STAT. Theb. 3, 182). 11, 33 dura lacertosi fodiebant arva coloni. 14, 2. 15, 125 *renovare* arvum. 15, 554 am. 1, 1, 9. 1, 13, 15. 3, 10, 31 ars 1, 399. 401 Pont. 1, 4, 11 fast. 4, 487. MANIL. 2, 87 sic temperat arva caelum. 5, 272 arvorum ingenerat studium rurisque colendi (*spica*). PAVL. FEST. 283 rosea in agro Reatino c a m p u s appellatur, quod in eo a r v a rore humida semper seruntur (*cf. supra l. 52*). SEN. Oed. 474 arva mutantes. Phaedr. 537. Herc. f. 880 cessent deposito iugo arvi fertilis incolae. Herc. O. 635. dial. 7, 9, 2 sicut in arvo quod segeti proscissum est, aliqui flores internascuntur. COLVM. 2, 2, 23 arvis sulcatis. 2, 3, 2 tempora ... subigendi arvi. 2, 4, 5 limosa versantur arva. 2, 4, 6 arvum ... *iterare.* 2, 9, 4 laetissimum volunt arvum (*hordeum*). *syn.* humus. *cf.* 2, 9, 14 arva segetibus ... macescere. 2, 10, 1 vincis emaciatis et arvis optimum stercus praebet *lupinum.* 2, 15, 1 frumentis arva praeparare. 7, 3, 20 aratro proscissis arvis. 11, 2, 15 per hosce dies locis maritimis et calidis ac siccis prata vel arva purgantur. LVCAN. 1, 29 desunt ... manus poscentibus arvis. *cf.* 2, 445. 5, 403. 6, 381. 8, 526. 9, 184 BVCOL. Einsidl. 2, 29. PLIN. nat. 1 ind. 18, 52 ratio saepius anno serendi idem arvum. 6, 107 inde vineas coli et arva ad flumen Ananim. 17, 250 arva rigant. 18, 19 eademque diligentia arva disponebant, qua castra. 18, 24. 18, 120 vertunt arva. 18, 169 cum falce arva visit. 18, 174. 18, 178. 179 male aratur arvom. 18, 187 alternis cessare arva. 18, 199 pinguia arva fundunt. SIL. 13, 92 avia tunc placent, quae sulcat aratro ad freta porrectis Trinacria Bruttius arvis. HOMER. 885 rura colunt alii, sulcant gravia arva iuvenci. STAT. Theb. 3, 441 fugit incepto tremibundus ab arvo agricola. 5, 309 non arva (arma *P*) viri, non aequora vertunt. MART. 4, 55, 25 excolit ... Manlius arva. QVINT. inst. 1, 12, 7 cur non idem suademus agricolis, ne arva simul et vineta et oleas et arbustum colant? 9, 4, 5 rubos arvis excidimus. TAC. ann. 13, 54 semina arvis intulerant. APVL. flor. p. 21 Oud. non illi norunt arvum colere vel aurum colare. AVIEN. orb. terr. 148 pube domantur arva soli. AMM. 14, 4, 3 arva subigendo quaeritat victum. HIER. in Is. 28, 23 (p. 385 Vall.) cum dura prius arva mollierit *agricola.* CLAVD. 33, 128 pedibus quae (*vitula*) nondum proterit arva. *cf.* 35, 181. SED. op. pasch. 1, 1 p. 178, 10 gravidis arva visceribus. **B** *agri culti vel culturae apti*: VARRO rust. 1, 7, 3 ex arvo aeque magno male consito et minus multum et minus bonum faciebant vinum et frumentum. ling. 5, 85 fruges ferant arva. CIC. nat. deor. 1, 122 prata et arva et pecudum greges diliguntur isto modo, quod fructus ex iis capiuntur. *cf.* rep. 3, 25. CATVLL. 114, 2 qui tot res in se habet egregias, aucupium, omne genus piscis, prata, arva ferasque, *dives fertur.* 115, 1 quadraginta *iugera* arvi. *v.* 5. LVCR. 5, 780 nunc redeo ad mundi novitatem et mollia terrae arva. VERG. ecl. 5, 33 segetes ut pinguibus arvis *decori sunt.* georg. 2, 177 nunc locus arvorum ingeniis quae robora cuique, quis color et quae sit rebus natura ferendis (*cf.* SERV. *a. h. l.* et de arvo et de consito et de pascuis et de floreo in isto loco commemorat). 2, 341 terrea progenies duris caput extulit arvis. Aen. 3, 136 conubiis arvisque novis operata iuventus. HOR. epist. 2, 2, 167 emptor Aricini quondam Veientis et arvi emptum cenat holus. TIB. 3, 8, 17 metit quidquid bene olentibus arvis cultor odoratae dives Arabs segetis ... colligit. OV. met. 5, 479 arvaque iussit (*Ceres*) fallere depositum vitiataque semina fecit. *saepius.* LIV. 2, 14, 3 convecto ex propinquis ac futilibus Etruriae arvis commeatu. *v.* 9, 36, 11. MANIL. 1, 86 fera diversas exercita frugibus arva. 877 squalidaque elusi deplorant arva coloni. *saepius.* PAVL. FEST. 5 ambarvales hostiae appellabantur, quae pro arvis a duobus fratribus sacrificabantur. VAL. MAX. 7, 1, 2 pinguissima arva. *v.* 7, 6, 2. SEN. Herc. f. 365 vastis ager squalebit arvis. Phoen. 509 socer non arva, non urbes dedit: dotale bellum est. COLVM. 1, 2, 3 campus in prata et arva salictaque et arundineta digestus. 2, 1, 5 ex silvestri habitu in arvum transducta foecundior haberi terra debet. *cf.* 2, 1, 7. 2, 2, 4 fecundi arvi laudes. 2, 2, 8 de silvestri regione in arvorum formam redigenda. 2, 2, 14. 2, 2, 17 color — testis bonitatis arvorum. *saepius.* LVCAN. 3, 65 frugiferis est insula nobilis arvis. 4, 606. CALP. ecl. 6, 55 qua (*ungula*) viridi sic exultavit in arvo, tangeret ut fragiles, sed non curvaret, aristas (*equus*). PLIN. 8, 226 tota arva subruunt talpae. 18, 158 ad mili remedia rubetam noctu arvo circumferri iubent. 18, 161 lauri ramis in arvo defixis transit in ea folia ex arvis (*rubigo*). 18, 164 hordeum in novali et in arvo, quod restibile possit fieri, *seri Catonis sententia est.* 18, 250 in eodem arvo signum illius *hordei* maturitati et horum (*pavici et milii*) sationi commune lucentes vespere par arva cicindelae (*passim*). VAL. FL. 1, 510 non improbe legi divitis arva plagae. 513. 4, 611 gens Chalybum, duris patiens cui cultus in arvis. SIL. 5, 260 ditissimus arvi. 15, 196 dotes arvi. STAT. Theb. 4, 162. 278. 679. 681. 8, 462. PS. QVINT. decl. mai. 12, 13 squalida arva et spinis obsitas segetes. TAC. hist. 2, 87 ipsi cultores arvaque maturis iam frugibus ut hostile solum vastabantur. Agric. 31 neque enim arva nobis aut metalla aut portus sunt, quibus exercendis reservemur. Germ. 26 a g r i pro numero cultorum ab universis vices occupantur, quos mox inter se secundum dignationem partiuntur; facilitatem partiendi c a m p o r u m spatia praestant. a r v a per annos mutant et superest a g e r. HYG. lim. grom. p. 205, 13 certa pretia agri constituta sunt, ut in Pannonia arvi primi arvi secundi (*cf. Kubitschek, PW. II 1493*). FRONT. grom. p. 4, 1 in provinciis arva publica coluntur. SVET. Nero 31 rura insuper arvis atque vinetis et pascuis silvisque varia. Dom. 7 vinearum studio neglegi arva. VLP. dig. 7, 4, 10, 4 si arvi usus fructus legetur. 39, 3, 2. 50, 15, 4 arvum quod in decem annos proximos satum erit, *in censum referre.* APVL. met. 8, 6 per plateas populosas et arva rurestria. 9, 8 arva sementis florentia. TERT. anim. 30 silvas, arva domuerunt. ANTH. 444, 8 quidquid Libyco secatur arvo. CLAVD. 18, 115 qualis sitientibus arvis arida ... seges interlucet. 36, 24. MACR. sat. 1, 21, 6 pulchra virent arva sege-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tibus. EDICT. Diocl. 1, 28. *de arvis Orci, piorum*: VERG. Aen. 6, 477 iamque arva tenebant ultima, quae bello clari secreta frequentant. 744 pauci laeta arva tenemus. HOR. epod. 16, 41 nos manet Oceanus circum vagus arva beata: petamus arva divites et insulas. OV. met. 11, 62 quaerens ... per arva piorum invenit Eurydicen. STAT. Theb. 2, 12 possessaque manibus arva. VAL. FL. 1, 750 i, meus es, iam te ⟨in⟩ lucos pia turba silentum secretisque ciet volitans pater Aeolus arvis. STAT. Theb. 6, 753 quantus Tityos Stygiis consurgat ab arvis.

inde: **a** *segetes ipsae*: CAT. 64, 354 flaventia demetit arva *cultor*. VERG. georg. 1, 316 saepe ego, cum flavis messorem induceret arvis agricola ..., omnia ventorum concurrere proelia vidi (*cf.* SERV. *ad h. l.*). Aen. 7, 721 Hermi campo aut Lyciae flaventibus arvis. **b** *i. q. quaeritur ex arvis cultis*: SALL. Iug. 90, 1 Numidae pabulo pecoris magis quam arvo student. HOR. epist. 1, 16, 1 ne perconteris, fundus meus, Quincti, arvo pascat erum an bacis opulentet olivae. **c** *de arbustis, vineis*: CATVLL. 62, 49 ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam. VERG. georg. 2, 24 hic stirpes obruit arvo quadrifidasque sudes et acuto robore vallos (GLOSS. V 169, 5 arvo terrae). *cf.* 263. 330. 353. 422. 438. CVLEX 401 Cilici crocus editus arvo. OV. met. 1, 598 consita ... arboribus Lycea reliquerat arva. am. 3, 6, 46 pomifera. fast. 3, 151 oliviferis .... GRATT. 67 cecidit ... suis Ancaeus in arvis. COLVM. 10, 138 pomosi Tiburis arva (*cf.* SIL. 4, 225 pomifera arva). Cypros item Paphio quam pingui nutrit in arvo! .... PLIN. nat. 14, 14 (*de vineis*). SIL. 7, 159 uberis arva Falerni. 207 uviferis late florebat Massicus arvis. *cf.* 712. MART. 10, 93, 2 pictaque pampineis videris arva iugis. **d** *de pascuis*: VERG. georg. 3, 75 continuo pecoris generosi pullus in arvis altius ingreditur et mollia crura reponit. OV. am. 1, 7, 8 stravit deprensos lata per arva greges. fast. 1, 5, 45 vagantur incustoditae lata per arva boves. 2, 210 invadunt sparsos lata per arva greges. PROP. 4, 9, 19 arva ... mugitu sancite bovaria longo: nobile erat Romae pascua vestra forum. VAL. FL. 3, 728 simul et Massylus et una Lyctius ... redit armentarius arvis. SIL. 4, 545 patulis Clitumnus in arvis candentis gelido perfundit flumine tauros. 14, 404 Phoebus ... iussit, ... si quando caneret, laetos per prata, per arva ad Daphnin properare greges.

II *generaliter de agris, campis*: **a** *varia notione*: VARRO Men. 579 ver blandum viget arvis (*cf.* CVLEX 71 vere ... dulci distincta coloribus arva. HOR. epist. 1, 7, 77 impositus mannis arvum caelumque Sabinum non cessat laudare. CARM. de mens. 3, 7 Veneris mensi⟨s⟩ quo floribus arva prompta virent. OV. met. 2, 791 florentia proterit arva *invidia*. HEGES. 3, 19 sine ulla arvi virentis amoenitate. VERG. georg. 1, 21 dique deaeque omnes studium quibus arva tueri (*cf.* Aen. 7, 799 quis Iuppiter Anxurus praesidet arvis). 8, 600 Silvano ... arvorum pecorisque deo. TIB. 2, 5, 58 sua de caelo prospicit arva Ceres. PRIAP. 2, 16 iacebis, *Priape*, inter arva pallidus situ. OV. met. 10, 109 nymphis Carthaea tenentibus arva. fast. 2, 640 separat indicio qui deus arva suo (*i. Terminus*). 4, 762 medio cum premit arva die *Faunus*. *v.* 5, 562. VAL. FL. 1, 103. PLIN. nat. 18, 6 arvorum sacerdotes. *cf.* fratres Arvales. VERG. Aen. 12, 897 saxum antiquum ingens, campo quod forte iacebat, limes agro positus, litem ut discerneret arvis (*cf.* TIB. 1, 3, 44 qui regeret certis finibus arva, lapis). HOR. epod. 16, 54 aquosus Eurus arva radat imbribus (*cf.* LVCR. 2, 210 sol ... conserit arva. TIB. 1, 4, 42 canis arenti torreat arva siti. *cf.* OV. met. 3, 152. 6, 339 MANIL. 2, 229 GERM. frg. 3, 13 VAL. FL. 1, 683 STAT. Theb. 6, 261 AVIEN. orb. terr. 71. INSCR. christ. Rossi II 89, 192, 3 nubes roribus arva rigans). VERG. ecl. 1, 3 nos patriae fines et dulcia linquimus arva, nos patriam fugimus. Aen. 5, 215 fertur in arva volans *columba*. 7, 45 rex arva Latinus et urbes iam senior ... regebat. OV. met. 3, 10 solis occurret in arvis *bos*. fast. 5, 374 arva ... pugnaci non adeunda ferae. EPICED. Drusi 434 Iliaca ambustis ossibus arva premit *Achilles*. SEN. Troad. 563 errore avio vagus arva lustras. *cf.* PETRON. 119, 12 PLIN. nat. 28, 78 VAL. FL. 1, 445. 3, 404 SIL. 3, 422. 12, 374 STAT. Theb. 2, 503. 3, 120. 675. 4, 150. 732. 5, 525. 6, 153. 250. 10, 768 templa arva domos conubia natos reddite morte mea (*Menoecei verba*). 12, 221. MART. 9, 60, 1 seu tu Paestanis genita es seu Tiburis arvis (*corona*). TAC. ann. 2, 64. 15, 42. 16, 3. *inde saepius.* VVLG. Ier. 23, 10. 25, 37 Abac. 3, 17. **b** *agri, quos flumina percurrunt*: VERG. Aen. 2, 781 ubi Lydius arva inter opima virum leni fluit agmine Thybris. PROP. 4, 7, 81 ramosis Anio qua pomifer incubat arvis. OV. am. 2, 16, 5 arva pererrantur Paeligna liquentibus undis. 3, 6, 46 pomifera arva rigas *Anio. cf. p. 734, 10.* MANIL. 4, 651 Persica fluctus arva tenet. SEN. Phoen. 605 nec laetis minus Maeandrus arvis flectit errantes aquas. benef. 6, 7, 3 MELA 1, 37 LVCAN. 6, 372 VAL. FL. 4, 601 SIL. 8, 381. 11, 508 CLAVD. 1, 260. *cf.* VERG. Aen. 3, 500 Thybridos arva. 10, 183 Minionis in arvis. 11, 247 Iapygis arvis (*cf.* OV. met. 15, 52). OV. met. 12, 209 Peneïaque arva pererrat. trist. 5, 2, 61 arva ... Ponti. LVCAN. 8, 370 Tigridis arva. 10, 130 Rheni ... in arvis. VAL. FL. 3, 306 Phasidis arva. *cf.* 662. 7, 607 pinguia Nili fertilis arva. STAT. Theb. 1, 453 Acheloïa ... arva. MART. 10, 12, 2 arva Padi. **c** *opponuntur aqua et terra*: **α** *de diluviis*: VERG. Aen. 1, 246 it mare proruptum et Pelago premit arva sonanti (*cf.* SERV. *a. h. l.* litora vicina cooperat). 2, 209 fit sonitus spumante salo; iamque arva tenebant ... (*cf.* SERV. *ad h. l.* arva pro litore posuit, nam arva sunt quae Graecis ἄρουρα sunt dicta et bene celeritas demonstrata est). 2, 498 fertur in arva furens cumulo camposque per omnis cum stabulis armenta trahit. *cf.* 3, 417 venit medio vi pontus et undis Hesperium Siculo latus abscidit arvaque et urbes litore diductas angusto interluit aestu. DIRAE 50. HOR. carm. 3, 48 qua tumidus rigat arva Nilus. *de Nilo saepius, cf.* MANIL. 3, 634 tumescit in arva. LVCAN. 8, 477 Nili crescentis in arva. *v.* 10, 219. CLAVD. carm. min. 28, 39. OV. am. 2, 16, 34 amnibus arva *natant*. LVCAN. 9, 341 eminet in tergo pelagi procul omnibus arvis ... agger. *cf.* VAL. FL. 2, 631 SIL. 3, 453. 4, 750. 12, 443. 14, 16. MART. 10, 85, 4 cum ... Thybris ... hiberno rumperet arva lacu. IVV. 6, 410 cuncta arva teneri diluvio. **β** *generaliter de terra continenti*: GLOSS. γῆ, χώρα, terra. LVCR. 3, 785 queunt nec pisces vivere in arvis. *cf.* 5, 129. 5, 395 cum ... umor regnavit in arvis. *cf.* 806. VERG. georg. 3, 201 simul arva fuga simul aequora verrens. PETRON. 120, 88 mare nascitur arvis. VAL. FL. 3, 93 pendent mortalia longo corda metu, quibus illa (*nubes*) fretis, quibus incidat arvis (*cf.* 3, 86). STAT. Theb. 5, 14 umbra fretis arvisque. 5, 309. **δ** *de terra, humo*: *cf.* LVCR. 2, 1154 de caelo demisit ... in arva. 1162 conficimus ferrum vix arvis suppeditati. 5, 206 quod superest arvi, tamen id natura sua vi sentibus obducat, ni .... 925 genus humanum multo fuit illud in arvis durius. VERG. Aen. 10, 403 caedit semianimis Rutulorum calcibus arva (γαῖαν Od. 18, 99). 12, 681 e curru saltum dedit ocius arvis (χαμᾶζε). OV. Pont. 1, 2, 109 si moriar, subeam pacatius arvum, ossa nec a Scythica nostra premantur humo. SEN. Oed. 280 arva deserit caelum petens. LVCAN. 4, 294 nec solum rastris durisque ligonibus arva, sed gladiis fodere suis. 308 si mollius arvum prodidit umorem, pinguis manus utraque glaebas exprimit ora super. VAL. FL. 6, 170 adque imis Typhona reverberat arvis *Iuppiter*. 7, 206 qui diris cinis ultimus haeserit arvis ... componam. STAT. Theb. 6, 684 ad terram redit atque inmergitur arvis *discus* (*cf.* VEN. FORT. 2, 16, 101 cecidit cur pronus in arvis). 7, 823 miscuit arva tremor lucumque exclusit Averno. SVLPICIA sat. 6 cum surreximus arvo. COMMOD. carm. apol. 35 deus summus hominum praeposuit arvis. ALC. AVIT. carm. 3, 176 limo formatus rursus redigeris in arvum (*cf.* 1, 80 ENNOD. op. 10 p. 420, 10 Vind.). VEN. FORT. carm. 3, 9, 36 laudant rite deum lux, polus, arva, fretum. *cf.* 3, 23ᵃ, 27 caelum, arva, unda. ARATOR 1, 35 arva deus petiit, homo sidera. CARM. epigr. 709, 14 (*Vercellis circa a. 542*) quamquam arvis gradiens, mente aethera pulsat.

III *opponuntur* colles, *vel cogitandum de planitie, desertis*: VERG. Aen. 8, 604 celsoque omnis de colle videri iam poterat legio et latis tendebat in arvis. OV. met. 1, 533 ut canis in vacuo leporem cum Gallicus arvo vidit, ... praedam pedibus petit. 4, 87 sit errandum lato spatiantibus arvo. 7, 329 silva incipit a plano devexaque prospicit arva. 7, 779 collis apex medii subiectis imminet arvis. 10, 647 medio nitet arbor in arvo (*cf.* Pont. 3, 1, 19 in apertis eminet arvis arbor). 15, 100 lepus impavidus mediis erravit in arvis. MANIL. 4, 648 patulis ... arvis. SEN. Phaedr. 66 quidquid solis pascitur arvis. Oed. 919 qualis per arva Lybicus insanit leo (LVCAN. 1, 205 squalentibus arvis aestiferae Libyes. *v.* 5, 39. 6, 572 deserta per arva carpit iter. 9, 939. STAT. silv. 5, 2, 134 MART. 8, 26, 1). Phaedr. 1093 late cruentat arva Hippolytus. LVCAN. 4, 413 attonso miseris iam dentibus arvo castrorum. 4, 742 dum colle relicto effusam patulis aciem committeret arvis. 6, 13 dumosa per arva ... tendit ad arces. 408 descendit Python Cyrrhaeaque fluxit in arva (antra *codd. V U B*). 489 inque pruinoso coluber distenditur arvo. SIL. 1, 199 diducta propinquis Europes videt arva iugis. 3, 664 semper media arva videntem ... Cynosura regit. 6, 643 colles Vmbros et arva petebat. 8, 459 patulo ... iacens ... arvo. STAT. Theb. 4, 241 late putria arva lacessunt. 7, 442. 445. 8, 360 patentibus arvis. CLAVD. carm. min. 26, 11 planis evectior arvis. *sic saepe de campo pugnae*: VERG. Aen. 10, 589 moribundus volvitur arvis. *cf.* 12, 237. OV. met. 4, 714 vacuo cum vidit in arvo praebentem Phoebo liventia terga draconem. 7, 101 conveniunt populi sacrum Mavortis in arvum. 12, 137 LVCAN. 1, 301. 4, 255. 7, 728 Caesar ut Hesperio vidit satis arva natare sanguine. 788 nulla loci facies revocat feralibus arvis haerentes oculos. 9, 749. PETRON. 123 v. 204 horrida ... frangebat gressibus arva. VAL. FL. 4, 320. 6, 508 latis prosternitur arvis. 553. SIL. 4, 161 volvuntur corpora campo ... arva natant. 293 procumbit *Crixus* lata porrectus in arva ruina. 591 Ligus occidit arvis. 5, 112 iacuere ingentia membra per campos magnisque premunt nunc ossibus arva. 6, 316 consertae campis acies, multusque per arva fervebat Mavors. 9, 383 volvitur ille (*Scaevola*) ruens atque arva hostilia morsu appetit. 12, 503. 17, 545. STAT. Ach. 1, 747 legit arva. Theb. 2, 574 pedes occubat arvis. 5, 3 acrior et campum sonipes rapit et pedes arva implet ovans. 655. 6, 371. 788. 7, 690. 8, 148 arva reliquit (ora *P*). 8, 439. 740. 11, 17. 514 arvaque sanguineo scribit rutilantia gyro. *inde de circo*: STAT. silv. 5, 3, 54 non arva rigaret sudor equum aut putri sonitum daret ungula fossa. Theb. 6, 5 primus Pisaea per arva hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem. 522 carceribus dimissus in arva solutis. 595 tardius arvis isse videntur equi. *cf.* CLAVD. 28, 618 assueta quadrigis cingunt arva trabes. **IV** *possessio, fines,*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

agri, terra (*apud poetas rhetoresve*): TRAG. inc. 163 ad Tauricos fines frugifera et fertilia arva Asiae tenet (*cf.* VERG. Aen. 10, 740 paria atque eadem mox arva tenebis. *v.* 7, 739. HOR. carm. 3, 4, 15 arvum pingue tenent humilis Forenti. PANEG. Messal. 145 ultima vicinus Phoebo tenet arva Padaeus. OV. met. 14, 459 dotalia ... arva. *v.* epist. 7, 16). VERG. Aen. 3, 550 Graiugenumque domos suspectaque linquimus arva. 4, 39 nec venit in mentem, quorum consederis arvis. 4, 311 arva aliena domosque ignotas petere (*cf.* 10, 78 CLAVD. 28, 650). 4, 355 quem (*Ascanium*) regno Hesperiae fraudo et fatalibus arvis (*cf.* 5, 82. SIL. 8, 350 praedictis ... arvis). 6, 60 praetenta Syrtibus arva. 6, 793 regnata per arva Saturno quondam. 7, 736 patriis ... arvis (*cf.* OV. trist. 2, 111 patrio arvo. Ib. 501 SEN. Med. 332 SIL. 5, 176. LVCAN. 9, 871 patriae ... arva. MART. 3, 91, 1. STAT. Theb. 2, 726 patriis arvis). HOR. carm. 3, 29, 5 eripe te morae, ne semper udum Tibur et Aefulae declive contempleris arvum. OV. met. 15, 443 tibi ... contingat amicius arvum (*cf.* Pont. 4, 15, 21). trist. 1, 5, 82 quaeque diu petiit, contigit arva tamen. Pont. 1, 4, 43 his moriemur in arvis. 4, 7, 3 aspicis ... quali iaceamus in arvo. fast. 5, 629 epist. Sapph. 11. MANIL. 4, 799 Cilicum gentes vicinaque ... arva. GERM. frg. 4, 118 non omni ... est tunc imber in arvo. SEN. Med. 452 patrium ... regnum quaeque fraternus cruor perfudit arva? quas peti terras iubes? LVCAN. 1, 224 Hesperiae vetitis et constitit arvis. 6, 15. 8, 164. 226. 514. VAL. FL. 2, 616 has etiam terras consertaque gentibus arva. 6, 330 feror arctois nunc liber in arvis. SIL. 3, 290 migrare per arva. 6, 145 laeti saevis consedimus arvis. 8, 596 arva coronantem nutrire Faventia pinum *sollers.* 9, 50 vicinis ... in arvis. 14, 249 lapidosique Engyon arvi. 16, 25 auriferis ... depulsus ab arvis. HOMER. 900 laetis Troiam repararet in arvis. STAT. silv. 1, 4, 104 odoriferis Arabum ... in arvis. 3, 2, 123 puer his sudavit in arvis (armis *cod.*). Theb. 11, 134 virus ... nocentibus arvis abstulit et dulci terrae caruere sereno. 280 redde arvis domibusque viros. CLAVD. 24, 126 servilibus ... arvis. *saepius. passim leguntur huiusmodi coniunctiones*: VERG. georg. 3, 475 Iapidis. 4, 518 Riphaeis numquam viduata pruinis. Aen. 1, 569 Saturnia (*Latium*). 3, 35 Geticis arvis. 3, 171 Dictaea (*Creta*). 3, 496 arva ... Ausoniae (*talia 14ies*). CIRIS 470 Salaminia ... arva. PANEG. Messal. 77. 110. OV. *22ies*. MANIL. 4, 614 Thessaliae fines et Achaica ... praeterit arva. SEN. Ag. 834 Med. 871 Herc. f. 1164. LVCAN. 1, 553 Scythicis ... arvis (*codd. nonnulli* oris). *inde 12ies*. PETRON. 120 v. 68 PLIN. nat. 2, 240 VAL. FL. 5, 501 SIL. *15ies*. STAT. silv. 2, 2, 95 Graia frequentas arva. 3, 1, 29. 4, 2, 2 Laurentibus ... arvis. Theb. 1, 324. *inde 13ies*. TAC. ann. 13, 55 CLAVD. 3, 132 SIDON. carm. 2, 165 *saepius.*

translate *ad I*: LVCR. 4, 1107 atque in eost Venus ut muliebria conserat arva. VERG. georg. 3, 136 genitali arvo (*cf.* AVG. civ. 14, 23). TERT. anim. 27. SOLIN. 1, 51 non tantum terrarum hominum fecundet arva. AMBROS. spir. sanct. prol. 16 intimi cordis arva viridescant. HIER. epist. 120 praef. ut rigarent arva gentilium. 125, 1 credentium arva. *saepius.* PRVDENT. ham. praef. 36 Marcion, arvi forma corruptissimi. PROSP. carm. de ingr. 487 neque quidquam cordis in arvo praesulcet divina manus. OV. Pont. 1, 5, 33 qui sterili totiens cum sim deceptus ab arvo, damnosa persto condere semen humo. 65 hoc ubi vivendum est, satis est, si consequor arvo, inter inhumanos esse poeta Getas. PASSIO Mar. 2 prosequente Caecilio arva officialia. *de mari*: VERG. Aen. 8, 695 arva nova Neptunia caede rubescunt. SIL. 12, 452 rostris sulcet navalibus arva. SEDVL. carm. pasch. 3, 227 vasti premit arva freti. *nota*: LIV. ANDR. trag. 32 celsosque ⟨in⟩ ocris arvaque putria et mare magnum (*i. q. paludes?*).

synonyma: *ad I*: rus, terra, solum, locus, vinea, arbusta. *ad IIb*: litora. *ad IIc*: terra, humus, solum. *ad III*: campus. *ad IV*: fines, agri, terrae, patria, regio. *opposita*: *ad I*: segetes, ager, campus, silva, consitum, pascua, novalis, rura, vinea. *ad II*: aequora, caelum, lux, polus, fretum, sidera, aether. *ad III*: colles.

Ausfeld.

arx, -cis *f.* [*cf. c.* arcere, arca. *Th.*] VARRO ling. 5, 151 arx ab arcendo, quod is locus munitissimus urbis, a quo facillime possit hostis prohiberi (SERV. Aen. 1, 20 PRISC. gramm. III 498, 33. ISID. orig. 15, 2, 32 arces ... partes urbis excelsae ... ab arcendo hostem). SOL. 1, 1 quam (*urbem*) Arcades quoniam habitassent in excelsa parte montis, derivatum deinceps, ut tutissima urbium arces vocarentur. GLOSS. (*ad I*:) ἀκρόπολις, locus in civitate munitus, summitas urbis, summa pars civitatis (cuius *codd.*) dicta quo⟨d⟩ altitudine sua hostis prohibeat id est capitolium, altitudinem civitatis, faestinnum (*anglos.*). *ad IA1* Capitolium, in Capitulio. *ad IB*: aedificia, moenia, civitatem. *ad IC2*: aedificia summa vel palatia munita. *ad II*: ἀκρωτήριον, loca summa montium, edita an excelsa loca. *ad IIB*: summitas aedificii. NOT. Tir. 65, 57. PRISC. gramm. II 324, 2 in x unum femininum 'haec arx, huius arcis'. PLIN. Char. gramm. I 141, 17 'nox' ... 'arx' ... cum i pronuntianda sunt (*sc. genetivo plurali. cf.* SEN. Thy. 342 FRONTO p. 208, 3 N.). *acc. plur.* arcis: PANEG. Mess. 64 LVCAN. 6, 14 SIL. 11, 595. *a librariis nonnumquam mutatur voce* ars: *cf. p. 741, 79.*

loci propter opposita vel synonyma notabiles: *vetusta formula iurandi apud* PAVL. FEST. 115, 5 si sciens fallo, ... me Dispiter salva urbe arceque bonis eiciat (CAECIL. com. 146 ENN. trag. 77 CIC. orat. 93 div. 2, 69 LIV 4, 61, 9. 24, 37, 6. 31, 45, 6. 37, 37, 2). CIC. rep. 3, 43 urbs ... praeclara (*sc. Syracusae*) ... arx visenda, portus ... viae latae, porticus, templa, muri. LIV. 45, 27, 11. 25, 15, 2 ne Tarentum quidem, non modo arcem tanti ... esse. 45, 26, 12 praesidia ex ... oppidis arcibus et castellis ... deducturum. PLIN. nat. 6, 119 oppidum Caphrena ... nunc in arcem redactum. QVADRIG. Gell. 17, 2, 26 qui foris atque qui in arce erant (QVINT. inst. 7, 4, 22 in arce an domi). CIC. rep. 3, 44 num ... theatrum ... propylaea ... arx ... rem publicam efficiebat? VERG. Aen. 1, 366 moenia surgentemque ... Carthaginis arcem (OV. trist. 3, 11, 23. STAT. Theb. 6, 657 frangere. FLOR. 1, 40, 15 VVLG. prov. 9, 3). 8, 98 muros arcemque ... ac ... domorum tecta vident (2, 33 SIL. 14, 281 FLOR. 1, 22, 34. 1, 45, 24. VATIN. Cic. epist. 5, 10b turris .... PS. ASCON. div. Caec. p. 104 prima spes in muris est, secunda in arce, si muros hostis irruperit). 2, 760 Priami sedes arcemque (LIV. 5, 50, 4). 11, 477 ad templum ... ad Palladis arces. PLIN. nat. 6, 135). TIB. 1, 10, 9 non arces, non vallus. LIV. 26, 39, 21 arci praesidioque Romano praeerat (26, 46, 9 *passim*). SIL. 9, 624 castella ... oppugnat ... atque assidet arces. HIER. epist. 108, 9 *Sion* in arcem vel speculam vertitur. *nota ludum*: PLAVT. Bacch. 943 hic equos non in arcem, verum in arcam faciet impetum.

I *locus* ***munitus,*** *ad tuendum idoneus inde a* PLAVTO: **A** *i. q.* ἀκρόπολις: **1** *urbis Romae* (*proprie de parte septentrionali montis Capitolini, cf. PW. II 1493; ampliore sensu de Capitolio ipso*): **a** *cum iuxta positis*: arx et urbs *v. l. 1.* VARRO ling. 6, 91 cornic⟨in⟩em ad privati ianuam et in arcem mittas. CIC. Rab. perd. 35 Capitoli atque arcis obsessio. Cat. 4, 18 vobis arcem et Capitolium commendat. LIV. 1, 33, 2. 6, 16, 2 *di* Capitolium arcemque incolitis (*cf.* 5, 39, 12). 2, 7, 10 si in ipsa arce Capitolioque habitarem. 6, 20, 14 (VAL. MAX. 6, 3, 1a ne patricius ... habitaret). 38, 51, 8 qui *dei* Capitolio atque arci praesident (26, 10, 2 praetorem urbanum). 5, 51, 3 Capitolium ... atque arcem diique et homines ... tenuerint. 8, 37, 6 plena armatorum fuerint. 8, 33, 21. 6, 20, 9. 2, 49, 7 praetereuntibus Capitolium arcemque. 3, 68, 7 scandet (4, 2, 14). 5, 39, 10. 5, 40, 1 (VAL. MAX. 3, 2, 7). 5, 41, 5 dissipatos ex arce aut Capitolio. 26, 10, 6 decurrentis. 5, 44, 5 resistitur. 3, 15, 5 Capitolium atque arcem occupavere. 3, 18, 1. 4, 45, 1 (*cf.* 6, 40, 17. 3, 19, 7). 5, 47, 1 arx Romae Capitoliumque in ... periculo fuit. 5, 53, 9 incolumi. 6, 11, 4 servata esset (6, 14, 4. 6, 15, 11). SEN. dial. 2, 6, 8 TAC. ann. 11, 23. LIV. 26, 9, 9 praesidia in arce, in Capitolio (QVINT. decl. 271 p. 110, 16 Capitolium ... incendere ..., arcem occupare). OV. trist. 4, 2, 55 petes arcem et delubra. LIV. 3, 17, 4 tantum hostium non solum intra muros est, sed in arce.
b *cum adi.*: VERG. Aen. 8, 313 Romanae conditor arcis. LIV. 1, 11, 6 Romanae ... praeerat. 4, 18, 6. OV. fast. 6, 183 arce ... in summa Iunoni templa Monetae ... facta (1, 262). LIV. 28, 39, 15 Iovi ... praesidi Capitolinae arcis (TAC. hist. 3, 71 fores. VEG. mil. 4, 1 praef. defensione. LIV. 6, 20, 9 Capitolinam ... protegenti. VAL. MAX. 8, 14, 1 orbis ... columen arx Capitolina possideret. SIL. 3, 86. VEG. mil. 4, 26 ingressi Capitolinam ... Galli. AVG. civ. 3, 29). SIL. 12, 339 in Capitolinas ... scanditur arces (HIER. epist. 23, 3). VERG. Aen. 8, 652 custos Tarpeiae Manlius arcis. PROP. 4, 4, 29 Tarpeia residens ... flevit ab arce (*v.* SIL. 6, 417). OV. met. 15, 866 tenes ... Tarpeias Iuppiter arces (Pont. 2, 1, 57 scandere in. 4, 9, 29 deductus. fast. 1, 79 itur. LVCAN. 7, 758 SIL. 3, 573. 12, 44). MANIL. 4, 562 patrias victorem ducet ad arces. SIL. 2, 34 celsam migretis in arcem. LIV. 1, 22, 1 in infima arce ... pugna adversus Sabinos fuerat. **c** *cum gen.*: LVCR. 4, 683 Romulidarum arcis servator ... anser. TIB. 2, 5, 26 stabant humiles in Iovis arce casae (OV. fast. 2, 70 caeditur ... bidens. 4, 635. EPICED. Drus. 28 tumulus Drusum pro Iovis arce manet. *cf.* MANIL. 4, 29). OV. fast. 6, 349 Tonantis. LIV. 5, 50, 4 sedem atque arcem populi Romani ... tutatus esset. 3, 17, 11 patres plebemque, arcem urbis, templa ... dedi (22, 37, 12. 5, 47, 1). TAC. hist. 3, 69 arcem Capitoli insedit (FLOR. 1, 7, 13. 2, 9, 7 OROS. hist. 2, 19, 8). **d** *absolute*: *de parte septentrionali Capitolini montis*: VARRO ling. 5, 47 qua *sacra via* sacra quotquot mensibus feruntur in arcem et per quam augures ex arce profecti. 7, 8. CIC. off. 3, 66 in arce augurium augures acturi. LIV. 1, 18, 6. 10, 7, 10 VAL. MAX. 8, 2, 1. *hinc speciatim* PAVL. FEST. 18, 14 auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus, quod ibi augures publice auspicarentur. LIV. 1, 24, 5 fetialis ex arce graminis herbam puram attulit (30, 43, 9. PLIN. nat. 22, 5). VARRO ling. 6, 28 in sacris Nonalibus in arce (PAVL. FEST. 16, 3 arcani ... a genere sacrificii quod in arce fit ab auguribus. *cf.* SVET. Claud. 44). CIC. div. 1, 101 vocem ab aede Iunonis ex arce exstitisse. VARRO ling. 5, 47 ab Streniae sacello *sacra via* pertinet in arcem (FEST. 293, 4). 6, 92 in arce classicus canat. LIV. 39, 15, 11 vexillo in arce posito comitiorum causa exercitus eductus esset (PAVL. FEST. 103, 17). *generaliter de Capitolio*: ENN. ann. 256 Galli ... arcis adorti moenia (OV. met. 14, 776 via). CIC. epist. 1, 9, 8 in arcem ... invadere (LIV. 5, 43, 1 impetum facere. VAL. MAX. 9, 6, 1 Sabinos ... reciperet. LIV. 5, 38, 10 confugerunt. 5, 40, 4 persecutae sunt). Att. 7, 11, 3 urbe reliqua capta arcem ... retinuerunt (LIV. 3, 18, 7 recuperatae. 5, 41, 1 tuendam. VAL. MAX. 9, 6, 1 arci praeerat). VERG. Aen. 8, 657 Galli ... arcem ... tenebant (LIV. 1, 12, 1 QVINT. inst. 1, 5, 44 MARC. dig. 48, 4, 3). LIV. 3,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

17, 6 captam (SIL. 6, 556). 5, 43, 5 obsideri. 1, 12, 4 scelere emptam (*cf.* SIL. 13, 841). 6, 19, 1 domum ... in arce positam (*v.* VITR. 2, 1, 5). 5, 42, 3 ex arce ... urbem cernentes. 5, 52, 3 digressus (SIL. 1, 625 Gallis ... fugatis). 1, 12, 8 ab arce decurrerat (QVINT. inst. 7, 7, 4 magistratus ne ... discedat. FLOR. 2, 4, 6. 1, 17, 8 Manlium ... deiecit. 1, 7, 16 dimisit. 1, 7, 15). SIL. 10, 645 pro ... arce et sceptris et libertatis honore. 580 solam ... arcem speravisse. OV. fast. 6, 367 qua ... habitatis in arce, dei. LIV. 22, 33, 8 aedem in arce faciendam. 7, 28, 5 SIL. 8, 342.

2 *aliarum urbium*: a *cum gen.*: CAES. Gall. 7, 84, 1 ex arce (parte β) Alesiae ... conspicatus. civ. 2, 19, 5 deductis ... in arcem oppidi cohortibus. SALL. Iug. 67, 1 NEP. Pel. 1, 2 (CVRT. 9, 4, 8 erat intacta. MELA 2, 3 *v.* VATIN. Cic. epist. 5, 10b). Cim. 2, 5 arx Athenarum est ornata. VERG. Aen. 1, 366 Carthaginis arcem (SIL. 6, 83 terrere. 7, 37 terrarum imperium Carthaginis arce videres. 8, 229 te *Anna* Carthaginis arce ... sistam templis. APVL. flor. p. 91 Oud. Aesculapius arcem ... saepit). LIV. 31, 17, 6 tradendis arcibus urbium (CVRT. 5, 3, 10. LVCAN. 3, 462 tela cadunt excelsas urbis in arces. SIL. 15, 215 subeuntibus). 4, 32, 10 iugum propinquum arci Fidenarum. 3, 42, 7 ab arce Tusculi digressos. 24, 3, 8 arx Crotonis imminens mari ... situ ... naturali ... munita. 25, 15, 5 Tarenti arcem tuendam. 38, 13, 7 arce summa Celaenarum. VAL. MAX. 5, 1, 4. CVRT. 5, 1, 43 arci Babylonis ... praesidere. 5, 6, 11 arcem Persepolis ... tueri. LVCAN. 2, 472 nudatam deseris arcem ... Luceriae. 4, 697 Corfini captus in arce. PLIN. nat. 6, 135. SIL. 2, 369 capta descendite ab arce Sagunti (3, 16). 5, 123 Corythi ... diruat arcem. FRONTO p. 47, 20 N. Pergamae arcem ascendo. FLOR. 2, 13, 18 cuius (*sc. Italiae*) arces ... praesidis ... insederat. VERG. Aen. 12, 655 summas ... deiecturum arces Italum. LIV. 5, 19, 10 cuniculus in arcem hostium agi. 29, 6, 4 Locrorum. 38, 15, 4 Isiodensium arcem ... oppugnabant. SIL. 2, 526 invisae gentis. FRONTIN. strat. 3, 17, 3 arcem Tarentinorum tenens. VERG. Aen. 2, 56 Troia ... Priami ... arx alta maneres (2, 760 PROP. 3, 9, 38 in cineres arcem sedisse ... Cadmi. VAL. FL. 5, 646 Cecropis. STAT. Theb. 1, 251 arces Cyclopum ... Phoroneos ... sceptra iuvem). 11, 477 ad templum summasque ad Palladis arces subvehitur (STAT. Theb. 5, 100). 2, 226 petunt Tritonidis arcem. OV. met. 2, 712 festas in Palladis arces (HOMER. 548 subeunt). 8, 250 Minervae (VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 excelsam praesidis Minervae arcem). PROP. 3, 9, 39 Pergama Apollinis arces. b *cum nomine arcis*: LIV. 44, 46, 6 ⟨arx⟩ Phacus in ... palude ... velut insula eminet. VVLG. II reg. 5, 7 cepit ... arcem Sion. I par. 11, 5. *cf.* LIV. 38, 29, 10 quam *arcem* Cymatidem vocant. MELA 2, 48 PLIN. nat. 4, 11. 7, 194 FLOR. 1, 31, 11. *v.* NEP. Pel. 1, 2.

c *cum adi.*: VERG. georg. 4, 125 Oebaliae ... turribus arcis. Aen. 3, 336 Iliacam ... iugis ... addidit (OV. Ib. 496). 3, 109 nondum Ilium et arces Pergameae steterant. 6, 17 Chalcidia. PROP. 4, 10, 9 Caenina ductor ab arce. OV. Pont. 4, 1, 31 arcis ... Actaeae ... eburna ... custos. trist. 3, 8, 4 fugiens arce, Corinthe, tua. Ib. 564 Hectoreus patria vidit ab arce puer (*cf.* STAT. Theb. 8, 139). LIV. 1, 6, 1 Albanam. 3, 23, 1 Tusculanam ... capiunt. 4, 53, 3 Carventanam ... occupatam esse (4, 55, 48. 4, 56, 4. 4, 55, 8. 4, 53, 9). 5, 21, 10 *aedes Iunonis* in Veientana arce erat. 9, 28, 3 Fregellanam ... captam (9, 31, 13). 25, 15, 4 Romanis ... arcis Tarentinae praesidique ... cura est (27, 25, 3 praefecto. 25, 22, 14 potiundae. 26, 5, 1. 27, 3, 8. 26, 20, 8 *praesidium* in ... erat. 26, 39, 1. 27, 10, 3). 26, 9, 9 praesidia in arce Aefulana ponuntur. VAL. MAX. 2, 7, 3 Tauromenitanam ... amiserat. SEN. benef. 5, 16, 3 a Praenestina arce ... ad Collinam portam (FLOR. 11, 13, 24 prospexit). Phoen. 446 Thebana ... descendit arce (*cf.* STAT. Theb. 6, 657 Tyrias. *v. p. 740, 14*). CVRT. 9, 7, 2 Bactriana arce ... occupata. LVCAN. 2, 468 depellitur arce Asculea. 4, 657 Poenum ... Latiis revocavit ab arcibus ... Scipio. LAVS Pis. 92 Euboicam referens ... Neapolis arcem. SIL. 2, 300 externas ... quatit. 14, 181 Syracosias castris circumdedit arces. APVL. mund. 32 *Minerva* arcibus Atheniensibus praesidet. MART. CAP. 6, 573 arcibus urbanis *Palladi* templa sacrarunt. CVLEX 344 praeda ... Erichthoniae (*v. p. 740, 6*). OV. met. 6, 70 Cecropia. 6, 217 Cadmeida. 5, 239 Acrisioneas Proteus possederat arces. VERG. Aen. 2, 245 sacrata sistimus arce (OV. met. 8, 250 sacrā ... Minervae. SIL. 1, 599. STAT. Theb. 7, 184 carā summovit ab arce Tritonis aquas *i. Cecropia*). SEN. Phaedr. 260 Palladiā (STAT. Theb. 4, 136). VAL. FL. 5, 646 virgineas praeder ... Cecropis arces. CAT. 64, 261 summa prospectum ex arce petebat. VERG. Aen. 4, 410 videres. 6, 519 (MELA 2, 48 colonia ... contuens. PLIN. nat. 4, 11 prospectans). 2, 41 summa decurrit ab arce (OV. rem. 57 Dido ... vidisset). 7, 70 summa dominarier arce. 2, 166 summae custodibus arcis (9, 149). 2, 615 summas ... respice. 12, 655. OV. met. 13, 344 intrare. fast. 6, 429 inclusam *deam* summa tenet Ilus in arce (VITR. 2, 8, 11 Martis fanum). VERG. Aen. 11, 490 alta decurrens ... arce. 2, 56. SEN. dial. 2, 6, 4 aequaturum editissimas arces aggerem. LVCAN. 3, 379 pars urbis celsam consurgit in arcem (SIL. 3, 373. 13, 54 templum ... celsa surgebat in arce. STAT. Theb. 2, 256. excelsa: *cf.* VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 LVCAN. 3, 462). APVL. mund. 25 in arduis arcibus habere solium consecratum *Iovem*. HOR. carm. 2, 6, 22 beatae. festas *v. supra l. 36*. LIV. 28, 6, 4 porta maritumae arcis. OV. met. 11, 509 laceras aries ... concutit arces. LIV. 24, 3, 9 tutā ... tenebant se. 29, 6, 14 plenā ... hostium (5, 21, 6). 28, 19, 18 inexpugnabilis (42, 67, 7 *cf.* 37, 6, 3). SIL. 2, 692 irrumpunt vacuam ... arcem (TAC. hist. 3, 77). STAT. Theb. 1, 162 loca dira arcesque nefandae (*de Cadmea*). VERG. Aen. 7, 61 primas ... conderet arces. LIV. 28, 6, 2 duas ... urbs habet (*cf.* 31, 46, 9. 34, 25, 5). LIV. 28, 6, 4 in mediam urbem ad alteram tendere arcem. 29, 6, 14 confugerunt. 31, 46, 15 perruperunt). LVCAN. 2, 654 tot ... oppressae (SIL. 14, 640 capiuntur). SIL. 14, 281. FLOR. 1, 22, 34 totidem. 1, 31, 14 compulsis in unam arcem.

de aditu, descensu, situ arcis: TER. Hec. 431 in arcem (*Athenas*) transcurso opus est. 801. CORP. I 1166, 6 (*Aletrii, a. 154—90 a. Chr.*) porticum, qua in arcem eitur. LIV. 9, 24, 7 semitam ... erectam ex oppido in arcem. 36, 24, 9 consul ab urbe escensurus in arcem. 4, 34, 2 receptus ... intra moenia in arcem ... pergit. 26, 20, 8 omnis ad arcem a mari aditus. 38, 29, 10 per arcem ... in forum pervenerunt. LIV. 24, 3, 14 arcem intrassent (*v.* OV. met. 13, 344 SIL. 14, 281). 25, 11, 19 classis ... circumvehitur arcem (CVRT. 9, 4, 8 *v.* LIV. 25, 10, 3). (subvehi *v.* VERG. Aen. 11, 477. subire: SIL. 15, 215 HOMER. 548 STAT. Theb. 2, 256. petere: VERG. Aen. 2, 226 VAL. FL. 2, 306. ascendo: FRONTO p. 47, 20 N.) (decurrere ab arce *v.* VERG. Aen. 2, 41. 11, 490. digredi: LIV. 3, 42, 7. descendere: SIL. 2, 369 SEN. Phoen. 446.) SEN. nat. 3, 29, 8 non proderunt ... urbium summa, quippe fugientes unda ... ex ipsis arcibus deferet. VARRO ling. 7, 44 altissimum in urbe quod est, arx (ares *F*) tutissimum vocatur. LIV. 45, 28, 2 arx (*sc. Corinthi*) intra moenia (inter omnia *V*) in immanem altitudinem edita. 38, 4, 2 arx, quae imposita tumulo est, orientem spectat. 36, 22, 5 imminentem loco alto. 24, 3, 8. SEN. Thy. 187 altis ... structae iugis arces. SIL. 12, 442 superposita. 2, 661 ardet in ... vertice montis. CAES. civ. 3, 112, 8 *theatrum* arcis tenebat locum. VAL. MAX. 3, 1 ext. 1 propylaea ..., quae sunt ianuae arcis (*v.* LIV. 28, 6, 4). CVRT. 9, 4, 8 III flumina munimento arcis adplicant undas (5, 1, 31 *cf.* PLIN. nat. 6, 135). 5, 1, 32 super arcem pensiles horti sunt. AMM. 18, 9, 2 sub arce fons exundat. VVLG. II Macc. 4, 12 gymnasium ponere.

arx *deorum sedes*: PLAVT. Bacch. 954 signum (*sc. Palladis*) ex arce (*sc. Troiae*) si periisset (*cf.* 958 OV. fast. 6, 429 SIL. 13, 41). 900 in arcem abiit aedem visere Minervae. CIC. parad. 5 non est hoc opus tale ut in arce poni possit quasi ... Minerva Phidiae. LVCR. 6, 749 arcis in ... vertice, Palladis ad templum. VERG. Aen. 3, 531 templum ... in arce Minervae (LIV. 5, 21, 10 VITR. 7 praef. 12. 2, 8, 11. 4, 8, 4 PLIN. nat. 8, 175. 22, 44 SIL. 12, 86. 13, 54 MART. CAP. 6, 573). VARRO rust. 1, 2, 20 Athenis in arcem non inigi praeterquam semel ad ... sacrificium (LIV. 38, 33, 9 *cf.* NEP. Them. 2, 8. 4, 1). CIC. leg. 1, 2 nisi forte Athenae ... sempiternam in arce oleam tenere potuerunt. CAT. 64, 8 diva ... retinens in summis urbibus arces. VERG. ecl. 2, 61 Pallas quas condidit arces ipsa colat (LIV. 31, 30, 9 praesidem ... arcis Minervam. 45, 28, 1. 37, 37, 2. *cf.* OV. Pont. 4, 1, 31 custos. APVL. mund. 32). Aen. 6, 9 arces quibus ... Apollo praesidet. 2, 319 arcis Phoebique sacerdos. LIV. 43, 13, 4. *v.* APVL. flor. p. 91 Oud. (*v. passim supra*). arcem *condere, munire*: CAES. civ. 3, 12, 1 aquam comportare in arcem atque eam munire (LIV. 24, 41, 4. 25, 11, 9. 12. 26, 48, 4 *cf.* NEP. Tim. 3, 3 LIV. 5, 21, 7). ornare: NEP. Cim. 2, 5. VERG. Aen. 8, 357 hanc Ianus ... condidit arcem (AMM. 23, 6, 23 *cf.* VERG. Aen. 7, 61. iugis addere: VERG. Aen. 3, 336). 1, 424 moliri. 3, 134 attollere tectis (construere *v.* SIL. 8, 144. struere SEN. Thy. 187). CVRT. 7, 6, 10 arx .. cingitur muro (*v.* LIV. 24, 3, 8). STAT. Theb. 4, 151 Cyclopum ductas sudoribus. VVLG. I Macc. 1, 35. arcem *praesidiis firmare*: (deducere praesidia in arcem *v. p. 737, 11*. LIV. 27, 15, 16 ad arcem traducit). VERG. Aen. 2, 322 quam prendimus arcem. LIV. 42, 42, 2 arcibus imponere praesidia (CVRT. 3, 7, 2 SVLP. SEV. chron. 2, 19, 7. ponere in: *v. p. 737, 54*. SVLP. SEV. chron. 2, 23, 1 VVLG. I Macc. 9, 53). LIV. 43, 22, 7 Aetolos ... in arcem per praesidii speciem amovit. 34, 32, 7 praesidio accersendo accipiendoque (25, 25, 4. 25, 26, 1). 24, 21, 6 arcem ... praesidiis firmaret (34, 25, 5). 26, 44, 2 militibus arcem insidit (*v. p. 737, 27*). 31, 45, 4 praesidio arcem teneri (32, 32, 4. 24, 2, 11. 34, 21, 5. 25, 11, 11 SVLP. SEV. chron. 2, 22, 2. *v. p. 737, 31*). 26, 20, 10 arcis praesidium ... sustentari possit (tueri: *v.* LIV. 25, 15, 5. 27, 25, 3 CVRT. 5, 6, 11). 24, 37, 8 claves ... portarum et custodiam ... accepisse (custodes arcis *v. p. 737, 73*. LIV. 4, 55, 4). 35, 38, 10 praesidium ... in arce habuissent (29, 17, 5). 38, 48, 5 *praesidia* quieta in suis arcibus (pastibus *Φ*) erant (27, 15, 13. 34, 40, 6. 36, 24, 10. 37, 44, 7 VVLG. I Macc. 3, 45. 4, 41. 11, 41. PAVL. FEST. 25, 7 excubabant). SIL. 12, 435 arce ..., fisa loco, manus ... sedebat. arci *praeesse*: LIV. 26, 39, 21 arci praesidioque ... praeerat (25, 25, 3). 27, 32, 9 arcis praesidiique praefecto (27, 25, 3. 26, 39, 1 *v.* 27, 25, 3. 42, 16, 8 arci). CVRT. 5, 1, 20 Bagophanes arcis et regiae pecuniae custos. 5, 2, 16 Xenophilo arcis cura mandata est (praesidere *v.* 5, 1, 43). VVLG. II Macc. 4, 27 arci erat praepositus.

arx *urbe capta refugium* (*v. p. 736, 14*): CIC. prov. 4 relinquere oppidum et arcem munire. Pis. 84. Cato 11 amisso oppido fugerat in arcem (LIV. 36, 24, 6). LIV. 32, 16, 16 confugit (32, 17, 1. 25, 10, 6. 26, 48, 2. 32, 24, 6. 42, 63, 10 CVRT. 9, 8, 12. 3, 1, 6. *v. supra l. 5.* perrumpere *ibid.*). 26, 46, 8 refugerat. 37, 6, 3 relicta urbe ... in arcem concessere (40, 49, 3. 42, 67, 10. 4, 61, 6 CVRT. 5, 3, 11. 8, 10, 33). 31, 45, 5 fuga in arcem. 24, 30, 2 sese ... recepere (24, 38, 1. 31, 46, 15 perruperunt. CVRT. 9, 8, 12 evasere). 29, 7, 4 in arcem se includere. 38, 15, 5. 36, 24, 11 con-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gregatis feminis in arcem. FLOR. 1, 31, 14 conpulsis. AMM. 24, 2, 12 relictis ... muris occupant arcem. *de defensione, liberatione arcis*: CIC. de orat. 2, 273 Tarento amisso arcem ... retinuisset (LIV. 23, 30, 7. 26, 37, 3. 4, 56, 4). LIV. 26, 46, 9 defendere. 27, 18, 9 arcem ... obstitisse. FLOR. 1, 45, 24 muro et arce et ... ripis defenderent. AMM. 24, 2, 13 ab arce ... tela fundentes. NEP. Ep. 10, 3 praesidium Lacedaemoniorum ex arce expulerunt (LIV. 38, 1, 8). Pel. 3, 3 pepulerunt (LIV. 24, 37, 1. depellere *v. p. 737, 59*). LIV. 26, 39, 10 arcem ... liberarent. 3, 23, 4 recuperandam (9, 24, 11). LVCAN. 6, 164 vindicet arces. *v. p. 737, 59.* *de oppugnatione*: OV. trist. 3, 11, 23 subruere ... arces (*cf.* met. 11, 509 aries concutit. SIL. 2, 300 quatit). LIV. 4, 61, 7 arx obsidebatur. 6, 33, 9 oppugnare (25, 11, 1. 25, 11, 11 CVRT. 3, 1, 6. *v. p. 737, 30*). 25, 11, 17 circumsedebimus (CVRT. 3, 1, 8 SIL. 14, 181. 15, 233 praesepserat). 26, 46, 8 partim copiarum ad tumulum expugnandum mittit, partim ad arcem ducit. (21, 12, 3 *v.* 4, 53, 9). 9, 24, 5. 4, 22, 4 agere in arcem cuniculum (5, 19, 10. 4, 22, 6). 38, 4, 5 castellum ... contra arcem obiecit (36, 30, 6. 38, 5, 2). 27, 15, 19 ad arcem portumque pugnabant. 29, 7, 8 (*cf.* 29, 6, 15). SEN. epist. 94, 61 aequum arcibus aggerem attollunt (*cf. p. 737, 77*). *v.* LVCAN. 3, 462 SIL. 2, 88. arcem *dedere, capere, diruere*: NEP. Pel. 1, 3 neque ... arcem Thebanis reddiderunt (*cf.* dedere LIV. 26, 46, 9. tradere 36, 17, 6. 29, 6, 6 CVRT. 5, 1, 43 TAC. hist. 3, 77). LIV. 29, 8, 1 relictam ab hostibus (nudatam deserere. *v. p. 737, 24*). NVX 152 haeret ut et capta victor in arce sua (CAES. civ. 3, 102, 6 LIV. 1, 29, 2. 6, 33, 10. 9, 24, 9. 21, 12, 3. 29, 8, 5 *saepius. v.* SIL. 14, 640 VVLG. II reg. 5, 7 I par. 11, 5). LIV. 4, 61, 6 praeter ... arcem cetera capta (6, 33, 7. 24, 2, 10. 26, 24, 15 *cf.* NEP. Dion 5, 5). 34, 21, 4 arcem occupavere (38, 1, 10 *cf.* 4, 53, 3. 28, 6, 4 NEP. Pel. 1, 2 CVRT. 9, 7, 2. potiri *v. p. 737, 53*). 25, 11, 9 expugnari (VVLG. I Macc. 11, 20). 24, 3, 13 prodendae (4, 61, 8. 29, 6, 10 proditoribus arcis). irrumpere *v. p. 738, 1.* opprimere *p. 738, 6.* (deicere *v.* VERG. *p. 737, 28* HOR. *p. 740, 40.* disicere NEP. Tim. 3, 3.) LIV. 4, 61, 9 dirutā (CVRT. 9, 8, 13. *v.* SIL. 5, 123). LVCAN. 8, 490 evertit ... arces (ardet *v. p. 738, 27*) FLOR. 1, 18, 37 in arcem murosque saevire. FRONTO p. 208, 3 N. arcium (acrium *cod.*) stationum castellorum excidendorum. arx *quasi specula usurpatur*: (ex arce conspicari *p. 737, 11* [*cf. p. 737, 70*].) OV. epist. 7, 20 videas populos altus ab arce (*cf.* Ib. 564 FLOR. 1, 13, 24 VAL. MAX. 7, 2 ext. 2 AMM. 19, 6, 1). LIV. 31, 24, 6 tuba signum ex arce dari. 31, 46, 16. FRONTIN. strat. 3, 12, 1 lumen ... ostenturus esset ex arce. arx *receptaculum armorum, opum*: SALL. Iug. 67, 1 arce oppidi, ubi signa et scuta erant. FRONTIN. strat. 3, 3, 7 raptis ex arce armis. AMM. 24, 2, 22 in hac arce armorum copia reperta est. TERT. anim. 46 coronam auream ... ex arce perdidissent. arx *tyrannorum sedes*: PS. ASCON. div. Caec. p. 106 arx vel sedes tyranni dicitur ... vel editus in civitate et munitior ad salutem civium locus. SEN. contr. 2, 5, 3 rapitur in arcem mulier, inter satellitum (*sc. tyranni*) manus vexatur. 1, 7, 16. 1, 7, 8. 2, 5, 6. 9, 4 tyrannus patrem in arcem ... accersit. 9, 4, 2. 3. 4 tyrannicidam ex arce descendentem. 9, 4, 17 exc. 3, 6. 4, 7. 9, 4. PHAEDR. 1, 2, 5 arcem tyrannus occupat Pisistratus (VAL. MAX. 6, 2 ext. 2). SEN. benef. 7, 19, 8 arx tyranni cruore ... madet. QVINT. decl. 266 p. 88, 20 *et saepe.* IVV. 10, 307 nullus ephebum ... castravit in arce tyrannus. *nota* AMM. 21, 16, 14 potestas in gradu ... in arce victoris animi tropaeum erexerit. *regum*: LVCR. 5, 1108 condere coeperunt urbis arcemque locare praesidium reges ipsi sibi perfugiumque (VERG. *v. p. 736, 15* OV. *p. 737, 65*). SEN. clem. 1, 19, 6 non opus est (*sc. regi*) instruere in altum editas arces. Ag. 77 quas non arces scelus alternum dedit in praeceps. 927. Thy. 342 nescitis cupidi arcium regnum quo iaceat loco. 641 HOMER. 66 VAL. FL. 7, 193 (*cf.* STAT. silv. 3, 1, 136 ingenti dives Tirynthius arce. *v.* Theb. 1, 162. 251). FLOR. 1, 1, 5. TERT. apol. 4 iniquam ex arce dominationem (*cf.* CLAVD. 8, 39 arx incensa Iubae). VVLG. II reg. 5, 9 habitabat David in arce.

B *latiore usu in universum significat moenia tecta aedificia arcis et urbis, praecipue a poetis usurpatum et id plurariter fere ad urbis notionem circumscribendam*: CIC. orat. 93 si pro patria arcem dixisset Ennius. **1** *cum additamentis*: VERG. Aen. 3, 291 aerias Phaeacum abscondimus arces. 6, 830 aggeribus ... Alpinis atque arce Menoici descendens *Caesar*. PANEG. Mess. 64 Cimmerion ... obscuras accessit ad arces. OV. met. 8, 548 Erechtheas Tritonidos. PETRON. 5. MART. 1, 25, 3 Cecropiae ... Pandionis. OV. met. 15, 426 Sparte ... viguere Mycenae ... Cecropis ... Amphionis arces (STAT. Theb. 4, 611. 7, 456 invalidae. 10, 873 humiles. 4, 357 magnae. 10, 67 sacrilegas Cadmeae paelicis). LVCAN. 2, 609 Brundisii tutas concessit ... in arces. STAT. silv. 4, 6, 82 face miscuit arces ipsius *Herculis* (*i. Saguntum*). VERG. Aen. 3, 553 attollit se ... Lacinia contra Caulonis ... arces, ... Scylaceum. 1, 298 novae pateant Carthaginis arces. 1, 366. 4, 347. HOR. epod. 7, 6 superbas ... ureret. OV. fast. 6, 45. MANIL. 4, 599 *pontus* adluit. 4, 40 accepisse iugum. 4, 778. LVCAN. 4, 585 inter Carthaginis arces et Clupeam. SIL. 1, 693. 2, 406. 3, 138. 4, 472 excindes. 9, 539 disice. 11, 372. 8, 144 constructas. 13, 880. 16, 169 vertendas. 211 regitis. 17, 157. 386 trepidant. CORIPP. Ioh. 4, 1055 cernere victor. 6, 169 celsas. 184. LVCAN. 3, 84 superaverat Anxuris arces Caesar (STAT. silv. 1, 3, 86 superbae. MART. 1, 12, 1 itur ad Herculeas). 6, 14 Dyrrachii ... rapiendas ... arces. 3, 340 post translatas ... Phocidos arces. MART. 10, 104, 4 pete Tarraconis arces. VERG. georg. 2, 172 avertis Romanis arcibus Indum, *Octaviane* (*i. oppidis imperii Romani. cf.* AVG. civ. 4, 5). Aen. 6, 774 Collatinas imponent montibus arces. 1, 20 Tyrias ... verteret (MANIL. 4, 798 SIL. 6, 464. 11, 595 revocetur ... in ... Sidonias. CORIPP. Ioh. 3, 19 sub iuga ... misit. SIL. 1, 14 reseravit *Scipio* ... Agenoreas). CVLEX 30 urit Erichtonias *Xerxes* arces (PRIAP. 75, 4 Pallas Cecropias tuetur. OV. met. 7, 399 *Medea* intrat Palladias. 2, 720 Actaeas. STAT. silv. 5, 3, 107 quo non Monychiae ... praestantius arces ... creavit. CLAVD. rapt. Pros. 2, 19 Pandionias ... protegit ... *Minerva*. OV. met. 2, 794 Tritonida ... arcem ingeniis opibusque ... virentem). CVLEX 336 Doris Erichtonias prostravit ... arces (*i. Troiam.* OV. met. 13, 44 Phrygias ... venisset ad. 13, 196 Iliacas). OV. trist. 5, 5, 53 Echionias si *Capaneus* penetrasset in arces (STAT. Theb. 12, 597 Tyrias invectus. 2, 383 arva ... Zeumesia et arces intrat Agenoreas. silv. 3, 1, 115 non Amphioniae steterint velocius arces). met. 8, 54 patrias ne posceret ... *Minos.* ANTHOL. 411, 5 Agamemnonias ... videris arces. LVCAN. 9, 153 Pellaeas arces ... corpus Alexandri ... mergam? STAT. silv. 3, 3, 163 Diomedeas concedere ... in arces. VERG. Aen. 1, 420 adversas ... aspectat ... arces. LVCAN. 2, 504 ad tutas ... compellitur arces. **2** *absolute*: VERG. Aen. 4, 260 Aenean fundantem arces ac tecta novantem. 8, 375 Pergama ... casurasque ... ignibus arces (OV. met. 12, 588). PROP. 3, 1, 25 equo pulsas abiegno. 3, 11, 25 condidit. 4, 1, 65 scandentes ... de vallibus. OV. trist. 1, 10, 37 dictas nomine *Bacchi* (*i. Dionysiopolim*). SEN. Tro. 478 arx ... pollens opibus et muris deum (*i. Troia*). SIL. 17, 375 servatas evertat ... (*de Carthagine, cf.* 17, 618 reserantur). 4, 7 *Fama* quatit attonitas rumoribus arces. STAT. Theb. 5, 302 captas ... refugerat arces ... Venus. 5, 689 respicit. 10, 560 fervent discursibus arces. 6, 114 ut cum possessas ... arces dux raptare dedit.

notanda: arx *i. q. murus urbis (vel turris) proprio sensu*: PROP. 4, 10, 31 super portae dux Veius astitit arcem. SIL. 3, 242 Vtica ... ante arces condita Byrsae. STAT. Theb. 10, 923 tenet *Capaneus* ... quas non videt arces. 11, 417 prominet excelsis vulgus ... tectis ... ab omni plangitur arce. 12, 398 ex celsa ... arce ... dantem vexilla ... vidisti. 11, 358 volat ... fastigia muri exsuperare *Antigone* ...; comes haeret eunti Actor et hic summas non duraturus ad arces. *universe munitio, castellum, burgus* (*deest relatio ad urbem adiunctam*): HOR. carm. 4, 14, 11 Drusus ... Breunos ... et arces Alpibus impositas ... deiecit. epist. 2, 1, 253. AMM. 30, 7, 5 arces prope flumina sitas et urbes. 24, 4, 10.

C *translationes* (*comparationes*): **1** arx *i. q. receptaculum, refugium, praesidium* (*tuendi notio subest*): **a** *de variis locis*: *urbibus*: ENN. trag. 219 Corinthum arcem ... habetis, matronae. SALL. Iug. 56, 1 urbem ..., arcem regni ... Zamam. LIV. 37, 18, 3 caput arcemque regni Pergamum (26, 25, 8. 37, 53, 17. 39, 31, 2 *Scodram* sibi ceperat velut regni totius arcem. PLIN. nat. 5, 72 FLOR. 1, 41, 5). PLIN. nat. 5, 50 Memphis quondam arx Aegypti regum (4, 47). LIV. 7, 11, 7 Tibur sicut arcem belli Gallici petunt. 28, 3, 3 *Orogis* arx fuerat Hasdrubali ad excursiones. 33, 14, 2 urbem pro arce habiturus. 2, 34, 6 *Norba colonia* arx in Pomptino esset. 26, 43, 8 *Carthago nova* illis arx, ... horreum, aerarium, armamentarium, ... omnium rerum receptaculum. 10, 1, 7 coloniam ... velut arcem suis finibus impositam (42, 42, 6. 33, 44, 9 Peloponneso. *cf.* 34, 24, 3). FLOR. 1, 18, 18 *Clipea* prima ... a Punico litore quasi arx et specula procurrit. *nota* LIV. 39, 37, 3 tyranni ... eos (*sc. muros Spartae*) arcem et munimentum sibi, non civitati paraverunt. *de Roma*: CIC. Cat. 4, 1 hanc urbem lucem orbis terrarum atque arcem omnium gentium (PANEG. 10, 35). Sull. 33 arcem regum ac nationum exterarum. Verr. 6, 184 donum ... dignum Capitolio atque ista arce omnium nationum. agr. 1, 18. LIV. 1, 55, 6 arcem eam imperii caputque rerum fore (21, 35, 9 Italiae. 22, 32, 5). SYMM. epist. 10, 21, 1 in arce terrarum. *hinc de Constantinopoli* FEST. brev. 9 secundae arces Romani orbis. *de castris*: CAES. civ. 3, 66, 5 minora castra inclusa maioribus castelli atque arcis locum obtinebant. LIV. 22, 22, 11 castra Romana ... arcem tutam perfugiumque novas volentibus res. 28, 42, 16 ubi Hannibal ..., ibi caput atque arcem ... belli. 21, 11, 10 castellum in ... urbe velut arcem imminentem haberent. *de terris*: CIC. Lig. 22 Africam arcem omnium provinciarum. SALL. orat. Macri 6. *de montibus ad defensionem adhibitis*: CAES. Gall. 1, 38, 6 *montem* murus circumdatus arcem efficit. OV. fast. 1, 245 arx mea collis erat. LIV. 32, 25, 5 collem imminentem urbi — Larissam eam arcem vocant. 21, 33, 2 arce occupata sua (*i. monte*). 1, 33, 6 ne ... *Ianiculum* arx hostium esset. 2, 51, 4 velut ab arce Ianiculi. 7, 34, 4 videsne ... cacumen illud ...? arx illa est spei salutisne nostrae, si. VVLG. I Macc. 13, 53. LIV. 24, 21, 12 locus ... arcis in modum emunitus. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 Salaminam velut hostilem arcem. CVRT. 4, 7, 20 nemus pro arce habent. *de domibus universe*: CIC. Pis. 11 templum ... fuit arx civium perditorum. Sest. 85 TAC. ann. 15, 69. 14, 31 templum Claudio constitutum quasi arx aeternae dominationis. hist. 5, 12 in modum arcis. HOR. sat. 2, 6, 16 me ... in arcem ex urbe removi. LIV. 38, 53, 4 unquam in arcem tutam et velut sanctam clari viri perveniunt? 23, 9, 12. 2, 7, 6 alto ... loco arcem inexpugnabilem fore (*de domo Publicolae. cf.* VAL. MAX. 4, 1, 1 instar arcis. FLOR. 1, 3, 4).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TAC. hist. 3,70 Palatium ipsa imperi arx (*cf.* AVELL. p. 127,5). TERT. spect. 10 arcem (sortem *A*) omnium turpitudinum (*sc. theatrum Pompei*). *de tribunali*: CIC. Verr. 5,126 hic locus ... est unus quo perfugiant, hic portus, haec arx, haec ara sociorum.
b *iocanter*: PLAVT. Pseud. 1064 habeat signum ex arce Ballionia. *proverbialiter*: CIC Planc. 95 me arcem facere e cloaca lapidemque e sepulcro venerari pro deo. Phil. 8,24 Cotylam ... ornamentum atque arcem amicorum (HIER. epist. 58,11). LIV. 7,29,6 arcem finitimorum Campanos adorti. OV. rem. 450 summa victor in arce fuit (*de puella*). LVCAN. 7,593 arcem iuris et humanum columen (*i. Caesarem*). MARC. COM. p. 65,9 M. *Ambrosius* arx fidei. ANTHOL. 405,5 Crispe ... solus honor ... arx et tutissima nobis. CVRT. 3,13,6 *legatos* velut in arce tutissima in proditoris reliquerat manibus. *nota* SEN. epist. 82,5 in insuperabili loco stat animus qui externa deseruit et arce se sua vindicat. **c** *de rebus*: CIC. Cluent. 156 in arce legis praesidia constituere. Verr. 5,17 hac lege ... communi arce sociorum. div. Caec. 18. Balb. 39 veterem ... speciem foederis ... omni sanctiorem arcem duxerunt. div. 1,10 arcem ... Stoicorum defendis (*de praecepto*. Tusc. 2,58). Sull. 79 munite communem arcem bonorum, obstruite perfugia improborum (*de testimonio e vita sumpto*). LIV. 6,37,10 consulatum esse arcem libertatis, ... columen (3,45,8 tribunicium auxilium et provocationem). LVCAN. 4,800 tribunicia ... signifer arce. PLIN. paneg. 49 *principis innocentia* arx inaccessa, ... munimentum. FRONTO p. 121,4 N. arcem munitam et invictam et inexpugnabilem, quae in fratris ... pectore sita est. CHALC. comm. 312 sit arx et origo rerum (*sc. materia*). 26. HIER. epist. 72,2 arcem linguae tenere vernaculae (*i. Hebraicum textum*). in Is. 65,20. PROSP. contr. coll. 14,2 cur ... veritatis arce deserta ... ad praecipitia Pelagiana decurris? de ingr. 24 virtutis in arce vitam agere. OROS. hist. 6,1,1 mens ... scientiam dei quasi arcem prospicit.
2 *de domo*: **a** *imperatoris*: *proprie*: (OV. *v. p. 743,35*). OCTAVIA 380 receptus arce. PLIN. paneg. 47 hanc ... arcem publicarum aedium nomine inscripserat. PLIN. nat. 3,82 Tiberi ... arce nobiles Capreae. TAC. Agr. 45 intra Albanam arcem sententia Messallini strepebat (IVV. 4,145). CORIPP. Iust. praef. 19 conscendere in arcem (*i. palatium Constantinopolitanum. cf.* Iust. 1,187. 1,212. 2,430). *hinc universe imperium*: CLAVD. 19,21 detruditur feminea arce. 18,171 semivir excelsam rerum sublatus in arcem. PRVD. ham. 18 quae ... natura potest consistere duplex aut regnare diu, quam fons divisus ab arce separat. **b** *episcopi*: PROSP. de voc. omn. gent. 2,16,2 Roma per apostolici sacerdotii principatum amplior factus est arce religionis quam solio potestatis. MARC. COM. p. 77,23 M. Romanae arcis pontifex. *de dignitate episcopali*: ENNOD. dict. 1 extr. (p. 430, 6) in ecclesiastica arce servari. VEN. FORT. carm. 1,12,5 cui ... Emerius successit in arce sacerdos. 5,3,3 sacer arce Gregori (5,13,1. 8,16,5). 8,13,4 stirpe vel arce pater. *v. p. 742,66*. **c** *de ecclesia*: VEN. FORT. carm. 1,2,3 quam ... antistes Vitalis condidit arcem. CORIPP. Iust. 4,27,1 sacram fundavit ... (*i. aedem Sophianam*).
nota de corporum mole a gymnicis aliis super alios stantibus aedificata CLAVD. 17,322 quorum *corporum* compositam puer amentatus in arcem emicat.

II *locus editus in poetarum sermone inde a* VERG. **A** *de montibus*: **1** *generaliter*: **a** *cum additamentis*: *c. gen.*: CIRIS 465 abruptas Scironis ... arces. AVIEN. or. 263 Gerontis. orb. 1205 internis Ophietidis arcis in arvis. PROP. 3,15,25 Cithaeronis ... currit in arces. OV. am. 3,9,45 Erycis ... possidet arces *Venus*. met. 1,467 umbrosa Parnasi constitit arce. 11,393 erat ardua turris arce loci (locus *opt. codd.*, focus *aliquot* ς). SEN. Oed. 227 gemina Parnassi nivalis. VAL. FL. 4,261 Maleae ... arce fragosa. 4,417 spectat ab arce ⟨Phari⟩. SIL. 15,477 arcem Pyrenes culmenque petat. 3,417 celsa ... verticis arce. STAT. Theb. 9,307 nimbosam ... Caphareos arcem. MART. 9,74,11 ex arce clivi spectat uva Setini. IVV. 14,87 summa ... Tiburis arce, ... Praenestinis in montibus ... parabat *villas* (3,192). AVIEN. ora 238 Zephyridis arcem ... excedat rate. orb. 622. OROS. hist. 6,11,21 oppidum in editissima montis arce pendebat (*cf.* PETRON. 116). GREG. TVR. Franc. 2,21. *c. adi.*: VERG. georg. 1, 240 ad ... Riphaeas arduus arces consurgit *mundus* (VAL. FL. 7,562). 4,461 flerunt Rhodopeiae. LIV. 7,24,8 quod editissimum inter aequales tumulos occurrebat oculis, arcem Albanam petunt *Galli* (SIL. 6,598 Albanā surgens *Iuppiter*. MART. 9,101,12. *dubia*: CORP. XIV 2947 [*Commodi aetate*] salio arcis Albanae. VI 2172 v(irginis) V(estalis)). GRATT. 524 Aetnaeas. MANIL. 4,659 Alpinas ... contudit Hannibal arces. PETRON. 123, v. 205 Caucasea decurrens arduus arce (*cf. p. 742,24*). VAL. FL. 1,575 Pangaea ... speculatus ab arce (1,598 vidi). 8,446 Ogygias. SIL. 8,517 Fiscelle tuas arces ... tondet. 4,72 Herculea. STAT. Ach. 1,701 arcis litoreae servator. AVIEN. or. 629 Setiena ab arce et rupe iugi. 186 cautis Patareidis ... arcis. 957 Armeniae cursum convallibus arcis ... [s]urget Halys. VERG. Aen. 10,804 velut ... tuta latet arce (arte *codd.*) viator, aut amnis ripis aut alti fornice saxi. 1,56 celsa sedet Aeolus arce (SEN. Tro. 929 SIL. 3,417). 9,85 lucus in arce ... summa. OV. met. 1,467 umbrosa (*cf.* VAL. FL. 3,565). SEN. Ag. 562 arx imminet praerupta quae spectat mare (*cf. l. 54* abrupta. STAT. Theb. 1,114). gemina, nivalis *v. l. 58. 59.* PETRON. 123 v. 209 tumidas (*de Alpibus. cf.* SIL. 3,496 inexpertas adiit). 116 impositum arce sublimi oppidum (*v.* OROS. hist. 6,11,21). fragosa *v. p. 741, 59.* STAT. silv. 2,2,30 per obliquas erepit porticus arces. nimbosa *v. p. 741, 61.* AVIEN. orb. 995 vitiferae ... iuga arcis. 630. or. 314 scinditur a[t] continente[m] ... Erythia ab arce. CLAVD. 10,59 tales uxorius *Mulciber* obtulit arces. **b** *absolute*: OV. am. 3,3,35 Iuppiter igne suo lucos iaculatur et arces. SEN. Ag. 562 hanc arcem occupat Palamedis ... genitor. AVIEN. orb. 234 mare interfluit arces. or. 609 mons tumet procerus arcem. 226 arcis sum⟨m⟩itas. **2** *speciatim de collibus Romae*: VERG. georg. 2,535 Roma septem ... sibi muro circumdedit arces (Aen. 6,783. SIL. 10,586 fumare. 16,620 denudas proditor. 12,608. PANEG. 12,45 Roma ... septena ... sublimis. CLAVD. 28,617 totis intonat Augustum septenis arcibus Echo. *v. p. 743, 24*). Aen. 4,234 Ascanione pater Romanas invidet arces (AVG. civ. 2,9 VERG. Aen. 10,12. PETRON. 124 v. 293 tueri. 121 v. 107 quae tribui Romanis arcibus, odi [*Fortunae verba*]. IORD. Get. 60,312). HOR. carm. 1,2,3 sacras iaculatus arces terruit urbem *Iuppiter* (*v. l. 6*). OV. met. 15,582 Latiae parebunt cornibus arces *Cipi*. SIL. 2,390 patrias. STAT. silv. 1,2,144 Thybridis arces Iliacae. 4,4,4 Romuleas ... penetraveris arces. 4,1,7 septem gemino ... aethera pulset Roma iugo plusque ante alias Euandrius arces collis ovet. 3,4,32 Ausonias ... ibis ad arces (*Amor*). CLAVD. 1,129. 3,172 Eoas. RVT. NAM. 1,194 dominas. OV. fast. 6,728 coepit Aventina Pallas in arce coli.
B *de culmine rerum localium*: OV. met. 5,289 stetit arduus arce (*i. fastigio domus. syn.* 291 e summae culmine turris). VAL. FL. 3,469 magister nutat ab arce ratis (CARM. de Ion. 88 puppis). STAT. Theb. 4,176 galeae ... corusca prominet arce gigans. SIDON. epist. 2,10,4 v. 6 aedes ... arce frontis ortum prospicit aequinoctialem. ALC. AV. hom. 6 p. 110,15 de quadam praeminentis incendii arce (*de aede in tumulo posita et conflagrante*). ARATOR 1,545 candelabri positas velut arce lucernas.
C *de rebus incorporalibus* (*ostendit excellentiam, perfectionem, summitatem*): CIRIS 14 si me iam summa Sapientia pangeret arce. PLIN. nat. 34,101 a quibus initiis ad arcem ostentationis opera *Protogenis pictoris* pervenissent. SIL. 13,771 quae te via ... superbum ad decus et summas laudum perduxerit arces. STAT. silv. 2,2,131 celsa tu mentis ab arce despicis errantes (CARM. de cand. et nigr. [poet. min. V p. 374] v. 32 volves mentis in arce dolos). PETRON. 132 v. 7 Epicurus in arce (*dubia lectio*). TAC. dial. 10 cum natura tua in ipsam arcem eloquentiae ferat (QVINT. inst. 12,11,28 Cicerone arcem ... tenente. HIER. vir. ill. praef. ENNOD. epist. 1,8 p. 17,20 H.). CHALC. transl. 20 *Timaeus Platonicus* arcem obtinet amoris sapientiae. comm. 39 in *forma triangulari* singularitas cacumine superimposito summitatem atque arcem obtinere consideratur. SYMM. or. 4,5 in illa arce fortunae (*i. imperatoris dignitate*. AVG. civ. 12,21 summa felicitatis arce. SIDON. epist. 2,4,1 ad arcem fastigiatissimae felicitatis evectus. *absolute*: ENNOD. epist. 8,39 p. 225,15 H. quos ad arcem eventus prosper evexerit). AMBR. exam. 3,12,51 virtutum arcem tenere (PROSP. coll. 13,6). MERCAT. subnot. 5,1 de castitatis arce. OROS. hist. 6,1,16 cur hoc imperium ... ad summam arcem perduxerunt? SIDON. epist. 2,13,3 in arcem praefectoriam patriciam consularemque ... ascenderet. ENNOD. epist. 8,2 (p. 201,18) ille occupatissimus et in humana locatus arce (*absolute*: epist. 9,19 p. 242,12). ALC. AVIT. carm. 6,98 licet ... vitā ... sublimi cunctis praepolleat arce. SIDON. epist. 8,6,1 in utriusque artis arce compositum. carm. 23,142 fandi. ALC. AVIT. c. Arr. 30 p. 12,18 de plenae instructionis arce descendens ... interrogatio. ENNOD. epist. 1,10 (p. 20,11) ad arcem scientiae ... pervenisti (7,31 adeptus sis. *absolute*: 8,21 p. 214,9 H. arcem tenenti inter doctos. 7,21. *cf.* SIDON. carm. 2,173 Platonis ingenium, quod in arce fuit). 1,20 inter omnes ... quandam ... arcem puritatis ascendit. CARM. epigr. 709,10 (*Vercellis, circa a. 542*) insignem gestans opem moribus patientiae arcem. PRISC. gramm. II p. 2,29 quorum (*i. Homeri et Vergilii*) uterque arcem possederat musicae. AVG. civ. 5,19 huius vitii summitatem et quasi arcem quandam Nero ... obtinuit. OROS. hist. 2,18,5 velut in arce spectaculi constitutus (*de bello*). *nota*: ENNOD. op. 2 p. 307,17 H. residens *Symmachus* in ecclesiarum arce (*i. Romano episcopatu*).
D *subest etiam significatio domus regiae*: **1** *de caelo*: **a** *cum additamentis*: VERG. Aen. 1,250 caeli quibus adnuis arcem (OV. fast. 5,41 fulmina de arce ... iaculatus. MANIL. 2,918. VAL. FL. 3,481 iam summas arces Phoebus ... vicerat). CARM. de mens. 6 arce poli Geminos Iunius ... locat (MART. epigr. 15,4. CLAVD. 8,198 Iuppiter ... stetit arce. ORIENT. 1,460 angelus ... cecidit. INSCR. christ. Rossi II 208,34 vivit in. 139,30. CARM. epigr. 1394,14. 1448,2). PROP. 3,5,31 dies, mundi quae subruat arces (OV. am. 3,10,21 sideream mundi ... temperat arcem *Iuppiter*. MANIL. 1,262 HOMER. 862 Ignipotens ... caelaverat. LACT. inst. 6,4,1 *virtutis via* fert non in Elysios campos, ... sed ad ipsam mundi arcem). VAL. FL. 5,409 non aliter quam si ... adirent ora *Solis* verasque ... luminis arces. PROSP. epigr. 28,3 *iustitia et pietas* ... in terras descendunt lucis ab arce. PANEG. 9,26 hoc opus tuum ex altiore naturae arce despicias (*sc. deus*). CLAVD. 7,107 natura ... auratas astrorum panderet arces. OV. fast. 6,18 *dea* stat in arce Iovis (VAL. FL. 4,28 in arces ... Iovis accessūs. APVL. met. 6,7 se ... ad ... regias ... dirigit *Venus*). SEN. Oed. 48

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

arces caelitum ac summas domos. *cum adi.*: CVLEX 42 aetherias iam Sol penetrabat in arces (VAL. FL. 2, 444 medius conscenderat. OV. met. 15, 859 Iuppiter arces temperat aetherias et mundi regna (VAL. FL. 5, 163. OV. trist. 5, 3, 19 invectus es, *Bacche*. STAT. Theb. 3, 222. *cf.* INSCR. christ. Rossi II p. 71, 41 SEDVL. carm. pasch. 1, 31). trist. 4, 3, 5 aetheriam ... cingens ... arcem *Arctus* (INSCR. christ. Rossi II p. 71, 41). HOR. carm. 3, 3, 10 Hercules ... arces attigit igneas. OV. met. 2, 306 summam petit arduus arcem (*cf.* 1, 27. 163 EPICED. Drus. 61. CLAVD. rapt. Pros. 1, 214 speculatus ab. OV. fast. 6, 387 de summis arcibus. VAL. FL. 2, 481). OV. met. 12, 43 Fama tenet summaque domum sibi legit in arce. 2, 33 quid hac ... arce petisti? (*i. Solis. v.* MANIL. 2, 768). 1, 673 patria ... ab arce desilit in terras *Mercurius*. fast. 1, 85 Iuppiter arce sua ... spectet in orbem. SEN. Herc. O. 1909 ubi nunc vestrae Iuppiter arces? (SIL. 12, 698 nostras ... domos, nostras perrumpere in arces). dial. 6, 26, 1 ex illa arce caelesti patrem tuum, Marcia, ... dicere (IVV. 15, 146 sensum a caelesti demissum. FAVST. REI. epist. 3 p. 79, 9 aliquid corporale ex illa ... detulit diabolus). VAL. FL. 1, 498 siderea ... arce pater pulcherrima ... tuens. *v. l. 3.* 7, 85 clarum ... serena arce pharon. 4, 73 superas Acheronte auditus ad arces (2, 94 STAT. silv. 3, 3, 138. CLAVD. 7, 167 stetit arce suprema). 5, 304 qualiter ex alta cum Iuppiter arce coruscat (*cf.* PANEG. 9, 26). STAT. Theb. 3, 246 arcem hanc aeternam, gentis sacraria nostrae, testor. 8, 410 Iuppiter omni arce tonat (*v.* CLAVD. *p. 742, 12*). regias *v. p. 742, 84.* PRVD. cath. 4, 10 deus ... fons vitae liquida fluens ab arce. auratas *v. p. 742, 82*). MART. CAP. 2, 146 ad culmina arcis aeriae (2, 150 in ... aerias arces. CORIPP. Iust. 4, 342 carne relicta spiritus ascendens claram penetraverit arcem. **b** *nude*: SEN. Herc. O. 1441 quis arcem (*Peiper*, axem *codd.*) cludit et ab ipsis ... deducit astris. Med. 345 spargeret arces (astris, -ra *codd.*) nubesque ipsas mare. INSCR. christ. Rossi II p. 140, 15 gregemque Cristicolam ... servans ianitor arcis erat. *hinc translate de sede inferorum deorum*: STAT. Theb. 8, 21 sedens media regni ... in arce dux Erebi. CARM. epigr. (*Romae*) 1041, 7 desine per terras infernas tendere ad arces. *de palatio Augusti*: OV. trist. 1, 1, 72 venit in hoc illa fulmen ab arce caput. *v. I C 2 a.*

2 *de capite*: **a** *universe*: *in imagine*: CIC. nat. deor. 2, 140 sensus ... interpretes ac nuntii rerum in capite quasi in arce conlocati sunt (*cf.* AVG. civ. 14, 19). Tusc. 1, 20 *animi* principatum, id est rationem, in capite sicut in arce posuit *Plato*. APVL. apol. 50 *rationalis animi pars* verticem hominis velut arcem et regiam insedit. LACT. inst. 6, 4, 1 in summo tamquam in arce corporis habitare. CHALC. comm. 231. 213 transl. 44 *caput* vehiculo corporis utpote arx sustinetur. AMBR. Noe 7, 17 reliquo corpori ... caput ... tamquam regalem ... adiungeret. THEOD. PRISC. eup. 4 de capite tamquam ex arce ad reliquam curam corporis descendendum. *liberius*: *c. gen. epexeg.*: MANIL. 4, 906 stetit unus in arcem erectus capitis. APVL. Plat. 1, 13 rationalem *animae partem* ... hanc ait *Plato* capitis arcem tenere. CHALC. comm. 231. CLAVD. 8, 235 alta capitis fundavit in arce. ALC. AVIT. carm. 1, 83 arcem capitis sublimi in vertice signat *deus*. *alia*: SEN. Oed. 185 vapor ipsam corporis arcem urit. PLIN. nat. 11, 135 hanc habent sensus arcem. *v. l. 38.* SER. SAMM. 189 *oculos* summa natura locavit in arce. SOL. praef. 7 ab ipsa ... figurarum arce (*i. capite in tabula picta*). AMBR. Noe 7, 23 bracchia quae arcem imperialem tamquam fida tuentur custodia. SIDON. carm. 5, 238 quibus *monstris* arce cerebri ad frontem coma tracta iacet. VEN. FORT. carm 2, 9, 14 pectoris ... succenditis ... caminum, unde ministratur cordis in arce vapor. *nota imaginem et ex I et ex II D 1 sumptam*: VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 non in corpore mortali, sed in arce caelesti et quidem armatum animum eius vitae stationem putes peregisse. **b** *speciatim*: *de summa capitis parte*: CYPR. GALL. lev. 205 quo *olivo* perfusa prius sacrati verticis arx est (*cf.* ALC. AVIT. carm. 6, 352). VICT. VIT. 1, 7 aliis e regione pedes tenentes a meatu naturali ... usque ad arcem capitis dissipabant. *de testa*: VICT. VIT. 3, 31 arcem cerebri cum oculis amiserunt (*v. l. 56*). *Kempf.*

Arx, Arcis, *nomen*. **1** *castellum inter Arpinum et Aquinum, nunc* Arce *et* Rocca d' Arce, *de quo cf. Mommsen, Corp. X p. 555*: RAVENN. p. 275, 10 Arcis (Guido p. 479, 20). PAVL. DIAC. hist. Lang. 6, 27 Arcim *acc.* *ab hoc nomen traxit Ciceronis praedium* **Arcānum**, -ī. CIC. Q. fr. 2, 5, 4 aedificationem Arcani. 3, 3, 1 res rustica Arcani et Laterii. 3, 1, 1 in Arcano (Att. 5, 1, 3 *et* 4. 10, 2, 1. 10, 3. 16, 10, 1). CIC. Att. 7, 5, 3 venisse in Arcanum. Q. fr. 3, 9, 7 de Arcano Caesaris opus est vel mehercle etiam elegantioris alicuius. **2** PAVL. DIAC. hist. Lang. 1, 26 in castro Cassini, quod Arx appellatur.

Arybās *v.* Arrybas.

Arycanda, Ἀρύκανδα, *Lyciae oppidum*. *minus recte* PLIN. nat. 5, 95 super Pamphyliam veniunt Thracum soboles, Milyae, quorum Arycanda (arichanda *Riccard.*, aricandra *Leid. F*) oppidum.

Arycandus *Lyciae fluvius*. PLIN. nat. 5, 100 mare Limyra cum amne, in quem Arycandus influit. *de utroque nomine cf. Hirschfeld, PW. II 1497.*

Arȳium, -ī. *contulit Holder, Altcelt. Sprachsch. sub* Arubii *et* Arvii *Ptolem. 2, 8, 7* Ἀρούιοι (*v. l.* Ἀρούβιοι), *gentem Galliae Lugudunensis, et nomen hodiernum fluvioli* Erve. AVIEN. ora 160 Aryium (Aruium *Vrsin.*) rursum tumescit prominens in asperum septentrionem. 172 absque Arui⟨i⟩ iugo in haec locorum bidui cursus patet. *cf.* PANEG. 5, 21 *ubi traditur* Arviorum et Trevirorum arva (Nerviorum *edd.*).

Arȳpiō *v.* Arupium. **Arzachēs** *cf.* Arsaces.

Arzanena, -ae, Ἀρζανηνή, *regio Armeniae*. AMM. 25, 7, 9 quinque regiones Transtigritanas: Arzanenam et Moxoenam et Zabdicenam ... cum castellis quindecim. EVTR. 6, 9, 1 Tigranocertam civitatem Arzianenae nobilissimam regni Armeniaci cepit. PLIN. nat. 6, 128 in regione Archene. *v. Baumgartner, PW. II 1498.*

Arzēs, -is *nom. vir.* CORIPP. Ioh. 4, 989 Germanus comprimit Arzen *Maurum*.

Arzuges, -um *gens Tripolitana*. OROS. hist. 1, 2, 90 Tripolitana provincia, quae et Subventana vel regio Arzugum dicitur, ubi Leptis magna civitas est, quamvis Arzuges per longum Africae limitem generaliter vocentur. AVG. epist. 46, 1 in Arzugibus (*sic P*, arzutibus *rell. codd.*). CONC. Carth. a. 411 Mansi IV 161ᵉ de Arzugibus profectos. SIDON. carm. 5, 337 Arzuge *abl. sing.* *nota adiectivum*: CORIPP. Ioh. 2, 147 horrida tellus Arzugis. DION. EXIG. can. eccl. 49 in Tripoli forte et in Arzuge interiacere videntur barbarae gentes. *adi.* **Arzugitānus**, -a, -um. AVREL. epist. Migne 20, 1011ᵃ provinciae Byzacenae et Arzugitanae. DION. EXIG. can. eccl. 52 Arzugitani fratres. *cf.* Arsuris *et Pietschmann, PW. II 1498.* *ab hac gente descendit* **Arzygius**, -ī *sign. vir.* CORP. VI 31904 (*saec. IV med.*) Betitio Perpetuo Arzygio v. c. consulari Thusciae et Vmb. *huic viro clarissimo de re veterinaria libellum dedicavit* PELAGON. Pelagonius Arzygio suo salutem. *ad eundem scripta sunt capita* 3. 6. 24: *omnibus locis Riccardianus exhibet* Arzigio. *cf. Bücheler, Rhein. Mus. 45 (1890) 333; Ihm, Pelagonius praef. p. 15.* *huius fortasse pater memoratur* CORP. VI 31961, *titulus graecus qui inscribitur* Arzygii. *cf.* X 7204 (*Mazarae, Constantini Magni aetatis*).

Arzum, -ī, *Ptolemaeo 3, 11, 6 et 7 fluviolus et oppidum* Ἄρζος, *Thraciae, in via Philippopoli Hadrianopolim.* TAB. Peut. 8, 2. ITIN. Anton. 136 Arso (*Escorial.*, asso *rell. codd.*). ITIN. Hier. 568 mansio Arzo. *v. Hirschfeld, PW. II 1498.* *Diehl.*

as, assis *m.* [*orig. inc.* *ab assis axis vocabulo, quod tabulam sectilem quadratam designat, non diversum putat Cavedoni numism. biblica p. 101; nomen propter pristinam assium formam inditum. Th.*] *pristini intellectus (i. q. orbis discus) habemus vestigia pauca at certa in his exemplis*: *technica*: VITR. 10, 7, 1 in quo catino fiunt asses in superioribus naribus fistularum coagmentatione subtili conlocati. 10, 7, 2 infra nares inferiores fistularum asses interpositos supra foramina. 10, 7, 3 assibus obturantibus foramina. 10, 8, 4 asses ex torno subacti .... spiritum non patientur obturantes foramina rursus redire. *alia*: PLIN. nat. 26, 121 mandragorae radix; secatur (sicc- *codd.*) in asses ut cucumis. IVL. VAL. 1, 3, 6 Satyrum conspicatur assem sibi tyru[m] porrigentem. HILARIAN. de die paschae 10 non assis plenus, sed semis apparuit luna. *ibid.* in asse pleno *luna*. *ibid.* ad assem suum incipit incrementum *luna*. PS. VICTOR. de Iesu Chr. 131 sol etiam rapidus, lunae quoque splendidus assis (axis *trad.*) excubat. PELAGON. 311 assem ligneum in vena, de qua sanguis fluit, deponis et ligas. VEG. mulom. 2, 56, 1 totum solum *ungulae*, hoc est assem, hac ratione tollendum. *ibid.* inter commissuram calcis et assis in circuitu incidis. *dubius est locus* PS. BOET. grom. p. 402, 21 asses (*sic cod. Monac.*, assas *Bamb. Rostoch.*, massas *Augustan.*) ferri. *nom. igitur et hoc sensu praeditus recentiorum demum est* assis. *de nummo*: CHAR. gramm. I 76, 3 assarius ab antiquis dicebatur, nunc as dicitur, non as⟨sis⟩ (BEDA gramm. VII 263, 29, *cf.* EXC. Bob. I 546, 20 as assis ἀσσάριον. 552, 24). VARRO ling. 10, 83 dicimus: hi asses, hosce asses (asces *cod. Flor.*), hic as, hunc assem. DIDYM. ap. Prisc. metr. II 86, 25 ἀπὸ τοῦ ἂς ἄσσις. VARRO ling. 5, 169 as ab aere. *abl. in -e testatur* PLIN. (*ex Varrone?*) apud Char. gramm. I 122, 25. FRG. Bob. gramm. V 559, 41 as asse assum. MART. CAP. 3, 299 'as' et 'mas' cum sint monosyllaba, analogia non tenentur, sed propria quadam declinatione 'assis' et 'maris' faci⟨un⟩t et in plurali 'assum' (*sic*), 'marium'. SERV. Aen. 4, 402 's' geminat 'as, assis'. *cf.* VARRO ling. 5, 180 numero assum, *at* assium PAVL. FEST. 9. 144 (*cf.* FEST. 347 *ubi* assuum *cod.*). VAL. MAX. 4, 3, 11 ASCON. Mil. p. 34 B. PLIN. nat. 33, 44 GAIVS inst. 3, 223 CORP. VI 10298, 10. *nom.* assis *sequioris est aevi* (*nam de* PLIN. nat. 33, 42 *v. p. 745, 32 admodum dubito*). LIB. de asse (metr. II 72) 1 unus erit assis asve. 2 assis asve. VICTOR. (metr. II 87) 1 unitas assis vocatur. 2 assis ..., qui per I litteram ... exprimitur. COMPVT. Carth. (Krusch, Stud. z. Chron. 279) 1, 3 assis unus. 2, 10 unus acsis. CASSIOD. var. 3, 8, 2. 5, 14, 2. 12, 10, 3 DONAT. Ter. Phorm. 9 SCHOL. Pers. 2, 59. SCHOL. Hor. ars 325. *cf.* GLOSS. II 378, 50 ὀβολός nummum nummus assis hoc duopundium. *fem. gen. est* CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 144, 13 *Numa* congiarium dedit scortinas asses. *cf.* GLOSS. V 339, 54 asses ⟨s⟩corteas lidrinae trimsas (*anglos.*), *ex graecis* ἀσσάρια σκύτινα *cf. Mommsen ad l., Reifferscheid Suet. p. 319, 5 cum nota.* *neutrum non credo* GLOSS. II 23, 53 asse ἀσσάριον ὀβολόν. V 416, 17 asse nummus, *cum utraque glossa videatur spectare ad* VVLG. Matth. 10, 29. *notatur littera* A *in titulis, ut* CORP. XI 4766 (*v. p. 745, 47*). VI 10298, 1. 6. 9. 24. 25 (I 1341?). XIV 2112. IV 2450

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*a. u. 751*), *non in nummis ipsis ut videtur. scripturae vitiosae*: asces *cod. Flor.* VARRO ling. 10, 83 COMPVT. Carth. *cod. Lucens. s. VIII* 2, 10 acsis. 2, 9 atsem. 2, 11 adsem. CORP. V 6623 ase. VIII 12144 aesse. ās *producitur in versibus malis saeculi XI* CARM. de librae partibus (metr. II 99) 1 libra vel as ex unciolis constat duodenis (AVSON. 347, 14 *est brevis syllaba*). *deest apud* PLAVT. TER. *cf.* assarius.

I *nummus priscus: unitas.* A *in re nummaria* ... GLOSS. as ἀσσάριον (*contaminata videtur* II 23, 54 as αυτας ἀργύριον ἅπαξ καὶ αλλα). V 343, 15 as assis genus nummi. II 378, 50 ὀβολός nummum nummus assis hoc duopondium. *de re v. Mommsen, Röm. Münzwesen p. 261 et passim, et Kubitschek, PW. II 1499 sqq.* VARRO rust. 1, 10, 2 quantum as antiquos noster ... pendebat. ling. 5, 169 as erat libra pondus (5, 182). deinde ab numero reliquum dictum usque ad 'centussis', ut as [a] singulari numero, ab tribus assibus 'tressis' et sic proportione usque ad 'nonussis'. 5, 171 sextans ab eo quod sexta pars assis. *ibid.* semis quod semi⟨a⟩s, id est [ut] dimidium assis. 9, 81 in aere usque ab asse ad centussis numerus aes adsignificat. 9, 83 stulte quaerunt, cur as et dupondius et tressis non dicantur proportione, cum as sit (adsit *F*) simplex, dupondius fictus, quod duo asses pendeba[n]t, tressis ex tribus aeris quod sit. pro assibus nonnumquam 'aes' dicebant antiqui, a quo dicimus assem tenentes 'hoc [ab] aere aeneaque libra' et 'mille aeris legasse' 10, 38 eandem rationem habere assem ad semissem, quam habet in arg[um]ento libella ad simbellam (singulam *F*). PAVL. FEST. 54 centussibus ..., id est centum assibus, qui erant breves nummi ex aere. 73 dextans dicitur, quia assi deest sextans. 98 deni asses, singuli pondo libras, efficiebant denarium. *ibid.* ex singulis assibus librariis senos fecit FEST. 347 sextantarii asses. *ibid.* ut ex assibus, qui tum erant librari, fierent sextantarii. 363 sestertium, id est duos asses et semissem tertium. *ibid.* tres asses sunt et quartus quadrans. PLIN. nat. 33, 42 libralis ... adpendebatur assis. 33, 44 ut asses sextantario pondere ferirentur. 33, 45. 33, 46 lege Papiria semunciarii asses facti. 34, 4 Cyprio suo assibus contentis. GAIVS inst. 1, 122 erant asses dupundii semisses quadrantes. *ibid.* asses librales erant. GELL. 20, 1, 31 librariis assibus. PRISC. gramm. III 407, 27 as nummus est libralis, per I perscriptam notatur †. VOLVS. MAEC. (metr. II p. 66) 44 assis appellatio *et* divisio ... etiam ad pecuniam numeratam refertur, quae olim in aere erat, postea et in argento feriri coepit. *alia de divisione ratione notis ibid.* 45 sqq. *et passim apud metrologos. cf.* LEX XII tab. Gell. 20, 1, 12 viginti quinque aeris poena sunto (16, 10, 8 viginti quinque asses). CATO ap. Sen. epist. 94, 27 emas non quod opus est, sed quod necesse est; quod non opus est, asse carum est. LVCIL. 294 nummi opus atque assis (obsit *codd.*). C. GRACCH. orat. ap. Gell. 15, 12, 3 ita versatus sum in provincia, uti nemo posset vere dicere assem aut eo plus in muneribus me accepisse. CORP. XI 4766 a(sses) CCC moltai suntod (CORP. VI 10298 assium C multa esto *et passim hac in lege collegi*. 13 dictio esto a(ssis) I). CORP. I 1341 d. a. ↓ IX *num sit* de assibus LIX *dubium*. VARRO Men. 316 asse vinum, asse pulmentarium. ling. 5, 182 diis cum thesauris asses dant. rust. 1, 12, 2 vendas, quot assibus possis. 2, 5, 1 dum asses solvo Laribus (palibus *cod.*). 3, 7, 11 lucrum assem semissem condere in loculos. CIC. Quinct. 19 assem se negat daturum, nisi prius. Q. Rosc. 49 dic HS CCCIↃↃↃ dedisse, qui assem nullum dedit. off. 2, 58 ni caritate asse modium populi dedit (LIV. 4, 16, 2 PLIN. nat. 18, 15. 16). rep. 2, 40 cum locupletis assiduos appellasset ab asse dando (PAVL. FEST. 9 alii assiduum locupletem, quasi multorum assium, dictum putarunt. alii eum, qui sumptu proprio militabat, ab asse dando vocatum existimaverunt). CATVLL. 5, 3 rumoresque senum severiorum omnes unius aestimemus assis (42, 13 non assis facis? PRIAP. 8, 3 non assis faciunt *monitum*. SEN. epist. 123, 11 publicos paedagogos assis ne feceris). CATVLL. 33, 8 natis pilosas, fili, non potes asse venditare. BELL. Hisp. 22, 7 non amplius asses VII accipere. HOR. sat. 1, 1, 43 *thesaurum* si comminuas, vilem redigatur ad assem. 1, 6, 13 Laevinum ... unius assis non umquam pretio pluris licuisse notante ... populo. 2, 2, 98 cum derit egenti as, laquei pretium. epist. 1, 16, 64 avarus, in triviis fixum cum se demittit ob assem. 2, 2, 27 viatica ... ad assem perdiderat (PLIN. epist. 1, 15, 1 ad assem impendium reddes. CORP. XIV 431 *pecunia* usque ad asse(m) dividatur (367). *cf. l. 65 et p. 747, 54*). IMP. AVG. apud Quint. inst. 6, 3, 59 *libellum tuum tam timide porrigere* noli ..., tamquam assem elephanto des. LIV. (8, 14, 6?). 10, 46, 15 militibus ex praeda centenos binos asses ... divisit (28, 9, 17. 31, 20, 7. 36, 40, 13). 29, 15, 9 coloniis in milia aeris asses singulos imperari exigique quotannis. 31, 13, 7. CORP. IV 2450 *tres viri* ad locum duxserunt mulierem Tychen; pretium in singulos a(sses) V f(uit). FEST. 202 boves centenis assibus, oves denis aestimatae (*cf.* PAVL. FEST. 24). PAVL. FEST. 144 maximam multam dixerunt trium milium et viginti assium. 275 *effigies* navis in asse. FEST. 265 in mancipando cum dicitur 'rudusculo libram ferito', asse tangitur libra (*cf. p. 746, 28. 30*). 347 sacramentum ... quinquaginta assium (*cod.* assuum) est. 371. CORP. XII 4393 usuras totíus anní computatas ⟨ass⟩e octono pernumerabo. XIV 2112 I 21 *sodalis* dabit ... in menses sing(ulos) a(sses) V. *ibid.* II 15 vini boni amphoras singulas et panes a(ssium) II. VAL. MAX. 4, 3, 11 quingentorum assium sumptu. 5, 6, 8 nec ullum assem nisi bello confecto petituros. PHAEDR. 3, 5, 1 assem deinde ille dedit ... 'plus non habeo'. SEN. dial. 5, 33, 3 per vadimonia asses suos ... vindicat. epist. 18, 9 *Epicurus* gloriatur non toto asse ⟨se⟩ pasci, Metrodorum ... toto. ASCON. Milon. p. 34 B. PERS. 1, 88 cantet si naufragus, assem protulerim (IVV. 14, 301). PETRON. 8 iam pro cella meretrix assem exegerat. 43 ab asse crevit. 44 asse panem *emere*. *ibid. aedilis* sibi mavult assem quam vitam nostram. 57 assem aerarium nemini debeo. 61 *si amica* fecit assem, semissem habui. 77 assem habeas, assem valeas. PLIN. nat. 12, 76 pretia sunt laudatissimo *ladano* in libras asses XXXX (*similia saepe, ut* 12, 107. 135. 15, 2). 18, 15 farris pretium in trinis nundinis ad assem redegit. 19, 54 in cibo ... uno asse venali. 21, 10 asses ... contulit populus ac funus elocavit. 33, 43 maximus census CXX assium fuit. 33, 45 placuit ... denarium XVI assibus permutari ..., in militari tamen stipendio semper denarius pro X assibus datus est. CARM. epigr. 931 assibus hic bibitur, dipundium si dederis, meliora bibes, quattus si dederis, vina Falerna bib(es). LEX met. Vipasc. 22 *balinei* conductor a viris sing(ulis) aeris semisses et a mulieribus singulis aeris asses exigito. STAT. silv. 4, 9, 22 *libellum* emptum plus minus asse Gaiano (*i. Caligulae*). MART. 1, 103, 10 asse cicer tepidum constat et asse Venus 2, 53, 7 si plebeia Venus gemino tibi vincitur (iungitur *Heinsius*) asse. 8, 33, 12 *caryotam* fert cum parco sordidus asse cliens. 7, 10, 8 assem ne dederis crediderisve Lupo. 11, 31, 21 unum ponere ferculis tot assem. 9, 59, 22 asse duos calices emit (IVV. 11, 145). IVV. 5, 144 assemque rogatum *ab infante*. 10, 116 uno parcam colit asse Minervam. TAC. ann. 1, 17. PLIN. epist. 2, 20, 1 assem para et accipe auream fabulam. 10, 54, 1 nec inveniuntur, qui velint debere rei publicae, praesertim duodenis assibus (*de usuris*). SVET. Aug. 64 G. et L. adoptavit domi per assem et libram (*cf. p. 745, 80 et sub* aes *p. 1074, 44*) emptos a patre Agrippa. 91 emendicabat ... cavam manum asses porrigentibus praebens. GAIVS inst. 2, 225. 3, 174 asse percutit libram. GELL. 20, 1, 13 crumenam plenam assium. 20, 1, 31 iniurias factas quinque et viginti assibus sanxerunt. *ibid.* librariis assibus. PALLAD. 14 praef. 3 non est magni loci assibus intuendis oculos duxisse per pulverem. VVLG. Matth. 10, 29 nonne duo passeres asse (ἀσσαρίου) veneunt? SIDON. epist. 6, 12, 8 difficile est eorum ex asse (*cf. p. 747, 32*) vota metiri, quibus noveris alimoniam sine asse collatam. carm. 7, 566 venales numerosoque asse redemptae ... tribus. CASSIOD. var. 5, 14, 2 assis publicus (*i. tributum*) imponatur (3, 8, 2. 4, 36, 2. 5, 39, 5. 11, 39, 4. 12, 5, 3. 12, 15, 6). 12, 16, 3 ut ... assem tributarium ... exsolvat. *formula rara in titulis*: CORP. V 6623, 5 ab ase posit. 7647, 3 ab asse quesitum. IX 2029 (*Beneventi*) mon. fecit ... ab asse quaesitum lucro suo sine fraude aliorum. *videtur dici monumenti dedicatorem ne assem quidem hanc in rem ab alio, ut a collegio, a municipio, petivisse. incertum quid sibi velit in lucernis* CORP. VIII 10478, 1 ab asse ne lucernas venales. *ibid.* de ofina assem lucernas colatas. *ibid.* emite lucernas collatas ab asse, *in quibus ne lectio quidem semper certa est.*

B *de pondere*: VOLVS. MAEC. (metr. II 70) 77 ponderis eadem divisio est quae aeris. nam in quas partes as dividitur, in has et libra dispenditur. ⟨dicitur⟩ ita as quidem seu de divisione solidi, seu de pondere. CARM. de pond. 41 solidae quae sit divisio librae sive assis. OV. medic. 60 in haec solidi sexta fac assis eat. SCRIB. LARG. med. 110 aloes pondo assis trientem. PELAGON. 382 rutae p(ondo) X assis.

II *generaliter* as *i. q. unum, opponitur et partibus et multiplici cuicumque*: VARRO ling. 9, 84 'as', quoniam simplex est ac principium, et unum significat et multitudinis habet suum infinitum; dicitur enim 'asses', quos cum finimus, dicimus dupondius et tressis et sic porro (GLOSS. assem quod unum dicimus). HOR. ars 325 Romani pueri longis rationibus assem discunt in partis centum diducere. VITR. 3, 1, 6. 7. 8 (*cf.* PS. PROSP. de promiss. dei 5, 14, 1 *et* 1, 7, 1). COLVM. 5, 3, 2 his ... summis (CC *et* XX) semper singulos asses adicito, qui efficiunt extremos ordines, quos vocant angulares, fiunt CCI et XXI (5, 3, 3. 4. 5). 5, 1, 12 iugerum ... hoc est as (*cf.* GROM. p. 340, 8. PLIN. nat. 18, 78 proscindi semissem, iterari assem). COLVM. 2, 12, 7 ut sit in asse (*i. in summa*) autumnalis satio modiorum ducentorum quinquaginta. 2, 12, 9 in asse fiunt octo menses et dies X. VOLVS. MAEC. (metr. II 61) 1 solidi id est librae, quod as vocatur. LIB. de asse (metr. II 72) 1 quicquid unum est et quod ex integrorum divisione remanet, assem ratiocinatores vocant. quotquot ergo de integra divisione singulares res unitatesve remanebunt, unus erit assis asve. 5 quotquot sunt integrae unitates, totidem necesse est intelligi assis esse species. VICTOR. (metr. II 87) 1 in hoc argumento unitas assis vocatur, cuius partes iuxta proportionalitatem suam propriis sunt insignitae vocabulis. 2 assis ..., qui per I literam, sicut in numeris unum scribi solet, exprimitur, XII partes habet. *de divisione et multiplicibus passim agitur apud metrologos, imprimis vide* MAECIAN. distr. 8 sqq *cf.* AVSON. 347, 14 bissenas partes quis continet aequipares? as. *adnotandi hi laterculi*: *in multiplicando*: PRISC. gramm. III 416, 17 dussis dupondius, tressis, quadrassis, decussis, vicessis, tricessis, quadragessis, quinquagessis, sexagessis, septuagessis, octogessis, nonagessis, centussis, post quem numerum teste Varrone (ling. 5, 170) non componuntur cum asse

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

numeri. *in dividendo*: *ibid.* 20 deunx (11/12), dextans (5/6), dodrans (3/4), bessis (2/3), septunx (7/12), (*semis* 1/2), quincunx (5/12), triens (1/3), quadrans (1/4), sextans (1/6), sescunx (3/24), (*uncia* 1/12), sextula (1/72). *composita cum ipso verbo* as (*cf.* VARRO ling. 5,169): semis (ses-), bes, tressis, quinquessis, vicessis *eqs.*; σήσκονας, quadrassis; dussis, quattus, octussis, nonussis, decussis, centussis. VLP. dig. 28, 5, 51, 2 hereditas plerumque dividitur in duodecim uncias, quae assis appellatione continentur. *sic de hereditate varii in usu sunt ordines*: AFRAN. dig. 28, 5, 48, 1 filiae totus as, postumo dodrans datus est. MARC. dig. 28, 5, 54 alterum assem datum eis videri. PAPIN. dig. 28, 5, 79, 2 asse nominatim dato. CELS. dig. 28, 5, 60, 1 asse descripto (*bis*). IVL. dig. 28, 2, 13 assem distribuendum esse in VII partes. PAPIN. dig. 28, 5, 78 asse toto non distributo. PAVL. dig. 28, 5, 18 si plus asse pater familias distribuisset. VLP. dig. 28, 5, 13, 1 sollemnis assis distributio in duodecim uncias fit. PAPIN. dig. 28, 5, 79, 1 assem in dodrantem esse divisum. VLP. dig. 28, 5, 13, 5 in viginti uncias assem dividendum. *ibid.* asse expleto (28, 5, 17, 3). PAVL. sent. 3, 4ᵇ, 6 impleto asse. PAPIN. dig 28, 6, 41, 5 post completum assem. PAVL. sent. 28, 5, 79, 2 unum assem inter omnes ... factum. *ibid.* ex altero asse portionem ... relictam. dig. 28, 5, 18 eadem ratio est in secundo asse quae in primo. IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 4 totius assis ratio haberetur. PAVL. dig. 28, 5, 18 utrumne is assem habiturus foret an id dumtaxat, quod ex dupundio deesset. 28, 5, 80 tantundem in altero asse habebit Maevius, quantum Titius in primo. 37, 11, 12 alium assem occupat. 49, 14, 49 dodrantis an totius assis partem dimidiam ... recipere debeat. SCAEV. dig. 36, 1, 77 totus as meus apud te esse speratur. PAVL. sent. 3, 4ᵇ, 6 heredes ... ad prioris assis semissem aequis portionibus veniunt. VLP. dig. 28, 5, 17, 4 utrum in singulos asses isti duo an in unum assem coniungantur. *similia passim in* DIG. *cf.* QVINT. decl. 336 p 324, 3 assem (an *codd.*) non possum a te petere, semissem petere [non] possum. *creberrima formula* ex asse (GLOSS. V 292, 46 ex asse heres esto: ex integro, ex omni patrimonio. GLOSS. Werth. Gallée 340 ex asse: ex uno sive ex omnibus. *cf.* GLOSS. II 23, 55 asse ὁλοκλήρου. APPEND. Prisc. gramm. II 192, 17 ex asse heredem fecit id est ex duodecim unciis): MART. 3, 10, 5 te moriens heredem ex asse reliquit (7, 66, 1). QVINT. inst. 7, 1, 20 an ille ... heres sit ..., an ex asse heres. PLIN. epist. 5, 1, 9 heredem ... instituisset ex asse (8, 18, 7). MACER dig. 2, 8, 15, 1 qui ... rem soli possidet aut ex asse aut pro parte. GAIVS inst. 2, 259. *passim apud* ICTOS. CORP. XIV 3654 COMM. apol. 723. *translate* SIDON. epist. 2, 1, 1 ut sanguinem ... miserorum, quas ibi ex parte propinaverat, hic ex asse misceret (9, 2, 1). 3, 3, 9 laborum tuorum non ex asse historiam texere, sed pro parte memoriam facere. 1, 11, 7. 3, 14, 2. 4, 18, 1. 6, 11, 1. 6, 12, 8 (*v. p. 746, 35*). 7, 2, 9. 8, 6, 9. 9, 3, 7. 9, 14, 2. CONC. Turon. a. 567 (Mon. Germ. leg. III 1 p. 126, 22) tota ebdomada ex asse ieiunent. *rarius* in assem: VLP. dig. 29, 2, 10 in assem pro herede gessisse. 11, 1, 11, 2 in assem instituta actione convenietur. SCAEV. dig. 39, 5, 35 utrum in assem Sticho actio detur. VLP. dig. 36, 4, 5, 11 suadendum heredi, ut in assem satisdet. 42, 6, 1, 1 etsi non in assem, in aliquid tamen satisfacere. SCAEV. dig. 32, 40, 1 an, cum dodrante⟨m⟩ hereditatis restituerit, hortos in assem vindicare Seia debet. MODESTIN. dig. 20, 6, 9 fundum ... in assem vendidit (*syn.* in solidum). SIDON. carm. 14 praef. 2 aut nihil omnino se aut certe non ad assem Latiari lingua ... disserere (*cf. p. 745, 65. 70*). *unitas in variis numerandi generibus*: HILARIAN. de die paschae (Migne 13, 1111ᵃ) 9 quadrans quater per accessus quatuor annorum efficiens assem *i. unum diem fastis adiciendum.* COMPVT. Carth. (Krusch, Stud. z. Chron. 279) 1, 3 ut unus assis in hoc circulo plus inveniatur. *ibid.* assis unus de acc⟨resc⟩entibus unciis perspicue invenietur praeter illum assem ... feriarum. 1, 4 ut ... ipsum assem ... invenire possis. *ibid.* octogies quater ... decus as uncia faciunt tibi nungentos triginta unum. 1, 5 assem unum hoc est annum unum. 1, 6 unum assem bissextum hoc est quater quadrantes as. 2, 3 incipe numerare a feriam primam ... ab asse primo in septem assibus. PS. BOET. geometr. p. 411, 23 Fr. XXV: hinc si assem abstulero, XXIV progrediuntur.

deriv.: assarius. *comp.*: assipondium, assiforanus. *cf. l. 4 sqq.*

1. āsa, -ae *f. forma pristina vocis* ara, *quam vide.* *de Varronis testimonio (II p. 382, 26) refert etiam* SERV. auct. Aen. 4, 219 veteres 'aras' 'asas' dicebant; postea inmutata littera 's' in 'r' 'aras' dixerunt, sicut 'Valesios Valerios' 'Fusios Furios': quod Varro rerum divinarum in libro quinto plenius narrat. *vetuste loqui voluit* FRONTO laud. fumi p. 213, 17 N. laudabo igitur deos ... Fumum et Pulverem, sine quis neque asae (*sic cod.*) neque foci nec viae ... nec semitae usurpantur. *V.*

2. āsa *v.* ansa.

1. Asa Paulīnī *statio Galliae Lugudunensis in via Luguduno Durocortorum, nunc* Anse. ITIN. Anton. 359, 2. *v. l.* assa pauli. *Diehl.*

2. Āsa *indecl.*, אָסָא, Ἀσά. **1** *nomen regis Iudae*: VVLG. III reg. 15, 8 regnavitque Asa filius *Abiam* pro eo. 15—22 II par. 14—21 *passim.* Ier. 41, 9 Matth. 1, 7 AMBR. obit. Theod. 15 HIER. adv. Pelag. 2, 21. HIER. nom. hebr. p. 40, 26 Asa tollens sive sustollens (EVCHER. instr. 2 p. 142, 16 ISID. orig. 7, 6, 69 HIER. nom. hebr. p. 60, 9). p. 53, 13 (p. 37, 5?) Asa factura. Asaa: CHRON. Gall. chron. I p. 634, 111. Asab: LVCIF. de reg. apost. p. 50, 7 (*cod.* Basa). 9 LIB. gener. chron. I p. 122, 273 ISID. chron. II p. 440, 79 *et* 119 SVLP. SEV. chron. 1, 42, 2 FREDEG. p. 39, 40. Asaf: LIB. gener. chron. I p. 122, 274 (p. 133, 385 *cod. G*). LIB. geneal. chron. I p. 180, 385 Asaf, id est volat. PS. CYPR. pasch. 11 (*cod. b*). Asaph: ITALA Colb. Sab. Matth. 1, 7. 8 = ISID. chron. II p. 440, 79 *et* 119 (*codd. dett.*, Asap *codd. AC*) FREDEG. 27, 23 ISID. orig. 5, 39, 14 (*cod. Gu. 2*). HIER. chron. a. Abr. 1041 Asa iustus (PROSP. chron. I p. 392, 120). INSCR. christ. Rossi II 150, 21 Iustus Asa simulacra patrum lucosque profanos sustulit et matrem regni privavit honore[s]. *cf.* VVLG. III reg. 15, 12—13. **2** *nomen levitae*: VVLG. I par. 9, 16 Barachia filius Asa filii Elcana.

Asabaia *statio militaris in orientali parte Palaestinae trans Iordanem sita.* NOT. dign. or. 37, 32. *cf. Benzinger, PW. II 1513. Seeck contulit* Sabaia NOT. dign. or. 34, 9 *et* 23. *Plenkers.*

Asabias *v.* Hasabias.

Asachaeī, -ōrum *gens Aegyptia.* PLIN. nat. 8, 35 Asachaei vocantur Aethiopes, apud quos maxime nascuntur. 6, 191 Asachae multis nationibus. SOL. 30, 5 Azachaei. *v. Pietschmann, PW. II 1514.*

Asacorum *oppidum Indiae.* RAVENN. p. 47, 4. *cf.* Assaceni.

Asadada *v.* Sedada. **Asadias** *v.* Hasadias. [*Diehl.*

Asāēl, עֲשָׂהאֵל, Ἀσαήλ, *nom. vir. hebr. fere indecl.* VVLG. II reg. 2, 22 locutus est Abner ad Asael. I Esdr. 10, 15 Ionathan filius Azahel, *semel tantum* VVLG. II reg. 2, 30 excepto Asaele. *legitur*: Asahel: VVLG. Cod. Amiat. HIER. nom. hebr. p. 37, 20. 52, 29 sit. et nom. p. 99, 9. Asael: PAVL. NOL. epist. 21, 1 (*cod. opt.* asalael). 21, 5 LIB. geneal. chron. I p. 371 (*var.* asahel, elasel). Azahel: VVLG. I Esdr. 10, 15. **1** *filius Sarviae*: VVLG. II reg. 2, 18 *sqq. passim,* I par. 2, 16. 11, 26. 27, 7. II reg. 2, 18 Asael cursor velocissimus. *cf.* PAVL. NOL. epist. 21, 1. 21, 5 descendam in Cardamatem, id est Asael nostrum, cuius pedes tamquam cervi perfecistis. HIER. nom. hebr. p. 37, 20 Asahel factura dei, id est ποίημα (p. 37, 5?). **2** *levita quidam*: VVLG. II par. 17, 8, *graece* Ἀσιήλ *vel* Ἰασιήλ. **3** *alius levita*: VVLG. II par. 31, 13. **4** Azahel, *pater Ionathan*: VVLG. I Esdr. 10, 15. **5** *nomen loci cuiusdam Palaestinae*: HIER. in Zach. III 14, 5 adiungetur vallis montium usque ad Asael (VVLG. Zach. 14, 5 usque ad proximum), אָצֵל, Ἀσαήλ *cod. Alex.*, Ἰασόδ *cett.* HIER. nom. hebr. p. 52, 29 sit. et nom. p. 99, 9.

Asaf *v.* Asa *et* Asaph.

Asāia, עֲשָׂיָה, Ἀσαίας, *nom. vir. hebr.* VVLG. IV reg. 22, 12 praecepit Asaiae servo regis (II par. 34, 20 Asaae). I par. 15, 11 vocavit ... Asaiam. **1** *servus regis Iosiae*: VVLG. IV reg. 22, 12. 14 II par. 34, 20. HIER. nom. hebr. p. 44, 25 Asaia facienti domino. LVCIF. de non parc. p. 222, 9 Ioas (*cod. Alex.* Ἰασαί). **2** *princeps tribus Simeon*: VVLG. I par. 4, 36. **3** *levita e progenie Merari*: VVLG. I par. 6, 30. 15, 6. 15, 11. **4** *filius Siloni*: VVLG. I par. 9, 5 de Siloni Asaia primogenitus.

Asal *v.* Gebal.

Asalelphuni, צְלֶלְפּוֹנִי, Ἐσηλεββών, *nom. fem. hebr.* VVLG. I par. 4, 3. *Plenkers.*

Asalia *cogn. mul. barbarum.* CORP. III 10307 (*in Pannonia inferiore*) Aurel(ia) Asalia.

Asam *v.* Eser. **Asama** *v.* Asima.

Asambarili *cogn. mul.?* CORP. VIII 21153 (*Caesareae*) Cae⟨/////⟩ Asambarili uxor fecit. *cf.* 9601. *Diehl.*

? ὀπαπάλσαμον **asamo,** opopalsamum GLOSS. II 385, 54. *V.*

Asamō (*abl.*) *statio Dalmatiae.* TAB. Peut. 7, 1. RAVENN. p. 208, 11 Asamon.

Asamona *v.* Asemona.

Asampat(ae *vel* -es) *gens Scythica.* PLIN. nat. 6, 22 Asampatas.

Asamus *Moesiae inferioris fluvius, nunc* Osem *vel* Osma. PLIN. nat. 3, 149 ex Haemo ... Asamus. *cf.* Anasamum. *v. Mommsen, Corp. III p. 992; Tomaschek, PW. II 1515.* *Diehl.*

Āsān, עָשָׁן, Ἀσάν (Αἰσάν, Αἰσάρ, Ἀνώχ), *indecl.* **1** *oppidum Palaestinae*: HIER. sit. et nom. p. 93, 8 Asan in tribu Iudae. est usque hodie vicus nomine Bethasan ad Aeliam pertinens in quinto decimo ab ea miliario. VVLG. Ios. 15, 42. 19, 7. I reg. 30, 30 in lacu Asan. I par. 4, 32. 6, 59. HIER. nom. hebr. p. 24, 23 Asan fumus (*ibid.* p. 34, 24). **2** *nomen cuiusdam Mauri*: CORIPP. Ioh. VII 430 terribilem Asan. *Plenkers.*

Asana *v.* Senua.

1. Asana, -ae, *Ptolemaeo* Ἀσάμας, *fluv. Mauretaniae Tingitanae.* PLIN. nat. 5, 13 indigenae ... tradunt in ora ... flumen Asanam marino haustu, sed portu spectabile. SOL. 24, 13 Asana. *idem appellatur* 5, 9 Anatis, *Scylaci* Ἀνίδης. *v. Joh. Schmidt, PW. I 2070 sub* Anatis.

2. Asana, -ae, *vicus Gallicus.* VEN. FORT. carm. 4, 11 tit. de monasterio Asanae. *cf.* INSCR. christ. Rossi II p. 295, 4ᵃ 9 *Victorianus abbas* sepultus **Asaniānō** Atanagildi septimo regis.

Asander, -drī, Ἄσανδρος, *nom. vir.* CVRT. 7, 10, 12 Asander ... ex Lycia ... venit. *hoc nomen corruptum est in* Cassander: CVRT. 10, 10, 2 in Cariam Cassander *missus.* IVST. 13, 4, 15 Cariam Cassander *sortitur* (OROS. hist. 3, 23, 9). *idem* EXC. barbari p. 272, 4 Deasandro. *v. Kärst, PW. II 1515, 3.* *idem videtur nomen* DICT. 6, 7

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ab Assandro non alieno Pelei. *ibid.* Assandrus. **Asandra,** -ae *nom. mul.* CORP. XIV 3979 (*Nomenti*) ⟨... Og⟩ulni Sostratis Asandrae f.

Asandi *in ora Bospori.* RAVENN. p. 172, 15. *num Ἀσάνδρου? v. Tomaschek, PW. II 1515.*

Asania, -ae *cogn. mul.* CORP. XI 5478 (*Asisii, periit*) locus donatus a Servilia Asania. *Diehl.*

Asanum *cf.* Asana.

Āsāph, אָסָף, Ἀσάφ (IV reg. 18, 18 Σαφάτ) *indecl. nom. vir. hebr.* 1 *levita:* VVLG. I par. 6, 39 Asaph filius Barachiae. 16, 7 fecit David principem ad confitendum Domino Asaph (I. II par. II Esdr. psalm. 72—82 *passim*). II par. 35, 15 cantores filii Asaph (I Esdr. 2, 41. 3, 10 II Esdr. *passim*). 29, 30 sermonibus David et Asaph videntis. HIER. chron. a. Abr. 948 profetabant Gad, Nathan, Asaf (*var.* Asae, Asab, Asaph) (PROSP. chron. I p. 391, 109 CHRON. Gall. chron. I p. 634, 96 ISID. chron. II p. 440, 110). HIL. psalm. instr. 2 sunt ... plures ... psalmorum scriptores, ... auctor praescribitur ... in aliquibus Asaph. ITIN. Burdig. p. 25, 6 non longe *a Bethlehem* est monumentum Ezechihel, Asaph. HIER. nom. hebr. p. 44, 21 Asaf conligens. p. 48, 8 Asaf congregans (p. 49, 16 ISID. orig. 7, 8, 27). AVG. in psalm. 73, 1 Asaph latine congregatio, graece synagoga dicitur (quaest. ev. 2, 33 in psalm. 72, 4. 76, 1. 78, 3. 80, 3. 82, 1 CASSIOD. in psalm. 49 prooem. 76 prooem.). 2 *pater Iohahe, fortasse idem qui sub 1:* VVLG. IV reg. 18, 18. 37 Is. 36, 2. 22. 3 VVLG. II Esdr. 2, 8 epistula ad Asaph, custodem saltus regis. *saepe apud recc. nomen scribitur* A s a f: HIER. nom. hebr. 44, 21 (*codd. antiq.* Affec *et* Asuf). 48, 8. 49, 16 HIER. chron. a. Abr. 948 (LIB. geneal. chron. I p. 186, 483. p. 190, 537. 538. p. 191, 539). *cf. etiam* Asa. *Plenkers.*

? ὀπός hoc lasar, **asar** GLOSS. II 385, 55. *an cf.* asaron? *V.*

Asar *v.* Hasersual.

Asara *opp. Aethiopiae.* PLIN. nat. 6, 193. *cf.* Asarri. *Diehl.*

Asaradon *v.* Asarhaddon. **Asaraei** *v.* Asarri.

Asaramel, Σαραμέλ, *locus Palaestinae situ incerto.* VVLG. I Macc. 14, 27. *Plenkers.*

Asarbus *v.* Asarivus. **Asarchēs, Asarcidae** *v.* Arsaces.

Asarcius, -ī *cogn. vir. cf.* Arsacius. CORP. VIII 4317 (*in Numidia*) Oppio Asarcio Oppi filio. *Diehl.*

Asarēla, אֲשַׂרְאֵלָה, Ἐραήλ (*cod. A* Ἰεσιήλ), *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 25, 2 de filiis Asaph ... Asarela. *cf.* Isreela.

Asarenam *v.* Enan.

Asarhaddon, *assyr.* Assur-akh-iddina, אֵסַר־חַדֹּן, Ἀσορδάν, *nom. regis Assyrii.* VVLG. IV reg. 19, 37 Is. 37, 38. HIER. nom. hebr. p. 44, 23 Asaradon vincens vel exacutus. p. 49, 18 A s e r d a n vinculum cutis sive iudicii vel exacutus. *Plenkers.*

asari *v.* asaron.

Asarinō (*abl.*) *statio Cappadociae, prope Comana.* TAB. Peut. 10, 4.

Asarivus, -ī *nom. vir.* SVLP. SEV. chron. 2, 51, 4 damnatique Asarivus (-inus *edit. Basil.*) et Aurelius diaconus (*Priscillianistae*) gladio. PRISCILL. tract. 1 p. 3, 9 *nomen eiusdem* A s a r b i *est. Diehl.*

Asarmōth, חֲצַרְמָוֶת, Σαρμώθ, *indecl. nom. vir. hebr.* VVLG. gen. 10, 26 Iectan genuit ... Asarmoth (I par. 1, 20). HIER. nom. hebr. p. 2, 27 Asarmoth atrium mortis (*cf.* LIB. geneal. chron. I p. 170, 209 Sarmoht id est domus mortis). LIB. gener. chron. I p. 105, 176 Asarmot (*var.* Arsamot, Salmoth), de quo Arabes priores (FREDEG. chron. p. 23, 14). LIB. geneal. chron. I p. 165, 102. 170, 209 *cod. Taur. s. VII scribit* Soromot(h). LIB. gener. a. 334 p. 105, 65 *et* CHRON. Alex. p. 105, 147 *eundem vocant* Aram. *Plenkers.*

asaron (-um), -ī, ἄσαρον, *herba. gen.* asareos APIC. 7, 274. 8, 363 *a nomin.* asari, ἄσαρι. PLIN. nat. 12, 47 nardi vim habet et asarum, quod et ipsum aliqui silvestre nardum appellant, *iam describitur* ... in montibus umbrosis bis anno florens. optimum in Ponto, proximum in Phrygia, tertium in Illyrico. 21, 30 eorum quoque error corrigendus est, qui baccar rusticum nardum appellavere. est enim alia herba sic cognominata, quam Graeci asaron vocant.... asaron invenio vocari, quoniam in coronas non addatur (*cf. Diosc. 1, 9 ἄσαρον ... Ῥωμαῖοι περιπρέσαμ, οἱ δὲ βάκχαρ*). DIOSC. 1, 9 asaru, quem multi spicam agrestem vocant [2, 154 de asaru *nomen confusum est cum arisaro*]. GALEN. alf. 30. ORIBAS. eup. 2, 31 a s a r u s quia Romanis baccar appellatur. ISID. orig. 17, 9, 7. GLOSS. III 587, 68 bacca i. assarus. 608, 64 bacca idest asurus. SCRIB. LARG. 109 ad stomachi dolorem ... asari p. XII. 110. 121. 176. 177. PLIN. nat. 1 ind. 12, 27 asaron. 1 ind. 21, 16 de asaro. 1 ind. 21, 78 medicinae ex asaro. 14, 107 ex ... asaro (acaro *codd.*). 14, 111 ex ... asaro. 21, 134 asarum iocinerum vitiis salutare. CHIRON 820 asari Pontici (827. 830. 843 *cf.* PELAGON. 288). VEG. mul. 2, 32 MARC. med. 15, 6. 22, 11. 26, 34. 29, 37 asari Pontici. 30, 27. VINDIC med. 33 *et passim apud med.* ORIBAS. syn. 5 assarum. [*it.* asero. *M.-L.*]

asarōticus, -a, -um. *ab* asarotos. SIDON. carm. 23, 58 portas exornas asaroticis lapillis.

asarōtos, -on, ἀσάρωτος. PLIN. nat. 36, 184 celeberrimus fuit in hoc genere (*pavimentorum lithostratorum*) Sosus, qui Pergami stravit quem vocant asaroton oecon, quoniam purgamenta cenae in pavimentis quaeque everri solent velut relicta fecerat parvis e tessellis tinctisque in varios colores. 1 ind. 36, 60. *n. plur.* a s a r o t a: STAT. silv. 1, 3, 56 varias ubi picta per artes gaudet humus superatque novis asarota figuris. *cf. Mau, PW. II 1518.* *V.*

Asarrī *gens Aegyptia. cf.* Asara. PLIN. nat. 6, 168 Asarri (*Paris. E,* asaraei *Leid. F²,* abasaei *rell.*) ex Trogodytarum conubiis Arabes feri. *v. Pietschmann, PW. II 1518.* *Diehl.*

Asarsual, Asarsualim *v.* Hasersual.

Asarubās *v.* Asdrubas. **asarum** *v.* asaron.

Asasonthāmār, חַצְצֹן תָּמָר, Ἀσασονθαμάρ, *nom. oppidi Palaestinae.* VVLG. II par. 20, 2 Asasonthamar, quae est Engaddi (gen. 14, 7). HIER. sit. et nom. p. 85, 1 Asasonthamar. in hac habitabant ... Amorraei ... iuxta heremum Cades. *Plenkers.*

Asathenia *v.* Asthianena. **Asbadus** *v.* Asvadus.

Asavo *f.* CORP. XIII 10010, 176. *Diehl.*

Asbai, אֶזְבָּי, Ἀζοβαί, *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 11, 37 Narai filius Asbai. *Plenkers.*

Asbamaeus Iupiter *cognominatus a fonte Cappadociae Ἀσβαμαῖον ὕδωρ.* AMM. 23, 6, 19 apud Asbamaei quoque Iovis templum in Cappadocia, ubi ... Apollonius traditur natus prope oppidum Tyana, stagno effluens fons cernitur. *v. Ruge et Jessen, PW. II 1518.*

Asban *v.* Eseban.

Asbana *statio Ariae prope Alexandriam Arion.* TAB. Peut. 12, 4. *Tomaschek, PW. II 1518 cogitavit de* Artabana. *cf.* Artabanus.

Asbarus, -ī *nom. vir.* CORP. X 5216 (*Casini, periit*) Asbarí. *Diehl.*

Asbēl, אַשְׁבֵּל, Ἀσβήλ, *nom. vir. hebr.* VVLG. gen. 46, 21 filii Beniamin ... Asbel (I par. 8, 1). num. 26, 38 Asbel, a quo familia A s b e l i t a r u m. HIER. nom. hebr. p. 5, 27 Esbel ignis vanus sive vetus. p. 17, 28. ITALA cod. Lugd. gen. 46, 21 Asoel num. 26. 38 Asybel et plebs Asybel. LIB. geneal. chron. I p. 177, 354 Asibel, id est ignis a deo. *Plenkers.*

asbestinum vocatur a Graecis *lini aliquod genus, quod igni non absumitur* ex argumento naturae PLIN. nat. 19, 20 (av-, ab- *codd.*). *Dittmann.*

asbestos, -ī *m.,* ἄσβεστος, *lapis.* VARRO ling. 5, 131 multa post luxuria attulit, quorum vocabula apparet esse graeca ut asbeston. PLIN. nat. 37, 146 asbestos in Arcadiae montibus nascitur coloris ferrei (1 ind. 37, 53 asbestos). SOLIN. 7, 13 asbesto nomen est, ferri colore, qui accensus semel extingui nequitur. AVG. civ. 21, 5 asbeston Arcadiae lapidem propterea sic vocari quod accensus semel iam non possit extingui. 21, 6 sicut ille lapis, ita ista λύχνος ἄσβεστος, id est lucerna inextinguibilis nominata est. 21, 7 de lapide asbesto, qui cum ignem nullum habeat proprium, accepto tamen sic ardet alieno, ut non possit extingui. PRISC. perieg. 418 hic (*prope Ladona*) nasci lapidem, qui tacto accensus ab igni extingui nequitur: quem Grai nomine vero asbestum memorant, ferri nitet ille colore. ORIBAS. syn. 2 add. p. 844 D. ISID. orig. 16, 4, 4 GLOSS. EVG. TOL. carm. 61 asbestos (-on *codd.*) calido si sit succensus ab igne, nec valet extingui nec sua flamma perit. *V.*

Asbestus, -ī, Ἄσβεστος, *nom. vir. et cogn.* CORP. IV 762 Asbeste, aegrotes. *cf.* 761. 763 Asbestus cunnum linges. CORP. IV 2222 (*graphio inscriptum*) Asbestus hic. VI 6195 (*e columb.*) dís m. Asbesto Felix amicus fecit. 12493 Asbestus an. III. 34551 Aticius Asbestus. X 1403 l 2, 9 (*Herculanei*) T. Quinctius T. l. Asbestus. V 592 (*Tergeste, descr. Mommsen*) P. Domitius Asbestus (= X 2366 *ubi traditur* Adestus: Azbestus *egregie coniecerat Mommsen*). X 3750 (*Atellae*) A. Plautio Asbesto *liberto.* CORP. VI 21938 A. Manllius A. lib. A z b e s t u s. V 1419 (*Aquileiae*) C. Trosius (mulieris) l. A z b e s t u s. **Asbestē,** Ἀσβέστη, *nom. mul.* CORP. VI 13441 A z b e s t ⟨ae? contu⟩bernali su⟨ae⟩.

Asboetae *v.* Asbystae.

Asbolus (-os), -ī, Ἄσβολος. 1 *Centaurus:* OV. met. 12, 307 augur Asbolos (astylos *codd., em. Roscher*). 2 *canis Actaeonis:* OV. met. 3, 218 et niveis Leucon et villis Asbolus atris. *v. Wernicke, PW. II 1519.* **Asbolē** (-**is?**), -īnis, Ἀσβόλη (*Ἀσβολίς?*), *nom. mul.* CORP. XII 796 (*Arelate*) A s b o l i n i l(ibertae). **Asbolius,** -ī, Ἀσβόλιος, *nom. vir.* AMM. 28, 1, 8 organarius Sericus et Asbolius palaestrita (28, 1, 29). INSCR. christ. Gall. Leblant I 29 (*in anulo*) vivas in deo, Asboli.

Asbȳtae *vel* **Asbystae,** -ārum, Ἀσβύται (-ῦ-), Ἀσβύσται, *gens agri Cyrenaici.* PLIN. nat. 5, 34 H a s b i t a e (arbytae *Leid. F*). SOL. 28, 2 Asbytae (*v. l.* asbitae, asbyste, asbistae). PRISC. perieg. 195 A s b o e t a e (*cf.* AVIEN. orb. 303 *sq., Dionysio Ἀσβύσται*). RAVENN. p. 136, 5 Aethiopia Garamantium, quae et A s b y s t e dicitur. *cf. l. 73. v. Pietschmann, PW. II 1519. hinc fictum videtur nomen muliebre* **Asbȳtē,** -ēs. SIL. 2, 58 Asbyte, proles Garamantis Hiarbae. 3, 299 Asbytes ... caesae germanus, Acherras. 2, 166 *gen.* 2, 197 Asbyten (209. 258). *eiusdem ut videtur originis* **Asbȳtēs,** -ae, *Troianus, a Turno occiditur.* VERG. Aen. 12, 362 comitem Asbyten *ante conson. cf.* PRISC. gramm. II 42, 11 semivocalis nulla praeponitur mutis, nisi 's' sequente 'b', ut 'asbestus' 'Asbustes' (asbutes *RBHK*).

genius **Asc(...).** CORP. V 5216 (*rep. in vico qui nunc appellatur* Asso *prope Comum*) genio Asc(...) P. Plínius Burrus et P. Plínius Paternin(us). *cf. Mommsen, Corp. V p. 558.*

[**Asca,** -ae] *oppidum.* SERV. Aen. 5, 73 *Elymus* princeps Troianorum ... dicitur tres in Sicilia condidisse civitates. *addit* SERV. auct. Ascam Entellam Egestam.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? **Ascada** *fluvius Siciliae.* RAVENN. p. 405, 13. *Diehl.*

ascalabotēs, -ae *m.*, ἀσκαλαβώτης, *stelio.* PLIN. nat. 29, 90 Graeci coloten vocant et ascalaboten et galeoten: in Italia non nascitur. est enim hic plenus lentigine, stridoris acerbi et ⟨araneis⟩ vescitur, quae omnia nostris stelionibus aliena sunt. MARC. med. 33, 8 lacerti appellantur sive steliones, qui per parietem repunt, curti sunt quique graece ascalabotae vocantur.

? **ascalafa,** -ae, *cf.* ἀσκάλαφος. GLOSS. III 89, 35 *inter pisces* elufis ascaulafe, *ubi* ἔλλοπες ascalafae *Bücheler.* *V.*

Ascalaphus, -ī, Ἀσκάλαφος. **1** *daemon*: Ov. met. 5, 538 solusque ex omnibus illud (*Proserpinam ieiunia solvisse*) Ascalaphus vidit, quem quondam dicitur Orphne ... ex Acheronte suo silvis peperisse sub atris (SERV. georg. 1, 39 Stygis filius). *sim.* SERV. auct. Aen. 4, 462 MYTHOGR. 1, 7. COMM Bern. Lucan. 6, 740 *qui addit*: qua irata in bubonem est versus Ascalaphus. *idem refert* SERV. auct. *l. c.* SCHOL. Stat. Theb. 3, 511 MYTHOGR. 2, 100. **2** HYG. fab. 159 p. 15, 2 *inter Martis filios* (SERV. Aen. 10, 470). HOMER. 187 Ascalaphusque potens et Ialmenus, acer uterque (HYG. fab. 97 p. 91, 7). 778 Deiphobus ferit Ascalaphum mergitque sub umbras (HYG. fab. 113 p. 100, 12). DICT. 1, 13 Ascalaphus et Ialmenus Orchomenii (1, 17. 4, 2 DARES 14). 3, 12. HYG. fab. 81 p. 82, 8 *inter procos Helenae.* PRISC. perieg. 666 regis. *v. Dümmler, PW II 1608.*

Ascalc *Vesegotha.* IORD. Get. 228 ab Ascalc suo clienti ... peremptus est (*sc. Thorismund rex Vesegotharum*). *v. Müllenhoff in indice Mommseniano et Seeck, PW. II 1520.* *Diehl.*

ascalia, -ae *f.* PLIN. nat. 21, 97 et cactos quoque in Sicilia tantum nascitur ... semen ei lanuginis, quam pappum vocant, quo detracto et cortice teneritas similis cerebro palmae est. vocant ascalian (*sic edd. vett.*, ascaliari *codd.*, σκαλίαν *Theophr.*). 1 ind. 21, 57 ascalia. *Ihm.*

Ascalōn, אַשְׁקְלוֹן, Ἀσκάλων, *urbs Palaestinae.* *nom.* Ascalon: VVLG. I reg. 6, 17 Ier. 47, 5 Soph. 2, 4 Zach. 9, 5 HIER. nom. hebr. p. 24, 3. 67, 5 *al.* CORIPP. Iustin. 3, 89 (-ŏn) EXP. mundi 32 (geogr. p. 111) ISID. orig. 14, 3, 19 *al.* Ascalo: PLIN. nat. 5, 68 oppidum Ascalo liberum (MELA 1, 64 ⟨As⟩calo⟨n *add. m.*³⟩). *gen.* Ascalonis: VVLG. II reg. 1, 20 Soph. 2, 7 HIER. sit. et nom. p. 90, 8. Ascalonos: PATR. Nic. I 26. *dat.* Ascaloni: VVLG. Ier. 25, 20. *acc.* Ascalonem: PLIN. nat. 6, 213 TICHON. reg. 4 p. 53, 22 AMM. 14, 8, 11 HEGES. 3, 4 VVLG. iud. 1, 18. 14, 19 *al.* HIER. sit. et nom. p. 92, 20. 27. 96, 22 *al.* AVG. quaest. hept. 7, 5. Ascalona: ITIN. Anton. 151, 1. 199, 11. 200, 3 RAVENN. 2, 14, 5. 5, 7, 11 ITIN. Theod. 3 ITIN. Anton. Plac. 31. 33 LIB. geneal. chron. I p. 167, 158. 189, 519. Ascalon: CYPR. GALL. iud. 47 (-ŏn) LIB. geneal. chron. I p. 189, 519 ITIN. Eucher. p. 129, 13. *abl.* Ascalone: PLIN. nat. 12, 109 VVLG. Am. 1, 8 TAB. Peut. 10, 1. *alia forma*: *nom.* A s c a l o n a: HONOR. cosmogr. A 6 (geogr. p. 27). As⟨c⟩alonia: HONOR. *l. c. cod. Salmas. s. VII—VIII.* *gen.* Ascalonae: PATR. Nic. III 27 Ascalon⟨a⟩e. *acc.* Ascalonam: ITIN. Theod. 3 inter Ascalonam et Gazam (*paulo ante l. c.* ad Ascalona). *abl.* Ascalona: ITALA Sangerm. Sabat. I p. 1056ᵃ. ITIN. Theod. 3 de Ascalona. PATR. Nic. IV 25 (EXC. barb. p. 324, 12?). HIER. sit. et nom. p. 91, 18 Ascalon urbs nobilis Palaestinae.... p. 123, 3 Filistiim quae nunc dicitur Ascalon et circa eam regio Palaestinae. nom. hebr. p. 24, 3 Ascalon adpensa vel ignis infamis (p. 67, 5). CYPR. GALL. iud. 47 solam non potuit sceptris subiungere Gazam Ascalŏn atque Accaron .... CORIPP. Iustin. 3, 89 Ascalŏn et laetis dederat quae grata colonis. CORP. XIII 6409 (*Germ. sup.*) domo Hascal⟨one⟩. **Ascalōnius,** -a, -um *adi.* COLVM. 12, 10, 1 ascaloniam cepam. 11, 3, 57 *cepa* generis Ascalonii. APIC. 4, 144 cepas ascalon⟨i⟩as (*cf.* 4, 176). *inde omissa voce* cepa *transit in subst.*: PLIN. nat. 19, 101 cepae genera ... Ascalonia (*item* 19, 102. 105). 19, 103 Ascaloniarum propria natura ... (*cf.* 19, 104. 107). ANTHIM. 62 ISID. orig. 17, 10, 13. GLOSS. V 340, 31 ascalonium ynnilec (*anglosax.*). [*ital.* scalogno, *francogall.* échalotte, *hisp.* escaloña.] CASS. FEL. 42 p. 101 vini Ascalonii ... quantitatem. GREG. TVR. Franc. 3, 19 *vineae quae* tam nobile incolis falernum porregunt, ut respuant Scalonum (*varie corruptum in codd.*). IVST. 18, 3, 5 a rege Ascaloniorum expugnati. **Ascalōnītēs** (*vel* -ta): FVLG. myth. 1, 14 Serapion Ascalonites. PATR. Nic. II 27 Longinus Ascalonita. HIER. chron. a. Abr. 1950 Antipatrum Herodis Ascalonitae filium (*inde* PROSP. chron. I p. 404, 306 CHRON. Gall. chron. I p. 638, 259. FREDEG. p. 55, 3 *ubi tamen* A s c a l o n i t i s *scribitur*). 1983 (*inde* PROSP. chron. I p. 405, 335 CHRON. Gall. chron. I p. 638, 270). VVLG. Ios. 13, 3 Ascalonitas, Gethaeos. HIER. chron. a. Abr. 2295 annus ... iuxta Ascalonitas (EPIPHAN. metrol. p. 103, 13). *f.* ITIN. Anton. Plac. 33 Maioma A s c a l o n i t i s. **Ascalōnītānus,** -a, -um. CORP. III 600 (*Macedon.*) *cohors* I Ascalonitanorum. IX 3664 (*a. p. Chr. 18*) Ascalonitanae. X 1746 (*Puteolis*) Herodes Aphrodisi. f. Ascalonit⟨anus⟩. **Ascalōnēnsis,** -e. SVLP. SEV. chron. 1, 31, 3 Ascalonensium oppidum. *cf. Benzinger, PW. II 1609.* *Plenkers.*

ascalpo, -ere. *ab* ad *et* scalpere. APVL. met. 6, 9 caputque quatiens et ascalpens aurem dexteram. *Ihm.*

Ascanaz *v.* Ascenez.

Ascandiandalis *opp. Lyciae.* PLIN. nat. 5, 101.

Ascanimia mons, *Sacarum nationi imminet.* AMM. 23, 6, 60. *Ptolemaeo gens* Ἀσκατάγκαι. *cf.* TAB. Peut. 12, 2/3 mons Catacas. *v. Tomaschek, PW. II 1614.* *Diehl.*

Ascanius, -ī *m.*, Ἀσκάνιος. **1** *Aeneae ex Creusa filius.* *cf. O. Rossbach, PW. II 1611 sq.* *heros eponymus putari potest regionis* Ascaniae (*vide infra p. 753, 11, cf.* SERV. Aen. 1, 267 sciendum autem est hunc primo Ascanium dictum a Phrygiae flumine Ascanio, *v. infra l. 83 sq.*). CAES. frg. dub. Serv. Aen. 1, 267 occiso Mezentio Ascanium (SERV. auct.: sicut I. Caesar scribit) Iulum coeptum vocari (*auct.*: vel quasi ἰοβόλον, id est sagittandi peritum, vel) a prima barbae lanugine (*auct.*: quam ἴουλον Graeci dicunt), quae ei tempore victoriae nascebatur. LIV. 1, 3, 2 Ascanius ... maior (*v. infra l. 54*) ... Creusa matre Ilio incolumi natus comesque inde paternae fugae, quem Iulum eundem Iulia gens auctorem nominis sui nuncupat (*cf.* PS. AVR. VICT. origo 9, 3 cui Iulo cognomen, post etiam Ascanio fuerit). VERG. Aen. 1, 267 at puer Ascanius cui nunc cognomen Iulo additur (Ilus erat, dum res stetit Ilia regno). *inde* binominis *dicitur ap.* Ov. met. 14, 609. *de aliis eius nominibus haec traduntur*: PS. AVR. VICT. origo 14, 5 Ascanius, idem qui Euryleo, omnium Latinorum iudicio rex appellatus. 15, 5 Latini Ascanium ob insignem virtutem non solum Iove ortum crediderunt, sed etiam per diminutionem, declinato paululum nomine, primo Iobum, dein postea Iulum appellarunt, a quo Iulia familia manavit, ut scribunt Caesar lib. II et Cato in originibus. SERV. Aen. 4, 159 Ascanius praeter Iulum et Ilum ... etiam Dardanus et Leontodamas dictus est ad extinctorum fratrum solacium (*cf. Rossbach l. c. 1612*). *epitheton sollemne* puer *ap.* VERG. (*cf.* APVL. Socr. 5 p. 130 Oud. Vergilianus Ascanius) Aen. 2, 598 Ascaniusque puer. 1, 267 puer Ascanius. 3, 339. 4, 156. 354. 5, 74. 10, 236. 604 Ascanius puer (*cf.* 10, 385 Ascaniusque comes, *ubi* puer *R.* 5, 548 vade age et Ascanio, si iam puerile paratum agmen habet ... dic. 1, 659 pro dulci Ascanio). Ov. epist. 7, 77 quid puer Ascanius, quid di meruere Penates? VERG. Aen. 10, 133 Dardanius ... puer (4, 163 Dardaniusque nepos Veneris. AVSON. 396 epist. 7, 13 p. 250 Peip. Dardaniusque nepos regno quot protulit annos). *conditor Albae Longae*: VERG. Aen. 1, 271 triginta magnos volvendis mensibus orbis imperio explebit (*cf.* SERV. Aen. 1, 269. 3, 391 AVSON. *l. 30* regnumque ab sede Lavini transferet et longam multa vi muniet Albam. 5, 597 Ascanius, longam muris cum cingeret Albam. 8, 48 LIV. 1, 3, 3 *sq.* TIB. 2, 5, 50 Albaque ab Ascanio condita longa duce. Ov. met. 14, 609 inde sub Ascanii dicione binominis Alba resque Latina fuit. VAL. MAX. 1, 8, 7 ab Ascanio filio eius Albam, quam ipse condiderat, translatos *penetrales deos.* STAT. silv. 5, 3, 39 SOL. 2, 15. ARNOB. nat. 2, 71 Ascanii, Albani oppidi conditoris. IVST. 43, 1, 13 Lavinio relicto Longam Albam condidit. PS. AVR. VICT. origo 17 SERV. Aen. 1, 7 (*cf.* 2, 683. 3, 390) HIER. chron. a. Abr. 845 AVG. civ. 3, 14 ISID. orig. 5, 39, 12. *memorant praeterea*: VERG. Aen. *passim.* Ov. epist. 7, 161 met. 13, 627 FEST. 269 (*cf.* SOL. 1, 3). 340 PAVL. FEST. 23. 106 MELA 1, 92 STAT. silv. 5, 2, 120 PS. AVR. VICT. origo 14—17 SERV. Aen. 4, 620. 6, 760. 9, 742. 12, 794. 9, 282. 756 SCHOL. Veron. Aen. 2, 717 HYG. fab. 254 p. 141, 1. 273 p. 149, 3 HIER. chron. a. Abr. 851. 875 CLAVD. 8, 193 AVG. civ. 18, 19 IORD. Rom. 39 GREG. TVR. glor. mart. p. 488, 1 CORIPP. Ioh. 1, 201 CHRON. min. *passim.* *de altero Ascanio Aeneae ex Lavinia filio cf.* LIV. 1, 3, 1 nondum maturus imperio Ascanius Aeneae filius erat; tamen id imperium ei ad puberem aetatem incolume mansit; tantisper tutela muliebri, tanta indoles in Lavinia erat, res Latina ... puero stetit. haud ambigam — quis enim rem tam veterem pro certo adfirmet? — hicine fuerit Ascanius, an maior quam hic Creusa matre Ilio incolumi natus *eqs.* SERV. Aen. 1, 7 Albam ab Ascanio conditam constat, sed a quo incertum est, utrum a Creusae an a Laviniae filio: de qua re etiam Livius dubitat (*v.* Silvius Postumus). **2** *Priami filius*: HYG. fab. 90 p. 86, 20 (*cf. Apollod. bibl. III 12, 5, 9*). **3** *Phryx*: HOMER. 248 Phorcus et ingens Ascanius (*Ilias 2, 862* Ἀσκάνιος θεοειδής ... ἐξ Ἀσκανίης, *cf. Strab. 12 p. 564*). DICT. 2, 35 Phorcys et Ascanius Phryges. DARES 18 de Phrygia Ascanius et Phorcys. **4** *Capuanus a Voleso interfectus*: SIL. 13, 244 Ascanium Volesus ... per aperta volantem assequitur planta *eqs.* **5** *delator*: HYD. chron. II p. 31, 201 (*a. 460?*) Ospinione et Ascanio delatoribus. **6** *in titulis cogn. vir. satis frequens*: CORP. III 4257 C. Farraci C. l. Ascanio. 12027ᶜ (*tessera eburnea*). 14996. V 1008 L. Caesernius Ascanius. 2567 M. Appuleius Ascanius. 4008 (*cf. corrig. suppl. ital.* 660) L. Aufillenus Ascanius VIvir. 8847 (*libertus*). VI 200 (3, 30) C. Clodius Ascanius (*anni 70*). 8719 Ascani Philoxeni Ti. Claudi Caesar(is) Augusti servi 8933 (*Augusti libertus*). 19853 C. Iulio Ascanio. 34527. VII 32. IX 5090 (*libertus*). X 2757. 1403ᵃ, 1, 18 (*libertus*). XII 3052 (*servus*) *et saepius.* XIV 2017 INSCR. Rhen. 491. **Ascanio,** -ōnis *m. nomen servi ut videtur Q. Ciceronis*: CIC. ad Q. fr. 3, 4, 5 de Ascanione tu vero, quod voles, facies, me nihil interpono. *libertus*: CORP. VI 18874 L. Gallonius L. l. Ascanio.

adi. **Ascanius,** -a, -um. **1** *lacus,* Ἀσκανία λίμνη, *inter Prusam et Nicaeam.* PLIN. nat. 5, 148 a Cio intus in Bithynia Prusa ... inde Nicaeam XXV pass., interveniente Ascanio lacu. dein Nicaea in ultimo Ascanio sinu. TAB. Peut. 9, 2 lacus assonu⟨s⟩. *diversum putant lacum cognominem*: PLIN. nat. 31, 110 mirum in lacu Ascanio et quibusdam circa Chalcida fontibus summas aquas dulces esse potarique, inferiores nitrosas. *cf. Ruge, PW. II 1610 s.* Ἀσκανία λίμνη *n. 1 et 2.* **2** *fluvius e lacu Ascanio profluens.* PLIN. nat. 5, 144 postea sinus, in quo flumen Ascanium. oppidum Bryalion,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

amnes Hylas et Cios *eqs.* SERV. auct. georg. 3, 269 Ascanius amnis est Mysiae, sed quae in Asia est (VIB. SEQ. geogr. p. 145, 21 Ascanius Mysiae). SERV. Aen. 1, 267 Ascanium dictum a Phrygiae flumine Ascanio. VERG. georg. 3, 270 (*inde* COLVM. 6, 27, 5) illas (*equas*) ducit amor trans Gargara transque sonantem Ascanium (SERV. Ascanium pro quibuslibet fluminibus posuit). PROP. 1, 20, 4 crudelis Minyis dixerit Ascanius. 1, 20, 16 indomito ... Ascanio. *cf. Ruge, PW. II 1610.* 3 *portus Aeolidis.* PLIN. nat. 5, 121 Aeolis proxima est, quondam Mysia appellata, et, quae Hellesponto adiacet, Troas. ibi a Phocaea Ascanius portus. dein fuerat Larisa, sunt Cyme, Myrina *eqs. cf. Bürchner, PW. II 1520.* *subst.* **Ascania,** -ae *f. regio Phrygiae circa lacum Ascanium (v. p. 752, 76).* PLIN. nat. 5, 144 amnes Hylas et Cios cum oppido eiusdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiae, a Milesiis quidem conditum, in loco tamen, qui Ascania Phrygiae vocabatur. *cf. Ruge, PW. II 1610.* *insula maris Aegaei, hodie* Askani. PLIN. nat. 4, 71 secuntur Lea, Ascania, Anaphe, Hippuris *insulae. cf. Oberhummer, PW. II 1610.* **Ascaniae,** -ārum *f. insulae ante Troada.* PLIN. nat. 5, 138 ante Troada Ascaniae *insulae sunt. cf. Bürchner, PW. II 1520.* *Ihm.*

Ascapha *vicus Germaniae superioris (agrorum decumatium), nunc rivus* Aschaff, *oppidum* Aschaffenburg. RAVENN. p. 233, 1. *v. Ihm, PW. II 1520.*

Ascaphos *insula maris Aegaei.* ITIN. Anton. 528, *inter Cythnon et Seriphon.*

Ascaricus, -ī *nom. vir. germ.* 1 *Francorum rex*: PANEG. 10, 16 p. 226, 12 ferocissimis regibus Ascarico et comite suo captis. 7, 11 p. 169, 3 *traditur* asacari *gen. v. Seeck, PW. II 1514.* 2 CARM. epigr. 727 *carmen acrostichum et telestichum* Tuserhedo Ascaricus (*episcopus*). *cf. Rossi apud Büchelerum.* 3 *idem fortasse nomen* CONC. Tolet. a. 653 (Mansi X) 1222ᶜ Ascarius (*sic traditur*) Palentinus episc. *Diehl.*

ascarida *v.* ascaris.

ascarii, -ōrum *m. ab* ἀσκός *ut videtur. militum genus. cf. PW. suppl. I s. v.* AMM. 27, 2, 9 didicit regem hostilium agminum cum paucis captum ab ascariis. NOT. dign. occ. 32, 43 auxilia ascarii (*in Pannonia*). 5, 21. 166. 7, 119 or. 9, 3. 24 ascarii seniores. occ. 5, 22. 167. 7, 120 or. 9, 4. 25 iuniores. occ. 5, 216. 7, 79 Honoriani ascarii seniores.

ascaris, -idis, ἀσκαρίς, *vel* **ascarida,** -ae *f.* ISID. orig. 12, 5, 12 vermes carnium: hemicranius, lumbricus, ascaridae (*cf.* 12, 5, 13). CAEL. AVR. signif. diaet. pass. 119 ex quibus adprehendis eos, qui ex ascaridibus vexantur. DIOSC. 3, 23 quae erba ... lumbrices latos et ascaridas ... occidet. 3, 37 lumbrices et ascaridas ... subvenit. 4, 74 radix sicut ascarida nigra. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 117 quos (*lumbricos*) ascaridas vocavimus. 4, 9, 134 a Clodio historia curationis data ascaridarum esse perspicitur, quos de lumbricis scribentes vermiculos esse docuimus longaonis in partibus natos. ORIBAS. syn. 1, 19 p. 825 quibus ascaredas molestantur centauriae decoctionem cum sale inicitur. *cf. A. Marx, PW. II 1614.* *Ihm.*

Ascarius, -ī *nom. gent.* CORP. VI 1058 (*a. 210*) 3, 92 L. Ascarius Felixs. *V.*

ascarōticum, -ī *n.*, ἐσχαρωτικόν. *medicamentum*: CHIRON 937 ascarotici compositiones: utere ad ascra tollenda. 644 curatur vulnus diligenter ascarotico (*ibid. trad. forma* assaroticum). 649. 682 cum usta ceciderint, ascarotico (astarotico *cod.*) cottidie curatur. 722 (asteroticum *cod.*). *cf.* ascra. *Ihm.*

Ascatacae *v.* Ascanimia.

Ascatadēs, Ἀσκατάδης, *rex Assyriorum.* HIER. chron. a. Abr. 498 Assyrior. XVI Ascatades (-is *F*) a. XL. AVG. civ. 18, 11 CASSIOD. chron. II p. 121, 26 Ascatadis. EXC. barb. p. 282, 24 (Frick) A s c a t a g u s. IORD. Rom. 28 A s t a c a d e s. *Diehl.*

Ascattinius, -ī *nom. celt.* CORP. inscr. Rhen. 48 deae Nehalenniae Ascattinius Rasuco v. s. l. m. *vix recte discerpit Hagenbach* A. Scattinius. *V.*

ascaulēs, -ae *m.*, ἀσκαύλης, *lat.* utricularius. MART. 10, 3, 8 voce ut loquatur psittacus coturnicis et concupiscat esse Canus ascaules? *cf.* SVET. Galba 12 Nero 54. NOT. Tir. 107, 11 ascaulis. *cf. Mau, PW. II 1615.* Ascaules *quod in titulo Pompeiano* CORP. IV 636 *legitur, num cognomen virile sit quaeritur.* *Ihm.*

ascea *v.* ascia.

Asceius, -ī *nom. gent.* CORP. XI 878 (*Mutinae, ex schedis*) Cn. Asceius Cn. l. II (?) sibi et Acutiae Fa ... *V.*

ascella *v.* axilla.

ascellula, -ae *f. ab* ascella *deminutive.* GLOSS. V 169, 9 ascellulae pinnae vel squamae. *Ihm.*

? **Ascelus** *nom. vir.* CORP. XII 4559 (*Narbone*) C. Aenei Olympi Eros Ascelus l. vivos sibi et suis. *Diehl.*

ascendibilis, -e. *ab* ascendere. *per quem ascendi potest.* POMPON. Atell. 9ᵃ prae se portant ascendibilem semitam, quam scalam voc⟨it⟩ant. **ascēnsibilis,** -e. ARNOB. conflict. 2, 14 (Migne 53, 293ᶜ) ut terrenis hominibus pervium et ascensibile faceret caelum (*Christus ascendens*). PASSIO Iacobi Mariani al. 6 catasta non humili pulpito nec uno tantum ascensibilis gradu, sed multis ordinata gradibus, et longe sublimis ascensus. CAEL. AVR. chron. 3, 1, 4 si aegrotantes (*sc. suspirio*) itinere ascensibili (*i. ascendenti*) gradiantur.

ascendo (adsc-), -endī, -ēnsum, -endere. [*ab* ad *et* scandere. *Th.*] a d s c e n d o: *in mss. hic illic, ut cod. Medic.* CIC. dom. 75, *cod. Paris. 8658 A s. IX/X* SEN. epist. 83, 4. 87, 1. *de scriptura codd. editores plerique tacent. in lapidibus*: ACTA Arv. a. 105 II 21 *et saepius* (*ibid.* II 11 *al. sine* d). ACTA lud. saec. sept. 2, 23 *al.* CORP. III 567, 21 (*Delphis*) adcendent⟨ibus⟩? a s c e n d o (ascensus): CAESARIS *codd. omnes omnibus locis (Meusel), item* LIVI (*Fügner*) *et* ICTORUM (*Kübler*). *pro* ascendo *in parte codicum habetur*: conscendo: NEP. Alc. 4, 3 *al.*; descendo: SALL. Cat. 55, 3 Iug. 93, 6 VAL. MAX. 1, 1, 10; escendo: TER. Ad. 703 CIC. Verr. 5, 51 parad. 11 BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 4 CAES. Gall. 7, 27, 2. 7, 50, 3 LIV. 2, 7, 7. 7, 30, 18 *cf.* 41, 22, 5. 42, 15, 5 SEN. Phoen. 112 epist. 104, 1. 123, 14 GELL. 10, 15, 29; accendo: LIV. 10, 7, 10 STAT. silv. 2, 1, 188 IVL. VAL. 2, 27 p. 94, 22 K. ITALA cod. Vercell. Marc. 15, 8. ascendiderat: ITALA evang. Palat. Ioh. 6, 22 (*sed ibid.* ascenderunt). ascendet, -ent *pro* -it, -unt: ITIN. Silv. 31, 1. 39, 3. adscindens (?): CARM. epigr. 149, 5 *cf. p. 763, 28.* *vocabulum inde a* LIV. ANDR. *usitatum multiplici floret usu in* ITALA-VVLG. *propter hebr.* עָלָה *et inde ap.* ECCL. GLOSS. ἀνέρχομαι, ἐπαναβαίνω. ascende ἀνάβα. ascendit scendit (scandit *corr. duo codd.*).

I ***proprie*** (*de motu locali*): A *h o m i n e s* *ascendunt* (*quadrupedes infra l. 61. p. 755, 80*): 1 *in montes, muros, tecta, loca superiora* (*in tribunal, sim.*: *v. sub 2. in caelum*: *v. sub 3*): *indicatur, quo*: *per acc.*: LIV. ANDR. trag. 31 hi, qui ascendunt altum ocrim. LABER. min. 25 quare tam arduum ascendas? LVCR. 6, 469 montis ... altos. CAES. Gall. 1, 21, 2 summum iugum montis. civ. 1, 79, 2 mons erat ascendendus. *al.* SALL. hist. frg. 4, 40. VERG. Aen. 1, 419 collem. CIRIS 8 VELL. 2, 25, 4? VAL. MAX. 1, 1, 10 SEN. epist. 79, 2 CVRT. 8, 10, 13 PLIN. epist. 6, 16, 5 ITIN. Silv. 2, 3 *al.* 3, 2 in sella (*opp.* pedibus). AMM. 22, 14, 4. VVLG. num. 14, 40 verticem (14, 44 in verticem). *nota* IVV. 1, 82 Deucalion ... navigio montem ascendit. *translate*: CIC. Font. 4 accusatio, quae facilius possit Alpis quam paucos aerarii gradus ascendere. CIC. div. 1, 58 equo adversam ... ripam. CAES. Gall. 2, 27, 5 *cf.* STAT. silv. 2, 1, 188. CAES. Gall. 7, 27, 2 murum (*cf. supra l. 13*). 7, 47, 7 *al.* civ. 1, 28, 4 positis scalis. BELL. Hisp. 13, 4 SALL. Cat. 7, 6 VERG. Aen. 9, 36. 9, 505 scalis. CIRIS 172 LIV. 26, 48, 5 *al.* QVINT. inst. 4, 4, 4. CAES. Gall. 5, 43, 3 scalis vallum. PROP. 4, 3, 63 ne ... ascensis tanti sit gloria Bactris. HOMER. 768 aditus *castrorum.* FRONTO p. 47 N. arcem. VVLG. Iudith 2, 12 castella. prov. 21, 22 civitatem fortium. VITR. 3, 4, 4 cum dextro pede primus gradus ascendatur. SVET. Aug. 94 mathematici pergulam. APVL. met. 10, 4 tectum. NOVELL. Iust. 60, 1 pr. si quis ... ascendat domum *debitoris* (*gr.* καταλάβοι). LVCAN. 2, 499 pontem. SIL. 13, 297 pyram. SOL. 52, 32 rogum coniugis. Capitolium ascendere: *de civibus, maxime triumphantibus*: PLIN. paneg. 5 SVET. Iul. 37 SPART. Sept. 7, 1 *al. de hostibus*: FLOR. 1, 20, 3. *formula sollemnis in stipulatione, legatis etc.*: CELS. dig. 28, 5, 60 (59), 5 si Capitolium ascenderit. *similia ap.* IVL. POMP. AFR. PAPIN. VLP. PAVL. MODEST. IAV. dig. 45, 1, 108 pr. si quis in Capitolium ascenderit. *sim. saepe ap.* ICTOS. VVLG. gen. 35, 1 ascende Bethel (35, 3 in Bethel). Matth. 20, 17 Ierosolymam. AMM. 23, 1, 6 gradile Genii templum (VOPISC. Aurel. 19, 6). VVLP. IV reg. 20, 5. III 12, 32 altare (12, 33 super altare). ACTA Arv. a. 105 II 11 *al.* lucum (a. 213, 2 ad lucum). *aliter*: PROP. 4, 10, 3 magnum iter ascendo. *per* i n *c. acc.*: PLAVT. Amph. 1008 susum ... in tectum (VLP. dig. 11, 3, 3, 1). TER. Andr. 356 in ... excelsum locum. CIC. Verr. 5, 51 in oppidum. Phil. 3, 20 in templum *Capitolinum* ... nescio qua per Gallorum cuniculum. de orat. 2, 195 in Capitolium *ovans* (LIV. 10, 7, 10. 38, 48, 16 triumphans. 38, 51, 11 ab Rostris. *cf. supra l. 46*). CIC. Att. 1, 16, 12 in quae (*castella*) ... asellus ... posset ascendere. epist. 15, 4, 8 in Amanum *montem* (*cum exercitu. translate* FLOR. 2, 22, 4 in rupes et nives bellum. *cf.* 2, 33, 49). LIV. 40, 21, 2. CVRT. 4, 4, 10 in ... turrem. GAIVS inst. 3, 219 in arborem (VVLG. cant. 7, 8 *al.*). VLP. dig. 21, 1, 17, 4 in altum locum. VVLG. gen. 26, 23 ex illo loco in Bersabee. IOS. 2, 6 in solarium. III reg. 6, 8 per cochleam ... in medium cenaculum. act. 10, 9 in superiora (TERT. orat. 25). psalm. 105, 7 in mare. i n *c. abl.*: ITIN. Silv. 4, 1 in qua (*summitate montis*) ascenderamus. 10, 1 in quo *loco. cf.* 31, 1 *al.* SCHOL. Germ. Bas. p. 84. VVLG. I reg. 14, 21 in castris. *cf.* ACTA lud. saec. sept. 3, 11 ⟨in tri⟩bunali adscenderun⟨t⟩. a d: BELL. Afr. 38, 1 ad iugum. LIV. 42, 15, 5 ad templum a Cirrha. PAVL. FEST. 54 *s. v.* 'cenacula': ad quae scalis ascenditur. SVET. Claud. 33 ad sacerdotes (*i. in aedem Martis*). LAMPR. Hel. 24, 7 columnam ... ingentem, ad quam ascenderetur intrinsecus (TREB. Gall. 18, 3). TERT. nat. 2, 12 aut Caelum descendit ad sponsam aut Terra ascendit ad sponsum. ITIN. Silv. 40, 1 ad Eleona (*cf.* 39, 3). AMM. 19, 5, 5 ad contignationem turris. VVLG. gen. 38, 12 ad tonsores ovium (*sc.* in Thamnas: 38, 13). 44, 24 *al.* exod. 19, 3 Moyses ... ad deum (*in Sinai*). 20, 26 per gradus ad altare. num. 13, 32 ad ... populum. I Esdr. 4, 12 a te ad nos. Ezech. 40, 26 in gradibus septem ascendebatur ad eam (*portam*). 40, 31. *aliter* SALL. Cat. 55, 3 ad laevam. *cf. supra l. 55.* VITR. 3, 3, 3 ad supplicationem gradibus (*templi*). *nota* VVLG. gen. 46, 29 iuncto Ioseph curru suo ascendit obviam patri suo ad

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eundem locum. adversus *al.*: BELL. Alex. 74, 4 ascendere adversus arduum collem instructis copiis. VVLG. Ios. 22, 33 nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent contra eos (*cf.* 22, 13 ascenderent et dimicarent contra eos. *similia saepe in scriptis Veteris testamenti de hostili copiarum vel ducis accessu, velut* iud. 15, 10 cur ascendistis adversum nos? I reg. 7, 7 satrapae Philistinorum ad Israel. 29, 9 non ascendet nobiscum in proelium. *cf.* iud. 1, 1. 6, 3. 15, 6 *al.* I reg. 11, 1. 13, 5 II reg. 5, 19 Ezech. 13, 5 *al.* *aliter* VVLG. II Esdr. 12, 36 *in pompa* contra eos (*i. partem chori*) ascenderunt (*alii*) in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David. PETRON. 64 super (supra *cod.*) dorsum. VVLG. exod. 17, 10 super verticem collis. Luc. 5, 19 supra tectum. ACTA Arv. a. 105 II 21 supra carcares (a. 219, 11 super). *adverbia*: qua: QVADRIG. hist. 4 CIC. Phil. 3, 20 SALL. Iug. 93, 6. quo: HIRT. Gall. 8, 33, 1 (quod *α*). FLOR. 2, 33, 49. SALL. Iug. 94, 2 eadem. OV. met. 8, 17 illuc. MART. 11, 98, 19 *v. p. 756, 2. similia saepe.* VVLG. act. 1, 13 ascendebant, ubi manebant Petrus et Ioannes. *absolute vel addito tantum loco,* unde *motus fit*: CAES. civ. 3, 69, 2 equitatus Caesaris ... angusto itinere per aggeres ascendebat (*ad munitiones*). SALL. Iug. 93, 5 *Ligus* regreditur (*de monte*) non temere, uti ascenderat. OV. epist. 10, 27 LIV. 5, 47, 9. 26, 44, 9. SEN. contr. exc. 4, 7 ascensurus (*sc. in arcem.* QVINT. decl. 281 p. 147). CVRT. 5, 3, 20 PLIN. nat. 35, 59 SIL. 5, 492 PLIN. epist. 5, 6, 14. 8, 20, 8 GAIVS inst. 3, 219. dig. 47, 2, 55, 4 qui scalam ... commodaverit (*sc. furi*) ad ascendendum (*cf.* VVLG. Ioan. ascendit aliunde, ... fur est). VEG. mil. 4, 15 scalis ascendendi (*sc. murum*) ... occasio. 4, 6 per scalas. *cf.* 4, 2. VVLG. I reg. 14, 13 ascendit ... Ionathas manibus et pedibus reptans. IV reg. 2, 23 (*pueri ad Eliseum*:) ascende, calve. Is. 15, 5 per ascensum Luith ... ascendet (*cor meum?*). Ier. 9, 21 mors per fenestras. HIER. epist. 54, 6 scala Iacob, per quam angeli ascendunt et descendunt. AVG. civ. 16, 41 sublimitas crucis in uno verbo intellegitur ...: 'Ascendisti' (*Vulg. gen. 49, 9*). TERT. bapt. 20 cum de illo sanctissimo lavacro ... ascenditis (VVLG. cant. 4, 2 Matth. 3, 16 *al.* AVG. civ. 22, 8 p. 572 D.). VVLG. gen. 41, 2 de quo (*fluvio*) ... septem boves. *i. q. ascendere ad templum dei* (*ad rem sacram faciendam*): ITALA Zach. 14, 17 (Tycon. 49, 13) *gentes* ascendent ... adorare regem (VVLG. ut adorent). VVLG. I reg. 1, 21 ascendit ... vir, ut immolaret. I Macc. 4, 36 ascendamus ... mundare sancta (*cf.* act. 24, 11). *similiter* Ioan. 7, 8 *al.* vos ascendite ad diem festum (*sc. de Galilaea*). *de migratione*: *ascendere de terra inferiore in superiorem*: VVLG. gen. 13, 1 ascendit ... Abram de Aegypto. 45, 25 ex Aegypto. exod. 12, 38 *al.* deut. 1, 22 per quod iter. *de reditu Iudaeorum ex captivitate*: VVLG. I Esdr. 1, 11 qui ascendebant de transmigratione. 2, 1. 7, 6 *al.* *in lucem evadere*: APVL. Socr. p. 179 Oud. ad inferos demeavit et ascendit. VVLG. Iob 7, 9 qui descenderit ad inferos, non ascendet.

2 *in navem, equum (al.), currum, lectum, sellam etc.* (*cf. conscendere*): PLAVT. Rud. 326 in navem ascendit (538 *cf.* Merc. 259). NEP. Alc. 4, 3 in triremem. CVRT. 8, 13, 26 in rates. VVLG. Matth. 8, 23 in naviculam. TER. Ad. 703 navem ascendit (escendit *Bemb.*). SALL. Iug. 25, 5 NEP. Hann. 7, 6 LIV. 23, 11, 5 PHAEDR. 4, 23, 9 SEN. epist. 87, 1 *al.* FRONTIN. strat 4, 7, 31 TAC. ann. 5, 10 PLIN. epist. 3, 16, 8 APVL. met. 5, 27 DARES 5 VVLG. Marc. 4, 1. *al.* PLIN. nat. 9, 10 navigia (HEGES. 3, 20, 1). TAC. Agr. 28 liburnicas. ann. 2, 75 *Agrippina* classem. FLOR. 1, 43, 3 inconditas rates. IVVENC. 3, 124 ascensae ... rati. VVLG. II Macc. 12, 3 scaphas. HIER. epist. 128, 3 grande periculum navigationis incertae (*i. sutilem ratem*) securus ascendis. OV. epist. 17, 11 navita movit iter: adscensurus eram. PLIN. epist. 6, 16, 9. VARRO ling. 5, 148 Curtium ... armatum ascendisse in equum. CIC. Cato 34 (*opp.* ex equo descendere). CVRT. 7, 7, 36. SVET. Iul. 61 nec patientem sessoris alterius *equum* ... ascendit. FLOR. 1, 38, 10 IVL. VAL. 2, 27 p. 94, 22 K. AMM. 31, 5, 7 VEG. mil. 2, 14 GREG. TVR. Franc. 9, 12. VVLG. gen. 24, 61 ascensis camelis. I reg. 25, 20 cum ... ascendisset asinum (*ibid.* super asinum). SVLP. SEV. epist. 2, 9 eculeum (*sc. tormentum*). VEG. mil. 1, 18 supra hos (*equos ligneos*) ... cogebantur ascendere. VVLG. iud. 5, 10 super nitentes asinos (12, 14). PETRON. 64 *v. supra l. 11.* CVRT. 6, 5, 18 *Bucephalus* regem, cum vellet ascendere, ... excipiebat. 8, 6, 4. *similiter de delphino*: PLIN. nat. 9, 25. VEG. mil. 1, 27 in ... arduis locis et descendere et ascendere. *cf.* 1, 18 VVLG. II reg. 19, 26. VERG. Aen. 12, 144 quaecumque Latinae magnanimi Iovis ingratum ascendere cubile (VVLG. gen. 49, 4 ascendisti cubile patris tui). VAL. FL. 6, 45 thalamos. APVL. met. 1, 16 ascenso grabattulo. VVLG. IV reg. 1, 4 de lectulo, super quem ascendisti, non descendes. psalm. 131, 3 in lectum. OV. fast. 2, 345 tori ... velamina tangit ...: ascendit spondaque ... recumbit. HIER. epist. 14, 9 inferius ... accumbe, ut ... sursum iubearis ascendere. OV. met. 7, 220 quo (*in currum*) simul ascendit. PLIN. epist. 3, 1, 5 vehiculum. 9, 36, 3. SVET. Tib. 2 ascenso ... curru. PS. LACT. mort. pers. 5, 3 VVLG. III reg. 12, 18. gen. 41, 43 super currum. *absolute* VVLG. act. 8, 31. *aliter* Ier. 17, 25 ascendentes in curribus et equis (*sc. ad civitatem*). *nota*: SIL. 16, 375 praecedentem ... ascendere currum pone (*de equo in certamine aurigarum*). CIC. div. 1, 124 illud suggestum. SEN. contr. 9, 2, 1 tribunal. ACTA lud. saec. sept. 3, 14 (3, 11 *v. p. 754, 71*). SEN. epist. 68, 2 sellam aut tribunal. PLIN. epist. 2, 14, 8. paneg. 59 curulem. 60 APVL. flor. p. 30 Oud. CAPITOL. Ant. 3, 1 *al.* AMM. 20, 5, 1 *al.* VVLG. II Macc. 13, 26. MART. 11, 98, 19 sedeas in alto tu licet tribunali ..., ascendet illa basiator atque illa. *nota*: CIC. fin. 2, 74 cum magistratum inieris et in contionem ascenderis (*cf.* LIV. 2, 7, 7).

3 *in caelum*: **a** *generaliter* (*proprie et in phrasibus tralatis*): ENN. sat. 73 si fas endo plagas caelestum ascendere cuiquamst. CIC. dom. 75 quibus *decretis* tamquam gradibus mihi videor in caelum adscendisse. Mil. 97. frg. philos. V 45 M. *eloquentiam* tu in caelum ..., ut ipse cum ea simul ascenderes, sustulisses. Tusc. 1, 111 *al.* parad. 11 quibus ... gradibus Romulus ascendit (escendit *al.*) in caelum? ... rebus gestis atque virtutibus. VLP. dig. 45, 1, 7 si talis condicio inseratur stipulationi 'si in caelum non ascenderit' (*cf. p. 754, 48*). LACT. inst. 1, 18, 20 ab his sordibus Minerva ascendit in caelum. *cf.* 1, 10, 9 FILASTR. 29, 7. PANEG. Mess. 12 Alcides, deus ascensurus Olympum. MANIL. 1, 367 *Capellae* ab uberibus magnum ille (*Iuppiter*) ascendit Olympum. GERM. 185 caelum ... Cepheus. SEN. apoc. 1. epist. 73, 15 di ... ascendentibus (*sc. ad astra*) manum porrigunt. FLOR. 1, 34, 3 quibus (*bellis*) caelum ipsum gloria ascendit *populus R.* COMM. instr. 1, 6, 12 meruit corruptor ascendere caelum. apol. 166 per illam (*turrem Babyloniam*) ... caelos. MART. CAP. 2, 145 Philologia caelum. TERT. nat. 2, 2. 10. *cf.* MART. CAP. 1, 26.

b *Iudaeorum et Christianorum*: VVLG. gen. 17, 22 ascendit deus ab Abraham. 28, 12 vidit ... angelos ... dei ascendentes et descendentes per eam (*scalam tangentem caelum*). deut. 30, 12 quis nostrum valet ad caelum ascendere? prov. 30, 4 in caelum. IV reg. 2, 11 ascendit Elias per turbinem in caelum (*sc. in curru igneo*). psalm. 67, 5 iter facite ei, qui ascendit super occasum (*cf.* HIL. in psalm. 67, 6). 67, 34 qui ascendit super caelum caeli, ad orientem. ALC. AVIT. c. Arr. 26 non ascensuris, sed adsumendis dabitur altitudo (*ibid.* ille solus ascendit, qui levari alterius ope non indiget, *sc. Christus*). *de ascensione Christi*: VVLG. Ioan. 20, 17 nondum ... ascendi ad patrem meum. TERT. anim. 55 ascendit in sublimiora caelorum ... descendit in inferiora terrarum. COMM. apol. 577 in caelos. FILASTR. 47, 6 *al.* ITIN. Silv. 17, 1 posteaquam in caelis ascendisset ... Iesus. 31, 1 de quo *loco* ... in caelis. 49, 3 *al.* IREN. 3, 6, 2 ipse est ..., qui descendit et ascendit propter salutem hominum. 3, 18, 3. 4, 12, 4. EXC. barb. Mommsen chron. I p. 281 col. 3, 120.

B bestiae ascendunt (*cf. p. 754, 23*): **1** *coitu*: COLVM. 6, 37, 10 ne femina ... admissario ascendenti avertere se possit. VVLG. gen. 30, 41 quando ... ascendebantur oves. 31, 10 ascendentes mares super feminas. ITALA levit. 20, 16 (Aug. quaest. hept. 3, 74) mulier, quae accesserit ad ... pecus ascendi ab eo (VVLG. succubuerit ... iumento). **2** *volatu*: CIRIS 205 qua novus ad superum sedes haliaeetus et qua candida concessos ascendet ciris honores. GERM. 317 caelum ... Iovis armiger. VVLG exod. 10, 14 *locustae* ascenderunt super universam terram. 16, 13 ascendens coturnix cooperuit castra (sap. 19, 12 de mari). Ier. 49, 22 quasi aquila ascendet et avolabit. **3** *natatu*: VVLG. Matth. 17, 26 qui (*piscis*) primus ascenderit (AMBR. in psalm. 48, 14). **4** *reptatu*: CAEL. AVR. chron. 4, 8, 109 *lumbrici* nunc ad stomachum ascendunt, nunc in intestinis perseverant.

C res ascendunt: **1** *corporales*: **a** *sidera*: CIC. de orat. 3, 178 sol ... ut accedat ad brumale signum et inde sensim ascendat [et] in diversam partem. MANIL. 3, 382 ad arctos. 1, 693 *alter gyrus* suos sinuat flexus ... rursusque ascendere caelum incipit. 2, 854 *pars cardinis* tarda supinatum lassatis viribus arcum ascendens (852 cursus redeuntis ab imo). 3, 164 *athla* quibus ascendant signis quandoque. SEN. nat. 7, 27, 3 cum illud *sidus* exiguo tempore ascendat, illud diu proferatur. VAL. FL. 3, 411 ubi puniceas oriens *sol* ascenderit undas. SIL. 16, 231 axem. MART. CAP. 8, 840 *Cepheus sidus* capite solstitialem circulum ascendit (*cf. supra l. 16*). VVLG. gen. 32, 26 iam ... ascendit aurora. **b** *aqua, ignis, ventus etc.*: OV. met. 11, 517 inque fretum credas totum descendere caelum inque plagas caeli tumefactum ascendere pontum. SEN. nat. 2, 9, 2 *aqua* hoc (*sc. spiritu*) adtollitur ... et ascendit, nata defluere. 3, 28, 4 aequo ... fastigio. 4, 2, 16 Nilum ... biennio ... non ascendisse. 6, 8, 5. SIL. 5, 254 Thrasymennus in altos ascendet citius collis quam *eqs.* PLIN. epist. 8, 17, 5 ⟨ad⟩ quae (*loca*) non ascendit amnis (*inundatione*). FLOR. 2, 33, 49 quo (*i. in montem*) maria. TERT. apol. 40 Tiberis ... in moenia, ... Nilus ... in arva. VVLG. gen. 2, 6 fons ascendebat e terra. num. 21, 17 cecinit Israel carmen istud: ascendat puteus. *cf.* Ier. 46, 8 (HIER. epist. 78, 39 ascende, putee). 47, 2. 51, 42 super Babylonem mare. EXC. barb. Mommsen chron. I p. 294 col. 3, 271 maris (*sic*) ascendit et iterum recessit. CORP. VIII 4440, 3, 1 quo (*die*) Claudiana *aqua* ascendit (3, 15 descendit; *cf.* CORP. VIII p. 449; *Ruggiero, diz. epigr. I p. 567*). SEN. nat. 2, 24, 1 ignis ... natura in verticem surgit et ... ascendit, sicut aqua natura defertur. VVLG. gen. 19, 28 ascendentem favillam de terra. exod. 19, 18 fumus ... de fornace. iud. 6, 21. *cf.* Is. 5, 24. VVLG. III reg. 18, 44 nubecula ... de mari. Os. 13, 15 urentem ventum de deserto ascendentem. ORIBAS. syn. 1, 24 aer ... ex aliquo barathro venenosa aura mittente. VVLG. IV reg. 20, 9 vis, ut ascendat umbra decem lineis? **c** *herbae et alia, quae crescunt*: PLIN. epist. 5, 6, 39 laetissima vitis per omne tectum in culmen nititur et ascendit. ITALA gen. 41, 5 (cod. Wirceb.) *spicae* adscendebant in iunco (ἀνέβαινον; VVLG. pullulabant). VVLG. Is. 5, 6 *al.* Os. 10, 8 tribulus ascendet

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

super aras. Ios. 4, 6. Marc. 4, 8 *semen* dabat fructum ascendentem et crescentem. ITALA Dan. 7, 8 cornu ... ascendit (VVLG. ortum est) in medio eorum (*cornuum*). Ezech. 37, 8 super ea (*ossa mortuorum*) nervi et carnes ascenderunt (*cf.* 37, 6 succrescere). **d** *res, quae hominum manibus moventur, cf.* AVG. loc. hept. p. 514, 3 Vind. nec ... proprie dicitur ascendisse ... exanime, sicut ... supellex: VERG. Aen. 2, 192 sin manibus vestris vestram ascendisset in urbem (*equus ligneus*). VITR. 10, 13, 3 *Diadem* invenisse ... ascendentem machinam, qua ad murum plano pede transitus esse posset. SIL. 13, 182 summis ascendunt turribus (*dat.*) hastae (descendunt *Burmann; alii alia*). AMBR. virg. 12, 70 in hoc caput ferrum non ascendit (12, 71 in quibus *sc. cincinnis*). VVLG. iud. 16, 17 ferrum numquam ascendit super caput meum (I reg. 1, 11). Ios. 18, 11 ascendit sors prima filiorum Beniamin. COSMOGR. anon. 1, 25 geogr. p. 83 naves de portu ... ad dominam ... mundi Romam (*sc. per Tiberim*). VVLG. I reg. 6, 9 si *plaustrum cum vaccis* ... per viam ... ascenderit contra Bethsames. *nota*: VVLG. Ezech. 44, 17 vestibus lineis induentur nec ascendet super eos quidquam laneum. **e** *res, quae ad auditum vel odoratum perveniunt*: VVLG. exod. 2, 23 clamor ... ad deum de (ἀπό) operibus (I reg. 5, 12). Is. 34, 3 de cadaveribus ... foetor.

2 *incorporales* (*cf. p. 754, 33. 63. 755, 29*): *in caelum*: MANIL. 1, 97 caelum ascendit ratio (*sc. omnia perscrutans*). TERT. nat. 2, 4 s⟨ursum mens⟩ ascendere debuit de statu mundi, non in incerta descen⟨dere⟩. TERT. orat. 9 *oratio* iam tunc, cum ex ore divino (*Christi*) ferretur, animata ... ascendit in caelum. *cf.* 13. HEGES. 5, 16 lin. 53 Web. ascendit oratio, descendit angelus. TERT. scorp. 6 spei cumulum ..., quo eniteretur ascendere *fides*. VVLG. Iob 20, 6 si ascenderit usque ad caelum superbia (*cf.* Ion. 1, 2 malitia ... coram me. IV reg. 19, 28 superbia tua ... in aures *dei*). Sirach 35, 19 a maxilla ... usque ad caelum *lacrimae viduae*. I Macc. 5, 31 clamor ... ad caelum. act. 10, 4 orationes tuae et eleemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu dei. IV Esdr. 12, 7 ascendit deprecatio mea ante faciem tuam. BENED. reg. 7 actibus nostris ascendentibus scala illa (*Iacob*) erigenda est. VVLG. II paral. 36, 16 donec ascenderet furor domini in populum (psalm. 77, 21. 31). *cf. p. 755, 4.* eccles. 10, 4 si spiritus (*i. ira*) potestatem habentis ascenderit super te (ITALA Filastr. 131, 6 in te). CAEL. AVR. acut. 1, 2, 31 *febris* difficile ad superficiem corporis ascendens. 2, 2, 9.

3 *res motu carentes*: VVLG. Ios. 11, 17 partem montis, quae ascendit Seïr (12, 7 in Seïr. *cf.* 16, 1). 15, 6 ascendit ... terminus in Beth Hagla et transit ... ascendens ad lapidem Boen ... et tendens usque ad *eqs.* 19, 12 contra Iaphie. *aliter*: psalm. 103, 8 ascendunt montes et descendunt campi. APVL. met. 2, 10 qua fine summum cacumen capillus ascendit.

II ***translate*** (*provehi, augeri*): **A** *homines ascendunt*: **1** *ad dignitates, magistratus, alia, quae expetuntur*: ad, in *etc.*: VARRO Char. gramm. I 126, 25 neque ... Callicles ... in pingendo ascendere potuit ad Euphranoris altitudinem. CIC. S. Rosc. 83 qui sua virtute in altiorem locum pervenit, ... qui ascendit per alterius incommodum. Cluent. 110 Sull. 5. Pis. frg. 10 in eam civitatem ... ascendit (*i. ius civium adeptus est*). Deiot. 27 multis ... gradibus officiorum ... ad ... regium nomen. Brut. 241 ad honores (CIRIS 205 *v. p. 756, 43*). VELL. 2, 53, 3 *Pompei* in id evecti, super quod ascendi non potest (2, 76, 4). VAL. MAX. 5, 19 ext. 1 tanti roboris animus (*i. Pericles*) ad Olympii Iovis cognomen ascendit. SEN. epist. 21, 2 ex hac vita ad illam (*sc. sapientis*) ascenditur. CVRT. 7, 1, 28 ad hunc gradum amicitiae tuae. 9, 8, 24 fortunam, in quam postea ascendit, ... ominati. LVCAN. 2, 563 quo potuit civem populus perducere liber, ascendi. TAC. dial. 7 supra tribunatus et praeturas. Germ. 25 *liberti* super ingenuos. PLIN. paneg. 61 quanto ... propius ad magnitudinem tuam ascenderint, tantum ... a sua descendisse videantur. CENS. 1, 6 ad id virtutum fastigium. AMM. 15, 3, 2 ad praefecturam. VVLG deut. 28, 43 advena ... ascendet super te eritque sublimior; tu autem descendes *eqs.* SIDON. epist. 3, 6, 1 ad desideriorum culmina ascendere. FAVST. REI. epist. 5 p. 192 Vind. ad divini timoris cultum vigore cordis. BENED. reg. 7 ad exaltationem ... caelestem ... per ... vitae humilitatem. AVG. civ. 9, 18 p. 393 D. non per corporalem altitudinem, sed per spiritalem ... similitudinem ad deum debemus ascendere. *acc.*: CIC. Mur. 55 unum ascendere gradum dignitatis. off. 2, 62 altiorem gradum. Cluent. 150 summum locum civitatis. NEP. Phoc. 2, 3 quem tenebat, ascenderat gradum. PLIN. epist. 3, 2, 4. LACT. inst. 6, 12, 7 primum gradum *virtutis*. COD. Theod. 13, 3, 16 (COD. Iust. 10, 53 [52], 11). CASSIOD. var. 6, 2, 4 patriciatus culmen. 11, 2, 1 gradum ... primiscriniatus. BENED. reg. 7 humilitatis (*v. quae praecedunt*). *nota* HIL. in psalm. 119, 6 (*de 'cantico graduum'*) gradibus, qui cantantur, ascensis. PAVL. NOL. epist. 9, 4 adscendamus excelsa virtutum per doctrinam prophetarum. *absolute*: CIC. Brut. 281 ad summam amplitudinem pervenisset ascendens gradibus magistratuum. SEN. epist. 79, 8 nemo ab altero potest vinci, nisi dum ascenditur. cum ad summum perveneris *eqs.* 92, 30 *al.* PLIN. paneg. 58. PANEG. 9, 25 *divus pater* adhuc crescit in filio et gloriarum tuarum gradibus ascendit. VOPISC. Aur. 11, 10. CIC. Planc. 67 ego huc (*ad gloriam*) a me ortus et per me nixus (*i. homo novus*) ascendi. Catil. 3, 28 quo. ad Brut. 1, 4, 4 altius. epist. 10, 26, 2 quam alte.

res pro hominibus: CIC. orat. 125 propter quem (*ornatum*) ascendit in tantum honorem eloquentia. SEN. contr. 2, 1, 17 senatorium gradum census ascendit. in caelum ascendere: *v. I A 3.* **2** *ad aetatis gradum*: ENNOD. opusc. 3 p. 337, 13 Vind. vicesimum annum aetatis ascendit. CORP. III 3989 quae vix(i) ann(os) XXXVII ... in XXX et VIII ascendens animam deposui (CARM. epigr. 1084, 4 in sexto et decem ascende(n)s. 149, 5. 1541, 4. 1769, 4. *cf.* CORP. X 4428 ⟨in qu⟩into scandens). *de generatione*: EXC. barb. chron. I p. 104 col. 3, 143 Falec, unde ascendit generatio Abrahae (LIB. gener. *ibid.* col. 1, 172 ducitur). a s c e n d e n t e s *subst. v. infra l. 80.* **3** *cogitando vel dicendo ad altiora, maiora*: CIC. part. 12 aut a minoribus ad maiora ascendimus aut a maioribus ad minora delabimur (*cf.* 54 verba ..., quae ascendunt gradatim ab humilioribus ad superiora). fin. 3, 33 cum ... ab iis rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. ac. 2, 49 sic ... ascenditis (*sc. academici in interrogatione captiosissima soritarum*): si tale visum ... probabile, cur non ... valde verisimile? cur deinde non, ut difficiliter a vero internoscatur? *eqs.* *figuram 'incrementi' adhibere*: QVINT. inst. 8, 4, 4 *Cicero* per plures gradus ascenderat (*v. praecedentia*). 8, 4, 28 totidem sunt ascendentibus quot descendentibus gradus. SERV. Aen. 2, 365 gradatim ascendit: vias, domos, templa. APVL. met. 10, 2 *lectorem* tragoediam, non fabulam legere et a socco ad cothurnum ascendere. *magis proprie*: VAL. MAX. 8, 12 ext. 3 *artifex sutorem* de crure *statuae* ... disputare incipientem supra plantam ascendere vetuit.

B *res ascendunt*: **1** *crescente vi ac motu*: CIC. de orat. 3, 227 hinc gradatim ascendere vocem. part. 54 *v. supra l. 13.* LVCR. 2, 138 sic a principiis ascendit motus *corporum* (*sc. ad maiora*). QVINT. inst. 12, 10, 67 lene *genus orationis* aut adscendit ad fortiora aut ad tenuiora submittitur. *sim.* LIV. 7, 30, 18 usque ad nos contemptus Samnitium pervenit, supra non ascendit (escendit *recc.*). *nota*: ITALA (Ps. Ambr. laps. virg. 8, 33) Ierem. 8, 22 quare non ascendit sanitas filiae populi mei (ἀνέβη ἴασις. VVLG. est obducta cicatrix). **2** *aucta dignitate, potestate*: VARRO ling. 5, 8 tertius gradus, quo philosophia ascendens pervenit. rust. 1, 9, 3 de aliis generibus admixtae terrae tres gradus (*sc. bonitatis*) ascendunt eosdem. CIC. fin. 5, 40 extremum omnium appetendorum ... multis gradibus ascendit, ut ad summum perveniret. SEN. contr. 1 pr. 7 perpetua ... in rebus omnibus lex est, ut ad summum perducta rursus ad infimum, velocius quidem quam ascenderant, relabantur. VELL. 1, 17, 6 quod summo studio petitum est, ascendit in summum. QVINT. inst. 8, 4, 26 *in 'congerie'* si non per gradus ascendant, tamen velut acervo quodam adlevantur *verba vel sententiae.* **3** *in cor hominis* (*i. veniunt in mentem*): VVLG. Ier. 19, 5 quae non praecepi nec locutus sum nec ascenderunt in cor meum. 32, 35 quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum, ut facerent. act. 7, 23. I Cor. 2, 9 quod ... nec auris audivit nec in cor hominis ascendit (ἐπὶ καρδίαν ... ἀνέβη. *cf.* ITALA Tert. spect. 30). VVLG. Luc. 24, 38 quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? VVLG. Is. 65, 17 non erunt in memoria priora et non ascendent super cor. Ier. 3, 16 (*synon.* recordabuntur). 44, 21 *al.* *ap. scriptores eccl.*: TERT. idol. 23 malitia in cor hominis. AVG. conf. 9, 5, 12 ascendit in cor meum admonere omnes meos ..., ut. HERM. vulg. sim. 9, 29 in sensum. Palat. *ibid.* in corde (vis. 1, 1, 8 DID. apost. 54, 2). Palat. vis. 3, 7, 2 ascendit illis in corde poeniteri (*sic*). sim. 5, 7, 2 quod corpus peccat. vis. 1, 2, 4 in corde tuo ascendit de ipsa (ἀνέβη περὶ αὐτῆς). LVCIF. reg. apost. 1 in corda illorum, quia. HERM. Palat. sim. 6, 3, 6 ascendit in praecordiis eorum opera sua. HIER. epist. 130, 8 in cogitationes tuas coluber. CASSIAN. conl. 1, 22, 2 ascendentium (*cogitationum tamquam bestiarum*) in eos (*cordis recessus*) vestigia. *cf.* 2, 1, 4. inst. 8, 9 suggestionibus ascendentibus pravis. *similis hebraismus*: VVLG. Ezech. 36, 3 quod ... ascendistis super labium linguae et opprobrium populi (*sc.* ab omnibus blasphemati: HIER. in Ezech. ad h. l. p. 423 Vall.).

singulariter ***transitive***: *i. q. ascendere facio*: ITALA (cod. Laudian.) act. 9, 39 advenientem ascenderunt in superioribus (ἀνήγαγον εἰς; VVLG. duxerunt).

synonyma: *ad I*: adtolli: SEN. nat. 2, 9, 2. conscendere: HIL. in psalm. 119, 6 VOPISC. Aur. 24, 1 (DIFF. ed. Beck 101 inter ascendere et conscendere: ascendere est inchoatio laboris, conscendere paene consummatio; ita alterum initium dat, alterum finem). (crescere. escendere). proferri: SEN. nat. 7, 27, 3. subire: SEN. epist. 123, 14. surgere: SEN. nat. 2, 24, 1. *ad II*: evehi: VELL. 2, 53, 3. (provehi). *opposita*: *ad I. II*: descendere: *passim, v. supra et* QVADRIG. hist. 4 BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 4 SALL. Iug. 94, 2 SEN. epist. 83, 4 *al.* PLIN. nat. 35, 59 QVINT. inst. 8, 4, 28 PLIN. epist. 8, 20, 8 *al.* GAIVS inst. 3, 219 ITIN. Silv. 4, 1. *ad I*: deferri: SEN. nat. 2, 24, 1. defluere: *ibid.* 2, 9, 2. degredi: LIV. 40, 22, 7. demeare: APVL. Socr. p. 179 Oud. *ad II*: cadere: SEN. epist. 21, 1 *fin.* delabi: CIC. part. 12. relabi: SEN. contr. 1 pr. 7. submitti: QVINT. inst. 12, 10, 67.

part. pro subst.: **ascendentēs**, -ium. *ascendens*: *qui in superiore cognationis gradu constitutus est* (*Dirksen*). PAVL. dig. 23, 2, 68 incestum committit, qui ex gradu ascendentium vel descendentium uxorem duxerit. COD. Theod. 3, 12, 3 de descendentibus filius, filia *eqs.*, de ascendentibus pater, mater *eqs.*, de latere frater *eqs.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

16, 5, 40, 2 ascendentium ..., descendentium ..., venientium ex latere cognatorum. INST. Iust. 2, 13, 7 ceterorum ... per matrem ascendentium. *singularis*: COD. Iust. 5, 13, 1, 11 per virilem sexum adscendens *pater*. *Hey.*

Ascenez, אַשְׁכְּנַז, Ἀσχανάζ. 1 *filius Gomer*: VVLG. gen. 10, 3 I par. 1, 6. HIER. nom. hebr. p. 2, 20 Aschenez ignis sic aspersus (p. 53, 17). LIB. geneal. chron. I p. 168, 171 Agganaz id est ignis ardens. LIB. gener. chron. I p. 96, 68 Ascanaz de quo Sarmatae (LIB. geneal. chron. I p. 168, 186 FREDEG. chron. III p. 21, 4 ISID. orig. 9, 2, 32). CHRON. Alex. chron. I p. 96, 45 Aschanath a quo Sarmati (LIB. gener. *l. c. codd. dett.*). 2 *gens Armeniae vel Europae septentrionalis* VVLG. Ier. 51, 27. *Plenkers.*

ascēnsa, -ae *f. ascensio.* SACR. Leon. 313 preces in ascensa domini (314 in caelos ascensio mediatoris). SACR. Gelas. 1, 63 tit. orationes et preces in ascensa domini (*ibid. in textu*: ascensione). 1, 65 tit. *de forma cf.* 1, 66 tit. imposita manuum. *v.* assisa.

ascēnsibilis *v.* ascendibilis.

ascēnsio, -ōnis *f. ab* ascendere. *inde a* PLAVTO. GLOSS. ἄνοδος, ἀνάβασις. *plur. v. l. 50. 55. 60.*

I *proprie*: A *animantium*: 1 *actus ascendendi*: PLAVT. Rud. 599 ad hirundininum nidum visast simia, ascensionem ut faceret, admolirier. ITIN. Alex. 44 *viros* ascensionem (*sc. in saxum*) molientes (*cf. ibid.* saxi inscensionem). SERV. auct. Aen. 1, 38 Teucer et Scamandrus ... Troiam venerunt. facta ascensione (escensione?) hospitio ... accepti de advenis cives facti. DICT. 1, 5 iam Alexander ... ascensionem (*sc. in naves*) properabat. HEGES. 5, 28 *Sabinus* ait oboedire se imperiis ascensionis (*in murum*; IOSEPH. bell. Iud. 6, 1, 6 ἀναβαίνω τὸ τεῖχος) paratum. VVLG. Os. 2, 15 iuxta dies ascensionis suae (*i. populi Israel*) de terra Aegypti. *in caelum*: *Christi*: IREN. 1, 10, 1 in carne in caelos ascensionem (ἀνάληψιν) ... Iesu Christi. FILASTR. 29, 1 in caelum (AVG. civ. 22, 5 p. 560 D. *al.*). 71, 2 *al.* FRAGM. Arian. Migne 13, 624[b] in caelis cum carne. AVG. civ. 22, 5 p. 558 D. in supernas sedes. FILASTR. 149, 3 quattuor ieiunia: ... in natale ... in pascha ... in ascensione ... in pentecosten. HIER. epist. 147, 6 crucis et resurrectionis et ascensionis dominicae sacramenta. 120, 9 salvatoris. in Ier. 31, 31 p. 1073 Vall. AVG. civ. 18, 53 p. 340 D. domini. SVLP. SEV. chron. 2, 33, 5. ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 34 ascensionis sacrae cultum. *similia passim ap.* ECCL. *Isaiae*: HIER. in Is. 64, 4 (p. 761 Vall.) ascensio ... Isaiae (EPIPHANIVS haeres. 40, 2 ἀναβατικὸν Ἡσαίου) et apocalypsis Eliae (*libri pseudepigraphi*) hoc habent testimonium. 2 *via, qua ascenditur, vel res, quae ascenditur*: VVLG. Amos 9, 6 qui aedificat in caelo ascensionem suam. Ios. 15, 7 Galgala, quae est ex adverso Ascensionis Adommim (*v.* ascensus *I A 2 a*). *sim.* I paral. 26, 16 iuxta portam, quae ducit ad viam ascensionis. CASSIOD. var. 12, 15, 1 civitas ... in modum botryonis pendet in collibus, non quod difficili ascensione turgescat, sed ut voluptuose campos ... respiciat. B *rerum*: VITR. 9, 1, 5 per ea signa contrario cursu luna, stella Mercurii, *etc.* ... ut per graduum ascensionem percurrentes. AVG. gen. ad litt. imp. p. 492, 18 Vind. de mari ... invisibiliter ... extrahi vaporem, his videlicet ascensionibus, quas nullo modo sentire possumus.

II *translate*: A *hominum*: CIC. Brut. 137 *oratorum* quae fuerit ascensio (*sc. ad culmen eloquentiae*) et quam in omnibus rebus difficilis optimi perfectio atque absolutio, ... existimari potest. VVLG. psalm. 83, 6 ascensiones in corde suo disposuit. *cf.* HIL. in psalm. 133, 1 eloboratae ascensionis perfectum opus esse. B *rerum*: MART. CAP. 7, 738 *in transfusione elementorum* fit ascensio, et ex terra aqua est, ex aqua aer *eqs.* 9, 935 tropi (*in modulatione*) ... sunt ascensionis et descensionis XV (*sic cod. Bern.*; sunt XV *rell.*). HIL. in psalm. 133, 1 finem sumunt cantica graduum, sed ascensiosionibus suis dignum.

ascēnsor, -ōris *m. ab* ascendere. *vocabulum christianae aetatis.* GLOSS. ἀναβάτης, ἐπιβάται. *auriga, eques*: ITALA (Clem. ad Cor. 51) exod. 15, 1 currus ... et ascensores eorum. VVLG. Ier. 51, 21 PS. AMBR. mans. 5. VVLG. Agg. 2, 23 quadrigam et ascensorem eius. GREG. TVR. Franc. 6, 2 *aureos* habentes ... quadrigam et ascensorem. HIER. in Naum 2, 3 (p. 554 Vall.) ascensores curruum. *nota*: VVLG. Is. 21, 9 ascensor vir bigae equitum. AMBR. Iob 1, 1, 2 pii ascensoris (*Heliae*). ITALA (Lucif. non parc. 10) Iudith 9, 7 (*LXX; deest in* VVLG.) in equo et ascensore (ἀναβάτῃ). VVLG. gen. 49, 17 ascensor eius (*equi*). IV reg. 18, 23 *al.* Is. 21, 7 ascensorem asini ... cameli. exod. 15, 1 equum et ascensorem deiecit in mare. 21. Iob 39, 18 (ITALA Aug. Iob p. 620, 11 Vind. equitem et ascensorem). AMBR. Abr. 2, 7, 43. Nab. 14, 64 p. 509, 3 Vind. 'ascendes' ait quasi rectori equorum, non quasi ascensori. HIER. in Is. 30, 15 sqq. (p. 408 Vall.) *ex LXX*: super levibus ascensoribus (ἀναβάταις). GREG. TVR. glor. conf. 8. HIER. apol. adv. Ruf. 1, 32 de ascensore montis dominici (*i. pio; cf.* VVLG. psalm. 23, 3). VVLG. deut. 33, 26 ascensor caeli (*deus*). HEGES. 5, 41 lin. 31 Web. *Iudaeos*, viatores aequoreos, ascensores aetherios *eqs.* HIER. in Is. 14, 13 (p. 252 Vall.) ascensorem diabolum (*i. qui dixit: 'in caelum ascendam'*).

ascēnsus, -ūs. *ab* ascendere. *actus ascendendi; res, quae vel per quam ascenditur. de scriptura v. sub* ascendo. *corruptum in*: **adsensus**: *cod. Monac.* CIC. Planc. 60 (*cod. Berol.* ascensus). escensus: *duo β* CAES. Gall. 7, 46, 1. accensus: *cod. Put.* LIV. 27, 18, 12. [excensu *cum Madvigio puto legendum* CAES. Gall. 7, 86, 4.] *gen. plur. nusquam inveni.* ascensui: PANEG. 7, 19 p. 175, 32. ascensibus: COD. Theod. 15, 1, 45. *nom. acc. plur.*: CIC. Planc. 60 LVCR. 5, 493 CAES. Gall. 1, 21, 1? BELL. Hisp. 8, 4 LIV. 30, 10, 3 (*Putean.*). 36, 24, 4 (*cf.* 37, 32, 4) VITR. 5, 6, 2 AMM. 14, 6, 8. 20, 11, 9 VVLG. I reg. 14, 4 Iudith 4, 6 MART. CAP. 8, 815. *al. ante* CIC. *vocabulum non extat.* GLOSS. ἀνάβασις (III 353, 65 ascensum ἀνάβασις), ἄνοδος.

I proprie: A *hominum etc.*: 1 *actio vel potestas ascendendi*: *in loca superiora, naves al.* (*saepe in re militari de ascensu murorum, munitionum etc.*): *cum* in: CIC. Sest. 131 iter *Ciceronis* a porta, in Capitolium ascensus, domum reditus erat eius modi, ut. PLIN. nat. 29, 57 Gallorum in Capitolium ascensu deprehenso. BELL. Alex. 8, 5 difficultatem ascensum in naves habere, praesertim ex scaphis. LIV. 26, 46, 2 in murum (37, 32, 4 AMM. 31, 15, 13). 44, 33, 4 in ulteriorem ripam. HIER. in Ier. 26, 10 (p. 1027 Vall.) ad domum domini. *c. gen. loci, qui ascenditur*: CIC. dom. 54 homines ... ab eius templi aditu atque ascensu reppulisti. 101 ab ascensu Capitolii. LIV. 40, 21, 3 Haemi. TERT. anim. 32 scalarum. HIL. in psalm. 119, 6 desideratae ... sedis (*templi*). *cf.* 67, 34. VVLG. Sirach 50, 12 SIDON. epist. 1, 5, 2. *de coitu*: COLVM. 6, 37, 10 tergoris ascensum ab editiore parte ... praebeat *equa asino*. *absolute*: CIC. Pis. 81 *Caesaris* imperium, non Alpium vallum contra ascensum transgressionemque Gallorum ... obicio. epist. 6, 7, 3 *scalarum gradibus incisis* ruinae periculum struas, non ascensum pares. CAES. civ. 2, 34, 5 in ascensu ... sublevati a suis (LIV. 21, 35, 11 CVRT. 7, 11, 19 FRONTIN. strat. 3, 9, 3 TAC. hist. 4, 71). VERG. Aen. 2, 303 fastigia tecti ascensu supero (*cf.* CLAVD. 7, 46 ascensu vincere montes). CELS. 1, 2 melius ascensus ... et descensus ... corpus movet (*sc. quam plana ambulatio*). PANEG. 7, 19. AVG. civ. 18, 12 p. 270 D. Lupercorum per sacram viam ascensum atque descensum. *de bestiis*: COLVM. 9, 7, 1 ne ascensus lacertis aut anguibus ... praebeatur (*sc. in apiarium*). PELAGON. 302 aut nimio ascensu aut labore ponderis *morbum contrahit equus*. *in caelum*: CIC. frg. philos. V 97 M. *animis* faciliorem ascensum et reditum in caelum fore. leg. 2, 19 propter quae datur homini ascensus in caelum. VAL. MAX. 8, 15 pr. LACT. inst. 1, 18, 12. MART. CAP. 2, 131 in supera (2, 181 *al.*). *Christi*: COMM. apol. 573 post ... ascensum. ITIN. Silv. 43, 5 de ascensu domini in caelis post resurrectionem. ITIN. Theodos. 9. HIL. in psalm. 67, 1 domini super caelos ... ascensum. HIER. epist. 41, 1 AVG. civ. 18, 52 p. 339 D. epist. 199, 23 cum domini in caelum recens esset ascensus. *Heliae*: ALC. AVIT. hom. 13 tit. 2 *via vel pars, qua aliquo ascenditur*: a *via naturalis*: CIC. Verr. 5, 51 in oppidum noluit accedere, quod erat difficili ascensu atque arduo. de orat. 1, 261 inambulans atque ascensu ingrediens arduo *Demosthenes declamabat.* LVCR. 5, 492 sidebant campi, crescebant montibus altis ascensus. CAES. Gall. 5, 32, 2 vallis ... difficili et arduo ascensu. 2, 33, 2 arduus ad nostras munitiones ascensus. 7, 46, 1 murus ab planitie atque initio ascensus (escensus *al.*) ... MCC passus aberat. 7, 45, 10 *al.* HIRT. Gall. 8, 14, 3 neque resistentes adgrediendos tanto collis ascensu iudicabat. OV. met. 11, 151 freta prospiciens late riget arduus alto Tmolus in ascensu clivoque extensus utroque Sardibus ... finitur. PLIN. nat. 6, 115 Climax ... appellatur locus, arduo montis ascensu per gradus, introitu angusto. FLOR. 2, 23, 7 cunctanti ad ascensum militi. AMM. 18, 8, 11 civitatem in arduo sitam unoque ascensu perangusto meabilem. VVLG. I reg. 14, 4 inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire. Iudith 4, 6 obtinerent ascensus montium. FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 25 Vind. contra ardui montis ascensum. HIER. epist. 51, 5 'introitum ligni vitae' et non 'ascensum' *dixit*. *determinativum locorum in Palaestina* (מַעֲלֵה): VVLG. num. 34, 4 per Ascensum Scorpionis. Ios. 10, 10 per viam Ascensus Bethoron. 18, 18 Ascensus Adommim. IV reg. 9, 27 Gaver. Is. 15, 5 Luith. *cf.* II Esdr. 3, 19 contra ascensum firmissimi anguli. 12, 36. b *ascensus arte factus* (*scalae, basis, sim.*): LIV. 41, 27, 8 *censores* gradibus ... ascensum ab Tiberi in emporium fecerunt. VITR. 4, 8, 1 *aedes rotundae sine cella* tribunal habent et ascensum ex sua diametro tertiae partis. 5, 6, 2 ascensus scalasque inter cuneos *spectaculorum*. 5, 6, 7 gradus ..., itinera, ascensus, pulpita *theatri*. COLVM. 8, 3, 6 ad tabulata per utramque cellam. HYG. castr. 58 ascensus valli duplices et frequentes facere. ITALA (Tert. scorp. 10) Amos 9, 6 qui ascensum (VVLG. ascensionem) suum aedificat in caelos. cod. Lugd. exod. 38, 23 fecit omnia vasa arae ... et ascensum (βάσιν) eius. VVLG. psalm. 103, 3 qui ponis nubem ascensum tuum. cant. 3, 10 *ferculi* columnas ... argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum (ITALA Ambr. virg. 3, 5, 21 acclinatorium ... aureum, dorsum ... gemmatum stratum). Ezech. 40, 22 septem graduum erat ascensus eius (*portae*). 40, 34 *al.* HIER. epist. 78, 4 Beelsephon ... 'ascensus speculae'. COD. Theod. 15, 1, 45 (*a. 406*) ascensibus ... his, qui ad superiores porticus ducunt, tam in latiorem modum patentibus quam pro ligneis scalis lapideis gradibus fabricandis. GREG. TVR. Andr. 12 ne viderent ascensum scalarum. CORP. VIII 15497, 3 (*a. 225*) porticum ascensus fori cum spiritis et gradibus ... fecit. XIV 3857, 7 *locus sepulcri* cum ascensu gradum VII (*opp.* descensus).

B *rerum*: PLIN. nat. 11, 138 in ascensu eius (*frontis*) supercilia homini (assensu, ansensu *codd.*). PORF. OPT. 20[b], 8 donec fastigia tota (*ver-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

suum) ascensu iugi (*i. dum singuli versus singulis crescunt litteris*) cumulato limite claudat *Clio*. AMM. 20, 3, 5 *articuli* coactius ascensus vinciunt et descensus *solis et lunae*. VVLG. II Esdr. 4, 21 ab ascensu aurorae donec egrediantur astra. Ion. 4, 7 ascensu diluculi. DIOSC. 4, 109 solis (κατὰ τὰς ἀνατολάς; *opp.* descensum). MART. CAP. 8, 815 ascensus descensusque ad nos errantium (*siderum*) demonstremus. CAEL. AVR. acut. 1, 15, 116 si ... humor ... faciat ad caput ascensum. 2, 9, 41 materiae post tonsuram ascensus vexabiliter caput poterit onerare. 3, 2, 9 ascensus tumoris ex alto ad superficiem venire videatur (*opp.* descensus). chron. 1, 1, 14 exspirationis. 4, 8, 109 ascensu matricis ..., quem Graeci ἀναδρομὴν vocant (CASS. FEL. 77 p. 188 ad matricis adscensum sive supernum recursum, quem Graeci anadromen dicunt). 2, 9, 120 fluorem vocare id, quod adscensu quodam, non lapsu fertur. ORIBAS. syn. 1, 24 neque ex paludibus ascensum habeat turbulentum *aer*. OPTATVS p. 144, 16 Vind. ne ad deum supplicatio ascensum haberet.

II ***translate*** (*augmentum dignitatis, honoris, virtutis*): **A** *hominum*: CIC. Balb. 40 sibi et liberis ... sit his gradibus (*sc. officiis militaribus*) ascensus ... ad civitatem. har. 43 Clodio gradus ad rem publicam hic primus (*sc. aedilitas*) est aditus ad popularem iactationem atque ascensus. leg. 3, 7 ad honoris amplioris gradum ... primus ascensus esto *aedilitas*. PANEG. 10, 27 p. 234 recuperata ... Italia primus fuit liberandae urbis gradus et ad victoriam facilis ascensus. *c. gen.*: AMM. 14, 6, 8 quam ... sit pulchrum ... ad ascensus verae gloriae tendere longos et arduos. GREG. TVR. vit. patr. 2, 1 cuius sanctitatis fama ... per diversos gratiarum evehitur ascensus. CIC. Planc. 60 in virtute multi sunt ascensus ..., honorum populi finis est consulatus. CASSIOD. var. 11, 25 tribuere promotionis ascensus, quos labor militiae meretur. VENANT. carm. 1, 15, 22 *nobilitati* ascensum proles opima dedit. HIER. epist. 130, 7 *virginis* quanto sublimior ascensus est (*sc. ad sanctitatem*), tanto lapsus periculosior. 14, 8 (*opp.* lapsus). EVCHER. form. 8 p. 49, 19 Vind. ascensus profectus in deum; in psalmo (83, 6): ascensus in corde eius (VVLG. ascensiones). PROSP. in psalm. 119, 6 *deo* appropinquare debemus mentis ascensu. FAVST. REI. grat. 1, 9 p. 28 Vind. in humili Christiano ... subiectio cursus est et ascensus, in Iudaei elatione lapsus est et decursus. RVRIC. epist. 2, 16 p. 400 Vind. humilitas habere non potest casum, cum habeat semper ascensum. BENED. reg. 7 descensus ... et ascensus a nobis intelligitur ... exaltatione descendere et humilitate ascendere (*cf. p. 757, 66*). *nota*: HIER. epist. 7, 3 nobis adhuc in primo ascensu (*sc. perfectionis; allusio ad psalmos graduum*) flentibus. **B** *rerum*: CLEDON. gramm. V 37, 30 ascensus quidam ad amplificandam significationem gradus sunt dicti (*sc. comparationis*). AQVILA rhet. 40 p. 34 κλῖμαξ (*figura*) quod Graeci vocant, ascensus nominetur a nobis. malo enim ascensum quam scalam aut gradiculos, ut quidam, dicere. MART. CAP. 5, 536 κλῖμαξ est ascensus, ut est Ciceronis pro Milone (*Mil. 61*).

epitheta: ascensus: abditus a conspectu: LIV. 10, 14, 14. alius: CAES Gall. 7, 45, 10 *al.* altus: *p. 760, 51.* arduus: *p. 760, 44 sqq. et 53.* HIRT. Gall. 8, 40, 4. LIV. 25, 13, 13 arduo ac difficili ascensu. HIL. in psalm. 119, 6 arduus et angusti itineris ascensus. HEGES. 3, 9, 5 unus accessus arduo ascensu patebat. *cf. l. 63.* arenosus: VVLG. Sirach 25, 27. asper: SALL. Iug. 94, 2. bonus (melior): ITIN. Silv. 2, 3. citus: SIDON. epist. 1, 5, 2. difficilis: *p. 760, 43 et 46* BELL. Hisp. 8, 4 aditus ascensusque difficiles (LIV. 25, 36, 6 *cf. p. 760, 18*). LIV. 27, 18, 13. duplex: *p. 760, 69.* durus (*i. difficilis*): VITR. 3, 4, 4. facilis: CAES. Gall. 1, 21, 1 LIV. 26, 46, 2. 27, 18, 6 *crepido* faciliori ascensu (*sic Madvig*; faciliter in ascensum *cod. Putean.*). COLVM. 6, 37, 10. iniquus: LIV. 28, 16, 7 *al.* longus: *supra l. 25.* mollis: LIV. 27, 18, 14 mollioris ascensus viam. perangustus: *p. 760, 55.* primus: *supra l. 21.* tantus: *p. 760, 50.* terrenus: AMBR. Noe 34, 127. tutior: AMM. 20, 7, 13. PROP. 4, 4, 83 mons ... ascensu dubius. LIV. 5, 47, 2 saxo ascensu (in a. *al.*) aequo. SEN. dial. 6, 9, 3 locum ... arduum ascensu (*cf.* clem. 1, 19, 6). SIDON. epist. 3, 2, 3 colles ascensu salebrosos.

iuncturae verbales: ascensus: patet: VAL. MAX. 8, 15 pr. ascensum: conplanare: TERT. scorp. 10. dare: *p. 760, 35.* CAES. Gall. 7, 85, 6 agger ... Gallis. COLVM. 8, 3, 6 *al.* facere (*i. q. ascendere*): CAEL. AVR. acut. 1, 15, 116. fatigare: MART. CAP. 2, 182 (sescuplo fatigabat ascensum *circus solaris*). festinare: MART. CAP. 2, 181. habere: BELL. Hisp. 8, 4 RVRIC. epist. 2, 16 p. 400 Vind. ORIBAS. syn. 1, 24. parare: *p. 760, 25.* AMM. 31, 15, 13. praebere: LIV. 25, 36, 6. 30, 10, 3 COLVM. 6, 37, 10. 9, 7, 1. tardare: CAES. Gall. 7, 72, 4. temptare: LIV. 36, 24, 4 scalis (37, 32, 4 in muros). 42, 65, 7 AMM. 20, 11, 9 tribuere: MART. CAP. 2, 131 CASSIOD. var. 11, 25. ascensu: arcere: LIV. 7, 35, 5 *cf.* 9, 24, 7. prohibere: CAES. Gall. 5, 32, 2. *nota*: ascensu ascendere: AMBR. Noe 34, 127. ab ascensu: repellere: *p. 760, 18.* OROS. hist. 4, 14, 4.

synonyma: *ad I*: ascensio (clivus, *cf.* Ov. met. 11, 151), (gradus), recursus, scalae. aditus (*cf. l. 55*). *ad II*: profectus, gradiculus, gradus, scala. aditus. *opposita*: *ad I*: descensus (*cf.* LIV. 44, 33, 4), lapsus. transitus. *ad II*: casus, decursus, descensus (*cf.* EVCHER. form. 8 p. 49, 21 Vind.), lapsus.

Ascēnsus (-ī?) *m.* *deus ascensui praefectus. Aust, PW. II 1520.* TERT. nat. 2, 15 taceo Ascensum ⟨a scansione *Oehler*; ab ascensu *Goth.*⟩ et Clivicolam a clivis. *cf.* Scansus. *Hey.*

ascenus, -a, -um, ἄσκηνος. ENNOD. epist. 9, 20 p. 243, 5 scitis pro ascinis a quo veniat retributio si iuventur. *cf. Vogel, Archiv 1 (1884) 269.*

ascer *v.* assaratum.

ascesis, -eos *f.*, ἄσκησις. CANON. const. Migne 56, 790 si ... quemlibet occasione asceseos neglegat.

ascetēs (*vel* **asceta**), -ae *m.*, ἀσκητής. ITIN. Silv. 3, 4 senex integer et monachus a prima vita et, ut hic dicunt, ascitis. 16, 5. 10, 9 *monachos* hic ascites vocant. 20, 5. 12. 13. AVELL. p. 200, 21 ascetarum (ascitarum *cod. V*) scandalum.

asceterium, -ī *n.*, ἀσκητήριον. GLOSS. IV 22, 16 monasterium. COD. Iust. 1, 3, 34 (35) omnia privilegia, quae ... praestita sunt orphanotrophio sive asceteriis vel ecclesiis aut ptochiis seu xenodochiis aut monasteriis (*a. 472*). NOVELL. Iust. 6, 6 liceat eam (*diaconissam*) in aliquo venerabilium asceteriorum ordinari et in illo habitare. 123, 36 in monasteriis et asceteriis feminarum. 59, 4. 5. *in titulo* COD. Iust. 1, 3 *legitur* de episcopis et clericis et orphanotrophis et brephotrophis et xenodochis et asceteriis et monachis, *ut hic pro masc. haberi possit. cf.* archisterium.

ascetria, -ae *f.*, ἀσκήτρια. NOVELL. Iust. 59, 2 ut ex his pecuniis ... distributio fiat et decanis et ascetriis et canonicis et acoluthis. 59, 3. 59, 4. 5. 123, 21 diaconissam aut monastriam aut ascetriam (*inde* GREG. M. Mon. Germ. epist. II p. 414, 21 ascitriam). *Ihm.*

Ascha *v.* Axa. **Aschanath** *v.* Ascenez.

Aschenez *v.* Ascenez.

Aschetos, *acc.* -on, Ἄσχετος. *nom. equi.* STAT. Theb. 6, 462 rapidum Danaeius augur Ascheton increpitans meritumque vocabula Cygnum. *Diehl.*

Aschim (ascim *cod. Basil.*) *vicus Aegypti.* RAVENN. p. 126, 1.

Ascholius (*sic* PS. PROSP. chron. I 498, 380 ab Ascholio *ex* CASSIOD. trip. 9, 6 *cf.* 9, 12) *v.* Acholius, *episcop. Thessalonicae.* *V.*

ascia, -ae *f.* [*cf. esse videtur c. gr.* ἀξίνη, *got.* aqizi '*securis*'. *Th.*] *scriptum est* ascea *in optimis codd.*: CIC. leg. 2, 59 APVL. met. 3, 22; 7, 16 *in* F^1 *est* asteis *pro* asceis (*cf. etiam l. 44*). *contra* ascia, *ut solet scribi in libris et titulis, etiam* NOT. Tir. 119, 89. 131, 105 *legitur. de scriptura* ascea *cf. Vahlen, Z. f. öst. Gymn. 11, 1860, 20.* *definitio*: ISID. orig. 19, 19, 12 est autem *ascia* manubrio brevi ex adversa parte referens vel simplicem malleum aut cavatum vel bicorne rastrum. EXC. Bob. gramm. I 553, 16 ascia σκέπαρνον (*cf.* GRAMM. IV 581, 11). GLOSS. ascia σκέπαρνον; ferramentum, aecsa (*vel* etsa: *ubi* ıetsa *vel* aedsa *Kluge, anglos.*). DIOSC. 3, 141 ipsum ⟨semen⟩ velut assia (astia *P*) duo rostra habet (ὅμοιον πελέκει ἀμφιστόμῳ). *praeterea cf. l. 58.* *etymologia*: ISID. orig. 19, 19, 12 ascia ab hastulis dicta, quas a ligno eximit, cuius diminutivum est asciola. *Blümner, Technol. II 204. 208. III 109; Mau, PW. II 1522 sqq.; Ruggiero, diz. epigr. 712 sqq.; Forcellini-De Vit, Lex. s. v.* ascia; *Daremberg et Saglio, dictionnaire des ant. gr. et rom. I 464.* [*it.* ascia. *M.-L.*]

I ***proprie:*** *instrumentum*: **1** *fabrorum lignariorum ad ligna dolanda et polienda*: LEX XII tab. Cic. leg. 2, 59 rogum ascea ne polito. PLIN. nat. 7, 198 fabricam materiariam Daedalus *invenit*, et in ea serram, asciam, perpendiculum, terebram *eqs.* 16, 207 citissime ascias retundat *tilia*. TERT. apol. 12 in deos vestros ... incumbunt asciae et runcinae et scobinae. DON. Ter. Eun. 515 dolare fabri lignum, id est ascia caedere. VEG. mil. 2, 25 habet *legio* quoque dolabras, secures, ascias, serras, quibus materies ac pali dedolantur atque serrantur. VVLG. Ier. 10, 3 praecidit opus manus artificis in ascia. FAVST. REI. serm. 26 p. 329, 19 Vind. etsi silebat loqui voce, ascia personabat (*de Noë arcam aedificante*). *proverbialiter* (*cf.* securis): PETRON. 74 ipse mihi asciam in crus impegi. APVL. met. 3, 22 me ... sponte asceam cruribus meis inlidere compellis. COMM. instr. 1, 23, 5 ipse tibi figis asciam in crure de verbo. *cf. Otto, Sprichwörter p. 99.* **2** *agricolarum ad terram fodiendam*: PALLAD. 1, 42, 3 ascias in aversa parte referentes rastros. **3** *fabrorum caementariorum*: VITR. 7, 2, 2 sumatur ascia et quemadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur. PALLAD. 1, 14 ascia calcem quasi lignum dolabis. *ibid. iterum.* **4** *lapicidarum*: VVLG. psalm. 73, 6 in securi et ascia deiecerunt eam (LXX ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ). HIER. epist. 106, 86 λαξευτήριον autem, pro quo Latinus asciam vertit, nos genus ferramenti interpretamur, quo lapides dolantur. *in titulis provinciae Galliae, maxime Lugudunensibus (perraro aliarum), in quibus saepenumero etiam asciam (adiuncto haud raro in lapidibus Galliae Narbonensis perpendiculo, quod in Lugudunensibus numquam occurrit) exsculptam sive incisam videre licet, frequens est formula* sub ascia dedicare (*sive* ponere, curare *sim.*). *quae quid significet adhuc non satis constat; de variis explicationibus v. Forcellini, Ruggiero, Mau l. l. veri tamen simile videtur significari et monumentum opere nondum perfecto dedicatum esse* (*cf.* CORP. VI 10921 a solo et ab ascia Aelia ... fecit. 8931 ab ascia fecit) *et notari aedificationem imperfectam ob quasdam exonerationes religionis* (*cf.* DIG. 11, 8, 5) *adipiscendas. v. quae contra dicit O. Hirschfeld, Corp. XIII p. 256.* CORP. XII 2012 hoc sax(um) sub ascia ded(icatum) est. 784.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1193. 1390. 2246. INSCR. Ephem. epigr. VII 889 (*Britann.*). CORP. XIII 1633. 1637. 1828. 1936 (monimentum). 1942 *et passim.* III 1712 (*Dalmat.*) *saepius.* XII 137 filio carissimo fieri curav(it) sub ascia. 3453 sub ascia posuit. XIII 2494 hoc opus sub ascia est (*cf. quae praecedunt*). VIII 8414 (*Mauretania Sitifensis*) e ruinis ascia dedicatum. *per compend. script. ex. gr.* XIII 1856 s(ub) a(scia) d(edicavit). *cf.* 5391 filio dulcissimo a. a. d. p. (*ab ascia dedicatum posuit?*). *nota*: CORP. XII 2041 inscrib⟨endum⟩ et consummandum curaver(unt) et sub ascia dedic(averunt). **II *translate*:** APVL. met. 7, 16 dentium candentium renudatis asceis (asteis F^1) totum me commorsicat. EVCHER. form. 7 p. 46, 1 Vind. ascia: pravorum persecutio.

derivata: asciculus, ascio, asciola. *Prinz.*

Ascia, -ae *nom. mul.* CORP. III 1603 Aur⟨el⟩(ia) Ascia et Aurel(ia) Marcelina. VI 6996 Ascia (*an* Asciana?). *corruptum videtur* X 559. **Asciānus** *cogn.* CORP. VI 16767 C. Decimius Ascianus. *V.*

asciamallia ascia et malleus simul (ascia malleus *b*) GLOSS. II 568, 28. *Prinz.*

Asciānus *v.* Ascia.

Asciburgium, -ī *statio Germaniae inf., nunc* Asberg. *Ihm, PW. II 1523 et suppl. I s. v.* TAC. hist. 4, 33 hiberna alae Asciburgii sita. Germ. 3 Vlixen ... adiisse Germaniae terras Asciburgiumque, quod in ripa Rheni situm hodieque incolitur, ab illo constitutum nominatumque. TAB. Peut. 2, 5 *inter Novaesium et Vetera* Asciburgia (*sic*). RAVENN. p. 227, 19 Ascibugio. *cf. Ptolem. 2, 11, 5 τὸ Ἀσκιβούργιον* (*ασβικουργιον*) *sc. ὄρος in media Germania situm.* *V.*

asciculus *v.* acisculus. **ascilla** *v.* axilla.

[**adscindo.**] CARM. epigr. 149, 5 *traditur* ... o adscindens amimai ..., *sed lectio incerta est* (*Bücheler temptabat*: in quinto adscendens animam deposui meam). *item abiciendae lectiones cod. Nazariani* SEN. benef. 7, 19, 9 adscindit (abscindit *vulg.*, ac scindit *Gertz*) *et cod. Corbeiensis* SALV. gub. 1, 43 adscissas (*vestes*), *quamquam Pauly adnotat hoc verbum fortasse ad exemplum praecedentis* adtritos (*pedes*) *a Salviano novatum esse; vera lectio sine dubio* scissas. *Ihm*

ascinus *v.* ascenus.

1. ascio, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ascia. *Th.*] *i. q. ascia dolare*: *cf.* GLOSS. asciatum *ἀξινῶρυξ*. VITR. 7, 2, 2 sumatur ascia et quemadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur. AVG. gen. c. Man. 1, 8, 13 lignarium fabrum ... tam diu lignum caedere atque tractare dolando, asciando, planando vel tornando atque poliendo. in psalm. 30 enarr. 2 serm. 2, 6 quod (*lignum*) doletur, ascietur, deplanetur. *composita*: deascio, exascio, exacisclo. *Prinz.*

2. adscio (asc-), -īre. [*forma temporis praesentis novata pro vetere* ascisco *ad exemplum verborum* accio, -ivi, -itus *et* scio, -ivi, itus. *Th.*] PRISC. gramm. II 510, 15 *v. l. 67 sq.* VERG. Aen. 12, 38 Turno extincto socios sum adscire paratus. TAC. Agr. 19 *Agricola* non studiis privatis nec ex commendatione aut precibus centurionem militesve ascire (milites nescire *codd.*; *sc. ad contubernium?*). hist. 4, 24 adsciri in societatem Germanos. 4, 80 Antonium ... inter comites a Domitiano. ann. 1, 3 Germanicum ... per adoptionem a Tiberio. PRVD. perist. 2, 526 vittatus olim pontifex adscitur in signum crucis (*i. fit christianus*). SIDON. epist. 2, 6, 1 *Menstruanus* in boni cuiusque adscitur (ascitur, adsciscitur *al.*) amicitias. ALC. AVIT. epist. 16 non est ... minus in coniugium (-io *al.*) germanam coniugis quam uxorem fratris adsciri. GREG. TVR. vit. patr. 9, 1 adsciri ... in ordine clericorum. Franc. 2, 29 ut de utero meo genitum regno suo dignaretur adscire *dominus* (vit. patr. 13, 2 *lege*: regno ... adscribi). 9, 27 *pueri* detrahentes puellulam ... toro eius adscirent. LAMPR. Diad. 6, 4 (*de Antonini praenomine quibusdam principibus indito*:) aliud est, cum praenomen adscitur (adsciscitur *ed. pr.*), aliud, cum ipsum nomen inponitur. *Hey.*

asciola, -ae *f. ab* ascia *deminutive.* GLOSS. asciola *v. s.* acisculus. ISID. orig. 19, 19, 12 ascia ..., cuius deminutivum est asciola. [*hisp.* azuela. *M.-L.*] *Prinz.*

Ascion RAVENN. p. 51, 13 *provincia Persarum, Ἀσκῖται Ptolemaei?*

Ascis RAVENN. p. 232, 23 *statio Germaniae sup.* *V.*

adscīsco (asc-), -īvī, -ītum, -īscere. [*cps. ex* ad *et* sciscere. *Th.*] PRISC. gramm. II 510, 11 'ascisco, ascivi, ascitum' ... notandum, quod ab inchoativo 'scisco' composita primitivi, id est 'scio', habuerunt praeteritum, secundum rectam vero proportionem debent eorum quoque perfecta ab 'ascio' et 'descio' esse. *forma* adscisco *maxime in vetustioribus codd. extat, ut in palimpsesto* CIC. rep. 2, 13. 25. 33, *in codd.* LIVI *fere semper* (45, 25, 13 asciverant *Vindob.*), *nec non in lapidibus* (CORP. III 9506, 4. V 3117, 7. XIV 2112, 2, 6). atscisco: *cod. Reg.* CIC. Verr. 5, 115. asscisco: *hic illic in mss.* FRONTO p. 121, 8 N. adscisti. [LIV. 4, 25, 12 *cod. Paris.* adscieturam.] *verbum inde a* CIC. *invenitur apud scriptores pedestres, historicos maxime, et poetas, non apud* PLIN. *maiorem.* PAVL. FEST. 14 adsciscere est adiungere vel adsumere (GLOSS. IV 11, 12 *al.* V 261, 57 *al.* 2, 20 *al.* adsciscenda: adiungenda). GLOSS. *προσλαμβάνω*. adsciscit: *προσαιρεῖται*. adsciscitis: quaeritis. adsciscunt: adsociant (V 261, 11 *additur*: id est consentiunt), adducunt, adnectunt. adsciscet: evocabit, *ἐκάλεσεν*. adscivit: sociavit vel coniunxit, advocavit. adsciveri⟨t⟩: *προσείληφεν*. adscitus: *προσκληθείς*, invitatus. *cf.* accieo.

I adsciscere ***personam*** (*arcessere, adiungere, adsumere aliquem ad aliquid, alicui*): **1** *ad societatem, foedus, amicitiam* (*socium, foederatum facere*): CIC. Catil. 2, 8 nemo ... oppressus aere alieno fuit, quem non ad hoc incredibile sceleris foedus adsciverit *Catilina.* Verr. 5, 21 adsciverunt sibi ... oppidum piratae primo commercio, deinde etiam societate. rep. 2, 13 foedere ... Sabinos in civitatem. 2, 33. Lael. 50 bonos boni ... adsciscant ... sibi. CAES. Gall. 1, 5, 4 Boios ... socios sibi (3, 9, 10 SALL. Cat. 47, 1 LIV. 26, 37, 5 CAPITOL. Alb. 14, 2 OROS. hist. 3, 13, 9). HIRT. Gall. 8, 30, 1 exulibus ... adscitis. SALL. Cat. 24, 3. OV. fast. 4, 883 *Mezentium* suis ... partibus. LIV. 4, 31, 6 *Veientes* voluntarios undique ad spem praedae. 8, 27, 6 ex iuventute quidam ... pretio adsciti (*sc. mercennarii*). 27, 7, 2 *urbes* in societatem (33, 2, 9 ad societatem. AMM. 31, 8, 4). 45, 25, 13 *Caunii* Cibyratarum asciverant auxilia. CVRT. 4, 13, 28 in societatem. 7, 5, 21 *al.* SIL. 16, 663 ascivit reges *Scipio.* TAC. hist. 1, 54 adsciscitur auxiliorum miles (*a legionibus tumultuantibus*). 2, 5. 85 *al.* ann. 14, 40 subdidit testamentum ascitis (*sc. in societatem sceleris*) Vinicio ... et Terentio (*ibid.* sociaverant). 1, 25 in conscientiam facinoris. ann. 1, 60 in commilitium. VLP. dig. 17, 2, 63, 8 ut heres socius non sit, nisi fuerit adscitus (*cf.* 17, 2, 21 qui eum *socium* adsumpsit). APVL. met. 6, 26 comitibus adscitis, qui ... remanserant. 7, 5 illum, qui iam comprobatus videretur, adscisci (*sc. in societatem latronum*). 10, 13 adsciscor ... inter duos illos fratres tertius contubernalis. SOL. 9, 4 *Hermionam* in omnes casus sociam adsciverat *Orestes.* PANEG. 3, 17 adscitis Sacis. AMM. 14, 6, 13 agnitus ... tandem et adscitus in amicitiam *bene nummati.* 14, 10, 14 *Alamannos* auxiliatores pro adversariis adsciscamus. *nota*: VERG. Aen. 11, 308 spem si quam adscitis Aetolum habuistis in armis. **2** *ad varia munera et dignitates* (*arcessere, accire*): *in civitatem* (*cf. supra l. 6*), *senatum, patricios*: CIC. Arch. 4 *Archiam* non modo non segregandum ... a numero civium, verum etiam ... adsciscendum fuisse. Balb. 27 *aliquis* iure nostro ... mutare civitatem ... potest, modo adsciscatur ab ea civitate, cuius esse se civitatis velit. 30 ne quem asciscere civem aut civitate donare possimus (51 rep. 2, 34). rep. 2, 35 patres ... a se (*Tarquinio*) adscitos minorum *gentium.* LIV. 6, 40, 4 ex quo adsciti sumus simul in civitatem et patres (*cf.* TAC. ann. 11, 24. 25 CAPITOL. Aur. 1, 2). 23, 31, 11 *equites* vetere patria relicta in eam, ⟨in⟩ quam redierant, nondum adsciti. 34, 9, 3 ASCON. Pis. p. 5 B. STAT. silv. 2, 2, 136 *Polli* adscite meis *colonis.* 5, 3, 126. TAC. Agr. 9 revertentem *Agricolam* Vespasianus ... inter patricios adscivit (*cf.* ann. 1, 73 inter cultores Augusti). hist. 2, 53 in senatum (*cf.* 3, 52). TRAI. Plin. epist. 10, 115 contra legem adsciti ... cives. *similiter de dis*: CIC. leg. 2, 19 deos ... advenas ... publice adscitos. FEST. 185, 29 Quirinalis, socio imperii Romani Curibus adscito Quirino (*v. adnot. O. Müll.*). LVCR 5, 87 *v. infra l. 67.* *ad magistratus et dignitates*: CIC. Pis. 25 me patronum ... adsciverant *Capuani.* BELL. Alex. 59, 1 *milites* Marcellum ... ducem adsciverunt. CORP. V 3117 (*a. 48*) a Ti. Cla⟨u⟩dio ... adscíto in numerum Saliorum (LAMPR. Comm. 1, 10 in collegium sacerdotum). FRONTO p. 179, 8 N. publice instituendis adulescentulis adsciscatur *magister.* CAPITOL. Pert. 2, 4 vexillis regendis. SPART. Hadr. 8, 1 in contubernium *principis.* LAMPR. Hel. 12, 1 ad praefecturam. AMM. 16, 1, 1 in collegium fastorum a consule Augusto adscitus. 20, 8, 14 ⟨ad⟩ latus imperatoris. 16, 7, 6 in palatium (*i. ad ministeria aulae*). SVLP. SEV. chron. 2, 42, 5 *Hilarius* in societatem *ecclesiae* receptus concilioque (*episcoporum?*) adscitus est. AVELL. p. 64, 8 Vind. (*presbyteri ad imperatorem de electione papae*:) Bonifatium ... presbyterum ... acclamatione totius populi ... ascivimus (64, 4 elegimus). ENNOD. epist. 4, 20 (p. 113, 15 Vind.) in medium adscitus rei publicae. dict. 3 (p. 434, 20) adscitus ecclesiae. op. 2 (p. 290, 10) ad concilium. op. 3 (p. 344, 21) ad sacerdotium. ILDEF. vir. ill. 10 in pontificatum. CASSIOD. var. 8, 19, 3 *quaestorem* merito sibi ... electio triumphalis (*i. rex triumphales homines eligens*) asciverit. 1, 3, 2 quem iustus (*sc. rex*) elegerit, ... quem moderatus ascivit. COD. Theod. 8, 1, 3 (*a. 363*) rudes et nuper adscitos adiutores.

ad regnum vel imperium (*praesertim adoptione*): CIC. rep. 2, 25 regem alienigenam ... sibi ... populus adscivit eumque ... Romam Curibus accivit (*cf.* LVCR. 5, 87 in antiquas referuntur religiones *superstitiosi* et dominos acris adsciscunt, *sc. deos.* 6, 63). TAC. ann. 1, 10 Tiberium ... successorem adscitum (*ab Augusto.* SVET. Tib. 23). hist. 1, 16 nos (*Galba*) bello et ab aestimantibus adsciti. 1, 29 Germ. 22 ann. 12, 10. hist. 1, 22 in imperium (SPART. Sev. 23, 4). 11, 11 in imperium et cognomentum Neronis. PANEG. 12, 12. 7, 5 imperio. SPART. Did. 4, 5 CAPITOL. Macr. 5, 1. PS. LACT. mort. pers. 25 in societatem *imperii* (AMM. 15, 8, 1. 15, 10, 7). AVR. VICT. Caes. 13, 11 ad imperium. 39, 16 *Diocletianum* ascivisse consortio multos. AMM. 14, 11, 11 participem ... eum suae maiestatis adscisceret (adsciso et *cod.*). CASSIAN. inst. 12, 21, 1 Ioas ... rex ... ab Ioiade pontifice adscitus in regnum (ENNOD. op. 3, 101 p. 96, 30 Vogel. 3, 79 p. 92, 2 ad regnum ascitus [accitus *codd.*]. MARC. COM. auct. chron. II p. 104, 30 in regno). IORD. Rom. 379 Baduila iuvenis ... asciscitur (*sc. in regnum Gothorum*).

ad militiam: TAC. hist. 3, 50 ad has copias ... optimus quisque adsciti. AMM. 26, 7, 1 ⟨in⟩ insoliti casus ambigua (*sc. ad militiam*) ... adsciscebantur *mercatores.* 27, 8, 3 adscita ... legionum pube. MARC. COM. chron. II p. 92, 14 Theodericus ... adscitis suis ... advenit (p. 96, 24

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sibimet). **3** *inter deos* (*in caelum recipere*): Ov. Pont. 4, 9, 127 superis adscite ... Caesar. SEN. dial. 12, 17, 1 *homines* aut adscitos caelo aut proximos. FRONTO p. 229, 7 N. *Somnum* in deum numerum adsciscit *Iuppiter*. APVL. apol. 22 priusquam in caelum ob virtutes ascitus est *Hercules*. TERT. apol. 11 maiestatis *divinae* ... consortio (*cf.* ALC. AVIT. hom. 7 p. 113, 21 ad divinae familiaritatis notitiam ... adscitus *Iudaeorum populus*). IVL. VAL. 3, 42 convivio caelitum. *de mortua*: CARM. epigr. 666, 4 martiribus adscita cluet. *de Loth*: ENNOD. epist. 1, 5 p. 13, 5 Vind. Abrahae meritis ... sanctorum turbis adsciscitur (adscribitur *Sirm.*). **4** *in familiam*: *adoptione (cf. p. 764, 65 sqq.), necessitudine (hereditate)*: VERG. Aen. 11, 472 qui non acceperit ... Aenean generumque adsciverit urbi. LIV. 21, 2, 4 *Hasdrubal* gener ... adscitus (*sc. ab Hamilcare.* TAC. hist. 1, 59 *cf.* ann. 5, 6. PS. LACT. mort. pers. 9, 1 sibi generum). VAL. MAX. 9, 5 ext. 1 *Alexander* Iovem ... patrem ascivit. SEN. dial. 10, 15, 3 ingeniorum familiae sunt: elige, in quam adsciscí velis. STAT. silv. 1, 1, 23 adscitae munere prolis (*i. adoptione Octavi*). 2, 1, 86 adscita ... pignora (*i. filii adoptivi. cf. p. 767, 3*). TAC. dial. 5 adsciscere necessitudines. ann. 15, 19 fictis adoptionibus ... filios. *nota* ann. 4, 57 Augustus Tiberio Germanicum, sibi Tiberium adscivit. hist. 1, 15 Crassi subolem in penates meos adsciscere. PLIN. paneg. 7 adscivit ... te filium ... princeps. PANEG. 5, 7 quem tibi ... affinitate adsciveras et maiestate sociaveras. CAPITOL. Aur. 3, 1 adscitus iam ⟨in⟩ imperatoriam *domum*. SPART. Ael. 2, 6 *Aelius* ascitus in Heliorum familiam, hoc est, in Hadriani transcriptus. 1, 2 adoptione ... familiae principum adscitus. SPART. Hadr. 4, 10 *Hadrianum* in adoptionem adscitum. CAPITOL. Gord. 29, 1 *Gordianus Philippum* in locum parentis. LACT. inst. 4, 20, 13 nos testamento suo adoptavit *deus* et ... in hereditatem regni caelestis adscivit. AVR. VICT. Caes. 4, 15 *privignum* in liberos. 16, 1 in familiam atque imperium. AVSON. 181, 9 non adscito tibi me (*abl.*) nec sanguine iuncto (*de consocero*). SIDON. epist. 5, 10, 2 hunc ... socer ... ultro in familiam patriciam (*sc. nuptiis filiae*). MODEST. dig. 1, 7, 40, 2 spado adrogando suum heredem sibi adsciscere potest. *adsciscere in nomen, cognomentum*: TAC. ann. 1, 31 in suum (*i. legionum Germanicarum*) cognomentum adsciscí imperatores. 2, 60 *cf.* 11, 11. 3, 30 in nomen. SVET. Galb. 17 *Pisonem* testamento ... in bona et nomen adscitum (Claud. 29 in nomen). AMM. 15, 11, 17 *sub II.* *feminas in matrimonium, concubinatum*: CAPITOL. Aur. 29, 10 concubinam sibi adscivit procuratoris ... filiam. AVR. VICT. orig. 9, 5 Laviniam ... in matrimonium. *cf.* AMM. 23, 6, 76 pro opibus quisque adsciscens matrimonia. OROS. hist. 1, 15, 9 Hippolyten matrimonio. 5, 10, 7 privignam ... coniugem. DRAC. laud. 3, 296 thalamis (*dat.?*) asciscere matres. *nota*: CIC. dom. 92 ego mihi sororem virginem (*sc. Minervam: Clodius Ciceronem fratrem eius se ferre dixerat*) ascisco: tu sororem tuam virginem esse non sisti. **5** *ad singularia vel privata negotia*: CIC. carm. frg. 32, 6 Iovis ... numen Mulcebri adscivit manus (*ad Promethea vinciendum*). Ov. trist. 1, 8, 34 *ego* ascitus *ab amico* ... in genus omne loci (ioci?). TAC. ann. 16, 20 *Silia* ipsi (*Neroni*) ad omnem libidinem adscita (*cf.* 14, 51 Tigellinus ... libidinibus adsumptus). GRATT. cyn. 16 adscivere tuo (*i. Dianae*) comites sub nomine divae gentem (*i. se ipsas*) omnes nemorum. FRONTO p. 121, 8 N. comitem tibi ad impetrandum adsciscí exercitum, sed loquentem exercitum, oratione pugnantem. PLIN. paneg. 28 V milia ingenuorum ... liberalitas principis ... conquisivit, invenit, adscivit *ad congiarium*. AVR. VICT. Caes. 40, 8 *adscito* in consilium *Iovio*. vir. ill. 10, 2 iuvenibus regiis ... comes adscitus *Brutus*. AMM. 15, 5, 8 adscito rationali. 18, 2, 1. 18, 3, 2. 19, 9, 5 *Craugasii uxor* supplicaverat regi, ut ... in potestatem suam iuberet ... maritum adscisci (*i. abeunti adiungi*). 22, 9, 13 *Celsum* adscitum ... in consessum vehiculi Tarsum secum induxit (*cf.* 16, 10, 12 *Constantius* per omne tempus imperii nec in consessum vehiculi quemquam suscepit nec in trabea socium privatum ascivit, *i. lateri suo adiunxit*). 28, 1, 19 ad sacrificandum. 28, 4, 26 periti iuris altrinsecus adsciscuntur (*a litigantibus.* ENNOD. op. 2 p. 58, 34 Vogel). AVG. epist. (*Quodvultdeus*) 221, 4 potui ... mecum imperitorum classes adsciscere (*sc. ad te supplicandum*). civ. 15, 13 p. 82 D. Ptolomaeus eos (*septuaginta*) ad hoc opus asciverat. SVLP. SEV. chron. 2, 2, 1. dial. 2, 5, 10 conloquio ... atque convivio. SIDON. epist. 9, 6, 1 arbitris palam adscitis. 9, 13, 4 *contubernales* undique. ENNOD. op. 1 (p. 212, 36 Vogel) ne ... fieret testis inpudentiae, qui adsciscebatur in adstipulatione victoriae (*sc. Choerilus ab Alexandro*). *in imagine*: SIDON. epist. 8, 16, 2 non hic (*i. in hoc opere*) ego commenticiam Terpsichoren more studii veteris adscivi.

II ***rem***: A *homines adsciscunt* (GLOSS. V 3, 5 *al.* ascivit sibi: adiunxit sibi alienum, quod non habuit): **1** *leges* (*recipere. cf.* scisco): CIC. Balb. 21 innumerabiles ... leges de civili iure sunt latae: quas Latini voluerunt, adsciverunt. 20. leg. 2, 11 ea ... laturos, quibus illi adscitis (illis adscriptis *codd.*) susceptisque honeste ... viverent. COD. Theod. 11, 36, 14 (*a. 361*) ad fucum iniquitatis augendum lex nostri genitoris adscita est. **2** *religionem, cultum, mores*: CIC. Verr. 5, 115 *sacra* ab exteris nationibus adscita atque arcessita. 6, 187 sacra ... a Graecis ascita et accepta. har. 27 ex Phrygia. LIV. 1, 20, 6 neglegendo patrios ritus peregrinosque adsciscendo. *cf. p. 764, 42.* CIC. Brut. 209 hanc consuetudinem lubenter adscivimus

FEST. 289, 13 receptus mos est, quem sua sponte civitas alienum adscivit. *nota*: CIC. leg. 2, 20 alterum *genus sacerdotum* ... interpretetur fatidicorum ... ecfata incognita, quae eorum senatus populusque adsciverit. *cf. p. 765, 41.* **3** *alia commoda* (*sive re ipsa acquiruntur sive praesumptione tantum aliquis vindicat*): CIC. dom. 95 nihil ... dixi sublatius adsciscendae laudis causa potius quam criminis depellendi. 97 mihi ... sapientiam. de orat. 1, 87 *prudentiam* sibi. Brut. 268 sibi omnia, quae clarorum virorum essent. fin. 3, 70 iustitiam ... amicitiam. 3, 17 rerum ... cognitiones. rep. 2, 57 plusculum sibi iuris. fin. 5, 18 voluptatis ... primum appetitum *esse* ... et primam depulsionem doloris: vacuitatem doloris alii censent primum ascitam (*cod. Vratisl.*; ascitum, assertum *rell.*) et primum declinatum dolorem. leg. 1, 31 delectans (*subst.*) ... tamquam salutare aliquid adsciscitur. NEP. Att. 3, 1 *loco ab editoribus damnato*: amitti civitatem ... alia ascita. TAC. ann. 14, 52 eloquentiae laudem uni sibi adsciscere. APVL. flor. p. 91 Oud. si id, quod a me didicisti ..., non tibi adsciveris, sed ... me ... repertorem praedicaris. SER. SAMM. 979, tit. aegris somno asciscendo. AMBR. Cain et Ab. 2, 4, 16 cum ... renuntiatur improbitati, statim adsciscitur virtus. *nota*: DICT. 5, 10 p. 94, 21 convivium ... coeptum in honorem ducum adscitaeque pacis. *ibid.* p. 95, 9 auctorem pacis ... adscitaeque cum Graecis amicitiae. *possessionem, imperium alicuius rei*: CIC. Pis. 50 auderet, quam provinciam P. Lentulus ... deposuisset, ... sibi adsciscere. VATIN. Cic. epist. 5, 10ᵃ, 3 oppida ... sibi (*cf. p. 764, 5*). LIV. 4, 25, 12 *plebem* parto auxilio imperium quoque adscituram. CYPR. GALL. iud. 42 Amalec placidis adscita adiungitur arvis. HEGES. 2, 1, 2 regnum sibi. COD. Theod. 16, 5, 3 (*a. 372*) domus et habitacula ... fisci viribus ... asciscantur (*cf.* 16, 5, 7 pr. *a. 381* totum fisci viribus ... societur). **4** *mala* (*cf.* conscisco): STAT. Theb. 2, 147 *Adrastus* mente ... versat hospitia et quae sint generis adscita repertis fata movet. AMM. 26, 10, 12 imperator ... criminantibus patens et funereas delationes adsciscens. *de morte* (*suicidio*): SCHOL. Germ. Bas. p. 67, 1 Br. *Erigone* sibi laqueo mortem adscivit. HERM. Palat. sim. 10, 4, 3 multi ... vexationem non substinentes, mortem sibi adsciscunt (recensio vulg.: adducunt; διαχειρίζουσιν ἑαυτούς). COD. Iust. 6, 22, 2 (*a. 290*) adscitae mortis obtentu. CORP. XIV 2112, 2, 6 (*Lanuvi*). *aliter*: IREN. 5, 23, 1 cum esca ... mortem adsciverunt *Adam et Eva*. **5** *orationem, nomen, vocabula*: CIC. orat. 25 Caria et ... Mysia ... asciverunt aptum suis auribus opimum ... genus *dicendi*. HOR. epist. 2, 2, 119 *bonus scriptor* adsciscet nova *vocabula rerum*. FRONTO p. 162, 9 N. verbum ... nusquam ⟨eo⟩ sensu usurpatum ⟨neque⟩ probe adscitum. QVINT. inst. 8, 3, 73 id, quod similitudinis gratia adscivimus. 8, 6, 5 recte ... adscita *translatio*. 9, 4, 58. PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 6 tyranni nomen ... sibi (LAMPR. Hel. 1, 5 LACT. inst. 4, 1, 13). LIV. 33, 21, 3 *Attalus* victis ... Gallis ... regium adscivit nomen (LACT. inst. 1, 13, 15 *al.*). 7, 4, 3 cognomen ... Imperiosi ... ab ostentatione saevitiae adscitum. SIL. 1, 155. 14, 36 nomen ab amne. APVL. met. 9, 26 quae ... perdita nuptae dignitate prostitutae sibi nomen adsciverit. SPART. Did. 7, 2 cognomentum (AVR. VICT. Caes. 20, 10). EMPOR. rhet. p. 568, 9 uni maiorum ... idem nomen. **6** *res, quae explicandae sunt* (*inserere, adiungere scriptis*): COLVM. 1 pr. 25 et hanc adscivimus quasi agriculturae partem, cum separata sit ab agricolatione pastoralis scientia. SPART. Carac. 8, 1 scio de Papiniani nece multos ita in litteras rettulisse, ut caedis non adsciverint (adseruerint *Salmas.*, *alii alia*) causam. MACR. somn. 1, 5, 1 cur operi suo (*sc. de rep.*) vel Plato Eris indicium vel Cicero somnium Scipionis adsciverit. *huc possis referre*: CIC. nat. deor. 2, 7 Amphiaraum, Calchantem, Helenum ... augures ne ipsae quidem fabulae adscivissent, si res omnino repudiaret. **7** *dubia, ficta* (*probare, recipere, sibi persuadere*): CIC. ac. 2, 138 ne labar ad opinationem et aliquid adsciscam et conprobem incognitum. 2, 141 tu, cum es commotus, adsciscis (adquiescis *al.*), adsentiris, adprobas. 2, 125 tu ... ista ne asciveris neve fueris commenticiis rebus adsensus. SEN. Phaedr. 202 vana ista demens animus ascivit sibi Venerisque numen finxit. DRAC. carm. min. 9, 195 Priami ... senectus mentibus adsciscat venerandi vota parentis (*i. aspectus senis Priami te, Achilles, admoneat votorum Pelei patris*).
B *res adsciscunt* (*cf. l. 57*): CIC. Tusc. 2, 30 omnia, quae natura aspernetur, in malis esse, quae adsciscat, in bonis. fin. 3, 17 quae prima sunt adscita (asserta *al.*) natura, diligamus. AVG. epist. 140, 53 hic timor castus est: non eum caritas eicit, sed adsciscit. LVCR. 5, 473 *solis lunaeque globos* neque terra sibi adscivit nec maximus aether. AMM. 15, 11, 17 *Rhodanus* Ararim ... suum in nomen adsciscit. *in grammatica*: PRISC. gramm. II 449, 10 hic modus ... vocativum casum adsciscit. III 151, 11. 219, 14. 234, 13 si coniungantur duo verba ... eosdem casus adsciscentia. FRG. Bob. gramm. V 559, 8 *substantiva* cum ... 'er' manente finali 'is' adsciverint syllabam.

structurae v. supra. nota: *adsciscere aliquem alicui loco*: *p. 765, 3. 5 al.* (*personae pro loco*: *p. 765, 2. 8. 9. 25 al.*).

synonyma: accipere, adiungere, (adoptare), approbare, arcessere, assentiri, assumere, conprobare, eligere, recipere, sociare, suscipere, transcribere. *opposita*: aspernari, declinare, depellere, deponere, neglegere, perdere, renuntiare, repudiare, segregare.

part. pro adi. **ascitus**, -a, -um. GLOSS. IV 479, 7 *al.* adscitum: adiunctum, factum. NEP. Att. 4, 1 nativum ... leporem ..., non

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ascitum. Ov. fast. 6, 172 alitur . . . cibis, quibus ante solebat, nec petit ascitas luxuriosa dapes. Cvrt. 10, 3, 13 genitos esse vos mihi, non adscitos milites. *subst.* **adscītus,** -i (*i. filius adoptivus*): Avson. 275, 4 adsciti quantum praemineant genitis. *Hey.*

1. Ascitae, -ārum *m. gens Arabum.* Plin. nat. 6, 176 Ascitae appellati quoniam bubulos utres binos insternentes ponte piraticam exercent. Solin. 56, 8. *v. D. H. Müller, PW. II 1622.* *V.*

2. Ascitae, -ārum *m.,* Ἀσκῖται. *haeretici.* Avg. haer. 62 Ascitae ab utre appellati sunt: ἀσκός enim graece, latine uter dicitur: quem perhibentur inflatum et opertum circuire bacchantes, tanquam ipsi sint euangelici utres novi novo vino repleti. Praedest. haer. 1, 62 (Migne 53, 609). *cf.* Ascodrugitae. *Ihm.*

Ascitel(ēs?), -ī *nom. vir.* Corp. III 2146 (*Spalato*) Onesimus Asciteli vicarius. *cf.* Praxiteles. *V.*

ascitēs, -ae *m.,* ἀσκίτης. Gloss. IV 22, 21 ascites graece, latine aqua plenus. Cael. Avr. chron. 3, 8, 98 aliam enim ὑποσάρκα vocaverunt, aliam asciten. 3, 8, 99 aliam . . . catasarcan, aliam asciten, aliam tympaniten vocaverunt. 3, 8, 101. 102. 105 ascitem . . . sequitur ventris inflatio. 111. 114 intercutes . . . et ascitas iis curandos probant, quae siccare . . . valeant corpus. Oribas. syn. 9, 33 p. 317 differentiae . . . ydropiciae sunt tres: una est qua vocatur ascytes, in qua humor tenuis replet inferiora loca omnia . . . alia est tympanites . . . tertia . . . yposarca dicitur. Gloss. III 600, 6 ascitis tempanitis iposarca. *apud* Cels. III 21 *graece scribitur.* *Ihm.*

ascitria *v.* ascetria. **ascītus** *v. sub* adscisco.

Ascitus, -ī, *cogn. vir. latin. an graec.* (ἀσκητός)? Corp. XII 3024 (*prope Nemausum*) . . . ⟩ Marci | . . . ⟩ Asciti. *Diehl.*

ascius, -a, -um, ἄσκιος. Gloss. (*Scal.*) V 591, 43 ascios exumbres. Plin. nat. 2, 185 Onesicritus . . . scripsit, quibus in locis Indiae umbrae non sint, septentrionem non conspici et ea loca appellari ascia nec horas dinumerari ibi (*cf.* 7, 28 Onesicritus quibus locis Indiae umbrae non sint corpora hominum cubitorum quinum et binarum palmarum exsistere et vivere annos CXXX nec senescere sed ut medio aevo mori). Ambr. hexam. 4, 5, 23 sunt qui per duos totius anni dies sine umbra fuerint in partibus meridianis, eo quod solem habentes super verticem suum undique per circuitum inluminentur, unde et ascii graece dicuntur. *cf. Kauffmann, PW. II 1615—1622.*

ascla *v.* assula.

Ascla, Asclās, Asclāpo *v.* Asclepius.

? **asclatium.** Ps. Soran. Rose, anecd. 2 p. 270 quid est asclatium (ἄπαγμα *Galenus*)? ascella ossis in superficie facta acuta, cum maneat suo loco os. *Ihm.*

Asclēpius, -ī, Ἀσκλήπιος. *ad* -ē- *cf.* Asclepius *sub* Aesculapius. **1** *deus v. sub* Aesculapius. **2** *nom. serv. et cogn. plures in titulis (inde ab initio nostri aevi) quam apud auctores.* *in titulis*: Corp. VI 12499 d. m. Asclepiadis fecerunt Asclepius et Calliope parentes fili(ae ?). 12505 d. m. Asclepio Galeria Hermione coniugi. 25125 Restitutus et Asclepius. 28405 Asclepius et Eutyches *liberti.* 32668 (centuria) Asclepi. XV 7824 (*in fistula*) Asclepius fecit (III 8075, 34 *in latere* Asclepi). III 2146 (*cf.* 8598, *Salonis*) Onesimus Asclepi vicarius. tab. cer. 10 Memmio Asclepi *et* ⟨M⟩emmius Asclepi. III 14216[13] d. m. Asclepiae Chronae . . . Asclepius Asclepiadis patron. coniug. b. m. p. Corp. XII 936 (*christ., Arelate, a. 530*) Petrus filius conda Asclipi. Corp. VI 7949 (*e columb.*) Antonius Asclepius. 14679 M. Certius Asclepius. 24597 ⟨P.⟩ Pomponius Asclepius Petroniae Veneriae fil. bene merenti. 26548 Signius Asclepius. 27132[a] P. Teius Asclepius *pater videtur esse* Teiae Asclepiodote. 27969 dis manibus L. Valerio Clado et Asclepio Gavenia Thetis fratribus carissim⟨is⟩. 28959 M. Vinicius Asclepius. XIV 256, 178 (*collega corporis fabrum navalium Ostiensis*) ϑ Decius Asclepius. 604 (*Ostiae*) L. Arrius Asclepius (605 *ubi* Arius. 607. *cf.* 606). 614 (*ibid.*) L. Arruntio Asclepio. 3334 (*Praeneste*) T. Flavius Asclepius. IX 338, 4, 32 (*Canusii, a. 223*) T. Pompeius Asclepius. 4725 (*Reate*) T. Iulius Asclepius (*sic ectypum*) et Iulia Hecate Iulio Victori filio incomparabili. X 2405 (*Puteolis*) Cl. Asclepio. 2500 (*ibid.*) M. Helvius Asclepius sibi et Iuliae Ephesiae suae coniugi. *postea adiecta*: L. Iulio Atemidoro pa. suo. XI 736 (*in fistulis Bononiensibus*) L. Public. Asclepio vilico. XIII 7281 (*a. 236, in castello Mattiacorum*) Attonius Asclepius. III 1324 (*Ampeli*). 8752 (*Salonis, fort. christ.*) Vlpius Asclepius. 9301 (*ibid.*) T. Publicio Asclepio coiugí. *nota*: Corp. III 1079 (*Apuli*) I. o. m. Iunoni Minervae et Aesculapio domino Septim(ius) Ascl(epius ?) Hermes libertus numinis Aesculapi . . . v(oto) p(osuit). *apud auctores*: Cod. Iust. 9, 1, 13 impp. Diocletianus et Maximianus AA. et CC. ad Asclepium (*a. 294*). Gennad. vir. ill. 74 Asclepius Afer . . . episcopus scripsit adversum Arianos et modo adversum Donatistas scribere dicitur. Leo M. epist. 40 *episcopus Gallicus* (66. 99, 5). Conc. Regense a. 439 (Mansi V 1196[a]) *episcopus.* Aurel. a. 533 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 65, 13 Asclepius presbiter *Pictaviensis.* Greg. Tvr. Franc. 6, 19 Asclipius ex duce. **3** *fluvius*: Itin. Anton. Plac. rec. A 2 *prope Sidona* currit fluvius Asclipius. **4** *collyrium*: Cels. 6, 6, 32 collyrium, quod Ἀσκληπιός nominatur (6, 6, 25). **Asclēpia,** -ae, Ἀσκληπία. *cogn. mul.* Corp. VI 11867 Asclepiae cons. suae. 12292 ϑ Auraria Asclepia. 20380 Iuliae Asclepiae. 26434 Serviliae (mulieris) l. Asclepiae. X 2367 (*Puteolis*) Gessiae Asclepiae. *cf.* 6054 (*Minturnis*), *nisi est* Asclepia⟨?. V 119 (*Polae*) dís m. Asclepia Antís(ti) ser(va). VIII 3818 (*Lambaesi*) Iuliae Sclepiae. 17431 (*Hippone regio*) Vivatiae Asclepiae iuniori filie dulcissime. XIII 1139 (*apud Pictones*) Cavarie Assclepi(ae) pate⟨r⟩ne sue. *hoc nomen cave confundas cum masculino quod est* Ἀσκληπιᾶς. *appono exemplum, in quo de genere diiudicare non licet*: Corp. VI 12496 d. m. Asclepiae fil. Asclepiades pater et Hermogeni(s) fratris uxo(r) fecit. *quin etiam de genet. nominis* Ἀσκληπιάς *cogitari potest. cf. l. 25.*

Asclēpion *n. Theophr. hist. plant. 9, 11, 2* ἀσκληπίειον. *remedium.* Plin. nat. 25, 30 panaces . . . dis inventoribus adscriptum. unum quippe Asclepion cognominatur, a quo is filiam Panaciam appellavit (nat. ind. 25, 11 panaces Asclepion). Ps. Apvl. herb. 95 inula. 122 origanon. **Asclēpias,** -adis, *f.* Ἀσκληπιάς. **1** *herba*: Plin. nat. 27, 35 (ind. 27, 18). Ps. Apvl. herb. 15 dracontea . . . aliis asclepias (Gloss. III 550, 57). Diosc. herb. 3, 102 de asclepiada. asclepias *eqs.* *cf. Wagler, PW. II 1635.* **2** *cogn. mul.* *nom.*: Corp. VI 17200 d. m. Ephesiae fil. et Ephesio Sosia Asclepias et Q. Sosius Abascantio f. 21476 Lollia C. l. Asclepias. 24525 (*lib. reipubl. aetat.*) Pompeia Asclepias. 28167 Valeria Asclepias. XIV 826 (*Ostiae*) Cl. Asclepias. X 6700 (*Antii*) Aemilia Asclepias f. Asclepiadi fil(iae). *an* fil(io)? VIII 14639 (*Simitthu*) Hostilia Asclepias. 20176 (*Cuiculi*) Memmia Asclepias. XII 4060 (*prope Nemausum*) Apicia Asclepias lib. *gen.*: Corp. XI 3292 (*Vicarello*) mem. Furiae Asclepiadis. III 14216[13] d. m. Asclepiae Chronae . . . Asclepius Asclepiadis patron. coniug. b. m. p. *dat.*: Corp. VI 8455 Calviae Asclepiadi. 9425. 12502 d. m. Asclepiadi Eutyches coniux bene merenti. 12503 . . . ⟩liae Asclepiadi. 15362 Claudiae Asclepiadi. *cf.* XIV 619 (*Ostiae*). *nota dat. (an gen.?)* Corp. VI 7346 (*e columb.*) ⟨Vo⟩lus⟨iae⟩ Asclepiade L. Volusius Faustus matrí suae. *an nom. statuendus est* **Asclēpiadē (-a)**? *deriv. latin.* **Asclēpiānus,** -ī *cogn. vir., unde formatum est cogn. latin. puellae* **Asclēpiānilla,** -ae. Corp. VIII 1181 (*Vtikae*) L. Accio Iuliano Asclepiano c. v. cos. cur. reip. Vtik. . . . Acciae Asclepianillae Castoreae c. p. *filiae.* **Asclēpiacus,** -ī, Ἀσκληπιακός. *nom. serv. et cogn.* Corp. VI 12497 d. m. Asclepiaci. 10958 P. Aelius Asclepiacus Aug. lib. 14266 d. m. L. Calventio Asclepiaco Calventia Felicitas patrono b. m. X 5206 (*Casini*) Victoricus Asclepiacus filius Asclepiaci et Saturninus *eqs.* **Asclēpiadēs,** -is (-ae), Ἀσκληπιάδης. *ad orthographiam*: Corp. XI 3943 Asclaepiades. *cf. l. 80 sq.* X 1587 (*Puteolis*) Ascelapiades. *cf. ibid.* Matri Magenae *et Graecorum* Ἀσκαλαπιόδονρος. *Fick-Bechtel, griech. Personennam.*[2] *75.* *in codd. raro legitur* Asclipiades, *velut* Avell. p. 446, 5 *et* 792, 10. *ad prosodiam*: Prvd. perist. 10, 42 *et* 392 Asclēpiădes. *ad declinationem*: *gen.* -is. *dat.* -i. *nota*: Cod. Iust. 6, 24, 10 (*a. 294*) Asclepiadae (*saepius* -i: 4, 26, 5 *et* 4, 31, 2 *a. 223.* 4, 6, 2 *a. 227.* 5, 43, 5 *a. 233.* 7, 57, 4 *a. 239.* 8, 25, 5 *a. 241.* 5, 46, 2 *a. 246*). Corp. VI 34529 d. m. Asclepiade fecit P. Aelius Asclepiades et Aelia Asclepiodote *parenti suo.* XIV 1136 (*Ostiae*) Tib. Iulio Asclepiade. III 1471 (*Sarmizegetusae*) Septimio Asclepiade Aug. col. liberto. *contra* Asclepiadi: Corp. VI 8895 *cf. p. 769, 39.* 17913 M. Cusinio M. l. Asclepiadi. XI 1892 (*Arretii*) d. m. Q. Tel(lio) Asclepiadi filio . . . Tellia Hygia et Tel. Saturninus b. m. 6404 (*Pisauri*) d. m. Asclepiadi Hermophilus et Heliodorus fratri bene merenti. III 456 (*Chii*) Ti. Claudio Aug. l. Asclepiadi. 7388 (*in Thracia*) P. Aelio Asclepiadi. 8180 (*in Moesia sup.*) Aur(elio) Asc⟨l⟩epiadi. *genetivi et dativi formae in -is et -i cum consonent cum gen. et dat. nominis* Asclepias, *nonnumquam nominativus dubius manet*: Corp. VI 12499. IX 5760 (*Ricinae*). X 6700 (*Antii*). *acc.* Asclepiadem: Cic. Tusc. 5, 113 Hier. vir. ill. 80 Avell. p. 446, 5. 792, 10. 797, 31 Leo M. epist. 80, 1. Corp. III 3953 (*Sisciae*) per Asclepiadem ark. stat. Sisc. Asclepiaden: Scrib. Larg. 75 Plin. nat. 26, 16 Tert. nat. 2, 14 anim. 15. *abl.* -e *saepius.* *nom. serv. et cogn.* **1** *apud auctores Graeci multi, clari poeta Samius a quo appellatum est* asclepiadeon metron (Atil. Fortvn. gramm. VI 295, 19), *medicus Prusiensis*: Cic. de orat. 1, 62 is quo nos medico amicoque usi sumus, cum eloquentia vincebat ceteros medicos, in eo ipso, quod ornate dicebat, medicinae facultate utebatur, non eloquentiae. *cf.* Plin. nat. 26, 12. Cels. *saepe.* Sen. epist. 95, 9 *secta* Asclepiadis (Plin. nat. 7, 124). Scrib. Larg. praef. p. 3, 18 maximus auctor medicinae (p. 3, 21). 84. Plin. nat. 7, 124 Prusiensi. 14, 76 Asclepiadis scholae. *sim.* 20, 42. 22, 128. 23, 31 unum de dando eo *vino* volumen Asclepiades condidit, ab eo cognominatis, qui postea uno de volumine illo disseruere innumera. *saepius.* nat. ind. 7. 11. 14 *sq.* 20 *sq.* 23—27 *ex auctoribus.* Apvl. flor. p. 92 Oud. inter praecipuos medicorum. p. 96 Cens. nat. 12, 4 Tert. anim. 15 *et* 25 *et* 38 Chalc. comm. 215 Cael. Avr. *saepe* Vindic. med. 1 Macr. somn. 1, 14, 19 Mart. Cap. 9, 926. *idem appellatur* Asclepias Rvfin. recogn. 8, 15. *huc traxit Goetz* Gloss. V 422, 49 Adepiades proprium viri. *cf. M. Wellmann, PW. II 1632, 39. eadem ex urbe orti, eiusdem fortasse familiae* Plin. epist. 10, 81, 1 magistratus *Prusae ad Olympum.* Corp. XI 3943 (*Capenae*) C. Calpurnius Asclaepiades Prusa ad Olympum medicus *natus a. 87.* *alii*: Corp. I 203 *a. u. c. 676 Clazomenius.* Cic. Tusc. 5, 113 Eretricus *philosophus.* Flacc. 34—38 *Acmonensis* (Schol. Bob. p. 238. 239). Plin. nat. ind. 7 τραγῳδούμενα *scripsit* (Hyg. astr. 2, 21 Prob. Verg.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

georg. 2, 84. 3, 267 MYTHOGR. 1, 121). SVET. Aug. 94 in Asclepiadis Mendetis Theologumenon libris. TERT. nat. 2, 14 Cynicum. *ab hoc diversus alter* SYMM. epist. 5, 31 AMM. 22, 13, 3. CAEL. AVR. acut. 3, 5, 55 *Titiensis.* HIER. Iov. 2, 14 Cyprius. PRVD. perist. 10, 41 praefectus (10, 392). MACR. sat. 5, 21, 5 *sq. grammaticus. varii* COD. Iust. 4, 2, 2 (*a. 214*). 4, 6, 2 (*a. 227*). 4, 26, 5 (*a. 223*) *al.* MACER dig. 49, 14, 34. *christiani*: LACT. inst. 7, 4, 17 Asclepiades noster de providentia summi dei disserens (HIER. vir. ill. 80). HIER. chron. a. Abr. 2227 Antiochiae nonus episcopus (PROSP. chron. I p. 435, 770). vir. ill. 38 confessoris. AVELL. p. 212, 15 episcopi Trallensis (218, 16). COD. Theod. 9, 40, 24 (*a. 419*) Chersonesitanae civitatis episcopi. CONC. Ephes. a. 431 (Mansi V 616^{f}) episcopus Trapezopolitarum. LEO M. epist. 80, 1 *diaconus* (AVELL. p. 446, 5 *al.*). CASSIOD. hist. 7, 10 *Arianus.* 12, 2 Novatianorum *episcopus. alii.* 2 *in titulis multi, imprimis Romani et Ostienses, ex quibus praeter eos, quos supra memoravi, paucos huc appono*: CORP. VI 12496 *cf. sub* Asclepia *muliere p. 768, 7.* 19262 C. Helvius Hermes patronus. Asclepiades lib. fecit. Apronia Restituta coniunx Asclepia(dis). XIV 476 (*Ostiae*) Asclepiades Simonis f. Cnidius. CORP. VI 23137 (*lib. reipubl. aet.*) C. Numitorius Asclepiades. XIV 1387 (*Ostiae, eiusdem aet.*) v. C. Naevi(us) C. C. l. Asclepiades. *cf.* X 8042, 80 (*in tegulis*) *et* 3391 (*Miseni*) *et* XIV 246 (*Ostiae, a. 140*), 4, 30. VI 10221 M. Baebius Asclepiades Iustinus, . . . Asclepiades Iustina parentes. XIV 32 (*Ostiae*) A. Ostiensis Asclepiades aeditus Capitoli (255, 1, 5. 255, 2, 34. 2002). 255 (*ibid.*) 1, 27 Plutius Asclepiades. 251 (*ibid. a. 192*), 4, 12 P. Aelius Asclepiad. *cf.* X 1769 (*Puteolis*) nati(one) ⟨C⟩il(ix). V suppl. ital. 870 (*Ticini*). XIV 256 (*Ostiae*) 65 Flavius Asclepiades (230). *cf.* III 6982 (*in Paphlagonia*). XIV 1771 (*Ostiae*) ⟨I⟩ul. Asclepiades. *cf.* X 3502 (*Miseni*). XII 1634. 1683. III 3241 (*Sirmii*). CORP. VI 32640, 42 *?* A⟩urel. M. f. Aul(*?*) Asclepiades Foen( ). 33968 a 7. 34276. 34675. IX 4957 (*Curibus, a. 147*) Q. Veranius Asclepiades *sevir Augustalis.* X 8042, 76 (*in tegulis*). 3644 (*Miseni*). V 3940 (*apud Arusnates*) P. Numitorius P. l. Asclepiades (sex)vir medicus ocular(ius) (V suppl. ital. 626 *Veronae*). 4612 (*Brixiae*). VIII 2912 (*Lambaesi*) L. Furnasi⟨dius⟩ Asclepiades arm. cus. 9326 (*Caesareae*) deo Manudraconis M. Iunius Asclepiades (9399). 7307 (*Cirtae*). 19085 (*in Numidia*). II 5692 (*in conventu Asturum*). III 2316 (*Salonis*). 5524 (*in Norico*). 8722 (*Salonis*). 14149 (*in Arabia, a. 292/305*) Aurelius Asclepiades praeses provinciae Arabiae. *nota agnomen*: CORP. VI 8895 L. Arruntio Semproniano Asclepiadi imp. Domitiani medico t. f. i. **Asclēpidēs**, -is, *quasi* Ἀσκληπίδης, *nisi errore scriptum pro* Asclepiades. CORP. III 14402^{c} (*in Lydia*) Claudii⟨s⟩ Asclepide et Artemone. *adi.* **asclēpiadēus (-īus)**, -a, -um, Ἀσκληπιάδειος. CORP. XII 1804 asclepiadio. SERV. gramm. IV 465, 13 de asclepiadeio (*scil. metro*). asclepiadeium *eqs.* ATIL. FORTVNAT. gramm. VI 295, 19 asclepiadeon (p. 296, 9 GRAMM. VI 305, 4. 306, 4 *sq.*). 1 *pertinens ad poetam Samium*: DIOM. gramm. I 501, 25 alia *metra nominantur* ab iis qui frequentes in illis fuerunt, ut sunt aristophania . . . asclepiadia (ATIL. FORTVNAT. gramm. VI 283, 9. 295, 19. ISID. orig. 1, 38, 8 *ubi* asclepidia *et* Asclepidius). *cf.* asclepiadicus. 508, 5 de asclepiadeo (*scil. metro*). asclepiadeum ab auctore dictum. 501, 7 asclepiadium *metrum.* 509, 36 in asclepiadeo *scil. metro* (510, 13. 519, 25 MAR. VICTOR. gramm. VI 167, 26. 172, 2). 518, 32 prima ode *Horati* metrum asclepiadeum habet (521, 18. 22. 524, 11 MAR. VICTOR. gramm. VI 109, 2. 147, 5. 163, 18 SACERD. *ibid.* p. 537, 12. 538, 2. 539, 4 FRG. Bob. *ibid.* p. 629, 11). PRISC. gramm. III 459, 11 choriambicum asclepiadeum *versus genus* (SACERD. gramm. VI 536, 23). 461, 13 de asclepiadeo ac sapphico hendecasyllabo. MAR. VICTOR. gramm. VI 161, 3 metro asclepiadeo duodecasyllabo (ATIL. FORTVNAT. *ibid.* p. 296, 9 GRAMM. VI 305, 4). MALL. THEOD. gramm. VI 590, 10 metrum dactylicum asclepiadium. GRAMM. VI 306, 3 'sic te diva potens Cypri' glyconion octosyllabon et genere asclepiadeon est. GRAMM. suppl. praef. p. XLIV 6 asclepiadeum pentametrum. DIOM. gramm. I 519, 35 asclepiadeis *versibus* (36. 520, 8 MAR. VICTOR. gramm. VI 164, 28. 165, 7 ATIL. FORTVNAT. *ibid.* p. 299, 22). SERV. gramm. IV 468, 16 versus, qui asclepiadeus dicitur. *nota subst.*: SIDON. epist. 9, 13, 2 Horatiana incude formatos asclepiadeos. 2 *pertinens ad medicum Prusiensem*: CORP. XII 1804 (*prope Viennam*) M. Apronio Eutropo medico asclepiadio IIIII vir(o) Aug. MARC. med. 27, 32 trochiscus asclepiadeus praestantissimus. 3 *adde* GLOSS. III 633, 17—20 ameus as lepadias (*i.* homoeas asclepiadias*?*), Itali dracontea, alii auricula asinina. *cf.* Asclepias *herba.* *adi.* **asclēpiadicus**, -a, -um, *quasi* ἀσκληπιαδικός. MAR. VICTOR. gramm. VI 51, 1 alia *metra appellata* ab his, qui crebrius usurpaverunt, ut sapphicum, ascelepiadicum. *cf.* asclepiadeus *l. 46.* **Asclēpidius**, -ī *et adi.* **asclēpidius**, -a, -um *v. sub* asclepiadeus *l. 49.* **Asclēpiodōrus**, -ī, Ἀσκληπιόδωρος. *nom. serv. et cogn. lib.* 1 CVRT. 7, 10, 12 totidem ex Syria Asclepiodorum sequebantur (8, 6, 9). ITIN. Alex. 41. 2 *pictor*: PLIN. nat. 35, 107 eadem aetate fuit Asclepiodorus, quem in symmetria mirabatur Apelles (35, 80 nat. ind. auctorum 35). *num idem qui statuarius* PLIN. nat. 34, 86 *? cf. Rossbach, PW. II 1636, 12.* 3 *in titulis*: CORP. VI 22046 Q. Marcio Asclepiodoro Q. Marcius Diocles pater (22079). VIII 18065 (*a. 162, in castris Lambaesitanis*) e 20 Cordius Asclepiodorus. XII 1636 Iuliae Eutychiae C. Venates Asclepiodorus uxori incomparabili. III 6581 (*Alexandreae, a. 199*), 2, 11 Asclepiodorus qui et CϽE///. 12225 (*Nicaeae*) ⟨Asclepi⟩odore ⟨amice c⟩are salve. ⟨Ἀσκλη⟩πιόδωρε ⟨φίλε⟩ χαῖρε. **Asclēpiodōra**, -ae, Ἀσκληπιοδώρα. *cogn. mul.* CORP. V 136 (*Polae*) M. Barbius Soter Barbiae Asclepiodorae filiae pientissimae. **Asclēpiodotus**, -ī, Ἀσκληπιόδοτος. *nom. graecum et cogn. non solum codd.* (*velut* COD. Theod. 1, 35, 3. 2, 1, 12 *al.* GREG. M. *et* CONC. *l. 35 sqq.*) *sed etiam tituli* (CORP. V 6397 *et* XI 1731 *a. 423*) A s c l i p - *exhibent. nota* CORP. III 11677 (*Atrante*) Aurel. A s c l e p i i o d o t u s. HIER. chron. a. Abr. 2316 Asclepidotum *B.* *Graeci varii, celeberrimi consules a. 292 et 423.* 1 LIV. 42, 51, 7 et armatorum duo milia Gallorum erant, praefecto Asclepiodoto ab Heraclea ex Sintis (44, 2, 10. 44, 7, 8). SEN. nat. 2, 26, 6 auditor Posidonii (2, 30, 1. 5, 15, 1. 6, 17, 3. 6, 22, 2). *cf. K. K. Müller, PW. II 1637, 10.* TAC. ann. 16, 33 Cassii Asclepiodoti, qui magnitudine opum praecipuus inter Bithynos labentem non deseruit. FRONTO p. 111, 16. 20. p. 137, 19. p. 138, 1 N. TERT. apol. 23 ipse iste Aesculapius, medicinarum demonstrator, aliam diem morituris Socordio et Tenatio et Asclepiodoto sumministraturi (Scordii et Thonatii *vel* Mithridatii et Asclepiodoti sumministrator *Hettner*). COD. Iust. 5, 53, 1 (*a. 205*) impp. Severus et Antoninus AA. Asclepiodoto. INSCR. christ. Rossi I 14 Hannibaliano et Asclepiodoto coss *a. 292* (COD. Iust. 1, 23, 3. 7, 35, 4. 9, 2, 11. 10, 10, 1 CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 66, 292 PROSP. *ibid.* p. 445, 946 CONS. Const. *ibid.* p. 230, 292 Ital. *ibid.* p. 290, 292). HIER. chron. a. Abr. 2316 per Asclepiodotum praefectum praetorio Brittaniae (BEDA chron. III p. 294, 401. EVTR. 9, 22, 2 AVR. VICT. Caes. 39, 42 OROS. hist. 7, 25, 5). *idem memoratur*: VOPISC. Prob. 22, 3 Aurel. 44, 2. COD. Iust. 5, 30, 2 *et* 5, 31, 9 *et* 5, 70, 4 *a. 293.* 8, 17, 9 *a. 294.* AMM. 15, 6, 4 *comes.* INSCR. christ. Rossi I 637 Mariniano et Asclepiodoto vv. cc. conss. *a. 423* (XI 1731 *Florentiae.* V 1623 *Aquileiae.* 6397 *Laude.* III 3104 *in Dalmatia.* 14303^{1} *Salonis.* COD. Theod. 1, 6, 11. 1, 35, 3. 2, 1, 12 *saepius.* Iust. 1, 2, 7. 1, 9, 16. 1, 11, 6. 1, 51, 8. 3, 21, 2 *saepius* MARC. COM. chron. II p. 75, 17, 423 PROSP. chron. I p. 470, 1279 CONS. Const. *ibid.* p. 246, 423). *idem* COD. Theod. 2, 12, 7 (*a. 424*) p(rae)f(ectus) p(raetorio). *saepius. sim.* COD. Iust. 6, 13, 2 pp. (6, 36, 8. 7, 39, 3). CONC. Valent. a. 585 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 162, 23 per virum illustrem A s c l i p i o d e t u m referendarium. *idem* GREG. M. epist. 9, 225 (*a. 599*) Gregorius A s c l i p i o d o t o Galliis. 11, 43 (*a. 601*) patricio Gallorum. 2 *multi in titulis*: CORP. VI 647 *bis* Asclepiodotus (XIV 2633 *Tusculi*). XI 2969 (*Tuscanae*) Asclepiodotus et Filumene filis Victorino et Victori. CORP. VI 1056 (*a. 205*), 2, 104 Aemili Asclepiodote (*miles coh. I vig.*). 8429 T. Aelio Asclepiodoto. 13028 M. Aur. Asclepiodotus Augg. lib. et Aelia Higia mater. 25044 M. Aurelius Aug. lib. Asclepiodotus. 27443 d. m. T. Tinucio T. f. Asclepiodoto . . . T. Tinucius Protoctetus et Tinucia Asclepiodote parentes. XIV 160 (*Ostiae*) M. Octavio Asclepiodot(o) *e collegio fabrorum tignuariorum Ostiensium.* 256 (*Ostiae, e colleg. fabr. nav.*) 279 Senpronius Asclepiodotus. 1567 (*Ostiae*) d. m. M. Salinatori Martiali patrono bene merenti M. Salinator Asclepiodotus et M. Salinator Eutyches. IX 1939 (*Beneventi*) C. Pullidius Asclepiodotus. II 5850 (*in conventu Caesaraugustano*) Claudi⟨o Ascle⟩p⟨i⟩odot⟨o ann.⟩ XXXX Fa⟨bricia⟩ Dion⟨ysia⟩ marit⟨o⟩. XII 133 (*in Alpibus Poeninis, a. 377, christ.*) Pontius Asclepiodotus v. p. p(raeses). 834 (*Arelate*) pax tecum Iulia Victoria M. Aur. Asclepiodoto coniug. incomparabili (*cf.* III 9413 *Salonis*). 2013 (*Viennae*) P. Seius Asclepiodotus. XIII 2602 (*Matiscone*) Pisonius Asclepiodotus ungentarius (sex)vir Aug. III 5119 (*Atrante in Norico*) Hecate Augustae Aurelii Asclepiodotus et Lucius (11677). *adde* VI 32536, 10, 39 (*a. 209*) L. Sep⟨ti⟩m. Asclepiod(otus) Nicom(edia). *cf. sub* Asclepiodote *l. 78.* **Asclēpiodotē (-a)**, -ēs *et* -ēnis (-ae), Ἀσκληπιοδότη. *nom. et cogn. mul.* 1 *duae (vel tres) memorantur* COD. Iust. 6, 36, 2 (*a. 244*) imp. Philippus A. et Philippus C. Asclepiodotae. COD. Iust. 4, 12, 1 (*a. 287*) imp. Diocletianus et Maximianus AA. Asclepiodotae (6, 58, 3 *a. 290*). 2 *satis multae in titulis, in quibus declin. graeca omnino praevalet. ad orthographiam*: CORP. VI 12504 *?* Flavia⟩e A s c l e p i o d o t e. 22406 Mennoniae A s c l e p e d o t e n i. 1847 (*cf.* add. p. 3225, *saec. III in.*) . . .⟩ae A s c i p i o d o t e. 21315 d. m. Licinia A s c l e p i o t e n i s (*serva?*). XIV 836 (*Ostiae, descr. Dessau*) Claudia A s r e p o d o t e. *nota* CORP. XI 78 (*Ravennae* = V 2833) A s c l e p i o d o t i e *nomin. coniux* mil. an. XXV (triere) Aesculapio. CORP. VI 14441 Iulia Asclepiodote. 27443 *cf. sub* Asclepiodotus *l. 43 sqq.* 34529 *cf. sub* Asclepiades *p. 768, 46.* XIV 1059 (*Ostiae*) Floria Asclepiodote *soror Glycerae* (1060 *mater Bincenti*). 1226 (*ibid.*) Larcia Asclepiodote. 1294 (*ibid.*) Porcia Asclepiodo⟨te⟩. 648 *vide* Asclepiodotianus. III 870 (*Napocae in Dacia, a. 235*) 7. CORP. VI 7951 (*e columb.*) d. m. s. Asclepiodote . . . Niceta pater. 17581 d. m. Fabiae Asclepiodote Fabia Helpis sorori b. m. fec. 27132^{a} *cf. sub* Asclepius *p. 767, 57.* X 1970 (*Puteolis*) d. m. Asclepiodote Cymodori filiae Nicomedisse. *adde l. 58.* **Asclēpiodotē** *cf. l. 68.* *deriv. lat.* **Asclēpiodotiānus**, -ī *cogn. vir.* CORP. XIV 648 (*Ostiae*) d. m. Aur. Asclepiodotianus fu⟨. . .⟩ Bictoria Asclepiodote vi⟨. . .⟩ et Aur. Asclepiodotiano filio dulcissimo . . . et Aur. As⟨clepiodotia*?*⟩no filio s⟨. . . . IX 338 (*a. 223, Canusii*) 3, 22 L. Ceius Asclepiodotianus *quaestoricius.* **Asclēpio (-ōn)**, -ōnis, Ἀσκληπίων. *nom. graec.* COD. Iust. 5, 62, 25 (*a. 499*) Iohanne et Asclepione coss *Hal. alterum nomen cum*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

desit in fastis, non immerito etiam hoc loco videntur delevisse editores. **Asclāpo,** -ōnis, *Ἀσκλάπων*, **Asclepōn,** -ontis, *Ἀσκλήπων. nom. serv.* CIC. epist. 13, 20 Asclapone Patrensi, medico, utor familiariter. 16, 9, 2 Asclapo medicus. CORP. VI 8025 (*e columb.*) C. Iulius Asclaponis f. Cor. Attalus. CORP. XIV 2319 (*in agro Albano* = VI 12506) d. m. Ascleponti alumno Vrbanus et Soteris b. m. f.

Asclēpiās (-a), -ae, *Ἀσκληπιᾶς. nom. serv. et cogn.* 1 *philosophus, idem qui ceterum* Asclepiades *appellatur. v. sub* Asclepiades *p. 768, 77.* 2 *in titulis*: CORP. X 6471 (*Setiae*) G. Licinius Ascle⟨pi⟩as medicus. VI 32624 a 4 ...⟩ Asclepia Calati(ā), *nisi compendium est pro* Asclepia(des). *cf. ibid.* a 2 Cornelia(nus). *haud magis certum est* XIV 2475 (*Castrimoenii*) *?* re⟩llius L. l. Alexa Asclepia. **Asclēpās** (-a), -ae, *Ἀσκληπᾶς. nom. serv.* CORP. IV suppl. 13 pag. 3, 9 (*a. 55*) Asclepa. PATR. Nicaen. 3, 37 Asclepas Gazae *episcopus* (*idem* Asclepius: 1, 37. 2, 37. 4, 34). *eiusdem episcopi nominis eadem variatio redit* HIL. op. hist. frg. 3, 9 Asclepas (2, 2 *et* 3, 13 -am). *contra* 2, 6 Asclepius (2, 4. 2, 13). *semper recte* CASSIOD. hist. 4, 24 Asclepas. 4, 15 Asclepam (4, 24 *saepius*). 4, 30 Asclepae. 4, 24 Asclepa Gazaeo. *ibid. abl.* Asclepa. **Asclēpa,** -ae, *quasi Ἀσκλήπη, quod non traditur ab Ἄσκληπος. cogn. mul.* CORP. VIII 7219 (*cf.* 19453^a, *Cirtae*) d. m. Asclepae matri carissimai Zaplutius posuit. **Asclās, Ascla, Ascula,** -ae, *Ἀσκλᾶς. contulerunt Fick-Bechtel, griech. Personennam.*^{2} *75 Ἀσκλᾶς καὶ Ἀσκληπᾶ⟨ς⟩ οἱ Ἀσκληπᾶ. nomen servorum libertorumve.* CIC. Cluent. 176 de Ascla ... servo *Sassiae.* *satis multi in titulis*: CORP. VI 32294 ⟨*?* Abuc⟩cius Asclas lictor III ⟨decuriar⟩um. CORP. VI 5965 (*e columb.*) Ascla Minicia (*sic, fortasse legendum* Minuciae) ser(vus). 6305 (*e columb.*) Ascla lecticar(ius). 8046 (*e columb.*) M. Safinius Ascla (Gaiae libertus). 9870 L. Salluius L. ⟨l.⟩ Teuda sacari L. Salluius L. l. Ascla L. Salluius L. f. Catta. 14435 C. Carrinas C. l. Ascla. 15702 Q. Clodius Q. l. Ascla. 18957 L. Gelli L. l. Asclae ////. X 1985 (*Puteolis*) Pannycis, Asclae Syri Caesarie(n)s(is) filia. 2107 (*ibid.*) Ascla Serapis, Ammia Heliodoru Sidonie. 2162 (*ibid.*) T. Barbius T. l. Ascla. 2326 (*ibid.*) L. Cornélius Ascla Valeriae Isidorae matri piae. V 3257 (*Veronae, a. u. 753*) Blandus C. Afini Asclae ser(vus). VIII 2554 (*in castris Lambaesitanis*) b 17 M. Vlpius Ascla. XIII 10010, 177 (*in vasculo Gallico*) Ascla. CORP. VI 8003 (*e columb.*) C. Scirtius Ascula. XIV 2531 (*in agro Tusculano*) ...⟩ Ascula. V 4194 (*inter Cremonam et Brixiam*) Ascula publicus. *idem potius nomen quam male sculptum pro* Asteas CORP. VI 647 *in secunda decuria* A s t l a s.

Ascletariōn (-o), -ōnis. SVET. Dom. 15 nulla ... re perinde commotus est, quam responso casuque Ascletarionis mathematici. *ad rem cf.* CASS. DIO 67, 16, 3. *Boissevain adnotat nomen nusquam addi nisi in Excerptis anonymi Byzantini ex cod. Paris. suppl. Gr.* 607^a (*ed. Treu, Ohlau 1880*) *Ἀσκλήπιος, Kumanudis igitur coniecturam* Asclepariōnis *probandam esse.*

insula **Ascliae** *in sinu Persico* PLIN. nat. 6, 148. *Tomaschek, PW. II 1524 contulit* Aspiate.

Asclō, Asclōpicēnō *v.* Asculum.

asclōsus *v.* assulosus.

Ascodrugītae, -ārum, *haeretici.* FILASTR. 75 Ascodrugitae in Galatia, qui utrem inflantes ponunt et cooperiunt in sua ecclesia et circumeunt eum insanientes potius et bacchantes. COD. Theod. 16, 5, 65 (*a. 428*) Ascodrogitae. *cf.* 16, 5, 10 (*a. 383*) Tascodrogitae (COD. Iust. 1, 5, 5 praef.). NOV. Theod. 3, 9 (*a. 438*) A s c o d r o g o s. COD. Iust. 1, 5, 21, 1 A s c o d r u g i s *R, alii* Tascodrogis *ἀσκοδρoῦγοι Τασκοδρουγίταις.* HIER. in Gal. 2, 3 (Migne 26, 356^d) A s c o d r o b o s et Artotyritas. *cf.* Ascitae *2.* *Diehl.*

ascogefrus, -ī *m. ab ἀσκός et γέφυρα.* ANON. de mach. bell. 16 *tit. imaginis*: ascogefrus. *tit. capituli*: expositio ascogefri. *sequitur descriptio*: ... vitulinis pellibus arabica arte molitis ... diligenter sutis fiunt utres in magnitudinem trium et semis pedum, ita ut cum idem utres spiritu inflati tumuerint, non extollant uterum, sed aequalitate quadam plenitudo ipsa utrium spatia plana perficiat, ex quorum lateribus loris subter adnexis invicem colligantur, desuper autem una parte circulis extantibus ex altera immittuntur uncini. et ita in formam pontis adsociata partibus explicatur integritas *eqs.* 19 ad omnia ... repentina subsidia militarem viam levibus portatum vehiculis ascogefri comitetur auxilium, quo facilius ... latior fluminum superetur occursus. *cf. quae de Ascitis gente Arabica trad.* PLIN. nat. 6, 176 SOLIN. 56, 8. *Ihm.*

ascoma *v.* ascopa. **Ascomarcī** *v.* Acascomarci.

fossa **Ascōnis.** IORD. Get. 149 ramus illi (*urbi regiae Ravennati*) ex Pado est, qui fossa vocitatur Asconis. *Diehl.*

Ascōnius, -a *nom. gent., crebrum in Gallia cisalpina. notus* Q. Asconius Pedianus — *Patavinus? — grammaticus.* HIER. chron. a. Abr. 2092: Q. Asconius Pedianus scribtor historicus *et inscriptio libri Asconii*: Q. Asconii Pediani in senatu contra Pisonem. *Patavini al.*: CORP. V 2820 Q. Asconius Gabinius Modestus praetor pro cos. praef. aerari Saturni. 2829 (*saec. I exeuntis*) C. Asconio C. f. Fab. Sardo IIIvir. i. d. Asconia C. f. 2848 d. m. ⟨...⟩ Asconi Q. f. Fab. Labeonis pontificis. 2856 Q. Satrius Asconius Pastor. 2899 Asconia Sabina. 2937 Asconiae Amabili amicae, Asconiae Florae amicae. *alibi*: CORP. V 2631 (*Ateste*) Asconiae Merope. 2607 (*ibid.*) Asconiae Renatae. V suppl. ital. 524 (*ibid.*) v. f. Q. Asco⟨nius⟩ Euthetu⟨s⟩. V 2243 (*Altini*) Asconiae L. l. Pus⟨illae⟩. 8676 (*Concordiae*) Asco⟨niae⟩ ... matri. *etiam in Gallia transalpina*: CORP. XII 3426 (*Nemausi*) d. m. ⟨...⟩ Asconi ⟨A⟩uspicati ⟨A⟩sconia Quin⟨t⟩ia mater. *in Latio*: TAC. ann. 13, 10 eodem anno (*54*) Caesar c o n s u l a r i a insignia ... Asconio Labeoni, quo tutore usus est, petivit a senatu. CORP. VI 9183 Asconia Quarta. 12507 d. m. Asconiae Doridi et ... Q. Asconius Erasinus. 12508 dis manibus Asconiae Nices Q. Asconius Abascantus. XIV 2620 I 4 (*Tusculi*) Asconius. *Zimmerm.*

ascopa, -ae *f., i. q. ἀσκοπυτίνη, vix volgaris forma pro* ascopera (*ἀσκοπήρα*), *quod nusquam legitur nisi* VVLG. Iudith 10, 5, *ubi tamen optimi et antiquissimi codices* (*in his Amiatinus*) ascopam (*ἀσκοπυτίνη LXX, ἀσκός cod. Sinait.*) *praebent* (ascopiam *Toletan.*); *item* ascopam ITALAE *codd. Regius Sangerm. 4. 15. Corbeiens. cf. Rönsch, Itala p. 250. Thielmann, Beiträge z. Textkritik d. Vulg. p. 46.* GLOSS. V 343, 6 ascopa in similitudinem utri. II 568, 24 ascupa cavea. 248, 3 *ἀσκοπυτίνη* ascura. 24, 3 ascora *ἀσκοπυτίνη.* 517, 22 ascra cantharos. SVET. Nero 45 alterius (*statuae*) collo ascopa (*sic codd.,* ascopera *Politianus,* ascoma *Turnebus*) deligata, simulque titulus: ego quid potui? sed tu culleum meruisti. *Ihm.*

ascopera, ascora *v.* ascopa.

Ascordum flumen (*acc.*). LIV. 44, 7, 6 progressus ... diei iter ad Ascordum flumen posuit castra (*in Macedonia*). *Oberhummer, PW. II 1700 contulit* Acerdos.

Ascovindus, -ī *nom. germ.* GREG. TVR. Franc. 4, 16 civem Arvernum Ascovindum nomine. *Diehl.*

1. ascra *n., ἐσχάρια, ἐσχάραι.* CHIRON 937. *v.* ascaroticum. *Ihm.*

2. ascra *v.* ascopa.

Ascra (-ē), -ae, *Ἄσκρα. vicus Boeotiae, Hesiodi patria.* OV. Pont. 4, 14, 31 esset perpetuo sua quam vitabilis A s c r e, ausa est agricolae Musa docere senis. ... intumuit vati nec tamen Ascra suo. ars 1, 27 nec mihi sunt visae Clio Cliusque sorores servanti pecudes vallibus, Ascra, tuis. SERV. georg. 1 praef. Hesiodus fuit de Ascra i n s u l a. 2, 176 *et* SCHOL. Med. Verg. ecl. 6, 70 *cf. l. 48 sqq.* SIDON. carm. 9, 211 non hic Hesiodea pinguis Ascrae spectes carmina Pindarique chordas. *adi.* **Ascraeus,** -a, -um, *Ἀσκραῖος.* 1 *pertinens ad Ascram*: VARRO rust. 1, 1, 9 Hesiodus Ascraeus (SERV. ecl. 6, 70). VERG. ecl. 6, 70 Ascraeo ... seni (SERV. *et* SERV. auct. *ad l.* SIL. 12, 413 STAT. silv. 5, 3, 151 AVSON. 406, 29). OV. ars 2, 4 Ascraeo Maeonioque seni (STAT. silv. 5, 3, 26). CVLEX 96 poetae (PROP. 2, 34, 77). AMM. 14, 6, 8 vates. FVLG. myth. 1, 12 pastor. *nota*: OV. am. 1, 15, 9 vivet Maeonides ... vivet et Ascraeus. OV. fast. 6, 14 esse deas vidi, non quas praeceptor arandi viderat, Ascraeas cum sequeretur oves. AVIEN. Arat. 500 valles. *latiore sensu quasi* Heliconius: PROP. 2, 13, 3 hic (*Amor*) me tam graciles vetuit contemnere Musas, iussit et Ascraeum sic habitare nemus, non ut Pieriae quercus mea verba sequantur *eqs.* 2 *pertinens ad Hesiodum*: VERG. georg. 2, 176 Ascraeumque cano Romana per oppida carmen (*cf.* SERV. *ad l.* Hesiodicum, nam Hesiodus de civitate Ascra fuit. *sim.* SCHOL. Medic. *ad l. apud Ihm, Mus. Rhen. 45 p. 627*). PROP. 2, 10, 25 nondum etiam Ascraeos norunt mea carmina fontes, sed modo Permessi flumine lavit Amor. *cf.* FVLG. Virg. cont. 140 p. 85. *cf. Oberhummer, PW. II 1701.* **Ascraeus,** -ī *m. mons.* VIB. SEQ. geogr. p. 154, 21 *inter montes* Ascraeus, unde vicus in Boeotia, unde Hesiodus. *vix recte.* *Diehl.* [*Zimmermann.*

Ascrēius, -a *nom. gent.* CORP. IX 3709 (*Marruvii*) P. Ascreio.

ascrībo (adscr-), -scrīpsī, -scrīptum, -ere. *ab* ad *et* scribere. GLOSS. *προσγράφω*; ascriptum: adiunctum.

I *scribendo* ***apponere, addere,*** *s u b s c r i b e r e*: A *proprie de ipso adscribendi actu*: VARRO ling. 7, 57 huiuscemodi equites pictos vidi ... et Ferentarios ascriptos. Gell. 10, 1, 6 Pompeius ... ne adscriberet consul tertium aut tertio. CIC. dom. 116 suum nomen emptioni illi ascribere. epist. 3, 11, 1 earum in altera (*epistula*) dies erat ascripta Nonarum Aprilium (Att. 3, 23, 1 ad Q. fr. 3, 1, 8). ad Brut. 1, 15 (9, 24), 8 decrevi, ut in fastis ad eum diem Bruti nomen adscriberetur (Phil. 2, 87 in fastis ad Lupercalia. FEST. 352 ⟨tubilustria⟩ quibus diebus adscribtum in ⟨fastis est⟩). LIV. 26, 25, 13 adscriberentque (adhiberentque *cod.*) humatis titulum. 39, 42, 6 censores ... motis e senatu ... notas. PLIN. nat. 35, 16 quos pinxere (pingere *codd.*) adscribere. MART. 14, 2, 1 lemmata. FRONTIN. aq. 65 Appiae in commentariis adscriptus est modus quinariarum *tot. ibid.* minus, quam in commentariis adscribitur. 74 secundum modum ⟨in⟩ commentariis adscriptum. 66. 67. 68. 69. 70. 71. SVET. Tib. 51 albo (Nero 21 nomen suum in albo ... citharoedorum). VLP. dig. 28, 1, 22, 4 *testis* nomen suum, ... se. APVL. apol. 101 uspiam in hac emptione. TERT. pudic. 10 edictum cui adscribi non poterit 'bonum factum'. HERM. Pal. vis. 1, 2, 1 hoc peccatum mihi adscribitur (*μοι ... ἀναγράφεται*). PALLAD. 2, 14, 5 sed melius aliis (*mensibus*), quibus adscriptum est, *caules seruntur.* PAVL. NOL. epist. 13, 15 in libro albo, hoc est libro vitae. *praepositionis vi deminuta*: TERT. scorp. 7 scit et apostolus qualem deum adscripserit. pudic. 7 et ovi et drachmae unus error adscribitur. AMM. 15, 5, 12 animadvertit ... longe alia ... adscripta. [CHIRON p. 152, 21 *secl. Oder.*] COD. Iust. 7, 57, 7 paucis litteris temere adscriptis. *cf.* i n s c r i b o: (*cf.* CIC. Verr. 3, 115 in quo *monumento*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Sthenii Thermitani nomen ascriptum est, *cum addendi notione*). PHAEDR. 5 prol. 6 novo si marmori adscripserunt Praxitelen suo. SEN. dial. 6, 11, 2 illa Pythicis oraculis adscripta ⟨vox⟩ 'nosce te'. SVET. Aug. 12 tumulo. 70 ad statuam eius. Nero 45 columnis. SPART. Sev. 23, 1 nusquam prope suo nomine adscripto. VEG. mil. 2, 13 in illo vexillo. 2, 18. MART. CAP. 2, 137 saxis. DON. (SVET.) vita Verg. p. 62 Reiff. ut utrumque volumini adscriberet. *nota*: SPART. SEV. 22, 3 *Victoriola* ipsius nomine adscriptum (-o *Mommsen*) orbem tenebat.

i. q. appingere, delineare: PLIN. nat. 25, 63 scordotim sive scordion, ipsius (*Mithridatis*) manu adscriptam (descr- *ed. Col.*) (?). MART. CAP. 6, 717 quibus argumentis propositae lineae adiungi et adscribi possint ... quibus argumentis dato circulo ... trigonum vel quid aliud in medio possimus adscribere. 8, 834 singulis (*spatiis*) triginta partes.

audacius dictum: MART. CAP. 9, 979 συζυγία id est copula duorum pedum in unum est ascripta conexio.

B *accedente notione augendi*: ad legem, codicillos *sim.*: PLAVT. Persa 69 atque etiam in ea lege adscribier (CIC. inv. 2, 133 div. in Caec. 95 leg. agr. 2, 38 VARRO ling. 6, 74). CIC. inv. 1, 55 si ... id ... adscribat ad legem et addat hanc exceptionem (1, 56). CIC. Verr. 2, 148 qui ... ad extremum adscripserit. CIC. Pis. 86 sestertium centiens et octogiens, quod quasi vasarii nomine in venditione mei capitis ascripseras. LIV. 26, 16, 4 in senatus consulto. 38, 38, 18 in ... foedere. 39, 28, 12 ubi tandem ... Thraciae civitates adscriptae sunt? FEST. 314 in sanctione legum. VLP. dig. 29, 3, 2 pr. quibus quid illic (*in testamento*). 43, 5, 3, 11 in testamento. *al.* *cum dat.*: CIC. agr. 2, 51 ascribit item auctioni Corinthios agros. Balb. 20 qui hanc poenam foederibus ascribat, ut. Att. 6, 1, 16 quas (*usuras*) pactionibus adscripserant. LIV. 26, 24, 12 foederi (29, 12, 14 ab rege foederi adscripti Prusia ... Achaei *eqs.*). 37, 52, 9 cum vetuisset nomen suum decreto collegarum adscribi (*cf. I A*). VAL. MAX. 4, 5, 2 titulo imaginis eius. TAC. ann. 13, 51 ne censibus negotiatorum naves adscriberentur. SVET. vita Ter. p. 30 Reiff. IVL. dig. 40, 7, 13 pr. si testamento suo ... non adscripserit ei libertatem (CALLISTR. dig. 38, 10, 15, 2 MARCIAN. dig. 48, 10, 11). POMP. dig. 35, 1, 1 pr. legatis. PAPIN. dig. 36, 2, 25, 1 *al.* MODESTIN. dig. 28, 7, 27, 1 codicillis. COD. Iust. 1, 2, 7 (Honor.) ecclesias tam laudabili titulo. *absolute*: PLAVT. Bacch. 734 adscribe hoc cito. 741. 745 RHET. Her. 2, 13 CIC. inv. 2, 120. 2, 133. 2, 139 Verr. 3, 143. 4, 83. 154. 6, 51 ne haec biremis ascriberetur. 2, 88 causam. div. 1, 29 epist. 5, 20, 5. TAC. ann. 3, 18 tum demum nomen Claudii adscriptum est. POMP. dig. 40, 7, 21 pr. VLP. dig. 28, 5, 2 pr. 37, 5, 3, 2 servo. 48, 10, 22, 2 filio. *al.* HIER. epist. 57, 11. 73, 4. 9 COD. Iust. 8, 37, 14, 1. *accedit dativus personae*: PLIN. epist. 4, 10, 1 *servo* sic adscripsisse legatum. APVL. apol. 97 ei ... lintea. SVET. Nero 17 sibi. ICTI. *in epistulis, libris, sim.*: CIC. Att. 1, 5, 8 salutemque tibi plurimam ascribit (5, 20, 9. 6, 1, 22). 6, 1, 5 adscribit etiam (*sq. acc. c. inf., ut* 10, 8, 1. 11, 24, 3 epist. 7, 18, 4. 9, 17, 3 GELL. 12, 2, 9 APVL. apol. 2). 7, 7, 1. 10, 15, 4. 13, 7, 1 causam ... eam (CVRT. 7, 1, 36). 13, 12, 3 hoc etiam Hesiodus ascribit, αἴκε δύνηαι. VARRO ling. 10, 20 nos sicubi opus fuerit, quid sit et cur, ascribemus (-imus *cod.*). VERG. catal. 13, 34 et nomen adscribo tuum. OV. epist. 20, 248 'vale'. LIV. 34, 15, 9 numerum *caesorum*. SEN. epist. 33, 1 his ... epistulis aliquas voces nostrorum procerum (*i. principum philosophorum*). 86, 16. PLIN. nat. 21, 152 multa alia praeterea in remediis eius (*herbae*) adscribi. 37, 119 adscribitur et qui primus tinxit. GELL. 14, 7, 7 tum adscripsit de locis (*cf.* 6 postea scripsit). BOET. herm. sec. 4, 10 p. 323 subter. p. 342 has ... duas propositiones (*cf. infra* adponimus). *nomini*: CIC. leg. agr. 2, 53 Cn. Pompeio, Cn. f. — non credo ascripturum esse Magno. dom. 22 neque ascriberet 'pro consule' aut 'tribuno plebis'. Phil. 6, 3 'patrono'. Att. 10, 11, 5 'monetali'. CVRT. 4, 1, 7 sibi regis titulum. TAC. ann. 1, 14. 3, 18 PANEG. 2, 13 p. 110. SPART. Carac. 10, 6 cum Germanici et Parthici nomen adscriberet (*infra* adde). Sev. 19, 3. CAPITOL. Gord. 4, 7. *cf.* LIV. 26, 2, 4 'propraetori L. Marcio'. SVET. Galba 2 *Galba* statuarum titulis pronepotem se Quinti Catuli Capitolini. *varia*: CIC. Rab. Post. 1 ascribat ad iudicium suum non modo meam, sed huius etiam ipsius qui commisit sententiam. *cum dat.*: CIC. Phil. 2, 79 tu eius perfidiae voluntatem tuam adscripsisti. leg. 1, 20 me quoque adscribe fratris sententiae (opt. gen. 16 suae nostram sententiam). OV. epist. 6, 99 quod adscribi factis procerumque tuisque se facit (PLIN. epist. 9, 13, 5 facto). VAL. MAX. 2, 9, 3. PLIN. nat. 7, 96 oppida *tot* victoriae suae adscripsit. QVINT. inst. 1, 7, 17 'e' litterae, quam non solum dativis casibus in parte ultima adscribunt (MACR. exc. gramm. V 601, 26. 619, 34 ι ... post η. *cf.* 621, 10). TERT. nat. 2, 10 id quoque ... duodecim titulis *Herculis*. CAPITOL. Marc. Aur. 7, 8 frumentariae perceptioni. CAEL. AVR. acut. praef. 1 *id* quidam sequentibus. AVELL. p. 681, 22 nihil maius inter titulos imperatoris adscribitur quam si. BOET. herm. sec. 6 p. 123 *Aristoteles* in utrarumque definitionem enuntiationis adscripsit nomen. *absolute*: MART. CAP. 3, 310 qui decem (*i. verborum modos dixerunt*), etiam hortativum adscribunt.

nomina in indicem, catalogum referre, ordini alicui addere: *in civitatem, sim.*: CIC. Arch. 6 ascribi se in eam civitatem voluit. har. 57. epist. 13, 30, 1 in id municipium. CIC. Arch. 7 si qui foederatis civitatibus ascripti fuissent. LIV. 38, 34, 6 externos auxiliares ... Lacedaemoniis. SEN. dial. 8, 4, 1 cui (*rei publicae*). PLIN. epist. 10, 114, 1. OROS. hist. 6, 22, 7 Romano censui. CIC. Arch. 8 Heracliae. 10 aliis ... in civitatibus. Balb. 30 Athenis ... undique. PAVL. FEST. 108 in civitate. PLIN. epist. 10, 114, 3 ascribi civem alienum. TREB. Gall. 11, 3 et civis adscribi desiderabat. *ordini alicui*: PAVL. FEST. 41 conscripti dicebantur, qui ex equestri ordine patribus ascribebantur. FEST. 194 eidem tribui. *de colonis*: CIC. Phil. 2, 102 colonos novos ascribi posse. LIV. 8, 14, 7 quibus adscriptis. 8, 14, 8. 33, 24, 8. 33, 38, 13 (*de Antiocho*). SVET. Nero 9. CORP. VI 31586 ⟨colono⟩s adscripsit Cales. LIV. 6, 30, 9. 31, 49, 6. 32, 7, 3. 34, 42, 6. 35, 9, 8. TAC. ann. 14, 27 veterani Tarentum. *de militibus*: VARRO ling. 7, 56 olim ascribebantur inermes armatis militibus qui succederent. PAVL. FEST. 14 ad legionum censum. TAC. hist. 2, 94 urbanae militiae. VVLG. I Macc. 10, 36 ascribantur ex Iudaeis in exercitu regis *tot*. AVELL. p. 456, 27 unde exercitus. *cf.* SIDON. epist. 9, 3, 4 adscripti turmis contribulium levitarum. *varia*: CIC. Verr. 3, 110 ad eum numerum clarissimorum hominum tuum quoque nomen ascripsit (ad Q. fr. 1, 1, 15 hunc ... ad tuum numerum libenter ascribito). Phil. 2, 33 talem in numerum. HOR. carm. 3, 3, 35 adscribi quietis ordinibus ... deorum. epist. 1, 19, 4 Liber Satyris Faunisque poetas. SEN. Phoen. 652 te turbae exulum ascribo. PLIN. nat. 2, 19 tales numinibus. PAVL. NOL. carm. 24, 501 in semine Isac. OROS. hist. 6, 22, 7 adscribi ... inter homines voluit *Christus*. *nota addendi notione obscurata*: PHAEDR. 4, 18, 6 post aliquod tempus alios (*i. legatos*) adscribi iubent.

i. q. adnumerare: CIC. de orat. 2, 264 ad hoc genus ascribamus etiam narrationes apologorum. BOET. herm. sec. 4, 10 p. 319 quod omnis determinatio in terminorum numero non adscribitur, sed potius ad vim suam id est ad determinationem (?). *cum dat.*: CVRT. 6, 2, 13 *ei Scythae* adscribuntur Asiae (PLIN. nat. 3, 19 *oppidum* Baeticae. 6, 79 Indiae. 36, 63). PLIN. nat. 13, 122 ferulam ... arborem ... generi (16, 38 generi. 35, 179). 22, 23 a[r]canum eryngio. 25, 10 Circe dis etiam adscripta. QVINT. inst. 8, 4, 26 potest adscribi amplificationi congeries quoque verborum. 9, 3, 99 quae sunt argumentorum, figuris. 12, 5, 3 vitiis. TAC. dial. 17 quos (*oratores*) ... antiquis temporibus. Germ. 46 *nationem* Germanis. CELS. dig. 33, 10, 7, 2 ea ... supellectili. SOL. 27, 33 scorpiones ... vermibus.

gloriae adscribere: CORP. XI 6335, 13 (*a. 256*) eum quoque cooptatum patronum prono consensu adscribi gloriae. LVCIF. reg. apost. 6 ne tibi adscribas ad gloriam.

II *i. q.* **attribuere**: *alicui rei*: CIC. Flacc. 74 tutor his rebus ... adscribendus fuit. 3, 298 propriis adscribere in horas partibus *signa*. AVIEN. Arat. 270 locus Arcturo ... ⟨hic⟩. *homini*: SEN. dial. 6, 21, 6 habebit quisque quantum illi dies primus adscripsit. benef. 3, 20, 1 corpora obnoxia sunt et adscripta dominis. 7, 7, 3 in iis observari sacrilegium, quae religio numini adscripsit. PLIN. nat. 10, 18 quoniam illi deo ales adscribitur. PAPIN. dig. 31, 69, 2 mater ... tutorem *filio* adscripsit. VLP. dig. 40, 7, 6, 7 hae (*condiciones*) ... personis eorum cohaerent, quibus adscribuntur. PAVL. dig. 19, 2, 54, 1 colonae *servus*. APVL. mund. 38 hinc Νέμεσιν (ennomon *libri*), quod unicuique adtributio sua sit adscripta. TERT. nat. 1, 10 regibus ... etiam sacerdotia adscripta sunt. 1, 16 bona. COMM. instr. 1, 16, 2 fata. MACR. sat. 1, 15, 19 Iunoni cuncti Kalendarum dies videntur adscripti. SIDON. epist. 9, 11, 5 sibi ascripta pagina. *de nomine* (*etiam de rebus*): SEN. epist. 110, 8 quae sint bona, quae mala, quibus hoc falso sit nomen adscriptum (PANEG. 6, 2 p. 150). AVSON. 229, 1 fatale adscriptum nomen mihi Protesilao. AVG. civ. 9, 23 nomen deorum falso ... diis gentium. MART. CAP. 3, 229. *cf. p. 773, 57.* *honori alicuius*: TERT. spect. 8 ova honori Castorum adscribunt. *de eis, quae mente alicui tribuuntur, in his potissimum exemplis*: APVL. apol. 31 vim omnium (omnem *cod.*) medicaminum non mari, sed terrae ⟨a⟩scripsisse. TERT. idol. 5 numquid et nos ... inconstantiam adscribimus omnipotenti? nat. 1, 19 id (*iudicium*) vos Minoi et Radamantho. 2, 3 quod mundi erit, hoc elementis. 2, 6 divinitatem. 2, 7 quod divinas (?) adscripserint foe⟨ditates⟩ divinitati[s] (indignas a. f. divinitatis *Hartel, Patrist. Stud. III 52*). anim. 11 spirare alii substantiae. 16 inrationale naturae. *cf.* 52 mors naturae. *ibid. diabolo* proprietatem naturae alterius. 21 trinitas animae. 32. 36 test. anim. 2 SOL. 1, 94. ARNOB. nat. 2, 76 infortunio voluptatem. FILASTR. 102, 2 AVG. civ. 12, 11 cap. 17, 13 cap. 18, 40 cap. LVCIF. reg. apost. 6 ne hinc ... quicquam tibi adscripseris felicitatis, quod. *librum scriptori, statuam artifici cuidam*: PLIN. nat. 24, 159 hoc volumen eius a quibusdam Cleemporo medico adscribi. 34, 64 *statuam* quidam Polyclito (35, 132). *nota i. q. ad se referre*: PHAEDR. 4, 3, 6 qui facere quae non possunt verbis elevant, adscribere hoc debebunt exemplum sibi. *i. fere q. inrogare*: AVELL. p. 286, 19 doctoribus ecclesiae contumeliam ex supra dictis impietatibus ... ascribere vel inrogare.

i. q. imputare: *alicui auctori* (*cf. l. 71*): CIC. inv. 1, 91 quare hoc incommodum Scipioni adscribendum videtur. LVCAN. 6, 48 Iliacos ... fabula muros ... deis. PLIN. nat. 25, 30 panaces ... dis inventoribus adscriptum (25, 35 Herculi. 25, 62 ipsi Mithridati. MART. CAP. 2, 158 *cf.* CAEL. AVR. chron. 1, 5, 179). ICTI. APVL. Plat. 1, 12 *nullius* mali causa ... deo. TERT. spect. 5 *beneficium Libero* demonstrati (-a *cod.*) gratia vini. IREN. 2, 4, 1. 4, 38, 4 (*cf. infra* imputant).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

FILASTR. 112, 6. 7. VVLG. ecl. 29, 22 bona repromissoris sibi ... peccator. CLAVD. 22, 81 nec si quid ... impia turba ... audeat, adscribis iuveni. AVG. civ. 4, 9. 4, 13. SVLP. SEV. chron. 1, 42, 3 huic triplex peccatum, ... quod ... quia. *cf.* PLIN. nat. 34, 5 deorum operi. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 14 neglegentiae tutorum. HIER. epist. 34, 3 non eius culpae. VVLG. II reg. 12, 28 nomini meo ... victoria. *alicui rei*: SEN. contr. 9, 2, 15 singulorum vitia nemo urbibus adscribit (SEN. epist. 50, 1 locis et temporibus). LVCAN. 9, 853 aetheriis ... causis, quod peream. PLIN. nat. 30, 39 omnia ... his ..., quae nos in gryllis rettulimus. APVL. apol. 84 nubendi ... rationem ... fato. TERT. nat. 1, 12 tertius gradus secundo. 2, 5 anim. 17. IREN. 4, 2, 7 legi. AVG. civ. 5, 4. 12, 11 cap. 14, 5 cap. 14, 16 cap. SVLP. SEV. chron. 1, 21, 7 Moyses ut terram promissam videret tantum nec contingeret, peccato eius adscribitur, quod ... dubitaverit. Mart. 4, 5 ignaviae. dial. 1, 11, 6 CAEL. AVR. acut. 2, 33, 175. SIDON. epist. 5, 20, 3 quod defuisti ..., modestiae. *cf.* καθ' ὑπαλλαγὴν *dicta*: LVCAN. 10, 239 zephyros quoque vana vetustas his ascripsit aquis (*ag. de Nilo*). CLAVD. rapt. Pros. 3, 419 cur autem adscribimus illum his lacrimis? carm. min. 2, 81 quis casum meritis ascribere talibus audet?

cum notione constituendi, praecipiendi, imperandi, destinandi: CIC. dom. 129 imperia ⟨a⟩dscribebantur (?, scribebantur *Lamb. al.*) nova iuventuti. SEN. dial. 1, 5, 9 ut *deus* bonis viris paupertatem *etc.* adscriberet (*in distributione fati*). TERT. orat. 22 idem tegumentum ... virginibus. HEGES. 1, 9, 3 tributa Moabitis iure victoriae adscripta. COD. Theod. 9, 40, 12 (*a. 378*) Campaniae consularibus formam iudicationis ascribimus. 1, 20, 1 multam. AMM. 29, 1, 16 vitae terminis a primigenio ortu adscriptis. *nota*: PAVL. dig. 40, 7, 10 *servum* adscriptum libertati, si. TERT. test. anim. 4 poenae et iudicio. PHAEDR. 4, 11, 8 olim cum adscriptus venerit poenae dies. LEO M. epist. 138 pascha ... in diem XV Kalendarum Maiarum. *cf.* 137, 1. *cf. talia, quae ex notione addendi (v. I B) profecta adiungunt hanc*: CIC. leg. 2, 50 pontifices ... isdem ferias et caerimonias adscribendas putant. GAIVS dig. 36, 1, 65, 8 si dandae pecunia⟨e⟩ condicio adscripta est heredi. MODESTIN. dig. 28, 7, 27, 1 heredi ... codicillis adscripsit (scripsis F^1, ἐπιτίθεσθαι *B*) condicionem. CASSIOD. var. 5, 39, 14 paraveredorum ... subvectiones exigere eos, qui habent veredos adscriptos. 12, 18, 2 paraveredorum adscriptus numerus procuretur. *cf.* 5, 39, 12.

cum notione addicendi, dedendi, adiungendi: SEN. dial. 11, 18, 7 Novatillam, quam sic in me transtuleram, sic mihi adscripseram. PLIN. nat. 29, 6 auditor eius Themison fuit seque inter initia adscripsit illi. IREN. 3, 10, 2 uti eum hominem, qui extra deum abierat, adscriberet deo. 4, 41, 1 omnes, qui sunt abscessionis, ascripsit illi (*diabolo*. 4, 41, 3). COD. Iust. 10, 32, 4 adoptivum filium ... ad vicem naturalis pignoris tibi. TERT. idol. 19 nullus habitus licitus est apud nos illicito actui adscriptus.

III *utraque notione, addendi (I) et attribuendi (II), cum* **accusativo duplici**: CIC. agr. 2, 24 ne ... illum sibi conlegam ascriberetis. Arch. 8 qui hunc ascriptum Heracliensem dicunt. Manil. 58 socius (Att. 14, 17^a, 1 quod volgo hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus). Cluent. 34 tutorem (PAVL. dig. 27, 1, 32. 38, 10, 18, 1 qui se filio testatoris ... tutorem adscripsit). Verr. 3, 106 cognitorem. off. 3, 45 se ad amicitiam tertium. Tusc. 5, 63 tertius vobis amicus. VAL. MAX. 3, 8 ext. 3 se publicae dementiae auctorem. SVET. Vit. 14 coheredem (PAPIN. dig. 37, 7, 8). AVELL. p. 392, 25 apostolus dicit ... et qui consentiunt facientibus reos indubitanter adscribi.

structurae: *sequitur acc. c. inf.*, ut (CIC. Att. 10, 15, 4 MARCIAN. dig. 7, 5, 12), *enuntiatum interrogativum* (IAVOL. dig. 35, 1, 39, 1 POMP. dig. 33, 1, 1); *accedit* quod, quia (*l. 3. 8*); *acc. duplex* (*v. l. 47 et* SVET. Galba 2 TREB. Gall. 11, 3). *nota cum* de: LIV. 38, 38, 18 de Hannibale *aliisque* dedendis in hoc quoque foedere adscriptum est. GELL. 14, 7, 7 tum adscripsit de locis, in quibus senatus consultum fieri iure posset.

part. pro adi. **adscrīptus**, -a, -um. DIDASC. apost. 65, 12 qui enim, cum replet aures non intellegentium, adscriptus operarius deputabitur apud d(eu)m (ἔγγραφος λογιστήσεται). COD. Theod. 10, 20, 17 (*Theodos., a. 427*) sive conchyliolegulorum seu adscriptorum progenies fuerit colonorum. *cf.* 11, 3, 2 mancipia adscripta censibus (COD. Iust. 1, 3, 20, 1 censibus adscripti. *cf.* 1, 3, 16 fuerit adnotatus). *pro subst.*: PAVL. FEST. 14 adscripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut essent coloni. LAMPR. Alex. Sev. 15, 3 ne quem adscriptum, id est vacantivum haberet.

adscrīptīcius, -a, -um. *ab* adscriptus. CIC. nat. deor. 3, 39 quos quasi novos et adscripticios cives in caelum receptos putant. PAVL. FEST. 14 adscripticii veluti quidam scripti dicebantur, qui supplendis legionibus adscribebantur ... hos et accensos dicebant ..., quidam velatos ... ferentarios ... rorarios. *cf.* adscriptivi *p. 776, 47.* TREB. XXX tyr. 18, 11 quod ... nullum adscripticium, id est vacantem, haberet et tribunum nullum stipatorem. *de censibus adscriptis (colonis, agricolis censitis; v. Seeck, PW. IV 498 sqq. sub v.* colonatus): COD. Iust. 11, 48, 19 (*Anast.*) NOVELL. 22, 17. GLOSS. ἐναπόγραφος. COD. Iust. [8, 51, 1 (*Alex. Sev.*) partus ancillae vel adscripticiae tuae; *vox a. interpolatione inlata videtur.*] 11, 48, 6 (*Valentinianus et Val., a. 366*) omnes ... fugitivos adscripticios colonos vel inquilinos sine ullo sexus muneris (numeri *codd.*) condicionisque discrimine. 1, 3, 36 pr. adscripticiorum creationes ... nullius ... esse momenti. *ibid.* ad similitudinem ceterorum colonorum in suos adscripticios. 11, 48, 21 quae etenim differentia inter servos et adscripticios intellegetur. 11, 48, 23. 11, 69, 1, 1 adscripticia vel ancilla. COD. Iust. 1, 3, 36 pr. qui cum essent adscripticiae nexibus condicionis conscripti (constricti *dett.*). 1, 4, 24 sive nomine dominii sive adscripticiae sive colonariae condicionis. 2, 4, 43 super servili vel adscripticia condicione. 3, 38, 11 servorum vel colonorum adscripticiae condicionis seu inquilinorum. 11, 48, 24.

ascrīptio, -ōnis. *ab* ascribere. GLOSS. διαγραφή. **I** *additio, adiectio, sim.*: CIC. Caec. 95 declarat ipsa (ista *codd.*) ascriptio esse aliquid; nam nisi esset, hoc in omnibus legibus non ascriberetur. HYG. grom. p. 116, 25 in formis locorum talis adscribtio ... facta est. CASSIAN. conl. 5, 16, 2 in catalogo ... describuntur septem nationes, in expugnatione vero earum sine numeri adscriptione ponuntur. PAVL. dig. 50, 16, 39 subsignatum dicitur, quod ab aliquo subscriptum est, nam veteres subsignationis verbo pro adscriptione uti solebant. SYMM. epist. 9, 10, 2 quod in excusationem sui aut suorum nostros quoque homines falsa adscriptione subdiderint. COD. Theod. 1, 16, 2 (*a. 317*) inspexerint atque probaverint suaque ascriptione signaverint. COD. Theod. 6, 28, 4 (*a. 387*) ascriptio principis exsecutionem fieri oportere. *de ascriptione in libris censualibus, publicis*: COD. Theod. 10, 21, 17 nexum maternae adscriptionis agnoscant. 13, 4, 4 (*a. 374*) ne servos quidem barbaros in censuali ascriptione profiteri. 12, 1, 117 (*a. 387*) quilibet ... fraudulentus in ascriptionibus illicitis ... fuerit inventus. OROS. hist. 6, 22, 7 cunctorum hominum edita adscriptione. *inde i. q. descriptio, constitutio*: COD. Theod. 8, 11, 1, 2 si quicquam pauperes hac adscriptione praebuerint. *cf.* praef. descriptio. 11, 1, 26 in quibus (*provinciis*) haec retinendae plebis ratio adscriptioque servatur. 11, 16, 2 sciant *provinciales* nullam sibi necessitatem indictionis imponi, sed huius adscriptionis necessitatem sublatam. 11, 16, 3 (*a. 324*) quotienscunque aliquam adscriptionem fieri necesse est. 11, 16, 14 ita ut eorum uniuscuiusque adscriptio excusetur. 11, 22, 5 quem ... necessitas publicae ascriptionis astringit. COD. Iust. 8, 11, 12 hoc pacto impendiis ordinandis, ut adscriptio currat pro viribus singulorum. *nota*: CASSIAN. conl. 17, 25, 19 quia filargyriae peste corruptus de adscriptione caelesti ad terrena deiectus est *Iudas*. *t. t. grammaticus*: CAEL. AVR. acut. 1 praef. 11 utrumne partitionum sive adscriptionum an appellationum sint causae. *i. q. scripta*: LEO M. epist. 138 in quibusdam ascriptionibus patrum.

II *i. q. attributio*: AMBR. exam. 5, 18, 58 alius totius paternae sortis ascriptionibus inundatur.

adscrīptīvī, -ōrum *m. ab* adscriptus. *v. Cichorius, PW. I 422.* PLAVT. Men. 183 idem istuc aliis adscriptivis fieri ad legionem solet. VARRO ling. 7, 56 (*ad Plauti versum*) ascriptivi quod olim ascribebantur inermes armatis militibus qui succederent, si quis eorum deperisset. *apud* NON. 57, 4 ab hac supervacaneorum consuetudine adscriptivi. 520, 5 ⟨qui⟩ quidem ascriptivi, cum erant adtributi decurionibus et centurionibus, quia eorum augebant numerum, accensi vocabantur. eosdem etiam quidam vocabant ferentarios. *cf.* adscripticius *p. 775, 75.*

ascrīptor, -ōris *m. ab* ascribere. CIC. agr. 2, 22 videlicet conlegas suos ascriptores legis agrariae non repudiabit. CORP. VI 7517 (*e columb.*) ...⟩ supra adscriptores eorum. CIC. p. red. 1, 9 cum in restituendo *Q. Metellum* auctorem fuisse ascriptoremque videatis. 1, 26 exstitit (dimittit *codd.*) non modo salutis defensor ... verum etiam ascriptor dignitatis meae. *v. Mess.*

[ascronium] *v.* aeschrionium.

Ascua *v.* Oscua.

Asculacae *gens Mysiae.* PLIN. nat. 5, 123 deportant Adramytteum negotia ... Macedones Asculacae (*v. l.* ascelacae *sim.*). *v. Bürchner, PW. II 1527.* *Diehl.*

Asculānus, Asculeus *v.* Asculum.

asculto *v.* ausculto.

Asculum, -ī *opp. Piceni primarium (municipium, postea colonia tribu Fabia), cf. Hülsen, PW. II 527.* Ἄσκλον (τὸ Πικηνόν) *Graeci, sed* PTOLEM. 3, 1, 47 Ἄσκουλον. STEPH. BYZ. (*ex Dionysio*) Ἄσκλος ... ἔστι καὶ οὐδέτερον (*item* Asculus PAVL. DIAC. hist. Lang. 2, 19). *hodie* Ascoli Piceno. CIC. Brut. 169 orationes Asculi habitae. Cluent. 21 apud Asculum. CAES. civ. 1, 15, 3 Asculum Picenum. LIV. per. 72 in oppido Asculo (*om. Nazarianus*). 76 Asculum a Cn. Pompeio captum est. 85. PAVL. FEST. 212 Picena regio, in qua est Asculum ... Sabini cum Asculum proficiscerentur. VELL. 2, 21, 1 VAL. MAX. 6, 9, 9. PLIN. nat. 3, 111 colonia Asculum Piceni nobilissima (*cf.* CORP. IX 5177 *a. 172 et infra sub* Asculanus). FLOR. 1, 14, 2 domiti ergo Picentes et caput gentis Asculum. 2, 6, 9 Asculo (Aesc- *codd. Palatinus et Vossianus*) furor omnis (*belli socialis*) erupit. 2, 6, 14 Asculi (Aesc- *cod. Vossianus*) eversione. OROS. hist. 5, 18, 8 apud Asculum. 5, 18, 26. MARC. COM. auct. chron. II p. 107, 544 Totila obsidet Firmum et Asculum. p. 107, 545. Asclum (*cf.* Ἄσκλον). SIL. 8, 438 inclemens hirsuti signifer Ascli. ITIN. Anton. p. 307, 6 Asclo (Asculo *unus cod.*) (p. 317, 1 Ascolo *codd. plerique*). TAB. Peut. 5, 3 Asclo Piceno. CORP. VI 32519 a II 9 (*a. 141*) M. Aurelius M. f. Fab. Musaeus Ascl(o)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praetorianus. **Asculānus** *adi. et incolarum vocabulum, Ἀσκολανός (Ἀσκλαῖος, Ἀσκλίτης).* CIC. Brut. 169 T. Betucius Barrus Asculanus. Sull. 25 est enim ipse a materno genere municipalis, honestissimi ac nobilissimi generis, sed tamen Asculani (Escul- *codd. Vaticanus et Bruxellensis*). VELL. 2, 15, 2 cum id malum ab Asculanis ortum esset. PLIN. nat. 7, 135 in triumpho Asculano. FRONTIN. strat. 3, 17, 8 Asculani. grom. I p. 18 Asculanorum. LIB. col. grom. I p. 227 ager Asculanus. p. 244 in scarifo regionis Asculanorum Piceni. . . . regionis Asculanae. GELL. 15, 4, 3 Asculanos (Aesc-, Esc- *codd. fere omnes*). TERT. nat. 2, 8 Asculanorum (Aesc- *cod. Agobard.*) *deam* Anchariam. apol. 24. VIR. ill. 65, 2 Asculanae et Fregellanae defectionis. LEO M. epist. 103 (exemplar sententiae) Lucretius episcopus Asculanus. AVELL. p. 170, 2 incipit epistola Quintiani episcopi Asculani (Ἀ⟨σ⟩κουλιανῶν; *cf.* Esculianorum CONC. Const. a. 536 [Mansi VIII p. 969 D]). p. 182, 3 explicit epistola Quintiani episcopi Asculitani. GREG. M. epist. 13, 18 Proculus diaconus ecclesiae Asculanae (Aesc- *unus cod.*). FAST. cos. Cap. a. 665 de Asculaneis Picentibus. CORP. IX 6086 XI (*glans Asculana*) Asclanis. 4547 (*Nursiae, periit*) coloniae A⟨scu?⟩-lanorum. 6414b (*Asculi, saec. III*) dec(uriones) et plebs Ascul(anorum). VI 1511 plebs coloniae Asculanorum. XIV 3900 (*imperante Severo Alexandro*) cur(atori) r(ei) p(ublicae) Asculan(orum). XI 1437 patronus coloniae Asculanorum. **Asculeus** *adi.* LVCAN. 2, 468 depellitur arce Lentulus Asculea (Aesc- *Montepessulani corrector, Bernensis, Vossianus 19 f. 63*). *Otto.*

Asculum Apulum *v.* Ausculum.

Asculus, -ī *nom. gent.* CORP. VIII 2457 (*in saltu Aurasio*) Asculus Mizza.

ascupa, ascura *v.* ascopa.

Ascuris palus *Thessaliae.* LIV. 44, 2, 6 Ascuridem paludem (44, 2, 11. 44, 3, 5. AMPEL. 16, 4 *trad.* sgiriam). FLOR. 1, 28, 4 Ascurida (astudam *B*, astundam *NL*) paludem. *cf. Oberhummer, PW. II 1702.*

Ascurum (*acc. sing. an gen. plur.?*) *opp. Mauretaniae.* BELL. Afr. 23, 1 ad oppidum Ascurum accedere coepit. *Diehl.*

ascus (-**um**?) *linter fraxinea, fortasse i. q. bavar.* asch 'Eschen-Nachen'. LEX Sal. 21, 3 si quis navem (ascum *et* vel ascum *habent vel adscribunt aliquot codices*) . . . furaverit. 21, 4 si quis ascum . . . furaverit (*gloss. Est.* 'id est scavola' *i. scaphula*). *Ihm.*

Ascyla, -ae *nom. mul. germ.* GREG. TVR. Franc. 2, 9 Theudomerem regem Francorum . . . et Ascylam (Asculam *B2*, Aschilam *C1*) matrem eius.

Ascyltos, -ī *puer amasius Encolpii apud* PETRON. *passim. nom.* Ascyltos: PETRON. 7. 9 *sqq.* 19 *sqq.* 57. 59. 72. 79 *sq.* 92. 97. 133. *acc.* Ascylton: PETRON. 6. 21. 72. 79 *sq.* 94. *Diehl.*

ascyroīdes *n., ἀσκυροειδές, herba.* PLIN. nat. 27, 37 ascyron et ascyroides similia sunt inter se et hyperico, sed maiores habet ramos quod ascyroides vocatur, ferulaceos, coma rubentes, capitulis parvis, luteis *eqs.* ind. 27, 20. DIOSC. 3, 165 asquiron aut asquiroides (ἄσκυρον οἱ δὲ ἀσκυροειδές) aut androsemon. *v.* ascyron.

ascyron *n., ἄσκυρον, herba.* PLIN. nat. 27, 26 ascyron non absimile est hyperico . . . cauliculis maioribus densioribusque et magis rubentibus *eqs.* 27, 37 (*v. sub* ascyroides). ind. 27, 10. 20. DIOSC. 3, 165 de asquirino. asquiron aut asquiroides . . . aut androsemon. 3, 166 androsemon . . . multi et istum asquiron dicunt, sed est distantia inter androsemon et asquiron et ypericon. *cf.* androsaemon. *Ihm.*

Asdara *statio Cappadociae.* ITIN. Anton. 215. 178 Osdara (211).

Asdingī, -ōrum, *Ἄστιγγοι, stirps Vandalorum.* CASSIOD. var. 9, 1, 2 Hasdingorum stirpem. IORD. Get. 113 Asdingorum stirpe. 91 Astringis. VICT. TONN. chron. II p. 198, 534, 1 Gunthimer et Gebamundum Asdingos (*v. l.* ard-). *nota sing.* VICT. TONN. chron. II p. 198, 531 Oamer Asdingum. *adi.* **Asdingus,** -a, -um. DRAC. satisfactio 22 nominis Asdingui bella triumphigera. *cf. Ihm, PW. II 1528.*

Asdod *v.* Azotus. **Asdrubal, Asdrubās** *v.* Hasdrubal.

Asdula *cogn. vir.* CORP. X 216 (*Grumenti*) Aur. Asdula mil. coh. V pretorie. *Diehl.*

Aseas *v.* Iesaias.

Asebāīm *indecl.*, הַצְּבָיִם, *Ἀσεβωείμ. nom. loci cuiusdam Palaestinae:* VVLG. I Esdr. 2, 57 filii Phochereth, qui erant de Asebaim. *Plenkers.*

Asedia *nom. mul. barbaricum, cf.* Asedus. CORP. III 5107 (*in Norico*) Cotulia Rusci f(ilius) . . . Asediae Maximi f(iliae) co(niugi).

Asednec *v.* Aseneth. [*Otto.*

Asēdōth *indecl.*, אַשְׁדּוֹת, *Ἀσηδώθ. nom. oppidi Palaestinae:* VVLG. Ios. 10, 40. 12, 3. 8. 13, 20. HIER. sit. et nom. p. 89, 5 *sqq.* Asedoth urbs Amorraeorum, quae cecidit in sortem tribus Ruben. appellatur autem addito cognomento Asedoth Fasga. p. 90, 3 *sqq.* CYPR. GALL. Ios. 412 ad . . . sepositam et Phasgam dudumque Asedota vocatum (-am *B*). *Plenkers.*

Asedullus *v.* Sedulius.

Asedus *vel* **Asedius** *nom. vir. barbaricum, cf.* Asedia. CORP. II 6249, 3 (*in cista Lusitana*) Sucnin(us) Asedi f(ilius). *Otto.*

Asēl *indecl.*, אָצֵל, *Ἐσήλ. nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 8, 37 Elasa, qui genuit Asel. 38. 9, 43. 44 II par. 17, 8. *Plenkers.*

Asel *opp. Aethiopiae.* PLIN. nat. 6, 193 tertiam (*insulam in Nilo*) Medoen vocant, in qua oppidum Asel. *Diehl.*

asella *v. sub* asellus.

Asellicus, -ī *nom. vir.* CONC. Carthag. a. 411 (Mansi IV 161^e^) Asellicus episcopus ecclesiae catholicae municipii Tusuritani. CORP. XI 1902 (*Arreti*) depositus Aselicus. *Zimmermann.*

asellifer, -a, -um. *ab* asellus *et* ferre. CARM. poet. min. V 68, 57 *circulus solstitialis* inter aselliferi consurgit lumina Cancri.

asellio, -ōnis *m. ab* asellus. *i. q. asinarius.* ENNOD. carm. 2, 24 *titulus:* versus de eo qui dicebatur meretricis filius et asellionis esse (*cf.* 2, 24, 2 quem lupa sordenti conceptum fudit asello). ANON. praedest. haer. (Migne 53, 610) 1, 69 ipse salvatoris nostri cruor ad conservandum coetum catholicae fidei defecit, quem solus Donatus cum aliquantis asellionibus Byzacenis obtinuit (*cf.* PLIN. nat. 17, 41 in Byzacio Africae . . . campum . . . post imbres vili asello et a parte altera iugi anu vomerem trahente vidimus scindi). *Ihm.*

Asellio, -ōnis *nom. serv. et cogn. cum ingenuum tum libertinum.* GELL. 2, 13, 3 Asellio (2, 13, 2 Sempronii Asellionis) sub P. Scipione Africano tribunus militum ad Numantiam fuit resque eas, quibus gerendis ipse interfuit, conscripsit. VAL. MAX. 9, 7, 4 Sempronii Asellionis praetoris urbani (*a. 89 a. Chr.?*). SPART. Sev. 13, 7 Marcum Asellionem *senatorem.* *in lapidibus:* CORP. XI 1861 (*Arreti*) Asellion uxori. X 6700, 586 (*in vase Arretino*) Asellio Saufei. *cf.* II 4970, 49. III 4733 (*in Norico*) Cupitine et Asellioni parentibus. V 502 (*Capodistriae*) L. P. Asellio Plautiae posuit. V 4398 (*Brixiae*) P. Postum. Asellioni. V 5550 (*ad ripam lacus Verbani orientalem*) Asellio vilicus. V 8151 (*Polae*) C. Orbius Asellio.

Asellius, -a *nom. gentis plebeiae. scriptura minus solita:* CORP. VI 12556 Q. Asselli (*lectio inc.*). LIV. 4, 42, 1 M. Asellium (*trib. pl. a. 332 u. c.*). SVET. Tib. 42 Asellio Sabino sestertia ducenta donavit *Tiberius.* INSCR. Le Bas-Waddington 2213 (*Batanaeae a. 188/9*) ἐπὶ Ἀσελλίου Αἰμιλιαν⟨οῦ ὑ⟩πατικοῦ. SPART. Sev. 10, 13, 1 Asellium Claudianum *senatorem.* *in lapidibus passim:* CORP. VI 12512 Asellius Martialis. X 2109 (*Puteolis*) L. Asellio L. f. Mamiliano . . . L. Asellius L. lib. Hermes. IX 2376 (*Allifis*) C. Asellio Rufo. XI 442 (*Arimini*) Asellia. V 1413 (*Aquileiae*) Aselliae Glycerae. XII 4626 (*Narbone*) C. Asellius Austus. II 535 (*Emeritae*) Asellio Mercurio. VIII 3703 (*Lambaesi*) C. Iulius Asellius . . . Asellia Ianuaria. XIII 2881 (*Alesiae*) Asellií Saxsami fil. *al.* *adi.* **Aselliānus:** CORP. XI 1147 (*Veleiae, aet. Traiani*) fund(um) Asellianum. **Asellīnus** *nom. gent.?* CORP. X 8058, 61 (*in signaculo*) M. Asellini. *Zimmermann.*

asellulus, -ī *m. ab* asellus *deminutive.* ARNOB. nat. 3, 16 si aselluli canes porci humanum aliquid saperent fingendique haberent artes.

asellus, -ī *m. ab* asinus *deminutive.* PRISC. gramm. II 109, 14 in 'nus' . . . et in 'lus', si non habeant geminatam l . . . nomina duplicant l ante 'us': 'asinus asellus'. ISID. orig. 12, 1, 38 asinus et asellus a sedendo dictus quasi assedus. assellus: CORP. IV 1555.

1 *bestia quadrupes:* GLOSS. ὀνίσκος *passim* (*plerisque tamen locis piscis intellegendus videtur*). II 384, 3 ὀνάριον asellum. VARRO rust. 1, 20, 4 ubi terra levis, . . . ibi non bubus gravibus, sed vaccis aut asinis quod arant, eo facilius ad aratrum leve adduci possunt, ad molas et ad ea, siquae sunt, quae in fundo convehuntur. in qua re alii asellis, alii vaccis ac mulis utuntur, exinde ut pabuli facultas est. nam facilius asellus quam vacca alitur. 2, 6, 5 greges fiunt . . . mercatorum, ut eorum, qui e Brundisino aut Apulia asellis dossuariis comportant ad mare oleum. CIC. Att. 1, 16, 12 asellus onustus auro. rep. 1, 67 ut . . . in . . . tanta libertate canes etiam et equi, aselli denique liberi sic incurrant, ut iis de via decedendum sit. VERG. georg. 1, 273 oleo tardi costas agitator aselli vilibus aut onerat pomis (*inde* COLVM. 7, 1, 3). COPA 25 lassus iam sudat asellus. PROP. 4, 1, 21 Vesta coronatis pauper gaudebat asellis (*cf.* COPA 26 OV. fast. 6, 311 LACT. inst. 1, 21, 26). PRIAP. 52, 9 salax. OV. fast. 1, 391 caeditur et rigido custodi ruris (*i. Priapo*) asellus. 6, 339 senex, quo vectus erat, Silenus asellum liquerat (*cf.* LACT. inst. 1, 21, 25 *sq.* apud Lampsacum Priapo litabilis victima est asellus *eqs.* inst. epit. 18, 8). OV. fast. 1, 399 venerat et senior pando Silenus asello (*cf.* SEN. Oed. 429 te senior turpi sequitur Silenus asello). 3, 749 pandi tergo residebat aselli (met. 4, 27 ars 1, 543). 3, 755. 1, 433 rudes rauco Sileni vector asellus . . . edidit ore sonos. ars 1, 547 aurito cecidit delapsus asello (am. 2, 7, 15 auritus miserandae sortis asellus. met. 11, 179 aures lente gradientis aselli. fast. 6, 469. *cf.* PHAEDR. 1, 11, 6 auritulus. MART. 6, 39, 16 auribus longis, quae sic moventur, ut solent asellorum). VAL. MAX. 1, 5, 5. 7, 3 ext. 1 asellus, quem ante me agebam (ALF. dig. 9, 2, 52, 2 si quis asellum cum agitasset non retinuisset). 9, 12 ext. 6 PHAEDR. 1, 11, 3. 1, 15, 4. 1, 29, 4. 5, 4, 3 append. 14, 11. 21. COLVM. 6, 37, 8 qualem descripsi asellum, cum est a partu statim genitus, oportet matri statim subtrahi (CHIRON 784). 6, 37, 9 degener ac vulgaris asellus admovetur, qui sollicitet obsequia feminae. 7, 1, 1 principium tenebit minor Arcadico (*cf.* 10, 344) vilis hic vulgarisque asellus (PLIN. nat. 17, 41 vili asello, *v. sub* asellio). 7, 1, 3 omne rus tanquam maxime necessarium instrumentum desiderat asellum (PALLAD. 4, 14, 4 minor . . . asellus maxime agro necessarius est). 10, 81 stercore aselli. PLIN. nat. 18, 45 quidquid per

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

asellum fieri potest, vilissime constat. Ivv. 11, 97 parvis frons aerea lectis vile coronati caput ostendebat aselli, ad quod lascivi ludebant ruris alumni (*cf.* Hyg. fab. 274 p. 149, 7 antiqui ... nostri in lectis tricliniaribus in fulcris capita asellorum vite alligata habuerunt significantes suavitatem inventi). Svet. Aug. 96 asellus cum asinario occurrit, homini Eutychus, bestiae Nicon erat nomen. Apvl. met. 6, 26. 7, 8. 8, 29. 9, 39 iners. apol. 23 agellum ... solus uno asello ... exarabas. Cypr. Gall. iud. 628 tardi (*cf.* Val. Max. 9, 12 ext. 6). Carm. de Philom. 55 oncat asellus (*cf. p. 790, 83*). Itin. Silv. 11, 4 sedendo in asellis. Serm. domin. 4 (Migne 13, 652) Hier. epist. 108, 7 vita Hilar. 14. epist. 27, 3 Zachariae asellus ille. Vvlg. num. 16, 15 scis quod ne asellum quidem unquam acceperim ab eis. Ioan. 12, 14 invenit Iesus asellum (*ὀνάριον*) et sedit super eum. Avg. in psalm. 31 (Migne 36, 272) 2, 23 aut vero non plenum mysterii est, quod asellus (ev. Matth. 21, 7 *ὄνον*, Vvlg. asinum) adductus est domino? Svlp. Sev. dial. 1, 21, 4 qui antea pedibus aut asello ire consueverat, spumantibus equis superbus invehitur. 2, 3, 5. Evg. Tol. carm. 71 (*v. sub* arula). *in picturis, sim.*: Prop. 4, 3, 22 occidat, inmerita qui carpsit ab arbore vallum et struxit querulas rauca per ossa tubas, dignior obliquo funem qui torqueat Ocno aeternusque tuam pascat, aselle, famem (*cf. Pausanias 10, 29, 1*). Plin. nat. 35, 137 piger, qui appellatur Ocnos, spartum torquens, quod asellus adrodit (*pictura Nicophanis*). 142 *Nealces* asellum ... bibentem in litore pinxit et crocodilum insidiantem ei. 112 *Piraeicus* tonstrinas sutrinasque pinxit et asellos et obsonia ac similia, ob haec cognominatus rhyparographos. 116 *Augustus* primus instituit amoenissimam parietum picturam, villas ... litora, qualia quis optaret, varias ibi obambulantium species aut navigantium terraque villas adeuntium asellis aut vehiculis. Petron. 31 asellus ... Corinthius cum bisaccio ... tegebant asellum duae lances. Svet. Aug. 96 utriusque (*asinarii et aselli, cui nomen Nicon erat*) simulacrum aeneum victor posuit in templo. *cf.* Ivv. 11, 97 (Hyg. fab. 274) *supra l. 1 sq. cf. imaginem in aedibus Palatinis pictam asini molam versantis cum inscriptione* Carm. epigr. 1798 labora, aselle, quomodo ego laboravi, et proderit tibi.

proverbialiter vel translate de hominibus dicta: Plavt. Aul. 229 in mentem venit te bovem esse et me esse asellum: ubi tecum coniunctus siem, ubi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto, tu me bos magis haud respicias, gnatus quasi nunquam siem (*praecedit v.* 226 venit hoc mihi ... in mentem, te esse hominem divitem, factiosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum, *sequitur* 235 hoc magnum est periclum, ab asinis ad boves descendere; *cf. Otto, Sprichwörter p. 42*). Cic. de orat. 2, 258 in hoc genus coiciuntur proverbia, ut illud Scipionis, cum Asellus omnis se provincias stipendia merentem peragrasse gloriaretur: 'agas asellum' et cetera. *comparatur vulgo graecum εἰ μὴ δύναιο βοῦν, ἔλαυνε ὄνον, cf. Otto l. l. p. 42.* Imp. Avg. epist. *apud* Gell. 15, 7, 3 ave, mi Gai, meus asellus (asellus *codd. XII*, ocellus *Beroald.*) iucundissimus, quem semper medius fidius desidero, cum a me abes. *convicium*: Ivv. 9, 92 alium bipedem sibi quaerit asellum. *cf.* 6, 334 si ... desunt homines, mora nulla per ipsam quo minus imposito clunem summittat asello. Petron. 24 hodie enim post asellum diaria non sumo (*quod alii ad piscem referunt*). Lampr. Commod. 10, 9 habuit et hominem pene prominente ultra modum animalium, quem onon appellabat, sibi carissimum. Hier. epist. 27, 3 revertimur ad nostros bipedes asellos. Hor. sat. 1, 1, 90 infelix operam perdas, ut si quis asellum in campo doceat parentem currere frenis (*cf. sub* asinus *et Otto l. l. p. 40*). 1, 9, 20 demitto auriculas ut iniquae mentis asellus, cum gravius dorso subiit onus (*cf. Otto l. l. p. 43*). epist. 2, 1, 199 scriptores autem narrare putaret asello fabellam surdo (*Otto l. l. p. 41*). *sed non proverbialiter* Hor. epist. 1, 20, 15 ut ille qui male parentem in rupes protrusit asellum (*cf. Archiv 3, 1889, 60*). Mart. 12, 36, 13 nulla est gloria praeterire asellos (*cf. Otto l. l. p. 40 et sub* asinus). Arnob. nat. 6, 9 nonne illud est ... quod in vulgaribus proverbiis dicitur, fabrum caedere, cum ferias fullonem, et cum hominis consilium quaeras, ab asellis et porculis agendarum rerum sententias postulare? (*Otto l. l. p. 41*). Hier. epist. 107, 10 experimento didici asellum in via, cum lassus fuerit, diverticula quaerere. *nota*: Hier. vita Hilar. 5 ego, aselle, faciam ut non calcitres, nec te hordeo alam, sed paleis, *ubi* asellus *significat corpus humanum* (*cf.* Pavl. Nol. carm. 24, 617 sit fortis anima mortificans asinum suum. Evcher. form. 4 p. 27, 7 Vind. asinus: corpus humanum vel populus gentium). Avg. in psalm. 31 (Migne 36, 272) 2, 23 (*ad Matth. 21, 7*) populus mitis et mansuetus portans bene dominum asellus est (*similia v. sub* asinus *et* asina). *nota*: *fulcri genus, si recte traditur apud* Pallad. 1, 18, 2 (*in capite* de cella vinaria) quas (*cupas*), ne ambulacra prohibeant, asellis altioribus impositas vel supra dolia possumus conlocare (*in codicibus deterioribus extat* assellis, vassellis, duas sellis, *in edit. a. 1482* vasellis; basellis *fide caret*).

aselli, -ōrum *stellae duae in Cancro*. Plin. nat. 18, 353 sunt in signo cancri duae stellae parvae aselli appellatae. Avien. Arat. 1653 duo propter denique asellos suspice, quorum alius septem vicena trioni astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrum. 1659. 1666 procul alterius iuba late flagrat aselli. Hyg. astr. 2, 23. *cf.* Lact. inst. 1, 21, 28 num ergo illud est verius quod referunt ii qui Phaenomena conscripserunt, cum de duabus Cancri stellis locuntur, quas Graeci *ὄνους* vocant, asellos fuisse, qui Liberum patrem transvexerint, cum amnem transire non posset? *v. etiam sub* asinus (asini). *cf. Haebler, PW. III 1460.*

2 *piscis*: Gloss. *ὀνίσκος passim.* II 384, 15 *ὀνίσκος ὁ ἰχθύς.* Cass. Fel. 28 p. 44, 17 asellos quos Graeci oniscos dicunt. Varro ling. 5, 77 vocabula piscium ... translata ... a coloribus ut haec: asellus, umbra, turdus. Laber. *apud* Plin. nat. 9, 61 postea praecipuam auctoritatem fuisse lupo et asellis Nepos Cornelius et Laberius poeta mimorum tradidere. Varro Men. 403 (Gell. 6, 16, 5) muraena Tartesia, aselli Pessinuntii, ostrea Tarenti. ling. 9, 113 item in piscibus dissimilis murena lupo, is soleae, haec ... mustelae, sic aliis, ut maior ille numerus sit similitudinum earum quae sunt separatim in murenis, separatim in asellis, sic in generibus aliis. Ov. hal. 133 tam deformi non dignus nomine asellus. Plin. nat. 9, 61 asellorum duo genera, collyri minores et bacchi, qui non nisi in alto capiuntur, ideo praelati prioribus. 32, 145 peculiares ... maris: accipenser, aurata, asellus. 32, 146 callarias, asellorum generis *pessimus.* 9, 58 quidam ... aestus impatientia mediis fervoribus sexagenis diebus latent, ut glaucus, aselli, auratae. 32, 113 ex asello pisce lapilli, qui plena luna inveniuntur in capite, alligantur in linteolo. Apvl. apol. 40 *Aristoteles* aselli piscis solius omnium in media alvo corculum situm pro maximo memoravit. Apic. 4, 133 pulpas piscis aselli fricti. Pol. Silv. chron. min. I p. 544, 11. Cael. Avr. chron. 1, 1, 22 pisces teneros, ut sunt scari, aselli, iulides. Cass. Fel. 1 p. 7, 1 piscem tenerum, ut est turdus, gobio aut asellus vel scorpius aut scarus. 46 p. 119, 13 torpedines, aselli, murenae. Evstath. hexaem. 7, 2. *cf. A. Marx, PW. II 1532.*

f. **asella,** -ae. Gramm. suppl. 96, 3 diminutiva nomina feminina in a desinentia primae sunt declinationis, ut haec ... asella. 70, 27 asina asella. Ov. fast. 6, 318 pumiceas versat asella molas (*cf. imago picta in aedibus Palatinis asini molam versantis cum inscriptione supra p. 779, 33 sq.*). 6, 312 ecce coronatis panis dependet asellis et velant scabras florida serta molas. ars 3, 290 ridet, ut rudit a scabra turpis asella mola. medic. 58. Ivv. 6, 469 illo lacte fovetur propter quod secum comites educit asellas. Ser. Samm. 338 niveus ... ex ubere sucus asellae. Cypr. Gall. num. 597 vatis conscendit asellam. Sedvl. carm. pasch. 1, 160 adfatur asella sessorem per verba suum. *Ihm.*

Asellus, -a (*ad nominis originem Scipionem Aemilianum alludentem facit* Cic. de orat. 2, 258) *cogn. cum ingenuum lib. reip. aetate iam extans, tum libertinum ex nom. servili profectum, crebrum apud christianos. nobilissimi Claudii Aselli*: Liv. 24, 8, 3 summus Romanus eques Asellus Claudius (*215 a. Chr.*). Ti. Claudius Asellus *tribunus militum a. 207 et aedilis plebei a. 205*: Liv. 27, 41, 7 Ti. Claudium Asellum tribunum militum. 29, 11, 13 Ti. Claudius Asellus et ... plebei aediles fuerunt. Ti. Claudius Asellus *praetor a. 206*: Liv. 28, 10, 3 creati ... Ti. Claudius Asellus (*praetores*). Claudius Asellus *consularis* (*circiter a. 152*): Liv. per. 48 Publicia et Licinia, nobiles feminae, quae viros suos consulares necasse insimulabantur. Val. Max. 6, 3, 8 ... item Licinia, quae Claudium Asellum viros ... necaverant. Ti. Claudius Asellus *trib. pleb. accusator Scipionis Aemiliani*: Gell. 3, 4, 1 P. Scipioni Pauli filio, postquam de Poenis triumphaverat censorque fuerat, diem dictum esse a Claudio Asello tribuno plebis, cui equum in censura ademerat. *alii nobiles*: Cic. Verr. 2, 21 P. Anni senatoris. 1, 104 P. Annius Asellus. *cf.* Corp. VI 34411 ... Anniae Asellae .... Schol. Hor. epist. 1, 13 per quem Vinnium Asellum solitus erat Horatius carminum suorum libellos Augusto dirigere. Corp. VI 1668 (*c. a. 469*) Fl. Eugenius Asellus v. c. praef. urb. *cf.* Sidon. epist. 1, 7, 4 ab hospite Flavio Asello comite sacrarum largitionum. Cod. Theod. 6, 30, 1 Impp. Gratianus Valentinianus et Theodosius AAA. Asellae. *humiliores*: Corp. XI 6700, 99 (*in vasculo Arretino*) Aselli. XV 7172 Asellus servus Praeiecti .... III 7844 (*Salatnae*) d. m. Calventia As⟨e⟩lla ... libertae *et passim nude. christiani*: Asella *filia Albinae, ad quam misit* Hier. epist. 45 *et de qua scripsit panegyricum ad sororem eius Marcellam* epist. 24. Inscr. christ. Rossi 1, 440 (*a. 396*) Asella que .... Canon. Migne 56, 874^{a} Philippum et Asellum presbyteros. Conc. Rom. a. 487 (Mansi VII 1172^{b}) ... residente venerabili viro papa Felice una cum ... Asello. *cf.* Mansi VIII 177^{c}. Conc. Afr. (Mansi IV 510^{b}) Asellus presbyter. Conc. Barcin. a. 540/541 (Mansi IX 109^{c}) ... sancti episcopi, id est ... Asellus Dortosanus *al. ad scripturam nota etiam*: Corp. XII 2197 (*prope Viennam*) filio Aselo. VI 33899 Aselles. *cf.* X 8139 (*Stabiis*) Aselies. VI 9663 Asellos. *Zimmermann.*

Asem *v.* Esem.

Asemōna *indecl.*, עַצְמוֹן, *Ἀσεμωνᾶ. nom. oppidi Palaestinae*: Vvlg. num. 34, 4. 5 Ios. 15, 4. Hier. nom. hebr. p. 16, 14 Asamona os eius, ab osse, non ab ore (p. 24, 5). sit. et nom. p. 87, 25 Asemona civitas in deserto ... (*cf.* p. 85, 30). *Plenkers.*

asemus, -a, -um, *ἄσημος*. Lampr. Alex. Sev. 33, 4 clamides hirtas Severi et tunicas asemas vel macrocheras ... ad usum revocavit suum. *Ihm.*

asēna *v.* harena.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Asena *indecl.* 1 אַסְנָה, Ἀσσα (Ἄσνα *A*). *nom. opp. Palaestinae*: VVLG. Ios. 15, 33. HIER. sit. et nom. p. 92, 28 Asna in tribu Iuda. 2 אַסְנָה, Ἀσενά, *nom. vir. hebr.* VVLG. I Esdr. 2, 50.

Asenaphar, אָסְנַפַּר, Ἀσσεναφάρ. *nom. Assyrii cuiusdam*: VVLG. I Esdr. 4, 10.

Aseneas *v.* Sinaeus.

Āseneth *indecl., aegypt.* es-Neit *i.* Neit deae dicata, אָסְנַת, Ἀσενέθ (Ἀσεννέθ *A*). *nom. fem. aegypt.*: VVLG. gen. 41, 45. 50 Aseneth filia Putiphare. 46, 20 AVG. quaest. hept. 1, 136. HIER. nom. hebr. p. 3, 13 Aseneth ruina. sit. et nom. p. 144, 13. *traduntur etiam formae* Asenet: SVLP. SEV. chron. 1, 11, 9 (Asenec *P*). Asennet: LIB. geneal. chron. I p. 177, 343 (asenech *G*). Asennes: CYPR. GALL. gen. 1294 . . . coniunx cui nomen Asennes. Asednec: ITALA cod. Lugd. gen. 46, 20. *Plenkers.*

Asenius *v. sub* Assius.

Asenneus, Asennus *v.* Sinaeus.

aseptus, -a, -um, ἄσηπτος. ITALA (*cod. Monac. ed. Ziegler p. 22, 11*) exod. 37, 4 columnas altas VIII de lignis aseptis (στύλους ἀσήπτους, VVLG. de lignis setim). 37, ? (*p. 23, 2 Ziegler*) columnae eius XVIII in lignis aseptis. *Ihm.*

aser (*correctum ex* asperser) cui lingua ligatur naturaliter GLOSS. II 568, 35. *hebraicam vocem esse arbitratur Rönsch, Rhein. Mus. 31 (1876) 457, vix recte.* *V.*

Āsēr *indecl.*, אָשֵׁר, Ἀσήρ. 1 *nom. vir. hebraicum. filius Iacob*: VVLG. gen. 30, 13. 35, 26 *et saepius.* CYPR. GALL. gen. 1097 Zelfa creat Gadumque Aserumque. *inde nomen tribus Israelitarum*: VVLG. num. 1, 13 de Aser Phegiel. 2, 27 iud. 1, 31. 5, 17 *etc.* *et terrae in qua haec tribus habitavit*: VVLG. Ios. 17, 7 fuitque terminus Manasse ab Aser. Ezech. 48, 3. AMBR. patr. 9 Aser . . . significat divitias. HIER. epist. 54, 16 Aser vel in beatitudinem vel in divitias vertitur. nom. hebr. 3, 7 Aser beatitudo vel beatus. 24, 16. *passim* (*cf.* LIB. geneal. chron. I p. 175, 319 ISID. orig. 7, 7, 16). EVCHER. instr. 2 p. 141, 16 Aser latitudo sive beatus. *cf. etiam* Asir. 2 *nom. oppidi Palaestinae*: HIER. sit. et nom. p. 93, 28 Aser civitas tribus Manasse. ITIN. Burdig. p. 19, 24 Aser, ubi fuit villa Iob (VVLG. Ios. 17, 10 in tribu Aser). *cf. Benzinger, PW. II 1533.* *nom. aliorum oppidorum v.* Asergadda *et* Asor. 3 *cf. sub* Assyr. *Plenkers.*

Aserai *v.* Hesrai. **Aserehel** *v.* Asriel.

Aserga *statio ad sinum Carmanium sita.* TAB. Peut. 12, 1. *Diehl.*

Asergadda, חֲצַר גַּדָּה, Σερί (Ἀσεργαδδά *A*). *nom. oppidi Palaestinae*: VVLG. Ios. 15, 27. HIER. nom. hebr. p. 24, 9 Asergadda atrium adcinctionis eius. *solo nomine* Aser *appellatur* HIER. sit. et nom. p. 92, 19 Aser in tribu Iuda. *cf.* Asor. *Plenkers.*

Asericinehae *vel* **Aserecinehae,** *cogn. matronarum dearum.* INSCR. Rhen. Bramb. 517 matronis Asericinehabus. INSCR. Bonn. Jahrb. 83 (1887) p. 137 nr. 216 Aserecinehis. nr. 217 Asere⟨cinehis⟩. *cf. Ihm, PW. II 1533.* *Diehl.*

Aseriē *v.* Asseria. **Asernai** *v.* Enan.

curia **Asernia** *Caeritum.* CORP. XI 3593 (*Caere*) deos curiales, genium Ti. Claudí Caisaris Augusti p. p. curiae Aserniae A. Avillius Acanthus, M. Iunius Eutychus dictatores de suo posuer(unt). *Otto.*

Aserōth (**Aserīm**), **Aserotum** *v.* Haseroth.

Iuliae **Asertidi** (*dat.*) CORP. VI 7483 (*e columb.*).

1. Ases *cogn. vir.* CORP. IX 5464 (*Falerione*) Q. Annalius Q. l. Ases Annalia Q. l. Stratonice heic requiescunt. *cf.* 2. Ases.

2. Ases, Ἄσσις, *pastorum rex Aegyptius.* Ios. Cassiod. c. Ap. 1, 81. *cf.* 1. Ases.

Asetium, -ī *opp. Campaniae.* LIB. colon. 1 p. 230 L. *cf. Hülsen, PW. II 1533, qui auctore Mommseno contulit* Casentium *in eodem libro bis memoratum.*

Asēus, -a, -um, *adi. pertinens ad* Ἀσέα, *Arcadiae oppidum, de quo disseruit Oberhummer, PW. II 1528.* PRISC. perieg. 408 Alpheus, qui Messene discingitur undis Eurotae. terris ambo nascuntur Aseis.

quae desunt sub **asf-** *v. sub* asph-.

asfalatro *v.* aspalathus.

Asfynis *statio Aegypti, Aegyptiorum veterum* Hasfunt, *nunc* Asfun. NOT. dign. or. 31, 11 Asfinis. 31, 40 *sub duce Thebaidos* equites felices Honoriani, Asfynis. *v. Pietschmann, PW. II 1533.* *Diehl.*

Ashur *indecl.*, אַשְׁחוּר, Ἀσχώ (Ἀσδώδ *A*). *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 2, 24. *Plenkers.*

asia, -ae *f.* [*fortasse leg.* sasia, *cf. c. cambr.* haidd *'hordeum', ind.* sasyám *'fruges'. Stokes, Ficks Vergl. Wörterb. d. indogerm. Spr. II⁴ 292. Th.*] PLIN. nat. 18, 141 secale Taurini sub Alpibus asiam vocant, deterrimum et tantum ad arcendam famem, fecunda sed gracili stipula, nigritia triste, pondere praecipuum. admiscetur huic far, ut mitiget amaritudinem eius, et tamen sic quoque ingratissimum ventri est. ind. 18, 40. *cf. Holder, altcelt. Sprachsch. s.* sasia. *Ihm.*

Asia, -ae *f.*, Ἀσία. *ad orthogr. nota* Assia GLOSS. V 268, 59. *cf.* Assian- *p. 784, 79 et 785, 20.* *ad decl.*: PRISC. gramm. III 476, 10 cuius declinationis est Asia? primae (ARS Bern. gramm. suppl. p. 95, 36). QVINT. inst. 1, 5, 17 plus exigunt subtilitatis quae accidunt in dicendo vitia, quia exempla eorum tradi scripto non possunt, nisi cum in versus inciderunt, ut divisio 'Europaï, Asiaï' (PAPIN. CASSIOD. gramm. VII 158, 14). *nota gen. graec.* CORP. X 3720 (*Literni*) Cossiniae Asies. *adde* CORP. III 14195 (*Ephesi*) . . .⟩rénsi et Asiaé. VI 1311 in Asiá. III 14188¹ (ad 355) Asiá(e). *ad structuram*: VITR. 2, 6, 5 Achaia Asia omnino trans mare ne nominantur quidem *fossicia harenaria* (*at* in Asia 2, 3, 4. 3, 3, 8. 9, 2, 1). TREB. POLL. Gall. 2, 5 Asiam primum venit. TAC. ann. 4, 13 civitati Cibyraticae apud Asiam, Aegiensi apud Achaiam. *ad prosodiam*: PRISC. perieg. 133 Āsia. *sed cf.* SERV. georg. 1, 383 *qui docet quid intersit inter* Ăsia *et* Āsia. A *terra*: VARRO ling. 5, 31 Asia dicta ab nympha, a qua et Iapeto traditur Prometheus. *inepte interpretatur* HIER. nom. hebr. p. 72, 19 elevans. p. 73, 26 elevata sive gradiens. p. 78, 29 elevatio. p. 80, 10 elatio. p. 76, 2 auferens sive pergens. *significat tam tertiam (vel dimidiam) partem orbis terrarum* (*in mythicis Priami patriam, velut* VERG. Aen. 2, 193. 557. 3, 1 *al.* PROP. 2, 3, 36 OV. am. 2, 12, 18 SEN. Ag. 203. 785 *al.* IVV. 10, 266 *unde orta sit* GLOSS. V 268, 59 Assia provincia Troiae), *quam Asiam nobis appellatam minorem et provinciam Romanam*: VARRO ling. 5, 16 nam et Asia, quae non Europa, in quo etiam Syria, et Asia dicitur prioris (prior *Spengel*) pars Asiae, in qua est Ionia ac provincia nostra (*cf.* ISID. orig. 14, 3, 1). CIC. epist. 15, 4, 4 de Syria, . . . de mea provincia, de reliqua . . . Asia. LIV. 37, 45, 14 *Asia* quae cis Taurum montem est. SOL. 40, 1 *Asia*: non eam Asiam loquor, quae in tertio orbis divortio terminos amnes habet ab Aegyptio mari Nilum (*cf.* TAB. Peut. 9, 1), a Maeotio lacu Tanaim: verum eam, quae a Telmesso Lyciae incipit, unde etiam Carpathius auspicatur sinus (PLIN. nat. 5, 102 MART. CAP. 6, 684). AVG. quaest. in hept. 6, 15 et pars quaedam quae proprie dicitur Asia, quamvis Asiam vel dimidiam terrarum orbem quidam, vel alii tertiam partem orbis (SERV. Aen. 3, 1 GLOSS. IV 478, 41) posuerint. POL. SILV. laterc. prov. 7 in Asia XII *provinciae*: Asia ipsa, in qua est Ilium. *unde opponuntur vel coniunguntur passim*: *Europa atque Asia*: *apud scriptores*: VARRO ling. 5, 16. 5, 31. 9, 27 rust. 1, 2, 4 CIC. ad Brut. 1, 2, 1 NEP. Milt. 3, 4. 4, 1 Them. 5, 3 VERG. Aen. 1, 385. 7, 224. 10, 91 LIV. 9, 16, 19. 35, 32, 14. 35, 48, 7. 36, 7, 10 *saepius* VAL. MAX. 6, 9 ext. 2. 8, 1 damn. 1 CVRT. 4, 1, 38. 6, 2, 13. 7, 8, 13 *al.* PLIN. nat. 2, 205. 6, 1 *al.* TAC. ann. 12, 63 FLOR. 1, 40, 3. 8. 13. 2, 6, 7 FRONTO p. 206, 7 N. SOL. 12, 1 *cf.* 15, 29. 16, 2. 23, 15 IVL. VAL. 1, 13 PAVL. NOL. carm. 19, 79 OROS. hist. 5, 3, 5 VEN. FORT. carm. 8, 3, 173. *Europam et Asiam disterminant Tanais* (OV. Pont. 4, 10, 55 CVRT. 6, 2, 14. 7, 7, 2 LVCAN. 3, 273 PLIN. nat. 4, 78 SOL. 40, 1 VIB. SEQ. geogr. p. 151, 23 ITIN. Alex. 35 HYG. astr. 1 p. 27, 15 B. TAB. Peut. 8, 5 *alii*), *Danubius* (SEN. nat. 6, 7, 1), *Hellespontus* (LVCAN. 2, 674. 9, 957 PLIN. nat. 4, 49. 75. 5, 141), *Thracius Bosphorus* (MELA 1, 101 PLIN. nat. 9, 50), *Cimmerius* (PLIN. nat. 4, 87), *Bosporus* (PLIN. nat. 5, 150. 6, 18). *in mythicis*: PROP. 2, 3, 36 OV. am. 2, 12, 18 SEN. Tro. 896 (*cf.* Ag. 205) Ag. 274 VAL. FL. 2, 614. 4, 728. 8, 396 STAT. Ach. 1, 82. 410. 730. *Europa Asia Africa*: SALL. Iug. 17, 3 in divisione orbis terrae plerique in parte tertia Africam posuere, pauci tantum modo Asiam et Europam esse, sed Africam in Europa *cf. l. 57.* VELL. 2, 40, 4 MELA 1, 8. 19 *sq.* LVCAN. 9, 872 *sqq.* PLIN. nat. 2, 173. 3, 3. 6, 210 FLOR. 1, 18, 2. 1, 24, 1 APVL. mund. 7 ANTHOL. 403 COSMOGR. geogr. p. 71, 11 *sqq.* p. 90, 7 *sqq.* AVG. civ. 16, 17 OROS. hist. 1, 2, 1. 6, 1, 6. 6, 17, 4 MART. CAP. 6, 622 IORD. Get. 4. ISID. orig. 14, 2, 1 Asia . . . Europa . . . Africa, quae et Libya nuncupatur. *vel Europa Asia Libya*: LVCAN. 6, 817. 9, 415 *sqq.* MART. 5, 74 AMPEL. 6, 2 (*cf.* 11, 1) SOL. 23, 16 AGENN. grom. p. 62, 7 L. ANTHOL. 400. 455. 456 PANEG. 11, 27 IVL. VAL. 1, 36. 3, 46 AVIEN. orb. 17 (PRISC. perieg. 15) *cf.* 812. 806. AVSON. 409, 17 *et* PAVL. NOL. carm. 2, 1 *sq. memores Sallusti.* VEN. FORT. vit. Mart. 3, 490. *Graeciam Asiamque saepe coniunxerunt* LIV. *et* PLIN. nat. *praeter hos*: SISENN. GELL. 12, 15, 2 CIC. Brut. 50 *sq.* VAL. MAX. 2, 2, 2. 9, 1, 5 MELA 2, 34 *al.* SVET. Iul. 28 SVET. (DON.) vita Verg. p. 62 Reiff. PANEG. 5, 18 IVST. 4, 3, 5 *alii. item Asiam et Achaiam* (OV. trist. 1, 2, 77. *alios invenies locos sub* Achaia *I, 383, 65*), *Asiam et Athenas* (CIC. de orat. 2, 360. 365. 375 Brut. 315 OV. trist. 1, 2, 77 PETR. 2 *alii*): *plerumque agitur de scientiae ac litterarum sedibus celeberrimis.* *epitheta*: INSCR. templi Ardeatis PLIN. nat. 35, 115 Asia lata. STAT. silv. 1, 4, 80 magnae. AVIEN. orb. 196 inmensae. HOR. sat. 1, 7, 19 ditem (AVIEN. orb. 696. 821. *cf.* LVCAN. 3, 162 dites Asiae populi. *idem* STAT. silv. 5, 3, 188). OV. met. 13, 484 florentis. LIV. 9, 19, 10 inbellem. MANIL. 4, 753 potentem (680 SEN. Ag. 785 LVCAN. 9, 1002. STAT. silv. 5, 2, 56 potentis [*Heinsius*, -tes *M*] mille urbes Asiae. PRISC. perieg. 951). SEN. Tro. 7 pollentis. SEN. Ag. 205 ferocis. IVST. 15, 4, 1 maiore (OROS. hist. 3, 23, 43). prol. 30 superiore (35). OROS. hist. 1, 2, 26 Asia regio vel, ut proprie dicam, Asia minor (ISID. orig. 14, 3, 38 *saepius*). CIC. Manil. 14 Asia tam opima est ac fertilis, ut et ubertate agrorum et . . . facile omnibus terris antecellat. PLIN. epist. 8, 20, 2 Achaia Aegyptos Asia aliave quaelibet miraculorum ferax commendatrixque terra.

Asia regio *v. l. 48.* Asia provincia: CIC. Flacc. 100 Deiot. 36 epist. 12, 7, 2. 12, 13, 3. 12, 15, 1 LIV. 38, 58, 8 VELL. 2, 18, 3 VAL. MAX. 4, 1 ext. 9 QVINT. inst. 11, 3, 162 IVL. HONOR. 31 geogr. p. 41, 10 (COSMOGR. 31 *ibid.* p. 85, 24) AVELL. p. 708, 20 GLOSS. IV 478, 42. provincia Asia: MON. Ancyr. 4, 49 VAL. MAX. 9, 7 mil. Rom. 1 LIV. per. 83 TAC. ann. 13, 43 Agr. 6 ITIN. Theod. 26 INSCR. *passim.* COD. Theod. 10, 1, 3 (*a. 381*) in Asia nec non proconsulari atque Asiana

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dioecesi. *tractantur*: urbes Asiae (*inde a* CATVLL. 46, 6) *et praecipue* civitates Asiae (*inde a* LIV. 1, 45, 2 MON. Ancyr. 4, 49) *per totam latinitatem, semel tantum inveni* Asiae oppida: CAPITOL. Pius 9, 1. *satis saepe enotavi* Asiae populos, *primum e* VERG. catal. 3, 4 MANIL. 4, 622 *et* 671, *semel* Asiae gentes MANIL. 1, 770. CIC. Att. 5, 21, 7 Asiae nostrarum dioecesium. TRAG. Cic. orat. 163 frugifera et efferta arva Asiae (*plerique ll.* Asia: *sunt qui cogitarint de* Asius *sub* Asia palus). HOR. epist. 2, 3, 5 pingues Asiae campi (IVL. HONOR. 37 geogr. p. 44, 17 COSMOGR. *ibid.* p. 87, 19). LIV. 38, 16, 12 mediterranea Asiae. 45, 23, 16 totam Asiae regionem. SEN. epist. 94, 65 angulos. VAL. FL. 4, 211 ingens Asiae plaga. SIL. 1, 195 ingens Asiae latus. IVST. 38, 7, 6 caelo. AVIEN. orb. terr. 1230 *Caspia claustra* Asiae dixere fores (*cf.* PRISC. perieg. 951 Asiae ... claustra potentis). 832 molem. ITIN. Anton. 333 a Traianopoli Callipoli ad traiectum Asiae. *ibid.* a Callipoli traiectus in Asiam. *huc non appono exempla dictionum* ora Asiae, litora, confinia, insulae, montes *sim. haud magis* imperium Asiae, regnum (-a), res. *rariora tamen sunt haec*: OV. epist. 15, 175 sceptra. VVLG. I Macc. 13, 32 diadema Asiae (11, 13). STAT. silv. 1, 4, 80 quid geminos fasces magnaeque iterata revolvam iura Asiae? OV. fast. 6, 420 Ilus adhuc Asiae dives habebat opes. PROP. 1, 6, 14 Asiae veteres ... divitias. CLAVD. 20, 578 Lydos Asiaeque uberrima vastant ignibus. IORD. Get. 37 Asiae bona avidus mercator importat. LIV. 38, 17, 18 amoenitas ... Asiae (38, 49, 4. *cf.* 39, 1, 3. LACT. inst. 1, 7, 1). TAC. ann. 3, 7 per amoena Asiae atque Achaiae. hist 1, 10 in secretum Asiae sepositus. PLIN. nat. 5, 120 Ephesum alterum lumen Asiae. CATVLL. 68, 89 Troia ... commune sepulcrum Asiae Europaeque. MANIL. 1, 512 fatis Asiae iam Graecia pressa est. CLAVD. 21, 8 taedas. AVSON. 345, 17 res Asiae quantas leto dedit inmeritas fraus. 336, 73 prosa *v. l. 74.* CIC. Flacc. 60 Mithridatem deum, illum patrem, illum conservatorem Asiae ... nominabant. VERG. Aen. 2, 557 regnatorem Asiae (*Priamum*). 12, 15 desertorem (*Aenean*). STAT. Ach. 1, 530 eversorem (*Achillen*). IVL. VAL. 1, 36 Macedonum rex ... rex regum maximus Asiae seu Europae vel Libyae. CIC. ad Q. fr. 1, 1, 31 te parentem Asiae et dici et haberi. HOR. sat. 1, 7, 24 solem Asiae Brutum appellat stellasque salubris appellat comites. AVSON. 232 flos Asiae *Astyanax. cf.* IVV. 5, 56 flos Asiae ante ipsum *scil. graditur* (SCHOL. *ad l.* pulcher puer Asianus caro pretio comparatus). RVFIN. gramm. VI 576, 6 rhetoricis Asiae placuit bis fine trochaeus (*cf.* CIC. orat. 212). SEN. dial. 4, 5, 5 proconsule Asiae (PLIN. epist. 4, 3, 1 SVET. Cal. 57 TAC. ann. 3, 66. 3, 68. 13, 1. 16, 10 VOPISC. Aurel. 40, 4 AMM. 29, 2, 19 HIER. chron. a. Abr. 2142 NOT. dign. or. 1, 25 *sqq.* 20, 1. 20, 5. 20, 19 OROS. hist. 7, 13, 2 COD. Theod. *et* Iust. *passim* NOVELL. 8 notit. 2 INSCR. *passim*). PLIN. epist. 3, 7, 3 pro consulatu Asiae (SVET. Aug. 3 Dom. 10 TAC. ann. 16, 23. 16, 30 Agr. 42 CAPITOL. Pius 3, 5 LAMPR. Comm. 7, 1). TAC. ann. 4, 15 procurator Asiae. INSCR. *saepe, veluti* CORP. V 875 (*Aquileiae, a. 105, in antica*). II 1970 (*Malacae*). III 431 (*Ephesi*). CIC. epist. 12, 14, 5 procurationem. AMM. 27, 9, 6 Asiae vicarius (COD. Iust. 12, 49, 1 *a. 334.* 12, 23, 1 *a. 346.* 1, 6, 1 *a. 377.* 9, 46, 8 *a. 385 saepius.* LEX Burg. 14, 6). LAMPR. Diad. 8, 4 legatus Asiae. INSCR. *saepe.* COD. Iust. 11, 50, 2 comiti. *ad* proconsul provinciae Asiae, procurator, legatus (prov. proc. pr. pr.), quaestor *plurima collegit Ruggiero diz. epigr. I 716 sqq. rariora adiunxerim*: CORP. X 7583 (*Caralibus*) proc. Augg. item ⟨ad ve⟩ctig. XX her. per Asiam (7584). 6977 (*Messanae*) qui exiebat in officio Asiae ark. XX hered. III 6077 (*Ephesi*) arcarius provinciae Asiae. 431 (*ibid.*) proc. hered. et proc. pro⟨vin⟩ciae Asiae. *cf.* 7116. 7127 (*ibid.*) dispensator rationis extraord. provinc. Asiae. *cf.* 7130. 6753 (*Ancyrae*) proc. fam. glad. per Asiam. 7121 (*Ephesi*) tabular. provinc. Asia⟨e⟩. *in gemino graeco*: ταβλάριος ἐπαρχείας Ἀσίας. *cf.* 6075. 447 (*ibid.*) quadragesimae port⟨oriorum⟩ Asiae vilicus (*cf.* 7149 κοινωνῶν τεσσαρακοστῆς λιμένων Ἀσίας οἰκονόμος). *sim.* 7153. *contulerim* CIC. Att. 11, 10, 1 operas in portu et scriptura Asiae pro magistro dedit. *cf. Brandis, PW. II 1533.* *describunt* MELA 1, 49 *sqq.* PLIN. nat. 5, 47 *sqq.* OROS. hist. 1, 2 ISID. orig. 14, 3. TAB. Peut. 9, 2—10, 1 ASIA. RAVENN. *quo pertineat Aegyptus v. I 957, 63.* *ut fit saepe dicitur pro Asiae incolis*: CIC. Mur. 12 Att. 2, 16, 4. 5, 14, 2. ad Q. fr. 1, 1, 9 in luce Asiae, in oculis clarissumae provinciae. 1, 1, 30 *et* 34 epist. 15, 15, 2 NEP. Them. 5, 3 VERG. Aen. 2, 193 PROP. 2, 3, 36 OV. am. 2, 12, 18 LIV. 37, 15, 3. 45, 33, 3 SEN. dial. 11, 7, 2. PLIN. nat. 13, 24 Antiocho rege Asiaque devictis (33, 51. 148. 34, 14. 34). 13, 116. 18, 312. 19, 15 TAC. ann. 13, 33 hist. 2, 8. 4, 17 FLOR. 1, 41, 2 IVST. 2, 3, 17 AVSON. 240 SVLP. SEV. chron. 2, 38, 2 *al.* *nota translationem pro* rhetores Asiani: CIC. orat. 212 *cf.* de orat. 2, 95. AVSON. 336, 73 prosa Asiae in causis numeros imitata chororum. **B** *nympha*: *v. p. 782, 9 sq.* **C** *nom. serv. mul., cogn. lib. in titulis inde ab ultima lib. rei publ. aetate.* CORP. VI 3952 (*e monumento Liviae*) Asia Liviae *serva.* 26783 Statiliae Asiatice Asia sorori geminae. XIV 620 (*Ostiae*). X 3720 *cf. p. 782, 1. adde* 3508 (*Miseni*). XII 4818 (*Narbone*). III 14741 (*Salonis*). *cf.* 14195[41]. CORP. VI 2247 (= I 1034) Caecilia A. et Cn. l. Asia. 2223 Fannia (mulieris) l. Asia. Fannia (mulieris) l. Sura mater. 9411 vivit Gavia C. C. l. Asia. *ibid.* vivit C. Gavius C. l. Dardanus. 9435 v. Babbia (mulieris) l. Asia. 13542 *et* 28781 *v. sub* Asiaticus *p. 785, 77 et 786, 1.* 24829 Arria (mulieris) l. Asia. 27835 Mallia (mulieris) l. Asia. X 1010 (*Pompeis*) Melissaea Cn. l. Asia. *cf. p. 786, 39.* 4655 (*Calibus*) Patercilia C. l. Asia. XII 5038 (*Narbone*) Octavia (mulieris) l. Asia. 5170 (*ibid.*) Herenniae L. l. Asiae. CORP. VI 17112 Egnatiae Asiae. 29658 Aelia Asia. 32509 Clodiae P. f. Asiae. 34541 & Ateia Asia. XI 6580 (*Sassinae*) Sassinatiae Asiae. V 1190 (*Aquileiae*) Dindiae Asiae. 6388 (*Laude*) Variae Asiae. XIII 2180 (*Luguduni*) Iulia Asia. *derivata*: *graec.* **Asiāticus,** -a, -um, Ἀσιατικός, *vel subst.* Asiaticus, -a *sing. et plur., lat.* **Asiānus,** -a, -um, *vel subst.* Asianus, -a *sing. et plur.* *ad Asiam tam orbis terrarum partem, quam Asiam, quam dicimus minorem, et provinciam Romanam pertinet.* Asiāticus *semper fere adi., satis crebro legitur inde a* VARRONE (ling. 8, 56) *et* CIC. *praecipue et* LAEVIO (frg. 18), *rarius dicitur de oratoribus illis* (CIC. Brut. 51. 325 *ter* orat. 231 SVET. Aug. 86 IVL. SEV. rhet. 3 p. 356, *at subst.* CIC. orat. 230) *et substantive de incolis* (*semel plur.* PANEG. 9, 5. *sing.*: AVG. civ. 9, 4. *ex titulis addas l. 84 sqq.*). Asiānus *tam subst. quam adi. imprimis trahitur ad rhetores, saepius significat Asiae (provinciae) incolam (incolas) quam Asiaticus, Ciceroni qui primus usurpavit* Asiani *sunt conductores vectigalium* (Att. 1, 17, 9, Asiam *cod. Malaesp.; sed cf. Boot ad l.*), *latiore sensu adi. et subst. inde a* PLIN. nat. 2, 171 (*subst., uno hoc loco*) *et* IVV. 3, 218. 7, 14. VARRO ling. 8, 56 quoniam similia nomina sunt Asia Libya, dicemus Asiaticos et Libyaticos homines. PRISC. gramm. III 476, 8 *aliud derivativum vocis Asiae* Asianus et Asiaticus et invicem supra dicta tria (*accedit* Asius) pro sese proferri possunt. proprie autem Asius possessivum est, Asianus gentile, Asiaticus victoriae. **A** *ad Asiam pertinentia*: **I** *adi.*: **1** *ad animantia*: IVV. 3, 218 Asianorum veterum ornamenta deorum. PROSP. chron. I p. 495 Asianis episcopis. IVV. 7, 14 equites. VVLG. II Macc. 10, 24 equitatu Asiano. LIV. 39, 6, 7 exercitu. IVST. 38, 3, 8 Asiano. VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 gentes. SOL. 2, 51 gens. CIC. Phil. 5, 20 gladiator. LIV. 36, 17, 5 Graeci. CIC. epist. 12, 15, 7 milites (CVRT. 10, 3, 5. IVST. 31, 6, 9 Asiani). Phil. 6, 10 myrmillone (12, 20). CORP. XI 5068 (*Mevaniae*) negotiator Gallicanus et Asiaticus. PALLAD. 12, 13, 5 oves. COLVM. 6, 1, 1 pecudes. AMM. 15, 9, 7 populos. AMM. 23, 6, 34 regibus (SVLP. SEV. chron. 2, 25, 4 Asianorum). CIC. Flacc. 60 testibus (65 *cf.* 66). Verr. 6, 146 venales. **2** *ad res*: FLOR. 1, 27, 4 Asiatica amoenitate. CIC. Manil. 19 belli (FLOR. 1, 24, 8. 1, 25, 1. 1, 35 inscr. 1, 35, 7 PANEG. 5, 11). IVL. HONOR. 37 geogr. p. 45, 1 campis (COSMOGR. 37 *ibid.* p. 87, 21). PLIN. nat. 35, 38 *cerussa* Asiatica, ... quae et purpurea appellatur. 25, 154 cicutae. SOL. 40, 5 cladibus. CAES. civ. 3, 40, 5 classe. CIC. Flacc. 37 creta. Att. 15, 11, 1 curatione. epist. 13, 67, 1 διοικήσεις. *ceterum semper* dioecesis Asiana: GROM. p. 267, 4 imp. Constantinus Aug. ad ... comitem dioeceseos Asianae (LATERC. Veron. 3. NOT. dign. or. 1, 31 *vicarius. idem* 24, 1. 11. 20. 29. 1, 64 per Asianam *scil. diocesim. idem* 1, 95. 2, 4. 2, 30. 11, 47. COD. Theod. *et* IVST. *saepe.* NOV. Theod. 5, 1, 1. NOV. Iust. 8, 2 *bis.* 23, 3, 1. CORP. III 352, 3, 24 *in Phrygia, a. 331* rationalem). CIC. Att. 6, 1, 15 edicto. CORP. II 4114 (*Tarracone, saec. II ex.*) expeditione Asiana (IVST. 2, 5, 1 MARC. COM. chron. II p. 81, 9). VI 8570 proc. fisc. Asiatic. 8571 tab. fisci Asiatici (8572 a commentariis. 8577 adiut.). SOL. 40, 15 flumina. ORIBAS. syn. 7, 18 galla Asiana. VAL. MAX. 3, 71^{d} gazae. FLOR. epit. 1, 47, 3 hereditate (1, 47, 7). VELL. 1, 6, 1 imperium. SOL. 40, 6 ingenia. AMPEL. 15, 18 insulas. CIC. Att. 4, 15, 2 iter (epist. 6, 7, 5). ad Q. fr. 1, 1, 17 itineribus. Flacc. 100 iuris dictioni (PLIN. nat. 5, 95 MART. CAP. 6, 682). FIRM. math. 1, 2, 4 lascivitas. CIC. Verr. 2, 34 legatione (LIV. 38, 53, 10 ASCON. Scaur. p. 21 B.). SOL. 38, 13 limitem. MELA 3, 36 litore. AVG. civ. 3, 21 luxuria (*ibid.* Asiana). PLIN. nat. 5, 102 mare (SOL. 23, 16 FLOR. 1, 41, 10 MART. CAP. 6, 684). MACR. sat. 7, 5, 24 mensa. AMM. 16, 7, 6 moribus. CIC. Mur. 31 nationes. CAES. civ. 3, 5, 3 navibus (3, 7, 1. 3, 106, 1). CIC. epist. 6, 8, 2 negotiationis. LAEV. frg. 18 ornatu. SOL. 15, 13 parte. CIC. Manil. 19 pecuniis. COL. 10, 412 *Persica* (PLIN. nat. 15, 39 *sq.*). PRISC. perieg. 937 per loca quae tendunt Asianae ad moenia petrae (Dionys. perieg. 1013 ὀφιήτιδος ... πέτρης). PLIN. nat. 35, 75 *genus picturae.* FLOR. 1, 40, 15 plagae (SOL. 10, 21. 17, 3. 19, 3). CIC. epist. 13, 72, 1 possessiones. CVRT. 10, 2, 25 praeda. VAL. MAX. 6, 9, 7 publici. HIL. syn. 63 Asianae ... provinciae (HIER. chron. a. Abr. 2211). MARC. med. 36, 54 pulveris Asiani, id est de lapide Magnesio ... unciam unam. MELA 2, 100 regionibus (AVIEN. orb. terr. 1254 Asianarum). APVL. mund. 26 regnum. SOL. 15, 5 Scythiae (15, 22). 40, 2 templa. AMM. 31, 2, 16 tractus. PLIN. nat. 35, 22 victoriae. AVELL. p. 701, 17 urbes et ecclesiae tam Ponticae quam Asianae. **II** *subst.* Asiānus, -ī. *plur.*: *Asiae incolae*: PLIN. nat. 21, 171 VLP. dig. 1, 16, 4, 5. CORP. III 870 *a. 235, Napocae.* FIRM. math. 1, 2, 3 luxuriosi semper Asiani ⟨et⟩ voluptatibus occupati. AVELL. p. 38, 6 LIB. gener. chron. I p. 107, 197, 39. p. 108, 205, 4 CHRON. Alex. *ibid.* p. 107, 167, 39. p. 108, 176, 4 CONC. Const. a. 536 Mansi VIII 969^{e}. *singuli*: CORP. X 6800 (*in Aenaria insula*) Ti. Cl. Pison. cen⟨t⟩. III Venere n. Asianus. FRG. Murat. 84 una cum Basilide Assianom. VVLG. act. 20, 4 Asiani ... Tychicus et Trophimus. HIER. chron. a. Abr. 2186 Apollinaris Asianus Hieropolitanus episcopus (PROSP. chron. I p. 429, 683). *ibid.* Melito Asianus Sardensis episcopus (vir. ill. 24 PROSP. *l. c.* p. 429, 682). a. Abr. 2023 Philistio mimografus natione Magnes Asianus. vir. ill. 37 Rhodon genere Asianus. Asiāticus, -a, *cf. l. 14. adde ex titulis*: CORP. IV 2393

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Dapnus Asiaticus cum sua ⟨D⟩apna Ionice hic et ubique. 2394 Dapnus Asiaticus. VI 9907 Tímotheus structor Laudica Asiatica. *cf.* XII 5837 (*Arausione, saec. I*): *ethnica potius hic habes quam cognomina.* **B** *ad rhetores*: **1** *adi.*: SEN. contr. 1, 2, 23 Asianus ... declamator. QVINT. inst. 12, 10, 1 Asianus eloquens *differt* Attico. CIC. de orat. 3, 43 eruditissimos homines Asiaticos quivis Atheniensis indoctus ... facile superabit. Brut. 51 oratores (SVET. Aug. 86 RVFIN. gramm. VI 575, 1. IVL. SEV. rhet. 3 p. 356, 15 Romanus orator Asiatico pressior). orat. 231 rhetorum. *cf.* opt. gen. orat. 8. EMPOR. rhet. p. 561, 8 characteres ... Asianum Atticum Rhodium. CIC. Brut. 325 dictionis. *ibid.* Asiatico in genere *orationis. ibid.* genus ... orationis Asiaticum. QVINT. inst. 12, 10, 17 Attici limati quidam et emuncti ... Asiana gens tumidior alioqui atque iactantior. CIC. orat. 27 more Asiatico canere. HIER. epist. 125, 6 qui Asianum tumorem Attico siccabant sale. **2** *subst. plur.*: SEN. contr. 9, 1, 12 rhetor ex Asianis non proiecti nominis. 9, 6, 16 QVINT. inst. 8 prooem. 17. 9, 4, 103. 12, 10, 16 Atticos atque Asianos. AVREL. ad Front. p. 86, 25 N. ius et aequom omnibus Asianeis erit apud te paratissimum. IVL. SEV. rhet. 3 p. 356, 14 Asianorum licentia. *ibid.* Asiatico *oratore. huc traxerim* GLOSS. IV 478, 43 Asiani Graeci (V 268, 31 A s s i a n i). *sing.*: SEN. contr. 10, 5, 21 Craton, venustissimus homo et professus Asianus (asinius *codd.*), qui bellum cum omnibus Atticis gerebat. QVINT. inst. 12, 10, 12 *Ciceronem* incessere audebant ut tumidiorem et Asianum et redundantem *eqs.* (12, 10, 24 *Platonem*). AMM. 17, 9, 3 *Iulianum* Asianum appellans, Graeculum et fallacem et specie sapientiae stolidum, *nisi adi. est.* **C** *ad* Assos. *cf. sub voce. adv.* **Asiānē.** QVINT. inst. 12, 10, 18 neque enim Attice pressi, neque Asiane sunt abundantes. **Asiāticus,** -ī, Ἀσιατικός. **1** *epitheton*: FAST. Capitol. a. Varr. 564 L. Cornelius P. f. L. n. S⟨ci⟩pio qui postea Asiaticus appellatus est. *cf.* CORP. I 1² p. 194 n. XIV ⟨L. Corneli⟩us P. f. S⟨cipio Asia⟩ticus ⟨cos.⟩. LIV. 37, 58, 7 *L. Scipio* ne cognomini fratris cederet, Asiaticum se appellari voluit. VAL. MAX. 4, 1, 8 Africano et Asiatico Scipionibus. *ibid. praeterea bis.* 5, 5, 1. PLIN. nat. praef. 10 L. Scipio Asiaticus (GELL. 6, 19, 5. 7 VIRI ill. 53, 1. 55, 1 CAPITOL. Gord. 21, 5). **2** *cogn. vir.*: *ad orthographiam et prosodiam*: CORP. VI 16167 C. Cornelius Asiatichus. VIII 12879 (*Carthagine*) Asiáticus Aug. lib. próc. regiónis Assurítánae. *cf. p. 786, 30. cogn. corrupt. ex* Africani TAC. orat. 14 (*cf.* QVINT. inst. 10, 1, 118). *nonnulli apud auctores, notissimi* Valerii Asiatici *consules et libertus Vitelli. duo christiani. satis crebro in titulis occurrit, imprimis Romanis.* SEN. nat. 2, 26, 6 Valerio Asiatico consule iterum (dial. 2, 18, 2 TAC. ann. 11, 1 *et* 3 *bis.* 13, 43. CORP. XIV 2412 *Bovillis* M. Valerio Asia⟨tico ... cos.⟩. CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 57, 46 Asiatico II et Silano, *quique ab eo pendent* CONS. Const. Ital. PROSP. *v. Prosop. imp. Rom. III 352 et* Asiaticianus). *cuius fort. filius* TAC. hist. 1, 59 Valerius Asiaticus Belgicae provinciae legatus. 4, 4 consul designatus (*cf.* CORP. VI 1528). *idem videtur* CORP. XIII 5012 (*in Helvetia*) D. Valerio Asiatici libert. Sissi (sex)viro col. Eq(uestrium). CORP. III dipl. 26 (16) M. Lollio Paullino Valerio Asiatico Saturnino *cos. suff. a. 93* (XIV 4240 *Tibure. vix idem* VI 21482 M. Lollius Asiaticus). TAC. hist. 2, 57 ut libertum suum Asiaticum equestri dignitate donaret *Vitellius.* 2, 95 libertus Vitellii Asiaticus. *ibid.* misera civitas ... inter Vinios Fabios, Icelos Asiaticos varia et pudenda sorte agebat. 4, 11 (SVET. Vitell. 12 SIDON. epist. 5, 7, 3 *cf. Plut. Galba 20*). TAC. hist. 2, 94 Asiaticus et Flavus et Rufinus duces Galliarum. COD. Iust. 10, 70, 1 imp. Gordianus A. Asiatico. AVG. epist. 176 inscr. Asiaticus ... ex concilio Milevitano (CONC. Milev. a. 416 Mansi IV 334ᵉ). CONC. Mansi X 483ᵈ episcopus Tarraconensis metropolitanae civitatis. CORP. VI 7517 (*e columb.*) Asiatico *lib.* 10350 Asiatici Caesaris (27882). XII 759 (*Arelate*) Asiatici Confuleiorum o. h. s. s. III 2099 (*Salonis*) líb. XII 5686, 79 (*in vasculo*) Asiatici m. (XIII 10010, 178. VII 1336, 94. III 12014, 132). XIII 10010, 178 Asiaticus fe(cit). VII 1336, 95 Asiatici of. III 7027 (*a. 147*) off. Asiat. 7032 (*a. 164*) off. Asiatic. *cf.* T. Atili Asiatici *amphorarum*: XII 5683, 36. XIII 10002, 113. CORP. VI 33743 (*ad* 8680) P. Cornelio Scipione Asiatico *cos. a. 68* (471 III dipl. 6 *bis*). III 13580 (*in Aegypto a. 90/91*) L. Antistio Asiatico praef. Beren. XIV 3713 (*Tibure*) Valeri Asia⟨tici p⟩raefec. urbis (VIII 2747 *Lambaesi* Asiatico II et Aquilino cos. *a. 125.* IX 1617 *Beneventi* Valeri Asiatici praet. urb. 3917 *et* 3925 *Albae.* XV 504 *in latere* Val. Asiat. II. 505 Asiat. II 1114 Valer. Asiat. II. *cf.* CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 58, 125 Asiatico II et Aquilino. CONS. Const. Ital. PROSP. *v. Prosopogr. imp. Rom. II 296*). VI 975 (*a. 136*) 4, 56 L. Volusius L. f. Asiaticus *magister vici.* III 1967 (*Salonis, a. 316*) Aur. Asiaticus. CORP. VI 10683 L. Aelio L. l. Eroti Asiatico *teste Sabino cod. Ottob. f. 142. cf.* 21021 L. Laelio Eroti Asiatico *teste Sabino cod. Ottob. f. 141′*: *cetera nomina non congruunt.* 12514. 12722 T. Attius Asiaticus. 13542 *?*⟩ Bellicio Asiatico filio piissimo Bellicia Asia b. m. f. 19854 C. Iulius Asiaticus. 22985. 25153 Publiciae Asiaticeni filiae dulcissimae ... Publicius Asiaticus et Val. Onagris parentes fec. 27571 C. Trausi Pudens et Asiaticus et Caesia Veneria coniun⟨x *eqs.* 27572 Trausia Asiatice vixit an. II di. XXX. Trausius Pudens vixit mens. IIII di. XXIII, CC. Trausi Pudens et Asiaticus et Caesia Veneria natis carissimis fecerunt. *postea adiecta*: Trausia Asiatici (*debuit* Asiatice) v. m. III d. XI. 28781 L. Vi(vio) Asiatico Vivia Asia vernae suo carissimo. 35654 L. Laevius Asiaticus. XIV 283 (*Ostiae*) A. Hostilius Asiaticus (V suppl. ital. 1090, 5 *in lamina plumbea, stilo exaratum*). 589 (*ibid.*) Antoniae′ Pelagiae T′. Staberius Asiaticus lib. patronae′ benemerenti fecit. 1762 (*ibid.*). 2620 (*Tusculi*) 1, 10 C. Oppius C. f. Asiaticus. IX 25 (*Lupiis*) Q. Volumnius Asiaticus aedilis flamini quaestor dumvir. 2477 (*Saepini*) C. Ennius C. l. Atticus C. ⟨Enni⟩us C. l. Asiatic. fratres *cf.* V 7111 *l. 18.* IX 3625 (*Aveiae*) M. Cocceio M. f. Pap. Asiatico. 4241 (*Amiterni*) C. Aufidio Asiatico et Gnesio. 4856. 6078, 78 (*in tegula*) Cn. Domiti Asiatici opus dol. X 446. 3617 (*Miseni*) L. Pompeío Ásiatico (triere) Sole nat. Alexandr. 613 (*Salerni*). 7374 (*in Thermis Himeraeis*). Ephem. epigr. VIII (ad CORP. X) 714 ⟨F⟩lavius Asiatic(us) ⟨A⟩lbinovan(us?). CORP. XI 2906 (*prope Volsinios*) P. Caprutí Asiatici. V 7512 (*Aquis Statiellis*) Vibio Asiatico (7513 C. Vibio C. f. Asiatico. 7514 genio Asiatici). *cf.* XII 4014 (*Nemausi*) C. Víbií Asiaticí. V 4482 (*Brixiae*) M. ⟨Va⟩le⟨r⟩i⟨u⟩s M. l. Pol. Anteros Asiaticus VI vír. 7592 (*in agro Hastensi*) Dianae Amandus Q. Valeri Asiatici. 7111 (*Taurini*) T. Sulpicius Attic⟨us⟩ T. Sulpicio Asiatic⟨o⟩ fratrí. *cf.* IX 2477 *l. 7.* V 6353 (*Laude*) L. Caesius Asiaticus VI vir flavialis. 747 (*Aquileiae*) VIII 12753 (*Carthagine*) C. Geminius Asiaticus ... Asiaticus pater pius fecit. 18931 (*Thibili*) Q. Antisti Asiatici. 21830 (*in Maur. Tingit.*) M. Antonius Navillus Asiaticus filius v. e. proc. Aug. XII 288 (*Fori Iulii*) ⟨G⟩aio Iulio Asiatico. 427 (*Massiliae*). 1613 (*in Luco Augusti*). VII 221 M. Ingenuius Asiaticus dec. al. Ast. III 329 (*Nicomediae*). 1800 (*Naronae*) T. Flavius Asiaticus T. Flavius Surus. 1998 (*Salonis*) 8896 (*ibid.*). 4870 (*Viruni*) C. Publicius Viruniensium lib. Asiaticus. 7044 (*in Phrygia*). 12234 (*in Asia*). **3** *signum*: CORP. VI 15159 Ti. Claudio Niceroti qui et Asiaticus. **4** *nom. gent., si re vera eiusdem originis est.* CORP. VI 1058 (*a. 210*) 2, 62 L. Asiatícus Maximus *miles.* **Asiātica** (-ē), -ae (-ēs *vel* -ēnis), Ἀσιατική, *cogn. mul.* CORP. VI 7899 (*e columb.*) Asiatice *dat.* 15624 Asiaticae *dat.* 11775 Anniae Asiatice. 12738 Mutilia Asiatica. 24031 Petroniae Asiatice. 25153 Publiciae Asiaticeni *cf. p. 785, 79.* 26783 Statiliae Asiatice Asia sorori geminae. 27571 *cf. p. 785, 80.* 28316 Vampia L. f. Asiatica. XV 7380 (*in fistula, saec. II med.*) Aemiliae Paulinae A s i a t i c e. *eandem puto* VI 28224 (*e Fabrettio*) d. m. Valeriae Iucund. coniuci b. m. fec. Saturninus Paulinae Asiaticae ser. IX 1910 (*Beneventi*) Cerrinia Asiatice. 1734 Afiniae Asiatice. *cf.* 3366. X 1011 (*Pompeis*) Melissea Sp. f. Asiatice. *cf.* 1010 Melissaea Cn. l. Asia. CARM. epigr. 430 (*Careis inter Romam et Caere rep.*) namque ego te semper, mea alumna Asiatica, quaeram. *praescr.* Terentiae P. f. Asiaticae. CORP. VIII 20614 (*in Maur. Sitif.*) Iulia Asiatica (20617). XII 1997 (*Viennae*) Ceria Asia⟨t⟩ica. *scaenici* **Asiāticiānī** et qui in eodem corpore sunt CORP. XII 1929 (*Viennae*): *traxerunt ad* Valerium Asiaticum *Viennensem, de quo cf. p. 785, 41 sqq.* **Asiānus,** -a *cogn.* CORP. VI 7027 (*e columb.*) Asianus vetranus. V 1766ᵃᵈᵈ· (*Fori Iulii*) Ti. Cl. Asianus (sex)vir Aquil. ACTA lud. sept. 4, 27 (CORP. VI 32329) Ta⟨///⟩a Cornelia Asiana Nummi Faustiniani. IX 1480 (*apud Ligures Baebianos*) d. m. s. Petilio Asiano Tintirius Asianus patri b. m. f. **Asiānī,** -ōrum *gens Scythica v. sub voce in ordine abecedario. adi.* **Asius,** -a, -um, *Ἄσιος. PRISC. gramm. III 476, 1 *derivativum vocis Asiae* Asius Asia Asium ... Asius possessivum est. *cf. p. 784, 22 sqq.* **Āsius** *nom. propr. et adi. v. sub voce et sub* Asia palus. *adi.* **Asius** *pro* Assius *vide sub* Assos. **Āsis** terra, Ἀσὶς γαῖα. OV. met. 5, 648 super Europen ... et Asida terram. 9, 448 Aegaeas metiris aquas et in Aside terra moenia constituis. *deriv. graec.* **Asias,** -adis, Ἀσιάς. PETR. 44 nec sudavit unquam nec expuit, puto eum nescio quid Asiadis habuisse. *adi.* **Asiacus,** -a, -um, *quasi* Ἀσιακός, *ad Asiam pertinet.* AMPEL. 18, 18 Asiacae provinciae. 47, 5 Asiacas gentes. **Asiagenus** (-ēs), -ī (-is). [Asiagenes *cogn. Graecorum modo fictum, forma* Asiagenus *propius accedit ad vocabula vere latina. Th.*] CORP. VI 1291 (= I 36, *in sepulcro Scipionum*) Co⟩rnelius L. f. L. n. ⟨Sci⟩pio Asiagenus comatus annoru gnatus XVI. *pertinere videtur ad nepotem eius qui Antiochum regem vicit.* LIV. 39, 44, 1 L. Scipioni Asiageni. EVTR. 4, 4, 3 nomen ... *Scipio* ad imitationem fratris Asiagenis accepit, quia Asiam vicerat, sicuti frater ipsius propter Africam domitam Africanus appellabatur. SVLP. SEV. chron. 2, 19, 4 Lucius Scipio Asiagenus (asyana *cod. Palat.*) *cf. Bernays, Ges. Abhandl. 2, 184.* SIDON. carm. 7, 80 Sulla Asiagenes Curius Paulus Pompeius. *cf.* Asiaticus *1.* **Asiarcha,** -ae *m.*, Ἀσιάρχης. **1** ἀρχιερεὺς τῆς Ἀσίας, *de quo multa docuerunt et composuerunt Brandis, PW. II 1564 et Ruggiero, Diz. epigr. I 728.* FIRM. math. 4, 21, 5 faciet ... gymnasiarchas, Asiarchas, provinciarum sacerdotes. AVG. epist. 29, 12 epistulam Asiarchae misimus. COD. Theod. 15, 9, 2 (*a. 409*) exceptis alytarchis syriarchis agonothetis itemque asiarchis, quorum nomen votiva festivitatis solennitas dedicavit. CORP. III 6835 (*Antiochiae Pisidiae, post Hadrianum*) agonothe(tae) perp. certam. qq. talant(iaei) Asiarch(ae) templ(i) splend(idissimae) civit. Ephes. (6836 A⟨s⟩iar. 6837 Asiarc.). *cf.* VVLG. act. 19, 31 Asiae principibus (Ἀσιαρχῶν). **2** *cogn. vir.* CORP. VI 13029 M. Aureli Aug. lib. Asiarchae. 21231 L. Licini Asiarchae. **Āsia** palus, Ἄσιος λειμών, *prope Caystrum Lydiae.* VERG. Aen. 7, 701 (SERV. *ad l.*). VIB. SEQ. geogr. p. 147, 17 Caystros per Hypaepam decurrit proximus paludi Asiae. p. 154, 5 *inter paludes* Asia

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Asiae, cui Caystros prope est. SERV. georg. 1, 383. *adi.* **Āsius,** -a, -um, *coniungitur aliis subst.* CATVLL. 61, 22 myrtus Asia. VERG. georg. 1, 383 Asia ... prata Caystri. SERV. *ad l.* Caystrus ... fluvius est, Asia vero palus, unde fecit 'prata Asia', et de palude Asia 'a' longa est; nam de provincia corripit 'a' (Aen. 7, 701). *fort. hinc orta est* Asia Deiopea VERG. georg. 4, 343 (HYG. fab. praef. p. 10, 20).

Asiac( ) *in lucerna Tarentina.* EPHEM. epigr. VIII (ad CORP. IX) 243, 2.

Asiacēs, *Ptolemaeo* Ἀξιάκης, *fluviolus Ponti, a quo nominati* **Asiacae.** MELA 2, 7 Asiaces proximus inter Callipidas Asiacasque descendit. 2, 11 Asiacae furari quid sit ignorant. PLIN. nat. 2, 230 in Ponto fluvius Asiaces (*trad.* Astaces) rigat campos. 4, 82 Asiacae cognomines flumini. SOL. 15, 14 (*ex* MELA 2, 11) *trad.* Asiatae. *v. Tomaschek, PW. II 2625 sub* Axiakes.

Asiācum monasterium *Galliae.* VEN. FORT. vit. Alb. 11, 30. *Diehl.*

asiadarides *vocabulum magicum in incantatione apud* CATONEM agr. 160 incipe cantare in alio s. f. (= *sic fertur?*) moetas vaeta daries dardaries a s i a d a r i d e s una petes, usque dum coeant. motas vaeta daries dardares a s t a t a r i e s dissunapiter, usque dum coeant. *confusae duorum codicum lectiones, cf. Skutsch apud Heim, Incantamenta magica p. 565 sq. (add. ad p. 533 sq.).* *Ihm.*

Asiānī *gens Scythica.* IVST. prol. 41. 42. *v. Tomaschek, PW. II 1605 sub* Asioi.

Asiaritānus *ethnicum videtur esse in titulo Risinitano parum certae lectionis* CORP. III 8397.

Asiatae *v.* Asiaces. **Asibel** *v.* Asbel.

Asice Sardinia TAB. Peut. 4, 1. *Diehl.*

Asicius *v.* Assius.

asida struthio *vel* in caelo i. stella vel aves *vel* miluus GLOSS. *v. Goetz, thes. gloss. 1 p. 102.* *Ihm.*

Asidius, Asidonius *v.* Assius.

Asido, -ōnis, *Ptolemaeo* Ἄσινδον, *opp. Hispaniae Baeticae, nunc* Medina Sidonia. *cf. Hübner, Corp. II p. 176; PW. II 1579.* PLIN. nat. 3, 11 in mediterraneo *latere Baeticae* Asido quae Caesarina. RAVENN. p. 317, 9 A s s i d o n e. NOT. Gall. add. inc. chron. I p. 573 civitas A s i d o n a. IOH. BICL. chron. II p. 212, 571 Asidonam fortissimam civitatem. *adi.* **Asidonēnsis,** -e. *subst. et plur. eiusdem oppidi incola (-ae).* CORP. II 2249 (*Cordubae*) Fabiae Cn. f. Priscae Asidonensi. EPHEM. epigr. VIII (ad CORP. II) 306 (*saec. II med.*) Caesarini Asidonens(es). CONC. Hisp. a. 619 (Mansi X 569ᵃ) Rufinus ... ecclesiae Asidonensis episcopus. Tolet. a. 633 (*ibid.* 642ᶜ) Pimenius Asidonensis ecclesiae episcopus. *cf.* Caesarinus. *Diehl.*

Asiēl *indecl.*, עֲשִׂיאֵל, Ἀσιήλ. *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 4, 35. Saraiae filii Asiel. *Plenkers.*

Asifa *signum.* CORP. III 14793² (*Salonis*) Iulio Crescenti qui et Asifa. '*nomen fortasse hebraicum*'; *cf. I Esdr. 5, 29* υἱοὶ Ἀσιφά. *Diehl.*

asifolium *herba.* [*ex* assus *et* folium *cps. esse videtur. Th.*] DIOSC. 4, 30 ἄγρωστις ... Ῥωμαῖοι γράμεν, οἱ δὲ ἀσιφόλιουμ (alphab. cod. Const. fol. 39ʳ ἀσιφόλλιουμ *i. q.* ἄγρωστις ἢ ἐπιμήλωτος). PS. APVL. herb. 77 Latini gramen, alii assefolium (*sic cod. Casin.*, assifolium *cod. Vrat.*, asyphylium *vulg.*, *cf. Archiv 10 p. 91*).

asignae κρέα μεριζόμενα GLOSS. II 24, 6 [*i. q. marrucin.* asignas *nom. plur., quod vocabulum rem sacram aliquam designat, quae in pompa fertur. de origine non constat; v. Planta, Grammatik d. osk.-umbr. Dial. 1, 381; Bücheler, Archiv 1, 103 sq.; Conway, the Italic dialects p. 603. Th.*]. *Ihm.*

Asignius, -ī. *nom. vir.* CONC. Const. (Mansi IX 175ᵃ) Asignio ... episcopo Traianopolitano.

Asīlās. SERV. auct. Aen. 12, 127 etruscum nomen. VERG. Aen. 9, 568 Emathiona Liger, Corynaeum sternit Asilas. 10, 175 hominum divumque interpres. 12, 127 fortis (12, 550). 11, 620. *cf.* Asilus.

Asīlī, -ōrum *gens Picena.* SIL. 8, 443 tellus possessa Pelasgis, quis Aesis regnator erat fluvioque reliquit nomen et a sese populos tum dixit Asilos. *cf.* Asilas *et* Asilus.

Asilia *v.* Absilia.

Asiliac (?) *in lucerna tarentina.* EPHEM. epigr. VIII (ad CORP. IX) 243, 3. *Diehl.*

Asilius *et* **Asillius** *v.* Assius.

asīlus, -ī *m.* [*inc. orig. Th.*] *proprie*: NIGID. frg. *apud* Serv. auct. georg. 3, 147 Nigidius de animalibus: asilus est musca varia, tabanus, bubus maxime nocens. hic apud Graecos prius myops vocabatur; postea ⟨a⟩ magnitudine incommodi oestrum adpellarunt (*cf.* SCHOL. Bern. georg. 3, 147). GLOSS. II 24, 11 οἶστρος τὸ ζῷον. 381, 19 οἶστρος ὁ μύωψ tabanus asilo (*sic cod., item nomin. traditur* II 374, 40. IV 311, 22. V 339, 12, *qui videtur natus esse ex Vergilii loco*). III 258, 27 ὁ οἶστρος asilus tabanus oestrum. II 568, 13 genus muscae. IV 21, 52 asilum (*trad.* assillum) tabanum *et saepius.* V 169, 17 asilum, quem graece oestrum, rustici tabanum appellant. *confunditur cum voce* asylum GLOSS. IV 480, 54 asylum locus sacer Romae vel genus vermis [vel] pecoribus permolestum *et similiter* V 268, 58, *neque raro in codicibus per* y *scribitur.* [*it.* assillo *M.-L.*] VERG. georg. 3, 147 est lucos Silari circa ilicibusque virentem plurimus Alburnum volitans, quoi nomen asilo (asylo *cod. P*) Romanumst, oestrum Grai vertere vocantes, asper, acerba sonans, quo tota exterrita silvis diffugiunt armenta .... hoc quondam monstro horribilis exercuit iras Inachiae Iuno pestem meditata iuvencae (*vide ad h. l.* PROB. genus est tabani adeo acre, ut soleat armenta bucera inquietare; vocatur graece οἶστρος. SERV. οἶστρος ... graecum est: latine asilus, vulgo tabanus vocatur. *cf.* HIER. in Os. 1, 4 p. 44 Vall. ISID. orig. 12, 8, 15). SEN. epist. 58, 2 quem Graeci oestron vocant pecora peragentem et totis saltibus dissipantem, asilum (asylum *codd. aliquot*) nostri vocabant (*affert versus Vergilianos supra laudatos*) ... puto intellegi istud verbum interisse. PLIN. nat. ind. 11, 34 reliqua scarabaeorum generis, asilus, papiliones. 11, 100 quibusdam aculeus in ore, ut asilo, sive tabanum dici placet, item culici. 32, 10 omnium piscium adipe camelos perungui in eo situ (*scil. Arabiae*), ut asilos ab iis fugent odore. VAL. FL. 3, 581 volucri ceu pectora tactus asilo emicuit Calabris taurus per confraga saeptis obvia. *translate*: GLOSS. II 28, 10 asilus furor οἰστρομανία (*sequitur* οἶστρος τὸ ζῷον). SCHOL. Stat. Theb. 1, 32 oestro: instinctu, stimulo, quem Romani asilum (asylum *cod. Monac.*), Graeci oestrum. *huc pertinere putat Rigaltius* TERT. pudic. 10 ebrietatis idolum et moechiae asilum (*trad.* asylum). *cf.* oestrus. *Ihm.*

Asīlus, -ī *nom. vir. cf.* Asilas *et* Asili. SIL. 14, 149 miles Tyrrhenus, Asilo nomen erat. *Diehl.*

Asima, אֲשִׁימָא, Ἀσιμάθ. *nom. deae Syrorum.* VVLG. IV reg. 17, 30 viri de Emath fecerunt Asima. *scribitur etiam* Asimath AVELL. p. 772, 7, Asama HIER. nom. hebr. p. 44, 19 Asama delictum. *inde* HIER. sit. et nom. p. 98, 1 Asima oppidum in terra Iudaeae, quod aedificaverunt hi, qui ad eam venerant de Emath. *Plenkers.*

Asimitius *cogn. vir. barb.* CORP. II 4118 (*Tarracone, ca. a. 166*) 1, 7 Flavius Asimitius. *Diehl.*

asina *v. sub* asinus.

Asina *cogn. vir. a duobus solis Scipionibus, quod sciam, consulibus a. 494 sive 500 et 533 usurpatum — cf.* FAST. Cap. L. Cornelius L. f. Cn. n. Scipio Asina *cos. 494 et 500*, P. Cornelius ... Scipio Asina *cos 533 —, nam de* Vinnio Asina *dicit* SCHOL. Hor. epist. 1, 13: hac epistula adloquitur Vinnium, qui alio nomine A s e l l u s vocabatur a patre, qui Asina dictus (*sc. ab Horatio*) a b u s i v e. *de Scipionum cognomine fabellas affert* MACR. sat. 1, 6, 29, *lepidiorem dat Wölfflin, Arch. 7 (1892) 279.* **Asinus** *cogn. sive agn. vir.* CORP. VIII 18997 (*Thibili*) M. Iavolen⟨i⟩us M. filius Quirina Victor Asinus. 13305 (*Carthagine*) M. Quintili⟨us A⟩sinus. **Asinārius,** -ī *nom. vir.* CORP. X 7868 (*Fori Traiani*) d. m. Asinarius. VIII † 13468 (*Carthagine*) Asinarius ⟨fi⟩delis in pace. *Zimmermann.*

Asinaeus *v. sub* Asine.

asinālis, -e. *ab* asinus. APVL. met. 4, 23 tandem ... asinali verecundia ductus, aegerrime tamen digrediens rivulo proximo sitim lenio. CHIRON 686 rutam mustelinam et origanum asinale super carbones ponito. 189 oportet ... fumigare rebus austeris: origano asinali (*cod.* asmali) et aspalto. *item* asmale *trad.* 353 (ὀνῖτις ὀρίγανος).

asināricius, -a, -um. ITALA cod. Rehdig. Marc. 9, 42 si circumdaretur mola asinaricia collo eius (μύλος ὀνικός, mola asinaria VVLG. *et cod. Amiatinus*). *cf.* asinarius.

asinārius, -a, -um. *ab* asinus. CATO agr. 10, 4 molas asinarias. 11, 4 (ITALA codd. Rehdig. Matth. 18, 6 mola asinaria, μύλος ὀνικός. HIER. in Mich. 1, 3 p. 471 Vall. *et* in Malach. 2 p. 961. VVLG. Marc. 9, 42. *cf.* asinaricius). CATO agr. 11, 2 iugum asinarium. APVL. met. 7, 8 mulierem. *nota*: APVL. met. 10, 19 nec ullam vaesanae libidini medelam capiens ad instar asinariae Pasiphaae complexus meos ardenter expetebat. GLOSS. II 68, 3 herba ⟨a⟩sinaria ῥοδοδάφνη (*suppl. a*, spinaria *c*). **Asināria,** -ae *f.* **1** *nomen fabulae Plautinae*: PLAVT. Asin. 12 Asinariam volt esse. VARRO ling. 7, 79 in Asinaria. FEST. 198 Plautus in Asinaria. GELL. 6, 17, 12. SCHOL. Stat. Theb. 6, 775. *saepius* apud GRAMM. **2** *et via et porta Romana. cf. Hülsen, PW. II 1581.* FEST. 282 infra viam Ardeatinam et Asinariam usque ad Latinam. CVRIOS. urb. 24, 8 REG. urb. 25, 8. PROCOP. Goth. 1, 14 p. 75 διὰ πύλης ἣν καλοῦσιν Ἀσιναρίαν. 3, 20 p. 360. 362. **3** *possessio*: GREG. M. epist. 9, 91 possessionem eam quae Asinaria (Asanaria *unus cod.*) dicitur. *subst.* **asinārius,** -ī *m.* [*it.* asinajo. *M.-L.*] GLOSS. II 24, 9 ὀνηλάτης, *et passim.* II 568, 28 asinorum pastor. CATO agr. 10, 1 bubulcos III, asinarium I (11, 1 VARRO rust. 1, 18, 1). VAL. MAX. 7, 3 ext. 1 (*asinarius cum asello*). SVET. Aug. 96 asellus cum asinario occurrit, homini Eutychus, bestiae Nicon erat nomen. APVL. met. 6, 20. SERV. georg. 1, 273 agitator (*sc. aselli*) verberator, ab agendo dictus (*auct.*: ac per hoc asinarius). *nota collegium asinariorum Potentiae Lucaniae*: CORP. X 143 coll(egium) mul(ionum) et asinar(iorum). EDICT. Diocl. 7, 17 camelario sibe asinario et burdonario (*in capite* de mercedibus operariorum). **asinārii** *per convicium dicebantur christiani*: TERT. nat. 1, 11 et hoc forsitan crimini datis, quod inter cultores omnium tantum asinarii sumus. apol. 16. *cf. sub* asininus *et* asinus *p. 789, 43 et 794, 24 sq.*

Asinārius *v. sub* Asina.

asinastra *ficus.* [*ab* asinus. *Th.*] CLOATIVS Macr. sat. 3, 20, 1 *Cloatius* diversas ficos ... dinumerat: Africa albula harundinea asinastra *eqs.* *cf. F. Seck, Archiv 1 (1884) 397.* *Ihm.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Asinē (-a), -ae, Ἀσίνη. **1** *opp. Messenes*: MELA 2, 50 inter Taenaron et Acritan Asinaeus *sinus dicitur*. 51 in Asinaeo *sinu* flumen Pamisum *est notum*; ... nomen dedit urbs in litore sita ... Asine. PLIN. nat. 4, 15 sinus Asinaeus ab oppido *vocatus* Asine. LVCAN. 8, 195 Asinae (sasinae *BG*) cautes (SCHOL. *ad l.* insula. alii castellum Spartanorum). TAB. Peut. 7, 5 RAVENN. p. 376, 11. Guido p. 538, 19 Asinne. *v. Oberhummer, PW. II 1582, 2.* **2** *insula Hadriae*: MELA 2, 114. sinus **Asinaeus,** ὁ Ἀσιναῖος κόλπος. MELA 2, 50 *sq.* PLIN. nat. 4, 15. 4, 56.

Asinēs, *Thucyd. 4, 25* Ἀκεσίνης. *flum. prope Tauromenium.* PLIN. nat. 3, 88 flumen Asines. VIB. SEQ. geogr. p. 146, 10 Asinius. RAVENN. p. 405, 12 Asignus. *cf. Hülsen, PW. I 1164 sub Akesines 2.*

Asinī, -ōrum *gens Indica.* PLIN. nat. 6, 77 Asini, trium urbium incolae. [*Diehl.*

asinīnus, -a, -um. *ab* asinus. *proprie*: GLOSS. II 384, 7 ὄνειον χρέας asinina caro. III 316, 61 ὄνεια asinina (*scil. caro*). 571, 38 onargia (ὀνάγρεια?) i. asinina s. caro. VARRO rust. 2, 8, 2 pullum asininum a partu recentem subiciunt equae (PLIN. nat. 28, 164. 200. 226. 227). 1, 38, 3 Cassius secundum columbinum scribit esse hominis, tertio caprinum et ovillum et asininum *stercus* (*cf.* COLVM. 11, 3, 12). PLIN. nat. 17, 54 asininum *fimum*. 19, 138. 28, 233. PALLAD. 4, 10, 3 stercus. PELAGON. 231 stercoris asinini manum plenam. THEOD. PRISC. eup. 99. 44 fimi. VARRO rust. 2, 8, 2 quod id lacte (*scil. equae*) quam asininum ad alimonia dicunt esse melius. 2, 11, 1 quod *lacte* maxime perpurget, est equinum, tum asininum, dein bubulum, tum caprinum. CELS. 2, 12, 1 lac vel asininum vel bubulum vel caprinum *purgat*. 4, 31 asinino lacte epoto. 5, 27, 12. SCRIB. LARG. 57 gargarizatione lactis asinini *confirmantur dentes*. 179. 181. 186. 191 PLIN. nat. 20, 193. 22, 112. 26, 33 lacte asinino (*sic cod. Tolet.*, asini *codd. rell.*). 28, 129. 158. 180. 183. 196. 197. 203. 211. 250. 30, 87. 32, 53. 103 PELAGON. 38. 379 (γάλακτος ὀνείου). PLAC. med. 12, 9 asininum lac (*sic vulgo*, asininae lacte *cod. Casinensis, cf.* 12, 6 *ubi Casin.* asinis caseus, *vulg.* asinae caseus). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 133. 3, 1, 11 *et saepius* (*v. etiam sub* asina). PLIN. nat. 28, 230 carnes asininae ex iure sumptae (ORIBAS. syn. 4, 8 caro. *cf.* GLOSS. *supra l. 16 sq.*). 28, 244 medullae. 16, 172 *tibiae* ludicrae ... e loto ossibusque asininis et argento fiunt. 30, 140 pelle. 28, 187 sebo (28, 222 245. 261). 28, 167. 251 ungulae. APVL. met. 8, 28 ne ... ut quorundam hominum lactem, sic illa sanguinem concupisceret asininum. FVLG. myth. 3, 9 *Apollo Midam* asininis auribus depravavit. (HYG. fab. 191 p. 122). AVG. civ. 15, 27 equinum ... atque asininum genus. *nota*: TERT. nat. 1, 11 somniastis caput asininum esse deum nostrum (apol. 16) ... credatur deus noster asinina aliqua persona (*cf. sub* asinarius). AVG. epist. 187, 24 nam quando deus voluit, etiam iumentum mutum rationabiliter est locutum (VVLG. num. 22, 28 aperuit dominus os asinae): nec ideo sunt admoniti homines in deliberationibus suis asinina expectare consilia. *translate*: APVL. met. 6, 26 inepta et prorsus asinina cogitatio. AVG. c. Iul. op. imp. 4, 56 quem tantae stoliditatis perdere deberet, etiamsi tibi asinina frons esset. quant. anim. 14, 24 illud ... saltem concedet plus asino sapere apiculam, quorum comparare magnitudines plus profecto est quam asininum. PLIN. nat. 15, 41 ingens ... turba prunorum versicolor: [nigra *del. Mayh.*] candida hordearia appellata ... alia eodem colore seriora maioraque, asinina cognominata a vilitate. GLOSS. III 568, 25 lupia id est malva asinina. 613, 40 (asenina 592, 11. 625, 57). *cf. Dynamid. lib. II apud Mai, auct. class. 7 p. 454* althaea hoc est hibiscus sive malva asinina. [*Ihm.*

? **asinis** *inter nomina natantium* POL. SILV. chron. min. I p. 544, 6.

Asinius, -a *nom. gentis plebeiae Teate Marrucinorum profectae, cf.* SIL. 17, 452 cui (*sc. Herio Asinio*) nobile nomen Marrucina domus clarumque Teate ferebat *et* CATVLL. 12, 1 Marrucine Asini (*est frater Pollionis*). *praetor Marrucinorum* (*90 a. C.*): LIV. per. 73 C. Marius ... Marsos fudit Herio Asinio praetore Marrucinorum occiso. *notissimus* C. Asinius Cn. f. Pollio *cos. a. 40 a. C. nominatur plene ex. gr.* FAST. Cap. *al.* Corp. I² p. 60. *filii eius*: SEN. contr. 4 praef. 5 Herium filium amisi (*ante a. 4 p. C.*). SERV. ecl. 4, 1 suscepit filium, quem a capta civitate Saloninum vocavit. TAC. ann. 1, 12 Asinius Gallus ... Pollionisque Asinii patris. CORP. V 4201 (*Brixiae*) C. Asinio Gallo ... cos (*8 a. C.*). *filii huius*: CORP. XI 3613 (*Caere*) M. Asinio Agrippa Cosso Cornelio Lentulo cos (*p. C. 25*). TAC. ann. 4, 61 Asinium Agrippam insignem claris maioribus quam vetustis. FRONTIN. aq. 102 Ser. Asinio Celere ... consulibus (*a. 38 p. C.*). CORP. X 1682 (*Puteolis*) Cn. Asinio Pollionis et Agrippae nepoti. SVET. Claud. 13 Gallus Asinius et ... Pollionis ... nepotes. PLIN. nat. 33, 32 C. Asinio Pollione ... cos (*23 p. C.*). TAC. ann. 3, 75 obiere eo anno viri illustres Asinius Saloninus M. Agrippa et Pollione avis ... insignis. *minus insignis senator ille voluntarius, ut iocatur* CIC. Phil. 13, 28 est etiam Asinius quidam senator voluntarius lectus ipse a se *eqs.* *alii nobiles Asinii*: *Pollionis pronepos cos. a. 54* CORP. IV Suppl. 5, 7 M'. Acilio Aviola M. Asinio Marcello cos. TAC. ann. 14, 40 ... et Asinium Marcellum ... Marcellus Asinio Pollione proavo clarus .... *huius filius vel nepos cos. a. 104 cf. fast. Cap.* Suburano et Marcello *et Hermes 3 (1869) 132 eqs.* *cum hoc fortasse cognatus cos. suff. a. 96 cf. Bull. del Istit. 1886 p. 128 et* CORP. XV 330 ... fig(linis) ... Q. A(sini) M(arcelli) *et* 846 Q. Asini Marcel(li). Asinius Pollio Verrucosus *cos. a. 81*: CORP. VI 2059 (*act. Arv. a. 81*) Asinio Pollione Verrucoso cos. C. Asinius Praetextatus *cos. a. 242*: CORP. VI 2133 C. Asinio Praetextato cos *cf.* IX 3429. Asinius Dento: CIC. Att. 5, 20, 4 centurionemque primi pili nobilem sui generis Asinium Dentonem. Asinius Rufus *praetor, pater Asinii Bassi, cui quaestura expetitur* PLIN. epist. 4, 15 decorus erit quaestor patre quaestorio. C. Asinius Tucuritanus *proc.*: CORP. X 7516 (*Sulcis Sardiniae*) C. Asinius Tucuritanus pro cos. Asinius Pollio *praef. al. a. 69*: TAC. hist. 2, 59 ... Asinius Pollio alae praefectus ... opprimuntur. C. Asinius Nicomachus Iulianus *proc. cons.*: INSCR. Graec. Ital. 283 ⟨*T.* Ἀσίννι⟩ον Νεικόμαχο(ν) Ἰουλιανὸν λαμπρότατον ὕπατον ἀνθύπατον Ἀσίας ... Ἀσίννιος Ἀμίαντος ἐπίτροπος. *cf.* CORP. inscr. graec. 3866, *ubi* C. Asin. Protimus Quadratus ὑπατικός *memoratur*. M. Asinium Sabinianum v. c. *cognoscimus ex t.* CORP. VI 1067 M. Asinius Sabinianus v. c., *quem dedicavit imp. Antonino Severi filio — estne idem atque proconsul memoratus Bulletin de corr. hell. 11 (1887) 98? —* C. Asinius Quadratus *procos. Achaiae et cos. des. Arch. Zeit. XXXVIII (1880) p. 55 n. 342*: ἀνθύπατον, ὕπατον ἀποδεδειγμένον. — *idem atque* Asinius Quadratus? — *cf. Prosopogr. imp. rom. I 159 eqs.* *in lapidibus passim*: CORP. VI 12517—12553. CORP. II 3675 (*Palmae*) d. m. Asiní ... contu(bernali) et collegae. 6257, 22 (*in vasculo*) P. Asini Po(...). III 8897 (*Salonis*) C. Asinio Vitali. 10765 (*Emonae*) M. Asinius Maximus. V 4355 (*Brixiae*) Sextiae T. f. Asiniae Pollae M. Noni Arri (*cos. p. C. 201*). 6047 (*Mediolanii*) Q. Cass. Asinio. VI 12529 L. Asinnius Mercurius L. Asinnio Hermaisco. 25907 Asinnia Philumene. *cf. Plut. Pomp. 72* Ἀσίννιος. VI 12522 C. Asiní C. l. Bellicei. VIII 2714 (*Lambaesi*) M. Asinius Sagu(ntinus?). IX 1702 (*Beneventi*) Asiniae C. l. Tarentinae. 1263 (*Aeclani*) Fl. Asinia. 5905 (*Anconae*) T. Asinio Severo ungentario. EPHEM. epigr. VIII 896 (*Minturnis*) Asinia Nomas. CORP. X 2110 (*Puteolis*) Cn. Asinio Felici. XI † 2549 (*Clusii*) Asiniae Felicissime. 4199 (*Interamnae*) Asinia Saturnina patrono. XIV 623 (*Ostiae*) Asinia Severa ... Asiniae Thetidi. 622 (*Ostiae*) Q. Asin(ius) ... et As(ini) patro(ni?). *adi.* **Asiniānus,** *ab Asinio quodam appellatus*: FRONTIN. aq. 21 ... ad hortos Asinianos. **Asiniānus** *nom. et cogn. vir.* CORP. VI 7498 d. m. C. Iulius ⟨A⟩sinianus .... VI 68 Felix publicus Asinianus pontific(um) Bonae Deae. VLP. dig. 5, 1, 2, 3 idem (*divus Pius*) adversus Asinianum. **Asinīnus** *nom. vir.* CORP. XV 4731 (*in amphora picta*) ⟨A⟩sinini. **Asinio,** -ōnis *cogn. vir.* CORP. V 4048 (*inter Mantuam et Veronam*) L. Valerio Asinioni. LEO M. epist. 97 (*p. 948 M.*) ... et pro ... Asinione episcopo ecclesiae Curiensis primae Rhaetiae.

Asinoe *v.* Assino. [*Zimmermann.*

asinus, -ī *m.* [*orig. inc. Th.*] *inde a* PLAVTO. ISID. orig. 12, 1, 38 asinus et asellus a sedendo dictus quasi assedus. PRISC. gramm. II 109, 14 *de deminutivis*: asinus asellus. GLOSS. ὄνος, asini ὄνοι. ISID. orig. 12, 1, 39 onager interpretatur asinus ferus. ὄνον ... Graeci asinum vocant. SCHOL. Germ. Bas. p. 70 *et* 71 Br. [*it.* asino, *francog.* âne, *hisp.* asno. *M.-L.*]

I proprie: 1 *animal quadrupes*: APVL. met. 3, 25 non avem me sed asinum video. *ibid.* exibis asinum statimque in meum Lucium ... redibis. 3, 26 ego ... quamquam perfectus asinus ... sensum tamen retinebam humanum (AVG. civ. 18, 18 sicut Apuleius in libris, quos asini aurei titulo inscripsit, sibi ipsi accidisse, ut accepto veneno humano animo permanente asinus fieret, aut indicavit aut finxit). TERT. anim. 33 qui laboribus atque servitiis puniendi in asinos utique et mulos recorporabuntur (AVG. serm. ed. Mai 56, 2 quia non potest esse homo, *ut Plato putat*, asinus aut camelus). LACT. inst. 3, 19, 18 si *Plato* aut barbarus aut mulier aut asinus denique natus esset. GLOSS. III *saepe sub* de quadrupedibus. GAIVS dig. 9, 2, 2, 2 quadrupedes, quae pecudum numero sunt ... veluti ... asini. POL. SILV. chron. min. I p. 543, 3 nomina ... quadrupedum. ... asinus (*cf.* COLVM. 6 praef. 6 PLIN. nat. 25, 94 *al.*). *prodigiose*: LIV. 42, 20, 5 Calatiae asinum tripedem natum. VARRO rust. 2, 1, 12 ut sit una *pars scientiae* de minoribus pecudibus ..., altera de pecore maiore, in quo sunt ... boves asini equi (LAMPR. Hel. 8, 3 non ... minuta animalia, sed boves ... asinos). LVCIL. 956 uti pecudem te (tu *codd.*) asinumque ut denique nasci praestiterit. *de natura*: *totius corporis*: APVL. met. 3, 24 pili mei crassantur in saetas (sęta *F*), cutis ... duratur in corium ... digiti coguntur in singulas ungulas et de spinae meae termino grandis cauda procedit. iam facies enormis et os prolixum et nares hiantes et labiae pendulae. sic et aures immodicis horripilant auctibus (*cf.* 11, 13 *de reformatione, ubi et leguntur* venter obesus, cervix procera, dentes saxei). PHYSIOGN. 119 qui ad huius animalis (*asini*) speciem referuntur homines, necesse est sint cruribus crassis, longo capite, auribus crassis longis, labiis demissis, voce deformi. *partium singularum*: PLAVT. Asin. 590 *iocose et in imagine*: qui verberarem asinos, si forte occeperint clamare hinc ex crumina. PHAEDR. 1, 11, 6 HYG. astr. 2, 23. VARRO Non. 450 asinos rudere (*cf.* OV. fast. 6, 342 cum rudit ille [*asellus*] sono). FEST. 265 PLIN. nat. 10, 204 FRONTIN. strat. 1, 5, 25. SVET. rell. 161 Reiff. asinorum rudere vel oncare (*cf.* CARM. de Philom. 55 oncat asellus). APVL. met. 7, 13 rudivi for-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

titer, immo tonanti clamore personui. 8, 29 intus aedium audito ruditu meo. SERV. Aen. 7, 16 ruditus ... proprie est clamor asinorum (GLOSS. IV 280, 48). 8, 248. AVSON. 76 asinos ... rudere dicas. SPART. Geta 5, 5 asini ragiunt (*BP*) *sive* rugiunt (*M*). AMM. 27, 3, 1 asinus ... rugiens. SCHOL. Germ. Sang. p. 297 M. (129/30 Br.) diro cum murmure rugissent *asini*. *ibid.* eorum rugitu *et* asinorum rugitibus. ISID. diff. 1, 607 asinus ragit vel rudit. SCHOL. Arat. p. 296 M. asini ... raclaverunt (*corrupt.? gr.* ὀγκήϑησαν). GLOSS. V 329, 55 rudans asinus vox (?) *cf.* III 432, 15 ragit pullus ὀγκᾶται πῶλος. III 462, 63 rugitus ὄγκημα *sim.* APVL. met. 3, 29 'o' disertum ac validum clamitavi. 7, 3 volui dicere 'non feci'. et verbum quidem praecedens semel ac saepius immodice clamitavi, sequens vero nullo pacto disserere potui, sed in prima remansi voce et identidem boavi. 8, 29 'porro Quirites' proclamare gestivi sed ... processit 'o' tantum sane clarum ac validum et asino proprium. PHYSIOGN. 78 canibus et simiis et asinis voces similes sunt in hominibus. SIDON. epist. 7, 14, 5 vocem, cui non cesserit asinus claritate. VARRO rust. 2, 8, 6 iubam et caudam ... similem asini. PLIN. nat. 11, 265 *caudae caulis* asinis longior quam equis. PAVL. FEST. 8 a magnis auribus ... ut sunt asinorum. PHAEDR. 1, 11, 6 auritulus. PERS. 1, 121 auriculas asini quis non habet? APVL. met. 9, 15 auribus grandissimis praeditus. HIER. epist. 125, 18 auriculas agitari asini. AVG. serm. (Migne 38, 1038) 204, 2 animal auritum. AVIAN. fab. 5. PHAEDR. 1, 29, 7 *asinus* demisso pene *ad aprum*: simile est hoc rostro tuo. COLVM. 6, 37, 7 si discolores pilos asinus in palpebris aut auribus gerit. PLIN. nat. 11, 115 PALLAD. 4, 14, 3 CHIRON 782. PLIN. nat. 8, 124 *color villo* asini similis. PLIN. nat. 9, 7 beluae ... equorum asinorum taurorum capitibus. PLIN. nat. 11, 169 asinorum genus tricensimo mense ... *dentes* amittit. APVL. met. 8, 23 qui de dentibus meis aetatem computabant. PELAGON. 276 asinus XXXII *dentes habet.* VVLG. iud. 15, 15 maxillam, id est mandibulam asini (*bis*). 15, 19 molarem dentem in maxilla asini (SVLP. SEV. chron. 1, 27, 5 arrepto osse asini). APVL. met. 4, 22 iam ... tertium qualum rumigabam.

PLIN. nat. 11, 183—233 *de* corde, iecore, ossibus, sanguine, mammis. APVL. met. 6, 26 illa ... magia ... victum laboresque tibi tantum asini, verum corium non asini crassum ... circumdedit. VVLG. Ezech. 23, 20 quorum carnes sunt ut carnes asinorum. *de generatione*: PLIN. nat. ind. 8, 68 de asinis. generatio in his. VARRO rust. 2, 6, 4 admittuntur *asini* ante solstitium, ut eodem tempore alterius anni pariant: duodecimo enim mense conceptum semen reddunt (PLIN. nat. 8, 167 CHIRON 746). COLVM. 6, 37, 6 ut sit *admissarius* amplissimi corporis, cervice valida *eqs.* (PALLAD. 4, 14, 3 CHIRON 782. 783). VARRO ling. 9, 93 ut in equis et asinis (aetas ut in is *F, corr. Groth.*), cuiusmodi faciant pullos. HIER. in Is. (Migne 24, 341) 30, 6 πώλους, id est pullos asinorum. *sic saepe de partu.* *vulgatissimum est adulterium asini et equae*: VARRO Men. 236 nemo est tam neglegens, quin summa diligentia eligat asinum, qui suam saliat equilam. COLVM. 6, 37, 5 asinum destinare mularum generi seminando. PLIN. nat. 8, 167. 10, 180 ut *equae* asinorum coitum patiantur. VLP. dig. 47, 2, 52, 20 si quis asinum ... in equas suas τῆς γονῆς dumtaxat χάριν admisisset. APVL. met. 7, 14 daturus dominis equarum inscensu generoso multas mulas. 7, 16 equas opportunissimas iam mihi concubinas futuras eligebam. AMBR. exam. 5, 3, 9 coeunte asinorum equarumque inter se genere. VARRO ling. 9, 28 ex ⟨asino et⟩ equa mulus *sive* mula. rust. 2, 8, 1 COLVM. 6, 37, 3 PLIN. nat. 8, 167. 172 PALLAD. 4, 14, 1. ISID. orig. 12, 1, 61. *de concubitu asinae et equi vide sub* asina. COLVM. 6, 37, 10 quae (*equa*) cum ex asino conceptum edidit. PLIN. nat. 8, 172 conceptum ex equo *ab asina* secutus asini coitus abortu perimit, non item asini equus. *de libidinis humanae in asinis supplendae more cf.* CAT. 97, 10 APVL. 10, 19—22. *gignuntur scarabaei et vespae ex cadavere*: PLIN. nat. 11, 70 SERV. georg. 4, 286.

grata et inimica asinis: COM. inc. 102 comedente asino carduos. PLIN. nat. 24, 2 ferulae asinis gratissimo sunt in pabulo. 20, 123 *ocimum* asinis ... admissurae tempore ingeritur. *cf.* APVL. met. 3, 29 hortulum ... prospexi ... in quo praeter ceteras gratas herbulas rosae virgines matutino rore florebant. his inhians ... propius accessi. 4, 1. 2. 7, 15 *cf.* PLIN. nat. 10, 205 *et p. 792, 48 sqq.* PLIN. nat. 8, 167 *asinus* frigoris maxime impatiens. ideo non generatur in Ponto. 10, 204 aegithus avis minima cum asino *dissidet.* 205 acanthis *avis* ... asinos ... odit. 27, 110 onopradon cum ederunt asini crepitus reddere dicuntur. APVL. met. 4, 4 me lupis et vulturiis praedam relicturos. 6, 26. 10, 17. VVLG. III reg. 13, 28 invenit ... asinum et leonem stantes iuxta cadaver *prophetae*; non comedit leo de cadavere nec laesit asinum. HIER. in Is. (Migne 24, 815) 22, 19 *asinum* a bestiis avibusque lacerandum. *contra naturam*: LAMPR. Hel. 8, 3 boves ... et camelos et asinos et servos populo diripiendos abiecit. *de noxis quibusdam*: PLIN. nat. 11, 115 asinum tantum immunem hoc malo (*pediculorum*) credunt. 25, 94 *dictamno* equi pasti inflammantur rabie, circa Potnias vero et asini. APVL. met. 4, 4 ungulis extritis iam claudus et titubans. 6, 30. *praecipue senescentis*: PLAVT. Asin. 340 asinos ... vetulos claudos, quibus subtritae ad femina iam erant ungulae. APVL. met. 8, 23 quem ad finem cantherium istum venui frustra subiciemus et vetulum, extritis ungulis et debilem *eqs.* (*cf.* 9, 13). PHYSIOGN. 48 labia cum soluta dependent inertem significant. in asinis ... senibus hoc signum est. *de ingenio et moribus*: PLAVT. Aul. 234 *in imagine*: asini me mordicibus scindant. APVL. met. 3, 26. 8, 25. PHAEDR. 1, 28, 8 asinus ... calcibus frontem *leonis* extudit. APVL. met. 3, 26 feminam spissis calcibus feriens. *ibid.* infestis calcibus *me* insecuntur. 4, 3. 6, 26. 27 (*cf.* PLAVT. Poen. 684). APVL. met. 4, 5 lassitudinem vice lavacri pulveris volutatibus digerebam. 10, 35. APVL. met. 4, 4 certus atque obstinatus nullis verberibus ad ingrediundum exsurgere. 4, 5 lapideo. APVL. met. 8, 24 de mansuetudine ... mea percontatur. *cf.* 8, 25 vervecem, non asinum vides ... quietum, non mordacem nec calcitronem. PHYSIOGN. 104 *mansueta* animalia, ut asinus. PHAEDR. 1, 15, 6 suadebat asino fugere ... at ille lentus *dicit.* APVL. met. 7, 21 istum pigrum tardissimumque et nimis asinum. 7, 23. AMBR. exam. 6, 3, 11 piger asinus et expositus ad praedam sensuque tardior. PHYSIOGN. 119 asinus animal est iners, frigidum, indocile, insolens (83). AVIAN. fab. 5, 10. APVL. met. 10, 13 nec enim tam stultus eram tamque vere asinus, ut. 10, 15. HIER. in Is. (Migne 24, 362) 32, 9 asinus immundus. ISID. quaest. exod. (Migne 83, 306) 37, 3.

de generibus: GLOSS. asinus silvaticus ὄναγρος, onager (ISID. orig. 12, 1, 39). VARRO rust. 2, 6, 3 unum *genus asinorum* ferum, quos vocant onagros ... alterum mansuetum. 2, 1, 5 (PLIN. nat. 8, 174 SERV. georg. 3, 409). PLIN. nat. 8, 39 equorum greges ferorum, sicut asinorum. 8, 72 (SOL. 52, 34). 8, 108 asinorum silvestrium (SOL. 27, 27 onagros). TAC. hist. 5, 3 grex asinorum agrestium (TERT. apol. 16 *et* nat. 1, 11 onagris). AMM. 23, 4, 7. 24, 8, 5. PLAVT. Asin. 333 asinos Arcadicos. VARRO Men. 502 asino Reatino. rust. 2, 1, 14 asini Arcadici (Arcadi *cod.*) in Graecia nobilitati, in Italia Reatini. 2, 6, 1. 2. 2, 8, 3 PLIN. nat. 8, 167 AVSON. 76, 4 ISID. orig. 12, 1, 40. PLIN. nat. 11, 128 asino Indico. 11, 255. NON. 137 musimones asini, muli aut equi breves (*sed hoc loco fortasse natura, non genus subest*).

2 *animal hominum dominio et usibus subditum*: **a** *de cultura, castigatione*: PLAVT. Asin. 590 *in imagine*: qui verberarem asinos, si forte occeperint clamare hinc ex crumina (*cf.* Pseud. 136). PHAEDR. 4, 1, 5 cum labore et plagis esset mortuus *asinus.* APVL. met. 3, 27 statim telum aliquod quaeritans, fascem lignorum ... offendit ... non prius miserum me tundere desiit quam. 3, 28 nos tundentes. 3, 29 caedentes miserum corium. 4, 3. 4. 6, 25. 7, 25 consuetus ex forma concidi fustibus. 9, 11 *al.* CATO agr. 10, 3 *inter instrumenta oleti* instrata asinis III. 11, 4 ornamenta asinis instrata III. APVL. met. 7, 25 capistro prehensum attrahere gestiunt. EDICT. Diocl. 11, 5 sagma asini. VVLG. prov. 26, 3 flagellum equo et camus asino. APVL. met. 7, 25 puerum eiusdem agasonem. VARRO rust. 3, 2, 4 quo (*in villam Reatinam*) succedant e campo ... equae et asini. 3, 2, 7. 9. COLVM. 7, 5, 5 in quo (*stabulo*) mulae aut equi aut asini steterunt. APVL. met. 4, 3 me ... in stabulum ... recipio. 4, 4 producunt ... *me* stabulo. 7, 27. 11, 16. 6, 27 lorum, quo fueram destinatus. 9, 1 vinculo, quo fueram deligatus. VVLG. Is. 1, 3 cognovit ... asinus praesepe domini sui. AVIAN. fab. 5, 14 conreptum *asinum* vinclis verberibusque domat rusticus. VARRO rust. 2, 6, 4 commode pascuntur *asini* farre et furfuribus hordeaceis. 3, 17, 6 ego ... uno servulo, hordeo non multo, aqua domestica meos ... alo asinos. APVL. met. 4, 22 nobis anus illa ... ordeum affatim ... largita est. 7, 14. 15. VVLG. gen. 43, 24 dedit pabulum asinis eorum. 43, 26. 47, 17. iud. 19, 19 habentes paleas et foenum in asinorum pabulum. 19, 21 pabulum asinis praebuit.

APVL. met. 4, 1 in pratum proximum ... libero pastui *nos* tradidere. VVLG. gen. 36, 24 cum pasceret asinos. AVIAN. fab. 5, 11 mitibus ille feris communia pabula calcans *asinus.* APVL. met. 9, 27 senex ... nos ... ad lacum proximum bibendi causa ... prominabat. VVLG. Luc. 13, 15 unusquisque ... non solvit ... asinum a praesepio et ducit adaquare? **b** *de emptione et possessione*: PLAVT. Asin. 333 meministin asinos Arcadicos mercatori Pellaeo nostrum vendere atriensem? 337 argentum ..., quod daretur Saureae pro asinis. 347. 369. 397. VARRO rust. 2, 7, 6 emptio equina similis fere ac boum et asinorum (2, 6, 3). 2, 1, 14 *ut* asinus (*Arcadicus et Reatinus*) venierit sestertiis milibus sexaginta et unae quadrigae Romae constiterint quadraginta milibus (PLIN. nat. 8, 167). LEX met. Vipasc. (CORP. II suppl. 5181) 17 qui mulos mulas asinos asinas caballos equas sub praecone vendiderit. GAIVS inst. 1, 120 animalia ... quae mancipi sunt, quo in numero habentur boves equi muli asini (VLP. reg. 19, 1). VVLG. *persaepe, velut* gen. 12, 16 fueruntque ei (*Abrae*) oves et boves et asini et .... 32, 5 habeo boves et asinos et oves et servos et ancillas. exod. 20, 17 (deut. 5, 21) nec desiderabis uxorem eius, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia, quae illius sunt. 22, 4 si inventum fuerit apud eum, quod furatus est, vivens, sive bos sive asinus sive ovis: duplum restituet. IV reg. 6, 25 donec *fame urgente* venundaretur caput asini octoginta argenteis. I par. 5, 21 ceperunt ... omnia, quae possederant; camelorum quinquaginta millia, et ovium ... et asinos duo millia et .... I par. 27, 30 *de principibus substantiae regis David*: armentis ... praepositus fuit ... super boves ... super camelos ... super asinos ... super oves. I Esdr. 2, 67 (II Esdr. 7, 69). *de multitudine Iudaeorum*: quadringenta duo milia trecenti sexaginta *hominum*, exceptis servis eorum et ancillis ... et in ipsis cantores atque cantatrices ... equi ... muli ... cameli ... asini. Iob 24, 3 asinum pupillorum abegerunt et abstulerunt pro pignore bovem. LEX Burg. lib. const. 89, 4. 114

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quicumque asinum alienum ... praesumpserit. *cum nota opulentiae*: VVLG. gen. 24, 35 dominus benedixit domino meo valde magnificatusque est. dedit ei oves et boves, argentum et aurum, servos et ancillas, camelos et asinos. 30, 43 ditatusque est homo ultra modum et habuit greges multos, ancillas et servos, camelos et asinos.

c *de usu*: *iumentum*: *generaliter*: CIC. nat. deor. 2, 159 longum est mulorum persequi utilitates et asinorum. VARRO rust. 2, 6, 4 tertio anno domare incipiunt *asinos* ad eas res, ad quas quisque eos vult habere in usu. COLVM. 6 praef. 6 quorum (*duorum generum quadrupedum*) alterum paramus in consortium operum, sicut bovem mulam equum asinum. APVL. met. 3, 26 perfectus asinus et pro Lucio iumentum. 4, 1 si ... de iumenti quadripedis incurvo gradu rursum erectus in hominem ... resurgerem. 8, 15 meo atque aliorum iumentorum dorso. 8, 24 bonum et frugi mancipium, quod te et foris et domi poterit iuvare. VVLG. exod. 21, 33 si ... ceciderit ... bos aut asinus in eam (*cisternam*), reddet dominus cisternae pretium iumentorum. 22, 9 asinum bovem ovem et omne iumentum. deut. 5, 14 *al.* iud. 6, 4 nihil ad vitam pertinens ... non oves, non boves, non asinos. HIER. in Is. (Migne 24, 26) 1, 3 unde ... *equus* et asinus iumenta appellantur. AVG. civ. 3, 23 cuncta animalia humanis usibus subdita, canes equi asini boves et quaeque alia pecora sub hominum dominio fuerunt. ISID. orig. 12, 1, 38 animal (*asinus*) ... tardum et nulla ratione renitens statim, ut voluit, sibi homo substravit. CATO agr. 138 mulis equis asinis feriae nullae, nisi si in familia sunt (COLVM. 2, 21, 5). PAVL. sent. 3, 6, 37 conservandorum fructuum causa comparata ... velut ... asini. VVLG. Is. 30, 24 pulli asinorum, qui operantur terram. 32, 20 *proverbialiter*: qui seminatis super omnes aquas immittentes pedem bovis et asini. *specialiter*: PLAVT. Aul. 230 *in imagine*: ubi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto. PHAEDR. 4, 1, 5 asinum ... baiulantem sarcinas. APVL. met. *passim, velut* 3, 28 nos duos asinos et equum meum productos e stabulo quantum potest gravioribus sarcinis onerant. 4, 1 rebus quibusdam dorso meo depromptis. *ibid.* nos omni sarcina levigatos. 4, 4 me longe gravius onustum. 8, 15 gerebamus infantulos et mulieres; gerebamus pullos anseres haedos catellos. 8, 27 deam ... mihi gerendam imponunt. AMBR. Ioseph 13, 77 portant haec munera illi asini inutiles et laboriosi ante, nunc utiles. HIER. in Is. (Migne 24, 26) 1, 3 *asinus* portat onera. VVLG. gen. 42, 26 portantes frumenta in asinis suis. 44, 3 *et* 13 oneratis ... asinis. 45, 23 asinos decem, qui subveherent ex omnibus divitiis Aegypti. 49, 14 *in imagine*: supposuit *Issachar, asinus fortis*, humerum suum ad portandum. exod. 23, 5 (deut. 22, 4) si videris asinum iacere sub onere. Ios. 9, 4 saccos ... asinis imponentes et utres *eqs.* iud. 19, 28 imposuit *concubinam mortuam* asino. I reg. 16, 20 tulit (*i.* ἔλαβεν. *cf.* gen. 24, 10 tulit decem camelos de grege) ... Isai asinum plenum panibus (*sic saepe de pane*). III reg. 13, 29 posuit illud (*cadaver*) super asinum. Sirach 33, 25 cibaria et virga et onus asino. *passim.* APVL. met. 6, 27 me ... inscendit *virgo* et sic ad cursum incitat. 6, 29 *tituli loco*: asino vectore virgo regia fugiens captivitatem. 7, 12 imposita dorso meo puella. 7, 13 virginem asino triumphantem. 7, 26 meum ... Bellerophontem; *passim.* LAMPR. Hel. 4, 4 quae *matrona* asino veheretur. HYG. astr. 2, 23 asino illi, quo fuerit vectus *Liber* (SCHOL. Germ. Bas. p. 70 *et* 71 B. SCHOL. Arat. p. 296 M. SCHOL. Germ. Sang. p. 297 M.). VVLG. gen. 22, 3 stravit asinum suum. exod. 4, 20 tulit Moyses uxorem suam et filios suos et imposuit eos super asinos. Ios. 15, 18 (iud. 1, 14) suspiravitque *uxor* ut sedebat in asino. iud. 5, 10 ascenditis super nitentes asinos. I reg. 25, 20 cum ... ascendisset asinum. 23. 42. II reg. 16, 2. 17, 23 stravit asinum suum, surrexitque et abiit 19, 26. dixi ... ei ... ut sterneret mihi asinum et ascendens abirem (III reg. 2, 40. 13, 13. 23. 24). Is. 21, 7 vidit ... ascensorem asini. AVG. in psalm. (Migne 36, 310) 33, 3 in pullo asini venit *Iesus* ad civitatem (ITALA Zach. 9, 9 Aug. civ. 18, 35). GREG. M. epist. 2, 38 p. 139 illos ... bonos (*asinos*) sedere non possum, quia asini sunt. CATO agr. 10, 1 *inter instrumenta oleti*: asinos ornatos clitellarios, qui stercus vectent, tris. 11 *vineae*: asinos plostrarios II (*affert* VARRO rust. 1, 19, 3). 62 quot iuga boverum mulorum asinorum habebis, totidem plostra esse oportet. CATO agr. 10 *et* 11 asinum ⟨molarium⟩ I (VARRO rust. 1, 19, 3). CAT. 97, 10 non pistrino traditur atque asino? VLP. dig. 23, 7, 12, 10 asinum machinarium (ALF. dig. 32, 60, 3). APVL. met. 7, 15 illa mulier molae machinariae subiugum me dedit. *ibid.* nec tantum sui cibi gratia me fatigare contenta vicinorum etiam frumenta mercennariis discursibus meis conterebat. *ibid.* hordeum meum frictum et sub eadem mola meis quassatum ambagibus. 7, 17. 9, 10 quidam pistor de proximo castello praestinavit *me*, protinusque ... ad pistrinum quod exercebat perducit. 9, 11 die sequenti molae, quae maxima videbatur, matutinus adstituor et illico velata facie propellor ad incurva spatia flexuosi canalis, ut in orbe termini circumfluentis reciproco gressu, mea recalcans vestigia, vagarer errore certo. TERT. anim. 33 qui ... in asinos ... recorporabuntur, quantum sibi de pistrinis et aquilegis rotis gratulabuntur, si. VARRO rust. 1, 20, 4 asinis *im Campania* quod arant. PLIN. nat. 8, 167 opera sine dubio generi *asinorum* munifica arando quoque. VVLG. deut. 22, 10 non arabis in bove simul et asino (HIER. epist. 123, 5). ISID. quaest. in deut. (Migne 83, 361) 6, 3 bovem ... et asinum, si necesse sit, unusquisque sine detrimento operis iungit *arando*. *de usu alio*: *in agricultura*: COLVM. 2, 14, 4 optimum *stercus pecudum* existimatur, quod asinus fecit. 11, 3, 12. PALLAD. 4, 10, 4 asini urina stercori admixta porcino vermibus *poma vastantibus* obviabit. *in medicamentis*: PLIN. nat. 28, 155—261 *contra morbos qualescunque valere dicit*: si quis asino in aurem dicat se ..., *asini* pulmonem, ossa, cinerem genitalis, potam a⟨quam⟩ quae relicta sit e bovis aut asini potu, fimum, virus a coitu, urinam (*saepius*), ungulae cinerem, iocur, lienem, renes, cerebrum, sanguinem, e vena auris ... III guttas sanguinis, lichenem, e fimo cinerem, pellem, dexterum testem. PLAC. med. 12 *laudat* sanguinem de vena auriculae, lac, caseum, adipem, splenem, vulvae ossicula; *alii medici similia. adde* AMM. 30, 5, 11 quod asinum occidisse ... ad usum artium secretarum, ut adserebant quidam urgentes, ut autem aiebat ille, ad imbecillitatem firmandam fluentium capillorum (*cf.* PLIN. nat. 28, 164 MARC. med. 6, 23 THEOD. PRISC. eup. faen. 10). *in cultu*: COPA 26 Vestae (-trae *codd.*) delicium est asinus. OV. fast. 6, 346 Lampsacus *asinum* ... solita est mactare Priapo. PLIN. nat. 24, 2 *asinus* Libero patri adsignatur (*cf.* AVIEN. Arat. 385 HYG. astr. 2, 23 SCHOL. Germ. Bas. 70 *et* 71 Br. SCHOL. Arat. p. 296 M. SCHOL. Germ. Sang. p. 297 M.). APVL. met. 11, 8 *vidi in pompa Isidis* asinum pinnis adglutinatis adambulantem cuidam seni debili (MIN. FEL. 28, 7 eosdem asinos cum Iside religiose decoratis). MIN. FEL. 9, 3 turpissimae pecudis caput asini (*obelizavit Davisius*) consecratum ... venerari. 28, 7 caput asini rem nobis esse divinam. *ibid.* nisi quod vos et totos asinos ... cum vestra ... Epona consecratis (TERT. nat. 1, 11 apol. 16 *cf.* TAC. hist. 5, 4). ARNOB. nat. 4, 25 ab Scyt⟨h⟩is asinos immolari. LACT. inst. 1, 21, 27 quid turpius, quid flagitiosius, quam si Vesta beneficio asini (*intempestive clamantis*) virgo est? VVLG. exod. 13, 13 primogenitum asini mutabis ove (*sc. pro eo immolanda*). 34, 20. PHAEDR. 4, 1, 5 detracta pelle *asini Galli Cybebes* sibi fecerunt tympana.

3 Asini *sidus, stellae duae in testa Cancri* (*Arat. 898* Ὄνοι): AVIEN. Arat. 385 HYG. astr. 2, 23. 3, 22 SCHOL. Germ. Bas. p. 70 *et* 71 Br. SCHOL. Arat. *et* SCHOL. Germ. Sang. p. 296 M. (129 Br.) *cf.* Catast. 30. *cf.* aselli, praesepe.

II ***proverbialiter*** *vel* ***translate*** *de hominibus*: *cf. Otto, Sprichwörter p. 40—43. sumitur imago maxime de stultitia, pigritia, obstinatione, vilitate, castigatione, sim.* PLAVT. Aul. 230 in mentem venit te bovem esse et me esse asellum: ubi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto *eqs.* 235 hoc magnum est periclum [me] ab asinis ad boves transcendere (*gr.* ἀπ' ὄνων ἐφ' ἵππους). Pseud. 136 neque ego homines magis asinos numquam vidi, ita plagis costae callent. Poen. 684 it ad me lucrum. :: illud quidem quorsum asinus caedit calcibus (*quid significet dubium*). TER. Haut. 877 quae sunt dicta in stulto, caudex, stipes, asinus, plumbeus. Eun. 598 te asinum tantum. Ad. 935 asine. POMPON. atell. 99 nescio quis ... urget quasi asinus uxorem tuam ita opertis oculis ... manducatur ac molit. CIC. Pis. 73 quid nunc te, asine, litteras doceam? non opus est verbis, sed fustibus. de orat. 2, 267 si quintum pareret mater eius, asinum fuisse parituram. Att. 4, 5, 3 scio ... me asinum germanum fuisse. PERS. 1, 121 auriculas asini quis non habet? (*cf.* HIER. epist. 125, 18 post te ... manu auriculas agitari asini). PETRON. 45 qui asinum non potest, stratum caedit. 63 asinus in tegulis (*cf. Friedländer ad loc. p. 289*). QVINT. inst. 6, 3, 57 ut ... Iunius Bassus homo in primis dicax 'asinus albus' vocabatur. APVL. met. 6, 26 corium non asini crassum. 10, 13 nec enim tam stultus eram tamque vere asinus. 9, 42 unde etiam de prospectu et umbra asini natum est frequens proverbium (Lucian. Luc. 45 κἀν τότε ἐξ ἐμοῦ πρώτον ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους ὁ λόγος οὗτος· ἐξ ὄνου παρακύψεως. Zenob. 5, 39 ὄνου παρακύψεως. *al.*). TERT. adv. Marc. 4, 23 *de Christo Marcionis bis* asinus de Aesopi puteo modo venis et iam exclamas *sive* huc apparuit et iam exclamat (*malim de quodam qui nondum quidquam laude dignum fecerit et iam exclamet, quam qui ex inopinato alicui supervenerit et importuno ruditu omnia compleat dici*). adv. Val. 19 mulum de asino pingere. PORPH. Hor. sat. 1, 1, 88 ut si qui velit asinum frenis regere, ut equi fungatur officio. et hoc videlicet de asino proverbium aut proverbiale esse. HIER. epist. 27, 1 asino ... lyra superflue canit (*gr.* ὄνος λύρας *sim.*). *cf.* PHAEDR. app. 12 asinus iacentem vidit in prato lyram *eqs.* VVLG. gen. 49, 14 Issachar, asinus fortis, accubans inter terminos .... *allegorice christiani de gentilibus sive corpore humano sumunt, velut* HIER. in Is. (Migne 24, 27) 1, 3 asinus peccatorum onere praegravatus gentium populus accipitur. *ibid.* (Migne 24, 362) 32, 9 asinus immundus propter idololatriam quondam gentilium. PAVL. NOL. carm. 24, 617 fortis anima mortificans asinum suum. AVG. in psalm. (Migne 36, 310) 33, 3. serm. (Migne 38, 1038) 204, 2 ex gentibus animal auritum. EVCHERIVS form. 4 asinus: corpus humanum vel populus gentilium. ISID. quaest. in gen. (Migne 83, 250) 18, 7 asinus ille *Abrahae* insensata est stultitia Iudaeorum. 8 quid est 'exspectate hic cum asino'? 'ut plenitudo', inquit, 'gentium intraret'. *ibid.* (Migne 83, 281) 31, 33. quaest. in exod. (Migne 83, 306) 37, 3 per asinum ... hoc loco immunditia, per ovem vero innocentia designatur. in deut. (Migne 83, 361) 6, 1 in bovis nomine populus ex circumcisione positus sub iugo legis accipitur; in asino autem populus gentium pertinens ad evangelium. 6, 2 in bove bene operantium vita, in asino stultorum vecordia figuratur.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

III **Asinus** *titulus comoediae*: NON. 476 'rhetoricasti' Novius Asino (*sic Iun.*, Asinio *codd.*). *cf. l. 42.* *Bannier.*

f. **asina,** -ae. GLOSS. ἡ ὄνος. ὀνοθήλεια. asinae ὀνάδες, ὀνοθήλειαι. *forma dat. abl. plur.* asinabus, *quam testantur* CLEDON. gramm V 11, 14 PS. PALAEM. gramm. V 533, 17 PRISC. gramm. II 293, 11 III 447, 23, *apud scriptores non legitur.* *proprie*: VARRO rust. 2, 8, 1 ex equo et asina hinnus. 2, 8, 6. ling. 9, 28 ex equo et asina hinnulei. PAVL. FEST. 33 muli ex equo et asina *bigenera dicuntur*. COLVM. 6, 36, 4. 6, 37, 3 mula ... non solum ex equa et asino, sed ex asina et equo. 6, 37, 4 asina et onagro natus (PLIN. nat. 8, 174). 6, 37, 5 qui ex equo et asina concepti generantur (PLIN. nat. 8, 171. 172 PALLAD. 4, 14, 2 AMBR. exam. 5, 39 ISID. orig. 12, 1, 61). PLIN. nat. 28, 183 asinarum gregibus. 28, 81 (*cf.* 10, 180). 11, 236 asinae praegnates continuo lactescunt. 11, 237 crassissimum *lac* asinae. 28, 123 efficacissimum *lac* ex asinis. 32, 112 lacte equino asinaeve (28, 225 *cf.* 26, 33 SER. SAMM. 1071 PLAC. med. 12, 9 THEOD. PRISC. log. 101. ORIBAS. syn. 5, 53 lacte asanae ... potui danda est. *v. etiam sub* asininus). LEX met. Vipasc. 17 qui mulos mulas, asinos asinas, caballos equas ... vendiderit. PAVL. dig. 33, 7, 18, 2 asinam molendariam. PELAGON. 276 asina XXV *dentes habet* (*cf. p. 791, 30*). CORP. VIII 9277 = 20855 Anibas, salacs fil(ius), (h)abis de rebus meis, (h)abis asina(m) matrice(m), qu(a)e illic ades(t). (*bos et asina in lapide insculpta*). CYPR. ad Fort. 10 qui (*deus*) in Numeris (cap. 22 *passim*, ἡ ὄνος) adversus Balaam prophetam etiam asinam fecerit loqui. COMMOD. apol. 625 IVVENC. 3, 626. 635. HIER. epist. 53, 8 sedentem super pullum filium asinae subiugalis (140, 3 AVG. civ. 18, 35 *cf.* VVLG. Zach. 9, 9). HIER. epist. 22, 24 mittit discipulos suos, ut in te sicut in pullo asinae sedeat, curis te saecularibus solvat. AVG. civ. 16, 41 pullum asinae suae (VVLG. gen. 49, 11 asinam suam, τὸν πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ). VVLG. gen. 45, 23 (ἡμιόνους). num. 22, 21 strata asina sua (reg. 4, 24, τὴν ὄνον). iud. 12, 14 pullos asinarum (πώλους). Matth. 21, 2. 5. 7 *et passim.* *translate*: AMBR. Abr. 1, 8, 71 (*ad gen. 22, 5*) merito typus in asina, quia et veritas in pullo asinae. hoc etenim animante figuratur populus gentilium ante oneri subiectus, nunc Christo subditus *eqs.* Luc. 9, 3 *sq.* (*ad Luc. 29, 30*). HIER. in Matth. (Migne 26, 147) 21, 2 *sq.* ut asina ista, quae subiugalis fuit et edomita et iugum legis traxerat, synagoga intellegatur: pullus asinae, lascivus et liber, gentium populus. FAVST. REI. serm. 19 p. 297, 17 Vind. asina illa significat synagogam. ISID. in gen. 31, 25 asinam synagogam interpretantur, tardigradam scilicet et gravi pondere legis oppressam (*cf.* 31, 24). EVCHER. form. 4 p. 27, 10 asina: corona vel plebs carens notitia dei (*cf. p. 794, 76 sq.*). **Asina** *titulus comoediae*: NON. 246 Pomponius Asina. 514 (Asinaria *codd.*). *cf. supra l. 1.*

Asinus *v.* Asina.

asinusca *uvarum genus, fortasse dictum a colore asini.* PLIN. nat. 14, 42 contra damnantur etiam visu cinerea et rabuscula et asinusca, minus tamen caudas vulpium imitata alopecis. MACR. sat. 3, 20, 7 uvarum ista sunt genera: Aminea ... asinusca atrusca albiverus.

?**asio** *inter nomina insectorum sive reptantium* POL. SILV. chron. min. I p. 544, 3. *cf.* axio. *Ihm.*

Asio, -ōnis *nom. vir. barb.* CORP. III 10352 (*in agro Aquincensi*) Adnama Asíonis f(ilia) ... t(itulum) m(emoriae) p(osuit) Magímarus coíunx. [*Diehl.*

Asiologus, -ī *nom. vir.* INNOC. epist. 17 tit. Asiologo *episcopo.*

Asiōngaber *indecl.*, עֶצְיוֹן גֶּבֶר, Γεσιὼν Γάβερ. *nom. oppidi Idumaeae*: VVLG. III reg. 9, 26 in Asiongaber, quae est iuxta Ailath. num. 33, 35 deut. 2, 8 III reg. 22, 49 II par. 8, 17. 20, 36. HIER. sit. et nom. p. 97, 21 Asiongaber ... fertur autem ipsa esse Essia haut procul ab Ahilath in rubro mari. PS. AMBR. mans. 32 Asiongaber ... interpretatur vero consilia viri. ITALA cod. Lugd. num. 33, 35 Gessiongaber, deut. 2, 8 Agrasion Gaber. *Plenkers.*

Asiotae *cf.* Astacae.

Asipsei⟨...? *nom. barb.* CORP. VIII 14896 (*in provinc. procons.*) S. Catua Asipsei⟨...⟩ filius. *Diehl.*

Asīr *indecl.*, אַסִּיר, Ἀσίρ (Ἀσείρ, Ἀσήρ). *nom. vir. hebr.* **1** *filius Core*: VVLG. exod. 6, 24 Aser, I par. 6, 22 Asir. **2** *filius Iechoniae*: VVLG. I par. 3, 17. **3** *filius Abiasaph*: VVLG. I par. 6, 23. 37. HIER. nom. hebr. p. 12, 11 Asir vinctus. *Plenkers.*

Asirae *v.* Assuras.

Asirānius *nom. gent.* CORP. VI 975, 5, 14 (*a. 136*) C. Asiranius C. l. Helenus. *Otto.*

?⟩ **Asirigiai** s⟨...? *nom. ut videtur muliebre.* CORP. XII 2650 (*Albae Helvorum*). *Diehl.*

Āsis *v. sub* Asia.

Asisiēnus *nom. gent.* CORP. III 2920 (*in Dalmatia*) Q. Asisieno Q. f. Tro(mentina) Agrippae aed(ili), II viro, pontifici. *cf.* Asisium *Vmbriae.* *Otto.*

Asisinēs *Persa.* ITIN. Alex. 10 Asi⟨si⟩ne internuntio. *cf. Arrian. anab. 7, 6 Σισίνης.* *Diehl.*

Asisium, -ī *n. opp. Vmbriae* (*municipium tribu Sergia*); *Αἰσίσιον codd.* Ptol. 3, 1, 46 (*Αἴσιον codd.* Strab. 5, 2, 10), Ἀσίση Procop. bell. Goth. 3, 12 (*Ἀσισίνη v. infra p. 796, 11*); *hodie* Assisi. PROP. 4, 1, 125 scandentisque Asisi (*coni. Lachmann*, asis *cod. Neapol.*). MARC. COM. auct. chron. II p. 107, 545 Totilas ... discurrens per Tusciam ... Asisium (Asisum *cod. Tilianus*) Clusiumque oppida tenuit. RAVENN. Guid. p. 491, 2 Assisium. CORP. VI 3884 (*a. 198*) 2, 50 C. Narius C. f. Stel(latina) Proculus Asis(io). 4, 31 C. Rutilius C. f. Ser(gia) Donatus Asi⟨s(io)⟩. 32521 a 3, 18 (*a. 148*) L. Longuleius Longinus Asisio. XI 5384 (*Asisii*) C. Aco L. f. Ser(gia) Maternus Asisio. 6695, 2 (*in amphora ad Tiberim inventa*) Asisio. **Asisinās,** -ātis *adi. et incolarum vocabulum.* Ἀσισινοί PROCOP. bell. Goth. 3, 12. PLIN. nat. 3, 113 Asisinates. MARC. COM. auct. chron. II p. 108, 547 per episcopum civitatis Asisinatium. CONC. Rom. a. 649 (Mansi X p. 867 A) Aquilino Assisinati episc. (*Ἀκιλῖνου ἐπισκ. Ἀσισίνης*). CORP. XI 5371 (*Asisii*) municipio municipibus et incolis Asisinatibus. 5372 (*ibid.*) municipibus Asisinatibus. 5375 (*ibid.*) Successus publicus municipum Asisinatium ser(vus) Amoenianus. 5411 (*ibid.*) C. Publici munic⟨ipum⟩ Asisinatium libe⟨rti⟩ Verecundi. *cf. Hülsen, PW. II 1606 sq.* *Otto.*

?**asisua** petauro pernice GLOSS. V 7, 25. asisua (assisua *ante corr.*) foveo (*vel* fovea) deceptionis anima⟨ntium⟩ II 568, 23. **assua** πέταυρον GLOSS. II 496, 27 (*cf.* 406, 30). *v. Goetz, thes. gloss. s. v.* *Ihm.*

Asitio *cogn. mul.* CORP. II 3674 (*Palmae, in Tarraconensi*) Antestia Asitio ave et vale. 3686 Pompeia Asitio Pompei Aspri f. *idem cognomen videtur esse* 3671 Annia Asi(tio).

Asium, -ī *n. Steph. Byz.* Ἄσος, *opp. Cretae.* PLIN. nat. 4, 59 in mediterraneo *Cretae insulae.* *cf. Oberhummer, PW. II 1709 sub* Asos.

1. Āsius, -ī, Ἄσιος. **1** *nom. myth.* VERG. Aen. 10, 123 Asius Imbrasides *comes Aeneae.* DICT. 2, 35 Asius Dymante genitus Hecubae frater ex Phrygia (4, 12). *cf.* DARES 18 *trad.* Masius. DICT. 2, 35 Asius Hyrtaci de Sesto (3, 14). *idem* HOMER. 240. 774. *de utroque cf. Tümpel, PW. II 1605, 1.* **2** *cogn. vir. fort. huc pertinet*: CORP. X 1403 (*Herculanei*) d 1, 21 M. Tullius Asius. XV 4057 (*tit. pictus amphorae*) Marci Asi. *cf.* 4287 (*a. 153*). VIII 17317 (*in prov. proc.*) Faustus Asius (*an gentilicium?*). *cf.* 18390 (*in civitate Lambaesitana*) Asi f. *v. etiam* Astus.

2. Āsius *et* Asius, -a, -um *adi. v. sub* Asia palus *et* Asia *p. 786, 51.*

?**Asivus** *in amphora Dalmatina* CORP. III 10185, 1 do ... asivi. *cf.* CORP. XII 5686, 1065 (*in vasculo*) Asiv. *Diehl.*

Aslia *v.* Eselia.

asma, -atis *n.*, ᾆσμα. MAR. VICTOR. (*de carminibus Horatianis passim*) gramm. VI 116, 18. 119, 10 ex quo (*metro*) plura apud Horatium asmata sunt. 152, 26. 161, 16 asmatum structione. 163, 3 tertia ode lyricorum asmatum (167, 22). 166, 8. 167, 18 monostropha ... vocantur haec asmata. 169, 9. 171, 28 asmate eo quod inscribitur carmen saeculare. 174, 2. 5. 178, 19. *Ihm.*

Asmagī *gens Indica.* PLIN. nat. 6, 73 tigri fera scatentes. *v. Tomaschek, PW. II 1702.*

asmaticus *v.* asthmaticus.

Asmectus, -ī, *cf.* ἄσμηκτος, *nom. serv.* CORP. VI 9638 Vipsania Soteris ministr. in familia, Ialysi et Asmecti mater.

Asmenus, -ī, Ἄσμενος, *nom. serv. et cogn.* CORP. VI 8815 Asmenus Neronis Caesaris a cyato. 200 (*a. 70*), 4, 57 M. Iunius Asmenus. XV 3926 (*in amphora, tit. pict., a. 149*) δ A⟨t⟩tici Asmenus. VI 1056 (*a. 205*), 3, 81 Macci Asmene (*voc. vigil.*). 12555 ...⟩ius Asmenu⟨s. III 4440ª (*Carnunti*) Sept. Asmenus (*ut videtur*) mil. leg. XIII g. Anton. IX 2857 (*Histonii*) P. Paquius P. l. Azmenus mag Cerrial. 4506 (*in agro Amiterno*) Corn⟨elius⟩ Azmenus. VI 27136 C. Telegenio Azmeno. **Asmena,** -ae *cogn. mul.* CORP. VI 16185 ⟨Corne⟩lia P. ⟨l.⟩ Asmina.

Asmira, -ae *mons Scythiae.* AMM. 23, 6, 64 *in Scythia* montes Anniba et Auzacium et Asmira *eqs.* 23, 6, 66 *gentes* Annibi *et* Asmirae. *v. Tomaschek, PW. II 1702.* *Diehl.*

Asmodaeus, אַשְׁמְדַי, Ἀσμοδαῖος. *nom. hebr. daemonii*: VVLG. Tob. 3, 8 OPTATVS 3, 2 p. 69, 6. *Plenkers.*

asmodes *v.* axedo. **Asmona** *v.* Hesmona.

Asmonaeus *v.* Hasmonaeus.

Asmōnius *grammaticus et metricus.* PRISC. gramm. II 516 Asmonius in arte, quam ad Constantium imperatorem scribit. III 420 Asmonius. *nomen aut semiticum, cf.* Asmunis, Hasmonaeus, *aut italicum, coniungendum cum* Asmunius.

Asmunis (*genet.*) *v.* Hasmonaeus.

Asmunius *nom. gent.* CORP. VI 20792 b 10 Q. Asmunius Q. f. Pacatus. CONC. Carth. a. 411 (Mansi IV p. 97 A) Asmunius episcopus Tignalensis. *nisi hic potius ex semitico nomen accepit, cf.* Asmunis *et* Hasmonaeus. *Otto.*

Asmurna, -ae *opp. Hyrcanorum, Ptolemaeo* Ἀσμουρνα. AMM. 23, 6, 52 *Hyrcani habent civitates* mediterraneas ... Asmurnam et Salen et ... Hyrcanam.

Asna *v.* Asena. **Asnaa** *v.* Senua. **Asnan** *v.* Aena.

Asnaum *acc., mons Illyriae.* LIV. 32, 5, 81 *Aous* inter montes, quorum alterum Meropum, alterum Asnaum incolae vocant, angusta valle fluit; ... Asnaum Athenagoram ... tenere ... iubet.

Asodoaldus *nom. vir. germ.* CONC. Clipp. a. 626/627 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 201, 6 ex civitate Aginno Asodoaldus episcopus. *Diehl.*

Asom, אֶצֶם, Ἀσόμ (A), Ἀσάμ, Ἀσάν. *nom. vir. hebr.* **1** *filius*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Isai: VVLG. I par. 2, 15. LIB. geneal. chron. I p. 178, 370 Asomu. **2** *filius Ierameel*: I par. 2, 25. **3** *rex Idumaeorum*: HIER. nom. hebr. p. 59, 15 Asom silens vel osseus. interpr. Iob 42 Casum (Ἀσώμ). LIB. geneal. chron. I p. 173, 284. 285 Asor. *v.* Esem, Husim. *Plenkers.*

?**asoma** accidens, id est dolor capitis GLOSS. V 549, 40 (*temptaverunt* scotoma, asthma).

asomatus, -a, -um, ἀσώματος. GLOSS. IV 482, 48 asomata incorporea (aromatam in corpore *cod. Carnot.*, aromaton *alii duo*). *cf.* CLAVDIAN. MAM. anim. 2, 3 p. 106, 5 Vind. incorporeum ... quod Graeci elegantius ἀσώματον vocant. MART. CAP. 3, 222 habitusque consequentur asomato in profatu. haec nempe ficta vox est *eqs.*

[**ason**] integritas GLOSS. V 417, 32. 426, 43 (*de Cassiano*). *leg.* ἁγνόν? *cf.* CASSIAN. inst. 6, 4, 1 aliud enim est continentem esse, id est ἐγκρατῆ, aliud castum, et ut ita dicam in affectum integritatis vel incorruptionis transire, quod dicitur ἁγνόν.

Ason *v.* Esem, Husim. **Asonius** *v.* Assius.

?**asopa** ubi venundantur multa GLOSS. III 510, 38 (ἀγορά? *Goetz*). *Ihm.*

Āsōpus (-os), -ī, Ἀσωπός. *ad declinationem et orthographiam*: LVCAN. 6, 374 Asopos (STAT. Theb. 7, 315. 9, 449 VIB. SEQ. geogr. p. 147, 3 TAB. Peut. 8, 1 LIB. geneal. chron. I p. 111, 229, 11). Ov. am. 3, 6, 33 Asopon *ante cons.* (STAT. Theb. 3, 337 *ante cons.* SCHOL. *ad l., qui tamen* -um 7, 315, -us 7, 327. 9, 449. RAVENN. p. 376, 6 p. 399, 14 Guido p. 538, 12). CHRON. Alex. chron. I p. 111, 201, 11 Assopus. RAVENN. p. 399, 14 Assopon. *in libris nonnumquam confunditur cum* Aesopus, *veluti* MYTHOGR. 1, 165. 2, 105 PROP. 3, 15, 27 *N.* LIB. geneal. *l. c. trad.* osop-. *ad prosodiam cf.* Asopis. **1** *Boeotiae fluvius, de quo cf. Oberhummer, PW. II 1705, 2; fluvii deus eponymus, de quo disseruit Wagner, PW. II 1706, 8. nunc* Asopo. PROP. 3, 15, 27 Asopi sonitu ... fluentis. Ov. am. 3, 6, 33 quid referam Asopon, quem cepit Martia Thebe, natarum Thebe quinque futura parens? STAT. Theb. 3, 337 quidquid et Asopon veteresque interiacet Argos. 7, 315 *Hypsea* Asopos genuisse datur. 7, 424 iam ripas, Asope, tuas Boeotaque ventum flumina non ausae transmittere protinus alae hostilem fluvium. 7, 731 Aonidum dives largitor aquarum, clare Giganteis etiamnum, Asope, favillis, da numen dextrae. 9, 449. *frater Ismeni* (SCHOL. *ad l.*). AMPEL. 14, 7 Boeotiae flumen (SCHOL. Stat. Theb. 3, 337). *cf.* GLOSS. V 268, 56 Asopus filius (fluvius?) Thefanorum *sc.* Thebanorum (*cf.* SCHOL. Stat. Theb. 4, 370 *cod. Dresd. D c 156. cf. Manitius Mus. Rhen. 57, 409*). SCHOL. Stat. Theb. 7, 327 in similitudinem Aetnae fulminatus est Asopus. LIB. geneal. *et* CHRON. Alex. *l. c.* HYG. fab. 155 p. 13 Aeacus ex Aegina, Asopi filia, *Iovis filius* (52 p. 58 MYTHOGR. 1, 165. 2, 105. 2, 203 *cf.* SCHOL. Stat. Theb. 7, 315). *statio est* TAB. Peut. 8, 1 *et* RAVENN. *ll. cc.* **2** *fluvius Thessaliae, de quo cf. Oberhummer, PW. II 1705, 1.* LIV. 36, 22, 7 flumine Asopo (*trad.* Asoro). LVCAN. 6, 374 accipit Asopos cursus. VIB. SEQ. geogr. p. 147, 3 Asopos Thessaliae in Apidanon fluit. **3** *fluvius Cariae*: PLIN. nat. 5, 105 *Laodicea* inposita est Lyco flumini, latera adluentibus Asopo et Capro. **Āsōpis,** -idos *et* -idis, Ἀσωπίς. *nota*: Àsopis AVIEN. orb. 953. *ad Asopum pertinens.* **1** *Asopi (1) filia i.* Aegina: Ov. met. 6, 113 aureus ut Danaën Asopida luserit ignis. 7, 616 amplexus Aeginae Asopidos (MYTHOGR. 2, 204 Asopidis). AVIEN. orb. 953 magni Iovis ardor, Asopis virgo, *condidit Sinopen* (*ad rem cf.* VAL. FL. 5, 110). **2** *ad Asopum fluvium*: STAT. Theb. 4, 370 errare Asopide ripa Lernaeos equites. **3** *nom. priscum Euboeae* (PLIN. nat. 4, 64) *et Phliuntis* (4, 13). *adi.* **Āsōpius,** -a, -um, Ἀσώπιος. STAT. Theb. 7, 723 Asopius Hypseus (8, 428. 9, 256). **Āsōpiadēs,** Ἀσωπιάδης, *Asopi filius vel nepos.* Ov. met. 7, 484 (*scil.* Aeacus). **Āsōpodōrus,** -ī, Ἀσωπόδωρος, *nom. vir.* PLIN. nat. 34, 50 *simulacra signaque fecit. cf. C. Robert, PW. II 1705, 6.* *Diehl.*

Asōr *indecl.*, חָצוֹר, Ἀσώρ. *nom. plurium oppidorum Palaestinae*: VVLG. Ios. 11, 1. 10. 13. 12, 19. 15, 23. 25. 19, 36 iud. 4, 2 IV reg. 15, 29 II Esdr. 11, 33 Ierem. 49, 28 I Macc. 11, 67 HIER. sit. et nom. p. 90, 6. 95, 21. 118, 25. nom. hebr. 23, 23 Asor sagitta luminis *passim.* *nota*: CYPR. GALL. Ios. 373 Iabirus ... ditia qui populis Asorum regna regebat. *traduntur formae*: Hasor VVLG. I reg. 12, 9, Heser VVLG. III reg. 9, 15, Aser atrium sive vestibulum HIER. nom. hebr. p. 24, 26 (*cf.* 24, 16). *v.* Asom.

Asoth, עַשְׁוָת, Ἀσίθ (Ἀσείθ *A*). *nom. vir. hebr.*: VVLG. I par. 7, 33. *Plenkers.*

asōtia, -ae *f.*, ἀσωτία. *cf.* EXC. Bob. gramm. I 552, 11 luxus ἀσωτία. MACR. sat. 6, 4, 22 sed hac licentia (*inserendi graeca verba*) largius usi sunt veteres, parcius Maro, quippe illi dixerunt et pausam et machaeram et asotiam et malacen et alia similia. GELL. 10, 17, 3 est enim persona, quae hoc apud Laberium dicit, divitis avari et parci, sumptum plurimum asotiamque (asoticonque *pars codd., cf. Ritschl opusc. 2 p. 397*) adulescentis ... deplorantis. 19, 9, 8 ut in tali asotia atque nequitia Alcinum vinceretis (*verba Iuliani rhetoris*).

asōtus, -a, -um, ἄσωτος. GLOSS. luxuriosus *passim.* IV 22, 14 luxuriosus magnus. III 178, 48 asotos pornos anestrofomenos. *cf.* GELL. 6, 11, 2 nequam ... hominem nihili rei neque frugis bonae, quod genus Graeci fere ἄσωτον vel ἀκόλαστον dicunt. RVT. LVP. 2, 9 nam hominis avari atque asoti (*cf. sub* asotia) unum atque idem vitium est *eqs.* (*ex Hyperide*). PLAVT. Merc. arg. 2, 1 mercatum asotum (adsotium *B*, a se dum *CD*) filium extrudit pater. *subst.*: CIC. fin. 2, 22 reperiemus asotos primum ita non religiosos, ut 'edint de patella', deinde ita mortem non timentes, ut illud in ore habeant ex Hymnide. 2, 23 nolim ... mihi fingere asotos, ut soletis, qui in mensam vomant, et qui de conviviis auferantur crudique postridie se rursus ingurgitent, qui solem, ut aiunt, nec occidentem umquam viderint nec orientem, qui consumptis patrimoniis egeant. nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere ... hos ergo asotos bene quidem vivere aut beate numquam dixerim. 2, 70 negat se reperire in asotorum vita quod reprendat. 2, 23 hoc est dicere: non reprenderem asotos, si non essent asoti. 2, 30 ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. nat. deor. 3, 77 posse ... asotos ex Aristippi, acerbos e Zenonis schola exire. *palliata Caecili*: NON. 139 Caecilius Asoto (258. 471. 474. 475. 507. 517). *Ihm.*

Asōtus, -ī, Ἄσωτος. *nom. serv.* CORP. XI 742 (*Bononiae*) Asotus ϑ. **Asota**(?), -ae, *cogn. mul.?* CORP. IX 832 (*Luceriae, descr. Garrucci*) Angili Asota Vinianive.

Aspa, *Ptolemaeo* Ἄσπα, *inter Parthiae civitates* RAVENN. p. 49, 17.

Aspabota, *Ptolemaeo* Ἀσπάβωτα, *Galactophagorum opp. ad mare Caspium situm.* AMM. 23, 6, 63.

Aspacarae *gens Serica.* AMM. 23, 6, 66. *paulo post urbis nomen traditur* Asparata, *ab hoc vix diversum. v. Tomaschek, PW. II 1709 sub* Aspakarai.

Aspacora *opp. Arianae.* TAB. Peut. 12, 4. RAVENN. p. 45, 23 Aspagora. *cf.* Aspacures *et Tomaschek, PW. II 1709.*

Aspacures *rex Hiberiae, de quo cf. Seeck, PW. II 1709.* AMM. 27, 12, 16. 27, 12, 17. 30, 2, 2. *cf.* Aspacora.

Aspada, *Ptolemaeo* Ἀσπάδανα, *statio Indiae Thermanticae.* RAVENN. p. 45, 1. *v. Tomaschek, PW. II 1709.* *Diehl.*

Aspadius *cogn. barbaricum.* INSCR. Rhen. 220 (*a. 210*) M. Vlp. Aspadius. *Otto.*

Aspaganī *v.* Assacani *et* Astacani.

aspalathus, -ī *m.*, ἀσπάλαθος. GLOSS. III 560, 36 diaziron (διάξυλον) aspaltum. 560, 34 diaxilon i. aspaltrum. 577, 5 sfagnum i. aspaltum. 577, 14 sisioceptron (ἐρυσίσκηπτρον) i. aspaltrus. *cf. Diosc. 1, 19.* CELS. 5, 24, 1 iunci rotundi, aspalathi, xylobalsami. SCRIB. LARG. 269 sertulae Campanae ... aspalathi (*gen.*). PLIN. nat. 12, 110 *in Aegypto* aspalathos nascitur, spina candida magnitudine arboris modicae, flore rosae. radix unguentis (*cf.* 13, 12. 18) expetitur. tradunt, in quocumque frutice curvetur arcus caelestis, eandem quae sit aspalathi suavitatem odoris existere, sed si in aspalatho, inenarrabilem quandam. 15, 30 *oleum* fit et ex aspalatho, calamo, balsamo. 21, 122 nonnulli et anchusam aut aspalathum aut iuncum odoratum *admiscent.* 24, 112 per Hispanias ... multi et inter odores et ad unguenta utuntur illa (*spina*) aspalathum vocantes. ANTH. 910 (*Marcelli med.*), 49 adde et aromaticas species ... crocomagma, aspalathum, gallam, elleborum *eqs.* DIOSC. 1, 20 de aspalatru. asphalatrum multi aeris sceptron (ἐρυσίσκηπτρον) aut spagnum (σφάγνον) vocaberunt, Syri etiam diaxylon vocaverunt ... est alterum genus asphalati colore albo sive odore. 1, 25 aspalatu lib. II. 1, 58. 60 oleo misces et ⟨a⟩spalati libras VIIII. 2, 57 addes aspalati et xilovalsami olcas singulas. GALEN. alphab. 25 asfalatro id est vividnissa (? *extat tantum in codice Luccensi, fortasse glossa*). 77 aspalati lib. singolas ... deinde aspalatum conburitur. *cf. Wagler, PW. II 1710.* *fortasse aliud*: GLOSS. III 549, 18 aspalathus (*trad.* aspalatrus) i. lignum consimilis scotanus. 549, 10 aspalatus i. genetilla. 552, 66 atipsateus (ἀδίψητος?) i. aspalatus. *Ihm.*

Aspalatō *v.* Spalato. **aspalax** *v.* spalax.

Aspalia, -ae *nom. mul.* CORP. III 4219 (*Savariae, chr.*) Aspaliae filiae carissimae.

Aspalluga *statio Pyrenaeorum.* ITIN. Anton. 453. *alii codd. exhibent* aspalluca, aspaluca. *v. Ihm, PW. II 1712.* *Diehl.*

aspaltum *v.* aspalathus *et* asphaltum.

Aspanius, -a *nom. gent.* CORP. VI 9544 C. Aspanio Clymeno ... margaritario. X 5903 (*Anagniae*) Aspania Q. f. Polla. 8245 (*ibid.*) Aspa⟨...⟩. V 1099 (*Aquileiae*) Q. Aspanius (*sic*) Apollonidi. Valeria C. l. H⟨yg⟩ia v. f. 1430 (*ibid.*) C. Aspanio Sacro. 651 (*Tergeste*) Aspan⟨...⟩. 814 (*Aquileiae*) Leuce Anspaniae l., Occusia Venusta. *Otto.*

1. Aspar *nomen numidicum.* SALL. Iug. 108, 1 Numida quidam Aspar nomine. 112, 1 Asparem Iugurthae legatum. 109, 1 coram Aspare.

2. Aspar *nomen* (*germanicum?, nam* IORD. Get. 239 Aspar ... Gothorum genere clarus), *agn.* Fl. Ardaburis, *cos. a. 434.* CORP. XI 2637 (*Cosae*) Fl. Ardabur Aspar vir inlustris com. et mag. militum et consul ordinarius. *declinatio*: MARC. COM. chron. II p. 76, 425 dolo ... Ardaburis et Asparis. COD. Iust. 4, 65, 31 imp. Leo A. Aspari magistro militum. IORD. Rom. 338 Asparum ... patricium. LEO M. epist. 153 patricium Asparem. COD. Iust. 11, 24, 2 Areobindo et Aspare conss (*a. 434*). CORP. V 6201 Aspero et ⟨Ariobindo⟩ ... p. c. Asperi et ⟨Areobindi⟩.

Asparagium *locus Dyrrhachinorum ad flumen Genusum situs.* CAES. civ. 3, 30, 7 ad Asparagium Dyrrachinorum pervenit. 3, 76, 1

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Caesar traducto exercitu flumen Genusum contra Asparagium consedit. 3, 41, 1. *cf. Tomaschek, PW. II 1712.*

Asparagius *agn. fortasse cognatum cum praecedente.* CORP. IX 1915 (*Beneventi*) d. m. C. Ofili Modesti idem qui et Asparagius. *Zimmermann.*

asparagus, -ī *m.*, ἀσπάραγος. VARRO ling. 5, 104 asparagi, quod ex asperis virgultis leguntur et ipsi scapi asperi sunt, non leves; nisi graecum; illic quoque enim dicitur ἀσπάραγος. PAVL. FEST. 19 asparagus herba dicta, quod in aspero virgulto nascatur. GLOSS. IV 208, 35 asparagus quia (qui V 268, 45) virgas habet asperas. ISID. orig. 17, 10, 19 asparagus, quod sit spinosus (*cf. infra l. 46 sq.*) et asper frutex eius, ex quo gignitur. CHAR. gramm. I 72, 7 lignum singulariter dici semper debet in multitudine, Cato originum I 'vehes' ait 'ligni', sicut et fasces dicuntur asparagi (*cf.* EDICT. Diocl. 6, 34), quamvis asparagos pluraliter dicamus, ut Lucilius (*v. infra l. 35*). *forma* aspargus *hic illic in codicibus* (CATO agr. 6, 1 SER. SAMM. 454), sparagus (VARRO Men. 573 DIOSC. 2, 109 ORIBAS. GLOSS.); *nota*: GLOSS. III 543, 11 sparigus (*sine interpr.*). 561, 22 esparagos ciprinus i. sparagos. 565, 72 isparagas. 565, 73 isparragos nostros (*sic*) i. sparagus. 548, 11. 617, 30 sparago (595, 20 sparoga). 569, 74 sperago. 430, 19 κήπεια ἕλεια escarii sfaragi. [*it.* sparago, *hisp.* esparrago. *M.-L.*]. PLIN. nat. 19, 151 corrudam — hunc enim intellego silvestrem asparagum, quem Graeci ὅρμινον aut μυάκανθον (*cf.* DIOSC. 2, 109) vocant aliisque nominibus. 20, 110 silvestrem asparagum (*cf.* PELAGON. 215) aliqui Libycum vocant (*cf.* GLOSS. III 567, 69), Attici ϙrminum. PS. APVL. herb. 84 Graeci myacantha (GLOSS. *passim, varie corruptum*), alii acanthillida (*cf.* GLOSS. III 535, 12 agantelos. 549, 22 acantelas. 617, 30 agantellus), alii asparagon (GLOSS.) appellavere, alii asparagon agrion, Latini corrudam, alii asparagum agrestem (*cf.* EDICT. Diocl. 6, 35), alii asparagum rusticum, alii asparagum nostrum (*cf.* GLOSS. III 565, 73 *supra l. 19*). *adde*: GLOSS. III 317, 30 ἕλειος ἀσπάραγος. 16, 18 ἕλειον (185, 50 *cf. l. 21*). III 567, 69 libicum (*cf.* PLIN. nat. 20, 110). 551, 45 alius i. sparagus (*praecedit* acremone i. turione). *cf. Wagler, PW. II 1712—1716.*

herbā proprie dicta (*cf.* corruda): LVCIL. 111 asparagi nulli (*v. supra l. 15*). 847 asparagi molles et viride cyma. CATO agr. 6, 3 ibi corrudam serito, unde aspar⟨a⟩gi fiant (PLIN. nat. 16, 173. 19, 146). 149, 2 asparagis. 161, 1 asparagus quo modo seratur *et sexies in eodem capite num. sing.* 161, 4 radices asparagi (*cf.* PLIN. nat. 19, 147 *sqq.*). VARRO rust. 1, 23, 5 sic ut umbrosis locis alia seras, ut corrudam, quod ita petit asparagus. 3, 16, 24 quod ⟨e⟩ malo punico et asparago cibum carpant solum. Men. 573 oleum in lucubrationem servabimus, quam in asparagos (sparagos *codd.*) totam lecythum evertamus. CELS. 2, 18 firmior brassica et beta et porrum quam lactuca vel cucurbita vel asparagus. 2, 21. 22. 29. 31. 4, 16 tinctae in aceto lactucae, ... ex sinapi asparagus. COLVM. 10, 246 baca asparagi spinosa prosilit herba (*cf.* PLIN. nat. 21, 91 quaedam herbarum spinosae sunt, quaedam sine spinis. spinosarum multae species. in totum spina est asparagus. MART. 13, 21, 1. ISID. *supra l. 11*). 375 asparagi corruda simillima filo. 11, 3, 43 sativi asparagi, et quam corrudam rustici vocant, semina. 11, 3, 16. 45. 12, 7, 1. 2. SCRIB. LARG. 79 asparagi radicis (PLIN. nat. 14, 105 fit vinum e radice asparagi, cunila, origano. 26, 84. PALLAD. 4, 9, 12 CHIRON 824 PELAGON. 11. 215. 420 PS. APVL. herb. 84, 1. 3—5 THEOD. PRISC. eup. 14 GALEN. alphab. 24). PLIN. nat. 19, 146 omnium in hortis rerum lautissima cura asparigis. de origine eorum ⟨e⟩ silvestribus corrudis abunde dictum ... est et aliud genus incultius aspargo, mitius corruda, passim etiam in montibus nascens, refertis superiors Germaniae campis, non infiçeto Ti. Caesaris dicto, herbam ibi quandam nasci simillimam asparago (*cf.* IVV. 11, 69 montani asparagi, posito quos legit vilica fuso). 20, 108 inter utilissimos stomacho cibos asparagi traduntur. 20, 109. 111 (semen). 19, 54 ecce altiles spectantur asparagi et Ravenna ternos libris rependit (19, 155. *cf.* MART. 13, 21 Asparagi: mollis in aequorea quae crevit spina Ravenna, non erit incultis gratior asparagis). IVV. 5, 82 GARG. MART. med. 31. SER. SAMM. 454 caput asparagi (aspargi *pars codd.*). EDICT. Diocl. 6, 34 asparagi hortulan⟨i⟩ fascis (*cf. supra l. 14*). 6, 35 asparagi agrestes (PS. APVL. herb. 84, 1. 5). PALLAD. 3, 23 inter haec asparagorum etiam semina s p a r g e r e possumus, ut mixta nascantur, quia et asparagi coluntur et incenduntur hoc more, quo cannae. 4, 9, 10 expeditior ratio est, si asparagorum sfongeas ponas, quae cito fructum ministrent. 4, 9, 11 semina asparagi ... sfongeas asparagorum (*cf.* COLVM. 11, 3, 45. PLIN. nat. 19, 146). PELAGON. 11 asparagi silvatici radicem contundes (*cf.* GLOSS. III 540, 62 sparagu silvaticu). 215 asparagi silvestris (ἀσπαράγου ἀγρίου). MACR. sat. 3, 13, 12 ante cenam echinos ... turdum, asparagos subtus. APIC. 3, 66. 4, 125 patina de asparagis frigida. 126 asparagorum praecisuras. DIOSC. 2, 109 sparagus aspratilis (πετραῖος). GALEN. alphab. 24 asparagus et simen et radix eius. CAEL. AVR. chron. 5, 10, 121. acut. 2, 37, 210. ANTHIM. 54 asparagi ... urinas provocant (*cf.* CELS. 2, 31 PLIN. nat. 23, 27) ... non debent nimium elixari, nam perdent virtutem et saporem. ORIBAS. syn. 4, 3. 18. 23. 33 (*trad.* spar-).

a similitudine de aliis herbis: PLIN. nat. 23, 27 asparagos (*i. q. turiones*) eius (*vitis nigrae*) Diocles praetulit veris asparagis in cibo urinae ciendae lienique minuendo. DIOSC. herb. fem. 26 eius (*melenae i.* ἀμπέλου μελαίνης) ... asparagi ... elixi. PLIN. nat. 21, 86 batim marinam, batim hortensiam, quas aliqui asparagum Gallicum vocant. *cf. etiam*: PLIN. nat. 23, 21 ex ea (*vite alba*) caules asparagi similitudine exeunt. 22, 39 ex argumento nomen accepit scorpio herba ... est et alia eiusdem nominis effectusque, sine foliis, asparagi caule, in cacumine aculeum habens et inde nomen. 23, 165 cauliculi (*myrti silvestris*) quoque incipientes asparagorum modo in cibo sumpti. 21, 164 harum trium (*anemonarum*) folia apio similia sunt nec temere semipedem altitudine excedunt, cacumine asparagi (*cf.* 21, 165).

proverbialiter: SVET. Aug. 87 cotidiano sermone quaedam frequentius et notabiliter usurpasse eum (*Augustum*) litterae ipsius autographae ostentant, in quibus ... ad exprimendam festinatae rei velocitatem *ait* 'celerius quam asparagi cocuntur'. *Ihm.*

Asparata *v.* Aspacarae.

aspargen *vel* **aspargo** (*verb. et subst.*) *v. sub* aspergo.

asparsio *v. sub* aspersio.

Aspasi *statio Cappadociae.* TAB. Peut. 9, 5. RAVENN. p. 98, 3 A s p a s.

Aspasius, -ī, Ἀσπάσιος. A *nom. serv. et cogn.* 1 *philosophus peripateticus, de quo cf. Gercke, PW. II 1722, 2.* BOET. herm. pr. 2, 10 p. 132, 4. sec. 1, 1 p. 10, 4. p. 37, 17. p. 41, 13. 1, 3 p. 74, 32. 2, 6 p. 121, 27. 2, 7 p. 159, 25. 2, 8 p. 183, 20. 4, 10 p. 293, 29. 2 COD. Iust. 10, 62, 2 imp. Aurelianus A. Aspasio. 3 PS. AMBR. epist. 1, 14 urbis Romae vicarius. *cf. infra B.* 4 *christiani*: PASS. Perp. et Felic. 13 Aspasium presbyterum doctorem. VEN. FORT. carm. 7, 12, 121 *pater Iovini, cui dedit carmen.* CONC. Aurel. a. 533 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 64, 17 episcopus. a. 541 *ibid.* p. 96, 14 episcopus Elose civitatis. p. 98, 40 eclesiae Elosinsis. a. 549 *ibid.* p. 109, 8 Elusae episcopus. CONC. a. 551 *ibid.* p. 113, 5 synodus Aspasi episcopi sedis apostolicae. p. 113, 9 sanctus ac venerabilis apostolicus primus Aspasius episcopus pontifex (p. 115, 4). 5 *in titulis*: CORP. VI 10647 trun (*i.* trium) (Publiorum) Aelior. Aspasi Isidori Aspasi. 27327 L. Marcius Aspasius. XV 5744 (*in sign. vasc. Arret.*) [a] Aspasii C. Vibien(i). [b] Aspasi C. Vibie. X 3039 (*Puteolis*) Q. Valerius Aspasius. III 633 (*Philippis*) 1, 2, 4 Alfenus Aspasius sacerd. 2, 3, 3 M. Alfenus Aspasius sacerdos. B *nom. gent., nisi tamen latinum est.* ACTA procons. 2 Aspasio Paterno proconsuli. *ibid. praeterea bis. eundem commemorat* AVG. serm. 309, 1. *cf. A 3. ad hoc nomen supplevit Rossi* CORP. XIV 2515 (*in agro Tusculano*) ⟨Aspa⟩siae Paternae c. f. Iul. Aspri cos. matr. **Aspasia,** -ae, Ἀσπασία. A *nom. mul. et cogn.* 1 *Socratis in eloquentia magistra, Periclis uxor, de qua cf. P. v. Rohden, PW. II 1716.* CIC. inv. 1, 51 apud Socraticum Aeschinen demonstrat Socrates cum Xenophontis uxore et cum ipso Xenophonte Aspasiam locutam (52). QVINT. inst. 5, 11, 27 FRONTO p. 227, 4 N. VICTORIN. rhet. p. 240, 37. 2 IVST. 10, 2, 2 A s p a s i a n, paelicem eius (*sc. Cyri*), rex Artaxerxes in matrimonium receperat. *cf. P. v. Rohden, PW. II 1721, 2.* 3 *in titulis*: CORP. VI 34536 d. m. Aspasiae f. L. Cornelius Lecythas et Lanthanusa parentes ... posuerunt. V 127 (*Polae*) liberta. CORP. VI 17920 d. m. s. Fidicinia Aspasia et Aurelius Aug. lib. Fidicinius Maximus. IX 263 (*Gnatiae*) Helvia H a s p a s i a. XII 3666 (*Nemausi*) d. m. Iul. Aspasiae. INSCR. christ. rhen. Kraus I 220 ⟨As⟩pasia. *graecis litteris*: CORP. III 7368 (*Samothrace, a. 65*). XI 3588[a] (*in herma*). *hoc nom. suppl. videtur* CORP. X 8245 (*Anagniae*). B *nom. gent. v. sub* Aspasius *B.* *Diehl.*

Aspastēs *nomen satrapae aetate Alexandri Magni.* CVRT. 9, 10, 21 in Carmaniam ipse processit — Aspastes erat satrapes gentis. 9, 10, 30 quippe satrapes Aspastes ... interfici iussus est. *Zimmermann.*

Aspastricius, -ī *nom. vir. barb.* CORP. V 6261 (*Mediolani, periit, christ.*) Asteria ... virginio suo Aspastricio. *Diehl.*

Aspathinēs *unus ex Persis, qui contra Smerdim coniuraverunt.* AMPEL. 30, 4 tunc septem nobilissimi Persae inter se coniuraverunt: Otanes, Hydarnes, Aspathines.

Aspavia *locus in Hispania Baetica situs.* BELL. Hisp. 24, 2 Pompeius cum animadverteret castello se excludi Aspavia, quod est ab Vcubi milia passuum V. *Zimmermann.*

aspectābilis, -e. *ab* aspectare. CIC. Tim. (*vertens gr.* ὁρατόν) 12 *deus* animal unum aspectabile, in quo omnia animalia continerentur, effecit. 13 corporeum ... et aspectabile itemque tractabile omne necesse est esse, quod natum est. 27 et corpus quidem caeli aspectabile effectum est, animus autem oculorum effugit optutum (ἀόρατος). APVL. apol. 14 an tu ignoras nihil esse a s p e c t a b i l i u s homini nato quam formam suam? *cf.* aspiciabilis.

aspectio, -ōnis *f. ab* aspicere. GLOSS. II 24, 13 aspectio θεωρία. FEST. 333 spectio in auguralibus ponitur pro aspectione. ALEX. c. Dind. coll. p. 187, 6 K. pudicitiae c o n t e m p l a t i o, non deformitatis aspectio. AVG. in Iob 16 p. 543, 9 Vind. ruina mihi fuit aspectio ipsius. *Ihm.*

aspecto, -āvī, -ātum, -āre. [*cf. c.* aspicere. *Th.*] GLOSS. θεωρῶ, ὁρῶ; aspectat: aspicit; aspecta: contra aspice; aspectare: voluptuose intueri; aspectans: videns. DIFF. ed. Beck p. 64 intuemur cum causa, videmus natura, aspectamus cum voluntate.

aspicere, spectare: [NAEV. com. 78 (Isid. orig. 1, 25) anulum alii dat spectandum (expectandum *cod. Wolf. al.*, aspectandum φ)]. PLAVT. Amph. 270 sed quid illuc est? caelum aspectat (SVLP. SEV. chron.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 15, 5). 1028 quid me aspectas, stolide? (TER. Eun. 559 CIC. Planc. 101). Poen. 348 quam magis aspecto, tam magis est nimbata et nugae merae. ENN. ann. 369 aspectabat virtutem legionis suae. VERG. georg. 3, 228 stabula aspectans regnis excessit avitis. Aen. 5, 615 *Troades* pontum aspectabant flentes. 6, 186 aspectans silvam immensam. 10, 4 sideream in sedem, terras unde . . . adspectat (ad *del. P, sed cf. Homer. Θ 52 εἰσορόων*) (12, 136 Iuno e ... tumulo campum aspectabat. SIL. 1, 548). 10, 251 supera (super *PV*) aspectans convexa precatur. 12, 915 *Turnus* Rutulos aspectat et urbem cunctaturque metu. MANIL. 4, 906 *homo* ad sidera mittit ... oculos, propiusque adspectat Olympum, inquiritque Iovem. VAL. FL. 4, 704 maria aspectans *Iason*. STAT. Theb. 2, 480 attonitae tectorum e limine summo aspectant (prosp- *B M*) matres. 3, 83 nunc trucis ora tyranni, nunc ferrum aspectans. HIL in psalm. 68, 6 ut ad unumquodque divinitatis suae opus ... adspectarent. RVT. NAM. 1, 475 salinas. CLAVDIAN. MAM. 1, 25 p. 90 in adspectandis planarum figurarum ... rationibus. *imperativo*: PLAVT. Epid. 622 aspecta et contempla. Most. 1026 huc me aspecta et responde mihi. TITIN. com. 21 aspecta formam atque os contempla meum. NEMES. cyn. 285 venamque feri (*equis*) veteresque labores effluere aspecta. *cum admiratione*: TRAG. inc. 94 hicine est ille Telamo, modo quem gloria ad caelum extulit, quem aspectabant? (*unde* CIC. epist. 9, 26, 2). LVCR. 3, 76 illum aspectari, claro qui incedit honore. *de visus derectione*: COLVM. 8, 17, 14 *piscis* dum supinus semper cubat, sublimius aspectat (? sublimiora spectat *SA*). *cernere, conspicere*: SIL. 12, 643 vultus ... nunc laetos Iovis aspectant. 13, 802 Nestoris ora miratur, geminos aspectat laetus Atridas, ... hinc ... cernit. PAVL. PETR. Mart. 3, 308. *translate*: TAC. ann. 1, 4 omnes exuta aequalitate iussa principis aspectare. CASSIOD. var. 4, 16, 1 utilitatis publicae causa, quam noster animus semper aspectat. *de situ*: VERG. Aen. 1, 420 collem, qui plurimus urbi imminet adversasque aspectat desuper arces. TAC. ann. 12, 32 quod (*mare*) Hiberniam insulam aspectat. CYPR. GALL. gen. 51 *paradisus* primi ... adspectat lumina solis. SOL. 13, 1 *mons* Rauracos Galliae.

aspector, -ōris *m. ab* aspicere. AVG. serm. 117, 12 existit imago mox ut aspector exstiterit (*ag. de speculo*).

aspectus, -ūs *m. ab* aspicere. GLOSS. πρόσοψις, ὁμιλία; ὄψις ἢ πρόσοψις; ὅρασις, βλέμμα, πρόσοψις; θέα; ἄποψις hic aspectus, conspectus, prospectus, suspectus; aspectus: vultus, facies; [filargia aspectus II p. XXXVII '*contam.?*' *Goetz*]; in aspectum: in perspicuum. *legitur primum apud* PLAVT. (*semel*), *in frg.* TRAG. *et* COM., *apud* CATONEM (*semel*), *deest apud* TER. CATVLL. LVCR. SALL. TIB. PROP. GRATT. MANIL. FEST. GERM. VELL. CELS. PHAEDR. SCRIB. LARG. PERS. PETRON. MART. FRONTIN. aq. FRONTONEM, *rarum apud* NEP. (*semel*), HOR. (*semel*), OV. (*bis*), LIV. (*ter*), SEN. rhet. (*bis*), LVCAN. (*semel*), IVV. (*semel*), SVET. (*semel*), FLOR. (*bis*), ICTOS. *gen.* aspecti ACC. trag. 80ᵃ *et* 188 (*apud* NON. 485). *dat.* aspectu VERG. Aen. 6, 465. *abl.* aspecto AVG. serm. Mai 38, 1.

I *proprie*: *de aspiciendi actu:* VARRO ling. 7, 12 'tueri' duo significat, unum ab aspectu. CIC. Sest. 1 uno aspectu intueri potestis eos, qui. dom. 105 qui non solum aspectu, sed etiam ... stupro caerimonias polluit (har. 8 aspectu virili). PLIN. nat. 37, 63 ab intentione alia aspectu smaragdi recreatur acies. TAC. ann. 16, 27 inter quorum aspectus et minas ingressi curiam senatores. APVL. met. 1, 12 obliquo aspectu ... opperior (3, 2 obliquato ... aspectu rem admirationis maximae conspicio. AMM. 28, 1, 45 obliquo aspectu terribilis. 28, 4, 23). 5, 19 me ... magnopere semper a suis terret aspectibus. 11, 24. PAVL. dig. 34, 2, 32 id ex aspectu vasorum facilius intellegi posse. 4, 4, 32 minor XXV annis ... ex aspectu corporis falso probavit perfectam aetatem. MARC. Vlp. dig. 2, 12, 2 ut aspectu atrox iniuria aestimetur. CORP. VIII 12285 ⟨ut ... et Ven⟩eris vertex intuentium fugaret aspectum. HIER. epist. 22, 12 quod nullus sit, etiam in domo, tutus aspectus. CLAVD. 3, 165 avaro pascitur aspectu. PAVL. NOL. epist. 23, 22 ab aspectu praesentium in supectum aeternorum. 24, 21 ipsa veritas curiosum in feminas damnat aspectum. VVLG. Tob. 11, 8 videbit pater tuus lumen caeli et in aspectu tuo gaudebit. AVG. civ. 9, 16 hominum ... aspectu. 14, 19 unius. SALV. gub. 6, 10 non minus hominum aspectibus quam bestiarum dentibus devorari. COMM. instr. 1, 23, 14 in supplicem prodis dei sub aspectu tyranni (? *v. Dombart adn. crit.*). *cum verbis*: aspectum referre *al.*: RHET. Her. 4, 50 auri splendore aspectus omnium praestringere (perstr- *plerique*). CIC. cons. 38 qui si ... referunt aspectum in curiam. nat. deor. 2, 142 oculos fecit ... mobiles, ut ... aspectum, quo vellent, facile converterent. STAT. silv. 1, 3, 52 dum vagor aspectu visusque per omnia duco. QVINT. inst. 11, 3, 70 adspectus ... semper eodem vertitur quo gestus. APVL. met. 3, 7 paulo altius aspectu [r]elato. AVG. civ. 22, 8 convertebant in se civitatis aspectum. SOL. 15, 25 *smaragdi* probantur hoc pacto, si aspectus transmittant (PLIN. nat. 37, 63 visum admittentes). aspectus mutuus: FLOR. 2, 9, 14 Crassi pater et filius in mutuo alter alterius aspectu *trucidantur*. SIDON. epist. 5, 12, 1 mutuo ... fruimur aspectu. *cf.* VAL. FL. 1, 637 iungunt ... manus adque ora fatigant aspectu toti (tota *V*) in misero. *i. q. prospectus*: AMM. 16, 2, 10 dies umectus ... vel contiguum eripiebat aspectum. *aspectus modus*: aspectus torvus *sim.*: PACVV. trag. 4, 3 quadrupes ... capite brevi, cervice anguina, aspectu truci. ACC. trag. 80ᵃ o dirum (*Leid.*, odiorum *rell.*) ... diem, o vim torvam aspecti atque horribilem! (*nisi ut l. 83*). RHET. Her. 3, 27 mobili vultu, acri aspectu utemur. *ibid.* acri et defixo aspectu. 4, 44 aspectu igneum (*om. codd. mut.*) ardorem adsequebatur. 4, 62 aspectu venenato (PLIN. nat. 28, 30 hominum ... veneficos aspectus). CIC. Phil. 12, 19 quo enim aspectu videre potero ... quo modo aspiciam ... hostem? CVLEX 173 *serpens* aspectu ... micat ... torvo (PLIN. nat. 8, 154). SIL. 8, 561 flagrabant lumina miti aspectu. STAT. Theb. 10, 757 Menoeceus iam sacer aspectu solitoque augustior ore. APVL. met. 8, 4 oculis aspectu minaci flammeus (MART. CAP. 5, 543). SOL. 30, 22 aspectu pestilenti. CAEL. AVR. acut. 2, 27, 143 oculorum veluti pinguis aspectus. chron. 2, 14, 198 exoletus. ARNOB. in psalm. 41 reddens libertatem aspectibus meis. VAL. MAX. 4, 2 praef. si ... caelum ... ex nubilo serenum hilari aspectu sentitur. 4, 3 ext. 1 praetoris ... etiam oculos a libidinoso aspectu continentes esse debere. *cf.* APVL. met. 2, 2 oculos vigiles et in aspectu micantes. 10, 31 oculis in aspectu minacibus. *vix huc pertinet*: CIC. Verr. 4, 22 aspicite, iudices, voltum hominis et aspectum, et ex ea contumacia quam. Sull. 15 Phil. 13, 4 (*cf. p. 804, 36*).

videndi sensus (oculorum aspectus): ENN. trag. 32 mihi neutiquam cor consentit cum oculorum aspectu (CIC. Tusc. 5, 114 VITR. 6, 2, 3 VEG. mil. 3, 6). RHET. Her. 2, 8 num quid aliquo sensu perceptum sit, aspectu auditu tactu odoratu gustatu. 19, 32 ut aspectus item cogitatio minus valet. CIC. de orat. 2, 357 ab aspectus iudicio. ac. 2, 19 dum aspectus ipse fidem faciat sui iudicii. Tusc. 1, 73 ut aspectum omnino amitterent (SCHOL. Hor. carm. 1, 16, 1 oculorum aspectum recepit. LACT. inst. 4, 15, 7 eorum oculos in pristinum restituebat aspectum. AMBR. exam. 4, 1, 1 amittit. *ibid.* radius *solis* ... confundat. HIER. epist. 69, 6 recuperet. SED. op. pasch. 4, 5 dedit). 5, 111 quae ... aspectu percipiantur. *ibid.* non adhibeatur. VITR. 1, 2, 6 offendetur. PLIN. nat. 35, 155 aspectu discernere. TAC. ann. 13, 45 ne satiaret aspectum. SOL. 19, 12 *cervi* non aspectu petunt litora sed olfactu. VVLG. II Petr. 2, 8 aspectu et auditu iustus erat. AVG. civ. 1, 18 quae horret aspectus. 5, 20 quod minus ferre bonorum possit aspectus. 22, 19 humanus atque infirmus. serm. ed. Mai 1, 1 vestitur homo aspectu. REG. Bened. 7, 34 facta sua omni loco ab aspectu divinitatis videri. *nota*: AMM. 15, 4, 5 ni ita agi ipse doceret aspectus. SED. op. pasch. 3, 24 claritatem ... nullius aspectus potest acies intueri. mentis: AVG. civ. 11, 28 interiore veracissimo ... aspectu. 22, 29 mentis. FAVST. REI. epist. 10 mentis aspectibus. *cf.* aspectui (*saepius* aspectibus) *alicuius* praesentare, apparere (*ut* oculis, obtutui) *sim.*: VITR. 6, 3, 5 magnitudinum rationes exquisitas et utilitati et aspectui conscribendas putavi (TAC. ann. 15, 18). APVL. met. 2, 11 quam pote tutus ab uxoris eius aspectu. AMM. 20, 3, 3 luna aspectui nostro opponitur media. HIER. epist. 96, 3 a corpore quod patebat aspectui. OROS. 1, 5, 11 *ut terra* communi periret aspectui. ENNOD. op. 1 p. 284, 20 feriatis manibus frustra sociae mortes ingerebantur aspectui. ACTA Firm. et Rust. 7 Ruinart cumque praesentati fuissent aspectui iudicis. PS. AMBR. act. Seb. 48 praefecti eum aspectibus praesentavit (AVELL. p. 619, 11 EVG. Sev. 9, 3 *al.*). HIER. epist. 52, 13 deum habere fautorem, non aspectus hominum. AVG. civ. 12, 6 quando quidem amborum non dispariliter occurrit aspectibus *pulchritudo illa corporis*. 16, 29 mortalibus aspectibus apparere. LEO M. lib. sacram. 26, 5 p. 105 grata esse. 28 p. 105 offerimus. serm. 74, 1 multorum. SED. op. pasch. 3, 24 corporalibus ignotos aspectibus oculis interioribus cognoverunt. COMPVT. Carth. 1, 2 nostris (2, 8). ENNOD. op. 3 p. 347, 21 desertum se omnium vidit aspectibus. EVG. Sev. 43, 4 ut quae humanis aspectibus digna sunt aeternae discretionis examine firmentur (*cf. supra* intuitus). GREG. M. epist. 4, 38 quamvis a carnalibus oculis longe est, tamen aspectibus numquam deest. REG. Bened. 7 defixis in terram aspectibus. VITA Desid. 8 (Mon. Germ. Merov. III) dum fautoris aspectibus sui Theuderici adstaret.

cum praepositionibus: RHET. Her. 4, 60 hoc ... sub aspectus omnium rem subiecit (CIC. inv. 1, 98 *per enumerationem* res ... reminiscendi causa unum sub aspectum subiciuntur. de orat. 3, 202 subiectio). CIC. de orat. 2, 358 quae ... veniunt. Tim. 11 omnia quae ... cadunt (15. 52 sub oculorum aspectum cadere. *cf.* VVLG. lev. 13, 12 AMM. 22, 8, 9). SEN. epist. 66, 7 si *virtus* sub unum veniat aspectum. Q. CIC. pet. 1, 1 ut ea ... ratione et distributione sub uno aspectu ponerentur. CIC. Arch. 12 ut nihil possint ex eis (*litteris*) ... in aspectum lucemque proferre. APVL. met. 1, 24 succussisque in aspectum planiorem piscibus. 2, 17 comminus in aspectum, si vir es, derige. OV. epist. 17, 216 lumen in adspectu tu modo semper habe. TAC. hist. 5, 17 Rhenum et Germaniae deos in adspectu. ann. 11, 34 erat in aspectu Messalina. PANEG. 6, 6 p. 152, 21 imago ... ad ipsum convivii posita aspectum. HYG. astr. 4, 13 p. 112 ne candor earum ad nostros perveniat adspectus.

de regione oculorum aspectu circumscripta: CIC. Verr. 2, 129 quod templum in oculis cotidianoque aspectu populi Romani positum est. 5, 117 portus habet prope in aedificatione aspectuque urbis inclusos. div. 2, 92 qui (*orbes*) caelum quasi medium dividunt et aspectum nostrum definiunt.

aspectus ***rei alicuius*** (*ipse aspiciendi, videndi actus apparet in talibus, ut p. 803, 11*): PLAVT. Epid. 572 quae exanimata exsequitur

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aspectum tuom. TVRP. com. 75 ita eius aspectus repens cor torporavit homini amore. VARRO rust. 3, 5, 3 earum (*avium*) aspectus ac desiderium. CIC. Caec. 45 armatorum. Cluent. 193 contagionem aspectus. Cat. 4, 11 versatur mihi ante oculos aspectus Cethegi. 4, 16 urbis (epist. 3, 9, 1 VERG. Aen. 4, 348). Sull. 66 eius aspectus concursatio stipatio ... tumultum nobis adferebant. har. 22 Sest. 144. nat. deor. 2, 90 primus aspectus mundi (TAC. hist. 4, 46). 2, 15. 2, 106 Tusc. 5, 69. ac. 2, 61 quibus aspectum solis ... sive natura ademerat (VITR. 3, 3, 3 valvarum aspectus abstruditur columnarum crebritate ipsaque signa obscurantur. SEN. benef. 5, 6, 4 excludit. epist. 92, 17 quod nos prohibeat *solis* aspectu. TAC. hist. 2, 41. 4, 65). CAES. Gall. 7, 76, 5 qui aspectum modo tantae multitudinis sustineri (-nere *B M*) posse arbitraretur. VITR. 3, 3, 13 vastus et invenustus conspicientibus remittetur aspectus. 4, 3, 8 *ut medium intercolumnium habeat* adversus simulacra deorum aspectus dignitatem. 6, 2, 2 *imagines* (*remorum*) efficere videntur infractum remorum oculis aspectum. VAL. MAX. 2, 6, 2 *vulnerum*. 3, 2, 7 venerabilis eorum aspectus primo hostibus fuit. 5, 4, 1 unius ... parentis. 8, 10, 2 SEN. dial. 4, 35, 5. nat. 1, 17, 6 cum insitus sui mortalibus amor dulcem aspectum formae suae faceret. 6, 5, 2 exteriore *naturae* aspectu. epist. 47, 8. 77, 1 CVRT. 8, 14, 12. 5, 5, 19. MELA 2, 126 serpentibus ... adspectum eius pulveris ... procul et cum pavore fugientibus. PLIN. nat. 2, 172 alieno molliorum siderum adspectu. 37, 62. QVINT. inst. 2, 15, 6 adspectus etiam ipse sine voce. 6, 1, 26 miserorum, quorum etiam mutus adspectus lacrimas movet. 10, 2, 16 qui non introspectis penitus virtutibus ad primum se velut adspectum orationis aptarunt. decl. 305 p. 196. 347 p. 369. PS. QVINT. decl. 15, 11 conceptum nescientibus oculis ignoti hominis aspectum. TAC. Germ. 43 *non sustinere* novum ac velut infernum aspectum. ann. 14, 32 novitate aspectus. 14, 51 *Burrum* aspectum eius aversatum respondisse. 15, 56 non tulere. 16, 5 *non* tolerare: hist. 1, 40 Capitolii. 4, 65 arcebantur aspectu (*Veledae*). FLOR. 1, 23, 9 CARM. epigr. 1186, 14. APVL. mund. 31 si mortales oculi non capiunt eius aspectum. met. 4, 27 talis aspectus atrocitate. 11, 14. AMM. 17, 13, 17 repentinus. 25, 1, 14 insuetus. VEG. mil. 3, 12 HIER. epist. 120, 5 VVLG. sap. 11, 20. 15, 5. CLAVD. carm. min. 20, 10 qui ... adspectu fruitur liberiore poli. 53, 93. VVLG. Dan. 4, 8 aspectus illius erat usque ad terminos. tristis: CIC. Phil. 2, 73 auctionis ... miserabilis aspectus (TAC. hist. 4, 72). SEN. contr. 1, 3, 3 inmensae altitudinis tristis aspectus (SEN. dial. 3, 1, 6 rabidarum canum tristis adspectus est. 4, 2, 4 suppliciorum). VAL. MAX. 1, 7, 7 vincit huius somni dirum aspectum quod insequitur (AMM. 19, 8, 6). *num. plur.*: VITR. 5, 1, 7 ne impediant *columnae* aspectus pronai aedis Augusti. SEN. Herc. f. 726 cuius aspectus timet quidquid timetur. Thy. 793 cur, Phoebe, tuos rapis aspectus? COD. Theod. 9, 17, 5, 1 (*a. 363*) quod oculos hominum infaustis incestat aspectibus. *in circumlocutione*: MELA 2, 70 Herculaneum, Vesuvii montis adspectus, Pompei. PAVL. dig. 34, 2, 32, 1 margaritae, quae ita ornamentis ... contextae sunt, ut in his aspectus auri potentior sit. CLAVD. 28, 619 subitaeque adspectus harenae diffundit Libycos aliena valle cruores. COMPVT. Carth. 2, 17 sicut ipsius lunae per menses singulos oculis testibus nativitatis fulget aspectus. *de prodigiis, visionibus*: *cf.* CVRT. 4, 4, 5 utrisque laetus fuit beluae aspectus. SIL. 13, 403 aspectus orat contingere patrum *Scipio; et l. 40.* ITALA psalm. 88, 20 (Aug. civ. 17, 9) tunc locutus es in aspectu filiis tuis (ἐν ὁράσει, VVLG. in visione). VVLG. Ezech. 43, 3 vidi visionem secundum speciem, quam videram ...; et species secundum aspectum, quem videram iuxta fluvium Chobar (*cf. p. 804, 49*). aspectu: *spectat ad causam, antecedens*: CIC. Brut. 10 ut eorum aspectu omnis ... cura consederit. Verr. 2, 19 qui non aspectu vestro consessuque commoveretur. 5, 139 aspectu statuae et commemoratione. Sest. 7 insperato. Caec. 43 aspectu ... signorum magnas copias pulsas esse (*cf.* SEN. epist. 14, 6 ENNOD. op. 1 p. 271). nat. deor. 3, 56 div. 1, 79. 2, 50. LVCR. 1, 91 aspectuque suo (*Iphigeniae*) lacrimas effundere cives. NEP. Iph. 3, 1 ipso (7, 64 speculorum fulgor adspectu ipso hebetatur, *i. profluvii mulierum*). VERG. Aen. 4, 279 aspectu obmutuit amens. 11, 699 subito (SIL. 13, 831. 14, 165). 3, 597. VAL. MAX. 4, 4, 11 pecuniae ... aspectu debilitatos spiritus. 1, 6, 2. 1, 8, 8. 8, 11 ext. 4. SEN. Herc. f. 1241 impio. Thy. 548 Phoen. 7 benef. 4, 24, 1 clem. 1, 26, 3 CVRT. 3, 2, 10. 3, 9, 11. 6, 6, 34. 10, 6, 4 PLIN. nat. 9, 50. 28, 60 capita ... aperiri aspectu magistratuum. 9, 50. 28, 79 VAL. FL. 7, 551 SIL. 15, 182 STAT. Theb. 3, 124 QVINT. inst. 2, 15, 7. 6, 1, 14. 9, 2, 63 TAC. agr. 38. ann. 14, 59 cuius aspectu, cur, inquit Nero. 15, 36 SVET. Tib. 43 APVL. met. 2, 7. 5, 22 TERT. nat. 2, 12 HIER. epist. 60, 17. 118, 7. *cf.* CIC. de orat. 1, 214 iam credo huc veniat et hanc loquacitatem nostram vultu ipso aspectuque conterreat (TAC. ann. 1, 42 *cf. p. 802, 17. 805, 41*). TAC. hist. 3, 20 ubi adspectu et auctoritate silentium fecerat. LIV. 30, 18, 7 ad quorum stridorem odoremque et aspectum territi equi vanum equestre auxilium fecerunt.

i. fere q. species, facies, habitus: AFRAN. com. 14 et fallaci aspectu: paries pictus putidus. LVCIL. 645 at metuis porro ne aspectu et forma capiare altera. CIC. nat. deor. 2, 158 *pomorum* iucundus non gustatus solum, sed odoratus etiam et aspectus. off. 1, 126 quae partes ... corporis ... aspectum essent deformem habiturae atque foedum (*Klotz*, formam *codd. opt.*) (VAL. MAX. 1, 6, 5). PVBLIL. G 5 gravius malum omne est, quod sub aspectu latet. VITR. 1, 2, 3 eurythmia est venusta species commodusque in compositionibus membrorum aspectus. 1, 2, 5 decor ... est emendatus operis aspectus. 3, 2, 1 figurarum. 3, 3, 6 sic enim habebit et figurationis aspectum venustum. 3, 3, 8 de aspectu nihil inminuit. 6, 2, 5 uti non sit considerantibus aspectus eurythmiae dubius. 7, 5, 5 cum aspectus eius scaenae ... eblandiretur omnium visus. 3, 8, 9. PLIN. nat. 7, 171 *signa letalia* in oculorum quidem et narium aspectu indubitata. 10, 115 caprimulgi ... grandioris merulae adspectu. 12, 114 alterum (*genus balsami*) scabro aspectu. 16, 140 diu metae ... aspectu non repudiata (*cupressus*). 22, 92 rancido aspectu (*boleti*). 24, 59 foliorum. 24, 173 roris marini. 35, 117 blandissimo aspectu. 36, 83 ne *ignis* sidus existimetur, quoniam e longinquo similis flammarum aspectus est. 37, 51 sit ... gratissimi aspectus. 37, 95 nigrioris. 37, 170 pulvereo. 17, 53. QVINT. decl. 299 p. 181 iucundus. TAC. ann. 14, 10 obversabatur maris illius et litorum gravis aspectus. 14, 32 iam Oceanus cruento aspectu. PLIN. epist. 10, 98, 1 inmundissimo aspectu (*de flumine*). ITALA levit. 14, 37 (Tert. pudic. 20) aspectum earum (*cavositatum*) humiliorem citra parietinam (parietem non *cod.*) formam. VVLG. levit. 13, 10 capillorum mutaverit aspectum. Ezech. 1, 7 scintillae quasi aspectus aeris candentis. 1, 13 *al.* COD. Theod. 15, 1, 25 id si publicis nitoribus faciem adspectus deterioris inducit. COD. Iust. 8, 10, 2 (*a. 222*) publicus deformetur adspectus. *cf.* TAC. Agr. 32 ne terreat vanus aspectus. *de colore*: VITR. 7, 13, 1 *ostrum* excellentissimam habet praeter hos colores aspectus suavitatem. PLIN. nat. 31, 30 discolori aspectu. 36, 62 ad purpuram ... magis aspectu declinante (*de lapide corallitico*). APVL. met. 2, 9 cum color ... in contrariam gratiam variat aspectum. ITALA levit. 13, 55 (Aug. loc. hept. 3, 35) non commutavit tactus aspectum suum, *ubi* AVG. id est colorem, in quem aspicitur. AMM. 20, 11, 28 *quarta pars* (*arcus*) offendit (ostendit *Petschenig*) aspectum flammeo propiorem, qui color. QVINT. inst. 11, 3, 44 quae dicitur μονοείδεια, quasi quidam unus adspectus. *hominum et animalium*: ACC. trag. 188 mihi miseritudine commovit animum excelsa aspecti dignitas. VARRO rust. 3, 9, 17 aspectu ac facie incontaminatae *gallinae* (SEN. dial. 4, 1, 2). *apud* Serv. auct. georg. 1, 34 Empedotimo ... mortalem aspectum detersum. CIC. agr. 2, 13 oculis et aspectu denuntiare omnibus vim ... tribuniciam (*cf. p. 802, 17*). LVCR. 1, 65 *religio* horribili super aspectu mortalibus instans. VAL. MAX. 4, 4 praef. et illarum (*divitiarum*) frons ... et huius (*paupertatis*) horridior aspectus. 9, 14, 5 oris (QVINT. inst. 6, 3, 26, *ibid.* habitus). SEN. epist. 92, 28 non foedum aspectum corporis et habitu manente suo. COLVM. 6, 20, 1 nisi quod huic (*tauro*) torva facies est, vegetior aspectus. PLIN. nat. 8, 179 minus laudato aspectu (*boves*). 8, 216 toto. 9, 34 distant *thursiones a delphinis* et tristitia ... aspect[at]us. 34, 11 alio foedus aspectu (*fullo*). APVL. apol. 59 foedo aspectu (*ibid.* facies). TERT. idol. 18 vultu et aspectu inglorius. HERM. sim. 6, 2, 5 aspectum ... amarum saevumque babebat *pastor*. CHIRON 118 statim tristem adfert aspectum (179 hilarem). VVLG. gen. 29, 17 Rahel decora facie et venusto aspectu. Iud. 8, 7 eleganti. Is. 52, 14. Ezech. 1, 5 et hic aspectus eorum, similitudo hominis in eis (*animalibus*). Dan. 3, 19 aspectus faciei illius immutatus est. PHYSIOGN. 45 omnis aspectus (ἐπιπρέπεια). CAEL. AVR. chron. 2, 14, 198 en aspectu vultus. SED. op. pasch. 3, 25 corporeum dominus resumpsit aspectum. *nota*: MART. CAP. 7, 727 *Venus* Maiugenam conspicata quodam aspectu promittentis inlexit.

formulae: aspectu (*cf. supinum verbi aspicere*): CATO agr. 157, 2 haec (*brassica*) est natura et aspectu bona (FILASTR. 116, 1). LVCIL. 1039 quaeque aspectu sunt spurca et odore. CIC. Sest. 19 quam terribilis aspectu. Phil. 5, 18 illud ... taeterrimum non modo aspectu, sed etiam auditu. nat. deor. 2, 47 sint ista pulchriora dumtaxat aspectu (Cato 53 Tim. 35 PLIN. nat. 16, 77. QVINT. inst. 8, 3, 10 pulcher adspectu sit athleta). 3, 23 nihil est ... ornatius. CAES. Gall. 5, 14, 2 horridiores (-biliores *β*) (SEN. Herc. f. 764. 1004 PLIN. nat. 11, 59. *cf.* HOR. sat. 1, 8, 26 pallor utrasque fecerat horrendas adspectu). SEN. benef. 4, 31, 3 hic corpore deformis est, adspectu foedus (IVV. 6, 461). PLIN. nat. 2, 174 ardua adspectu quoque iuga. 8, 69 camelopardalis ... adspectu magis quam feritate conspicua. 12, 69 aridior (*murra*). 13, 56 similis (16, 50. 37, 138). 13, 120 tristis. 13, 133 canus. 14, 42 *uvae* celeres proventu, vendibiles aspectu, portatu faciles. 17, 78 gratus (19, 48 LACT. inst. 6, 21, 8). 24, 163 ophiusam ... lividam difficilemque aspectu. 24, 165 iucundus. 27, 17 hispidus. QVINT. inst. 11, 3, 55 *corpora* integra. SOL. 33, 22 eburneus. SED. carm. pasch. 328 flammeus. *cum verbis* (*vel ad totam sententiam relatum*): VARRO rust. 2, 8, 5 ut *muli* oculos (-is *cod.*) aspectu delectare queant. LVCR. 6, 780 nec sunt multa parum tactu vitanda neque autem aspectu fugienda saporeque tristi[ti]a quae sint. VITR. 3, 3, 11 aer ... inminuit aspectu scaporum crassitudinem. 8, 3, 2 fervere. PLIN. nat. 2, 163 non aliud in rerum natura adspectu manifestius. 9, 135 *color Tyrius* nigricans aspectu idemque suspectu refulgens. 12, 105 nihil differunt *iunci*. 25, 17 radicem ... rosae ... blanditam sibi aspectu pridie in frutecto (31, 27). STAT. silv. 2, 4, 27 vinceret. LACT. mort. pers. 9, 4 et verbis et actibus et aspectu terrori omnibus fuit. PLIN. nat. 37, 127 chryselectroe in colorem electri declinantes, matutino tamen tantum aspectu. ad aspectum:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CIC. Verr. 5, 117 *urbs* situ est cum munito, tum ex omni aditu ... praeclaro ad aspectum. orat. 228 ut quicquid in his rebus fiat utiliter ad pugnam idem ad aspectum etiam sit venustum. in aspectu: VITR. 3, 5, 13 tunc *membra* in aspectu videbuntur esse ad perpendiculum. 3 praef. 3 quoniam ... ea (*sensus sententiae scientia*) non sunt inlustria neque apparentia in aspectu. 6, 2, 1 nihil desideretur. 4, 1, 6. 4, 4, 4. 7, 3, 9. PLIN. nat. 8, 181 tauris in aspectu generositas. ITALA cod. Wirceb. gen. 41, 4 boves bonas. VVLG. Iud. 11, 19. CARM. epigr. 1405, 9 pulcher. ab aspectu: COLVM. 6, 1, 2 nec ab aspectu decoros (*boves*). 6, 29, 3 agile (*corpus*). 6, 36, 3 contempti (*admissarii*). 6, 37, 6 non aliter probari debet *admissarius*, quam ut sit amplissimi corporis.

primo aspectu: SCRIB. CVRIO orat. Cic. inv. 1, 43, 80 nemo potest uno aspectu neque praeteriens in amorem incidere (CIC. Brut. 200 existumator uno aspectu et praeteriens de oratore saepe iudicat). CIC. de orat. 3, 98 (*de picturis*) etiam si primo aspectu nos ceperunt. ac. 2, 35 probabile videtur. nat. deor. 2, 90 Att. 7, 3, 1. CAES. Gall. 7, 56, 4 hostibus ... perturbatis. VERG. Aen. 1, 613 obstipuit ... Dido. LIV. 28, 40, 7 aliorum speciosiora ... consilia semper visa. 35, 11, 7 nihil primo aspectu contemptius (*de Numidis*). SEN. dial. 5, 41, 3 epist. 46, 1. 100, 3 oculos occupasse. apocol. 5 MELA 1, 72 PLIN. nat. 37, 125 TAC. ann. 4, 32 AMM. 17, 13, 3. SVLP. SEV. Mart. 24, 5 primo aspectu *diaboli*. *plur.*: MART. CAP. 1, 20 primis aspectibus. PS. APVL. Ascl. 16 ea ... qui antequam his inplicitus est, ex aspectu vitarit. 35 ut homo dinosci ex aspectu possit.

*de **praesentia** et **conversatione** alicuius talia potissimum dicuntur (cf. p. 803, 57)*: PACVV. trag. 328 neque paternum aspectum est veritus. CIC. Arat. frg. 32 a, 3 Andromeda aufugiens aspectum maesta parentis. HIER. epist. 21, 35 tu ea mente ... qua a patris recedis aspectu. CASSIOD. chron. 1364 ut *Eutharicus* ad gloriosi patris remearet aspectus. SEN. Phoen. 517 nate ... cuius aspectum deos semper rogavi. Herc. f. 1257. civium, hominum: CIC. Cat. 1, 17 carere me aspectu civium quam infestis omnium oculis conspici mallem (TAC. ann. 3, 59 gravaretur aspectum civium senex imperator. 16, 28 *civitatis* nunc et aspectum exuisset). Cat. 1, 17 tu ... dubitas, quorum mentis sensusque volneras, eorum aspectum praesentiamque vitare? Sull. 74 hominum aspectum lucemque vitare (GREG. TVR. vit. patr. 13, 1 ab omnium se hominum aspectibus inhibebat). SEN. Phaedr. 734 quid ... omnium aspectus fugis? (Phoen. 211 ab aspectu omnium fortuna te summovit). STAT. Theb. 3, 570 aspectum vulgi. *varia*: CIC. Balb. 49 si praesens valuit aspectus. epist. 4, 9, 3 *patriam* privare etiam aspectu tuo. *cf. p. 803, 75.* TAC. ann. 15, 61 voci et aspectui pepercit. HIER. epist. 47, 2 ut nobis vestros tribuatis aspectus. VVLG. gen. 48, 11 non sum fraudatus aspectu tuo. CLAVD 24, 58 (*cf.* 54 adventus). RVRIC. epist. 2, 41 ut ... desideria, quae incitantur affectibus, aspectibus mitigentur. TAC. ann. 14, 4 periturae matris supremus aspectus. VVLG. gen. 30, 38 *ut greges* in aspectu *virgarum* conciperent (ἐνώπιον). VERG. Aen. 6, 465 teque aspectu ne subtrahe nostro. 9, 654 mortalis medio aspectus sermone reliquit. Ov. epist. 8, 56 et tamen adspectus sustinet ille meos (*Neoptolemus Hermionae*). LVCAN. 9, 1064 aufer ab aspectu nostro ... regis dona tui (ITALA cod. Gig. apoc. 20, 11 a cuius aspectu fugit terra et caelum; conspectu VVLG., οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου. VVLG. Tob. 12, 21. SIDON. epist. 1, 11, 16 paululum ab aspectu imperatoris processeramus). STAT. Theb. 11, 493 ultro vitantem aspectus (*Pietatem*). TAC. ann. 13, 16 liberos ... sedentes vesci in aspectu propinquorum (ITALA Mal. 3, 2 [Aug. civ. 18, 35] aut quis restitet in aspectu *domini*?). AVELL. p. 126, 12 haec sub vestrae pietatis aspectibus potuisse committi (COD. Iust. 1, 13, 1 [*Constantinus I*] sub adspectu plebis adsistentibus Christianorum antistitibus. 10, 35 (34), 2, 2 [*Theodos. II*] curialium). aspectus regius: CASSIOD. var. 6, 6, 2 aspectus regii haud irritus promissor, collocutionis nostrae gloriosus donator. 11, 18 ad adorandos aspectus properet principales. 11, 20 per sacros aspectus principis 11, 31 venerandis clarificatus aspectibus.

nota de luna apparente: MACR. sat. 1, 15, 9 ut novae lunae primum observaret aspectum.

II *de **rebus***: PLIN. nat. 28, 82 hebetata aspectu specula recipere nitorem. 37, 122 *amethystus Indica* fundit ... aspectum (-a *codd. dett.*) leniter blandum neque in oculos, ut carbunculi, vibrantem. 37, 68 viridis. *de sideribus*: PALLAD. 1, 39, 1 ut *balneum* tota die solis iuvetur et inlustretur aspectu. 6, 12 ad solis aspectum. SERV. Aen. 6, 129 quos in ortu benignus siderum aspectus inradiat. *de situ*: *cf.* APVL. met. 3, 17 *tectum* ad omnes (oras *Oudend.*) orientales ceterosque aspectus pervium. SOL. 5, 2 Pachynus aspectus in Peloponnesum dirigit. PALLAD. 1, 33, 1 qui (*locus*) ... propter odoris horrenda (*ag. de stercore*) a praetorii convertatur aspectu. HYG. astr. 3, 12 *Heniochus* caput habens contra ursae maioris aspectum (*Arat. 161* Ἑλίκης δέ οἱ ἄκρα κάρηνα ἀντία δινεύει). *v. p. 802, 80.*

III *de **loco spectandi***: HIST. Apoll. 35 illis exspectantibus (insidiantibus *rec. altera*) per occultum aspectum.

[*var. l. pro* spectus PLIN. nat. 2, 143 in sedecim partes caelum in eo spectu (aspectu *E*) divisere Tusci.] *v. Mess.*

Aspectus, (-ī) *nom. serv.* CORP. VI 9330 Aspectus Tertullae Afri disp. *Zimmermann.*

aspeion. DIOSC. 1, 2 acorus ... apud Galatas aspeion vocatur. *huc pertinet* GLOSS. III 552, 54 apegion (*leg.* aspegion, *v. I p. 422, 12*) id est acoro (*apud Diosc.* σπλήνιον *legit Sprengel cum cod. Constant.*, ἀσπλέτιον *vel* ἀσπλήτιον *vel* ἀσπλήνιον *alii*).

? **aspeleo** bethlem sarculum GLOSS. V 425, 30 (*de Cassiano*). *cf.* CASSIAN. inst. 4, 31 *monasterium* non longe fuit a spelaeo (speleo *codd. duo*), in quo dominus noster ex virgine nasci dignatus est. *Ihm.*

Aspelia, -ae *vetus nomen insulae Cypri.* PLIN. nat. 5, 129 vocatam (*Cyprum*) antea Acamantida Philonides, Cerastim Xenagoras *dicit* et Aspeliam. *Zimmermann.*

Aspellī *v. sub* Aspendos *l. 59.*

? **aspellis**. LEX Sal. 1, 5, 1 si quis mulier se cum servo suo in coniugio copulaverit, omnes res suas fiscus adquirat et illa aspellis faciat (fiat?). *vocabulum aut corruptum ex* expellis *aut derivandum a* spel (*'sprechen'*), *ut idem sit quod* extra sermonem (*sc. regis positus*).

aspello (-pulī), -pulsum, -pellere. [*cps. ex* abs *et* pellere. *Th.*] GLOSS. II 24, 18 aspellit ἀπωθεῖ. V 5, 3 = 48, 33 aspellens expulsus. DIFF. gramm. VII 524, 25 abspulsus est ab aliquo pulsus, repulsus retro pulsus. PRISC. gramm. III 47, 28 'abs' tam in compositione quam in appositione consonantibus solet praeponi, sed 'ab' omnibus in compositione praeponitur litteris, absque c vel q vel t, ut ... 'asporto' — in quo b in s commutatur, sicut et 'aspello', differentiae causa, ne, si 'apporto' et 'appello' dicamus, ab 'ad' composita existimentur. *verbum veterum poetarum proprium post* CIC. *in usu esse desiit. apud posteriores in* apellere *abiit, sed rarissimum est*: GLOSS. II 21, 44 apellit ἀπολακτίζει, ἀπωθεῖται. V 267, 8 apellit (IV 207, 20 appollit) vetat prohibet. *cf.* MACR. sat. 1, 17, 15 ὡς ἀπελαύνοντα τὰς νόσους Ἀπόλλωνα tamquam Ἀπέλλωνα cognominatum putant. quae sententia Latinae quoque nominis enuntiationi congruens fecit, ne huius dei nomen verteremus, ut Apollinem apellentem mala intellegas, quem Athenienses Ἀλεξίκακον appellant.

TITIN. com. 47 nec virum aspellit domo. PLAVT. Merc. 115 simul autem plenis semitis qui adversum eunt: aspellito, detrude, deturba in viam. Amph. 1000 atque illuc sursum escendero: inde optume aspellam virum de supero, cum huc accesserit. [Truc. 597 aspuli *coni. Leo in loco corrupto.*] TER. Haut. 261 neque eum potuisse umquam ab hac me aspellere (*sic Bentley, trad.* expellere). PLAVT. Capt. 519 neque adeo spes *est*, quae mi hunc aspellat metum. [Trin. 672 ille qui aspellit is compellit, ille qui consuadet vetat (*versus spurius*).] CIC. carm. frg. 32, 24 longe a leto numine aspellor Iovis. [FRONTO p. 92, 9 N. desisse febriculam colligo ex litteris tuis: nunc, mi magister, quod ad fauces adtinet, brebi temperantia appelletur (*sic cod.*, brevi dolor temperantia aspelletur *Schopen*) et mihi, at plenior (a te lenior *Schopen*) nuntius veniet.] ITALA cod. Veron. Ioh. 6, 37 non apello (καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, VVLG. non eiciam foras). HIL. in psalm. 13, 6 haec captivitas apellitur, hoc servitium adimitur (*syn.* avertere). in psalm. 118 beth p. 372, 13 ne a mandatis dei apellatur (repellatur *pars codd.*). p. 373, 22. phe p. 507, 6. *Ihm.*

Aspendos (**-us**?), -ī *f.*, ἡ Ἄσπενδος, **Aspendum,** -ī *n. opp. Pamphyliae.* CIC. Verr. 2, 53 Aspendum vetus oppidum et nobile in Pamphylia scitis esse, plenissimum signorum optimorum. *ibid.* nullum te Aspendi signum, Verres, reliquisse. MELA 1, 78 Aspendos, quam Argivi condiderant. PLIN. nat. 5, 96 Aspendum *nomin. ibid.* Eurymedon iuxta Aspendum fluens (PRISC. perieg. 802 *acc.*). 31, 73 Aspendi. CORP. III 14491 (*Celeis*) G. Crispinus G. fil. Claudia Firmus Aspendo v̄. le. ī It. TAB. Peut. 10, 2 Aspendo. RAVENN. p. 103, 19 Aspendos. p. 91, 2 Pamphylia quae dicitur Aspeno. PATR. Nicaen. 1, 190 Domnus Aspendu. 3, 158 Domnus Aspelli Aspendi. 4, 149 Domnus Aspendo. *v. Ruge, PW. II 1725.* *adi.* **aspendius** (**-os**), -a, -um, (-on), ἀσπένδιος. PLIN. nat. 14, 117 aspendios *uva* damnata ab aris, ferunt eam nec ab alite ulla attingi. CIC. Verr. 2, 53 illum aspendium citharistam, de quo saepe audistis id, quod est Graecis hominibus in proverbio, quem omnia intus canere dicebant, sustulit et in intimis suis aedibus posuit. PS. ASCON. Verr. 2, 1 p. 173 cum canunt citharistae, utraeque manus funguntur officio. dextra plectro utitur et hoc est foris canere. sinistrae digitis chordas carpunt et hoc est intus canere. difficile autem, quod aspendius citharista faciebat, ut non uteretur cantu utraque manu, sed omnia, id est universam cantionem intus et sinistra tantum manu complecteretur. unde omnes, quotquot fures erant, a Graecis aspendii citharistae in proverbio dicebantur, quod, ut ille carminis, ita isti furtorum occultatores erant. valet hoc proverbium et in eos, qui multum intestinis suis commodis consulunt praeter honestatem. AMBR. in psalm. 1, 12 aiunt etiam eorum, qui cithara canunt peritiores intus canere, ut ferunt fabulae de aspendio citharista. *v. Crusius, PW. II 1724.* *plur.* Aspendiī, -ōrum, *Aspendi oppidi incolae*: NEP. Dat. 8, 2 LIV. 37, 23, 3. 38, 15, 6 ITIN. Alex. 11 *bis.* *adi.* **Aspendevitānus**, -a, -um. PATR. Nicaen. 2, 159 Domnus Aspendevitanus (*v. l.* -b-). *Diehl.*

asper, -era, -erum. [*orig. inc. Th.*] DIOM. gramm. I 432, 16 si ... positione longa fuerit prior syllaba memorati pedis (*i. trochaei*) acuitur, ut: pulcher, asper. *compar.* CIC. Verr. 4, 4 *al.* LVCR. 4, 529 *al.* VARRO rust. 1, 34, 2 *et passim* (LVCR. 4, 1005 quo quaeque

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

magis sunt aspera seminiorum, tam magis ... necessust. SALL. Iug. 89, 3 maiora et magis aspera). *superl.* CATO Prisc. gramm. II 87, 18 ENN. ann. 221. *passim.* asperissimus: FAVST. REI. serm. 11 p. 263, 21 Vind. asprus *et* asperus *quaestionis causa finguntur* PROB. gramm. IV 83, 35. PRISC. gramm. II 225, 14 'asper, asperi' ... nam 'aspri' per syncopam dicitur. 228, 15 *et* PROB. app. gramm. IV 201, 31 *v. sub* Asper. *formae per syncopam*: VERG. Aen. 2, 379 (SERV. 'aspris' synaeresis est, ut 'conpostus') STAT. Theb. 1, 622 (*v.* SERV. Aen. 3, 152) PALLAD. 14, 67 PRISC. perieg. 480 *al.* COLVM. 2, 17, 2 (aspriora *codd.*; macriora *aliq. dett.*) SCRIB. LARG. 180 CHIRON 58 DIOSC. 1, 17 *et saepe* GALEN. alf. 28 *al.* GLOSS. II 458, 27 *al.* (V 561, 62 *differentia inter* asperum *et* asprum *fingitur*). GLOSS. τραχύς. [*alia v. infra.* II 291, 24 *al.*: 'asprum ἔκλευκον' *ad neograec.* ἄσπρος '*albus*' *referendum est. v. Goetz in addit.*] [*val.* aspru, *it.* aspro, *francog.* âpre, *hisp.* aspero. *M.-L.*]

I *proprie de eis, quae sensus offendunt*: **A** *asper tactu vel superficie*: **1** *de cute vel pelle animalium, sim.*: **a** *asper capillis*: GLOSS. Plac. V 48, 34 aspera: hirta. VARRO rust. 2, 5, 8 corium (torium *cod.*) [a] tactu non asperum ac durum. HOR. carm. 2, 20, 9 residunt cruribus asperae pelles (*cf.* OV. ars 3, 194 duris aspera crura pilis. fast. 2, 348). epod. 5, 27 horret capillis ut marinus asperis echinus. TIB. 1, 8, 32 aspera barba (CALP. ecl. 7, 62). OV. epist. 9, 112 hirsuti ... leonis aspera texerunt vellera molle latus. COLVM. 7, 3, 7 prolixi villi nec asperi. STAT. Theb. 4, 268 aspera plumis terga. SOL. 56, 12 tam hirto atque aspero corpore. CLAVD. 26, 327 stant colla *leonis* pruinis aspera. PACVV. trag. 2 quadrupes tardigrada agrestis humilis aspera. PANEG. Mess. 128. PRIAP. 46, 4 *puella* ursis asperior pilosiorque. PLIN. nat. 30, 139 vermiculi ... asperi, lanuginosi. SVLP. SEV. chron. 1, 8, 1 asper saetis *Esau*. MART. 6, 13, 5 manus aspera. STAT. Theb. 9, 408 aspera musco colla *fluvii personati*. *hinc de vestimentis*: COLVM. 12, 48, 1 aspera linteolo (SCRIB. LARG. 180). LAMPR. Alex. 40, 10 lineae (*vestes*) idcirco sunt, ⟨ut⟩ nihil asperum habeant. HIER. epist. 125, 7 vestis aspera, zona pellicea *Ioannis*. **b** *asper squamis, sim.*: LAEV. carm. frg. 21 delphino cinctis vehiculis hippocampisque asperis. PLIN. nat. 8, 121 testudini corpus asperum ceu crocodilo (SOL. 40, 21 *chamaeleontis* corpus asperum cute, qualem in crocodilis deprehendimus. AVIEN. Arat. 1089 aspera cervix *anguis*). 9, 148 *spongearum genus* spissum ac praedurum et asperum (*opp.* mollius). 9, 83 saepiae ... pedes ... asperi. 80 aspero ... ore *muricis*. 11, 201. *sim.* STAT. Theb. 9, 695 latera aspera (*sc. lorica*). *pisces asperi*: MACR. sat. 7, 8, 4 in asperis piscibus concoquendis laborant. THEOD. PRISC. 2, 61 dabo pisces asperos (*phthisicis*). 2, 76. *cf.* aspratilis. **c** *asper pustulis, scabie, ulceribus, sim.*: lingua aspera (*signum morbi*): LVCR. 6, 1150 lingua ... aspera tactu. VERG. georg. 3, 508 obsessas fauces premit aspera lingua. OV. met. 7, 556 CELS. 2, 15 p. 60 D. *al.* LVCAN. 4, 325 ora ... sicca rigent squamosis aspera linguis. PLIN. nat. 20, 148. CAEL. AVR. acut. 2, 27, 144 os siccum, lingua aspera ac ... subalbida. ORIBAS. syn. 6, 43. PLIN. nat. 27, 41 faucibus asperis. OV. epist. 5, 142 ora ... sunt digitis aspera facta meis (*cf.* 19, 82). COLVM. 7, 5, 6 aspera cutis et velut quaedam porrigo (PLIN. nat. 9, 40). SCRIB. LARG. 28 palpebras asperas. PLIN. nat. 26, 7 cute ... ceu scabie aspera. CAEL. AVR. chron. 3, 5, 69 cutis superficies. STAT. Theb. 4, 726 aspera pulsu corda, gelant venae *sitientibus*. CELS. 5, 28, 16 quo asperior est *scabies*. 5, 28, 17. *sim.* OV. fast. 4, 911 aspera Robigo, parcas Cerialibus herbis. **d** *aspera arteria*: *v. p. 686, 80 sqq. 687, 8. 31. 37. 41. 46.* **2** *de dentibus, cornibus, ungulis, al.* (*acer, mordax*): CIC. ac. frg. 20 *Epicurus* convocata ... quasi Liber turba temulentorum quaerentium tantum, quem incomptis unguibus bacchantes asperoque ore discerpant. PHAEDR. 1, 2, 19 *hydrus* dente aspero corripere coepit singulas. PLIN. nat. 28, 40 morsus hominis inter asperrimos ... numeratur. STAT. Theb. 1, 622 aspros ... molares. OV. met. 10, 222 gemino ... quibus aspera cornu frons erat (STAT. Theb. 4, 573). CELS. 8, 3 p. 332 D. aspero ossi innascens *caro*. 8, 4 p. 333 D. sutura *ossis*. *de osse*: 5, 28, 12 si inaequale ... et asperum subest *carni*. 5, 28, 14 ἀκροχορδόνα Graeci vocant, ubi sub cute coit aliquid durius et interdum paulo asperius. 6, 6, 1 p. 226 D. 8, 4 p. 333 D. si nihil nisi leve et lubricum occurrit *specillo* ...; si quid asperi est (*in osse*). PAVL. FEST. 379, 8 ungulatros ungues magnos atque asperos. **3** *de herbis, maxime virgultis*: PLAVT. Capt. 188 *v. sub II A 1.* VARRO ling. 5, 104 asparagi, quod ex asperis virgultis leguntur et ipsi scapi asperi sunt, non leves. CIC. div. 1, 75 corona ... ex asperis herbis et agrestibus. 2, 68. VERG. ecl. 3, 89 rubus asper. catal. 3, 8. georg. 2, 413 vimina. Aen. 2, 379 aspris ... sentibus. PAVL. FEST. 19, 11. CELS. 5, 26, 35 harundo. SEN. Phaedr. 1103 acutis asperi vepres rubis. PLIN. nat. 20, 171 folio aspero. 22, 45 *al.* 25, 83 foliis asperis et lanuginosis. 27, 43 caulibus asperis. 33, 76 frutex. STAT. silv. 4, 9, 31 far (*opp.* leves halicae). SVET. Aug. 94 duram et asperam frondem *palmarum*. PALLAD. 14, 67 castaneae saeptos aspro velamine fetus. AVIEN. orb. 285 aspera glando. DIOSC. 1, 17 arbor tenera et asprior (*balsamum*). 1, 142 folia. 3, 11 aspra et spinosa (GALEN. alf. 71). 2, 110 radices. *al.* DRAC. laud. 3, 695 curvis spina ... aspera costis. *neutr. pro subst.*: SOL. 7, 29 fruticibus receptus (*i. nidos*) ... vestiunt, ut animalia ... arceantur asperis surculorum. SEN. epist. 4, 5 spinas et aspera *tenent torrente rapti*. CIC. Att. 12, 15 silvam ... densam et asperam. VERG. georg. 1, 152 intereunt segetes, subit aspera silva, lappaeque tribolique (georg. 3, 384 OV. met. 13, 803). Aen. 11, 902 nemora. 4, 526 aspera dumis rura. *in imagine*: APVL. flor. p. 90 Oud. merces Protagorae tam aspera, tam senticosa (*sc. tamquam spinae*). **4 a** *de saxis, sim.*: *saxa*: ENN. trag. 309 summis saxis fixus asperis. 345 ⟨... lo⟩ca aspera saxa (saxea *O. Müller*) tesca tuor. TRAG. inc. 74 per speluncas saxis structas asperis pendentibus. PACVV. trag. 351. CIC. agr. 2, 67 saxetum. de orat. 1, 196 carm. frg. 32, 2 LVCR. 4, 147 OV. met. 6, 76 SEN. Phaedr. 334 LVCAN. 6, 388 STAT. silv. 2, 2, 31 APVL. met. 4, 6. *lapides*: VARRO rust. 1, 55, 5 ex duro et aspero lapide (*sc. molari*). LVCR. 3, 694. AETNA 476 asperior ... et ... sordida faex est *lapidis, qui pertabuit igni*. OV. ars 3, 223. VITR. 8, 6, 14 harena ... purissima asperrimaque paretur (PLIN. nat. 36, 173). CELS. 7, 26, 2 p. 310 D. non asperi tantummodo, sed spinosi quoque calculi. SEN. epist. 90, 23. PLIN. nat. 17, 48 *marga*. 33, 90 *chrysocolla*. SIL. 9, 578 aspera grando saxorum. STAT. silv. 3, 1, 113 aspera ... viscera terrae. MART. 8, 72, 1 aspero ... morsu pumicis aridi. APVL. Socr. p. 107 Oud. lapidem ... cuique operi adcommodem vel inaequalitate aspera vel levitate lubrica. TERT. anim. 17 eadem pavimenta manibus asperiora, pedibus leviora creduntur (*cf. ibid.* p. 324, 25 Vind. de scabro ac levi). AMM. 17, 4, 7 est ... obeliscus asperrimus lapis. CAEL. AVR. chron. 5, 4, 62. *aliter* PLIN. nat. 36, 180 *calx* recens nec aspera aquis (*i. fervens?*). PLIN. nat. 17, 42 *terrae* natura duplex; aspera aut pinguis. *cf.* 25, 93. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 165 pulverem asperum. VERG. ecl. 10, 49 glacies. *cf.* CLAVD. carm. min. 53, 24 calcabitur asper (*sc. glacie*) Phasis equo. *neutr. pro subst.*: CVRT. 7, 11, 18 in inviis et asperis saxorum. AVIEN. orb. 874 celsae ... aspera rupis. AMBR. virg. 3, 5, 21 aspero montium, ... humi arido. HIER. epist. 22, 7 aspera montium, rupium praerupta. *hinc* **4 b** *de locis saxosis, incultis*: *montes, sim.* (GLOSS. lapidosus, petrosa): LVCIL. 78 αἰγίλιποι montes, Aetnae omnes, asperi Athones. CATO Prisc. gramm. II 87, 21 asperrimo atque arduissimo aditu (SALL. Iug. 94, 2). CAES. civ. 3, 43, 1 editi atque asperi colles. 2, 24, 3 iugum ... praeruptum atque asperum. SALL. Cat. 57, 1. 59, 2 rupe aspera (SEN. Thy. 1048 AVIEN. orb. 794 *al.*). VERG. Aen. 6, 360 capita aspera montis. LIV. 30, 33, 9 asperrumis montibus (*opp.* campi uberes). 38, 4, 1 Ambracia tumulo aspero subiecta. SEN. Herc. O. 865. CVRT. 3, 4, 6 montis asperi ac praerupti. 3, 10, 10 COLVM. 2, 2, 1. LVCAN. 1, 42 Leucas. PLIN. nat. 5, 6 *al.* QVINT. inst. 12, 9, 2 FRONTIN. strat. 1, 5, 21 TAC. ann. 12, 55 APVL. met. 8, 15. AVIEN. orb. 360 aspera ... culmina. AMM. 24, 2, 12. HIER. epist. 3, 4 asperae cautes et nuda saxa (PRISC. perieg. 480). PRISC. perieg. 904 montibus aspris. *alia loca*: VARRO ling. 5, 101 apri ..., quod in locis asperis. CIC. prov. 29 quid illis terris (*sc. Gallia*) asperius (*opp. ibid.* amoenitas ... locorum), quid incultius oppidis, quid nationibus immanius? Planc. 22 aspera et montuosa ... regio (CAES. civ. 1, 66, 4 loca aspera et montuosa. 3, 42, 5 LIV. 39, 1, 5 OROS. hist. 1, 2, 17 MARC. COM. chron. 94, 11. VEG. mil. 3, 13 loca aspera, inaequalia, montuosa). part. 36 *loci* plani ... montuosi, leves ... asperi. SALL. Cat. 7, 5 locus ... asper aut arduus. VERG. Aen. 10, 365 aspera ... natura loci. HOR. epod. 5, 67 OV. met. 1, 510. hal. 86 aspera ... saxis loca (LVCAN. 9, 628 arva. SIDON. epist. 3, 2, 3). fast. 4, 495 specus ... structura pumicis asper (*cf. supra l. 19*). LIV. 25, 36, 5 nudus tumulus et asperi soli. 42, 55, 2 asperi ac prope invii soli (AVIEN. ora 529). 36, 25, 4. 38, 17, 16. 45, 30, 7 dura ... cultu et aspera plaga. SEN. suas. 2, 1 vada ... aspera scopulis (*cf.* VVLG. act. 27, 29). SEN. Herc. O. 195 aspera Trachin. dial. 11, 6, 4 asperrimas insulas (nat. 4, 2, 3 SVET. Tit. 8). 11, 11, 5 benef. 5, 24, 1. epist. 53, 2 *litora* aspera ... et inportuosa. CVRT. 7, 11, 14 asper ac praeruptus aditus. COLVM. 1, 2, 3 *locis* silvestribus et asperis (*cf.* 2, 17, 2). 10, 14 *terra* aspera silvis achradis. arb. 16, 1 aspera et siticulosa loca. MELA 1, 117 aspera et deserta regio. PETR. 99 incultis asperisque regionibus. PLIN. nat. 6, 19 solitudines saltuosis convallibus asperas. 9, 85 *polypi* in siccum exeunt, dumtaxat asperum; levitatem odere (*cf.* 12, 132). 19, 48 saxosis et asperis locis (22, 19). STAT. silv. 1, 1, 104 Rhodos (*tam propter solum quam propter incolas bellicosos, cf. Vollmer in ed. p. 231*). 2, 2, 76. GELL. 3, 7, 6 verrucam ... Cato locum editum asperumque appellat. AMM. 25, 7, 14 loca ... confragosa ... et aspera. VVLG. deut. 21, 4 ad vallem asperam. *via, iter*: LIV. 5, 26, 5 asperis confragosisque viis (44, 3, 3). 39, 1, 4 asperius paulo iter in Thracia. PLIN. nat. 6, 167 *iter* montibus asperum. FRONTO p. 51, 7 N. VLP. dig. 43, 8, 2, 32 *via* ex molli aspera. APVL. met. 1, 20 *al.* ITIN. Alex. 30. PAVL. NOL. epist. 24, 14 med. per aspera itineris. EVCHER. passio 3 asperum atque artum iter. RVRIC. epist. 1, 2 ardui itineris aspera et dura. *in locutione translata*: CIC. Sest. 100 viam ... aut asperam atque arduam aut plenam ... periculorum. SEN. dial. 4, 13, 1 nec ... arduum in virtutes et asperum iter est: plano adeuntur. epist. 66, 44. *neutr. pro subst.* (*cf. l. 28. 75. 76*): *c. gen.* VERG. Aen. 11, 319 Rutuli ... exercent colles atque horum asperrima pascunt. per aspera: *in imagine*: CORN. SEV. 2 ardua virtuti longoque per aspera nisu eluctanda via est. SEN. epist. 53, 4 per aspera erepo (SVET. Tib. 60). 104, 27. CVRT. 7, 11, 16 per aspera nisis militibus. SIL. 4, 603. 15, 622.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TERT. pudic. 9 ovem per aspera quaeque et abrupta fugitivam. AMM. 27, 10, 12 per hirta dumis et aspera. SEN. epist. 51, 10 durata in aspero ungula *iumentorum* (*opp.* in molli). MELA 3, 40 in asperiora devenit *Araxes* hinc atque illinc rupibus pressus. PLIN. nat. 3, 53 Tiberis propter aspera et confragosa ne sic quidem ... meabilis. 21, 53 asperis et silvestribus (*neutr.*) nata *herba*. 26, 72 in montosis, asperis. VAL. FL. 5, 147 aspera nisu ... convellens *Hercules*. HIER. epist. 108, 13 montana et aspera. VVLG. Is. 40, 4 erunt ... aspera in vias planas (*interpretatio symbolica*: EVCHER. form. 8 p. 50, 15 Vind. inoboedientiae asperitate horrida). **5** *de vasis caelatis, nummis, ferramentis, sim.*: VERG. Aen. 5, 267 cymbia ... aspera signis (9, 261. NON. 244 asperum: exasperatum, non leve). OV. met. 12, 235 signis extantibus asper ... crater. 13, 701. SEN. Phaedr. 899 asperum signis ebur. SIL. 2, 432 STAT. silv. 3, 1, 38 Theb. 4, 169. Ach. 1, 723 *clipeus* auro ... asperrimus. CLAVD. 22, 89 cingula bacis aspera gemmatasque togas. PROP. 2, 6, 17 aspera ... pocula. VAL. FL. 3, 141 cingula. 5, 577. SIL. 11, 277 aspera ... pondera caelati ... auri. IVV. 14, 62. GLOSS. II 269, 57 δηνάριον τραχὺ ἢ ἔκλευκον asprum. *cf. p. 807, 13.* SEN. epist. 19, 10 nec voles, quod debeo, in aspero et inprobo accipere (et probo *LM*; 'possis debeo in aspero et probo, in inprobo' *Hense*). PERS. 3, 69 quid asper utile nummus habet (*i. non detritus.* SCHOL. aut male partus aut criminosus). SVET. Nero 44 nummum asperum, argentum pustulatum, aurum ad obrussam. *v.* aspratura, asprio. CELS. 7, 26, 2 p. 309 D. uncus *calculi extrahendi causa factus* ... ab exteriore parte levis ..., ab interiore asper. 8, 4 p. 333 D. LVCAN. 6, 186 crasso non asper sanguine mucro (*versum om. pars codd., del. edd.*). 7, 139 nec gladiis habuere fidem, nisi cautibus asper exarsit mucro. FAVST. REI. serm. 11 p. 263, 21 Vind. asperissimis vel acutissimis ferramentis. *transl.*: STAT. silv. 2 pr. 11 asperiore lima carmen examinet. COLVM. 7, 5, 8 aspera testa. PLIN. nat. 19, 69 parietum aspera. *de vestimentis v. sub I A 1 a.* *nota*: ENN. ann. 416 horrescit telis exercitus asper utrimque. VERG. Aen. 11, 282 stetimus tela aspera contra contulimusque manus. *transl.*: STAT. Theb. 9, 763 tela aspera mortis.

6 *de aqua, ventis, sim.* (*exagitatus, turbulentus*): ENN. sat. 10 Neptunus saevus undis asperis pausam dedit. VERG. Aen. 5, 767 quibus aspera quondam visa maris facies et non tolerabile nomen. 6, 351 maria aspera iuro. HOR. carm. 1, 5, 6 aspera nigris aequora ventis (GERM. frg. 3, 19). OV. met. 15, 720 pontus. LIV. 37, 16, 5 MANIL. 4, 678. GERM. 298 spuma. VAL. MAX. 4, 2 pr. placidum mare ex aspero. CVRT. 8, 9, 8 magno ... motu amnis uterque colliditur: quippe asperum os influenti obicit nec repercussae aquae cedunt. MELA 1, 51 *Nilus* (*opp.* navigia patiens). 3, 72 procellosum asperum mare. PLIN. nat. 2, 234 naturam asperam *maris*. 17, 434 STAT. Theb. 1, 119 AVIEN. Arat. 663 HIER. epist. 95, 1. *neutr. pro subst.*: TAC. ann. 4, 6 infecunditati terrarum aut asperis maris obviam iit *Tiberius* (*in annona procuranda*). SIL. 6, 359 aspera ponti (PAVL. NOL. carm. 13, 16). *in imagine*: VAL. MAX. 9, 12 pr. *vitae* cursus, prout fortuna gubernaculum rexit, modo aspero, modo tranquillo motu peragitur. TERT. nat. 1, 16 lata vada et aspera erroris. *de nubibus*: LVCR. 6, 134 ramosa videmus nubila ... atque aspera (*i. scissa?*) ferri. *de ventis, frigore, sim.*: MANIL. 4, 591 Boreas (STAT. Theb. 1, 352). SEN. Ag. 598 maria asperis insana coris. VAL. FL. 2, 405 aspera ... Plias (*i. ventosa*). VARRO rust. 1, 34, 2 ubi maturius frigora fiunt asperiora. SIL. 3, 553 rigor. GLOSS. IV 22, 3 *al.* aspera hiems: violenta tempestas. SALL. Iug. 37, 3 hieme aspera. VERG. Aen. 2, 110 saepe illos aspera ponti interclusit hiems. OV. met. 11, 491 aspera crescit hiems. VELL. 2, 113, 3 PLIN. nat. 9, 57. 18, 225 *al.* TAC. ann. 3, 5 asperrimo hiemis. CLAVD. 1, 270 *hiems* non aspera ventis. SVLP. SEV. Mart. 3, 1 solito asperior. MELA 3, 33 gens ... ut caeli asperioris, ita ingenii. PLIN. nat. 18, 343 asperam ... tempestatem (AVIEN. Arat. 1710). SVET. frg. 152 p. 233 Reiff. mutatio tempestatis ... in asperius. IVST. 2, 1, 13 caelum asperius. AVIEN. ora 161 asperum septentrionem. TAC. Germ. 2 Germania aspera caelo. MANIL. 4, 717 asperior solidos Hispania contrahit artus. CLAVD. 8, 442 Raetia. *nota*: HOR. carm. 3, 10, 3 me ... asperas porrectum ante fores (*sc. in terra Scythica*) obicere incolis plorares aquilonibus. **7** *generaliter de corporibus non levibus*: CIC. ac. 2, 21 canorum illud *est*, hoc bene olens, hoc asperum. Tusc. 5, 73 neque quicquam ad nos pertinere, nisi quod aut leve aut asperum in corpore sentiatur. fin. 2, 36 quid indicant sensus? dulce amarum, leve asperum *eqs.* CIC. ac. 2, 121 qui asperis et levibus et hamatis uncinatisque corporibus concreta haec esse dicat. nat. deor. 1, 66 corpuscula ... levia ..., aspera, rotunda. LVCR. 2, 404 e levibus atque rutundis esse ea, quae sensus iucunde tangere possunt, at contra quae amara atque aspera cumque videntur, haec magis hamatis inter se nexa teneri. 2, 424. 471 mixta ... aspera levibus esse principiis. 2, 477. 3, 202. 4, 662 aspera ... hamataque *corpora* (659 levissima). 4, 1005. 6, 453. 778. VITR. 2, 6, 6 *ignis vis*, quod est molle et tenerum, exurit, quod autem asperum, relinquit. PLIN. nat. 2, 222 exhausto inde (*e mari*) dulci tenuique ... omne asperum crassiusque linquatur. VINDICIAN. 23 si lenia fuerint atque aequalia et tenuissima exterius sive interius irruentia corporum, suavitatem facere: si autem aspera et concisa, dolorem.

B *asper gustu* (GLOSS. V 561, 52 asperum gustu probatur): *de vino, aliis potionibus* (*cf.* GLOSS. II 554, 8 *marg.* αὐστηρός, inde austerus, id est durus, asper. NON. 244 asperum ... insuave): TER. Haut. 458 quid vini absumpsit 'sic hoc' dicens, 'asperum, pater, hoc est: aliud lenius sodes vide'. CATO agr. 109 vinum, asperum quod erit, lene et suave si voles facere. CELS. 2, 24 fin. vinum austerum, licet etiam asperum sit. 2, 30 p. 72 D. *al.* SEN. epist. 36, 3 *vinum* recens durum et asperum visum est. PLIN. nat. 17, 250. CAEL. AVR. chron. 5, 10, 122 vinum mediocriter asperum. QVINT. decl. 321 p. 264 *potionem* tristem visu, ... gustu asperam. DIOSC. 2, 47 ovillum (*lac*) asprum et dulcem et pinguem ... est. CELS. 4, 22 p. 148 D. muria dura quam asperrima. SEN. nat. 3, 2, 1 aliae *aquae* dulces sunt, aliae varie asperae. PLIN. nat. 2, 222 asperi saporis (*aqua marina*). 20, 97 aceti quam asperrimi. *de melle*: PLIN. nat. 14, 55 *vina* in speciem redacta mellis asperi (*i. q. inquinati, crudi?*). 30, 28 *mel Corsicum* asperrimum. *de variis cibis*: VERG. georg. 4, 277 asper in ore sapor (*sc. amello. cf.* NON. 244). PLIN. nat. 12, 42. SEN. epist. 63, 5 poma ... suaviter aspera (*ibid.* amaritudo). PLIN. nat. 12, 27 *inane piperis semen* asperrimum est. 15, 129 bacis gustatu non asperis (21, 107 *al.* gustu). 19, 93 vis asperior *saporis* (*aliter* 28, 85). 20, 259. 22, 108 iucundo sapore atque non aspero. 27, 62 vehementer aspero gustu (25, 159). SOL. 46, 4 malum ... sapore asperum et amaritudinis merae. PALLAD. 12, 7, 22 castanea ... ex salice tardius maturat et fit asperior in sapore. CELS. 4, 9 p. 132 D. cibi ... neque nimium acres neque asperi. 6, 18, 7 p. 258 D. AVELL. 2, 78 p. 28, 18 Vind. oleo ... escas asperiores mitigans. medicamenta aspera: *v. sub II A 5.* *ad tactum, non ad gustum pertinent*: APVL. met. 10, 13 ut ... cenarem asperrimum faenum. CLAVD. carm. min. 29, 19 aspera ... alimenta (*magnetis, sc. ferrum*). *neutr. pro subst.*: CELS. 2, 30 p. 72 D. *alvum adstringunt* omnia dura, macra, austera, aspera, tosta. PLIN. nat. 11, 282 omnia in cibis acria, aspera *eqs.* *singulariter de odore*: PLIN. nat. 27, 64 odoris asperi (*crocodileon*). 32, 86.

C *asper auditu* (*raucus*): **1** *de sonis et litteris*: GLOSS. IV 6, 38 (*cod. Cassin.*) aspera vox est rauca et quae dispergitur per minutos et indissimiles pulsus. CIC. de orat. 3, 216 plura genera *vocis sunt*: lene (leve *al.*) asperum, contractum diffusum *eqs.* nat. deor. 2, 146 vocis genera permulta, canorum fuscum, leve asperum *eqs.* QVINT. inst. 11, 3, 15 *vox* et levis et aspera. 11, 3, 63. OV. fast. 5, 481 aspera mutata est in lenem ... littera (*i. 'r' in 'l'*). QVINT. inst. 9, 4, 37 consonantes ... asperiores. PRISC. gramm. II 20, 14 in levibus consonantibus, ... in asperis (*i. aspiratis*). MAR. VICTORIN. gramm. VI 6, 21 *liquidae* non asperum sonum faciunt. DIOM. gramm. I 428, 22 syllabae, ut ait Varro, aliae sunt asperae, aliae leves *eqs.* PRISC. gramm. II 51, 24 spiritus asper (*opp.* lenis). SIL. 14, 601 tussis (MART. 11, 86, 1). STAT. silv. 5, 3, 279 sonet asper ianitor (*Cerberus*) ore. **2** *de verbis* (*aliter sub II A 6, quamquam nonnulla hic posita illuc quoque trahi patiuntur*): RHET. Her. 4, 10 haec (*i. verba graeca latine versa*) asperiora primo videantur necesse est. *ibid.* quod commodi esset in hoc libro ..., quod asperius et inusitatum. QVINT. inst. 8, 3, 17 rebus atrocibus verba ... ipso auditu aspera magis convenient. 9, 4, 119. GELL. 17, 2, 3 verbum poeticum ..., sed non absurdum neque asperum. *cf.* 11, 16, 4 TERT. spect. 12 *ex.?* nat. 1, 3 *Chrestianorum* nomen ... non incommodum linguae, non auribus asperum. AVG. dial. 6 lene est auribus, cum dicimus 'voluptas', asperum est, cum dicimus 'crux'. PRISC. gramm. II 372, 1 turpia vel aspera prolatu. **3** *de ipsa compositione orationis et de genere dicendi*: CIC. de orat. 3, 171 conlocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus neve hiulcus sit, sed quodam modo coagmentatus et levis. part. 21 *cf.* orat. 150. 20 aspera, tristi, horrida oratione neque perfecta atque conclusa (*opp.* levi et structa et terminata). Att. 2, 6, 2 Theopompio genere (*sc. scribendi*) aut etiam asperiore multo. MANIL. 3, 150 aspera sive foro per litem iurgia temptet. SEN. contr. 3 pr. 18 compositio aspera et quae vitaret conclusionem (conpositionem *codd.* QVINT. inst. 9, 4, 142 duram ... atque asperam compositionem). 9, 3, 11 qui asperiorem dicendi viam sequeretur. SEN. epist. 100, 6 *conpositionem* quidam ... volunt esse ex horrido comptam, quidam ... aspera gaudent *eqs.* (114, 15 praefractam et asperam). SIL. 11, 70 clamor. STAT. Theb. 1, 284 non ille gravis dictis, quamquam aspera motu, reddidit haec. 2, 392. QVINT. inst. 2, 8, 4 dulci, aspero, nitido *genere dicendi*. 6, 1, 52 e confragosis atque asperis evecti. 8, 6, 62 aspera et dura et dissoluta et hians oratio. DIOM. gramm. I 456, 21 dissonans et aspera structura orationis. FORTVN. rhet. p. 127, 12 *structura* aspera et confragosa. *ibid.* 18 aspera duarum consonantium conflictu (SERV. Aen. 1, 51). MART. CAP. 5, 514 *compositiones* hiulcas et asperas. 515. AVG. gramm. V 517, 3 euphonia ... aspera temperet. *de poematis*: HOR. epist. 2, 2, 122 *scriptor* nimis aspera (*cf.* 116) sano levabit cultu. VELL. 1, 17, 1 nisi aspera ac rudia repetas ..., in Accio ... Romana tragoedia est. MALL. THEOD. gramm. VI 585, 10 quid in poemate quasi mollius ac blandius, quid asperius ac durius esset. *de homine*: CIC. Brut. 129 Fimbria ... *orator* habitus est sane, ut ita dicam, lutulentus, asper, maledicus. fin. 4, 78 *v. p. 813, 21.*

II *translate de eis, quae animum offendunt* (*non suavis, non lenis*): **A** *res*: **1** *victus, vita, sim.*: PLAVT. Capt. 188 asper meus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

victus sane est. :: sentesne essitas? 497 ad cenam asperam. PHAEDR. 3, 7, 12 in silvis asperam vitam trahens. SEN. epist. 5, 2 asperum cultum et intonsum caput. MELA 1, 41 victus asper et munditiis carens. 2, 12 habitantium ritus asperior ... incultior regio. 2, 16 asper atque indecens corporum habitus. SOL. 33, 17 victus (15, 15 ritus. 22, 2 PRISC. perieg. 178). IVST. 18, 6, 4 asperiorem vitam. SALV. gub. 1, 17 vita ... aspera atque acerba. VERG. Aen. 8, 318 quis neque mos neque cultus erat, ... sed rami atque asper victu venatus alebat. 2 *varii status et actus*: LAEV. carm. frg. 22 expavida gravis dura fera asperaque famultas. CIC. div. Caec. 8 censorium nomen ... asperius antea ... iam populare et plausibile factum est. Balb. 22 periculosis atque asperis temporibus. Mur. 60 doctrina non moderata nec mitis, sed ... asperior et durior. SALL. Iug. 41, 4 quod in adversis rebus optaverant otium, postquam adepti sunt, asperius acerbiusque fuit. orat. Cott. 8 fortuna. MANIL. 2, 937 (*in versu a Breitero damnato*) tempus. VAL. MAX. 9, 2 ext. 11 asperis adversae valetudinis incommodis. VAL. FL. 3, 362 aspera curis nox. 642 fama (*i. rei tristis*). TAC. ann. 13, 1 custodia. ANTHOL. 453, 2 nimis aspera *vincla amoris* rumpam. LAMPR. Diad. 8, 2 ob incivilem patris atque asperum principatum. VVLG. Sirach 6, 21 sapientia. CLAVD. 26, 632 pauperies. CIC. Tull. 8 iudicia ... paulo graviora atque asperiora. Planc. 33 asperioribus facetiis (TAC. ann. 15, 68 MACR. sat. 2, 4, 20 *cf.* 3, 4, 10). rep. 3, 37 servos asperiore imperio coerceri (VAL. FL. 1, 200 AVIEN. Arat. 213 AVG. civ. 14, 23 p. 48 D. EVGIPP. Sev. 8, 2). CAES. Gall. 5, 45, 1 gravior atque asperior oppugnatio. SALL. Iug. 89, 6 res (*i. potiri oppido*). 98, 1 in eo tam aspero negotio. HOR. carm. 3, 24, 53 tenerae ... mentes asperioribus formandae studiis. LIV. 3, 40, 7 sententia asperior in speciem. 21, 18, 4 legatio verbis ... lenior ..., re asperior. 21, 30, 10 Romam ... petentibus quicquam ... asperum atque arduum videri. 39, 44, 1 tristis et aspera in omnes ordines censura (43, 16, 1 VELL. 1, 10, 6. *cf. supra l. 10*). 39, 25, 11 equum ... non parentem frenis asperioribus castigandum esse. VAL. MAX. 2, 7, 14 aspero ... et absciso castigationis genere. 2, 10, 6 asperrima Sullae victoria (AVR. VICT. Caes. 34, 8). 4, 7 pr. durae atque asperae condicionis. COLVM. 4, 24, 21 plagae asperae atque inaequales vites lacerant (*i. aspero ferramento factae*). CELS. 3, 18 p. 98 D. asperioribus coercitionibus (*sc. phreneticorum*). VAL. FL. 1, 725 rerum ... asperrima versat. 5, 488 regum iuga. SIL. 3, 701 coepta. 5, 154 hortamenta. 15, 103 labor. QVINT. inst. 5, 13, 57 factum ... asperius aut mitius. 4, 3, 9 legem (decl. 251 p. 28 quicquid asperrimum leges, quicquid crudelissimum habent iura. CAPITOL. Aur. 13, 4). 4, 3, 10 si quid erit asperum, praemolliemus. 5, 13, 17 asperum crimen (*sc. quia de militum cibariis detraxerit*. INST. Iust. 4, 18, 6). 9, 2, 90 ius asperius petitur ..., fit tamen spes ... clementiae. 10, 2, 23 in asperis gravibusque causis (11, 1, 3 *opp.* lene *genus dicendi*). 11, 1, 61 quid asperiorem habere frontem potest ..., quam cum est filio ... in matrem perorandum? FRONTIN. strat. 4, 1, 43 expeditionem asperam et insidiosam. TAC. ann. 2, 47 lues (*i. motus terrae*). AMPEL. 27, 1 Coriolanus ob asperiorem annonam in exilium actus. CAPITOL. Ant. 2, 7 clementissimus ... nihil temporibus suis asperum fecit (VOPISC. Aur. 36, 5 LAMPR. Alex. 3, 4 TREB. trig. tyr. 2, 4). AMM. 24, 4, 20 nihil asperum militi. 28, 4, 1 factum ... aut dictum. 29, 1, 22 *sententia*. 29, 5, 23 hoc ut dirum vituperant et asperrimum. 26, 10, 14 proscriptiones et exilia ... quamquam sint aspera. VVLG. gen. 21, 12 non tibi videatur asperum super puero (*sc. quod iussi super puero Ismael eiciendo*). MACR. sat. 5, 11, 15 educationem tamquam belualem et asperam criminatur. MART. CAP. 8, 807 tam tristibus asperisque saturae alioquin lepidulae verberibus demulcatus. IORD. Get. 5, 41 Martem Gothi asperrima placavere cultura (*i. victimis humanis*). *pro substantivo sunt infinitivi vel enuntiata*: SALL. Cat. 26, 5 quae occulte temptaverat, aspera foedaque evenerant. Iug. 85, 3 bellum parare *etc.* ... asperius est. PS. SALL. rep. 2, 1, 1 quam difficile et asperum factu sit consilium dare (*cf.* 1, 1, 1). TERT. nat. 1, 15 hoc asperius, quod ... summergitis. SOL. 47, 1. CLAVD. 8, 265 tum vivere caste asperius, cum prompta Venus; tum durius irae consulitur, cum. SIDON. epist. 7, 14, 2 si ... proveniat, esse asperum, utcumque tolerabile tamen. 3 *bellum, pugna, militia, sim.*: SALL. Iug. 48, 1 bellum asperrumum (orat. Cott. 10 PS. SALL. rep. 2, 10, 7 HOR. epist. 2, 1, 7). VERG. Aen. 9, 664 pugna aspera surgit (*δριμεῖα μάχη*. 11, 635). 12, 124. OV. epist. 8, 26 aspera ... bella. 20, 54 trist. 4, 1, 71 *al.* LIV. 5, 32, 3 bellum ... certamine haud sane asperum. 9, 16, 14 militiam (TAC. hist. 1, 51). 10, 24, 12 bellum asperum ac difficile. 34, 46, 12. 45, 36, 4 militiam ... horridiorem asperiorem⟨que⟩ bellantibus ... futuram. VELL. 2, 105, 1 VAL. MAX. 6, 9, 6 SIL. 17, 481 STAT. Theb. 12, 519 QVINT. inst. 6, 4, 4 FRONTIN. strat. 1, 5, 15 SOL. 1, 105 TREB. Claud. 11, 4 IVST. 5, 9, 10 AMM. 29, 5, 12. 20, 8, 7 *al.* CLAVD. 7, 24 AVG. civ. 18, 22 p. 284 D. OROS. hist. 5, 5, 12. LIV. 33, 11, 6 dura atque aspera belli ..., pacis gratiam et fructum. 4 *mores, affectus, sim.*: RHET. Her. 4, 50 acrimonia ... si nimium fuerit aspera, mitigabitur laude. CIC. Vat. 8 aspera mea natura, difficilis aditus, gravis voltus. SALL. Cat. 20, 13 domi inopia, foris aes alienum, mala res, spes multo asperior (STAT. Theb. 11, 715 saevae spes aspera mortis). PS. SALL. rep. 2, 7, 7 virtus *sine gloria* amara atque aspera est (SIL. 7, 51 STAT. Theb. 11, 161). VERG. Aen. 2, 96 verbis odia aspera movi (VAL. FL. 4, 254 SIL. 17, 462 STAT. Theb. 5, 73). SEN. contr. 4 pr. 3 strictum eius (*Pollionis*) et asperum et nimis iratum ingenio suo iudicium. VAL. MAX. 5, 9 pr. asperam severitatem (*opp.* mitiores ... mores). 6, 3 pr. SEN. dial. 4, 31, 4 etiam in bonis moribus aliquid existet asperius. MELA 3, 93 asperis efferisque moribus. SIL. 8, 121 horror. FLOR. 1, 1, 17 ingenium. LACT. Phoen. 16 metus. AVG. civ. 13, 6 p. 563 D. sensum. 14, 15 p. 37 D. carnis ... passio, vel aspera ... vel lenis (*i. dolor et voluptas*). MACR. sat. 2, 7, 2 Labenium, asperae libertatis equitem. *attributum sollemne* d o l o r i s *apud philosophos, maxime Stoicos* (*τραχύς?*): CIC. fin. 1, 71 nihil esse prosperum nisi voluptatem, nihil asperum nisi dolorem. 4, 52 asperum esse dolere, molestum, odiosum, contra naturam, difficile toleratu. Tusc. 2, 18 *dolor* tristis ... res est ..., aspera, amara, inimica naturae, ad patiendum tolerandumque difficilis. *cf.* 2, 35 dolor *est* ... motus asper in corpore, alienus a sensibus. fin. 1, 33 asperiores dolores. Tusc. 2, 67 asperis et odiosis doloribus. *cf.* fin. 4, 53. 72. 5, 78. 93 Tusc. 2, 17 *al.* 5 *morbi et remedia*: CELS. 2, 8 p. 47 D. mitiora signa et asperiora (*sc. morbi*). LVCAN. 9, 806 inpressit dentes haemorrhois aspera Tullo. PLIN. nat. 25, 23 asperrimi cruciatus esse calculorum *morbum* (QVINT. decl. 260 p. 65). 34, 147 vulnera (STAT. Theb. 2, 605). VAL. FL. 7, 242 incendia mentis. SIL. 15, 51 sitis (STAT. Theb. 4, 754). FRONTO p. 4, 13 N. asperrimam nequissimamque valetudinem. PS. QVINT. decl. mai. 12, 15 fames. aspera tussis: *v. p. 810, 44.* CELS. 2, 13 p. 58 D. si febris est, asperioribus medicamentis opus non est. SEN. clem. 1, 13, 4 CVRT. 5, 9, 3 QVINT. inst. 2, 4, 12. 6 *verba et dicta* (*i. non comia; aliter sub I C 2*): CIC. Att. 11, 13, 2 Quinctus mihi ... satis facit multo asperioribus verbis quam cum gravissime accusabat. ad Q. fr. 1, 2, 7 quorum regum summo imperio nemo umquam verbum ullum asperius audivit. TIB. 3, 10, 14 dicit in aeternos aspera verba deos. OV. Pont. 2, 6, 8 aspera confesso verba remitte reo. SIL. 10, 272 dolor verba aspera dictat. QVINT. inst. 12, 1, 25 AMM. 30, 5, 3. CIC. Planc. 72 fuit illud (*sc. dictum*) asperius, me, quae ... dicerem, mentiri. Scaur. 32 ego ... dicam, quod ... in illum minime durum aut asperum possit esse. Cael. 25 tam triste ... et tam asperum genus orationis. LIV. 33, 11, 3 Aetolorum asperior oratio (CVRT. 6, 9, 28. SVET. Iul. 73 *syn.* acerbitas). SEN. contr. 7, 2, 13 color *orationis* ... asperior. 10 pr. 15 colores ... duros et asperos. CVRT. 7, 1, 22 vox asperior (*ibid.* 21 blanda oratione). SIL. 1, 442 dicta. SVET. Aug. 51 epistulam. APVL. met. 1, 25 quem ... voce asperrima increpans. 9, 5. AMM. 24, 1, 8 sermone cum leni, tum aspero et minaci. VVLG. psalm. 90, 3. SVLP. SEV. dial. 2, 11, 5 aspera increpatione verborum. SIDON. epist. 3, 9, 1 ut stilus noster sit officiosus in titulis, asper in paginis. CARM. epigr. 1189, 7 mens aequa ..., non aspera lingu(a). 7 *res asperae, sim.*: CIC. de orat. 2, 346 non fractum esse fortuna, retinuisse in rebus asperis dignitatem. fin. 5, 78 si potest esse beatus is, qui est in asperis reiciendisque rebus. off. 1, 80 non perturbari in rebus asperis. LIV. 22, 27, 3 *al.* SALL. Cat. 10, 2 labores, pericula, dubias atque asperas res. Iug. 7, 6 imperator omnis ... res asperas per Iugurtham agere. LIV. 2, 9, 7 asperis ... rebus, in obsidione et fame. VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 in contextu rerum asperarum quasi laetae materiae facere dilectum. PANEG. 9, 15 post res asperas. AMM. 27, 6, 8 tolerantia rerum ... asperarum. 31, 16, 3. SALL. Cat. 52, 28 res (*sc. cives interficere*) ... aspera est. SEN. epist. 66, 21 honesta res, sed tristis atque aspera. CIC. Phil. 7, 6 in asperrimis belli civilis periculis. VERG. Aen. 6, 882 fata aspera (*i. mors*). OV. Pont. 3, 6, 14 mollibus et verbis aspera fata leves (STAT. Theb. 1, 173 AVIEN. Arat. 224). VAL. MAX. 4, 2, 2 in aspero ac difficili temporum articulo (*cf.* 4, 6 ext. 2). CELS. 8, 9, 1 p. 343 D. si tota costa perfracta est, casus asperior est. SEN. Med. 431 o dura fata ... et sortem asperam (SIL. 10, 44 STAT. Theb. 1, 196). Phaedr. 993 clades. SIL. 5, 478 exitus. 8 *aliquid etc., neutr. pro subst.*: CIC. Q. Rosc. 11 quid est in iudicio? directum, asperum, simplex ... quid est in arbitrio? mite, moderatum. CIC. Att. 1, 19, 8 nihil ... a me asperum in quemquam fit, nec tamen quicquam populare ac dissolutum. SALL. Cat. 40, 4 nihil tam asperum neque tam difficile esse, quod non ... facturi essent. Iug. 89, 3 maiora et magis aspera aggredi. PS. SALL. rep. 1, 6, 3 omnia aspera ... pervade. HOR. epist. 2, 2, 21 aspera multa pertulit *Vlixes*. PANEG. Mess. 190 licet asperiora cadant spolierque relictis. PROP. 1, 18, 13 multa tibi dolor hic meus aspera debet. OV. Pont. 4, 10, 36 qui fert asperiora fide. LIV. 23, 42, 8 quae aspera adversaque tunc acciderunt. 25, 6, 23 asperrima quaeque ad laborem periculumque deposcimus. 26, 36, 2 quae dura atque aspera essent (SEN. dial. 1, 5, 1 multa accident dura, aspera, sed quae molliat et conplanet ipse *sapiens*. epist. 31, 7. 98, 3 *al.* TAC. ann. 3, 54 COD. Theod. 9, 4, 1 *a. 393* AVG. civ. 1, 1 p. 5 D. BENED. reg. 58). PAVL. FEST. 122, 15 *miles*, quod nihil molle, sed potius asperum quid gerat. 332, 4 scrupi dicuntur aspera saxa et difficilia attrectatu, unde scrupulosam rem dicimus, quae aliquid in se habet asperi. CELS. 3, 5 p. 83 D. *in aegro* verendum est, ne, si quid ... moverimus, fiat aliquid asperius. SEN. Thy. 314 istud, quod vocas saevum, asperum agique dure credis. 417. dial. 1, 3, 1 quae tu vocas aspera, quae adversa et abominanda. 2, 15, 2 aspera et ... toleratu gravia. 6, 12, 5 lenirent aspera placide ferendo. 7, 7, 1. clem. 2, 4, 3 inclinatio animi ad asperiora (TAC. ann. 1, 29 SVET. Iul. 14). epist. 66, 6 *animus* asperis blandisque pariter invictus. SIL.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2,576 telum ingens contra aspera mors est (4,35). 9,371 aspera semper amans et par cuicumque periclo (*cf.* CYPR. GALL. Ios. 30). QVINT. inst. 12,1,37 asperiora ... adhuc dictu (*sc. quam liberos necare*) ... facere. 9,4,141 aspera ... et maledica ... iambis grassantur. PLIN. paneg. 7 nec te prospera et laeta stationis istius, sed aspera et dura ad capessendam eam conpulerunt. PS. AVR. VICT. epit. 40,19 quaedam ... aspera iubebat. AMM. 24,3,8 imperatoris inter secunda et aspera medii. 29,5,2 multa et aspera congerentes in Firmum SALV. gub. 4,34 aspera et adversa.

B *homines* (*bestiae*): 1 *de moribus vel animo singulorum*: GLOSS. ἀπότομος τῷ ἤθει, ταραχώδης, αὐστηρός, ἀφειδής, ὀργίλος, districtus (*i. severus*), durus. aspera: iracunda, ferox. asperrima: saevissima, acerbissima. QVINT. inst. 8,6,6 necessitate (*sc. transferendi*) nos 'durum hominem' aut 'asperum' *dicimus*. a *de viris saevis, trucibus, duris* (*sive natura tales sunt sive certa de causa exasperantur*): LVCIL. 1009 Samnis in ludo ac rudibus cuivis satis asper. CIC. Verr. 4,4 cavendum ..., ne qua in re asperior aut inhumanior fuisse videare. Mur. 66 *Panaeti* praeceptis ... asperior non est factus *Scipio*, sed ... lenissimus. Sull. 7 me ... ferum praeter ceteros, me asperum, me inhumanum ..., me singulari immanitate et crudelitate praeditum. Planc. 40 natura ... asperos atque omnibus iniquos. fin. 4,78 *Stoici* horridiores ..., asperiores, duriores et oratione et moribus. Tusc. 2,17 Epicuro, homini aspero et duro. rep. 1,50 utrum comi domino an aspero serviant. ad Q. fr. 1,2,6 in patrem ... asperior. VERG. Aen. 7,647 Mezentius. 8,330. 365 rebus ... veni non asper egenis, *Aenea* (*loquitur Euandrus; cf.* CARM. epigr. 4,1 re sua d⟨if⟩eidens asper afleicta parens). 9,61 asper et improbus ira saevit in absentis. HOR. epod. 6,11 in malos asperrimus *poeta* ... tollo cornua. ars 163 *iuvenis* monitoribus asper. 221 asper *fabulae satyricae scriptor* incolumi gravitate iocum temptavit. OV. met. 14,485 Acmon fervidus ingenio, tum vero et cladibus asper. trist. 3,1,75 nobis ... minus asper ... Caesar. fast. 3,580 asperior quovis aequore frater. LIV. 3,69,4 consules ... acerbe tuendo iura ordinis asperiorem domando multitudinem fecisse. 4,2,9 non mitiorem in se plebem, sed asperiorem. 22,59,7 *Romanos* asperrimcs ... ad condiciones pacis. 32,27,2 Cato ... asperior ... in faenore coercendo. 36,32,5 Quinctius sicut ... adversantibus asper, ita (asperae irae, ita *Bamb.*), si crederes, ... placabilis. 39,40,10 *Cato* asperi ... animi et linguae acerbae ... fuit. 45,10,8 vir asper ingenio augebat atrocitatem ... voltu truci. 45,25,2 *Cato* asper ingenio tum lenem mitemque senatorem egit. SEN. contr. 2,4,9 personam ... introduxerunt duram et asperam. VAL. MAX. 6,3,5 praetorem nimis asperum. PHAEDR. app. 18,1 dominum naturae asperae. SEN. Med. 62 asperi Martis. Phaedr. 804 asperos pugnacesque deos. Tro. 402 domino (*Plutoni, cf.* STAT. silv. 3,3,187). dial. 3,4,2 amarum ... acerbumque dicimus nec minus stomachosum, rabiosum, clamosum, difficilem, asperum, quae omnia irarum differentiae sunt. 5,7,2. benef. 1,9,2 lingua asper, vultu gravis. VAL. FL. 3,271 deus asper utrisque. 4,222 protinus asper (*i. iratus*) Iason. SIL. 1,148 asper amore sanguinis *Hannibal*. 2,327 inpatiens asperque coquebat ... iras. *nota*: 6,20 *Bruttius* asper ense. 6,60 agit asper acerba ... Mago attonitos ... hasta. 9,643. 12,348 *Hostus* asper paci (*i. infestus*). 12,551 stat celsus et asper ab ira ... senatus. 14,530 mens aspera *Cyclopis*. 17,85 *Scipio* asper monitis frustra nitentibus. MART. 12,70,4 udorum tetricus censor et asper. QVINT. inst. 1,7,34 recte loquendi asper ... exactor. 1,10,15 *secta*, quae aliis severissima, aliis asperrima videtur (*Stoa, cf.* 12,1,38). 3,8,51 asperi, lenes (4,1,17). 10,1,71 mitium, asperorum. 11,1,40. 90 verborum ... moderatione detrahi solet, si qua rei est invidia: si asperum dicas nimium severum. decl. 305 p. 197 neminem ... tam asperum et trucem. 328 p. 288 asperiorem ... adversus suos. PLIN. epist. 7,17,13 timor est emendator asperrimus. FRONTO p. 198,9 N. ad cetera ⟨minime⟩ serii, in iudicando tamen asperi. GALLIC. Av. Cass. 3,4 trux et asper ... mitis et lenis. SPART. Geta 4,1 adulescens ... moribus asperis, sed non impius. CAPITOL. Opil. 11,4 histrio ... turpis, gravis, asper, iniquus. 13,3. CAPITOL. Maximin. 2,2. LAMPR. Alex. 25,2 et 'Severus' est appellatus a militibus ob austeritatem, et in animadversibus asperior in quibusdam fuit. AMM. 26,1,4 *Aequitius* asper et subagrestis. 27,6,3 asper ... et formidatus *Severus*. 31,14,2 iudicibus inimicus asper et vehemens. 14,10,4 *militem* in ordinarias dignitates asperum semper et saevum. 18,6,8 suopte ingenio inritabilis et asperrimus. HIER. epist. 82,3 fin. ne ... filios ... nimietate duritiae ... lenissimos asperos esse compellant. CLAVD. 18,181 asperius nihil est humili, cum surgit in altum. AVG. civ. 6,9 p. 264 D. *Silvano*, aspero, horrendo, inculto, utpote silvestri. SVLP. SEV. dial. 1,2,4 illum ... asperiorem nobis fuisse. CAEL. AVR. acut. 1,3,40 asperrimi atque audaces ... aegrotantes. SIDON. epist. 7,4,3 aequanimiter fero asperos mihi. *in amore*: TIB. 1,5,1 asper eram et bene discidium me ferre loquebar. 1,6,2 es misero tristis et asper, Amor. b *de feminis, maxime de puellis amorem spernentibus et de viraginibus* (*trux, iracunda, inexorabilis, dura*): CIC. Att. 5,1,4 nihil ... fratre lenius, nihil asperius ... sorore. VERG. Aen. 1,279 aspera Iuno ... consilia in melius referet (PROP. 4,9,71 VAL. FL. 6,590 STAT. Theb. 11,211). 11,664 aspera virgo (*Camilla*). *nota*: VERG. Aen. 7,505 pestis (*i. Allecto*) ... latet aspera silvis (*cf.* STAT. Theb. 8,66. 9,166). HOR. carm. 1,33,5 Pholoe (*sc. inexorabilis amatori*). TIB. 1,9,2 asperaque est illi difficilisque Venus. OV. amor. 2,4,15 aspera si visast *puella* rigidasque imitata Sabinas. ars 2,185. met. 13,803 *Galatea* asperior tribulis. SEN. Med. 87 virginis asperae (*Dianae, cf.* STAT. Theb. 2,237). SIL. 10,434 (*Pallas*). STAT. silv. 1,2,199 aspera coepit flectere corda *Asteris* ... et ... sibi dura videri (Theb. 5,445). QVINT. decl. 343 p. 357 *puellam* severam ... et asperam. SPART. Hadr. 11,3 uxorem ... morosam et asperam. CLAVD. Pros. 2,20 *virgo* tristibus aspera bellis (*Minerva*). MART. CAP. 2,170 *Luna* cornigera et aspera. PRVD. perist. 3,14 *Eulalia martyr* terruit aspera carnifices supplicium sibi dulce rata. *nota*: MANIL. 4,565 Fortuna ... invidet in facie saevitque asperrima fronti (*abl.*). *similiter de re tamquam persona*: AVG. civ. 22,2 p. 55 D. sol oculis sauciatis ... asper quodammodo ex miti ... efficitur. c *de vultu, oculis, sim.*: SEN. dial. 5,4,1 *vultum* asperum et acrem. benef. 5,20,2 tristem frontem et asperam. STAT. Theb. 10,645 aspera ... ora *Virtutis*. QVINT. inst. 11,3,75 *oculi* superbi, torvi, mites, asperi. VERG. Aen. 1,291 aspera ... positis mitescent saecula bellis. 10,87 corda aspera (*Rutulorum*). SIL. 6,480 iuvenes ..., aspera ferro (*dat.?*) pectora. STAT. Theb. 1,478 corda aspera. MART. 10,103,12 (*opp.* placida ... mente). *neutr. pro masc.* LIV. 4,50,4 Postumius asperiora omnia fecit acerbis quaestionibus. SEN. dial. 5,8,7 difficiles quoque et indomiti natura blandientem ferent: nihil asperum territumque (tetricumque *Haupt*) palpanti est. d *de bestiis feris*: LVCIL. 112 annicula, aspera, praecox (*equa?*). LVCR. 5,33 asper, acerba tuens, immani corpore serpens (VERG. Aen. 9,791 *de leone circumvento*). VERG. georg. 3,57 *bos* interdum ... aspera cornu et faciem tauro propior. 3,149 *asilus* asper, acerba sonans. 4,245 crabro. 3,434 *anguis* saevit agris asperque siti atque exterritus aestu (NON. 244 nocens). HOR. carm. 1,23,9 tigris. 1,37,26 serpentes. 3,2,10 lacessat ... asperum tactu leonem (PORPH. 'asperum tactu' ..., qui (quia?), si tactus est, id est laesus, asperatur. *cf.* GLOSS. II 217,20 asper tactu ἄγριος τῇ ἁφῇ). TIB. 1,5,56 aspera turba canum. OV. am. 1,2,15 equus. met. 11,402 lupus ... dulcedine sanguinis asper. COLVM. 6,2,4 si nimis asperi erunt *iuvenci*, patere ... desaeviant. simulatque iras contuderint *eqs.* PLIN. nat. 8,76 asperrimam ... feram monocerotem. 8,80 *lupos* asperos trucesque. 8,212 feminae (*sues*) in partu asperiores. VAL. FL. 3,706 aspera nunc pavidos contra ruit agna leones? SIL. 3,387 sonipes crudo ... vigore asper (4,597. 17,136 STAT. silv. 4,4,69). 6,160 *serpens* (STAT. Theb. 2,411 iacto velut aspera saxo. 4,315). STAT. Theb. 10,575 fremit aspera nubes *apium*. MART. 11,69,2 *canis venatrix* silvis aspera, blanda domi. SERV. Aen. 10,750. DRAC. satisf. 78 blanda columba avis est, aspera vultur avis. STAT. Ach. 1,280 non aspera praebet ora lupis *equus*. AVIAN. fab. 28,2 aspera mordaci subdere colla iugo (*de iuvenco*). *de victu*: HOR. sat. 2,6,82 *rusticus mus* asper et attentus quaesitis.

2 *de cultu, moribus, animis populorum urbium, sim.* (*ferus, ferox, barbarus, bellicosus*): PLAVT. Capt. 884 quid tu per barbaricas urbes iuras? :: quia enim item asperae sunt, ut tuom victum autumabas esse. CAES. civ. 1,57,3 Albici ... homines asperi et montani. SALL. Iug. 18,1 Gaetuli et Libyes, asperi incultique. orat. Cott. 14 cum omnes provinciae, regna, maria terraeque aspera aut fessa bellis sint. VERG. Aen. 1,14 Karthago ... studiis ... asperrima belli (GLOSS. IV 430,47 asperrima: bellicosissima. *cf.* IV 431,42 *al.*). 5,730 gens dura atque aspera cultu. 7,729 Saticulus asper. HOR. carm. 1,35,9 Dacus. VAL. MAX. 7,3,6 gens barbara, aspera et regi difficilis. CVRT. 6,5,11 gens ... cultu vitae aspera. MELA 1,106 *Mossyni* asperi, inculti. 2,77. 3,28. LVCAN. 3,269. SIL. 3,280 mensis asper populus victuque maligno. 4,469 Libys. SIL. 15,314 Dolopum vis. STAT. Theb. 9,610 gens aspera ritu. FRONTIN. strat. 2,4,6 asperrimi hostes (*Teutoni*). FLOR. 1,22,54. *nota*: SOL. 17,4 gens silvis aspera, copiosa immanibus feris. 50,1 Anthropophagi, gens asperrima. CAPITOL. Aur. 22,2. IVST. 2,3,7 gens laboribus et bellis aspera. 24,4,4. AVIEN. orb. 870. 882 ora 523 *al.* AMM. 15,12,5 asperiore Allobrogum gente. 22,12,1.

structurae: *de causa asperitatis*: *asper aliqua re*: ENN. ann. 416 VERG. georg. 3,434 Aen. 1,14. 5,730 HOR. carm. 1,5,7 *al.* ab ira: SIL. 12,551. *supina*: accessu: MELA 2,66. auditu: VAL. MAX. 6,3 pr. factu: PS. SALL. rep. 2,1,1. gustatu: PLIN. nat. 15,129. nisu: VAL. FL. 5,157. perpessu: CIC. carm. frg. 33,1 AMM. 17,9,4. tactu: VARRO rust. 2,5,8 LVCR. 6,778. 1149 HOR. carm. 3,2,10 (*v. supra l. 29*) PLIN. nat. 27,90 DIOSC. 2,123. tract⟨at⟩u: PLIN. nat. 17,44. visu: STAT. Theb. 12,121. asperior in sapore: PALLAD. 12,7,22. *asper alicui homini*: *v. sub II B 1. alicui rei*: VERG. Aen. 8,365? SIL. 12,348 (paci). *in aliquem*: *v. sub II B 1 et p. 811, 30.* in quibusdam (*masc.*): LAMPR. Alex. 25,2. *adversus aliquem*: QVINT. decl. 328 p. 288. *ad aliquid*: LIV. 22,59,7 AMM. 22,3,7. *neutr. pro subst.*: *sing.*: *p. 809, 20. 59. 812, 78. plur.*: *p. 808, 80. 810, 29. 55. 71. 812, 65 sqq. (c. gen.:) p. 807, 83. 808, 28. 75. 76. 809, 31. 45. 47. 811, 37. 77. 813, 5.*

synonyma et coniuncta: *ad I*: (amarus), austerus, confragosus, hamatus, hirsutus (*adde*: SCHOL. Medic. Verg. ecl. 7,53), hirtus, horridus, inaequalis, incultus, invius, lanuginosus, montanus (*adde*: COLVM. 6,2,12 *al.*), montuosus, petrosus, pilosus (*adde*: GALEN. alf. 79), praefractus, saxosus, scaber, senticosus, silvestris, spinosus, (villosus). *ad II*: abscisus, acer (MART. 5,61,8. 10. *cf.* OV. fast. 3,93 *et*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

STAT. Theb. 7, 354), acerbus, adversus, alienus natura, amarus, arduus, austerus, crudelis, difficilis (*adde*: CIC. Tusc. 2, 17. 29), dirus, durus (*adde*: CIC. Tusc. 2, 29 QVINT. decl. 260 p. 62 PLIN. epist. 5, 19, 2 *al.*), efferus, ferox (GRAMM. suppl. 276, 23 inter asperum et ferocem hoc interest, quod ferox natura, asper ad tempus. *sed rectius* GLOSS. V 561, 52: asprum natura vel actu fit), ferus, gravis (*adde*: CIC. carm. frg. 33, 1 BENED. reg. pr.), horridus, incivilis, incommodus (CIC. fin. 5, 78), incultus, inhumanus, iniquus, inmitis (VERS. popul. in Tib. 1 p. 359 Baehr.), inprobus, insuavis (HIER. epist. 148, 10), minax, molestus (*adde*: LVCR. 2, 424), morosus, odiosus (*adde*: CIC. Tusc. 2, 17), pugnax, rabiosus, reiciendus (CIC. fin. 5, 78), rigidus (*adde*: PS. QVINT. decl. mai. 18, 3), rudis, saevus, severus (severitas: QVINT. decl. 300 p. 183), subagrestis, tetricus, tristis (*adde*: CIC. Tusc. 2, 29), trux (*adde*: OV. ars 2, 186).

opposita: *ad I*: comptus, cultus (STAT. silv. 4, 6, 57), dulcis, iucundus, lenis, lēvis (*adde*: HOR. carm. 2, 20, 11 SORAN. 9), lubricus, mollis, pinguis, placidus, planus (*adde*: SEN. epist. 66, 44. conplanare: SEN. dial. 1, 5, 9), suavis, tener, tranquillus. *ad II*: blandus (*adde*: QVINT. inst. 7, 4, 27), comis, delicatus (*cf.* VAL. MAX. 6, 9, 6), dissolutus, favorabilis (QVINT. inst. 4, 1, 21. 5, 10, 112), lenis, mitis (mitigo. *adde*: QVINT. decl. 260 p. 68 *al.*), moderatus, mollis (*cf.* SEN. epist. 100, 6. 66, 44 QVINT. inst. 9, 2, 62 HIER. epist. 117, 5 in Is. 40, 4), officiosus, placabilis, placidus (*cf.* SEN. dial. 6, 12, 5), plausibilis, popularis, prosper, secundus, tener.

composita: perasper, subasper.

adv. **asperē**. *inde a* CIC., *nisi quod* CAECIL. *loco dubio, v. infra l. 49. comp. (nota l. 79) et superl. usitati. apud poetas ne comp. quidem habetur. verbis tantum adiungitur.* SEN. epist. 82, 2 'male'...: dure, aspere, laboriose. I *ad* asper *I A* (*superficie aspera, motu aspero*): CIC. Sest. 19 vestitus aspere nostra hac purpura plebeia ... capillo ita horrido, ut. VITR. 7, 3, 5 parietes quam asperrime trullissentur. SEN. nat. 1, 2, 11 sidera ... aëra luce leni non pugnaciter nec aspere feriunt. AVG. dial. 6 leniter vel aspere sensum tangunt *res*.

II *ad* asper *I C* (*sono aspero, verbis asperis*): CIC. de orat. 3, 45 sic locutum esse eius patrem ..., non aspere ..., non vaste, non hiulce, sed presse et aequabiliter et leniter. 3, 172 verba ... ita iungantur, ut neve aspere concurrant neve vastius diducantur. SEN. dial. 11, 5, 6 verbum '*malum*' ... persuasione quadam et consensu iam asperius ad aures venit. QVINT. inst. 1, 1, 37 ex ... asperrime coeuntibus inter se syllabis. 12, 10, 32 syllabae nostrae in b litteram et d innituntur adeo aspere, ut plerique ... mollire temptaverint. DIOM. gramm. I 442, 26 ecthlipsis est conlisio quaedam difficilis ac dura consonantium cum vocalibus aspere concurrentium (PS. PROB. gramm. IV 264, 10). CHAR. gramm. I 51, 16 *verba* non aspere .. enuntientur. PRISC. gramm. III 498, 26 sonant (AVG. gramm. V 516, 41). VEL. LONG. gramm. VII 78, 6 '*coniux*' asperius auribus accidet. SERV. Aen. 3, 464 'a' (*in* 'gravia') finalitatis ratione producitur, sed satis aspere.

III *ad* asper *II* (*animo aspero, sim.*): 1 *cum verbis agendi*: CAECIL. com. 43 duriter vos educavit atque aspere (asperiter *Bothe, metri causa*). CIC. Att. 1, 20, 1 in iis rebus, quae mihi asperius a nobis ... et iniucundius actae videbantur, moderatissimum fuisse. ad Q. fr. 2, 4, 5 eum nimis aspere tractat. VAL. MAX. 5, 4, 3 AMM. 20, 8, 20 *al.* CIC. epist. 6, 6, 10 in eius persona multa fecit asperius (HIRT. Gall. 8, 44, 1 *opp.* lenitatem). SALL. Iug. 40, 5 quaestio exercita aspere violenterque. LIV. 3, 50, 14 nihil placet aspere agi (SALV. epist. 9, 8). VELL. 2, 7, 4 asperrime ... saevierant (TREB. trig. tyr. 9, 3). VAL. MAX. 7, 2, 6 ob nimis aspere actam censuram. 9, 3, 4 nimis aspere puniti. SEN. dial. 3, 15, 1 corrigendus ... et admonitione et vi, et molliter et aspere. benef. 2, 7, 1 beneficium ab homine duro aspere datum. QVINT. decl. 297 p. 174 si tecum asperius contenderem. 323 p. 270 aspere ... irate ... iudicii faciem intueri. NOVELL. Marcian. 5, 1 pr. sanctiones ... aut durius aut asperius latas. APVL. met. 5, 30 castiget asperrime nugonem. CAPITOL. Gord. 23, 3 quae fuerant aspere gesta, mitigaret (AVG. civ. 1, 7 p. 11 D.). AMM. 24, 2, 14 cum certaretur asperrime. 27, 3, 12. 29, 2, 24 quae egit asperrime. AVG. civ. 5, 24 p. 237 D. quod aspere coguntur ... decernere, misericordiae lenitate ... compensant. *nota*: PS. SALL. rep. 2, 10, 5 quanto in secundis rebus florentior fuit, tanto in adversis asperius magisque anxie agitat.

2 *cum verbis sentiendi, patiendi, sim.*: CIC. Att. 9, 2^a, 1 hoc (*sc. me abesse*) idem accipiet asperius. TAC. hist. 3, 56 ita formatis principis auribus, ut aspere (-ra *cod.*), quae utilia, acciperet (ann. 4, 31). LAMPR. Alex. 63, 2 neque tristius ... neque asperius. SEN. dial. 5, 36, 4 admoneri bonus gaudet, pessimus quisque rectorem asperrime patitur (PS. SALL. rep. 1, 1, 6 pessumus quisque asperrume rectorem patitur). 12, 17, 2 tulerunt ... nec nimis acerbe et aspere, quod acciderat, nec molliter et effeminate. AMM. 22, 9, 10 inimicum, cum quo discordabat asperrime. 22, 16, 5 *Alexandria* seditionibus ... aspere fatigata. SCHOL. Germ. Bas. p. 95, 1 Br. qui (*Canis, sc. sidus*) cum flagraret amore (*sc. Oporae*) nec posset frui, magis asperius urebatur. AVG. civ. 19, 8 p. 368 D. cum ... mortibus ... nunc mitius, nunc asperius affligatur vita mortalium. CANON. 1, 43 (Migne 56, 409^c) si ... episcopus forte iracundus ... cito et aspere commovetur adversus presbyterum. 3 *cum verbis dicendi (scribendi)*: CIC. epist. 1, 5^b, 1 a Catone aspere et acerbe ... est accusatus (APVL. apol. 7). agr. 2, 63 non consuevi homines appellare asperius ... nisi lacessitus. Cluent. 140 multa in equites Romanos ... asperius dicta. Planc. 33 aspere et ferociter et libere dicta. orat. 127 pro reis multa leniter dicantur et in adversarios aspere. de orat. 2, 339. Brut. 164 (*opp.* leniter). epist. 13, 29, 4 nihil aspere, nihil acerbe. SEN. epist. 100, 10. QVINT. inst. 2, 8, 15 dicere presse ... aut subtiliter aut aspere (8, 3, 40. 10, 2, 23). 5, 13, 40. 6, 3, 28 contumeliose et aspere. 11, 3, 23 aspere ... concitateque (*cf.* 10, 2, 23 decl. 301 p. 185). decl. 316 p. 243 graviter et aspere dicere contra filium. SVLP. SEV. dial. 3, 18, 2 dices illi, sed non aspere, non acerbe. MART. CAP. 5, 472. *nota*: LIV. 2, 27, 1 asperrime ... ius ... dicere. CIC. Lael. 91 alterum (*i. monere*) libere facere, non aspere. QVINT. inst. 5, 7, 27 verecundos non aspere incessere. LIV. 26, 12, 11 non libere modo, sed etiam aspere ... incusabant. AMM. 28, 1, 21 iudicum ... asperius interpretantium facta. CIC. Sest. 14 asperius in quosdam homines invehi. Tusc. 1, 104 durior Diogenes et is quidem ⟨idem⟩ sentiens, sed ut Cynicus asperius, proici se iussit (SPART. Hadr. 10, 2). Planc. 33 asperius ... locutus est. de orat. 1, 227 aspere ... et vehementer. Att. 2, 22, 2 de nobis asperrime loqui. 6, 2, 2 (*opp.* lenivi iratum). LIV. 35, 17, 3. QVINT. inst. 6, 5, 5 aspere an leniter an etiam submisse loqui. AMM. 23, 2, 4 VVLG. gen. 31, 24. CIC. Att. 5, 1, 4 absurde et aspere verbis voltuque responderat. 9, 15, 5 asperius me, quam mei patiantur mores, de Dionysio scripsisse. 10, 12, 3 *al.* SALL. Iug. 65, 4. CIC. de orat. 2, 349 vituperari ... satis insignite atque aspere.

synonyma: *ad I*: pugnaciter. *ad III*: acerbe, duriter, ferociter (*adde* LIV. 35, 17, 3), iniucunde, vehementer, violenter. *opposita*: *ad III*: effeminate, leniter, mitius, molliter. libere.

adv. **asperiter**. PRISC. gramm. III 71, 1 Plautus (frg. 59) ... aequiter, asperiter. NON. 513 aspriter (*sic, vel* aspiter, aspiciter *codd.*). Sueius (carm. frg. 2): ubi tu nequaquam cubares aspriter (*codd. ut supra*). *Hey.*

Asper, -ī *nom. serv. et cogn. ing. de declinatione cf.* PROBI app. gramm. IV 201, 31 inter Asprum et asperum hoc interest, quod Asprum vocabulum hominis esse intellegitur, asperum autem non leve esse demonstratur. *cf.* PRISC. gramm. II 228, 15. *at* LIV. 3, 65, 4 Aspero, CONSENT. gramm. V 402, 15 secundum Asperum, GRAMM. suppl. p. 40 ars Asperi, CORP. V *christ.* 6201 Aspero ... p. c. Asperi. *nom.* Asprus EXC. Bob. gramm. I 534, 39 (*cf. Lyd. de mag. 1, 7* ὁ Ῥωμαῖος Ἄσπρος). *in libris* L. Trebonius Asper *tribunus plebis* (*447 a. C.*): LIV. 3, 65, 4 insectandis patribus, unde Aspero ... inditum est cognomen. Sulpicius Asper *centurio* (*65 p. C.*): TAC. ann. 15, 49. Asper *irrisus*: MART. 8, 49. Aemilius Asper *grammaticus*: AVSON. 408, 22 Harmonio, quem Claranus, quem Scaurus et Asper. 470, 20 Aemilium aut Scaurum Berytiumve Probum. *al.* CC. Iulii Aspri *pater et filius consules a. 202*: COD. Iust. 5, 16, 1 *etc.* duobus Aspris conss. CORP. VI 2003 C. Iulio Aspro II C. Iulio As⟨pro⟩ cos. TERT. adv. Scap. 4 Asper *filius*. Asper *ad quem impp. Diolectianus et Maximianus a. 291 rescripserunt*: COD. Iust. 9, 41, 12. INSCR. *passim*: CORP. I 755 (*in tessera consulari*) Asper Statii sp. II 1810 (*Gadibus*) M. Fannius Asper. 4969, 14 (*in lucerna*) L. Caes. As⟨pri⟩. III 56 (*Thebis Aegypti*) C. Calpurnius Asper. 13849 (*Nefertarae*) ⟨As⟩pro et Orfito cos. (*ann. incert.*). V 3936 (*in pago Arusnatium*) C. Ligurius L. f. Vol. Asper. VI 25399 A. Resio Aspro. 28782 L. Vibio L. f. Ani. Aspro. VIII 11348 (*Sufetulae*) C. Octavi Aspri. IX 6082, 11 (*in cretaceo*) Asper f(ecit) *cf.* XI 6699, 25. X 8059, 59 (*in signaculo*) C. Av. Aspri. 532 (*Salerni*) ... Aspri. XI 1736 (*prope Arnum*) C. Gavius L. f. Asper. XII 543 (*Aquis Sextiis*) Q. Cornelio Q. f. Aspro. 1090 (*Aptae*) M. Alfius Asper. XIII 1711 (*ad aram Romae et Augusti*) C. Vlat⟨tio⟩ ... Aspri fi⟨lio⟩. XIV 2523 (*in agro Tusculano*) M. Pompeio M. f. Ani. Aspro. XV 3623 (*in amphora*) Tittio Aspro. INSCR. Rhen. Bramb. 1163 G. Minicius G. f. Stellatina Asper. **Aspra** *cogn. mul.* INSCR. Rhen. Bramb. 450 Albania Albani f. Aspra. **Aspro** *nom. vir.* CORP. III 5478 (*in valle fl. Mur.*) Quinta Aspronis. **Asprius**, -a *nom. gent.* CORP. X 7845, 15 (*Vseli*) C. Asprius Felix. XII 2633 (*Genavae*) Aspria Verecunda. *auctori artis* Asper *erat nomen an* Asperius? *cf.* GRAMM. suppl. p. LXXX. **Aspriānus** *cogn. vir.* VOPISC. Car. 17, 7 Fulvium Asprianum. **Asprilla** *deminutive ab* Aspra *sive* Aspria. CORP. III 651 (*Philippis*) Cornelia P. fil. Asprilla. 652 (*ibid.*) Cornelia Longa Asprillae mater. **Asperinia** *nom. mul.* (*gent.?*). CORP. II 539 (*Emeritae*) Asperinia mater. **Asprio** *cogn. vir.* CORP. V 5068 (*Anauni*) Lumenones (*nom. gent.*) Arvetius ... Asprio. *hucne referendum est* CORP. XIII 314 (*prope Lugdunum Convenarum*) **Aspercius** f(ilius)? **Asprēnus** *nom. gent.?* CORP. X 2848 (*Puteolis*) Philippo Aspreni (*gen.*). **Asprēnās**, ātis *cogn. ingenuorum, rarius nom. gent. et serv., ab loco quodam ductum. de e longa cf.* CORP. VI 811 Asprénâte *et Appian. civ. 3, 7* Ἀσπρήναν ... ὁ Ἀσπρήνας ... τῷ Ἀσπρήνᾳ. *de declinatione*: MAR. PLOT. gramm. VII 476, 2. 3 Maecenas Maecenae aut tertiae '-tis', Asprenas Asprenae Asprenatis. *at* QVINT. inst. 1, 5, 62 nam si (*Pelias, al.*) ut ... Asprenas dicerentur, genetivo casu non 'e' littera sed 'tis' syllaba terminarentur. *gen. plur. Asprenatum*: (PLIN. nat. 30, 63). *nobilissimi Asprenatum* Nonii: PLIN. *ibid.* consularis Asprenatum domus. *Nonii Asprenates cos. a. 6. 29. 38. 94. 128 p. C.*: CORP. X 4881 (*Venafri*) L. Nonio Asprenate cos. (*6. p. C.*), *cf.* FAST. Cap. IV 1555 L. Nonio Asprenate A. Plotio cos. (*p. C. 29*). X 6638

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*Antii*) M. Aquila I(uliano) P. Nonio Asprena⟨te⟩, *cf.* VI 811 *et* FASTOS (*p. C. 38*). VI 25527 L. Nonio Torquato Asprenate T. Sextio Magio Laterano cos. (*p. C. 94*). VI 1048, 5 ⟨Nonio⟩ Torquato Asprenate II et Annio Libone cos. (*p. C. 128*). *pater primi proconsul bello Africano*: BELL. Afr. 80 castris praesidio Asprenate proconsule... relicto. L. P. ⟨Nonios⟩ Asprenates *rhetores commemorat* SEN. contr. 10 praef. 2 *etc.* suas. 7, 4. *in* Calpurnia *quoque gente* Asprenates, *cf.* TAC. hist. 2, 9 Galatiam ac Pamphyliam provincias Calpurnio Asprenati regendas Galba permiserat. *dubium ad Nonios an Calpurnios pertineat is* Asprenas, *de quo Appian. civ. 3, 7 τῶν δημάρχων τινὰ Ἀσπρήναν. in lapidibus passim*: CORP. I 767 L. Aspr. A. Plaut. (*cos. p. C. 29*), *cf.* IV 1555. II 4622 (*Gerundae*) L. Plotio L. f. Gal. Asprenati aed. III 2960 (*Iader*) M. Iulio T. f. Ser. Asprenat⟨i⟩. 4929 (*Viruni*) Tib. Iul. Asprenas. V 1168 (*Aquileiae*) P. Asprena⟨...?⟩. VI 253 ⟨L. Nonio⟩ Torquato Asprenate ... cos. (*a. 168?*). 9356 Olympus Asprenatis (*nom. gent.?*) Caesiani disp. 1370 Asprenans (*sic*) Calpurnius Torquatus. VIII 4946 (*Thubursici*) Naevia Matrona Asprenatis uxor. IX 3431 (*Peltuini*) Asprenati aedili quaest., *cf.* 5659. X 7301 (*Panhormi*) A. Agrilio A. f. Asprena⟨ti⟩. 6699, 26$^{a.\,b.\,c.\,d.\,e}$ (*in lucerna*) Asprenas. XII 3527 (*Nemausi*) T. Comini Asprenatis, *cf.* 1748. XV 6312 (*in lucerna*) Asprenas. *nom. gent. videtur*: XI 4119 (*Narniae*) ⟨Se⟩x. Asprenati ⟨... Cr⟩u(stumina) ... Expectato ⟨A⟩sprenas Clemens. *Zimmermann.*

asperātio, -ōnis *f.* *ab* asperare. CAEL. AVR. acut. 2, 7, 33 membranas capitis in tumore constitutas iugiter excitare sine dubio asperatio passionis est. *Hey.*

[**aspergillum** *v. l. 31.*]

1. aspergo *vel* **aspargo** *vel* **aspargen,** -inis *f.* [*cf. c.* aspergere. *Th.*] GLOSS. aspergine: περικλύσματι; aspersio est. aspargine: asparsione (*cf.* VERG. Aen. 3, 534). II 404, 22 περιραντηρ⟨ίῳ⟩: ⟨a⟩spargine (*quod olim legebatur περιραντήριον* aspergillum). GLOSS. *aliquot codicum* PRISC. gramm. II 169, 8 aspergo: ἡ προσράντισις. *forma* aspargo *in codicibus saepe traditur*: LVCR. 6, 525 VERG. Aen. 3, 534 STAT. Theb. 2, 674. 7, 70 (*sed* 5, 406 aspergine *Putean.*) CALL. dig. 14, 2, 4, 2 *med.* SERV. Aen. 1, 173 FVLG. myth. 1 praef. p. 8, 6 AMBR. exam. 3, 5, 21 (*praeter C m*³ *N*) ENNOD. carm. 2, 82, 5. 2, 128, 3 NOT. Tir. 64, 96 GLOSS. II 404, 22. IV 22, 1. *praeterea cf.* VEL. gramm. VII 75, 7 (*v. p. 818, 51*). *formam* aspargen *testatur* MAR. VICTOR. gramm. VI 7, 19 finitivae litterae... femininorum... sunt sex, a n o r s x, ut Roma, aspargen (*sic cod. Val.*; aspergen *B*), virgo *eqs.* *de genere*: PRISC. (*secundum* PROB. de dubiis gen.) gramm. II 169, 8 vetustissimi ... inveniuntur confudisse genera, nulla significationis differentia coacti, sed sola auctoritate, ut 'hic' et 'haec aspergo'. ENNOD. carm. 2, 128, 3 madefacto (-a *Sirm.*) aspergine (*at fem.* carm. 2, 82, 5). *primum invenitur apud* CATONEM. *plur. legitur apud* PLIN. nat. 13, 29. 22, 63 APVL. met. 10, 35 AMM. 20, 11, 26. 20, 11, 28. 23, 6, 67. 27, 4, 14 CAEL. AVR. acut. 2, 38, 218 chron. 3, 7, 93. 4, 2, 18. 4, 3, 36. 5, 2, 39. 5, 4, 76.

I *proprie*: **1** *res aspersa, plerumque liquida, rarius concreta*: **a** *absolute*: *de aqua, imbre, nive*: CATO agr. 128 ita neque aspergo nocebit (VITR. 5, 11, 1 uti cum tempestates ventosae sint, non possit aspergo in interiorem partem pervenire. PLIN. nat. 36, 167 aspergine et gelu pruinisque rumpuntur in testas *tofi*. 13, 29 tectorii vicem ... *frutex* praestat contra aspergines). VERG. Aen. 3, 534 salsa spumant adspargine cautes (*cf.* PAVL. PETR. Mart. 2, 411 *mare* inlidit ... spumanti aspargine cautes). OV. met. 1, 572 Peneus ... summis ... adspargine silvis impluit (*cf.* SIDON. epist. 2, 2, 16 superiectae asperginis fragor. carm. 22, 132). 11, 498 videtur pontus ... adspargine tangere nubes. 3, 683 multa ... adspergine rorant. SIL. 4, 654 irrorat ... aspergine cristas. 5, 621 lacus ... lavit ... ignota aspergine silvas. PLIN. epist. 5, 6, 20 aqua ... platanos ... leni aspergine fovet. CALL. dig. 14, 2, 4, 2 *med.* si aspargine ... res *navis* deteriores fiunt. AMM. 20, 11, 26 umoris spiramina ... disiecta in aspergines parvas. 20, 11, 28 intermicante asperginum densitate. SERV. Aen. 1, 173 sales tabentes: ... madefactos aspargine. AMBR. exam. 3, 5, 21 cautes nivea rorant aspargine. *nota*: OV. met. 14, 796 flammifera ... fumant adspargine *venarum vaporantium* postes. *de rore*: AMM. 23, 6, 85 umores ex lunari aspergine capiunt *conchae* (*cf.* SOL. 53, 24 lunaris imber). ENNOD. carm. 2, 128, 3 astrorum populus ... fundebat rutilos madefacto (*sic*) aspargine crines. *de sanguine*: OV. met. 4, 729 maduere graves adspergine pennae. 3, 86 sanguis ... virides adspergine tinxerat herbas. STAT. Theb. 7, 70 dira ... aspargine ... mutat agros. *de re concreta in pulverem imminuta*: *i. q.* σύμπασμα: CAEL. AVR. chron. 5, 4, 76 adhibito usu asperginum, quae Graeci συμπάσματα vocaverunt (*cf.* 3, 7, 93. 5, 2, 39 acut. 2, 38, 218). acut. 2, 37, 197 probandam etiam asperginem, quae suo frigore ... constringat (*sequuntur*: terra samia et cimolia, rosa arida, *al.*). chron. 3, 2, 40 fricatio cum aspergine corporea (*i. pulveris cuiusdam*) facta. 4, 3, 36 erunt detergendi et asperginibus cohibendi. **b** *accuratius definitur genetivo adposito* (*adiunctam praepositionem v. p. 818, 21*): *de aqua, imbre*: LVCR. 6, 525 ubi sol ... adversa fulsit nimborum aspargine contra. OV. met. 7, 707 silices ... concipiunt ignem ... adspergine aquarum (SOL. 50, 2. AMM. 23, 6, 67 asperginibus crebris). fast. 4, 427 aspergine multa ... aquae (PETRON. 102 TERT. bapt. 5. poen. 6 quis tibi ... asperginem unam cuiuslibet aquae commodabit? *quibus verbis alludit* TERT. *ad baptismum*; *cf.* APVL. met. 4, 3 liquoris aspergine *et l. 9*). SIL. 14, 486 ora ... feriunt remorum aspergine rores. STAT. Theb. 5, 406 cana rorantem aspargine ponti (PLIN. epist. 2, 17, 14 longinqua aspergine maris). APVL. met. 10, 35 prope ipsas fluctuum aspergines (*cf.* SIDON. epist. 2, 9, 8 undae ferventis aspergine). AMM. 27, 4, 14 roris asperginibus gelidis. FVLG. myth. 1 praef. p. 8, 6 Gorgonei fontis adspargine. MACR. sat. 5, 13, 21 asperginem collectae sordis (ἁλὸς ἄχνην) exspuere. *nota*: *de aqua baptismi*: FVLG. FERR. epist. 1 (= FVLG. epist. 11, Migne 65, 214), 2 salutaris lavacri necdum fuerat aspergine mundatus. *cf. etiam l. 2.* *de sanguine*: OV. met. 4, 125 adspergine caedis. STAT. Theb. 2, 674 taetra morientum aspargine manant. PRVD. perist. 11, 143 recalenti adspergine sanguis. S. C. de sumpt. lud. glad. min. (*a. 176/7* Corp. II 6278) 7 cruoris humani adspergine contaminata. *de re concreta*: TERT. resurr. 16 aspergine florum honorabitur. SOL. 27, 21 cineris aspergine carnes pollutae. PRVD. perist. 5, 225 crepante adspergine ... salis (CAEL. AVR. chron. 5, 11, 135). CAEL. AVR. chron. 5, 11, 133 arenae aspergine. 4, 2, 18 asperginibus pulveris ex ture et nitro et sulphure confecti. acut. 3, 21, 204 cum aspergine corticis mali punici. *nota*: CAEL. AVR. acut. 2, 38, 223 reprobamus etiam aspergines ex calce atque faecibus. *liberius*: MACR. sat. 7, 5, 14 potus (*sc. vinum*) ... cerebrum ... ferit fumi calentis aspergine. *de luce*: MACR. somn. 1, 15, 6 *stellae* diffusae lucis aspargine continuum iuncti luminis corpus (*i. lacteum circulum*) ostendunt. **2** *singulariter*: *locus umore aspersus*: PLIN. nat. 22, 63 umbrosas petras parietumque aspergines ... sequitur *adiantum*.

II *translate*: FRONTO p. 195, 2 N. cuius infamiae aspergo inquinat multos. IVVENC. 3, 167 mentem possunt aspergine labis polluere. PRVD. apoth. 937 omni culparum adspergine liber (MAR. VICTOR aleth. 3, 77). AVG. pecc. mer. (Migne 44, 199) 3, 21 sanctitatis asperginem. MACR. somn. 1, 8, 9 *animi defaecati* et ab omni mundi huius aspergine presse pureque detersi. AVELL. p. 117, 22 qui nulla damnatae impietatis sit infectus aspergi⟨ne⟩. *nota*: *de colore admixto*: ENNOD. carm. 2, 82, 5 candentem crocea gestans aspargine frontem *Glycerius*.

2. aspergo, -spersī, -spersum, -spergere *vel* **aspargo,** -sparsī, -sparsum, -spargere. [*ab* ad *et* spargere. *Th.*]. GLOSS. aspergo: ῥαίνομαι, ῥαντίζω. reni (*i. ῥαίνει*): aspargo; roro. asperserit: προσκλύσῃ. aspersum: respersum. aspargere voces: multa narrare (*cf.* VERG. Aen. 2, 98). *formae in* a *saepe in codicibus traduntur*: VARRO rust. 1, 38, 1. 1, 57, 2. 2, 11, 4. 2, 11, 6 (qua spargi *codd.*). 3, 16, 35 *bis* (*contra* 3, 14, 3 aspergant). RHET. Her. 4, 62 (*HPB*). CIC. epist. 2, 16, 7 (*M*). LVCR. 1, 719 (*at* 3, 20 aspergunt). COLVM. 7, 8, 4 (*S*). PLIN. nat. 28, 80 (*VR*). STAT. silv. 3, 1, 13 AMPEL. 8, 16 ITALA (Priscill. tract. 1 p. 27, 23) apoc. 19, 13, cod. Lugd. gen. 31, 12 *et saepius*, cod. Ottob. exod. 24, 8 SER. SAMM. 482. 850 PALLAD. 3, 25, 2 DICTYS 3, 20 AMBR. exam. 6, 8, 50 HEGES. 1, 46, 2. 3, 20, 2 DIDASC. apost. 78, 25 AVG. conf. 2, 2, 14. 7, 17, 23 MARC. med. 36, 3 APIC. (*semper*) CHIRON 459. 496. 765 NOT. Tir. 64, 91. 64, 94. *adde* INSCR.: CARM. epigr. 525, 6 ACTA lud. saec. Sept. (Corp. VI 32328) III 82. *cf. artificiosam distinctionem apud* VEL. gramm. VII 75, 7 sane aspergo et aspargo habent differentiam suam, si quidem aspergo verbum ⟨est⟩, aspargo nomen. *verbum primum legitur apud* PLAVT., *frequens est apud medicos et in* PLIN. nat., *deest, si plenos indices respexeris, apud poetas* TER. LVCIL. CATVLL. PVBLIL. GRATT. GERM. PHAEDR. PERS. CALP. VAL. FL. MART. *et apud prosae orationis scriptores* CATON. CAES. BELL. Alex. Afr. Hisp. SALL. VITR. VELL. ASCON. FRONTIN. TAC. PLIN. epist. FLOR.

I ***proprie*: 1** *aliquid minutatim fundens sive spargens aliquo adicio*: **a** *obiectum nude positum est*: *liquores*: PLAVT. Bacch. 247 *et* Truc. 366 aspersisti aquam (*in imagine*; *cf. sub* aqua *II p. 362, 69. proprie*: PLIN. nat. 20, 131 modice. 24, 178. 28, 143 marinam *sc. aquam*. 27, 69. 32, 85 *al.*). VARRO *v. l. 71.* CIC. div. 1, 23 aspersa temere pigmenta. LVCR. 1, 719 aequor ... glaucis aspargit virus ab undis. PROP. 1, 12, 16 non nihil aspersis gaudet Amor lacrimis. SCRIB. LARG. 207 haec ... oportet ... minutatim aspergere. LVCAN. 1, 620 asperso ... sanguine (STAT. Theb. 2, 717). PLIN. nat. 24, 163 urina aspersa. 34, 154 *squama ferri* adspersa paulisper. 34, 122 mel adspergitur (*cf.* 22, 134). FRONTO p. 229, 12 N. leti guttam. HEGES. 1, 46, 2 aromata. VVLG. Sirach 43, 19 aspergit nivem *deus*. *res solidas*: VARRO rust. 2, 11, 6 qui aspargi (qua spargi *cod.*) solent sales (PLIN. nat. 13, 7. 15, 25 *saepius*). 1, 57, 2 alius aliut adfriat aut aspargit, ut chalcidicam aut caricam cretam aut absinthium. 3, 14, 3 furfures. SCRIB. LARG. 45 paulatim ... aeris florem. 75 glycyrrhizam contusam et cribratam ... sensim (*cf.* 157 aphronitrum). 209 pix adicienda est, deinde cera, ... ultimum alumen aspergitur. 232 cinerem ... cribratam. 267 adicitur crocum ..., deinde murra trita per se aspergitur, ultimum nitrum (*cf.* PLIN. nat. 31, 114) et A⟨s⟩sius lapis. PLIN. nat. 20, 154 tritum *semen* (20, 227). QVINT. inst. 9, 3, 3 asperso quodam condimento. SVET. Aug. 18 floribus aspersis. THEOD. PRISC. eup. faen. 90 cadmiae pulvis aspersus. 91 sulphur. *saepius*. *de semine, quod seritur* (*cf. p. 819, 23*): PALLAD. 3, 25, 33 castanearum semen aspargi *nunc potest*. 3, 25, 2. 12, 1, 3. *nota*: *de libatione ante mensas secundas sollemni (Marquardt, Pr.-L.² p. 326) intelle-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gendum mihi videtur: CASSIOD. hist. trip. (Migne 69, 1053[b]) 6, 33 cum staret iste (*puer fidem christianam animo amplexus*) ante imperatoris (*Iuliani*) accubitum et epulas sollemniter aspersisset, repletus horrore *fugit.* *liberius de frigore, tenebris* (*cf. p. 820, 1*): PLIN. nat. 18, 282 luna ... roscidum frigus aspersit. CORIPP. Ioh. 1, 256 manu ... aspergens tenebras. **b** *adiungitur quo sive ubi*: *liquores*: VARRO rust. 2, 11, 4 pro coagulo addunt de fici ramo lac et acetum, aspargunt item aliis aliquot rebus. VERG. georg. 3, 419 pecori ... aspergere virus. VAL. MAX. 9, 1, 2 aceto ... liquatos ... uniones potionibus. CELS. 2, 17 p. 63 D. aqua super *ferrum* leviter adspergitur. 4, 8 p. 131 polentam ... potioni (*cf.* 4, 18 p. 144). PLIN. nat. 10, 181 aceto ... naturae (*i. genitali*) adsperso. 12, 34 liquor adspersus oculis. SER. SAMM. 1084 leporis ... coagula vino. AMBR. off. 3, 17, 100 aquam ... super ligna. VVLG. levit. 8, 30 aspersit *unguenta* super Aaron et vestimenta eius. Is. 63, 3 aspersus est sanguis ... super vestimenta. levit. 4, 16 inferet sacerdos ... de sanguine eius in tabernaculum ... tincto digito aspergens septies contra velum (16, 14 asperget digito septies contra propitiatorium. num. 19, 4). DIDASC. apost. 78, 25 sanguem (*sic*) asparsit in limine. *nota imaginem*: RHET. Her. 4, 62 cui aliquid mali ... lingua aspergere (*cf. p. 818, 39*) possit *vir ut draco per forum serpens.* *paronomasiam*: CIC. Cluent. 71 conditor totius negotii Guttam aspersit huic Bulbo. *res solidas*: VARRO rust. 1, 38, 1 id (*stercus*) ut semen aspargi oportere in agro (*cf.* PALLAD. 1, 6, 5 faba ... in umida *terra* debet aspargi). VERG. georg. 4, 62 huc tu tunsos (iussos *codd.*) asperge sapores, trita melisphylla et cerinthae ignobile gramen. VAL. MAX. 4, 6 ext. 1 extincti ossa potioni. SEN. Herc. O. 734 tura ... focis. COLVM. 12, 56, 1 salem inter incisuras raporum ... minutum aspergito (PLIN. nat. 13, 38 non radicibus *arboris*, sed paulo longius. QVINT. inst. 6, 3, 19 *sal* in cibis paulo liberius adspersus). SCRIB. LARG. 46 *nari* gallam ... vel chalcitim. 47 asperso super acetum utro libuerit ... medicamentorum. 54 semine carbonibus (*cf.* PLIN. nat. 19, 143). 263 cetera contusa temperatis. PLIN. nat. 8, 136 corpus eius (*animalis*) exustum (*i. cinerem*) ... aliis carnibus (*cf.* 17, 261 cineres ... ficis. 23, 4. 28, 80. 28, 198. 32, 72 VVLG. II reg. 13, 19). 9, 157 ovis ... vitale ... virus. 17, 49 radicibus *pulverem* (*cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 29. 78 *saepius*). 20, 173 in potione aspersā *cunilā sativā.* 24, 93 *rhus* obsoniis. 38, 249 *farinam* potioni. SER. SAMM. 482 medio ventris ... terram. CHIRON 459 oportebit autem et ordeum eis (*animalibus*) fieri tamquam tisanae et aspargi cum aqua mulsa. VVLG. Iob 18, 15 in tabernaculo ... sulphur.

2 *aliquid sive aliquem aliqua re minutatim fundendo spargendove adficio*: **a** *materia adficiens nominata est*: *liquore*: PLAVT. Epid. 554 guttula pectus ardens mi aspersisti (*in imagine; cf. p. 818, 61*). VARRO rust. 3, 16, 35 aspargi eas (*apes*) ... aqua mulsa (CHIRON 459 quodcumque fuerit, ex aqua mulsa asperges). RHET. Her. 4, 31 sanguis ... parietes ... aspersit. 4, 68 iste ... sanguine aspersus (OV. met. 5, 40 SEN. contr. 7, 5, 10. VAL. MAX. 9, 2, 2 caedis vestigiis. SEN. Herc. f. 372. Thy. 94 ne sacras manus violate caede neve furiali malo adspergite aras. Tro. 255 caede dira ... umbras. SIL. 5, 142 clipeum ... aspersum ... caedibus. APVL. met. 1, 18 cruore. VVLG. exod. 12, 22 ex eo (*sc. sanguine*) superliminare. levit. 5, 9 de sanguine ... parietem. 6, 27 *al. saepe*). LVCR. 3, 19 quas (*sedes quietas*) ... nubila nimbis aspergunt. VERG. Aen. 3, 625 sanie ... adspersa ... limina (SIL. 1, 102 tabo. 4, 791). HOR. epist. 1, 11, 12 imbre lutoque adspersus (AMPEL. 8, 16 *lucernam* pluvia aspargit. AMM. 23, 4, 11 limo). TIB. 1, 2, 47 infernas ... catervas ... lacte. PROP. 2, 24, 3 cui non ... aspergat tempora sudor? 3, 14, 15 crines aspersa *femina* pruinā. LIV. 41, 13, 1 vaccam aeneam ... ab tauro ... initam ac semine aspersam. MANIL. 4, 262 fluctibus astra (STAT. silv. 3, 1, 13 pelago montis latus. TERT. bapt. 12 fluctibus adspersi. AVIEN. orb. terr. 1306). PAVL. FEST. 3 aqua aspersi *coniuges* (87. SEN. nat. 1, 3, 2 leviter. dial. 4, 2, 1 frigida *om. verbo* aqua. PLIN. nat. 15, 26 *et* 27. 18, 73 exigua aqua. AVREL. ad Front. p. 66, 23 N. paululum pluviae aspersi sumus. VVLG. num. 19, 12 ex hac aqua. *al. saepe*). CELS. 4, 18 p. 144 D. vini guttis ... potionem (SIL. 15, 365 atris arma ... guttis). SEN. dial. 2, 2, 3 caput purgamentis oris. 2, 11, 2 crines ... sputo (PLIN. nat. 28, 73 saliva). COLVM. 6, 13, 3 boves ... vino (*cf.* PLIN. nat. 26, 92. 31, 126). SCRIB. LARG. 136 particulas ... aceto (PLIN. nat. 29, 102 fimum. 31, 126. 34, 106 SER. SAMM. 850 *al.*). PLIN. nat. 15, 67 pensilibus *uvis* contra vespas remedio est oleo adspergi ex ore (29, 34 *lanam*). 15, 33 noxia animalium amurca (18, 305). 33, 91 paraetonium ... atramento. VVLG. num. 19, 18 asperget ex eo (*hyssopo*) omne tentorium. *nota*: *de bibente*: MACR. sat. 7, 3, 4 vino vel infusum vel aspersum *hominem*. PAVL. NOL. epist. 21, 6 cum raris et minutis calicibus adspergeretur. *in imagine*: CIC. epist. 6, 6, 9 eodem fonte se hausturum intelleget laudes suas, e quo sit leviter aspersus (*eodem sensu dictum quo exempla p. 820, 77 allata*).
re solida: FEST. 141 eo (*sale*) molito hostiae aspergantur (COLVM. 7, 8, 4. 12, 49, 8. 12, 55, 2 PLIN. nat. 15, 21. 32, 123). SEN. dial. 2, 18, 1 capitis destituti et emendicatis (ēmdacitatis A^1) capillis aspersi deformitas. nat. 1, 1, 8 ramenta sulphure aspersa. PLIN. nat. 14, 134 cinere et sarmentis *dolia* aspergi vel argillā. 21, 123 siccis *foliis* femina adsperguntur. SIL. 16, 309 odoriferis ... floribus aras (CARM. epigr. 525, 6). DICTYS 3, 20 pulverem reliquaque humi purgamenta capiti. HEGES. 3, 20, 2 excusso cerebro cautes. VVLG. II Macc. 10, 25 caput terra aspergentes. *de lumine* (*cf. p. 819, 4*): SEN. Herc. f. 135 aspersa die dumeta rident. SIL. 15, 223 Titan ortu terras aspergit Eoo. *praeterea cf. l. 11.* *translate*: AVG. conf. 7, 17, 23 quo lumine aspargeretur. **b** *abl. subauditur*: SEN. nat. 1, 3, 2 in illo aëre adsperso *sc. aqua.* COLVM. 6, 4, 4 cibi asperguntur *sc. amurca.* PETRON. 27 digitos ... paululum adspersos *sc. aqua.* PLIN. nat. 18, 116 grana ... leviter adspersa. 20, 192 polenta aspersa *sc. aneso.* 20, 151 aspersā potione *sc. farinā mentae.* QVINT. inst. 6, 3, 90 quod ab equo suo esset adspersus *sc. luto.* ACTA lud. saec. Septim. (Corp. VI 32328) III 82 aram adsparsit. *nota*: CLAVD. 28, 174 Cygni (*sideris*) ... lacteus ... adspargit circulus alas *sc. lacteo lumine. cf. l. 1.*
singulariter: *in imagine*: VVLG. Hebr. 10, 22 *nos* aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda (ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς).

II ***translate***: 1 *aliquid alicui rei leviter immiscere vel addere vel obiter impertire*: **a** *obiectum nude positum est*: CIC. epist. 2, 16, 7 hoc aspersi (*cf. l. 33*) *sc. huic epistulae*, ut scires *eqs.* (*cf.* GELL. 1, 7 *lemm.* aspersa pauca de modulis numerisque orationis. MIN. FEL. 31, 2 Fronto ... convicium ut orator adspersit. TERT. apol. 19 per quae probari possint, adspersimus). MANIL. 2, 636 Scorpius (*i. Scorpione regnante natus*) aspergit noxas sub nomine amici. QVINT. inst. 8, 3, 25 *verba, qualia sunt* olli ... quianam ..., adspergunt (*sc. dictioni*) illam ... vetustatis imitabilem arti auctoritatem. QVEROL. p. 32, 6 si nummos adsperseris (*cf. l. 28 sqq.*). **b** *adiungitur quo sive ubi*: CIC. Caecin. 17 Aebutio sextulam (*de hereditate*) aspergit. SEN. benef. 6, 17, 1 super constitutum aliquid adiecimus; ... et gubernatori et opifici vilissimae mercis in diem se locanti corollarium adspersimus. PLIN. nat. 18, 232 bubus glandem. QVEROL. p. 59, 8 viatici nobis aliquid. CIC. orat. 87 huic generi orationis aspergentur etiam sales. Balb. 56 idcirco illa in omni parte orationis ... aspergi (*i. innecti, immisceri*) videbatis: tum pecuniam ..., tum luxuriam (*cf. l. 17 et* VAL. MAX. 2, 10 ext. 1 domesticis *exemplis* aspersa *alienigena.* GELL. 9, 4, 5 ea ... his commentariis aspersi. AVG. civ. 19, 23 nonnulli ... huic iam operi. MACR. sat. 1, 24, 18 *philosophiam Vergilius* parcus operi suo aspersit). Mur. 66 si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatique asperseris. Vat. 15 ne qua ... labes illius dignitati aspersa videatur (*cf.* 41 clarissimo viro labeculam. VLP. dig. 37, 14, 17, 1 notam ... filio. COD. Iust. 2, 11 (12), 17 existimationis maculam; *opp.* verecundiam onerare). ad Q. fr. 2, 8, 1 mihi ... epistula hoc adspersit molestiae. AVG. civ. 12, 26 desideria motusve animae matris valeant aliquid liniamentorum aut colorum aspergere teneris mollibusque conceptibus. ISID. sent. 3, 46, 15 si opus est aliquam salutem medicamenti verbo increpationis aspergere.

2 *aliquid sive aliquem aliqua re leviter adficere*: **a** *res adficiens nominata est*: OV. Pont. 1, 4, 1 iam mihi deterior canis aspergitur aetas (*cf. infra l. 82.* SIL. 16, 468 *iuvenis* aspersus prima lanugine malas. IORD. Get. 35, 182 *vir* canis aspersus). MELA 1, 91 is (*mons*) ... parvis urbibus aspersus est. PLIN. nat. 37, 155 quae (*gemma*) ... aureis guttis aspersa sit (SOL. 13, 3). STAT. Ach. 1, 716 vario aspersas nebridas auro (AVG. serm. ed. Mai 31, 2 *rex* aspersus auro). IVV. 5, 104 aspersus maculis Tiberinus *piscis* (*huc pertinere videtur* GLOSS. II 24, 8 aspersus εἶδος ἰχθύος κατάστικτον. *praeterea cf.* CLAVD. 15, 494 ora licet maculis adsperserit occiduus sol. *v. etiam l. 61*). VVLG. levit. 13, 15 caro ... viva si lepra aspergitur. CIC. de orat. 1, 218 dicendi facultas non debet esse ieiuna atque nuda, sed aspersa atque destincta multarum rerum iucunda quadam varietate (*cf.* GELL. 17, 21, 1 *ut* 'noctes' *Gellii* ... historiae flosculis leviter iniectis aspergerentur. SYMM. epist. 1, 23, 1 *pagina* Atticis salibus aspersa). 2, 241 sive habeas vere, quod narrare possis, quod tamen est mendaciunculis aspergendum (SEN. nat. 7, 16, 2 *opus* mendacio). Planc. 30 hunc tu vitae splendorem maculis (*cf. l. 53*) aspergis istis? (COD. Iust. 10, 11, 3 nulla macula vel crimine ... adspergitur is). Cael. 23 qui istius facti non modo suspicione, sed ne infamia quidem est aspersus (NEP. Alc. 3, 6 *et* SVET. Nero 3 *et* TERT. cult. fem. 2, 2 infamia. LIV. 23, 30, 12 suspicione. VAL. MAX. 9, 14, 3 *et* APVL. met. 8, 2 contumelia. AMBR. exam. 6, 8, 50 maledico ... opprobrio. inst. virg. 7, 46 convicio. COD. Theod. 2, 19, 3 infamiae ... vitiis. *inde dictum est* CAPITOL. Maximin. 29, 10 quibus *sc. rebus veneriis et amatoriis* eum Cordus aspergit). VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 dextram nefariae caedis crimine voluit aspergi (*cf. l. 62 et exempla similia p. 819, 47 sqq.*). 3, 3 ext. 1 ne sacrificium ... edito gemitu re⟨li⟩gio⟨ne⟩ aspergeret. GELL. 13, 20 (19), 5 laudo te ..., quod ... auditiuncula quadam de Catonis familia aspersus es (*i. leviter imbutus*). TREB. trig. tyr. 8, 2 a M. Tullio tali aspersus est ioco (PS. AVR. VICT. epit. 35, 7). AVG. conf. 2, 2, 4 *deus* aspargens offensionibus ... illicitas iucunditates meas. *nota*: DRAC. Romul. 6, 31 aspargant nostrum tua carmina pectus.
b *res adficiens tacetur*: *ex exemplis supra l. 8 et 61 sqq. allatis nata est locutio* aliquem aspergere *i. paululum dedecorare, infamare; cf.* HOR. sat. 1, 4, 87 quavis adspergere cunctos. SEN. benef. 7, 30, 2 superioris dignitatem querendo etiamsi non inquinavit, adspersit. CVRT. 10, 10, 19 quos rumor adsperserat (QVINT. decl. 325 p. 281, 18). *praeterea cf. p. 819, 74.* aspersus *i. q.* varius (*cf. l. 49*): ITALA (cod. Lugd.) gen. 31, 12 hircos et arietes ... cinericios asparsos (ῥαντούς. VVLG. respersos).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

structurae: *ad I1a*: *additur unde per praepositionem* ab *c. abl.*: LVCR. 1, 719. *ad I1b et II1b*: *additur quo*: *dativo*: VARRO RHET. Her. CIC. VERG. *al. passim*. *per praepositiones*: super: CELS. SCRIB. LARG. AMBR. VVLG. inter: COLVM. contra: VVLG. *adverbio*: huc: VERG. *additur ubi per praepositionem* in *c. abl.*: VARRO CIC. PLIN. nat. QVINT. PALLAD. VVLG. DIDASC. apost. *ad I2 et II2*: *additur unde*: *per praepositionem* ex: CIC. epist. 6, 6, 9 CHIRON 459 VVLG. exod. 12, 22 num. 19, 12. 19, 18. de: VVLG. levit. 5, 9. 6, 27. *structura graeca*: PROP. 3, 14, 15 SIL. 16, 468 VVLG. Hebr. 10, 22. *adduntur adverbia*: crebro, leviter, minutatim, modice, paulatim, paulisper, paululum, sensim, sollemniter (*cf. p. 819, 3*), temere.

synonyma: *ad I1*: addo (VARRO rust. 2, 11, 4), adicio (SCRIB. LARG. *saepius*), adfrio (VARRO rust. 1, 57, 2). *ad II1a*: adicio (SEN. benef. 6, 17, 1). *opposita*: inquino (SEN. benef. 7, 30, 2). infusus *opp.* aspersus (MACR. sat. 7, 3, 4). *compositum*: superaspergo. *Prinz.*

asperitās, -tātis *f.* *ab* asper. PRISC. gramm. II 128, 17 asper . . . asperitas (GRAMM. suppl. 69, 7). AVG. dial. 6 quis . . . 'asperitatem' non et ipso nomine (*i. sono*) asperam iudicet? *pluralis* (*proprie et translate*): GLOSS. II 24, 19 asperitates τραχύτητες. CIC. de orat. 1, 3 nat. deor. 2, 98 SALL. Iug. 75, 2 LIV. 28, 1, 6 VITR. 10, 15, 7 IVL. VAL. 3, 50 NON. 461 AMM. 24, 5, 12. 31, 8, 4. 31, 10, 15 HEGES. 4, 2 SALV. eccl. 49. *nota, quod numero plurali metonymia magis perspicua fit, quamquam habetur etiam singulari; v. l. 30. 40. 80. vocabulum inde a* VARRONE *invenitur, raro apud poetas* (LVCR. HOR. OV. SIL. LAVS Pis.). [*francogall.* âpreté. *M.-L.*]

I *proprie* *de eis, quae sensus offendunt*: **A** *asperum tactu vel superficie* (τραχύτης): **1** *de cute etc.*: *de tumore ulcerum, sim.*: CELS. 6, 5 p. 224 D. ephelis . . . asperitas quaedam et durities mali corporis. SEN. epist. 64, 8 asperitas oculorum conlevatur, . . . palpebrarum crassitudo tenuatur (THEOD. PRISC. eup. 37. CASS. FEL. 29 p. 55 trachomata, id est asperitates palpebrarum). PLIN. nat. 24, 93 medetur . . . asperitati linguae (THEOD. PRISC. log. 4. CAEL. AVR. acut. 2, 3, 17 linguae ariditas atque asperitas. 2, 6, 30 *al.* ORIBAS. syn. 6, 43 tit.). 30, 32 faucium. MARC. med. 19, 27 corporis asperitatem (*de elephantiasi, sim.*). 34, 10 omni asperitate *pernionum* levigata. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 42 ulcerum mitescit asperitas. PLIN. nat. 11, 77 *bombyces* pedum asperitate radentes foliorum lanuginem. 11, 93 asperitas praeacuta in dorso *scorpii*. 11, 181 asperitas ut scobina fabri. 11, 172 *lingua* imbricatae asperitatis ac limae similis. 11, 201 venter solidipedum . . . denticulatae asperitatis. **2** *de virgultis*: VARRO rust. 3, 16, 16 vitiles *alvos* fimo . . . oblinunt . . ., ne asperitate (*sc. viminum*) absterreantur *apes*. CIC. nat. deor. 2, 99 *homines* non patiuntur eam *terram* nec immanitate beluarum efferari nec stirpium aperitate vastari. PLIN. nat. 21, 17 foliorum asperitate, levore. SIDON. epist. 4, 13, 4 dumorum. NON. 448 edolare . . ., cum materiarum conplanatur asperitas. **3** *de montibus, saxis, locis saxosis, sim.*: VARRO rust. 2, 10, 3 callium difficultatem ac montium arduitatem atque asperitatem. CIC. nat. deor. 2, 98 speluncarum . . . altitudines, saxorum asperitates. CVRT. 6, 4, 5 *flumen* torrens et saxorum . . . asperitate violentior. FRONTIN. strat. 2, 5, 38. IVST. 12, 7, 12 saxum mirae asperitatis. NON. 461 murices . . . saxorum asperitates. CIC. Phil. 9, 2 longitudo itineris, . . . asperitas viarum. LIV. 28, 1, 6 asperitates viarum et angustiae (43, 21, 6 angustias . . . et asperitatem). AMM. 15, 10, 10. SALL. hist. frg. 4, 26 asperitas et altitudo Siciliae (*i. litoris eius*) aestum relidit (*ibid.* mollioris Italiae). BELL. Alex. 17, 4 propter asperitatem loci (*i. Phari*). SALL. Iug. 17, 2 quae loca et nationes ob calorem aut asperitatem . . . minus frequentata sunt. 50, 6 asperitas et insolentia loci. 75, 2 omnis asperitates (*sc. locorum*) supervadere. 75, 10 *al.* OV. Pont. 4, 44, 22 asperitas . . . iniqua loci. 4, 14, 36 LIV. 28, 2, 7 *al.* 32, 12, 6 angustiae locorumque asperitas. CVRT. 7, 3, 6 locorum asperitas hominum quoque ingenia duraverat. QVINT. inst. 2, 13, 3 collibus, silvis, asperitate alia prohibebitur. IVL. VAL. 3, 50 asperitates (*locorum?*) . . . impedimento erant. PALLAD. 4, 13, 4 ungularum firmitas de asperitate (*soli*) nil sentiat. AMM. 15, 10, 2 invia locorum asperitate confisus. 24, 2, 1 asperitas edita (*ibid.* locum immenso . . . vertice tumescentem). 27, 12, 6 munimentum positum in asperitate montana. 31, 8, 4 per asperitates scruposas. 31, 10, 15 contra asperitates aggerum contendere. HEGES. 4, 2 locus adversus, difficiles asperitates, iniqua in angusto decertandi condicio. VITR. 2, 3, 1 propter asperitatem *laterum*. 2, 4, 1 *harena* terrosa . . . non habebit asperitatem. **4** *de variis rebus arte factis*: VITR. 10, 15, 7 per quorum (*rudentum*) asperitates. PLIN. nat. 27, 32 asperitate . . . vestium tenaci. LAMPR. Alex. 40, 11 cum ⟨ad⟩ asperitatem *purpurae* adderetur rigor (*sc. auri intexti*). HIER. epist. 130, 4 ieiuniorum laborem, asperitatem vestium, victus continentiam. 108, 15 mollia linteamina . . . asperitate cilicii commutanda (VICT. VIT. 3, 43). ANON. de mach. bell. 15 armorum ponderi et asperitati (*ibid.* ponderis asperitate). PLIN. nat. 31, 139 *de vasis argenteis*: nunc anaglypta asperitatemque exciso *argento* circa liniarum picturas quaerimus. *nota*: VITR. 3, 3, 9 columnarum circum aedem dispositio ideo est inventa, ut aspectus propter asperitatem intercolumniorum habeat auctoritatem (*similiter* 7, 5, 5). **5** *generaliter de rebus non levibus*: CIC. nat. deor. 2, 47 *globi figura* nihil asperitatis habere, nihil offensionis potest (Tim. 17). LVCR. 4, 551 *v. l. 17.* 626 quo quaeque (*sc.* manantis corpora suci) magis sunt asperitate repleta. **6** *de ventis, frigore, sim.*: OV. fast. 4, 88 densa . . . cedit frigoris asperitas. TAC. Agr. 12 frigorum (AMM. 27, 2, 8). ann. 4, 56 hiemis (HIER. epist. 17, 3 MAR. AVENT. chron. II p. 238, 566). PLIN. epist. 3, 5, 15 caeli. **7** *de motu*: VINDIC. epist. Pentad. p. 489 R. cholera nigra facit pulsum plus tenuem, sed habentem veluti percussum et asperitatem (*cf. p. 807, 54*). **B** *gustu*: LVCR. 4, 626 *v. l. 2.* PLIN. nat. 9, 120 *aceti* asperitas visque in tabem margaritas resolvit. 12, 37 asperitate aquarum *maris* . . . *arbores* ali. 12, 38 pomum . . . propter asperitatem intactum omnibus animalibus. 14, 120 gypso mitigat asperitatem *vini* (*ibid.* lenitatem excitat). 20, 65. 20, 241 ut asperitas suci mitigetur. HIER. hom. Orig. in Luc. 34 *non solum oleo*, sed et vino mundat vulnera, asperitatis aliquid admiscens. HIER. vita Hilar. 3 ut . . . cibi . . . eius asperitatem nulla umquam infirmitas frangeret. **C** *auditu*: CIC. orat. 158 in altero *verbo* esset asperitas, nisi litteram sustulisses. LVCR. 4, 551 asperitas . . . vocis fit ab asperitate principiorum et item levor levore creatur. QVINT. inst. 1, 5, 42 quod (*'scripsere' pro 'scripserunt'*) evitandae asperitatis gratia . . . mollitum est. TAC. Germ. 3 adfectatur . . . asperitas soni et fractum murmur obiectis ad os scutis. DIOM. gramm. I 439, 12 *modulatio sermonis fit* asperitatis . . . vitandae gratia. PRISC. gramm. III 463, 16 nemo . . . dicit . . . 'tonsrix' propter asperitatem pronuntiationis. SERV. gramm. IV 419, 24 AVG. gramm. V 517, 4 PHOC. *ibid.* 429, 24. BEDA gramm. VII 250, 31 temperamento *soni vocalis* eius (*litterae r*) levigetur asperitas. SERV. Aen. 3, 457 propter asperitatem sermonis. AVG. dial. 6 lenitas vel asperitas litterarum. MART. CAP. 3, 279 mytacismi.

II *translate* *de eis, quae animum offendunt*: GLOSS. τραχύτης, ἀγριότης. ὠμότης? (*glossa truncata*). **A** *de rebus*: **1** *de verbis, oratione*: CIC. Phil. 8, 1 propter verbi (*sc. 'bellum'*) asperitatem. OV. met. 14, 526 verborum. SEN. benef. 2, 4, 1 beneficia asperitate verborum et supercilio in odium adducunt. QVINT. decl. 333 p. 312. TAC. ann. 5, 3 verba inerant quaesita asperitate. CIC. de orat. 3, 28 gravitatem (*sc. orationis*) Africanus, lenitatem Laelius, asperitatem Galba . . . habuit. 2, 64 genus orationis . . . sine hac iudiciali asperitate et sine sententiarum forensibus aculeis. 2, 212 asperitas contentionis (*sc. forensis*. QVINT. inst. 10, 5, 14). 3, 44 neque solum rusticam asperitatem, sed etiam peregrinam insolentiam fugere discamus. orat. 164. LIV. 2, 61, 5 ut ex consueta . . . asperitate orationis . . . aliquid leniret atque submitteret. QVINT. inst. 1, 8, 11 poeticis voluptatibus (*i. versibus actioni insertis*) aures a forensi asperitate respirent. 2, 5, 8 quanta in maledictis asperitas, in iocis urbanitas. 10, 2, 25 vim Caesaris, asperitatem Caeli, diligentiam Pollionis . . . adsumere. 11, 1, 85 mollienda est . . . asperitas orationis. AVG. epist. 148 *fin.* de illa asperitate litterarum mearum. **2** *de variis difficultatibus et malis*: CIC. de orat. 1, 3 in eis vel asperitatibus rerum vel angustiis temporis (AMM. 18, 6, 22. 24, 5, 12 asperitatibus ante gestarum rerum). fin. 5, 94 de asperitate . . . eius (*doloris*) fortiter ferenda. leg. 1, 31. SALL. Iug. 29, 1 belli . . . asperitatem ostendere (APVL. mund. 31. VOPISC. Aur. 21, 5 seditionum asperitas). 67, 3 in ea tanta asperitate (*cum inulti obtruncantur*). 92, 4 aliam rem aggreditur, non eadem asperitate . . ., ceterum haud secus difficilem. QVINT. inst. 4, 1, 25 non ante conciliato eius (*iudicis*) animo nuda quaestionum committetur asperitas (CALL. dig. 48, 18, 15, 1). decl. 311 p. 224 si quid asperitatis in lege est. TAC. ann. 1, 44 asperitate remedii. GAIVS inst. 3, 189 asperitas poenae (AMM. 25, 4, 9). VEG. mil. 3, 4 laboris. AMM. 16, 7, 10 filiam vexatam asperitate morborum (25, 3, 19. CAEL. AVR. chron. 3, 1, 12 in impetu vel asperitate passionis. 1, 5, 176 furoris). AVG. civ. 1, 30 p. 47 D. remota omni molestiarum asperitate diffluere. 2, 19 p. 77 utili virtutum asperitati. SALV. eccl. 49 ut mollitiem praeteritae voluptatis praesentium asperitatum dura compensent. SIDON. epist. 7, 7, 4 veritatis. COD. Iust. 8, 34 (35), 3 pr. legis (*cf.* 5, 4, 28, 2). INST. Iust. 3, 2, 3ᵃ iuris civilis. 4, 8, 7. **B** *de hominibus* (*severitas, ferocitas*): CIC. fin. 4, 79 *Stoicorum* tristitiam atque asperitatem (*ibid.* acerbitatem sententiarum). Lael. 87 si quis asperitate ea est et immanitate naturae, congressus ut hominum fugiat. NEP. Att. 5, 1 *Caecili* asperitatem veritus est. HOR. epist. 1, 18, 6 asperitas agrestis et inconcinna gravisque, quae se commendat tonsa cute, dentibus atris, dum vult libertas dici mera. 2, 1, 129 *poeta* asperitatis et invidiae corrector. OV. ars 2, 145 capit indulgentia mentes, asperitas odium saevaque bella movet. Pont. 1, 6, 8 pectora mollescunt asperitasque fugit. met. 9, 752 patris. LIV. 45, 12, 5 pro asperitate animi (*de Popilio. v.* IVST. 34, 3, 3). VELL. 2, 89, 4 senatus sine asperitate nec sine severitate lectus. LAVS Pis. 130 mitis et acri asperitate carens. VAL. MAX. 5, 8 pr. comicae lenitatis hi patres, tragicae asperitatis illi (*sequitur*: de severitate patrum in liberos). PLIN. nat. 22, 111 haec animi asperitas seu potius animae (*sc. ira, luctus, al.*) dulciore suco mitigatur. PLIN. epist. 8, 24, 5 absit superbia, asperitas. SIL. 11, 202 audita asperitate viri coeptoque feroci. QVINT. inst. 10, 2, 23. TAC. ann. 2, 80 hinc militum, inde locorum asperitas. 11, 18 magnis delictis inexorabilem . . ., cui tantum asperitatis etiam adversus levia. PLIN. epist. 8, 18, 6. GAIVS inst. 1, 53 dominorum. LAMPR. Alex. 63, 2 successoris asperitas atque rusticitas Maximini. CAPITOL.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Opil. 11, 2 '*Severus*' *et* '*Pertinax*', duo ... asperitatis nomina. VOPISC. Aur. 44, 2 AMM. 14, 1, 1 *al.* HIER. epist. 112, 2 nihil asperitatis et sordium inter huius saeculi turbines in sensibus suis esse monstrabat. 117, 10 paedagogum ..., qui asperitate frontis terreat (*cf.* PHYSIOGN. 38). OROS. hist. 4, 23, 11 asperitatem ... expavescerem. SIDON. epist. 8, 13, 1 *te* sine asperitate constantem. GREG. M. epist. 2, 20 p. 117, 24 duros valde in asperitate (*opp.* in caritate). *de nationibus incultis, feris*: SALL. Iug. 17, 2 *v. p. 821, 58.* AMM. 23, 6, 62. 27, 4, 4. MACR. somn. 2, 10, 15 *homines rudes* asperitatem ... vagae feritatis exuti. C *de feris*: SEN. dial. 5, 8, 3 retunditur omnis asperitas *domitarum* paulatimque inter placida dediscitur. epist. 85, 41 domitores ferarum, qui saevissima animalia ... hominem pati subigunt nec asperitatem excussisse contenti usque in contubernium mitigant. PLIN. nat. 8, 212 maribus (*suibus*) in coitu plurima asperitas. 25, 72. VLP. dig. 9, 1, 1, 5 si canis ... asperitate sua evaserit. MACR. somn. 2, 10, 6 ferarum asperitate.

synonyma: *ad I*: durities, offensio. *ad II*: acerbitas, feritas, immanitas, severitas, tristitia. *opposita*: *ad I*: levor. *ad II*: indulgentia, lenitas, mollities, urbanitas. severitas (*cf. p. 822, 75*). *Hey.*

asperiter *v.* asper *in fine.*

asperitūdo *v.* aspritudo.

aspernābilis, -e. *ab* aspernari. *contemnendus, contemptibilis*: ACC. trag. 555 ne haec aspernabilem taetritudo mea ... faxsit (*sc. me*). GELL. 11, 3, 1 res ... hominibus non bene eruditis aspernabiles. 16, 8, 16 huius disciplinae ... cognitio ... taetra et aspernabilis ... videri solet. 20, 1, 10 non levis existimator neque aspernabilis est populus Romanus. ARNOB. nat. 6, 17 non improba neque aspernabilis ratio. PRISCILL. tract. 2, 46 quamvis ... aspernabile sit Christianis sensibus talium miseriarum vel repetere doctrinas. SYMM. epist. 2, 72 (71) credo iudicium meum tibi aspernabile non videri. AVG. mag. (Migne 32, 1210) 9, 25 huic rei tam foedae et aspernabili (*sc. coeno*). *cf.* mor. Manich. (Migne 32, 1350) 8, 12 quid stercore a s p e r n a b i l i u s? quaest. Simpl. (Migne 40, 138) 2, 2, 1 quod etiam hominibus aspernabile videatur. CAPITOL. Max. Balb. 6, 2 moribus aspernabilis ac tamen iustus. *syn.*: taeter, levis, improbus, foedus.

aspernāmentum, -ī *n. ab* aspernari. *non legitur nisi in scriptis christianis.* ITALA levit. 18, 22 *et* 20, 13 (coll. Mos. 5, 1) qui manserit cum masculo mansione muliebri, aspernamentum est. deut. 27, 15 (Tert. scorp. 2) maledictus homo, qui fecerit sculptile aut fusile aspernamentum (*βδέλυγμα κυρίῳ*, VVLG. abominationem domini). Is. 2, 20 (Tert. adv. Marc. 3, 23) ex die, qua secundum Esaiam proiecit homo aspernamenta sua aurea et argentea (*βδελύγματα*, VVLG. idola). TERT. adv. Marc. 4, 14 sancite eum, qui circumscribit animam suam, qui aspernamento habetur a nationibus et famulis et magistratibus (*locus ut videtur litterarum sacrarum, sed a Tertulliano inaccurate allatus*). pudic. 8 *Iudaeus* odio habens traducentem in portis et aspernamento sermonem sanctum. HILARIAN. curs. temp. p. 169 Fr. sanctum ipsum pollutum est feminino aspernamento. *syn.*: odium.

aspernanter *v. sub* aspernor.

aspernātio, -ōnis *f. ab* aspernari. *absolute et cum gen. obiectivo*: CIC. Tusc. 4, 31 quorum (*animorum*) omnes morbi et perturbationes ex aspernatione rationis eveniunt (Tusc. 4, 59). *cf.* Tusc. 3, 24 cum omnis perturbatio sit animi motus ... rationem aspernans. SEN. dial. 4, 2, 1 ad quosdam tactus aspernatio. epist. 82, 15 sui amor est et permanendi conservandique se insita voluntas atque aspernatio dissolutionis. 121, 21 naturales ad utilia impetus, naturales a contrariis aspernationes sunt. TERT. test. anim. 3 Satanan ... in omni vexatione et aspernatione et detestatione pronuntias. VVLG. Sirach 22, 1 omnes loquentur super aspernationem illius (*pigri*). AVG. sol 1, 10, 17 cum horrore atque aspernatione talia recordor. util. cred. 17, 35 totius huius mundi aspernatio. CASSIAN. inst. 10, 2, 1 fratrum ... minus spiritalium aspernationem ... atque contemptum.
synonyma: detestatio, horror, contemptus. *opposita*: appetitus, voluntas, impetus.

aspernātor, -ōris *m.* TERT. adv. Marc. 4, 15 debeo creatorem divitum quoque aspernatorem probare, sicut probavi mendicorum advocatorem. AMBR. in Luc. 4, 46 aspernator ... dominus invidorum est.

aspernor, -ātus sum, -ārī [*cf. c.* ab *et* spernere. *Th.*] *inde a* PLAVTO (*deest apud* CAES. LVCR. HOR. OV.). PRISC. gramm. II 379, 6 antiqui tam activa quam passiva significatione protulisse inveniuntur ... 'aspernor'. *active*: GLOSS. asperno (*ter*). IV 5, 2 aspernatus contemptus. IV 473, 32 aspernit (*sic*). CIC. epist. frg. II 2/3 M. qui habet, ultro appetitur, qui est pauper, aspernatur (PRISC. gramm. II 383, 3 passive, *ἐξουθενεῖται*). BELL. Afr. 93, 3 regem ... ab omnibus aspernari. ARNOB. nat. 5, 25 aspernatam sumit atque ebibit potionem. 3, 6 neque aspernamus (-amur *Sabaeus*) quocumque invitaveritis accedere (*cf.* DICT. 4, 17). DON. Ter. Phorm. 371 est ... *aspernor* dictum a sperno. PRISC. gramm. II 435, 10 'sperno spernis' activum, *compositum* 'aspernor aspernaris' deponens. GLOSS. aspernatur *ἀπαναίνεται, ἀπαρνεῖται, ἐξουθενίζει* (*cf.* PRISC. gramm. II 383, 3), *ἀναξιοπαθεῖ*, contempnit, despicit, detestatur, dedignatur, fastidit. aspernanda neganda, contempnenda, reicienda. BEDA gramm. VII 267, 5 contemno hostem, despicio, sperno, aspernor ex uno graeco veniunt, quod est *καταφρονῶ*. DON. Ter. Phorm. 371 'aspernari' est averti, non solum corpore, sed etiam animo. 'aspernari' recusare, avertere, non agnoscere. SERV. auct. georg. 1, 228 aspernabere ... id est contemnes. SERV. Aen. 11, 106 non aspernanda: iusta, non contemnenda. *cf. lectionem cod. V:* LIV. 6, 4, 5 contemnentium, *ubi veri testes exhibent* aspernantium. *nota*: LIV. 32, 38, 7 ut ... non aspernatos modo, sed abominatos etiam nomen tyranni audivit. *adv.* aspernanter *v. p. 826, 24.*

1 *cum accusativo, aliquem, aliquid.* a *aspernantur homines*: PLAVT. Asin. 643 meum *complexum* ... aspernatur. Most. 189 *quae* alios asperneris. TER. Phorm. 371 ob hanc ..., quam is aspernatur nunc tam inliberaliter. VARRO Lact. inst. 1, 6, 10 regem ... aspernatum pretii magnitudinem. CIC. Pis. 81 si semper aspernaretur amicitiam meam (LIV. 35, 46, 12. 36, 12, 2). S. Rosc. 4 auctoritatem. de orat. 3, 62 *dignitatem.* epist. 15, 6, 2 honorem (SIL. 6, 460. 10, 639 STAT. Theb. 5, 22 silv. 3, 1, 141 ITIN. Alex. 53). Rab. Post. 44 bonitatem. epist. 3, 10, 8 benevolentiam. agr. 2, 12 liberalitatem (Tusc. 5, 91 epist. 4, 9, 4). Cluent. 27 impudentiam. Font. 48 preces (Sest. 30 LIV. 3, 58, 3 VAL. MAX. 2, 6, 8). CIC. Verr. 5, 113 querimonias. Cluent. 47 sermonem (APVL. met. 8, 9. LIV. 31, 27, 3 dicta. 37, 10, 6. 44, 45, 11 orationem). S. Rosc. 153 proscriptionem. de orat. 2, 154 *philosophiam.* Att. 7, 17, 3 litteras. epist. 2, 1, 1 studium. de orat. 3, 67 animi sensusque iudicium. ac. 2, 148 sententiam (LIV. 22, 50, 5). part. 81 voluptates (fin. 1, 32 nat. deor. 1, 113. Lael. 47 lubidinem). rep. 3, 33 naturam hominis. Lael. 89 veritatem (LACT. inst. 4, 5, 1). epist. 5, 12, 3 gratiam. 15, 12, 1 frumentariam rem. ad Q. fr. 1, 1, 33 nomen publicani (*cf.* LIV. 27, 19, 6. 32, 38, 5). 2, 10, 5 iocum. PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 4 servitutem. CIC. ac. 2, 123 qui ista non aspernor. fin. 1, 31 alterum esse appetendum, alterum aspernandum. 3, 16 quod ... salutaria appetant parvi aspernenturque contraria. Tusc. 2, 46 nihil tam aspernandum. CIC. Cluent. 41 nemo illum aditu ... dignum iudicavit, omnes aspernabantur, omnes abhorrebant. div. in Caec. 3 supplices (SVLP. SEV. chron. 1, 21, 4). leg. 1, 32 quae *natio* superbos ... maleficos ... crudeles ... ingratos non aspernatur, non odit? epist. 13, 38, 2 utrum aperte hominem asperner et respuam. CATVLL. 64, 301 Pelea. BELL. Alex. 36, 2 munera (CVRT. 5, 2, 19 APVL. apol. 4 MART. 4, 19, 3 dona). NEP. Cim. 1, 4 talem condicionem. VERG. georg. 1, 228 curam ... lentis. 3, 393 vocantem *Panem.* PROP. 2, 13, 41 nos aspernata sepultos. LIV. 1, 17, 2 peregrinum regem. 1, 22, 7 legatos. 7, 33, 2 nec quemquam aspernari parem. 9, 41, 2 pacem petentis (30, 31, 7). 21, 34, 4 *principes.* 29, 24, 12 id genus militum. 29, 34, 5 aliarum gentium equites. 32, 21, 36 hos si socios aspernamini. 34, 40, 2 oratorem. 39, 28, 6 tria milia talentum ... pollicentem ... Antiochum. 2, 41, 9 mercedem regni (6, 4, 5 imperium. 25, 14, 3 CVRT. 4, 1, 5. 5, 7, 2. 10, 2, 5. 10, 5, 12 SOL. 4, 2). 3, 31, 8 rem (10, 10, 3. 36, 32, 4). 5, 36, 3 pacem (8, 13, 2. 37, 19, 1). 7, 3, 2 placamina irae. 8, 2, 6 deditionem. 24, 22, 11 consilia (TAC. Germ. 8 hist. 3, 40). 27, 34, 12 mentionem eius rei. 36, 35, 6 legationem (TAC. ann. 15, 27). 40, 4, 3 nuptias (APVL. apol. 70). 42, 44, 1 societatem (CVRT. 6, 10, 22). 42, 62, 7 aequa. 45, 23, 6 auxilia. VELL. 2, 65, 1 concordiam. VAL. MAX. 9, 5 extr. 3 Maharbalem. CVRT. 5, 10, 6 proditionem. LAVS Pis. 118 rara domus tenuem non aspernatur amicum. CALP. ecl. 4, 72 scimus ... quam te non aspernetur Apollo. 4, 157 carmina (MART. 5, 30, 5). STAT. Theb. 6, 574 formae laudem. 10, 447 comites non aspernabitur umbras Euryalus. 12, 786 tecta hostilia. Ach. 1, 837 tunc molles gressus, tunc aspernatur amictus. QVINT. inst. 2, 16, 6 cibos (SVET. Iul. 53 oleum. Nero 48 panem). 12, 11, 27 laudem. TAC. hist. 1, 5 veterem disciplinam (ann. 1, 16). 2, 36 tam infestam militiam (ann. 1, 27. 11, 10). 3, 33 obvia. 3, 34 consensus Italiae emptionem talium mancipiorum aspernantis. 3, 80 condiciones pacis. 4, 26 dilectum tributaque. 4, 65 condiciones metus futuri. ann. 2, 28 indicium (3, 41). 3, 21 obsidia. 4, 38 talem sui cultum. 13, 2. 14, 42. 53. 58. 16, 16. 4, 30 id quoque aspernatus est. 12, 17 quod aspernati sunt victores. 13, 56. 16, 11. hist. 1, 45 nec aspernabatur singulos Otho. 1, 31 cohors non aspernata contionantem. 3, 39 Vitellium. ann. 1, 42 nos. 4, 57 matrem dominationis sociam. PLIN. epist. 5, 16, 8 nunc omnia, quae audiit, saepe quae dixit, aspernatur. SVET. Iul. 87 tam lentum mortis genus. Nero 35 Octaviae consuetudinem. gramm. 30 R. arripiente eo condicionem nec iudicibus aspernantibus. VLP. dig. 36, 1, 23 (22) 1 personam cogentis. PAPIN. dig. 37, 6, 8 consilium mutantis (-em?). APVL. met. 1, 23 hospitium tenue. 1, 24 *pretium.* 3, 29 clamorem. Plat. 1, 2 picturae ... artem. apol. 27 iuvenem. 98 amicos serios. TERT. spect. 17 doctrinam saecularis litteraturae. SPART. Sept. 22, 7 quod cum esset aspernatus *Septimius.* TREB. Gall. 17, 5 vitrum. LACT. inst. 5, 11, 3 corpora beluarum. IVST. 2, 2, 7 aurum et argentum. AMM. 17, 13, 21 dominos. 28, 1, 34 legata. 28, 2, 26 pacis ... pignora. HYG. astr. 2, 8 quem (*olorem*) Nemesis non aspernata amplexum tenens. VVLG. Luc. 18, 9 aspernabantur ceteros (*ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς*). SVLP. SEV. chron. 1, 15, 3 eremum. 1, 25, 8. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 177. MACR. sat. praef. 1, 10 ea quae iam tibi sunt cognita. MART. CAP. 6, 693 aliarum gentium homines. SIDON. epist. 4, 8, 5 vers. 5 clientem. COD. Iust. 6, 30, 22, 14^{a} constitutionem. 6, 61, 8, 6^{a} iudicium. *nota*: GRATT. 190

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ne vanum totas genus *canum Aetolarum* aspernere per artes. *aspernantur animus, mens, sim.:* Cic. fat. 47 quod omnium mentes aspernentur ac respuant. off. 3,119 non recipit istam coniunctionem honestas, aspernatur, repellit. Tusc. 3,24 animi motus rationis expers rationem aspernans vel rationi non oboediens. de orat. 3,99 quam cito id, quod valde dulce est, aspernatur *gustatus* ac respuit! orat. 178 quae magis etiam aspernantur aures (Liv. 8,28,3). Sall. Cat. 3,4 quae tametsi animus aspernabatur. Lvcan. 1,164 mensasque priores aspernata fames. Sol. 16,2 quod ratio aspernatur. Lact. ira 18,3 quam (*molestiam castigandi*) sedatus animus et quieta mens aspernatur ac renuit. **b** *animalia, bestiae, arbores, herbae:* Cic. fin. 2,33 ut *animal* ea ... appetat asperneturque contraria. *cf.* 1,30. 2,31. Varro rust. 2,4,13 quod *porci* matres aspernantur propter exiguitatem lactis (*bis*). Liv. 41,23,8 cum ferae bestiae cibum ad fraudem suam positum plerumque aspernentur et refugiant. Phaedr. 5,4,4 quas (*reliquias hordei*) aspernatus ille (*asellus*). Colvm. 7,5,16 fomenta non aspernatus *pecus* lactis caprini. 8,5,23 aves omnem aspernantur uvam. Plin. nat. 17,247 veluti cupressus et aquas aspernatur et fimum et .... 18,138 non aspernatur ... umbrosa *satio novissima.* 20,119 capras id (*ocimum*) aspernari. Stat. Theb. 9,209 hunc (*equum*) aspernantem tumido nova pondera tergo. Sol. 10,19 *hirundines* aspernantur peritura quoquo modo tecta. 15,8 canis ... cibum. Pallad. 14,101 roboris externi librum aspernata *cydonea.*
c *alia:* Cic. Tusc. 2,30 omnia, quae natura aspernetur. off. 3,35. Colvm. 10,207 nec genetrix (*Terra*) nati (*Iovis*) nunc aspernatur amorem (*i. imbrem*). Sil. 4,62 non Pyrenen Rhodanumque ferocem iussa *Hannibalis* aspernatos. Plin. epist. 5,6,4 caelum est hieme frigidum et gelidum; myrtos, oleas, quaeque alia adsiduo tepore laetantur, aspernatur ac respuit. Gell. 2,17,3 quid dicemus de praepositione 'pro', quae ... observationem hanc ... M. Tullii aspernata est? Apvl. Plat. 2,12 quam (*voluptatem*) aspernetur natura ipsa.

iuncturae et structurae notabiliores: Cic. Pis. 45 qui vos non ... animo aspernetur. Pis. frg. 2 qui colore ipso patriam aspernaris. Cael. 42 oculis pulchritudinem rerum. Cato 42 voluptatem ... ratione et sapientia. Val. Max. 4,3 ext. 3 quam (*meretriculam*) nec tactu nec sermone aspernatus. Tac. Germ. 11 fremitu *sententiam* (hist. 3,10 fremitu et clamore). Svet. Vesp. 8 adulescentulum nutu. Apvl. apol. 60 totam rem vultu. Plavt. Capt. 542 quid istuc est, quod meos te dicam fugitare oculos ... proque ignoto me aspernari? Apvl. apol. 3 cuius (*philosophiae*) magnitudo vel minimam reprehensionem pro maximo (p**ximo *P, corr. Elmenhorst*) crimine aspernatur. Lact. inst. 6,7,3 quae homines pro malis ac turpibus aspernarentur. 6,21,5 divinarum litterarum simplicem communemque sermonem pro sordido. Cic. fin. 1,30 omne animal ... dolorem aspernari ut summum malum (2,31). Liv. 4,45,7 curam urbis ut ingratam ignobilemque. 8,2,6 postquam patres ut seram eam (*deditionem*) ultimaque tandem necessitate expressam aspernabantur. Sen. epist. 120,12 quicquid inciderat, non tamquam malum aspernatus est ... sed quasi delegatum sibi. Stat. Ach. 2,74 aspernatusque Tonantem est ut generum. Tac. Germ. 27 monumentorum arduum et operosum honorem ut gravem defunctis. hist. 1,89 omnem cunctationem ut Neroni exitiosam. 2,52 ut falsum rumorem. ann. 2,1 regem ... ut externum. 13,56 quod ille ut proditionis pretium aspernatus. Svet. Tib. 62 Tiberium ut ex adulterio conceptum. Tert. spect. 17 doctrinam saecularis litteraturae ut stultitiae apud deum deputatam.
Cic. Cluent. 194 cuius ego furorem atque crudelitatem deos immortalis a suis aris atque templis aspernatos esse confido. fin. 1,15 ego a philosopho, si afferat eloquentiam, non asperner. *nota gerundivum:* Verg. Aen. 11,106 quos (*oratores*) bonus Aeneas haut aspernanda precantis prosequitur venia. Val. Fl. 4,163 nec vestros comes aspernandus in actus. Gell. 9,16,2 libros ... non medius fidius usquequaque aspernandos.

2 *obiecto omisso, sed facile ex iis quae antecedunt supplendo:* Varro rust. 2,8,2 hic (*pullus asininus*) ita educatus a trimo potest admitti: neque enim aspernatur propter consuetudinem equinam. Cic. Planc. 35 si quid est quod mihi scitum esse videatur ... non aspernor. de orat. 2,88 hunc ego ... Sulpicium primum in causa parvola adolescentulum audivi .... non sum aspernatus. epist. 15,10,1 peto a te, id quod facillimum factu est, non aspernante ... senatu, ut. Liv. 1,23,6 legatum praemissum nuntiare Tullo iubet ... opus esse colloquio .... haud aspernatus Tullus. 2,48,3. Cvrt. 6,6,7 amicos ... et equites ... aspernantes quidem, sed recusare non ausos Persicis oneraverat vestibus. Tac. *passim, velut* hist. 3,31 orant, ut causae suae deprecator adsistat. aspernantem tumentemque lacrimis fatigant. ann. 1,13 M'. Lepidum dixerat capacem *loci principis*, sed aspernantem (*v. Greef, Lexicon Tac. s. voce*). Svet. Nero 6 neque ipse serio *dixit*, sed per iocum et aspernante Agrippā. Apvl. met. 1,17 ille odore ... umoris percussus, quo me Lamiae illae infecerant, vehementer aspernatur. Capitol. Gord. 19,5 vixit in deliciis ... nec pater aspernatus est. Arnob. nat. 7,47 si ... invitari ad urbem deus Aesculapius iussus est ... et venit non aspernatus.
cum infin. sive acc. c. inf.: Stat. Theb. 12,530 aspernanturque precari *Amazones.* silv. 1,2,105 illa (*Venus*) refert vultum (-u *Itali*) non aspernata rogari. Mart. 6,64,9 quibus (*nugis*) aurem advertere totam non aspernantur proceres urbisque forique. Tac. ann. 4,46 *Thraeces* pati dilectus et validissimum quemque militiae nostrae dare aspernabantur. Vlp. dig. 2,2,1 praef. quis ... aspernabitur idem ius sibi dici quod aliis dixit vel dici effecit? 29,4,10 praef. nec ... aspernari debet obesse sibi factum heredis scripti. Tert. anim. 55 aspernati ... in Abrahae sinu expectandae resurrectionis solacium capere. Sol. 15,23 non aspernabimur persequi qualitatem *lapidum.* 25,8 *elephanti Mauretani* aspernantur ab his (*Indicis*) videri. Paneg. 8,5 medici non aspernantur vulnera inspicere. Lact. inst. 6,2,9 quod homines aspernantur attingere. Serv. auct. Aen. 2,513 *Daphne* aspernata viro iungi. Ambrosiast. in Rom. 16,5 inimicitias Iudaeorum ... subire non aspernati sunt. Mar. Victor aleth. 2,254 *Cain* ... non aspernatur ... dignum affatu censere deus.

synonyma: non dignum iudicare, abhorrere, neglegere (Cic. S. Rosc. 4 Verr. 5,113), refutare (Cic. Rab. Post. 44), abnuere (Sil. 6,460), contemnere, non accipere (Liv. 24,22,1), odisse, fugere, respuere, horrere (Cic. ad Q. fr. 1,1,33), non temere credere (Liv. 10,10,3), non credere (Liv. 37,10,6), averti, repellere, non recipere (Cic. off. 3,119), non oboedire (Cic. Tusc. 3,24), renuere, refugere, exprobrare (Tac. dial. 34).

opposita: complecti, augere, appetere, desiderare (Cic. off. 3,35), subire (Tac. hist. 4,26), cupere (Tac. ann. 1,16), arripere, adsciscere (Cic. Tusc. 2,30).

adv.-part. praes. **aspernanter**. Gavdent. (Migne 20,901) 9 *Maria* intellexit non suggestionem suam praesentem aspernanter acceptam. Amm. 31,4,3 res aspernanter a nostris ... accepta est. Ambr. epist. 40,33 rogo ut non aspernanter acceperis me. Avg. epist. 100,2 obsecrationem meam ne aspernanter accipias. mus. 4,9,10 hos pedes ... uti aspernantius poetae, ita soluta libentius assumit oratio. Cassian. conl. 14,13,3 non ex hoc, quod tibi iam nota sint, aspernanter fastidioseque suscipias. Leo M. epist. 95,1 *hoc* adeo tamen non aspernanter accepi. Salv. gub. 27 superbe et aspernanter accipere. Sidon. epist. 7,2,4 haud aspernanter resalutari. 7,9,3 non aspernanter audirent. Fvlg. Rvsp. serm. 3,4. Cod. Iust. 2,6,6,3 nemo ex his, quos licebit accipere vel decebit, aspernanter habeat. *Bannier.*

aspero, -āvī, -ātum, -āre. *ab* asper. *asperum facere. inde a* Varr., *maxime apud poetas et medicos, non ap.* Cic. Liv. Sen. phil. *al.* asprātus: Sidon. epist. 4,8,5 carm. 2,419. 22,130. Gloss. τραχύνω.

I *proprie:* **A** *de tactu* (*inaequalem facere superficiem rei. acuere v. infra l. 58*): **1** *corpus vel eius partes: pilis, sim.:* Varro rust. 3,16,20 *apes opificii tempore* propter laborem asperantur ac marcescunt (*ibid.* sunt pilosae et horridae. *aliter v. p. 827,49*). Clavd. carm. min. 9,24 *hystrix* consanguineis hastilibus asperat armos. Prvd. perist. 10,275 Minervae pectus hydris asperat *ars statuariorum.* Sidon. carm. 15,10 alta cerastarum spiris caput asperat atrum (*sc. Gorgus*) congeries. Alc. Avit. carm. 2,125 *diabolus in anguem conversus* teretis volumina dorsi asperat et squamis per terga rigentibus armat. *nota:* Stat. Theb. 6,224 extremum tumuli circum asperat orbem squameus *draco hasta transfixus.* *rebus, quae fricant, ulcerant, tubera sim. faciunt:* Cels. 4,13 p. 139 D. nihil detur, quod aut refrigeret corpus aut fauces asperet. Plin. nat. 29,106 *alopecias* folio ficulneo asperatas. Stat. Theb. 6,671 *discobolus* terra discumque manumque asperat. Gargil. med. 19 *papaver* faucibus in tumore positis asperatas arterias sanat. Ser. Samm. 72 inlotus sudor ... saepe gravi scabie correptos asperat artus. Veg. mulom. 3,13,3 fragmenta ossis, quae asperata sunt. *i. q. acuere:* Ivl. Val. 1,3 *Ammonem* temporibus atque fronte arietis cornibus asperatum. *cf.* Avien. Arat. 433 *de sidere Tauri:* media⟨m⟩ creber pecori frontem asperat ignis. *aliter:* Non. 8 caperrare est rugis frontem contrahere et asperare. Hier. epist. 19,2 non contractam rugis faciem arata frons asperat. *sim.* Clavd. Pros. 1,82 sublime caput *Plutonis* maestissima nubes asperat et dirae riget inclementia formae. *vestimentis asperis:* Stat. Theb. 4,304 ille Lycaoniae rictu (*i. pelle*) caput asperat ursae. Sidon. carm. 23,292 formam imponit apri *histrio* caputque saetis et tergum asperat. Hier. epist. 24,4 sacco asperata cutis. Pallad. 3,31 *vinum* solet ... fluorem ventris astringere, limum dysintericae passionis ... asperare. **2** *varias res: tabulas, saxa, parietes, sim.* (*cf.* Gloss. asperata quasi petrosa): Varro rust. 1,52,1 *tribulum* fit e tabula lapidibus aut ferro asperata. Lvcan. 6,801 *Pluto* pallentis aperit sedes abruptaque saxa asperat (*i. q. acuit?*) et durum vinclis adamanta. Sol. 24,8 Atlas ... nemoribus inhorrescit, rupibus asperatur (*cf.* Plin. nat. 5,6). Pallad. 1,11 siccis et asperatis parietibus latericiis inducatur tectorium, quod umidis ac levibus adhaerere non poterit (Sidon. carm. 2,419 domus Aurorae ... bacarum praefert leves asprata lapillos. 22,130 scrupeus asprata latrare crepidine pumex incipit). Avien. orb. 504 Lucanorum regio ... cautibus horrescit: ⟨s⟩crupus sola creber iniqua asperat. Ambr. expos. in psalm. 118,16,42 si polire et levigare eum (*lapidem*) velis, asperetur magis. Hier. vita Hilar. 19 litus ... molle arenis in saxa durescentibus asperatur. in Is. 49,14 (p. 570 Vall.) *regio* saxosis montibus asperatur. Clavd. 5,128 duplici fossa non exsuperabile vallum asperat alternis sudibus.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

COLVM. 8, 3, 6 ascensus *ad gallinarium* ... datur iunctis parieti ... asserculis, qui paulum formatis gradibus asperantur, ne sint advolantibus lubrici. *in imagine*: AVG. serm. 96, 3 quasi exasperata est via ... non vis sequi ...; asperatum est, quod sibi homo fecit, sed contritum est, quod Christus redeundo calcavit. *instrumenta, vestimenta*: CELS. 6, 6, 27 crassas durasque palpebras et ficulneo folio et asperato (*i. tamquam in lima, non 'acuto'*) specillo et interdum scalpello eradunt. SIDON. epist. 4, 8, 5 forti et asprata lima. *i. q. acuere*: TAC. Germ. 46 *Fenni sagittas* inopia ferri ossibus asperant. ann. 15, 54 pugionem ... obtusum ... asperari saxo et in mucronem ardescere iussit. SIL. 5, 141 tortos huic (*loricae*) nexilis hamos ferro squama rudi permixtoque asperat auro. CLAVD. 8, 585 asperat Indus velamenta lapis. *undas, mare (exagitare)*: VERG. Aen. 3, 285 glacialis hiems aquilonibus asperat undas. LVCAN. 8, 195 quas Asinae cautes et quas Chios asperat undas. VAL. FL. 2, 435 ipse deus tunc asperat undas. CORIPP. Ioh. 1, 232 iam stelliferas maris asperat Hesperus undas. SOL. 32, 7 *Nilus* occursantibus scopulis asperatur. *terram, aëra aestu*: SEN. suas. 3, 1 quicquid asperatum aestu est, quicquid nimio diffluxit imbre. VAL. FL. 5, 368 non secus autumno quam cum magis asperat ignes Sirius. **B** *de gustu*: *in imagine*: PRVD. psych. 430 lascivas vitae inlecebras gustatus amarae mortis et horrifico sapor ultimus asperat haustu. **C** *de auditu*: QVINT. inst. 9, 4, 31 traicere in clausula verba tantum asperandae compositionis gratia. AVG. dial. 5 quanta ... consonantium ... congestione asperetur *verbum*. *nota*: TER. MAVR. 1655 Creticus offendit pes primus et asperat aures (*i. asper accidit ad aures*).

II *translate*: **A** *aliquem (augere iram, asperitatem alicuius)*: STAT. Theb. 1, 138 praeceps discordia fratres asperat. 9, 1 asperat Aonios rabies. TAC. ann. 1, 72 *Tiberium* asperavere carmina incertis auctoribus vulgata in saevitiam ... eius. 3, 12 contumacia et certaminibus asperasset *Piso Germanicum*. SYMM. epist. 5, 41 (39), 1 ea res omnium ... animos creditur asperasse (6, 65, 2). HEGES. 1, 38, 3 plerisque in odium patris impulsoribus asperabantur *filii*. *asperari i. q. irasci, odio inflammari, vehementer commoveri*: TAC. hist. 3, 38 asperatum Vitellium (*ibid.* principum offensas). 3, 82 asperatus proelio miles. HERM. vulg. sim. 9, 7 ne ... pater familias ... asperetur (προσοχθίσῃ; *codd.* asperentur, aspernetur, exasperetur). PANEG. 10, 17 p. 226, 30 memoria ... cladis non infracta, sed asperata *natio*. IVL. VAL. 1, 13 rex asperatus (asperacius *Ambros.*; asperatius *Geyer*) ad dictum saeviebat. AMM. 26, 4, 2 quo dicto asperatus. 30, 2, 7. BOET. mus. 1, 1 p. 180, 15 Fr. asperior mens ... incitatioribus *modis* asperatur (*opp.* lascivus ... animus ... emollitur). *de aegris*: CAEL. AVR. 1, 9, 60 ne ingressu hominum asperentur. *vultum, oculos*: STAT. Theb. 9, 705 severis asperat ora minis, sed frontis servat honorem ira decens. CLAVD. 17, 219 nec lumina fervor asperat aut rabidas suffundit sanguine venas. *de bestiis*: PALLAD. 7, 7, 2 cum torpent apes nec caloribus asperantur (*aliter p. 826, 43*). PORPH. Hor. carm. 3, 2, 10 *v. p. 814, 31.* **B** *aliquid (invidiam vel atrocitatem alicuius rei augere)*: SIL. 4, 774 asperat haec (*i. postulata legatorum*) ... atque urbem complet maesti clamoris Imilce. STAT. Theb. 1, 642 sacras ... vocibus asperat iras (TAC. hist. 2, 48. CLAVD. carm. min. 29, 46 strictis mucronibus asperat iras. SIDON. carm. 7, 303 rabidam trux asperat iram victor). 7, 496 mixta fletus anus asperat ira. Ach. 1, 401 facinus ... relatu asperat. TAC. ann. 2, 29 ne lenire neve asperare crimina videretur. HERM. dig. 48, 19, 42 poenae molliendae sunt potius quam asperandae. HEGES. 1, 45, 3 aegritudo asperabatur. CAEL. AVR. 1, 9, 62 eorum furorem mitigando non asperemus. 1, 9, 63 iactatio corporis celeritatem asperat passionis. 1, 10, 72 ut alienatio nullo novorum vultu asperetur. 1, 11, 80. 2, 6, 26. *similia saepius. nota* chron. 1, 5, 137 ne ... asperent passionis augmentum. *dicendo*: PORPH. Hor. epod. 5, 47 pro rei atrocitate mira haec epithesi asperantur (*ibid.* exaggerata atrocitas).

synonyma: exaggerare, exasperare. *opposita*: conterere, lenire, levigare, mitigare, mollire, polire. torpere. *derivatum*: asperatio.

asperōsus, -a, -um. DIOSC. 4, 38 epatori (*i. cupatorium*) frutex est sarmentosa, hasta habens recta et lignosa, tenue et nigra[e] et asperosa. *Hey.*

aspersio *vel* **asparsio,** -ōnis *f. ab* aspergere. *forma* asparsio DIDASC. apost. 1, 7. 50, 35. 50, 16. 61, 8. *nom. plur. legitur*: DIDASC. apost. 50, 16. 61, 8 CAEL. AVR. chron. 3, 5, 73.

I *actio aspergendi*: 1 *proprie*: **a** *absolute*: CIC. div. 1, 23 aspersa temere pigmenta in tabula oris liniamenta efficere possunt? num etiam Veneris Coae pulchritudinem effici posse aspersione fortuita putas? HIL. in psalm. 53, 3 aspersio ... secundum legem emundatio peccatorum erat. HIER. in Is. 15, 3 aquae ... multos sua aspersione polluerant. epist. 78, 15 cinis eius (*vitulae*) piacularis aspersio est. VVLG. num. 19, 9 in aquam aspersionis (AVG. quaest. hept. 4, 33 *in.* DIDASC. apost. 50, 35 purificationes et baptisma et asparsio. 50, 16 neque enim asparsionibus neque aliis consuetudinibus usus est. 61, 8 nolite ... quaerere segregationes aut asparsiones aut baptismas aut purgationes. MACR. sat. 3, 1, 6 constat dis superis sacra facturum corporis ablutione purgari: cum vero inferis litandum est, satis actum videtur, si aspersione sola contingat. MAX. TAVR. hom. 111 Migne 57, 513ᵃ *fermentum* universum cumulum aspersionis suae vigore diffundit. *nota*: *de donorum, quae plebi spargebantur, largitione*: NOVELL. 105 *consules* circa aspersionem largitatem ultra terminum celebrarunt (τὴν περὶ τὸ ῥίπτειν φιλοτιμίαν). **b** *adiuncto genetivo*: CIC. leg. 2, 24 illud ... aspersione aquae ... tollitur. PALLAD. 12, 22, 5 cyminati salis aspersione. HIL. in psalm. 53, 3 aspersione sanguinis (HIER. epist. 149, 5 VVLG. Hebr. 12, 24 I Petr. 1, 2 DIDASC. apost. 1, 7 *et saepius apud* ECCL.). HIER. epist. 125, 1 nullum ... sacrificium absque huius (*salis*) aspersione suscipitur. VVLG. III reg. 20, 38 mutavit aspersione pulveris os. AVG. vit. erem. 18 cum cinerum aspersione. RVRIC. epist. 1, 4 p. 357, 11 Vind. ariditatem *agri* ... stercoris aspersione fecundat. **2** *translate*: MIN. FEL. 31, 1 ut gloriam pudicitiae deformis infamiae aspersione macularet. AVG. civ. 7, 35 ita ... solent res gestae aspersione mendaciorum in fabulas verti.

II *res aspersa*, σύμπασμα (*cf. etiam sub* aspergo, -inis *I 1 a*): CAEL. AVR. chron. 3, 5, 73 aspergendum ... corpus struthio, nitro, sulphure et iis aspersionibus, quae ob pruritum corporis inventae sunt, a Graecis συμπάσματα appellata.

synonymum: *ad II*: aspergo. *oppositum*: *ad I 1*: ablutio (MACR. sat. 3, 1, 6).

aspersus, -ūs *m. ab* aspergere. *legitur solus casus ablativus.* PLIN. nat. 8, 134 aquae adspersu resolvitur pila. 11, 279 olei adspersu necantur. 13, 82 aceti. 14, 124 picis. 24, 167 *onothuridos.* 28, 122 *cineris.* 30, 84 sanguinis. VEN. FORT. carm. 5, 5, 104 aspersuque sacro (*sc. unguinis olearis*) fit gregis alter odor. *Prinz.*

asperūgo (-īnis *f.*). [*ab* asper. *Th.*] *nomen herbae*: PLIN. nat. 26, 102 medetur et verbenaca inlita aut si pedes macerentur in aqua, in qua decocta sit, et lappago, similis anagallidi, nisi esset ramosior ac pluribus foliis, gravis odoris. quae talis est, mollugo vocatur; similis sed asperioribus foliis asperugo. nat. ind. 26, 65 lappago sive mollugo, asperugo.

asphalaga (asfalaga *cod.* = ἀσπάλαξ) est talpa GLOSS. V 616, 8 (*ex glossis Aynardi*). *v.* talpa. *Ihm.*

Asphalēs, ἀσφαλής, *cogn. vir.* CORP. VI 25951 A. Saufeius (mulieris) l. Asphales. *deriv. ut videtur femin.* **Asphalē** *nom. serv.* CARM. epigr. 1024 (*Romae*) hic iaceo coniux Crati et Hilari dicta Asphale. *praescriptum* Asphale Octavia. *deriv.* **Asphalius,** -ī, Ἀσφάλιος, *cogn. vir.* CONC. Tolet. a. 636 (Mansi X 657ᵇ) Asphalius in Christi nomine presbyter. *Diehl.*

asphaltion *n. herbae genus ab* asphalto *dictum.* PLIN. nat. 21, 54 folio coronat et trifolium. tria eius genera: minyanthes vocant Graeci, alii asphaltion (sphaltion *codd.*), maiore folio, quo utuntur coronarii. VEG. mulom. 4, 21, 2 trifolium ... odoris gravis, bitumini similis, propter quod a Graecis asphaltion appellatur, nostri autem propter figuram acutum trifolium vocant (*ex* COLVM. 6, 17, 2 *ubi graece scriptum est*). DIOSC. 3, 119 trifoliu aut minuantes aut asfalation aut cnicio aut oxifilon vocant. PS. APVL. herb. 3 asphaltion (*i. q.* quinquefolium). 19 (*i. q.* polygonus). *Ihm.*

Asphaltītēs lacus, Ἀσφαλτῖτις λίμνη *Iudaeae, de qua cf.* TAC. hist. 5, 6 *et Benzinger, PW. II 1729.* PLIN. nat. 2, 226 nihil in Asphaltite Iudaeae lacu (ISID. orig. 13, 13, 6), qui bitumen gignit, mergi potest. *sim.* 7, 65 *et* SOL. 1, 56 *et* 35, 1 in Asphaltiten (*v. l.* -em) lacum. qui Asphaltites (*v. l.* -itis) gignit bitumen. PLIN. nat. 5, 72 Asphaltites *lacus* nihil praeter bitumen gignit, unde et nomen. 5, 71 Asphaltiten lacum dirum natura. 5, 73 *abl.* Asphaltite. HEGES. 1, 45, 9 Asphaltites lacus. TAB. Peut. 10, 1 lac' asph⟨al⟩titis. IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 174 palus quae dicitur Asphaltis id est bituminalis. IVL. HON. rec. A 2 geogr. p. 24, 4 mare Asphaltitis, hoc est mare mortuum (COSMOGR. 1, 2 geogr. p. 73, 24 mare Asphaltenes). HEGES. 4, 15, 3 Asphaltius ... lacus (ADAMN. itin. Hier. p. 268, 18 BEDA *ibid.* p. 314, 22. 315, 21. *nota ibid.* p. 314, 16 Asfaltios fines). *cf.* EVCHER. instr. 2 p. 153, 4 mare Salinarum hoc vocatur et mare mortuum vel Asphalti, id est bituminis. ISID. orig. 13, 19, 3 lacus Asphalti idem et mare mortuum vocatum. GREG. TVR. glor. mart. 16 aqua ipsa *maris mortui* asphaltro permixta est, unde a nonnullis mare Asphaltri (*ad formam cf.* asphaltus) appellatur. *alterum lacum eiusdem nominis agnovisse sibi visus est Schott* VITR. 8, 3, 8 Babylone lacus amplissima magnitudine, qui limne asphaltitis (*trad.* limnea spartacis) appellatur. *Diehl.*

asphaltrum *v.* asphaltus.

asphaltus, -ī *m.*, ἄσφαλτος, *lat.* bitumen, *quod vide.* GLOSS. III 535, 2 aspaltu i. bitumen. V 492, 64 bitumen aspalte. DIOSC. 1, 84 bitumen id est asfaltu. BEDA gramm. VII 262, 11 asphaltos (aspaltos *codd. meliores*) graece, latine bitumen (*cf.* CHAR. gramm. I 38, 10). *in codd. scribi solet* asf-. *traduntur praeterea formae* asphaltrum, aspaltrus, spaltrus, splatrum, spalto *maxime in* GLOSS. PELAGON. 92 asfalti (asflati *cod.*) unc. I. 347. 349 asfaltum et sulphur aequaliter conteris. CHIRON 190 oportet et fumigare rebus austeris: origano asinali et aspalto. MARC. med. 36, 10. DIOSC. 3, 119 asfalati similia sunt. GALEN. alphab. 12 aspaltum est igitur siccum aspaltum, quod est optimum. EVCHER. instr. 2 p. 153, 5 Vind. mare salinarum: vocatur et mare asfalti (*sic vel* asfalthi *codd.*) id est bituminis (*inde* ISID. orig. 13, 9, 4 *v.* Asphaltites). CHRON. Alex. chron. min. I p. 92, 13

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

linies *arcam* asfaltu bitumini. GREG. TVR. glor. mart. 16 aqua ipsa asphaltro permixta est, unde a nonnullis mare Asphaltri appellatur. ORIBAS. syn. 1,19 asfaltus, *et saepius.* GLOSS. III 543,59 bitumen spalto Iudaico. 631,30 betumen aspalto Iudaico (*cf.* 554,66). 608,56 bitumen Iudaicus i. spaltrus vel sulphur Iudaicus (587,44. 580,40 aspaltrus. 628,53 splatrum). PELAGON. 491 asphalti Iudaici pondera duo. CHIRON 193 aspaltum Iudaicum. MARC. med. 29,57. DIOSC. 1,84 asfaltu iudaicu est primu qui tundi potest. *v. Nies, PW. II 1726—1729.* *Ihm.*

Asphanes *v.* Asphenez.

Asphar *indecl., Ἀσφάρ. nomen lacus in deserto Iudaeae.* VVLG. I Macc. 9,33.

Asphenez *indecl.*, אַשְׁפְּנַז, *Ἀσφανέζ. nom. praepositi eunuchorum regis Persarum.* VVLG. Dan. 1,3. HIER. nom. hebr. p. 55,29 Asfanez equorum domitor. SVLP. SEV. chron. 2,1,3 Asphanae eunucho *a nom.* -anes. *Plenkers.*

asphodelus, -ī *m., ἀσφόδελος. cf. Wagler, PW. II 1730 sq.* PLIN. nat. 21,109 Theophrastus et ... Pythagoras caulem eius ... anthericum vocavere, radicem vero, id est bulbos, asphodelum. nostri illud albucum vocant et asphodelum hastulam (assulam *codd.*) regiam (*cf.* SCRIB. LARG. 254 astulae regiae, quam *ἀσφόδελον* Graeci dicunt, radicis. ORIBAS. eup. 2a,36 asfodilus, quam Romani astulam regiam vocant). PS. APVL. herb. 33 a Graecis dicitur asphodelos, Latinis hastula regia, aliquibus albucus. DIOSC. 2,155 asfodillu herba est ... quam multi albucium dicunt. ISID. orig. 17,9,85 asphodelus, quam Latini a colore albucum (albutium *Otto*) vocant. *cf.* GLOSS. III 580,14 asfodillos i. sabuci (*leg.* albuci) radix sive albutio. 580,32 asfodillus i. sabucius scorcia sive ius vel sucus eius. *adde*: GLOSS. III 550,23 arapdion asfodillum. 550,23 fifiloy i. asfodillum. 573,38 poliarcis i. afodillos. *in codicibus passim scribitur* asfodilus, asfodillus (affodilli CHIRON). *nota*: GELL. 18,2,13 sexta quaestio fuit, asphodelum cuiusmodi herba sit, quod Hesiodus in isto versu (*ἔργα κ. ἡμ. 41*) posuerit. COLVM. 9,4,4 mille praeterea semina ... flores amicissimos apibus creant, ut sunt ... caules acanthini, scapus asphodeli. PLIN. nat. 21,108 asphodelus oblongum et angustum *folium* habet. ... asphodelus manditur et semine tosto et bulbo, set hoc in cinere tosto, dein sale et oleo addito, praeterea tuso cum ficis, praecipua voluptate, ut videtur Hesiodo. ... asphodeli mentionem et Homerus fecit. radix eius napis modicis similis est. 22,67 asphodelum de clarissimis herbarum, ut quod heroion (heroneon *codd.*) aliqui appellaverint, Hesiodus et in silvis (fluviis *R*) nasci dixit, Dionysius marem et feminam esse. 22,73 asphodelum ab Hesiodo quidam halimon appellari existimavere, quod falsum arbitror *eqs.* 26,147 asphodeli radix *ulceribus prodest* (12,31. PELAGON. 308 asfodeli radicem ... cernis. CHIRON 471. 611 affodilli radicem. MARC. med. 15,35 asphodili herbae radix. THEOD. PRISC. eup. 6 asfodeli *vel* asfodilli *codd., passim.* ORIBAS. syn. 4,23 asfodili. 5,26 asfodilli). PALLAD. 1,37,2 herbas nutriat ... violas agrestes, asfodilum (asfodillum *cod. Lugd.*). DIOSC. 2,155 de asfodillu. 3,22 semen asfodilli. GALEN. alphab. 34 asfodilon (*cod. Pal.*, albucium *Luccens. et Paris.*, affodillum *Carn.*) nascetur in molle terra et habit folia similia porro. *Ihm.*

Asphynis *v.* Asfynis.

fl'. **Aspia** *Piceni* TAB. Peut. 5,3. *v. Hülsen, PW. II 1733.* *Diehl.*

Aspiate *v.* Ascliae.

?**aspiciabilis** ad videndum facilis GLOSS. II 568,37 (aspectabilis *Löwe, cf.* inaspicabilis).

ὁρατός **aspicialis** visibilis GLOSS. II 386,17. *cf.* aspectabilis. *Ihm.*

aspicio (adsp-), aspēxī, aspectum, aspicere. [*ab* ad *et* specere. *Th.*] PRISC. gramm. II 356,10 *comparat cum προσβλέπειν et* 374,4 *cum ὑποβλέπειν.* GLOSS. *βλέπω, θεωρῶ, καθορῶ, ὁρῶ, θεῶμαι, ἀποβλέπω*; aspice: *θεώρησον, ἰδοῦ, θέασαι,* conspice; aspicere: intuere, videre. AGROEC. gramm. VII 122,7 aspicimus sursum, conspicimus palam, respicimus retro, inspicimus intus. DIFF. gramm. VII 520,18 videmus natura, spectamus voluntate, intuemur cura, aspicimus ex improviso, animadvertimus et cernimus animo. GRAMM. suppl. 279,8 casu. ISID. diff. 1,21. 1,581 DIFF. ed. Beck 102. VARRO ling. 6,82 *de verbo antiquo* specere: consuetudo communis quae cum praeverbis coniuncta fuerunt etiam nunc servat, ut aspicio conspicio *eqs. cf.* PAVL. FEST. 2 quod nos cum praepositione dicimus aspicio, apud veteres sine praepositione spicio dicebatur. PRISC. gramm. II 400,10 *al.* *legitur inde a* PLAVTO, *deest apud* CATONEM RHET. Her. GERM. CELS. SCRIB. LARG. FRONT. aq. FRONTONEM, *semel apud* CAES., *frequentat* OV. *nota*: aspicent *pro* aspicient CARM. epigr. 470,70.

I ***proprie de hominibus et animalibus*: A *aspectare, intueri*:** *synonyma cognata coniuncta*: PLAVT. Amph. 750 specto (OV. rem. 602 spectat zonam pallida facta suam, adspicit et ramos. SEN. dial. 8,5,4 ut scias illam [*naturam*] spectari voluisse, non tantum aspici). ENN. trag. 244 contemplor. CIC. Sull. 74 aspicite ipsum, contuemini os. OV. met. 14,322 forma viro, quam cernis, erat: licet ipse decorem adspicias (AETNA 600) (*atque similiter saepe* video *et* aspicio). OV. fast. 2,622 ad vivos ora referre ... quidquid de sanguine restat aspicere. VELL. 2,19,4 Marius aspiciens Carthaginem, illa intuens Marium. PLIN. nat. 8,52 nec limis intuentur oculis *leones* aspicique simili modo nolunt. *plura v. sub titulis.*

PLAVT. Asin. 770 ad eorum ne quem oculos adiciat suos. si quem alium aspexit, caeca continuo siet. Mil. 1328 quando aspicio hunc, lacrumo. Poen. 283 quom ornatum aspicio nostrum ambarum, paenitet exornatae ut simus. Pseud. 142 at faciem cum aspicias eorum, hau mali videntur. 1176 ubi suram aspicias, scias. Rud. 1131 prius quam plane aspexit. CIC. Cat. 27 aspexisse lacertos suos. VARRO rust. 1,2,7 simul aspicit me, 'certe', inquit (1,3. 3,2,9 OV. met. 2,642. 4,466 rursus ab illo. 8,767 VAL. FL. 7,186 GELL. 3,1,3). VERG. Aen. 10,781 caelum aspicit (PLIN. nat. 10,47). OV. epist. 6,68 terra tibi, nobis adspiciuntur aquae. met. 12,588 ubi has iam iam casuras adspicis arces. ars 2,56. 3,69. 3,479. 4,783 fast. 1,284. SEN. dial. 4,36,1 speculum. 9,17,1 ubi totiens nos aestimari putamus, quotiens aspici. benef. 7,3,3 cum tot animalia...adspexeris (*cf. ibid.* lustraveris animo). 5,25,2. epist. 38,2 *ratio* (*cum semine comparatur*) non late patet, si aspicias. LVCAN. 9,121 comites a littore. PLIN. nat. 29,66 VAL. FL. 2,591 STAT. silv. 3,4,32 Theb. 8,650 MART. 9,25,1. IVV. 4,143 semel aspecti litus dicebat echini. TAC. dial. 22 ann. 11,36. 14,6. 14,9. FLOR. 1,18,27 si captivos aspiceres. APVL. met. 2,4 si fontem ... pronus aspexeris. 5,26 cum primum ... conscio lumine vultus eius aspexi, video. ITALA cod. Monac. num. 12,10. CHIRON p. 79,17 umbram suam naribus aspiciet *mulus*. HIER. epist. 1,8. VVLG. exod. 33,8 aspiciebant ... tergum Moysi. num. 13,33 populus quem aspeximus (*speculatores*). 21,8 I reg. 9,17 *al.* SVLP. SEV. Mart. 12,4 semet invicem. dial. 2,8,6 MART. CAP. 2,113. *nota φράσιν*: CIC. Verr. 4,175 ego frumentum neque attigi neque aspexi. *vetita*: CIC. Verr. 6,67 quam ob rem ita pirata iste occultatus est, quasi eum aspici nefas esset? (PLIN. nat. 28,5). 6,187 simulacrum Cereris ... quod a viro non modo tangi, sed ne aspici quidem fas fuit (har. 8 TAC. ann. 3,17 id ergo fas aviae, interfectricem nepotis adspicere, adloqui). har. 37 quod ... sacrificium ... nemo vir aspicere non horruit. dom. 124. OV. fast. 6,254 dea, nec fueras aspicienda viro. SEN. dial. 4,28,7. LVCAN. 9,993 nullique aspecta virorum Pallas. PETRON. 17 HIER. epist. 22,23. *structurae notabiles*: TER. Andr. 365 accessi, intro aspexi. CIC. parad. 18 quocumque adspexisti, ut furiae sic tuae tibi occurrunt iniuriae (OV. trist. 1,11,23 quocumque aspexi, nihil est nisi mortis imago. 1,2,23 quocumque aspicio. 1,3,21 Pont. 1,3,55 SEN. suas. 2,7). MART. 1,96,11 nihil sursum. MIN. FEL. 12,7 satis est pro pedibus aspicere. VARRO rust. 1,2,26 Fundanius aspicit *ad* Scrofam ... inquit (2,10,8). AVG. civ. 20,30. CIC. Cat. 3,13 sic furtim non numquam inter sese aspiciebant. *cf.* SIL. 6,179 pavefacti clade vicissim aspicimus. VVLG. Ioan. 13,22 ad invicem discipuli. LACT. op. dei 1,4 quin subinde in caelum aspiciat mens sibi conscia recti (VVLG. Matth. 14,19 act. 1,11). Is. 5,30 in terram. *absolute vel obiecto supplendo*: PLAVT. Mil. 1217 aspicito limis [oculis]. TER. Haut. 656 postquam aspexi. Eun. 838. STAT. Theb. 10,825 aspicit illa (*tigris*) iacens. ITALA (Hier. epist. 140,13) eccl. 12,5 ab alto aspicient. VVLG. gen. 8,13 aperiens Noe tectum arcae aspexit. I reg. 6,9 Dan. 7,4. Marc. 8,24 aspiciens ait. *al.* VITR. 3,3,11 *columnae* graciliores videntur esse aspicientibus (7,3,9). PAVL. FEST. 24 procul aspicientibus. SEN. nat. 1,3,9 per vitrum. 1,6,5 per nubem. VVLG. II Macc. 3,17. AVG. civ. 22,17 aspicientis concupiscentia. *pendet ex adiectivis*: HOR. carm. 1,19,8 vultus nimium lubricus aspici. SEN. nat. 1,17,2 nisi *sol* in aliquo nobis umore lenior et aspici facilior occurreret. 3,19,1 turbam horridam aspici. *supinum* aspectu *v. s. subst.* aspectus.

saepe imperativo apud poetas, raro apud scriptores: PLAVT. Amph. 778 age aspice huc sis nunciam. 750 Sosia, age me huc aspice. :: specto. Capt. 570 agedum aspice ad me. Men. 145 age me aspice. Most. 1105 aspicedum contra me. :: aspexi. :: vides? ENN. trag. 243 opulentum oppidum contempla et templum Cereris ad laevam aspice. 302. CARM. epigr. 63,1 tumulum hunc excelsum aspic⟨e⟩ (117,1. 148,2 CARM. frg. p. 137 B. 1 VARRO carm. frg. 5,2 *cf.* ANTH. 437,3). LVCIL. 951. CIC. frg. 32,2 aspicite religatum asperis ... saxis. 33,28. VERG. ecl. 4,50 aspice convexo nutantem pondere mundum (*cf.* 52 ut). georg. 2,114 aspice et extremis domitum cultoribus orbem ... divisae arboribus patriae. Aen. 1,393. 6,788. 6,825. AETNA 600. OV. epist. 10,135 non oculis, sed, qua potes, adspice mente haerentem scopulo. 10,137. am. 1,11,17 aspicias oculos mando frontemque legentis. rem. 175. met. 2,92 vultus ecce meos. fast. 3,437 Iuppiter est iuvenis. iuvenalis aspice voltus. *al.* MANIL. 1,373. SEN. contr. 7,5,4. 7,5,13. VAL. MAX. 3,2 ext. 1 'at me', inquit, '... aspice oculis ... tuis gratum ... opus edentem'. SEN. dial. 7,11,4 Apicium *concoquentem.* 11,6,2 aspice agedum hanc frequentiam, cui vix urbis immensae tecta sufficiunt. 4,31. 11,6,7. benef. 3,29,4 Rhenum ... Euphraten ...: quid sunt? 4,23,3 nat. 2,32,8 epist. 67,13. 114,26. 115,13. CVRT. 8,8,9 totum exercitum adspicite: qui paulo ante ..., nunc. LVCAN. 10,378. 381. PETRON. 120 v. 85 VAL. FL. 4,250 SIL. 13,816. STAT. silv. 1,2,113 procul. Theb. 2,702. 7,309 *al.* QVINT. decl. 306 p. 202 vis scire, quid sint nuptiae? —: aspice illam virginem ... euntem die celebri. IVV. 10,193. 14,275 TERT. spect. 16 ANTH. 428,2 FAV. EVL. p. 17,26 VVLG. deut. 3,27 Hab. 1,5. *ῥητορικῶς talia potissimum dicuntur*: CIC. Verr. 4,41 aspice aedem Castoris: deinde, si audes, fac mentionem innocentiae.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4, 22 voltum hominis. 6, 128 aspicite, aspicite (*om. pars codd.*), iudices, squalorem sordisque sociorum! Flacc. 61 aspiciant hunc florem legatorum ...; tum. dom. 105 aspicite (*dupl. codd. G M*), pontifices, hominem religiosum. Sull. 74 Phil. 6, 12. Tusc. 2, 19 aspice Philoctetam, cui concedendum est gementi. *structurae*: PLAVT. ad *aliquem v. p. 830, 59.* Cist. 693 ad terram aspice et despice. Merc. 879 ad sinisteram. CARM. epigr. 74, 1. TERT. pall. 2 ad Palaestinam. VVLG. II Macc. 7, 28. PLAVT. huc, contra *v. p. 830, 58. 60.* *cum* ut: PLAVT. Most. 172 quin me aspice et contempla, ut haec me dec⟨e⟩at. CAT. 61, 171 intus, ut. VERG. ecl. 4, 52 aspice venturo laetentur (-antur *R*) ut omnia saeclo. PROP. 2, 22, 35. 2, 29, 37. 2, 34, 55 OV. am. 1, 8, 31 ars 1, 315. 2, 433 *al.* CARM. mens. 2, 1 SEN. Thy. 505 MART. 14, 109, 2. *cum ind.*: PLAVT. Most. 855 quin tu illam aspice ut placide accubat. CAT. 62, 12 VERG. ecl. 5, 6 Aen. 6, 855. 8, 190. *cum sententiis interrogativis variis* (*interdum cum indic.*): VERG. Aen. 8, 385 aspice qui coeant populi. 10, 480 num mage sit nostrum penetrabile telum. HOR. epist. 2, 2, 92 PROP. 1, 2, 9. 1, 15, 3. 1, 17, 6 OV. epist. 7, 783 ars 3, 115 met. 12, 383 *al.* LIV. 7, 16, 5 quemadmodum exercitus tu[t]us tibi promissa praestet. MANIL. 3, 486 SEN. suas. 1, 4. SEN. nat. 3, 10, 2 ex quanto prodeant *flumina* aspice. epist. 51, 11. 94, 69 LVCAN. 5, 568 CALP. ecl. 6, 49 SIL. 2, 347. 12, 719 STAT. Theb. 9, 429 MART. 4, 3, 1 *al.* IVV. 5, 80. 6, 261. 13, 76 CLAVD. 3, 360. 26, 78. *cum acc. c. inf.*: MANIL. 2, 198 aspice Taurum clunibus ... surgere. *cum acc. duplici saepius, v. sub p. 830, 57.* *absolute*: VERG. ecl. 2, 66 aspice aratra iugo referunt suspensa iuvenci. 8, 105 Aen. 2, 604. PROP. 2, 21, 5 aspice, cantat Liber. OV. ars 2, 384 met. 3, 725. 13, 264 adspicite en! *al.* SEN. contr. 9, 5, 14 PLIN. nat. 18, 266 COMM. instr. 1, 14, 5 VVLG. Marc. 13, 1. *in parenthesi*: VERG. ecl. 9, 57 omnes, aspice, ventosi ceciderunt murmuris aurae. Aen. 6, 771 CARM. mens. 2, 18 SIL. 2, 349. 12, 709.

deliberandi, aestimandi, inquirendi causa in hisce potissimum exemplis: PLAVT. Rud. 755 postea aspicito meum (*tergum*), quando ego tuum inspectavero. VARRO Non. 528, 9 natus ... statuebatur in terra, ut aspiceretur, ⟨num⟩ rectus esset. CIC. Verr. 5, 43 dum ego tabulas aspicere possim (Att. 1, 16, 4). HOR. epist. 1, 18, 76 qualem commendes, etiam atque etiam adspice. PROP. 4, 1, 107 aspicienda via est caeli. OV. trist. 5, 3, 33 potes aspiciens circum tua sacra poetas ... dicere. CORP. XI 1420, 15 elig⟨endi⟩ aspiciendique, uter eorum locus magis idoneus videatur. LIV. 26, 51, 8 operibus aspiciendis. 32, 5, 10 situm omnem regionis (44, 46, 4. VITR. 6, 6, 1 regiones). 39, 48, 5 sociorum res (42, 5, 8. 42, 6, 4. 42, 67, 11). 40, 46, 4 singulos cum intuemur ... ambo cum simul adspicimus. 42, 37, 4 Boeotiam. 28, 44, 4. SEN. Med. 82 formā. PLIN nat. 18, 226 agricola hoc signum habeat inter suos vepres humumque suam aspiciens. 1 ind. 71 quando in extis adspici coepta *corda*. PVBLIL. A 9 aspicere oportet, quid⟨...⟩ possis perdere(?). *aspiciendo quaerere, eligere* (*cf. l. 38*): VERG. Aen. 2, 596 non prius aspicies, ubi fessum aetate parentem liqueris Anchisen, superet coniunxne Creusa Ascaniusque puer. PLIN. epist. 6, 16, 17 placuit egredi in litus et ex proximo aspicere ecquid (et q. *codd.*) iam mare admitteret. VVLG. Marc. 15, 47 aspiciebant ubi poneretur *Christus*. CHRON. min. I p. 279 aspiciebat ubi eum absconderet. *cf. translate*: LVCAN. 7, 709 aspice securus voltu non supplice reges, aspice possessas urbes ... et terras elige morti.

ludos, tabulas pictas, sim. contemplari (*in quibusdam simpliciter ut videre, ut I B*): PLAVT. Epid. 624 aspecta et contempla ... estne consimilis quasi cum signum pictum pulchre aspexeris (videris *P*). CIC. nat. deor. 2, 87 signum aut tabulam pictam cum aspexeris. Brut. 228 Q. Hortensi ... ingenium ut Phidiae signum simul aspectum et probatum est. PLIN. nat. 35, 120. CIC. Sest. 116 ecquis istorum popularium tuos ludos aspexerit. OV. fast. 6, 238 trist. 2, 26 MARC. COM. chron. II p. 102, 32. CIC. Planc. 29 facilis est illa occursatio et blanditia popularis: aspicitur (*quasi in scaena, cf. supra*), non attrectatur, procul apparet .... OV. met. 6, 14 opus *Arachnae*. CVRT. 3, 1, 16. PLIN. nat. 31, 24 dirum est non profluere eos (*fontes*) aspicere volentibus (*augurandi sc. causa*). PLIN. epist. 9, 33, 5 puerum tamquam miraculum. 1, 22, 4. FLOR. 1, 13, 28 *v. p. 835, 75.* APVL. met. 1, 4 circulatorem ... spatham ... devorasse. 2, 1. CARM. epigr. 470, 7 aspicent ex(e)quias (ali)quis. FILASTR. 111, 3 idola populus. *cf.* VVLG. Marc. 12, 41 aspiciebat quomodo turba iactaret aes in gazophylacium (ἐθεώρει). *de augurio*: CIC. div. 2, 149 sive immolaris sive avem aspexeris. COMM. instr. 1, 22, 2 aves aspicit alter. *cf.* PLIN. *l. 65 et l. 44.*

de legentibus: CIC. Brut. 220 itaque eius orationes aspiciendas tamen censeo (295, *cf. p. 836, 57*). TERT. ieiun. 13 aspice ad Iudaicos fastos. pudic. 17 epistulas eius.

translate i. q. ***mente*** *inspicere, contemplari*: CIC. de orat. 1, 161 sic modo in oratione Crassi divitias ... per quaedam involucra ... perspexi, sed ea contemplari quom cuperem, vix aspiciendi potestas fuit. 3, 124 ut eas (*res*) non penitus acri vir ingenio cernat, si modo aspexerit (3, 145). PVBLIL. V 20 utrumque casum. VAL. MAX. 7, 6, 1 quae si per se aspiciantur aliquid ruboris habeant, si autem admotis necessitatis viribus ponderentur. SEN. dial. 1, 4, 13 si adspexeris, quantum nationibus nudis ... labor praestet. 4, 14, 3 ira ... qua noceat tantum adspicit. 6, 1, 1 mores tuos velut aliquod antiquum exemplar aspici. 9, 11, 8 aliena mala ... sic, tamquam. 6, 9, 4 res suas quasi periturus. 3, 2, 3. 6, 5, 4. 11, 6, 7. epist. 15, 10 cum aspexeris quot te antecedant, cogita. 52, 12 quemadmodum laudet. 61, 1. 66, 21. MELA 1, 1 opus ... aspici ... cognoscique dignissimum. SIL. 8, 316. QVINT. inst. 12, 8, 10 ita advocatus plura quam ostenduntur adspiciat. 9, 115 (*ibid.* intueri). ITALA (Hier. epist. 108, 18ᵃ) II Cor. 4, 18 (VVLG. contemplari). PANEG. 12, 3 id oratione mea tempus aspiciam (asriciam, afficiam *codd.*). AVG. civ. 8, 5 cum in animo cogitantis aspicitur atque iudicatur *illa corporis similitudo.* 17, 4 nonne intendit et aspicit et agnoscit per hanc mulierem? *nota*: VVLG. psalm. 65, 18 iniquitatem si aspexi in corde meo (ἐθεώρουν). *saepe imperativo*: CIC. de orat. 3, 28 aspicite nunc eos homines atque intuemini, quorum de facultate quaerimus. VERG. georg. 4, 2 hanc etiam, Maecenas, aspice partem. Aen. 1, 526 propius res aspice nostras. catal. 3, 1 aspice quem (*Alexandrum*) ... gloria ... altius et caeli sedibus extulerat (VERS. pop. carm. frg. 5, 1 [Suet. Tib. 59]. SEN. Thy. 242 dial. 3, 2, 2. 10, 2, 4 illos, ad quorum felicitatem concurritur: bonis suis offocantur [eff- *A*]. epist. 56, 7. 99, 13 MART. 9, 86, 7 PLIN. epist. 2, 20, 13). HOR. epist. 2, 1, 170 adspice, Plautus quo pacto partes tutetur amantis ephebi. 1, 17, 4 adspice siquid et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur. PROP. 2, 16, 29 aspice quid donis Eriphyla invenit amaris. OV. am. 1, 2, 51 aspice (*Amor*) cognati ... Caesaris arma: qua vicit, victos protegit ille manu. 1, 13, 43 quot somnos iuveni donarit amato Luna. met. 5, 190. 7, 70 fast. 1, 104. Pont. 3, 2, 92 humanos casus. 1, 4, 23. EPICED. Drus. 346 quid deceat Drusi matrem. 392. VITR. 10, 1, 4 animadvertamus ... et aspiciamus continentem solis lunae ... naturam. SEN. contr. 5, 1 SEN. Phaedr. 575. dial. 10, 7, 2 omnia istorum tempora excute, aspice quamdiu. 6, 7, 2 benef. 7, 26, 3 epist. 75, 15. 88, 4. 114, 26. CARM. epigr. 1539, 2 aspice quam indigne sit data vita mea (*idem* 1540, 2 *cf.* 1541, 2). SIL. 2, 505 aspice gentes: nemo insons. 15, 90 huc ... aspice ... modo Roma ... impar Fidenae. 15, 93. STAT. Theb. 3, 697 generi ... aspice res humiles atque hanc ... aspice prolem exulis. IVV. 2, 166 quid faciant commercia. 12, 61 mox cum reticulis ... aspice sumendas in tempestate secures. 10, 209. TERT. spect. 29 aspice impudicitiam deiectam a castitate. ieiun. 7 Danielis exemplum. anim. 26 COMM. instr. 2, 22, 14. apol. 31 aspic⟨it⟩e quoniam brevis est nobis credita vita. ANTH. 426, 9 PACIAN. epist. 3, 24 VVLG. Tob. 13, 6 AVG. civ. 17, 8. 17, 16 MART. CAP. 7, 769 SIDON. epist. 5, 15, 2. *cum* in: AVG. mus. 6, 10, 25 age nunc aspice in vim potentiamque rationis.

inde i. fere q. respicere (*cf. proprie* OV. ars 1, 400 tempora qui solis ... nautis adspicienda putat. SEN. dial. 7, 2, 2 non enim colorem vestium ... adspicio; *et quaedam sub p. 830, 57*): VAL. MAX. 6, 6, 3 se tunc senatus, non eos, quibus hoc praestabatur, aspexit. SEN. Thy. 416 cum quod datur spectabis, et dantem aspice. benef. 2, 17, 2 aspicienda ... non minus sua cuique persona est quam eius, de quo iuvando quis cogitat. epist. 73, 2, 3 nemo eorum, qui in re publica versantur, quot vincat, sed a quibus vincatur, aspicit. 86, 15 qui non quid verissime, sed quid decentissime diceretur aspexit. 99, 17 *non* quid oporteat, sed quid soleat. PLIN. epist. 7, 14, 2. PAVL. dig. 5, 1, 28, 5 nec rerum naturam intuendam, ... sed nostram inscientiam aspici debere. IVL. dig. 22, 1, 25, 1. CELS. dig. 33, 10, 7, 2 sententiam eius qui legaverit aspici oportere. GARG. MART. med. 3 nec modum nec tempus. COMM. instr. 1, 38, 4 aspicis legem, quam Moyses allisit iratus. 2, 23, 5 lex sic non aspicit⟨ur⟩. RVFIN. Orig. in Rom. 4, 7 *quae* non ipsum solum et nos aspiciunt. VVLG. deut. 9, 27 CAEL. AVR. acut. 1, 11, 86. ENNOD. epist. 3, 33 p. 95, 19 sicut personam meam ... petitio ita vestram effectus aspiciet. 6, 6 p. 153, 6. OV. met. 13, 591 si ... adspicias, quantum tibi femina (*Iovi Aurora*) praestem. fast. 6, 29 si genus aspicitur. VAL. MAX. 6, 9 ext. 2 SEN. Med. 82. SIL. 3, 114 sin solo aspicimur sexu. PLIN. epist. 5, 7, 1 ius ... defuncti voluntatem. HIER. epist. 94, 1. CASSIOD. var. 2, 33, 2 illud etiam .. aspeximus, ut ... habeat. *cum* ad: PERS. 1, 10 cum ad canitiem et nostrum istud vivere triste aspexi. TERT. apol. 21 ut ad vos quoque dominatores gentium aspiciam. PORPH. Hor. carm. 3, 4, 23 'supinum' inquit Tibur ad situm eius aspiciens. CHALC. comm. 63 COD. Theod. 1, 2, 8 *cf.* 8, 15, 4 CASSIAN. conl. 13, 13, 3. LEO M. lib. sacr. 19, 8 p. 90 in singulis quae ad cultum divinitatis aspiciunt. FAVST. REI. grat. 1, 16 BOET. herm. sec. 4, 10 p. 298, 6. *ad regem quendam* (*de gentibus quae in ditione eius sunt*): GREG. TVR. 4, 51 Franci, qui quondam ad Childebertum aspexerant seniorem. 6, 12 aspiciebant ad regem Guntchramnum. 7, 7. *i. fere q. prospicere*: COMM. instr. 1, 23, 12 aspicis ad ventrem, quasi tu sis providus illi. *de sperantibus, cum* in: VVLG. Hebr. 11, 26 aspiciebat in remunerationem (*Moyses*). *cf.* 11, 13 non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes. *cf.* in, ad deum: HIER. epist. 117, 9 in te aspiciunt universi. VVLG. Hebr. 12, 2 aspicientes in auctorem fidei ... Iesum. VVLG. Zach. 12, 10 aspicient ad me, quem confixerunt (Mich. 7, 7 ad dominum).

B *i. fere q.* ***cernere, conspicere, videre*** (*saepe casu, de improviso*): *synonyma cognata coniuncta*: PLAVT. Aul. 812 erumne ego aspicio meum? :: video⟨n⟩ ego hunc servom meum? 1262 militem pol tu aspexisti. :: ita. :: non video. TER. Haut. 773 tuam vidisse

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

filiam; eius sibi conplacitam formam, postquam aspexerit. CIC. Verr. 6, 44 eam navem nuper egomet vidi Veliae .... qui eam adspexerant. de orat. 1, 161/2 VERG. ecl. 7, 8. OV. met. 2, 32 Sol oculis iuvenem, quibus adspicit omnia, vidit. 2, 443 adspicit hanc visamque vocat. Pont. 4, 7, 11 MANIL. 1, 523. PAVL. FEST. 38 qui (*locus*) ab omni parte aspici, vel ex quo omnis pars videri potest. VAL. MAX. 2, 1, 6 STAT. silv. 1, 1, 53. TAC. Agr. 45 videre et aspici. 40 ann. 3, 45. APVL. met. 1, 19. ACC. trag. 614 quem ego ubi aspexi... intui (SEN. epist. 102, 28 cum totam lucem et totus aspexeris, quam nunc per angustissimas oculorum vias obscure intueris). nat. 1, 5, 3 spectant (insp. *Haupt*) nubem nec tamen imaginem in illa suam aspiciunt (MART. 1, 96, 11). CALP. ecl. 5, 12 cerno (HIER. epist. 18, 4). APVL. Plat. 1, 1 quem ubi adspexit ille ingeniumque intimum de exteriore conspicatus est facie. AVG. civ. 11, 21 non ... more nostro ille (*deus*) vel quod futurum est prospicit vel quod praesens est aspicit vel quod praeteritum est respicit.

NAEV. ep. 3, 1 postquam avem aspexit in templo Anchises. PLAVT. Amph. 320 perii si me aspexerit. 1048 ubi quemque hominem aspexero. Bacch. 374 quae ut aspexi. 534 estne hic hostis quem aspicio meus? Curc. 337 forte aspicio militem. Men. 717 *Hecuba* omnia mala ingerebat, quemquem aspexerat. 1001 quid ego oculis aspicio meis? Merc. 260 illi aspicio ... mulierem. Mil. 123 ubi contra aspexit me. Poen. 1122 quem ego aspicio? Bacch. 688. 765 Men. 189 Merc. 198. 262 Mil. 1273 Persa 787 Pseud. 750 Truc. 672. TER. Hec. 368 id quod me repente (derepente *γ*) aspexerant. Andr. 118 Eun. 84 TRABEA com. 3 TVRP. com. 73 POMPON. atell. 96 LABER. mim. 83 VARRO AT. 8. CARM. epigr. 55, 1 oculo errante quei aspicis leti domus (1305, 1). CIC. de orat. 1, 162 strictim. Brut. 200 ea si praeteriens ... aspexerit. Verr. 2, 154 quis umquam templum illud aspexit quin avaritiae tuae ... testis esset? 5, 48 si quicquam caelati aspexerat. Vatin. 4 simul ac te aspexi. 39 si nemo aspicit quin ingemiscat (*cf.* Planc. 69 NEP. Timol. 1, 5). Scaur. 49 cum tui filii squalorem aspexi. har. 2 Pis. 24 Cael. 36 Phil. 2, 33. 2, 68. Tusc. 2, 58 cuius (*honestatis*) si quasi lumen aliquod aspeximus. 3, 53 magis ... me moverant Corinthi subito aspectae parietinae quam ipsos Corinthios. nat. deor. 2, 95. CAT. 51, 7 VERG. georg. 4, 555. Aen. 12, 434 ut capulum ignotum dextramque aspexit inermem. 3, 443. 9, 479 TIB. 2, 3, 26 PROP. 4, 9, 57. OV. am. 2, 2, 59 adspiciat dominae lacrimas, plorabit et ipse. 2, 11, 43 primus ego adspiciam notam de litore puppim. epist. 3, 3, 3 quascumque adspicies, lacrimae fecere lituras. 14, 76 adspicis in timida fortia tela manu. 17, 85 ars 2, 95. 14, 218 hanc procul ... navem. 3, 486. 7, 651. fast. 3, 459 protinus aspicies venienti nocte Coronam. 6, 802 clari monimenta Philippi aspicis. 6, 708 *al.* VITR. 1, 1, 6 id exemplum virtutis. SEN. contr. 9, 2, 7 VAL. MAX. 3, 2, 20. 5, 1, 4. 5, 1, 10. 5, 4, 1. PHAEDR. 3, 7, 15. 4, 20, 5 app. 14, 23 SEN. Med. 101 benef. 4, 21, 5. nat. 1, 5, 1 non imagines ... in speculo, sed ipsa aspici corpora. 7, 11, 3 praeter solitum adspici novam sideris faciem. 1, 17, 1. 7, 30, 6 epist. 43, 4. 84, 13 omnia ... sub te ... aspicies. 85, 11 propius. 69, 4. 80, 8. 93, 9. CVRT. 6, 9, 4 hunc Dymnum, cuius corpus adspicitis. 10, 5, 2 LVCAN. 6, 653. 6, 778 CALP. ecl. 6, 32. PLIN. nat. 2, 185 septentrionem ibi ... prima tantum parte noctis adspici. 6, 88 ultra montes Hemodos Seras quoque ab ipsis adspici (6, 148). 18, 323 ita ut *sol et luna* pariter aspiciantur. 6, 87. 21, 166. 32, 8. VAL. FL. 1, 211 heu quaenam aspicio? 1, 224. 5, 97. 5, 620. 8, 61 SIL. 6, 408. 10, 513. 15, 784. STAT. silv. 5, 2, 146 late (vitae *cod.*) specula⟨s⟩ castellaque longe aspicis. Ach. 1, 52 Theb. 2, 639. 10, 885 *al.* MART. 3, 35, 2 artis Phidiacae toreuma clarum pisces aspicis. 1, 24, 1. 7, 40, 8. 9, 23, 3. 11, 70, 6. 14, 115, 1 QVINT. inst. 4, 5, 5. decl. 338 p. 441 reduxisti non ad imagines, sed ut propius amissam dignitatem aspiciat. IVV. 15, 56 TAC. Agr. 12. 29. 45 hist. 1, 36. 1, 38. 2, 68. 3, 10. 3, 13. ann. 1, 17 sibi e contuberniis hostem aspici. 4, 15 qui illum aspici, illum audiri rebantur. 11, 32 ire obviam et aspici a marito. 16, 25. APVL. met. 1, 13 haec ego meis oculis aspexi. 4, 20 TERT. scorp. 8 ANTH. 406, 6. DARES 9 utrique occurrentes aspexerunt se invicem. 11. 35. HIER. epist. 51, 5 vidi aquas Geon ... quas his oculis carnis aspicerem. 48, 5. 78, 7. 107, 7. 108, 8. 12. 13 VVLG. Iob 7, 8. 38, 22 *al.* AVG. civ. 18, 13. 22, 24. 22, 29 MART. CAP. 6, 699 SIDON. epist. 3, 12, 2.

cum acc. dupl. (*accedente adiectivo vel participio*): PLAVT. Amph. 681 quom te pulchre plenam aspicio, gaudeo. Aul. 3 unde exeuntem me aspexistis (Bacch. 204). Cas. 562 sed eccum incedit. at, quom aspicias tristem, frugi censeas. Mil. 288 illi aspicio osculantem. Poen. 299 si quam (*meretricem*) ornatam melius forte aspexeris. CIC. Brut. 200 si praeteriens aspexerit erectos intuentis iudices. Verr. 6, 108 vinctos aspiciunt catenis liberos suos. rep. 1, 17 L. Furium repente venientem aspexit. 6, 14. nat. deor. 2, 114 quem (*Arietem*) longe serpentem et manantem aspicies. VERG. Aen. 2, 569 tacitam secreta in sede latentem Tyndarida aspicio. 8, 650 illum indignanti similem ... aspiceres (*in clipeo*). 4, 664. HOR. epist. 1, 7, 10 quem simul adspexit scabrum intonsumque. OV. am. 2, 2, 41 adspicis indicibus nexas per colla catenas. ars 2, 721. met. 11, 186 domini quales adspexerit aures. 2, 228. 2, 714. 3, 356. 4, 420. 11, 753. 11, 769. 12, 529. MANIL. 1, 209 solis orbem ... rotundum aspicimus. VITR. 6, 8, 9 cum magnificenter opus perfectum aspicietur. LVCAN. 7, 612. VAL. MAX. 1, 1, 10. 1, 7 ext. 6 SEN. Herc. O. 384 apocol. 4 LVCAN. 6, 720. 8, 743. PLIN. nat. 21, 44 folia eius mane candida aspiciuntur (adspicitur *codd. plerique*). 21, 182 qui gallantes ... vere aspici se volunt. VAL. FL. 4, 536 SIL. 5, 279. 15, 364 STAT. silv. 3, 3, 10. 3, 5, 39. 5, 1, 109. 5, 5, 36. 5, 5, 70 Ach. 1, 325. 1, 794 *al.* MART. 8, 59, 1 IVV. 14, 69 TAC. ann. 3, 29. 6, 39. 11, 38 laetantes accusatores. APVL. met. 3, 25 me talem. 1, 19 flor. p. 93 Oud. HIER. epist. 108, 1 quasi apertos sibi caelos aspiceret. *nota structuram duplicem*: PHAEDR. 3, 10, 29 simul adspexit filium sanctamque uxorem dormientem cubiculo. *cum substantivo*: CIC. Phil. 2, 77 ut te Catamitum, nec opinato cum te ostendisses, praeter spem mulier aspiceret. STAT. Theb. 12, 92 regem te ... Eteocleos umbrae aspiciant. *accedunt adverbia*: CIC. off. 1, 129 verentur ... *scaenici*, ne ... aspiciantur non decore. OV. fast. 5, 610 Sidoni, sic fueras aspicienda Iovi. MELA 1, 94 mons ... orientem solem aliter quam in aliis terris solet aspici ostentat. PLIN. nat. 18, 323 *sol et luna* pariter (*cf.* SEN. epist. 49, 3 *in imagine*). *cf.* PLIN. nat. 2, 45 inaequali lumine adspici *lunam*. STAT. Theb. 9, 645 cum fratrem in nube ... aspicit haut solito visu *Diana*. TAC. ann. 2, 75 *Agrippina* pulcherrimo modo matrimonio inter venerantis ... aspici solita. *cum acc. c. inf.*: PLAVT. Cas. 228 tristem astare aspicio. Merc. 220 te timidum esse atque exanimatum. ENN. ann. 411 cum procul aspiciunt hostes accedere ventis navibus velivolis. TER. Hec. 367 postquam me aspexere ancillae advenisse. ACC. trag. 184. TIT. com. 124 quem procul aspexit inmittier (?). VARRO Men. 457 aspicio Triptolemum ... 'bigas sequi cornutas'. VERG. georg. 4, 555 *infinitivo pro appositione utitur*. CVLEX 109 ut procul aspexit luco residere virenti *pastor gregem*. AETNA 627 PROP. 2, 30, 27. OV. met. 5, 672 pennas exire per ungues adspexere suos. 15, 200 non in species succedere quattuor annum adspicis? 7, 578. 7, 672. 11, 80. 14, 61. 15, 554 fast. 2, 154 trist. 3, 1, 55. 56 Pont. 4, 7, 11. VAL. MAX. 4, 5 ext. 2 quod ubi fieri populus aspexit. VAL. FL. 1, 687 ecce autem molli zephyros descendere lapsu aspiciunt. 7, 431 STAT. Theb. 8, 506. 12, 694 SER. SAMM. 348 CLAVD. 3, 13 carm. min. 30, 199 AVG. civ. 8, 2. *cum sententia interrogativa*: *cf. cum ut c. indic.*: CIC. nat. deor. 2, 113 hinc ... aspicitur, 'ut sese ostendens emergit Scorpios alte'. CALP. ecl. 6, 39 aspicis, ut ... frons ... lucet (6, 37 *codd. opt. indic.*). *c. coniunct.*: OV. rem. 235 adspicis, ut prensos (pressos *al.*) urant iuga prima iuvencos. trist. 1, 9, 7 aspicis, ut veniant ad candida tecta columbae. 3, 4, 11. CALP. ecl. 4, 97 aspicis, ut virides audito Caesare silvae conticeant. 1, 22. 4, 102. 5, 12 VAL. FL. 6, 595 STAT. silv. 4, 1, 23 MART. 6, 38, 1. 8, 30, 3. *alia*: CIC. rep. 6, 17 nonne aspicis, quae in templa veneris? OV. Pont. 4, 7, 3. STAT. Ach. 1, 62 aspicis (*Neptunus*) in qualis miserum patefeceris usus aequor? MART. 74, 1 aspicis inbelles temptent quam fortia dammae proelia. AVG. civ. 20, 8 quam fortem adversarium dei civitas superaverit. MART. CAP. 2, 118. *obiecto omisso*: PLAVT. Mil. 1264 omnes profecto mulieres te amant, ut quaeque aspexit (1391). TER. Hec. 376 postquam aspexi (Haut. 656). CIC. de orat. 3, 102 incidat aspiciat admiretur stupescat. Verr. 6, 28 ut quivis, cum aspexisset. CAES. civ. 2, 35, 2 ubi ille saepius appellatus aspexit ac restitit. TIB. 1, 2, 37 si quis et imprudens aspexerit. OV. met. 6, 248 fast. 4, 316. Pont. 1, 1, 9 ut aspicis ipse. SIL. 13, 449 STAT. silv. 1, 1, 53. SOL. 27, 35 ut citius audiant quam aspiciant *angues*. AVG. civ. 22, 8 oculis ... nostris. *nota circumlocutionem*: CVLEX 199 nec prius aspiciens timor obcaecaverat artus.

in somniis: OV. Pont. 1, 2, 50 aspicio patriae tecta relicta meae. VAL. FL. 1, 48 ipsum ego, cum serus fessos sopor alligat artus, aspicio. VVLG. Dan. 7, 4 *sqq.* *nota*: VVLG. Is. 30, 10 qui dicunt videntibus ... et aspicientibus ... nolite aspicere nobis ea quae recta sunt (*cf.* LXX τοῖς προφήταις ... καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσιν). *cf. de poeta*: IVV. 7, 68 magnae mentis opus ... currus et equos faciesque deorum aspicere et qualis Rutulum confundat Erinys.

cum negatione (*cum* posse *v. l. 68*): TER. Ad. 373 ehem Demea, haud aspexeram te. CIC. Verr. 6, 32 ne cicatrices populus Romanus aspiciat ex mulierum morsu. 6, 65 cur tanto opere iste homo occultaretur, ut eum ne casu quidem quisquam aspicere posset. har. 33 tollam altius tectum, ... tu ne aspicias urbem eam. SEN. nat. 1, 2, 6 aliter non solet aspici *corona*.

aspici posse: CIC. Mil. 3 unde aliqua fori pars aspici potest (PETRON. 124 v. 281). Tim. 13 nihil ... igni vacuum aspici ac videri potest. Att. 12, 19, 1 locus ... qui et Antio et Circeis (quielatio et certis *M*) aspici possit. VITR. 2, 8, 13 ut nemo possit quid in eo geratur aspicere nec scire. 2, 8, 15 ne qui posset aspicere. SEN. dial. 12, 12, 3 ut nihil aliud possint aspicere. nat. 1, 12, 2 utriusque (*orbis*) imago in terris adspici potest. 7, 20, 3 PLIN. nat. 18, 219. 25, 87 vix. TAC. ann. 6, 6. SVLP. SEV. epist. 2, 3 ut ... non posset aspici. *cf. similiter sine* posse: CIC. Verr. 6, 3 ut cicatrices ... indices ... aspicerent. OV. am. 1, 4, 41 haec (*oscula*) tamen adspiciam. trist. 4, 4, 20 hic (*Augustus*) aspicitur, creditur ille (*Iuppiter*) deus. VITR. 2, 1, 2 ut *homines* non proni sed erecti ambularent mundique ... magnificentiam aspicerent. 3 praef. 1 non solum laudes aut vitia animorum ad manum aspicerentur. SEN. nat. 1, 8, 4. LVCAN. 7, 651 aggere ... eminus unde omnis sparsas ... aspiceret clades. PLIN. epist. 2, 17, 11 piscina ... ex qua natantes mare aspiciunt.

passive i. fere q. *apparere, observari, inveniri, fieri*: EPICED.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Drusi 186 aspicitur toto purpura nulla foro. LIV. 39,6,6 quae (*i. facta*) in militibus eius quotidie aspiciebantur (consp- *codd. recc.*). SEN. nat. 1,2,4 in balneis quoque circa lucernam tale quiddam aspici solet ob aeris densi obscuritatem. 7,11,1 cometas non in una parte caeli adspici. epist. 115,4 *faciem* super (supra *B corr.*, *A*) ... mensuram solitorum inter nos aspici elatam. PLIN. nat. 10,30 alicubi omnino non adspici *cornicem*. 16,84 granatumque est pomum ⟨tali⟩ tantum aspici in matre. 21,152 serpentes ... numquam in trifolio. TAC. Germ. 13 nec rubor inter comites aspici. ann. 2,39 neque propalam aspici neque diutius isdem locis. 4,74 omittere insulam et in proximo Campaniae aspici. 14,36 plus illic feminarum quam iuventutis aspici. 6,28 aspici aliquando in Aegypto eam volucrem. 11,14 aspiciuntur etiam nunc in aere ... per fora litterae. *cf. active*: IVV. 15,169 aspicimus populos quorum non sufficit irae occidisse aliquem. TAC. ann. 12,24 a foro boario, ubi aereum tauri simulacrum aspicimus.

translate de ***mentis*** *aspectu haec potissimum dicuntur*: CIC. de orat. 2,160 *Aristoteles* eadem acie mentis, qua rerum omnium vim naturamque viderat, haec quoque aspexit quae ad dicendi artem ... pertinebant. 1,161. fin. 4,42 cum ex appetitione rerum virtutis pulchritudinem aspexissent. Lael. 100 quae (*virtus*) cum ... ostendit suum lumen et idem aspexit adgnovitque in alio. PVBLIL. B 4 bonum est fugienda aspicere in alieno malo. CARM. epigr. 1077 sei qua renascentes optant certamina laudis, ex nostra aspiciant facta priora fide. STAT. silv. 2,2,139 discussa rerum caligine verum. APVL. mund. praef. facillime ea ... anima divinis suis oculis aspexit agnovit. TERT. pudic. 5 (*imag.*). OROS. 3,23,61 angustissimos senectutis ac vitae suae terminos non aspicientes. CIC. Att. 12,5,2 etsi quod magis placeat, ego quantum aspicio, non facile inveneris. *sequitur sententia interrogativa*: HOR. epist. 1,7,96 qui semel adspexit, quantum dimissa petitis praestent. OV. epist. 20,28 quantus sit nobis adspicis ipse labor. trist. 2,561 aspicies, quantum dederis mihi pectoris ipse. 5,14,35 ut ... teneat ... nomen inextinctum Penelopea fides. QVINT. decl. 372 p. 409. *cum acc. c. inf.*: VITR. 1,6,2 id ... verum esse ex aeolipilis aereis licet aspicere. 6,1,9 a serpentibus. LVCAN. 9,611 ductor ut aspexit perituros fonte relicto. *cum acc. duplici*: STAT. Theb. 3,71 iamque ut mihi prodiga vitae pectora et extremam nihil horrescentia mortem aspicias.

accedit quo modo (*non multum abest a notione habere pro, passive videri*): SEN. dial. 1,6,4 isti quos pro felicibus adspicitis (-cis *A*), si non qua occurrunt, sed qua latent videritis, miseri sunt. SEN. dial. 11,13,2 si ultimum diem non quasi poenam ... aspicis (TAC. ann. 14,31 templum ... quasi arx aeternae dominationis. 14,62 facinorum ministri quasi exprobrantes aspiciuntur. *cf.* SVLP. SEV. chron. 2,28,3 optimi quique ab improbis quasi exprobrantes). epist. 18,13 si *opes* tamquam exituras (-us *codd. dett.*) semper aspexeris (93,6). 65,21 quod equidem non aliter aspicio quam vinclum aliquod libertati meae circumdatum. CASSIOD. var. 11,6,1 illis reverendus aspiceris. *quasi numerare inter res quasdam*: PLIN. nat. 37,168 hormiscion inter gratissimas (*gemmas*) aspicitur.

C *generaliter de* ***videndi facultate***, *de* ***oculorum aspectu***: OV. Ib. 261 nec plus aspicias quam quem sua filia rexit (*Tiresias*). *cf.* HIER. in Is. 26,14 caecus non videt lumen quamdiu caecus est; sin autem receperit sanitatem, lumen aspiciet. PLIN. nat. 11,152 cancri in oblicum adspiciunt (*cf.* 151 cernerent). EVTR. 2,6,3 ne rectum posset aspicere.

D ***locutiones et formulae***: *aspicere desiderata, inopinata, dira vel generaliter eventum quoddam*: PLAVT. Truc. 892 ne istum ecastor hodie aspiciam (hastis *codd.*) confectum fallaciis. VERG. Aen. 11,56 non ... pudendis vulneribus pulsum ... aspicies (*i. filium*). TIB. 2,6,16. PROP. 3,10,7 nullos ... dolentes. OV. ars 2,691 met. 13,522. EPICED. Drusi 139 nunc primum aspiceris consul ... parenti? 273 SEN. Herc. O. 338. dial. 12,12,5 illum consortem patris. SIL. 10,287. 16,93 HIER. epist. 69,8. CIC. inv. 1,2 nemo nuptias viderat legitimas, non certos quisquam aspexerat liberos. Mil. 92 si in nostro omnium fletu nullam lacrimam aspexistis Milonis. Tusc. 1,31 arbores seret ... agricola, quarum aspiciet bacam ipse numquam. Tim. 45 terminum malorum. Att. 11,13,4 neque ipsi eam pecuniam aspeximus. OV. met. 14,168 iterum Polyphemon ... adspiciam. VAL. MAX. 2,5,1 statuam auratam ... *nemo* prius aspexit, quam a ... Glabrione ... poneretur. 9,1,6 forum nostrum et patris gravissimum supercilium et filii *aes alienum* aspexit. CARM. epigr. 980,5 nihl simile aspicias. SEN. Phoen. 531 maius ... nefas. VAL. FL. 6,324 alium hic aspicis annum. SIL. 5,640 ne terga Libys ... consulis aspiciat. STAT. Ach. 1,85. silv. 5,3,67 primaevi coniugis ignem (IVV. 10,241 *rogum*). FLOR. 1,36,17 Iugurtham in triumpho. SIDON. epist. 3,5,2 fundi ... integritas familiae suae dominium ... aspexit. SEDVL. carm. 3,142 inopina ... vota parentes. COD. Iust. 6,61,6,1ª quae ex suis laboribus possessa sunt, ad alios transferenda adspicientes. *cum acc. c. inf.*: HOMER. 335 mox illum nostris succumbere turpiter armis aspicies. STAT. silv. 5,2,107.

cum animi quodam motu: PLAVT. Cas. 938 nec *scio* meam ut uxorem aspiciam contra oculis (VERG. Aen. 11,374 *de hoste*. VVLG. exod. 3,6 non ... audebat aspicere contra deum). PLAVT. Most. 423 ut ne etiam aspicere aedis audeat, capite obvoluto ut fugiat. CIC. Verr. 2,1 ora iudicum aspicere ... auderet. NEP. Eum. 8,3 in acie. HIER. epist. 123,17 AVG. civ. 1,30. CIC. Verr. 3,58 aspicere te postea non potuisset. Sull. 20 neque P. Sullam supplicem ferre, neque eosdem Marcellos pro huius periculis lacrimantes aspicere ... potui. Catil. 2,12 Sest. 106 Phil. 2,68. 12,20. Tusc. 2,65 hostem. epist. 4,6,2 curiam. Att. 9,6,2. VERG. Aen. 12,151 non pugnam aspicere hanc oculis, non foedera possum. NEP. Tim. 1,4 ne aspicere quidem fraternum sanguinem voluit. EPICED. Drusi 190 pudet (STAT. silv. 2,5,15). SIL. 10,633 pigebat. HIER. epist. 22,30 non valebat. CIC. dom. 110 quem satis mirari quibus oculis aspicere audeas non queo. Mil. 33. VERG. Aen. 4,372 aequis, *de dis* (9,207. SEN. dial. 9,9,2 paupertatem. HIER. epist. 54,15). PRIAP. 1,8 quibus hanc (*i. mentulam*) oculis aspicis, ista lege. OV. epist. 9,124 captiva ... invitis oculis adspicienda. met. 13,70 iustis. 2,748. 3,577 *cf.* 6,34 torvis (?). VAL. MAX. 6,9 ext. 5 liberis ac laetis. 8,7 ext. 2 plenis venerationis. LVCAN. 4,523 umentibus. SVET. Aug. 16 rectis (VVLG. I reg. 18,9). CIC. Mur. 89 in ea ... provincia quo animo C. Murenam fratrem suum aspiciet? Phil. 5,29 aequo. CVRT. 8,4,25. PROP. 4,6,33 quali aspexit ... Agamemnona *vultu* (*Apollo*). OV. Pont. 3,1,166 *di* tuas ... non duris lacrimas vultibus aspiciant. met. 10,610 molli vultu. SEN. suas. 6,20 laetiore. LVCAN. 7,683 non inpare. 7,709 *cf. p. 831, 52.* STAT. silv. 3,4,19 placidae quem fronte ministrum Iuppiter Ausonius ... *et* Iuno aspiciunt. CIC. Phil. 14,10 quis coniugem aspicere poterat sine fletu? frg. A 9,18 sine gemitu. Att. 1,18,3 sine suspiritu. SEN. dial. 6,13,3 non sine motu. epist. 41,6 non sine timore aspici. PLIN. nat. 27,99 nec quicquam inter herbas maiore equidem miraculo aspexi. *cum adiectivis*: CIC. Phil. 2,76 at etiam aspicis me et quidem, ut videris, iratus. div. 1,73 *Dionysius* equum alacrem laetus aspexit (LIV. 10,13,7 se ... ad suam gloriam consurgentes alios laetum aspicere. SEN. dial. 9,2,4). CVLEX 235 vinctus sedet ... Otos, devinctum maestus procul aspiciens Ephialten. SEN. dial. 2,6,3 securus (clem. 1,12,3 nat. 6,32,4. HIER. epist. 75,2 ille iam securus et victor te aspicit de excelso). 4,10,7 propitius. 9,2,9 invitus adspicit se sibi relictum (QVINT. decl. 311 p. 223 num inviti eos tristesque in numero civitatis aspicimus?). epist. 123,5 placidus. PLIN. nat. 35,12 quales clupeos nemo non gaudens favensque aspicit. SIL. 7,240 quos mitis euntis Iupiter aspexit. 9,49 nec frigidus ... hostem. *cum adverbiis*: CASS. orat. Quint. 6,1,43 quam potuit truculentissime eum adspexit. VAL. MAX. 2,1,5 et videre sancte et aspici mutuo pudore custodiebatur. SEN. benef. 3,8,4 superbius. dial. 9,1,15 familiariter. epist. 85,25 secure pericula. FLOR. 1,13,28 nihil libentius populus Romanus aspexit quam ... illas ... cum turribus suis beluas (APVL. met. 3,15 iuvenem quempiam libenter. HIER. epist. 107,13. VVLG. gen. 28,8 filias Chanaan). SEDVL. ep. Admac. 1 p. 2,9 deus clementius *me*. *varia*: CIC. Catil. 2,12 quis *eum* ... ita aspexit, ut perditum civem ac non potius ut importunissimum hostem? *ibid.* quo modo (Phil. 13,26 eodem modo haec aspicitis, ut ...). QVINT. decl. 291 p. 160 alienam matronam aliter, quam leges permittunt. CIC. off. 1,112 Catoni ... moriendum potius quam tyranni vultus aspiciendus fuit. Att. 3,10,2 ne aut illius luctum squaloremque aspicerem aut ... (VERG. Aen. 12,642). COLVM. 6,2,5 ut accedentem consuescant aspicere *boves*. SIL. 4,406 pulsa formidine tantum aspicite! TAC. ann. 4,8 vix propinquorum adloquia tolerari, vix diem aspici a plerisque lugentium. AVSON. 470,22 set quo nostrates ... multos conlatus, set non subditus, adspicerem.

de dignatione: *non aspicere aliquem vel aliquid*: PACVV. trag. 166 cum neque me aspicere aequales dignarent meae (HIER. epist. 125,7). CIC. Q. Rosc. 30 aspicere nemo posset (*histrionem*). Cluent. 170 quem ... nemo adloqui, nemo aspicere vellet (Brut. 295 *istam orationem*). Verr. 5,101 id ... adamasti, quod antea non aspexeras. Tusc. 5,62 nec plenum artis argentum *aspiciebat Damocles*. Pis. 53 quis *te* hospes aspexit? VVLG. prov. 1,24 non fuit, qui aspiceret. *cf. sine negatione*: CIC. nat. deor. 2,107 in primis aspicienda est figura capitis. *neglegenter aspicere*: AVELL. p. 96,17 quae regula dum neglegenter aspicitur, malum non vitatur. *aspicere aliquem cum veneratione, admiratione*: NEP. Chabr. 4,1 eum ... magis milites quam qui praeerant aspiciebant (suspiciebant *ed. Fleckeisen*). SEN. epist. 94,40 *bonorum virorum conversatio* vim praeceptorum obtinet frequenter aspici, frequenter audiri. 104,23 *homo* profert se, laudari et aspici gestit (*Pincianus*, credit *codd.*).

de dis, plerumque curandi, favendi vel animadvertendi causa, cf. de hominibus p. 837, 1: CAT. 76,19 o dii, ... me miserum aspicite! VERG. Aen. 4,208 Iuppiter, ... aspicis haec? 2,690 aspice nos hoc tantum! SEN. Herc. f. 600 quisquis ex alto aspicit terrena. SIL. 6,105. STAT. Theb. 7,32 aspiciam (*Iuppiter*) terras pacemque iubebo omnibus. 10,67 sacrilegas ... arces. PS. QVINT. decl. 16,9 si quod nos in illa necessitate numen aspexit. IVV. 15,71 VVLG. psalm. 83,10 Sirach 35,21 Is. 38,11. II Macc. 7,6 deus aspiciet veritatem. AVG. civ. 10,4 sacrificium (*opp.* reprobavit). SEDVL. ep. Admac. 1 p. 11,9 DRAC. satisfact. 211 ENNOD. dict. 20 p. 482, 20. ITALA (Hil. in psalm. 13,1) Is. 66,2 super quem aspiciam? (VVLG. Iud. 9,7). VVLG. psalm. 101,20 dominus de caelo in terram aspexit (118,132 in me. AVG. civ. 15,7 in sacrificium eius). PROSP. expos. psalm. 103,32 ad terram (VVLG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

terram). aequis oculis *sim. v. p. 836, 11.* *cf. de hominibus*: Cic. Phil. 13, 9 qua pace Cn Pompei filium res publica aspiciet suoque sinu . . . recipiet. *cf.* Ov. trist. 3, 7, 17 primus id (*ingenium*) aspexi teneris in virginis annis. Hier. epist. 16, 1 ut parvum magnus aspicias.

de praesentia et conversatione: Plavt. Trin. 590 o pater, enumquam aspiciam te? Cic. Phil. 12, 22 ut quam primum illud pignus libertatis populi Romani, D. Brutum, aspicere possim. Lael. 87 ut aliquis . . . deus . . . hominis omnino aspiciendi potestatem eriperet. Att. 3, 9, 1 ut . . . illum . . . tanto in maerore aspicerem . . . aut ab illo aspici paterer. Cat. 65, 11 numquam ego te . . . frater . . . aspiciam posthac. Verg. Aen. 2, 285. Tib. 2, 3, 5 cum aspicerem dominam, quam fortiter illic (*ruri*) versarem . . . solum. Prop. 2, 14, 5 Electra salvum cum aspexit Orestem. Ov. am. 1, 4, 4 dilectam tantum conviva puellam adspiciam? Val. Max. 2, 6, 16 liberos suos non prius ⟨quam⟩. Stat. Ach. 1, 931 aspiciamne iterum? *visere*: Cic. Verr. 6, 65 potestas aspiciendi nemini facta est. Ov. Pont. 3, 3, 77 ut tamen aspicerem consolarerque iacentem. *cf.* 4, 4, 46. Frontin. strat. (*addit.*) 2, 11, 6 *cf.* Tac. ann. 14, 9. *cf.* Ov. trist. 1, 1, 107 aspicies (*liber*) illic positos ex ordine fratres. Pont 4, 9, 42 mente . . . praetextam (⟨et⟩ *add. Ehwald*) fasces aspiciamque tuos.

locum quendam, patriam: Cic. Caec. 39 an eadem vi . . . mihi ante occuratur, ne non modo intrare, verum aspicere aut aspirare possim (*sc.* possessionem). ad Q. fr. 2, 5, 4 ire in Pompeianum, rediens aspicere Cumanum. Verg. Aen. 2, 786 non ego Myrmidonum sedes . . . aspiciam. 6, 155 lucos Stygis (6, 375. Ov. met. 14, 591 semel. Hor. sat. 2, 6, 60 *rus*. Prop. 3, 22, 7. Ov. epist. 15, 179 Ilion (177 videbis). met. 7, 384 inde . . . Letoidos . . . arva. 14, 227 terram . . . petitam. fast. 4, 565 trist. 3, 1, 58 Lvcan. 9, 970 patriam: Verg. Aen. 2, 578 haec Spartam incolumis patriasque Mycenas aspiciet. Hor. sat. 2, 5, 5 patrios . . . Penatis. Ov. epist. 10, 68 *Creten Ariadne.* trist. 1, 1, 57 Romam (5, 4, 3). 3, 8, 8 patriae . . . solum. forum: Cic. de orat. 2, 75 cum ipse nunquam forum, nunquam ullum iudicium aspexerit. Liv. 9, 1, 11 nemo *militum* forum aut publicum. *locus quidam hominem*: Ov. met. 14, 426 ultimus adspexit Thybris *Camenam.* trist. 1, 2, 94 aspiciat vultus Pontica terra meos. Sil. 2, 573 nos . . . Carthago aspiciet victrix.

lucem aspicere (*cf. p. 835, 83*): Lic. Crass. orat. Cic. de orat. 2, 226 tu lucem adspicere audes, tu hos intueri? Sest. 20 qui . . . ne lucem quidem insolitam aspicere posset (*ibid.* intueri) (Att. 3, 7, 1 vix possum). 53 nemo . . . vellet. Cic. S. Rosc. 63 propter quos hanc suavissimam lucem aspexerit. har. 49 lucem non aspicere, carere publico. Brut. 12 me istis scito litteris ex diuturna perturbatione tanquam ad aspiciendam lucem esse revocatum. nat. deor. 2, 96 *ex aeternis tenebris* subito. div. 2, 51 patefactus aratro (*deus*). Liv. 9, 6, 3 etsi velut ab inferis extracti tum primum lucem aspicere visi sunt.

II *translate de rebus*: *de sideribus* (*quasi animatis*): Verg. Aen. 7, 101 qua Sol utrumque recurrens aspicit Oceanum. 7, 218 regnis, quae maxima quondam extremo veniens Sol aspiciebat Olympo. Hor. epod. 9, 16 inter . . . signa . . . militaria . . . canopium. epist. 1, 16, 6 dextrum latus *agri.* Ov. met. 2, 32 Sapph. 165 Manil. 1, 242. Sen. nat. 1, 8, 7 rectiore . . . linea. apocol. 4. Plin. nat. 29, 91 ne sol aspiciat (Stat. Theb. 1, 362). Sil. 15, 249. Cens. 8, 9 *κατὰ τρίγωνον.* 11, 9 unde conceptionis initium quadratus. Mart. Cap. 8, 863. Hor. carm. 2, 17, 17 seu Libra . . . me . . . aspicit. Ov. fast. 2, 268 tertia post Idus nudos aurora Lupercos aspicit. trist. 4, 3, 7 Pont. 1, 5, 74 Stat. silv. 1, 3, 6. *cf.* Avien. orb. 577 illos prima dies, celer istos aspicit auster. *varia*: Ov. her. 5, 61 adspicit immensum moles nativa profundum. met. 8, 164 *Maeandrus* occurrens . . . sibi venturas adspicit undas. Lvcan. 3, 251 quorum iam flexus in austrum aether non totam mergi tamen aspicit Arcton. Plin. nat. 3, 54 *Tiberis* pluribus . . . adcolitur adspiciturque villis. 5, 80 mons . . . cuius . . . altitudo quarta vigilia orientem per tenebras solem aspicit. 16, 238 arbores . . . cum in tantum adcrevere, ut Ilium aspiciant. 17, 24 e longinquo maria (*de arboribus*). Anth. 413, 4 quam procul a te aspicis heu cineres, Roma, iacere tuos! *de tempore*: Ov. fast. 6, 247 aspicit instantes mediis sex lucibus Idus illa dies. *de situ i. q. spectare ad*: *cf. talia, ut*: Ov. Ib. 410 quique trabes pressas in humum mittebat in auras, aequoris aspiciens huius et huius aquas. Tac. Agr. 30 in ipsis penetralibus (*Britanniae*) siti nec servientium litora aspicientes. Colvm. 4, 24, 2 vitis . . . totidem caeli regiones aspicit (5, 5, 9 arb. 17, 4). 8, 8, 2 in edito fieri tabulatum oportet, quod aspiciat hibernum meridiem. Sil. 1, 198 qua diversas clementior aspicit Arctos (*Libye*). Stat. silv. 2, 2, 46 haec domus ortus aspicit. Tac. Agr. 24 pars Britanniae quae Hiberniam aspicit. Germ. 5. Plin. epist. 5, 6, 21 cenatio quae areolam illam . . . aspicit. 5, 6, 29 cryptoporticus . . . quae non aspicere vineas, sed tangere videtur. Pallad. 1, 9, 5. Avien. orb. 107 unus Europam *scopulus*, Libyam procul aspicit alter. 974 Vvlg. exod. 28, 26 Lib. geneal. chron. I p. 169, 200. Censor. 3, 8 aspiciunt inter se stellae ex quinto signo, quod dicitur trigonum. Oros. 1, 2, 99 *promunturium* aspicit ad aquilonem (*ibid.* respicit). Chronogr. a. 354 chron. I p. 100. 101. Lib. geneal. chron. I p. 168, 164 *contra* orientem. *v. Mess.*

aspidiscus, -ī *m.*, **aspidisca,** -ae *f.*, *ἀσπιδίσκος, ἀσπιδίσκη.* Gloss. V 624, 42 uncinus croccus vel aspidiscus. 268, 60 aspediscos astutia (scutula?) uncinos. IV 476, 39 aspe[re]discus uncinus. Avg. quaest. hept. 2, 115 p. 167 Vind. aspidiscas (aspediscas *cod. Novar.*) in veste sacerdotali quas dicat. utrum scutulas, quae ab scuto latine appellantur, quia et Graeci scutum *ἀσπίδα* appellant? an aspidiscas propter diligenter conligandum dicit ab aspide serpente, sicut etiam muraenae appellantur? (exod. 28, 13 *ἀσπιδίσκας*, Vvlg. uncinos). Evcher. instr. 2 p. 149, 9 Vind. aspidicas (aspedicos *duo codd.*) uncinos. *Ihm.*

Aspidius, -ī *cogn. vir.* Conc. Carth. a. 411 (Mansi IV 94ᶜ) episcopus plebis Tacaratensis. Ioh. Bicl. chron. min. II p. 214, 575, 2 Aspidium loci seniorem (*Aregensium montium Cappadociae?*). *Diehl.*

? **aspiralis** (Sanqualis *Heraeus*) est masculus aquilarum Gloss. V 615, 22.

adspīrāmen (asp-), -inis *n. ab* aspirare. Val. Fl. 6, 465 da, precor, artificis blanda adspiramina formae ornatusque tuos terra caeloque potentes. Cassiod. anim. 9 tertius (*sensus*) odoratus est, qui diversos odores assumens vim redolentium corporeum, quasi quodam invisibili fumo naribus suscepto, competenti aspiramine perpendit.

πνοή, αὔρα **aspīrāmentum,** aura Gloss. III 426, 38. *cf. Funck, Archiv 8, 371.* *Ihm.*

aspīrātio (adsp-), -ōnis *f. ab* aspirare. Avg. civ. 13, 24 I p. 595, 12 D. quod itaque Graece *πνοὴ* dicitur, nostri aliquando flatum, aliquando spiritum, aliquando inspirationem vel aspirationem, quando etiam dei dicitur, interpretati sunt; *πνεῦμα* vero numquam nisi spiritum, sive hominis . . . sive pecoris . . . sive istum corporeum, qui etiam ventus dicitur, . . . sive iam non creatum, sed creatorem (*cf.* anim. 1, 14, 19 et hic quod ait, aspiratio, vel inspiratio, in graeco est *πνοή*, qui in illis prophetiae verbis interpretatus est flatus). Gloss. *δασεῖα, δασύτης, πρόσπνευσις*; cum aspiratione *μετὰ προσπνεύσεως* (*pertinent ad 2*). *formas plurales v. l. 59 et p. 839, 54 et 71.* *locus corruptus*: Chiron 528.

1 *de spiritu vel vapore, qui trahitur aut efflatur*: Cic. div. 1, 130 ut eius caeli adspiratio gravis et pestilens futura sit. 1, 79 quae omnia fiunt ex caeli varietate et ex disparili aspiratione terrarum. nat. deor. 1, 79 animantes . . . adspiratione aeris sustinentur. Itala prov. 1, 23 (Clemens ad Cor. 57) proferam vobis meae aspirationis verba (*ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν.* Vvlg. spiritum meum. *cf.* Ambr. serm. Sess. 3, 10 Migne 18, 138 labiorum adspiratione, qua dixit). Ambr. exam. 5, 4, 11 fit pulmo pervius, unde facilius ad eum potest aspiratio spiritus pervenire. Abrah. 2, 8, 57 nares iugi flatu aspirationem recipiendo vitalem continuato quodam substantiam hominis cibo pascunt. Physiogn. 84 p. 113, 1 *μυκτηρισμὸς* subsannatio vel aspiratio est narium et concussio prima vultus ac reductio oris. Cael. Avr. chron. 1, 4, 64 cum aspiratione tarda. 2, 6, 91 hirta vel aspirationis tractu gravata locutio. 2, 13, 179 sed sit aequalis atque ordinata aspiratio. 3, 9, 99 solius aspirationis odore ex rabido cane adducto. Oribas. syn. 1, 2 finis . . . exercitii esse debet frequens et spissa adspiratio. 1, 5 omnis adspiratio in suo processu per clamorem gravitatem vocis emundat. 5, 49 cordis natura si sit calida, signum est, in quo grandis adspiracio fit. *de flatu vel vento*: Tert. anim. 9 cum deus flasset in faciem hominis flatum vitae, . . . flatum illum . . . divina aspiratione densatum omni intus linea expressum esse. 25 *Plato dicit animam* prima adspiratione nascentis infantis adduci, sicut exspiratione novissima educi. *ibid.* animam de semine induci . . . , non de prima aspiratione nascentis (*cf.* 26). Iren. 5, 1, 3 quae fuit a deo adspiratio (spiratio *et* inspiratio *alii codd.*) vitae. Lact. inst. 7, 3, 25 ventorum diversa et utilis aspiratio (*cf.* 7, 4, 7). *in imagine*: Symm. epist. 1, 64 ut voti tui adspiratio vela faciat impetratis. *pluraliter*: Ambr. exam. 4, 7, 30 ut mare . . . in quo spectatur ampotis, . . . tamquam lunae quibusdam aspirationibus retrorsum trahatur.

2 *terminus grammaticorum, cuius nota apud Graecos spiritus asper* (ⱶ), *apud Latinos h littera est. graece δασεῖα, δασύτης, πρόσπνευσις* (*v. supra* Gloss. *l. 28*). Varro Char. gramm. I 82, 7 Graccus et ortus sine aspiratione dici debere (*cf.* Char. gramm. I 75, 13 *al.*; *opponitur* cum aspiratione. Prisc. gramm. II 19, 3 absque aspiratione). 73, 17 pulchrum Varro adspirari debere negat, ne duabus consonantibus media intercedat aspiratio. *idem ap.* Serv. Aen. 1, 172 arena si ab ariditate dicitur, non habet aspirationem, si ab haerendo, . . . habet (*cf.* Serv. Aen. 1, 169). Cic. orat. 160 ita maiores locutos esse, ut nusquam nisi in vocali aspiratione uterentur. Pavl. Fest. 37, 1 corona cum videatur a choro dici, caret tamen aspiratione (*cf.* Diom. gramm. I 452, 12 *v. p. 839, 18.* Prisc. gramm. II 13, 3). 30, 10. 52, 12 unde (*a χάσκειν vel hiare*) Ianus detracta aspiratione nominatur (*cf.* Serv. Aen. 9, 81 subtrahi). 71, 4 aspiratione dempta. Fest. 290, 7 pro aspiratione ponentes ⟨s⟩ litteram (*cf.* 292, 7. 349, 7). Qvint. inst. 1, 4, 9 an . . . aliae *litterae* redundent praeter illam adspirationis (notam *add. Gibson, sic saepissime apud* Gramm. Mart. Cap. 3, 252), quae si necessaria est, etiam contrariam sibi poscit. 1, 5, 6 quis nescit alios barbarismos scribendo fieri, alios loquendo? . . . hoc secundum divisione, complexione, aspiratione, sono contineri? (*cf.* Donat. gramm. IV 392, 24 Serv. gramm. IV 444, 30. Consent. gramm. V 391, 33 diximus per adiectionem . . . aspirationis fieri barbarismum . . . per detractionem . . . aspirationis . . . per immutationem aspirationis . . . per transmutationem aspira-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tionis). QVINT. inst. 1, 5, 19 per aspirationem, sive adicitur vitiose sive detrahitur. 6, 3, 55 adiecta et detracta adspiratione (12, 10, 57 CHAR. gramm. I 266, 11). 1, 6, 21. VEL. gramm. VII 52, 12 *versus* adspiratione supplentur. 58, 18 *v littera* sonat cum aliqua adspiratione. 69, 15 *grammatici* censent adspirationem consonanti non esse iungendam (PRISC. gramm. II 14, 20 *et* 22). TER. SCAVR. gramm. VII 22, 18 non adiecta illa (*h littera*) aspirationem in y litteram secundum haec nomina (*quae ab y littera incipiunt*) intellegi, quoniam nusquam y littera praecedens exiliter enuntietur . . . ita satis per se positam aspirationem sui declarare, nisi opicus legat (*cf.* MACROB. gramm. V 609, 5). PORPH. Hor. serm. 1, 8, 39 cum adspiratione secundae syllabae. (MAR.) VICTOR. gramm. VI 193, 26 adspirationem nobis h littera ... repraesentat (CHAR. gramm. I 232, 26 DIOM. gramm. I 424, 23). DONAT. Ter. Andr. 2, 2, 16 prehendit pro prendit: adspiratione geminavit syllabam. Eun. 2, 3, 16. DIOM. gramm. I 423, 15 si t proposita fuerit aspirationi, pro ϑ ponitur Graeca. 435, 21 ceterum δασεῖαν et ψιλήν apud nos h vocali addita vel detracta demonstrat, id est scripta adspirationem, non scripta levigationem significat. 452, 1 *et* 12 per adiectionem aspirationis . . . adiectione aspirationis; hoc et scripto et sono proditur, ut cum dicimus choronam cum adspiratione, cum debeat leviter pronuntiari (*cf.* PAVL. FEST. 37, 1 *v. p. 838, 71*). PROB. gramm. IV 146, 17 'hei' *interiectio* si simpliciter, hoc est sine adspiratione, 'ei' proferatur. SERV. Aen. 8, 330. georg. 3, 223 *verbum inchoo* maiores aliter scribebant aspirationem interponentes duabus vocalibus. HIER. vit. Hil. 22 ut non stridor, non aspiratio, non idioma aliquod Palaestini deesset eloquii. epist. 78, 24 cum aspiratio duplex sit in extrema syllaba. MACROB. gramm. V 609, 1 ἔχω ... et ἕξω circa aspirationem certa ratione dissentiunt. 609, 8 futurum . . . ἕξω subducta aspiratione necessitate χ litterae. MART. CAP. 3, 259 si . . . h aspirationi dabitur. CONSENT. gramm. V 392, 19 adspirationem addat priori syllabae. 392, 22 perversa aspiratione. PRISC. gramm. II 11, 27. 17, 7 Aeolis *digamma* ubique loco aspirationis ponebant, effugientes spiritus asperitatem (*cf.* 35, 15). 36, 2 nunc Graeci *h signum* diviserunt et dextram eius partem supra literam ponentes psiles notam habent, quam Remmius Palaemon exilem, Grillius vero . . . levem nominat, sinistram autem contrariae aspirationis, quam Grillius flatilem vocat. 446, 13 'triumpho' Graecum est ἀπὸ τοῦ 'ϑριαμβεύω'; sed translatio fuit aspirationis a prima ad postremam syllabam . . ., Latini pro 'ϑρίαμβος' 'triumphus' per transmutationem aspirationis protulerunt. III 5, 5 *pronomen 'hic'* aspirationem . . . ubique servavit (6, 19). 520, 15 dasia, quod interpretatur aspiratio . . . . psile, quod interpretatur siccitas vel parum vel ubi h littera deesse debet. GRAMM. IV 526, 2 crassitudo . . . in spiritu est, unde etiam Graeci adspirationem appellant. V 439, 11 aspiratione adiuncta. 439, 12 praeposita aspiratione (*cf.* 440, 21). 440, 39 cum aspiratione antecedente (*cf.* 439, 19). 440, 37 *nomina* ignorant aspirationem. VI 274, 26 omnis syllaba ingenitam sibi habet . . . aut lenitatem aut aspirationem. 275, 2 adspirationem h adscripta praestabit; si adscripta non erit, siccitatem. CASSIOD. gramm. VII 152, 11 *Varro* vult . . . efficere, ut h prius ponatur ea littera, cui adspirationem confert. 154, 5 auferemus (aut amovebimus *al. codd.*) adspirationem. GRAMM. VII 357, 21 aspiratio, exilitas. suppl. 224, 38 est . . . aspiratio sonus uberius elatus (cui contraria est prosodia, sonus aequaliter flexus *addit* ISID. orig. 1, 4, 11). *et saepissime apud* GRAMM. *pluralis*: FRONTO p. 221, 11 N. libros . . . de verborum aspirationibus et rationibus. HIER. de nom. hebr. (p. 2 Lagarde) prooem. Ain . . . et He . . . et Heth *litterae* aspirationes suas vocesque commutant. PRISC. gramm. III 111, 23 aspirationes vocalibus adiunctae. **3** *translate sive metaphorice*: *i. q. inspiratio*: TERT. apol. 22 eadem . . . obscuritate contagionis adspiratio daemonum (LACT. inst. 2, 14, 10 *v. infra l. 71*) et angelorum mentis quoque corruptelas agit. IREN. 1, 15, 6 divinae adspirationis senior (ὁ ϑεῖος πρεσβύτης) et praeco veritatis. 3, 21, 2 per adspirationem dei (κατ' ἐπίπνοιαν τοῦ ϑεοῦ) interpretatae sunt scripturae. 5, 8, 2 nullam habentes adspirationem divini spiritus (ἐπιϑυμίαν ϑείου πνεύματος). AMM. 15, 2, 8 adspiratione superni numinis. 26, 1, 5 Valentinianus . . . numinis adspiratione caelestis electus est. HIER. Didym. spir. sanct. 29 iustos viros . . . spiritus sancti aspiratione completos. AVG. anim. 1, 14, 19 aspiratio . . . omnipotentis est, quae docet. quaest. hept. 3, 36 Aaron . . . hoc divina aspiratione dixisse. CASSIOD. var. 11, 2, 7 *divinitas* ipsa nobis faciat cives caelesti aspiratione gratissimos. *pluralis*: LACT. inst. 2, 14, 10 magorum ars . . . ac potentia horum (*daemonum*) adspirationibus constat.

synonyma: *ad 1*: flatus, spiritus. *ad 2*: dasia (*v. p. 838, 28*). *opposita*: *ad 2*: psile (*gr.* ψιλή), levigatio, siccitas, lenitas, exilitas, inaspiratio. *Oertel.*

aspīrātīvus, -a, -um. *ab* aspiratus aspirare. CASSIOD. gramm. VII 153, 15 *Y littera* per se adspirativa est, et quocumque vocabulo primum locum habuerit, adspiratur, Yacinthus Yllus Ymettus. VIRG. gramm. p. 170, 18 errant qui in copulativa 'ac' aspirativam 'h' scribunt. *Ihm.*

aspīrātus, -ūs *m. ab* aspirare. EXPLAN. in Don. gramm. IV 526, 3 crassitudo . . . in spiritu est, unde etiam Graeci adspirationem appellant. nam omnes voces aut aspirando facimus pinguiores, aut sine aspiratu pronuntiando tenuiores.

adspīro (asp-), -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ad *et* spirare. *Th.*] GLOSS. προσπνέω; adspirat προσπνεῖ βοηϑήσει[ν] (βοήϑησιν *v. l.*), favet (*cf.* SERV. Aen. 2, 385. 9, 525), afflat, adsentit. SERV. Aen. 12, 352 'adspirat' apud maiores accedit significat . . . . sed hic figurate dixit 'aspirat equis' pro 'ad equos', id est . . . nec ad equos Achillis accessit. *additam.*: sane 'adspirat' est tractum ab his, qui insequentes spiritu suo proximos adflant. PS. ASCON. div. in Caec. p. 107 B. accedere est proximum fieri, aspirare, in eam partem, qua quid quaesitum est, vultum et oculos ac spiritum oris advertere. *de structura*: ARVS. gramm. VII 457, 21 adspirat illi . . . adspirat ad illud . . . . *lectio incerta* VARRO frg. (Non. 465, 25), *ubi* aspeirarent *coni. Müller.* *locus corruptus*: AMM. 28, 4, 26.

I *proprie*: **1** *flo, afflo, spiro*: *de vento, umore, frigore, sim. intransitive et transitive. adduntur*: ad, ex (unde), *coniungitur cum dat.*: VARRO rust. 1, 57, 1 ad quae (*granaria*) nulla aura umida ex propinquis locis adspiret. CATVLL. 68, 64 nautis lenius aspirans aura secunda venit. VERG. Aen. 5, 764 creber et adspirans rursus vocat auster in altum. 7, 8 adspirant aurae in noctem nec candida cursus luna negat. AETNA 315 eminus adspirat fortis et verberat umor. HOR. ars 204 tibia . . . adspirare et adesse choris erat utilis. CELS. 2, 17 p. 63, 25 D. ut neque ad eum frigus adspiret. SEN. benef. 6, 7, 3 *ventus* licet lenis et secundus adspiret. PETRON. 119, 38 (*versus*) mutoque in litore tantum solae desertis adspirant frondibus aurae. PLIN. nat. 13, 124 si minima aspiret aura. SIL. 15, 163 levis inde secundā aspirans aurā propellit carbasa flatus. APVL. met. 10, 31 laciniam (*pallium Veneris*) curiosulus ventus . . . nunc lasciviens reflabat, ut dimota pateret flos aetatulae, nunc luxurians aspirabat, ut adhaerens pressule membrorum voluptatem graphice liciniaret. SOLIN. 23, 7 equae . . . adspiratae (aspirante *v. l.*) favonii vento concipiunt. CET. FAVENT. 2 p. 288, 21 R[1]. cum ventus aliquis adspirasset. VVLG. Sirach 43, 17 in voluntate eius (*domini*) aspirabit notus (καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος). act. 27, 13 aspirante (ὑποπνεύσαντος) . . . austro. *nota*: VERG. Aen. 5, 607 Irim de caelo misit Saturnia Iuno . . . ventosque aspirat eunti. *in imagine*: RHET. Her. 4, 34, 45 magno se praedicat auxilio fuisse, quia paululum in rebus difficillimis aspiravit. AVIEN. orb. terr. 608 cumbae ducatur cursus ab unda gurgitis occidui: precor, aspirate, camenae, inter et opposita intendite lintea terras (*v. p. 841, 12*). AMM. 19, 6, 1 adspiravit auram quandam salutis Fortuna. AMBR. exam. 3, 5, 23 sancti spiritus aura salutaris aspirat. QVINT. inst. 3, 1, 4 (*versus Lucretii*) medentes prius oras pocula circum inspergunt (*coni. Haupt*, inspirant *A*, adspirant *B*, contingunt *Lucr. codd.*) mellis dulci flavoque liquore. SOL. 27, 8 (10) Tanatus insula adspiratur freto Gallico. *de spiritu*: CIC. Caecin. 39 ne non modo intrare, verum aspicere aut aspirare possim. nat. deor. 2, 136 qui (*pulmones*) tum se contrahunt adspirantes, tum in respiratu (re spiritu *codd.*, intrante spiritu *Madv.*) dilatant. VVLG. Sirach 33, 21 dum adhuc superes et aspiras. CARM. epigr. 1846, 1 Pontia sidereis aspirans vultibus olim hic iacet: aetherio semine lapsa fuit. *de plantis odoriferis*: VERG. Aen. 1, 694 *Venus Ascanium* tollit in altos Idaliae lucos, ubi mollis amaracus illum floribus et dulci adspirans complectitur umbra. *i. refrigesco*: VVLG. cant. 2, 17 *et* 4, 6 donec aspiret dies (διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα) et inclinentur umbrae. **2** *terminus technicus grammaticorum de h littera sive spiritu aspero Graecorum* (*cf.* aspiratio *2*): *absolute, transitive cum acc. vel passive, intransitive et passive cum dat.*: VARRO Char. gramm. I 73, 17 pulchrum Varro adspirari debere negat, ne duabus consonantibus media intercedat aspiratio. NIGID. Gell. 13, 6, 3 rusticus fit sermo, si adspires perperam. PAVL. FEST. 99, 10 cui (*heluo nomini*) aspiratur, ut aviditas magis exprobretur; fit enim vox incitatior. QVINT. inst. 1, 4, 14 Graeci aspirare φ solent. 1, 5, 20 ne consonantibus adspirarent. IREN. 1, 15, 4 Graeci confitentur . . . semetipsos *ad Cadmi litteras* adinvenisse . . . adspiratas (τὰ δασέα). CHAR. gramm. I 266, 11 barbarismus fit, cum . . . aut adspiramus aut adspirationem subtrahimus non postulante ratione. DIOM. gramm. I 365, 17 *verbum inchoo* Verrius et Flaccus in postrema syllaba aspirandum probaverunt. 422, 24 *vocalibus* solis adspirari quidam existimant. SERV. gramm. IV 422, 12 aspirare non debemus, nisi quando sequitur vocalis. 526, 2 omnes voces aut aspirando facimus pinguiores, aut sine aspiratu pronuntiando tenuiores. Aen. 1, 169 anchora . . . cum in Graeco, unde originem ducit, aspirationem non habeat, in Latino aspiratur. PRISC. gramm. II 18, 6 quotiens ab ρ incipit dictio, quae solet aspirari. 31, 16 r sine aspiratione ponitur in Latinis, in Graecis vero principalis vel geminata in media dictione aspiratur (*cf.* II 45, 16). 373, 4. 582, 3 illa (ὅς, ἥ, ὅ) apud Graecos aspirantur, ea (*hic, haec, hoc*) quoque apud Latinos . . . aspirationem habent. EVTYCH. gramm. V 470, 29 *verba bacchor et stomachor* licet in chor aspiratum desinunt. AVD. gramm. VII 200, 21 vocalem adspiratam. GRAMM. VI 274, 23 reliqui . . . quattuor *accentus*, longus brevis lenis adspiratus, tenores potius quam accentus dictionis sunt existimandi. *et saepissime apud* GRAMM.

II *translate*: **1** *inspiro, induco, cogo. vide et II 2. absolute vel alicui vel aliquid alicui*: VERG. Aen. 8, 373 Venus . . . Volcanum adloquitur . . . et dictis divinum adspirat amorem. catal. 9, 61 si laudem adspirare (*carminibus*) humilis . . . possumus. TIB. 2, 1, 35 *Messalla*, huc

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ades aspiraque mihi, dum carmine nostro redditur . . . gratia. MANIL. 5, 142 quibus (*Pleiadibus*) aspirantibus almam in lucem eduntur (*Scal.*, educunt *codd.*) Bacchi Venerisque sequaces (*cf.* 175 quibus aspirantibus orti te, Meleagre, colunt). VAL. MAX. 8, 3, 3 revixit . . . muliebri stirpe Q. Hortensius verbisque filiae aspiravit. STAT. Theb. 4, 361 Boeotis urbibus ultrix adspirat ferri rabies. QVINT. inst. 4, 1, 5 ut *deus*, quantum nobis expectationis adiecit, tantum ingenii adspiret dexterque ac volens adsit. APVL. Plato 2, 14 *amor* divinus . . . adspirante caelesti cupidine in animos hominum credatur (-itur *edd.*) venire. TERT. anim. 18 quod aut deus postea aut diabolus adspirarit. SERM. Arian. 17 (Migne 13, 624) per filium omnes prophetae dixerunt aspirati, quod ipse filius venturus esset. AVIEN. orb. terr. 608 (*in imagine v. p. 840, 38*). 818 carmine nunc Asiam formet stilus: incute doctam, Phoebe, chelyn! totis Helicon aspiret ab antris. AVSON. 369, 18 p. 95 P. *sol* aspirans tenues per inertia *foetus* pondera motus. AMBR. in psalm. 47, 21 in specie Iesu Nave veri salvatoris significabatur ei adspiratura praesentia, per quem fierent omnes docibiles dei. CLAVD. 14, 16 aspirate novam pectoribus fidem (facem *v. l.*) mansuramque facem (fidem *v. l.*) tradite sensibus. CASSIAN. conl. 1, 23, 2 agnoscitur domini gratiam pro merito ac desiderio audientium disputantibus adspirare sermonem. LEO M. epist. 5, 1 *admonitionem* domino credimus aspirante contingere. AVELL. p. 72, 25 deo pariter cunctorum mentibus aspirante (*cf.* 350, 4. 354, 1 VICT. VIT. 2, 77). SED. op. pasch. 2, 3 puellae (*i. Mariae*) credentis in utero fidelis verbi mansit adspirata conceptio. 2 *faveo, de animantibus et rebus incorporeis. coniungitur cum dat. hominis vel rei* (*v. et III*): VERG. Aen. 2, 385 adspirat primo Fortuna labori. 9, 523 vos, o Calliope, precor, adspirate canenti. CIRIS 99 praecipue nostro nunc adspirate labori (*Pierides*). TIB. 2, 3, 71 quibus aspirabat Amor. OV. met. 1, 3 di, coeptis . . . adspirate meis. VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 ubi pravo consilio propitius *casus* aspirat. 6, 5, 5 si fortuna aspirasset. 7, 4, 4 Iuppiter . . . ducum . . . sagacibus consiliis propitius aspiravit. SEN. benef. 3, 2, 2 ad reddendam gratia[m] . . . opus est . . . et aspirante fortuna (*cf.* CVRT. 3, 8, 20). CVRT. 4, 14, 19 licet felicitas adspirare videatur. DECL. in Cat. 79 quodsi votis sceleratorum hominum successus aspiravisset. HOMER. 166 sitque auctor Apollo aspiretque libens operi per singula nostro. STAT. Theb. 12, 197. TIBERIAN. 4, 26 (*in parenthesi*) precor, aspires (*omnipotens*). HEGES. 1, 26, 4 Caesaris adspirante sibi gratia. 1, 45, 12 foris secundae ei res adspiraverunt. 4, 17 cum divina gratia . . . prophetae benedictionibus adspiravisset. MACR. sat. 1, 2, 10 intellego non studium tantum tuum, sed ipsam quoque, ut aliquid abs te mihi fiat commodi, consentire atque adspirare fortunam. AVELL. p. 501, 3 domino adspirante. PAVL. PELL. 5 te, deus omnipotens, placidus mihi, deprecor, adsis adspirans operi placita tibi coepta secundes. ENNOD. epist. 9, 11 p. 237, 3 Vind. in alterius servi tui copula serenus adspira. GREG. M. epist. 3, 57 Mon. Germ. I 217, 13 deus . . . vobis aspiret. 3 *adnitor, appropinquo, pervenio* (*cf.* CIC. Caecin. 39 *v. p. 840, 44*): *de animantibus, deinde de rebus; absolute, cum praepositionibus* ad *et* in *c. acc.* (quo), *cum dativo*: LVCIL. sat. 825 qui prope ad ostium aspiraverint. CIC. Pis. 11 cum tu . . . ad eum (*Ciceronem*) . . . numquam aspirasti. epist. 7, 10, 1 ad quem (*Caesarem*) ceteri, non propter superbiam eius, sed propter occupationem, adspirare non possunt. Verr. 6, 97 quo neque Karthaginiensium gloriosissimae classes . . . umquam aspirare potuerunt. Tusc. 5, 13 (12) haec etiam in eculeum coiciuntur, quo vita non adspirat beata. 5, 27 occupavi te, . . . Fortuna, . . . omnisque aditus tuos interclusi, ut ad me adspirare non posses. Att. 2, 1, 8 aspiravit nemo eorum (*i. equitum*), quorum concursu . . . consules . . . rem publicam defendere solebant. 2, 24, 3 Caesar . . . Vettium . . . in eo loco constituit, quo Bibulo consuli adspirare non liceret. COLVM. 8, 14, 9 ne coluber, ne vipera felesque aut etiam mustela possit aspirare *ad pullos*. VAL. FL. 7, 585 non incendia Colchis adspirare sinit *Medea*. SIL. 5, 270 ubi plurima virtus nullique aspirare vigor, decus inde petebat *Appius*. 5, 442 aspirare viro (*i. Othryi*) propioremque addere Martem haud ausum cuiquam. 6, 605 Tarpeium accedere collem murisque aspirare veto. AVG. mor. eccl. 1, 1, 2 in christianae fidei lucem aspirare. BOET. mus. 1, 19 p. 205, 16 duobus semitoniis, quae sicut ad integrum sonum non aspirant, ita ultra integrum semitonium prodeunt. *nota*: AVSON. Mos. 474 si quis honos tenui volet adspirare camenae. SYMM. epist. 5, 94 (92) superest, ut proposito religionis tuae melior adspiret eventus. AMM. 24, 3, 8 miles . . . cunctorum adspirante consensu auctoritatem *imperatoris* . . . extollebat. *in comparatione de hominibus ac rebus, cum praepositione* ad: CIC. Brut. 84 ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest. FRONTO p. 96, 12 N. cum eum adspirare ad pulchritudinem ingenii tui posse negarem. GELL. 2, 3, 21 ad horum . . . sinceritatem veritatemque verborum an adspiraverit Caecilius, consideremus. 10, 3, 15 M. Catonis . . . orationem, ad cuius vim et copiam Gracchus nec adspiravit. 10, 22, 3 cum ad proprietates eorum nequaquam possit latina oratio aspirare. 13, 31 (30), 1 ad quae conicienda adspirare posse neminem dicebat. 4 *appeto, ambio, adfecto*: *de animantibus et rebus; coniungitur cum dat., cum acc., cum praepositionibus* ad, in (quo), contra: CIC. Quinct. 89 dixi domum Romae fuisse, quo iste ne aspirarit quidem. div. in Caec. 20 in eius modi re quisquam tam impudens reperietur, qui ad alienam causam invitis eis, quorum negotium est, accedere aut aspirare audeat? (*cf.* 51). Verr. 2, 142 quisquam ad meam pecuniam me invito aspirat, quisquam accedit? 3, 76 quando . . . homo tantae luxuriae atque desidiae nisi Februario mense aspirabit in curiam. Sull. 52 num quis est . . . qui tum dicat in campum aspirasse Sullam? (*cf.* PANEG. 9, 14). orat. 140 haec nisi collocata et quasi structa et nexa verbis ad eam laudem, quam volumus, aspirare non possunt. VERG. Aen. 12, 352 nec equis adspirat Achillis *Dolon* (*cf.* SERV. Aen. ad h. l. *v. p. 840, 3*). LIV. 4, 35, 6 *plebs* ad spem consulatus in partem revocandam (-di *M*) aspirare non auderet. DECL. in Cat. 24 si qua ratione magistratibus aspiravisset. VLP. dig. 3, 1, 15 adspirare . . . ad novum *magistratum*. 48, 22, 7, 22 ad maiores *honores* (*antecedit* honorem petere). PAVL. sent. 4, 10, 1 *filii* ad legitimam matris hereditatem aspirare non prohibentur (*sequitur* admitti ad). PANEG. 4, 1 sero quodam tirocinio ad insolitum mihi tribunal aspirem. 4, 12 neque . . . mercator . . . ad uberrima ista compendia laudis aspirat. 10, 3 quis . . . aspirare laudes tuas audeat aequiparandi magis spe quam gratia non tacendi? 11, 17 unde . . . mihi aspirandi ad hoc nomen esset amentia opum vacuo et ignaro ambiundi? 12, 31 se . . . in illud tyrannici nominis aspirasse furtum. CAPITOL. Opil. 1, 1 nisi adspirassent ad imperium. LAMPR. Alex. 28, 4 per ambitionem nimiam ad militiam. SIRICIVS epist. 12, 1 ad . . . dignitates. AMM. 29, 3, 6 *Africanus* post administratam provinciam ad regendam aliam adspiravit. ANON. Vales. 6, 35 Calocaerum . . . in Cypro aspirantem novis rebus (*cf.* OROS. hist. 7, 28, 30). HEGES. 1, 26, 2 quo tanta eius insolentia adspiravisset. 2, 1, 2 Heroden . . . in regnum adspiravisse. 3, 1, 3 adspirandi ad imperium studia. CLAVD. 18, 464 *eunuchi vel ambigui mares* flabella perosi aspirant trabeis. 28, 193 quisquis aspirat Romae spoliis aut Solis habenis. AVG. quant. an. 30, 58 ad nomen aspirare scientiae. COD. Theod. 1, 9, 1 ad scholam agentium in rebus. OROS. hist. 6, 11, 15 Galliam . . . ausuram fore ad aliquos adspirare motus. 7, 17, 2 ad tyrannidem. AVELL. p. 469, 25 nos contra eam fidem, quae tradita est a beatissimis apostolis, adspirasse. SALV. gub. 4, 22 ad has pervasiones, quas . . . nobiles agunt, servus nec adspirare permittitur. 5, 27 in libertatem. CLAVDIAN. MAM. p. 204, 3 quod non modo ad innovandum quippiam nobilis ullus adspirat. ENNOD. epist. 4, 12 p. 108, 3 Vind. ad ea, quae male haberi (habere *v. l.*) didicisti, non tamquam emendationis contemptor adspires. 5, 9 p. 133, 2 qui ad liberales adspirat superis faventibus disciplinas. 7, 24 p. 191, 25 ut ad scriptionis munera praevius adspirarem. 7, 25 p. 192, 19 ad epistulas primus adspiro. 8, 1 p. 199, 4 ad curam officii epistularis. 9, 16 p. 240, 8 ad restitutionem debiti reverentiam vestram suspiciens adspiravi. COD. Iust. 6, 42, 11 ad fidei commissi petitionem. 9, 22, 6 ad defuncti iudicium. 12, 59 (60), 5 ad nullam militiam adspirandi habeant facultatem *apparitores* . . . si contra inhibita quoque sacratissimis constitutis adspirare contempserint. INST. Iust. 1, 25, 13 ad tutelam vel curam. LEX Visig. Recc. 5, 7, 16 nec liber ullus ad contractum . . . emtionis adspiret. GREG. M. epist. 3, 48 Mon. Germ. I 204, 25 ad sacros ordines. *saepe in formula de electione episcopi*: 9, 81 Mon. Germ. II 97, 6 quos ex vobis de laica persona ad *episcopatus* apicem adspirasse constiterit (*cf. ibid.* p. 177, 24. 385, 2. 387, 9). 6, 21 Mon. Germ. I 400, 2 ne ad cuiuslibet conversationis meritum laicae personae adspirare praesumant (*cf. ibid.* p. 462, 2. II 96, 18. 108, 27. 177, 6, *at* 12, 21 Mon. Germ. II 388, 2 ne cuiuslibet conversationis laicae personae adspirare praesumant).

synonyma: flare, afflare, spirare; mittere; inspirare; adesse, favere; accedere (propius), prodire, appropinquare; ambire, cupere, appetere, audere. *ad term. techn. gramm.* (*v. sub I 2*): *ad* adspirari: adspirationem habere. *opposita*: reflare; adspirationem subtrahere, sine aspiratione ponere; *ad* aspiratus: exilis. *Oertel.*

aspis, -idis *f.*, ἀσπίς. 1 *serpentium genus*. GLOSS. II 248 ἀσπὶς ὁ ὄφις aspis. III 19, 11 ἀσπίς *et saepius* (91, 4 aspes. 259, 66 ὁ ἀσπίς). ISID. orig. 12, 4, 12 aspis vocata, quod morsu venena inmittat et spargat (*cf.* AVG. in psalm. 57, 14): ἰός enim Graeci venenum dicunt, et inde aspis, quod morsu venenato interimit. PROB. gramm. IV 26, 27 'pis' Latina 'dis' faciunt, lapis lapidis, Graeca aut 'dis' aut 'pis', aspis aspidis . . . Serapis Serapis vel Serapidis. DVB. NOM. gramm. V 580, 20 haspis (*sic*) generis feminini, ut Paulinus (PAVL. NOL. carm. 17, 265) 'parvus extracta (*sic pars codd.*, extracto *alii*) trucibus cavernis aspide ludit' et Severus (SVLP. SEV. dial. 1, 10, 3) de aspide 'quasi incantata carminibus caerula colla deposuit'. *masculini generis* aspis *facta est per christianos ut* anguis, draco: COMM. instr. 9, 19 aspides surdi. PRVD. Symm. 1 praef. 37 excussum . . . procul decutit aspidem. PROSP. epigr. in obtrect. Aug. 2, 11 currentem attritos super aspidas et basiliscos. ARATOR 1, 734 aspide surdo. CARM. epigr. 748, 7 aspide calcato. *acc. sing.* aspida: LVCAN. 9, 701. 707. *acc. plur.* aspidas: CIC. nat. deor. 3, 47 LVCAN. 4, 724 PLIN. nat. 21, 147 (*et sic semper, sed* aspidem 36, 77) PROSP. (*l.* 75) ENNOD. carm. 2, 76 p. 581 Vind. (*sed* opusc. 3 p. 344, 26 diras aspides). [*genuens.* aspeo. *M.-L.*]

VARRO frg. rer. hum. (Prisc. gramm. II 524, 7) admota aspis cum pupugerit, si non occidat, sciat ex Psyllorum esse stirpe. CINNA carm. frg. 2 (Gell. 9, 12, 12) somniculosam ut Poenus aspidem Psyllus (LVCAN. 9, 701 aspida somniferam. *cf.* COMM. Bern. PLIN. nat. 29, 63 aspidum somnifica vis. 21, 182. 29, 65). CIC. fin. 2, 59 si scieris . . . aspidem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

occulte latere. nat. deor. 3,47 equos, ibis, accipitres, aspidas, crocodilos ... in deorum numerum reponemus. Tusc. 5,78 prius ... quam ibim aut aspidem aut faelem ... vident *Aegyptii*. Rab. Post. 23 Demetrium in eodem isto Aegyptio regno aspide ad corpus admota vita esse privatum. CARM. bell. Aeg. 45 (*de Cleopatra*) pendent<e su>is cervicibus aspide (VELL. 2,87,1. SVET. Aug. 19 Cleopatrae ... psyllos admovit, qui venenum ac virus exugerent, quod perisse morsu aspidis putabatur. TERT. mart. 4 horridiores aspides serpentes tauro vel urso, quas Cleopatra immisit sibi. SERV. auct. Aen. 8,697 VIR. ill. 86,3 EVTR. 7,7). SEN. dial. 5,30,1 taurum color rubicundus excitat, ad umbram aspis exurgit. LVCAN. 4,724 aspidas ut Pharias cauda sollertior hostis ludit et iratas incerta provocat umbra. 9,610 stabant in margine siccae aspides, in mediis sitiebant dipsades undis. 9,901 (*de Psyllis, v. p. 842,80 sq.*) in terras parvus cum decidit infans, ne qua sit externae Veneris mixtura, timentes letifica dubios explorant aspide partus. PLIN. nat. 10,208 de aspide miraculum Phylarcho reddatur. 11,163 similes *dentes sunt* aspidi et serpentibus. 37,187 taos (*gemma*) pavoni est similis itemque aspidi, quam vocari timictoniam invenio (*alia ex* PLIN. *v. infra*). VAL. FL. 4,418 *Io* aspide cincta comas (*cf.* APVL. met. 11,4 aspis caput extollens arduum cervicibus late tumescentibus. 11,11 aspis squameae cervicis striato tumore sublimis). TERT. bapt. 1 viperae et aspides ipsique reguli serpentes arida et inaquosa sectantur. CYPR. GALL. deut. 255 cunctis dirior aspidum venenis (*improborum vinea*). SOLIN. 27,31 plures diversaeque aspidum species (*cf.* ISID. orig. 12,4,12 *sqq.* PLIN. nat. 28,65 aspidum, quas ptyadas vocant. 31,65). AMM. 22,15,27 *serpentes* omnes magnitudine et decore aspis facile supereminens numquam sponte sua fluenta egreditur Nili. HEGES. 1,43,8 veneficii genus ... compositum ex sucis serpentum et veneno aspidum (*cf.* LVCAN. 9,707 inde petuntur huc Libycae mortes et fecimus aspida mercem). VVLG. Iob 20,14 fel aspidum. 20,16 caput aspidum (*δρακόντων*) suget et occidit eum lingua viperae (*ὄφεως*). Is. 11,8 delectabitur infans ... super foramine aspidis (PS. AMBR. serm. Sess. Migne 18,136 infantes cavernis aspidum manus ingerunt. PAVL. NOL. carm. 17,268 *cf.* 17,255). 59,5 ova aspidum. PRVD. Symm. 1 praef. 37 *Paulus* excussum ... procul decutit aspidem. AVG. quaest. hept. 2,115 (*v. sub* aspidiscus). SVLP. SEV. dial. 1,10,3 *pueris* redeuntibus aspis mirae magnitudinis fit obviam ... quasi incantata carminibus caerula colla deposuit (*cf.* VVLG. psalm. 57,5 sicut aspidis surdae et obturantis aures suas, quae non exaudiet vocem incantantium. HIER. in Is. 3,3 Migne 24,62. AVG. in psalm. 57,7 aspis cum coeperit pati incantatorem Marsum, qui eam ... carminibus ... evocat. in psalm. 13,3. ENNOD. opusc. 3 p. 344,26 numquam sic diras aspides verborum digitis incantator Thessalus violentis poterit evocare carminibus. ISID. orig. 12,4,12). POL. SILV. chron. min. I p. 543,33 (*inter nomina colubrarum*) dipsas aspis ofis. ENNOD. carm. 2,76 p. 581 Vind. aspidas ut capiat tectis fraus hospita technis. VEN. FORT. carm. 8,3,195 vipera serps iaculus basiliscus emorrois aspis (carm. spur. 1,159).

in medicina: CELS. 5,27,4 usus ... docuit eum, quem aspis percussit, acetum potius bibere debere (PLIN. nat. 23,56). SCRIB. LARG. 167 theriace etiam ad aspidem (PLIN. nat. 20,264 hac theriace ... Antiochus rex adversus omnia venenata usus traditur aspide excepta). PLIN. nat. 29,65 aspides percussos torpore et somno necant, omnium serpentium minime sanabiles (8,85. 25,123. VVLG. deut. 32,33 venenum aspidum insanabile) ... cunctarer in proferendo ex iis remedio, ni M. Varro ... prodidisset aspidum ictus efficacissime sanari hausta a percussis ipsorum urina (*inde* SER. SAMM. 842 si ... horrendum vulnus fera iecerit aspis *eqs.*). 20,195 aspidum venenis adversari *anesum*. 21,147 aspidas mitigare dicitur *polium*. 22,154 amari (*lupini*) contra aspidas valent. 24,71 semen (*myrices*) ... efficax et contra serpentium ictus praeterquam aspidum. 24,141 clematis ... adversus serpentes et privatim aspidas ... efficax. 148. 25,104. 28,65 contra salivas aspidum, quas ptyadas vocant (31,65). 29,60. 61. 32,34. PLIN. nat. 29,119 iumentorum oculis membrana aspidis, quam exuit vere, cum adipe eiusdem claritatem inunctis facit. 30,103 aspidis cutem ... Parthorum gentes in remedium quartanae bibunt. 30,37 cinis aspidum cum sebo taurino inponitur. DRAC. satisf. 65 aspis habet mortes, habet et medicamina serpens. laud. dei 2,264 quid serpens maculosa iuvet, medicina fatetur, aspidis obliquae quid pinguia membra medantur, informes ursi, fulvus leo. *nota*: PLIN. nat. 36,77 (*de sphinge Aegyptia*) altitudo a ventre ad summam aspidem (apsidem *codd. det.*) in capite LXIs *pedes*. *proverbialiter vel translate apud christianos scriptores*: TERT. adv. Marc. 3,8 desinat haereticus a Iudaeo, aspis, quod aiunt, a vipera mutuari venenum (*κατὰ τὴν ἐναργῆ παροιμίαν, ὡς ἀσπὶς παρ' ἐχίδνης ἰὸν δανειζομένη Epiphan. adv. haer. 1,23,7; cf. Otto, Sprichwörter p. 373*). HIER. apol. adv. Ruf. 3,22 (Migne 23,473) lustravi monasteria ... et inter sanctorum choros aspides latere perspexi. in Is. 3,3 (Migne 24,62) contra serpentes et aspides, id est contra peccatores. hom. Orig. in Luc. 31 (Migne 26,288) aliam fortitudinem contrariam sociam tui assumis, quae aspis appellatur. 37 (26,301) unusquisque nostrum consideret, quantas opes aspidum ante portaverit, quantas divitias bestiarum (*de Is. cap. 30*). VVLG. psalm. 13,3 venenum aspidum sub labiis eorum *cf.* 139,4. Rom. 3,13 *cf.* HIL. in psalm. 13,3. AVG. in psalm. 13,3 (Migne 36,142) venenum dolum dicit, aspidum autem, quia nolunt audire praecepta legis, sicut aspides nolunt audire verba incantantis. VVLG. psalm. 57,5 sicut aspidis surdae et obturantis aures suas. *cf.* COMMOD. instr. 2,9,19 ut aspides surdi. HIER. epist. 139. in Is. 22,3 (Migne 24,268) AVG. serm. ed. Mai 121,10. AVG. in psalm. 57,14 aspides erant, serpentes erant *Iudaei*. ENNOD. epist. 2,19 p. 63,20 Vind. credo more aspidis clausa, ut aiunt, aure transivit. ARATOR 1,734 Iudaea venenum semper ab ore vomit, crudelior aspide surdo. VVLG. psalm. 90,13 super aspidem et basiliscum ambulabis. *cf.* PAVL. NOL. epist. 40,7. PROSP. epigr. in obtrect. Aug. 2,11 currentem attritos super aspidas et basiliscos declinare senem vipera non potuit. PRVD. cath. 3,147 hoc erat aspidis atque hominis digladiabile discidium. CARM. epigr. 748,7 aspide calcato (*cf.* PLIN. nat. 23,56 ab aspide calcata percussus) sponsi virtute triumphant (*syn.* anguis, draco). CANON. Migne 56,846 duae serpentes ex Ariana aspide natae sunt: Valens et Vrsatius. CASSIOD. hist. 4,24 (Migne 69,973) duae viperae ex aspide Ariana progressae sunt, Valens et Vrsacius.

2 *scutum* (GLOSS. II 248,19 *ἀσπὶς τὸ ὅπλον distinguitur ab aspide serpente. v. etiam sub* aspidiscus *p. 838,4*). NOVELL. Iust. 85,4 aspides sive scuta et galeas seu cassides (*ἀσπίδας ἤτοι σκουτάρια*). *Ihm.*

1. Aspis, -idis, *Ἀσπίς*. **a** *f. nom. locorum*: PLIN. nat. 4,57 Spiraeo promunturio obiacent ... *insulae* Caeciae duae, Selacosa, Dacenchrus, Aspis. 5,131 *Lycii maris insula.* *statio provinciae procons. Africae*: SIL. 3,243 quae Sicanio praecinxit litora muro, in clipei speciem curvatis turribus, Aspis. SOL. 27,8 Clypeam civitatem Siculi extruunt et Aspida primum nominant. *cf. Dessau, PW. II 1734,11; G. Wilmanns, Corp. VIII p. 128 sub* Clupea, *quod vide.*
b *nom. vir.*: NEP. Dat. 4,1 ut Aspim aggrederetur, qui Cataoniam tenebat (5,1). 4,2 *et* 4,4 *sq. nomin.* Aspis.

2. Aspis, *Ptolemaeo Ἰασπίς, statio Contestanorum Hispaniae, nunc* Aspe. ITIN. Anton. 401. *Diehl.*

aspisatis, *acc.* -im, *f.* *gemma*: PLIN. nat. 1 ind. 37,54 aspisatis. 37,146 aspisatim Democritus in Arabia nasci tradit, ignei coloris, et oportere cum cameli fimo splenicis adalligari, inveniri utique in nido Arabicarum alitum; et aliam eodem nomine ibi in Leucopetra nasci, argentei coloris, radiantem.

? **aspita** ruina (vervina *Arevalus*) GLOSS. IV 21,47. 481,66 (ruinum). V 169,20. 590,12 (*temptaverunt* secespita, lapsina). *Ihm.*

Asple<? *in lucerna* CORP. III 12012,20.

Aspledōn, *Ἀσπληδών, opp. Boeotiae.* PLIN. nat. 4,26. *v. Oberhummer, PW. II 1737.* *Diehl.*

asplenos, *ἄσπληνος, f. herba*: VITR. 1,4,10 quae (*pecora*) pascuntur proxime Cnoson, <lienosa> sunt, quae autem ex altera parte proxime Gortynam, non habent apparentem splenem. unde etiam medici ... invenerunt herbam, quam pecora rodendo inminuerunt lienes. ita eam herbam colligendo curant lienosos hoc medicamento, quod etiam Cretenses asplenon (*sic codd., ἄσπληνον Rose*) vocitant. PLIN. nat. 27,34 asplenon sunt qui hemionion vocant ... nascitur in petris ... laudatissima in Creta. huius foliorum in aceto decocto ... lienem absumi aiunt (*cf. Diosc. 3,141.* ISID. orig. 17,9,87 asplenos dicta, quod splenem auferat). PS. APVL. 48 (*i. q.* callitrichon). 97 *saxifraga* a Graecis dicitur adiantos ... nonnullis ... asplenon. DIOSC. 3,146 de asplenum. asplenon aut scolopendrion aut iminion (*ἡμιόνιον*) aut splenion ... vocant. CAEL. AVR. chron. 3,4,59 in lienicis ... epithema aiunt convenire ex cappare ... et herba, cui nomen asplenos. *in his ut videtur latet* GLOSS. III 545,57 espalnu petrata. 629,37 spalagnio (spalaxino, spalangnia *alibi*) i. petra (*cf.* PLIN. *l. l.* nascitur in petris. *Diosc. 3,141 ἄσπληνον ... φύεται ἐν πέτραις*). *Ihm.*

Aspolita *v.* Hippolita.

Aspona, -ae *et* ōrum, *opp. Galatiae.* AMM. 25,10,10 apud Aspuna Galatiae municipium breve. HIL. op. hist. frg. 4,29 (Migne 10,677a) Cartherius episcopus ab Aspona. CASSIOD. hist. 12,8 Palladius ab Hellinopoli mutatur in Asponam. TAB. Peut. 9,5 Aspona (ITIN. Anton. 143. 206). ITIN. Hier. 575 civitas Aspona. RAVENN. p. 99,4 Asponna. *v. Ruge, PW. II 1737.* *Diehl.*

asportātio, (-ōnis) *f. ab* asportare. CIC. Verr. 5,110 his (*signis*) pulchritudo periculo, amplitudo saluti fuit, quod eorum demolitio atque asportatio perdifficilis videbatur.

asporto, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* abs *et* portare. *Th.*] GLOSS. II 237,48 *ἀποκομίζω* aufero absporto (*sic, cf.* V 541,1). II 22,2 asportavit (8,46 adportavit) *ἐξεφορτίσατο.* IV 482,41 abducit avehit aufert abstrahit (*cf.* 268,61. 345,37). 406,28 longius portat. V 549,39 clam porto. *cf.* ALBIN. gramm. VII 296,17, *qui cum ceteris verbi* portandi *compositis comparat.* PS. ASCON. div. Caec. p. 112 B. asportare aliquid, ut intereat, deportare, ut mutet locum. PRISC. gramm. III 47,27 'abs' tam in compositione quam in appositione consonantibus solet praeponi, sed 'ab' omnibus in compositione praeponitur litteris, absque c vel q vel t, ut ... 'asporto' — in quo b in s commutatur, sicut et 'aspello', differentiae causa, ne, si 'apporto' et 'appello' dicamus, ab 'ad' composita existimentur. asportarier: PLAVT. Rud. 67 TER. Phorm. 978. *forma* absporto *non legitur nisi in* GLOSS. (*v. l. 71*), ansportat GLOSS. V 265,55. 345,37 (*item in Hisper. famin., v. Zimmer, Götting. Nachr. 1895 p. 158*).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

auferre, deportare, abducere (secum) homines, res: PLAVT. Rud. 67 video virginem asportarier. Merc. 353 illam abstrahat, trans mare hinc venum asportet. TER. Phorm. 551 quoquo hinc asportabitur terrarum. 978 non hoc publicitus scelus hinc asportarier (sic Bemb., deportarier rel.) in solas terras! CIC. Verr. 5,107 abreptamque ex eo loco virginem secum asportasse Ditem patrem ferunt (cf. 5,111 ut Verres alter Orcus ... non Proserpinam asportasse, sed ipsam abripuisse Cererem videretur). BELL. Alex. 78,2 parvulum secum asportaverat in castra multosque retinuit annos. BELL. Afr. 91,3 ut secum coniuges liberosque asportaret. VERG. Aen. 2,778 nec te comitem hinc asportare (sic P, te comitem hinc portare M), ubi Servius: hic versus caret scansione: unde multi ei 'hinc', multi 'as' syllabam detrahunt. si tamen vis fide servata scandere, fiat conversio, ut 'eveniunt, nec te hinc comitem', et potest scandi per synalipham. LIV. 24,26,9 ablegarent... procul ab Syracusis Siciliaque et asportari Alexandriam iuberent ad virum uxorem, ad patrem filias. 27,31,8 Arato adempta uxor ... in Macedoniam asportata fuerat (32,21,24). 29,17,16 mulierum puerorumque, qui rapiuntur atque asportantur. SEN. Agam. 301 dedecus nostrae domus asporta ab oculis. SIL. 15,688 transfixum ... Sabellum asportabat ovans. 17,169 donec vis saeva ... rapidis daret asportare procellis (de Hannibale somniante). GELL. 2,29,8 pulli tremibundi ... circumstrepere orareque matrem, ut iam statim properet inque alium locum sese asportet (syn. auferre). COD. Iust. 9,20,7 (a. 287) servos a plagiariis alienari ex urbe significas atque ita interdum ingenuos homines eorum scelere asportari solere perscribis (syn. abstrahere, exportare, abducere). AMM. 15,7,10. 17,2,4 captos ... et asportatos. 20,6,7 conprehensi ad regiones Persidis ultimas sunt asportati. GENNAD. vir. ill. 97 asportandus pro fidelis linguae remuneratione in exilium. VVLG. lev. 10,4 asportate (ἄρατε) extra castra. III reg. 18,12 spiritus domini asportabit (ἀρεῖ) te. Is. 22,17 dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinaceus (ἐκβαλεῖ καὶ ἐκτρίψει ἄνδρα). IV reg. 14,20 (ἦραν). II par. 35,24 (ἤγαγον). CASSIAN. inst. 10,20 quo eum facilius asportaret, se quoque ... confingebat velle discedere. 4,31 credens se tutius latiturum, si ad illa semet ipsum asportaret loca. 10,2,2 exinde semet ipsum quantocius asportarit. 7,8 unde si quoquam se non celerius asportarit.

PLAVT. Amph. 207 si quae asportassent redderent. CIC. Verr. 4,29 rapiebat et asportabat quantum a quoque volebat. 5,104 omnia ... per servos ... tollenda atque asportanda curavit (6,185). 5,131 omnia, quae requisierit, non ut conservaret, verum ut asportaret, requisivit. 5,88 rerum gestarum monumenta evertere atque asportare ausus est. 5,80 simulacrum Dianae (5,110. 6,185 [2,53 signa ex fanis ... plaustris evecta exportataque (asport- codd. deter.)]). 2,91 vina ceteraque, quae in Asia facile comparantur, quae ille reliquerat, asportavit. div. Caec. 28 asportare te velle ex Sicilia litteras (syn. deportare). parad. 8 ut multa de suis rebus asportarent. [NEP. Them. 2,8 deportant (asportant codd. deter.)]. LIV. 2,4,3 vehicula ... quibus regum asportarent res. 9,8,10 sicut ante regiae naves laceratae naufragiis nihil in terram integri praeter sacram pecuniam deae, quam asportaverant, extulerunt (asportabat extulerat cod. Putean.). 42,3,3 naves paratae fuerunt, quae tollerent atque asportarent tegulas marmoreas. CARM. epigr. 1044,9 (saec. I) nec carum cinerem at terram asportare paternam quivit (VVLG. gen. 50,24 asportate ossa mea vobiscum, συνανοίσετε. II reg. 21,13 ἀνήνεγκεν). TAC. ann. 16,11 si quae asportari possent, sibi quemque deducere iubet. SVET. Cal. 59 cadaver ... in hortos Lamianos. APVL. met. 4,18 asportare quantum quisque poterat auri vel argenti. 8,15 quidquid in casula pretiosum ... servabat, meo atque aliorum iumentorum dorso repositum asportans (adsp- cod. F). 9,40 spatham illam secum asportans. SOLIN. 22,8 cum ipsa (insula Tanatus) nullo serpatur angue, asportata inde terra, quoquo gentium invecta sit, angues necat. AVIAN. fab. prol. 11 fluvius ... duas ollas ... ereptas e litore asportavit. VVLG. lev. 16,27 vitulum et hircum foras castra (ἐξοίσουσιν). I reg. 5,1 arcam dei a Lapide adiutorii in Azotum (εἰσήνεγκαν). II reg. 12,30 praedam (ἐξήνεγκε, II par. 14,14). Dan. 5,2 vasa (5,3. 1,2. I Esdr. 5,14 ἀπήνεγκεν. II par. 36,10 asportatis simul pretiosissimis vasis). II Macc. 4,19 quas (didrachmas) postulaverunt hi qui asportaverant (ἃς καὶ ἠξίωσαν οἱ παρακομίσαντες). II par. 29,16 extulerunt omnem immunditiam (e templo domini) ... et asportaverunt ad torrentem Cedron foras (ἐδέξαντο ... ἐκβαλεῖν εἰς).

synonyma: auferre, deportare, ablegare, exportare, abstrahere, abducere.

asprātilis, -e. [ab asper asperatus. Th.] EDICT. Diocl. 5,1ᵃ piscis aspratilis marini (sequuntur piscis secundi ... piscis flubialis optimi ... piscis secundi flubialis). PLIN. VALER. 5,10 pisces aspratiles et pipiones. 5,8. DIOSC. 2,16 omnis piscis aspratilis (πετραῖος, cf. Diosc. 2,35). ORIBAS. syn. 4,1 de piscibus ... aspratiles tantum gustandi sunt (ibid. saepius). 4,3 aspratiles pisces circa litus vel in pelago commorantes. 4,14 pelagici et aspratiles. 4,16. 5,53 piscis ... aspratilis, qualis est uniscus in leucozymo factus. DIOSC. 2,109 sparagus aspratilis (πετραῖος). GROM. p. 306,26 aspratilis lapis dicitur, qui velut signinum coagulatus lapis naturalis fuerit. terminus si superius politus fuerit et inferius subulis inpolitus, monumentalis est, non habet fidem finitionis. 309,13 terminus (341,23, cf. fig. 295). 319,2 super viam terminus, hoc est petra aspratilis. 320,25 fines aspratiles. 322,17 aspratiles ponuntur (sc. termini).

asprātūra, -ae f. [cf. c. asperare asperatus. Th.] GLOSS. II 22,1 asparatura κόλλυβον. cf. sub asper p. 809,18 sq. INSCR. Pergamena (v. Prott, Mitth. des ath. Inst. 1902,79; aetate Hadriani) collybistae ἠλέγχθησαν μετὰ τοῦτο καὶ ἕτερά τινα συνκεχωρηκότες ἑαυτοῖς κερδῶν ὀνόματα, ἀσπρατοῦράν τε καὶ τὸ καλούμενον παρ' αὐτοῖς προσφάγιον, δι' ὧν ἐτηρέαζον μάλιστα τοὺς τὸν ἰχθῦν πιπράσκοντας· καὶ ταῦτα οὖν ἐδοκιμάσαμεν διορθῶσθαι. lucrum igitur faciebant distinguendo nummos asperos recentes a detritis comesisque vetulis.

asprātus v. sub aspero.

asprēdo, -inis f. [ab asper. Th.] CELS. 5,28,2 carcinoma interdum simile iis est, quae Graeci vocant κονδυλώματα, aspredine quadam et magnitudine sua (5,28,15 aspritudo trad.). CHIRON 53 vitium ... pedes leprosos facit cum quadam aspredine ex nimia prurigine. 184 in ipsis orificiis aspredo echino similis invenitur. PLAC. med. 11,8 spurcitias omnes et aspredines emendat. DIOSC. 2,29 aspredine (τραχυσμούς) arteriarum mitigat. 2,68. 140. 3,5 (τραχύτης). 2,51 aspredinem ... palpebris elimpidat. 2,84 aspredines oculorum. 4,9 faucium (et saepissime, raro aspritudo). PAVL. PETR. Mart. 4,549 carpuntur gramina morsu curvatae ad fauces adtracta aspredine linguae, praevia quae teneras adlambens colligit herbas. PS. CYPR. mont. 6 ex aspredine saeculi in lenitatem conversus est. cf. aspritudo.

Asprēnās v. sub Asper. **aspretūdo** v. aspritudo.

asprētum, -ī n. [ab asper aspera. Th.] singularis non legitur. LIV. 35,28,9 tabernacula statuere in aspretis et inaequabili solo difficile erat. 27,18,11 per aspreta primum (aspera prima cod. Putean.), nihil aliud quam via impediti, iere. 36,15,9 hoc iugum ... ea aspreta rupesque interiectas habet, ut non modo exercitus sed ne expediti quidem facile ullas ad transitum calles inveniant. 9,24,6 ad hoc saxa erant et temere iacentia, ut fit in aspretis, et de industria etiam, quo locus tutior esset, ab oppidanis congesta. 9,35,2 aspreta erant strata saxis. GRATT. cyn. 241 aspretis medius qua clauditur orbi⟨s⟩. [it. aspreto. M.-L.]

asprio, -ōnis m. ab asper? (cf. nummus asper). monetae genus infimae aetatis. PAPYR. Marini nr. 80 (a. 564) col. 2,10 albiolo ligneo valente nummos aureos quadraginta, sacma valente asprione aureo uno. 2,12 sacario valente siliqua una asprionis, cute olearia valente siliquas duas asprionis. et saepius ibidem.

aspriter v. asperiter (sub asper in fine).

aspritūdo, -inis f. cf. aspredo. GLOSS. II 248,25 ἀσπρότης aspritudo candor. 568,32 aspritudo siccitas (cf. aritudo). raro scribitur aspretudo, rarius asperitudo. CELS. 7,26,2 aspritudo calculi. TERT. cult. fem. 2,8 cetera pulveris cuiusdam aspritudine (asperitudine pars codd.) levigare. paen. 11 in asperitudine sacci et horrore cineris. frequens in medicina: CELS. 5,28,15 circa totum corpus partemve aspritudo quaedam fit, similis iis pusulis, quae ex urtica vel ex sudore nascuntur. 6,6,27 ad extenuandam aspritudinem (6,6,38) ... lippitudo aspritudinem auget. 6,6,28. 7,7,6. 15. 7,23 ingens sitis et linguae aspritudo. SCRIB. LARG. 21 medicamentum nullam in se aspritudinem habet (22ᵃ. 64. 113 MARC. med. 8,2). 36 collyrium ... facit ad aspritudinem palpebrarum (26. 37 palpebrarum veterrimam aspritudinem. MARC. med. 8,117. 119. 120. 122. cf. GLOSS. II 458,33 τράχωμα, ὅτε ἀγριωθῇ τὸ βλέφαρον τοῦ ὀφθαλμοῦ aspretudo). 32 ad caliginem et aspritudinem oculorum siccamque perturbationem sine tumore, quam ξηροφθαλμίαν appellant (33. 35. CORP. XII 5691,5 P. Heli Facilis crocodes ad aspritudinem. ibid. 7 Iuenalis colly(rium) crocodes ad aspritud. CORP. III 12032,3 Q. Pompei Graecini coenon ad asprit. et caligin., et saepius in sigillis medicorum oculariorum. CHIRON 805 ad oculum album ... sive ad aspretudinem oculorum. MARC. med. 8,69. 70. 106. 137. 138. 199. 8,72 angulorum. PLAC. med. 17,1 aspritudinem. GALEN. alfab. 283).
SCRIB. LARG. 122 tunc apparent residendo aspritudines (amplitudines ed. princ.), si quae reliquae sunt (MARC. med. 29,9). CHIRON 139 ne asperitudo fructum incitet gingibas. 609 aspretudinem et ragadia in suffraginibus. MARC. med. 29,9 donec nullum vestiguum aut aspritudo appareat testularum. DIOSC. 2,68 aspretudines (τραχυσμούς) arteriarum (v. sub aspredo). GALEN. alfab. 67 est enim levis et sine ullam aspretudinem (sic cod. Pal., aspredinem Lucc., aspridinem Casin.). 814 pumex ... mittitur in smigmata, abradit autem et suam aspritudinem (asperitudine cod. Lucc.) levigat. APVL. met. 1,2 simul iugi quod insurgimus aspritudinem fabularum lepida iucunditas levigabit.

Aspuna v. Aspona.

adspuo, -ere. ab ad et spuere. PLIN. nat. 28,39 cur non et haec credamus rite fieri, extranei interventu, aut si dormiens spectetur infans, a nutrice terna adspui (expui vet. edd., despui C. F. W. Müller) in os? (in os? quamquam Mayhoffi lectio parum certa, quamquam illos codd. plerique, quamquam vulg.). Ihm.

Aspurgiānī gens Sarmata, Ptolemaeo Ἀσπουργιανοί. TAB. Peut. 9,3. ab hac gente appellatus est "Ἀσπουργος Βιομάσου υἱὸς ἑρμηνεὺς Σαρματῶν Βοσπορανός CORP. VI 5207 (e columb.). Diehl.

aspūrgo, -āre. ab abs et purgare. SER. SAMM. c. 29 tit. lum-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bricis et taeniis aspurgandis. *quod apud* PELAGON. 470 *olim scripsi* aspurgantur animalia apud Venetos sic *dubium est; traditur* absurgiantur, *fort. cum Birtio legendum* axungiantur. *Ihm.*

asquiron *v.* ascyron. **Asra** *v.* Esra.

Asraël, אֲשַׂרְאֵל, Ἐσεριήλ, *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 4, 16.

Asriël, אַשְׂרִיאֵל, Ἐσριήλ, *nom. vir. hebr.* VVLG. num. 26, 31 Asriel, a quo familia Asrielitarum. VVLG. Ios. 17, 2 *traditur forma* Esriel. ITALA cod. Lugd. num. 26, 31 et plebs Sariel. HIER. nom. hebr. p. 16, 1 Aserehel beatus deus. 24, 15. *Plenkers.*

assa *v.* assus.

Assa, -ae, Ἄσσα, *opp. Chalcidices.* HIER. epist. 60, 16 Assae vivit inglorius. PLIN. nat. 4, 38 oppidum Cassera. *v. Oberhummer, PW. II 1740, 1.*

Assabe *opp. Chaldaeae.* TAB. Peut. 12, 1. RAVENN. p. 53, 8 Asabe. *cf.* Assabensis.

Assabēnsis, -e *adi. ethnicon ab urbe veluti* Assabe *deriv.* CONC. Carth. a. 411 (Mansi IV 106ᵃ) Sextilius episcopus plebis Assabensis. *ibid.* p. 146ᵇ Marcianus episcopus Assabensis. *cf.* Assafensis.

Assabinus, -ī *deus Aethiopum.* PLIN. nat. 12, 89 *cinnamum* metitur non nisi permiserit deus. Iovem hunc intellegunt aliqui, Assabinum illi (*Aethiopes*) vocant. *v. Pietschmann, PW. II 1740.*

Assacanus, -ī *nom. vir. pers.* CVRT. 8, 10, 22 ipse (*Alexander*) ad Mazagas venit. nuper Assacano, cuius regnum fuerat, demortuo *eqs.* *idem adi.* **Assacanus,** -a, -um. EPIT. Alex. W. 39 ad satrapeam Assacanam (*trad.* saganam) devenit. *eiusdem stirpis sunt* **Assacanī,** -ōrum, Ἀσσακηνοί. ITIN. Alex. 48 Assacanos (saca muros *A*) Indos. *cf. Arrian. Anab. 4, 30, 9.* *iidem fortasse qui* PLIN. nat. 6, 79 Aspaganos gentem. RAVENN. p. 47, 4 Asacorum. *v. Tomaschek, PW. II 1740.* *Diehl.*

? **adsacrificium.** TERT. idol. 16 nuptias quoque celebrari non magis deus prohibet quam nomen imponi. sed his accommodantur sacrificia. sim vocatus nec adsacrificii (*sic Rig.*, ad sacrificiis *cod. Agobard.*, in sacrificiis *ed. Gangnei*) sit titulus officii et operae meae expunctio quantum sibi libet. *v. adnot. Rigaltii.* *Ihm.*

Assafēnsis, -e *adi. ethn.* VICT. VIT. notit. Maur. Sitif. 24 Vitalis Assafensis. *cf.* ad Sava, Ausafa, Assabensis. *Diehl.*

Assalicus, -a *nom. gent., v.* Assius *et* Asselius, Asucius. CORP. II 4355 (*Tarracone*) M. Cornelio M. f. Gal. Avito Assalica L. f. Avita mater. 4356 Assalicae L. f. Avitae Cornelia L. f. Avita mater. *Otto.*

adsalio (adsallio) *v.* assilio.

assaltus *v.* adsultus.

adsalūto, -āre. *ab* ad *et* salutare. PAVL. NOL. epist. 34, 10 vident te et adrident, inveniunt te et adsalutant. NOT. Tir. 63, 97 adsalutat. *Ihm.*

Assanitae, -ārum *cogn. Saracenorum.* AMM. 24, 2, 4 phylarchus Saracenorum Assanitarum. *Diehl.*

(**adsapio**?), -uī, -ere. *ab* ad *et* sapere. AVG. c. Faust. 32, 3 p. 763, 5 Vind. de porcina ... idem credere noluistis nec de lepore ... neque de mullis ... ceterisque quae vobis adsapuere generibus piscium, quamvis eadem Moyses omnia inmunda esse testetur. *Ihm.*

assar *v.* asser.

Assara *statio Mesopotamiae.* NOT. dign. or. 36, 12 Assara. 36, 26 *sub duce Mesopotamiae* equites scutarii indigenae Pafenses, Assara. *Seeck contulit ex Notit. episc.* κάστρον Μασσάρων.

Assaracus, -ī, Ἀσσάρακος. OV. fast. 4, 34 Assaracon. **A** *Troianus rex, avus Anchisae, proavus gentis Romanae*: **1** *ad genealogiam*: SCHOL. Bern. Verg. georg. 1, 502 Accius (trag. 653ᵃ) docet: Iuppiter Dardanum genuit, Dardanus Troum, Trous Assaracum et Ilium Ganymedemque. Capis ex Assaraco satus, qui statuit Pergamum, Laomedon Priamum et Anchisem edidit. ENN. ann. 17 (SERV. auct. georg. 3, 35) Assaraco natus Capis optimus isque pium ex se Anchisen generat. OV. fast. 4, 34 Assaracon creat hic (*Tros*) Assaracusque Capyn; proximus Anchises. *sim.* SIL. 11, 293 *sqq.* SERV. Aen. 1, 284. 6, 777. 9, 640 SERV. *et* SERV. auct. georg. 3, 35 SERV. auct. Aen. 8, 130 MYTHOGR. 1, 135. SIL. 8, 294 numerare parentem Assaracum retro praestabat Amulius auctor Assaracusque Iovem. HYG. fab. 94 p. 88 Anchisam Assaraci filium. 224 p. 132 Ganymedes Assaraci filius. DICT. 4, 22 ex Cleomestra Assaracus. VERG. Aen. 6, 650 Ilusque Assaracusque et Troiae Dardanus auctor (OV. met. 11, 756 MYTHOGR. 1, 204 p. 63. 2, 192). **2** *epitheta*: OV. fast. 4, 943 Phrygis. SEN. Ag. 878 veteris. AVG. loc. hept. 5, 28 Troiano. GLOSS. IV 406, 31 Assaracus vir Troianus (*contulit Goetz* VERG. Aen. 6, 650). **3** *laudantur*: *de rege Troiano*: SEN. Tro. 17 omnisque late fumat Assaraci domus. LVCAN. 9, 967 domos. HOR. epod. 13, 13 Assaraci tellus (*i. Troas*). IVV. 10, 259 funus. *de proavo Romanorum gentisque Iuliae*: VERG. Aen. 1, 284 domus Assaraci (AVG. loc. hept. 5, 28 Romani. civ. 15, 19). 6, 778 Romulus, Assaraci quem sanguinis Ilia mater educet. 9, 256 excipit Ascanius: 'per magnos, Nise, penates Assaracique Larem et canae penetralia Vestae obtestor ...' (*cf.* SIL. 3, 566 Assaracique Larem et Vestae secreta). 9, 640 gente sub Assaraci (*sc. Iulia.* SIL. 8, 347). georg. 3, 35 *stabunt in foribus* Assaraci proles demissaeque ab Iove gentis nomina (SERV. *ad l.* eorum statuas, qui a Iove usque ad Assaracum et ab Assaraco usque ad Augustum originem ducunt). Aen. 12, 127 genus Assaraci Mnestheus. OV. fast. 4, 123 Assaracique nurus dicta est *Venus.* SIL. 3, 701 Assaraci prolem (*i. Romanos*). 5, 145 ingentem Assaraci ... alumnum (*i. Romulum*). *v. Höfer, PW. II 1741.* **B** VERG. Aen. 10, 124 Assaracique duo *Troiani, comites Aeneae.* **C** *in titulis cogn.*: CORP. VI 27468 Q. Titinio Q. l. Assaraco. II 6108 (*Tarracone*) Aem. Assaract. (*sic trad.*) plumbario. *Diehl.*

assarātum apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino et sanguine temperatum, quod Latini prisci sanguinem assyr vocarent. PAVL. FEST. 16. *cf.* GLOSS. II 23, 56 asaer (*sic*) αἷμα. V 441, 37 ascer samguis cruor. 492, 5 ascer sanguis cruor. [*sunt qui conferant c. gr.* ἔαρ εἶαρ, *ind.* ásṛk, *lett.* asins '*sanguis*'. *Curtius, Grundz. d. griech. Etymol.*⁵ *398.* *Th.*] *V.*

Assaremoth, הַשְּׁרֵמוֹת (שְׁדֵמוֹת), Ἀσαρημώθ, *nom. loci urbis Ierusalem.* HIER. sit. et nom. p. 99, 12 Assaremoth in Ieremia. pro quo in hebraeo scriptum est sademoth, quod Aquila interpretatur suburbana. VVLG. Ier. 31, 40 *vertit* regionem mortis. *Plenkers.*

Assaria *statio Tripolitana.* TAB. Peut. 7, 3. *Diehl.*

Assario *v.* assarius *1.*

assārius, -a, -um. [*ab* as. *Th.*] CATO agr. 132, 2 daps Iovi assaria pecunia urna vini. SEN. apocol. 11 *Claudius* occidit in una domo Crassum, Magnum, Scriboniam, tris homines assarios (*sic Bücheler*, tristionias assarionem *cod.*), nobiles tamen. *subst. m.* assarius *sc. nummus.* VARRO ling. 8, 71 debet ... dici ... non 'equum puplicum mille assarium esse', sed 'mille assariorum', ab uno enim assario multi assarii, ab eo assariorum. CHAR. gramm. I 76, 3 assarius ab antiquis dicebatur, nunc as dicitur non assis (BEDA gramm. VII 263, 29). *neutr. cf. graecum* ἀσσάριον *sc.* νόμισμα. GLOSS. II 24, 7 assarium ἀσσάριον μονομαχιον (?) δοκάριον νουμμίον. V 6, 37 (= 48, 31) assarium nummum assis Latini quasi figuram denarii (-ium 48, 31) dicunt. EPIPH. metr. 103, 22 *et* 23 assaria.

assarum *v.* asaron.

assātor ὀπτανεύς GLOSS. II 22, 7. II 385, 69 ὀπτανάριος assator coctarius. 568, 34 asator frixor.

? culina: [s]**assātōria,** ἀπόπατον GLOSS. II 522, 17.

assātūra, -ae *f. ab* assare. [*hisp.* asadura. *M.-L.*] GLOSS. II 521, 26 asatura ὀπτόν. III 399, 52 ass⟨at⟩urae πάροπτα. VOPISC. Aur. 49, 9 convivium de assaturis maxime fuit. VVLG. II reg. 6, 19 *David* partitus est universae multitudini ... assaturam bubulae carnis (ἐσχαρίτην) unam. PLIN. VAL. 2, 29 manducet assaturas caprinas perassas. APIC. 7, 271 assaturam assam a furno simplicem. ANTHIM. 4 carnes ... in assatura ut delonge a foco coquantur. 6 assaturae ... de novello cervo. 8 aprunae ... assaturae si fiunt. *V.*

Assatus, -a *cogn. ut vid. Hispanum.* CORP. II 1138 (*in Baetica*) T. Aelius Assatus. 1457 (*ibid.*) Ignatia Assata.

fund. **Assevam** TAB. Velei. 4, 80 (CORP. XI 1147); '*fortasse idem quod* ad scaevam' *adnotavit Bücheler.*

assecla *v.* assecula.

Asseconia *statio Hispaniae Tarraconensis.* ITIN. Anton. 430. RAVENN. p. 321, 6 Assegonion. *Diehl.*

assectātio, -ōnis *f.* *ab* assectari. GLOSS. II 305, 24 ἐπακολούθησις adsectatio. **1** *candidatorum comitatus.* *cf.* assectari *sub I 1.* Q. CIC. pet. 34 quoniam assectationis mentio facta est, ... curandum est ut cotidiana cuiusque generis et ordinis et aetatis utare. CIC. Mur. 70 homines tenues unum habent in nostrum ordinem aut promerendi aut referendi beneficii locum hanc in nostris petitionibus operam atque adsectationem. **2** *i. q. investigatio.* PLIN. nat. 2, 82 magna caeli adsectatione compertum.

assectātor, -ōris *m. ab* assectari. **I** *qui candidatos assectatur.* *cf.* assector *sub I 1.* *Habel, PW. I 422.* Q. CIC. pet. 34 *assectationis* tres partes sunt, una salutatorum, altera deductorum, tertia assectatorum. 37 assidua assectatorum copia. CIC. Verr. 3, 29 quidam vetus adsectator et ex numero amicorum. Balb. 62 cum ducibus ipsis non cum comitatu adsectatoribusque confligant. **II** *i. q. procus.* *cf.* assector *sub I 2.* PLIN. epist. 3, 11, 7 *virtutibus* meruit ut a C. Musonio ex omnibus omnium ordinum adsectatoribus gener adsumeretur. **III** *in universum i. q. assecla.* **1** *hominum.* PLIN. nat. 20, 160 Porci Latronis clari inter magistros dicendi adsectatores. 24, 167 Apollodorus adsectator *Democriti.* PLIN. epist. 8, 23, 5 non ut commilito sed ut comes adsectatorque (adsessorque *Mommsen*). GELL. 5, 10, 7 auditor adsectatorque Protagorae. DON. Ter. Hec. 35 p. 343 Lind. utrum eos 'comites' dicit qui sunt pugilum assectatores. **2** *rerum.* *cf.* assecla *p. 849, 65.* SEN. epist. 65, 18 sapiens adsectatorque sapientiae (PLIN. nat. 8, 59. 18, 274). 122, 12 cenarum bonarum adsectator (PLIN. nat. 9, 142 dapis). dial. 9, 1, 8 adsectator comesque patrimoniorum pereuntium populus. PLIN. nat. 29, 8 pariter ... eloquentiae adsectatores et potentiae nanctus novam instituit sectam *medicorum.* SYMM. epist. 9, 33 adsectatores ... litterarum. rel. epist. 10, 21 (34. 41), 3 eiusdem religionis. *nota*: QVINT. inst. 1, 5, 8 in oratione Labieni ... casamo adsectator e Gallia ductum est. GLOSS. II 9, 28 adsectatores ἱερεθισταὶ μαθητῶν. 564, 36 adsectator sequister. IV 7, 36 adsectatores imitatores.

adsectio. GLOSS. II 457, 6 τομὴ σώματος. [*cf. c.* ad *et* secare. *Th.*]

assector, -sectātus sum, -sectāri. *ab* ad *et* sectari. [*hisp.* acechar. *M.-L.*] GLOSS. II 9, 22 adsectatus ἐπιδιώξας. 305, 23

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἐπακολουθῶ ... adsector. PRISC. gramm. II 379, 7 antiqui tam activa quam passiva significatione protulisse inveniuntur ... assector. *ibid.* 383, 7 Ennius (*cf.* ENN. inc. libr. rell. IX p. 175 Vahl.): adsectari se omnes cupiunt, adsectari passive ἀκολουθεῖσθαι. *ibid.* 383, 9 Alpheus philologus: Themistocles cum a formoso adsectaretur.... ἠκολουθεῖτο. *item passive particip.* assectatus *apud* TERT. *invenitur, cf. p. 849, 26. confunduntur* assentor *et* assector: PETRON. 72 ITALA Rom. 12, 16 (Tert. adv. Marc. 5, 14) *cf. p. 859, 68 et 75. in* GLOSS. II 313, 63 ἐργομωκεύω ... adsecto. 330, 13 θωπεύω ... adsecto *legendum erit* adsento.

I *proprie, constanter comitari aliquem*: HOR. sat. 1, 9, 6 cum adsectaretur, numquid vis, occupo. SEN. dial. 9, 12, 4 lecticam adsectati quibusdam locis etiam tulerunt. TAC. hist. 2, 93 miles Valentem adsectabatur (*latiore sensu*). ann. 6, 19 custodes ... corpora putrefacta adsectabantur. dial. 2 *magistrum rhetoricum* (PLIN. epist. 2, 14, 10). SVET. Iul. 19 *Caesar* omnibus officiis ... Pompeium adsectatus est (*metonymice*). *speciatim*: **1** *candidatos*: CIC. de orat. 1, 239 cum aedilitatem P. Crassus peteret eumque ... consularis ... Galba assectaretur. Mur. 70 neque postulandum est ... ab equitibus Romanis ut suos necessarios adsectentur totos dies. parad. 39 hereditatis spes ... adsectatur (*in imag.*). Q. CIC. pet. 33. **2** *veneris causa*: GAIVS inst. 3, 220 matrem familias aut praetextum ... adsectatus. VLP. dig. 47, 10, 15, 19. *ibid.* 22 aliud est appellare aliud adsectari, appellat enim qui sermone pudicitiam adtemptat, adsectatur qui tacitus frequenter sequitur. *ibid.* contra bonos mores *adsectari.* TERT. monog. 13 iuvenculas viduas quae ... aliquamdiu assectatae ... nubere volunt.

II *translate i. q. assequi sub II 1*: PLIN. nat. 33, 152 cum celebritatem adsectarentur adulescentium scholae. AVG. epist. (Migne 33, 603) 147, 5 eos ... pacem et sanctificationem cum omnibus assectari.

assecuē. [*cf. c.* sequi assequi. *Th.*] PLAVT. frg. Varr. ling. 6, 73 sequere adsecue (adseque *codd. cf. Lachmann in Lucr. 5, 679. Ritschl in Plaut. Trin. 1118*) Polybadisce, meam spem cupio consequi.

assecula *vel* **assecla,** -ae *m.* [*cf. c.* assequi assectari. *Th.*] *forma recisa perraro traditur. scriptio sollemnis in* GLOSS. *praecipue* adsaecula. *de genere cf.* CHAR. gramm. I 52, 9 communia ex masculino et feminino ut adsecula (PRISC. gramm. II 121, 6 GRAMM. VI 276, 13). *de etymo v.* PRISC. gramm. II 121, 6 assequor assecula (GRAMM. V 454, 18 ISID. orig. 10, 16. 255). NON. 57 asseculas ab eo quod assint ... vocitatos. GLOSS. IV 305, 9 adseculae domestici pedisequi. 404, 40 adsecula agaso (V 590, 70). 474, 38 buccellarius (V 268, 63). V 163, 21 adseculae subiecti. 268, 66 adseculis ... cursoribus. GRAMM. VII 521, 5 adsecula sequitur potentiorem ... officiosus. DIFF. ed. Beck 30 p. 31. *glossas alias v. l. 53. 55. 66.*

CIC. Verr. 2, 65 se ... praetores et consules, non legatorum adseculas recipere solere. 4, 30 adseculae *Verris* non a patre ei traditi, sed a meretricula commendati. 4, 34 Sest. 135. or. frg. A 8, 3 adsentatores *consularium* atque adseculae. div 2, 79 adseculae suo (*Caesaris*) Pergameno nescio cui. Att. 6, 3, 6 qui ... potentissimorum ... contumaciam numquam tulerim, ferrem huius adseculae. NEP. Att. 6, 4 asseclam ... praetoris. LIV. 5, 11, 2 patriciorum adseculae. PAVL. FEST. 22 mulierum inpudicarum sordidi asseculae (*cf.* GLOSS. IV 10, 38 adseculae ... lenones. V 344, 4 turpitudinis minister). IVV. 9, 48 humili adseculae (*cf.* GLOSS. IV 11, 21 adsecula cliens vel susceptus. V 339, 17). CYPR. ad Don. 11 p. 13 Vind. IVL. VAL. 1, 9 Zeuxidos ... adseculae regalis ... qui sumptibus Alexandri est praefectus. HIER. epist. 54, 13 candidus et rubicundus assecla adhaereat lateri tuo (*viduae bellae*). 117, 6. 118, 6 amicus vel assecla vel propinquus. in Is. (Migne 24, 569) 58, 10 asseclis suis ... et vilium officiorum ministris. in Mich. 1, 3 p. 470 Vall. quoscumque de asseclis suis ordinant clericos. AVG. contr. Iul. (Migne 45, 1416) 4, 121 Hieronymus cuius tu (*Augustine*) assecla es. OROS. hist. 1, 12, 5 (p. 61 Vind.) Tantalum ... adseculam deorum (*conpransorem cogitat*). SIDON. epist. 2, 9, 8 *coni.* famulus. *tropice* (*cf.* assectator *sub III 2*): PS. CIC. in Sall. 8, 21 omnium mensarum assecula (*cf.* GLOSS. II 9, 3 adsecula παράσιτος. 396, 17. V 163, 23. 163, 24. 169, 13). AMM. 14, 6, 19 minimarum *disciplinarum* adseclae (*opp.* sectatores disciplinarum liberalium). *nota*: GLOSS. II 44, 38 derideo adseculam καταγελῶ τοῦ παρασίτου (CHAR. gramm. I 294, 19 GRAMM. IV 568, 18).

assecūtio, -ōnis *f. ab* assequi. *i. q. perceptio, cognitio. cf.* assequi *sub II 2.* CHALC. transl. 46 A facilis adsecutio est (κατιδεῖν οὐδὲν ... χαλεπόν. *cf.* comm. 257). comm. 59 quo etiam expertibus astronomiae assecutio tradatur aliquatenus. 267 philosophiae ... adsecutioni. 335 remedium adsecutionis (*Tim. 51 B*). AVG. c. Iul. op. imp. 5, 1 (Migne 45, 1433) assecutio scientiae laboriosa.

adsecūtor, -ōris *m. ab* assequi. FVLG. d. aet. mund. p. 159, 9 H. *Salomon* concubinalis exercitus incubator, matronalis populi adsecutor (*cf.* assectari *sub I 2*). MART. CAP. 9, 905 Himeros Cupidinis adsecutor, itemque Terpsis e famulitio Dionae. *Bickel.*

asseda (ads- *altero loco*) sella quadriiugis GLOSS. IV 476, 44. V 589, 9. *cf.* assidelae. *V.*

Assedīm, חַצִּדִּים, *nom. oppidi Palaestinae in tribu Nephthali.* VVLG. Ios. 19, 35 (πόλεις τειχήρεις). HIER. sit. et nom. p. 95, 18. *Pl.*

1. assedo, -ōnis *m.* NON. 62 consedo a consedendo ut adsedo vel adsessor.

2. (**adsēdat**) NOT. Tir. 50, 47ᵃ *post* sedat. *V.*

Assedomārus *nom. vir. celticum, cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. I p. 39* Aďďedomaros. CORP. III 5291 (*in Norico*) Ingenus Assedomari. Asseda⟨...⟩ CORP. III 5087 (*in Norico*). *Otto.*

[**adsedulo**] *cod. Bembinus* TER. Ad. 50 *pro* sedulo. *Ihm.*

assefolium *v.* asifolium.

Assellus, -a *nom. gent., v.* Assius *et* Assalicus, Asucius. CORP. V 4046 (*inter Mantuam et Veronam*) P. Magius Maní (*sic*) síbí et Asseliae M. f. Sabinae uxori. *Otto.*

adsellātio (ass-), -ōnis *f. ab* assellare. CHIRON 237 stercora per adsellationem purgabis. CASS. FEL. 48 p. 122 sequitur ... patientes iugis assellatio inferioris ventris. *ibid.* p. 127 qui frequenti deiectione assellationis surgendo fatigantur. 50 p. 130 assellatio ventris humida. ORIBAS. syn. 9, 43, 76 p. 356 ut neque corpori mordicationem faciat (*medicamen*) et trahat adsellationem.

adsellor (ass-), -ātus sum, -ārī, *rarius* **adsello,** -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ad *et* sella *derivatum. Th.*] *i. q. cacare* (*intransitive vel transitive*): *de hominibus*: SORAN. 141 si ... plurimis diebus non fuerit assellatum (assellatus *codd. rec., opp.* si ventrem infans solverit). CASS. FEL. 51 p. 135 spongia ... podicem obtrudes et, cum nimie assellare desideraverit, auferes. PS. THEOD. PRISC. p. 287, 16 qui assellari non possunt. p. 287, 18 mox assellatur. p. 332, 8 sanguinem assellantibus. ANTIDOT. Brux. 42 p. 375 sanguine assellantibus. 128 p. 387 si infanti vel maiori ad assellandum intestinum descenderit. 130 p. 387 sive sanguine puro sive cum stercore assellatus. 186 p. 394 quotiensque assellatus fuerit. 189 p. 394 qui sanguine vel mucillagine assellantur. *de iumentis*: CHIRON 229 ex ipso ano urinam emittere, quasi qui aquam adselletur. VEG. mul. 2, 18, 2 lotium per anum emittit et quasi aquam assellatur. CHIRON 234 nisi multum stercoris adsellatus fuerit *longao*. VEG. mul. 2, 22, 2 multum stercoris assellatus ediderit. CHIRON 368 stercora adsellatur [et] dura et vix conatur ad adsellandum et anxiatur. hi solent et corruptum adsellari. 407. 414 stercus durum adsellabit. VEG. mul. 5, 56, 1 stercus durum assellat (assellatur *Corb.*). 5, 44, 1 corruptum assellabit (assellabitur *Corb.*). CHIRON 246 ⟨non⟩numquam sanguinem adsellatur vel etiam meiet. 423. 471 si quod iumentum sanguinem adsellaverit vel minxerit. VEG. mul. 5, 9, 1. CHIRON 399 stentinus ..., per quem solent iumenta adsellari. 429 plurimum mucidum (mucitum *trad.*) adsellatur. *synon.*: (alvum ducere, exonerare, inanire, solvere; cacare, offerre, sellas perficere *cf.* PS. THEOD. PRISC. p. 304, 13). *Münscher.*

Assem *indecl.*, חָשֵׁם, Ἀσάμ, *nom. vir. hebr.* VVLG. I par. 11, 33. *Plenkers.*

adsemel. GREG. TVR. Franc. 4, 31 montem ... adsemel erupit.

assēmino, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ad *et* seminare. RVFIN. bell. Iud. 7, 30 Iudaeorum gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est (παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις *Iosephus 7, 43*), plurimum autem Syris vicinitate permixta.

Assena *v.* Axona.

assenēsco, -ere. *ab* ad *et* senescere. TERT. castit. 13 cui (*Cereri*) etiam sponte abdicato matrimonio assenescunt (*feminae*), aversantes exinde contactum masculorum usque ad oscula filiorum. *Ihm.*

Assenio, -ōnis *nom. barb.* INSCR. Rhen. Bramb. 743 Soenus Assenionis f. *miles.* *Diehl.*

Assenius *v.* Assius. **Assenna** v. Esna.

assēnsiō (ads-), -ōnis *f. ab* assentiri. *vocabulum sermonis pedestris proprium. pluraliter utuntur* CIC. SEN. AVG. *recipit gen. subi. hominis, adiectivum eius loco positum*: CIC. Brut. 114 SEN. epist. 102, 16 AVG. civ. 6, 6, *gen. subi. rei*: CIC. Mil. 12 ordinis. ac. 1, 40 animorum. SEN. dial. 10, 20, 2 coronae. VAL. MAX. 8, 15, 8 favoris. COD. Theod. 9, 24, 12 voluntatis. AMM. 22, 8, 10 geographiae. **1** *actio assentiendi et significatio, sed v. infra l. 83.* GLOSS. συναίνεσις adsensio, hic adsensus, hic consensus. RHET. Her. 1, 2 cum assensione auditorum *dicere.* CIC. inv. 1, 48 iudicatum est res assensione ... comprobata (*inde* MAR. VICTOR. rhet. p. 238, 21). 1, 51 inductio est oratio, quae rebus non dubiis captat assensiones eius, quicum instituta est (FORTVN. rhet. 2, 28 p. 118); quibus assensionibus facit, ut. Brut. 114 nec satis populari adsensioni accommodatum *Stoicorum orationis genus.* 198 eam admirationem adsensionemque commovit, ... ut. 290 crebrae assensiones, multae admirationes *coronae.* Tusc. 1, 24 dum lego, adsentior, cum posui librum, ... adsensio omnis illa elabitur. *senatus, v.* assentior *p. 857, 30.* CIC. Mil. 12 quotiens enim est illa causa a nobis acta in senatu! quibus assensionibus universi ordinis, quam nec tacitis nec occultis! PLIN. epist. 3, 4, 4 secuta est senatus clarissima adsensio, quae solet decreta praecurrere. VAL. MAX. 8, 15, 8 quae ... congesta sunt, hinc adsensione favoris, illinc fremitu invidiae. SEN. dial. 10, 20, 2 coronae assensiones captantem (epist. 20, 2 *cf. l. 68*). epist. 7, 12 voluptatem ex plurium adsensione venientem. 102, 16 nihil ... aeque et eloquentiam et omne aliud studium auribus deditum vitiavit quam popularis adsensio (*cf.* CIC. Brut. 114). CVRT. 8, 5, 20 expresserat non adsensionem modo, sed etiam vocem seniorum praecipue. PETRON. 17 ad neutram partem adsensionem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*t in margine*, assentationem *rell.*) flectentibus *nobis*. QVINT. inst. 6, 3, 73 simulata adsensione. PLIN. epist. 4, 12, 6 omnes ... qui gloria famaque ducuntur, ... adsensio et laus a minoribus etiam profecta delectat. MIN. FEL. 21, 11 nulla huiusmodi fabulis praebetur adsensio. AMM. 16, 10, 15 structuram (*fori Traiani*) etiam numinum adsensione mirabilem. 18, 2, 18 concordi adsensione cunctorum Marciano pax est adtributa. 22, 8, 10 geographiae totius (*i. geographorum omnium*) adsensione. 26, 8, 14 libenti cunctorum adsensione. HEGES. 1, 13, 3 transactio ... assensionem utriusque tenuit voluntariam (*cf.* CIC. ac. 1, 40 *sub 2*). AVG. civ. 6, 6 si se inserant adfectionibus et adsensionibus nostris *nefarii*. 11, 11 si ... in neutram partem firma adsensione ferrentur. c. Iul. op. imp. 5, 29 utrum istud ... omnium assensione firmetur. MACR. sat. 7, 5, 1 haec cum ... prona adsensione placuissent. MART. CAP. 5, 437 si Pallados aures atque Arcadicam rationem benivolae maiestatis participaret assensio. COD. Theod. 9, 24, 1, 2 (*a. 320*) si voluntatis assensio detegitur in virgine. 2 *in philosophorum sermone. de assentiendo visis. ab* assentior *p. 858, 37.* GLOSS. II 440, 9 συγκατάθεσις adsensio, consensio, adsensus, consensus. CIC. ac. 2, 37 nunc de assensione atque adprobatione, quam Graeci συγκατάθεσιν vocant, pauca dicemus. 2, 38 *cf.* fat. 40. ac. 2, 37 ea, quae est in nostra potestate sita (fat. 40. 43) reddenda *animali* adsensio. 1, 40 ad haec, quae visa sunt et accepta sensibus, adsensionem adiungit animorum, quam esse vult in nobis positam et voluntariam *Xenocrates*. 2, 62 sublata ... assensione. 2, 108 ex animis nostris adsensionem, id est opinationem et temeritatem, extraxisset *Carneades*. 2, 38 nec memoriam sine adsensione posse constare nec notitias rerum nec artes. 2, 37. 2, 107. 2, 39 peccare ... assensione. 1, 45 adsensione approbare *Arcesilas prohibet* (GELL. 19, 1, 19). ac. 2, 98 de sustinendis adsensionibus *libri Clitomachi*. 2, 68. 2, 53. 2, 59 ἐποχή, id est adsensionis retentio. 2, 78. nat. 1, 1 Academicos a rebus incertis adsensionem cohibuisse. ac. 1, 45 cognitioni et perceptioni adsensionem adprobationemque praecurrere (*cf.* PLIN. epist. 3, 4, 4). 2, 68 ne praecipitet, si temere processerit. 1, 42 omnia, quae essent aliena firmae et constantis adsensionis *cf. infra l. 47*. Tusc. 4, 15 opinationem ... volunt esse inbecillam adsensionem. fin. 3, 18 a falsa ... assensione ... nos alienatos esse. fat. 42 quod ... dicantur adsensiones fieri causis antepositis. 44 non ... sine praecursione visorum. *ibid.* non sine viso antecedente. *ibid.* fato *bis*. 40. *cf. ibid.* eas ... veteres ... vi effici et necessitate dicebant. *praeterea* fieri 42 *bis*, gigni *v. infra l. 48*. fat. 42 necesse est ... adsensionem viso commoveri, *ibid. rursus* (*cf.* CIC. Brut. 198 *sub 1*). 43 suapte vi et natura movebitur. 44 proxima illa et continens causa non moveat adsensionem. 42 nulla vi extrinsecus excitata. 43 extrinsecus pulsa. 40 fato adsensiones liberabant negabantque fato adsensionibus adhibito necessitatem ab his posse removeri. 42 adsensio ... hanc habet rationem. 44 adsensionis proximam et continuam causam. *fort. huc pertinet* CIC. Tim. 28 tum opiniones (*cf. supra l. 35*) adsensionesque firmae veraeque gignuntur (δόξαι καὶ πίστεις). SEN. epist. 113, 18 adsensio confirmavit hunc impetum. quid sit adsensio, dicam; *sequitur exemplum*. *ibid.* 19 haec adsensio in virtute non est (*cf.* CIC. ac. 1, 42). *ibid.* ergo adsensionem non habet *prudentia*. GELL. 19, 1, 19 *ex Epicteti dissertationibus v. supra l. 28.*

synonyma: adsensus. *ad I*: admiratio, laus. *ad II*: adprobatio, probatio GELL. 19, 1, 16. *opposita*: auctoritas CIC. inv. 1, 48 (iudicium *ibid.*), invidia VAL. MAX., *v.* CIC. ac. 1, 42.

adsēnsor, -ōris *m. ab* adsentiri. *qui adsentitur.*: RHET. Her. 3, 38 si ... dixerimus ..., non omnes habemus adsensores (ass- *d*; adsenatores *B i.* assentatores *b l*). CIC. epist. 6, 21, 1 te unum ... mihi fuisse adsensorem. *c. gen. rei*: VAL. MAX. 6, 3, 6 vindictae tam rigidum adsensorem patrem habuit. SEN. Phaedr. 1207 tuque semper, genitor, irae facilis assensor (asc- *E*) meae *Aegeus, quia facile Theseo assensus est* (*cf. ibid.* 954). PAVL. NOL. epist. 23, 44 fraudis adsensor *homo, opp. diabulus* mortis inventor.

assēnsus (ads-), -ūs *m. ab* assentiri. *inde a* CIC. *in usu est; utuntur ex poetis* VERG. *ter*, PROP. *semel*, OV. *bis* (*v. etiam p. 852, 31*), STAT. *bis*, CLAVD. *inter vocis casus maxime usitatus est abl. sing. adiuncto plerumque vel adiectivo vel genetivo, aut praemissis praepositionibus* cum, sine, ab, ex, in, sub; *raro nude positus*: CVRT. 5, 9, 2 STAT. Theb. 3, 618 HIL. in psalm. 132, 3 COD. Theod. 11, 29, 3; *rarius ablativo legitur sing. acc. (et obiecti et praepositiones* ad, in *secutus) et nom., uterque inde a* CIC.; *gen. sing.* LIV. 7, 37, 3 TAC. Germ. 11. *pluralem accusativum facit* CIC. *compluries* (*sub II*) TAC. dial. 10 AVG. epist. 135, 2 LICENT. carm. (AVG. epist. 26) 106. *abl.* OV. met. 1, 245. 8, 604 *versu suppositicio. desunt dat. et voc. sing., nom. gen. dat. voc. plur. sequitur gen. subi., gen. obi.*: LIV. 34, 34, 1 HIER. epist. 127, 9 LEO M. epist. 120, 4 AVELL. p. 6, 19 (*adde pron. poss. eius loco positum* PROP. 4, 11, 50 HIER. epist. 112, 5). *dativus*: TAC. ann. 2, 33 *et* super: SIDON. epist. 2, 4, 2 *ad praedicatum referenda sunt. de rebus non dicitur nisi in imagine a* VERG. CLAVD., *de animi* (CIC. LICENT.), *mentis* (SEN. dial. HIER. AVG.); *voluntatis* (AVG. COD. Theod.) *assensu, a* PLINIO (nat.) *sic, ut* consensui *similis videatur* (*cf.* GLOSS. II 443, 23 συμφωνία: adsensus ... consensus. *ibid.* 45).

1 *ab* assentior *p. 855, 55. actio et significatio assentiendi imprimis audientium coronae. ipsa acclamatio intellegi videtur velut* VERG. Aen. 10, 97 OV. met. 7, 451 LIV. 42, 53, 1, *opposito silentio* LIV. 3, 72, 1. 7, 35, 2 *cf.* VERG. georg. 3, 45 Aen. 7, 615 CLAVD. *certo non vox assentientis est* OV. met. 1, 245 TAC. Germ. 11. *accedit* clamoris *vel simile vocabulum* LIV. 4, 53, 12. 8, 4, 12. 21, 3, 1. 24, 14, 9. 27, 51, 6. 35, 31, 13. 40, 46, 13 PLIN. epist. 4, 19, 3. LIV. 7, 37, 3 per clamorem militarem, indicem omnium adsensus. *senatus v.* assentior *p. 857, 30.* CIC. dom. 101 urbis servatorem me esse senatus omnium adsensu totiens iudicarit. LIV. 27, 8, 10 magno adsensu patrum plebisque flaminem in senatum introduxerunt. 37, 1, 9. 40, 20, 2 cum adsensu patrum exposuerunt *de*. TAC. hist. 4, 43 tanto cum adsensu senatus auditus est. ann. 3, 34. 2, 33 facilem adsensum Gallo ... confessio vitiorum et similitudo audientium dedit. 2, 38. 14, 12 silentio vel brevi adsensu priores adulationes transmittere. 15, 22 magno adsensu celebrata sententia (*sequitur*: abnuentibus consulibus ea de re relatum). PLIN. epist. 8, 21, 4 hoc adsensus audientium exegit. 9, 13, 7 venio in senatum, ius dicendi peto, dico paulisper maximo adsensu. paneg. 71 quo adsensu senatus, quo gaudio exceptum est, cum. *ibid.* ex ore principis ille senatorius adsensus audiebatur. CIC. ad Q. fr. 2, 3, 6 eum ornavi veris laudibus magno adsensu omnium. Brut. 185 volgi adsensu et populari adprobatione iudicari solet *de oratoris vi*. 191 poema ... paucorum adprobationem, oratio ... adsensum volgi debet movere. orat. 237 re, quae ad vulgi adsensum spectet. nat. deor. 2, 4 qui potuisset adsensu omnium dicere Ennius. Cato 62. fin. 3, 29 quo posito et omnium assensu approbato. VERG. georg. 3, 45 vox adsensu nemorum ingeminata remugit. *item in imagine* 7, 615 aereaque adsensu conspirant cornua rauco. VERG. Aen. 10, 97 cunctique fremebant caelicolae adsensu vario (SERV. quia pars Veneri favebat, pars Iunoni. *cf.* OV. met. 1, 245 pars voce probant ... alii partes adsensibus implent). PROP. 4, 11, 50 turpior assensu (assessu *Itali probabiliter*) non erit ulla meo. OV. met. 7, 451 consonat adsensu populi precibusque faventum regia. 8, 604 concussitque suis omnes adsensibus undas *Neptunus* (*desunt* 597—608 *praeter* 601*sq. in MN*). LIV. 3, 54, 10 ingens adsensus alacritasque cuncta adprobantium fuit (TAC. dial. 10). 4, 53, 12 cum favor circumstantis populi plausuque et adsensu cum vocibus militum certaret. 7, 35, 2 omisso militari adsensu *opp. silentium*. 7, 37, 3 clamorem militarem, indicem omnium adsensus. 34, 34, 1 omnes in adsensum consilii sui traduxit (*cf.* HIER. epist. 112, 5 debes ... in adsensum tuum omnes episcopos trahere. 127, 9). 35, 31, 13 fremitus variantis multitudinis fuit partim adsensu partim indignatione. 8, 4, 12 clamore et adsensu omnes permiserunt. 42, 53, 1 frequenti adsensu *succlamare*. 21, 3, 1 imperator ... ingenti omnium clamore atque adsensu appellatus erat. 38, 23, 11 summo ceterorum assensu *donatus Attalus*. 25, 29, 1 omnium ingenti adsensu audita ea oratio. 38, 60, 7. 45, 20, 3 TAC. ann. 3, 34 PLIN. epist. 4, 5, 2. *cf.* LIV. 3, 72, 1 non silentio modo, sed cum adsensu etiam audiri. 4, 36, 1. 26, 14, 1 (TAC. ann. 2, 38). LIV. 39, 37, 18 cum adsensu maximae partis. 35, 33, 7 cum adsensu omnium. 45, 10, 12 cum magno adsensu. 42, 38, 1. 38, 12, 5 cum frequenti assensu. 44, 34, 7 cum quanto adsensu. TAC. hist. 4, 15. 4, 43. AMM. 27, 6, 10 dictis cum adsensu laeto auditis. LIV. 8, 6, 7 adsensu populi excepta vox consulis (CVRT. 5, 9, 2 SVET. Tib. 45 PLIN. paneg. 71). 9, 45, 13 sententiam ingenti adsensu accepere. 31, 25, 6. 45, 11, 6. cum adsensu: *cf. supra l. 46.* LIV. 24, 14, 9 clamor cum ingenti adsensu est sublatus. 32, 22, 1. 40, 46, 13. 24, 27, 1 cum haut dubio adsensu multitudinis *voces erant*. 27, 51, 6 exposuit cum ingenti adsensu. 32, 25, 4 cum ingenti adsensu nomen recitatum est. 21, 10, 3 ⟨non⟩ cum adsensu audientium egit. 33, 13, 13 haec cum omnium sociorum adsensu dicta (SEN. contr. 10, 1, 13 PLIN. epist. 9, 13, 7). 35, 45, 1 cum magno omnium adsensu locutus. 42, 43, 1 *loco non integro.* PLIN. nat. 29, 59 in adsensu siderum (*cf.* 11, 196) ... cum lunae lumine fibrarum numero crescente atque decrescente. 37, 103 lychnis appellata a lucernarum adsensu (accensarum *L*, accensu *recc.*). 18, 133 *corruptum?* STAT. Theb. 3, 618 laetum fremit adsensuque furentem implet Achaea manus. 11, 756 et ficto comitum vulgique gementis assensu ... tumidus. QVINT. inst. 3, 8, 59 mereri adsensum deliberantis. *cf.* TAC. hist. 2, 10 damnatus est ... nequaquam eo adsensu civitatis, quem ... meruerat. PS. QVINT. decl. 8, 8 quos ... pereuntes avido spectamus adsensu. TAC. Germ. 11 honoratissimum adsensus genus est armis laudare. PLIN. epist. 2, 11, 14 dicere non minore audientium adsensu quam sollicitudine mea. 4, 19, 3 quem adsensum, quos clamores excitarim. 7, 6, 13 me ... tantum adsensum agendo consecutum, quantum. 7, 17, 11 ex populi vel silentio vel adsensu ... sententiam sequebatur. APVL. apol. 65 ut omnium assensus declaravit. HIL. in psalm. 132, 3 adsensu eadem *anima omnium*. OPTATVS 3, 11 p. 99. 6, 3 p. 147 Corinthiis ... adsensum adcommodavimus (QVEROL. p. 20, 10 P. circumvenienti ... adsensum accommoda. AVG. civ. 9, 4 COD. Theod. 9, 2, 3 VICT. VIT. 3, 27). AMM. 16, 12, 14 accessit ... celsarum potestatum adsensus, maximeque Florentii. 19, 6, 13 adsensu communi. 20, 7, 7. HIER. epist. 97, 1 haeresis, quae ... nostrum mentiebatur adsensum. 148, 16 temerario mentis adsensu. CLAVD. 24, 188 publica ... numquam tanto se gratia fudit assensu. 28, 615 assensuque cavae ... vallis *cf.* VERG. AVG. epist. 135, 2 dubios ... assensus meos ... firmare. LICENT. (Aug. epist. 26) carm. 106 iungimus assensus animorum. MACR. sat. 2, 7, 7 in-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

genti ... adsensu ... agere *mimos*. COD. Theod. 5, 13, 30 proprio voluntatis assensu (*a. 392*). 9, 40, 15 si quisquam ... licentiae huic praestiterit assensum. CASSIAN. conl. 21, 9, 1 non praeberet adsensum. VICT. TONN. chron. II p. 202, 31. p. 204, 12. LEO M. epist. 120, 4 impellit ad erroris assensum. CORP. XI 5265 facilis accessit noster adsensus. CAEL. AVR. acut. 1, 16, 16, 2 nec ullo adsensu ... pareat. SIDON. epist. 2, 4, 2 nisi assensum tuum super his omnibus ... adipiscatur. 9, 7, 2 omnium adsensu pronuntiatum. FAVST. REI. grat. 1, 13 p. 44, 23 Vind. humanae voluntatis adsensus (COD. Theod. 5, 13, 30). 1, 14 p. 46, 33 quid ab illo requiris adsensum? CARM. de pond. (metrol. p. 93) 97 haec ... adsensu facili (*cf. supra l. 5*) sunt credita. COD. Iust. 5, 4, 20 ipsius ... exploretur adsensus. GREG. M. Mon. Germ. epist. I p. 188, 19 cum nostrae auctoritatis adsensu. II p. 319, 9.

2 *in philosophorum sermone. ab* assentior *p. 858, 37. actio et condicio animi adsentientis visis* (φαντασίαις); *vertitur* συγκατάθεσις *Graecorum* (GLOSS. II 440, 9); *cf.* animi, mentis adsensus *sub 1.* CIC. ac. 2, 108 primum enim videri oportet, in quo sit etiam adsensus. dicunt enim Stoici sensus ipsos adsensus esse; quos quoniam adpetitio consequatur, actionem sequi. 2, 145 dein cum paulum digitos contraxerat, adsensus huius modi *est. verba Zenonis distinguentis inter* visum, adsensum, comprehensionem, scientiam. 2, 90 inter visa vera et falsa ad animi adsensum nihil interesse. 2, 39 qui aut visum aut adsensum tollit, ... actionem tollit e vita. 2, 59. 2, 57 illum ipsum sapientem ... retenturum adsensum. 2, 68 sapientem adsensus omnes cohibiturum. 2, 94. 2, 108 adsensus lubricos sustinere. 2, 104 fin. 3, 31. ac. 2, 107 cum Panaetius ... se ... ab adsensu sustineat. 2, 48. 2, 104 sequentes ... quod ita visum sit, dum sine adsensu. SEN. dial. 4, 3, 4 sine adsensu mentis. 4, 3, 5 (*cf.* LIV. 9, 34, 1 haec sine ullius adsensu cavillante Appio. SEN. suas. 6, 27 versum non sine assensu recitavit. AVG. civ. 1, 16 sine voluntatis assensu). CIC. ac. 2, 108 qui nullam rem adsensu suo comprobet. 2, 126 (*cf.* fin. 3, 29 LIV. 5, 9, 7. 42, 62, 7 COD. Theod. 11, 29, 3). AVG. civ. 9, 4 (*ex* Gellio 19, 1, 19 *v.* assensio *II*) adcommodat mentis adsensum *passionibus*.

adiectiva ex consuetudine adiuncta: magnus: CIC. LIV. SEN. contr. SEN. dial. TAC. maximus: PLIN. epist. SVET. (*cf.* minor: PLIN. epist. summus: LIV.). ingens: LIV. TAC. tantus: LIV. TAC. PLIN. epist. CLAVD. (*cf.* quantus: LIV.). frequens: LIV. *bis.* facilis: VICT. VIT. CARM. de pond. CORP. XI. *synonyma*: approbatio, assensio, clamor, favor, plausus.

assentāneus. [*cf. c.* assentiri *et c.* consentaneus. *Th.*] GLOSS. Scal. V 589, 31 assentaneum: consentiens. *cf.* 'Glossarium vetus' Maii (Class. auct. VI p. 509).

assentātiō, -ōnis, *f. ab* assentari. *poetae non utuntur praeter* PLAVT.; *pluraliter utuntur* CIC. (*bis*) LIV. VELL. TAC. PLIN. paneg. APVL. IVST. AMM. (*?*) PAVL. NOL. AVG. LEO M. SALV. *adiungitur gen. subi., fort. obi.*: CAES. civ. 1, 4, 3 DON. Ter. Eun. 802. 1085 CONC. Mon. Germ. leg. III 1 p. 148, 7 *v. l. 54, adi. eius loco positum*: LIV. 34, 23, 5. 45, 10, 11, erga: TAC. hist. 1, 15. *adulatio ex assentando i. assentiendi studio proveniens, paene i. q.* κολακεία, *cf.* Stob. flor. 14, 2 *cum* RHET. Her. 4, 21, Plato Gorg. 463—465 *cum* APVL. Plat. 2, 9; *v. syn.; raro neque locis plane apertis adulandi sensu exuto pro* assensio *ponitur* VELL. 2, 128, 3 PETRON. 17 COD. Theod. 10, 3, 5 LEO M. epist. 114, 2 CONC. Mon. Germ. leg. III 1 p. 148, 7 (*v. l. 48*); *assensionis sensus simul inest, cf.* PLAVT. Bacch. 411 TAC. ann. 12, 6 PLIN. epist. 1, 8, 17. PLAVT. Bacch. 411 istaec (*v.* 409. 410) illum perdidit (*sensu poscitur, versu vetatur*) assentatio. *cf.* TER. Ad. 988 *et* TAC. ann. 6, 49. RHET. Her. 4, 21 habet adsentatio iucunda principia, eadem exitus amarissimos adfert (DONAT. Ter. Eun. 1025). CIC. inv. 1, 22 ut ne qua assentatio nimia significetur, si. Cluent. 36 blanditiis et adsentationibus in ... consuetudinem ... immersit. Flacc. 87 assentatio perniciosa *est.* ad Q. fr. 1, 1, 16 ad nimiam adsentationem eruditi (AMM. 15, 8, 2). *cf. l. 60. ibid.* 1, 2, 4 pertaesum est levitatis (*Graecorum ut* 16), adsentationis, animorum ... temporibus servientium. rep. 4, 7 blanditiam assentationem (*Ruhnken, fort. recte, cf. l. 70, codd.* NON. 194, 28 ostentationem, *cf. infra l. 79 et p. 854, 12*) ambitionem [meam] esse levitatis (*cf.* Lael. 93). Att. 13, 28, 2 quam ... turpis est adsentatio. Lael. 89 adsentatio, vitiorum adiutrix, procul amoveatur *ab amicitia*, quae non modo amico, sed ne libero quidem digna est. 91 adulationem blanditiam adsentationem. 94 *loco superiorum* est assentatio molesta. 97 ista (*spectat ad* 91—96) adsentatio quamvis perniciosa (*cf.* Flacc. 87) sit, nocere tamen nemini potest nisi ei, qui eam recipit atque ea delectatur (*ibid.* 98). 98 nec parasitorum in comoediis adsentatio faceta nobis videretur, nisi essent milites gloriosi (*cf.* DON. Ter. Eun. 391 AMM. 28, 4, 12). 99 ne callida adsentatione capiantur *homines graves*. epist. 16, 27, 1 sine adsentatione (adsentione *M*). Phil. 13, 35 quoniam vos assentationibus ... venistis (*?*). CAES. civ. 1, 4, 3 adulatio atque assentatio (*Hotman*, ostentatio *β*, *cf. supra l. 66*) sui et potentium. LIV. 24, 6, 8 inflatus adsentationibus eorum, qui. 30, 45, 6 Africani cognomen ... coeptum ab adsentatione familiari sit. 31, 15, 2 multitudinis adsentatione immodica pudorem onerantis. 34, 23, 5 adsentationis propriae gratia. 35, 14, 12 inprovisum adsentationis genus. 45, 10, 11 decreta plena regiae adsentationis. VELL. 2, 82, 4 vitiorum, quae ... adsensationibus aluntur (2, 102, 3 *cf. p. 853, 68*). 2, 128, 3 ut paene adsentatione sua, quibus vellet, principatus conciliaret *Tullius?* SEN. dial. 4, 21, 8 ab assentatione pueritia removenda est. 5, 8, 5 iracundos nimia adsentatio offendit. CVRT. 8, 5, 6 *regum* opes saepius adsentatio quam hostis evertit. PETRON. 17 tacentibus adhuc nobis et ad neutram partem adsentationem (assensionem *t marg.*) flectentibus. TAC. hist. 1, 15 adsentatio erga quemcumque principem sine adfectu peragitur. ann. 6, 49 *mater* adsentationibus atque luxu perpulisset iuvenem ad; *cf. p. 853, 57.* 12, 6 multa ... patrum adsentatio sequebatur. PLIN. epist. 1, 8, 17 cum in dicendo adsentationem vulgi adclamationemque defugerim. *ibid.* eos ... velut obvia ostentatione (adsentatione *α*, *cf. p. 853, 66*) conquirere. paneg. 85 in locum *amicitiae* migraverant adsentationes, blanditiae et ... amoris simulatio; *cf. supra* CIC. Lael. APVL. Plat. 2, 9 adsentationum inlecebras. PANEG. 12, 2 trucem dominum ... mendax assentatio titillabat. IVST. 31, 6, 3 variis adsentationum adulationibus. DON. Ter. Eun. 251 temporum ... vitiatorum per assentationem. *ibid.* 446 quid veneni haberet assentatio, per quam (*cf.* CIC. Lael. 99). *ibid.* 802 a militis assentatione discessit. *ibid.* 1085 in horum assentationem ex vituperatione militis *serpere.* AMM. *v. p. 853, 63 et 853, 75.* PS. ASCON. p. 140 B. haec (CIC. Verr. 1, 29) est artificiosa laudatio iudicis sine suspicione assentationis; *cf.* HIER. epist. 58, 11. AMBR. off. min. 2, 23, 117 eos qui assentatione invitantur. HIER. epist. 130, 7 adsentationis infamia *carere.* PAVL. NOL. epist. app. 2, 17 adulatorum ... assentationes ... velut quasdam pestes animae (*cf.* CIC. Lael. 91) fuge. AVG. c. Iul. op. imp. 6, 20 quis parasitus ita militis gloriosi vires assentationibus extulit? *cf.* CIC. Lael. 98. COD. Theod. 10, 3, 5 si cui ... veniendi aditum assentatione praestiterint. LEO M. epist. 114, 2 extortis assentationibus (συναινέσεων) sese instruat vanitatis elatio. SALV. eccl. 3, 95 fuge adsentationes insidiantes tibi. ALC. AVIT. hom. 22/23 (p. 138, 23) adsentationem confingam. epist. 53 (p. 82, 15) nec scire vos assentationis illecebram. *v. supra l. 14.* CONC. Paris. a. 573 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 148, 7 aut propria contumacia aut cuiuscumque potestates adsentatione. CONC. Matisc. a. 585 *ibid.* p. 170, 19 ut nullus ... rebus suis per virtute aut adsentatione quamlibet defraudetur.

synonyma: acclamatio: LIV. 31, 15, 2 PLIN. epist. adulatio: CIC. Lael. 91 CAES. VELL. 2, 102, 3 CVRT. 8, 5, 6 TAC. hist. 1, 15 HIER. epist. 58, 11 SALV. *nota*: IVST. 31, 6, 3. popularis aura: LIV. 30, 45, 6. blandimenta: PAVL. NOL. SALV. blanditiae: CIC. Cluent. 36 Lael. 91 TAC. hist. 1, 15. *cf.* SEN. dial. 5, 8, 6 APVL. Plat. 2, 9. favor: LIV. 30, 45, 6. fictus ad ipsorum voluntatem sermo: CIC. Lael. 98, *cf.* ALC. AVIT. hom. 22/23. plausus: PANEG. 12, 2, *v.* CIC. Lael. 91. *opposita*: adversari: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 16. par dicendi tacendique libertas: PANEG. 12, 2. maledicere: SEN. dial. 5, 8, 6. resistere: ALC. AVIT. epist. 53. verum: SEN. dial. 4, 21, 8.

adsentātiuncula, -ae *f. deminutive ab* adsentatio. PLAVT. Stich. 228 cavillationes, adsentatiunculas ac perieratiunculas parasiticas *vendo; loquitur parasitus.* CIC. epist. 5, 12, 6 non vereor ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar (*ibid.* adsentatores). AMBR. off. min. 2, 23, 117 levi adsentatiuncula facile capiuntur.

adsentātor (ass-), -tōris, *m. ab* adsentari. *poetarum utitur solus* HOR. *semel. adiungitur gen. vel adi.* GLOSS. I 9, 45 adsentatores ἐργόμωκοι. IV 305, 12 adsentator (*d e*, adsentitor *a c*, adsencior *Leid. 67 F*): blanditor, *cf. fort. c.* IV 593, 23 blanditor: adulator, placat⟨or⟩, adsentator. SEN. benef. 5, 7, 4 nempe reprenditur assentator et aliena subsequens verba, paratus ad falsa laudator; non minus placens sibi et se suspiciens, ut ita dicam, adsentator suus. CIC. Caec. 14 personam ... mulierum adsentatoris, cognitoris viduarum, defensoris ... litigiosi. epist. 5, 12, 6 quam eos, qui laudent, adsentatores arbitrere. Pis. 70 reprehendat eum ... ut Graeculum (*cf.* ad Q. fr. 1, 1, 16. 1, 2, 4), ut assentatorem, ut poetam. de orat. 3, 117 adsentator et amicus *comparentur* (top. 85. 83 descriptio, ... qualis adsentator *sit*). Tusc. 5, 61 quidam ex eius adsentatoribus. Lael. 95 quid intersit inter popularem, id est adsentatorem et levem civem, et constantem et severum et gravem. 97 fit, ut is adsentatoribus patefaciat aures suas maxime, qui ipse sibi adsentetur (off. 1, 91). 98 semper auget adsentator id, quod is, cuius ad voluntatem dicitur, vult esse magnum (*spectat ad* TER. Eun. 392). off. 1, 42 *illi* perniciosi adsentatores iudicandi sunt. 2, 63 adsentatorum populi multitudinis levitatem voluptate quasi titillantium. HOR. ars 420 adsentatores (SCHOL. blandos, falsos auditores) iubet ad lucrum ire poeta dives. LIV. 3, 68, 10 adsentatores publicos, plebicolas istos. 31, 25, 10 inter assentatores regios (39, 27, 8). 45, 18, 6 inprobus (-bum *V*) vulgi adsentator (adsenator *V*). VELL. 2, 83, 1 cum fuisset humillimus adsentator reginae. SEN. dial. 4, 21, 7 aures superbas adsentatorum turba circumstetit. benef. 5, 7, 4. FRONTO p. 235, 20 N. infrequens amicus esse quam frequens adsentator *malui.* TERT. testim. 3 aliqui Chrysippi adsentator inludit. adv. Herm. 10 non auctor, sed assentator mali invenitur deus. COSMOGR. 2, 41 maiores nostri eius (*Africae*) assentatores in tertiam orbis partem accipiendam esse protulerunt. ITIN. Alex. 40 supra ... deos laudari ab adsentatoribus. PANEG. 11, 21 adversus omnes assentatorum illecebras captionesque munitus est. AMM. 15, 2, 8 nefando adsentatorum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

coetu . . . urgente. AVG. bapt. 4, 5, 7 (Migne 43 p. 159) iste vero intus callidus assentator, ne foras proiciatur? *opp.* foris apertus litigator, *cf.* CIC. Lael. 99. MARC. COM. chron. II p. 98, 1 Anastasii Caesaris . . . adsentatores.

synonyma: blanditor: ITIN. Alex. 40. cliens: VELL. 2, 83, 1. Graeculus: CIC. Pis. 70 plebicola: LIV. 3, 68, 10. popularis: CIC. Lael. 95. *v. etiam* SEN. benef. 5, 7, 4. *opposita*: amicus (*p. 854, 63*). constans: CIC. Lael. 95. invidus CIC. epist. 5, 12, 6, liberalis: CIC. off. 2, 63.

fem. **adsentātrīx**, -īcis. PLAVT. Most. 257 nunc adsentatrix scelestast, dudum adversatrix erat (245 adsentabor. 176). *cf. p. 854, 44.* *pro adi.*: PROSP. epigr. 88 (85) lingua assentatrix vitium peccantis acervat (*ibid. ante versus* adulantium linguae).

adsentātōriē *adv. ab* assentator, assentatorius. CIC. ad Q. fr. 2, 14, 3 dubitare te non adsentatorie (*cf. ibid.* haec ita sentio), sed fraterne veto. AMBR. off. min. 3, 22, 134 divitibus plerique assentatorie gratificantur (*syn.* simulator). ALC. AVIT. epist. 51 p. 80, 22 nihil falso, nihil adsentatorie me loqui coram sinceritate vestra. hom. 26 p. 146, 27 loquens forsitan adsentatorie.

adsentiae. [*cf. esse videtur c.* assentiri. *Th.*] GLOSS. Plac. V 4, 14 adsentiae (*deest* V 44, 36) adsentationes, id est consensio (consensiones V 44, 36 *cod. Bamb.*), ut si quis tibi de aliqua re dicat et tu illi adsentias, ipsae res adsentiae nuncupantur (V 44, 39. 36).

adsentio (ass-), -sēnsī, -sēnsum, -sentīre, **adsentior** (ass-), -sēnsus sum, -sentīrī. [*ab* ad *et* sentire. *Th.*] (PRISC. gramm. II 399, 12. 435, 10. 436, 3). GLOSS. adsentio: faveo, ἐργομωκῶ. adsensi: consensi. adsensere: consenserunt. IV 516, 48 favet: adsentit aut consentit vel opitulatur. IV 340, 23 favet: suffragatur, adsentit vel plaudit. II 443, 47 συναινῶ adsentio, consentio. III 48, 34 συγκατανεύειν adsentire. DIFF. ed. Beck p. 31, 30 adsentit, qui consilium recte dictum adprobat, consentit cum ceteris. DIOM. gramm. I 381, 28 adsentio autem observio significat. *de genere*: *et* adsentio *et* adsentior *in usu fuisse observant* VARRO frg. Gell. 2, 25, 9 QVINT. inst. 1, 5, 13. 9, 3, 7 GELL. 18, 12, 10 DIOM. gramm. I 381, 23 DON. gramm. IV 383, 19 (*cf.* POMP. gramm. V 233, 34 CONSENT. gramm. V 369, 14) PRISC. gramm. II 399, 12. 435, 10. 436, 3. *formam activam poscunt* SISENNA *secundum analogiam v. p. 857, 30*, CAPER gramm. VII 107, 9 (*cf.* GELL. 18, 12, 10 verba . . . patiendi pro agentibus in omnibus fermemodum veterum scriptis reperiuntur . . . adsentior pro adsentio. NON. 469, 18 adsentio, est et passivum). VARRONI *l. l. activa forma insueta fuisse videtur. utraque forma inde a* PLAVTO *usque ad ultima tempora in usu est, plerisque locis deponens est; permixtim utuntur* PLAVT. (*semel dep., bis act.*) CIC. (*c. 200ies dep., 11ies act., 7ies pass.*) LIV. (*18ies dep., semel act., semel pass.*) SEN. phil. (*17ies dep., semel act.*) TAC. (*bis dep., ter act.*) PLIN. epist. (*bis dep., bis act.*) SVET. (*singulis locis act. dep.*) DIG. (*ter dep., quater act.*) APVL. (*bis dep., semel act.*) AMM. (*13ies dep., semel act.* 20, 9, 17 adsentire) VVLG. (*bis dep., bis act.*). *forma activa tantum legitur apud*: ACC. trag. COM. frg. BELL. Afr. VERG. OV. VELL. PHAEDR. LVCAN. PERS. HOMER. SIL. NOT. tir. 21, 16. 20. *tantum deponens est*: LVCIL. VARRO SALL. FEST. SEN. contr. VAL. MAX. CVRT. (*7ies*) QVINT. (*7ies*) PS. APVL. herm. RVT. LVP. AVG. civ. *formae passivae praeter gerund. non extant nisi perf.*: CIC. LIV., *part. perf.*: CIC. *ter praes.* CIC. ac. 2, 20. 39. BENED. reg. 60. *variant codices non nisi in terminationibus* -re -ri, -o -or, -us -ur, *praeterea v.* CIC. Phil. 11, 19 *p. 857, 36.*

adsentitur homo: PLAVT. Merc. 412 hercle qui tu recte dicis et tibi adsentior. Rud. 975 mare quidem commune certost omnibus. :: adsentio (at sentio *codd.*) (CIC. leg. 2, 34. 35 Att. 6, 6, 3 AVG. quant. anim. 11, 18). Amph. 824 testes qui illud, quod ego dicam, adsentiant. LVCIL. 371 assensus sum homini. ACC. trag. 50 adsentio: age nunc *profer*. 476 ubi nihil contra orationem aequam habuit, adsensit silens (CIC. div. in Caec. 23 id dicam, quod tacitus tu mihi assentiare. fin. 3, 40). AFRAN. com. 219 adsentio (ah sentio *Ribb.*) te non amare me. POMPON. Atell. 167 curabo, ubi cognorint, omnes una adsentiant. CIC. inv. 1, 25 se . . . temere assensisse (2, 10 ac. 2, 120 Tusc. 4, 80 off. 1, 18 div. 1, 7. *cf. ibid.* 1, 7 temeritas in adsentiendo errorque turpis est). de orat. 1, 91 alterum illi facile assentiebar nihil me didicisse (Att. 11, 25, 1. APVL. met. 4, 17 non difficulter adsensus, . . . permisit). 1, 110 vehementer se assentiri (-re *M*) Crasso (1, 262 hisce ego cohortationibus . . . vehementer assentior. ac. 2, 148 fin. 3, 57 nat. deor. 3, 65 div. 1, 105 epist. 11, 21, 5). 1, 126 illud . . . valde tibi assentior (Att. 16, 15, 1 ad ea . . . valde tibi adsentior. 16, 15, 3. epist. 11, 14, 2 unde *codd.*). 2, 50 plane, inquit Catulus, assentior (epist. 9, 14, 2 Att. 14, 17, 2). 2, 130 tibi sapienter monenti . . . libenter adsentiemur, ut (fin. 1, 28 Phil. 11, 15. 14, 10 *v. p. 858, 9* PS. APVL. Ascl. 23). 3, 90 hercule assentior. Brut. 42 ut huic generi mortis potius adsentiar *i. hoc modo Coriolanum mortuum esse potius putem* (Balb. 61 neque me dissensioni meae pristinae putavi potius adsentiri quam. leg. 1, 8. 2, 12. 17 *cf.* 34 div. 2, 75 off. 3, 91). Brut. 296 de horum laudibus tibi prorsus adsentior (Att. 4, 8b, 2. 10, 15, 2. 15, 15, 2 fin. 1, 28 leg. 2, 45 div. 2, 100 Lael. 57. fin. 4, 2 admodum. nat. deor. 3, 21 nullo modo prorsus adsentior). rep. 2, 70 adsentior vero. Att. 12, 5, 2 sane. rep. 1, 62 tum magis adsentiare . . ., si (FEST. 294 SEN. epist. 66, 41). 1, 62 adducor, inquit, ut propemodum adsentiar (AVG. civ. 8, 11 *cf.* CIC. Tusc. 5, 32). Brut. 295 paulum hic tibi adsentior. Att. 7, 3, 3 ex magna parte (LIV. 3, 49, 6). ac. 2, 38 statim *v. p. 858, 53* (LACT. opif. 17, 6, *cf.* inst. 2, 8, 36 tum demum. SEN. benef. 4, 34, 1 cito. BENED. reg. 60). epist. 6, 4, 2 nullo modo. leg. 3, 26 haud equidem adsentior. Tusc. 3, 12 minime (off. 3, 9 *cf.* Tusc. 4, 8). SEN. epist. 84, 7 adsentiamur illis fideliter. MACR. sat. 7, 11, 10 his dictis venerabiliter adsensus . . . obticuit. CIC. Verr. 4, 206 ut ego adsentiar orationi, defensionem tamen non probo. Manil. 48 ut eius semper voluntatibus . . . cives assenserint. Att. 1, 20, 2 non ut ego illi adsentiens levior, sed ut ille me probans gravior videretur. epist. 3, 11, 2 quia mihi ipse adsentior (ad Q. fr. 2, 13, 5). prov. 25 ego me a C. Caesare in re publica dissensisse fateor et sensisse vobiscum, sed nunc idem vobis adsentior, cum quibus anteo sentiebam. *similiter ibid. et* 41 consul egit eas res, . . . quibus ego si minus adsentiebar. epist. 1, 9, 21 temporibus assentiendum, *opp.* permanendum in una sententia. Brut. 187 credit eis quae dicuntur, qui audit oratorem, vera putat, adsentitur, probat. part. 94 aut utilitas aut spes efficiendi ad assentiendum impellit animos. fin. 4, 7 pungunt interrogatiunculis, quibus qui assentiuntur. Tusc. 1, 28 famae adsentiens dixit Ennius. frg. phil. IX 11 M. adsentiamur eorum sapientiae. Cato 32 nec . . . umquam sum adsensus . . . proverbio, quod monet. Phil. 6, 12 clamori . . . vestro (*contionis*) adsentior. ad Brut. 2, 1, 1 neque adsentiebar maiori parti hominum (LIV. 31, 32, 1). div. 2, 104 magno plausu loquitur *Ennius* adsentiente populo (epist. 11, 19, 1. LIV. 27, 26, 11 adsentiente (consentienti *P*) Crispino. 28, 31, 2. 30, 12, 8. 36, 32, 9. 39, 10, 3 AMM. 19, 6, 5. 27, 12, 18. 28, 1, 35. 30, 4, 3. 31, 12, 15. Att. 15, 11, 2 ego negabam opertere . . ., adsentiebar tamen. 16, 7, 7 num quis Pisoni est adsensus? epist. 11, 27, 8 in quo qui mihi non assentiretur, inveni neminem. 12, 28, 1 adsentior tibi eos . . . poenas dare debuisse. *saepe personae dialogi assentiuntur*: CIC. de orat. 1, 35 cetera, inquit, adsentior Crasso. 1, 122 hic omnes assensi significare inter sese coeperunt. 2, 22 otium . . . quod dicis esse adsentior. 2, 39. 2, 227 (rep. 3, 39. 47 *bis.* ac. 2, 101 fin. 5, 4 Tusc. 5, 21). 2, 231 adsentior Antonio dicenti. 2, 130. Brut. 201 cum haec disseruissem, uterque adsensus est. 295 si ut illius aetatis principem *Galbam laudas*, adsentior (nat. deor. 3, 21 *bis*). 296 ea sunt a te dicta, quibus adsentior. leg. 2, 11 adsentior frater, ut, quod est rectum . . . aeternum quoque sit (2, 45). 2, 33 neque illi adsentior (*ABH*, -o *dett.*), qui . . ., neque illi, qui. 2, 35 quod sequitur, quomodo aut tu assentiare ⟨aut⟩ ego reprehendam, sane quaero. ac. 2, 125 non quod tuis rationibus non adsentior, sed quod nullis (leg. 2, 34 MACR. sat. 7, 16, 19). Tusc. 1, 16 haec spinosiora . . . prius ut confitear me cogunt, quam ut adsentiar (AMM. 20, 9, 17 AVG. civ. 7, 34 MACR. sat. 7, 5, 1). nat. deor. 3, 64 de quibus habeo ipse quod sentiam, non habeo . . . quod tibi adsentiar. *saepe in epistulis*: CIC. Att. 7, 2, 8 ego tibi adsentiar (12, 41, 3). 8, 14, 2 ut tibi adsentiar. 12, 13, 1 etsi adsentior Cratero (14, 19, 4). 12, 30, 1 sed tibi adsentior. 6, 1, 10 de Tullia mea tibi adsentior (7, 16, 3. 7, 23, 2. 13, 21, 5. 14, 18, 4. 15, 1a, 4. ad. Q. fr. 2, 11, 1). 7, 13a, 1 de Vennonianis rebus tibi assentior (9, 7, 5. 9, 9, 1. 15, 13, 3. 15, 29, 1). BELL. Afr. 88, 1 cum partem adsentire, partem . . . mentem . . . perterritam . . . habere intellexisset. VERG. Aen. 2, 130 adsensere omnes (LVCAN. 8, 536 HOMER. 154). OV. met. 9, 259 adsensere dei (14, 592 *cf.* MART. CAP. 9, 889. 898). 3, 406 adsensit precibus Rhamnusia iustis. fast. 6, 817 doctae assensere sorores. LIV. 1, 54, 1 de aliis rebus adsentire se veteribus Gabinis. 3, 11, 13 adsentiebantur multi. 25, 11, 14. 25, 30, 6. 21, 4, 1 pauci ac ferme optimus quisque Hannoni adsentiebantur. 22, 43, 8 Paulo nemo praeter Servilium . . . adsentiretur. 23, 6, 3 Virrio loquenti adsensi (CVRT. 7, 2, 3). 24, 45, 9 Fabio adsensum est. 32, 22, 1 murmur . . . adsentientes increpantium (SEN. dial. 5, 8, 6 *cf. p. 858, 63*). 36, 35, 1 adsentiebatur his consul. 41, 24, 19 cum i⟨i⟩dem huic orationi, qui litteris regis adsensi erant, adsentirentur. 45, 5, 4 cum creditae sanctitati adsentirentur omnes. SEN. contr. 2, 5, 17 hanc subtilitatem actionis non probabat in Latrone, sed adsentiri dicebat ideo. VAL. MAX. 7, 8, 4 inter adsentientes indignationi suae amicos. CELS. 3, 18 saepius . . . adsentiendum quam repugnandum est *phreneticis*. PHAEDR. app. 8, 26 adsensit Magnus. SEN. dial. 1, 5, 6 nec servio deo, sed adsentior, eo quidem magis, quia. epist. 80, 1. 96, 2. dial. 5, 13, 4 nec adsentiatur irae nostrae *amicus*. epist. 109, 4 tristitiae adsentiendo. clem. 1, 5, 4 cuius *regis* graviori sententiae ipsi, qui pereunt, adsentiuntur. nat. 3, 15, 1 quaedam ex istis sunt, quibus adsentire possimus. epist. 59, 11 optimos nos esse . . . adfirmantibus adsentimur. CVRT. 4, 13, 7 omnes ferme Parmenoni adsentiebantur (10, 6, 15). 5, 7, 4 ebrio scorto de tanta re ferente sententiam . . . adsentiuntur. 10, 8, 2 rex patiebatur magis quam adsentiebatur. LVCAN. 1, 386 his *quae ille dixerat* cunctae simul adsensere cohortes. PERS. 1, 36 adsensere viri. QVINT. inst. 1, 2, 16 cui ne ipsi quidem rei adsentior (9, 2, 52). 3, 7, 25 iudex, qui sibi dicentem adsentiri putat. 9, 3, 90 meliores *figuras posse reperiri* non adsentior. PAPYR. Berol. 611, III 22 (*saec. I*) ceteros u⟨. . .⟩ verbum di⟨cere⟩ adse⟨nti⟩or. TAC. hist. 5, 3 adsensere atque . . . iter incipiunt. SVET. vita Crispi (schol. Iuv. 4, 81) ne aut negando eum argueret aut adsentiendo semet mendacio dehonestaret. VLP. dig. 12, 1, 1 cuicumque rei adsentiamur. 27, 9, 5, 11 an adsentire venditioni vel obligationi debeat praetor. 28, 5, 13, 5 sententiae (IVL. dig. 33, 5, 9, 2). GELL. 18, 13, 8 cum id quoque adsensus esset. APVL. met.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 18 utrum sororibus ... adsentiri velis. 7, 5 talibus dictis universi omnes adsensere (-siere *F*). apol. 70 Pontiano auctor adsentiendi fuisti. PS. APVL. herm. p. 272 Oud. *init.* si assentiri (-tire, -tari, -tare *pars codd.*) se dicet. MIN. FEL. 14, 4 sine dilectu adsentiuntur dictis omnibus nec a rectis falsa secernunt. LACT. inst. 1, 5, 19 cui opinioni poeta noster adsensit (-tit *B*) (3, 29, 8). 1, 20, 18 in quo tibi adsentior (-io *GB*). 4, 13, 15 adsentiri (-re *H*) nobis iam videtur, cum dicit. epit. 12, 3 poetis utique adsentiant (credunt *et* probant inst. 1, 11, 29). RVT. LVP. 2, 19 qui (quod *codd.*) vobis ... in suadendo adsentiuntur (*οἱ μὲν ἃ βούλεσϑε λέγοντες*), vos fallere possunt. DON. Ter. Andr. 596 cui non assentiebat Pamphilus. PACIAN. epist. 2, 2 *tu* circa nos assentire (*P*, -iare *R*) de nomine. DICT. 1, 10 solo omnium Deiphobo Hecubae adsenso. AMM. 20, 2, 2 quibus (*hominibus*) imperator adsensus. 20, 8, 2 nusquam adsensurum Constantium factis. 20, 8, 10 victus ... adsensus sum. 21, 16, 16 quid ille aiat aut neget, ut adsentiri possint, observantibus. 29, 1, 42 se ... comperisse adsensus. HIER. epist. 18, 4 quorum *interpretum* ego auctoritati ... non adsentior (-o *pars. codd.*). VVLG. gen. 34, 24 assensique sunt omnes (*εἰσήκουσαν* וַיִּשְׁמְעוּ). Ier. 34, 18 quibus (*verbis foederis*) assensi sunt (בְּרִתִי) in conspectu meo. Dan. 13, 20 quam ob rem assentire nobis. II Macc. 14, 26 Nicanorem rebus alienis assentire (*ἀλλότρια φρονεῖν τῶν πραγμάτων*). AVG. civ. 2, 21 quaestionem discutiendam ... esse adsensus est Scipio. SVLP. SEV. chron. 2, 39, 6 quia non esset assensus, urbe pellitur. MACR. sat. 1, 24, 25 his (*quae dicta erant*) cum omnes adsensi essent. 7, 13, 21. 7, 4, 2 hic adsensi omnes Praetextato anteloquium detulerunt. 7, 5, 16 illi soli non adsentior, quod ... dicis. 7, 6, 16 nec possum non adsentiri viro. SIDON. epist. 2, 13, 1 sententiae tali nusquam ego assentior. BENED. reg. 60 non ... ei citius adsentiatur.

in senatu: absolute: VARRO frg. Gell. 2, 25, 9 Sisenna unus 'adsentio' in senatu dicebat et eum postea multi secuti neque tamen vincere consuetudinem potuerunt. CIC. Att. 2, 1, 8 censuit hoc Cato, adsensit senatus. 4, 2, 4 cum fieret senatus consultum in sententiam Marcellini, omnibus praeter unum adsentientibus Serranus ⟨intercessit⟩ (epist. 12, 2, 1 TAC. ann. 14, 48). epist. 10, 12, 3 cum frequenter adsentiretur senatus. Phil. 11, 19 adsensus ero (*V*, assensero *dett.*), *opp.* negaro. SALL. Cat. 52, 1 ceteri verbo alius alii varie adsentiebantur. LIV. 3, 40, 6. 27, 34, 7 *M. Livius* aut verbo adsentiebatur aut pedibus in sententiam ibat. SEN. epist. 66, 41 cum alicuius in senatu sententiam sequimur, non potest dici: ille magis adsentitur quam ille. TAC. ann. 3, 22 ne ceteris adsentiendi necessitas fieret. PLIN. paneg. 76 mutam ac sedentariam (*cf.* CIC. epist. 5, 2, 9) adsentiendi necessitatem. (SVET. Iul. 80 ne assentiri necesse esset.) TAC. ann. 13, 41 Cassius de ceteris honoribus adsensus. PLIN. epist. 5, 13, 5 adsenserunt omnes praeter. 2, 11, 20. SVET. Aug. 35 censendum magis quam adsentiendum esset. *cum dativo senatoris censentis. sollemnia verba*: CIC. Att. 7, 3, 5 Cn. Pompeio adsentior. 7, 7, 7 adsentior Cn. Pompeio, id est T. Pomponio. *similiter* Phil. 7, 27. VARRO frg. Aug. civ. 7, 34 Numae mortuo senatus adsensus est (*inde* AVG. *ibid.*). CIC. epist. 5, 2, 9 nullast a me sententia dicta in fratrem tuum .... sedens (*cf.* PLIN. paneg. 76) eis adsensi, qui mihi lentissime sentire visi sunt. Att. 1, 14, 5 homines ad quindecim Curioni nullum senatus consultum facienti adsenserunt. prov. 27 mihi ... estis adsensi, cum. Balb. 61 sunt fortasse in sententia firmiores, reprehendo neminem, sed adsentior non omnibus. epist. 1, 1, 3 advertebatur Pompei familiaris adsentire (-ri ς) Volcacio. *ibid. bis deponens.* 1, 2, 1. 1, 9, 8. 2, 15, 1 (CAEL. Cic. epist. 8, 11, 2). 1, 2, 2 in Hortensii sententiam ... plures ituros, quamquam aperte Volcacio adsentirentur. 1, 8, 3 adsentiendum est nulla cum gravitate paucis, *opp.* dissentiendum. de orat. 1, 214 tibi senatus ... dicenti maximis sit de rebus assensus. ad Q. fr. 2, 7, 3 consules non sunt persecuti eorum sententias, qui, Afranio cum essent adsensi. Planc. 37 cui (*Hortensio*) tum est senatus adsensus. hoc igitur sensimus (Att. 7, 1, 7). ad Q. fr. 2, 13, 5 sententia ... nostra in senatu eiusmodi, magis ut alii nobis adsentiantur quam nosmet ipsi. Att. 7, 1, 8 adsensum ... esse Catoni ... cum is honorificentissimam in me sententiam dixisset. ad Q. fr. 2, 1, 2 Philippus adsensit Lentulo. epist. 12, 22, 3 senatus frequens mihi est adsensus cum de ceteris rebus ... tum de provinciis. *cf.* dom. 9 epist. 12, 25, 2. ad Brut. 2, 2, 3 sunt ..., qui improbissime sentiunt, sed acerbissime tulit Servilius adsensum esse mihi de Planco. Phil. 1, 3 assentiri etiam nos Servio Sulpicio ... voluit, ne. Phil. 1, 14 non modo voce nemo L. Pisoni consularis, sed ne vultu quidem adsensus est. 2, 13 ei ... consulares senatusque cunctus adsensus est. 4, 4 cuius de laudibus ... mihi senatus adsensus ... decrevit. 6, 16. 6, 3 ut, quamquam discessio facta non esset, tamen praeter paucos omnes mihi adsensuri viderentur. 8, 2 ne sibi adsentiremini. *ibid.* qui illi estis adsensi (ad Brut. 2, 2, 3). 10, 6 ei, qui primus sententiam dixerit, neminem adsensum. 11, 15 non adsentior solum, sed etiam gratias ago Fufio. 11, 19 si tibi non sit adsensum (*recte V*, -sus *dett.*). 12, 1 cui vos maximis saepe de rebus assentiebamini. 13, 8 in quibus (*honoribus decernendis*) mihi vos estis adsensi. 13, 50 de mandatis ... Servilio assentior. LIV. 29, 20, 1 vicit Q. Metelli sententia, qui de ceteris Maximo adsensus de Scipionis causa dissensit. TAC. ann. 3, 51 solus Lepido Rubellius ... adsensit; ceteri sententiam Agrippae secuti. 3, 23. PLIN. epist. 2, 11, 21 qui Cornuto videbantur adsensi, hunc (*Collegam*), qui post ipsos censuerat, sequebantur. 4, 9, 20 fuit et tertia sententia. Valerius Paulinus adsensus Caepioni hoc amplius censuit. *sententiae*: CIC. Phil. 6, 14 huic *sententiae* ... adsensi septemvirum acta sustulimus. 7, 14 cui (*i. meae sententiae*) cum pridie frequentes essetis adsensi. off. 3, 87 ei (*Philippi sententiae*) senatus est assensus. epist. 10, 12, 3 meaeque sententiae ... cum frequenter adsentiretur senatus. 10, 16, 1 ego eam sententiam dixi, cui sunt adsensi ad unum. Phil. 11, 5 ut in vitus saepe dissensi a Q. Fufio, ita sum eius sententiae libenter adsensus.

philosopho, sim.: CIC. orat. 1, 47 neque illis assentiebar neque ... Platoni. rep. 1, 15 non nimis adsentior in omni isto genere nostro illi familiari. leg. 1, 54 ergo assentiris Antiocho familiari meo — magistro enim non audeo dicere. ac. 2, 106 Epicuro adsentiens ... credidit. 2, 139 labor eo, ut adsentiar Epicuro aut Aristippo. fat. 21. ac. 2, 66 Zenoni adsentiens *Arcesilas*. 2, 121 nec Stratoni ... adsentior nec ... tibi. 2, 137 fin. 3, 33. ac. 2, 56 cui (*Democrito*) non adsentior. fin. 3, 17 quibus (*Stoicis*) ego vehementer assentior. 3, 57. 1, 8. 1, 31. 4, 2 off. 3, 11. 3, 91. ac. 1, 39 ne his quidem adsentiebatur *Zeno*. 2, 125 cui ... adsentiar deligam. 2, 132 hic (*Antiochus*) ... neutri adsentiens. leg. 1, 54 quoi ... adsentiar in omnibus (Att. 7, 3, 1). 2, 38 adsentior ... Platoni nihil tam facile in animos teneros ... influere. 2, 45 agri ... ne consecrentur, Platoni prorsus adsentior, qui. Brut. 292 nec Epicuro, qui id reprehendit, assentior (de orat. 1, 84). fin. 2, 7 sapienti assentiri, qui. 5, 75 Staseam ... assentientem iis, qui. fin. 5, 33 div. 1, 34 Lael. 13 off. 3, 9 div. 2, 75. SEN. epist. 90, 7 hactenus Posidonio adsentior. nat. 7, 22, 1 ego nostris non assentior. MACR. sat. 7, 6, 15. *similiter alius artis auctori*: CIC. leg. 2, 33 *auguri. rerum scriptori*: LIV. 26, 49, 6 si aliquis adsentiri necesse est. 39, 52, 1 ego neque his neque Valerio adsentior. VELL. 1, 7, 3. COLVM. 9, 6, 3 non assentior ei, qui putat. *rhetoribus*: QVINT. inst. 3, 9, 5. 9, 3, 49 GELL. 7, 5, 5. *iuris consulto*: CIC. epist. 7, 22, ego tamen Scaevolae et Testae adsentior. VLP. dig. 43, 20, 1, 17 ego Ofilio adsentio non posse dividi. 48, 5, 16 (15), 5. PAVL. dig. 35, 2, 1, 14 in qua specie et Iulianus Proculo adsensit, quam sententiam probabiliorem esse puto. PROCVL. dig. 28, 5, 70 (69) *bis.* MARCELL. dig. 23, 2, 33. *v. etiam* LACT. *p. 856, 2 et 857, 5.* HIER. epist. 18, 4.

philosophorum t. t.: GLOSS. adsentio adsentit *συγκατατίϑεμαι συγκατατίϑεται*. *de homine visis adsentiente*: CIC. ac. 2, 39 ei ..., quod visum sit, adsentiatur. 2, 57 nec umquam ulli viso adsensurum *sapientem*, nisi quod tale fuerit quale. 2, 66 visa ... accipio iisque interdum etiam adsentior, nec percipio tamen. 2, 67 si ulli rei sapiens adsentietur umquam, aliquando etiam opinabitur. 2, 78 nulli rei adsensurum sapientem. 2, 67. 104 (38). 107. 132 peccat Stoicus rei falsae adsentiens. 2, 23 div. 1, 7. ac. 2, 125 neve fueris commenticiis rebus adsensus. 2, 59 sapientem nihil opinari, id est numquam adsentiri rei vel falsae vel incognitae. 2, 113 incognito nimirum adsentior, id est opinabor. 114. 133. off. 1, 18. ac. 2, 141 nihil eius modi esse arbitror, cui si adsensus sim, non adsentiar saepe falso. fin. 3, 72. ac. 2, 68 cum ... vitiosum esse constet adsentiri quicquam aut falsum aut incognitum. 2, 148 adsensurum ... non percepto, id est opinaturum sapientem. ac. 2, 99 multa sequitur *sapiens* probabilia, non comprehensa neque percepta neque adsensa, sed similia veri. 2, 38. 2, 128 non enim magis adsentiuntur nec adprobant lucere nunc, quam. ac. 2, 58 nihil⟨o⟩ ... magis assentiri (-re *CE*) potest hoc illud esse, quam. 2, 38 quos *homines* neque sentire neque adsentiri (-re *A*) volunt. 2, 66 qui nihil umquam falsi adprobem, qui numquam adsentiar, qui nihil opiner. 2, 67 *bis.* 2, 104 ut numquam adsentiatur *sapiens.* 2, 78. 2, 105. 2, 128 ut adsentiatur, crédat, affirmet, *quaerit sapiens.* 2, 141 adsciscis, adsentiris, adprobas. 2, 104 qui de omnibus rebus contineat se ab adsentiendo. 2, 68 consuetudo adsentiendi. nat. deor. 1, 12 adsentiendi nota. ac. 2, 71 nota, qua adsentiri dicitis oportere. fat. 44 neque eam causam esse ad adsentiendum necessariam. ac. 2, 120 levitatem temere adsentientium. *cf.* Tusc. 4, 80. ac. 2, 52 inbecillius adsentiuntur *ebrii*. *transfertur ad virtutem, naturam, prudentiam, animum. infra l. 74.* CIC. fin. 3, 40 ea se (*virtutem*) modo probare, quibus natura tacita assentitur. SEN. dial. 4, 1, 3 an illo (*animo*) adsentiente moveatur *ira*. 4, 1, 5 nisi animus eis, quibus tangebatur, adsensus est. epist. 102, 13 apud hos falsa sunt, quibus adsentiuntur. dial. 7, 3, 3 quod inter omnis Stoicos convenit, rerum naturae adsentior. epist. 66, 41. 42. benef. 4, 34, 1 nec cito illis (*veritatis vestigiis*) adsentiar. epist. 113, 19 quomodo *prudentia* adsentietur 'oportet me ambulare'. QVINT. inst. 2, 17, 18 nullam artem falsis adsentiri opinionibus, ... rhetoricen adsentiri falsis.

transfertur ad res: huc pertinent ex antecedentibus partibus senatus, populus, contio, pars *hominum* adsentiens: VARRO rust. 2, 1, 27 non, si hic in Italia, cum peperit mula, sit portentum, adsentiri omnes terras. rust. 2, 3, 10 quibus (*illud putantibus*) adsentiri putant id, quod usu venit Gaberio. CIC. Pis. 23 assentiente Italia cunctisque gentibus. fin. 3, 40 ipsique dicunt ea se modo probare, quibus natura tacita assentitur. ac. 2, 39 quibus *rebus* adsensa est et quas adprobavit *virtus*. SEN. epist. 66, 41 omnes *virtutes* naturae adsentiuntur; *ibid. item de bonis.* SIL. 5, 592 dato gemitu lacrimae adsensere ferentum. PALLAD. 12, 7, 19 tepidum non recusat *castanea*, si umor adsenserit. CONC. Matiscon. a. 627/8 (Mon. Germ. leg. III 1)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 206, 5 quem universale et totius populi elegerit votum ac comprovincialium voluntas assenserit; *item* CONC. Clipp. a. 626/7 *ibid.* p. 200, 29.

structurae: *assumitur, nisi absolute dicitur, dativus* (PRISC. gramm. III 273, 2) *personae (accedente interdum participio) et rei, accusativus rei sequente saepe accusativo et infinitivo*: illud: PLAVT. Amph. 824 CIC. de orat. 1, 126. 3, 184 rep. 3, 47. hoc: CIC. ac. 2, 101. id: CIC. nat. deor. 3, 21 epist. 4, 4, 2. quod: CIC. nat. deor. 3, 64. cetera: CIC. de orat. 1, 35. alterum: CIC. de orat. 1, 91. utrumque: CIC. de orat. 2, 227. quicquam aut falsum aut incognitum: CIC. ac. 2, 68. nihil: LIV. 31, 32, 1. *sequitur accus. cum inf.*: AFRAN. com. 219 (?) CIC. *compluries* (*non in orationibus*) SEN. epist. 59, 11 QVINT. inst. 9, 3, 90 VLP. dig. 43, 20, 1, 17 LACT. inst. 2, 8, 56 AMM. 29, 1, 42 AVG. civ. 2, 21. 8, 11 PAPYR. *p. 856, 78. infinitivus*: AMM. 17, 13, 23. ut: CIC. de orat. 2, 130 leg. 2, 11 epist. 1, 9, 8 Att. 9, 9, 1. 15, 13, 1. ne: CIC. leg. 2, 45 Att. 7, 23, 2 Phil. 1, 3. de: CIC. *saepe v. e. g. p. 856, 46* LIV. 1, 54, 1. 29, 20, 1 TAC. ann. 13, 41. in: CIC. Phil. 13, 8 leg. 1, 54 rep. 1, 15. 3, 39 epist. 11, 27, 8. LIV. 45, 10, 13 *sequente gerundivo*. PAVL. dig. 35, 2, 1, 14 LACT. inst. 1, 20, 18. ad: CIC. Att. 16, 14, 1 DON. Ter. Hec. 3, 2, 21. circa: PACIAN. epist. 2, 2. *ablativus instrumentalis accedit*: CIC. Phil. 1, 14 voce . . . vultu. VAL. MAX. 6, 2, 6 CVRT. 5, 12, 3. 8, 4, 30 TAC. hist. 4, 4. SALL. Cat. 52, 1 verbo. LIV. 3, 40, 6. 27, 34, 7.

synonyma: adnuo: OV. fast. 6, 811. adprobo: CIC. ac. 2, 39. 66. 128. adscisco: CIC. ac. 2, 125. 141. credo: CIC. leg. 2, 34 ac. 2, 128 LACT. epit. 12, 3. obtempero: CIC. prov. 25. pareo: SEN. epist. 96, 2 LIV. 40, 21, 8. probo: CIC. Verr. 4, 206 Brut. 187 LACT. epit. 12, 3. sentire cum: CIC. prov. 25. sequor *ibid.* ad Q. fr. 2, 7, 3 ac. 2, 132 SEN. epist. 96, 2. servio: SEN. dial. 1, 5, 6 epist. 80, 1. CVRT. 10, 6, 15. succlamo: VAL. MAX. 6, 2, 6.

opposita: dissentio, dissideo: CIC. ac. 2, 132. nego: CIC. Phil. 11, 19 Att. 15, 11, 2. repugno: CELS. 3, 18 p. 100, 11 D.

adsentor (ass-), -ātus sum, -ārī. [*forma imminuta esse videtur verbi frequentativi* *assentĭtari *derivati ab* assentiri. *Th.*] GLOSS. adsentatur: adulatur, blanditur (*cf. fort.* IV 593, 23). V 530, 44 assent[i]andi: adulandi (*cf.* DON. Ter. Ad. 2, 4, 6), blandiendi. IV 9, 24 adsentari: adulari vel consentire (*cf.* ITALA *infra l.* 75). κολακεύω adsentor. *fort. addendae sunt* GLOSS. *sub v.* assector *allatae p. 849, 9.* DIFF. ed. Beck p. 31, 30 adsentatur qui in adulationem prodit. *activum praebet cod. S* Ps. APVL. herm. p. 272 Oud. adsentare *maxime participia et gerundium in usu sunt. iungitur dativus personae saepe; rei*: CIC. Tusc. 3, 13 TERT. adv. Marc. 3, 13 RVT. LVP. 2, 13. *accusativus rei*: TER. Eun. 253 omnia, *cf.* PLAVT. Men. 417 Mil. 35. CIC. ac. 2, 45 nihil. *adnominatio inter* adsentor *et* ad sensum Q. CIC. pet. 42 CIC. Lael. 93 *cf.* PLAVT. Men. 481—483. CIC. Brut. 296.

i. q. assentiri, adulandi plerumque consilio: PLAVT. Men. 483 quoniam sentio errare *illam*, . . . coepi adsentari; mulier quidquid dixerat, idem ego dicebam. 417 adsentabor quidquid dicet mulieri. Mil. 35 adsentandum est quidquid hic mentibitur. Amph. 751 vera volo loqui te, nolo adsentari mihi (Most. 176). Most. 246 tibi potius adsentabor. Amph. 702 adsentaris huic. TER. Eun. 490. 253 negat quis: nego; ait: aio (*cf.* 251); postremo imperavi egomet mihi omnia adsentari. Ad. 270 ne id adsentandi magis quam quo habeam gratum facere existimes. 988 ex adsentando, indulgendo et largiendo. Q. CIC. pet. 42 deteriorem aliquem assentando facit *blanditia*. CIC. de orat. 2, 122 non reverens adsentandi suspicionem (Att. 8, 9, 1). epist. 7, 12, 2 sin Pansae adsentari commodum e⟨s⟩t. Brut. 296 ne me tibi adsentari putes. epist. 9, 12, 1 nisi forte te amant et tibi adsentantur *Baiae*. ac. 2, 45 ut nihil nobis adsentati esse videamur (epist. 3, 11, 2 ς, assentior Ω. Lael. 97). Lael. 61 blanditiis et adsentando colligere *benevolentiam*. 99 qui etiam adversando saepe adsentetur et litigare se simulans blandiatur. Tusc. 3, 13 ne haec oratio sit hominum adsentantium nostrae inbecillitati. LIV. 36, 41, 1 aut per errorem aut adsentando. 40, 23, 1. 41, 24, 18 locum adsentandi Romani⟨s⟩. 45, 23, 9. VELL. 2, 48, 1 iis . . . adsentabatur, iis . . . adversabatur. CVRT. 8, 8, 21 haudquaquam aulae et adsentantium accommodatus ingenio. SEN. dial. 9, 1, 16 plurimum . . . sibi ipse adsentatus est. PETRON. 72 assentemur (*H, in margine* absentemur; assectemur *Bücheler*). QVINT. inst. 11, 3, 102 manus lenior promittit et adsentatur. FRONTIN. strat. 3, 3, 4 adsentante iniuriarum fide creditus inimicissimus Cyro. TAC. hist. 1, 1 libidine adsentandi. ann. 11, 25 consulem ut nimium adsentantem. [Ps. APVL. herm. p. 272 Oud. *cf. s. v.* assentior *p. 857, 3*]. TERT. adv. Marc. 3, 13 signum malitiae non assentaturi (*spectat ad* VVLG. Is. 7, 15, 16). cast. 4 cui ergo . . . ⟨consilio *pars codd.*⟩ assentabimur. ITALA (Tert. adv. Marc. 5, 14) Rom. 12, 16 humilibus assentantes (consentientes VVLG.). IVST. 12, 6, 2 adsentante maiore convivarum parte (*sim.* PARIS 6, 2, 6, *at* VAL. MAX. cum . . . adsensus . . . esset). RVT. LVP. 2, 13 qui secundis rebus libenter adsentantur (*Ruhnken, ut* ὁμοιόπτωτον *evidentius fiat*; -tiuntur *codd.*), idem . . . primi insidiantur. EVTR. 8, 5 vel adsentantibus vel vere laudantibus. AMM. 15, 5, 25 variis adsentandi figmentis (28, 4, 12). 18, 4, 3. HIER. epist. 99, 2 ne assentandi crimen incurram. AVG. epist. 151, 7 sicut mali obsunt assentando, ita boni adversando prosunt. OROS. hist. 7, 13, 4 cur sibi adversus Romanos non adsentarentur (*cf.* HIER. chron. a. Abr. 2149 ferre subsidium). 7, 22, 6 iniustissimae crudelitati . . . adsentabantur.

synonyma: acclamo: PARIS 6, 2, 6. adsentior: CIC. Brut. 296. *cf. p. 859, 77.* blandior *passim*. delecto: CIC. Lael. 97. idem dico: PLAVT. Men. 483 *sq.* indulgeo: TER. Ad. 988. laudo: PLAVT. Most. 175 *sq.* TER. Ad. 269 EVTR. 8, 5 HIER. epist. 99, 2. obsequor: PLAVT. Amph. 705 (*ad* 702).

opposita: adversor: PLAVT. Amph. 702 *sq.* Men. 417 *sqq.* VELL. 2, 48, 1 AVG. epist. 151, 7. adversum dico: PLAVT. Amph. 750 *sq.* insidior: RVT. LVP. 2, 13. reprobo: *cf.* TERT. adv. Marc. 3, 13 VVLG. Is. 7, 15. 16. verum loquor: PLAVT. Most. 181 (*ad* 176) Amph. 751 *cf.* EVTR. 8, 5. *Bögel.*

adsequēla, -ae *f.* [*cf. c.* assequi assecue *et c.* sequela. *Th.*] MAR. VICTOR. gramm. VI 57, 8 neque in epodis singuli versus sine clausulis suis et adsequelis audiri poterunt epodae.

adsequor (ass-) -secūtus sum, -sequī. *ab* ad *et* sequi. GLOSS. II 9, 12 adsequi ἐπιτυχεῖν. II 9, 23 adsequeris τυγχάνεις. IV 305, 15 adsequitur consequitur. PAVL. FEST. 106 indepisci adsequi adipisci. GRAMM. suppl. 291, 9 assecutus per duas s (297, 10. 299, 31). 295, 22. *sensu passivo dicuntur* AVG. civ. 19, 2 lib. arb. (Migne 32, 1234) 2, 9, 26 assecuto. GREG. TVR. mart. 80 p. 543, 6 Andr. 13 p. 833, 38 adsequi. *forma activa legitur* GREG. TVR. mart. 63 p. 531, 10 adsequere. *traditur in sententia mutila* CATO Schol. Veron. Verg. Aen. 2, 670 p. 426. [*raet.* azziéver. *M.-L.*]

I *praecedentem consequi, localiter.* PLAVT. Mil. 1353 adsequar vos. Pseud. 249 *coni.* reprehende. Trin. 1118 adsequitur subest subsequitur. TER. Phorm. 982 *coni.* retine. COM. pall. inc. 43 in cursu a tergo insequens necopinantis adsecuta est *senectus*. LVCIL. 124 *de bestia*. CIC. Tusc. 1, 103 (*Plat. Phaed. 115 C*) Att. 3, 4, 5. 4, 3, 4. 16, 10, 1 LIV. 4, 14, 6. 6, 13, 5 *absolute* (24, 20, 2. 25, 35, 9. 27, 48, 1. 33, 8, 12 LVCAN. 2, 652 FRONTIN. strat. 1, 8, 3. 3, 11, 5 TAC. hist. 3, 18. 3, 60 FLOR. 2, 13, 68 APVL. met. 3, 12). 8, 38, 6 pedes equitem adsecutus (TAC. ann. 15, 17). 9, 36, 10 egressus . . . agmen adsequitur (21, 41, 4. 27, 14, 10. 27, 42, 11. 29, 7, 10 CVRT. 4, 10, 11. 5, 12, 19. 5, 13, 7). 9, 38, 3. 21, 32, 2 praegressos (27, 12, 10). 22, 58, 8. 25, 34, 10. 27, 42, 14 *coni.* sequens. 28, 34, 12. 32, 9, 8. 32, 16, 4 *de navigatione* (37, 12, 6 VELL. 2, 19, 4 CVRT. 4, 8, 7 TAC. ann. 2, 55). 36, 19, 10. 40, 41, 9 VELL. 2, 19, 1. 2, 59, 3. PHAEDR. 4, 2, 11 mustela . . . mures . . . valeret adsequi. SEN. epist. 83, 4. CVRT. 5, 13, 15 vehiculum . . . adsecuti. LVCAN. 8, 204. PLIN. nat. 2, 59 *de stellis*. SIL. 10, 27 versos assequitur telis (12, 276). 10, 197. 13, 246 volantem assequitur planta. FRONTIN. strat. 2, 7, 9. TAC. ann. 2, 75 Pisonem . . . nuntius adsequitur excessisse Germanicum. FLOR. 1, 24, 11. 1, 38, 7. 1, 40, 17 SOLIN. 17, 5. 27, 30. 56, 9 feras . . . cursu . . . adsequuntur. PANEG. 12, 45 te . . . pictorum ac fictorum assequetur imitatio (*in imag.*). GALLICAN. Avid. 10, 7 adsequar Capuam. SIDON. carm. 23, 405. CARM. epigr. 90, 4 mors me adsequetur (*in imag.*).

II *translate.* 1 DIFF. Suet. p. 289 Reiff. consequimur praecedentem, assequimur studio (GRAMM. VII 122, 21 ISID. diff. 1, 103 DIFF. ed. Beck p. 40). VARRO ling. 8, 8. 10, 9 *opp.* incipere (Q. CIC. pet. 27). rust. 1, 68 maturitatem adsequi (CIC. de orat. 2, 89 nat. deor. 2, 50). 2, 4, 20. BIBAC. carm. frg. 3 sapientiam. RHET. Her. 1, 2, 3 haec . . . assequi poterimus arte imitatione exercitatione (QVINT. inst. 8 pr. 16). CIC. de orat. 1, 15 doctrinam . . . studio assecutus (VVLG. I Tim. 4, 6 II Tim. 3, 10). 1, 48. 1, 84 facultatem assequi dicendi. 1, 100 *sequente* ut (1, 132. 1, 155. 1, 261. 2, 103. 2, 176. 2, 305. 3, 48 Brut. 270 orat. 130 opt. gen. 15 S. Rosc. 95 Verr. 1, 3. 2, 20. 4, 112. 4, 128. 4, 192 agr. 2, 7. 2, 19 Catil. 2, 6 Mil. 32 Manil. 67 off. 2, 5 rep. 1, 50 epist. 1, 5ᵇ, 2. 3, 7, 6. 5, 6, 2. 13, 49. 13, 69, 2 Att. 12, 4, 2. 12, 22, 3 ad Brut. 1, 15, 1 LIV. 28, 40, 11 VAL. MAX. 5, 1 ext. 3. 6, 9, 13 SEN. benef. 5, 12, 1 QVINT. inst. 10, 1, 10 FRONTIN. strat. 1, 3, 4. 2, 7, 12. 2, 9, 1. 2, 9, 6. 4, 5, 11 TAC. Germ. 35. 46 ann. 3, 53 PLIN. epist. 1, 8, 8. 7, 19, 8 FRONTO p. 97, 7 N. p. 153, 24 N. PAPIN. dig. 20, 5, 2 PALLAD. 1, 1, 1 AMM. 14, 1, 3. 15, 8, 20 MART. CAP. 9, 920). 1, 117 adsequi . . . in dicendo mediocritatem (1, 133). 1, 134 *opp.* expetere (AVG. civ. 14, 1). 1, 136 *syn.* adipisci (S. Rosc. 131 Balb. 54 fin. 5, 20 SALL. Iug. 4, 4). 1, 252. 2, 84 omnia iam explicata et perpolita adsequentur. 2, 96 similitudinem . . . imitatione adsequi. 2, 101 vituperationem . . . adsequuntur . . . tarditatis. 2, 148. 2, 247. 2, 301 adsequor laudem (Catil. 4, 20 Flacc. 89 off. 2, 49. 3, 4 ad Q. fr. 1, 1, 41 VITR. 3, 1, 3 VAL. MAX. 5, 4 ext. 2 QVINT. inst. 2, 16, 19 TAC. ann. 16, 4 PLIN. epist. 3, 8, 3. 8, 24, 9). 2, 362. 3, 88 *opp.* studio teneri. 3, 172. Brut. 185 *syn.* efficere (Verr. 4, 43. 4, 137 dicendo. div. 1, 12 epist. 8, 8, 9). 247 orat. 3 *opp.* experiri. 97 eloquentiam . . . assequi. 104 *opp.* sequi (off. 1, 110 epist. 15, 21, 4 VELL. 1, 17, 7 GELL. 2, 23, 22). 229. 234 opt. gen. 9. S. Rosc. 8 per sententias . . . adsequantur quod antea . . . ferro. 80 una mercede duas res adsequi . . . perfundere accusare. div. Caec. 40. Verr. 2, 149 istam diem quomodo adsequitur (Ps. ASCON. p. 198 B. quomodo accurrit ad diem). 4, 16. 6, 51 *sequente* ne (CVRT. 4, 14, 4 FRONTIN. strat. 1, 4, 9 IVST. 2, 4, 27). 6, 156 moram . . . adsequi. Caecin. 4 *opp.* spero (epist. 15, 13, 3). 32. 35 actio . . . iniuriarum non ius possessionis adsequitur (RVF. FEST. brev. 13). Cluent. 51. agr. 2, 29 nullis comitiis imperium aut potestatem adsequi. 2, 100 *opp.* concupisse. Catil. 1, 15 *opp.* velle (Att. 5, 5, 2. 11, 7, 3. 12, 35 ad Q. fr. 2, 7, 2 SEN. dial. 10, 17, 4 PLIN. nat. praef. 15). 2, 12 verbo adsequi (epist. 9, 19, 2). Muren. 29. p. red. 2, 5 honores (har. resp. 56 Planc. 60 Mil. 81 VELL. 2, 17, 3 TAC. dial.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

36 ann. 2, 37). Mil. 21 *opp.* cupere. Balb. 54 praemium ... adsequi (TAC. hist. 3, 53 ann. 13, 42). 57 hereditates. Pis. 2 magistratus. Planc. 90 immortalitatem. rep. 2, 17 opinionem (AVG. civ. 3, 15 p. 117). 6, 23 gloriam (VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 TAC. ann. 2, 73 SALV. gub. 1, 12). fin. 3, 5. 3, 22 propositum (VITR. 1, 1, 2). 5, 19 *syn.* consequi (epist. 1, 7, 10). 5, 58 (*Plato leg. 653 A*). 5, 68 summum bonum assequi (SEN. dial. 7, 24, 4). Tim. 13 (*31 C*) *vertitur* ἀποτελεῖν. div. 3, 110 qui humanos sensus amiserit, divinos adsecutus est. Lael. 29 *opp.* desiderare. off. 1, 148 divinis bonis hanc licentiam assequebantur. 3, 14 quae (*officia*) ... ingenii bonitate multi assecuntur. epist. 1, 7, 5. 1, 9, 15 impunitatemst illorum sententiis adsecutus. 1, 9, 21. 2, 6, 5 *gratiam* adsequi. 2, 10, 4 *opp.* optare (5, 16, 6 SEN. dial. 10, 7, 8 epist. 118, 6). 3, 13, 1 tanta studia adsequi (*i.* sibi vindicare) sola virtus potest. 6, 19, 2 labore adsequi. 7, 1, 6. 7, 7, 2. 7, 18, 1. 8, 5, 1. 9, 26, 1. 13, 6, 3 *syn.* perficere. 13, 28, 2. 15, 4, 11 omnia adsequi (Att. 10, 8, 5 VELL. 2, 127, 4 PLIN. nat. 17, 120). 15, 6, 1 Att. 1, 4, 3. 3, 24 idem per populum adsecutos. 7, 2, 6. 9, 9, 3. 12, 29, 2. 12, 31, 2. 12, 36, 1 adsequar ἀποθέωσιν. 13, 31, 4 quod adsequemur ... tacendo. ad Q. fr. 1, 4, 4 incredibile quiddam adsequeris. 3, 3, 4 *mercedem*. 3, 5, 6 in summo studio nihil adsequor. Q. CIC. pet. 51 *opp.* peto (VAL. MAX. 8, 14 ext. 4 SEN. dial. 7, 9, 1. 7, 14, 2 PLIN. paneg. 70). SALL. Cat. 5, 6 LIV. 23, 22, 1. SEN. Herc. f. 423 inferna tetigit, posset ut supera assequi. VITR. 3 praef. 2 memoriam ... adsecuti (VAL. MAX. 8, 14 ext. 3). VELL. 2, 44, 2 principatum ... adsequi. VAL. MAX. 1, 8 ext. 5 ex ... genetricis rogo lucem. 2, 1, 6 nomen ... a placandis viris (QVINT. inst. 8, 6, 74 nomen stultitiae. 10, 1, 87 PLIN. paneg. 88 AVG. civ. 20, 21). 2, 9, 1 advocationem. 4, 3 ext. 4 cognomen. 4, 7, 5 dignitatis incrementa (SVET. Claud. 3). 6, 2 ext. 3 vim. 6, 8, 7 occasionem. 7, 3, 3. 7, 3 ext. 2 exoptatae rei effectum. 8, 15 ext. 4 palmam. PHAEDR. 3, 9, 3 famam (append. 13, 5 TAC. dial. 41 hist. 3, 67). SEN. clem. 1, 1, 7 insperata. benef. 3, 34, 1 epist. 15, 11 bona (AVG. civ. 20, 2). 95, 36 profectus (FRONTO p. 23, 6 N.). 123, 13. CVRT. 4, 6, 4 *regnum*. 5, 10, 8. 7, 8, 12. QVINT. inst. 10, 1, 59 facilitatem. 10, 2, 16 vim dicendi (PLIN. epist. 1, 2, 2). decl. 260 p. 69, 20. TAC. dial. 36 conspicuum locum (ann. 3, 75). hist. 4, 19 *promissa*. 4, 42 fidem. ann. 6, 30 amorem. 11, 21 quaesturam. ann. 13, 26 *libertatem* (TRYPH. dig. 49, 15, 12, 9 ab eo). PLIN. epist. 2, 3, 3 stilo ... adsequi (4, 3, 2). 2, 5, 9. 2, 7, 1 decus ... factis adsequebantur. 4, 15, 11 res (FRONTO p. 166, 23 N.). paneg. 44 *opp.* consectari. TRAIAN. Plin. epist. 10, 91 FRONTO p. 177 N. VEN. dig. 7, 9, 4 proprietatem adsecutus. PAPIN. dig. 35, 1, 72, 8 legati non plus. PAVL. dig. 37, 1, 10 scientiam ... adsequi (VLP. dig. 38, 15, 2, 5). PAPIN. dig. 45, 1, 121, 1 ex stipulatu ... pecuniam. TERT. nat. 2, 2 notitiam et veritatem. SPART. Geta 5, 1 in litteris assequendis. PALLAD. 2, 14, 4. RVF. FEST. brev. 11 Bithyniam ... regis testamento sumus adsecuti. VEG. mil. 3, 10 p. 90 HIER. (Migne 22, 327) epist. 1, 1. *ibid.* (22, 1215) 148, 23. VVLG. Luc. 1, 3 assecuto omnia a principio (παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν). AVG. civ. 10, 1 *opp.* appetere. 14, 9 *opp.* amittere. SIDON. epist. 4, 21, 6 gaudii plus ... assecuturum. SEDVL. epist. ad Mac. p. 172, 3 Vind. COD. Iust. 6, 30, 16 nec donatum adsequi ... quisque ... compellitur.

2 *i. q. intellegere, mente complecti.* CIC. inv. 2, 139 qui cogitationem assequi possent et voluntatem interpretari. de orat. 2, 7 ullo modo assequi complecti. Verr. 3, 165 quae ... defensio futura sit, coniectura adsequi (3, 184. 4, 200. 6, 64. Caecin. 16 *opp.* scire. agr. 2, 12 ex vestra sollicitudine. div. 2, 12 Att. 7, 13^{a}, 4. 12, 19, 3). 3, 181 haec diligentia ... nihil ... investigare, nihil adsequi potuerit. nat. deor. 2, 97 nullo consilio adsequi. 3, 38 apertis obscura adsequamur. Att. 8, 11^{a}, 5 suspicione adsequi, *opp.* certiorem fieri. 11, 23, 2 ne cogitatione quidem adsequi. CVRT. 4, 16, 10 aut animo adsequi ... aut oratione complecti (MACR. sat. 1, 24, 1 *opp.* eloqui). TAC. ann. 6, 8 abditos principis sensus exquirere inlicitum anceps, nec ideo adsequare. GELL. 20, 1, 5 inscitiae non adsequentium. *syn.* percipere. TER. MAVR. 319 tam minuta acumina adsequi. LACT. inst. 1, 1, 5 p. 2 Vind. si consilia ... maiestatis aeternae cogitatio adsequeretur humana. 3, 25, 13 p. 258 Vind. quae perplexa et involuta vix etiam politi adsecuntur. *syn.* intellegere. LVCIF. d. n. conv. 14 nihil aliud nos illum voluisse adsequi nisi quia ... sit. AMBROSIAST. (Migne 17, 254) I Cor. 14, 8 exemplis commendat, per quae facile adsequantur non debere illos ... loqui. ITALA Aug. civ. 18, 31 Hab. 2, 2 scribe visum aperte in buxo, ut adsequatur qui legit ea (VVLG. percurrat. διώκῃ). SEDVL. epist. ad Mac. p. 5, 7 Vind. quicquid rhetoricae facundiae perlegunt, neglegentius adsequuntur, quoniam illud haud diligunt.

3 *i. q. aequare.* VARRO rust. 3, 6, 3 nulla avis hunc adsequatur fructum. RHET. Her. 4, 20, 28 plenitudo harum *syllabarum* multitudinem *syllabarum* alterius *membri* adsequatur et exaequet. 4, 33, 44 aspectu igneum ardorem adsequebatur. CIC. de orat. 2, 91 nervos in dicendo C. Fimbria ... non assequitur, oris pravitatem ... imitatur. Brut. 178 in senatu consularium auctoritatem adsequebatur. 288 Demosthenem ... imitemur ... at non assequimur (leg. 1, 7). Quinct. 31 ita ... excellunt, ut nemo ... adsequi possit. Verr. 4, 46 antiquum modum sationis nulla ex parte adsequi potuit. Cluent. 196 maiorum gravitatem ... adsequatur (har. resp. 2). har. resp. 18 illorum prudentiam ... adsequi. epist. 1, 4, 3. 6, 4, 5 benivolentiam tuam ... imitabor, merita non adsequar (CARM. epigr. 1386). Att. 8, 9, 4 ut Pompeium adsequeretur. LIV. 28, 43, 7 me tuas ... laudes ... adsequi ... velle. SEN. dial. 6, 1, 8 non possum nunc per mollitiem nec molliter adsequi tam durum dolorem. epist. 121, 6 verborum velocitatem gestus adsequitur. PLIN. nat. 14, 113 hydromeli ... vetustate saporem vini adsequitur. PLIN. epist. 4, 8, 5 ingenium eius ... adsequi. TERT. nat. 1, 4 emendatos ... mirari quam assequi norunt. HIER. epist. (Migne 22, 872) 107, 4 quorum virtutes assequi nequeas, cito imitaris vitia.

4 *significatu recenti i. q. sequi.* VITR. 6 praef. 5 notities parum est adsecuta, sed tamen his voluminibus ... posteris ero notus. ITALA (Tert. scorp. 12) I Petr. 2, 21 uti adsequamini vestigia eius (VVLG. sequamini). MACR. sat. 1, 5, 16 sectas omnes adsecutus, sed probabiliorem secutus (*aliter* sequi *opponi notavi p. 860, 72*). SEDVL. epist. ad Mac. p. 172 Vind. saeculares litteras adsecuti. ENNOD. op. 8 p. 415, 9 Vind. nullum est maius commodum quam illud quod serenum examen adsequitur. PRISC. gramm. II p. 50, 15 s̄ terminante antecedentem syllabam hae solae inveniuntur consonantes assequentes.

structurae. *ab* assequi *pendent sententiae per* ut, ne *inductae (cf. p. 860, 53 et 77), infinitivus (cf. p. 860, 75). saepissime apponitur abl. instrumenti vel* per *c. acc.* assequi *aliquid* ab (ex) *aliquo legitur apud* VAL. MAX. *in* DIG. *cum i. q.* intellegere *valet, easdem atque verba sentiendi structuras asciscit.* *nota* ITALA Luc. 1, 3 assecuto omnibus, *cf. p. 861, 46.*

synonyma. *ad I:* (consequi), subsequi. *ad II 1:* adipisci, consequi, efficere, perficere. *ad II 2:* complecti, investigare, percipere, intellegere. *ad II 3:* exaequare, (aequare). *e regione dicuntur* *sub II 1:* incipere, studio teneri, amittere *al.* *sub II 2:* oratione complecti, eloqui. *sub II 3:* imitari. *Bickel.*

1. asser *v.* assaratum.

2. asser, -eris *m.* (*olim neutrum? cf.* asserculum CATO). [*fortasse cf. c.* assis axis. *Th.*] *plur.* assares ITALA cod. Lugd. exod. 27, 19. 38, 21 GLOSS. II 439, 21. III 19, 43 assares στρωτῆρες. V 169, 6 assares latinum est. 169, 7 assares lattas (*anglos*). PAVL. FEST. 16 asseres dicti quod assideant parieti trabibusque. GLOSS. V 652, 31 asseres pali paxilli ab asse dicti, quia soli in tecto et non coniuncti ponuntur (*similia* ISID. orig. 19, 19, 7). GLOSS. λεπτὴ δοκός. σανίς. pons ligneus inter domus. lignum in tecto. asserculum. assere: tigillo vel fune (*semel fuse cod., puto* fuste). asseres: στρωτῆρες, δοκοί, κοντοί. II 21, 42 asseres δοκίδες ὡς Ἰουβενάλιος αχαν (*?* ἄξων *Bücheler*). III 91, 36 stroteres artes substraturae. NAEV. com. 32 et asseri (*sc. portae*) laudes ago, cum votis me multat meis, quod praeter quam vellem audiebam hoc. PLAVT. Asin. 357 ligna hic apud nos nulla sunt. :: sunt asseres? :: sunt pol. :: sunt igitur ligna, ne quaeras foris. CATO agr. 14, 1 limina postes iugumenta asseres fulmentas. VARRO ling. 5, 140 *plaustro* vehuntur ... lapides asseres tignum. 7, 23 ratis ... ubi plures mali aut asseres. LEX par. fac. Put. 2, 1 *parietem* in asserato asseribus abiegneis. CAES. civ. 2, 2, 2 asseres ... cuspidibus praefixi atque hi maximis ballistis missi ... in terra defigebantur. BELL. Alex. 13, 2 asseres remorum usum obtinebant. LIV. 30, 10, 16 asseres ferreo unco praefixi — harpagones vocant (CVRT. 4, 3, 24. 25 *cf. infra* VEG. *p. 863, 6*). 38, 5, 3 asseribus falcatis detergebat pinnas *murorum*. 38, 5, 4 *falcis* asserem praefringebant. 44, 5, 3 duo validi asseres ... in terra defigebantur *ut fieret pons*. 44, 5, 6 succisis asseribus conlapsus pons. VITR. 4, 2, 1 insuper sub tegulas asseres ita prominentes uti parietes proiecturis (prot- *GH*) eorum tegantur (*v. Mau, PW. II 1745*). 4, 2, 4 tignorum cubicula et asserum. 4, 2, 5 in ionicis denticuli ex proiecturis asserum habent imitationem. *ibid.* non ... possunt subtus cantherios asseres esse. *ibid.* nec cantherii nec asseres contra fastigiorum frontes distribuuntur. 6, 3, 1. 6, 8, 8 de tegulis aut tignis aut asseribus mutandis. 7, 3, 1 asseres directi. *ibid.* asseribus dispositis. 7, 3, 2 *harundines* ad asseres ... tomice religentur. PAVL. FEST. 16 ambrices regulae quae transversae asseribus et tegulis interponuntur. FEST. 363 teres in longitudine rotundatum quales asseres natura ministrat. CVRT. 4, 3, 15 puppium intervallum antemnis asseribusque validis deligatis superque eos pontibus stratis qui militem sustinerent inpleverant. COLVM. 6, 2, 3 in stabulo sint ampla praesepia supraque transversi asseres ... configantur, ad quos religari possint iuvenci (PALLAD. 4, 12, 2 *ubi* adseres *tradi videtur*). PLIN. nat. 16, 141 *cupressus* immittitur in perticas asseresve amputatione ramorum. MART. 9, 22, 9 ut canusinatus nostro Syrus assere sudet *lecticam portando* (*v. Mau, PW. II 1746*). IVV. 3, 245 ferit hic cubito, ferit assere duro alter. 7, 132 perque forum iuvenes premit assere Maedos *in lectica*. SVET. Cal. 58 lecticari cum asseribus in auxilium accucurrerunt. TAC. hist. 4, 30 turrim ... promoti contra validi asseres et incussae trabes perfregere. SCAEV. dig. 33, 7, 27, 4 asseres (agg- *codd.*) et praela iam posita parataque ut immitte⟨re⟩ntur aedificio. CORP. XI 5263 ... venius (Gaiae) l(ibertus) Chilo ⟨aede⟩m Minerv(ae) opere ⟨tec⟩t(orio), camera(m), limi(na) ⟨l⟩api(de) rub(ro), asseres ... m cludend ... f(acienda) cur(avit). ITALA cod. Lugd. exod. 27, 19 assares (πάσσαλοι) atrii aerei *erunt*. 38, 21 fecit assares tabernaculi et assares atrii aereos. PALLAD. 1, 13, 1 asseres ligni Gallici vel cupressi directos et aequales constituemus in eo loco, ubi camera facienda est. 1, 13, 2 *cratem* per omne spatium cum ipsis asseribus et perticis alligabimus. 1, 22 *cortis* porticus furcis asseribus et fronde formari. AMM. 16, 8, 10

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pontis solubilis disiectos asseres et axiculos secum transferebat. 23, 4, 8 *arietis arbor* suspensa utrimque transversis asseribus et ferratis quasi ex lance ... continetur. VEG. mil. 4, 46 ad victoriam prodesse ... asseres falces bipinnes. asser dicitur, cum trabes subtilis ac longa ad similitudinem antemnae pendet in malo utroque capite ferrato *eqs.* (*cf. supra* LIV. *p. 862, 50*). VVLG. Sirach 29, 29 melior est victus pauperis sub tegmine asserum (δοκῶν). SIDON. epist. 2, 2, 14 Prognen inter asseres (*tecti*) minurientem. GREG. TVR. glor. mart. 64 asseres ... vel tegulas amoveri. CYPR. GALL. gen. 259 edita ter denis in caelum tollitur ulnis assere quadrato *arca Noae*. *figura solida mathematica*: BOET. arithm. 2, 29 asseres ... figurae sunt solidae, sed hoc modo ut ex aequalibus aequaliter ducantur in maius. nam si aequa fuerit latitudo longitudini et maior sit altitudo, illae figurae a nobis asseres, a Graecis docides nominantur *eqs.* 2, 25 p. 111, 14.

derivata: asserculus (-um), inasserare. *V.*

Asser *v.* Aser.

asserculus *vel* **-um,** -ī. [*ab* asser *deminutive. Th.*] GLOSS. II 439, 20 στρωτήρ, ἡ λεπτὴ δοκός asserculus. III 365, 16 asercli στρωτῆρες (*cf.* II 568, 31 asercualis: strata via publica, *ubi vertitur* στρωτή *non* στρωτήρ). *neutrum legitur apud* CATONEM agr. 12 assercula ubi prela sita sient V. CATO agr. 152 facito scopas virgeas ulmeas aridas, in asserculo alligato, eabus latera doliis intrinsecus usque bene perfricato, ne faex in lateribus adhaerescat. COLVM. 8, 3, 6 ascensus ... avibus ad tabulata ... datur iunctis parieti modicis asserculis. 12, 52, 4 asserculos inter se distantes semipedalibus spatiis supra solum ponito et cannas diligenter spisse textas inicito. *Ihm.*

Asseria, -ae, *Ptolemaeo* Ἀσσεσία, *opp. Dalmatiae.* CORP. III 2850 (*Asseriae*) T. Iulio Clementi dec. Asseria Iulia T. f. Proclina fratri p. TAB. Peut. 4/5 Aserie. RAVENN. p. 211, 5 Seriem. *incolae* **Asseriātēs,** -ium. PLIN. nat. 3, 139 ius Italicum habent eo conventu (*Scardonitano*) ... inmunes ... Asseriates. CORP. III 9938 (*Asseriae, a. 69/70*) inter rem p. Asseriatium et rem p. Alveritarum. 15026 p⟩rimus omnium Asser⟨iatium. *cf. Tomaschek, PW. II 1746. ab his sunt diversi* Asseriates *regionis decimae Italiae* PLIN. nat. 3, 130.

vico **Asseridi** *abl. Lycaoniae.* CORP. X 8261 (*Tarracinae*) Valeriae Frontinae nat. Gnigissae ex civitate Coropisso vico Asseridi d. n. *Diehl.*

1. adsero, (-sēvī), -situm, -serere. *ab* ad *et* serere. AGROEC. gramm. VII 125, 5 insita arbor est, cui incisae alienum germen includitur; adsita, cui incolumi aliud, quod sustineat, adiungitur: Horatius (epist. 2, 2, 170). BEDA gramm. VII 276, 17; *sed dicitur etiam* vitem adserere. CATO agr. 32, 2 arbores facito uti bene maritae sint vitesque uti satis multae adserantur. VARRO rust. 1, 16, 6 vitis adsita ad holus. 1, 26, 1 neque propter eos (*ordines cupressorum*) ut adserant vites (*loci ambo dubii*). CATVLL. 61, 106 velut adsitas vitis implicat arbores. HOR. epist. 2, 2, 170 populus adsita. VLP. dig. 7, 1, 7, 3 quemadmodum adserere cogitur arbores.

2. adsero (ass-), -seruī, -sertum, -serere. [*i. q. osc.* (manim) aserum '(*manum*) *asserere*'. *ab* ad *et* serere. *Th.*] *confert* VARRO ling. 6, 46 *cum* serie sertis conserere (PAVL. FEST. 25).

I *ad se adiungere, ad se trahere*: A *technice in re publica et re iudiciaria*: *de servis et libertinis*: GLOSS. II 339, 4 adseror καρπίζομαι ἐπὶ ἐλευθερίᾳ. VARRO ling. 6, 64 adserere manum in libertatem cum prendimus. PAVL. FEST. 25 adserere manum est admovere. DON. Ter. Ad. 194 sunt iuris verba (COMM. Bern. Lucan. 3, 56). 1 *in libertatem*: PLAVT. Curc. 491 si quisquam hanc liberali causa manu assereret (Poen. 905. 964. 1102. TER. Ad. 194 *ubi* DON. ordo est: ego liberali causa manu assero). 668 si quisquam hanc liberali asseruisset manu (709). Persa 163 continuo tu illam a lenone adserito manu (717 Poen. 1348. 1392. Rud. 973 *iocose de piscibus*). VARRO ling. 6, 64 (*locus desperatus*). CIC. Flacc. 40 cum in causa liberali eum, qui adserebatur, cognatum suum esse diceret. LIV. 3, 45, 2 in iis ..., qui adserantur in libertatem. FEST. 340 ⟨cum⟩ cuipiam adserat manum *sertor* educendi eius gratia ex servitute in libertatem. QVINT. decl. 311 p. 223 omnium, qui in libertatem adserunt. 388 p. 433 manumissus ... adulescentem, quem dominum diceret, apud venalicium repertum iudicio adserens evicit. SVET. Aug. 74 asserto *libertino Mena* in ingenuitatem. Vit. 10 quoscumque libuisset in libertatem asserebant. Vesp. 3 *uxorem duxit* ingenuam et civem Romanam reciperatorio iudicio pronuntiatam patre asserente. gramm. 21 quamquam asserente matre, permansit tamen in statu servitutis. VLP. dig. 40, 14, 2, 1 qui se ex libertinitate ingenuitati adserant. 47, 10, 11, 9 qui servus dicitur seque adserit in libertatem. FORTVN. rhet. 1, 18 p. 95, 28. COD. Theod. 4, 8, 5 ⟨*de liberali causa*⟩: ut, qui comperissent, vellent asserere *in discrimen ingenuitatis adductos*. 4, 8, 9 si ... quem (*qui per viginti annorum spatia in libertatis possessione duravit*) asserant suffragia munerum et privilegia meritorum. COD. Iust. 7, 16, 5 cum ex servitute in libertatem adseritur. 7, 17, 2, 1 *de adsertione tollenda*: cum ... per adsertores super libertate iudicium agitabatur, si in medio adsertore litem agente adsertus ab hac luce fuerit subtractus. 2 *in servitutem*: LIV. 3, 44, 5 ut virginem in servitutem adsereret (SVET. Tib. 2). 34, 18, 2 ex usurpata libertate in servitutem. 35, 16, 11.

B *latiore sensu in aliis rebus publicis et quasi publicis*: 1 *adiungere, liberare*: *proprie et translate*: OV. am. 3, 11, 3 scilicet adserui iam me fugique catenas (*sc. amoris*). LIV. 8, 5, 4 quamquam armis possumus adserere Latium in libertatem. SEN. suas. 7, 3 *verba ad Ciceronem*: adsere te potius libertati et unum crimen inimico adice: fac moriendo Antonium nocentiorem. SEN. dial. 9, 17, 8 quia liberat *Liber* servitio curarum animum et adserit vegetatque. epist. 70, 24 cui ad manum plura sunt, per quae sese adserat, is dilectum agat et qua potissimum liberetur consideret. 104, 16 sic eximendus animus ex miserima servitute in libertatem adseritur. LVCAN. 3, 56 adserit urbes sola fames (COMM. Bern. *ibid.* cum esurierunt populi sentiunt libertatem). HOMER. 921 quem (*Achillem*) longe provida Iuno asseruit. STAT. Theb. 5, 431 ab adserto nuper Marathone (*i. ab apro liberato*) superbum Thesea. MART. 7, 63, 10 adserto (*sc. a Nerone*) qui (*annus*) sacer orbe fuit. 9, 101, 13 adseruit possessa malis Palatia regnis. PLIN. epist. 1, 3, 3 ipse te in alto isto pinguique secessu studiis adseris (*sc. a curis*). 2, 10, 4 habe ante oculos mortalitatem, a qua adserere te hoc uno monimento potes. 3, 5, 4 orabat ..., ut se ab iniuria oblivionis adsereret (AVSON. 190, 5 fors erit, ut nostros manes sic adserat olim, exemplo cupiet qui pius esse meo). FLOR. 1, 7, 19 post adsertam a Manlio, restitutam a Camillo urbem. SCHOL. Stat. Theb. 3, 353 Argonautae asserturi (ad(-as)sertori *MP*) commilitonem suum *a Bebryciis circumdatum* in aciem processerunt. CLAVD. 26, 616 adseritur ferro captivum vulgus. SYMM. epist. 1, 4, 2 qui (*Pythagoras*) animas in aeternitatem adseruit. 1, 15, 2 non solus vultus aut colos adserit posteros in honorem parentum. MACR. somn. 1, 1, 6 anima in veram dignitatem propriae immortalitatis adserta.

2 *tutari, defendere, adiuvare*: *res et homines*: MART. 11, 98, 10 non te cucullis asseret caput tectum (*a basiatoribus*). 14, 142 si recitaturus dedero tibi forte libellum hoc focale tuas adserat auriculas. QVINT. inst. 6, 5, 8 si obiurgaret *Demosthenes* populi segnitiam in adserenda libertate rei publicae. PS. QVINT. decl. 5, 6 *voluit nos deus* per mutuas auxiliorum vices in alterno quemque, quod pro se timeret, adserere. 19, 19 quem (*iuvenem*) contra malignos sermones asserere coeperam. SVET. Iul. 16 *multitudinem* operam ... sibi in adserenda dignitate ... pollicentem. Cal. 60 senatus in asserenda libertate adeo consensit, ut. Claud. 10. FLOR. 1, 5, 1 Latini quoque Tarquinios adserebant. 1, 34, 16 adseruit cum fide socios. 1, 38, 19 liberatae Italiae adsertique imperii nuntium. 2, 4, 16 nihilo minus Apuleius Saturninus Gracchanas adserere leges non destitit. 2, 5, 2. 2, 5, 4 equitem Servilius Caepio, senatum Livius Drusus adserere. 2, 8, 2 pudoremque Romanum Licinius Crassus adseruit (PACIAN. epist. 3, 6). TERT. adv. Marc. 4, 14 mendicos ... diligentis, consolantis, asserentis, vindicantis. FRG. Cens. 9, 2 quae species (*i. numeri minutiores*) cum iam displiceret ... magnitudine Pindari adserta est. SER. SAMM. 1 salutiferum ... carmen. PANEG. 6, 10 illic habuerat *res publica* plurimum stabilitatis asserta, ubi deserta maxime vacillavit. 12, 1 cuius (*urbis*) libertatem armatus asseruisti. 12, 30 ad asserendam rem publicam. IVL. VAL. 1, 4 filium, qui adserat te et patris ultor esse laudetur. AVSON. 440, 4 cum ... eos (*Graecos*) Neptunus et Mercurius et Vulcanus adsererent, Troianos Apollo cum Venere ... adiuvarent. SYMM. orat. 1, 3 cur tardaret aetas, quem tot exempla generis adserebant. PAVL. NOL. epist. 40, 3 sit amor et labor unus in proximis adserendis. 49, 15 munus Christi. EVCHER. passio Acaun. 5 ferro ... iustitiae causam.

3 *vindicare, assumere, arrogare, adsignare*: *sibi, aliis*: *res et homines*: OV. met. 1, 462 nec laudes adsere nostras (*sc. arma fortia*). 1, 761 ede notam tanti generis meque adsere caelo (SEN. dial. 12, 12, 5 qua *die* illum gens sua caelo adserat). PRIAP. 51, 7 non māla truncis adserenda (adservanda *codd.*) Picenis. MANIL. 2, 845 quicquid ab exortu summum curvatur in orbem, aetatis primae nascentisque asserit annos. 3, 60 quae (*astra*) famam assererent. 3, 519 tutelaeque suae primas horoscopos horas asserit atque dies. 4, 135 *lanificium* ipsa suismet adseruit Pallas manibus. 4, 700 in quibus (*gentibus, urbibus*) assererent praestantes sidera vires. 4, 746 *Aries* asserit in vires pontum. 4, 785 Creta sagittas. 4, 795. SEN. contr. 2, 4, 6 *mulier*, cedo istum puerum nulli agnoscendum, sed mater adserat. VELL. 2, 60, 1 adserebant salutaria rei publicae terrarumque orbis (orbi *Burmann prave*) fata conditorem conservatoremque Romani nominis (*sc. Caesarem Augustum*). VAL. MAX. 4, 4, 4 quos pericula rei publicae imperatores adserebant. 4, 7, 5 paria ... auso par gloriae portio adserenda est. 9, 2, 1 felicitatis nomen. SEN. dial. 2, 10, 4 nec enim lapidis illi duritiam ferrive adserimus. epist. 90, 7 nec illi fabricae adseram gloriam. PLIN. nat. praef. 24 paulo minus adserit Varro in satiris suis. MART. 9, 1, 3 dum ... famuli nomen asseret Rheni Germanicarum magna lux Kalendarum. 10, 35, 5 non haec (*Sulpicia*) Colchidos asserit furorem. QVINT. inst. praef. 16 quae velut propria philosophiae adseruntur. 4, 2, 95 ter abdicatum a divite iuvenem et absolutum tamquam suum filium adserit. decl. 306 p. 203 tu hanc adserendo matrem incertis te parentibus esse confessus es. 338 p. 330. 332. 334. 335 (*bis*). PS. QVINT. decl. 17, 2 nec nos modo pietatis eversae recens asseruit immanitas. CHAR. gramm. I 131, 3 femen ... nominativo ut semen necdum legimus a veteribus adsertum. 423, 18 p et s simul positae ψ Graecam adserunt litteram (*fort. corrupt.*). VEL. gramm. VII 55, 8 dum et prior *vocalis* illam (*litteram i*) adserit et sequens sibi vindicat. VOPISC. Prob. 7, 3 tuae familiae adsere, ... rem-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

publicam. IVL. VAL. 1, 16 quod eum (*Alexandrum*) naturae suae bona adserere *Philippus* intueretur. 1, 46 v. 4 Pyrrhusque post id nobile adserit sanguen. v. 21 quaeso nomen adseras tuum nobis. AVSON. 191, 7 adserat ... Fabium *Quintilianum* Calagurris alumnum. SERV. Aen. 6, 154 quae contra naturam fiunt, non adserunt praeiudicium generalitati. AVG. serm. ed. Mai 55, 1 cum ... Simon magus ... Christum se diceret et tamquam filium ad patrem adsereret. *nota: comprehendere, tenere*: MART. 1, 15, 9 haec (*gaudia*) utraque manu complexuque assere toto. IVLIAN. epit. 54, 2 fiat ... ultima cognitio, postquam alias allegationes litigatores asserere nolint. sibi adserere: MANIL. 2, 815 quicquid ut emineat sibi vindicet et decus omne asserat. 2, 922 asserit hanc Cytherea sibi ... sedem. VAL. MAX. 8, 14, 4 totam sibi laudem ... adseruit. SEN. Herc. O. 1303 caelum mihi adserere potui. benef. 3, 30, 4 noli tibi adserere, quod. 7, 6, 1 *libros*. clem. 1, 5, 7 deorum ... animum. epist. 34, 1 adsero te mihi. CVRT. 8, 1, 42 quem (*Iovem*) patrem sibi Alexander adsereret. 10, 10, 14 *Antipatrum* omnia a se (*Alexandro*) data adserentem sibi. PLIN. nat. 7, 137 Felicis ... cognomen. 15, 39 quaedam e piris libralia appellata amplitudinem sibi ponderis nomine adserunt. QVINT. inst. 9, 3, 64 haec adeo sunt vulgaria, ut sibi artem figurarum adserere non possint. 12, 1, 20 sapientis ... nomen. decl. 338 p. 332. 340 p. 342 hoc quoniam sibi nequitia interim adserebat. PS. QVINT. decl. 12, 1 primum ille sibi asserit locum ... furor. VERGIN. RVF. epigr. Plin. epist. 6, 10, 4 *et* 9, 19, 1 hic situs est Rufus, pulso qui Vindice quondam imperium adseruit non sibi, sed patriae. PLIN. paneg. 10 filii pietatem, filii obsequium. SVET. Cal. 22 divinam maiestatem. Otho 9 dominationem. VEL. gramm. VII 52, 11 nam et in metro *littera h* asserit sibi hanc potestatem (*sc. consonantis*). VLP. dig. 3, 3, 25 procurationem. 5, 4, 1, 2 partem dimidiam hereditatis. 8, 5, 6, 2 servitutem *praedii*. TERT. adv. Marc. 4, 15 sibi asserebat *Christus discipulos prophetarum* ut amicos. IVST. 44, 3, 2 Graecam ... originem. EVTR. 5, 3, 1 libertatem ... aequam. MAR. VICTOR aleth. 1, 247.

II *affirmare, confirmare, dicere, explicare, explicando, probando affirmare sive defendere*: GLOSS. asserit: dicit vel adfirmat, confirmat vel dicit; asserens: disputans, adfirmans. adserente λέγοντος; adseritur λέγεται; asserit σαφηνίζει. *quae significatio, quibus temporibus orta sit, incertum est, cum de antiquissimis locis dubitare liceat*: RHET. Her. 4, 59 ut paulo ante, cum de cursoribus adserebatur (*seclusit Schuetzius*). SEN. contr. exc. 4, 2 summo cum honore Metelli adserens contra Metellum agendum (*deest apud* SEN. *integrum*). 7, 1 quod Passienus non probabat adserens minus verecundum esse aut tolerabile infamare novercam quam accusare (SEN. *integer* non probabat et aiebat). *cf.* PHAEDR. 1, 12, 2 *ubi* asserit *conicit L. Mueller*. *usitatissima est significatio inde ab* APVL.

1 *cum acc.*: a *rei; additur saepius qua re*: PS. QVINT. decl. 17, 3 dum auctoritatem nominis vestri fortius imperiosis asseritis affectibus. APVL. Plat. 1, 2 quo (*labore*) adserere eam (*sapientiam*) nisus est. TERT. apol. 19 religionis est instar fidem *litteris* de temporibus asserere (CARM. epigr. 1112 *saec. I* cuius Roma libris adserit ⟨ipsa fidem⟩. PS. DAMAS. epigr. 80). CORP. V 532, 11 multas et magnificas causas publicas aput ... Antoninum Aug(ustum) Pium [a]dseruisse egisse vicisse (COD. Iust. 5, 48, 1, 1 instrumenta, quibus adseri possunt causae provocationis. CARM. epigr. 1411 patriae causas regibus adseruit). CYPR. cathol. 3 adserentes noctem pro die. ad Fort. 11 maiestatem dei (epist. 59, 13 in adserenda et procuranda dei maiestate. LACT. inst. 1, 6, 4. 2, 1, 2). epist. 58, 5 dei honorem (CORP. VI 1783, 10 clarorum ... virorum ... honorem. CLAVD. 22, 326). 46, 2 evangelium Christi. 59, 4 innocentiam suam ... adserens et ostendens. 73, 25 haereticorum baptisma (74, 8 sacerdoti ... adserenti et probanti et in acceptum referenti blasphemantium baptismata. 75, 11). 74, 1 haereticorum causam contra christianos. PS. CYPR. rebapt. 8 doctrinam patris (PROSP. resp. ad cap. Gall. praef.). PANEG. 4, 11 voluntatis meae ratio etsi asserenda non est. 7, 14 *patrocinia*. 12, 16 reque, non verbis asseruisti principis mentem. LACT. inst. 1, 1, 10 claritate ac nitore sermonis inlustranda et quodammodo adserenda est *causa veritatis* (1, 1, 20. 6, 1, 1 AVG. civ. 20, 30 CASSIOD. var. 8, 21, 4). 2, 11, 13 rationem non adserit, sed evertit (MACR. sat. 1, 11, 2). 3, 27, 11 si *philosophi* voluptatem defendunt aut si virtutem adserunt. ira 10, 16 *atomos*. CHALC. comm. 31 tertiae animae genus. 138 dogmata ... sua. 266 visus pulchritudinem. ZENO tract. 1, 3, 1 duas asseruere iustitias. FILASTR. 29, 8 ligneum ... equum ... per allegoriam adserit *Simon*. 41 deque his duobus generationem multorum adserit principiorum (47, 1). 52. AVSON. 153, 80 (= PAVL. NOL. carm. 5, 80) haec ... vota ... nate apud aeternum placabilis assere patrem (317, 31). 415, 5 p. 273 P. preces (PAVL. NOL. carm. 26, 214 LEO M. epist. 45, 3). AMM. 15, 5, 9 ut argumento validiore impie structorum adsereret fidem (AVG. serm. ed. Mai 61, 1 quod verbis adserent fidem, cum probentur factis destruere veritatem). 15, 6, 2 factum Silvani. SERV. auct. georg. 1, 12 alii hanc eandem de equo opinionem varie adserunt (SCHOL. Stat. Theb. 4, 276). 1, 222 alii hanc fabulam ita adserunt (SERV. georg. 2, 389). SERV. Aen. 2, 689 fati necessitatem (AVG. civ. 5, 8. FAVST. REI. grat. prol. p. 3, 4 hinc fatum ... asserunt, inde liberum arbitrium ... negant). AMBR. hex. 1, 6, 24 caeli ... perpetuitatem. fid. 1, 6, 45 eius perfidiam asserunt (*sc. pro vero*). incarn. dom. 8, 84 asseruit unitatem ... unitatem ... declaravit. HIER. epist. 15, 4 tres naturas (ALC. AVIT. c. Ar 28 p. 11, 27). 21, 41 diversum ... laborem. 54, 7 aetatem puellarem. 98, 5 prudentiam carnis. 98, 14 in forma illius (*dei*) et aequalitate animam salvatoris. 124, 4 *Pythagoras* adserit μετεμψύχωσιν 124, 5 mundos ... innumerabiles (AVG. civ. 18, 41). vir. ill. 38 ἀρχαιολογίαν Moysi. 69 mille annorum corporale regnum suis scriptis. GENNAD. vir. ill. 25 duo deitatis principia. AVG. civ. 1, 36 civitatem dei veramque pietatem (14, 11). 2, 29 libertatem tuam adversus inmundos spiritus. 10, 9 *Platonis* sententiam (gen. ad litt. 1, 19, 39. 5, 13, 30). 10, 32 viae rectitudinem. *ibid.* propter asserendum et consecrandum martyrum numerum. 12, 20 circuitus *disputationis*. 20, 1 *diem ultimi iudicii*. in psalm. 54, 22 ex haereticis asserta est catholica. SVLP. SEV. chron. 1, 43, 7 illi superstitiones suas asserebant. MACR. sat. 1, 11, 17 *verba* testimoniis. 5, 19, 31 explanationem Vergiliani loci. MART. CAP. 5, 450 praeter illos tres, quos status asserui. 5, 519 pedes *versuum*. 5, 544 duas *partes orationis*. OROS. hist. 3, 20, 5 pro asserenda omnium temporum alternanti calamitate. AVELL. p. 7, 7 quam (*catholicam fidem*) prius adserebant (*i. confitebantur*. FAVST. REI. epist. 1 p. 162, 11 VICT. VIT. 2, 42). FAVST. REI. grat. prol. 3, 18 studium asserendae gratiae. ALC. AVIT. epist. 3 p. 28, 3 familiare commentum *phantasmatis*. 6 p. 34, 8 pro adserenda nominis *Christi* confessione. 73 *caritatis* profectum. 78 diffusionem reipublicae. ENNOD. epist. 2. 19 non sunt militis nostri plus praedicanda quam adserenda certamina. 2, 28 linguae officium raritate sermonum. 5, 7 v. 8 moribus ... stemma parentum. FVLG. RVSP. 1, 22 *praedestinationem*. *ibid.* praedestinationis causam. CASSIOD. var. 3, 24, 2 integritatem propriae ... mentis. 8, 10, 7 anxios labores. 8, 12, 3 merita tua exemplis ... laudabilibus. GREG. TVR. Franc. 1, 10 alii asserent (*pro* -unt) unum cunctis *Israhelitis* ingressum. COD. Iust. 9, 46, 7 fidem doloris. APVL. met. 10, 7 quae ipse finxerat, quasi vera adseverare atque adserere incipit. IREN. 1 praef. 3 potenter asseres iis, qui tecum sunt, ea quae invalide a nobis relata sunt. CYPR. epist. 44, 1 quae obstinate ac pertinaciter adserere temptabant. 69, 10 adserant necesse est singuli quique quod faciant. 73, 18 defendere velle et adserere quod remissam peccatorum accipere possit. 73, 19 execrandra ac detestanda res a quibusdam ... adseritur. SPART. Hadr. 11, 7 quae de multorum amore ... adserunt. TREB. trig. tyr. 3, 2 quantum plerique adserunt (12, 3 *al.*). ARNOB. nat. 1, 57 testibus enim haec, illa opinionibus adseruntur. 7, 13 ut illam quoque inspiciamus partem, quae ab nonnullis consueta est adseri. CHALC. comm. 52. PALLAD. 1, 6, 9 quod Graeci adserunt. 4, 9, 9 haec omnia Gargilius Martialis, adseruit, *et passim*. LVCIF. de non parc. 25. GAVDENT. serm. 19 *extr.* id quod dulce est, amarum conantur adserere. PACIAN. epist. 3, 13 FILASTR. 51, 1. QVEROL. p. 3, 14 P. quod libitum foret destruere et adserere. p. 57, 4 AMM. 21, 16, 14 SERV. auct. Aen. 1, 171. SERV. Aen. 5, 81 hoc de animis etiam Lucretius adserit. HEGES. 1, 6, 1 ut credibile duceret, quod pro vero asserebatur. HIER. epist. 26, 2 licet et illud ... Origenes adserat. 46, 10 hoc adseramus vel maxime. 51, 5 quod adserere nititur. 51, 7 audent in periculo animae suae adserere, quodcumque eis in buccam venerit. 112, 16 tu dicis bonum, ego adsero malum. 133, 3 nihil novi, *et saepius*. AVG. c. Faust. 13, 16 his et talibus ... latius disputatis et robore uberioris probationis adsertis. civ. 4, 11 quodlibet ... physicis rationibus et disputationibus. 5, 9 res ipsa inaniter asseritur. 8, 3 omnia movet, asserit, destruit. 11, 19. gen. ad litt. 1, 1, 1 *an omnia* secundum fidem rerum gestarum asserenda et defendenda sint. MACR. sat. 1, 18, 7 illo prius adserto eundem esse Apollinem ac solem. 3, 8, 12. 7, 1, 6. MART. CAP. 6, 601 quod si congrue videtur assertum. OROS. hist. 2, 11, 10 isti adserunt meliora praeterita. AVELL. p. 33, 1 adserendum nunc est quod in his partibus gestum est. PROSP. epist. ad Ruf. 6 asserunt ... haec quibusdam sanctarum scripturarum testimoniis. CAEL. AVR. acut. 3, 11, 106 neque Asclepiadis sectatores intellegibile quiddam asserunt. FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 18, 24. SEDVL. epist. 1 p. 3, 6 cum et divina reverenter adseri et humana possint honeste tractari. SIDON. epist. 6, 8, 2 audita fidenter asserere. ALC. AVIT. epist. 11. carm. prol. p. 202, 10 in adserendis quibuscumque rebus vel etiam explicandis. ENNOD. epist. 1, 11 haec apud vos supervacuum putamus adserere. 3, 34 quae verbis adsero, sequenda testor exemplis. CASSIOD. var. 11, 1, 16. 11, 34. *adserunt res*: PS. CYPR. singul. cler. 13 ista contradictio calumniosa, quae de bonis praescribit, ut adserat mala. spect. 1 argumentum sinceritatem rei asserit. CHALC. comm. 32 tribus hoc adserentibus praecipuis disciplinis. IVL. VICT. rhet. 3, 8 p. 381 *antithesis* causam asserit. AVG. gen. ad litt. 5, 13, 30 quamquam et ea ... satis asserant istam sententiam. MACR. sat. 1, 20, 11 sacrorum administrationes ... multiplicem dei adserunt potestatem. MART. CAP. 2, 102 quam (*litteram*) vim mortalitatis asserere prudens Samius aestimavit. 2, 220 artes libelli, qui sequentes, asserent. SIDON. epist. 4, 9, 2 iste (*incessus*) publicam fidem, ille (*animus*) privatam asserit dignitatem. CASSIOD. var. 2, 28, 4 gratiam principis dignitas nuda non asserit. 10, 3, 3 communio ... regni mores asserit. b *c. acc. personae*: CYPR. epist. 70, 2 qui haereticos adserunt (75, 6. 25). 73, 5 numquid eundem adserit *Marcion*, quem et nos deum patrem creatorem? 75, 24 qui hostes dei adserit. LACT. inst. 1, 16, 3 verum deum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adserimus et falsos refutamus (1, 16, 11). 5, 1, 1 quo (*opere*) singularis ille rerum conditor et huius immensi rector adseritur. ZENO tract. 1, 1, 6 negat ... deum, quisquis adserit deum. HEGES. 2, 9, 1 l. 68 Web. non ille tamquam amator libertatis asseritur (PAVL. NOL. epist. 29, 4 quasi modestos). PRVD. perist. 10, 389 dei perennis numen adserentibus nihil pavori est. 10, 785 horum munerum auctorem. SVLP. SEV. dial. 3, 5, 5 ut mendaciis *Martinus* adseratur. COD. Theod. 12, 1, 136 quos iustis assertos privilegiis non poterunt obtinere. ENNOD. epist. 3, 21. CASSIOD. var. 10, 14, 2 *fides* vos hactenus asseruit.

his locis fortasse acc. c. inf. subest (*cf. etiam 2*): TERT. anim. 9 cum animae corpus asserimus propriae qualitatis. SPART. Pesc. 3, 5 adserens necessarium rei publicae virum (GALLICAN. Avid. 1, 2). AVR. VICT. Caes. 3, 9 cum Iovem se ob incestum, ex choro autem Bacchanali Liberum se assereret. GAVDENT. serm. 7 *init.* deum legis antiquae malum conantur adserere. 19 *med.* minorem illum (*Christum*) deo patre blasphemis vocibus adserentes. SCHOL. Stat. Theb. 2, 237. AMBR. hex. 3, 2, 11 *Aegyptus* campestris adseritur. 4, 7, 29 par. 3, 18 HIER. epist. 18, 11. 98, 7 absque anima et mente corpus illius. 98, 17 vir. ill. 9 MART. CAP. 5, 438 SIDON. epist. 9, 14, 4. HIER. epist. 124, 4 tertium dignitate et honore ... adserit spiritum sanctum. vita Paul. 1 Antonium huius propositi caput. vir. ill. 1 asserens se indignum, qui. AVG. categ. 12 cum formosos asserimus aliquos vel deformes. c. Iul. 6, 8, 23 conditorem ... parvulorum *diabolum.* SVLP. SEV. dial. 3, 15, 4 se asserens sanctiorem. MART. CAP. 1, 88 quam alii Sortem asserunt Nemesimque nonnulli. AVELL. p. 24, 26 qui se catholicos adserebant. ARNOB. in psalm. 31 in quo illi beati asseruntur. ALC. AVIT. epist. 95 quia me scholasticum vobis asserit bellicosum (*lectio dubia*). ENNOD. epist. 1, 3 male vos fideles adseritis. FVLG. RVSP. 1, 27 quosdam mortuos asserebat. 2, 3 asserentes inaequalem patri atque imparem filium. CASSIOD. var. 3, 37, 1 qui se filium legitimum asserit. GREG. TVR. Franc. 1 praef. *Antechristus* se asserens Christum. COD. Iust. 7, 17, 1 qui dominum sese adserit. VITA Caes. Arel. 1, 22 quem (*Caesarium*) nisus fuerat reum asserere *diabolus.*

2 *seq. acc. c. inf., passive nom. c. inf.; deest saepissime* esse (*cf. l. 10*); *hos affero locos innumeris aliis omissis*: APVL. Plat. 2, 10 bonorum ... quaedam sui gratia adserit adpetenda. PS. CYPR. singul. cler. 26 nec ... chorus psallentium virginum aures venenosis cantibus adseritur demulsisse. SPART. Hadr. 3, 5 omen sibi factum adserit. LAMPR. Hel. 6, 5 floralia sacra se adserens celebrare. CAPITOL. Gord. 22, 2 eum perisse. TREB. trig. tyr. 18, 2 VOPISC. Car. 4, 3. IVL. VAL. 3, 53 *sellam* responsa ... dare omnes pariter adserebant. CORP. XI 5265 (*saec. IV*) cum ... ita vos Tusciae adsereretis esse coniunctos, ut. CHALC. comm. 86 nullam stellam diverso ... motu moveri. 274 ratio adserit subiacere corporum diversitati silvae capacitatem. MAR. VICTOR. rhet. p. 176, 3 adserit Hermagoran vim rei ... non vidisse. PALLAD. 2, 3, 3 *terra* adseritur per triennium sterilis fieri. HIL. in psalm. 118 caph 6 p. 454 quaedam humanae vitae instituta docere se adserant. LVCIF. Athan. 1, 40 deum non habere tantam potentiam. PACIAN. epist. 3, 8 frustra me posuisse asseris illud exemplum. FILASTR. 1, 1 unde ei deum invidisse adserunt. 81 *heresis* excalciatos ambulare debere homines adserit. AVIEN. Arat. 582 cerni sex solas (*Pleiadas*) carmine Minthes adserit. or. mar. 119. QVEROL. p. 52, 4 mallem ... te fratrem quam coheredem esse adseras. SYMM. epist. 7, 24 adserebat perlator epistulae imminere excursum tuum calcibus suis. AMM. 22, 9, 6 quidam ἀπὸ τοῦ πεσεῖν urbem *Pessinuntem* adseruere cognominatam. SERV. Aen. 1, 223 quamvis plerique de translatione Graecitatis hoc adserant dictum. DIOM. gramm. I 464, 28 hanc (*compositionem*) prosae orationi ... convenire. SCHOL. Hor. carm. 3, 5, 1 potentiam non audiri adserit sed videri. FAVON. p. 2, 23 philosophia totidem asserit esse virtutes. VEG. mil. 4, 9 equorum saetae ... ad ballistas utiles adseruntur. AMBR. hex. 1, 1, 1 ὕλην, quae gignendi causas rebus omnibus dedisse adseratur. HEGES. 2, 1, 3 *nationem* poenas dedisse. HIER. epist. 96, 8 Christum adserens regnare desinere. vir. ill. 9. PHOC. gramm. V 410, 2 nova te brevitas asserit esse meam *artem.* AVG. civ. 5, 2 quos Posidonius ... eadem constitutione astrorum natos eademque conceptos solebat asserere. epist. 102, 2 Lazari resurrectio convenire asseritur. MACR. sat. 1, 12, 8 hanc Romuli asserunt fuisse rationem. MARC. med. 21, 1 praecordiorum dolorem catuli lactantes ... transferre in se adseruntur. MART. CAP. 6, 595 quod in insula Thyle compertum Pytheas ... asseruit (PLIN. nat. 2, 186 scribit). 6, 642 quem pignus asserunt fuisse flammarum (SOLIN. 2, 9 ut fama est). COD. Theod. 9, 40, 15 ut direptus a clericis asseratur. OROS. hist. 1, 8, 14 gravari se (CAEL. AVR. acut. 2, 9, 45). EVCHER. instr. 2 p. 157 sunt ... qui adserunt esse orientalem avem, quae nocturnus corvus appelletur. LEO M. serm. 96, 1 asserentes solam deitatis in Christo fuisse naturam. GENNAD. vir. ill. 93 (MARC. COM. chron. II p. 93, 486) in una tantum substantia adorandum adserunt Christum. SIDON. epist. 8, 13, 2 te asserit ... transcendere. SEDVL. carm. pasch. 2, 203 si natum genitore deo tete adseris. ALC. AVIT. hom. 26 *init.* loquens forsitan adsentatorie putabar adserere. BOET. herm. pr. 1, 9 p. 117, 14 M. ENNOD. epist. 1, 4 doctorem Libycum adseritis ... flevisse. FVLG. RVSP. 1, 9 bona opera nostra Paulus a domino asserit praeparata. CASSIOD. gramm. VII 155, 19 quamvis asserat *Nisus* non esse onerandam supervacuis litteris dictionem. IORD. Get. 56, 284 asserens *Glycerius* ... ibi Vesegothas ... regnare. HIST. Apoll. 48^{a} nullam esse tam gratam Dianae. EVGIPP. Sev. 31, 6 Romanos ad suas provincias migraturos. GREG. TVR. Franc. 1 praef. minorem esse filium patri. *nota*: FILASTR. 31, 1 post istum Saturnilus et ipse sumens inde fomenta doctrinae mortiferae adserebat dicens mundum ab angelis factum. AVG. serm. ed. Mai 117, 3 quid est quod asserunt Christiani dicentes deum maiestatis venisse ...? *cum* quod: CYPR. epist. 74, 6 quale est adserere et contendere, quod esse possint filii dei, qui. VOPISC. Aur. 2, 1 adserente Tiberiano, quod Pollio multa incuriose ... prodidisset. IVL. VAL. 2, 31 adserentibus internuntiis, quod ... inefficacem illam insecutionem Alexander laboraret. FILASTR. 108, 1 *haeresis* de gigantibus adserit, quod angeli miscuerint se cum feminis. AMM. 25, 4, 3 id adserentem, quod ... pudicitia celsius consurgentem vitam exornat. 27, 7, 4. 30, 4, 2 HEGES. 1, 38, 3. HIER. epist. 80, 1 adserens, quod ... in canticis canticorum etiam ipse se vicerit. AVG. serm. ed. Mai 76, 3 asserentes ... quod illa pars (*uterus*) corporis fuerit turpis. MACR. sat. 1, 11, 23 voce obviis adserente, quod tandem sibi data esset copia ... puniendi. MART. CAP. 6, 594 additur ad fidem globi rotundioris ambigentibus asserendum, quod solis lunaeque deliquia in occasu facta orientis incolae non viderunt. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 62 adserentes, quod sit decoctio melior. acut. 1, 15, 147. CASSIOD. var. 1, 20, 1 illud ... labores nostros asserit, quod se otiosam generalitas esse cognoscit. *cum* ut: DIOM. gramm. I 340, 17 haec quaestio non absurda videtur, adseritur tamen ratione idonea, ut non immerito inserta haec tempora videantur (*nisi* ut *consecut. subest*). CASSIOD. var. 2, 9, 2 asserens *histrio*, ut qui laetitiae publicae minister existit, mendicitate tristissima non debeat ingravari. *seq. oratione directa*: AVR. VICT. Caes. 21, 3 cum illa ... aspectui adolescentis ... semet dedisset intecto corpore asserentique: 'vellem, si liceret, uti' ... respondisset: ..., TREB. trig. tyr. 33, 4 extat eius sepulchrum ..., in quo ... incisi sunt omnes eius honores; ultimo tamen versu adseri (*i. probari, confirmari*) potest: 'felix omnia, infelicissimus imperator'. *sequ. orat. indirecta*: AMBR. incarn. dom. 1, 89 nunc illi asserant ubi legerint. AVG. civ. 15, 15 quota fuerit ista proles eius, quis praesumat adserere, si culpam temeritatis evitat? mus. 2, 1, 1 nihil aliud asserens, cur hanc *syllabam* corripi oporteat, nisi quod. c. Iul. 6, 10, 31 ut asseram, quemadmodum in Christo ... creatos parvulos sibi audeat diabolus vindicare. MACR. sat. 1, 5, 13 qui quantum sit ... Venusto patre praestantior, ... copia eruditionis adseruit. AVELL. p. 134, 3 quid catholicae veritatis sequatur, quid detestetur, asseruit. SIDON. epist. 8, 10, 1 stilum vestrum quanta comitatur vel flamma sensuum vel unda sermonum, liberius assererem, nisi. ALC. AVIT. epist. 47 principi, quid velimus, asserite. **3** *absolute*: IVL. VAL. 3, 24 persistentibus adserentibusque (*sc. iis*), adsensus ⟨sum⟩ tandem itineri eius terrae. CAPITOL. Max. Balb. 16, 7 cum memoratis historicis adserentibus ne Maximus quidem ... pugnasse doceatur. AMBR. exam. 6, 8, 50 de cogitatione dico, de sermone adsero. MART. CAP. 5, 565 adhuc asserenti innuit ipse Cyllenius. CASSIOD. var. 10, 6, 4 naturale est invenire, sed facundi decenter adserere. SPART. Hadr. 16, 10 ut multi adserunt (CAPITOL. Gord. 4, 7. 22, 2. 4 TREB. quatt. tyr. 15, 4. 8. 31, 4. 32, 1). ARNOB. nat. 4, 2 ut adseritis; *et sic apud* CHALC. comm. 171 PALLAD. (*saepe, velut* 3, 9, 14 ut adserit Columella) DIOM. gramm. I 334, 30. 419, 16. SYMM. rel. 26, 6 sicuti adsertum est. AMM. 16, 12, 17. 23, 6, 18. 30, 5, 11 FAVON. p. 3, 32 HIER. vita Paul. 7 AVG. civ. 13, 17 MART. CAP. 5, 448. 6, 611 sicut etiam Artemidorus auctor asseruit (PLIN. nat. 2, 242 ut Artemidoro auctori placet). ALC. AVIT. epist. 4 p. 32, 11 CASSIOD. var. 1, 38, 5. *neutrum part.* **assertum** *pro subst. tantum pluraliter*: PANEG. 12, 40 ut accipiamus utriusque partis asserta. HEGES. 1, 40, 1 fidem assertis dabat *res.* 4, 27 l. 14 Web. AVG. epist. 103, 1 asserta praeclare accuset. POSSID. vita Aug. 17. MART. CAP. *saepe, velut* 5, 451 in quibus assertis fit quidem qualitas. 6, 587 ne impolitum quicquam subsisteret assertorum. SIDON. epist. 3, 3, 1 astipulantur assertis. CASSIOD. var. 3, 39, 2 si nullo mendacio asserta vitiantur. 4, 40, 3. 4, 41, 2. 5, 12, 3. *similiter masc. part. praes.*: MART. CAP. 9, 928 quas etiam recentior adserentium Varro se vidisse testatur. *gerundiv.*: MART. CAP. 4, 343 haec sunt, quae praesenti arbitror cognitioni asserendisque sufficere.

synonyma et iuxta posita: *ad I B 1*: liberare. *ad 2*: vindicare, adiuvare. *ad 3*: vindicare. *ad II*: procurare, ostendere, dicere, probare, in acceptum referre, illustrare, defendere, declarare, adseverare, contendere, (scribere), persistere.

opposita: *ad I B 2*: deserere. *ad II*: evertere, destruere, negare, refutare.

adsertio (ass-), ōnis *f. ab* adserere. *actio adserendi.* I *technice vindicatio in libertatem vel servitutem*: GLOSS. καρπιστία, καρπισμός, δικαιολογία(?), collectio, *cf. p. 870, 39.* PRISC. gramm. III 365, 9 'assertio' tam a servitute in libertatem quam a libertate in servitium trahi significat. *cf. Leonhard, PW. I 422.* QVINT. inst. 3, 6, 57 sitne liber qui est in adsertione. 5, 2, 1 ut in reis deportatis et adsertione secunda et partibus centumviralium (11, 1, 78). SVET. Dom. 8 ne *reciperatores* se perfusoriis assertionibus accommodarent. TRAIAN. Plin. epist. 10, 66, 2 nec adsertionem denegandam iis, qui ex eiusmodi causa in libertatem vindicabuntur. VLP. frg.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Vat. 324 ob turpitudinem et famositatem prohibentur quidam cognituram suscipere; adsertionem nonnisi suspecti praetori. CAPITOL. Aur. 9, 9 hanc totam legem de adsertionibus firmavit. COD. Theod. 4, 8, 4 (*de liberali causa*:) contractis in litem omnibus et assertionibus iam ordinatis et profligatis. 4, 8, 5 praef. si quis libertate utentes ... in discrimen ingenuitatis adducat, si eos forte assertio defecerit, circumductio praebeatur. 4, 8, 6, 2. 3. 4, 8, 8 si post assertionem defensionemque ordinatam alius in iudicium acciri petiverit, assertio quidem et defensio inter omnes ordinetur (COD. Iust. 7, 17 rubr. de adsertione tollenda. 7, 17, 2 praef.). *inde obiectio in rebus aliis iuridicis*: COD. Iust. 11, 62 (61), 8 quos *fundos patrimoniales* constat divorum retro principum sanctionibus limiti deputatos, ad ius pristinum sine illius adsertionis revocentur obstaculo. 12, 57 (58), 13, 1 nec adsertionem ei quoquo modo patere ... sed statim civitatis unde oriundus est curiae tradi praecipimus.

II *affirmatio, confirmatio, declaratio, defensio, sim.*: GLOSS. disputatio; adsertionum confirmationum. AVG. epist. 202, 8 non ex toto, sed ex parte nobis est tua de hac re nota sententia; assertio vero eius, id est, unde doceatur verum esse, quod sentis, nos penitus latet. *inde fere a secundo vel tertio saeculo p. Chr. n. cum gen. obiect.*: (VARRO) sent. 71 simplex improbabilium assertio dementia est. MIN. FEL. 38, 1 quod sacrificiorum reliquias et pocula delibata contemnimus ... verae libertatis adsertio est. TERT. anim. 1 Christianae sapientiae. cult. 1, 3 scripturae. patient. 9 doloris. ARNOB. nat. 1, 32 adsertio talis rei et abnegatio refutatoris increduli (CHALC. transl. 48 rerum earundem verisimilibus adsertionibus imaginariisque 52. GAVDENT. serm. praef. *init.* SYMM. epist. 1, 61 HEGES. 1, 25, 2 SIDON. epist. 4, 3, 5 FAVST. REI. epist. 7 p. 206, 22). CHALC. comm. 324 terrenae immutationis. EMPOR. rhet. p. 572, 8 honestatis ipsius (SYMM. epist. 4, 29, 2). HIL. in psalm. 63, 9 deficiet ... in veritatis destructione falsitatis adsertio. SYMM. epist. 5, 52 iustitiae. SCHOL. Stat. 10, 697 aetatis decrepitae. FAVON. p. 14, 24 Phytagorei dogmatis (PS. AVG. serm. 30, 1 TVRRIB. Leo M. epist. 3 AVELL. p. 132, 17). AMBR. incarn. dom. 7, 63 dominici sacramenti. HEGES. 3, 18, 1 voluntariae mortis. HIER. de virg. 1 veri (COD. Theod. 9, 34, 7. AVG. c. Iul. 1, 7, 32 *veritatis*). apol. adv. Ruf. 2, 11 malorum. PAVL. NOL. epist. 12, 4 fictorum. AVG. c. Secund. 12 fidei catholicae. epist. 238, 6 fidei (EVSEB. Leo M. epist. 97, 2). HIL. Aug. epist. 226, 9 quaestionis. POSSID. vita Aug. 6 suae sectae. MACR. sat. 1, 12, 20 aestimationis (7, 6, 9). 3, 14, 3 emendationis. COD. Theod. 16, 5, 6 Graeci ... verbi. MART. CAP. 2, 121 virgo, spes atque adsertio nostri ... carminis. 5, 454 iuris. 5, 507 legis. CASSIAN. conl. 8, 4, 1 eorum, *quae obtecta sanctis scripturis spiritus divinus inseruit*, adsertio et confirmatio. LEO M. epist. 23, 2 partium. AVELL. p. 6, 19 sub adsertione vel adsensu haereseos. HYD. chron. II p. 13, 1 divini cultus. SALV. gub. 1, 21 huius persuasionis. SIDON. epist. 5, 20, 2 negotii communis. 7, 9, 12 sententiarum. FAVST. REI. grat. 1, 3 *et* 1, 4 tit. p. 17 gratiae. 2, 6 p. 75, 1 iniquitatis. VICT. VIT. 2, 60 paternae unitatis. ENNOD. epist. 1, 1 laudis (GREG. M. epist. 9, 230 p. 226, 15). 3, 24 improbi desiderii dict. 2 conscientiae. 3 ingenii. FVLG. RVSP. mon. 1, 30 praedestinationis divinae. 2, 3 diversitatis. CASSIOD. var. 8, 20, 1 meritorum. PS. QVINT. decl. 19, 8 me ... fortior assertio (*i. defensio*) unici decet. TERT. adv. Marc. 4, 15 in quantum non congruisset Christo Marcionis assertio prophetarum, ad quorum venerat destructionem. ARNOB. nat. 4, 21 o deorum adsertio religiosa! MART. CAP. 2, 185 vis celsa patris ... decus atque assertio divum. COD. Theod. 16, 1, 3 *qui* trinitatis ordinem, personarum assertionem et divinitatis unitatem confitentur. ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 17, 4 interim in consequentibus duorum adsertione dilata unitas mihi in Christo substantiae duplicis adstruetur. *absolute, cum gen. subi.*: IREN. 1, 23, 4 ex ipsis assertionibus eorum adest discere. ITIN. Alex. 43 haec demonstrata de post gestis adsertio est. ARNOB. nat. 1, 20 nisi *dii* vestra fuerint assertione protecti. 1, 58 collectiones, enthymemata, definitiones omniaque illa ornamenta, quibus fides quaeritur adsertionis (*cf.* ISID. orig. 2, 7, 1 *argumentatio* fidem facit adsertionis [-onibus *Guelf.*]). CHALC. comm. 106 propter eos, qui addubitant ... haec processit adsertio. 127 neque probationes semper adhibendae nec persuadens adsertio. *ibid.* divinorum virorum ... adsertio. 175. 219. MAR. VICTOR. rhet. p. 194, 6 accusator ... pro firmamento adsertionem habet. HIL. in psalm. 125, 1 commenticias assertiones et ementitas interpretationes. trin. 1, 25 haereticae assertionis fraudulentiam. ZENO tract. 2, 22, 2 prophetarum. GAVDENT. serm. 11 *med.* 19 *med.* huius inprobi adsertionem sequentes Ariani. FAVSTIN. trin. 1, 5 apostolica assertio dicens. lib. prec. 34 si pro hac fideli assertione (*i. confessione*) iugulemur. serm. Arian. frg. 5. 6. FILASTR. 34, 3 hoc malum adsertionis impiae. QVEROL. p. 10, 2 P. posthac assertio conticescet. SYMM. epist. 1, 16, 2 ut epistulae adsertio nihil relinqueret opinionis ambiguo. 2, 23. 4, 28, 2 linguae adsertionem. *passim.* FAVON. p. 10, 32 *ne* sit mutilantis subtilitatis assertio. FVLG. myth. 3, 1 duplex assertio. CONSENT. gramm. V 379, 8 hanc adsertionem usus inprobavit. AMBR. *saepe, velut* hex. 4, 4, 15 quid ... de nugis quibusdam argumentum adsertionis adsumis? PS. AMBR. serm. 60, 2 melius disco exemplo sanctorum quam assertione verborum. AMBROSIAST. Rom. 7, 1 per quam (*legem*) vult probare assertionem suam. HEGES. 1, 38, 5 validis refellens assertionibus. HIER. epist. 20, 4 centesimum decimum septimum psalmum octavi psalmi adsertione firmantem. c. Lucif. 7 quorsum ista tendit assertio? *passim.* AVG. c. Faust. 12, 23 *populus Iudaeorum* baiulans *christianis* legem et prophetas ad testimonium adsertionis ecclesiae. c. Iul. 4, 12, 60 utrum ista ... non evertant assertionem tuam. *saepius.* MACR. sat. 1, 11, 50 aliis hoc adsertionibus probatum est. 1, 17, 6. 1, 23, 2. VINDIC. med. 2 his omnibus ... assertionibus *Diogenis*. 5. MART. CAP. *passim, ut* 4, 332 quae in argumentum ... assertionis acrimoniaeque detulerat. 4, 351 hoc non in omni assertione facere oportet, sed in subtili quadam disputatione. 5, 550 (*technice*) narrationum genera sunt quattuor: historia, fabula, argumentum, negotialis vel iudicialis assertio (551). 9, 889 cuius verbis assertionique ... adsensere divi. COD. Theod. praef. si quid promulgari placuerit ... ut non fide dubia nec privata assertione nitatur. 6, 27, 22 amplissimi ordinis (*i. senatus*) assertioni pareat (*locus intricatus*). 10, 10, 7 delatoris assertionem. CASSIAN. conl. 8, 16, 4 dubitans frater de adsertione spiritus inmundi. 10, 10, 3 multis ac validissimis doctissimi viri adsertionibus. *al.* LEO M. epist. 129, 2 praedictorum sacerdotum assertionibus. TVRRIB. Leo M. epist. 4 si catholicorum aliquis ... assertioni resistat. *passim.* AVELL. p. 22, 24 131, 14 *al.* PROSP. voc. gent. 1, 13 docentis assertio. GENNAD. vir. ill. (MARC. COM. chron. II p. 88, 23) sermone scholasticus et assertionibus nervosus. 96 absque disputationis ... assertione fidem catholicam assignare. CAEL. AVR. acut. 1, 8, 54 singulorum iudicium atque assertionem pertractantes (*cf.* SALV. epist. 7, 1). ARNOB. in psalm. 103 laudatio nostra catholicis assertionibus suavificata. SALV. gub. 1, 17. 7, 65 eccl. 3, 35. FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 16, 12 plena erroris assertio. *al.* SEDVL. op. pasch. 2, 6 p. 201, 19 evangelistae ... assertio. ALC. AVIT. epist. 30 p. 60, 15 ipsius assertionis suae necessitate constricti. ENNOD. epist. 2, 6. 8, 38. 9, 2 petitiones ... pia martyrum salvatori ... commendet adsertio. *saepius.* FVLG. RVSP. *saepe.* GREG. TVR. sept. dorm. 11 tetris assertionum caliginibus. glor. mart. 80. Franc. 2, 34. COD. Iust. 1, 1, 2 praef. divinae religionis testimonio atque adsertione firmatae. GREG. M. epist. 5, 36 p. 318, 4. 6, 59 p. 434, 19.

synonyma et iuxta posita: *ad I*: defensio. *ad II*: confirmatio, adsensus, probatio, disputatio, verba, iudicium. *oppos.*: *ad II*: abnegatio, destructio.

adsertor (ass-), -ōris *m. ab* adserere. I *is qui asserit.* A *technice in iure*: *servorum, in libertatem vel servitutem*: GLOSS. καρπιστής, carpens fructus *sive* collector (*mala versio vocis* καρπιστής; *cf. p. 868, 77*), ἔνδικος ἐλευθερίας, εὐεργέτης. FEST. 340 sertorem ... dictum a prendendo, quia ⟨cum⟩ cuipiam adserat manum, educendi eius gratia ex servitute in libertatem, vocetur adsertor, cum verisimilius sit dictum, qui sereret quid, ac potius adsertorem a serendo cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in libertatem eandem, qua ipse sit. DON. Ter. Ad. 194 'ego liberali causa manu assero' et sunt iuris verba, a quibus etiam assertores dicuntur vindices alienae libertatis. nam et causa ipsa liberalis dicitur, quae actionem in se continet libertatis. *cf. Leonhard, PW. I 422.* LIV. 3, 44, 8 iam a vi tuta erat *Verginia*, cum adsertor nihil opus esse multitudine concitata ait (*paulo post* petitor). 3, 45, 3. 3, 47, 8 adsertor virginis. 3, 58, 10 M. Claudius adsertor Verginiae. ASCON. Corn. p. 63 B. Curio assertorem ei (*servo*) comparavit. QVINT. decl. 388 p. 435 habuit puer adsertorem, adsertor sponsorem. 388 p. 436 quem (*puerum*) invenit libertus, evicit adsertor, iudex remisit. TERT. adv. Marc. 1, 23 talis assertor *servi* damnaretur. GAIVS inst. 4, 14 ut L assibus sacramento contenderetur, eadem lege cautum est favore scilicet libertatis, ne onerarentur adsertores. 4, 175. PAVL. sent. 5, 1, 5 (*de liberali causa*:) post susceptum liberale iudicium si assertor causam deseruerit, in alium assertorem omne iudicium transferri placuit. 5, 33, 7. DON. Ter. Eun. 805 in tria divisit officium defensionis suae: in adsertoris 'principio eam esse dico liberam', in cognitoris .... COD. Theod. 4, 8, 5 praef. (*de causa liberali*:) si quis libertate utentes ... in discrimen ingenuitatis adducat ..., circumductio praebeatur assertorem quaeri titulo per litteras indicante. *ibid.* neu, si assertor defuerit, vincti multis eos scientibus liberos a dominis ducantur. 4, 8, 5, 1. 2. 4. 5. 4, 8, 8. COD. Iust. 7, 17, 1 (*de adsertione tollenda*:) iubentes, si quis vel adhuc serviens liberum se esse dixerit vel in libertate commorans ad servitutem vocatus fuerit, adsertoris difficultatem in utroque casu cessare. 7, 17, 2, 1. 2. LEX Burg. Rom. 44, 2 si voluntarius adsertor aut defensor ingenuitatis inveniri non potuerit. *cuiuslibet, ut videtur, causam agentis*: INSCR. African. ed Gauckler Bull. du comité des travaux histor. 1894 p. 261; 1897 p. 370 ex testamento C. Mutili Felicis Annae[i]ani adsertoris publici. LEX Visig. Recc. 2, 3, 2. 3 si quis per se causam dicere ... noluerit, adsertorem ... dare debebit ita ut, si isdem adsertor aliquid conludium fecerit, aliut tantum de facultate sua mandatori restituat, quantum ... perdidit aut evertit. B *in aliis rebus quasi iuridicis*: *vindex, tutator, liberator; proprie et translate*: OV. rem. 73 publicus assertor dominis suppressa levabo pectora. SEN. contr. 9, 1, 4 alligatus iacebat Persicae potentiae vindex (*Miltiades*), libertatis publicae adsertor (SEN. epist. 13, 14 Catoni gladium adsertorem libertatis extorque. PLIN. nat. 20, 160 Vindicem adsertorem illum a Nerone libertatis. PANEG. 12, 20 EXVP. 6 HEGES. 5, 53, 1 l. 10 Web.). LVCAN. 4, 213 senatus adsertor victo redeas, *miles*, ut Caesare. STAT. Theb. 11, 218

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

soceros dilectaque moenia gratus respicis assertorque tonas. MART. 1, 24, 3 qui loquitur Curios adsertoresque Camillos. 1, 52, 5 (*plena imagine*) si de servitio gravi queruntur *libelli*, adsertor venias. TAC. hist. 2, 61 adsertor Galliarum et deus. SVET. Iul. 80 populo clam palamque detrectante dominationem atque assertores flagitante. Tib. 2 optimates adsertoresque unicos dignitatis ac potentiae patriciorum. Galba 9 ut humano generi assertorem ducemque se accommodaret. PANEG. 3, 4 perpetuus est *Hercules* virtutis assertor. VOPISC. Prob. 11, 7 adsertor rei publicae. TREB. *trig. tyr.* 5, 5 adsertores Romani nominis. IVL. VAL. 1, 18 non eius (*matris*) modo adsertor, sed vindex patris. EVTR. 4, 16 adsertor contra Romanos Hispaniae.

epitheton deorum et imperatorum: INSCR. numm. Cohen I p. 343 n. 365 Hercules adsertor. p. 344 n. 376 Mars adsertor. p. 408 n. 518 *sqq.* adsertori libertatis publicae (*i. Vespasiano*). *nomen equi*: CORP. VI 10056, 4. 14 Adsertore r(usseo) *et* n(igro).

II GLOSS. *confirmator, firmator, defensor*: *absolute*: QVINT. inst. 1, 6, 39 verba a vetustate repetita non solum magnos adsertores habent. LACT. inst. 1, 1, 7 idoneis adsertoribus eget *veritas*. ZENO tract. 1, 1, 3 adsertorum indicant nomina. SYMM. epist. 1, 46, 2 edictum... tibi adsertor expediet. 3, 19 ut gratiam nostram adsertor sedulus exsequaris. 7, 100 ut huiusmodi persuasionem me adsertore deponas. 9, 7, 2. 9, 32. AMBR. hex. 5, 6, 16 Christi gratiam locuples adsertor implevit. AVG. conf. 5, 14, 24 *catholica via* poterat habere doctos adsertores. MACR. sat. 1, 6, 5 peroportune adfuistis adsertorem quaerenti. 3, 16, 3 assertore Cicerone. 7, 4, 3. THEOD. PRISC. log. 1 quoniam in logico opere obscurisque periculis non opus est assertore sed iudice. MART. CAP. 5, 502 ut ad ea quae conciliant aut permovent auditores intentionem suam flectat assertor. CASSIAN. Nest. 1, 2, 4 nova *haeresis* ... assertoribus, sed vetusta erroribus fuit. LEO M. serm. 28, 5 Eutyche assertore. epist. 32 si assertor insipiens in sua pravitate voluerit permanere. 135, 3. PS. PROSP. prov. 949. HYD. chron. II p. 31, 16 haeresem eius (*Priscilliani*) cum adsertore eodem professionis suae subscriptione condemnant *episcopi*. GILD. chron. III p. 37, 21 odium veritatis cum assertoribus. RVRIC. epist. 2, 14 p. 393, 20 a cuius ... fuerit parte mutata *caritas* ... conscientiarum cognitor sine adsertore cognoscit. SEDVL. carm. pasch. 11 caelo adsertore. ENNOD. epist. 1, 18 narrandi pompam, quam assertor idoneus refugis, ostendisti. 2, 19 alia, quae copiosus adsertor ipse replicasti. opusc. 3. 6 carm. 2, 69, 7. CASSIOD. var. 4, 3, 2 restitisti regibus non impar assertor. 8, 10, 7 sine assertore praeconium. VEN. FORT. carm. 3, 4, 6 ubi quidquid de laude requiritur Felix actibus pontifex est adsertor. 7, 7, 32 adsertoris ope iustior illa *causa* fuit. Mart. 2, 402. *cum gen. obiect. rei et personae*: TERT. pudic. 16 quis iste est adsertor audacissimus omnis impudicitiae, moechorum et fornicatorum et incestorum... advocatus? uxor. 1, 8 vidua, cuius assertor cum domino disputabit. adv. Marc. 1, 29 Nicolaitae assertores libidinis (LACT. inst. 3, 17, 35 HIER. adv. Iovin. 1, 48). CYPR. epist. 10, 3 nominis (LVCIF. moriend. esse 5 VIGIL. TOLET. epist. 2, 6). 44, 3 evangelii. PS. CYPR. singul. cler. 29 dilectionis. LACT. inst. 1, 3, 21 deorum (5, 3, 24 PRVD. perist. 10, 1 Symm. 1, 625). 2, 8, 12 providentiae. 5, 1, 22 veritatis (AMBR. incarn. dom. 6, 46 AVG. c. Iul. 1, 7, 32 ARNOB. conflict. 1, 2). 5, 2, 3 virtutis. CHALC. comm. 348 cognitoribus et velut adsertoribus corporum ... sensibus (HIL. in psalm. 63, 4). OPTATVS 1, 9 ecclesiae. ZENO tract. 2, 14, 4 pudoris (SIRICIVS epist. 9, 4). 2, 18, 1 odii. FILASTR. 123, 1 totius erroris et sceleris (AMBR. hex. 3, 13, 55 LEO M. epist. 83, 1). AVSON. 305, 15 sententiae ... meae (AVG. conf. 12, 22, 31 CAEL. AVR. chron. 3, 8, 122. PAVL. NOL. epist. 16, 2 *med.* opinionum). SYMM. rel. 10, 1 probitatis. VEG. mil. 1, 8 iuris militaris. DIOM. gramm. I 335, 3 patrii sermonis (HEGES. 5, 27 l. 65 W. Romanae ... facundiae. MACR. exc. gramm. V 637, 24 latinitatis). AMBROSIAST. I Cor. 1, 1 *sectarum*. AMBR. Iac. 1, 1, 2 utilitatis. HEGES. 5, 31 l. 37 W. Iosephus assertor eius (*Iechoniae*) et testis celebritatis. HIER. epist. 18, 15 Moysi. *ibid.* Esaiae. 84, 8 dogmatum (96, 11 COD. Theod. 16, 6, 4, 2 OROS. hist. 7, 32, 6). 84, 10 Origenis (apol. adv. Ruf. 2, 15 non ... defensorem neque assertorem Origenis). 96, 16 impietatis. in Gal. praef. gratiae (FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 15, 17 apparet gratiae inpugnator, qui ... putabatur assertor). in Gal. 4, 17 legis (SIDON. carm. 7, 313). EPIST. conc. Aquil. (Migne 13, 589) 4 perfidiae. PAVL. NOL. epist. 1, 4 *init.* causae peioris. AVG. civ. 5, 2 fatalium siderum. c. Iul. op. imp. 2, 113 naturalis mali. SVLP. SEV. chron. 2, 37, 4 haeresis (CASSIAN. Nest. 1, 4, 2. 6, 5, 1. 4). dial. 2, 5, 1 Martini. MART. CAP. 9, 898 prisci iuris. COD. Theod. 16, 5, 6, 2 Nicaenae ... fidei (ARNOB. conflict. 1, 2 COD. Iust. 1, 1, 2, 1 CORP. VIII 9286). OROS. hist. 5, 22, 16 Marianae partis. EVSEB. Leo M. epist. 97, 1 cultus sui. LEO M. serm. 28, 5 sacrilegii. AVELL. p. 368, 7 pestis. ORIENT. comm. 2, 38 vitae ... suae. SIDON. epist. 1, 11, 17 non assertorem calumniae tantum, quantum murmuratorem. 8, 2, 1 *litterarum* suscitator, fautor, assertor. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 7, 14 laboris. 1, 7 p. 23, 4 improbae persuasionis (ALC. AVIT. c. Eut. 2 p. 22, 6). SEDVL. op. pasch. 5, 26 p. 295, 8 rerum. ALC. AVIT. c. Eut. 2 p. 25, 35 phantasmatis. epist. 53 p. 82, 7 religionis. OREST. trag. 360 Orestis. ENNOD. epist. 2, 4 amoris elocutor et ... adsertor. FVLG. RVSP. mon. 1, 3 mearum propositionum. epist. 17, 11, 21 quaternitatis. GREG. TVR. Franc. 2, 8 hereticorum. INSCR. christ. Rossi II p. 104 Christi.

fem. **assertrīx**, -īcis. IVL. Aug. c. Iul. op. imp. 6, 5 voluptatem ... esse ... assertricem iuris diabolici.

synonyma: *ad I A*: vindex, petitor. *B*: vindex. *ad II*: advocatus, defensor, fautor. *oppositum ad II*: impugnator.

adsertōrius, -a, -um. *ab* adsertor. *ad adsertorem servorum pertinens*: COD. Iust. 7, 17, 1 praef. adsertorias lites. *ibid.* litibus. *Bannier.*

adservātio, -ōnis *f. ab* adservare. ITALA cod. Cant. act. 4, 3 posuerunt in adservationem (ἔθεντο εἰς τήρησιν. VVLG. posuerunt eos in custodiam). 5, 18 posuerunt eos in adservatione publica (ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει. VVLG. posuerunt eos in custodia publica). *Oertel.*

adservio, -īre. *ab* ad *et* servire. GLOSS. II 420, 51 προσδουλεύω adservio. CIC. Tusc. 2, 56 qui volunt exclamare maius, ... toto corpore atque omnibus ungulis, ut dicitur, contentioni vocis adserviunt. *Ihm.*

adservo (ass-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* servare. GLOSS. II 473, 53 φυλάττω. *in codicibus plerumque* ads- *scriptum legitur.*
lectio incerta: PLAVT. Paras. Medic. frg. 1 in conspicillo adservabam pallium observabam (observabam *del. L. Müller*, in c. aderam, obs. p. *Bücheler*).

custodio, contineo: *homines*: PLAVT. Bacch. 747 ne illum verberes; verum apud te vinctum adservato domi (*cf.* 750). Capt. 115 uti adserventur magna diligentia captivi (*cf.* CVRT. 4, 1, 4). 919 adservate istunc. Epid. 604 hanc asserva (observa *A*) Circam Solis filiam. 714. Persa 723. Men. 87 quem tu adservare recte, ne aufugiat, voles, esca atque potione vinciri decet. 93 facile adservabis, dum eo vinclo vincies. 837 ita illa me ab laeva rabiosa femina adservat canis. 851 adserva istunc..., ne quo hinc abeat (*cf.* Rud. 777, *ubi* ats- *P*). Rud. 379 rogas, quid faceret? adservaret (ats- *B*, auts- *CD*) dies noctesque. TER. Andr. 865 cura adservandum vinctum. Heaut. 593 ere, sibi istic adservandus est. 734 dic me hic oppido esse invitam atque adservari (servari *A*). CIC. Att. 10, 18, 1 custodiae, quibus adservor. Caecin. 37 si ne tuorum quidem quisquam loco motus erit atque omnes in aedibus adservati et retenti. Catil. 1, 19. Verr. 4, 55 dum res iudicetur, hominem adservent. 4, 60 equitem Romanum scitote ... biduum Leontinis in foro custodiis Apronii retentum atque adservatum neque ante dimissum quam. 6, 68 quem ad modum est adservatus? 6, 77 populi Romani hostis privati hominis custodiis adservabitur? 6, 160 *civem Romanum* ab se retractum esse et adservatum. 6, 168 adservasses hominem, custodiis Mamertinorum tuorum vinctum, clausum habuisses. CATVLL. 17, 16 puella tenellulo delicatior haedo adservanda nigerrimis diligentius uvis. BELL. Afr. 44, 2 *veteranos* adservatos sine contumelia deducendos curavit ad Scipionem. LIV. 6, 30, 4 ne auctore quidem adservato, qui ... frustratus erat. 8, 20, 7 Vitruvium in carcere (carcerem *codd.*) adservari iussit. 24, 45, 10 nocte clausum adservabant Altinium. 27, 19, 11. 27, 47, 9 duces *itineris* parum intente adservati *sunt* (CVRT. 9, 9, 1 socordius). 39, 19, 2 ut intentiore eum custodia adservarent (IVST. 27, 3 artissima custodia). 40, 23, 4 dissimulanter adservari iussus *est*. VAL. MAX. 3, 8, 1 interfectis ... *eis* qui ibi adservabantur. SEN. benef. 3, 24, 1. CVRT. 3, 13, 3 eo (*Mardo*) iusso adservari. 4, 15, 5 *captivi* simul *cum impedimentis* adservabantur. 5, 10, 5. 7, 5, 40 ut ... adservarent corpus *Bessi*, ut ne aves quidem contingerent. 10, 2, 30 tredecim *milites notatos* adservandos custodibus corporis tradidit. 8, 6, 27 sceleris auctores ... vinctos adservari. QVINT. inst. 5, 28 Varenum vinctum. PLIN. epist. 10, 19, 1 per milites adservare custodias. VLP. dig. 4, 6, 10. HEGES. 3, 18, 3 Vespasianus *Iosephum* asservari (φρουρεῖν) praecepit, ne forte elaberetur. SVLP. SEV. 5, 4 vinctis ... post tergum manibus uni *latronum* adservandus et spoliandus traditur *Martinus*. PAVL. PETR. Mart. 1, 167 adservare pium custodia dira iubetur. *res*: PLAVT. Amph. 349 *lingua* bene pudiceque adservatur. Men. 350 asservatote haec. Truc. 95 aedis. CIC. carm. frg. 33, 43 (Tusc. 2, 22) draconem auriferam obtutu adservantem arborem (*cf. Soph. Trach. 1100* δράκοντα μήλων φύλακα). CAES. civ. 1, 21, 2 portas murosque. 3, 28, 6 partem orae maritimae. VERG. Aen. 2, 763 porticibus vacuis Iunonis asylo custodes lecti Phoenix et dirus Vlixes praedam adservabant (*cf.* CVRT. 4, 1, 4 STAT. Theb. 10, 34). VAL. MAX. 1, 6, 8 diligentius ... adservatis extis. SEN. dial. 2, 15, 5 domus ... sapientis ... nullis adservatur ianitoribus. CVRT. 9, 7, 2 *arx* neglegentius adservata erat. PETRON. 111 qui (*miles*) cruces asservabat (servabat *O*). STAT. Theb. 10, 129 Achaeum ... vallum. LIV. 5, 40, 8 quis ... ea (*sacra*) locus fideli adservaturus custodia esset.

servo, conservo: *homines sive vivos sive mortuos*: SEN. contr. 1, 5, 5 si ... in adulterio deprehensus adservaretur in tormentum diutius pereundi. VAL. MAX. 4, 6 ext. 3 *Minyae* publicae custodiae inclusi capitali adservabantur supplicio. PLIN. nat. 7, 75 quorum corpora ... miraculi gratia in conditorio Sallustianorum adservabantur hortorum, ... Manium Maximum et M. Tullium equites ... ipsi vidimus in loculis adservatos. 7, 189 de adservandis corporibus hominum. 11, 185 *Aegyptiis* mos est cadavera adservare medicata. QVINT. decl. 251 p. 28, 31 R. *uxor* etiamsi non habet filium, asservavit tamen iuvenem, tamen hominem, tamen civem. STAT. Theb. 12, 712 *campus* subter moenia nudos adservat manes. *res corporeas*: CIC. Arch. 9 cum Appii tabulae neglegentius adservatae dicerentur. Verr. 6, 146 ipsos in lautumias abduci imperavit; navis eorum atque onera dili-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

genter adservanda curabat. Att. 11, 25, 3 apud aliquem ... velim ut possint adservari. VAL. MAX. 1, 1, 12 Latinos *libros* magna diligentia adservandos curaverunt. *ibid.* noluerunt ... prisci viri quidquam in hac adservari civitate, quo animi ... avocarentur. PLIN. nat. 7, 189 *ignem* adservare ferula Prometheus *invenit.* 8, 128 ursorum carnes, si adserventur, increscere. 9, 48 *thynni* plenis pulpamentis sale adservantur (*cf.* 28, 225. 32, 6. 27. 116. 139). 9, 80 *vis muricis* adservati in sale. 9, 93 reliquiae *polypi* adservatae miraculo (*dat.*). 10, 198 serpentes ... cum adservantur inclusae. 14, 83 adservatur ... uva diutius in vite pediculo intorto. 15, 34 *in vasis fictilibus* ficum aridam. 18, 104 tantum pridie adservata materia utuntur. 19, 91 inulam. 19, 142 aiunt ἀλμυρίδια navigatione quoque longinqua virides adservari. 20, 83 urinam. 20, 131 *sucus rutae* in pyxide Cypria (*cf.* 28, 95). 21, 137 crocum ... (*cf.* 32, 135) cornea pyxide. 21, 166 *magi iubent* adligari florem panno russeo et in umbra adservari. 28, 99. 142. 29, 124 fimum *gallinae* in oleo vetere corneisque pyxidibus adservant ad pupillarum albugines. 29, 135 medici malunt *glirem* e nardo decoqui cum (*fortasse* e) melle ... atque ita adservari. 30, 106 viperae caput aridum adservatum. 30, 138. 31, 64 *aquam marinam* adservatam in hoc, ut vetustate virus deponentem. 32, 31 *urina* adservatur ... optume in sua vesica. 32, 53. 32, 56 *cocleas fluviatiles salsas.* 32, 79. 32, 133 torpedo triduo ... adservetur sub diu. 36, 70 navem aliquod per annos. APVL. apol. 53 magicae res in eo (*linteo*) occultabantur: eo neglegentius adservabam. 54 quod conditum cumque, quod obsignatum, quod inclusum domi adservatur, id ... magicum dicetur. 56 quaedam sacrorum crepundia domi. 84 integras epistulas. 89 tabulae ... partim tabulario publico partim domo adservantur. CYPR. GALL. deut. 147 *ut Levitae tabulas* sanctificae adservent clausas penetralibus arcae. CLAVD. 18, 448 Eutropio fasces adservabantur adempti Tarquiniis? PLAC. med. 4, 11 (*capitul. interpol.*) fel per se adservatum. MART. CAP. 5, 481 si pedes, si brachia tueri debemus, utique oculos diligentius asservare. *res incorporeas*: CIC. Caec. 73 quod (*ius civile*) si non modo oppressum, sed etiam desertum aut neglegentius adservatum erit. MART. CAP. 1, 3 quicquid ille (*Iuppiter*) ex prompta sententia Parcarum pugillo (*i. pugillari vel stilo?*) asservante dictaverit, delenitum ... removere. SIDON. carm. 16, 94 ubi sole remoto concava longaevas asservant antra tenebras.

observo: PLAVT. Curc. 466 ornamenta, quae locavi, metuo, ut possim recipere; quamquam cum istoc mihi negoti nihil est: ipsi Phaedromo credidi; tamen asservabo. Truc. 103 sin vident *adulescentes* quempiam se adservare, obludiant, qui custodem oblectent. CIC. Att. 10, 16, 2 et dissimulavimus, et ... acerrime adservabimus. LIV. 4, 55, 3 duo singuli singulos sibi consules adservandos adsidua opera desumunt. CVRT. 4, 13, 37 adservari transfuga iusso. CAES. civ. 1, 21, 4 hortatur, non solum ab eruptionibus caveant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus adservent (observent *pars codd.*).

synonyma: servare, conservare, tueri, custodire, continere, observare. *Oertel.*

assessio (ads-), -ōnis *f. ab* assidere. *proprie*: CIC. epist. 11, 27, 4 oblitumne me putas, qua celeritate ... ad me Tarento a⟨d⟩volaris, quae tua fuerit adsessio, oratio, confirmatio animi mei fracti communium miseriarum metu? *munus assessoris*: AVG. conf. 8, 6, 13 Alypius otiosus ab opere iuris peritorum post assessionem (assens- *vel* ascens- *pars codd.*) tertiam. COD. Iust. 1, 51, 14 pr. (*Iust.*) si adsessionem elegerit. 1, 51, 14, 1 altera adsessione penitus remota.

assessor (ads-), -ōris *m. ab* assidere. CIC. div. 1, 95 Lacedaemonii regibus suis augurem adsessorem dederunt. *assessores magistratuum Romanorum* (*v. Seeck, PW. I 423; Ruggiero, diz. epigr. I 97; Hitzig, die A. der röm. Magistrate und Richter, München 1893; Kübler, Zeitschr. f. Rechtsgesch. XIV Rom. 285*). GLOSS. συγκάθεδρος, σύνεδρος, σύνθρονος, πάρεδρος, σύμπονος, fultemendum (*anglos.*). SEN. dial. 9, 3, 4 praetor adeuntibus adsessoris verba pronuntiat. PLIN. epist. 8, 23, 5 *Servianum* ex Germania in Pannoniam transeuntem non ut commilito sed ut comes adsessorque (adsectatorque *codd.*) sequeretur. SVET. Galba 14 Cornelius Laco ex assessore praefectus praetorii. DIG. 1, 22 rubr.: de officio assessorum. PAVL. libro singulari de officio adsessorum dig. 1, 22, 1: omne officium adsessoris, quo iuris studiosi partibus suis funguntur, in his fere causis constat: in cognitionibus postulationibus libellis edictis decretis epistulis. MARC. dig. 1, 22, 2 officio adsessoris fungi. PAVL. dig. 2, 2, 2 si adsessoris imprudentia ius aliter dictum sit quam oportuit, non debet hoc magistratui officere, sed ipsi adsessori. TERT. scorp. 4 ante professus inter advocatos et assessores. PORPH. Hor. epist. 1, 8, 14 cohorti: adsessoribus. LAMPR. Alex. 46, 1 adsessoribus salaria instituit, quamvis saepe dixerit eos esse promovendos, qui per se rem p. gerere possent, non per adsessores. 26, 6 consiliarius Alexandri et magister scrinii Vlpianus fuisse perhibetur, qui tamen ambo assessores Papiniani fuisse dicuntur (EVTROP. 8, 23 adsessorem habuit vel scrinii magistrum Vlpianum). 31, 2 Vlpianum, ex assessore semper suo. SPART. Pesc. 7, 3 intimavit, ut assessores (*syn.* 4 in consilio fuerunt), in quibus provinciis assedissent, in his administrarent. PS. LACT. mort. persec. 22, 5 iudices militares ... sine adsessoribus in provincias inmissi. FIRM. math. 3, 4, 15 *Mars* facit ... adsessores iudicum maximorum. SCHOL. Iuv. 3, 46 *ad verba* me nemo ministro fur erit *notat*: non possum assessor esse furis iudicis. bene adlusit de consiliaribus. CASSIOD. var. 6, 5, 5 aliae dignitates assessorum solacia quaerant: tua (*quaestoris*) vero dignitas principi consilia sumministrat. COD. Theod. 6, 15 (*a. 413*) assessores qui cum primi ordinis comitiva virorum illustrium in actu positorum sive in provinciis sive in sacro comitatu iuverunt consilia vel iuvabunt. COD. Iust. 1, 27, 2, 21 (*Iust.*) adsessori ducis *Tripolitanae civitatis.* CORP. II 2129 comes et adsessor legati ad ⟨census accip.⟩, comes et adsessor procos. provinciae Galliae ⟨Narbon.⟩. VIII 2777 C. Vibius Romulus adsor (*sic*) Maxiani (*sic*) c. v. Val. 1640 συνκάθεδρον ... ἀνθυπ(άτου) Ἀφρικῆς. *cf.* iuris studiosus. comes. consiliarius. *translate*: IREN. 1, 13, 6 o assessor (πάρεδρε) dei et mysticae ... Siges *Sophia gnostica* (*sequitur* iudici assiste). AVG. serm. 58, 1 assessor patris (*Christus*) ..., qui sedet ad dexteram patris: ipse est advocatus noster, qui futurus est iudex noster (*praecedit* talis iurisperitus). in psalm. 54, 14 ipse advocatus tuus; ipse iurisperitus tuus, ipse assessor patris, ipse iudex tuus. in Ioh. evang. tract. 7, 11 iurisperite noster, assessor, immo consessor dei.

fem. **adsestrīx,** -īcis. NON. 150 possestrix ... ita tonstrix ... adsestrix. 73 adsestrix femininum est ab eo quod est assessor. Afranius Fratriis (181): dimittit adsestricem, me ad se vocat. VVLG. sap. 9, 4 da mihi sedium tuarum adsistricem (assistr- *editur*, πάρεδρον) sapientiam. GLOSS. V 638, 4 adsestria (*sic*) generis feminini *sequitur rasura.*

assessōrius, -a, -um. *ab* assessor. DIG. 2, 14, 12 Puteolanus libro primo adsessoriorum scribit. 47, 10, 5, 8 Sabinus in adsessorio ... ait. *videtur supplendum* liber *vel* commentarii.

assessūra, -ae *f. ab* assidere. VLP. dig. 50, 14, 3 si quis forte condicionis vel amicitiae vel adsessurae vel cuius alterius huiuscemodi proxeneta fuit: sunt enim huiusmodi hominum ... officinae.

adsestrīx *v. sub* assessor. *V.*

adseverātio (ass-), -ōnis *f. ab* adseverare. *affirmatio quae cum severitate quadam maxime in sermone profertur*: RHET. Her. 1, 3, 4 confirmatio est nostrorum argumentorum expositio cum asseveratione. CIC. Att. 13, 23, 3 omni tibi adseveratione adfirmo, quod mihi credas velim. LIVI perioch. 48 Andriscus, qui se filium Persei ingenti adseveratione mentiretur. VAL. MAX. 5, 9, 4 adseveratione ... eius et iure iurando nil tale suspicari persuasus. PLIN. nat. 29, 61 quaedam pudenda dictu tanta auctorum adseveratione commendantur, ut praeterire fas non sit. QVINT. inst. 11, 3, 2 neque probatio ulla, quae modo venit ab oratore, tam firma est, ut non perdat vires suas, nisi adiuvatur adseveratione dicentis (*cf.* 4, 2, 94 cum praesertim quorundam probatio sola sit in adseveratione et perseverantia). FRONTIN. strat. 2, 4, 20 famam diffudit tamquam auxilia sibi adventarent: qua adseveratione avertit hostem (2, 7, 14. 2, 11, 4. 3, 8, 2). TAC. ann. 4, 15 magna cum adseveratione principis, non se ius nisi in servitia ... dedisse. 4, 52 secuta adseveratione principis, qua suo iure disertum eum appellavit. PAPIN. dig. 50, 5, 8, 4 fictam adseverationem detegunt. 48, 10, 13 falsi nominis vel cognominis adseveratio poena falsi coercetur. MIN. FEL. 14, 5 quo saepius adseverationibus creduntur, eo frequentius a peritioribus arguuntur. TERT. nat. 2, 4 quid probat tanta praesumptione asseverationis otium affectatae ⟨mo⟩rositatis (curiositatis? *Reiff.*) eloquii artificio adornatum? COD. Iust. 6, 23, 5 (*a. 254*) neque professio neque adseveratio nuncupantium filios, qui non sunt, veritati praeiudicant. 8, 35 (36), 9 (*a. 294*) cum intentionem secundum adseverationem suam petitor probaverit. LACT. inst. 5, 19, 10 quae omnia non adseveratione propria ..., sed divinis ... testimoniis confirmant (*cf.* 4, 10, 3. 4, 29, 1). IVST. 24, 8, 1 hac asseveratione incitati (*cf.* AMM. 16, 12, 3). CHALC. comm. 297 Pythagoras adsistere veritati miris licet et contra opinionem hominum operantibus adseverationibus non veretur (299). SYMM. epist. 4, 36, 1 te Mediolanium venisse adseveratio commeantium palam fecit. AMM. 18, 6, 8 speculatores constanti adseveratione adfirmabant. 29, 2, 11 nexibili adseveratione perditi nebulonis durante (*cf.* 20, 7, 9). AVG. retract. 2, 30 rem dixi occultissimam audaciore adseveratione quam debui. civ. 15, 12 poteramus certe hanc adseverationem ex Hebraeis codicibus redarguere atque convincere. SEN. contr. 2 praef. 2 vultus dicentis lenis et pro tranquillitate morum remissus; vocis nulla contentio, nulla corporis adseveratio, cum verba velut iniussa fluerent. PLIN. paneg. 67 quae adseveratio in voce! quae adfirmatio in vultu! quanta in oculis fides! TAC. ann. 2, 31 accusatio ... apud patres adseveratione eadem peracta, iuravitque Tiberius *eqs.* 4, 19 multa adseveratione quasi aut legibus cum Silio ageretur aut Varro consul aut illud res publica esset, coguntur patres. 4, 42 quamquam inter obstrepentes magna adseveratione nititur. 3, 35 respondit Blaesus specie recusantis, sed neque adseveratione, et consensu adulantium haud adiutus est. 6, 2 Scipiones haec et Silani ... isdem ferme aut paulum immutatis verbis adseveratione multa censebant. FRONTO p. 212, 10 N. summa denique in hoc genere orationis virtus et adseveratio (*cf. etiam* QVINT. inst. 11, 3, 2 *supra l. 40 et* LIVI perioch. 48 *l. 36*). TERT. poen. 4 summa utique gravitate et aggredi et custodire debemus, ut in asseveratione divinae gratiae permanentes in fructu quoque eius ... perseverare possimus. apol. 7 quantacumque asseveratione constructa (*sit fama*). IREN. 1, 18, 4 tria-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

contadem ipsorum per huiuscemodi ostendunt asseverationes (*διὰ τῶν τοιούτων ἐπιδεικνύναι φιλεριστοῦσιν*). ARNOB. 4, 15 quod si verum et certum est et ex rei cognitae adseveratione monstratur. *apud grammaticos*: QVINT. inst. 1, 4, 20 adiciebant et adseverationem ut 'eheu', et tractionem ut 'fasciatim', quae mihi non adprobantur. DON. Ter. Andr. 2, 4, 7 'numquam' plus asseverationis habet quam 'non'. 1, 2, 7 istae exiguitates asseverationis ⟨sunt⟩ et dicuntur pronuntiatione. 3, 2, 39 non frigide intulit dixisse se, sed cum magna asseveratione. 4, 5, 7 'salvus sis' asseveratio salutantis est (4, 2, 10 Hec. 1, 2, 62). Ad. 4, 1, 6 'nimis' abundat more comicorum, qui hoc dicto asseverationem inculcabant. PS. ASCON. div. Caec. p. 105 hoc quidam leviter a Cicerone dictum et neoterice putant; sed aptum est asseverationi.

synonyma vel iuxta posita: confirmatio, affirmatio, probatio, perseverantia, professio, (assertio).

assevērātīv(us, -a), -um. *ab* asseverare, -atum. DON. Ter. Andr. 1, 1, 73 abundat quidem 'suam', sed tamen asseverativum est.

adsevēro (ass-), -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ad *et* severus *derivatum. Th.*] GLOSS. II 270, 13 *διαβεβαιοῦμαι*. 272, 46 *διαμένω* adsevero persevero permaneo perduro. IV 203, 26 adseverat adfirmat, *et saepius.* V 422, 14 = 431, 8 (*ex Eusebio, cf. eccl. hist. 9, 3*) adseveratur adnuntiatur. GRAMM. suppl. 177, 7 cum apud nos quoque . . . 'assevero asseveras' . . . longa sit naturaliter paenultima et tamen propter eufoniam accentum habeat antepaenultima. *cf.* QVINT. inst. 9, 2, 104 (*de figuris sententiarum*) praeter haec Celsus excludere, adseverare, detrectare, excitare iudicem, proverbiis uti, . . . satisfacere, precari, corripere figuras putat.

affirmare cum severitate vel cum severitatis specie, plerumque in sermone: PLAVT. Mil. 761 neminem eorum haec adseverare audias. CIC. Verr. 3, 61 adseverat se eius rei in primis actionem daturum. Cluent. 72 pulchre adseverat [sese ab Oppianico destitutum] atque hoc addit testimonii. Phil. 2, 80 idque se facturum esse adseveravit (nat. 2, 94). Att. 10, 14, 3 unum illud firmissime adseverabat . . . in exilium se iturum. PAVL. FEST. 96 quam summam asseverant lanificam fuisse. VAL. MAX. 6, 1, 7 eoque adseverante se cogi non posse (3, 7 ext. 5. 5, 2, 1. 6, 4, 1. 7, 2, 3). 8, 4, 1 admisisse id facinus constantissime adseveravit (SVET. Vesp. 5. SIDON. epist. 8, 6, 13 constanter). 4, 1, 11 si et alii idem adseverassent. COLVM. 1, 7, 3 Volusium asseverantem audivi (*seq. acc. c. inf.*). 2, 1, 5 asseverat Tremellius (2, 8, 5. 2, 12, 7). 7, 5, 2 ut et ante praecepimus et nunc, quia remur esse maxime salutare, iterum adseveramus (*cf.* 5, 1, 1. 6 praef. 5). 9, 13, 3 illud, quod Hyginus . . . prodidit, ipse non expertus asseverare non audeo. PLIN. nat. 12, 83 periti rerum adseverant non ferre tantum annuo fetu (17, 50. 20, 83. 24, 68). FRONTIN. strat. 1, 1, 6 adseverabat se opportunitate collium usurum (1, 11, 13). TAC. hist. 2, 96 nec ullum civilis belli metum adseverabat. 3, 22 ordinem agminis. ann. 3, 16 quorum neutrum adseveraverim. 14, 16 ut contraria adseverantium discordia frueretur. 16, 3 dum hunc vel illum locum promissi specus adseverat. hist. 1, 18 ultro adseverat . . . legiones non ultra verba ac voces errasse (2, 80. 4, 49 ann. 2, 83. 3, 49. 4, 28. 55. 6, 28. 11, 23. 12, 42. 53. 14, 51. 15, 63. 16, 24 *seq. acc. c. inf.*). VLP. dig. 19, 1, 13, 3 si ignoravit quidem furem esse, adseveravit autem bonae frugi et fidum (*servum*) . . . , non debuit facile quae ignorabat adseverare. 21, 1, 17, 20 quod adseveraverunt non praestant. 3, 2, 15 dum se adseverat praegnatem. 11, 1, 11, 3 non . . . debuit mentiri, dum se minoris portionis heredem adseverat. 27, 9, 5, 11 adseverare praetori solent necesse esse (VENVL. dig. 40, 14, 2, 2 PAPIN. dig. 47, 2, 81, 6 HERMOG. dig. 5, 1, 53). PAVL. coll. Mos. 8, 6 falsum est, quidquid in veritate non est, sed pro vero adseveratur (APVL. met. 9, 42 pro comperto. 10, 7 quasi vera. *cf.* COD. Theod. 2, 4, 39 qui tibi suasit . . . falsum adseveravit. AVG. civ. 18, 10 falsum esse adseverans). GELL. 10, 12, 7 quod idem Plinius . . . Democritum scripsisse adseverat, aves quasdam esse *eqs.* APVL. met. 3, 24 haec identidem adseverans. 3, 14 nulli me prorsus ac ne tibi quidem ipsi adseveranti posse credere, quod tu quicquam in meam cogitaveris perniciem. 7, 25 sic adseverans nihil quicquam promovebat. 10, 7 quasi vera adseverare atque adserere incipit. Socr. 16 p. 155 Oud. si qua commentiatur, redarguere, si qua vera dicat, adseverare. apol. 82 si quae simulationis causa dicta sunt, adseverantis pronuntiatione quasi exprobrantis legantur. 69 confidentissimo mendacio adseverabat nunquam de nuptiis Pudentillam cogitasse (met. 9, 25. 36). MIN. FEL. 8, 2 qui uterque nullos deos adseverando timorem omnem . . . penitus sustulerunt. TERT. anim. 35 recorporari animas. 57 etiam deum se adseveraturus . . . prophetam se dei adseverare (*cf.* nat. 2, 11). nat. 1, 19 delete litteras interim vestras, quae similiter asseverant ⟨anim⟩as in corpora redituras. scorp. 10 asseverat diabolus illic confitendum, ut suadeat hic negandum. anim. 17 itaque mendacium visui obicitur, quod remos in aqua inflexos vel infractos adseverat adversus conscientiam integritatis. PORPH. Hor. sat. 2, 7, 63 spiritalem adseverans. 2, 3, 285. epist. 1, 16, 21. CENS. 10, 7 ut Aristoxenus musicique adseverant (AMM. 28, 1, 33. 30, 4, 10). SOLIN. 12, 8 pigeret hoc adseverare, ni . . . multorum . . . esset litteris comprehensum. 52, 50. CAPITOL. Gord. 23, 1 Dexippus quidem adseverat (*seq. acc. c. inf.*). ARNOB. nat. 1, 17 praestans illa natura . . . scire adseveratur a vobis. LACT. inst. 3, 30, 6 sunt enim tam stulti in adseverando quam improbi in quaerendo. 4, 29, 1 fortasse quaerat aliquis quomodo, cum deum nos unum colere dicamus, duos tamen esse adseveremus. CET. FAV. 2 (p. 288, 16. 289, 1 *ed. 1*). FAVSTIN. trin. 6, 4 nec omne quod factum est, iam factura asseveranda est. 6, 5 verbum facturam asseveramus. AMM. 28, 1, 37 remedium nullum superesse adseverabant, *et passim seq. acc. c. inf., rarius tamen occurrit quam syn.* adserere (*cf.* 30, 2, 3). PELAGON. 363 adseverasti . . . frequenter iacere *equos.* 150 *remedium* ⟨Magonis⟩ Carchedonii, quod solus adseveravit. . . . adseverat certissimum remedium (*cf.* 185 *al.*). HEGES. 3, 21, 1 Iosephum interfectum fama asseveraverat. 4, 23, 2 terebinthus illic a constitutione mundi fuisse asseveratur. AVG. civ. 15, 15 quis possit nisi inconsideratus adseverare hunc eius primogenitum fuisse? (18, 18 *et passim c. acc. c. inf.*). c. Iul. 6, 4, 10 adseverate et hoc de solis maioribus dictum. 3, 11, 12 asseverantur non posse filios procreare. MACR. sat. 5, 2, 1 nec omnino legisse adseveraverim. SORAN. 2, 31 (89) si quidem plurimas mulieres sic diutius vixisse antiquitas adseverat. *ibid.* adseveratur . . . quod *matrix* frequenti casu vulnerata aut in sinu muliebri cohaerere solet aut pinnaculis ipsis conglutinari (*cf.* PROB. gramm. IV 89, 21. 23). MART. CAP. 2, 102 *Cyllenii vocabulum quod* per sola Aegyptiorum commenta vulgatum fallax mortalium curiositas asseverat. 6, 590 *formam terrae globosam* (6, 616. 8, 817). 6, 620 permeatur oceanus sic ut plurimis asseveratur exemplis. 6, 715 apodictica *schemata* quae probandi quod asseverant adferunt documenta. CAEL. AVR. acut. 1, 14, 115 somnum . . . fieri spiritus sensibilis crassificatione asseverat, deinde . . . negat (1, 15, 118). *de aliqua re*: CIC. orat. 237 in quo neque pugnabo tecum neque hoc meum, de quo tanto opere hoc libro adseveravi, umquam adfirmabo esse verius quam tuum. ac. 2, 35 neminem ulla de re posse contendere nec adseverare sine aliqua . . . nota. Brut. 208 magni interest coram videre me, quemadmodum adversarius de quaque re adseveret, maxime autem, quemadmodum quaeque res audiatur. *cf.* PLIN. nat. 14, 68 de reliquis in Narbonensi genitis adseverare non est. APVL. met. 9, 42 militum pro comperto de nobis adseverantium fidemque Caesaris identidem implorantium, at illius negantis. *notanda praeterea*: CIC. Verr. 3, 26 quae est ista defensio? utrum adseveratur in hoc an temptatur? Brut. 293 bella ironia, si iocaremur; sin adseveramus, vide ne religio nobis tam adhibenda sit quam si testimonium diceremus. QVINT. inst. 9, 2, 59 nostrorum quoque dictorum factorumque similis imitatio est per relationem, nisi quod frequentius adseverat quam eludit. APVL. apol. 15 utrum . . . putas maiorem curam decoris in asseveranda oratione suscipiendam rhetori iurganti an philosopho obiurganti? TAC. Agr. 11 magni artus Germanicam originem adseverant (PHYSIOGN. 32 prominentes oculi sanguinolenti temulentum hominem asseverant). TAC. ann. 13, 18 nec defuerunt qui arguerent viros gravitatem adseverantes (*i. q. sibi vindicantes*). APVL. met. 3, 13 non enim laeta facie nec sermone dicaculo, sed vultuosam frontem rugis insurgentibus adseverabat. 8, 6 at ille quanquam perfecto voto, prostrato inimico laetus ageret, vultu tamen gaudium tegit et frontem adseverat et dolorem simulat. TERT. spect. 23 non amat falsum auctor veritatis . . . proinde vocem sexus aetates mentientem, amores iras gemitus lacrimas asseverantem non probabit. orat. 22 totum ergo asseveret et totum virginis praestet: quod propter deum abscondit, plene obumbret.

additamenta: firmissime, constantissime, constanter, ultro, pro vero, (quasi vera), pro comperto, confidentissimo mendacio.

synonyma: praecipere, asserere, affirmare, contendere, (confirmare). *opposita*: redarguere, negare, eludere.

adv. part. praes. **adsevēranter:** CIC. Att. 15, 19, 2 Statius scripsit ad me locutum secum esse Q. Ciceronem valde adseveranter se haec ferre non posse. ac. 2, 61 haec Antiochus fere et Alexandreae tum et multis annis post etiam a d s e v e r a n t i u s, in Syria cum esset mecum. VAL. MAX. 9, 15, 4 quid Trebellius Calcha, quam adseveranter se Clodium tulit!

adv. part. perf. **adsevērātē:** GELL. 6, 5, 2 tragoedias poetarum nobilium scite atque asseverate actitavit. APVL. apol. 25 nonne vos puditum est haec crimina tali viro audiente tam adseverate obiectare?

assia *v.* ascia. **Assiānus** *v.* Assius.

adsībilo, -āre. *ab* ad *et* sibilare. *verbum poetarum proprium.* STAT. Theb. 5, 578 *serpens* magno tellurem pondere mensus inplorantem animam dominis adsibilat aris. AVSON. Mos. 258 aura crepat motoque adsibilat aere ventus. CLAVD. rapt. Pros. 2, 225 Gorgoneisque premens adsibilat hydris (*Minerva*). carm. 10, 68 populeo suspirat populus ictu et platani platanis alnoque adsibilat alnus.

assiccēsco, -ere. *ab* ad *et* siccescere *vel* siccus. COLVM. 12, 9, 1 expressos *caules lactucae* in cratibus pandere, dum assiccescant.

adsicco (ass-), -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ad *et* siccare *vel* siccus. *Th.*] SEN. dial. 12, 6, 5 *lacrimae* tibi tuae adsiccandae sunt. nat. 4, 2, 28 Diogenes Apolloniates ait: sol umorem ad se rapit: hunc adsiccata tellus ex mari ducit. epist. 85, 29 per adsiccata viscera recens dimittitur sanguis. COLVM. 12, 15, 5 *ficos* rursus in sole assiccant et ita vasis recondunt. 12, 16, 3 quidam uvam passam foliis ficulneis involvunt et assiccant. 12, 24, 2 ut quisquis ex aqua humor

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

remansit, assiccetur (12, 52, 14). 12, 46, 7 assicata *poma* frigido loco suspendunt (*praecedit* in sole siccant). 12, 33, 1 taleolasque sectas suspende in umbra, ut adsiccentur (arb. 28, 4 deinde in umbra adsiccato et ita condito). 1, 6, 22. 2, 9, 18. 4, 19, 2. 12, 9, 2. 18, 3. 49, 11. 51, 2. 52, 15. 55, 3. LVCAN. 8, 690 raptoque cerebro adsiccata (exsiccata *pars codd.*) cutis. COMM. Bern. Lucan. 8, 694 ibi sub terris specus sunt, in quibus adsiccata (autsiccata *cod. Bern.*) corpora defunctorum in zothecis habent aut in sarcophagis. CHIRON 109 flemen ex ea re dissugi et adsiccari posse. 476 ex sale trito confricas, donec adsiccetur totus humor cum sanguine. MARC. med. 19, 10 cum adsiccatum fuerit medicamentum. *ibid.* eaque inpetiginem inlinito et adsiccatam aceto acri mixto sale eluito. GALEN. alfab. 133 linguam adsiccat (*sic cod. Lucc.*, lingua adsiccante *cod. Pal.*). *intrans.*: CHIRON 476 quod cum adsiccaverit, posca calida ... fovebis (*cf.* exsiccare, siccare). [*it.* asseccare, *francog.* assécher. *M.-L.*] *Ihm.*

Assidaeus, -i, חֲסִידִים (*i.* pii), Ἀσιδαῖοι, Ἀσιδέοι. *nom. sectae cuiusdam Iudaeorum, quae temporibus Maccabaeorum vigebat.* VVLG. I Macc. 2, 42. 7, 13 II Macc. 14, 6. *Plenkers.*

assidārius *v.* essedarius.

adsidēlae mensae vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt. PAVL. FEST. 19. *cf.* asseda.

assideo, -sēdī, -sessum, -ēre. [*ab* ad *et* sedere. *Th.*] adsedeo CORP. VI 6357, 14 (*ex schedis*) adsedente. *cf. l.* 25. MART. CAP. 3, 250 'd' transit ... in 's' ut 'assidet'. *secuntur praep.* apud, propter, ad; *saepe dat.; de acc.* CHAR. gramm. I 295, 37 adsedeo (*sic Neap.*) praetori et praetorem (IV 571, 11 παρεδρεύω τῷ ἄρχοντι). DIOM. gramm. I 314, 25 adsideo te et tibi. ARVS. MESS gramm. VII 452, 10 adsidet illi: Cicero Siciliensi (Verr. 3, 83 *v. l.* 40). ... 'neque adsidere Gabinium aut alloqui in curia quisquam audebat' (*v. p.* 879, 56; *hoc ego ad* adsido *refero*). adsidet illum in illa parte: Sall. Iug. (11, 3 *v. p.* 879, 57; *item ad* adsido *referendum*). *alia accusativi exempla v. p.* 878, 25 *sqq.* 66 *sqq.* *allato loco* SALL. hist. (*p.* 878, 67) *passivum testatur* PRISC. gramm. II 435, 13, *cf. praeterea* SIL. 12, 453 (*p.* 878, 75) assessos. adsedi *utrum ad* adsido *an ad* adsideo *redeat hic illic dubium.*

proprie (*maxime usitatum de adsidendo aegris vel lugentibus*): GLOSS. συγκαθέζομαι, παρακάθημαι. PLAVT. Rud. 532 ut fortunati sunt fabri ferrarii, qui apud carbones adsident: semper calent. Stich. 153 nam dies totos apud portum servos unus assidet (asi- *A*). POMPON. Atell. 114 asside, si qua ventura est alia strena stren⟨u⟩ae. CIC. Verr. 3, 83 Stenius est, hic qui nobis assidet. 6, 112 cum lacrimans in carcere mater noctes diesque adsideret *Furio filio.* prov. cons. 22 utinam etiam L. Lucullus illic adsideret (*in senatu*). Planc. 28 principes civitatum suarum ... huius repentino periculo commoti huic adsident, pro hoc laborant (*syn.* praesto esse). 101 cum tibi vigilanti adsidenti maerenti vana quaedam ... pollicebar. Pis. 80 cum *Pompeius* ... P. Lentulo consuli ... frequens adsideret. Brut. 200 intellegens dicendi existumator non adsidens et attente audiens, sed uno aspectu et praeteriens de oratore saepe iudicat. div. 2, 135 Alexander adsidens *aegrotanti* somno est consopitus. parad. 39 hereditatis spes ... loquitur ad voluntatem *orbi senis*, quidquid denuntiatum est facit, adsectatur, adsidet, muneratur. LVCR. 4, 1025 sitiens ... fontem propter amoenum adsidet. CVLEX 301 hic et uterque Aeacides ... assidet hac iuvenis. 336 hic et ... Atrides adsidet. HOR. sat. 1, 1, 82 si condoluit ... corpus ..., habes qui adsideat, fomenta paret, medicum roget. epod. 1, 19 assidens implumibus pullis avis. 5, 95 et inquietis assidens praecordiis pavore somnos auferam. epist. 1, 5, 14 parcus ... nimiumque severus adsidet insano (*quasi in theatro*). TIB. 1, 3, 84 at tu casta precor maneas sanctique pudoris adsideat custos sedula semper anus. PROP. 4, 3, 41 assidet una soror *mihi.* OV. epist. 19, 137 adsidet aegrae. 20, 191 adsidet ille quidem (*sc. aegrae*), quantum permittitur. fast. 5, 45 adsidet inde Iovi, Iovis est fidissima custos *Maiestas.* LIV. 9, 46, 9 adulescentium, qui ibi adsidebant *aegro.* 21, 53, 6 adsidens aegro collegae. 25, 26, 8 ut aut neclecti desertique *aegri* ... morerentur aut adsidentis (ins- *Put.*) curantisque eadem vi morbi repletos secum traherent. PAVL. FEST. 16 asseres dicti, quod assideant parieti trabibusque. SEN. contr. 1, 4, 9 aegrotanti non adsideo (-ero *codd.*). 2, 4, 3 adsidebat mulier ..., aegrae simillima ipsa. exc. 4, 1 amissis quidam tribus liberis cum adsideret sepulchro. 7, 3, 1 vivet cui (quia *codd.*) sordidatus adsederit (-debit *codd.*) pater. 9, 3, 7 aegrotantibus adsedi. VAL. MAX. 4, 3, 5 se in scamno adsidentem foco. 7, 8, 9 qui adsidebant *morienti.* 8, 7, 14 supremo vitae die ... adsidentibus amicis. CELS. 3, 4 p. 80 D. ille adsideat. *ibid.* ut aegri vires subinde adsidens medicus inspiciat. SEN. dial. 6, 2, 5 adsidentibus liberis nepotibus lugubrem vestem non deposuit. 6, 6, 1 tibi Areus adsedit ... te consolatus est. 9, 7, 4 ne ... morbo flagrantibus adsideamus. benef. 3, 9, 2 adsedisse aegro (4, 20, 3 *ubi* adsidit *cod.* epist. 9, 8 *bis.* 95, 43. 101, 3 CVRT. 8, 8, 25 PETRON. 111 PLIN. nat. 28, 59 QVINT. decl. 291 p. 162, 2 *passim*). 6, 16, 4 inter sollicitos (-us *cod.*) adsedit *medicus.* 6, 25, 2 optant morbum ut adsideant. 6, 34, 1 ut ostio suo propius adsideas. 7, 14, 4 locupleti donare non potuit, sano adsidere, felici succurrere. nat. 3, 18, 6 nemo morienti amico adsidet (CVRT. 10, 6, 17). epist. 4, 10 superbis assidere liminibus *clientes.* 95, 47 foribus adsidere templorum. 99, 20 circumstantem adsidentemque. frg. 120 *simulacris deorum* per totum adsident diem aut adstant. CVRT. 4, 10, 20 defuncto adsidens corpori. 10, 5, 20 ei. COLVM. 9, 15, 1 *fucus* sine industria favis assidens. PLIN. nat. 10, 120 *avibus* adsidente qui crebro dicat *verba addiscenda.* 33, 63 Agrippinam ... adsidentem *spectaculo.* MART. 2, 14, 8 templa frequentat adsidet et cathedris. 2, 41, 1 te maestae decet adsidere matri. QVINT. inst. 7, 1, 52 ut agere non potueris, adsidere potuisti *scil. agenti alii.* 11, 3, 129 cum adsidente collega ... se ... iactasset. PS. QVINT. decl. 2, 10. 5, 16 desiderare assidentium officia. 8, 13 fortius feras inter assidentium manus. 12, 10 aegri assidentes timebant. IVV. 4, 202 iuvenes ..., quos cultae decet adsedisse puellae *in amphitheatro.* CORP. VI 6357 (*ex schedis*) quaestor adsedente (*sic schedae*) patre gladiatorum paria ... edidit. TAC. Agr 19 clausis horreis. 45 adsidere valetudini, fovere deficientem. *ibid.* adsidente ... uxore (11, 37). 6, 26 adsidere, causas requirere. 16, 13 qui dum adsident, dum deflent, saepe eodem rogo cremabantur. 13, 24 statio cohortis adsidere ludis solita. 13, 25 miles theatro rursus adsideret. 4, 58 *Tiberius* saepe moenia urbis adsidens. PLIN. epist. 6, 6, 6 dicenti mihi sollicitus adsistit, adsidet recitanti. paneg. 61 consule adsidente tertio consulem designatum rogari sententiam. SVET. Aug. 64 ut in imo lecto assiderent *nepotes cenanti Augusto.* 78 nec in tenebris vigilavit umquam nisi assidente aliquo. Nero 20 post cenam canenti in multam noctem assidens. 53 brabeutarum more in stadio humi assidens. Domit. 4 certamini praesedit ... adsidentibus Diali sacerdote et collegio Flavialium. AMPEL. 2, 12 dicitur ... in ora fluminis columba adsedisse. APVL. met. 1, 22 adsidebat pedes uxor. 8, 11 quasi parentem adsideret aegrotum. 9, 18 lanificio ... districtam inseparabilis adsidebat. 8, 1 ignem propter assidens. flor. p. 3 Oud. cum aliqui ... locus sanctus in via oblatus est, votum postulare, pomum adponere, paulisper adsidere. MIN. FELIX 26, 9 ad ... arbitrium adsidentis sibi (*Socrati*) daemonis. TERT. orat. 16 inreverens est assidere sub conspectu contraque conspectum eius quem ... reverearis ac venereris. ieiun. 8 in quibus officiis adsideri ecclesiae debeat. patientia 1 bonam fidei valetudinem ... non facile cuiquam nisi patientia adsideat provenire. IREN. 2, 28, 7 nos ... in terra conversantes, nondum adsidentes throno eius. CAPITOL. Aur. 6, 3 edenti ... ludos ... adsedit. VOPISC. Aur. 13, 1 cum consedisset Valerianus ... adsidentibus Memmio Tusco ..., adsidentibus etiam a laeva parte Avulnio Saturnino. IVL. VAL. 1, 4 solaciis eius (*Olympiadis*) Nectanabus adsidebat. LACT. inst. 1, 10, 6 in muris adsidentem Priamo Helenam. PACIAN. paraen. 9 medicis assidentibus. AMM. 22, 9, 17 mandavit adsidenti praefecto. HIER. in Is. 26, 13 daemones idolis assidentes. 38, 1 p. 467 Vall. ne lacrimas suas assidentibus ostentare videretur. epist. 147, 6 fenestrae illius. 3, 2 curvo adsidens litori ... filium mater expectat. 92, 5 daemones ... adsidentes aris. 108, 27 lectulo (117, 8). VVLG. sap. 6, 15 assidentem (πάρεδρον) ... foribus suis. SVLP. SEV. dial. 3, 8, 2 post tergum ipsius daemonem ... adsidentem (3, 8, 3 egisse se semper adsidentis sibi diaboli voluntatem, *cf. l.* 30 *et* 53). MART. CAP. 6, 705 pronuba propter assidens. SIDON. epist. 2, 13, 3 medicorum ... assidentum dissidentumque. 4, 12, 1 studenti assidebam. ENNOD. opusc. 5 p. 396, 27 qui adsidebant mihi (*i. medici*). AVELL. p. 337, 2 deo cordi vestro adsidente. *nota i. q. insistere, urgere, assidue petere*: VVLG. I Macc. 11, 40 assidebat ei (προσήδρευεν αὐτῷ), ut traderet eum ipsi. *cf.* SVLP. SEV. *l.* 48. *fere i. q. operam dare*: OV. ars 3, 260 *mare* cum tumet, auxiliis (*i. remis linteisque*) adsidet ille (*nauta*) suis. SEN. Ag. 940 paternis assidens frenis comes. dial. 5, 21, 3 adsedit operi. epist. 53, 11 huic (*philosophiae*) adside (72, 3). 100, 10 adsidere pusillae rei, verbis (*syn.* se addixit). PS. QVINT. decl. 6, 7 mandata tua, fili, perago assideo sustento. PLIN. epist. 3, 5, 19 qui tota vita litteris adsident. paneg. 81 gubernaculis. TERT. apolog. 19 multis instrumentis cum digitorum supputariis gesticulis adsidendum est.
de situ gentium, sim.: MELA 1, 110 gentes vasto mari adsidentes. 2, 54 urbes quae adsident *sinui Ambracio.* 2, 78 maritima Avaticorum stagno assidet. IORD. Get. 5, 36 quibus in austrum adsidet gens Acatzirorum.

de exercitu, potissimum de obsidione, cum acc. vel dat.: SALL. hist. frg. 4, 13 Amisumque assideri sine proeliis audiebat. VERG. Aen. 11, 304 muros adsidet (obsidet *M*) hostis. CIRIS 268 nostris qui moenibus adsidet hostis. LIV. 21, 25, 6 cum ... gens ... segnis intactis adsideret muris. 23, 19, 5 Gracchus adsidens tantum Casilino ... nihil movebat. 24, 36, 9 ne frustra adsidendo spectandoque opsidionem sociorum tempus tereret, castra inde movit. 26, 20, 8 adsidendo diutius. CVRT. 4, 3, 1 segniter adsidere uni urbi. VAL. FL. 5, 535 me gravis adsidet hostis. SIL. 9, 624 qui castella ... oppugnat ... atque assidet arces. 12, 453 assessos Capuae muros. FRONTIN. strat. 3, 18, 1 adsidente moenibus Hannibale. GELL. 6, 1, 8 (*ex vetustiore*) assidebat oppugnabatque oppidum. TAC. hist. 2, 22 Caecina pudore coeptae temere oppugnationis ne ... vanus isdem castris adsideret, ... Cremonam petere intendit. 3, 35 adsidere sepultae urbis ruinis. 4, 30 omissa oppugnandi spe rursus per otium adsidebat. ann. 6, 43 adsidendo castellum. PLIN. paneg. 12 te adsedisse ferocissimis populis. IVL. VAL. 1, 45 neque enim hostes longius adsidere *i. castris non moveri.*
hoc translate: HIER. epist. 57, 6 nec assedit litterae dormitanti ..., sed quasi captivos sensus in suam linguam victoris iure transposuit.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

technice in iure, de assessoribus: Cic. Verr. 4, 30 quod esset iudicium, cum ex Verris ... comitatu tres recuperatorum nomine adsedissent? Prop. 4, 11, 21 iudex sedet Aeacus ..., assideant fratres. Tac. ann. 1, 75 iudiciis. 2, 57 rarus in tribunali Caesaris Piso et, si quando adsideret, atrox ac dissentire manifestus. Svet. Tib. 33 plerumque se offerebat consiliarium assidebatque iuxtim vel exadversum in parte primori. Fronto p. 75, 16 N. oscitantem iudici adsidere. Corp. XI 3943 (*c. a. 140*) adsedit magistratibus populi Romani ita ut in aliis et in provincia Asia custodiar⟨ius tabellarum⟩ in urna iudicum. XIII 3162 I cui postea ⟨l⟩eg(ato) Aug(usti) p(ro) p(raetore) in Brit(annia) ad legionem sext⟨am⟩ adsed⟨i⟩t .... adsedit etiam in provincia Num⟨id(ia)⟩ ... M. Valerio Floro trib. mil. Pavl. dig. 1, 22, 5 eo tempore quo adsidet *consiliarius*. Marc. dig. 1, 22, 2 liberti adsidere possunt. Macer dig. 1, 22, 3 ex altera *provincia* ortus in altera adsidebit nec videtur in sua provincia adsedisse (Vlp. dig. 4, 6, 38 Pavl. dig. 4, 6, 37). Vlp. dig. 4, 2, 9, 3 praetorem me adsidente interlocutum esse. Cod. Iust. 1, 51, 10 moderatoribus. 1, 51, 14, 1 duobus magistratibus. 2, 7, 11 aliquem sub adsidendi colore statutis ... advocatis ... adgregare. Pervig. Ven. 49 praeses ipsa (*Venus*) iura dicet, adsidebunt Gratiae (55). Spart. Pesc. 7, 3. 7, 5. 7, 6. Vvlg. act. 26, 30 rex et praeses et ... qui assidebant (συγκαθήμενοι) eis. Avg. civ. 6, 10 ter iam adsederat. *ibid.* Romae adsidebat comiti largitionum Italicianarum. Cassiod. var. 11, 4, 1 habendus est in iudicum partem, qui meruit aulicis potestatibus assidere. *de institutis peregrinis*: Plin. nat. 6, 66 res publicas optumi ditissimique temperant, iudicia reddunt, regibus adsident (Sol. 52, 9). Qvint. inst. 8, 4, 21 senes et prudentissimi et Priamo adsidentes. Vvlg. III Esdr. 9, 4 secundum iudicium assidentium (προκαθημένων) seniorum.

assīdo, -sēdī, —, -sīdere. *ab* ad *et* sidere. *de* adsido assido *v.* Diom. gramm. I 424, 12. *legitur* assedere Lex Sal. *l. 72,* asido Corp. IV 950 *l. 75.* *de sequenti acc. v. sub* adsideo *p. 877, 25, praeterea* Diom. gramm. I 320, 6 *veteres* adsido socium, nos adsido socio. *de perf.* adsedi *v. p. 877, 34.* [*ital.* assidere, *francog. vet.* assire. *M.-L.*]

proprie (*cum variis loci significationibus; nota acc. l. 56. 57. 64*): Plavt. Aul. 606 in ara hic adsidam sacra. Bacch. 278 ut adsedi in stega. 432 in sella apud magistrum adsideres. Curc. 311 datin isti sellam, ubi adsidat cito? Mil. 83 adsedistis ... in festivo loco *fabulam spectaturi*. Rud. 688 adsidite hic in ara. Stich. 9 sed hic, soror, asside (ads- *P*) dum: multa volo tecum loqui. 90 ilico agite assidite. 92 asside hic, pater. Caecil. com. 160 ubi domum adveni, adsedi, extemplo savium dat. Ter. Haut. 124 domum revortor ... adsido: adcurrunt servi. Lvcil. 485 adsederit (*antecedunt corrupta*). Cato agr. 157, 11 sub sellam supponito pertusam. eo mulier adsidat. Tvrpil. com. 125 utinam nunc apud ignem aliquem magnum adsidam. Brvt. apud Crass. frg. orat. (*cf.* Cic. de orat. 2, 224 Cluent. 141) in Tiburti forte adsedimus ego et M. filius. Varro rust. 3, 5, 3 ut aves videre possint, ubi adsidant (3, 5, 4). 3, 16, 6 nulla harum (*apium*) adsidit in loco inquinato. 3, 16, 27. de vit. pop. Rom. Non. 518 picus Martius advolavit atque in capite eius adsedit. Cic. S. Rosc. 60 peroravit ... adsedit; surrexi ego. Verr. 5, 138 rogatu magistratus adsedimus. Catil. 1, 16 simul atque adsedisti. Sest. 117 cum ... ipse qui ludos faciebat consul adsedit. orat. 129. ac. 1, 14 adsidamus ... si videtur. fin. 2, 59 super eam (*aspidem*) assidere. div. 2, 8 in bybliotheca. rep. 1, 17 propter Tuberonem. 1, 18 adsedit proximus Laelio. de orat. 1, 102 in schola. 2, 278 postquam assedit. Att. 1, 14, 2 ut adsedit. 5, 21, 12. frg. inc. adsidere Gabinium (*obi.; v. p. 877, 30*). Sall. Iug. 11, 3 dextra Adherbalem adsedit. Cat. 31, 7. 53, 1 (*utrubique finita oratione*). Sen. clem. 1, 15, 3 venit in privatos penates, adsedit. Svet. Iul. 82 assidentem conspirati specie officii circumsteterunt. Tib. 14 aquila ... in culmine domus eius assedit. Dom. 11 actorem ... in cubiculum vocavit, assidere in toro iuxta coegit. Apvl. met. 1, 23 iubet uxorem decedere utque in eius locum adsidam iubet. *ibid.* adside, inquit, istic. 2, 13 consaviatus eum iuxta se ut assidat effecit. 4, 24 anui praecipiunt adsidens eam blando ... solaretur alloquio. 6, 19 molliter assidere et prandium ... suadeat sumere. Herm. vulg. vis. 5, 1 cum adorassem et assedissem super lectum (Tert. orat. 15. 16). Vir. ill. 56, 3 victum assidere sibi iussit. Macr. sat. 2, 1, 1 cum heroes castigatis dapibus assidunt. Mart. Cap. 2, 216 virgo ... licet a Iove eius assidere confinio iuberetur, tamen ibi potius voluit ubi Musas conspexerat ... residere. Cassiod. var. 7, 37 cum inter nobiles decorus assederis. *nota*: *i. q. considere, domicilium capere*: Lex Sal. 45, 2 si vero contra interdicto unius vel duorum (*vicinorum*) in villa adsedere (*sic*) praesumpserit *peregrinus*. *proverbia*: Sen. apoc. 10 tam facile homines occidebat quam canis adsidit. Corp. IV 950 ubi me iuvat, asido (*sic*). 2887 Quintio siqui recusat, assidat ad asinum .... *de iudice vel consiliario*: Plavt. Most. 1143 sine me dum istuc iudicare. surge, ego isti (*adv.*) adsedero. Ascon. in Cornel. p. 59 B. cum Cassius adsedisset et citati accusatores non adessent. Amm. 15, 5, 12 cumque iudices assedissent (fastidissent *cod.*). Papin. dig. 1, 22, 6 in consilium curatoris rei publicae ... adsidere. Nov. Theod. 2, 15, 2, 1 dexter assedit ei, cui iura commisimus. Acta Tarachi 1 assidente ... praeside (4).

syn.: residere. *opp.*: surgere, decedere. *V.*

Assidonius *v. sub* Assius.

adsiduitās (ass-), -tātis *f. ab* assiduus. Gloss. IV 305, 14 continuatio. *raro propria sublucet significatio assidendi velut*: Cic. Att. 12, 33, 2 et paedagogi probitas et medici adsiduitas et tota domus in omni genere diligens me rursus id suspicari vetat. Cic. ad Q. fr. 1, 3, 8 me summa simulatione amoris summaque adsiduitate cotidiana sceleratissime ... tractavit (nat. deor. 2, 96 adsiduitate cotidiana et consuetudine oculorum adsuescunt animi). Q. Cic. pet. 3 *habes* studio dicendi conciliatos plurimos adulescentulos, cotidianam amicorum assiduitatem et frequentiam. 41 dicendum est de illa altera parte petitionis, quae in populari ratione versatur: ea desiderat nomenclationem, blanditiam, adsiduitatem. 43 adsiduitatis nullum est praeceptum; verbum ipsum docet, quae res sit. prodest quidem vehementer nusquam discedere, sed tamen hic fructus est assiduitatis, non solum esse Romae atque in foro, sed adsidue petere, saepe eosdem appellare. 50 dicendi laus, studia publicanorum et equestris ordinis, hominum nobilium voluntas, adulescentulorum frequentia, eorum, qui abs te defensi sunt, assiduitas. Cic. Mur. 21 adsiduitatis et operarum harum cotidianarum putat esse consulatum. Gell. 13, 12, 9 quoniam, ut vim fieri vetarent (*tribuni*), adsiduitate eorum et praesentium oculis opus erat. Sisenna hist. 46 Bassus assiduitate indulgitate victus. Planc. Cic. epist. 10, 24, 1 malo praesens observantia, indulgentia, adsiduitate memorem me tibi probare. quod si mihi vita contigerit, omnis gratas amicitias atque etiam pias propinquitates in tua observantia, indulgentia, adsiduitate vincam. Cic. fin. 1, 49 neque laborum perfunctio neque possessio dolorum per se ispa allicit, nec patientia nec assiduitas nec vigiliae nec ipsa ... industria. Verr. 2, 101 homo ... aut industria aut opera probata ... aut denique, id quod levissimum est, adsiduitate. Brut. 321 cum propter adsiduitatem in causis et industriam tum propter exquisitius ... orationis genus animos hominum ad me dicendi novitate converteram. Mur. 21 ista nostra adsiduitas ... quantum interdum adferat hominibus fastidii, quantum satietatis (*cf.* Plin. nat. 12, 81. 35, 159. Svet. Tib. 10 ut vitato adsiduitatis fastidio auctoritatem absentia tueretur. Sidon. epist. 1, 7, 3 pati de occurrentum raritate suspicionem, de assiduitate fastidium). Cic. de orat. 2, 150 reliqua sunt in cura attentione animi cogitatione vigilantia adsiduitate labore, complectar uno verbo, quo saepe iam sum usus, diligentia, qua una virtute virtutes reliquae continentur. Balb. 6 talis in rem publicam nostram labor, adsiduitas, dimicatio. Att. 5, 18, 3 tua ést opus assiduitate, prudentia, gratia. 2, 15, 4 Terentiae pergrata est assiduitas tua et diligentia in controversia Mulviana. epist. 7, 6, 1 id adsiduitate et virtute consequere. Manil. 20 *urbem* virtute, adsiduitate, consilio ... liberavit (Paneg. 12, 9 absentium negotia assiduitate consilio re iuvabas) Att. 15, 4, 1 condoleo non mea potius adsiduitate, diligentia, gratia perfici. S. Rosc. 149 adsiduitate, consilio, auctoritate, diligentia perfecit. Sest. 6 hodie sic hunc diligit, ut vos facillime potestis ex hac vel adsiduitate eius vel sollicitudine et molestia iudicare. Caecin. 17 mercedem ... adsiduitatis et molestiae (*cf.* S. Rosc. 154). Mur. 70 tenuiorum et non occupatorum amicorum est ista adsiduitas, quorum copia bonis viris et beneficis deesse non solet. Deiot. 42 eandem ... adsiduitatem tibi se praebuisse postridie (Vitr. 1, 1, 14 ut omnes artifices superet qui singulis doctrinis adsiduitatem cum industria summa praestiterunt). Planc. 27 qualem hunc putent, adsiduitate testimonioque declarant. 67 at valuit adsiduitate, valuit observandis amicis, valuit liberalitate. Sen. clem. 1, 22, 2 severitas, quod maximum remedium habet, adsiduitate amittit auctoritatem. Plin. nat. 18, 35 hoc exordio praecepta pandere ingressus (*Mago*), ut tamen appareat adsiduitatem desideratam ab eo. 11, 110 (*de formicis*) ne quis dubitet, qualibet in re quid possit quantulacumque adsiduitas. Plin. epist. 9, 18, 2 ne istam memoriam, cui gratias ago, adsiduitate et copia turbem. Corp. XIV 2636 (*a. 131*) ob innoc(entiam) et adsiduit(atem) ... eius. Apvl. flor. p. 78 Oud. quippe non prompte veniam impertire rarenter adeunti adsiduitatem eius requirentis est, summumque argumentum amoris frequentibus delectari, cessantibus obirasci, perseverantem celebrare, desinentem desiderare. Min. Fel. 2, 3 cum ... aviditatem desiderii frequens adsiduitatis usus implesset. Lact. inst. 6, 25, 16 quodsi deo ... hac adsiduitate, hoc obsequio, hac devotione servierit. 4, 28, 10 cum multo utique diligentius ex assiduitate ipsa relegant ea quibus dii coluntur. Empor. rhet. p. 574, 27 cum praesentia sua ... plus ad inflammandam indignationem adfectus et adsiduitatis habitura sit. Vvlg. Sirach 7, 14 assiduitas (ἐνδελεχισμός) ... illius non est bona. 20, 27 potior fur quam assiduitas viri mendacis (αἱρετὸν κλέπτης ἢ ὁ ἐνδελεχίζων ψεύδει). 23, 19. 38, 28 assiduitas (ὑπομονή) eius variat picturam. Hier. epist. 45, 2 lectio assiduitatem, assiduitas familiaritatem, familiaritas fiduciam fecerat (60, 10). 108, 26 quod propter verecundiam negans propter assiduitatem tamen et crebras postulationes eius praestiti. in Os. 3, 13 p. 152 Vall. quod raritate dulce est, assiduitate in amaritudinem vertitur. Avg. serm. ed. Mai 87, 2 *cotidiana miracula* admirationem pro assiduitate nimia perdiderunt et pro ipsa consuetudine viluerunt. Svlp. Sev. dial. 2, 6, 4 Martinus, quem nulla unquam femina contigisset, istius (*reginae*) adsiduitatem, immo potius servitutem non poterat evadere (Ildef. vir.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ill. 2 servitute simul et assiduitate sanctis innexus). SALV. gub. 6, 76 adsiduitas illic calamitatum augmentum illic criminum fuit. ALC. AVIT. epist. 90 conventus ... quos bis per annum a sacerdotibus fieri cura seniorum decreverat, si bene perpenditis, assiduitate vel singulos post biennia faceremus. CASSIOD. var. 7, 6, 1 Traiani forum vel sub assiduitate videre miraculum est.

additur genetivus: RHET. Her. 4, 12, 18 si vitabimus eiusdem litterae nimiam (PLIN. epist. 6, 29, 5) adsiduitatem. *ibid.* si eiusdem verbi adsiduitatem nimiam fugiemus (*sequitur* si non utemur continenter similiter cadentibus verbis). 4, 31, 42 hoc genere raro est utendum, ne novi verbi adsiduitas odium pariat; sed si commode quis eo utatur et raro, non modo non offendet novitate, vel etiam exornat orationem (MART. CAP. 5, 514 litterae adsiduitatem in odium repetitam 9, 981 eo raro uti decet, ne adsiduitas brevis syllabae carmen ipsum ... incidat). 1, 1, 1 artem sine assiduitate dicendi non multum iuvare. CIC. inv. 1, 4 dicendi adsiduitas induit audaciam. Att. 16, 5, 2 et adsiduitate orationis et praeceptis (IVST. 20, 4, 11 disputationum assiduitate. HIL. in psalm. 118 daleth 1 p. 390 potest istud et de adsiduitate orationis intellegi. AMM. 27, 7, 11 verborum adsiduitate nimia. GREG. TVR. glor. conf. 100). RHET. Her. 2, 8, 12 si ad hanc rationem praeceptionis adsiduitatem exercitationis adcommodassemus. 3, 24, 40 infirma est artis praeceptio sine summa adsiduitate exercitationis ... minimum valet doctrina, nisi industria, studio, labore, diligentia conprobatur. CIC. ac. 1, 20 quam (*consuetudinem*) partim adsiduitate exercitationis, partim ratione formabant (HIL. in psalm. 118 beth 10 p. 376 ne otii consuetudo subrepat, adsiduitas exercitationis adhibenda est. *cf. ibid.* vau 12 p. 418 exercitatio adsiduitatem operationis ostendit). CIC. epist. 16, 25 ut excusatione potius expleas officium scribendi quam assiduitate epistularum. off. 2, 74 quod . . . saepe fiebat propter aerarii tenuitatem assiduitatemque bellorum. S. Rosc. 154 adsiduitate molestiarum sensum omnem humanitatis ex animis amittimus. SEN. dial. 1, 4, 12 contemptum periculorum adsiduitas periclitandi dabit. 2, 3, 2 contigit illi res volgaris et quae dicitur ipsa iniuriarum adsiduitate, patientia. 9, 17, 5 nascitur ex adsiduitate laborum animorum hebetatio. 9, 10, 2 nemo duraret, si rerum adversarum eandem vim adsiduitas haberet quam primus ictus. benef. 1, 2, 5 adsiduitas tamen meriti pertinacis evincit. PLIN. nat. 9, 92 furti. TAC. dial. 5 neminem mihi coniunctiorem esse et usu amicitiae et assiduitate contubernii quam Saleium Bassum (PANEG. 8, 2 *urbs* assiduitate praesentiae tuae fruitur). SVET. Aug. 43 spectaculorum et assiduitate et varietate et magnificentia omnes antecessit. Dom. 22 assiduitatem concubitus velut exercitationis genus clinopalen vocabat. GELL. 16, 10, 15 a muneris pro familiari copia faciendi assiduitate. APVL. met. 3, 13 quem (*dolorem*) mihi lacrimarum adsiduitas incusserat. TERT. bapt. 15 felix aqua, quae semel abluit, ... quae non adsiduitate sordium infecta rursus quos diluit inquinat. SOL. 40, 26 ut incubitus adsiduitate plumas exuant *ciconiae* (*cf.* 26, 5 assiduo incubitu). PANEG. 11, 22 fructuum. AQVILA rhet. 48 p. 37 consuetudo ... elocutionis ... et assiduitas stili ... in has formas ultro incurrit (*cf.* CHAR. gramm. I 51, 15 *sq.* ISID. orig. 2, 3, 2). PALLAD. 1, 6, 11 ligatura in vitibus locum debet mutare, ne unum semper adsiduitas conterat vinculorum. AMM. 14, 6, 13 salutandi. 29, 5, 52 pugnandi. 17, 13, 19 rumorum. 22, 8, 18 damnorum. 26, 1, 7 somniorum. 20, 7, 10 quorum (*qualorum*) adsiduitate per proclive labentium (*i. q. quibus assidue labentibus*). AMBR. Ioseph 5, 23 tertium spiculum adultera interpellandi adsiduitate vibrabat. exam. 5, 13, 44 *anseres* vigilias etiam suas cantus adsiduitate testantur. VVLG. Sirach 41, 9 periet ... cum semine illorum assiduitas opprobrii (*μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐνδελεχιεῖ ὄνειδος*). AVG. civ. 10, 12 videndi (*cf.* 21, 4 p. 493 D.). 21, 4 p. 494 D. experiendi. divers. quaest. 1, 10 voluptatis (*cf.* PLIN. nat. 12, 81). SORAN. 2, 10 (41) si ... adsiduitate sanguinis ... ustio ibi emerserit. COD. Theod. 7, 13, 19 (*a. 408*) nisi cui *tironum* et laborum assiduitas (*i. exercitium continuum*) et stipendiorum prolixitas suffragatur. SIDON. epist. 3, 2, 3 valles lapsuum assiduitate derasas. FAVST. REI. grat. 1, 17 p. 54, 3 peccandi. GLOSS. Plac. V 7, 7 officii. CASSIOD. var. 1, 14, 1 ita se eius possessores paraveredorum assiduitate (*i. nimio equorum cursu*) suggerunt esse fatigatos. ISID. orig. 12, 7, 51 anas ab assiduitate natandi aptum nomen accepit.

synonyma et iuxta posita: diligentia, consuetudo, frequentia, industria, perseverantia, (crebritas), studium, usus, prolixitas. *oppositum*: raritas.

assiduo, -ātum, -āre. *ab* assiduus. VVLG. Sirach 30, 1 qui diligit filium suum, assiduat (*ἐνδελεχήσει*) illi flagella. PS. AVG. serm. 64, 12 hoc antidotum ita omnibus morbis occurrit, ut assiduatum morbos omnes depellat.

adv. part. praes.: cotidianter **assiduanter** LIB. gloss. (Sangerm.). *v. Löwe, gloss. nom. p. 164.*

adsiduus (ass-), -a, -um. [*cf. c.* assidēre. *Th.*] GLOSS. *συνήθης, ἐπίμονος, παράμονος, συνεχής.* adsidua *πυκνή.* CAPER gramm. VII 108, 5 assiduus, non adsiduus, ab assidendo. CHAR. gramm. I 75, 8 assiduus quidam per d scribunt, quasi sit a sedendo figuratum, sed errant. nam cum a Servio Tullio populus in quinque classes esset divisus, ut tributum prout quisque possideret inferret, ditiores, qui asses dabant, assidui dicti sunt. et quoniam soli in negotiis puplicis frequentes aderant ... assiduos ab assibus dixerunt (*cf.* GLOSS. V 561, 53. ISID. orig. 10, 17 assiduus dicebatur apud antiquos, qui assibus ad aerarii expensam conferendis erat et in negotiis quoque publicis frequens, unde et per s et non per d scribendus est). PRISC. gramm. II 118, 18 'assideo' (vel ab asse, ut quibusdam placet) 'assiduus'. *alios vide sub I.* MAR. VICTOR. gramm. VI 10, 2 per duo s assiduum (CASSIOD. gramm. VII 207, 7 GRAMM. suppl. 291, 9. 297, 10. 299, 31). *et in codicibus et in lapidibus saepius* ads- *quam* ass- *scribitur.* ass-: CARM. epigr. 944 (*Pompeis*). 1026, 2 (*saec. I*). ads-: CARM. epigr. 959, 7 (*aet. Sull.?*). 1002, 2 (adsiduom, *saec. I*). 1312, 2 (*aet. Gordian.*). CORP. II 3035. VIII 1175. IX 3071. X 6005. 6811 (*a. 238*). XII 4393 (*saec. II*) (*cf.* DAMAS. epigr. 2, 4 *cum mea adnot.*). *nota scripturas* atsiduam: CORP. VIII 10523. atsidua: CORP. IX 729 (*aet. Sever.*). adsedua: CORP. XII 2193 (*a. 527*).
compar. adsiduiores: VARRO rust. 2, 9, 16. 2, 10, 6 (*sed* magis ads- 3, 16, 33. *item apud alios*). *superl.* assiduissimi (*gen.*): SVET. Aug. 71 (maxime assiduus: VVLG. Sir. 6, 37).

I *technice pro* locuples, *opp.* proletarius. *cf. Kubitschek, PW. I 426.* LEX XII tab. Gell. 16, 10, 5 assiduo vindex assiduus esto. proletario iam civi quis volet vindex esto. CIC. top. 10 cum lex assiduo vindicem assiduum esse iubeat, locupletem iubet locupleti; is est assiduus, ut ait AELIVS (*sc.* STILO), appellatus ab aere dando. VARRO frg. Non. 67 quibus erat pecuniae satis, locupletis, assiduos; contrarios proletarios. assiduo neminem vindicem voluerunt nisi adsiduum id est locupletem. CIC. rep. 2, 40 qui (*Servius Tullius*) cum locupletis assiduos appellasset ab asse dando, eos qui aut non plus mille quingentos aeris aut omnino nihil in censum praeter caput attulissent, proletarios nominavit. PAVL. FEST. 9 assiduus dicitur, qui in ea re quam frequenter agit, quasi consedisse videatur. alii assiduum locupletem, quasi multorum assium, dictum putarunt. QVINT. inst. 5, 10, 55 finimus aut vi, sicut superiora, aut *ἐτυμολογίᾳ*, ut si assiduum ab aere dando et locupletem a locorum, pecuniosum a pecorum copia. GELL. 16, 10, 15 assiduus in XII tabulis pro locuplete et facile facienti dictus aut ab aere dando, cum id tempora rei publicae postularent, aut a muneris pro familiari copia faciendi assiduitate (*verba Iuli Pauli poetae*). CHAR. gramm. I 75, 8 *et* ISID. orig. 10, 17 *v. p. 881, 80 et 882, 2.* *adde* GLOSS. Plac. V 7, 7 = 45, 1 assiduos capite censos, qui nihil praeter prolem dare poterant, unde et proletarii dicti sunt et assidui milites ab assiduitate officii.
inde translate: GELL. 19, 8, 15 classicus adsiduusque aliquis scriptor, non proletarius.

II 1 *proprie vel ut subsit aliquid propriae significationis* (*cf. etiam 2a*): *ironice*: PLAVT. Trin. 202 urbani assidui cives, quos scurras vocant. CATO agr. 144, 4 adsiduos homines L praebeto. VARRO rust. 2, 10, 6 iis mulieres adiungere, quae sequantur greges ac cibaria pastoribus expediant eosque adsiduiores faciant. 2, 9, 16 villatico ... gregi in fundum satis esse duo id est marem et feminam. ita enim sunt adsiduiores, quod cum altero item ⟨alter⟩ fit acrior. 1, 19, 3 quo facilius mancipia se tueri et adsidua esse possint. 3, 16, 33 et magis his adsiduas habeas apes et magis fructuosas. CIC. S. Rosc. 81 qui Romae erant adsidui (92. 94). Att. 4, 8^{b}, 3 Romae esse hominem et fuisse adsiduum. *ibid.* quod ruri adsiduus ... fuit (51). Cael. 10 fuit adsiduus mecum praetore me (Q. CIC. pet. 37 ipsi tecum ut adsidui sint. *ibid.* assidua assectatorum copia). CIC. S. Rosc. 47 suos liberos ... agricolas adsiduos esse cupiunt. 18 cum hic filius adsiduus in praediis esset. 67 hae sunt impiis adsiduae domesticaeque Furiae. Caecin. 63 non enim maior est iniuria ..., si coactis hominibus quam si voluntariis aut etiam adsiduis ac domesticis *vis facta est.* Cato 56 semper ... boni adsiduique domini referta cella vinaria, olearia, etiam penaria est. CATVLL. 66, 88 sed magis, o nuptae, semper concordia vostras, semper amor sedes incolat assiduus. TIB. 1, 3, 76 *Tityos* adsiduas atro viscere pascit aves (OV. Ib. 182. MART. epigr. 7, 2 Prometheus adsiduam nimio pectore pascit avem). SEN. epist. 108, 5 pertinacissimos quidem et adsiduos, quos ego non discipulos philosophorum, sed inquilinos voco. COLVM. 1, 7, 4 ut et rusticos et eosdem assiduos colonos retineamus. 7, 12, 5 maxime ... debent in custodia vigilantes conspici nec erronei, sed assidui, et circumspecti magis quam temerarii. STAT. Theb. 1, 702 adsiduam pelago non quaerere Delon (*cf.* silv. 3, 2, 48 Zephyrus supernatet undas assiduus pelago. *v. adn. Vollmeri*). QVINT. inst. 1, 1, 11 si tamen non continget quales maxime velim nutrices, pueros, paedagogos habere, at unus certe sit adsiduus loquendi non imperitus. 2, 2, 5 *praeceptor sit* simplex in docendo, patiens laboris, adsiduus potius quam immodicus (*cf.* 1, 2, 5 nihilominus amicum gravem virum aut fidelem libertum lateri filii sui adiungere, cuius adsiduus comitatus etiam illos meliores faciat). decl. 332 p. 307, 15 R. officia adversus se mea noverat dives, assiduum me haesisse lateri suo sciebat. IVV. sat. 1, 1, 13 convulsaque marmora clamant semper et adsiduo ruptae lectore columnae. TAC. ann. 16, 22 *Thraseam* adsiduum olim et indefessum triennio non introisse curiam. PLIN. paneg. 77 ad hoc tam adsiduus in tribunali, ut labore refici ac reparari videretur. SVET. Tib. 11 circa scholas et auditoria professorum assiduus. FRONTO p. 180, 14 N. iuvenes, quos in contubernio mecum adsiduos habeo. LACT. inst. 2, 14, 9 Socrates esse circa se adsiduum daemona loquebatur. CLAVD.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20, 410 *exercitus* adsiduus ludis. GREG. TVR. Franc. 3, 19 loci Divionensis, in quo maxime erat assiduus. CORP. II 3035 Sulpicia Quinta adsidua eius merentissimo f. c. ACC. trag. 386 custodem adsiduum Ioni adposuit virgini. PRIAP. 82 (Tib. 1), 4 (= CORP. V 2803 CARM. epigr. 861) assiduus custos ruris ut esse velis. LIV. 34, 9, 5 cuius (*portae*) adsiduus custos semper aliquis ex magistratibus erat. VELL. 1, 9, 6 quam sit adsidua eminentis fortunae comes invidia altissimisque adhaereat. 2, 118, 2 adsiduus militiae ... comes. SEN. dial. 6, 4, 3 comes (Phaedr. 1077). COLVM. 8, 5, 3 custos. MART. 11, 39, 2 cunarum fueras motor, Charideme, mearum et pueri custos adsiduusque comes. CENS. 3, 5 *genius* adsiduus observator adpositus (*cf.* APVL. Socr. 16 p. 156 Oud. adsiduus observator, individuus arbiter, inseparabilis testis). LIV. 1, 20, 2 flaminem Iovi adsiduum sacerdotem creavit. 1, 20, 3 ut adsiduae templi antistites essent (*cf.* 1, 21, 1 deorum assidua insidens cura). APVL. met. 11, 26 eram cultor denique adsiduus, fani quidem advena, religionis autem indigena.

2 *translate*: **a** *de animantibus, maxime hominibus* (*cf. etiam II 1*): RHET. Her. 4, 12, 18 quo in vitio est Caelius adsiduus (GELL. 12, 14, 6 homo in libris atque in litteris adsiduus). CIC. de orat. 2, 162 si quem nunc rudem plane institui ad dicendum velim, his potius tradam assiduis, uno opere eandem incudem diem noctemque tundentibus, qui omnis tenuissimas particulas atque omnia minima mansa ut nutrices infantibus pueris in os inserant. Att. 1, 11, 1 accedebat hortator adsiduus Sallustius, ut agerem quam diligentissime cum Lucceio. Brut. 18 video flagitatorem non illum quidem tibi molestum, sed adsiduum tamen et acrem fore. Verr. 1, 36 profiteor huic generi hominum me inimicum accusatorem, odiosum adsiduum, acerbum adversarium (PS. ASCON. p. 144 B. molestum additum). PLANC. Cic. epist. 10, 15, 1 assiduis internuntiis cum Lepido egi (AMM. 16, 10, 20 nuntiis. 15, 5, 15). PROP. 2, 12, 16 assiduusque meo sanguine bella gerit *Amor*. 2, 33, 34 elevat assiduos copia longa viros. OV. met. 6, 219 campus adsiduis pulsatus equis. medic. 14 adsiduo durum pollice nebat opus (CIRIS 346 palmis). met. 4, 463 assiduae repetunt, quas perdant, Belides undas (*cf.* PROP. 2, 1, 68 OV. Ib. 356). LIV. 2, 48, 7 hostis adsiduus magis quam gravis (32, 19, 6 FLOR. 1, 6, 1 AMM. 21, 11, 2. *cf.* LIV. 2, 48, 8 adsiduo magis quam magno praesidio ... bellum Veiens eget). 35, 10, 6 decimum iam prope annum adsiduus in oculis hominum fuerat, quae res minus verendos magnos homines ipsa satietate facit. 37, 53, 18 nemo miles Romanus magis assiduus in castris fuit quam ego (CLAVD. 21, 116 assiduus castris aderat, rarissimus urbi). PLIN. nat. 9, 56 pisces in eadem aqua adsidui. STAT. silv. 1, 4, 119 postibus haerens assiduus nunc aure vigil nunc lumine. QVINT. inst. 1, 3, 14 si adsiduus studiorum exactor adstiterit. APVL. mund. 26 excursores diurni atque nocturni, exploratores ac nuntii, specularum incensores assidui. apol. 64 aeternus animantium sospitator, assiduus mundi sui opifex. 53 libertus assiduus, cui omnis facultas inspiciendi fuit. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 229 spectatis adsiduisque (adsignisque *cod.*) solis permittendum. LACT. inst. 4, 28, 8 *famuli* adsidui et frequentes ad obsequium. IVST. 31, 4, 6 omnibus diebus adsidui circa Hannibalem fuere. AMM. 14, 1, 2 inflammatrix. 16, 9, 3 perduelles. 29, 3, 6 causarum in urbe defensor adsiduus. VVLG. Sir. 6, 37 in mandatis illius maxime assiduus esto (διανοοῦ). 9, 4 cum saltatrice ne assiduus sis (μὴ ἐνδελέχιζε). 37, 15 cum viro sancto assiduus esto. 12, 3 qui assiduus est in malis (τῷ ἐνδελεχίζοντι). 27, 13 in medio ... cogitantium assiduus esto (ἐνδελέχιζε). CLAVD. 1, 47 cernere semper erat ... assiduos intrare inopes, remeare beatos. 8, 641 sis, precor, adsiduus consul (*cf.* 17, 58). SIDON. epist. 1, 2, 2 tonsor. CASSIOD. var. 9, 24, 1 qui divinae supplicationi semper assiduus exegit meritis, ut. CORP. XII 2193 (*a.* 527) ⟨...⟩ adsedua, in aelemosinis profusa, sepe geiuna.

b *de actionibus, rebus naturalibus, sim.*: PLAVT. Asin. 428 quia triduom hoc unum modo foro operam adsiduam dedo. *cf.* Cist. 6 frequentem operam dedistis *et ad h. l.* VARRO ling. 7, 99 frequentem valet assiduam, itaque qui adest assiduus (*quae sequuntur corrupta sunt*). LVCR. 4, 974 quicumque dies multos ex ordine ludis adsiduas dederunt operas. LIV. 4, 55, 3. SVET. Tit. 4 foro operam dedit honestam magis quam assiduam. RHET. Her. 1, 2, 3 exercitatio et assiduus usus consuetudoque dicendi. CIC. Balb. 45. OV. Pont. 2, 7, 43 assiduo vomer tenuatur ab usu. ars 1, 473 ferreus adsiduo consumitur anulus usu, interit adsidua vomer aduncus humo. SVET. Aug. 71 vasa aurea assiduissimi usus. 79 adsiduoque et vehementi strigilis usu. CIC. inv. 1, 36 studium est ... animi assidua et vehementer ad aliquam rem applicata magna cum voluptate occupatio (2, 31 PLIN. epist. 7, 2, 1). epist. 6, 13, 2 assidua et perpetua cura (CVLEX 398 OV. trist. 5, 1, 77 MANIL. 1, 54. SEN. dial. 9, 17, 12 intenta et adsidua cura. FRONTIN. aq. 17). CIC. Sest. 7 maximis ... adsiduisque officiis (CARM. epigr. 959 PLIN. nat. 10, 121). CIC. epist. 10, 17, 2 *fratrem* assiduis laboribus concursationibusque confectum (APVL. met. 6, 1). de orat. 3, 58 homines labore assiduo et cotidiano assueti. CAES. Gall. 7, 41, 2 summis copiis castra oppugnata demonstrant, cum crebro integri defessis succederent nostrosque adsiduo labore defatigarent, quibus ... perpetuo esset isdem in vallo permanendum. TIB. 1, 1, 3 LIV. 6, 1, 6. 31, 46, 14 labore adsiduo, vigiliis diurnis pariter nocturnisque et vulneribus confectum (42, 33, 3). 32, 5, 2 ab adsiduis laboribus itinerum pugnarumque laxaverat animum. 36, 23, 5 dies noctesque adsiduo labore urente. SEN. dial. 9, 17, 5 ut fertilibus agris numquam est imperandum, cito enim illos exhauriet numquam intermissa fecunditas, ita animorum impetus adsiduus labor franget. COLVM. 1, 1, 18 non assiduus labor et experientia vilici. PLIN. nat. 26, 98 equis ob adsiduum laborem pigrioribus in coitu. VAL. FL. 6, 713 STAT. silv. 4, 4, 29 QVINT. decl. 260 p. 66, 29 R. FRONTIN. strat. 4, 1, 21 AMM. 15, 12, 3 VEG. mil. 2, 14. CLAVD. 26, 233 territat assiduus lunae labor atraque Phoebe noctibus aerisonas crebris ululata per urbes. CIC. Planc. 21 non enim tribum Teretinam ..., sed solidam et robustam et adsiduam frequentiam praebuerunt (*cf.* VLP. dig. 47, 10, 15, 22). Att. 13, 12, 3 cum ille Καλλιππίδης adsiduo cursu cubitum nullum processerit. PLANC. Cic. epist. 10, 11, 1 oratio assidua et perpetua de me (PLIN. epist. 1, 20, 22 *orationem* crebram et adsiduam et largam. ISID. diff. 2, 169). CIC. de orat. 1, 150 si subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit, hanc ipsam profecto assidua ac diligens scriptura superabit. Att. 13, 38, 1 Bruti ... cotidianis adsiduisque laudibus, quas ab eo de nobis haberi permulti mihi renuntiaverunt. Sest. 24 ex his adsiduis eius cotidianisque sermonibus (Rab. Post. 4 TAC. ann. 3, 52. APVL. met. 8, 2 sermonibus assiduis et conversatione frequenti. AQVILA rhet. 18 p. 27, 14). Verr. 2, 101 qui ... absens non in oblivione iacuisset, sed in adsidua commemoratione omnibus omnium flagitiorum fuisset (SEN. epist. 81, 23 AVG. civ. 10, 32 p. 455 D.). CIC. Att. 13, 16, 1 ita magnos et adsiduos imbris habebamus (LVCR. 5, 341 CAES. Gall. 7, 24, 1. SEN. nat. 3, 28, 2 fluere adsiduos imbres et non esse modum pluviis. STAT. Achill. 2, 144 MART. 4, 18, 2 PLIN. epist. 8, 17, 5 IVST. 24, 8, 14 AMM. 20, 11, 25). CIC. epist. 4, 7, 6 multae et assiduae lacrimae (STAT. Theb. 5, 83. *cf.* LIV. 30, 10, 20 inter adsiduas clades ac lacrimas). Cluent. 16 *augebatur* molestia cottidianis querimoniis et adsiduo fletu sororis (dom. 59 CATVLL. 64, 242. 68, 55 STAT. Theb. 12, 49 CORP. IX 3071). p. red. 2, 8 coniugis miserae squalor et luctus atque optimae filiae maeror adsiduus (LIV. 25, 38, 4). progn. frg. 6, 3 *acredula* vocibus instat et adsiduas iacit ore querellas (PROP. 2, 18, 1 PLIN. epist. 2, 15, 2). PLANC. Cic. epist. 10, 21ª ex labore in febriculam incidit assiduam et satis molestam (CELS. 2, 8 febris). CIC. fin. 1, 41 ut *voluptatum* assidua recordatione laetetur (SEN. dial. 12, 18, 7). CATVLL. 64, 71 luctibus. 65, 1 dolore (CELS. 2, 8 p. 50 D.). 61, 234 munere. PVBLIL. A 49 tormenta. LVCR. 5, 252 perusta solibus adsiduis (OV. epist. 5, 112 LIV. 44, 33, 10 PERS. 4, 18 PLIN. nat. 17, 165. 28, 143. 31, 81 sole multo ⟨adsiduo?⟩que). 1, 995 semper in assiduo motu res quaeque geruntur (2, 97. 4, 392 OV. met. 15, 179. SEN. nat. 7, 10, 2 *motus* divinus et adsiduus, suum sine intermissione peragens opus). 4, 106 adsiduo crebroque repulsu. 5, 205 adsiduusque geli casus (MELA 3, 45 adsiduo gelu. PLIN. nat. 4, 88 nivis casu. SOL. 15, 20 nivibus). CAES. Gall. 6, 22, 3 ne adsidua consuetudine capti studium belli gerendi agri cultura commutent (QVINT. inst. 1, 1, 13 APVL. met. 5, 4). HIRT. Gall. 8 praef. 1 coactus adsiduis tuis vocibus (VERG. Aen. 4, 447). BELL. Hisp. 41, 1 operibus adsiduis ⟨diurnis⟩ nocturnisque circumsedit *oppidum* (SVET. Galba 6 FLOR. 1, 34, 10). SALL. hist. frg. 1, 11 cum assiduis bellis tributum et militiam simul toleraret (LIV. 6, 12, 2 VELL. 2, 109, 2 IVST. 43, 3, 13. AVG. civ. 3, 10 assiduis sibique continuo succedentibus bellis). NEP. Ham. 4, 3 obtestationibus (SVET. Tib. 40). VERG. ecl. 7, 50 hic plurimus ignis semper et adsidua postes fuligine nigri. Aen. 9, 243 venatu (COLVM. 1 praef. 17). VERG. Aen. 7, 12 cantu. 9, 805 tinnitu. georg. 2, 149 hic ver assiduum. catal. 3, 7 adsidua colens diligentia (CARM. epigr. 1026, 2 sedulitate, *saec. I*). MORETVM 26 haec rotat adsiduum gyris et concitat orbem (CORIPP. Ioh. 1, 445 ventilat assiduas consulcans ungula terras). CIRIS 417 vincta tot adsiduas pendebo ex ordine luces? (HOR. epod. 15, 13 noctes. MELA 1, 76 adsidua nocte suffusus. OV. ars 2, 656 tempore). TIB. 1, 1, 6 dum meus adsiduo luceat igne focus (OV. fast. 6, 436 lumine. SEN. nat. 2, 58, 1 quare fulmen subitum adparet nec continuatur assiduus ignis? epist. 79, 10 assidua vis ignium. MELA 2, 119 *Aetna* adsiduis ignibus flagrat. VVLG. 3 Esdr. 6, 24. AVIEN. Arat. 395 flammis). TIB. 1, 9, 54 dolis. 3, 7, 88 certamine (TAC. dial. 36). PROP. 2, 16, 14 libidinibus (COLVM. 6, 27, 4 assidua et nimia cupiditate). 1, 9, 30 blanditias (TAC. Agr. 43 adulationibus). 1, 8ᵇ, 28 preces (IVST. 29, 4, 8 SVLP. SEV. chron. 1, 8, 1 EVGIPP. Sev. 43, 4). 1, 3, 5 assiduis ... fessa choreis. 1, 19, 24 minis. 3, 11, 56 assiduo lingua sepulta mero. 2, 19, 31 lingua (VVLG. Sir. 37, 21). 3, 16, 26 qua facit adsiduo tramite vulgus iter (*cf.* SEN. dial. 10, 9, 5). 2, 1, 68 ne tenera assidua colla graventur aqua (OV. fast. 4, 644. 4, 686 *rura* adsiduis umida semper aquis. Pont. 2, 1, 26. Ib. 356 Belides assidua colla premuntur aqua. CARM. epigr. 944 vetet assiduas currere fontis aquas. STAT. Theb. 10, 865). OV. met. 13, 792 adsiduo detritis aequore conchis (STAT. Theb. 12, 12). 1, 66 nubibus adsiduis pluvioque madescit ab austro (GERM. frg. 4, 98). am. 2, 7, 16 asellus adsiduo domitus verbere (SEN. Herc. f. 801 SIL. 16, 384 CLAVD. 15, 220. SEN. clem. 1, 16, 3 plagis. APVL. met. 6, 22 assiduis ictibus crebrisque ... casibus. AMM. 16, 12, 44 ictibus gladiorum adsiduis). OV. epist. 17, 161 per adsiduos languent mea bracchia motus (AMM. 24, 4, 15). fast. 4, 194 sono (MART. CAP. 9, 991). trist. 3, 2, 8 ustus ab assiduo frigore Pontus. met. 2, 70 vertigine (*seq.* celerique volumine. *cf.* PLIN.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nat. 2, 6. 160. 8, 150). 2, 486 gemitu (CARM. epigr. 1002, 2 gemitum adsiduom, *saec. I*). 12, 298 adsiduae successu caedis ovantem (IVV. 8, 243 udo caedibus adsiduis gladio. FLOR. 1, 34, 5 DAMAS. epigr. 2, 4 SIDON. carm. 7, 263). Pont. 1, 8, 5 vivimus assiduis expertes pacis in armis. fast. 4, 699 assiduis exercet bracchia telis. am. 2, 2, 27 honores (CLAVD. 17, 58 tam celer assiduos explevit cursus honores. AMM. 27, 11, 2 potestates). Pont. 1, 4, 14 fructibus. CARM. bell. Aeg. 7 fide dextraque potens rerumque per u⟨sum⟩ callidus adsidu⟨o tra⟩ctando in munere ⟨Marti⟩s. LIV. 3, 52, 1 contentionibus. 4, 25, 1 (SEN. contr. 1 praef. 15 assidua et numquam intermissa contentione. 2, 2, 2. QVINT. inst. 10, 5, 14 adsidua contentionum asperitate. TAC. dial. 4 frequens et assidua ... contentio). 3, 19, 4 contionibus (5, 50, 8. 27, 20, 11. 43, 4, 6 TAC. dial. 40). 3, 32, 2 urbs adsiduis exhausta funeribus. 30, 10, 20 clades (IVST. 28, 3, 6). 4, 53, 10 populationibus. 6, 10, 8 terrorem. 42, 52, 2 militia. 37, 15, 3 in adsidua statione futuros (VAL. MAX. 2, 2, 6. 6, 1 pr. SEN. dial. 12, 6, 4). MANIL. 1, 184 solisve assiduos partus et fata diurna (COLVM. 7, 6, 8 assiduo partu fatigatae). 4, 796 aestibus (VAL. FL. 3, 365). 1, 706 tractu. PAVL. FEST. 328 ob adsiduam inluviem. SEN. contr. 2, 7 (15), 2 adsidua satietate cotidianae per diem noctemque libidinis exhaustis viribus (PLIN. nat. 8, 96). 7 praef. 5 mutatio (SEN. dial. 9, 2, 6). 7, 3 (18), 7 infelicitatis (SEN. dial. 9, 2, 3). 7, 3 (18), 8 sollicitudines. contr. exc. 8, 4 malis (AMM. 30, 5, 14). GERM. frg. 4, 80 flaminaque adsiduo terris instantia pulsu (APVL. met. 9, 13. 11, 13 AMM. 17, 7, 1). CELS. 1, 3 fatigatio. 1, 5 lippitudines. 3, 22 pusulas. 7, 7, 1 pituitae cursus ... adsiduos. 8, 10, 7 punctiones. SEN. dial. 4, 12, 3 meditatio (5, 41, 2 epist. 82, 8 SOL. 1, 109 VEG. mil. 1, 18. 19. 26 HIER. epist. 69, 9. 60, 10 *lectione* assidua et meditatione diuturna). epist. 90, 46 exercitatione (TAC. dial. 30 infinitus labor et cotidiana meditatio et in omni genere studiorum assiduae exercitationes. VEG. mil. 1, 9. 26. 27 HIER. epist. 133, 1). epist. 107, 4 cogitatio. 16, 1 perseverandum est et adsiduo studio (QVINT. inst. 2, 13, 15 *cf.* 10, 7, 4) robur addendum. 75, 15 magnaque et adsidua intentione studii. 69, 5 adsidua vigilia et intentio. 84, 11 intentione. dial. 9, 17, 1 observatio (4, 4, 2). 8, 6, 1 nihil aliud ... petens quam assiduam contemplationem sine exitu. clem. 1, 12, 4 temperatus ... timor cohibet animos, adsiduus vero ... excitat. 1, 19, 8 argumentis. 1, 21, 2 spectaculum (APVL. apol. 15 SOL. 12, 8). epist. 58, 22 fluunt ... et in assidua deminutione atque adiectione sunt (nat. 1, 15, 2). nat. 2, 55, 3 naturalem causam quaerimus et adsiduam, non raram fortuitamque (PS. QVINT. decl. 13, 11 causae). 5, 18, 1 vexatione. epist. 56, 3 salutatio. 90, 23 tractatione. 120, 20 iactatio. benef. 6, 29, 2 adsidua conversatio (*cf.* APVL. met. 8, 2). dial. 8, 8, 2 adsidua seditio. 1, 2, 6 rixa (nat. 4 praef. 2). nat. 3 pr. 16 *servitus* est adsidua et ineluctabilis et per diem ac noctem aequaliter premens, sine intervallo, sine commeatu. 3, 29, 6 adsidua tabe defluere. 4, 2, 5 fragore (AMM. 22, 15, 9). 5, 4, 3 multa ex omni parte terrarum et adsidua ferri corpuscula (*cf.* 5, 8, 1). dial. 12, 4, 2 larga ubique flendi et adsidua materia est (PIVS ad Front. p. 163, 19 N. in tam trita et assidua tibi materia. PLIN. nat. 11, 52 copia). epist. 81, 1 adsidua infelicis soli sterilitate (SVET. Claud. 18 ob assiduas sterilitates. *cf.* PLIN. nat. 13, 60 fertilitas). 81, 24 quod immortale est et adsiduum. apoc. 15 furto. dial. 2, 17, 3 conviciis (AMM. 30, 4, 16 probra). nat. 6, 22, 3 humor (COLVM. 2, 14, 7. 2, 15, 3 PAVL. dig. 8, 2, 19 pr. LACT. opif. 10, 3 PALLAD. 3, 25, 29. 5, 3, 1 *et* 3. *cf.* 3, 25, 3 *syn.* frequens). SEN. Phaedr. 381 rore (COLVM. 6, 3, 6 roribus). epist. 75, 12 destillatio una nec adhuc in morem adducta tussim facit, adsidua et vetus phthisin. dial. 10, 9, 5 hoc iter vitae adsiduum et citatissimum (*cf.* PROP. 3, 16, 26). 11, 6, 8 cum dei natura adsidua et citatissima commutatione (MART. CAP. 1, 67) vel delectet se vel conservet (HYG. fab. 251 p. 139, 14 itinere). 11, 7, 5 adsiduus generis humani discursus est, cotidie aliquid in tam magno orbe mutatur. nat. 2, 10, 2 illos tot motus siderum adsiduumque caeli circumactum (7, 2, 2). 2, 58, 1 non enim adsiduus est spiritus cursus. Thy. 36 fluctuque regnum casus adsiduo ferat (*cf.* CORP. X 6811 adsiduis maris adluentibus fluctibus, *a. 238*). COLVM. 1, 1, 5 propter hiemis adsiduam violentiam (MELA 2, 10 ob saeva hiemis admodum adsiduae). 1, 6, 22 liquore. 1, 5, 7 hospitiis. 6, 12, 1 fricatione (*cf.* PALLAD. 1, 29, 3 *ubi pro* adsiduus *expectes* adsidue). 10, 141 assiduo gravidam cultu curaque fovemus. 9, 3, 3 interventu. 11, 3, 32 sarritio et stercoratio. 12, 3, 11 iurisdictione (INST. Iust. 2, 23, 1). LVCAN. 10, 245 flatu (IVST. 44, 1, 10 HYG. astr. 1, 8 p. 28, 2 CLAVD. rapt. Pros. 2, 75 carm. min. 27, 34). PLIN. nat. 2, 92 *terrificum sidus* (*i. cometes*) principatu eius (*Neronis*) adsiduum prope ac saevum. 15, 85 quartum (*sorborum*) genus ... adsiduum proventu minimumque pomo. 2, 33 quamvis adsidua conversione inmensae celeritatis attollantur sidera. 4, 5 insulam adsiduo terrae invectu continenti adnectens. 2, 116 adsiduo mundi incitu. 2, 27 quaestionem (AMM. 29, 3, 7). 11, 53 adsiduae (adsidua *codd.*) custodes auctoritatis. 13, 47 vapore. 28, 37 inlitu. 31, 49 adsiduo linteorum iactatu. 37, 3 gaudio. 17, 210 *arbor* gaudet adsiduo levata onere. 10, 48 ex his quidam ad bella ... et proelia adsidua nascuntur (FLOR. 2, 13, 40 IVST. 39, 5, 5. EXVPER. 8 pugnis). VAL. FL. 1, 49 questibus (2, 364 HOMER. 16). 1, 419 adsidua Tiphys vultum lassatus ab Arcto. STAT. Theb. 3, 75 planctibus. 1, 51 adsiduis circumvolat alis. silv. 5, 1, 237 mensae (3, 3, 199 dapes. SVET. Claud. 32 convivia agitavit et ampla et assidua). MART. 3, 5, 4 assiduum nomen in ore meo. QVINT. decl. 328 p. 288, 19 R. lites. IVV. 9, 36 adsiduae densaeque tabellae. 3, 8 lapsus tectorum adsiduos (APVL. met. 9, 9 *syn.* creber). 5, 95 retibus. 8, 159 amomo. TAC. dial. 36 leges. 38 longa temporum quies et continuum populi otium et assidua senatus tranquillitas. ann. 4, 31 his tam adsiduis tamque maestis modica laetitia intericitur. 4, 41 ne adsiduos in domum coetus arcendo infringeret potentiam. hist. 5, 11 crebra pro portis proelia serebant, donec hostes adsiduis damnis intra moenia pellerentur (SVLP. SEV. dial. 3, 7, 5). PLIN. epist. 4, 9, 11 faces ignem adsidua concussione custodiunt. 5, 6, 4 tepore. 8, 14, 10 sic rara ut assidua tractare. 8, 17, 1 adsiduae tempestates et crebra diluvia. 9, 6, 3 quos ego cum recordor in re inani frigida adsidua tam insatiabiliter desidere (IVST. 44, 3, 6 quod in his locis assidua res est). SVET. Galba 18 magna et assidua monstra. Cal. 3 assidua equi vectatione. 23 propter assiduam et ingravescentem tussim. Caes. 75 assiduo inter utrasque partes usu atque commercio. Tib. 50 congressum eius assiduum vitavit et longiores secretioresque sermones. Vesp. 8 propter adsiduos barbarorum incursus (AMM. 21, 5, 3 EVGIPP. Sev. 19, 1). 25 coniurationes. PAPIN. dig. 41, 3, 44 pr. propter assiduam et cottidianam comparationem servorum. POMPON. dig. 42, 2, 9 pr. adsidua contrectatione furis. VLP. dig. 21, 1, 31, 20 stipulatio. 39, 3, 3, 2 irrigatione. IAVOL. dig. 19, 2, 57 pluviis. GELL. 6, 20, 5 uno quippe in loco tales tamque hiantes sonitus in assiduis vocibus facit (*Homerus*). 12, 4, 2 frequenti adsiduoque memoratu dignos (*versus*). 13, 28, 3 *vita hominum* negotia periculaque ex inproviso adsidua et prope cotidiana fert. 13, 31, 10 lucubrationibus. APVL. met. 9, 32 adsiduis pluviis nocturnisque rorationibus. 9, 9 interrogationibus. 2, 27 singultibus (4, 24). 5, 25 suspiritu. 7, 6 pervigilem curam sustinens, aerumnas adsiduas ... sustinebat. 10, 19 admirationem. 10, 22 savia. 11, 22 dies votis adsiduis exoptatus. 11, 29 adsidua ista numinum dignatione laetum capesse gaudium. apol. 73 convictu. TERT. test. anim. 5 ea quae tam facilia, tam assidua, tam proxima hodie sunt. ieiun. 9 propter stomachum et adsiduas imbecillitates. PORPH. Hor. epist. 1, 10, 10 fastidium me adsiduae urbis tenet et rus egeo (*cf.* CARM. epigr. 1312, 2 hic iacet adsiduo rapta puello loco). SOL. 2, 3 tam assiduam novarum urbium gratiam (MART. CAP. 1, 67). 5, 22 hoc pingue haeret harundinum comis de assiduo volutabro. 27, 15 assiduis exemplis *patet* (AMM. 20, 8, 6 documentis. CORP. IX 729 ob amoris eius et dignationis erga se magna et atsidua documenta). 49, 11 proculcatione. 30, 28 assiduis aculeorum nimbis. 38, 8 fontium adsidua scaturrigine. 40, 5 tam adsiduos terrae motus (MARC. COM. chron. II p. 92, 6 *et* 100, 7). LACT. opif. 10, 2 *palpebrarum* motus adsiduos incomprehensibili celeritate concurrens. IVST. 31, 4, 4. 9 conloquio (*cf.* HIER. epist. 82, 7). 41, 6, 4 eruptionibus. 42, 5, 2 scelera. 44, 1, 4 ventis. RVT. LVP. 1, 20 deprecatio (VVLG. Iac. 5, 16 multum ... valet deprecatio iusti assidua, δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. *cf.* EVGIPP. Sev. 30, 5). SVLP. VICT. rhet. 21 p. 324, 2 apud Catonem assidua partitio est, apud M. Tullium rarior. IVL. VICT. rhet. 3, 4 p. 378, 36 qualitatis status ... in plerisque forensibus negotiis magis quam in pragmatibus scholasticis assiduus. PALLAD. 3, 25, 3 frequenti umore et adsiduis fossionibus AMM. 14, 2, 20 relationes. 14, 11, 9 scripta. 18, 5, 7 post bellorum adsiduos casus. 14, 11, 34 quam varia sint et adsidua. 15, 7, 7 rumores (16, 2, 1. 27, 4, 14. 27, 8, 3. 29, 5, 2). 24, 1, 4 flumen adsiduis flexibus tortuosum. 24, 3, 12 termites et spadica cernit adsidua, quorum ex fructu mellis et vini conficitur abundantia. 28, 2, 1 extollens castra turresque adsiduas (ANON. de mach. bell. 20 *limitum imperii* tutelae assidua melius castella prospicient). 29, 6, 17 turbines. 31, 13, 5 conlisione (24, 6, 5 iactibus). 20, 11, 26 arcus caelestis conspectus adsidui. 22, 9, 1 periclis expertus adsiduis. HYG. astr. 2, 21 p. 63, 4 lamentationibus. HIER. epist. 82, 7 adsidua confabulatione et cottidiano Latinorum consortio. VVLG. Sir. 18, 32 commissio. 23, 10 nominatio ... dei non sit assidua in ore tuo (20, 21). 33, 27 operationes. SVLP. SEV. epist. 2, 16 benedictione. 3, 7 capturis. MART. CAP. 4, 328 morsibus. 8, 859 defectibus solis assiduis. 9, 926 medicatione. 9, 984 pyrrichius *est dictus*, quia hic adsiduus vel in certamine vel in ludo quodam puerili. AVELL. p. 621, 21 ut deus dignam personam donet in Antiochia ordinandam et assiduas adunet ecclesias. SALV. gub. 4, 19 tu adsidua cruditate distenderis (*opp.* infrequens). 4, 23 homicidia in servis rara sunt, in divitibus adsidua. PRISC. perieg. 10 non tamen assiduo teres undique margine circum clauditur haec (*terra*) bifida, sed brachia litore pandens artatur rapidos cursus ad solis utrimque assimilis fundae. 960 assiduis florens regnis (*sc. Persis*). EVGIPP. Sev. 28, 1 hortatibus. INST. Iust. 2, 4, 2 *pecunia numerata* in ipso usu adsidua permutatione quodammodo extinguitur. CORP. X 6005 ob adsiduam et liberam munificentiam eius. VIII 10523 ⟨ob⟩ atsiduam et frequen⟨t(em) in⟩ universos cives suos liberalitatem. 1175 ob adsidua in rem publicam merita. XII 4393, 5 (*saec. II*) plúrimís et adsiduís ergá mé meritís vestrís referre grátiam. *apud poetas et rhetores interdum ad res transfertur, quibus fit actio, velut*: LVCIL. 1129 adsiduas ficos (*de interpretatione non constat*). VERG. georg. 1, 155 adsiduis herbam insectabere rastris. TIB. 2, 1, 51 aratro (OV. trist. 5, 12, 23). SEN. Oed. 168 assiduo bracchia conto lassata. IVV. 6, 248 sudibus. 14, 118 maioraque fiunt (*patrimonia*) incude adsidua

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

semper ardente camino (*cf.* CIC. de orat. 2, 162). PALLAD. 6, 11, 2 adsiduo vecte densamus *pedaneum.* LAVD. dom. 62 assiduumque alacer numeraret navita portum (*i. multos portus*). CLAVD. 5, 433 adsiduis flagrant elidere saxis prodigiale caput. ORIENT. comm. 1, 326 nemo inter flores blandorum ambitus odorum naribus assiduam non metet ungue rosam.

synonyma vel iuxta posita: *ad I*: locuples, pecuniosus (*cf.* CIC. rep. 2, 16), classicus. *ad II 1*: domesticus, pertinacissimus, inquilinus, indefessus, individuus, inseparabilis. *ad II 2*: aeternus, frequens (*hoc saepissime*), perpetuus, intentus, cottidianus, numquam intermissus, creber, diligens, molestus, diuturnus, infinitus, (perseverans), ineluctabilis, immortalis, continuus, pervigil.

opposita: *ad I*: proletarius. *ad II 1*: erroneus. *ad II 2*: rarus, infrequens, temperatus.

adv. **adsiduō** (ass-). *rarum post* PLAVT. PLAVT. Cist. 185 ei rei nunc suam operam usque assiduo servos dat. Truc. 422 post id ego tecum, mea voluptas, usque ero adsiduo (*sic B*, ass- *CD*). :: immo hercle vero accubuo mavelim. Capt. 178 istoc me assiduo victu delecto domi. Most. 976 perpotasse assiduo Mil. 50 edes. Amph. 168 noctesque diesque assiduo satis superque est. LVCIL. 173 lippus edenda acri assiduo ceparius cepa. PLIN. nat. 26, 16 Asclepiaden adiuvere multa in antiquorum cura nimis anxia et rudia, ut ... corpora ad ignes torrendi solesve adsiduo quaerendi in urbe nimbosa. GELL. 8, 3 oscitantem. APVL. met. 9, 15 nam et adsiduo plane commeantem in eius cubiculum quendam sentiebam iuvenem (*sed* 7, 11 ad puellam commeabat adsidue). MODESTIN. dig. 40, 4, 44 quaero, cum adsiduo monumento Maeviae Saccus et Eutychia et Irene non adsint, an liberi esse possunt. VLP. dig. 47, 10, 15, 22 adsiduo (*an* adsidua? *cf.* CIC. Planc. 21) ... frequentia quasi praebet nonnullam infamiam.

adv. **adsiduē** (ass-). *inde a* TER. *frequens.* MAR. VICTOR. gramm. VI 10, 9 assiduus assidue facit. GLOSS. *συνεχῶς, συχνῶς, πυκνῶς, διηνεκῶς.* II 9, 25 *ἐνδελεχείᾳ, ὡς πλειστάκις.* 288, 40 *ἑκάστοτε.* IV 305, 13 plerumque frequenter (*cf.* IV 11, 3 adsiduae multitudo?). DIFF. gramm. suppl. 288, 4 assidue sedulitatis est, cotidie autem perseverantiae (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 39). *superl.* adsiduissime S. C. Frontin. aq. 104 CIC. Brut. 316. *in codicibus non raro* adsiduae *scribitur, item in lapidibus* CARM. epigr. 445, 2. 858, 7 (*a. 400*). 1208, 2. aesidue *pro* atsidue *in titulo* CARM. epigr. 1552 A, 47 (*ibid. v. 4* adsidue). adsedue 1621, 4 (*a. 601*).

TER. Haut. 462 quid te futurum censes, quem adsidue exedent? (*cf.* HYG. astr. 2, 15 p. 53, 22) 39 ne semper servos currens, iratus senex, ... avarus leno adsidue agendi sint mihi clamore summo, cum labore maxumo. Ad. 16 hunc adiutare adsidueque una scribere. Hec. 217 multo melius hic quae fiunt quam illi[c] ubi sum adsidue scio. RHET. Her. 4, 56, 69 ut frequenter et adsidue consequamur artis rationem studio et exercitatione. CIC. carm. frg. 32, 28 (Tusc. 2, 25) guttae, quae saxa adsidue instillant Caucasi (*cf.* CELS. 7, 7, 7 *per fistulam* pituita adsidue destillat). Mil. 93 hae voces Milonis, quas audio adsidue et quibus intersum cotidie (ac. 1, 34 epist. 12, 12, 4. off. 3, 5 haec te assidue audire atque accipere confido. p. red. 2, 4 haec omnia desiderata magis quam adsidue percepta delectant). nat. deor. 2, 104 ut oculis adsidue videmus (PROP. 3, 21, 3 spectando. IVV. 13, 172 spectentur. SVET. Aug. 98. VENVL. dig. 21, 1, 65 *ubi sequitur* studiose intueatur). CIC. Catil. 3, 5 quorum opera utor adsidue in re publica (epist. 5, 15, 3 PAVL. FEST. 89 SVET. Galba 3). Tusc. 5, 113 cum in philosophia multo etiam magis adsidue quam antea versaretur (de orat. 1, 52 magis assidue. PAVL. FEST. 6 conversati. 185 in litibus moraretur. VLP. dig. 1, 6, 6 cum uxore sua adsidue moratus). div. 1, 74 gallos ... sic adsidue canere coepisse, ut nihil intermitterent (PAVL. FEST. 68 canturiendo). Att. 12, 46 quibus adsidue conficior et dies et noctis (*cf.* LIV. 25, 34, 3 adsidue dies noctesque infestus aderat. S. C. Frontin. aq. 104 uti salientes publici quam adsiduissime interdiu et noctu aquam ... funderent). epist. 9, 16, 5 qui me assidue colunt et observant. ad Q. fr. 3, 1, 12 mecumque assidue usque ad Idus Maias futurum. Brut. 316 adsiduissime ... mecum fuit. nat. deor. 1, 114 assidue beatum esse. Q. CIC. pet. 43 petere (50). CATVLL. 45, 4 amare porro omnes sum adsidue paratus annos. 92, 4 deprecor (SVET. Claud. 20 precantibus. APVL. met. 9, 42 obtestantis). PVBLIL. P 33 pereundi scire tempus assidue est mori. LVCR. 4, 1128 teriturque thalassina vestis adsidue. 2, 591 frigora fontes adsidue renovent (COLVM. 8, 17, 1). 5, 280 adsidue quoniam fluere omnia constat (SEN. nat. 4, 2, 29 fluit. *cf.* CELS. 2, 10 SIL. 14, 65). 5, 282 inrigat. 6, 461 tanto magis edita fument adsidue furvae nubis caligine crassa. 1159 malis erat anxius angor adsidue comes. 1161 singultusque frequens noctem per saepe diemque corripere adsidue nervos. BELL. Afr. 22, 1 assidueque obiurgare non desistebat (*cf.* SEN. nat. 6, 31, 1 *et* 7, 29, 3 non desiit). VERG. ecl. 2, 4 veniebat (SEN. contr. 2, 4, 9. AMM. 29, 2, 7 ventitabat. APVL. met. 7, 11 ad puellam commeabat). VERG. georg. 2, 441 *silvas* euri adsidue franguntque feruntque. 2, 374 inludunt. Aen. 4, 248 cinctum adsidue cui nubibus atris piniferum caput et vento pulsatur et imbri. 8, 56 bellum adsidue ducunt (TIB. 1, 3, 64 proelia miscet Amor. LIV. 38, 53, 9 bella assidue gesta. PLIN. nat. 7, 10). AETNA 389 uritur (AMM. 24, 4, 11). TIB. 2, 1, 65 aliqua adsidue textrix operata Minervam cantat. PRIAP. 3, 2 da mihi, quod tu des licet assidue, nil tamen inde perit. PROP. 1, 7, 13 me legat assidue (COMM. apol. 30 AMM. 16, 5, 3). 2, 19, 11 illic assidue tauros spectabis arantes. OV. am. 1, 2, 36 adsidue partes turba secuta tuas. Pont. 3, 4, 45 assidue domini meditata querellas *lyra* (PLIN. nat. 10, 120). 4, 12, 40 crevit honor. trist. 1, 5, 73 agitatus in armis. 2, 499 assidue cultus procedit adulter. rem. 315 vitiis insistere. 755 illic adsidue ficti saltantur amantes. 104 dicimus (SEN. contr. 2, 6, 6 dixit. PLIN. nat. 24, 3 CHAR. gramm. I 141, 29 *cf.* 56, 5 AMM. 22, 10, 6. 30, 8, 10. AVG. civ. 20, 30 loquitur. 12, 27 quaest. de iud. 28 p. 465, 28 Vind.). LIV. 10, 25, 13 id quod per litteras adsidue fecerat (SEN. epist. 95, 39). 44, 27, 11 stimularetur (FLOR. 1, 18, 2 incitante). CARM. Suet. Aug. 70 ludit assidue aleam (*cf.* SVET. Claud. 33 studiosissime). PAVL. FEST. 35 peregrinantur. 87 quod filo assidue veletur. 224 poscendo (CORP. X 3704, 10 postulasset. AMM. 31, 5, 5). FEST. 344 cum assidue acceditur recediturque neque ullo consistitur tempore. 371. SEN. contr. 2, 1, 36 institit. 2, 5, 5 adsidue tormenta variantur. suas. 1, 13 adsidue prioribus periculis nova supervenisse. GERM. frg. 3, 12 minitabitur. VAL. MAX. 8, 3, 2 inusitatis foro latratibus adsidue tribunalia exercendo (*cf.* VEG. mil. 2, 23. 3, 2). CELS. 1, 4 bibere (1, 8. 4, 26 frigidam ... assidue potionem esse debere). 2, 7 plorat (CARM. epigr. 1041 deflet. 1055 flevit. 1208). 2, 6 dormit. 3, 4 inhaerebat. 6, 8, 1 adsidueque vehementer perfricetur (SCRIB. LARG. 180 PALLAD. 1, 17, 1 *cf.* 1, 29, 3 PELAGON. 238). 7, 7, 7 idque (*vitium*) adsidue male habet oculum. 3, 2 *curatio* adsidue frustra fuit. PHAEDR. app. 10, 12 nisi istum tecum assidue detines. SEN. benef. 4, 4, 1 queritur (AMM. 15, 5, 28). apoc. 5 caput movere. epist. 36, 11 pars caeli levatur assidue. dial. 11, 5, 3 stare adsidue velut in praesidio positum. 11, 6, 7 ⟨sol⟩ labitur adsidue (nat. 3, 10, 2). 12, 9, 6 iactans (SVET. Cal. 12 gloriatum). nat. 6, 31, 1 non desiit ... adsidue tremere Campania (7, 29, 3). epist. 9, 22 nec quid uno die sentiat *refert*, sed quid adsidue. 55, 6 exhauriatur. 63, 15 cogitemus. 95, 39 non faciet assidue, non faciet aequaliter. COLVM. 1, 8, 5 assidue sedulum ... cognoverit. 2, 2, 28 stringantur. 4, 21, 3 amputanda. 5, 6, 3 pecus paveris (8, 9, 3 pascuntur milio. COMM. instr. 37, 2 PALLAD. 1, 24, 2). SCRIB. LARG. 186 grana adsidue data. 188 capitis dolorem habent cum vertigine quadam adsidue quidem, sed praecipue cum ... conantur. 104 qui adsidue inflationibus urgentur vel dolore eius vexantur aut adsidue nauseant (MART. 11, 86, 2 aspera vexat adsidue tussis. AMM. 23, 6, 83 ni bellis adsidue vexarentur. *cf.* CORP. XIV 88 inun⟨dationes Tiberis a⟩dsidue u⟨rbem vexantes⟩, *aet. Traiani*). MELA 2, 1 cadentes adsidue nives. ASCON. Mil. p. 48 B. (*lectio incerta*). PERS. 3, 1 nempe haec adsidue (*per ellipsim*). PLIN. nat. 2, 104 adsidue rapta convolvitur. 2, 213 avido trahenti secum haustu maria et adsidue. 5, 205 expellantur. 7, 171. 8, 110 deponere. 10, 208 enixa. 11, 277. 27, 105 per intervalla assidue geminatis. 33, 17 consultando adsidue sagaci ingenio. 26, 38 haberique in ore adsidue sub lingua (28, 41. 220). PLIN. (?) Prisc. gramm. II 595, 1 praepositione ... assidue postposita. VAL. FL. 3, 612 movet (FLOR. 2, 21, 7). SIL. 11, 430 strepit. STAT. Achill. 1, 579 stupet. silv. 3, 1, 66. MART. 6, 46, 1 vapulat adsidue veneti quadriga flagello (SVET. Tit. 8 flagellis ac fustibus caesos. PELAGON. 365 assidue aut flagello aut voce excitari debet. SALV. gub. 1, 57 flagellamur). QVINT. inst. 6, 3, 67 FRONTIN. aq. 32. strat. 1, 4, 8 producere et reducere. 1, 4, 9 procurrere (2, 1, 6. 2, 3, 4). 2, 1, 4. 2, 1, 5 exploraverat eodem assidue tempore (*cf.* MELA 3, 2) hostes cibum capere. PLIN. epist. 10, 51, 2 quae (*vota*) in me adsidue confers. SVET. Aug. 74 convivabatur (Caes. 48 Vesp. 19. Cal. 55 cenaret). 33 ius dixit assidue et in noctem nonnumquam. 72 hiemaret. 84 *dabat operam.* 87 ponit assidue ... pro stulto 'baceolum'. 91 frequentaret (Tib. 12 Vesp. 2). Tib. 63 delegaret plurima assidue Cal 22 invitabat. 30 proscidit. 52 gestavit (Vit. 2). Claud. 9 assidue varieque inquietatus. 25 tumultuantis. 27 commendabat. 41 recitavit (gramm. 2 disseruit). Nero 53 luctabatur (MART. CAP. 5, 441 conluctor). Cal. 18 ludos et assidue et varii generis ac multifariam fecit (Dom. 4). Dom. 19 equo rarius, lectica assidue vectus est. vita Verg. p. 64 Reiff. assidue scrinia desideravit. FRONTO p. 23, 8 N. quas (*epistulas*) adsidue scripsisti (AMM. 30, 1, 3 SIDON. epist. 8, 11, 8). p. 9, 6 qui adsidue diei ac noctis somno adsum. VLP. dig. 43, 20, 1, 3 cottidiana (*aqua*) ea est, quae duci adsidue solet. 26, 7, 3, 2 *rationem exigere* (AVG. civ. 16, 6 reddenda ratio est). SCAEV. dig. 33, 1, 13, 1 proficiscatur. MARCELL. dig. 5, 2, 5 optinere. PAVL. dig. 8, 2, 28 at quod ex caelo cadit, etsi non adsidue fit, ex naturali tamen causa fit et ideo perpetuo fieri existimatur. GELL. 7 (6), 16, 13 detestaretur. 8, 3 oscitantem (*tit. cap.*). 12, 15, 1 lectitaremus. 15, 1, 3 arderent. 19, 5, 4 dictitabat. APVL. met. 2, 11 respiciens. 3, 11 laetabit. 9, 23 suspirans adsidue 'nefarium' inquit. 9, 24 amplexus obiret. MIN. FEL. 14, 5 sic adsidue temeritate decepti. SYMP. poet. min. IV 440, 233 redit adsidue *spiritus utri*, quamvis et saepe recedit. PS. LACT. mort. pers. 8, 4. IVST. 29, 1, 10. 38, 4, 11 perseverasse. 43, 1, 8 PALLAD. 1, 27, 2. ITIN. Silv. 27, 6 praedicant (AMM. 18, 5, 6). ITIN. Anton. Plac. rec. A 24 lavant. VIR. ill. 63, 1 precibus assidue revocavit. AMM. 14, 2, 7 contingit (26, 3, 6. 23, 6, 6 eveniunt). 14, 7, 5 replicando. 18, 6, 9 micantes. 20, 11, 13 torquentes. 21, 16, 19 rasis adsidue dentibus. 21, 3, 6 adsidue per litteras dominum appellabat. 21, 13, 5 accersebatur. 22, 1, 1 rimabatur. 24, 3, 9 deierarct (SCHOL. Iuv. 6, 16 iurant. *cf.* GLOSS. V 652, 32). 25, 8, 13. 28, 4, 13 laudabatur (VVLG. Sir. 51, 15). 28, 4, 33 clametur.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

29, 4, 5 mandans (31, 1, 2). 29, 5, 33 mittebat. 30, 8, 13 hortabatur. PELAGON. 240 *et passim.* CHIRON 429 VEG. mulomed. 1, 22, 2. mil. 3, 4 campicursionem ... adsidue faciant. HYG. astr. 3, 11 p. 86, 10 venatus. p. 86, 11 volaret (p. 86, 16. fab. 201 p. 127, 19 involaret). 4, 18 p. 119, 22. fab. 165 p. 19, 7. VVLG. Sir. 20, 26 in ore ... adsidue erit. 23, 11 interrogatus (ἐνδελεχῶς). AVG. civ. 15, 23 temptare et efficere. locut. de num. 70 p. 593, 12 Vind. adsidue ponit scriptura omne pro toto. quaest. de Ios. 21 p. 436, 23 commemorari. SALV. gub. 2, 15 SIDON. epist. 7, 10 (11), 1 BOET. anal. pr. 2, 11 (p. 158, 10 Meis.). NOVELL. Iust. 74, 5 pr. omnium assidue (συχνότερον πάντων) mulieres audimus ingemiscentes. CARM. epigr. 871, 1 sum vagus assidue. 1183, 10 p⟨lacataque nostris⟩ adsidue votis ad pia sa⟨cra veni⟩. CORP. XII 4315 cerno adsidue, secerno nemin(em). *nota*: SEN. epist. 23, 5 vena adsidue plenius responsura fodienti (*cf.* PLIN. nat. 31, 48). FLOR. 1, 3, 6 lacessentibus adsidue usque quaque finitimis. 1, 5, 5 adsidue et sine intermissione pugnatum est. CARM. epigr. 477, 10 tunc meus adsidue semper bene luxit, amice, focus (*cf.* TIB. 1, 1, 6 dum meus adsiduo luceat igne focus). 858, 7 (*a. 400*) semper et adsiduae benedici pro munere tali (430, 6 ego te semper ... quaeram adsidueque tuos voltus fingam mihi merens).

iuxta posita vel synonyma: semper, cotidie, frequenter, studiose (studiosissime), perpetuo, sine intermissione. *opposita*: uno die, raro.

assifolium *v.* asifolium.

assiforānus, -a, -um. *ab* as *et* forum. CORP. II 6278 (*senatus consultum de sumptibus ludorum gladiatorum minuendis, a. 176/7*), 29 itaque censeo, uti munera, quae assiforana appellantur, in sua forma mane⟨a⟩nt nec egrediantur sumptu (serstertium) XXX (milia). *cf.* SVET. Vesp. 12 circumforano (*sic codd.*) lanistae. *Ihm.*

adsīgnātio (ass-), -ōnis *f. ab* adsignare. GLOSS. ἀπονέμησις. *nomin.* ἡ adsignatíων *semel, genetivus* adsignatíonos *ter occurrit in graeca Instit.* (3, 8) *paraphrasi Theophili Byzantini.* GLOSS. lat.-graec. cod. Paris. Gr. 1357 A ἀδσιγνατιόν. προσκύρωσις. *cf. Kubitschek, PW. I 426; Ruggiero, diz. I 102.* *de assignationis et divisionis differentia v.* assigno *p. 890, 21.* *agrorum*: CIC. agr. 2, 84 in hac adsignatione agrorum (4, 9. 6, 14 L. Caesaris ... sententia dissoluta est. FRONTIN. grom. p. 22, 6). FRONTIN. grom. p. 18, 10 extremae perticae adsignatione. CIC. leg. agr. 3, 10 novas adsignationes instituit. 3, 13 ad Sullanae adsignationis rationes. epist. 13, 8, 2 cum Caesar Sullanas venditiones et adsignationes ratas esse velit. VAL. MAX. 4, 3, 5 *M'. Curius* decretis ... sibi ... quinquaginta (*iugeribus*) popularis adsignationis modum non excessit. FRONTIN. grom. p. 37 de adsignationibus et partitionibus agrorum. p. 51 multa flumina ... in adsignationem mensurae antiquae ceciderunt (SIC. FLACC. *ib.* p. 163 non ceciderant. HYG. *ib.* p. 120 non venit. *al.*). 56 ubi adsignatio pervenit usque qua cultum fuit. HYG. *ib.* p. 110 secundum illam ... maiorem assignationem. LIB. col. I *ib.* p. 242 ratio militiae adsignationis prima. SIC. FLACC. *ib.* p. 156 siquidem ... amari ... soli est, id assignatione non datur. HYG. lim. *ib.* p. 171 quibusdam ... coloniis perticae fines, hoc est primae adsignationis, aliis limitibus, aliis praefecturae continentur. *de ipsis agris assignatis*: CIC. agr. 3, 3 Sullanarum adsignationum possessoribus. FRONTIN. grom. p. 7, 2 in mediis adsignationibus. HYG. *ib.* p. 121 singularum adsignationum longitudinem. SIC. FLACC. *ib.* p. 155 subsecantis assignationes lineae. *alia*: VLP. dig. 43, 20, 1, 44 totam quaestionem ... adsignationis (*i. iuris ex castello aquam ducendi*). COD. Theod. 4, 8, 7 peculii. *liberti*: SCAEV. dig. 38, 4, 7 adsignatio liberti neque quasi legatum neque quasi fideicommissum percipitur. PAVL. 48, 10, 22, 8. VLP. 38, 4, 1, 4 adimere adsignationem. 38, 4, 1, 5 valet. *al.* INST. Iust. 3 tit. 8. 3, 8 pr. aedis (*v.* assigno *p. 829, 25*): CORP. X 1557 T. Vestorius Zelotus post adsignationem aedis Fortunae signum pantheum sua pecunia d. d.

translate: BOET. cat. 2 (Migne 64 p. 227 A) aliud quoque validum addidit argumentum in omni secundum aliquid praedicatione solam esse assignationis convenientiam requirendam. *de intentione mentis*: CASSIAN. inst. 2, 11, 2 utilius habent decem versus cum rationabili adsignatione cantari, quam totum psalmum cum confusione mentis effundi (cum attentione *Eucherii exc.*, μετὰ συνέσεως *interpres Graecus*).

adsīgnātor, -ōris *m.* VLP. dig. 38, 4, 3, 1 *posse* praeferri filio nepotem adsignatoris. 38, 4, 3, 5 filius adsignatoris.

adsīgnificātio, -ōnis *f.* CARM. de fig. 184 προσδιασάφησις (προσδιαγραφεσις *cod.*) si plenum cumules, adsignificatio (at s. *cod.*) fiet, ut 'mihi non placet hoc animo', quippe ⟨hinc⟩ 'animo' aufer e⟨t⟩ nihil⟨o⟩ minus est plenum, verum auxerit illud (-m *cod.*).

adsīgnifico, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* significare. *indicare*: VARRO ling. 6, 36 cum verborum declinatuum (-tiuum *cod.*) genera sint quattuor, unum quod tempora adsignificat neque habet casus, ut ab lego leges lege, alterum quod casus habet neque tempora adsignificat, ut ab lego lectio et lector. 6, 40. 7, 80 aliquod tempus. 8, 20. 8, 11 casus (capus *cod.*), tempora. 8, 3 ut si ... alterum horum diceretur Priamus, alterum Ecuba, nullam unitatem adsignificaret. 9, 81 in aere usque ab asse ad centussis numerus aes adsignificat. GELL. 10, 1, 6 quarto (-um *Non.*) locum adsignificat (sign. *Non.*) ac tres ante factos *pastores*, quartum (-o *Non.*) tempus adsignificat (sign. *Non.*) et ter ante factum. 15, 30, 3 *pertorritum vocabulum* adsignificare volucres rotas interpretatus est. NON. 59 nefarii proprietatem ... Varro patefacit a farre ... hoc quoque idem adsignificat, quod indigni sunt qui vivant nefarii vocentur. *cum acc. c. inf.*: VARRO rust. 2, 11, 10 olim tonsores non fuisse adsignificant antiquorum statuae. *cf.* 2, 1, 10 ⟨idem⟩ (*i. Romanorum populum a pastoribus esse ortum*) cognomina adsignificare (-ri *codd.*) *et p. 889, 84.* *nota obiecto omisso*: VEL. gramm. VII 52, 23 consonantem ⟨esse⟩ 'h' et adsignificantem, quod aut accedens aut recedens inmutat significationem (*ut in* hira — ira). NOVELL. Iust. 140, 1 contraria voluntas istas (*nuptias*) cum consensu dissolvit, adsignificantibus rebus quae nuptias solvunt (τῶν ταύτην, *i.* γνώμην, δηλούντων στελλομένων διαζυγίων).

adsīgno (ass-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* signare. GLOSS. ἐπισφραγίζω, παρασημειοῦμαι, προσκυρῶ; ἀπονέμω, παρατίθημί τι φυλαχθησόμενον; adsignat: προσαγγέλλει; restituit vel probat (praebet? *Goetz*); V 412, 42 assignato: tradito vel deputato (*Goetz cf.* BENED. reg. 42, 15). *nota formam* adsignateúein (adsignateúθη, ἠdsignateuse *al.*) *in graeca Instit. (3, 8) paraphrasi Theophili Byzantini.* SIC. FLACC. grom. p. 154 divisi et assignati agri ⟨non⟩ unius sunt condicionis. nam et dividuntur sine assignatione et redduntur sine divisione. dividuntur ergo agri limitibus institutis per centurias, assignantur viritim nominibus. p. 160 'pago illo, illi iugera tot' aut 'illi agrum illum, qui fuit illius'. hoc ergo genus fuit assignationis sine divisione. SERV. auct. Aen. 4, 244 alii tradunt 'resignari' vetuste ita dictum, ut nos adsignare dicimus pro damno, ut est apud Catonem. *primi usurpant*: RHET. Her. CIC. VARRO (*apud* CAES. *var. l.*). *v. Kubitschek, PW. I 426; Ruggiero, diz. I 102.* atsignare *legitur in titulis*: LEX Vrson. Corp. II 5439 *semper.* CORP. VIII 2728.

I ***sigillo impresso signare***: *proprie*: VAL. MAX. 7, 8, 9 *anulos* in locellum repositos et a praesentibus adsignatos. PERS. 5, 81 adsigna, Marce, tabellas. IVL. dig. 30, 92 pr. praesente et adsignante eo. PAVL. 45, 1, 126, 2 subscribente et adsignante. SCAEV. 26, 8, 20 praesente tutore, sed non adsignante instrumento (in *add. Hoffmann*) divisionis. VVLG. Rom. 15, 28 assignavero eis fructum hunc (σφραγισάμενος, *cf. II*). *inde translate*: TERT. pudic. 21 disciplina hominem gubernat, potestas adsignat. pat. 13 haec (*corporalis patientia*) virginem assignat. 15 *patientia* paenitentiam expectat, exomologesin assignat. apol. 46 totum quod in deum quaeritur re quoque assignat (*i. Christianus*). PRISCILL. tract. 6 p. 74, 9 *Christus* formam in se dei et hominis ... adsignans. PAVL. NOL. epist. 13, 25 *Christus* in semet ipso fidem carnis adsignans. carm. 25, 17 quo ... individuum magis adsignaret amorem. ALC. AVIT. epist. 9 eam cum Romano antistite vos (*patriarchum Constantinopolitanum*) habere concordiam, quam velut geminos apostolorum principes mundo adsignare conveniat. IORD. Get. 24, 122 quasi hominum genus nec alia voce notum, nisi quod humani sermonis imaginem adsignabat (*de Hunnis*). *i. q. approbare, affirmare, demonstrare, notare, indicare*: TERT. nat. 1, 3 quae (*crimina*) ... probatio (prol. *cod.*) adsignat. SOL. 5, 2 Sicilia, quod cum primis adsignandum est, ... triquetra specie figuratur. IVL. VICT. rhet. 6, 2 p. 397, 35 Tullius ..., qui assignat propriam esse Caesari clementiam. PACIAN. epist. 2, 1 priusquam rationem fidei nostrae assignem. HIER. vir. ill. 96 scripturae divinae testimoniis ... fidem catholicam assignare (*cf. infra* approbavit). AVG. quaest. test. 56 adsignaret ante omnem carnem Christum filium dei esse. AVELL. p. 678, 1 hic defecerunt adsignati ab omnibus nihil pacificum cogitare. ARNOB. confl. 1, 4 ego in te ipso assignabo tibi duas personas habere unam substantiam. SIDON. epist. 8, 13, 2 *fama* longius constitutis actionum tuarum propositum potest assignare, non numerum. 8, 14, 5 binos pullos columbarum, qui duplicem substantiam utriusque hominis nostri tam numero quam gemitu assignant. FAVST. REI. spir. 2, 11 p. 155, 6 unus est spiritus sanctus, sicut consequenter assignat (grat. 1, 12 p. 40, 13 evidenter). epist. 3, 8 p. 208, 8 in cuius merito minus adsignavit relatio quam probavit agnitio. RVRIC. epist. 2, 11 p. 387, 7 qua discretione verborum non aetatem exterioris hominis, sed qualitatem interioris adsignat. PAVL. PETR. Mart. 5, 799 gratifico adsignans haec dona Lycontius ore. PROB. nom. gramm. IV 208, 28 comitia quae genetivo plurali missa in um non vim nominis magis quam loci nomen adsignant. *cum acc. duplici*: COLL. Alex. p. 178, 4 K. parricidii reos assignare piissimos. *specialiter finiendi notionem recipit*: TERT. orat. 16 adsignata oratione. HILAR. pasch. 8 duodecimum suum mensem V Nonas Martias assignavit *luna.*

latiore vi: *i. q. infigere, applicare*: TERT. scorp. 8 Zacharias ... perennes cruoris sui maculas silicibus assignans. QVINT. inst. 9, 4, 29 *verbum* in clausula positum adsignatur auditori et infigitur (*cf. p. 892, 19*). ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 30 nisi inter initia etiam vinculum consuetudinis adsignant. *adscribere*: FILASTR. 142, 4 interpretationes eius (*Aquilae*) ... dextra laevaque adsignantur.

II ***de traditione, attributione*** *sollemni*: **A** ***proprie***: **1** *res*: *agros, sim.* (*t. t.*): LEX Bantina 15 IIIvir a(greis) d(andeis) a(dsignandeis) (LEX repetund. 13 *al.* LEX agr. 15. 16 CORP. I 583 *a. p. u. c. 672/3.* I 1² p. 199 n. XXX Xvir. *ibid.* Vvir. I 1² p. 201

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

n. XV). CORP. I 552 (X 3861 *a. p. u. c. 622/3*) IIIvir a(gris) i(udicandis) a(dsignandis) (I 554 = IX 1024). LEX agr. 16 quoi sorti is ager datus adsignatusve fuerit (*saepe, ut* 91 publice, 80 LEX VRSON. 13 CIC. Phil. 5, 53. FRONTIN. grom. p. 21, 5 loca rei publicae data adsignata). 24 agrum locum aedificium dedit reddidit adsignavit. *al.* 81 ⟨extra⟩ ... eum agrum locum, quem Xvirei ... Vticensibus reliquerunt adsignaverunt (11). 94 quibus ... ager locus datus redditus commutatus adsignatus ⟨est⟩. CIC. agr. 3, 7 (*ex lege*) qui ... agri aedificia lacus stagna loca possessiones ... publice data adsignata vendita concessa sunt. 3, 12. LEX agr. 57 neive emptum neive adsignatum esse. 62 id ei heredeive eius adsignatum esse iudicato. 91 publice. 68, 90 MON. Anc. 1, 18. 3, 23. CORP. X 1791 loc(um) per ... Marcellum. XII 3179 *miles missicius* accepit ... aream ... per ... IIIIvir(um) ... adsignatam. CIC. agr. 1, 17 (*ex lege*). 2, 19 populo. 2, 85. 3, 12 non vobis adsignare ..., sed eis condonare. Phil. 2, 43 epist. 11, 21, 5. BRVT. Cic. epist. 11, 20, 3 sorte ... legionibus. HOR. epist. 2, 1, 8 LIV. 4, 30, 6. 2, 41, 7. 4, 11, 4. 4, 11, 6 sociis. 6, 16, 6 bina iugera et semisses agri. 42, 22, 6 *Liguribus. al.* PLIN. nat. 18, 18 haec ... mensura plebei. FRONTIN. grom. p. 3, 7 ager per strigas et per scamna divisus et adsignatus est (LIB. col. I *ib.* p. 227, 2 in centuriis. 229, 14 limitibus. 229, 20 in lacineis. 230, 8 per centurias et strigas. 232, 18 in praecisura. 230, 11 in praecisuris. 238, 14 in praecisuras [-a *P*] et strigas. 238, 5 in nominibus. *et passim talia*). p. 1, 3. 6, 7. 13, 7. 20, 9. 43, 21. 44, 7 HYG. *ib.* p. 110, 15. LIB. col. I *ib.* p. 247, 16 ager Caesarianus adsignatus. *al.* SVET. Iul. 38 IVST. 15, 2, 2. LIV. 26, 21, 13 ut ... urbem agrumque eis (*Moerico Hispanisque*) adsignaret (MELA 1, 71 Pompeio assignante. SVET. Tib. 9 *sedes*). VAL. MAX. 6, 5, 1 iis ... habitandi gratia locum in Aventino. *translate*: CIC. Att. 3, 19, 3 mihique ex agro tuo tantum adsignes quantum meo corpore occupari potest. TIB. 2, 5, 41 iam tibi Laurentes adsignat Iuppiter agros. GERM. 435 adsignata ... loca (*i. astris*) (SEN. dial. 8, 5, 5 loca rebus. TERT. Hermog. 41). COLVM. 8, 8, 1 sedes *columbis*. PLIN. nat. 10, 141 *avibus* rerum natura caelum. IVST. 13, 4, 14 Phrygia maior ... Antigono ... assignatur. *de exilio*: VLP. dig. 1, 12, 1, 3 relegandi deportandique ⟨in⟩ insulam quam imperator adsignaverit. *al. cf.* MEN. dig. 49, 16, 4, 3 tempor⟨ar⟩ium exilium voluntario militi insulae relegationem adsignat, ⟨lecto⟩ dissimulatio perpetuum exilium. *de traditione munitionum, regionum*: AMM. 25, 9, 12 *tribunus* munimenta cum regionibus Persicis optimatibus adsignaret.

locum quemlibet ad varios usus: CIC. Phil. 9, 17 uti ... locum sepulcro in campo Esquilino ... consul ... adsignet. QVINT. decl. 274 p. 122. CORP. VI 8668, 7 locum adsignatum a Moscho proc(uratore) hortorum Maianorum. 10294 locum ... et ollas V dari adsignari. PLIN. epist. 10, 8, 2 solu..., in quo templum pecunia mea extruerem *cf.* CORP. XI 5963. CORP. VI 31338 loc(o) adsign(ato) (*ad monumentum*). XIV 2410. *al.* VAL. MAX. 2, 7, 15 neve locum extra adsignatum vallo ... cingeret. HYG. mun. castr. 2 cohorti. 19.

alia: *locum in theatro, acie, sim.*: LEX Vrs. Corp. II 5439 IV 1, 11 quicumque locus ludis decurionibus datus atsignatus relictusve erit (21). 32 dato distribuito atsignato. 33 de eo loco dando atsignando (36). 40 dato ... attribuito ... atsignato (42). ACTA Arv. (*a. 80*) 25. LIV. perioch. 99 XIIII ordines equitibus (SVET. Aug. 44). VAL. MAX. 3, 7, 6 insuper locum ei in tribunali adsignavit. VAL. MAX. 1, 5 ext. 2 ei ... primum in acie locum perinde ac duci adsignarunt. 3, 2 ext. 3 adsignatam ... stationem (Ps. QVINT. decl. 9, 3 AMM. 15, 8, 14). QVINT. decl. 348 p. 370 loca. *inde translate*: SEN. dial. 2, 19, 3 adsignatum a natura locum tuere. ALC. AVIT. p. 44, 2 (*in imag., cf.* VVLG. Is. 21, 8). *equos publicos*: CIC. rep. 2, 36 publicis equis adsignandis (LIV. 5, 7, 5). LIV. 39, 19, 4 neve censor ei inscio (*Hertz*, licinius *M*) equum publicum adsignaret. CVRT. 5, 5, 22 iumenta. *pecuniam*: VARRO ling. 5, 181 ab hoc ea quae assignata erat *pecunia* attributum dictum. LIV. 5, 7, 12 equiti certus numerus aeris est adsignatus. PHAEDR. 4, 5, 37 vestem uniones pedisequos et cetera illi adsignate (35 date. 39 donate). SEN. benef. 7, 4, 2 (*in imag.*) cui datum et adsignatum est *aliquid*. FRONTIN. aq. 33 vicenaria, quam Caesar pro quinariis sedecim assignat. PLIN. epist. 7, 6, 11 cum multa dixisset adsignatumque tempus implesset. VLP. dig. 43, 20, 1, 44 aut habet ius adsignatum, aut non habet. *alicui rei*: FRONTIN. aq. 92 ut ... *aquae* secundum suam quaeque qualitatem aptis usibus assignarentur. 109 totus modus praediis adsignatus.

de variis privatorum adsignationibus (*saepe de ipsa tradendi, praestandi actione*): CIC. dom. 116 inferiorem aedium partem adsignavit non suae genti Fonteiae, sed Clodiae. PETRON. 34 iussi suam cuique mensam assignari. AFR. dig. 40, 4, 22 si ... reliqua vasa heredi bona fide adsignaverit *servus* (PAPIN. dig. 31, 77, 21). SCAEV. dig. 33, 2, 32, 7 heredis fidei commisit filio suo ... praedia emere et adsignare. VLP. dig. 32, 49, 3 quae maritus emi mandaverat ..., necdum autem ei (*uxori*) adsignaverat, adsignaturus si vixisset (32, 45 an ... aliquid adsignavisset. *al.*). 34, 2, 19, 3 *centum pondo argenti* emptoribus replumbatae adsignantur. 37, 9, 1, 24 (*ex* SERV.) res hereditarias heredem institutum ... obsignare non debere, sed tantum pernumerare et mulieri adsignare (*ag. de ventre in possessionem misso*). TRYPH. 7, 1, 62, 1 eundem numerum ... ferarum finito usu fructu domino proprietatis adsignare. COD. Theod. 5, 13, 20 (*a. 366*) fundorum ... possessores, quantum habuerint pensionis paratum, ... officio rationalis assignent (*i. repraesentent*). CORP. VIII 1858 (add. 16504) ⟨qua⟩e om⟨nia⟩ ... secundum voluntatem eius ... fratres et ⟨heredes ad⟩signaverunt et opus perfecerunt. *nota*: COD. Iust. 6, 61, 8, 5ª dominium rei ... vel hypothecae titulo dare vel pignori adsignare.

in imagine: SIL. 14, 398 intento volucrem ... sagittam assignat nervo. STAT. silv. 3, 2, 49 donec ... tua ... Paraetoniis adsignet carbasa ripis *Zephyrus*. HIER. in Is. 8, 16 iubes eam (*legem*) nequaquam Iudaeis, sed gentibus assignari (*quasi signatam tradere*).

specialiter quaedam custodienda vel reddenda tradere: PLIN. nat. 35, 14 argenteos esse clupeos, qui pro aereis per aliquot iam lustra adsignabantur. LEX met. Vip. Corp. II 5181, 25 conductor ... ⟨instrumentum balinei et e⟩a omnia quae ei adsignata erunt ... reddere debeto. CORP. VI 33742, 12 ⟨quisquis habens conductu⟩m horreum su⟨a ibi⟩ reliquer(it) et custodi non adsignaverit. VLP. dig. 4, 9, 1, 8 utrum si in navem res missae ei (*nautae*) adsignatae (-itae *cod.*) sunt, an et si non sint adsignatae. IVST. 14, 4, 21 Eumenen custodibus. *inde translate*: SEN. epist. 110, 2 sive adsignati sumus (-tis simus *cod. Arg.*) (*i. dis*), sive neglecti et fortunae dati. PLIN. nat. 19, 50 hortos tutelae Veneris adsignante Plauto. PLIN. epist. 6, 23, 2 bonos iuvenes ostendere foro, adsignare famae. TERT. pall. 5 artificem ... qui totum contracti umbonis figmentum custodibus forcipibus assignet. *cf. p. 890, 76.*

de operis perfecti traditione sollemni: PLIN. epist. 10, 81, 1 cum Cocceianus Dion in bule adsignari civitati opus cuius curam egerat vellet. VLP. dig. 50, 12, 1, 6 si quis opus quod perfecit adsignavit.

de arbitro: SCAEV. dig. 20, 5, 11 arbiter dividendae hereditatis cum corpora hereditaria divisisset, nomina quoque communia debitorum separatim singulis in solidum adsignavit (20, 5, 14). VLP. dig. 10, 2, 22, 1. 10, 3, 7, 12 pignus uni ex creditoribus. *cf.* POMP. dig. 34, 2, 1 pr. vestimentis ei adsignatis. PAVL. dig. 5, 4, 3 quartam partem superstiti filio *iuris auctores*. 30, 33 (TRIB.?). HERM. dig. 28, 5, 88.

2 *homines*: CIC. Verr. 4, 61 apparitores a praetore adsignatos habuisse decumanum. PLIN. epist. 10, 27 beneficiarios. LIV. 4, 27, 9 M. Fabio legato adsignat equites. IVST. 2, 13, 11 quas (*copias*) ducibus assignaverat. *cf.* 45, 44, 16 naves longae viginti (*i. regi*). QVINT. decl. 292 p. 163 adsignentur fortasse invitis civibus (*i. hospites Olynthii*). *cf. l. 18.* PLIN. paneg. 36 sors et urna fisco iudicem adsignat. CORP III 1322 (*cf.* add. p. 1400) T. Aur(elius) Aper Dalmata princ(eps) adsignato (*debuit* -us) ex m(unicipio?) Splons. COD. Iust. 8, 47, 10, 1ª cui eum (*filium*) ... lex per adoptionem adsignarit. COLVM. 1, 8, 5 qualicumque villico contubernalis mulier assignanda est. 9, 9, 2 (*ag. de apibus*) si procurator protinus assignetur. SCAEV. dig. 20, 1, 32 adsignatis et servis culturae necessaris. HIER. epist. Gal. 3, 24 paedagogus parvulis assignatur. *nota i. q. praestare, praesentare*: VVLG. act. 9, 41 assignavit eam vivam (παρέστησεν). *libertum* (*v. Leonhard, PW. I 428*): POMP. dig. 38, 4, 2 si is, cui adsignassem. *ibid.* si ego eum (eo *F*¹) libertum non adsignassem. ICTI *passim.* INST. Iust. 3, 8 pr. *cf.* VLP. dig. 38, 16, 3, 4 si ... adsignavit praetor, cuius libertus sit.

3 *opus, officium, dignitatem, sim.*: *de pecunia praestanda*: LEX agr. I 200, 70 ⟨quod eius p⟩ecuniae adsignatum discriptum adsignatumve in tabuleis publiceis est eritv⟨e⟩ (*repetitionem vocabuli errori tribuit Mommsen*). ordines *sim.*: CIC. Pis. 88 centuriatus palam venditos, ... per tuum servolum ordines adsignatos (LIV. 42, 33, 6 quem cuique ordinem. 42, 34, 5. 7. 8. 42, 35, 2 TAC. hist. 1, 52). rep. 6, 15 munus humanum adsignatum a deo. CAES. Gall. 7, 37, 1 cui magistratum a Caesare adsignatum *altera classis pro* adiudicatum. VAL. MAX. 8, 15, 1 cui (*Scipioni*) quae in vita praecipua adsignata sint. TAC. hist. 1, 30 minus triginta transfugae ... imperium adsignabunt. VAL. MAX. 1, 1, 17 Potitii *sacrorum* eius (*Herculis*) ritum, quem pro dono genti eorum ab ipso adsignatum optinuerant.

opus, ministerium: SEN. epist. 47, 15 sibi quisque dat mores, ministeria casus adsignat. 80, 7 hic humanae vitae mimus, qui nobis partes, quas male agamus, adsignat (TAC. dial. 28). QVINT. inst. 12 prooem. 4 *oratori* officia. 35 controversiae robustioribus. CORP. VIII 2728 cum opus adsignarem. *ibid.* (aquae) ductum atsignare. APVL. met. 6, 10 sic assignato tantorum seminum cumulo. IVST. 13, 4, 5 castrorum ... cura Meleagro. *de poena* (exilium) *v. p. 891, 36.*

cum gerundivo: LIV. 5, 22, 4 quibus deportanda Romam regina Iuno adsignata erat. 42, 37, 4 Atilio Epirus, Aetolia ... circumeundae adsignantur. APVL. met. 7, 15.

B ***translate***: *homini*: CIRIS 303 unde alii fugisse ferunt et numen Aphaeae (numina phoee *codd.*) virginis adsignant. SEN. contr. 10, 4, 2 sua quoique calamitas tamquam ars adsignetur. VAL. MAX. 3, 2 praef. principatum hoc tibi in genere laudis adsignari oportere. 6, 9 ext. 4 divitias, formam praestantissimam. 7, 1, 1 dolores deorum quoque pectoribus. 8, 13 ext. 7 ei ... sescentos annos (*scriptor*) (APVL. apol. 89). SEN. dial. 1, 2, 7 fortunam illis *deus*. 3, 5, 3 *homini* hoc ferum ... vitium. epist. 76, 31 quibus sceptrum et c⟨h⟩lamydem in scaena fabulae. 95, 69 non alium illi (*Catoni*) adsignaverim vultum. 113, 26 aptas illis (*soloecismo etc.*) facies tamquam pictor adsigno. CVRT. 4, 11, 21. PLIN. nat. 2, 101 Polluci et Castori id numen (nomen *codd.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

plerique). 4, 25 Musis natale⟨m⟩ in nemore Heliconis. 24, 2 id animal Libero patri. 37, 34. QVINT. inst. 6, 3, 4 *Cicero* illa ipsa, quae sunt in Verrem dicta frigidius, aliis adsignavit. PS.QVINT. decl. 4, 12 quem mihi . . . animum. *ibid.* cui in primis continuo natalibus assignata est virtus pariter et facinus. 9, 16. TAC. Germ. 2 Manno tris filios adsignant. 13 insignis nobilitas . . . principis dignationem (dignitatem *Halm*) etiam adulescentulis. FRONTO p. 233, 8 poetae . . . colus et fila fatis. HYG. lim. grom. p. 177 in adsignata orbi terrarum pace. TERT. orat. 22 *natura* capillum pro tegumento . . . mulieribus. haer. 6 *apostoli* acceptam . . . disciplinam fideliter nationibus assignaverunt (*cf.* CASSIAN. conl. 21, 36, 3 haec . . . tradi adsignarique non possunt). VLP. dig. 28, 2, 15 patrem ei adulterum per errorem adsignans. 37, 4, 17 nullum patrem filio. PORPH. Hor. epod. 6, 1 in eo sibi gloriam. NOVAT. trin. 31 nec . . . tempus illi assignari potest qui ante tempus est. AMM. 22, 1, 7 erudito principi praenoscendi futura pravas artes. AVG. civ. 9, 3 cap. 7, 2 MACR. sat. 5, 1, 16. ARNOB. confut. 2, 31 ut integrum tibi eius tractatum assignem. CLAVD. carm. min. 25, 85 cunctorum tabulas adsignat honorum (*i. sibi adquirit*).
librum, sententiam alicui auctori: CIC. fin. 5, 44 quod praeceptum . . . assignatum est deo. *cf. l. 3.* SEN. epist. 33, 4 puta nos velle singulares sententias ex turba separare: cui illas adsignabimus. LACT. inst. 1, 6, 13 suum cuique. AVG. civ. 17, 12 Iudaeis . . . haec verba. *cf.* ascribo *p. 774, 71.* *nomen* (*etiam rei*): VAL. MAX. 6, 4, 4 quapropter felicitatis cognomen iustius quis moribus gravissimi viri quam inpotentis armis (*i. Sullae*) adsignaverit. SEN. nat. 3, 12, 2 *Aegyptii* feminae nomen adsignant huic tractabili et cultae (*terrae*). epist. 87, 40 QVINT. inst. 8, 2, 5. 12, 10, 41. TERT. virg. vel. 5 nomine assignato. *cum acc. duplici*: VAL. MAX. 9, 14 ext. 2 Hybrean . . . oratorem . . . servo strigmenta gymnasii colligenti tantum non germanum fratrem totius Asiae oculi adsignarunt. SOL. 52, 15.

rebus: CELS. 4, 1 p. 120 D. ut iis (*morbis*) certae sedes adsignari non possint (SEN. dial. 4, 19, 3 hic . . . irae locus. *cf.* CELS. 3, 18 p. 98 D. *corporis adfectus* certis partibus). SEN. benef. 2, 34, 2 singulis (*rebus*) singula (*verba*). nat. 2, 32, 7 *periti natalium* paucis nos sideribus adsignant. 3, 29, 1 diluvio tempus (QVINT. decl. 248 p. 17). epist. 27, 6 novem . . . lyricis singulos (*i. servos, qui eos tenerent*). 90, 27 *sapientiae* tam parvola. COLVM. 12 praef. 5 *mulierum* sexum custodiae et diligentiae. 12, 2, 6 cum *unumquodque* est assignatum suo loco. 5, 6, 15. PLIN. nat. 2, 23 pars alia . . . astro . . . suo eventus adsignat nascendi legibus. 15, 65 singulis malis pirisque singula vasa fictilia. 18, 64 pingui solo haec genera. 28, 33 inpositivorum nominum inparem vocalium numerum clauditates . . . dextris adsignare partibus. 6, 219. QVINT. inst. 1, 6, 30 in definitionibus adsignatur etymologiae locus (2, 21, 3. 4, 3, 14. 5, 13, 1). 2, 15, 25 duas partes civilitatis corpori. 4, 2, 62 quae . . . non sunt huic parti proprie adsignata et velut dedita. 9, 4, 58 verba velut adsignata sibi. 10, 3, 1 cui sententiae personam L. Crassi (*Cicero*). 1, 10, 32. 2, 17, 14. 9, 4, 96. 11, 2, 20. PS. QVINT. decl. 5, 6 necessitatibus meis . . . rationem. 5, 23 tuas operibus manus. TAC. dial. 36 adsignatae etiam domibus inimicitiae. TERT. nat. 2, 3 elementis generationem. MAR. VICTOR. rhet. p. 181, 28. ANON. de mach. bell. 2 aurum . . . vilibus commerciis. HIER. epist. 64, 19. MACR. sat. 1, 7, 28 causam, quae Saturnalibus adsignatur. RVT. NAM. 1, 449 SIDON. epist. 5, 17, 1. BOET. cat. 2 (Migne 64, 226ᵇ) perit relationis propria conversio, si non convenienter et ad illud ad quod proprie dicitur assignetur (*saepius*).

notanda: VITR. 8 praef. 3 si quid forte defit in corpore spiritus, ad restituendum aer adsignatus id praestat. TERT. adv. Marc. 1, 15 qui duos illum deos inferre praesumunt, cum novem assignet, licet nesciens. DIOM. gramm. I 499, 12 partipedes (*versus*) sunt qui in singulis pedibus singulas orationis partes adsignant. 499, 21 'alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur'. albis . . . nigra opposuit, ligustris vaccinia tribuit . . . et cadentibus legenda adsignavit. *sibi, viribus suis*: AVG. serm. 170, 5 ipsam iustitiam secundum legem viribus suis adsignabant. in evang. Ioh. 3, 10 si dixero, quia et hoc debetur, aliquid mihi adsigno, quasi cui debeatur. 3, 11 quasi viribus suis multum. 3, 16 non sibi aliquid amplius servus adsignet, quam quod per illum factum est (*cf. l. 74*). *i. q. referre*: PHAEDR. 5, 2, 14 illi adsignari debet haec narratio, qui. *i. q. addicere*: SEN. epist. 54, 1 uni . . . morbo quasi adsignatus sum. COMM. instr. 2, 16, 18 filius cuius eras, illi (ille *C*) te adsigna clientem. COD. Iust. 5, 27, 9 pr. quotiens naturales filii curiali fortunae patriae sui genitoris adsignantur. *cum aggregandi notione*: PLIN. nat. 29, 2 dis . . . inventores suos ars medica *adsignavit* et caelo dicavit.

i. q. imputare alicui auctori: *homini*: *cf.* RHET. Her. 2, 5 ⟨quod reo⟩ (*Marx*) vituperatio eorum . . . non debeat atsignari (et s. *B*, ads., ass. *al.*). VERG. catal. 13, 6 lingua qua adsignem (*Bücheler, Rhein. Mus. 38, 1883, 521*, adsim *codd.*) tibi . . . prostitutae turpe contubernium sororis. CIC. Brut. 74 haec si minus apta videntur huic sermoni, . . . Attico adsigna. Att. 6, 1, 11. 18, 4, 6 nihil . . . nec patruo nec patri, *v. p. 894, 14.* BELL. Alex. 50, 2 quod interciderat aut erat interpellatum, Cassio adsignabant. LIV. 35, 31, 15 unius amentiam civitati. 3, 72, 4. 39, 44, 9 PLIN. nat. I ind. 2, 18 fulmina Iovi. 7, 197 cui . . . medicinae . . . inventionem ex metallis (25, 13 dis. 25, 26. 25, 34. 25, 87 ficto nomini. *cf.* 22, 24 *parthenium herbam Minervae*. PS. APVL. herb. 49). TAC. hist. 2, 3. 3, 78. APVL. apol. 99 haec damna . . . morum eius patruo huic. CAPITOL. Ver. 10, 3 uxori eius flagitium mortis. LACT. inst. 44, 8 SYMM. epist. 6, 17 (18) AMM. 20, 4, 8. 28, 4, 12. 28, 5, 14. 30, 4, 22 AMBR. Abrah. 1, 6, 54. *cf. virtuti alicuius, sim.*: CIC. *v. l. 15.* PLANC. Cic. epist. 10, 18, 2 hoc omne adsignatum iri aut pertinaciae meae aut timori. BELL. Afr. 3, 4 culpae eius imprudentiaeque . . . quod. LIV. 28, 42, 15 tuo consilio adsignare (*ibid.* delegare). VELL. 2, 38, 6 Cyprus devicta nullius adsignanda gloriae est (TAC. Germ. 14). hist. 2, 60 fraudi suae. AMM. 15, 5, 35 felicitatis suae prosperis cursibus. 18, 6, 6 nihil periculis meis. AVG. civ. 12, 24 operibus divinae mentis. *rei*: RHET. Her. 1, 27 si . . . tardius haec, quam studes, absolventur, . . . nostris occupationibus adsignare debebis. CIC. Rab. Post. 27 soccos habuit et pallium: nec vero id homini quisquam, sed tempori adsignandum putavit. Mil. 6 *mortem P. Clodii* virtuti Milonis potius quam populi Romani felicitati adsignetis. frg. or. D 2 M. *non* imprudentiae, sed perfidiae. ad Q. fr. 1, 4, 1 ne, si uno meo facto . . . conruistis, improbitati et sceleri meo potius quam imprudentiae miseriaeque adsignes. CAEC. Cic. epist. 6, 7, 3. SEN. nat. 6, 11 ignibus . . . hunc tremorem. PLIN. nat. 2, 104 fulminum iactus *ventorum* violentiae. 2, 191 quibus (*sideribus*) fulmina. QVINT. inst. 5, 13, 35 hominum vit⟨i⟩a rebus. 3, 7, 15. 11, 1, 23. decl. 326 p. 283 nostrae infirmitati. TAC. ann. 14, 3 sceleri. AMM. 14, 10, 15 modestiae humanitatique. 16, 4, 3 indignitati rerum. 15, 5, 35. HEGES. 5, 31, 1 quorum mors naturae. AVG. civ. 12, 24. MACR. sat. 1, 11, 1 honori alicuius dei . . ., quod servi cum dominis vescerentur.

culpae adsignare (*ut* dare): CIC. Verr. 6, 131 me culpae fortunam adsignare, calamitatem crimini dare (PAVL. dig. 9, 2, 6 praeceptoris . . . nimia saevitia culpae adsignatur). NIGID. Gell. 4, 9, 2 vitio. GELL. 11, 9, 2 gloriae . . . hoc sibi.

i. q. adnumerare: PLIN. nat. 25, 69 imperiti confundunt haec omnia et primo generi adsignant. QVINT. inst. 9, 2, 44 locorum quoque dilucida et significans descriptio eidem (huic *A*) virtuti (*sub oculos subiectioni*) adsignatur a quibusdam, alii τοπογραφίαν dicunt. 9, 3, 88 *dubitatio* cum est in re, priori parti adsignanda est. 9, 3, 21 tropis. PHYSIOGN. 7 (*bis*). *cf. l. 27.* *v. Mess.*

adsilentio, -āvī, (-āre). *ab* ad *et* silentium. ITALA cod. Lugd. num. 13, 31 adsilentiavit (κατεσιώπησε) Chalep populum ad Moysen (VVLG. compescens murmur populi). *Ihm.*

adsilio (ass-), -ŭī, -īre. [*ab* ad *et* salire. *Th.*] *de perfecti forma* PRISC. gramm. II 541, 9. *formas* adsalierit, adsallierit, adsallire *v. l. 71.* adsulientes *coni. Loewe, Gloss. nom.* p. 91 *pro* adsulentes (*R*, adsolentes *G*, adsultantes *Deuerling*) GLOSS. Plac. V 5, 5.

I A *de hominibus et animalibus*: PHAEDR. 2, 5, 21 ille . . . adsilit donationis alacer certae gaudio. 4, 2, 14 mus escam putans adsiluit. COLVM. 8, 3, 5 *matrices non* debent ipsis nidis involare, ne, dum adsiliunt. 8, 11, 4 ut avem recipiant adsilientem *perticae*. VAL. FL. 1, 259 *puer* adsiluit caraque diu cervice pependit. COLVM. 6, 37, 9 *femina* adsilientem admissarium calcibus proturbat.
de hostium impetu: *cf.* CVRT. 9, 7, 21 antequam ille hastam transferret in dextram, adsiluit et stipite mediam eam fregit. SIL. 15, 692 assilit audito tristis clamore ruinae Hasdrubal. *nota exempla, in quibus cum fluctibus adsilientibus comparatur*: OV. met. 11, 526 *fluctus* ut miles . . . cum saepe adsiluit defensae moenibus urbis. SEN. dial. 7, 27, 3 (*translate*) praebeo me non aliter quam rupes . . ., quam fluctus *verberant* . . ., adsilite, facite inpetum, ferendo vos vincam. SEN. dial 9, 1, 1 *vitia* ut hostis vagos et ex occasionibus adsilientis. SIL. 4, 381 haud secus (*atque leones*) Egeriae pubes, hinc Virbius acer, hinc Capys, assiliunt. 7, 701 volanti . . . a tergo. 10, 3 ceu fera . . . in ferrum. 16, 63 assiliens . . . bipennem incutit. 16, 623 moenibus urbis. STAT. Theb. 6, 777 (752) hostem . . . ultro . . . intratque et obumbrat et alte adsilit. TAC. hist. 4, 77 pars montibus, alii via, alii (alii. I alii *cod.*) viam inter Mosellamque flumen tam inprovisi adsiluere. FLOR. 1, 36, 11 Zamam . . . frustra adsiluit (divolvit, diu voluit *codd.*). AMM. 31, 8, 9 tribunum castra ponentem. CLAVD. 1, 84 *Roma.* PAVL. NOL. carm. 26, 351. *de bestia*: PLIN. nat. 9, 143 *rana piscatrix* cornicula . . . exserit, adsultantibus pisciculis detrahens, donec tam prope accedant, ut adsiliat. *translate*: STAT. Theb. 3, 77 te series orbarum excisa domorum planctibus assiduis, te diro horrore volantes quinquaginta animae circum noctesque diesque adsilient. *specialiter de latronibus, sim.*: LEX Sal. 13 add. 4 (*codd. 2 sqq.*) si quis puella sponsata . . . in via adsallierit (13 add. 5 *in 4* si quis . . . foeminam . . . adsalierit et vim illi inferre praesumpserit). 14, 4 (*in 3 β E*) hominem cartam regis habentem . . . adsallire vel via lacinia (viae laciniam ei *E*) facere. 14, 5 (*in 1*) hominem migrante adsalierit. 14, 6 (*omm. 1 m. 3 g.*) villa aliena adsalierit (14 add. 1 [*2 sqq. exc. 3 β*] adsallierit). 17 add. 2 (*in 4*) alterum in via adsallierit. 42, 1 *al.*
B *de rebus inanimatis*: OV. met. 6, 107 *Europa videbatur* tactum . . . vereri adsilientis aquae (fast. 5, 612). fast. 3, 591 adsiliunt fluctus. trist. 1, 10, 7 fert assilientia longe aequora *navis*. STAT. Theb. 5, 56 quas (*insulas*) . . . adsilit Aegon. *varia*: SEN. nat. 1, 2, 9 a pluribus partibus in illam (*faciem*) inpetum fieri et inquietum aera hinc atque illinc adsilire. PLIN. nat. 36, 127 (*de magnete lapide*) *ferrum*, ut propius venit, adsilit. AMM. 17, 7, 14 cum dissolutis elementa con-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pagibus ultro adsiliunt. STAT. Theb. 10, 456 adsilit aethera . . . clamor. AMM. 29, 1, 32 adsiliens anulus duas perstrinxerat syllabas.

II *translate*: CIC. de orat. 2, 213 neque adsiliendum statim est ad genus illud orationis ... nec cum in eam rationem ingressus sis. SEN. contr. 10 praef. 1 sinite me ab istis iuvenilibus (iuvenibus, -nalibus *codd.*) studiis ad senectutem meam reverti ... primo libenter adsilui. STAT. silv. 5 praef. huic operi non ut unus e turba nec tantum quasi officiosus adsilui. *v. Mess.*

Assima *maris rubri insula.* RAVENN. p. 391, 19. *Diehl.*

adsimilis (ass-), -e. [*cf. c.* adsimulare. *adiectivum ex adverbio* adsimiliter *factum esse, Plautinum* adsimile *in duo vocabula* ad simile *i. e. ad similitudinem solvendum esse coniecit Skutsch, Archiv 12, 213. Th.*] GLOSS. II 399, 8 παρόμοιος adsimilis (*cf.* CARM. de fig. 127 παρόμοιον. adsimile, *ubi* at simul *cod. Paris.*). 396, 1 παραπλήσιος similis adsimilis. 304, 57 ἐοικυῖα adsimilis similis. SERV. auct. Verg. Aen. 6, 603 valde similis. *coniungitur et cum genetivo et cum dativo.* PLAVT. Merc. 957 quasi tu numquam quicquam adsimile huius facti feceris. Truc. 563 nam hoc adsimile est quasi de fluvio qui aquam derivat sibi *eqs.* CATO (?) frg. Fest. 157 forma enim eius est, ⟨ut⟩ ex his qui intravere cognoscere potui, adsimilis illi (illae *cod.*). CIC. nat. deor. 2, 136 in pulmonibus ... inest raritas quaedam et adsimilis spongiis mollitudo. LVCR. 2, 493 adsimili ratione (4, 425). 4, 336 quaecumque latuscula sunt speculorum adsimili lateris flexura praedita nostri. VERG. Aen. 6, 603 quos super atra silex iam iam lapsura cadentique imminet adsimilis (*v.* SERV. *ad h. l.*). OV. Pont. 2, 2, 85 fratribus adsimilis. trist. 1, 6, 27 adsimilemque sui longa adsuetudine fecit. FEST. 351 [stellam] quae ex lamella (extamella *cod.*) aerea adsimilis stellae locis inauguratis infigatur. VAL. FL. 7, 406 cyparissis adsimiles. SVET. Nero 1 aerique adsimilem capillum. Galba 18 terrae tremor et assimilis quidam mugitui sonus. Vesp. 8 assimilis Vespasiano imago. APVL. apol. 4 stuppeo tomento adsimilis. SOL. 30, 25 fieri adsimilem cuicumque rei proximaverit. MAR. VICTOR. gramm. VI 138, 13. 21 (*c. dat.*). PRVD. apoth. 955 *umbra* cassa cadit ventoque liquescit adsimilis. GALEN. alfab. 98 elaterium ... viris quoque adsimilis habet elevoro. 96, *et saepius.* MART. CAP. 5, 474 ipsum etiam simile alicuius assimile est. 6, 583 assimilis mundo (6, 585). PRISC. gramm. II 124, 19 quae forma assimilis est diminutivis. CYPR. GALL. exod. 522 saxis adsimiles gravique plumbo vastis fluctibus abdidit cohortes. gen. 27 hominem nostris ... vultibus adsimilem. IORD. Get. 2, 13 Gallis sive Spanis adsimiles.

adv. **adsimiliter.** [*aut cps. ex* ad *et* similiter *et cf. c.* adaeque, *aut derivatum ab* adsimilis. *Th.*] PLAVT. Bacch. 951 adsimiliter mi hodie optigit. EVGRAPH. Ter. Andr. 599 dicam itidem: adsimiliter, et est adverbium qualitatis.

[**adsimilitūdo**]. TERT. adv. Hermog. 34 si quae enim figurae sunt, ex rebus consistentibus fiant necesse est, non ex vacantibus, quia nihil potest ad similitudinem (adsimilitudinem *ed. Gangnei*) de suo praestare nisi sit ipsum quod tali similitudine praestet. *Ihm.*

assimilo *etc. v.* assimulo.

assimulanter *v. sub* assimulo.

assimulātīcius, -a, -um. *ab* assimulare assimulatus. COD. Theod. 6, 22, 5 (*a. 381*) qui ... insignibus consularium emendicatis atque assimulaticiis vestiuntur.

adsimulātio (ass-) *vel* **adsimilātio,** -ōnis *f.* *cf. c.* adsimulare. GLOSS. ἀφομοίωσις. **1** (*cf.* adsimulo *1*) *simulatio*: RHET. Her. 4, 37, 50 *licentia tractabitur* acrimonia . . . et adsimulatione (assim. *pars codd.*). QVINT. inst. 8, 6, 55 et laudis adsimulatione (autem sim. *codd.*) detrahere et vituperationis laudare. FRONTIN. strat. 2, 7, 13 hac adsimulatione reliquis Pompeianarum partium fiduciam fecit. DON. Ter. Andr. 45 ergo omnis virtus adsimulatio est. FAVON. p. 1, 9 H. non fabulosa ut ille (*Plato*) assimulatione commentus est (*Cicero*). COD. Theod. 16, 2, 18 (*a. 368?*) nec ea in assimulatione aliqua convalescant, quae tunc decreta ... sunt. COD. Iust. 2, 18 (19), 24, 2 (*a. 530*) dolosa adsimulatione adhibita. **2** (*cf.* adsimulo *2*): PLIN. nat. 11, 262 mulierum paucis prodigiosa adsimilatio sicut hermaphroditis utriusque sexus. TAC. ann. 15, 49 famam carminum eius (*Lucani*) premebat Nero prohibueratque ostentare vanus adsimulatione. IREN. 1, 15, 3 *Iesum* positum ... esse in assimulationem (adsimilationem *pars codd.*, ἐξομοίωσιν) et figurationem eius, qui incipit in eum descendere. INCERTI schem. dian. 41 rhet. p. 76 πάρισον est adsimilatio sententiae membris non dissimilibus.

adsimulātīvus, -a, -um. *ab* adsimulare adsimulatus. *assimulandi vim habens*: VIRG. gramm. epist. 6 p. 171 H. sunt etiam quaedam coniunctiones adsimulativae; dicuntur eo, quod a verbis similitudinis respondent, ut 'sic', 'ita', 'perinde'.

adsimulātor, -ōris *m.* *ab* adsimulare. *simulator*: DON. Ter. Andr. 175 fictus adsimulator et callidus.

adsimulo (ass-) *vel* **adsimilo,** -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ad *et* simulare *vel* similis. *Th.*] DIOM. gramm. I 365 similat non dicimus, sed similis est. sane dixerunt auctores simulat per u, hoc est ὁμοιάζει, ut Cicero de re publica (1, 34): nullum est exemplum, cui malimus adsimulare rem publicam. *pro* u *inde ab Augusti aetate raro invenitur* i, *regnat apud scriptores christianos.* assimilo PLAVT. Bacch. 962 OV. met. 5, 6 PLIN. nat. 3, 43 QVINT. inst. 10, 2, 12 TAC. ann. 11, 11. 16, 17 SVET. Tib. 57 VLP. dig. 40, 5, 4, 21 TERT. anim. 32 AVG. soliloq. 2, 10, 18 *alibi. omnibus locis* IREN. (*excepto* 4, 18, 3). HIER. VVLG. GALEN. alfab. *variant codd.* PLAVT. Mil. 1163 OV. met. 15, 412 LACT. Phoen. 48 AVSON. 334, 72 CLAVD. 5, 81 carm. min. 9, 6 MART. CAP. 6, 567. 6, 590. 9, 909 ORIENT. comm. 1, 528 PRISC. per. *bis* GREG. TVR. Franc. 2, 42. TER. Haut. 716 adsimularier [Andr. 500 *falso traditur*].

1 *simulare, fingere*: GLOSS. προσποιοῦμαι dissimulo, simulo, insimulo, adsimulo. assimulare *vel* se assimulare *absolute vel addito accus. vel enuntiato* (*infin., acc. c. inf.,* quasi). PLAVT. Poen. 1106 lepide hercle adsimulas. Epid. 420 ego illic me autem sic assimulabam. Truc. 394 cui rei te adsimulare retulit? Capt. 654 illic servom se assimulabat, hic sese autem liberum. Truc. 500 aegram ut te adsimules. Bacch. 75 simulato me amare. :: utrum ego istuc iocon adsimulem an serio? Cist. 96 adsimulare amare oportet. Amph. 874 Amphitruonem memet ... esse adsimulabo. 999 me esse ebrium. Asin. 581 adsimulabat Sauream med esse quam facete. Capt. 224 me tuom esse servom assimulo. 1007 scio, cur te patrem adsimules esse et me filium. Men. 832 ego med adsimulem insanire. Mil. 792 adsimulet se tuam esse uxorem. 908. 1163 ut adsimulem (-milem *P*) me amore istius differri. Poen. 560 se ut assimularet peregrinum esse (*cf.* Poen. 600). Truc. 390 adsimulavi me esse praegnantem. 464. 472 me gravidam esse adsimulavi militi Babylonio. Mil. 152 alia esse adsimulabitur. Amph. 115 ita adsimulavit se, quasi Amphitruo siet. Epid. 195 itaque adsimulato, quasi ... hominem quaesiveris. Mil. 1170 te ... ita volo adsimulare, prae illius forma quasi spernas tuam. 1181 adsimulato, quasi gubernator sies. Poen. 600 ita adsimulatote, quasi ego sim peregrinus. Stich. 84 adsimulabo quasi quam culpam in sese admiserint (*vers. interp.*) [Stich. 77 *v. sub* simulo]. TER. Phorm. 210 quid si adsimul[ab]o? Andr. 168 has bene ut adsimules nuptias. 500 an tute intellexti hoc adsimulari[er]? Haut. 716 quid malum me aetatem censes velle id adsimularier? 888 gnatus quod se adsimulat laetum. Phorm. 128 paternum amicum me adsimulabo virginis. Andr. 735 hinc ab dextera venire me adsimulabo. Haut. 332 adsimulabimus tuam amicam huius esse amicam. 358. Phorm. 893 quo me adsimularam ire ad mercatum, non eo. Hec. 235 an ea causa ... me odisse adsimulaverit. Eun. 461 adsimulabo, quasi nunc exeam [606 *v. sub* simulo]. TRAG. inc. Cic. off. 3, 98 (p. 281 Ribb.[3]) furere adsimulare, ne coiret, instituit. CIC. Cluent. 36 exitum huius adsimulatae familiaritatis cognoscite. Cael. 14 multos fortis viros et bonos specie quadam virtutis adsimulatae tenebat. OV. met. 7, 298 odium cum coniuge falsum Phasias (*Medea*) adsimulat. LIV. 26, 19, 9 alia vera, alia adsimulata. SIL. 7, 137 retroque abitum fictosque timores assimulat *Fabius.* QVINT. inst. 10, 2, 12 in illis (*orationibus*) vera, in his (*declamationibus*) adsimilata materia est. TAC. ann. 4, 8 quo (*veneno*) paulatim inrepente fortuitus morbus adsimularetur. 4, 59 adsimulabat iudicis partes adversus Germanici stirpem. 6, 25 negatis alimentis adsimulatus est finis, qui videretur sponte sumptus. PS. QVINT. decl. 1, 5 reliqua, iudices, nimium suspecta, improbe adsimulata. PAVL. sent. 5, 21, 1 vaticinatores, qui se deo plenos assimulant. IREN. 4, 18, 3 per assimulatam operationem. LAMPR. Comm. 14, 3 saeculum aureum Commodianum nomine adsimulans. RVT. LVP. 2, 18 assimulandum est invitos necessario dicere. DON. Ter. Phorm. 352 se eius defensorem tamquam absentis assimilat. AMM. 14, 6, 10 vultus severitate adsimulata. 14, 11, 11 vultu adsimulato. 30, 8, 2 adsimulavit . . . clementiae speciem. COD. Theod. 9, 2, 3 (*a. 380*) non prius assimulanti (COD. Iust. 9, 3, 2 insimulanti) accommodetur assensus. 12, 14, 1 (*a. 413*) assimulata provincialium tutela.

2 *similem facere.* GLOSS. ἀπεικάζω, παρομοιάζω assimilo.

a *verbis, specie, i. q. comparare, conferre*: PLAVT. Men. 146 ecquid adsimulo similiter? Bacch. 962 id periclum adsimilo, Vlixem ut praedicant (*vers. amplificatoris*). CIC. inv. 1, 42 simile ... ex specie comparabili aut ex conferunda atque assimulanda natura indicatur. OV. met. 5, 6 inque repentinos convivia versa tumultus adsimilare freto possis. trist. 1, 6, 28 grandia si parvis adsimulare licet. TAC. Agr. 10 formam totius Britanniae . . . oblongae scutulae vel bipenni adsimulavere. ann. 1, 28 suis laboribus defectionem sideris (*lunae*) adsimulans. 15, 39 cecinisse *Neronem* Troianum excidium praesentia mala vetustis cladibus adsimulantem. SVET. Tib. 57 *naturam* praeceptor ... assimilasse aptissime visus est. FRONTO p. 212, 9 N. parvae res magnis adsimulandae comparandaeque. VLP. dig. 35, 1, 59, 1 servitus morti adsimulatur. IREN. 2, 2, 4 hominibus assimilant eum (*deum*) inopibus. 2, 28, 6. HIER. epist. 98, 17 prophetam dicentem ...: cui assimilastis deum? (VVLG. Is. 40, 18 similem fecistis, ὡμοιώσατε. *cf.* 46, 5). 121, 6 parabolam, hoc est similitudinem, quae ab eo vocatur, quod alteri παραβάλλεται, hoc est adsimilatur. in Is. 61, 10, 11 (p. 737 Vall.) perfectos sponsi comparat pulchritudini, incipientes sponsae assimilat ornatui. VVLG. Ezech. 31, 8 omne lignum paradisi dei non est assimilatum (οὐχ ὡμοιώθη) illi (*Assur*). 31, 18. 32, 2 leoni gentium assimilatus es (נִדְמֵיתָ *ab* דָּמָה *deductum*, ὡμοιώθης) et draconi (*scil. Pharao*). thren. 2, 13 cui comparabo te vel cui assimilabo te? cant. 1, 8 equitatui meo in curribus Pharaonis assimilavi te. Sir. 25, 15 qui tenet illum (*timorem dei*), cui assimilabitur? Matth. 7, 24 qui audit verba mea ..., assimilabitur viro sapienti. 18, 23 ideo assimilatum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est regnum caelorum homini regi. Marc. 4, 30 cui assimilabimus regnum dei? MART. CAP. 6, 590 formam totius terrae non planam, ut aestimant, positioni qui eam disci diffusioris assimilant (-mulant *cod. Bern.*). FAVST. REI. grat. 1, 1 (p. 8, 3) videamus, cui impietati geminum hunc errorem adsimilare vel conferre possimus.

b *re vera, i. imitando exprimere, imitari, c. acc. vel dat., passive c. dat. et semel c. acc.* (VERG. Aen. 12, 224). GLOSS. assimilatus: similis. CIC. Verr. 3, 189 litterae lituraeque omnes adsimulatae et expressae de tabulis in libros transferuntur. LVCR. 2, 914 linquitur, ut totis animantibus adsimulentur *partes.* 980 totis mortalibus adsimulata. 6, 189 montibus adsimulata nubila. NEP. Eum. 9, 4 assimulata castrorum consuetudine. VERG. Aen. 10, 638 clipeumque iubasque divini adsimulat *dea* capitis *Aeneae.* 12, 224 formam adsimulata *Iuturna* Camerti (*cf.* GRAMM. I 365, 24 *et* VII 455, 16). OV. met. 14, 656 adsimulavit *Vertumnus* anum. 15, 412 protinus adsimulat (assimilat *cod. Haun.; sc. chamaeleon*) tetigit quoscumque colores. PLIN. nat. 3, 43 est . . . folio maxime querno adsimilata *Italia.* 8, 106 sermonem humanum . . . adsimulari (-mulare *plerique codd.; sc. ab hyaenis*). 9, 10 candore tantum cornibus adsimulatis. 9, 34 *thursiones* maxime tamen rostris canicularum maleficentiae adsimulati. 9, 113 *candor* Indico (*sc. mari repertorum unionum*; Indicos *plerique codd.*) specularium lapidum squamas adsimulat. 37, 179 *phloginos* ochrae Atticae adsimulata. SIL. 2, 553 assimulat faciem mutabile monstrum (*i. Tisiphone*) Tiburnae. STAT. Theb. 6, 336 noctemque diemque adsimulant maculis internigrantibus albae *equae.* QVINT. inst. 7, 10, 9 percepta semel imitandi ratione adsimulabit *pictor*, quidquid acceperit. 9, 2, 31 sermones hominum adsimulatos dicere διαλόγους malunt. 11, 1, 41 puerorum, feminarum, populorum, mutarum etiam rerum adsimulamus adfectus. TAC. Germ. 9 deos . . . in ullam humani oris speciem adsimulare. ann. 11, 11 fabulosa et externis miraculis adsimilata. 16, 17 adsimilatis Lucani litteris. GAIVS inst. 1, 22 Latini ideo *appellantur*, quia adsimulati Latinis coloniariis. VLP. dig. 40, 5, 4, 21 is . . . cui bona addicta sunt, bonorum possessori adsimilari debet. APVL. apol. 14 quod luto fictum . . . vel alio quopiam humano artificio adsimulatum est. flor. p. 24 Oud. ne quis effigiem regis temere adsimularet aere, colore, caelamine. p. 26. Socr. 2 p. 120 Oud. tunc progressus, tunc vero regressus mirabili vicissitudine adsimulant *stellae.* TERT. anim. 32 deus, assimilatus est, inquit, homo inrationalibus iumentis (VVLG. psalm. 49, 21 similis factus, ὡμοιώθη). IREN. praef. 2 vitreum *lapidem* in eius (*smaragdi*) contumeliam assimilatum (παρομοιουμένη). 1, 1, 3 sicubi quid eorum, quae dicuntur in scripturis, poterunt adaptare et adsimilare (προσαρμόσαι καὶ εἰκάσαι) figmento suo. LACT. Phoen. 48 quam (*vocem*) nec aedoniae voces nec tibia possit musica Cirrheis adsimulare (assimilare *pars codd.*) modis. AVSON. 76, 3 caprigenumque pecus lanigerosque greges balatu adsimulas (*de homine vocis absonae*). 334, 72 adsimulant (assimilant *pars codd.*) nostros imitata monilia cultus. HIER. epist. 96, 12 dominus . . . loquitur per prophetam: ego visiones multiplicavi et in manibus prophetarum assimilatus sum (VVLG. Os. 12, 10). in Is. 45, 1—7 (p. 532 Vall.) Christus, cui assimilatus es. VVLG. Iob 30, 19 comparatus sum luto et assimilatus sum favillae et cineri. psalm. 27, 1 assimilabor (ὁμοιωθήσομαι) descendentibus in lacum. cant. 7, 7 statura tua assimilata est palmae. 8, 14 assimilare (ὁμοιώθητι) capreae hinnuloque cervorum. sap. 13, 13 assimilet (ἀπείκασεν) illud (*lignum*) imagini hominis aut alicui ex animalibus illud comparet (ὡμοίωσεν). Matth. 6, 8 nolite . . . assimilari eis (*ethnicis*). Hebr. 7, 3 assimilatus . . . filio dei. Is. 44, 5 in nomine Israel assimilabitur (βοήσεται, כָּנָה). 45, 4 vocavi te . . ., assimilavi te (προσδέξομαί σε, כִּנָּה) et non cognovisti me. Ier. 6, 2 speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion (ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος θύγατερ Σιών, HIER. דָּמִיתִי *ab* דָּמָה *deduxit, v.* Ezech. 32, 2 *p. 896, 80, quod verbum per* assimulare *interpretatus est, item* מָשַׁל *in* Iob *et* psalm.). CLAVD. 5, 81 frenaque et immanes pharetras arcusque sonoros adsimulat (-milat *pars codd.*). carm. min. 9, 6 os longius illi (*hystrici*) adsimulat (-milat *unus cod.*) porcum. AVG. soliloq. (Migne 32) 2, 10, 18 falsus . . . Priamus, eo quod Priamum assimilabat, sed ipse non erat (*de histrione sermo est*). *ibid. paulo infra* ad alienum habitum adumbrati atque assimilati et ob hoc falsi. GALEN. alfab. 97 eleas draci (ἐλαίας δάκρυον) . . . gumen adsimilat. 273 satyrium erythraeum adsimilat (similat *cod. Lucc.*) lini semen. MART. CAP. 6, 567 quam docto assimilant (-mulant *cod. Bern.*) habitu, qui agalmata formant. 8, 806 assimulare quemquam velut cerritulum garrientem. 9, 909 plures ex auro adsimilatae (-mulatae *cod. Bern.*) parvaeque effigies. COD. Theod. 16, 8, 18 (*a. 408*) Iudaeos . . . sanctae crucis assimulatam speciem . . . exurere prohibeant. GILD. chron. III p. 35, 19 ut commoratio eorum ferarum assimularetur agrestium. ORIENT. comm. 1, 528 manus improba discit heu male mentitas assimulare (-milare *cod. B*) manus. PRISC. per. 149 dextera *pars Ponti* nervum (*sc. arcus*) assimilat (-mulat *pars codd.*). 265 assimilent (-mulent *pars codd.*) *Europa et Africa* conum laterum compagibus aequis. GREG. TVR. Franc. 2, 42 totum adsimilatum (-mulatum *unus cod.*) auro, erat enim aereum deauratum sub dolo factum. 5, 11 *sinagoga* distructa[m]que a fundamentis campi planitiae adsimilatur. INST. Iust. 1, 11, 8 adsimilatur is, qui adoptatus . . . est, ei, qui ex legitimo matrimonio natus est. NOVELL. Iust. 2, 3 pr. matrem . . . adsimilavimus (ὡμοιώσαμεν) patri. SCHOL. Arat. p. 181 Iovem . . . Dianae adsimulatum venire ad montem. *saepius.* *fortasse intransitive vulgariter*: GALEN. alfab. 197 nepita . . . quae et polegio adsimilat.

syn.: *ad 1*: dissimulare, fingere, simulare. *ad 2*: similem facere. *a*: comparare, conferre. *b*: adaptare (IREN.), adumbrare (AVG.), fingere, imitando exprimere, imitari. *oppos.*: *ad 1*: assimulatus: verus.

adv. part. praes. **adsimulanter.** NON. 40 Nigidius commentariis grammaticis: sunt adsimulanter dicta haec: canatim, suatim, bovatim. *Münscher.*

Assinarium *civitas Sardiniae.* RAVENN. p. 412, 10. Guido p. 500, 18 Assimanrium.

Assinno *in patellis nigris.* CORP. XIII 10010, 180 *b. c. cf. a* Assi.

Assinō *statio Illyriae.* RAVENN. p. 217, 13. p. 218, 12 Asinoe. *cf.* Azina. *Diehl.*

adsīpere et praesipere dicebant antiqui, sicut nos quoque modo dicimus ab aequo iniquum, ab quaerendo inquirere PAVL. FEST. 21. *compositum igitur intellegit ab* ad *et* saepire (*cf.* consiptum *apud eundem* 62. 64). *Ihm.*

assipondium, -iī *n.* [*cf. c.* as *et* pondo. *Th.*] VARRO ling. 5, 169 unum pondus assipondium dicebatur, id ideo quod as erat libra pondus. PAVL. FEST. 72 hinc (*ab aere pensando*) deducuntur . . . assipondium. *V.*

assir *v.* assaratum. **Assir** *v.* Assur.

1. assis *v.* assus *p. 939, 56.* **2. assis** *v.* as. **3. assis** *v.* axis.

Assis *insula.* LIB. Pont. p. 68, 10 insulam, qui dicitur Assis, quod est inter Portum et Hostia. *Diehl.*

? **assisa,** -ae *f.* [*fortasse corruptum pro* asce(n)sa, *cf. c.* ascendere. *Th.*] *i. q.* accessa: ISID. ord. creat. 9, 7 quoniam impossibile est ut (*mare*) non aliqua, licet nobis incognita, spatia deserat, quando per nostrarum terrarum solum exundat, sicut eadem loca a nobis recedens implet, ut nostra assisa ibi sit recessa et nostra recessa ibi sit assisa, dimidium maris ministerium ignorare fateri compellimur. 9, 5 ledonis assisa sex semper horas incrementi sui immutata consuetudine complet . . . malinae autem assisa quinque horas suae inundationis agit. *Ihm.*

Assisium *v.* Asisium.

assistentia, -ae *f.* *ab* assistens, *cf.* assisto *II B 1.* *auxilium.* PS. AVG. quaest. test. 115, Migne 35 p. 2351 dei nostri assistentia (ductio *cod. Colbert.*) imploranda est ad tutelam.

adsisto (ass-), adstitī, -ere. *ab* ad *et* sistere. *v.* NOT. Tir. 46, 98. GRAMM. suppl. praef. p. 67 omne verbum conpositum a verbo geminante principalem sillabam non geminat eandem exceptis conpositis ab istis quattuor . . . steti astiti. ACTA Arv. a. 219 l. 4 adsteterunt. GLOSS. adstetit. PAVL. FEST. 26, 3 astasint (astasent *codd.*) steterint. ITALA I Macc. 6, 35 *cod. Sangerm.* adsisterunt (VVLG. astiterunt). act. 4, 26 *cod. d; item* 10, 17 *et alibi.* 12, 7 adsistit (VVLG. astitit). SVLP. SEV. dial. 2, 7, 1 adsistisse *et* Mart. 7, 4 adsisterant *in cod. Veron.* *passim legitur inde a* PLAVTO, *deest apud* LVCIL. CATON. RHET. Her. CATVLL. NEP. TIB. MANIL. VITR. SEN. rhet. VELL. COLVM. LVCAN. PERS. PETRON. MART.

I *se vicinum sistere, prope consistere, pf.* adstiti *fere i. q. sto.* GLOSS. παρίσταμαι, ἀποσυνιστῶ, συνιστῶ: adsisto. συνίσταμαι: consisto, adsisto. παρέστη: ads · stit (adsistit *vel* adstitit). παρέστηκα adstiti. supra caput astit⟨it⟩ (*cf.* VERG. Aen. 4, 702): subito pervenit. *absol. vel additis adv. local. vel casibus relationis (dat., acc., abl.) vel praepos.* (ad, ante, circa, contra, in *c. acc. et abl.*, pone, pro, propter, super). PRISC. gramm. III 309, 27 nos quoque 'astitit illum locum' et 'illo' et 'illi' et 'circa illum'. ISID. diff. 1, 516 sistere est interdum resistere . . ., assistere vero et ante unum et coram multis.

1 *de animantibus*: **a** *de hominibus*: PLAVT. Capt. 664 ut confidenter ∗ mihi contra astitit. Pseud. 459 bene confidenterque adstitisse. 156 adsistite omnes contra me. Cas. 930 continuo in genua ut astiti (astituti *codd.*). Men. 865 iam adstiti in currum. Merc. 187 ut prope astitit. 977 ego adsistam hinc altrinsecus. Pseud. 357. Rud. 808 alter istinc, alter hinc adsistite. adsistite ambo. Mil. 201 vide, quem ad modum adstitit. 213 euscheme hercle astitit (*cf.* PAVL. FEST. 61, 11). Trin. 625 haud ineuscheme astiterunt. Stich. 271 satin ut facete, ⟨aeque⟩ atque ex pictura astitit. Mil. 1254 quid astitisti obstupida? TER. Ad. 169 hic propter hunc adsiste. ENN. trag. 16 prolato aere astitit (PAVL. FEST. 242, 24 clipeo protento). CIC. carm. frg. 29, 4 (fin. 5, 49) nemo . . . est transvectus . . ., quin prius adstiterit vocum dulcedine captus (*sc. Sirenum*). frg. 33, 28 (Tusc. 2, 21) accede, nate, adsiste. Verr. 2, 66 ut . . . *servi* ad foris adsisterent, imperat. Arch. 24 cum . . . *Alexander* ad Achillis tumulum astitisset. leg. 2, 10 ut contra omnis hostium copias in ponte unus adsisteret. LVCR. 1, 965 nec refert, quibus adsistas regionibus. [2, 359 *vulg.* adsistens *pro codd.* adsittens, *quod nondum emend.*] CAES. Gall. 6, 18, 3 filium . . . in publico in conspectu patris adsistere. BELL. Afr. 29, 3 cum forte ante portam turma densa adstitisset. SALL. Cat. 59, 3 ipse . . . propter aquilam adsistit (adstitit *Paris.*). VERG. georg. 4, 319 ad extremi sacrum caput adstitit *pastor Aristaeus* amnis. Aen. 6, 17

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Chalcidica ... super adstitit arce *Daedalus.* 10, 489 quem Turnus super adsistens (*cf.* STAT. Theb. 9, 557). 12, 790 adsistunt contra certamina (SERV. alii certamine legunt) Martis anheli (*nom. pl.*). MORET. 19 inde abit adsistitque molae. AETNA 425 similes adsiste cavernas. HOR. sat. 1, 6, 114 adsisto divinis. OV. am. 1, 7, 51 adstitit illa amens. ars 2, 301 adstiterit tunicata. met. 8, 480 ante sepulcrales infelix adstitit aras *Althaea.* 13, 125 donec Laertius heros adstitit. fast. 1, 631 siquis amas veteres ritus, adsiste precanti. LIV. 1, 16, 6 cum perfusus horrore venerabundus[que] adstitissem. CELS. 7, 29 p. 318 *valens homo* a sinistro latere eius (*mulieris*) debet adsistere. SEN. Thy. 706 adsistit aris *Atreus.* CVRT. 7, 1, 9 ex his, qui proximi adstiterant. 7, 2, 28 ad aditum nemoris. 10, 5, 9 extra regiam. VAL. FL. 1, 816 adstitit *Aeson.* STAT. Theb. 9, 607 tunc limina (limine *codd. rec.*) divae adstitit *Atalanta.* 5, 230. 12, 682 *et* 778. CARM. epigr. 1544, 7 tu qui adstitisti, mei monumenti ⟨hospes memor⟩ ambula. 1851, 1 si quis titulum ad mei nominis astiterit. TAC. dial. 6 illud gaudium consurgendi adsistendique inter tacentes. 39 unus inter haec dicenti aut alter adsistit. Agr. 36 stratis, qui in aequo adstiterant (*cf.* ann. 2, 17). hist. 1, 27 proximus adstiterat. 2, 46 qui procul adstiterant (*cf.* ann. 13, 38). 3, 63 exercitus ... densis circa viam ordinibus adstiterat. 3, 82 tripertito agmine pars, ut adstiterat, ... incessit. ann. 2, 9 *fluminis* in ripa ... Arminius adstitit. 2, 13 adit castrorum vias, adsistit tabernaculis. 2, 16 paratus miles, ut ordo agminis in aciem adsisteret. 2, 19 hic pedes adstitit. 4, 45 adsisterent socii ac spectarent. 5, 7 ut cuique adsistere, adloqui animus erat. 6, 19. 4, 69 si pone fores adsisterent. 12, 56 in ratibus ... manipuli ... adstiterant. 13, 4 consulum tribunalibus Italia et publicae provinciae adsisterent. 14, 34 conglobatus pro cornibus eques adstitit. PLIN. epist. 2, 11, 22 qui sellis consulum adstiterant. APVL. met. 2, 23 quam (*matronam*) propter adsistens. 8, 13. 10, 21. 3, 22 ut meae Veneri Cupido pinnatus adsistam tibi. TERT. anim. 50 apostoli ... veniant, assistant. idol. 16 si propter sacrificium vocatus adsistam. Scorp. 15 quodsi iam tunc Prodicus aut Valentinus adsisteret. ITALA psalm. 2, 2 (Iren. 3, 12, 5. *item* VVLG.) adstiterunt (παρέστησαν) reges terrae et principes congregati sunt adversus dominum (*eadem verba afferuntur* act. 4, 26. *cf.* FIRM. err. 23). IVST. 3, 1, 8 cum inter ceteros et ipse Artabanus armatus adsisteret. DICT. 3, 11 qui solandi causa adstiterat. AMM. 14, 1, 6 dissimulanter honoratorum circulis adsistendo. 14, 2, 2 *scaphis* (*abl.*) sensim nihil opinantibus (*dat.*) adsistebant. 18, 9, 3 sex legiones ... muris adstitere firmissimis. HYG. astr. 4, 8 (p. 105) si ... nostrum aliquis adstiterit contra orientem. HIER. epist. 36, 15 ad benedictionem fratris praereptor astiterat *Iacob.* 48, 4 adstitit regina a dexteris tuis. 22, 6. 65, 15 *et* 20. 130, 2 (*cf.* VVLG. psalm. 44, 10 παρέστη. AVG. civ. 17, 16). VVLG. psalm. 35, 5 astitit omni viae non bonae. 108, 31 astitit a dextris pauperis. act. 27, 24 Caesari te (*Paulum*) oportet assistere (παραστῆναι). CLAVD. 8, 151 exercitus undique fulgens adstitit. 21, 326 fretis exercitus adstitit ultor. AVG. civ. 1, 20 ut adversus se ipsum quisque falsus testis adsistat. SVLP. SEV. chron. 2, 51, 1 si accusator ... astitisset. Mart. 7, 4 qui pro foribus adstiterant (adsisterant *cod. Veron.*). 8, 2 ad quam (*turbam*) cum sollicitus adstitisset. dial. 2, 7, 1 nulla unquam femina ferebatur propius adstitisse (adsistisse *cod. Veron.*) Martino. 2, 7, 2. SIDON. epist. 4, 12, 2 repente puer familiaris adstitit. 6, 1, 6 inter me et illum (*Christum*) ... intercessor assistas. BENED. reg. 19 cum ad opus divinum assistimus. *transl.*: IVL. VICT. rhet. 3, 8 p. 381 antithesis ... defensionem praestat ... ex alia re extrinsecus appetita, id est ex causativo, cum rei ipsi non potest assistere (insistere *coni. Halm*), sed causam asserit, propter quam fecisse dicat. **b** *de deis*: LVCR. 3, 959 et nec opinanti Mors ad caput adstitit. VERG. Aen. 4, 702 *Iris* supra caput adstitit (astitit *pars codd.*). 1, 301 Libyae citus adstitit oris *Mercurius.* PROP. 4, 6, 29 *Phoebus* adstitit Augusti puppem super. OV. met. 3, 187 *Diana* in latus obliquum ... astitit. 11, 96 Laomedonteis Latoius adstitit arvis (*cf.* STAT. Theb. 4, 679). VAL. FL. 3, 62 super foribus Bellona reclusis ... adstitit. 5, 640 nec illas adstiteris *Pallas* inpune trabes. STAT. Theb. 3, 299 media quamvis in caede frementis hos adsistere equos (*sc. soli licet Veneri*). 9, 680 vertice ... Latonia montis adstitit. 9, 835. APVL. flor. p. 13 Oud. Musae cum Minerva ... iudices adstitere.
c *de deis, mortuis, angelis in conspectum hominum venientibus*: OV. fast. 5, 457 umbra cruenta Remi visa est assistere lecto. SIL. 15, 20 subito assistunt ... hinc Virtus, illinc ... Voluptas. PLIN. epist. 3, 5, 4 adstitit ei quiescenti Drusi Neronis effigies. IREN. 3, 16, 2 adsistentem ei (*Ioseph*) angelum dei. VOPISC. Aur. 24, 3 Apollonium Thyaneum ... recipienti se in tentorium ... subito adstitisse. PS. LACT. mort. pers. 46, 3 proxima nocte Licinio quiescenti adsistit angelus dei. VVLG. act. 12, 7 et ecce angelus dei astitit (ἐπέστη). 23, 11 sequenti ... nocte assistens ei dominus ait. 27, 23. CLAVD. 10, 251 adstitit et blande Mariam Cytherea salutat. 15, 329 adsistit capiti *avus,* tunc sic per somnia fatur. SVLP. SEV. chron. 1, 25, 2 huic angelus ... astitit. dial. 2, 5, 7. 3, 13, 4. Mart. 11, 4 videt prope adsistere umbram sordidam. 24, 4 oranti in cellula *diabolus* adstitit. epist. 3, 16. **d** *de bestiis*: VARRO rust. 2, 9, 2 tauros solere adversos adsistere ... et ... propulsare lupos. OV. epist. 14, 89 adstitit in ripa liquidi nova vacca parentis (*sc. Inachi*). fast. 2, 185 *ursa* adstitit amens. FRONTIN. strat. 4, 7, 34 dum naturalem adsistendi appetunt consuetudinem *equi suspensi.* SVET. Vit. 9 iura reddenti gallinaceus supra umerum ac deinde in capite astitit. APVL. met. 5, 28 Venerem lavantem ... propter assistens *gavia.* IVL. VAL. 1, 4, 8 Philippum adsistens *ales* ... mandatis complet. **2** *de rebus*: CIC. fin. 3, 54 ita iacere talum, ut rectus assistat. VERG. Aen. 3, 194 tum mihi caeruleus supra caput adstitit (ast- *pars codd.*) imber. 5, 10 (*affertur a* PRISC. gramm. III 309, 27). OV. met. 7, 640 crescere ... ac se tollere humo rectoque adsistere trunco. AVIEN. orb. terr. 675 Cretam super adsitit Ida. ITALA Luc. 21, 34 (Iren. 4, 36, 3) ne quando ... repente adsistat super vos dies illa (VVLG. et superveniat (ἐπιστῇ) in vos repentina dies illa). *transl.*: IVL. VAL. 3, 9 neque enim sibi libidinem talem aut desiderium umquam Indici belli adstitisse.

II *adstare vel adesse*: GLOSS. παρίσταμαι: adsisto, adsto. συνίσταμαι: consto, adsisto. adsistit: ibi stetit. adstetit *vel* astit⟨it⟩: stetit, inante stetit. *perf.* astiti *formas, licet et ad* adsto *et ad* adsisto *possint referri, omnes hic congessi.* *absolute vel additis adv. vel casibus relationis (dat., abl., acc.) vel praep.* (ante, apud, coram, ex, in *c. abl.*, inter, post, pro, prope, super).

A *proprie*: **1** *de animantibus*: **a** *de hominibus*: PLAVT. Most. 885 mane tu atque adsiste ilico. TER. Phorm. 867 suspenso gradu placide ire perrexi, accessi, astiti. PROP. 4, 10, 31 super portae dux Veius astitit arcem. LIV. 3, 22, 8 cum ad id spectator pugnae adstitisset *eques.* VAL. MAX. 3, 3 ext. 1 e quibus (*pueris*) unus ... ante ipsum (*Alexandrum*) adstitit (constitit *Paris*). SEN. epist. 11, 9 magna pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis adsistit. PLIN. nat. 35, 23 in foro et ipse adsistens (abstinens *codd.*). STAT. silv. 5, 3, 17 dux ... astitit, Hebre, tibi. QVINT. inst. 8, 4, 28 Cicero de oratione Rulli haec dicit: pauci tamen, qui proximi adstiterant (*verba* CIC. agr. 2, 13 *paulo immutata*). decl. 379 p. 424, 19 adstiti praesens. PS. QVINT. decl. 14, 11. 15, 3 ne querelis assistentis ... moveretur, exclusit *meretrix.* FRONTIN. aq. 17 ut rem statim velut in conspectu habere possimus et deliberare tamquam adsistentes. strat. 4, 7, 22 adsistentibus militibus. TAC. hist. 2, 80 milites solito adsistentes ordine. 4, 46 militem ... separatim adsistere iubet. 5, 16 Civilis haud porrecto agmine, sed cuneis adstitit. 3, 68 adsistenti consuli. ann. 15, 58. 4, 51 adsistentes plerisque matres et coniuges. 6, 24 adstitisse tot per annos, qui. 15, 54. 11, 37 adstitit tribunus per silentium. 13, 38 mille equitum ... adfore sibi dicebat, quantum Corbuloni ... militum adsisteret, non statuere. 14, 15 adsistentibus phonascis. 15, 31 ne ... complexu provincias optinentium arceretur foribusve eorum adsisteret. PLIN. epist. 8, 14, 5 honores petituri adsistebant curiae foribus. paneg. 40 nemo observator, nemo castigator adsistet. 80 statim velut ⟨numen⟩ adesse et adsistere. SVET. Cal. 33 assistens simulacro Iovis. APVL. apol. 27 adsistente me. 40 ut quivis vel extrarius arbiter adsistat. met. 2, 30 nunc adsistit miser hic. 9, 7 otiosus adsiste. 9, 20 inprovisus maritus adsistit. 11, 17 pro foribus adsistens. ITALA I reg. 17, 1 (Tert. ieiun. 6) dominus, cui adsisto in conspectu eius (VVLG. in cuius conspectu sto. παρέστην). Matth. 16, 28 *cod. e* ex is, qui adsistunt (VVLG. de hic stantibus. τῶν ὧδε ἑστώτων). TERT. ieiun. 17 adversus haec non carne et sanguine, sed fide et spiritu robusto oportet adsistere. pudic. 5 (*ter*). apol. 8. ACTA lud. saec. Sept. IV 5 exta adsistentibus. CORP. XII 1567, 18 (*a. 245*) ceteris adsistentibus sacerdotibus. HERM. Pal. sim. 8, 4, 1 adsistebam (παρεστάθην) ego ei (*pastori*). IREN. 3, 12, 9 Iudaeis non adsistentibus (*bis*). 4, 20, 9 adsistente etiam Helia. LAMPR. Alex. 31, 1 ita ut ab epistulis, ⟨a⟩ libellis et a memoria semper adsisterent. LACT. inst. 4, 27, 3 si adsistat aliquis signatam frontem gerens. IVST. 23, 2, 11 adsistentium fletibus. AMM. 14, 9, 3 adsistebant hinc inde notarii. 28, 4, 13 cum ... notarii ... prope adsistant. 14, 10, 10 imperator ... tribunali adsistens. 15, 8, 5 adsistimus apud vos. 23, 5, 15. 16, 2, 3 adsistentibus locorum peritis. 23, 4, 2 quarum (*cochlearum*) prope unam adsistit artifex. 24, 4, 28 architectus ... post machinam ... adsistens. 28, 4, 34 aulis adsistunt. HIER. epist. 125, 11 ut pulcherrimorum versuum spectator assistas. hom. Orig. in Luc. 9 assistente Maria Elizabeth. VVLG. gen. 44, 34 ne calamitatis ... testis assistam. II Esdr. 7, 3 cumque adhuc assisterent (καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων). III Esdr. 9, 13 assistant ... ex omni loco presbyteri et iudices. Zach. 3, 7 qui nunc hic assistunt (τῶν ἑστηκότων τούτων). Sirach 24, 37 et assistens (ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παιδείαν) quasi Gehon in die vindemiae. I Macc. 6, 35 astiterunt singulis elephantis mille viri. Ioann. 18, 22 unus adsistens ministrorum. act. 10, 17 viri ... astiterunt ad ianuam. 11, 11 astiterunt in domo. 17, 5 assistentes domui. MEROB. 1, 13 cum soror adsistit. AVG. civ. 22, 8 eodem Alexandrino adsistente. SVLP. SEV. chron. 2, 16, 5 barbari ... tabernaculum ducis frequenter assistunt. 2, 34, 5 funus (*i. mortuus*) excussum et inter spectatores suos astitit. dial. 3, 2, 5 episcopis tantum et puellae patre adsistentibus. COD. Theod. 12, 1, 4 (*a. 317*) assistant (assistunt *trad.*), sedentibus his. 12, 1, 49 (*a. 361*) assistente curia. 6, 27, 4 (*a. 382*) probandus assistat, qualis moribus sit. ALC. AVIT. carm. 5, 78 adsistens vultu nutante satelles. CASSIOD. var. 11, 19 ut iure inter primates assistat. CARM. epigr. 769, 5† dextris tibi (*Christo*) nunc fide adsistit in agnis. *metaph.*: ITALA num. 7, 2 *cod. Lugd.* hi adsistunt super observationem (οἱ παρεστηκότες ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς. VVLG. praefectique eorum, qui numerati

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fuerant). IREN. 3, 12, 15 ubique enim simul cum eo (*Paulo*) adsistentes inveniuntur Petrus et Iacobus et Ioannes. HIL. in psalm. 68, 18 si quis...tamquam in consummatione ipsius legis adsisteret. FAVSTIN. trin. 5, 5 Christus...maxime defensor et advocatus pro nobis semper assistens. VVLG. Iac. 5, 9 iudex ante ianuam assistit. Hebr. 9, 11 Christus ...assistens (παραγενόμενος) pontifex futurorum bonorum. HIER. hom. Orig. in Ezech. 2 p. 903 Vall. dominus sermonum meorum testis assistat. *ante iudicem*: QVINT. decl. 253 p. 37, 25 quam interritus tribunali eius adsistam. TAC. ann. 12, 36 ubi tribunali adstitit. *cf.* GELL. 1, 22, 6. APVL. apol. 99 vos . . ., qui tribunal mecum adsistitis. IREN. 1, 13, 6 adsistentes ei *sc. iudici* (παραστάντες αὐτῷ). FAVSTIN. prec. 10 p. 90A ut reus assistit. PS. AMBR. mor. Brachm. p. 1139 M. cui (*deo*) assistens ego videbo iniuriam meam. HIER. epist. 18, 9 Seraphim virtutes quasdam...esse..., quae ante tribunal dei assistentes. 39, 5. AVELL. p. 15, 30 ut reus adsistit. 16, 23. 17, 16 qui quasi reus in exilium mittendus adstiterat. ACTA Tarachi 9 assisto (ἕστηκα) duritiae tuae et cogitationibus tuis agoniscor in domino. *ad audiendum*: VAL. MAX. 8, 10, 2 illo causas agente in corona frequenter adstitisse *Roscium*. ASCON. Mil. p. 41 B. fletu suo ... eos, qui assistebant (astabant *Pogg. exempl. apogr.*), commoverunt. QVINT. inst. 2, 12, 6 quod vel pravis voluptatibus aures adsistentium permulceat. 9, 2, 76 aut iudices aut adsistentes. 11, 1, 68. TAC. dial. 19 cum vix in cortina quisquam adsistat. 20 vulgus quoque adsistentium et adfluens et vagus auditor. ann. 1, 34 adsistentem contionem. hist. 3, 68 reclamantibus, qui in contione adstiterant. ann. 2, 71 adsistentes amicos in hunc modum adloquitur. PLIN. epist. 6, 6, 6 dicenti mihi sollicitus adsistit. GELL. 2, 2, 2 Taurus . . . sedebat . . . et cum assistentibus nobis sermocinabatur. PANEG. 8, 1 p. 180, 22 propter assistentium paucitatem. 12, 1 p. 271, 26 ut . . . arbitrer . . . assistere obversarique dicturo Catones ipsos. VVLG. exod. 18, 13 populum, qui assistebat (παρειστήκει) Moysi a mane usque ad vesperam. GREG. M. epist. I p. 251, 11 dictata expositio adsistente plebe est per notarium recitata. *ministrandi causa*: CIC. rep. 2, 37 cum famulorum in numero educatus *Servius Tullius* ad epulas regis adsisteret. PHAEDR. append. 13, 13 ancillulam, quae forte dominae tunc adsistebat suae dormitum eunti. VAL. FL. 3, 159 Dorcea, qui dulci festis adsistere mensis pectine ... ausus. SVET. Dom. 17 *puer* curae (arae *Ernesti*) Larum cubiculi ex consuetudine assistens. AVREL. ad Front. p. 69, 16 N. abii ad patrem meum et immolanti adstiti. GELL. 3, 19, 1 servus assistens mensae eius legere inceptabat. MIN. FEL. 26, 11 angelos, id est ministros et nuntios dei . . ., eius venerationi novit *Hostanes* adsistere. CYPR. idol. 6 Ostanes...angelos veros sedi eius dicit adsistere. CYPR. GALL. iud. 101 fictilibusque deis vesano adsistere cultu. ITALA num. 11, 27 *cod. Lugd.* Iesus filius Nave, qui adsistebat (ὁ παρεστηκώς) Moysi (VVLG. minister Moysi). Dan. 7, 13 (Tert. adv. Iud. 14) qui adsistebant, adduxerunt illum (VVLG. in conspectu eius obtulerunt eum; προσηνέχθη αὐτῷ. *cf.* CYPR. testim. 2, 26 FIRM. err. 24). IREN. 4, 16, 1 qui perseveraverit deo assistere. 4, 25, 1 oportuerat filios Abrahae . . . adsistere ei. LACT. inst. 1, 7, 11 confessus est *Apollo*, quomodo sint appellandi, qui deo semper adsistunt (*sc.* δαίμονες). 4, 27, 4 cum . . . quidam ministrorum nostri sacrificantibus dominis adsisterent. PS. LACT. mort. pers. 10, 2. HIER. in Is. 60, 10—12 (p. 725 Vall.) reges eorum assistent tibi (παραστήσονταί σοι. VVLG. ministrabunt tibi). VVLG. I reg. 22, 7 ait *Saul* ad servos suos, qui assistebant ei (τοὺς παρεστηκότας αὐτῷ). II reg. 13, 31 III reg. 4, 5. 12, 6 assistebant coram Salomone (Iob 1, 6). 12, 8. 22, 19 omnem exercitum coeli assistentem ei (*deo*) a dexteris et a sinistris. I par. 6, 33. 28, 21. II par. 9, 7. 18, 18. Zach. 4, 14. Dan. 7, 10 milia milium ministrabant ei, et decies millies centena milia assistebant ei. 7, 16. SVLP. SEV. chron. 1, 35, 3 cum . . . ei (*Saul*) David assisteret. SIDON. epist. 9, 10, 2 ut tibi assistat, tibi pareat. ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 17, 33 principem . . . ministrorum (*Gabrielem archangelum*) ... utpote qui indefessae obsecrationis ministerio conspectibus perpetuae claritatis assistat. NOV. Iust. 13, 5 assistebunt (παρέσονται) . . . *praetoribus* et viceni milites. **b** *de deis vel angelis*: IREN. 1, 31, 2 in unoquoque peccatorum et turpium operationum angelum adsistere. MART. CAP. 9, 891 *superum patri* Delius Medicinam suggerit Architectonicamque in praeparatis adsistere.
c *de bestiis*: TAC. ann. 15, 7 hostia...hibernaculis adsistens.

2 *de rebus*: SIL. 12, 747 quo fixa loco tentoria regis astiterint. 13, 437 accedentia cerno tartara et ante oculos assistere tertia regna. STAT. Theb. 8, 29 adsistunt lacrimis atque igne tumentes Cocytos Phlegetonque. TAC. hist. 4, 83 et muliebrem effigiem adsistere. APVL. met. 2, 15 grabatulum meum adstitit mensula. IREN. 1, 14, 1 verbum (λόγον) simile sibi (*patri*) adsistens (παραστάς) ostendit ei, quod erat ipse. PALLAD. 3, 18, 4 in qua (*creta*) semper umor adsistit. HIL. in psalm. 1, 17 ex utraque parte fluminis una vitae arbor adsistit. trin. 12, 56. AVIEN. or. mar. 527 hic adstitisse civitatem Cypselam fama est. orb. terr. 547 adsistunt scopuli duo. GREG. M. moral. 11, 31 quae futura erant, videbat assistentia. *metaph.*: TERT. pudic. 3 adsistit *paenitentia* . . . pro foribus *ecclesiae*. SIDON. epist. 9, 7, 2 cui meditaturo par affatim assistat dispositio per causas.

B *translate*: *adesse, auxilio esse, auxiliari, opitulari*: **1** *de animantibus, imprimis hominibus*: SEN. Thy. 276 *Daulis parens* assiste et manum impelle nostram. STAT. Theb. 1, 504 adsistas operi. QVINT. inst. 1, 2, 12 neque enim scribenti, ediscenti, cogitanti praeceptor adsistit. 1, 3, 14 si adsiduus studiorum exactor adstiterit. 1, 11, 14 mihi diligens aliquis ac peritus adsistat. TAC. hist. 3, 31 orant, ut causae suae deprecator adsistat. PLIN. paneg. 13 exercitationibus nostris . . . Graeculus magister adsistit. PAVL. dig. 48, 16, 6, 3 nuntiatores ... notoriis suis adsistere iubentur. APVL. flor. p. 72 Oud. is etiam laudator mihi apud principes Africae viros quodam modo astitit. Plat. 1, 4 ut Syracusanis adsisteret. MIN. FEL. 27, 6 nonnullis . . . adsistentibus. TERT. pudic. 18 nostrae magis sententiae adsistit (adsciscite *trad.*). CYPR. GALL. Ios. 432 stare deum contra nostraeque adsistere parti. IREN. 4, 28, 2 deus pater et verbum eius semper adsistens humano generi. CYPR. domin. orat. 15 cruci *Christi* fortiter ac fidenter adsistere, quando . . . certamen est. sent. episc. 23 ecclesiae adsistimus. epist. 25 cum . . . maculam primam adsistente sibi domino ... deleverint. LACT. inst. 6, 12, 24 aegros . . ., quibus defuerit, qui adsistat, curandos. CHALC. comm. 31 sic adsistebant sententiae propriae. 287. 297 Pythagoras adsistere veritati miris . . . adseverationibus non veretur. HIL. in psalm. 137, 5 adsistentium humanis auxiliis angelorum. FVLG. myth. 1, 2 famae adsistendum poeticae. PS. AMBR. hymn. 61, 56 tu vulnerum latentium bonus assistens medicus. HIER. epist. 52, 5 aegrotanti tibi quilibet sanctus frater assistat. hom. Orig. in Ierem. 11 p. 839 Vall. medici . . . aegrotantibus assistentes. VVLG. sap. 19, 20 in omni tempore et in omni loco assistens (παριστάμενος) *deus* eis (*sc. populo*). Rom. 16, 2 assistatis ei (παραστῆτε αὐτῇ), in quocumque negotio vestri indiguerit; etenim ipsa quoque astitit multis. II Tim. 4, 17 dominus autem mihi astitit. CLAVD. 8, 350 nunc pedes adsistas pediti. SVLP. SEV. Mart. 2, 8 adsistere laborantibus, opem ferre miseris. COD. Iust. 2, 10 (11), 1 (*a. 290*) a litigatoribus vel ab his, qui negotiis adsistunt. COD. Theod. 1, 10, 2 (*a. 385*) Palatini monitores frequentissimi . . . iudicibus ordinariis semper assistant. FAVST. REI. grat. 1, 6 ut . . . laborantibus adiutor cotidianus adsistat *deus*. PAVL. PELL. 434 placatum *Christum* rebar nostris adsistere votis. GREG. M. epist. I p. 241, 12 qui sic monasteriis ipsis . . . possit assistere. *ibid.* p. 315, 2 qui adsistunt iudicibus. *agentibus in iudicio*: TAC. dial. 39 cum clientelae quoque ... ac pars Italiae periclitantibus adsisteret. PLIN. epist. 7, 6, 3 adsistebam Vareno iam tantum ut amicus. 10, 81, 1 Eumolpus adsistens (*sic Catanaeus*, adsistente *Beroald.*, *Ald.*, absistente *Avent.*) Flavio. *ibid.* 6 cui Eumolpus . . . adsistebat. FRONTO p. 89, 23 N. etiam cras mihi adsistendum erit familiari. VLP. dig. 6, 1, 54 alii eam *rem* vindicanti . . . adsistebat. 26, 7, 25 cum tutoribus adsistentibus curatoribus. APVL. apol. 2 adscribit se ei assistere. *ibid. paulo infra* ab accusandi periculo profugus in adsistendi venia perseveravit. 58 Quintianum istum, qui mihi assistit. Socr. p. 155 Oud. in causa dicunda adsistere. met. 3, 7 mihi nec adsistendi solacium perhibuit. COD. Iust. 5, 44, 1 (*a. 213*) adsistentibus causamque defendentibus contutoribus. 8, 44 (45), 21, 1 (*a. 293*) ut tibi adsistant causamque instruant. *nota*: CORP. XI 5749 (*a. 261*), 7 cum sit oportunum crebris beneficiis et adfectionem amoris ⟨erg⟩a n⟨umerum⟩ n⟨ostrum⟩ exhibentibus adsistere et munificentiam eo⟨rum⟩ . . . ⟨re⟩munerare. **2** *de rebus*: CHAR. dig. 22, 5, 21, 3 testimonia, quibus potius lux veritatis adsistit. MIN. FEL. 20, 2 quibus (*philosophorum sententiis*) et rationis et vetustatis adsistit auctoritas. TERT. nat. 2, 13 manifestis vis sua adsistit. adv. Marc. 2, 9 adsistente demonstratione non delinquendi. 4, 3 cuius (*authenticae paraturae*) testimonio adsistente. IREN. 2, 17, 8 virtutes eius exsistentes et semper ei (*Logo*) adsistentes. PANEG. 8, 2 p. 180, 30 cum tibi amicorum tuorum comitatus et omnis imperii apparatus assistat. 12, 18 p. 287, 19 ut illi maiestatis tuae participi deo feruntur assistere fata. FIRM. err. 19 adsistat nobis sanctorum oraculorum fides. HIL. in psalm. 137, 5. 142, 14 misericordia dei ... *servis eius* intellegatur assistere. RVRIC. epist. 2, 9 p. 384 Vind. animus meus mihi animi vestri fideiussor adsistat. 2, 52. COD. Iust. 2, 33 (34), 1 (*a. 233*) an veritas adlegationi adsistat. 4, 50, 5 (*a. 290*) veritatem precibus tuis adsistere. AVELL. p. 10, 9 habentes . . . adsistentem sibi regiam potestatem. ENNOD. epist. 4, 22 (p. 114, 5 Vind.) quamvis Laurentio adsistat . . . probitas sua. 6, 9 (p. 154, 14 Vind.) quamvis ad tutelam pontificis innocentia officii eius comes adsistat. 8, 17 (p. 212, 16 Vind.) ei nitor, quem optas, usque ad consummationis tempus adsistat.

nota: *sensu transit. sistere, exhibere, praebere*: VVLG. Os. 9, 13 *cod. Fuld.* Efrem in bestiam adstiterunt (εἰς θήραν παρέστησαν. VVLG. educet ad interfectorem) filios suos. IREN. 1, 13, 6 rationem tamquam [te] unam (unum *trad.*) existentem iudici assiste (λόγον ὡς ἕνα ὄντα τῷ κριτῇ παράστησον). PASSIO Rogatiani 6 confessores Christi in conspectu populi praecepit assisti.

synonyma: *ad I*: accedere, adire, consistere, sistere, subito pervenire, venire. *ad II A*: adesse, adstare, constare, ministrare, obversari, stare. *ad II B*: adesse, (auxiliari, auxilio esse), opem ferre, (opitulari). *opposita*: *ad II A*: sedere. *v. sub* adstare *p. 956, 14.* ***Münscher.***

[**Assitogiola**] *titulus palliatae.* NON. 155 Naevius Assitogiola. Astrologa Astiologa *temptavit Ribbeck.* ***Diehl.***

assissua *v.* asisua.

adsitus, -a, -um. *ab* ad *et* situs. APVL. flor. p. 7 Oud. homines enim neque longule dissita neque proxume adsita possumus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cernere. AVSON. Mos. 335 atria quid memorem viridantibus adsita pratis? *Ihm.*

Assius, -a *nom. gent.* *quae hic compono ex parte celtica possunt esse, cf.* Assalicus, Asselius *al. cognata ex seorsum positis sunt* Asinius, Asellius, Asudius. *ex eodem genere est praenomen marrucinum* As: Zvet. inf. 9 (*Teate*) Sa. Alies As. CORP. IX 205 (*Brundisii, periit*) Vlpiae Primae ... Assius Carpophorus pater. V suppl. ital. 1080, 30 (*in patellis*) P. Assi Telam(onis). **Assiānus** *cogn.* CORP. V 4900 (*in Sabinis, periit*) Marti M. Vetinus Assianus. **Asicius,** -a *nom. gent.* CIC. Cael. 23 qui autem dictus est adiutor fuisse et conscius *caedis Dionis legati Alexandrinorum*, P. Asicius (*sic hic et in eis quae secuntur Parisinus,* Ascius *et* Asitius *al.*). TAC. dial. 21 quotus enim quisque Calvi in Asicium (Asitium *trad.*) aut in Drusum legit? CORP. VI 2375ᵇ, 2, 37 (*a. 120*) L. Asicius Restitutus Sc⟨upis⟩ *miles praetorianus.* 12515 C. Asicio Neptunali Asicia Cale *mater.* 12516 Asiciae Proculae. XIV 621 (*Ostiae*) Asiciae C. fil. Semniane ... C. Asicius Eutyches *pater.* XV 5942 (*in vasculo Arretino*) P. Asicí. XI 1075 (*Parmae*) Asiciae Frontines. 1997 (*Perusiae*) Asicia Sex. f. XII 760 (*Arelate*) Q. Asici Veri. 1333 (*Vasione*) G. Asicius Silvinus. 4629 (*Narbone*) Asicia Exapila. INSCR. Rhen. 825 (*cf. Hettner, Correspondenzblatt der Westd. Zeitschr. 11 p. 40*) Ti. Asicius Victor. CORP. XIII 1728 (*Luguduni*) Q. Asicius Norbanus. II 1772 (*Gadibus*) L. Asicius Suavis ... Aelia Martilla. 4970, 50 (*in vase Tarraconensi*) Asic(i) o(ficina). VIII 1495 (*in prov. procos.*) Asiciae Victoriae. 1509 (*ibid.*) Asicí. **Asiciānus** *adi. et cogn.* CIC. ad Q. fr. 2, 8, 2 non illam regis Ptolemaei Asicianam *lecticam.* CORP. VIII 1495 (*in prov. procos.*) ⟨V⟩ibiae Asicianes fil. Asiciae Victoriae. **Asidius** *nom. gent.* CORP. VI 1057, 2, 59 (*imperante Caracalla*) M. Asidi(us) Macrini. (*sic*) *vigil.*

Assidonius, Asidonius, -a *nom. gent.* CORP. VI 1057, 5, 132 (*imperante Caracalla*) M. Assido(nius) Primig(enius). 34646 M. Asido⟨nius ...⟩. X 6491 (*Vlubris*) M. Asidonio M. f. Pom. Attico d(omo) Vlub(ris). III 45 (*Thebis, a. 134*) ... ⟨epistr⟩ategus Thebaidos ... cum Asidonia Galla uxore. 2112 *sq.* (*Salonis*) Asidonius Agatopus .... Asidonius ceriolarius. VIII 332 (*in prov. Byzacena*) Assidonius Victoricus. Assidonius Iugenus. Assidonius Liberalis (*pater*). 333 (*ibid.*) Assidonius Liberalis. 386 (*ibid.*) Assid⟨onius⟩ Asclepi⟨us⟩. 334 (*ibid.*) Assidonia Merope. 11558 (*ibid.*) Asidonía Victoria. Asidoníus December *coniux.* 11559 (*ibid.*) M. Assidonius Marianus. **Asillius** (Asilius), -a *nom. gent.* *osce* G. Asilli *in tegula Pompeiana* (Zvet. inf. 182 = CORP. X 8042, 141). IMP. AVG. epist. SVET. Cal. 8 puerum Gaium ... si dii volent ut ducerent Talarius et Asillius, heri cum iis constitui. SEN. suas. 2, 12 Sabinus A s i l i u s venustissimus inter rhetoras scurra. CORP. IX 1750 (*Beneventi, periit*) C. Asillio Onesimo coiugi ... Avillia Qu⟨...⟩. VIII 19140 (*in prov. Numidia, editor non descripsit*) Asilia Sasa.

Assenius (Asenius), -a *nom. gent.* CORP. III 8895 (*Salonis*) P. Asenius ⟨...⟩. VIII 18061 (*in prov. Numidia*) Asseni(us?) (*cognomen corruptum est*). Asennius: CORP. VI 2407ᵇ Asennius ⟨...⟩ *vigil.*

Assonius (Asonius), -a *nom. gent.* INSCR. Rhen. 24 M. Assonius Aelius. CORP. XIII 6533 (*in Wuerttembergia*) Asson. Iustus. V 6902 (*inter Durias duas*) M. Asonio St. f. Cephaloni sex vir., Asoniae Philemationi sor. ... Asoniae Caliopae sor., Asoniae Euchari soror. **Asullius,** -a *nom. gent.* CORP. VI 21379 M. Livius L. Asullio Eroni dedit. XI 5770 (*Sentini*) Asullia (mulieris) l. Arura. **Asullēiānēnsis, Asulēiānēnsis** *adi.* CORP. XV 2576 a b (*in amphoris*) fig(linae) Asuleianeses (-esses). *cf.* 2577. 2578. 3390 a—g Asull. (Asul., Asyll., Asyl.). **Asuvius, Asuius** *nom. gent.* CIC. Cluent. 36 *sqq.* illa caedes Asuvii Larinatis, adolescentis pecuniosi. ... in Asuvii consuetudinem *cett.* (Asuius, Asui, Asuium *fere ubique palimps. Taurin., ceteri hic illic* Asini, Asuivi, Ascii). CORP. VI 200, 2, 9 (*a. 70*) Sex. Asuvius Fruct⟨us⟩. 2, 10 Sex. Asuvius Feli⟨x⟩. IX 2003 (*Beneventi*) A s u i a e (mulieris) l. Clyte. 2487 (*Saepini*) Asuvia L. l. Etaera heic sita est. X 4023 (*Capuae*) M. ⟨A⟩ s u i u s (mulieris) l. Niger. 4024 (*ibid.*) A s u i a e Sex. l. Salviae ossa heic sita sunt. XI 225 (*Ravennae*) Asuvius Marinus. XII 762 (*Arelate*) A. Asuio Sedato. 3429 (*Nemausi, litteris saec. I, cf. p. 838*) C. A s u i o Messio, Atepillae Atessatis fil., C. A s u ⟨i o⟩ patri A s u i a A s u i fil. sibi et suis. *adi.* **Asuviānus.** CIC. Cluent. 39 crimen hoc Asuvianum *i. caedes Asuvi, v. supra p. 903, 54.* **Asuellius** *nom. gent.* CORP. VI 3702 (*a. 175*) T. Asuellio Marciano *curatori aedium sacrarum et operum locorumque publicorum.* **Asuillius** *nom. gent.* CORP. XI 6390 (*Pisauri, periit*) *traditur*: L. Asuillius Myrinu⟨s⟩. **Asuivius,** -a *nom. gent.* CORP. IX 941 (*in regione II*) Asuiviae C. l. ⟨...⟩. **Asuetius** *nom. gent.* CORP. VI 1060 (*a. 198—210*) c, 9 Asuetius Feliciss(imus). **Asuetinius** *nom. gent.* INSCR. Bulletin monumental 1883 p. 177 (*Durocortori*) ⟨.⟩ Asuetini Severi *medici ocularii.*

Asubrius, -a *nom. gent.* CORP. IX 747 (*Larini*) Asubria Q. Mincilio et Fulviae Erato, Q. Asubrio et Q. Mincilio. X 8059, 53 (*in signaculo Siciliensi*) M. Asubri Severi. **Asurius** *nom. gent.* CORP. III 8723 (*Salonis, litteris saec. I*) C. Asurius mil. leg. VII (centuria) Trini ... domo Florentia. 12014, 133 (*in vasculo Illyrici*) Asurius ⟨...⟩. INSCR. christ. ap. Murat. p. 1832, 8 Asurio Victori. *Otto.*

asso, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* assus. *Th.*] [*hisp.* asar, *raet.* brassar. *M.-L.*] GRAMM. suppl. 297, 9 assatus per duas s. GLOSS. asso ὀπτῶ. III 597, 39 assatum sine aqua coctum. APVL. met. 2, 10 cum sim paratus ... super istum ignem porrectus assari. ZENO tract. 2, 38 p. 485 Tobias ... piscis interanea diligenter accurat et assat (*cf.* VVLG. *l. 11*). ITALA exod. 12, 9 (Gaudent. serm. 2 p. 855ᵇ. *item* AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 20 COMPVT. Carth. 2, 5) non edetis ... crudum neque coctum in aqua sed assatum (ὀπτά. VVLG. assum) igni. exod. 12, 8 (Aug. locut. 2, 64) manducabunt carnes hac nocte assatas (ὀπτά. VVLG. assas) igni. GAVDENT. serm. 2 p. 856ᵇ assata igni id est spiritu divino solidata atque tosta. CHIRON 495 assa diligenter. PELAGON. 220 pilulas cupressi ... assas. HIER. epist. 149, 3 agnus ... occidi praecipitur assatus igni. adv. Iovin. 2, 7 p. 295ᵇ icthyophagi ... super petras solis calore ferventes assant pisces. VVLG. II paral. 35, 13 assaverunt (ὤπτησαν) phase super ignem. Tob. 6, 6 assavit carnes *piscis.* PS. AVG. serm. 205, 1 iecore per prunas passionis assato. 316, 3 assabatur Laurentius et hilari facie congaudebat. MARC. med. 12, 11 rosae lapillos vel grana ... assabis. 15, 91. 16, 18 caricas ... assatas super carbones (27, 98). 16, 68 mus cum oleo ac sale assatus. 26, 87. 90. 28, 50. 30, 51 salis duri et assati. PLACIT. 4, 2 coctum vel assatum iecur. 16, 48 caprina caro ... super rogum hominis mortui assatum. APIC. 2, 40. 2, 42. 2, 58. 3, 83 colicli assati in patena. CASS. FEL. 1 p. 7, 17 pumicis tusi et in novo cacabo assati. 29 p. 51, 18 cerussae tritae et in testa nóva assatae. 39 p. 88, 16 specularis assati (73 p. 177, 22) 46 p. 119, 12 cerebrum assatum. *similia passim.* CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209 caro assata. 2, 8, 111 lini semen assatum vel vitellum ovi assati. chron. 4, 3, 65 ovorum vitella, quae sint carbonibus assata. 3, 2, 33 erit assanda lenticula. 4, 1, 2 ANTHIM. 4. 9 ORIBAS. syn. 4, 13. PS. THEOD. PRISC. p. 332, 9 turdus assatus. p. 420, 26 *scillam* assare aut coquere. ANTID. Brux. p. 373, 5 bulbus prunis vel furno assatur. *n o t a*: ORIBAS. syn. 9, 1 sebum involutum et sub prunas calentes missum et cum s e assaverit ... odoretur.

comp. subassare. *V.*

associetās, -tātis *f. i. q.* societas. [*cf. c.* associus. *Th.*] COD. Theod. 13, 5, 14, 2 (*a. 371*) nuntientur, ... quot sint *navicularii* et quales recenti associetate delecti.

adsocio (ass-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* socius *vel* sociare. GLOSS. II 422, 24 προσοικειοῦμαι adsocio (*cf.* V 437, 31 adsuscitare requirere, consociare *glossa contaminata*). STAT. Theb. 3, 454 iam senior ... Melampus adsociat passus. SER. SAMM. 336 quos (*pelagi latices*) ... dulcibus adsocias lymphis. COLL. Mos. 15, 3, 7 (*saec. III ex.*) patrimonia fisco nostro adsociari facies (*cf.* COD. Theod. 16, 10, 12, 2 *a. 392*). IVVENC. 2, 721 adsociat septem ... furores *sibi daemon.* CHAR. dig. 1, 11, 1 adsociati participales curae. CHALC. comm. 139 mortalia porro et adsociata, immo, ut ipse ait, adtexta, quae sunt opinor in vitiis, iram videlicet et voluptatem *vocat.* MAR. VICTOR. gramm. VI 70, 2 proceleusmaticam speciem novem prototypis decimam adsociandam esse quidam putant. PALLAD. 14, 74 *mala* externis adsociata comis. SCHOL. Cic. Bob. p. 354, 13 ⟨an⟩ civis R. debeat adoptari, etiamsi in praeteritum non sit adsoci⟨at⟩us. ANON. de mach. bell. 16 in formam pontis adsociata partibus explicatur integritas. AMBR. Noe 18, 65 ita ut, quas morigeras sibi cernit, adsociet. HEGES. 1, 9, 2 potissima ... de possessionibus sibi associaverat (1, 10, 1. 1, 17, 2. 2, 7, 1. 4, 13, 1). 2, 2, 3 opes ... thesauris Caesaris associatae. 2, 13, 7 Iudaeam provinciis. 3, 6, 1 mons Carmelus ... Tyriorum finibus associatus. COD. Iust. 11, 8 (7), 7, 1 (*a. 380*) si qua *mulier* ... monetario adsociabitur. CLAVD. 14, 482 vela legunt et cornua summis adsociant malis (*i. q.* adnectere). AVG. mus. 6, 5, 10 quibus actionibus congrua libenter associat. MART. CAP. 3, 234 nam A primum ... sibi adsociat V et I litteras (3, 247 vocales adsociatae. *cf.* MALL. THEOD. gramm. VI 586, 26 adsociantur ... sic inter se vocales litterae). 7, 747 adsocias quinque. 9, 911 ad Iovem reversa aliis modulis numerisque voce etiam adsociata sic coepit. 9, 922. 5, 458. 8, 803. FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 15, 1 Vind. qui negat gratiae adsociandum famuli laboris conatum. ENNOD. dict. 17 p. 474, 2 Vind. id genii sceleribus suis adsocians, ut esset patre incolumi parricida. 20 p. 481, 8 castitatis profligat ruborem, quam indignis adsociat. PRISC. gramm. II p. 550, 13 verba ... genetivo ... solent associari. 555, 28 participium ... iisdem generibus associatur, *et saepius.* CASSIOD. var. 6, 11, 2 nos dedimus ... honorem, tu conversationis associa dignitatem, nam utraque sibi coniuncta sunt. 8, 12, 1 sollicito talis associandus fuit. 11, 6, 2 nisi quem sibi laudanda virtus associat. ISID. sentent. 2, 3, 6 quanto se quisque subtrahit mundo, tanto opus est, ut se associet bonorum consortio. *nota*: LIB. col. I grom. p. 220, 10 ad urbanam civitatem associandos censuerat divus Augustus. OROS. 6, 4, 1 piratae ... impunitate sceleris et aviditate praedae vulgo sese adsociantibus in immensum augebantur. MALL. THEOD. gramm. VI 586, 6 in quo non pedum defixa ratio cum dulcedine adsociata atque permixta sit. ARNOB. in psalm. 82 (Migne 53, 445) cum his associati sunt Ismaelitae. *cf.* sociare (APVL. met. 8, 1 factionibus latronum male sociatus, *an* adsociatus?), consociare. *Ihm.*

adsocius, -a, -um. [*cf. c.* socius *et c.* adsociare. *Th.*] MART. CAP. 4, 327 ambiguis memorans vocem consistere verbis nil normale putans, ni fuat adsocium. CASSIOD. var. 3, 47, 4 subtile ac parvum animal, lumbricis associum, flavo colore vestitum. *Ihm.*

Assoi *gens Indica.* PLIN. nat. 6, 78. *Diehl.*

adsoleo (ass-), -ēre. *ab* ad *et* solere. *praeter formas* adsolet *et* adsolent *non inveni nisi* adsoleret (LIV. 34, 44, 2), adsoles (SEDVL. epist. ad Mac. p. 11, 3 Vind.), assolens (AVG. serm. ed. Mai 64, 1);

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nam adsoleat *apud* LIV. 40, 54, 8 *fide caret, neque* assolitam, *quod affertur ex* FAVST. REI. grat. 1, 16, *extat in codice, sed* absolute. GLOSS. II 288, 21 εἰώθασιν adsolen⟨t⟩ consuerunt. IV 305, 21 adsolet solite consuevit (*cf.* assolite).

PLAVT. Persa 759 statuite hic lectulos, ponite hic quae adsolent. Epid. 7 di dent quae velis. venire salvom gaudeo. :: quid ceterum? :: quod eo adsolet: cena tibi dabitur. TER. Andr. 481 adhuc, Archylis, quae adsolent quaeque oportet (oportent *cod. Riccard.*) signa esse ad salutem, omnia huic esse video. CIC. inv. 2, 122 deinde quae assolent (*sc. scripsit*). LIV. 5, 52, 16 comitia ... ubi auspicato, nisi ubi adsolent, fieri possunt? 9, 14, 3 agentibus divina humanaque, quae adsolent, cum acie dimicandum est. 27, 26, 13 in secunda (*hostia*) omnia comparuisse, quae adsolent. COLVM. 12, 3, 2 post, quae ad cibum comparandum vasa assolent (quibus ... vasis uti assolent *Schneider*) constituebantur. FRONTO p. 89, 18 N. pueri dum e balneis me sellula, ut adsolent, advehunt. VLP. dig. 23, 2, 43, 9 ut multae adsolent ... prostitutas mulieres habere. PAPIN. dig. 41, 2, 46 eodem modo vinculum obligationum solvitur, quo quaeri adsolet. APVL. mund. 10 qui ... per aperta caeli manare adsolent. apol. 97 cetera ... de hereditate, ut adsolent, ad consulentis votum confinxerunt (*cf.* Socr. p. 104 Oud.). TERT. ieiun. 13 episcopi universae plebi mandare ieiunia adsolent. VEG. mil. 3, 1 *amplior multitudo* in longiore agmine etiam a paucis superventum adsolet pati (*cf.* 4, 37). 3, 22 nihil tale suspicantibus superventus adsolent fieri. 4, 40 *transitus siderum* frequentes assolent serena turbare. AMBROSIAST. I Cor. 14, 14 sicut adsolent Latini homines Graece cantare. AVG. civ. 3, 3 auctores ... peccatorum esse adsolent, non ultores. 3, 9 patere adsolent *Iani portae*. 14, 16. 17, 20. 21, 7 respondere adsolent (13, 11 responderi adsolet). 22, 12 ita quaerendo adsolent inridere. PAVL. NOL. epist. 45, 7. MACR. somn. 1, 6, 60 nascens luna humorem adsolet concitare. OROS. hist. 3, 2, 14. 5, 4, 11. 5, 6, 2. SEDVL. epist. ad Mac. p. 11, 3 Vind. quem fovere adsoles. ENNOD. op. 1 p. 269, 25 *et* p. 279, 10 Vind. LIV. 34, 44, 2 *ludos* tanta pecunia, quanta adsoleret, faciendos. ut adsolet: CIC. leg. 2, 21 neve quem initianto nisi, ut adsolet, Cereri Graeco sacro. Lael. 7 cum in hortos D. Bruti auguris commentandi causa, ut adsolet, venissemus. Phil. 2, 82 ita ut adsolet. LIV. 1, 28, 2 paratis omnibus, ut adsolet, vocari ... iubet. 5, 16, 11. 23, 31, 15. 24, 31, 7. 32, 1, 9 sibi in monte Albano Latinis carnem, ut adsolet, datam non esse. 33, 26, 6. 37, 14, 4 sacrificio, ut adsolet, rite facto. 40, 54, 8 (*ubi* ut *addidit Weissenborn*, adsoleat *edit. Basil.*). TAC. hist. 2, 6 praecipitibus, ut adsolet, nuntiis. ann. 1, 24 obviae fuere legiones non laetae, ut adsolet, neque insignibus fulgentes (3, 1. 6, 12). 13, 44 tum, ut adsolet in amore et ira, iurgia preces. SVET. Nero 7 non tralaticias, ut assolet, et brevis, sed maximas plurimasque postulationes. 34 illa tractans lanuginem eius, ut assolet, iam grandis (*an* grandibus?) natu. Vesp. 7 ut illic assolet. VLP. dig. 23, 2, 43 pr. ut adsolet. AFRIC. dig. 47, 2, 62 (61), 8. MACER dig. 1, 18, 14 ut plerumque adsolet (*cf.* VLP. dig. 5, 2, 24 evenire plerumque adsolet). POMP. dig. 46, 8, 16 uti adsolet (AFRIC. dig. 34, 2, 2. 44, 7, 23 APVL. apol. 84). PAPIN. dig. 29, 6, 3 ut fieri adsolet (VLP. dig. 46, 6, 4, 8. 48, 16, 12. 49, 4, 1, 4. 7 APVL. met. 1, 5 VOPISC. Prob. 10, 4 SYMM. epist. 9, 150 AVG. civ. 18, 5 LEX Burg. lib. const. 24, 1). CYPR. singul. cler. 26 sicut apud quosdam nunc usque adsolet fieri. VOPISC. Car. 17, 5 in quo fontana esset pertepida, ut adsolet per hiemem naturaliter. HIL. in psalm. 64, 11. HILARIAN. pasch. 15 (Migne 13, 1114) in quo iam non, ut assolet Iudaicae sollemnitati agnus ex ovibus, sed ipse ... dominus immolatus est Christus. SYMM. orat. 1, 7 ut ferme adsolet (*cf.* APVL. Socr. p. 104 Oud. sic enim ferme adsolet). 1, 8. COD. Theod. 7, 12, 3 (*a. 395*) ut saepe adsolet (MACR. sat. 6, 9, 6). AVG. civ. 16, 29 sicut adsolet in prophetis. SVLP. SEV. app. epist. 2, 8 si alia, ut assolet, illicita faciant. MACR. sat. 1, 5, 4 morali, ut assolet, gravitate subiecit. APIC. 4, 410. 2, 38 sicuti assolet. OROS. hist. 3, 4, 2 IORD. Rom. 381 Get. 16, 89. 17, 95. 24, 123. 26, 134 ut adsolet genti. 138 ut adsolet saeviente inimico. LEX Burg. lib. const. 24, 3.

assolido, -āre. *ab* ad *et* solidus *vel* solidare. PS. MAR. VICTOR. de physicis (Migne 8, 1305) 18 quid oportet enumerare cetera, quae ex uvido constituta supradicta vi assolidantur?

adsolitē consuete solite GLOSS. V 437, 30. *cf.* adsoleo.

adsolitum *v.* allositum.

adsolo, -āvī, -āre. [*ab* ad *et* sŏlum *derivatum. Th.*] TERT. nat. 1, 10 p. 80, 16 Vind. singula ista quaeque adhuc investigare quis possit, si honorem inquietant divinitatis, si maiestatis fastigium adsolant? (*cf. locum gemellum* apol. 15, *ubi codd.* vestigia obsoletant, *liber Fuldensis* fastigium adsolant; *cf. Hartel, Patrist. Studien 2 p. 55*). *ibid.* (p. 75, 28) saepe censores inconsulto populo * * adsolaverunt (*lacunam significavit Reifferscheid, deos intercidisse opinans,* aedes *Hartel*). certe Liberum Patrem cum socru sua consules senatus consulto non urbe solummodo, verum tota Italia eliminaverunt.

Asson *v.* Assos.

assonātio, -ōnis *f. ab* assonare. CASSIOD. in psalm. 1, 1 etymologia ... est oratio brevis per certas assonationes ostendens, ex quo nomine id quod quaeritur venerit nomen. 135 praef. *psalmus* simili verborum assonatione cantatur (*cf.* 150, 5 sonum delectabili consonatione restituunt. 72 praef.).

adsono (ass-), -āre. *ab* ad *et* sonare. *intrans.*: OV. met. 3, 507 plangentibus adsonat Echo. PERS. 1, 102 euhion ingeminat, reparabilis adsonat echo (*vv. 99—102 Neronis esse scholiasta tradit*). POMPON. trag. 10 *chelys* numeros edat varios, quibus adsonet omne virens late nemus. CASSIOD. in psalm. 102, 1 ut harmonia fideli laus domini adunatis viribus assonaret. *c. acc.*: APVL. met. 11, 7 ut canorae etiam aviculae prolectatae verno vapore concentus suaves adsonarent.

Assonius *v. sub* Assius.

1. assonus, -a, -um. *cf. c.* assonare. CASSIOD. in psalm. 135 praef. hoc imitati poetae assona carminum floscula condiderunt supernarum sonos ad mundana studia transferentes. 54, 26 verbis evangelii assona veritate consensit. *cf.* consonus. *Ihm.*

2. Assonus lacus *v.* Ascanius *adi. 1.*

Assorenus, -ī *nom. vir. barb.* CORP. XII 5219 (*Narbone*) Verecundus Assoreni ⟨f.⟩ et Silvanus Assoren⟨i f.⟩.

Assorō *abl. opp. Siciliae, nunc* Assaro, *de quo cf. Hülsen, PW. II 1747.* CIC. Verr. 5, 96 Assoro itur Hennam. *in nummis* Assoru. *adi.* **Assorīnus,** -a, -um, *plur. subst.* **Assorīnī,** -ōrum *incolarum nomen.* CIC. Verr. 4, 47 Assorinus *ager.* 5, 96 Assorinorum agros. *ibid. et* 4, 103 Assorini. PLIN. nat. 3, 91 stipendiarii Assorini Aetnenses Agyrini *eqs.*

Assos, -ī, Ἄσσος, *opp. Troadis, de quo cf. Bürchner, PW. II 1748.* MELA 1, 93 Gargara et Asson Aeolorum colonias. PLIN. nat. 5, 123 in litore *Aeoliae* ... Assos eadem Apollonia. 2, 211 circa Asson Troadis lapis nascitur, quo consumuntur omnia corpora; sarcophagus vocatur. 36, 131 in Asso Troadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur. 37, 105 in Paro et Asso. VVLG. act. 20, 13 navigavimus in Asson. 20, 14 cum ... convenisset nos in Asson. 27, 13 cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. TAB. Peut. 9, 2/3 Assos (RAVENN. p. 108, 7). RAVENN. p. 362, 14 Ysson (Guido p. 528, 20). *adi.* **assius,** -a, -um, Ἄσσιος, *semper fere in codd. scribitur* asius, *quasi ab* Asia *derivatum sit.* CELS. 4, 31 in Asia lapidi assio gratia est *i. sarcophago, remedio fungitur* (5, 7. 5, 19, 19. 6, 6, 31 PLIN. nat. 28, 96 MARC. med. 23, 77. 23, 15 lapidis assii floris id est cineris. GALEN. alfab. 164). SCRIB. LARG. 82 a⟨s⟩sii lapidis florum pondo quadrantem (267 *bis.* PLIN. nat. 36, 132 nat. ind. 36, 27 MARC. med. 35, 5). ORIBAS. syn. 7, 4 asiae petrae flores (ἀσσίας πέτρας ἄνθος).

Assosina *fluv. Siciliae.* RAVENN. p. 405, 21.

Assotānus, -ī *appellatur incola oppidi Bastetanorum Hispaniae, quod est Ptolemaeo 2, 6, 60 Ἀσσώ.* CORP. II 3423 (*Carthagine nova, aevi Hadrianei*) L. Aemilius M. f. M. nep. Quir. Rectus domo Roma, qui et Cathaginensis et Sicellitanus et Assotan. *eqs.* (3424. 5941). 5941 rei publicae Assotanor. *bis. cf.* 4540 collegium Assotan.

Asspercius f. Nescato uxor CORP. XIII 314 (*in Aquit.*). *Diehl.*

assua *v.* asisua.

assuārius (assarius *cod. Cantabrig.*) qui assat GLOSS. II 568, 29. προσυποβάλλω **adsubicio** GLOSS. II 423, 18.

? **adsubito.** ITIN. Silv. 16, 6 qui fodientes in eo loco, qui ostensus fuerat, invenerunt speluncam, quam sequentes fuerunt (iverunt *Cholodniak*) forsitan per passus centum, quo adsubito (et subito *cod.*) fodientibus illis adparuit lapis.

adsubrigo, -ere. PLIN. nat. 9, 88 inter praecipua ... miracula est qui vocatur nautilos, ab aliis pompilos. supinus in summa aequorum pervenit, ita se paulatim adsubrigens, ut emissa omni per fistulam aqua ... facile naviget.

adsūdāsco, -ere. [*cf. c.* ad *et* sudare. *Th.*] PLAVT. Cas. 361 adsudascis iam ex metu, mastigia.

assūdēsco, -ere. [*cf. c.* adsudascere. *Th.*] VARRO ling. 5, 109 dictum assum, quod id ab igni assudescit.

adsūdo, -āre. *ab* ad *et* sudare. CLAVD. carm. 24, 364 acres adsudant (insudant *pars codd.*) tonsis Satyri.

adsuēfacio (ass-), -fēcī, -factum, -ere. [*cf. c.* adsuescere adsuetus *et c.* facere. *Th.*] GLOSS. II 420, 55 προσεθίζω adsuesco adsuefacio. 445, 1 συνεθίζω consuesco adsuesco adsuefacio. IV 305, 11 adsefacit (*sic traditur*) adsuevit. II 323, 50 ἠθισμένος asduetus consuetus adsuefactus (*cf.* 9, 24). 284, 51 ἐθίζομαι adsuefio adsuesco. *cf.* PORPH. Hor. sat. 2, 2, 109 pluribus adsuerit: pro 'adsuefec⟨er⟩it'.

VARRO rust. 1, 20, 2 *iuvenci* diebus paucis erunt mansueti et ad domandum proni. tum ita subigendum, ut minutatim adsuefaciant et ut tironem cum veterano adiungant — imitando enim facilius domatur. PLIN. nat. 9, 41 *vitulus* in coitu canum modo cohaeret, parit nonnumquam geminis plures, educat mammis fetum. non ante duodecimum diem deducit in mare, ex eo subinde adsuefaciens. TAC. hist. 1, 5 laudata olim et militari fama celebrata severitas eius angebat aspernantes veterem disciplinam atque ita quattuordecim annis a Nerone adsuefactos, ut haud minus vitia principum amarent, quam olim virtutes verebantur. *cum abl. structura antiquior*: CIC. Catil. 2, 9 atque idem tamen stuprorum et scelerum exercitatione adsuefactus frigore et fame et siti et vigiliis perferendis. de orat. 3, 39 quorum sermone assuefacti qui erunt (Brut. 213). CAES. Gall. 4, 1, 9 quod a pueris nullo officio aut disciplina adsuefacti nihil omnino contra voluntatem faciant. civ. 1, 44, 2 barbaro genere quodam pugnae adsuefacti. VAL. MAX. 8, 7 ext. 15 Persico sermone se

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adsuefecit. VEG. mil. 1, 10 sed et cursu praecipue adsuefaciendi iuniores (*cf.* 3, 16 ut adsuefacerent iuvenes currentes egregie, *quem locum delet Langius*). *dubium utrum cum dat. an cum abl.* (*videtur tamen plerisque locis inde a* LIVIO *dativus accipiendus esse*): CIC. epist. 4, 13, 3 orbus eis rebus omnibus, quibus et natura me et voluntas et consuetudo adsuefecerat. Brut. 7 quibusque me assuefeceram. CAES. Gall. 4, 3, 3 ipsi propter propinquitatem Gallicis sunt moribus adsuefacti. LIV. 1, 46, 7 ea secretis viri alieni adsuefacta sermonibus nullis verborum contumeliis parcere de viro ad fratrem ... et se rectius viduam ... fuisse contendere. 31, 29, 14 adsuefacite his terris legiones externas et iugum accipite. VAL. MAX. 6, 4 ext. 2 equo se et armis adsuefecit. 8, 7 ext. 2 litteris gentis eius adsuefactus. QVINT. inst. 11, 2, 42 athletae ponderibus plumbeis adsuefaciunt manus. TAC. ann. 12, 10 quorum moribus (*dat. videtur*) adsuefactus rex melior adscisceretur. dial. 34 eruditus et adsuefactus alienis experimentis. SVET. Aug. 64 ut etiam lanificio assuefaceret *filiam et neptes.* HEGESIPP. 4, 22, 1 latrociniis assuefactus. AVG. civ. 5, 2 eisdem ... exercitationibus assuefacti. PAVLIN. PELL. 77 conloquio Graiorum adsuefactus (*i. q. suetus*) famulorum. *cum dat.*: LIV. 21, 3, 4 minime decet iuventutem nostram pro militari rudimento adsuefacere libidini praetorum. 24, 48, 12 operi aliisque iustis militaribus ita adsuefecit. PLIN. nat. 10, 121 is mature sermoni adsuefactus. FRONTIN. strat. 4, 2, 4 XL milibus hominum iam inde a Philippo patre disciplinae adsuefactis. TAC. dial. 29 parentes nec probitati neque modestiae parvulos adsuefaciunt. ann. 12, 5 non luxui aut voluptatibus adsuefactus. *cum* ad *praepos.*: LIV. 3, 52, 11 nec suo sanguine ad supplicia patrum plebem adsuefaciant. AVG. subst. dil. 6 studio ad illam ... stabilitatem assuefacienda est. *cum infin.*: CIC. prov. 33 ceteras (*nationes*) conterruit, ... domuit, imperio populi Romani parere adsuefecit. CAES. Gall. 4, 2, 3 equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ... equosque eodem remanere vestigio adsuefecerunt. 6, 24, 6 *Galli* paulatim adsuefacti superari multisque victi proeliis ne se quidem ipsi cum illis virtute comparant. LIV. 3, 61, 12 Horatius eos excursionibus proeliisque lenibus experiundo adsuefecerat sibi potius fidere quam meminisse ignominiae. 22, 12, 10 adsuefaciebant territum pristinis cladibus militem minus iam tandem aut virtutis aut fortunae paenitere suae. 26, 4, 5 eos ... in equos suos accipientes equites adsuefecerunt et vehi post sese et desilire perniciter. CVRT. 5, 2, 19 conficere eam (*vestem*) neptes suas adsuefaceret. AMM. 22, 4, 3 aliena invadere semper adsuefacti. 22, 8, 25 victum rapto parare. 23, 6, 4 adsuefactaque (*Perside*) timori esse accolis omnibus. 23, 6, 84 armillis uti. 25, 3, 18. *Ihm.*

Assuērus, -ī, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, Ἀσσουῆρος (*in libro Esther* Ἀρταξέρξης), *nom. regis Persarum probab. Xerxis I.* VVLG. I Esdr. 4, 6 Esth. 1, 1. 9 *passim* Dan. 9, 1. HIER. chron. a. Abr. 1613 Artaxerxes ... Mnemon ... qui ab Hebraeis Asuerus et a LXX interpretibus Artaxerxes vocatur (*cf.* in Ezech. 4, 4 adv. Pelag. 3, 10 IORD. Rom. 68 BEDA chron. III p. 274, 179). in Dan. 10, 1. CASSIAN. conl. 1, 19, 1 Asuerus. HIER. nom. hebr. p. 56, 1 Asuerus atrium eius vel beatitudo. *Plenkers.*

adsuēsco (ass-), -ēvī, -ētum, -ere. [*cf. c.* con- de- in- mansuescere *et c.* suus, *got.* swēs 'proprius', *gr.* ἦθος εἴωθα. *Th.*] GLOSS. προσεθίζω, συνεθίζω, ἐθίζω, ἐθίζομαι; adsuevit εἴθισεν; ads⟨u⟩efecit, consuevit. AGROEC. gramm. VII 118, 21 consuescimus bona, insuescimus mala, adsuescimus utraque. *idem al.* PRISC. gramm. II 394, 22 'assuesco' absolutum est, invenitur tamen pro 'assuefacio'. Lucanus in V (*776*). *de structuris*: ARVS. gramm. VII 452, 5 adsuesco illis rebus, Verg. Aen. 8 (*174*) 'sociorum adsuescite mensis', adsuesco illam rem, *idem* Aen. 6 (*833*) 'ne tanta animis adsuescite bella', adsuetus illi rei, Verg. Aen. 7, (*490*) 'mensaeque adsuetus herili', adsuetus facere, *idem* Aen. 9 (*511*) 'adsueti longo muros defendere bello'. adsuesco (adsuetus) *legitur apud* PLAVT. *bis*, VARR. *semel*, CIC. *non saepe* (orat. *semel*), CAES. *semel* (*et pro var. l.*), SALL *semel, saepius apud* VERG. OV. LIV. SEN., *apud* ICTOS *ante* IVST. *semel adi., deest apud* TER. CATONEM RHET. Her. CAT. PVBLIL. NEP. VITR. MELAM PERS. PETRON. FRONTIN. aq.

formae breviores: adsuestis: LIV. 5, 6, 15. adsuerunt: SEN. contr. 3 praef. 13 LVCAN. 4, 604 TAC. Germ. 4 PORPH. Hor. carm. 4, 1, 10. adsuerit: HOR. sat. 2, 2, 109. adsuerint: VERG. georg. 3, 168. adsueram: LIV. 28, 27, 2 STAT. silv. 4, 3, 80. assueras: SIL. 15, 446 NEMES. ecl. 1, 53. adsuerat: OV. met. 11, 315 LIV. 24, 24, 2. 25, 9, 13. 39, 9, 5 CELS. 3, 18 VAL. FL. 5, 515 SIL. 13, 224 SVET. Aug. 49 Nero 26. Dom. 12. adsuerant: OV. met. 8, 335 LIV. 25, 26, 12 OCTAVIA 401. adsuesses: SEN. dial. 11, 17, 3. adsuessent: LIV. 30, 28, 8. 42, 17, 5 FEST. 157 (*trad.* adfuissent). adsuesse: LIV. 2, 2, 3. *quadrisyllabum*: PHAEDR. 3 prol. 14 adsuetam. 4, 8, 7 adsuevi.

I *verbum* **neutrum**: **A 1** *de animalibus, cf.* m a n s u e f i e r i: PLAVT. Asin. 217 auceps quando concinnavit aream, offundit cibum; aves adsuescunt. VARRO rust. 2, 9, 5 canis ... facilius quid adsuescit, eaque consuetudo firmior, quae fit ad pastores, quam quae ad pecudes. CIC. rep. 2, 67 *beluam* docilem et humanis moribus adsuetam. CAES. Gall. 6, 28, 4 *uri* adsuescere ad homines et mansuefieri ne parvuli quidem excepti possunt. VERG. Aen. 7, 490 manum patiens mensae ... adsuetus erili *cervus* (VAL. FL. 7, 124 adsueta toris et mensae dulcis erili ... canis). GERM. 136 taurus ... adsuetus aratro. SIL. 2, 440 assuetas ... leaenas. AGROEC. gramm. VII 118, 17 'columbae' quae mansuefieri possunt et domibus adsuescere. SOL. 20, 4 visontes ... capti adsuescere manu nesciunt. PELAGON. 1 domesticis pecoribus, id est domitis et freno adsuetis. **2** *de hominibus*: VERG. Aen. 8, 174 sociorum adsuescite mensis. LIV. 10, 22, 3 novo imperii socio vix iam adsuescere senilem animum posse. 42, 19, 4 ut iam inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibusque. SEN. epist. 24, 13 *pueri* quos amant, quibus adsueverunt. CVRT. 3, 12, 2 amicos, quibus maxime adsueverat. 10, 1, 32 corona aurea inposita amiculo, cui adsueverat ipse. *cf. etiam* 5, 4, 14 cum peditibus, quis adsueverat, et iis copiis, quas. LACT. inst. 6, 10, 27 qui adsueti hominibus solitudinem ferre non possunt. *scorto*: CVRT. 6, 5, 23 spado ... cui et Dareus adsuetus fuerat et mox Alexander adsuevit. *cf. reflexive* se assuescere: HEGES. 1, 12, 3 assuerunt se Pharisaei mulieri (Ioseph. 67, 1, 110 παραφύονται δὲ αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν).

B *g e n e r a t i m*: *cum inf.*: PLAVT. Asin. 887 censen tu illum hodie primum ire adsuetum esse in ganeum? CIC. inv. 1, 3 tum ingenio freta malitia pervertere urbes ... assuevit. fin. 1, 11 haec ... legere. 5, 5 *Demosthenes* fremitum ... voce vincere. CAES. Gall. 5, 1, 2 *pro* utimur uti adsueverant *β*. VERG. georg. 1, 42 votis iam nunc adsuesce vocari. 2, 361 contemnere ventos adsuescant (*de vinetis*). 8, 517 tua cernere facta. TIB. 1, 4, 58 iam tener adsuevit munera velle puer. OV. met. 11, 315 de candentibus atra ... facere. fast. 3, 498 semper amare virum. trist. 2, 504 oculi multa pudenda pati. Pont. 3, 1, 91 fortibus assuevit tubicen prodesse. 3, 7, 17 *nobis* fatum crudeliter uti. LIV. 5, 6, 15 quicquid tribunus plebi loquitur ... adsuestis ⟨ae⟩qui audire. 23, 35, 6 signa sequi. 24, 24, 2 cui et alia arcana committere adsuerat. 22, 34, 2. 25, 9, 13. 30, 28, 8. 39, 25, 15. 42, 17, 5 MANIL. 2, 506. PAVL. FEST. 319 ea sacra quae reges facere adsueverant. 148 SEN. contr. 2, 4, 5. 3, 11, 12. 3 praef. 12. 13. 9 praef. 2 VELL. 2, 33, 4 VAL. MAX. 8, 13 ext. 1. CELS. 1, 3 p. 20 D. adsuescit enim non ali corpus. 3, 18 p. 101 ludis ... quibus maxime capi sanus adsuerat. PHAEDR. 1, 16, 5. 4, 8, 7 (*dicit lima*). SEN. Med. 808 assuesce, manus, stringere ferrum. dial. 2, 16, 4. 4, 21, 5. 9, 9, 2. 3 epist. 40, 11. 68, 6. 78, 10. 94, 19. 114, 10. 117, 33. 121, 8 infans ... qui stare meditatur et ferre se adsuescit. apocol. 13 subalbam canem in deliciis habere adsueverat. OCTAVIA 401 CVRT. 4, 13, 18. 7, 6, 8 ASCON. in Corn. p. 52 B. PLIN. nat. 19, 19 SIL. 13, 224. 15, 446 STAT. silv. 4, 3, 80 Theb. 1, 308. 6, 308. 6, 831 QVINT. inst. 1, 2, 18. 1, 9, 5 FRONTIN. strat. 4, 1, 1. TAC. dial. 20 auditor adsuevit iam exigere laetitiam. 34 hist. 4, 34. Germ. 4 minime ... sitim aestumque tolerare, frigora atque inediam caelo solove adsuerunt (AMM. 31, 2, 4 pruinas, famem sitimque per⟨ferre⟩ ab incunabulis adsuescunt). PLIN. epist. 7, 20, 1. 8, 13, 1. 8, 14, 5. paneg. 20 adsuescat imperator cum imperio calculum ponere. SVET. vita Verg. p. 66 R. (DONAT.?) *Vergilium* hoc ... crimen sic defendere assuetum ait. Iul. 45 Aug. 49 Nero 26 APVL. Plat. 2, 24 NEM. ecl. 53. PALLAD. 14 v. 117 adsuescunt siliquae viridi mollescere suco. AMM. 27, 6, 12 adsuesce penetrare Histrum. VEG. mil. 2, 23. HIER. epist. 107, 9 exemplo. AVG. civ. 15, 7 *corpus* non moveri. ENNOD. dict. 5 p. 438, 25. *nota*: *res alicui*: PLIN. epist. 8, 21, 2 ut ... iam nunc adsuescerent *lusus iocique* et ab otiosis et in triclinio audiri. *accedit* ut: VEG. mil. 2, 23 adsuescendum est etiam, ut semel tantum funda circa caput rotetur. ENNOD. epist. 4, 7 p. 103, 5 fas sit de vobis adsuesci, ut amplissimus in societate retineat, quem minor adquiret.

cum dat.: LIV. 2, 1, 5 caritas ... ipsius soli, cui longo tempore adsuescitur. 21, 3, 2 ut adsuesceret militiae Hannibal. 24, 18, 11 qui hastae huius generis adsueverant. 38, 34, 9 *disciplinae Lycurgi.* 39, 9, 5 quaestu, cui ancillula adsuerat. SEN. contr. 2, 4, 2 huic numero (*filiorum*). CELS. 8, 10, 7 vetustae sedi *ossa.* SEN. dial. 9, 2, 1 *horum* corpus sanitati parum adsuevit. 9, 10, 4 condicioni suae. 11, 15, 3 absentiae. 82, 15 nos ex hac cui adsuevimus rerum copia educere. 123, 4 quod lassitudo mea sibi ipsa adsuescit. QVINT. inst. 1, 1, 5 sermoni qui dediscendus sit. 2, 5, 6 pronuntiationi. 4, 2, 29. TAC. Agr. 21 quieti et otio per voluptates. SVET. Aug. 38 rei p. FLOR. 1, 43, 1 Metelli ... domus bellicis agnominibus. TERT. anim. 2 Mercurium Aegyptium, cui praecipue Plato adsuevit. VVLG. Sirach 23, 9 iurationi non assuescat os tuum. 23, 17 CLAVD. 8, 399. *nota*: PROP. 3, 4, 6 adsuescent Latio Partha tropaea Iovi (*cf. Rothstein adn.*). *cum abl.*: LIV. 31, 35, 3 genus pugnae, quo adsueverant. *cf.* assuefacio *p. 906, 83.* FEST. *aliter, v. p. 909, 37.* COLVM. arb. 1, 4 ut ... quasi ab incunabulis vitis exiguo adsuescat humore. SEN. exc. contr. 2, 1 amo aeque paupertatem ac patrem: utroque adsuevi (utrique consuevi SEN.). *utrum ablativus an dativus sit ex forma non cognoscitur, plerumque de dativo agitur*: PVBLIL. E 19 *coni. inc.*: etiam bono ⟨animum⟩ (*Friedrich*, bonum *codd.*) saepe obest (*F*, est *H*) adsuescere. VERG. georg. 3, 168 (*de vitulis*) ubi libera colla servitio adsuerint. OV. trist. 3, 3, 7 nec caelum patior, nec aquis adsuevimus istis. LIV. 1, 19, 2 *legibus.* 2, 2, 3 nimium ... regno. 4, 45, 4 anniversariis armis. 25, 26, 12 Romani diu circumsedendo Syracusas caelo aquisque adsuerant magis. 28, 27, 2 militaribus ingeniis. 38, 34, 3 Achaeorum ... legibus institutisque. SEN. contr. 9, 3, 6 duobus (*liberis*) adsuevi. SEN. Ag. 302 malis. dial. 7, 26, 1 adsuescitis illis (*divitiis*)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et cohaeretis. 11, 17, 3 *studiis*. 11, 18, 8 tuis ... sermonibus. benef. 7, 21, 2 ne alieno adsuesceret. epist. 69, 2 sine aures adsuescere sanioribus verbis. 76, 35 futuris malis. 123, 3 parvo. PS. SEN. mon. 64 laboribus. CVRT. 8, 12, 16 quis (*insignibus*). 9, 1, 32 ex his, qui adsueverant talibus ministeriis. PLIN. nat. 17, 205 ut *propago* paulatim radicibus suis adsuescat. VAL. FL. 5, 515 his (*frenis*). STAT. Theb. 2, 443 iugo. MART. 12 praef. civitatis aures quibus assueveram quaero. QVINT. inst. 2, 7, 3 optimis (10, 1, 59). 4, 2, 115 adsuevit illis (*rebus*) iudex iamque eas sine motu mentis accipit. 10, 5, 17 inanibus simulacris. decl. 352 p. 382 studio armorum. FRONTIN. strat. 4, 1, 19 inmuniti ... periculis. SVLP. SEV. chron. 1, 20, 3 quibus (*cibis*).

cum in *c. acc.?*: LIV. 24, 5, 9 iam inde a puero in omnia familiaria iura adsuetum (*P*, adsumptum *Ruhnken*). in *c. abl.*: QVINT. inst. 2, 4, 17 si puer ... aliquid probabile scripserit: in hoc adsuescat, huius sibi rei naturam faciat. VVLG. Sirach 23, 20 homo assuetus in verbis improperii. Ierem. 2, 24 onager assuetus in solitudine. AVG. epist. 105, 5 ut ... animae ... assuescant in apertissima veritate. de gen. c. Man. 1, 9, 15 quantum accedimus in scripturis et in eis assuescimus (retr. 1, 7, 2 in *scripturis sacris* nondum assuetus eram). (*aliter*: NOVAT. trin. 18 (26) ut *homo* deum patrem videre aliquando iam tunc assuesceret in imagine dei, hoc est in filio dei), *cum* ad: SORAN. 102 ut ad usum frigidae assuescere infans *possit*. *cum* invicem: LACT. inst. 6, 23, 32 ut adsuescant invicem mores duorum (*i. coniugum*).

cum accusativo: VERG. Aen. 6, 832 ne tanta animis adsuescite bella (GRAMM. *p. 907, 59, sed cf. l. 62*). LIV. 21, 33, 4 diversis (*codd. rec.*, perv- *CM*) rupibus iuxta invia ac devia adsueti decurrunt (?). TAC. Germ. 4 *non ita intellegendum, v. p. 908, 42.* PS. AVG. serm. 291, 1 assuescat iuvenis castitatem. PAVL. PETR. Mart. 4, 282 reserata patere lumina et infusam paulatim adsuescere lucem. ALC. AVIT. carm. 3, 142 parebis subdita iussis et curvata caput libitus adsuesce viriles.

absolute vel relationis notione supplenda: CIC. ac. 2, 57 ut mater geminos internoscit consuetudine oculorum, sic tu internosces, si adsueveris. nat. deor. 2, 96 adsiduitate cotidiana ut consuetudine oculorum adsuescunt animi. epist. 9, 22, 5 sic enim adsuevi. OV. ars 2, 647 quod male fers, adsuesce, feres bene. PAVL. FEST. 157 eo more facere, quo adsuessent antiquitus. CELS. 1, 3 cum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit adsuescere. *ibid.* is qui adsuevit (*opp.* insuetus). 2, 3 p. 32 D. si saepius expergiscitur aliquis, quam adsuevit. 2, 3 p. 33 venter ei ... reddit mollia ... ⟨atque⟩ eodem fere tempore, quo secunda valetudine adsuevit. SEN. epist. 42, 9 perdis antequam adsuescas. 76, 34 cum adsuevere. CVRT. 9, 1, 36 ut adsueverant (SVET. Domit. 12). PLIN. nat. 17, 249 desiderant ... rigari quae (*vina*) adsuevere. PLIN. epist. 6, 2, 10 quod adsuevi. 7, 21, 4 ita. TRAIAN. Plin. epist. 10, 95 ea condicione qua adsuevi. *cum adverbio*: SEN. contr. 9 praef. 1 ne male adsuescam. GALL. Av. Cass. 9, 12 male ... adsueverunt duces et milites. *cf.* SEN. epist. 95, 16 dum male adsuescit plus capere quam poterat.

tempore perfecto de rebus interdum similiter atque solere (*de hominibus cf. supra*): OV. met. 8, 335 quo se demittere rivi adsuerant pluvialis aquae. MANIL. 3, 104 quo⟨d⟩que peregrinas inter versantibus urbes accidere (-pere *codd.*) assuevit. LVCAN. 4, 604 ad somnos non terga ferae praebere cubile (-i *UG*) adsuerunt. AMM. 14, 2, 13 commeatus distribui militibus adsueti. 17, 12, 18 barbaris esse omne ius in viribus adsuevit. SVLP. SEV. dial. 3, 7, 1 cuius (*viri*) agros specialiter gravior quam ceterorum adsuerat procella populari. CELS. 1 praef. p. 8, 38 D. interdum non febris, non cibus, non somnus subsequitur, sicut adsuevit.

II *verbum* ***transitivum***: HOR. sat. 2, 2, 109 hic qui pluribus adsuevit mentem corpusque superbum. *cf.* VERG. Aen. 7, 806 non illa colo ... femineas adsueta manus. *et* 6, 832 animis ... bella *l. 25* (*καθ' ὑπαλλαγήν?, cf. p. 908, 51*). VELL. 2, 79, 1 contrahendo ... militi ac remigi navalibusque adsuescendo certaminibus ... praefectus est. LVCAN. 5, 776 adsuescis fatis tantumque dolorem ... me ferre doces. STAT. Theb. 4, 655 *Liber* canum virescere dorso Othryn et uvifera Rhodopen adsueverat umbra. FLOR. 2, 27, 17 ille barbaros et signis militaribus et disciplina, armis etiam Romanis adsueverat. 2, 32, 43 Armenios ... in hoc unum servitutis genus. SOL. 19, 11 *teneros* adsuescunt *cervi* salire per abrupta. PRVD. Symm. 1, 540 remque Quirini adsuescit supero pollere in saecula regno. se assuescere *v. p. 908, 15*, assuesci *reflexive p. 908, 54*.

part. saepe paene adi. **adsuētus** (ass-), -a, -um. GLOSS. ἠθισμένος, συνήθης, consuetus. PRISC. gramm. II 566, 1 inveniuntur tamen quaedam ex eis (*verbis neutris*) etiam praeteriti temporis *participia*, ut ... 'assuesco' 'assuetus', quod quibusdam nomen esse magis videtur, sicut 'quiesco quietus'. *comparativus* assuetior: LIV. 22, 18, 3.

1 *homines*: *cum abl.*: CIC. de orat. 3, 58 ut homines labore assiduo et quotidiano assueti. VERG. Aen. 7, 746 gens adsueta ... multo venatu nemorum. OV. met. 13, 554 praedae ... amore. SEN. contr. 1, 2, 8 humano sanguine (FLOR. 1, 1, 7 sanguine et praeda. ENNOD. carm. 2, 24, 12). CELS. 1 praef. p. 12 D. uno cibo, *non* prandio quoque. CVRT. 3, 9, 4 tria milia ... equitum ... adsueta corporis custodia. 6, 3, 8 tot gentes, alterius imperio ac nomine adsuetas. PLIN. nat. 23, 44 meri potu. FRONTO p. 206, 20 N. ne armatu quidem sustinendo adsueti. APVL. Plat. 2, 20 purgata ... animi voluptate. IVST. 31, 1, 8 imperio ... et licentia militari. AMM. 23, 6, 61 victu vili. 24, 1, 5 natatu veloci. HIER. epist. 14, 2 corpus adsuetum tunica. HIST. Apoll. 48 omni castitatis amore. *cum dat.*: OV. trist. 1, 11, 31 barbara pars laeva est avidae⟨que⟩ adsueta rapinae (*M. Haupt*, avidae ad ethera penne *cod. Marc.*, substrata rapinae *Guelf.*[1]). LIV. 5, 48, 3 gens umori ... ac frigori adsueta. 10, 17, 10 adsuetus praedae miles. 21, 16, 5 hostem veteranum ... duci acerrimo adsuetum. 27, 47, 5 Romano hosti. 28, 2, 7 stabili pugnae. 28, 32, 7 Scipionum nomini, auspiciis. 38, 52, 2 maiori fortunae. PAVL. FEST. 18 a veteribus Romanis necdum adsuetis Graecae linguae. SEN. contr. 3 praef. 13 adsueta clauso et delicatae (classe et dilectae, -a *codd.*) umbrae corpora. VELL. 2, 117, 2 otio magis castrorum quam bellicae ... militiae. CVRT. 5, 12, 9 custodiae eius adsueti (10, 5, 8 pueri). LVCAN. 5, 371 adsuetas sceleri ... mentes. TAC. hist. 1, 7 adsuetis iuventae Neronis. *dubium, utrum cum ablativo an dativo*: CIC. Planc. 22 vicinitas ... non adsueta mendaciis. VERG. georg. 2, 168 adsuetum ... malo Ligurem. 2, 472 exiguo ... adsueta iuventus (Aen. 9, 604 parvo). Aen. 5, 301 silvis (OV. fast. 1, 442). 7, 33 adsuetae ripis volucres. 7, 487 imperiis (LIV. 6, 9, 6 imperio. 24, 24, 8 imperiis Adranodori. 28, 46, 3. 40, 36, 2 nondum satis. 45, 29, 2 regio imperio. *cf.* CVRT. 4, 7, 31). 9, 199 bellis (OV. met. 15, 484 bello. LIV. 28, 25, 8. 42, 11, 7. AMM. 29, 6, 9 nullis bellorum terroribus). OV. trist. 1, 5, 74 studiis mollibus. 2, 169 adsueta tuis semper Victoria castris. Pont. 3, 3, 107 tua supplicibus domus est adsueta iuvandis. LIV. 5, 42, 8 velut adsueti malis. 22, 18, 3 ea (*cohors*) adsuetior montibus. 26, 40, 18 latrociniis (CVRT. 6, 5, 11. 8, 2, 16 VOPISC. IV tyr. 12, 5 AMM. 17, 13, 27. *cf.* APVL. met. 8, 15 rapinis). 42, 15, 3. GERM. 325 *sidera* ventis adsueta serenis. VELL. 2, 29, 5 hic a toga virili adsuetus commilitio prudentissimi ducis. VAL. MAX. 9, 3, 2. LVCAN. 6, 713 adsuetam ... diu tenebris ... animam. 8, 452 sceptris. PLIN. nat. 9, 79 piscis adsuetus petris. 10, 22 accipitres ... illis adsueti gentibus. VAL. FL. 6, 531. SIL. 2, 68 vacuo ... cubili. QVINT. inst. 7, 4, 22 in civitate tyrannis adsueta. 11, 3, 26 adsueta gymnasiis et oleo corpora. TAC. Agr. 16 FLOR. 2, 17, 7. 2, 21, 2 TERT. nat. 2, 12. AMM. 20, 8, 8 homines adsueti glacialibus terris. 22, 15, 5 elementis ambobus. 25, 4, 13 pruinis ... et Rheno (29, 5, 7). HEGES. 4, 18 v. 13 W. assuetas aquis aves. HIER. epist. 61, 3 AVG. civ. 1, 32 MART. CAP. 9, 888 v. 5. 27. SIDON. epist. 8, 9, 5 v. 22 Saxona ... assuetum ... salo. ALC. AVIT. epist. 4 p. 31, 36 *latronis* assuetum sceleribus corpus. 53 p. 82, 7 os ... eloquentiae pompis assuetum.

cum praepositionibus: SALL. hist. frg. 3, 17 male iam adsuetum ad omnis vis controversiarum. SEN. Tro. 152 non adsuetas ad sceptra manus. LIV. 10, 19, 16 asuetos inter se hostes. *cum* in *v.* assuesco *p. 909, 12.* *cum infinitivo*: VERG. georg. 3, 418 tecto adsuetus coluber succedere. Aen. 9, 509 adsueti longo muros defendere bello. 11, 495 adsuetus (*equus*) aquae perfundi flumine noto. HOR. sat. 2, 2, 11 si Romana fatigat militia adsuetum graecari. OV. epist. 3, 34 adsueti vincere semper equi (AMM. 29, 5, 51 antehac). LIV. 2, 3, 2 more regio vivere. 2, 6, 11 vinci (10, 6, 11. 10, 41, 2. 23, 40, 10. VAL. MAX. 6, 5, 1 *transl.* SOL. 12, 584 capi). 22, 46, 5 punctim ... petere hostem. 27, 12, 5 rapto vivere (CVRT. 3, 10, 10. 4, 6, 3. AMM. 28, 6, 2 rapinis). 29, 6, 4 fabri ... adsueti forte (*om. P*) apud Poenos mercede opus in arce Locrorum facere. 33, 48, 9 multitudinis adsuetae domum Hannibalis frequentare. 10, 19, 19. 31, 34, 4. 37, 42, 5. 38, 29, 7. 45, 32, 4. FEST. 205 Romani ... pilis uti assueti. PAVL. FEST. 327 *Samnites* σαύνια ferre adsueti erant (FEST. *aliter, v. frg.*). SEN. Ag. 391 Thy. 815 Herc. O. 876 dial. 6, 23, 2. CVRT. 8, 13, 20 adsuetam ... comitari ipsum cohortem. 10, 5, 17 sub rege vivere. 5, 7, 2. 6, 6, 8. 6, 7, 16. 8, 8, 16. 10, 2, 6. 10, 7, 15 LVCAN. 2, 33. PLIN. nat. 6, 169 serpentibus vesci. 9, 181 *piscibus* adsuetis piscatorem agnoscere. 11, 211 incientes (*sues*) occidere non adsueti. 36, 76 in eo (*vico*) sunt adsueti scandere *pyramides*. 9, 92. 15, 134. VAL. FL. 3, 23 adsuetum ... *Cybelen* vectare ... leonem. 5, 692. SIL. 5, 581 hamis exhaurire lacus. 7, 460 assuetum casside crinem involvi[t]. 8, 522 assuetae volucrem caelo demittere fundae. 2, 95. 4, 684. 12, 58. 13, 122. 16, 391. 552. 566. 685. 17, 65. STAT. silv. 4, 6, 88 semper claros intrare penates adsuetum ... signum. 5, 3, 159 tu par adsuetus Homero ferre iugum. Theb. 1, 39. 1, 543. 3, 67. 5, 580 MART. 10, 60, 2. IVV. 15, 167 rastra et sarcula tantum adsueti coquere *fabri*. SVET. Nero 37 polyphago ... crudam carnem ... mandere assueto. Domit. 15 Praenestina Fortuna ... laetam ... semper sortem dare assueta. APVL. met. 9, 36. AMM. 15, 11, 18 naves ventorum difflatu iactari saepius adsuetas. 22, 8, 14 Symplegades scopuli adsueti obviam sibi ferri. 24, 3, 12 ubi oriri arbores adsuetae palmarum. 26, 1, 1 historiae discurrere per negotiorum celsitudines adsuetae. 27, 8, 6 maris attolli horrendis aestibus adsueti. 14, 6, 15. 17, 1, 2. 20, 4, 4. 20, 8, 11. 23, 6, 45. 25, 10, 15. 29, 5, 41. 30, 5, 14. 31, 7, 16 HYG. fab. 199 p. 127, 5 SVLP. SEV. chron. 1, 34, 2 SIDON. epist. 8, 2, 3 PAVL. PETR. Euch. 568. *cum negatione, ut* insuetus: LIV. 27, 39, 8 nec videre ipsi advenam in sua terra adsueti. [*cum acc.?*: LIV. 24, 39, 1 adsueti et ante spectaculum (*P*, -is ς, -o *Alschefski*) contionum.]

absolute: VERG. Aen. 9, 615 Dindyma ubi adsuetis biforem dat tibia cantum. PROP. 4, 3, 53 raris adsueta kalendis vix aperit clausos

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

una puella Lares. MANIL. 1, 344 Iovis ales..., assueto volitans gestet cui (*cod. Gempl.*, ceu *al.*) fulmina mundo (-i *codd. praeter Mon.*). PLIN. nat. 18, 27 quoniam adsueti etiam in pestilentibus (*locis*) durant. 22, 66 quoniam ... adsuetis hic cibus solus in febri bis die posset dari (22, 102 *opp.* expertibus. *item* 23, 51). SVET. Aug. 23 ut a peritis et assuetis socii continerentur. HEGES. 2, 13, 1 ut ritus per assueti sacerdotis scientiam reformaretur. SCRIB. LARG. 20 ut quisque adsuetus est. 136 si adsuetus erit. *accedunt adverbia*: male *v. p. 910, 42.* TREB. XXX tyr. 15, 8 non aliter etiam coniuge (*Zenobia*) adsueta.

2 *res*: TIB. 1, 5, 4 turben, quem celer adsueta versat ab arte puer (OV. Pont. 1, 5, 36. rem. 287 adsuetas Circe decurrit ad artes). PROP. 1, 1, 36 neque assueto mutet amore locum. 1, 4, 4 *vitam* hoc magis assueto ducere servitio. 2, 4, 4 *taurus* post venit assueto mollis ad arva iugo. OV. met. 2, 165 onere adsueto vacuus (-os *cod. opt.*) ... currus. 2, 603 arma (SIL. 12, 342). 4, 597 adsuetaque colla petebat (*cf.* STAT. Ach. 1, 197 pectora). 11, 690 non ille ... habebat adsuetos vultus, nec quo prius, ore nitebat. fast. 3, 133 numeros. trist. 5, 5, 1 annuus adsuetum dominae natalis honorem exigit. Pont. 1, 2, 119 adsueta ... tibi ... dulcedine linguae. 1, 8, 56 minas. LIV. 25, 17, 5 motibus ... armorum ... suae cuique genti adsuetis. 38, 17, 5 Romanis Gallici tumultus assueti, etiam vanitates notae sunt. FEST. 294 non ob adsuetum officium (COD. Theod. 8, 4, 21). VELL. 2, 120, 1 adsuetam sibi causam. VAL. MAX. 8, 7 ext. 15 ut ... regiis auribus familiarem et adsuetum sonum vocis adhiberet. CELS. 4, 5 p. 126 D. cibus (1, 3. 4, 5 p. 127 PELAGON. 269. *cf.* IREN. 2, 14, 8 escas, pabula). PHAEDR. 3 prol. 14 vicem. SEN. Thy. 255 doloris ... assueti modus. 952 lacrimas. dial. 12, 14, 1 adsueta sibi facundia. epist. 78, 11 voluptates. OCTAVIA 6 assuetos iam tibi questus. CVRT. 4, 7, 22 tepor. PLIN. nat. 17, 83 adsuetis horis. SIL. 3, 544 vigor. 4, 212 frenos. 7, 312 assueto belli de more. 13, 640 amplexus ... assuetus facilisque mihi. 14, 473. STAT. silv. 3, 3, 149 largi nitor inde adsuetus Etrusci. 2, 6, 29 Theb. 1, 124. 6, 707. 7, 651 SOL. 12, 10. 20, 7. AMBR. Noe 19, 68 partus. HEGES. 1, 46, 2 ornatu solito et cultu assueto. SVLP. SEV. chron. 2, 4, 6 assueto malo. *de locis*: PANEG. Mess. 125 curva nec adsuetos egerunt flumina cursus. OV. epist. 17, 22 aquas. 18, 36 via. 18, 140 iter (SIDON. epist. 9, 4, 1). met. 8, 822 antra. 10, 533 in umbra. 15, 687 domos. fast. 4, 254 adsuetis ... locis. Pont. 1, 3, 41 saltus ... antra. LIV. 5, 54, 3 adsueta oculis regio. 25, 9, 9 portula. MANIL. 1, 273 undas. 5, 562 assuetas ... sibi (*ponto*) ... ripas (ripes rupes *codd. al.*). CLAVDIVS orat. Corp. XIII 1668, 31 egressus adsuetos familiaresque vobis provinciarum terminos sum. SEN. Troad. 1069 turris ... adsueta Priamo. PLIN. nat. 8, 68 spatium. 8, 169 nec nisi adsuetos potant fontes. VAL. FL. 8, 201 adsuetum ... plaustris migrantibus aequor. 7, 379. STAT. silv. 3, 1, 69 tecta. 11, 109 larem. QVINT. inst. 11, 2, 6 ad adsuetas sibi sedes. SOL. 25, 10 calles. *de hominibus*: OV. met. 11, 89 hunc adsueta cohors satyri ... frequentant. LIV. 24, 10, 12 praeter adsuetos collis eius cultores. 36, 18, 4 cum adsueto praesidio. *cf.* VAL. FL. 2, 548 taurus, ubi adsueti pecoris stabula alta revisit. STAT. Theb. 8, 547 ulmus ... gemit adsuetas invitaque proterit uvas. *cum negatione*: GRATT. cyn. 102 per non adsuetas metantem retia valles. STAT. Theb. 7, 411 non adsuetis ... mensibus. VLP. dig. 19, 2, 15, 2 solis fervore non adsueto. *pro substantivo*: OV. am. 1, 13, 48 nec...adsueto tardius orta dies. epist. 6, 72 longius. STAT. silv. 1, 2, 8 celsior. Theb. 12, 306 propior ... orbita.

3 *de hominum consuetudine notitiaque mutua*: LIV. 24, 23, 10 iuvenes militares et adsueti militibus (24, 24, 2 duces). 24, 30, 12 militibus ... adsuetis magna ex parte sibi. *i. q. amici, familiares*: CVRT. 9, 3, 18 omnibus praeter adsuetos adire prohibitis. *cf. s.* adsuesco *I A.* *v. Mess.*

adsuētūdo (ass-), -inis *f.* *cf. c.* adsuescere adsuetus. GLOSS. IV 8, 26 adsuetudine consuetudine, *et saepius.* DIFF. ed. Beck p. 31 adsuetudo in corpore vel in opere est, consuetudo in animo. *ubique fere abl. sing. legitur* (*inde ab* OV. *et* LIV., *qui non aliter*), *raro nom., rarius acc., gen.* (VARRO); *dativum non legi.*

VARRO ling. 9, 20 quem enim amor assuetudinis potius in pannis possessorem retinet quam ad nova vestimenta traducit? OV. met. 10, 173 longaque alit adsuetudine flammas. trist. 1, 6, 27 adsimilemque sui longa adsuetudine fecit (*cf.* AMM. 23, 6, 20 Adiabena, Assyria priscis temporibus vocitata longaque adsuetudine ad hoc translata vocabulum). OV. ars 2, 345 fac tibi consuescat; nil adsuetudine (*sic opt.*, consuetudine *al.*) maius. LIV. 26, 4, 6 postquam adsuetudine cotidiana satis intrepide fieri visum est. 27, 39, 7 duodecim annorum adsuetudine perviis Alpibus factis inter mitiora iam transibat. 44, 5, 12 quarto inde die per aeque invia, sed adsuetudine peritius et meliore cum spe ... degressi in campos. 25, 26, 10 adsuetudine mali (TAC. ann. 6, 40 malorum. *cf.* LACT. inst. 7, 1, 18 mala neque experti sunt neque ferre possunt adsuetudine ac desiderio bonorum, quae sola noverunt). LIV. 27, 18, 13 adsuetudine ... succedendi muros et pertinacia animi. MELA 3, 26 exercent ... corpora adsuetudine laborum, maxime frigoris (*cf.* CASSIAN. inst. 2, 3, 3 operis ... ac sudoris adsuetudinem ... subire compellitur. PS. CATO monost. 70 durum etiam facilem facit assuetudo laborem). PLIN. nat. 10, 193 *pisces audire palam est*, utpote cum plausu congregari feros ad cibum adsuetudine in quibusdam vivariis spectetur. TAC. ann. 1, 11 Tiberio seu natura sive adsuetudine suspensa semper et obscura verba. 5, 6 orationes ... habitae, ex quis ob metum paucae, plures adsuetudine. 2, 44 gentis adsuetudine et tum aemulatione gloriae arma in se verterant. hist. 2, 62 degenerabat miles adsuetudine voluptatum. ann. 4, 16 omissa confarreandi adsuetudine. 13, 46 Neronem paelice ancilla et adsuetudine Actes devinctum. GELL. 11, 18, 17 haec furandi sollertia et adsuetudo. APVL. apol. 3 laudis assuetudine (69 desuetudine *pro* assuetudine *scripsit Casaubonus*). AMM. 22, 8, 21 populi nulla nobis adsuetudine cogniti. 22, 6, 1 genus hominum adsuetudine litigandi laetissimum. HEGES. 1, 10, 3 rebellandi assuetudine. 2, 13, 2 communium assuetudine consiliorum. 3, 24 (v. 36 Web.) assuetudo victoriarum. AMBR. Cain et Ab. 2, 8, 26 liberalitatis. Abr. 2, 4, 18 in eius mentem inducere adsuetudinem castimoniae. NOV. Val. III. 30, 1, 5 (*a. 451*) non statu priore perpenso, non assuetudine coniunctionis, non dulcedine filiorum. *Ihm.*

assuētus, (-ūs) *m.* προσεθισμός GLOSS. II 420, 56. *v. Mess.*

adsūgo, -sūctum, -ere. *ab* ad *et* sugere. LVCR. 4, 1194 *mulier* conplexa viri corpus cum corpore iungit et tenet adsuctis umectans oscula labris. *cf.* CAEL. AVR. acut. 3, 9, 100 (*v. sub* assuo). *Ihm.*

assula, *vulgariter* **astula,** -ae *f.* [*ab assis axis deminutive, unde hanc vocem antiquitus generis communis aut feminini fuisse conicias; v. tamen quae sub* as *dicta sunt. forma* astula *aut per confusionem vocabulorum* assula *et* hastula *nata est aut ideo potius scriptitata, quod ex* assula *in sermone cottidiano vocali extrita et littera dentali inserta* ass'la astla *prodierat. Th.*] *formae*: assilae *in codd.* VITR. 7, 6, 6, assyl(l)as *in versibus Bibaculi* SVET. gramm. 11, asulam FVLG. aet. mundi p. 151, 11; astula SEN. nat. 2, 31, 2 (hastulae), PLIN. nat. 16, 54. 57. 29, 34 (*pars codd.*) *et passim apud medicos.* CASSIOD. gramm. VII 205, 7 tres consonantes tertio loco r habent et aliae l litteram ut astula (castula *cod. Bern.*) et in elisione ascla. *cf. sub* assulosus. [*val.* aschie, *neap.* asha, *prov.* ascla, *portug.* acha. *M.-L.*]

GLOSS. II 521, 34 assula πελέκημα. PAVL. FEST. 84 fomites sunt assulae ex arboribus dum caeduntur excussae ... pari modo assulae, quae sunt securibus excussae. *ad eundem fontem nondum exsiccatum referenda sunt quae dant* SCHOL. Verg. Aen. 1, 176 fomites sunt assulae quae ab arboribus cadunt quando inciduntur, quod foveant ignem. Clodius Scriba commentariorum IIII: 'fomenta taleae excisae ex arboribus', item alio loco 'astulae ambustae ligna cavata a fungis nomine excepto' *et* ISID. orig. 17, 6, 26 hastula a tollendo nuncupata; fomes est hastula quae ab arboribus excutitur recisione aut hastulae ambustae aut ligna cavata nuncupata a fungis nomine accepto, quod ita capiat ignem (*cf.* 17, 10, 18). GLOSS. fomes astula minuta. fomite astula eo quod ignem foveat. PLAVT. Merc. 130 at etiam asto? at etiam cesso foribus facere hisc⟨e⟩ assulas? FVR. BIBAC. 3 depictas minio assulas (assylas *fere codd.*) et illos custodis ... hortulos Priapi. VITR. 7, 6, 6 caementa marmorea sive assulae (assilae *GH*) dicuntur, quae marmorarii ex operibus deiciunt. SEN. nat. 2, 31, 2 omnium percussarum arborum contra fulmina hastulae surgunt. PLIN. nat. 9, 48 melandrya vocantur, quercus assulis similia. 16, 54 flos crudus resinae cum multa astula tenui brevique avulsus. 16, 57 nec corpori ipsi *piceae* parcitur *cum picis gratia incidi-tur* ..., quoniam astula in fructu est. 24, 41 taedae ⟨in astulas concisae⟩ decoctaeque. 29, 34 astulis (ass- *pars codd.*) taedae subiectis. APVL. apol. 35 assulas festucas resticulas. PLIN. med. 1, 13 taedae pingues in astulas conciduntur. PELAG. 242 astulas de fico putres ... siccas comburito. CHIRON 58 astulas aspras *ossis fracti.* 671 astulam *costae fractae.* 691 quascumque astulas fractas vel asperas inveneris (PS. THEOD. PRISC. p. 283, 23 ossium). PAVL. NOL. carm. 28, 137 vicit brevis astula *crucis* flammam. MARC. med. 28, 52 lupi stercus ... inventum ... supra fustem aut supra astulas aut supra iuncum. APIC. 2, 41 adicies cerebella cocta, teres diligenter ne assulas (*sic cod. Vat.*, astulas *recc.*) habeant. DIOSCOR. 1, 108 cum fractae fuerint *ebeni* astulae (κατὰ σχίδακας), ipsae subrufo colore apparebunt. GREG. TVR. glor. conf. 39 facitoque hastulam parvam ex ligno. 93. 103. Franc. 7, 14 equorum stercora putrefacta, astulas paleas ac faenum putredine dissolutum. *de herbis* asphodelo *et* paeonia *v. sub* hastula.

comp. exassulare.

assulātim. [*ab* assula. *Th.*] PLAVT. Men. 859 securim capiam ancipitem atque hunc senem osse fini dedolabo assulatim viscera (GRAMM. III 58, 7). Capt. 832 aperite hasce ambas fores prius quam pultando (puls- *Non.*) assulatim (*sic Non.*, assultatim *codd.*) foribus exitium adfero (NON. 72 assulatim ut minutatim, *cf.* GLOSS. V 637, 27). SVEIVS frg. 4 simul assulatim viscus (uis ai *codd.*) assumit cibum. *V.*

Assule *in fistula Andecavorum.* CORP. XIII 3097[d]. *Diehl.*

?**adsulentēs** (*et* **adsolentēs**) adsilientes GLOSS. Plac. V 5, 5 = 45, 2 (adsultantes *Deuerling*, adsulientes *Loewe*). *Ihm.*

assulōsus *vel* **astulōsus,** -a, -um. [*ab* assula astula. *Th.*] *formae vulgares* assilosus, astlosus, asclosus, aust(u)losus, osclosus, asclusus. PELAG. 384 resinae osclosae. 386 resinae asclosae *cf.* PLIN.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 912, 53 et scabialis (*Ihm ad* PELAG. 323). CHIRON 555 resinam austulosum. MARC. med. 36, 73 resinae astulosae. ANTIDOT. BRVX. (Theod. Prisc. Rosii p. 376) 45 resina(m) asclosa(m). 115 resinam [m]asculosam. GALEN. alfab. 40 *bdellium* optimum est ... mundum id est minime (idem *vel* id est animae *codd.*) assilosum (adsilusum *cod. Pal.*, asylosum *cod. Lucc.*, asilosum *cod. Carn.*, ad filosum *cod. Cassin.*) et nihil in se stercorosum habens. 54 crocomagma ... minime asclosum (asclusum *Pal. Carn.*, usclosum *Lucc.*, asolosum *Par.*, ἄξυλον *Dioscorides*). 119 galbanum ... eligimus, quod est ... non udum nec durum quam minime asclosum (asclusum *Pal.*). *adv.* **assulōsē.** PLIN. nat. 12, 105 *iuncus* melior ..., qui minus fragilis et qui assulose potius quam qui raphani modo frangitur. *V.*

[**assultatim**] *v.* assulatim.

assultātio, -ōnis *f. ab* assultare. DIONYS. EXIG. Greg. creat. hom. (Migne 67, 378) 19 sic avida porcorum edacitas occasiones avaritiae praestitit, sic assultatio equi exordium superbiae facta est.

adsultim. *adv.* [*ab* adsilire. *Th.*] PLIN. nat. 8, 90 os primum eius (*crocodili*) adsultim repurgans (*trochilus*), mox dentes et intus fauces quoque. 11, 79 phalangia ... appellantur, quorum noxii morsus, corpus exiguum, varium, acuminatum, adsultim ingredientium.

adsulto (ass-), -āvī, -ātum, -āre. [*cf. c.* assilire. *Th.*] *cf.* GLOSS. *s.* adsulentes. *cum dat. coniungi solet, rarius cum accus.; plerumque absolute ponitur.* GERM. 299 aspera set cum adsultat lateri deprensae spuma carinae. SEN. dial. 5, 25, 3 sic inritus ingenti scopulo fluctus adsultat. VAL. FL. 2, 504 illam ... pontus prosequitur lateri adsultans. STAT. Theb. 9, 465 aequoreo iactat Teumesius amnis Hippomedonta solo, semperque umbone sinistro tollitur et clipeum nigrante supervenit aestu spumeus adsultans fractaque refunditur unda et cumulo maiore redit. PLIN. nat. 9, 143 *rana piscatrix* eminentia sub oculis cornicula turbato limo exserit, adsultantibus pisciculis detrahens, donec tam prope accedant, ut adsiliat (9, 142). 8, 150 *canis* mox ingruit adsultans contraque membra exsurgens. SIL. 6, 223 lingua (*draconis*) micat motu atque assultans aethera lambit. TAC. ann. 11, 31 feminae pellibus accinctae adsultabant ut sacrificantes vel insanientes Bacchae. *in re bellica*: SIL. 2, 256 incutit umbonem fesso assultatque ruenti Poenus. 7, 401 iam cernes Libycum huic vallo assultare leonem. STAT. Theb. 7, 384 hostis indigena adsultat. 11, 244 frater muris circum omnibus instat portarumque moras frenis adsultat et hastis. TAC. hist. 1, 79 Romanus miles ... missili pilo aut lanceis assultans. ann. 12, 35 inrupere ferentarius gravisque miles, illi telis adsultantes, hi conferto gradu. 13, 40 adsultare ex diverso Tiridates. hist. 4, 22 adsultante per campos equite. ann. 2, 13 tertia ferme vigilia adsultatum est castris sine coniectu teli. Agr. 26 velocissimos equitum peditumque adsultare tergis pugnantium debet. ann. 1, 51 hostes ... latera et frontem modice adsultantes. AVSON. 332, 32 (p. 25 P.) quaque Getes sociis Histrum adsultabat Alanis. 419, 42 (p. 364 P.) adsultantibus tot milibus barbarorum. VEG. mil. 1, 11 recederet adsultaret insiliret (*de militibus ad palum se exercentibus*). SVLP. SEV. chron. 1, 50, 5 rex Assyrius portis assultans minitari excidium. PLIN. nat. 9, 15 lanceas congerente milite e navigiis adsultantibus, quorum unum mergi vidimus reflatu beluae oppletum unda. 2, 199 (*de portento*) montes duo inter se concurrerunt crepitu maximo adsultantes recedentesque.

synonyma: adsilire, exsurgere, insilire. *opposita*: refundi, recedere.

adsultus, -ūs *m. ab* adsilire. *plerumque abl. plur. secundum* VERG., *vel abl. sing., aliter raro.* GLOSS. IV 428, 5 adsultibus (adsaltibus *codd.*) saltibus (*glossa Vergiliana*). IV 10, 30 adsultibus [adsumere] saltibus (*cf.* V 163, 28). V 261, 52 ads[t]ultibus transitus a saliendo. IV 404, 44 adsultum subsidium. VERG. Aen. 5, 442 *Dares* nunc hos, nunc illos aditus omnemque pererrat arte locum et variis adsultibus inritus urguet. TAC. ann. 2, 21 neque adsultibus et velocitate corporum uteretur (*in proelio*). CYPR. GALL. exod. 433 incita quas (*rotas*) variis adsultibus ungula versat. AMM. 15, 2, 4 serpens adsultu subito transitores incessit. 24, 8, 5 ut feroces leonum frustrentur adsultus. 29, 3, 3 adsultu eius (*canis*) adpetitus et morsu. 20, 8, 10 ut mortem contiguis adsultibus intentarent. 21, 12, 13 repentinis eorum adsultibus, qui erumpebant clanculo, ruebant (21, 12, 21. 27, 10, 6). 31, 6, 3 Gothi concito quam considerato civium adsultu perterriti. 20, 11, 15 ne *aries* ferire muros adsultibus densis posset. 22, 8, 14 Symplegades scopuli adsueti acri adsultu ad ea reverti, quae pulsarant. 23, 1, 3 globi flammarum crebris adsultibus erumpentes. PRVD. psych. 144 frangit quoque vena rebellis (*sc. cassidis*) illisum chalybem, dum cedere nescia cassos excipit adsultus. MART. CAP. 8, 804 protervus adsultibus ad eum alacer Cupido ... adcucurrit. GREG. TVR. Franc. 8, 29 *cultros* venino infici iussit, ut ... si mortalis adsultus vitalis non dissolverit fibras, vel ipsa venini infectio vitam possit velocius extorquere. glor. mart. 83 inprobitates seditiosorum et adsultus ensuum. *Ihm.*

adsum (ass-), adfuī, adfutūrus, adesse. *ab* ad *et* esse. *formae*: adsiet: PLAVT. Asin. 415 Pseud. 924 (atiet *P*). 1115 (*omnibus his locis versus in A non leguntur*). TER. Ad. 619 CATO agr. 141, 4 COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 92 (adsit et *F*). adsient: TER. Phorm. 313 LEX repet. Corp. I 198, 32 (*a. 123 a. Chr.*) LEX parieti fac. Puteol. Corp. X 1781 III 10 (*a. 105 a. Chr.*). LIV. 26, 33, 14 (*ex plebisscito*). adsies: PRVD. perist. 2, 569 (adsias *a*). adessint: LEX repet. Corp. I 198, 63 (*quod errore scriptum videtur pro* adessent, *non singulariter formatum pro* adfuerint; *cf. Lindsay, the Latin lang. p. 466, Sommer, Handbuch der lat. Laut- u. Formenl. p. 625*). GLOSS. V 262, 8; 625, 22 adescit: aderit. V 436, 41 aderit, praesens erit. II 6, 35 κολλᾶται (*quod male versum est quasi* aderit *idem esset atque* adhaeret). adfore: VERG. Aen. 7, 270. 9, 241. 10, 546 OV. met. 1, 256 GERM. frg. 4, 118 LIV. 38, 6, 5 CVRT. 4, 16, 8 VAL. FL. 2, 131. 3, 504 TAC. hist. 3, 21 ann. 14, 7 CLAVDIAN. 3, 321 *al.; praeterea cf. p. 925, 65.* adforet: GLOSS. adforet: adesset; adesset vel videret; adesset appare⟨re⟩t; adfuisset. *cf.* VERG. Aen. 1, 576. 2, 522. 6, 35 VAL. FL. 3, 620 STAT. Theb. 11, 484 APVL. met. 6, 27. 9, 23 *al.; praeterea cf. p. 925, 72.* *orthographica*: arfuisse: S. C. de Bacch. Corp. X 104, 21. *ibid.* 2. arsit: NOT. Tir. 76, 62. atsum: PLAVT. Rud. 1273. atest: POMPON. atell. 148 (Non. 507). atsint: LEX VRSON. Corp. II 5439 III 2, 2. *ibid.* III 2, 10. atesse: LEX VRSON. Corp. II 5439 III 2, 32. *ibid.* III 2, 35 (*at* adesse *ibid. saepius*). atfuit: CORP. XIV 2795 (*aetate Hadriani*). atfuerit: LEX VRSON. Corp. II 5439 III 3, 25 (*at ibid.* IV 1, 19 adfuerit). atfuere: CORP. X 1208. adesent: S. C. de Bacch. Corp. X 104, 18 (*ter*). *formae assimilatae* assum, assit *al. haud raro in codd. leguntur veluti*: PLAVT. Curc. 353 assumus (*in A versus non leg.*). VARRO Men. 230ª assunt. MART. 12, 25, 5 assit. *cf. etiam* CARM. epigr. 197, 2 assint. *et pronuntiasse Romanos* assum *apparet ex ioco* PLAVT. Poen. 279 assum (adsum *codd.*) apud te, eccum. :: at ego elixus sis volo. *multo tamen saepius leguntur formae dissimilatae veluti semper in Terentii Bembino, in Plauti Ambrosiano* Cas. 572 (*bis*) Mil. 608 (1137) Stich. 323 Vid. frg. V 2 Men. 454 Trin. 276 Mil. 709; *in* INSCR.: LEX repet. Corp. I 198, 32 adsient. LEX parieti fac. Puteol. Corp. X 1781 III 10 *al.; plura apud Neue II³ 803. idem valet de formis* adfuit *et* affuit, adfore *et* affore, *al.; cf. ex. gr.* LEX repet. Corp. I 198, 75 adfuerint. PLAVT. Truc. 205 adfuturum (*in A et P*). Pseud. 721 adfuerunt (*in A et P*) *et sic semper in Bembino; plura apud Neue II³ 796.* *in codd. multifariam confunduntur* adsum *et* absum, *cf. ex. gr.* CIC. epist. 13, 30, 2. 9, 12, 1 CAES. civ. 1, 2, 1 OV. epist. 5, 7, 11 LIV. 42, 55, 6; *praeterea cf.* PLAVT. Most. 422 adest (*codd. pro* ad se). Pseud. 375 aderit (*P pro* adfert). SEN. contr. 1 praef. 11 audisse (*cod. pro* adesse), *similia.* *nota*: IREN. 1, 10, 3 adesse *ex falsa interpretatione Graeci* συνιεῖν. *verbum inde ab antiquissimis linguae latinae auctoribus per totam latinitatem legitur, frequentatum non minus a poetis quam a prosae orationis scriptoribus. vergente latinitate haud raro simplicis verbi esse vice fungitur. neque tamen abiit in linguas romanicas.*

I ***praesens sum,*** *praesto sum*: GLOSS. assum πάρειμι; adest πάρεστιν, praesto est; adsit παρέστω, praesto sit; adfuit: praesens fuit, παρῆν; adero: praesens ero; adesse παρεῖναι, προσεῖναι, ὑπάρχειν. **1** ***de animantibus*:** **a** *corpore adesse*: ENN. trag. 26 incedunt, incedunt: adsunt, me expetunt. ann. 5 visus Homerus adesse poeta. PLAVT. Men. 969 si ipse adsit *erus* (*opp.* absente ero; abesse *opponitur saepe*: *cf.* PLAVT. Bacch. 193 Pseud. 1113 RHET. Her. 4, 21 CIC. Att. 5, 18, 2. 16, 13, 1 epist. 6, 6, 13. 11, 6, 2 CAES. Gall. 1, 32, 4 OV. met. 3, 247 trist. 4, 6, 45 ars 2, 369 LIV. 8, 36, 2 *al.*). PLAVT. Cist. 296 modo quidem hercle haec dixisti. :: non praesens quidem. :: praestigiator [es], si quidem hic non es atque ades. Poen. 582 adsunt testes? :: tot quidem. Mil. 957 nemo adest. Stich. 390 non adest *vir*? (*sic coniunctum cum negatione saepe, cf.* PLAVT. Amph. 425 Bacch. 90 Men. 318 Merc. 455 RHET. Her. 4, 66 CIC. Phil. 1, 12 Brut. 200 PVBLIL. Q 52 *al.*). PACVV. trag. 391 Priamus si adesset. TER. Eun. 905 adest optume ipse frater (*cf.* CIC. Cluent. 165 opportune. CVRT. 7, 5, 21 promptius. SVET. Aug. 94 serius *al.*). 725 Thais iam aderit. 432 omnes, qui aderant (*saepissime*: *cf.* CIC. Verr. 3, 74. 3, 175. 4, 204. 5, 85 Brut. 188 CAES. Gall. 1, 32, 1. 7, 2, 3 LIV. 1, 32, 12. 2, 36, 6 TAC. hist. 4, 21 APVL. apol. 73 *al.*). QVADRIG. hist. 38 nuntiatur ipsorum copias adesse (*cf.* OV. fast. 2, 468 hostiles ... manus. LIV. 8, 7, 5 *exercitus.* TAC. hist. 3, 21 exercitum. *similia saepe*). VARRO Men. 579 adest hospes hirundo. CIC. Att. 2, 25, 2 quem iam ego venire atque adesse arbitror (4, 18, 5 adventare et prope adesse iam debes. CAES. civ. 1, 14, 1 adventare iam iamque et adesse). Verr. 3, 72 qui antea adfuerant (*sc. in consilio; cf. p. 917, 29*) causamque cognorant. LEX VRSON. Corp. II 5439 III 2, 32 (*a. 44 a. Chr.*) quominus atesse possit *privatus in iudicio.* 20 si IIvir praef(ectusve) ... non aderit. CAES. Gall. 6, 41, 2 adesse cum incolumi Caesarem exercitu (civ. 1, 15, 6 cum legionibus. 3, 36, 6. 3, 36, 1 frg. Suet. Caes. 66 SALL. Iug. 56, 2 LIV. 29, 4, 9 *al. saepe; cf.* HIRT. Gall. 8, 19, 4 imperatorem instructis copiis adesse. VERG. Aen. 12, 288 strictis ensibus adsunt [adstant *M a. m.*]). VERG. Aen. 6, 34 ni iam praemissus Achates adforet (*i. adesset; cf. p. 914, 12 et 925, 72*). HOR. epod. 1, 21 non, ut adsit (sit *FR al.*), auxili latura *avis* plus praesentibus *pullis*. TIB. 2, 2, 2 quisquis ades, lingua ... fave. 2, 1, 1 quisquis adest, faveat (OV. met. 4, 598. 12, 176. 15, 678. 15, 680 fast. 3, 417. 3, 352). OV. met. 14, 727 adero praesensque videbor. epist. 6, 43 pronuba Iuno adfuit et ... Hymen. 19, 19 *dea* adfuit et, praesens ut erat, tua verba notavit.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

trist. 2, 502 ex magna parte senatus adest (*cf.* LIV. 25, 3, 14 concilium ... tam frequens plebis). EPICED. Drusi 203 omnis adest aetas, maerent iuvenesque senesque. PLIN. nat. 35, 6 totus aderat familiae eius, qui umquam fuerat, populus *in funere*. SIL. 3, 325 nec non totus adest vesper (*i. populi occidentis*) populique reposti. MART. 1, 33, 1 omissum non flet, cum sola est, Gellia patrem, si quis adest, iussae prosiliunt lacrimae. IVV. 4, 107 Montani quoque venter adest abdomine tardus. SVET. Tib. 62 quasi aliquis ex necessariis quaestioni adesset. S. C. de sumpt. lud. glad. Corp. II 6278 (*a. 176/7 p. Chr.*), 43 arbitrium iniungendum praefectis alimentorum [dandis; *del. Mommsen*], si aderunt, vel viae curatori aut, si nec is praesens erit, iuridico. S. C. VLP. dig. 40, 5, 26, 7 si ... evocati a praetore adesse *iuris experiundi causa* noluissent (*sic saepius in iure; cf.* S. C. VLP. dig. 40, 5, 28, 4 VLP. dig. 48, 8, 4, 2 PAPYR. Berol. 628r· I 13 si] neut[er] litiga[nti]em (*sic!*) adfuisset. I 21. II 7). COMM. apol. 555 inter quos discipulus non adfuit unus orantes (VVLG. Iob 1, 6). SIDON. epist. 1, 7, 10 qui procerum defuerant, affuerunt. adsum (adsumus) *vox praesentiam suam testificantis*: PLAVT. Amph. 956 Amphitruo, assum. Capt. 978 Hegio, assum. Mil. 1031 adsum, impera, si quid vis. Rud. 1273 adsum (atsum *codd.*) equidem, ne censionem semper facias (assum *vox in dilectu sollemnis fuisse videtur. cf.* Men. 454). Curc. 162 ubi tu es, qui me convadatu's Veneriis vadimoniis? sisto ego tibi me et, mihi contra itidem ⟨tu te⟩ ut sistas, suadeo. :: assum; nam, si absim, haud recusem *eqs.* TER. Haut. 349 redi, redi. :: adsum; dic, quid est? VERG. Aen. 9, 425 adsum, qui feci. VVLG. gen. 22, 1 deus ... dixit ad eum: Abraham, Abraham. at ille respondit: adsum. 22, 11. 27, 1. 31, 11 exod. 3, 4 Baruch 3, 35 *saepius. alia exempla v. l. 67 sqq.* adsum *pro* adero: CIC. Att. 16, 15, 6 adsum igitur. epist. 16, 10, 2 nos adsumus. ades, adeste, adesto: PLAVT. Bacch. 987 ades, dum ego has (*litteras*) perlego (990). Truc. 920 ades, amica, te adloquor. Mil. 1030 tandem ades, remeligo. Stich. 220 adeste, sultis. TER. Andr. 344 Dave, ades, resiste. 29 Sosia, ades dum. Hec. 495 quo abis? ades (*om.* γ): mane (*om.* *A*), inquam: quo abis? (*cf.* Phorm. 216 non possum adesse. :: ah, quid agis? quo abis, Antipho?). 510 Phidippe, ades, audi paucis. CIC. Mil. 77 adeste, quaeso, atque audite. CAT. 61, 77 virgo, ades (adest *codd.*). 42, 1 *per effigurationem*: adeste, hendecasyllabi, quot estis omnes undique, quotquot estis omnes. VERG. catal. 12, 7 adeste nunc, adeste. OV. ars 3, 728 'Zephyri molles auraque', dixit, 'ades'. VAL. MAX. 6, 1 pr. ades igitur et cognosce. SEN. Thy. 1002 adeste, nati, genitor infelix vocat, adeste. LVCAN. 10, 372 ades, subito bellum molire tumultu, inrue. CARM. epigr. 190, 1 adeste, amici. 1005, 1 (*Claudi aetate*) hospes, ades paucis et perlege versibus acta. 969, 1 seiquis havet nostro conferre dolore (*cf. adnot. Buecheleri*), adsit. *sollemnis est vox* ades (adeste *sim.*) *in deorum invocationibus; quorum cum praesentiae plerumque ob auxilium invocentur, omnia huius usus exempla attuli sub II p. 923, 80 sqq.*

adduntur **coram,** praesto, praesens, en, ecce *sim.*: PLAVT. Amph. 977 audis, quae dico, tam etsi praesens non ades. Stich. 577 praesens esuriens adest (Most. 1075 frg. inc. fab. 38 TER. Ad. 393 CIC. dom. 39 CAES. Gall. 7, 62, 2 FLOR. 2, 17, 10 SCAEV. dig. 21, 2, 12 IVVENC. 4, 341 LACT. inst. 2, 2, 6 epit. 23 (28), 7 VVLG. II reg. 20, 4). ACC. trag. 498 praesto etiam adsum (TER. Eun. 1050 CIC. Mur. 26 FRONTO p. 117, 11 N. APVL. apol. 61 PRVD. perist. 2, 569). CIC. Phil. 13, 33 coram aderit *Galba*, praesens tibi ... respondebit (Att. 5, 18, 3 epist. 15, 16, 1 CAES. Gall. 1, 32, 4 VERG. Aen. 1, 595 CVRT. 8, 10, 1 SVLP. SEV. dial. 2, 12, 1). PLAVT. Truc. 575 eccam adest propinque. Mil. 1258 prope adest (994 Rud. 623 TER. Ad. 453 CIC. Att. 4, 18, 5 SALL. Iug. 102, 7 *opp.* procul absumus). CIC. Manil. 16 cum duo reges ... propter adsint. PLAVT. Pers. 613 hic non volt me adesse una (Pseud. 948 Epid. 612 TER. Andr. 107 Haut. 684 Eun. 367 Hec. 725 CIC. Verr. 3, 177 OV. met. 4, 691). PLIN. epist. 1, 20, 14 cum simul adessemus (VVLG. act. 25, 24 qui simul adestis nobiscum; οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες). PLAVT. Rud. 844 Plesidippus eccum adest (Poen. 278 Truc. 575 frg. Corn. 1 [ecce *cod.*] TER. Eun. 776 Ad. 792). Mil. 898 em tibi adsunt, quas me iussisti adducere. VARRO rust. 1, 56 ille, em quin adsum, venio, inquit. SALL. or. Cottae 10 adsum en C. Cotta (OV. met. 3, 605 *et* VAL. FL. 5, 315 adsumus en. OV. ars 1, 555 met. 5, 10 SEN. dial. 2, 6, 4 LVCAN. 1, 201. APVL. met. 11, 5 en adsum. SEN. Ag. 198 LVCAN. 4, 276 APVL. met. 8, 14. apol. 61 en adest). VERG. Aen. 3, 687 ecce autem Boreas ... adest (OV. met. 2, 496. 13, 904 fast. 2, 835 GRATT. cyn. 397 SEN. Ag. 586 SIL. 4, 493. 5, 518 STAT. Theb. 11, 263. VVLG. gen. 46, 2 ecce adsum; *cf.* num. 22, 38 Is. 52, 6. 58, 9 *saepius*).

additur **qualis vel quo consilio** *quis adsit*: TER. Andr. 107 filius ... aderat frequens (CIC. de orat. 1, 243 frequens te audivi atque affui. CVRT. 7, 1, 5 ASCON. in Mil. p. 41 B. ACTA lud. saec. Aug. Corp. VI 32323, 10 a⟨desse⟩. SVET. Galba 4 *al. saepe*). VARRO ling. 7, 99 assiduus. SALL. Iug. 96, 3 multus. 69, 1 primi. 50, 4 infensi (LIV. 8, 33, 5). Cat. 52, 19 feroces. VERG. Aen. 2, 182 inprovisi (7, 506 OV. rem. 347 STAT. Theb. 3, 347). PROP. 1, 14, 23 placata. LIV. 25, 34, 3 adsidue dies noctesque infestus aderat. SEN. Herc. f. 277 sospes (Phaedr. 624). LVCAN. 10, 421 maturus. CALP. ecl. 6, 1 serus (VAL. FL. 2, 564). SIL. 1, 483 exoptatus. 12, 481 praecipites. STAT. Ach. 1, 167 laetus. silv. 5, 1, 250 tardior. 2, 7, 120 lucidus. Theb. 4, 547 superbior. SVET. Tib. 33 subitus. APVL. met. 9, 23 praematurus. HIER. epist. 77, 8 insperati. AVG. civ. 1, 29 secretus. PLAVT. Asin. 415 si ... is (*Iuppiter*) precator adsiet. 513 tu mi accusatrix ades. SALL. Iug. 85, 47 in agmine aut in proelio consultor idem et socius periculi (-is *V*) vobiscum adero (*cf.* 103, 7 TAC. ann. 4, 24). 107, 2 ut sceleris atque perfidiae testis adesset *Iuppiter* (*cf.* PROP. 1, 10, 2 OV. met. 2, 45 LIV. 26, 44, 8 LVCAN. 3, 108 IVV. 6, 220 *al.*). epist. Mithr. 18 nos ... vindices adfuturi. VERG. Aen. 10, 442 cuperem, ipse parens spectator adesset (OV. met. 9, 359 epist. 11, 7 LIV. 26, 44, 8 STAT. silv. 5, 3, 216 MART. 8, 30, 5). TIB. 1, 5, 21 frugumque aderit mea Delia custos (GERM. 333 TAC. ann. 1, 24. 6, 36). OV. met. 12, 341 ultor (victor *MN pauci* ς) adest Aphareus (5, 10 fast. 5, 711 CVRT. 5, 13, 16 VAL. FL. 4, 747). 11, 349 magnae tibi nuntius adsum cladis. LIV. 2, 58, 7 si adhortator operis adesset (*cf.* 9, 13, 2 suus cuique animus ... adhortator aderat. 9, 27, 11. 21, 11, 7. 31, 37, 4). 2, 47, 3 se victorem ... adesse (LVCAN. 1, 201). 36, 26, 6 ut exactor praesens promissorum adesset. 36, 35, 6 ego apud consulem defensor deprecatorque vobis adero (LVCAN. 10, 488). VELL. 2, 103 *per effigurationem*: magnae fortunae comes adest adulatio (VAL. MAX. 5, 4, 6 VAL. FL. 3, 662 STAT. Theb. 5, 718). SEN. Thy. 326 patri sciens Menelaus assit. LVCAN. 10, 89 tu gentibus aequum sidus ades nostris. VAL. FL. 2, 561 noster ades. STAT. silv. 3, 2, 94 operumque tuorum etsi non socius, certe mirator adessem. TAC. ann. 1, 49 neque legatus aut tribunus moderator adfuit. 4, 60 qui Seiano fautores aderant (12, 1). 12, 49 sumenti *regium insigne* adest auctor et satelles. PLAVT. Amph. 1131 adsum auxilio ... tibi et tuis. TAC. ann. 12, 69 quae (*cohors*) ... excubiis adest. 4, 72 qui tributo (*i. ad tributum exigendum*) aderant milites. IREN. 1, 13, 6 praeco me iubet meae defensioni adesse (ἀπολογεῖσθαι). CORP. VI 2135 (*a. 254/7 p. Chr.*) ut saeculari aetate ministerio adsit ... et in futuro perseveret. PLAVT. Mil. 919 architecto adsunt fabri (adsunt fabri architectique *codd.*) ad eam rem (re *codd.*) haud imperiti. DARES 18 aderant ... ad auxilium Priamo adversus Graecos ducatores hi cum exercitibus suis. TER. Phorm. 266 hic in noxiast, ille ad defendendam causam adest; cum illest (abest *A*), hic praestost (*cf.* M. CAEL. RVF. Quint. 11, 1, 51 ad rem agendam. LIV. 38, 52, 1 ad causam dicendam. TAC. ann. 11, 37 dicendam ad causam. FRONTO p. 15, 15 N. *et* TRYPH. dig. 3, 1, 11 pr. ad agendam causam). LEX repet. Corp. I 198 (*a. 123 vel 122 a. Chr.*), 75 *et* 82 ⟨eisque iudicibus, quei ex h. l. ad ea⟩m rem ioudicandam adfuerint. CIC. or. frg. A VII 45 M. ut ad legem accipiendam adessent. epist. 9, 25, 2 nunc ades ad imperandum — vel ad parendum potius. LIV. 2, 19, 5 non enim duces ad regendam modo consilio rem adfuere. *cf.* 23, 49, 1. 45, 36, 5 STAT. silv. 5, 1, 23 GAIVS inst. 4, 18 GELL. 2, 29, 11. CIC. dom. 133 ades [ades], Luculle, Servili, dum dedico domum Ciceronis, ut mihi praeeatis postemque teneatis. APVL. met. 9, 6 adest, ut dato pretio secum rem suam ferat. LVCAN. 5, 742 iam totus adest in proelia Caesar. FLOR. 1, 23, 8 aderat sponte in auxilium Attalus. SIL. 9, 532 non Teucros delere aderam. TERT. apol. 22 utriusque nominis testes esse vel magi adsunt.

quando: PLAVT. Men. 454 nisi adsint, quom citentur. S. C. de Bacch. Corp. X 104 (*a. 186 a. Chr.*), 18 dum ne minus senatoribus C adesent, quom ea res cosoleretur (6. 9). TER. Hec. 725 sed vin adesse me una, dum istam convenis? (CIC. dom. 133 *v. supra l. 45*). CIC. S. Rosc. 123 quos constat, cum caedes facta est, adfuisse. epist. 13, 29, 4 cum signaretur argentum Apolloniae, non possum dicere eum praefuisse neque possum negare adfuisse. COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 92 cum primo luci adsiet (adsit et *F*; LIV. 1, 44, 1 prima luce). LEX repet. Corp. I 198 (*a. 123 vel 122 a. Chr.*) 63 quo die iusei erunt adesse (*cf.* LEX Vrs. Corp. II 5439 III 2, 1. LIV. 2, 35, 6 die dicta). CATO or. frg. 53 adesse in diem. CIC. Verr. 3, 99 si ego ad diem non adfuissem (LIV. 36, 39, 4 ad diem triumphi. QVINT. inst. 7, 4, 14 ad commeatus diem). Att. 5, 15, 3 adsis tu ad tempus (5, 9, 2). 2, 1, 10 qui aderit biduo (CAES. Gall. 5, 27, 8 LIV. 3, 44, 11). Verr. 3, 94 Kalendis Decembribus (*cf.* Att. 7, 18, 1. 5, 20, 7 *al.*). Att. 14, 14, 6 nos ad K. Iunias statuere posse, ad quas adero (7, 20, 2). 1, 10, 6 te adesse comitiis. div. 1, 57 mane. SALL. epist. Mithr. 18 in tempore (Iug. 56, 2 LIV. 8, 7, 5. 24, 13, 4. 24, 17, 5). LIV. 3, 27, 3 ante solis occasum. 30, 7, 10 prope diem. 21, 21, 6 primo vere. SVET. Claud. 37 ad id temporis. Caes. 35 intra quintum quam adfuerat diem. *al. saepe*.

ubi sive quo: *quo de usu fluctuante cf. quae dicta sunt sub* ad *p. 518, 72 sqq.* GLOSS. adsumus: advenimus. aderit: veniet; adveniet. ades πάρεσο, veni (*cf.* PLAVT. Most. 365 pater adest. :: quid ego ex te audio? :: absumpti sumus. pater, inquam, tuos venit). PLAVT. Amph. 545 prius tua opinione hic adero. 561 audes mihi praedicare id, domi te esse nunc, qui hic ades? Asin. 398 iam hic credo eum adfuturum. Epid. 272 cras hic aderit, hodie non venit (venerit *codd.*). *cf.* Epid. 273. 257 PACVV. trag. 119 TER. Andr. 715. HOR. sat. 1, 9, 38 hic ades. *al. saepissime.* PLAVT. Merc. 362 ibi ilico adsit (frg. Hort. 1 TER. Andr. 118. 839). S. C. de Bacch. Corp. X 104 (*a. 186 a. Chr.*), 20 neve inter ibei virei plous duobus, mulieribus plous tribus arfuisse velent. CIC. Att. 11, 1, 1 neque adest istic. PLAVT. Cas. 530 usque adero domi. Epid. 664 Pseud. 560 Stich. 66

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TER. Eun. 506. PLAVT. Amph. 577 apud te adsum Sosia idem. [Mil. 708 ei apud me aderunt.] Poen. 279 assum apud te eccum. ACC. trag. 277. SALL. Iug. 100, 3 consul ... omnia providere, apud omnis adesse. ASCON. in Scaur. p. 22 B. belli concitati crimine adesse apud se Scaurum iuberet. SVLP. SEV. chron. 2, 36, 1 qui (*Athanasius*) apud Nicaenam synodym diaconus adfuerat. PLAVT. Amph. 504 summus imperator non adest ad exercitum. Aul. 439 ad focum si adesses. LEX repet. Corp. I 198 (*a. 123 sive 122 a. Chr.*), 71 neive facito quo quis eorum minus ad id iudicium adesse poss⟨it (*cf.* LEX Vrs. Corp. II 5439 III 2, 10 [*a. 44 a. Chr.*] curato uti at it iudicium atsint. CIC. Verr. 1, 28. 2, 1. 3, 41 *opp.* absentem. ASCON. in Mil. p. 52 B. VLP. dig. 17, 2, 52, 18. 21, 2, 55 pr. 42, 8, 3, 1 CELS. dig. 43, 24, 18, 1). CIC. Caec. 16 adest ad tabulam (Quinct. 25). div. 1, 57 ut mane ad portam adesset. SALL. Iug. 96, 1 ad vigilias. HOR. sat. 2, 6, 35 ad Puteal. LIV. 2, 48, 10 ad limen consulis. 28, 9, 5 ad aedem Bellonae. 3, 20, 4 *et* 6 ad Regillum lacum. VERS. metr. Bass. gramm. VI 255 ades ad aras. SEN. Med. 56 ad regum thalamos ... adsint. dial. 1, 5, 5 prior enim ad ista venissem, ad quae nunc vocatus adsum. CVRT. 7, 3, 17 nunc ad prima signa ... aderat *rex*. SIL. 4, 488 Eridani ... ad undas. IVL. VAL. 1, 4 aderit ... ad te deus. LACT. inst. 2, 2, 6 *dei* praesentes non nisi ad imagines suas adsunt. MACR. sat. 1, 6, 1 ad aedes Vetii. CARM. epigr. 311, 3 ad Chr(ist)i fontem sacrumq. liquorem. COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 92 ut in campo ... adsiet (adsit et *F*). *ibid.* 6, 91 in templo. TER. Eun. 367 in unis aedibus. CIC. Phil. 3, 20 in Capitolio. Q. Rosc. 12 utinam adesset in iudicio (Verr. 5, 113 LIV. 26, 3, 10). Lael. 8 in collegio nostro non adfuisses (ACTA Arv. a. 59 Ian. 3 v. 46. a. 89, 4; *at* a. 89, 11 in collegio interfuerunt). Att. 7, 15, 2 in senatu se adesse (epist. 4, 1, 1 FRONTO p. 121, 12 N.). Quinct. 10 vos ..., qui in consilio adestis (rep. 1, 28 Lael. 37 NEP. Eum. 1, 6 VVLG. Ier. 23, 18). SALL. Iug. 34, 1 in contione aderat. 45, 2 in agmine in primis modo, modo in postremis, saepe in medio adesse (*cf.* 96, 3. 85, 47 CVRT. 7, 3, 17 TAC. ann. 13, 35). OV. fast. 2, 504 in media ... via. LIV. 1, 44, 1 in campo Martio (3, 27, 3. 3, 69, 7). 42, 57, 4 in concilio. SEN. contr. 1 praef. 11 in illo atriolo ... adesse (audisse *cod.*). *nota*: ENNOD. op. 5 p. 398, 9 H. supplicavi, ut adesset *deus* in me beneficiis suis nec averteret se ab eo, quem *eqs.* PLAVT. Pseud. 181 ante aedes iam hic adsint. RHET. Her. 4, 66 hic ante pedes vestros adsit. VERG. Aen. 2, 270 ante oculos ... visus adesse mihi (*cf.* OV. met. 7, 635). SALL. Iug. 94, 3 omnes ... advorsum hostis aderant. HOR. sat. 1, 6, 81 ipse mihi custos ... omnis circum doctores aderat. LIV. 4, 22, 1 extra portam Collinam. OV. met. 14, 76 cum iam prope litus adessent Ausonium. CIC. Verr. 3, 94 Syracusis. PROP. 3, 16, 2 Tibure. LIV. 21, 63, 1 Arimini ... in castris. 34, 56, 4 Arretii. 36, 39, 4 Romae. 45, 29, 1 Amphipoli (*item* 45, 28, 8, *ubi* ampipolim *V*). 42, 27, 5 Brundisi. VERG. Aen. 4, 386 omnibus umbra locis adero. OV. ars 2, 223 iussus adesse foro. *formula* huc ades (*solus* STAT. silv. 2, 1, 227 ades huc) *frequens apud poetas*: *cf.* VERG. ecl. 7, 9 huc ades, o Meliboee; caper tibi salvus et haedi. 2, 45 huc ades, o formonse puer. 9, 39. 9, 43 TIB. 2, 1, 35 EPIST. Sapph. 95 OV. am. 2, 12, 16 CORN. SEV. frg. 3 LVCAN. 8, 103 VAL. FL. 5, 378 SIL. 11, 169 CARM. epigr. 311, 3 (*a. 402/3 p. Chr.*). *al.* *saepe sic invocantur dei*: TIB. 3, 10, 1 huc ades et tenerae morbos expelle puellae, huc ades, intonsa Phoebe superbe coma. 1, 7, 49. PRIAP. 80, 10 huc ades et nervis, tente Priape, fave. PRECAT. herb. 7 OV. trist. 5, 3, 43 am. 1, 6, 54. 3, 2, 46 VERS. metr. Bass. gramm. VI 255 SEN. Oed. 405 PETRON. 133 (*vers.*) SIL. 7, 78 STAT. silv. 3, 1, 28. 3, 3, 3 Theb. 1, 81. CARM. epigr. 250, 8 adsis huc mihi, *Silvane*, favens numenque reportes. *praeterea cf.*: CIC. Cluent. 197 huc frequentes adesse ... voluerunt. OV. met. 2, 513 quaeritis, aetheriis quare regina deorum sedibus huc adsim? PERS. sat. 3, 7 ocius adsit huc aliquis. VAL. FL. 4, 747 illuc ... tunc aderam. STAT. Theb. 8, 121 si quando nefanda huc aderit coniunx. LACT. av. phoen. 16 non huc exsangues morbi, non aegra senectus nec mors ... nec metus ... adest. AVSON. Mos. 345 AEGRIT. Perd. 197. *notanda*: CIC. Phil. 5, 19 adesse in senatum iussit. VERG. Aen. 2, 701 iam iam nulla mora est, sequor et, qua ducitis, adsum (*imitatur* SEN. epist. 107, 10 *vers.*). APVL. met. 2, 10 sed prima face cubiculum tuum adero. 5, 5 scopulum istum protinus aderunt. ITIN. Alex. 38 ubi amnem Polytimetum adfuere. *singulariter*: *adsum in hostem*: TAC. ann. 4, 25 aderant semisomnos in barbaros. *cf. p. 918, 31.*

unde: TRAG. inc. 73 adsum atque advenio Acherunte vix via alta atque ardua, per speluncas saxis structas asperis pendentibus (OV. met. 2, 512 quare aetheriis ... sedibus huc [hic *M et multi* ς] adsim. 10, 316 toto oriente. *praeterea cf.* VERG. Aen. 8, 656 Gallos in limine adesse canebat; Galli per dumos aderant). PLAVT. Mil. 607 ne quis aut hinc aut ab laeva aut dextera nostro consilio venator adsit cum auritis plagis. Pseud. 924ᵃ quisquis illest, qui adest a milite. 737 servos, ex Carysto qui hic adest (hic qui advenit *P. cf.* CIC. Planc. 22 ex municipiis. Caec. 14 ex tota provincia. Flacc. 63 ex Achaia. VERG. Aen. 11, 100 ex urbe Latina. LIV. 45, 31, 6 et ex Peloponneso et ex Boeotia et ex aliis Graeciae conciliis. SVLP. SEV. epist. 3, 18 ex agris atque vicis; *ibid.* de). VERG. Aen. 7, 270 generos externis adfore ab oris (7, 454 ab sede sororum. AVSON. Mos. 345 Cumanis ... ab oris. SVLP. SEV. epist. 2, 6 a Turonis). 3, 225 de montibus adsunt harpyiae (ITALA Ioh. 3, 31 [Tert. orat. 1] qui de caelis adest; VVLG. venit; ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος. SVLP. SEV. epist. 3, 18 multi ... de vicinis ... urbibus adfuerunt; *ibid.* ex). STAT. Theb. 11, 147 unde (*i. qua de causa*) Mycenis adforet. CLAVD. 15, 231 unde tuis optatus ades?

alicui (*raro alicui rei, cf. infra l. 34 sqq.*): PLAVT. Most. 1075 adsum praesens praesenti tibi. Bacch. 227 tu intus dicito Mnesilochum adesse Bacchidi. Truc. 500 tibi adest Stratophanes (*cf.* TER. Phorm. 484 Haut. 160. 241. 243 Eun. 811 LIV. 2, 40, 4). Mil. 898 em tibi adsunt, quas me iussisti adducere. 219 viden hostis tibi adesse? Bacch. 718 Pistoclero nulla amica est? :: immo adest (TIB. 1, 5, 47 adest huic dives amator). Amph. 824. 1131 Asin. 513 Mil. 919 Most. 1137 Trin. 146. TER. Phorm. 97 neque illi benivolus ... quisquam aderat, qui adiutaret funus. CIC. Lael. 37 aderam Laenati et Rupilio consulibus in consilio (*cf. Mommsen, St.-R. I³ 314, 5.* CIC. Quinct. 5 *coll.* 4 Verr. 3, 71 *bis; praeterea cf.* NEP. Eum. 1, 6). VARRO ling. 6, 95 augur consuli adest tum, cum exercitus imperatur. CAES. Gall. 7, 62, 5 ipse dux hostium ... suis aderat atque eos cohortabatur (*cf.* TAC. ann. 6, 35). HOR. carm. 3, 27, 66 aderat querenti perfidum ridens Venus. sat. 1, 6, 81 mihi custos ... aderat (TAC. ann. 1, 24. 6, 36; *cf.* ann. 11, 11 adfuisse infantiae eius dracones in modum custodum). PROP. 2, 9, 15 cum tibi nec Peleus aderat nec caerula mater. 1, 14, 23 quae (*puella*) mihi dum placata aderit, non ulla verebor regna. OV. met. 11, 162 aderat nam forte canenti *Midas*. 10, 142 aderis ... lugentibus. trist. 5, 3, 37 sic tibi cum bacchis satyrorum gnava iuventus adsit. LIV. 21, 6, 2 quibus (*Turdetanis*) cum adesset idem, qui. VAL. FL. 2, 189 laetaeque viris venientibus adsunt *mulieres*. SIL. 6, 667 cui ... funalia ... sacerque post epulas tibicen adest. TAC. ann. 13, 38 mille equitum praesidium Tiridates adfore sibi dicebat. SVET. Tib. 51 ac mox neque aegrae adesse (AMM. 15, 5, 16 solum adfuisse morituro Constanti). CARM. epigr. 197, 2 vel assint quieti cineribus Manes tuis. *nota*: *adesse hosti*: LIV. 22, 32, 2 frumentatum exeunti Hannibali diversis locis opportuni aderant *Romani*. STAT. Theb. 5, 246 *mulieres furibundae* premunt aderuntque *mihi* moranti et mecum fortasse cades. *cf. p. 917, 69.* *c. dativo rei*: VERG. Aen. 9, 47 urbi improvisus adest (VAL. FL. 5, 273). 2, 330 portis alii bipatentibus adsunt. OV. met. 6, 428 non pronuba Iuno, non Hymenaeus adest, non illi Gratia lecto: Eumenides tenuere faces de funere raptas, Eumenides stravere torum *eqs.* fast. 6, 306 mos erat et mensae credere adesse deos. CVRT. 4, 10, 4 duces principesve militum frequentes adesse praetorio iubet. TAC. Germ. 40 adesse penetrali deam. MODESTIN. dig. 40, 4, 44 *med.* cum adsiduo monumento Maeviae ... non adsint.

actioni, actis (*multo rarius* ad actionem, in actione): S. C. de Bacch. Corp. X 104 (*a. 186 a. Chr.*), 2 sc(ribendo) arf(uerunt) M. Claudi(us) M. f., L. Valeri(us) P. f., Q. Minuci(us) C. f. (*cf.* CIC. p. red. 1, 8 prov. 28 de orat. 3, 5 *saepius* S. C. de Cyzic. Corp. III 7060, 5 S. C. de nund. salt. Beg. Corp. VIII 270, 6 CORP. V 875, 2 ACTA lud. saec. Aug. Corp. VI 32323, 58 *saepius in* INSCR. *praeterea cf.* CIC. Flacc. 43 decreto scribendo ... adfuisse). PLAVT. Men. 595 omnibus male factis testes tres aderant acerrumi (*cf.* VAL. FL. 8, 49 SIL. 9, 147). LVCIL. 5 vellem concilio vestrum ... adfuissem (LIV. 28, 7, 14). CIC. Phil. 2, 75 adfuit ... pugnis (SALL. Cat. 59, 4 proelio. Iug. 74, 3. 87, 2 LIV. 7, 26, 8. 10, 30, 6. 27, 49, 8. 29, 34, 12. 30, 18, 15. 37, 53, 15. 37, 8, 2 certamini. 44, 4, 10 CVRT. 9, 5, 21 QVINT. decl. 302 p. 191, 18 TAC. hist. 2, 39. 5, 21 *al. saepius.* LIV. 8, 3, 2 huic ... bello Campanus aderat. TAC. hist. 1, 53 bello adversus Vindicem universus *exercitus* adfuerat). Brut. 106 iudicia populi, quibus aderat Carbo *defensor* (*cf.* 304). NEP. Pelop. 4, 3 omnibus praeterea periculis ⟨eius⟩ affuit (TAC. hist. 3, 53). OV. fast. 6, 164 quique adsunt sacris (Ib. 98 STAT. silv. 3, 3, 13 TAC. Germ. 6 APVL. apol. 45. FEST. 237 sacrificio). met. 2, 367 adfuit huic monstro (*i spectaculo terribili*). fast. 3, 29 ignibus Iliacis aderam. 4, 301 quisquis adest operi. Pont. 4, 3, 14 ille ego, qui primus tua seria nosse solebam et tibi iucundis primus adesse iocis. EPICED. Drusi 202 funeris exequiis adsumus (CVRT. 6, 6, 19 funeri). LIV. 6, 38, 6 dictator intercessioni adero. 10, 40, 11 qui auspicio adest. 26, 33, 5 qui (*legati*) omnibus gerendis rebus adfuerant. 26, 41, 11 omnibus aut ipse adfui cladibus aut, quibus afui, ... eas sensi. 31, 49, 10 triumpho. 44, 23, 8 foederi. 45, 35, 7 exercitus ... neglegenter ⟨erat⟩ adfuturus comitiis. 40, 21, 7 ne adesset consilio (27, 46, 5 TAC. ann. 16, 26 FRONTO p. 173, 4 N. TREB. Gall. 14, 2). 29, 12, 12 adfuit conloquio Amynander (VAL. FL. 3, 293. *cf.* AVG. civ. 2, 21 disputationi). 39, 11, 2 aderat sermoni vitricus (CVRT. 8, 5, 14). VAL. MAX. 7, 2 ext. 8 secretis cogitationibus nostris caeleste numen adesse (TAC. hist. 3, 49 secreto eorum nemo adfuit). TAC. ann. 16, 22 nuncupationibus votorum non adesse .... 4, 55 Caesar adesse frequens senatui. 11, 11 *ludis* intentius adfui (AMM. 29, 1, 17 spectaculis). PLIN. epist. 1, 13, 6 recitationibus. paneg. 18 exercitationibus. SVET. Nero 26 seditionibus. Tib. 61 *convivio*. ED. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10 *extr.* partui. TERT. bapt. 5 angelum dei ... aquis in salutem hominis temperandis adesse. IREN. 3, 14, 1 omnibus his (*sc. actis*) cum adesset Lucas (AMM. 22, 7, 6). IVVENC. 1, 285 aderant paschae *Maria et Ioseph*. AMM. 22, 9, 16 adesse ... officio. 14, 7, 5 expeditioni. 16, 12, 69 gestis. *al.* ad: CATO agr. 83 mulier ad eam rem divinam ne adsit. CIC. or. frg. A VII 57 M. qui ad causam adestis. OV. met. 10, 316 iuventus ad thalami certamen adest. LIV. 45, 35, 8 fre-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quentes ad suffragium adessent. Tac. hist. 3, 50 ad (*om. M*) omnia, quae agenda forent, quieta cum industria aderat. Vvlg. Luc. 23, 48 qui simul aderant ad spectaculum istud (οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην). in: Ter. Andr. 771 in pariundo aliquot adfuerunt liberae. Eun. 893 in cognoscendo tute ipse [hic] aderis. Hec. 410 hunc minimest opus in hac re adesse. Varro ling. 6, 40 quorum in partu[m] memoria adfuerit nostra (Cic. nat. deor. 2, 69). Cic. Brut. 200 oratorem in ea causa non adesse. Rab. Post. 10 in inferendis litibus. Att. 1, 17, 8 qua in re decernenda. 4, 16, 3 in disputando. de orat. 2, 272 qui in Pauli pugna non adfuerat. Q. Cic. pet. cons. 8 in petitione ... consulatus. Nep. Dion 1, 3 *Dion* aderat in magnis rebus. Prop. 1, 10, 2 vestris conscius in lacrimis. Lact. epit. 23 (28), 7 in templis vero et sacrificiis omnibus praesentes adsunt *daemones*.

nota: *verbum* adesse *sollemne est in edictis magistratuum, quibus aliquis citatur* (adesse *iubetur* senatus, exercitus, accusatus, testis *al. cf. etiam p. 915, 20*): Cato or. frg. 53 venefici postridie iussisti adesse in diem ex die. Comment. quaestor. Varro ling. 6, 91 patres censeant, exquaeras et adesse iubeas. *sic* adesse iubeo *saepe in edictis legitur*: Cic. Phil. 3, 20 Verr. 3, 26 dom. 46 Att. 7, 18, 1 *saepius*. Liv. 3, 20, 4. 3, 20, 6. 4, 22, 1. 8, 33, 3. 21, 21, 6. 36, 39, 4 *saepius*. Fest. 339 Vell. 2, 10, 1 Val. Max. 3, 8 ext. 1 Cvrt. 4, 10, 4 Ascon. in Corn. p. 59 B. in Mil. p. 40 B. Plin. epist. 2, 11, 8 (S. C.?). Callistr. dig. 49, 14, 2, 4 *al.* Lex repet. Corp. I 198, 63 Lex Vrs. Corp. II 5439 iii 2, 1 *al. inde dictum*: Prop. 3, 16, 2 nox media, et dominae mihi venit epistula nostrae: Tibure me missa iussit adesse mora. Sen. epist. 53, 9 *philosophia* ordinaria est, domina est, adesse (adest et *codd.*) iubet. Mart. 10, 30, 24 adesse iussi prodeunt senes mulli. Cinc. mil. Gell. 16, 4, 3 militibus autem scriptis dies praefiniebatur, quo die adessent et citanti consuli responderent. Cic. Verr. 3, 94 *praetor* edicit ..., ut Kalendis Decembribus adsit Sthenius Syracusis (*cf.* Att. 4, 15, 9 epist. 11, 6, 2 Liv. 1, 44, 1 *al*). ad Q. fr. 3, 1, 24 cum edicto C. Alfii de maiestate eum adesse oporteret. Liv. 28, 9, 5 praemisso edicto, ut triduo post frequens senatus ... adesset. 21, 63, 1 edictum et litteras ad consulem misit, ut is exercitus ... Arimini adesset in castris (*cf.* 34, 56, 4 *saepius*). *al.* Plavt. Men. 454 qui nisi adsint, quom citentur. Cic. Verr. 3, 99 cum citatus essem, non adesse. dom. 46 qui neque adesse sit iussus neque citatus neque accusatus. Liv. 2, 35, 6 cum die dicta non adesset, perseveratum in ira est. damnatus absens in Vulscos exulatum abiit (*cf.* 39, 52, 9 die tamen dicta, ad quam non adfuerat reus). 39, 41, 7 multos, qui aut (aut *om.* Φ) citati non adfuerant aut vades deseruerant (*cf.* 25, 4, 8 Postumius vadibus datis non adfuit). *al.*

b *animo adesse*: *i. q. animum advertere*: Plavt. Pseud. 32 advortito animum. :: non adest. :: at tu cita (*ludit poeta verbis* adesse *et* citare *in edictis frequentibus; cf. supra l. 15 sqq.*). Men. 643 audi atque ades (Poen. 1075). Merc. 568 prius hoc ausculta atque ades. Poen. 125 dehinc ceterum valete, adeste. Amph. 150 abigam iam ego illum advenientem ab aedibus. adeste: erit operae pretium hic spectantibus Iovem et Mercurium facere histrioniam. Trin. 22 adeste cum silentio. Ter. Andr. 24 favete, adeste aequo animo et rem cognoscite (Phorm. 30 Haut. 35). Varro Men. 218 vosque in theatro, qui voluptatem (voluntatem *codd.*) auribus huc aucupatum concucurristis (concurristis *codd., nisi quod unus* conconcurristis) domo, adeste et (est *codd.*) a me quae feram ignoscite (ignoscite *corrupte*). Cic. Caec. 30 eum (*testem*) non adfuisse animo. Sull. 33 adeste omnes animis, qui adestis ..., erigite mentis aurisque vestras et me ... dicentem attendite. Lvcr. 1, 499 ades, paucis dum versibus expediamus esse ea *eqs.* Ov. Pont. 3, 3, 2 ades, dum tibi, quae vidi, refero. ars 2, 536 toto pectore, vulgus, ades. Sen. Phaedr. 1175 ades parumper verbaque exaudi mea. dial. 2, 9, 4 faveamus ... huic proposito aequisque et animis et auribus adsimus, dum sapiens iniuriae excipitur. epist. 82, 18 cui totus animus incubuit atque adfuit. *c. dativo*: Prop. 4, 1, 120 incipe tu lacrimis aequus adesse novis. Ov. ars 1, 267 quisquis ubique, viri, dociles advertite mentes, pollicitisque favens vulgus adeste meis. Ps. Apvl. Asclep. 3 nunc mihi adesto totus, quantum mente vales, quantum calles astutia. *nota*: Manil. 3, 36 huc ades, o quicumque meis advertere coeptis aurem oculosque potes, veras et percipe voces. *i. q. animo forti esse*: Cic. rep. 6, 10 ades ... animo et omitte timorem, Scipio. Mil. 4 adeste animis, iudices, et timorem, si quem habetis, deponite. Phil. 8, 30 eaque erat ... summa laus consularium, vigilare, adesse animo. *adest aliquis animo alterius i. q. menti praesens est* (*de rebus cf. p. 922, 7*): Cic. Mil. 97 *gloria* efficeret, ut absentes adessemus, mortui viveremus. Ov. trist. 3, 4, 73 scite tamen, quamvis longa regione remotus absim, vos animo semper adesse meo. Pont. 2, 10, 49 ades celeberrimus absens. Clavd. 24, 5 totus adest oculis, aderat qui mentibus olim.

2 ***de rebus***: *haud raro satis clare indicatur finis motionis cuiusdam, cum* res adesse *dicuntur*: *cf.* Plavt. Pseud. 624 *argentum* adest. :: tun attulisti (-in *A*)? :: egomet (Epid. 463). Most. 363 adest opsonium. eccum Tranio a portu redit. Cas. 358 adsunt, quae imperavisti, omnia: uxor, sortes, situla atque egomet. Caes. Gall. 1, 16, 4 diem ex die ducere Haedui: conferri, comportari, adesse *frumentum* dicere (Tac. hist. 5, 23 nec classis aut commeatus aderant). Ov. met. 7, 492 Attica puppis adest in portusque intrat amicos (*cf.* epist. 15, 329 classis. Val. Fl. 1, 800 arma ratemque. Tac. hist. 5, 23). 7, 219 volucrum tractus cervice draconum currus adest. Lvcan. 10, 216 oceanus lunaribus incrementis iussus adest. Val. Fl. 8, 367 fluctus adest. Ivv. 12, 67 ventus adest. Sen. Herc. f. 587 Spartanique aderit ianua Taenari. Ag. 790 optatus ille portus aerumnis adest. Val. Fl. 4, 638 quando adfore quaque parte putent *rupes Cyaneas* (*cf.* 4, 680). Amm. 29, 2, 23 praefecturam (*i. munus praefecti*) autumans adfore propediem. *nota*: Verg. Aen. 2, 731 cum creber ad aures visus adesse pedum sonitus. *addito* ubi: Plavt. Capt. 826 tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus. Vvlg. gen. 4, 7 *in imagine*: statim in foribus peccatum aderit. *multo tamen saepius premitur tantum praesentia localis rerum corporalium sive mente fingitur rerum incorporalium*: Enn. trag. 48 adest, adest fax obvoluta sanguine atque incendio; multos annos latuit. Plavt. Stich. 713 si horum, quae adsunt *in convivio*, paenitet. Ter. Eun. 767 signa ostende. :: adsunt. Phorm. 105 virgo pulchra, et quo magis diceres, nihil aderat adiumenti ad pulchritudinem. Varro ling. 7, 84 ne morticinum quid adsit. Cic. Tusc. 5, 62 aderant unguenta, coronae *eqs.* Sall. hist. frg. 59 naves caudicariae occulte per hiemem fabricatae aderant (Amm. 18, 2, 12). or. Phil. 20, 21 adest novus exercitus, ad hoc coloniae veterum militum *eqs.* Verg. georg. 4, 13 absint et picti squalentia terga lacerti pinguibus a stabulis ... at liquidi fontes et stagna virentia musco adsint et tenuis fugiens per gramina rivus. Aetna 391 pingue bitumen adest. Hor. sat. 2, 6, 13 si, quod adest, gratum iuvat (carm. 3, 29, 32 Avg. civ. 7, 12). Prop. 1, 2, 21 facies aderat nullis obnoxia gemmis. Ov. epist. 12, 181 dum ferrum flammaeque aderunt sucusque veneni. 8, 60 nec mihi sunt vires nec ferus ensis adest. am. 2, 18, 32 quod ... legat Phyllis, si modo vivit, adest. Cels. 6, 6, 28 si composita medicamenta non adsunt, felle caprino ... satis commode aspritudo curatur. Colvm. 6, 2, 9 si veteranum pecus non aderit. 1, 6, 15. 6, 17, 5. 9, 6, 1. Plin. nat. 28, 24 si mensa adsit. Ivv. 11, 71 ova adsunt. Tac. ann. 16, 11 quantum aderat pecuniae. Apvl. met. 9, 12 qui (*cibus*) copiosus aderat. Tert. idol. 3 cum adest idolum, nihil interest, quale sit. Comm. instr. 2, 31, 1 nisi divitiae adsunt. Avg. civ. 12, 6 quod (*corpus*) videndum ambobus pariter adfuit. Macr. sat. 1, 2, 12 tametsi ea (*cibus potusque*) ubertim casteque adfuerint. *nota effigurationem*: Sil. 5, 118 sat magnus in hostem augur adest ensis. Plavt. Amph. 652 virtus omnia in sese habet, omnia adsunt bona, quem penest virtus. Epid. 9 ut vales? exemplum adesse intellego. euge, corpulentior videre. Pers. 559 haec (*indiligentia, iniuria, scelus*) unde aberunt, ea urbs munita muro sat erit simplici; ubi ea adsunt, centumplex murus ... parumst. Cic. Cato 80 animus ... solus, nec cum adest nec cum discedit, apparet. Tusc. 5, 29 aderit ... malorum ... turba quaedam, paupertas, ignobilitas, *al.* fin. 2, 95 tanti aderant vesicae et torminum morbi. Phil. 10, 8 corpus aberat liberatoris, libertatis memoria aderat. Lael. 89 in obsequio ... comitas adsit. 44 studium semper adsit, cunctatio absit (*cf.* Tac. ann. 4, 7). Cato 33 moderatio modo virium adsit. Tusc. 2, 31 dum honestas, dum dignitas, dum decus aderit. off. 2, 50 modus tamen adsit (ad Brut. 1, 4 [= 9, 13], 4 Tac. hist. 3. 86). de orat. 3, 29 in singulari dignitate omnis tamen adsit humanitas ac lepos. Brut. 93 ad Att. 15, 26, 4. Caes. civ. 3, 84, 4 impetus, cum adesset usus (*i. cum opus esset*), sustinere. Verg. Aen. 11, 415 si solitae quicquam virtutis adesset. Aetna 348 quod si fallor, adest species (*i. at sic videtur res se habere*). Hor. sat. 1, 3, 117 adsit regula, peccatis quae poenas inroget aequas. Tib. 1, 4, 13 quia fortis adest audacia, cepit. Ov. met. 9, 789 incomptis brevior mensura capillis, plusque vigoris adest, habuit quam femina (*cf.* trist. 5, 12, 32 Sil. 2, 519 Tac. Agr. 42). fast. 2, 764 quique aderat ... decor (Anthol. 458, 10). epist. 20, 44 corporis ardor adest (*cf.* am. 2, 16, 12 quae movet ardores, est procul, ardor adest). Pont. 3, 1, 102 flendi copia dives adest (Amm. 19, 8, 8). 3, 4, 99 crede brevique fides aderit (Tac. hist. 3, 9. Vlp. dig. 16, 3, 11 sufficit bonam fidem adesse. Papin. dig. 41, 3, 44, 4 Ivst. 13, 1, 4). ars 3, 617 adsit modo certa voluntas (Amm. 14, 10, 14). Liv. 30, 32, 1 si felicitas adesset (*cf.* Qvint. inst. 12, 5, 6). Sen. Ag. 796 libertas adest. benef. 1, 15, 1 adsit (atsit N^1) iudicium. epist. 40, 14 haec (*verba*) ... etiam si aderunt et poterunt sine ullo tuo labore decurrere (*cf.* Plin. epist. 1, 16, 2). Colvm. 1, 7, 5 cum mediocris adest et salubritas et terrae bonitas. 4, 24, 12. 4, 24, 19. 6, 24, 5 si hoc praesidium non adest. Calp. ecl. 1, 71 legibus omne reductis ius aderit. Plin. nat. 5, 38 si locorum notitia adsit. Homer. 962 nec successus adest. 970 sensit adesse dolos (Vlp. dig. 23, 3, 12, 1 *extr.*). Qvint. inst. 6 prooem. 11 etiam illa fortuita aderant omnia, vocis iucunditas claritasque, oris suavitas *eqs.* (*cf.* Tac. hist. 3, 10 ann. 15, 48). 11, 3, 175 quae (*adstipulatio*) nisi adsit. Tac. hist. 3, 1 novas vires adesse. 1, 19 patrum favor aderat. 3, 41 aderant vis et pecunia et ruentis fortunae novissima libido. ann. 2, 14 non campos modo militi Romano ad proelium bonos, sed, si ratio adsit, silvas et saltus. 3, 33 si licentia adsit. Apvl. Plat. 2, 12 cum abest tristitia nec tamen laetitiam adesse sentimus. met. 9, 13 nec ullum ... vitae solacium aderat. Amm. 16, 12, 10 si arbitrium adfuerit vestrum. Avg. civ. 21, 16 si lex iubens adsit et spiritus iuvans desit. *al.*

accedunt praesto, in promptu *al.*: Lvcr. 5, 1412 nam quod ad-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est praesto, nisi quid cognovimus ante suavius, in primis placet. FRONTO p. 102, 13 N. haec epistula quod non suo tempore praesto adfuerit (*cf.* p. 63, 8 *infra l. 66*). APVL. met. 1, 18 en ... paratum tibi adest ientaculum. EDICT. Diocl. II 20 cum in promptu adsit perfugium declinandi periculi modestiae observantia. *additur ubi*: PLAVT. Poen. 1178 tanta ibi (*in delubro*) copia venustatum aderat. OV. fast. 2, 802 in dextra, qui vetet, ensis adest (erat *R*). PLAVT. Stich. 321 si in te pudor adsit. PROP. 3, 15, 23 quaecumque aderant in corpore vires. TERT. orat. 1 dei ... conspectum et auditum sub tectis et in abditum (abditis *Gelen.*) etiam adesse. *unde*: TER. Eun. 464 dona adsunt tibi a Phaedria.

cum dativo et personae et rei passim: CATO agr. 141, 4 cultro facito struem et fertum uti adsiet. CIC. ac. 2, 61 Cimmeriis ... ignes tamen aderant. CVLEX 87 illi (*pastori*) Panchaia tura, floribus agrestes herbae variantibus adsunt; illi dulcis adest requies et pura voluptas libera. OV. met. 1, 560 tu (*laurus*) ducibus Latiis aderis *in triumpho*. 13, 829 lac mihi semper adest niveum. 5, 466 et os et lingua volenti dicere non aderant, nec, quo (*sic N corr. ex* qua) loqueretur, habebat. epist. 7, 184 gremio Troicus ensis adest. CELS. 5, 28, 12 si cui ista non adsunt. PLIN. nat. 23, 45 si nec vasis pix adfuit. 22, 94 si caligaris clavus ferrive aliqua robigo aut panni marcor adfuerit nascenti *boleto*. SIL. 12, 444 lubrica roboreis aderant substramina plaustris. TAC. ann. 1, 13 *in imagine*: non adesse caput rei publicae. APVL. met. 9, 32 namque et mihi et ipsi domino cena ... aderat. *cf.* 1, 18. PLAVT. Cas. 572 adsitne ei animus necne adsit, quem advocet. TER. Andr. 630 quis (*i. quibus*) pudor paulum (paululum *codd.*) adest (OV. trist. 2, 434). VARRO Men. 119 quae venustas hic adest gallantibus (*cf.* VAL. FL. 4, 111 TAC. ann. 4, 15 PLIN. epist. 3, 3, 4 FLOR. 2, 13, 56 APVL. Plat. 1, 18). CIC. off. 3, 52 quid iis (*hominibus*) adsit commoditatis et copiae. ac. 1, 38 nec ... virtutem cuiquam adesse, quin ea semper uteretur (QVINT. inst. 2, 5, 23 TAC. Agr. 32). CAT. 64, 336 qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo. LVCR. 5, 1405 vigilantibus hinc aderant solacia somno. 1, 336 namque officium quod corporis exstat, officere atque obstare, id in omni tempore adesset omnibus. BELL. Alex. 26, 3 quae (*auctoritas*) plerumque adest victori. SALL. hist. frg. 3, 23 quibus vires aderant (VELL. 2, 61, 1 TAC. ann. 14, 63 FRONTO p. 228, 1 N. APVL. met. 7, 28 Plat. 1, 18). VERG. ecl. 2, 68 modus adsit amori (OV. trist. 1, 9, 38). Aen. 10, 546 vimque adfore verbo (*cf.* STAT. Theb. 1, 213 pondus adest verbis). HOR. epist. 1, 17, 57 nulla fides damnis verisque doloribus adsit (*cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 48, 6 fides dictis non affuisset. 2, 1, 4. COD. Iust. 4, 55, 4, 1 si veritas accusationi aderit). sat. 2, 2, 28 cocto *pavoni* num adest honor idem? (*cf.* APVL. flor. p. 73 Oud. summum mihi honorem Carthagini adesse). TIB. 3, 11, 6 si tibi de nobis mutuus ignis adest. mutuus adsit amor. 3, 12, 20 hic idem votis iam vetus adsit (esset *A*, adsit *ς*) amor. PROP. 2, 13, 23 desit odoriferis ordo mihi lancibus, adsint plebei parvae funeris exequiae. OV. met. 6, 18 tantus decor adfuit arti (*cf.* SEN. contr. 2 praef. 2 splendor ... orationi aderat). 5, 400 tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis (am. 1, 11, 10). epist. 16, 102 nec tibi plus cordis, sed magis oris adest. 16, 145 felices, quibus usus adesset (ars 2, 676). trist. 2, 434 apud quos rebus adest nomen nominibusque pudor. 5, 11, 17 peccato facinus non affuit illi. Pont. 2, 2, 51 nunc tibi et eloquii nitor ... adsit. 1, 10, 36 anxietas animi, quae mihi semper adest. 4, 16, 40 nil mihi iuris adest. am. 2, 2, 61 tibi verbera victo adsunt. 3, 631 adfuit Acrisio servandae cura puellae. ars 1, 376 talibus admissis alea grandis adest. PHAEDR. append. 2, 8 adesset homini sua tamen sollertia. PLIN. nat. 35, 73 Timanthi ... plurimum adfuit ingenii. QVINT. inst. 9, 4, 8 cui (*viro*) non artifex motus et certi quidam pedes adsint. 7, 10, 14 cui (*orationi*) omnia adfuerint, natura, doctrina, studium. 11, 3, 40 cui (*oratori*) aderit lateris firmitas. TAC. hist. 3, 59 Domitiano aderat animus. PLIN. paneg. 49 quibus (*suavitati, iucunditati tuae*) nulla satietas adest. SVET. Cal. 32 ludo ... et epulis dedito eadem ... saevitia aderat. FLOR. 1, 22, 48 praesagia fatis adfuisse. FRONTO p. 63, 8 non quaerenti etiam sibi ... *verba* praesto adfutura. APVL. Plat. 2, 13 nec constantia illis adsit (*sic F*, absit *cett.*) et diuturnitas desit. Plat. 1, 18 tunc animanti sanitatem adesse, vires, pulchritudinem. apol. 31 si tibi ulla eruditio adfuisset. IREN. 2, 34, 1 propheticum ... adesse Abrahae. AVG. civ. 2, 29 tibi gloria popularis adfuit (*opp.* religio ... defuit). 6, 10 *libertas* adfuit ... scribenti, viventi defuit. CARM. epigr. 796, 1 species venusta, mens cui aderat prisca. *nota*: VVLG. II Petr. 1, 8 haec enim si *vobiscum* adsint et superent (ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα; *opp.* cui enim non praesto sunt haec: ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα).

indicatur, quem ad finem aliquid adsit: PLAVT. Poen. 253 sunt hic omnia, quae ad deum pacem oportet adesse. SVET. Caes. 84 quicquid praeterea ad donum (ad manum *Beroaldus*, idoneum *Heinsius*) aderat, congessit. PLAVT. Men. 16 tantum ad narrandum argumentum aderat benignitas. Merc. 15 advortendum (-am *codd.*) ad (ut *codd.*) animum adest benignitas. AVG. civ. 1, 22 sed ad capessendam mortem atque ad huius vitae suavia vincla rumpenda sola adfuit animi magnitudo. SALL. Iug. 85, 4 omnia haec (*opes, clientelae, al.*) praesidio adsunt. OV. epist. 14, 10 quaeque aderant sacris, tendat in ora faces. PLIN. nat. 3, 122 Ligurum quidem lingua amnem ipsum (*Padum*) Bodincum vocari *dicit Metrodorus*, quod significet fundo carentem. cui (*Metrodoro*) argumento adest oppidum iuxta Industriam vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo incipit. AVG. civ. 14, 26 cibus aderat, ne esuriret, potus, ne sitiret, lignum vitae, ne illum senecta dissolveret.

res animo praesto sunt: OV. trist. 3, 4, 55 sic tamen haec aderunt, ut quae contingere non est corpore: sunt animo cuncta videnda meo. SEN. dial. 10, 10, 4 praeteriti temporis omnes *dies*, cum iusseritis, aderunt.

3 *de tempore et statu rerum*: PLAVT. Bacch. 417 iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit (*cf.* TER. Hec. 543 iam aderit [tempus; *om. AD*], se quoque cum oderit. Andr. 152 prope adest, cum alieno more vivendumst mihi). Amph. 1064 adest auxilium (LIV. 3, 28, 4). 636 incommodi plus malique ilico adsit, boni si optigit quid (*cf.* SIL. 6, 119 quicquid adest duri). Asin. 310 tantum adest boni improviso. Pseud. 502 illud malum aderat, istuc aberat longius. Trin. 2 finem *itineris* fore quem dicam, nescio. :: adest (LIV. 30, 32, 10 belli ac laboris. 10, 20, 2 imperii. CVRT. 6, 2, 17 militiae. 7, 7, 19 vitae. 9, 9, 4 laboris. LVCAN. 3, 328 rerum. TAC. ann. 1, 4 aderat ... finis *sc. vitae* et spes novae. CAPITOL. Aur. 13, 6 mundi). Capt. 423 nunc adest occasio bene facta cumulare. TER. Ad. 619 iam partus adsiet. CIC. Tusc. 5, 15 quorum alterum (*dolor*) saepe adest, alterum (*mors*) semper impendet (OV. Pont. 1, 10, 5 nec dolor ullus adest. STAT. Theb. 5, 736 luctus adest). epist. 4, 14, 1 ut ea, quae partim iam adsunt, partim inpendent, moderate feramus. Quinct. 47 quae ... omnia (*vis, ereptio, sim.*) ... adesse atque impendere videntur (*cf.* Mil. 76 rep. 3, 26). off. 1, 11 haec (*belua*) ... ad id solum, quod adest quodque praesens est, se accommodat paulum admodum sentiens praeteritum aut futurum (*cf.* RVT. LVP. 1, 2 quod adest; *opp.* quod futurum est). Tusc. 4, 14 *est* lubido opinio venturi boni, quod sit ex usu iam praesens esse atque adesse. fin. 1, 55 corpore nihil nisi praesens et, quod adest, sentire possumus (*cf. Madvig ad h. l.*). Att. 11, 25, 3 adesse extremum. 13, 25, 2 iam adest meus adventus. Phil. 3, 2 adsunt Kalendae Ianuariae (*cf.* SVET. Caes. 81). Att. 12, 8 adest enim dies (13, 12, 4 epist. 16, 14, 2 VERG. Aen. 2, 132. 5, 49. 5, 104. 9, 106 HOR. sat. 1, 5, 20 OV. met. 12, 150 LIV. 3, 58, 6 LVCAN. 8, 29 VAL. FL. 2, 107 *al. saepissime*). BIBAC. frg. 14 dictorum tempus adesse (SALL. Iug. 97, 1 VERG. ecl. 4, 48 Aen. 12, 96 PROP. 4, 6, 53 OV. met. 1, 256. 14, 808 SEN. Ag. 226 *al. saepe*). CAT. 62, 1 vesper adest. LVCR. 1, 178 tempestates adsunt (*cf.* TIB. 2, 3, 46 hibernas ... minas. GERM. 117 pluvias. SEN. nat. 4, 6, 2 *et* TERT. scorp. 10 grandinem. PLIN. nat. 31, 109 *et* APVL. met. 2, 11 imbres. AVIEN. Arat. 1398 *horrorem sali*). SALL. Iug. 53, 3 noctis, quae iam aderat (58, 7. 97, 3 OV. fast. 1, 311. 4, 331 CVRT. 8, 6, 12 APVL. met. 5, 21). 106, 3 etiam, si certa pestis adesset (OV. met. 9, 200 AVIEN. Arat. 1162; *cf.* SEN. Med. 670). VERG. Aen. 10, 278 quod votis optastis, adest, perfringere dextra. TIB. 3, 14, 1 natalis adest (OV. met. 9, 285). OV. met. 9, 759 venit ecce optabile tempus luxque iugalis adest (Pont. 3, 1, 159 rem. 509 SIL. 4, 89). fast. 2, 862 mensis adest. met. 8, 83 prima quies aderat (CALP. ecl. 1, 63 HOMER. 943). Pont. 1, 2, 44 somnus adest (SIL. 3, 198). 3, 4, 88 triumphus adest. 2, 8, 72 spes exilii commodioris adest (TAC. ann. 1, 4). LIV. 38, 3, 11 aestatem aptam rei gerendae adesse. 5, 14, 1 comitia tribunorum militum aderant. 2, 55, 8 omne discrimen adesse (44, 23, 2 CVRT. 8, 14, 1). 3, 1, 4 atrox certamen aderat (3, 10, 7. 6, 15, 2 *saepius*). 30, 32, 3 adesse videbatur praesens excidium. 2, 29, 1 adest ingens seditio. 33, 32, 1 ludicrum aderat (*cf.* VITR. 7 praef. 5). SEN. dial. 10, 8, 5 mors interim aderit (FRONTO p. 235, 2 N. COMM. instr. 1, 26, 26). 5, 43, 5 iam mortalitas aderit. nat. 3, 27, 3 cum adfuerit illa necessitas temporis. 9, 11, 6 morbus adest (est *A*), captivitas, ruina, ignis. CVRT. 3, 12, 8 adesse supremam horam (SVET. Nero 49). LVCAN. 7, 251 adest totiens optatae copia pugnae (*cf. supra l. 48*). 4, 94 saeva fames aderat (*cf.* AMM. 14, 7, 5 *inedia* adfore iam sperabatur). CALP. ecl. 1, 54 candida pax aderit. PLIN. nat. 18, 330 cum meridiem adesse senties. SIL. 4, 55 magnaeque aderant primordia cladis. 16, 271 saevique aderant gravia omina fati (*cf.* FLOR. 1, 44, 9 aderat fatum insularum). TAC. Agr. 42 aderat iam annus, quo *eqs.* COMM. instr. 2, 21, 8 ut si bellum adest, in pace martyres ibunt? FILASTR. p. 107, 15 consummatio saeculi, quae cum angelis adfutura sit (150, 5). AMM. 17, 10, 7 ultimas fortunarum iacturas adesse. VVLG. Marc. 4, 29 adest messis (*i. tempus metendi*). SEDVL. op. pasch. 4, 15 p. 265, 18 sabbata, quae tunc aderant. *accedit* prope: PLAVT. Pseud. 60 prope adest exitium mihi (Aul. 275). Aul. 276 nunc probrum atque partitudo prope adest, ut fiat palam. TER. Andr. 152 prope adest, cum alieno more vivendumst mihi. OV. met. 9, 674 cum iam prope partus adesset. fast. 1, 583 prope tempus adesse, ... quo. trist. 1, 3, 5 iam prope lux aderat. FRONTO p. 12, 4 N. somnus priusquam prope adsit. *accedunt* em, ecce: LIV. 8, 4, 6 en hoc tempus adest. OV. trist. 3, 13, 1 ecce ... ad sua Natalis tempora noster adest. SIL. 7, 450 ecce dies pietatis adest (APVL. met. 10, 29). *c. dativo*: PLAVT. Bacch. 987 nunc adest exitium Ilio (Pseud. 60 Aul. 275 SALL. Iug. 70, 5 TAC. ann. 14, 32). SALL. Iug. 9, 4 sibi finem vitae adesse (OV. ars 2, 733 finis adest. trist. 3, 30

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LIV. 2, 9, 3. 5, 1, 1. 8, 25, 5. 29, 14, 1 LVCAN. 7, 343 SIL. 7, 281 *al.*). HOR. carm. 1, 15, 9 quantus equis, quantus adest viris sudor. OV. epist. 17, 178 spes mihi semper adest. 20, 172 face pro thalami fax mihi mortis adest. trist. 4, 10, 11 Lucifer amborum natalibus affuit idem (*cf.* MANIL. 2, 637 quibus in lucem Pisces venientibus adsunt). LIV. 29, 10, 6 maiorem multo victoriam ... adesse populo Romano (SEN. suas. 5, 7). 33, 3, 11 cui de summa rerum adesset certamen. MANIL. 3, 557 et modo deest aliis (-ius *codd.*), modo adest ... tempus. VELL. 2, 27, 2 adesse Romanis ultimum diem (SEN. Herc. f. 875 OCTAVIA 392 MART. 4, 54, 4 APVL. met. 11, 22). CELS. 2, 1 p. 30 D. quibus (*feminis*) tum adest partus. SEN. dial. 10, 18, 5 aderat ultimum malorum obsessis. STAT. Theb. 2, 361 fors aderit lux illa tibi. 6, 96 aderat miserabile luco excidium. HYG. fab. 45 p. 71 Ity filio eius mortem a propinqua manu adesse. 67 p. 73 mortem ei adesse de nati manu. VVLG. II Macc. 15, 7 auxilium sibi a deo affuturum. AVG. civ. 20, 7 aliquae deliciae spiritales ... adfuturae sanctis. 22, 10 quam (*inmortalitatem resurrectionis*) ... nobis adfuturam ... promisit. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 4 mox aderat poena peccantibus. MAXIMIAN. 5, 47 sed mihi prima ... nox affuit (noxa fuit *codd.*).

II ***auxilio sum:*** *frequens est usus verbi de eo, qui sive in re privata advocanti sive in iudicio litiganti* *p r a e s e n t i a s u a a u x i l i a t u r*: *de patrono, advocato, causidico*: *cf.* DON. Ter. Phorm. p. 459 Lind. adesse ... dicuntur advocati. *ibid.* 466 adesse enim causae proprie dicuntur patroni et amici. GLOSS. adesse συνηγορεῖν.

in re privata: PLAVT. Poen. 743 adeste, quaeso, *advocati* (TER. Phorm. 348). Vid. 56 ibo et quaeram, si quem possim sociorum nanciscier seu quem norim, qui advocatus adsit. Amph. 1037. TER. Eun. 764 ego hinc transcurro ad forum. volo ego adesse hic advocatos nobis in turba hac. Phorm. 313 amicos advocabo, ad hanc rem qui adsient. *in iudicio*: CIC. Quinct. 75 omnes ... adsunt, defendunt (adesse *et* defendere *coniuncta*: CIC. Balb. 43 Verr. 6, 108 Sulla 13. 81). Sulla 7 quid est, quod mirere, si cum isdem me in hac causa vides adesse, cum quibus in ceteris intellegis afuisse? S. Rosc. 1 adsint propterea, quod officium sequuntur. top. 65 *iuris consulti* et adsunt multum et adhibentur in consilia. div. Caec. 1 Sulla 4 Cluent. 54 *saepius.* HOR. sat. 1, 9, 38 paulum hic (*apud iudicem*) ades. OV. ars 3, 531 ius, qui profitebitur, adsit; facundus causam saepe clientis agat. SEN. contr. exc. 8, 1ᵇ non adfuturus veni, sed servaturus. contr. 9, 4 (27), 6 pater, inquit, adest. SEN. dial. 10, 2, 4 hic advocat, hic adest, ille periclitatur, ille defendit, ille iudicat. PLIN. epist. 5, 4, 2 interrogati an tunc gratis adfuisset (-ent *codd.*), responderunt sex milibus nummum. *inde* MART. 12, 25, 5 ecce reum Carus te detulit: assit agellus, *quem tu pluris aestimas quam me.* *saepissime cum dativo et personae et rei*: PLAVT. *cf. l. 27.* CIC. Sulla 5 quod ... non desim P. Sullae, recordare de ceteris, quos adesse huic vides. 13 hunc defendunt, huic adsunt. 81 defendebant amicum, aderant supplici. Caecin. 77 qui ... adesse nobis frequenter in hac causa solet. Quinct. 30 Sulla 14 Verr. 3, 79 de orat. 2, 280 *saepius.* OV. rem. 663 forte aderam iuveni. SEN. contr. 1, 1, 7 adsit mihi altus (alius *codd.*). 7 praef. 8 cum volo dico, dico, quamdiu volo, assum utri volo (volo dico assum utri [*sive* uti *sive* ut tibi] volo dico $M^2 P \alpha \beta \tau$; *verba* assum utri volo *om. rell.*). suas. 6, 13 Vatinio Gabinioque reis (gaio quoque verri *C*) adfuisse (*cf.* 7, 1 [16], 16 ASCON. in Mil. p. 53 B. QVINT. inst. 7, 1, 42 decl. 334 p. 315, 6. 370 p. 407, 21 in iudicio reo adfuit. TAC. ann. 3, 11). SEN. benef. 4, 15, 3 rogat me, ut causam suam contra homines gratiosos agam; nolo, sed quid faciam? iam illi semel, iterum adfui. 5, 8, 2 quomodo nemo, quamvis pro se dixerit, adfuisse sibi dicitur. ASCON. in Mil. p. 35 B. adfuerunt Miloni Q. Hortensius, M. Cicero, M. Marcellus, M. Calidius, M. Cato, Faustus Sylla. QVINT. inst. 4, 2, 73 pater ... liberis suis adest. decl. 381 p. 425, 21 *saepius.* TAC. ann. 2, 34 Vrgulaniae. PLIN. epist. 3, 9, 33 tamquam apud iudicem sub Domitiano Salvi Liberalis accusatoribus adfuisset (*cf.* PAVL. dig. 34, 9, 5, 11 qui accusatori adfuit). SVET. Aug. 56 affuit et clientibus. VLP. dig. 48, 19, 9, 1 interdici potest alicui (*advocato*), ne certis personis adsit. *al.* *inde in imagine*: LVCAN. 10, 105 voltus (*Cleopatrae*) adest precibus faciesque incesta perorat. PLIN. nat. 18, 1 patrocinari terrae et adesse cunctorum parenti. SEN. contr. 9, 4 (27), 1 crimini meo adsum. 9, 4 (27), 6 istius advocationi. QVINT. inst. 12, 1, 26 veritati contra calumniam aderit. 4, 1, 19 adfuisse Ciceronem tali causae invenio. decl. 264 p. 78, 12 adsum testamento. VLP. dig. 50, 13, 1, 11 non adfuturi causis. PAVL. dig. 3, 3, 69 causae suae. *saepius adiuncto* contra, adversus *aliquem*: CIC. de orat. 2, 262 aderat contra Aculeonem Gratidiano. *cf.* Att. 1, 1, 3 QVINT. inst. 6, 3, 32. 12, 1, 26 *cf. supra l. 69* PLIN. epist. 1, 7, 2. 1, 7, 5. 6, 29, 8. SVET. Claud. 38 quod ille adversus privatum se intemperantius affuisset. MASVR. SABIN. Gell. 5, 13, 5 etiam adversus quem adfuissent, eius filiis tutores relicti, in eadem causa pupillo aderant. adsum ad defendendam *sive* agendam causam *sim. cf. p. 916, 35 sqq.*; adsum ad causam *cf. p. 918, 83.* *deinde frequens est verbum* *i n i n v o c a t i o n i b u s d e o r u m*, *quorum praesentiae per se ipsae auxiliares censentur; cf. etiam formulam* huc ades *p. 917, 47*: GLOSS. adsis: placidus sis. adesto: succurre. adestote: succurrite. adeste: adestote, subvenite, succurrite. CARM. Serv. Aen. 8, 72 adesto, Tiberine, cum tuis undis. CAT. 62, 5 Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee (*versus intercalaris*). VERG. georg. 1, 17 Pan, ... adsis, o Tegeaee, favens (*cf.* SEN. Phaedr. 412 Hecate triformis, en ades coeptis favens). Aen. 1, 734 adsit ('adsis' quidam. SERV.) laetitiae Bacchus dator et bona Iuno. 3, 116 modo Iuppiter adsit (HOMER. 286 AMM. 16, 12, 18). 8, 78 adsis o tantum et propius tua numina firmes. 4, 576 sancte deorum, ... adsis o placidusque iuves et sidera caelo dextra feras. PS. VERG. catal. 14, 11 adsis, o Cytherea. HOR. epod. 5, 51 Nox et Diana, ... nunc, nunc adeste. sat. 2, 6, 15. TIB. 1, 1, 37 adsitis, divi. 3, 3, 33 adsis et timidis faveas, Saturnia, votis (*cf.* OV. am. 2, 13, 21 HOMER. 1069 CLAVD. rapt. Pros. 2, 78). 3, 6, 1. OV. met. 4, 31 placatus mitisque ... adsis (*cf.* fast. 2, 632 mitis. am. 2, 13, 21 lenis. LIV. 7, 26, 5 volens propitius. 24, 38, 8). Ib. 83 denique ab antiquo divi veteresque novique in nostrum cuncti tempus, adeste, chao (chori, cori, thori *codd.*), *saepius.* LIV. 2, 6, 8 di regum ultores adeste. 6, 29, 2 adeste di testes foederis et expetite poenas debitas. SEN. Phaedr. 423 ades invocata, iam fave votis, dea. Med. 13 *saepius.* VAL. FL. 8, 74 SIL. 4, 127 *al. saepe.* *saepe cum dativo*: VERG. Aen. 10, 460 te precor, Alcide, coeptis ingentibus adsis (OV. fast. 6, 652 epist. 15, 18 rem. 704 SIL. 13, 137 *saepius*). 10, 255 Phrygibus ... adsis pede, diva, secundo. OV. met. 10, 640 Cytherea ..., comprecor, ausis adsit, ait, nostris et quos dedit, adiuvet ignes. 3, 613 quisquis es, o faveas nostrisque laboribus adsis. fast. 5, 109 gratia Pieridum nobis aequaliter assit. 4, 808 ades factis ... tuis. 6, 542 huic populo prospera semper ades (6, 202; 1, 67 dexter). 3, 256 voto parturientis, *et saepius.* LIV. 24, 38, 8 di ..., ita nobis volentes propitii adsitis. SEN. Herc. f. 645 votum secundet qui potest nostrum deus rebusque lapsis adsit. Phaedr. 54 ades en comiti, diva virago. SIL. 1, 512 fer numen amicum et ... dexter ades Phrygiae delenti stirpis alumnos. STAT. silv. 1, 6, 4 Saturnus mihi ... et ... December et ... Iocus et Sales protervi adsint, dum refero diem beatum. ENNOD. op. 5 p. 401, 9 H. adesto, rex gloriae, adesto supplicanti. *inde* VERG. Aen. 10, 772 dextra mihi deus et telum ... nunc adsint (*imitatur* STAT. Theb. 9, 548). *etiam in invocatione hominum, quos quis ut deos veneratur*: VERG. georg. 2, 39 tuque ades inceptumque una decurre laborem, o decus ..., Maecenas (*antecedunt*: huc, pater o Lenaee, veni). OV. fast. 2, 17 ergo ades, *Caesar*, et placido paulum mea munera voltu respice. LAVS Pis. 216 tu modo laetus ades. STAT. silv. 5, 2, 154 sic numina principis adsint. 4, 8, 61 prona bonis invicti Caesaris adsint numina. QVINT. inst. 4 prooem. 5 nunc omnes in auxilium deos ipsumque in primis, quo neque praesentius aliud nec studiis magis proprium numen est, *sc. Caesarem*, invocem, ut, quantum nobis expectationis adiecit, tantum ingenii adspiret dexterque ac volens adsit. *c. dat.*: OV. fast. 1, 5 officioque ... en tibi devoto numine dexter ades, *Germanice.* trist. 3, 1, 78 Caesar, ades voto, maxime dive, meo. GERM. 16 pax tua tuque adsis nato numenque secundes.

inde saepe adesse *i. q.* *f a v e r e, a d i u v a r e, a u x i l i a r i*, *et dicitur de deis, hominibus, rebus*: GLOSS. aderit: subveniet vel veniet ei. adero: auxiliabor vel occurram. *adsunt dei*: VERG. Aen. 3, 395 aderitque vocatus Apollo. LIV. 2, 24, 2 exultare gaudio plebes, ultores superbiae patrum adesse dicere deos (*cf.* SEN. Thy. 1100 CVRT. 7, 5, 25 *al.*). 44, 22, 3 deos quoque huic favisse sorti spero eosdemque in rebus gerendis adfuturos esse. HOMER. 394 bellica Pallas adest flagrantiaque ignibus arma adiuvat. STAT. Theb. 3, 313 adero et socia arma iuvabo (silv. 3, 1, 112). QVINT. inst. 10, 7, 14 deum tunc adfuisse, cum id evenisset. PLIN. paneg. 80 et undecumque invocatum statim velut ⟨numen⟩ adesse et adsistere. APVL. met. 11, 5 adsum tuos miserata casus, adsum favens et propitia. TERT. nat. 2, 11 ⟨adest oculum grav⟩em ad cavendum sumministratque quietem Canina. AVG. civ. 6, 9 adest enim dea Virginiensis et deus pater Subigus *eqs.* si omnino laborantem ... virum ab diis adiuvari oportebat, non sufficeret *eqs.*? *inde*: TAC. hist. 5, 21 aderat fortuna, etiam ubi artes defuissent. 3, 46. *c. dat.*: CIRIS 106 deus namque adfuit illi. HOR. epod. 5, 5 si vocata partubus Lucina veris adfuit (PORPH. Hor. carm. 3, 22, 2 parientibus). OV. epist. 6, 151 ab alto iustus adest votis Iuppiter ipse meis (PLIN. epist. 1, 12, 8. CARM. epigr. 707, 11 adfuit his votis excelsi gratia Christi). LIV. 1, 9, 4 origini Romanae et deos adfuisse (affuisse *M*) et non defuturam virtutem. 3, 25, 8. 5, 51, 4 evidens numen ... rebus adfuit (*cf.* FRONTIN. strat. 1, 12, 12 TAC. hist. 2, 33). SEN. Med. 67 tu, qui facibus legitimis ades. VAL. FL. 4, 652 deus adfuit ausis (SIL. 1, 509. HOMER. 335 labori. *al. saepius*). FRONTIN. strat. 1, 11, 10 deos Atheniensibus adesse. TAC. Germ. 7 hist. 4, 17. ann. 14, 35 adesse ... deos iustae vindictae. IREN. 3, 25, 1 consilium autem dans *deus* adest his, qui. AMM. 25, 9, 2 adfuturam Iustitiam ... dimicaturis. 24, 1, 12 adfore sibi caelestem curam. VVLG. gen. 31, 42 nisi deus ... affuisset mihi. deut. 4, 7 deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. AVG. civ. 2, 23 *opp.* defuerunt. ENNOD. dict. 5 p. 439, 5 H. modo divinitatis operatio adsit muneri suo. INSCR. christ. de Rossi II p. 67, 25 v. 10 rite suis famulis disce adesse deum. *saepius.* *inde*: LIV. 26, 40, 1 adfuit fortuna incepto. 38, 16, 14. TAC. hist. 3, 59. 4, 67 *saepius.* AMM. 21, 5, 5). *notanda*: PELAGON. 283 Sol peculiariter dominus equorum invocatus ad medelam adest. AVG. civ. 18, 9 nec adfuit *Minerva* suffragatricibus suis, ut ... a nominibus matrum Atheuaeas saltem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vocari liceret (*cf.* SIDON. epist. 3, 12, 1 deus affuit, ne nefas ... perpetraretur). 2, 23 videntur *dei* eorum adfuisse cupiditatibus implendis. PRISC. Anast. 1, 277 quantus adest pro te ostendens discrimine magno *deus.*

adsunt homines: absolute positus saepe legitur imperativus: SALL. or. Lep. 27 quae si probatis, adeste, Quirites. OV. met. 3, 713 adeste, sorores. LIV. 2, 55, 7 adeste, cives, adeste, commilitones. 6, 18, 14 proinde adeste; prohibete ius de pecuniis dici. GRATT. 337 ergo in opus vigila factusque ades omnibus armis. SEN. contr. 1, 1, 3 surgite, patres, adeste, iudices. 7, 1 (16), 5. SEN. Phaedr. 725 adeste, Athenae. fida famularum manus, fer opem. SIL. 11, 194. 11, 395 (*c. dat.*: AMM. 14, 7, 13 ENNOD. epist. 6, 35 p. 169, 22 H. 3, 25 p. 90, 13. 4, 3 p. 99, 15). *per effigurationem*: OV. Pont. 3, 1, 70 ultima pars animae dum mihi restat, ades. SEN. contr. 1, 7, 5 ades, pietas. *passim c. dativo et personae et rei*: CIC. Mil. 37 cum mihi adesset *Hortensius.* Cato 38 adsum amicis (inv. 1, 93). Verr. 4, 152 tota Metelli cohors ... aderat Apronio. ad Q. fr. 2, 3, 2 is aderat tum Miloni animo non amico. SALL. Iug. 14, 13 uti in omnibus bellis adesset vobis. VERG. ecl. 56 huic mater quamvis atque huic pater adsit. OV. Pont. 1, 9, 15 affuit ille mihi, cum me pars magna reliquit. 4, 9, 97 ut misero faveant adsintque Tomitae. LIV. 2, 29, 3 qui patrum consulibus aderant. 4, 23, 4 quamquam rebellantibus non adfuerant. 5, 8, 13 pauci rei publicae, ⟨plerique⟩ huic atque illi ... adsunt. 22, 60, 21. 23, 4, 3. 36, 27, 7. VAL. MAX. 4, 2, 7 *Cornelia* pertinacissime absenti adfuit. SEN. apoc. 7 ego te ... speravi mihi adfuturum apud alios. PETRON. 108. VAL. FL. 7, 443 sola tibi ... tantis in casibus adsum. TAC. ann. 4, 48 quos (*Thraeces*) nobis adfuisse. ENNOD. epist. 5, 21 p. 142, 17 H. mihi adsum. op. 3 p. 378, 16 si ... periclitantibus non adesses. *al.* *addito* contra: LVCAN. 9, 910 contraque nocentia monstra Psyllus adest populis. CIC. epist. 6, 14, 3 ego ... tuis rebus sic adero. LIV. 29, 6, 9 propraetori scriptum, ut rei agendae adesset. OV. fast. 4, 191 has (*doctas neptes*) curae iussit adesse meae *Cybeleia.* trist. 2, 216 non vacat exiguis rebus adesse Iovi. VAL. MAX. 8, 13 prooem. ne, cui (*senectuti*) deorum ... indulgentia adfuit, nostra honorata (onata *codd.*) mentio defuisse existimetur. 2, 7, 3 illi (*viri*) disciplinae militari adfuerunt. SEN. dial. 6, 7, 2 qui adest dolori suo (*i. favet, eum nutrit; cf.* dial. 11, 2, 1. 12, 18, 4). PLIN. nat. 2, 162 cui sententiae adest Dicaearchus (*cf.* GARG. MART. med. 42 ipse *Galenus* austeris *malis* et stypticis adest; *opp.* reicit. SYMM. epist. 2, 33ᵃ aequum esse arbitror, ut statutis tuis adesse digneris). SIL. 14, 258 Elissaeis aderat gens Sicana votis. TAC. ann. 14, 53 quibus (*studiis*) claritudo venit, quod iuventae tuae rudimentis adfuisse videor. PLIN. paneg. 41 qui ... utilitatibus fisci contumaciter adessent. FLOR. 1, 25, 3 aderant Aetolorum precibus Attici Rhodii. FRONTO p. 9, 7 N. adsidue diei ac noctis somno adsum, neque eum desero neque ⟨ille me⟩ deserat. PAVL. NOL. epist. 25ᵃ, 3 in. p. 232, 11 H. adesse debemus saluti nostrae. COD. Iust. 1, 7, 3, 3 nullo remedio poenitentiae, quae solet aliis criminibus adesse (COD. Theod. 16, 7, 4, 3 prodesse), succurritur.

adsunt res (*cf. etiam p. 923, 66*): CIC. Sull. 77 quod ad tempus existimationis partae fructus reservabitur, si in extremo discrimine ac dimicatione fortunae deseret (-it *codd. plerique*), si non aderit, si nihil adiuvabit? HOR. ars 204 *tibia* adspirare et adesse choris erat utilis. OV. rem. 75 te (*Apollinem*) precor incipiens, adsit tua laurea nobis. PLIN. nat. 37, 124 si lunae nomen ac solis inscribatur in iis (*amethystis*) atque ita suspendantur ..., resistere veneficiis, iam vero quoquo modo adesse reges adituris. PLIN. epist. 1, 20, 11 adsunt huic opinioni meae leges. PORPH. Hor. carm. 1, 32, 1 ut sibi (*Horatio*) adsit *lyra.* SVLP. SEV. dial. 1, 1, 3 adeo prospera navigatio piae adfuit voluntati.

III *recentiora:* adest *sequente infinitivo i. q.* πάρεστιν, ἔξεστιν, *licet*: IREN. 1, 23, 4 sicut ex ipsis assertionibus eorum adest discere. 1, 31, 4 ipsis ... adest videre et cavere impetus. 2, 13, 3. 3, 3, 1. 3, 19, 2. 5, 4, 1. 5, 15, 1. AVIEN. Ar. 1405 nec minus ex aliis aderit cognoscere motus. *adfore i. q. adesse*: *cf.* GLOSS. adfore: adesse. VAL. FL. 3, 82 optatos huc adfore credite Colchos. STAT. Theb. 1, 494 sensit manifesto numine ductos adfore. CYPR. GALL. gen. 1259 cunctos ... adfore iussit. 598 exod. 37. 83 nullum hic adfore cernens. Ies. Nave 292 confingunt discreta procul sese adfore terra. gen. 1221 cernebam ... pampineos inter flexus tris adfore fundos (*i. pampinos, propagines*). PAVL. NOL. carm. 18, 360 sibi fures adfore credens. 20, 268. 24, 648. 19, 298. 25, 153. *adforet i. q. aderit*: SEDVL. carm. pasch. 1, 310 pater ipse parentis filius ante fuit, mox et qui filius est nunc, adforet esse pater. *adesse i. q. esse*: CARM. adv. Marc. 5, 68 *homo* delectus adest conubia adire. COMM. instr. 1, 29, 12 disce deum, stulte, qui vult te immortalem adesse. 2, 8, 8 namque fatebor enim unum me ex vobis adesse. 2, 28, 10 si talis aderit pastor. 2, 35, 13 domus orationis adesto. 2, 37, 7 in illos vos dominus voluit probatos adesse. apol. 34 hoc est beluarum adesse (οὐσία). 43 mitior exinde paulatim coepit adesse. 391 si magus adfuerat (*i. si magus fuisset*). *cf.* 90. 803. PAVL. NOL. epist. 25ᵃ, 2 in. p. 231, 5 H. quodsi certus esses tantum te adhuc adesse victurum, quantum vixisti. SEDVL. carm. pasch. 5, 402 est aqua piscis, Christus adest panis, sanctusque spiritus ignis. 1, 145 verbum Christus adest (*cf.* pasch. op. I p. 22 H.). 1, 61. 2, 100. 3, 262 *saepius.* IORD. Get. 50, 263 haec causa ... felix affuit diversis nationibus. VEN. FORT. carm. 6, 8, 12 cuius facies caccabus alter adest. 9, 2, 22 cum de lege necis nemo solutus adest. EVGIPP. Sev. 3, 1 unicum sibi remedium affore crediderunt, si. INSCR. christ. de Rossi II p. 127, 7 v. 7 hic vir ab exortu Petri est nutritus ovili, sed meruit sancti pastor adesse gregis.

adsum i. q. praesum: VICT. TONN. chron. min. II p. 188, 21 Hierosolymitanae vero ecclesiae Marturius post Anastasium episcopus aderat (*cf.* p. 187, 16 Hierosolymitanae vero ecclesiae post Iuvenalem Anastasius praeest).

synonyma: *ad I*: praesens sum (CIC. off. 1, 11 Tusc. 4, 14 fin. 1, 55 OV. met. 14, 727 S. C. de sumpt. lud. glad. Corp. II 6278, 43), praesto sum (TER. Phorm. 267), venio (PLAVT. Most. 366. 1077 VERG. georg. 2, 7 *coll.* 2, 39 OV. met. 9, 759 ITALA [Tert. orat. 1] Ioh. 3, 31 [VVLG. venit]), sum (OV. ars 2, 676; *praeterea cf. p. 925, 61 et 75 sqq.*); mentem adverto (OV. ars 1, 267). *ad II*: adsisto (PLIN. paneg. 80), adiuvo (CIC. Sulla 77 OV. met. 10, 641 HOMER. 395 AVG. civ. 6, 9; iuvo: STAT. Theb. 3, 313), faveo (OV. am. 2, 13, 21 met. 3, 613 Pont. 4, 9, 97 LIV. 44, 22, 3 SEN. Phaedr. 423 HOMER. 1070 *al.*), non desum (LIV. 1, 9, 4), patrocinor (PLIN. nat. 18, 1), (prosum; *cf.* PLIN. nat. 37, 124); *singulariter*: praesum *cf. l. 7.*

opposita: *ad I*: absum (*cf. p. 914, 51*), desum (PROP. 2, 13, 23 MANIL. 3, 557 VAL. MAX. 8, 13 prooem. TAC. hist. 5, 21 APVL. Plat. 2, 13 AVG. civ. 2, 23. 2, 29 *saepius*), discedo (CIC. Cato 80), impendeo (CIC. Quinct. 47 Mil. 76 Tusc. 5, 15 epist. 4, 14 rep. 3, 26), praesum (CIC. epist. 13, 29, 4), non praesto sum (VVLG. II Petr. 1, 8), procul sum (OV. am. 2, 16, 12); praeteritum et futurum *opp.* quod adest quodque praesens est (CIC. off. 1, 11 RVT. LVP. 1, 2); solus sum *opp.* adest aliquis (MART. 1, 33, 1). *ad II*: absum (CIC. Sulla 7), desum (CIC. Sulla 5); reicio aliquid *opp.* adsum alicui rei (GARG. MART. med. 42). *Prinz.*

adsūmentum (ass-), -ī *n. ab* adsuere. BEDA gramm. VII 263, 25 assuere et assumentum panni (*cf.* GLOSS. Salom. assumentum: additamentum sive pars assuenda. *v. Löwe, prodr. p. 150*). HIL. in Matth. 9, 4 (Migne 9, 963) pannum rudem vestimento veteri non adsui, quia vetustatis infirmitatem virtus adsumenti rudis dissolvat. VVLG. Marc. 2, 21 nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri (ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου). HIER. epist. 148, 27 non eas iubet squalere sordibus et horrentibus pannorum assumentis tegi.

adsummat NOT. Tir. 21, 10. *cf.* ISID. orig. 16, 24, 15 sextula bis assumpta (adsummata *Hultsch*) duellam facit.

adsummē. *cf.* adprime. ACTA sanct. (Febr. 10) vita s. Protadii 3 adsumme eruditus. *Ihm.*

adsūmo (ass-), -sūmpsī, -sūmptum, -ere. *ab* ad *et* sumere. GLOSS. προσλαμβάνω, παραλαμβάνω, παραλαμβάνω ἐπὶ τοῦ προσλαμβάνω. assume παράλαβε. PAVL. FEST. 11, 3 adsciscere est adiungere vel adsumere. ISID. diff. 1, 512 assumimus iussu, eripimus vi. *confunditur cum* absumo: GLOSS. II 9, 27. 555, 17. assumit ἀναδέχεται, δαπανᾷ IV 9, 7. 22, 8. 485, 26 assumpta consumpta finita. VLP. dig. 29, 4, 6 pr. *cf. etiam* GLOSS. IV 347, 24 golosus helluo adsumptor *et p. 926, 80. 81. 927, 45. 928, 12. 31. 929, 73. 931, 2. 59.* *non legitur ante* RHET. Her., *raro (semel vel bis) apud poetas* LVCR. PROP. HOR. VAL. FL. STAT. (*deest apud* CATVLL. VERG. TIB. MANIL. LVCAN. PETRON. SIL. MART. IVV.) *et apud scriptores* BELL. Alex. Afr. SALL. VITR. SCRIB. LARG. COLVM. (*deest apud* CAES. NEP. MELAM); *adamatur a* CELSO *et a scriptoribus ecclesiasticis, praesertim* HILARIO. ads- *scriptum est in titulis* CORP. X 2311, 16 (*bonae aetatis*). III 781 (*a. 201*). 7395. *codices, ut adsolet, variant.*

I *obiectum nude positum: 1 res corporeas sive animatas sive inanimatas: cibum, potum, sim.*: SVEIVS carm. frg. 4 assulatim viscus assumit cibum. OV. met. 7, 79 utque *scintilla* solet ventis alimenta adsumere. hal. 11 escam. CELS. med. 1 pr. p. 4 D. cibum potionemque et assumimus et concoquimus. *ibid.* crudam materiam. *ibid.* ea ... sumenda quae ... manent, qualia adsumpta sunt. *ibid.* p. 6 D. alios ... cibum adsumpsisse, alios ... abstinuisse (*cf.* 1, 3 p. 17 D. 3, 22 p. 110 D. 5, 28, 3 p. 208 D.). 1, 1 p. 13 D. modo plus iusto, modo non amplius adsumere (*i. cibos adsumere, cf.* 1, 2 p. 15 D. 3, 6 p. 87 D. 3, 22 p. 110 D. 7, 27 p. 315 D.). 1, 2 p. 15 D. carnem. *ibid.* palmulas ... melius primo cibo adsumit. 1, 3 p. 19 D. aquam ... tepidam. *ibid.* p. 21 D. poma ... sic adsumuntur, ne quid ex densiore cibo remittatur. 3, 15 p. 96 D. cibum et validum et fortiter adsumere (4, 26 p. 152 D. *medicamentum* ... adsumtum leniter. 7, 9 p. 284 D. facile et cibus adsumitur. 7, 23 p. 304 D. neque adsumi facile cibus neque contineri potest). 3, 21 p. 107 D. si plus umoris excernitur quam assumitur. 3, 22 p. 110 D. aviditate nimia plus quam debet assumit. 3, 23 p. 114 D. acria. 4, 23 p. 149 D. quidquid adsumptum est, imperfectum protinus reddunt. *cf.* 5, 26, 15 p. 188 D. COLVM. 2, 9, 19 panis ... sine fastidio potest assumi. SCRIB. LARG. 200 adsumere ... quae nauseam faciunt ... et reicere. CYPR. GALL. gen. 1299 quidquid vix potuit ieiunum adsumere (absumere *Arevalo*) tempus. ex. 381 agnusque adsumitur (absumitur *A*). SER. SAMM. 291. AMM. 31, 9, 1 cultiore victu somnoque parumper adsumpto. HEGES. 1, 45, 11 refectionis aliquid (CASSIAN. inst. 5, 26). DRAC. laud. dei 1, 475. *huc spectant etiam, quae p. 930, 84 sq. afferuntur.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. etiam supra p. 926, 48 sqq. *instrumenta, arma, sim.*: OV. ars 3, 142 lyram. VAL. MAX. 7, 3, 8 Isiaci habitum (SVLP. SEV. chron. 1, 11, 2). 9, 5 ext. 1 vestem et instituta Persica. VELL. 1, 11, 1 regni insignia. VAL. FL. 4, 88 fidem. FRONTIN. strat. 2, 5, 27 scuta. TAC. ann. 14, 20 caestus. IVST. 12, 3, 8 diadema (VVLG. I Macc. 12, 39 AVG. civ. 18, 45). ITALA Is. 2, 4 (Hier. epist. 101, 6) non adsumet (sumet *codd. dett.*) gens contra gentem gladium (VVLG. levabit). VVLG. gen. 38, 14 theristrum. iud. 4, 21 assumens pariter et malleum (ITALA *cod. Lugd.* accepit). Iudith 7, 5 arma bellica. 10, 3 dextraliola et lilia et inaures et annulos. Ezech. 5, 1 sume tibi gladium ... et assumes eum. Eph. 6, 17 galeam salutis (HIER. epist. 130, 5). PRISCILL. tract. 10 p. 92, 19. AMBR. exam. 6, 4, 24 arma ultionis. HEGES. 5, 16 v. 9 Web. bello abstinuit, assumsit orationis arma. HIER. epist. 130, 9 *citharam.* 121, 8 vestimentum. 64, 22 feminalia. 65, 16 iugum humilitatis. OROS. hist. 2, 4, 8. 7, 7, 1 varii vestitus dedecus. CASSIOD. var. 6, 6, 5 fasces. *varias res*: VARRO rust. 1, 2, 21 res ... diversae ab agro erunt assumendae (*ad agriculturam proprie dictam*) ut ... textores. :: diiungamus igitur ... pastionem a cultura. VARRO Macr. sat. 3, 4, 2 delubrum ... in quo praeter aedem sit area adsumpta. CIC. fin. 4, 37 semper *natura* ita assumit aliquid, ut ea, quae prima dederit, non deserat. OV. rem. 485 novas ... flammas. met. 12, 1 alas (HIER. epist. 143, 1. 119, 10). 15, 384 pennas (VVLG. Is. 40, 31). LIV. 37, 16, 3 quadriremes. 37, 22, 3 naves. SEN. nat. 7, 4, 2 radios solis. COLVM. 2, 15, 3 *stercus* (*syn.* adhibere). PLIN. nat. 35, 195 acetum (*syn. ibid.* 196 addere). HOMER. 195 rates. PLIN. epist. 7, 21, 3 balineum ... vinum. HIL. gen. 121 adsumis mollia terrae atque virum formas. ITALA I reg. 7, 12 (Aug. civ. 17, 7) adsumpsit lapidem (VVLG. tulit). ITALA Am. 5, 26 (Hier. epist. 121, 10) assumpsistis tabernaculum Moloch (VVLG. portastis). VVLG. exod. 40, 9 assumpto ... oleo (ITALA *cod. Lugd.* sumis; *cod. Mon.* accipies). levit. 8, 30. iud. 16, 18 pecuniam (ITALA *cod. Lugd.* attulerunt argentum). I reg. 17, 54 II reg. 4, 6. Iudith 2, 10 aurum. HIER. vir. ill. 8. *bestias*: VARRO rust. 2, 1, 4 *ad mansuefaciendum* primum ... putant oves adsumptas. 3, 3, 4 quaedam adsumenda in villam ... ut glires, cochlias. VVLG. gen. 22, 13 *arietem* assumens. exod. 12, 32 oves et armenta (ITALA *cod. Mon.* ducite vobiscum). I reg. 11, 7. Ezech. 24, 5 pecus. *homines*: CIC. Att. 10, 12ª, 3 legiones ... quas in Italia assumpsit. BELL. Alex. 25, 1 ducem (LIV. 10, 26, 1). HOR. sat. 1, 6, 51 cautum dignos adsumere (SCHOL. ad amicitiam). OV. met. 3, 558 adsumptumque patrem commentaque sacra fateri *eum cogam.* LIV. 2, 41, 6 quid ... adsumi socios et nomen latinum *ad agros dividendos*? 2, 53, 4 Hernicos (32, 29, 6). 21, 19, 4. 5 neque additum erat 'iis *sociis* qui tunc essent' nec 'ne qui postea adsumerentur'. et cum adsumere novos liceret socios. 26, 40, 11 comitem. 32, 23, 8 adsumptis ... auxiliis aequabant certamen. 37, 16, 7 milites. 37, 17, 7 Eumenem regem. 43, 23, 3 adsumpto (absumpto *cod. Vindob. s. VI—VII*) Philostrato. VAL. MAX. 7, 3 ext. 2 adiutores. SEN. dial. 9, 7, 4 *amicos* quam minime inquinatos. benef. 6, 32, 3 defuisse similes qui adsumerentur (*sc. in locum Maecenatis*). CVRT. 3, 1, 24 adsumptis, qui ... advenerant. 4, 1, 34 iuventutem. 7, 5, 21 iuvenes. 8, 6, 9 Philotan (*syn.* adsciscere, adicere). VAL. FL. 5, 568 *Aeetes* miratur temere adsumptos (*sc. ad auxilium ferendum*). TAC. ann. 3, 39. 40. 4, 6. 6, 36. 11, 33. 12, 2 Octavia, si rursum (*sc. coniunx*) adsumeretur. 12, 5 coniugem. 12, 25 a Tiberio s u p e r propriam stirpem Germanicum adsumptum. 15, 28. 16, 7 PLIN. epist. 3, 1, 5. 4, 28, 3 pictorem. 7, 17, 5 novos *auditores.* 10, 5, 1 iatralipten. paneg. 7 filium. 83 inconsultius uxor adsumpta aut retenta patientius. SVET. Claud. 13 APVL. met. 8, 4. 10, (4). VLP. dig. 17, 2, 21. 25, 4, 1. PAVL. dig. 29, 1, 38, 1 (*in militiam*). AVR. VICT. Caes. 41, 7 his, qui assumebantur (*ibid.* 6 asciti imperio). TERT. bapt. 18. HIER. epist. 130, 10 *Iesus* adsumitur a spiritu (*cf.* VVLG. Matth. 4, 1 ductus est). in Ezech. 10, 33 p. 396 assumpti a populo (*sc. in sacerdotium*). OROS. hist. 6, 1, 5. AVELL. p. 58, 18 personam criminatoris. FAVST. REI. grat. 2, 6 p. 71, 23 unus ... adsumatur, alter ... damnetur. ALC. AVIT. hom. 19 p. 130, 10 nesciens adsumptus ... non ... electus. CASSIOD. var. 6, 2, 4. 6, 12, 2. 11, 4, 2. IVST. inst. 3, 20, 1 *fideiussores* adsumi possunt (GAIVS inst. 3, 119ª adici). EVGIPP. Sev. 31, 1.

2 *res incorporeas*: RHET. Her. 3, 8, 15 si illud etiam adsumpserimus, non necesse esse. 4, 5, 7 aliena exempla. 4, 32, 43 circuitio est oratio rem simplicem adsumpta circumscribens elocutione. VARRO Men. 555 per me licet adsumas γενεϑλιακόν. CIC. agr. 2, 97 paulum vetustatis ac roboris. Att. 2, 19, 4 meam retinuissem invidiam, alienam adsumpsissem. epist. 7, 25, 2 aliquantum noctis. ad Brut. 1, 8 (= 9, 17), 2 *Nasennius* voluit per te aliquid auctoritatis adsumere. TREB. Cic. epist. 12, 16, 3 qui magis hoc Lucilio licuerit adsumere libertatis? CIC. de orat. 1, 133 quid praeterea esse assumendum putes? 2, 67 partem. 1, 170 dicendi copiam. 1, 236 scientiam (orat. 113). orat. 85 etiam illa sententiarum lumina adsumat *orator*, quae non erunt vehementer inlustria. 122 loci, uni e rebus ipsis, alteri adsumpti (part. 2, 5 *argumenta* ducuntur ex locis aut in re ipsa insitis aut assumptis. *cf.* SYMM. epist. 1, 1, 6 quidquid adsumitur, proprium non putatur). 209 genus ... hoc orationis neque totum adsumendum est ... neque omnino repudiandum. Brut. 150 tantum eloquentiae. inv. 1, 14 altera adsumpta numerus constitutionum duplicatur, non vis constitutionis augetur. 1, 32 brevitas est, cum nisi necessarium nullum assumitur verbum. 2, 58 *translationes* per se minus *habent* firmitudinis, *confirmantur* autem assumpta alia aliqua constitutione. top. 18, 69 anteponantur ... innata atque insita adsumptis atque adventiciis. part. 23 assumpta verba removentur. 31 *in narratione servanda* partim sunt necessaria, partim assumpta ad ornandum. nam ut dilucide probabiliterque narremus necessarium est, sed assumimus etiam suavitatem (*cf.* QVINT. inst. 10, 1, 121). fin. 1, 33 omnis voluptas assumenda est, omnis dolor depellendus. 2, 118 assumpto etiam illo, quod ... adiungere soletis. 4, 38 sensus, cum accessit ad naturam ... cum autem assumpta est ratio (*cf. ibid. paulo ante*: *natura* sensibus rationem adiunxit). PROP. 2, 25, 21 qui pleno fastus adsumis (absumis *N pr. man.*) amore (*cf.* Ov. am. 2, 17, 9 sumuntur ... fastus). OV. epist. 19, 14 idem ... acrius ... adsumpsit vires. met. 3, 705 equus ... pugnaeque adsumit amorem. 13, 886 vires (QVINT. inst. 2, 1, 4 VVLG. iud. 19, 8). 15, 421 cernimus ... illas adsumere robora gentes, concidere has. Pont. 1, 5, 51 studium. VAL. MAX. 4, 7 pr. subsidium temere adsumi non debet, semel ... adprehensum sperni non convenit (GELL. 12, 14, 2 ut non videatur ... temere et incondite adsumpta 'saltem' particula). 7, 3 pr. nisi fallacia vires adsumpsit. SEN. apocol. 4 colorem novum. dial. 3, 7, 1 iram. QVINT. inst. 4, 1, 50 schema. 4, 1, 71 vulgare ... non inutiliter adsumimus. 4, 5, 25 supervacua. 5, 13, 23. 6, 2, 34 dolorem. 6, 2, 36 adfectus. 7, 10, 11 ubi adsumendum prooemium, ubi omittendum. 8, 3, 43. 9, 3, 85. 9, 4, 36 longae ... syllabae aliquid ... medii temporis inter vocales, quasi intersistatur, adsumunt (*hiatu*). 10, 2, 25. 10, 6, 3 adsumendus usus paulatim. TAC. Agr. 3 voti fiduciam ac robur. dial. 14 disputationes (HIER. epist. 98, 5). 31 exclamationes. ann. 12, 45 reconciliationis speciem (SVLP. SEV. dial. 3, 5, 6 dialogi speciem). 14, 57 Stoicorum adrogantiam. 15, 54 uxoris consilium. SVET. Tib. 24 vim et speciem dominationis. IVLIAN. dig. 46, 3, 13 spatium temporis. GAIVS dig. 5, 3, 41 possessionem adsumpsit (absumpsit *cod. F*; νομῆς ἐπελάβετο). TRYPH. dig. 50, 16, 225 actum. VLP. dig. 45, 1, 41 *Kalendas Ianuarias.* CYPR. GALL. num. 526 animos. HERM. Pal. sim. 8, 9, 1 superbiam (VVLG. induerunt, ἐνεδύσαντο). LAMPR. Alex. 1, 3 patris patriae nomen et ius proconsulare et tribuniciam potestatem et ius quintae relationis. ARNOB. nat. 5, 28 lasciviam. PS. LACT. mort. pers. 22, 5 licentiam rerum omnium. AQVILA rhet. 30 p. 31. PALLAD. 1, 38, 2 fugam (VICT. TONN. chron. II p. 186, 7). VVLG. II Macc. 2, 27 negotium. PRISCILL. tract. 3 p. 47, 16 extra auctoritatem canonis nihil vel adsumendum est vel tenendum. AMM. 21, 1, 4 principatum. 21, 12, 7 fiduciam (27, 10, 14). 24, 3, 8 assumpta cum meliorum expectatione fiducia. 30, 7, 9 spem. 30, 4, 1 licentiam. FVLG. myth. praef. p. 12, 7 H. operis molem. Virg. cont. p. 87, 17 H. laudis materiam (87, 23). p. 88, 18 H. virum laudandum (*cf.* HIER. epist. 77, 2). aet. mund. p. 138, 10 H. opus. *saepius.* SCHOL. Germ. Sang. p. 161, 19 Br. regnum (κατασχεῖν. SCHOL. Arat. lat. p. 244 adprehendere). AMBR. hexam. 1, 1, 1 tantum opinionis. 5, 7, 18 cupiditatem. 5, 24, 84 commemorationem. 6, 1, 1 sermonem. 6, 3, 10 speciem congruentem celsi vigoris. HEGES. 1, 1, 6. 1, 29, 10 tantum maeroris adsumptum, quantum depositum sollicitudinum. 2, 1, 1 cum iste assumserit regnum, ille acceperit. 4, 21 HIER. epist. 130, 18. 123, 15. 121, 2. 3. 8 perfectionem. adv. Pelag. 3, 14 iustitiam. in Ezech. 4, 14 p. 136 bestiarum imagines. 7, 24 p. 282 signa luctus. *passim.* AVG. civ. 2, 3 historiam. 19, 1 virtutem. 20, 4. mor. eccl. 1, 2, 3 auctoritatem (SVLP. SEV. chron. 1, 36, 5). SVLP. SEV. chron. 1, 30, 5. 1, 46, 4 idola. 1, 49, 2 eodem scelere, quo assumpserat, imperium amisit. Mart. 24, 4. 26, 5. MACR. sat. 4, 3, 12 locum. MART. CAP. 5, 489 vim veritatis. CASSIAN. conl. 17, 25, 1 patrocinium. SIDON. epist. 9, 3, 1 curam conticescendi. FAVST. REI. grat. 2, 1 p. 59, 11. 2, 3 p. 64, 4. VICT. VIT. 2, 42 asserendae fidei causas. 3, 3 censuram. 3, 4 conventus. 3, 6. COD. Theod. 7, 12, 2 (*a. 379*) is ... qui anni vacationem arbitratu proprio ... assumpserit. 9, 42, 6 (*a. 364*) *maiestatis laesae quaestionem* si quis ... assumit (COD. Iust. 9, 49, 10, 5). ALC. AVIT. c. Eut. 2 p. 24, 31 principium responsionis (ENNOD. epist. 6, 29. *cf.* IORD. Get. 1, 9 insulam Scandzam, unde nobis sermo est assumpturus [adsumendus *codd. dett.*]). carm. 6, 13 Pegasus ... fingitur adsumpto pendens hinisse volatu. DRAC. laud. dei 3, 477 furiale nefas. MART. CAP. 5, 560 falsa pro veris adsumpta. CANON. Epaon. Mon. Germ. leg. III 1 p. 16, 35 ministerium proferendi sermonis. ENNOD. epist. 1, 15 nec parem conflictum usus potest et torpor assumere. 4, 12. 33 formam. op. 3 (348, 23) certamen. DIONYS. EXIG. Proter. epist. pasch. 9 exinde occasiones rei huius adsumens. CASSIOD. var. 3, 27, 3 consularitatis officium. 5, 16, 2 mille dromones fabricandos (8, 16, 4. CAEL. AVR. chron. praef. faciendum). 3, 31, 1. 6, 5, 2. 7, 8, 4. 8, 31, 8 bellum. 10, 4, 1 praesumpsistis ... me inconscio susurrare, quod palam non poteratis assumere. 10, 13, 2. 10, 14, 4. 12, 1, 4 ACTA synod. Rom. a. 502 p. 445, 19. IORD. Rom. 308 tyrannidem (*cf.* BENED. reg. 65). COD. Iust. 3, 31, 12 pr. NOV. Iust. 128, 21 talem causam (τοιοῦτο πρᾶγμα παραλαβεῖν). LEG. Visig. Recc. 5, 4, 17 contumaciam rebellionis. ISID. eccl. off. 1, 34, 4 septem ... septies multiplicati quinquagenarium ex se generant numerum assumpta monade. orig. 16, 24, 15 sextula bis assumpta duellam facit, ter posita staterem reddit.

nomen, cognomen, sim.: VELL. 2, 27, 5 Felicis nomen adsumpsit, quod quidem usurpasset iustissime. SEN. dial. 6, 12, 6 cognomen ... usurpasse ... quod ... adsumpsit. CVRT. 9, 7, 3 regis nomen. CORP. X

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2311 (= CARM. epigr. 420, 12) ⟨coni⟩ugis adsumpsi nomen. TAC. hist. 2, 90. ann. 2, 32 cognomentum Drusi. 2, 87 parentis patriae ... vocabulum. 3, 56 regis aut dictatoris nomen. PLIN. epist. 4, 15, 3. SVET. Aug. 7. Tib. 1 inter cognomina ... et Neronis assumpsit. Cal. 22 Claud. 2 Galb. 4 Dom. 13. gramm. 10 philologi appellationem (IREN. 2, 13, 2). GAIVS dig. 36, 1, 65 PAPIN. dig. 47, 2, 81, 6. MARCIAN. dig. 25, 7, 3, 1 concubinatus per leges nomen adsumpsit. LAMPR. Alex. 9, 7. TREB. trig. tyr. 15, 2 nomen regale. ARNOB. nat. 7, 48 famam conservatoris. LACT. inst. 4, 27, 17 mentitis ... adsumptisque nominibus. PS. LACT. mort. pers. 52, 3 cognomina ... insolenter adsumpta. ANON. de mach. bell. 15 HIER. epist. 127, 5. 133, 10 peccati nomen. AVG. civ. 4, 4. SVLP. SEV. chron. 2, 26, 3 regium nomen. OROS. 5, 23, 22 *passim*. HIER. epist. 74, 4 nomen meum ... adsumitur, carpitur, ventilatur. *cf. p. 930, 84 sq.* *technice apud grammaticos*: VARRO ling. 6, 2 ut verba litteras alia assumant, alia mittant. 9, 82 cum perventum est ad mille, assumit *numerus* singulare neutrum, quod dicitur hoc mille. 9, 103 formulam. 9, 108 in quibus *formis verbi* assumi solet aliquid, quo facilius reliqua dicantur. VEL. gramm. VII 57, 17 adsumpta 's' ... detracta. 59, 8. 60, 17. 66, 2 TER. SCAVR. gramm. VII 12, 18. 21, 10. PORPH. Hor. sat. 1, 39 per syllempsin figuram ⟨e⟩ 'currebat' 'currit' adsumptum est. *saepius*. DON. Ter. Andr. 5, 2, 29 σύλληψις assumendum ... extrinsecus 'me'. Eun. 3, 2, 25. 4, 3, 11 *saepius*. CHAR. gramm. I 164, 28. 165, 1 SERV. georg. 2, 317. 3, 115 MACR. gramm. V 613, 29 MART. CAP. 3, 290 *passim*. PRISC. gramm. II 388, 16 accusativum casum. 483, 4. 550, 24 *participium* et tempus amittit et comparationem assumit. III 124, 6 *sqq.* oportet ... tractare ... de eo, quod in loco sumitur vel assumitur, ut pronomen loco nominis sumitur, ut 'ego feci', assumitur nomini, ut 'Virgilius scripsit bucolica, ipse scripsit etiam georgica', et de eo, quod assumitur solum, ut adverbium ... et ... de participio, quod loco verborum sumitur et cum verbis assumitur. *saepius*. PHOC. gramm. V 430, 28 adsumpta 'r' littera ..., adempta. 438, 28 pronomina. CASSIOD. gramm. VII 163, 17. 164, 5. FRG. Bob. gramm. V 557, 27.
apud philosophos et rhetores: CIC. inv. 1, 63 adsumi statim oportet, hoc modo: 'fui autem Athenis eo die'. 1, 67 adsumptio, per quam id, quod ex propositione ad ostendendum pertinet, adsumitur; adsumptionis approbatio, per quam id, quod adsumptum est, rationibus firmatur. 1, 70 quattuor ... partibus constat argumentatio, cum aut proponimus aut adsumimus sine approbatione (1, 72). 1, 89 assumunt: 'ad illum autem hereditas veniebat'. deinde infertur: 'ille igitur occidit'; id quod ex iis, quae sumpserant, non conficitur (div. 2, 106. 109). 2, 138 quamcunque causam assumet, adsumptionis partibus se defendet, de quibus ante dictum est. fin. 3, 29 quo posito et omnium assensu approbato illud assumitur, eum ... omnia ... despicere. *cf.* 3, 27 efficiebatur ex iis duobus, quae erant sumpta (*i. protasesin*). div. 2, 107 id ... quod adsumit concedi nullo modo potest. CIC. top. 13, 54 cum primum *conclusionis membrum* adsumpseris, consequitur id quod adnexum est (*opp.* negare). *ibid.* unum aut plura sumpseris. fin. 3, 18 artis ... ipsas propter se assumendas putamus. 4, 43 quae *Stoici* ad naturam accommodata et per se assumenda esse dicunt. QVINT. inst. 2, 4, 31 locus ... adsumi ... parum apte solet (*syn.* adplico, arcesso). PS. APVL. herm. p. 270 Oud. propositio, si assumat ... negativam particulam. p. 278 Oud. assumpta alterutra propositione tolli reliquam. LACT. inst. 2, 8, 46. 3, 19, 7. 7, 2, 3. 7, 3, 15 opif. 4, 14. 15. 6, 7. CHALC. comm. 79 (ὑποτεθῇ). MAR. VICTOR. rhet. p. 184, 14. 191, 9. AQVILA rhet. 19 p. 28 continuationem (continuo rationem *codd.*) perpetuae elocutionis. PRISCILL. tract. 3 p. 48, 16 HIER. epist. 30, 1. 58, 8. 60, 5 AVG. civ. 3, 13. MART. CAP. 4, 414 argumentum (4, 415 assumitur argumentum a contrario id est per negationem). 4, 419 *passim*. VICT. VIT. 2, 53 ut ... prave adsumpta refellat. BOET. herm. pr. 3, 9 unam partem contradictionis.

II *structurae variae*: *dat.*: RHET. Her. 4, 15, 22 tantamne ex iniquitate iudiciorum vestris calumniis adsumpsistis (calumniatoribus adsumitis *M*) facultatem? VARRO ling. 10, 58 obliquis *casibus* adsumere oportet figuras eas, quae non erunt ambiguae. *cf. supra l. 28.* CIC. Sull. 85 dico illud, quod in his causis coniurationis non auctoritati adsumam, sed pudori meo. Planc. 56 ut eorum reprehensionem vos vestrae prudentiae adsumere, meae modestiae remittere debeatis. nat. deor. 3, 87 nihil nostrae laudi adsumptum arbitramur. LVCR. 4, 1091 cibus atque umor membris adsumitur intus. OV. met. 11, 789 utque novas umeris adsumpserat alas. SEN. benef. 7, 16, 3 pecuniam ... libidini aut aleae adsumpsit (libidine aut alea absumpsit *Hosius*). PLIN. nat. 18, 118 *faba* ... parentando ... adsumitur. 35, 197 *Cimolia* candidis *vestibus* adsumitur. *ibid.* poliendis vestibus. STAT. Theb. 8, 11 *Amphiaraum* coetibus assumptum functis. TAC. ann. 6, 8 nec quemquam exemplo adsumo. 14, 51 Tigellinus intimis libidinibus adsumptus. 16, 3 populus agrestium efficiendo operi adsumptus. FRONTO p. 46, 14 N. scis εἰκόνα ei rei adsumi, ut ... ornet. AMBR. Iac. 1, 3, 12 quid servili condicioni adrogantiam libertatis adsumis? SIDON. epist. 5, 19, 2 non ludibrio addicta, sed assumpta coniugio. ALC. AVIT. carm. 6 praef. *epigrammati* aliud nomen. *dat. pron.*: RHET. Her. 1, 1, 1 illa quae Graeci scriptores inanis arrogantiae causa sibi assumpserunt. CIC. Sull. 84 hoc tibi sumis ... ut, quia tu defendis, innocens iudicetur? ego ... non modo mihi nihil assumo, in quo quisquam repugnet, sed etiam, si quid ab omnibus conceditur, id reddo ac remitto. prov. 45 reliqua non reprehendo, sed mihi ad id, quod sentio, assumo. Mur. 31 *laudem* sibi ex Asiae nomine adsumpsit (VVLG. deut. 7, 25). epist. 1, 9, 16 neque ... ego mihi ... quicquam adsumpsi neque hodie adsumo, quod quemquam malevolentissimum iure possit offendere. inv. 2, 8 rhetoricae ... artis sibi curam assumebat. 2, 102 quaedam genera causarum simpliciter ex sua vi considerantur, quaedam autem sibi aliud quoque aliquod controversiae genus adsumunt. Brut. 198 quantam sibi potentiam Scaevola adsumeret. de orat. 1, 54 quom *philosophis* cognitionem rerum concesserit ... tractationem orationis ... sibi assumet. 1, 188 adhibitast igitur ars quaedam extrinsecus ex alio genere quodam, quod sibi totum philosophi assumunt. 1, 217 aliam artem. fin. 3, 70 alienum esse a iustitia ... detrahere quid de aliquo, quod sibi assumat. off. 1, 2 si id mihi assumo, videor id meo iure ... vindicare. 3, 23 ut ... id, quod alteri detraxerit, sibi adsumat. Tim. 9 deus ... quidquid erat, quod in cernendi sensum caderet, id sibi adsumpsit (παραλαβών). rep. 1, 67 adulescentes ut senum sibi pondus adsumant. BELL. Afr. 85, 8 qui ex tanta victoria licentiam sibi adsumpsissent. LVCR. 2, 1124 plura sibi adsumunt quam de se cor⟨por⟩a mittunt. HOR. epist. 1, 5, 28 Butram tibi Septiciumque ... adsumam *ad convivium*. LIV. 1, 54, 1 *dixit* in eo sibi praecipuam prudentiam adsumere. 23, 15, 10 sibi adsumpsisse quam hosti ademisse ... maluit socium. 38, 1, 6 senos sibi adiutores ad rem gerendam adsumpserunt. SEN. dial. 1, 3, 3 quid ego istum mihi adversarium adsumam? epist. 109, 15. QVINT. inst. 2, 10, 12 declamatio ... debet ... nonnihil sibi nitoris adsumere. TAC. ann. 15, 71 conservatoris sibi nomen ... adsumpsit. PLIN. paneg. 8 te filium sibi, hoc est unicum auxilium fessis rebus adsumpsit. SVET. Tib. 65 Seianum ... collegam sibi adsumpsit. Cal. 15 Claudium ... collegam sibi in consulatu assumpsit. AVREL. ad Front. p. 9, 12 N. me materiam mihi adsumpsisse. VLP. dig. 4, 8, 17, 5 tertium assumant ... ut eis tertius adsumeretur Sempronius. 46, 7, 5, 6. TERT. bapt. 17. patient. 10 ultionem sibi (*syn.* sibi praesumere satisfactionem). nat. 2, 1 *veritas* quemcunque (quaecumque *cod. A*) vult, de ... adversariis socios protectoresque sibimet assumit. pudic. 3. HERM. vulg. vis. 1, 1 mortem et captivitatem sibi (Pal. adquirent, ἐπισπῶνται). CYPR. domin. orat. 26 ne quis sibi superbe adque arroganter aliquid adsumat. LACT. inst. 6, 18, 11. 1, 22, 28 sibi divinos honores. 2, 14, 12 sibi geniorum nomen. 3, 28, 18 scientiam sibi. 4, 14, 20. 4, 28, 14 novos sibi ritus. epit. 26, 3. CAPITOL. Alb. 2, 2 tibi Caesareanum nomen (VICT. VIT. 2, 54). SPART. Sev. 6, 5 praefectum sibi. IVST. 1, 6, 1 socium coeptis. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 69 lunaria ... quae ... homines ferias sibi adsumunt. FILASTR. 118, 1 scandalum. VVLG. Tob. 9, 3 assumas tibi animalia. 12, 4. sap. 8, 2 quaesivi sponsam mihi eam adsumere. 8, 18. 19, 3 aliam sibi assumpserunt cogitationem. Ezech. 5, 1. Zach. 9, 2 sibi sapientiam. 11, 7. SERV. Aen. 8, 696 Cleopatra sibi tantum adsumpserat, ut se Isin vellet videri. gramm. IV 409, 9 contra regulas plurimum sibi assumpsit auctoritas. VEG. mil. 1, 8 nihil ... mihi auctoritatis adsumo. HIER. epist. 117, 1. 120, 1. 130, 17 eruditorum sibi adsumunt supercilium. in Ezech. 8, 25 p. 285. 13, 44 p. 545 quomodo sibi sacerdotale et pontificale assumant fastigium. AVG. lib. arb. 3, 21, 60 error personam sibi divinae auctoritatis assumit. SVLP. SEV. chron. 1, 10, 4. MACR. sat. 1, 24, 20 non adsumam mihi, ut ... audeam praedicare. AVELL. p. 64, 15 ne quid sibi temere assumeret (p. 65, 17). ENNOD. op. 3 (p. 358, 6 Vind.) nihil sibi de praesumptionum flatibus adsumebat. CASSIOD. var. 9, 22, 5. 10, 12, 3. INST. Iust. 3, 25, 9 socium sibi adsumit (adscivit *cod. B^a*, adquirit GAIVS dig. 17, 2, 72). *acc. vel nom. duplex*: SALL. Iug. 29, 2 socius et administer omnium consiliorum adsumitur Scaurus. LIV. 1, 27, 3 Veientibus sociis consilii adsumptis. 2, 4, 2 adulescentes conscii adsumpti (QVINT. inst. 4, 2, 48). 34, 33, 8 auctore iniusti imperii adsumpto populo Romano. 35, 46, 5 regem ... adsumerent socium atque amicum. GRATT. 221 unus praesidium atque operi spes magna petito adsumptus metagon. VELL. 2, 6, 4 quem C. Gracchus in locum Tiberii ... trium virum nomine, re autem socium regalis adsumpserat potentiae. VAL. MAX. 4, 1, 1 ultro Sp. Lucretio collega adsumpto. 6, 9 ext. 2 illa *eum* vadem victoriae adsumpsit. SEN. dial. 2, 15, 4 quem ... patronum ... adsumitis. TAC. hist. 5, 8 honor sacerdotii firmamentum potentiae adsumebatur. ann. 1, 3 Nero ... filius collega imperii, consors tribuniciae potestatis adsumitur. PLIN. epist. 3, 11, 7 *Artemidorus* meruit, ut ... ex ... adsectatoribus gener adsumeretur. 7, 31, 4 ex liberalitate imperatoris ... emendis dividendisque agris adiutor adsumptus. PAVL. dig. 26, 7, 53 Dextrum tutorem. MIN. FEL. 20, 5 sacra facta sunt quae fuerant adsumpta solacia. TERT. anim. 18 IVST. 3, 4, 8. LAMPR. Comm. 12, 1 adsumptus est in ... collegia sacerdotalia sacerdos. AVG. civ. 4, 22. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 1 dux belli Iudas assumptus est (1, 28, 7). dial. 1, 7, 2. *abl.*: VITR. 10, 1, 2 quae *ratio* spiritus potestate (-tem *codd.*) adsumit ingressus (*i. machina pneumatica*) elegantes ... consequetur effectus. SEN. epist. 9, 9 qui utilitatis causa adsumptus est (*in amicitiam*). TERT. orat. 22 facile eluditur (eligitur *cod.*), quod affectione gloriae adsumitur. ITALA Os. 3, 2 (Epiphan. de mensura 2) mercede[m] mihi assumsi *eam* (ἐμισθωσάμην. HIER. in Os. 3, 2 conduxi eam). SCHOL. Stat. Theb. 9, 75 adeone furuit, ut inimicos den-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tibus suis assumeret (*cf.* 9,148 *Tydeus* Melanippi caput adsumpserat [absumpserat *cod. det.*]). HIER. epist. 134, 1 quidquid dici potuit et assumi (summo *vel* sublimi *codd. dett.*) ingenio, de scripturarum hauriri fontibus. CAEL. AVR. acut. 3,16,132 curationem assumeret mente. VICT. VIT. 3, 7 obstinatione . . . quam pravis videntur adsumpsisse consiliis. CASSIOD. var. 3, 41, 3 quod universitatis studio videtur assumi. *sequitur acc. c. inf.*: LACT. opif. 4, 14 adsumpserant enim nihil fieri mente divina. CAEL. AVR. acut. 3, 13, 110 quo assumitur eos animi affici passione (*at cf. infra l. 16*). *cf etiam p. 927,67 et 929,44.* *infinitivus nudus*: DRAC. laud. dei 1,30 *pietas dei* numquam punire nocentes adsumat. ENNOD. op. 7 (p. 411, 19 Vind.) qui lucem facere ut auctor assumit. CASSIOD. var. praef. 9 tu . . . illos assumpsisti vera laude describere. var. 4, 47, 3 veredos praesumere. 5, 21, 3 assume . . . concedere, quae iubemus. 7, 8, 2 praedones inquirere. VITA Caes. Arel. 21 assumpsit gerere . . . quod Iudas non timuit . . . perpetrare. *ut*: CAEL. AVR. acut. 3, 14, 112 quo assumitur, ut etiam hydrophobica passio . . . ascribatur.

adduntur praepositiones: QVINT. inst. 2, 4, 41 adsumpta . . . a dialecticis argumenti ratione. ALC. AVIT. epist. 51 p. 80, 14 exemplum a Sidonio . . . assumo. VARRO ling. 8, 28 quaecumque usus causa ad vitam sint assumpta (8, 30). 9, 42 si analogia rerum dissimilitudines adsumat ad discernendum vocis verbi figuras. 9, 94 similitudinum discernendarum causa . . . ut pronomen assumitur, sic casum aliquem assumi⟨mus⟩. CIC. Planc. 3 ad reliquos labores, quos in hac causa maiores suscipio . . ., etiam hanc molestiam adsumo. Tusc. 3, 80 *sapiens* nihil opinione adfingat adsumatque ad aegritudinem. LIV. 44, 30, 10 adsumptis ad eum exercitum, quem habebat, . . . auxiliis. PLIN. nat. 29, 129 lacertas . . . ad oculorum remedia adsumunt. QVINT. inst. 1, 8, 10 veterum poemata vel ad fidem causarum vel ad ornamentum eloquentiae adsumunt. 5, 11, 5. 43. 8, 6, 40 cetera . . . non significandi gratia, sed ad ornandam . . . orationem adsumuntur. 8, 3, 73 quod inlustrandae rei gratia adsumitur (*syn.* adscisco). 8, 6, 2. 9, 2, 7. 10, 2, 27. PAPIN. dig. 31, 77, 22 verbum . . . ad communionem adsumitur. TERT. anim. 2 exceptis . . . quae . . . ad simplex testimonium licebit adsumere. NOVATIAN. trin. 11 p. 932ᴮ si ex duobus . . . unum . . . ad credendum fuerit assumptum. PRISCILL. tract. 3 p. 51, 25. AMM. 15, 8, 3 ad imperium. 17, 13, 19 ad quos opprimendos . . . auxilium . . . adsumptum est. 26, 4, 1. 26, 6, 10. AMBR. hex. 4, 5, 20 ad cognoscendum. VVLG. act. 13, 2 in opus ad quod assumpsi eos (ITALA *cod. d* vocavi. ALC. AVIT. c. Arr. 18 p. 8, 19 'ad opus ⟨ad⟩ quod vocavi eos' . . . sibi dicit assumi). HIER. epist. 123, 8. AVG. civ. 19, 1 ad participationem. CASSIAN. Nest. 3, 2, 1 ad iniuriam. PLIN. nat. 34, 154 squama . . . ferri . . . contra epiphoras oculorum adsumitur. 28, 171 fel . . . caprinum pluribus modis adsumunt, cum melle contra caligines. CELS. med. 4, 13 p. 139 D. cum cibo vini . . . plus adsumere. 4, 16 p. 142. 4, 27 p. 154 papaver cum melle adsumtum. *cf. etiam p. 929, 31.* CIC. Balb. 55 sacra Cereris . . . cum essent adsumpta de (*in ras. m. 2*) Graecia. SER. SAMM. 234 quod . . . adsumpsit nomen de dente fricando (*dentifricium, cf.* PLIN. nat. 28,178). ITALA Ezech. 36, 24 (Hier. epist. 69, 7) assumam vos de gentibus (VVLG. tollam). VVLG. levit. 14, 14 assumensque . . . de sanguine (ITALA *cod. Lugd.* accipiens . . . sanguinem). Ezech. 43, 20. iud. 14, 9 mel de corpore leonis assumpserat (ἐξεῖλε. ITALA *cod. Lugd.* ex ore leonis produxerat). Ier. 3, 14 unum de civitate. 33, 26 de semine eius principes. Ezech. 37, 21 filios Israel de medio nationum. HIER. epist. 123, 13 synagogam . . . adsumptam de idololatris per Abraham. AVG. civ. 13, 23 conditio, de qua . . . Paulus ad . . . monstrandum hoc testimonium . . . adsumpsit. 22, 28 mor. eccl. 1, 1, 2. epist. 102, 5 mundi . . . *ingens sinus*, quae de corporibus humanis, dum dilabuntur, adsumit (*sic codd.*; absumit *edit.*). EVCHER. instr. 1 (p. 106, 14) Iudaei . . . de consanguinitate proximas adsumebant (*sc. in matrimonium*). SIDON. epist. 7, 9, 14 sibi . . . de religiosa congregatione. VARRO Aug. civ. 6, 6 ut . . . ex utroque genere (*theologiae*) ad civiles rationes adsumpta sint non pauca. CIC. Brut. 155 ut . . . ex altera *arte* tantum assumeret, quantum esset . . . satis. *cf.* 150. de orat. 2, 71 quid . . . ex eo, quod didicisset, adsumeret. inv. 1, 59 id ex vi propositionis . . . assumere. 2, 90 ex concessionis partibus, quae convenient, adsumere. CELS. med. 2, 18 p. 66 D. plus . . . adsumere ex levioribus. 2, 27 p. 70 acetum, sive cibus ex eo sive potio adsumitur. 3, 24 p. 115 cibum . . . adsumere ex media materia. 4, 26 p. 152 *rubi* cacumina . . . ex oleo atque aceto adsumta. 4, 28 p. 155 nihil ex iis adsumere, quae contrahere semen videntur. CVRT. 9, 8, 23 nihil ex fastu regiae adsumpserat. PLIN. nat. 22, 117 paucis ex causa, non ex coniectura rebus adsumptis. 35, 196 creta . . . ex vino adsumpta in balineis. QVINT. inst. 2, 5, 23 ex quibus (*antiquis auctoribus*) si adsumatur . . . ingenii vis. 2, 18, 3 ex . . . artibus multum adsumere. TAC. hist. 4, 68 adsumuntur e civitate clarissimus quisque. VLP. dig. 41, 1, 33, 2 condictio . . . ex persona defuncti vires adsumit. FORTVN. rhet. 3, 13 p. 129 ex Simonidis facto de convivio quid adsumimus? PALLAD. 4, 10, 21 surculus . . . ex arbore media debet adsumi. PRISCILL. tract. 6 p. 79, 2 agnus . . . ex agnis . . . adsumptus. HEGES. 1, 44, 4. VVLG. Tob. 9, 6 quatuor ex servis. Is. 66, 21. Hebr. 5, 1 pontifex ex hominibus assumptus. HIER. epist. 51, 4. 5. 70, 2. 98, 20 AVG. civ. 5, 3. 14, 23. 18, 2. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 2 matrimonia ex victis. CASSIAN. conl. 7, 5. 10 SIDON. carm. 16, 18 ALC. AVIT. hom. 16, 1 ENNOD. 1, 11, 3 ISID. eccl. off. 1, 32, 6. LIV. 2, 4, 2 eos . . . in societatem consilii avunculi adsumunt (IVST. 3, 1, 5). 2, 22, 3 in societatem armorum. 35, 36, 7 ut caput agendae rei esset regii generis aliquem in speciem adsumendum. 42, 19, 7 in societatem (TAC. ann. 3, 44 IVST. 10, 1, 5). VELL. 2, 32, 4 viris in id bellum adsumptis. PAVL. FEST. 5, 26 adlecti dicebantur . . . qui . . . ex equestri ordine in senatorum sunt numero adsumpti. SEN. Thy. 234 assumpta in scelus consorte. dial. 3, 10, 1 numquam adsumet ratio in adiutorium . . . violentos inpetus. nat. 2, 4, 2 genus animalium . . . in consummationem totius *mundi* adsumptum. PLIN. nat. 24, 102 herba Sabina . . . in suffitus pro ture adsumitur. 31, 66 aqua maris . . . calida in his *morbis* adsumitur. QVINT. inst. 3, 11, 21 subtilitas . . . a nobis in hoc adsumpta. 4, 1, 17 adsumere in causam naturas *iudicum*. 9, 1, 6 in locum. 10, 2, 11 in exemplum. decl. 272 p. 116, 27 R. in amore⟨m⟩ patriae adsumptas . . . vires. FRONTIN. strat. 3, 6, 4 adsumpta in praesidium Lucanorum manus. TAC. Agr. 13 adsumpto in partem rerum Vespasiano. *cf.* 25 classis . . . adsumpta in partem virium. hist. 2, 72 deterrimo quoque in argumentum fabulae adsumpto. ann. 1, 8 Livia in familiam Iuliam nomenque Augustum adsumebatur. 3, 55 in senatum. 13, 12 in conscientiam. 15, 34 in contumelias. 16, 2 materia in laudem principis adsumpta. PLIN. epist. 3, 19, 1 in consilium rei familiaris. 4, 15, 9 in filii locum. 4, 22, 1. 8, 18, 5 in nomen. TRAIAN. Plin. epist. 10, 94, 1 in contubernium. PLIN. paneg. 7 in consortium. 8 iudicia . . . deorum . . . in consilium adsumpsit. FLOR. 1, 31 (2, 15, 12) in decus gentis. CORP. III 781 (*a. 201*) in numerum civium (*ibid.* civium adsumendorum). PAPIR. dig. 49, 1, 21, 2 in locum . . . curatoris *annonae* . . . alium . . . adsumendum. PAPIN. dig. 27, 1, 30. VLP. dig. 26, 2, 10, 4 cum . . . adsumpta libertas sit in persona *servi*. CALL. dig. 50, 6, 6, 7. 12 in collegium. CORP. III 7395 in amplissimum ordinem. PS. LACT. mort. pers. 2, 4 in locum. IVST. 2, 4, 24 in matrimonium (SCHOL. Germ. Sang. p. 162, 17 SVLP. SEV. chron. 1, 11, 1 SIDON. epist. 9, 6, 2). HEGES. 1, 10, 1 constantiam in iudicando. VVLG. levit. 11, 41 assumetur in cibum (ITALA *cod. Lugd.* manducabitur; *cod. Mon.* edetur). prov. 30, 23 in matrimonio (IORD. Rom. 332). Matth. 4, 5. 8. Marc. 4, 36 assumunt eum ita ut erat in navi (ITALA *cod. dq* acceperunt). Rom. 14, 1 infirmum . . . in fide assumite (HIER. in Gal. 1, 21 Ciliciam in fide Christi cupiebat assumere. Cilicia . . . interpretatur assumpti⟨o⟩). HIL. in psalm. 118 lamed 13 p. 464. PRISCILL. tract. 3 p. 44, 20 in testimonium. AMM. 14, 11, 29. 16, 9, 2 in deliberationes. 30, 7, 7. 30, 9, 2. 31, 5, 17 in imperium (HEGES. 2, 5, 5). HIER. epist. 61, 1 in manus (BEDA gramm. VII 234, 16). 69, 2 in sacerdotium (SVLP. SEV. chron. 1, 23, 4). AVG. civ. 9, 19 in significationem. 15, 9 in historicam fidem. 19, 1 in usum virtutis. SVLP. SEV. chron. 2, 15, 5. 2, 38, 5 OROS. hist. 2, 4, 6. 7, 40, 2 in uxorem. FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 148, 8 *Christo* in amplexum manibus assumpto. PROSP. adv. collat. 2, 1 in disceptationem. ALC. AVIT. hom. 12, 1 in divisione mensuram. PLIN. nat. 24, 89 hebenum medici et inter erodentia adsumunt. TAC. hist. 2, 69 Gallorum *auxiliorum* numerus . . . inter inania belli adsumptus. 3, 59 inter duces. ann. 16, 18 inter paucos familiarium Neroni adsumptus est. SVET. Vesp. 4 inter legatos. SVLP. SEV. chron. 2, 1, 2. CELS. med. 5, 25, 4 p. 183 D. catapotia vel per se assumpta vel ex aqua data. 1, 3 p. 18 adsumta per cibos et potiones . . . dulcia. 5, 27, 7 p. 203 casia et cinnamomum . . . per potionem adsumuntur. ALC. AVIT. epist. 12 pro pignore. *additur unde per adverbia*: RHET. Her. 1, 14, 24 nihil foris adsumatur (*cf. ibid.* cum per se defensio infirma est, adsumpta extraria re comprobatur). CIC. de orat. 2, 163 omne, quod sumatur in oratione . . ., aut ex sua sumi vi atque natura aut adsumi foris. 2, 173 foris . . . adsumuntur ea, quae non sua vi, sed extranea sublevantur. inv. 1, 15 foris . . . aliquid defensionis adsumit. VARRO ling. 8, 69 extrinsecus adsum⟨i⟩, cur similia sunt. 10, 28 sine assumpta aliqua re extrinsecus. 10, 29 (MACR. gramm. V 646, 15). CIC. top. 2, 8 *loci* alii in eo ipso, de quo agitur, haerent, alii adsumuntur extrinsecus (19, 72). 4, 24 QVINT. inst. 7, 4, 7. TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 nullo extrinsecus adsumpto. CIC. de orat. 2, 39 adsumpto aliunde uti bono. off. 1, 151 illim assumes, quae ad hunc locum pertinebunt. Tim. 49 cum speculorum levitas hinc illincque altitudinem adsumpsit (ὕψη λαβοῦσα).

III *apud scriptores christianos*: *locutiones biblicae*: ITALA exod. 12, 4 (Aug. loc. hept. 2, 73) adsumet secum vicinum (GAVDENT. serm. 4 *med.* VVLG. *om.* secum). psalm. 72, 24 (Aug. civ. 10, 25 *et* loc. hept. 2, 73) cum gloria adsumpsisti me (VVLG. suscepisti). 146, 6 (Hier. epist. 129, 1) adsumens mansuetos (VVLG. suscipiens). prov. 1, 29 (Lucif. Athan. 1, 25) verbum domini non adsumpserunt (VVLG. timorem . . . susceperint). cant. 3, 4 (Hier. epist. 74, 4) adsumens introducam te. Is. 42, 1 (Aug. civ. 20, 30) adsumpsit eum anima mea. 45, 4 (Tycon. p. 8, 12) assumam te (προσδέξομαί σε. VVLG. assimilavi te). 63, 9 (Tycon. p. 10, 2) assumsit illos (ἀνέλαβεν. VVLG. portavit). Mich. 6, 6 (Lucif. Athan. 1, 35) in quo conprehendam dominum, adsumam deum meum (καταλάβω . . . ἀντιλήψομαι θεοῦ μοῦ. HIER. in Mich. 6, 6 apprehendam . . . suscipiam. AVG. civ. 10, 5). VVLG. gen. 48, 1 assumptis . . . filiis (ITALA *cod. Lugd.* adprehendens). exod. 6, 7 assumam vos mihi in populum (ITALA *cod. Lugd.* sumam. λήψομαι). 19, 4. 14, 6 populum . . . assumpsit secum (Ier. 38, 11 Mal. 2, 3 Matth. 12, 45 act. 15, 37). 20, 7 non assumes nomen . . . Dei tui

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in vanum (deut. 5, 11 qui super re vana nomen *dei* assumpserit [ITALA *cod. Lugd.* non sumes nomen ... dei ... in vano]). levit. 14, 21 pro delicto assumet agnum ad oblationem (ITALA *codd. Lugd. et Mon.* accipiet agnum ... in ablationem [albationem *cod. Mon.*]). num. 5, 17 assumptque aquam sanctam in vase (ITALA *cod. Lugd.* accipiet ... in vasum). 23, 7 assumptaque parabola (ITALA *cod. Lugd.* accepta parabula) (23, 18. 24, 3. 20. 21. 23 Iob 27, 1. 29, 1 [HIER. interpr. Iob adiecit ad prooemium]). deut. 19, 14 non adsumes et transferes terminos (Os. 5, 10). 32, 11 assumpsit *populum* atque portavit in umeris (ITALA *codd. Lugd. et Mon.* adsumsit eos et suscepit illos). I reg. 9, 22 assumens Samuel Saulem (ITALA *cod. Vindob.* accepit). II reg. 22, 17 assumsit me et extraxit me de aquis multis. *cf.* psalm. 17, 17 accepit me et assumsit me de aquis multis (HIER. psalt. sec. hebr. accepit me, extrahet me). psalm. 49, 16 assumis testamentum meum per os tuum (TERT. pudic. 18 HIER. epist. 65, 6. 133, 10 BENED. reg. 2, 32. HIER. psalt. sec. hebr. assumas ... in ore tuo). 64, 5 quem elegisti et assumpsisti (HIER. psalt. sec. hebr. elegeris et susceperis). Sirach 23, 28 longitudo ... dierum assumetur ab eo. 51, 36 assumite disciplinam in multo numero argenti. Ier. 7, 16 pro eis laudem et orationem (11, 14. Ezech. 39, 25 assumam zelum pro nomine ... meo). 9, 10 super montes assumam fletum ... lamentum ... planctum (ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετόν. 9, 18 super nos lamentum. Ezech. 19, 1. 26, 17. 27, 2. 32. 32, 2). 9, 20 assumant aures vestrae sermonem (*cf.* DRAC. carm. min. 8, 175 hoc ⟨vos⟩ adsumite fratres, hoc ... audite). 23, 31 assumunt linguas suas et aiunt. 29, 22 assumetur ex eis maledictio. Ezech. 3, 10 assume in corde tuo et auribus ... audi. 37, 19 assumam lignum Ioseph. 3, 14 levavit me et assumpsit me. 4, 4. 6 iniquitatem. 9, 3 gloria domini ... assumpta est de Cherub (ἀνέβη ἀπὸ τῶν Χερουβὶμ). 16, 44 proverbium in te assumet ... dicens. Am. 6, 14 in fortitudine ... assumsimus nobis cornua. Matth. 24, 40 unus assumetur et unus relinquetur. 24, 41 Luc. 17, 34. 35 (*cf.* PAVL. NOL. epist. 11, 6). act. 16, 3 assumens circumcidit eum (HIER. epist. 112, 9. ITALA *cod. d* accipiens). *assumere in caelum, deos, sim.*: MIN. FEL. 21, 2 in deos (AMBROSIAST. in II Cor. 8, 9 *Christus* homo ... factus est, ut hominem in deum assumeret). IREN. 5, 36, 2 in caelum assumentur (εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναληφθήσονται). TERT. carn. 15 sicut *caro Christi* resurrexit et in caelo resumpta est ..., ita et nostra ... adsumitur. LIB. gener. a. 334 chron. I p. 122, 120. IV Esdr. 8, 20 initium verborum Esdrae, priusquam assumeretur. VVLG. Marc. 16, 19 assumptus est in coelum (ITALA *cod. n* ascendit in caelis; *cod. q* receptus est in caelis). act. 1, 11 Iesus qui assumptus est a vobis in coelum. 1, 2 (ITALA *cod. d* susceptus est). 1, 22. I Tim. 3, 16 assumptum est in gloria. SCHOL. Arat. lat. p. 253 adsumere *canem* inter astra (ἀναχθῆναι. SCHOL. Germ. Sang. p. 167, 20 in caelum). HIER. epist. 119, 10. ALC. AVIT. c. Arr. 26 p. 10, 32 *fidelibus* non ascensuris, sed assumendis (*sc. in caelum*). ENNOD. op. 4 p. 388, 7 horum unus adsumptus est (*i. obiit*). GREG. TVR. Mart. 2, 40 adsumptus sanctus dei de mundo.

technice de incarnatione Christi: IREN. 3, 22, 1 factum *Christum* hominem nihil assumentem de homine (*syn. ibid.* accipere, sumere). NOVATIAN. trin. 13 p. 935^{A} filius dei fragilitatem carnis assumit. 21 (16 p. 956^{A}) *Christus* caro fit et habitat in nobis, hoc est, assumit hunc hominem (*cf.* 23 [18 p. 960^{B}] assumpto a deo ... filio hominis. 24 [19 p. 941^{C}] dum sanctum istud assumit et sibi filium hominis adnectit). HIL. in psalm. 1, 15 in eo quem sibi adsumpsit ... homine (64, 6. 9. 138, 3 trin. 9, 38 HIER. epist. 82, 8. 98, 6. 7. PRVD. apoth. 779 totum hominem deus assumit ... et totum redimit, quem sumpserat. Symm. 2, 268 iamque hominem adsumptum summus deus in deitatem transtulit. AVG. civ. 10, 22. 11, 2 homine assumpto, non deo consumpto. agon. 20 per animam corpus suscipiens toto homine adsumpto. LEPOR. Cass. Nest. 1, 5, 4 EVCHER. instr. 1 p. 114, 20 ALC. AVIT. c. Arr. 7 p. 4, 30 c. Eut. 1 p. 18, 16 *passim apud ecclesiasticos*). HIL. in psalm. 68, 9 dum alienum a natura sua corpus assumit. 138, 2. 141, 8. in Matth. 2, 5 assumptum *a Christo* creationis nostrae fuerat et corpus et nomen. 19, 5 trin. 9, 13. 10, 18. 22 ut per se sibi assumpsit ex virgine corpus, ita ex se sibi animam assumpsit. HIER. epist. 21, 21. 60, 2. 61, 4. 124, 4 corpus adsumere huius vel illius pecoris. in Is. 40, 27. 45, 14—17 in Ezech. 12, 41 p. 494. in Ion. 2, 7 p. 411 corpus de virgine. in Mal. prol. AVG. civ. 10, 29 c. Faust. 14, 4. 26, 7 gen. ad litt. 10, 18 serm. ed. Mai 44, 1. PROSP. epigr. 62 (61), 9 sic nostrum assumens matris de corpore corpus, esset ut assumptae carnis origo deus (*cf.* BOET. c. Eut. 5, 42). ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 16, 21. 2 p. 25, 35. BOET. c. Eut. 6, 1 *sqq.* satis dictum videtur, si corpus, quod Christus excepit ex Maria, non credatur assumptum. *passim.* HIL. in psalm. 68, 9 non fuit *in Christo* naturalis infirmitas, sed adsumpta. 68, 17. 18. 138, 3 *saepius.* HIL. in psalm. 68, 25 formam hominis adsumens ... id quod adsumptum est non proprietas interior sed exterior accessio (142, 2 formam servi. 143, 7 trin. 10, 22 AMBR. virg. 2, 8, 62 HIER. epist. 98, 16 AVG. civ. 17, 9). *saepius.* HIL. in psalm. 91, 9 assumptae carnis. trin. 10, 20 carnem ... ex virgine acceperit ... sacramentum carnis assumptae (ALC. AVIT. hom. 1, 4 p. 104, 21). PRISCILL. tr. 6 p. 74, 8. FILASTR. 70, 1 caro ... quam accepit *Christus* ipse eam formando adsumpsit et induit. AMBR. incarn. dom. 6, 56. 60. 61. HIER. epist. 98, 4 carnem humanae fragilitatis. 120, 5 dispensationem carnis adsumptae in divinitatis gloriam. 120, 9. AVG. civ. 7, 31 *Christo* pro nobis in adsumpta carne nato. 10, 24. 16, 2. 17, 16 Maria, in qua carnem Christus ... assumpsit. 18, 34. in ev. Ioann. 15, 7 caro pro nobis assumpta ... nisi formam visibilis carnis assumeret. 26, 10 ab hominibus ... carnem assumpsit ... assumpsit ergo vita mortem. serm. ed. Mai 76, 2 sicut ... verbum meum assumpsit sonum, per quem audiretur, sic verbum dei assumpsit carnem, per quam videretur. c. Fel. 2, 9 *Christus* ut carne indueretur ... carne ... quam sumpsit ex nobis ... adsumendo carnem, non mutatum in carnem. adsumpsit ... humanitatem, non amisit divinitatem ... nulla carne adsumpta ... in carne, quam non susceperat (*cf.* ISID. eccl. off. 1, 26, 2). ALC. AVIT. hom. 7 p. 115, 6 ISID. eccl. off. 1, 33, 1. HIL. in psalm. 138, 3 aliud est naturam esse, aliud adsumpsisse naturam (HIER. epist. 96, 3. 98, 4 naturam humanam). 142, 2 adsumpta peccati carnis similitudine (HIER. epist. 98, 4 plenam similitudinem nostrae condicionis. 98, 8). 143, 5 *homines*, quorum habitum adsumpserat (143, 7 habitus servilis. trin. 9, 14 Christus ... demutans habitum et assumens. 12, 45 habitum creationis). trin. 12, 46 diversitas ... assumptae creationis. 47 ut creationem ea virtute, qua assumpsit, absumeret. AMBR. incarn. dom. 7, 65 suscepit ... carnem ..., assumpsit animam, sed animam perfectam ... assumpsit atque suscepit (HIER. epist. 98, 6. 8. 16). 7, 71 perfectionem naturae assumpsi humanae, suscepi sensum hominis. in psalm. 61, 5 *Christus* carnem sumpsit ex virgine, affectum assumpsit ex matre. virg. 1, 8, 48 totum, quidquid a patre divinitatis assumpsit. 2, 8, 62 non remittens ..., quod erat, sed assumens, quod non erat. 2, 8, 64 id, quod assumpsit ex virgine. HIER. epist. 96, 10 nequaquam *Christus*, ut semen Abraham adprehendit, ita adsumet et daemonum. 69, 5 qui adsumptus ex Maria est (*i. Christus*). AVG. gen. ad litt. 10, 18 secundum humanam, quae a verbo adsumta est, creaturam (ALC. AVIT. c. Arr. 8). cons. ev. 2, 6 *Christus* non est mutatus in deterius, sed assumpsit, quod erat inferius. in ev. Ioann. 4, 10 carnem ... Christus sumpsit de Adam, peccatum non assumpsit. CASSIAN. Nest. 1, 2, 5 dominum ... non deum natum, sed a deo ... adsumptum. ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 18, 19 *Christus* assumptus ab infimis, inclinatus a summis. p. 19, 13 ut *Christus* uniret praescientia, quod ... assumere disposuerat in natura.

varia: HERM. vulg. vis. 3, 9 quidam ... compluribus cibis infirmitatem carnis suae adsumunt (Pal. adquirunt, ἐπισπῶνται). TERT. carn. 3 nec interfecerat *spiritus sanctus* substantiam propriam assumpta substantia extranea. paenit. 6 *in.* paenitentiam assumunt, sed includere (*i.* perficere) eam neglegunt. LACT. inst. 4, 24, 5 nisi *doctor e caelo missus* mortale sibi corpus adsumat. 7, 5, 14 corpus hominis, quod adsumptum est e terra. PS. CYPR. mart. 11 veritatis inimicos ignis adsumet (LITVRG. Sang. [Bunsen, Anal. III p. 263] quidquid in homine ... ignis adsumserit). HIL. in psalm. 118 aleph 15 p. 369, 12 propheta ... orat ... ut inbecillitatem eius tamquam Petri demergendi fluctibus dominus assumat (*opp.* derelinquere). AMBR. incarn. dom. 4, 33 Petro ... revelavit pater. nam qui veram generationem loquitur patris, a patre assumpsit *hanc cognitionem*, non sumpsit ex carne. HEGES. 5, 22, 1, 99 Web. terra ... quae non ... speciem corruptionis induerit, sed resurrectionis gratiam assumpserit. HIER. in Ezech. 12, 40 p. 491 filii ... Levi, qui interpretatur assumptus et ipsi assumuntur a domino (nom. hebr. p. 8, 7 Levi additus sive adsumptus. *cf.* p. 65, 5 Levi adpositus). 4, 16 p. 148 sapiens generatio fide credentis assumitur (6, 18 p. 216 gentium assumserit multitudinem; *opp.* relinquere. 8, 27 p. 308 senior repellitur et adsumitur iunior). 7, 21 p. 246 habitum plangentis assume (7, 22 p. 255 habitum domini irascentis assumsi). SVLP. SEV. chron. 1, 9, 6 humana specie assumpta (Mart. 6, 1). FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 15, 23 remunerabitur sine fidei merito adsumptus, damnabitur sine proprio crimine derelictus. SACR. Leon. 336 munera. 352 hostias. 459 crucem peregrinationis. 473 primitias. 479 mysteria. *ibid.* castigationem carnis. ALC. AVIT. c. Arr. 7 p. 4, 38 divinitatem. BENED. reg. 27 quod crassum videbatis, assumebatis (*cf.* VVLG. Ezech. 34, 3). ISID. alleg. 27. 111.

synonyma: *ad I. II*: accipere, sumere, adhibere, addere, adsciscere (*cf. Philologus 33 [1874] 733*), adicere, adiungere, adprehendere, induere, ponere (*p. 928, 81*), usurpare, adplicare, arcessere, adquirere, vindicare, suscipere, adfingere (*cf. p. 931, 26*), recipere. *ad III*: levare, ferre, portare, vocare, tollere, resumere, adponere. assumi: accedere, ascendere. adsumptus: adventicius, mentitus. foris ad se delatus (CIC. part. 48).

opposita: *ad I. II*: abstinere, remittere, excernere, reddere, reicere (*de cibo*). diiungere, deserere, retinere, repudiare, spernere, omittere, deponere, accipere (*cf. p. 928, 50*), amittere, mittere, detrahere, adimere. proponere, negare, refellere, relinquere. *ad III*: consumere, mutari, demutare, absumere, derelinquere, repellere, proicere, damnare. assumptus: e rebus ipsis (*cf. p. 927, 78*), in re ipsa insitus, innatus, naturalis.

adsūmptio (ass-), -ōnis *f. ab* adsumo, adsumptus. GLOSS. V 441, 42 assumptio susceptio. *generaliter* (*de corporeis vel incorporeis*): RHET. Her. 2, 13, 19 sine ulla adsumptione extrariae defensionis. CIC. inv. 2, 82 extrema est, ut in comparatione, assumptio iudicationis. fin. 3, 18 artis ... propter se assumendas putamus ... quia sit in iis

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliquid dignum assumptione. MARCIAN. dig. 28, 5, 49, 3 si in patre vel patria vel alia simili adsumptione falsum scriptum sit…, institutio *heredis* valet. VLP. dig. 50, 1, 6 pr. adsumptio originis, quae non est, veritatem naturae non peremit. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 1 Flacci epistularum libri titulo tantum dissimiles a sermonum sunt. nam et metrum et materia verborum et communis adsumptio eadem est. ARNOB. nat. 2, 20 similitudinis adsumptione. LACT. inst. 3, 28, 10 adsumptio nominis. CHALC. transl. 35. 51 persuasionis adsumptio. PALLAD. 1, 6, 12 modum tene … in adsumptione culturae, ne … turpiter deseras, quod arroganter adsumis. SERV. georg. 2, 317 syllepsis per adsumptionem casus. FVLG. aet. mund. p. 138, 24 H. dum una esset adsumtio exurgentium, dispar fieret intentio operantium (*cf.* p. 140, 17 illis rudis loquella adsumtionem eripuit). HEGES. 1, 1, 7 fortitudinis assumptione. HIER. epist. 121, 10 in adsumptione ciborum (in Is. lib. 18 prooem.). VINDIC. med. 34. 35 spiritus conceptione sive ⟨ass⟩sumptione. COD. Theod. 9, 35, 1 nominis assumptionem. 16, 5, 5 sacerdotali assumptione. CASSIAN. conl. 17, 25, 4 adsumptione mendacii. SALV. eccl. 2, 43. BOET. arithm. 2, 40 est proportionalitas … proportionum adsumptio ad unum atque collectio. ENNOD. op. 2 p. 303, 16 Vind. armorum ultricium adsumptione. PRISC. gramm. II 429, 11 species derivativorum … quae … solet fieri … assumptione 'rio' (CASSIOD. gramm. VII 163, 23). 549, 22 prohibet *participia* esse nomina temporum diversorum assumptio, quae fit … ad similitudinem verborum. 590, 27 nam 'egomet' et cetera, quibus adiungitur 'met', magis per porrectionem vel assumptionem, quam Graeci vocant ἐπέκτασιν vel παραγωγήν, solent proferri. EMPOR. rhet. p. 568, 11 vanae appellationis adsumptio. CASSIOD. var. 3, 3, 3 perniciosa reprimatur assumptio. 4, 3, 2 disposita laudabili assumptione complebas. 8, 11, 2 adsumptio dignitatis. 8, 16, 4 meritorum. VITA Fulg. 33 fit repente communis assumptio (*sc. ad episcopatum*). BENED. reg. 63 abbas vocetur, non sua assumptione, sed honore Christi. AVDAX gramm. VII 327, 18 est … syllaba σύλληψις quaedam litterarum, id est conceptio et quasi adsumptio. *technice apud dialecticos et rhetores*: CIC. inv. 1, 59 quod ostendere velis, id ex vi propositionis oportere assumere … huius assumptionis … aliam … inducunt adprobationem. 60 item, quae ab illis assumptio et assumptionis adprobatio dicatur, eandem sibi assumptionem solam videri. 64. 65. 66. 67 adsumptio, per quam id, quod ex propositione ad ostendendum pertinet, adsumitur. 70. 71. 73. 75. 76. 87 cum concesseris propositionem et assumptionem. 2, 138. 143. div. 2, 108 demus tibi istas duas sumptiones, ea quae λήμματα appellant dialectici … adsumptio tamen, quam πρόσληψιν idem vocant, non dabitur. 109 adsumptione non concessa nulla conclusio est. QVINT. inst. 5, 14, 5. 6 prima intentio, secunda adsumptio, tertia conexio. 8. 9. 13 adsumptio interim confessa est … interim probanda … quod adsumptionem alii, rationem alii vocant. 20. 21. LACT. inst. 2, 5, 31 propositiones quidem verae sunt … sed adsumptiones falsae. 7, 2, 3 FORTVN. rhet. 2, 6 p. 105, 27. 2, 29 p. 118, 31 MAR. VICTOR. rhet. p. 191, 1. 243, 26 *sqq.* IVL. VICT. rhet. 4, 6 p. 391, 34 compensativa adsumptio. 9 p. 409, 30 *sqq.* SERV. Aen. 1, 328 SCHOL. Pers. 5, 83 HIER. epist. 53, 8 in Ion. 2, 5 p. 409 MART. CAP. 4, 414. 422 *passim* CASSIAN. conl. 1, 20, 4. CASSIOD. rhet. 11 p. 499 inlatio inductionis est, quae et assumptio dicitur (ISID. orig. 2, 9, 2).

apud scriptores christianos: *de assumptione in caelum, sim*: IREN. 3, 12, 5 post assumptionem domini. 3, 16, 8 propter carnalem *Christi* assumptionem. 5, 5, 1 Helias, sicut erat in plasmatis substantia, assumptus est assumptionem patrum prophetans. SCHOL. Arat. lat. p. 253 adsumere *canem* inter astra secundum Orionis adsumptionem (SCHOL. Germ. Sang. p. 167, 20). VVLG. Luc. 9, 51 dum complerentur dies adsumptionis eius. AVG. c. Faust. 33, 3. PS. AVG. assumpt. Mar. 2 quid ergo de Mariae morte, quid de eius assumptione dicendum est? (SACR. Gelas. p. 663 in assumpt⟨ione⟩ sanctae Mariae). GREG. TVR. Mart. 1, 32 post assumptionem sancti … Martini. glor. conf. 97. *technice de incarnatione Christi*: HIL. in psalm. 2, 25 natura generositatis in filii hominis adsumptione non deperit. 2, 33 formae servilis adsumptio (68, 25. 143, 7 adsumptioni … servili formam dei rursus adquirens. trin. 9, 39 HIER. epist. 96, 3. *cf.* AVG. quaest. hept. 2, 101 adsumptio formarum visibilium. epist. 148, 2, 10 deum non esse visum, nisi assumptione creaturae). 139, 2 naturae nostrae adsumptio (AMBR. incarn. dom. 7, 67 PS. AMBR. epist. de fide PAVL. NOL. epist. 23, 1 AVG. divers. quaest. 80, 2 LEO M. serm. 25, 3). NOVATIAN. trin. 13 p. 935ᴬ per carnis assumptionem. *saepius*. HIL. trin. 1, 13 assumptione nostrae carnis. *ibid.* Christus *carnis* particeps fit assumptione non crimine. in psalm. 13, 4. 61, 2 assumptio atque susceptio terrenae nostrae carnis. DAMAS. epist. 4, 6 post assumptionem carnis ex virgine. FILASTR. 70, 2 non mutationem verbi in carnem, sed adsumptionem … rei visibilis. AMBR. fid. 7 HIER. epist. 98, 8 AVG. in ev. Ioann. 15, 7 c. Faust. 5, 4 CASSIAN. conl. 22, 12, 1 Nest. 2, 3, 10 LEO M. serm. 30, 5. HIL. trin. 10, 22 non dei defectione, sed hominis adsumptione (in psalm. 143, 7 HIER. epist. 93. 98, 8). in Matth. 2, 5 hominem et assumptione sanctificans et lavacro. PRISCILL. tract. 4 p. 59, 24 in adsumptionem corporis (HIER. epist. 65, 13 PAVL. NOL. epist. 37, 2). AMBR. fid. 2, 7, 56 assumptio humanae fragilitatis (HIER. epist. 96, 7 PS. BOET. fid. cath. 183, 196). 5, 18, 221 nostrae condicionis. HIER. epist. 98, 4 mediae adsumptionis dispensationem. LEO M. serm. 30, 3 *substantiae nostrae* assumptio (96, 2). BOET. c. Eut. 4, 83 in assumptione humanitatis. 7, 65 quoniam natura deus est, homo assumptione (*cf.* HIL. in psalm. 53, 7 ut *Christus* his omnibus non natura, sed ex adsumptione subiectus esse posset intellegi). FASTID. Fulg. Rusp. epist. 9 p. 375 dum assumptioni noxiae indiscrete cupiunt deservire. *varia*: HIL. trin. 9, 8. 9 sacramentum assumptionis nostrae (VVLG. psalm. 88, 19 domini est assumptio nostra. HIER. epist. 21, 30 in gentium adsumptione. 129, 6 in Is. 8, 18 p. 126. PROSP. resp. ad cap. Gall. 1, 8 humani generis adsumptio … filiorum dei adoptio). AMBR. bon. mort. 4, 15 remissio peccatorum … adsumptio gratiarum. VVLG. thren. 2, 14 viderunt … tibi assumptiones falsas (*cf.* HIER. in Is. 19, 1 p. 288 λῆμμα id est assumptionem [VVLG. onus]. in Ier. 23, 33 *sqq.* p. 1007 *sq.* in Mal. 1, 1 p. 942. SVIDAS: λήμματα προφητεῖαι). Rom. 11, 15 si enim amissio eorum reconciliatio est mundi: quae assumtio, nisi vita ex mortuis? (ἀποβολή … πρόσλημψις. *cf.* AVG. c. Faust. 9, 2 reiectio … adsumptio. AMBROSIAST. in Rom. 11, 15 si assumantur Iudaei ad fidem Christi). ALC. AVIT. hom. 16, 1 talis omnium assumptio (*ad apostolatum*) fuit.

synonyma: conceptio, collectio, porrectio, ratio, inlatio, susceptio, adoptio. *opposita*: propositio, sumptio, intentio, conexio, conclusio, defectio, mutatio, natura, remissio, amissio, reiectio.

adsūmptīvus (ass-), -a, -um. *ab* adsumo, adsumptus. RHET. Her. 1, 14, 24 *iuridicialis* constitutionis partes duae sunt, quarum una absoluta, altera adsumptiva nominatur … adsumptiva pars est, cum per se defensio infirma est, adsumpta extraria re conprobatur. adsumptivae partes sunt quattuor: concessio, remotio criminis, translatio criminis, conparatio. CIC. inv. 1, 15. 2, 69. 71 adsumptiva … dicitur, cum ipsum ex se factum probari non potest, aliquo autem foris adiuncto argumento defenditur. 2, 91. 123. 128 causa assumptiva inferretur. QVINT. inst. 7, 4, 7 alterum est defensionis genus … id vocant κατ' ἀντίθεσιν. latine … adsumptiva … dicitur causa. MAR. VICTOR. rhet. p. 190, 30 *sqq.* 281, 32 *sqq.* FORTVN. rhet. 1, 14b p. 92 *sq.* IVL. VICT. rhet. 4, 6 p. 391 SVLP. VICT. rhet. 52 p. 345 MART. CAP. 5, 454 AGENN. grom. p. 25, 10. 24. 69, 20 CASSIOD. rhet. 4 p. 496 ISID. orig. 2, 5, 5. HIL. trin. 7, 9 non est hic deputatae aut assumptae nuncupationis relicta suspicio, ut ei quod deus est, non ex natura sit nomen…. 10 respice ad caeteras aut deputativas aut assumptivas appellationes.

assūmptor (ads-), -ōris *m. ab* adsumere. GLOSS. IV 347, 24 *v. p. 926, 50.* AMBR. epist. 19, 23 neglegens sacrificii, assumptor gloriae. HIER. Didym. spir. sanct. 5 disciplinae et virtutis assumptor. ENNOD. dict. 1 p. 423, 9 Vind. avarae laudis adsumptor. *f.* **assūmptrīx**, -īcis. PS. AVG. serm. 246, 1 in Christo … duas … substantias id est naturas esse fatemur, divinitatis … et humanitatis, assumptricis et assumptae, creatricis et creatae.

assūmptus, -ūs *m.* BOET. in Porph. comm. 1 p. 85 in divisionibus et abstractionibus atque assumptibus ab his rebus, in quibus sunt. *Plenkers.*

adsuo (ass-), -suī, -sūtum, -ere. *ab* ad *et* suere. GLOSS. V 492, 6 assuit: consuit, annexuit (*glossa cod. Vaticani 1468 manu altera adiecta*). IV 9, 47 adsuissent (*sic Paris. 2341*, adsuescent *al.*): adnexuissent vel consuissent (*cf.* 485, 27. V 163, 27). ISID. diff. 1, 102 consuere vestium, suere codicum, assuere coriorum.

HOR. ars 16 inceptis gravibus plerumque et magna professis purpureus, late qui splendeat, unus et alter adsuitur pannus. PAVL. FEST. 221 patagium est, quod ad summam tunicam adsui solet. CELS. 5, 26, 24 extrema pars *fasciae* inferioribus acu adsuenda est. 7, 20 fascia eius rei causa fit, cui imo loco pila adsuta est ex panniculis facta. TERT. orat. 1 novam plagulam novo adsui vestimento. adv. Marc. 3, 15 (*v. infra l. 76*). PORPH. Hor. sat. 1, 2, 29 *matronae* stola utuntur ad imos pedes demissa, cuius imam partem ambit instita adsuta. SCHOL. Iuv. 7, 192 hac lunula … adsuta calceis discernuntur patricii a noviciis. AMBR. parad. 13, 64 adsuerunt … folia ficus et fecerunt sibi subcinctoria. HIER. epist. 64, 14 tunica talaris … adsutas habens manicas. AVG. quaest. hept. 2, 118 Iob 16, 16. CAEL. AVR. acut. 3, 9, 100 sartrix … quaedam, cum chlamydem scissam rabidis morsibus sarciendam sumeret atque ore stamina componeret et lingua pannorum suturas lamberet assuendo (*vix* assugendo), quo transitum acus faceret faciliorem, tertia die in rabiem venisse memoratur. SIDON. carm. 5, 243 strictius assutae vestes. 7, 371 assuto glaucum mare findere lembo. ALC. AVIT. carm. 3, 15 quas (*comas fici*) … Adam umentem capiens raso de cortice librum adsuit et viridi solatur veste ruborem. ISID. in exod. 52, 3 tentoria … ansulis assuta. *translate fere apud christianos scriptores*: TERT. adv. Marc. 3, 15 quomodo *deus* docet novam plagulam non adsui veteri vestimento … adsutus ipse et indutus nominum senio. 4, 11 inflatus es utribus veteribus … atque ita veteri, id est priori euangelio, pannum haereticae novitatis assuisti (*cf.* VVLG. Marc. 2, 21. *v. sub* assumentum). IREN. 1, 8, 1 anicularum fabulas adsuentes (συγκαττύσαντες; *opp.* auferentes, ἀποσπῶντες). DAMAS. epist. 2 absit, ut fides pura variis coloribus adsuatur. AMBR. parad. 13, 63 delectationes delectationibus et mundi huius … voluptates velut folia foliis adsuentes. 13, 65 Iob 1, 7, 24. 25. poen. 2,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11, 98 melius est ut habeam quod sarciam, quam non habeam quod vestiar: sed sicut semel assuta redintegrantur, ita frequenter suta solvuntur. PAVL. NOL. epist. 29, 3 fidem enim et verbum crucis Christi hanc arbitror acum, qua vitae nostrae habitus innovatur, mens nostra conpungitur nosque ipsi deo per interventum ipsius mediatoris adsuimur. AVG. trin. 12, 2, 2 fictas etiam visiones, hinc atque inde recordata quaelibet sumendo et quasi assuendo, componere. mus. 6, 11, 30 quia eorum ordini pro nostris meritis assuti (assueti *codd. plerique*) sumus. MERCAT. Theod. ref. 3 vis ... hoc ex isto sensu efficere, quod sane tuo assuas capiti, natum iam Christum ... adhaesisse vel coniunctum esse, ut saepissime garris, verbo dei. ENNOD. op. 2 p. 296, 3 Vind. fides mendacio sermonum technis adsuitur. *cf.* Ov. hal. 11 (*ubi* adsutamque *Birt*, adsumptaque *codd.*) *et* GERM. 338 (*ubi* adsutae *Grotius, alii aliter*). *Ihm.*

Assūr *communiter indecl., declinatur vero* CYPR. GALL. iud. 201 manu ex Asuris pube coacta. gen. 383 Assura deinde condit. SVLP. SEV. chron. 1, 48, 1 *Ninive* ab Assure, Sem filio, conditum. EVCHER. instr. 2 p. 151, 5 Assyrii ab Assure. אַשּׁוּר, Ἀσσούρ. **1** *nomen secundi filii Sem.* VVLG. gen. 10, 22 I par. 1, 17. HIER. sit. et nom. p. 111, 31 Chalach urbs Assyriorum, quam aedificavit Assur (114, 14. 141, 26. 145, 12. 148, 14). nom. hebr. p. 2, 21 Assur dirigens vel beatus aut gradiens sive arguens (p. 15, 28 in Ezech. 27, 23). in Sophon. II p. 712 Assur, qui interpretatur εὐθύνων, quem multi putant dirigentem dici, sed falsum est: εὐθύνων enim coarguens dicitur atque convincens. ... diabolus ... εὐθύνων vocatur. hunc ego esse reor principem Assyriorum. AVG. enarr. in psalm. 82, 9 Assur ... pro ipso diabolo figurate intelligi solet. **2** *inde nomen gentis Assyriorum.* AVG. civ. 16, 3 Assur ... unde Assyrii (16, 11 LIB. gener. chron. I p. 103, 158. CHRON. Alex. chron. I p. 103, 130 Asur. LIB. gener. a. 334 chron. I p. 103, 52 Asyr. FREDEG. chron. p. 23, 5 Assir. ISID. orig. 9, 2, 3. 14, 3, 10). VVLG. num. 24, 22 Assur ... capiet te (ITALA cod. Lugd. Asyrii. *cf.* num. 24, 24 vexabunt Asur. VVLG. *ibid.* superabunt Assyrios). Iudith 16, 5 psalm. 82, 9 *passim. rex Assur* VVLG. IV reg. 15, 29 I par. 5, 26 *passim.* PRVD. ham. 448 victoria principis Assur. SIDON. epist. 7, 6, 4 Assur fastu regio tonans. **3** *terra Assur.* VVLG. gen. 10, 11 Is. 7, 18 Os. 8, 9. 10, 6 *saepius.* PS. ISID. chron. II 381, 6 *bis.* 384, 11. **4** *nom. vir. hebr.* Ἀσούρ. VVLG. I par. 4, 5 Assur ... patri Tecuae. *Plenkers.*

Assuras *opp. prov. proc. Africae, Ptolemaeo* Ἄσσουρος, *nunc* B'hairt Essers. *cf. Wilmanns, Corp. VIII p. 211; Dessau, PW. II 1749.* CORP. VIII 1798 (*saec. III in.*) col. Iul. Assuras. ITIN. Anton. 47 ab Assuras Thenis. 49. 51. CYPR. sent. episc. 68 Victor ab Assuras (AVG. bapt. 7, 62 Assuris). epist. 65 tit. plebi Assuras consistenti. AVG. regul. gramm. V 506, 23 Asirae *nomin.* TAB. Peut. 5, 3 Assvres. CORP. VIII 631 (*Mactari*) aedil. col. Assuribus. 2586 (*Lambaesi, saec. III in.*) Sex. Marcius Felix Assur *beneficiarius cos.* 18067 (*a. 166, in castris Lambaesitanis*) a 5 As. CARM. epigr. 488 (*Tiburi*) cuí domus Assyribus fuerat, cuí Quintio nomen. COSMOGR. 1, 44 geogr. p. 89, 43 Assuris. *adi.* **Assuritānus,** -a, -um (-ī-?), *plur. incolae* **Assuritānī,** -ōrum. CORP. VIII 12879 (*Carthagine*) Asiâticus Aug. lib. próc. regiónis Assurítánae (i *apicatam puto pro* u). 20395 (*Sitifi*) C. Valerius C. f. Victor Assuritanus. PLIN. nat. 5, 29 oppida civium Romanorum ... Absuritanum Abutucense Aboriense. VICT. VIT. not. prov. proc. 19 Peregrinus Assuritanus. AVG. bapt. 5, 5, 6 Assuritanae *plebis.* c. Petil. 1, 15, 16 Assuritana *civitas.* c. Emer. 9 Praetextatum Assuritanum (c. Cresc. 3, 22. 3, 59. 4, 5). CONC. Carth. a. 411 (Mansi IV) 92ᶜ Euangelus episcopus ecclesiae Assuritanae. *alia ex conciliis congessit Wilmanns l. c.* AVG. c. Parm. 3, 6, 29 *sub fin.* Assuritani. *Diehl.*

Assure, חָצֵר, Ἀσσούρ. HIER. sit. et nom. p. 97, 10 Assure civitas Iudae; quam aedificavit Salomon (*cf.* III reg. 9, 15. *in* VVLG. *nomen deest*). *Plenkers.*

adsurgo (ass-), -rēxī, rēctum, -ere. *ab* ad *et* surgere. GLOSS. II 306, 23 ἐπεγείρομαι adsurgo.

I *corpus iacens vel sedens erigere elevare, de hominibus animalibus.* CIC. Cluent. 196 adsurgite. VERG. georg. 3, 109 *aurigae* iamque humiles iamque ... videntur ... adsurgere in auras. Aen. 9, 346. 10, 208 centenaque arbore fluctum verberat adsurgens (VAL. FL. 3, 476 intortis adsurgens ... undis). 10, 796 adsurgentis dextra plagamque ferentis. 11, 284 *item de motu pugnantis* (SIL. 4, 610). LIV. 3, 24, 4 adsurrexisse ... ex morbo (TAC. hist. 2, 99 FRONTO p. 136, 22 N. CAPITOL. Gord. 14, 2 EVGIPP. Sever. 14, 3). 4, 19, 5 adsurgentem ... resupinat. 21, 36, 7 *opp.* corruere. 22, 2, 6 adsurgere ex voraginibus. 22, 51, 6. CVRT. 4, 6, 15 adsurgere supplicem. 9, 5, 2. 9, 5, 13 VAL. FL. 4, 517. STAT. Theb. 3, 721 *e somno* (10, 295). 6, 804. 9, 485. 10, 871. 12, 14 *de mortuis resurgentibus* (APVL. met. 2, 29. SVLP. SEV. Mart. 8, 3 *syn.* erigi. SEDVL. carm. pasch. 4, 135). QVINT. inst. 11, 135 *opp.* sedere. TAC. dial. 42. PLIN. epist. 6, 16, 19 *opp.* recubare. 6, 20, 16 APVL. met. 1, 6. 1, 19 *opp.* resido. 3, 8 *ad loquendum* (MART. CAP. 5, 459). AMM. 30, 1, 21. HEGES. 1, 44, 8 *opp.* iacere. HIER. epist. 2. CLAVD. 17, 168 fratres ... amplexa ... assurgat Pietas. AVG. civ. 18, 13 *opp.* cadere. MART. CAP. 5, 425 nullo ... assurgere motu. 9, 996 SEDVL. carm. pasch. 5, 23. ENNOD. epist. 1, 7 p. 16, 14 V. dominus ... manu valida in adiutorio vestro mei propugnator adsurgat. *de bestiis* SIL. 6, 186 *serpens* extulit assurgens caput (STAT. silv. 2, 1, 185). AMM. 23, 4, 8 adsurgentis et cedentis arietis. CLAVD. 18, 387 celsius adsurgunt erectae cornua *vaccae. de exercitu* AMM. 29, 5, 47.

speciatim *assurgere propter reverentiam.* CALP. hist. frg. 27 contempnentes eum assurgere ei nemo voluit (LIV. 9, 46, 9). CIC. inv. 1, 48 commune est ... ut maioribus natu assurgatur (IVV. sat. 13, 55 CYPR. GALL. lev. 190). PIS. 26 quisquam in curiam venienti adsurrexit? (CASSIOD. var. 4, 4, 5). Cato 63 haec ... ipsa sunt honorabilia ... salutari ... decedi ... adsurgi (SVET. Tib. 32 Vesp. 13). SALL. hist. frg. 5, 20 Sullam ... uni sibi (*Pompeio*) ... assurgere sella ... solitum (VAL. MAX. 5, 2, 9). VERG. ecl. 6, 66. Ov. am. 3, 2, 53 ruricolae Cereri ... adsurgite. LIVI perioch. 116 senatui ... non adsurrexit *Caesar* (SVET. Iul. 78 EVTROP. brev. 6, 25). SEN. contr. 1, 4, 10 VAL. MAX. 3, 7, 11. 4, 5 ext. 2 adsurgendi officio. PETRON. 65. PLIN. nat. 16, 13 ludis ineunti ... adsurgi ... ab senatu in more est (SVET. Aug. 56 Claud. 6). STAT. Theb. 2, 60 adsurgit honori numinis. silv. 4, 2, 17. MART. 10, 10, 9 assurgam recitanti carmina? (QVINT. inst. 2, 2, 9. PLIN. epist. 6, 17, 2 saltem lassitudine sedendi). PLIN. epist. 1, 23, 2 *coni.* loco cedere. SVET. Iul. 78. GELL. 2, 24 *opp.* resido. APVL. apol. 37. CAPITOL. Maximin. 28, 1 *opp.* resideo. AVREL. VICT. vir. ill. 72, 6 *opp.* sedere (VVLG. Esth. 5, 9). HIER. in Mich. 2, 7 p. 518 Vall. honoremus episcopum, presbytero deferamus, assurgamus diacono. VVLG. gen. 31, 35 coram te assurgere nequeo. Iob 29, 8 senes assurgentes stabant (AVG. annot. in Iob Migne 34, 856). CLAVD. rapt. Pros. 2, 315 dominis intrantibus ... adsurgit Phlegethon. 21, 47. 24, 3. SVLP. SEV. dial. 2, 5, 8 adsurgere ... adstanti. 2, 5. 9 MACR. sat. 1, 7, 4. SIDON. carm. 6, 31 assurrexerunt Musae sub laude sororis. CASSIOD. var. 3, 20, 4 cui a nobis (*intellege cum Traube*: nostra causa) assurgitur.

hinc tropice adsurgere *alicui i. q. palmam deferre alicui.* VERG. georg. 2, 98 firmissima vina, Tmolius adsurgit quibus et rex ipse Phanaeus. SEN. dial. 4, 21, 8 pueritia ... maioribus adsurgat. epist. 64, 10 illos veneror et tantis nominibus semper adsurgo. ANTHOL. 198, 87 virtuti adsurgat ... voluptas. PANEG. 12, 4 Hispaniae uni quicquid laudatur assurgat. AVSON. 286, 1 Constantinopoli adsurgit Carthago priori. 410, 12 adsurgit musae nostra camena tuae. SIDON. epist. 4, 22, 2 ego Plinio ut discipulus assurgo. carm. 7, 145 assurexit huic coxit quod torridus auster ... Libycumque solum. ALC. AVIT. hom. 18 p. 129, 4 quilibet gemma⟨rum⟩ fulgor sinceritati aquae nitentis adsurgit.

II *tumescere crescere, de rebus corporeis.* VERG. georg. 2, 160 fluctibus et fremitu adsurgens Benace marino (SEN. benef. 4, 5, 3. GLOSS. Verg. IV 428, 8 adsurgens saeviens. *cf.* Aen. 1, 535. 10, 208). 3, 355 alto terra gelu late septemque adsurgit in ulnas. Aen. 4, 26 non coeptae adsurgunt turres. SEN. suas. 3, 1 *luna* pariter assurgit in cornua (3, 4). CVRT. 3, 4, 6 *iugum montis* a mari adsurgit. COLVM. 2, 2, 1 collem clementer et molliter assurgentem (TAC. ann. 13, 38 PLIN. epist. 8, 8, 2). PLIN. nat. 2, 160. 2, 162 Alpium vertices longo tractu ... adsurgere (AVIEN. or. 351). 2, 178 adsurgens fastigium *terrae* curvatur. 2, 198 *terra* intumescit adsurgens alternoque motu residit. 4, 66 *Delos* adsurgit Cynthio monte (PLIN. epist. 6, 31, 16 RVTIL. NAM. 1, 515). 6, 56 montes adsurgunt (MART. 8, 36, 5 AVIEN. Arat. 888 HEGES. 4, 16, 2). 22, 76 adsurgentium ... pulvinorum toros. 36, 80 *pyramis* Aethiopicis lapidibus adsurgit. 36, 90 in fornices quadrati lapides assurgerent. STAT. Theb. 6, 59. TAC. ann. 15, 38 incendium in edita adsurgens (CET. FAVENT. 16 flamma). PLIN. epist. 4, 30, 3 *fons* vel subtrahitur vel adsurgit; *syn.* crescit. 5, 6, 10 tantis glaebis ... solum ... adsurgit. NOVAT. trin. 8, 55 Migne 3, 925 fluctus assurgunt. AVIEN. ora 434 adsurgit ... cautes. orb. terr. 891 *mare* (HEGES. 4, 27). SYMM. epist. 9, 17 vel adhuc adsurgentia vel iam absoluta *opera fabrilia.* rel. epist. 10, 25, 3 posset provectus aedificationis adsurgere. AMM. 14, 8, 7. 16, 12, 43 pulvis ... adsurgens. AMBR. exam. 1, 8, 32 p. 33, 21 Vind. mundus adsurgens. 2, 1, 1 p. 41, 8. HIER. in Os. 3, 10 p. 112 Vall. aquas ... in spumam bullasque assurgentes. CARM. epigr. 909, 1 adsurgunt sacris fastigia tectis.

de partibus corporis humani: CELS. 2, 8 tumores ... desinunt, deinde rursus adsurgunt. 4, 1 arteria ... in gutture adsurgit, ceteris partibus residit. STAT. Theb. 4, 580 Tiresiae ... adsurgere ... canities. SEREN. 348 adsurgere mammas. *de herbis*: COLVM. 4, 6, 2 *virgas* adsurgentes. PLIN. nat. 13, 123 nartheca ... adsurgentem in altitudinem. 18, 144 quidquid in caule adsurgit, folia contrahuntur. 24, 59 *vitex* in arborem ... adsurgit. CARM. epigr. 1064, 3 tumuloque adsurgat amomum. AVIEN. orb. 998 CLAVD. 10, 244. ENNOD. op. 5 p. 392, 26 V. in humilitatis radice plantatum ad centenos fructus adsurgere. *de puero adulescente* STAT. silv. 2, 1, 125.

III *animo erigi (ad aliquid).* VERG. Aen. 10, 95 querellis haud iustis assurgis. 12, 494 adsurgunt irae. VAL. MAX. 8, 11 ext. 5 impetu cogitationis ... absumpto ... eius conatus adsurgere quo tendebant nequiverunt. SEN. Troad. 950 assurge allevа animum ... firma spiritum. dial. 4, 21, 3 spiritus ... adsurgit si laudatur. HOMER. 790 acrius assurgunt Troes ad ... bella. STAT. Theb. 1, 187 torva sub fronte minetur saevior adsurgens ... potestas. 10, 227 gaudet ... animoque adsurgit. QVINT. inst. 1, 8, 5 sublimitate heroi carminis animus adsurgat. 10, 1, 52 raro adsurgit Hesiodus. 10, 2, 22 nec comoedia in cothurnos adsurgit. PLIN. epist. 8, 4, 3 *ingenium* altissime adsurgat. FLOR. 1, 36, 10 in ultionem ... adsurgit (HEGES. 1, 26, 4 ad).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Don. Ter. Phorm. 275 p. 457 Lind. mire assurrexit in fiduciam defensoris. Symm. epist. 3, 39 valetudinis ... vigor coepit adsurgere (8, 11 corporis. Ennod. epist. 4, 28 p. 118, 70 Vind.). 6, 19 adsurgo viribus. Amm. 17, 13, 34 contio ... vocibus festis in laudes imperatoris adsurgens (20, 5, 8). 29, 6, 11 Heges. 1, 26, 2. Avg. gen. ad litt. (Migne 34, 315) 4, 28, 45 a cognitione creaturae in laudem creatoris assurgitur. Oros. hist. 3, 1, 15 adsurgendo aegre ac misere recidendo confecta *spes*. Marc. com. chron. II p. 91, 17 contra fidem catholicam ... intumescens conatur adsurgere. Favst. Rei. grat. 1, 11 p. 38, 14 Vind. Alc. Avit. epist. 19 p. 53, 16 ad duplicanda quinque talenta de duobus additis adsurgentes. Ennod. epist. 1, 18 p. 29, 25 Vind. 6, 16 p. 158, 10 caritas ... adsurgat. 9, 6 p. 232, 15 ad culturam admonitionis adsurgere. op. 3 p. 357, 13. 4 p. 333, 9 proeliantes adsurgunt bucinis. 5 p. 395, 16 auris vanae laudationis adsurgere. Greg. M. epist. 9, 138 p. 136, 20 ad ... regimen ... adsurgere (14, 11 p. 430, 17). 9, 174 p. 170, 13 ad proferendum iudicatum. *de facientibus seditionem*: Oros. hist. 3, 23, 44 Bactrianos novis motibus adsurgentes. 4, 23, 8. *recenti usu latiore i. q. valere significat*: Greg. M. epist. 6, 32 p. 411, 1 *domini servos* redimere non adsurgant. 9, 13 p. 50, 10. 9, 69 p. 89, 8. 9, 124 p. 125, 24.

IV *translate*: *ascendere, sursum tolli*. Pavl. Fest. 99 *pusula* in coquendo pane solet adsurgere. Vell. 2, 51, 3 Hispanus in triumphum et pontificatum adsurgeret. Val. Max. 9, 3 ext. 1 *Alexander* illuc (*in caelum*) adsurgeret. Stat. Theb. 10, 203 *Amphiaraus* adsurgens ... tellure soluta. *de sideribus, sim.*: Verg. Aen. 1, 535 subito adsurgens fluctu nimbosus Orion. Germ. 217 rudis inde adsurgit (περιτέλλεται) imago *equi*. 494 huius (*orbis*) tres caelo partes adsurgere cernes (*Arat. 509*). Val. Fl. 5, 566 adsurgens nox aurea cingitur astris. Avien. Arat. 1291 Tauro ... adsurgente. Mart. Cap. 8, 818. 8, 821 assurgit *sol*.

structurae. unde assurgitur ablativo exprimitur, cf. p. 938, 9 et 17. pro ad *c. acc. apponitur* ad assurgere *dativus* Verg. Aen. 10, 95 Val. Fl. 3, 476, *cf. p. 938, 74. 937, 68. de infinitivo ab* assurgere *suspenso cf. p. 939, 19.* *Bickel.*

1. Assuri *num gen. nom. vir.?* Corp. VIII 3438 (*Lambaesi*) d. m. Assuri. *cf. nom. mul.* Asurih. *Diehl.*

2. Assuri, Assuria *v.* Assyrii.

Assurīm, אַשּׁוּרִם, *Ἀσσουριείμ. nom. tribus Arabicae, quae ab Abraham originem duxit.* Vvlg. gen. 25, 3 (*cf.* Hier. quaest. hebr. in gen. p. 39, 17 Asurim in negotiatores transferri putant ... alii ab hoc Asurim vocatos Syros esse contendunt.) I par. 1, 32. Hier. nom. hebr. p. 3, 6 Asurim nemus. p. 56, 25 Assurim ignis inluminationum (*cf.* Ezech. 27, 23, *ubi* Vvlg. Assur *legit*). Lib. geneal. chron. I p. 172, 259 Assyrin (assur *cod. T*). Evcher. instr. 2 p. 151, 7 Syros appellatos ab Assurim, filio Abrahae (Isid. orig. 9, 2, 50). *Plenkers.*

Assurīs, Assuritānus *v.* Assuras.

adsurrēctio, -ōnis *f. ab* adsurgere. Ambr. Abrah. 2, 7, 39 p. 595, 2 Vind. non corporalem adsurrectionem (assertionem *pars codd.*) significat, sed spiritalem. *Bickel.*

1. assus, -a, -um. [*cf. c. gr.* ἄζειν ἀζαίνειν, *sloven.* ozditi '*bracem torrere*'. *huc pertinere videntur* asum feret '*assatum (?) fert*' *in inscriptione marrucina, umbr.* aso fertu *tab. Iguv. 6ᵇ, 50. Th.*] *priscam formam* asom *v. p. 940, 2.* Varro ling. 5, 109 dictum 'assum' quod id ab igni assudescit ... sudandum assum destillat calore. Isid. orig. 20, 2, 22 'assum' quod ardeat, quasi 'arsum'. Gloss. ὀπτός. *vulgariter* assis: Chiron 958 in asse cerne esurienti cor illius.

1 *de cibis tostis vel sicce coctis* (*opp. saepe* elixus, *cf. etiam* patinarium *l. 59*): Plavt. Asin. 180 *piscis* nequam est nisi recens: is habet sucum, is suavitatem, eum quo vis pacto condias, vel patinarium vel assum, verses quo pacto lubet. Curc. 367 haec sunt ventri⟨s⟩ stabilimenta, pane[m] (*nom.*) et assa bubula, poculum grande. Most. 1115 elixus esse quam assus soleo suavior. Cato agr. 157, 24 assam brasicam. 157, 13 carnem assam (asinam *cod.*). Metell. Macr. sat. 3, 13, 12 altilia. Varro ling. 5, 109 *suillam* primo assam, secundo elixam, tertio e iure; *post opp.* elixum. Hor. sat. 2, 2, 51 si quis nunc mergos suavis edixerit assos. 2, 4, 38 *piscibus*. Cels. 1, 2 caro ..., quae assa optima aut elixa est. 1, 3 carne assa (1, 6. 2, 30. 3, 6. 4, 19, *passim apud* medicos, *cf.* Front. mil. 4, 1, 2). 2, 18 res eadem magis alit iurulenta quam assa, magis assa quam elixa. 2, 24 venatio ... utraque vel assa vel elixa. 2, 30 dura ova, magisque si assa sunt. 3, 9 suillam. 4, 8 pulmonem. 4, 26 assum aliquid, maximeque avem. 6, 6, 38 ubi id assum coquitur. Scrib. Larg. 221 ovorum assorum vitellos (*hoc passim*). Plin. nat. 19, 43 *laserpici* caule ipso et homines vescebantur modis omnibus decocto, elixo assoque. 20, 106 *flores bulborum* elixos assis minus utiles esse. 28, 200 lien bubulus ... assus vel elixus. 28, 202 iocur aprunum. 207. 208. 215. 262. 29, 91. 30, 59. 62. 30, 145. Apvl. apol. 39 *piscis* assus aut iurulentus. Tert. anim. 32 *Empedocles* assum se maluit in Aetnam praecipitando. Ambr. Cain et Ab. 2, 6, 20 pisces (Hier. epist. 120, 7. 108, 23). Vvlg. exod. 12, 8 carnes. 12, 9 I paral. 16, 3. Luc. 24, 42 piscis. Apic. 3, 93. Cael. Avr. acut. 2, 37, 205 panis. 2, 37, 209 perdices. 2, 20, 125 cibum ... assum atque ferventem. chron. 4, 2, 17 aneso. Sidon. epist. 2, 9, 6 edulia nunc assa, nunc iurulenta. Orib. syn. 4, 2 ova dura elixa, magis autem assa, adhuc magis (4, 17) frixa. 1, 20 sale. *inde neutr. subst.* **assum,** ī. Gloss. ὀπτόν. Inscr. aeris Praenestini Conway, ital. dial. I p. 322 asom fero. Varro ling. 5, 109 assum ..., elixum. 5, 120 Siculi dicunt κάτινον, ubi assa ponebant. Cic. epist. 9, 20, 1 integram famem ad ovum adfero, itaque usque ad assum vitulinum opera perducitur. Hor. sat. 2, 2, 73 simul assis miscueris elixa. Cels. 1, 3 transeundum paulatim ab assis ad elixa. Tert. anim. 32 exinde in illo (*Empedocle*) finita sit metensomatosis ut aestiva cena post assum.

2 *de rebus siccis*: Cic. Att. 12, 6, 2 pro isto asso sole, quo tu abusus es in nostro pratulo, a te nitidum solem unctumque repetemus. Serv. georg. 2, 417 quae maceriae fiunt de assis id est siccis lapidibus: unde et 'assae tibiae' dicuntur quibus canitur sine chori voce. Gloss. III 353, 79 assa cella ἀφιδρωτήριον. Cic. ad Q. fr. 3, 1, 2 in balneariis assa in alterum apodyterii angulum promovi. Cels. 3, 27, 3 tremor ... nervorum ... inimica etiam habet balnea assasque sudationes. *cf.* Altercat. Hadr. et Epict. quid est homo? balneo similis ... tertia cella assa perferentaria iuventus.

3 *de voce*: Non. 77 assa voce: sola vice (voce *Harl. Guelf.*) linguae tantummodo aut vocis humanae, non admixtis aliis musicis esse voluerunt. Varro de vita populi Romani lib. II: 'in conviviis pueri modesti ut cantarent carmina antiqua, in quibus laudes erant maiorum, et assa voce et cum tibicine (tub- *codd.*)'. idem Cato vel de liberis educandis: 'melos alter⟨n⟩um in cantibus est bipertitum: unum quod est in assa voce, alterum quod vocant organicon'. assum autem aestimandum est ut in obsoniis, sine pigmento saporis alieni, quemadmodum merum dicitur solum. Gloss. V 638, 36 assa voce: sola voce. Ps. Serg. gramm. IV 529, 23 (*ex Varrone*) in sono chordarum aut bucinarum assave (aliave *codd.*) voce cantantium. Ps. Ascon. div. Caec. p. 122 cani remigibus celeuma per symphoniacos solebat et per assam vocem id est ore prolatam et ... per citharam. *mutila sunt*: Pavl. Fest. 29 assa (*intellege* cantica) dicebantur cantus tibiarum, *debuit addere 'sine voce humana' vel simile, cf.* Serv. *supra l. 12.* 4 Schol. Iuv. 14, 208 assa nutrix dicitur quae lac non praestat infantibus, sed solum diligentiam et munditiam adhibet. 'nutricula sicca vetusta infantibus monstrat' (*versus Lucilii ut videtur*). *prave* Non. 57 assas nutrices difficilis multi existimant intellectus. at vero acri intentione potuimus indagare ob eam proprietatem officii eo nomine nuncupari, quod assint his quos nutriant nec vel exiguo divellantur, unde ⟨et⟩ asseculas. *ex* Nonio Gloss. V 649, 23. *v. Iahn ad Pers. p. 129.* Corp. VI 29497 d. m. Volumniae Dynamidi Volumnia C. f. Procla nutrici assae et lib(ertae). Ivv. 14, 208 hoc monstrant vetulae pueris repentibus assae. Fronto p. 103, 6 N. assae nutricis est infantem magis diligere quam adultum.

comp. semiassus.

2. *?* **ass**(**us**, -ī*?*) *vox fortasse germanica.* Lex Sal. 2, 3 si quis scroba (*i. scrofam*) in asso subbaterit [hoc est porcellos a matre subtrahit *add. Paris. 4758*] ..., narethalti ... culpabilis iudicetur. *V.*

3. Assus *v.* Assos.

adsuscipio, -ere. *ab* ad *et* suscipere. Acta Arv. a. 89 v. 20 in Capitolio ob vota adsuscipienda ... pro salute et redit⟨u⟩ et victoria imp. Caesaris Domitiani.

? **adsuscitare** requirere consociare Gloss. V 437, 31. cf. associo.

adsuspīro, -āre. *ab* ad *et* suspirare. Apvl. met. 4, 27 tunc fletibus eius adsuspirans anus sic incipit. 4, 25 sic adsuspirans altius infit. *Ihm.*

Assutalus *in pelvibus signaculo impressum.* Corp. XIII 10006, 8. *cf.* 10010, 182 (*in vasculis Gallicis*) Asuta. *Diehl.*

1. assyr *v.* asaratum.

2. Assyr, אַסִּיר, *Ἀσείρ* (*cod. A Ἀσήρ*), *nom. vir. hebr.* Lib. geneal. chron. I p. 186, 483 Chorae genuit Assyr, qui dicitur rogans (*cf.* Vvlg. exod. 6, 24 Aser). *Plenkers.*

Assyrānī *opp. Taurici incolae. cf. Ptolem.* Ἀσύρα. Plin. nat. 4, 85.

Assyriī, -ōrum, *Ἀσσύριοι*, **Assyrius,** -ī, *gens Asiatica. ad orthographiam: codd. passim exhibent pro* 'y' 'i', *raro* 'u' *veluti* Cic. rep. 3, 7 *in palimpsesto Vaticano* Assurios. *adde* Carm. epigr. 1185 (*Romae*) 9 petat Asurios, petat ille licebit Hiberos. Corp. XIV 1690 (*Ostiae*) Adsyrus (*cf.* Serv. georg. 2, 465). *ad declinationem*: Lib. geneal. chron. I p. 164, 74ᵃ Assyri *nom. plur.* Not. Tir. 53—55 Assyrus Assyria Assyricus. *accedit* Adsyrus *l. 68. unde sint appellati v. sub* Assur *p. 937, 27 sqq. et* Assurim *p. 939, 44 sq. adde haec*: Serv. georg. 2, 465 Assyrii populi sunt adiacentes Syriae. *cf.* Adsyrus *l. 68. interpretatio*: Ambr. parad. 17 Assyrii hoc est dirigentes. hoc enim significat interpretatio. Hier. nom. hebr. p. 2, 16 Assyriorum dirigentium (Avg. in psalm. 79, 1 Cassiod. in psalm. 75 praef.). *gens memoratur a Latinis inde a* Cic. *et* Hor. ars 118 Ov. met. 15, 393, *imprimis a* Plin. Vvlg. Eccl.: *sic appellantur tam angustiore sensu populi, quorum rex olim erat Ninus* (Geogr. *veluti* Mela 1, 14 Plin. nat. *alii*, Chron. Vvlg. Eccl.) *quam latiore sensu adscitis Parthis* (*cf. adi.* Assyrius *p. 941, 48 et 54 sqq.*) *ipsaque Syria, ut* Ov. met. 15, 393 Clavd. 28, 85. **A** *pluraliter*: **1** *laudantur*: rex Assyriorum *passim, saepissime* Vvlg. regina (Val. Max. 9, 3 ext. 4). Hier. chron. a. Abr. 1197 regni Assyriorum (Avg. civ. *14ⁱᵉⁿˢ*, regnum Assyrium *quater*. Svlp. Sev. chron. 1, 48, 1. 1, 50, 6 Oros. hist. 1, 12, 2. 2, 2, 2 Iord. Rom. praef. 3

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Rom. 49 ISID. orig. 5, 39, 7. 16). a. Abr. 1192 Assyriorum imperium (1198 IVST. prol. 1, 1 AVG. civ. 18, 2 ISID. orig. 9, 2, 3). TREB. POLL. Claud. 13, 3 tribuno Assyriorum. NOT. dign. or. 28, 33 *sub comite limitis Aegypti* ala secunda Assyriorum, Sosteos. HIER. chron. a. Abr. 1 regione Assyriorum (nom. hebr. p. 97, 29. 30 p. 113, 30). AVG. civ. 17, 23 terras. VVLG. Is. 27, 13 terra (Osee 11, 11). Ierem. 2, 18 via (Osee 13, 7). AMPEL. 12 opes. MACR. sat. 1, 21, 1 religione. SALV. gub. 7, 30 ferratae ... acies. VVLG. IV reg. 19, 35 castris (Iudith 9, 6. 15, 7. 16, 13 Sirach 48, 24 Is. 37, 36). Iudith 5, 1 militiae (13, 19). 15, 13 spolia. 2, 7 virtutis (14, 10). **2** *notanda*: CIC. div. 1, 2 *astrologiae inventores* (PLIN. nat. 7, 203). PLIN. nat. 5, 86 praefectura Mesopotamiae ab Assyriis originem trahens. 6, 41 Adiabene Assyriorum initium (SOL. 46, 1 MART. CAP. 6, 691). 6, 117 Mesopotamia tota Assyriorum fuit. EPIPHAN. metrol. 30 ab initio ... unum nomisma unus argenteus erat. hoc autem ab Assyriis coepit. HIER. in Is. 2, 5, 26 *sqq.* Assyrii atque Chaldaei in septentrionali plaga sint. in Zach. 1, 6 *sqq.* Assyrii ... et Babylonii ... habitant in terra aquilonis. VICTORIN. gramm. VI 194, 12 Assyrios *litterarum inventores* (AVDAX gramm. VII 325, 2). *cf.* PLIN. nat. 7, 192. HIER. in Is. 5, 19, 23 quos veteres Assyrios, nunc nos vocamus Syros a parte totum appellantes (ISID. orig. 9, 20, 50. *sim.* IVST. 1, 2, 13). *ex scriptoribus memorant hanc gentem praeter citatos*: FEST. 322 VELL. 1, 6, 1 TAC. hist. 5, 8 AMPEL. 10 SOL. 38, 2 AMM. IOS. Cassiod. c. Ap. SERV. Aen. 1, 729 *bis.* 6, 798 ecl. 6, 42 *bis* georg. 3, 27 SIDON. carm. 9, 26 MYTHOGR. 1, 1 MACR. sat. 1, 17, 66 *al.* **3** *translate*: **a** *pro Assyria*: RVF. FEST. brev. 2 oriens totus cum Mesopotamia Assyriis Arabia et Aegypto sub imperii Romani iura transivit. AMM. 23, 3, 1 per Assyrios. MYTHOGR. 2, 65 circa Assyrios. VVLG. gen. 25, 18 introeuntibus Assyrios. IV reg. 15, 29 transtulit eos in Assyrios (17, 6. 17, 23). *cf.* Is. 19, 23 erit via de Aegypto in Assyrios et intrabit Assyrius Aegyptum et Aegyptius in Assyrios. **b** *utpote astrologiae inventores*: TERT. apol. 26 regnaverant et Babylonii ante pontifices ... et Aegyptii ante Salios et Assyrii ante Lupercos. **B** *singulariter*: **1** *collective*: LACT. Phoen. 79 colligit hinc sucos et odores divite silva, quos legit Assyrius, quos opulentus Arabs. SIDON. carm. 5, 43. OROS. hist. 3, 20, 9. VVLG. Is. 14, 25 ut conteram Assyrium in terra mea (19, 23 *sqq.* Mich. 5, 5). **2** *singuli*: OV. met. 5, 60 Assyrius ... Lycabas. PLIN. nat. 30, 5 Assyrium Tarmoendam. NOT. Tir. 88, 53 *cf. p. 940, 70.* *nota translationem*: HOR. ars 114 intererit multum, divesne loquatur an heros ... Colchus an Assyrius (*i. ferox an mollis*). **3** *nom. serv. et cogn.*: CORP. VI 12557 Assyrio qui vix. ann. XXXXII *eqs.* XIV 1690 (*Ostiae*) Aur. Assyrio. *ibid.* M. Aur. Adsyrus. *sed vide* Adsyrus *in Thesauro I 824.* **4** *nom. gent., nisi potius cum* Asurius *gentilicio (cf.* Assius *p. 903, 77) comparandum*: CORP. X 7307 (*Panhormi*) ⟨F⟩l. Valentina et Assyrius ⟨C⟩harito. *adi.* **Assyrius,** -a, -um, Ἀσσύριος. *primum legitur apud* CATVLL. *pertinet tam ad Semiramidis regnum quam ad Syriam* (*cf.* HOR. carm. 3, 4, 31 SIL. 13, 886 IVST. 36, 2, 1. 18, 3, 3 *al. imprimis B*) *et Parthiam* (LVCAN. 1, 105. 8, 92. 234. 416. 427 CLAVD. 7, 35. 21, 51). **A** *in universum*: **1** *res*: CATVLL. 66, 12 finis ... Assyrios (AMM. 24, 1, 1). HOR. carm. 3, 4, 31 urentis harenas litoris Assyrii. SEN. Phaedr. 87 quidquid Assyria tenus tellure Nereus pervius rostris secat. LVCAN. 6, 52 populis (PRISC. perieg. 747). 7, 635 sanguis. 8, 292 Assyrias ... noctesque diesque. 8, 300 domos. *idem pro Parthicus*: LVCAN. 8, 92 Assyrios in castra tuli civilia casus. 8, 233 cladis. 415 fatis. 427 paci (CLAVD. 21, 51 SIDON. carm. 2, 75). VAL. FL. 5, 109 Assyrios conplexa sinus stat opima Sinope. STAT. silv. 3, 2, 121 sedes. MART. lib. epigr. 1, 2 labor. epigr. 5, 7, 1 Assyrios renovant incendia nidos una decem quotiens saecula vixit avis. IVV. 2, 108 orbe. APVL. mund 6 *mare.* IVL. HONOR. 10 geogr. p. 30, 1 campis (COSMOGR. 1, 10 geogr. p. 76, 15). IVST. 41, 1, 8 regna. *cf.* AVG. civ. 16, 12 regnum (18, 15. 21. 27). IVST. 18, 3, 3 Adsyrium stagnum ... incoluerunt (*optt.*, assyrium *dett.; an* ad Syrium *s.?*). AVIEN. orb. 534 axem. 949 terrae. AMM. 14, 8, 6 lingua. PRVD. psych. 60 thalamum. HIER. in Is. 6, 23, 15 gentis (5, 23, 1 CLAVD. 8, 308). CLAVD. 7, 35 caede (*i. Parthica*). 18, 58 ripae (*i. Syrae*). AVG. civ. 18, 2 res Graecae multo sunt nobis quam Assyriae notiores. PAVL. NOL. carm. 26, 169 vires. 9, 7 urbis (*i. Babylonis*). VLP. dig. 45, 1, 1, 6 *sermonem* (*i. Aramaeorum*). GILD. chron. III p. 39, 14 impetu. **2** *urbes, flumen*: LVCAN. 1, 105 Carrhas (*i. Parthicas*). AVIEN. orb. 1153 Assyrii ... ostia Thermodontis. PAVL. NOL. carm. 26, 255 Babylone. **3** *personae*: VELL. 1, 6, 6 principes. SEN. Herc. O. 553 puellae (*i. Europae*). Phoen. 125 regi (SIL. 13, 886 *i. Syrio.* SVLP. SEV. chron. I 50, 5 PAVL. NOL. epist. 23, 19 AVELL. p. 769, 27. 770, 15). *cf.* IVST. 36, 2, 1 *Damascus* Syriae nobilissima civitas, unde et Assyriis regibus genus et reginae Samiramidi fuit (AVG. civ. 18, 2 CASSIOD. chron. II p. 120, 4). TAC. hist. 5, 2 Assyrios convenas, indigum agrorum populum. HIER. chron. a. Abr. 1271 p. 81β accolas (PROSP. chron. I p. 393, 155). in Is. 3, 7, 18 *sqq.* habitatores. IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 142 Semiramide. **B** *speciatim ad fruges, res ad cottidianum usum pertinentes, mores*: CATVLL. 68, 144 odore (SEN. Phaedr. 393). TIB. 1, 3, 7 odores. VERG. ecl. 4, 25 amomum (SIL. 11, 402 STAT. silv. 2, 4, 34 MART. 8, 77, 3). georg. 2, 465 Assyrio fucatur lana veneno (SIL. 11, 40). CVLEX 62 colore. CIRIS 440 ostro. HOR. carm. 2, 11, 16 nardo. OV. am. 2, 5, 40 ebur. COLVM. 10, 114 semine. LVCAN. 6, 429 Assyria scrutetur sidera cura. PLIN. nat. 11, 278 Assyrii mali (14, 7 nat. ind. 12, 7). 12, 15 malus. 11, 78 bombyce (ind. 11, 25). STAT. silv. 2, 6, 88 Assyrio manantes gramine sucos. 3, 3, 212 liquores. Theb. 6, 209 sucis. 2, 91 tapetibus. AVIEN. orb. 346 fucum. CLAVD. carm. min. 27, 87 acu (*cf.* MART. 14, 150 Babylonos acus). rapt. Pros. 2, 95 quae vellera tantum ditibus Assyrii spumis fucantur aeni. MACR. sat. 1, 23, 11 ritu. *huc pertinet* SIDON. carm. 17, 6 murex.

ab hac gente terra incolitur **Assyria,** -ae, Ἀσσυρία. *unde sit appellata*: ISID. orig. 14, 3, 10 Assyria vocata ab Assur filio Sem. *cf.* Assur. *ad structuram*: PLIN. nat. 7, 192 litteras semper arbitror Assyria fuisse. 16, 135 fastidit ... nata Assyria (natura syria *codd.*) malus alibi ferre. *contra* in Assyria: PLIN. nat. 11, 75. 13, 36 *sq.* *primus memorat* LYGD. 2, 24. *saepe* PLIN. nat. ECCL. PLIN. nat. 5, 66 Adiabene Assyria ante dicta. *cf.* AMM. 23, 6, 20 MART. CAP. 6, 678. PLIN. nat. 6, 121 pars Mesopotamiae Assyriaeque Babylonia appellata est (MART. CAP. 6, 701 *cf.* SOL. 56, 1). 13, 49 Seleucia Assyriae (HIER. chron. a. Abr. 2180). 18, 216 Assyriam et Babyloniam. 19, 49 Assyriae rex. TAC. ann. 12, 13 AMM. 23, 6, 15 *sqq. saepius.* SERV. ecl. 4, 25 CHRON. OROS. hist. 1, 2, 17. 3, 20, 8. 7, 15, 3. LYGD. 2, 24 eoique Arabes dives et Assyria. AMM. 25, 4, 13 tepentem. 23, 6, 15 celebritate et magnitudine et multiformi feracitate ditissima. IORD. Rom. 12 antiqua. IVL. HONOR. 5 geogr. p. 25, 9 provincia (COSMOGR. 5 geogr. p. 73, 58 Syria). EVTROP. 8, 3, 2 *Traianus* tres provincias fecit, Armeniam Assyriam Mesopotamiam (8, 6, 2 RVF. FEST. brev. 14 *bis.* 20 [IORD. Rom. 270] HIER. chron. a. Abr. 2129. 2133 AVG. civ. 4, 29). *ut fit dicitur pro* Assyrii: LYGD. *l. 18* PLIN. nat. 13, 39 *cf.* 18, 247 *sq.* 255. 268 *sq.* 309 *bis.* 311. *cf. Bezold, PW. II 1751 sqq.* **Assyria,** -ae *nom. mul.* AMM. 18, 3, 2 *Barbationi* uxor erat Assyria nomine. *adi.* **Assyricus,** -a, -um, Ἀσσυρικός *cf. p. 940, 70.* *Diehl.*

Assyrin *v.* Assurim.

ast. [*inc. orig. Th.*], *cf. Jordan, krit. Beitr. p. 302.* ast *syllabam positione, non natura longam esse repetunt* CLED. gramm. V 28, 30 PS. ASPER V 548, 17 BEDA VII 229, 28 *alii.* ast *ut* at *semper primum sententiae locum tenere docet* POMP. gramm. V 269, 13, *cf.* GRAMM. suppl. 57, 28. 157, 30 *sqq., at vide locos p. 944, 16 compositos.* adst *frequentatur in codd. hispanis.*

I *usus antiquus (cf. Bücheler, Fleck. Jahrb. 79, 1859, 765; R. Schöll, legis XII tab. rell. p. 108; Jordan, krit. Beiträge p. 290).* *protasi duplici*, *cf.* GLOSSAM *optimam* II 22, 10 ἐὰν δέ: LEX Servi Tulli Fest. 230 si parentem puer verberit, ast olle plorassit, [paren] puer divis parentum sacer esto. LEG. XII tab. 5, 7 si furiosus escit, ast ei custos nec escit, adgnatum gentiliumque in eo pecuniaque eius potestas esto (*protasis altera seorsum tradita*). 10, 9 cui auro dentes iuncti escunt, ast im cum illo sepeliet uretve, se fraude esto. ACTA ARV. *repetuntur singulis annis precationes hae similesve*: Iuppiter o. m. Capitoline, si imp. Caesar ... vivet ... eumque ... servaveris ex periculis ... eumque in eo statu aut eo meliore servaveris custodierisque aeternitate(m) imperi ... ut voti compotem rem publicam saepe facias, ast tu ea ita faxis, tum tibi bove aurato vovemus esse futurum (*haec plene tradita sunt ad a. 86 ian. 22, ad alios annos pro* ast tu *passim legitur* astu) *et altera compendiaria*: Iuno regina, quae in verba Iovi o. m. bove aurato vovi esse futurum, quod hoc die vovi, ast tu ea ita faxis, tum tibi ... bove aurata voveo esse futurum (*plene tradita ad a. 38, ibidem similis ad Minervam, alibi ad alios deos*). LEX VRSON. 1, 3, 6 si quis in eo vim faciet, ast eius vincitur, dupli damnas esto. PLAVT. Capt. 683 si ego hic peribo, ast ille, ut dixit, non redit, at erit mi hoc factum mortuo memorabile. *protasi simplici*: CIC. leg. 3, 9 ast quando duellum gravius ⟨gravioresve⟩ discordiae civium escunt, oenus ne amplius sex menses ... idem iuris quod duo consules teneto. *ibid.* ast quando consules magisterve (-stratusve *codd.*) populi nec erunt, reliqui magistratus ne sunto. 3, 10 *senatus* decreta rata sunto, ast potestas par maiorve prohibessit, perscripta servanto (*haec tamen turbata esse videntur*). *ibid.* ast quid erit quod extra magistratus coerari oesus (*in his variant codd.*) sit, qui coeret populus creato. 3, 11 ast quid turbassitur in agendo, fraus actoris esto. ACTA lud. saec. Aug. 125 Iuno regina, ast quid est qu⟨o⟩d meli⟨us sit p. R. quiritibus ... matres familias⟩ nuptae genibus nixae te u⟨ti faxis quaesumus⟩ *et similiter in* lud. sept. 4, 10. *in apodosi*: PRECATIO Appi Liv. 10, 19, 17 Bellona si hodie nobis victoriam duis, ast ego tibi templum voveo. *in periodo non condicionali*: CIC. leg. 2, 19 divos et eos, qui ..., colunto et ollos, quos ..., ast olla, propter quae .... *priscum usum cum ne grammatici quidem intellegerent* (CHAR. gramm. I 229, 30 *ex Romano*: ast apud antiquos variam vim contulit vocibus pro atque, pro ac [*? cf. tamen* GRAMM. suppl. 57, 18. 169, 4], pro ergo, pro sed, pro tamen, pro tum, pro cum, ut in glossis antiquitatum legimus scriptum), *vide ne omnia exempla ubiubi* ast *non pandit alteram protasin, adulterent usum genuinum, quem simpliciter copulativum fuisse veri simile est (Bücheler, Rhein. Mus. 33, 1878, 22; Skutsch, Jahrb. Suppl. 27, 89, 1). ut de Cicerone Livio ve taceam, notabile etiam precationes ludorum saecularium redire ad male intellecta schemata compendiaria fratrum arvalium.*

II *usus recentior, quo* ast *sumitur pro* **at.** PAVL. FEST. 6 ast significat at sed autem. GLOSS. δέ, δή; ast ego: ἐγὼ δέ, ἐγὼ δή;

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

verum; ast illa: verum illa *sim.* (IV 471, 10 statim *et* V 541, 5 post *videntur redire ad exempla epica qualia* VERG. Aen. 3, 330. 12, 951, *cf. etiam* georg. 3, 235, *ubi pro* post *M habet* ast). *non sat certa videntur prisca haec*: ENN. ann. 258 ast ⟨h⟩ic, quem nunc tu tam torviter increpuisti. 319 ast occasus ubi tempusve audere repressit (221 ast *Vahlen*). PLAVT. Merc. 246 atque oppido hercle bene velle illi visus sum, ast non habere cui commendarem capram. Trin. 74 aut si demutant mores ingenium tuom neque eos antiquos servas, ast captas novos (*versus spurii*). ACC. trag. 260 *aether sole* splendet saepe, ast idem nimbis interdum nigret. *deest apud* LVCIL. TER. *antiquum colorem affectant* (*nota imperativos et* ast tu): CIC. Att. 1, 16, 17 crebras a nobis litteras exspecta, ast plures etiam ipse mittito. 3, 15, 6 quid enim vides agi posse aut quo modo? per senatumne? ast tute scripsisti. 6, 5, 2 hoc tu indaga, ut soles; ast ⟨h⟩oc (astu. hoc *Leo*) magis .... 13, 40, 1 Brutus ... iis litteris, quas ad me: 'ast vellem aliquid degustasse⟨s⟩ de fabulis. 15, 4, 1 sed non cupio .... rides? ast (aps *M*) condoleo non mea potius adsiduitate ... perfici. 16, 6, 1 cogitaremus, corbitane Patras an actuariolis ad Leucopetram ... ast inde Corcyram et, si oneraria, statimne freto an Syracusis. *plane inepte* Arat. progn. 2 ast autem tenui qua candet lumine phatne (σκέπτεο καὶ φάτνην; PRISC. gramm. III 287, 7 δή ... quomodo apud nos 'vero' et 'autem'. GRAMM. suppl. p. CLXXXIV 20).

pro at *receptum poetis Augusteis* (*non habent* CATVLL. LVCR. TIB. PROP. HOR. carm.), *v. Leo, Seneca I p. 214sqq. saepe ponitur, ut res fert, in versuum initiis; notanda* ast ... contra *et* ast enim TER. MAVR. (*p. 944, 1 et 12*): HOR. sat. 1, 6, 125 ad quartam iaceo; post hanc vagor aut ... ungor olivo .... ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum admonuit, fugio campum. 1, 8, 6 fures dextra coercet obscaenoque ruber porrectus ab inguine palus; ast importunas volucris in vertice harundo terret. epod. 15, 24 translatos alio maerebis amores, ast ego vicissim risero (*metro non flagitatur*). VERG. Aen. 1, 46 *Pallas stravit Graecos invisos*, ast ego quae divum incedo regina ... una cum gente tot annos bella gero? (7, 308 ast ego). 1, 116 excutitur pronusque magister volvitur in caput, ast illam (*navim*) ter fluctus ibidem torquet agens circum. 2, 467 *turris* Dunaum super agmina late incidit. ast alii subeunt. 3, 330 me ..., ast illum. 3, 410 ubi transmissae steterint trans aequora classes ..., ast ubi digressum Siculae te admoverit orae ventus. 4, 488 solvere mentes quas velit, ast aliis duras inmittere curas. 5, 468 dixit ..., ast illum. 5, 509 oculos telumque tetendit. ast ipsam ... avem contingere ferro non valuit. 5, 676 adcelerat simul Aeneas ..., ast illae ... diffugiunt. 6, 316 nunc hos, nunc accipit illos, ast alios ... arcet. 7, 395 ventis dant colla comasque, ast aliae tremulis ululatibus aethera complent. 9, 160 bis septem Rutuli ... delecti, ast illos centeni quemque sequuntur. 9, 724 multos ..., ast alios. 10, 173 sescentos illi dederat Populonia mater expertos iuvenes, ast Ilva trecentos insula. 10, 742 nunc morere, ast de me divum pater ... viderit. 11, 293 coeant in foedera dextrae qua datur, ast armis concurrant arma cavete. 12, 951 ferrum adverso sub pectore condit fervidus. ast illi solvuntur frigore membra. [CVLEX 300 ferit ast illum *corrupta*.] OV. met. 6, 685 precibus mavult quam viribus uti. ast ubi blanditiis agitur nihil, ... dixit. 7, 241 dexteriore Hecates, ast laeva parte Iuventae. 11, 461 ast (at (*Nς*) iuvenes. Pont. 3, 2, 69 alter Orestes, ast Pylades alter. *praevalet igitur omnino usus ante vocalem; ante consonam traditur* VERG. Aen. 10, 742 OV. met. 7, 241. 11, 461 Pont. 3, 2, 70, *quae exempla delere non ausim, postea* GERM. Arat. 211 ast (*sic CS*, et *O*, est *E*) cervix. EPIC. Drusi 218 ast pedes (*sic cod.*). PERS. 6, 27 ast vocat *in α*. SIL. 11, 190 ast delecta. 14, 679 ast reliquum. 16, 625 ast tanto. HOMER. 179(?). 199(?). STAT. Theb. 2, 668 ast tamen. CARM. de Pero (Not. d. scavi 1900 p. 200) ast liquidus. CLAVD. 22, 58 ast (at *pars codd.*) Stilicho. CARM. adv. Marc. 4, 193 ast quater. POET. min. V 64, 27 ast placidum. VEN. FORT. carm. 5, 573 ast Iudaea manus. CARM. epigr. 640, 6 (*saec. IV*) quattuor ast dederat. *ante vocalem celeberrimae copulationes*: ast ego: HOR. epod. 15, 24 VERG. Aen. 1, 46. 7, 308 OV. met. 12, 439. 13, 878 Pont. 4, 12, 3 LVCAN. 8, 279. 10, 197. 262 PERS. 2, 39 VAL. FL. 3, 326. 5, 645 (*suppletum*) SIL. 4, 826. 8, 229. 9, 161. 16, 204 STAT. Theb. 3, 212. 7, 215. 8, 61 silv. 1, 4, 19. 3, 1, 61. 3, 2, 142. 4, 2, 5 Ach. 1, 634 IVV. 8, 46 *passim*. ast egomet: STAT. Theb. 10, 811 Ach. 1, 947. ast hic: SIL. 12, 116. 17, 484 STAT. Theb. 2, 458 silv. 2, 1, 220 IVV. 3, 69 AVIEN. Arat. 1044 SIDON. carm. 2, 129. 23, 18 CARM. epigr. 1355, 9. ast hinc: AVIEN. orb. 291 ora 108 CARM. epigr. 712, 15. ast ille *sim.*: VERG. Aen. *sexies*, MANIL. 3, 227 SEN. Herc. f. 1006 Thy. 721 Herc. O. 1752 LVCAN. 7, 608. 8, 151. 9, 49 PERS. 6, 74 VAL. FL. 3, 115. 188. 227. 5, 371. 407. 6, 503 SIL. 1, 448. 574. 4, 383. 9, 120 HOMER. 676 STAT. Theb. 1, 248. 2, 410. 3, 93. 4, 697. 6, 119. 278. 658. [8, 612 gemit *P*, ast *recc.*] 10, 780. 11, 226 silv. 1, 2, 79 IVV. 15, 78. 16, 48 PRVD. apoth. 781 istud tumulis, ast illud abysso. VERSVS ap. Lact. inst. 1, 10, 6 *passim*. ast iste: AVIEN. Arat. 1001. ast ipse *sim.*: VERG. Aen. 5, 509 VAL. FL. 4, 568 [SIL. 10, 546 *corruptum*] TER. MAVR. 158. ast alius *sim.*: VERG. Aen. *quinquies*, MANIL. 2, 779 GERM. 303 LVCAN. 3, 565. 754 VAL. FL. 1, 835. 2, 239 SIL. 6, 560. 7, 446. 13, 610. 14, 381 STAT. Theb. 1, 520. 5, 383 Ach. 1, 885 IVV. 6, 67 *passim*. ast altera: SIL. 13, 203 PRVD. cath. 6, 65. ham. praef. 7 alter, ast alter. TER. MAVR. 192 ast altera contra. ast ubi: HOR. sat. 1, 6, 125 OV. met. 6, 685. 8, 871 fast. 4, 637 GRATT. 85 GERM. frg. 4, 119 LVCAN. 6, 538 VAL. FL. 6, 95 SIL. 1, 123. 10, 353. 12, 175 STAT. Theb. 2, 41. 4, 431. 5, 340. 7, 438. 9, 699. *passim*. ast ibi: STAT. Theb. 11, 351 SEDVL. pasch. carm. 5, 378. *liberius iunctum*: HOR. sat. 1, 8, 6 ast importunus. VERG. Aen. 10, 173 ast Ilva. 11, 293 ast armis. GRATT. cyn. 418 inde lavant aegros: ast (*sic Vind.*, est *vulgo, fortasse recte*) ira coercita morbi laxatusque rigor. VAL. FL. 4, 407 ast Erebi. 6, 333 ast epulae. 8, 363 ast inter (PRISC. perieg. 190). SIL. 2, 183 ast Ithacus. 12, 471 ast aeque. 14, 31 ast eadem. 14, 58 ast Aetna. IVV. 15, 165 ast homini (IVVENC. 2, 17 DRAC. laud. dei 1, 335). TER. MAVR. 957 ast enim. LACT. Phoen. 142 ast ungues. AVIEN. Arat. 503 ast ecus. 1333 ast orbis. orb. 839 ast Asiam. SIDON. carm. 15, 125 ast Epicureos. PRISC. perieg. 231 ast ortus. 264 ast ambas (338). 548 ast Asiae (614. 623. 629). 583 ast oleo. *secundo loco positum*: VAL. FL. 5, 548 acribus ast illos curis mora saeva trahebat. 6, 197 incipit hasta ante Melas, levis ast abies elusit utrumque. 8, 255 gramineis ast inde toris discumbitur. AVIEN. Arat. 633 advolat ast aliud. 870 certior ast ollis. 967 secat ast alium. orb. 822 vastius ast (est *codd.*) Asiae. PRISC. perieg. 42 mortuus ast (est *codd. dett.*) aliis. 63 fluctuat ast alter. CARM. epigr. 640, 6 (*p. 943, 63*).

in oratione pedestri a poetis assumptum: PETRON. 99 ast ubi (*in declamatione, nisi subsunt versus*). [QVINT. inst. 1, 10, 7 'fuit aliquis sine iis disertus' sed (ast *Bern.*) ego oratorem volo.] GELL. 1, 9, 5 ast ubi res didicerant. APVL. met. 9, 7 ast illa. IVL. VAL. 3, 36 ast alii. EPIST. Alex. ad Arist. p. 204, 6 ast (*om. codd. antiquiores*) et ad Herculis ... trophaea me deduxit. CHALC. transl. 36 ast illa (37 comm. 220). AVR. VICT. Caes. 4, 5 ast ubi (8, 6). AMBR. hexam. 3, 34 ast ubi (4, 21). AVG. civ. 22, 8 p. 572, 20 ast ubi. MART. CAP. 1, 73. SIDON. epist. 4, 6, 2 ast ego (7, 14, 7). BOET. arithm. praef. p. 4, 11 ast alius. ENNOD. epist. 1, 22 p. 34, 7 ast ubi (opusc. 3 p. 379, 5). FVLG. myth. praef. p. 9, 2 ast ubi. *V.*

1. asta *v.* hasta.

2. ? asta. VARRO ling. 7, 54 carere a carendo, quod eam (*lanam*) tum purgant ac deducunt, ut careat spurcitia, ex quo carminari dicitur tum lana, cum ex ea carunt (carent *cod. Flor.*) quod in ea haeret neque est lana: quae in Romulo NAEVIVS (praetext. 3) appellat asta (*sic trad.*, casca *Hermann*, casta *Bücheler*). *Ihm.*

Asta *v.* Hasta.

Astabarī *gens.* ISID. orig. 9, 2, 16 Sabata a quo Sabateni qui nunc Astabari nominantur. *cf.* Atramitae. *Diehl.*

adstabilis NOT. Tir. 24, 49ᵃ. *Ihm.*

Astabores, *nunc* Atbara, *fluv. Aethiopiae, de quo cf. Pietschmann, PW. II 1772.* MELA 1, 50 *Nilus* cum diu simplex saevusque descendit, circa Meroen late patentem insulam in Aethiopiam diffunditur alteraque parte Astabores, altera Astape dictus est. PLIN. nat. 5, 53 Astobores, *cf.* Astusapes *sub* Astansobas. SOL. 32, 7 Astabores. VITR. 8, 2, 6 Astoboam. IVL. HONOR. 45 geogr. p. 48, 12 fluvius ... Astaboris. rec. B geogr. p. 49, 1 fluminis Astroboris (10 -i *abl.* 11 *nom.* 13 *nom.* 16 *gen.* p. 50, 1 *gen.*).

Astacadēs *v.* Ascatades.

Astacae *gens Scythica, Ptolemaeo* Ἀσιῶται. PLIN. nat. 6, 50. *v. Tomaschek, PW. II 1606.*

Astacana *opp. Bactrianes.* AMM. 23, 6, 58 *trad.* Astatia et Menapila, *Ptolemaeo* Ἀστακάνα *et* Μεναπία. *sed cf.* Astacides Menalippus STAT. Theb. 8, 718 *sub* Astacos *2.* *v. Tomaschek, PW. II 1773.*

Astacanī, -ōrum *gens Indica.* SOL. 52, 24 Astacanorum gens. PLIN. nat. 6, 79 Aspaganos gentem. *v. Tomaschek, PW. II 1773 sub* Astakenoi. *cf.* Astaceni.

Astacenī, -ōrum *gens Parthica.* PLIN. nat. 2, 235 *naptha* circa Babylonem et in Astacenis Parthiae profluens bituminis liquidi modo. *cf.* Astacani.

Astacēnus sinus *v. sub* Astacos *1.*

fluvius **Astacēs.** PLIN. nat. 2, 230 in Ponto fluvius Astaces (Asiaces *Detlefsen*) rigat campos.

astachus *v.* astacus.

Astaciae, -ārum, *Byllide in Macedonia.* CORP. III 600 viam pub⟨licam⟩, quae a col. Byllid. per Astacias ducit.

Astacius, -ī *nom. vir. cf.* Astacos *et* Astactus. CORP. VI 10206 *in opere musivo lorario (?) et retiario adscriptum est* Astacius.

Astacos (-us, -um), -ī, Ἀστακός. *cf.* Astacius. **1** *oppidum Bithyniae*: MELA 1, 100 Astacon a Megarensibus conditam. PLIN. nat. 5, 148 fuit et Astacum *oppidum Bithyniae*, [unde] et ex eo Astacenus idem sinus. HIER. chron. a. Abr. 1306 Nicomedia condita, quae prius Astacus vocabatur. *cf.* TREB. POLL. Gall. 4, 8 AMM. 22, 8, 5. *hinc appellatus est* **Astacēnus** sinus, Ἀστακηνὸς κόλπος. PLIN. nat. 5, 148. 149. CASSIOD. hist. 7, 30 in medium sinum, qui vocatur Astacenus. *cf. Ruge, PW. II 1774, 2.* **2** *nom. mythicum.* **a** CALPVRN. ecl. 2, 1 intactam Crocalen puer Astacus et puer Idas, Idas lanigeri dominus gregis, Astacus horti, dilexere diu. **b** *heros Thebanus, de quo cf. Bethe, PW. II 1775, 3.* SCHOL. Ov. Ib. 515 Menalippus fuit quidam Thebanus filius Astaci. *a quo patronymicum* **Astacidēs,** -ae. STAT. Theb. 8, 718 Astacides Melanippus (mena-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lippus *PBM*). 8, 725 *et* 746 Astaciden *ante conson.* Ov. Ib. 515 Astacidae *e coni. ex* SCHOL. *ad l.* *cf.* Astacana.

Astactus, -ī *nom. vir. cf.* Astacius. CORP. VI 33949ᵃ (*descr. Hülsen*) Astactus hortator prasini. *Diehl.*

astacus, -ī, *m.*, ἀστακός. ISID. orig. 12, 8, 9 Graeci *locustam* tam maritimam quam terrestrem astacon appellant. PLIN. nat. 9, 97 cancrorum genera caravi, astaci, maeae. APIC. 2, 37 isicia fiunt marina de cammaris et astacis. EVSTATH. hexaem. 7, 2 ea quae mollitestia vocantur, id est astaci cercini et his proxima. POL. SILV. chron. min. I p. 544, 10 (*inter nomina natantium*) astachus. ORIBAS. syn. 4, 12. 27 astaci. 4, 17 astacus. **astago,** -inis. [*ex* astacus *mutatum. Th.*] PLIN. VAL. 5, 16 ostracoderma, id est astagines et cirridas et pectines. 5, 27 (*de maritimis piscibus*) etiam astago datur (5, 8 *et* 19 *legitur* astaces). [*venet.* astese. *M.-L.*] *Ihm.*

Astadium *cogn. mul.* CORP. XI 593 (*Fori Popili*) Misetia C. l. Astadium.

Astae *v.* Astures. **astafis** *v.* astaphis.

astago *v. sub* astacus. **Astagus** *v.* Athesis.

Astania, -ae *nom. mul. barb.* CARM. epigr. 1836 (*Tipasae Maurorum*) heu memoranda bonis Astania dignissima caelo nobilis et atavis clarissima femina magnis.

Astānsobās, -ae, *Straboni* Ἀστασόβας, *pars Nili in Aethiopia.* VITR. 8, 2, 6 *Nilus* circumcingit Meroen, quod est Aethiopum Meridianorum regnum, ab hisque paludibus se circumagens per flumina Astansobam et Astoboam et alia plura pervenit per montes ad cataractam. PLIN. nat. 5, 53 *Nilus* Astobores laevo alveo dictus, hoc est ramus aquae venientis e tenebris, dextra vero Astusapes (SOL. 32, 7 Astosapes), quod lateris significationem adicit (*cf.* Astapus). MELA 1, 50 Astape. *Diehl.*

adstantia, -ae *f.* GLOSS. II 399, 20 παρουσία adstantia prestantia. III 423, 73 ἐπιστασίαι adstantiae.

? **astantus** υφος πευσεις GLOSS. II 22, 11 (astabis ὑποσπεύσεις *g*, astaneus *vel* astandus *et* ὑφὸς ποσίν *vel* πόδας *h*, apstandus ὑφ' οὗ σπεύσεις *Bücheler dubitanter*). *Ihm.*

Astapa *v.* Ostippo. **Astapē** *v.* Astansobas.

Astaphaeus, -ī *nom. Ophitarum.* IREN. 1, 30, 5 eum ... qui a matre primus sit, Ialdabaoth vocari; ... septimum autem et novissimum omnium Astaphaeum (*Clarom.*, Artapheum *Pass. et Voss.*). *Diehl.*

astaphis, -idos *f.*, ἀσταφίς. PLIN. nat. 23, 15 uva passa, quam astaphida vocant (1 ind. 23, 12 uva passa sive astaphide). ORIBAS. eup. 2ᵃ, 35 astafis himeros, quam Latini uvam domesticam dicunt. PLIN. nat. 23, 17 astaphis agria sive staphis, quam uvam taminiam aliqui vocant falso (1 ind. 23, 13 astaphide agria sive staphide sive pituitaria). *cf.* staphis. *Ihm.*

Astaphium, -ī, *cf.* ἀσταφίς. *ancilla in* PLAVT. Truc. 93 haec quidem eius Astaphium est ancillula. 115. 128. 135. 162. 187. 329. 480. 503. ⟨541⟩. 673. 719. 897: *semper vocat.* tit. scaen. 1, 2. 2, 1. 2. 6. 7. 3, 2. *scriptum varie* astapium, staphium *sim. cf. K. Schmidt, Hermes 37 (1902) p. 179. 608.*

Astapus, -ī, Ἀστάπους, *cogn. Nili.* PLIN. nat. 5, 53 *Nilus* medios Aethiopas secat cognominatus Astapus, quod illarum gentium (*sc. Aethiopum*) lingua significat aquam e tenebris profluentem (SOL. 32, 5 Astapum *acc.*). *cf.* Astobores *sub* Astabores *et* Astragus *2.* IVL. HONOR. 45 geogr. p. 48, 11 Astapus venit de monte Panchaeo, ex quo monte ad illum excurrit fluvius alius Astaboris. *cf.* Astape *sub* Astansobas. *v. Pietschmann, PW. II 1775.* *Diehl.*

Astares *v.* Astures. **Astaroth, Astarothites** *v.* Astarte.

Astartē, -ēs *nom. deae Syrorum.* CIC. nat. deor. 3, 59 Venus ... quarta Syria Cyproque concepta, quae Astarte vocatur, quam Adonidi nupsisse proditum est. MIN. FEL. 6, 1 *videmus* Astarten Syros *colere.* TERT. apol. 24 unicuique provinciae ... suus deus est, ut Syriae Astartes (adargatis *cod. Fuld.*). *s*corp. 3 serviunt idolis Baalim et Astartis. VVLG. III reg. 11, 5 Astharten deam Sidon. 11, 33. HIER. nom. hebr. p. 25, 3 Astarten facturam superfluam id est ποίησιν περιττήν (EVCHER. instr. 2 p. 155, 15). AVG. quaest. hept. 7, 16 servierunt Baal et Astartibus (VVLG. iud. 2, 13 Astaroth) ... Astarte *nomen* Iunonis, quod et lingua punica putatur ostendere ... non dixit Astarti ... in illo, *quod* ex hebraeo erat, Astaroth legimus. IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 123 Ithobalus Astarthae sacerdos. Astartium *videtur esse templum Astartis.* FILASTR. 27, 2 Astartium est in Syria. Astaroth, עַשְׁתָּרוֹת, *forma hebraica nominis Astartis.* CYPR. GALL. Ios. 416 Astarota cui domus est et sedis in Aedra. iud. 402 daemonis Astaratis aras ... Iudaea paravit. VVLG. iud. 2, 13. 3, 7. 10, 6 I reg. 7, 3. 4. 12, 10. 31, 10 IV reg. 23, 13 HIER. in Os. 8, 5. 6 GLOSS. V 340, 44. *post* 341, 29. *inde nomen oppidi Palaestinae.* VVLG. deut. 1, 4 Og regis Basan, qui mansit in Astaroth. Ios. *saepius.* I par. 6, 71 *est idem quod* Astarothcarnaim. gen. 14, 5 (HIER. sit. et nom. p. 84, 5 Astaroth Carnaim terra gigantum ... sunt hodieque duo castella in Batanaea hoc vocabulo. *cf.* p. 86, 32 Astaroth antiqua civitas Og regis Basan, in qua habitaverunt gigantes. p. 108, 17). HIER. nom. hebr. p. 3, 1 Astaroth ovilia vel faciunt exploratores (p. 21, 18. 25, 4. 31, 13). LIB. geneal. chron. I p. 188, 506 Iabis ... qui regnabat in Astaroth. VVLG. I par. 11, 44 Ozia Astarothites. *Plenkers.*

Astasius, -ī *cogn. vir. barb.* PS. AMBR. epist. 2, 14 superveniente comite Astasio, qui proficiscebatur ad bellum, quod a Marcomanis fuerat excitatum. 15. *a tali fortasse nomine deriv. adi.* **Astasiānus,** -a, -um. ACTA Marcelli 2 *et* 3 introducto Marcello ex centurionibus Astasianis *legionis Traianae. sed provinciae Tingitanae procurator fuit a. 298* Anastasius Fortunatus.

Astasobās *v.* Astansobas.

Astat *comes Gothorum.* IORD. Get. 285 sociatis Astat et Invilia comitibus *Gothorum.* *v. Müllenhoff in indice Mommseniano.* *Diehl.*

astataries *vox magica.* CATO agr. 160. *v. sub* asiadarides.

adstator, -ōris *m. ab* adstare. CORP. VI 467 (*cf. add. p. 3005*) deo magno Libero patri et adstatori et conserbatori h(uius) l(oci) coll(egii) Velabrensium. *Ihm.*

Astē *v.* Astus.

Astectus, -ī, Ἄστεκτος, *nom. serv. et cogn.* CORP. VI 8629 Astectus Aug. lib. a cognitionibus. V 793 (*Aquileiae*) P. Gavius Astectus (sex)vir. *Diehl.*

asteismos *vel* **astismos** *m.*, ἀστεϊσμός. *cf.* IVL. RVF. rhet. 4 p. 39, 16 ἀστεισμός urbana dictio (*item graece scribitur apud* DON. Ter. Eun. 2, 2, 43. 2, 3, 51). CHAR. gramm. I 276, 8 huius tropi (*allegoriae*) species sunt septem ... asteismos (*cf.* DIOM. gramm. I 462, 6 astismos. DON. gramm. IV 401, 30 SACERD. gramm. VI 461, 11). 276, 29 asteismos est allegoria cum urbanitate. SACERD. gramm. VI 461, 19 astismos, quem quidam charientismon dicunt, dictio est urbanitate et faceta gratia composita (461, 23 astismos fit tribus modis). DIOM. gramm. I 462, 36 astismos est tropus multiplex (*cf.* GRAMM. suppl. 273, 20) numerosaeque virtutis. namque astismos putatur quidquid simplicitate rustica caret (*cf.* GLOSS. V 342, 6. 8) et faceta satis urbanitate expolitum est (DON. gramm. IV 402, 16), species allegoriae cum urbanitate multiplex (= BEDA rhet. p. 616, 26 asteismos). POMP. gramm. V 312, 5 astismos dicitur urbanitas quaedam in sensu. 13 quicquid urbanitate plenum est et caret rusticitate, astismos est. SERV. Aen. 2, 547 astismos ... est urbanitas sine iracundia (*inde* ISID. orig. 1, 36, 30, *ubi trad.* astysmos, *opp.* sarcasmos). SCHOL. Stat. Theb. 11, 508 astismos, id est urbane ... dixit. *Ihm.*

astella, -ae *f.* [*ab* assula astula *deminutive. Th.*] CASS. FEL. 32 p. 65 taedae pinguis astellas minutatim incisas ... decoques. ADAMN. itin. 11 p. 262, 10 *de trunco quercus Abrahae* ex omni parte securibus circumciso astellarum ad diversas orbis provincias particulae asportantur. GLOSS. III 629, 59 teda id est astella sapinia (595, 62. 578, 76, *ubi* stella). [*ital.* stelletta, *francog.* attelle, *hisp.* astilla. *M.-L.*] *V.*

Astelphus, -ī, *Arriano* Ἀστέλαφος, *amnis in ora Ponti.* PLIN. nat. 6, 14. *cf.* TAB. Peut. 11, 2 Stempeo *statio.* RAVENN. p. 76, 10 *inter civitates* Stelippon (367, 15 Guido p. 532, 15). *v. Tomaschek, PW. II 1780 sub* Astelephos.

? **Astemius,** -ī *cogn. vir.* CONC. Lugd. (Mon. Germ. leg. III 1) p. 141, 17 Astemius diaconus. *cf.* abstemius *et* Artemius.

[**Astenuta**] *statio Bithyniae.* RAVENN. p. 66, 16 *sq.* Nicanicio Astenuta. *cf.* TAB. Peut. 12, 1 Naucanio Nicea Nialia. *Diehl.*

astēr, -eris *m.*, ἀστήρ, *lat.* stella. GLOSS. V 268, 40 astyr (268, 64 astir) g(raece) stella. *cf.* MACR. somn. 1, 14, 21 ἀστήρ (astêr *P*) stella una est, ἄστρον (astron *P*) signum stellis coactum, quod nos sidus vocamus. CARM. epigr. 470, 2 si haliquit casu alite⟨r⟩ aduxerit aster (*i. q. astrum, genitura; 'incertum utrum* ἀστήρ *sit an latino more mutatum ex astro' adn. Bücheler*). DIOSC. 3, 155 *erythrodanum* folia habet sicut aster, id est stelle (ὥσπερ ἀστέρας εἰς κύκλον περικείμενα). 4, 115 folia asteri similia (ἀστέρι ὅμοια). *nota:* VIRG. gramm. epitom. p. 85, 9 H. stellae ... de stellando dirivantur. astra de varietate picturae — aster quippe apud philosophos pictor dicitur —, sidus de situ maiore nominatur. *terrae Samiae genus:* CELS. 6, 6, 12 terrae Samiae, quae ἀστήρ vocatur. SCRIB. LARG. 24 cretae Samiae, quam vocant astera. PLIN. nat. 35, 191 Samiae *terrae* duo *genera* sunt, quae collyrium et quae aster appellantur. prioris laus ut recens sit ac levissima (len- *codd.*) linguaeque glutinosa, altera glaebosior; candida utraque. uritur, lavatur. sunt qui praeferant priorem. prosunt sanguinem expuentibus; emplastrisque, quae siccandi causa componuntur, oculorum quoque medicamentis miscentur (*cf. Diosc. 5, 171* ISID. orig. 16, 1, 7). GALEN. alfab. 127 ges samia ... huius quoque, quod quasi flus (*i. flos*) est, austerem (astare *cod. Lucc.*, astere *cod. Carn.*) appellamus. SORAN. 2, 10 (41) utimur etiam exercitioribus pessariis, quae habent gallam et mannam turis et chalcitin et ges astera. 3, 1 (87) gallarum pulvere et ges astere ... vino soluto. THEOD. PRISC. eup. 12 sic ges aster (gerasteros *B*, iera teres *b*, gera teris *r*) et nitrum cum oleo facit. *herba* (ἀστὴρ Ἀττικός *Diosc. 4, 118*): PLIN. nat. 27, 36 aster ab aliquis bubonion appellatur, quoniam inguinum praesentaneum remedium est. 1 ind. 27, 19 aster sive bubonion. DIOSC. 4, 115 de aster actico (actio *P*). aster actica aut bubonion ... *habet* folia asteri similia. PS. APVL. herb. 61 Graecorum aliqui asterion, alii asteriscon, alii astera atticon, quidam bubonion ... vocarunt, Latini inguinalem. *Ihm.*

Astēr, -eris, Ἀστήρ. **1** *nom. vir. graec. et cogn.* APVL. apol. 10 disce ... versus Platonis ... in puerum Astera ...: ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν Ἑῷος, νῦν δὲ θανὼν λάμπεις Ἕσπερος ἐν φθι-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

μένοις. Sol. 8, 7 Philippus Macedonis Magni pater damnatus est oculo iactu sagittae, quam iecerat Aster oppidanus (*oppidi Methones*) inscriptam suo nomine. *v. Kärst, PW. II 1780, 4.* *in titulis*: Corp. VI 6255 (*e columb.*) Alter cubicul. v. a. XVIII Aster mag. (6254). 12053 Aster C. n̄. ser. 24699 Pontice Asteri coniugi suo . . . fecit. XV 7314 (*sub fin. saec. II, in fistula*) Aster Aug. lib. XI 4851 (*Spoletii*) Asteri f(ilio) (III 4908 *Viruni*). X 4920 (*Venafri*) *gladiatori galeato et scutato procumbenti adscriptum est* Aster. *sim.* III 5835^{a} (*Augustae Vindelicorum*) Astir. IX 220 (*prope Brundisium, scariphatum, christ. ut videtur*) Aster p(atronae) b. m. X 8061, 6 (*in anulo aureo*) † Aster ∗. Corp. VI 8943 Ti. Claudius Aster. 25599 (*teste Marinio*) d. m. Rupilio Asteris Sperata coiux fec. *debuit aut* Asteri *aut* Rupili. *Hülsen cogitavit de* Asteris⟨co⟩ (*cf.* Astericus) *vel* Asteri S( ) Sperata. XV 332 (*litteris parvis nitidis*) f(iglina) Atini L. M. l. Aste⟨ris?⟩. V 8484 (*Aquileiae*) C. Vettidius Aster. suppl. ital. 1200 (*Aquileiae*) L. (Sallustius) L. l. Aster. IX 1191 (*Aeclani*) Ofilius Aster. *ibid.* Ofilius Celer. Ofilius Felix. Ofilius Epitynchanus. X 8059, 9 *in signaculo*: P. Acuti Asteris. *in manubrio*: Aster. XII 4608 (*Narbone*) M. ⟨P?⟩apirius M. l. Aster. *nota vocativum*: Corp. VI 1056 (*a. 205*) 2, 90 Flavi Haster *vigil.* **2** *cogn. mulierum Iudaearum*: Corp. X 1971 (*Puteolis*) ⟨Cl⟩audia Aster ⟨H⟩ierosolymitana ⟨ca⟩ptiva. VIII 8499 (*Sitifi*) Avilia Aster Iudea M. Avilius Ianuarius pater sinagogae fil. dulcissimae. *mater fuit secundum* 8423 Caelia Thalassa Iudaea. IX 6204 (*Venusiae*) ὧδε κῖτε Ἀσθὴρ θυγάτηρ Συριανοῦ (*lap.* Εὐριανοῦ). *cf.* Asterius *l. 70 et* Astreus. **3** *nom. equi*: Corp. VI 10053 (= 33934), 7 *vicit* Aste⟨re?⟩. **Asterius,** -ī, Ἀστέριος. *nom. graec. signum vir. et cogn.*: *ad orthographiam*: Corp. III 9950 (*add.* p. 2261, *Salonis*) ⟨Ast⟩eeri. *nonnumquam nomen confunditur cum* Astyrius Asturius: Cod. Iust. 5, 14, 8 *et* 6, 52, 1 *a. 450* Sidon. epist. 8, 6, 5 Cassiod. hist. 4, 24 (Migne 69, 972^{a}) *al.* *adludit ad etymologiam*: Pavl. Nol. carm. 21, 313 aliud mihi par lumen in Asterio est. **1** *apud mythographos*: Hyg. fab. 170 p. 33, 6 *Aegypti filius.* Hier. chron. a. Abr. 570 in Creta regnavit Asterius (572 Cretensium rex), *pater Minois. cf.* Avg. civ. 18, 12 *et* Asterion. **2** *in titulis et apud scriptores*: *primum signi vice fungitur, non legitur ante a. 339, apud scriptores ethnicos haud ita multi, plures apud* Eccl. (*primus* Hier. vir. ill. 94 Asterius Arianae philosophus factionis. *idem* 86 Cassiod. hist. 3, 9). Conc. Corp. VI 1768 (*a. 346*) Asterí. L. Turcio Aproniano v. c. filio L. Turci Aproniani v. c. praefecti urbi, nepoti L. Turci Secundi c. v. consulis (1769). *cuius frater* 1772 Asterii. L. Turcio Secundo c. v. (1773 L. Turcius Secundus Asterius v. c. 31118 *a. 376*). *idem* XI 6219 (*Fani Fortunae, a. 339*) curante L. Turcio Secundo Aproniani praef. urb. fil. Asterio v. c. corr. Flam. et Piceni (XIV 3582 *et* 3583 *Tibure*). *priorem significari voluit Henzen* Carm. epigr. 894 (*Romae*): hic fuit horridus ante locus Asteri consilio coeptus Liberi ter Bromio, *utrumque Mommsen* Corp. V 5523 (*infra lacum Verbanum*): divo Panteo salvis Asteris L. Cassius Ingenus v. s. l. m. *alii nobiliores*: Corp. VI 1774 (*inter a. 379 et 383*) curante Fl. Asterio. Cod. Iust. 11, 43, 4 (*a. 397*) impp. Arcadius et Honorius AA. Asterio comiti orientis (Cod. Theod. 3, 9, 1. 15, 1, 36. 15, 2, 7). Symm. epist. 9, 90 ornatissimus iuvenis Asterius. *idem fort.* Hydat. chron. II p. 20, 74 Hispaniarum comite (Greg. Tvr. Franc. 2, 9 p. 76). *cf. Seeck, PW. II 1786, 9.* Corp. IX 1377 (*Aeclani, a. 494*) Flaviis Asterio et Praesidio vv. cc. conss. VI 32001 cōns. Asteri et Presidi v̄v̄c̄c̄. (Inscr. christ. Rossi I 905—908 Avell. p. 468, 13 Marc. Com. chron. II p. 94, 18, 494. Corp. XII 591 *Aquis Sextiis.* 2059 *et* 2060 *Viennae.* Cons. Ital. pasch. Camp. chron. I p. 330, 494 auct. Havn. p. 331, 494). Lib. pont. p. 150, 14 Asterio consuli (*saec. VI med.*). *ceteri*: *ter signum*: Corp. III 2439 (*Salonis*) locus concessus a Nevio Aulo Mario Fortunato signo Asterio (*debuit* Asterius, *nisi tamen est* Ἀστερίων). 8935 (*Salonis, fort. christ.*) Ayr. Isidoru⟨s⟩ quet (*i.* qui et) Edasterius (*nisi potius* et *male iterato interpretandum est* quet ed Asterius). *adde Kaibel epigr. 1976* Ῥουφείνου τάφος οὗτος, ὃν Ἀστέριόν ποτ' ἔκληζον. *cogn.*: *ethnici*: Corp. VI 8399 (*periit*) Asterius off. praiff. praett. XI 170 (*Ravennae*) Claudius Asterius. III 14260 (*Salonis*) d. m. Aur. Asterio (*an* Ἀστερίων?) . . . Aurelia Octavia con. inconparabili et Aur. Dionysius patri b. m. p. Inscr. Wünsch, Seth. Verfl.-Taf. (*saec. IV/V*) 2 Asterius Auricinta liberaque. Corp. III 8899 (*Salonis*) d. m. Ἄστεριν ἐκ βιοτῆς βάσκανος ἦρ' Ἀΐδης; . . . εὐθύμει Ἀστέρεῖ (*debuit* Ἀστέριε). *Iudaeus*: Corp. VIII 12457 (*in titulo Naronitano*) Asterius filius Rustici arcosinagogi. Margarita Riddei partem portici tesselavit. *cf.* Astreus *et* Aster *2.* *christiani*: Inscr. christ. Rossi I 475 (*a. 399*) depositus Asterius. 553 (*a. 400 vel 405*) locus Asteri. Carm. epigr. 115 (*prope Caesaream Maurorum*) *postscripta*: M. A. I. Severiani c. v. ex ing(enio) Asteri. Corp. VIII 11120 (*Lepti minore*). 20918 (*Tipasae Maurorum*) memoria Asteri innocentis, fidelis in pace recessit. III 9550 (*add.* p. 2261, *Salonis*) trans⟨latio sancti Ast⟩eeri epis⟨copi⟩. 12839 (*cf. add.* p. 2261) Aste⟨r⟩ius *martyr.* **Asteria** (-ē), -ae (-ēs), Ἀστερία (-ίη). **1** *Titanis filia, soror Latonae*: Cic. nat. deor. 3, 42 *quartus Hercules* Iovis est et Asteriae, Latonae sororis. 3, 46 *mater Hecatae.* Hyg. fab. 53 p. 58, 25 Asterien Titanis filiam (Schol. Stat. Theb. 4, 795). praef. p. 11, 12 ex Polo et Phoebe Latona Asterie. Serv. Aen. 3, 73 Asterien *sororem Latonae* (Astarien *cod. Hamburg.* Schol. Stat. Ach. 1, 206 Mythogr. 1, 37. 2, 17. Itin. Anton. 527 Asteria). Ov. met. 6, 108 *Minerva* fecit et Asterien aquila luctante teneri. Cvlex 15 *cf. l. 7.* *cf. Wernicke, PW. II 1781, 6.* **2** *Pleias*: Hyg. fab. 250 p. 138 Oenomaum Martis filium ex Asterie (*apud Graecos* Ἀστερόπη) Atlantis filia. **3** *Deli insulae nomen*: Plin. nat. 4, 66 *Delon insulam appellatam prodiderunt* alii . . . Asteriam. Sol. 11, 19 *Delos* nunc Asteria a cultu Apollinis. *cf.* Itin. Anton. 527. *adde* Cvlex 15 decus Asteriae (*i. Deli, scripsit Scaliger.* astrigeri *Bemb. cf. Haupt, opp. III 64*). **4** *vetus nomen Rhodi insulae*: Plin. nat. 5, 132 Asteria. **5** *insula maris Ionii. cf.* Asteris *1.* **6** *cogn. mul.* *nom. ut videtur fictum*: Hor. carm. 3, 7, 1 quid fles, Asterie? *in titulis*: Corp. X 4022 (*Capuae*) c(larissimae) m(emoriae) f(emina) hic sita est Asteria infelicissima sponso tradita puella. XI 830 (*Mutinae, post a. 314*) Asteriae c. f. III 13665 (*Cibyrae Phrygiae*) Aelia Asteria (Αἰλία Ἀστερία). *christianae*: Corp. V 6261 (*Mediolani*) Asteria. VIII 14099 (*Carthagine*) c Aster⟨ia⟩ in pace. **Asteriōn,** -ōnis, Ἀστερίων. **1** *nomen mythicum*: *Argonautae*: Hyg. fab. 14 p. 44, 12 Asterion Pyremi filius matre Antigona, ex urbe Pelinna. *alter* p. 47, 1 Asterion et Amphion, Hyperasii filii, alii aiunt Hip⟨p⟩asi, ex Pellene. Val. Fl. 1, 355 celer Asterion, quem matre cadentem Piresius (*Heinsius*, Crestus *V*) gemino fovit pater amne Cometes. Rvfin. rec. 10, 21 *Iupiter vitiat* Ideam Minois, ex qua nascitur Asterion. *Lar v. sub* Astheus. **2** *mons Argolidis*: Plin. nat. 4, 17. **3** *fluvius Argolidis*: Stat. Theb. 4, 121 celer . . . Asterion. 4, 713 audax Erasinus et aequus fluctibus Asterion. *sequitur* ille (Schol. *ad l.*). **4** *cogn. vir.*: Corp. VI 16927 M. Domitio Asterioni. 20969 D. Laberio Asterioni. *cf. p. 947, 61 et 66.* **5** *cogn. mul.*: Corp. XIV 2477 (*Castrimoenii*) Aninia Asterio sibi et fratri suo. C. Iulius Speratus. **Asteris,** -idis *f.*, Ἀστερίς. **1** *insula maris Ionii, Homero* Ἀστερίς, *de qua cf. Oberhummer, PW. II 1787.* Plin. nat. 4, 55 ante *Ithacam* in alto Asteris, Prote. Itin. Anton. 519. Mela 2, 110 Asteria (Avson. 448). *eadem videtur* Ravenn. p. 401, 18 Astin. **2** *cogn. mul.* *sic appellatur* Violentilla, *Stellae poetae sponsa*: Stat. silv. 1, 2, 197 Asteris et vatis totam cantata per urbem, Asteris ante dapes, nocte Asteris, Asteris ortu. *in titulis*: Corp. VI 6186 (*e columb.*) M. Vlpio Felici Minicia Asteris. 12558 d. m. s. Asteridi . . . Titedia Venusta mater et Optatus coniunx. IX 2970 (*Iuvani*) Eventus Asteridi conservae. X 2285 (*Puteolis*) Claudiae Asteridi. 2314 (*ibid.*) Coelia P. l. Asteris. **Asteridēs,** *acc.* -ēn, Ἀστερίδης. Hyg. fab. 170 p. 33, 9 Asteriden (*Aegypti filium*). **Astericus,** -ī, *quasi* Ἀστερικός. *cogn. vir.* Corp. XI 3562 (*Centumcellis*) Sulpicius Asteri Cus. *voluit fort.* Asteriscus. *cf. p. 947, 13.* *derivata latina praeter signum quod est* Asterius (*cf. Mommsen, Hermes 37, 449*) *sunt haec*: **Asteriānus,** -ī, *cogn. vir.* Corp. VI 32563, 10 (centuria) Asteriani. *demin.* **Asteriolus,** -ī, *Gallus, amicus Theudoberti.* Greg. Tvr. Franc. 3, 33 capit. 33 de Asteriolo et Secundino. **Asterolus,** -ī, *cogn. vir.* Corp. XIII 5552 (*Dibione*) Regali⟨s⟩ Aster⟨o⟩lo filio. s *et* o *quondam lectae sunt.* ? **Asterōnius,** -ī *cogn. vir.* Corp. VI 21018 T. Lalius Asteronius fecit T. Lae Laelio Romano filio suo: *vides quam neglegenter incisus sit titulus. voluitne* Asterionius? *Diehl.*

astercum *n.* [*vocabulum graecum ut videtur. Th.*] Plin. nat. 22, 43 perdicium sive parthenium . . . ab nostris herba urceolaris vocatur, ab aliis astercum. 1 ind. 22, 20 urceolaris sive astercum. *Ihm.*

Asterdumaris, -is *nom. mul. barb.* Ephem. epigr. VIII 175 (ad Corp. II 5840, *Tarracone, saec. I ex.*) T. Aurelius Tempestivos Aurelio Tannepaeseri patri et Asterdumari matri her. d. s. p. f. c.

Asterge *nom. mul.?* Corp. XII 752 (*Arelate*). *Diehl.*

asteria *v.* asterius. **Asteria** *v. sub* Aster.

asteriace *v.* astyrice. **Asteriānus** *v. sub* Aster.

asterias, ἀστερίας. Plin. nat. 10, 164 ardiolarum tria genera: leucon, asterias, pellos (suasperia pelion *codd.*).

Astericus, Asteridēs, Asteriolus *v. sub* Aster.

asterion *n.*, ἀστέριον. **1** *aranearum genus*: Plin. nat. 29, 86 (astertion *codd.*). **2** *herba*: Gloss. III 566, 9 ing⟨u⟩inale i. asterion. 535, 47 astereon. Ps. Apvl. herb. 61 Graecorum aliqui asterion, alii asteriscon, alii astera . . . vocarunt, Latini inguinalem (*cf. Diosc. 4, 118*). Ps. Apvl. herb. 46 Graecorum quidam prasion . . ., Aegyptii asterion, asteropenue (?) . . ., Itali marrubium . . . dicunt.

Asteriōn, Asteris *v. sub* Aster.

asteriscus, -ī *m.*, ἀστερίσκος. **1** *nota critica*: Gloss. V 268, 32 asteriscus (IV 473, 14 asteriscum) stella (*cf.* V 342, 34). Not. Suet. gramm. VII 534, 17 (Suet. rell. ed. Reiff. p. 139, 1 *sq.*) asteriscum Aristophanes apponebat in iis locis, quibus sensus deesset, Aristarchus autem ad eos, qui in hoc puta loco positi erant, cum aliis scilicet non recte ponerentur. item Probus et antiqui nostri. 535, 1 asteriscus cum obelo propria nota est Aristarchi. utebatur autem ea in iis versibus, qui non suo loco positi erant. item antiqui nostri et Probus. Isid. orig. 1, 20, 2 asteriscus apponitur in his, quae omissa sunt, ut illucescant per eam notam quae deesse videntur. stella enim ἀστήρ dicitur Graeco sermone, a quo asteriscus derivatus est. 1, 20, 7 asteriscus cum obelo. hac proprie Aristarchus utebatur in iis versibus, qui non suo loco positi erant. Hier. epist. 106, 7 *Origenes* signum posuit asterisci, id est stellam, quae, quod prius absconditum videbatur, inluminet et in medium proferat. in Is. 23, 6 *sq.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 322 Vall. quod sequitur ... additum est, et asterisco, id est stellis illuminantibus praenotatur. epist. 112, 19 cur prior mea in libris canonicis interpretatio asteriscos habeat et virgulas praenotatas. *ibid.* ubi autem asterisci (*sunt*), id est stellulae praelucentes (*cf.* GLOSS. IV 21, 55), ex Theodotionis editione ab Origene additum est. *ibid. libros* ab Origene emendatos sive corruptos per obelos et asteriscos. *ibid.* non legas ea quae sub asteriscis sunt. 134, 2 in editione Septuaginta, quae asteriscis verubusque distincta est. 106, 22 scriptorum neglegentia, virgulis et asteriscis subtractis, dictinctio universa confunditur. 57, 11 quae in exemplaribus ecclesiae obelis asteriscisque distincta sunt. *ibid.* quanta dimiserint, vel asterisci testes *sunt.* 106, 74 in Latinis sub asterisco legendum est. 106, 19 sub asterisco additum est (106, 7. 9. 25. 65 in Ezech. 2, 5 p. 53 Vall. 2, 7 p. 65. 10, 32 p. 386 in Is. 2, 20 p. 43. 13, 18 *sq.* p. 244. 23, 13 p. 325 adv. Ruf. 2, 29). in Dan. prol. p. 621—622 Vall. Origenes ... in editione vulgata asteriscos posuit docens defuisse quae addita sunt, et rursus quosdam versus obelis praenotavit superflua quaeque designans. *ibid.* hanc sub asteriscis et obelis editionem legant. adv. Ruf. 2, 27. 29. 31 (*cf.* in psalt. Gallic. praef. in Iob alter. version. praef.) *et saepius.* AVG. civ. 18, 43 addiderunt, quae in Hebraeis inventa apud Septuaginta non erant, eaque signis quibusdam in stellarum modum factis ad capita eorundem versuum notaverunt, quae signa asteriscos vocant. in psalm. 67, 16. 89, 17 epist. 71, 3 (*bis*) quaest. in gen. 155 p. 81, 10 Vind. loc. de gen. 103 p. 522, 21 Vind. MERCATOR append. 1 qui *tractatus* est circa finem quaternionis ad locum, ubi signum asteriscorum est (*cf.* § 13). **2** *herba*: PS. APVL. herb. 61 (*v. sub* asterion *2*).

asteritēs *vel* **astritēs**. [*vocabulum graecum non traditum. Th.*] *gemma*: MART. CAP. 1, 75 quippe tres fuerant a fronte gemmae, lychnis, astrites et ceraunos. ISID. orig. 16, 10, 3 asterites candida est (*quae sequuntur ex* PLIN. nat. 37, 131 *sumpta sunt, ubi* asteria *gemma vocatur*).

asteritis *herbae basiliscae genus*: PS. APVL. herb. 128 stellatus autem, qui et chrysocephalos asteritis, hic quod viderit, arescit et occidit.

asterius, -a, -um, ἀστέριος. **1** *gemma*: PRISC. perieg. 325 nascitur hic scopulis Pallenae gemma refulgens, asterium perhibent: stellis certare putatur et flammae similis splendenti lumine lychnis (*Dionys. orb. descr. 328* ἔνθα ... κατὰ σκοπιᾶς Παλλήνης φύεται ἀστέριος καλὸς λίθος, οἷά τις ἀστὴρ μαρμαίρων). **2** *f.* **asteria**, -ae. *fortasse eadem gemma*: PLIN. nat. 37, 131 proxima candicantium *gemmarum* est asteria. principatum habet proprietate naturae, quod inclusam lucem pupilla quadam continet. hanc transfundit cum inclinatione velut intus ambulantem alio atque alio loco reddens. eadem contraria soli regerit candicantes radios in modum stellae, unde nomen invenit. 1 ind. 37, 47. *v. Nies, PW. II 1783* (*s.* asteria *nr. 17*). *cf.* asterites, astrion. **3** *inter nomina volucrum*: POLEM. SILV. chron. min. I p. 543, 27 asteria.

Asterius *v. sub* Aster.

adsterno (-strāvī), -strātum, -ere. *ab* ad *et* sternere. NOT. Tir. 54, 83ª adsternit, adstravit, adstratum. OV. met. 2, 343 et caesae pectora palmis ... Phaetonta ... nocte dieque vocant asternunturque sepulcro. trist. 1, 3, 43 illa ... ante lares passis adstrata (attracta *vulg.*) capillis contigit extinctos ore tremente focos. IVVENC. 1, 13 cetera nam foribus tunc plebs adstrata rogabat. *Ihm.*

Asterōnius *v. sub* Aster.

Asteropē, -ēs *vel* -ēnis, Ἀστερόπη. **1** HYG. fab. 97 p. 90 Peneleus Hippalci⟨mi⟩ et Asteropes filius Boeotia navibus XII *ad Troiam ivit.* **2** *Pleias* (*Ἀστερόπη Hesiod. frg. 12 R.* Στερόπη *Arat. 263*). CIC. Arat. 36 Electra Asteropeque (*H*, staerọ^{pe}q; *D*). GERM. 263 Asteropeque et Taygete. SCHOL. Germ. Bas. p. 83, 17 cum Marte *concubuit* Asterope *Atlantis*, ex qua Oenomaus (*at* p. 76, 11, *ubi eadem iterum scripta sunt*, Sterope *codd.*). HYG. fab. 84 p. 83, 6 Oenomaus Martis et Asteropes ⟨Atlantis⟩ filiae filius. 159 p. 15, 1. 250 p. 138, 14 (*v. sub voce* Asterie *2*). *cf.* Sterope. **3** *cogn. mul. nomin.*: CORP. VI 34286 (*e columb.*) Fabia Asterope. 8948 Asterope Maximi (uxor). XI 1675 (*Florentiae*) Sentilia Asterope. VIII 21335 (*Caesareae*) Vlpia A s t o r o p e. *dat.*: CORP. VI 25028 Asterope filiae. XI 756 (*Bononiae*) C. Egnatius Epigonius sibi et Cominasiae Asterope coniugi. IX 4214 (*Amiterni*) ⟨H⟩elvaciae Asteropeni. **Asteropaeus,** -ī, Ἀστεροπαῖος. **1** *Lycius*: HYG. fab. 112 p. 99 Achilles cum Asteropaeo *dimicavit.* Asteropaeus occiditur. IVST. 7, 1, 5 Pelegonus (*trad.* Telegonus) pater Asteropaei, cuius Troiano bello inter clarissimos vindices urbis nomen accepimus. DICT. 2, 43. 4, 7 DARES 18. 21. *v. Höfer, PW. II 1788.* **2** *nom. serv.* CORP. IV 1422 *Thraex.* VI 23833 d. m. Parthenopaeo f. ... Asteropaeus pat. *Diehl.*

? **asteropenue** *v.* asterion *2.*

[**asteroplecta** *quod afferunt ex* SEN. nat. 1, 15, 3 *codices graece scriptum exhibent.*]

asteroscopia, -ae *f.*, ἀστεροσκοπία. SCHOL. Hor. carm. 1, 28, 1 geometriae et asteroscopiae peritus. *Ihm.*

astertion *v.* asterion *1.*

Astēs, -is, Ἄστης, *Persa.* ITIN. Alex. 46 *trad.* Datum hostium ducem. *teste Arriano anab. 4, 22, 8* Astem *proposuerunt edd.* *Diehl.*

asteus [gracilis macer] subtilis urbanus GLOSS. V 441, 34 = 562, 1. *i.* ἀστεῖος. *Ihm.*

Asthaol *v.* Estaol.

Asthar. *nom. dei cuiusdam, quod non legitur nisi apud* FILASTR. 17, 1 sunt qui Asthar hominem et Camoth ... venerabantur. 27, 1 Asthar et Astharoth. *probab. subest nomen* Astarte, *q. vide.* *Plenkers.*

Asthemoe *v.* Istemo.

[**Astheus.**] DIOM. gramm. I 478, 25 hos (*Idaeos Dactylos*) quidam tres putant, qui Lares esse creduntur, Damnameneus Astheus Pyrrichus. Acmon *scr. Parrhasius*, Asterius *maluit Keil.*

Asthianēna gens *Armeniae*, Ἀσθιανηνή. COD. Iust. 1, 29, 5. NOVELL. Iust. 31, 1, 3 A s a t h e n i a, *at in gemino graeco* Ἀσθιανηνή. *v. Baumgartner, PW. II 1789.* *cf.* Astias. *Diehl.*

asthma, -atis *n.*, ἆσθμα. [*it.* ansima. *M.-L.*] PLIN. nat. 25, 82 *herbam utilissimam* ad ea, quae asthmata (*sic Salmasius*, sparmata *vel* spartama *codd.*) vocant. *cf.* CELS. 4, 8 *et* CHAR. exc. gramm. I 552, 25, *ubi graece scriptum extat.*

asthmaticus, -ī *m.*, ἀσθματικός. GLOSS. III 597, 25 asmaticus calor pectoris vel suspiriosus (*cf.* 601, 2 ediis asmaticus). CASS. FEL. 41 p. 93 asthmatici dicuntur latino sermone anhelosi vel suspiriosi. PLIN. nat. 26, 34 cissanthemos ad orthopnoeas bibitur, item hysopum et asthmaticis. THEOD. PRISC. log. cap. 25 (*tit.*) de asthmaticis vel suspiriosis. 70 asthmaticis vel suspiriosis semper molestissima querella pulmonum est (*utroque loco trad. fere* asm-). DIOSC. 2, 110 *lenticula* asmaticis prodest, *sic passim.* ORIBAS. syn. 1, 16 oportet purgare eos intrante primum ver, qualia sunt epilempticae passiones a s t o m a t i c a, quae fleuma educunt. *Ihm.*

Astiagi *statio prope Macomadas in Syrtide.* ITIN. Anton. 64. *cf.* Astyages.

Astias *fluv. Hyrcaniae.* RAVENN. p. 78, 7. p. 62, 11 Austia. *contulerunt edd.* Asthianene.

Astibō, *Polyaeno fluv.* Ἀστίβου, *nunc* Istib, *statio Paeoniae inter Stobos et Serticam.* TAB. Peut. 7, 5. *v. Oberhummer, PW. II 1790.* *Diehl.*

Asticē *v.* Astii *et* Asticus *sub* Astus.

asticus, -a, -um, ἀστικός. CAECIL. com. 222 egon vitam meam asticam (*sic Bergk*, Atticam *codd.*) contendam cum istac rusticana ⟨tua⟩, Syra? CIC. div. 2, 133 nam Pacuvianus Amphio (*sequuntur versus* PACVV. trag. 2—4) cum dixisset obscurius, tum astici (*sic Orelli*, Attici *codd.*; *intellegendus chorus*) respondent (*sequitur* PACVV. trag. 7; *cf. Ribbeck, trag.*[3] *p. 87*). *ludi astici*: ACTA lud. saec. Aug. 157 (*ludos*) Graecos thymelicos in theatro Pompei ..., Graecos asti⟨cos i⟩n thea⟨tro, quod est⟩ in circo Flaminio. SVET. Tib. 6 praesedit et asticis ludis et Troiam circensibus ⟨lusit⟩ ductor turmae puerorum maiorum. Cal. 20 edidit et peregre spectacula, in Sicilia Syracusis asticos ludos et in Gallia Luguduni miscellos. *cf. Reisch, PW. II 1790.* *Ihm.*

1. Asticus *mons v. sub* Astii. **2. Asticus** *cogn. vir. v.* Astus.

astifer *v.* hastifer.

Astigi (-is), Ἄστιγις *vel* Ἀστιγίς, *opp. Hispaniae.* **1** PLIN. nat. 3, 12 *sunt in Baetica* oppida libera Astigi vetus, Ostippo. **2** MELA 2, 88 in Baetica H a s t i g i. ITIN. Anton. 413 Astigi. 414 Astigi (*Paris. 7230 A, cett.* Astici). CORP. XI 3282 (*Vicarello*), a 8 Astigi (3283, a 8. 3284, a 9): *abl. vel acc.* m *abiecta. passim in amphorarum inde devectarum testis legitur abl.* Astigi (CORP. XV part. 2). NOT. Gall. chron. I p. 573 *in provincia Baetica* civitas A s t i g i s. *acc.*: CORP. XV 4359 (*a. 161*) ⟨devec⟩t(um) Astigim (*cf.* 4233 devectum Hispalem). XI 3281, a 8 Astigim. RAVENN. p. 315, 3 Astigin. *adi.* **Astigitānus,** -ā, -um, *subst. incola* **Astigitānus,** -a. PLIN. nat. 3, 12 Astigitanam coloniam ... cognomine Augustam Firmam (CORP. II 1471. 1479. 1480. 1630). 3, 7 iuridici conventus ei (*Baeticae*) quattuor, Gaditanus Cordubensis Astigitanus Hispalensis. CORP. II 1475 Sex. Allio Mamerco pontifici perpetuo col. Astigitanae. CONC. Tolet. a. 589 (Mansi IX 1002ᶜ) ecclesiae Astigitanae (Hispal. a. 619 *ibid.* X 570ª. Tolet. a. 633 *ibid.* 642ᶜ. a. 646 *ibid.* 770ᶜ). a. 653 (Mansi X 1222ª) Astigitanus episc. CORP. II 1481 ab splendidissimo ordine Astig. 2201 (*Cordubae, a. 270—275*) res pub. Astig. 1472 r(ei) p(ublicae) A(stig.) (servus). CORP. II 1473 P. Numerius Martialis Astigitanus. 1479 *idem fere adiectis* (sex)viro c⟨o⟩l(onorum) col. Aug. Fir. 1443 (*Ostippone*) ...⟩ius Astigit. VIII 21031 (*Caesareae*) M. Furius Herennus Papiri(a) Astigitan(us) veterani f. *adde* CORP. V 3365 (*Veronae, periit*) *traditur* natio(ne) Astesit. '*fuit fortasse* Astigit(anus)'. *mulier* CORP. VIII 7154 (*Cirtae*) Panaria Comes Astigitana h. s. s. t. t. l.

Astiī, -ōrum *gens Thracum.* LIV. 38, 40, 7. 42, 19, 6. **Asticē** regio PLIN. nat. 4, 45. **Asticus** *mons Thraciae* TAB. Peut. 8, 4/5. *v. Oberhummer, PW. II 1772 sub* Astai (Ἀσταί). *Diehl.*

astīliārius *v.* hastiliarius.

adstillo, -ātum, -āre. *ab* ad *et* stillare. GALEN. alfab. 203 opobalsamum ... optimum est et sincere, ut est aque adstillatum, non protinus diffunditur. *ibid.* item vestimentum album aut mundum adstillatum macola non facit. *Ihm.*

d. ⟨m.⟩ **Astimō** ⟨... CORP. XIII 3275 *apud Remos.*

1. [**Astinus**] *cogn. vir.* CORP. VI 33285 (*e columb., periit*) Q. Catius L. f. Astinus. '*fortasse fuit* ⟨C⟩astinus'

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2. Astinus *nom. barb.* CORP. II 2980 (*in Tarraconensi, periit*) Astinus Ainotruvi Hastatus re (*pro* fe *i.* fecit?).

Astiocha *v.* Astyoche. **Astīologa** *v.* Assitogiola.

Astiōn *v* Agasthenes.

Astipa *cogn. vir.* CORP. VI 10151 Cn. Pompeius (mulieris) l. Astipa daeliciae populi Ro(mani). *Diehl.*

adstipulātio (ast-), -ōnis *f. ab* adstipulari. GLOSS. professio, adfirmatio; adstipulatione adsponsione, adsensione (*trad.* aspic-); *non apte* V 424, 31 congregatione. ISID. diff. append. 162 stipulatio certum habet intellectum, restipulatio, si aliquid sit factum quod convenit, astipulatio eiusdem pecuniae, ut vel alter repetere possit, constipulatio, conserta restipulatio, si qua dolo malo facta.

1 *t. t. apud* ICTOS: SYMM. rel. 41, 3 adduntur etiam rescripta divalia, quibus adstipulatio cuiusdam remota est (*ibid.* subscriptor).
2 *translate i. q. assensio, approbatio, confirmatio, commendatio*: PLIN. nat. 29, 10 qua de re exstat etiam Annaei Senecae adstipulatio. QVINT. inst. 11, 3, 175 accommodandam sententiis ipsis pronuntiationem ... accedit enim vis et proprietas rebus tali adstipulatione. ARNOB. nat. 2, 9 non quod sibi persuaserit quis verum dici ab altero velut quadam fidei astipulatione tutatur? AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 43 aut *quod deus* testimoniorum adstipulationibus destitutus suffragium sacramenti requirat. COD. Theod. 12, 1, 177 pr. (*a. 413*) incorrupta ordinis adstipulatione perdoceat. GILD. chron. 33 quorum indubitatam aequanimiter conviciorum auscultato ... adstipulationem. 93 ut evidentioribus adhuc astipulationibus comprobetur. BOET. ar. 1 praef. p. 3, 16 nisi doctae sententiae adstipulatione nitatur (*opus*). ENNOD. epist. 1, 1 p. 1, 11 quamcumque *lingua* ... pingit speciem veri adstipulatione repraesentat (2, 28 p. 70, 9 sententia nostra ... fulcitur. 3, 7 p. 102, 20 ut ... puri amoris adstipulationem deferant blandimenta conloquii. 6, 25 p. 164, 2 qui in adstipulatione stemmatis usurus est bono verecundiae. 8, 37 p. 224, 11 *al.* CASSIOD. var. 6, 23, 5 quod multis adstipulationibus personatur. CONC. Mon. Germ. leg. III 1 p. 197. SYMM. epist. 2, 16 meae adstipulationis minor causa est (*ibid.* vadimonium). 5, 4 de sanctis moribus tuis. 5, 48 bene cognitis ... commendatio prompta debetur, ut ad notitiam bonorum sub honesta adstipulatione perveniant. 72 secundae adstipulationis auxilium. 84 testimonii. *al.* ENNOD. epist. 4, 2 p. 98, 6 per adstipulationem suam. 4, 22 p. 114, 9 germinis. CASSIOD. var. 11, 23 Constantini merita licet plures asserant, adstipulatio quoque nostra commendat. *peccatorum confitentium*: PS. AMBR. poen. 6 deletum est statim condemnationis elogium lacrimis confitentium, et absolvit obnoxios poenae astipulatio confessa de crimine. *ibid.* errata suae conscientiae ea astipulatione damnantes.

adstipulātor (ast-), -ōris *m. ab* adstipulari. GLOSS. προσεπερωτητής, idoneus testis, promissor. *Leonhard, PW. I 429.* 1 *t. t. apud* ICTOS: CIC. Quinct. 58 litterae P. Quinctii, testes tot ... cum astipulatore tuo comparabuntur. Pis. 18 qui isto non modo propugnatore tutiorem se, sed advocato aut astipulatore paratiorem fore putaret. SIDON. epist. 6, 4, 2 quodam Prudente ... ignotorum nobis hominum collaudante contractum; cuius subscriptio intra formulam nundinarum tamquam idonei adstipulatoris ostenditur. GAIVS inst. 3, 110 possumus ... ad id quod stipulamur alium adhibere, qui idem stipuletur; quem vulgo adstipulatorem vocamus. 3, 112 potest etiam aliis verbis uti. 3, 114 adstipulatoris heres (4, 113). 3, 117 adstipulatorem ... fere tunc solum adhibemus, cum ita stipulamur, ut aliquid post mortem nostram detur. *ibid.* adhibetur. 3, 126 in adstipulatoris persona. *ibid.* adstipulatoris ... obligatio. 3, 215. PS. CIC. epist. ad Octav. 9 cuius avus fuerit argentarius, adstipulator pater. 2 *translate assensor, approbator, commendator, testis*: CIC. ac. 2, 67 Stoici dicunt et eorum adstipulator Antiochus. EPIST. Arimin. syn. 13, 567 A Migne socii et astipulatores Ariani dogmatis (μέτοχοί τε καὶ σύμφρονες). *cf.* AVG. bon. viduit. 5, 7 disertissimus eorum (*Novatianorum*) astipulator Tertullianus. adv. leg. 2, 9, 32 quibus ... Tertullianus astipulator assistit. AVELL. p. 103, 12 qui causae Pelagi enixius adstipulator intervenit. VAL. MAX. 7, 1, 2 Gyges, dum adstipulatorem vanae opinionis deum habere concupiscit. SYMM. epist. 2, 15 quod ipsi a te sine adstipulatore meruissent (6, 24). 2, 65 adstipulatorem praeclara merita non requirunt. 3, 74, 1 alterius tibi laudis adstipulator est princeps generis humani, officiorum vero familiarium nos testes esse debemus. 3, 87 promptus. 5, 60. HIER. epist. 112, 6 veritatis tuae saltim unum adstipulatorem proferre. adv. Ruf. 1, 7 te non ut interpretem mali operis, sed ut astipulatorem in ius ecclesiae traheret. MACR. sat. 7, 15, 23 Euripides huius rei manifestissimus adstipulator est. AVELL. p. 111, 5 ut pravae eius doctrinae astipulator existerem. GILD. chron. 39 licet hoc unum exemplum ac si invictus adstipulator abunde sufficeret (*cf. infra* testis). 43 accipite veracem publicumque adstipulatorem ... testantem. SIDON. epist. 1, 9, 6 impositae devotionis astipulator invictus egit cum consule meo. 8, 14, 2 competens. PAVL. PETR. Mart. 5, 661 reliquis praesens diaconus satis ore fideli adstipulator erat. ENNOD. epist. 5, 21 p. 142, 9 opinionis suae. op. 1 p. 266, 19 in gente indomita domesticus adstipulator (*Bulgarum ductor prostratus*) superfuturus roboris tui. COD. Iust. 8, 10, 7.

fem. **astipulātrīx**. [FVLG. RVSP.] serm. dub. 10 (Migne 65, 870ᵈ) lux mihi adfuit testis, adfuit et natura astipulatrix, quae meum non esse filium proclamaret.

adstipulātū *abl.* *i. q. adsensu*: PLIN. nat. 7, 152 consecratus est vivus ... eiusdem oraculi iussu et Iovis ... adstipulatu Euthymus pycta.

adstipulor (ast-), -ātus sum, -ārī. *ab* ad *et* stipulari. NON. 69 adstipulari positum est adsentiri. GLOSS. astipulantem: spondentem, caventem; astipulatur: adtestatur, adipiscitur, adsentit; astipulatus: adiunctus (V 339, 44 *leg.* adiutus). V 341, 2 fultemendi (*anglos. nom. sing. partic. praes.*).

1 *t. t. apud* ICTOS *de adstipulatore*: GALL. AEL. Fest. 273 reus stipulando est idem qui stipulator dicitur, quive (quippe *cod.*) suo nomine ab altero quid stipulatus (quibus pepulatus *cod.*) est, non [h]is qui alter⟨i⟩ adstipulatus est. GAIVS inst. 3, 112 *adstipulator* sic adstipulari potest 'idem fide tua promittis?' vel 'idem fideiubes?' vel contra. 3, 113 item ⟨m⟩inus adstipulari potest, plus non potest. 3, 114 servus adstipulando nihil agit. 2 *i. q. adsentiri, comprobare*: LIV. 39, 5, 3 adstipulari ... irato consuli tribunum plebis. PLIN. nat. 7, 154 cui adstipulatur Damastes memorans. AMBR. incarn. dom. 4, 33 *Petro* astipulatus est Christus. OROS. hist. 2, 15, 3 cui incepto ita Graecia omnis adstipulata est. 7, 1, 10 quodcumque illud praesciebatur, cui voluntas (*i. deorum*) adstipularetur. 3, 24 p. 89, 7 iudicio suo. *partibus alicuius*: HEGES. 5, 8, 2 Idumaei Simonis partibus adstipulabantur. *cum obi.*: IVL. VAL. 1, 20 veridicentiae isti testis accedo nec labores vestros, quos praetenditis, non adstipulor. 1, 23 uti istud adstipulere (*T*, -are *A*) praesenti. 3, 28. SYMM. epist. 1, 94 si ... Palladium spectatum bonis omnibus facundia ... adstipuler. 2, 2 ego Lucillum modestiae mera atque honestatis adstipulor. *absolute*: IVL. VAL. 2, 23 sententia placebat regi, et adstipulabantur ... praesentes. PAC. epist. 2, 5 Simonem Petrus iudice astipulante confundit. SYMM. epist. 4, 31 genero. 5, 55 nobis adstipulantibus. HEGES. 1, 15, 1 adstipulatae ... matris. 1, 30, 1 adstipulante Antonio. SVLP. SEV. dial. 3, 9, 1 aliam ... virtutem Refrigerio adstipulante perhibebo. MACR. sat. 7, 14, 3 adstipulante praecipue Democrito. COD. Theod. 7, 2, 1 (*a. 383*) honestissimorum hominum testimonio astipulante (ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 20, 10). AVELL. p. 74, 4 astipulanti quoque ea parte quae discrepat. ENNOD. epist. 7, 19 p. 187, 16 in illa urbe litterarum scientia adstipulante lauderis. *de rebus* (*de libris, argumentis sim.*): APVL. met. 10, 24 tradit *servulo* anulum marito subtractum, qui monstratus fidem verbis adstipularetur. AMBR. exam. 3, 2, 7 adstipulantem nobis lectionis seriem testificamur. de fid. 2 prol. 13 si ... fides astipuletur comes religiosa factorum. MACR. sat. 7, 15, 24 cum ... et ratio corporeae fabricae et testium ... auctoritas adstipuletur Platoni, nonne, quisquis contra sentit, insanit? COD. Theod. 6, 22, 1 (*a. 321*) si ... idem ... scriptura adstipuletur interior. SIDON. epist. 3, 3, 1 astipulantur assertis materni quondam puerperii tempora. 3, 11, 2 adstipulatur huic de te sententiae bonorum ... sic electus gener. 4, 3, 2 iudicio meo volumen illud. 9, 9, 12 deuteronomio astipulante. CLAVDIAN. MAM. stat. anim. 1, 22 p. 79, 1 hoc ... nostris adstipulatur rationibus, quod .... ENNOD. epist. 1, 3 p. 5, 13 integritati sententiae periclis praesentibus idoneus mihi testis adstipulor. 2, 19 p. 62, 26 prophetae nobis testimonium, *cf. l. 35.* ACTA synod. Mon. Germ. XII p. 420, 24 in oculis sunt dudum ..., et conscientiae nostrae adstipulantur, oracula. *i. q. suffragari, favere*: AMBR. Iob 4, 5, 21 quibus (*fetibus*) veri indolem partus et incorruptae gratiam naturae adstipulari adverterit *aquila.* HEGES. 1, 10, 2 adstipulantibus ad misericordiam rebus adversis. 1, 38, 5 adstipulabatur purae conscientiae agendi ius et dicendi peritia. 1, 39, 1 illi aetas, his nobilitas. 1, 41, 2 adstipulante patriae praerogativa. 1, 42, 4 nepotibus ... misericordiam. OROS. hist. 2, 11, 6 qui rumor ei vel maxime rei adstipulatus est. GREG. TVR. virt. Iul. 22 adstipulante virtutis suae gravore publice operatur. COD. Iust. 12, 59, 1 cui ... meritorum insignia.

passive: CLAVDIAN. MAM. stat. anim. 2, 9 p. 135, 9 eatenus divinarum tractatoribus scripturarum fidem adhiberi par est, quoad usque eidem tenore (-i *Barthius*) veritatis adstipulantur. *v. Mess.*

Astirimus *rex Tyri.* IOS. Cassiod. c Ap. 1, 123. ἀσέρυμος *A*, ἀσθάρυμος *Euseb.* *Diehl.*

astismos *v.* asteismos.

adstituo, -tuī, -tūtum, -ere. [*cps. ex* ad *et* statuere. *Th.*] PLAVT. Capt. 846 iuben an non iubes astitui aulas, patinas elui? ACC. trag. 55 (Non. 315) Orestes (-em *Ribbeck*) gravis sacerdos ferro prompto adstituere (*sic codd. plerique*, adsistit *alii*, adstituerat *Ribbeck*, ferro cum prompto adstitit *Grotius*). RHET. Her. 3, 20, 33 reum ad lectum eius adstituemus. APVL. met. 9, 11 molae, quae maxima videbatur, matutinus adstituor. 3, 2 circumductus angulatim forum eiusque (reus atque *Heinsius*) tribunal (?) adstituor. NOT. Tir. 24, 61 adstituit. 24, 69 adstitutum. *cf.* PLAVT. Cas. 930, *ubi* astituti *codd.*, astituto *Scaliger*, ut astiti *em. Seyffert.* *Ihm.*

Astius *nom. gent.* CORP. VI 12559 L. Astio Clemen⟨ti⟩. VIII 4605 (*in prov. Numidia*) C. Astius Flavianus veteranus. † 10516 (*in prov. Byzacena, a. 525/26*) Astius Mustelus fl(amen) p(er)p(etuus) cristianus. † 450 (*ibid.*) Astius Vindicianus v(ir) c(larissimus) et fl(amen) p(er)p(etuus). *Otto.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Astīus, Astīvus, Astīviānus *v. sub* Astus. **astla** *v.* assula.
Astlās *v.* Asclas *sub* Asclepius *p. 771, 40.*
astlōsus *v.* assulosus.
dulcissimae **Astniae** CORP. VI 12560 (*christ.*). *Diehl.*

adsto (asto), -stitī, -stāre. *cps. ex* ad *et* stare. NOT. Tir. 24, 40 *et* 53 (*inter* st- *et* const-). *raro* asst- *scriptum* (CORP. VI 746 PS. LACT. mort. pers. 19, 4), *saepius codd. variant* (PLAVT. Men. 676 Merc. 130). *perfecti formas v. sub* adsisto *II.* PRISC. gramm. II p. 474, 19 composita ... varie vetustissimi protulerunt, asto astitum et astatum ... Aemilius Porcina orator in oratione, uti lex Aemilia abrogetur: tempore adstiturum atque petiturum me esse. *cf.* INSCR. Dueni (Schneider exempla 19) nei ted endo cosmis virco sied asted. [*val.* adăstă. *M.-L.*] *passim legitur inde a* PLAVTO, *deest apud* CATONEM RHET. Her. CATVLL. VITR. SEN. rhet.

I *proprie*: *assistere, stare, manere, adesse*: GLOSS. παρίσταμαι: adsisto, adsto. astare: consistere. adstat: praesens est. adstans: inante stans. adstante: ἐπιπαρόντος. SERV. Aen. 3, 123 adstare: esse; quod tunc significat, quando de his loquimur, quae cadere non possunt; ut si dicas terras adstare. *absol. vel additis adv. vel casibus relationis* (*dat., acc. cf.* PAVL. NOL. carm. 18, 453) *vel praepos.* (ad, adversum, ante, apud, contra, in *c. abl.*, inter, intra, iuxta, pro, prope, propter, super). 1 *de animantibus*: a *de hominibus*: NAEV. trag. 50 vos qui astatis obstinati (FEST. 193, 13). PLAVT. Amph. 747 tute istic *dixisti* etiam adstante hoc Sosia. Asin. 703 asta ..., ut consuetus es puer olim. 710 asta, ut descendam nunciam in proclivi. Pers. 273. Capt. 2 qui astant, hi stant ambo, non sedent. Aul. 514 (*bis*) *et* 516 (*bis*). Cist. 291 astans somnias. Men. 395. Cist. 319 haec ubi astat. Stich. 464. Cas. 737 mane atque asta. Cist. 597 asta atque audi (PACVV. trag. 202 *ap.* CIC. ac. 2, 88 age adsta, mane audi). Mil. 1022 patere atque asta. Epid. 63 asta, abire hinc non sinam. 674 si [propius *P*] astes. Cas. 728 etiamne adstas? Men. 697 Most. 522. Merc. 130 at etiam asto (assto *CD*)? Most. 324 cave, ne cadas, asta. Pers. 224 asta. :: at propero. Pseud. 863 si iste ibit, ito, stabit, astato simul. Most. 1172 viden, ut astat furcifer? Aul. 528 miles inpransus astat. Cas. 228 tristem astare aspicio. Rud. 309. Epid. 691 ego solutus asto. 716 vinctus. Poen. 1250 ita stupida sine animo asto (TVRPIL. com. 75 erus stupidus adstat). Pseud. 394 tu astas solus. Mil. 1021 hic astabo tantisper. Vid. 68. Asin. 460 sic sine *argento* astet. Bacch. 1134. Capt. 637 ego miser vix asto prae formidine. Trin. 1059 asta ilico. Aul. 56 istic astato (adasto *codd.*). Rud. 836 illic astato ilico. Most. 1064 ilico intra limen isti (*adv.*) astate (istastate *A*, astate illic *P*). Men. 331 te hic adstare. 332. Merc. 468 *et* 773 Rud. 314 *et* 585. Poen. 261 quid hic, malum, astans opstipuisti? Mil. 446. Stich. 310 vide quam dudum hic asto. Bacch. 451 quem astantem video ante ostium? Truc. 175. Bacch. 978 ante portam. Men. 633 ante aedis. 676 (asst- *CB*²) Merc. 808. Most. 768 quasi flagitator astat usque ad ostium. Pers. 13 contra me astat (*bis*). 208. Bacch. 815 in eopse (eo ipso *codd.*) adstas lapide. Cist. 331 meretricem astare in via solam. Men. 56 uno asto in loco. ENN. trag. 243 asta atque ... contempla. sat. 15 (VARRO ling. 7, 35 FEST. 309, 5) subulo quondam marinas propter adstabat plagas (aquas VARRO). TER. [Haut. 960 *pro* esse *vulg.* adstare.] Phorm. 607 patruom video cum patre astantem. ACC. trag. 342 apud ipsum adstas (adistas *codd.*). CARM. epigr. 52, 1 hospes ... asta ac pellige. CIC. har. 12 maxima frequentia ... civium astante. p. red. 1, 26 astante atque audiente Italia tota. LVCR. 1, 89 maestum simul ante aras adstare parentem. 3, 883 sensu suo *corpus* contaminat astans. CAES. civ. 2, 20, 4 adstante et inspectante ipso *Varrone*. SALL. frg. 1, 126 super adstantium manibus in murum attollitur. VERG. Aen. 1, 152 silent arrectisque auribus adstant (*affert* QVINT. inst. 12, 1, 27). 2, 303. 3, 677 cernimus adstantis ... Aetnaeos fratres (*i. Cyclopas*). 7, 72 iuxta genitorem adstat Lavinia virgo. 9, 674 ipsi intus dextra ac laeva pro turribus adstant. 10, 883 ter circum adstantem ... equitavit. 12, 133 alii *senes* portis sublimibus adstant (instant *R*). OV. epist. 2, 129 minus et minus utilis asto. 19, 106 nunc quoque Mygdonia flebilis adstat humo. met. 2, 147 solidis etiam nunc sedibus adstas (*sc. Phaethon*). 5, 114 *Lampetiden* procul adstantem. Pont. 2, 5, 51 silens adstat. FEST. 310, 9 astantibus centurionibus. SEN. Herc. f. 356 iuxta praesides astat deos *Megara*. 1172 en nudus asto. Oed. 34 inter ruinas urbis ... incolumis asto. Phoen. 167 tu, parens, ubicumque poenarum arbiter adstas mearum. ASCON. Corn. 70 astat (alia *codd.*) populus confusus. PETRON. 141 astante populo. PLIN. nat. 22, 11 adstantibus Mario et Catulo cos. 25, 52 cui (*Druso*) ante omnis plebs adstans plausit. 35, 27 adstante (adstantem *codd.*) cum baculo sene (*pictura describitur*). CORP. IV 1190 adstante Vesbino. ACT. Arv. Corp. VI a. 59 Ian. 12 v. 50 in Pantheo astantibus L. Calpurnio L. f. Pisone mag(istro), C. Vipstano Aproniano cos. a. 58 Ian. 11 v. 23. a. 60 Ian. 11 v. 33. a. 78, 16 adstantibus fratribus Arvalibus. *ibid.* 23. a. 69, 1, 18 *et* 1, 55. *sim. saepius.* a. 87, 1, 23 adstante collegio ⟨fratrum⟩ Arvalium. SIL. 6, 661 princeps Poenis ... Appius astabat pugna (*picturae porticus describuntur*). 9, 328 quis astare loco dederat Fortuna secundo. 10, 359 videbatur ... sibi (*Hannibal somnians*) ... insultans astare ad moenia Romae. 11, 204 Poenus astabat muris. 11, 63 ultorem ante oculos atque ora astare (*Hannibalem*) repulsae. 12, 567 celsis astans in collibus. 17, 31 si qua illaesi sibi corporis astat conscia. 419 Graia phalanx ... iunctis astabat nulli penetrabilis hastis. 645 astans curru. STAT. Theb. 3, 365 trepidi de sedibus adstant Inachidae. 5, 316 prope maesta rogum ... adsto. 6, 291 vultu mitior adstat Aegyptus. TAC. hist. 4, 81 erecta quae adstabat multitudine. ann. 3, 14 tot adstantium visu. 4, 56 omnes, qui adstabant. 11, 30. 13, 5. 15, 16. 15, 66. Agr. 36 aegre clivo adstantes (egra diu aut stante *trad.*). ann. 14, 8 cui (*cubiculo*) pauci adstabant. 2, 37 filiis ante limen curiae adstantibus. 4, 62 qui circum adstabant. 14, 5 Gallus haud procul gubernaculis adstabat. SVET. Aug. 79 ex comparatione astantis alicuius. Tib. 17 senatu astante. 72 astante lictore. Nero 25. Galb. 10. Tib. 32 salutandi sui causa pro foribus adstantem. Otho 3. Tit. 2 qui tunc prope astabat. APVL. met. 2, 14 nos omnes circumsecus adstantes. 6, 25 astans ego non procul. 9, 30 servuli cubiculum propter adstantes. CORP. VI 746 (*a. 183*) ara posita asstante sacerdote. IX 2998 Anxiano adstante ordine. ITALA num. 27, 1 (Coll. Mos. 16, 1) filiae Salfadae adstantes (VVLG. steterunt; στᾶσαι) ante Moysen. Is. 50, 8 (Iren. 4, 33, 13) quisquis iudicatur, exadverso adstet (ἀντιστήτω μοι ἅμα. VVLG. iuxta est, qui iustificat me: quis contradicet mihi? stemus simul). Luc. 2, 22 (Iren. 3, 10, 5) imposuerunt eum in Hierusalem adstare domino (VVLG. ut sisterent eum domino; παραστῆσαι τῷ κυρίῳ). act. 4, 10 (Iren. 3, 12, 4) in hoc (*Iesu*) hic adstat (παρέστηκεν) in conspectu vestro sanus. 7, 55 (Iren. 3, 12, 13) video ... filium hominis ad dexteram adstantem (VVLG. stantem; ἑστῶτα) dei. IREN. 1, 21, 3 dehinc superfantur, qui adstant (οἱ παρόντες). PS. CYPR. ad Novat. 8 tribunali Christi omnes nos oportet adstare. CARM. de resurr. 98 iudices ... dei memores astare priorum. ITIN. Alex. 42 adstare ... regem, ut coram iussis auscultet. COD. Iust. 10, 48 (47), 2 (*Diocletianus*) ceteris principalibus Antiochensium adstantibus. SPART. Pesc. 12, 6 terror Aegyptiaci Niger astat militis ingens (*in epigr.*). CAPITOL. Gord. 30, 1 adstante praefecto. PS. LACT. mort. pers. 19, 4 in tribunali Constantinus adstabat (asstabat *trad.*) susum. AVR. VICT. Caes. 39, 14 Aprum proxime astantem ictu transegit. EVTR. 4, 8, 1 in curru aureo cum duobus filiis utroque latere adstantibus. COD. Theod. 11, 39, 5 (*a. 362*) astante Iovio viro clarissimo quaestore. AVIEN. Arat. 453 adstat (adsunt *trad.*) lurida maerenti (*Andromedae Cassiopeia*). 649 *aquarius* adstat ad hirsuti caudam pulcher capricorni. DICT. 1, 10 Priamus inter regulos medius adstans. 2, 21. 2, 14 Philocteta haud procul ab ara templi eius adstans. 2, 41. 4, 7 Glaucus ... adversum Diomedem adstans ... cadit. AMM. 14, 7, 5 Theophilum prope adstantem. 16, 10, 16. 30, 8, 8. 23, 1, 6 adstantes ... memorabant. 30, 6, 4. 23, 4, 6 sublimis adstans magister. EXC. Vales. 15, 89 ecce in conspectu tuo adsto. HEGES. 2, 8, 4 nudis pedibus adstantem (γυμνόπους). HIER. epist. 22, 30 qui adstabant, precabantur. VVLG. gen. 45, 1 multis coram astantibus (τῶν παρεστηκότων). levit. 9, 5 cum omnis multitudo astaret (προσῆλθε πᾶσα συναγωγὴ καὶ ἔστησαν ἔναντι). Sir. 51, 3 in conspectu astantium. II Macc. 3, 33. 6, 21 hi autem, qui astabant iniqua miseratione commoti (οἱ δὲ πρὸς τῷ παρανόμῳ σπλαγχνισμῷ τεταγμένοι). Marc. 14, 70. act. 22, 20. 22, 25 dicit astanti sibi centurioni Paulus. PRVD. cath. 2, 105 speculator adstat desuper. PAVL. NOL. carm. 18, 453 caecatis oculis tua comminus adsto limina. AVG. civ. 1, 19 non astat, quam punire possitis. 7, 24 conf. 5, 13, 23. 9, 11, 27. c. Iul. op. imp. (Migne 45) 1, 47 *Adam* deo suo ... nullo prorsus vitio depravatus adstabat. epist. 3, 217, 16 omnes astabimus ante tribunal Christi. SVLP. SEV. Mart. 4, 5 crastina die ante aciem inermis adstabo. 11, 4 super sepulchrum ipsum adstans. 16, 3 tristes ad solam funeris exspectationem adstabant propinqui. dial. 2, 5, 8. MART. CAP. 2, 200 cum ... octoginta quattuor liturgos caelo miraretur adstare. 9, 892 paucis adstantium conferendae *puellae*. AVELL. 64, 9 astantibus ... episcopis. 475, 4 adstantibus quoque diaconibus. CANON (Migne 56) p. 486 *et* 876. ACT. syn. Rom. p. 402 *et* 443. GREG. M. Mon. Germ. epist. II p. 275, 17. SIDON. epist. 1, 11, 4 adstantes circulatores. 4, 24, 4. SEDVL. carm. pasch. 2, 22 deo similis vivens adstaret imago (*sc. homo*). 4, 288 cernitur ante oculos vivens adstare cadaver (*Lazari*). PAVL. PETR. Mart. 2, 514 adstant pro foribus populi. ENNOD. opusc. 3 p. 379, 22 Vind. clementia vestra adstantes interroget. CORIPP. Ioh. 1, 99 astans mediis dominum benedixit in arvis. MAXIM. eleg. 5, 9 pervigil ad nostras astabat nocte fenestras. VITA Radeg. script. rer. Mer. II 2, 19 cum ante suam cellam nocte adstaret. *ibid.* una de adstantibus. 2, 23 tamquam si ante praesentiam beatae genetricis domini adstaret. 2, 25 liberae ... totae in gyro sepulchri adstabant. VITA Caes. Arel. script. rer. Mer. III 1, 20 vide, si aliqui pauperum pro foribus adstant. 2, 33. VITA Desider. script. rer. Mer. III 1, 8 dum fautoris aspectibus sui Theuderici adstaret. CARM. epigr. 722, 3 (*a. 649*) †virgo astans cenobio cum virginibus sacris nobile cetu. [CORP. II 745 *fortasse supplendum* ast⟨ante⟩ Vrs⟨o⟩.] *ministrandi causa*: NAEV. com. 26 tibi servi multi apud mensam astant: ille ipse astat, quando edit. VELL. 2, 40, 3 privato comitatu, quem semper illi astare (illa fatare *trad.*) moris fuit. SEN. frg. 120 (LACT. inst. 2, 2, 14) *simulacris* per totum adsident diem aut adstant. PLIN. nat. 35, 70 *Parrhasius pinxit* sacerdotem adstante puero cum acerra et corona. VAL. FL. 2, 416 mox aethere laetus *Ganymedes* adstabat mensis. MART. 8, 56, 13 astabat domini *Maecenatis* mensis pulcher-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rimus ille *Alexis*. SVET. Tib. 61 a quodam nano astante mensae. ITALA deut. 17,12 (Lucif. Athan. 1,6) ne audiat sacerdotes adstantes officia exhibere (τοῦ παρεστηκότος λειτουργεῖν) in nomine dei (VVLG. nolens oboedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat domino). AMM. 23,6,80 ministranti apud eos famulo mensaeque adstanti. VVLG. II Esdr. 12,43 laetificatus est Iuda in sacerdotibus et Levitis adstantibus (ἑστῶτας). Tob. 12,15 unus e septem, qui astamus ante dominum. Luc. 1,19. 19,24. psalm. 5,5 mane astabo tibi (*deo*). act. 23,2 princeps ... sacerdotum ... praecepit astantibus sibi. 23,4. **b** *de deis*: Ov. met. 4,19 sine cornibus adstas *Liber*. PLIN. nat. 35,63 magnificus est et Iuppiter eius (*Zeuxidis*) in throno adstantibus diis. 35,70 pinxit *Parrhasius* ... Liberum patrem adstante Virtute. STAT. Theb. 7,49 occultis ... ensibus astant Insidiae geminumque tenens Discordia ferrum. 11,209 mala Tisiphone trepidis inserta ministris astat. 11,537 mirantur et astant laudantes *Furiae*. Ach. 1,198 Thetis undisonis per noctem in rupibus astans. TAC. ann. 14,14 tali ornatu adstare non modo Graecis in urbibus, sed Romana apud templa numen praecipuum et praescium *Apollinem*. TERT. orat. 16 angelo adhuc orationis (-ni *ed. Iun.*) adstante (AVG. serm. ed. Mai 171,2). MART. CAP. 7,729 Philosophia ut Tritonidem propter astabat. 8,804 Silenus ... Euan consecutus pone vietus atque adclivis adstabat. 805 *vers.* 9,894 *et* 896. SIDON. carm. 2,433 Nox adstat proxima divae *Aurorae*. CORIPP. Ioh. 1,9 reddita Pax Libyae bellis cessantibus astat. **c** *de deis, mortuis, sim. in hominum conspectu apparentibus*: VERG. Aen. 3,150 effigies sacrae divum Phrygiique penates ... visi ante oculos adstare iacentis in somnis. Ov. fast. 3,639 ante torum visa est adstare sororis ... Dido. trist. 3,8,36 ante oculos veluti spectabile corpus astat fortunae forma legenda meae. LVCAN. 1,189 ingens visa duci patriae trepidantis imago ... nudis adstare lacertis. 6,720 aspicit astantem proiecti corporis umbram. SIL. 1,631 praesens astare Sagunti ante oculos visa est ... imago. 12,547 ante oculos astant lacerae trepidantibus umbrae. 13,615 astabat *Scipioni* fecunda Iovis Pomponia furto. 17,477 praesens astare viritim creditur ... Iuppiter. SVLP. SEV. chron. 1,39,1 huic (*Salomoni*) per soporem astare deus visus est. epist. 3,16 quid hic, inquit *Martinus*, adstas, cruente bestia (*sc. diabolus*)? dial. 1,1,3 mihi in somnis adstare visus es. VITA Radeg. script. rer. Mer. II 2,18 aliqua de sororibus vidit ... milia milium daemonum in specie caprarum adstare. **d** *de bestiis*: VERG. Aen. 5,478 iuvenci, qui donum adstabat (astabat *P*) pugnae. Ov. met. 3,78 longa trabe rectior adstat *serpens*. PROP. 3,7,11 tua nunc volucres astant super ossa marinae. VAL. FL. 7,166 illum etiam totis adstantem noctibus anguem. STAT. Theb. 2,678 ut leo ... mediis in caedibus astat. AVREL. ad Front. p. 35,13 ibi in via sic oves multae conglobatae adstabant. FILASTR. 156,6 duo animalia ... adstantia domino. AVIEN. Arat. 632 laevum propter chelys haec femur *Nixi* astat. PAVL. NOL. carm. 20,346 notum suem vir conspicit ante fores ... adstare. 20,418 *vitula* eminus adstans. SVLP. SEV. dial. 1,14,1 ferebatur, quod ei lupa solita esset adstare cenanti. 1,16,3 huic *ferae* propius adstanti. DRAC. Rom. 10,156 quattuor ... niveas adstare columbas.

2 *de rebus*: VERG georg. 3,545 attoniti squamis adstantibus hydri. PRIAP. 10,8 adstans inguinibus columna nostris (MAXIM. 5,96 *mentula* conscia secreti semper fidissima nostri, astans internis pervigil obsequiis). 61,3 mālus autumnis sterilis duobus adstem. MANIL. 1,639 orbem verticibus super astantem. SIL. 12,70 Alpibus (*abl.*) astat nimirum maior moles. AVIEN. orb. terr. 633 *Trinacria* trinis laterum procursibus adstat. 658 nec procul Ionii per terga Libyrnides adstant. 785 instar in his (*feris*) rupis spinae tenor arduus adstat. SVLP. SEV. chron. 1,19,7 columna nubis astare pro foribus *tabernaculi* visebatur. VINDIC. med. (Wellmann) 36 peripleumoniam ... fieri astante sanginis plenitudine. OROS. hist. 1,10,16 refusis a tergo aquarum adstantium molibus. *de statuis, vasis, sim.*: PLAVT. Trin. 85 Iovi ..., qui in columine *Capitolii* astat summo. VARRO ling. 5,115 asta, quod astans solet ferri. VERG. Aen. 2,328 arduus armatos mediis in moenibus adstans fundit equus. 3,123 sedes adstare (astare *FP*) relictas. 7,181 Saturnusque senex Ianique bifrontis imago vestibulo adstabant (ast- *P*). 12,93 adnixa columnae ... adstabat *hasta*. HOR. sat. 1,6,117 adstat echinus. TIB. 1,10,8 faginus astabat cum scyphus ante dapes. SIL. 12,438 *classis* condita portu astabat. 12,480 astabat res nulla loco. TAC. ann. 3,23 cuius ea monumenta et adstantes imagines visebantur. 15,37 crepidinibus stagni lupanaria adstabant. 16,1 adstantibus parte alia columnis. AVIEN. or. mar. 509 adstabat istum *montem* civitas Lebedontia. orb. terr. 318 adstat Cyrene propter vetus. 376 templa Sinopaei Iovis adstant nixa columnis. 824 hic adstare procul Bacchi fert fama columnas. VITA Vedastis script. rer. Mer. III 1,7 conspicit ... vasa plena cervisae domi adstare. *translate*: *de incorporeis*: ENN. trag. 83 (Cic. Tusc. 1,85 *et* 3,44) astante ope barbarica. LVCR. 3,1078 certa quidem (certe equidem *codd.*) finis vitae mortalibus adstat. COMM. instr. 2,35,12 ceu (seu *codd.*) nundinae (nundinas *codd.*) astent (*C*, artent *B*). VVLG. Sir. 15,10 sapientiae enim dei astabit laus (ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται αἶνος). PAVL. PETR. Mart. 2,179 *deo* subdita semper tempora transcursis adstant praesentia saeclis. PROSP. carm. de prov. 551 notum est cunctis astare salutem. ARATOR (Migne 68) 2,204 claudorum docuere pedes, quibus astat imago. *nota*: CORP. XIII 2016 quod ille mi debuit facere, si fata bona fuissent, idem astat memoriam poni (*scil. illi a me*).

II *translate i. q. adesse, auxilio esse, auxiliari*: PLAVT. Amph. 993 amanti subparasitor, hortor, adsto, admoneo, gaudeo. Cas. 567 dum asto advocatus cuidam cognato meo. PAVL. NOL. carm. 25,151 suis nubentibus adstat Iesus pronubus. SVLP. SEV. epist. 2,16 intererit *Martinus* de se sermocinantibus, adstabit orantibus. ENN. trag. 280 gratia astet (eaest *trad.*) atque hoc lumen candidum claret mihi. PAVL. PETR. Mart. 4,411 tempus, persona, locus sapientibus adstant consiliis.

syn.: (adesse, assistere). *ad I*: manere, stare. *ad II*: (auxilio esse, auxiliari, opitulari). *opp.*: *ad I*: abire, cadere, considere, ire, properare, sedere.

deriv.: adstator. *Münscher.*

Asto *v.* Hasta. **Astoboās, Astoborēs** *v.* Astaboras.

Astoilunnō deo *Pyrenaeorum* CORP. XIII 31. *v. Ihm, PW. II 1791.* *Diehl.*

? **astolon**. *gemma*: PLIN. nat. 37,133 astolon (astalon *cod. Bamberg.*, astulun *Leidensis Lipsii*, astrolon *Vindob. 234*, astrobolon *Laurentianus, vulg.*) Sudines dicit oculis piscium similem esse, radiare fulgore candido ut solem. 1 ind. 37,50 astolon (aspolon *cod. Bamb.*, astrobolon *Harduin.*). *Ihm.*

astomachētus, -a, -um, ἀστομάχητος. CORP. VI 10662 d. m. P. Aelio Celeri Clodia Helpis coiugi benemerenti, qui vixit annis XC astomachetus (*i. sine stomacho*). *nisi tamen signum est. cf.* Astomachetus, -a *sub* Astomachus.

Astomachus, -ī, Ἀστόμαχος, *nom. serv.* CARM. epigr. 1255 (*prope Ostiam*), 10 sit tibi terra levis, Socrates Astomachi (fili).
Astomachētus, -ī, Ἀστομάχητος, *sign. vir.* CARM. epigr. 1582 (*Romae*), 7 Q. Insteio Convenienti ... qui et Astomachetus. *cf.* astomachetus. **Astomachēta**, -ae *cogn. mul.?* CORP. VI 15611 dis manibus Claudiae Tertullae v. a. XXIV Astomacheta ⟨posuit?⟩. *nisi signum est vel potius adi. cf.* astomachetus.

Astomī, -ōrum, Ἄστομοι, *gens Indica.* PLIN. nat. 7,25 ad extremos fines Indiae ab oriente circa fontem Gangis Astomorum gentem sine ore ... halitu tantum viventem et odore, quem naribus trahant. *v. Tomaschek, PW. II 1791.* *Diehl.*

? **astopia**, -ae *f. ficorum genus*: COLVM. 5,10,11 serendae sunt ... praecipue Livianae, Africanae, Chalcidicae, sulcae, Lydiae, callistruthiae, astopiae (*sic Sang. et Ambros.*, topiae *al. et edit.*), Rhodiae, Libycae. *Ihm.*

Astores, Astoricus, Astoricēnsis, Astorius *v. sub* Astur.
Astosapēs *v.* Astansobas.
[**Astra**] *civitas Arabiae.* ITIN. Theod. 24. *Diehl.*

astraba, -ae *f.*, ἀστράβη. *genus sellae mularis, cf. Mau, PW. II 1792.* *vehiculum secundum* PROB. Verg. ecl. praef. p. 324 Hagen hoc idem carmen (*bucolicum*) et astrabicon dictum est ex forma, qua advecti fuerant, qui illa cantaturi erant. sunt autem astraba (astrabae *Keil*) vehicula dicta παρὰ τὸ μὴ στρέφεσθαι: quo titulo et Plautus fabulam inscripsit, in qua mulieres in eiusmodi vehiculis inducit. *fabulam Plautinam memorant*: VARRO ling. 6,73 qui dicunt in Astraba Plautina. 7,66. FEST. 274. 306 GELL. 11,7,5 NON. 62. 376. *aliter*: GLOSS. II 22,15 astrama σανίς, ὑποπόδιον. IV 406,29 *et* V 591,17 astraba tabella, ubi pedes requiescunt. *cf. Goetz, ind. Ien. aest. 1893 p. III sq.* *Ihm.*

Casos (*insula*) quae **Astrabē** *antea appellata est* PLIN. nat. 4,70.
astrabicos *v. sub* astraba. [*Diehl.*
Astracalus, Astraclus *v.* Astragalus.
Astraeum, -ī, Ἀστραῖον, *oppidum Paeoniae.* LIV. 40,24,3 Astraeum Paeoniae Demetrium mittit. 40,24,5 Demetrius ab Astraeo Heracleam venit. *cf.* Aestrienses.

Astraeus, -ī, Ἀστραῖος. **1** MART. CAP. 8,817 quidam Romanorum (*i. Varro*) ... astra ab Astraeo dicta fuisse commemorat. GERM. 105 sive illa (*virgo sc. Iustitia*) Astraei genus est, quem fama parentem tradidit astrorum (*Arat. 98. 99* ἄστρων ἀρχαῖον πατέρα). AVIEN. Arat. 280 seu patris Astraei clarum es genus (*o Virgo*). HYG. astr. 2,25 Aratus ... Astraei et Aurorae filiam existimari *Virginem dicit*. PROB. Verg. georg. 1,32 virginem, quae Iustitia, Astraei filia. HYG. fab. praef. p. 10,8 *in gigantum catalogo*: Astraeus. p. 11,18 ex Astr(a)eo et Aurora: Zephyrus Boreas Notus Favonius. SERV. Aen. 1,132 Astraeus ... unus de Titanibus ... cum Aurora concubuit, unde nati sunt venti secundum Hesiodum (*theog. 378*). MYTHOGR. 2,51 SCHOL. Stat. Theb. 2,4 MYTHOGR. 1,183. HIER. chron. a. Abr. 629 Boreas, Astraei (*sic M, variant ceteri*) filius (υἱὸς Ἀστραίου). *adiective*: Ov. met. 14,545 aequor Astraei turbant et eunt in proelia fratres (*i. venti*). GERM. frg. 4,125 *Mercurii stella* templa ... Astraei (extr(a)eis, extraneis *codd.*) simul ac possederit ignis (*i. Virginem*). **2** *cogn. virile, modo recte emendatum sit nomen corruptum*: PLIN. epist. 10,104 C. Valerius Astraeus (*ci. Orelli*, aestreus, aestiaeus *trad.*), C. Valerius Dionysius, C. Valerius Aper. **Astraea**, -ae, Ἀστραία. GLOSS. II 22,16 παρθένος, Δικαιοσύνη ὡς Ιουβενάλιος (6,19). Ov. met. 1,150 *saeculo ferreo* virgo caede madentes, ultima

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

caelestum, terras Astraea reliquit. OCTAVIA 425 terras ... fugit Astraea virgo, siderum magnum decus. IVV. 6, 19 paulatim deinde ad superos Astraea recessit hac (*Pudicitia*) comite, atque duae pariter fugere sorores (MYTHOGR. 2, 16 ext. Astraea, Titanum soror, propter aequitatem Iustitia cognominata, fertur in caelum recessisse cum sorore sua Pudicitia). VAL. FL. 2, 362 tunc urget enim, tunc flagitat iras in populos Astraea Iovem terrisque relictis invocat adsiduo Saturnia sidera questu. STAT. silv. 1, 4, 2 videt alma pios Astraea, Iovique conciliata redit (rad- *trad.*). [BVC. Eins. 2, 23 Saturni rediere dies, redit Astrea certos *cod.*: S. r. d. Astraeaque virgo *coni. Hagen.*] MART. CAP. 2, 174 venit *puella*, quae praesul domus custosque Cylleniae, verum Themis aut Astraea aut Erigone dicebatur: spicas manu, caelatumque ... pinacem afferebat. 8, 810 Astraeamque (astreantemque *trad.*), Vranien certe Libyssam apparuisse rati, locum concessionis ... praebuere dei *virgini in sequentibus descriptae*. *sidus, sc. Virginis*: SEN. Herc. O. 69 annum fugacem tradit Astraeae Leo. LVCAN. 9, 535 Astraea iubet ... descendere Pisces. *Somni mater*: SEN. Herc. f. 1068 Somne ... matris genus Astraeae. *Dittmann.*

astragalizontes, ἀστραγαλίζοντες. PLIN. nat. 34, 55 *Polyclitus* fecit et destringentem se et nudum telo incessentem duosque pueros item nudos, talis ludentes, qui vocantur astragalizontes et sunt in Titi imperatoris atrio.

astragalus, -ī *m.*, ἀστράγαλος. *nom.* astragalum *trad. apud* VITR. 4, 6, 2, *incertum quam recte.* 1 *term. techn. in architectura*: *in columna*: VITR. 3, 5, 6 una pars fiat cum suis **astragalis** et supercilio superior trochilus ... astragali faciendi sunt octavae partis trochili. VITR. 3, 5, 7 capituli ... crassitudo sic est facienda, ut ex novem partibus et dimidia tres partes praependeant infra astragalum summi scapi, cymatio, adempto abaco et canali, reliqua sit pars. 4, 1, 11 ad imum capitulum tantam habeat crassitudinem, quantam habet summa columna praeter apothesim et astragalum. *in antepagmentis ostiorum*: VITR. 4, 6, 2 scalpendum est cymatium Lesbium cum astragalo. supra cymatium ... conlocandum est hyperthyrum ... et in eo scalpendum est cymatium Doricum, astragalum Lesbium. 4, 6, 3 prima corsa fiat cum astragalo, secunda quattuor, tertia quinque, et eae aeque corsae cum astragalis circumcurrant. 2 *herba*: PLIN. nat. 26, 46 astragalus folia habet longa, incisuris multis obliquis *eqs.* 26, 131 astragali radix (26, 145. 147). 1 ind. 26, 29 astragalus. DIOSC. 4, 57 de stragalo. stragalos frutex est minor. *Ihm.*

Astragalus, -ī, Ἀστράγαλος, *nom. serv. et cogn.* *ad orthographiam*: CORP. VI 8871 (*descr. Mommsen*) Astracalus Agri(ppae) lapidar. 15703 (*periit*) Ti. Clodius Astracal. *utrum* G *an* C *non plane constat*: 22893 C. Calpurnius Astrag⟨alus⟩. *ad prosodiam*: CORP. VI 6306 (*e monumento Statiliorum*) ⟨As⟩trágalo lectík. Afríanó (i *est apicata*), *ibid.* dé suó Músaeus. CORP. VI 4269 (*e monumento Liviae*) ⟨Ast⟩ragalus ⟨cubicular?⟩ius ⟨... Astra⟩gali coniunx. 345 Isidi sacrum Astragalus aeditimus d. m. 12561 Sta?⟩tilius ⟨A⟩stragali ⟨et⟩ Faustae l. ⟨...⟩talis ⟨vix. an.⟩ XIV. EPHEM. epigr. VIII 199 (add. CORP. IX). CORP. VI 5430 (*e columb.*) C. Iulius C. l. Astragalus. 2150 D. Licinius D. l. Astragalus sacerdos vírginum Vestalium. 11272 L. Agrius L. l. Astragalus. 24896 M. Hordeonio M. et Postumi Curti l. Astra(galo). *cf. l. 60 sqq.* 25353 P. Ragonius P. l. Astragalus. 36543 Vicirius ⟨...⟩ Astragalus. XII 5238 (*Narbone*). CORP. IV 2437 (*a. u. c. 717*) C. Ael⟨l⟩ius Astraga⟨l⟩us curator. VI 9102b, 3 D. Astragalus *libertus*. 19557 A. Hostilius Astragalus. 27166 M. Terentius Astragalus. X 2695 (*Puteolis*). V 1450 (*Aquileiae*) Sex. Vettius Astragalus. *in instrumento domestico*: CORP. X 3824 (*Capuae, in lamina plumbea*) Cn. Numidium Astragalum. XV 1300 (*a. 134*) of. L. M(emmi?) Astrag. XI 6689 (*in tegula*), 132 C. Iuni Astragali. 6700 (*in vasculis Arretinis*) 35 Astrag. C. Anni. 6700, 210 Astrag. P. Corn(eli). XV 5120 (*in vasc. Arret.*) Astr. P. Cor. 5006 (*sign. vasc. Arret.*) Astr. (X 8056, 45). *nota*: CORP. XV 6253 (*in lucerna*) ACTRACLE (LE *minus certae*) *vocativus videtur esse aut equi aut agitatoris.*

castellum ... **Astragon** (*acc.*) *agri Stratonicensis Cariae* LIV. 33, 18, 6. [*Diehl.*

flumen **Astragum** (*acc.*) *Aethiopiae* PLIN. nat. 7, 31. *cf.* Astapus.

astrālis, -e. *ab* astrum. AVIEN. Arat. 609 seu nox astrales (*Grotius*, australes *trad.*) adolet cum caerula flammas. SISEBVT. 59, 50ᵃ radiis astralibus. AVG. civ. 5, 6 quod est incredibilius, si astralia fata credantur; non autem mirum, si voluntates hominum et dei munera cogitentur. 5, 7 quorum (*astrologorum*) cura est has falsas et noxias opiniones de astralibus fatis inserere humanis mentibus. *Ihm.*

Astrālis *cogn. cf.* astralis *et* Astrius. CORP. XI 3743 (*Lori*) íter prívat(um) Anni Largí, precario utitur Antonius Astralis. *cf.* Astraeus 2.

astrama *v.* astraba. [*Otto.*

Astramītae, Astramīticus *v.* Chatramotitae.

adstrangulo, -ātum, -āre. *ab* ad *et* strangulare. MIN. FEL. 30, 2 vos enim video et vixdum procreatos filios nunc feris et avibus exponere, nunc adstrangulatos (strang- *Winterfeld*) misero mortis genere elidere.

astrapaea, -ae *f. cf.* ἀστραπαῖος. *gemma*: PLIN. nat. 37, 189 polyzonos [in nigro] multis distincta lineis candicat, astrapaea [in candido aut cyaneo] discurrentibus in medio fulminis radiis. 1 ind. 37, 73 astrapaea. *Ihm.*

astra passa flores (flos) de sauco (*i. sambuco*) sicco (-cca) GLOSS. III 586, 8. 607, 6. 616, 9. *licet stellarum speciem praebeant sambuci flores, tamen auctore H. Stadlero scribere malim* actea passa. *cave tibi persuadeas huc pertinere* III 617, 32 astrapassis (*i.* ἀτράφαξις) idest adtriplices. *Dittmann.*

Astrapē *f.*, Ἀστραπή. PLIN. nat. 35, 96 *Apelles* pinxit et quae pingi non possunt, tonitrua, fulgetra fulguraque; Bronten, Astrapen et Ceraunobolian appellant. *cf. Wernicke, PW. II 1797.* *Ihm.*

Astraptōn, -ontis, Ἀστράπτων, *nom. serv.* CORP. VI 56 Astrapton Caesaris vílic. 12562 d. m. s. Astraptonti víxit annis XV.

apud vicum **Astrata** *Aegypti* IVL. VAL. 1, 23. *Diehl.*

adstrātio (-ōnis) *f. ab* adsternere. NAEV. com. 116 (Fest. 217) ecqui (et qui *cod.*) fuerit persibus (*trad.* persicus *hic et in lemmate*) carpenti astratio (*varia coniecerunt*).

? **astratum** nudum GLOSS. V 492, 1.

? **astrātūra,** -ae *f.* GLOSS. II 3, 7 ab astratura ἀπὸ τῆς ἀναβολικῆς. 554, 24 (ab stratura *Scaliger*).

adstrātus *v.* asterno.

adstrepo (astr-), -ere. *ab* ad *et* strepere. GLOSS. IV 9, 49 adstrepit obmurmurat. SEN. Phaedr. 1026 totum en mare immugit, omnes undique scopuli astrepunt. TAC. hist. 2, 90 volgus ... clamore et vocibus adstrepebat. ann. 1, 18 adstrepebat volgus. 11, 17 astrepebat huic alacre vulgus. 12, 34 haec atque talia dicenti adstrepere volgus. AVSON. Mos. 167 adstrepit ollis et rupes et silva tremens et concavus amnis. CALP. ecl. 4, 2 quidve sub hac patula†, quam garrulus astrepit umor, insueta statione sedes? TAC. hist. 4, 49 ut eadem adstreperent hortari. ann. 2, 12 quae pauci incipiant, reliquos adstrepere. *cf.* PLIN. paneg. 26, 2, *ubi legendum* obstrepebant. *Ihm.*

Astreus, *quasi* Ἀστρεύς, *Phinei socius.* OV. met. 5, 144 occidit Astreus, matre Palaestina, dubio genitore creatus. *cf. Iudaei* Asterius *et* Aster.

Astrīcēs, -um *gens Africae.* CORIPP. Ioh. 2, 75 *et* 6, 391 Astrices *ante vocal.*, 6, 454 *ante cons.* 6, 464 Astricum gens. 404 Astricum gens clara virum. 430 gens omne manebit securum Astricum ... pollens. *Partsch, prooem. p. 11 et 32 contulit* Ἀστάκουρες *Ptolemaei. v. Pietschmann, PW. II 1798 et* montem Astrixim. *Diehl.*

adstrictē (astr-) *v. sub* adstringo *in fine.*

adstrictio (astr-), -ōnis *f.* *ab* adstringere, *significat actum adstringendi.* 1 *proprie* (*cf.* astringo *I 2 b c*): CHALC. transl. 46 corpora frigus et calorem, astrictionem et relaxationem recipiunt. comm. 260 ipsa corpora qualitatibus propriis rerum creare diversitatem: ... astrictionem quidem et duritiam terram et ignem, relaxationem vero et effusionem aëra et aquam. (*cf.* astringo *I 2 d*) PLIN. nat. 27, 83 *glaucion* gustus amari cum adstrictione. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 136 non advertens, quia ex eadem astrictione generales quaeque species epilepsiae formantur. 2 *translate*: *i. q. gravamen*: COD. Iust. 1, 4, 3, 4 (*a. 385*) his ergo tali sub astrictione damnatis indultum nostrae serenitatis ... concludimus (*cf.* COD. Theod. 9, 38, 6 tali quoque sub absolutione). [CHIRON 578, 43 *v. sub* attritio. CAEL. AVR. acut. 3, 15, 119 *v. sub* astructio]. *syn. ad 1*: duritia. *opp. ad 1*: effusio, relaxatio.

adstrictōrius, -a, -um. *ab* adstrictus (*cf.* adstringo *I 2 d*). *i. q.* στυπτικός: PLIN. nat. 24, 105 adstrictoriis ceteris (*sic Mayhoff, abl. absol.*, adstrictis *codd.*) quae (*cummis*) ex amygdala amara est. 24, 115 folia *paliuri* adstrictoriam vim habent.

1. adstrictus (astr-) *adi. v. sub* adstringo.

2. astrictus, -ūs *m.* *ab* astringere. FERREOLI reg. 32 (Migne 66, 971) curandum est, ut pes ita sit ligamentis temperantius vinculatus, ut non iactantiae signo multos astrictus habeat, sed sanctius vinculo laxiore follescat. (*apud* SEN. nat. 5, 14, 4 *legendum* affrictu). *Münscher.*

astricus, -a, -um, ἀστρικός. VARRO Men. 206 non subsilies (subsilis *codd.*) ac plaudes (plaudis *codd.*) et ab Arato posces astricam coronam? quid enim hoc mirius? 269 repente noctis circiter meridie, cum pictus aer fervidis late ignibus caeli chorean astricen ostenderet (orean astrice ostenderent *codd.*). IVL. VAL. 1, 8 qui cum ... ex arte illa astrica loqueretur. *subst.*: IVL. VAL. 1, 2 et interpretes somniorum et astrici, quibus omnis divinandi ratio reseratur, et multa sunt praeter haec nomina, quibus uti ad praescientiam solemus.

adstrīdo, -ere. *ab* ad *et* stridere. STAT. Theb. 11, 494 *Tisiphone* ora reducentem premit adstridentibus hydris intentatque faces.

astrifer, -fera, -ferum. *ab* astrum *et* ferre. *cf.* astriger. ISID. diff. 1, 82 inter caelum et aether ita distinguitur, quod non tantum ille astriferus (*an* astrifer?) locus, sed et iste aer caelum vocatur. LVCAN. 9, 5 qua niger astriferis conectitur axibus aer (STAT. Theb. 8, 83). VAL. FL. 6, 752 nox simul astriferas profert optabilis umbras (SEDVL. carm. pasch. 3, 221 cum ... astriferas induceret Hesperus umbras). STAT. Theb. 2, 400 astriferum iam velox circulus orbem torsit (Ps. AVG. serm. 179, 2 astriferi orbis arcana soluta penitus compage patescunt). MART. 9, 20, 6 hic steterat veneranda

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

domus, quae praestitit orbi quod Rhodus astrifero, quod pia Creta polo. 8, 28, 8 quem pius astrifero Cyllarus ore bibit. ANTHOL. 583, 1 nox abit astrifero velamine cincta micanti. IVVENC. 3, 225 astrifero ... olympo (*cf.* INSCR. christ. Rossi II p. 248, 17 qu⟨a⟩eris quis domino astriferum signavit ⟨Olympum?⟩). HIL. trin. 12, 53 astriferos *in caelo* circulos. SERV. Aen. 10, 3 sideream in sedem: in astriferum circulum; non enim omnes circuli astriferi sunt, sed solus superior. AVG. serm. ed. Mai 168, 3 per astriferas caelis camerantibus regiones (*cf.* 111, 1, *ubi videtur deesse subst.*). MART. CAP. 9, 888 nec cura astriferi te stimulat thalami. OREST. 243 Iuppiter astriferam stellata fronte coronam fundebat. BOET. cons. 4 carm. 1, 9 (p. 90 P.) donec in astriferas surgat domos Phoeboque coniungat vias (*alibi* stellifer). INSCR. christ. Rossi II p. 78, 2 polum. p. 152, 31 aspicis auratum caelesti culmine tectum astriferumque micans praeclar⟨o⟩ lumine fultum. *cf.* GLOSS. V 529, 37 sol a⟨e⟩stifer (*vix* ast⟨r⟩ifer).

astrifico, -āre. *cf. c.* astrificus. MART. CAP. 6, 588 hanc mundo assimilem stupuit Trinacria tellus Archimedea astrificante manu.

astrificus, -a, -um. *cf. c.* astrum *et* facere. MART. CAP. 2, 98 sed purum astrificis caelum scandebat habenis nox revocans merso fulgentia sidera Phoebo. 6, 584 texerat exterior qui fulget circulus orbis aetheris astrifico lumina multa peplo.

astriger, -gera, -gerum. *ab* astrum *et* gerere. *vocabulum poetarum proprium. cf.* astrifer. STAT. Theb. 10, 828 comminus astrigeros Capaneus tollendus in axes (ENNOD. carm. 1, 1, 1 axem. ARATOR 1, 33 INSCR. christ. Gall. 216, 4). 8, 315 astrigerumque (astrif- *B M*) domos Atlanta supernas ferre laborantem. ANTHOL. 580, 2 astrigerum ... polum (VEN. FORT. carm. spur. 1, 260 polos). 720, 11 tibi primum candidus aether astrigeram faciem nitido gemmavit Olympo. CYPR. GALL. exod. 559 aula (Ios. 403. ALC. AVIT. carm. 1, 325 laetus in astrigeram caeli se sustulit aulam). num. 5 deus astrigera fulgens de sede (MART. CAP. 8, 808). gen. 80 aureus astrigero ridebit cardine mundus. 1106 in quibus (*sanctis sedibus*) astrigero recubans per saecula fulchro invitat niveos secura ad gaudia iustos. 1011 ecce viae medio vatis videt ardua castra, quae deus astrigero ductat moderamine rector. (SOL.) Pont. 11 tibi primum candidus aether astrigeram faciem nitido gemmavit Olympo. AVIEN. Arat. 275 circulus ... astriger (*zodiacus*). AVSON. 325, 42 cum face et astrigero diademate Luna bicornis (FVLG. myth. praef. p. 13, 13 H.). CLAVDIAN. 26, 245 qua micat astrigera senior cum coniuge (*Cassiopeia*) Cepheus. MART. CAP. 2, 193 astrigerumque ... noscere caelum (6, 802 DRAC. carm. min. 10, 11). PAVL. PETR. vita Mart. 5, 859 astrigeram sortite domum rutilamque coronam. 6, 229 astrigera caeli sublimis in arce. BOET. cons. 4 carm. 6, 17 (p. 115 P.) sic astrigeris bellum discors exulat oris. ENNOD. carm. 2, 60, 3 hic nuper astrigeri dos proxima venit Olympi. VEN. FORT. carm. append. 3, 40 in astrigero ... throno. spur. 1, 216 choris. CARM. epigr. 740 (= CORP. V 6202) astrigeram scandit alma viam caeloque recepta ... vitae metas ... reliquit (*cf.* INSCR. christ. II p. 275, 19. 20). 1562, 5 efflue astrigeros de caeli conclave nimbos et recrea cineres protinus inde meos. *nota*: *subst.* MART. CAP. 1, 91 tunc Iuppiter coepit: ni nostra astrigeri nota benignitas conferre arbitrium cogeret intimum ..., possem certa meis promere ductibus (*cf.* astrilucus).

astriloquus, -a, -um. *ab* astrum *et* loqui. MART. CAP. 8, 808 tu fingere ludicra praestas viliaque astriloquae praefers commenta puellae.

astrilūcus -a, -um. *ab* astrum *et* lucere. MART. CAP. 9, 889 cuius verbis assertionique ruricolae omnes cunctique fluctigenae quamplures etiam astriluci adsensere divi praesertimque Lemnius Mulciber ... conlaudat (*cf.* astriger *in fine*). *Ihm.*

Astringī *v.* Asdingi.

adstringo (astr-), -strīnxī, -strictum, -ere. *ab* ad *et* stringere. *v.* NOT. Tir. 64, 98. 65, 4 *et* 10. CAPER gramm. VII 107, 10 adstringe, non astringe. NOT. Tir. 65, 4 adstrincxit. FIRM. err. 28, 9 adstrincxerit. GREG. TVR. vit. patr. 8, 6 adstrixerant. Franc. 9, 41 adstringuemur. GLOSS. adstringitur κατέχεται. adstringit φιμοῖ (*emend. Bücheler*, fini *trad.*). σφίγγει. ἐπισφίγγω adstringo, obstringo. *legitur passim inde a* PLAVTO *significatu et proprio et translato, non apud* CATONEM VARRONEM RHET. Her. CAES. NEP. CATVLL. TIB. VITR. VELL. PHAEDR., *saepe apud medicos et Ictos.*

I *proprie*: 1 *alligare, constringere*: a *homines vel res vinculis, sim.* PLAVT. Bacch. 823 hunc ... adstringite ad columnam fortiter. Capt. 667 adstringite isti sultis vehementer manus. Men. 95 quam magis extendas, tanto adstringunt artius *vincula*. CIC. Verr. 5, 90 ut, cuius ad statuam Siculi te praetore adligabantur, eius religioni (*codd. det.*, religione *mel.*) te isti devinctum astrictumque dedant (dedamus *codd.*). 5, 92 ad statuam astrictus est. PROP. 2, 20, 9 me licet aeratis astringant brachia nodis (*cf.* AVIEN. Arat. 469). MANIL. 5, 551 astrinxere pedes *Andromedae* scopulis. LVCAN. 2, 516 astrictis laxari vincula palmis. CALP. decl. 4 ne laxata vincula desit qui adstringat. APVL. met. 1, 16 restis ad ingluviem adstricta. TERT. scorp. 15 *Petrus* cruci adstringitur. pudic. 22 *corpore* ⟨in axe iam *add. Gel.*⟩ adstricto (adstructo *Vrs.*). NON. 36 collare est vinculi genus, quo collum adstringitur; *cf.* GREG. TVR. vit. patr. 8, 6 *catenae* culpabilium adstrixerant colla. HYG. fab. 106 p. 97, 9 *Hectorem* astrictum ... ad currum *Achillis*. HIER. epist. 96, 20 captivorum vincula nos videantur adstringere. VVLG. act. 22, 25 cum astrinxissent (προέτειναν) eum loris. COD. Theod. 9, 38, 3 omnibus, quos reatus adstringit, carcer inclusit, claustra dissolvimus. MORET. 58 adstricti fascis pendebat anethi. OV. ars 3, 146 illa sit adstrictis inpedienda comis. ANTH. 429, 4 nunc astricta comas, nunc resoluta comas. SEN. Oed. 555 mortifera canam taxus adstringit comam. [APVL. met. 2, 9 *v. sub* attraho.] OV. met. 11, 75 volucris ... trepidans adstringit vincula motu. SEN. dial. 5, 16, 1 laqueos fera, dum iactat, adstringit. GRATT. 26 quadruplicis tormento adstringere limbos. CVRT. 3, 1, 15 iugum adstrictum compluribus nodis. *ibid.* 17 serie vinculorum ita adstricta. COLVM. 5, 6, 17 quicquid frondis enatum fuerit, ... astringere. arb. 26, 5 libro ulmi vel vimine arborem adstringito. PLIN. nat. 17, 110 vinculum cuneo adacto utilissime adstringitur (*de insitione sermo est*). SIL. 13, 106 coniunctas astringere nodis ... ferroque trabes. 13, 766 Pellaeo ponte Niphaten astrinxit *Alexander* (*i.* ζευγνύναι). AVIEN. Arat. 802 geminos adstringunt vincula Pisces. VVLG. Ezech. 27, 24 *gazae* obvolutae et astrictae erant funibus (δεδεμένους σχοινίοις). CORIPP. Ioh. 2, 93 collocat *Austur* astrictis muros fossasque camelis. b *vestimenta*: HOR. epist. 2, 1, 174 quam non adstricto percurrat pulpita socco (*Plautus, cf.* AVSON. 322, 59 *de Terentio*). OV. am. 2, 15, 20 adstringens *in anulum mutatus* digitos orbe minore tuos. LVCAN. 2, 362 balteus ... fluxos gemmis astrinxit amictus 3, 239. SEN. benef. 1, 3, 5 in quibus (*Gratiis*) nihil esse alligati decet et adstricti: solutis itaque tunicis utuntur. Phoen. 481 astringe galeam. CVRT. 4, 8, 8 adstricti crepidis pedes. SIL. 5, 367 intortos de more astrictus amictus. 16, 242 lateri de more astringitur ensis. TAC. dial. 39 *paenulis* adstricti et velut inclusi. AVIEN. Arat. 271 aurea qua summos adstringunt cingula amictus. HIER. epist. 38, 4 cingulum, quod possit magis astringere vestimenta quam scindere. 64, 16 ita fiebat, ut astringeretur et rationale superhumerali et superhumerale rationali (*cf.* VVLG. levit. 8, 8). 64, 10 lineis feminalibus ... superior pars sub umbilico vehementer astringitur. 64, 11 *lineas* sic aptas membris et adstrictas corporibus. 130, 4 uterque zona pellicia adstrinxit et mortificavit lumbos suos. 130, 18 *puellae* adstrictas habent manicas. reg. Pachom. (Migne 23, 63) 2 tunicam lineam ... diligenter astringens. CLAVD. carm. min. app. 4, 5 hoc *balteo* latus adstringi velox optaret Arion. AVG. civ. 22, 8 *zonam* nodis firmissimis ... astrictam. MACR. sat. 3, 13, 4 togam corpori sic adplicabat, ut rugas ... artifex nodus astringeret. SIDON. epist. 4, 13, 1 vestis adstricta. c *apud medicos*: CELS. 5, 28, 11 quidquid ... impositum est, non adstringi, sed modice deligari debet. 5, 28, 12 aliquid ex penicillo in modum collyrii adstrictum. 8, 10, 1 nec ultra adstringi *ferulas*, quam ut ossa contineant. 7, 14 umbilicum ... lino vehementer adstringere. 7, 4, 4 adstringere cutem lino. 5, 26, 27 fasciae adstringendae sunt. *et sim. saepius in libris* 3, 5, 7, 8. SORAN. gyn. 113 THEOD. PRISC. log. 2, 38 *et* 65.

2 *sensu latiore*: a *arte ligare, coniungere, claudere*: HOR. carm. 3, 8, 10 corticem adstrictum pice dimovebit. OV. fast. 2, 577 quod pice adstrinxit (*cf.* CVRT. 5, 1, 29 totum opus bitumine adstringitur). ars 2, 47 ima ... pars ceris adstringitur igne solutis. am. 3, 1, 50 liminis adstricti sollicitare fidem. fast. 4, 930 ferrum astrictum longa ... esse mora. CELS. med. 7, 26, 3 molles calculos et ex pluribus minutisque, sed inter se parum adstrictis compositos indicat urina. SEN. nat. 3, 27, 5 quaecumque in arduis arbor commissura astricta lapidum stetit. PERS. 5, 110 iam nunc adstringas, iam nunc granaria laxes. STAT. Theb. 3, 446 motos capulis adstringeret enses. 9, 539 adstrictis accedunt comminus armis. QVINT. inst. 1 prooem. 24 ossa ... adstringi nervis suis debent. IVV. 3, 8, 148 rotam adstringit sufflamine. TREB. trig. tyr. 30, 14 media etiam *fimbria* veluti fibula muliebri adstricta. PALLAD. 3, 17, 3 depositus surculus redeunte in plagam materia possit astringi. HIER. epist. 64, 15 lapides clausos et astrictos auro (*cf.* VVLG. exod. 39, 6). b *contrahere, comprimere, in angustum cogere, coartare, adducere*: VERG. georg. 1, 91 calor ille vias ... relaxat ... seu durat magis et venas *terrae* adstringit hiantis. AETNA 561 spiritus adstrictis elisus faucibus (*cf.* TAC. ann. 4, 70). 323 adstrictus certamine ... spiritus. HOR. epod. 15, 5 hedera procera adstringitur ilex. PETRON. 91 toto pectore adstrinxi *Gitona*. VAL. FL. 1, 282 adstrictis ut sedit cornibus Helle. NEM. ecl. 3, 32 digitis aures *Sileni* astringit *Bacchus parvulus*. PAVL. NOL. carm. 18, 287 te subplex adstringo tibique haereo. MAXIM. eleg. 5, 28 *papillas* astringens clauderet una manus. 5, 31 teneros astringere fortiter artus. GRATT. 271 adstricti succingant ilia ventres (*cf.* QVINT. inst. 8, 3, 10 *equi* adstricta ilia). GERM. frg. 4, 91 non sidera densa solutos astringunt artus. SEN. epist. 106, 5 an frontem adstringant. MART. 11, 39, 13 astricta fronte. QVINT. inst. 11, 3, 160 vultum ... superciliis adstringere. LVCAN. 6, 761 ora astricta (Schol. Web. clausa). PLIN. nat. 17, 251 macie corticis ex aegritudine adstringente se. 36, 191 marino ... adstringi morsu *harenae*. QVINT. inst. 2, 4, 5 plenius ... corpus ... mox adulta aetas adstringit. 8 prooem. 19 corpora ... et colorata et adstricta et lacertis expressa sunt. 11, 3, 81 labra ... et adstringuntur et diducuntur. PS. QVINT. decl. 5, 9 haeret adstricta nudatis ossibus cutis. 10, 17 ut sicca umidis, calida frigidis, resolutis adstricta

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*scil. in corpore*) pugnarent. 12, 4 adstricta citra conatum sata sub ipsis tabuere sulcis. CLAVD. carm. min. 26, 45 viva coronatos adstringit scaena vapores (*describitur Aponus fons*). AVG. serm. ed. Mai 118, 4 quod adstringitur in semine, diffundatur in germine. ALC. AVIT. carm. 3, 266 naribus adstrictis. BOET. arithm. 2, 50 (p. 160, 13) medii nervi sonum musicus vel adstringendo tenuat vel remittendo gravat. *de colore mutando*: PLIN. nat. 9, 134 ita permixtis viribus *pelagii et bucini* alterum altero excitatur aut adstringitur.

c *durare, rigefacere, praecipue frigore adstringere i. q. gelare, glaciare*: OCTAVIA 862 horrore vinctum trepidus astrinxit rigor. LVCAN. 4, 291 sicca rigens astrinxit volnera sanguis. 6, 750 astrictus (Schol. Web. adstrictus congelatus prius) caluit cruor atraque fovit volnera. 8, 67 astrictos refovet conplexibus artus. VAL. FL. 2, 203 adstricto riguerunt ubere nati. ANTH. 473, 4 nec desinit ante frigidus adstrictis (et rigidus strictis *trad.*) qui regnat in ossibus horror, quam tepidus laxo manavit corpore sudor (*tamquam Petronianum frg. ed. Scaliger; Bücheler ed. mai. frg. 39; de coitu versus esse Goldastus coni.*). CYPR. Gall. gen. 1049 nervum, qui femur adstrictum rigido munimine fulcit. CHALC. comm. 260 igneam vim . . . modo astringentem, modo relaxantem. CHIRON 581 pronus ambulabit et armos astrictos habebit (*cf.* VEG. mulom. 2, 45, 8 pedem priorem tentum quasi rigidum aforis extrahit). *frigore*: CIC. nat. deor. 2, 26 aquilonibus reliquisque frigoribus adstrictus (adiectis *codd., quod alii om.*) durescit umor. OV. met. 1, 120 ventis glacies adstricta. 9, 222 nivibus ... rotatis adstringi et spissa glomerari grandine corpus. trist. 2, 196 maris adstricto quae coit unda gelu. 3, 4, 48 adstricto terra perusta gelu. Pont. 3, 3, 26 coit astrictis barbarus Hister aquis. EPIST. Sapph. 112 adstrictum gelido frigore pectus erat. GERM. frg. 3, 26 siccas hiemes adstrictis perficit *Saturnus* undis. frg. 4, 49 faciles glebas astringit frigore verno . . . Venus. SEN. nat. 4, 5, 2 vere, quicquid circa Scythiam . . . glaciatum et astrictum est, relaxari. 7, 27, 3 sol . . . in Aquario astringat hiemem, flumina gelu claudat. CVRT. 3, 13, 7 humus rigebat gelu tum adstricta. 5, 6, 13 *nives* frigoris vis gelu adstrinxerat. 7, 3, 13 corpora. 8, 4, 6 imbrem. LVCAN. 1, 18 bruma ... astringit Scythico glacialem frigore pontum. 5, 436 stat iners Scythicas astringens Bosporos undas. STAT. Theb. 9, 797 adstrictos . . . per amnes. CLAVD. MAM. genethl. 9 p. 109, 15 ceteris hominibus atque regionibus vi frigorum astrictis et oppressis. LACT. inst. 2, 11, 2 cum sol exureret, frigus adstringeret *animantes*. AMM. 31, 2, 14 *vertices* praeruptos geluque torpentes aquilones astringunt. CLAVD. 26, 327 flaventes adstringit stiria saetas *leonis*. 34, 2 praef. 18 pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis. RVT. NAM. 1, 486 grandiaque adstricto flumine plaustra vehit *Hister*. PALLAD. 1, 20 oleum ... frigore non valebit adstringi. 2, 20 ne rigore possit adstringi *oleum lentiscinum*. PELAGON. 386 cum se astrinxerit *medicamen*. *i. q. refrigerare*: PLIN. nat. 25, 77 frigida multa *aqua* corpora adstringere. MART. 1, 49, 11 remissum corpus astringes brevi Salone. PLIN. epist. 5, 6, 25 puteus, ex quo possis rursus adstringi, si paeniteat teporis.

d *passim apud medicos i. q. contrahere, durare*: CIC. (*medicorum locutione utens*) nat. deor. 2, 136 *alvus* tum astringitur, tum relaxatur. 2, 138 astringentibus se intestinis (*cf.* AVG. c. Iul. 4, 12, 58). PLIN. nat. 23, 139 adstringi viscera. 24, 13 siccandis adstringendisque partibus. CELS. 5, 26, 31 nimis vulnus adstrictum est. 5, 28, 7. PLIN. nat. 21, 147 cytinus adstringit et cohibet vulnera. SER. SAMM. 803 feniculi cinis adstringit *nimios reserati vulneris amnes*. CELS. 7, 7, 8 si parum palpebra descendet, laxanda sutura; si nimium, . . . adstringenda. 2, 2 si tempora adstricta sunt. *cf.* 2, 17. 7, 7, 15 caro incresceret, quae venas . . . adstringeret. PLIN. nat. 20, 148 arterias umidas siccat, siccas adstringit *menta*. SCRIB. LARG. 256 *malagma* confirmat omnem partem et adstringit CELS. 7, 26, 5 sub quo *aceto* . . . adstringitur vesica. 7, 18 uter repletus et arcte adstrictus. PLIN. nat. 29, 34 donec linguam adstringat *cinis* leniter nec mordeat. 20, 72 folia ... gustantium os adstringunt. 27, 85 *radix* gustu adstringit. *cf.* 27, 91 *et* 128. 27, 121 gustu adstricto. 22, 142 ea quae intra os sunt, purgat et adstringit *lens*. 23, 59 acetum ... gingivas adstringit. *praecipue de cibis, medicamentis alvum vel corpus astringentibus i. q. στύφειν*: CELS. 1, 3 p. 18 alvum firmare is, cui fusa; solvere is, cui adstricta est. p. 20 alvum adstringit labor, . . ., cibus inminutus. p. 21 quibus iuvenibus fluxit alvus, plerumque in senectute contrahitur; quibus in adulescentia fuit adstricta, saepe in senectute solvitur. 4, 11, 14, 23, 26. CELS. 1 prooem. res sunt, quae . . . ventrem aut adstringunt aut resolvunt. 2, 1 cui maxime venter adstrictus est. 3, 15 *et* 20. 4, 22. GARG. MART. 4 SORAN. gyn. 141 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 17. CELS. 6, 6, 17 quae, quia ventrem, corpus quoque adstringunt. 5, 26, 34. PLIN. nat. 20, 75 stomachum dissolutum adstringit cocta crudaque sistit alvum *herba cichorii*. 20, 256. 23, 141. 27, 48 GARG. MART. 47 PLIN. VAL. 4, 24 *et* 45. CELS. 1 prooem. si corpus adstrictum est, digerendum esse. 2, 14 p. 59 cum aut adstringendum corpus sit . . . aut molliendum (*cf.* ORIBAS. 1, 4). 3, 6 p. 87 si adstrictum est *corpus*, ducenda alvus est. 7, 26, 5. PLIN. nat. 31, 98 salis natura . . . corpora . . . adstringens, siccans, adligans. 33, 105 vis *helcysmatis* adstringere et refrigerare corpora. *absolute*: CELS. 1 prooem. *morborum* tria genera esse, unum adstrictum, alterum fluens, tertium mixtum. 4, 22 p. 148 cibi potionesque esse debent, quae adstringant. *sim. saepius.* PLIN. nat. 21, 121 rosa adstringit, refrigerat. 148 chrysocomes radix calfacit et adstringit. 23, 124 *cinis* purgat, conglutinat, replet, adstringit. 29, 30 prout quaeque mulceri morderive opus sit et adstringi laxarive. 35, 188 nulli vis maior neque adstringendi neque denigrandi neque indurandi. *sim. passim in libris* 23—35. CAEL. AVR. acut. 2, 9, 45 lux ... solis atque vapor relaxat, e contrario somnus (-um *trad.*) astringit. 4, 3, 67.

e *i. q. attingere*: SALL. hist. frg. 3, 79 nomen Danuvium habet, quoad (ut ad *M, om. rell.*) Germanorum terras adstringit (PORPH. Hor. carm. 4, 4, 38). SIC. FLACC. grom. p. 141, 18 in trifinium, id est in eum locum, quem tres possessores adstringebant.

II *translate*: 1 *alligare, vincire.* a *aliquid vel aliquem*: PLAVT. Trin. 699 ubi adfinitatem inter nos nostram adstrinxeris. CIC. Att. 10, 6, 2 *pater*, quicquid ego adstrinxi, relaxat. off. 3, 113 fraus . . . astringit (distringit *plerique codd.*), non dissolvit periurium. VAL. MAX. 9, 7 mil. Rom. 3 dissolutam disciplinam militarem praefractius et rigidius astringere. SEN. epist. 94, 23 puta . . . avaritiam relaxatam, puta adstrictam esse luxuriam (*cf.* IVST. 12, 3, 11 ne ieiuna et astricta luxuria videretur). 110, 5 quare istuc malum adstringo? LVCAN. 8, 220 foedera . . . per vestros astricta magos (SCHOL. Web. firmata, confirmata). QVINT. inst. 11, 2, 30 haec magis adhuc adstringunt, qui memoriam ab aliquo simili transferunt. PANEG. 6, 13 (p. 158, 30) cum sempiternam patris ac filii caritatem etiam nuptiarum foedus astrinxerit. AMBROSIAST. in I Tim. 6, 14 quod sic astringit, ut coram deo et Christo hoc se mandare testetur. AVG. in psalm. 91, 8 p. 1176 ad praesens habenas laxat, sed postea astringit. BOET. mus. 1, 1 p. 187, 3 conturbatae mentis iracundiam vel nimiam cupiditatem modestior modus possit adstringere. arithm. 1, 32 p. 66, 17 nimiam cupiditatem iraeque immodicam effrenationem quasi quidam rector animus . . . adstringit. CIC. ac. 2, 8 ceteri primum ante tenentur adstricti, quam, quid esset optimum, iudicare potuerunt. SEN. dial. 7, 16, 3 arte alligati sunt alii, adstricti alii, districti quoque. AMM. 15, 8, 6 nos per disiunctissimas terras arduae necessitates adstringunt. AMBR. bon. mort. 5, 16 quin etiam mulieris decus ... adstringit *homines*. fug. saec. 7, 41 Christi gratia, quae te resolvit, illum (*Satanan*) adstrinxit. COD. Theod. 13, 5, 13 (*a. 369*) quos tamen idoneos . . . sententia tuae sublimitatis adstrinxit (adstrixit *trad.; fort.* adstruxit). AVELL. p. 53, 1 ut, quos nequitiae similitudo complectitur, eos ⟨ea⟩dem etiam conditio emendationis astringat. SIDON. epist. 8, 14, 4 iugum legis cervicibus superbientum per vincula praedicationis adstringitis. PAVL. PELL. 193 quosdam . . . invitos domini adstringendo rigore *coegi*. 574.

b *adduntur res vel personae, ad quas quibusve aliquis vel aliquid alligatur*: LVCR. 4, 1187 adstrictos . . . esse in amore. SEN. epist. 24, 17 ad hoc me natura grave corporis mei pondus adstrinxit. SVET. Tib. 18 commeatum omnem ad certam formulam adstrictum (*cf.* Aug. 49 *p. 963, 59*). LACT. opif. 18, 5 sensus . . . artus omnes ad se adstrictos tenet. ENNOD. op. 3 p. 374, 20 Vind. non est cum vitiis sociata nobilitas nec adstringitur ad inlecebras lux naturae. STAT. silv. 3, 5, 107 creavit me tibi *coniugi*, me socium longos adstrinxit in annos. IREN. 5, 19, 1 adstrictum est morti genus humanum (*cf.* HEGES. *p. 963, 6*). TERT. idol. 18 non ut suggestus ille sacerdotiis quoque aut aliquibus idolorum officiis adstringeretur. CIC. prov. 34 totam Galliam sempiternis vinculis astringere. Planc. 74 in qua *oratione* . . . huius officii tanti servitutem astringebam testimonio sempiterno. Pis. 30 lingua astricta mercede. ac. 2, 61 quos *philosophos* si sequamur, iis vinculis simus adstricti, ut nos commovere nequeamus. epist. 3, 10, 9 quibus *vinculis* quidem libentissime astringor. Att. 6, 2, 1 ego ex eo, quo astricti sumus, laxari aliquid velim. parad. 6 eas, quibus maxume astricti sunt, voluptates. SALL. Iug. 60, 6 illis studio suorum adstrictis. 70, 2 Iugurthae fesso aut maioribus adstricto. OV. ars 1, 361 pectora dum gaudent nec sunt adstricta dolore. epist. 19, 28 te . . . conpositis . . . a me adstrinxit verbis . . . Amor. LIV. 39, 1, 6 inops regio, quae parsimonia adstringeret milites. VAL. MAX. 2, 10, 8 astricti continentia mores (*cf.* QVINT. inst. 2, 2, 4 nisi disciplinae severitate convenientium quoque ad se mores adstrinxerit *praeceptor*. TAC. ann. 3, 55 praecipuus adstricti moris auctor Vespasianus fuit). SEN. epist. 12, 6 est *orbis aetatis*, qui totam pueritiam ambitu suo adstringit. *ibid.* 48, 5 nisi . . . conclusione falsa a vero nascens mendacium adstrinxero. benef. 3, 7, 5 libera et nullis adstricta vinculis religio. CVRT. 6, 8, 12 Nicomachum religione quoque deum adstrictum. QVINT. decl. 321 p. 260, 5 illa consuetudo, quae alienos . . . componere et astringere adfectibus potest. PLIN. paneg. 93 nec deiunctos nos et quasi dimissos consulatu, sed quasi adstrictos et devinctos putemus. PS. APVL. Ascl. 6 cetera omnia . . . nexu secum caritatis adstringit *homo*. TERT. idol. 21 aut amica aut inimica congressione adstringit *satanas*. HERM. Pal. sim. 6, 2, 1 astricti cupiditatibus nequissimis. LACT. inst. 4, 23, 2 si re ipsa resolvat *praeceptor*, quod verbis nitatur adstringere. FIRM. err. 28, 9 quibus illos calamitatibus necessitas venerandae legis astrincxerit. FAVSTIN. trin. 1, 12 se vident *haeretici* praesentium quaestionum absolutionibus vehementer astringi. 5, 5 qui regno mortis ulterius non tenentur adstricti. SYMM. epist. 1, 41 neque enim praeiudicio meo debet astringi, cuius ego exspecto iudicium. AMM. 15, 9, 8 drasidae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . sodaliciis adstricti consortiis. 16, 12, 17 fratres vinculo pacis adstricti. 21, 4, 3 negotiis adstricto diversis (*cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 2, 2). 25, 3, 8 sui securus alienae salutis sollicitudine vehementer astringi. 26, 1, 3 magnitudine curarum adstricti communium. 31, 5, 1 duplici inpedimento adstricti. AMBROSIAST. in I Cor. 9, 16 *servus* adstringatur plagis necesse est. HEGES. 3, 17 v. 104 Web. non enim ullo mortis vinculo adstringitur atque inligatur *anima.* AVG. civ. 4, 4 *manus hominum* pacto societatis astringitur. serm. ed. Mai 118, 1 *anima* de limo fuerat iam astricta consortio. AVELL. p. 395, 19 illius se pervidebant sententia consequenter adstringi. BOET. mus. 1, 1 p. 179, 24 remitti dulcibus modis, adstringi contrariis. GREG. TVR. Franc. 9, 41 non modico moerore adstringuemur. ISID. sent. 3, 34, 3 heu me miserum, inexplicabilibus nodis astrictum! c *de oratione, quae numeris adstringitur*: CIC. de orat. 1, 254 *Roscius* astrictus certa quadam numerorum moderatione et pedum. 3, 173 ut inconditam antiquorum dicendi consuetudinem . . . numeris adstringeret *Isocrates.* 3, 175 *sententiam* numero quodam conplectatur et astricto et soluto. Brut. 274 nec vero haec *verba* soluta nec diffluentia, sed astricta numeris. orat. 187 numeris astrictam orationem esse debere. 220 nec tamen haec (*scil. numerose cadentia*) ita sunt arta et astricta, ut ea, cum velimus, laxare nequeamus. SEN. epist. 100, 7 omnia . . . apud Pollionem cadunt exceptis paucissimis, quae ad certum modum et ad unum exemplar adstricta sunt. 108, 10 ubi accessere numeri et egregium sensum adstrinxere certi pedes. CYPR. GALL. exod. 1086 lex numeris adstricta (*i. versus*). d *i. q. obstringere, obligare*: *c. abl.*: TER. Eun. 102 hac lege tibi meam adstringo fidem (*affertur* GRAMM. VII 456, 16). CIC. off. 3, 111 nullum . . . vinculum ad astringendam fidem iure iurando maiores artius esse voluerunt. SEN. Med. 145 arto pignore astrictam fidem. Oed. 804 FRONTIN. strat. 2, 11, 7 iustitiae fama omnium fidem adstrinxit. CIC. Cluent. 155 ne lege ea . . . et quaestione, qua se solutum liberumque esse arbitretur, per paucos iudices astringatur. ad Q. fr. 1, 1, 11 eas leges, quibus esset astrictus. Tusc. 4, 7 nos nullis unius disciplinae legibus adstricti. Brut. 40 a quo (*Lycurgo*) est disciplina Lacedaemoniorum astricta legibus. QVINT. inst. 5, 10, 101 velut adstricti certis legum vinculis. IREN. 5, 24, 2 lege eorum (*hominum*) adstricti. AMM. 16, 5, 1 tamquam adstrictus sumptuariis legibus. HIER. epist. 55, 3 mulier . . . vivente viro astricta est legi (*cf.* Rom. 7, 2, *ubi in* VVLG. alligata est legi, δέδεται νόμῳ). CIC. nat. deor. 1, 17 nulla eiusmodi adstrictum necessitate. RVT. LVP. 2, 20 hos necessitudine opitulandi adstrinxit. AMM. 17, 14, 3 nodo quodam violentae necessitatis adstrictus. CIC. off. 1, 40 astrictos . . . iure iurando (*locus in plerisque codd. omissus*). SEN. contr. 1, 6, 12 *ius iurandum* esse . . ., quo astringerentur exercitus. SVET. Caes. 84 ius iurandum, quo se cuncti pro salute unius astrinxerant. APVL. met. 10, 8 iure iurando adstricti iudicatis. LIV. perioch. 2 Brutus iure iurando populum adstrinxit. DARES 40 hoc pacto confirmato et iure iurando adstricto. VVLG. III reg. 8, 31 iuramentum, quo teneatur astrictus. CIC. Quinct. 19 ut eum suis condicionibus . . . astringeret. FLOR. 2, 33 (4, 12, 52) hos obsidibus adstrinxit. FRONTO p. 14, 15 N. ubi quid in singulos decernis, ibi universos exemplo adstringis. CENS. 3, 5 ego tamen duplici quotannis officio huiusce religionis adstringor (IOH. DIAC. epist. 1 ecclesiastico iugiter astringor officio). LACT. inst. 6, 23, 38 quod quidem deus non ita fieri praecipit, tamquam adstringat. HEGES. 1, 15, 2 id facturum . . . litteris sese adstringere. *additur* a d *c. acc.*: SEN. benef. 3, 12, 4 uno munere ad patientiam iniuriarum omnium adstringor. QVINT. inst. 2, 16, 9 ut se ipsi homines ad servitutem iuris adstringerent. 7, 3, 16 servitus . . . ad certa se verba adstringendi. PLIN. epist. 7, 1, 7 ut in posterum ipse ad eandem temperantiam adstringerer. SVET. Aug. 49 quid . . . ubique militum esset, ad certam stipendiorum praemiorumque formulam adstrinxit. FORTVN. rhet. 2, 22 p. 114 ne adstringi iudex ad plura videatur. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 34 adstringit se ad eam necessitatem. AMBR. bon. mort. 2, 5 vincula . . ., quae nos alligant et ad iniuriam captivitatis adstringunt quadam lege peccati. off. 3, 3, 19 lex naturae . . . nos ad omnem astringit humanitatem. AVG. in psalm. 55, 4 p. 649 non astringo ad vocem, quem video extra passionem. *additur* i n *c. acc.*: OV. epist. 15, 320 me adstringam verbis in tua iura meis (in mera iura meis *vel sim. codd., corr. Ehw.*). *sequitur* ut: PS. ASCON. Verr. 2 p. 196 ad hoc adstrictus redemptor tenetur . . ., ut . . . agat. AMBROSIAST. in I Thess. 5, 27 astringit eos, ut solliciti sint ad legendam epistolam. AVELL. p. 153, 21 ut qua potest ratione sapienter obsistas, maximis undique rebus astringeris. BOET. herm. sec. 5, 13 p. 416, 11 quod ut non esset, ratio im possibilitatis adstringeret. e *praecipue Ictorum in sermone* (*cf. Leipold, die Sprache des Juristen Papinianus, Passau 1891, p. 69*): VENVL. dig. 40, 12, 44 *servi* religione adstricti. VLP. dig. 28, 7, 8. PAPIN. dig. 3, 3, 67 procurator, qui pro evictione praediorum . . . fidem suam adstrinxerit. *idem* dig. 46, 1, 52, 2. COD. Iust. 8, 40, 1 (*a. 200*) PAVL. dig. 50, 1, 21, 6 (COD. Iust. 10, 41, 1, 1) COD. Iust. 4, 35, 6 (*a. 238*). 9, 45, 2 (*a. 239*). 4, 29, 15 (*a. 294*). PAPIN. dig. 22, 1, 3 fructuum praestandorum necessitate adstrictus. FRG. Vat. 248 necessitatis laqueis adstricti. COD. Iust. 11, 17, 2 (*a. 395—397*) excipiendae necessitate litis adstrictus. INST. Iust. 3, 13 obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius solvendae rei (*definitio Icti anti-qui*). CELS. dig. 45, 1, 99 quidquid adstringendae obligationis est. COD. Iust. 4, 19, 23 (*a. 294*) actor . . . reum necessitate monstrandi contrarium non adstringit. PAPIN. dig. 26, 7, 40 periculo contumaciae vel neglegentiae non adstringetur. 31, 77, 18. COD. Iust. 9, 22, 8 (*a. 259*). PAPIN. dig. 31, 77, 3 et ignorantes adstringuntur fideicommisso. 36, 1, 57, 2 proprio nomine defuncti precibus adstringi. 33, 1, 8 alimentorum . . . necessitas oneribus menstruis atque annuis . . . adstringitur. 50, 1, 15, 3 novis quoque muneribus filius per adoptivum patrem adstringitur. 50, 1, 17, 11 VLP. dig. 50, 6, 2 CHAR. dig. 50, 4, 18, 10. PAVL. sent. 4, 5, 8 meritis . . . liberos magis quam pactionibus adstringi placuit (*cf.* COD. Iust. 3, 28, 35, 1). PAPIN. dig. 50, 1, 17, 15 fideiussores . . . poenalibus actionibus non adstringuntur. 36, 1, 55. VLP. dig. 10, 2, 49 si officio distrahentis fungitur, non debet adstringi. *c. dat.*: CIC. leg. 2, 48 quaeruntur (*ab Ictis*), qui astringantur sacris. *ibid.* 2, 49 *et* 53 (*opp.* sacris liberantur). POMP. dig. 29, 2, 78 non astringi *hereditati.* GAIVS inst. 3, 87. FRG. Vat. 278 cum honori primipilari sis adstrictus. *additur* in *c. acc.*: PAPIN. dig. 14, 3, 19, 3 servus . . . dominum in solidum iure praetorio non adstringit. *sequitur* ut: AFRIC. dig. 14, 1, 7 creditorem ad hoc adstringi, ut ipse . . . curam suscipiat. VLP. dig. 4, 2, 14, 3 merito quis non adstringitur, ut designet *et* ad hoc tantum actor adstringitur, ut doceat. 11, 1, 4. *addito infinitivo*: COD. Iust. 4, 44, 16 pr. (*a. 392*) si quos . . . necessitas publicae rationis adstringat proprias distrahere facultates. f *i. q. scelere obligari, se obstringere*: *c. genet.*: PLAVT. Poen. 737 homo furti sese adstringet. Rud. 1260. *c. abl.*: CIC. Sull. 82 tanto scelere astrictis hominibus. Sest. 108. Phil. 4, 9 magno scelere se astringeret *provincia.* off. 3, 19. VAL. MAX. 4, 7, 4 vitam suam consilii crimine astrinxit. FRONTO p. 227, 11 N. cotidiano te mendacio adstringi. TERT. poen. 3 quaqua te constitueris, crimine astringeris. HERM. Pal. mand. 2, 2 astringeris peccato. LACT. inst. 5, 1, 1 inexpiabili scelere contaminari atque adstringi. HEGES. 3, 17 v. 112 Web. possumus non adstringi impietatis flagitio? (οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν;).

2 *c o n t r a h e r e orationem, argumenta, sim., paucis colligere, breviter dicere*: CIC. Brut. 309 dialectica . . . quasi contracta et astricta eloquentia. 327 astricta comprensio *periodorum.* Tusc. 3, 13 *Stoici* breviter astringere solent argumenta. fat. 32 hoc artius adstringi ratio non potest. SEN. contr. 2, 3, 22 interdum diu schemata prosequi, interdum breviter et fortius astringere (attingere *codd.*). VAL. MAX. 7, 2 ext. 4 Platonis verbis adstricta, sed sensu praevalens sententia. LAVS Pis. 59 astrictas in nodum cogere voces. QVINT. inst. 3, 4, 4 quaerendum, quo moti priores rem tam late fusam tam breviter adstrinxerint. 10, 4, 1 premere . . . tumentia, . . . luxuriantia adstringere, . . . soluta componere, exultantia coercere. TAC. dial. 31 adstrictum et collectum et singula statim argumenta concludens dicendi genus. 38 haec . . . Pompeius adstrinxit imposuitque veluti frenos eloquentiae. IVL. RVF. rhet. 30 p. 45 ἐνθύμημα fit, cum περίοδος orationis ex contrariis sententiis astringitur. BOET. herm. sec. 2, 4 p. 96, 11 adstringit modum disputationis in speciem. 4, 10 p. 268, 22 propositiones . . . adstrictae et coniunctione deminutae. 2, 31 (267, 6) voluminis seriem . . . adstringam. PS. AVG. categ. 1 (Migne 32, 1420) surculum vocans singulari omnia *genera virgultorum* et communi vocabulo astrinxit. SERV. Aen. 1, 120 'Ilionei' possumus dicere adstrictum esse genetivum.

synonyma: alligare, (constringere), devincire, (nectere, stringere), vincire. *ad I 1 b*: includere, tendere. *ad I 2 a*: claudere, (coniungere). *ad I 2 b*: (adducere, coartare, comprimere, contrahere), durare. *ad I 2 c*: congelare, fulcire (CYPR.), (gelare), gelu claudere, glaciare, glomerare (OV.), (refrigerare, rigefacere), tendere. *ad I 2 d*: calfacere, cohibere, confirmare, conglutinare, contrahere, denigrare, firmare, indurare, refrigerare, replere, siccare, sistere. *ad II 1 b*: componere, comprimere, inligare, opprimere. *ad II 1 d*: confirmare (DARES), (obligare, obstringere). *ad II 2*: coercere, colligere, componere, concludere, contrahere, deminuere (BOET.), premere.

opposita: dissolvere, laxare, relaxare, remittere, resolvere, solvere. *ad I 1 c*: modice deligare. *ad I 2 a*: dimovere. *ad I 2 b*: diducere, diffundere, excitare (PLIN.). *ad I 2 c*: exurere (LACT.). *ad I 2 d*: digerere, ducere, mollire. *ad II 1 a*: distringere. *ad II 1 b*: deiungere, dimittere. *ad II 1 e*: liberare. *ad II 2*: diu prosequi.

part. perf. pass. **adstrictus** (astr-), -a, -um *pro a d i., cum comp., deest superl.* *ad I 2 b*: PS. CENS. frg. 12, 4 p. 66, 3 adstrictiora fila nervorum. *ad I 2 c*: CELS. 1, 3 p. 21 in iuvene fusior, in sene adstrictior *alvus.* 7, 6 p. 272 cum in ceteris *tuberculis* sit adstrictior *cutis.* *ad II 1 b*: *i. q. p a r c u s*: PROP. 2, 23, 18 astrictus ploret . . . pater. SEN. dial. 10, 3, 1 adstricti sunt in continendo patrimonio (*opp.* profusissimi). epist. 123, 13 victus adstrictior. IVST. 44, 2, 1 dura omnibus et astricta parsimonia. PAVL. PELL. 482 adstricto iam censu. *i. q. severus*: COD. Theod. 9, 5, 1 pr. (*a. 314*) astrictiore inquisitione (COD. Iust. 9, 8, 3 strictiore). *ad II 1 c*: CIC. de orat. 1, 70 poeta numeris astrictior paulo, verborum autem licentia liberior. orat. 67 cum versu sit astrictior *poeta.* *ad II 2*: CIC. Brut. 120 Stoicorum astrictior est oratio aliquantoque contractior. QVINT. inst. 8, 6, 61 non rarus, semper tamen adstrictior *ornatus* περιφράσεως. TAC. dial. 25 adstrictior Calvus, numerosior Asinius. *adv.* **adstrictē** (astr-)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cum comp. *ad I 1 a*: PLIN. nat. 17, 180 vinculo mox adstrictius a tertia gemma alligari *debet palmes*. VEN. FORT. vita Radeg. 25 tres catenas inserens circa suum corpus dum alligasset adstricte. *ad I 1 b*: FORTVN. rhet. 3, 23 p. 134 nec fluxe nec adstricte *cingemur*. *ad I 1 c*: CELS. 8, 10 p. 351 adstrictius ... alligandum *malagma*. *ad II 1 c*: CIC. de orat. 3, 184 orationem ... non astricte, sed remissius numerosam. *ad II 2*: SEN. epist. 8, 10 hunc versum a te dici non paulo melius et (sed *codd.*) adstrictius memini. PLIN. epist. 1, 20, 20 qui adstrictius quam qui effusius dicit. 3, 18, 10 quae pressius et adstrictius quam illa, quae hilarius et quasi exultantius scripsi. QVINT. inst. 10, 1, 106 ille (*Demosthenes*) concludit adstrictius, hic (*Cicero*) latius.

synonyma: aptus, artus, contractus, durus, ieiunus, (parcus), pressus, (severus). *opposita*: diffluens, exultans, fluens, fluxus, fusus, liber, profusus, remissus, solutus. *Münscher.*

astrion. [*vocabulum graecum non traditum. Th.*] *gemma*: PLIN. nat. 37, 132 similiter candida est quae vocatur astrion (astrios *codd. nonnulli, vet. edd.*), crystallo propinqua, in India nascens et in Pallenes (Patalenes *Güthe*) litoribus. huic intus a centro stella lucet fulgore pleno lunae (lunae plene *codd. deter.*). quidam causam nominis reddunt, quod astris opposita fulgorem rapiat et regerat (*inde* ISID. orig. 16, 13, 7). 1 ind. 37, 48 astrion. *cf.* asterius.

astrios *v.* astrion.

astriotēs (*acc.* -ēn) *m.* [*vocabulum graecum non traditum. Th.*] *gemma* (*cf.* asterius, astrion): PLIN. nat. 37, 133 celebrant et astrioten mirasque laudes eius in Magicis artibus Zoroastren cecinisse produnt. 1 ind. 37, 49 astriotes.

astrisonus, -a, -um. *ab* astrum *et* sonare. MART. CAP. 9, 911 tunc ... virgo ... ad Iovem reversa aliis modulis numerisque voce etiam adsociata sic coepit: te nunc astrisono (-um *codd.*) carmine, Iuppiter, quo gemmata poli volvere sidera suevit lege rata sacra recursio, praefandum veneror. *Ihm.*

astritēs *v.* asterites.

Astrius *nom. gent. cf.* astrum *et* Astralis. CORP. III 8898 (*in Dalmatio*) C. Astrio Secundino qui et Saltoto. *Otto.*

montem **Astrixim** (astraxim *cod. Bob.*) *Mauretaniae meridionalis* OROS. hist. 1, 2, 93 (ISID. orig. 14, 5, 10). *cf.* Astrices. *Diehl.*

Astro ... *cogn.* CORP. VI 16165 L. Corn⟨elio ...⟩ Astro⟨logo?⟩ Lollia P. l. ⟨...⟩ *Otto.*

astrobolos *v.* astolon. **Astroboris** *v.* Astabores.

? **astrocynon.** CHALC. comm. 125 Homerus ortum caniculae canem Orionis appellat, cum hanc eandem stellam astrocynon (*sic vel* astrokinon *codd.*, ἄστρον κυνός *ed. Mullachiana*, astrum Cyneum *Wrobel*, astrocynion *A. Köhler*) quidam, Aegyptii vero Sothin vocent. *cf.* SCHOL. Germ. Bas. p. 67, 12 *Canis Icarii* ... astrum cyon nominatur, quam nos canis stellam nominamus. *cf.* astroquinon.

[**astrolapsus,** -ūs *m.* (*vel* **-um,** -ī *n.*)]. *i. q. astrolabium, de quo cf. Kauffmann, PW. II 1798 sq.* EXC. math. (Macrob. ed. Jan I p. 218 *sqq.*) 1, 8 sumpto astrolapsu, qui secundum ambitum firmamenti in CCCLX gradus per circuitum dividitur. 1, 31. 2, 3. *formam* astrolapsum *Ianius I p. 219 affert ex scholio ad Macrob. somn. Scip. 1, 20, 9, quod extat in codice Rehdigerano saec. XI vel XII. et hoc et excerpta math. ab auctoribus medii aevi videntur profecta esse. cf. M. Cantor, die röm. Agrimensoren, Lips. 1875, p. 177.*

astrologia, -ae *f.* ἀστρολογία. GLOSS. III 509, 58 astrorum ratio. V 337, 17 ratio siderum. IV 22, 19 lex astrorum (*v. sub* astronomia). *cf.* V 268, 41 astrologia ipsa res. IV 311, *ubi post* 36 astrologia ipsa ars *addunt duo codices.* *de differentia astronomiae et astrologiae* (*cf. etiam* HIER. *infra p. 966, 19*) *haec confuse*: ISID. orig. 3, 26 inter astronomiam ... et astrologiam aliquid differt. nam astronomia caeli conversionem, ortus, obitus motusque siderum continet (*v. infra l. 75*), vel qua ex causa ita vocentur. astrologia vero partim naturalis, partim superstitiosa est. naturalis, dum exsequitur solis et lunae cursum vel stellarum certasque temporum stationes. superstitiosa vero illa est, quam mathematici sequuntur, qui in stellis augurantur ... siderumque cursu nativitates hominum et mores praedicare conantur. diff. 2, 152 astronomia est lex astrorum. astrologia est ratio, quae conversionem caeli et signorum definit potestatesque et ortus siderum et occasus. hanc mathematici sequuntur (*cf.* 2, 150). *de inventoribus eius v. quae idem tradit* orig. 3, 24.

1 *naturalis* (*i. q. astronomia*): *v.* ISID. *supra l. 63.* VARRO rust. 1, 2, 17 quas (*Capras*) etiam astrologia in caelum recepit, non longe ab Tauro (*cf.* 2, 3, 7). CIC. de orat. 1, 187 omnia fere, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa ... quondam fuerunt; ut ... in astrologia caeli conversio ortus obitus motusque siderum (*v. supra l. 61*). div. 2, 88 Anchialum et Cassandrum summos astrologos ... cum in ceteris astrologiae partibus excellerent, hoc praedictionis genere non usos. *ibid.* Scylax ... excellens in astrologia. 2, 87 *Eudoxus* in astrologia ... facile princeps. rep. 1, 22 cuius (*caeli*) omnem ornatum et descriptionem ... non astrologiae scientia, sed poetica quadam facultate versibus Aratum extulisse. off. 1, 19 quod in rebus honestis ... operae ... ponetur, id iure laudabitur, ut in astrologia C. Sulpicium audivimus. VITR. 1, 1, 16 ut possint geometriam, astrologiam, musicen ceterasque disciplinas penitus habere notas. 1, 1, 3 astrologiam caelique rationes cognitas habeat. 1, 1, 10 ex astrologia ... cognoscitur oriens occidens meridies septentrio, etiam caeli ratio, aequinoctium solstitium astrorum cursus. 9, 6, 2. 9, 6, 3 Eudoxus ... Hipparchus, Aratus ceterique ex astrologia parapegmatorum disciplinas invenerunt. COLVM. 1, 1, 4 consultissimum astrologiae professorem Hipparchum. 1, 1, 5. PLIN. nat. 7, 123 astrologia Berosus *floruit*, cui ob divinas praedictiones Athenienses ... statuam inaurata lingua statuere. 7, 203 astrologiam Atlans *invenit* (ISID. orig. 3, 24, 1. 5, 39, 9). 35, 199 astrologiae *conditorem* Manilium Antiochum. QVINT. inst. 2, 18, 1 artium aliae positae in inspectione, id est cognitione et aestimatione rerum, qualis est astrologia nullum exigens actum, sed ipso rei cuius studium habet intellectu contenta, quae θεωρητική vocatur, aliae in agendo ..., qualis saltatio est (*inde* PS. CASSIOD. rhet. 4 p. 501, 18). APVL. Plat. 1, 3. TERT. anim. 31 geometriae et astrologiae et musicae devotus *Pythagoras*. SCHOL. Germ. Bas. p. 90, 18. LACT. inst. 3, 25, 11 geometria ac musica et astrologia necessaria est, quod hae artes cum philosophia habent aliquam societatem (*cf.* DIOM. gramm. I 483, 2 = Suet. ed. Reiff. p. 16, 11. HIER. adv. Pelag. 1, 21 astronomiam, astrologiam, arithmeticam, quae et ipsae partes philosophiae sunt. SIDON. epist. *ante* carm. 14, 2). SERV. georg. 1, 204. 1, 229 multi volunt ita hanc partem astrologiae librasse Vergilium, ut in omnibus utrumque tempus significaret, vernale et autumnale. *ibid.* Vergilium quasi ignarum astrologiae (*ibid.* astronomia *legitur*). 1, 252 hinc ... id est ... ex ratione astrologiae. Aen. 3, 360. HYG. fab. 274 p. 150, 24 (*in inventorum catalogo*) Euadnes, qui in Chaldaea de mari exisse dicitur, astrologiam interpretatus est. AVG. adn. in Iob 38 p. 610, 22 num et astrologia perscrutanda est ad cognoscendas proprietates istorum siderum? civ. 8, 2 p. 322 D. *Thales* admirabilis extitit, quod astrologiae numeris comprehensis defectus solis et lunae etiam praedicare potuit. MACR. sat. 1, 24, 18 ni me maior admiratio de astrologia totaque philosophia teneret (*cf.* 5, 2, 2 *ubi* astronomia *est*). SIDON. epist. 5, 2, 1 (astrologica *Engelbrecht*). AVDAX gramm. VII 320, 11 animi tantum *artes sunt* poetica, musica, astrologia, grammatica. CASSIOD. in psalm. 149 (Migne 70, 1047). BOET. anal. post. 1, 10. CORP. V 5893 (*Mediolani*) M. Valeri⟨us⟩ Maximu⟨s⟩ sacerdo⟨s⟩ d(ei) S(olis) i(nvicti) M(ithrae) stu⟨d(iosus)⟩ astrologia⟨e⟩ sibi et ... uxori. *titulus libri*: PLIN. nat. 18, 213 huius (*Hesiodi*) quoque nomine extat astrologia. *item* (*non* astronomia) *inscriptus est* MART. CAP. *liber octavus, v. subscriptiones cod. Bernensis.* SCHOL. Arat. p. 309 *tit.* excerptum de astrologia. *de* VARRONIS de astrologia *libro v. Ritschl, op. 3 p. 396* (CASSIOD. inst. 2, 7).

2 *superstitiosa* (*i. q. mathematica*): *v.* ISID. *supra p. 965, 62 sqq.* TERT. idol. 9 scimus magiae et astrologiae inter se societatem. *ibid.* attamen cum magia punitur, cuius est species astrologia, utique et species in genere damnatur. PORPH. Hor. carm. 1, 11, 2 *sq.* Babylonios numeros: mathematicam intellege, Babylonii enim astrologiam invenisse traduntur, per quam genesis colligitur. LACT. inst. 2, 16, 1 eorum (*daemonum*) inventa sunt astrologia et haruspicina. FIRM. math. 1, 1, 2. 7. 1, 3, 1. SCHOL. Bern. Verg. ecl. 9, 47 hic astrologiam tangit, quia quaedam astra cum regni principio oriuntur, ut dicunt astrologi. HIER. epist. 92, 2 ex quo perspicuum est, eum idololatriam et astrologiam et varias ethnicorum fraudulentae divinationis praestigias adprobare. AVG. civ. 5, 2 p. 192 D. quos Posidonius Stoicus multum astrologiae deditus eadem constitutione astrorum natos eademque conceptos solebat asserere. CASSIOD. in psalm. 70 (Migne 70, 505) ut astrologiam sacrilegam summa intentione fugiamus. *cf. Riess, PW. II 1802 sqq.*

astrologicus, -a, -um, ἀστρολογικός. FIRM. math. 7 p. 103v col. 1 ed. pr. *Aratum, Caesarem, Tullium* non aliqua astrologica scientia sed poetica elatos licentia. RVFIN. recogn. 10, 9 in astrologica disciplina eruditus est. EXC. Barb. p. 268, 1 Fr. astrologica arte. BOET. cons. 2, 7 (p. 44 P.) omnem terrae ambitum, sicuti astrologicis demonstrationibus accepisti. anal. pr. 1, 31 (Migne 64, 674) astrologicae demonstrationes. *ibid.* astrologicam quidem experientiam astrologicae disciplinae. *subst.* **astrologica,** -ae *f.*, ἀστρολογική. *cf.* (MAR.) VICTOR. gramm. VI 187, 5 *artes* musice, a s t r o l o g i c e, grammatice. CLAVDIAN. MAM. stat. anim. 1, 22 p. 81, 7 Vind. in hac (*memoria*) mihi reposita quodam modo sunt et grammatica, cum de dialecticis dissero, et rhetorica, cum de geometricis, et astrologica, cum de musicis, et hae simul omnes, cum de arithmeticis (*inde apud* SIDON. epist. 5, 2, 1 astrologica *proponit Engelbrecht*). *cf.* BOET. anal. pr. 1, 31 *supra l. 65.* *nota*: PS. AVG. hom. de sacril. 3, 8 (ed. Caspari p. 7) qui a s t r o l o g i a (*i. q. astrologica*) et tonitrualia legit, iste non christianus sed paganus est.

astrologius *v.* astrologicus *in fine.*

astrologus, -ī *m.*, ἀστρολόγος. ISID. orig. 8, 9, 22 astrologi dicti, eo quod in astris augurantur. GLOSS. II 248, 51 ἀστρολόγος. IV 406, 30 mathematicus, qui sidera tractat. 22, 17 aestimator siderum (*et saepius*; 208, 28 aestimator siderum et lunae cursus). 21, 42 astrologi, qui intendunt signa caeli (*cf.* V 268, 38).

i. q. astronomus: ENN. trag. 199 (Cic. rep. 1, 30) astrologorum signa in caelo quaesit (quidsit *cod.*), observat, Iovis (observationis *cod.*) cum capra aut nepa aut exoritur nomen aliquod beluarum.

61*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod est ante pedes, noenu (nemo *cod.*) spectat: caeli scrutatur plagas. VARRO Men. 280 astrologi non sunt (*sc. pueri*)? qui conscribillarunt pingentes caelum. ling. 9, 24 quem (*circulum*) ἀνταρκτικόν vocant astrologi. rust. 2, 1, 7 quod si apud antiquos non magnae dignitatis pecus esset, in caelo describendo astrologi non appellassent eorum vocabulis signa. 2, 3, 7 quas (*Capras*) etiam astrologi... receperunt in caelum (*cf.* 1, 2, 17). CIC. Verr. 3, 129 quae iste cum cognosset, novus astrologus, qui non tam caeli rationem quam caelati argenti duceret, eximi iubet non diem ex mense, sed ex anno unum dimidiatumque mensem. de orat. 1, 69 si constat inter doctos hominem ignarum astrologiae ornatissimis atque optimis versibus Aratum de caelo stellisque dixisse. div. 2, 146 astrologi motus errantium stellarum notaverunt. VITR. 1, 1, 16 similiter cum astrologis et musicis est disputatio communis de sympathia stellarum et symphoniarum. 5, 6, 1. 9, 8, 1 Eudoxus astrologus (GELL. 17, 21, 23). COLVM. 9, 14, 12 in hac ruris disciplina sequor nunc Eudoxi et Metonis antiquorumque fastus astrologorum, qui sunt aptati publicis sacrificiis. 11, 1, 31 in iis libris, quos adversus astrologos composueram. 11, 2, 2 novi autem veris principium non sic observare rusticus debet, quemadmodum astrologus, ut expectet certum diem illum, qui veris initium facere dicitur. MELA 1, 86 Thaletis astrologi. MART. 2, 7, 4 declamas belle..., historias bellas... facis, ... bellus grammaticus, bellus es astrologus. MIN. FEL. 17, 6 relinquenda vero astrologis prolixior de sideribus oratio. CHALC. comm. 124 reciprocos circuitus *Plato appellat*, quos astrologi regradationes vocant. SERV. georg. 1, 205 sciendum omnes astrologos pro ratione climatum dissentire in ortu siderum. SERV. auct. Aen. 10, 275. HYG. astron. 1 praef. p. 21, 18. 2, 2 p. 32, 20. 2, 14 p. 51, 14. 4, 5 p. 104, 8 sed Aratus non, ut reliqui astrologi (*cf.* CHRON. min. II p. 450), ab Ariete XII signa demonstrat... sed a Cancro, *et saepius.* HIER. chron. a. Abr. 380 Atlans, frater Promethei, praecipuus astrologus fuit (*cf.* AVG. civ. 18, 8. 39 EXC. lat. Barb. chron. min. I p. 116). AVG. civ. 21, 8 canones astrologorum, quos velut inerrabili computatione de praeteritis ac futuris astrorum motibus conscriptos habent. pecc. orig. 23, 27 *defectus solis et lunae* praedicere astrologi certa temporum dinumeratione consuerunt. MART. CAP. 8, 858. SIDON. epist. *ante* carm. 22, 2 geometras, arithmeticos et astrologos. SCHOL. Germ. Strozz. p. 218, 16 (*ex Plin. 18, 353*) nubecula, quam astrologi (astrologi *om. Plin.*) Praesepium appellant. SCHOL. Arat. p. 194, 5 *Ophiuchus* dicitur... esse Asclepius ab astrologis. p. 252, 24. p. 224, 4 *rec. interp.* iuxta astrologorum peritiam. *nota*: PAVL. FEST. 100 Hercules astrologus dictus, quod eo die se flammis iniecit, quo futura erat obscuratio solis.

i. q. mathematicus (*astrologus nostra quidem sententia*): CIC. div. 1, 12 quae (*gens*) non... aut augurum aut astrologorum aut sortium ... praedictione moveatur? epist. 6, 6, 7 quare, quoniam, ut augures et astrologi solent, ego quoque augur publicus ex meis superioribus praedictis constitui apud te auctoritatem augurii et divinationis meae, debebit habere fidem nostra praedictio. fat. 12 sint igitur astrologorum percepta huiusmodi: si quis verbi causa oriente Canicula natus est, is in mari non morietur. div 1, 85 quid *habet* astrologus, cur stella Iovis... salutaris sit? 1, 132 non habeo... nauci ... de circo astrologos, non Isiacos coniectores. 2, 88 nominat etiam Panaetius, qui unus e Stoicis astrologorum praedicta reiecit, Anchialum et Cassandrum, summos astrologos illius aetatis, qua erat ipse, ... hoc praedictionis genere non usos. LVCR. 5, 728 ut Babylonica Chaldaeum doctrina refutans astrologorum artem contra convincere tendit. MART. 9, 82, 1 dixerat astrologus periturum te cito. IVV. 6, 554 Chaldaeis sed maior erit fiducia; quidquid dixerit astrologus, credent a fonte relatum Hammonis, quoniam Delphis oracula cessant. SVET. Nero 36 anxius ea re, ut ex Balbillo astrologo didicit, solere reges talia ostenta (*ortum stellae crinitae*) caede aliqua illustri expiare..., nobilissimo cuique exitium destinavit (*cf.* GELL. 14, 1, 18). VLP. dig. 47, 10, 15, 13 si quis astrologus vel qui aliquam illicitam divinationem pollicetur, consultus aliquem furem dixisset, qui non erat. TERT. idol. 9 animadvertimus inter artes etiam professiones quasdam obnoxias idololatriae. de astrologis ne loquendum quidem est (*ibid. iterum*). anim. 25 cur autem et veteres astrologi genituram hominis ab initio conceptus dirigebant, si non exinde et anima est? apol. 35 qui astrologos et aruspices et augures et magos de Caesarum capite consultant. CENS. nat. 17, 4 inter ipsos astrologos, qui in stellarum ratione verum scrutantur. SPART. Sept. 2, 8 (*syn.* mathematicus). Hadr. 16, 10. FIRM. math. 3, 7, 19 faciet sacerdotes divinos haruspices augures mathematicos astrologos medicos. 3, 12, 16, *et passim.* SCHOL. Bern. Verg. ecl. 9, 47. AMBR. hexam. 5, 9, 24 qui mathematicus, qui astrologus quive Chaldaeus potest sic siderum cursus, sic caeli motus et signa comprehendere? HIER. epist. 92, 4 stent astrologi caeli et salvum te faciant, qui contemplati sunt sidera, nuntient tibi, quid super te futurum sit (*cf.* 53, 6, *ubi* astrologos *ab* astronomis *secernit*). RVFIN. recogn. 1, 32 *Abraham* cum arte esset astrologus, ex ratione et ordine stellarum agnoscere potuit conditorem. PRVD. apoth. 618. AVG. civ. 5, 5 Posidonius, magnus astrologus idemque philosophus, respondebat ideo fieri, quod eodem tempore fuissent nati eodemque concepti. 5, 2. 7 c. Faust. 2, 6 p. 259, 25 Vind. MAX. TAVR. tract. c. pagan. Migne 57, 781 istos paganos et astrologos vere fatuos. *Ihm.*

Astron, *quasi* Ἄστρον, *flumen Mysiae.* PLIN. nat. 5, 122. *Diehl.*

astronomia, -ae *f.*, ἀστρονομία. *v. Hultsch, PW. II 1828 sqq.* GLOSS. IV 22, 18 astrorum nomina. V 337, 16 lex astrorum. CASSIOD. inst. 2, 7 *astronomia dicitur* astrorum lex. ISID. orig. 1, 2, 2. 3, 23. *de differentia, quam statuerunt inter astronomiam et astrologiam, v. sub* astrologia *p. 965, 68 sqq.* *in universum cf.* CASSIOD. inst. 2, 7 *caput de astronomia* (ISID. orig. 3, 23 *sqq.*). SEN. epist. 95, 10 nulla ars contemplativa sine decretis suis est, quae Graeci vocant dogmata, ... quae et in geometria et in astronomia invenies. PETRON. 88 ubi est dialectica? ubi astronomia? ubi sapientiae cultissima via? IREN. 2, 32, 2 ut puta omnem speciem musicae et computationis et geometriae et astronomiae. CHALC. comm. 1. 6 *Timaeus* astronomiae quoque disciplinae perfecte peritus. 59 expertibus astronomiae. 355 erant instructi praecipuis doctrinis, quas ingenuas disciplinas adpellavit..., geometrica musica arithmetica astronomia (*cf.* CASSIOD. inst. gramm. VII 213, 23 ISID. orig. 2, 24, 15. 3 praef.). 124 tractatum illum ad astronomiam potius quam physiologiam pertinere. SERV. georg. 1, 229 insertis tam astronomiae quam geometriae partibus (*syn.* astrologia *ibid.*). IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 129 de astronomia et de Chaldaeorum philosophia. AVG. civ. 18, 39 p. 315 D. MACR. sat. 5, 2, 2 (*syn.* astrologia 1, 24, 18). somn. 2, 4, 9 a nonnullis astronomiae studentibus. MART. CAP. 6, 581 (*personificatio*). BOET. arithm. 1, 1 p. 11, 25. mus. 2, 3 p. 229, 6 mobilis magnitudinis scientiam astronomia persequitur. CASSIOD. var. 3, 52, 7 astronomia et musica discuntur ad scientiam solam.

astronomicus, -a, -um, ἀστρονομικός. CHALC. comm. 2 cunctis (*quaestionibus*) certarum disciplinarum artificialibus remediis occurrendum erat: arithmeticis, astronomicis *eqs.* BOET. arithm. 1, 1 p. 9, 5 disciplinae. *ibid.* p. 12, 7 ratio. 2, 40 p. 137, 4 ad musicas speculationes vel ad astronomicas subtilitates. CASSIOD. var. 3, 52, 3 in astronomicis rebus. inst. 2, 7 astronomi secundum astronomicas regulas computantes. *ibid.* de astronomica ... disciplina. *subst.* astronomica, -ae: GRAMM. suppl. praef. p. XXXIV. *de titulis librorum* MANILII *et* HYGINI *non constat.*

astronomus, -ī *m.* ἀστρονόμος. PS. AMBR. philos. epist. Migne 17, 1147 ut istic sacerdotibus et astronomis congrederemur. HIER. epist. 53, 6 taceo de... musicis, astronomis, astrologis, medicis. MART. CAP. 3, 230 nam et actor cognoscet primo, quae valeat actitare, et astronomus quaedam facit, ut per ea cognoscat, quae debeat comprobare. CASSIOD. var. 1, 45, 4 Ptolemaeus astronomus. 2, 40, 14. 11, 36, 2. *legitur praeterea apud* FIRM. math. 5, 13. 15, *quae capita spuria videntur, cum desint in edit. principe a. 1497.*

[astroquinon] *pro* ἀπόκυνον DIOSC. 4, 77 de astroquinon. astroquinon aut quinarcon (κύναγχον) aut quinomoron (κυνόμορον) aut quinocranbin (κυνοκράμβην) dicunt. *cf.* astrocynon.

astrōsus, -a, -um. *ab* astrum. ISID. orig. 10, 13 astrosus ab astro dictus, quasi malo sidere natus. GLOSS. V 615, 26 est ab astro (in astra *cod.*) dictus, quod malo sidere natus sit (*cf.* 590, 49). III 159, 35 senifos (σκνιφός?) astrosus. V 589, 17 (*Scal.*) lunaticus. *cf.* CARM. epigr. 1092, 2 astro nato nihil est sperabile datum. CORP. XI 6281 matri piissim(ae) univir(a)e astros(a)e. III 8800 (*fragm.*) ⟨...⟩ astrosum M. Qu⟨...⟩ pater infelix. *Ihm.*

adstrūctio (astr-), -ōnis *f.* *ab* astruere. *actus astruendi, ubique significatu translato, cf.* astruo *II 2.* CARM. de Sod. 163 ibit subter aquas adstructio naufraga lucis. CAEL. AVR. chron. 3, 8, 137 astructiones corporum aspernantes solius detrahendi humoris intentione traducti. MART. CAP. 9, 930 bene modulandi sollertia, quae rhythmicis et melicis astructionibus continetur. *praecipue i. q. argumentatio, ratio*: RVF. Orig. de princip. 1, 8, 4 pro quibus quasdam ex scripturis commenticias afferre adstructiones solent. AVG. epist. 104, 4, 14 id quod perverse sentitur, sine ulla documentorum astructione proponere. MART. CAP. 5, 461 illa ... ratio ex oratoris plerumque adstructione colligitur. 5, 463 modi, quos dialectica conprehendit astructio. 5, 467 alterum deligere in astructionibus non vetemur. 5, 468 in superiori astructione. 5, 473 quamvis diluendis quaestionibus obiciendisque criminibus non dissimilis operetur astructio. 6, 616 rotundum telluris orbem astructio superior ratioque monstravit. 6, 724 ceterae astructionis doctrinaeque documentum. 8, 840 magnam partem astructionis exquirit contra propositum brevitatis. CAEL. AVR. acut. 3, 15, 119 ob astructionem (*sic ed. pr.*, astrictionem *vulg.*) probandae novae passionis. CLAVDIAN. MAM. 2, 7 p. 128, 6 in adstructionem veri. 3, 1 p. 154, 5. 3, 17 p. 188, 10. VITA Hilar. Arel. 4, 6 (Migne 50 p. 1225) astructioni nostrae ipse Hilarius testimonium praebet. ALC. AVIT. carm. 6 praef. quod legentibus multis mensurata fidei adstructione (atst- *cod. Leid.*, adstrict- *pars codd.*) deserviat. hom. 21 init. ...⟩igentis aevi pretiosum laborem adstructio condigna non sequitur.

syn.: (argumentatio, constructio), ratio. *opp.*: (destructio).

adstrūctor, -ōris *m.* *cf. c.* astruo *II 2.* VEN. FORT. Mart. 2, 403 adsertor validus..., nobilis adstructor, facundus contionator. *opp.*: (destructor). *Münscher.*

astrum, -ī *n.*, ἄστρον, *vox doctorum.* GLOSS. ἄστρον, stella

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vel sidus, fatum. astra: ἀστέρες, sidera, stellae. MART. CAP. 8, 817 quidam Romanorum (*i. Varro*) ... stellas a stando, sidera a considendo, astra ab Astraeo dicta fuisse commemorat (*Achill. in Arat. p. 84, 31 M.*). *cf.* GERM. 105 AVIEN. Arat. 281 (*Arat. 99*). *de differentia vocum* astri, sideris, stellae *cf.* ISID. orig. 3, 59 stella est quaelibet singularis. sidera vero sunt stellis plurimis facta, ut Hyades, Pleiades. astra autem stellae grandes, ut Orion, Bootes (*item* diff. 1, 495). sed haec nomina scriptores confundunt et astra pro stellis et stellas pro sideribus ponunt. DIFF. gramm. suppl. 286, 22 astra sine sideribus esse possunt, sidera sine astris non possunt, quia astra fixa sunt caelo, sidera moventur (DIFF. ed. Beck p. 39, 103. *cf.* LVCAN. 5, 561/4). DIFF. Fleck. Jb. 127 (1883) p. 650 *et Beck, Fleck. Jb. 131 (1885) p. 642.* astrum *ab* sidere *significatione non differt, nisi quod vocabulum* astri *tum potissimum elegi videtur, cum corporum caelestium natura divina vel laetifica tangitur, differt usu: usque ad* TAC. *legitur* astrum *fere* 580^{ies}, sidus *fere* 1250^{ies}. *post* CIC. (*in philosophicis* astrum *et* sidus *fere aequiperant*) *scriptoribus* astrum *tantum non excluditur: bis legitur apud* SEN. phil. (105^{ies} sidus), 5^{ies} *in* PLIN. nat. (175^{ies} sidus), *de* FIRM. *et* MACR. *vide p. 977, 70 et 977, 3, frequentatur in litteris graecanicis* (HYG. astr., SCHOL. Germ., Arat.). *e poetis soli* SEN. STAT. MART. astrum *frequentius posuerunt quam* sidus (SEN. *61 : 46*, STAT. *99 : 65*, MART. *25 : 20*), *ceterorum usus his numeris continetur*: CIC. Arat. *2* (astrum): *6* (sidus), CATVLL. *0 : 9*, LVCR. *2 : 17*, VERG. *28 : 77*, APPEND. Verg. *2 : 11*, AETNA *3 : 8*, HOR. *8 : 18*, TIB. *0 : 6*, PROP. *7 : 14*, OV. *24 : 113*, MANIL. *154 : 179*, GERM. *14 : 49*, LVCAN. *23 : 45*, VAL. FL. *20 : 22*, SIL. *23 : 46*, IVV. *4 : 10*, AVIEN. *52 : 59*. *in carmine primus posuit* CIC. Arat., *in prosa oratione* VARRO ling. *ante* APVL. *solius* MANILI *locos non omnes enotavi.*

I ***in carminibus*: A *proprie*:** *corpora noctu in caelo lucentia*: **1 *generaliter*: a *pluraliter*:** CIC. Arat. frg. 32^b (nat. deor. 2, 111) stella ... iungens *Equum et Andromedam* una tenet duplices communi lumine formas aeternum ex astris cupiens conectere nodum. 162 has (*formas siderum*) ille astrorum custos ratione notavit (*sc. Astraeus?* GERM. 106 *Astraeum* parentem ... astrorum. *cf. p. 970, 30.* AVIEN. Arat. 281 nomen dedit omnibus astris). LVCR. 5, 509 motibus astrorum nunc quae sit causa canamus (5, 530. CIC. de consul. carm. frg. 3, 11 astrorum volucres ... motus. IVV. sat. 3, 43). EGNAT. carm. frg. 2 noctivagis astris labentibus (HOMER. 696 tarde labentibus. *aliter* STAT. Theb. 1, 92). VERG. georg. 1, 440 surgentibus (MANIL. 1, 182 neque fortuitos ortus surgentibus astris. 3, 286 *cf. p. 972, 43*). Aen. 4, 352 astra ignea surgunt (MANIL. 1, 310 consurgunt). georg. 3, 156 noctem ducentibus (*item* Νυκτὸς ὀπαδοί: OV. met. 11, 309 nox caelum sparserat astris. SEN. Med. 404 dum ... noctem sequentur. VAL. FL. 5, 566 adsurgens nox aurea cingitur astris). Aen. 8, 59 primis ... cadentibus (*aliter* STAT. Theb. 6, 408). 3, 585 neque erant astrorum ignes nec lucidus aethra siderea polus (8, 590 Lucifer ... quem Venus ante alios astrorum diligit ignes). 5, 25 *verba Palinuri*: si modo rite memor servata (*i. observata, cf.* sidus) remetior astra (5, 853 oculosque sub astra tenebat *Palinurus. item nautis utilia*: PROP. 3, 16, 15 demonstrant astra salebras. MANIL. 5, 13 *Argo* nunc quoque navigat astris, *cf. p. 970, 15.* LVCAN. 8, 167 *Pompeius gubernatorem* de cunctis consulit astris. VAL. FL. 1, 466 *Lynceus* dabit astra rati. SIL. 3, 662 observatis. STAT. Theb. 6, 452). Aen. 6, 725 caelum ac terras ... globum lunae Titaniaque astra (SERV. aut stellas dicit aut solem) spiritus intus alit (MANIL. 1, 154). 9, 403 astrorum decus *Luna* (OCTAVIA 389 orbem ... Phoebes, astra quem cingunt vaga. PETRON. 89 v. 55 Phoebe ... minora ducens astra. STAT. silv. 1, 4, 36 vaga cingitur astris luna). [VERG. georg. 1, 395 neque tunc astris acies obtunsa videtur: *ita* Gell. 6, 17, 8; tum stellis *codd. Verg.*; astris *legit* AVIEN. Arat. 513.] AETNA 70 *Gigantibus victis* decus mundi ... redditur astris. 253 *terra* nobis magis adfinis caelestibus astris. HOR. epod. 17, 41 tu pudica, tu proba perambulabis astra sidus aureum (MANIL. 3, 368 *p. 971, 60* perlustrat. SEN. Herc. O. 1581 tu comes Phoebo, comes ibis astris). carm. 3, 21, 24 rediens fugat astra Phoebus (*certant poetae in occasu astrorum describendo*: OV. fast. 4, 373 caelo motis ... astris *Aurora fulget. item* 5, 159 pulsis. SEN. apoc. 4 v. 25 discutiens fugientia Lucifer astra. LVCAN. 1, 232. 2, 721 lux *solis orientis* flammas propioribus eripit astris. 7, 45 vicerat astra iubar. 8, 778 percusserat astra aurorae praemissa dies. STAT. Theb. 5, 291 dimittit Eoo Lucifer astra polo. 6, 238. 7, 471 caligantia primus hauserat astra dies. 8, 274 *Luna oriente sole* leviter moto fugat astra flagello. 12, 1 nondum cuncta polo ... inclinaverat astra ortus: SCHOL. adventus exterserat solis. Ach. 1, 242 premit astra dies. AVIEN. Arat. 1115. *cf. etiam p. 970, 37 sq.*). HOR. carm. 3, 27, 31 nocte sublustri nihil astra praeter vidit et undas. PROP. 2, 32, 50 alta ... mortali deligere astra manu (*adynaton*). 3, 17, 7 te (*Liberum*) ... non esse rudem *amoris* testatur in astris (*cf. p. 970, 12 sq.*) lyncibus ad caelum vecta Ariadna tuis. 4, 1, 107 *verba astrologi*: aspicienda via est caeli verusque per astra trames (petendus? aspiciendus? *cf. p. 971, 31 et 971, 74*) et ab zonis quinque petenda fides. OV. met. 1, 73 neu regio foret ulla suis animalibus orba, astra tenent caeleste solum formaeque deorum (INCERTI vers. ap. Quint. inst. 9, 4, 90 astra tenent caelum). 7, 193 quae ... diurnis aurea cum luna succeditis ignibus astra (MANIL. 1, 174 *Phoebum* mundi subeuntibus astris. SEN. Thy. 825 non succedunt astra). 15, 787 saepe faces visae mediis ardere sub astris. fast. 6, 195. MANIL. 1, 33 suis parentia finibus astra. 1, 58 redeuntibus (SEN. apoc. 4 v. 26) astris *caelum distributum* in proprias sedes (4, 742). 1, 63 speculata ... longe deprendit *experientia* tacitis dominantia legibus astra (2, 126 dant leges nascentibus. 2, 835. 3, 58 fata ... et vitas hominum suspendit *natura* ab astris). 1, 310 mixta ex diversis viribus (2, 835). 1, 445 caelum depingitur astris, quae notia antiqui dixerunt sidera vates. 1, 451 figuras astrorum (2, 25 varias). 2, 35 ex variis pendentia casibus astra aethera per summum ... fixa revolvi. 2, 70 ambitus *astrorum.* 2, 252 *Capricornus* gelu contractus in astris (2, 531 Leo fulget in astris. 3, 183 *sub 2a.* 4, 142 *Taurus* summittit in astris colla. 5, 232 sidus *Orionis* venatur in astris. 5, 311. GERM. 676 celsis ... fulget in astris. AVIEN. Arat. 706. *cf.* MANIL. 5, 13 *Argo* nunc quoque navigat astris, *v. p. 969, 52*). 2, 261 nostros casus solatur mundus in astris (*sc. eorum corporum debilitatibus*). 2, 301 foedera ... inveniat mundi cognata per astra (2, 384. 466. 577). 2, 537 quaecumque nitent humana condita forma astra. 2, 702 fulgentibus (3, 351). 3, 49 circumfusis *orbi a natura.* 3, 70 astra locarat *natura.* 3, 110 appositis cum mundus consonat astris. 3, 536 *astrorum* vicibus (SEN. Tro. 1141 astra cum repetunt vices. HOMER. 865 *in clipeo Achillis* astrorum ... vices. STAT. Theb. 3, 558 *inter auguria.* AVIEN. Arat. 1408 vice). 4, 742 nitent ... perfunduntque suo subiectas aethere gentes. 5, 37 *Aries Argonem* ducit per astra. GERM. 266 lumine non multis Plias certaverit astris (SIL. 7, 640 Lucifer ... certat maioribus astris). 367 Eridanus medius liquidis interiacet astris (AVIEN. Arat. 781 Flumen ... manans astra inter sedesque deum). SEN. Herc. f. 459 qui gubernat astra *Iuppiter* (STAT. Theb. 3, 218 sator astrorum. AVIEN. Arat. 8 astrorum ... vigor. *cf. l. 35. 36.* IVVENC. 1, 117 astrorum ... parenti *deo. cf. p. 969, 35*). Herc. f. 928 astra inoffensos agant aeterna cursus (1332 *vitantia aspectum Herculis* transversos agunt obliqua cursus. Phaedr. 962 cursus ... vagos ... astrorum. LVCAN. 10, 203). Med. 758 mundus lege confusa aetheris et solem et astra vidit. Tro. 388 astrorum dominus *Sol* (*item* Thy. 836 dux astrorum. AVIEN. Arat. 1545. orb. terr. 1309 astrorum genitor, ... vigor aethrae). LVCAN. 1, 75 *redibit chaos*: sidera sideribus concurrent, ignea pontum astra petent (4, 526 nec segnis vergere ponto ... astra polus. VAL. FL. 4, 90 subeuntibus astris Oceani genitale caput. STAT. Theb. 3, 685 ad oceanum fugientibus. Ach. 1, 138 *Oceanus* tepet inlabentibus astris. AVIEN. Arat. 1073 hauriat astra). LVCAN. 1, 640 *Figulum* non stellarum Aegyptia Memphis aequaret visu numerisque moventibus astra (*cf.* STAT. Theb. 4, 411). 5, 561/4 non solum lapsa per altum aera ... sidera, sed summis etiam quae fixa tenentur astra polis (9, 12 stellasque vagas ... et astra fixa polis). 7, 451 *Iuppiter* astra Thyestae impulit et subitis damnavit noctibus Argos (STAT. Theb. 11, 129 festina polo ducentes astra Mycenas. VAL. FL. 3, 211 neque ... ignea cedunt astra loco, lentis haeret nox ... bigis. STAT. Theb. 5, 180 cessavere ... perfecto sole tenebrae: sera tamen mundo venerunt astra). VAL. FL. 2, 42 *noctu navigantes* terrent astraque et effusis stellatus crinibus aether. 3, 378 Mopsus ... astra tuens *animarum post mortem condicionem edocet.* SIL. 7, 364 *tot ignes conspecti sunt*, quam multa ... navita ... astra videt. STAT. Theb. 1, 92 lapsis ... citatior astris *Tisiphone* (*cf.* 6, 408). 3, 2 quamvis umentibus (6, 238 roscida. *cf.* PERVIG. Ven. 20) astris longus ad auroram superet labor. 3, 34 astrorum ... obitus (IVVENC. 1, 225 *et* ortus. AVIEN. Arat. 1870 lapsus). 3, 522 astra notavi prodigiosa. 4, 275 Arcades ... astris lunaque priores. 4, 411 deos *omina monstravisse* numeris ... sequentibus astra (*cf.* LVCAN. 1, 641). 5, 24 dic ... quae domus aut tellus, animam quibus hauseris astris (*cf.* 6, 885). 6, 322 *Sol Phaethontem* astra insidiosa docebat. 6, 408 tardius astra cadunt, *quam equi in campum emissi ruunt* (*cf.* 1, 92). 6, 885 *intempestive mortuus* indignantem animam propriis non reddidit astris (*cf.* 5, 24). 7, 99 perpetuis sollemnia iungimus astris (*trieterica instituimus*). 7, 114 si *Pavor* geminos soles ruituraque suadeat astra. 8, 550 cui ... ipsa diu positis (inspectis *M, cf.* CLAVD. 8, 146) letum praedixerat astris Vranie. 10, 327 *vergente nocte* honor non omnibus astris. 10, 375 absiliunt nubes, et fulgure claro astra patent. 12, 254 sola ... nigrantes laxabant astra tenebras. 12, 290 parum lucentibus astris. 12, 365 astrorum radiis (*cf. p. 975, 14*). Ach. 1, 643 vidit chorus omnis ab alto astrorum (silv. 3, 3, 54. CLAVD. 21, 85 *v. p. 975, 68.* ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18, 23 *cf. p. 976, 63 et 977, 36*). silv. 2, 1, 211 omnia *moriuntur*: obeunt (*cf. l. 55*) noctesque diesque astraque. 4, 1, 3 Germanicus (*ut sidus*) ... oritur cum sole novo, cum grandibus astris, clarius ipse nitens. 5, 1, 124 *vespere* iam prospectantibus astris. MART. 8, 21, 11 stent astra licebit (*adynaton*). 9, 1, 9 manebit ... Flaviae decus gentis cum sole et astris (*cf. infra l. 81*). IVV. 6, 586 responsa ... conductus dabit astrorum mundique peritus. PERVIG. Ven. 20 umor ille (u. algens FVLG. myth. 1 p. 7, 14 H.) quem serenis astra rorant (sudant FVLG.) noctibus. AVIEN. Arat. 274 per immensum circumflagrantibus astris *circulum.* 790 *in Phaethontis ruina* astra vorax ignis coquebat. CLAVD. 5, 527 dum rotat astra polus (RVT. NAM. 1, 138). 8, 146 te ... inspectis Babylonius horruit astris. 15, 383 prius astra chaos miscebit Averno (*adynaton*). 17, 101 quae vis animaverit astra. 17, 128 quam certus in astris error. 22, 434 *Natura* numeros ... di-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vidit astris et cursus stabilesque moras (carm. min. 26, 83 pater rerum, qui saecula dividit astris). Pros. 2, 188 astra viarum mutavere fidem: *occidit Vrsa.* 2, 299 *lunaris globus* qui ... aeternis mortalia separat astris. PAVL. NOL. carm. 27, 221 aequantes his *meritis* astra poli, his telluris harenam (MART. CAP. 1, 32 *vers.* nepotum ... numerum, supernis astra quem vibrant polis. ALC. AVIT. carm. 5, 385 vulgus *par* numero, caelum cum pingitur astris. *comparatio e* VVLG. *deducta, cf. sub II A 1 a. aliter* SIL. 7, 364). RVT. NAM. 1, 123 astrorum flammae renovant occasibus ortus. DRAC. Med. 4 astra poli et Phoebi cursus et sidera caeli. ALC. AVIT. carm. 1, 62 astra notet ... et sidera norit. 2, 282 quaerere ... astris, quo quisquam sidere natus. 2, 289 divos iunior antiquis aetas ... protulit astris. [GERM.] frg. 5 Baehr. (*aet. incert.*) astrorum⟨que⟩ globos et sidera ... Atlans protulit in populos. CARM. epigr. 265 (*a. 382/392*), 1 Victor (*sacerdos Mithrae, cf. Corp. V 5893 s. v.* astrologia) caelo devotus et astris. CORIPP. Iust. praef. 32 *Persa* noctivagos ... colens astrorum consulit ignes.
astra *picta in sphaera* (*cf. p. 975, 76*): CLAVD. carm. min. 51, 7 *de sphaera Archimedis*: inclusus variis famulatur spiritus astris.
de catasterismis locutiones (*cf. p. 973, 23 sq. et 977, 17*): OV. fast. 2, 117 astris delphina recepit Iuppiter (AVIEN. Arat. 796 Heridanum ... astra receperunt). 3, 414 *Ampelum* Liber in astra tulit (CLAVD. carm. min. 17, 37 notus amor provexit in astra *Geminos*). 3, 808 miluus ... meritis venit in astra suis (MART. 11, 69, 6 *canis Cephali* luciferae venit ad astra deae). 5, 543 Latona nitentibus astris addidit *Oriona.* MANIL. 1, 369 *capram* aeternis merito sacravit in astris Iuppiter. SEN. Herc. O. 74 astra portentis ... ferisque Iuno tribuit (AVIEN. Arat. 379 astra ... cancro Iuno ... praestitit). MART. 9, 71, 10 sidera si possent pecudesque feraeque mereri, hic aries astris, hic leo dignus erat. CLAVD. 10, 273 si Bacchus ... potuit caelum signare Corona, cur nullis virgo redimitur pulchrior astris? *de cognitione astrorum locutiones*: OV. met. 15, 148 iuvat ire per alta astra (*cf.* PROP. 4, 1, 107 *p. 969, 79*). MANIL. 4, 158 inveniunt et in astra vias. 4, 279 gubernandi studium pervenit in astra. 4, 885 nostrum ... parentem pars sua perspicimus, genitique accedimus astris (*cf. p. 973, 69*). 4, 910 *homo* cognatum ... sequens corpus se quaerit in astris. AVIEN. Arat. 3 imus in astra Iovis monitu. 53 *Iuppiter Eudoxi* radium ... intulit astris. **b** ***singulariter*:** HOR. epod. 16, 61 nulla nocent pecori contagia, nullius astri gregem aestuosa torret impotentia. MANIL. 1, 397 *Canicula* nullum terris violentius advenit astrum nec gravius cedit. 1, 410 nec clarius astrum tinguitur oceano caelumve revisit ab undis. HOR. carm. 2, 17, 22 utrumque nostrum (*Horati et Maecenatis*) incredibili modo consentit astrum. epist. 2, 2, 187 genius, natale comes qui temperat astrum. MANIL. 4, 213 non alio ... genitus ... astro (4, 371 illo nascitur astro. *cf.* PETRON. 134 *sub II A 1 b. nota*: CARM. epigr. 1092, 3 = CORP. V 7047 credite mortales: astro nato nihil est sperabile datum. *cf. s. v.* astrosus). PERS. 5, 51 nescio quod certe est, quod me tibi temperat astrum. PAVL. NOL. carm. 27, 146 cui privato specialius astro ista dies ... peperit ... patronum. CARM. epigr. 1536, 4 properavit aetas, voluit hoc astrum meum. STAT. Theb. 4, 836 *fons* nulli ... expugnabilis astro (*qui exsiccari nequit*). 10, 85 nulli penetrabilis astro lucus (SCHOL. nullius sideris lumen admittens).

2 ***specialiter*:** **a** *de signis zodiaci* (*zodiaci* astra *etiam in exemplis sub 1 enumeratis subinde intellegenda sunt, semper fere in* MANIL. *lib. II sqq. hic selecta enotavi*). *pluraliter*: VERG. georg. 1, 232 per duodena regit mundi sol aureus astra. MANIL. 1, 541 quantis bis sena ferantur finibus astra. 5, 29 de bis sex astris.
MANIL. 3, 183 si *Phoebus* subiectis (*orbi, sc. noctu*) senis (saev- *trad.*) fulgebit in astris (3, 379 dum sex submersis vectatur ... in astris). 3, 368 dum *Phoebus* bis terna suis perlustrat cursibus astra. GERM. 570 nulla ... nox bis terna minus caelo trahit astra. AVIEN. Arat. 1057 omnibus iste (*circulus*) noctibus ... pelago sex inserit astra.
MANIL. 1, 607 caelum ... per astra quattuor (*Capricornum, Cancrum, Arietem, Libram*) in partes divisum mensibus aequis. MANIL. 2, 151 mascula sex sunt, *sex feminina* (*serm. astrol., item* 2, 381. 2, 175 *et* 179 bina. 2, 219 *diurna,* nocturna. 680 trigona). 2, 201 adversa (2, 395 quae diversis e partibus astra refulgent, per medium adverso mundum pendentia vultu, ... ex longo ... valent). 2, 277 *zodiaco tripertito* in tria ... cadit angulus astra (*ita passim apud* MANIL. *in divisionibus zodiaci; syn.* sidus, signum, *cf. ex. gr.* 2, 701/4. *item* AVIEN. Arat. 1045). MANIL. 4, 841 luna quibus defecit in astris, ... haec quoque signa suo pariter cum sidere languent. SEN. Thy. 844 sacris pervius astris ... signifer (CLAVD. 21, 145 nec dubiis titubavit signifer astris). *incertum an huc pertineat* PROP. 4, 1, 107 (*p. 969, 79.* verusque per astra trames *Itali*). LAVS Pis. 20 *sol* annua bis senis revocabit mensibus astra. *singulariter*: MANIL. 2, 329 *in divisione zodiaci*: quartum a quarto quis computat astrum. 2, 362 alterno. 2, 882 *describitur* ὀκτώτοπος: *regio Felicis Fortunae* non ipsi cedat, qui fungitur astro, *i. Iovi, cf. 890* (*sim. plur.* 905). 3, 80. 191. 228. 241. 296 quandoque horoscopet astrum. 3, 315 quo Phoebus decurrat in astro (3, 493 quo ... in astro fulserit. AVIEN. Arat. 1357 nunc ... istud astrum adolet flammis *sol, nunc in alio fertur*). 3, 483 astrum, quod quandoque vadis emissum redditur orbi. 3, 550 si mensis in astrum laetius inciderit. 4, 314 in ter denas *partes* divisum ducitur astrum. 4, 710 alias aliud terras sibi vindicat astrum. **b** *de sideribus nominatim appellatis*: *singulariter*: VERG. georg. 1, 218 averso (adverso *M, v. l.* SERV., *cf. interpretes veteres*) cedens Canis occidit astro. MANIL. 1, 268 ardenti fulgentem Scorpion astro. 2, 494 Cancer et adverso Capricornus conditus astro. GERM. 344 qua cauda Canis languenti desinit astro. VAL. FL. 2, 357 Pliada ... nimboso moverat astro Iuppiter. 5, 227 magno ... Aries apparuit astro. SIL. 1, 256 fessum ... ardenti labefecit Sirius astro. STAT. Theb. 10, 502 *Alcidamas* moriens convexa *Pollucis* magistri respicit: averso pariter deus occidit astro. silv. 1, 3, 5 calido latravit Sirius astro. AVIEN. Arat. 269 rutilo sidus *Arctophylacis* magis aestuat astro. 572 nec claro flagrat *Pleiadum* rubor aureus astro. 637 *Cygnus* non claro lucidus astro. 725 *Canis* flammigero distinguitur astro. 1233 toto Lepus occidit astro. 1376 cum caeruleo flagraret Sirius astro. 729 immodici terras coquit ignibus astri *Canis.* LYDIA 49 notum Minoidos astrum. MANIL. 2, 281 Virginis et Tauri ... astrum. 2, 496 Cancri. 2, 498 Capricorni. 2, 548 (= 568) quos dat Virginis astrum. 2, 625 Tauri. 3, 290 Lanigeri. 3, 569 Geminorum (AVIEN. Arat. 902). GERM. frg. 4, 78 Phrixeae rutilo pecudis ... astro. 114 pecoris ... aurati. AVIEN. Arat. 510 Equi. 520 Andromedae. 534 lanati ... pecoris. MANIL. 4, 357 iuvenile (*i. Aquarius*). 4, 769 quod cuncta regit, quod rerum pondera novit (*i. Libra*). 4, 784 geminum (*i. Centaurus; aliter* COLVM. 10, 312 gemino Titan *in* astro, *i. Geminis*). GERM. frg. 4, 58 Nemeaei (*i. Leonis*). VAL. FL. 1, 481 Arcadio Tiphys pendebat ab astro (*i. Vrsa*). STAT. Theb. 3, 25 Olenii (SCHOL. Haedorum). 4, 777 Icarii (*i. Canis*). MART. 8, 21, 5 Ledaeo (*i. Geminis*). 8, 55, 15 Herculeo (*i. Leone*). MANIL. 2, 446 Iunonis Aquarius astrum est. 2, 613 Aries ... est natura mitius astrum. AVIEN. Arat. 102 sic (*sc. Arctos*) astrum dici *Eudoxus docuit.* 164 declive caput vertexque obliquior astri (*sc. Draconis*). 436 Aurigae dexter pes imminet astro (*sc. Tauri*). 1191 metus *scorpionis* in astro (*sc. Orionis*) permanet. 1318 *ut nauta* possit ... astro (*sc. Orionis*) explorare notos. *pluraliter: de binis sideribus*: MANIL. 2, 194 sol aequoreis ... decurrit in astris (*i. Piscibus*). 5, 157 Geminis fraterna ferentibus astra in caelum. STAT. silv. 1, 3, 96 Oleniis ... sub astris (*i. Haedis*) *navigare.* CLAVD. 1, 240 Ledaeis (*i. Geminis*). 17, 298 Lycaoniis (*i. Vrsis*). *de uno sidere*: MANIL. 1, 626 *circulus* tuis (*Capricorni*) Aquilam designat ab astris. 2, 414 Pisces et Virginis astra adversi volitant. AVIEN. Arat. 352 propter anhela ... astra Bootis. 776 efflua ... Fluminis astra. 1226 Sagittigeri cum vibrant astra. 1293 nova (*modo orta*) Tauri ... astra. *de unius sideris stellis*: MANIL. 1, 628 posteriora pedum Cynosurae ... astra. 5, 127 *Hyadum* surgentibus astris. 5, 235 Crater auratis ... caelatus ab astris (CLAVD. 28, 167 caelatis nobilis astris *Vrna*). 5, 365 formantibus astris ... in caelum ... Olor evolat. GERM. 40 dat Grais Helice cursus maioribus astris. STAT. Theb. 8, 370 nubes ... Parrhasiis unum si detrahat astris, truncus honor Plaustri. AVIEN. Arat. 506 micat ille (*Equus*) procul flagrantibus astris. 1286 Persea proceri sustollere verticis astra. **c** *de stellis*: VERG. ecl. 9, 47 ecce Dionaei processit Caesaris astrum, astrum quo segetes gauderent frugibus et quo duceret apricis in collibus uva colorem (SERV. astrum graece dixit; nam stellam debuit dicere). PROP. 4, 6, 59 Idalio miratur Caesar ab astro. CARM. epigr. 963 (*a. 742*), 12 invidus aurato surrexit mihi Lucifer astro. MANIL. 1, 384 astro Augusto, sidus nostro quod contigit orbi, Caesar nunc terris, post caelo maximus auctor. GERM. 560 *Capricornus Augusti* numen ... in caelum tulit et maternis reddidit astris. STAT. silv. 1, 1, 55 *equus Domitiani* uni serviet astro (*sc. Caesaris, non duobus, ut Cyllarus, equus Castorum*). 3, 2, 11 Iliacae ... sororis (*Helenae*) astra fugate, *Gemini,* totoque excludite caelo. IVV. sat. 6, 570 quid sidus triste minetur Saturni, quo laeta Venus se proferat astro. 10, 313 nec erit felicior astro Martis *adulter,* ut in laqueos numquam incidat. AVIEN. Arat. 1515 pulchro Venus ... astro. VAL. FL. 5, 367 astro ... comantes Tyndaridas (*cf. 1, 570 sq.*). STAT. Theb. 1, 305 *Mercurius* obnubitque comas et temperat astra galero. 5, 440 *utriusque Tyndaridarum* simili coma fulgurat astro. Ach. 1, 181 Eurotae qualis vada Castor anhelo intrat equo fessusque sui iubar excitat astri. **d** *de sole* (*cf. p. 970, 34 sq.*), *luna*: [VERG. Aen. 6, 725 Titaniaque astra: SERV. aut stellas dicit aut solem. *v. p. 969, 55.* SEN. Herc. O. 728 (*verba turbata*) Phoebi comam tepefactus astris (*E,* ardet *A,* coma t. arsit *coniecerunt*).] AVIEN. Arat. 1017 repercussi momentum ... astri (*solis, sc. in solstitio*). 1564 si tranquillo (*de colore, opp.* picturatus, diversi coloris) ... cucurrerit astro *sol.* AVIEN. Arat. 1398 adfore quem (*implacabilem horrorem*) pelago comitem sibi dixerat astrum (*sc. luna*).

B ***pluraliter metaphorice positum*:** **1** astra *sedes deorum, beatorum* (*cf.* aether): CIC. carm. frg. 1 (Non. 65, 8 Cicero Alcyone) hunc genuit claris (cladis, claudis *codd.*) delapsus ab astris *Hesperus.* VERG. Aen. 5, 838 aetheriis delapsus Somnus ab astris. SEN. Herc. O. 468 descendat astris Luna desertis licet (*item* 527 relictis. OCTAVIA 768 *Iuppiter* quae regit ... deseret astra). 1598 fugit astra Iuno? STAT. Theb. 4, 750 lapsus ab astris non humilis ... amor. silv. 2, 1, 94 cum ... procul nitidis *Iuppiter* cessaret ab astris. COMM. instr. 1, 7, 9 *Iovem, Martem* moechos ab astris nascentes regere. apol. 1007 fulmen iactatur ab astris. SEN. Herc. O. 1442

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quis *me* ab ipsis ... deducit astris? 1972 praesens ab astris ... Alcides cano. Stat. Theb. 11, 46 maeret ab astris (alto *B*) *Hercules.* Mart. 9, 51, 7 nitidis alternus venit ab astris *Castor.* Val. Fl. 3, 83 ceu Martius exilit astris currus. Stat. silv. 5, 1, 102 non plura ... nuntiat ex celsis *Mercurius* astris. Priap. 12, 6 manus ad astra tollens *precatur mentulam.* Val. Fl. 8, 68 manus *Medea* crinemque intenderat astris. *cf.* Cypr. Gall. deut. 267 *manum* stelligera per astra tollo (Vulg. ad caelum). Ov. epist. 15, 72 *Mercurius* se ... aetheria tollit in astra via (Stat. Theb. 8, 765 astra subit *Minerva in caelum rediens. item* Claud. Pros. 1, 117 iam Mercurius astra tenebat. Sen. Herc. O. 1297 nec ... voltus meos in astri torsi. 1691 in astra misit ... ad superos preces. Stat. Theb. 10, 78 *Iuno Iovis* secubitus vacuis *indignatur* in astris. 10, 782 spiritus *Menoeci* olim ante Iovem et summis apicem sibi poscit in astris. 10, 898 mediis Capaneus auditus in astris (*i. in deorum concilio. item* Claud. 15, 135 mediis apparet in astris *Africa*). silv. 4, 2, 10 *conviva Caesaris* mediis videor discumbere in astris cum Iove (Mart. 9, 91, 1 ad cenam si me diversa vocaret in astra hinc invitator Caesaris, inde Iovis). Stat. silv. 1, 2, 147 digna deae sedes *Violentillae*, nec sordet ab astris (*Veneris domo caelesti*). Stat. silv. 5, 1, 106 Fama ... tardum ... sub astris Arcada ... linquit. Comm. apol. 903 videbitur et tunc igne⟨a⟩ quadriga per astra. Claud. Pros. 3, 214 *Ceres filiam* patriis procul amandaverat astris. *bene meritis conceduntur* (*cf. locutiones de catasterismis p. 971, 19*): Verg. ecl. 5, 51 *Menalcas*: Daphnin ... tollemus ad astra, Daphnin ad astra feremus: Schol. Serv. auct.: apotheosin eius dicturus est (Claud. 7, 158 *Theodosius moriens*: securus ad astra ... ferar). Aen. 3, 158 *penates*: *Aeneae* venturos tollemus in astra nepotes (Serv. Caesarem, ... et bene in astra, cuius sidus apparuit). 7, 99 generi ... nostrum (*Latini*) nomen in astra ferant (7, 272). Sen. Herc. O. 1978 abit, in astra fertur. Ov. met. 9, 272 *Herculem Iuppiter* radiantibus intulit astris (15, 846 Venus ... Caesaris ... animam caelestibus i. a.). Pont. 4, 8, 63 *Caesarem* virtus addidit astris. Homer. 901 *Aeneas* augustum ... genus claris submitteret astris. Stat. silv. 4, 2, 59 rata numina miseris astris *Domitianus.* Verg. Aen. 9, 638 sic itur ad astra (Sen. epist. 48, 11 's. i. a. a.' hoc ... philosophia promittit, ut parem deo faciat. 73, 15 'hac i. a. a.' ... miraris hominem ad deos ire?). *cf.* Sen. Herc. f. 437 non est ad astra mollis e terris via (Prud. cath. 10, 92 ad astra doloribus itur). Mart. 9, 65, 10 securus adisses, *Hercules*, astra patris summi. Prop. 3, 18, 34 qua Caesar ab humana cessit in astra via. Ov. fast. 2, 478 bellicus a telo venit in astra deus (3, 186. Sen. Herc. f. 66 nec in astra lenta veniet ut Bacchus via). Sen. Herc. O. 1943 virtus mihi ... in astra ... fecit ... iter. Ov. met. 15, 876 parte ... meliore mei super alta perennis astra ferar. Ov. fast. 2, 496 rex patriis astra petebat equis. Sen. Herc. O. 1645 voltus petentis astra, non ignes erat. Lucan. 1, 46 astra petes, *Nero.* Ov. Pont. 2, 9, 62 lucida Pieria tendis in astra via. Sen. Herc. O. 1971 virtus in astra tendit. Val. Fl. 1, 563 tendite in astra, viri (*cf.* 565 iter ... grave caeli). Sen. Herc. f. 23 natus astra promissa (959. *cf.* Herc. O. 13 negas) occupet. Octavia 478 Augustus ... complexus astra est. Stat. silv. 3, 1, 26 virtute parata astra tenes, *Hercules. ambigue* Mart. 7, 56, 1 *cf. p. 974, 39.* Sen. Herc. O. 32 redde ... astra forti. Mart. 5, 65, 1 astra polumque (*cf. p. 974, 40*) dedit ... Alcidae Nemees terror (9, 101, 22 astra suis, caelo sidera *Domitianus* 14, 124, 2. Stat. silv. 3, 3, 139 *Vespasianus* progeniem ... terris partitus et astris). Mart. Cap. 2, 126 ut dent meare caelo, reserent caducis astra. Sen. Herc. O. 80 astra merui (97 laudibus. Paul. Nol. carm. 33, 35). 1713 ut dignus astris videar. Sen. Herc. O. 1433 inter astra positus (1564 locum virtus habet. 1571 recepto ... Alcide). Sen. Herc. O. 1704 spiritum admitte hunc (*meum, Herculis*) precor in astra. Octavia 530 nos quoque (*Neronem*) manebunt astra. Val. Fl. 4, 36 caelo mox aderis teque (*Herculem*) astra ferent. Lucan. 7, 458 fulminibus manes radiisque ornabit et astris ... Roma. Sil. 3, 594 se Curibus *gentis Flaviae* virtus caelestis ad astra efferet. 15, 100 me (*virtutem*) ... producit ad astra triumphus. Stat. silv. 4, 6, 53 Oetaeis emissus in astra favillis *Hercules, cf. 3 d.* *saepe in elogiis* (*cf. exempla graeca apud Rohdium, Psyche* II^2 *p. 384 adn.*^{2}): Carm. epigr. 1535^B, 2 (*saec. II? non christ.*) *puer mortuus* accessit astris (*cf. p. 971, 34*). 611, 4 (*non christ.*) mundus me sumpsit et astra, corpus habet tellus (Paul. Nol. carm. 18, 87 ista dies carnem terris, animam dedit astris. *ita passim* terra, tellus *opponitur* astris). Damas. epigr. 26, 4 Christum ... per astra secuti (Carm. epigr. 1434, 8 rettulit ad Christum celsa per astra gradum). Carm. epigr. 668 (*christ., a. 381*), 2 qui gaudet in astris (Paul. Nol. carm. 33, 74. Carm. epigr. 1836, 6 hic corpus posuit, sedem dicavit in astris). Carm. epigr. 669 (*christ., a. 382*), 2 fecit ad astra viam. 688 (*christ., med. saec. V*), 5 ad astra volans. 692 (*christ., a. 476* = 778, 6), 3 caeli perrexit ad astra. Inscr. christ. Gall. 627 (*a. 470*) = Carm. epigr. 696 (*a. 506*), 6 anima migravit ad astra. Carm. epigr. 787, 42 decedis martyr ad astra. Inscr. christ. Rossi II p. 128, 9 v. 12 mittere ad astra animam. II p. 170, 26 v. 25 abiit superis iungendus ad astra coetibus. Anth. 92, 6 (*christ.*) *puer* raptus ad astra. Inscr. christ. Rossi II p. 114, 79 v. 10 spiritus ad summum pergit in astra deum. Carm. epigr. 1401 (*post med. saec. VI*), 10 tales animae protinus astra petunt. Inscr. christ. Gall. 624 (*saec. VI*) obiit e saeculo astra petens. Inscr. christ. Hisp. 65 (*a. 641*) = [Alc. Avit.] carm. app. 13, 3 sp(iritu)s astra petit. Inscr. christ. Gall. 23 (*saec. VI med.*), 14 meritis astra subisse poli. Arator 1, 623 morientibus astra patescant (619 *syn.* sidera).

2 astra *culmen famae, laudis, gloriae* (*primum apud* Cic., *v. sub II B*): Verg. Aen. 1, 287 imperium Oceano, famam qui terminat astris Iulius. Hor. sat. 2, 7, 29 urbem tollis ad astra (Sil. 3, 164 gentem ... fama *bellorum* tollere ad astra. 7, 94 *parendo* tollis ad astra imperii, Romane, caput). carm. 4, 2, 23 *mortui* vires animumque moresque ... educit (red- *ARL*) in astra *poeta.* Sen. Herc. f. 195 alium ... fama ... laudet caeloque parem tollat et astris. Mart. 4, 75, 6 Alcestin fama sub astra ferat. epigr. lib. 1, 6 Mausolea laudibus ... Cares in astra ferant: *cf. p. 973, 64.* Sen. Thy. 885 aequalis astris gradior ... vertice attingens polum (*cf.* sidus). Sil. 17, 650 Phlegraeis confecta mole gigantum incessit campis tangens Tirynthius astra. Claud. 26, 470 vertice proximus astris.

3 astra *regio aeris maxime elata, ad quam perveniunt*:
a *aedificiorum, montium, arborum summitates*: Verg. Aen. 2, 460 turrim ... summis ... sub astra eductam tectis (Comm. apol. 165 turrem fabricare sub a[u]stris). 5, 759 vicina astris Ericyno in vertice sedes *Veneris.* Culex 139 pinus ... appetit aeriis contingere mo[n]tibus astra. Ov. met. 1, 316 mons ... verticibus petit arduus astra. Sen. Herc. O. 493 astris inserit Pindus caput (1153 Pindo congestus Athos nemus aetheriis inseret astris. Lucan. 6, 411 inseruit celsis prope se cum Pelion astris sideribusque vias ... abstulit Ossa. Avien. orb. terr. 252. 528. Claud. 24, 134 vicinis fastigia conserit astris). Herc. O. 1621 pinum ... astris minantem. 1638 alternae trabes in astra tollunt ... rogum. Val. Fl. 2, 491 Neptunus muros cum iungeret astris. Sil. 2, 353 astris ... coruscos Appenninus agat scopulos. 2, 599 structus ... ad astra ... rogus. 4, 744 vertice ... apex *Appennini* (10, 548 constructus acervo ingenti mons armorum) surgebat ad astra. 5, 486 quercus ... molita ... vertice ... proferre sub astra cacumen (12, 73 sub astra exurgant rupes). Stat. Theb. 2, 36 apex *montis* tantum fessis insiditur astris. 6, 93 silva ... extulerat super astra caput. 9, 639 in mediis frondentem Maenalon astris. silv. 3, 4, 49 Latii montes ... summis aequat Germanicus astris. Mart. epigr. lib. 2, 1 propius videt astra colossus. 4, 64, 9 puris leniter admoventur astris celsae culmina ... villae. *ambigue* (*cf. p. 973, 52*): 7, 56, 1 astra polumque (*cf. p. 973, 53*) pia cepisti mente, Rabiri, Parrhasiam mira qui struis arte domum. 8, 36, 7 nitidis ... conditus astris ... apex *aulae.* Avien. orb. terr. 99 ora ... ultima ... subducit in astra columnas *Herculis.* Claud. 26, 341 praeruptis ferit astra iugis. Pros. 1, 164 *Aetna* motibus astra lacessit (*cf. infra l. 64*) terrificis.
b *aves alte volantes*: Verg. Aen. 5, 517 *columba* decidit exanimis vitamque reliquit in astris aetheriis. 12, 893 opta ardua pinnis astra sequi. Phaedr. 2, 6, 12 altis ab astris *deicit aquila testudinem.* Sen. Herc. O. 1237 arcus ... astris ab ipsis detulit Stymphalidas (Mart. 9, 101, 7 *Hercules* silvis cervam, Stymphalidas astris abstulit). Oed. 893 astra ... demens petit *Icarus.* Val. Fl. 4, 488 *Argonautae* aequora servant astra simul, *unde harpyias adfore sperabant.* Sil. 4, 119 *aquila* se reddidit astris. Stat. Theb. 3, 493 omnis in astris consonet ... volucris bona murmura. 9, 27 subtexunt astra catervae ... avium. 12, 21 a mediis etiamnum respicit astris *turba columbarum draconem.* silv. 1, 6, 76 cadunt ... volucrum per astra nubes (4, 3, 38 tensae volucrum per astra pennae). Mart. 9, 54, 10 prope summa ... milvus ad astra volat. c *aqua turbata, maris potissimum*: Verg. Aen. 3, 567 *spuma maris elisa* rorantia vidimus astra (Schol. Serv. auct.: eum scilicet locum, in quo astra sunt). Manil. 5, 604 pontumque extollit in astra *cetus* (Sen. Ag. 471 in astra pontus tollitur). Sen. Phaedr. 1008 mare crevit ... in astra (Lucan. 5, 624). [Med. 345 spargeret astra (*A vitio metr.*, astris *E*, arcis *Madvig*) nubesque ... mare.] Lucan. 4, 126 *inundatione deminuta* discessit ab astris umor. 10, 326 *de Nilo*: spuma tunc astra lacessis (*cf. supra l. 44*). Val. Fl. 8, 330 omnis in astra itque reditque ratis. Sil. 9, 283 sparsuras astra procellas. *aqua arte in altum emissa*: Manil. 4, 262 ipsaque conversis aspergere fluctibus astra *valebit Aquario natus.* Stat. silv. 2, 7, 33 attollat refluos in astra fontes Graio nobilior Melete Baetis.
d *fumus, favilla, ignis, pulvis*: Verg. Aen. 9, 75 piceum fert fumida lumen taeda et commixtam Volcanus ad astra favillam (Lucan. 8, 730 ad astra ... ferat ... fumus odores). Lucan. 7, 814 rogus ossibus astra mixturus. *cf.* Stat. silv. 4, 6, 53 *p. 973, 66.* Cypr. Gall. exod. 301 favilla ... vibratur in astra (Vulg. in caelum). Epiced. Drusi 256 flamma ... aethera subiectis lambit et astra comis. Sil. 17, 592 ad astra evomuit ... Vesbius ignes. Stat. Theb. 7, 124 pulvereo stant astra globo. e *clamor*: Ov. fast. 3, 374 a populo clamor ad astra venit (Octavia 320 tollitur. Sil. 6, 252 datur. Stat. silv. 1, 6, 81 tollunt ... ad astra voces). fast. 4, 328 fertur in astra sonus. Sil. 16, 95 tonuere ... clamoribus astra. Stat. Theb. 3, 670 fragor ... vasto subter volat astra tumultu. 5, 143 magnus ... advolvitur astris clamor. 6, 448 subit (12, 790 quatit) astra fragor. Claud. 19, 51 pulsas ... astra querellis. f *res iactu sursum emissae*: Sen. Herc. O. 817 *Lichas* in astra missus fertur (Mart. 1, 3, 8 ibis ab excusso missus in astra sago). Mart. epigr. lib. 16^b, 2 Alciden (*gladiatorem*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Herculem agentem) taurus in astra tulit. 19, 2 sustulerat (22, 6 iactat) raptas taurus in astra pilas. **g** *bestia immanis*: SIL. 6, 185 sub astra ... extulit ... caput *serpens*. CLAVD. 2, 4 Python ... sanguineis tangeret astra iubis.

4 astra *regiones supernae oppositae infernis*: MANIL. 1, 346 de ponto surgit Delphinus ad astra (*i. oritur, item* 5, 338 pars ... Chelarum ... quae cornua ducit ad astra). 5, 198 vicesima Cancro ... pars sese emergit in astra (5, 416 ponto cum se Delphinus in astra erigit). 1, 656 *linea* nunc septem ad stellas (*i. ad Arcton*), nunc mota sub astra (*ad imum hemisphaerium*). *nascentes* astra *vident*: SEN. Phaedr. 1021 quae novum tellus caput ostendit astris? Cyclas exoritur nova? STAT. silv. 2, 1, 79 prima lucida voce astra salutantem (*puerum modo natum*). CLAVD. carm. min. 30, 48 cum te (*Serenam*) Lucina beatis adderet astrorum radiis (*'adderet familiae imperatoriae' Kraemer de Manil. astron. p. 48 falso*). SEN. Herc. f. 276 *Hercules* subitus ... ad astra emerget (*e Tartaro*). Thy. 1074 Nox Tartarea gravis ... nube ... sine astris. STAT. Theb. 6, 498 *Phoebus* anguicomam monstri effigiem ... tollit in astra nefas. 8, 40 (*verba Ditis*:) *hiatu terrae Tartarus* diris ... en pervius astris inspicitur. 11, 72 abrupta terrarum mole sub astris constitit *furia*. 11, 88 ab astris descendit vos usque (*ad inferos*) fragor *fulminis icti*. 11, 94 insuetos angues *furiae in terris versantis* nimia astra soporant. CLAVD. 3, 62 cupio (*furia*) Stygiis invadere nubibus astra. LVCAN. 5, 76 solum fluctu terras mergente cacumen *Parnassi* eminuit pontoque fuit discrimen et astris.

5 astra *pro nocte* (SCHOL. Stat. Theb. 11, 129): SEN. Ag. 461 in astra iam lux prona, iam praeceps dies. STAT. Theb. 12, 48 nec dulcibus astris victa, nec adsiduo coierunt lumina fletu. *sub astris*, *i. sub caelo nocturno*: VAL. FL. 2, 171 *mulieres* nudis ... sub astris condensae flectus acuunt. 8, 454 SIL. 15, 109.

6 astra *i. q. fatum* (*cf. A 1 b*): PROP. 4, 1, 119 *verba astrologi*: hactenus historiae: nunc ad tua (*Properti*) devehar astra.

7 astra *i. aer astris temperatus?* CLAVD. 26, 347 *glacies dilabitur* tepidis ... astris: *'accipe quasi* tepida vel calidiore tempestate, *cf. et alia et Statii silv. 4, 1, 24' Birt.* austr- *ς unus* (astr- *pro* austr- MANIL. 1, 612 *codd. praeter F* LVCAN. 3, 523 *G* 8, 847 *B*; austr- *pro* astr- VERG. georg. 1, 440 *M* CIC. Verr. 6, 27 *codd.* MANIL. 3, 483 *pars codd.* COMM. apol. 165 *cod.*).

C astra ***animata finguntur*** (*cf. sub A 1 a* OV. met. 1, 73 CLAVD. 17, 101): *numina, fati auctores* (*cf. sub A 1 a* MANIL. 1, 62, *B 6*): VERG. ecl. 5, 23 deos atque astra vocat crudelia mater *Daphnidis mortui*. SIL. 15, 561/3 tendens ad sidera palmas tellurem noctemque et caelo sparsa precatur astra. STAT. Theb. 12, 128 *ob mortem mariti* summis ... irascitur astris. OCTAVIA 237 gentibus clades novas minantur. LVCAN. 5, 204 adhuc dubitantibus astris Pompei damnare caput. STAT. Theb. 4, 691 vim coeptis indulgent. astra *in gigantomachia*: AETNA 51 impius et miles (*i. Gigantes*) metuentia comminus astra provocat. LVCAN. 3, 316 si terrigenae temptarent astra gigantes. VAL. FL. 4, 237 iam capta Typhoeus astra ferens. *cf.* STAT. Theb. 7, 320 furit Amnis et astris infensus bellare parat. *affectibus praedita*: MANIL. 2, 141 caelo noscenda canam mirantibus astris. 2, 476 (*serm. astrol.*:) affectus quoque *deus* divisit variantibus astris, atque aliorum oculos, aliorum contulit aures, iunxit amicitias horum sub foedere certo, cernere ut inter se possent audireque, quaedam diligerent alia et noxas bellumque moverent (2, 551). SEN. Herc. O. 1574 ne tuo vultu tremefacta leges astra conturbent (*cf. p. 970, 31*). STAT. Theb. 6, 685 attonitis quotiens avellitur astris *Luna incantatione*. 11, 589 *Charon* exeat ad superos et pallida turbet astra. CLAVD. 5, 455 tellus ... amolitur *cadaver* iam respirantibus astris). STAT. Theb. 8, 145 praesagis quo (*Amphiarao*) nullus amicior astris. 10, 665 astra vocant, caeloque animam ... mittes (12, 66 poscentibus astris *Herculem*. CLAVD. 15, 253 cupidis ... praereptus ab astris *Theodosius*). 10, 636 dant clara meanti (*Virtuti de caelo desilienti*) astra locum. silv. 1, 1, 98 una locum cervix *Domitiani* dabit omnibus astris *noctu descendentibus et Domitiani statuam osculantibus* (*i. imperatoris consanguineis defunctis, iam sideribus*). CLAVD. 8, 190 *stella medio die visa est*: te properantibus astris cernere sol ... caelum commune remisit. 21, 85 exultasse choreis astra. ALC. AVIT. carm. 3, 208 astra gemunt. *opinio christiana*: COMM. apol. 1011 iudicantur astra nobiscum *in iudicio domini*. *alia v. p. 970, 69. 974, 35. 44.*

II ***in prosa oratione*: A *proprie*: 1 *generaliter*: a *pluraliter*:** VARRO ling. 9, 25 sed quid plura de astris (*egit de signis, sole, luna*), ubi difficilius reperitur, quid sit aut fiat in motibus dissimiliter? CIC. rep. 1, 22 ab Eudoxo Cnidio ... *sphaeram* astris (astellis *corr. in* astris m^2), quae caelo inhaereren⟨t⟩ (*cf. p. 976, 44*), esse descriptam. 5, 5 iuris ... civilis non imperitus, sed ita, ut astrorum gubernator, physicorum medicus (*cf.* VITR. 9, 5, 1). 6, 24 annum ... solis, id est unius astri, reditu metiuntur; cum autem ad idem, unde semel profecta sunt, cuncta astra redierint (*ibid.* signis omnibus ad principium stellisque revocatis). leg. 2, 16 astrorum ordines *inter documenta rationis divinae* (nat. deor. 2, 97 rati astrorum ordines. *cf. p. 976, 8*). ac. 1, 26 *e quinto genere elementorum* essent astra mentesque *secundum Aristotelem*. fin. 1, 72 se, ut Plato, in musicis, geometria, numeris, astris contereret. nat. deor. 1, 30 *Platoni* et mundum deum esse et caelum et astra et terram et animos. 1, 36 *Zeno*, 1, 37 *Cleanthes* divinitatem astris tribuit. 1, 52 *deus* cursus astrorum ... conservet (2, 19 dispares. 2, 153). 2, 41 solem ... animantem esse ... et quidem reliqua astra, quae oriantur in *aethere*. 2, 42 cum in aethere astra (*ibid.* sidera) gignantur, ... in deorum numero astra esse ducenda. 2, 43 sensum ... astrorum atque intellegentiam ... declarat ordo (3, 16) eorum atque constantia (*ibid.* ordo siderum). 2, 44 quorum (*sc. deorsum aut sublime ferri*) neutrum astris (*ibid.* solem et lunam et sidera omnia) contingeret, propterea quod eorum motus in orbem circumque ferretur. *ibid.* ut contra naturam astra moveantur. *ibid.* motus astrorum ... voluntarius. 2, 49 sol ... astrorum tenet principatum. 2, 95 caelum totum ... astris distinctum et ornatum (MIN. FEL. 17, 5). 2, 117 in aethere ... astra volvuntur, quae se ... nisu suo conglobata continent et forma ipsa figuraque sua momenta sustentant; sunt enim rotunda. 2, 118 astrorum ignis ... consumit *vapores* (*ibid.* stellae). 2, 153 astrorum ortus, obitus cursusque. 3, 37 ali ... solem, lunam, reliqua astra aquis. 3, 51 quae (*argumenta divinitatis*) tu a caelo astrisque ducebas. Tim. 34 has ... ob causas nata astra sunt, quae per caelum penetrantia solstitiali se et brumali revocatione converterent (*ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς*). Tusc. 1, 43 rebus, quibus astra sustentantur et aluntur. 1, 62 astra suspeximus cum ea, quae sunt infixa certis locis, tum illa non re, sed vocabulo errantia; quorum conversiones omnesque motus qui [animus] vidit, is docuit similem animum suum eius esse, qui ea fabricatus esset in caelo. div. 1, 91 Chaldaei cognitione astrorum ... antecellunt. 1, 109 quae ... extis, quae fulgoribus, quae portentis, quae astris praesentiuntur. 1, 121 ad astrorum et ad avium reliquorumque signorum et ad extorum veritatem. fat. 8 astrorum adfectio valeat, si vis, ad quasdam res, ad omnes certe non valebit. VITR. 1, 1, 10 astrorum cursus. 5, 6, 1 astrologi ex musica convenientia astrorum ratiocinantur. 9, 1, 12 divinitatibus splendoribusque astrorum ... obscuritates obici posse? 9, 5, 1 astrorum periti. 9, 6, 2 antefacta et futura ex ratiocinationibus astrorum explicare. SEN. dial. 8, 5, 5 illud ... quo maxime probatur homines divini esse spiritus, partem ac veluti scintillas quasdam astrorum (*Lipsius*, sacrorum *A*) in terram desiluisse (re- *trad.*) atque alieno loco haesisse. nat. 7, 1, 2 coetus astrorum, quibus immensi corporis pulchritudo distinguitur. COLVM. 1 praef. 32 in motibus astrorum ... Metonis providentiam vel Eudoxi. PETRON. 88 (*loquitur Eumolpus*) Eudoxus ... ut astrorum caelique motus deprehenderet. PLIN. nat. ind. auct. lib. 18 L. Tarutio, qui graece de astris scripsit, Caesare dictatore, qui item. 2, 98 coronae ... circa nobilia astra caeloque inhaerentia (*cf. p. 975, 76*). 18, 268 minorem Canem, ut in astris pingitur. 37, 132 quod *gemma* (*sc. astrion*) astris opposita fulgorem rapiat et regerat. APVL. flor. 18 p. 90 Oud. Thales ... astrorum peritissimus contemplator. mund. 2 astrorum (*ἄστρων*) innumerabilis multitudo. 29 reciprocis itineribus ... consurgant. 33 astra caelestia et mundi lumina. Plat. 1, 11 hos astrorum ignes sphaeris adfixos perpetuis atque indefessis cursibus labi et hos animales deos ... esse. *ibid.* quale *genus divinitatis* astra habent ceteraque numina. 1, 14 siderum circuitus et astrorum obitus atque ortus eorumque cum significatibus spatia. [APVL.] Ascl. 13 apocatastases astrorum, stationes praefinitas cursumque commutationis numeris constare. 25 nec caelum astrorum cursibus nec siderum cursus constabit in caelo. 29 quantum sol lumine ceteris astris antistat. MIN. FEL. 11, 3 caelo et astris interitum denuntiare. 22, 7 Erigone ... virgo inter astra ignita (HYG. astr. 2, 37. 2, 5 *et* fab. 14 p. 49 in astris). 34, 11 labuntur et redeunt. TERT. nat. 1, 1 *ipsorum vitia* vel astris vel fato imputant. 2, 3 p. 98, 24 animalia esse caelum et astra. 2, 6 p. 105, 13 et astra intercidisse et intercidisse se attestantur. PORPH. Hor. carm. saec. 35 lunam siderum reginam dicere, quod clarior inter astra videatur. PS. CYPR. spect. 9 aspiciat ... astrorum micantes choros (*cf. p. 970, 69*). LAMPR. Comm. 1, 4 astrorum cursu ... mathematici *vaticinabantur*. LACT. inst. 2, 9, 3 *deus* suum ... habitaculum distinxit ... sole ... et lunae orbe fulgenti et astrorum micantium splendentibus signis adornavit. AMM. 20, 3, 4 lunaris globus astrorum omnium infimus. 24, 8, 3 astrorum nocte micantium facies obumbratur. HIER. in Amos 2, 5 p. 288 Vall. chasil ... significare generaliter astra fulgentia. epist. 64, 19 Arcturum et Orionem ... et cetera astrorum nomina. 69, 6 necdum sole rutilante nec pallente luna nec astris micantibus. 121, 10 p. 882 Vall. sol ... et luna et astra rutilantia (124, 4 *in.* solem ... et lunam et astra cetera esse animantia). 122, 3 p. 897 Vall. (= 125, 7) astra quoque ipsa non sunt munda in conspectu *dei* (VVLG. Iob 25, 5 stellae). VVLG. deut. 4, 19 lunam et omnia astra caeli. 10, 22 multiplicavit te dominus ... sicut astra caeli. 28, 62 eratis sicut astra caeli prae multitudine. II Esdr. 4, 21 donec egrediantur astra (*ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων*). AVG. civ. 5, 2 *geminos* Posidonius ... eadem constitutione astrorum natos *dicit* (5, 8). 5, 8 *tit.* astrorum positionem ... fati nomine appellant. 7, 6 *Varro dicit* ab summo ... circuitu caeli ad circulum lunae aetherias animas esse astra ac stellas. 7, 23 *aetheris* vim, quae pervenit in astra, ea quoque facere deos *Varro dicit*. 21, 8 canones astrologorum, quos ... de praeteritis ac futuris astrorum motibus conscriptos

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

habent. MACR. comm. 1, 18, 14 ut ... vicina astra solis propinquitate celentur. 1, 19, 27 Plotinus ... in libro, qui inscribitur: si faciunt astra (εἰ ποιεῖ τὰ ἄστρα). *praeterea in* MACR. comm. *vocabulum* astrum *non legitur nisi ter in verbis Ciceronis, semel in Vergilii.* sidus, stella *saepissime. cf.* 1, 14, 21 ἄστρον ... quod nos sidus vocamus. SCHOL. Bern. Verg. ecl. 9, 47 quaedam astra cum regni principio oriuntur, ut dicunt astrologi. SCHOL. Pers. 5, 50 Iovis *stella* Saturni astrum frangit (*ibid.* Saturni stella). BOET. herm. sec. 3, 9 p. 192, 6 licet ignoremus nos, utrum astra paria sint an imparia (p. 187, 12 *sqq.*), unum tamen quodlibet definite in natura stellarum esse manifestum est. arithm. 1, 1 (p. 12, 2) harmonicis modulationibus motus celebratur astrorum. p. 12, 3 musicae vim astrorum cursus antiquitate praecedere. 1, 2 (p. 12, 7) motus astrorum caelique conversio *numeris continetur.* CASSIOD. var. 11, 36, 2 astra ipsa, ut astronomi volunt, licet assidua repetitione volvantur. SCHOL. Arat. rec. gen. p. 206, 3 *Leo* est de inlustrissimis astris (ἐπιφανῶν ἄστρων). ISID. nat. cap. 26 *tit.* de nominibus astrorum. *de catasterismis locutiones* (*cf. Graecorum* εἰς τὰ ἄστρα, ἐν τοῖς ἄστροις τιθέναι, εἰς τὰ ἄστρα ἀνάγειν): NIGID. ap. schol. Germ. Bas. p. 89, 8 (Ampel. 2, 10) *dei* ⟨Pana⟩ sancta astrorum memoria decoraverunt. HYG. astr. 2, 5 *et 9ies* inter astra collocare (2, 14 in astris). *item* SCHOL. Arat. rec. interpol. *30ies* (*bis* rec. gen., *cf. l. 39*). HYG. astr. 2, 6 *et 7ies* inter astra constituere (2, 23 in astris). *item bis* SCHOL. Arat. rec. interpol. HYG. astr. 2, 38 *Chiron* inter astra numeraretur (statueretur *H*). 3, 11 *Perseum* inter astra κεκονισμένον figuratum. 2, 4 p. 36, 17 in astris corpora eorum deformavit (2, 27 in aliquo astrorum numero). 2, 23 *Cancer* deae beneficio ... adfixus astris (SCHOL. Germ. Bas. p. 62 *Corona* astris adfixa). SCHOL. Germ. Bas. p. 59, 6 *et 25ies* astris inferre, p. 58, 18 *et bis* caeli astris inferre. p. 93, 19 inlationis (-ne, -nem *codd.*) in astris ... originem. p. 60, 15 *draconem* Iovem ... astris instituisse (*AP*, intulisse *SV*). p. 70, 6 Cancer astris positus ... beneficio Iunonis. p. 73, 4 *Ericthonium* astris receptum. p. 93, 10 scorpionem caelo inter astra XII locavit (SCHOL. Arat. rec. interpol. p. 204, 3). p. 79, 2 (*item* SCHOL. Arat. p. 219) Pegasum ... ad astra evolasse (εἰς τὰ ἄστρα ἀναπτάντα). PAVL. NOL. epist. 49, 8 fin. Argonautarum ... puppem ... inter astrorum choros numerant. HYG. fab. 133 p. 114 *et bis* in astrorum numerum referre (130 p. 113 delati. COMM. Bern. Lucan. 4, 527 in numero astrorum ref.). 194 p. 125 in astris ponere. SCHOL. Arat. rec. gen. *20ies* inter astra ponere (p. 194, 14 in astra), *item bis* rec. interpol. (*cf. l. 21*). SCHOL. Arat. rec. gen. *locis singulis* inter astra adornare, assumere, dare, honorificare, honorare, procedere, recondere, *bis* facere. rec. interpol. p. 220 ad astra conscendisse, p. 267 inter astra sedem promeruisse. **b *singulariter*:** CIC. Verr. 6, 27 *veris* initium iste (*Verres*) non a Favonio neque ab aliquo a[u]stro notabat. Ti. 45 qui recte ... curriculum vivendi confecerit, ad illud astrum, quocum aptus fuerit, revertetur (πάλιν εἰς τὴν τοῦ ξυννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου). div. 2, 96 *naturae vitia* astro ingenerata et tradita. 2, 97 omnesne, qui Cannensi pugna ceciderint, uno astro fuerint? ... quid, qui ingenio ... singulares, num astro quoque uno? PETRON. 134 malo astro natus est. PLIN. nat. 2, 23 pars *hominum* astro ... suo eventus adsignat nascendi legibus. APVL. mund. 16 catena (ἅλως) ... astrum (ἄστρον) ... ambit orbe incolumi. AMM. 25, 2, 7 (*face in caelo visa*) quid astri species portenderet nova. AVG. civ. 13, 19 quod *sapientes* post mortem ferantur ad sidera, ut aliquanto diutius in astro sibi congruo quisque requiescat.

2 *specialiter*: **a** *de sole* (*cf. sub 1 a* CIC. rep. 6, 24 nat. deor. 2, 41. 2, 49 [APVL.] Ascl. 29), *luna*: VARRO rust. 1, 37, 3 quanto minus haberet ignis id astrum (*sc. luna*). CENS. 13, 4 p. 23, 19 solis astrum (*ibid.* Martis, Iovis, Saturni stellam). *cf.* 23, 3. 19, 5 lunae astrum. SOL. 37, 21 lunae imaginem ... iuxta cursum astri ipsius ... vel minui vel augeri. **b** *de sideribus nominatim appellatis*: VARRO rust. 2, 5, 12 secundum astri exortum ... quod Graeci vocant *Λύραν*, Fidem nostri. FEST. 339, 7 id astrum (*sc. Septentrionem*) Grae⟨ci ἅμαξαν dicunt⟩. SCHOL. Germ. Bas. p. 67, 12 *canis Icarii* astrum Cyon nominatur, quam nos Canis stellam nominamus (*cf.* astrocyon). FIRM. math. 8 p. 103ᵛ col. 2 v. 3 *ed. pr.* hoc astro (*sc. Auriga*) oriente et Salmoneus et Bellerophontes nati (*cf. I A 1 b. exprimitur* MANIL. 5, 97 hoc genitum ... sidere Bellerophontem). *alibi apud* FIRM. *vocabulum non legitur*, signum, stella *saepissime*, sidus lib. 1—7 *30iens*, 8 *45ies* (p. 103ᵛ col. 2 v. 7—107ʳ col. 1 *43iens*). PORPH. Hor. carm. 2, 17, 19 occasum astri[s] huius (*sc. Capricorni*). *cf. ibid.* occasum signi h⟨u⟩i⟨u⟩s. **c** *de planetis* (*cf. sub 1 a* CIC. Tusc. 1, 62): VITR. 9, 1, 15 astra nitentia contra mundi cursum (*cf.* MANIL. 1, 309). 9, 1, 16 de zona XII signorum et septem astrorum contrario opere ac cursu, quibus rationibus et numeris transeunt e signis in signa et circuitum eorum. 9, 2, 3 luna de septem astris circulum proximum terrae ... pervagatur. FILASTR. 43 numero elementorum astrorumque septem vitam ... hominum ... consistere. SCHOL. Germ. Bas. p. 99, 5 (*verba interpolata*): haec sunt astra sive signa, quae planetae appellantur. HIER. epist. 64, 9 septem errantia astra. SCHOL. Arat. rec. interpol. p. 272, 1 cum sole et luna VII astra numerantur. MART. CAP. 1, 29 *Mercurius* in sidus vibrabile astrumque convertitur. **d** *de signis zodiaci*: SCHOL. Germ. Bas. p. 93, 10 *sub 1 p. 977, 33.* **e** *de siderum stellis*: SCHOL. Arat. p. 228 Persei caput et falx absque astra (-ris *rec. interpol.*) videtur (ἄναστρος ὁρᾶται). p. 259, 16 rec. gen. *Flumen* multis astris (ἄστροις) exornatur (rec. interpol.: multarum stellarum luce exornatum).

B *in* ***locutionibus poeticis*:** CIC. Att. 2, 21, 4 quia deciderat ex astris, lapsus quam progressus potius videbatur *Pompeius.* 2, 25, 1 quam plena manu, quam ornate nostras laudes in astra sustulit. TERT. nat. 2, 10 p. 114, 13 ⟨patet⟩ ... via[m] ab inferis ad astra subigitis (*Antinoo*). FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 22 *Musae* te ... ex mortali caelestem efficient astrisque te non ... poeticis laudibus, sed ... mysticis intersererent rationibus (AMM. 23, 6, 4 *Arsaces* astris .. ritus sui consecratione permixtus est. MART. CAP. 1, 95 quos ... astris doctrinae nomen inseruit). HIER. epist. 22, 3 *igneus currus* te ad exemplum Heliae in astra sustollat. 133, 12 per superbiam ad astra sustolleris. VVLG. Is. 14, 13 super astra dei exaltabo solium meum. SVLP. SEV. epist. 2, 17 negato in astra conscensu. SIDON. epist. 1, 9, 8 *laudibus* ad astra portare ... eloquentiam. 4, 18, 6 astra quatiemus. MART. CAP. 6, 656 Haemus ... vicinia perflatur astrorum.

C astra ***personata*:** TERT. nat. 2, 2 Arcesilaus trinam formam divinitatis ducit, Olympios, Astra, Titaneos de Caelo et Terra: ex his, Saturno et Ope, Neptunum, Iovem et Orcum. VVLG. Iob 38, 7 cum me (*deum*) laudarent ... astra matutina.

accedunt adiectiva (*potiora*): aeterna: MANIL. 1, 369 SEN. Herc. f. 929 CLAVD. Pros. 2, 299. aetheria: VERG. Aen. 5, 838 SEN. Herc. O. 1154. alta: PROP. 2, 32, 50 Ov. met. 15, 147. 875 PHAEDR. 2, 6, 12. ardua: VERG. Aen. 12, 892. aurea: Ov. met. 7, 193 *cf.* CARM. epigr. 963, 3 MANIL. 5, 235. caelestia: AETNA 253 Ov. met. 15, 846 APVL. mund. 33. celsa: GERM. 676 LVCAN. 6, 411 STAT. silv. 5, 1, 102 *al.* clara: CIC. carm. frg. 1 (*ex coni.*) STAT. Theb. 10, 636 HOMER. 901 *al.* dulcia: STAT. Theb. 12, 48. fulgentia: MANIL. 2, 702. 3, 351. ignea: VERG. Aen 4, 352 LVCAN. 1, 75 VAL. FL. 3, 210. laetum: MANIL. 3, 551 *cf.* IVV. 6, 570. lucida: Ov. Pont. 2, 9, 62 STAT. silv. 2, 1, 79. nitentia: Ov. fast. 5, 543. nitida: STAT. silv. 2, 1, 94 MART. 8, 36, 7. 9, 51, 7. summa: STAT. Theb. 10, 782. 12, 128 silv. 3, 4, 49 MART. 9, 54, 10.

derivata (*praeter graeca*): astralis, astrifer, astrifico, astrificus, astriger, astriloquus, astrilucus, astrisonus, astrosus. *Dittmann.*

adstruo (astr-), -strūxī, -strūctum, -ere. *ab* ad *et* struere. *v.* NOT. Tir. 65, 16, 23, 30. GLOSS. aedificare vel firmare. *inde a* CAES., *sed rarum apud antiquiores* (*singulis locis* CAES. Ov. LIV. SEN. rhet. CVRT. COLVM. SCRIB. PLIN. nat. SIL. MART. QVINT., *binis* VELL. TAC., *tribus* APVL., *quattuor* SEN. phil.), *frequentius inde a* PLIN. min., *sollemne apud christianos.*

I *proprie*: *iuxta exstruere, construere, coaedificare*: CAES. civ. 2, 9, 2 ⟨hanc⟩ insuper contignationem ... latericulo adstruxerunt. LIV. 42, 15, 6 gradibus adstructis. COLVM. 1, 5, 10 veteri adstruitur recens aedificium. PLIN. epist. 9, 7, 4 hae mihi causae utrique *villae*, quae desunt, adstruendi. PAVL. NOL. 27, 470 cisternas adstruximus undique tectis.

II *translate*: **1** *i. q. addere*: **a** *res corporeas*: MAECEN. carm. frg. 3 (Sen. epist. 101, 11) tuber astrue gibberum. SCRIB. LARG. 227 *medico medicamentum* adstruente inprimenteque. TERT. adv. Marc. 3, 9 *deus* aeque potuit ... angelis adstruxisse carnem. *nota*: VELL. 1, 17, 2 ut Livium quoque priorum aetati adstruas. **b** *res incorporeas*: Ov. ars 2, 119 adstrue *animum* formae. SEN. contr. 1, 1, 13 exponam, quae aut veteres invenerunt aut sequentes adstruxerunt. VELL. 2, 55, 2 victus ab eo (*Caesare*) Pharnaces vix quicquam gloriae eius adstruxit. SEN. benef. 6, 23, 8 omnes alias inpudentis animi voces his adstrue. epist. 92, 10 fortissimae rei inertissima adstruitur. PLIN. nat. 9, 119 quid adstrui magnificentiae posset. SIL. 4, 8 astruit auditis docilis per inania rerum pascere rumorem vulgi Pavor. MART. 3, 20, 4 quae Neroni falsus astruit scriptor. QVINT. inst. 8, 3, 64 quaedam etiam ex iis, quae dicta non sunt, sibi ipse *quisquam* adstruat. FRONTIN. strat. 1 praef. qui aliquid illi (*operi meo*) adstruent. TAC. Agr. 44 triumphalibus ornamentis praedito quid aliud adstruere Fortuna poterat? hist. 1, 78 tamquam nobilitatem ac decus *Othoni* adstruerent. PLIN. epist. 3, 2, 5 dignitati eius aliquid adstruere ..., adstruere autem, quod sit splendidum. 4, 17, 7 ille famae meae ... adstruxit. 8, 6, 7 adstruitur his (*sequitur or. recta, v.* 6 additur). 9, 33, 11 non est opus adfingas aliquid aut adstruas. paneg. 35 Nerva ... perquam magna quaedam edicto Titi adstruxerat. 38 muneri eius liberalitas tua adstruxit, ut. 46 adstruis laudem, ne coegisse videaris. 62 sibi ... adcrescere putat, quod cuique adstruatur. 74 civitas ... nihil felicitati[s] suae putat adstrui posse, nisi ut. FRONTO p. 178, 24 N. tuae propriae gloriae addideris, quantum dignitati praedicatoris tui adstruxeris. APVL. met. 5, 6 haec etiam blanditiis astruit (*sequitur or. recta*). 11, 3 adstructis miseris lamentationibus. MIN. FEL. 6, 3 antiquitas ... fanis tantum sanctitatis tribuere consuevit, quantum adstruxerit vetustatis. 11, 2 aniles fabulas adstruunt et adnectunt. PANEG. 6, 6 p. 152, 17 neque ... dubium, quin tibi mature sacrum istud fastigium divinae potestatis ⟨is⟩ astrueret. IVST. 23, 3, 12 sicut ... fortuna rebus ... victorias adstruxerat, ita ... destruens, quae cumulaverat. SCHOL. Cic. Bob. p. 331, 18 O. gloriae Ciceronis accedit, quod ..., invidiae autem P. Clodii adstruitur, si. VOLVS. Aug. epist. 135, 1 adstruebatur, quid esset inventio.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *instruere aliquid*: SEN. epist. 123, 1 indignandum nihil ⟨nisi⟩ ipse indignando adstruas. APVL. met. 2, 17 ad cuius noctis exemplar similes adstruximus alias plusculas. ALC. AVIT. epist. 46 p. 76, 12 etiam directis in rem legationibus astruere partes dei. *nota*: CVRT. 10, 1, 27 gentis eiusdem levissimos falsis criminibus adstruxit.

praecipue verbis, argumentis, ratione, testimoniis sim. aliquid astruere, i. affirmare, probare, ostendere. saepe additur acc. c. inf.: AGROEC. gramm. VII 117, 11 adstruere adfirmare (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 32, 39. gramm. VII 272, 10 *et* 301, 3). PAPIN. dig. 46, 8, 3 vulgaribus verbis ... haec quoque ... adstruentur. IREN. 2, 1, 4 eadem ratione utens quisque adstruet super pleroma alterum esse pleroma. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 1 Horatius satyrico charactere adstruit nihil esse. HIL. in psalm. 1, 14 etiam ex evangeliis intellegentiae huius est proprietas adstruenda. 54, 9 neque enim destruimus, sed adstruimus. trin. 1, 27 proprietatis fidem per divinitatis veritatem adstruximus. ZENO tract. 1, 1, 3 tractatus fidem cum adstruit, ex eo ipso eam, quo adstruit, destruit. LVCIF. Athan. 1, 19 minora astruis esse peccata tua quam. 1, 30 quomodo ... te in ecclesia esse poteris adstruere dei. 1, 40. 2, 18. 2, 20 adstruendo illos fuisse interfectos. de reg. apost. 7 adstruxisti (*praecedit* dixisti ... adfirmans) ... spiritum fabricatum esse. de non parc. 2 sive te prophetam velis adstruere nobis. 24. de non conv. 6. moriend. 11 adstruxeras ... fuisse blasphemiam. ANTH. 112, 7 Daedalus adstruitur terras mutasse volatu. IVL. VICT. rhet. 11 p. 413, 16 haec omnia cum astruxerimus, tunc concludemus. IVL. SEV. rhet. 9 p. 360, 2 eas (*res*) ... undique astruere et exaggerare. HILARIAN. curs. temp. p. 156, 1 Fr. p. 157, 22 Fr. verum. DAMAS. epist. 2 propheta sanctus astruxit dicens. QVEROL. p. 51, 6 adstruamus ab ipso nobis alienum mortuum esse coniectum domi. SYMM. epist. 4, 61, 2 senatoris angustias adstruat examinis diligentia. 8, 29. 8, 66 scriptis tuis sperato bono adstrui fidem. 9, 43, 3. 9, 55 allegationes suas properavit adstruere lectione publici scripti. *sim.* rel. epist. 10, 26, 5 quod cum adstrueret recitatione gestorum. 10, 19, 8. 10, 39, 5 ut *gestorum* lectio insinuationis meae adstruat veritatem. DICT. 1, 6 belli difficultates contraque pacis commoda adstruens. SERV. Aen. 11, 51 quod et Plato videtur astruere, qui dicit. COMM. Bern. Lucan. 7, 447 astruit deos non curare terrena. AMBR. hexam. 1, 1, 3 Plato non semper fuisse *mundum* ... praesumit adstruere. 1, 6, 20. 1, 7, 25 locus sine principio fuisse astruitur. off. 2, 28, 137. Iob 4, 9, 33 adstruamus hunc locum ... etiam alterius prophetae exemplo. AMBROSIAST. Rom. 8, 7 astruentes nihil posse fieri. I Cor. 6, 18 hoc nulla ratione astrui potest. I Tim. 3, 11 ut haeretici animum suum verbis, non sensu legis astruere videantur. PS. AMBR. serm. 10, 3 ad adstruendam fidem. 52, 7. mor. Brachm. p. 1135 D. HEGES. 1, 15, 2 regnum sibi iure delatum adstruere. 1, 30, 1 Messala et Atratino adstruentibus (διεξῆσαν ἀποδεικνύντες) paterna bene gesta. 2, 10, 3 haec adstruere sacerdotum testimoniis. 3, 21, 1 fama adstruebat (διεκήρυττε) perisse omnia. 4, 10, 1 ut non solum dilueret obiecta, verum etiam reos ipsos (*accusatores*) maximorum adstrueret (διεξῄει) flagitiorum. 5, 44, 1. HIER. epist. 133, 12 sententiarum tuarum acumina adstrue eloquio subsequenti. AVG. civ. 1, 13 propter fidem resurrectionis astruendam. 15, 12 argumentis quidam non destruentes fidem ... historiae, sed astruere nitentes. 15, 14. 15, 27 Origenes non ineleganter astruxit. 18, 10 *et* 17. 18, 52 neutram partem quaestionis huius astruentes sive destruentes. 18, 53 serm. 117, 9 categ. 11 epist. 82, 3, 23. 104, 14. 143, 8. 143, 11 sententiarum aliquam adstruere atque defendere. 147, 7, 19. 147, 20, 48. 187, 10. 264, 3 hoc ... testimoniis divinarum scripturarum conantur astruere. conf. 4, 15, 24 aptum ... definiebam et distinguebam et exemplis corporeis adstruebam. gen. ad litt. 308, 4 fid. et op. 14, 21 serm. ed. Mai 71, 1. IMP. HONOR. Aug. epist. 201, 2 pravas ... disputationes vel tacito consensu astruunt vel publica oppugnatione non destruunt. CORP. VI 1783, 22 aput vos abunde causas piaetatis adstruximus. EVSTATH. hexam. 3, 5 probationes, per quas possumus astruere. 6, 11. VIGIL. THAPS. c. Arian. 1, 4 *dogmatibus* astruitur unus et verus esse deus. c. Varimad. 1, 11 ut ipse astruis. MACR. sat. 1, 18, 7 hoc argumentis liquidioribus adstruetur. somn. 1, 4, 1 adseramus, sicut iam in principio huius sermonis adstruximus. 1, 6, 13. 1, 20, 10 (*bis*). 2, 7, 13. 2, 9, 1. 2, 14, 2 callidis argumentis astruit nihil ex se moveri. 2, 14, 6. THEOD. PRISC. eup. 2 alius adstruendo, destruendo alius. MART. CAP. 2, 113. 2, 172. 3, 239 non ... vocales astruere, sed omnes litteras ... monstrare. 4, 423 (*vers.*) multo astruendum ... volumine *et* decipula si astruxeris. 5, 441 in infinita *quaestione* ... universitatis astruendae sibi fiduciam vindicante. 5, 454 causam occidendi astruxit *Milo* insidias Clodianas. 5, 485 hac ratione illud Ciceronis astruitur. 6, 587 in astruendae praeceptionis excursus. 6, 589 cetera astruendae praecepta artis. 6, 592 *et* 694. 8, 814 in ipso astruendi limine. COD. Theod. 10, 10, 8 (*a. 353*) si non potuerint ostendere, quod adstruxerant. COD. Theod. 11, 39, 7 (COD. Iust. 4, 19, 24; *a. 378*) veritatem. COD. Iust. 6, 23, 20, 1 (*a. 416*) non scriptum aliquid ... falso adstruere moliantur. OROS. hist. 2, 9, 3 *agminis* numerum nunc difficilius est adstrui quam tunc vinci. CASSIAN. conl. 12, 10, 3 inevitabilem esse commotionem carnis hoc adstruere voluistis indicio. 13, 1. 13, 16, 1. 21, 9, 1. 23, 4, 1 manifestioribus adhuc testimoniis huius sententiae rationem. 23, 5, 4. Nest. 3, 12, 7 falsitatem. 7, 16, 2. *sim.* LEO M. epist. 15, 12 quibuslibet modis nituntur astruere, quod. 30, 1 vana et nimis perversa audet astruere (τολμᾷ λέγειν). 109, 3 *bis*. 120, 4 serm. 71, 3. PS. LEO serm. 13, 7 ut, quod vivendo docuit, moriendo constanter astrueret. PROSP. epist. ad Ruf. 2 p. 77 cum ... tantam naturae humanae vellent astruere sanitatem. PS. PROSP. vocat. gent. 1, 17 p. 670. 1, 23 p. 676 contra veritatem ... astruere. AVELL. p. 89, 11 rationem. 91, 13 quae libris sunt asserenda, ipsi possunt melius astruere. 110, 6. 111, 2. VICT. AQVIT. chron. I p. 677, 4 observantiae disciplinam. VICT. TONN. chron. II p. 199, 19. *ibid.* 24 tres adstruunt deos esse. ARNOB. conflict. 1, 6 te astruente. 1, 7. 2, 15. SIDON. epist. 3, 6, 2 disciplinae tunc fore adstruxi liberam professionem. 4, 3, 7 instruit ut Hieronymus, destruit ut Lactantius, astruit ut Augustinus. 7, 9, 13 *et* 24. 8, 11, 4. CLAVDIAN. MAM. p. 19, 11. 22, 9 diversum protinus adstruunt, etsi idem sentiunt. 23, 3 opiniones. 23, 7 sententias. 23, 24 cogitata sua. 27, 19. 31, 19. 37, 16 adstruens se ... proferre. 39, 18. 52, 16 nonnullis disputationibus adstruunt. 123, 9. 169, 8. 174, 14. 188, 8. FAVST. REI. epist. 2 p. 168, 2 quae in ea *epistula* adstruuntur, adsero et, quae sunt damnata, damno. grat. 2, 2 p. 61, 10 astruentes, quod. VICT. VIT. 3, 5 dum se conflictui paratos adstruerent. 3, 31 singillatim astruere. SEDVL. op. pasch. 5, 1 p. 274, 3 strepitum fuisse tonitruus adstruebant. PAVL. PETR. 5, 208 ne dubia adstrueret dicens nec certa taceret. ALC. AVIT. c. Eut. 1 p. 16, 11. 1 p. 17, 4 unitas mihi in Christo ... adstruetur. epist. 53 p. 82, 11 astruendae veritati. 93 p. 101, 2 (*Sigismundus rex imperatori*). BOET. herm. pr. 1, 9 (106, 25) Aristoteles hoc validissima argumentatione contendit adstruere. sec. 3, 9 (209, 20) ad adstruendum. 6, 13 (454, 24). ENNOD. carm. 1, 7 praef. (p. 523, 24 Vind.) invisum mihi eloquii uber adstruerem. GREG. M. Mon. Germ. epist. II p. 140, 28 quantum astruit. 151, 10 sicut astruunt. 159, 22 omnes astruunt auctores exsistere. 427, 36. *sim.* ISID. vir. ill. 12 (25 Arevalo) quibusdam hoc fallacibus argumentis astruere contendens. diff. 2, 107 alteram propositionem destruit et ipsa non valet astruere, quod proponit. PASSIO Iacobi Marian. 3 virtutis exemplis fidem fraternitatis. BEDA gramm. VII 242, 31 versus quidam ita scandendos adstruunt.

synonyma: *ad I*: (coaedificare, construere). *ad II 1*: addere, affingere, adnectere, tribuere. *ad II 2*: affirmare, arguere, asserere, defendere, exaggerare, monstrare, ostendere, probare. *opposita*: destruere. *ad II 2*: damnare (FAVST. REI.), diluere (HEGES.), tacere (PAVL. PETR.). *Münscher.*

? **astrutium**. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 116 sternutamento commoto ex aceto naribus interius flato cum sinapi vel castoreo oleo irino infuso cum calchanto vel sulphure vivo aut astrutio incenso. 2, 1, 37 utentes ptarmicis vehementioribus, quae nos sternutamenta vocamus, ex pipere, helleboro, castoreo, astrutio et horum similibus. *est igitur remedium ad sternutationem excitandam. legendum videtur* struthio, *cf.* CELS. 5, 22, 8. *Ihm.*

astu *vel* **asty** *n.*, ἄστυ. PRISC. gramm. III 73, 4 astu nomen est indeclinabile. *legimus solum accus., semel abl. apud* VITR. *ubique significat Athenas urbem.* DON. Ter. Eun. 987 'in astu' in urbem de Piraeo, sic Athenienses vocabant urbem suam (*cf.* DON. Ter. Eun. 700). PS. ASCON. Verr. 1, 34 p. 144 urbs astu dicitur. PAVL. FEST. *v. sub* astus *p. 983, 9.* GLOSS. asty: urbem, arcem. TER. Eun. 987 an in astu venit? NEP. Them. 4, 1 Xerxes ... protinus accessit astu (astum *pars codd.*). Alc. 6, 4 postquam ⟨in⟩ astu (astum *codd.*) venit. CIC. leg. 2, 5 prius quam Theseus eos (*Atticos*) demigrare ex agris et in astu, quod appellatur, omnis se conferre iussit. VITR. 7 praef. 17 in asty vero [ad] Olympium ... architectandum suscipere. 8, 3, 6 ex eiusmodi locis et fontibus in asty et ad portum Piraeum ducti sunt salientes. CORP. IV 2094. *cf.* ACC. trag. 508, *ubi* astuque *coni. Turnebus.* *derivata graeca*: asticus, asteismos. *Münscher.*

Astuda *v.* Ascuris.

astula *v.* assula. **astulōsus** *v.* assulosus.

adstupeo, -ēre. *ab* ad *et* stupere. OV. met. 3, 418 dumque bibit, visae correptus imagine formae adstupet ipse sibi. SEN. dial. 9, 8, 5 non te pudet, quisquis divitiis adstupes? STAT. Theb. 3, 406 socerque adstupet oranti. SIDON. epist. 5, 5, 3 adstupet tibi ... senectus. STAT. Theb. 2, 13 nemus adstupet ipsaque tellus miratur.

[**astur**, -is]. FIRM. math. 5, 7 (p. 139, 2 ed. a. 1551) accipitres tamen, falcones, astures, aquilas et aves huiuscemodi equosque ad venandum alere studebant. *desunt haec aliaque inde a 5, 5 med. usque ad 5, 15 med. et in codicibus a Skutschio adhibitis et in editione principe a. 1497.* [*prov.* austor, *unde francog.* autour. *M.-L.*] *cf. Gröber, Archiv 1 p. 234.* *Ihm.*

Astur, -is, **Astures** (-ēs), -um, Ἄστυρ, Ἄστυρες. *ad orthographiam et declinationem*: Astyr: VERG. Aen. 10, 180 *et* 181. *cf. tamen B 1.* SIL. 3, 334 *nom. propr. idem septiens* Astur *ethnicon.* MELA 3, 13 Astyres *et* Astyrum. *idem hic illic in codd.* CORP. X 6976 (*Messanae*) práef. álae Astyrum (VIII 9047 *in Mauret. Caesar. a. 260*). XI 1437 (*Pisae*) Astirum. 3007 (*in agro Viterbiensi*) Astorum (6337 *Pisauri.* VII 513. III 10507 *Aquinci.* NOT. dign. occ. 40, 35. 42). OROS. hist. 6, 21, 1 Astores *D.* NOT. dign. occ. 26, 19 Hastorum (40, 38). *iidem fortasse corrupti* or. 28, 36 *in* Astarum. CHRON. Alex. chron. I p. 109, 185[bis] Aspores. INSCR. Rhen. Bramb. 1232 Aestureru et Callaecoru. CORP. III 11371 (*cf.* p. 2328[48]) coh. p. Aes(turum).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

acc. Astures: OROS. hist. 1, 2, 73 IORD. Rom. 249. **A** *gens Hispana*: **1** *substantive*: **a** *pluraliter*: ISID. orig. 9, 2, 112 Astures, gens Hispaniae, vocati eo quod circa Asturam flumen septi montibus silvisque crebris inhabitant. *cf.* FLOR. 2, 33, 54 (OROS. hist. 6, 21, 9). MELA 3, 13. PLIN. nat. 3, 28 iunguntur iis (*Cantabris*) Asturum XXII populi divisi in Augustanos et Transmontanos (*cf. infra* Astur Transmontanus *sub b β*), Asturica urbe magnifica. 3, 6 iugis ... Asturum. 3, 18 *conventus* Asturum (*unde* MART. CAP. 6, 632. *idem* CORP. II 4223 *et* 6094 *Tarracone*. XII 1855 *Viennae, saec. II in.*). 4, 111 regio Asturum. FLOR. 2, 33, 46 duae validissimae gentes Cantabri et Astures (RVF. FEST. brev. 5, *unde* IORD. Rom. 212. OROS. hist. 1, 2, 73 CASSIOD. chron. II p. 135, 569). 2, 33, 60 IVL. HONOR. 21 geogr. p. 37, 4 Asturibus. OROS. hist. 6, 21, 2. LIB. gener. chron. I p. 109, 215 Calleci qui et Astures (CHRON. Alex. *ibid.* 185bis). LATERC. Veron. 14, 7 ISID. chron. II p. 291, 20. cohortes Asturum *et* alae Asturum *saepe memorantur in titulis, praecipue Germaniae, Britanniae, Illyriae, et* NOT. dign. *ll. cc.* *praeter exempla propter orthographiam supra citata huc apponam* CORP. III dipl. LVII *a. 146 ala* Ī Hisp. Astur. (XLIII *a. 124.* XXIX *a. 98*) *et ex vetustissimis* dipl. II *a. 60 cohors* I Astur. *bis.* **b** *singulariter*: *α collective*: LVCAN. 4, 8 inpiger. SIL. 1, 231 avarus. 252. 5, 192 latebrosis collibus Astur et Libys ... erumpunt. 10, 304. 12, 748 belliger. 15, 412 hic robur mixtusque rebellibus Afris Cantaber, hic volucri Mauro pernicior Astur. MART. 10, 16, 3. CLAVD. carm. min. 30, 75 effossis nec pallidus Astur oberrat montibus. *cf.* Asturius *adi.* *β singuli*: SIL. 16, 348 Astur Panchates (389). INSCR. Rhen. Bramb. 478 (*Bonnae*) Pintaius Pedilici f. Astur Transmontanus ... signifer cho. V̄ Asturum. *cf.* PLIN. nat. 3, 28 *l. 5 sq.* **2** *adiective*: MART. 14, 199 asturco. hic brevis ad numeros rapidum qui colligit unguem, venit ab auriferis gentibus Astur equus. MACR. sat. 5, 15, 4 ducem Asturem *minus recte intellegens* VERG. Aen. 10, 180 *sq.* **B** *nom. vir. et cogn.*: **1** *socius Aeneae*: VERG. Aen. 10, 180 sequitur pulcherrimus Astyr (*M* DIOM. gramm. I 445, 9 DONAT. gramm. IV 398, 3 *cod. Medic.*, -ur *PR* SERV. auct. MACR. sat. 5, 15, 4 VEN. FORT. carm. 7, 12, 17, -or CHAR. gramm. I 281, 13 DONAT. *l. c. cod. Berol.*), Astyr (*MR* DIOM. *l. c.* DONAT. *l. c. cod. Medic.*, -ur *P*, -or DONAT. *l. c. cod. Berol.*) equo fidens et versicoloribus armis. *cf.* SERV. auct.: quidam 'Astur' pro 'Astures' accipiunt, apud quos equi et equites optimi perhibentur *et* MACR. sat. *sub A 2.* **2** *Memnonis armiger*: SIL. 3, 334 armiger Eoi non felix Memnonis Astyr. **3** *cogn. vir.*: CORP. II 2604 (*in Tarraconensi*) Atilius Astur (2605). 6260, 9 (*in anulo aureo*) Asturi. *cf.* 745. IX 1763 (*Beneventi, periit*) *traditur*: Bassaei Astur. e. *sed cf. etiam* Asturius *cogn. vir.* **Lūcō Astorum** RAVENN. p. 320, 16. *Ptolemaeo* Λοῦκος Ἀστουρῶν. **Astura,** -ae, *eiusdem gentis fluvius.* FLOR. 2, 33, 54 apud Asturam flumen (OROS. hist. 6, 21, 9). ISID. orig. 9, 2, 112. *cf.* Astur *A 1 a.* *ab hoc populo regio incolitur* **Asturia,** -ae. PLIN. nat. 4, 118 Asturia et Gallaecia (33, 78). CORP. II 2634 (*Asturicae*) leg. Aug. per Asturiam et Gallaeciam. XII 1855 (*Viennae, saec. II in.*) provinc. Astur. et Callaec. (XIV 2941 *Praeneste*). VIII 18273 (*Lambaesi, a. 150*) ⟨i⟩uridico Astyriae et ⟨C⟩a⟨llaeciae⟩ (2747 *ibid., eiusdem anni*). V 534 (*Tergeste, a. 98/102*) Asturiae et Callaeciarum. *cf.* 535. PLIN. nat. 4, 112. 33, 78. CORP. II 4616 (*Ilurone, saec. II*) prímus praefectus Asturiae. RAVENN. p. 302, 5 *inter Hispaniae provincias.* *cum hoc nomine confunditur oppidum* Asturica, *cf. p. 982, 10 sqq.* *v. Hübner, PW. II 1863.* *adi.* **Asturius,** -a, -um. LVCAN. 4, 298 Asturii (assyrii *codd.*) scrutator pallidus auri (*cf.* CLAVD. carm. min. 30, 75). *ab eadem gente ortum est contra usum nom. gentile* **Asturia,** -ae. CORP. II 5650 (*in conventu Asturum*) Asturiae Capitonis f. Maternae. *cogn. vir. inde fictum nihil habet alieni*: **Asturius,** -ī. **1** CORP. VI 16492 Cn. Cosconi Asturi. *cf.* Astur *B 3.* **2** INSCR. christ. Rossi I 567 (*inter a. 385 et 406*) ⟨benemer⟩enti Astu⟨rio? **3** *cos. a. 449*: INSCR. christ. Rossi I 745 cons. Fl. Asturio v. c. co⟨nsule⟩. *sim.* 746. LEO M. epist. 420—445 (Jaffé) Asturio et Protogene coss (NOV. Valent. 26 *et* 27 *subscr.* MARC. COM. chron. II p. 83, 11, 449 PROSP. add. chron. I p. 487, 449. 489, 449 CONS. Ital. *ibid.* p. 301, 565 CONS. Const. *ibid.* p. 247, 449 CASSIOD. chron. II p. 157, 1248). CORP. V 6284 (*Mediolanii*) pc. Asturi et Pro⟨t⟩og⟨enis⟩. HYDAT. chron. II p. 24, 125 dux utriusque militiae (128). p. 25, 143 vir inlustris ad honorem provehitur consulatus. *idem* DIPTYCH. Gori 1 tab. 3 ad p. 58 Fl. Astyrius (SIDON. epist. 8, 6, 5) *et* CORP. XIII 2357 (*Luguduni*) Astoriŏ v̄ c̄ cons. *et saepius* Asterius: COD. Iust. 5, 17, 8 Protogene et Asterio conss. 5, 14, 8 post consulatum Protogenis et Asterii (6, 52, 1). POL. SILV. chron. I p. 547, 38 Asterio consule. VICT. AQVIT. chron. I p. 722, 422 Asterio et Protogene. CASSIOD. hist. 4, 24 (Migne 69, 972^{a}) *al.* **4** ENNOD. epist. 1, 24 tit. Ennodius Asturio (2, 12 Astyrio). **5** ILDEF. vir. ill. 2 Asturius post Audentium in Toletana urbe ... pontifex. *nota*: *ex Hispanis qui appellantur* Asterius *vereor ne unus et alter interpretandus sit* Asturius. *adi.* **Asturiēnsis,** -e *cf.* Asturicensis. *Asturiae regionis caput est* **Asturica,** -ae, *nunc* Astorga, *Ptolemaeo* Ἀστούρικα Αὐγοῦστα, *cf.* CORP. II 2636 (*Asturicae*) res p. Ast. Aug. PLIN. nat. 3, 28 Asturica urbe magnifica, *cf.* Astur *A 1 a.* CYPR. epist. 67 tit. IVL. HONOR. 19 geogr. p. 35, 1 oppidum. HIL. op. hist. frg. 2, 15 Dominianus ab Spaniis de Asturica (HYDAT. chron. II p. 25, 138). NOT. Gall. chron. I p. 574 *in provincia Gallaecia* civitas Asturica (RAVENN. p. 320, 12). HYDAT. *l. c.* p. 30, 186 *ter.* ITIN. Anton. 422 a Bracara Asturicam (423. 427. 429). 423 Asturica (425. 429. 431). 439 ab Asturica Caesaraugustam *bis.* 448 ab Asturica Tarracone. 453 ab Asturica Burdigalam. *etiam hodie in miliariis huius oppidi nomen legitur*: CORP. II 4854 (*a. 80*) via nova ⟨... As⟩turica (6124). 4866 (*a. 97*). 4747 (*a. 134/135*) a Bracaraug. Astur⟨ica⟩e. 6123 (*M. Aureli Antonini aet.*). EPHEM. epigr. VIII 111 (add. CORP. II 6291 *Tarracone, saec. I*) diis manibus ⟨L.⟩ Alfii Reburri Quirina Asturica veterani. 2633 (*a. 152*) egerunt... Asturicae. 2648. *confunditur cum* Asturia: CORP. VI 1620 proc. Hispaniae citerioris per Asturicam et Callaeciam. 32412 (*a. 209*) iuridic(us) Asturicae et Callaeciae. X 4750 (*Suessae*) leg. Aug. Asturicae et Callaec. IORD. Get. 232 inter Asturicam Hiberiamque. *v. Hübner, PW. II 1864.* *deriv. adi.* **Asturicus,** -a, -um. PLIN. nat. 8, 166 in eadem Hispania Gallaica gens est et Asturica. *cf.* asturco *l. 60 sqq.* SIL. 16, 583 Asturica rapidos de gente iugales. FLOR. 2, 33, 46 tit. bellum Cantabricum et Asturicum. *cf.* astyrice. *unde fictum videtur cogn. vir.* **Asturicus,** -ī. IVV. 3, 212 si magna Asturici cecidit domus (SCHOL. *ad l.* nobilis senatoris). *adi.* **Asturicēnsis,** -e. CORP. II 4072 (*Tarracone*) genio convent. Asturicensis. EPHEM. epigr. VIII 310 (*Tarracone, saec. III/IV*) Iulio Rufino Leontio ex tab. civi Asturicesi. CORP. II 4144 (*Tarracone*) L. Anteio Flavino bf. cos. civi. Asturic(ensi). 5124$^{auct.\ add.}$ ⟨C. I⟩ulio C. f. ⟨Qu⟩ir. Fido As⟨t⟩(uricensi) ⟨s⟩acerdoti Rom. et Aug. DIOCL. edict. 25, 3 ἐρέας Ἀστυρκησίας πεπλυμένης. HYDAT. chron. II p. 35, 249 conventus Asturicensis. p. 28, 173 de Asturicensi urbe (ISID. chron. II p. 279, 24). ISID. *l. c.* p. 280, 16 regione. CONC. Tolet. a. 589 (Mansi IX 1002^{b}) Talassius Asturicensis ecclesiae episcopus. a. 653 (Mansi X 1222^{b}) Candidatus Asturicensis episc. *minus recte traditum censeo* Asturiensis: CONC. Tolet. a. 646 (Mansi X 771^{c}) Candidati episcopi Asturiensis ecclesiae. *sim.* CONC. Bracar. a. 572 (Mansi IX 841^{e}) *et* Tolet. a. 633 (Mansi X 642^{c}). *eiusdem stirpis est appellativum* **asturco** *cum derivativo latino* **asturcōnārius,** *cf. s. v.*

1. Astura, -ae *num.* -ū-? *cf. l. 41.* **A** *fluviolus et insula Latii, Plutarch. Cic. 47* εἰς Ἄστυρα ... χωρίον παράλιον τοῦ Κικέρωνος, *Straboni fluviolus* Στόρας, *etiam nunc* Astura (Torre d'Astura) *vel* Stura. *cf. Hülsen, PW. II 1862, 1 et 2. Nissen, Ital. Landeskunde 2, 629 sq.* FEST. 317 Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vo⟨cant⟩. PLIN. nat. 3, 57 *prope Antium* Astura flumen et insula. *cf.* SERV. Aen. 7, 801 'qua Saturae (*cf. l. 51*) iacet atra palus'; ... sed alii 'Asturae' legunt. quod si est, paludem pro flumine posuit; nam haud longe a Terracina oppidum est Astura et cognominis fluvius. PLIN. nat. 3, 81 ultra Tiberina ostia in Antiano Stura *insula.* *locativus*: Asturae: CIC. Att. 12, 45, 2. 13, 26, 2. 13, 38, 2. 14, 2, 4. 14, 11, 1. 14, 15, 3. 14, 19, 5. 15, 12, 1 *sq.* epist. 6, 19, 2 (*ubi* adturae *codd.*) SVET. Tib. 72. CIC. Att. 12, 40, 2 Asturam sum a te profectus. 13, 34 Asturam (ad sture *M*) veni. SVET. Aug. 97 Asturam perrexit. CIC. Att. 14, 5, 3 proficiscens Astura. PLIN. nat. 32, 4 Gai principis ab Astura Antium renavigantis. TAB. Peut. 6, 1 *statio.* RAVENN. p. 334, 8 Astura (Guido p. 510, 12) *et* p. 266, 8 Isturas (Guido p. 473, 13 Istura) *statio.* LIV. 8, 13, 5 ad Asturae (saturae *codd., cf. l. 40*) flumen. 8, 13, 12 caesi ad Pedum Asturamque sunt exercitus hostium. **B** *fluviolus Hispaniae, vide sub* Astur. **C** *opp. Mysiae v.* Astyre. **D** Astura (-ae), -ōrum (-ārum) *v.* Asturis.

2. Astura (-ās?), -ae, *cogn. vir. videtur sumptum a fluviolo vel oppido sic appellato.* CORP. V 1884 (*Concordiae*) M. Armonio M. l. Asturae patrono sex vír(o) Foro Corneli et sex vir(o) Iulia Concordia. *cf.* Asturesis. [*Diehl.*

Asturbis *cogn. mul. barb.* CORP. VI 30190 Asturbis que vix. ann. VI.

asturco, -ōnis *m.* [*ab* Asturicus. *Th.*] PLIN. nat. 8, 166 in eadem Hispania Gallaica gens est et Asturica. equini generis his sunt, quos celdones vocamus, minore forma appellatos asturcones gignunt; quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio, unde equis tolutim capere incursum traditur arte. MART. 14, 199 Asturco. hic brevis ad numeros rapidum qui colligit unguem, venit ab auriferis gentibus Astur equus (*cf.* SIL. 3, 332 *sqq.*). GLOSS. V 169, 22 asturco (asturio *codd.*) equus ambulator (*cf.* GLOSS. Suet. Nero 46 asturconem i. ambulator⟨...⟩ caballum, *v. Hermes 36 p. 359*). RHET. Her. 4, 50, 63 asturconi locus ante ostium suum detur. SEN. epist. 87, 10 ita non omnibus obesis mannis et asturconibus et tolutariis praeferres unicum illum equum ab ipso Catone defrictum? PETRON. 86 scis, quanto facilius sit columbas gallosque gallinaceos emere quam asturconem. *ibid.* rogo, inquit, domine, ubi est asturco? PLIN. nat. 8, 144 asturcone e suburbano redeuntem. SVET. Nero 46 *per quietem vidit* asturconem, quo maxime laetabatur, posteriore corporis parte in simiae speciem transfiguratum ac tantum capite integro hinnitus edere canoros. GRAN. LICIN. p 8^{a}, 16 asturcone pom⟨pam duc⟩ebat. PELAGON. 27 apud Tuscos amatores asturconum. VEG. mul. 2, 28, 37 *Parthi* equos, quos vulgo trepidarios, militari vocabulo tottonarios vocant, ita edomant ad ... quaedam blandimenta vecturae, ut asturconibus similes videantur. *nota*: PETRON. 86 puero asturconem Macedonicum optimum donabo.

asturcōnārius, -ī *m. ab* asturco. CORP. VI 6238 Pamphilus asturconarius. *cf. Ruggiero, diz. epigr. I 739.* *Ihm.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Asturēsis, -is *nom. serv. derivatum videtur ab* Astura. *cf.* 2. Astura. CORP. VI 21213.

Asturīs *abl. opp. Norici.* EVGIPP. vit. Sev. capit. 1 in oppido quod Asturis vocatur. vit. Sev. 1, 1 in vicinia Norici Ripensis et Pannoniorum parvo, quod Asturis dicitur, oppido morabatur. 1, 5 in Asturis. *contulerunt pridem* NOT. dign. occ. 34, 45 *sub duce Pannoniae primae* tribunus cohortis Austuris. *Diehl.*

Asturus *v.* Asterius.

astus, -ūs *m.* [*inc. orig. Th.*] PAVL. FEST. 6, 3 astu apud poetas astutiam significat, cuius origo ex Graeco oppido, ἄστυ, deducitur, in quo qui conversati assidue sint, cauti atque acuti esse videantur. SERV. Aen. 11, 704 astu malitia, nam proprie astutos malitiosos vocamus. ISID. orig. 10, 6 astutus ab astu vocatur, quod est callidi et cauti nominis, qui possit sine periculo fortiter aliquid facere. *in prisca latinitate non legitur nisi abl. sing.* astu *adverbialiter fere a poetis usurpatus* (PLAVT. TER. PACVV. ACC.). *deinde evanescit* (CIC. *non* astu, *sed* astute *dicit*), *reviviscit Augusti temporibus cum apud poetas* (VERG. GRATT. PROP. OV., *non apud* HOR. TIB.) *tum apud scriptores sermonis pedestris* (LIV. *quater*, VAL. MAX. PLIN. nat.). *subst. vice positum cum adi.* (LIV. 35, 14, 12 OV. met. 4, 776) *vel pron.* (SIL. 16, 638 APVL. met. 5, 17) *vel genet. subi.* (OV. met. 7, 419 SEN. Tro. 752) *et obiect.* (SIL. 16, 32 STAT. Theb. 5, 320) *coniungitur. declinatur*: *acc. plur.*: GRATT. 24 (*ex coniectura*). SEN. Tro. 523. 613 VAL. FL. 4, 365. 5, 222 SIL. 6, 307. 7, 744. 14, 291. 15, 602 TAC. ann. 2, 20. 6, 44 GELL. 11, 18, 17 PRVD. Symm. 1, 74. *acc. sing.*: VAL. FL. 3, 519 STAT. Ach. 1, 283 GLOSS. V 339, 21. 346, 18 (*cod.* artum). *nom. plur.*: STAT. Ach. 1, 592 silv. 1, 2, 27 TAC. ann. 12, 45. *nom. sing.*: SIL. 6, 615. 7, 336. 14, 338. 16, 32 AMM. 24, 1, 13 GLOSS. *gen. sing.*: VAL. FL. 5, 541 SIL. 4, 706. APVL. *non utitur nisi abl.* astu (*duodecies*). *desunt dativi et gen. et abl. plur.*

GLOSS. astutia, calliditas (*cf.* PLAVT. Capt. 222 SEN. Tro. 523 SIL. 14, 338 HOMER. 605), fraus (*cf.* STAT. Ach. 1, 283 SOL. 32, 26), dolum (*cf.* SEN. Phaedr. 153 SOL. 32, 30), ingenio vel astutia, providentia (*cf.* TER. Andr. 208 TAC. hist. 5, 17 STAT. Ach. 1, 542), facni (*anglos.*). II 528, 34 [v]astu *πανουϱγία. cf.* NOVELL. 90, 3 si vero astu apparuerint malignantes *εἰ δὲ ἐξεπίτηδες φανεῖεν κακουϱγοῦντες.*

ENN. ann. 99 astu, non vi (at tu non ut *codd.*) sum (*i. eum*) summam servare decet rem. PLAVT. Capt. 222 doli non doli sunt, nisi astu colas. Epid. 545ª hanc congrediar astu. Poen. 1223 astu sum adgressus ad eas (*cf.* Trin. 963 PACVV. trag. 379. 378 ad manticulandum astu aggreditur. 380 manticulata ctu [ctu *cod. Festi*, astu *Ribb.*, *del. Buecheler, etiam quae sequuntur incerta*] an sanctiora dicis iura iuranda? SIL. 11, 55 TAC. ann. 2, 64. LACT. inst. 3, 29, 15 dolis et astu AVSON. 424, 3. 465, 3). Poen. 111 ita docte atque astu filias quaerit suas. Most. 1069 docte atque astu (astute *AP*) mihi captandumst. Rud. 928 ad erum veniam docte atque astu (astute *codd.*). Persa 148 praemonstra docte, praecipe astu filiae. Truc. 462 nisi astu (astute *codd.*) totam *rem* accurateque exsequare. PACVV. trag. 186 chlamyde contorta astu clupeat bracchium. TER. Andr. 208 quae si non astu providentur (*cf.* TAC. hist. 5, 17 quae provideri astu ducis oportuerit. STAT. Ach. 1, 542 providus astu. Theb. 6, 769). Eun. 924 astu rem tractavit (*cf.* APVL. met. 9, 7 maritum suum astu meretricio tractabat). ACC. trag. 475 satin astu et fallendo callet? (*cf.* SIL. 6, 482 gens ... astu fallere laeta. CARM. epigr. 1110, 8). 414 nisi ut astu ingenium linguā laudem (*cf.* APVL. Socr. p. 109 Oud. laudare astu adorta est). VERG. Aen. 10, 521 ille astu subit *hastam* (*cf.* GRATT. 257 thoes ... leones ... subiere astu. STAT. Theb. 9, 149 in medios astu subit ... campos). Aen. 11, 704 consilio versare dolos ingressus et astu (*cf.* TAC. ann. 6, 32 consiliis et astu res externas moliri). PROP. 4, 5, 15 astu caecare maritos. OV. met. 4, 776 sollerti ... astu. 7, 419 coniugis astu. 13, 193 *mater* astu decipienda (*cf.* HOMER. 1010 *Aiacis* decepit vires Laertius astu. APVL. met. 4, 12 callido deceptus astu) [trist. 2, 115 astu *L pro* ortu]. LIV. 28, 21, 10 maior usu armorum et astu. 35, 14, 12 Punico astu (*cf.* VAL. MAX. 5, 1 ext. 6. MART. 4, 14, 5 perfidos ... astus Hannibalis). 27, 20, 9 Tarentum captum astu magis quam virtute (*cf.* 42, 47, 5 ut astu magis quam vera virtute gloriarentur. APVL. met. 8, 2 puella fuerat astu virtutibusque sponsi sui liberata. IVST. 9, 2, 14 cum virtute et numero praestarent Scythae, astu Philippi vincuntur. LACT. inst. 2, 16, 17 duos exercitus ... et astu et virtute confecit). PLIN. nat. 8, 91 astu interimunt. SEN. Tro. 523 nectit pectore astus callidos (*cf.* AMM. 15, 5, 5 *sing.* HOMER. 605 ictum celeri praevidit callidus astu. STAT. Theb. 6, 851 PLIN. paneg. 81. PAVL. NOL. carm. 16, 111 doloso callidus astu. GELL. 12, 12, 1 callide et cum astu. PS. QVINT. decl. 9, 9 excipiebatur callide veterani gladiatoris astu). Tro. 613 nunc advoca astus, anime, nunc fraudes, dolos (*cf.* STAT. Ach. 1, 283 fraudes astumque ... contulit. SEN. Phaedr. 153 astu doloque tegere nos. SVET. Tib. 65 astu magis ac dolo quam principali auctoritate subvertit. VAL. FL. 5, 222 ante dolos, ante infidi tamen exequar astus Soligenae. PRVD. Symm. 1, 74 astus multiplices variosque dolos texebat). Tro. 752 astu maleficae mentis.

COLVM. 6, 37, 1 nisi astu inhibeatur. MELA 3, 43 astu frustraturus. PETRON. 97 Vlixem astu simillimo vicit. VAL. FL. 1, 492 pavido. 2, 555 acri lubricus astu. 3, 519 astumque (actumque *VP*) per omnem. 4, 365 quos inventus timuisset (tendisset *Schenkl*) Iuppiter astus? 5, 541 inscius astus. SIL. 1, 57 exuperans astu. 4, 706 corde levem atque astus inopem contundere gentem. 6, 307 astus adiungere ferro. 6, 615 astus fallax (*cf.* CYPR. GALL. exod. 1309). 7, 336 hic Fabio persuadeat astus non certare dolis. 7, 744 astus ... exue notos. 8, 465 astu superaverat annos. 11, 590 occulto circumdamur astu (12, 477 caeco). 12, 427 aegre reseraverat astu limina. 12, 442 inclusas ... extulit astu ... carinas. 12, 494 astu quaerit tot milia portis abstrahere. 13, 453 nec ... dextra concesserit ulli Appius aut astu. 14, 291 astus miscebant Tyrios. 14, 319 novo pestis conterruit astu. 14, 338 calliditas Graia atque astus pollentior annis. 14, 353 Italum ductorem astu Teucrosque fatigat (*cf.* SOL. 15, 7 *canis* beluam ... astu fatigavit). 15, 602 tenebris nox texerat astus. 16, 32 astus belli ... deerat. 16, 638 hoc astu (*cf.* APVL. met. 5, 17 IVL. VAL. 2, 25 SOL. 25, 10). STAT. Ach. 1, 385 timido. 1, 592 detecti timidae Nereidos astus. 1, 671 tacito. Theb. 3, 65 non hanc lacrimis meruisse nec astu crudelem veniam. 5, 320 falsi [in *om. BM*] criminis astu parta fides. 6, 496 finxit *Phoebus monstri effigiem* in astus (*sic P sec. Muell.*, artus *P sec. Kohlmann*, astu *BM*) temporis. silv. 1, 2, 27 mendaces obliqui carminis astus.

QVINT. inst. 9, 1, 20 *oratio* astu caret. TAC. hist. 1, 58 praefectum astu subtraxit (*cf.* VEG. mil. 4, 27 astu se a proelio subtrahunt). 2, 28 militari astu cohortes turbidas dispergendi. 2, 98 suomet astu occultati. 3, 73 miles neque astu neque constantia ... indigebat. 5, 22 caedes astu adiuta. ann. 1, 56 terga abeuntium lacessere illi moris, quotiens astu magis quam per formidinem cessit. 2, 20 astus (*acc.*) hostium in perniciem ipsis vertebat. 6, 44 praeveniens inimicorum astus. 12, 33 astu locorum fraude prior, vi militum inferior. 12, 45 machinamenta et astus oppugnantium. 14, 2 id eiusdem libertae astu disiectum. FLOR. 1, 33, 14 summus vir astu (astutus *NL*) et audacia. IVST. 2, 6, 20 quem falce astu convulneraverat. 11, 6, 8 nihil astu agere. 38, 8, 10 quasi astu inspicienda praeberentur, quae omni studio occultanda erant. FRONTO p. 215, 6 N. neglegentia contemptu tutatur, diligentia astu oppugnatur. GELL. 1, 6, 4 qualicumque astu. 11, 18, 17 ad insidiarum astus. 17, 9, 18 latebra barbarico astu excogitata. APVL. Socr. p. 111 Oud. vulpes, quod cursu amiserat, astu recuperavit. met. 1, 12 Vlixi astu deserta. 3, 10 quorundam astu (*cf.* 7, 6). 8, 9 astu ... miro personata. 8, 14 quo ... astu Thrasyllum inductum petisset. 9, 9 captioso. CYPR. GALL. gen. 445 falso ... astu (actu *trad.*). exod. 908 mendoso fallax nudatur in astu. NEM. cyn. 17 de paelicis (*Iunonis*) astu. SOL. 17, 6 quantolibet. 27, 23 hominem astu accitum. 32, 26 fraudulento. 32, 30 doloso. 45, 14 cum ... quadrigae currus aemulos non minus astu quam velocitate praeverterent. LACT. opif. 2, 3 ut *animantes* ... astu se protegant. IVL. VAL. 1, 4 astu dissimulans indignationem. 1, 12 astu se dabat (*i. simulabat*) Alexander a Nicolao praeteriri. MAR. VICTOR. gramm. VI 173, 28 sub incerta atque ambigua specie astu proferuntur. 187, 10 malitioso. ITIN. Alex. 47 astu cedere simulant. AVR. VICT. Caes. 2, 1 *Tiberius* imperium complexus est, cuius nomen astu abnuebat (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 2, 6 quod quidem astu fecerat). Caes. 33, 20 ducum ... nomina ... quasi destinata ad necem astu composuit. VIR. ill. 78, 10 maximo. ZENO tract. 1, 6, 6 astu circumscriptus *Iacob.* AMM. 16, 10, 16 respondit astu (*sic Valesius*, agustu *V*) gentili. 17, 13, 27 astu et ludificandi varietate ... formidatus. *cf.* 31, 12, 9 astu et ludificandi varietate (varietatem *V*) nimium sollers. 24, 1, 13 astus gentis et ludificandi varietas timebatur. SCHOL. Stat. Theb. 3, 274 Vulcanus ... monile astu perfecit. PRVD. psych. 667 nascitur hic inopina mali lacrimabilis astu tempestas. cath. 6, 140 procul esto pervicaci praestigiator astu. ham. 145 mundum ... versuto circuit astu. CLAVD. 28, 219 astu debilitat saevum cognatis viribus Histrum (*i. gentes barbaras*). AVG. c. Iul. op. imp. 3, 145 sin autem id astu facis, vaferrimus inveniris. epist. 82, 26. 27. 28. 29. 31 non mentientis astu, sed compatientis affectu (*affertur bis ab* HIER. epist. 112, 17). c. adv. leg. 2, 2, 4 non fallentis astu, sed compatientis affectu. OROS. hist. 1, 8, 7 qui vel astu ... iram misericordiamque veri Dei memoriae subtrahere conati sunt. 2, 7, 2 astu eadem *castra* instructa vino epulisque. 3, 21, 6 quos astu Romani bello avocaverunt. 6, 15, 29 templa sua astu spoliantibus (*cf.* COMM. Bern. Lucan. 10 praef. p. 316, 5). MARC. com. chron. II p. 96, 502, 2 civitatem astu proditam. p. 98, 514, 2 civitatem ... astu ingressus est. AMBR. exam. 5, 8, 23 astu quodam. CORIPP. Ioann. 1, 540 belliger astu mittitur.

synonyma: (ars *cf.* PROP. 3, 3, 50), astutia, calliditas, fraus, dolus, providentia, malitia. *opposita*: virtus (LIV. 27, 20, 9), constantia (TAC. hist. 3, 73), auctoritas (SVET. Tib. 65), vis (TAC. ann. 12, 33), cursus (APVL. Socr. p. 111 Oud.), velocitas (SOL. 45, 14). *Münscher.*

Astus, -ī, *Ἀστός*, *nom. serv. et cogn.* CORP. IV 1771ᵃᵈᵈ· 2508, 34 v(icit) Astus ⟨Iu⟩l. XIV. VI 662 (*cf.* 30807) S(ilvano) s(ancto) s(acrum). Astus vilicus d. d. 8520 dispesator castrorum. 12563. XIV 3832 (*Tibure*) Rubellia L. l. Onomaste fec. Asto filio. X 1403 (*Herculanei*), c 12 ⟨Se⟩x. Caecilius Sex. f. Mae. Astus. XV 4287 (*a. 153, in titulo picto amphorae*) *utrum sit* Astus *an* Asius *non constat.* **Astē**, -ēs, *Ἀστή*, *cogn. mul.* CORP. VI 33812 (ad 9615) Minucia (mulieris) l. Astte medica. IX 226 (*Vriae*) Aste Caesaris n̄. ser. ... fec. Silvanus nutrici b. m. V 3611 (*Veronae*) Firmia Aste. *dat.*: CORP. V 3461 (*Veronae*) Sentiai Aste. XV 7829 (*in fistula*) Aeliae Aste. XIV 4026 (*Ficuleae*) Flavinae Aste Flavinae Quintae libertae. **Asticus**, -ī,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ἀστικός, nom. serv. et cogn. CORP. IV 1091. XV 4188 (*a. 149, in tit. picto amph.*) Firmani Asticus. 4400. XI 6689, 106 (*in tegula*) Flaviae Asticus figu(lus). *cf.* III 8900 (*Salonis*). CORP. VI 11705 L. Anni Astici. XII 761 (*Arelate*) Astico C. Valer. Valeriani. 893 (*ibid.*) L. Valerio Astico. 2255 (*Gratianopoli*) Aemilia Sti *videtur esse aut* Aemili Asti *aut* Asti⟨i⟩ *aut* Asti⟨ci⟩. 5242 (*Narbone*) L. Licinio ⟨. . .⟩ Astico. III 480 (*Alabandae*) Ι. Φουλβίου Ἀστικοῦ. **Asticē,** -ēs, *Ἀστική, cogn. mul.* CORP. III 3168 (*in Dalmatia*) Iuniae Astice coniugi pientissime. **Astīus,** -ī, *Ἀστεῖος, nom. serv. et cogn. in titulis:* CORP. IV 1299. X 1403 (*Herculanei*) f 2, 8 C. Raius C. l. Astius. l 2, 10 M. Volusius M. l. Astius. ACTA ARV. a. 183 1, 5 M. Vlpius Astius pr. (2, 20. 3, 6. 9). CORP. VI 19203 d. m. s. Helio Astíus T. Staberí Fortunati ser. 10648 T. Aelio Aug. lib. Astio. 34859 Ti. Claudii Aug. l. Astii. III 255 (*Ancyrae*) d. m. Astio Aug. lib. tab. CORP. VI 21028 D. Laelius Astius. 27289 T. Helvius Astius. XIII 3183[3] (*in prov. Lugud.*) Merc. M. Latinius Astius. *nota*: CORP. VI 10206 *in opere musivo gladiatori Samio humi prostrato adscriptum est* Astivus. *apud scriptores*: COD. Iust. 8, 45, 30 (*a. 294*) *impp. Diocletianus et Maximianus* AA. et CC. Hastio. RAVENN. Guido p. 540, 22 *sq. unus de septuaginta apostolis* primo nomine Cesar dictus est, nunc vero Astius a civibus eiusdem urbis (*Epidauri*) nominatur. *ab hoc cognomine diversum est gentile latinum* Astius. **Astio,** *quasi Ἀστείων vel Ἀστίων. cogn. lib.* CORP. VI 4159 (*e columb.*) M. Livius divae Aug. l. Astio. *adi. latine form.* **Astīviānus,** -a, -um. *ab* Astivus. CORP. XV 13 (*a. 123*) ex fig. Astivianis. 14 ex praedis Astivianis.

Astusapēs *v.* Astansobas. [*Diehl.*

astūtia, -ae *f. ab* astutus. PAVL. FEST. *cf. p. 983, 9.* GRAMM. suppl. 98, 12. GLOSS. πανουργία, κακοποιία, calliditas. V 268, 51 astu: ingenio vel astutia. 529, 10 astu: providentia, astutia.

I *astute factum, dolus*: PLAVT. Epid. 363 nunc ego hanc astutiam institui. Mil. 237. Capt. 530 nisi si aliquam corde machinor astutiam. 539 nisi reperio atrocem mi aliquam astutiam. 679 mea opera atque astutia. 250 inest spes nobis in hac astutia. VAL. MAX. 1, 8 ext. 15 cum eum aliquotiens captum et astutia elapsum cepissent. 7, 3, 8 venio nunc ad eos, quibus salus astutiā quaesita est. 7, 3 ext. 7 offensam astutia mire avertit. COLVM. 7, 3, 5 arietis . . . saevitiam pastores hac astutia repellunt. LACT. inst. 1, 22, 3 videlicet astutiam Minois voluit imitari. *plur.*: CARM. epigr. 2, 3 quei soueis a⟨rg⟩utieis (astutieis *Garrucci*) opidque Volgani gondecorant. PLAVT. Epid. 375 eam permeditatam, meis dolis astutiisque onustam. Asin. 546 nostris sycophantiis, dolis astutiisque. Mil. 233 in regionem astutiarum mearum te induco. TER. Andr. 604 em astutias. CIC. off. 3, 68 aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias. 3, 71. SALL. Cat. 26, 2 neque illi tamen ad cavendum dolus aut astutiae deerant (*cf.* PACVV. trag. 358). PAVL. FEST. 311, 7 sutelae dolosae astutiae a similitudine suentium dictae. TAC. ann. 13, 38 cuicumque mortalium, nedum veteri et provido duci, barbarae astutiae patuissent. LACT. opif. interpol. 19, 8 § 5 si dolo et astutiis (studiis *codd.*) non quiverit *decipere diabolus*. NON. 18 nebulones . . ., qui mendaciis et astutiis suis nebulam quandam . . . obiciebant. PRISCILL. tract. p. 97, 9 adversus diaboli insidiantis astutias. AMBR. Noe 18, 64 tarde . . . inter astutias istius mundi et saecularium fluctus cupiditatum portum solet invenire simplicitas. VVLG. Sir. 1, 6 astutias (πανουργεύματα) illius (*sapientiae dei*) quis agnovit? II Cor. 2, 11 non . . . ignoramus astutias eius (*diaboli*) *affertur ab* AVG. gen. c. Manich. 2, 14, 20 HIER. epist. 22, 29 Ephes. libri 3 praef. GAVDENT. 18 p. 980 (*in* VVLG. non enim ignoramus cogitationes eius. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν). ENNOD. epist. 7, 7 habeat suas mundus astutias. op. 3 p. 370, 9 quae essent astutiae regis, edocuit. COD. Iust. 5, 27, 7, 3 (*a. 519*) astutiae sine divinis adfectandae litteris seu . . . illicitis ambiendae machinationibus.

II 1 *calliditas*: *de hominibus*: TER. Haut. 710 qui vim tantam in me et potestatem habeam tantae astutiaè. Andr. 723 opus est tua mihi ad hanc rem exprompta malitia atque astutia. PACVV. trag. 358 *feris* abest ad praecavendum intellegendi astutia. CAECIL. com. 229 meae malitiae (mil- *cod.*) astutiā opus est subcenturia⟨re⟩. CIC. Cluent. 183 si aut confidens astutia aut callida esset audacia. epist. 3, 10, 9 quae tamen ego omnia in expetenda amicitia tua non astutia quadam, sed aliqua potius sapientia secutus sum. VAL. MAX. 7, 3 ext. 5 Demosthenis quoque astutia mirifice cuidam aniculae succursum est. 7, 4, 2 iuvenili calliditati senilis astutia respondit. 7, 4, 3 Romanae virtutis praesidium ab astutia mutuantis. 7, 4 ext. 2 aciem . . . compluribus astutiae copulatam laqueis. APVL. flor. 18 p. 88 Oud. ingeniatus ad astutiam. met. 9, 23 ingenitā astutiā dissimulato tanto flagitio. met. 10, 10 revalescente rursus astutia. mund. 27 machinatores fabricarum astutia unius conversionis multa et varia pariter administrant. TERT. idol. 17 ab omni specie idololatriae intactum se aut gratia aliqua aut astutia etiam praestare. nat. 2, 4 ⟨itaque semota⟩ interpretationis eius astutia. TREB. trig. tyr. 10, 7 quod alii vel audacia vel iudicium, huic detulit iocularis astutia (argutia *Cornelissen*). VOPISC. Prob. 1, 4 occidit . . . tanti viri et talis historia, qualem non habent bella Punica . . ., non Hispaniensis astutia. IVL. VAL. 3, 6 comminiscitur per astutiam, quo demum genere. LACT. inst. 5, 3, 1 afuit . . . ab his fingendi voluntas et astutia, quoniam rudes fuerunt. CORP. III 13569 v. 28 astutia officialium. OPTATVS 2, 21 p. 58 sub nube simplicitatis occaecato astutiae lumine. PRISCILL. tract. p. 83, 23 corruptae carnis astutia. AMM. 26, 7, 3 astutia confidenti . . . fingentes. SCHOL. Cic. Gron. p. 412, 21 O. ne intellegatur oratoris astutia. HYG. fab. 148 p. 22, 1 ut Martem astutia deciperet *Vulcanus*. 141 p. 22, 16 *Vlixes* astutia . . . sua. AMBR. off. 3, 6, 41 et hanc tu industriam vocas, hanc diligentiam nominas, quae calliditatis versutia, quae astutia fraudis est. exam. 1, 6, 24 nec argumentationis astutia, sed fides mentis. 1, 3, 9. VVLG. Iob 5, 13 *deus* apprehendit sapientes in astutia (ἐν τῇ φρονήσει) eorum (*affertur* I Cor. 3, 19, *ubi legitur* ἐν τῇ πανουργίᾳ). II Cor. 4, 2 abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia (ἐν πανουργίᾳ). Ephes. 4, 14 non . . . circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia (ἐν πανουργίᾳ) ad circumventionem erroris (*cf.* AVG. civ. 22, 18). PRVD. apoth. praef. 26 vae captiosis sycophantarum strophis, vae versipelli astutiae. AVG. civ. 21, 27 scelera faceremus vel potentiā . . . vel astutiā, qua ipsos homines falleremus. gen. c. Manich. 2, 15, 23 eos oculos esse apertos . . . id est oculos astutiae, quibus simplicitas displicet. serm. ed. Mai 1, 4 mundanam . . . astutiam, divinam prudentiam. COD. Theod. 14, 3, 1 (*a. 319*) nihil ei haec astutia nec detestabilia commenta profutura sunt. 10, 1, 7 (*a. 357*) per innumeras occupationes tui officii vel forte fraudulentam astutiam. 15, 1, 25 (*a. 389*) quicquid talis astutiae deprehenderit fraude violatum. COD. Iust. 1, 49, 1, 2 (*a. 479*) cuiuslibet artis astutia, cuiuscumque occasionis excogitata calliditas excludatur. CAEL. AVR. acut. 1, 9, 62 tenebrae . . . erunt artis astutiā componendae. ENNOD. op. 3 p. 348, 22 Vind. solitae calliditatis astutia. LEG. Visig. Recc. 5, 4, 17 necesse est contra notandae calliditatis astutiam praeceptum novae constitutionis opponi.

de bestiis: SOL. 27, 24 feminis *hyaenis* . . . ingenita est callidior astutia. VVLG. II Cor. 11, 3 sicut serpens Hevam seduxit astutia sua (πανουργίᾳ). *cf.* AVG. conf. 13, 13 civ. 14, 7 *et* 9 ne Corinthii serpentina seducerentur astutia. HIER. epist. 58, 6 habeto simplicitatem columbae . . . et serpentis astutiam. SIDON. epist. 7, 13, 4. AVG. gen. c. Manich. 2, 14, 21 excludetur serpentis astutia. serm. ed. Mai 20, 2. *a christianis scriptoribus usurpatur de diabolo ac daemonibus*: LACT. inst. 4, 27, 9 religionem, quae et rationem daemonum novit et astutiam intellegit. LACT. inst. interpol. 2, 8, 7 § 6 dedit *deus* illi (*diabolo*) ad mala excogitanda ingenium et astutiam. AVG. civ. 1, 32 astutia spirituum (*deorum*) nefandorum praevidens. 2, 18 maligna. 2, 25. 3, 17 mendacissima. 10, 16 fallacissima. 12, 1 *angeli mali* habentes . . . vanitatis astutiam pro certissima veritate. 19, 23 nocendi astutiae milleformi. AVG. serm. ed. Mai 17, 1 non habet *diabolus* vim cogendi, sed astutiam suadendi. PS. AVG. quaest. test. (Migne 35) 115 p. 2347 astutia et subtilitas . . . diaboli. *v. supra p. 985, 47. 50. 54.*

2 *cum laude dicitur pro prudentia, sapientia*: AVG. gen. ad litt. 11, 2, 4 p. 431, 12 abusione . . . nominis sapientia dicitur in malo, quemadmodum in bono astutia. c. Iul. 4, 3, 20 ipsi prudentiae non temeritas vel imprudentia *vicina est*, sed astutia, quod tamen vitium est, quamvis in scripturis sanctis et in bono accipiatur, quod dictum est: astuti (VVLG. prudentes. φρόνιμοι) ut serpentes (Matth. 10, 16) et in malo, quod in paradiso erat serpens prudentissimus omnium bestiarum (VVLG. gen. 3, 1 callidior cunctis animantibus. φρονιμώτατος). PS. APVL. Ascl. 3 nunc mihi adesto totus, quantum mente vales, quantum calles astutia. VVLG. prov. 1, 4 ut detur parvulis astutia (πανουργίαν), adolescenti scientia et intellectus. prov. 8, 5. Sir. 1, 6 *cf. p. 985, 53, quo loco* astutiae *significant consilia prudentia*. 42, 18 abyssum et cor hominum investigavit et in astutia eorum (πανουργεύμασιν) excogitavit. GAVDENT. 18 p. 980 laudat . . . dominus . . . astutiam et callidam prudentiam vilici. p. 981 imitemur prudentiam vilici huius, non perfidiam, aemulemur astutiam eius, non sectemur nequitiam.

synonyma: *ad I*: argutia, astus, dolus, mendacium, sutela, sycophantia. *ad II 1*: calliditas, ad mala excogitanda ingenium, malitia, nequitia, versutia, fingendi voluntas. *ad II 2*: intellectus, mens, prudentia, sapientia, scientia. *opposita*: *ad I et II 1*: audacia, diligentia, industria, potentia, prudentia, sapientia, simplicitas, virtus. *ad II 2*: imprudentia, nequitia, temeritas.

astūtulus, -a, -um. *deminutive ab* astutus. APVL. met. 6, 27 astutul⟨a⟩e anus (*F mg. et fort. F*[1], *φ*, acutule *Fe corr.*) 9, 1 hoc astu⟨tu⟩lo commento. 9, 30 astutule asine. *compos.*: perastutulus.

astūtus, -a, -um. *ab* astus. *compar. inde a* PLAVT. *sollemnis est, superl. legitur* DECL. in Cat. 85 AVG. civ. 21, 6 gen. ad litt. 11, 29, 36 serm. 347, 3. abstutus *scriptum in titulis pessimis* CORP. XIII *saec. VII v. infra p. 987, 82.* PRISC. gramm. II 562, 18 sunt quaedam, quae cum formam habeant participiorum, tamen carentia tempore nomina esse ostenduntur, ut . . . astutus. GRAMM. suppl. 98, 12. PAVL. FEST. 380, 19 astutus arte tutus. SERV. Aen. 11, 704 proprie astutos malitiosos vocamus. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 21 vafer: astutus, *cf.* 2, 2, 131. PS. ASCON. Verr. 1, 34 p. 144 astuta urbana, etenim urbs astu dicitur. ISID. orig. 10, 6 astutus ab astu vocatur, quod est callidi et cauti nominis, qui possit sine periculo fortiter aliquid facere. AVG. gen. ad litt. 11, 2, 4 (p. 431, 14) cum proprie magisque usitate in latina lingua . . . astuti male cordati intellegantur. GLOSS. astu-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tus: πανοῦργος (*cf.* VVLG.), fraudulentus seu insipiens, subdolosus. ἀγχίνους, ἀσφαλής, δαήμων, δόλιος, πανοῦργος: astutus.

I *callidus, dolosus, versutus*: **1** *de animantibus*: *de hominibus*: PLAVT. Amph. 268 me malum esse oportet, callidum, astutum admodum. Pseud. 385 ad eam rem usust homine astuto, docto, cauto et callido (hominem astutum, doctum, cautum et callidum *AP*). 907 doctum hominem atque astutum [Asin. 565 *v. p. 725, 34*]. TER. Haut. 222. 874 me non tam astutum neque ita perspicacem esse. Ad. 221 ego numquam adeo astutus fui. GANNI frg. pros. Paul. Fest. 369 mulieri non astutae facile veterator persuasit (*cf.* QVINT. decl. 306 p. 200, 2 astuta mulier, anus inverecunda). CIC. Mur. 8 esset hominis et astuti et ingrati. epist. 3, 10, 9 id est maxime astuti. off. 3, 57 non aperti, ... non viri boni *hoc genus est*, versuti potius, obscuri, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, vafri. Planc. 74 in qua *oratione* ego homo astutus ei me dedebam, cui nihil magno opere deberem. off. 3, 68 non placuisse maioribus nostris astutos. epist. 3, 8, 6 quod si qui me astutiorem fingit. 3, 10, 8 sin autem me astutum et occultum lubet fingere. Att. 1, 12, 1 nihil ego illa (*sc. Teucride*) impudentius, astutius, lentius vidi. HOR. sat. 1, 3, 62 pro bene sano ac non incauto fictum astutumque vocamus. 2, 5, 23 captes astutus ubique testamenta senum. PROP. 4, 5, 44 cum ferit astutos comica moecha (comis amica *Guyetus*) Getas. MART. 8, 33, 5 an magis astuti derasa est ungue ministri brattea ...? 12, 87, 4 homo sagax et astutus. QVINT. inst. 9, 3, 65 cum te pro astuto sapientem appelles. RVT. LVP. 1, 4 non probas te pro astuto sapientem [intellegi]. TAC. Germ. 22, 12 gens non astuta nec callida. LACT. inst. 5, 2, 5 ne simplicitas eorum praedae ac pabulo sit hominibus astutis. PS. LACT. mort. pers. 14, 3 Diocletianus vero, qui semper se volebat videri astutum et intellegentem. OPTATVS 1, 2 p. 4, 6 nec minus astutas, sed tantum simplices ... mentes. AMM. 27, 12, 14 Sapor immensum quantum astutus. VVLG. II Cor. 12, 16 sed esto: ego vos non gravavi, sed cum essem astutus (πανοῦργος), dolo vos cepi. SVLP. SEV. dial. 1, 27, 5 sed neque monachum tam astutum neque Gallum decet esse tam callidum. ISID. sent. 3, 24, 3 simulatio ... et hypocrisis non committitur nisi a male astutis per calliditatem.

in aliqua re: RVT. LVP. 2, 16 alter eorum erat in dando benignus, alter erat in accipiendo astutus. *de vulpe proverbialiter usurpatur*: HOR. sat. 2, 3, 186 tu, astuta ingenuum volpes imitata leonem. PERS. 5, 117 fronte politus astutam vapido servas in pectore volpem. *a scriptoribus christianis de diabolo ac daemonibus usurpatur*: LACT. opif. 1, 7 adversarius noster scis quam sit astutus et idem saepe violentus. SVLP. SEV. dial. 2, 11, 1 astutus inimicus variis cogitationibus brutum pectus *militis* agitabat. AVG. civ. 2, 10 si ... malitiam daemonum cogites, quid astutius ad decipiendum atque callidius? civ. 19, 9 *daemones* tanto nocentiores, quanto astutiores ac fallaciores patiatur inimicos. 21, 6 eos (*homines*) ipsi (*daemones*) astutissima calliditate seducunt. gen. ad litt. 11, 29, 36 (p. 444, 44) prudentissimus omnium bestiarum, hoc est astutissimus ... dictus est serpens propter astutiam diaboli ..., quemadmodum dicitur prudens vel astuta lingua, quam prudens vel astutus movet ad aliquid prudenter astuteque suadendum. serm. 347, 3 p. 1526 qui cum astutissimo adversario (*diabolo*) continua certatione confligit. CYPR. GALL. gen. 73 spumeus astuto vincens animalia sensu *anguis*.

2 *de ratione, consilio*: PLAVT. Cas. 860 nec fallaciam astutiorem ullus fecit. CIC. Verr. 1, 34 tua ista ratio existimetur astuta, meum hoc consilium necessarium. PROP. 3, 9, 54 Parthorum astutae tela remissa fugae. [PLIN. nat. 36, 192 astuta et ingeniosa sollertia *h, codd. ceteri* astuta et *omittunt*.] DECL. in Cat. 85 Carthaginiensium astutissimi doli. GELL. 5, 10, 7 capit consilium Protagoras ... astutum. AMM. 31, 15, 7 astutum iniere consilium. SVLP. SEV. chron. 2, 37, 5 Arriani astuto consilio miscent innoxium criminosis. CARM. adv. Marc. 5, 77 nos autem astuta quis suasit fraude manere. AVG. gen. c. Manich. 2, 15, 23 (p. 208, 29) occultantes simplicitatem, de qua iam erubescebat astuta superbia. COMPVT. Carth. 2, 17 ut insontium astuta simplicitas cunctis subdita cognoscatur (*in fine opusculi*). COD. Iust. 12, 20 (21, 2), 6, 1 liberalitatem ... astuta interpretatione ... convertere. *de genere dicendi*: RHET. Her. 4, 49 quoddam genus in dicendo licentiae, quod astutiore ratione (astuti operatione *M*) conparatur. CIC. orat. 64 nihil iratum habet, ... nihil astutum *oratio philosophica*.

II *cum laude dicitur pro sapiens, prudens*: HILARIAN. curs. temp. p. 158, 15 Fr. hic (*homo*) ut sapiens animal rationalem et astutum sese gubernaret in mundo. VVLG. prov. 13, 16 astutus (πανοῦργος) omnia agit cum consilio; qui autem fatuus est, aperit stultitiam. 14, 15 *et* 18. 15, 5 stultus irridet disciplinam patris sui; qui autem custodit increpationes, astutior fiet (ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολὰς πανουργότερος). 27, 12. Sir. 18, 28. 37, 21. AVG. conf. 13, 21 (*sub finem*) serpentes boni non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cavendum. serm. ed. Mai 20, 2 ut simus simplices ut columbae, astuti ut serpentes: simplices ut columbae, ne cuiquam noceamus; astuti ut serpentes, ut ne nobis noceatur caveamus (*cf.* VVLG. Matth. 10, 16 *ubi legimus* prudentes, φρόνιμοι). *ibid. saepius.* CORP. XIII † 2478 benegnus, abstutus, passiens (*patiens*), dulcissimus, aptus. 2477. 2479. 2480. 2484 (*omnes saec. VII*).

synonyma: *ad I*: callidus, cautus, doctus, dolosus, fallax, fraudulentus, ingeniosus, malitiosus, pellax, sagax, subdolosus, vafer, versutus, veterator. *ad II*: prudens, sapiens, rationalis. *opposita*: *ad I*: sapiens, (stultus). *ad II*: fatuus, stultus.

adv. **astūtē.** astutius *legitur* VARRO ling. 10, 13 AVG. civ. 15, 13 SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 203, 23; astutissime GELL. 18, 4, 10 LACT. inst. 1, 22, 23 AVG. civ. 19, 5. GLOSS. callide (*cf.* CIC. Caec. 4), argumentose, in re mala perite. PLAVT. Cist. 694 astute augura. Epid. 281 te commentum nimis astute intellego. Rud. 1240 consulte, docte atque astute cavet (*cf.* Most. 1069 Rud. 928 *p. 983, 45 sq.*). Cas. 488 satin docte? astute (at tute *codd.*). Most. 271 lepide atque astute in mentem venit (*cf.* Truc. 462 *p. 983, 47*). TER. Eun. 509 ita me video ab ea astute labefactarier. Phorm. 968 satis astute adgredimini. Andr. 183. VARRO ling. 10, 13 ne astutius videar posuisse. CIC. Caec. 4 vereor, ne id, quod videntur impudenter fecisse, astute et callide fecerint (AVG. civ. 15, 13 astutius factum). Att. 10, 6, 1 astute nihil sum acturus. MATIVS Cic. epist. 11, 28, 2 non agam astute (*cf.* PS. ASCON. Verr. 2, 17 p. 161 astute agit *Orelli*, astu tegat *traditum*). CIC. epist. 2, 16, 6 neque quicquam astute cogito (AMM. 14, 10, 5 quod operā consultā cogitabatur astute. LACT. inst. 1, 22, 23 quod ille astutissime excogitavit). CIC. ad Q. fr. 1, 2, 2 nihil enim nec temere dicere nec astute reticere debeo. GELL. 14, 1, 33 quae aut temere aut astute vera dicunt. 18, 4, 10 levia inaniaque pro gravibus et veris astutissime componentes. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 14 astute, ut dignitatem huic sectae colendorum principum daret, invertit, quod erat reciprocum. SCHOL. Cic. Bob. p. 311, 20 O. astute Xerxem fefellit *Themistocles*. AVG. civ. 19, 5 pax ... quae vera putata est, cum astutissime fingeretur (*cf. p. 987, 51*). SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 203, 23 quid igitur, Herodes, astutius (*sic Hartel*, saucius *sim.*: *vel* acutius *codd.*) furis? COD. Iust. 1, 14, 2 (*a. 426*) qui vel astute ea interpretari voluerit. 4, 35, 23, 3 (*a. 531—532*) lex ..., quam homines astute lacerandam esse existimaverunt. ISID. diff. 1, 87 callidum non pro astuto tantum, sed pro astute docto dicimus.

synonyma: (astu), callide, consulte, docte, lepide. *opposita*: impudenter, (stulte), temere. *Münscher.*

Astūtus, -a *cogn.* CORP. VI 14996 Ti. Claudius Vol(tinia) Astutus. XII 2636 (*Genavae*) Astutus. VIII 6517 (*in prov. Numidia*) Ma-l<i>a Astuta. *Otto.*

asty *v.* astu.

Astyagēs, -is, Ἀστυάγης. *ad orthographiam et declinationem*: *passim in codd. ut fit* -i- *pro* -y-, *raro* -u-, *veluti* EXC. Barb. p. 314, 15. LIB. geneal. chron. I p. 181, 421 A s t y a c e s. EXC. Barb. p. 314, 1 A r t y a g u m. 10 Astyagus. 15 Astuago. *acc.* Astyagen: STAT. Theb. 9, 253 (*Tyrium*) *ante voc.* SOL. 15, 16 (*pauci* -em). IVST. 1, 4, 1. HIER. in Dan. 5, 1 (-ea *alii ll.*). 8, 3 *bis.* Astyagem: IVST. prol. 1. *inepte interpretatur* HIER. nom. hebr. p. 56, 1 voluntas vel consilium festivitatis. **1** *Medorum rex, qui memoratur praeterea* CIC. div. 1, 112 VAL. MAX. 1, 7 ext. 5. AMPEL. 12 vir fortis et iustus. TERT. anim. 46 Medorum regnator. IVST. 1, 4 *et* 6 *saepius.* HIER. chron. a. Abr. 1419 (IORD. Rom. 57). 1435. 1441. 1457 VVLG. Dan. 13, 65 SVLP. SEV. chron. 2, 7, 6 OROS. hist. 1, 19, 5 *sqq.* 1, 19, 10 SIDON. carm. 2, 117. 9, 30 IORD. Rom. 57 BEDA chron. III 270, 149. *cf. Ed. Meyer, PW. II 1865, 2 et* Astiagi. **2** *Phinei socius*: OV. met. 5, 203 *et* 205. **3** *Tyrius*: STAT. Theb. 9, 253. **4** *grammaticus*: PRISC. gramm. II 15, 8 teste Astyage. *cf.* Astyagius. *v. Cohn, PW. II 1865, 3.* **5** *nom. serv.*: CORP. VI 34537 ...> andra uxor | ... A>styages | ... Pha>rnaces | ... si>bi. **Astyagius,** -ī *nom. vir.* POMP. gramm. V 209, 5 docente Astyagio (ARS Bern. gramm. suppl. 141, 24). 211, 8 Astyagius (astygius *AC*). *cf.* Astyages *4.*

Astyanax, -actis, Ἀστυάναξ. *ad declinationem*: Astyanactem DARES 24. *saepe* -a. CHAR. gramm. I 121, 17 Astyanacte *ablativus* per e. *ad orthographiam*: Astuanax *v. sub 2.* **1** *Hectoris et Andromachae filius*, quem nonnulli Scamandrium appellabant (DICT. 3, 20): VERG. Aen. 2, 457 puerum Astyanacta (EPICED. Drus. 430 puer). 3, 489 Astyanactis imago. OV. met. 13, 415 mittitur Astyanax illis de turribus, unde ... saepe videre patrem monstratum a matre solebat (STAT. silv. 5, 3, 76 Phrygia ... turre cadentem. AVSON. 232 Scaeis deiectus ab altis). SEN. Ag. 640. HOMER. 565 parvumque ad pectora natum Astyanacta tenet *Andromache* (1059). TERT. nat. 2, 9 DARES 24 SCHOL. Hor. carm. 3, 3, 67 HYG. fab. 109 p. 98, 16 SERV. auct. Aen. 2, 456. 3, 302. 489. 9, 262 MYTHOGR. 1, 204 p. 63. 2, 209. *cf. Wagner, PW. II 1866.* *nota translationes*: MART. 14, 212 pumilus. si solum spectes hominis caput, Hectora credas: si stantem videas, Astyanacta putes. 8, 6, 15 miratus fueris cum prisca toreumata multum, in Priami calathis Astyanacta bibes (*intellege vinum novum*). *tragoediae titulus*: NON. 357 Accius Astyanacte (471. 467 *ubi* Asteanacte *Leid. Bamb.*). FVLG. serm. p. 114, 4 Rutilius Geminus in Astianactis tragoedia. **2** *nom. serv. et cogn.*: CIC. Att. 4, 15, 6 *actor.* CORP. VI 10205 (*in opere musivo, secutor*) Astyanax vicit, Kalendio ϑ. *ibid.* Astyanax, Kalendio ϑ. XV 866 (*in tegula*) A s t u a n a x facit. VI 34690 d. m. Brutti Apelletis Astyanax amicus a(mico) b. m. TREB. POLL. tyr. 12, 3 Maeonius Astyanax.

Astycratia, -ae, Ἀστυκράτεια, *Niobis.* HYG. fab. 11 p. 43, 10

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Astygratia (69 p. 77, 17). SCHOL. Stat. Theb. 3, 191 Astycratia (MYTHOGR. 1, 156).

astycus *v.* asticus.

Astygitones, -um, Ἀστυγείτονες. *appellativum pro gentis nomine sumpsit* IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 170 et Astygitones a Colchis dicuntur didicisse nuper. 1, 191 ab Astygitonibus.

astylis *v.* astytis.

Astylos (-us), -ī, Ἄστυλος. *nom. graec. et cogn.* 1 PLIN. nat. 34, 59 *Pythagoras Reginus* fecit et stadiodromon Astylon, qui Olympiae ostenditur. *cf. Kirchner, PW. II 1869, 3.* 2 *pastor*: CALP. ecl. 6, 7 Astyle *voc.* (6, 74). 3 *in titulis*: CORP. IV 423 C. Calventium Sittium II v. i. d. ego Astylus sum. VI 8419 Astylo Caesaris ser. a rationibus adiutori. V 908 (*Aquileiae*) Astylus dolabrar. col. fab. CORP. VI 22454 C. Mestrius Astylus. 24710 L. Ponti Astyli.

Astylē, *cogn. mul.* CORP. XII 3428 (*Nemausi*) d. m. Astyle Pereg⟨r⟩ino filio pientissimo. **Astylidēs,** *Astyli filius. cf.* Astylos *2.* GRATT. cyneg. 215 Hagnon Astylides (*Scaliger, trad.* Hastilides).

Astymedēs, -is, Ἀστυμήδης, *Rhodius.* LIV. 45, 25, 5 Philocrates et Astymedes principes legationis (*scil. Rhodiorum*) erant. *ibid.* cum Astymede. *cf. Wilcken, PW. II 1869.*

Astynomus, -ī, Ἀστυνόμος. 1 *Priami filius*: HYG. fab. 90 p. 86, 25 Astynous *F.* 113 p. 100, 21 Achilles Astynomum *interfecit.* 2 *scriptor*: PLIN. nat. 5, 129 Astynomus *tradit Cyprum antea vocatam esse* Crypton et Colinian. index auctorum 4. 5. *cf. Schwartz, PW. II 1872.* **Astynomē,** -ēs, Ἀστυνόμη, *nom. mythicum.* 1 *Niobis*: HYG. fab. 69 p. 77, 16. *debuit appellari* Astyoche. 2 HYG. fab. 70 p. 77, 19 ex Astynome Talai filia sorore Adrasti Argivus. SCHOL. Stat. Theb. 1, 45 Capaneus ... Hippotae et Astynomiae filius. 3 DICT. 2, 19 Astynomen Chrysi filiam. 2, 17 Eetionis coniugem Astynomen. 2, 33 *et* 2, 47 *acc.* **Astynomīa,** Ἀστυνόμεια, *cf.* Astynome *2.* *de singulis cf. Bethe, PW. II 1869.*

Astynous, -ī, Ἀστύνοος. 1 HOMER. 443 *Diomedes* Astynoum magnumque Hyperona fundit. 2 DICT. 3, 7 *Priami filius ab Aiacibus interficitur. traditur* astyochum *GB*, astymenem *P.* *cf.* Astynomus *1.*

Astyochē (-a), -ēs (-ae), Ἀστυόχη. 1 *nom. myth.*: STAT. Theb. 3, 170 hic mater Penthea clamat Astyoche. HYG. fab. 162 p. 15, 10 *Herculis filius* Tlepolemus ex Astyoche. 97 p. 90, 21 Astyoches. SERV. ecl. 6, 72 ex Astyoche, Laomedontis filia. DICT. 2, 5 Astyochen. *Niobis vide* Astynome *1.* *de singulis cf. Escher, PW. II 1872.* 2 *cogn. mul.* CORP. VI 23960 Clodiae Asthiochae.

Astyochēa, -ae, Ἀστυόχεια. HYG. fab. 117 p. 102, 17 cui (*Strophio*) fuit Astyochea Agamemnonis soror nupta. *v. Escher, PW. II 1873.*

Astypalaea, -ae, Ἀστυπάλαια. 1 *insula maris Cretici*: OV. ars 2, 82 cinctaque piscosis Astypalaea vadis. MELA 2, 114. PLIN. nat. 2, 243 Astypalaeam in Carpathio mari insulam (MART. CAP. 6, 612). 4, 71 liberae civitatis. 8, 140 insulā. LIB. geneal. chron. I p. 103, 134, 14 Astypala. CHRON. Alex. chron. I p. 168, 165 Astipalis. *ibid.* p. 103, 125, 14 Asta vetera. *v. Oberhummer, PW. II 1873, 1.* 2 *nom. mythicum*: PLIN. nat. 35, 138 Aristophon *laudatur* Ancaeo vulnerato ab apro cum socia doloris Astypalaea numerosaque tabula. *cf.* HYG. fab. 157 p. 14, 7 ⟨P⟩ericlymenus et Ancaeus (*trad.* autheus) *Neptuni filii* ex Astypalaea (astyphile *F*) Phoenicis filia. *v. Tümpel, PW. II 1876, 8.* *deriv. lat. adi.* **Astypalaeēnsis,** -e. *ad Astypalaeam insulam pertinet*: CIC. nat. deor. 3, 45 Achillem Astypalaeenses insulani sanctissume colunt. *adi. graec.* **Astypalēius,** -a, -um, *quasi* Ἀστυπαλήϊος. OV. met. 7, 461 hinc Anaphen sibi iungit et Astypaleïa (seu stimphalia *M¹*, et hinc stiphaleia *N, sim. cett.*) regna, promissis Anaphen, regna Astypaleïa bello. *alterum adi. graec.* **Astypalaeicus,** -a, -um, Ἀστυπαλαϊκός, *ad eandem insulam pertinens*: PLIN. nat. 30, 32 *cocleas* (45. 126).

Astyphilē *cf.* Astypalaea *2.*

Astyrē, Astura, Ἄστυρα, *opp. Mysiae.* PLIN. nat. 5, 122 Astyre *Aeoliae oppidum.* MELA 1, 91 Asturam. *v. Bürchner, PW. II 1876, 1.* *Diehl.*

? **astyrice.** CELS. 5, 14 carnem alit et ulcus implet resina pinea, ochra Attica vel astyrice, cera, butyrum (vel astyrice *sive* astirice *codd.*, vel asteracae *edd. antiq.*, mel erythace *Targa*). *an* Asturica?

astysmos *v.* asteismos.

astytis, -idis *f.*, ἀστυτίς. PLIN. nat. 19, 127 purpuream (*lactucam*) maximae radicis Caecilianam vocant, rotundam vero ac minima radice, latis foliis astytida (astilida *codd.*, ἀστυτίδα *edd. rec.*, *graeca vestigia extant in excerptis cod. Paris. 10318*). *Ihm.*

Asuada *statio Palaestinae.* NOT. dign. or. 34, 32 *sub duce Palaestinae* ala prima miliaria Sebastena, Asuada. *v.* Asadada Sedada.

Asvadus, -ī, *Gothus, ut videtur, aetatis Iustinianeae.* CONS. Ital. chron. I p. 337, 1 Asvadum magistrum militiae. 2 Asbadus *et* Asbade. 3 Asbado. -b- *verior scriptura.* *Diehl.*

Asubrius *v.* Assius.

Asucius *nom. gent., v.* Assius *et* Assalicus, Asselius. CORP. XII 5679, 6 (*in tegula*) Asucíor(um). III 13552, 51 (*in vase cretaceo Illyrici*) Asuci of(icina).

Asudius, -a *nom. gent., cf.* Assius. PLIN. epist. 5, 1, 1 Pomponia Galla exheredato filio Asudio Curiano heredem reliquerat me. CORP. XI 5451 (*Asisii*) Asudia C. l. Alethea. *Otto.*

Asuellius *v.* Assius. **Asuerus** *v.* Assuerus.

Asuetīnius, Asuetius *v.* Assius.

Asuillius, Asuius *v.* Assius.

? **asula.** PLAVT. frg. inc. fab. 21 (37) asulae (*ex* FESTO 297). *vox incerta num ad Plautum pertineat dubium.* *Ihm.*

Asula fecit. CORP. VII 1330, 3 *in lucerna Londinii reperta.*

Asullius *v.* Assius.

Asuodane *cogn. vir. dat. ut videtur.* CORP. III diplom. CXI a. 162 p. 2328[71].

Asuoremixtēnsis, -e *ethnicon.* NOT. episc. Maur. Sitif. 36 Emilius Asuoremixtensis. *v. Dessau, PW. II 1878 sub* Asuoremixta. *Diehl.*

a super. ITALA (cod. Lugd.) deut. 6, 9 scribes (*verba*) a super limina (ἐπὶ τὰς φλιάς, VVLG. in limine). RAVENN. p. 19, 23 qui Persae Parthi a super ipsam ponuntur Armeniam.

a supra. PS. BOET. grom. p. 408, 24 possessor a supra in planum descendat. *sim.* p. 410, 6.

? **asur** superbus GLOSS. *cod. Paris. 2341 post* IV 21, 53. *an* Assur? *Ihm.*

Asur *v.* Assur. **Asuri** *v.* Gessuri.

Asurih (*an* Asuriη*?*) Guduis filia a. LX. CORP. VIII 17470 (*in prov. procons.*). *cf.* Assuri.

Asurim *v.* Assurim.

Asurius, Asuvius *v.* Assius.

1. Asus, -ī *cogn. vir.* CORP. VI 33690 (*e columb.*) Aelius Asus. *cognomen videtur esse integrum.*

2. Asus, -ī *nom. barb.* CORP. XIII 10010, 181 (*in vasc. Gallico*) Asus f(e)c(it) Cigetou(ti). *Diehl.*

Asuta *v.* Assutalus. **Asybel** *v.* Asbel.

asyla, -ae *f.* [*cf. c. gr.* ἄσυλος. *Th.*] *nomen herbae*: PLIN. nat. 25, 145 mirum, quod feminam (*sc. anagallida*) pecora vitant aut, si decepta similitudine ... degustavere, statim eam, quae asyla appellatur, in remedium quaerunt. a nostris felis oculus (feris oculis *codd.*) vocatur.

Asyla *v.* Asylus. **Asȳlās** *v.* Asilas.

asyllogistus, -a, -um, ἀσυλλόγιστος. BOET. anal. pr. 1, 4 (*in lemmate*) de modis syllogisticis et asyllogistis absolutis primae figurae.

Asyllus, -ī *v.* Asylus. **Asȳlo** *cf.* Asylus.

asȳlum, -ī *n.* [*a. gr.* ἄσυλον *tractum. Th.*] SERV. Aen. 2, 761 dictum 'asylum' quasi 'asyrum'. *auct.*: alii asylum ideo dictum, quod nullus inde tolleretur, id est quod συλᾶσθαι, hoc est abripi, nullus inde poterat; vel quod fugienti illuc spolia non detraherentur; σῦλα enim graece aut furta aut spolia dicuntur. *cf.* LIV. 35, 51, 2 ea religione et eo iure sancto, quo sunt templa, quae asyla Graeci vocant. GLOSS. II 248, 59 ἄσυλον. IV 3, 20 graece templum, ad quod quisquis fugiebat, nefas erat inde trahi. dictum asylum a non trahendo spolium (*cf.* V 338, 34 assellum spolium. IV 21, 50 aslum spolium, *et saepius*). *similia* V 4, 18 = 48, 32. 268, 65. 427, 31. IV 431, 1. 406, 26 (locum sacrum vel religiosum, unde educitur). II 568, 26 (tutus locus ac munitus). IV 21, 46 (confugii templum, *sic saepius*). V 268, 62 (locus refugii, *alibi additur* sanctus, *cf.* IV 208, 34. 480, 53). *confunduntur* asylum *et* asilus GLOSS. IV 480, 54. V 268, 58. asilum *in codd. scribitur passim.*

de asylo a Romulo constituto: VERG. Aen. 8, 342 hinc lucum ingentem quem Romulus acer asylum rettulit. LIV. 1, 8, 5 ne vana urbis magnitudo esset, adiciendae multitudinis causa ... locum, qui nunc saeptus descendentibus inter duos lucos est, asylum aperit (1, 9, 5). VELL. 1, 8, 6 asylo facto inter duos lucos. LVCAN. 1, 97 exiguum dominos commisit asylum (*cf.* COMM. Bern. *ad h. l.*). SIL. 15, 91 Roma minanti impar Fidenae contentaque crescere asylo. IVV. sat. 8, 273 ab infami gentem deducis asylo (SCHOL. Romulus ut augeret populum Romanum, secutus Atheniensium morem asylum in luco constituit. LACT. inst. 2, 6, 13 constituit asylum. AVG. civ. 1, 34). TAC. hist. 3, 71 iuxta lucum asyli ... propior atque acrior (*vis*) per asylum ingruebat. FLOR. 1, 1, 9 erat in proximo lucus, hunc asylum facit, et statim mira vis hominum. MIN. FEL. 25, 2 nam asylo prima plebs congregata est. SERV. auct. Aen. 8, 635 Romulus . . . asylum condidit, ad quem locum si quis confugisset, eum exinde non liceret auferri. PS. ASCON. Verr. p. 159 B. quem lucum asylum vocaverat Romulus. PRVD. Symm. 1, 196. AVG. civ. 5, 17 asylum illud Romuleum (*cf.* 1, 34). MACR. sat. 1, 6, 16 qui in asylum eius (*Romuli*) confugerat. GLOSS. V 427, 30 a Romulo primum in Roma constructum erat. V 480, 54 locus sacer Romae (*cf.* V 268, 58).

VARRO frg. Non. 44 in asylum qui confugissent. CIC. Verr. 2, 85 e fano Dianae servum suum, qui in illud asylum confugisset, abduceret. VERG. Aen. 2, 761 Iunonis asylo (*cf.* AVG. civ. 1, 4). MELA 1, 117 ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit (*inde* MART. CAP. 6, 665 *v. p. 991, 23*). TAC. ann. 3, 60 licentia asyla statuendi *Graecas per urbes.* 3, 63 apud Pergamum Aesculapii conpertum asylum. 4, 14 Cois Aesculapii delubro vetustum asyli ius ut firmaretur petentibus. SVET. Tib. 37 abolevit et ius moremque asylorum, quae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

usquam erant. AMPEL. 8, 6 Argis in Achaia Iunonis templum . . ., quod asylum vocant. 16, 4 *Perses* Samothraciam confugit in asylum. VLP. dig. 21, 1, 17, 12 si quis in asylum confugerit . . . qui in asylum aut quod aliud confugit. AMM. 16, 10, 5 senatus officia reverendasque patriciae stirpis effigies contemplans asylum mundi totius adesse existimabat. SERV. Aen. 6, 505 ubi (*Rhoeteo in litore*) erat asylum Aiacis, sicut in Sigeo Achillis. 8, 342 Athenis sibi primi asylum, hoc est templum misericordiae, collocarunt, unde nullus posset abduci (*cf.* COMM. Bern. Lucan. 1, 97). VVLG. II Macc. 4, 34 qui cum . . . suasisset de asylo procedere. CLAVD. carm. 15, 391 spesque suas vitamque tuo commisit asylo. SALVIAN. gub. 5, 44 qui perdito ingenuae incolumitatis statu ad asylum aliquod desperatione confugiunt. DRACONT. carm. min. 5, 51 quis civis asylum credat in arce micans insontibus esse periclum (*de statua*)? CASSIOD. var. 9, 18, 11 ne . . . asylum . . . videatur existere criminosis. *additur* tamquam, velut: GELL. 7, 2, 13 perfugiunt ad fati necessitatem tamquam in aliquod fani asylum. LAMPR. Hel. 2, 3 in templum dei Heliogabali confugisse velut in asylum. AVR. VICT. Caes. 23, 1 in Solis sacerdotium . . . tamquam asylum confugerat *Heliogabalus*. COD. Theod. 6, 27, 18 (*a. 416*) ad scholam agentum in rebus passim plurimi velut ad quoddam asylum convolarunt. AVG. civ. 2, 29 ad quam patriam te invitamus et exhortamur, ut eius adiciaris numero civium, cuius quodam modo asylum est vera remissio peccatorum. MART. CAP. 6, 665 Arimphaei . . . vitam degunt cunctis gentibus venerandi, ut ad eos velut ad quoddam asylum confugiant metuentes (*e* MELA 1, 117 *v. p. 990, 79*). OROS. hist. 4, 16, 9 velut asylo patefacto. *nota*: SPART. Sept. 21, 8 Papinianum, iuris asylum et doctrinae legalis thesaurum. *cf.* TERT. pudic. 10 ebrietatis idolum et moechiae asylum, *ubi* asilum (οἶστρον) *legit Rigaltius.* *v. Stengel, PW. II 1881 sqq.* *Ihm.*

Asȳlum *acc., Persarum fluvius.* PLIN. nat. 6, 135.

Asȳlus, -ī, ἄσυλος, *nom. serv. et cogn.* IVV. 6, 267 uxor Asyli (SCHOL. *ad l.* nomen gladiatoris). *in titulis*: CORP. VI 6715 (*e columb.*) d. m. Fl. Saturninae fecerunt T. Flavius Asylus coníugi et Cascella Asyla . . . matri. 280 (*cf.* add. p. 3012) Hierus et Asylus T⟨i. Cl.⟩ Liviani ser(vi) Herculi d. d. *cum hoc titulo contulit Hülsen (Berl. philolog. Wochenschr. 1889 p. 683)* MART. 9, 103, 3 dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Asylo (asillo *pars codd.*). CORP. VI 14120 T. Callius Asylus. X 6713 (*Antii*), 1, 18 C. Memmius Asylus. *cf.* CORP. V 8125, 21 (*in anulo*) Peticius Asylo: *utrum nominativus sit an dativus non discreverim.* *nota orthographiam*: CORP. VI 12564 dís manibus A s y l l i Ogulni Felicis servi. 22579 d. m. L. Modiarius Genialis coiugi benemerenti Elpidi scriserunt et A s y l l u s. **Asȳla,** -ae, *cogn. mul. v. l. 35.* *Diehl.*

asymbolus, -a, -um, ἀσύμβολος. TER. Phorm. 339 tene asymbolum (ad symbolum *pars codd.*) venire unctum atque lautum e balineis, otiosum ab animo, cum ille et cura et sumptu absumitur (*cf.* DON. *ad h. l.*). GELL. 7, 13, 2 ne omnino, ut dicitur, immunes et asymboli veniremus, coniectabamus ad cenulam non cuppedias ciborum, sed argutias quaestionum.

asymmeter, -tra, -trum. *cf.* ἀσύμμετρος. BOET. anal. pr. 1, 23 quoniam diameter est asymmeter. *ibid.* asymmetrum . . . esse diametrum.

asynartetus, -a, -um, ἀσυνάρτητος. SACERD. gramm. VI 545, 16 asynarteta metra id est inconvenientia. 546, 1 fit asynartetum etiam per antipathian. 546, 9 genus est illud asynartetum, quo usa est Sappho per totum librum suum primum. *cf.* DIOM. gramm. I 501, 31 MAR. VICTOR. gramm. VI 88, 21 (ἀσυνάρτητα id est inconexa). 102, 31. 103, 8. 13. 105, 24. 107, 1. 141 *sqq.* *Ihm.*

Asyncritus, -ī, Ἀσύγκριτος, *nom. serv. et cogn.* **1** *ethnici*: CORP. IX 114 (*Brundisii*) C. Falerius Asyncritus. 224 (*Vriae prope Tarentum*) P. Gerellanus P. l. Asyncritus Augustalis . . . P. Gerellanus Asyncritus. pater filio pientissimo. XII 3192 (*Nemausi*) L. Aemil. Asyncriti (sex) vir. Aug. COD. Iust. 7, 32, 7 (*a. 293*) *impp. Diocletianus et Maximianus* AA. et CC. Asyncrito. CORP. VI 31955 (*saec. IV*) Aurell. Iusta et A s y n c r i t i u s. *nota* CORP. VI 12565 d. m. Asyncreto Aug. lib., *quasi a* cresco *formatum. cf. l. 69.* **2** *christiani*: VVLG. Rom. 16, 14 salutate Asyncritum (*adde ineptam etymologiam* HIER. nom. hebr. p. 73, 29 dirigens thuribulum). CONC. Const. Mansi IX 176^b A s y n c r e t i o (*cf. l. 66*) reverendissimo episcopo Aradi. *Diehl.*

asyndetus (-a, -um), ἀσύνδετος. *in astronomia*: RVFIN. recogn. 10, 11 *mathematicus* respondebit tibi . . ., quia tempora tua malitiosus suscepit Mars aut Saturnus, aut aliquis eorum apocatastaticus fuit . . ., addens, quia in his omnibus aliquis aut asyndetus fuit cum malo aut invisibilis *eqs.* SIDON. epist. 8, 11, 9 seu super diametro Mercurius asyndetus seu super tetragono Saturnus retrogradus seu super centro Mars apocatasticus. *n.* asyndeton *t. t. gramm.*: SACERD. gramm. VI 456, 3 dialyton vel asyndeton est dictio sine coniunctione prolata (*cf.* DIOM. I 488, 5 DON. IV 399, 8 ISID. orig. 1, 35, 20 BEDA rhet. p. 611, 14). DIOM. I 445, 5 asyndeton est, cum plurima nomina sine coniunctione ponuntur. POMP. gramm. V 304, 22 sunt . . . duae figurae, polysyndeton et asyndeton . . . . asyndeton, ubi nulla conexio est. *cf.* CHAR. gramm. I 281, 10 SERV. auct. Aen. 10, 659. *graece scriptum* AQVILA rhet. 41 p. 35, 9 DON. Ter. Andr. 1, 5, 50, *et saepius apud* GRAMM. *adv.* ἀσυνδέτως: DON. Ter. Eun. 5, 8, 27 (sinthetos *cod. C*) *et saepius.* asyndete *fide caret, cf.* POMP. gramm. V 264, 23.

asynthetus, -a, -um, ἀσύνθετος. MART. CAP. 9, 949 atque in spatiis alia sunt conposita, alia disiuncta atque asyntheta. *cf.* MAR. VICTOR. gramm. VI 114, 16 *metra*, quae Graeci σύνθετα et ἀσύνθετα appellant.

? **asyntrophon.** APVL. herb. 87 *rubus* a Graecis dicitur batos . . ., aliis selinortion, aliis asyntrophon.

asyphylium *v.* asifolium. **Asyr** *v.* Assur.

asystatus (-os), -a, -um (-on), ἀσύστατος. LACT. inst. 3, 6, 10 Arcesilas introduxit genus philosophiae asystatum, quod latine instabile vel inconstans possumus dicere. 13 in asystati generis exemplum. AVG. c. Iul. op. imp. 1, 71 ut quod dicis asystaton sit. 5, 60 referam te asystata et contraria dicere. *saepe apud rhetores*: IVL. VICT. rhet. 2 p. 374, 29 asystaton est . . . thema, quod circumstantiam non habet, ut 'reum facit iniuriarum pauperem dives'. vides hanc causam stare non posse. 3, 13 p. 384, 4 hoc genus quaestionum nonnulli quasi sine statu, asystaton, repudiant, cum omnia videantur utrimque paria esse et sint ἰσάζοντα. FORTVN. rhet. 1, 2 p. 82, 15 asystata (*sc.* ζητήματα) quot modis fiunt? 1, 3 p. 83, 10 hae solae sunt asystatarum (*sc. materiarum*) species?, *et saepius.* MAR. VICTOR. rhet. p. 181, 22 si constitutio non erit, nec causa esse iudicanda est: est enim asystata controversia. GRILL. rhet. p. 599, 27 asystatae controversiae et primum eae, quae a parte accusatoris deficiunt. AVG. rhet. 15 p. 146, 1 *sqq.* RHET. min. p. 586, 20. 24. *aliis locis graece scriptum.*

at. [*cf. esse videtur c. got.* ath-than 'sed, tamen', *gr.* ἀτάρ (*nisi hoc c.* ἄτερ *coniungendum*) *et c. praepositionibus hibern.* aith- 're-, rursus', *lituan.* at 're-, ab-', *slavon.* otŭ 'ab, dis-, re-'. *Th.*] *cf. omnino* ast. *Hand, Tursell. I p. 417—451.* *de significatione*: PAVL. FEST. 13 *v. p. 999, 79.* PRISC. gramm. III 99, 21 *v. p. 1005, 66.* GLOSS. II 249, 37 ἀτάρ at. 266, 55 δέ ast at autem ceterum certe verum (*cf.* IV 22, 24 at verum ceterum). 22, 22 at ac (?) καί ἀλλά ἀτάρ δή. 335, 50 καί at atque etiam et que. 284, 34 ἐγὼ δέ ast ego, at ego. 379, 5 ὁ δέ at ille. IV 22, 23 at tu: tu vero (*cf.* GRAMM. suppl. 291, 7 'at', quod 'vero'). 22, 39 at dum quamdiu (*cf.* TER. Eun. 728 PROP. 2, 14, 11). *adde*: SERV. Aen. 7, 363 at non sic: legitur et 'an non sic'; sed hoc absolutum est. si autem 'at' legeris, inceptiva particula est ad ornatum solum pertinens. 10, 411 'sed' modo inceptiva particula est, ut in Sallustio saepius, sicut 'at' interdum: nam non est coniunctio ratiocinantis. VEL. gramm. VII 62, 12 est coniunctio disiunctiva 'at'. DIOM. gramm. I 415, 29 copulativae hae: et que ac at ast atque (*similiter* GRAMM. suppl. 57, 18. 165, 4). PRISC. gramm. III 478, 15 'at' quae pars orationis est? coniunctio (*cf.* GLOSS. IV 311, 38 at coniunctio verborum est). *de scriptura* (*cf. Lindsay, lat. Sprache p. 88*): QVINT. inst. 1, 7, 5 illa quoque servata est a multis differentia, ut 'ad', cum esset praepositio, d litteram, cum autem coniunctio, t acciperet. CAPER gramm. VII 95, 15 ad praepositio per d, at coniunctio per t scribi debet (*similia apud* GRAMM. *passim.* ISID. diff. 1, 55 DIFF. Beck p. 30, 22). CHAR. gramm. I 229, 12 'ad' pro 'autem' Licinius Calvus (*v. p. 995, 46*) . . . cum certum sit 'at' coniunctionem esse, 'ad' vero praepositionem; εὐφονώτερον tamen est, ut hic per d scribatur, ne subsequens t littera duriorem suique similem sonum litterae amplexa dictum faciat immitius. *in codicibus et vetustissimis et recentioribus* ad *pro* at *passim legitur (exempla congessit Neue-Wagener, Form.* II^3 *p. 958 sq.); item in titulis* CARM. epigr. 327, 6. 1128, 4. 1184, 3 (*saec. I?*). 1178, 34. 38. 50 (*saec. II?*). 1445, 5 (*saec. V*). 702, 7 (*a. 528*). 1371, 6 (*a. 529*). *permultis locis* et *vel* ac *vel* ut *vel* aut *traditur pro* at, *neque paucis de vera lectione dubitatur, maxime in fragmentis antiquissimorum scriptorum, velut* ACC. trag. 131. 580 CAEL. hist. frg. 38 LVCIL. 271. 1156 AFRAN. com. 328 *al.* *de positione*: AVDAX gramm. VII 351, 17 at coniunctio omnibus casibus praeponitur. GRAMM. suppl. 57, 28 praepositivae sunt coniunctiones . . . 'at' 'ac' et 'ast'. 157, 30 praeponuntur . . . 'ast' 'at' (*cf.* p. LI, 3). *postponitur non raro apud poetas inde a* CATVLLO, *quam licentiam non admiserunt* LVCR. TIB. OV.: CATVLL. 64, 58 immemor at iuvenis. VERG. ecl. 7, 67. 10, 31 georg. 3, 331 Aen. 5, 264. 7, 500. 11, 753 HOR. sat. 1, 2, 47. 1, 8, 37 PROP. 4, 1^b, 95. 4, 10, 23 (*cf.* 1, 6, 22. 4, 1, 19). MANIL. 1, 282. 4, 635 (?) GERM. 19. 140. 468 frg. 4, 42. 70. 100. 123. 151. 159 SEN. Troad. 1085 LVCAN. 3, 535 COLVM. 10, 389 VAL. FL. 1, 264. 2, 437. 4, 85. 5, 297 (6, 206?) SIL. 2, 437 STAT. Theb. 4, 116. 8, 363. 12, 677 (*cf.* 12, 709) silv. 5, 3, 129 (*cf.* 4, 6, 58) MART. 10, 70, 3 TER. MAVR. 480 NEMES. ecl. 3, 50. AVIEN. Arat. 866 si quis at ista respuat. orb. terr. 1266 or. mar. 192. 377. 670, *et saepius.* CLAVD. 15, 246. 24, 178 rapt. Pros. 3, 168 SEDVL. carm. pasch. 1, 176 VEN. FORT. carm. 2, 16, 40. 3, 13, 12. *maiore licentia*: HIL. carm. Macc. 17 victum ut se vidit at ille. *per anaphoram apud poetas et rhetores (huc non pertinent* TER. Hec. 790. 791 *versus paralleli*; 791 *om. A, post* 783 *exhibent D et* E^2, *metro minus commendatur* 790): LVCIL. 529 at . . . libertinus tricorius, Syrus ipse, at mastigias, quicum versipellis fio et quicum commuto omnia. VERG. georg. 2, 467 at secura quies . . ., at latis otia fundis *non absunt.* HOR. sat. 1, 3, 32 at est bonus . . ., at tibi amicus, at ingenium ingens . . . latet. PRIAP. 80, 1.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ov. am. 3, 7, 1 at non formosast, at non bene culta puella, at, puto, non votis saepe petita meis. fast. 2, 395 am. 1, 3, 11 *sq.* VAL. FL. 3, 667 CLAVD. 15, 309. VARRO ling. 9, 55 at Marcam, at Numeriam. CIC. Verr. 6, 13 at non at eis ipsis, qui iudicassent, at non statim, at non eorum facinorum damnati. 4, 8. 6, 4 Cluent. 113 (*ter*) Planc. 87 (*ter*) Sest. 47 nat. deor. 3, 82 Att. 9, 12, 1. 10, 12ᵃ, 1 errasse nos confitendum est. at semel? at una in re? (SEN. contr. 1, 2, 8). epist. 2, 15, 4 (*ter*) Att. 9, 10, 3 (*ter*) SEN. benef. 4, 34, 2. rem. fort. 5, 3 'insepultus iacebis'. at tu conbustus, at tu obrutus, at tu inclusus, at tu putridus, at tu evisceratus et constrictus.

particula proprie est o b i c i e n d i, *ut apparet ex usu dialogi scaenici* (*I*), *ideoque maiorem vim* (ἦϑος *vel* πάϑος) *habens quam* sed *aliaeve adversativae; inde explicatur rhetoricus usus occupandi vel refutandi et communis omnium scriptorum maiore vel minore vi opponendi vel potius contra ponendi res homines sententias. non raro* (*maxime praecedente* si, si non, si minus *sim.*) *id valet quod* tamen certe saltem, *quae particulae cum* at *coniungi solent. augetur praeterea vis particulae variis additamentis* (at contra, at enim, at vero, at hercle *sim.*). *in usu fuit per totam latinitatem; plus 1100ies habet* CIC. (*dimidia fere pars in orationibus legitur*), *plus 400ies* OV., *fere 350ies* PLAVT. SEN. min. Icti (*cum* GAIO inst.), *plus 200ies* CELS. QVINT. APVL., *paene 200ies* VERG. PLIN. nat. TAC., *plus 100ies* TER. LVCR. COLVM. SIL. STAT., *fere 90ies* CVRT., *80ies* LIV., *ad quem proxime accedunt* SALL. PROP. SEN. rhet. VAL. FL., *sequuntur* LVCAN. MART. HOR. TIB. CAES. PLIN. min. RHET. Her. VAL. MAX. FRONTO HYGIN. fab. PETRON. NEP. CATVLL. (*fere 30ies*) VELL. VARRO SVET. IVV. (*17ies*) VITR. PERS. *rarissimum apud* CATONEM. *ex ingenti copia parvus proponitur delectus.*

I *in* ***dialogo*** *et in* c o l o r i b u s   d i a l o g u m   i m i t a n t i b u s:

in dialogo, semper fere m u t a t a   p e r s o n a; at ego, at tu, *talia passim*: PLAVT. Amph. 436 per Iovem iuro med esse neque me falsum dicere. :: at ego per Mercurium iuro tibi Iovem non credere (Rud. 635 *cf.* 1256 ENN. trag. 141). Poen. 313 at ego amo hanc. :: at ego esse et bibere. Merc. 430 viginti minis opinor posse me illam vendere. :: at ego si velim, iam dantur septem et viginti minae. :: at ego — :: quin ego, inquam —. Truc. 946. 947. Men. 1086 non ego. :: at ego. Rud. 1013. 1019. Capt. 710 sed malene id factum arbitrare? :: pessume. :: at ego aio recte, qui abs te sorsum sentio (*cf.* 72 Cas. 71). Amph. 1084 immo omnes sani sunt profecto. :: at me uxor insanum facit suis foedis factis. :: at ego faciam, tu idem ut aliter praedices . . . pudicam esse tuam uxorem ut scias (*cf.* Most. 94 Poen. 173 TER. Hec. 439). Pseud. 251 te volo. :: at vos ego ambos . . . :: non licet conloqui te? :: at mihi non lubet. Capt. 706 nunc falsa prosunt. :: at tibi oberunt. :: optumest. at erum servavi. Merc. 756 haud malast. :: at tu malu's. Pseud. 1144 hic leno est. :: at hic est vir bonus. 1063 non equidem capiam. :: at quaeso (*cf.* Epid. 423 Capt. 747 Cas. 391 Mil. 399 Rud. 1256). Cas. 690 moram offers mihi. :: at tu mihi offers maerorem. Cist. 573 servate di me⟨d⟩ obsecro. :: at me perditis (Rud. 1164 *cf.* Stich. 340). Capt. 203 at nos pudet, quia cum catenis sumus. :: at pigeat postea nostrum erum, si vos eximat vinculis (Cas. 911 Cist. 769). Rud. 107 virile sexus numquam ullum habui. :: at di dabunt. Mil. 1214 reddam impetratum. :: at gestio. :: at (ac *codd.*) modice decet. Epid. 262 age dic. :: at deridebitis. :: non edepol faciemus. Persa 216 prior rogavi. :: at post scies. Pseud. 235 at — :: bat. :: crucior. :: cor dura (*cf.* Ter. Phorm. 1002 at — :: quid 'at'?). Mil. 355 totiens monere mirumst. :: at metuo ut satis sis subdola (*cf.* Poen. 883. 1162 TER. Phorm. 965 ACC. trag. 78). Cist. 584 at n o n missam oportuit (Epid. 689 Mil. 1017 TER. Hec. 439 *cf.* RHET. Her. 1, 16, 26. 4, 31, 42 CIC. inv. 1, 18 NEP. Phoc. 4, 3 PHAEDR. append. 15, 9 SEN. Troad. 318). Curc. 121 egon salva sim, quae siti sicca sum? :: at i a m bibes (Amph. 345 Aul. 356 Epid. 32 Mil. 445 Trin. 1187 TER. Andr. 617. 682. 683 Haut. 694 CIC. Att. 7, 9, 1). Bacch. 677 erras. :: at q u i d e m tute errasti (*cf.* Mil. 659 Most. 1014). Mil. 1142 ut lepide deruncinavit militem. :: at e t i a m parum (Capt. 561). Amph. 369 at mentiris etiam (*cf.* Asin. 923 Capt. 455 Rud. 401 TER. Eun. 1011 TVRPIL. com. 35. *nec minus apud alios* at etiam *coniunguntur, notandum tamen plerisque locis* etiam *pertinere ad aliud verbum, cf. e. gr.* CIC. Catil. 2, 12 Verr. 6, 77 Phil. 2, 76 fin. 1, 39 epist. 12, 22, 1. CAES. civ. 2, 31, 7 aut *codd.* LIV. 28, 43, 20 FRONTO p. 36, 4 N.). TER. Hec. 850 nescio. :: at ego scio (Haut. 309). Eun. 244. Ad. 161 leno ego sum. :: scio. :: at ita, ut nusquam fuit fide quisquam optuma (*cf.* 280 Haut. 617). Haut. 546 stolidus est. :: at te adiutare oportet. 159 fateor: peccatum a me maximumst. :: Menedeme, at porro recte spero et illum tibi salvom adfuturum esse hic confido. 973 loquere. :: at tuto. :: loquere. POMPON. com. 7. TRAG. inc. 162 (Rhet. Her. 2, 25, 39, *fort. exemplum fictum*) miseri sunt qui uxores ducunt. :: at tu duxisti alteram. RHET. Her. 4, 50, 63 'id fecissemus', inquiunt illi, 'si domum novissemus'. 'at istud quidem facile fuit undelibet invenire'. CIC. leg. 1, 57 at ego huc declinabam, nec invitus. :: licebit alias, nunc id agamus, quod coepimus. 2, 15 quid, quod Zaleucum istum negat ullum fuisse Timaeus? :: at ⟨ait⟩ Theophrastus, auctor haud deterior mea quidem sententia (*cf.* fin. 5, 3). Att. 13, 42, 1 'sed quando?' 'nihil ad me' inquit 'de tempore, quoniam rem probo'. 'at ego' inquam 'censeo, priusquam proficiscaris' . . . hic dialogus sic conclusus est. 2, 1, 5. 7, 9, 1. 13, 33, 4 SALL. Cat. 40, 3 VERG. ecl. 1, 64. 3, 66 malo me Galatea petit . . . et fugit ad salices et se cupit ante videri. :: at mihi sese offert ultro . . . Amyntas. HOR. sat. 1, 6, 40. 1, 9, 71 OV. met. 1, 557 (4, 654). 1, 678. 14, 663. fast. 2, 395 *sqq.* ex illis unus et alter ait: 'at quam sunt similes! at quam formosus uterque! . . . :: at si quis vestrae deus esset originis auctor, . . . ferret opem certe. LIV. 24, 37, 11 *Henuensium principes aiunt* (*seq. orat. obl.*) . . . tum Pinarius: at illi, si ad consulem gravarentur mittere, sibi saltem darent populi concilium. VAL. MAX. 9, 14 ext. 3. SEN. Ag. 970 iustae parenti satis. :: at iratae parum. 978 nullum est periclum tibimet. :: at magnum tibi. Herc. O. 437. *cf.* ben. 3, 9, 3 (*syn.* sed). OCTAVIA 457 decet timeri Caesarem. :: at plus diligi PERS. 3, 96 CALP. ecl. 2, 48. 2, 80 STAT. Theb. 6, 726. TAC. dial. 42 ego, inquit, te poetis, Messalla [cum] antiquariis criminabimur. at ego vos rhetoribus et scholasticis, inquit. PLIN. epist. 1, 20, 15 GELL. 6, 17, 6. 11, 9, 2 cum . . . Aristodemus talentum *se accepisse* respondisset: 'at ego plus' inquit *Demosthenes*, 'accepi, ut tacerem'. APVL. met. 1, 18 ad haec ille subridens 'at tu' inquit 'non sanguine, sed lotio perfusus es'. 1, 12. 26. 4, 7. 6, 15. 10, 14 sic alter alterum compellat: 'at istud . . .' subicit alius: '. . .'.

cum i m p e r a t i v o: PLAVT. Pseud. 32 non adest. :: at tu cita. Asin. 464 Sauream non novi. :: at nosce sane (*cf.* Amph. 353). Poen. 857 at onus urget. :: at tu appone et respice ad me (Men. 547 Most. 897 Persa 242). Pseud. 1157 iam redeo ad te. :: at maturate propera (TER. Andr. 956 age fiat. :: at matura. *cf.* Phorm. 716 Eun. 207. 208). Capt. 232 scio. :: at scire memento, quando id quod voles habebis (*cf.* Stich. 47). Aul. 635. Cas. 707 et ego orabo. :: at blande orato. Merc. 464 Most. 216 Persa 500. 288 abi in malam rem. :: at tu domum (Stich. 771 Capt. 398 *cf.* Curc. 7 Persa 446 TER. Andr. 895). Pseud. 942 at vide ne titubes (*cf.* Poen. 292 Rud. 1067 TER. Hec. 223 Haut. 1032). TER. Eun. 534 non possum, inquam. :: at tu apud nos hic mane. Haut. 550 fac ergo. :: at heus tu, facito (*cf.* RHET. Her. 4, 50, 63, *ubi* at heus tu *suadent codd.*, at eho tu *Marx*). Phorm. 403. 819 TITIN. com. 51 VERG. ecl. 5, 88. HOR. epist. 1, 7, 16 'vescere sodes'. 'iam satis est'. 'at tu quantum vis tolle'. 'benigne'. OV. met. 12, 367 'at inferias . . . accipe' ait. VAL. MAX. 3, 2 ext. 1 eo deinde libenter id se fuisse facturum . . . adfirmante 'at me' inquit '. . . aspice'. SEN. Ag. 155 rapienda rebus in malis praeceps via est. :: at te reflectat coniugi nomen sacrum. PERS. 6, 41 HOMER. 980 STAT. Achill. 1, 807. *in* i n t e r r o g a t i o n e (*cf. p. 1009, 33 sqq.*): PLAVT. Mil. 1034 iube adire. :: at scin quid tu facias? (TER. Haut. 738). Aul. 47 at scin quomodo tibi res se habet? Rud. 797 tangam hercle vero. :: tanges, at scin quomodo? (Aul. 307. 831 Amph. 356 Poen. 376 Bacch. 1178). Bacch. 594 at scin quam iracundus siem? (*cf.* Asin. 149). Persa 798 iurgium hinc auferas, si sapias. :: at, bona liberta, haec scivisti et me celavisti? Stich. 342 ecquem convenisti? :: multos. :: at virum? :: equidem plurimos. Epid. 726 pallium tibi dabo. :: quid deinde porro? :: libertatem. :: at postea? Rud. 711 iniqua haec patior cum pretio tuo. :: at e t i a m minitatur audax? (*sic* at etiam Capt. 563 Trin. 991 Merc. 130 Most. 851 Amph. 1025 TER. Andr. 762. Eun. 668 exi foras, sceleste. at etiam restitas?). TER. Eun. 361 estne, ut fertur, forma? :: sane. :: at nihil ad nostram hanc? :: alia res [est]. 272 credo; at num quid aliud? Haut. 377 Phorm. 418. Hec. 804 'non sum'. 'at Callimedes?' 'non'. 526 quibus? :: at rogitas? (Andr. 828 *cf.* Haut. 631). APVL. met. 1, 24 'at has quisquilias quanti parasti?' 'vix' inquam 'piscatori extorsimus accipere viginti denarium'. 2, 24 at ego 'iube' inquam' domina, cuncta quae sunt usui necessaria nobis exhiberi'. 'at quae?' inquit 'ista sunt?' *rarum in dialogo* p o s t   i n t e r r o g a t i o n e m: PLAVT. Mil. 54 quid in Cappadocia, ubi tu quingentos simul, ni hebes machaera foret, uno ictu occideras? :: at pedistatelli quia erant, sivi viverent. Curc. 554 quid, valeam? :: at tu aegrota aetatem, si lubet, per me quidem. Pseud. 124 oculum anne in aurem? :: at hoc pervolgatumst minus. TER. Andr. 566 qui scis ergo istuc, nisi periclum feceris? :: at istuc periclum in filia fieri gravest. Eun. 736 eho, nonne id sat erat? :: at nescibam id dicere illam. n o n   m u t a t a   p e r s o n a: PLAVT. Rud. 170 salvae sunt, si illos fluctus devitaverint. nunc, nunc periclumst. ⟨unda⟩ eiecit alteram. at in vadost, iam facile enabit. Cas. 446 nam illorum me alter cruciat, alter macerat. at candidatus cedit hic mastigia, stimulorum loculi. protollo mortem mihi. Epid. 110 quis erit, vitio qui id vortat tibi? :: qui invident omnes inimicos mi illoc facto repperi; at pudicitiae eius numquam nec vim nec vitium attuli. TER. Haut. 527 sed habet patrem quendam avidum misere atque aridum, vicinum hunc: nostin? at quasi is non di[vi]tiis abundet, gnatus eius profugit inopia. 677 quid agam? . . . quid si hoc nunc incipiam? nihil est. quid, [si] sic? tantundem egero. at sic opinor: non potest. immo optume. euge habeo optumam (*cf.* CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4 quid si hoc muto? at vereor ne peius sit). Haut. 637 at id omitto: misericordia, animus maternus: sino (*cf.* CIC. Rab. Post. 34 at de me omittamus: ad Alexandrinos revertamur). *cf.* CIC. epist. 7, 24, 2 at vide, quid suscenseat (*cf.* Verr. 5, 151 at videte hominis impudentiam. agr. 2, 23. 30 dom. 115. 130 Phil. 2, 77). Att. 2, 13, 1 facinus indignum! epistulam *tibi* neminem reddidisse! at scito eum fasciculum . . . eo ipso die latum esse.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

emphatica vel pathetica quae inest in particula vis aptam facit ad exprimendum indignationem, minas, imprecationes, preces, sim.: *cf.* DON. Ter. Andr. 666 'at' principium increpationi aptum (*affert* VERG. Aen. 2,535 HOR. epod. 5,1; *cf.* SERV. Aen. 7, 363). *minae*: PLAVT. Curc. 194 tun meam Venerem vituperas? . . . at ne tu hercle cum cruciatu magno dixisti id tuo. Amph. 793 quid ego audio? :: id quod verumst. :: at cum cruciatu iam, nisi apparet, tuo (Capt. 681 Amph. frg. 1 *cf.* Asin. 130. 137 Rud. 775). Amph. 583 at te ego faciam . . . ut minus valeas et miser sis (Capt. 962. 1019 Men. 951 Persa 819). CATVLL. 8,14 at tu dolebis . . . scelesta, vae te! (*cf.* 8, 19. 62, 59). VERG. Aen. 9,744 'at non hoc telum . . . effugies'. HOR. carm. 3, 7, 22 at . . . cave (TIB. 1, 2, 87. 3, 8, 3 PRIAP. 70, 9 OV. met. 2, 88). Ov. met. 8, 279 'at non impune feremus'. STAT. Theb. 5, 565 'at non mea vulnera . . . umquam effugies' (*cf.* HOR. sat. 2, 1, 44 OV. ars 2,173 PETRON. 69. 122 v. 167). PLAVT. Aul. 52 at ut scelesta sola secum murmurat (*cf.* Asin. 149). Capt. 664 at ut confidenter . . . mihi contra astitit. TER. Haut. 918 quae vidi! vae misero mihi! at ne (anne *A*) illud haud inultum, si vivo, ferent! *imprecationes*: PLAVT. Merc. 793 vae misero mihi. at te, vicine, di deaeque perduint. Most. 38 at te Iuppiter dique omnes perdant (Pseud. 836). TER. Hec. 134 at te di deaeque perdant (469 Eun. 431). Andr. 666 at tibi di dignum factis exitium duint (*cf.* DON. *ad h. l.*). POMPON. com. 137 at te di omnes cum consilio, calve, mactassint malo. CATVLL. 3, 13 at vobis male sit, malae tenebrae Orci, quae omnia bella devoratis. 28, 14 at vobis mala multa dii deaeque dent, opprobria Romulei Remique (*cf.* 8, 14). VERG. Aen. 2, 535 at tibi pro scelere . . . di . . . persolvant grates dignas et praemia reddant debita. HOR. sat. 2, 2, 40 at vos praesentes, Austri, coquite horum obsonia (*cf.* epod. 3, 19). PRIAP. 78, 1. 83, 19 at o sceleste penis, o meum malum, gravi piaque lege noxiam lues (*cf.* v. 9). PROP. 3, 24, 31 PHAEDR. app. 21, 11 SEN. Ag. 1001. APVL. met. 8, 25 at te . . . cadaver surdum . . . dea Syria et sanctus Sabadius et Bellona. . caecum reddant. 9, 21 at te . . . nequissimum et periurum caput . . . cuncta caeli numina . . . pessimum pessime perduint! apol. 64 at tibi . . . pro isto mendacio duit deus iste superum et inferum commeator utrorumque deorum malam gratiam. IVST. 14, 4, 10 at vos, ait, devota capita, respiciant dii periuriorum vindices talesque vobis exitus dent, quales vos ducibus vestris dedistis. *iuramenta*: PLAVT. Mil. 501 licetne? :: at ita me di deaeque omnes ament, nisi . . . (TER. Hec. 258). Cist. 512 at ita me di deaeque, superi atque inferi et medioxumi, itaque me Iuno regina et Iovis suprema filia itaque me Saturnus eius patruos *eqs.* Poen. 1258 at ita me di servent, ut pater est vester (TER. Phorm. 807). Capt. 622 at ita me rex deorum atque hominum faxit patriae compotem, ut. . . . Curc. 574 at ita me machaera et clupeus . . . bene iuvent . . . :: at ita me volsellae, pecten, speculum . . . bene me amassint (mactassint *Ritschl*). CALVVS or. frg. (Char. gramm. I 229, 9 *cf. p. 992, 51*) at (ad *cod. Neap.*) ita mihi Iovem deosque inmortales velim bene fecisse, iudices, ut ego pro certo habeo, si parvuli pueri de ambitu iudicarent. HOR. sat. 1, 8, 37 mentior at si quid, merdis caput inquiner albis. 2, 6, 54 at omnes di exagitent me, si quicquam (*sc. audivi*) (*cf.* epod. 5, 1 at o deorum quidquid in caelo regit terras et humanum genus, quid iste fert tumultus? *affert* DON. Ter. Andr. 666 *v. supra l. 3*). APVL. met. 3, 23 at mihi scelus istud depellant caelites . . ., ut ego *eqs.* *vota, preces* (*passim* at tu, at te *sim., gr.* ἀλλά; *saepe ita invocantur dii*): PLAVT. Mil. 231 ego impetrare dico id quod petis. :: at te Iuppiter bene amet. 570 ignoscam tibi istuc. :: at tibi di faciant bene (Men. 1021 Persa 488). Pseud. 37 at te di deaeque, quantumst — :: servassint quidem. Cist. 742 at vos Salus servassit. TER. Hec. 721 faciam, ut mones . . . at te oro . . . adiutor sis mihi. CIC. Att. 12, 31, 2 at tu concede mihi, quaeso. VERG. Aen. 8, 572 at vos, o superi, . . . miserescite regis et patrias audite preces. 9,288. HOR. carm. 1, 28, 23 at tu, nauta, vagae ne parce malignus harenae (TIB. 1, 1, 33 PROP. 2, 5, 17 OV. trist. 5, 11, 29 *cf.* am. 1, 7, 63). TIB. 3, 12, 7 at tu, sancta, fave. 3, 11, 19 *et saepius*. PRIAP. 42, 3. 77, 15 PROP. 2, 16, 13 OV. fast. 4, 931 (STAT. Theb. 5, 746). 6, 97 at vos ignoscite divae, *et saepe*. LIV. 1, 12, 5 at tu, pater deum hominumque, hinc saltem arce hostes. CALP. ecl. 4, 157 VAL. FL. 7, 139 SIL. 2, 696 STAT. Ach. 1, 14 MART. 9, 90, 13 QVINT. decl. 315 p. 242, 27 R. OPT. PORF. 5, 9 AVIEN. orb. terr. 1392. CARM. epigr. 327, 6 at tu, summe deus, Crhysanti respice gentem. *al.* *in exclamatione* (*talia inde a* CIC. *apud rhetores et poetas frequentia*): *ex. gr.*: TER. Phorm. 367 saepe interea mihi senex narrabat se hunc neclegere cognatum suom: at quem virum! quem ego viderim in vita optimum (*cf.* Eun. 590. CIC. epist. 9, 20, 1 Brut. 65 *cf.* Flacc. 90 Sull. 42 Att. 10, 9, 1 Phil. 12, 2). CIC. Phil. 8, 24 an ab eo mandata acciperem . . . ? at quae mandata! qua arrogantia! quo stupore! Deiot. 17 id *facinus* . . . ab homine stulto cogitatum esse confingitis? at quam non modo non credibiliter, sed ne suspiciose quidem! Phil. 2, 43 at quanta merces rhetori data est! 10, 9 at cui pesti quantaeque restitit! Tusc. 5, 103 quid hoc levius? at quantus orator! (Phil. 3, 21 fin. 4, 7 Cato 49 Tusc. 4, 73 nat. deor. 2, 100 CVRIVS Cic. epist. 7, 29, 1). Rabir. 20 equester ordo, at quorum equitum, di immortales! (Verr. 5, 84 agr. 1, 20 Scaur. 20 *cf.* Flacc. 75). Att. 5, 20, 7 at te (acte *M*) Romae non fore! *et passim.* Ov. fast. 2, 395 alter ait: at quam sunt similes! at quam formosus uterque! (am. 3, 2, 15 met. 10, 631). SEN. contr. 1, 5, 2 SEN. epist. 104, 26 PLIN. nat. 24, 160 PLIN. paneg. 10 GELL. 14, 6, 3 MIN. FEL. 10, 5 SIDON. epist. 4, 3, 2 *al.*

ex dialogi more explicantur formulae at ille . . . inquit *sim.*: VARRO rust. 2, 5, 1 haec hic. at Q. Lucienus . . . inquit (1, 22, 6). 1, 12, 3. CATVLL. 45, 10 Septimius . . . inquit . . . at Acme . . . inquit. VERG. Aen. 10, 444 haec ait . . . at *iuvenis talibus dictis* it contra dicta tyranni (*cf.* 2, 687. 12, 54). HOR. sat. 1, 7, 32 Persius exponit causam. . . . tum Praenestinus . . . regerit convicia. . . . at Graecus *exclamat*. PROP. 4, 9, 51 talibus Alcides. at talibus alma sacerdos (*cf.* 4, 4, 89. 4, 6, 59). OV. met. 2, 702 dixit '. . .'; at senior . . . inquit. 14, 484. 2, 231 (ars 2, 93) trist. 3, 11, 51 fast. 6, 679 (*cf.* Ib. 243 met. 2, 40. 5, 663. 12, 18) PHAEDR. append. 13, 28. 29, 9 SEN. benef. 7, 21, 2 (*cf.* apoc. 4) CVRT. 8, 8, 1 (*cf.* 3, 8, 4. 3, 12, 12 *al.*). LVCAN. 2, 284 sic fatur. at illi arcano sacras reddit Cato pectore voces (*cf.* 8, 637 PETRON. 49). VAL. FL. 4, 249 (*cf.* 7, 103) SIL. 11, 247 APVL. met. 1, 13. 5, 28. 10, 3 LAMPR. Alex. 61, 5 IVVENC. 4, 475 VVLG. Matth. 9, 12 Marc. 10, 24. *item* at contra: HOMER. 623 SIL. 3, 97. 15, 652 (*cf.* 3, 570). CIC. Att. 15, 29, 2 'sed quorsus?' inquam. at ille, filium velle (15, 11, 1). 5, 1, 3. 13, 42, 1. Tusc. 2, 61 *cum* moleste se dixisset ferre, quod eum non posset audire, at ille: tu vero, inquit, potes. div. 2, 133. 144. Phil. 12, 27 quem cum Scato salutasset, 'quem te appellem' inquit; at ille: 'voluntate hospitem, necessitudine hostem', *et saepius*. NEP. Epam. 5, 5 idem ille Meneclides cum huic obiceret . . .: at ille 'desine' inquit. 4, 2 (*cf.* 8, 2). Att. 8, 4 at ille . . . respondit (*cf.* Iph. 3, 4). VERG. georg. 4, 446 'quidve hinc petis?' inquit. at (et *P*) ille 'scis, Proteu, scis ipse'. HOR. sat. 1, 9, 6 'numquid vis' occupo. at ille 'noris nos' inquit. OV. fast. 5, 275 met. 11, 622. 14, 106 VITR. 2 pr. 2 VAL. MAX. 6, 2, 1. 6, 2, 3 (7, 3, 2) PHAEDR. 2, 8, 8 *et saepius* SEN. epist. 12, 3 (*cf.* dial. 5, 14, 2 Herc. O. 510. 1736) CVRT. 3, 2, 11. 6, 5, 6 (respondent). 8, 14, 42. PETRON. 8 'quid novi' inquam 'ego?' at ille deficiens . . . inquit (36. 52. 86. 87. 131. 137. *cf.* 41. 80. 87. 115). PLIN. nat. 22, 114 GELL. 13, 21, 7 (*cf.* 6, 17, 11). APVL. met. 1, 20 haec Aristomenes. at ille comes eius . . . inquit, *et passim*. IVL. VAL. 1, 3 HIER. epist. 108, 18[a] VVLG. gen. 30, 3 num. 20, 20 Ios. 9, 8 Matth. 25, 12 Luc. 9, 19 (ὁ δέ, οἱ δέ *sim.*), *et saepissime* (*cum variis verbis*). AVG. civ. 14, 7. 18, 53 (*cf.* 9, 4. 16, 42). *oratione finita* at *continuat narrationem vel aliquid novi inducit*: dixit:at, dixerat:at *sim., formulae poetarum propriae*: VERG. Aen. 10, 481 'aspice, num mage sit nostrum penetrabile telum'. dixerat; at clipeum . . . transverberat ictu. 11, 595. 709 (*cf.* 3, 259). 5, 654 haec effata. at matres . . . (georg. 4, 33). 7, 446. 8, 443 OV. met. 2, 40. 5, 533. 10, 356. 13, 474 trist. 3, 11, 51 Ib. 243 (*omnibus locis* dixerat. at. *cf.* epist. 5, 122). LVCAN. 1, 352. 4, 363. 8, 192 sic fatur; at ille *eqs.* VAL. FL. 1, 608 (*cf.* 8, 357). 5, 363 sic ait. at Iuno *eqs.* HOMER. 96. STAT. Theb. 12, 166 sic fatus, at illis horruerant lacrimae (*hac versus sede passim apud poetas* at ille *sim. legi dudum observatum est*).

in ***occupatione*** *vel anteoccupatione* at *passim legitur, frequenter* at enim, *rarius* at vero, at credo *sim. inducit autem obiectionem sive a vero oblocutore iniectam sive a ficto (Ciceroniana exempla distinxi secundum genera refutandi); item* at *in refutatione, saepe in subiectione, rarius in conclusione*: *additur*: inquis, inquit *sim.*: RHET. Her. 4, 4, 6 'at hoc ipsum difficile est' inquiunt 'eligere de multis'. quid dicitis difficile . . . ? 4, 3, 5. CIC. Att. 15, 4, 3 'at' inquis "Ἡρακλείδειον aliquid". non recuso id quidem. 7, 9, 3 'at sic malo' inquies . . . 'at tum' inquis. Cael. 68 Pis. 74 Planc. 33 Deiot. 25 or. frg. A XIII 26 M. parad. 36 BRVT. Cic. epist. ad Brut. 1, 4 (9, 12), 2 (*cf.* Phil. 10, 12 'at ne Bruto quidem': id enim fortasse quispiam improbus dixerit. Phil. 2, 3 fin. 4, 40. HYG. astr. 4, 2 p. 100, 21 at aliquis dixerit). CATVLL. 10, 14 'at certe tamen' inquiunt 'quod illic natum dicitur esse, comparasti ad lecticam hominis. LVCR. 1, 803. 897 HOR. sat. 1, 1, 61 OV. trist. 5, 1, 49 SEN. suas. 2, 18. contr. 4 praef. 11 memini et illam contradictionem . . . 'at' inquit 'inter pueriles condiscipulorum sinus lasciva manu obscena iussisti'. et pleraque huius generis illi obiciebantur. SEN. benef. 3, 14, 4 epist. 47, 12 QVINT. decl. 257 p. 51, 4 R. HIER. epist. 22, 31 at dicis: '. . .'. *cf.* SALL. or. Lep. 18 at obiectat mihi. RHET. Her. 4, 3, 6 oportet testimonium cum re convenire; aliter enim rem non potest confirmare. at id, quod illi faciunt, cum re non convenit. quid ita? 4, 3, 5. 4, 14, 20. CIC. Verr. 5, 20 at publice commodasti. non sine magno quidem rei publicae . . . detrimento (2, 56 Sulla 55 Quint. 71 Cluent. 133 ac. 2, 75 fin. 1, 35 nat. deor. 3, 82. 89 div. 2, 62 epist. 9, 18, 2. 9, 28, 4. 12, 1, 2 at enim). Rab. Post. 22 at dioecetes fuit regius. et quidem in custodia etiam fuit regia (fin. 2, 81 leg. 3, 24 *cf.* ac. 2, 53). Cato 33 at minus habeo virium quam vestrum utervis. ne vos quidem T. Ponti centurionis vires habetis (Tusc. 5, 116 nat. deor. 2, 12 Phil. 5, 7). Rabir. 31 'at occidit Saturninum . . .'. utinam fecisset! (Phil. 1, 21). Verr. 6, 5 'at in Italia fuit'. fateor, et magnum quidem et vehemens (Cluent. 97 orat. 31. 143 OV. trist. 5, 1, 69 SEN. epist. 115, 17). Brut. 256 'at prodest plus imperator'. quis negat? (fin. 2, 80. 5, 92 div. 2, 74 epist. 9, 6, 4 epist. ad Brut. frg. 6). Cato 21 at memoria minuitur. credo, nisi eam exerceas (47 Flacc. 57. Mur. 78 at enim. Brut. 256. *cf.* Att. 8, 7, 1 'at nemo dubitat . . .'. ego non puto. SEN. epist. 112, 3). orat. 144 'at dignitatem docere non habet'. certe (off.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3,105 at enim, Att. 7, 9, 3). Tusc. 1, 90 at id ipsum odiosum, sine sensu esse. odiosum, si id esset carere (Verr. 4, 122 Cael. 68 Tusc. 5, 47 Cato 68). fin. 2, 102 'at habetur'. et ego id scilicet nesciebam (div. 2, 47 Phil. 2, 21 *cf.* 3, 16 Brut. 288 Ivv. 13,180 Tac. ann. 11, 24). Sulla 51 'at accusat . . .'. o patrem sapientem! (Verr. 6, 49 Phil. 2, 20. 7, 14. 13, 35). div. 2, 81 at omnes . . . utuntur auspiciis. quasi vero quicquam sit tam valde quam nihil sapere vulgare! (Vat. 7 at enim. off. 3, 110 Phil. 13, 23. ad Q. fr. 1, 1, 7 at enim. *cf.* div. 3, 56 nat. deor. 2, 91). Cato 65 at sunt morosi . . . senes. si quaerimus, etiam avari; sed . . . (Phil. 2, 20 div. 2, 74. Sulla 56 at enim. Caecin. 69 Verr. 6, 48 Sen. epist. 17, 9). Phil. 2, 5 at beneficio sum tuo usus. quo? (off. 3, 101 'at stulte . . .'. quomodo stulte? Att. 8, 3, 4). Phil. 2, 21 at laetatus sum. quid ergo? (div. 2, 67. 69. 71 Tusc. 5, 107 Phil. 13, 14 Mil. 35 Flacc. 88 nat. deor. 1, 38. 113. 114. 116 div. 1, 24. 2, 71. 109. 112. 140. 145 Verr. 6, 6 Cael. 38 ad Q. fr. 1, 2, 6 off. 3, 87 Liv. 3, 68, 3. 4, 4, 1 Qvint. decl. 328 p. 289, 27. 388 p. 438, 17 Tac. ann. 3, 34 Plin. paneg. 57 Tert. nat. 1, 7). Phil. 11, 25 at hominem dignum mittent. num P. Servilio digniorem? (opt. gen. 5, 16 Deiot. 16. 32). div. 1, 60 at multa falsa. immo obscura fortasse nobis. Arch. 9 at non est professus. immo vero *eqs.* (Pis. 74 Cluent. 88 Att. 9, 10, 3. 10, 12ᵃ, 1 Q. Cic. pet. 8 Brvt. Cic. ad Brut. 1, 4, 2 Sall. or. Phil. 5. Liv. 21, 40, 8 at enim. 41, 7, 8 at hercule. Val. Max. 5, 3 ext. 3. Plin. paneg. 36 at fortasse). Scaur. 41 'at creditum est aliquando Sardis'. et fortasse credetur aliquando, si . . . (leg. 3, 24). Cluent. 97 'at enim etiam Bulbus est condemnatus'. adde maiestatis . . . . 'at est hoc illi crimen abiectum'. fateor, sed . . . . 'at hoc obfuit ei maxime'. iam ista divinatio est. Flacc. 57 'at moleste fert civitas'. credo . . . . 'at queritur'. impudenter facit . . . . 'at accusat verbis gravissimis'. Lvcr. 6, 673 'at nimis est ingens incendi turbidus ardor' (*sequitur* scilicet; *item* 1, 803. 897. 4, 843 at contra. *cf.* 3, 356). Hor. sat. 1, 1, 51 'at suavest ex magno tollere acervo'. dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas, cur tua plus laudes cumeris granaria nostris? 1, 1, 61. 80. 1, 2, 18. 1, 4, 48. 1, 10, 3. 20. 23. 50 (*cf.* 2, 3, 4). Prop. 2, 7, 5 'at magnus Caesar'. sed magnus Caesar in armis: devictae gentes nil in amore valent. 3, 16, 7. Ov. trist. 5, 1, 69 'at mala sunt'. fateor. 2, 253. 277 epist. 16, 41. Liv. 9, 4, 15 'at foeda atque ignominiosa deditio est'. sed ea caritas patriae est, ut tam ignominia eam quam morte nostra, si opus sit, servemus. 39, 37, 12. Vitr. 1, 1, 12 at fortasse mirum videbitur imperitis *eqs.* Sen. suas. 2, 17 cum posuisset contradictionem: 'at omnes . . . fugerunt'. 2, 1. 7, 33 contr. 7, 4 (19), 5. 9, 2 (25), 15. 10, 1, 11 'at me quidam propter hoc suspectum habent'. potes discutere istam suspicionem: quaere, quis fecerit. 10, 3, 5 (*in exc. deest* at). 10, 4, 16. Sen. dial. 2, 1, 2 'at ardua per quae vocamur et confragosa'. quid enim? plano aditur excelsum? benef. 3, 31, 4 non est bonum vivere, sed bene vivere. at bene vivo. sed potui et male. nat. 1, 6, 5 epist. 14, 16 *et saepe.* Scrib. Larg. praef. p. 3, 18 H. Pers. 1, 28. Qvint. decl. 274 p. 124, 3 'at tyrannus fulmine percussus est' (*syn.* sed), *et passim.* inst. 9, 2, 83 at credibile est hoc eum velle. fortasse (*cf.* 1, 6, 44, *ubi est parenthesis*). Tac. ann. 4, 40 at enim Augustus filiam suam equiti R. tradere meditatus est. mirum hercule (12, 6). 14, 44 Plin. epist. 1, 20, 9. 22. 3, 21, 6 at non erunt aeterna quae scripsit: non erunt fortasse, ille tamen scripsit, tamquam essent futura. 6, 2, 8. 7, 17, 3 at horum recitatio usu iam recepta est. num ergo culpandus est ille qui coepit? (Apvl. apol. 9).

alia vide sub at enim, at vero *p. 1008 sq.* Cic. Planc. 11 'male iudicavit populus'. at iudicavit. 'non debuit'. at potuit. 'non fero'. at multi clarissimi . . . cives tulerunt. S. Rosc. 41 quaeramus quae tanta vitia fuerint in unico filio, qua re is patri displiceret. at perspicuum est nullum fuisse. pater igitur amens, qui odisset eum, quem procrearat? at is quidem fuit omnium constantissimus. 94 dices: 'quid postea, si Romae adsiduus fuit'. respondebo: 'at ego omnino non fui'. 'fateor me sectorem esse, verum et alii multi'. 'at ego, ut tute arguis, agricola et rusticus'. 'non continuo . . . sum sicarius'. 'at ego profecto . . . longe absum ab eius modi crimine'. Phil. 2, 12 non placet M. Antonio consulatus meus. at placuit P. Servilio (ac. 2, 133). parad. 20 parva, inquit, est res. at magna culpa. Att. 7, 11, 3 'non est' inquit 'in parietibus res publica'. at in aris et focis. 'fecit Themistocles . . .'. at idem Pericles non fecit (9, 5, 3 epist. 4, 9, 3 ac. 2, 145 fin. 2, 74. 94. 4, 71 off. 3, 84 Tull. 49 Phil. 8, 27). nat. deor. 1, 97 ipsa vero quam nihil ad rem pertinet, quae vos delectat maxime, similitudo! quid? canis nonne similis lupo? atque, ut Ennius 'simia quam similis . . . nobis!' at mores in utroque dispares. elephanto beluarum nulla prudentior: at figura quae vastior? ac. 2, 107 primum enim negatis fieri posse, ut quisquam nulli rei adsentiatur. at id quidem perspicuum est. nat. deor. 2, 133 hic quaerat quispiam . . . . at id quidem absurdum est (3, 43 Tusc. 1, 93 div. 2, 106 Qvint. inst. 1, 10, 39. 7, 1, 47). Lvcr. 3, 736 sed tamen his esto quamvis facere utile corpus, cum subeant: at, qua possint, via nulla videtur. Sall. or. Lep. 8. Hor. sat. 1, 1, 44 'quod, si comminuas, vilem redigatur ad assem'. at ni id fit — quid habet pulchri constructus acervus? Sen. contr. exc. 1, 2 'Fortuna pati coegit et misereri debent omnes mei'. at nos non facimus miserandas sacerdotes. Pers. 5, 179 Qvint. inst. 7, 2, 48. 12, 10, 22. Chalc. comm. 172 dicent fortasse quandam esse substantiam. at qui fieri potest *eqs.*?

at duplex in compensatione: Cic. Font. 21 'at hoc Galli negant'. at ratio eorum . . . coarguit. nat. deor. 1, 115 at etiam de sanctitate, de pietate adversus deos libros scripsit Epicurus. at quomodo in his loquitur? fin. 2, 88 uterque . . . summo bono fruitur, id est voluptate. 'at enim hic etiam dolore'. at eum nihili facit (*cf.* Qvint. decl. 271 p. 111, 13. 15 R.). Cato 35 at multi ita sunt imbecilli senes, ut nullum officii . . . munus exsequi possint. at id quidem non proprium senectutis vitium est, sed commune valetudinis. 68 at senex ne quod speret quidem habet. at est eo meliore condicione quam adulescens, quod . . . . Mativs Cic. epist. 11, 28, 6 'at ludos, quos Caesaris victoriae Caesar adulescens fecit, curavi'. at id ad privatum officium, non ad statum rei publicae pertinet. *cf.* Cic. epist. 6, 6, 10 *Caesar* numquam nisi honorificentissime Pompeium appellat. at in eius persona multa fecit asperius. armorum ista et victoriae sunt facta, non Caesaris; at nos quem ad modum est complexus!

additur credo, puto *sim., ironice fere*: Varro ling. 9, 26 at in mari, credo, motus non habent similitudines geminas (*praeced. interrogatio*). Cic. Verr. 5, 102 at ex bono viro, credo, audieras et bono auctore. qui id potes, qui ne ex viro quidem audire potueris? (2, 62. 3, 107). Rabir. 29 at, credo, . . . omnia sua secum una moritura arbitrabatur. non est ita, Quirites. Deiot. 16 at, credo, haec homo inconsultus . . . non videbat. quis consideratior illo? quis prudentior? epist. 4, 5, 3 at (an *cod. Med.*) illius vicem, credo, doles. Lvcr. 5, 175 at, credo, in tenebris vita . . . iacebat (an *codd., v. adn. Lachmanni*). Caes. civ. 2, 32, 10 at, credo, (si *add. codd.*) Caesarem probatis, in me offenditis. Verg. Aen. 7, 297 at, credo, mea numina tandem fessa iacent. Ov. Pont. 1, 3, 47 at, puto, qua genitus fueram, tellure carenti in tamen humano contigit esse loco. orbis in extremi iaceo desertus harenis. 1, 2, 43. 1, 5, 25 (1, 8, 39 met. 2, 566). trist. 5, 12, 51 met. 3, 266. 11, 425. 13, 523 ars 1, 370 am. 3, 7, 2 (*v. p. 993, 1*). Val. Max. 5, 3 ext. 3 at, puto, hactenus saevire adversus optime meritum abunde duxerunt. immo ne corpus quidem eius sic expirare . . . passi sunt. Sen. suas. 2, 1 [Bvc. Eins. 1, 11, *ubi* at *Bährens pro* et]. Sall. or. Phil. 5 at scilicet . . . (*sequitur* immo). *cf.* Petron. 122 v. 167 at, reor, haud impune, nec hanc sine vindice dextram vinciet ignavus.

post interrogationes, sollemne in subiectione: Gracch. or. frg. (Cic. de orat. 3, 214) quo me miser conferam? quo vertam? in Capitoliumne? at fratris sanguine madet. an domum? matremne ut miseram . . . videam? (*cf.* Qvint. inst. 11, 3, 115). L. Crass. or. frg. (Cic. de orat. 2, 225) quid te facere (*vis*)? cui gloriae, cui virtuti studere? patrimonione augendo? at id non est nobilitatis. sed fac esse, nihil superest. Rhet. Her. (*postquam quid sit 'subiectio' exposuit, exempla proponit quattuor, ex quibus duo adscribam*) 4, 23, 33 quaero igitur, unde iste tam pecuniosus factus sit. amplum patrimonium relictum est? at patris bona venierunt. hereditas aliqua venit? non potest dici *eqs.* 4, 24, 34 nam quid me facere convenit, cum a tanta Gallorum multitudine circumsederer? dimicarem? at cum parva manu tum prodiremus: locum quoque inimicissimum habebamus. sederem in castris? at neque subsidium, quod expectarem, habebamus neque erat, qui vitam produceremus. castra relinquerem? at obsidebamur. vitam militum neglegerem? at eos videbar ea accepisse condicione, ut eos . . . conservarem. hostium condicionem repudiarem? at salus antiquior est militum quam inpedimentorum (*cf.* 4, 38, 50). Cic. Quinct. 41 appellandi tempus non erat? at tecum plus annum vixit. in Gallia agi non potuit? at et in provincia ius dicebatur et Romae iudicia fiebant (43. 44). Verr. 2, 143 quid ita? ne vitiosum opus fieret? at erat probatio tua. ne parum locuples esset? at erat et esset amplius, si velles, populo cautum praedibus et praediis. 3, 192 nunc vero quid faciat Hortensius patronus? avaritiaene crimina frugalitatis laudibus deprecetur? at hominem flagitiosissimum . . . defendit. an ab hac eius infamia vestros animos in aliam partem fortitudinis commemoratione traducat? at homo inertior . . . proferri non potest. at mores commodi. quis contumacior? . . . at haec sine cuiusquam malo. quis acerbior? Catil. 1, 28 quid tandem te impedit? mosne maiorum? at persaepe etiam privati . . . perniciosos civis multaverunt. an leges . . . ? at numquam . . . qui a re publica defecerunt civium iura tenuerunt. Mil. 15 factumne sit? at constat. a quo? at paret. Scaur. 45 domus tibi deerat? at habebas. pecunia superabat? at egebas (*cf.* orat. 223 Qvint. inst. 9, 2, 15). Att. 16, 6, 2 cur ego tecum non sum? cur ocellos Italiae, villulas meas non video? sed id ⟨satis⟩ superque, tecum me non esse, quid fugientem? periculumne? at id nunc quidem . . . nullum est. nat. deor. 1, 22 *sq.* 2, 77 div. 2, 56. 80 Tusc. 1, 93 *et passim.* Sall. Cat. 51, 22 quam ob rem in sententiam non addidisti, uti prius verberibus in eos animadverteretur? an quia lex Porcia vetat? at aliae leges item condemnatis civibus non animam eripi, sed exilium permitti iubent. Ov. fast. 2, 802 quid faciat? pugnet? vincetur femina pugnans. clamet? at in dextra, qui vetet, ensis adest. Cvrt. 3, 6, 6 Apvl. apol. 47 met. 8, 18. *cf. praeterea* Varro Men. 444 Cic. Quinct. 83 (S. Rosc. 39 fin. 1, 34 nat. deor. 3, 45 div. 2, 58 off. 3, 102 leg. 1, 52) Phil. 12, 25 Lvcr. 3, 665. 775 Qvint. inst. 2, 21, 19 (*syn.* atqui § 18) Plin. epist. 1, 16, 9 Fronto p. 41, 6 N. Chalc. comm. 173. Hier. epist. 14, 10 (*syn.* sed).

saepe in interrogatione: *cf.* Varro ling. 7, 3. Cic. Verr. 5, 146

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praetor appellatur. at quis appellat? magistratus aliqui? nemo (Quinct. 62 S. Rosc. 105 Q. Rosc. 46). 6, 177 reliquum iudicium ... de te futurum est. at quo tempore futurum est? nam id maxime providendum est (4, 124. 6, 145. 146. 177 Tull. 39 Cluent. 136 agr. 2, 76. 82). 3, 11 at quem ad modum, iudices, venerunt? (3, 104. 5, 27 Phil. 3, 19 SEN. epist. 77, 18 QVINT. inst. 6, 2, 29. 7, 1, 40). 4, 73 at haec obscura sunt? aut, si omnes homines velint, obscura esse possunt? ... tu palam egisti (agr. 2, 82). S. Rosc. 2 quid ergo? audacissimus ego ex omnibus? minime. at tanto officiosior quam ceteri? ne istius quidem laudis ita sim cupidus, ut *eqs.* (Verr. 3, 106). Phil. 1, 20 at quae est ista tertia decuria? centurionum, inquit (2, 14. 8, 2 Verr. 3, 110 dom. 9. 47. 110. 111 Brut. 287). Phil. 5, 24 profugit paludatus. at quo? in provinciam firmissimorum ... civium. off. 3, 84 'multi iniqui atque infideles regno' ... inquit Accius. at cui regno? quod a Tantalo et Pelope proditum iure obtinebatur (*cf.* LVCIL. 809). Verr. 4, 20 *tu* totam Hieronicam legem sustulisti? at quam legem? acutissime ac diligentissime scriptam? (*et sic per ellipsin* 3, 160. 174. 4, 75. 145. 5, 22 Font. 39 Cluent. 89. 199 agr. 2, 26 Flacc. 9. 74 Cael. 57 Mil. 45. 102 Phil. 2, 95 fin. 2, 85 Att. 6, 8, 3 LIV. 7, 4, 5 SEN. Oed. 807 APVL. apol. 78). SALL. Iug. 31, 12 (*in oratione Memmi*) at qui sunt ii, qui rem publicam occupavere? homines sceleratissimi. OV. fast. 4, 219 'cur ...?' '...' 'at cur turrifera caput est onerata corona?' (1, 175. 277 *cf.* trist. 2, 313 MANIL. 1, 495 QVINT. decl. 282 p. 163, 16 R. HIER. epist. 1, 3. *sic* at quare *passim apud* SEN. nat. 1, 8, 1. 1, 14, 6 *al.*). SEN. contr. 9, 4, 6 'tyrannum', inquit, 'occidi'. at patrem quantulo minus quam occidisti? *al.*

rarius in conclusione (*cf.* atqui): CIC. inv. 1, 72 aut metuamus Karthaginiensis oportet, si incolumis eos reliquerimus, aut eorum urbem diruamus. at metuere quidem non oportet. restat igitur, ut urbem diruamus. nat. deor. 3, 43 si di sunt, suntne etiam Nymphae deae? si Nymphae, Panisci etiam et Satyri? hi autem non sunt; ne Nymphae quidem igitur? at eorum templa sunt ... dedicata. ne ceteri quidem ergo di, quorum templa sunt dedicata? div. 2, 50 (*conclusio Epicuri*) 'quod finitum est', inquit, 'habet extremum' ... 'quod autem habet extremum, id cernitur ex alio extrinsecus' ... 'at, quod omne est, id non cernitur ex alio extrinsecus' ... 'nihil igitur cum habeat extremum, infinitum sit necesse est' (*cf.* fin. 1, 39 div. 2, 123). fat. 31 (*Carneadis conclusio*) si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali conligatione conserte contexteque fiunt; quod si ita est, omnia necessitas efficit; id si verum est, nihil est in nostra potestate; est autem aliquid in nostra potestate; at, si omnia fato fiunt, omnia causis antecedentibus fiunt; non igitur fato fiunt, quaecumque fiunt (*cf.* 40). CIC. Tusc. 3, 14 non cadunt autem haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. at nemo sapiens nisi fortis; non cadet ergo in sapientem aegritudo. 3, 15 numquam igitur est perturbatus (*animus sapientis*). at aegritudo perturbatio est animi; semper igitur ea sapiens vacabit. 3, 19. 5, 44. 48 vir ... sine libidine nonne beatus? at semper sapiens talis; semper igitur beatus. S. Rosc. 117 (at vero). LVCR. 3, 186 *et saepius* (*alia vide infra l. 62 sqq.*). SEN. epist. 92, 21 si tepido illi plus frigidi ingessero, fiet frigidum. si plus calidi adfudero, fiet novissime calidum. at huic nec misero nec beato quantumcumque ad miserias adiecero, miser non erit, quemadmodum dicitis: ergo imago ista dissimilis est. nat. 2, 38, 2 fatum est, ut hic disertus sit, sed si litteras didicerit. at eodem fato continetur, ut litteras discat: ideo docendus est (*et bis ibidem*). CHALC. comm. 320 quidquid incorporeum est, nullam condicionem corporis patitur nec corpus unquam fieri potest. at vero silva ... corpus mundusque facta est ...: igitur ne incorporea quidem. deinde, si corpus est, sensile est. at enim sensile non est: ne corpus quidem igitur erit. si autem incorporeum quiddam erit silva, intellegibilis eius natura est. at intellegibilis non est: ne incorporea quidem (*cf.* 341 transl. 25. 28). *huc pertinet* at nunc (*pro* nunc vero, νῦν δέ): LVCR. 1, 169 si de nilo fierent, ex omnibus rebus omne genus nasci posset, nil semine egeret ... at nunc seminibus quia certis quaeque creantur, inde enascitur atque oras in luminis exit, materies ubi inest cuiusque et corpora prima: atque hac re nequeunt ex omnibus omnia gigni. 1, 244. 340. 561. 992 (*eodem sensu* at quoniam 1, 543. 581, quod nunc 1, 221, nunc igitur quoniam 1, 675, nunc 1, 110, nunc quia 6, 570). CHALC. comm. 353 nam si una eius esset potentia, unum quiddam semper esset. at nunc, cum in omnes qualitates figurasque vertatur atque omnia fiat, potentias eius necesse est opportunitatesque variae commutationis praenosci mentibus. (*cf. etiam* VARRO ling. 8, 3 HOR. sat. 1, 6, 87 OV. trist. 2, 15 met. 3, 553 SEN. dial. 6, 20, 4 nat. 4, 2, 25 AVG. civ. 7, 27).

II ***in oratione continente*:**
personae, res, sententiae oppositione, quam particula exprimit, distinguuntur ex adverso positae; ita maxime cum personarum nominibus et cum pronominibus coniungitur (at ego, at tu, at ille, at qui *sim.*): PAVL. FEST. 13 at differentiam rerum significat, ut cum dicimus: Scipio est bellator, at Marcus Cato orator. *nota imprimis*: RHET. Her. 1, 7, 11 inter insinuationem et principium hoc interest. principium eius modi debet esse, ut statim apertis rationibus ... docilem faciamus auditorem. at insinuatio eius modi debet esse, ut occulte *eqs.* CIC. ac. 2, 118 est enim inter magnos homines summa dissensio. Thales ... ex aqua dixit constare omnia. at hoc Anaximandro ... non persuasit; is enim infinitatem naturae dixit esse, e qua omnia gignerentur (*cf.* 2, 133). SEN. epist. 118, 8 verum et verisimile inter se differunt. ita quod bonum est, vero iungitur; non est enim bonum nisi verum est. at quod invitat ad se et adlicefacit, verisimile est: subripit, sollicitat, adtrahit (nat. 2, 40, 4). VLP. dig. 33, 4, 1, 10 differentiam facit inter eum, cui dos relegata est, et orcinum libertum, cui peculium legatum est: namque eum de peculio posse conveniri ait, heredem non posse, quia peculium desiit penes se habere: at dotis actio nihilo minus competit, etsi dotem desierit habere (*cf.* PAVL. dig. 41, 4, 2, 2). CENS. nat. 6, 3 duplex opinio est. Anaxagorae enim ... videtur. at Diogenes et Hippon existimarunt *eqs.* PLAVT. Most. 781 muliones mulos clitellarios habent, at ego habeo homines clitellarios. Stich. 160 illa me in alvo menses gestavit decem, at ego illam in alvo gesto plus annos decem. Curc. 623 Mil. 672. Capt. 72 scio absurde dictum hoc derisores dicere, at ego aio recte (*cf.* 710 Amph. 612 Cas. 71). ENN. ann. 1 frg. 59, 4 (Cic. div. 1, 107) in monte Remus auspicio se devovet atque secundam solus avem servat. at Romulus pulcher in alto quaerit Aventino, servat genus altivolantum. Epich. frg. (PRISC. gramm. II 341, 21) terra corpus est, at mentis ignis est. CATO orat. frg. (Gell. 13, 24, 1) vitio vertunt, quia multo egeo; at ego illis, quia nequeunt egere. orig. frg. 10 (Gell. 3, 7, 19) at tribuno militum parva laus pro factis relicta, qui idem fecerat (*opp. Leonidas*). agr. praef. 4. TER. Andr. 563 tibi ita hoc videtur, at ego non posse arbitror. Haut. 1042 pudet dicere hac praesente verbum turpe; at te id nullo modo facere puduit (*cf.* Andr. 226 Eun. 693). METELL. MAC. or. frg. (Gell. 1, 6, 2). VARRO rust. 3, 2, 5 tua enim oblita tabulis pictis nec minus signis; at mea, vestigium ubi sit nullum Lysippi aut Antiphili, at crebra sartoris et pastoris. ling. 9, 6. 9, 55 sic esse Marcum, Numerium, at Marcam, at Numeriam non esse (9, 76. 10, 29. 53). frg. gramm. (Rufin. gramm. VI 556, 14). rust. 3, 7, 1 ille foras exit a villa. at in villam intro involant columbae. NIGID. frg. (Gell. 13, 26, 1) interrogandi secunda syllaba superior tonost quam prima, deinde novissima deicitur; at in casu vocandi summo tonost prima, deinde gradatim descendunt. RHET. Her. 3, 22, 36 solis exortus, ... occasus nemo admiratur, propterea quia cotidie fiunt; at eclipsis solis mirantur, quia raro accidunt. 4, 9, 13 *et saepius*. CIC. Arat. 257 laeva ... *at* dextra de parte. 367 at parte ex alia (*talia passim, maxime apud poetas*: CATVLL. 64, 251 VERG. Aen. 10, 361 MANIL. 1, 319 GERM. 283 SIL. 1, 426. 5, 4 *al. cf.* BELL. Alex. 40, 2 SALL. Cat. 59, 4 LIV. 3, 11, 1 CVRT. 3, 11, 47 PLIN. nat. 6, 190. 192). CIC. Arat. 118 nam quorum stirpis tellus amplexa reprendit, haec augens anima vitali flamine mulcet; at quorum nequeunt radices findere terras, denudat foliis ramos et cortice truncos (*cf.* carm. frg. 40, 4 p. red. 2, 23 dom. 108 ac. 2, 81 *al.*). div. 2, 93 in his locis ... post solstitium Canicula exoritur ..., at apud Troglodytas ... ante solstitium. Tusc. 2, 65 Graeci ... hostem aspicere non possunt, eidem morbos toleranter ... ferunt; at Cimbri ... in proeliis exsultant, lamentantur in morbo. off. 1, 97 si Aeacus aut Minus diceret ..., indecorum videretur ...; at Atreo dicente plausus excitantur (div. 2, 82). 1, 35 maiores nostri Tusculanos ... Hernicos in civitatem etiam receperunt, at Karthaginem et Numantiam funditus sustulerunt. 1, 113 quam multa passus est Vlixes ... at Aiax, quo animo traditur, milies oppetere mortem quam illa perpeti maluisset. Tim. 50 animus ... sensum omnem effugit oculorum; at ignis ... aqua, terra corpora sunt eaque cernuntur. Tusc. 1, 105 hic ulciscitur ..., at illa ... maeret (carm. frg. 55 Q. Rosc. 1 Caecin. 74 Att. 7, 7, 7. 7, 20, 1 orat. 155). ac. 2, 74 furere tibi Empedocles videtur, at mihi dignissimum ... sonum fundere (nat. deor. 1, 24 leg. 2, 7. 45 p. red. 2, 7. 10. 11 Tusc. 1, 5. 5, 52 Catil. 1, 4), *et passim*. *sic per totam latinitatem. addam haec*: CATVLL. 44, 3. LVCR. 2, 388 lumen per cornum transit, at imber respuitur. CAES. Gall. 1, 52, 4. 5, 33, 2 Titurius ... trepidare ...; at Cotta ... nulla in re communi saluti deerat. SALL. Cat. 52, 1 Iug. 20, 2 MESSALA aug. frg. (Gell. 13, 5, 4) NEP. Epam. 3 VERG. georg. 2, 256. HOR. sat. 1, 1, 66 populus me sibilat, at mihi plaudo ipse domi. epist. 1, 10, 3 (*cf.* VERG. Aen. 3, 594) TIB. 2, 1, 79 PRIAP. 20, 6 PROP. 2, 25, 17 OV. ars 2, 149 met. 3, 546 fast. 5, 14 LIV. 1, 7, 1. 8, 32, 8 ad haec, quae rogatus es, responde. at extra ea cave vocem mittas. MANIL. 2, 637 VITR. 1, 1, 2 FEST. 214. 230 plorare flere nunc significat ... at apud antiquos plane inclamare. SEN. contr. 9, 1, 13 suas. 4, 3 GERM. 2. 338 VELL. 2, 64, 3 VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 CELS. 3, 18 SEN. epist. 27, 8 dial. 11, 3, 1. benef. 5, 9, 2 beneficium res voluntaria est, at prodesse sibi necessarium. Oed. 342. Phoen. 153 eripere vitam nemo non homini potest, at nemo mortem. CVRT. 4, 13, 4 intempesta nocte ... at interdiu. 4, 14, 4 COLVM. 12, 18, 6 MELA 2, 53 LVCAN. 7, 367. 8, 444 hinc ... at inde (*cf.* STAT. Theb. 2, 599. 9, 673 silv. 3, 5, 76). PERS. 5, 62 hic ... ille ... at te. PETRON. 93 CALP. ecl. 4, 84 PLIN. nat. 2, 160. 6, 26. 18, 86 rufior illa, at Pisana candidior. VAL. FL. 6, 173 hinc ... at circa. SIL. 15, 224 qua ... at qua (1, 198. 14, 76 AVIEN. Arat. 883). 7, 89 STAT. Theb. 2, 145 MART. 1, 76, 13. QVINT. inst. 8, 2, 3 *in hac specie* nulla virtus est, at, quod ei contrarium est, vitium (*cf.* 5, 10, 56). 5, 10, 83. 8, 6, 25 at id quod contra est (*cf.* 3, 8, 48). IVV. 1, 50. 5, 87 (*syn.* sed). TAC. ann. 12, 45 nihil

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tam ignarum barbaris . . .: at vobis ea pars militiae maxime gnara. 1, 67. PLIN. epist. 4, 14, 1. SVET. Caes. 49 actiones Dolabellae et Curionis patris, in quibus eum Dolabella pelicem reginae . . ., at (ad *Memm.*, ac *deter.*, *Roth*) Curio stabulum Nicomedis . . . dicunt. Aug. 2. 82 (at quotiens *recte codd.*). Cal. 15 (*cf.* Claud. 11 a⟨t in⟩ fratris memoriam?). Vit. 5 (Cal. 44 Nero 2 Galba 7 Dom. 4) FLOR. 1, 40, 28 FRONTO p. 109, 10 N. GAIVS inst. 3, 194 GELL. 15, 9, 6 APVL. mund. 26 Plat. 1, 9 met. 6, 18. 30 ecce . . . at paulo ante. TERT. nat. 2, 5 anim. 34. TER. MAVR. 89 at consona (*opp.* vocalia). PORPH. Hor. sat. 1, 10, 40 COMM. instr. 1, 37, 7 SER. SAMM. 394 ANTH. 402, 2. 480, 4 SOL. 40, 6 PANEG. 9, 26 VOPISC. Aur. 14, 3 IVVENC. 2, 786. CHALC. comm. 159 duae causae . . . ita concurrerunt, ut non quod propositum est, at longe secus praeterque opinionem accidat. 218 (*cf.* 51). RVT. LVP. 1, 1. 14 AMM. 30, 4, 1 HIER. epist. 39, 6 AVG. civ. 8, 23.

CARM. epigr. 1488, 3 (*saec. I?*) hospitium est illud (*monumentum*) corporis, hic domus est. illíc paulísper remoramus, ad híc habitamus. 1128, 4 haec namque emeritos bis XXXX per annos vixit, ad hic tertio consule natus obit. 1371, 6 (*a. 529*) plenus amore dei nescivit vivere mundo, ad famulo Christi gloria Christus erat. *in enumeratione plurium*: *ex. gr.*: LVCR. 3, 299. 302 (*syn.* sed). NEP. Hann. 13, 1 Atticus . . ., at Polybius . . ., Sulpicius autem Blitho. OV. met. 11, 638 hic . . . . at alter . . . . est etiam diversae tertius artis. fast. 2, 475 proxima lux . . . at tertia. PHAEDR. 4, 5, 5 tres filias: unam . . .; at alteram . . .; tertiam. COLVM. 7, 12, 2 PLIN. nat. 11, 156. MART. 6, 39, 1 hic . . . at ille . . . *tertius* . . . quartus. IVV. 3, 246 hic . . . alter, at hic . . . ille. TAC. ann. 12, 1 huic Pallas, illi Callistus fautores aderant; at Aelia Paetina . . . Narcisso fovebatur. TER. MAVR. 235. NEMES. ecl. 3, 50 hic . . . alter . . . ille . . . at ille . . . alius . . . atque alius. SPART. Sept. 22, 3 *Victoriola* media . . . at quae . . . illa vero.

praecedit quidem (*rarum ante argenteam latinitatem*): (*cf.* PLAVT. Curc. 184). TER. Phorm. 1003 non opus est dicto. :: tibi quidem; at scito huic opust. CIC. har. 30 ac mea quidem domus . . . liberata est. at in eis aedibus, quas tu . . . tenes, sacellum dico fuisse. LVCR. 3, 906 tu quidem . . . at nos. OV. fast. 4, 451 illa quidem clamabat . . . . at chorus aequalis . . . clamant (*cf.* VERG. georg. 4, 460). SEN. epist. 71, 30 sapiens quidem vincit virtute fortunam, at multi professi sapientiam levissimis nonnumquam minis exterriti sunt (76, 4). CVRT. 10, 2, 20 tum quidem . . . at mox. QVINT. 12, 1, 12 bonus quidem . . . at malis hominibus. 5, 14, 33 quidem . . . at si (12, 9, 2). TAC. ann. 15, 21 olim quidem . . . at nunc. SVET. Galba 10 e plebe quidem . . . at e primoribus (Aug. 33, *ubi Roth* ac *perperam*). FRONTO p. 4, 9 N. tu quidem . . . at ego. 79, 7 GAIVS inst. 1, 100. 3, 161. GELL. 17, 10, 13 ille Graecus quidem . . . at hic noster (*cf.* 10, 3, 7). APVL. met. 3, 7 ego quidem . . . at ille. 3, 22. 4, 8. 4, 28 maiores quidem natu . . . at vero puellae iunioris (*cf.* PAVL. FEST. 50). 11, 27 mund. 35. Plat. 1, 12 tunc quidem . . . at ubi (met. 10, 14). apol. 16 in planis quidem . . . at contra in cavis (*cf.* met. 10, 13. 28). TERT. nat. 1, 16 immo tu quidem pulchre, at scriptor vanissimus si finxit *eqs.* VOPISC. Tac. 6, 1 semper quidem . . ., attamen (*alia v. sub* attamen *p. 1010, 78 sqq.*). TREB. Claud. 5, 5 magna videlicet virtus ab auro nomen accipere. at ego scio saepius inter gladiatores bonis propugnatoribus hoc nomen adpositum.

iuncturae frequentiores: at non: PLAVT. Capt. 690 facito ergo ut Acherunti clueas gloria. :: qui per virtutem, periit, at non interit (*cf.* APVL. met. 4, 21 nobis perivit, sed a gloria non perivit). (*cf.* Persa 285 ita sum. quid id ad te [attinet]? at non sum, ita ut tu, gratiis). TER. Andr. 669 deceptus sum, at non defetigatus. Phorm. 160 non potitus essem: fuisset tum illos mi[hi] aegre aliquot dies, at non cottidiana cura haec angeret animum. LVCIL. 1045. RHET. Her. 4, 44, 57 amisit vitam, at non perdidit. 3, 5, 9. CIC. inv. 2, 176 ad hostes transire turpe videtur esse, at non illo animo, quo Vlixes transiit; et pecuniam in mare deicere inutile, at non eo consilio, quo Aristippus fecit. Tull. 20 respondit pudenter, at non stulte. Cluent. 74 facile hoc Habitus patiebatur . . .; at non Oppianicus (orat. 151 Tusc. 2, 61 nat. deor. 1, 81 div. 2, 133). Tusc. 3, 23 CATVLL. 64, 139. VERG. georg. 4, 530 haec Proteus . . . at non Cyrene (3, 349 Aen. 4, 529). Aen. 10, 425 (5, 453. 9, 124. 11, 148. 725) *al.* HOR. carm. 2, 9, 13 TIB. 1, 9, 37. PROP. 1, 15, 9 at non sic Ithaci digressu mota Calypso. OV. Pont. 3, 3, 41 at non Chionides . . . talis (HIER. epist. 108, 17 transl. Orig. Ierem. 11 p. 843 Vall. VVLG. num. 12, 7 at non talis servus, οὐχ οὕτως). met. 12, 27. 13, 305, *et saepe.* LIV. 32, 33, 12 MANIL. 4, 396 VAL. MAX. 1, 1 ext. 2 LVCAN. 8, 396 PETRON. 49. 98. 113 PLIN. nat. 29, 28 SIL. 13, 163. 15, 471 STAT. Theb. 3, 275 silv. 2, 5, 16. MART. 10, 44, 5 gaudia tu differs, at non et stamina differt Atropos. QVINT. inst. 10, 1, 101. TAC. hist. 2, 70 erant quos . . . misericordia subiret. at non Vitellius flexit oculos. ann. 6, 4. 12, 36. 54. 15, 68 FRONTO p. 141, 14 N. FAV. EVLOG. p. 3, 19 (ac *cod.*). *al.* at nunc, iam, olim *sim.* (*aliter* at nunc *in conclusione, v. p. 999, 62 sqq.*): PLAVT. Bacch. 440 nam olim populi prius honorem capiebat suffragio, quam magistro desinebat esse dicto óboediens; at nunc priusquam septuennis est, si attingas eum manu, extemplo puer paedagogo tabula disrumpit caput (*cf.* Capt. 888 Pseud. 550 Curc. 42 Asin. 858 Cist. 455 TER. Phorm. 488 Eun. 872 Andr. 179 Haut. 377). CIC. Verr. 6, 125 vestros quondam nautas contra Karthaginem Scipio duxit; at nunc navem contra praedones paene inanem Cleomenes ducit (*ibid. iterum*). epist. 10, 28, 1 CINNA frg. 1 (p. 323 B.) VERG. Aen. 10, 392 (*cf.* PS. VERG. Aen. 1, 4* at nunc horrentia Martis arma virumque cano, *praecedit* quondam). TIB. 3, 10, 17 PROP. 3, 13, 47. 3, 18, 7. OV. am. 3, 8, 4 ingenium quondam fuerat pretiosius auro. at nunc barbariast grandis habere nihil, *et saepius.* VITR. 7, 5, 8 FEST. 118. 124. 270 SEN. contr. 9, 2, 25 suas. 2, 19 VELL. 2, 10, 1 COLVM. 8, 10, 6. 10, 407 SEN. nat. 3, 18, 4 *al.* LVCAN. 1, 24. 4, 346. 10, 511 PETRON. 109 (*opp.* modo) PLIN. nat. 8, 176. 9, 67. 15, 3. 18, 21 STAT. Theb. 3, 391 (*cf.* 9, 303) silv. 2, 2, 138 *al.* MART. 2, 1, 3 *al.* QVINT. inst. 2, 2, 12. 4, 1, 53. 4, 2, 39 IVV. 6, 659. 11, 120. 14, 289 TAC. dial. 29. 35 Agr. 1. 39 ann. 15, 21. 29. 43. 16, 16 PLIN. paneg. 12. 54. 66. 70 epist. 3, 20, 2 FRONTO p. 232, 15 N. APVL. apol. 98 TERT. nat. 1, 4. 18 ieiun. 5 (*cf.* idol. 15. 19) PANEG. 11, 21 p. 261, 1 ANTH. 423, 5. RVT. LVP. 2, 16 olim in adulescentia sedulo omnem gloriam sectabar: at nunc in senectute summum me ambitionum invasit odium. AMM. 15, 11, 7 *et saepius.* HIER. epist. 69, 9 *et saepius.* CARM. epigr. 1445, 5 (*saec. V*) *Foedula* hoc iacet in tumulo . . . Martini quondam proceris sub dextera tinta (*i. baptizata*) . . . ad nunc marturibus sedem tribuentibus aptam Cerbasium *colit.*

QVINT. decl. 388 p. 439, 19 modo dicebam, libertum habeo, at iam praeiudicium habeo (FRONTO p. 16, 17 N.). CIC. Cluent. 80 nunc . . . at tum. SALL. or. Macri 7 at mox. HOR. sat. 1, 6, 47 nunc . . . at olim (SEN. epist. 86, 9. DIOM. gramm. I 485, 32, *ubi Keil* et olim *non recte, cf.* PORPH. Hor. p. 329, 2 Holder). NVX 7 at prius (MART. 6, 2, 6. 12, 71, 2). CALP ecl. 1, 82 at quondam. QVINT. inst. 1, 7, 22 nunc . . . at veterum (*cf.* 8, 3, 31). MART. 12, 15, 9 nunc . . . at nuper.

at si: *passim per totam latinitatem* (*in deliciis habent* CELS. COLVM. QVINT.). *praecedere solet* si, quod si *sim.*; *syn.* si vero, sin, sin autem *al.* (*raro* at nisi: LVCR. 5, 43 OV. met. 7, 29 Pont. 3, 5, 21; *lectio inc.* MANIL. 4, 23 PLIN. nat. 19, 142): TER. Andr. 569 nempe incommoditas denique huc omnis redit, si eveniat, quod di prohibeant, discessio. at si corrigitur, quot commoditates, vide. VARRO ling. 9, 58 contra nemo dicit cubiculum surdum . . .; at si fenestram non habet, dicitur caecum. frg. (Gell. 3, 14, 3) contra autem si sextario hemina fusa est, non 'dimidiatum sextarium fusum' dicendum est. . . . at (ac *codd. VP*) si scyphus argenteus mihi cum alio communis in duas partis disiectus sit, 'dimidiatum' eum esse dicere scyphum debeo. RHET. Her. 3, 4, 8 (3, 22, 35). CIC. fin. 3, 49 itaque si bona valetudo sit in bonis, divitias quoque in bonis esse ponendas, at si sapientia bonum sit, non sequi, ut etiam divitias bonum esse dicamus. inv. 1, 13 top. 33 nat. deor. 3, 30 fat. 30 off. 1, 59. 1, 144 (*cf.* off. 3, 75 at dares hanc vim M. Crasso . . ., in foro, mihi crede, saltaret). CATVLL. 62, 54 at si forte (*idem hexametri exordium* LVCR. 4, 447 OV. met. 10, 220 Pont. 3, 6, 33 CALP. ecl. 5, 32 IVVENC. 2, 719). LVCR. 3, 413 (*praeced.* si). 4, 557 (*praeced.* ubi). VERG. georg. 1, 191 si superant fetus . . .; at si luxuria foliorum exuberat umbra. 1, 67 (ad *R*). 219 (*syn.* si vero). 430 (*syn.* sin). 458. ecl. 7, 55 omnia nunc rident; at si formonsus Alexis montibus his abeat, videas et flumina sicca (*cf.* 7, 35. 67). HOR. epist. 2, 2, 155 TIB. 1, 4, 27. 3, 3, 27 PROP. 2, 25, 35. OV. am. 1, 13, 39 illum dum refugis, longo quia grandior aevo, surgis ad invisas a sene mane rotas; at si, quem mavis (*cf.* trist. 2, 239), Cephalum complexa teneres, clamares: lente currite, Noctis equi! rem. 15 fast. 5, 303. 6, 367. 789 trist. 2, 333 Pont. 4, 6, 39 *et saepius.* LIV. 3, 61, 4 GRATT. 244 (*cf.* 408) MANIL. 3, 183. 5, 446 VITR. 1, 1, 15. 7, 9, 3 FEST. 321 SEN. suas. 7, 4 contr. 1 praef. 3. CELS. 3, 21 *et nonagies fere* (4, 13 at sive . . . sive). PHAEDR. 3, 14, 11. SEN. Phaedr. 1243 non movent divos preces; at si rogarem scelera, quam proni forent. 441 (Herc. O. 138). epist. 94, 36. benef. 5, 20, 5 (aut *cod. Nazar.*) *et saepius* (*cf.* benef. 3, 21, 2). COLVM. 5, 3, 8 (sin autem . . . at si . . . at si . . .), *et passim, plus tricies.* LVCAN. 3, 312. 9, 412 PERS. 4, 33. 5, 171 CALP. ecl. 3, 53. PLIN. nat. 10, 41 respondere vates, exitium imperio portendi, si dimitteretur, at si exanimaretur, praetori. 19, 66. 28, 93 (*cf.* 18, 193) HOMER. 718 STAT. Theb. 2, 726. 7, 100 MART. 8, 38, 4. QVINT. inst. 1, 2, 5 nam . . . potest turpis esse domesticus ille praeceptor . . . at si bona eius indoles *eqs.* *et passim, plus vicies.* TAC. ann. 1, 36 *et saepius.* VLP. dig. 44, 2, 9, 2 PAVL. dig. 36, 2, 21 GAIVS dig. 30, 65, 2 inst. 2, 85 *et passim apud* Ictos. GELL. 11, 13, 7. 12, 11, 6 APVL. apol. 30. PS. APVL. herm. p. 274 Oud. at si reflexim inferas (*sic bis*). TERT. nat. 2, 6 CENS. nat. 6, 7 COMM. instr. 2, 9, 9. SER. SAMM. 178 (si . . . si vero . . . at si). 963 (si vero . . . quod si . . . at si), *et saepius.* SOL. 52, 59 (62) (*aliter* PLIN. nat. 37, 103). IVVENC. 1, 685 ITIN. Silv. 45, 4 (ut si *cod.*) AVIEN. Arat. 874 AMM. 23, 5, 19 (28, 4, 16 at *Petschenig*, et *cod. V*) FAV. EVLOG. p. 16, 6 (*sequitur* si vero) AVG. civ. 12, 9. 12, 14. 16 (*cf.* 4, 23) MART. CAP. 3, 281 (*sine opponendi vi*) SIDON. epist. 3, 13, 10 (et *Luetjohann*) MAXIM. eleg. 1, 41 (2, 34 set si). at ubi (*cf.* ast ubi *p. 944, 1 sqq.*), *frequens inde a* CELSO: VARRO ling. 8, 15 haec sine agitationibus; at ubi motus maiores. SEN. contr. 1 praef. 21 CELS. 2, 1. 13. 3, 6 si sudare corpus coepit, . . . oportet . . . singula membra detergere. at ubi sudor omnis finitus est aut si is non venit . . ., leniter ungendus est, tum detergendus; *et saepe, minus tamen frequens quam* at si. SEN. clem. 1, 25, 5 sic unus aeger ne domum quidem perturbat; at ubi crebris mortibus pestilentiam esse adparuit, conclamatio civitatis ac fuga

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est. nat. 2, 1, 5. 4, 2, 5. 5, 2. COLVM. 6, 24, 4 non dubium est, ubi pabuli sit laetitia, posse omnibus annis partum educari; at ubi penuria est, alternis submitti; *et saepius*. MELA 2, 33. 3, 21. 65 QVINT. inst. 8, 3, 13. 11, 3, 111 (3, 11, 10 aut *cod.*) FRONTO p. 21, 4. 62, 2 N. GAIVS inst. 1, 191 APVL. Plat. 1, 12 met. 10, 2. 14. 29 Socr. 16 p. 155 Oud. TERT. pudic. 1 anim. 53 *et saepius*. CAPITOL. Ant. 2, 1 AMM. 18, 7, 5 (*cf.* 29, 6, 18 at vero ubi) VVLG. Gal. 3, 25. 4, 4 (δέ). *minore opponendi vi*: CATVLL. 63, 87 LIV. 4, 52, 8. 26, 51, 13 SCRIB. LARG. 122 PLIN. nat. 8, 66. 15, 82 APVL. met. 10, 19 COMM. apol. 553 PANEG. 12, 36 p. 303, 19 IVST. 7, 5, 10 (*saepius habet* ubi vero) DARES 24 DICTYS 1, 23. 2, 3. 10 (*aliis locis* sed ubi) AMM. 20, 11, 20 MART. CAP. 2, 149 SIDON. epist. 1, 7, 10. *cf.* adubi *vol. I p. 825.* at cum (*huc non pertinent* PLAVT. Cas. 562 Pseud. 142 Epid. 227): *cf.* METELL. NVM. epist. frg. (Gell. 15, 13, 6). NIGID. frg. (Gell. 13, 26, 4) item 'mei' qui scribit in casu interrogantis ... per i unum scribat, non per e; at (ac *pars codd.*) cum 'mei', tum per e et i scribendum est, quia dandi casus est (*praecedit* si ... sin vero). CIC. epist. 9, 22, 3 cum loquimur 'terni', nihil flagitii dicimus; at cum 'bini', opscenum est. Brut. 289 top. 34 (*syn.* at si). 61 inv. 1, 10 (*syn.* cum vero) LVCR. 4, 150 (*cf.* 6, 804. 3, 1068, *ubi* quem *codd.*, quom *Lachm.*) PROP. 4, 2, 29. OV. epist. 5, 79 nunc tibi conveniunt quae te per aperta sequantur aequora ...; at cum pauper eras ... nulla nisi Oenone pauperis uxor erat. ars 1, 147 am. 3, 8, 35 (*praeced.* dum ... sed postquam ...) trist. 3, 10, 9 (dum ... at cum) Pont. 4, 11, 19 NVX 67 MANIL. 3, 593 (*praeced.* si), *et saepius*. SEN. contr. 1 praef. 14 (cum ... rursus cum ... cum vero ... at cum) CELS. 4, 18. 7, 19 SEN. epist. 28, 4. 84, 6 nat. 1, 1, 5. 1, 2, 9. 2, 19. 7, 1, 2 Herc. O. 382. CVRT. 3, 1, 5 quamdiu intra muros fluit, nomen suum retinet: at cum extra munimenta se evolvit, maiore vi ac mole agentem undas Lycum appellant (*cf.* MACROB. sat. praef. 7). COLVM. 4, 17, 2 (si ... at cum). 4, 29, 8 (cum ... at cum). 10, 145 (*sequitur* at si) CALP. ecl. 5, 49 PLIN. nat. 36, 171 (*cf.* praef. 24) SIL. 16, 55 STAT. Theb. 6, 23 MART. 1, 49, 19 QVINT. decl. 263 p. 76, 14 R. inst. 2, 6, 5 *al.* PLIN. epist. 9, 26, 4. PAVL. dig. 21, 4, 2, 2 est tamen nonnulla diversitas, quod ibi, cum rem putat alienam quae sit venditoris, affectionem emptoris habeat, at cum nondum putat condicionem extitisse, quasi non putat sibi emisse. VLP. dig. 45, 1, 75, 2 GAIVS inst. 3, 151 GELL. 6, 3, 20. 10, 3, 7 (*praecedit* quidem) APVL. Plat. 2, 7 TERT. testim. 4 *al.* SOL. 35, 5 *al.* RVT. LVP. rhet. 1, 18 nam cum aliqua res dubia accidisset, apparebat sapientissimus: cum autem configendum esset cum hostibus, fortissimus: cum vero praemium dignis tribuendum, liberalissimus: at cum animadvertendum, clementissimus. AVIEN. Arat. 626. 1308. 1557 VEG. mil. 3, 7 MACROB. sat. 1, 16, 20. at postquam: *cf.* TER. Andr. 688 fecere alii saepe item boni. at postquam id evenit, cedo: numquid circumspexti? PROP. 2, 8, 37. 4, 2, 9 (*praecedit* quondam). 4, 9, 63. OV. fast. 5, 175 dum ... at postquam. 1, 209 epist. 13, 21 met. 13, 80 NVX 17 (*praeced.* prius) GERM. Arat. 120. LVCAN. 1, 277 tum cum ... at postquam. 2, 437. 3, 484. 8, 674 (*cf.* 618) PLIN. nat. 7, 187 (*cf.* 2, 100). STAT. Theb. 8, 406 pulcher adhuc belli vultus ... at postquam. TAC. ann. 3, 26 LAMPR. Gord. 23, 1. *al.*

at simul: OV. trist. 1, 5, 29 dum iuvat et vultu ridet Fortuna sereno, indelibatas cuncta sequuntur opes: at simul intonuit, fugiunt. 1, 9, 19 met. 8, 449 fast. 5, 163 (*formula in usu post* VERG. ecl. 4, 26: HOR. sat. 2, 2, 73. 2, 6, 32 OV. fast. 6, 469 rem. 413 Pont. 1, 2, 21 NVX 131 MANIL. 3, 323. 370 LVCAN. 6, 611 CALP. ecl. 5, 56 VAL. FL. 6, 603).

in talibus contraponendis acuitur vis particulae additis contra (*deest apud* CAES. VERG. HOR. LIV., *saepissime habet* SEN. min.), e contrario *sim.*: at contra: TER. Phorm. 173 nostri nosmet paenitet. :: at tu mihi contra nunc videre fortunatus, Phaedria. LVCIL. 1119 haec te imbubinat, at contra te imbultitat ⟨ille⟩. 545 VAL. AED. epigr. (Gell. 19, 9, 12). NIGID. frg. (Gell. 10, 4, 4) 'vos' cum dicimus ... at contra cum dicimus 'nos'. CIC. Arat. 475 cedit Equus fugiens: at contra signipotens Nox cauda Centaurum retinens ad se rapit ipsa (*sequitur* at vero). Pis. 95 Opimius eiectus est e patria ... at contra bis Catilina absolutus. Quinct. 75 S. Rosc. 131 Verr. 6, 66 fin. 1, 56 Tusc. 1, 5. epist. 4, 4, 2 nos, qui domi sumus, tibi beati videmur, at contra nobis non tu quidem vacuus molestiis, sed prae nobis beatus. LVCR. 3, 201 parvissima corpora proquam et levissima sunt, ita mobilitate fruuntur; at contra quaecumque magis cum pondere magno asperaque inveniuntur, eo stabilita magis sunt. 2, 74 illa senescere, at haec contra florescere cogunt (at contra *exordium hexametri passim*: 1, 366. 570. 1087. 2, 235. 400. 404. 424. 3, 25. 191. 198. 201. 4, 95. 625. 661. 843. 6, 976; *alia sede*: 2, 392. 713). BELL. Alex. 37, 2 SALL. Cat. 12, 5 Iug. 4, 7 *et saepius*. OV. ars 2, 604 exiguast virtus praestare silentia rebus; at contra gravis est culpa tacenda loqui. hal. 31. 118 GRATT. cyn. 40. 160. 513 (at tibi contra). SEN. contr. 4 praef. 6 GERM. 600. 619. SEN. clem. 1, 17, 3 nulla regi gloria est ex saeva animadversione ...; at contra maxima, si vim suam contineat. nat. 10, 16, 4 epist. 70, 28. 107, 12 hic est magnus animus ..., at contra ille pusillus et degener (*cf.* Oed. 962). COLVM. 6 praef. 1. 7, 3, 21. 8, 17, 8 PETRON. 124 v. 254. PLIN. nat. 34, 18 Graeca res nihil velare, at contra Romana ac militaris thoraces addere. VAL. FL. 6, 472. 7, 556. SIL. 3, 97 sic ille. at contra ... (15, 652 *cf.* 3, 570 HOMER. 623). 5, 320. 10, 122. 13, 30. 17, 395 QVINT. inst. 2, 15, 11. TAC. ann. 4, 28 at contra reus (*opp.* accusator). SVET. Aug. 93 Galba 15 Vit. 9 POMP. dig. 41, 1, 27 MARC. dig. 23, 2, 49. APVL. apol. 16 cur in planis quidem speculis ferme pares optutus et imagines videantur, ⟨in⟩ tumidis vero et glebosis omnia defectiora, at contra in cavis auctiora. 20 nec Laelius *tantam rem familiarem habuit* quantam Scipio, nec Scipio quantam Crassus dives, at enim nec Crassus dives quantam volebat ...; at contra hi ... non ultra volentes quam poterant, ... iure meritoque dites et beati fuerunt. 34 VOPISC. Aur. 42, 6 LACT. inst. 5, 20, 9 VEG. mil. 1, 12 HYG. astr. 4, 12 p. 112, 3 HIER. in Ion. 1 p. 397 Vall. epist. 14, 3. 148, 17 SVLP. SEV. chron. 2, 30, 7 RVT. NAM. 1, 363 ISID. epist. 4, 3 fid. cath. 2, 14, 5 sent. 2, 11, 6. 3, 32, 4. 3, 59, 12 rer. nat. 18, 3. *cf. p. 1010, 19 sqq.* at e contrario: *cf.* CIC. Q. Rosc. 47 at ego hoc ex contrario contendo. NEP. Eum. 1, 5 apud nos ... mercennarii scribae existimantur; at apud illos e (*om. cod. opt.*) contrario nemo ad id officium admittitur nisi ... industria cognita. SEN. dial. 5, 41, 4 nihil ergo habet in se utile taeter iste et hostilis affectus, at omnia ex contrario mala, ferrum et ignes. COLVM. 2, 1, 3 *al.* PLIN. nat. 9, 186. 16, 186. 21, 89. GAIVS inst. 2, 83 at (et *cod.*) ex contrario. TERT. nat. 2, 7 HIER. epist. 107, 6. 148, 11 in Naum 1 p. 542 Vall. in Sophon. 3 p. 717 OROS. hist. 3, 3, 2.

at e diverso: PLIN. nat. 13, 62. 23, 40. 28, 262. GAIVS inst. 3, 126 par condicio est omnium ..., quod ita obligari non possunt, ut plus debeant, quam debet is, pro quo obligantur. at ex diverso ut minus debeant, obligari possunt.

apud bonos scriptores nusquam particula vim adversativam exuit, quamquam saepe minore vi fit contrapositio, maxime apud rerum scriptores et poetas (*apud quos sollemne est illud* at ille), *ita ut dici possit per* at *tanquam fieri transitum sive ad novum vel inopinatum narrationis momentum sive continuari orationem* (*gr.* δέ). *huc referri possunt ex. gr.*: ENN. ann. inc. libr. frg. 38 at tuba terribili sonitu taratantara dixit (*propter* VERG. Aen. 9, 501 at tuba terribilem sonitum ... increpuit. *cf.* STAT. Theb. 10, 552). VARRO rust. 3, 17, 10 nos haec. at strepitus ab dextra et cum lata candidatus noster designatus aedilis in villam (*cf.* 3, 7, 1). frg. (Aug. civ. 7, 34) Terentius quidam *libros* in urbem pertulit ad praetorem. at ille ... rem tantam detulit ad senatum. RHET. Her. 4, 39, 51 filii parvi ... ludibrio et despectui paternis inimicis erunt oppositi; tota domus ... concidet calamitate; at inimici ... insultabunt in horum miserias. 4, 55, 68 e populo unus: 'fuge, fuge', inquit, 'Tiberi. non vides? respice inquam'. deinde vaga multitudo ... perterrita fugere coepit. at iste spumans ... Gracco ... percutit tempus (*cf.* SEN. suas. 6, 20 *de morte Ciceronis*). CIC. Arat. 126. 450 *al.* epist. 9, 2, 1 at tibi repente paucis post diebus, cum minime expectarem, venit ad me Caninius (Att. 8, 8, 2 at ille tibi ... pergit Brundisium. *similiter* ecce *legitur apud* CIC. Att. 14, 19, 1 ecce tibi et Bruti et tuae litterae. 15, 4, 5 ecce autem. Verr. 2, 17 *et saepius*). Att. 8, 11 d, 3. 16, 5, 3. div. 1, 74 at eodem tempore Thebis *valvae* subito se ipsae aperuerunt. off. 3, 112 ad Brut. 1, 18, 1 CATVLL. 50, 14. 63, 87. 64, 58. 241 LVCR. 5, 650. 1436 *al.* CAES. civ. 2, 7, 3 *naves quinque* sunt depressae ..., una ... profugit; quae omnes citeriorem Hispaniam petiverunt. at ex reliquis una praemissa Massiliam *eqs.* BELL. Alex. 25, 4 at Fortuna ... Euphranorem persequebatur. 47, 1. 71, 1 BELL. Afr. 31, 4. SALL. Cat. 46, 2 quibus rebus confectis omnia propere per nuntios consuli declarantur. at illum ingens cura atque laetitia simul occupavere. Iug. 84, 1. 97, 1 hist. frg. 1, 11 NEP. Them. 4, 1 Alc. 9, 1 *et saepe.* VERG. Aen. 3, 225 at subitae (9, 473 *cf.* 8, 241). 1, 657. 691 *al.* 10, 776 dixit stridentemque eminus hastam iecit; at illa volans clipeo est excussa (*talia apud poetas dactylicos passim. cf.* LIV. ANDR. frg. 38 at celer hasta volans perrumpit pectora ferro. VERG. Aen. 10, 521 at tremibunda supervolat hasta, *in parenthesi*). 8, 140 vobis Mercurius pater est, quem candida Maia ... fudit; at Maiam ... Atlas generat (*cf.* VVLG. num. 26, 28 at vero. gen. 4, 18 et ... et ... et ... genuit). HOR. sat. 1, 5, 60. 1, 8, 47 at illae currere in urbem. 2, 6, 32 at simul atras ventum est Esquilias. TIB. 1, 10, 57 PROP. 1, 20, 23 OV. met. 4, 174. 5, 448 fores pulsavit. at inde prodit anus (*cf.* 2, 359). fast. 6, 717 at pater (met. 2, 401. 11, 633). LIV. 2, 48, 1. 3, 47, 1 GRATT. cyn. 186 MANIL. 4, 230. 518 *al.* SEN. suas. 2, 10 at quia semel in mentionem incidi Fusci, ... subtexam. GERM. Arat. 344. 356. VELL. 2, 50, 1 (*passim*). VAL. MAX. 1, 5, 4 *al.* CELS. 1, 2. 2, 1 (*saepissime*). PHAEDR. 23, 1 mons parturibat ... eratque ... maxima exspectatio: at ille murem peperit. SEN. nat. 4, 2, 1 CVRT. 10, 8, 1 LVCAN. 2, 478. 6, 106 *al.* PETRON. 51 Caesar non pote valdius quam expavit. at ille sustulit phialam de terra (62. 90 *al.*). PLIN. nat. 37, 4 *Polycrates* anulum mersit. at illum piscis ... reddidit. 8, 82 *al.* VAL. FL. 3, 74 *al.* SIL. 15, 381 HOMER. 911 (*incip. lib. XX*) STAT. Theb. 6, 491 QVINT. inst. 9, 4, 22 IVV. 3, 264. TAC. hist. 1, 53 (*et sic saepe in initio capitis, ut res in urbe gestae opponantur rebus alibi gestis*). SVET. Vesp. 5 at in Achaia somniavit. Dom. 16 GELL. 6, 17, 12 APVL. met. 5, 21. 6, 6 mund. 13 (*cf.* GELL. 2, 22) COMM. apol. 565 SOL. 40, 19 IVVENC. 1, 257. 4, 657 IVST. 38, 8, 2 FILASTR. 31, 3 DICTYS 3, 16. 20. AMM. 16, 11, 1 (*passim*). HYG. astr. 2, 4 p. 36, 4 fab. 18, 2 (*plus triciens*). AVG. conf. 3, 2 civ. 1, 15 *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 6, 6 (*passim*). SEDVL. pasch. 5, 104. 139. MART. CAP. 2, 115 (*saepius habet* at vero). OROS. hist. 2, 11, 2 at Romae — ut ad id tempus redeam ... — Romae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ergo ... gravis pestilentia (3, 23, 1). *nota*: VERG. Aen. (*lib. tertius fin.* sic pater Aeneas ... quievit. *tum incipit*) 4, 1 at regina gravi iam dudum saucia cura vulnus alit venis. *item per* at — *sententia opposita quasi antecedens subauditur — incip.* PROP. 2, 27, 1 (et *Lachmann*) VAL. FL. 6, 1 SIL. 15, 1 (*cf.* APVL. met. 1, 1), *per* at non Ov. met. 4, 1 am. 3, 7, 1 (PRIAP. 80, 1) LVCAN. 9, 1 STAT. Theb. 3, 1. *cf.* Ov. epist. 12, 1, *ubi initium deest, v. Vahlen, Anfänge d. Heroiden des Ovid p. 12.* *aliam vim* at *habet* HOR. epod. 5, 1 *et* PRIAP. 78, 1, *ubi cum indignatione dictum est (v. supra p. 995, 51. 29).*

i. q. tamen, saltem, certe (at — tamen, attamen *v. p. 1010, 25 sqq.*): *huc referri possunt multa exempla supra allata, cf. praeterea*: CIC. or. frg. A XV 10 M. difficilis ratio belli gerendi, at plena fidei, plena pietatis (*affert* AQVILA rhet. 14 p. 26, 16, *qui haec*: ἀντεισαγωγή compensatio ... *pergit ita*: et si dicas 'magnus labor, multa pericula opponuntur: at gloria ex his immortalis est consecutura'). Verr. 6, 4 sit fur, sit sacrilegus ... at est bonus imperator, at felix et ad dubia rei publicae reservandus. Cluent. 42 erat huic inimicus Oppianicus: erat, sed tamen erat vitricus: crudelis et huic infesta mater, at mater. Sull. 81 parens tuus ... Catilinae fuit advocatus, improbo homini, at supplici; fortasse audaci, at aliquando amico. PROP. 3, 7, 46 viveret ... pauper, at in terra, nil ubi flare potest (*cf.* 3, 6, 32. 3, 18, 22. 4, 1, 98. 4, 8, 32, *ubi legitur* sed). EPIST. Sapph. 33. SEN. Herc. f. 622 o nate, certa at (et *codd.*) sera Thebarum salus (*cf.* Ag. 403 si propitios, attamen lentos deos). MELA 1, 116 fecundos pabulo, at alias steriles campos tenent. SIL. 3, 233. *praemissa sententia negativa*: TER. Andr. 679 parum succedit quod ago; at facio sedulo. VARRO rust. 3, 2, 5 vestigium ubi sit nullum Lysippi aut Antiphili, at crebra sartoris et pastoris. ling. 10, 6 potest fieri, ut homo homini similis non sit, at (simile sit non sit ut *F*) multas partis habeat similis (*cf.* 9, 6 Men. 531). RHET. Her. 1, 14, 24 ergo in iudicium non venit: at in senatum ... talis causa potest venire. CIC. inv. 2, 118 possit dici neque administrationem esse ullam publicae meretricis neque extitum legis in meretrice publicanda, at in auro publicando ... incommodi nihil inesse. Verr. 4, 41 tibi fortasse idoneus fuit nemo quem imitarere, at te videlicet inventorem rerum ... imitabuntur omnes. Planc. 67 non valuit rebus isdem, quibus fortasse nonnulli: at valuit adsiduitate ..., valuit liberalitate. dom. 77 esto: non fuit in me poena ulla peccati, at fuit iudicii (div. in Caec. 47). off. 3, 97 non honestum consilium, at utile, ut aliquis fortasse dixerit. orat. 104 non adsequimur, at quid sequi deceat videmus. top. 30 nolim enim ... 'specierum' et 'speciebus' dicere ... at 'formis' et 'formarum' velim. Brut. 238. LVCR. 4, 611 cernere nemo ... potis est, at voces accipere extra. CAES. civ. 2, 34, 1 erat vallis inter duas acies ... non ita magna, at (aut *codd. plerique*) difficili et arduo ascensu. SALL. Iug. 80, 29 non possum fidei causa imagines neque triumphos ... ostentare, at, si res postulet, hastas vexillum phaleras (*cf.* 110, 6). VERG. Aen. 7, 315 non dabitur ...: at trahere atque moras tantis licet addere rebus, at licet amborum populos excindere regum (*utroque loco* ad *cod. R*). 11, 429 non erit auxilio nobis Aetolus et Arpi: at Messapus erit. HOR. carm. 2, 18, 9 non ebur neque aureum mea renidet in domo lacunar ...: at fides et ingeni benigna vena est pauperemque dives me petit. Ov. epist. 11, 32 nec noram, quid amans esset; at illud eram. CELS. 6, 18, 2 sanies tenuis ..., non coacta, at aquae similis. SEN. Phaedr. 1268 hic, hic repone, non suo, at vacuo loco (*cf.* dial. 4, 11, 2 *ira est* minime metuenda, at timetur a pluribus). *additur* certe: *cf.* TER. Haut. 572 esto, at certe ut concedas hinc aliquo ab ore eorum aliquantisper. CIC. fin. 4, 73 ne sit sane, at certe gravius. Marc. 25 satis, si ita vis, naturae fortasse *vixisti*: at ... patriae certe parum (*cf.* Arch. 22 dom. 22 nat. deor. 3, 92 div. 2, 97 Tusc. 1, 85). CATVLL. 65, 11 numquam ego te ... aspiciam posthac: at certe semper amabo. SEN. Phaedr. 1183 non licuit animos iungere, at certe licet iunxisse fata. QVINT. decl. 348 p. 371, 18 R. sane non consummaverit primum suspicio, at certe transfugae hoc mentiendi causa quae fuit? *cf.* MELA 3, 2 PANEG. 3, 2 p. 102, 26 *al.*

inde saepius in sententiis sic conformatis, quasi sint ***apodoses****, partim plenis partim contractis*: PRISC. gramm. III 99, 21 'at' quoque pro 'saltem' et 'vel' et 'aut' invenitur (*affert* VERG. Aen. 6, 405, *v. p. 1006, 45*) ... similiter: 'si non factis debitum reddis, at verbis age gratias' pro 'saltem verbis' (*cf.* p. 286, 8).

praecedit si, *rarius* quod si: PLAVT. Capt. 684 (*v. sub* ast *p. 942, 56*). Bacch. 887 si tibi est machaera, at (et *codd.*, ad *Festus p. 161*) nobis vervinast domi. 365 si illi sunt virgae ruri, at mihi tergum domist. Truc. 615 si tu in legione bellator clues, at ego in culina clueo. Men. 742 si me derides, at pol illum non potes (*cf.* 670. Capt. 970). TER. Eun. 866 si ego digna hac contumelia sum maxime, at tu indignus qui faceres tamen. ACC. trag. 620 nam si a me regnum Fortuna atque opes eripere quivit, at virtutem nequit. VARRO rust. 3, 16, 4 quod si in hoc faciunt etiam graguli, at non idem (*sc. faciunt*), quod hic (*i. apud apes*) societas operis et aedificiorum (*sc. est*), quod illic (*i. apud gragulos*) non est. CIC. prov. 14 qua e poena si tum ... evolarunt, at aliam multo maiorem subierunt. Phil. 2, 114 quod si se ipsos illi ... e conspectu nostro abstulerunt, at exemplum facti reliquerunt. CATVLL. 30, 11 si tu oblitus es, at di meminerunt. CAES. Gall. 6, 40, 2 et si (etsi *Schn.*) pars aliqua circumventa ceciderit, at reliquos servari posse confidunt. VERG. Aen. 1, 543 si genus humanum et mortalia temnitis arma, at sperate deos memores fandi atque nefandi. 4, 615. georg. 4, 341 sin duram metues hiemem parcesque futuro contusosque animos et res miserabere fractas: at suffire thymo cerasque recidere inanes quis dubitet? PROP. 4, 7, 29 si piguit portas ultra procedere, at illuc iussisses lectum lentius ire meum. Ov. epist. 4, 33 si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi, candor ab insolita labe notandus erat, at bene successit, digno quod adurimur igni. LIV. 1, 41, 3 si tua re subita consilia torpent, at tu mea consilia sequere. 3, 56, 12 quodsi tribuni eodem foedere obligatos se fateantur, tollendae appellationis ..., at se provocare ad populum. 10, 26, 3 sin collega quid aliud mallet, at sibi L. Volumnium darent adiutorem (*cf.* 38, 48, 15). GRATT. cyn. 468 quod primam si fallet opem dimissa facultas, at tu praecipitem qua spes est proxima labem adgredere. SEN. nat. 2, 59, 12 quod si tibi parari credis illam caeli confusionem, ..., si in tuum exitium tanta ignium vis excutitur: at tu solacii loco numera tanti esse mortem tuam.

frequentius praecedente negativo membro (si non, si minus, si parum, si nullus *al.*): TER. Eun. 75 si nequeas paululo, at quanti queas. CATO agr. 2, 1 fundum eodem die, si potest, circumeat; si non eodem, at postridie. LVCIL. 10 si non amplius, at (ad *codd.*) lustrum hoc protolleret unum. VARRO ling. 6, 2 illi in quibus, si non tantum acuminis, at plus litterarum. RHET. Her. 3, 8, 15 si separatim haec causa minus saepe tractatur, at in iudicialibus ... causis saepe magnae partes versantur laudis aut vituperationis. 3, 20, 33 si eum non, at aliquem aegrotum ... sumemus (*cf.* VARRO rust. 3, 11, 1 si id non, potissimum ibi). CIC. Quinct. 97 aliquam si non propinquitatis, at aetatis suae, si non hominis, at humanitatis rationem haberet. Verr. 4, 8 si non virtute, non industria, non innocentia, non pudicitia, at sermone, at litteris, at humanitate eius delectamini. Flacc. 61 liceat haec nobis, si oblivisci non possumus, at tacere. Mil. 93 si mihi bona re publica frui non licuerit, at carebo mala. Sest. 57 si nondum socius, at non hostis (*et saepius in orationibus*). de orat. 1, 99 si non populi et reges, at omnes sui cives. 2, 32 orat. 19. top. 65 si non uberior, at fortasse subtilior. Att. 2, 23, 4 te, si comitiis non potueris, at declarato illo esse Romae. 12, 23, 3 levatio quaedam est, si minus doloris, at officii debiti (Verr. 6, 69 Cluent. 15 Catil. 1, 22 dom. 129 de orat. 1, 109 Tusc. 1, 109 epist. 9, 2, 5). epist. 6, 22, 2 si non aequo animo, at forti feras. Tusc. 1, 60 si, quid sit hoc, non vides, at quale sit, vides; si ne id quidem, at quantum sit, profecto vides. nat. deor. 1, 80 off. 1, 35. 114. LVCR. 2, 1017 si non omnia sunt, at multo maxima pars est (3, 406). CAES. Gall. 1, 43, 9 si nullam partem Germanorum domum remittere posset, at ne quos amplius Rhenum transire pateretur (*cf.* PROP. 4, 4, 57). VERG. Aen. 6, 405 si te nulla movet tantae pietatis imago, at ramum hunc ... adgnosces (*affert* PRISC. *v. supra p. 1005, 66 sqq. cf.* Ov. met. 9, 123). CVLEX 68. PROP. 1, 5, 10 quod si forte tuis non est contraria votis, at tibi curarum milia quanta dedit! (Ov. met. 2, 294 trist. 2, 92). Ov. Pont. 1, 7, 70 si non ferre doles, at meruisse dole (ars 2, 619 am. 1, 3, 11. 2, 19, 2 fast. 2, 15 met. 11, 707). ars 2, 245 si tibi per tutum planumque negabitur ire ..., at tu per praeceps tecto delabere aperto. LIV. 9, 1, 8 quod si nihil ... relinquitur ..., at ego ad deos ... confugiam (36, 7, 14). 3, 31, 7. 9, 8, 9 si vobis non fuit cordi ..., at vos satis habeatis. 3, 17, 3 si vos urbis, Quirites, si vestri nulla cura tangit, at vos veremini deos. GRATT. cyn. 179. SEN. Oed. 513 si te ruentes non satis Thebae movent, at sceptra moveant lapsa cognatae domus. epist. 68, 1 si non praecepto, at (ad *codd.*) exemplo. dial. 11, 4, 2 sin id credi non potuerit, at ego mihi ipse magis placebo. MELA 1, 1 si non ope ingenii orantis, at ipsa sui contemplatione pretium operae attendentium absolvat. LAVS Pis. 215 quod si digna tua minus est mea pagina laude, at voluisse sat est. SIL. 11, 824 si perferre nequit spectacula tanta senectus ..., at tu securis concede penatibus. QVINT. inst. 4, 2, 105 nonne timuisse, si minus vim deorum ..., at illam ipsam noctem? PLIN. paneg. 32 si non sterilitatem, at mala sterilitatis exturbat. PORPH. Hor. sat. 2, 1, 16 si non potes gesta Caesaris scribere, at potes iustitiam et fortitudinem. APVL. apol. 46 quod si hic nescit quid dixerit aut nomina oblitus est, at tu ... cede huc, dic. IVST. 2, 12, 7 aut si hoc parum tutum est, at vos commisso proelio ite cessim, inhibete remis et a bello discedite. CLAVD. 15, 309 si tanta recusas, at soceri reverere faces, at respice fratris conubium. *praecedit* etsi, quamquam, licet *al.*: PLAVT. Trin. 528 etsi scelestus est, at mihi infidelis non est. Persa 170 quamquam ego vinum bibo, at mandata non consuevi simul bibere una. CIC. Cael. 8 quis est ... qui isti aetati non possit quam velit petulanter, etiamsi sine ulla suspicione, at non sine argumento male dicere? epist. 6, 6, 2 etsi non sapientissimi, at amicissimi hominis (VAL. MAX. 3, 8 ext. 4 SVET. Nero 33 IVL. dig. 38, 1, 24). LVCR. 3, 1018 quae tamen etsi absunt, at mens sibi conscia factis praemetuens adhibet stimulos. 4, 473 et tamen hoc quoque uti concedam, at id ipsum quaeram ..., unde sciat (2, 919. *cf.* Ov. epigr. *ante* am. 1, 1 v. 4 ut iam nulla tibi nos sit legisse voluptas, at levior demptis poena duobus erit. trist. 5, 12, 19 QVINT. inst. 8, 3, 36). VERG. georg. 4, 208 ergo ipsas quamvis angusti terminus aevi excipiat ..., at genus immortale manet. SEN. suas. 2, 6 ut habeat

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

certe Sparta etiamsi non fortes milites, at nuntios veros (*cf.* contr. 2, 6, 11). STAT. silv. 3, 4, 16 licet ... at. APVL. mund. 24 nisi de mundo reputantes, etsi minus curiose, at quoquo modo possemus, diceremus de rectore. *nota usum singularem*: CAES. Gall. 7, 2, 2 quoniam in praesentia obsidibus cavere inter se non possint, ne res efferatur, at (*sic β*, aut *α*, ut *edd.*) iure iurando ac fide sanciatur petunt (*cf.* civ. 3, 25, 3, *ubi* ut *codd.*, at *Kraff.*). LIV. 1, 28, 9 nunc quoniam tuum insanabile ingenium est, at tu tuo supplicio doce humanum genus ea sancta credere, quae a te violata sunt. LVCR. 2, 534 quod rara vides magis esse animalia quaedam fecundamque minus naturam cernis in illis, at regione locoque alio ... multa licet genere esse in eo. PROP. 3, 2, 13 quod non Taenareis domus est mihi fulta columnis ...: at Musae comites. *at* APVL. met. 5, 28 interim dum Psyche quaestioni Cupidinis intenta populos circumibat, at ille vulnere lucernae dolens ... ingemebat *Schoppius del.* at.

accedit certe (*rarius* saltem), *inde a* CIC.: CIC. Sest. 14 si non subtilius disputandum, at certe dolentius deplorandum. 34 *homine* in causa populari si non moderate, at certe populariter ... versato (de orat. 3, 210 epist. 15, 15, 1). S. Rosc. 46 si tibi fortuna non dedit ..., at natura certe dedit. Caecin. 80 Mil. 32. off. 3, 33 sin hoc non licet per Cratippum, at illud certe dabis. Att. 9, 7ᵃ, 1 (*Balbus et Oppius Ciceroni*) quod si non fuerit prudens, at certe ab optima fide ... proficiscetur. rep. 3, 7 si minus ... at certe (Sest. 92 Planc. 29 de orat. 2, 68 OV. am. 1, 4, 68). CAES. Gall. 5, 29, 7 in quo si non praesens periculum, at certe longinqua obsidione fames esset timenda. OV. epist. 16, 64 si iam divitiis locus hic numeroque virorum vincitur, at certe barbara terra tuast. met. 8, 186 terras licet, inquit, et undas obstruat: at caelum certe patet. SEN. contr. 1, 3, 1 veniet ad colendum Romani imperii pignus etiamsi non stupro, at certe carnificis manu incesta? CELS. 2, 15 si ne id quidem est, at certe. SEN. dial. 5, 1, 4 etiamsi resistere contra affectus suos non licet, at certe affectibus ipsis licet stare. 12, 4, 3 si non finire lacrimas, at certe reservare debemus. COLVM. 4, 6, 3 hoc si operarum penuria facere prohibet in malleolo..., at certe in ordinariis vitibus utique obtinendum est. 12, 20, 8 etiamsi non in totum perennem, at certe usque in alteram vindemiam (*cf.* 2, 18, 2). CALP. ecl. 4, 15 rusticitas, si non valet arte carminis, at certe valeat pietate probari? PLIN. nat. 35, 9 siquidem non ex auro argentove, at (aut *codd.*) certe ex aere. QVINT. inst. 1 pr. 2 si non inveniendi nova, at certe iudicandi de veteribus (6 pr. 4. 12, 11, 31 decl. 277 p. 131, 30). inst. 1, 1, 1 si tamen non continget quales maxime velim ... paedagogos habere, at unus certe sit adsiduus. TAC. dial. 19 etsi non instructus, at certe imbutus (ann. 12, 39 SVET. Cal. 12). Germ. 33 maneat si non amor nostri, at certe odium sui. hist. 4, 58 si vobis non fuit cordi ..., at certe pollui ... ne sinatis. PLIN. epist. 2, 3, 8 si non ob alia nosque ipsos, at certe ut hunc audias veni. VLP. dig. 29, 5, 1, 28 si non corpore suo, at certe voce. MARCIAN. dig. 28, 5, 52 (51), 1 quamvis servus eius non est, at certe libertus est. GELL. praef. 13 si non inutile, at quidem certe indecorum est. APVL. Socr. 14 p. 150 Oud. si non apud omnes certam fidem, at certe penes cunctos notitiam promiscuam possident. HIER. epist. 66, 13 vinceris, si non opere, at certe sexu. AVG. civ. 11, 27 verum tamen inest..., etsi scientia nullo modo, at certe quaedam scientiae similitudo. saltem: (*cf.* PLAVT. Merc. 637 CIRIS 447 PROP. 3, 7, 63). CIC. epist. 9, 8, 2 aliquo, si non bono, at saltem certo statu civitatis haec inter nos studia exercere possemus! Pis. 31 itaque, credo, si minus frequentia sua vestrum egressum ..., at ominibus saltem bonis ..., non tristissimis ... prosequebantur (*cf.* 24). VERG. Aen. 1, 557 sin absumpta salus ... nec spes iam restat Iuli, at freta Sicaniae saltem ... regemque petamus Acestem. CVRT. 3, 8, 2 si id consilium damnaret, at ille divideret saltem copias. FRONTO p. 15, 22 N. si nondum venit, at (ad *trad.*) saltem appropinquat? (p. 16, 1). p. 164, 17 si non moribus, at saltem ut consiliis ubique nostris uterentur (*cf.* p. 227, 6). VOPISC. Tac. 8, 5 efficiam, ne vobis desint, si non fortia facta, at saltem (salutem *codd.*) vobis atque imperatore digna consilia.

***iuncturae usitatiores** reliquae per pleraque capita superiora*: (at non *v. p. 993, 57 sqq. et 1001, 53 sqq.*, at etiam *p. 993, 64 sqq. et 994, 49 sqq.*, at iam *p. 993, 60 et 1001, 78*, at nunc *p. 999, 62 sqq. et 1001, 78 sqq.*, at credo *sim. p. 998, 16 sqq.*, at contra *p. 996, 18 et 1003, 57 sqq.*, at si, ubi, cum, postquam, simul *p. 1002 sq.*, at certe *p. 1005, 56 et 1007, 16*, at saltem *supra l. 53*, at quidem *p. 993, 62*).

at pol, at hercle *sim.*: at pol: PLAVT. Cas. 231 mane. :: non maneo. :: at pol ego te sequar. 355 credo ecastor velle. :: at pol ego hau credo (Bacch. 1107 Cas. 373 Curc. 135 Epid. 173 Merc. 453 Persa 50. 235 Poen. 592 Rud. 939 Trin. 474 Cist. 758 CAECIL. com. 190 TER. Eun. 665). Capt. 596 atra bilis agitat hominem. :: at pol te ... pix atra agitet apud carnificem. Cist. 736. 737. 740. Amph. 371 non edepol volo profecto. :: at pol profecto ingratiis. Bacch. 1124 Cas. 754. Persa 211 nemo homo umquam ita arbitratust. :: at pol multi esse ita sciunt. TER. Haut. 590 at tu pol (*cf.* PRIAP. 85, 19 'velim pol' inquis. at pol ecce vilicus venit). PLAVT. Asin. 300 scibam ego te nescire, at pol ego, qui te⟨d⟩ expendi, scio. Men. 746 Truc. 316 TER. Hec. 543. 839. *de* at pol qui *apud* PLAVT. Amph. 705 Asin. 823. Rud. 946 *v. Leo, Götting. Nachrichten 1895 p. 424.*

at edepol: PLAVT. Merc. 140 resinam ex melle Aegyptiam vorato, salvom feceris. :: at edepol tu calidam picem bibito, aegritudo abscesserit [126]. Poen. 571 quin etiam deciderint vobis femina in talos velim. :: at edepol nos tibi in lumbos linguam (*cf.* 1217). Trin. 606. at ecastor: PLAVT. Truc. 107—110 at ecastor (eccastor *A*, *om. P*) nos rursum lepide referimus gratiam furibus. TER. Phorm. 1050 at ego ecastor posthac tibi quod potero ... faciamque et dicam. Hec. 860. at hercle: PLAVT. Cas. 802 esurio hercle, atque adeo hau salubriter. :: at ego amo. :: at ego hercle nihili facio (594 at *B*, et *A*). Rud. 1413. 1138 ius merum oras meo quidem animo. :: at meo hercle ⟨iniuriam⟩. 555 quamvis malam rem quaeras, illic reperias. :: at tu hercle et illi et alibi. Poen. 1234. 1032 Rud. 153 Aul. 425 *cf.* Curc. 194 Rud. 656 TER. Andr. 336. at hercule: CIC. de orat. 2, 286 Laelius, cum ei quidam malo genere natus diceret indignum esse suis maioribus, 'at hercule' inquit 'tu tuis dignus'. Tusc. 5, 12 non mihi videtur ..., at hercule Bruto meo videtur. S. Rosc. 50 Manil. 54 Att. 2, 25, 1 epist. 9, 26, 3. LIV. 7, 4, 7 ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere, si quid ex progenie parum prosperum sit: at hercule L. Manlium malum malo augere filii. 41, 7, 8 quando id bellum ... populus Romanus iussisset? at hercule privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. immo utrum susceptum sit nequius an inconsultius gestum dici non posse (*cf.* 34, 3, 3), *et duodecies, semper in orationibus.* SEN. contr. 1, 2, 1 SEN. nat. 1, 16, 4 CVRT. 6, 3, 15. 7, 1, 36. 7, 7, 15. PLIN. nat. 7, 5 ne maris quidem beluae ac pisces nisi in diversa genera saeviunt. at Hercule homini plurima ex homine sunt mala. 7, 2. 169. 28, 4. QVINT. decl. 260 p. 64, 25 R. 274 p. 121, 16. TAC. dial. 21 quotus enim quisque Calvi in Asicium aut in Drusum legit? at Hercule in omnium ... manibus versantur accusationes. 19 ann. 1, 3. 17. 26. 3, 54. 12, 43 PLIN. epist. 1, 13, 3. 2, 14, 3. 7, 24, 7. FRONTO p. 76, 22 N. (*in indice, ipsa epistula periit*). at mehercule: CIC. leg. 1, 12 :: at mehercule ego arbitrabar. 3, 19 at vero ... :: at mehercule ego *eqs.* nat. deor. 1, 78 Att. 6, 1, 17 SEN. nat. 7, 32, 4 epist. 117, 31 QVINT. decl. 245 p. 5, 25 R. at hercules: LIV. 3, 68, 6 (*cod. Veron.*) SEN. contr. 2, 7, 8. 7, 5, 10 CVRT. 6, 10, 20. 10, 3, 9. PLIN. nat. 29, 142 nos haec ... fastidiemus. at hercules Diodorus et in morbo regio ... se dedisse tradit, *et duodecies.* QVINT. decl. 388 p. 439, 29 R. APVL. met. 1, 24. at mehercules: SEN. contr. 1, 2, 4. 9, 4, 6. 18. PHAEDR. 3, 17, 8 (mehercule *codd. PR*). SEN. clem. 1, 5, 1 longius videtur recessisse a proposito oratio mea, at mehercules rem ipsam premit. epist. 113, 32 non vis esse iustus sine gloria? at mehercules saepe iustus esse debebis cum infamia, *et passim.* (SEN.) mon. 55 COLVM. 1 praef. 17. at medius fidius: RVT. LVP. rhet. 1, 21.

at enim (*non legitur apud* CATONEM VARRONEM RHET. Her. CAES. NEP. LVCR. VERG. HOR. TIB. PROP. OV. *al.*): *in dialogo*: NAEV. com. 59 at enim tu nimis spisse atque tarde incedis. PLAVT. Poen. 1197 quid vis? expedi. :: at enim hoc volo agas. :: at enim ago istuc. Trin. 806 ita faciam. :: at enim nimis longo sermone utimur. Bacch. 993 nolo inquam. :: at volo inquam. :: quid opust? :: at enim quod te iubeo facias. Pers. 569 venient ad te comissatum. :: at ego intromitti vetuero. :: at enim illi noctu occentabunt ostium. Cist. 739 at pol ille ... :: at sibi ille ... :: at pol illa ... :: at enim ille ... :: at pol illi .... Stich. 737 satis mihi pulchra es. :: at enim pulcherrima. 129 Cist. 235 Men. 790 Most. 808. 922. Pers. 832 nam ego nil merui. :: at enim quod ille meruit, tibi id obsit volo. Poen. 662. 914 Pseud. 436. Trin. 919 (atque *B*). Epid. 94 at enim tu praecave. at enim — bat enim, nihil est istuc. TER. Phorm. 487 audi quod dicam. :: at enim taedet iam audire eadem miliens. :: at nunc dicam quod libenter audias. Haut. 317 quid illo facias? :: at enim — :: quid 'enim'? :: si sinas, dicam. 699. 713 Eun. 381. 751 Ad. 168. 830. TVRPIL. com. 65 at enim scies ea quae fuisti inscius. CIC. de orat. 3, 47 'utinam quidem!' inquit ille: '... multa ... hic hodie vitia ponemus'. 'at enim non sine meo periculo' Crassus inquit 'possum ... te reprehendere'. 3, 187. *praeterea apud bonos quidem scriptores semper fere in occupatione*: LVCIL. 533 at enim dixi. CIC. inv. 2, 52 rationis infirmatio: 'at enim qui patria potestate ... tribuniciam potestatem ... infirmat, minuit maiestatem' (2, 92). 2, 73. ad Q. fr. 1, 1, 7 at enim inter ipsos existunt graves controversiae. quasi vero .... 1, 2, 6 at enim Graecis solis indulgeo. quid? epist. 12, 1, 2 Quinct. 65 S. Rosc. 45 Q. Rosc. 32. 39 div. in Caec. 22 Verr. 1, 15. 2, 148. 3, 15. 3, 26 'at enim ad Verrem pecunia ista non pervenit'. quae est ista defensio? 4, 180. 203. 223. 6, 49 Tull. 55 Caec. 95 Manil. 51. 60 Cluent. 83. 84. 88. 97. 196 agr. 2, 76 Mur. 35. 74. 78 Flacc. 33. 59. 84 Sull. 56. 62 dom. 5. 8. 10 Vat. 7 Cael. 10 Mil. 15 Scaur. 35 Phil. 2, 3. 10, 15 at enim veteranis suspectum nomen est M. Bruti. magisne quam Decimi? 11, 20. 13, 7 or. frg. (Quint. inst. 5, 13, 29) ac. 2, 52. 53 fin. 2, 78. 87 *sq.* 4, 40. 5, 91 Tusc. 4, 56. 5, 47 nat. deor. 3, 11. 27. 86 div. 2, 38. 146 fat. 8 off. 1, 44. 3, 79. 105. TIRO epist. frg. (Gell. 6, 3, 29) at hoc enim ... plane stultitiae plenum est. LIV. 24, 26, 8 at enim periculi quidem nihil ab se timere: invisam tamen stirpem regiam esse. 38, 48, 2 at enim sunt quidem ista: verum *eqs.* (42, 41, 12), *et passim in orationibus.* GRATT. 136 SEN. dial. 4, 32, 1. 6, 7, 1 epist. 13, 8. 85, 25. 88, 36. CVRT. (*in orationibus*) 6, 10, 18 at enim Dymnus se occidit! num igitur facturum eum di-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vinare potui? minime. 6, 8, 13. 6, 9, 16. 6, 10, 26. 8, 8, 10. 9, 2, 22. LVCAN. 3, 369 (*in oratione*). PETRON. 107 at enim amici fuerunt nostri. eo maiora meruerunt supplicia. 115. STAT. (*in orat.*) Theb. 3, 12 silv. 1, 2, 170. QVINT. inst. 3, 8, 24 at enim, si quis liberos procreare volet, necesse habet ducere uxorem. quis dubitat? decl. 247 p. 13, 24 R., *et passim in occupatione.* TAC. ann. 4, 40 at enim Augustus filiam suam equiti R. tradere meditatus est. mirum hercule, si ... (12, 6). PLIN. epist. 8, 14, 21. 9, 26, 8 at enim alia condicio oratorum, alia poetarum. quasi vero M. Tullius minus audeat. FRONTO p. 32, 22 N. haec ... olim incommoda regibus solis fieri solebant: at enim nunc adfatim sunt, qui et regum filiis ... subserviant. p. 143, 21 audivi te nonnumquam ita dicentem: at enim cum aliquid pulchrius elocutus sum, placeo mihi. p. 157, 23 *et saepius.* VLP. dig. 43, 21, 1, 11 ego ceteros quidem impune prohiberi puto: at enim eum, qui operiat apertum vel contra, eum non puto prohibendum. APVL. met. 9, 35 *his* erat cum quodam paupere modicae casulae domino vetus familiaritas. at enim casulae parvulae conterminos magnos et beatos agros possidebat vicinus potens et dives. Socr. 20 p. 167 Oud. mund. 7. 12. apol. 20 nec Laelius *tantam rem familiarem habuit* quantam Scipio, nec Scipio quantam Crassus dives, at enim nec Crassus dives quantam volebat (*sequitur* at contra). 27. 85 vipera, ut audio, exeso utero in lucem proserpit atque ita parricidio gignitur. at enim tibi a filio iam adulto acerbiores morsus viventi et videnti offeruntur. Plat. 1, 6. 13. 14. 16. 18 *et saepius.* TERT. anim. 58 quid ergo fiet in tempore isto? dormiemus? at enim animae nec in viventibus dormiunt. 19 testim. 5 pudic. 1 *et saepius.* CYPR. mort. 8 at enim quosdam movet, quod ... (*saepius habet* sed enim). LACT. inst. 1, 4, 2. 1, 11, 17 at enim poetae ista finxerunt. 1, 19, 1 at enim dicet aliquis. 2, 2, 6 *et passim.* CHALC. comm. (*in conclusione*) 320 (*v. supra p. 999, 56*). 341 (*cf.* 319). AVG. civ. 1, 12 de sepultura humanorum corporum, quae Christianis etiamsi fuerit negata, nil adimit. — at enim in tanta strage cadaverum nec sepeliri potuerunt (*item in initio cap.* 1, 18. 25. 2, 8. 6, 8. 8, 20), *et saepius.* *in interrogatione* (*cf. p. 994, 40*): PLAVT. Pseud. 641 at enim scin quid est? 538 at enim scin quid mihi in mentem venit? CIC. div. in Caec. 15 at enim cur a me potissimum hoc praesidium petiverunt? (*cf.* Tusc. 5, 107). SALL. Cat. 51, 25 at enim quis reprehendet, quod in parricidas rei publicae decretum erit? LIV. 6, 15, 11. 34, 32, 12. PLIN. nat. 2, 73 at enim cur non semper ad quadraginta sex et ad partes viginti tres perveniunt? immo vero, sed ratio canonicos fallit. APVL. apol. 17 at enim Manio Curio tot adoreis longe incluto ..., ei igitur Manio Curio duos solos in castris calones fuisse? 40 Socr. 5 p. 130 Oud. TERT. nat. 2, 8 PORPH. Hor. ars 128 PANEG. 3, 7. 18.

at enimvero: LIV. 5, 9, 3 in quam sententiam cum pedibus iretur, ceteri tribuni militum nihil contradicere. at enimvero Sergius Verginiusque, propter quos paenitere magistratuum eius anni senatum apparebat, primo deprecari ignominiam, deinde intercedere. 4, 4, 1 'at enimvero (*sic cod. Paris.*, vero *om. rel. codd.*) nemo post reges exactos de plebe consul fuit'. quid postea?

at vero: *inde a* CIC. *rarum apud poetas bonae aetatis* (CIC. Arat. 110. 262. 426. 478 VERG. georg. 3, 323 Aen. 4, 279. 10, 761. 820. 12, 216 VAL. FL. 3, 280. 6, 345. 7, 617, *ubi fere continuatur oratio*). GLOSS. IV 305, 39 ad vero: ast. [TER. Andr. 839.] *in dialogo*: CIC. leg. 2, 34 adsentior, quoniam omnis haec in religione versatur oratio. :: at vero quod sequitur, quomodo aut tu adsentiare ⟨aut⟩ ego reprehendam, sane quaero. 3, 19 nobis vero placet, sed iis, qui in provinciis sunt, minime placet. :: at vero, Tite, si parebunt his legibus, nihil erit iis urbe, nihil domo sua dulcius nec laboriosius molestiusque provincia. rep. 1, 14 Brut. 18 *cf.* CHALC. transl. 18. *in occupatione*: CIC. Caec. 45 at vero hoc quidem iam vetus est .... itane vero? Phil. 2, 38 at vero Cn. Pompei voluntatem a me alienabat oratio mea. an ille quemquam plus dilexit? SVLPIC. Cic. epist. 4, 5, 3 *cf.* CIC. epist. 9, 22, 2 S. Rosc. 117. *in conclusione*: CHALC. comm. 320 (*v. supra p. 999, 56*). *cf.* transl. 25. 28 *et saepius.* BOET. herm. sec. 5, 12 p. 391, 5 (ἀλλὰ μήν, *cf.* herm. pr. 2, 12 p. 192, 22 *al.*). *in interrogatione*: CIC. Flacc. 93 quis tibi, Laeli, de epistulis istis indicavit? mulieres negant se scire, qui sis; ipse igitur ille tibi se ad matrem et sororem scripsisse narravit? an etiam scripsit oratu tuo? at vero M. Aebutium ... nihil interrogas? Sull. 30. 72 fin. 5, 40. CAES. civ. 2, 31, 3 qua ... fiducia ... munitissima castra expugnari posse confidimus? at (*sic Madvig*, aut *codd.*) vero quid proficimus, si ... ab oppugnatione castrorum discedimus? CIC. Caec. 56 verbum certe hoc non modo postulat, sed etiam cogit; at vero ratio iuris ... respuit hanc defensionem. Sest. 139 leves hos semper nostri homines et audaces ... et perniciosos cives putaverunt. at vero qui horum impetus ... represserunt ..., hi graves, hi principes, hi duces ... semper habiti sunt. Catil. 4, 10 iam hoc nemini dubium est .... at vero C. Caesar intellegit *eqs.* off. 2, 81 quid? nostros Gracchos ... nonne agrariae contentiones perdiderunt? at vero Aratus Sicyonius iure laudatur, qui *rem publicam* adventu suo liberavit. Tusc. 1, 117 hic enim noster ... at vero ille sapiens. 5, 114 Democritus luminibus amissis alba scilicet discernere et atra non poterat, at vero bona mala, aequa iniqua. Brut. 308 at vero ego. Att. 5, 11, 1 *et passim.* LIV. 2, 24, 3 VITR. 2, 9, 2. PAVL. FEST. 50 cuncti significat quidem omnes, sed coniuncti et congregati, at vero omnes etiam si diversis locis sint. SEN. nat. 4, 11, 2 excelsa sunt ista, quamdiu nobis comparantur; at vero ubi ad universum respexeris, manifesta est omnium humilitas. SVET. Cal. 51 qui deos tanto opere contemneret, ad minima tonitrua et fulgura conivere, caput obvolvere, at vero maiore (ad vero maiore *cod. Memm.*, ad vero maiora *Gud. aliique deteriores*, ad maiora vero *excerpta Heirici*, at vero ad maiora *Heinsius*) proripere se e strato sub lectumque condere solebat. APVL. Socr. 19 p. 163 Oud. *Socrates* nullo adhortatore umquam indigebat, at vero prohibitore nonnumquam. met. 2, 8. 4, 28. 9, 7 Ps. APVL. Asclep. 2. 15 LACT. inst. 2, 1, 9 CHALC. transl. 22 (δέ). 29. 41 (γὲ μήν) comm. 85 *al.* VEG. mil. 3, 6 AVG. civ. 12, 16. 13, 11 *al.* MART. CAP. 9, 957. 981. *et passim.* *minore opponendi vi, transitum potius faciens*: VELL. 2, 104, 4 APVL. met. 1, 10. 5, 22 IVL. VAL. 1, 4 p. 9 K. IVVENC. 2, 69. DARES 10 at Helena vero. AMM. 29, 6, 18. 31, 5, 1 VVLG. gen. 8, 5 (δέ, *item* gen. 25, 4 num. 14, 6 Tob. 10, 8). 9, 23 (καί, *item* 14, 18 exod. 6, 25 num. 16, 34. 26, 58) OROS. hist. 1, 17, 1. 3, 10, 1 *passim.* FVLG. Verg. cont. p. 95, 14 aet. mund. p. 154, 18. 163, 9 *et saepius.* at vero contra: ARNOB. 7, 36 discordias alios ex his vos, alios dicitis qui pestilentias inrogent ..., alios vero qui praesint bellis ...: at vero nos contra ab ingeniis numinum iudicamus esse disiunctas (4, 20. 7, 35). ISID. sent. 2, 36, 4. *nota*: FVLG. aet. mund. p. 163, 13 H. ad vero econtra Aman crucem nocte praeparat.

at ... tamen, at tamen (*quod in unum vocabulum coaluit*): GLOSS. II 23, 2 attamen ἀλλ' ὅμως. *scribitur* adtamen *hic illic in codicibus (velut in* FILASTRII *altero), in titulis aetatis labentis* CORP. VI 1710 (*aet. Claudiani*) *et* XII 944, 23 (*saec. VI*), NOT. Tir. 1, 66. *nota positionem*: CHIRON 109 ego attamen. THEOD. PRISC. log. 35 eis ego attamen (*praeced.* licet).

NAEV. com. 79 alii adnutat, ... alium amat, ... cum alio cantat, at tamen alii signat (aliis dat *codd.*) digito litteras. PLAVT. Most. 772 molestus ne sis. haec sunt sicut praedico. :: at tamen inspicere vult. :: inspiciat, si lubet. Curc. 489 nemo it infitias. :: at tamen meliusculum est monere. Persa 835 (at tamen non — tamen —). Cas. 299. Merc. 322 ne sis me obiurga, hoc non voluntas me impulit. :: quin non obiurgo. :: at ne deteriorem tamen hoc facto ducas. Mil. 562 at non malitiose tamen feci (*cf.* Rud. 1006). TER. Andr. 713 quid veniam? nihil habeo. :: at tamen, si quid. 634. 711. Haut. 88 at istos rastros interea tamen adpone, ne labora. :: minime. Ad. 687 id peccatum primum magnum ..., at humanum tamen. Phorm. 630 verum pono esse victum eum; at tandem tamen non capitis eius res agitur, sed pecuniae. CIC. inv. 2, 70 infirmatio est: at tamen aeternarum inimicitiarum monumentum Graios de Graiis statuere non oportet (*cf.* Verr. 2, 146 nat. deor. 1, 102). [fin. 2, 85 Att. 3, 19, 2. 4, 18, 1 attamen *codd.*, *leg.* ac tamen; *cf. Madvig, Cic. de fin. p. 286. 779*] CATVLL. 10, 14 at certe tamen, inquiunt, quod illic natum dicitur esse, comparasti ad lecticam hominis. HOR. sat. 2, 1, 16 'at tamen et iustum poteras et scribere fortem, Scipiadam ut sapiens Lucilius'. OV. met. 10, 724 'at non tamen omnia vestri iuris erunt' dixit (*cf.* STAT. Theb. 5, 20). SEN. contr. 9, 2 (25), 16 attamen factum ipsum turpe est (10, 4, 11). MIN. FEL. 25, 1. 26, 7 (*occup.*). CIRIS 74 ipse pater timidam vacua complexus harena coniugium castae violaverat Amphitrites: at tamen exegit longo post tempore poenas. OV. epist. 1, 2 nil mihi rescribas, at tamen ipse veni. LIV. 3, 56, 5 nec in tribunicio auxilio Appius, nec in iudicio populi ullam spem habebat: attamen (*Madvig*, tamen *codd.*) et tribunos appellavit et ... 'provoco' inquit. COLVM. 2, 14, 5 nec ignoro quoddam esse ruris genus, in quo neque pecora neque aves haberi possint: attamen inertis est rustici eo quoque loco defici stercore. 4, 17, 3. 4, 22, 6. 8, 13, 3. 12, 52, 20 *et saepius.* PERS. 5, 159 nam et luctata canis nodum abripit, at (et *α*) tamen illi, cum fugit, a collo trahitur pars longa catenae. VAL. FL. 2, 151 SIL. 7, 114 STAT. Theb. 6, 584. 8, 645. 12, 741 Ach. 1, 764. 952 attamen hunc ... hunc saltem sub corde tene. silv. 3, 2, 59. QVINT. decl. 252 p. 33, 30 (ac tamen *cod. A*). TAC. hist. 4, 55 nam publice civitas talibus inceptis abhorrebat; at (*Halm mavult* ac, *cf.* ann. 11, 24) tamen interfuere quidam. FRONTO p. 21, 10 N. plane non ubique nec omni modo, attamen nonnumquam et aliquando. VLP. dig. 17, 2, 33 societate sine tutoris auctoritate coita pupillus non tenetur, attamen communiter gesta tenetur (21, 1, 1, 10 coll. Mos. 14, 3, 3) APVL. apol. 23 TERT. idol. 9. nat. 1, 19 attamen quanto acceptabilior nostra praesumptio est? TER. MAVR. 347 quod Latinus aemulando nec satis fidens suis ..., attamen fandi paravit non secundam copiam. COMM. apol. 117. instr. 2, 8, 2 paenitens es factus: noctibus diebusque precare, attamen a matre (*i. ecclesia*) noli discedere longe. 2, 10, 6. VOPISC. Tac. 6, 1 attamen nulla umquam ... prudentior ... dicta sententia est (*praecedit* quidem; *cf.* Prob. 7, 3 quatt. tyr. 15, 9 LAMPR. Alex. 66, 2 HIER. epist. 127, 10 CLAVDIAN. 17, 7 COD. Iust. 8, 13, 3. *v. etiam supra p. 1001, 30 sqq.*). CAPITOL. Opil. 12, 3 longum est eius crudelitates omnes aperire. attamen unam ostendam (Max. Balb. 7, 2 adtamen B^2P. VOPISC. Aur. 41, 15. CAPITOL. Maximin. 4, 9 et tamen *codd.*, attamen *Petschenig*). PANEG. 2, 10. FILASTR. 104, 5 (adtamen *et* atamen *codd.*). 156, 6 adtamen (attamen *cod. alter*). AVIEN. Arat.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 79 at non cuncta tamen. HIER. epist. 125, 1 quid Salomone sapientius? attamen infatuatur amoribus mulierum. 39, 4 attamen quod tempore mitigandum est, cur ratione non vincitur? *et saepius.* VVLG. gen. 38, 26 attamen ultra non cognovit eam. num. 14, 22. III reg. 3, 2 (πλήν; II par. 33, 17 Dan. 4, 20). III reg. 15, 6 (καί; II par. 32, 31) Iob 14, 22 (ἀλλά; II par. 15, 17 Ierem. 34, 4) *et saepius.* MART. CAP. 6, 614. SIDON. epist. 1, 9, 7 attamen gaude (*praecedit* sane). CORP. XII 944, 23 (*saec. VI*). *in apodosi, qualem supra diximus (p. 1005, 65), partim plena partim contracta, inde a* CIC. (*huc non pertinent* CIC. Verr. 6, 6 CAES. Gall. 4, 31, 1 SALL. Iug. 26, 2 *al.*): *praecedit* si, si non, si minus, quodsi: (*cf.* TER. Eun. 866). CIC. Planc. 35 si non perfacetum, attamen fortasse non rusticum (Font. 37 Phil. 13, 18 off. 2, 58). Brut. 15 te ... remunerandum si non pari, at grato tamen munere (orat. 103 epist. 9, 6, 3). de orat. 3, 14 ei, si nequaquam parem illius ingenio, at pro nostro tamen studio meritam gratiam ... referamus. Phil. 2, 78 cognosceret te si minus fortem, at tamen strenuum (Planc. 88 de orat. 3, 79). epist. 2, 6, 3 si minus potentem, at probatam tamen (agr. 2, 35). CATVLL. 64, 160 si tibi non cordi fuerant conubia nostra ..., at tamen in vestras potuisti ducere sedes. LVCR. 3, 172 si minus offendit ... at tamen insequitur (1, 459 at ... tamen). 3, 536 quod si forte putas ..., at locus ille tamen .... 6, 322 quin, prius in cursu si non accenditur igni, at tepefacta tamen veniat commixta calore (*cf.* 3, 406). OV. ars 2, 611 si non ... attamen (rem. 52). SEN. Ag. 403ᵃ colamus prosperum tandem diem et si propitios attamen lentos deos. CVRT. 6, 7, 9 si id sustinere non posset, attamen ne proderet se. VLP. dig. 37, 11, 5 si defecerit condicio, attamen ... (12, 4, 5, 1). TERT. nat. 1, 18 si crucem ... nullus adhuc ex vobis Regulus pepigit, attamen iam ignis contemptus evasit. PORPH. Hor. ars 319 verba sordida si non delectant, attamen res avocat auditu digna. 368 *sq.* HIER. in Ezech. 10, 33 p. 395 Vall. (si). CIC. Brut. 290 etiamsi quid agatur nesciat, at placere tamen ... Roscium intellegat (PLIN. nat. 7, 100 etiamsi non prius, attamen clarius. VLP. dig. 17, 2, 63). CIC. Phil. 2, 116 res bello gesserat, quamvis rei publicae calamitosas, at tamen magnas (OV. trist. 2, 136. VLP. dig. 38, 5, 1, 6 quamvis ... legatum retro nostrum sit, nisi repudietur, attamen cum repudiatur, retro nostrum non fuisse palam est, *et saepius.* AMM. exc. Val. 5, 24. MART. CAP. 4, 364, *ubi* attamen *cod. Bern.* COD. Iust. 5, 14, 8. 5, 17, 8, 1. 6, 61, 5, 1). OV. trist. 1, 3, 36 quamquam sero clipeum post vulnera sumo, attamen hanc odiis exonerate fugam (VLP. dig. 40, 5, 30, 17 *et saepius*). FRONTO p. 23, 1 N. nam etsi aeque pernicitas equorum exercetur ..., attamen (VLP. dig. 5, 1, 52, 4 etsi nihil sit eo loci, attamen iubendum satisdare, *et saepius. cf.* 4, 8, 3, 1 tametsi ... attamen. TERT. 1, 10 etsi non nomen, attamen sectam. 1, 20 HIER. transl. hom. Orig. in Ierem. 12 p. 861 Vall. FILASTR. 141, 4. 150, 7 COD. Iust. 3, 28, 36 pr.). *alia*: VLP. dig. 4, 2, 16, 2 licet ... poena ad heredem non transeat, attamen (IVL. dig. 28, 2, 13 *et saepius apud* Ictos). APVL. met. 6, 22. HIER. epist. 18, 17 pius licet, attamen coarguendus error. CORP. VI 1710 (*tit. Claudiani*) licet *carmina* sufficiant, adtamen *statuam erigi iusserunt.* THEOD. PRISC. log. 32 *satyriasis* licet sine febribus attamen inter acutas ... aegritudines numeratur. 35 licet ... ita definierint ..., eis ego attamen non facile adcommodabo consensum. 111 licet ... est, attamen. COD. Iust. 5, 18, 2 *et saepius.* VLP. dig. 29, 5, 3, 26 sive iure valeat ... sive non valeat, attamen edicto locus est (37, 10, 5). 47, 2, 46 apparet ... qualiterqualiter domino sit servus subtractus, attamen superesse adversus furem furti actionem. *Ihm.*

Atā *v.* Attus.

Ataaxt(ī) m(anu) *in lamina plumbea.* INSCR. Jullian, Inscript. de Bordeaux 970.

Atābulī, -ōrum *gens Aethiopum.* PLIN. nat. 6, 189. *ab hac gente appellatus videtur ventus* **Atābulus,** -ī *m., de quo cf. Kauffmann, PW. II 1886, Nissen, Ital. Landeskunde I 389. v. etiam* argestes. HOR. sat. 1, 5, 77 incipit ex illo montis Apulia notos ostentare mihi, quos torret Atabulus (*cf.* PORPH. *ad l.* sic appellatur ventus in Apulia ferventissimus, Graeca appellatione ⟨qua⟩si Atab⟨a⟩lon ἀπὸ τοῦ ἐς τὴν ἄτην βάλλειν πάντα). SEN. nat. 5, 17, 5 Atabulus Apuliam infestat. PLIN. nat. 17, 232 flatus alicuius regionis proprius, ut est in Apulia Atabulus. QVINT. inst. 8, 2, 13 fallunt ... verba ... regionibus quibusdam magis familiaria ..., ut Atabulus ventus. GELL. 2, 22, 25 Horatianus ... ille Atabulus. MAR. MERC. subnot. 4, 2 te ... Atabulus provinciae tuae pestifer halitus inflavit. SIDON. epist. 1, 5, 8 Calaber Atabulus.

Atabyria, -ae, Ἀταβυρία. PLIN. nat. 5, 132 *Rhodos* vocitata est antea ... Atabyria ab rege. **Ataburus,** -ī, **Atabyrius,** -ī, Ἀταβύριος. LACT. inst. 1, 22, 23 constituta sunt templa Iovi Ataburio, Iovi Labryandio: Ataburus enim et Labryandus hospites eius atque adiutores in bello fuerunt. *cf. Jessen, PW. II 1888.*

Atabyrion, *nunc* Tabor, *cf.* Itabyrion.

Atacīnus *v.* Atax.

d. m. **Ataco⟨nī*?* *cogn. vir.?* INSCR. Rhen. Bramb. 836. *cf.* Attacco. *Diehl.*

Atacottī *v.* Atecotti.

ārea Ātād, *indecl.,* אָטָד, Ἀτάδ, *nom. loci Palaestinae.* VVLG. gen. 50, 10 veneruntque ad aream Atad, quae sita est trans Iordanem. HIER. sit. et nom. p. 85, 15 area Atath locus trans Iordanem ... tertio ab Iericho lapide, duobus milibus ab Iordane, qui nunc vocatur Bethagla. nom. hebr. p. 3, 16 Atad testimonium vel ramnus. *Plenkers.*

dea Atāecina *Hispanorum.* CORP. II 462 dea Ataecina Turibrig(ensis) Proserpina. 605 (*in colonia Metellinensi*) dominae ⟨T⟩uribri⟨g⟩. Adaegina⟨e⟩. 5298 (*Norbae*) d. s. T. Ad. 5299 (*ibid.*) de(ae) s. A. T. 461 d. s. A. T. P. *cf.* Atecina *et* Cabuniaeginus. *v. Ihm, PW. II 1889.*

Atafīdius *v.* Attus. **Atafrius** *v.* Attus.

Atālēnus *v.* Attus.

? **Atainopo** *cogn. vir.* CORP. X 3699 (*Cumis, a. 251, periit*), 1, 42 Ti. Iulius Atainopo *dendrophorus.*

Atalanta (-ē), -ae (-ēs, -ēnis), Ἀταλάντη. *nota formas vetustas quae traduntur in vasculo Praenestino* CORP. XIV 4107 Ateleta *et in speculis Etruscis* INSCR. Gerhard Etr. Spieg. II 176 (*cf.* V p. 121) atlnta 224 atlnta. *codd. passim exhibent* Athalant- *et* Athlant-. *latine declinatur: nom.* Atalanta: CORP. XIV *l. c.* PACVV. *et* GRACCH. *fabularum titulus.* OV. met. 10, 598 (*in medio versu*). SVET. Tib. 44 HYG. fab. 185 tit. p. 117. SIDON. carm. 2, 495 *et* 11, 68 *in medio versu.* SCHOL. Veron. Verg. Aen. 12, 468. *gen.* Atalantae SCHOL. Stat. Theb. 4, 246. *dat.* Atalantae *recte scripserunt edd.* ACC. trag. 447 COD. Iust. 5, 31, 3 (*a. 215*). *acc.* Atalantam: VARRO Men. 300 HYG. fab. 185 p. 117, 3. 244 p. 136, 20 HIER. adv. Iov. 1, 41. *voc.* Atalanta: OV. met. 10, 565 (*in medio versu*). *abl.* Atalanta: OV. ars 2, 185 *et* epist. 4, 99 (*in versus fine*). FEST. 334. 375 NON. 490. 495 HYG. fab. 70 p. 78, 2 PRISC. gramm. II 206, 11. *graece declinatur: nom.* -e: PLIN. nat. 4, 71. 35, 17 HYG. fab. 99 p. 93. 173 p. 29, 3 HIER. chron. a. Abr. 1592 SERV. Aen. 3, 113 *bis* SCHOL. Stat. Theb. 2, 481. 4, 267. 309. 7, 268 MYTHOGR. 1, 39 *bis.* 146. 174. 2, 47. 144. INSCR. *saepe. gen.* -es: OV. am. 3, 2, 29 *et* ars 3, 775 *ante cons.* STAT. Theb. 6, 563 *in versus fine.* HYG. fab. 70 p. 78, 2 frg. Nieb. 99 p. 93, 8. 270 p. 145, 17 SCHOL. Stat. Theb. 1, 44. 6, 541. 7, 416. CORP. III 14606 (*in Dalmatia*) d. m. Fl. Atalantes. *dat.* -e: INSCR. *saepius. cf.* SCHOL. Stat. Theb. 4, 256 HYG. fab. 174 p. 29, 14. Atalanteni: CORP. VI 12567 d. m. Atalanteni Stratonicus merenti. *acc.* -en (*pro quo nonnulli codices ut fit exhibent* -em): LIV. 35, 37, 7 SEN. nat. 6, 24, 6 (-em) PLIN. nat. 2, 204 QVINT. inst. 5, 9, 12 PORPH. Hor. ars 221 (-em) SERV. Aen. 6, 61 (-em) SCHOL. Stat. Theb. 2, 163 (-em). 6, 541. *abl.* -e: LIV. 35, 38, 14 FRG. Bob. gramm. VII 544, 4 MYTHOGR. 1, 39. -ene: CORP. VI 20025 cum Cominia Atalanten(e). *nota plur.* SCHOL. Stat. Theb. 7, 267 duas Atalantas.
A *nom. myth. duarum virginum, Arcadicae et Boeoticae, quae viros cursu superabant, de quibus egit Escher, PW. II 1890, 4.* **1** *ad Arcadicam*: HYG. fab. 70 p. 78, 2 Iasii filia (99 p. 93, 2 SCHOL. Stat. Theb. 2, 481. 4, 309 MYTHOGR. 1, 146. 1, 174. 2, 144). ACC. trag. 447 exuvias dignavi (*scil. Meleager*) Atalantae dare (HYG. fab. 174 p. 29, 14). OV. ars 3, 775 Milanion umeris Atalantes crura ferebat (am. 3, 2, 29 fugacis). 2, 185 quid fuit asperius Nonacrina Atalanta? epist. 4, 99 arsit et Oenides in Maenalia Atalanta (STAT. Theb. 6, 563, *ubi cf.* SCHOL. Atalantes confundit historiam: hanc enim Atalanten, Hippomenis uxorem, diximus filiam Schoenei fuisse, illam autem ... Oenomai filiam [7, 416] uxorem Pelopis). SVET. Tib. 44 Parrasi ... tabulam, in qua Meleagro Atalanta ore morigeratur. HIER. adv. Iov. 1, 41 Calydoniam virginem. SCHOL. Stat. Theb. *saepius.* FRG. Bob. *l. c.* Parthenius mons Arcadiae dictus a virgine Atalante *ex* HYG. fab. 99 p. 93, 8 Atalantes *filium* Parthenopaeum *nominaverunt,* quoniam virginem simulans in monte Parthenio eum exposuerat. *cf.* 70 p. 78, 2. 99 p. 93, 2. 270 p. 145, 17. **2** *ad Boeoticam*: HYG. fab. 244 p. 136, 20 Schoenei filiam (185 p. 117, 3. 173 p. 29, 3 SERV. auct. Aen. 3, 113 SCHOL. Stat. Theb. 6, 541 [563] *cf. l. 50 sqq.*). OV. met. 10, 598 victrix. 565. SERV. Aen. 6, 61 puellam Sciriam cursu potentem (MYTHOGR. 1, 39. 2, 47). SCHOL. Stat. Theb. 7, 267 duas Atalantas fuisse certissimum est: unam Arcadem ... aliam de Scyro. 7, 268. SIDON. *l. c.* **3** *utra sit intellegenda, incertum*: PLIN. nat. 35, 17 Lanivi, ubi Atalante et Helena comminus pictae sunt nudae ab eodem artifice, utraque excellentissima forma, sed altera ut virgo. *cf. vasculum Praenestinum, in quo etiam* Felena *scriptum legitur.* CORP. IV 2411 (*in pavimento*) Ἀταλάντη. QVINT. inst. 5, 9, 12. SCHOL. Veron. Verg. Aen. 12, 468 ...⟩ qualis in tragoediis Atalanta traditur. **4** *translate*: VARRO Men. 300 si non malit vir viracius uxorem habere Atalantam *i. qualis erat Atalanta.* **5** *circumscribitur ex. gr.*: PROP. 1, 1, 10 Iasidos. CLAVD. carm. min. 30, 170 Schoeneida. **B** *fabularum titulus*: **1** FEST. 334 Pacuvius in Atalanta (375 NON. 490. 495). **2** PRISC. gramm. II 206, 11 Gracchus in Atalanta. PORPH. Hor. ars 221 Pomponius Atalanten (*trad.* -em) *satyricon scripsit.* **C** *cogn. mul. una tantum memoratur apud auctores* (COD. Iust. 5, 31, 3), *multae in titulis*: CORP. VI 12567 *cf. l. 36.* 12568. 12569. IX 5465 (*Falerione*). V 1100 (*Aquileiae*). CORP. VI 12935 Aulia Atalante. 14025 Antonia L. l. Atalante (34450). 14027 Caesoniae Atalante. 15060 Palpia Atalante. 15320 Claudia Atalante (18104 *dat.*). 17482 d. m. F. Atalante matri dulcissimae F. Zosime filia. 19023 Caesia M. l. Atalante (IX 2714 *Aeserniae*). 20025 *cf. l. 41.* 20859 d. m. Iunia Atalante Damalidi bernae fecit. 34314 Aemilia M. f. Atalante. XIV

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

421 (*Ostiae*) Statiliae Atalante. 1368 (*ibid.*) Modiae Atalante. V 7078 (*in colonia Taurinorum*) Corneliae Atalante. VIII 12620 (*Carthagine*) Flavia Atalante. III 14606 *cf. p. 1012, 33.* **D** *insula prope Euboeam sita, de qua cf. Oberhummer, PW. II 1889, 1. nunc* Talanda. LIV. 35, 38, 1 in insulam Atalanten. 35, 38, 14. SEN. nat. 6, 24, 6 athlantem *Δ Φ.* PLIN. nat. 2, 204 avellit *terrae motus* ... Euboeae Atalanten et Macrian (*cf.* HIER. chron. a. Abr. 1592 terrae motu apud Locros scissa Athlante facta est insula *et* OROS. hist. 2, 18, 7 Atalante civitas Locris adhaerens terrae contigua). 4, 71. **Atalantus,** -ī, *Ἀτάλαντος, nom. serv.* CORP. VI 20631 Atalantus verna Erotis l. oll. *adi.* **Atalantēus,** -a, -um, *Ἀταλάντειος, ad Atalanten pertinens*: *ad Arcadicam*: MANIL. 5, 179 *Meleagrum* Atalanteos (athladl- atl- *codd.*) conatum ferre labores. STAT. Theb. 4, 309 aures (*i. matris Parthenopaei*). *ad Boeoticam*: STAT. Theb. 7, 267 Schoenon. *patronymicon* **Atalantiadēs,** *Ἀταλαντιάδης, Atalantes (Arcadicae) filius.* STAT. Theb. 9, 789 trux Atalantiades (*i. Parthenopaeus*). *Diehl.*

Atalēnus, Atalius *v.* Attus. **Atalia** *v.* Attalia.

atalla, -ae *f.* [*fortasse cf. c.* atena attanus atanulus. *v. Mommsen, Eph. epigr. 8 p. 254. Th.*] ACTA ludi saec. Aug. 107 *et* 132 ad atallam fuerunt (*sequuntur nomina*). *cf. Wissowa, PW. II 1895. Ihm.*

Atalus *v.* Attalus. **Atamās** *v.* Athamas.

Atamī (*gen.?*) *in pede vasculi Arretini.* CORP. XV 5944.

? **Atampio.** CORP. XIII 3162 (*apud Viducasses, saec. III in.*), 2 pr. pr. prov. ⟨B⟩ritanniae ad Sennium Soll⟨em⟩nem Atampio (*an* a Tampio*?*).

Atanagrum urbem *Hispaniae Tarraconensis.* LIV. 21, 61, 6. *cf. Hübner, PW. II 1895. Diehl.*

Atandrius *v. sub* Antandros. **Atānius** *v.* Attus.

atanulus. [*fortasse cf. c.* attanus atena; *v. Mommsen, Eph. epigr. 8 p. 254. Th.*] GLOSS. II 22, 47 atanulus (atnanulus *cod.*) ἅγιον ἱερέως σκεῦος, κειμήλιον. IV 406, 33 atanulu genus vasis. V 591, 18 (Scal.) atanulum genus vasis (591, 46 attanabo). *cf.* atalla, athanuvium. *Ihm.*

Atanum *v.* Attanum. **atanuvium** *v.* athanuvium.

1. Atara *nom. barb.* (*mul.?*). CORP. III 11558 (*Viruni*) Atara Noeibionis f. *Diehl.*

2. Atārā, עֲטָרָה, *Ἀτάρα, nom. fem. hebr.* VVLG. I par. 2, 26. *Plenkers.*

Atarathē, -ēs, *Damasci uxoris nomen restituit Gutschmid, Textesq. p. 130 apud* IVST. 36, 2, 2. *traditur* ariarathes arates arathis. *cf.* Atargatis.

Atarbius, -ī, *Ἀτάρβιος, signorum modo fictum ab ἀταρβής. cogn. vir.* CORP. VIII 9913 (*in Mauret. Caesar.*) Artemius pater Atarbio fil. cariss. COD. Iust. 11, 70, 1 imp. Iulianus A. A t a r b i n o, *Libanio Ἀτάρβιος. cf. Seeck, PW. II 1896 sub* Atarbius *1.* AVELL. p. 301, 4 (= CONC. Chalc. Mansi VII 267ᵃ) Atarbius venerabilis episcopus Trapezuntis. *cf.* Aterbius.

vicus **Atarca.** CORP. V 6812 (*Eporediae, chr., a. 440*) h. loco Basili⟨us⟩ negotiator ... de vico Atarca. *Diehl.*

Atarēnus *nom. gent.* CORP. VIII 18231 (*in prov. Numidia*) T. Atarenus Prudens princeps leg(ionis) III Aug(ustae). *Otto.*

Atargatis, -idis, *Ἀτάργατις, Romanorum dea Suria, de qua cf. Cumont, PW. II 1896; Wissowa, Rel. und Cultus p. 300.* PLIN. nat. 5, 81 *Bambyce* alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero Mabog — ibi prodigiosa Atargatis, Graecis autem Derceto dicta, colitur. TERT. nat. 2, 8 Atargatim Syrorum (*cf.* apol. 24 Syriae Astartes *codd. praeter Fuldensem qui* Syriae Atargatis). SCHOL. Germ. Bas. p. 65, 19 alii dicunt eam (*Virginem sidus*) esse Cererem ..., alii Atargatin, alii Fortunam. MACR. sat. 1, 23, 18 deam nomine Adargatin. 19 Adargatidis simulacrum. *Diehl.*

? **ataripe** diminute GLOSS. V 562, 7 (attrītae*? Goetz*). *Ihm.*

Atarna, Atarnea, *Ἀτάρνα (Ἀτάρνη), opp. Aeoliae.* ENN. heduph. frg. v. 10 Apul. apol. 39 polypus Corcyrae, calvaria pinguia ⟨A⟩tarnae (carne *F*). PLIN. nat. 5, 122 Atarnea. *cf.* Atarnites. *unde appellatur* **Atarneus** pagus. *cf. Ἀταρνεύς.* PLIN. nat. 37, 156 cetionides in Aeolide nunc Atarneo pago, quondam oppido, nascuntur, multis coloribus tralucentes. *alterum deriv.* **Atarnītēs,** *oppidi incola.* OV. Ib. 319 aut ut Atarnites insutus pelle iuvenci turpiter ad dominum praeda ferare tuum. *cf.* SCHOL. *ad l.* i. Hermias ab A t a r n o (atarmo *G*) oppido sic dictus, a Memnone rege captus corio tauri indutus ante eum ductus est (*G; sim. P et Bern. 711 qui* atarna). *v. Bürchner, PW. II 1896 sq. sub* Atarneus. *Diehl.*

atarna *v.* attitarna.

Atārōth, *indecl.,* עֲטָרוֹת, *Ἀταρώθ. nomen complurium oppidorum Palaestinae.* VVLG. num. 32, 3 (ITALA *cod. Lugd.* Adaroth *cod. Monac.* Adaroch). 32, 34 (ITALA *cod. Lugd.* Aseroth *cod. Monac.* Atroth). Ios. 16, 2 transitque terminum Archi Ataroth (*Ἀχιαταρώθ A,* ITALA *cod. Lugd.* Archiaarum). 16, 5. 7. 18, 13 Ataroth Addar (*Ἀταρὼθ Ἀδδάρ A, Ματαρώβ Ὀρεχ SB,* ITALA *cod. Lugd.* Atiarot Corec). num. 32, 35 *traditur forma* Etroth. HIER. sit. et nom. p. 87, 17 Ataroth civitas olim Amorraeorum trans Iordanem. p. 93, 24. 25 Ataroth civitas tribus Efraim. nunc vicus ... Attharus dicitur. 31. 32 Ataroth civitas Beniamin. sunt autem duae Ataroth haut procul ab Aelia. nom. hebr. p. 16, 6 Atharoth coronae (24, 15 Ataroth). *nom. vir. hebr.* HIER. sit. et nom. p. 87, 18 vocatus est autem Ataroth et filius Salma sive Salmon, ut in paralipomenis scriptum est (*Ἀταρώθ,* VVLG. I par. 2, 54 *vertit* coronae). *Plenkers.*

Atarta *v.* Atrade. **Atarvius** *v.* Aterbius.

atat *v.* attat. **Atath** *v.* Atad.

atattatae *v.* attattatae.

Atatius, Atatīnus, Atatiēnus *v.* Attus.

Atav ... *nomen.* CORP. XII 5683, 323 (*in amphora*) Atav⟨us?⟩. *Otto.*

atavia, -ae *f. cf. c.* atavus. GAIVS dig. 38, 10, 1, 7 quinto gradu sunt supra atavus atavia, infra adnepos adneptis (INST. Iust. 3, 6, 5). *similiter* PAVL. sent. 4, 11, 5 (*inde* LEX. Vis. Recc. 4, 1, 5). PAVL. dig. 38, 10, 10, 16 atavia totidem (*sedecim*) personas continet. 38, 10, 10, 17 *est tritavus* atavi vel ataviae pater (*et saepius ibid.*). 38, 10, 10, 18 (*bis*). [*francog. vet.* taie *'avia'. M.-L.*]

Atavius *v.* Attus. **Ataulphus** *v.* Athaulfus.

Ataus *v.* Attus.

atavus, -ī *m.* [*cf. c.* abavus proavus. *prius compositionis membrum non satis perspicuum. Th.*] PAVL. FEST. 11 atavus (att- *codd.*), quia atta est avi, id est pater, ut pueri usurpare solent. GLOSS. πρόπαππος (V 441, 45 propappus). ἀπόπαππος. πρόγονος ὁ προπάτωρ. proavi pater. V 441, 46 pappus. 417, 46 quartus pater. GAIVS dig. 38, 10, 1, 7 (*v. sub* atavia). PAVL. sent. 4, 11, 5 (*v. sub* atavia). dig. 38, 10, 10, 16 atavus est abavi vel abaviae pater ... huius appellatio personas complectitur sedecim enumeratione facta *per mares* ... pater avus proavus abavus atavus. ISID. orig. 9, 5, 9 atavus abavi pater. 10 tritavus atavi pater (GLOSS. Plac. V 3, 14 = 49, 12). 9, 6, 23 patris mei abavus mihi atavus est, ego illi adnepos ... patris mei atavus mihi tritavus est, ego illi trinepos. GRAMM. suppl. 298, 33 atavus ... sine h scribendum.

PLAVT. Persa 57 pater, avos, proavos, abavos, atavos, tritavos. TER. Phorm. 395 primus esses memoriter progeniem vestram usque ab avo atque atavo proferens. VARRO ling. 7, 3 quare cur scriptoris industriam reprehendas, qui herois (verbis *Madvig*) tritavum, atavum non potuerit reperire, cum ipse tui tritavi matrem dicere non possis? CIC. Cael. 33 non patrem tuum videras, non patruum, non avum, proavum, atavum audieras consules fuisse? VELL. 2, 16, 2 multum Minatii Magii, atavi mei, ... tribuendum est memoriae. PLIN. nat. 15, 46. SIL. 2, 10 Ausonios atavo ducebat consule fastus. SVET. Nero 2 PAVL. dig. 38, 10, 10, 16—18 *saepe.* SOL. 1, 28 atavi materni. SPART. Hadr. 1, 2 SERV. Aen. 8, 268 HIER. in Sophon. 1 p. 673 Vall. (*bis*). epist. 109, 2 ut immundum patrem avo et atavo sociaret immundis. CLAVD. carm. 28, 420 hic proles atavum deducens Aelia Nervam. SIDON. epist. 8, 3, 3. IORD. Get. 33, 170 inmemor atavi praeceptorum. *plur. i. q.* m a i o r e s, *usus maxime poetarum*: *cf.* GLOSS. IV 22, 28. 472, 33 attavi: antiqui. VARRO Men. 63 avi et atavi nostri, cum alium ac cepe eorum verba olerent, tamen optume animati erant. VERG. Aen. 7, 56 Turnus avis atavisque potens (*cf.* CASSIOD. var. 11, 39, 5 quibus ... ab avis atavisque praefui). 7, 474 atavi reges (HOR. carm. 1, 1, 1 Maecenas atavis edite regibus. SEN. Troad. 712 VAL. FL. 2, 343 MART. 12, 4, 2). VERG. Aen. 12, 529 *Murranum* atavos et avorum antiqua sonantem nomina per regesque actum genus omne Latinos (*cf.* MART. 5, 17, 1 *l. 58*). OV. am. 1, 8, 17 evocat antiquis proavos atavosque sepulcris. met. 14, 117 *Aeneas* formidabilis Orci vidit opes atavosque suos umbramque senilem ... Anchisae. EPICED. Drus. 451 hoc atavi monuere mei proavique Nerones. COLVM. 1 praef. 19 veteres illi Sabini Quirites atavique Romani. VAL. FL. 1, 737 exanimes atavos. SIL. 4, 150 ipse, tumens atavis, Brenni se stirpe ferebat. MART. 5, 17, 1 dum proavos atavosque refers et nomina magna (*cf.* VERG. *l. 50*). IVV. 3, 312 felices proavorum atavos. HIER. epist. 54, 16 ab atavis, beatitudine divitiisque censetur. 130, 3 rhetorum disciplina est, ab (ab *deest in opt. codd.*) avis et atavis et omni retro nobilitate ornare quem laudes. CLAVD. 28, 334 nec tali publica vota consensu tradunt atavi caluisse per urbem. CORP. IX 1591 Campaniae ab atavis patrono. X 6850 *et* 6851 *rex Theodericus* inducta in mare aqua ignotae atavis (*v. l.* ataviis) et nimis antiquae reddidit siccitati. CARM. epigr. 1836, 3 (*christ.*) nobilis et atavis clarissima femina magnis. 1353, 4 (*saec. VI*) ⟨pr⟩otinus ex atavis ⟨...⟩. 1389, 7 (*a. 579*) consulibus atavis pollens. *nota*: DRAC. laud. dei 2, 627 Abraham ... confectus senio membrisque trementibus aevo inter avos atavosque fuit *i. senex decrepitus.* *Ihm.*

Atax, Atacis, *Ἄταξ, Ἄταγος m., nunc* l'Aude, *fluv. Galliae Narbonensis.* PRISC. gramm. II 167, 1 *barbarum.* MELA 2, 81 Atax ex Pyrenaeo monte degressus (PLIN. nat. 3, 32 flumen Atax e Pyrenaeo Rubrensem permeans lacum. VIB. SEQ. geogr. p. 146, 18). LVCAN. 1, 403 mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas (VEN. FORT. carm. 6, 5, 214). PORPH. Hor. sat. 1, 10, 46 ab Atace fluvio. SIDON. epist. 9, 15, 33 Atacem tonare cum suis oloribus. carm. 5, 209 VEN. FORT. vit. Mart. 2, 78. AVIEN. ora 589 hic salsum in aequor amnis A t t a g u s ruit. *sumitur pro persona*: TIB. 1, 7, 4 forti milite victus Atax *Messallae.* *nota*: HIER. chron. a. Abr. 1935 P. Terentius V a r r o v i c o Atace (attace *F*) in provincia Narbonensi nascitur (PROSP. chron. I p. 403, 302). *adi.* **Atacīnus,** -a, -um, *subst. incola territorii quod adiacet fluvio.* MELA 2, 75 Atacinorum Decimanorumque

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

colonia. HOR. sat. 1, 10, 46 experto frustra Varrone Atacino (*i. poeta etiam satirico*). *cf.* PORPH. *ad l.* Terentius Varro Narbonensis, qui Atacinus ab Atace fluvio dictus est (*minus recte* HIER. *p. 1014, 81*). PLIN. nat. ind. auctorum 3 ex auctoribus ... M. Varrone ... Varrone Atacino (4. 5. 6). QVINT. inst. 10, 1, 87 Atacinus Varro. NON. 191, 23 Varro Atacinus. ANTH. 414 tit. P. Terentii Varronis Atacini. GRAMM. *saepe. cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. I 251; Ihm, PW. II 1898.* *cogn. mul.* **Atacīna,** -ae. CORP. II 4627 (*Emporiis in Tarraconensi*) Corneliae Atacinae (*sic potius quam* -ne). *cf.* Atecina.

Atbaris *v.* Barium.

Atbitus, -ī *cogn. barb.* INSCR. Atti della società di archeologia ... per la provincia di Torino VII (1897) p. 60 Veca Atbiti f. *cf.* Adbitus.

Atceī *cf.* Agareni. **Ateās** *cf.* Atheās.

Atebla *cogn. vir. barb.* CORP. III 10946 (*in Pannonia sup.*) Atebla L(ucii) Attieni Rufi (centurionis) lib. *cf.* Ateula.

Atebo *in gemma Dalmatica.* CORP. III 10188, 7.

Ateboduus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5247 (*Celeiae in Norico*) Ca⟨m⟩panus Atebodui f. vius fecit sibi et Quartae coniugi et suis. 4732 (*in Norico*) Ategnate Amuronis f. optime coniu. Ateboduus Vercombogi f. **Atebodua,** -ae *cogn. mul.* CORP. III 5386 (*cf.* 11726; *Solvae in Norico*) Tertius viv. fec. sibi et Ateboduae Qarti f. con. *cf.* Athubodua *dea.*

Atecīna, -ae *cogn. mul. celt.* CORP. III 11650 (*in Norico, saec. I inc.*) Quincto Rudsci f. et Atecínae Sínomari f. coniugi. *cf.* Atacina *et* Ataecina.

Atecingus, -ī *cogn. vir. barb.* CORP. V 5832 (*Mediolani, saec. I inc.*) P. Tutilius P. f. O⟨uf.⟩ veteranus sign⟨ifer⟩ aquilifer leg. V ... sibi ⟨et⟩ P. Atecingi f. ⟨et⟩ Demincae ⟨f.⟩ *eqs.* *Diehl.*

Atecius *nom. barbaricum, cf.* Atticius. CORP. V 4601 (*Brixiae*) T. Fannio Atecí filio Donicio, Corneliae Contesil⟨..⟩nis f. Maxumae M. Fannius T. f. parentibus. 6788 (*Eporediae*) d. m. C. Ateci ⟨V⟩aleri. VII 1336, 97 (*in patella, male lecta*) Atecii m. XIII 727 (*Burdigalae, litteris saec. I*)? *Otto.*

Ateclos fec. *in vasculo Gallico.* CORP. XIII 10010, 184 a. *cf.* b Ateclo m.

Atecnud(is) *in vasculo Gallico.* CORP. XIII 10010, 185 a. *cf.* c *et* d. *at* b Atednud. *idem certo nomen* CORP. XIII 1193 (*Avarici Biturigum*) Gracchus Ategnutis fil.

Atecottī, -ōrum *gens Britannica.* NOT. dign. or. 9, 8 Atecotti. 9, 29 *inter auxilia palatina per Illyricum.* occ. 5, 70 Atecotti iuniores (5, 51. 7, 78 *et* 5, 218 Gallicani). 5, 48 Atecotti seniores (5, 197 *et* 7, 74 Honoriani). 5, 200 Honoriani Atecotti iuniores (7, 24). AMM. 26, 4, 5 Pecti Saxonesque et Scotti et A t a c o t t i (*v. l.* attacotti atacitti) Brittannos ... vexavere. 27, 8, 5 Attacotti bellicosa hominum natio et Scotti. HIER. epist. 69, 3 Scottorum et A t t i c o t o r u m ritu. adv. Iovin. 2, 7 Atticotos gentem Britannicam. *fort. huc pertinet* CORP. III 9538 (*Salonis, iud. vel christ.*) e numero Ata⟨? *cf. Hübner, PW. II 1902.*

Atectī *v.* Atectorigiana *sub* Atectorix.

Atectius *v.* 2. Atectus.

Atectorīx *nomen principis Pictonum vel Petrucoriorum legitur in nummis Celticis (Holder, Altcelt. Sprachsch. I 254), a quo appellata videtur* **ala Atectorīgiāna.** CORP. XIII 1041 (*Mediolani Santonum, litteris bonis saec. I*) duplicario alae Atectorigianae. III 12452 (*in Moesia inferiore*) prae(fectus) eq. ale Atect. VI 33032 (*descr. Lanciani*) C. Valerius Maximus decurio alae Atectorigiarse (*sic*) exercitus Moesiae inferioris. III 6154 (*Tomis, a. 222/35*) Fl. Severianus dec. alae I Atectorum Severianae: *Mommsen* (*Hermes 22, 546 sq.*) Atector(igianae) *restituendum esse iudicat* Atector. *compendio in exemplo a fabro corrupto. cf.* Atectus, Atextus, Atiextus, Epadatextorix.

1. Atectus, -ī, *cf.* ἄτηκτος, *cogn. vir.* CORP. X 4019 (*Capuae*) L. Arrio Atecto Surrentio. *idem fort. cogn.* 8042, 77 (*in tegula Campana*) C. Mur. Iusti Atec. *ab hoc nomine diversum celticum. cf.* 2. Atectus. *Diehl.*

2. Atectus *nom. vir. celt.* CORP. III 11481 (*in Norico*) Vitali Festi f(ilio) con(iugi) et Atecto f(ilio) an(norum) XXX Aiiu Macci f(ilia). XIII 727 (*Burdigalae, litteris saec. I*)? **Atectius** *nom. gent.* INSCR. Zeitschr. des Aachener Geschichtsvereins VII p. 165 (*in tegulis Aquensibus*) tras Renum f(ecit) Atectius Iullinus m(iles) leg(ionis) X g(eminae). *cf.* Atextus, Atiextus, Atectorix. *Otto.*

Atēdius, Atēdiānus *v.* Attus.

Ateduna, -ae *cogn. mul. celt.* CORP. III 4906 (*Viruni in Norico*) Cupitus Atedunae l. 11647 (*in Norico*) Atedunae f(iliae).

Ategenta, -ae *cogn. mul. celt.* CORP. III 4735 (*in Norico*) Votticius Cupitus et Votticia Ategenta. 11763 (*Iuvavi in Norico*) Ategenta Iuvenalis f. 5643 (*ibid.; cf.* add. p. 1841) Sul. Ressatus et A t i g e n t a con. vi. f.

Ategiae *v.* Adteiae.

Ategnatus, -ī *cogn. vir. celt. cf. inscr. bilinguem Tudertinam* CORP. XI 4687, *in qua bis legitur* ateknati. CORP. III 4764 (*in Norico*) Calendinus Ategnati filius. **Ategnata,** -ae *cogn. mul.* CORP. III 5698 (*in Norico*) Ategnatae Malsonis f. *alteram iam memoravi sub* Ateboduus.

Ategniomārus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 7101 (*Mogontiaci*) Vinda Ategniomari f.

Ategnutis *gen. v.* Atecnud(is).

Ategua, -ae, *Straboni* Ἀτέγουα, *urbs Hispaniae.* BELL. Hisp. 6, 1. 6, 3 (antequam *cod.*). 7, 1 *et* 3. 8, 6. 22, 1 in oppido Ategua (articula *cod.*). 22, 3 ad oppidum Ateguam. 22, 7 oppidum Ategua. PLIN. nat. 3, 10 *in Baetica.* FRONTIN. strat. 3, 14, 1 urbs in Hispania. *incolae appellantur* **Ateguēnsēs,** -ium. VAL. MAX. 9, 2, 4 moenibus Ateguensium. *v. Hübner, PW. II 1902.*

Ateīa *v.* Adteiae. **Ateiēnus** *v.* Attus.

Ateinus *in patella Aquileiae reperta.* CORP. V suppl. ital. 1080, 85. *cf.* XIII 10010, 186 (*in vasculo Gallico*) Ateini.

Ateioucus, -ī *cogn. vir. barb.* (*celt.?*). CORP. XII 4006 (*periit, Nemausi*) Garkal. Ateiouci f. *cf.* Atiougius *et* Atiougo. *Diehl.*

Atēius *v.* Attus. **Atelēius** *v.* Attus.

Ateleta *v.* Atalante.

atelia, -ae *f.*, ἀτέλεια. HEGES. 1, 24, 3 *Caesar Antipatrum* honoribus affecit, ateliam (ad Italiam *cod. Cassel.*, talentum *edd., corr. Weber ex Iosepho*) quoque contulit ceteraque ut probato sibi viro gratiae suae pignora inpertivit. *Ihm.*

1. Ātella, -ae *f.* (*de forma* Att- *v. l. 50. 78. p. 1017 saepius*), *opp. Campaniae, cf. Hülsen, PW. II 1913. in nummis oscis Atellae repertis* (*Zvet. inf. 271*) A d e r l. A d e. (*i.* Atella *vel* Atellanorum). Ἀτέλλα. CIC. agr. 2, 86 Atellam *municipium.* FEST. 233 *in voce* praefectura: Capuam, Cumas, ... Atellam. SIL. 11, 14 iamque Ātella suas *adegit cohortes.* LIB. col. grom. I p. 230 Atella muro ducta colonia, deducta ab Augusto. SVET. Tib. 75 *Tiberi* corpus ut moveri a Miseno coepit, conclamantibus plerisque 'Atellam potius deferendum et in amphitheatro semiustilandum' Romam ... deportatum est. *cf. infra* ludi Atellani. TER. MAVR. 2394 frequens in usu tale metrum comicis vetustis, Atella vel quis fabulis actus dedit petulcos. EVTR. 7, 8 obiit autem *Augustus* ... in oppido Campaniae Atella (HIER. chron. a. Abr. 2029). TAB. Peut. 6, 4 Atella. RAVENN. Guido p. 482, 3 Tetella seu Atella (*cf.* RAVENN. p. 277, 12 Totella, Suscellus). CORP. X 3736 (*Atellae*) ⟨in se⟩n(atum) cop(tato) Atella⟨e⟩. *idem* Ā t e l l a e, -ārum. OBSEQ. p. 124, 14 Atellis digiti hominis quattuor *fulmine* tamquam ferro praecisi. **Ātellānus** *adi. et incolarum vocabulum.* STEPH. BYZ. ἐθνικὸν οὐκ Ἀτελλαῖος (*ut* APPIAN. Annib. 49) ... ἀλλὰ Ἀτελλανός, ὡς Πολύβιος ἐνάτῃ. CIC. ad Q. fr. 2, 12, 3 ex municipio Atellano. epist. 13, 7, 1 municipii Atellani. LIV. 22, 61, 11 hi populi: Atellani, Calatini, Hirpini, Apulorum pars. 24, 19, 2 ab Cn. Magio Atellano qui eo anno medix tuticus erat. 26, 33, 8 Vestiam Oppiam Atellanam Capuae habitantem. 26, 33, 12 omnes Campani, Atellani, Calatini, Sabatini. 26, 34, 6. 27, 3, 7. FEST. 142 Servius filius *municipes* aiebat initio fuisse, qui ea condicione cives fuissent, ut semper rempublicam separatim a populo Romano haberent, Cumanos, Acerranos, Atellanos. PAVL. FEST. 131 municipes erant, qui ex aliis civitatibus Romam venissent ..., ut fuerunt Cumani, Acerrani, Atellani. PLIN. nat. 3, 63 oppida Abellinum, Aricia, ... Acerrani, ... Anagnini, Atellani (Attellani *Leidensis Voss.*). ACTA synhod. a. 501 (Mon. Germ. ant. XII p. 435 n. 49) Felix episcopus ecclesiae Atellanae. GREG. M. epist. 9, 142 Inportunus Atellanae civitatis episcopus. ... clerum vero plebemque eiusdem ecclesiae. CORP. VI 26806 C. Statio Gemello Atellano. IX 2318 (*Allifis, in fragmento fastorum nundinas enumerantium*) Atellanis. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 120 n. 458 (*Suessulae, item*). CORP. X 3732 (*Atellae, imperante Constantino*) ordo populusque Atellanus. IV 2457 Methe Cominiaes Atellana amat Chrestum. III 6154 (*Tomis, a. 222—35*) cur(atori) Neap(olitanorum) et Atell(anorum). *de ludis*: VARRO Men. 198 putas eos non citius tricas Atellanas (*trad.* Tellanas) quam id extricaturos? A t e l l a n a e (Atellaniae *v. l. 78 et p. 1017*) (fabulae): *de quibus v. Marx, PW. II 1914. cf.* TAC. ann. 4, 14 Oscum quondam ludicrum, levissimae apud vulgus oblectationis, eo flagitiorum et virium venisse, ut auctoritate patrum coercendum sit. CIC. epist. 7, 1, 3 non enim te puto Graecos aut Oscos ludos desiderasse, praesertim cum Oscos vel in senatu vestro spectare possis. STRABO 5, 233. LIV. 7, 2, 12 iuventus ... ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus iactitare coepit, quae exodia postea appellata consertaque fabellis potissimum Atellanis sunt. quod genus ludorum ab Oscis acceptum tenuit iuventus, nec ab histrionibus pollui passa est. VARRO ling. 7, 29 in Atellanis aliquot. 7, 85 in Atellanis. 7, 95. CIC. epist. 9, 16, 7 tu secundum Oenomaum Accii non, ut olim solebat, Atellan⟨a⟩m, sed, ut nunc fit, mimum introduxisti. LIV. 7, 2, 12 institutum manet ut actores Atellanarum ne tribu moveantur et stipendia, tamquam expertes artis ludicrae, faciant. SEN. contr. 7, 3, 9 Pomponium Atellanarum scriptorem. PETRON. 53 comoedos ... emeram, sed malui illos Atellanam (Atellam *cod.*) facere. IVV. 6, 71 Vrbicus exodio risum movet Atellanae gestibus Autonoes. SVET. Cal. 27 Atellanae (Atallaniae, Attellaniae *codd.*) poetam. Nero 39 Datus Atellanarum histrio. FRONTO p. 54, 16 N. comoedias, Atellanas, oratores veteres. 106, 5 ex Atellanis lepidas et facetas *sententias.* 211, 12 in comoediis vel Atellanis. DIOM. gramm. I 482, 28 poematis dramatici vel activi genera sunt quattuor ... apud Romanos praetextata, tabernaria, Atellana, planipes. 489, 32 tertia species est fabularum latinarum quae a civitate Oscorum Atella, in qua primum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

coeptae, appellatae sunt Atellanae, argumentis dictisque iocularibus similes satyricis fabulis graecis. *cf.* MAR. VICTOR. gramm. VI 82, 10. PS. BASS. gramm. VI 312, 9 tabernaria, Attellana, Rhintonica, mimica. gramm. VI 274 (*cf.* VII 671) Atellana *in cod. corr. ex* Atellania. SPART. Hadr. 26, 4 *Hadrianus* in convivio tragoedias, comoedias, Attellanas... exhibuit. ARNOB. nat. 7, 34 ex comoediis, Atellanis, mimis. DON. de com. 4, 1 Latinos multa fabularum genera protulisse, ut... Attellanas (*sic codd. meliores*) a civitate Campaniae, ubi actitatae sunt p[lu]rimae. 6, 1 comoedia autem multas species habet: ... aut Atellana (Attellana *codicum meliorum pars*). 6, 5 Attellanae (*sic codd.*) salibus et iocis compositae, quae in se non habent nisi vetustatem elegantias. PS. ASCON. p. 119 B. Atellanae, togatae et huiusmodi aliae. HIER. epist. 52, 2 Atellanarum ludicra. chron. a. Abr. 1928 L. Pomponius Bononiensis Atellanarum (Att- *unus codex*) scriptor. LYD. mag. 1, 40 Ἀτελλάνη δὲ ἐστιν ἡ τῶν λεγομένων ἐξοδιαρίων. Atellanus *actor*: FEST. 217 *Naevi personatam fabulam* propter inopiam comoedorum actam novam per Atellanos, qui proprie vocantur personati, quia ius est is non cogi in scena[m] ponere personam, quod ceteris histrionibus pati necesse est. VAL. MAX. 2, 4, 4 Atellani autem ab Oscis acciti sunt. quod genus delectationis Italica severitate temperatum ideoque vacuum nota est: nam neque tribu movetur nec a militaribus stipendiis repellitur. QVINT. inst. 6, 3, 47 neque illa obscura *oratoribus convenire*, quae Atellani e (*traditur* Atellaniae *sim.*) more captant. SVET. Galba 13 Atellanis notissimum canticum exorsis. TERT. spect. 17 summa gratia eius (*theatri*) de spurcitia plurimum concinnata est, quam Atellanus gesticulatur. HIER. epist. 147, 5 facinus quod nec mimus fingere, nec scurra ludere, nec Atellanus possit effari. GLOSS. V 441, 49. 492, 11. 563, 3 Atellanus mimus theatralis. 342, 11 Attellanus mimus, histrio. 269, 5 Atellanus cantor e Campania. ⟨A⟩tella enim civitas est in Campania. 616, 5 Atellani sunt ioculatores. II 22, 40 Atellani σκηνικοί, ἀρχαιολόγοι, βιολόγοι.... Ātellānus, -ī *cogn.* SYMM. epist. 6, 29 de Atellano. *adi.* **Ātellānius**. CHAR. gramm. I 145, 23 Mummius in Atellania. MACR. sat. 1, 4, 22 illius versus Pomponiani ... qui est ex Atellania quae Maevia inscribitur. CIC. div. 2, 25 Atellanio versu. GELL. 12, 10, 7 Pomponi fabula Atellania (Atellia- *unus cod.*). 10, 24, 5 versus Pomponiani ... qui est ex Atellania (Atellia- *pars codd.*); *cf.* MACR. sat. 1, 4, 22, *ubi* Atellania. GELL. 17, 2, 8 Novius in Atellania. MACR. sat. 1, 10, 3 Mummius quoque qui post Novium et Pomponium diu iacentem artem Atellaniam suscitavit. 6, 4, 13 Pomponius in Atellania. *v. etiam p. 1016, 78 et 1017, 4.* *adi.* **Ātellānicus**. PETRON. 68 Atellanicos versus. SVET. Tib. 45 mora in Atellanico exhodio proximis ludis adsensu maximo excepta. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 145 dicta autem Fescennina ab oppido Fescennino, unde primum processerunt; et Atellanica dicta sunt. CARM. epigr. 236 (*in agro Labicano*) can⟨ebat⟩ comica Ātellā⟨nica⟩. **Ātellāniola** *sc. fabula*. AVREL. ad Front. p. 34 N. inibi sunt et Novianae et Atellaniolae et Scipionis oratiunculae.

2. Ātella *v.* Ater.

Atellāta *regio, cf.* Atella? SCAEV. dig. 32, 35, 2 libertis, quos nominaverat, ita legavit: fundum Trebatianum, qui est in regione Atellata (utilata, atelata, atellatia, atelladia *libri praeter Florent.*), item fundum Satrianum, qui est in regione Niphana, cum taberna dari volo. *Otto.*

Atellius, Atelius, Atelliānus *v.* Attus.

Ātellus *v.* Ater.

Atemerus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5257 (*Celeiae in Norico, periit*) Mariccae Atemeri f. *cf.* Atimeria. *Diehl.*

Atemo⟨...⟩ *nom. gent.* CORP. VI 32527 L. Atemo⟨...⟩ *miles.* *Otto.*

atena. [*fortasse cf. c.* attanus atanulus; *v. Mommsen, Ephem. epigr. 8, 254. Th.*] GLOSS. II 22, 25 εἶδος ποτηρίου ὀστράκου (ὀστρακίνου?), ᾧ οἱ πρυτάνεις ἐν ταῖς θυσίαις χρῶνται. *cf.* atalla. *Ihm.*

Atēnae, Atēnaeus *v.* Ath-.

Atenās *v.* 1. Atinas.

? **Atēnision** *cogn. mul.?* CORP. X 7302 (*Panhormi, periit*) Atηnision soror bηnη mηrηnti fηcηr.

Atenius, Atennius *v.* Attus.

Atepa *v.* Atepus.

Atepatus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XII 2905 (*in agro Volcarum*) L. Pompeio L. f. Atepato Pompeia f. *num huc pertinet* CORP. XII 5686, 88 (*in vasculo*) Atepa⟨ti?

Atepiccus *cogn. mul. (?) celt.* CORP. VII 1325 (*periit*) Claudia Atepiccus.

Atepilla, -ae *cogn. mul. (?) celt.* CORP. XII 3429 (*Nemausi, saec. I; cf.* add. p. 838) *exhibet tabula haec*: C. Asuio Atepillae C. Asu⟨io⟩ Messio Atessatis fil. patri Asuia Asui fil. sibi et suis ex testamento, *quae coniungenda fortasse sic*: C. Asuio Messio, Atepillae Atessatis fil., C. Asu⟨io⟩ patri *eqs.* *in nummis celticis legitur* **Atepilos** *et* **Atpil(l)os**. *cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. I 257 et 267.*

Atepo, -ōnis *cogn. vir. celt.* CORP. XII 1127 (*Aptae*) Fronto Ateponis f. 2795 (*in agro Volcarum*) ...⟩ Ateponis f. Vitlus. 3944 (*Nemausi*) Tertius Cintulli f. sibi et Cintullo Ateponis f. patri suo. 5085 (*Narbone*) v. Vercillus Ateponis f. INSCR. Rhen. Bramb. 858 ⟨Securio?⟩ Ateponi. CORP. III 11572 (*Viruni in Norico*) Dumiae Ateponis f. et Adnamae Anectionis f. coniugi et s. v. f. *cf.* XIII 5706 *Andematunni.*

Atepomārus, -ī, Ἀτεπόμαρος, *vox celtica* (*nummos v. apud Holder, Altcelt. Sprachsch. I 257. cf. Ihm, PW. suppl. I s. v.*). **1** *epitheton Apollinis*: CORP. XIII 1318 (*in agro Biturigum Cuborum*) num. Au⟨g.⟩ et genio Apol⟨l⟩inis Atepomari. **2** *cogn. vir.*: CORP. XII 5216 (*Narbone*) Venus⟨t⟩a Atepomari liberta. CORP. XIII 3067 (*Cenabi, saec. I inc.*) ...⟩elius Mag⟨nus? Ate⟩pomári ⟨fil. civi⟩s Senoni⟨us cu⟩r(ator) Cénab(ensium). 10010, 187 (*in vasculis Gallicis*) Atepomaro, Atepomar. fec. *sim. multa.* *nota*: CORP. III 4580 (*Vindobonae, cf.* add. p. 1045) Atpomarus Ilonis f. ann. XXV h. i. e. s. Brogimarus fatr. posui. *hinc derivatur gentil.* **Atepomārius,** -ī. CORP. XIII 2066[a] (*Luguduni*) Atepomarius Martinus.

Atepono *in stela Aquitanica.* CORP. XIII 1204.

Atepus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 10010, 188 (*in vasculo Gallico*) Atepus fe(cit). **Atepa,** -ae *cogn. mul.* CORP. XIII 3276 (*apud Remos*) d. m. Attilli et Atepae Augusti(i) Nocturni (*an* Augusti et Nocturni *interpretanda?*) *sc. filiorum vel potius servorum.* INSCR. Robert et Cagnat, Epigr. p. 45 *sq.* d. m. Iul. Sacer Nammiae Ate . pae t. p. *ab hoc nomine deriv. videtur* Ateporix *apud Graecos memoratus. v. Holder, Altcelt. Sprachsch. I 258.* *Diehl.*

āter, ātra, ātrum. [= *umbr.* atru adro *acc. plur. neutr.* 'atra, nigra'. *Th.*] *in carminibus saepius legitur quam in prosa oratione.* GLOSS. κελαινός, μέλας, niger, taeter, tenebrosus, fuscus; atra μελανή; atrum obscurum *sim.* VARRO rer. div. 14 apud Gell. 1, 18, 4 *et* Non. 50, 9 quod furvum atrum appellaverint. PAVL. FEST. 84. 29 est ... atrum nigrum, id est a candore remotum. SEN. epist. 31, 5 nihil atrum, nisi quod tenebras habet aut aliquid in se traxit obscuri. GELL. 2, 26, 14. NON. 242 atrum dicitur nigrum; *similia saepius in commentariis.* DIFF. ed. Beck p. 40, 107 atrum abominandi coloris est, quod dicitur funereum; nigrum est quod albo contrarium est; fuscum.... LYDVS mag. 1, 17 τὸ φαιὸν ... ἄτρον προσαγορεύεται (SVIDAS *s.* ἀτραβατικάς). *cf.* atra bilis μελαγχολία *p. 1019, 20;* Melanchlaenis atra vestis et ex ea nomen (MELA 2, 14). *nota* STAT. silv. 2, 6, 82 non saevius atros nigrasset ... lacertos. *comp.* atrior *raro legitur, ut* PLAVT. Poen. 1290 GELL. 2, 26, 14. 2, 30, 11 LACT. inst. 5, 3, 23. *sup. vitatur, coniecit contra probabilitatem Oudendorpius* APVL. met. 10, 25; *cf.* acer *p. 360, 32.* *de derivatis* Atratus, Atrius VARRO ling. 8, 18. 80. [*it. vet.* adio. *M.-L.*]

I ***proprie*** *de colore, sed subest multis locis nota terroris, abominationis, damni, perniciei (saepe de inferis).*

1 *de hominibus, animalibus, arboribus, herbis*: PLAVT. Poen. 1290 ita replebo *amicam* atritate, atrior multo ut siet, quam. TER. Ad. 849 tam excoctam reddam atque atram *psaltriam* quam carbost (*proverbialiter*). VARRO ling. 5, 102 quod ... sucus *nucis* corpus facit atrum (*cf.* PLAVT. Vidul. 36 sol est ad eam rem pictor: atrum [aerum *cod.*] *corpus* fecerit). CIC. Phil. 2, 41 (*proverbialiter*) is, qui albus aterne fuerit, ignoras (CATVLL. 93, 2 HOR. epist. 2, 2, 189 APVL. apol. 16; *cf.* PORPH., *qui etiam translatum sensum subesse suspicatus est*, Hor. sat. 1, 4, 100 malos ... homines atros ac venenatos dicere solemus. epist. 2, 2, 189 'albus et ater'. proverbialiter. hoc est bonus et malus et ... reddidit atrum ad sordidum et aerumnosum). CATVLL. 39, 12 Lanuvinus. VERG. Aen. 2, 272 *Hector* (ANTH. 1, 2, 5). 6, 127 Ditis. 7, 329 *Allecto* (OV. epist. 11, 103 Erinyes. SIL. 2, 529 Tisiphonen. STAT. Theb. 11, 75. SIL. 13, 575 Megaera). 12, 450 campoque atrum rapit agmen aperto (SERV. pulveris nube coopertum). HOR. epist. 1, 7, 6 lictoribus. OV. am. 1, 13, 33 filius *Aurorae.* MELA 3, 67 atrae gentes et quodammodo Aethiopes. LVCAN. 2, 37 *matrona.* VAL. FL. 5, 430 ater ... globus *Phaethontis ambusti.* STAT. Theb. 7, 72 Bellona. 11, 170 *Iocasta.* 11, 597 atra (*sic P; alii* alta) ... ... in strage *corporum cf. l. 76.* FLOR. 2, 17, 8 imago. GELL. 2, 26, 14 'rubidus' ... est rufus atrior. AVSON. 20, 9 Meroe. PAVL. NOL. carm. 16, 98 sectoribus. *de rebus interdum personatis*: VERG. Aen. 9, 716 Timorem. SEN. Herc. f. 694 Luctus. Oed. 1060 Pestis. VAL. FL. 2, 205 Irae. SIL. 2, 549 Planctus. *similiter hic illic* Nox, Mors, Cura *cf. p. 1021, 54.* PLAVT. Rud. 998 sunt alii *pisces* ... magni ... atque atri (HOR. ars 3 MANIL. 4, 800). TER. Phorm. 706 canis (SEN. Herc. f. 59 *et* Herc. O. 23 *de Cerbero*). CATO Char. gramm. I 102, 9 capras. VARRO rust. 3, 16, 19 fur *sive* fucus. VERG. georg. 1, 129 serpentibus (SERV. auct. noxiis, id est ad tenebras et mortem mittentibus. VERG. Aen. 4, 472 OV. met. 14, 410 SIL. 3, 191. 7, 423 IVV. 5, 91. HOR. carm. 3, 4, 17 viperis. PROP. 3, 5, 40 angue. OV. met. 4, 454. 10, 349). georg. 4, 407 tigris (SERV. id est saeva). OV. met. 5, 360 equorum (VAL. FL. 6, 522). PAVL. FEST. 124 hostiam (ARNOB. nat. 7, 19. 20. STAT. Theb. 6, 87 piacula belli). VAL. MAX. 2, 4, 5 bubus (SEN. Oed. 556. CORP. XI 1420, 21 bosque et ovis atri). SEN. Thy. 1, 10 aves. SIL. 2, 686 semesae stragis *pecorum* cumulis. 13, 429 taurus. STAT. Theb. 4, 446 armenta. IVV. 13, 51 vulturis (SER. SAMM. 1012; *fort.* GRATT. 79 aro *cod.*). SER. SAMM. 1035 strix. ARNOB. nat. 7, 19 pecudibus. AVIEN. Arat. 1312 speciem *Pristis.* MACR. sat. 3, 9, 11 ovibus. ACTA Arv. a. 224 (Corp. VI 2107) 11 verb(eces). PLAVT. Pseud. 814 olus (COLVM. 11, 3, 18. 36. 12, 7, 1). CATO agr. 8, 1 tellanas (PLIN. nat. 15, 72 *locum afferens* telianas *sec. codd.*). 31, 1 carpino (PLIN. nat. 16, 193 sappino). 115, 1 *et* 2 veratri. POMPON. atell. 128 intibos. VERG. Aen. 3, 64 cu-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

presso (SERV. nigra, funesta — quod atratos lares significet. GLOSS. IV 430, 11 funebri[um] cupresso, inferis dic⟨a⟩ta est, quae incisa non renascat). PLIN. nat. 17, 33 atrae degeneresque herbae. AVIEN. Arat. 1851 ilicis. MACR. sat. 3, 20, 1. 5 ficus. *de membris et aliis corporum praecipue aegrotis partibus; hominum, animalium etc., de morbis, vitiis, sim.*: ENN. trag. 310 saxa spargens tabo, sanie et sanguine atro (VERG. georg. 3, 221 lavit ater corpora *taurorum alternantium* sanguis. 3, 507 *vitulorum aegrotantium*. Aen. 3, 28 atro liquuntur sanguine guttae *arborum ruptarum*. 3, 33. 622 OV. met. 12, 256 LIV. 38, 21, 9 CELS. 2, 8 p. 51 D. PLIN. nat. 8, 49 VAL. FL. 6, 708 SIL. 8, 644 atro sanguine flumen manavit Iovis in templis. 9, 153. 13, 566 STAT. Theb. 6, 211 COD. Theod. 9, 12, 1 CAEL. AVR. chron. 5, 4, 71 COD. Iust. 9, 14, 1, 1. VERG. Aen. 4, 687 cruores. 9, 331. 646 HOR. epod. 17, 31 AVIEN. orb. terr. 1020. AMM. 31, 13, 6 atra cruoris facie. SIL. 1, 419 perfusaeque atra fumabant caede ruinae. 5, 69 caedis documenta *cf.* VAL. FL. 5, 176 mirantur ... moribundae ... umbram alitis atque atris rorantes imbribus [*sanguinis ut videtur*] auras). SEN. Oed. 140 sanies (SIL. 6, 236 *cf.* ENN. trag. 310 COD. Theod. 9, 12, 1). VERG. Aen. 3, 626 tabo (9, 470 STAT. Theb. 11, 86 *cf.* ENN. trag. 310). GLOSS. III 246, 57 atra bilis μελαγχολία (597, 31 CELS. 2, 1 p. 28 D. SCRIB. LARG. 104). PLAVT. Amph. 727 atra bili percita est (Capt. 596 CATO agr. 157, 7 VARRO Men. 146 CIC. Tusc. 3, 11 PAVL. FEST. 29 CELS. *passim*. PLIN. nat. 21, 176. 31, 64 APVL. apol. 50 PORPH. Hor. sat. 2, 3, 141. VERG. Aen. 8, 219 felle). Merc. 306 si canum *caput* seu istuc rutilum sive atrumst (SIDON. carm. 15, 10. SEN. Herc. f. 942 *in imagine*: unde nox atrum caput ... profert?). Rud. 1000 fiet tibi puniceum corium, postea atrum denuo. CATO agr. 157, 3 cancer ater, is olet et saniem ... mittit. CATVLL. 108, 5 gutture *corvi*. LVCR. 6, 1147 fauces (SIL. 6, 198 *serpentis*). VERG. georg. 2, 130 atra venena *māli* (Aen. 2, 221 *draconum*. HOR. carm. 1, 37, 27 *serpentum*. SIL. 3, 312 SER. SAMM. 839. 820 virus. *in imagine*: MART. 7, 72, 13 APVL. apol. 8 ANTH. 412, 14). georg. 3, 430 ingluviem *anguis*. Aen. 6, 215 *pyrae* frondibus atris intexunt latera (SERV. aptis ad funera. STAT. Theb. 4, 467). 6, 249 atri velleris agnam (OV. met. 7, 244 STAT. Theb. 7, 476). 6, 576 hiatibus *hydrae*. 9, 697 vulneris (LVCAN. 6, 750 SIL. 6, 68. 9, 173 SER. SAMM. 811. SIL. 6, 275 specus *vulneris serpentis*). HOR. carm. 2, 13, 34 demittit atras belua ... aures. sat. 2, 1, 58 seu mors atris circumvolat alis. epod. 8, 3 dens (epist. 1, 17, 7). TIB. 1, 3, 76 viscere. PRIAP. 2, 27 inguina. OV. met. 3, 63 pellis *serpentis*. 3, 218 villis Asbolus *canis* atris. 4, 125 arborei fetus *mori* adspergine caedis in atram vertuntur faciem (APVL. met. 11, 11 *deus* nunc atra nunc aurea facie sublimis). 13, 732 alvum *Scyllae*. VITR. 7, 13, 1 *ostrum*. SEN. Herc. O. 1004 quaenam ista Eumenis atras ... pinnas quatit? (*sic recte A, cf.* SIL. 15, 96 atris circa te semper volitans Infamia pennis). Herc. O. 377 fibras *hostiae*. LVCAN. 6, 95 cutis. PLIN. nat. 18, 4 serpentium lingua. 22, 154 ulcera. VAL. FL. 4, 457 *Harpyiae* unguibus (auris *V*). SIL. 5, 165 iubas *equi*. 5, 256 pulmone. 11, 547 pectora. STAT. Theb. 1, 107 ore *Tisiphones*. 1, 563 septem orbibus *Pythonis*. 2, 282 Tisiphones de crine. 2, 541 suis ... terga. 4, 327 maculis *equi*. 8, 711 proluit ater pectora permixtus sudore et sanguine torrens. silv. 2, 6, 82 lacertos. SCAEV. MEM. trag. 1 genas. SER. SAMM. 796 vibices. 1008 membris atro languore (*i. comitiali morbo*) caducis.

2 *de potu, cibo, armis, operibus, supellectile, vestibus*: PLAVT. Men. 915 album an atrum vinum potas? (CATO agr. 156, 6. 157, 9. APIC. 1, 6 vinum ex atro candidum sic facies). TER. Eun. 939 panem. VERG. Aen. 7, 525 atra ... horrescit strictis seges ensibus. OV. epist. 9, 115 tela (*cf.* SIL. 1, 311 *de telorum nube*). SIL. 4, 617 cuspide. 4, 439 *Bellonae* flagello. HOR. carm. 2, 3, 16 fila *parcarum*. SIL. 2, 186 axis. 8, 51. 102 pyram. PROP. 4, 7, 28 togam. OV. met. 6, 288 vestibus (568. 8, 448. 778 SEN. dial. 12, 16, 5 MELA 2, 14 VAL. FL. 3, 406 SIL. 11, 257 STAT. Theb. 7, 244. 12, 363 APVL. met. 3, 8 PS. LACT. mort. pers. 39, 3). SIL. 7, 687 amictus (*cf.* 15, 284 *et* VAL. FL. 6, 745). AMM. 18, 10, 3 velamine. HYG. fab. 41 p. 70, 9 velis (43 p. 70, 19). PAVL. NOL. carm. 16, 294 habitu.

3 *de terra, terrenis, domiciliis, locis, localibus rebus*: PLAVT. Capt. 597 pix (VERG. georg. 1, 275 OV. met. 12, 402). VERG. Aen. 6, 602 silex (IVV. 6, 350. OV. met. 15, 41 lapillis. 44 calculus. LIV. 26, 17, 4 Lapides atros [*nom. propr.*]. PLIN. nat. 36, 49 marmor). AETNA 360 harena (468 examina harenae). HOR. sat. 2, 8, 55 pulveris (LVCAN. 8, 57 VAL. FL. 6, 415 SIL. 10, 510). OV. met. 15, 789 ferrugine. PLIN. nat. 35, 180 *sit bitumen* graveolens, atrum (grave leve autem *codd.*). SIL. 1, 230 chalybis fetos. 1, 355 sulphure. LVCR. 3, 966 in Tartara ... atra (STAT. Theb. 8, 78). SEN. Herc. O. 1141 laxabit atri carceris ... fores Pluton (Thy. 70 atrum carceris ... cubile. IVVENC. 1, 517). Med. 148 verticem *domus*. SIL. 7, 229 ab atris ... sedibus (*i. Tartaro*). 8, 117 atri sociae (*i. Proserpinae*) thalami. 14, 631 cubilibus (STAT. Theb. 7, 670 *leonis*). STAT. Theb. 3, 571 sede. silv. 2, 1, 227 ab atro limine (*i. Tartaro*). APVL. met. 6, 19 atria Proserpinae. apol. 58 parietes. PAVL. NOL. carm. 26, 298 carceris. VERG. Aen. 1, 60 speluncis (8, 262 domus *Caci*). 1, 165 nemus (GLOSS. IV 429, 48 umbrosum et obscurum. OV. epist. 12, 67 CLAVD. 1, 125. VERG. Aen. 7, 565 latus nemoris. 11, 523). 10, 729 humum. HOR. sat. 2, 6, 32 Esquilias. OV. met. 5, 541 silvis ... sub atris (GRATT. 431). 6, 558 terrae (CARM. epigr. 428, 2 telluris). 7, 259 in fossa sanguinis. fast. 3, 801 lucis. PLIN. nat. 5, 35 Mons (*nom. propr.*). STAT. silv. 2, 3, 12 Caci rura. 5, 3, 81 rupe *Sirenum*. CLAVD. carm. min. 28, 19 Syenen. *de fluviis aquis, mari*: VERG. georg. 1, 253 Styx (SEN. Phaedr. 477 Herc. O. 1919. VERG. Aen. 6, 132 Cocytus ... sinu labens ... atro. HOR. carm. 2, 14, 17. SEN. Ag. 607 Acherontis. 753 Phlegethontis. SIL. 13, 836 fornacibus atris fons *Phlegethontis* ... furit. 14, 61 fonte e Phlegethontis. STAT. Theb. 6, 498 Lethes. 7, 782 Ditis flumina. VERG. Aen. 9, 104 per pice torrentis atraque voragine ripas. 10, 114 MIN. FEL. 35, 3. SIL. 3, 484 atrae stagna paludis. 13, 458 aquis. 516 lacus). VERG. Aen. 5, 2 fluctus (VAL. FL. 7, 572). 6, 240 faucibus *Averni*. 7, 801 Saturae ... atra palus. HOR. sat. 2, 2, 16 mare (carm. 3, 27, 18 ater Hadriae ... sinus. DIRAE 59 aestum maris. SIL. 17, 269 sub atris aequoris aggeribus. GELL. 2, 30, 11. LVCAN. 1, 547 Charybdis. SIL. 14, 474. VAL. FL. 3, 500 aequore). SIL. 5, 154 Ticini ... ripis. 5, 619 lacus *Thrasymennus*. 6, 107 Eridanus. 8, 380 atro liventis coeno ... aquas. STAT. Theb. 1, 385 Lernaei stagna atra vadi. TAC. hist. 5, 6 liquor *Iordanis*. APVL. met. 6, 13 fontis.

4 *de aëre, aëriis, caelestibus, igne, igneis, luce, mundo*: PLAVT. Merc. 879 nonne ... vides nubis atra (ater *codd.*) imberque ⟨ut⟩ instat? CIC. Arat. 192 fulgentem ... sine nubibus atris Aram (LVCR. 6, 180 VERG. Aen. 4, 248. 10, 264. 663 HOR. carm. 2, 16, 2. 3, 29, 43 PROP. 2, 5, 12 OV. met. 2, 790; *sic passim; nota*: VERG. georg. 2, 308 ruit atram *ignis* ad caelum ... nubem. Aen. 3, 572 atram prorumpit ad aethera nubem *Aetna*. SEN. Oed. 1000 quis deus ... mihi ... atra nube (*i. caecitate*) perfundit caput? Phoen. 394 atra nubes pulvere abscondit diem. 422 atra nube subtexens diem Stymphalis. SIL. 1, 311 telorum nube. 5, 379 belli ... nubem. TAC. ann. 2, 23 atro nubium globo). VERG. Aen. 5, 512 nubila (SEN. Phaedr. 955 AVIEN. Arat. 1798). LVCR. 4, 314 aer (4, 321 LVCAN. 4, 74. VAL. FL. 1, 81 aethere). CIC. ad Q. fr. 2, 11, 1 nivem. LVCR. 6, 258 tempestatem (VERG. Aen. 2, 516. 5, 693 SIL. 7, 723 AVIEN. Arat. 1625 VERG. Aen. 1, 511 turbo. 10, 602. 12, 923. 7, 214 hiems. CLAVD. 8, 172. LVCAN. 5, 608 nōtum. SIL. 17, 249 eurus. AVIEN. Arat. 1628. 1846 procella. SER. SAMM. 253 frigoris. PAVL. NOL. carm. 23, 3). VERG. georg. 1, 236 imbribus (1, 323 GERM. frg. 4, 52 STAT. Theb. 3, 122 FIRM. math. 1, 9, 4. VAL. FL. 5, 176 mirantur ... moribundae ... umbram alitis atque atris rorantes imbribus auras *cf. p. 1019, 16*. SIL. 12, 611 nimbos. 15, 365 guttis *roris*). VERG. Aen. 2, 356 nebula (8, 258. VAL. FL. 6, 745 atro nebulam diffundit amictu). VERG. Aen. 4, 384 ignibus (SERV. rogalibus. VERG. Aen. 8, 198. 11, 186, *ubi* SERV. ignes atri non sunt; sed epitheton traxit de negotio, ut atris diceret, hoc est funebribus. *contra* SERV. auct. atris cum concipiuntur. HOR. epod. 5, 82 OV. fast. 2, 561 Ib. 633 LVCAN. 2, 299 *al.*). 7, 456 atro lumine fumantis ... taedas (SERV. furiali, inferno; alias ratione caret. SIL. 9, 399. SEN. Phaedr. 1217 lucis; *cf.* OV. Ib. 217 lux ... natalis. SEN. Tro. 21 ater favilla squalet Iliaca dies). SIL. 3, 702 flammam. 4, 431 fulminis (STAT. silv. 1, 4, 64). STAT. Theb. 4, 523 incendia. 7, 159. VERG. Aen. 9, 73 facibus (10, 77 SEN. Med. 15 OCTAVIA 118 VAL. FL. 3, 96. SIL. 1, 462 *cometae*. 9, 600 CLAVD. 3, 49). APVL. met. 11, 3 nitore. VERG. Aen. 4, 633 cinis (CARM. epigr. 1017, 2). 5, 666 favillam (OV. met. 13, 604 trist. 5, 5, 36 SIL. 14, 69 CYPR. GALL. Ios. 248). 7, 466 vapor (SEN. Oed. 47 SIL. 12, 135. 14, 593). 9, 237 fumus (VAL. FL. 4, 676 [fuso *Vat.*] SIL. 2, 658. SEN. Ag. 459 atra fumus apparet nota; *cf.* VERG. georg. 2, 308. Aen. 3, 572 *de nube i. fumo*). APVL. met. 4, 33 fuliginis (AVSON. 17, 4). SEN. Ag. 487 chaos. Herc. f. 1104 poli. SEN. Thy. 699 atrum ... limitem sidus trahens (OCTAVIA 715 sideribus. AVIEN. Arat. 639 grandibus haut equidem stellis, non ... tamen atris obscurisve). PLIN. nat. 18, 346 si ater *circa occidentem* circulus fuerit. AVIEN. Arat. 1640. 1516 circulus *demersi orbis*. 1593 globus ater ... nubila cogit.

5 *de tenebris, nocte, sim.*: FVR. ANT. carm. frg. 2 tenebris caliginis atrae. VERG. Aen. 9, 35 caligine (11, 876 LVCAN. 1, 541 SIL. 9, 513. 14, 313 fumo et nebula caliginis atrae. *nota*: STAT. Theb. 10, 735 atra mersum caligine pectus). TVBERO Gell. 7, 4, 2 in atras et profundas tenebras (OV. frg. phaen. 2 SIL. 12, 249 SYMP. poet. min. IV 440, 76). PLIN. nat. 2, 79 obscuritatem. *cf.* SEN. Phoen. 394. 422 Oed. 1000 *de nube, i. tenebris, caligine, caecitate, et* VERG. Aen. 6, 866 OV. met. 5, 71 *de nocte simili sensu*. VARRO rer. div. 14 apud Gell. 1, 18, 4 per noctem, quae atra sit. NON. 50, 9 per obscuras noctes atque atras. VERG. Aen. 1, 89 nox ... atra (2, 360. 4, 570. 5, 721. 6, 272 HOR. epod. 10, 9 TIB. 3, 19, 11; *sic* OV. MANIL. GERM. SEN. trag. LVCAN. SIL. HOMER. STAT. Theb. TAC. APVL. AVIEN. *al.* SIL. 13, 254 ni caeca sinu terras nox conderet atro. 15, 284 nox atro circumdata corpus amictu. *cf. p. 1919, 62. nota*: VERG. Aen. 6, 866 nox atra [*i. tenebrae*] caput *Marcelli* tristi circumvolat umbra. OV. met. 5, 71 oculis *morientis* sub nocte natantibus atra). VERG. Aen. 5, 19 vespere ab atro (SERV. auct. ab occidente nubibus confuso — quidam ... dicunt, ubi dies est occidens, atra omnia facit, id est noctem. MANIL. 4, 597). VAL. FL. 5, 94 ea ... atrā nox ... abstulit umbrā (AVIEN. orb. terr. 237).

6 *color*: OV. met. 4, 165 color in pomo est, ubi permaturuit, ater (am. 1, 14, 9 VITR. 7, 9, 5 PAVL. FEST. 28 CELS. 3, 25 p. 116 D. SEN. nat. 7, 27, 1 PLIN. nat. 2, 17. 6, 190. 11, 171. 13, 98. 30, 16. 35, 127 apud Serv. Aen. 5, 2 APVL. mund. 20 HYG. fab. 154 p. 27, 11 ARNOB. nat. 7, 50 FIRM. math. 1, 9, 7).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

structurae: *additur qua re*: VERG. Aen. 2, 272 *Hector* ater ... cruento pulvere. 5, 2 fluctus ... atros aquilone (SERV. quos ... aquilo atros effecerat). 7, 565 densis hunc frondibus atrum urget ... latus nemoris. 11, 523 (*sed hoc secundo loco* SERV. auct. utrum 'densis frondibus urget' an 'densis frondibus atrum?'). Ov. epist. 9, 115 tela ... Lernaeis atra venenis. 12, 67 nemus et piceis et frondibus ilicis atrum. SEN. Thy. 1072 nox ... Tartarea gravis et atra nube. LVCAN. 5, 608 imbribus atrum ... nŏtum. SIL. 6, 107 ater stragibus Eridanus. 11, 547 atra veneno invidiae nigroque undantia pectora felle. STAT. Theb. 2, 541 tegimen suĭs atraque saetis terga. TAC. hist. 5, 6 ater suapte natura liquor. AVSON. 20, 9 *Meroe* atra colore (*cf.* 164, 5). *c. acc. graec.*: LVCAN. 2, 37 *matrona* scissa genas, planctu liventis atra lacertos.

neutr. subst. loco: CIC. Tusc. 5, 114 Democritus luminibus amissis alba ... discernere et atra non poterat. Ov. met. 11, 314 candida de nigris et de candentibus atra qui facere adsuerat. AVIEN. Arat. 1548 caliginis atrum. PAVL. NOL. carm. 15, 266 geminata per atra carceris et noctis. MART. CAP. 7, 726 fellis atro. VEN. FORT. carm. 2, 16, 154 luminis atra.

II ***translate*: *i. q. malus, formidolosus, horrendus, perniciosus, luctuosus*:** GLOSS. atra mala. atrum malum.

A *dies*: **1** *postridie Kalendas Nonas Idus. cf. Gruppe, Hermes 15, 624, Wissowa, PW. II 1922, qui non hanc vocem subesse, sed eam, cuius composita sint triatrus quinquatrus sexatrus septimatrus, vix recte suspicati sunt.* HEMINA hist. 2 *et* GELL. ann. 15 apud Macr. sat. 1, 16, 24 pontifices ... statuisse postridie omnes Kalendas Nonas Idus atros dies habendos, ut hi dies neque proeliares neque puri neque comitiales essent. AFRAN. com. 163 Septembris heri Kalendae, hodie ater dies. VARRO ling. 6, 29 dies postridie Kalendas Nonas Idus appellati atri, quod per eos dies novi inciperent. VERRIVS FL. verb. signif. 4 apud Gell. 5, 17, 1 dies, qui sunt postridie Kalendas Nonas Idus, quos vulgus imperite 'nefastos' dicit, propter hanc causam dictos habitosque 'atros' esse (*sequitur causa*). Ov. fast. 1, 58 omnibus istis (*Kalendis Nonis Idibus*) ... proximus ater erit. PAVL. FEST. 179 Nonarum Iduum Kalendarum ... dies decreto pontificum atri iudicati sunt (*locus sive a Festo sive a Paulo male compilatus*). FEST. 278 quales sunt sex triginta atri *dies* qui appellantur. NON. 73 atri dies dicuntur, quos nunc nefastos vel posteros vocant (GLOSS. V 638, 6). MACR. sat. 1, 16, 21 *dies postriduanos maiores nostri* atros velut infausta appellatione damnarunt: eosdem tamen nonnulli communes velut ad emendationem nominis vocitaverunt (ISID. nat. 1, 4). FAB. MAX. SERVIL. apud Macr. sat. 1, 16, 25 LIV. 22, 10, 6 ATEIVS CAP. apud Gell. 4, 6, 10 *cf.* FASTI Praenest. (Corp. I p. 311) *ad Ianuar.* 2. 14. *latiore sensu*: Ov. ars 1, 418 quaque aliquid dandumst, illa sit atra dies (*nota femininum*). SEN. dial. 7, 25, 3 provisum est ... a me, ne quis ater dies esset.
2 VARRO ling. 6, 23 cui (*Accae Larentiae*) sacerdotes nostri publice parentant sexto die, qui Atra dicitur. **3** *supremus*: VERG. Aen. 6, 429 *quos* abstulit atra dies (11, 28 PROP. 2, 11, 4 VAL. FL. 5, 41 SIL. 5, 591 STAT. Theb. 3, 636. 8, 376, *saepius in titulis sepulcralibus*). **B** *alia*: LVCR. 2, 580 funeris (SEN. Ag. 763). 4, 173 formidinis (6, 254 VERG. Aen. 12, 335). VERG. Aen. 12, 591 odor (SERV. id est pessimus). HOR. carm. 1, 28, 13 morti (TIB. 1, 3, 5. 1, 10, 33 EPICED. Drus. 360 SEN. Oed. 164 *al., cf. p. 1018, 65.* STAT. Theb. 1, 594 leto). carm. 3, 1, 40 Cura (3, 14, 13. 4, 11, 35. sat. 2, 7, 115 *cura*, comes atra). epod. 6, 15 dente. epist. 1, 19, 30 versibus. ars 446 signum *Aristarcheum* (STAT. Ach. 1, 129 signa deum). 423 litibus. Ov. Ib. 64 vitae series. PAVL. FEST. 29 atra bilis ab atro, id est animi vitio dicta. SEN. dial. 4, 36, 2 animus (SIL. 2, 355 mentem. IVVENC. 1, 366 LACT. inst. 5, 3, 23). PETRON. 89 v. 3 metu. SIL. 2, 626 timores (tumores *O, sed cf.* VERG. Aen. 9, 719). 3, 211 bello (17, 598 pugnae. STAT. Theb. 2, 51 tumultu, *ubi* SCHOL. quasi infernali; *cf.* SIL. 5, 379 *de belli nube*). 4, 303 pestem (14, 615 *cf. p. 1018, 64.* 7, 356 lues. MART. 1, 78, 2). 7, 364 fervoribus. STAT. Theb. 4, 633 Furiarum ... concilia. 4, 722 trieteris. 12, 780 supplicia. silv. 4, 8, 16 invidia (MART. CAP. 5, 566 livor). 5, 3, 157 Lycophronis (*i. obscuri*). PORPH. Hor. sat. 1, 4, 100 epist. 2, 2, 189 *cf. p. 1018, 49.* ANTH. 410, 9 res est atra miser. IVVENC. 1, 202 corporis e vinclis. 1, 123 hostibus. 2, 45 spiritus (SEDVL. carm. pasch. 4, 160. IVVENC. 2, 437 daemonis. 2, 614 PAVL. NOL. carm. 23, 224. 29, 32 ARATOR 2, 390). AVIEN. orb. terr. 547 eventus. AVSON. 164, 5 *Maura* non atra animo. PRVD. apoth. 126 socordia. CLAVD. 28, 321 fames. PAVL. NOL. carm. 19, 213 cordibus. 21, 181 iniquitatibus. 26, 33 pavor. SEDVL. carm. pasch. 243 stimulis *spiritus.* DRAC. Romul. 8, 597 luctibus. 10, 1 virginis (*Medeae*). PRISC. laud. Anast. 227 rabies. ARATOR 2, 349 libido. CARM. epigr. 1610, 2 dolore.

synonyma: *ad I*: niger (*v.* TIB. 1, 3, 4. 5), obscurus *saepissime.* horrendus (PLIN. epist. 6, 20, 9), fuligineus (ARNOB. nat. 7, 50).
opposita: *ad I*: candidus (PLAVT. Vidul. 36), albus, splendidus (PORPH. Hor. sat. 2, 3, 141), niveus (Ov. met. 3, 218), clarus (SERV. Aen. 2, 516), candicans (PLIN. nat. 35, 127), candens.

nomina geographica quibus inest ater: Lapides atri: LIV. 26, 17, 4. Ater mons: PLIN. nat. 5, 35. *Pietschmann, PW. II 1923.* *Bannier.*

1. Āter *cogn. vir.* CORP. XII 3484 (*Nemausi*) L. Caecilio Atro. II 4970, 63 (*in vase*) Ater (*an* Ater(ius, -ianus)?). **Ātellus** *cogn., cf.* nigellus, rubellus. LIV. 27, 8, 1 (*a. u. c. 545*) C. Mamili Atelli. 27, 8, 3 primus ex plebe creatus maximus curio C. Mamilius Atellus. 41, 21, 8 *mortuus est* C. Mamilius Atellus (Atfellius Aemilius *cod.*). CORP. VIII 10648 (*in prov. procos.*) Lucius Atellus. **Ātella** *cogn. vir., cf.* Rubella. CIC. Cluent. 68 causam bonorum Safini Atellae. CORP. VI 22745 ⟨.⟩ Lurius A. l. Atella. *Otto.*

2. Ātēr, *indecl.*, אָטֵר, Ἀτήρ, *nom. vir. hebr.* VVLG. I Esdr. 2, 16. 42 II Esdr. 7, 21. 46. 10, 17. *Plenkers.*

Atera, -ae *cogn. vir. celt.* CORP. III 4911 (*cf.* 11514, *Viruni in Norico*) Felix Cilumbae f. et Titiu Aterae f. uxor v. f. sibi et Vircaioni f. *cf.* Atero Aterus. *Diehl.*

ateramum. [*vox graeca, cf. c.* ἀτεράμων ἀτέραμνος. *Th.*] PLIN. nat. 18, 155 circa Philippos ateramum nominant *Graeci* in pingui solo herbam, qua faba necatur, teramum (*Jan*, terra mum *codd.*), qua in macro, cum udam quidam ventus adflavit. *Ihm.*

Aterbius, -ī *cogn. vir.* HIER. adv. Ruf. 3, 33 si Eusebium ego ad latrandum miseram, quis Aterbii (*v. l.* atarbii, *quod fort. recte, et* atarvii) contra te et ceterorum rabiem concitavit? *cf.* Atarbius.

Aterdi *in patera Aquileiensi.* CORP. V suppl. ital. 1080, 424.

fund. **Aterelānum** CORP. XI 1147, 3, 27 (*in tab. Veleiensi*).

atergus *v.* altercus.

vicus Aterī *statio provinciae Byzacenae.* CONC. Carth. a. 411 (Mansi IV 146ᵇ) Rogatianus episcopus a vico Ateri. *deriv. adi.* **Vico-Aterīēnsis**, -e. NOT. episc. Byz. 92 Pacatus Vico-Ateriensis. *cf.* Haterius.

Aterissa *cogn. mul.* (*celt.?*). CORP. III 5783 (*Abudiaci*) Fl. Clementis filiae Aterissae: *si integra est.* *Diehl.*

Aterius *v.* Haterius *et* Aternius. **Atermīsia** *v.* Artemisia.

Aternius, -a *nomen gentis patriciae, cf.* Aternus. A. Aternius *cos. a. u. c. 300, cf. Klebs, PW. II p. 1923*: FAST. Cap. cos. a. 300 A. Aternius ⟨. f. . n.⟩ Varus Fontinalis. CIC. rep. 2, 60 Sp. Tarpeius et A. Aternius consules. LIV. 3, 31, 5 Sp. Tarpeio A. Aternio (Aeternio *codd.*) consulibus (*cf.* CASSIOD. chron. a. u. c. 300 Sp. Tarpeius et A. Aternius). 3, 65, 1 novi tribuni plebis. . . . duos etiam patricios consularesque, Sp. Tarpeium et A. Aternium (Aeternium *codd.*) cooptavere. PLIN. nat. 7, 101 Sp. Tarpeio ⟨A.⟩ Aternio cos. (*cf.* SOL. 1, 102 Sp. Tarpeio A. Aterio consulibus). GELL. 2, 11, 1 Sp. Tarpeio A. Aternio consulibus. *in litteris Graecis corruptum nomen.* *adi.* GELL. 11, 1, 2 lege Aternia. *cf.* CIC. rep. 2, 60 *et* FEST. 237 Tarpeia lege. Aternii *aetatis posterioris*: CORP. X 5162 (*Casini, a. u. c. 752*) Memor Atern(i) M. ser(vus). VI 16628 Aternia (mulieris) l. Etaera. II 3452 (*Carthagine nova*) ⟨At⟩ernia ⟨Hy⟩mnis. XI 6700, 108 (*in vasculo Arretino*) Atern(ius). III 6010, 20 (*in vase Illyrici*) Aternia f. (*cf.* n. 12014, 8).

Aternus, -ī *m. fluvius qui oritur in Sabinis et influit in mare Adriaticum, cf. Hülsen, PW. II p. 1923.* Ἄτερνος. INSCR. ap. Planta, Osc.-umbr. Gramm. II p. 550 (*in valle Aterni prope Forulos inventa, ut videtur*) Atrno (*scil. deo sacrificium decretum est*). PAVL. FEST. 93 furvum bovem, id est nigrum, immolabant Aterno (eterno *codd.*). VARRO ling. 5, 28 qui circa Aternum (alterunum *libri*) habitant. MELA 2, 65 ab eo Frentani maritima habent, Aterni (Aeterni *cod. Vatic.*) fluminis ostia, urbes Bucam et Histonium. PLIN. nat. 3, 44 ab ostio Aterni amnis in Hadriaticum mare influentis. 3, 106 Aternus amnis. 3, 110 ab Atterno (*sic codices*) amne. VIB. SEQ. geogr. p. 147, 9 Aternus Hadriae decurrens per Marsos. ITIN. Anton. p. 313 Hadriae — Ostia Aterni (Aeterni *pars codicum*); *cf.* RAVENN. p. 259 *et* 327 Aderno. TAB. Peut. 6, 1 Ostia Eterni. CORP. IX 5959 Ti. Claudius Drusí f. Caesar Aug. Germanicus ... viam Claudiam Novam a Forulís ad confluentis Atternum et Tirinum ... sternendam curavit (*a. 47*). 5973 Ti. Claudius Caisar Aug. Ger. ... viam Claudiam Valer⟨iam⟩ a Cerfennia Ostia Ate⟨rni⟩ munit (*a. 48/49*). *cf.* VIB. SEQ. geogr. p. 147 Aternus Hadriae decurrens per Marsos, ubi et Ostia ⟨ci⟩vitas. Aternus *cogn.* CORP. III 6179, 2, 15 (*in Moesia inf.*) Valerius Aternus. X 8059, 57 (*in signaculo, periit*) Attern.

Aternum, -ī *n. vicus ad Aterni ostia situs,* Ἄτερνον. MARC. COM. chron. II p. 105, 538, 3 Aternoque oppido expugnato. ITIN. Anton. p. 101 Aterno vicus (*sic Escorialensis, ceteri* civitas). p. 497 ab Aterno (Et-, Aet- *duo codices*) Salonas. CORP. IX 3337 = CARM. epigr. 1265 (*Aterni*) nauclero qui erat in colleg(io) Serapís Salon(itano) ... qui non debuerat obitus remanere ín Atern(o). 3338 ⟨...⟩ Atern. qui fuit in coll(egio) Isid(is). 14641 (*in Dalmatia*) Ael(io) Messoriano filio ... ex coll(egio) Veneris defunctus Aterno. *plane corrupta* LIB. col. II grom. p. 258 Teate, qui Aternus. *adi.* **Aternēnsis**. LIB. col. I grom. p. 226 ager ... Aternensis.

Atero *cogn. vir., cf.* Ateronius. CORP. VI 225 (*a. 200*) Aur(elius) Atero cur(ator).

Ateronius, -a *nom. gent.* CORP. V 6518 (*Novariae*) P. Ateroni P. lib. Chresti. *cogn.* 6520 (*ibid.*) Baebia Ateronia. *Otto.*

(**aterrium**) *v. sub* atrium.

Aterta mater. CORP. XIII 764 (*Burdigalae*).

? **Atervos** *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 3115 (*apud Namnetes*) ⟨At⟩ervo *et* ...⟩ Atervos. *Holder, Altcelt. Sprachsch. I 259 contulit* matrib. Alatervis.

Aterus, -ī *cogn. vir.* (*celt.?*). CORP. III 5042 (*Noreiae*) Atero Festi (filio) et Cattuni Montani (filiae) he(res) f(ecit). *cf.* Atera *et* Atero.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Atesis (Athesis), -is *m. Raetiae, Galliae transpadanae, Venetorum fluvius, nunc* Adige, Etsch. *cf. Hülsen, PW. II 1924; Holder, Altcelt. Sprachsch. I 259; Nissen, Ital. Landesk. I 192 sqq.* STRABO 4, 207 *ὑπέρκειται δὲ τῶν Κάρνων τὸ Ἀπέννινον ὄρος, λίμνην ἔχον ἐξιεῖσαν εἰς τὸν Ἀτησῖνον ποταμόν, ὃς παραλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμὸν εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει.* PLVT. Mar. 23 *τὸν Ἀτισῶνα ποταμόν. ibid. πέραν τοῦ Ἀτισῶνος* (*ἀντισῶνος PV*). *de aspiratione non constat, quoniam in unico titulo Veronensi* (CORP. V 3348), *qui hoc nomen continuisse videtur, cum alia tum* trans Ath⟨ *scalpro recentiore interpolata sunt. editorum autem scripturis et adnotationibus fide habita apud singulos auctores hoc nomen sic fere traditur*: Ates-: PLIN. nat. 3, 121 *accedente* Atesi ex Tridentinis Alpibus. FLOR. 1, 38, 12 Atesin flumen (adẹsim *Bamberg.*). VIB. SEQ. geogr. p. 146, 6 Atesis Veronensium in Padum decurrit. ENNOD. opusc. 1, 46 Atesis undas. VEN. FORT. carm. praef. 4 Atesim. Mart. 4, 678 Atesim *ante cons. L*², atisim *rell.* (atisin *S*). Athes-: VERG. Aen. 9, 677 Athesim (athesin *b*) seu propter amoenum. OBSEQ. per. 68 flumenque Athesim. VAL. MAX. 5, 8, 4 apud Athesim flumen. SIL. 8, 595 Verona, Athesi circumflua. SIDON. epist. 1, 5, 4 velocem Athesim. *variant codd.*: PANEG. 9, 8 Athesis (*v. l.* atexis athexis) ille saxis asper et gurgitibus verticosus et impetu ferox. SERV. auct. Aen. 9, 676 Athesis (atesis *F*) Venetiae fluvius est, Veronam civitatem ambiens et in Padum cadens. SERV. Aen. 9, 676 iuxta Padum et Athesin (*sic M*, aethesin *AS corr. a*, aetates in *R*, atesin *LH*). CLAVD. 12, 11 Athesis (atesis *Π*) strepat choreis. 28, 209 Athesis (atesis *AP*, achesis *B*). 28, 196 velox Athesis (atesis *A*). carm. min. 25, 106 frementem . . . Athesin *a. cons.* (athesim *AP*, atesin *E*, achesin *V*). CASSIOD. var. 3, 48, 2 Athesis (*codd. plurimi* ateses, *alii* atteses atheses) inter fluvios honorus. *nota*: TAB. Peut. 4, 3/4 fl.' Afesia. RAVENN. p. 290, 11 Astago. *cf. l. 5.*

Atesmeius (*an* -eus?) *cogn. vir. celt.* CORP. V 7223 (*in Alpibus Cottiis*) Sciricus Atesmei f. et Ata Atesmei f.

Atesmerius, -ī *nom. celticum.* **1** *deus*: CORP. XIII 3023 (*in Meldorum territorio*) d(eo) Atesmerio. *cf.* 1125 (*Limoni Pictonum, saec. fere tertii*) deo Mecurio A d s m e r i o. *v. Ihm, PW. II 1925.* **2** *cogn. vir.*: CORP. III 4743 (*in Norico*) Atitoni Attalonis et Lediae Casilli f. A t i s m e r i u s.

Atesmertus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 3080 (*in Turonorum territorio*) . . .⟩riga Atesmerti l. viva s. f.

Atespatus, -ī *cogn. vir. celt., vix ἀθέσφατος.* CORP. XIII 1366 (*in agro Biturigum Cuborum vivo Augusto incisus est titulus*) Caesari Augustó Atespatus Crixi fil. Liviae Augustae Atespatus Crixi fil.

Atessas, -atis *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 6711 (*Mogontiaci, a. 182*) Atessas m(iles). 7263 (*in castello Mattiacorum*) T. Veter(ius) Atessas. 6013 (*Vrocomagi*) Paterio Atessatis (filius *vel* servus). XII 3802 (*Nemausi, saec. I inc.*) ⟨C⟩n. Pompeío ⟨C⟩arantonis f. ⟨Vi?⟩rotoutae Atessat⟨i ? . . .⟩. *alterum Nemausensem invenies sub* Atepilla. *hinc deriv. videtur nom. gent.* **Atessatia,** -ae. CORP. XIII 2067 (*Luguduni*) Atessatiae Fidulae. *cf.* 6740ᵃ (*Mogontiaci*). *v. etiam* Atissa. *Diehl.*

[atestaneus] *v.* atterraneus.

Atestas, -atis *cogn. et nom. gent., cuius fem.* **Atestatia**. CORP. V 5292 (*Comi*) C. Luteus Atestatis f. sibí et Atíliae C. f. Pupae uxori. III 4724 (*in Norico*) C. Antestius Ambudsuilus . . . Atestati Bricconis f. patri. CORP. V 4876 (*ad lacum Benacum*) T. ⟨At⟩es⟨t(as)⟩ Priscus . . . C. Atest(as) Servand(us) et C. Atest(as) Securus. 4887 (*ibid.*) Atestatiae Sex. ⟨f. Se⟩cundae . . . ⟨At⟩estatiae Primulae . . . C. Ates⟨t⟩ati Quartioni . . . C. Atesta⟨t⟩i Quinto. **Atestius** *nom. gent.* CORP. V 5148 (*Bergomi*) Atestia Ide Atestiae Tertiae patron(ae) . . . et Atestiae Egnatiae. Suppl. ital. Pais 546 (*Ateste*) Atestio Attio (*falsam opinatur Mommsen*). VIII 11392? *cf. etiam* Ateste.

Ateste *indecl. n. opp. Venetorum, Ἀτέστε, nunc* Este, *cf. Hülsen, PW. II 1925.* PLIN. nat. 3, 130 coloniae Cremona, Brixia Cenomanorum agro, Venetorum autem Ateste. 17, 122 Corellius eques Romanus Ateste genitus. TAC. hist. 3, 6 Patavium et Ateste (*trad.* aceste) partibus adiunxere. CONSENT. gramm. V 349, 3 hoc Soracte Ateste (apte *Monacensis*, abneste *Bernensis*) Praeneste. ITIN. Anton. p. 281, 6 Ateste (atteste *Remensis*). RAVENN. p. 258 *et* 383 A d e s t u m. CORP. VI 2375 a, 1, 19 (*a. 120*) ⟨.⟩ Apronius Festus Ateste *miles praetorianus.* 2375 b, 3, 31 (*a. 120*) C. Gramphicius Firmus Ates⟨te⟩ *miles praetorianus.* 31122 ⟨M. V⟩ibullius M. f. ⟨Ro⟩m(ilia) Felix Atest(e) ⟨ev⟩oc(atus) Aug(usti). V 819 C. Coelius Septumus . . . VI vir Atest(e). 1029. 2476 Q. Licinius L. f. Rom(ilia) Ateste vet(eranus) leg(ionis) XV Apollinaris. 2785 C. Cluentius C. f. Romul(ia) Proculus Ateste aedilis. . . . Suppl. ital. Pais 525 C. Atius T. f. decur(io) Ate(ste) (*ficticiam putat Mommsen*). III 217 Q. Firmius C. f. Rom(ilia) Ates(te) (centurio) leg(ionis) III Gallicae. 2835 T. Cominius C. f. R⟨o⟩milia Ateste miles leg(ionis) XI. p. 899 (*a. 250*) ⟨. . .⟩merino L. f. Sempro⟨nia⟩no dom(o) Ateste. INSCR. Rhen. 932 ⟨. . .⟩ Septimi f. Romilia Ateste mil(es) leg(ionis) XXII. *adi.* **Atestīnus**. CORP. V 2490 Sex. Atilius M. f. Saranus pro cos. ex senati consulto inter Atestinos et Veicetinos finis terminosque statui iusit (*a. u. c. 619*). 2491. 2492. MART. 10, 93, 3 perfer Atestinae nondum vulgata Sabinae (*dat.*) carmina. *cogn.* MART. 3, 38, 5 egit Atestinus causas et Civis. *nom. gent.* Atestius *hinc potest declinatum esse, sed vide* Atestas. *Otto.*

Atesuī, -ōrum *gens Galliae Lugudunensis.* PLIN. nat. 4, 107. *Diehl.*

Atettius, -a *nom. gent.* CORP. XII 3711 (*Nemausi*) Lucíliae L. fíliae Secundillae P. Atettius Saturnínus uxori. 3866 (*ibid.*) L. At⟨et⟩tius Cornelianus. 4192 (*Sextantione*) Atettiae Cn. lib. Gratae. *Otto.*

Atevalus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5523 (*in Norico*) Atitto Atevali f. *idem fort. nomen* 5092ᵇ (*cf.* 11655, *ibid.*) Tert⟨. . .⟩ Ateva⟨. . .⟩ Sabin⟨. . .⟩ *eqs. cf.* Atualus.

Ateula, -ae *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 800 (*Burdigalae, litteris saec. I inc.*) Maxsumo Ateulae f. *saepenumero in nummis, v. Holder, Altcelt. Sprachsch. I 261. cf.* Atebla.

Atevortus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5272 (*periit, Celeiae in Norico*) Cupitae Atevorti f.

Ateurītus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. V 6957 (*in colonia Taurinorum*) Mercurio T. Mattius Ateurítí f. Magiacus. XIII 656 (*Burdigalae*) d. m. et memori(ae) Ateuriti. INSCR. Espérandieu Epigr. Romaine du Poitou et de la Saintonge 163 (*in latere*) Ateuritus Heuticae salutem. *cf.* Aepurita.

1. Ateus *statio Phrygiae.* RAVENN. p. 111, 9. *contulerunt edd. κάστρον Ἀτεοῦς Georgii Monachi.*

2. Ateus, -ī *cogn. vir. celt.* (?). CORP. III 14351 (*in Pannonia inferiore*) ⟨. . .⟩ucus Atei vius sibi t. p.

Atextus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 3017 (*Metiosedi*) A . textus d. s. p. *cf.* Atiextus Atectus Atectorix.

Atezissa, -ae *cogn. mul. celt.* (?). CORP. III 15154 (*in Pannonia inferiore*) d. m. Vibiano Deivonis (filio) . . . pat. et Atezissae . . . matr(i).

? **Atgites** *cogn. mul. celt.* (?). CORP. XII 786 (*Arelate*) d. m. Comtullo . . . Atgites | AMICETRO | mater filio. '*fuit fortasse* Atgite Samice . . .' *Hirschfeld.*

Atha *v.* Maranatha.

Athabus, -ī *cogn. vir.* CORP. VI 11547 d. m. Amethyst. Alexander ⟨e⟩t Athabus ⟨be⟩ne m. *Diehl.*

Athăch. *indecl.* **1** *nom. vir. persic.*, הֲתָךְ, *Ἀρχαθαῖος.* VVLG. Esth. 4, 5. 6. 9. **2** *nom. loci Palaest.*, עֲתָךְ, *Ἀθάγ A.* VVLG. I reg. 30, 30. HIER. nom. hebr. p. 34, 25 Aathach tempore suo. sit. et nom. p. 97, 5 Athach. ad hunc quoque locum David praedae partem misit.

Athagorae *v.* Attacori. [*Plenkers.*

Athāiās, עֲתָיָה, *Ἀθαία, nom. vir. hebr.* VVLG. II Esdr. 11, 4.

Athal, *herōs Gothorum, unus ex Amalis.* IORD. Get. 79 *acc. et nom.* CASSIOD. var. 11, 1, 19 A t h a l a *inter maiores Theoderici. v. Müllenhoff in indice Iordanis p. 143, 8.* *Diehl.*

Athala *v.* Athal.

Athalai, עַתְלָי, *Θαλί, nom. vir. hebr.* VVLG. I Esdr. 10, 28. *Plenkers.*

Athalaricus, -ī *rex Ostrogothorum, de quo cf. Hartmann, PW. II 1926.* CORP. XV 1673 (*in latere*) † reg. dn. Atha|†larico bon. Ro⟨mae⟩. 1674 † reg. dn. Athalarico bono Romae i(n)d(ictione) (quinta). 1675 † reg. d. n. Athalarico felix Roma id(ictione) (quinta). *cf.* 1672. V 6418 (*Mediolani*) † dn Atalaricus rex † gloriosissimus. XV 1671 (*in latere*) † d. n. Atlari(co) *vel* Attlari(co) *vel* Attari(co). IORD. Rom. 367. 368 Get. 80. 81. 251. 304. 305: *pars librorum* Athlaricus. CONS. Ital. Fast. Vind. chron. I p. 334, 696 Alaricus. EXC. Vales. chron. I p. 328, 96 *Theodericus* nepotem suum Athalaricum in regnum constituit. CASSIOD. hist. 8, 13. *eius nomine scriptae sunt epistulae librorum* var. 8 (*excepta ep. 11*) *et* 9 *omnes et* 17, 17. *edicta eius* var. 9, 2 *et* 18. CONS. Ital. Agnell. chron. I p. 333, 62 MAR. AVENT. chron. II p. 235, 526 (BEDA chron. III p. 307, 512) LIB. pont. p. 138, 9. 139, 2. 141, 6. *Diehl.*

Athalia, עֲתַלְיָה, *Γοθολία.* **1** *nom. reginae Israelitarum*: VVLG. IV reg. 8, 26. 11, 1. 2 abscondit eum a facie Athaliae. 3. 13. 20. II par. *saepius.* HIER. nom. hebr. p. 44, 11 Athalia tempus domini vel tempus eius sive temporalis domini (EVCHER. instr. 2 p. 142, 18 ISID. orig. 7, 6, 70). LIB. gener. a. 334 chron. I p. 123, 122. LIB. geneal. 557ᵇ A t a l i a. ISID. chron. 127 epit. chron. 87. *traduntur praeterea formae nominis*: G o d o l i a s Ps. CYPR. pasch. 11, G o d o l i a CHRON. Alex. chron. I p. 123, 274, G o t h o l i a LIB. gener. chron. I p. 123, 277 LIB. geneal. 392 PROSP. chron. 134 CHRON. Gall. 125. **2** *nom. vir. hebr.*: VVLG. I Esdr. 8, 7 Isaias filius Athaliae (*Ἀθελία*). VVLG. I par. 8, 26 *habetur forma* O t h o l i a. *Plenkers.*

Athalocus, -ī *cogn. vir. barb.* GREG. TVR. Franc. 9, 15 Arianae sectae episcopus Athalocus (Athalacus *A*¹ *corr.*).

Athamallus, -ī *cogn. vir. barb.* CORP. XII 1767 (*Valentiae*) Q. Saed. Athamallus.

Athamānes, -um, *Ἀθαμᾶνες, gens Epiri. nom.* Athamanes: LIV. 31, 40, 7 Aetoli et Athamanes et Dardani. 31, 42, 7 *sq.* 32, 13, 15. 32, 14, 4 Athamanes Aetolique (36, 10, 12. 38, 2, 12). 36, 13, 5. 36, 14, 2 *sq.* 38, 2, 6. 8. 14. 39, 25, 1. 17. PLIN. nat. 4, 6 Aetolorum *populus* Athamanes. *gen.* Athamanum: CIC. Pis. 96 Athamanumque gens (LIV. 36, 7, 9. 38, 1, 1. 39, 24, 11). LIV. 27, 30, 4 Amynander rex Athamanum (29, 12, 12. 31, 28, 1. 31, 41, 1. 32, 36, 10. 33, 12, 2. 35, 47, 2. 38, 9, 4). 31, 42, 6. 36, 10, 5. 36, 14, 5. 7. 36, 28, 3. 39, 26, 10. 39, 28, 4. *abl.*: LIVI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

per. 32 sociis Aetolis et Athamanibus. *acc.*: Liv. 35, 47, 7 Amynandrum Athamanēsque. Nep. Timoth. 2, 1 Athamanas. Ov. met. 15, 311 admotis Athamanas (athamantis *sim. codd.*) aquis accendere lignum narratur, minimos cum luna recessit in orbes (*cf.* Vib. Seq. *sub* Athamania). *nota adi.*: Liv. 39, 24, 8 Athamanes ... venerant legati. *cf.* 33, 3, 10 Amynander cum Athamanum peditum ducentis et mille. *ab his regio incolitur* **Athamānia,** -ae, Ἀθαμανία. Caes. civ. 3, 78, 5 per Epirum et Athamaniam (*sic Drumann*, acarnaniam *codd.*) iter facere coepit. Liv. 31, 41, 6. 32, 14, 2. 35, 47, 6. 36, 6, 7. 36, 14, 7. 9 *saepius*. 38, 4, 3 (acarnania *codd.*). Gratt. cyn. 182 comparat his (*scil. Molossis*) versuta suas Athamania fraudes. Plin. nat. 20, 253 *cf. l. 17 sqq.* Sol. 9, 8. Vib. Seq. geogr. p. 153, 14 in Athamania lacus luna tenui ligna accendit (*cf.* Ov. met. 15, 311 *sub* Athamanes). *v. Oberhummer, PW. II 1928.* *adi. latin.* **Athamānus,** a-, -um. Prop. 4, 6, 15 est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus, qua sinus Ioniae murmura condit aquae. *adi. graec.* **Athamānicus,** -a, -um, Ἀθαμανικός. Plin. nat. 20, 253 duo genera eius (*scil. mei*): nobilius Athamanticum vel Athamanicum (ada- *codd. utrobique*) vocant, illi tamquam ab Athamante inventum, hi quoniam laudatissimum in Athamania reperiatur. *ab hac gente sumptum videtur cogn.* **Athamānius,** -ī. Corp. IX 5819 Q. Veturi T. l. Athamanie Aristhomace, salve.

Athamās, -antis, Ἀθάμας. *ad declin.*: Corp. I 760 Athamans Maecenatis sp. K. Ian. C. Sil. L. Mun. cos. Prob. gramm. IV 24, 16 Athamas Athamae vel Athamantis. Corp. VI 35535 d. m. Iul. Athamae. Inscr. Korr.-Bl. d. Westd. Zeitschr. 1891 p. 109 (*Coloniae*) Athamae et Atrecto Gati filis. *saepius* Athamantis *et* Athamanti. Cic. Tusc. 3, 11 Athamantem (Hyg. astr. 2, 20 p. 60, 9, *ubi* -ta *H.* p. 60, 24 fab. 3 p. 39, 20. 170 p. 33, 9 Schol. Stat. Theb. 2, 281 Mythogr. 1, 23. 2, 136). Ov. met. 4, 467 Athamanta superbum (471 Val. Fl. 1, 280. Corp. III 14195[3] *Ephesi*. Hyg. fab. 21 p. 52, 18 Schol. Stat. Theb. 4, 571). *abl.* Athamante *saepius*. **1** Hyg. fab. 1 p. 38, 5 Aeoli filius (2, 20 p. 60, 9. 5 p. 40, 14. 239 p. 134, 1. 4. *cf.* Stat. Theb. 4, 571). Cic. har. 39 exsultatio Athamantis. Plin. nat. 34, 140 Aristonidas artifex cum exprimere vellet Athamantis furorem Learcho filio praecipitato. Ov. fast. 6, 555 improbus. Stat. Theb. 1, 13 infelix (3, 186). silv. 2, 1, 143 torvus. Ov. met. 4, 420 *Ino* natis thalamoque Athamantis habentem sublimes animos (Avg. civ. 18, 14 Serv. auct. Aen. 5, 241). Cic. Tusc. 3, 11 Athamantem ... furere. Pis. 47 ego te (*scil. Pisonem*) ... non tragico illo Oreste aut Athamante dementiorem putem? Ov. fast. 6, 489 agitur furiis Athamas et imagine falsa tuque cadis patria, parve Learche, manu. Ov. met. 3, 564. 4, 489 Lvcan. 3, 188 Plin. nat. 7, 200. 20, 253 *v. sub* Athamanicus. Corp. III 14195[3] (*Ephesi*) ⟨Diana⟩e Ephesiae ⟨et imp. Nervae Trai⟩ano Aug. ... e⟨t civita⟩ti Ephesiorum Tib. Claudius Secundi lib. Hermes c⟨um⟩ Hermia f. symplegma Athamanta cum basi d. (τὸ σύμπλεγμα τοῦ Ἀθάμαντος). Tert. anim. 17 Schol. Hor. ars 123 Serv. Aen. 5, 241 Hyg. fab. *et* astr. *saepe*. Schol. Stat. Theb. Ach. 1, 65 Mythogr. *fabularum titulus*: Char. gramm. I 241, 6 Ennius in Athamante. Non. 56 Accius Athamante (416). *cf. Escher, PW. II 1929.* **2** Hyg. fab. 115 (Troiani qui quot occiderunt) p. 101, 17 Athamas num. I (Acamas *corr. Muncker*). Hyg. fab. 170 p. 33, 9 Pyrante (*filia Danai*) Athamantem (Acamantem *Bursian*) *interfecit*. **3** *nom. serv. et cogn.* Cic. Att. 12, 10. Cic. Pis. 89 cum Autobulo Athamante Timocle formosis fratribus *saltatoribus*. *in titulis*: *cf. l. 25 sqq.* *adde*: Corp. VI 12595 dis manibus Athamantis divi Augusti liberti. 5855 (*e columb.*) M. Valerius Athamas. 35533[a] C. Iulius Athamantis l. Ant⟨e⟩ros. *nota* Corp. IX 5750 (*Ricinae, periit*) C. Aelanius C. l. Atam⟨as?⟩ col. Ricin. **4** *mons Pthiotidis* Plin. nat. 4, 29. *adi.* **Athamantēus,** -a, -um, Ἀθαμάντειος, *pertinens ad Athamantem 1 vel Athamantis filium Phrixum.* Ov. met. 4, 497 Inoosque sinus Athamanteosque pererrant. Stat. silv. 5, 3, 143 Athamantea protectum tempora pinu. Mart. 8, 28, 19 auro. Clavd. 3, 81 *Megaera* Athamanteae direxit spicula dextrae. *adi.* **Athamanticus,** -a, -um, Ἀθαμαντικός. Plin. nat. 20, 253 *v. sub* Athamanicus. ind. 20, 94 meo Athamantico. *patronym.* **Athamantiadēs,** Ἀθαμαντιάδης. Ov. met. 13, 919 Athamantiadesque Palaemon. **Athamantis,** -idos *vel* -idis, Ἀθαμαντίς, *Athamantis filia.* Prop. 3, 22, 5 Helles Athamantidos urbes (Ov. fast. 4, 903 pecudem). 1, 20, 19 Athamantidos undis (*i. Hellesponto.* Ov. epist. 17, 137 aequora). Avien. orb. terr. 691 tenuia sese quo freta praecipitant Athamantidis inclyta leto.

Athambetus, -ī *cogn. vir. cf.* ἀθαμβής. Corp. VI 22938 dís manib(us) Nice coniug. bene merenti Athambetus fec.

Athāna, Athānais *v. sub* Athen-.

Athanācum (-us?), *vicus Galliae, nunc* Ainay. *adi.* **Athanacēnsis,** -e. Greg. Tvr. glor. mart. 48 locus autem ille, in quo passi sunt, Athanaco vocatur ideoque et ipsi martyres a quibusdam vocantur Athanacenses.

Athanagildus, -ī *Visigothorum rex.* Corp. XII 5343 (*Narbone, saec. VI med.*) ⟨d. n. At⟩hanagildi regis. Ven. Fort. carm. 6, 1, 124 genus Athanagildi. Isid. chron. II p. 475, 399[a] Isid. hist. chron. II p. 286, 11 *sq.* 21 vir. ill. 22 (35 Arev.) Iord. Get. 303. Inscr. christ. Rossi II p. 295, 4[a], 10 Atanagildi. Greg. Tvr. Franc. 4, 27 Atanagilde regis. 4, 8 Athanageldus *A 1*, Athanagillis *B 1*. 4, 38 Athanaeldo. 5, 38 Athanachilde regis. 9, 24 Athanaeldi regis. Ioh. Bicl. chron. II p. 212, 568 Athanaildus rex Gothorum (p. 212, 569, 4 Isid. hist. chron. II p. 286, 14. 19). Chron. Caesaraug. chron. II p. 223, 552 Atanagildus (Isid. hist. chron. II p. 286, 3). 568. *Diehl.*

Athanai, *indecl.*, אֶתְנַי, Ἀθανί. *nom. vir. hebr.* Vvlg. I par. 6, 41. *Plenkers.*

Athanaricus, -ī, *Graecis* Ἀθανάριχος, *Visigothorum rex, de quo cf. Seeck, PW. II 1934.* Ambr. de spir. sanct. 1 prol. 17 Avg. civ. 18, 52. Corp. III 7494 (*in Moesia inferiore, a. 369*) ⟨in fidem recepto rege Athan⟩arico. Marc. Com. chron. II p. 61, 13 Athanaricus rex Gothorum (p. 61, 18 Greg. Tvr. Franc. 2, 4. 2, 28, *ubi* atharici *B 1. 2. 4* Chron. Gall. a. 511 chron. I p. 644, 497 Cassiod. chron. II p. 153, 1138 Isid. hist. chron. II p. 269 *sqq.*). Athanaricus *vel* -chus: Amm. 27, 5, 6. 9. 10. 31, 3, 4. 6. 8. 31, 4, 13. *cf.* Ravenn. Guido p. 554, 1 *et* 11 Athanarich. Prosp. chron. I p. 458, 1140 *et* p. 461, 1177 Aithanaricus (Hydat. chron. II p. 15, 6 Cons. Const. chron. I p. 243, 381, 1. 2 *bis*). Hier. chron. a. Abr. 2385 Haitanaricus (*sim.* Oros. hist. 7, 32, 9. 7, 34, 6. 7 Isid. hist. chron. II p. 269, 22). *de Gothorum philosopho hariolatur* Ravenn. p. 201, 7 Aithanarit. p. 201, 16 Aitanaridus (p. 214, 4. 301, 9). p. 226, 4 Anaridum (19. 229, 13. 230, 6. 11 *saepius*). *Diehl.*

athanasia, ἀθανασία. *nomen medicamenti*: Marc. med. 20, 130 haec confectio dicitur athanasia. *personificatio*: Mart. Cap. 2, 134. 137. 139. 142. 145. *Ihm.*

Athanasius, -ī, Ἀθανάσιος. *ad prosodiam*: Ven. Fort. carm. 5, 3, 37 fortis Athánasiús. *sim.* 8, 1, 55 acer Athanasius. Coripp. Ioh. 4, 232 Athanásius (7, 199 *sqq.*). *in libris confunduntur* Athanasius *et* Anastasius. **1** *apud ethnicos primum signum fuit, deinde cogn.* Corp. VI 7649 (*e columb.*) ...⟩ro is totu genus ⟨... A⟩thanasiorum. IX 339 (*Canusii*) Athenasi L. Annio L. fil. Ouf. Rufo e. v. in omni actu vitae suae patr. col. *minus constat utrum huc pertineat an ad* Athen- XIV 3400 (*Praeneste*) Eron⟨...⟩ Athan⟨...⟩. Symm. epist. 7, 120 Athanasius v. c. (7, 125). Amm. 29, 3, 5 favorabilis tunc auriga Plin. med. 2, 17 antidotum Athanasii epaticis. **2** *apud* Eccl. *christiani multi, celeberrimus episcopus ille Alexandrinus, de quo cf. Jülicher, PW. II 1935.* *ex titulis nota* Corp. VIII 13469 (*Carthagine*) Atanasus in pace (13470). *ab Alexandriae episcopo appellati sunt* **Athanasiānī,** -ōrum (Avg. op. imp. 1, 75 Athanasianos et Homousianos Ariani catholicos vocant) *et* **Athanasiacī,** -ōrum (Cassiod. hist. 4, 23 Athanasiacos et Paulianos). *Diehl.*

athanatus graece, latine inmortalis Gloss. IV 22, 42. *cf. acclamationem in titulo sepulcrali* Corp. XIV 603 eupsychi Nicarete: udis athanatos (*i.* οὐδεὶς ἀθάνατος). *Ihm.*

Athanatus, -ī, Ἀθάνατος. Plin. nat. 7, 83 nos quoque vidimus Athanatum nomine prodigiosae ostentationis quingenario thorace plumbeo indutum cothurnisque quingentum pondo calciatum per scaenam ingredi. *Diehl.*

Athaniēl *v.* Othoniel. **Athanius** *v.* Attus.

athanuvium *n.* [*leg.* athanulum?, *cf.* atanulus. *Th.*] Pavl. Fest. 18 athanuvium (*sic codd.*, atan- *vulgo*) est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis utebantur sacerdotes Romani. *Ihm.*

Athar, עֶתֶר, Ἰεθέρ. *nom. urbis Palaestinae.* Vvlg. Ios. 19, 7. Hier. nom. hebr. 24, 13 Athar deprecatio. *formae nominis hae fere leguntur*: Ather Hier. sit. et nom. p. 93, 7, Ether Vvlg. Ios. 15, 42 (Itala *cod. Lugd.* Thach). Hier. sit. et nom. p. 119, 27 Ether sortis Symeonis. et nunc est villa praegrandis nomine Iethira in interiori Daroma iuxta Malatham. Iether Itala Ios. 19, 7 *cod. Lugd.*

Athārīm, אֲתָרִים, Ἀθαρείν (-είμ *cod. A*). *nom. loci Palaestinae.* Itala num. 21, 1 *cod. Lugd.* per vi⟨a⟩m Atharim (Vvlg. per exploratorum viam). Hier. nom. hebr. p. 15, 24 Atharim exploratorum. *Plenkers.*

atharna *v.* attitarna. **Atharōth** *v.* Ataroth.

Atharriās, -ae, Ἀταρρίας, *praefectus Alexandri Magni, de quo cf. Kaerst, PW. II 1898.* Cvrt. 5, 2, 5 Atharrias (6, 8, 19 *sqq.* 7, 1, 5. 8, 1, 36).

Athās, -ae, Ἀθᾶς, *cogn. vir.* Mart. 4, 19, 8 sive levem cursu vincere quaeris Athan (forsan *pars codd.*). Corp. VI 21993 dis manib. C. Manneius Athas. *cf.* Atthas *et* Attas.

Athaul *gens Germanica.* Iord. Get. 116. *v. Müllenhoff in indice p. 164 sub* Rogas.

Athaulfus (Athauulfus Ataulfus Ataulphus), -ī *rex Visigothorum.* Prosp. chron. I p. 466, 1246 (Cassiod. chron. II p. 155, 1188). 467, 1257. 468, 1259 add. 496 Marc. Com. chron. II p. 70, 12 Oros. hist. 7, 40, 2. 7, 43, 2 *sqq.* Hydat. chron. II p. 17, 45 (Chron. Gall. a. 511 chron. I p. 655, 554 Isid. hist. chron. II p. 275, 13). p. 18, 57 (Chron. Gall. *l. c.* p. 655, 559). p. 19, 60 (Chron. Gall. *l. c.* p. 655, 562 Isid. hist. *l. c.* p. 275, 28) Chron. Gall. a. 452 chron. I p. 654, 69 (p. 656, 78) Iord. Rom. 323 Get. 158. 162. 164. 166 Isid. hist. chron. II p. 276, 1. Pavl. Pell. 311 Atiulfi.

Athbuth *v.* Athualath.

Atheās, -ae, *Graecorum* Ἀτέας, *de quo cf. Kaerst, PW. II 1901.* Frontin. strat. 2, 4, 20 Atheas rex Scytharum (Ivst. 9, 2, 1. 9, 2, 3. 9, 2, 7. 9, 2, 10 prol. 9 Oros. hist. 3, 13, 5). Ivst. 9, 2, 5 Atheam.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vicus **Āthēlānī**, *nunc* Atil, *Syriae*. CORP. XIII 2448 (*in prov. Lugudunensi*) diis manibus Thaemi Iuliani Sati ⟨fi⟩l(ii) Syri de vico Athelani (*tit. graec.* ν⟨ή⟩δν⟨μ⟩ος Ἀθειληνός). *cf. Hirschfeld ad l.*

Athēna, -ae, Ἀθήνη, Ἀθηνᾶ. **1** *Graecorum dea quae apud Romanos* Minerva. *cf.* GELL. 2, 23, 9 AVG. civ. 18, 9 MYTHOGR. 1, 2. 1, 124. 2, 39 GLOSS. II 219, 43: *omnibus locis graecis litteris nomen scribitur.* HIER. chron. a. Abr. 468 Cecrope regnante primum in arce oliva orta est et ex Minervae nomine, quae Graece Athena, Athenae nuncupatae (*unde* PROSP. chron. I p. 388, 55 ex Minervae nomine ... Attici Athenae vocati. *sim. atque* HIER. AVG. *l. c.*). RVFIN. rec. 10, 33 *Minerva* a Graecis Ἀθήνη propter immortalitatem nominata est. FVLG. myth. 1 Minerva ... Athene Grece dicitur quasi athanate parthene. id est inmortalis virgo. CHALC. transl. 21 conditor vero deus urbis Aegyptia lingua censetur Neith, Graeca dicitur Athena. ACC. trag. 3, 1 maxima pars Graium Saturno et maxime Athenae conficiunt sacra. PETRON. 58 Athana tibi irata sit curabo. OREST. trag. 33 Minervali ... Athenae. Ps. APVL. herb. 27 haema Athenas *i.* chamaepitys. CORP. XV 7042 (*vidit solus Fabrettius et litteras et imagines Minervae Herculisque; constituit Bormannus*) ti⟨b⟩i propiti⟨os⟩ abeas Hercule ⟨et⟩ Atenen. **2** *cogn. mul.*: CORP. III 642 (*Philippis*) Aegia Atena ex votum fecit.

Athēnae, -ārum, Ἀθῆναι. *in codd. passim cum* t *aspiratione caret tum pro* e *scribitur* i, *veluti* CHRON. Alex. chron. I p. 129, 311 Athinae. PROB. app. gramm. IV 195, 27 *nomen generis feminini numeri semper pluralis* Athenae, -is. PRISC. gramm. II 376, 16 'Athenae Thebae' voce pluralia sunt, significatione singularia. *cf.* VARRO ling. 8, 35 trinae ... Athenae. Ps. PRISC. de acc. gramm. III 521, 23 ultima quoque si naturaliter longa fuerit, paenultimam acuet, ut Athénae, Mycénae. *ad structuram nota haec quae ab usu vulgari* (Athenis, Athenas, Athenis) *recedunt*: *ubi*: apud Athenas: APVL. met. 24 apud Athenas Atticas (MACR. sat. 5, 1, 20. 7, 1, 17). CAPITOL. Verus 6, 9. TREB. POLL. Gall. 11, 3 Gallienus apud Athenas archon erat (*cf.* SPART. Hadr. 19, 1 Athenis archon fuit). SCHOL. Iuv. 7, 204. HIER. chron. a. Abr. 1427 p. 93 γ (*respondet dictio* aput Aegyptios). AVG. civ. 18, 41 serm. 150, 2 SERV. Aen. 2, 166. 6, 14 OROS. hist. 6, 18, 13 SCHOL. Stat. Theb. 12, 497 Ach. 1, 192 MYTHOGR. 2 prooem. 1, 43. 2, 122 FVLG. serm. 5 p. 113 H. in Athenis: HIER. in Ier. 4, 20, 9 *sq. cf.* CIC. Att. 6, 9, 5 *et* LIV. 38, 33, 9 in arce Athenis, *at* VITR. 7 praef. 12 Athenis in arce (4, 8, 4). *vide etiam* VARRO rust. 1, 2, 20 Athenis in arcem non inigi. PLIN. nat. 7, 194. *quo*: PROP. 3, 21, 1 magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas (*sed* OV. epist. 2, 83 'doctas eat' inquit 'Athenas'). QVINT. decl. 333 p. 310, 15 R. in Athenas misit. LIB. pont. p. 186, 8 venit Constantinus Augustus de regia urbe per litoraria in Athenas. SPART. Hadr. 13, 6 ad orientem profectus per Athenas iter fecit. VVLG. act. 17, 15 usque Athenas. *unde*: SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 1 ut ab Athenis in Boeotiam irem. *ibid.* 2 ab Athenis proficisci. LIV. 35, 37, 6 ab Athenis ... Thebas ... processit. 38, 3, 7 ab Rhodo et Athenis legationibus excitis. PETRON. 38 mel Atticum ut domi nasceretur, apes ab Athenis iussit afferri. PLIN. nat. 7, 84 concurrisse MCXL stadia ab Athenis Lacedaemonem biduo Philippidem magnum erat (SOL. 1, 98). 7, 112 in illa nobili trium sapientiae procerum ab Athenis legatione. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 90 *sq.* ab Athenis Alexandriam transtulisse. VVLG. act. 18, 1 egressus ab Athenis. LIB. pont. p. 8, 1 Aneclitus natione Grecus de Athenis. *cf.* p. 13, 1. *ad interpretationem*: COMM. Einsidl. gramm. suppl. 242, 9 dicuntur Athenae quasi athanatoe i. immortales (MYTHOGR. 2, 119 ἀθανάτη). *cf.* Athena *l. 10 sqq.* *hariolatur* HIER. nom. hebr. p. 77, 22 Athenae in tempore dissipatae. **A** GLOSS. III 510, 44 civitas Achaiae in Graecia. *nunc* Athina. IV 22, 41 a nomin⟨e⟩ Minervae dicti (*cf.* Athena *l. 7 sqq., quibus locis adicias* IVST. 2, 6, 9 RHET. p. 587, 21 HYG. fab. 164 p. 18, 19. 275 p. 151, 11 ISID. orig. 15, 1, 44). *fusius de nominis origine agit* AVG. civ. 18, 9. Athenae *et* Attice *confunduntur* SERV. Verg. ecl. 2, 24 Athenae primo Actis dictae sint (*unde* SCHOL. Stat. Theb. 12, 464 Acte). *cf.* Acte *1.* *memoratur inde ab* ENN. PLAVT. TER. (Andr. 907 Hec. 88) LVCIL. (989) *et* CATONE VARRONE *per totam latinitatem, imprimis a* CIC. VAL. MAX. PLIN. nat. *oppidum, civitas, urbs*: ENN. trag. 243 asta atque Athenas anticum, opulentum oppidum contempla. NEP. Alcib. 3, 2 in oppido ... Athenis (HYG. fab. 164 p. 18, 19). IVL. HON. rec. A 32 geogr. p. 42, 13 Athenae oppidum. NEP. Alcib. 11, 2 Athenis, splendidissima civitate. EVTR. 5, 6, 1 civitas Achaiae (*cf. l. 58*). OROS. hist. 1, 2, 58 Athenas civitatem. IVST. inst. 1, 2, 10 duarum civitatium Athenarum scilicet et Lacedaemonis. *cf.* AMPEL. 9, 10 Athenarum civitas. TAC. ann. 2, 53 vetustae urbis. FLOR. epit. 1, 40, 10 Athenas urbem. AMPEL. 15, 1 urbem ... Athenas. *cf.* MART. CAP. 8, 812 Athenarum ... urbem. *epitheta attributive apposita*: *a nominibus derivata*: Athenae Atticae (*cf. Leo, Plautin. Forsch. p. 200, 1*): PLAVT. Epid. 502 Athenis Atticis (Mil. 100 Pseud. 416 Truc. 497). Mil. 451 Athenis domus est Atticis (ac herus *codd.*). Rud. 741 Athenis natus altusque educatusque Atticis. *cf.* Epid. 602 Athenis civis eam emit Atticus. CIC. orat. 23 mirentur hunc maxime quo⟨ne⟩ Athenas quidem ipsas magis credo fuisse Atticas. *cf.* fin. 5, 4. PLIN. epist. 4, 3, 5 hominemne Romanum tam graece loqui? non medius fidius ipsas Athenas tam Atticas dixerim. APVL. flor. p. 86 Oud. Athenis Atticis (met. 1, 24 AMM. 27, 9, 6 MACR. sat. 5, 1, 20. 7, 1, 17). SIDON. epist. 4, 3, 9 arbitro me in utroque genere dicendi nec Athenae sic Atticae, nec Musae sic musicae iudicabuntur, si modo mihi vel censendi copiam desidia longior non ademit. *nota*: COLVM. 6 praef. 7 Atticis Athenis (CHIRON 947). CIRIS 22 Erectheis. OV. met. 7, 723 Palladias (AVSON. 362, 34). PS. OV. met. 15, 430 Pandioniae (SIDON. carm. 2, 282). AETNA 581 Cecropiae (ANTH. 411, 1). *cf.* Cecropius. IVV. 15, 110 nunc totus Graias nostrasque habet orbis Athenas. AVSON. 336, 71 Actaeae. *adde* SPART. Hadr. 20, 4 ipsam Karthaginem et Athenarum partem *Hadrianopolin appellavit Hadrianus.* *cf.* CORP. III 549 (*Athenis, a. 139/140?*) imp. Caesar T. Aelius Hadrianus Antoninus Aug. Pius cos. III trib. pot. II p. p. aquae ductum in novis Athenis coeptum a divo Hadriano patre suo consummavit dedicavitque. *adiectiva*: MANIL. 1, 885 antiquas (*cf. p. 1027, 67*). HOR. epist. 2, 2, 43 bonae. OV. met. 5, 652 clarae (*cf.* VAL. MAX. 5, 3 ext. 3. MELA 2, 41 clariores quam ut indicari egeant. LVCR. 6, 2 praeclaro nomine Athenae. PLIN. nat. 4, 25). PROP. 1, 6, 13 doctas (3, 21, 1 OV. epist. 2, 83 *cf.* HOR. sat. 2, 7, 13). STAT. silv. 2, 7, 28 Tritonide fertiles Athenas. MANIL. 4, 687 florentes oris Athenae. STAT. Theb. 12, 586 invictae. 12, 538 magnis. CIRIS 469 notas. FEST. 258 quadrurbem Athenas Accius appellavit, quod si ex IIII urbibus in unam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Piraeo, Sunio. CLAVD. 24, 162 sublimes. MART. 6, 64, 17 tenues. SIDON. carm. 23, 107 tetricis. LVCAN. 5, 52 famae veteres laudantur Athenae (AVSON. Mosell. 388 *cf.* LIV. 45, 27, 11). *praedicative apposita*: PLAVT. Persa 549 satin Athenae tibi sunt visae fortunatae atque opiparae? SEN. suas. 2, 5 eloquentia inclitae. ARNOB. nat. 5, 24 humanitatis artibus studiisque pollentes. *substantive apposita*: PLAVT. Stich. 649 nutrices Graeciae. CIC. de orat. 1, 13 illas omnium doctrinarum inventrices Athenas. STAT. Theb. 12, 500 tellus ... hospita. FLOR. epit. 1, 40, 8 Graeciae decus. PANEG. 11, 9 bonarum artium magistrae et inventrices. IVST. 2, 6, 6 litterae ... ac facundia et hic civilis disciplinae ordo veluti templum Athenas habent. CASSIOD. hist. 12, 15 sedem sapientium. COMM. Einsidl. gramm. suppl. 242, 8 mater sapientiae. RAVENN. Guido p. 537, 21 Athene philosophorum et oratorum quondam genitrix. *sedes graecitatis, eloquentiae, sapientiae* (*cf.* doctae *epitheton*) *veluti*: PLAVT. Men. prol. 7 atque hoc poetae faciunt in comoediis: omnis res gestas esse Athenis autumant (Truc. prol. 3), quo illud vobis graecum videatur magis; ego nusquam dicam, nisi ubi factum dicitur, atque adeo hoc argumentum graecissat, tamen non atticissat verum sicilicissitat. Most. 1072 alter hoc Athenis nemo doctior dici potest (HOR. sat. 2, 7, 13). CATO Plin. nat. 29, 14 dicam de istis Graecis suo loco, Marce fili, quid Athenis exquisitum habeam, et quod bonum sit illorum litteras inspicere non perdiscere. CIC. div. in Caec. 39 si litteras Graecas Athenis, non Lilybaei, Latinas Romae, non in Sicilia didicisses. Brut. 49 studium *dicendi* non erat commune Graeciae, sed proprium Athenarum (285 *sq.* opt. gen. orat. 3; 7. 4, 13). de orat. 3, 43 Athenis iam diu doctrina ipsorum Atheniensium interiit, domicilium tantum in illa urbe remanet studiorum, quibus vacant cives, peregrini fruuntur capti quodam modo nomine urbis et auctoritate (off. 1, 1). NEP. Att. 4, 1 sic ... Graece loquebatur, ut Athenis natus videretur. QVINT. inst. 6, 3, 107 illa est urbanitas, in qua nihil absonum, nihil agreste, nihil inconditum, nihil peregrinum ... possit deprehendi, ut non tam sit in singulis dictis quam in toto colore dicendi, qualis apud Graecos ἀττικισμός ille reddens Athenarum proprium saporem (12, 10, 19). PLIN. epist. 7, 25, 5 Athenis vivere hominem, non in villa putes (4, 3, 5). TERT. anim. 3 Athenis ... expertus linguatam civitatem, cum omnes illic sapientiae atque facundiae caupones degustasset, inde concepit praemonitorium illud edictum. 20 Athenis *nasci* sapiendi dicendique acutissimos. SPART. Sev. 3, 7 Athenas petit studiorum sacrorumque causa (*cf.* VARRO ling. 5, 97). MART. CAP. 5, 429 Athenis se diceret Graia didicisse: *similia multa apud auctores.* *unde coniunguntur inter se vel opponuntur* Athenae *et* Asia (*vide sub* Asia *p. 782, 63*), Athenae *et* Roma (*cf.* IVV. 15, 110 Graias nostrasque ... Athenas *et l. 43 sqq.*): VARRO Men. 335 et Romae quidem stat, sedet Athenis, nusquam autem cubat. CIC. rep. 3, 33 alia lex Romae, alia Athenis. Brut. 39. 258 confluxerunt ... et Athenas et in hanc urbem multi inquinate loquentes ex diversis locis. Att. 1, 9, 1. HOR. sat. 2, 7, 13 iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis vivere. epist. 2, 2, 41 *sqq.* QVINT. inst. 5, 9, 5. 5, 9, 7 SVET. Aug. 93. AVSON. 16, 3, 9 quas (*litteras*) aut Athenis docta coluit Graecia, aut Roma per Latium colit. Athenae *et* Lacedaemon: SEN. epist. 94, 62 *v. p. 1029, 31 sq.* QVINT. inst. 3, 7, 24 minus Lacedaemone studia litterarum quam Athenis honoris merebuntur, plus patientia ac fortitudo. PLIN. epist. 8, 24, 4. *notanda*: CIC. nat. deor. 3, 57 *Apollinem primum* custodem Athenarum. PANEG. 4, 9 Athenarum conditrix Minerva (FVLG. myth. 2, 1 MYTHOGR. 2, 39). NEP. Cim. 2, 5 arx (*cf. p. 1027, 37 sq.*). CON. 4, 5 muros ... et Piraei et Athenarum. LIV. 34, 4, 4 Corinthi et Athenarum ornamenta. FRONTIN. strat. 1, 1, 10 munitione. AMM. 28, 1, 4 theatrum. HIER. chron. a. Abr. 2148 Hadrianus cum insignes et plurimas aedes Athenis fecisset, agonem edidit bibliothecamque miri operis instruxit (PROSP. chron. I p. 388, 55 CASSIOD. chron. II p. 142, 791 BEDA chron. III p. 287, 318). ITIN. Anton. 326 Athenis. TAB. Peut. 8, 1 Athenas (RAVENN. p. 198, 7. 375, 13). CORP. III 14203[15] p. 2316[37] (*Athenis, a. 121*) qui est modo diado⟨c⟩hus Athe-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nis. VIII 7059 (*Cirtae, a. 138*) legato divi Hadriani Athenis Thespiis Plataeis (7060). *in proverbiis*: CIC. Att. 6,6,2 sed heus tu. πυρούς εἰς δῆμον Athenis? ad Q. fr. 2,15,4 ego te libenter, ut rogas, quibus rebus vis, adiuvabo et tibi versus, quos rogas, hoc est 'Athenas noctuam' mittam. *cf.* γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας: epist. 6,3,4. 9,3,2. κατ' ἀποστροφήν: PLAVT. Stich. 649 salvete, Athenae. OV. met. 6,421 solae cessastis Athenae. 7,507 'ne petite auxilium, sed sumite' dixit 'Athenae'. SEN. Phaedr. 725 adeste, Athenae. 1191 audite, Athenae. STAT. Theb. 12,562 IVV. 7,205. AVSON. 336,70 tris oratorum cultus ... Actaeae quem dilexistis Athenae. CLAVD. carm. min. 15,405 proprium miseris numen statuistis Athenae. *ut hisce locis passim urbis nomen sumendum pro incolis*: *graviora tantum huc appono*: CIC. Brut. 27 non nascentibus Athenis, sed iam adultis. 44 huius (*i. Periclis*) suavitate maxime hilaratae Athenae sunt, huius ubertatem et copiam admiratae (*cf.* IVV. 10,127), eiusdem vim dicendi terroremque timuerunt. LVCR. 6,1 primae frugiparos fetus mortalibus aegris dididerunt quondam praeclaro nomine Athenae *eqs.* HOR. epist. 2,2,43 adiecere bonae paullo plus artis Athenae. OV. met. 8,262 iam lamentabile Athenae pendere desierant Thesea laude tributum (*sim. struct.* VELL. 1,2,1). Ib. 523 utque parum stabili qui carmine laesit Athenas, invisus pereas deficiente cibo. *Euboeus Parius? cf. Ellis ad l.* SEN. suas. 5,2 nunc Athenae vincimur. contr. exc. 3,8 Athenarum fides. contr. 10,5,13 opinio Athenarum. *ibid.* opinio Atheniensium. 10,5,17. VAL. MAX. 2,6,6 illud institutum Athenarum. 3,1 ext. 1 viderint Athenae utrum Alcibiadem lamententur an glorientur. 4,3,6 doctrina sua glorientur (8,12 ext. 2). 5,3 ext. 3 inmemores beneficiorum. 5,6 ext. 2 quantas tandem tibi (*i. Thrasybule*) Athenae per te libertatem consecutae gratias debebunt? 8,9 ext. 2 liberis Athenarum cervicibus. 8,11 ext. 1. 9,2 ext. 8 Athenas timori remedium a crudelitate mutuantis. SEN. dial. 9,5,3 hunc (*i. Socratem*) ... Athenae ipsae in carcere occiderunt. epist. 94,62 Lacedaemona servire iubet, Athenas tacere. PLIN. nat. 13,6 Panathenaicum suum Athenae perseveranter optinuere. 15,19 Athenae ... victores olea coronant, Graecia oleastro Olympiae. STAT. Theb. 12,586 invictae nil tale precentur Athenae. MART. 6,64,16 tibi ... tenues finxerunt pectus Athenae. FLOR. epit. 1,23,4 implorantibus Athenis auxilium. LACT. inst. 1,15,9 Athenae Minervam *coluerunt*. HIER. chron. a. Abr. 931 Peloponnenses contra Athenas dimicant (947). 1427 p. 93γ regnante aput Aegyptios Vafre, aput Athenas Faenippo. CLAVD. 17,94 in Latium spretis Academia migrat Athenis. SVLP. SEV. dial. 3,17,6 sciat Corinthus, sciant Athenae. PROSP. chron. I p. 388,55 Attici Athenae vocati (*debuit utique* Athenienses). MART. CAP. 4,328 pallium Athenarumque vestitus. *translate pro sede sapientiae*: VAL. MAX. 2,1,10 quas Athenas, quam scholam, quae alienigena studia huic domesticae disciplinae praetulerim? IVV. 15,110 nunc totus Graias nostrasque habet orbis Athenas. FRONTO frg. 2 Bähr. p. 376 et illae vestrae Athenae Dorocorthoro. **B** *alia oppida*: VARRO ling. 8,35 cum trinae fuerint Athenae, ab una dicti Athenae⟨i⟩, ab altera Athenaiis (Athenaeis *O. Müller, i.* Ἀθηναεῖς), a tertia Athenaeopolitae (*cf.* Athenopolis). *cf.* Ἀθηναῖοι *et* Ἀθηνῆται *vit. Arati p. 77 Maass.* PLIN. nat. 6,159 *in Arabia* oppidum Athenae. *cf.* Athima. HIER. chron. a. Abr. 490 Cecrops in Euboea Athenas quas et Diadas condidit, quam urbem Euboici Orchomenon appellaverunt. TAB. Peut. 10,4 Athenis *in Ponto*. RAVENN. p. 102,1 Athenas (p. 366,16). Guido p. 531,24 Athina. *deriv. latin. adi.* **Athēniēnsis**, -e, *subst. imprimis pluraliter incolae* **Athēniēnsēs**, -ium. *ad scripturam nota* BEDA chron. III p. 274,180 Athinenses, *ad declinationem solam substantivi ni fallor ablativi formam Plinianam* Atheniense: PLIN. nat. 13,130. 33,113. 35,130 ind. auctorum 10 *bis*. 13. 14. 17 *bis*. 18. PRISC. gramm. II 133,15 'Athenae Atheniensis' euphoniae causa 'i' habuit antepaenultimam, ut 'Halice Haliciensis'. *nota interpretationem quae ipsi visa est violenta*: HIER. nom. hebr. p. 67,10 Athenienses exploratores aut respondentes vel humiles sive tempore dissipati. 1 *adiective*: GLOSS. II 219,44 Ἀθηναῖος (*an subst.?*). *semper* PLAVT. *ceterum perraro pro magno substantivi exemplorum numero.* PLAVT. Mil. 440 adulescente Atheniensi. argum. 2,2 iuvenis (PORPH. Hor. sat. 2,3,254). Cas. 82 ingenua. Rud. 1197 de genere summo adulescenti ... ingenuo Atheniensi. CIC. orat. 31 hominum (de orat. 1,85). Verr. 5,5 virginum (SCHOL. Germ. Bas. p. 67,3). NEP. Dion 8,1 civis. Phoc. 4,3 clari viri. IVL. VAL. 2,4 Athenienses viri *i.* ἄνδρες Ἀθηναῖοι (2,13 MIN. FEL. 8,3 VVLG. act. 17,22. *cf.* BEDA chron. III p. 286,316 Aristidem Atheniensem virum). 2,17 sacerdotem (QVINT. decl. 323 p. 269,21 R.). AMM. 29,2,19 Areopagitas ... Athenienses iudices tristiores. PORPH. Hor. ars 402 poeta (HIER. chron. a. Abr. 1384). HIER. chron. a. Abr. 787 pueri. 2379 sofista (PROSP. chron. I p. 457,1117). vir. ill. 20 philosophus (BOETH. herm. sec. 5 p. 109,11 M. p. 111,16 *cf.* p. 112,1). NEP. Timoth. 4,4 imperatorum (*an subst.?*). LIV. 32,21,21 legatus (38,10,4. 37,6,4). SEN. contr. 10,5 them. pictor (contr. exc. 10,5). 10,5,2 dominum (10). 10,5,5 emptorem. 10,5,13 senatorem. PORPH. Hor. ars 402 duce. SCHOL. Iuv. 3,217 caelatores. CIC. epist. 1,9,18 populum Atheniensem (CORP. III 7237 *Deli, a. u. c. 674*. LIV. 31,44,6. 7. 45,38,6 VAL. MAX. 4,1 ext. 4, *at* 6,5 ext. 2 Atheniensi populo). CORP. X 7350 (*Thermis Himeraeis*) ⟨cives⟩. FRONTIN. strat. 2,9,9 Atheniensi milite *collective*. SEN. dial. 11,7,2 turba. AVG. civ. 12,14 in urbe Atheniensi. CASSIAN. conl. 17,20,6 in Atheniensi urbe. ISID. orig. 14,4,10 Atheniensis civitas. APVL. mund. 32 arcibus. PANEG. 4,7 humanitas. SERV. *et* SERV. auct. Aen. 2,166 palladium. PRISC. gramm. III 408,22 talentum Atheniense parvum minae sexaginta, magnum minae octoginta tres et unciae quattuor. ISID. orig. 9,1,5 *graecae linguae pars* secunda Attica, videlicet Atheniensis. 2 *substantive*: *incola cur* Atheniensis *potius appellatus sit quam* Athenaeus Athenaea *v. sub* Athenaeus *l. 64 sqq.* *inde a* LVSC. LANVV. com. 1 *et* VARRONE *per totam latinitatem, praecipue apud* NEP. LIV. *epitheta*: APVL. apol. 24 catos. met. 10,33 legiferos. LIV. 34,23,5 libertatis quondam duces et auctores. RVT. LVP. 1,16 simul et Atheniensis et eloquens est factus. SERV. auct. Aen. 3,281 terrigenas ... Athenienses nemo dubitat. *praeterea notanda sunt*: HIER. chron. a. Abr. 688 Ion vir fortis ex suo vocabulo Atheniensis Iones vocavit. SERV. Aen. 3,281 Troiani ... ab Atheniensibus originem ducunt; ... 'Iliacis' ergo Atheniensibus, unde Ilienses didicerunt. CIC. opt. gen. orat. 7,19 populum Atheniensium (LIV. 45,23,15 AVG. civ. 19,24 SALV. gub. 8,23). CIC. rep. 2,2 rem publicam (nat. deor. 2,74 NEP. Att. 4,3 SEN. dial. 8,4,1. 8,8,1 AVG. civ. 19,24). CIC. S. Rosc. 70 prudentissima civitas Atheniensium (LIV. 28,41,17 QVINT. inst. 5,11,38). Manil. 54 civitas (Brut. 49 NEP. Att. 4,5 LIV. 31,44,2. 41,23,1 VAL. MAX. 3,8 ext. 3. 9,2 ext. 8. 9,8 ext. 2 QVINT. decl. 268 p. 96,8 R. 323 p. 273,22 GELL. 2,1,5 IVL. VAL. 2,19 AVG. civ. 8,3. 18,9). VAL. MAX. 5,6 ext. 2 urbem (SEN. dial. 9,5,1 IVL. VAL. 2,8. 2,18 OROS. hist. 6,2,5). CIC. rep. 3,14 Atheniensium fana. NEP. Them. 6,2 muros (6,5 VELL. 1,18,1). MELA 2,47 Piraeus Atheniensium portus (VAL. MAX. 9,11,4 PLIN. nat. 2,201. 34,74 FRONTIN. strat. 1,5,7 OROS. hist. 6,2,5). PLIN. nat. 8,175 monimentis. 36,32 propylo. ind. auctorum 34 Heliodoro qui Atheniensium anathemata scripsit (35 *cf.* 33). HYG. astr. 2,13 p. 47,5 arce (p. 47,20). OROS. hist. 5,9,5 metallis. CIC. Brut. 306 Atheniensium optumatibus. epist. 16,21,5 Epicrates, princeps Atheniensium. VAL. MAX. 4,3 ext. 1 Pericles Atheniensium princeps (5,10 ext. 1 PLIN. nat. 22,44). 5,1 ext. 2 Pisistrati Atheniensium tyranni (SEN. dial. 5,11,4 HIER. chron. a. Abr. 1456). PLIN. nat. 35,69 demon Atheniensium *i. Parrhasius.* NEP. Arist. 2,3 societatem (Alcib. 4,7 HIER. chron. a. Abr. 1604). PLIN. nat. 33,113 magistratum (HIER. chron. a. Abr. 914). TAC. ann. 15,64 iudicio (*cf.* HIER. chron. a. Abr. 1240 p. 79β iudicis. FRONTIN. strat. 1,4,13ª iuris. IVST. inst. 1,2,2 ius civile). AVREL. ad Front. p. 76,4 N. contionem. IVL. VAL. 2,6 curiae. HIER. in Tit. 1,12 *sqq.* (Migne 26,572ᵇ) in Areopago quae est curia Atheniensium. chron. a. Abr. 880 Castoris de regno Atheniensium. AVG. c. Cresc. 1,15 in Areopago Atheniensium hoc est contentiosorum maxime impiorumque Graecorum. CIC. rep. 1,5 levitatis Atheniensium crudelitatisque in amplissimos civis. de orat. 3,43 doctrina. partit. orat. 34,118 institutis Atheniensium Rhodiorum doctissimorum hominum. VITR. 6 praef. 4 legem. VELL. 2,23,4 in Romanos fides. PLIN. nat. 18,72 ritu. HIER. in Tit. 1,12 *sqq.* (Migne 26,572ᵇ) *Corinthii* Attica facundia expoliti et propter locorum viciniam Atheniensium sapore conditi sunt. TERT. virg. vel. 10 cicadas Atheniensium (*cf.* ISID. orig. 19,30,4). *collective*: SEN. contr. 10,5,1 Atheniensis, redde me Philippo (*cf.* 10,5,9 Athenienses ... reddite Philippo). *translate pro finibus Atheniensium*: HIER. chron. a. Abr. 1931 Sylla Athenienses vastat. *adi. graec.* **Athēnaeus**, -a, -um, Ἀθηναῖος, *ad Athenas pertinens, subst. Athenarum incola.* 1 *adi.*: LVCR. 6,749 Athenaeis (-neis *oblongus*, -nis *quadratus*) in moenibus. AVSON. 204,7 tam generis tibi celsus apex quam gloria fandi, gloria Athenaei cognita sede loci (*i. Athenarum*). FVLG. myth. 1 p. 8 H. Atheneam civem. SEDVL. carm. pasch. 1,42 Athenaei ... pagi (op. pasch. 1,1 p. 178,1). OREST. trag. 516 sedibus. 912 culmen Athenaeum (*i. iudices Athenienses*). 2 *subst.*: VARRO ling. 8,35 *v. p. 1029,47 sqq.* CHRON. Alex. chron. I p. 114,224 Eretheus Athineis regnavit. p. 117,238 Athineorum autem tunc regnavit Cecrops. *nota*: AVG. civ. 18,9 cuius (*i. Neptuni*) ut iracundia placaretur, triplici supplicio dicit idem auctor (*i. Varro*) ab Atheniensibus affectas esse mulieres, ut ... ut ... ut ne quis eas Athenaeas vocaret *eqs.* 18,10 *Minerva* amicas suas feminas Athenaeas habere non potuit. PLIN. nat. ind. auctorum 8 Amphilocho Athenaeo (14. 15. 18). *ibid.* Aristandro (10. 14. 15. 18). *ibid.* Chaerea (15). 12 Dorotheo. 8 Euphronio (10. 11. 14. 15. 17. 18). nat. 34,52 Polycles. HOMER. 210 Menestheus. FVLG. myth. 3,6 p. 68 H. Aristofontes. SCHOL. Germ. Bas. p. 75,2 Ferecydes. **Athēnaeus**, -ī, Ἀθηναῖος, *cogn. vir.* 1 *apud scriptores graeci nonnulli, omnes fere Asiatici, nemo Atheniensis.* VARRO ling. 8,82 Athenaeus dicitur rhetor nomine, etsi non sit Atheniensis (QVINT. inst. 2,15,23. 3,1,16. 3,3,13. 3,5,5. 3,6,47). CIC. epist. 15,4,6 Metram et eum, quem tu mihi diligenter commendaras, Athenaeum, inportunitate Athenaidis exsilio multatos. LIV. 38,13,3 Eumenis et Attali frater (38,12,8. 38,40,3. 39,46,9. 42,55,7. 42,55,8. 42,56,5. 45,13,12. 45,27,6). TREB. POLL. Gall. 13,6 Cleodamum et Athenaeum Byzantios. CAEL. AVR. acut. 2,1,6 Tarsensis *medicus. idem memorari videtur* THEOD. PRISC. log. 102 gyn. 30 (*trad.* athin-). *inter Cariae episcopos* PATR. Nicaean. 1,173 Atheneos. 2,173 Atheneus. 3,172 Athaneus. 4,161 Athenaeus. *in titulis: ad ortho-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

graphiam: CORP. VIII 12957 (*Carthagine*) Atheneus Aug. l. II 6163 (*in conventu Tarraconensi*) Atheneo *servo*. VI 12452 M. Artani A t e n e i. XI 4024 (*Capenae*) Ateneus. CORP. XIV 3391 (*Praeneste, frg. descr. Rossi et Dessau, idem titulus e codd. editus* VI 8210) ⟨Sallus⟩tiae Veneriae ⟨Q. Sallusti⟩ Eueni et ⟨Q. Sallus⟩ti A t h e n a e i l. XV 7799 β *in fistula errore inscriptum* Q(uintilius) Athenaus Aug. lib. fec. CORP. VI 6181 (*e columb.*) T. Fl. Athenaeo. 975 (*a. 136*), 1, 20 C. Valerius C. l. Athenaeus. 1119 (*a. 161*) M. Caecilio Athenaeo. 9956 L. Iuli Athenaei vasc. 14672 Antonio Athenaeo liberto. *ibid.* M. Antonio Athenione (*prioris conliberto*). 34881 T. Claudius Athenaeus fecit Claudiae Saturninae coniugi b. m. *eadem cognomina* III 13692 *Corinthi*. EPHEM. epigr. VIII (add. Corp. X) 849 (*Veliae*). XV 7799 (*in fistulis saec. II*) Q. Athenaeus Aug. lib. (X 6687). XI 5807 (*Iguvio*). VIII 11340 (*Sufetulae*) L. Caecilio L. f. Athenaeo aedilicio II virali. 11407 (*ibid.*) Vlpius Athenaeus. XII 3533 (*Nemausi*) L. Cornelio Athenaeo. **Athēnaeum**, -ī *n.*, Ἀθηναῖον. 1 *castellum Athamaniae.* LIV. 38, 1, 11 Athenaeum castellum finibus Macedoniae subiectum. 38, 2, 2. 39, 25, 17. 2 AVR. VICT. Caes. 14, 3 ludum ingenuarum artium, quod Athenaeum vocant (*instituit Hadrianus*). PORPH. Hor. epist. 2, 2, 94 significat ... aedem Musarum, in qua[m] poetae recitabant. et hoc recte; nam Graeci poetae in Athenaeo consueverant. CAPITOL. Gord. 3, 4 in Athenaeo controversias declamavit. Pert. 11, 3 *processionem* ad Athenaeum paraverat. LAMPR. Alex. Sev. 35, 2 ad Athenaeum audiendorum et Graecorum et Latinorum rhetorum vel poetarum causa frequenter processit. HIER. in Gal. 3 praef. omissaque apostolicorum simplicitate et puritate verborum quasi ad Athenaeum et ad auditoria convenitur, ut plausus circumstantium suscitentur. epist. 66, 9 quando omne Athenaeum scholasticorum vocibus consonabat. SIDON. epist. 2, 9, 4 Athenaei cuneos. 9, 14, 2 subsellia. 4, 8, 5 in foro tali sive Athenaeo. 9, 9, 13 Athenaei consors. 3 *herba, ut videtur. num appellata est ab Athenaeo medico?* ORIBAS. syn. 8, 11 *optima sunt* sorvitiones ... ptysanae sucos et Athineu quam plurime. **Athēnaīs** *vel* **Athēnaeīs** (*i.* Ἀθηναεῖς) *v. sub* Athenae *p. 1029, 47 sqq.* **Athēnaeis** *cogn. mul. v. sub* Athenais. **Athēnais**, -idis *vel* -īnis, Ἀθηναΐς, *cogn. mul.* 1 *perpaucae apud scriptores*: CIC. epist. 15, 4, 6 Athenaidis *uxoris Ariobarzanis v. sub* Athenaeus *p. 1030, 76 sqq.* COD. Iust. 6, 30, 4 (*a. 250*) imp. Decius A. Athenaidi. COD. Iust. 7, 16, 32 (*a. 294*) *impp. Diocletianus et Maximianus* AA. et CC. Athenaidi. CASSIOD. hist. 11, 17 *Theodosii uxorem* christianam Atticus fecit episcopus et in baptismate, cum prius vocaretur Athenais, Eudociae nomen imposuit.

2 *plurimae in titulis: ad prosodiam orthographiam formarum varietatem nota haec*: CORP. VI 7073 (*e columb.*) Athenaís. *ibid.* Eutychetí. 7270 (*e columb.*) Passíenae Helpidi ... Passíena Athenaís. *cf. gen. dat. abl. in* -īnis, -īni, -īne. 25583 Acciliae A t h e n a h i d i. 24329 A t e n a i s (INSCR. Roem. Mitteil. 9 p. 56 *Pompeis, graphio scriptum* XI 2028 *Perusiae.* VIII 13472 *Carthagine, christ.*). XII 978 (*inter Arelate et Tarusconem*) Celliae Atenaidi. EPHEM. epigr. VIII (add. Corp. X) 705 (*Thermis Himeraeis*) Ignatia A t h a n a i s. CORP. III 14143 (*Alexandreae ad Aegyptum*) Aurelia A t h e n o i s. VI 7231 (*e columb.*) Vettia (mulieris) l. A t h e n a e i s. 15363 Claudia Athenaeis. 24801 Popillia A. l. Athenaeis. IX 5234 (*Asculi Piceni*) Sabidiae Atheneidi. VI 23903 Sergiae L. l. A t n a e n i n i. *ad declinationem*: *gen.* Athenaidis: CARM. epigr. 1549 (*Romae, saec. I ex.*) 12 nomen huíc Probus est, huíc quidem Athenaídis. CORP. VI 34451 Antoniae M. l. Athenaidis. XV 7377 (*in fistula saec. III med.*) Aeliae Athenaidis ·h. f. IX 2877 (*Histonii*) Celeriae ⟨. . .⟩adis et Athenaidis gemellarum. X 7706 (*Caralibus*) d. m. Sutoriae Athenaidis L. Sutorius Nicephorus coniugi b. m. XI 6568 (*Sassinae*) Murciae Athenaidis. V 5389 (*Comi*) Variae Athenaidis. XII 3372 (*Nemausi*) Aeliae Athenaidis. III 7301 (*Thebis, a. p. Chr. 14*) An⟨t⟩iochus Athena⟨i⟩dis Androcles Athena⟨i⟩dis. Athenainis: CORP. VI 9219 Papíria (mulieris) l. Athenais C. Papírius Athenainis l. Anteros. *dat. saepe* Athenaidi. *propter* i *longam huc appono* CORP. VI 33223 (*e columb.*) Candidiae AthenaídiFl. Logas mater filiae piíssimae fecit. *sim.* XI 6204 (*Aesi*). *ibid.* coníugi *et* cuíus *et* potuít. Athenaini: CORP. VI 25286 Quínctiliae Athenaíni matrí. 23226 Ocratiae T. l. Athenaini. Atnaenini *cf. l. 53.* *abl.* Athenaide: CORP. VIII 13217 (*Lambaesi*) cum Veratia Athenaide (2623). Athenaine: CORP. VI 6423 (*e monumento Statiliorum*) ossa sita sunt Clement. Hilarionis fili nato Athenaíne (*eadem fortasse* 6557 Statília Athenais mater Campani). *nomen in usu erat per totam Italiam, peregrinae e titulis innotuerunt paucae, ambae Carthaginienses fuerunt christianae. paucas hic affero, quae aut propter aetatem aut ad nominandi in eadem familia usum demonstrandum commemoratione dignae videntur esse*: CARM. epigr. 210 (*Romae*) Clodia Pulc. l. Athenais: *'patronus potest ipse ille fuisse, quem Milo occidit'*. CORP. VI 21230 (= I 1061) Licinia L. l. Athenais. 4434 (*e monumento Marcellae*) Athenai⟨s⟩ Antoniae sarcin⟨atr.⟩. 4624 (*ibid.*) Obulnia Sintyche et Obulnia Athenais. *aliae e columbariis*: 5081. 5309 Aeliae Athenaidi. 5588 P. Flavio Hermer(oti) ... fecit Flavia Athenais. 5595 Heracla sibi e⟨t⟩ Athenaidi. 5770 Iulia Hermogeni l. Athenais. 7173 Thiopompus ⟨pat(er)?⟩ et Athenais mater. 33457. CORP. VI 10021 Athenais Laetia de Capitolio. 12599 d. m. s. Athenaidi Epaphroditus et Iulia Hieronis fecerunt alumnae carissimae. 18290 dís manibus Flaviae Athenaidi Apollonius ímp. Domitiani Aug. Germ. ser. pecul. et Flavia Pallas parentes. 34548 ⟨Servili?⟩ae Athenaidi P. Servilius Hermes ⟨c⟩onl. bene merenti. 35918 Ninnia M. l. Athenais. *ibid.* M. Ninnius M. l. Socrates. XIV 1047 (*Ostiae*) d. m. Veturiae Athenaidi C. Veturius Athenio filiae dulcissimae. X 1816 (*Puteolis*) d. m. M. Val. Atticus sacerdos sibi et Aquilliae Athenaidi coniugi merenti. 2116 (*ibid.*) d. m. Athenaidi Athenionis filiae. V 4636 (*Brixiae*) M. Livius Artemidor. sibi et ... Liviae Athenaidi uxori. 990 (*Aquileiae*) Fundania Athenais (*cf.* VI 18728 *male inscripta* Fundaniai Athenarusais). VIII 13471 (*Carthagine, christ.*) Athenais. II 5258 (*in conventu Emeritensi*) d. m. s. Alfidia Athenais ... Alfidií Athenodorus et Helpis fil. pientissim. XII 4139 (*inter Nemausum et Sextantionem, periit*) d. m. Zene Athenais contubernali Retilli p. p. p. XIII 1973 (*Luguduni*) d. m. et memoriae aeternae Q. Virei Laurentíni ... et Vireiae Athenaidi coniugi eius ... Vireius Athenagoras fílius eorum. *nota signum*: CORP. VI 12640 d. m. Atilia Tyche que et Athenais Iulius Athenodorus pater. **Athēnaus**, -ī *v. sub* Athenaeus. **Athēnaeopolītae**, -ārum *v. sub* Athenae *p. 1029, 47 sqq.* *cf.* Athenopolis. *adi. graec.* **Athēnaicus**, -a, -um, Ἀθηναϊκός. FVLG. aet. mund. p. 165, 3 H. Athenaica *virtus*. **Athēnio**, -ōnis, Ἀθηνίων. *nom. serv., cogn. lib. pauci apud auctores: rex fugitivorum in Sicilia*: CIC. Verr. 3, 136 in Sicilia non Athenionem, qui nullum oppidum cepit, sed Timarchidem fugitivum omnibus oppidis ... regnasse. 4, 66. 125. harusp. 26 Athenionis aut Spartaci exemplo ludos facere (CAPITOL. Maximin. 9, 6 nobilem circa se neminem passus est, prorsus ut Spartaci aut Athenionis exemplo imperabat). FLOR. 2, 7, 9 pastor. *nota translationem de P. Clodio signifero Romae tumultuantium*: CIC. Att. 2, 12, 2 de signifero Athenione. *alii*: CELS. 5, 25, 9 *medicus*. PLIN. nat. 35, 134 Maronites *pictor*, Glaucionis Corinthii discipulus, austerior colore et in austeritate iucundior (*sc. Nicia*). HEGES. 1, 32, 36 *et* 70 *Aegyptius dux.* COD. Iust. 8, 19, 1 (*a. 230*) imp. Alexander A. Athenioni. *multi in titulis*: CORP. XV 5016 (*signac. vasc. Arret.*) A t e n i o circitor. III 4784 (*Viruni, M. Aureli Antonini Pii aet.*) Octavius A t e n i o. CORP. VI 7980 (*e columb., cf.* add. p. 3439) A. Ofillius Athenio. 8199 (*ibid.*) Q. Sallustius Q. l. Athenio. 19857 Ti. Iulius Aug. et Aug. l. Athenio (*sc. Tiberii et matris eius*). 155 (*a. 69*) Lydus Athenionis. 44 (*a. 115*), 2, 6 Athenio lib. 975 (*a. 136*), 3, 18 P. Baebius P. l. Athenio. XIV 251 (*Ostiae, a. 192*), 7, 18 P. Petronius Athenio. EPHEM. epigr. VIII (add. Corp. IX) 94 (*Beneventi, a. 211*) C. Oppius Athenio. CORP. VI 9576 L. Calmeius L. l. Athenio. 9677 P. Clodius Athenio negotians salsarius qq. corporis negotiantium Malacitanorum (*cf.* II 1971 *Malacae*). 14672 *cf. sub* Athenaeus *p. 1031, 9.* 18006 Fl. Athenio Iuniae Auricome coniugi sue sanctissime. 18692 P. Fulvio Veneriano ... P. Fulvius Athenio et Flavia Veneria parentes. 22709 Q. Murcius Athenio sibi et Murciae Dorchadí l. 23050. 23655 L. Paccius Athenio et Vlpia Arethusa. 25421. 25620 dis manibus Rusticeliae Lemniadi C. Rusticelius Athenio patronus bene merenti fecit. 28298. 30983 Servilius Athenio. XIV 490 (*Ostiae*). 625 (*ibid.*). 1046 (*ibid.*) C. Veturius Athenio *bis. idem* 1047. *cf. sub* Athenais *l. 5.* X 2116 (*Puteolis*) *cf. sub* Athenais *l. 7 sq.* 4031 (*Capuae*) M. Aure⟨li⟩(o) Ath⟨e⟩nion(i) patri dulcissimo Athenio filius fecit. 4302 (*ibid.*). 6492 (*Vlubris*). XI 30 (*Ravennae*) Athenio de (triere) Danae coronarius. 5865 (*Iguvio*). 6700, 775 (*in vasc. Arret.*). XII 4384[add.] (*Narbone*) ...⟩ Athenioni Olympiano ⟨se⟩viro Augustali. *eiusdem fort. familiae* III 4869 (*Viruni*) ⟨C. M⟩estrius dom. ⟨Rom⟩a Athenio v. f. s. ⟨et At⟩iliae domo ⟨Aqui⟩leia Olympiae ⟨coni.⟩ optimae ... ⟨et C. M⟩estrio Olymp⟨iano f. a⟩n. III et Atiliano. XIII 83 (*Convenis a dextra Garumnae*). III 10111 (*in Dalmatia*). 12284 (*Athenis*) Aurelius Athenio. 13663 (*Apameae Ciboti*). **Athēnō**, Ἀθηνώ, *cogn. mul.* CORP. VI 21583 v. Gabinia A. l. Atheno. **Athēnis** *cogn. vir.* PLIN. nat. 36, 11 in Chio insula ... Archermus *scalptor*, cuius filii Bupalus et Athenis vel clarissimi in ea scient'a fuere Hipponactis poetae aetate. *cf. C. Robert, PW. II 2042.* **Athēnus**, -ī *cogn. vir.* CORP. VII 587 (*descr. Hübner*) d. m. Aur. Atheno (centurioni) curatori alae II Astur. *vix huc pertinet* CORP. III 8075, 37 (*in tegulis*) *b*: Atenus. *a*: Atenú. *haud magis* CORP. III 3550 (*Aquinci, periit*) Iuli Atheni liberto et heredi Iuli Crescentis. *interpretare*: Iuli(o) Atheni(oni) *potius quam* Atheni(o). **Athēnois** *v. sub* Athenais *p. 1031, 50.* **Athēnius**, -ī, Ἀθήνιος, *signorum modo fictum, aetatis recentioris.* COD. Iust. 7, 56, 2 (*a. 239*) imp. Gordianus A. Athenio. *plures apud script. christ.*: OPTATVS 2, 18 Athenio praeside praesente. HIL. op. hist. frg. 8, 5 *episcopus*. SIDON. epist. 1, 11, 10 Athenius, homo litium temporumque varietatibus exercitatus (1, 11, 12 *bis*). VICT. VIT. not. Byz. 47 Athenius Circinitanus. CONC. Turon. a. 461 (Mansi VII 947[b]) episcopus Redonicae civitatis. CONC. Venet. a. 465 (Mansi VII 955[e]) episcopus. *adi.* **Athēnicus** *v.* authenticus. **Athēnagorās**, -ae, Ἀθηναγόρας, *nom. graec., cogn. vir.* *Graeci varii apud auctores*: VARRO rust. 1, 1, 9 *de re rustica scripsit* (COLVM. 1, 1, 10). CIC. Flacc. 17 Cymaeus. LIV. 31, 27, 6 regius praefectus (*sc. Philippi Macedonis*). 31, 35, 1. 31, 36, 2. 31, 40, 8 Athenagoran. 31, 43, 1. 32, 5, 9. 32, 5, 11 (-am). 33, 7, 11 (-am). *ab hoc diversus* LIV. 44, 32, 6, *qui Thessalonicae praeerat.* CVRT. 4, 5, 15 *Darei praefectus* (4, 5, 18). HIST. Apoll. 33 (p. 66, 9) Athena-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gora ... princeps eiusdem civitatis (*sc. Mytilenae*), *at* 46 (p. 83, 6) Athenagoras. *cf.* 50 (p. 110, 5) Athenagoram. *idem nom. ibid. saepe legitur.* *nom. serv. et cogn.*: MART. 8, 41 'tristis Athenagoras non misit munera nobis'; ... an sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo: me certe tristem fecit Athenagoras. MART. 9, 95 Alphius ante fuit, coepit nunc Olphius esse, uxorem postquam duxit Athenagoras. 9, 95ᵇ 'Nomen Athenagorae', quaeris, Callistrate, 'verum?' si scio, dispeream, qui sit Athenagoras. Sed puta me verum, Callistrate, dicere nomen: non ego, sed vester peccat Athenagoras. PAPIN. dig. 22, 1, 6 Flavii Athenagorae (*Severi aet.*). *in titulis*: CORP. VI 19856 Sex. Iulio Athenagorae. 27799 M. Lollio Athenagorae. 33868 d. m. T. Oclati Athenagorae Nicomedensis iuris studiosi. XIII 1973 *cf.* Athenais *p. 1032, 14.* collyrium **Athēnippium** *ab Athenippo quodam appellatum videtur*: SCRIB. LARG. 26 *et* 27 *traditur* athenippum (-o). MARC. med. 8, 6 qui ... Athenippio curati sunt (= SCRIB. LARG. 27). **Athēnobius,** -ī, Ἀθηνόβιος, *cogn. vir.* CORP. VI 10520 C. Acilius Athenobius. VVLG. I Macc. 15, 32 amicus regis (*Antiochi*). 15, 28. 15, 35. **Athēnoclēs,** Ἀθηνοκλῆς, *cogn. vir.* COD. Iust. 8, 44, 27 (*a. 294*). **Athēnoclīa,** -ae, Ἀθηνόκλεια, *cogn. mul.* CORP. VI 34549 ⟨. . .⟩via Athenoclia ⟨. . .⟩. **Athēnodōrus,** -ī, Ἀθηνόδωρος, *nom. graec. et cogn.* *Graeci multi, praeclari philosophi Stoici Tarsenses* (CIC. Att. 16, 11, 4 Calvum. 16, 14, 4. epist. 3, 7, 5 Sandonis filius. HIER. chron. a. Abr. 2024. *alter* SEN. dial. 9, 3, 1. 9, 4, 1. 9, 7, 2 epist. 10, 5 SVET. Claud. 4), *rhetores* (QVINT. inst. 2, 17, 15 Rhodius. EXPLAN. in Don. gramm. IV 529, 4 duas esse prosodias putavit, unam inferiorem, alteram superiorem. 530, 15 *peripateticum* summi acuminis virum), *artifices* (VITR. 9, 6, 2 *cf.* Achinapolus. PLIN. nat. 34, 50. 34, 86. 36, 37). *alii*: CVRT. 9, 7, 3 *transfuga Macedonum* (9, 7, 5). PLIN. epist. 7, 27, 7 philosophus. RVFIN. rec. 10, 55. 59. 63. 64. MARC. COM. chron. II p. 95, 497 Isaurorum primus (VICT. TONN. chron. II p. 192, 495). *episcopi vel presbyteri christiani*: HIL. op. hist. frg. 2, 15 PATR. Nicaen. 1, 143 Dorileu (2, 139. 3, 139. 4, 131 Athinodorus). HIER. vir. ill. 65 *Neocaesareae episcopi frater* (BEDA chron. III p. 290, 365). CASSIOD. hist. 5, 3 *episcopus ex Aegypto atque Libya.* *satis multi in titulis*: *propter prosodiam et orthographiam nota haec*: CORP. VI 11828 Anniae Veneriae Annius Athenódórus uxori b. m. IX 5478 (*Falerione*) M. Paccius Athenódorus. CORP. XV 2716 (*in collari amphorae*) Ahenedor (-he- = HE). *cf.* VIII 22637, 20 (*in amphora*) Athenedor (-the- = THE). II 2284 (*Cordubae*) C. Iulius C. l. Sex. l. Athenidorus. III 9178 (*Salonis*) Pomp. Afenodorus. EPHEM. epigr. VIII (add. Corp. X) 385 (*Baiis*) Iulius Atenororus miles. CORP. VI 282 A. A. Marcií Athenodor(i) líb(erti) Hilarus et Bello. 3099 M. Antonio Athenodoro *militi classiario.* 3497 Iul. Athenodorus a militiis se bibo fecit sibi et ... Iul. Athenodoro filio. 8470 Carpus Aug. lib. Pallantianus adiutor Claudi Athenodori praef. annonae. *ibid.* Ti. Claudio Romano vernae. *cf.* EPHEM. epigr. VIII 396 (*Puteolis*) Ti. Claudius Athenodori libertus Hyginus. CORP. VI 8898 Ti. Claudio Athenodoro Aug. l. medico. 10005 *cf. l. 51 sq.* 10161 ⟨A⟩thenodorus xysti⟨c⟩us Paridi thymelico bene merenti fecit. 12640 *cf. sub* Athenais *signo.* 18832. 19858 L. Iulius Athenodorus L. Iulio Heraclae f(i)lio karissimo. 34550. 35536 d. m. C. Iuli Athenodori qui fecit se vibo sibi et Iuliae Felicissimae coniugi dulcissimae: *ad huius tituli exemplum velim suppleas* 10005. CORP. IV 2017 Ἀθηνόδωρος. XIV 476 (*Ostiae*) Athenodorus Macedon⟨is⟩ f. Doritanus. X 347 (*Atinae*). 3373 (*Miseni*). VIII 14589 (*Simitthi, a. 199*) proc. II 4360 (*Tarracone*). 5258 *cf. sub* Athenais *p. 1032, 11.* XII 1191 (*Carpentorate*). XIII 7084 (*Mogontiaci*) dís manibus Gai(i) nat. Rhodi(i) Athenodorus pater fecit. III 1224 (*Apuli*). 3583 (*Aquinci*). **Athēnodōra,** -ae, Ἀθηνοδώρα, *cogn. mul.* COD. Iust. 7, 14, 10 (*a. 294*) *impp. Domitianus et Maximianus* AA. et CC. Athenodorae. CORP. X 3740 (*Atellae*). III 14751 (*Salonis*) ⟨Au⟩relia Athenodora. *christianae*: CORP. VI 12607/8 Atinodore que vixit annos septe. V 1712 (*Aquileiae*) Athenodore *dat.* *adi.* **Athēnodōrius,** -a, -um, *ad Athenodorum (ut videtur artificem quendam) pertinens.* NOT. curios. p. 16, 8 Isidem Athenodoriam (REG. urb. p. 17, 10). **Athēnodotus,** -ī, Ἀθηνόδοτος, *Musonii discipulus.* FRONTO p. 73 *et* 115 N. **athēnogerōn,** -ontis, *ab* Ἀθήνη *et* γέρων. HIER. adv. Ruf. 3, 6 athenogeronta meum scutica et plagis litteras docere contendo. **Athēnonīcē,** -ēs, Ἀθηνονίκη, *nom. trieris, cf.* Archinice. CORP. X 3602 (*Miseni*) man(ipulari) III Athenonice (3623. 3662. *ibid.* Atenonice). 3408 (*ibid.*) militi ex III Athenoní(ce). 3403 d. m. C. Petici Heracli n. Aeg. arm. (custodis) III Athen. **Athēnopolis,** -is, *opp. Galliae Narbonensis, de quo cf. Hirschfeld, Corp. XII p. 55; Ihm, PW. II 2049.* MELA 2, 77 Athenopolim. PLIN. nat. 3, 35 in ora ... Athenopolis Massiliensium. *cf. supra* Athenaeopolitae.

Athēnae, Athēnaeus, Athēnaeis, Athēnais *sim., porro* **Athēnagorās, Athēnippius, Athēnobius** *ceteraque composita, denique* **Athēnio, Athēnius, Athēnō, Athēnus, Athēnis** *v. sub* Athena. *Diehl.*

Athenasius *v.* Athanasius. **Athenius** *v.* Attus.

atheos, (-us), -ī, ἄθεος. GLOSS. Plac. V 42, 18 = 101, 26 theos deus est, atheus qui caret deo (*cf.* IV 22, 43 atheus ars moralis, *leg.* ethica). MIN. FEL. 8, 2 cui (*Diagorae*) atheon cognomen adposuit antiquitas (*ex* CIC. nat. deor. 1, 63 Diagoras, ἄθεος qui dictus est. *cf.* LACT. de ira 9, 7 extitit Melius quidam Diagoras, qui nullum esse omnino deum diceret, ob eamque sententiam nominatus est atheus). ARNOB. nat. 1, 29 ergone impiae religionis sumus apud vos rei et ... infausti et athei nuncupamur. 5, 30 atheum inreligiosum sacrilegum. LACT. epist. 63 (68), 2 per versus aliquis, qualis fuit atheus ille Theodorus.

Ather *v.* Athar.

athera, -ae *f.*, ἀθήρα. PLIN. nat. 22, 121 *arinca* decocta fit medicamentum, quod Aegyptii atheram vocant, infantibus utilissimum (1 ind. 22, 57). HIER. quaest. hebr. in gen. 45, 21 p. 369 Vall. porro θήραν 'venationem' magis potest sonare quam 'fruges'; tametsi moris sit Aegyptiorum θήραν etiam 'far' vocare, quod nunc corrupte 'atheran' nuncupant. DIOSC. 2, 74 de atera. athera polline est zie (ἀθήρα δὲ ἐκ τῆς ἀληλεσμένης εἰς λεπτὸν ζειᾶς σκευάζεται). CASSIAN. conl. 15, 10, 1 dum advenientibus viris sanctis pulmentum lenticulae, quod illi atheran nominant, praepararet, manus eius ... in clibano flamma supervolitante conbusta est.

atherapeutus, -a, -um, ἀθεράπευτος. CHIRON 249 quascunque valitudines aterapeutae sunt et (aterapentescet *cod.*) cronia, cura sua curari oportet. *cf.* 32 multas ... causas aestimo per compendium etiam nunc ad terrapentas (aterapeutas?) potius se sanare. *Ihm.*

Atherbal *v.* Adherbal. **Atheriānus** *v.* Haterius, -anus.

Athernei, -ōrum *gens Scythica.* PLIN. nat. 6, 22 Scythas Auchetas Atherneos Asampatas. *Diehl.*

atheroma, -atis *n.*, ἀθέρωμα. GLOSS. III 597, 23 aderoma apostema, quae habet in se grossam et albam et nimis saniosam putredinem (*cf.* 599, 30). CELS. 7, 6 γάγγλια μελικηρίδας ἀθερώματα nominant *tubercula capitis.* CELS. 7, 6 atheromati subest quasi tenuis pulticula. CHIRON 98 sunt autem oncomata genera sex: steatoma, atheroma, meliceris *eqs.* 99 atheroma est tuberum, in quo invenitur farinosa glacies. VEG. mulom. 3, 30, 1 atheroma est tuber, in quo farinosa congeries invenitur. SORAN. 2, 33 (93) solent ... et melicerides et atheromata et steatomata in ipsis partibus (*sc. matrice*) nasci et quasi praedictas clusuras facere. *v. etiam* ador *I 812, 25.* *Ihm.*

Athersatha, אַתִּרְשָׁתָא, Ἀθερσαθά (Ἀθερσαθὰ *A*), *vox persica, munus significans, quo Nehemias et Zorobabel fungebantur.* VVLG. I Esdr. 2, 63 II Esdr. 7, 65. 70. 8, 9. 10, 1. *Plenkers.*

Athesis *v.* Atesis.

Athictus, -ī, Ἄθικτος, *cogn. vir.* *nota orthographica haec*: CORP. IV suppl. CVI 5 D. Caprasí Atictí. XXVI (*a. 56*) 21 N. Verati Atícti. CORP. II 2127 (*in Baetica*) P. Manl. Atictus v. s. 1578 (*ibid.*) Atictus Masc(ellio?) *an* Masc(ulo?) filio. VI 14946 Ti. Claudius Athitcus. 16621 Γαΐ Κουριατι Ἀθικτι φηκες Συρος. CORP. VI 5218 (*in columb.*) . . .⟩ l. Athicti Dolabel. 5219 (*ibid.*) ossa Athicti Tariani. 32519ᵇ (*a. 142*). CORP. VI 2466 ⟨L.⟩ Ennius Athictus. 33727 (ad 8474) dís man. Athicti Aug. l. a libellis fisci frum. 9331. 9332 Athicto L. Vitellí disp. 9425 Athictus L. n. a frumento. 17154 P. Vesclario P. ⟨lib.⟩ Athicto. 18008 T. Flavius Athictus Aug. lib. 21105 A. Larc⟨io⟩ Athicto. 23951. 28562 M. Vergilius Athictus (*cf.* v. 17). 32911. 35537 Ti. Iuli Athicti Iulia Verecunda patrono b. m. XIV 2468 (*Castrimoenii*) L. Cornelius Athictus. X 693 (*Surrenti*) vernae Cesaris. 1403 a 3, 3 (*Herculanei*) C. Noleius C. l. Athictus. 2679 (*Puteolis*). 7711 (*Caralibus*) Q. Valerius Athictus. XI 1453 (*Pisis*) P. Albius Athictus. 3801 (*Veiis, ca. a. p. Chr. 26*) Cn. Caesius Athictus adlect. inter c(entum)vir(os). *cf.* 3807—3811. V 963 (*Aquileiae*) P. Accius P. lib. Athictus (sex)vir. 3000 (*Patavii*) Q. Octavio Athicto. VIII 9323 (*Caesareae*) M. Allecinus Athictus. II 2448 D. Salvius Athictus. 4975, 9 (*in signaculo*) Athi(ctus) M(anlii) *an* M(asculi)? III 1993 (*Salonis*).

Athicta, -ae *cogn. serv. mul.* CORP. X 217 (*Grumenti*) Aticta.

Athima *opp. Arabiae.* RAVENN. p. 56, 3. *estne* Athrida *an* Athenae?

Athir *v.* Athyr.

1. Athis, *acc.* -in. *Phinei socius.* OV. met. 5, 47 erat Indus Athis, quem flumine Gange edita Limnaeë vitreis peperisse sub undis creditur, egregius forma. 5, 63 Athin (72). *cf.* Athys.

2. Athis *vicus Syriae v.* Attas.

athisca *v.* thisca. **Athisia** *v.* Atisia.

Athlamos *nom. vir.* HIER. chron. a. Abr. 2263 Athlamos natali Romanae urbis cucurrit.

Athlās *et derivata v. sub* Atlas.

Athlefi *statio Aegypti.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 45 descendentes per Aegyptum venimus in civitatem Athlefi. *Diehl.*

āthlēta, -ae *m.*, ἀθλητής (GLOSS. II 219, 47 III 240, 23. 172, 65) luctator GLOSS. IV 5, 42. 22, 23 adnot. IV 474, 34. *interdum per* d *in codicibus scribitur.* CORP. VI 2, 10154 (*c. a. 370*) acletarum. GLOSS. IV 5, 42 acleta (acleta *a*). CARM. epigr. 583, 1 ac⟨le⟩te *supplevit Bücheler, sed ubique latine declinatur, cf.* GRAMM. suppl. 95, 10. *de* anthleta *v. Zimmer, Nachr. d. Gött. Ges. d. Wiss. ph.-hist. Kl. 1895 p. 159, addas* SEN. contr. 1, 3, 11. GRAMM. suppl. 95, 10 anathleta. *commune est* CHAR. gramm. I 108, 6. *syllaba prima longa ut par est* HOR. epist. 2, 1, 95 IVV. 6, 356, *brevis* VEN. FORT. vit. Mart. 1, 144. 4, 377.

1 *proprie de Graecis, quos primum a. 586/168 Romae certasse narrat* LIV. 39, 22, 2. VARRO Men. 162 ad Herculis athla athletae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

facti erant. CIC. Cato 27 athletas ... se exercentes in curriculo (*cf.* Tusc. 2, 40. 56 VITR. 5, 11, 4 *bis*. 6, 7, 5 SCAEV. dig. 22, 2, 5 pr. HIER. epist. 78, 18. ISID. orig. 15, 2, 40. *cf.* PLIN. nat. 34, 82 *et p. 1036, 15*). CIC. off. 1, 144 in athletarum probatione (*cf.* HIER. in Zach. 12, 4 p. 896 Vall. COD. Iust. 10, 54 [53], 1). NEP. Chabr. 1, 3 ut postea athletae ceterique artifices iis statibus ⟨in⟩ statuis ponendis uterentur, quibus victoriam essent adepti. HOR. epist. 2, 1, 95 nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum *Graecia*. LIV. 45, 32, 9 multitudo et athletarum et ... equorum. 39, 22, 2 athletarum quoque certamen tum primo Romanis spectaculo fuit (VELL. 2, 123, 1 VAL. MAX. 2, 4, 7. COLVM. 3, 20, 3 eatenus velut athletarum quodam contenti simus tetradio). VITR. 5, 11, 4 athletas certantes (SVET. Iul. 39) spectare (SVET. Nero 40). FEST. 257 Livius quoque ipsos athletas sic (*quinquertiones*) nominat. MON. Ancyr. 4, 33 ⟨at⟩hletarum undique accitorum, spec⟨ta⟩c⟨ulum (SVET. Aug. 44 Nero 12). VAL. MAX. 1, 8, 4 Echecles, Samius athleta mutus (GELL. 5, 9, 5). 9, 12 ext. 10 (PLIN. nat. 7, 83). SEN. dial. 10, 12, 2 qui athletas nobilissimos (*Koch*, novissimos *A*, *cf.* FIRM. math. 7 p. 113ʳ col. 2. p. 107ʳ col. 2. p. 110ʳ col. 1) pascit. PLIN. nat. 23, 121. 11, 283 athletas ambulatione malunt cibos perficere. 28, 58 athletae tamen torpentes restituuntur venere. 37, 142 invictam athletis esse *achaten*. 34, 87 Chalcosthenes et comoedos et athletas *fecit i. athletarum signa, item* 34, 91. 35, 63. 106. *sim.* 34, 88 Micon athletis spectatur. 35, 5 palaestras athletarum imaginibus ... exornant. QVINT. inst. 5, 12, 21 athletarum corpora decora vere existimaverunt *artifices*. 8, 3, 10 pulcher adspectu sit athleta, ... item certamini paratior. IVV. 6, 356 levibus athletis et vasa novissima donat. PLIN. epist. 10, 118, 1 athletae ... ea ... deberi sibi putant. TRAIAN. Plin. epist. 119 pro desiderio athletarum (*gen. subi.*). SVET. Aug. 45 athletis et conservavit privilegia et ampliavit. Nero 53 descensurum eum ad Olympia inter athletas; nam et luctabatur assidue. VLP. dig. 4, 2, 23, 2 custodiendo athletam et a certaminibus prohibendo. 3, 2, 4 pr. (*ex Sabino et Cassio*) athletas ... artem ludicram non facere. MODESTIN. dig. 27, 1, 6, 13 (*ex Vlpiano*) athletae habent a tutela excusationem, sed qui sacris certaminibus coronati sunt. COD. Iust. 8, 16 (17), 5 (*a. 233*) praemiorum, quae pro coronis athletis pensitanda sunt. 10, 54 (53), 1 de athletis. athletis ... tribui solet vacatio. CORP. VI 2, 10154, 8 locatione statuae in acletarum curia. TERT. spect. 25 cum athletae agent. GARG. MART. med. 28 athletarum cibum. EXP. tot. mundi 32 (geogr. p. 111) Ascalon *habet* athletas luctatores. *cum contemptu*: SPART. Pesc. 1, 5 suffragio maxime athletae, qui Commodum strangulavit, ut omnia tunc fiebant (LAMPR. Comm. 17, 2). FIRM. math. 3, 4, 6 milites facit vel athletas Mars. 4, 10, 3. 4, 13, 11. 4, 14, 11. 4, 11, 4 milites faciet et athletas gloriosos interdum. 4, 12, 10. 3, 14, 3. 5 p. 78ʳ col. 1 ed. princ. 3, 11, 6 Mercurius cum Marte ... athletas invictos in omnibus certaminibus reddunt. 3, 11, 18 athletas publicis certaminibus destinatos. 4, 11, 5 erunt ... amatores navium et athletarum. 4, 13, 1 erunt ... athletarum principes et magistri. 6 p. 99ᵛ col. 2. 7 p. 109ᵛ col. 1 erit athletarum magister vel auctor. 7 p. 107 pro 108ᵛ col. 1 erit praepositus athletarum. *ibid.* col. 2 erunt athletarum exercitatores. 6 p. 99ᵛ col. 2 athletae nascuntur, in omni certaminum conflictatione victores. *ibid.* (de athletis) *iterum*. 7 p. 107ʳ col. 2 erit athleta. 7 p. 112ʳ col. 1. 7 p. 111ᵛ col. 2 erit athleta ⟨h⟩oplomachus. 7 p. 112ᵛ col. 1 virtutis magnae. SCHOL. Veron. Verg. Aen. 5, 467 secundum illam consuetudinem athletarum. SERV. Aen. 6, 14 Androgeus, cum esset athleta fortissimus. AMBR. in psalm. 36 § 52 sunt athletae, qui vocantur pueri ephebi viri, hoc est παῖδες ἔφηβοι πύκται. CAEL. AVR. chron. 2, 12, 141 athletis et laborantibus hominibus facilia vulnera fieri. 3, 8, 149 athletarum regulam adhibendam probat. NOT. Tir. 107, 86. 87. *pro athletarum* ***spectaculo***: PLIN. nat. 36, 120 athletas edidit. SVET. Iul. 39 edidit spectacula varii generis, munus gladiatorium, ... item ... athletas. Aug. 43. *cf.* CORP. XII 670 (*Flaviorum aetate*) ⟨ludi⟩ athletar(um) aut circen⟨ses ... ederen⟩tur. X 1074, 11 (*a. 751/2*) athletas par(ia) XXX. IV 1177 venatio athletae sparsiones erunt. 1181.

saepe in ***comparationem*** *vocantur*: *cum contemptu* (*cf. l. 40*) *propter vilitatem*: VARRO Men. 519 magis delectatus Stoicorum pancratio quam athletarum. CIC. epist. 7, 1, 3 quid ego te athletas putem desiderare, qui gladiatores contempseris. *exempla roboris*: CIC. Tusc. 2, 40 subduc cibum unum diem athletae, Iovem Olympium, eum ipsum, cui se exercebit, inplorabit, ferre non posse ⟨se⟩ clamabit (*opp.* anicula). *corrupte* SEN. contr. 1, 3, 11 haec male mihi facit ille, qui aut athleta aut pthuicus (φθοϊκός) est. PLIN. nat. 18, 63 athletarum [cum] decreto, quorum capacitas iumentis similis ... ordinem fecerat *tritici generum*. HIER. epist. 50, 4 habet latera et athletarum robur. *exempla strenuae exercitationis*: CIC. Tusc. 2, 56 *ita fortis ac sapiens ad firmitatem se intendens ingemescit* ut in stadio cursores exclamant .... faciunt idem, cum exercentur, athletae. SEN. contr. 9 praef. 4 athletae (athenas *codd.*) binos simul ac ternos fatigent, ut facilius singulis resistant (*opp. inutiles scholasticae declamationes*). SEN. dial. 1, 2, 3 athletas videmus, quibus virium cura est, cum fortissimis quibusque confligere .... idem viris bonis esse faciendum, ut dura ac difficilia non reformident. 9, 3, 1 ut ... athletis ... longe utilissimum est lacertos suos roburque ... nutrire, ita vobis animum ad rerum civilium certamen parantibus in opere esse non longe pulcherrimum est? *iocanter* epist. 57, 1 totum athletarum fatum (factum *p*) mihi illo die perpetiendum fuit: a ceromate nos haphe excepit; *dicit lutum et pulverem*. QVINT. inst. 10, 1, 4 nos, non quomodo sit instituendus orator, hoc loco dicimus ..., sed athleta, qui omnes iam perdidicerit a praeceptore numeros, quo genere exercitationis ad certamina praeparandus sit. 11, 2, 42 difficiliora enim debent esse, quae exercent ..., ut athletae ponderibus plumbeis adsuefaciunt manus, quibus vacuis et nudis in certamine utendum est. RVF. bell. Iud. 4, 7 milites velut athletas ante certamina oportere curari. *cf.* VEG. mil. 2, 24. *exempla exercitationis inutilis*: *militibus oppositi* NEP. Epam. 2, 4 illam (*magnitudinem virium*) ... ad athletarum usum, hanc (*velocitatem*) ad belli existimabat utilitatem pertinere. QVINT. inst. 10, 1, 33 non athletarum toris, sed militum lacertis ⟨opus⟩ esse. GALLICAN. Avid. Cass. 6, 4 miserum esse, cum exercerentur athletae venatores et gladiatores, non exerceri milites. VITR. 9 praef. 1 athletae sua corpora exercitationibus efficiunt fortiora, scriptores non solum suos sensus, sed etiam omnium. *nimiae*: CELS. 1. 2 p. 15, 7 ac ne his quidem (*exercitationibus*) athletarum exemplo vel certa esse lex vel inmodicus labor debet. QVINT. inst. 12, 10, 40 *eloquentiam non esse naturalem* sicut athletarum corpora ... non ... esse naturalia. *exempla exercitationis interruptae*: QVINT. inst. 10, 5, 15 ne carmine quidem ludere contrarium fuerit, sicut athletae ... otio et iucundioribus epulis reficiuntur. *exempla certationis et diligentis et constantis*: CIC. orat. 228 ut enim athletas nec multo secus gladiatores videmus nihil nec vitando facere caute nec petendo vehementer ... sic orator nec plagam gravem facit, nisi petitio fuit apta. SEN. dial. 4, 14, 2 nec est difficile vincere animum, cum athletae quoque ... ictus doloresque patiantur. epist. 78, 16. 13, 2 non potest athleta magnos spiritus ad certamen adferre, qui nunquam suggillatus est .... ergo ut similitudinem istam prosequar, saepe iam fortuna supra te fuit nec tamen tradidisti te, sed subsiluisti et acrior constitisti. GELL. 13, 28, 3 (*Posidonii verba reddens*) ad ea (*negotia periculaque*) cavenda atque declinanda perinde esse oportet animo prompto semper atque intento, ut sunt athletarum, qui pancratiastae vocantur. AMBR. in psalm. 36 § 17 athletas cum vicerint certum est coronari, non ante quam vincant. nobis lucta cum saeculo est. Iac. 1, 8, 36 quasi athleta fortis, qui repercutiat verberantem, si non caedis, certe sermonis flagellum obit. Theod. 23 quasi bonus athleta quaesivit certamina, ut coronam inveniret. AMBR. in psalm. 36, 51 'cum ceciderit' bonus athleta, 'non turbabitur' (*cf.* psalm. 36, 24). *ibid. antea in longiore comparatione* athleta, qui luctandi peritiam habet. *item* Hel. 21, 77. 78. 79 HIER. hom. Orig. in Ierem. p. 778 Vall. hom. Orig. in Luc. 31 p. 340 Vall. sequebatur quasi athleta ad temtationem sponte proficiscens *Christus diabolum*. epist. 14, 10 nemo athleta sine sudore coronatur. 100, 16 ut in praesenti saeculo quasi athleta fortissimus inlatas sustineat plagas et futuram pro his gloriam praestoletur. PAVL. NOL. epist. 24, 7 non enim athleta tum vincit, cum exuitur, qui ideo nudatur, ut incipiat dimicare, cum legitime certaverit, coronandus. AVG. serm. 343, 10 non sic te Deus exspectat certantem, ut agonista exspectat athletam. VEN. FORT. Mart. 4, 377 fortis athletae animos casus non obruit unus. *exempla gloriae, honoris*: VITR. 7 praef. 4 quemadmodum athletarum, sic communium scriptorum victoribus praemia et honores constituit *Ptolemaeus*. 9 praef. 1 nobilibus athletis ... Graecorum maiores ita magnos honores constituerunt. 9 praef. 15 athletarum autem nobilitates brevi spatio cum suis corporibus senescunt, *opp.* scriptores. AMBR. exam. 6, 1, 2 non ... nos athletarum modo marcentia serta deposcimus, sed viride vestrae sanctitatis examen. CASSIOD. var. 2, 28, 1 athletam populis palma designat esse victorem; sudores bellicos civica corona testatur; exspectant etiam equos praemia sua.

2 ***translate***: *cum gen. rei i. q. exercitatus probatus in aliqua re*: VARRO rust. 2, 1, 2 qui estis Epirotici pecuari⟨ae⟩ athletae. 3, 5, 18 athletae comitiorum. CONST. imp. Iust. (ante dig. altera) 6 iudiciorum optimi tam athletae quam gubernatores. FVLG. aet. mund. p. 142, 13 praecelsi athleta certaminis et sataelicae superator virtutis. CASSIOD. hist. trip. 30 p. 1185ᵇ athletas ... pietatis. VEN. FORT. Mart. 1, 114 fideique fidelis athleta. *Christianis athletae sunt, qui fortiter cum aerumnis luctantur*: AMBR. in psalm. 36 § 52 utinam ... ineluctabilis et insuperabilis sit Christi athleta. Iob 2, 1, 2 ut athleta Christi temptationibus eruditus maiore ad coronam gloria perveniret. AVG. civ. 14, 9 p. 21, 25 *sequente longa comparatione*. CASSIAN. inst. 5, 19 tit. quod athletis Christi ... pugna non desit. 5, 19 athletae Christi ... numquam defit conluctationum palma. 12, 32 athleta Christi, qui spiritalem agonem legitime certans a domino desiderat coronari. CASSIOD. hist. trip. 2, 1 Migne p. 291ᵇ populus athletarum Christi et martyrum. GREG. TVR. vit. patr. 13 prol. athletae Christi atque triumphatores mundi. VEN. FORT. vit. Hil. 8, 27. FERRAND. vit. Fulg. 50 athletam Christi fortissimum, qui certamine singulari saevientis impetum regis fregerat. ACTA Martyr. Pass. Max. 2 PASS. sept. dorm. 2. AMBR. Abrah. 1, 2, 6 exercetur athleta domini et duratur adverso. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 1, 6 non audis athletam domini ab agonotheta petentem adiutorium pugnae suae. PS. PROSP. promiss. 1, 22, 1 Iob ille fortissimus athleta

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dei. CASSIAN. conl. 4, 6, 2 quod adversus athletas tuos (*dei*) solet... proferre. 169 in Iob, probatissimo athleta suo. AVG. in psalm. 143, 5 proponit tanquam athletae suo malus agonotheta fraudem et lucrum *diabolus*. PASS. Desid. 114. *nude positum*: CARM. adv. Marc. 2, 163 in stadio ligni fortis congressus athleta *Christus*. *paene idem q.* μάρτυρ: AMBR. Iob 2, 2, 3 quasi athleta fortis. CLEM. ad Cor. 5 huius temporis qui fuerunt athletae (adletae *cod.*). *item graece*. CASSIOD. hist. trip. 7, 33 p. 1093^{d} devictores athletas. *sim.* 10, 18 p. 1179^{b}. GREG. TVR. glor. conf. 70 inclitus adleta Mitrias. FERRAND. vita Fulg. 50 athletas fortissimos voluntariis abstinentiae laboribus ad omnem tolerantiam praeparatos. VITA Nicet. 9 beatus athleta. PASS. sept. dorm. 5 beatos artus athletarum.

syn.: gladiator, quinquertio, pugil, pancratiasta, luctator *v. p. 1035, 40.* *Bögel.*

āthlēticus, -a, -um, ἀθλητικός. *nota scripturam* aclhetico *infra l. 32.* CELS. 1, 1 sed ut huius generis exercitationes cibique necessarii sunt, sic athletici supervacui. 4, 13 (*in fine*) athletico victu corpus firmandum est. GELL. 15, 16, 2 cum iam natu grandis artem athleticam desisset *Milo*. LACT. inst. 1, 18, 8 *nostri* athleticam quidem virtutem contemnunt. DON. Ter. Eun. 2, 3, 23 demissis humeris esse: scilicet liquide et molliter deductis neque extantibus athletico modo. HYG. astr. 2, 7 p. 44, 2 eius (*Mercurii*) exemplo et athleticis (athletis *vel* -ae *codd.*) et in reliquis eiusmodi certationibus virgula utuntur. AMBR. in psalm. 118, 12, 33 si athleticis epulis pastam animam nostram potuerit invenire..., si apostolicis escis maturitas nostrae mentis toros, animae robusta solidaverit..., nulla temptationum poterit nos perturbare congressio. HIER. in Amos 3, 6 p. 313 Vall. isti non comedunt solidum cibum et athleticum, de quo roborantur vires luctantium, sed mollem et tenerum. ep. ad Gal. 5, 26 athleticum scamma. hom. Orig. in Luc. 9 exercebatur, et quodammodo in athletico sancta matre, per tres menses urgebatur Iohannes. CORP. VI 10154, 4 (*saec. IV ex.*) in omni aclhetico certamine ... victor. CAL. AVR. acut. 1, 14, 113 habitudinem (ἕξιν) athleticam negat esse tutam. FIRM. math. 4, 4, 1 athleticis certaminibus deputatos. ORIB. syn. 1 praef. nisi ab infantia usu athletico fuerit doctus facere curam. *subst.* **āthlētica** (*scil.* ars, *cf.* GELL. *supra l. 18*): PLIN. nat. 7, 205 athleticam Pythus *condidit*. 8, 82. *adv.* **āthlēticē**: PLAVT. Bacch. 248 benene usque valuit? :: pancratice atque athletice. Epid. 20 quid erilis noster filius? :: valet pugilice atque athletice. *Ihm.*

(**āthlum,** -ī) **āthla.** -ōrum *n.* ἆθλον, ἆθλα. *sing. non legitur nisi semel*, HYG. *l. 64, et in* GLOSS. *l. 62.* **1** GLOSS. IV 406, 32 athla fortia Herculis. VARRO Men. 76 itaque eas inceravi ⟨et conscribillavi⟩ Herculis athlis (adlis *codd.*). 162 ad Herculis athla athletae facti erant. AMPEL. 2, 3 sunt, qui dicant Herculem et Theseum *geminos fuisse deos*, quod similia athla sint adepti. HYG. fab. 30 tit. p. 63 Herculis athla XII ab Eurystheo imperata. *cf.* fab. capit. ind. 30. SCHOL. Germ. Bas. p. 69, 17 Herculis duodecim at⟨h⟩lis perfectis, quae ab Euryst⟨h⟩eo sunt ei imperata. CASSIOD. chron. II p. 121, 41 Hercules athla exercuit. **2** *quaecumque vitae humanae accidunt* (*cf.* MANIL. 3, 67 *sqq.*) *ab astrologis duodecim locis collocata et disposita.* MANIL. 3, 162 certo digestos orbe labores nominaque in numerum viresque exegimus omnes (athla vocant Graii), quae cuncta negotia rerum in genera et partis bis sex divisa coercent (cohaerent *codd.*). 3, 193 hoc (*astrum*) da Fortunae (*primo scilicet athlo*), iunges tunc cetera signis athla suis, certo subeuntibus ordine cunctis. 3, 201 hunc Fortuna locum teneat subeuntibus athlis ordine naturae sicut sunt cuncta locata. 3, 172 quae (*Fortuna*) primum pars est numerosis dicta sub athlis. *versum damnavit Bentley. hoc sensu fort., nisi labores significat* PETRON. 57 haec sunt vera athla (*dicitur post vitae peractae labores enarratos*); nam [in] ingenuum nasci tam facile est quam 'accede istoc'. **3** GLOSS. IV 209, 1 athlum athla, unumquodque opus palaestricum, quod ad victoriam pertinet. AMPEL. 9, 12 Hercules, qui athla (Atlanta *cod.*) docuit. HYG. fab. 91 p. 87, 11 qui (*taurus*) in athlo funebri, quod ei (*Priamo*) fiebat, poneretur. **4** *i. q. labor* ANTH. 149, 4 post athla fori. *v. l. 60.*

synonyma: *ad 1*: aerumna *I* labor. *ad 2*: labor, locus, pars, sors, *v. Bouché-Leclercq, l'astrologie grecque (1899) p. 289, 3. ad 3*: certamen. *ad 4*: aerumna *II*, labor. *Bögel.*

Athlus, -ī, Ἄθλος, *nom. serv.* CORP. VI 33753 (ad 8854) d. m. Atlo Aug. lib. *fort. addendus quem citat Holder, Altcelt. Sprachsch. I 267 sub* Atlus. *idem fortasse cogn.* XIII 5805 (*Andematunni*).

Athlius, -ī, Ἄθλιος, *cogn. vir.* CORP. III 14048 (*in Pannon. super.*) Iul. Atlius mil. leg. XIIII g. *Diehl.*

Athmatha, הֻמְטָה, Εὐμά (Χαμματά *A*), *nom. urbis tribus Iudae.* VVLG. Ios. 15, 54. HIER. nom. hebr. p. 24, 14 Ammeta luctus. sit. et nom. p. 93, 22 Ammata. *Plenkers.*

Athoniel, Athonihel *v.* Othoniel.

Athōs (-os, -us, -ōn, -o), -ōnis (-ī, -ōnis) *m.*, Ἄθως. *declinatur*: *nomin.*: Athōs: PRISC. gramm. II 255, 9 pro 'Athon' 'Athos Athonis' protulit Cicero in III de republica: nisi si quis Athonem pro monumento vult funditus efficere. quis enim est Athos aut Olympus tantus? sed hoc in 'us' correptam dehinc Attice prolatum est. VERG. Aen. 12, 701 *ante voc., ubi* SERV. -on *cf. p. 1038, 11.* VAL. FL. 2, 201 *ante voc.* (IVV. 10, 174. ANTH. 461, 1, *ubi in inscr.* Atho *abl.* CLAVD. 8, 475). CLAVD. 20, 162 *et* carm. min. 53, 68 *ante* h. *de o litterae prosodia non constat apud poetas ante consonantem et in versus fine et apud scriptores*: Athŏs: CVLEX 31 OV. med. fac. 30 *bis* Ibis 202 met. 2, 217 GERM. 584 SEN. Herc. O. 145. 1048. 1153. 1383 Med. 720 PETRON. frg. 27, 3 VAL. FL. 4, 322 SIL. 3, 494 STAT. Theb. 5, 52 CLAVD. 3, 336. 26, 177 SIDON. carm. 2, 509. PLIN. nat. 4, 72 *sq. ter* (SOL. 11, 33); *ibid. abl.* -o. VIB. SEQ. geogr. p. 154, 27 AMM. 22, 8, 2 ROMAN. Char. gramm. I 117, 9 MART. CAP. 6, 655 ISID. orig. 14, 8, 10 GLOSS. Athōs: *cf. l. 12.* Athus: *cf. p. 1037, 83 et sub 2.* Athōn: *cf. p. 1037, 80.* SERV. Aen. 12, 701 'quantus Athon' haec est vera lectio; nam, si Athos legeris, 'os' brevis est, et versus non stat. 'Athon' autem dici accusativus indicat: nam hunc Athona facit, sicut 'Apollon' 'Apollona'. quod autem Herodotus 'hunc Athon' facit, ... Atticae declinationis est. SERV. auct. *ad l.* SERV. georg. 1, 332. Atho: OV. Pont. 1, 5, 22 LIV. 44, 11, 3 MELA 2, 31. *adde l. 26 sq.* *gen.* Athonis: *cf. p. 1037, 80. et sub 2.* *dat.* Atho: MELA 2, 106. *acc.*: ROMAN. Char. gramm. I 117, 9 (*post lacunam*, *cf.* SERV. Aen. 12, 701) ut arbos Athos non potest accusativo 'rem' capere. Athonem: *cf. p. 1037, 81.* SCHOL. Iuv. 10, 174. Athona: SERV. Aen. 12, 701 *cf. l. 13.* Athŏn *ante voc.*: VERG. georg. 1, 332. VAL. FL. 1, 664 *Vergilium imitatus.* SERV. Aen. 12, 701. *ante cons., in versus fine, apud scriptores*: CATVLL. 66, 46 OV met. 11, 554 LVCAN. 2, 677 SEN. Herc. O. 1730 VAL. FL. 2, 76 STAT. silv. 4, 3, 56 CLAVD. 21, 127 SIDON. carm. 9, 47. LIV. 45, 30, 4 (*at* -o *Vindob.*) VITR. 2 praef. 2 VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 MELA 2, 30 *bis* PLIN. nat. 7, 27 SOL. 9, 3 SERV. Aen. 12, 701 *cf. l. 14.* Atho: LIV. *v. l. 25* SEN. suas. 5, 7 (*e coni.*) PLIN. nat. 4, 37. 18, 215. *ablat.*: Athone: CIC. fin. 2, 112 Athone perfosso (*sic A*, atho *C*). Atho: OV. ars 2, 517 LIV. 44, 28, 3 PLIN. nat. 4, 73 AMPEL. 13, 4 ANTH. 442. 461 SERV. auct. ecl. 6, 41. *plur. nom.* Athones: LVCIL. sat. 78. **1** GLOSS. III 490, 3 mons Macedoniae (510, 43 ISID. orig. 14, 8, 10). *cf.* SERV. auct. Aen. 12, 701. VIB. SEQ. *l. c.* Thraciae. *cf.* SERV. auct. *l. c.* SERV. georg. 1, 332 Graeciae. Athos mons: LIV. 44, 11, 3. 44, 28, 3 VITR. 2 praef. 2 MELA 2, 31. 106 PLIN. nat. 7, 27. 18, 215 AMPEL. 13, 4 SCHOL. Iuv. 10, 174. ANTH. 461 de Atho monte. GLOSS. V 549, 15. mons Athos: LIV. 45, 30, 4 VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 PLIN. nat. 4, 37 SOL. 11, 33. ANTH. 442 de monte Atho. SERV. auct. ecl. 6, 41. OV. med. fac. 29 arduus. 30 altus (GERMANIC. 584 ANTH. 442, 4). Ibis 202 multa ... grandine canus. LIV. 44, 11, 3 inclitus magnitudine. SEN. Herc. O. 145 praeruptus. AMM. 22, 8, 2 in Macedonia mons ille praecelsus. CLAVD. 21, 126 nivibusque profundum scandebat cristatus Athon. 26, 177 vastus. ISID. *l. c.* altior nubibus. SEN. Med. 720 Haemonius. OV. met. 2, 217 ardet (SEN. Herc. O. 1731). PETRON. frg. 27, 3 flagraret. SEN. Herc. O. 1383 Thracios fluctus ... frangit. CLAVD. 20, 160 *sqq.* clipeo ... ipse deorum arbiter ... intonuit. responsat Athos Haemusque remugit. SEN. Herc. O. 1153 Pindo congestus Athos. IVV. 10, 173 creditur olim velificatus Athos: *Athonis perfossi hic locus instar multorum sit. de monte cf. Oberhummer, PW. II 2066.* *sumitur pro persona*: (*cf. M. Mayer, Die Giganten und Titanen p. 195*): SEN. Herc. O. 1048 abrumpit scopulos Athos Centauros obiter ferens et iuxta Rhodopen stetit laxata nive cautibus. CLAVD. carm. min. 53, 68 glacialis. *frustra coni. Schmidt* HYG. fab. praef. p. 10, 11 *pro tradito* othus *i.* Otus. *nota transl. plur. pro altis montibus*: LVCIL. sat. 78 αἰγίλιποι montes, Aetnae omnes, asperi Athones. **2** *cogn. vir.* CORP. VI 6910 (*e columb.*) A. Aemilius A t h u s. VIII 1657 (*Siccae Veneriae*) C. Aemilius A t h o. 8809 (*in Mauret. Sitif. saec. III med.*) M. Aurelii Athonis Marcelli v. e. INSCR. Revue archéol. 41 (1902) 153 p. 437 (*in Africa*) Mamon Safotis Athonis f.

insula **Athotadrus** *in sinu Persico.* PLIN. nat. 6, 99, *ubi* Aradus *Salmasius.*

Athribis *opp. Aegypti, de quo cf. Pietschmann, PW. II 2070.* PLIN. nat. 5, 64 Athribis Isidis oppidum. AMM. 22, 16, 6 Athribi *abl.* TAB. Peut. 9, 4 A t r i b i. RAVENN. p. 128, 18 A t r i v i. *nota* HIER. epist. 100, 18 in A t h r i v i d i (*intellege oppidum potius quam nomum*) pro Isidoro Athanasium *episcopum constitutum.* *deriv.* **Athribītēs,** *acc.* -ēn. PLIN. nat. 5, 49 Athribiten *nomum.*

Athrida oppidum *Arabiae.* PLIN. nat. 6, 159 (*nomin.*). *cf.* Athima.

Athualath *nom. punicum.* CORP. VIII 10991 (*in prov. Tripolit.*) in memoria Mufel Athualath Buth, *nisi est* Athual Athbuth.

Athubodua, -ae *dea celtica.* CORP. XII 2571 Athuboduae Aug. Servilia Terentia v. s. l. m. *cf.* Ateboduus. *v. Ihm, PW. II 2072; Holder, Altcelt. Sprachsch. I 841 sub* Cathubodua.

Athurnus *v.* Volturnus. **Athus** *v.* Athos.

Athydās *v.* Athyras.

Athyr, Ἀθύρ. **1** *mensis Aegyptius*: HIER. in Zach. 1, 1, 1 octavus ... mensis ... apud Aegyptios Athir, apud nos november dicitur. CORP. III 14378 (*Alexandriae*) *litteris graecis.* *v. Pietschmann, PW. II 2073.* **2** *Poenus*: SIL. 1, 412 doctus Athyr.

Athyrās, ὁ Ἀθύρας, *fluv. Thraciae, de quo cf. Oberhummer, PW. II 2074.* PLIN. nat. 4, 47 amnes Bathynias, Pydaras sive A t h y d a s (*temptaverunt* Aduras sive Athyras). MELA 2, 24 A t y r a s. AMM. 22, 8, 8 A t h y r a s p o r t u s. ITIN. Hier. 570 m a n s i o A t y r a.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Athyrnus *v.* Volturnus.
Athyrōn (-o), Ἀθύρων, *cogn. vir.* Corp. VI 8427 Vlpií Athyron et Demetrius. V 5841 (*Mediolani*) T. Nonius Athyro.
Athys *v.* Atys.
1. Atī, -ōrum *gens accola cataractarum Nili.* Amm. 22, 15, 9.
2. Ati *opp. Syriae v.* Attas.
Atia *v.* Attus.
Atiacī, -ōrum *gens Scythica.* Plin. nat. 6, 36. *Diehl.*
Atialius, -a *nom. gent.* Corp. V suppl. ital. 1303 (*Augustae Taurinorum*) Prisca Atialia Cle. f(ilia). *Otto.*
flumen **Atianos** *apud Seres.* Plin. nat. 6, 55. *Tomaschek, PW. II 2152 sub* Attabas (*Ptolemaei* Ἀττάβας) *proposuit* Atiavos *vel* Attavos.
Bussullae **Atiantī** f. Corp. III 4985 (*Viruni*). *Diehl.*
? **atiaria,** -ae *f.* Marc. med. 36, 24 ad primos podagrae impetus molliendos: atiariae herbae partes duas contundes. *an* tiniariae? *Ihm.*
Atiarius, -a *nom. gent.* Corp. III (*Philippis Macedoniae*) 633, 2 L. Atiarius Thamyrus. ⟨L.⟩ Atiarius Successus. L. Atiarius Firmus. L. Atiarius Moschos. L. Atiarius Suavis. 650 P. Cornelius Asper Atiarius Montanus equo publico honoratus... flamen dívi Claudi Philippis. 669. 702. 706. 14206[13] Atiar(i)o Acmeo. *Otto.*
Atiarot *v.* Ataroth.
Atiās f. *in vasculo.* Corp. III 12014, 139.
Fufié **Atiatychēn(ī).** Corp. IX 1828 (*Beneventi, periit*). *latetne* Asiaticheni *an* Agathetycheni?
Atica *v.* Arica *et* Attica.
Aticamus, -ī *nom. vir. barb.* Ephem. epigr. VIII (add. Corp. IX) 78 (*Rubis*) d. m. Supero fratri T. Aureli Valentini turma Aticami eqi(tis) sig. Aug. nos. *Diehl.*
Aticillus *v.* Atticillus. **Aticinia** *v.* Atticinus.
Aticius *nom. gent., ab* Attius?, *cf.* Annius — Anicius *al. sed vide etiam* Atticius *et* Atecius. Corp. VI 34551 Aticius Asbestus. 34552 Aticia Fo⟨rtunata?⟩. XV (*in amphoris montis Testacei, a. 149*) 3731—3734 D. Atici Attici Trophimiani. 3735—3739 D. Atici Herenni. 3740 D. Atici D. l. Onesim⟨i⟩. 3741 Aticior(um). X 18 (*Locris*)⟨.⟩ Aticius T. f. Pol(lia) Mutina (centurio) l(egionis) XXX classicae (*periit*) XI 6712, 50 D. Atici Euthicetis. XII 1459 (*Vasione*) Valentis Atici.
Aticottī *v.* Atecotti. **Atictus,** -a *v.* Athictus.
Aticus, -ē *v.* Atticus.
Atidenus *cogn.* Inscr. Rhen. 212 Vlp. Atidenus. *Otto.*
Atidius, Atidiānus *v.* Attus.
Atiedius *v.* Attus. **Atielia** *saltus v.* Attielius.
atiercon. Ps. Apvl. 2 Graeci arnoglosson ..., Punici atiercon vocant (*cf. Diosc.* 2, 152 Ἀφροὶ ἀτιειρχόν). *Ihm.*
Atiextus f(ecit) *in vasculo.* Corp. III 12014, 140. *cf.* Atextus, Atectorix.
Atigenta *v.* Ategenta.
? **Atilio** Porci v. f. Corp. XII 1140 (*Aptae Iuliae, periit*). *Diehl.*
Atilania *regio Indica.* Ivl. Val. 3, 27 ad Prasiacam festino; et Atilaniae (aliis Indiae *coni. Müller*) regionibus, quarum peragrandis oppidis praesens intentio erat, debitam diligentiam praesto.
Atilēna *v.* Attius. **Atilēnus** *v.* Attus.
Atiliācus *nom. celticum.* Corp. V 8122, 7 (*in patera*) Saturi Atiliaci.
Atilicinus *iuris consultus, cf. Jörs, PW. II 2075.* Dig. 5, 3, 43 Paulus libro secundo ad Plautium. ... Atilicinus quibusdam placuisse ait. 23, 4, 17 Proculus libro undecimo epistularum. Atilicinus Proculo suo salutem. 47, 10, 11, 6 Vlpianus libro quinquagesimo septimo ad edictum. ... Atilicinus autem ait .... Inst. 2, 14 pr. Atilicino placuisse Paulus ... refert.
Atilinus *nom. vir.* Corp. VII 1336, 102 (*in patella*) Atilini o(fficina).
Atilius, Atillius, Atīliānus, Atilliānus *v. sub* Attus.
Atillus *v.* Attillus.
Atilonius *nom. gent.* Corp. V 6533 (*Novariae*) C. Atiloni Callimo⟨rphi⟩. *cf.* Atulenus, Atilenus *sub* Attius. *Otto.*
Atimeria, -ae *cogn. mul. celt.* Corp. III 6496 (*Viruni, cf.* add. p. 1813) d. m. Capitonio Atticio Titia Atimeria fr. kar. *cf.* Atemerus *et* Atesmerius.
Atimētus, -ī, Ἀτίμητος, *nom. serv. et cogn.* **1** *apud scriptores*: Scrib. Larg. 120 *servus.* Tac. ann. 13, 19 Domitiae Neronis amitae liberto. 13, 21 concubinum. 13, 22 de Atimeto supplicium sumptum.
2 *in titulis*: *permulti inde a prima aetate imperatoria, imprimis Romani et Italici, pauci ex provinciis.* *ad prosodiam*: Carm. epigr. 995 (*Romae, aevi Tiberi*) A 9 morte est mihi tristior ipsa maeror Atíméti coniugis ille meí. *in fronte monum.* Atimetus Pamphili Ti. Caesaris Aug. l. l. Anterotiánus. *in gemino graeco* (*cf.* Corp. VI 12652) κεῖμαι Ἀτιμήτωι λειπομένη δάκρυα. Corp. XI 5935 (*Tiferni Tiberini*) Atímétus l. VI 34560 Atímetus. 12651 Atimétó. XII 2816 (*in agro Volcarum*) Atimétus l. *ad orthographiam*: Corp. XII 2005 (*Viennae*) d. m. Sex. Sucari Atimitiónis Sucarí Valló Atimitió Perpetuus Átéia Atimitus Érmétió filí et hérédés pátri píissimo et Sucariá Perpétuá coniug. cariss. *cf. l. 36.* XV 4173 (*a. 149, in tit. picto amphorae*) Athimeti (V suppl. ital. 1080, 93 b *in patella Aquileiae reperta. cf.* a Attiimeti). *e columbariis*: Corp. VI 3926 comoedus. 4270. 5083. 5277 D. Murrio D. f. Atimeto. 5372 *bis.* 5429 C. Iulius Atimeti l. Cotus. 33234 M. Sempronius Atimetus. Corp. IV 1725. 1728. 1729. 2509. suppl. XXXVII (*a. 57*) 20 L. Melissaei Atimeti. X 1031 (*Pompeis*) C. Munatius Atimetus. 1403 (*Herculanei*) a 1, 24 C. Messenius C. l. ⟨At⟩imetus. e 6 C. Vibius C. l. Atime⟨.... l 1, 4 C. Iulius Atimetus. 6638 (*Antii, saec. I med.*) c 2, 22 Claud. Atimetus a byb. XV 200 (*saec. I*) Atimeti Vibiaes (servi) ex figlinis nov(is?). II 4089 (*Tarracone, a. 138/161*) Atimetus lib. tabul. p. H. c. *Romanos et Italicos praeter hos paucos appono*: Corp. VI 12643 Atimetus et Alexandrea Epicteto fil. k. 12646 d. m. Atimetus pater Atimeto f. 35192 C⟩usinio Atimeto. 35279[a] T. Flavi Atimeti. XIV 1369 (*Ostiae*) Modí Zosime et Atimetus (*iidem* 1372). IX 3816 C. Modio Atimeto seviro Aug. Ephem. epigr. VIII (add. Corp. IX) 124 (*Teate Marrucinorum*), 18 C. Puiiennius Atimetus. Corp. X 446 C. Spedio Atimeto Augustal. 1783 (*Puteolis*) M. Laelius Atimetus vir probissimus. *ibid.* Laeli Atimeti optimi civis. 8397 (*Tarracinae*) Ti. Claudius Atimetus (XIV 3939). Ephem. epigr. VIII (add. Corp. X) 279 Atimetus Soka f. Corp. XI 1228 (*Placentiae*) L. Plotio Atimeto (sex)viro Augustali. V 8655 (*Concordiae*) ⟨T. Ae⟩lius T. lib. Atimetus VI⟨vir.⟩ (8654). Corp. VIII 2048 (*in vicinia Thevestae*) Vlpí Aprilis et Atimetus (2049. 2050). 5397 (*Calamae, vidit Renier*) C. Atimeti C. Saturnina. 12958 (*Carthagine*). 13033 (*ibid.*) T. Flavius Atimetus. II 532. 1142. 1800. 3763 (*Valentiae*) Riccius Atimetus. 5878. XII 3880 (*Nemausi*) C. Attius Atimetus. XIII 1430 (*in agro Lemovicum*). III 1839 (*Naronae*) ⟨d.⟩ m. ⟨Ati⟩meti Vlp(iani) Menophanis Aug. disp. 6475 (*cf.* 10762, *Emonae*). 14192[16] (*Magnesiae ad Maeandrum*) Νουνοληίου Ἀτιμήτου. *adde ex instrumento domestico*: Corp. XV 695 (*in lateribus*) T. Camidie(ni) Atimeti dol(iare). *cf.* 696. 697 Inscr. Not. degli Scavi 1900 p. 619, 8. XII 5686, 92 (*in vasculo*) Atimeti ma(nu). XIII 10010, 196 (*in vasculis Gallicis*) Atimeti. II 6254, 7 (*in amphora*) ⟨At⟩imetus f⟨ec⟩(it). VII 1336, 103 (*in patella*) Atim. *huc traxerim* Corp. V suppl. ital. 1080, 90 (*in vasculis et patera Aquileiae rep.*) Atimi. *et* Atim. **Atīmētē,** -ēs, *quasi* Ἀτιμήτη, *cogn. mul.* Corp. XII 1396 (*Vasione, periit*) Atimetes. '*fuitne fistula plumbea?*' *an corruptum ex* Atimetus? *deriv. latin.* **Atīmētiānus,** -ī *cogn. vir.* Corp. XV 7289 (*ab a. 83/84, in fistula*) Eglectus ser(vus) Atimetianus. VI 656 Abascantus Aug. lib. Atimetianus. *idem videtur nominari in fistulis plumbeis* XV 7818 imp. Domitiani Caes. Aug. sub cura Alypi l. proc. fec. Abascantus ser. Atime(tianus). VI 16021 Cominio Atimetiano. X 3382 (*Miseni*) M. Meus Atimetianus (centurio) III Venere. **Atīmētio,** -ōnis, *quasi* Ἀτιμητίων, *cogn. vir.* Corp. VI 34559 d. m. Atimetionis P. C(orneli) n. s. *adde* Atimitio *p. 1039, 83.* *ceterum hoc nomen innotuit ex lucernis, in quibus raro perscriptum legitur* (Corp. XI 6699, 29 XIII 10001, 53. *cf.* XII 5682, 10, *ubi male ut videtur* Atimeto), *saepe compendiatum* Atimeti. Atimet. Atime. Atim. (IX 6081, 8. X 8052, 2. 3. 8053, 26. XI 6699, 28. V 8114, 11. II 4969, 9. VII 1330, 2. XII 5682, 9. XIII 10001, 53. III 3215, 2 *cf.* p. 1039. 7623, 1. 8076, 6. 12012, 3), *quae minus recte nonnulli editores ad* Atimetus *traxerunt. praeterea occurrit in amphoris*: Corp. XV 4111 (*a. 219*) Atimetio (4098 *a. 216.* 4100 *a. 217.* 4108. 4112. *Diehl.*
Atīmitio, Atīmitus *v.* Atimetus.
1. Ātīna, -ae *f. opp. Volscorum, cf. Hülsen, PW. II 2102.* Ἀτῖνα, *nunc quoque* Atina. Cic. Planc. 30 quod dicitur Atinae factum. Verg. Aen. 7, 629 quinque adeo magnae positis incudibus urbes tela novant, Atina potens Tiburque superbum .... *cf.* Serv. *ad h. l.* civitas haec est iuxta Pomptinas paludes, dicta Atina (*om. duo codd.*) a morbis, qui graece ἄται dicuntur, quos paludis vicinitas creat. Liv. 9, 28, 6 Atinam (*immo* Atellam) et Calatiam. Sil. 8, 396 nec monte nivoso descendens Atina aberat detritaque bellis Suessa .... Mart. 10, 92, 2 quo cive prisca gloriatur Atina. Lib. col. 1 grom. p. 230, 4 Atina muro ducta colonia. deduxit Nero Claudius. Pavl. Nol. carm. 14, 64 quos Atina potens, quos mater Aricia mittit. Corp. X 5143 (*prope Atinam*) C. Herennio C. l. Ampliato VIvir(o) et Aug(ustali) Atinae. XIII 6762 (*Moguntiaci, a. 213*). **Ātīnās** *adi. et incolarum vocabulum*: Cic. Planc. 19 tu es e municipio antiquissimo Tusculano ... hic est e praefectura Atinati, non tam prisca, non tam honorata, non tam suburbana. ... utrum magis favere putas Atinatis an Tusculanos suis? (*cf.* Schol. Cic. Bob. isto⟨s⟩ vero, qui Atinate oppido venirent, exoptasse ornari Plancium). 21 tui municipes sunt illi quidem splendidissimi homines, sed tamen pauci, si quidem cum Atinatibus conferantur. 47 quod denique *Plancius* omnibus officiis per se, per patrem, per maiores suos totam Atinatem praefecturam comprehenderit. Liv. 10, 39, 5 pervagati Samnium consules, maxime depopulato Atinate agro. Plin. nat. 3, 63 oppida Abellinum, Aricia, ... Atinates, Aletrinates .... Corp. X 4590 (*Caiatiae*) L. Pacideio L. f. L. nep. L. pron. Ter(etina) Carpiano spl(endidissimo) eq(uiti) R(omano) ... curat(ori) r(ei) p(ublicae) Atinat(ium) item Saepinatium. 5056 (*Atinae*) ⟨T.⟩ Helvio T. f. Basilae ... legato Caesaris Augus(ti) qui Atinatibus ... legavit. 5058 (*ibid.*) ordo et pleps Atinas. 5060 (*ibid.*) Atinates urbani. 5061 (*ibid., saec. IIII*) ordo populusque Atinas. 5069 (*ibid.*) Atinates. IX 2318 (*Allifis*) Atinati⟨bus⟩. 2354 (*ibid.*)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Sex. Minio Se⟨x. f.⟩ Ter(etina) Silvano ... curat(ori) civit(atis) Atinatium.

2. Atina *opp. Venetorum.* PLIN. nat. 3, 131 interiere ... ex Venetis Atina et Caelina.

1. Atinās, -ātis *adi. et incolarum vocabulum, ab* Atina, *opp. Lucaniae, quod nunc dicitur* Atena, *cf. Hülsen, PW. II 2105.* CIC. div. 1, 59 in villa quadam campi Atinatis (*cf.* VAL. MAX. 1, 7, 5) .... illo Atinati (Ant- *cod. Vindobon.*, Att- *Leidens. Heins.*) somnio. 2, 137 in campum Atinatem. PLIN. nat. 3, 98 Lucanorum autem Atinates (Att- *pars codd.*), Bantini .... 3, 104 Apulorum genera tria: Teani ...; Lucani subacti a Calchante, quae nunc loca tenent Atinates .... 3, 105 Alfellani, Atinates, Arpani. 2, 225 in Atinate campo fluvius mersus post XX m. pass. exit. LIB. col. I grom. p. 209 in provincia Lucania praefecturae ... Vulcentana, ... A t e n a s .... CORP. X 331 (*Atinae*) Augustales Atinates. 344 (*ibid.*) M. Traesio M. f. Pomp(tina) Fausto sen(iori) ... cur(atori) r(ei) p(ublicae) Atinatium.

2. Atinās *oriundus ab una ex oppidis quibus* Atina *fuit nomen.* PLIN. nat. 22, 11 contigit eius coronae honos ... centurioni ... uni ad hoc tempus Cn. Petreio Atinati Cimbrico bello.

3. Atinās, -ātia *nom. gent. etruscum* (CORP. inscr. etrusc. I 1788 ϑania atinati pumpunal), *cf.* Atinius. CORP. VI 12655 Atinatiae T. l. Lascivae. X 345 (*Atinae Lucaniae*) d. m. Antoniae Ianuariae filiae ... Atinas Ianuarius et Antonia Prima. *potest hic ab* Atina *opp. Lucaniae nomen accepisse.* XI 4174 (*Interamnae*) Atinatia Elpis. 4200 (*ibid.*) T. Atinati Philargyro VIvir(o) Aug(ustali) in memoriam Atinatiae T. f. Probae nutricio. 4246 (*ibid.*) Atinatia Verecunda. 4303 (*ibid.*) Atinatia Septimina. 5212 (*Fulginis*) T. Haterio Nepoti Atinati Probo Publicio Mateniano cos. (*a. 134*). XII 6014 (*Narbone*) T. Atinas Crescens. III 3174^b (*in Dalmatia*) Atinatio Primo ... Atinatius Agilis.

4. Atīnas *nom. vir.* VERG. Aen. 11, 869 turbati fugiunt Rutuli, fugit acer Atinas. 12, 661 soli pro portis Messapus et acer Atinas. *fortasse utroque loco* Asilas *scribendum, cf.* 12, 127 fortis Asilas, 12, 550 et Messapus equum domitor et fortis Asilas; 11, 869 Atilas *R. apud* SERV. ad 11, 869 Atinus *in duobus codicibus.* PROB. app. gramm. 4 p. 194 nomina generis masculini, quae ablativo casu numeri singularis a littera terminantur et nominativo casu numeri singularis as litteris definiuntur: Aeneas Iollas ... Atinas ....

Atinēnsēs *incolae oppidi alicuius, cui nomen fuit* Atina. TERT. nat. 2, 8 quos (*deos*) Varro ponit: ... Narniensium Visidianum, Atinensium (atheniensium *cod., corr. Oehler*) Numiternum (numertinum *cod., corr. Oehler*) .... *Otto.*

Atīnius, Atinnius, Atīniānus *v.* Attus.

Atintania, -ae, Ἀτιντανία, *regio Epiri.* LIV. 29, 12, 13. 27, 30, 13, *ubi* atintanta *P.* 45, 30, 6 autincana *V.* *v. Oberhummer, PW. II 2106.*

Atiougius, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5242 (*Celeiae*) Atiougius Ittonis lib. an. C. *sic legerunt Mommsen et Hirschfeld,* p. 2285 *nuperrime descr. Schön* Aiiougus. *cf.* Atiougo *et* Ateioucus.

Atiougo, -ōnis *cogn. vir. celt.* CORP. III 4724 (*Aguonti in Norico*) Atestati Bricconis f. patri Devvae Atiougon. f. matri.

Atioxtus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 659 (*Burdigalae*) d. m. Atioxtus et Craxxillu. **Atioxta,** -ae, *cogn. mul.* CORP. XIII 658 (*Burdigalae*) d. m. Atioxte. *Diehl.*

? **atircoris** i. butracion GLOSS. III 552, 4. *cf.* batrachion. *Ihm.*

Atirienivae *v.* Ahinehae. **Atis** *v.* Atthis *et* Attis.

Atisci⟨...*? cogn. vir.* CORP. X 6637 (*Antii, saec. I med.*) b 10 A. Caicilius Atisci⟨.... *Diehl.*

Atisius (Athisius) *nom. gent.; vide quae ex gallicis attulit Holder, Altcelt. Sprachsch. I 265 sq. cf.* Attius; Atissius; Atusius. Atīsius*?*, *cf.* Apīsius *sub* Appius. CORP. X 8048, 2 (*in mortario Pompeiano*) C. Atisius Sabinus. V 3406 (*Veronae*) Atisiae Aphro⟨d⟩i⟨siae⟩. 3499 (*ibid.*) C. Atisius C. l. Felix, C. Atisius C. l. Gamus. 3500 (*ibid.*) Q. Atisius (mulieris) lib. Iucundus. 3593 (*ibid.*) Athisiae Primulae. XII 764 (*Arelate, litteris saec. ut videtur I*) d. m. C. Atisi Secundi C. Attius E⟨p⟩afroditia⟨nus⟩ optimo ... patri. 1654 (*Deae Augustae*) Atisia Paulina. 2200 (*inter Viennam et Gratianopolim*) C. Atisius Sedulus. 2203 (*ibid.*) C. Atísius Paullin.... et Atisiae C. f. Macrinae. 2260 (*Gratianopoli*) Atisio. 2396 (*Augusti*) C. Atisius Primus. 2611 (*Genavae*) Atis(ia) Maria. 5685 (*in pelvibus*), 2 C. Atisius. 3 C. Atisius Gratus *al.* 5686, 24 (*in vasculo*). III 6178, 1, 12 (*in Moesia inf.*) Atis. Valen. *cogn.* CORP. VI 1058, 4, 107 (*a. 210*) M. Appon(ius) Atisius *vigil.* **Atisiānus** *cogn.* CORP. XI 6681, 2 (*in tegula*) C. Tulli Atisiani.

? **Atislius** *nom. gent.* CORP. XII 1007 (*Glani, periit*) M. Atislius Maxsumus. *Otto.*

Atismerius *v.* Atesmerius. **Atisōn** *v.* Atesis.

Atissa, -ae *cogn. vir. celt.* INSCR. Katalog des Rhein. Mus. 103 ⟨tur⟩(ma) Atissae. *cf.* Atessas. *Diehl.*

Atissius, -a *nom. gent., cf.* Atisius. CORP. VI 5815 Atissiae Q. f. Proculae ... Q. Atissius Liberalis ... filiae.

Atistius, -a *nom. gent., cf.* Antius Antistius, Arrius Aristius *et* Atisius. CORP. VI 1958 (= CARM. epigr. 14) fuit Atistia uxor mihei, femina opituma .... 34566 M. Atisti (mulieris) l. Sabdae. *Otto.*

Atitallōn, Ἀτιτάλλων, *nom. serv.* CORP. VI 299 Herculi Aug. sacrum Atitallon Aug. lib. proc.

Atitio *in patella nigra Gallica.* CORP. XIII 10010, 198'.

Atitisus *in patellis nigris Gallicis.* CORP. XIII 10010, 199. *Diehl.*

? **Atitria.** CORP. IX 5082 (*Interamniae, fragm. tituli, periit*) sexvir Atitria. *Otto.*

Atitta, -ae *cogn. vir. celt.* CORP. II 1087 (*in Baetica*) Vrchail Atitta f. Chilasurgun. EPHEM. epigr. VIII 95 (*in urna Baetica*) Atittae. *cf.* Atitto.

Atitto, -ōnis *cogn. vir. celt.* CORP. III 5523 (*in Norico*) Atitto Atevali f. *ibid.* Mommus Atittonis f. CORP. III 4743 (*Teurniae*) A t i t o n i Attalonis et Lediae Casilli f. Atismerius. *cf.* Atitta. *Diehl.*

Atiulfus *v.* Athaulfus.

Atius, Atiānus *v.* Attus.

atizoē (*acc.* -en). *gemma*: PLIN. nat. 37, 147 atizoen in India et Persidis Acidane monte nasci, argenteo nitore fulgentem, magnitudine trium digitorum, ad lenticulae figuram, odoris iucundi, necessarium Magis regem constituentibus. 1 ind. 37, 54 atizoe. *Ihm.*

Atizyēs, *Arriano* Ἀτιζύης, *Persarum satrapes.* CVRT. 3, 11, 10.

Atlās, *rarius* **Atlās** (*codd. scriptura usitatissima* Athlans, *rara* Adl-), -antis, Ἄτλας. *nota formas has*: CHRON. Alex. chron. I p. 116, 235 Atlatum. p. 111, 200, 4 Aulas. *cf.* Adlas *I 724, 77.*

ad **declinationem:** *nomin.*: SERV. Aen. 4, 481 'Atlas' nullum nomen graecum 'ns' terminatur. ARS Bern. gramm. suppl. 97, 11 nomina quae 'n' litteram in genetivo addunt ... Athlas Athlantis. A t l a n s (A t l a s): CIC. Tusc. 5, 8 VERG. Aen. 1, 741. 6, 796 (*at* -as 4, 481 *Fb Serv.* 8, 136 *c et* n *eras. b.* 140 *et* 141 *c*). OV. met. 2, 296 *cod. Marc.* 4, 646 *frg. Lond.* epist. 9, 18 *P* (OV. *saepius* -as). INSCR. *bis v. p. 1043, 82 sq.* GERM. 264 *et* frg. 5, 1 SEN. Herc. O. 1908 (-as 12. 1599) LVCAN. 4, 672 *B* PLIN. nat. 7, 203. 13, 91 (-as 2, 31) VAL. FL. 2, 620. 5, 410 SIL. 5, 271 *bis* (-as 6^{iens}) STAT. Theb. 1, 98 *P ante corr.* 5, 430 *et* 7, 4 *P* MART. 6, 77, 7. 9, 3, 5. 13, 2, 2 IVV. 11, 24 AMPEL. 6, 7 SOL. 24, 8 *libri praeter L P* rubr. p. 226, 24 *libri praeter P* IVL. HONOR. rec. A 42 (geogr. p. 46) COSMOGR. I geogr. p. 88, 42. II p. 91, 15 (-as *L*) AVIEN. Arat. 574 (-as *Av*) AVSON. 322, 21 (*pauci* -as) SERV. Aen. 1, 741 *semel Hamburg.* 4, 483 (*v. l.* -as). 6, 795 *AHF* SERV. auct. Aen. 4, 246 *Floriac.* COMM. Bern. Lucan. 4, 672 HIER. chron. a. Abr. 380 CLAVD. 15, 158 V^1P^1 (-as 6^{iens}) PAVL. NOL. carm. 10, 228 AVG. civ. 18, 8 (-as *cod. a*). 18, 39 c. Faust. 20, 9 (-as *Palat. et C*). ALC. AVIT. carm. 4, 302 Atlans (*in Gallicanis*, -as *F et Germanici*). PRISC. perieg. 74 (-as *s et corr. A*) SIDON. carm. 7, 4 (MT^b) MART. CAP. 6, 667 GLOSS. RAVENN. Guido p. 550, 1 NOT. Tir. 68, 83. *praeterea solum* A t l a s: PLIN. nat. 2, 31 VIB. SEQ. geogr. p. 154, 20 HYG. fab. praef. p. 10, 1 *et* 11, 14. 192 p. 122, 19 COMM. Bern. Lucan. 1, 554. 9, 654. 10, 215 SERV. auct. Aen. 8, 130 SCHOL. Stat. Theb. 1, 98 MYTHOGR. 2, 114. *acc.*: A t l a n t a: *poetae* (*primus* PROP. 3, 22, 7), *praeter* SIL. 7, 434 Atlantem *ante vocalem* (*at* -a *ter*: 16, 415. 462. 659), PRISC. perieg. 571 *et* SIDON. carm. 5, 282 *ante cons. ex scriptoribus*: AMPEL. 9, 12 HYG. astr. 2, 17 p. 56 (*ubi* -em *H*, *praeterea* -em 2, 3 p. 33 fab. 30 p. 65) COMM. Bern. Lucan. 9, 654. A t l a n t e m: *scriptores praeter citatos, primus* PLIN. nat. 5, 5. 10. 11 *bis.* 14. *voc.* A t l a: OV. met. 4, 644 *ς vulgo*, -as *MN.* *plur. nomin.* A t l a n t e s: NAEV. carm. frg. 20 MELA 1, 23 PLIN. nat. 5, 44. *acc.* A t l a n t a s: MELA 1, 23 VITR. 6, 7, 6 (-es *G*) PLIN. nat. 5, 44. A t l a n t e s: SERV. Aen. 8, 134. *ad* **prosodiam:** VERG. Aen. *prior (vel prima) syllaba semper producta* (8^{iens}), *quinquiens in fine hexametri, semel in thesi* 8, 141 (*at ut fit* 8, 140 Ātlans). PROP. 3, 22, 7 Atlanta (= – ∠ ◡). OV. met. 4, 646 Ātlas *in versus fine* (6, 174 fast. 5, 180). epist. 15, 62 Ātlantis. *in thesi prior (prima) longa est*: OV. met. 2, 296. 4, 628. 632 fast. 5, 83. 663 (nepos Atlantis). *prior (prima) correpta*: HOR. carm. 1, 10, 1 nepós Ătlántis. OV. epist. 9, 18 met. 2, 742. 4, 644. 653. 657. 9, 273. 15, 149 fast. 2, 490. 5, 169. GERM. *bis* Ătlans. SEN. Herc. O. *bis prior in arsi longa, semel in thesi correpta* (1908). LVCAN. 4, 672 Ătlas. 9, 655 Atlanta (= – ∠ ◡). 1, 555 *idem* (= ◡ ∠ ◡). VAL. FL. 2, 620 Ātlans *in fine hexametri* (5, 410). 1, 842 Atlantis (= – ∠ ◡). SILIO *prior (prima) longa in arsi quinquiens (bis in versus fine), quater in thesi, brevis in thesi* 6^{iens}. *apud* STAT. *ter* Ātlans *claudit hexametrum, prior (prima) in thesi bis longa, bis brevis.* STAT. silv. 4, 3, 157 *hendecasyllabus exiens in* Atlantis. *apud* MART. *semper (ter) prior brevis est.* IVV. 11, 24 *versus exit in* Ătlans. 8, 32 *et* 13, 48 Atlanta (= – ∠ ◡). AVIEN. Arat. 574 Atlans *pro trochaeo.* AVSON. 322, 21 Ātlans *in fine versus.* 470, 31 Atlantis (= – ∠ ◡). PRVD. apoth. 433 Ātlantis. CLAVD. *positionem debilem semper observat* (13^{iens}), *in arsi* 8^{iens} (*in versus fine* Atlas 7^{iens}). *item* PAVL. NOL. carm. 10, 228 *et* SIDON. carm. 5, 282. 7, 4 *in arsi.* PRISC. perieg. 72 *et* 74 *in thesi.* *idem* 571 Ătlantém.

A *singulariter*: **1** *mons Africae, de quo cf. Ruge, PW. II 2118.* PLIN. nat. 5, 5 montem Africae (AMPEL. 6, 7 GLOSS. IV 431, 4) vel fabulosissimum Atlantem. VIB. SEQ. geogr. p. 154, 20 in ultima Africa cingens Mauritaniam. COMM. Bern. Lucan. 1, 554 mons Mauritaniae (SERV. georg. 2, 479 SCHOL. Iuv. 12, 4 GLOSS. IV 472, 29. V 269, 11). VITR. 8, 2, 6 monte Atlante (8, 2, 7 MELA 3, 101 PLIN. nat. 5, 11. 6, 199 *bis.* 25, 78. 27, 2 SOL. rubr. p. 226, 24 HYG. fab. 30 p. 65, 1 IVL. HONOR. rec. A 42 geogr. p. 46 COSMOGR. II p. 91, 15 OROS. hist. 1, 2, 11 MART. CAP. 6, 667). PLIN. nat. 13, 91 Atlans mons (SOL. 24, 8 HYG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

astr. 2, 3 p. 33 SERV. Aen. 6, 289 MYTHOGR. 1, 106. 2, 161 OROS. hist. 1, 2, 72 *et* 94). ENN. Serv. Aen. 1, 741 Atlas Graecum est. *ibid.* Ennius dicit Nilum Melonem vocari, Atlantem vero Telamonem (COMM. Bern. Lucan. 10, 215 SERV. Aen. 4, 246). *cf.* VITR. 6, 7, 6 *p. 1044, 6 sqq.* *de montis nomine Gaetulico* Addiris *cf. I 578, 24 et* Dyris *et* Durius. *epitheta*: OV. met. 4, 772 gelido (*cf.* STAT. silv. 4, 3, 157 nives Atlantis). LVCAN. 1, 555 summum (*cf.* HIER. chron. a. Abr. 380 montem . . . altissimum). SIL. 16, 378 postremus (16, 401). AMM. 29, 1, 25 extremo (*cf.* SIL. 7, 434 Atlantem et Calpen, extrema habitabimus antra? 16, 659). STAT. Theb. 1, 98 arduus. PRVD. apoth. 433 Mauri. CLAVD. 28, 104 Maurusius. *cf.* SERV. Aen. 6, 795. 8, 134. VAL. FL. 2, 620 occiduis regnator montibus Atlans. *loci de monte qui sustinet caelum et sidera (cf. montis eponymus sub 2) insignes sunt* MELA 3, 101 *sq.* PLIN. nat. 5, 10 *sqq.* (*unde* SOL. MART. CAP.). SIL. 16, 35 ut Phoebe stellas, ut fratris lumina Phoeben exuperant montisque Atlas et flumina Nilus. IVV. 11, 24 quanto sublimior Atlans omnibus in Libya sit montibus. RAVENN. Guido p. 550, 1 Atlans et Herculis columnae. **2** *montis eponymus*: OV. met. 4, 657 quantus erat mons factus Atlas *a Perseo. cf.* LVCAN. 9, 654 COMM. Bern. *ad l.* FVLG. myth. 1, 21 MYTHOGR. 2, 114. SERV. Aen. 8, 134 sciendum Atlantes tres fuisse: unum Maurum, qui est maximus, alterum Italicum, patrem Electrae, unde natus est Dardanus, tertium Arcadicum patrem Maiae, unde natus est Mercurius. sed nunc ex nominum similitudine facit errorem et dicit Electram et Maiam filias fuisse Atlantis maximi. *memoratur primum a* LIV. ANDR. carm. frg. 16 *et* VARR. (*apud* Serv. Aen. 5, 824, *unde* MYTHOGR. 1, 129. 2, 167), *imprimis apud scriptores mythographos.* HYG. fab. praef. p. 11, 14 ex Iapeto et Clymene Atlas Epimetheus Prometheus (SCHOL. Stat. Theb. 1, 98 MYTHOGR. 2, 114. *cf.* SERV. auct. Aen. 1, 741 HIER. chron. a. Abr. 431 AVG. civ. 18, 39 ISID. orig. 14, 8, 17). SERV. auct. Aen. 4, 247 Aetheris et diei filius. HYG. astr. 2, 21 p. 63 *Pliades* ex Plione Oceani et Atlante sint natae (p. 64 SCHOL. Germ. Bas. p. 76, 6 MYTHOGR. 1, 234. *cf.* HYG. fab. praef. p. 11, 19 fab. 192 p. 122, 19). SERV. auct. Aen. 8, 138 per Maiam . . . ceteras Atlantis filias intellegi. HYG. astr. 2, 21 p. 62 ex Atlante et Aethra, Oceani filia, sint filiae XV procreatae, quarum V Hyades appellatas demonstrat *Musaeus* (p. 63 SERV. Aen. 1, 744. *cf.* SCHOL. Germ. Bas. p. 75, 10. p. 60, 12). HOR. carm. 1, 10, 1 Mercuri, facunde nepos Atlantis (OV. fast. 5, 663 clare. *cf.* met. 2, 742 epist. 15, 62 CLAVD. rapt. Pros. 1, 89 AVG. civ. 18, 8 ISID. chron. II p. 434, 47). HYG. fab. 150 p. 25, 9 Atlanti . . . qui dux eorum (*sc. Titanum*) fuit, caeli fornicem super umeros imposuit *Iuppiter* (SCHOL. Stat. Theb. 2, 4 MYTHOGR. 1, 183. 2, 53. *cf.* HYG. fab. praef. p. 10, 1 *in Titanum catalogo, ubi* Arges *Muncker*). PLIN. nat. 7, 203 astrologiam *invenit* Atlans Libyae filius (*cf.* GERM. frg. 5, 1 *sqq.* VITR. 6, 7, 6 HIER. chron. a. Abr. 380 [PROSP. chron. I p. 387, 46 CASSIOD. chron. II p. 121, 21 ISID. *ibid.* p. 433, 46. 46ᵃ epit. p. 433, 38] AVG. civ. 18, 8 *et* 39 ISID. orig. 3, 24, 1. 5, 39, 9. 14, 8, 17). nat. 2, 31 sphaeram *primus intellexit.* *epitheta*: VERG. Aen. 6, 796 caelifer Atlans (OV. fast. 5, 83 SIL. 15, 142 STAT. silv. 1, 1, 60 Theb. 5, 430. *cf.* GERM. 263 *sq.* PRISC. perieg. 74). 1, 741 maximus (SERV. *ad l.* GLOSS. IV 452, 22. VERG. Aen. 4, 481. 8, 136 Ov. met. 6, 174 GERM. frg. 5, 1. AVG. c. Faust. 15, 6 p. 428 Vind.). *cf.* OV. epist. 15, 62 magni. VERG. Aen. 4, 247 duri. OV. met. 15, 149 validi. fast. 5, 169 umeros oneratus Olympo. SEN. Herc. O. 1907 stelligeri vector Olympi. LVCAN. 9, 654 Titana. 4, 672 vicinus Gadibus. *cf.* 9, 654 sub Hesperiis stantem ... columnis. VAL. FL. 5, 410 ferreus. SIL. 5, 272 extremae longinquus cultor harenae. 16, 408 senio invalidi (*cf.* 453). STAT. Theb. 8, 315 astrigerum. ARNOB. nat. 2, 69 gestatorem baiulum tibicinem illum ac destinam caeli. AVSON. 322, 21 pinifer (*cf.* VERG. Aen. 4, 249). CLAVD. 28, 379 trementem ... famulum. PAVL. NOL. carm. 10, 228 gravis . . . poli sub pondere constitit Atlans. AVG. c. Faust. 15, 5 laturarium. OV. met. 4, 632 Iapetionides. AVIEN. Arat. 574 Poenus. SIDON. carm. 7, 3 Marmaricus. *coniunguntur verba*: CIC. Tusc. 5, 8 nec vero Atlans sustinere caelum ... traderetur (SCHOL. Iuv. 13, 48 HIER. chron. a. Abr. 380. *cf.* STAT. silv. 4, 2, 19. VERG. Aen. 8, 137 aetherios ... orbes. OV. met. 2, 297 candentem ... axem. VITR. 6, 7, 6 mundum. GERM. 264 regna Iovis). VERG. Aen. 4, 482 axem umero torquet (6, 797 *cf.* ENN. ann. 37. AVIEN. Arat. 575 aethera). 4, 247 caelum qui vertice fulcit (OV. epist. 9, 18 sidera. *cf.* CLAVD. carm. min. 53, 23 Atlantis apex flammantia pondera fulcit). 8, 141 caeli qui sidera tollit. PROP. 3, 22, 7 caelum omne . . . gerentem (*cf.* SEN. Herc. O. 12 ferre. AVG. civ. 18, 8 portare). OV. fast. 5, 180 cervicemque polo suppositurus Atlas. AVIEN. Arat. 574 subiit . . . celsae . . . pondera molis. AVG. c. Faust. 15, 6 p. 428 Vind. mundum ferentem humeris (20, 9 subportat). SIDON. epist. 4, 3, 5 *tenet sidera.* carm. 7, 4 *signiferum* vertice conterit. PRISC. perieg. 74 caeliferas ... tenens ... columnas. SCHOL. Stat. Theb. 2, 280 in Aethiopia speciosissimum pomarium Atlantis fuit. *nota translationem de homine magno*: MART. 6, 77, 7 monstratur Atlans cum compare ginno. *iocose dictum*: IVV. 8, 32 nanum cuiusdam Atlanta vocamus, Aethiopem Cycnum, pravam extortamque puellam Europen. *cf. Wernicke, PW. II 2119.* **3** *cogn. vir.*: CORP. IX 466 (*Venusiae*), 20 Atlans . . . esse(darius). CORP. VI 6211 (*e columb.*) Terpusa Atlans. Atlantis. Isias et Helpis soror Isiadis. **B** *pluraliter*: **1** NAEV. carm. frg. 20 inerant signa expressa, quo modo Titanes bicorpores Gigantes magnique Atlantes Runcus atque Porporeus filii Terras. **2** *gens Libyca, de qua cf. Pietschmann, PW. II 2107, 1.* MELA 1, 43 solem exsecrantur, et dum oritur et dum occidit. 1, 23. PLIN. nat. 5, 44 degeneres sunt humani ritus. TERT. anim. 49 SOL. 31, 2 MART. CAP. 6, 673. *nota* AMM. 15, 3, 6 apud Atlanteos. **3** VITR. 6, 7, 6 si qua virili figura signa mutulos aut coronas sustinent, nostri telamones appellant, cuius rationes, quid ita aut quare dicantur, ex historiis non inveniuntur, Graeci vero eos atlantas vocitant. *eadem vox corrupta fort.* ISID. orig. 19, 19, 6 *in* agrantes. *cf. p. 1043, 3 et Puchstein, PW. II 2107, 2.*

adi. **Atlantēus,** -a, -um, Ἀτλάντειος, *ad Atlantem tam montem quam montis eponymum pertinens*: LVCR. 5, 35 propter Atlanteum litus pelageque sonora. HOR. carm. 1, 34, 10 quo Styx et invisi horrida Taenari sedes Atlanteusque finis concutitur. LVCAN. 5, 598 oceano ... Atlanteo. STAT. Ach. 1, 223 gurgite Atlanteo pelagi. AVIEN. Arat. 915 Ătlántei ... in vada caerula ponti. 1076 Ătlántei ... aequoris. CLAVD. 10, 280 quid numerem gentes Atlanteosque recessus Oceani? (1, 35). FVLG. aet. mund. 10 p. 166, 13 H. Atlanteas Niliaci liquoris diffusitrices cataractas intrepidus exspectat. p. 166, 20 marginis. OV. fast. 3, 105 quis tunc aut Hyadas aut Pleiadas Atlanteas senserat? ARNOB. nat. 3, 21 progenies (*i. Mercurius*). **Atlantēī,** -ōrum *v. sub* Atlas *B 2.* **Atlantius,** -ī, Ἀτλάντιος. HYG. fab. 271 p. 146, 5 Atlantius Mercurii et Veneris filius, qui hermaphroditus dictus est. *cf.* Atlantiades *2.* **Atlantia,** -ae, Ἀτλαντία, *vetus nomen Aethiopiae, v. sub* Aethiops *I 1156, 82.* **Atlantion** *n.*, Ἀτλάντιον. PLIN. nat. 28, 99 *spinae articulum primum* Atlantion (*supple* ἄρθρον) vocant. **Atlantis,** -idos, -idis, Ἀτλαντίς. *ad declinationem*: *gen.*: PANEG. Mess. 77 Atlantidos (OV. trist. 1, 11, 15 SIL. 11, 292). VAL. FL. 2, 72 Atlantidis. *acc.*: OV. fast. 3, 659 Atlantida (GERM. 322). SERV. auct. Aen. 8, 138 Atlantidem (SCHOL. Germ. Bas. p. 92, 3). *acc. plur.*: SCHOL. Germ. Bas. p. 77 *et* p. 92 Atlantides. BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 225 Atlantidas (1, 138). *ad prosodiam*: *prima syllaba semper (14ⁱᵉⁿˢ) producitur praeter unum locum* OV. fast. 4, 31 (*idem ter produxit*). **1** *Atlantis filia*: VERG. Aen. 8, 134 Dardanus . . . Electra, ut Grai perhibent, Atlantide cretus (OV. fast. 4, 31 SIL. 11, 292). PANEG. Mess. 77 Calypsus. OV. met. 2, 685 Maia (SERV. auct. Aen. 8, 138). trist. 1, 11, 15 custos Atlantidos ursae (*sic Trev. et Marc.², cett.* Erymanthidos) *i. custos Callistus (i. Arcturus Arctophylax), filiae Nyctei, non Lycaonis, ab Atlante oriundi (cf. Owen, Cassical Review 2 [1888], 180 sq.).* GERM. 322 Nymphen (*i. Amphitriten, cf. Catast. 31 p. 158 Rob.* εὐλαβηθεῖσα ἐκείνη ἔφυγε πρὸς τὸν Ἄτλαντα. *minus recte* SCHOL. Germ. Bas. p. 92, 3 *Amphitrite* confugit ad Atlantidem, *debuit* Atlantem, *ut exhibet* HYG.). *nota translationem*: OV. fast. 3, 659 invenies (*sc. Anna Perenna*), qui te nymphen Atlantida dicant, teque Iovi primos, Anna, dedisse cibos: *intellege Hagno nympham Arcadicam. cf. Peter ad l.* *plur. Pliades* (*et Hyades*): VERG. georg. 1, 221 Eoae Atlantides (GLOSS. V 169, 25 stellae orientales in unum positae). *cf.* SERV. georg. 1, 219 Atlantides autem, licet septem fuisse dicantur, sex tamen . . . videntur in caelo (SCHOL. Germ. Bas. p. 77): quae novembri mense nobis incipiunt non videri. SERV. auct. *ibid.* non est enim Atlantidum epitheton 'eoae', sed 'eoae' matutinae (BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 221). VITR. 6, 7, 6 filiae . . . *Atlantis* Atlantides, quas nos vergilias, Graeci autem pliadas nominant (BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 225. *cf.* 1, 138. 1, 219. 1, 221). SEN. Herc. f. 11 passim vagantes. COLVM. 10, 54. AVIEN. Arat. 604 mixtis Atlantides ardent ignibus. SERV. Aen. 8, 138 *Maia* una de Atlantidibus (HYG. astr. 2, 7 p. 43 PORPH. Hor. carm. 1, 10, 1 BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 225), id est pliadibus. HYG. astr. *l. c.* Mercurium ... *lyrae* septem chordas instituisse ex Atlantidum numero (SCHOL. Germ. Bas. p. 84, 2). MART. CAP. 2, 180 candidior Atlantidum Iovis congressu pignerisque culmine provecta. *nota sing. collective usurpatum*: VAL. FL. 2, 72 sub Eoae dubios Atlantidis ignes *i. Pliadum.* LVCAN. 5, 4 gelidoque cadens Atlantis Olympo. **2** *ad Atlantem montem pertinens*: LVCAN. 10, 144 Atlantide silva. **3** *insula mythica, Platonis in Timaeo mytho concelebrata, de qua cf. Berger, PW. II 2116, 2.* PLIN. nat. 6, 199 traditur et alia insula contra montem Atlantem et ipsa Atlantis appellata. CHALC. transl. 25 Atlantide insula *et* Atlantis insula. *cf.* AMM. 17, 7, 13 *et* Atlantica insula *p. 1045, 28.* *complures memorat* SCHOL. Germ. Bas. p. 92, 7 qui (*delphinus*) cum circa insulas Atlantides (*sic AP*, -tidis *S*, -tis *V*) rimaretur (*Amphitriten inquirens*). *in graec.* κατὰ τὰς νήσους τοῦ Ἄτλαντος. **4** *cogn. mul.* CORP. IX 4194 (*Amiterni*) Atlantis li⟨b.⟩. *patronus fuit* leg. pr. pr. utriusq(ue) Mauretan(iae). *adi. femin.* **Atlantias,** -adis, Ἀτλαντιάς, *Atlantis filia.* PRIAP. 68, 23 Circen Atlantiademque Calypson. SIL. 16, 136 vixque Atlantiadum rubefecerat ora sororum (*sc. Aurora Pliadas*). *patronymic.* **Atlantiadēs,** -ae, Ἀτλαντιάδης, *Atlantis nepos vel pronepos.* *prima semper correpta.* PRISC. gramm. II 67, 4 Atlantiades pro Atlantides *littera addita.* **1** PRISC. *l. c.* p. 64, 3 Atlantiades Mercurius, id est Atlantis natae filius (GLOSS. V 441, 50). OV. met. 8, 627 caducifer. 1, 682. 2, 704 *et* 834 STAT. Theb. 1, 303. MART. CAP. 1, 38 Atlantiadae sollertia. 9, 889 Atlantiadem. 7, 726. **2** OV. met. 4, 368 *hermaphroditus, Mercuri filius. cf.* Atlantius. At-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lantidēs *v. sub* Atlantiades. *adi.* **Atlanticus,** -a, -um, Ἀτλαντικός. *ut in* Atlas *codd. variant inter* Atl-, Athl-, Adl-. *prima quater producta est, semel correpta* (HOR. carm. 1, 31, 14), AVIEN. ora *7iens prosodia propter senarios dubia manet.* **1** *de mari adhuc sic appellato, cf. Partsch, PW. II 2109, 1 sub* Atlantis. CIC. rep. 6, 21 omnis ... terra, quae colitur a vobis ..., parva quaedam insula est circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quem Oceanum (*cf.* GLOSS. III 246, 3 Atlanticum Ὠκεανός) appellatis in terris. PLIN. nat. 3, 74 *mare* Atlanticum, ab aliis magnum *nuncupatur* (AMPEL. 7, 1). COLVM. 8, 16, 9 MELA 1, 21. 2, 87 maria utraque ... Atlanticum ... Nostrum (*cf.* 1, 15). APVL. mund. 6 maria maiora sunt Oceanus et Atlanticum. TERT. pall. 2. mare Atlanticum: SEN. nat. 4, 2, 25 MELA 3, 6. 3, 100 PLIN. nat. 5, 40. 6, 199 ind. 4, 36 FVLG. aet. mund. 14 p. 176, 11 H. MART. CAP. 6, 672. Atlanticum mare: SEN. nat. 4, 2, 22 COLVM. 11, 2, 21 PLIN. nat. 2, 205. 3, 5. 7. 6, 175. 212. 34, 156. 37, 37 APVL. mund. 4 AGENN. grom. p. 61 TERT. nat. 1, 9 apol. 40 SOL. 56, 10 CHALC. transl. 24 AVIEN. ora 403 AMM. 17, 7, 13 HEGES. 2, 9, 156 SCHOL. Iuv. 10, 1 MACR. somn. 2, 9, 9. MELA 1, 22 pelagus. MELA 1, 15 Atlanticum ... Britannicum oceanum (1, 25 PLIN. nat. 3, 6. 8 HIER. epist. 60, 4 in Is. 21, 13 p. 218 Vall. MART. CAP. 6, 627 *et* 629). PLIN. nat. 3, 3 oceanus Atlanticus (3, 9. 4, 114 AGENN. grom. p. 61 SOL. 23, 5. 56, 5 rubr. 56 p. 232, 29 HIER. in Amos 8, 11 *sq.* p. 342 Vall. OROS. hist. 1, 2, 94 MART. CAP. 6, 666). *adde* SOL. 23, 17. 56, 4. PRISC. perieg. 39 *oceani gurges.* HOR. carm. 1, 31, 14 aequor Atlanticum (MELA 3, 3). AVIEN. ora 398 salum. 563 gurgite (686 gurgites). MART. CAP. 6, 623 profundi. MELA 3, 107 litoris (MART. CAP. 6, 666). SOL. 23, 13 aestus (56, 4). AVIEN. ora 55 fluctibus. 84 sinus. ARNOB. nat. 1, 5 insula quae perhibetur Atlantica Neptuni, sicut Plato demonstrat. *cf.* Atlantis *3.* *nota* SOL. 24, 13 amnes ... transierunt ... in quoddam Atlantici nominis ministerium. **2** *ad Atlantem tam montem quam montis eponymum:* SIL. 10, 184 Atlanticus accola (*i. Calpensis*). 15, 37 regna. PLIN. nat. ind. 13, 29 arbor. MART. 14, 89 mensa citrea. accipe felices, Atlantica munera, silvas. SOL. 24, 7 solitudines. 30, 1 gentes. IVL. HONOR. rec. A 47 (geogr. p. 52) fluvius Nilotis nascitur in Atlantico campo. AVIEN. ora 663 axi (*i. caelo*). FVLG. aet. mund. 10 p. 167, 8 H. moles. *nota gentium cogn.* Atlanticī, -ōrum. AVG. civ. 8, 9 Atlantici Libyes. PLIN. nat. 3, 36 *in Gallia* Cambolectri, qui Atlantici cognominantur. *adi.* **Atlantiacus,** -a, -um, Ἀτλαντιακός, *ad Atlantem montem et Atlanticum mare pertinens. prima semper correpta.* CALP. ecl. 4, 83 Atlantiaci pondus ... Olympi (*i. caeli*). SIL. 13, 200 litore. AVSON. Mosell. 144 profundo. *compos.* **Atlantigena,** -ae, *Atlantis filia.* CARM. de mens. II (poet. min. I 12 Bähr.) 19 mensis Atlantigenae dictus cognomine Maiae.

Atlēius *v.* Attus. **Atlēnus** *v.* Attus.

[**Atlītēs**] *Aegypti filius.* HYG. fab. 170 p. 33, 19 Europome *interfecit* Atlitem, *Apollodoro* Εὐρωπώ *et* Ἀλκίδης.

1. Atlius *v.* Attus. **2. Atlius** *v.* Athlius *sub* Athlus.

Atlondus, -ī *nom. vir. barb.* CORP. II 76 (*in Lusitania*) L. Iuli L. f. Atlondi. 3082 (*Toleti*) *traditur:* Aplondus Dagencium M. f. anorum XX. 4980 Atlondus Maquiaesus Sunnae f. Mir(obriga?).

Atm(?) Baribal(is) f. CORP. VIII 9442 (*Caesareae*).

Atmētus, -ī, ἄτμητος, *nom. equi, cf. sub* Admetus *I 726, 52.*

Atnaenīnī *v.* Athenais *sub* Athena *p. 1031, 53.*

Atnamatus *v.* Adnamatus. **atnepōs, atneptis** *v.* adn-.

Atobiles d. ⟨m.⟩ CORP. XIII 2689. *stela Augustoduni periit aut latet.* *Diehl.*

atocium, -ī, ἀτόκιον. PLIN. nat. 29, 85 araneus lanuginosus, grandissimo capite, quo dissecto inveniri intus dicuntur vermiculi duo adalligatique mulieribus pelle cervina ante solis ortum praestare, ne concipiant, ut Caecilius in commentariis reliquit. vis ea annua est. quam solam ex omni atocio (*sic Barb.*, atocito, atacito, adaceto *codd.*) dixisse fas sit, quoniam aliquarum fecunditas plena liberis (*del. Mayh.*) tali venia indiget. *Ihm.*

Atoierpactia *quod olim legebatur in titulo lacus Fucini* Zvet. med. 43, *rectius fortasse intellegunt qui duo verba esse volunt, quorum hoc sit* Actia *i.* Angitia, *deae nomen, cf. Planta, gramm. II 587 et 673, Lindsay apud Conway, The Italic dialects I p. 294 sq.* *Otto.*

Atolēius *v.* Attus. **Atolinus** *v.* Aiolinus.

atomus (-os), -ī *f.*, ἡ ἄτομος. [*it.* attimo. *M.-L.*] VITR. 2, 2, 1 Democritus quique est eum secutus Epicurus atomos, quos (*codd.*, quas *Rose*) nostri insecabilia corpora, nonnulli individua vocitaverunt. LACT. de ira 10, 5 'tam minuta sunt *primordia*', inquit *Leucippus*, 'ut nulla sit acies ferri tam subtilis, qua secari ac dividi possint'. unde illis nomen imposuit atomorum. AMM. 26, 1, 1 individua illa corpuscula ..., atomos, ut nos appellamus. SERV. ecl. 6, 31 atomos, id est quasdam minutissimas partes, quae τομήν, id est sectionem, non recipiunt, unde et atomi dictae sunt (*inde* GRAMM. suppl. p. CLXXV ISID. orig. 13, 2, 1 *cf.* SERV. Aen. 6, 747). AVG. civ. 8, 5 in atomis, hoc est minutissimis corpusculis, quae nec dividi nec sentiri queunt. serm. 362, 17 atomus dictus est a τομή, quod est sectio: ἄτομος graece, quod secari non potest. BOETH. arithm. 2, 4 p. 89, 23 principium insecabile, quod Graeci atomon vocant, id est ita deminutum atque parvissimum, ut eius pars inveniri non possit. GRAMM. suppl. 222, 15 atomus ... dicitur quicquid indivisibile est. τομή enim graece incisio. GLOSS. IV 208, 48 atomus indivisio. V 169, 26 atomos indivisio, tomus divisio (ISID. orig. 13, 2, 4). 337, 11 atomos insecabilia ac solida corpora (ISID. orig. 8, 6, 16). IV 208, 41 atomi tenuissimi pulveres, qui in radiis apparent solis, qui dividi non possunt (*similia saepius, cf.* SERV. ecl. 6, 31 ISID. 13, 2, 1 GRAMM. suppl. p. XXIV. CLXXV). *quattuor genera distinguit* ISID. orig. 13, 2, 2 (sunt autem atomi aut in corpore aut in tempore aut in numero aut in littera), *quae exemplis illustrat; quinque* GRAMM. suppl. p. XXIV (in sole ... in re ... in numero ... in tempore ... in littera). *de genere:* SERV. ecl. 6, 31 dicimus autem 'haec atomus' et 'hae atomi'. GRAMM. suppl. p. CLXXV (schol. ad PRISC. gramm. II 58, 26) quae philosophi atoma (*sic multi codd. Prisc.*) vocant: ad neutrum genus, quod est atomum, se confert dicens 'quae'. sed atomus secundum Servium feminini generis est. *masc. generis:* VITR. 2, 2, 1 (*codd. omnes*). SEN. nat. 7, 13, 2 LACT. de ira 10, 16 LVCIF. de reg. apost. 10 p. 59, 20 AVG. serm. 362, 17 ISID. orig. 13, 2. *acc. plur.* atomus LVCIL. 687. *de usu adiect. v. p. 1047, 45.* *in codd. hic illic* ath- *scribitur.*

de corpusculis, secundum Democriti et Epicuri doctrinam (*non legitur apud* LVCR.): LVCIL. 687 (Non. 478) eidola atque atomus vincere Epicuri volam. CIC. fin. 1, 21 quae sequitur *Epicurus*, sunt tota Democriti, atomi, inane, imagines, quae εἴδωλα nominant (*cf.* nat. deor. 1, 73). fat. 23 Democritus, auctor atomorum. fin. 1, 17 *Democritus* atomos quas appellat, id est corpora individua propter soliditatem, censet in infinito inani ... ita ferri, ut concursionibus inter se cohaerescant ... eumque motum atomorum (nat. deor. 1, 69 fat. 23) nullo a principio, sed ex aeterno tempore intellegi convenire. 1, 20 si omnes atomi declinabunt, nullae umquam cohaerescent, sive aliae declinabunt, aliae suo nutu recte ferentur, primum erit hoc quasi provincias atomis dare, quae recte, quae oblique ferantur, deinde eadem illa atomorum ... turbulenta concursio (*cf.* ac. 1, 6 nat. deor. 1, 91. 2, 94. 1, 114 incursione. *cf. infra l. 56 sqq. et 67 sqq.* hunc mundi ornatum efficere non poterit. nat. deor. 1, 54 infinita vis innumerabilium volitat atomorum, quae interiecto inani cohaerescunt tamen inter se. fin. 1, 19 complexiones et copulationes et adhaesiones atomorum inter se. 1, 28 declinationem istam atomorum ... probabo. nat. deor. 1, 73 de inclinatione atomorum. 1, 69 *Epicurus* ait atomum, cum pondere et gravitate derecto deorsus feratur, declinare paululum (*cf.* fin. 1, 19 fat. 22. 23. 24. 46. 47. 48). ac. 2, 125 aut atomos ullas *putes esse*, e quibus quidquid efficiatur, illarum sit dissimillimum? nat. deor. 1, 68 sint sane *di* ex atomis; non igitur aeterni. quod enim ex atomis, id natum aliquando est. 1, 65 abuteris ad omnia atomorum regno et licentia. Tusc. 1, 22 nihil est ... apud istos, quod non atomorum turba conficiat. nat. deor. 1, 109 innumerabilitas ... atomorum. fat. 18 nec ... est causa, cur Epicurus ... ab atomis petat praesidium easque de via deducat. Tusc. 1, 60 non est certe *illa vis* nec cordis nec sanguinis nec cerebri nec atomorum (nat. deor. 1, 54). 2, 45 summum *dolorem* ... dico, etiamsi decem atomis est maior alius. SEN. nat. 5, 2 Democritus ait: cum in angusto inani multa sint corpuscula, quae ille atomos vocat, sequi ventum (*cf.* CIC. ac. 1, 6). 2, 6, 2 aer ..., si in atomos inciditur, sparsus est. 7, 13, 2 si illi (*Artemidoro*) credimus, summa caeli ora solidissima est, in modum tecti durata et alti crassique corporis, quod atomi congesti coacervatique fecerunt. benef. 4, 19, 3 si non vis gratus videri, quia nullum habes illius (*Epicuri*) beneficium, sed te atomi et istae micae tuae forte ac temere conglobaverunt, cur colis? QVINT. inst. 7, 2, 2 an atomorum concursu mundus sit effectus an providentia regatur an sit aliquando casurus (*cf.* CIC. *supra l. 30.* LACT. *infra l. 67*). TERT. test. anim. 1 seu numeris seu atomis concinnaris. anim. 5 qui eam (*animam*) de manifestis corporalibus effingunt, ut Hipparchus ... ex igni, ..., ut Epicurus ex atomis, si et atomi corpulentias de coitu suo cogunt. 32 atomos Epicuri. apol. 47 alii *deum adseverant* ex atomis, alii ex numeris (*cf.* AVG. civ. 6, 5). IREN. 2, 14, 3 cum illi (*Democritus et Epicurus*) primum multum sermonem fecerint de vacuo et de atomis (*ibid. iterum*). LACT. de ira 10, 16 Lucretius quasi oblitus atomorum, quos adserebat (*cf.* opif. 6, 2). 10, 11. 13 atomorum coitio et conglobatio. 10, 27 concursu (10, 28. 39. opif. 6, 12 fortuitis atomorum concursionibus. *cf.* AVG. civ. 11, 5 ISID. orig. 8, 6, 16). 10, 17 nihil enim per atomos fieri ... apparet ..., nisi forte ignis et aquae naturam ex atomis esse credemus. 10, 18 num in ferro aut silice atomi latent? 10, 15. 23. 29. 31 qua pactione de confuso acervo se atomi congregaverunt. CHALC. comm. 214 atomos vel solidas moles. 215 *sunt* ignitae atomi iuxta Democritum (*sc. ex quibus anima subsistit*). *ibid.* atomi casu quodam et sine ratione concurrentes in unum et animam creantes, ut placet Epicuro, ob similitudinem atomorum, quarum una commota omnem spiritum, id est animam, moveri simul. HIL. in psalm. 63, 4 nunc aquis, nunc terrae, nunc atomis, nunc caelo dei nomen indulgens. FILASTR. 126, 1 de atomis animam esse. SERV. Aen. 6, 747 omnia ... σύνθετα, id est composita, exitum sortiuntur, unde et atomos perpetuas dicunt, quia simplices sunt nec recipiunt sectionem. ecl. 6, 31 (*ubi fusius exponit*). HIER. in Os. 2, 8 p. 84 Vall. aranearum fila per aerem volantia, quae dum videntur intereunt et in atomos atque in nihilum dissolvuntur. epist. 119, 5 Epicurus ex suis atomis mundum struit

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et universa conformat. PRVD. apoth. 953 est operae pretium nebulosi dogmatis umbram prodere, quam tenues atomi compage minuta instituunt (*de Manichaeis agitur*). AVG. c. acad. 3, 10, 23 *Epicurus* luxuriosus, cum atomos quasi ancillulas suas, id est corpuscula, quae in tenebris laetus amplectitur, non tenere viam suam, sed in alienos limites passim sponte declinare permittit. MART. CAP. 2, 149 da nosse poscenti, quid haec aeria latitudo atque atomis perlucentes concurrentibus campi animantum gerant. 2, 213 ardebat Heraclitus, udus Thales, circumfusus atomis Democritus videbatur. SIDON. epist. 9, 11, 9 ut solet aquam ... per atomos bibulas radius extrahere solaris. carm. 15, 96 Arcesilas divina mente paratam conicit hanc molem, confectam partibus illis, quas atomos vocat ipse leves. CASSIOD. hist. 1, 15 p. 914^c neque cogitatione neque atomo quidem praecedit *filio* deus pater: semper filius ex ipso deo est. VEN. FORT. Mart. 4, 515 quid numeris, atomis (ath- *codd.*) ratione potestis et ore?

de tempore: HIER. epist. 119, 5 atomus ... punctum temporis est, quod secari et dividi non potest (*cf.* 119, 2 *infra l. 28*). AVG. c. Faust. 11, 7 p. 322, 38 Vind. in atomo, id est in momento. *cf.* ISID. orig. 13, 2, 3 GRAMM. suppl. p. XXIV *sq.* TERT. adv. Marc. 3, 24 demutati in atomo in angelicam substantiam. ITALA (Aug. c. Adim. 12 p. 143, 4 Vind. *cf.* c. Faust. 11, 3 p. 318, 16. 11, 7 p. 322, 38) I Cor. 15, 52 non tamen omnes inmutabimur in atomo (ἐν ἀτόμῳ, VVLG. in momento), in ictu oculi, in novissima tuba (*cf.* TERT. adv. Marc. 5, 10 nos mutabimur in atomo, in oculi momentaneo ictu. resurr. 42. 51 AMBR. hex. 4, 4, 14). LVCIF. de reg. apost. 10 p. 59, 20 Vind. ceterum crede, quod possit sic et tunc Manassem et nunc te in uno atomo extinguere oculorum. HIER. epist. 119, 2 non in tempore, non saltim in brevi spatio, sed in atomo et in puncto temporis atque momento, quo palpebra oculi moveri potest. AVG. epist. 190, 15 an summa celeritate atque atomo temporis, unde exierat, recurrat an pereat *anima*. MART. CAP. 9, 971 primum ... tempus est, quod in morem atomi nec partes nec momenta recisionis admittit. OROS. apol. 9, 8 in atomo cogitationis. 19, 4 per tempora, per dies, per momenta, per atomos. COMPVT. Carth. 2, 14 in quibus similiter trigesimam partiris et in quovis die, ut dixi, quota erit luna, usque ad atomum (ath- *cod.*) per dies et annos singulos peritissime designabis. VEN. FORT. carm. 5, 1, 1 quia nec in atomo (ath- *codd.*) plasma notaretur in culpa. SERG. gramm. IV 475, 9 cum omnis oratio solvatur in verba, ... syllabae solvantur in litteras, littera sola non habet, quo solvatur. ideo a philosophis atomos dicitur (*sim.* GRAMM. suppl. p. XXIV). ISID. orig. 13, 2, 4 littera pars minima atomus est nec dividi potest. BEDA gramm. VII 229, 14 *syllaba brevis* tempus recipit unum, quod atomum metrici vocant.

pro adiectivo: PLIN. nat. 12, 62 (*de ture*) Graeci stagonian et atomum tali modo appellant, minorem autem orobian. LACT. de ira 10, 21 ubi ergo dicimus liquores atomos esse? num in vapore? num in halitu? PAVL. NOL. epist. 31, 1 p. 268, 14 Vind. in segmento paene atomo hastulae brevis sumite munimentum praesentis ... salutis.

atonia, -ae *f.*, ἀτονία. GLOSS. III 597, 13 attonia debilitas visicae, quae urinam continere non potest. *cf.* 510, 41. 42 athomiae vesicae. athomiae debilitatem stomachi. PS. GARG. append. p. 211 hoc medicamen non solum iis, qui defectionem habent stomachi, quam Graeci atoniam vocant, ⟨utile est⟩, sed et qui atoniam hepatis patiuntur, iuvat similiter. CASS. FEL. 46 p. 117, 1 atonia ... vesicae id est debilitas. *alibi graece scribitur, velut* CAEL. AVR. chron. 2, 10, 123. *Ihm.*

Atonius, -a *nom. gent., cf.* Attius, Appius Apōnius *al.; etrusc.* (CORP. inscr. etrusc. I 3635) ϑa. atunia *al. vide etiam* Attonius. CORP. VI 32454 M. Aepicius M. l. Menopo, Q. Atonius Q. l. Phi⟨l⟩emo. XI 451 (*Arimini*) M. Atoni Primigeni. **Atullius**, -a *nom. gent.* CORP. VI 2379, 5, 54 (*a. 144*) T. Atull⟨ius⟩ Severus Arimin(o). 12783 Atulliae Faustinae ... ⟨At⟩ullius Primitivus. X 533 (*Salerni*) T. Atullius Severus. 854 (*Pompeis*) T. Atullius C. f. Celer. IV 3340, 9, 9 (*a. 54*) C. Atullius Eua⟨nder⟩. *cf.* 10, 19 *al.* XI 5971 (*Pitino Mergente?*) Atulliae Faustinae filiae ... Atulli Primitivus et Victoria. *sed vide etiam* Atulius *sub* Attius. *Otto.*

Atora *v.* Atura, Aturensis.

Vlp(ius) **Atortus**. CORP. III 11111 (*Carnunti*): *de altera* T *et* I *non plane constat.* *Diehl.*

atos *in speculo Praenestino* CORP. XIV 4104 Metio acila fasia Ceisia Loucilia fata ret Iunio Setio atos ret. fata *i. q. mater*, atos *i. q. pater secundum Iordanum.* *Ihm.*

Atossa, -ae, Ἄτοσσα. **1** *Artaxerxis Ochi soror et socrus.* VAL. MAX. 9, 2 ext. 7, *ubi* otiosam *codd.* **2** HIER. chron. a. Abr. 583 *Beloci* filia Attosa quae et Semiramis (EXC. Barb. p. 282, 26 Frick). *cf.* Atussa.

Atpillos *v.* Atepillus. **Atpomārus** *v.* Atepomarus.

Atπttis. CORP. III 12014, 676 (*in vasculo, descr. Hirschfeld*). *Diehl.*

atque, ac *particula.* [*praeter* que *coniunctionem potius* ad *quam* at *inesse videtur. Th.*] *antiquorum grammaticorum doctrina*: GELL. 10, 29, 1 atque particula a grammaticis quidem coniunctio esse dicitur conexiva. et plerumque sane coniungit verba et conectit; sed interdum alias quasdam potestates habet non satis notas, nisi in veterum litterarum tractatione atque cura exercitis. nam et pro adverbio valet, cum dicimus 'aliter ego feci ac tu', significatur enim 'aliter quam tu', et si gemina fiat auget intenditque rem, de qua agitur, ut animadvertimus in Enni annalibus (ENN. ann. 519) nisi memoria in hoc versu labor 'atque atque accedit muros Romana iuventus'. cui significationi contrarium est, quod itidem a veteribus dictum est 'deque'. et praeterea pro alio quoque adverbio dicitur, id est 'statim', quod in his Vergilii versibus existimatur obscure et insequenter particula ista posita esse: *secuntur georg. 1, 199—203. hinc totus pendet* NON. 530 *nisi quod quaedam de suo male addidit male intellecto Gellio.* PRISC. gramm. III 93 composita vero *figura est in coniunctionibus* atque, etenim, sedenim. haec enim ex accentu composita esse noscuntur. *ibid.* copulativa *species* est quae copulat tam verba quam sensum, ut 'et, que, ac, atque, quidem, quoque' quando pro 'que' ponitur, 'at, ast, sed' (*cf.* ASP. gramm. suppl. 57 da copulativas *coniunctiones.* :: et que at atque ac ast.). 104 'et atque'... poetice postponuntur, alias non (*sequitur exemplum* HOR. sat. 1, 4, 107). 94 'ac' non solum pro 'et' sed etiam pro 'quam' accipitur (*sequitur* VERG. Aen. 3, 236). 115 'atque' et 'ac' quoque, si adverbio 'aliter' vel 'secus' vel similibus subiungantur, vim adverbii obtinent. 333 frequenter Latini 'ac' et 'atque' in significatione similitudinis accipiunt, 'ut similis est haec oratio atque ante'. 500 *post similia eis quae supra leguntur*: cuius est figurae 'atque'? :: compositae. :: ex quibus? :: ex duobus integris, 'at' et 'que'. :: quem habet accentum? :: praepositiva omnis coniunctio et praepositio gravatur, postpositiva autem generalem accentum servat dictionum. GLOSS. καί, τὲ, ἀλλὰ καί, καίτοι, καὶ ἔτι, καὶ πρός, ὡς καὶ ὁμοίως. autem, et, ast, vero, aut. itaque, quin etiam, ideoque, quin potius. V 341, 28 aend suilcae (*anglos.*). II 14, 5 ac si quis ἐὰν δέ τις (CIC. Catil. 2, 3). IV 304, 58. 311, 42 atque ideo adquin. II 9, 18 atque etiam ἔτι δέ. 22, 28 ἔτι δὲ καί. 335, 53 καὶ δή. 336, 1 atque adeo καὶ μέντοι. IV 427, 42 ac venti venti vero (*cf.* VERG. Aen. 1, 82). II 9, 17 atque uti καθάπερ. ac veluti καθάπερ sicuti, quemadmodum, quasi. acsi ὡς ἂν εἰ, ὡς εἰ; tamquam vel quasi, veluti.

de forma: *cf.* GRAMM. suppl. VII 154, 17 'atque' item coniunctio composita per t similiter scribenda. *ibid.* 297 'caput, inquit, atque' per t non per d. **I** *in titulis*: atque *in titulis liberae rei publicae semper scribitur, ex. gr.*: SC. de Bacch. (Corp. I 196) 19. 25. 27 CORP. I 33 (CARM. epigr. 8). 542 (= IX 4672 CARM. epigr. 248, *a. u. c. 609*). 205 (*a. u. c. 705*). 1008 (= VI 25369 CARM. epigr. 59, 15, *aet. Caes.*). 1480. I² p. 192 (VI 1318). *at* CORP. I 1166 (X 5807) adque *est i. q.* et ad. *item atque in Augusteae aetatis titulis* VI 1527 (laud. Tur.). 32323 (acta lud. saec. Aug.), *ubi* 54 atqi etiam *errore opificis.* XI 1420, 25. 1421, 21 (*elogia Caes.*). MON. Ancyr. 6, 39 at⟨que⟩. adque: MON. Ancyr. 4, 30 LEX VRS. (Corp. II 5439) IV 1, 42 CORP. XII 3619 (*saec. I p. Chr.?*). CARM. epigr. 1044 adq(ue) (*saec. I p. Chr.*). ACTA Arv. I 28 (*a. 101 p. Chr.*) CORP. V 875 (*a. 105 p. Chr.*). XIV 2112, 15 (*a. 136 p. Chr.*). VI 9797 (CARM. epigr. 29), 8 *et* 15 (*aetate Hadriani*). V 532 (*aet. Ant. Pii*), *ubi* v. 5 atque, 25 *et* 26 *et* 28 *et* 32 adque. ACTA lud. saec. Sept. Sev. I 23 adq⟨ue⟩. 25 adque. XII 2228 (*a. 269 p. Chr.*). *solum* adque EDICT. Diocl. CORP. XII 2229 (*aet. Diocl.*). V 2781, 10 *et* 22 (*a. 314 p. Chr.*). III 7000 (*saec. IV*). 6733 (*saec. IV*). adquae: CORP. III 5839. VI †32946 INSCR. christ. Gall. Le Blant 91 (*saec. VII*). hac: LEX Salp. (Corp. II 1963) I 1 CORP. III 5839 (*in Raetia*). XI 5625, 12. 37 EPHEM. epigr. VIII 1 ad vol. X 783, 5 (*saec. III/IV*) INSCR. christ. Rossi I 376 (*a. 389 p. Chr.*) CARM. epigr. 475, 9 (CORP. VI 3608).

II *in codicibus*: adque *saepissime legitur vel in antiquissimis, ex. gr.*: PLAVT. Pseud. 674. 679. 694 *A, passim in* VERG. *codicibus, praesertim in R, in Priscilliani cod. Wirceb. (saec. V/VI) semper* adque. FRONTO p. 33, 15 *et* 24. p. 53, 2 *et* 7 N. (*saec. VI*). *semper* adque *legitur in Censorini Darmstadtiensi (saec. VII), saepissime in Lucreti B, in Valeri Flacci V (saec. IX) al.* atque *scriptum pro monosyllabo* (*cf. Skutsch, Plaut. u. Rom. 1892 p. 53*): PLAVT. Epid. 522 atque mé. Mil. 367 atque cum álieno. 958 luculenta atque festiva femina. Poen. 372 atque te fáciet. Trin. 935 átque cunila. Pseud. 1315 onera húnc hominem atque me cónsequere hac (Cist. 10 atque nitide *B*: ac n. *VE Varro*). TVRPIL. com. 96 inscientia atque dementia. *cf.* COMM. instr. 2, 10, 11 casto atque (ac *Hansen*) pudico. *de provinciis formarum* atque *et* ac *certa contendere vix licet, cum et poetae et scriptores haud raro adhibita altera utra numero obsecuti sint; cf. J. Wolff, Jahrb. suppl. 26, 637. tamen in universum* ac *ante consonas legitur,* atque *ante vocales et* h (*de formis* simulac simulatque *cf.* simul), *vitatur autem* ac *ante gutturales ab eis qui politiori scribendi generi student, cf. Haupt, opusc. I p. 107 sq. non vitavere* VARRO CIC. *in Verrinis* LIV. PLIN. nat. TAC. APVL. VVLG. *de* CAES. *cf. etiam Meuselii, de* LIV. *Fügneri, de* PETRON. *Segebadii-Lommatzschii, de* TAC. *Gerberi-Greefii lexica, de* CIC. *praeter lexica Stamm, Jahrb. 1888 p. 171, J. Schmidt, Wien. Stud. XV 217, de* SALL. *Kunze, Sallustiana I p. 3, de* CVRT. *M. C. P. Schmidt, Jahrb. 1888 p. 711, R. Novák, Wien. Stud. XV 248, de* PERS. *Šorn, Sprache des Persius, de* EVTROP. *Šorn, Sprachgebr. des Eutropius II p. 14. legitur* ac *ante* c: PLAVT. Bacch. 147 ac cave. *cf.* Trin. 935 *supra l. 65.* TER. Ad. 350 ac cedo. LVCIL. 286 ac caenum. 537 ac (agit *Lachmann*) cachinnum. 1063 ac cercopithecon. CIC. *post Verrinas* Caecin. 18 ob-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

trivit ac contudit. 51 non infirmari ac (aut *var.*) convelli. [Catil. 3, 7 cum summis et (ac *var.*) clarissimis.] Cael. 39 virtutis ac continentiae fuit (*ne iambi continuarentur*). ac. 2, 34 percipi ac comprehendi. fin. 4, 17 ac contineret. 5, 50 magn⟨um⟩ a⟨c⟩ cognitione (aut c. *Davis*). div. 2, 4 ac coercenda. [Att. 8, 3, 7 ac consulibus *M*: a consule *Manutius*.] SERV. Cic. epist. 4, 5, 5 animum a⟨c⟩ cogitationem. VATIN. Cic. epist. 5, 10ᵃ, 3 alia condicione ego sum ac ceteri. LEPID. Cic. epist. 10, 34, 1 ac contra. CAES. Gall. 1, 44, 3 ac contra. [civ. 1, 48, 5 et (*var.* ac) civitates.] civ. 3, 78, 3 frumento ac commeatu (*del. R. Schneider, Kübler*). TIB. 1, 5, 72 ac crebro. VITR. 5, 43 ac crebritate. CVRT. 5, 1, 43 ac Ciliciae. 5, 6, 17 ac coniuges. ASCON. Mil. p. 39 B. ac Cicerone. p. 40 ac coram. p. 83 ac cruentis. [SIL. 3, 97 ac contra; at c. *L recte*. 5, 277 ac clausum *S*; at clausum *C teste Heinsio recte*] STAT. Theb. 12, 33 ac circum *P*; at c. *ceteri, haud scio an recte*. QVINT. inst. 5, 14, 31 ac conclusio. 9, 2, 15 ac continentiam. SVET. Aug. 30 ac comitiis. Cal. 50 ac circa. Claud. 11 ac centurionibus. Iul. 49 ac (ad *Memm.*) Curio. PAVL. dig. 3, 5, 20 (21), 2 vetera explicare ac conservare. TERT. nat. 1, 18 ob duritatem ac contemptu⟨m⟩. patient. 2 ac caelestis. ARNOB. nat. 2, 72 ac colere. AVR. VICT. Caes. 20, 25 ac (et SPART. Sev. 18, 9) cohortes. *fortasse etiam* PANEG. 8, 2 (*p. 180, 30, ubi* assistit ac *fuit in M*). AVG. civ. 19, 13 apte ac convenienter. VEN. FORT. vita Hil. 1, 1 ac catholici. CORP. VIII 14 ac college. *ante* **g**: PLAVT. Persa 830 ac geminissimus. CIC. Verr. 5, 147 ac germanum. de orat. 1, 8 ac gubernare. orat. 22 ac graviter. epist. 12, 7, 1 ac gloriae. CAES. Gall. 7, 81, 4 ac (*om.* α) glandibus. VITR. 1, 1, 16 a⟨c⟩ (et *Rose*) geometris. SIL. 10, 363 ac gelidis. TAC. ann. 12, 64, 13 ac Gnaei. FRONTO p. 137, 12 N. ac gravissimis. p. 182, 8 ac gingivis. APVL. flor. p. 37 Oud. ac griphos (acreppus *F*). VOPISC. Aur. 6, 1 fuit decorus [h]ac gratia viriliter speciosus. *utitur* ac *ante* g LACT. *ante* **q**: CIC. agr. 2, 98 ac quam multis. de orat. 3, 57 ac quaerenda. SEN. nat. 6, 7, 3 ac quiete. FRONTIN. aq. 3 ac quantum. [MART. CAP. 2, 112 ac quae *editur falso pro* atque.] CORP. VI 1527, 35 (laud. Tur.) ac ⟨quorum⟩. *ante* **k**: CORP. VIII 9162 ac karissimae. *ante* **i** *consonam vitavit ex. gr.* SALL. *ante vocales*: VARRO ling. 9, 6 aliter ac inde (*locus corruptus*). VELL. 2, 105, 2 splendidum atque hilarem ac h. *P*; athilam *A*). PLIN. nat. 4, 111 ac eo loco. SIL. 1, 249 celsus ac (et *corr.* F^1) in magno. [1, 377 at (ac *S*) idem]. MARC. dig. 48, 16, 1, 8 postulari ac impetrari. APVL. apol. 14 aeque ac (ut *Φ*) in.... COMM. apol. 695 ac idolis (‿ ∪ ∪ ‿). PANEG. 11, 17 ac (atque *vulgo*) industriae. SYMM. orat. 5, 1 ac experta est. AMBR. Abr. 2, 7, 41 ac huius. VVLG. deut. 13, 15 ac omnia. Ios. 12, 8 ac in meridie. COD. Iust. 1, 2, 16 pr. ac infirmatis. EPIT. Alex. Wagn. 50 ac elephantis. MARC. chron. add. p. 108, 9 M. ac omnium. GREG. TVR. Franc. 5, 5 ac in (sept. dorm. 4). VITA Vedast. (script. rer. Merov. III) 7 ac effugata. CORP. II 2661 (*a. 216—217*) pro salute ⟨a⟩c imperii diuturnitate. III 11022 coniugi amantissimae ac obsequentissimae. 12333. VIII 44 ac indus⟨triam⟩. XII 2085 acus (*i. q.* ac hos?). **acxi** *scribitur* CORP. V suppl. Pais 941, 12. *de* ***quantitate***: ac *apud posteriores poetas longam syllabam efficere frustra contendit L. Müller, de re metr.*² *p. 426, nam exempla ibi adlata codicum ope correcta sunt*: ORIENT. comm. 1, 108 corporis atque animae (ac a. *unus B*). PAVL. PETR. Mart. 5, 471 aut *codd. exhibent*. AVIEN. Arat. 1623 et *codd.* AVSON. 406, 84 Probiano atque Anicio (*dim. iamb. cum hiatu*; itemque *Peiper*). *nil certi efficitur ex titulo* CORP. VI 9697 (CARM. epigr. 29), *ubi omnibus fere longis syllabis apicibus instructis* ac *nude legitur*.

de ***collocatione***: **I** *positum in fine versus cf. Vahlen, Abh. d. Berl. Akad. 1900 phil. hist. Kl. III p. 43 sq.*: ac: TER. Eun. 362 faciam sedulo ac| dabo operam, adiuvabo. Ad. 392 nimium inter vos, Demea, ac| (ac *om. A*) ... pernimium interest. ACC. praetext. 26 resupinum in caelo contueri maximum ac | mirificum facinus. HOR. carm. 3, 8, 27 dona praesentis cape laetus horae ac | linque severa (ac *exhibet A; om. ferme reliqui*). ac si *in fine versus* HOR. sat. 1, 6, 130. atque: TER. Ad. 217 si nunc de tuo iure concessisses paululum atque| adulescenti esses morigeratus. 375 est hercle inepta; ne dicam dolo atque | absurda. 465 nostrum amicum noras Simulum atque | (atque *om. A*) aequalem (*cf. p. 1059, 61*). TRAG. inc. 191 barba pedore horrida atque | intonsa infuscat pectus inluvie scabrum. LVCR. 6, 1108 VERG. Aen. 12, 355. 615. *saepissime apud* HOR. sat. *et* epist. IVV. 4, 78. **II** *secundo enuntiati loco*: *cf.* PRISC. *p. 1048, 17. in dactylicis versibus ferme secundo versus loco. ab Alexandrinis poetis hoc sumptum esse demonstravit Haupt, op. I p. 126 sq.* CAES. Suet. vita Ter. 5, 3 lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret vis. VERG. ecl. 6, 38. LYDIA 56 istius atque utinam. CIRIS 47. 186 (?). HOR. epod. 17, 4 per atque libros (17, 3 per et Dianae). sat. 1, 2, 10 sordidus atque animi. 1, 5, 3 Forum Appi differtum nautis cauponibus atque malignis. 1, 6, 111. 1, 8, 34 PROP. 3, 13, 39 OV. ars 3, 282 trist. 3, 2, 13 MANIL. 1, 426. SEN. Thy. 911 o me caelitum excelsissimum regum atque regem. OCTAVIA 110. 244 COLVM. 10, 327 LVCAN. 8, 676. VAL. FL. 6, 599 eat atque utinam! 8, 400 trahens gemitum tantis ac vocibus inpar. STAT. silv. 4, 1, 25. TERENT. MAVR. 94 vocalibus atque est minor auctiorque mutis. CYPR. GALL. iud. 568. COMM. instr. 1, 30, 17 terribilem legem malis bonis atque benignam. ARNOB. nat. 4, 11 talia confingitis monstra talia atque molimini (*propter numerum*). 5, 14 lavit utique, balsamis atque unxit. ANTH. 304, 12 artibus ac variis atria pulcra micent. 338, 3 PROSP. carm. de ingrat. 435 sed quod dispersum exciderat fractum atque iacebat. SIDON. carm. 7, 490 cum cogere possis servitium trahere ac populos in bella. CARM. epigr. 317, 3. 1153, 2. QVINT. inst. 8, 4, 22 sibi atque *pro* atque sibi *vel* (*siquidem Quintilianus* atque *ante consonas nisi in clausula non habet*) ac sibi. *tertio loco*: HOR. carm. 1, 25, 17 laeta quod pubes hedera virenti gaudeat pulla magis atque myrto. VAL. FL. 5, 395 ingentia namque castra alios aditus atque impius obsidet hostis. CARM. epigr. 1175, 4.

atque *particula videtur altioris potius generis dicendi propria esse quam sermonis vulgaris. saepissime enim et creberrime* CATO *in* orat. *ea utitur, raro in libro qui est* de agri cultura. *cui rei optime convenit quod apud* RHET. Her. *saepe in exemplis rhetoricis exstat* atque, ac *35ies* ex *88 locis. apud* CIC. *in orationibus maxime legitur* atque, *rarius ex. gr. in libris* de inv. *non legitur in* BELL. Hisp. *nisi* 13, 5 ac si — *nam* 41, 5 *e falsa coniectura editur —, raro extat apud* VITR. (*septuagies fere, quo ex numero plus quadragies in formula* dextra ac sinistra), *raro etiam apud* COMM. (*decies fere*) *et apud* CHIRON. (*cf. Oderi index*). *in* ITIN. Silv. *praeter* acsi (*septies*) *et* ac sic (ergo) *formulas octies* (*quo ex numero bis* viri ac feminae, *semel* noctu ac die, *singulis locis in* SCHOL. Cic. Gron., *ubi* ac p. 406, 30 B. *extat*, atque p. 407, 47 *e Cicerone. semel usus est ea particula* APIC. 1, 1 *in formula. mirabere quod in* VVLG. ac *et* atque *minus vicies inveniuntur in novo test., sescenties in vetere.* *agunt de* ac, atque: *Hand, Tursell. I p. 452—513. Ballas, gramm. Plaut. 1868 p. 28—49. Holtze, Synt. Lucret. 1868 p. 176; Heinze, ad Lucr. 3, 993 p. 187; Sjögren, de particulis copulativis apud Plautum et Terentium, Vpsaliae 1900; Merten, de part. copul. apud vet. Rom. scriptores usu, Marpurgi 1893.* [*ital.* vattel a pesca ʻ*vade ac piscare*ʼ. *M.-L.*]

nos ingentem materiam ita disposuimus ut primum (I) eos locos tractaremus quibus propria particulae ad *vis ac potestas etiam valere videtur, deinde (II) eos quibus simpliciter conexivam vim habet* atque, *tum (III) de* atque *ducente enuntiata, denique (IV) de comparativa notione ageremus. in fine (V) quaedam ex recentissimo usu conlocavimus.*

I ***vi propria praepositionis*** ad ***non imminuta***: **A** *cum simplici notione addendi, i. q.* et quidem: PLAVT. Amph. 282 credo edepol equidem dormire Solem, atque adpotum probe. Asin. 716 quem te autem divom nominem? :: Fortunam, atque Obsequentem. Bacch. 470 meretricem ... deperit ... atque acerrume aestuosam. 538 num quae advenienti aegritudo obiecta est? :: atque acerruma. 568 duas ergo hic intus eccas Bacchides. :: quid? duas? :: atque ambas sorores. 1185 in (*i. isne*) hac mecum intro? atque ut (*i. et ea quidem lege, ut*) eis delicta ignoscas (Rud. 1127 concedam tibi ac, si istorum nil sit, ut mihi reddas). Capt. 354 solvite istum nunciam, atque utrumque. Cas. 735 servos ego. :: atque meus. Epid. 379 abeamus intro hinc ad me. :: atque aliquanto lubentius quam abs te sum egressus intus. 694 cedo manus. :: morantur nihil; atque arte colliga. Men. 208 iube ... prandium accurarier ... atque actutum. 571 ut hoc utimur maxime more moro molestoque multum atque uti quique sunt optumi maxume (-i *AP*) morem habent hunc. Merc. 742 coquendast cena, atque quom recogito, nobis coquendast. Persa 394 sescenti logi atque Attici omnes. 523 eam volo accusare ut istic veneat; ac suo periclo is emat qui eam mercabitur. Pseud. 739 ecquid is homo habet aceti in pectore? :: atque acidissimi. Rud. 121 dabitur opera, atque in negotio (*i. quamquam otium non est*). 869 video atque inspecto lubens. Stich. 183 oratio una interiit hominum pessume, atque optuma hercle. 641 more (*i. de more*) hoc fit atque stulte mea sententia. Trin. 780 tenes iam? :: propemodo, atque ausculto perlubens. 1103 curre in Piraeum atque unum curriculum face. TER. Andr. 337 fugin hinc? :: ego vero ac lubens. Haut. 763 faciam boni tibi aliquid pro ista re, ac lubens (Eun. 591). Eun. 915 cognoscitne? :: ac memoriter. 1085 recipimus. :: ac libenter. LVCIL. 401 paucis ... ac sapientibus esse probatum (LIV. 21, 4, 1 pauci ac ferme optimus. 23, 5, 1 paucis ac semiermibus). CIC. Verr. 4, 52 te sine tuo quaestu ac maximo quaestu tantam tuam infamiam ... neglexisse. 5, 145 decernitur ac non varie, sed prope cunctis sententiis. 4, 23 erat dominus, ac tum maxime, cum .... Catil. 1, 9 multis ac summis viris (*similia passim*). Cael. 33 aliquis ac potissimum Caecus ille. 36. Phil. 8, 19 satis multa cum Fufio ac sine odio omnia. inv. 2, 32 *debebit ostendere* si quam in similem ante suspicionem venerit, ac maxime ... simili aliquo in genere. 2, 173 tertia ac levissima *necessitudo*. de orat. 1, 236 praeclaras duas artes constitueres atque inter se pares. orat. 193 esse ... *trochaeum* tertium ac medium inter illos *pedes*. Brut. 250 vidi ... Mitylenis nuper virum atque vidi plane virum. epist. 2, 11, 1 incredibile *desiderium* meorum atque in primis tui. CAES. civ. 3, 111, 2 eodem tempore pugnatum est ad portum, ac longe maximam ea res attulit dimicationem. SALL. Iug. 40, 2 per amicos ac maxime per homines nominis Latini. 95, 3 multarum rerum ac maxume pecuniae largitor. AETNA 556 tantis fornacibus Aetna uritur ac sacro ... igni. LIV. 7, 13, 9 ut viris ac Romanis dignum sit. 9, 11, 12 senes ac consulares. 21, 58, 2 ad prima ac dubia signa. 22, 59, 14 barbaro ac Poeno. 23, 14, 7 senatus ac maxime primores eius. 23, 15, 6. 28, 24, 1 provinciam omnem ac maxime longinqua eius turbavit. 32, 32, 14.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

45, 9, 4 inde (*i. a Philippo*) ac per eum (*Philippum*) crescere cum coepisset *Macedonum gens*. CELS. 3, 23 vehementer et diu ac non minus ducenties ... perfricetur. 8, 11 gravis inflammatio oritur atque in talis praecipue. SEN. nat. 2, 10, 3 qui (*spiritus*) omnibus animalibus arbustisque ac satis calidus est. COLVM. 12, 18, 5 dolia ... picanda sunt, atque aliter ea quae demersa sunt humi, aliter quae stant supra terram. SCRIB. LARG. 185 ex vino mero atque (quam *Helmreich*) plurimo. PLIN. nat. 7, 136 fuit et Balbus ... accusatus atque de iure virgarum. 10, 4. 14, 41 nucleo ... uno ac minimo. 16, 64 *folia* contra serpentes ... opifera, ac (ut *Mayhoff*) nihil aeque, reperiuntur. 17, 224 ut homini nervorum cruciatus, sic et arbori, ac duobus aeque modis. 18, 251 *stellas* tibi ... ostendo ac, ne possis praeterire, miraculo sollicito. 21, 4 quales etiamnunc exstant artificis illius tabellae atque inprimis appellata stephanephoros. QVINT. inst. 1, 4, 19 2, 18, 4 est aliquis ac nescio an maximus etiam ex secretis studiis fructus. 4, 1, 18. 11, 1, 93 utrumque, ac merito, laudatur. 5, 11, 16 ut idem (*Cicero*) ac pro eodem (*Milone*) dicit. 7, 9, 7 *fit ambiguitas* per collocationem, ubi dubium est, quid quo referri oporteat, ac frequentissime, cum quidem medium est, cum utrique possit trahi. TAC. hist. 5, 11 varia proelia ac saepius adversa. ann. 11, 14 mox alios ac praecipuum Simoniden ceteras *litteras* repperisse. PLIN. epist. 3, 6, 4 emi *statuam*, ... ut in patria nostra celebri loco ponerem, ac potissimum in Iovis templo. SVET. Iul. 60 *proelia* ex occasione sumebat ac saepe ab itinere statim. Aug. 17 remisit tamen hosti iudicato necessitudines amicosque omnes, atque inter alios C. Sosium. Tib. 3 *familia* clara et insignibus viris ac maxime Salinatore Drusisque. 26 civilem admodum inter initia ac paulo minus quam privatum egit. Claud. 32 convivia agitavit et ampla et assidua ac fere patentissimis locis. DON. (SVET.?) vita Verg. p. 54 Reiff. Vergilius parentibus modicis fuit ac praecipue patri. FRONTO p. 53, 6 N. APVL. flor. p. 56 Oud. TERT. anim. 53 rapida ... mors ... semel ac tantam ianuam pandens (*i. uno impetu licet tantae magnitudinis ianuam p.*). RVT. LVP. 2, 7 qui omne vitae tempus una ac desperatissima consuetudine producit. AMM. 30, 4, 14 quartum atque postremum genus. AVG. civ. 18, 44 quoniam auctoritas utraque (*h. e. graeci textus et hebraici*) una atque divina est.

accedit **ita, ibi, inde**: PLAVT. Bacch. 224 veniat quando volt atque ita ne mihi sit morae. Epid. 469 tuas possidebit mulier faxo ferias atque ita profecto ut eam ex hoc exoneres agro. CIC. Verr. 3, 53 muliere quadam propinqua atque ita propinqua, ut.... Font. 40 *hominem* positum in vestra fide atque ita, ut .... Manil. 21. dom. 98. Caecin. 24 confitetur atque ita libenter confitetur, ut .... Rab. perd. 8. Mur. 15 paria cognosco esse ista in L. Murena, atque ita paria, ut.... de orat. 3, 30. leg. 1, 28 quam longe tu iuris principia repetis! atque ita, ut ... facile patiar. nat. 1, 39 turbam congregat deorum, atque ita ignotorum, ut .... fin. 2, 20 audet dicere, ... atque ibi hoc dicit, ubi.... Att. 14, 13^b, 3. epist. 7, 5, 3. 1, 8, 1. 13, 8, 3 te ... rogo atque ita, ut .... 15, 20, 2. CAEL. Cic. epist. 8, 5, 3 diu ludetur atque ita diu, ut ... moretur. Q. CIC. pet. 13 petis ... summum locum civitatis atque ita summum, ut .... NEP. Att. 2, 4. LIV. 21, 38, 6 credere Poenino — atque inde nomen ei iugo Alpium inditum — transgressum *Hannibalem*. PLIN. nat. 8, 169. 10, 158 palumbus et turtur plurimum terna *ova* nec plus quam bis vere pariunt atque ita (*h. e. ea condicione*) si prior fetus corruptus est. QVINT. inst. 2, 17, 32 respondebo ... atque ita quidem, ut .... TAC. ann. 4, 2 facili Tiberio atque ita prono, ut .... PLIN. paneg. 72 ut ante a nobis, deinde a diis atque ita ab illis amari velis, si a nobis ameris. SVET. Nero 51. FRONTO p. 24, 5 N. *versus* remisi tibi ... atque ita remisi.

accedit **quidem, equidem**: PLAVT. Bacch. 974 quadringentos filios habet atque equidem omnis lectos sine probro. Epid. 29 ubi arma sunt Strathippocli? :: pol illa ad hostis transfugerunt. :: armane? :: atque ⟨e⟩quidem cito. Mil. 368 tun me vidisti? :: atque his quidem hercle oculis. Poen. 1239 filias meas celavistis clam me atque equidem ingenuas liberas. Pseud. 1010 tun es is Harpax? :: ego sum, atque ipse harpax quidem. Rud. 736 numqui minus hasce esse oportet liberas? :: quid liberas? :: atque eras suas quidem hercle. TER. Eun. 956 conligavit? :: atque equidem orante ut ne id faceret Thaide. CIC. p. red. 1, 11 fecisset ac minore quidem cum detrimento. de orat. 2, 278 videturne misericordiam novisse, ac 'magnam quidem' inquit. 2, 290 ego vero (*sc. pergam*) atque hilare quidem. 3, 226 ego vero (*sc. admiratus sum*) ... ac doleo quidem. Brut. 211 ego vero (*sc. audivi*) ac lubenter quidem. part. 140 ego vero (*sc. cognoscam*) ac magno quidem studio. part. 114 de orat. 2, 27 Att. 15, 11, 2 QVINT. inst. 2, 17, 32 *cf. supra l. 55.* CIC. Tusc. 2, 39 haec veteranus miles facere poterit, doctus vir ... non poterit? ille vero melius ac non paulo quidem. 2, 26 fuisti saepe ... in scholis philosophorum. :: vero, ac libenter quidem. *ibid.* animadvertebas ... versus ab iis admisceri orationi. :: ac multos quidem a Dionysio. leg. 2, 12 id estne numerandum in bonis? :: ac maxumis quidem. Att. 4, 8^a, 1. 4, 15, 3 dedi (*sc. litteras*), ac multis quidem de rebus. 9, 8, 1 cenantibus prid. Idus nobis, ac noctu quidem. 2, 19, 1 tantum doleo, ac mirifice quidem. ad Q. fr. 2, 6, 1 o litteras mihi tuas iucundissimas exspectatas, ac primo quidem cum desiderio, nunc vero etiam cum timore. epist. 3, 6, 2 respondi Clodio me ita facturum esse ac multo quidem libentius, quam si .... *passim.*

accedunt pronomina **hic idem is ille iste**: PLAVT. Amph. 742 hic in me inclementer dicit, atque id sine malo. Asin. 229 quid me aequom censes pro illa tibi dare? .... :: tene? viginti minas, atque ea lege: si alius ad me prius attulerit, tu vale. Aul. 375 cara omnia; atque eo fuerunt cariora: aes non erat. Merc. 842 divom atque hominum quae spectatrix atque era eadem es hominibus. Trin. 362 mentire edepol, gnate, atque id nunc facis haud consuetudine. Truc. 184 mala atque eadem quae soles inlecebra. TER. Phorm. 197 cedo, quid portas, obsecro. atque id, si potes, verbo expedi. CIC. S. Rosc. 86 tenuitas hominis eiusmodi est, ut dissimulari non queat, atque eo magis elucet.... Verr. 4, 1. 6, 51. Rab. perd. 20 cunctus senatus atque ille senatus, quem.... Manil. 51 ipsa re ac ratione exquirere possumus veritatem, atque hoc facilius, quod. 33 vestros portus atque eos portus, quibus. Cluent. 192 mulierem quandam Larino atque illam usque a mari supero Romam proficisci. Rab. Post. 46 Phil. 2, 67. orat. 198 aequaliter constanterque ingrediens numerosa habetur oratio, atque id in dicendo numerosum habetur quod ad numeros proxime accedit. part. 114 sunt quasi tacita criminum testimonia atque hoc quidem graviora. de orat. 2, 27 sic faciemus atque ista quidem condicione. 2, 31. 3, 110. 3, 140 res homine erudito dignae atque eo qui in re publica vellet excellere. 3, 150. Brut. 105 satis acrem atque eundem ... vehementem. leg. 2, 14 vir doctissimus ... Plato atque idem gravissimus philosophorum omnium. div. 2, 86 fani pulchritudo et vetustas Praenestinarum etiam nunc retinet sortium nomen atque id in volgus. off. 1, 71. 1, 74 multi ... bella saepe quaesiverunt propter gloriae cupiditatem atque id in magnis animis plerumque contingit. Att. 2, 21, 1. 7, 17, 2. 16, 14, 1. 15, 11, 2 querebantur — atque id quidem Cassius maxime — amissas occasiones. 13, 31, 3 de epistola ad Caesarem κέκρικα, atque id ipsum, quod ... aiunt. 12, 9 essem hic libenter atque id cotidie magis. 8, 11, 3. 10, 8^a, 1. 5, 12, 1 negotium magnum est navigare, atque id mense Quinctili. 5, 21, 3 horreo, atque eo magis quod tu abes (epist. 8, 4, 1). ad Q. fr. 2, 15, 1. epist. 1, 2, 2. 7, 23, 2 ipsas ego Musas numquam tanti putassem atque id fecissem Musis omnibus adprobantibus. CAES. Gall. 5, 18, 1. SALL. Iug. 14, 11 fratre meo atque eodem propinquo suo. LIV. 4, 57, 7. 21, 22, 1. *et passim apud scriptores. raro talia leguntur apud poetas, velut*: CATVLL. 103, 3 desine quaeso leno esse atque idem saevus et indomitus. VERG. Aen. 10, 606 o germana mihi atque eadem gratissima coniunx. CIRIS 134 pater atque avus idem Iuppiter. HOR. sat. 2, 2, 39 utque illis multo corrupta dolore voluptas, atque haec rara, cadat dura inter saepe pericla. EPICED. Drus. 299 dignissima coniuge Druso atque eadem Drusi digna parente nurus. OCTAVIA 164 miscuit coniunx viro venena saeva, cecidit atque eadem sui mox scelere nati. SIL. 4, 320. 15, 105 MART. 13, 36. 11, 56, 6 IVV. 6, 176.

B *cum notione augendi* (*alteri membro passim accedit* ipse *vel sensu negativo* ne — quidem): PLAVT. Amph. 755 audin illum? :: ego vero, ac falsum dicere. Asin. 212 quod nolebam ac volueram. Bacch. 824 iam dabis. :: dabo? :: atque orabis me quidem ultro ut auferam. Mil. 337 nempe tu istic a⟨i⟩s esse erilem concubinam? :: atque arguo eam me vidisse. 367. Trin. 475 edim atque ambabus malis completis vorem. TER. Andr. 603 insperante hoc atque invito Pamphilo. Phorm. 232 nec meum imperium, ac mitto imperium, nec simultatem meam revereri saltem! VARRO rust. 3, 17, 4 proinde ut sacri sint ac sanctiores quam di *pisces* in Lydia. CIC. Verr. 6, 96 in urbem ... atque in urbis intimam partem. 3, 189 mutum atque exanimatum ac vix virum relinquo. 4, 29 omnis dico plus ac multo plus quam decumam abstulisse. Manil. 54 populus Romanus ... magna ac multo maxima parte ... imperii caruit. Catil. 1, 11 magna dis immortalibus habenda est atque huic ipsi Iovi Statori ... gratia. orat. 52 rem difficilem ... atque omnium difficillimam! 158 in accepti tabulis ... ac ne his (aeneis *A*) quidem omnium. Brut. 234 specie tamen et motu atque ipso amictu capiebat homines. de orat. 2, 72 magnum est quoddam opus atque haud sciam an ... longe maxumum (epist. 9, 15, 1). 1, 186 obtinendae atque augendae potentiae (Brut. 331. Ps. APVL. Ascl. 11). 1, 181 nobilissimum atque optimum virum, atque consularem. orat. 7 non saepe atque haud scio an ⟨n⟩umquam. leg. 3, 32 pauci ... atque admodum pauci corrumpere mores civitatis possunt. fin. 5, 47 cur non etiam, ac fortasse magis, propter se formae dignitatem sequamur. nat. deor. 2, 11 vir sapientissimus atque haud sciam an omnium praestantissimus. Att. 2, 24, 5 item atque eo, si potest, acrius te rogo, ut plane ad nos advoles. LVCR. 4, 1163 magno atque immanis. CAES. Gall. 2, 28, 1 ad internecionem gente ac nomine Nerviorum redacto (6, 34, 8). NEP. Alc. 11, 2 ea ... de eo praedicarunt atque hoc amplius. VERG. Aen. 2, 370 se ... Androgeos offert nobis ... inscius atque ultro verbis compellat amicis. HOR. sat. 1, 3, 97 sensus moresque repugnant atque ipsa utilitas. OV. am. 3, 3, 31 formosas superi metuunt offendere laesi atque ultro, quae se non timuere, timent. LIV. 2, 41, 10 eum ... verberasse ac necasse. 4, 14, 1 Maeliani atque ipse dux eorum. 5, 8, 12. 7, 12, 13 eadem ... haec interdum propalam ac ferociora his iactare. 21, 16, 6 bellum gerendum in Italia ac pro moenibus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Romanis esse. 22, 60, 7 praeferrique *eos* non captis modo ... sed etiam iis ... atque ipsi C. Terentio consuli aequum censuerint. 33, 14, 1 eodem tempore atque ut quidam tradidere eodem die. 34, 3, 6 matronae consternatae procucurrerint in publicum ac vix foro se et contione abstineant. 43, 22, 2. SEN. suas. 6, 23 nihil ... Cicerone dignum est ac ne hoc quidem, quod ... tolerabile est. GERM. 264 si vere sustinet Atlans regna Iovis superosque atque ipso pondere gaudet. CELS. 1 pr. *medicina* apud Graecos ... exculta est ac ne apud hos quidem a prima origine. SEN. Phaedr. 720 regeramus ipsi crimen atque ultro impiam Venerem arguamus. Thy. 704. PETRON. 82 cum ... vultu atque ipsa trepidatione mendacium prodidissem. PLIN. nat. 2, 137 sacculis ipsis nullo modo ambustis ac ne confuso quidem signo cerae. 12, 51 tura praeter Arabiam nullis ac ne Arabiae quidem universae. 14, 50. 16, 139. 19, 108 nihilque aliud ac ne pane quidem vescendo. 22, 8 uno aliquo ac vel humillimo cive servato. 33, 74 alius par labor ac vel maioris inpendii. VAL. FL. 6, 309 ipse hac occumbere dextra maluit atque ultro segnes abrumpere metas. SIL. 14, 293. STAT. silv. 5, 1, 82 ferrique togaeque consilia atque ipsam mentem *Caesaris* probat *Abascantus*. Theb. 12, 74 Echionios mecum venerande penates atque ultra recture puer (*Menoeceu*). QVINT. inst. 12, 11, 29 cuius (*operis*) tractatus atque ipsa possessio plenissimam studiis gratiam refert. 6, 2, 1 non ... potui ac ne debui quidem. IVV. 13, 196 poena ... vehemens ac multo saevior illis (*poenis*). 14, 216 *sententia* dis atque ipso Iove digna. 2, 31. TAC. Agr. 4 ultra quam concessum Romano ac senatori. dial. 6 extemporalis audaciae atque ipsius temeritatis vel praecipua iucunditas est. 40 contiones assiduae et datum ius potentissimum quemque vexandi atque ipsa inimicitiarum gloria. hist. 3, 54 abnuentique vera esse quae adferret atque ultro corruptum arguenti. 1, 11. 1, 68 per silvas atque in ipsis latebris trucidati. 2, 92 in domum Caesaris transgressi atque ipsis dominis potentiores. ann. 1, 50. 3, 12 patris sui legatum atque amicum Pisonem fuisse. PLIN. epist. 2, 17, 22 non fulgurum lumen ac ne diem quidem sentit. 5, 11, 16 patitur atque ultro requirit. SVET. Galba 12 *classiarios* recusantis atque insuper aquilam et signa pertinacius flagitantis. Otho 1 Iul. 36 Cal. 50. FLOR. 1, 47, 9. VLP. dig. 17, 1, 29 potuit enim atque debuit reus ... certiorare fideiussorem. APVL. met. 4, 5 non stimulis ac ne (*sic*) cauda et auribus cruribusque elevatus *asinus* temptavit exurgere. 10, 24 bene atque optime.

accedit **etiam, quoque**: PLAVT. Capt. 777 tantum affero quantum ipsus a dis optat, atque etiam amplius. Cas. 367 perperam iamdudum hercle fabulor. :: pol tu quidem, atque etiam facis. Men. 790. Persa 783 qui illum Persam atque omnis Persas atque etiam omnis personas male di omnes perdant. Poen. 888 ero meo uni indicasso, atque ei quoque ut ne enuntiet .... Pseud. 194 satin magnificus tibi videtur? :: pol iste, atque etiam maleficus. 367 verberavisti patrem atque matrem. :: atque occidi quoque. Trin. 964 haben tu id aurum ...? :: atque etiam Philippum ... mille nummum. Truc. 177 ipsi vident cum eorum aggerimus bona atque etiam ultro ipsi aggerunt. 898 merito ecastor tibi succenset. :: egon? atque isti etiam parum male volo. TER. Ad. 209 cupide accipiat faxo atque etiam bene dicat. 662 factum a vobis duriter, inmisericorditer atque etiam ... inliberaliter. CAEL. RVF. Quint. inst. 11, 1, 51 ne cui vestrum atque etiam omnium ... iactantior gestus fuisse videatur. VARRO Men. 534 περιέχοντα varia mihi facies ... atque etiam adpinges orbem terrae. ling. 10, 19 in nomin⟨at⟩ibus magis expressa ac plus etiam in vocibus ... quam in rebus suam optinet rationem. rust. 1, 2, 17 servis peculium atque etiam leges colonicas tollis. 3, 12, 2 cocliaria atque alvaria atque etiam dolia. CIC. de orat. 1, 8 patrum memoria atque etiam maiorum. 2, 48 nam et testimonium saepe dicendum est ac nonnumquam etiam accuratius. 2, 71 non ... minus operis ... ac multo etiam maius (fin. 1, 157). 2, 89. 3, 122. 3, 205 vox quaedam libera atque etiam effrenatior. 262 *orationes* complures ... legi atque etiam commentarios. orat. 196. top. 77 divina ... sunt testimonia ... aeris sonitus atque ardores ... multarum rerum ... portenta atque etiam per exta inventa praesensio. part. 66 non ... solum quaeritur quid honestum sit ... sed etiam ... quid honestius ... atque etiam quid honestissimum. Brut. 180 infirma atque etiam aegra valetudine. Quinct. 94. Verr. 3, 70 idemque hoc amicis eius videbatur, atque eo etiam magis, quod ... (Manil. 13 nat. deor. 2, 35 off. 1, 157 CAES. civ. 1, 82, 3). 3, 73 hominem verbis vehementioribus prosequitur atque ei gravius etiam minari coepit. 5, 76 nihilo remissius atque etiam multo vehementius. 5, 91. Caecin. 13 Cluent. 71. 111 voltum atque amictum atque etiam illam ... purpuram recordemini. 180. Rab. perd. 17 fateor atque etiam ... profiteor et prae me fero. agr. 2, 45 grave est ... nomen imperii atque id etiam in levi persona pertimescitur. Catil. 3, 14 Mur. 2 Sulla 34 har. 1. Sest. 52 quae ... omnia atque etiam multo alia maiora (nat. deor. 2, 145). 53. epist. 5, 2, 9 non moleste tuli atque etiam ... adiuvi. CELS. 7, 18 tumet ipse testiculis ac febres quoque adfert. QVINT. inst. 1, 10, 6 ex multis atque interim contrariis quoque inter se effectibus. PLIN. epist. 1, 13, 2. *et passim apud scriptores (maxime apud Plinios, non tamen apud* SEN. phil. *ut vid.), ex quibus addo aliquot exempla quibus prius membrum est negativum*: LIV. 3, 46, 9 ne Verginio commeatum dent atque etiam in custodia habeant. 44, 28, 3 inviolatos atque etiam benigne appellatos. TAC. hist. 1, 8 non remitti atque etiam reum esse. *rara sunt talia*: PLIN. nat. 18, 261 Italicum *genus falcium* brevius ac vel inter vepres quoque tractabile. 20, 25 contra fungorum venena atque ... et contra sanguinem tauri. *praeterea ex poetis adnota haec*: LVCR. 3, 948 omnia si pergas vivendo vincere saecla, atque etiam potius, si numquam sis moriturus. HOR. sat. 1, 2, 80 magis huic ... hoc, Cerinthe, tuo tenerum est femur aut crus rectius atque etiam melius persaepe togatae. 2, 3, 305 stultum ... atque etiam insanum. MANIL. 1, 332.

accedit **adeo**: PLAVT. Cas. 801 esurio hercle atque adeo hau salubriter (haud silio *P*). 366 Curc. 333 Pseud. 191. TER. Hec. 456 bene factum te advenisse, Pamphile, atque (et ς) adeo ... salvom atque validum. 397. RHET. Her. 4, 26, 36 vicerunt atque adeo victi sunt. *ibid.* sequeris ... atque adeo insectaris. 4, 43, 54. VARRO ling. 8, 10. CIC. Quinct. 46. 96. S. Rosc. 100 si prodierit atque adeo cum prodierit. Verr. 4, 19. 4, 21 tot annis atque adeo saeculis. 4, 33. Cluent. 79. LIV. 10, 5, 14 non petentem atque adeo etiam absentem creatum. *raro apud poetas velut* OV. trist. 3, 1, 77 SIL. 11, 574. *cf. etiam sub* adeo *I p. 612, 58.*

accedit **paene, prope**: CIC. div. in Caec. 70 aegrotanti ac prope desperatae rei publicae. Verr. 3, 160 conventus illius ac prope totius provinciae. 4, 78 plus ... ac prope dicam tantum ... potuit quantum .... dom. 131 in civis ... cruore ac paene ossibus simulacrum ... licentiae conlocasti. har. 14 multae sunt domus in hac urbe ... atque haud scio an paene cunctae. 2 vim et gravitatem illam singularem ac paene divinam (Marcell. 1 Phil. 2, 39. 9, 10. div. 1, 124 magnificum ac paene divinum. epist. 15, 2, 8). Cael. 36. Scaur. 3, 1 meminimus ac paene vidimus. Brut. 51. de orat. 3, 181 ut utilitatem ac prope necessitatem suavitas quaedam et lepos consequatur. 1, 197. 3, 215 ut obscuretur *animi permotio* ac paene obruatur. 2, 90. 1, 70 socius ac paene par. fin. 2, 94 fortitudinis quaedam praecepta sunt ac paene leges. rep. 1, 7 ad Brut. 1, 9, 2. 1, 18 pro adulescentulo ac paene puero. CAES. Gall. 3, 12, 5 raris ac prope nullis portibus. 6, 36, 2 dispersis ac paene deletis hostibus. BELL. Afr. 71, 1. HOR. ars 90 indignatur ... privatis ac prope socco dignis carminibus narrari cena Thyestae. LIV. 1, 14, 4 multo propius atque in ipsis prope portis bellum ortum. 2, 63, 2 maturam iam seditionem ac prope erumpentem repressit. *et passim apud scriptores* ac paene *et* ac prope (*apud* LIV. *solum* ac prope). *cf.* SEN. dial. 12, 14, 5 adulescentulus ... ac propemodum puer, *rarius apud poetas, velut*: STAT. Theb. 3, 465 prospexit de rupe gradus ac paene secuta est. 4, 324 resupinum ac paene ruentem. IVV. 1, 64 feratur hinc atque inde patens ac nuda paene cathedra.

II *vi propria imminuta* atque ***conexiva*** *tantum particula est. saepissime autem alteri membro gravius aliquid additur velut* SALL. Catil. 52, 35 intra moenia atque in sinu urbis. *antiqui cumulabant* atque; *ex. gr. abundat hac particula propter plenum sonum* CATO *in orationibus.* Fest. 242 quibus villae atque aedes aedificatae atque expolitae maximo opere citro atque ebore atque pavimentis Poenicis sient. Gell. 6 (7), 3, 14 (*in prooemio pro Rhodiensibus orationis*) scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere atque superbiam atque ferociam augescere atque crescere. Char. 202 ⟨scio⟩ ego ⟨at⟩que iampridem cognovi atque intellexi atque arbitror. *cf. etiam* CIC. epist. 1, 5, 8 de orat. 2, 23. *ubi complures notiones variis particulis coniunguntur, licet nonnumquam ad libidinem auctores particulas elegisse videantur — legitur enim* atque *in enumerationibus quolibet loco, cf. ex. gr.* VARRO rust. 3, 2, 13 VERG. Aen. 6, 286 — *tamen hoc contenderim permultis locis particularum diversitate relationum diversitatem significari, ita ut* atque *vel coniungat propiora vel addat ultima; exempla vide infra. nec sine causa vel in ipsius* atque *particulae formis variari docet ex. gr.* CIC. Catil. 4, 12 fugam virginum atque puerorum ac vexationem virginum Vestalium. nat. deor. 1, 2 de figuris deorum et de locis atque sedibus et actione vitae. de orat. 1, 95 qui et studio acriore quam nos sumus atque fuimus, et otio ac facultate dicendi maiore ac maturiore et labore atque industria superiore ... existat talis orator. *cf.* Manil. 31 Catil. 2, 23. CELSVS *amat talia*: 7, 26, 1 p. 307 *fistulas* leves ... ac neque nimis plenas neque nimis tenues. *nota duas notiones tales sicut per* et *particula* atque *coniungi, quas grammatici per figuram* ἓν διὰ δυοῖν *explicant, ex. gr.* PLAVT. Aul. 342 hic autem apud nos magna turba ac familiast. VERG. Aen. 9, 352 sensit *Euryalum* ... nimia caede atque cupidine ferri. SEN. Oed. 813 tumore nactus nomen ac vitio pedum. epist. 51, 5 *Hannibalem* indomitum nivibus atque Alpibus. MELA 1, 78 navalis pugna atque victoria.

respondet **atque** *particulae* **-que**: TAB. triumph. Tib. Gracchi ap. Liv. 41, 28, 8 (*a. 580 u.*) exercitum salvumque (*quamquam* q. *in cod. non satis certum*) atque incolumem. LVCR. 5, 31 Bistoniasque plagas atque Ismara propter. VERG. georg. 1, 182 saepe exiguus mus sub terris posuitque domos atque horrea fecit. Aen. 8, 486 componens manibusque manus atque oribus ora. OV. met. 4, 429 satisque ac super. EPICED. Drusi 163 miscebor cinerique cinis atque ossibus ossa. LIV. 26, 24, 6 in antiquam formulam iurisque ac dicionis. CVRT. 5, 6, 17 *in montes* seque ac coniuges et liberos condunt. LVCAN. 10,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

503 materiaque carens atque ardens aere solo *lampas*. PERS. 5, 113 esto liberque ac sapiens. HOMER. 246 Alcinosque sati Chromiusque atque (et *codd.*) Ennomus. STAT. Theb. 8, 313 *Terra* tot gentibus alma ... subterque ac desuper una sufficis. TAC. hist. 3, 63 si positis armis seque ac liberos suos Vespasiano permisisset. ann. 4, 3 seque ac maiores et posteros ... foedabat. 4, 34 uterque opibusque (opibus *Acidalius*) atque honoribus perviguere. SIL. 13, 297 ascenditque (-que *om. F*) pyram atque amplexibus haeret iungentum fata et subici iubet ocius ignis. EPIT. Alex. 40 Wagn. milites hortatur testudinesque ac turris ut ad murum appellant (-ent *cod.*). PRISC. perieg. 46. *cave huc referas* STAT. Theb. 4, 134 pater ipse cruentis in foribus (*stat*) laudatque nefas atque inspicit enses. *non certo iudicare licet de* VARRO Non. 75 litterisque ac laudibus aeternare. *respondet* **atque** *particulae* **et**: *pleraque dubia*: CIC. de orat. 1, 90 quod consuetudo exercitatioque et intellegendi prudentiam acueret atque (et *L*) eloquendi celeritatem incitaret. TAC. dial. 14 me et (*del. Halm*) sermo ipse infinita voluptate adfecisset atque id ipsum delectat. SVET. Claud. 21 *metae* utraque et (et *del. Madvig*) tofina ac lignea antea fuerant. TERT. scorp. 9 novitatem Christianam ... quasi et de deo aliam ac proin de disciplina quoque aemulam. MART. CAP. 6, 593 quis igitur dubitet et (et *del. Eyssenhardt*) globi devexioris oppositu alia inconspicua fieri atque alia velut sphaerae curvationibus eminere? *respondet* **atque** *particulae* **neque**: COLVM. 2, 10, 24 cetera neque enumerare ac minus serere dignamur. TAC. Agr. 10 neque huius operis est ac multi rettulere. SVET. Vesp. 12 neque dissimulavit unquam ac frequenter etiam prae se tulit.
respondet **atque** *alteri* **atque**, *hic omnia dubia praeter*: SIL. 1, 93 hic crine effuso atque Hennaeae (*sic C*, Aetnaeae *S*) numina dirae atque Acheronta vocat Stygia cum veste sacerdos. VERG. georg. 3, 256 *recte* umeros *M*. VAL. FL. 5, 529 *Langenus coniecit* simul ac ... atque, *vulgo melius legunt* simul aut ... aut (*hoc V*). PANEG. 3, 10 omnibus qui suspexerant, atque (*del. Novák*) admiratio atque dubitatio iniecta. *vix sic intellegendus locus quem vulgo huc referunt* VERG. ecl. 5, 22 cum complexa (*sc. est*) sui corpus miserabile nati atque deos atque astra vocat crudelia mater.

A *coniunguntur* ***singulae notiones***: **1** ***substantiva***: **a** *plures notiones varie coniunguntur*: PLAVT. Asin. 2 quae quidem mihi atque vobis res vertat bene gregique huic et dominis atque conductoribus. Capt. 562 Alcumeus atque Orestes et Lycurgus postea. Cist. 512 di deaeque superi atque inferi et medioxumi. Curc. 74 me te atque hos omnis. CORP. I 1008 (= VI 25369 CARM. epigr. 59), 15 vobeis viro atque ameiceis noteisque omnibus. CIC. Verr. 2, 93 Malleolus ... productus est et mater eius atque avia. Flacc. 18 opifices et tabernarios atque illam omnem faecem civitatis. de orat. 1, 210 Epaminondan atque Hannibalem atque eius generis homines. 1, 218 tironem ac rudem nec peregrinum atque hospitem. 2, 93 antiquissimi fere sunt ... Pericles atque Alcibiades et eadem aetate Thucydides. nat. deor. 2, 86 seminator et sator et parens, ut ita dicam, atque educator et altor est mundus. ad Brut. 1, 13, 1 matri ac sorori puerisque. Att. 1, 20, 7 per amicos, clientis, hospites, libertos denique ac servos tuos. VARRO rust. 3, 2, 13 gallinae ac columbae et apes et cetera. CAES. Gall. 5, 39, 3 Eburones Nervii Aduatici atque horum socii et clientes (*ubi gentibus adduntur coniunctis* socii et clientes). SALL. Iug. 51, 1 arma tela, viri equi, hostes atque cives permixti. NEP. Them. 7, 4 deos publicos suosque patrios ac penates. VERG. georg. 4, 341 Clioque et Beroe ... atque Ephyre atque Opis et Asia Deiopea ... et Arethusa. 4, 463. Aen. 6, 275 habitant Morbi tristesque Senectus et Metus et malesuada Fames ac turpis Egestas ... Letumque Labosque. 6, 286 Centauri ... Scyllaeque biformes et centumgeminus Briareus ac belua Lernae ... flammisque armata Chimaera, Gorgones Harpyiaeque et forma tricorporis umbrae. LIV. 1, 28, 7 quod bonum faustum felixque sit populo Romano ac mihi vobisque (*universo* p. R. *adiunguntur singuli*). 5, 13, 6 Apollinem Latonamque, Herculem et Dianam (et H. D. *codd.*), Mercurium ac Neptunum. 9, 19, 4 cum Sabinis et Volscis et Aequis et omni Campania et parte Vmbriae Etruriaeque et Picentibus et Marsis Paelignisque ac Vestinis atque Apulis (*nota ultimos addi per* ac, atque). 22, 5, 7 per principes hastatosque ac triarios. 23, 49, 5 ab Hasdrubale ac Magone et Hannibale (*artius coniunguntur Barcini*). 31, 5, 4 populo Romano sociisque ac nomini Latino (34, 16, 6. *artius cohaerere socios et nomen Latinum docet* 31, 8, 8. 40, 28, 9). CORP. II 172 tum me liberosq(ue) meos Iuppiter optimus maximus ac divus Augustus ceteriq(ue) omnes di immortales expertem patria ... faxint. SEN. contr. 7, 8 (23), 2 et vos, amici propinquique, et tu mater ac pater. VAL. MAX. 1, 1, 15 matres ac filiae coniugesque et sorores. CVRT. 4, 12, 12 dextrum *cornu* tenebant natio maioris Armeniae Cadusiique et Cappadoces et Syri ac Medi. LVCAN. 7, 227 tetrarchae regesque ... magnique tyranni atque omnis Latio quae servit purpura ferro. PLIN. nat. pr. 3 triumphalis et censorius tu sexiensque consul ac tribuniciae potestatis particeps. 2, 140 interque Statores ac Tonantes et Feretrios Elicium quoque accepimus Iovem. 6, 79 fabulosa de fertilitate terrae (*Indiae*) et genere frugum arborumque aut ferarum ac volucrum et aliorum animalium traduntur. 8, 228 ibi ... nec vulpes ursive atque omnino nullum maleficum animal. 19, 49 Hesperidum hortos ac regum Adonidis et Alcinoi itemque pensiles. 35, 71 laudantur et Aeneas Castorque ac Pollux. 35, 108 pinxit et Apollinem ac Dianam deumque matrem. 36, 36. 36, 34 Zethus et Amphion ac Dirce et taurus vinculum ex eodem lapide. LEX Salp. (Corp. II 1693) 71, 1 cum parentibus coniugibusque hac liberi⟨s⟩. VAL. FL. 8, 140 mater ... et soror atque omnes aliae matresque nurusque Colchides aequalesque tibi, Medea, puellae. SIL. 7, 618 Syllaeque Crassique simul iunctique Metello Furnius ac melior dextrae Torquatus. 13, 581 Luctus edax Maciesque ... et Maeror ... et sine sanguine Pallor Curaeque Insidiaeque atque hinc queribunda Senectus, hinc ... Livor, et ... Egestas Errorque ... et Discordia. 15, 98. HOMER. 212 Amphimachusque ... et Thalpus ... et clara virtute Polyxenus atque Diores. *similiter* 238. 244. STAT. Theb. 9, 127 Phocea tum Cydona Tanagraeumque Phalanthum atque Erycem ... fixit. IVV. 8, 174 permixtum nautis et furibus ac fugitivis. 11, 137 aput quem sumine cum magno lepus atque aper et pygargus et Scythicae volucres et phoenicopterus ingens caeditur. 15, 47 de madidis et blaesis atque mero titubantibus. TAC. Germ. 37 Drusus ac Nero et Germanicus (*Drusus ac Nero eodem tempore et postea Germ.*). hist. 3, 5 cum ala Auriana et octo cohortibus ac Noricorum iuventute. ann. 1, 1 Tiberii Gaique et Claudii ac Neronis res. 2, 50 divum Augustum ac Tiberium et matrem eius inlusisset (*Tiberius et Livia adhuc inter vivos, Augustus mortuus*). 3, 2 consules ... et senatus ac magna pars populi. 4, 3 seque ac maiores et posteros ... foedabat (-que ac *coniungunt duas quasi notiones*: se *et* maiores et posteros). 14, 26. 4, 73 tum tres leves cohortes ac rursum duae, dein ... alarius eques. 15, 25 tetrarchis ac regibus praefectisque et procuratoribus et qui ... (*artius conectuntur tetrarchae cum regibus*). SVET. Iul. 11 de Iugurtha deque Cimbris atque Teutonis. Claud. 28 Posiden nec minus Felicem ... et Harpocran ... ac super hos Polybium. *similiter* Aug. 19. Nero 21 heroum deorumque item heroidum ac dearum. FLOR. 1, 13, 1 Campanos Apulos atque Lucanos, et caput belli Tarentinos. 1, 13, 27 Molossi Thessali Macedones, Bruttius Apulus atque Lucanus (*similiter ultimum membrum adiungitur* 1, 38, 1. 2, 12, 3. 2, 21, 3. 2, 22, 4 CHAR. dig. 50, 4, 18, 21 ALFEN. dig. 50, 16, 203 AMM. 17, 14, 1. 22, 3, 1 VVLG. iud. 3, 3 gen. 22, 21 *ubi* LXX *septies* καί, *interpres variat*, AVG. civ. 12, 26 SIDON. epist. 8, 11, 11. 9, 13, 4). APVL. met. 8, 25 dea Syria et sanctus Sabadius et Bellona et Mater Idaea ⟨ac⟩ cum suo Adone Venus. SOL. 24, 10 quadrupedes ac serpentes et cum his elephanti. PANEG. 9, 24 dictatorum et consulum ac deinceps magnorum principum. CAPITOL. Gord. 23, 1 inter populum et milites ac veteranos pax roborata est. 5, 5 ut eum alii Scipionem, ... multi Mucium ac Rutilium aut Laelium dicerent. 30, 8 amore populi R. et senatus ... et totius Africae ac Syriae totiusque orbis Romani. Ant. 7, 5 per proprios aucupes piscatores ac venatores. VVLG. Ios. 11, 3 Chananaeum ... et Amorrhaeum atque Hethaeum ac Pherezaeum et Iebusaeum. exod. 21, 5 diligo dominum meum et (καί) uxorem ac (καί) liberos. AVG. civ. 16, 43 de temporibus Moysi et Iesu Nave ac iudicum atque inde regum.

PLAVT. Amph. 193 praeda atque agro adoriaque adfecit populares suos. 1012 apud emporium atque in macello, in palaestra atque in foro, in medicinis in tonstrinis, apud omnis aedis sacras sum defessus quaeritando (Epid. 198). Curc. 444 Rhodiam atque Lyciam, Perediam et Perbibesiam ... subegit. Trin. 845 advenio ex Seleucia, Macedonia, Asia atque Arabia. Aul. 500 mihi quidem aequomst purpuram atque aurum dari, ancillas mulos *eqs.* Men. 855 membra atque ossa atque artua. Bacch. 1131 ubi tibi sit lepide victibus, vino atque unguentis. Capt. 849 alium porcinam atque agninam et pullos gallinaceos. Pseud. 182 vestem aurum atque ea quibus est vobis usus praehibeo. 1265 unguenta atque odores, lemniscos, corollas. Truc. 609 holerum atque escarum et poscarum. Trin. 836 imbres fluctusque atque procellae ... frangere malum. TER. Haut. 855 aurum ac vestem atque alia. 893 vestem aurum atque ancillas. SIS. hist. 91 tormenta ac tela multaque genera machinamentorum. 60 lauro et arbu[s]to ac multa pinu ac myrtetis abundant. VARRO Men. 417 nulla ambrosia ac nectar, non alium et sardae. ling. 5, 162 Lanuvi ... et in cetero Latio ac Faleriis et Cordubae. rust. 1, 17, 2 in Asia atque Aegypto et in Illyrico (*ubi artius conecti* Asia *et* Aegypto *vel omissa praepositione indicatur*). 1, 15, 1 virgas praebet saepibus et foco ac furno (*coniunguntur* foco ac furno). 2, 5, 12 *tauros* herba et palea ac faeno facio pinguiores. 3, 8, 1 habeat *locus* ostium ac fenestras (*cf.* 1, 4, 4. 2, 7, 10. 3, 5, 3) et aquam puram ac parietes ac cameras (*duae ultimae notiones ipsae quoque arte conexae*). CIC. Catil. 3, 1 e flamma atque ferro ac paene faucibus fati. LVCR. 2, 510 aliis aliud retro quoque taetrius esset naribus auribus atque oculis orisque sapori. 4, 203 mare ac terras caelumque (VERG. Aen. 1, 58). 5, 955. 5, 1386. SALL. Catil. 53, 2 domi militiaeque mari atque terra. Iug. 76, 6 aurum atque argentum et alia (*ubi* aurum atque argentum *quasi unam notionem esse docent loci p. 1060, 56*). VERG. Aen. 6, 724 caelum ac terras camposque liquentis. CVLEX 400. OV. met. 15, 241 tellus atque unda ... et ... aer atque ... ignis. LIV. 5, 18, 12 ut exitium ab urbis tectis templisque ac moenibus Romanis arcerent. CELS. 8, 16 ex oleo et nitro ac sale

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

perfricandum. SEN. Tro. 1174 gladios inter ac tela et faces. Herc. O. 772 ad fata et umbras atque peiorem polum. dial. 2, 12, 2 in lapidibus ac parietibus et tectis moliendis occupati. COLVM. 1, 6, 21 lupinum, vimina et virgas atque alia. 7, 5, 22 palatum atque lingua totumque os. 7, 9, 6 albae spinae, Graecae siliquae, iuniperus, lotus, pinus, cornus, arbutus, prunus et paliurus atque achrades piri. 9, 4, 3 11, 2, 96. 11, 3, 35. MELA 2, 34 flexus Megybernaeus . . . urbes Toronen et Myscellam atque unde ipsi nomen est Megybernam incingit. PLIN. nat. 5, 98 Imaus prima parte dictus, mox Hemodus Paropanisus Circius Cambades Pariades Choatras Oreges Oroandes Niphates Taurus atque ubi se quoque exuperat Caucasus. 6, 95 ultra deserta, dein Carmania ac Persis atque Arabia. 12, 35 nascitur *bdellium* et in Arabia Indiaque et Media ac Babylone. 12, 40. 13, 44 quamvis laudata et Archelaide et Phaselide atque Liviade. 13, 59 in Syria Ioniaque et circa Cnidum atque in Rhodo 15, 28 Indi e castaneis ac sesima atque oryza facere *oleum* dicuntur. 17, 59. 17, 136 nucibus iuglandi et pineae et abellanae et Graecae atque castaneae. 17, 185 et in Africa et in Aegypto Syriaque ac tota Asia et multis locis Europae. 18, 306 20, 12 coctos *cucumeres* . . . ex oleo et aceto ac melle. 35, 112 tonstrines sutrinasque pinxit et asellos et obsonia ac similia. 35, 160. 36, 19 raphanos et alium ac cepas (*ubi arte coniungi* alium ac cepas *docet* VARRO Men. 63). 36, 188. VAL. FL. 1, 24 Othryn et Haemum adque imum felix versabat vomere Olympum. SIL. 8, 396 nec . . . Atina aberat detritaque bellis S⟨u⟩essa atque . . . Frusino. 15, 775. 15, 748 montesque lacusque et campi atque amnes. STAT. Ach. 1, 205 Myconosque humilisque Seriphos et Lemnos . . . atque . . . Delos. MART. 13, 48, 1 argentum atque aurum faciles est laenamque togamque mittere. QVINT. inst. 5, 11, 25 nervis ac sanguine et membris uti non potest (ac *coniungit interiora corporis*). 11, 3, 27 vitandos soles atque ventos et nubila etiam ac siccitates. FRONTIN. aq. 98 ductus atque castella et lacus. 89 *aqua* Marcia et Claudia ac reliquae. IVV. 6, 295 hinc fluxit ad istos et Sybaris collis (*sc. Romam*), hinc et Rhodos et Miletus atque . . . Tarentum. 8, 169 Armeniae Syriaeque tuendis amnibus et Rheno atque Histro. 7, 32 aetas et pelagi patiens et cassidis atque ligonis. TAC. Agr. 32 caelum ipsum ac mare et silvas. dial. 8 imagines ac tituli et statuae. hist. 1, 50 Pharsaliam Philippos et Perusiam ac Mutinam. 1, 70 municipia Mediolanum ac Novariam et Eporedia et Vercellas. 2, 21 sudes et immensas lapidum ac plumbi aerisque moles. 4, 20 frontem tergaque ac latus tuti. ann. 2, 54 extrema Asiae Perinthumque ac Byzantium. 2, 60 regem Rhamsen Libya Aethiopia Medisque et Persis et Bactriano ac Scytha potitum quasque terras Suri . . . colunt. 6, 12 quaesitis Samo, Ilio, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam et Italicas colonias carminibus Sibullae. SVET. Iul. 39 biremes ac triremes quadriremesque. Aug. 75 cilicia et spongias et rutabula et forpices atque alia id genus. FLOR. 1, 41, 3 Cretam inter atque Cyrenas et Achaiam sinumque Maleum. 2, 6, 5 cum omne Latium atque Picenum, Etruria omnis atque Campania, postremo Italia contra . . . urbem consurgerent. 2, 8, 5 Nolam atque Nuceriam, Thurios atque Metapontum . . . populantur. CELS. dig. 33, 10, 7, 1 ex ebore atque testudine et argento. VLP. dig. 46, 3, 29, 5 in nummis et oleo ac frumento et similibus. *cf.* 2, 15, 8, 24 frumentum atque oleum et cetera). APVL. Plat. 1, 8 in igne atque terra, aqua et aere ⟨eos⟩ (*add. Kroll*) esse sitūs. mund. 5 insularum quae sunt in nostro mari digna memoratu Trinacria est (et *Lipsius*), Euboea, Cypros atque Sardinia Creta Peloponnesos Lesbos (*mirus ordo*). 7 Europa ab Herculis columna usque Ponticum et Hyrcanum mare ac flumen Tanain fines habuit. 8 *de sicca exhalatione* venti atque flamina (aquae flammae *codd.*) et fulmina atque aliae ignitorum telorum gignuntur plurimae species. GALLICAN. Avid. 5, 3 praeter laridum ac buccellatum atque acetum. LAMPR. Alex. 41, 7 ex ovis ac pullicenis ac pipionibus. TREB. Claud. 3, 7 statuis vexillis coronis fanis arcubus bonum principem, aris ac templis (a. ac t. *del. Novák*) honoraverit. VOPISC. Car. 16, 2 decretis sibi Galliis atque Italia, Illyrico, Hispaniis ac Brittanniis et Africa. Prob. 24, 1 circa Veronam ac Benacum et Larium atque in his regionibus. AMM. 14, 8, 13 *civitates* Bastram et Gerasam atque Philadelphiam. 23, 6, 41. 23, 6, 42. VVLG. iud. 1, 8 Gezem cum finibus suis et Ascalonem atque Accaron. AVG. civ. 19, 23 *deum* tremit et caelum et terra atque mare et infernorum abdita et ipsa numina perhorrescunt. 22, 24 in sole ac luna et sideribus. SIDON. epist. 8, 4, 1 sacrario porticibus ac thermis.

CORP. I 33 (CARM. epigr. 8), 3 honos fama virtusque gloria atque ingenium. PLAVT. Aul. 642 laruae hunc atque intemperiae insaniaeque agitant senem. Capt. 387 idque persequar corde et animo atque viribus (aur- *codd.*). Mil. 189 os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam. Merc. 162 *adporto* vim metum cruciatum curam iurgiumque atque inopiam. Most. 193 siti fameque atque algu (IVV. 14, 318 sitis atque fames et frigora). TER. Hec. 23 ab studio atque ab labore atque [ab] arte musica. ENN. trag. 20 morbo exilio atque inopia. CIC. S. Rosc. 50 rem publicam atque hoc imperium et populi Romani nomen. Manil. 11 vinculis ac verberibus atque omni supplicio. har. 19 pietate ac religione atque hac una sapientia. inv. 2, 117 ex factis, dictis, animo atque vita eius. de orat. 1, 247 non minis et vi ac metu. fin. 4, 61 leges et instituta ac mores. div. 1, 27 senatus . . . auctoritatem et populi Romani libertatem atque imperii dignitatem. rep. 2, 56 senatus auctoritate et instituto ac more. epist. 15, 4, 14 mores (*del. Madvig*), instituta atque vitam. Tusc. 1, 71 discessus et secretio ac diremptio. Att. 16, 16, 6 et senatus consultum et lex et consulum decretum ac litterae (*coniunge* consulum decr. ac litt.). Q. CIC. pet. 54 morum ac sermonum ac voluntatum varietatem. LVCR. 2, 517 calor ac frigus mediique tepores. 4, 90 odor fumus vapor atque aliae res. HOR. epist. 2, 2, 15 seditione, dolis, scelere atque libidine et ira. LIV. 1, 19, 1 iure . . . legibusque ac moribus. 7, 30, 23 salutem victoriam, lucem ac libertatem. 27, 45, 7 inter vota ac preces et laudes (*cf.* SEN. dial. 12, 16, 6). SEN. dial. 3, 7, 1 languebit actio et vis ac vigor animi. benef. 1, 11, 4 coniunctione ac sanguine usuque et consuetudine longa cara. ASCON. Scaur. p. 20 B. *Scaurus* iudices movit et squalore et lacrimis et aedilitatis effusa⟨e⟩ memoria ac favore populi ac praecipue paternae auctoritatis recordatione. PLIN. nat. 3, 1 hactenus de situ et miraculis terrae aquarumque et siderum ac ratione universitatis atque mensura. 15, 78 maximis bonis hoc est virtute ac pietate ac morte praeclara. 18, 1 si quis aestimet varietatem, numerum, flores, odores coloresque et sucos ac vires *herbarum*. SIL. 4, 503 foedera mecum ductores Italum ac leges et pacta reposcant. 8, 604. 17, 563 accipio gemitus vocesque ac verba vocantum Hannibalem. TAC. Agr. 13 dilectum ac tributa et iniuncta imperii munera. dial. 17 adice Tiberii tres et viginti et prope quadriennium Gai ac bis quaternos denos Claudii et Neronis annos atque illum Galbae et Othonis et Vitelli longum et unum annum ac sextam iam felicis huius principatus stationem. SVET. Iul. 56 reliquit de analogia duos libros et Anticatones (-is ?) totidem ac praeterea poema. Nero 31 rura . . . arvis atque vinetis et pascuis silvisque varia. Vesp. 8 senatus consulta, plebiscita de societate et foedere ac privilegio cuicumque concessis. gramm. 4 problemata paraphrasis allocutiones eth[i]ologias atque alia hoc genus. FRONTO p. 31, 17 N. conticin⟨i⟩um atque matutinum atque diluculum. CORP. VI 9797 (CARM. epigr. 29), 14 vicit . . . antecessores suos sensu decore adque arte. APVL. flor. p. 102 Oud. adversum iracundiam et invidiam atque avaritiam atque libidinem ceteraque animi humani monstra et flagitia. Plat. 2, 26 in conubiis et partibus et patrimoniis ac domibus desciscit a priore observatione. 1, 18 invehi[t] aegritudinem atque invalentiam et foeditatem. Socr. p. 134 Oud. *daemonum* munus atque opera atque cura est, ut . . . . CENS. 3, 6 honorem dignitatem decus atque praesidium. SOL. 1, 49 *longam seriem fere asyndetos positam incommodorum Tiberio inlatorum claudit* atque in hunc modum plura. PANEG. 11, 21 iustitiam fortitudinem temperantiam atque prudentiam. CAPITOL. Aur. 16, 1 nomen Caesaris et mox sacerdotium statimque nomen imperatoris ac triumphi participationem et consulatum. Gord. 33, 3 saecularibus ludis et numeribus atque circensibus. Max. Balb. 2, 1 et natu grandior et meritis et virtute ac severitate clarior (*artius conexa morum descriptio*). TREB. Gall. 11, 6 oratione poemate atque omnibus artibus clarus. AMM. 25, 4, 1 scientia rei militaris, auctoritas, felicitas atque liberalitas. CORP. VIII 7013 (*saec. IV med.*) continentiae integritatis patientiae aequitatis adque honorificentiae. AVG. civ. 2, 21 ut in fidibus aut tibiis atque cantu ipso ac vocibus concentus est quidam tenendus. 6, 9 victus atque vestitus et quaecumque alia huic vitae sunt necessaria. 22, 8 laetitia illa et laus atque gratiarum actio.

b *binae notiones copulantur*: *coniunguntur compluria animantia*: NAEV. carm. frg. 20 Runcus atque Porporeus. PLAVT. Amph. 1040 advocati atque amici. Aul. 414 omnis exegit foras, me atque hos. Trin. 435 erum atque servum. Cas. 370 uterque, ego atque tu. TER. Hec. 621 sumus . . . senex atque anus. CIC. Verr. 1, 41 sibi ac liberis suis. 3, 74 sine patrono atque advocatis. VERG. Aen. 8, 513 Teucrum atque Italum fortissime ductor. LIV. 22, 10, 9 Iovi ac Iunoni unum *pulvinar*, alterum Neptuno ac Minervae, tertium Marti ac Veneri, quartum Apollini ac Dianae, quintum Vulcano ac Vestae, sextum Mercurio et Cereri. *iuncturae crebriores*: PLAVT. Amph. 1121 imperator d i v o m a t q u e h o m i n u m (ENN. ann. 6, 25. VERG. Aen. 1, 254 hominum sator atque deorum. 11, 725 SEN. Phaedra 680). Aul. 300 divom atque hominum . . . fidem (TER. Andr. 276 CIC. Verr. 2, 25 Lael. 52 orat. 155 SALL. Catil. 20, 10). Capt. 727 per deos atque homines (TER. Phorm. 764 CIC. div. 2, 114 CAEL. Cic. epist. 8, 14, 4). Poen. 823 deos atque homines eius neglegere gratiam. Pseud. 381 omnes di me atque homines deserunt. Rud. 319. 407. Trin. 912 deum hercle me atque hominum pudet. Bacch. 347 deos atque amicos . . . salutatum (Stich. 534). CIC. Deiot. 12 di atque homines (Tusc. 5, 48 nat. deor. 2, 154). HOR. carm. 1, 12, 14 res hominum ac deorum. LIV. 2, 57, 4 testari deos atque homines (6, 14, 5). 21, 63, 7 revocantibus diis atque hominibus. VAL. MAX. 2, 10, 4 deorum atque hominum indulgentia. FLOR. 1, 7, 18 destinata hominum ac deorum domicilio civitas. 1, 22, 43 favore . . . hominum ac deorum. APVL. apol. 43 inter deos atque homines medias . . . potestates (Socr. p. 136 Oud.). PLAVT. Most. 659 p a t r e m a t q u e m a t r e m ut meos salutes. Poen. 1062 tuom parentum nomina, patris atque matris (*cf.* SEN. contr. 7, 8 (23), 2). Pseud. 367 Rud. 1267. Trin. 1075 liberos quos hic reliqui, filium atque filiam. TER. Eun. 238 omnes noti me atque amici deserunt. CORP. I 1480 (= II 3504 CARM. epigr. 363) cognateis atque propinqueis. RHET.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Her. 4, 39, 51 in omnes amicos atque inimicos, notos atque ignotos incursans. VARRO rust. 3, 2, 6 tuus avos ac proavos. CIC. S. Rosc. 153 ad eorum liberos atque ad infantium puerorum incunabula. Verr. 2,16 hospites meos ac necessarios (3,118). 3, 97 amicis ac necessariis. 5,140 clientes atque amici (SALL. Catil. 26, 4). 6, 23 parentum ac liberum (SALL. Iug. 14, 25 SEN. benef. 3, 36, 2. PLIN. paneg. 37 liberos ac parentes). 6,130 parentum ac propinquorum. p. red. 2, 6 cognati atque adfines. Catil. 3, 23 cum coniugibus vestris ac liberis (CAES. Gall. 7, 78, 3. LIV. 1, 9, 9 cum liberis ac coniugibus 1, 59, 11. 2, 40, 9 TAC. Agr. 27 hist. 3, 67 Germ. 25 SVET. Aug. 45. VVLG. gen. 45, 19 parvulorum suorum ac coniugum). Font. 35 amici ac propinqui (CAES. civ. 3,103, 2). epist. 4, 5, 1 propinquos ac familiaris. CATVLL. 84, 6 avus atque avia. CAES. Gall. 7, 47, 5 mulieribus ... atque infantibus. NEP. Eum. 4, 4 ossaque ... uxori eius ac liberis remisit. 13, 4. VERG. Aen. 6, 306 matres atque viri. 7, 317 gener atque socer (MART. 9, 70, 3 TAC. hist. 1, 13). catal. 9, 36 Tarquinii ... filius atque pater. LIV. 4, 40, 3 matres ac coniuges (CVRT. 3, 8, 12). 2, 3, 4 inter amicum atque inimicum discrimen (37, 1, 5). 21, 2, 3 medius Hasdrubal inter patrem ac filium. CARM. epigr. 85 gratus parenti atque amicis omnibus. LEX Salp. (Corp. II 1693) 71, 2 nepotibus ac neptibus. SVET. Vit. 2 parentibus atque avis. FLOR. 1, 22, 37 in ultionem patris ac patrui missus. FRONTO p. 181, 14 N. *familiam* liberis ac nepotibus augebant (VVLG. deut. 4, 9). TRYPH. dig. 27, 2, 6 adfinibus atque amicis. APVL. met. 11, 8 familiares ac vernulae. VVLG. num. 18, 11 filiis ac filiabus.

SC. de Bacch. (Corp. I 196 = X 104) 19 homines plous V oinvorsei virei atque mulieres (*cf.* QVINT. inst. 9, 4, 23 est et alius naturalis ordo ut viros ac feminas, diem ac noctem, ortum et occasum). VARRO ling. 9, 55 non apte discerni marem ac feminam. CIC. Verr. 5, 102 virorum ac mulierum. Sull. 19 matronarum ac virginum. HOR. sat. 1, 1, 85 pueri atque puellae. carm. 1, 28, 19 mixta senum ac iuvenum funera. LIV. 1, 43, 1 *centurias* seniorum ac iuniorum. 7, 6, 5 multitudine virorum ac mulierum (ITIN. Silv. 23, 2. 39, 3). 5, 21, 11 mixto mulierum ac puerorum ploratu. 27, 11, 4 ambiguo inter marem ac feminam sexu (SEN. nat. 1, 16, 5). VAL. MAX. 5, 6, 8 viri ac feminae (TAC. ann. 3, 24 SVET. Dom. 8). VLP. dig. 1, 1, 3 maris atque feminae coniunctio. CIC. Verr. 4, 19 iniussu populi ac senatus (LIV. 1, 49, 7). dom. 122 senatus atque omnes boni. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 3 senatus ac populus Romanus (LIV. 24, 22, 4 VAL. MAX. 4, 3, 9 TAC. hist. 1, 90). LIV. 2, 42, 3 patres ac plebs (3, 17, 11). 4, 43, 3 discordiae inter plebem ac patres (4, 43, 12). 7, 19, 10 patrum ac populi iussu. 7, 39, 5 consulum ac patrum regnum. TAC. hist. 1, 37 in populo ac plebe. 1, 90 consensum populi ac senatus. PLIN. paneg. 51 aequatus plebis ac principis locus. CIC. Manil. 4 vectigalibus ac sociis. Caecin. 20 liberos atque servos. epist. 1, 9, 13 servos ac ministros. CAES. civ. 3, 80, 3 omnem ex agris multitudinem servorum ac liberorum in oppidum cogit. SALL. Catil. 52, 20 sociorum atque civium. NEP. Them. 6, 5 omnes, servi atque liberi, opus facerent. LIV. 22, 39, 11 omnia plena civium ac sociorum. 42, 16, 2 primo amici, deinde satellites ac servi. SEN. Phoen. 446 civis atque hostis. TAC. Germ. 20 dominum ac servum nullis educationis deliciis dignoscas. PLIN. epist. 8, 24, 5 nihil servi ac liberi differant. CAES. Gall. 5, 19, 1 pecora atque homines. civ. 1, 55, 1. 2, 1, 4 iumentorum atque hominum. *al.* HIRT. Gall. 8, 10, 4 detrimentum iumentorum ac servorum. 8, 41, 6 pecora atque iumenta (CELS. 1 pr.). LVCR. 6, 1216 alituum genus atque ferarum (MANIL. 2, 777 *cf.* 2, 156 SVET. Nero 31). LIV. 3, 38, 3 hominum atque pecudum praedas. *al.* (COLVM. 9, 5, 1). MANIL. 1, 236 gentes hominum atque ferarum (2, 528). SEN. dial. 7, 9, 4 *venter* pecudibus ac beluis laxior est.

binae notiones ad unum animans pertinent: PLAVT. Trin. 48 o amice, salve, atque aequalis (TER. Haut. 417 AFRAN. com. 256. LVCIL. 856 homini amico ac familiari). PLAVT. Merc. 809 erus atque alumnus tuos. Most. 916 me suasore atque impulsore (*cf.* Persa 597. CIC. prov. 18 impulsore atque adiutore). Trin. 1161 te advocato atque arbitro. LVCIL. 1020[a], 9 hostem esse atque inimicum hominum. VARRO Men. 506 Anna ac Peranna. CIC. Quinct. 87 propinquo ac necessario (LIV. 5, 3, 14). S. Rosc. 81 duces ac principes. Verr. 1, 41 socii atque amici populi Romani (SALL. Iug. 14, 2 LIV. 5, 35, 5 *al.*). 4, 31 dominum ... ac tyrannum. Manil. 31 gentes ac nationes (ad Q. fr. 1, 1, 9 FRONTO p. 145, 17 N.). Catil. 1, 7 satellitem atque administrum. Mur. 38 populum ac volgus imperitorum. Sull. 19 hosti ac parricidae. Pis. 78 hostis ac proditor. leg. agr. 2, 94 peregrini atque advenae. Balb. 20 correctorem atque emendatorem. Att. 2, 1, 7 signifero ac principe. Planc. 81 magistri atque doctores. nat. deor. 2, 140 incolae atque habitatores. CAES. Gall. 6, 22, 2 magistratus ac principes. SALL. Catil. 5, 4 cuius rei lubet simulator ac dissimulator. VERG. Aen. 1, 65 divum pater atque hominum rex (2, 268. 10, 2 *et* 742. *cf.* PHAEDR. 3, 17, 10 deorum genitor [gentium *codd.*] atque hominum sator). HOR. carm. 1, 2, 50 dici pater atque princeps. 1, 12, 49 gentis humanae pater atque custos. LIV. 21, 10, 3 arbitros ac testis. LVCAN. 10, 266 ille creator atque opifex rerum. PETRON. 136 dux ac magister saevitiae. TAC. ann. 3, 24 suarum legum auctor idem ac subversor. FLOR. 1, 13, 15 dux atque imperator. PAVL. dig. 26, 1, 1 appellantur tutores quasi tuitores ac defensores. *cf. supra l. 4.* APVL. flor. p. 101 Oud. iurgiorum disceptator atque arbiter (AMM. 14, 11, 26). AVG. civ. 22, 22 Christi, dei ac domini nostri.

coniunguntur res: PLAVT. Aul. 564 ossa ac pellis totust (Capt. 135). Poen. 382 exturbo oculos atque dentes. Trin. 925 inter labra atque dentes. LVCIL. 613 venas ... ac praecordia. VARRO rust. 1, 12, 2 per os ac nares. CIC. Verr. 3, 84 in ore atque in oculis (Mil. 42 Catil. 4, 1 OV. met. 10, 350 LIV. 6, 17, 8. 22, 14, 8 VELL. 2, 84, 2 SIL. 9, 30. 9, 40. 11, 63 STAT. Theb. 11, 558). Cluent. 20 oculis ac manibus. Catil. 1, 31 in venis atque in visceribus. Tusc. 2, 56 toto corpore atque omnibus ungulis ut dicitur. CAES. Gall. 7, 56, 4 bracchia ... atque umeri. LVCR. 1, 812 e nervis atque ossibus. VERG. Aen. 5, 777 cineres atque ossa (IVV. 8, 146). 8, 459 lateri atque umeris ... subligat ensem. LIV. 6, 16, 4 capillum ac barbam. OV. met. 11, 674 lacrimas movet atque lacertos. MANIL. 5, 451 frontis ac vultus. VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 isdem visceribus ac medullis inclusi. CELS. 1 pr. viscera atque intestina. TAC. dial. 28 gremio ac sinu matris. APVL. Plat. 1, 18 artus ac membra (*cf. p. 1056, 58*). VVLG. lev. 14, 25 manus eius ac pedis. PLAVT. Rud. 930 agrum atque aedis (Truc. 177 fundum atque aedis. SCIPIO min. Gell. 2, 20, 6 agros ... atque villas. VARRO rust. 1, 16, 3. CIC. nat. deor. 1, 63 urbe atque agro. CENS. 1, 10). VARRO rust. 2 pr. 3 in circo ac theatro (TAC. hist. 1, 4. 1, 72. 2, 21). CIC. Verr. 3, 9 urbes ac sedes suas (157). 3, 94 de sella ac tribunali (4, 135). 4, 57 in sociorum urbe ac foro (LIV. 5, 7, 6). 5, 25 tecto ac domo. 6, 184 Capitolio atque ista arce omnium nationum (leg. agr. 1, 18 hoc templum Iovis ... atque hanc arcem. Rab. perd. 35 Capitoli atque arcis obsessio. LIV. 1, 33, 2 *etc.*). Tull. 31 aras ac templa. Rab. perd. 31 Iovis ... templis ac sedibus. Catil. 3, 3 tectis ac moenibus. Sest. 53 tecta ... atque templa (Sull. 86 p. red. 2, 140 Sest. 144). Cael. 54 in urbe ac domi suae. Rab. perd. 30 pro patriis fanis atque delubris (Catil. 3, 22 templis atque delubris. 4, 2 *al.* de orat. 2, 320 aedibus ac templis. PLIN. nat. 10, 127 TAC. hist. 3, 82 PS. APVL. Ascl. 24). CIC. har. 28 urbem atque Italiam (Planc. 95 CAES. civ. 2, 32, 2. VELL. 2, 62, 3 profecti urbe atque Italia. 2, 89, 1 reversus in Italiam atque urbem. VAL. MAX. 4, 2, 2 TAC. hist. 2, 62 *etc.* SVET. Aug. 25). CAES. Gall. 7, 65, 4 ex provincia atque Italia. 7, 72, 4 aggerem ac vallum. 5, 21, 3 vallo atque fossa (VAL. MAX. 9, 1 ext. 6). 3, 28, 2 silvas ac paludes. 1, 31, 10 quibus locus ac sedes pararentur. 3, 14, 9 omnes colles ac loca superiora. civ. 2, 2, 5 altitudo muri atque turrium (LIV. 10, 34, 6). BELL. Afr. 23, 2 ad ipsas portas ac murum. CATVLL. 64, 36 Crannonisque domos ac moenia Larisaea. LVCR. 1, 472 locus ac spatium (1, 935. 1, 1074). 5, 41 per nemora ac montes (5, 992. OV. ars 2, 623 in nemore atque antris. SEN. contr. 1 pr. 14 *cf.* CIC. de orat. 1, 36). VERG. georg. 2, 471 saltus ac lustra ferarum. Aen. 4, 151 in montis atque invia lustra. 7, 223 uterque Europae atque Asiae fatis concurrerit orbis (PROP. 2, 3, 35 FRONTO p. 206, 7 N. ANTH. 400, 2. 456, 1). VERG. Aen. 7, 160 turris ac tecta Latinorum. LIV. 1, 1, 5 ex urbe atque agris concurrunt. 23, 32, 2 praetores in Siciliam ac Sardiniam profecti (23, 48, 7). 26, 31, 3 urbem ac moenia claudunt. 31, 29, 11 Capua ... sepulcrum ac monumentum Campani populi. SEN. Oed. 757 per saltus ac saxa. benef. 6, 32, 1 forum ipsum ac rostra. LVCAN. 6, 537 circum tumulos ac busta (PLIN. nat. 14, 10 rogum ac tumulum). PLIN. nat. 2, 191 ut urbem ac tecta custodirent. TAC. hist. 4, 77 in cubiculo ac lectulo. FLOR. 2, 2, 3 laribus ac focis suis exularet. FRONTO p. 237, 6 N. per oram Siciliae atque Italiae. AMM. 30, 5, 6 castris ... munitis atque castellis (30, 7, 6). PLAVT. Asin. 155 aurum atque argentum (*passim*). Amph. 443 petasum ac vestitum. Aul. 500 purpuram atque aurum. LIV. 9, 17, 16 (34, 7, 10 SEN. Phaedr. 387 Thy. 909). PLIN. nat. 12, 3 auro fulgentia atque ebore simulacra. SVET. Iul. 84 lectus eburneus auro ac purpura stratus. PLAVT. Cist. 487 aurum atque ves⟨tem⟩ (TER. Haut. 452 oneratas veste atque auro. 779 VARRO ling. 9, 22). Epid. 577 vestitum atque ornatum (CIC. Sull. 88). Men. 739 pallam atque aurum. 1034 vasa atque argentum. Mil. 981 *et* 1147 aurum atque ornamenta. Persa 155 tunicam atque zonam. LVCR. 2, 626 aere atque argento. PLAVT. Mil. 1395 inter terram atque caelum (ENN. trag. 216 proloqui caelo atque terrae Medeai miserias. VARRO ling. 7, 17 CIC. nat. deor. 1, 66 div. 1, 111 leg. 2, 9 Cato 49 SEN. Phoen. 8. LIV. 4, 3, 6 cur caelum ac terras misceant). CIC. Verr. 3, 4 terra ac mari. nat. deor. 2, 17 maris atque terrarum. CATVLL. 64, 205 tellus atque aequora. LVCR. 1, 30 per maria ac terras (5, 92 HOR. sat. 1, 12, 15 OV. Pont. 4, 11, 46). 2, 728 terras ac mare totum. 6, 668 perque mare ac terras. SALL. Catil. 53, 2 mari atque terra. LIV. 35, 38, 12 urbis mari ac terra munitae. VITR. 9, 1, 2 circum terram atque mare. SEN. Herc. O. 1838 terra atque pelagus. LVCAN. 5, 347 terras atque aequora (9, 1057). SIL. 1, 104 Romanos terra atque undis sequar. STAT. Theb. 1, 200 effusa sub omni terra atque unda die. silv. 4, 5, 7 pontus ac tellus. FLOR. 1, 13, 25. NOVIVS Atell. 97 igni atque aqua accipere hunc volo. PAVL. FEST. 87 ut ignem atque aquam cum viro communicaret. CAES. Gall. 6, 44, 3 quibus cum aqua atque igni interdixisset. TAC. ann. 3, 23 aqua atque igni arcebatur. 3, 68 aqua atque igni Silano interdicendum (4, 21. 6, 30. 12, 42). 16, 12 aqua atque igni prohibitus est. VARRO rust. 1, 7, 2 ab sole ac luna. VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 mensurasque solis ac lunae. SEN. nat. 7, 17, 1 proprium sidus cometae est sicut solis ac lunae. *varia*: NAEV.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

carm. frg. 34 scopas atque verbenas (CIC. Verr. 5, 100 cum infulis ac verbenis). PLAVT. Amph. 233 ex spiritu atque anhelitu nebula constat (*cf.* PACVV. trag. 363 terra exhalat auram atque auroram umidam). Bacch. 748 cedo tu ceram ac linum actutum. Capt. 487 laridum atque epulas foveri *iubet.* Men. 88 esca atque potione. Pseud. 1097 epistula atque imago me certum facit. TER. Andr. 75 lana ac (et D^1 *Donat.*) tela victum quaeritans. CATO agr. 41, 1 pirorum ac malorum insitio (COLVM. 11, 2, 23 insitio ... arborum atque vitium. 11, 2, 26). orat. frg. 65, 1 inter os atque offam. SIS. hist. 91 tormenta ac tela (BELL. Alex. 2, 1). CIC. S. Rosc. 141 armis atque ferro (LIV. 26, 31, 3 ferro atque armis. SALL. Iug. 105, 5 arma atque tela. COLVM. 12, 3, 1. TAC. Germ. 29 tela atque arma). CIC. Verr. 4, 83 frumenti ac decumarum. 6, 39 fascis ac securis. Att. 4, 18, 2 sucum ac sanguinem. de orat. 3, 197 epularum solemnium fides ac tibias (QVINT. inst. 1, 10, 20). VARRO ling. 7, 24 frondem ac flores. CAES. Gall. 3, 13, 2 prorae ... atque item puppes. 7, 73, 1 viminibus ac virgultis. HIRT. Gall. 8, 17, 1 copia frumenti ac pabuli. LVCR. 5, 971 foliis ac frondibus. 6, 1121 nebula ac nubes. SALL. Catil. 52, 3 aris atque focis suis bellum paravere (59, 5 LIV. 9, 12, 6. 10, 44, 8 FLOR. 2, 1, 2). or. Phil. 10 ferro atque flamma urbem invadet (*cf. p. 1056, 75*). NEP. Epam. 7, 2 cum sceptro ac diademate. VERG. Aen. 1, 531 potens armis atque ubere glaebae. AETNA 362 flammas ac fulmina rumpunt. LIV. 4, 58, 13 volnera ac cicatrices. 6, 17, 4 plenum sudoris ac sanguinis (2, 48, 2. 7, 38, 6). 9, 41, 17 concentu tubarum ac cornuum. 10, 23, 1 publice vinum ac tus praebitum (23, 11, 4. SEN. dial. 5, 18, 1 cui ture ac vino supplicarat. PLIN. epist. 10, 96, 5 SVET. Tib. 70. Aug. 35 ture ac mero). LIV. 23, 14, 17 omnia ferro atque igni vastavit (31, 7, 13 VAL. MAX. 7, 3 ext. 8. SEN. dial. 2, 2, 2 igne ac ferro. TAC. ann. 14, 38 *cf. p. 1056, 71*). 2, 62, 1 cum grandine ac tonitribus. CVRT. 3, 3, 26 equis virisque ... ferro atque aere fulgentibus. COLVM. 6, 12, 2 sale atque aceto. 9, 1, 2 *murus* latere ac luto constructus. MELA 3, 58 omni fruge ac fructibus abundans. LVCAN. 7, 197 tonitrus ac tela Iovis praesaga. IVV. 11, 122 unguenta atque rosae. SVET. Aug. 80 remedio harenarum atque harundinum confirmabatur. Tib. 26 statuas atque imagines. 62 contis atque remis. Nero 13 inter signa militaria atque vexilla (Vit. 11 VVLG. num. 2, 2). APVL. met. 10, 22 lacte ac melle confecta membra.

PLAVT. Amph. 192 imperio atque auspicio eri (657 auspicio meo atque ductu. Epid. 381 virtute atque auspicio Epidici. CAES. civ. 3, 22, 1 iussu atque imperio Cn. Pompei. LIV. 3, 42, 2. 6, 12, 6. 24, 8, 18 ductu atque auspicio. VAL. MAX. 6, 5, 1 PANEG. 5, 5. 9, 15. CVRT. 8, 3, 6 imperium atque auspicium tuum ... secutis). Amph. 208 pacem atque otium (CIC. Verr. 5, 78 ad Q. fr. 1, 1, 34 p. red. 2 CAES. Gall. 7, 66, 4. CIC. Mur. 55 otium ac tranquillitatem. de orat. 3, 56 quietem atque otium. 1, 224 requiem atque otium. ASCON. Pis. p. 9 B. muros tranquillitatis atque otii). PLAVT. Amph. 259 in dicionem atque in arbitratum (CIC. Quinct. 6 in dicione ac potestate. Verr. 2, 97 agr. 2, 74. Verr. 2, 150 in eius arbitrium ac potestatem. leg. 3, 34 dominatu ac potentia. BELL. Alex. 66, 5 sub eius imperio ac dicione. SALL. Catil. 20, 7 ius atque dicionem. LIV. 32, 33, 8. 4, 54, 7 sine imperiis ac potestatibus. PAVL. FEST. 22 dominium ac potestatem). Amph. 633 in vita atque in aetate agunda. 1053 spes atque opes vitae meae. 1087 signa atque argumenta. Merc. 657 cupiditas atque amor (CIC. fin. 2, 60 animi ardore atque impetu. Verr. 3, 117 animus atque amor in rem publicam. agr. 1, 26 studio atque amore. COLVM. 10, 210 FLOR. 2, 1, 1). PLAVT. Cas. 320 dies atque noctes cum cane aetatem exigis (CIC. Arch. 29 noctis ac dies. Cluent. 190 leg. agr. 2, 77 Tusc. 1, 68 LVCR. 2, 12 (3, 62). CAES. civ. 3, 11, 1 continuato nocte ac die itinere. 3, 36, 8 die ac nocte *et passim.* VAL. MAX. 5, 5, 3 die ac noctu. SEN. nat. 3 pr. 16 per diem ac noctem. STAT. Theb. 2, 318 per noctes ac luce sub omni. *cf. p. 1059, 28. sim.*). Curc. 146 moribus ... atque ingenio (Bacch. 494 animum atque ingenium. Trin. 52. 812 natura illa atque ingenio. TER. Hec. 860 Ad. 828. ENN. trag. 186 mentem atque animum delectat suum. LAEL. schol. Cic. Bob. p. 283 O. cum illo animo atque ingenio. RHET. Her. 4, 14, 24 sensus atque animos. CIC. Mur. 16 animi atque ingenii. de orat. 1, 113 Att. 1, 18, 2 VELL. 2, 35, 3. CIC. Sull. 93 animo atque virtute. Deiot. 37. de orat. 1, 113 naturam ... atque ingenium. 1, 64 sensibus ac mentibus. 1, 48 natura hominum ... ac moribus. ac. 1, 39 mentem atque sensus. 2, 34 in animo atque mente. leg. 2, 3 in animo ac sensu meo. de orat. 2, 299 consilii atque ingenii. Att. 14, 17a, 7. LIV. 4, 41, 3 magnis animis atque ingeniis). PLAVT. Bacch. 613 sine modo et modestia sum, sine bono iure atque honore. Capt. 697 mea opera atque astutia. Pseud. 927 dolis atque mendaciis (TER. Andr. 723 *opus est* malitia atque astutia. CIC. Att. 1, 1, 1 sine fuco ac fallaciis. CAES. Gall. 4, 13, 1 per dolum atque insidias. LIV. 1, 53, 4 fraude ac dolo. 22, 23, 4 SEN. benef. 3, 15, 3 fraudis ac nequitiae. SIL. 7, 744 dolos ... atque astus. 14, 338 SVET. Tib. 65). Epid. 571 ⟨ad⟩venienti dès salutem atque osculum. 523 legum atque iurum fictor (CIC. de orat. 1, 18 IVV. 2, 72. 3, 43). Persa 597 suasu atque impulsu meo (*aliter A cf.* Most. 916). 625 nomen atque omen. Pseud. 409 vox ... atque oratio (788. CRASS. Cic. de orat. 2, 226 vocis ac linguae. NEP. Alc. 1, 2 oris atque orationis. Att. 1, 3). Rud. 894 forma scitula atque aetatula (Persa 229 TER. Andr. 72. 286 huius formam atque aetatem vides. Phorm. 1024 BELL. Alex. 41, 1. VERG. Aen. 7, 473 decus ... formae ... atque iuventae). Stich. 414 in amicitiam atque in gratiam convortimus (CAES. Gall. 1, 35, 4. 1, 44, 12 civ. 1, 1, 3). Trin. 739 crimen ... atque infamiam (CIC. off. 3, 85 dedecoris ac turpitudinis. parad. 33. rep. 5, 6 ignominiam ac dedecus). Trin. 999 videtur tempus venisse atque occasio (CAES. civ. 2, 14, 1). TER. Andr. 879 morem atque legem. 857 in voltu atque in verbis fides. Haut. 190 turba atque abitio. Eun. 234 mei loci ... atque ordinis. Hec. 165 incommoda atque iniurias. ENN. trag. 161 ius atque aecum (CIC. de orat. 1, 173 de aequitate ac iure). ACC. praetext. 8 in vita atque usu. LVCIL. 288 res ipsa ac ratio ipsa (CIC. Quinct. 15). 537 risum ... ac cachinnum. 562 squalitate ... ac scabie. 774 opem atque auxilium (CIC. div. in Caec. 4 Att. 8, 11c. de orat. 1, 184 praesidium ... atque opem. CAES. Gall. 2, 14, 6 auxiliis atque opibus. APVL. Plat. 2, 24). RHET. Her. 1, 9, 15 rerum ac temporum ordinem (SALL. Iug. 50, 2 pro re atque loco. 57, 2 pro tempore atque loco. NEP. Att. 11, 4 ex ipsis rebus ac temporibus. LIV. 28, 5, 9 prout tempus ac res sinerent. 7, 14, 3 locum ac tempus pugnandi. 32, 32, 5 TAC. hist. 1, 39 PANEG. 8, 1. SEN. Ag. 129 da tempus ac spatium tibi). VARRO Men. 510 sine ulla sollicitudine ac molestia. ling. 8, 4 agnationes ac (ad *F*) gentilitates. 5, 70 vi atque violentia. rust. 1, 9, 2 vi ac potestate (QVINT. inst. 11, 3, 2 CELS. dig. 1, 3, 17). Non. 542, 1 in adversis rebus ac luctibus. CIC. Quinct. 92 contra luxuriem ac licentiam (Verr. 4, 120 libidinem ac licentiam. LABER. mim. 43. SALL. Catil. 28, 4 lubido atque luxuria. LIV. 1 pr. 12 per luxum ac libidinem. 1, 5, 2 per lusum ac lasciviam. 3, 21, 5 levitatis ac licentiae. COLVM. 7, 12, 12. QVINT. inst. 12, 1, 8 ex libidine ac luxuria. TAC. hist. 1, 12 licentia ac libidine. 2, 12 inter libertatem ac licentiam. SVET. Cal. 25 luxuriae ac lasciviae. Vesp. 11 libido atque luxuria ... invaluerat). CIC. S. Rosc. 38 portenti ac prodigii simile (Phil. 4, 10 prodigiis atque portentis. SALL. Catil. 30, 2. LVCR. 4, 590 monstra ac portenta. 5, 845. VVLG. deut. 13, 1 signum ac portentum). 129 ex animi mei sensu ac dolore (Verr. 2, 69 *cf.* Cluent. 10). Q. Rosc. 26 fraudis ac furti. Verr. 2, 41 furtorum ac flagitiorum. (2, 97. 5, 83 div. in Caec. 6. SALL. Catil. 23, 1 flagitiis atque facinoribus). div. in Caec. 39 voce ac viribus. Verr. 3, 150 per vim ac metum. 5, 41 metu ac timore (Sull. 86 timor atque opinio. LVCR. 3, 141 pavor ac metus. BELL. Afr. 10, 2 metu ac tristimonia. SEN. Tro. 457 horror ac tremor. TAC. Agr. 38 metus ac terror. VVLG. gen. 9, 2 terror vester ac tremor). Verr. 4, 6 pudorem ac pudicitiam (Font. 28 pudoris ac religionis). 4, 106 quaestu ac lucro (Catil. 4, 17 opera atque quaestus). 4, 108 damna ac detrimenta. 4, 99 vis ac ratio (de orat. 1, 97). Verr. 6, 151 via ac ratione (1, 48 Sest. 103 inv. 1, 5 de orat. 1, 87 fin. 2, 18). Rab. perd. 5 pacem ac veniam. Sull. 24 famae ac sermonibus (ad Q. fr. 1, 1, 24 de orat. 2, 63 fin. 1, 50). agr. 2, 10 spe ac specie. Sest. 120 dolore ac desiderio. Cael. 33 more ac modo (QVINT. inst. 11, 1, 29). Balb. 39 imperii ac nominis populi Romani (*cf.* S. Rosc. 50). Verr. 2, 135 spe atque opinione (6, 181. 4, 128 spe atque exspectatione. LIV. 5, 21, 14. 35, 44, 2 FRONTO p. 63, 18 N.). Verr. 3, 123 dilectum atque discrimen. 5, 3 in amore atque in deliciis (Att. 16, 11, 4 RVT. LVP. 2, 1. CIC. div. 1, 79 amores ac deliciae tuae. SVET. Tib. 1). Verr. 6, 138 in luctu atque lacrimis (TAC. Germ. 27 lamenta ac lacrimas). 6, 187 vitae atque victus (epist. 3, 10, 9. 9, 24, 3 Brut. 95). Font. 46 uno animo atque una voce. 35 notionem atque animadversionem (fin. 1, 30 animadversionem atque admonitionem). Manil. 59 vita atque virtute. Catil. 1, 3 caede atque incendiis (2, 6. 3, 19 Sull. 52). 4, 14 cura atque diligentia (inv. 1, 70 epist. 3, 3, 1. 1, 7, 9 cura atque industria. Brut. 240 labore atque industria. NEP. Att. 12, 3 *cf.* HIRT. Gall. 8, 4, 1). 4, 21 consilio atque virtute. Mur. 33 consilio atque auctoritate (rep. 1, 3 NEP. Att. 3, 1. *cf.* CIC. rep. 1, 43 consilio ... ac potestate. Sull. 4 pro sua parte atque auctoritate. de orat. 2, 164 amplitudo ac dignitas. 2, 132 dignitatem atque copiam. part. 19 auctoritas ac pondus). Flacc. 63 disciplinam atque gravitatem. Arch. 28 verbis atque sententiis (de orat. 3, 201 *al.* LVCR. 1, 825 versus ac verba. 2, 690. QVINT. inst. 2, 4, 15 res atque verba). Sest. 9 ex latebris atque ex tenebris. Vat. 8 diritate atque immanitate. Pis. 50 furore atque insania. Planc. 1 salutem atque vitam. Mil. 86 sine cantu ac ludis. Phil. 12, 21 sine cruciatu atque tormentis. inv. 1, 2 propter rationem atque orationem (QVINT. inst. 2, 20, 9). 2, 172 utilitatis atque honestatis (1, 68 salutem atque utilitatem. *ibid.* commodo atque utilitate). 2, 159 naturae modo atque ratione (APVL. Plat. 2, 1. 2, 7). 1, 7 adiumenta atque ornamenta (de orat. 1, 43. *cf.* orat. 1, 199 decus atque ornamentum. Brut. 62 ornamenta ac monumenta). 1, 12 moram atque impedimentum. 2, 168 exornatio atque amplitudo (de orat. 2, 366 distinctionem atque ornatum). de orat. 1, 3 certamen atque discrimen. 1, 11 venustate atque urbanitate. 1, 38 nutu atque verbo. 1, 85 varietate atque copia (Brut. 26. 115 vi atque copia. part. 25 vim ac varietatem). 1, 116 onus atque munus. 1, 161 in oratione Crassi divitias atque ornamenta eius ingenii per quaedam involucra atque integimenta perspexi. 1, 122 usus ac natura. 1, 108 in usu ac tractatione (orat. 59 rep. 3, 5. CAES. Gall. 4, 1, 6 ratio atque usus belli. *cf.* 2, 22, 1). de orat. 1, 202 ratio ac scientia (2, 37 ratio ac doctrina. 3, 48. 3, 60 cognitio atque ... exercitatio. fin. 2, 115 ratio atque consilium. nat. deor. 2, 87 ratione atque arte. div. 1, 24 ratio atque prudentia). de orat. 1, 262 officio

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

atque munere (2, 345 Att. 15, 11, 3. Cato 40 muneri ac dono. Tim. 52 concessu ac munere). 2, 38 omnium generum atque artium (1, 248). 2, 99 iudiciorum atque litium. 2, 63 qui fama ac nomine excellant. 2, 208 laudem atque gloriam (SEN. Phoen. 335 gloriam ac laudes meas. *cf.* SALL. Iug. 4, 6 famam atque gloriam). 2, 209 vitiis atque peccatis (epist. 5, 21, 5 culpam ac peccatum. VVLG. lev. 6, 17 peccato atque delicto). 2, 213 vis atque contentio (Brut. 276). 2, 294 speciem atque pompam. 2, 343 animi magnitudine ac robore. 2, 346 sine emolumento ac praemio. *ibid.* cum labore ac periculo (LIV. 4, 35, 7. 33, 39, 6. 10, 10, 12 sine labore ac periculo. VAL. MAX. 3, 2, 6). 3, 151 solum quoddam atque fundamentum. 3, 185 sonis atque vocibus. 3, 199 non sine nervis ac viribus. Brut. 66 elatione atque altitudine orationis. Tusc. 5, 72 cultu atque victu (nat. deor. 2, 130 parad. 50 SALL. Catil. 37, 6 NEP. Alc. 11, 4). fin. 5, 67 in fine atque extremo bonorum. rep. 2, 2 legibus atque institutis (5, 1 veterem morem atque maiorum instituta. BELL. Alex. 37, 3 LIV. 1, 32, 2 *al.*). div. 1, 47 pestem ac perniciem. nat. deor. 2, 50 species ac forma (LVCR. 4, 52. *cf.* LIV. 1, 9, 12 specie ac pulchritudine). fin. 5, 48 studiis atque artibus. leg. 2, 24 vi ac minis. Cato 51 terrae vis ac natura (QVINT. inst. 5, 10, 53). Lael. 93 vultum atque nutum (LIV. 39, 5, 3). Att. 1, 19, 8 rationis ac vitae. 1, 17, 7 non dissensione ac discidio. 1, 16, 6 ius ac fas (LIV. 27, 17, 13. 32, 21, 23 contra ius omne ac fas. 42, 21, 3). 14, 14, 6 omni ope atque opera (LIV. 8, 37, 8 ope ac consilio). epist. 2, 6, 3 salutem ac fortunas suas. 6, 1, 6 ratio ac moderatio vitae. 1, 9, 2 in omni actione atque administratione rei publicae. CATVLL. 68, 106 vita dulcius atque anima. 12, 8 leporum differtus ... ac facetiarum. LVCR. 3, 128 calor ac ventus vitalis. 3, 472 dolor ac morbus. 5, 1142 imperium ... ac summatum. CAES. Gall. 1, 1, 3 a cultu atque humanitate provinciae. 1, 39, 1 vultum ... atque aciem oculorum. 4, 18, 3 pacem atque amicitiam petentibus (BELL. Alex. 37, 1 LIV. 34, 57, 8). 5, 19, 3 labore atque itinere. 7, 2, 2 iure iurando ac fide (LIV. 1, 21, 1 fides ac ius iurandum). 7, 45, 2 specie ac simulatione. civ. 2, 4, 3 animo ac fiducia. 3, 110, 2 Alexandrinae vitae ac libidini. 3, 71, 2 terrore ac fuga (LIV. 22, 48, 5. 5, 38, 2 initium pavoris ac fugae). SALL. Catil. 4, 1 socordia atque desidia. 48, 1 gaudium atque laetitiam. 51, 12 fama atque fortuna. Iug. 89, 8 famem atque sitim (SEN. dial. 11, 10, 2 PLIN. nat. 11, 284 TERT. ieiun. 12). NEP. Att. 22, 1 constantia vocis atque vultus (QVINT. inst. 6, 3, 9). Dion 8, 1 sine ulla religione ac fide. VERG. Aen. 10, 31 sine pace tua atque invito numine. LIV. 1, 9, 13 per fas ac fidem. 1, 28, 9 fidem ac foedera (5, 51, 10). 7, 36, 6 luce atque die (PLIN. paneg. 45). 9, 34, 3 vi atque iniuriis. 22, 5, 2 vi ac virtute. 27, 46, 7 fessum via ac vigiliis. *et talia passim.*

contraria: PLAVT. Poen. 392 voluptas huius atque odium meum. CIC. fin. 2, 107 voluptates ac dolores. SEN. Thy. 596 dolor ac voluptas invicem cedunt. *cf.* QVADRIG. hist. 50 gaudium atque aegritudinem alternatim sequi. SALL. Catil. 61, 9 laetitia maeror, luctus atque gaudium agitabantur (*duo paria*). 51, 1 ab odio amicitia, ira atque misericordia vacuos (*item*). TER. Andr. 303 in spe atque in timore. LIV. 30, 33, 10 spes ac metus (SEN. dial. 4, 11, 5 epist. 13, 13 TAC. ann. 4, 50. 5, 8. 15, 51 PLIN. epist. 6, 20, 19). HELV. MANC. Val. Max. 6, 2, 8 adversus omne fas ac nefas (VERG. georg. 1, 505. HOR. carm. 1, 18, 10 fas atque nefas ... discernunt. LIV. 6, 14, 10. *passim*). RHET. Her. 4, 33, 44 solis ortu atque occasu *cf. p. 1059, 28.* CATVLL. 66, 2 qui stellarum ortus comperit atque obitus (APVL. Plat. 1, 14). SEN. Herc. O. 1113. nat. 1 pr. 12 occasus siderum atque ortus. TAC. ann. 3, 34 in occidentem atque orientem. VARRO rust. 3, 16, 9 pacis atque belli (CIC. Vat. 35). CIC. Verr. 4, 14 belli atque pacis. *haec passim.* agr. 1, 24 pacis atque otii. MANIL. 3, 24 orbis tot bella atque otia. VELL. 1, 12, 3 belli ac togae dotibus. CAES. Gall. 6, 22, 3 ad frigora atque aestus vitandos. SEN. suas. 1, 4 annuas hiemis atque aestatis vices. COLVM. 4, 27, 1 veris atque hiemis. PLIN. nat. 2, 195 autumno ac vere. AFRAN. com. 147 vita ac morte (VELL. 2, 63, 2). SEN. Phoen. 103 ius vitae ac necis (Thy. 608 QVINT. decl. 309 p. 217). *varia*: CORP. I 1008 (VI 25369 CARM. epigr. 59, 7) commoda atque incommoda. ENN. trag. 327 amicitiam atque inimicitiam. CIC. leg. 1, 19 iuris atque iniuriae. part. 75 locus virtutum atque vitiorum (leg. 1, 38 fin. 5, 73 LIV. 21, 4, 10 VAL. MAX. 5, 2, 1 QVINT. inst. 3, 7, 25 SVET. Dom. 3). de orat. 3, 21 causae rerum atque exitus (COLVM. 2, 2, 11 in principio atque exitu). 1, 249 sementis ac messis. SALL. Iug. 96, 2 ioca atque seria (QVINT. decl. 307 p. 208 cum illo tibi seria ac ioci). LIV. 7, 36, 5 iter ac reditus (AVG. civ. 21, 17 itus ac reditus). SEN. nat. 1, 3, 4 lucis atque umbrae. COLVM. 2, 16, 5 aquarum abundantia atque penuria graminibus aeque est exitio (TAC. Agr. 30 opes atque inopiam. FRONTO p. 143, 8 N. ut sit optio atque electio divitiarum atque egestatis). PLIN. nat. 24, 1 discordiae atque concordiae. 37, 59 de discordia rerum concordiaque, quam antipathian Graeci vocavere ac sympathian. QVINT. inst. 3, 4, 5 laudes ac vituperationes scribebantur. TAC. hist. 4, 73 bona ... ac mala. ann. 4, 50 vim atque clementiam. PLIN. epist. 1, 7, 2 nutu atque renutu. 4, 30, 2 *fons* statis auctibus ac diminutionibus crescit decrescitque. VLP. dig. 17, 2, 73 lucri atque dispendii. HIER. epist. 130, 5 inter ruborem atque pallorem metumque ac laetitiam (*duo paria*). AVG. civ. 5, 6 lunaribus incrementis atque detrimentis. 18, 12 ascensum atque descensum. 21, 4 cursu atque recursu.

varii generis substantiva coniunguntur inter se: *animantia et res corporales*: PLAVT. Bacch. 1113 me atque rem omnem meam. Cas. 359 uxor, sortes situla atque egomet. Truc. 378 mihi quidem atque oculis meis. SALL. Iug. 54, 3 agri ac pecoris magis quam belli cultores. 89, 4 muniti moenibus et armis atque viris (92, 7. LIV. 24, 40, 3 *urbem* neque moenibus neque viris atque armis validam. 10, 45, 12). SEN. Herc. f. 2 Iovem ac templa ... deserui. dial. 1, 3, 8 per quaestorem ac tabulas publicas numerat. VAL. FL. 1, 800 classes et Pontica signa adque indignatos ... reges. SIL. 17, 332 patriam ... et ... penates ac natum et ... coniugis ora ... repeto. MART. 11, 32, 1 nec toga nec focus est nec ... lectus nec ... teges nec puer aut senior nulla est ancilla nec infans nec sera nec clavis nec canis atque alia. TAC. hist. 4, 46 caelum ac deos obtestari (ann. 1, 21. 3, 4). SVET. Iul. 28 reges atque provincias. Otho 8 per internuntios ac litteras. Vit. 13 per nauarchas ac triremes. *animantia et res incorporales*: PLAVT. Asin. 577 meque teque ... atque ingenio nostro. Bacch. 132 perdidisti te atque me atque operam meam. Capt. 685 ex servitute atque hostibus. Cas. 598 pereo ego atque occasio. Most. 926 eam ⟨mihi⟩ des gratiam atque animo meo (SALL. Catil. 52, 8). Trin. 394 hoc me unum consolatur atque animum meum. Rud. 486 Neptuno credat sese atque aetatem suam. CIC. div. in Caec. 57 ad se atque ad mores suos. Att. 4, 1, 4 nuntiis ac rumore perlata. CAES. Gall. 7, 8, 3 fama ac (ac *om.* β) nuntiis. LIV. 1, 25, 1 deos patrios patriam ac parentes (TAC. Germ. 31). SEN. Oed. 525 regi atque regno muta libertas obest (Thy. 425 AVG. civ. 4, 33). COLVM. 9, 16, 2 de villaticis pecudibus atque pastionibus. LVCAN. 6, 191 parque novum fortuna videt concurrere, bellum atque virum. TAC. hist. 2, 47 ego ac fortuna. SVET. Nero 38 ab regibus ac deinde Punicis et Gallicis bellis. gramm. 23 poetarum ac poematum. AVG. civ. 10, 22 in ipso sacerdote ac sacrificio. *res corporales et incorporales* (*plerumque tamen translatione quadam inter se conciliatae*): PLAVT. Rud. 374 vae capiti atque aetati tuae. *cf.* 1346. TER. Hec. 334. ENN. trag. 34 animus atque aures. LVCIL. 1066 aurum atque ambitio. CIC. div. in Caec. 71 de capite ac fortunis (Verr. 4, 131 Cluent. 67 METELL. Cic. epist. 5, 1). Tull. 63 ad caput ac vitam. Font. 37 vi atque armis (LIV. 10, 17, 3. 25, 4, 5. 5, 43, 4 per vim atque arma. SVET. Iul. 16 vi ac per arma). Marcell. 2 litteris atque linguis. Phil. 9, 14 sine caede atque ferro. de orat. 3, 173 delectationis atque aurium causa. 1, 121 tota mente atque artubus omnibus. epist. 5, 16, 2 in ore atque animo. LVCR. 3, 344 corporis atque animai. 3, 944 corporis atque animi (MELA 3, 26). CATVLL. 50, 6 per iocum ac vinum. 12, 2. HIRT. Gall. 8, 10, 2 animo atque armis parati (VELL. 2, 115, 1 VAL. MAX. 4, 1 ext. 4). SALL. Catil. 2, 8 dediti ventri atque somno. OV. am. 3, 9, 64 sanguinis atque animae prodigiose tuae. LIV. 1, 27, 3 ad bellum atque arma incitantur. VELL. 2, 73, 3 armis ac ductu patris sui. VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 lectum ac somnum repetiit. 1, 8, 1 agro ac vacatione donavit. 5, 6 ext. 4 mortali animo ac manu. SEN. Phaedr. 891 ferro ac minis. PETRON. 138 *aniculae* solutae mero ac libidine. SIL. 1, 100 habitus atque ora *Hannibalis* explorat Hamilcar. TAC. hist. 4, 55 proaviam suam divo Iulio ... corpore atque adulterio placuisse. Germ. 24 de libertate ac de corpore. FRONTO p. 136, 11 N. *curam* oris atque curationis.

2 adiectiva et adverbia: α *coniunguntur similia*: *complures notiones varie coniunguntur*: ENN. ann. 1, 75 quod mihi ... se fortunatim, feliciter ac bene vortat. PLAVT. Pseud. 975 legirupam impurum peiurum atque impium. Cist. 280 qui amant stulte atque immodeste atque improbe. Mil. 9 virum fortem atque fortunatum et forma regia. Rud. 261 bonam atque obsequentem deam atque haud gravatam. 408 ut lepide, ut liberaliter, ut honeste atque haud gravate. TER. Andr. 74 primo haec pudice vitam, parce ac duriter agebat. Ad. 944 hoc mihi pravom ineptum absurdum atque alienum a vita mea videtur. CIC. Mil. 21 homo sapiens atque alta et divina quadam mente praeditus. Phil. 3, 38 recte atque ordine exque re publica. de orat. 2, 84 animus acer et praesens et acutus idem ac versutus. Cato 13 quiete et pure atque eleganter actae aetatis. div. 1, 66 o poema tenerum et moratum atque molle. ac. 2, 98 homo et acutus ... et valde studiosus ac diligens. opt. gen. 1 poematis tragici comici epici melici etiam ac dithyrambici. LVCR. 3, 205 corporibus parvis et levibus atque rutundis. CELS. 2, 23 salsa atque acria atque acida (*cf.* 4, 12). SEN. Phaedr. 461 truculentus et silvester ac vitae inscius. dial. 4, 19, 1 potestates pares his (*elementis*) sunt, fervida frigida arida atque umida (APVL. Plat. 1, 17). PLIN. nat. 11, 11 *sucum* dulcissimum atque subtilissimum ac saluberrimum. 12, 49 amomis minus venosa atque durior ac minus odorata. 16, 50 taxus minime virens gracilisque et tristis ac dira. 16, 65 materies maris *tiliae* dura rufiorque ac nodosa et odoratior. 17, 93 in macro solo ac duro atque ventoso. QVINT. inst. 1 pr. 16 quis enim non de iusto, aequo ac bono loquitur? 6, 2, 13 ἦθος ... non solum mite ac placidum, sed plerumque blandum et humanum et audientibus amabile atque iucundum. PLIN. paneg. 34 secretas illas et arcanas ac sub te primum communes opes. epist. 5, 5, 3 *libros* subtiles et diligentes et Latinos adque inter sermonem historiamque medios. SVET. Cal. 18 ludos et assidue et varii generis ac multifariam fecit. 52 vestitu calciatuque et cetero habitu neque patrio neque civili, ac ne virili quidem ac (nec *Ernesti*; aut *Wolf*) denique humano semper usus est. FLOR. 1,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

34, 3 Iugurthinis Cimbricis Mithridaticis Parthicis piraticis bellis, Gallis atque Germanicis. PAVL. dig. 33, 10, 3, 3 lectos inargentatos vel inauratos atque gemmatos. APVL. flor. p. 91 Oud. pulchra merces prorsum ac tali viro digna et perpetua. met. 9, 28 tam mollis ac tener et admodum puer. 9, 29 quod felix itaque ac faustum salutareque tibi sit. ITIN. Silv. 18, 1 civitas valde pulchra et opulenta est atque abundans omnibus.

binae notiones: PLAVT. Amph. 6 bono ... atque amplo ... lucro. 118 veterem atque antiquam rem novam ad vos proferam (Mil. 751 Persa 53 Trin. 381 IVV. 15, 33). 646 animo forti atque obstinato. 964 an id ioco dixisti? :: equidem serio ac vero ratus. Asin. 351 facetum me atque magnificum virum. 684 bella es atque amabilis. Aul. 182 salvos atque fortunatus. 183 recten atque ut vis vales? (Bacch. 724). 191 dote cassam atque inlocabilem. Bacch. 248 pancratice atque athletice (*cf.* Epid. 20). 302 palam atque aperte (LIV. 24, 25, 4 VAL. MAX. 1, 7, 6. 6, 1, 10 APVL. apol. 62. CIC. orat. 38 aperte ac palam. LIV. 24, 38, 2 aperte ac propalam. FLOR. 2, 12, 7 palam ac professe [-o *NL*]. TERT. nat. 1, 4 palam ac publice). Bacch. 474 Pistoclerum falso atque insontem arguis. 573 hominis nequam atque improbi (Cas. 257 nili atque improbo). 763 truculento mi atque saevo usus senest. 1106 miser atque infortunatus. Cas. 630 timida atque exanimata (Merc. 220. Curc. 649 timidam atque pavidam). Cas. 333 optumum atque aequissumum oras (Epid. 725 Men. 1147 Pseud. 389 Stich. 728. Cas. 375 Rud. 1029 TVRPIL. com. 56. TER. Haut. 642 neque ius neque bonum atque aequom sciunt. CIC. fin. 3, 71 iustum atque aequum). Capt. 811 basilicas edictiones atque imperiosas. Cas. 382 quod bonum atque fortunatum sit mihi (402). 626 novam atque integram audaciam (CIC. Flacc. 13 lege recenti ac nova. CAES. Gall. 7, 48, 4 recentes atque integros. civ. 3, 94, 3 SEN. benef. 4, 14, 3 FLOR. 1, 36, 13). Cist. 173 bene ac pudice. 305 dote altili atque opima. 10 lepide ac nitide (Most. 271 lepide atque astute. Poen. 1223 lepide hercle atque commode). Men. 273 bene opsonavi atque ex mea sententia (1019 Mil. 947 Pseud. 762 Truc. 964). 872 morbum acrem ac durum. Merc. 99 acceptus hilare atque ampliter. Most. 1069 docte atque astu[te] (Poen. 111. Pseud. 907 doctum hominem atque astutum. Rud. 928 docte atque astute. 1270). Poen. 1031 hominem peregrinum atque advenam (*cf. p. 1059, 72*). Trin. 416 sero atque stulte (TER. Andr. 344 sero ac nequiquam. LIV. 9, 12, 2. 31, 29, 14. SVET. Claud. 25 sero ... ac vix). Truc. 79 me fuisse huic fateor summum atque intumum. CAECIL. com. 42 duriter vos educavit atque aspere (VERG. Aen. 5, 730 gens dura atque aspera). TER. Andr. 123 forma honesta ac liberali. Haut. 704 bonam atque iustam rem. Eun. 175 ex animo ac vere (AMM. 24, 3, 8). Hec. 769 satura atque ebria eris. 457 salvom atque validum. Phorm. 131 bonum atque commodum. 239 praeter spem atque incredibile. TVRPIL. com. 25 pessime ac sacerrime. LVCIL. 375 forte ac temere (SEN. benef. 1, 15, 1. 4, 19, 3. CIC. orat. 186 temere ac fortuito. off. 1, 103 LIV. 2, 28, 1 TAC. Germ. 20. CIC. nat. deor. 1, 43 inconsulte ac temere. CVRT. 8, 1, 38 LIV. 2, 37, 6. 4, 37, 6 temere ac neglegenter. 38, 47, 1 temere atque imprudenter. *cf.* 7, 15, 9. 25, 18, 2). LVCIL. 585 *anguis* volucris ac pinnatos. 684 tristis ac severus philosophus (NEP. Epam. 2, 2). 1017 multi atque frequentes. SIS. hist. 101 profuse atque abunde. VARRO Men. 186 priscus homo ac rusticus. rust. 2 pr. 6 breviter ac summatim. RHET. Her. 3, 10, 18 si separatim ac singulae dicuntur argumentationes. CIC. Quinct. 56 *res* nova atque inaudita (VAL. MAX. 5, 6, 3 SVET. Cal. 19. 40. CIC. S. Rosc. 82 inaudita ac nova. Verr. 4, 64 novum ac singulare atque incredibile genus. Att. 3, 24, 2 inusitata ac nova. CAES. Gall. 2, 31, 2 BELL. Afr. 19, 2 VAL. MAX. 5, 9, 4. LIV. 2, 2, 8 novae rei ac subitae. 24, 27, 5 nova atque insolita libertas. 26, 4, 8 ex re nova atque inopinata. SEN. suas. 1, 1 novae ac terribiles figurae). div. in Caec. 72 incolumia ac salva (CAES. civ. 1, 72, 3 LIV. 23, 42, 4. 41, 28, 9. SVET. Aug. 28 salvam ac sospitam rem p.). Verr. 2, 127 notae res atque manifestae. 1, 13 *res* patria atque avita (Manil. 21 Sest. 57). 2, 33 tempus solutum ac liberum (5, 23. 6, 82 Rab. Post. 12 SALL. Catil. 6, 1 LIV. 8, 32, 5 SEN. benef. 2, 18, 5). 2, 39 intestinum ac domesticum malum (agr. 1, 26. Verr. 4, 141 crimen domesticum ac vernaculum). 4, 13 immunes [civitates] ac liberae (LIV. 37, 55, 6. SVET. Cal. 3 libera ac foederata oppida). 4, 51 subito atque ex tempore. 6, 49 sancte homo ac religiose (SEN. epist. 120, 10 CIC. Tull. 31. Verr. 4, 185 sanctissimum virum atque honestissimum). 5, 25 *civitas* tam immanis ac barbara (Tull. 31 Font. 33 ad Q. fr. 1, 1, 27. Verr. 6, 109 fera atque immani belua. CAES. Gall. 1, 31, 5 homines feri ac barbari. SIL. 12, 418 barbaricum atque immane gemens). p. red. 1, 18 vacuo ... atque inani foro. Rab. Post. 17 nudus atque egens (de orat. 3, 136 nudi atque inermes. LIV. 10, 35, 10). Phil. 10, 7 rustici atque agrestes (Q. CIC. pet. 31 homines municipales ac rusticani. LIV. 7, 5, 2 rudis atque agrestis). Quinct. 28 recte atque ordine (*cf. p. 1064, 62.* SALL. Catil. 51, 4 LIV. 24, 31, 7. 30, 17, 12. 30, 42, 9. 33, 12, 3 VLP. dig. 16, 1, 2, 1. 40, 12, 27, 1. VAL. MAX. 3, 8 pr. ordine ac recte). de orat. 2, 211 lenis ... atque summissa ... intenta ac vehemens *oratio*. 1, 102 docto atque erudito (1, 215 disertus atque eloquens. 2, 316 disertum atque eruditum. 3, 139 docti atque eloquentes. orat. 1 doctorum atque prudentium). 1, 168 vetus atque usitata exceptio. 1, 231 habiles atque apti. 2, 203 *iracundiam* meritam ac debitam. 2, 227 tragica atque divina. 3, 29 praesentibus exemplis atque vivis. 3, 127 liberales doctrinae atque ingenuae. 3, 183 producta atque longa syllaba. orat. 197 demisso atque humili sermone (ad Brut. 1, 16, 1 suppliciter ac demisse). 104 difficiles ac morosi. Brut. 35 subtilis scriptor atque elegans (78 ornatus atque elegans). 215 plane atque omnino. 233 similiter atque uno modo. part. 80 numerosum ac sonorum. off. 1, 146 acres ac diligentes. nat. deor. 1, 3 pure atque caste. 1, 60 acuta atque subtilia. 1, 106 *dei* beati atque aeterni (LVCR. 5, 165 immortalibus atque beatis. *cf.* 5, 159). 2, 38 in perfecto ... atque absoluto (Tusc. 2, 51. 4, 38 Tim. 20 PLIN. nat. 22, 117 FRONTO p. 59, 7 N.). div. 1, 2 *caelum* patens atque apertum. 2, 125 frustra ac sine causa (CATVLL. 77, 1 frustra ac nequiquam). rep. 1, 42 aequus ac sapiens. 2, 3 *rem p.* firmam atque robustam. 2, 13 certamen varium atque anceps. leg. 2, 38 animos teneros atque molles (*cf. p. 1064, 65*). fin. 5, 66 quiddam ... quasi civile atque populare (leg. 3, 14). 3, 29 magno animo atque forti. 4, 46 rectum atque honestum (5, 19 leg. 1, 37 off. 1, 82). Tusc. 2, 56 vir fortis ac sapiens (SEN. epist. 24, 25). 1, 100 voltu hilari atque laeto. 2, 54 ignavus ac timidus (epist. 11, 18, 1. Att. 1, 18, 5 ignavus ac sine animo). 3, 61 honeste ac splendide. Tim. 35 *genus* divinum atque caeleste (PETRON. 138). Att. 2, 24, 1 sollicitus atque anxius (SEN. benef. 7, 14, 5 epist. 43, 5 APVL. met. 4, 23). 15, 3, 1 hominis turpis ac sordidi. epist. 1, 9, 15 inperfectum ac rude. 13, 55, 2 officiis paribus ac mutuis. CAEL. Cic. epist. 8, 5, 2 multum ac diu (LIV. 23, 26, 3. 42, 25, 9. 26, 38, 7. 22, 35, 3 diu ac multum. VAL. MAX. 3, 6, 1. 5, 5, 4 *etc.* PLIN. epist. 1, 8, 9. 5, 17, 4 APVL. met. 3, 26. 10, 26). LVCR. 1, 510 solida ac sine inani corpora. 3, 960 satur ac plenus ... rerum. 5, 131 certum ac dispositum (LIV. 2, 45, 13 certum atque decretum est). CAES. Gall. 1, 26, 1 diu atque acriter pugnatum est. 2, 8, 3 loco oportuno atque idoneo. 3, 19, 6 alacer ac promptus animus. 5, 54, 4 pro vetere ac perpetua ... fide. civ. 1, 5, 3 ultimum atque extremum senatus consultum. 1, 85, 12 unam ... atque extremam ... pacis condicionem. 3, 15, 5 patienter atque aequo animo. 3, 30, 3 exercitum educunt, Pompeius clam et noctu, Caesar palam atque interdiu (LIV. 28, 24, 8. PLIN. paneg. 1 coram ac palam). BELL. Alex. 18, 3 in aequo loco atque plano. BELL. Afr. 50, 3 rari ac singuli. SALL. Catil. 51, 16 virum fortem ac strenuum (NEP. Epam. 7, 3 LIV. 1, 34, 6. 21, 4, 4 fortiter ac strenue. SEN. benef. 5, 24, 2 epist. 22, 7). NEP. Ages. 8, 2 vestitu humili atque obsoleto. VERG. Aen. 7, 78 horrendum ac visu mirabile. 9, 244 annis gravis atque animi maturus. HOR. sat. 2, 6, 3 auctius atque di melius fecere (LIV. 25, 16, 11). carm. 2, 10, 21 animosus atque fortis. OV. ars 3, 289 illa sonat raucum quoddam atque inamabile. LIV. 21, 17, 4 ut bene atque feliciter eveniret (31, 8, 3 bene ac feliciter. 36, 1, 2 PLIN. paneg. 71). 21, 43, 9 opulenta ... ac ditia stipendia. 22, 47, 5 diu ac saepe (23, 18, 10 saepe ac diu). 26, 41, 3 iure ac merito (27, 13, 10 IVV. 2, 34 PAVL. dig. 49, 14, 45, 12. SOL. 7, 18 meritissime ac iure. EDICT. Diocl. 2, 5 iuste ac merito). LIV. 27, 37, 6 foedum ac turpe prodigium (VLP. dig. 17, 2, 53). 28, 35, 5 speciem corporis ... amplam ac magnificam (PAVL. FEST. 68). 29, 25, 5 ordine ac sine tumultu. 32, 40, 9 civitatem sociam atque amicam (FLOR. 2, 9, 28). 35, 4, 7 recto ac iusto proelio. 37, 57, 14 vasa aurea atque argentea (VAL. MAX. 1, 1 ext. 3. 7, 6, 4). 42, 6, 1 per invia atque ardua. 42, 47, 8 iusto ac pio bello (CVRT. 5, 8, 15). VITR. 8, 5, 1 aeque ac pariter (VELL. 2, 97, 3 aequa ac par sui aestimatio. PLIN. nat. 32, 1 par ac simile. APVL. met. 9, 32 Plat. 1, 6). VELL. 2, 115, 2 feroces ac truces (SEN. Herc. f. 936 saevi ac truces *tyranni*. benef. 5, 7, 3 durum ac saevum). VAL. MAX. 6, 9, 14 vix atque aegre. *et similia saepe.*

nota locutiones propter sonum memorabiles: *similiter incipientia*: PLAVT. Amph. 184 ingrata ... atque inrita (Asin. 136). Asin. 62 importunam atque incommodam *uxorem*. 206 blande ac benedice. Aul. 221 inopem atque innoxium. Bacch. 373 instructa domus opime atque opipare. 517 inani atque inopi. 628 acria atque acerba. 942 armati atque animati probe. Capt. 665 innocentem servom atque innoxium. Cas. 315 vobis invitis atque ambarum ingratiis. 832 integrae atque imperitae. Curc. 77 multibiba atque merobiba. Epid. 308 ex occluso atque obsignato armario. Mil. 9 *cf. p. 1064, 56.* 887 male atque malitiose (FRONTO p. 24, 9 N.). Poen. 246 insulsae ... atque invenustae. TER. Haut. 526 avidum misere atque aridum. 633 inscientem atque inprudentem. Phorm. 499 incogitantem atque inpudentem. 120 indotatam virginem atque ignobilem. Hec. 152 pium ac (et ς) pudicum. Ad. 944 *cf. p. 1064, 60.* AFRAN. com. 202 multa atque molesta es. LVCIL. 234 vetulam atque virosam uxorem. VARRO Men. 98 hecatombe pura ac puta. ling. 7, 88 ratum ac rectum. CIC. Quinct. 40 perditus ac profusus nepos. dom. 139 impurus atque impius. inv. 1, 33 diversam ac dissimilem partem (QVINT. inst. 10, 2, 23. CIC. Cato 78 dispar sui atque dissimile. LIV. 22, 46, 5. TAC. Germ. 16 discreti ac diversi. AVG. civ. 12, 19 dispares inter se atque diversi). de orat. 3, 41 absona atque absurda. 3, 17 acerruma atque attentissima cogitatione. 3, 79 *ingeniis* acutis atque acribus. Brut. 95 excultus atque expolitus. 136 accusatores acres atque acerbi. 202 siccum ac sanum. off. 3, 31 inerti atque inutili (FRONTO p. 52, 10 N.). Tusc. 3, 57 inglorius ... atque ignobilis. 3, 19 membrum tumidum atque turgidum. nat. deor. 2, 4 praesentem ac praepotentem deum. 2, 55 perennes cursus atque perpetui. rep. 2, 11 *arx* incolumis at-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que intacta. 2, 31 *bellum* iniustum ... atque inpium. Cato 43 pulchrum atque praeclarum. ac. 2, 91 *res* multae atque magnae. ad Q. fr. 1, 3, 3 ferus atque ferreus. CATVLL. 23, 15 bene ac beate (14, 10). 73, 6 unum atque unicum amicum. SALL. Catil. 1, 4 gloria fluxa atque fragilis. HOR. sat. 1, 1, 35 haud ignara ac non incauta futuri. epist. 1, 18, 3 matrona meretrici dispar erit atque discolor. LIV. 2, 49, 7 agmen faustum atque felix. 5, 12, 12 primus ac potissimus (QVINT. inst. 6, 5, 5 FRONTIN. aq. 1 FRONTO p. 52, 17 N.). 8, 11, 1 priscis ac patriis. 21, 30, 10 asperum atque arduum. 22, 38, 11 caute ac consulte (7, 15, 4 incaute atque inconsulte). 23, 7, 11 *diem* festum laetus ac libens celebraret (FRONTO p. 192, 11 N.). 26, 39, 15 invisus atque infestus Romanis. 28, 22, 15 facinus ... foedum ac ferum. 30, 42, 14 modeste ac moderate. 39, 37, 16 sancta atque sacrata. 45, 39, 16 maledice ac maligne. VELL. 2, 11, 1 hirtus atque horridus. 2, 106, 3 ab inaudito atque incognito ante mari. CELS. 4, 12 omnia acria atque acida (*cf.* 2, 23). 6, 9 ex malo punico arido atque acido. SEN. dial. 7, 12, 4 sobria ac sicca voluptas (epist. 18, 4. 114, 3). benef. 7, 31, 4 placidi ac propitii. epist. 8, 5 sanam ac salubrem formam vitae. CVRT. 6, 2, 3 parco ac parabili victu. 8, 11, 6 modicis ac mollibus locis. COLVM. 2, 11, 8 diebus serenis ac siccis. 2, 2, 5 *ager* pinguis ac putris. PLIN. nat. 19, 50 saevum ac sanguineum filium. FRONTO p. 40, 6 N. inpudens atque inpudica. p. 61, 24 semiperitum ac semidoctum. p. 85, 22 bonus ac benignus. p. 173, 15 ingenio libero ac liberali. APVL. met. 1, 7 cenae gratae atque gratuitae. 5, 23 patulis ac petulantibus saviis. 9, 3 sanum me ac sobrium. 10, 12 famosa ac fabulosa fortuna. PS. APVL. Ascl. 30 plenus atque perfectus (TERT. nat. 2, 2 AVG. civ. 14, 25. 21, 9). TERT. nat. 1, 4 palam ac publice. 1, 7 miserae atque miserandae nationes. anim. 20 perfectum atque profectum. 27 diversa atque divisa. AVG. civ. 2, 18 falsos ac fallaces deos (9, 9). 8, 26 falsus ac fallens. 21, 27 nefarie ac nequiter. 1, 15 inpudenter atque inprudenter. 15, 1 multiplices atque multimodas ... disputationes. 21, 24 planissime atque plenissime. CORP. VI 9797 (CARM. epigr. 29, 11) vivo ac volenti. *al.* CIC. Quinct. 72 tot ac talis viros (Cael. 67 *passim*). Pis. 7 ius iurandum tale atque tantum (epist. 15, 4, 14 *passim*). Verr. 4, 48 tot ac tantis iniuriis (Arch. 14 Sest. 99 Pis. 97 ac. 2, 13 Tusc. 1, 57 *al.*). nat. deor. 3, 92 urbis tantas atque talis. Cluent. 50 talibus ac tam amantibus mei. epist. 3, 10, 10 tam multa atque tanta. CAES. civ. 2, 21, 1 tanta et tam secunda in Caesarem voluntas. LIV. 8, 12, 4 de tot ac tam potentibus populis. 24, 26, 13 *al.* *similiter desinentia*: PLAVT. Bacch. 942 *cf. p. 1066, 63.* Curc. 77 *cf. p. 1066, 65.* Men. 899 hic dies pervorsus atque advorsus mi optigit. Persa 409 avide atque invide. Trin. 167 me apsente atque insciente. TER. Haut. 526 *cf. p. 1066, 68.* 571 utcumque atque ubicumque. 633 *cf. p. 1066, 69.* CATO Fest. 286 beneficia ratissima atque gratissima. VARRO Men. 258 avito ac patrito more. CIC. Sull. 19 infestae ac funestae faces. inv. 1, 3 gravi ac suavi oratione. de orat. 2, 84 *cf. p. 1064, 63.* Lael. 95 a sinceris atque veris. CAES. civ. 2, 17, 3 latius atque inflatius. CELS. 6, 9 *cf. supra l. 16.* APVL. flor. p. 370 Oud. non singillatim ac discretim, sed coniunctim et coacervatim. TERT. nat. 1, 2 breviora ac leviora elogia (AVG. civ. 14, 15). anim. 20 *cf. supra l. 28.* AVG. civ. 1, 15 *supra l. 31.* 10, 12. 8, 26 animo a nobis averso atque perverso. 21, 24 *cf. supra l. 32. similia passim.*

β coniunguntur contraria: PLAVT. Persa 9 ero ... praesenti atque absenti. 174 meum ingenium fans atque infans nondum etiam edidicisti. Pseud. 694 dulcia atque amara (Truc. 346). Trin. 479 ibi de divinis atque humanis cernitur (CIC. de orat. 1, 212. 3, 134. S. Rosc. 37 iura divina atque humana. Verr. 6, 34 SALL. Catil. 12, 2 LIV. 1, 18, 1 *passim*). ENN. trag. 122 superum atque inferum (FEST. 157 ⟨di su⟩peri atque inferi). TER. Hec. 380 ita magni atque humiles sumus. PACVV. trag. 371 dignum atque indignum nequeat internoscere. LVCIL. 1020 festo atque profesto die. 1110 pascali pecori ac montano. VARRO ling. 10, 2 simile ac dissimile. 5, 6 verborum novorum ac veterum (CIC. Verr. 3, 125 LIV. 22, 40, 5 QVINT. inst. 5, 4, 1). rust. 1, 25 pecoris minoris ac maioris. 3, 5, 16 ultro ac citro. 3, 16, 16 dextra ac sinistra (AEL. GALL. Fest. 206 SALL. Iug. 50, 4. VITR. 1, 5, 2 *passim.* SVET. Iul. 37 PLIN. nat. 31, 49. BELL. Afr. 13, 1 dextrum ac sinistrum cornu [42, 1]. VERG. Aen. 9, 674 dextra ac laeva. PLIN. nat. 3, 147. 8, 93. 18, 331 QVINT. inst. 11, 3, 128. *cf.* FLOR. 1, 37, 2 hostis a dextris atque laevis et a medio septentrionis erupit). rust. 3, 16, 22 intro eunt ac foras. RHET. Her. 4, 48, 61 *res* usitatas atque inusitatas. CIC. Verr. 5, 107 privatim ac publice (part. 135 CAES. civ. 2, 18, 2. 2, 21, 5 Gall. 6, 13, 4 SALL. Catil. 37, 7 LIV. 6, 14, 8. 22, 54, 3 *passim.* CIC. Mil. 78 privata atque vestra. LVCAN. 7, 51 sua quisque ac publica fata praecipitare cupit). de orat. 2, 157 vera ac falsa diiudicandi (part. 78 LVCR. 1, 700. SEN. dial. 1, 4, 10 multum inter falsum ac verum mediae caliginis fudit. SIL. 6, 554 vera ac ficta). orat. 199 in primis partibus atque in extremis (QVINT. inst. 9, 4, 44). nat. deor. 2, 75 rerum caelestium atque terrestrium. Tusc. 1, 48 diurno ac nocturno metu (HOR. epist. 2, 2, 79 strepitus nocturnos atque diurnos. APVL. mund. 26 excursores diurni atque nocturni). Tim. 21 inter individuum atque id quod dividuum esset. LVCR. 2, 488 summa atque ima (SEN. nat. 2, 4, 1. AVG. civ. 9, 12 *partibus* summis atque infimis. 22, 11 in locis propriis, imo ac summo). HIRT. Gall. 8 pr. 2 superioribus atque insequentibus eius scriptis. SALL. Catil. 30, 4 omnia, honesta atque inhonesta, vendere (Iug. 31, 12. 80, 5 TAC. ann. 2, 38). 20, 7 strenui boni, nobiles atque ignobiles. NEP. pr. 3 honesta atque turpia (QVINT. inst. 12, 1, 3). VERG. Aen. 1, 543 deos memores fandi atque nefandi (PANEG. 10, 7). 4, 190 pariter facta atque infecta canebat. 9, 592 digna atque indigna relatu (CIRIS 247 SEN. dial. 6, 10, 6 VAL. FL. 2, 117). HOR. sat. 1, 6, 3 avus ... maternus ... atque paternus (epist. 1, 15, 26). LIV. 3, 65, 2 domi ac foris (TERT. test. anim. 2 LAMPR. Alex. 50, 1. VVLG. exod. 37, 2 intus ac foris). 7, 14, 6 multi nostri atque externi. 9, 14, 11 resistentes fusosque, inermes atque armatos, servos liberos, puberes inpubes, homines iumentaque (37, 6, 3). 22, 26, 5 aequi atque iniqui (24, 14, 9 per aequa atque iniqua loca. 44, 4, 6). 25, 23, 3 inexpugnabilem terrestri ac maritimo situ urbem. 26, 2, 16 imparem libertatem Romae diti ac pauperi (*cf.* 4, 4, 9), honorato atque inhonorato esse. 26, 21, 4 testis meriti atque immeriti triumphi. 31, 44, 4 virile ac muliebre secus (TAC. ann. 4, 62 hist. 5, 13). SEN. contr. 10 pr. 5 cultus inter nostrum ac prius saeclum medius. SEN. dial. 1, 3, 6 superi atque inferi maris. 8, 1, 3 viam bonam ac malam (4, 28, 2 quod ... ex aequo boni ac mali ferunt. epist. 66, 35 de bonis ac malis sensus non iudicat. COLVM. 4, 3, 3). 9, 15, 4 propter quae laeti ac tristes sumus. 11, 6, 6 nota atque ignota. benef. 3, 29, 7 civili ac militari industria. nat. 7, 23, 2 minor enim esset ac maior *ignis.* epist. 31, 10 itinera urbana ac peregrina. 90, 5 utilia atque inutilia monstrabant. COLVM. 6, 24, 3 equis ... maribus ac feminis (PLIN. nat. 8, 132. 11, 130. 16, 162. 21, 58. 16, 145 mas atque femina. 21, 184 femina ac mas. *cf. p. 1059, 27*). 1, 6, 3 bubilia ... hiberna atque aestiva. 10 pr. 1 summis atque humillimis. *similia passim.*

3 *coniunguntur* ***numeralia***: a *ita ut unus numerus efficiatur*: LVCIL. 93 quinquaginta atque ducenta. 423 milli passum ... atque duobus. 978 argenti sescentum ac mille. CATO Char. gramm. I 121 de duobus milibus ac ducentis. CAES. civ. 3, 10, 5 cohortibus ... centum atque XXX. LIV. 10, 39, 3 milia hominum duo ... atque octingenti. *et sescenties.* b *ita ut duo numeri inter se conectantur*: VARRO rust. 2, 4, 11 terna atque quaterna milia. 2, 8, 3 tricenis ac (ad *cod.*) quadragenis milibus. CAES. Gall. 3, 15, 1 singulas binae ac ternae naves circumsteterant. LIV. 10, 18, 3 cum legione secunda ac tertia. 10, 27, 10. 23, 3, 12 in secundo ac tertio ... senatore. PLIN. nat. 27, 76 foliis denis atque duodenis. QVINT. inst. 9, 3, 77 quaternas ... ac plures ... sententias. *et passim.*

4 *coniunguntur* ***verba***: *duo vel plura inter se*: PLAVT. Amph. 191 victum atque expugnatum oppidum est. 683 salutas atque appellas. Asin. 662 petere atque orare. 686. Cas. 269 impetro atque exoro. Curc. 148 vos amo, vos volo, vos peto atque obsecro. Mil. 971 orare atque obsecrare; *sic* CORP. I 1008 = VI 25369, 12 *passim. cf.* FRONTO p. 47, 22 N. obsecro atque oro. TER. Andr. 823 postulo atque oro (o. a. p. *codd.*). CIC. Verr. 3, 96 orat ... atque rogat. 3, 103. 4, 69 epist. 2, 7, 4 agr. 2, 68. 3, 35 oro atque obtestor hortorque. dom. 144 precor atque quaeso. Sest. 147 obtestor atque obsecro. Att. 11, 1, 1. Mil. 85 imploro atque obtestor. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 10 rogo atque hortor. SALL. Iug. 106, 2 SEN. epist. 20, 1. CIC. Att. 15, 5, 1 vehementer orat ac petit. CAES. Gall. 6, 9, 7 civ. 1, 17, 1. Gall. 1, 19, 5 petit atque hortatur. 2, 31, 4 petere ac deprecari. VELL. 2, 131, 1 obtestor atque precor. QVINT. decl. 323 p. 270 oro ... atque obtestor. PLAVT. Aul. 277 quod celatum atque occultatum est. Bacch. 368 pandite atque aperite propere ianuam. Capt. 744 vale atque salve (Cist. 116 Curc. 522. 588 *cf.* Poen. 1128. TER. Haut. 430 valet atque vivit. CATVLL. 101, 10 ave atque vale). Cas. 89 loqui atque cogitare. Curc. 354 cenati atque appoti (HOR. epist. 2, 2, 214 edisti satis atque bibisti. VAL. MAX. 9, 1, 2 APVL. met. 4, 8 AVG. civ. 13, 22. MART. 2, 40, 2 esurit atque sitit. AVG. civ. 13, 20). Mil. 245 amplexantem atque osculantem (320. 533. 1433 TER. Haut. 900 APVL. met. 3, 23. *cf.* PLAVT. Merc. 570 amplecti voles, confabulari atque osculari). Merc. 616 addicta atque abducta erat. Most. 304 ratio accepti atque expensi (SCAEV. dig. 2, 14, 47, 1). Persa 53 quaestum maio⟨rum meum⟩ servo atque obtineo. 756 vobis habeo grates atque ago (Trin. 824 gratias ago atque habeo. TER. Phorm. 894 NEP. Timol. 4, 3 VITR. 6 pr. 4 PHAEDR. app. 26 APVL. flor. p. 75 Oud. VOPISC. Tac. 6, 8). Pseud. 462 scimus atque audivimus. Trin. 488 dare atque accipere (SALL. Catil. 44, 3 or. Cott. 5 IVLIAN. dig. 41, 1, 36). Truc. 16 poscendo atque auferendo. 125 servio atque audiens sum. 545 sentio atque intellego (CATO Char. gramm. I 202 ⟨scio⟩ ego atque iam pridem cognovi atque intellexi atque arbitror. CIC. de orat. 2, 291 vidi atque cognovi. APVL. apol. 25 nosse atque scire atque callere). TER. Andr. 62 perferre ac pati (LIV. 10, 11, 12 ferre ac pati. 27, 34, 14 SEN. dial. 5, 12, 2. PLIN. paneg. 63 ferre ac perpeti). 381 dictum ac factum invenerit aliquam causam (Haut. 633. 760. 904 SIS. hist. 110. VARRO ling. 6, 42 cogitare debemus, deinde tum dicere ac facere. rust. 3, 12, 1 CIC. ad Q. fr. 1, 1, 43 PS. SALL. in Tull. 2 VELL. 2, 66, 4 SEN. dial. 5, 36, 3. 12, 18, 8 AVG. civ. 4, 27). Haut. 144 omnis produxi ac vendidi. Eun. 146 suis *eam* restituam ac reddam (745 LIV. 3, 68, 3). Hec. 815 cursando atque ambulando. Phorm. 339 unctum atque lautum. TRAG. inc. 73 adsum atque advenio. CAECIL. com. 150 plorando orando instando atque obiurgando.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CATO Gell. 13, 24, 1 uti atque frui (CIC. nat. deor. 2, 152 epist. 7, 10, 2). LVCIL. 566 redisse ac repedasse. GRACCH. Gell. 11, 3, 3 quae ... adpetistis atque voluistis (LVCR. 4, 1152 petis ac vis). VARRO rust. 2, 3, 9 *oves* se congregent ac condensent in unum locum. 2, 4, 2 hostes fudit ac fugavit (SALL. Iug. 58, 3 eos summa vi caedere, fundere atque fugare. LIV. 3, 11, 8 VELL. 2, 32, 4 *etc.*). Non. 519, 21 quod verbum censeo idem et arbitror poterat ac valebat. RHET. Her. 4, 36, 48 rem istam fugere ac vitare. CIC. S. Rosc. 6 stimulat ac pungit. Verr. 1, 43 consulite ac providete (1, 45. 2, 153. 2, 22). 2, 38 perturbare ac permiscere. 3, 52 eversum atque extersum. 6, 82 praeesse ... atque imperare. 6, 135 instructam atque ornatam. Cluent. 178 velle atque optare (de orat. 1, 2 cupientibus atque optantibus). prov. 24 bellum indixi atque intuli. p. red. 2, 100 video ... ac sentio (de orat. 1, 207. 1, 161. 2, 11 cognosci ac percipi). Mil. 64 contempsit ac pro nihilo putavit (de orat. 3, 54 deridete atque contemnite. fin. 4, 73 contemnendum ac despiciendum. epist. frg. III 10 M. a te contemni ac despici et pro nihilo haberi senatum volunt. APVL. met. 7, 6 spretis atque contemptis ... deliciis. 7, 27 PS. APVL. Ascl. 11). Mil. 84 agimus ac dicimus. de orat. 1, 172 tueri atque defendere (leg. 2, 13 epist. 13, 64, 1 BELL. Alex. 65, 4 FRONTO p. 183, 14 N. SEN. Thy. 118 tegit ac tuetur. benef. 4, 15, 4 tueri ac fovere). de orat. 2, 80 concludere ac perorare. 1, 245 flere ac lamentari (LVCR. 3, 934 congemis ac fles. PETRON. 74 MART. 11, 71, 3). 1, 210 de insidiis faciendis atque vitandis (SEN. epist. 94, 48. 66, 6 fugiendorum ac petendorum. 82, 6. 95, 51 praestanda ac vitanda. QVINT. inst. 9, 4, 8 quid ... cavetur ac petitur). de orat. 2, 102 abiudico atque eicio. 3, 28 aspicite ... atque intuemini. 3, 95 statuo atque decerno. 3, 154 quae gignuntur ac fiunt. 3, 191 consuetudo ... scribendi atque dicendi (orat. 230). orat. 117 partietur ac dividet (nat. deor. 3, 93 dispertiri ac dividi). Brut. 276 furere atque bacchari. nat. deor. 2, 35 absolvi aliquid atque perfici (off. 3, 14). 2, 125 confici ... atque consumi. 2, 41 disturbat ac dissipat (leg. 2, 42 distracti ac dissipati). 1, 65 effingis atque efficis. div. 1, 61 abundat atque afluit. 1, 25 animadvertendo ac notando. 1, 144 inflammati atque incitati. 2, 44 dividere atque disrumpere. rep. 2, 50 excellit atque eminet (VELL. 2, 122, 1 elucet atque eminet). 2, 61 populo patiente atque parente. leg. 3, 35 de iubendis legibus ac vetandis. fin. 1, 44 dissident atque discordant. 2, 73 *libido* se proripiet ac proiciet. 5, 63 probet atque laudet. off. 3, 81 explica atque excute. ac. 2, 106 conprensa atque percepta. 2, 22 in faciendo atque agendo. Att. 2, 1, 5 cavillor ac iocor. 2, 4, 2 gaudenti ac libenti *animo.* ad Brut. 1, 4, 3 dare ac permittere. epist. 5, 8, 4 profiteor atque polliceor. 6, 10, 5 revivescat atque recreetur. 10, 1, 2 monere te atque hortari (SALL. Iug. 49, 2. LIV. 3, 52, 11 orant ac monent). 11, 8, 1 sperant atque confidunt. 13, 53, 1 commendo atque trado (CORP. X 8249, 1). Q. CIC. pet. 20 discriptum ac dispositum. 44 voluntatem abditam ... atque retrusam. LVCR. 4, 194 provehat atque propellat. 6, 1043 fugere atque sequi (SEN. epist. 24, 26). CAES. Gall. 2, 29, 4 quae secum agere ac portare non poterant (civ. 2, 25, 2. LIV. 38, 18, 14 quae ferre atque agere possint. PLIN. nat. 36, 105 rapere atque auferre. 37, 61). civ. 1, 30, 5 sese proiectum ac proditum a Cn. Pompeio (LIV. 26, 13, 20 desertos ac proditos. VELL. 2, 25, 2). SALL. Catil. 2, 3 mutari ac misceri omnia (PLIN. epist. 1, 20, 19 omnia perturbat ac miscet. SVET. Iul. 30). 2, 9 vivere atque frui anima. HOR. sat. 2, 5, 39 persta atque obdura. LIV. 1, 52, 4 stare atque sentire cum rege. 2, 36, 6 visa atque audita. 2, 40, 6 quae te genuit atque aluit. 5, 30, 3 desertam ac relictam *urbem.* 6, 6, 18 parere atque imperare. 6, 24, 9 abnuente ac prohibente collega. 6, 33, 9 terrere una ac pavere. 10, 45, 4 uri ac vastari agros (CVRT. 4, 9, 8 regionem ... popularetur atque ureret. 7, 6, 11). 21, 10, 11 odi ac detestor. 22, 53, 7 audendum atque agendum. 24, 35, 2 Megara ... diruit ac diripuit. 21, 13, 5 pudere ac paenitere. VITR. 2, 5, 2 exustis atque exhaustis viribus (*cf.* PANEG. 5, 2). SEN. contr. 1, 6, 12 vastari omnia ac rapi. 2, 7 (15), 9 esse atque videri pudicam. SEN. Tro. 1148 mirantur ac miserantur. benef. 4, 6, 3 disponis atque ordinas. COLVM. 1 pr. 13 mecum retractans atque recogitans. 2, 3, 2 sudare atque anhelare. PETRON. 85 docere ac praecipere. TAC. dial. 39 debilitatur ac frangitur. PLIN. epist. 2, 14, 14 moratur ac detinet. FLOR. 1, 36, 18 victus ac vinctus. FRONTO p. 53, 2 N. appellare adque adfari. APVL. met. 4, 31 gemens ac fremens. *et similia passim.*

nota: eiusdem stirpis composita coniunguntur: PLAVT. Amph. 984 concedite atque abscedite. TER. Eun. 42 cognoscere atque ignoscere. TITIN. com. 14 fugi atque effugi patrem. CAECIL. com. 211 deum ... clamo postulo obsecro oro ploro atque imploro fidem. CIC. Quinct. 70 discat atque dediscat. VERG. Aen. 6, 622 fixit leges pretio atque refixit. LIV. 23, 29, 3 tulerunt ac rettulerunt mandata. PLIN. nat. 29, 59 numero crescente ac decrescente. SIL. 9, 406 velle ac nolle ambobus idem (TERT. anim. 58 velis ac nolis. VEN. FORT. carm. 9, 2, 63). TERT. anim. 2 struere ac destruere. *et passim.* *eiusdem verbi formae diversae*: PLAVT. Men. 991 quae imperavi atque impero. CIC. Verr. 3, 100 fuisset atque esset (Cluent. 52). 4, 5 dissimillimus esse ac semper fuisse. 5, 116 dicentur ac dicta sunt. *et passim.*

5 ***formulae:*** **a** *pronominales*: PLAVT. Mil. 699 haec atque horum similia alia (CIC. de orat. 3, 208 QVINT. inst. 9, 1, 36). TER. Eun. 746 haec atque huiusmodi ... multa. RHET. Her. 3, 3. 4 his atque huiusmodi partibus (VARRO rust. 1, 6, 6 CIC. Vat. 22 AVG. civ. 4, 2. 10, 11 *al.*). VARRO Men. 162 ex his atque eiusmodi institutis (CIC. dom. 13 SEN. benef. 2, 25, 2 epist. 91, 13. 108, 12). SALL. Iug. 32, 1 haec atque alia huiuscemodi. VAL. MAX. 3, 7 pr. haec atque his similia. SIL. 15, 283 haec atque his paria. QVINT. inst. 5, 10, 38 haec ... ac similia. VLP. dig. 36, 1, 13, 4 in his omnibus casibus atque similibus. APVL. flor. p. 46 Oud. haec atque hoc genus alia.

PLAVT. Aul. 532 haec ... atque aliae multae ... incommoditates. CATO agr. 31, 2 hanc atque aliam materiem omnem. CORP. I 542 (= IX 4672) proque hoc atque alieis donis. SALL. Catil. 37, 8 eos atque alios omnis. OV. trist. 2, 573 his precor atque aliis possint tua numina flecti. LIV. 1, 50, 7 haec atque alia eodem pertinentia. PLIN. nat. 16, 193 AVG. civ. 21, 5. *cf.* IVV. 3, 268 respice nunc alia ac diversa pericula noctis. PLIN. epist. 5, 9, 4 his ... verbis ac mille praeterea. SALL. Iug. 62, 2 his atque aliis talibus ad deditionem regis animum inpellit. 64, 3 haec atque alia talia dixit. 81, 2 eis atque aliis talibus dictis. 85, 34 haec atque alia talia (alia *PV*; talia *C*) ... faciundo. OV. met. 7, 661 talibus atque aliis longum sermonibus illi implevere diem (13, 675). 13, 228 talibus atque aliis ... aversos ... reduxi. 15, 479. PLIN. nat. 7, 82 haec atque talia ... nobis miracula ingeniosa fecit natura. TAC. Agr. 16 his atque talibus ... instincti (hist. 2, 2. 3, 60 ann. 11, 17. 11, 24. 13, 46. 15, 12 AMM. 18, 5, 8. 20, 11, 31. 21, 13, 1). hist. 1, 16 Galba quidem haec ac talia (3, 3 ann. 12, 11 *al.*). ann. 1, 5 haec atque talia agitantibus. 4, 60 haec atque talia audienti (2, 38. 6, 22). 14, 1 haec atque talia ... nemo prohibebat. 16, 29 cum per haec atque talia Marcellus ... ardesceret. SVET. Claud. 10 per haec atque talia maxima aetatis parte transacta. AMM. 28, 1, 47 his in hunc modum ac talibus actitatis. LVCIL. 1020 uni ... atque eidem studio. RHET. Her. 4, 13, 19 ab uno atque eodem verbo. 4, 39, 51 uno ... atque eodem tempore (CIC. Flacc. 61 HIER. epist. 120, 4). CIC. Caecin. 59 una atque eadem causa (PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 2 SEN. Med. 815 VLP. dig. 5, 2, 24 PAVL. dig. 45, 1. 83, 5). 87. Catil. 4, 14 unum atque idem (19 Phil. 14, 16). Cael. 30 una atque eadem persona. off. 2, 42 una atque eadem voce. Tim. 19 una conversione atque eadem. LIV. 34, 32, 16 *et* 60, 3. SEN. benef. 5, 8, 3 epist. 110, 13. 117, 8 IVV. 11, 161. *et passim; nota* CVRT. 9, 9, 14 voces nusquam idem atque unum tendentium. *cf.* CIC. Mur. 21 pari atque eadem laude. Sull. 5 iudicium par atque unum fuisse. Pis. 34 consentiente atque una voce. de orat. 2, 209 par atque una ratio est spei. CAES. Gall. 5, 16, 3 par atque idem periculum. PLIN. nat. 10, 106 cantus omnibus similis atque idem. SIL. 15, 397 alterius par atque eadem fortuna laborum. MART. 6, 11, 4 par atque eadem cena duobus erat.

CIC. Q. Rosc. 37 huc atque illuc tergiversantem. de orat. 1, 184 huc atque illuc intuentem. BELL. Afr. 73, 3 ut legiones ... huc atque illuc raptaret. SALL. or. Macri 26 huc ire licet atque illuc (OV. met. 2, 357 LIV. 6, 25, 9). VERG. Aen. 9, 752 huc caput atque illuc ... pependit. LIV. 3, 60, 10 *et passim.* VERG. Aen. 9, 56 huc turbidus atque huc lustrat equo muros. 12, 558 huc atque huc acies (*sc. oculos*) circumtulit. SIL. 9, 360 huc atque huc it summa seges. 9, 613 magni corporis aestu huc atque huc iactas accendit belua flammas.

TER. Eun. 105 hac atque illac perfluo. CELS. 7, 7, 14 si labat *oculus* et hac atque illac movetur. MART. 11, 98, 19 ascendit illa basiator atque illa. AVG. civ. 3, 28 quae hac atque hac passim furibunda ferebatur licentia. 18, 32 hac atque hac dispergis fluenta doctrinae. SEN. nat. 6, 14, 4 hoc atque illo circumagitur *spiritus.* VERG. georg. 3, 256 fricat *sus* arbore costas atque hinc atque illinc umeros ad volnera durat. LIV. 3, 5, 1 impetus hinc atque illinc facti. 26, 39, 19 ventos hinc atque illinc ... transferentes vela. SEN. Med. 342 dial. 10, 12, 3 PETRON. 32. 49 SIL. 14, 518 AVG. civ. 7, 17. *et saepius; cf.* AETNA 286 illinc infesta est atque hinc obnoxia ventis. VERG. Aen. 1, 162 hinc atque hinc vastae rupes ... minantur. 1, 500. 4, 447 hinc atque hinc vocibus heros tunditur. 8, 387. 9, 377. 438. 546. 12, 430 CVLEX 15. 221 OV. fast. 1, 135 GERM. 49 SEN. Phoen. 393 VAL. FL. 5, 309 SIL. 1, 374 STAT. Theb. 6, 651 silv. 2, 2, 14. *raro apud scriptores*: MAR. VICTOR. gramm. VI 33, 22. AVG. civ. 10, 8 unda hinc atque hinc in sese redeunte.

SEN. Thy. 111 fluctibus illinc propinquis Isthmos atque illinc fremit. STAT. Theb. 4, 220 hinc atque inde morae iaculis. 7, 615 irae hinc atque inde calent. 8, 323. silv. 4, 1, 15 *Ianus* levat ecce supinas hinc atque inde manus. IVV. 1, 65 PLIN. epist. 2, 17, 3 paneg. 22 FLOR. 1, 1, 3 APVL. Plat. 2, 3 PANEG. 9, 10 AVG. civ. 3, 18 *al.* CATVLL. 68, 152 haec atque illa dies atque alia atque alia. HOR. sat. 1, 4, 125 flagret rumore malo cum hic atque ille. PROP. 2, 25, 46 haec atque illa mali vulneris una via est. LIV. 2, 51, 9 cum invicem his atque illis terga darent. 5, 8, 13 huic atque illi ... adsunt. SEN. dial. 9, 2, 6 versant se et hoc atque illo modo componunt. nat. 3, 25, 8 *aqua* in hanc atque illam partem ... conpellitur. STAT. Theb. 2, 589 *Tydeus* hos obit atque illos. FLOR. 2, 13, 77 *urbes* miserae inter hos atque illos duces societatis Romanae poenas dabant. VVLG. III reg. 20, 29.

HOR. sat. 1, 1, 112 hunc atque hunc superare laboret. AVG. civ. 3, 14 magnus ille atque ille, quia cum illo atque illo pugnavit. 12, 10 a quibus primum illa vel illa regio, ... illa atque illa insula

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

incoli coeperit. 13, 11 illis atque illis illud atque illud moriens dereliquit. *cf.* IVV. 10, 196 pulchrior ille hoc atque ille alio.

b *numerales*: VAL. ANT. hist. 21 unam atque alteram pugnas. CIC. Cluent. 77 una atque altera contio. prov. 34 aestas. CATVLL. 68, 82 hiems. SALL. Iug. 60, 7 ubi unae atque alterae scalae comminutae. 93, 3 cum unam atque alteram *cocleam*, dein plures peteret. COLVM. 4, 1, 1 *praeceptum*. 4, 27, 6 *pampinus* unus atque alter servandus est. TAC. hist. 5, 6 SVET. Iul. 20 Claud. 12 Galba 14. TERT. nat. 1, 4 maritum unum atque alium. 1, 9. 2, 2. CATO Char. gramm. I 222 iterum atque tertium. CIC. S. Rosc. 60 iterum ac tertio (QVINT. decl. 357 p. 389 PLIN. epist. 4, 30, 4. 10, 96, 3). div. 2, 121 quin ... Venerium iaciat ... iterum atque tertium. LIV. 3, 19, 5 iterum ac tertium (25, 16, 3 PLIN. nat. 18, 145). iterum ac saepius: CIC. Font. 16 *cf. infra l. 22.* LIV. 3, 57, 5. 25, 8, 6 VAL. MAX. 3, 1, 2 PLIN. nat. 10, 30. 28, 144 QVINT. inst. 12, 8, 8 APVL. met. 5, 1. *cf.* iterum ac subinde PS. QVINT. decl. 16, 10. PANEG. 6, 8 rursus ac saepius. VERG. Aen. 8, 527 iterum atque iterum HOR. sat. 1, 10, 39 SIL. 7, 393. 9, 245 PLIN. paneg. 28. FRONTO p. 94, 18 N. iterum atque iterum ac porro. PANEG. 10, 37 SERV. Aen. 9, 24 HIER. epist. 96, 20. 112, 18 VVLG. III reg. 22, 16 AVG. civ. 12, 21. semel atque iterum: CIC. Font. 16 semel atque iterum ac saepius. 26 CAES. Gall. 1, 31, 6 AETNA 421. LIV. 27, 16, 15 aves semel atque iterum non addixissent. COLVM. 12, 52, 14 *vasa* semel atque iterum eluantur. TAC. dial. 17 PLIN. epist. 6, 16, 18. 4, 3, 1 semel atque iterum consul fuisti. SVET. Aug. 22 Ianum Quirinum semel atque iterum a condita urbe ... clausum ... ter clusit. 27 Claud. 46. VLP. dig. 4, 8, 3, 1 causam iam semel atque iterum tractatam. AVG. civ. 12, 13 non semel atque iterum saepiusque, sed semper. VARRO rust. 1, 31, 2 primum ac secundum, nonnumquam etiam tertium. QVINT. inst. 10, 5, 7 non bis ac saepius de eadem re dicimus. FRONTO p. 48, 23 N. longiores quoque gnomas bis ac ter converte naviter. SPART. Hadr. 9, 7 bis ac ter die. APVL. met. 7, 3 verbum ... semel ac saepius clamitavi. APIC. 1, 1 hoc secundo ac tertio fiet ac tum demum ... despumatur *vinum*.

c *variae*: PLAVT. Aul. 614 vide, Fides, etiam atque etiam nunc (CIC. ac. 2, 62 Att. 13, 19, 2. 15, 8, 2 BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 4 LIV. 35, 6, 4. 36, 28, 2). Trin. 674 moneo. TER. Eun. 56 cogita (CIC. Att. 12, 7, 1 CAEL. Cic. Att. 10, 9ᵃ, 5 epist. 8, 16, 5). ENN. trag. 189 sublime agens *temo* etiam atque etiam noctis iter. RHET. Her. 4, 11, 16 (*in exemplo rhetorico*) ratiocinati essent. CIC. Q. Rosc. 21 considera (div. in Caec. 37. 46 Verr. 5, 65. 6, 174 Manil. 58 Phil. 12, 30 fin. 2, 38 Att. 13, 14, 2 epist. 14, 18, 1 *et* 2 LIV. 3, 45, 10 SEN. benef. 3, 14, 2 TERT. nat. 1, 10). Verr. 6, 185 teque etiam atque etiam imploro et appello (*cf.* Planc. 48. Att. 11, 12, 2 id te vehementer etiam atque etiam rogo. epist. 2, 7, 4 *et passim.* ad Q. fr. 1, 2, 11. epist. 11, 1, 2 oro. 8, 12ᶜ, 3 hortor. 4, 9, 1. ad Brut. 1, 1, 2 peto a te. epist. 3, 2, 1 a[d] te ... quaeso et peto. 13, 7, 5 peto atque contendo. 13, 66, 2 rogo atque oro. PLIN. epist. 6, 12, 5). CIC. Catil. 2, 27 illos ... monitos etiam atque etiam volo (Sull. 23. epist. 13, 72, 1 commonefaciendum. LIV. 22, 13, 4. 29, 24, 2 FRONTO p. 66, 19. p. 152, 6 N.). Flacc. 57 facite. Sull. 76 perspicite. fin. 5, 38 explicandam *rationem*. 5, 95 confirmandus *locus* (epist. 6, 6, 2). Tusc. 1, 88 premendum *argumentum*. 3, 69 discenda. nat. deor. 3, 19 quaeram (CATVLL. 63, 61). div. 1, 7 comparemus. Att. 5, 10, 2 vale (5, 20, 9. 16, 2, 6 epist. 9, 24, 4. 14, 7, 3 *al.*). 15, 14, 3 *civitatem* a me ... etiam atque etiam tibi commendatam (epist. 13, 44. 13, 74). 13, 25, 3 dico (epist. 13, 28, 1 LIV. 22, 42, 4). 1, 18, 2 volnus (voluntas *cod.*) etiam atque etiam ipsa medicina efficit. 2, 7, 1 deliberabimus (LIV. 36, 9, 7). ad Q. fr. 3, 1, 17 probo. Q. CIC. pet. 55 etiam atque ⟨etiam⟩ perge tenere istam viam. LVCR. 1, 295 quare etiam atque etiam sunt venti corpora caeca. 1, 1049 suboriri multa necesse est. 2, 243. 2, 377. 2, 1064. 3, 576. 4, 216. 3, 228 scire licet. 3, 686 putandumst. 4, 289 minime mirarier par est. 4, 856 procul est ut credere possis. 4, 1207. 5, 821. 6, 340 quod longo venit impete, sumere debet mobilitatem etiam atque etiam, quae crescit eundo. BELL. Afr. 82, 3 *Caesare* aciem sustentante. SALL. Iug. 85, 28 reputate. HOR. epist. 1, 18, 76 aspice. LIV. 38, 9, 1 consulerent. 41, 19, 6 curaret. VITR. 1, 4, 9 veterum revocundam censeo rationem. CVRT. 5, 4, 13 docere. PLIN. epist. 6, 22, 7 attende. 8, 24, 7 meminisse. 10, 26, 3 facio. paneg. 86 recedentem ... etiam atque etiam votis lacrimis sequi. 95 enitendum. APVL. flor. p. 95 Oud. pertrectavit corpus. AVG. civ. 3, 21 omitto ex aliis atque aliis causis etiam atque etiam bellicas clades. *cf. Hand, Tursellinus II p. 576—577.* CATVLL. 68, 48 notescatque magis mortuus atque magis. LVCR. 3, 546 quando hominem totum magis ac magis undique sensus deficit. 6, 126 magis ac magis undique nubem cogit *procella*. VERG. georg. 3, 185 tum magis atque magis blandis gaudere magistri laudibus. Aen. 2, 299 et magis atque magis ... clarescunt sonitus. 12, 238 talibus incensa est iuvenum sententia dictis iam magis atque magis. 12, 406 saevus campis magis ac magis horror. CVLEX 169 magis atque magis corpus revolubile volvens attollit nitidis pectus fulgoribus. HOR. sat. 2, 3, 318 cum magis atque se magis inflaret. SEN. benef. 2, 14, 4 quod in usu magis ac magis placeat. nat. 3, 25, 12 aqua spissatur magis ac magis. epist. 114, 25 magis ac magis vires morbus exedit. LVCAN. 6, 98 iam magis atque magis praeceps agit omnia fatum. 9, 942 magis atque magis decrescere pulvis coepit. [CALP. ecl. 4, 121 presso magis et (ac ς) magis instat aratro.] PLIN. nat. 12, 2 quo magis ac magis admirari subit. VAL. FL. 1, 742 iam magis atque magis variis stupet Aea deorum prodigiis. 6, 206. 7, 65. 7, 473. STAT. Theb. 5, 326 iam magis atque magis vigiles dolor angere sensus. 8, 521. 11, 546. TAC. ann. 6, 21 magis ac magis trepidus (14, 8). PLIN. epist. 1, 12, 10 magis ac magis obduruisse 7, 3, 4. 10, 17, 3 quod ... magis ac magis necessarium intellego. SVET. Vit. 11 magis deinde ac magis ... iure neglecto. gramm. 3. VVLG. Phil. 1, 19 ut caritas vestra magis ac magis abundet. BENED. reg. 62. VERG. Aen. 12, 616 iam minus atque minus successu laetus equorum. LIV. 26, 17, 12 minusque ac minus ... conveniebat. MELA 3, 74 *sinus* quodam fastigio minus ac minus latus. PLIN. nat. 11, 26 *apes* strepunt minus ac minus. STAT. Theb. 9, 855 iam minus atque minus fert arma *Parthenopaeus*. PLIN. nat. 37, 67 Cyprii *smaragdi* varie glauci magisque ac minus in eodem smaragdo aliis partibus. QVINT. inst. 11, 1, 14 *quaedam* pro persona tempore loco causa magis ac minus vel excusata debeant videre vel reprehendenda. RHET. Her. 4, 42, 54 aliud atque aliud dicere videmur. *ibid.* in alio atque alio genere. 4, 50, 63 *puerum* alio nomine appellat, deinde alio atque alio. VARRO ling. 6, 38 aliud atque aliud fit. CIC. orat. 72 *res* alio atque alio elata verbo. CATVLL. 68, 152 haec atque illa dies atque alia atque alia. LVCR. 1, 604 primaque et una, inde aliae atque aliae similes ex ordine partes ... naturam corporis explent. 1, 812 alimur nos certis ab rebus, certis aliae atque aliae res. 2, 776 alio atque alio ... tincta colore. 5, 305 ex alio atque alio lucem iactare subortu. 5, 1090 dissimilis alia atque alia re⟨s⟩ voce notare (PLIN. nat. 9, 52). 5, 1367. SALL. Iug. 72, 2 alio atque alio loco (LIV. 1, 8, 4. 2, 11, 2 VAL. MAX. 7, 4, 5 SEN. nat. 7, 25, 5 epist. 110, 14 CVRT. 4, 1, 35 PLIN. nat. 2, 230. 9, 116. 15, 53. 37, 131). VERG. Aen. 10, 881 inde aliud super atque aliud figit. LIV. 5, 42, 3 alia atque alia parte. 6, 12, 4. 6, 27, 6. 7, 39, 7 aliis atque aliis ... causis (SVET. Aug. 97 AVG. civ. 3, 21). 8, 23, 17 alia atque alia de causa (28, 35, 1). 22, 15, 7 *et passim, sed rarius apud poetas, cf.* SIL. 4, 581. 5, 494 IVV. 16, 35 COMM. apol. 1007. PAVL. dig. 28, 5, 10 si alterius atque alterius fundi pro partibus quis heredes instituerit. VITR. 1, 1, 7 spiritus naturales aliter atque aliter fiunt. SEN. dial. 2, 18, 3 aliter atque aliter exprobrans armato mollitiam. nat. 6 16, 1 *terra* tam diversas radices aliter atque aliter in se mersas foveret. epist. 27, 9. 89, 5. PLIN. nat. 2, 208 diffusae per omne naturae subinde aliter atque aliter numen erumpens. 9, 2 in semet aliter atque aliter ... convolutis seminibus QVINT. inst. 9, 1, 16 eadem dici solent aliter atque aliter. SVET. gramm. 25 dicta praeclare per omnes figuras ... aliter atque aliter exponere. AVG. civ. 20, 17. SEN. dial. 10, 11, 2 nihil alio atque alio spargitur. SEN. benef. 3, 6, 2 violatarum religionum aliubi atque aliubi diversa poena est. epist. 35, 4. PLIN. nat. 9, 168 quando eadem aquatilium genera aliubi atque aliubi meliora. PLIN. nat. 13, 4 iidem suci varie alibi atque alibi valuere aut degenerare. 34, 144 *aqua* alibi atque alibi utilior. TVBERO hist. 9 *palpebras* sursum ac deorsum diductas. SEN. dial. 1, 5, 9 sursum oportet ac deorsum eat. 9, 11, 2 in tanta rerum susum ac deorsum euntium versatione. nat. 6, 21, 2 *terra* sursum ac deorsum movetur. epist. 96, 5 qui ... per ... ardua ... sursum ac deorsum eunt. PLIN. nat. 20, 5 *elaterium* scintillare sursum ac deorsum cogat. *cf.* AVG. civ. 21, 6 ignorantibus quid sursum esset ac deorsum. VARRO Men. 28 rursus ac prorsus meant. OV. met. 4, 429 quidque furor valeat, Penthea caede satisque ac super ostendit. STAT. Theb. 8, 313 tot gentibus, alma *natura*, tot altis urbibus ac populis subterque ac desuper una sufficis. CIC. Marcell. 29 vagabitur tuum nomen longe atque late. LIV. 5, 37, 5 longe ac late fuso agmine. 21, 35, 8 unde longe ac late prospectus est. SEN. Phoen. 628 licet arma longe miles ac late explicet. MELA 3, 24 ripis longe ac late recedentibus. AVG. civ. 8, 4 Socraticam disciplinam quam longe ac late potuit peregrinatus est. *singulares quaedam formulae quae eiusdem vocis repetitione fiunt*: CIC. Att. 13, 21, 6 de Attica optime, quod levius ac levius et quod fert εὐκόλως. SEN. Herc. f. 983 rogisque adustas propius ac propius sudes in ora tendit. dial. 5, 24, 4 propiusque ac propius accedit. QVINT. inst. 8, 4, 27 verbis omnibus altius atque altius insurgentibus. APVL. met. 7, 2 quo velocius ... procul atque procul abderet sese. TERT. anim. 35 *animam* adigendam rursus ac rursus in corpus. TERT. adv. Marc. 1, 8 novo semper ac novo titulo. AVG. civ. 12, 21 hoc itidem atque itidem ... factum et futurum.

B ***coniunguntur enuntiatorum partes*: 1** *simpliciter adnectuntur*: NAEV. com. 112 linguis faveant atque adnutent et subserviant. PLAVT. Amph. 200 quasi adfuerim simulabo atque audita eloquar. 356 hic habito ego atque horunc servos sum. 515 accedam atque hanc appellabo et subparasitabor patri. 796 praecucurristi atque hinc pateram tute exemisti atque eam huic dedisti. Asin. 456 erus istunc novit atque erum hic. 649 auscultate atque operam date et mea dicta devorate. Aul. 270 vascula intus pure propera atque elue. Bacch. 978 adibo atque adloquar (Men. 465). Capt. 555 quibus insputari saluti fuit atque is profuit. Cas. 548 nunc vale at-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que istanc iube (*sc. valere*). 877 ita nunc pudeo atque ita nunc paveo atque ita inridiculo sumus ambo. Cist. 675 quamne in manibus tenui atque accepi ... cistellam. Epid. 294 illum conveniam atque adducam hunc ... atque argentum ego cum hoc feram. Men. 162 quod tu vis, id aio atque id nego. Most. 425 clavem cedo atque abi intro atque occlude ostium. 1061 praeoccupabo atque anteveniam et foedus feriam. Poen. 3 sileteque et tacete atque animum advortite (*ex Ennio*). Rud. 1218 fac ut exores Plesidippum, ut me ⟨manu⟩ emittat. :: licet. :: ... atque ut mi Ampelisca nubat ... atque ut gratum mi beneficium factis experiar. Trin. 104 est atque non est mi in manu. 1109 illic sum atque hic sum. Truc. 512 consequere atque illam saluta et gratulare illi. ENN. trag. 113 audi atque auditis hostimentum adiungito. TER. Andr. 744 reliquit me homo atque abiit. Haut. 831 cape hoc argentum ac defer. CATO agr. 22, 1 si plus intererit adque orbes nimium aberunt. SC. de Bacch. 22 haice utei ... exdeicatis ... atque utei ... inceideretis ... uteique ioubeatis ... atque utei ... faciatis. VARRO rust. 3, 16, 9 *apes* ut in exercitu vivunt atque alternis dormiunt et opus faciunt pariter et ut colonias mittunt. CIC. S. Rosc. 70 insui ... in culleum vivos atque in flumen deici. Verr. 3, 159 gereret bellum atque hostis esset. Cluent. 175 in morbum incidit ac satis vehementer ... aegrotavit. inv. 1, 91 quodsi non P. Scipio Corneliam filiam Ti. Graccho conlocasset atque ex ea duos Gracchos procreasset. de orat. 2, 291 cetera faciliora sunt atque ex iis ... reliqua nascuntur omnia. nat. deor. 2, 149 *lingua* vocem fingit et terminat atque sonos vocis distinctos ... efficit. ad Q. fr. 1, 1, 4 ne contrahas ac (aut *Cratander*) demittas animum. LVCR. 6, 200 *venti* ignis semina convolvunt ⟨e⟩ nubibus atque ita cogunt multa. CAES. Gall. 3, 7, 1 victis in Alpibus Sedunis atque ita (ita *om.* β) inita hieme. 5, 2, 1 in citeriorem Galliam revertitur atque inde ad exercitum proficiscitur. 3, 6, 1 quod iussi sunt faciunt, ac subito ... relinquunt. civ. 3, 30, 7 *Pompeius* ad Asparagium ... pervenit atque ibi idoneo loco castra ponit. SALL. Iug. 58, 5 equitatum omnem ad castra propere misit ac statim C. Marium ... obsecrat. CORP. I 1^2 p. 192 n. VIII (= VI 1318) cum ... Romam redisset atque interim A. Fabius ... proelio c⟨onflixisset⟩. VERG. georg. 1, 40 da facilem cursum atque audacibus adnue coeptis. Aen. 3, 485 textilibusque onerat donis ac talia fatur. 4, 424 i, soror, atque ... adfare (HOR. sat. 1, 10, 92 i, puer, atque ... subscribe. VAL. FL. 7, 162. 7, 240). OV. met. 6, 655 circumspicit ille atque ubi sit quaerit. LIV. 3, 50, 4 turba constitit ac silentium fuit. SEN. contr. 10, 4 thema: expositos debilitabat et debilitatos mendicare cogebat ac mercedem exigebat ab eis. VELL. 2, 54, 1 cum ... eum temptassent insidiis ac deinde bello lacessere auderent. CELS. 3, 18 *convenit caput* fovere, deinde tondere et iterum fovere ac novissime rosa caput naresque implere. SEN. Med. 381 resiste et iras comprime ac retine impetum. benef. 5, 16, 1 nisi ... cohortes inmiserit et trans Alpes accitus hostis vetera ... odia satiaverit ac diu debitas inferias Gallicis bustis duces Romanos persolverit. nat. 3, 27, 10 ac sic. epist. 73, 16 ac deinde. CVRT. 3, 8, 22 ac deinde. COLVM. 6, 27, 11 tecto contineantur *equae* ac neque opere neque cursu exerceantur. PLIN. nat. 8, 200 primus in die coitus non implet, sequens efficacior ac deinde concipiunt Novembri mense. 19, 176 ex semine brassicae vetere (-is *codd.*) rapa fiunt atque invicem. VAL. FL. 2, 540 nuntius hinc socios Telamon vocat, ac simul ipsi horrescunt (6, 29. 6, 579). SIL. 3, 55 mox remeat gurges tractoque relabitur aestu, ac ratis erepto campis deserta profundo. 4, 96 ac simul. STAT. silv. 2, 6, 73 attendit torvo tristis Rhamnusia vultu ac primum implevitque toros oculisque nitorem addidit ac solito sublimius ora levavit. Ach. 2, 84 ac simul. TAC. hist. 2, 66 atque interim. 2, 61 ac mox. 2, 64 atque ibi. ann. 2, 83 arcus additi ... cum inscriptione rerum gestarum ac mortem ob rem publicam obisse. 4, 69 praeteritaque et instantia (*sc. narrat*) ... ac novos terrores cumulat. 15, 44 supplicatum Volcano et Cereri Proserpinaeque, ac propitiata Iuno. 3, 74 concessit quibusdam et Augustus id vocabulum, ac tunc Tiberius Blaeso postremum. dial. 32 ac statim. PLIN. epist. 1, 14, 7 ac iam. 3, 18, 3 laudare ... optimum principem ac per hoc posteris velut e specula quod sequantur ostendere. 5, 19, 6 sanguinem remisit adque ob hoc in Aegyptum missus a me ... rediit. 9, 37, 3 ac deinde. SVET. Iul. 28 ac mox. Aug. 2 ac rursus. 94 atque ex eo. Nero 9 signum excubanti tribuno dedit ... ac deinceps saepe lectica per publicum simul vectus est. FLOR. 1, 1 (6) ac sic. CHAR. gramm. I 44, 7 ac per hoc. DIOM. *ibid.* 412, 7. PORPH. Hor. carm. 3, 30, 14. SCAEV. dig. 33, 1, 13, 1 cum proficiscens eis nihil amplius obtulerit ac per hoc eam secuti non sint. VLP. dig. 36, 1, 3, 5 si ... quid ... fecerit ac per hoc publicata fuerit hereditas. CORP. V 532, II 6 in curiam nostram admit⟨te⟩rentur ac per hoc civitatem Romanam apiscerentur. *sic saepissime* ac per hoc *apud scholiastas et grammaticos.* VLP. dig. 43, 24, 1, 11 si te ... deterruerit aliquis ... ac propter hoc non veneris. GAIVS dig. 4, 3, 23 si ... persuaserit ... atque eo modo solida legata fuerit consecutus (inst. 1, 11). PAPIN. dig. 22, 1, 2 ac propterea (VLP. dig. 16, 3, 7 HERMOG. dig. 35, 1, 94 TERT. nat. 2, 3 orat. 7 SOL. 2, 32. 2, 42. 5, 6 *et saepius apud* SOL.). VLP. dig. 29, 5, 1, 35 veluti si quis clamavit ... aut terruit aggressores atque si quis turbam convocavit aut si corpus suum obiecit vel alias corpore suo auxilium tulit. AFRIC. dig. 37, 10, 8, 1 atque ideo. GAIVS inst. 4, 170 atque ob id. APVL. flor. p. 75 Oud. id ego ni scirem ac (nec *Voss*) praedicarem. met. 7, 4 eique suasisse ac denique persuasisse (apol. 93). 8, 29 ac dehinc. apol. 21 ac ... ideo. TERT. scorp. 9 ac proin. SPART. Hadr. 13, 8 invitato etiam Osdroe ... remissaque illi filia ... ac promissa sella. 13, 4 inde Romam venit atque ex ea Africam transiit ac multum beneficiorum adtribuit. CAPITOL. Aur. 15, 1 legeret audiretque ac subscriberet. Gord. 2, 8 cum eum occidisset ac vereretur ... audiretque. PORPH. Hor. carm. 1, 21, 1 *ad verba* 'vitat Chloe'. Chloe me vitat atque timet. 2, 8, 5 'sed tu simul obligasti' ac periurio te devovisti (*voce* ac *adnectitur interpretatio ad textus verba*). LVCIF. de non parc. 9 non ... semper timuisse ac nunc timere. MART. CAP. 2, 112 ancillam cui Agrypnia vocabulum est atque (ac quae *vulgo, at transit auctor ad parataxin*) ... praebebat excubias.

2 *coniunguntur enuntiatorum partes quodammodo contrariae, ita ut sensu adversativo positum videatur* atque. *cf. IIIB. fere idem valet atque* sed, sed potius; *accedit* tamen, potius. PLAVT. Asin. 161 me ut meritus sum non tractas atque eicis domo. Bacch. 814 o stulte, stulte, nescis nunc venire te, atque in eopse adstas lapide. Capt. 640 ubi is nunc est? :: ubi ego minime atque ipsus se volt maxime. Cas. 575 metuo ne non sit surda atque haec audiverit. 431 ne ea mihi daretur atque ut illi nuberet. Curc. 331 noluit frustrarier ... atque (*sc. voluit*) opitularier. Mil. 448 an ista non Philocomasium atque alia eius similis sit. Cist. 297 si quidem hic non es atque ades. Poen. 261 ne obturba ac tace. Truc. 399 si quod peperissem id ⟨non n⟩ecarem ac tollerem. Trin. 85 si id non feceris atque id tamen mihi lubet suspicarier. 336. TER. Andr. 225 mihi quidem hercle non fit verisimile atque ipsis commentum placet. 841 nescio qui ⟨i⟩d tibi sum oblitus hodie, ac volui, dicere. Haut. 84 ne lacruma, atque istuc ... fac me ut sciam. Eun. 451 bene dixti, ac mihi istuc non in mentem venerat. TVRPIL. com. 106 ne me attiga⟨s⟩ atque aufer manum. VARRO ling. 6, 63 ne sit confusus atque ut diluceat. CIC. Quinct. 27 quod si facere nolit atque imbiberit spem. Verr. 4, 109 id sustulit ac tamen eo contentus non fuit. prov. 16 cum in Albucio nec Pisonis libidines nec audacia Gabinii fuerit ac tamen hac una plaga conciderit. Pis. 3 nihil comparandi causa loquor ac tamen ea ... comprehendam. 30 si illam legem non putabatis ... ac tamen obstricti pactione tenebamini. de orat. 1, 213 oratorem ... non facio eundem quem Crassus ... atque eum puto esse, qui .... 1, 240 illum ... id quod ipse diceret ... in P. Mucii fratris sui libris ... scriptum protulisse ac tamen concessisse. 1, 252 quodsi in gestu ... et in voce ... elaborare nobis non licet ac tantum in utroque assequi possumus, quantum .... 2, 156 minime (*sc. indixi bellum philosophiae*) ... ac sic decrevi philosophari potius. 2, 177 saepe non properare *oportet* ac ratione ipsa adferenda quid propositum fuerit declarare. 2, 240 salsa ac tamen a te ... ficta tota narratio. 3, 9 non vagabitur oratio mea longius atque eis fere ipsis definietur viris. 3, 85 nec ... ullum umquam habuisse *me fateor* sepositum tempus ad discendum ac tantum tribuisse doctrinae temporis, quantum .... 3, 132 ut nemo genus universum complecteretur atque ut alius aliam sibi partem ... seponeret. 3, 35 dissimiles inter se ac tamen laudandos. orat. 112 nihil nos praecipiendi causa esse dicturos atque ita potius acturos. leg. 1, 18 non ita est ... ac potius ignoratio iuris litigiosa est quam scientia. off. 2, 83 commoda civium non divellere atque omnis aequitate eadem continere. Lael. 99 qui ... litigare se simulans blanditur atque ad extremum det manus. parad. 43 si testamenta amicorum ne expectas quidem atque ipse supponis. nat. deor. 3, 84. fin. 1, 61 *virtutem* nullam requirere voluptatem atque ... se ipsa esse contentam. Att. 7, 13^a, 2 nec ... quid cogitet scio, ac non desino per litteras sciscitari. ad Q. fr. 1, 1, 25 nihil crudele atque omnia plena clementiae. epist. 5, 12, 2. CAES. Gall. 7, 4, 3 non destitit tamen atque in agris habet dilectum. 3, 6, 4. 3, 19, 3. 5, 43, 4. 6, 8, 6 impetum ferre non potuerunt ac ... silvas petierunt. BELL. Afr. 63, 5. SALL. Iug. 97, 5 trepidi inproviso metu ac tamen virtutis memores. NEP. Milt. 2, 5 resistere ausi non sunt atque ex insula demigrarunt. HOR. sat. 1, 1, 108 quia nemo ... se probet ac potius laudet diversa sequentis. 2, 3, 113. epist. 2, 2, 195 distat ... spargas tua ... an neque sumptum invitus facias neque plura parare labores ac potius ... exiguo gratoque fruaris tempore raptim. CIRIS 330. 481 non tulit ac ... mutavit. OV. met. 12, 538 *dolorem* tacito non pertulit ore atque ait. 13, 186. 13, 271 ne communia solus occupet *Aiax* atque (*sic* ς, aut *codd.*) aliquem nobis quoque reddat honorem. LIV. 22, 13, 3 dubium Hannibalem alternisque fidentem *dictis* ac diffidentem tamen. 24, 19, 6 rem parvam ac iuxta magnis difficilem. 28, 22, 15 neminem cedere atque obstinatum mori ... vidit. PHAEDR. 4, 28, 4 laboro nihil atque optimis rebus fruor. STAT. Theb. 12, 121 post aspera visu ac deflenda tamen. MART. 8, 20, 2 non sapis atque sapis. 2, 68, 5. IVV. 5, 1 si te propositi nondum pudet atque eadem est mens. TAC. hist. 5, 16 pauciores nuper cum pluribus certasse ac tamen fusos Germanos. ann. 3, 56 ne regis nomen adsumeret ac tamen appellatione aliqua cetera imperia praemineret. 12, 56. SVET. Iul. 69 non enim cessit unquam tumultuantibus atque etiam obviam semper iit. Cal. 23. Vesp. 12 ac ... etiam. PANEG. 2, 5

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Chaibonas ... non dignatus (*sc.* es) pari astu perdere atque ... aperto Marte ... perculisti.

maxime vicina huic notioni particulae est alia, ubi affirmativus adseritur negativo sensui, quo sententia quodammodo corrigitur; atque *idem fere valet quod* vel potius *vel* et potius; *accedit ipsum quoque* potius. PLAVT. Asin. 254 quin tu abs te socordiam omnem reice et segnitiam amove atque ad ingenium vetus ... te recipis tuom. Capt. 247 *oro* ne me secus honore honestes quam quom servibas mihi atque ut qui fueris ... memineris. Most. 234 ut ego exheredem meis bonis me faciam atque haec sit heres. Rud. 1205 aliquando osculando meliust, uxor, pausam fieri; atque adorna, ut rem divinam faciam. TER. Andr. 339 ut metum ... adimam atque expleam animum gaudio. Ad. 185 mitte ista atque ad rem redi. 335 lacrumas mitte ac potius ... prospice. 754. VARRO ling. 8, 23 id neglegendum ac potius sequendam ⟨dis⟩similitudinem. CIC. S. Rosc. 110 fide ac potius perfidia. Verr. 2, 136. 4, 176 mala est haec quidem ... ac potius perdita defensio. Sest. 45 id ... negarent ac mecum simul ... interire mallent. de orat. 1, 220 mediocres ac potius leves motus. 2, 74. 2, 222 ut in Scaevola continuit ea (*salse dicta*) Crassus atque in illo altero genere ... causam illam ... lusit. off. 1, 67 nec vero imperia expetenda ac potius ... non accipienda. Att. 7, 8, 4 epist. 1, 1, 1. NEP. Eum. 2, 4 ut Perdiccam desereret ac secum faceret societatem. OV. met. 13, 691 modo vestra relinquite tecta ac nostros comitate gradus et in ardua montis ite simul. PLIN. nat. 15, 44 Persica peregrina etiam Asiae Graeciaeque esse ex nomine ipso apparet atque e Perside advecta. PLIN. epist. 2, 13, 3 sufficit unus aut alter ac potius unus. 2, 14, 13 plausus tantum ac potius sola cymbala ... desunt. 2, 17, 25. 4, 18, 1. 6, 10, 3. 6, 17, 3. 6, 18, 3 Firmanis tuis ac iam potius nostris. paneg. 59 saepius recusare *consulatum* ambiguam ac potius illam interpretationem habet, tamquam minorem putes. SVET. Cal. 49 vetuit ... atque ingressus est.

3 *enuntiatum negativum adseritur affirmativo. hic plerique* ac non *utuntur forma,* PLINI *maioris proprium* atque non. *accedit etiam hic illic* potius. PLAVT. Asin. 462 da, quaeso, ac ne formida. Aul. 109 id si relinquo, ac non peto. Epid. 688 tuon arbitratu? :: meo hercle vero atque hau tuo. TER. Haut. 728 decipiam ac non veniam. Eun. 139 si fidem habeat ... ac non id metuat. Hec. 654 redduc uxorem ac noli adversari mihi. RHET. Her. 4, 15, 22 qui istaec prohiberet ac fieri non sineret. VARRO Men. 196 hoc est magnum censorem esse ac non studere multos aerarios facere. ling. 9, 90 sequi debet eius (*capitis*) consequenti⟨s⟩ casus in declinando ac non facere, cum dixerit recto casu Alcaeus, in obliquis dicere Alcaeoni et Alcaeonem. rust. 2, 7, 6 *equus* in primis progreditur ac non respectat alios. CIC. S. Rosc. 92 quasi nunc id agatur ... ac non hoc quaeratur. Verr. 2, 9 si populus ... contentus fuerit ac non sic statuerit. 2, 35. 2, 80 suo nomine ac non impulsu tuo. 2, 148. 4, 72. 4, 113 siquidem decumae ac non bona venibant. 5, 169 agr. 2, 70. 2, 101 hoc dissuadere est ac non disturbare. dom. 128 de nostris aedibus ac non de publicis templis. Sest. 44 Mil. 33. 92. Phil. 2, 38 quae sententia si valuisset ac non ei ... mihi ... obstitissent. 8, 9 si homines illi ac (*var.* an) non pecudes potius. Catil. 2, 12 quis denique ita aspexit ut perditum civem ac non potius ut importunissimum hostem? de orat. 2, 134. 2, 328 si constituitur aliquando *narratio* ac non ista brevitate percurritur. part. 68 aliamne censes ac (an *A*, et *E*) non eandem *rationem*? 136 Tusc. 3, 11. nat. deor. 2, 17 tuum ac non deorum immortalium domicilium. leg. 1, 54 si re ac non verbis dissiderent. Att. 1, 16, 4. ad Q. fr. 1, 1, 15 te ... ament ex animo ac non sui commodi causa simulent. 1, 3, 1 tu ... me adflixisti ... ac non ego te misere perdidi. epist. 3, 2, 2. 4, 5, 6. CAES. Gall. 7, 38, 7 quasi vero ... consilii sit res ac non necesse sit nobis Gergoviam contendere. BELL. Alex. 24, 6 quasi vero id Caesar bonitate tantum adductus ac non prudentissimo consilio fecisset. SALL. Iug. 4, 8 quasi praetura ... atque alia omnia ... per se ipsa clara ... sint ac non perinde habeantur ut .... HOR. sat. 1, 2, 74 si modo recte dispensare velis ac non fugienda petendis inmiscere. 2, 3, 134 epist. 1, 10, 44. LIV. 7, 3, 9 rei gerendae ac non solvendae religionis gratia. 8, 27, 2 velut destituti ac non qui ipsi destituissent. 8, 31, 4. 24, 37, 7 volentes ac non coacti. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 si eum ... in exilium ... misissent ac non in carcere ... mori coegissent. 5, 2 ext. 5 quasi ... cladis ... expers ac non felicior. LVCAN. 5, 499 dum se desse deis ac non sibi numina credit. PLIN. nat. 2, 162 quid hoc refert *terram* ... pendere ipsam ac non cadere nobiscum? 2, 164. 7, 7. 7, 94. 9, 62 *scarus* dicitur ruminare herbisque vesci atque non aliis piscibus. 12, 108. 16, 47. 17, 135 ad ver parata veniant *semina* atque non protinus germinatio auferat vires. 18, 35. 18, 61. 18, 342. 19, 58. 22, 108 iucundo sapore atque non aspero. 26, 20. 27, 78. 29, 29 ceu vero id certum esset atque non fabulosum. 31, 73. 37, 117 VAL. FL. 7, 344. SIL. 15, 160 da, ... ac ne sperne. QVINT. inst. 6 pr. 4 TAC. dial. 1 hist. 1, 40 ann. 6, 2 APVL. apol. 16 AVG. civ. 2, 15 *et passim; nota* OROS. 5, 22, 14 *ubi prior pars enuntiati mente suppleatur necesse est.*

4 *adseritur enuntiatum quo aliquid exprimitur quod praeter opinionem accidit; possis circumscribere* atque *'et statim'*: PLAVT. Capt. 479 quo imus, inquam, ad prandium? atque illi tacent. 481 ubi cenamus? inquam. atque illi abnuont. Mil. 287 forte fortuna per impluvium huc despexi in proxumum, atque ego illi aspicio ... Philocomasium. TER. Andr. 640 ingeram mala multa? atque aliquis dicat 'nihil promoveris'. RHET. Her. 4, 29, 39 dicite, atque obtemperabo? VERG. ecl. 7, 6 huc mihi ... caper deerraverat; atque ego Daphnin aspicio.

5 atque *apodosin ducit*: PLAVT. Bacch. 279 dum circumspecto, atque ego lembum conspicor. Epid. 217 quom ad portam venio, atque ego illam illi video praestolarier. Merc. 256 postquam id quod volui transegi, atque ego conspicor navem. Most. 1050 quoniam convocavi, atque illi me e senatu segregant. Poen. 650 mane ut ad portum processimus, atque istum ... videmus. *falso huc traxere* VERG. georg. 1, 203 *et* STAT. Theb. 2, 27 (aeque *recte Vnger*). *hisce locis videtur scriptor constructione cecidisse*: PAPIN. dig. 44, 1, 10, 2 alimentis viri boni arbitratu filiae relictis ab herede filio pro modo legatae dotis, quam ... dari voluit, atque ... eam exhibendam esse respondi. PASS. Acaun. 6 cum ... causam cognovisset, ac detestatus convivas detestatusque convivium refugiebat.

III atque ***ducit enuntiata***: **A** atque *ducit enuntiatum indicativum sensu tantum copulativo, accedere possunt* quidem *aliaeve particulae*: PLAVT. Amph. 546 nunc te, nox, ... mitto .... atque quanto nox, fuisti longior hac proxuma, tanto brevior dies ut fiat faciam. 955 atque operiuntur aedis. 959. 1000. 1070. Aul. 728 atque hic quidem Eucliost. Bacch. 327 atque heus tu. 774. 943. Capt. 942 atque te nolim succensere. Cas. 271. Epid. 400 atque audin? (Pseud. 665 Trin. 799 TER. Andr. 299. 865 *cf.* PLAVT. Men. 1088 Asin. 108). Men. 7. Merc. 353 atque illam abstrahat. 1025 bene valete; atque ... vos aequom est clare plaudere. Most. 487 lucernam forte oblitus fueram extinguere. atque ille exclamat. Pseud. 679 atque hoc verum est. Rud. 303 Trin. 824. TER. Ad. 40 atque ex me hic natus non est (CHAR. gramm. I 229, 23 *laudato hoc versu adicit* ubi Acron 'argute, inquit, nam per hanc coniunctionem transitum fecit ad narrationem'). RHET. Her. 4, 8, 12 VARRO ling. 9, 93. 6, 1. CIC. Quinct. 83 atque haec perinde loquor. Verr. 3, 159 *Rhodii Mithradatis* statuam ... *non* attigerunt. ac forsitan vix convenire videtur ... sed tamen videbam. 5, 116 ac iam illa omitto. 4, 87 atque haec ex publico Tissensium testimonio cognoscite. Manil. 17 ac ne illud quidem vobis neglegendum est. 34 atque haec qua celeritate gesta sint ... videtis. Catil. 2, 28 atque haec omnia sic agentur. 3, 14 atque ita censuerunt, ut .... Sull. 62 ac ne haec quidem ... mihi videtur ... praetereunda virtus. Cael. 45 atque scitote, iudices. CATVLL. 64, 84 Theseus pro caris corpus Athenis proicere optavit potius quam .... atque ita nave levi nitens ... ad Minoa venit. CAES. Gall. 5, 23, 3 ac sic accidit, ut .... 6, 35, 7 exercitum discessisse cognoscunt. atque unus ex captivis ... inquit. SALL. Iug. 106, 6 atque fuere qui ... (TAC. ann. 14, 53 ac fuere qui ...). VERG. georg. 2, 403 redit agricolis labor actus in orbem .... ac iam olim ... curas ... extendit in annum rusticus. Aen. 6, 672. 12, 383 TIB. 1, 10, 23 PROP. 4, 8, 87. OV. am. 2, 10, 37 atque aliquis ... dicat (STAT. Theb. 4, 824). LIV. 9, 41, 7 ac de eo quidem nihil impetratum. *et passim tam apud scriptores quam apud poetas. adnoto pauca haec*: COLVM. 2, 17, 7 atque ideo (VAL. FL. 4, 128 TAC. dial. 3). 4, 4, 2 ac deinde. PLIN. nat. 35, 82 atque ita evenit. 4, 624 adque ita. SIL. 5, 521 ac simul. TAC. Agr. 9 ac deinde. ann. 3, 11 atque interim (15, 3). 2, 45 ac mox. PLIN. epist. 4, 6, 2 ac iam. SVET. Iul. 13 atque ita (FLOR. 2, 20, 5). Galba 10 ac subinde. 16. Otho 9 ac statim. FLOR. 1, 13, 13 ac sic. FRONTO p. 70, 24 N. atque enim opus consulto est. HERMOG. dig. 41, 1, 61 ac propterea. APVL. met. 2, 14 ac dehinc tunc demum ... expergitus sensit ... labem. Plat. 1, 5 atque ideo. PS. APVL. Ascl. 27 ac per hoc. TERT. nat. 1, 16 atque exinde alter ad alterum dicebat. pudic. 21 atque ita exinde ... censetur. ITIN. Silv. 12, 11 ac sic ergo. AMM. 31, 11, 2 atque ilico.

accedit eccum, eccam: PLAVT. Asin. 151 atque eccam inlecebra exit tandem. Cas. 161 atque eapse eccam egreditur foras (Merc. 561 Rud. 1209). Curc. 455 atque eccum video (Men. 357. 772 TER. Andr. 580 Eun. 1006 Hec. 246. 352. 523). Men. 888 atque eccum incedit (Merc. 671 Rud. 492). Men. 567 atque edepol eccum optime revortitur. Most. 1127 atque eccum optime (Men. 898 Persa 738 PACVV. trag. 238). Stich. 577 atque eccum tibi lupum in sermone. TER. Andr. 532 atque adeo in ipso tempore eccum ipsum obviam. 957 atque eccum (Eun. 455). ACC. trag. 69 atque eccos (PACVV. trag. 107). *cf.* PLAVT. Pseud. 132 atque ipse egreditur intus. Trin. 611 atque equidem ipsus ultro venit Philto. Epid. 100 cesso ire obviam adulescenti ... atque ipse illic est. Stich. 582 sed videone ego Pamphilippum cum fratre Epignomo? atque is est. Truc. 122 Diniarchusne illic est? atque is est. SEN. Med. 445 atque ecce viso memet exiluit, furit, fert odia prae se. STAT. Theb. 11, 753 atque haec ecce tuis tellus habitabilis umbris. *accedit particula affirmativa*: PLAVT. Asin. 403 atque hercle ipsum adeo contuor (Merc. 584 Persa 593 Poen. 1243 CAECIL. com. 224 TER. Ad. 362). Bacch. 86 atque ecastor apud hunc fluvium aliquid perdundumst tibi. Capt. 585 atque, ut perspicio, profecto iam aliquid pugnae edidit. Cas. 554 atque edepol mirum ni subolet ... hoc huic. Curc. 571 mihin malum minitare? :: atque edepol non minitabor, sed dabo (Men. 385 Most. 146 Persa 451. 697 Pseud. 1049. 784 Rud. 1237 Trin. 1164 TER. Andr. 692). Merc. 245 atque oppido hercle bene velle illi visus sum. Most. 708

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

atque pol nescio. 1042 atque equidem, quid id esse dicam verbum nauci, nescio. Persa 142 atque nisi gnatam tecum ... adducis, exigam hercle ego te ex hac decuria. 593 atque (*sic A*, et qui *P*) hercle tu me monuisti hau male. *cf.* 639 atque equidem (eo *A*) miseret tamen. Poen. 508 atque equidem hercle dedita opera amicos fugitavi senes. Pseud. 1023 atque edepol equidem nolo. TER. Haut. 686 atque ita me di ament, ut ... laetor. Ad. 850 atque equidem filium ... cogam. CIC. Mur. 22 ac nimirum ... rei militaris virtus praestat ceteris omnibus. Cael. 63 atque equidem vehementer expectabam. Tusc. 1, 46 atque ea profecto tum multo puriora ... cernentur. epist. 7, 25, 2. 3, 5, 5. LVCR. 3, 978 atque ... nimirum. SALL. Iug. 7, 5 ac sane. VERG. georg. 4, 116 atque equidem ... canerem (Aen. 1, 619. 7, 205). TAC. dial. 34 atque hercle. APVL. mund. 19 ac (aut *codd.*) profecto ... fateantur.

B atque *sensu fere* a d v e r s a t i v o *(cf. II B) ducit enuntiatum quod quodammodo oppositum est priori, accedit post* PLAVT. *plerumque* tamen, *ita ut* ac tamen *fere coaluerit (cf. Leo, Nachr. der Gött. Ges. der Wiss. 1895 phil.-hist. Kl. p. 421 sq.); fere omnibus locis hic aut ille* atqui *coniecit*: PLAVT. Aul. 287 atque ego istuc, Anthrax, aliovorsum dixeram, non istuc quo[d] tu insimulas. Cas. 364 atque ego censui. Men. 741 mi amatori seni coquendast cena. atque quom recogito nobis coquendast, non ⟨quoi con⟩ducti sumus. Most. 105. 114. 827 atque etiamnunc satis boni sunt *postes*. Persa 233 atque ego hanc [nunc] operam perdo. 639 atque equidem (eo *A*) miseret tamen. Poen. 755 valeant apud te quos volo; atque haud te volo. Pseud. 106 atque id futurum undeunde dicam nescio, nisi quia futurumst. 277 audio, atque in pauca, ut occupatus nunc sum, confer quid velis. Trin. 644. 652. 677. 746 atque ea condicio huic vel primaria est. 910 atque etiammodo vorsabatur mi in labris primoribus. Truc. 1961 intro, amabo, vise illam. atque opperimino: iam exibit. TER. Andr. 225 atque ipsis commentum placet (*ubi Donatus*: 'atque' pro 'at' ut sit 'tamen'). 524 non impulit me haec nunc omnino ut crederem; atque haud scio an quae dixit sint vera omnia. 849 Phorm. 787. Haut. 207 atque (*om. Bemb.*) haec sunt tamen ad virtutem omnia. CATO orat. Gell. 6, 3, 16 atque Rodienses tamen Persen publice numquam adiuvere. CIC. Verr. 5, 53 ac tamen ... Archagatho imperat. Catil. 2, 9 atque idem tamen ... fortis ... praedicabatur. 3, 25 atque illae tamen omnes dissensiones erant eius modi. Arch. 24 atque is tamen ... inquit. har. 2 ac tamen ... se ... proripuit. 29 atque hunc tamen Deiotarum ... regem appellari ... iubes. Sest. 105 ac tamen ... commovebatur. 115. Vat. 6 ac tamen hoc ... memento. prov. 38 ac tamen ... permanebit. Pis. 19. Rab. Post. 16 ac tamen ita disputabant. Phil. 1, 25 ac de his tamen legibus ... queri possumus. 8, 2 atque ipse tamen Caesar praecepit vobis. de orat. 1, 53 nisi qui ... perspexerit, dicendo quod volet perficere non poterit (54) atque totus hic locus philosophorum proprius videtur. 3, 139 quis Dionem ... doctrinis omnibus expolivit? non Plato? atque eum idem ... ad liberandam patriam impulit. Brut. 279 nat. deor. 5, 62 atque ei (*Dionysio*) ne integrum quidem erat, ut ad iustitiam remigraret. Att. 6, 1, 2 quod tibi ... probo, vehementer gaudeo, ac putaram secus. 9, 14, 2. 11, 11, 2 ad Q. fr. 2, 4, 7 epist. 5, 12, 7 SALL. or. Macri 27 QVINT. inst. 8 pr. 25 atque satis aperte Cicero praeceperat. APVL. Socr. p. 132 Oud. *et saepissime* atque ... tamen *vel* ac tamen. CAES. Gall. 7, 50, 2 ac tametsi ... animadvertebantur, ... tamen ... existimabant (BELL. Alex. 12, 3 SALL. Catil. 3, 2 Iug. 25, 11). civ. 3, 37, 3 ac tamen ... est factum. 3, 87, 5. AETNA 444 atque haec ipsa tamen. LIV. 28, 23, 1 atque haec tamen ... edebantur.

C atque *coniunctum cum* a d e o *ducit enuntiatum quo aliquid maioris momenti additur*: PLAVT. Men. 11 atque adeo hoc argumentum graecissat. 123. Mil. 164 atque adeo ... adcuratote. 1088 atque adeo, audin? Pseud. 290 Stich. 697 TER. Andr. 532. 977 Eun. 964 Phorm. 389 ACC. trag. 470 AFRAN. com. 155. CIC. Verr. 3, 190 atque adeo procedite in medium. VARRO rust. 3, 4, 1 atque adeo non dissimulabo. SEN. dial. 12, 2, 2 VAL. FL. 2, 61 SIL. 11, 561 *et* 578 STAT. Theb. 1, 15 *et saepius*, TAC. dial. 10. 14 PLIN. epist. 1, 18, 4 *et passim*, APVL. apol. 40 TERT. idol. 1 nat. 2, 16 apol. 4. 22 *al. cf. I B.*

D atque *coniunctum cum* e t i a m (*rarius* q u o q u e, *rarissime* e t) *enuntiatum ducit quo aliquid novi additur, cf. I B*: PLAVT. Amph. 30 atque ego quoque etiam ... contagione mei patris metuo malum. Asin. 108 ei, bene ambula. atque audin etiam? (*cf. supra p. 1076, 24*). [482 atque etiam pro dictis vostris maledicis poenae pendentur mi hodie.] 502 atque etiam tu quoque ... scio pol crederes. Aul. 99 atque etiam hoc praedico tibi. Bacch. 757 num quid aliud? :: hoc; atque etiam: ubi erit accubitum, semel ne quoquam exsurgatis. Epid. 314 atque id quoque habeo. 473 Persa 69 Pseud. 566. 1075 Trin. 912. TER. Haut. 187 atque etiam nunc tempus est. 877 atque ego quoque inaudivi illam fabulam. AFRAN. com. 200 atque etiam incedit hoc. CIC. Verr. 2, 53 atque etiam illum Aspendium citharistam sustulit. 2, 155 atque etiam iudicium ... exercuit. 5, 144 atque etiam hoc me docent. Cluent. 122 atque etiam ipsi inter se censores sua iudicia tanti esse arbitrantur. 163. 199 atque etiam nomina necessitudinum, non solum naturae nomen ... mutavit. Catil. 3, 15 atque etiam supplicatio ... decreta est. Sull. 34 atque etiam illud addam. Sest. 63 Vat. 30. Planc. 75 atque etiam clamitas. Phil. 5, 38 atque etiam M. Lepido decernendos honores ... censeo. inv. 1, 3 atque huius quoque exordium mali ... explicemus. 1, 29 ac verbis quoque dilucidis utendum est. 1, 33. 1, 175. 2, 171 atque etiam hoc mihi videor videre. de orat. 1, 152. 2, 94 atque et illi Theopompi, Ephori, Philisti ... differunt. 2, 159. nat. deor. 2, 32 atque ex hoc quoque intellegi poterit. CELS. 1 pr. atque in parte quoque umor erumpit. 1, 3 atque ideo quoque nimis otiosa vita utilis non est. CVRT. 6, 6, 31 COLVM. 8, 2, 9 PLIN. nat. 9, 106. PLIN. paneg. 71 atque etiam cum ... exciperentur, tu quoque inter excipientes eras. *et passim* atque etiam. *raro apud poetas ut*: LVCR. 6, 1213 atque etiam quosdam cepere oblivia rerum. PROP. 2, 34^b, 35 atque etiam *referas*.

E atque *transitum facit ad* u n i v e r s a l i a; *accedit* o m n i s, s a e p e: PLAVT. Mil. 1182 atque apud hunc senem omnia haec sunt. Most. 108 atque illud saepe fit. CIC. inv. 2, 164 atque haec omnia propter se solum ... petenda sunt. 2, 169 atque in iis omnibus ... oportet considerare. de orat. 2, 257 atque haec omnia verbo continentur. 2, 223. orat. 200 atque omnia illa et prima et media verba spectare debent ad ultimum. Brut. 265 atque haec omnia vitae decorabat gravitas et integritas. Tusc. 4, 71. leg. 1, 62 atque haec omnia *animus* ... vallabit disserendi ratione. Tim. 50 atque haec omnia ex eo genere sunt, quae rerum adiuvant causas. Att. 14, 17^a, 3 atque haec una vox omnium est (epist. 9, 14, 3). epist. 12, 14, 7 atque haec omnia is feci. Q. CIC. pet. 23 atque in his omnibus generibus iudicato. CAES. Gall. 6, 43, 4 ac saepe in eum locum ventum est. NEP. Cato 3, 4 atque haec omnia capitulatim sunt dicta. CELS. 3, 3 ac saepe aliae vix quicquam ... remittunt. 4, 11 ac saepe quidem evenit. 5, 28, 4. COLVM. 2, 18, 1 ac saepe cum ⟨con⟩caluit *faenum*, ignem creat. 5, 10, 10 ac semper conveniet. 6, 30, 1. ASCON. Mil. p. 31 B. ac saepe inter se Milo et Clodius ... depugnaverant. PLIN. nat. 8, 130 ac saepe in harena colapho infracto exanimantur *ursi*. 34, 108 atque haec omnia medici ... ignorant. SIL. 15, 312 ac saepe ad patrios bello revocante penatis ... belli per Graias umbram circumtulit oras. QVINT. inst. 10, 2, 2 atque omnis vitae ratio sic constat, ut .... TAC. Agr. 30 atque omne ignotum pro magnifico est. hist. 3, 13 atque omnia de Vitellio in deterius. ann. 6, 34 ac saepe ⟨in⟩ modum obsidii stationibus cingebat. Agr. 36. SVET. Aug. 60 ac saepe regnis relictis ... *Augusto reges* cotidiana officia togati ... praestiterunt. Nero 26. APVL. met. 10, 17 atque haec omnia perfacile oboediebam.

F *saepe* atque *adnectit auctoris sententiam; accedit hic quoque* q u i d e m: PLAVT. Asin. 843 atque ego quidem hercle ut verum tibi dicam, pater, ea res me male habet. *cf.* Cas. 364. CATO orat. Gell. 6 (7), 3, 16 atque ego quidem arbitror. CIC. Verr. 2, 112 atque ego non dubito, quin .... 4, 4 atque ego nunc ... dico. Cluent. 64 atque ego illa non argumentabor. Sest. 3 atque ego sic statuo. Arch. 15 atque idem ego contendo. Caecin. 2 ac mihi quidem ... videtur. Catil. 3, 13 ac mihi quidem ... visa sunt. Cael. 3 Balb. 5 Ligar. 17 inv. 1, 3. 1, 5. 1, 9. 2, 175 atque in hoc loco mihi caput illud videtur esse. de orat. 1, 6 ac mihi quidem ... intuenti quaerendum esse visumst. 1, 20 ac mea quidem sententia nemo poterit esse omni laude cumulatus orator, nisi .... 1, 157 atque ... mihi displicet .... 1, 243. 2, 77 ac mihi quidem non ita molesti sunt. 2, 79 atque haec ego non reprehendo. 3, 20. orat. 143 atque haud scio an ... *et passim similia. raro talia leguntur apud poetas*: MANIL. 1, 483 ac mihi tam praesens ratio non ulla videtur.

G atque *ducit enuntiatum quo auctor aliquid vel abnuit vel monet accedente* e n u n t i a t o s e c u n d a r i o f i n a l i: PLAVT. Mil. 842 atque ut scire possis, ⟨ego⟩ dico tibi. CIC. S. Rosc. 14 atque ut facilius intellegere possitis ... exponemus. Verr. 3, 108 ac ne quis forte dubitet ... attendite. 3, 181 ac ne forte ea ... latuisse videantur, ... videbitis. 3, 152 atque ut hoc ... intellegi possit ... rogato. Caecin. 62 atque ut magis intellegas ... auderesne dicere ...? Balb. 44 ac ne ipsi ... arbitrentur. Manil. 20 atque ut omnes intellegant. Cluent. 160 atque ut existimetis ... attendite reliqua. *passim, rarius apud poetas*. HOR. epist. 1, 1, 13 ac ne forte roges, ... quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes. 1, 19, 26. 2, 1, 208 ac ne forte putes ....

H atque *ducit enuntiatum* o p t a t i v u m: a t q u e u t i n a m: TVRPIL. com. 207 age age egredere, atque utinam istuc perpetuum itiner sit tibi. ACC. trag. 190 veritus sum arbitros, atque utinam memet possim obliscier! CIC. Verr. 2, 61 atque utinam neges! 4, 228 atque utinam posset ... hoc crimen ... defendere! Flacc. 5 Balb. 57 Planc. 77 Scaur. 49 Phil. 1, 14 *et* 33. 14, 30 *et* 34. de orat. 2, 33 atque utinam ... possem vobis exquirere! *et passim; talia adamant poetae, cf.* CAES. carm. Suet. p. 34 Reiff. lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret vis. VERG. ecl. 10, 35 atque utinam ex vobis unus vestrique fuissem. Aen. 1, 575 atque utinam ... adforet Aeneas. LYDIA 56 CIRIS 297. TIB. 3, 19, 5 atque utinam posses uni mihi bella videri! LYGD. 5, 27 PROP. 1, 9, 8. 1, 11, 9. 3, 13, 59 proloquar — atque utinam patriae sim verus aruspex. OV. epist. 15, 238 atque utinam soli sint ea (*vulnera*) nota tibi. 19, 176. 20, 75 am. 2, 17, 5 rem. 309. 466 met. 6, 540. 10, 202. 13, 43. 14, 669 atque utinam velles! Ib. 445 atque utinam pereas! trist. 1, 9, 3. 2, 557. Pont. 1, 5, 28 profuit — atque utinam non nocuisset! — opus. 4, 7, 13. fast. 6, 371 NVX 163. LVCAN. 5, 62 VAL. FL. 6, 604 SIL. 13, 750 STAT. Theb. 2, 181 MART. 4, 67, 6

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ivv. 4, 150. *similiter*: ac velim (vellem): Cic. de orat. 3, 228 ac vellem ... Hortensius adfuisset. Att. 6, 1, 10 ac vellem te in tuum veterem gregem rettulisses. 7, 1, 2 ac vellem a principio te audisse. 13, 7, 2 hodie ... me videbit, ac vellem, cum tu adesses. 13, 28, 2 ac vellem quidem. ad Brut. 1, 9, 1 ac velim facilius quam mihi, nunc tibi tute medeare. epist. 3, 5, 5 ac (an *codd.*) sane vellem potuisset obsequi. 7, 33, 2 ac velim posthac sic statuas. Sall. Iug. 14, 3 atque ego ... vellem ... posse. Ov. am. 2, 7, 11 atque ego peccati vellem mihi conscius essem.

I atque *adnectit comparationem*: Rabir. carm. frg. 3 ac veluti Numidis elephans circumdatur. Cic. Mil. 49 atque ut illi nocturnus ... adventus vitandus ... fuit, sic Miloni .... Phil. 4, 8 atque ut vos ... negatis, sic modo decrevit senatus. 5, 1 atque ut oratio consulum animum meum erexit, sic me perturbasset eius sententia. Brut. 12 atque ut post Cannensem illam calamitatem primum Marcelli ad Nolam proelio populus se Romanus erexit ..., sic ... mihi accidit. top. 59 atque ut earum causarum ... genera divisi, sic etiam efficientium dividi possunt. 70. ac. 1, 37 atque ut haec non tam rebus quam vocabulis commutaverat, sic .... fin. 1, 67. Tusc. 2, 46 atque ut haec de honesto, sic de turpi contraria. nat. deor. 2, 141 div. 1, 128. 2, 85 atque ut in haruspicina fecimus, sic videamus .... off. 1, 157 atque ut apium examina ... congregantur, ... sic homines. Verg. georg. 4, 170 ac veluti ... non aliter. Aen. 1, 148 ac veluti magno in populo cum saepe coorta est seditio. 2, 626. 4, 402 ac velut ingentem formicae farris acervum cum populant ...; it nigrum campis agmen. 4, 441. 6, 707. 9, 58. 10, 404 ac velut optato ventis aestate coortis dispersa inmittit silvis incendia pastor. 10, 706. 10, 802. 11, 809. 12, 365. 12, 521. 12, 684. 12, 715. 12, 908. Hor. sat. 1, 3, 78 ac res ut quaeque est, ita suppliciis delicta coercet. 1, 4, 142. 2, 7, 30 epist. 1, 18, 26. ars 471 furit ac velut unus, obiectos caveae valuit si frangere clatros, indoctum doctumque fugat recitator acerbus. Prop. 2, 4, 3 ac veluti primo taurus detractat aratra ... sic .... 2, 15, 1 ac veluti folia arentes liquere corollas ... sic .... 3, 15, 31. Ov. trist. 2, 149 Pont. 2, 9, 57. *et passim apud poetas, rarius in soluta oratione, velut* Qvint. inst. 1, 1, 1 ac sicut ... ita. Plin. epist. 2, 5, 7 ac sicut veremur ... sic videmur. Amm. 27, 11, 3 atque ut ... ita.

K atque (ac) *coniunctum cum* primum, primo (*rarissime* prius) *transitum facit ad specialia; accedit* quidem: Cic. S. Rosc. 26 ac primo rem differre coeperunt. Verr. 5, 91 ac primo dicebat. 4, 67 ac primum ... cognoscite. Cluent. 108 ac primo quidem omnibus ... minabatur. Flacc. 80. Caecin. 90 ac primum illud intende. Manil. 36 ac primum quanta innocentia debent esse imperatoris! Cluent. 19 ac primum ... ostendam. agr. 2, 76 ac primum de oppido dicam. dom. 3 ac primum illud a te ... requiro. Manil. 3 atque illud in primis mihi laetandum iure esse video. Catil. 3, 11 atque ille primo quidem negavit. inv. 1, 3 ac primo quidem sic ... nata ... eloquentia videtur. 1, 71 ac primo quidem decipi incommodum est. 2, 32 *et* 57. de orat. 1, 14 ac primo quidem ... consequebantur. 1, 107 ac primum illud respondeo. 2, 132 ac primum naturam causae videat *orator*. 2, 235. 3, 26 orat. 75 atque id primum in poetis cerni licet. 149 ac. 1, 19 rep. 2, 36 off. 2, 32. 3, 34 Tusc. 2, 65. off. 1, 134 ac videat inprimis. Att. 1, 20, 1 ac primum ... laetor. 6, 3, 1 ac primum illud, quod me maxume angebat, non quo me aliquid iuvare posses (7, 3, 1). ad Q. fr. 1, 1, 33 ac primum Graecis id ... non ita acerbum videri debet. epist. 15, 2, 5 atque ille (-o *codd.*) primo ... ita mecum locutus est. Caes. civ. 1, 69, 1 ac primo Afraniani milites ... procurrebant. Sall. Iug. 53, 7 ac primo. 61, 4. 89, 2. Verg. georg. 3, 166 ac primum laxos tenui de vimine circlos cervici subnecte. Aen. 1, 174. Moret. 86 ac primum ... quattuor educit cum spissis allia fibris. Aetna 495. Prop. 3, 10, 13 ac primum. Ov. met. 11, 20 ac primum ... innumeras volucres ... Maenades ... rapuere. 14, 61 ac primo ... refugitque abigitque. Liv. 2, 35, 4 ac primo temptata res est. 9, 40, 14 ac primo pavidos Samnites castra sua accepere, deinde ne ea quidem retenta. *ferme* ac primo Liv.: 21, 7, 8. 25, 26, 8. 28, 23, 3. 28, 22, 7. 31, 27, 3. 32, 23, 8; *sed* ac primum: 41, 24, 3 ac primum omnium ... omnia scit. Cels. 3, 4 ac primo quidem sic tenendus est *aeger*. 5, 28, 3 ac primum a victus ratione ordiendum est. 6, 18, 7. 7, 7, 15. 7, 26, 2. Cvrt. 3, 12, 6 ac primo Mithrenem ... ire ⟨ad⟩ consolandas eas iusserat. 4, 9, 15. 6, 6, 26. 6, 11, 16. 7, 11, 15. 8, 4, 8 ac primo quidem armis suis tecti exceperant. 10, 6, 3 ac primum eiulatus ingens ploratusque renovatus est, deinde futuri exspectatio ... silentium fecit. Colvm. 5, 9, 11 ac primo surculari debent *plantae*. 12, 3, 1 ac primum ea secrevimus quibus ad res divinas uti solemus. Mela 1, 2 ac primo quidem quae sit forma totius ... expediam. Petron. 107 ac primum omnium ... cur nudavere crinibus capita? Plin. nat. 18, 25 ac primum omnium oraculis maiore ex parte agemus. Stat. Theb. 6, 670 ac primum terra discumque manumque asperat. 8, 570. silv. 1, 1, 71 ac primum ... expavit *Curtius*, mox .... 2, 7, 54. 3, 4, 28. Qvint. inst. 5, 1, 1 ac prima quidem illa partitio ... consensum fere omnium meruit. 3, 6, 23 ac primum Aristoteles elementa decem constituit. 12, 1, 38. decl. 293 p. 164 ac primum omnium interrogo. 307 p. 206. Tac. ann. 11, 35 ac primum ... effigiem patris ... demonstrat, tum quidquid avitum Neronibus et Drusis probri cessisse. Plin. epist. 7, 17, 7 ac primum quae scripsi mecum ipse pertracto; deinde .... *sic* ac primum 7, 24, 3. paneg. 22 ac primum qui (quidē *A*, quidem⟨qui⟩ *Schwartz*) dies ille! 76. 88. Svet. Tib. 33 ac primo eatenus interveniebat (Otho 5 vita Hor. p. 44 Reiff.). Flor. 1, 8, 19 ac primum omnium illam gentem ... sic persecutus est (1, 32, 4. 1, 41, 3. 2, 13, 59). Gaivs inst. 1, 51 ac prius discipiamus de iis .... Apvl. met. 1, 11 ac primum prae metu aliquantisper vigilio. 11, 13 ac primo quidem squalens pilus defluit. Plat. 1, 14 ac primo oculorum acies gemellas perlucidas esse. apol. 72 ac primo quidem ... orat.

IV ***notione comparativa:*** *cuius usus cum ceteris affinitatem monstrent hi loci*: Plavt. Epid. 403 divertunt mores virgines longe ac lupae. *cf.* Mil. 551. Ter. Ad. 76 hoc pater ac dominus interest. Cic. part. 135. Epist. Sapph. 121 non veniunt in idem pudor atque amor. Val. Max. 6, 3, 3. Liv. 1, 34, 12 publicis pariter ac privatis consiliis. 1, 23, 9 simul victorem ac victum adgrediantur. 9, 14, 11 pariter resistentes fusosque, inermes atque armatos, servos liberos, puberes inpubes (-eres ς), homines iumentaque. Colvm. 2, 16, 5 aquarum abundantia atque penuria graminibus aeque est exitio. 7, 9, 11. 11, 3, 17 Tac. Germ. 20 Plin. epist. 8, 24, 5.

A *cum notionibus quae primitus similitudinem vel dissimilitudinem indicant*: **adaeque:** Plavt. Capt. 999 nulla adaeque est Acheruns atque ubi ego fui. *v. I p. 560, 51.* **aeque:** Plavt. Aul. 297 pumex non aeque est aridus atque hic est senex. Bacch. 214 quam ego fabulam aeque ac me ipsam amo. *etc.* *sequitur* si: Rhet. Her. 2, 3, 19 Cic. Sull. 51 *al. plura exempla habes I p. 1043, 41.* **aequus:** Plavt. Trin. 493 aequo mendicus atque ille opulentissimus censetur censu ad Acheruntem mortuos. Cic. Verr. 4, 49. *alia v. I p. 1030, 23. sequitur* si: Frontin. grom. p. 36 non minus ... ex aequo ac si. **alio:** Nep. Them. 6, 3 hoc longe alio spectabat atque videri volebant. **aliorsum:** Ter. Eun. 81 neve aliorsum atque ego feci acceperit. Amm. 22, 10, 3 aliorsum tendentes atque (ad quae *G*) decebat (*totus locus om. in V*). **aliter:** Plavt. Truc. 172 longe aliter est amicus atque amator. Caecil. com. 181 auspicium aliter histrion⟨i⟩um est, atque ut magistratus publice cum auspicant. Ter. Haut. 264 aliter tuom amorem atque est accipis. Phorm. 530 nihilo sum aliter ac fui. Ad. 597. *et passim. nota*: Lex agr. (Corp. I 200) 72 *pecunia* aliter exsigatur atque uteique in h(ace) l(ege) s(criptum) est. Lex Vrs. IV 1 41 aliter alioque modo adque uti locus datus ... erit. **a** *sequitur* si: Cic. Att. 13, 5, 1 scripsi aliter ac si πρὸς ἴσον ὅμοιόν-que scriberem. Colvm. 2, 14, 8 Svet. Otho 6 Vlp. dig. 43, 8, 2, 22 Pomp. dig. 33, 1, 7 Pavl. dig. 11, 1, 20 Gaivs inst. 3, 181. **b** *sequitur* ut: Cic. Att. 16, 13^c, 1 de Antonii itineribus nescio quid aliter audio, atque ut ad te scribebam. **c** *sequitur* cum: Cels. 8, 10, 2 aliter atque cum deligabatur. **alius:** Plavt. Asin. 205 longe aliam *orationem* ... praebes nunc atque olim. Pseud. 474 alio tu modo me verberare atque ego te soleo cogitas. Pseud. 1134 sunt alio ingenio atque tu. Ter. Andr. 545 alium esse censes nunc atque olim. Phorm. 684 aliud mihi respondes ac rogo. Hec. 375 neque voce alia ac res monebat ipsa poterat conqueri. *et passim.* **alter:** Pavl. dig. 33, 7, 29 instrumentum autem cuiusque rei necesse est alterius generis esse atque ea quaequae sit. **consimilis:** Plavt. Amph. 443 itidem habet petasum ac vestitum: tam consimilest atque ego. Bacch. 454 haud consimili ingenio atque ille est. Fronto p. 158, 15 N. poetae consimile faciunt atque (ut quae *cod.*) citharoedi solent. **contra:** Rhet. Her. 2, 26, 42 contra atque ante (*locus dubius*). Varro rust. 1, 7, 6 item contra atque apud nos fieri ad Elephantinen. Cic. inv. 1, 93 contrarium est, quod contra dicitur atque ii, qui audiunt, fecerunt. orat. 137 ut contra ac dicit accipi velit. Verr. 5, 11 si haec contra ac dico essent omnia. Catil. 3, 20 simulacrum Iovis ... contra atque antea fuerat ad orientem convertere. Sull. 69 faciam ... contra atque ... fieri solet, ut .... Balb. 7 Phil. 11, 34 fin. 4, 41 div. 2, 53 Caes. Gall. 4, 13, 5 civ. 3, 12, 2. Sall. Catil. 60, 5 contra ac ratus erat. Plin. nat. 12, 95 Qvint. inst. 9, 1, 42. Amm. 30, 1, 23 contra ac liceat. Vel. gramm. VII 70, 13. **contrarius:** Cic. Verr. 2, 120 contrarium ... decernebat ac ... paulo ante decreverat. Val. Max. 1, 6, 11. **digne:** Cass. Cic. epist. 12, 13, 1 malim ... tuo iudicio digne ac mereor commendatus esse. **dispar:** Tac. ann. 12, 9 Pollio haud disparibus verbis ac nuper Vitellius censet. **dissimilis:** Rhet. Her. 3, 6, 12 quoniam dissimiles sint, qui audiant, atque ille, qui vituperatur. Cic. Att. 2, 3, 3 quod est non dissimile atque ire in Sollonium. Bell. Alex. 18, 1 Nerat. dig. 41, 1, 14. *sequitur* si: Liv. 5, 5, 12 *consilia* non hercule dissimilia ac si quis aegro ... morbum efficiat. **dissimiliter:** *sequitur* si: Pavl. dig. 41, 3, 13. Pomp. dig. 18, 1, 26 si sciens emam ... dominus non ero, dissimiliter atque si a debitore sciens creditorem fraudari emero. **diversus:** Call. dig. 41, 1, 12, 1 cum diversae materiae aes atque argentum sit. **huiusmodi** si: Boeth. herm. sec. 1, 3 p. 67, 9 quod huiusmodi est ac si diceret. **idem:** Plavt. Most. 220 eundem animum oportet nunc mihi esse gratum ... atque olim. Ter. Haut. 265 et vitast eadem et animus te erga idem ac fuit. Cato agr. 48 ad eundem modum adque. 82 eodem modo conponito adque. Sev. Nican. sat. frg. Suet. gramm. 5 Sevius ... idem ac Marcus docebit. Rhet. Her. 3, 6, 12. Varro ling. 9, 76 eadem est analogia ac pleraque. Cic. inv. 2, 70 ex iisdem locis ... atque. agr. 1, 25

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

virtus eadem in homine ac deo est. dom. 51 hoc ipsum ... unum et idem videtur esse atque id quod .... LVCR. 5, 349 morbis aegrescimus idem atque illi. CAES. Gall. 2, 6, 2 Gallorum eadem atque Belgarum oppugnatio est haec BELL. Alex. 6, 2 BELL. Afr. 57, 5. LIV. 22, 39, 3 si ... malis consiliis idem ac bonis ... potestatis erit. QVINT. inst. 7, 3, 7 non idem ... quod, ... non idem ... ac. TAC. ann. 15, 13 (?). GELL. 13, 15, 4 (*e Messalla*) non eodem ... auspicio atque. VLP. dig. 27, 3, 1, 22. 35, 3, 3, 4 non eandem causam esse decem aureorum ... atque fuit alimentorum. SOL. 32, 20 *Apis* atque (qua *A*) inventa et oblata est eadem die neci datur. HIER. epist. 146, 1 AVG. civ. 7, 14. *sequitur* si: CAES. civ. 1, 24, 6 neque vero idem profici ... ac si ... disceptetur. LIV. 35, 42, 10 idem damni fore ac si per alium ducem amittantur. VENVL. dig. 45, 2, 12, 1 VLP. dig. 8, 4, 6, 2. 26, 8, 5, 4 *al.* *cf.* VVLG. I Cor. 11, 5 unum ... est ac si decalvetur. AVG. civ. 14, 11 id ipsum ... est ac si diceret. **is:** CIC. Catil. 4, 3 debeo sperare omnis deos ... pro eo mihi ac mereor relaturos esse gratiam. SERV. Cic. epist. 4, 5, 1 pro eo ac debui. *sequitur* si: CIC. inv. 1, 54 pro eo ac si concessum sit, concludere oportebit argumentationem. LIV. 37, 54, 21 *Massilienses* in eo honore ... audimus apud vos esse ac si medium umbilicum Graeciae incolerent. SEN. epist. 102, 12 pro eo est ac si omnes idem sentiant. QVINT. decl. 345 p. 360 pro eo sit ac si occiderit. VLP. dig. 29, 5, 3, 12 in ea causa est ac si. IAVOL. dig. 35, 1, 40, 5 pro eo habendum ac si. POMP. dig. 31, 43, 3 SCAEV. dig. 50, 1, 19 TRYPH. dig. 49, 15, 12, 6. VLP. dig. 12, 2, 5, 3 *et* 4. 28, 1, 22, 4 pro eo est atque (37, 6, 1, 19. 38, 2, 3, 20 *et apud* ICTOS *passim*). SIDON. epist. 4, 7, 2 ea comitate tractabitur, acsi ... ructaverit. **ita:** PLAVT. Merc. 532 ita edepol deperit atque hodie primum vidit. ENN. trag. 279 ita mihi Telamonis ... gratia astet (eaest *codd.*) atque hoc lumen candidum claret mihi. *sequitur* si: LEX Rubr. II 47 ita ius deicito ... ac sei. HYG. Gell. 10, 16, 13 cum ita sit fabula de Theseo, atque si Hercules eum evellerit e petra. VLP. dig. 29, 5, 1, 15 ita vindicandum atque in propriis servis censuit. 5, 1, 19, 3. 36, 1, 3 POMP. dig. 38, 6, 5, 2. MARCELL. dig. 9, 2, 36 ita huius actio est ac si solus legatus esset. PAVL. dig. 5, 3, 36, 3. 35, 2, 24. ITIN. Silv. 2, 6 ut ... illi montes ... ita infra nos essent, acsi colliculi permodici essent (3, 8). HIER. epist. 112, 17. EXC. Vales. 12, 72 ut ... ac si intra muros civitatis esset, ita existimaretur. SIDON. epist. 1, 5, 7 RVRIC. epist. 2, 39 COD. Iust. 7, 2, 14.

item: VARRO ling. 10, 74 analogia non item ea definienda quae derigitur ad naturam verborum atque illa quae ad usum loquendi. rust. 2, 7, 15 non item sunt spectandi atque habendi *equi*. PAVL. frg. Vat. 58 item ac si. **iuxta:** VARRO Men. 376 cum mo⟨r⟩t⟨u⟩us saepe ... nequissimus civis iuxta ac P. Africanus *laude cumuletur*. rust. 2, 7, 1 SALL. Catil. 37, 8 Iug. 95, 3 LIV. 1, 54, 9. 3, 33, 10 in re iuxta manifesta atque atroci. 5, 6, 5 iuxta hieme atque aetate. 21, 33, 4 iuxta invia ac devia adsueti (*fortasse locus corruptus*). 22, 32, 5 cum iuxta pro urbibus ... ac pro capite atque arce Italiae ... geratur *bellum*. 24, 20, 13 die ac nocte iuxta intentus. 25, 12, 7 campos et Cannam ... iuxta atque ipsam cladem agnoscebant. 28, 20, 6 inermis iuxta atque armatos. 37, 54, 16 *humanum genus* vestrum nomen ... iuxta ac deos immortales iam pridem intuetur. FRONTO p. 47, 12 N. te iuxta ac (aut *cod.*, ut *Bücheler*) memet ipsum amo. SOL. 17, 1 iuxta viros ac feminas taedet crinium (*cf.* PLIN. nat. 6, 35). *cf.* TAC. ann. 1, 48 innocentes ac noxios iuxta cadere. *sequitur* si: CIC. p. red. 1, 20 iuxta ac si meus frater esset. SALL. Iug. 45, 2 iuxta ac si hostes adessent. LIV. 22, 31, 3 iuxta effusi ac si ⟨in⟩ insulis cultorum egentibus praedarentur. *sequitur* cum: SYMM. epist. 1, 37, 2 iuxta magnae curae sum tibi atque cum maxime fui. **par:** PLAVT. Mil. 1251 parem sapientiam [hic] habet ac formam. CIC. inv. 2, 5 si par in nobis huius artis atque in illo picturae scientia fuisset. nat. deor. 3, 3 neque ... mihi par ratio cum Lucilio est ac tecum fuit. Rab. perd. 14 par desiderium sui reliquit ... ac Ti. Gracchus reliquerat. CAES. Gall. 1, 21, 5 quos ... in par[t]em ... condicionem, atque ipsi erant, receperunt. 5, 13, 2 pari spatio transmissus atque ex Gallia est in Britanniam. civ. 3, 101, 5 pari atque antea ratione. NEP. Dat. 3, 5 parique eum atque illos imperio esse iussit. Hann. 5, 3 magistrum equitum pari ac dictatorem imperio. 7, 5 pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in bello. LIV. 29, 3, 11 nequaquam pari ad patienda ea robore ac Romani fuerunt. SEN. epist. 90, 40 par erat alterius ac sui cura. SIL. 14, 127 cui tarde vincere Graias par erat ac vinci turmas. STAT. Theb. 12, 86 Oedipodi par est fortuna doloris ac mihi. TAC. hist. 1, 1 pari eloquentia ac libertate. ann. 13, 8. 13, 19. 15, 32. SVET. Iul. 65 pari severitate atque indulgentia. VLP. dig. 43, 8, 2, 42 (= 50, 17, 150) SOL. 3, 4. RVT. LVP. 1, 1. *sequitur* si: SALL. Iug. 102, 7 gratia par ac si prope adessemus. TAC. ann. 12, 60 parem vim rerum habendam a procuratoribus suis iudicaturum ac si ipse statuisset. **pariter:** PLAVT. Amph. 1019 pariter hoc fit atque ut alia facta sunt. Men. 752 pariter hoc atque alias res soles. ENN. trag. 166 opulenti cum locuntur pariter atque ignobiles. TER. Phorm. 786 pariter nunc opera me adiuves, ac re dudum opitulata's. [CIC. parad. 6, 2 qui videt domi tuae pariter accusatorum atque indicum consociatos greges *non huc spectat*.] LVCR. 1, 845 pariter ... videtur errare atque illi. SALL. Iug. 100, 5. 100, 1 pariter atque in conspectu hostium. 102, 6 pariter te errantem atque illum ... consequi. 113, 3 voltu et oculis pariter atque animo varius. LIV. 1, 34, 12 ut publicis pariter ac privatis consiliis interesset. 2, 33, 10 pariter patribus ac plebi carus. 4, 59, 6 diu caedes pariter fugientium ac resistentium (31, 23, 7). 5, 3, 8 pariterque in iis beneficio ac maleficio abstineri aequum censeant. 6, 10, 5 pariter armati atque inermes caesi. 7, 30, 2 pariter ac nunc. 28, 20, 6 inermis iuxta atque armatos, feminas pariter ac viros. 43, 7, 11 hieme pariter atque aestate. VAL. MAX. 1, 8 ext. 19 curiose pariter ac facunde *et sic saepe. cf.* TAC. Agr. 11 amissa virtute pariter ac libertate. Germ. 19 literarum secreta pariter ac feminae ignorant. 46 viros pariter ac feminas. APVL. met. 2, 15 mari pariter ac terra. Plat. 2, 13 amicus, eum qui diligit, pariter ac se cupit prosperis rebus potiri. *sequitur* si: SALL. Iug. 46, 6 pariter ac si hostes adessent.

perinde: CIC. Pis. 82 nec perinde atque debebat in gloriae ... cupididate versatur. Marcell. 12 vereor ut hoc ... perinde intellegi possit auditum atque ipse cogitans sentio. Att. 16, 5, 3 non perinde atque ego putaram. LIV. 2, 58, 1 perinde ac duo antea fuerint. 4, 7, 3 perinde ac vitio creati. 4, 7, 11 perinde ac si (si *om. V*) totum annum in imperio fuerint. 5, 42, 2 nequaquam perinde atque in urbe captus ... ignis vagatus est. 7, 3, 9 perinde ac rei ⟨publicae⟩ gerendae ... gratia creatus esset. 9, 14, 2 perinde ac motus dictis eorum ... respondit. 22, 37, 10 id perinde ac deberet gratum populo Romano esse. 28, 38, 10 perinde ac debellatum foret. 31, 32, 4 ut perinde ius ratumque ⟨sit⟩, ac si actum esset. 32, 21, 3 perinde ac non postulaverint. 33, 27, 7 perinde atque ipsis ... id datum esset. 34, 12, 4. 37, 36, 4. 43, 8, 4 *ea* perinde ac debeant grata esse. *et passim praesertim apud* VAL. MAX. (*non apud poetas*). *sequitur* si: CIC. Q. Rosc. 15 perinde ac si in hanc formulam omnia iudicia legitima ... comprehensa sint, perinde dicemus. part. 84 perinde habenda sunt ac si effici non possint. Att. 13, 49, 1 quod ego perinde tuebar ac si usus essem. LIV. 4, 7, 11 *v. l. 18.* 5, 14, 2 perinde ac si omnes candidati essent. 8, 30, 3 perinde ... ac si nemo Romanus in Samnio esset. 9, 25, 9 *et passim apud scriptores, c. indicativo* INST. Iust. 2, 1, 33. 2, 12 praef.

proinde: PLAVT. Amph. 583 te ego faciam hodie proinde ac meritus es ut ... miser sis. Trin. 659 tibi nunc, proinde ac (*sic P*, ut *A*) mereare, summas habeo gratias. RHET. Her. 3, 16, 28 proinde atque constet ..., ita de ea re loquemur. VARRO ling. 6, 49. 8, 17 ea verba quae erant proinde ac cognomina. 10, 16. 10, 79 proinde ac debeat, soleat quaeri. Gell. 1, 18, 2 proinde atque essent propria nostra. *ibid.* 12, 13, 6 proinde atque haberent. rust. 2, 4, 10 *subus* animam datam esse proinde ac salem. 3, 8, 1 turturibus ... locum constituendum proinde magnum, ac multitudinem alere velis. CIC. Tusc. 5, 6 ut *philosophia* proinde, ac de hominum est vita merita, laudetur. ASIN. Cic. epist. 10, 31, 2 quem ... nequaquam proinde, ac dignus est, oderunt homines. LVCR. 3, 1035 proinde ac famul infimus esset. 3, 1053 proinde ac sentire videntur. 4, 657 proinde ac textura coercet. CAES. civ. 3, 60, 5 proinde ac suis facere ... vellent. QVINT. inst. 7, 3, 11 an proinde habenda sit haec atque illa. GAIVS dig. 21, 2, 49 proinde is venditori denuntiare debet atque is a quo pars petitur. inst. 1, 128 proinde ac mortuo eo desinant liberi in potestate esse. 1, 134 manumissiones proinde fiunt ac fieri solent. 2, 286ª. RVT. LVP. 1, 8. *sequitur* si: CIC. inv. 1, 104 proinde illi videtur indignum, ac si ipse interfuerit. Att. 3, 13, 1 proinde habebo, ac si scripsisses. MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 proinde ac si iam vicerint. CAES. civ. 3, 1, 5 proinde aestimans, ac si usus esset. 3, 72, 4 proinde ac si virtute vicissent. NEP. Alc. 6, 1 proinde ac si solus advenisset. 6, 4. Lys. 2, 2. LEX Rubria 1, 18 iubeto cogito proinde atque sei ... recte repromissum esset. SEN. benef. 6, 4, 3 ut proinde liber adversus eum essem, ac si nihil accepissem. epist. 86, 13 proinde esset, ac si hircum oleret. GELL. 1, 18, 1. *passim; nota* TERT. spect. 27 omnia illic ... proinde habe ac si stillicidia mellis. *sequitur* ut: POMP. dig. 21, 1, 64 (ut *del. Fuchs*).

pro portione: VARRO rust. 3, 8, 21 remittendum in datione *cibi* pro portione ac decem primis *gallinis* processit. **proxime:** CIC. epist. 9, 13, 2 non possum ego non aut proxime atque ille aut etiam aeque laborare. **secus:** CIC. Rab. perd. 30 non secus ac pro patriis fanis. Pis. 45. Planc. 3 cuius ego salutem non secus ac meam tueri debeo. de orat. 2, 24 non dixi secus ac sentiebam. 3, 83 tibi ... persuadens ... me non multo secus facere ... ac facerem, si .... 3, 119 *membra* paulo secus a me atque ab illo partita. orat. 43 dicendum ... aliquanto secus atque in tradenda arte dici solet. nat. deor. 2, 23 coepi secus agere atque initio dixeram. fat. 28 *causae* prohibeant quicquam secus cadere atque casurum sit. ad Q. fr. 1, 1, 13 quibus illi non multo secus ac servis imperabant. SALL. Iug. 79, 6 solet in illis locis tempestas haud secus atque in mari retinere. 100, 4. 105, 2 neque his secus atque aliis armis ... muniti. NEP. Dion 2, 1 neque eum secus diligeret ac filium. VERG. Aen. 3, 236 haud secus ac iussi faciunt. 8, 391 non secus atque olim, ... cum. 12, 856 non secus ac nervo per nubem inpulsa sagitta ... transilit umbras. HOR. ars 148 in medias res non secus ac notas auditorem rapit. *et passim* non secus, haud secus ac, *praecipue apud poetas in initiis comparationum*. *sequitur* si: TER. Hec. 278 numquam secus habui illam ac si ex me esset nata. CIC. Cluent. 143 num secus hanc causam defendisse *videor* ac si lege Habitus teneretur? Mur. 10 non secus ac si meus esset frater. Att. 4, 14, 1 ut mihi tui libri pa-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

teant non secus ac si ipse adesses. 4, 19, 2 non secus ac si ego essem imperator. epist. 3, 5, 4 non secus ac si te vidissem. 13, 33 negotiaque omnia Nasonis non secus commendo ac si mea essent. VERG. Aen. 8, 243 non secus ac si qua penitus vi terra dehiscens infernas reseret sedes. 10, 272 non secus ac liquida si quando nocte cometae ... rubent. PERS. 1, 65 scit tendere versum non secus ac si oculo rubricam derigat unam. SIL. 9, 3 haud secus ac si fausta forent et prospera pugnae omina. 10, 683 haud secus ac ... si forte. STAT. Theb. 2, 236. PLIN. paneg. 12 non secus ac si mutatae temporum vices essent. IVL. dig. 41, 3, 33, 6 APVL. mund. 12. IVL. VAL. 2, 35 haud secus prorsus ac si sub Dario mos erat. *sequitur* cum: VERG. georg. 3, 346 non secus ac patriis acer Romanus in armis ... viam quom carpit. Aen. 11, 456 haud secus atque ... cum forte. SIL. 10, 124. *sequitur* ubi: STAT. Theb. 4, 255 non secus ac ... ubi. **sequius:** APVL. met. 9, 29 quae res cum ei sequius ac rata fuerat proveniret. **sic:** *sequitur* si: VLP. dig. 1, 19, 1 sic ... comprobantur atque si a Caesare gesta sunt. 11, 1, 11, 1 sic convenietur atque si ex ea parte heres esset. 26, 1, 6, 4. 28, 7, 2, 1. 33, 4, 1, 12 PAVL. dig. 36, 1, 76. 38, 2, 4, 1. 40, 4, 28 sic est atque si diceret. CELER. Cypr. epist. 21, 2 acsi sis mecum praesens, sic caritatis pristinae reminiscor. AVG. civ. 17, 4 sic autem dictum est ... acsi diceretur. 17, 6 non sic accipiendum est ac si ... Saulem deus ... praeparaverit. 22, 29 sic intellegi potest ac si dictum fuerit. SIDON. epist. 8, 9, 5 v. 7 me scribere sic ... cogis acsi ... tulissem. **similis:** TER. Phorm. 31 ne simili utamur fortuna atque usi sumus. RHET. Her. 3, 15, 27 similibus ceteris rebus atque in contentione per continuationem. VARRO rust. 2, 7, 6 emptio equina similis fere ac boum. CIC. Verr. 4, 193 aliquid ab isto simile in aestimatione atque a ceteris esse factum. Rab. perd. 14 similis viri tu ulcisceris mortem atque ille persequeretur. fin. 5, 40. phil. frg. V 95 M. LVCR. 1, 848 simili quae praedita constant natura atque ipsae res sunt. 2, 1074 simili ratione atque. 5, 1260. CAES. Gall. 7, 38, 10 simili ratione atque. HIRT. Gall. 8, 24, 3 ne quod simile incommodum accideret ... ac superiore aestate Tergestinis acciderat (-isset β). LIV. 6, 28, 6 similem pavorem inde ac fugam fore, ac bello Gallico fuisset. PRISC. gramm. III 333, 7 similis est haec oratio atque ante. TRYPH. dig. 41, 1, 63, 1 et simile est atque in hereditate. VLP. dig. 36, 2, 5, 1 simili modo atque in puris dies cedit. *sequitur* si: CIC. rep. 3, 34 simile est quodammodo, ... ac si omnis hic mundus intereat. IVL. dig. 33, 5, 9 simile est atque si ita legatum esset. *sequitur* cum: TRYPH. dig. 41, 1, 63, 2 numquid simile sit atque cum stipulatur servus. **similiter:** VARRO rust. 1, 31, 3 prior *vitis* littera una mutata declinata a venti flatu, similiter ac flabellum flagellum. CIC. agr. 1, 13 excipit Pompeium simillime ... atque ut illa lege ... Glaucippus excipitur. Phil. 1, 9 illum similiter atque ipse eram commotum. ac. 2, 72 similiter a nobis de antiquis philosophis commemorari, atque seditiosi solerent claros viros. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 1. PAVL. FEST. 14 quia similiter tertia a me sit *amita* atque avia. 234 similiter atque illa. DIOM. gramm. I 491, 18. *sequitur* si: VARRO ling. 9, 10 ut sit similiter cum id faciant ac si quis ... coeperit. CIC. nat. deor. 3, 8 similiter facis ac si me roges. **talis:** TER. Phorm. 1028 faxo tali sit mactatus atque hic est infortunio. *sequitur* si: BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 48, 15 tale est ac si diceret. **tam:** SPART. Sev. 17, 6 cognomentum Pertinacis non tam ex sua voluntate atque morum parsimonia videtur habuisse. *sequitur* si: SIDON. epist. 8, 12, 3 portum ... tam piger calcas, ac si tibi nunc esset. **tantus:** *sequitur* si: ITIN. Silv. 19, 6 ostendit michi archiotepam ... tanti nitoris, ac si de margarita esset. SIDON. epist. 3, 5, 3 tantum obstringar indultis, acsi meae ... proficiat proprietati. 6, 10, 2. BOETH. herm. pr. 1, 1 tantum valet acsi diceret. **totidem:** NEP. Milt. 7, 4 cum totidem navibus atque erat profectus Athenas ... rediret. **unus** *v. p. 1081, 14.*

non antecedente significatione similitudinis: PLAVT. Bacch. 549 quem esse amicum ratus sum atque ipsus sum mihi (*cf.* HOR. epist. 1, 16, 32 vir bonus et prudens dici delector ego ac tu). Amph. 274 neque se luna quoquam mutat atque uti exorta est semel (*ubi* quoquam *vices adverbii* alio *subiit*). VLP. dig. 46, 3, 58, 2 in pendenti posterior solutio est (⟨aeque⟩ *Mommsen*) ac prior. PAVL. dig. 5, 4, 5, 1 habebit haesitationem, numquid adire non possit, atque qui in testamento portionem suam nescit. APVL. Socr. p. 166 Oud. *vocem* sibi (*Socrati*) ac (ut *Kroll*) divinitus editam tempestive accid⟨isse dic⟩ebat. *de* APVL. met. 1, 10 *errat Hauler, Wien. Stud. 23, 182.* SOL. 22, 11 (19) *gagates* calefactus adplicita detinet atque (aeque ut *Beda*, ceu *Prisc.*) sucinum. LEX Visig. Recc. 10, 3, 5 id in eius fundi adque a Romanis antiquitus probatur adiunctum iure consistat.

ac si: *idem valet quod* quasi: BELL. Hisp. 13, 5 quo facto ab oppidanis, ac si suarum partium essent, orabant. PAVL. FEST. 78 eccere iurisiurandi est, ac si dicatur per Cererem. 226 pro sententia ac si dicatur in sententia. 247 *senatores* agrorum partes adtribuerant tenuioribus ac si liberis propriis (perinde ac liberis FEST.). ALF. dig. 33, 8, 14 quare recte peculium legatum videri (aeque *add. Mommsen*) ac si prius liber esse ... iussus est. POMP. dig. 38, 2, 2 sequentibus datur atque si priores ex eo numero non essent. AFRIC. dig. 30, 109 frustra legaturus sit (aeque *add. Mommsen*) atque si ita exprimat. MARCELL. dig. 16, 3, 22 SCAEV. dig. 28, 2, 29, 9. PAPIN. dig. 27, 10, 15 testamentum infirmet patris ac si condicio non esset in eius potestate. TRYPH. dig. 23, 3, 76. VLP. dig. 4, 6, 17, 1 ut capiat atque si in Italia fuisset. 32, 50 ac si dixisset (35, 2, 62 *saepius*). PAVL. dig. 9, 4, 22, 3. 40, 4, 53. TERT. adv. Marc. 4, 29 ac si non sit vocatus. HERM. vulg. vis. 1, 1 nonne semper te acsi dominam arbitratus sum? nonne semper te veritus sum velut sororem? CYPR. epist. 55, 6 ac si minus sufficiens episcoporum in Africa. 78, 1. COMM. instr. 1, 19 ac si putes. CARM. epigr. 492, 14 (*saec. III*) vellet quod vellem, nollet quoque ac si ego nollem. IVL. VAL. 1, 3 ego ... ac si (ὡς Ps. CALLISTH.) prophetas opitulabor. 1, 40 loculos auri ac si opum tuarum accepi cessionem. 2, 31 regem ac si mortuum relinquunt. 3, 42. ITIN. Silv. 3, 1 totum ad directum subis ac si per parietem. 19, 7 *aqua* est ac si fluvius. 24, 8 colliget se omnis multitudo ... in eo loco ac si per pascha in basilica (26). SCHOL. Hor. *saepe* ac si diceret, *rarius* quasi diceret, tamquam si diceret, tamquam diceret (ut si diceret PORPH. *saepius, non ut vid.* SCHOL.). EXC. Vales. 12, 65 *Theodosius* occurrit beato Petro devotissimus ac si catholicus. AMM. 25, 4, 12 dilectus acsi periculorum socius. 25, 4, 14 acsi quodam caduceo leniente mundana. 26, 9, 5 ut se acsi parentem magis sequeretur. 30, 1, 16 lacerati conviciis acsi inertes et desides. PRVD. c. Symm. 2 pr. 18 *Christum* calcantem pedibus mare ac si per solidam viam siccum litus obambulet. SERV. Aen. 1, 752 quales autem dixit ac si diceret .... 4, 305 dissimulare autem ideo ac si diceret. *passim.* AVG. c. Fort. 21 p. 103 anima acsi divino fonte lota. SVLP. SEV. Mart. 17, 7 dial. 1, 11, 5. 2, 3, 6 *iumenta* solo fixa acsi aenea signea riguissent. 2, 13, 1 cum silentio sedebamus ... acsi ... excubias duceremus. MARCELL. chron. II p. 85 a. 453, 3 *gratiam* acsi suam dumtaxat in vulgo disseminat. p. 99, 29. MART. CAP. 5, 565 nihil ... silens ac si cuperet faciebat. VEN. FORT. carm. 3, 4, 3 (epist.) PS. VICT. VIT. pass. 8 haec omnia milites dei acsi contagia respuerunt. IORD. Rom. 348 maluit Theodorico ac si proprio iam clienti Italiam committi. 349 Get. 17, 96. 41, 215 Aetium acsi seniorem consuluit. GREG. TVR. glor. mart. 10 ignis obstipuit acsi non fuisset accensus (*cf. Bonnet, le latin de Grég. p. 323*). COD. Iust. 7, 10, 1 qui servos alienos ac si suos manumittit. **ac velut:** GREG. TVR. Franc. 9, 27 capud ducis ac velut (*i. quasi*) Iudith Olofernis ictu virili libravit.

B *post comparativos*: PLAVT. Cas. 860 nec fallaciam astutiorem ullus fecit poeta atque ut haec est fabre facta ab nobis. Merc. 897 amicior mihi nullus vivit atque is est. TER. Andr. 698 non Apollinis magis verum atque hoc responsumst. CORNELIA Nep. hist. frg. 16 id neque maius neque pulchrius cuiquam atque mihi esse videtur. CATVLL. 61, 172 illi non minus ac tibi pectore uritur intimo flamma. LVCR. 2, 350 quod posse *matrem* videmus nec minus atque homines inter se nota cluere. 3, 96 esse hominis partem *animum* nilo minus ac manus et pes atque oculi partes animantis totius extant. 4, 755 cetera quae videt aeque nec minus atque oculi. SALL. or. Phil. 19 nihilo minus vos atque coniuges et liberos Lepido permissuri sitis. VERG. Aen. 3, 561 haud minus ac iussi faciunt. HOR. epod. 12, 14 Inachia langues minus ac me. 15, 5 artius atque hedera procera adstringitur ilex. sat. 1, 1, 46 non tuus hoc capiet venter plus ac meus. 1, 2, 22 non se peius cruciaverit atque hic. 1, 5, 5 altius ac nos praecinctis. 1, 6, 130 his me consolor victurum suavius ac si quaestor avus ... fuisset. 1, 10, 34 in silvam non ligna feras insanius ac si magnas Graecorum malis implere catervas. 1, 10, 59. 2, 3, 241 *et* 270. 2, 7, 19 tanto levius miser ac prior ille. 2, 7, 96 qui peccas minus atque ego. *sic neque in carminibus neque in epistulis.* PERS. 5, 130 qui tu inpunitior exis atque hic? SVET. Iul. 14 *sententiam* velut gravius atque (*i. quam Gloss. cod. Memm. cf. Herm. 36, 1901, 358*) ipse sensisset exceptam. COD. Greg. 3, 4, 1 ut non plus emolumenti consequatur ... ac si ex re certa heres institui potuisset. CAEL. AVR. acut. 2, 13, 89 erat melius tumorem dicere atque humoris fluorem. RVRIC. epist. 2, 51 magis et istos laborem facientes ac Sindillam (*sic Engelbrecht*, faciente facis indilae *cod.*) perpessos esse. VEN. FORT. carm. 6, 10, 43 issem velocius ac si ad patris amplexum. *post* antidea: LIV. 22, 10, 6 (*in rogatione de vere sacro faciundo*) si antidea ⟨ac⟩ (*transp. Stroth*, ⟨quam⟩ *Luchs*) senatus populusque iusserit fieri [ac] faxerit. *post* ultra: VAL. MAX. 2, 2, 5 ne quid ultra ac mandatum esset loquerentur.

C *post notiones quae ad tempus spectant*: *post* simul: *cf. s.* simul *et* simulac. *post* statim: VLP. dig. 1, 16, 1 proconsul ubique quidem proconsularia insignia habet statim atque urbem egressus est. 4, 6, 38, 1. 18, 3, 4, 2 statim atque commissa lex est. 21, 1, 25, 8 iudici enim statim atque iudex factus est omnium rerum officium incumbit. 35, 1, 15. 46, 3, 1. 46, 6, 4, 4 *et* 7. 48, 5, 16, 5. 49, 14, 6. PAVL. dig. 16, 1, 24, 3 quamquam statim atque intercessit mulier competierat. PANEG. 5, 7 statim atque obsidionem necessitas ... solverat. 5, 13. 5, 15. 5, 19. COD. Theod. 6, 27, 14 (*a. 404*). *post* ilico: PANEG. 7, 8 ilico ... atque ille terris fuerat exemptus. *post* protinus: SOL. 46, 5 protinus atque poma eius deciderunt maturitate alia protuberant. add. p. 219, 34 M. vident protinus atque nascuntur.

V ***recentissima*** *quaedam*: COLL. Mos. 2, 1 sine crimine erit ille qui eum percusserat praeterquam ac (πλήν, quod *editores, aliter*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VVLG. exod. 21, 19) cessationis eius mercedem dabit. atque, ac *i. q. etiam*: MART. CAP. 6, 667 Africa vero ac Libya dicta ab Afro Libe Herculis filio. VEN. FORT. carm. 3, 9, 58 sed caro quae nasci, pertulit atque mori. *hinc* acsi *i. q.* etsi: VITA Caes. Arel. 2, 13 (script. rer. Merov. III p. 488) infirmitatem suam acsi cum verecundia matronali prodens. VITA Nicet. Lugd. 17 (*ibid. p. 524*) orandus deus est, ut ... congruis muniamur auxiliis, acsi doceri non meremur exemplis. INSCR. Hisp. christ. Huebner 172 (*a. 691*) in n(o)m(in)e d(omi)ni Locuber acsi indignus abba fecit. 244 (*a. 980*) Ermenegildo abba acsi indignus ... fecit. *Klotz.*

atquī. [*cps. ex* at *et* qui *adverbio;* atquin *novata fortasse forma. Th.*] *apud Plautum voculae nondum prorsus coaluerunt, cf.* at pol qui *p. 1086, 68 sqq.; Leo, Göttingische Nachrichten 1895 p. 421 sqq.* *de forma*: CAPER gramm. VII 96, 3 atqui caret n. DIOM. gramm. I 416, 10 atquin. PRISC. gramm. III 467, 35 atqui et atquin. *forma* atquin *hic illic in codd.* PLAVTI (Rud. 760), TER. (Phorm. 263), CIC. (dom. 12 Phil. 10, 17 Tusc. 2, 43) *extat, inde a primo p. Chr. n. saeculo paucis locis a scriptoribus usurpatur* (PETRON. 117 BVC. Eins. 2, 8. STAT. Theb. 6, 161 *ante vocalem.* SVET. Vesp. 23. FLOR. *quater, semel* atqui, 1, 1 *codd. variant*), *plurimis ab* ICTis *et scriptoribus christianis* (TERT. Vind. I. atqui *6^{ies}*, atquin *38^{ies}*), *saepe codd. variant.* adqui: PAVL. dig. 36, 1, 83 CYPR. eleem. 18 GLOSS.; adquin: NOT. Tir. 2, 37 dig. *novies.* CYPR. hab. virg. 11 SVLP. SEV. epist. 1, 5 GLOSS. *saepius codd. variant, sicuti in* LACT. *Bononiensis plerumque* adquin, *ceteri codd.* atquin *praebent.* *in codd.* atqui *et* âtque *saepe confunduntur; saepe -i ab editoribus iniuria pro -e positum; cf.* atque *p. 1077, 18.* *legitur non ita multis locis inde a* PLAVTO, *perraro apud poetas dactylicos* (*plerumque in initio vel fine hexametri; in medio versu* VERG. georg. 3, 526 HOR. sat. 1, 1, 19 STAT. Theb. 6, 161. HOR. epist. 1, 17, 45), *crebro apud* CIC. SEN. phil. QVINT. TERT. *singulis locis*: CATO orig. (*ex coni.*) VARRO VERG. GRATT. MANIL. COLVM. SCRIB. LARG. BVC. Eins. STAT. MART. FRONTIN. strat. SVET. GAIVS RVT. LVP. AVG. civ.; *binis* VAL. MAX. PETRON. TAC.; *quaternis*: CATVLL. PS. APVL. herm.; *quinis*: CVRT. PLIN. nat.; PLAVT. *12^{ies}* TER. *15^{ies}* HOR. *15^{ies}* LIV. *14^{ies}* SEN. rhet. *16^{ies}* FLOR. *6^{ies}* APVL. *8_{ies}* (*deest in* met. *et* flor.). *deest apud* LVCIL. RHET. Her. PVBLIL. LVCR. CAES. SALL. NEP. TIB. PROP. OV. VITR. FEST. GERM. VELL. CELS. PHAEDR. MELAM ASCON. LVCAN. PERS. VAL. FL. SIL. IVV. PLIN. min. FRONTONEM. *usum vocabuli excoluit Cicero.* DIOM. gramm. I 416, 10 atquin *inter coniunctiones* rationativas *ponit.* PRISC. gramm. III 100, 16 atqui *inter* collectivas vel rationales ...; hae enim per illationem colligunt supra dictum, hoc est ratione confirmant ...; dicuntur tamen eaedem illativae, quod praepositis aliis inferuntur. GLOSS. καὶ μήν, καίτοι, καίτοιγε: atquin (adq-), immo vero, immo enim. atqui (-in, adq-): itaque, ideoque, atque ideo, quin etiam, quin potius, revera, immo, magis, etsi, sed, certum est, saltem. *significatum habet et adversandi et affirmandi, quare per* atqui *praecedenti sententiae altera opponitur, cuius veritas simul confirmatur.* *cf. Handii Tursell. I p. 513 sqq. Fleckeisen, Krit. Miscellen, Dresden 1864 p. 28. Ribbeck, Beiträge zur Lehre von d. lat. Partikeln, Leipzig 1869 p. 20.*

I *in dialogo mutata persona*:

1 *sequitur tempus futurum vel gerundium vel verbum, quod necessitatem agendi significat, quo vehementius contradicatur*: PLAVT. Bacch. 824 numquam auferes hinc aurum. :: at qui iam dabis. Cas. 700 negat ..., nisi se sciat vilico non datum iri. :: at qui (-e *P*) ingratiis ... nubet hodie. Persa 580. Rud. 760 quas si attigeris, oculos eripiam tibi. :: at qui (atquin *P*, atq *A*) ... utramque iam mecum abducam. Merc. 727 dic igitur. :: dicam. :: at qui dicundum est tamen. Rud. 719 tecum ago. :: at qui mecum agendumst. TER. Haut. 738 quin est paratum argentum. :: quin ego [hic] maneo. :: atqui iam dabitur. Phorm. 235. Ad. 887 tibi libens bene faxim. :: gratiam habeo. :: atqui, Syre, hoc verumst et ipsa re experiere. Haut. 593 ego istuc curabo. :: atqui nunc, ere, tibi istic adservandus est. Phorm. 204 non sum apud me. :: atqui opus est nunc cum maxume ut sis. 716 ut cautus est, ubi nihil opust. :: atqui (*sic Bemb.*, atque *cet.*) ita opus factost. Haut. 788 equidem istuc, Chreme, aequi bonique facio. :: atqui quam maxume volo te dare operam, ut fiat. CIC. de orat. 2, 234 requiescam in Caesaris sermone quasi in aliquo peropportuno deversorio. atqui, inquit Iulius, non nimis liberale hospitium meum dices. rep. 2, 30. Tusc. 4, 8 prorsus non arbitror. :: atqui si ista (*aegritudo*) perturbare animum sapientis non potest, nulla poterit. fin. 4, 2. 2, 9 nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. atqui reperies, inquit, in hoc quidem valde pertinacem. Cato 6. rep. 3, 8 praeclaram ... causam ad me defertis, cum me improbitatis patrocinium suscipere vultis. atqui id tibi, inquit Laelius, verendum est. agr. 1, 21 fin. 5, 95. Att. 8, 3, 6 o rem, inquis, difficilem et inexplicabilem! atqui explicanda est. SEN. epist. 17, 5 'tunc me totum philosophiae dabo'. atqui nihil prius quam hoc parandum est, quod tu differs. QVINT. inst. 6, 3, 98 ut Cicero fecit, cum ei ... dixisset Hortensius 'non intellego haec aenigmata', 'atqui debes', inquit, 'cum Sphingem domi habeas'. FRONTIN. strat. 1, 11, 19 cumque ei (*Persae*) praesentia probassent, 'atqui per haec', inquit *Cyrus*, 'ad illa perveniendum est' 2 *sequitur tempus praesens vel praeteritum*: PLAVT. Rud. 1101 omnia istaec ego facile patior, dum hic hinc a me sentiat. :: atqui (-e *D*) nunc abs te stat. TER. Andr. 435 nihil prorsus *narrat.* :: atqui expectabam quidem. Eun. 953 nescio. :: atqui sic inventast. Haut. 729. Phorm. 263 sciat lenem patrem illum factum me esse acerrimum. :: atqui (-in *Bemb.*) nihil fecit, patrue, quod suscenseas. 871 quod? (*sc. facinus audivisti*). :: quodnam arbitrare? :: nescio. :: atqui mirificissimum. CIC. de orat. 1, 102 licet, inquit Crassus, vestro arbitratu percontemini. atqui, inquit Sulpicius, hoc ex te ... quaerimus. 1, 129 probari non potest. tum Crassus: atqui vide. 1, 137. 1, 167 ne foro quidem dignos putarim. atqui non defuit illis patronis, inquit Crassus, eloquentia. 2, 51 *et* 59. 3, 51. rep. 1, 14 te ... permagnum est nancisci otiosum ... tum Scipio: atqui nactus es. 1, 58. leg. 1, 4 ne nimis diligenter inquiras in ea, quae isto modo memoriae sint prodita. :: atqui multa quaeruntur in Mario fictane an vera sint. 1, 11. 3, 34. Brut. 124 nobis quidem pueris haec omnium optima putabatur. atqui haec, inquam, ... oratio puerilis est. fin. 2, 6 hoc vero, inquit, optimum, ut is (*Epicurus*) ... id ipsum, quid et quale sit, nesciat! atqui, inquam, aut Epicurus, quid sit voluptas, aut omnes mortales ... nesciunt. 5, 6. 5, 78 volo in virtute vim esse maximam .... atqui, inquit, si Stoicis concedis ..., concedis etiam Peripateticis. Tusc. 1, 11. 5, 6 quaero, utrum aliquid actum superioribus diebus an nihil arbitremur. :: actum vero, et aliquantum. :: atqui, si ita est, profligata iam haec ... quaestio est. 5, 17. carm. 31 (Tusc. 3, 76. *Aesch. Prom. 377 οὔκουν*) atqui, Prometheu, te hoc tenere existimo. nat. deor. 1, 16 peropportune, inquit, venis .... atqui (-e *pars codd.*) mihi quoque videor, inquam, venisse ... opportune. 1, 57. Cato 59 tum eum dixisse mirari se non modo diligentiam, sed etiam sollertiam eius ... et Cyrum respondisse: atqui ego ista sum omnia dimensus (*cf. Xenoph. oecon. 4, 22 ταῦτα τοίνυν ... ἐγὼ πάντα καὶ διεμέτρησα καὶ διέταξα*). Phil. 13, 38 utrum, inquit, elegantius — atqui hoc bello de elegantia quaeritur! — partibusque utilius. CATVLL. 67, 31 egregium narras mira pietate parentem .... :: atqui non solum hoc se dicit cognitum habere. HOR. sat. 1, 9, 52 magnum narras, vix credibile. :: atqui sic habet. epist. 1, 17, 38. LIV. 1, 36, 4 cum ille ... profecto futuram *rem* dixisset, atqui hoc animo agitavi, inquit, te novacula cotem discissurum. *cf.* FLOR. 1, 1 (5). LIV. 8, 9, 1 haruspex dicitur ostendisse ... Manlium egregie litasse. atqui bene habet, inquit Decius, si ab collega litatum est. 9, 9, 6. SEN. contr. 2, 1, 28 non faciet, inquit. atqui neminem adhuc habuit, in quo hoc ... faceret. 7, 3 (18), 9 misit enim *Cicero* ad Laberium transeuntem: recepissem te, nisi anguste sederem. Laberius ad Ciceronem remisit: atqui soles duabus sellis sedere. SEN. dial. 4, 12, 3 non potest, inquit, omnis ex animo ira tolli .... atqui nihil est tam difficile ..., quod non humana mens vincat. 5, 3, 1. 7, 10, 2. benef. 6, 15, 1 isto modo, inquit, nec medico quicquam debere te ... nec praeceptori .... atqui omnium horum apud nos magna caritas. PETRON. 67 sed narra mihi ..., Fortunata quare non recumbit? quomodo nosti, inquit, illam, Trimalchio, nisi ... non coniciet. atqui, respondit Habinnas, nisi illa discumbit, ego me apoculo. BVC. Eins. 2, 8 altius est, Glycerane, aliquid; non hoc, pater, erras. :: atquin turbari sine ventis non solet aequor. PLIN. nat. 15, 75 interrogo vos, inquit, quando hanc pomum demptam putetis ex arbore. cum inter omnes recentem esse constaret: atqui tertium, inquit, ante diem scitote decerptam. QVINT. decl. 254 p. 40, 7 potest ... dici mihi: 'in honorem hominis unius obligabis tempora futura ...'. atqui quotiens ad praesens ... rogatio fertur, ne ferri quidem nisi de singulis potest. 264 p. 79, 16. SVET. Vesp. 23 pecuniam ... admovit ad nares sciscitans, num odore offenderetur; et illo negante: atquin, inquit, e lotio est. TERT. adv. Marc. 1, 23 nego rationalem bonitatem dei Marcionis .... scio dicturos: atquin hanc esse principalem ... bonitatem. anim. 31 pall. 4 p. 939. ARNOB. nat. 7, 22 Telluri, inquiunt, matri scrofa inciens immolatur ..., at Minervae virgini virgo caeditur vitula ...: atquin nos arbitramur nec virginem virgini oportuisse mactari ... nec Telluri gravidas. MACR. sat. 7, 3, 15 is cum ... amico diceret frigidas se habero manus, renidens ait: atquin eas de provincia calidas revocasti. MART. CAP. 1, 37 tunc Iuno: atquin, ait, eiusdem convenit virginis subire vinculum. 9, 893. 3 *affirmativa vis particulae augetur additis* pol *vel* certe (hercle): PLAVT. Rud. 946 audi. :: non audio. :: at pol qui audies post. Asin. 670 ten osculetur, verbero? :: quam vero indignum visum est? at qui pol hodie non feres, ni genua confricantur. Amph. 705 si obsequare, una resolvas plaga. :: at pol qui certa res hanc est obiurgare. PLAVT. Asin. 823 ego sic faciundum censeo .... :: at pol qui dixti rectius. Poen. 1243 nil tecum ago, apscede opsecro. :: atqui (*sic Guyet.*, -e *trad.*, *cf. p. 1089, 31*) hercle mecum agendum est. TER. Eun. 825 quid ais, venefica? :: atqui certe (certo *pars codd.*) comperi.

II *in oratione continente* (*sequitur plerumque tempus praesens vel praeteritum, raro futurum*):

1 *praecedit interrogatio negativa*: CIC. inv. 2, 140 quid, si hoc accidisset? ... tamenne accusarent? atqui [hoc] lex nusquam excepit. S. Rosc. 116 ad cuius ... fidem confugiet, cum per eius fidem laeditur, cui se commiserit? atqui (-e *pars codd.*) ea sunt animadvertenda peccata maxime, quae difficillime praecaventur. Verr. 3, 144

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quid vero? modum statuarum haberi nullum placet? atqui habeatur necesse est. Mur. 31. dom. 12 videturne ipsa res publica et consulis auxilium implorasse et senatus fidem? atqui (-in *pars codd.*) utrumque fuisse perspicuum est. 123 Balb. 26 Scaur. 24. Phil. 10, 17 (-in *cod. Vatic.*). 12, 11. epist. 2, 4, 1 quid est, quod possit graviter a Cicerone scribi ... nisi de re publica? atqui (-e *trad.*) ... haec mea causa est, ut ... quae non sentio, velim scribere. Att. 6, 1, 17 proavum suum nescit *Scipio* censorem non fuisse? atqui nihil habuit aliud inscriptum nisi censor ea statua, quae ... posita in excelso est. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1. 1, 17, 5. fin. 2, 5 possumusne hoc scire, quale sit *bonum*, nisi contulerimus ... quid finis, quid etiam sit ipsum bonum? atqui haec patefactio ... definitio est. 2, 22 ac. 2, 21 *et* 75 parad. 7 Tusc. 2, 43 (-in *trad.*). 5, 28 off. 1, 112. 3, 116. CATVLL. 37, 9 non putatis ausurum me una ducentos irrumare sessores? atqui putate. VERG. georg. 3, 526 quid vomere terras invertisse graves *iuvat*? atqui non Massica Bacchi munera ... nocuere. HOR. sat. 2, 1, 68 num ... doluere Metello ... cooperto versibus? atqui primores populi arripuit *Lucilius*. epod. 5, 67. LIV. 3, 52, 8 occasune urbis vultis finire imperium? atqui aut plebs non est habenda aut habendi sunt tribuni plebis. 6, 37, 2. 23, 9, 8. 36, 34, 9. SEN. contr. 1, 5, 4 negares illum debere mori rapta iubente? atqui nil interest, nisi quod. *item paulo infra*. 9, 2 (25), 9. 10, 5, 16. 9, 2 (25), 14 non laedet maiestatem? atqui, quod fecit, foedius est. 10, 5, 16. VAL. MAX. 2, 10, 5 quid damnatione, quid exilio miserius? atqui P. Rutilio ... auctoritatem adimere non valuerunt. 4, 3, 11. SEN. dial. 3, 11, 2 an tu putas venatorem irasci feris? atqui et venientis excipit et fugientis persequitur. 4, 6, 1. 4, 35, 1 benef. 3, 29, 7. 4, 11, 5. 5, 17, 5. 6, 9, 1. 6, 13, 3 clem. 1, 16, 4 nat. 2, 9, 2. 4, 2, 19. 7, 12, 4. 7, 29, 1 epist. 42, 1. 67, 6. 97, 2 credat aliquis pecuniam esse versatam in eo iudicio ...? atqui (-e *pars codd.*) dati iudicibus nummi sunt. 122, 6 non videntur tibi contra naturam vivere, ⟨qui⟩ ieiuni bibunt ...? atqui (-e *trad.*) frequens hoc adulescentium vitium est. amic. 3 (97 Haase). CVRT. 6, 10, 10 tot conscii nec in eculeum quidem inpositi verum fatebuntur? atqui nemo parcit morituro nec cuiquam moriturus. 9, 2, 17. QVINT. inst. 2, 21, 18 cum de faciendo portu Ostiensi deliberatum est, non debuit sententiam dicere orator? atqui opus erat ratione architectorum. 3, 4, 14. 3, 6, 100 *bis*. 4, 2, 80. 9, 2, 77. 11, 1, 52. 12, 1, 14 *bis*. 12, 2, 7 decl. 314 p. 234, 7. 366 p. 400, 12. 377 p. 419, 20. 382 p. 427, 4. TAC. dial. 41 quam provinciam tuemur nisi spoliatam vexatamque? atqui melius fuisset non queri quam vindicari. FLOR. 1, 36, 1 quis speraret ... aliquod in Africa bellum? atqui non leviter se Numidia concussit. 1, 47, 11 *et* 13. 2, 13, 53 CLEM. dig. 23, 3, 61, 1 PAPIN. dig. 35, 2, 11, 6. PAVL. dig. 48, 10, 14, 2 (adquin). TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 295 passurus autem a quo ero? ... ab illo deo? atquin punire non novit. spect. 2 *bis*. nat. 1, 7 p. 68. 2, 7. 2, 9 p. 112 orat. 22 p. 195 pudic. 21 p. 269 ieiun. 10 anim. 10 p. 313. 25 p. 341 CYPR. hab. virg. 11 ARNOB. nat. 3, 24 LACT. epit. 49 (54), 1 FIRM. math. 1, 7, 6 FAVSTIN. trin. 3, 3 p. 65C CLAVD. rapt. Pros. 3, 288 AVG. civ. 3, 9 SIDON. epist. 9, 9, 5.

2 *praecedit enuntiatum negativum (eiusdem modi sunt pleraque sub I ex dialogis collecta exempla)*: CATO orig. 95e (Gell. 6, 3, 37) si quis maiorem pecuum numerum habere voluerit, tantum damnas esto. atqui (-e *trad.*) nos omnia plura habere volumus, et id nobis impune est. CIC. Caec. 62 non, opinor, tam impudens esses. atqui vide, ne multo nunc sis impudentior. agr. 3, 16 Sest. 36 Pis. 46 Phil. 6, 12. de orat. 2, 55 *Herodotum* in causis nihil omnino versatum esse accepimus; atqui tanta est eloquentia, ut. Brut. 72 Livianae fabulae non satis dignae, quae iterum legantur. atqui (-e *codd. plerique*) hic Livius primus fabulam ... docuit. ac. 2, 114 Tusc. 1, 93. Cato 81 videtis nihil esse morti tam simile quam somnum. atqui dormientium animi maxime declarant divinitatem suam (*cf. Xenoph. Cyrup. 8, 7, 21* ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε δήπου θειοτάτη καταφαίνεται). off. 3, 74. epist. 2, 10, 1 tu vide, quam ad me litterae non perferantur ...; atqui (-e *trad.*) sic habeto nullam me epistolam accepisse. CATVLL. 23, 12 nihil timetis ...; atqui corpora sicciora cornu ... habetis. HOR. sat. 1, 1, 19 nolint; atqui licet esse beatis. 2, 3, 9. SEN. contr. 2, 3, 14 neminem iniuriarum accusari, quod iniuriam facturus sit .... atqui (adquid *codd. plerique*) tu non, inquit, mecum agis, quod non exoravisti, sed quod ⟨non⟩ exoraturus es. 9, 4 (27), 12 contr. exc. 5, 5 SEN. dial. 2, 5, 6. 4, 6, 2. 4, 26, 5. 5, 12, 2. 5, 12, 4 nemo se differt: atqui maxumum remedium irae dilatio est. 7, 1, 3. 7, 11, 1 benef. 4, 11, 3. 4, 19, 3 non habes, quare *deum* verearis .... atqui hunc vis videri colere. 5, 7, 2. 6, 35, 5 nemo ... de immanitate animi tui dubitaret ...; atqui (aliquid *vel* at *trad.*) quid interest ...? 7, 4, 1 clem. 2, 3, 2. nat. 1, 8, 2 numquam terra tenus descendet arcus: atqui usque in humum demittitur. 1, 11, 3. 5, 3, 1 *et* 2. 7, 7, 3 *bis*. 7, 9, 1. epist. 76, 32 neminem aestimamus eo, quod est, sed adicimus illi et ea, quibus adornatus est. atqui ... nudum inspice. 83, 2. 92, 25 *et* 26. 102, 10. 124, 3 *et* 8. CVRT. 6, 10, 6 inter coniuratos nemo me nominat .... atqui coniurationis caput me fuisse credit rex. 8, 7, 10. PETRON. 117 utinam quidem sufficeret largior scaena, ... continuo vos ad magnas opes ducerem. atquin promitto, quicquid exigeret. PLIN. nat. 2, 163 volgo maxima haec pugna est, si coactam in verticem aquarum quoque figuram credere cogatur. atqui non aliud ... manifestius. 17, 20. QVINT. inst. 1, 6, 42 nec 'gladiola' *quisquam ferat*, atqui Messala dixit. 5, 8, 2. 7, 1, 48. 8 praef. 27. 8, 6, 66 quod oratio nequaquam recipit. atqui est (ad id qui est *vel* ad id qui *codd.*), propter quod dici tropus possit. decl. 247 p. 14, 2. 317 p. 247, 5. 332 p. 309, 17. 346 p. 366, 13. MAEC. dig. 36, 1, 67 pr. nec in ea re consensu aut opera servi opus est: atquin in bonorum possessione ... consensus eius necessarius est. VLP. dig. 1, 14, 3. 8, 5, 1 (adquin). MODESTIN. dig. 41, 7, 3. APVL. apol. 41 eam rem non putares accusandam: atqui maius crimen est. 52. 79. 86 nunquam matris tuae litteras attigisses, si .... at quin (ad quam *trad.*) ausus es tuam ipsius epistulam legendam dare. TERT. patient. 3 nullius mensam tectumve despexit, atquin ipse lavandis discipulorum pedibus ministravit. fug. 6 p. 473 apol. 8 p. 142. 25 p. 224 carn. 2 spect. 1 *et* 24 nat. 1, 6. 1, 7 p. 69. 1, 10 p. 78. 1, 15. 2, 17 p. 132 *bis*. orat. 17 anim. 14. 25 p. 342. 57 p. 394. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 10 esse illum nequissimum spiritum ... *exorcista* ostendit. atqui (-e *pars codd.*) illa mulier ... ausa est. LACT. inst. 1, 4, 3. HIER. epist. 123, 13 primi hominis creatura nos doceat plures nuptias refutare. ...; atqui (at *var. lect.*) patriarchae non singulas habuerunt uxores.

3 *praecedit enuntiatum confirmativum, quare affirmativa notio vocis* atqui *nonnumquam praevalere videtur*: VARRO ling. 8, 67 *cum* id non fieri ostendi possit, despiciendam eam esse rationem. atqui ostenditur. CIC. Verr. 4, 117. agr. 2, 15 hoc animo legem sumpsi in manus, ut eam cuperem esse aptam vestris commodis ...; atqui ego ... reperio nihil aliud actum, nisi ut. prov. 17 Mil. 32 Phil. 5, 4. 9, 5. epist. 5, 2, 7 *egi*, ut eum ab illa iniuria deterrerent. atqui (-e *pars codd.*) ille ... ea (*iniuria*) me consulem adfecit. 9, 22, 1 *et* 4. 14, 4, 5 cetera, quamquam ferenda non sunt, feramus. atqui (-e *tradd.*) ego, qui te confirmo, ipse me non possum. ad Q. fr. 1, 1, 32 (-e *Medic.*). leg. 3, 13 locum totum explicabo ..., atqui pleraque sunt dicta. parad. 22 fin. 1, 58. 5, 34. 5, 67 Tusc. 5, 57 nat. deor. 2, 10 Cato 50 (-e *Leidens.*). HOR. sat. 2, 3, 27 miror morbi purgatum te illius. atqui emovit veterem mire novus. carm. 1, 23, 9. 3, 5, 49. 3, 7, 9 epist. 1, 17, 45. LIV. 22, 59, 8 maiores quoque acceperamus se a Gallis auro redemisse .... atqui et ⟨ad⟩ Aliam ... non tam clade infamis quam pavore et fuga pugna fuit. 30, 14, 5. GRATT. 316 cecidisti, Lydia, Cyro: atqui dives eras. MANIL. 2, 619 (at quin *in loc. corr.*). SEN. dial. 5, 16, 3 perierunt omnia, ubi, quantum ira suadet, fortuna permittit .... atqui plerique sic iram quasi insigne regium exercuerunt. 5, 28, 4. 10, 8, 3. 10, 10, 4 benef. 2, 24, 1. 3, 22, 3. 3, 29, 8 clem. 1, 7, 2 nat. 1, 5, 3. 1, 8, 3. 5, 11, 1. 7, 10, 2 *et* 3. 7, 23, 1 sideris proprium est ducere orbem: atqui hoc an cometae alii fecerint, nescio, duo nostra aetate fecerunt. epist. 54, 4. 71, 17. 72, 3. 77, 13 *et* 16. 81, 12. 87, 24 *et* 29. 88, 4. 94, 59. 95, 20. 96, 5. 113, 9 *et* 13. CVRT. 5, 5, 11 supplicia nostra ... ostentare ... cupimus. atqui optime miserias ferunt, qui abscondunt. COLVM. 1 praef. 3 nec ... reor intemperantia caeli nobis ista, sed nostro potius accidere vitio. atqui ego satis mirari non possum, quid. SCRIB. LARG. 179 adiuvari autem debent in initiis vino mero ...., atqui maxime prodest lac. PLIN. nat. 23, 40 mangones ita in apothecis excogitavere ... aetatem addi. atqui (-e *trad.*) per se cariem traxere. 29, 15. STAT. Theb. 6, 161 fixum matri inmotumque manebat ... nefas; atquin et blandus ad illam *eras*, nate, magis solam nosse atque audire vocantem. QVINT. inst. 1, 6, 20. 1, 7, 21. 1, 8, 19 qui omnes ... scidas excutit, anilibus quoque fabulis accommodare operam potest: atqui pleni sunt huius modi impedimentis grammaticorum commentarii. 1, 10, 12 *et* 25. 2, 15, 12. 2, 21, 10. 4, 2, 10. 5, 13, 9. 6, 2, 4. 9, 4, 77 *et* 139. 12, 3, 6. decl. 249 p. 22, 11 quid ille erat? reus, opinor. atqui hoc nomen numquam in eum ... cadit. 385 p. 431, 4. MARCELL. dig. 40, 5, 56 cavit ... de libertate eorum servorum. atquin sub condicione cavit. SCAEV. dig. 46, 3, 93 pr. (adquin *cod. Florent.*). PAPIN. dig. 20, 1, 3 VLP. dig. 4, 3, 7, 8. 5, 3, 20, 12. 14, 6, 9, 4. 15, 3, 15. 48, 5, 16 (15) pr. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 FRG. Vat. 76. APVL. mund. 28 ad suum quaeque ... properabunt *greges* ...; atqui una ... abeundi facultas concessa omnibus fuerat. apol. 53. 90 respondeat Aemilianus, ob quod emolumentum ... *Pudentillam* ad matrimonium pellexissem. atqui (-e *trad.*) ego scio plerosque reos ... postulatos, si fuisse quaepiam causae probarentur. TERT. idol. 12 substantia mihi opus erat: atquin omnia vendenda sunt. nat. 1, 2 *et* 4. 2, 2 et Varro ignem mundi animum facit .... atqui (-e *trad.*) vanissime. test. anim. 4 bapt. 3 pudic. 7 p. 232. 10. 13 p. 243. 22 p. 273 ieiun. 15 anim. 48 adv. Marc. 1, 20 apol. 2 p. 117. 23 p. 215. 41. PORPH. Hor. carm. 1, 28, 30 fraudem in me committere facile esse putas; atqu⟨i⟩ haec expetet in eos, qui. CYPR. eleem. 18 PS. CYPR. ad Novat. 8. VOPISC. Aur. 26, 3 Romani me modo dicunt bellum contra feminam gerere ..., atqui (-e *codd.*) hostium, quantum si vir a me oppugnandus esset. LACT. inst. 1, 11, 8. 1, 15, 21 dicat aliquis prae nimio luctu delirasse Ciceronem: atquin illa omnis oratio ... constantis animi ... fuit. 1, 20, 19. 2, 5, 32. PS. LACT. mort. pers. 23, 8. AMM. 30, 8, 4 HIER. epist. 98, 20 PRVD. praef. 34 perist. 6, 79 SVLP. SEV. epist. 1, 5 MART. CAP. 3, 222. 7, 790 minimus ... numerus, quem illi duo metiuntur, senarius. atquin idem etiam duodecim metitur. *item paulo infra*. 7, 791. 792. 793. 795. 798 SIDON. epist. 5, 5, 2. INST. Iust. 1, 19 pr. *patre legitimo tutore* defuncto ... fiduciarii tutores ... efficiuntur; atqui patrono legitimo tutore mortuo liberi quoque eius legitimi sunt tutores. HIST. Apoll. 3

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

si quis ... solutionem invenisset ..., decollabatur .... atqui (et quia *trad.*) plurimi undique reges ... properabant. *nota*: TERT. anim. 1 p. 299 vim istam perniciosissimam nec umquam bonam, atquin omnis (atqui hominis *trad.*) erroris artificem.

4 *augetur vis particulae additis* certe, etiam, contra, hercle, ne ... quidem, non modo ... sed etiam: *ad 1*: CIC. nat. deor. 2, 18 an cetera mundus habebit omnia, hoc unum (*consilium*) ... non habebit? atqui certe nihil omnium rerum melius est mundo. *cf. p. 1086, 76.* SEN. contr. 10, 4, 11 quando rem publicam laesit? cum unum expositum debilitavit? atqui etiam qui occidit unum, non tamen rei publicae laesae tenetur. QVINT. inst. 12, 9, 11 quis ... sustineat petulans esse ad alterius arbitrium? atqui etiam in advocatos ... libenter nonnulli invehuntur. APVL. apol. 21 tu mihi vitio dabis ..., quod ... minus obsono? atqui ego contra ... *haec* multa etiam et nimia arbitror. VOPISC. quatt. tyr. 1, 3 num ad istam descriptionem curamque *Marius Maximus* descendit? atqui (*sic Eyss.*, -e *trad.*) contra Trebellius Pollio ea fuit diligentia. CIC. Sest. 79 cum omnia vi et armis egeris, accuses eum, qui se praesidio munierit ...? atqui ne ex eo quidem tempore id egit Sestius. nat. deor. 1, 97 div. 2, 14. SEN. epist. 99, 30 utrum putas illi male esse, quod nullus est, an quod est adhuc aliquis? atqui nec ex eo potest ei tormentum esse, quod non est. *ad 2*: CIC. Att. 7, 7, 1 non adscribis: et tibi gratias egit; atqui certe ille agere debuit. TERT. scorp. 8 ista communis *mors non honorata est* ... — atquin ista etiam ignominiosa est ... — sed illa quae. apol. 11 p. 159. CIC. div. 2, 9 ad nullam ... earum rerum ... divinatio adhibetur. atqui ne in iis quidem rebus ... divinatione opus est. 2, 122. TAC. ann. 3, 54 siquis legem sanciat ..., neminem criminis expertem clamitabunt. atqui ne corporis quidem morbos veteres ... nisi per dura ... coerceas. *ad 3*: TER. Ad. 362 eccum Syrum ire video: iam hinc scibo ubi siet. atqui (*sic Bothe*, -e *trad.*) hercle hic de grege illost. *cf. p. 1086, 73.* CIC. de orat. 2, 56 Thucydides omnes dicendi artificio ... vicit ..., atqui ne hunc quidem ... ex numero accepimus eorum, qui causas dictitarunt. TERT. anim. 17 p. 326 Marcion phantasma eum maluit credere ..., atquin ne in apostolis quidem eius ludificata natura est. CIC. Planc. 63 facile patior id te agere, ... quod ego ... possim confiteri. atqui non modo confiteor ..., sed te etiam reprehendo. ad Brut. 1, 16, 4 (*epist. subditiva?*). QVINT. inst. 2, 17, 43 et in eo ... esse artem. atqui non solum doctus indoctum, sed etiam doctior doctum ... superabit. decl. 340 p. 343, 23 quisquis aliquid pro libero facit. atqui hic puer non tantum pro libero, sed etiam pro ingenuo est.

5 *propositae sententiae altera* c o n d i c i o n e *adiuncta opponitur*: **a** atqui si: *sequitur tempus futurum vel gerundium, sim.* (*cf. sub I 1*: CIC. Tusc. 4, 8 fin. 4, 2): TER. Eun. 740 sine veniat. atqui, si illam digito attigerit, oculi ilico effodientur. CIC. Verr. 4, 222 sic te audiemus ..., quasi, quod isti licitum esse dicis, vehementer cupias tibi licere. atqui, si id licebit, nihil est, quod putetis quemquam posthac commissurum, ut. Mur. 15 Balb. 22. de orat. 2, 204 nulla praecepta desiderabam .... atqui, si ita placet [inquit], trademus etiam, quae nos sequi ... solemus. fin. 4, 32 nat. deor. 2, 78. HOR. epist. 1, 2, 33 ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui, si noles sanus, curres hydropicus. 1, 7, 2. LIV. 22, 39, 8 quid inter armatam iuventutem censes facturum ...? atqui, si (sic *trad.*) ... extemplo pugnaverit, aut ego rem militarem ... ignoro, aut nobilior alius Trasumenno locus nostris cladibus erit. 40, 8, 3. SEN. epist. 92, 15 negas beatissimum *aliquem* esse. atqui, si potest virtus efficere ..., facilius efficiet, ut beatissimus sit. QVINT. inst. 1, 4, 23 quod etiam monere supervacuum erat, nisi .... atqui, si quis et didicerit satis et ..., non erit contentus tradere. 9, 4, 94 decl. 339 p. 340, 10. MAEC. dig. 36, 1, 66 pr. si solvam creditori, non repetam: adquin heres, si post restitutionem solvat, non repetet. POMP. dig. 12, 2, 42, 1 PAVL. dig. 41, 3, 31, 2. TERT. nat. 1, 1 mavultis nescire, quia iam odistis .... atquin, si nullum erit ⟨meritum⟩ odii, reperietur optimum utique ab iniustitia priore discedere. bapt. 2. *sequitur tempus praesens vel praeteritum* (*cf. sub I 2*: CIC. fin. 5, 78 Tusc. 5, 6 LIV. 8, 9, 1): CIC. Font. 3 nullum ... deminutionis vestigium reperietur. atqui omnes, si qui in hoc genere quaestionis accusati sint, reprehensos videmus primum testibus. Sull. 52. Mil. 9 quis est, qui ... puniendum putet ...? atqui, si tempus est ..., c e r t e illud est non modo iustum, verum etiam necessarium. 19. orat. 106 in qua (*urbe*) ... auditus eloquens nemo erat. atqui, si Antonio Crassus eloquens visus non est ..., nunquam Cotta visus esset Att. 14, 1, 2 leg. 1, 15 parad. 15 ac. 2 fr. 8 (Non. 163). Tim. 6 videndum, ille fabricator huius tanti operis utrum ... an .... atqui, si (εἰ μὲν δή) pulcher est hic mundus ..., profecto speciem aeternitatis imitari maluit. nat. deor. 1, 73. off. 1, 144 decet *praetorem* oculos abstinentes habere. atqui (-e *trad.*) hoc idem Sophocles si in athletarum probatione dixisset, iusta reprehensione caruisset. 3, 86. HOR. sat. 1, 6, 65 placui tibi ... vita et pectore puro. atqui, si vitiis mediocribus ac mea paucis mendosa est natura, ... causa fuit pater. LIV. 7, 35, 10 si lux expectetur, quae spes est ...? atqui, si nox oportuna est ..., haec profecto noctis aptissima hora est. 8, 4, 6. SEN. dial. 4, 6, 3. 4, 7, 1 benef. 5, 10, 2. epist. 49, 9 demens omnibus merito viderer, si .... atqui aeque licet tibi demens videar, si istis ⟨nunc⟩ inpendero operam. 76, 25. MART. 9, 72, 5 cur ... nulla lagona venit? atqui digna tuo si nomine munera ferres, scis, puto, debuerint quae mihi dona dari. QVINT. decl. 310 p. 221, 4 exigis alteram *pecuniam*, quae ... persoluta erat? atqui, si ... poenas suas non habent, non possunt pro duobus numerari. 311 p. 224, 3. 366 p. 401, 5. FLOR. 1, 31 tandem Carthago finita est. atquin, siquis ... momenta consideret, primo commissum est bellum. GAIVS inst. 3, 147 plerisque placuit emptionem et venditionem contrahi. atqui, si meum aurum ei dedero ..., convenit locationem conductionem contrahi. POMP. dig. 28, 5, 69 TRYPH. dig. 24, 3, 53 VLP. dig. 40, 5, 4, 19 PAVL. dig. 4, 3, 18, 3. 17, 1, 22, 10. 32, 78, 6. APVL. Socr. 5 p. 132 Oud. iurabo per Iovem lapidem ...? atqui (-e *trad.*), si Platonis vera sententia est ..., facilius me audierit lapis quam Iuppiter. TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 295 eademne passurus sum an non? atquin, si non eadem, vane mihi timenda proponit. pudic. 16 p. 254. MART. CAP. 7, 800 *bis*. *nota*: PAVL. dig. 36, 1, 61 (59) pr. videamus autem, ne ... obligatione. atquin, sive possidet creditor ... sive non possidet, videamus de effectu rei. **b** a t q u i e t i a m s i (e t s i) *vel* u t: SEN. benef. 4, 21, 2 quae illi contingere potest utilitas ...? atqui (-e *trad.*) hic, etiam si ultra facere nil potest, gratus est. QVINT. inst. 9, 4, 40 m littera in e mollita .... atqui eadem illa littera, ..., etiam si scribitur, tamen parum exprimitur. decl. 350 p. 377, 19 PAVL. dig. 3, 5, 18 (19) pr. TERT. scorp. 10 p. 166 si vita vitiata est, ... statim natura sublata est .... atquin servatur natura, etsi suffunditur vita. SEN. dial. 4, 26, 4 quid est dementius quam bilem ... in res effundere? atqui, ut his irasci dementis est ..., sic mutis animalibus. QVINT. decl. 268 p. 94, 3 non est ... necessaria philosophia. atqui etiam (enim *trad.*), ut studio perveniri ad sapientiam possit, via tamen eius ⟨in⟩certa est. **c** a t q u i n i s i: CIC. Tusc. 5, 40 qui enim poterit ... confidere? atqui nisi ... permanente bono beatus esse nemo potest. HOR. sat. 2, 5, 7 neque illic aut apotheca procis intacta est aut pecus; atqui et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est. *cf. p. 1086, 49.*

6 *inducit oppositum, quod particula* sed (autem) *addita refutatur*: CIC. Balb. 29 maxime communione ... civitatis contineri videtur *quaeque civitas*. atqui ceterae civitates omnes non dubitarent ...., sed nos non possumus et huius esse civitatis et cuiusvis praeterea. Brut. 287. LIV. 38, 48, 9 sciatisne in exercitu Antiochi Gallorum legiones fuisse ...., atqui cum Antiocho, non cum Gallis bellum ... populus iusserat. sed simul ... cum his decreverant ..., qui intra praesidia eius fuissent. SEN. dial. 8, 6, 5 respondebis sic illos vixisse, quemadmodum dixerant esse vivendum; atqui nemo illorum rem publicam administravit .... sed idem nihilominus non segnem egere vitam. nat. 7, 18, 1 epist. 94, 15. VLP. dig. 3, 5, 5, 12 esse mihi adversus te ... actionem. adquin alienum negotium gestum est, sed ratihabitio hoc conciliat. 7, 1, 13, 8. 19, 1, 13, 3. 24, 3, 5 pr. 40, 7, 3, 16. 47, 8, 2, 23. 47, 10, 7, 1. PAVL. dig. 36, 1, 83 (adqui). LACT. epit. 50 (55), 6 SERV. Aen. 6, 724. *in praesumptione* (πρόληψις): RVT. LVP. 2, 4 Demosthenis: atqui ego illum ... arbitror Lycurgum laudatorem producturum .... sed ego Lycurgum ... hoc unum interrogabo. *imprimis commentatorum in usu post lemma propositum inducit* ζήτημα, *quod deinde plerumque per* sed (autem) *solvitur*, *i. q. graece* καὶ μήν ... ἀλλά: PORPH. Hor. carm. 4, 12, 3. 4, 7, 25 *saepius*. DON. Ter. Ad. 847 'coquendo sit faxo et molendo': atqui molere prius est quam coquere. sed illud prius posuit, quo pulchritudo magis foedatur. SERV. Aen. 1, 96. 233. 234 *passim* (*eiusmodi locos 57 ex* SERV. *exscriptos habemus*). COMM. BERN. Luc. 9, 661 SCHOL. Stat. Theb. 1, 244.

7 *in conclusione assumptionem vel minorem quae dicitur propositionem inducit*: CIC. parad. 21 quod si virtutes sunt pares inter se, paria esse etiam vitia necesse est. atqui pares esse virtutes ... facillime potest perspici ...; sequitur igitur, ut etiam vitia sint paria. fin. 4, 67 ac. 2, 106. Tusc. 3, 14 qui fortis est, idem est fidens ..., qui autem est fidens, is profecto non extimescit ...; atqui, in quem cadit aegritudo, in eundem timor ...; ita fit, ut fortitudini aegritudo repugnet. 3, 21. 5, 43. nat. deor. 1, 24. 2, 16 (*verba Chrysippi*) si enim ... est aliquid ..., quod hominis mens ... efficere non possit, est certe id, quod illud efficit, homine melius; atqui res caelestes ... ab homine confici non possunt; est igitur id, a quo illa conficiuntur, homine melius. 2, 41 (*verba Cleanthis*). 2, 89. 3, 29. Cato 66 *mors* aut plane neglegenda est ... aut etiam optanda ...; atqui tertium certe nihil inveniri potest. quid igitur timeam ...? Phil. 2, 31. CATVLL. 68, 141 ne nimium simus ... molesti: saepe etiam Iuno ... concoquit iram .... atqui (-e *trad.*) nec divis homines componier aequum est ... nec tamen illa ... venit ..., sed furtiva dedit ... munuscula .... quare illud satis est, si nobis is *dies* datur. SEN. dial. 3, 13, 2 quis ... ullius boni accessionem recusaverit? atqui augeri illam (*iram*) inutile est: ergo et esse. 6, 7, 3 benef. 3, 18, 3. 3, 35, 4. 5, 10, 1. 5, 17, 3 clem. 1, 17, 1. nat. 1, 1, 10 nulla ... nox est, qua non plurimae *stellae* ire et in diversum videantur abduci. atqui, quo solet, quaeque invenitur loco ...., sequitur ergo, ut infra illas ista nascantur. 1, 5, 11. epist. 94, 21 isto modo licet et consolationes dicas supervacuas ...: atqui non sunt supervacuae, ergo ne monitiones quidem. 94, 44 si imperio proficitur, et admonitione: atqui (-e

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vel aeque *codd.*) proficitur imperio, ergo et admonitione. 95, 6 (-e *codd.*) *et* 7. 113, 17. 117, 9. QVINT. inst. 2, 17, 7 nihil, quod ex arte fiat, ante artem fuisse: atqui dixisse homines pro se et in alios semper . . .; orationem igitur ante artem fuisse. decl. 265 p. 83, 9. PAPIN. dig. 12, 7, 5, 1 cessare condictio prima facie videtur, . . .: atquin vel magis . . . nulla causa dotis dandae fuit; condictio igitur competit. TRYPH. dig. 34, 3, 27 PAVL. dig. 5, 3, 30. 15, 3, 19. 47, 10, 26. PS. APVL. herm. p. 272 Oud. si vides, vivis; atqui vides, vivis igitur. *ibid. paulo infra bis.* p. 279 Oud. *sub finem.* TERT. scorp. 11 p. 171 NOVATIAN. cib. Iud. 3. SIDON. epist. 1, 11, 4 apparet ei (*Catullino*) nota memorari. . .. atqui (itaque *codd.*) Sidonius nunc in Arverno est, unde colligitur auctore illo . . . rem textam. BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 164, 21.

nota: *inducit apodosin*: TERT. adv. Marc. 2, 23 si vero etiam circa personas levem vultis intellegi . . ., atquin nihil tam bono (*scil. deo*) et iudici convenit quam pro praesentibus meritis et reicere et adlegere. 5, 11 p. 306 cult. fem. 1, 5 test. anim. 4 p. 139. *Münscher.*

Irp( ) **Atr**( ). CORP. XII 5686, 443 (*in vasculo, descr. Hirschfeld*).

Atra⟨. . .⟩**us** f(ecit). CORP. III 12014, 141 (*in vasculo*). *Diehl.*

Atrabăs, -ates, -aticus *v. sub* Atrebas.

atracatetracatigallara precata egdarata hehescelata mentis ablata INSCR. Wünsch, N. Fluchtaf., Rhein. Mus. 55 (1900) 243 (*e sepulcro gallico saec. II p. Chr.*).

Atraces, Atraciăs, Atracidēs, Atracis, Atracius *v.* Atrax.

Atractiānus *v.* Atrectianus *sub* Atrectus.

atractylis, -idis *f.* ἀτρακτυλίς. *herba*: PLIN. nat. 21, 90 itaque et colu antiquae utebantur exili, quare quidam actratylida vocant (*cnecon*). 95 atractylis. 184 de cneco sive atractylide. MARC. med. 1, 44 radicem atractylidos herbae, quam nostri carduum vocant. DIOSC. 3, 103 de atractali. quem multi mecos (*leg.* cnecos) agreste vocant. *v. Mau, PW. II 2134 s. v.* ἄτρακτος. *Ihm.*

Atrade Cappadocum lingua december mensis dicitur GLOSS. V 169, 28. *cf. Goetz in Thes. gloss.* *Diehl.*

atrafaxis *i. q.* ἀνδράφαξις ORIBAS. eup. 2ª, 37. *cf.* atriplex *et* andrafraxin. *Ihm.*

Atragia *ex Sporadibus insulis.* PLIN. nat. 4, 71. *cf.* Atrax. *Diehl.*

ātrāmentāle μελανδόχιον GLOSS. II 22, 31. CAPER gramm. VII 108, 3 atramentarium non atramentale, ut lignarium et armarium.

ātrāmentārium, -ī *n. ab* atramentum. GLOSS. μελανδόχιον, καλαμάριον, μελάνβροχον (*cf.* atramentum). CAPER gramm. VII 108, 3 *v. sub* atramentale. VVLG. Ezech. 9, 2 atramentarium scriptoris. 9, 3. 11 qui habebat atramentarium in dorso. *cf.* HIER. in Ezech. 3, 9 p. 93 Vall. ubi nos diximus 'et atramentarium scriptoris ad renes eius', LXX posuerunt 'et zona sapphirina super renes eius'; Theodotio 'κάστυ scribae in manu eius'; Aquila 'μελανοδοχεῖον' id est 'atramentarium scribae ad lumbos eius'; Symmachus 'tabulas scriptoris habebat in renibus suis'. p. 94 Vall. nos 'atramentarium', ex eo quod atramentum habeat, dicimus. *cf.* p. 100 Vall. *v. Marquardt-Mau, Privatleben p. 824.*

μελανουργός **ātrāmentārius** GLOSS. III 308, 47. 529, 82.

ātrāmento, -āre. VIRG. gramm. epit. 1 p. 5, 18 H. *latinitatis* genera sunt XII, quorum unum usitatum fitur, quo scripturas Latini omnes atramentantur. 15 p. 89, 2 prima *latinitas* est usitata, quae in usu Romanae eloquentiae habetur et qua scripturae latinae atramentantur, id est scribuntur.

ātrāmentum, -ī *n.* [*cf. c.* ater atratus. *Th.*] ISID. orig. 19, 17, 17 atramentum dictum, quod sit atrum. *Graecis* χάλκανθος, *cuius varius est usus (in tinguendo, pingendo, scribendo, in medicina). fossile et facticium distinguit* PLIN. nat. 34, 125. *v. Nies, PW. II 2135 sq.* CELS. 5, 1 atramentum sutorium, quod Graeci χάλκανθον appellant. PLIN. nat. 34, 123 Graeci cognationem aeris nomine fecerunt et atramento sutorio; appellant enim chalcanthum (1 ind. 34, 32). GLOSS. III 558, 29 calcantum adramentum sotoricium (*cf.* 552, 46 adramento sotoricio i. sugia de furno vitrario quae est ad scribendum). GLOSS. III 568, 31 atramentum pictorium, de quo subtecto (?) fit ad scribendum μέλανον γραφικόν (*cf.* ORIBAS. syn. 7, 6 atramentum pictoricium). GLOSS. III 544, 34 atramentum lucidum calcanto. 548, 1 atramento lucido misius (*i.* μίσυ). 581, 35 cantus sive misius id est adramentus lucidus (*cf.* 547, 67). GLOSS. II 22, 33 μελάνιον. 366, 46 μέλαν ἐν ᾧ γράφομεν. III 110, 12 τὸ μέλαν (*et saepius*). 277, 50 μελάμβροχον. *cf.* 544, 39. 581, 42 calcitestus id est adramentus in albore. 584, 30 malaterio (μελαντηρία?) id est adramentis. *plur. non legitur nisi apud* HOR. epist. 2, 1, 236. [*sard.* tramentu, *francogall. vet.* errement. *M.-L.*]

PLAVT. Most. 259 cedo cerussam. :: quid cerussa opust nam? :: qui malas oblinam. :: una opera ebur atramento candefacere postules. :: lepide dictum de atramento atque ebore (*iocose, vix proverbialiter, v. Otto, Sprichwörter p. 123; cf.* LACT. inst. 5, 3, 23 o caecum pectus, o mentem Cimmeriis ut aiunt tenebris atriorem! discipulus hic fortasse Anaxagorae fuerit, cui nives atramentum fuerunt). VITR. 7, 10, 1 ingrediar nunc ad ea quae ex aliis generibus tractationum temperaturis commutata recipiunt colorum proprietates, et primum exponam de atramento, cuius usus in operibus magnas habet necessitates. 3 ita erit atramentum tectoribus non invenustum. 4 non minus si faex vini arefacta et cocta in fornace fuerit et ea contrita cum glutino in opere inducetur, super quam atramenti suavitatis efficiet colorem, et quo magis ex meliore vino parabitur, non modo atramenti sed etiam Indici colorem dabit imitari (PLIN. nat. 35, 42 *sq. cf.* ISID. orig. 19, 17, 18). 7, 7, 4 abaci ex atramento sunt subigendi et poliendi. CELS. 7, 7, 15 quidam etiam atramento duas lineas duxerunt a media aure ad mediam alteram aurem. 7, 17 imam basim . . . atramento notare (7, 7, 8. 15. 7, 25, 2). COLVM. 8, 11, 12 una pars ovorum notanda est atramento. SCRIB. LARG. 228 rubricae aut atramenti, quod possit colorare ea. 230 (*cf.* PETRON. 102. 108). PLIN. nat. 35, 41 (*de coloribus*) atramentum quoque inter facticios erit, quamquam est et terrae, geminae originis *eqs.* (ISID. orig. 19, 17, 17 *sq.*). 35, 43 omne autem atramentum sole perficitur, librarium cumme, tectorium glutino admixto. 35, 50. 97. 24, 3. 33, 90 sublinunt . . . harenosam, priusquam inducant, atramento et paraetonio. 33, 91. 34, 124 diluendo fit atramentum tinguendis coriis (*inde dictum* sutorium *v. infra l. 22 sqq.*). 35, 30. AVG. civ. 5, 3 (*Nigidius Figulus*) dum . . . rota figuli vi quanta potuit intorsisset, currente illa bis numero de atramento tamquam uno eius loco summa celeritate percussit. DIOSC. 5, 187 de atramento fornacis, quem pictores utuntur. fornacibus vitriariorum colligitur. 5, 188 de atramento. myrnomelani conficitur sic . . . fit et de atramento vitriariorum. s u t o r i u m (*rarius* sutoricium) *dicitur praeter locos supra p. 1091, 60 sqq. allatos*: CIC. epist. 9, 21, 3 iam pater eius accusatus a M. Antonio sutorio atramento apsolutus putatur. CELS. 5, 19, 15 atramenti sutorii cocti. 6, 8, 1 *adhibendum* atramentum sutorium, quod candens factum, deinde contritum sit. 7, 7, 5 exiguum linamentum respergendum est vel cadmia vel atramento sutorio, *et passim.* PLIN. nat. 20, 123. 34, 112. 114. PELAGON. 175 atramenti sutorii scrip. III (*inde* VEG. mulom. 3, 64, *ubi* sutorii *Corb.*, sutoricii *vulg.*). 177 sutoricii (*item* sutoricium 228, μέλαν καλλιγραφικόν *Hipp. graeca p. 294 Gryn.*, VEG. 3, 49, 3 sutorium). CHIRON 707 sutorium (*aliis locis quinque* sutoricium). MARC. med. 8, 20 atramentum sutoricium, id est chalcanthum viride cyprinum (8, 25). GALEN. alfab. 20 atramentum sutorium est, quod foditur in metallis. *atramentum l i b r a r i u m* (*scriptorium*): CATO orat. frg. 7 Antiochus epistulis bellum gerit, calamo et atramento militat. LEX repetund. 13 atramento scriptos. CIC. ad Q. fr. 2, 14, 1 calamo et atramento temperato, charta etiam dentata res agetur. HOR. epist. 2, 1, 236 veluti tractata notam labemque remittunt atramenta, fere scriptores carmine foedo splendida facta linunt (PORPH. *ad h. l.*). VITR. 7, 10, 2 ad usum atramenti librarii. CELS. 6, 4 inlini atramento scriptorio. 8, 4 inducendum super os atramentum scriptorium est (MARC. med. 18, 31 atramentum scriptorium ex aceto tempera). PETRON. 102 Eumolpus tanquam litterarum studiosus utique atramentum habet. hoc ergo medicamento mutemus colores ex capillis usque ad ungues. *ibid. iterum.* 108. PLIN. nat. 27, 52 atramentum librarium ex diluto eius temperatum litteras a musculis tuetur (35, 43). 28, 66 hac (*salpa*) et atramenti liturae abluuntur. CORP. VIII 9513 haec cum scriberem, lacrimis atramentum temperavi. TERT. pudic. 14 *epistulam*, ut ita dixerim, non atramento, sed felle conscriptam. PRISCILL. can. praef. p. 111, 6 numeros unicuique epistularum ab uno incipiens . . . atramento supernotare. HIER. in Gal. 1 p. 424 Vall. scriptura, atramentum scilicet et membranae. VVLG. Ier. 36, 18 *sermones* scribebam in atramento (ἔγραφον ἐν βιβλίῳ). II Cor. 3, 3 *epistula* scripta non atramento (μέλανι), sed spiritu dei (*cf.* IREN. 3, 4, 2 HIER. in Ezech. 13, 14 p. 555 Vall. c. Iohann. 28 *symbolum fidei* non scribitur in charta et atramento. AVG. c. Faust. 15, 4 p. 421, 13). II Iohann. 12 nolui per chartam et atramentum *scribere* (διὰ χάρτου καὶ μέλανος). III Iohann. 13 nolui per atramentum et calamum scribere tibi (διὰ μέλανος καὶ καλάμου). AVG. epist. 162, 4 ut in membrana ex atramento litterae *fiunt* (*iterum ibid.*). serm. ed. Mai 126, 6 non deus, unde eum (*librum creaturae*) cognosceres, de atramento litteras fecit. gest. Pelag. 33, 57 non multum . . . atramenti nec litterarum . . . nec ipsius chartulae . . . impenderetur. c. Iul. 3, 13, 26 puto quod ipsum libri tui atramentum erubescendo convertetur in minium. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 23, 20 formula ipsa quae atramento vel graphio scribitur. GRAMM. suppl. p. LX (*sub 3*) fundamenta quibus lectio plantatur VII sunt: visus auditus penna manus atramentum cera cartha. *nota*: SEN. suas. 2, 16 Othryades paene a sepulcro victor digitis vulnera pressit, ut trophaeo Laconem inscriberet. o dignum Spartano atramentum! (*Bernays,* sacramentum *codd.*).

sucus niger: CIC. nat. deor. 2, 127 atramenti effusione sepiae, torpore torpedines *se tutantur.* CELS. 2, 29 p. 71 D. sepiarum. PLIN. nat. 11, 8 ut sepiae in mari sanguinis vires atramentum optinet, purpurarum generi infector ille sucus, sic et insectis . . . hic erit sanguis. 32, 141 sepiae atramento tanta vis est, ut in lucernam addito Aethiopas videri ablato priore lumine Anaxilaus tradat (*cf.* 9, 84. 162). APIC. 5, 195 accipies sepias sic quomodo sunt cum atramento suo, ut simul coquantur. *cf.* SCHOL. Pers. 3, 13 sepia pro atramento a colore posuit, quamvis non ex ea, ut Afri, sed ex fuligine ceteri conficiant atramentum. *ibid.* sepia piscis ita nigrum habet sanguinem, ut atramentum inde conficiatur. *translate apud christianos*: AMBR. incarn. dom. 5, 44 splendori . . . non permisceas nostrae atramentum naturae. in psalm. CXVIII 14, 34 quae (*anima*) vesti-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

menta innocentiae naturalis non polluerit atramento insipientiae. AVG. c. Faust. 13, 18 p. 400, 22 vos enim potius ad lucem candidarum paginarum cum tenebris atramenti venistis. GILD. chron. III p. 26, 34 quid tali huius atramento aetatis facturus est? p. 44, 27 in tam vetusto scelerum atramento. *Ihm.*

Atramītae, Atramīticus *v.* Chatramotitae.

Atrane *nom. gent. etrusc., quod latine sit* Atranius, *cf.* Atrius *p. 1104, 71.* CORP. XI 6700, 2 atranesi, atranes (*genetivi*), atrane *in vasculis etruscis et in lucerna Perusina.*

Atrānī *incolae oppidi in secunda Italiae regione siti.* PLIN. nat. 3, 105 Abellinates cognominati Marsi, Atrani, Aecani. *Otto.*

Atrāns, -antis. 1 *statio Illyriae, Zosimo 2, 45* περὶ τὰ Ἄδρανα, *nunc* Troiana. *cf. Mommsen, Corp. III p. 627.* ITIN. Anton. 129 Adrante mansio. CORP. III 3705 (*in Pannon. inf. a. 354*) quinarios lapides per Illyricum fecit ab Atrante ad flumen Savum. TAB. Peut. 5, 2 Adrante. ITIN. Hier. 560 mansio Hadrante fines Italiae et Norci. 2 *deus ibid. cultus.* CORP. III 5117 Atrantí Aug. sac. *deriv. adi.* **Atrantīnus,** -a, -um. CORP. III 15184[4] (*Poetovione, Getae aetate*) (contra) sc(riptor) stationis Atrantinae. 5121 (*Atrante*) ex vik. Benigni vil. stat. Atrantin. 5123 (*ibid.*) Noreie August. et honori stat. Atrant. *ibid.* (contra) sc(riptores) stat. eiusdem. 13522 (*ibid.*) vil. stat. Atranti⟨n.⟩.

Atrapatēnē *v.* Atropatene.

Atrapus *cf.* ἀτραπός, *cogn. mul.?* CORP. VI 4101 (*e monum. Liviae*). *Diehl.*

Atrat . . . CORP. X 6138 (*Formis, fragmentum*) L·ATRAT '*Caietae in pariete ecclesiae cathedralis*', *cuius* '*porticus marmorea est composita ex templi aut monumenti veteris reliquiis, eius scilicet ut referunt incolae quod est extra urbem vocantque a l'Atratina*'.

Atratīnus, -a *cognomen Semproniorum.* A. Sempronius Atratinus *cos. a. u. c. 257*: DIONYS. ant. 6, 1 Αὖλος Σεμπρώνιος Ἀτρατῖνος. FEST. 174 ⟨A. Sempr⟩onius Atratinus. *eius filius trib. mil. cos. pot. a. u. c. 310*: LIV. 4, 7, 1 A. Sempronius Atratinus. *huius frater cos. a. u. c. 310*: LIV. 4, 7, 8 L. Papirium Mugilanum, L. Sempronium Atratinum. CIC. epist. 9, 21, 2 L. Papirius Mugillanus, qui censor (consul *codices*) cum L. Sempronio Atratino fuit. C. Sempronius Atratinus *cos. a. u. c. 331*: LIV. 4, 36, 5. 4, 44, 6 VAL. MAX. 3, 2, 8. 6, 5, 2. L. Sempronius L. f. L. n. Atratinus *cos. a. u. c. 720*: FAST. Cap. trimph. a. 733 L. Sempronius L. f. L. n. Atratínus . . . pro cos. ex Africa. CIC. Cael. 2 Atratino humanissimo atque optimo adolescenti, meo necessario. 7. QVINT. inst. 11, 68 utitur hac moderatione Cicero pro Caelio contra Atratinum. SVET. rhet. 26 *L. Plotium Gallum* M. Caelius . . . significat dictasse Atratino accusatori suo actionem. HIER. chron. a. Abr. 1996 Atratinus qui septemdecim natus annos Caelium accusaverat, clarus inter oratores habetur. *huius soror videtur esse* Sempronia Atratina: *Inscr. Hermes 30 p. 630* Σεμπρωνία Ἀτρατῖν⟨η⟩. *cf. Corp. inscr. Att. III 866.* Atratinus *cos. a. 89 p. Chr.*: CHRONOGR. a. 354 Fulvo et Atratino. CORP. VI 9326 Fulvo et Atratino cos. *Semproniorum Atratinorum liberti*: CORP. VI 6832 Sempronia Peloris Atratinae opstetrix. 6834 L. Sempronius Atratinae l. Faustus. 6835 L. Sempronius Lethaeus Atratini l. 11748 C. Annius Anniae Atratini l. Philogenes. Atratini *alii*: LIV. 4, 52, 4 M. Papirio Atratino, C. Nautio Rutilo consulibus (*a. u. c. 343*). CORP. III 9999 (*in Dalmatia*) M. Autronio D. f. Atrati⟨no⟩ equiti Romano. *cf.* 10000 *ubi* Atratin(o). XIII 2452 (*in prov. Lugdunensi*) Bormannae Aug. sacr. Caprí Atratinus ⟨.?.⟩ Sabinianus d. s. d. *Otto.*

ātrātus, -a, -um. *ab* ater. *verbum* atrare *non legitur.* VARRO ling. 8, 18 ab atro atratus. CAECIL. com. 268 (Non. 119) grammonsis oculis ipsa, atratis dentibus. PROP. 3, 5, 34 solis et atratis luxerit orbis equis. AMM. 14, 6, 17 huic atratum coquinae iungitur ministerium. 22, 16, 23 Aegyptii plerique subfusculi sunt et atrati. *usitatius de vestitu lugubri* (*oppos.* albatus): GLOSS. II 366, 53 μελανείμων. IV 22, 27 lugubris (*et saepius*). V 492, 12 lugubris, in obscuro vigilans. ISID. orig. 10, 15 atratus et albatus: ille a veste nigra, iste ab alba. CIC. Vat. 30 cedo quis umquam cenarit atratus? 31 cum tot hominum milia accumberent, cum ipse epuli dominus Q. Arrius albatus esset, tu in templum Castoris te cum C. Fibulo atrato ceterisque tuis furiis funestum intulisti. 32 quem accumbere atratum videras? dominum cum toga pulla et eius amicos ante convivium? (*cf.* SCHOL. Cic. Bob. 322, 3—6 cui epulo solus Vatinius atratus, hoc est cum toga pulla, interfuerit; cum solerent adusque tempus balnearum atrati esse, postea vero candidiorem habitum sumere). TAC. ann. 3, 2 ubi colonias transgrederentur, atrata plebes, trabeati equites pro opibus loci vestem odores aliaque funerum sollemnia cremabant. SVET. Nero 47 varie agitavit, Parthosne an Galbam supplex peteret, an atratus prodiret in publicum proque rostris . . . miseratione veniam praeteritorum precaretur. Galba 18 nihil invenit praeter tepidam in ara favillam atratumque iuxta senem. PANEG. 12, 25 p. 294, 7 quid ita hic publicum atratus incestat? luget, credo, fratrem. AMM. 29, 1, 14 praemortuus et atratus. SERV. Aen. 3, 64 atraque cupresso: . . . 'atra' autem, quod atratos lares significet. HIER. epist. 23, 3 non palmatum consulem, sed atratum. MACR. sat. 3, 15, 4 murenam mortuam atratus tamquam filiam luxit. SIDON. epist. 1, 7, 11 quia se sub atratis accusatoribus exornatum ille politumque iudicibus intulerat. *lectio incerta*: ACC. trag. 374 (Non. 184) sed †ut ratus (atratus *Mercerus*, ut erat *Bücheler*) taetra veste et vastitudine deformatus. *Ihm.*

Atrātus *fluvius Italiae nobis ignotus.* CIC. div. 1, 98 cum fluvius Atratus sanguine fluxit. 2, 58 Atratum etiam fluvium fluxisse sanguine. *Otto.*

Atravates, Atravatēnsis *v.* Atrebas.

Atrax, -acis, Ἄτραξ. 1 *statio Thessaliae prope Larissam sita, de qua cf. Oberhummer, PW. II 2137.* PLIN. nat. 4, 29 in Thessalia . . . oppidum Alimon, ab aliis (*sc. dictum*) Holmon Atrax Palamna. LIV. 36, 13, 4 Atracem. 36, 10, 2 adragem *B.* 32, 15, 7 ad raghem *B,* ad raghen *recc. cf.* 33, 4, 1 *et* 32, 17, 4. 2 *amnis*: LIV. 33, 4, 1 acceptae ad Aoum flumen in angustiis cladi ter a Macedonum phalange ad Atracem vi pulsos Romanos opponebat (*an oppidum?*). PLIN. nat. 4, 6 amnis. 3 *rex Thessaliae.* SCHOL. Stat. Theb. 1, 106 'Atracia rubet arte l.' Atracis qui fuit rex Thessaliae et pater Hippocatiae, quam Pirithous duxit uxorem, qui primus artem magicam apud Thraciam constituit. ergo 'Atracia' est magica scientia. MYTHOGR. 1, 170 Atracias. **Atraces,** *Aetolorum populus.* PLIN. nat. 4, 6 Aetolorum populi Athamanes . . . Atraces, a quibus Atrax amnis. **Atracidēs,** Ἀτρακίδης, *Atracis filius an ex Atrace oppido oriundus? Caeneus Lapithes.* OV. met. 12, 209. **Atracis,** Ἀτρακίς, *ex Atrace oriunda.* OV. epist. 16, 248 Atracis . . . Hippodamia. am. 1, 4, 8 Atracis, *intellegenda Hippodamia.* *adi.* **Atracius,** -a, -um, Ἀτράκιος, *ad Atracem oppidum, ad Thessaliam pertinens.* PROP. 1, 8, 25 Atraciis . . . in oris. VAL. FL. 1, 141 Atracia . . . virgine (*Hippodamia*). 6, 447 veneno (*i. Thessalico*). STAT. Theb. 1, 106 arte. *cf.* SCHOL. *ad l. l. 16.* *Diehl.*

Atre *locus Apuliae in via a Teano Sipontum situs.* RAVENN. p. 260, 11 (Guido p. 463, 19 Attie). 328, 5.

Atreba *nom. mul. celticum.* CORP. XIII 807 (*Burdigalae*) m⟨e⟩m(oriae) T. Nob. Favoris . . . et matri eius Atrebae.

1. Atrebatēs, Atrabatēs *gens Galliae Belgicae. cf. Ihm, PW. II 2138; Holder, Altcelt. Sprachsch. 1, 268.* Ἀτρεβάτιοι *et* Ἀτριβάτιοι. *cf. oppidum cui nunc nomen est* Arras, *olim fuit* Nemetaeon. CAES. Gall. 2, 4, 9 polliceri . . . quindecim milia Atrebates (*accus.*). 2, 16, 2 cum Atrebatibus (*sic β,* Atrebatis *vel* Atribatis *α*). 2, 23, 1 exanimatos vulneribusque confectos Atrebates. 4, 21, 7 Commium, quem ipse Atrebatibus superatis regem ibi constituerat. 5, 46, 3 in Atrebatum (*sic α,* -tium *β;* Atrepatium *Parisinus II*) fines. 7, 75, 3 Atrebatibus (Adrebatibus *Parisinus I*). HIRT. Gall. 8, 7, 4 Ambianos . . . Atrebates. 47, 2 civitasque Atrebatum (*sic α,* Atrebatium *β*). LIV. per. 104 Caesar . . . Atrebates . . . in deditionem accepit. PLIN. nat. 4, 106 Atrebates. SIDON. carm. 5, 213 Ătrĕbătum (Atrabatum *Florentinus Marcianus*) terras. VOPISC. Car. 20, 6 donati sunt ab Atrabatis (Atrabacitis, Atrabaticis *codd.*) birri petiti (*cf. infra* Atrabaticus). OROS. hist. (*ex* CAES. Gall. 2, 4, 9) 6, 7, 14 Atrebates (Atrab- *cod. Donauesch.*). 6, 11, 12 (*ex* HIRT. Gall. 8, 7, 4) Atrebatasque (Atrab- *cod. Donauesch.*). 7, 32, 8 (*ex* HIER. chron. 2383) Atrebatas (Adrab- *cod. Donauesch.*). NOT. Gall. 6, 5 chron. I p. 590 provincia Belgica secunda: . . . civitas Atrabatum (*vel* Atravatum; Atrebatum *pars codicum;* Atrebatensium *unus codex*). HIER. chron. a. Abr. 2383 aput Atrabatas lana caelo pluviae mixta defluit. adv. Iovin. 2, 21 lineis et sericis vestibus et Atrebatum (*al.* Atrabatarum) ac Laodiceae indumentis ornatus (*cf. infra* Atrabaticus). VITA Vedast. Mon. Germ. Mer. III p. 406 pontificis Atrapatum (*sic codex optimus,* Atrabatum, Atravatum *sim. cett.*) urbis. p. 407 Atrapatum (*item*) urbi. Atrebas, Atrabas: CAES. Gall. 4, 27, 2 Commius Atrebas. 4, 35, 1 Commius Atrebas (Adrebas *cod. Bongarsianus*). 5, 22, 3 Commium Atrebatem. 6, 6, 4. 7, 76, 3. HIRT. Gall. 8, 6, 2 Commio Atrebate. 8, 7, 6. 8, 21, 1. 8, 47, 1. FRONTIN. strat. 2, 13, 11 Commius Atrabas. NOT. Tir. 87, 38 Atrebas (Atrabas, Artebas). *oppidum*: civitas Atrebatum, urbs A. *v. supra.* NOT. dign. occ. 42, 40 praefectus laetorum Batavorum Nemetacensium, Atrabatis Belgicae secundae. *cf. nummos Meroving. apud Holder p. 270.* VITA Remig. 31 Mon. Germ. Mer. III p. 329 in Atrabo (Trebato *unus codex pr. m.*). p. 420 Adrabatae civitati. p. 423 in eadem Atrabata civitate. p. 424 Atravata civitas. **Atrabatēnsis** *adi.* INSCR. Orelli 5236 (*Aduatucae Tungrorum*) a castello ad fines Atrebaten⟨s(es)⟩ (*cf. Revue arch. 1861 p. 411*). VITA Vedast. 13 Mon. Germ. Mer. III p. 413 urbem Atravetinsem obiit. *v. etiam supra l. 51 et Holder p. 270.* **Atrabaticus** *adi.* TREB. Gall. 6, 6 perdita Gallia risisse ac dixisse perhibetur *Gallienus*: num Atrabaticis (Atrabiticis *cod. Bamberg. m. 1*) sagis tuta res p(ublica) est? EDICT. Diocl. 25, 9 ἰρέας Τρεβατικῆς. *Lydus mag. 1, 17* τὰς δὲ χλαμύδας ἀτραβατικὰς (ὠνόμαζον οἱ πατρίκιοι) ἐκ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ φαιὸν κατ' αὐτοὺς ἄτρον προσαγορεύεται. *Suidas* Ἀτραβατικάς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις (ἐνεδύοντο χιτῶνας καὶ χλαμύδας) ξηραμπελίνας τὸ χρῶμα, ἃς ἐκάλουν Ἀτραβατικὰς ἀπὸ τοῦ χρώματος. τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσιν. ἢ ὅτι μετὰ τραβέας ταύταις εἰώθεσαν χρῆσθαι.

2. Atrebatēs *populus Britanniae; cf. Ihm, PW. II 2138.* Ἀτρεβάτιοι. ITIN. Anton. p. 478, 3 Calleva Atrebatum. RAVENN. p. 427, 17 Caleba Arbatium.

Atrebius, -a *nom. gent.* CORP. VI 12689 Atrebia Arbuscla heres Aureli et M. Lurius Cerdo.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Atreccesiānus *nom. barbaricum.* CORP. III 12896 (*in Dalmatia, litteris saec. III*) Atreccesianus mil(es) leg(ionis) XIIII g⟨e⟩m(inae).

Atrectīnus *v.* Atrectianus *sub* Atrectus.

Atrectus *nom. gallicum.* MART. 1, 117, 13 illinc me pete. nec roges Atrectum — hoc nomen dominus gerit tabernae (*librariae*). CORP. XIII 1318 (*in Aquitania*) Iul(ius) Atrectus Craxanti fil(ius) et Iul(ius) Gna⟨t⟩us Atrecti fil(ius). 6994 (*Moguntiaci*) (centuria) Atti Atrecti. *cf.* 6466. INSCR. Rhen. 825 ⟨...⟩ Atrectus *hastifer civitatis Mattiacorum.* Korr.-Bl. d. Westd. Zeitschr. 1891 p. 109 Athamae et Atrecto Gati filis. Gruter 12, 10 (*Metis*)? CORP. III 14214 (*in Moesia, imperante Traiano*) ⟨...⟩cius Atrect. Rom(a) *miles legionarius. v. etiam Holder, Altcelt. Sprachsch. p. 271.* **Atrectius** *nom. gent.* CORP. V 7313 (*Segusione*) L. Atrectius Quietus. III 12896 (*in Dalmatia, litteris saec. III*) Atreccesianus mil(es) leg(ionis) ... pos(uit) Aur(elia) Festa coniux ... et At⟨r⟩ectia v(iva) ma⟨m⟩mula fil(io). XIII 6681 (*Moguntiaci*) ⟨A⟩trectius At⟨ili⟩a⟨nus?⟩. 7281 (*Castelli Mattiacorum, a. 236*) Atregtius Cupitianus *hastifer civitatis Mattiacorum. cf.* Atrexstus. **Atrectiānae** (**Atractiānae; Atrectīnae**) alpes, *i.* Graiae, *cf. Mommsen, Corp. V p. 757.* CORP. IX 5357 (*Firmi Piceni*) T. Appalio T. f. Vel(ina) Alfino Secundo ... proc(uratori) alpi(um) Atrectianar(um). 5439 (*Falerione*) T. Cornasidio T. f. Fab(ia) Sabino ... proc(uratori) alpium Atractianar(um) et Poeninar(um) iur(e) glad(ii). VIII 17900 (*in prov. Numidia, c. a. 200*) C. Annio Flaviano equo public(o) ... procur(atori) Alpium Atrectinarum. *?* **Atrectinia** *nom. gent.* CORP. XIII 6317 (*in Germania sup., periit*) Fl(avio) Marin⟨i⟩a⟨no mil.⟩ leg. ... Atrect⟨i⟩n⟨i⟩a (?) Bra⟨...⟩. *Otto.*

Atregtius *v.* Atrectus.

Atrēius, Ātriēnus *v. sub* Atrius.

Atreius, Atreias, Atreis *v. sub* Atreus.

Atressus, -a *cogn. celtic.* CORP. III 10354 (*in agro Aquincensi*) Atressus A⟨/⟩avilli f. 3687 (*in Pannon. inf.*) Atresso *dat.* 5498 (*in Norico*) Maleius Atres⟨si⟩ fil. 5275 (*Celeiae*) ⟨T.⟩ Vedius Atressus. CORP. III 10362 (*in agro Aquincensi*) Atressa Vindonis filia. *Diehl.*

atretus (-a, -um), ἄτρητος. THEOD. PRISC. gyn. cap. IV (*tit.*) de atretis (artriticis, artetricis, artetrix *codd. al.*). *Ihm.*

Atreus, -ī, Ἀτρεύς. INSCR. Gerhard, Etrusk. Spiegel V 87, 1 atre. QVINT. inst. 1, 5, 24 Atreus, quem nobis iuvenibus doctissimi senes acuta prima dicere solebant, ut necessario secunda gravis esset, item Nerei Tereique. *nominat. apud poetas utique bisyllabus, tam in versus initio* (MART. 11, 31, 1 *ante cons.*) *quam ad versus finem quam in medio versu* (SEN. trag.). *sed* AVDAX gramm. VII 359, 19 nomina in quibus a fine tertia syllaba semper acuebatur, ut ... Atreus. *cf.* HIER. chron. a. Abr. 815 atraeus *APB et* 749 *B.* *gen.* Atrei *bisyllabus*: Ov. am. 3, 12, 39 *in fine hexametri. adde* TRAG. inc. 124 MANIL. 5, 461 SEN. Tro. 341 *ante voc. cf. l. 53.* *dat.*: SEN. Thy. 271 Átreó *in versus fine.* *acc.*: ACC. trag. 198 Átre(um). SEN. Thy. 486 Atréă. *voc.*: SEN. Thy. 513 Atreu *bisyll.* *ad declinationem: nota gen.* Atreus (*i.* Ἀτρέως): EXC. Barb. p. 290, 16 Frick. *acc.* Atreă: SEN. Thy. 486 CHRON. Alex. chron. I p. 119, 254. *saepe* Atreum *inde ab* ACC. trag. 198. *ad prosodiam: prima syllaba, cum, ubicumque de prosodia constat apud poetas, producta sit, idem statuere licet de locis dubiis in senariis scilicet* (TRAG. inc. 103. 124 SEN. Tro. 341 Thy. 486, *qui octies* Átreus *in medio versu.* Thy. 547 *exit in* Átreūs. 271 Átreó *in fine trimetri*) *et* MANIL. 5, 461. **1** *Pelopis filius* (HYG. fab. 124 p. 106, 6. 254 p. 137, 4). *cf.* TRAG. inc. 102 Pelope ... satus. Ov. epist. 8, 27 Pelopeïus. *inde ab* ACCIO *et* VARRONE *saepe memoratur in litteris latinis, imprimis simul cum germano Thyeste* (*veluti* ACC. trag. 198 VARRO rust. 2, 1, 6 SEN. Thy. 271 Tro. 341 ASCON. in Pis. p. 16 B. HYG. fab. 84 p. 83, 24 HIER. chron. a. Abr. 749. 756 PORPH. Hor. carm. 1, 6, 8 epod. 5, 86 SCHOL. Pers. 5, 8 SERV. Aen. 1, 568. 6, 608. 11, 262 SCHOL. Stat. Theb. 4, 306 CHRON. Alex. *l. c.*). HOR. ars 186 humana palam coquat exta nefarius Atreus. Ov. Pont. 1, 2, 121 crudus. SEN. Thy. 546 ferus ille et acer. 712 durus. Ov. am. 3, 12, 39 mensis furialibus Atrei. MANIL. 5, 461 Atrei (atri *G*) luctum memorare sepulcri. DICT. 1, 1 opes. OROS. hist. 1, 12, 8 Atrei et Thyestis odia, stupra et parricidia. *persona tragica imprimis in fabulis quae inscribuntur* Atreus *vel* Thyestes. *adde* RHET. Her. 4, 34, 46 CIC. nat. deor. 3, 68. 71 Tusc. 1, 107 HOR. ars 186 ASCON. *l. c.* QVINT. inst. 3, 8, 45 PORPH. *ll. cc.* *tragoediae memorantur Accii* (*veluti* CIC. de orat. 3, 217 GELL. 13, 2, 2 SERV. auct. Aen. 8, 130 PRISC. gramm. II 233, 44. 490, 15), *Pomponii* (NON. 144. *num Atellana? cf. Ribbeck, trag. frg. p. 267*), *Rubreni Lappae* (IVV. 7, 73). *cf.* PORPH. Hor. carm. 1, 6, 8 Atreus et Thyestes ... de quorum sceleribus tragoedias videmus compositas, quarum stilus non nisi sublimitate ornatur. *nota translationem*: MART. 11, 31, 1 Atreus Caecilius cucurbitarum, sic illas quasi filios Thyestae in partes lacerat secatque mille. *cf. Escher, PW. II 2139.* **2** *in Priamidarum catalogo* HYG. fab. 90 p. 86^{c}, 25 Atreus *F, ubi* Aretus *Bunte.* **3** *cogn. vir.* CORP. VI 7893 ...⟩onius C. l. Atreus. V 1982 (*Opitergii*) T. Carminius (mulieris) l. Atreus mag⟨n.⟩. INSCR. Boletin de la Real Academia de la historia 1899 p. 509 Annius Atreus Caerri Africani f. Duillis v. s. l. m.

patronymicum **Atrīdēs** (-a), -ae, Ἀτρείδης. DON. gramm. IV 373, 23 patronymica, ut Atrides Pelides: ... masculina ... in 'des' exeunt, ut Atrides ab Atreo; ... feminina autem ... in 'is' exeunt, ut Atreis (CONSENT. gramm. V 341, 15). SERV. gramm. IV 430, 7 haec autem patronymica, si Graeca fuerint, aut in 'des' exeunt, ut Atrides, aut in 'ius', ut Atreius, aut in 'on', ut Atrion. sed quae in 'des' exeunt, tantum patronymica sunt, ut Atrides Agamemnon; quae in 'ius' exeunt, et patronymica et possessiva, ut Atreius Agamemnon, Atreius gladius.... quae autem in 'on' exeunt, in Latinum sermonem non transeunt. feminina autem aut in 'is' exeunt, ut Atreis, aut in 'ias', ut Atreias, aut in 'ne', ut Atrine (POMP. gramm. V 146, 28 *sqq., ubi* Orestes Atrion, Atrides Orestes, Atreius Orestes. ARS anonym. gramm. suppl. p. 72, 1 *sqq.*). *ad* Atrine *cf.* FRG. Bob. gramm. VII 544, 16. *ad declinationem: nom.: inde a* VERG. (Aen. 11, 262) *saepe* Atrides. CHAR. gramm. I 67, 15 Atrides Atrida (EXC. Bob. gramm. I 544, 22). PROP. 2, 14, 1 gavisus Atrida triumpho est (*contra in pentametro* 4, 1, 112 Atrides vela cruenta dedit. 3, 7, 23 *in fine hexam.*). *gen.*: DRACONT. carm. 8, 449 Atridis (8, 548 OREST. 213. 352). *passim* Atridae. *dat.*: DRACONT. carm. 8, 537 Atridi (ANTH. 198, 57). *saepius* Atridae. *acc.*: Atriden: *ante vocalem*: HOMER. 74. *ante cons. vel ad finem vers.*: HOR. epist. 1, 2, 12 (*ubi Rrg* -em) Ov. epist. 15, 364 SEN. epist. 104, 31 (*citat* VERG. Aen. 1, 458, *ubi* Atridas) SEN. Ag. 275 IVV. 4, 65 OREST. 800 AVSON. 430, 4. Atridem: HOR. *v. l. 21* OCTAVIA 816 *ante cons.* Atridam: AVREL. ad Front. p. 10, 20 N. (FRONTO p. 12, 15 N.) AVSON. 406, 11. *voc.*: Atride: HOR. epist. 1, 7, 43 HOMER. 124. Atrida: HOR. sat. 2, 3, 187. *abl.*: Atride: Ov. epist. 3, 39. Atrida: SEN. Ag. 293 HOMER. 90. 327. *nota dat. plur.*: AVSON. 224, 2 Atrideis. *ad prosodiam: apud poetas dactylicos ineunte vel in medio hexametro — semper fere ante caesuram semiquinariam — prima syllaba producta est (plus 50^{iens},* VERG. *et* HOR. *quater,* Ov. *20^{iens},* HOMER. *11^{iens},* STAT. *bis), praeter unum quem iam attulimus locum* PROP. 2, 14, 1 (*ibid.* Átrid- *in caes. pentam.* 4, 1, 112. *in vers. initio* 3, 18, 30; *in* Atrídes *exit* 3, 7, 23), *in fine ut debet correpta (ca. 45^{iens},* VERG. *quater,* HOR. *bis,* Ov. *7^{iens},* HOMER. *12^{iens},* STAT. *5^{iens}*). *apud scaenicos prima syllaba longa est*: TRAG. inc. 26 SEN. Ag. 513 Tro. 148, *brevis*: OCTAVIA 816, *anceps*: PLAVT. Bacch. 925 ACC. trag. 14 TRAG. inc. 35 SEN. Tro. 596 Ag. 275. 293. 410^{a}. *adde* AVSON. 406, 11. *prima si longa est semper acuitur praeter* HOR. sat. 2, 3, 187 nequis humasse velit Aiacem, Atrida, vetas cur? **A** *pluraliter*: SERV. Aen. 1, 458 Atridas, Atrei filios, Agamemnonem et Menelaum (GLOSS. V 269, 15. *cf.* MYTHOGR. 1, 209). ACC. trag. 14 TRAG. inc. 35 VERG. Aen. 1, 458. 9, 136. 9, 599 HOR. sat. 2, 3, 203 Ov. am. 2, 12, 10 Pont. 1, 7, 32 MANIL. 1, 762 SEN. Tro. 596 MART. 7, 24, 5 QVINT. inst. 7, 2, 3 AVSON. 224, 2 DICT. prol. p. 2 HYG. fab. 122 p. 105, 3 SERV. auct. Aen. 8, 130. 9, 599. PLAVT. Bacch. 925 Atridae duo fratres cluent fecisse facinus maxumum. VERG. Aen. 2, 415 gemini (2, 500. 8, 130 SIL. 13, 802 STAT. Ach. 1, 467). SEN. Tro. 148 duos. *cf.* Ov. am. 2, 1, 30 Atrides alter et alter. HOMER. 424 alter (*i. Agamemnon*). TRAG. inc. 26 reges Atridae. HOR. carm. 1, 10, 13 superbos. STAT. Ach. 1, 36 tumidis. **B** *singulariter*: **1** *Agamemno*: Atrides Agamemnon *v. l. 6.* Ov. ars 3, 12 maior (met. 13, 359 *cf.* 12, 623 SIDON. carm. 5, 448). VERG. Aen. 2, 104 magno (PROP. 3, 18, 30). HOMER. 159 acer. 504 ferus. 8 sceptriger. STAT. silv. 3, 2, 98 tumido. Ach. 1, 731 ultor (BOETH. cons. 4, 7, 2). CVLEX 334 Tantaleae generamen prolis Atrides ... Argivum lumen. Ov. am. 1, 9, 37 summa ducum. met. 13, 655 Troiae populator. HOMER. 124 rex Danaum Atride. AVSON. 218, 1 rex regum Atrides, fraternae coniugis ultor. APVL. Socr. 17 p. 158 Oud. Atridae superbiam. *longe plurimis locis, quos sub declinatione et prosodia citavi, intellegendus est Agamemno, accedunt pauci*: HOR. carm. 2, 4, 7 Ov. rem. 467. 475. 779 ars 1, 334. 2, 399 epist. 3, 148 met. 13, 189. 230. 365. 439 Ov. fast. 4, 73 LAVS Pis. 61 HOMER. 19. 24. 69. 90. 510 STAT. Ach. 1, 399. **2** *Menelaus*: VERG. Aen. 11, 262 Atrides ... Menelaus (Ov. epist. 15, 355). Ov. ars 3, 11 minor (epist. 5, 101. 15, 364 met. 12, 623. 15, 162 SEN. Ag. 513 AVSON. 406, 11). HOMER. 581 Graium ... dux acer. 268 impiger (372). AVSON. 220, 3 pravus. HOMER. 327 saevo (640). 349 tremebundus (*cf.* STAT. silv. 1, 4, 113). 322 violentus. HOMER. 587 regis. *adde*: HOR. epist. 1, 7, 43 Ov. ars 2, 371 met. 15, 805 PETRON. 108 HOMER. 290. 301. 332. 663 STAT. Ach. 2, 63 DRACONT. *ll. cc. l. 17 sqq.* ANTH. 198, 57. **3** *Orestes v. l. 11.* **4** *translate*: IVV. 4, 65 itur ad Atriden (*sc. Domitianum imp.*). IVV. 6, 660 *pro coniuge qui ab uxore interficitur.*

derivata: adi. et patronym. **Atreius,** -a, -um, *feminina* **Atreis** *et* **Atreias** *et* **Atrinē,** *patronym.* **Atriōn,** Ἀτρείων, *v. l. 1 sqq.*

d. m. **Atrexstus** Moxsi f. CORP. XIII 6140 (*in Bavaria Rhenana*). *cf.* Atrectus. *Diehl.*

1. Atria, -ae *f. Venetorum opp., hodie* Adria, *cf. Hülsen, PW. II 2144; Nissen, Ital. Landeskunde II p. 214 sqq.* LIV. 5, 33, 7 ab Atria, Tuscorum colonia. PAVL. FEST. 13 dictum autem atrium vel quia id genus aedificii Atriae primum in Etruria sit institutum, vel .... PLIN. nat. 3, 120 oppidi Tuscorum Atriae. TAC. hist. 3, 12 Liburnicis navibus Atriam pervectus. SERV. auct. Aen. 1, 726 alii dicunt Atria⟨m⟩ Etruriae civitatem fuisse, quae domos amplis vestibulis habebat: quae cum Romani imitarentur atria appellaverunt (*cf. p. 1101, 20 sqq.*). CORP. VI 2375^{a}, 1, 16 (*a. 120*) ⟨.⟩ Hypsiacus Ferox

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Atria. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 90 n. 334 (*Nolae*) L. Mettius L. f. Cam(ilia) Maximus domo Atria. CORP. V 2315 (*Atriae*) col(legio) nau-t(arum) m(unicipii) A(triae). XIII 7010 (*Moguntiaci*) L. Livius M. ⟨f.⟩ Cam(ilia) Atria ⟨...⟩. Hadria: PROP. 1, 6, 1 non ego nunc Hadriae vereor mare noscere tecum. IVST. 20, 1, 9 Adria quoque Illyrico mari proxima ... Graeca urbs est. ISID. orig. 13, 16, 6 Adria quaedam civitas Illyrico mari proxima fuit, quae Adriatico nomen mari dedit. RAVENN. p. 383, 8 Adrianopolis a qua mare Adriaticum a quibusdam nominatur, item civitas Adre. p. 258, 2. TAB. Peut. 4, 5 Radriani. Hadra *v. infra p. 1098, 50*. *apud Graecos*: Ἀτρία: PTOLEM. 3, 1, 30. STEPH. BYZ. Ἀτρία πόλις Τυρρηνίας, Διομήδους κτίσμα. ... ἔστι καὶ ἄλλη πόλις Βοιῶν, ἔθνους Κελτικοῦ. Ἀδρία: STRABO 5, 214 τὴν Ἀδρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασίν PLVT. Cam. 16 ἀπὸ Τυρρηνικῆς πόλεως Ἀδρίας. STEPH. BYZ. Ἀδρία πόλις καὶ παρ' αὐτὴν κόλπος Ἀδρίας καὶ ποταμὸς ὁμοίως, ὡς Ἑκαταῖος. **Atriātēs** *incolae*. VARRO ling. 5, 161 atrium appellatum ab Atriatibus Tuscis. CORP. V 2343 (*Atriae*) Hylas m(unicipum) A(triatium). STEPH. BYZ. Ἀδρία: ὁ πολίτης καὶ ὁ πάροικος Ἀδριανὸς ... καὶ Ἀδριάτης. *sub* Ἀτρία: τὸ ἐθνικὸν Ἀτριανὸς καὶ Ἀτρ⟨ι⟩εὺς καὶ Ἀτριάτης. ἄμεινον δὲ τὸ πρῶτον. *iidem* **Atriāni**: PLIN. nat. 3, 120 in Atrianorum paludes, quae Septem maria appellantur, nobili portu oppidi Tuscorum Atriae. *cf.* STEPH. BYZ. *supra*. TAB. Peut. 4, 5 Radriani. *adi.* MART. 3, 93, 9 et Atrianus dulcius culex cantet. (?) **Atriēnsis**. CORP. XV 6420 (*in lucerna*) Eros Atriensis. *an* atriensis? *adi.* **Hadriānus**. PLIN. nat. 10, 147 Hadrianis *gallinis* laus maxima. *cf.* ARIST. hist. anim. ζ 1, 558ᵇ, 16 αἱ δὲ Ἀδριαναὶ ἀλεκτορίδες (Ἀδριανικαὶ *codd. deteriores*). de gen. anim. γ 1, 749ᵇ, 29 τῶν ἀλεκτορίδων αἱ Ἀδριανικαί. PLIN. nat. 14, 67 ab intimo sinu maris Hadriana *vina laudantur*. 35, 161 Hadrianis (Adrianis *Leidens. Voss. al.*) *vasis* firmitas. (?) CASSIOD. var. 1, 19 Adrianae civitatis curialium. **Atriānus** *fl., qui Atriam praeterfluit, cuius superior pars* Tartarus *vocatur*. PTOLEM. 3, 1, 25 Ἀτριανοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί. *cf.* STRABO 7, 317 φησὶ δ' ὁ Θεόπομπος ... τὸν Ἀδρίαν (κόλπον) ... ποταμοῦ ἐπώνυμον γεγονέναι. STEPH. BYZ. *supra p. 1097, 15*. TAB. Peut. 4, 1 fl. Hadra. **Hadria** (Adria), -ae *m. mare quod nomen accepit ab oppido* Atria, *cf. sub* Hadriaticus. SCYL. 27 τὸ δὲ αὐτὸ Ἀδρίας ἐστὶ καὶ Ἰόνιος. STRABO 5, 214 τὴν δ' Ἀτρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασίν, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. 7, 316 *sq.* Κεραύνια ὄρη, ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Ἀδρίου. τὸ μὲν οὖν στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι, διαφέρει δὲ ὁ Ἰόνιος διότι τοῦ πρώτου μέρους τῆς θαλάττης ταύτης ὄνομα τοῦτ' ἐστίν, ὁ δ' Ἀδρίας τῆς ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ, νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης (*quae secuntur v. supra p. 1097, 32*). *at* PS. AVR. VICT. epit. 14 Hadrianus ... Aelio Hadriano ... Adriae orto genitus, quod oppidum agri Piceni etiam mari Adriatico nomen dedit. PAVL. hist. Lang. 2, 19. *cf. Nissen, Ital. Landeskunde I p. 89 sqq.; Partsch, PW. I 417.* ὁ Ἀδρίας (κόλπος), ὁ κατὰ τὸν Ἀδρίαν κόλπος (*Polybius*). CATVLL. 36, 15 quaeque Durrachium Hadriae tabernam *colis, Venus*. HOR. carm. 1, 3, 15 rabiem Noti, quo non arbiter Hadriae maior. 1, 33, 15 Myrtale libertina, fretis acrior Hadriae curvantis Calabros sinus. 2, 11, 2 quid bellicosus Cantaber et Scythes ... cogitet Hadria divisus obiecto. 2, 14, 14 fractisque rauci fluctibus Hadriae. 3, 3, 5 Auster dux inquieti turbidus Hadriae. 3, 9, 22 improbo iracundior Hadria. 3, 27, 20 ego quid sit ater Hadriae nōvi sinus et quid albus peccet Iapyx. epist. 1, 18, 63. OV. trist. 1, 11, 4 *me* scribentem mediis Hadria vidit aquis. SEN. Thy. 362 saevo rabidus freto ventosi tumor Hadriae. nat. 3, 29, 7 Adria. epist. 89, 20 nisi trans Hadriam et Ionium Aegaeumque vester vilicus regnat. MELA 2, 17 Euxinum et Hadrian. 2, 39 Aetolia, Acarnania et Epiros usque in Hadrian (Adrian *cod. Vatic.*). 2, 54 Ceraunii montes, ab his flex⟨us est⟩ in Hadrian. 2, 57 intumo in sinu Hadriae. 2, 66 *sq.* Sallentina litora et urbs Graia Callipolis. hucusque Hadria ... pertinet. 2, 114. LVCAN. 2, 625 cum totas Adria vires movit. 5, 614 sonat Ionio vagus Adria ponto. PLIN. nat. 3, 119 intravit Hadriam. 3, 127. STAT. silv. 3, 2, 87 quos tibi currenti praeceps gerat Hadria mores. TAC. ann. 15, 34 maris Hadriae traiectus. hist. 3, 42 qua Picenus ager Hadria adluitur. PRISC. gramm. II 77, 12 Adria Adrianus (Hadr- *pars codicum*). CASSIOD. ex Eutyche gramm. VII 200, 23 omnis vocalis d sequente leviter enuntiatur ...; notatur Hadria. AVIEN. orb. terr. 556 citus Hadria rursum subluit hanc (*Graiam terram*) fluctu. VVLG. act. 27, 27 navigantibus nobis in Adria (ἐν τῷ Ἀδρίᾳ. *prope Melitam insulam*). HIER. epist. 105, 1 in insula Adriae. 109, 2 inter Adriae fluctus. MART. CAP. 6, 657 promunturium Ceras Chryseon Byzantio oppido celebratum, quod a Dyrrhachio ... distat. eo enim interstitio a se ... recesserunt ... Adria (Adrias *cod. Darmstad.*) et Propontis. PRISC. perieg. 94 illinc incipiens extenditur Hadria (Adria *codd. deteriorum pars*) vastus ad boream penetrans pelago solemque cadentem (Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe). 103 quem (*Ausoniae isthmon*) tria circumdant maria undique litore curvo: Tyrrhenum, Siculum nec non simul Hadria (*item ut supra*) vastus. IORD. Rom. 151 Tarentus in ipsis Adriae (Hadriani *vel* Hadriatici) maris faucibus posita. 223 Rodus ... totius Atriae insularum metropolis. Get. 156. Adrias *Graecorum more* AMBR. hex. 3, 3, 13 Tyrrheno *mari* Adrias, Adriae (*sic codd. antiquiores, recentiores* H-) cetera maria *interiora* miscentur. *nom. vir.* Hadrias: CORP. VIII 2566 (*Lambaesi*) C. Iulius Hadrias The(veste) sig(nifer). **Hadriānum** (Adrianum) mare. Ἀδριανὴ θάλασσα, Ἀδριανὸς πόντος. CIC. Pis. 93 ultimas maris Hadriani oras (Adr- *codd. Frising., Erlang., Monacens.*). Att. 10, 7, 1 quod ut meliore tempore possimus, facit Adriano mari Dolabella. Hor. carm. 1, 16, 4 sive mari libet Hadriano (PS. ACRO 'Adriano] pro Adriatico). VITR. 2, 9, 14 litora maris Hadriani. 2, 10, 1 oras maris Hadriani. FLOR. 1, 10, 2 Hadriano (Hadriatico *Palat.*, Hadriaco *Vossian.*) tenus mari. 1, 13, 3 in ipsis Hadriani (Hadriatici *Palat. Vossian.* [Adr-]; Adriae *Iordanes*) maris faucibus. 1, 20, 1 Hadriani (Adriani *codex Bamberg. et Iordanes*) maris litus. 2, 13, 31 cum fauces Adriani (Hadr- *Vossian.*) maris iussi occupare Dolabella et Antonius, ille Illyrico, hic Curictico litore castra posuissent. MON. Ancyr. 5, 12 Hadriánó marí (Εἰονίου κόλπου). 5, 32 trans Hadrianum mare (πέραν τοῦ Εἰονίου κόλπου). **Atriāticum** *mare*. LIV. 5, 33, 7 alterum Atriaticum (Hadriatium *Veronens.*) mare ab Atria, Tuscorum colonia, vocavere Italicae gentes. Graeci ... Adriaticum vocant. PLIN. nat. 3, 120 oppidi Tuscorum Atriae, a quo Atriaticum mare ante appellabatur, quod nunc Hadriaticum. *adi.* **Hadriāticus** (Adriāticus). *mare, sinus.* ὁ Ἀδριατικὸς κόλπος, ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. CORP. VI 9682 naviculario cur(atori) corporis maris Hadriatici. XIV 409 navicular(ios) maris Hadriatici. CAES. civ. 1, 25, 3 omne Hadriaticum (Adr- *codices Vindobon. et Vrsin.*) mare. LIV. 1, 1, 3 in intimum Hadriatici maris sinum. 10, 2, 4 medioque sinu Adriatico. 10, 2, 14 nulla regione maris Hadriatici. 40, 21, 2 Hadriaticum mare. 40, 21, 7 mare Hadriaticum. 40, 57, 7. 43, 31, 4. VITR. 2, 6, 5 Adriaticum mare. VELL. 2, 43, 1 effusissimum Adriatici maris traiecit sinum. VAL. MAX. 9, 8, 2 maris Hadriatici ... fauces. MELA 1, 17 mare quod primo sinu accipit, Aegaeum dicitur; quod sequenti in ore Ionium, Hadriaticum interius. ... Hadriatici latus Illyris occupat. 2, 58 *Italia* inter Hadriaticum et Tuscum, sive, ut aliter eadem adpellantur, inter superum mare et inferum excurrit. 2, 110 vicina Hadriatico mari Corcyra. PLIN. nat. 3, 44 inter duo maria inferum et superum ..., ... in Hadriaticum mare. 3, 100 Hydruntum ... ad discrimen Ioni et Hadriatici maris. 3, 118. 3, 120 (*vide supra p. 1098, 17*). 3, 126. 3, 150 duo maria ..., Ionium in prima parte, interius Hadriaticum, quod superum vocant. 14, 60 *Punicum vinum* gignitur in sinu Hadriatici maris non procul Timavo fonte.... hoc esse crediderim quod Graeci celebrantes miris laudibus Praetetianum appellaverint ex Hadriatico sinu. 37, 33 Hadriatici sinus (*genet.*) *al.* TAC. ann. 2, 53 Hadriatici ac mox Ionii maris adversam navigationem perpessus. SVET. Tib. 16 sinum maris Hadriatici. frg. p. 242 R. *mare* superum et Adriaticum (Adriacum *et* Atriaticum *pars codd.*) dicitur. FLOR. 1, 39, 1 in Hadriaticum (Adr- *Bambergens.*) mare. 1, 41, 10 *fretum* Hadriaticum. APVL. mund. 6 alter *sinus* ... in maxima divisus est maria, quorum unum Gallicum dicitur, alterum Africum, ... tertium Adriaticum pelagus. SOL. 2, 25 (*ex* PLIN. nat. 3, 118) in Adriaticum (Hadr- *Sangallens.*) ... mare. 23, 16 ab oppidis *dicta maria* Adriaticum (Hadr- *Vatican.*), Argolicum .... 5, 12 pelagus Tuscum et Adriaticum. 9, 5 Adriaticum salum. SCHOL. Verg. cod. Bern. 165 georg. 2, 158 Hadriaticum enim mare dicitur vel ab Hadra civitate quam alluit, vel ab hadra id est petra. IVL. HON. rec. B 45 (geogr. p. 51) *Nilus* vergit partim Adriatico mari et partim mari Carpathio. COSMOGR. 1, 12 (geogr. p. 77) fluvius Adonis ... in mare Adriaticum excipitur contra insulam Cretam. RAVENN. p. 247 *sq.* ad mare magnum Adriaticum est provincia Flaminia Ravennatis. ... item ad mare magnum Adriaticum ... est ... provincia Apulia, item provincia quae dicitur Calabria Brindicensis. girat autem ipsa Italia id est de Adriatico mari in Gallico a provincia Pritas Rigiensis (*i. Brettia Regiensis*). 290, 2 qui currunt de ipso Pado in mare magnum Ionicum quod Adriaticum dicitur. 294, 1 mare Ionicum quod et Adriaticum dicitur. 323, 17 hinc (*ab Hellesponto*) pelagum Adriatici qui antiquitus Ionicum dicitur *ad partem meridionalem finem habet Europa*. IVST. 20, 1, 9 Adria quoque Illyrico mari proxima, quae et Adriatico mari nomen dedit. PORPH. Hor. carm. 1, 33, 15 Adriaticum sinum ... quod mare et Calabriam adluit. 3, 9, 23 Hadria pro Hadriatico mari dicitur. SERV. Aen. 3, 211 sciendum Ionium sinum esse inmensum ab Ionia usque ad Siciliam, et huius partes esse Adriaticum Achāicum Epiroticum. 5, 52 Argolicove mari] Ionico et Adriatico. 11, 540 iuxta Hadriaticum mare urbem Metapontum condidit. PS. FVLG. sup. Theb. p. 184 adrios enim grece profunditas latine; unde mare Adriaticum dicitur id est profundum. AMBR. hex. 3, 3, 12. HIER. epist. 108, 7 inter Scyllam et Charybdin Adriatico se credens pelago quasi per stagnum venit Methonen. in OS. 8, 1 p. 81 Vall. sinum *maris* Hadriatici et Ionii et Propontidis. MACR. sat. 7, 12, 35 inundatio ipsa ... Hadriaticum (Adr- *cod. Paris.*) mare facit, ex quo dextra in Parthenium, laeva in Ionium...pergit. OROS. hist. 1, 2, 57 montes Acroceraunia in angustiis Hadriatici (Atriatici *Donauesch.*) sinus. 1, 2, 59 Dalmatia habet...a meridie Hadriaticum (Hatriaticum *Donauesch.*) sinum. 1, 2, 61. 1, 2, 90 Tripolitana provincia ... habet ... a septentrione mare Siculum vel potius Hadriaticum. 1, 2, 97 insula Creta finitur ... a meridie mari Libyco quod et Hadriaticum (Adr- *in plerisque*) vocant. 1, 2, 100 Sicilia ... ab oriente cingitur mari Hadriatico (Adr- *Donauesch. et Vatican. ante corr.*). IORD. Get. 219 Atriatici (*sic antiquiores codd.*)...sinus (*genet.*). CASSIOD. var. 12, 15, 1 civitas *Scylacium* supra sinum Adriaticum (*sic*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

plerique, Adrianum, Adriacum *nonnulli)* constituta. GREG. M. epist. 7,23 p. 467, 36 ex Crotonensi civitate, quae super Adriaticum mare in terra Italiae posita. *absolute:* CATVLL. 4, 6 et hoc negat mina⟨c⟩i⟨s⟩ Adriatici negare litus. PLIN. nat. 1 ind. 3 insularum Ionii et Hadriatici. AMPEL. 6,15 in Hadriatico Crateae *(insulae).* Adriaticum *litus:* PLIN. nat. 37, 32 in Hadriatico litore. SIC. FLACC. grom. p. 136, 4 Hadriaticum ... litus Illyricum contra se habet. *vide etiam supra p. 1098, 7 al.* *adi.* **Hadriacus** (Adriacus) *a poetis solis usurpatum, sicut Graeci quidam poetae* Ἀδριακός. VERG. Aen. 11, 405 amnis et Hadriacas (Adr- *R*) retro fugit Aufidus undas. PROP. 3, 21, 17 nunc rudis Adriaci vehar aequoris hospes. ... deinde per Ionium vectus .... OV. hal. 125 Adriaco mirandus litore rhombus. MANIL. 4, 6 *sq. mare* circuit omnem Italiam, Hadriaco mutatum nomina ponto. LVCAN. 2, 407 Adriacas qui verberat Aufidus undas. 2, 613 hinc *(a Brundisio)* latus angustum iam se cogentis in artum Hesperiae tenuem producit in aequora linguam, Hadriacas *(sic Montepess.)* flexis claudit quae cornibus undas. 3, 190 Adriacas spumans Absyrtos in undas. 4, 404 qua maris Adriaci longas ferit unda Salonas. 4, 408 Adriaco tellus circumflua ponto. 5, 380 Apulus Hadriacas *(sic Montepess.)* exit Garganus in undas. SIL. 1, 54 *Aufidum* vix iter Hadriaci rumpentem ad litora ponti. 7, 480 Hadriaci ... Sasonis. 10, 214 Hadriaca ... harena. 11, 509 fluctus ... Hadriacos. IVV. 4, 39 Adriaci spatium admirabile rhombi. NEM. cyn. 62 Adriacas audet temptare procellas. AVIEN. ad Flav. (anth. 876) 9 alta Corinthos, Adriaco⟨s⟩ surgente not⟨o⟩ qua prospicit aestus. Arat. 784 *Padus* Hadriacos inpellit gurgite fluctus. CLAVD. 5, 39 Adriacas ... undas. RVT. NAM. 2, 24 Tyrrheni rabies Hadriacique sali. *absolute* Hadriacum *sc. mare:* OV. fast. 4, 501 Hadriacumque patens late bimaremque Corinthum. *vide etiam supra p. 1098, 7 al.* **Hadriace** (Ἀδριακή) *terra.* LIB. gener. chron. I p. 98, 88 Epirotia, Illyria, Auchinitis, Hadriace, ex qua pelagus Hadriaticum. *cf.* CHRON. Alex. chron. I p. 98, 62 Adracia (adriacia *pict.*), ex quo Hadriaticum pelagus.

2. Ātria *v.* Atrius.

Atriānus *nom. vir. barbaricum.* CORP. XIII 1328 *(in Aquitania)* Atriani Atuani f., Andecarius Ferox curavit ex testament(o) Atriani. 2820 *(Augustoduni)* Atrianus. *Otto.*

ātriārius, -ī *m. ab* atrium. VLP. dig. 4, 9, 1, 5 si qui opera mediastini fungitur, non continetur, ut puta atriarii et focarii et his similes. CORP. X 6638 C 2, 6 atri⟨a⟩ri⟨us⟩. *saepius diiudicari non potest, in inscriptionibus* atr (atri) *supplendumne sit* atriarius *an* atriensis, *sicuti* CORP. X 6638 B 2, 6. C 2, 15 *et* 27. 3, 7. 11. 24. 6775. VI 4428. 8738 *(bis).* 9192. 9193. atri X 6638 C 1, 9. *cf. Habel, PW. II 2144.* *Münscher.*

Atriāticus *v.* Atria *p. 1098, 15. 76. 83.* **Atribi** *cf.* Athribis.

atribux. [*cf. esse videtur c.* ater *et* bucca, *v. W. Heraeus, Archiv 10 p. 513. 11 p. 134. Th.*] GLOSS. IV 22, 37 attribux senex atrix buccis *(sic cod.).* AVSON. 415, 9 canus, comosus, hispidus, trux, atribux, Terentianus Phormio (attubus *coniecerat Scaliger; cf.* atubus, atypos). *cf.* ARNOB. nat. 3, 14, *ubi pro* sacrivoces *Heraeus proponit* atribuces. *Ihm.*

Atr(ica?) *fluv. Galliae Narbonensis.* CORP. XII 3316 *(Nemausi)* n(autis) Atr. et Ovidis (3317). 4107 naut. Atr. et Ov. *contulerunt edd.* l'Ardèche *et* l'Ouvèze. *Diehl.*

ātricapillus, -a, (-um). *ab* ater *et* capillus. GLOSS. II 22, 36 atricapellus μελαγκόρυφος, μελάνθριξ. PAVL. FEST. 124 melancoryphi genus avium, quae Latine vocantur atricapillae, eo quod summa earum capita nigra sint.

ātricolor, -is. *ab* ater *et* color. AVSON. 396, 52 pingens aridulae sublita paginae Cadmi filiolis atricoloribus *(i. litteris atramento scriptis).* *Ihm.*

Atrictus *v.* Atrectus.

Atriculus, -ī. *ab* ater, *cf.* molliculus, *nisi est* Articulus. *cogn. vir.* CORP. III 3183 *(in Dalmatia, periit)* P. Livio Atriculo. *Diehl.*

Atrīda, -ēs *v.* Atreus. **Ātriēna** *v.* Atrius.

ātriēnsis, -e. *ab* atrium *(v.* NOT. Tir. 100, 34). SERV. Aen. 9, 645 quod et Plautus docet in Asinaria, in qua inducit Sauream, servum atriensem, in tota familia plurimum posse. SCHOL. Iuv. 3, 7, 7 ostiarius vel custos atriensis. *ubique fere pro subst.:* GLOSS. διαιτάρχης, ὁ ἐπὶ τοῦ τετραστόου, οἰκοφύλαξ. II 22, 28 *sq.* atriensis: διαιτάριος, διαιτάρχης, liber de officio proconsulis *(cf. Rudorff, Abhdlgn. d. Berl. Acad. 1865 p. 275).* atriensis (-es): ianitor (-es), ostiarius (-ii). *male explic.* II 568, 40 atriensis (attr- *in b*) IV atria habens. atriesis: CORP. VI 6240. 6242. 6250. 9195. XV 6372. atresis: CORP. X 713. 6638 B 2, 10. atrensis: CORP. X 6637 b 2 = VI 8639. X 6638 C 3, 16. atrinsis: CORP. VI 5187.

PLAVT. Asin. 264 aut mihi in mundo sunt virgae aut atriensi Saureae. 334 meministin asinos ... nostrum vendere atriensem? 347. 352. 365. 368. 383. 393. 584. Cas. 462 me ... facere atriensem voluerat sub ianua. Poen. 1283 me reliquit pro atriensi in aedibus. Pseud. 11 adgreditur adulescentis servus Pseudolus tamquam lenonis atriensis. 609 *(bis).* VARRO ling. 8, 61 *v. sub* atrium *p. 1101, 41.* CIC. Pis. 67 idem coquus, idem atriensis. parad. 37 in magna familia sunt alii lautiores, ut sibi videntur, servi, sed tamen servi, ut atrienses. 38 si L. Mummius aliquem istorum videret matellionem Corinthium cupidissime tractantem ..., utrum illum civem excellentem an atriensem diligentem putaret? PHAEDR. 2, 5, 11 ex alticinctis unus atriensibus ... alveolo coepit ligneo conspergere humum. SEN. epist. 123, 2 *panem* habet atriensis. COLVM. 12, 3, 8 insistere *oportebit villicam* atriensibus, ut supellectilem exponant. PETRON. 29 interrogare ... atriensem coepi. 53 atriensis Baias relegatus. 72 *(bis).* PLIN. epist. 3, 19, 3 sumptus atriensium, topiariorum, fabrorum. ALF. dig. 50, 16, 203 vilici, atrienses, textores. VLP. dig. 7, 1, 15, 1 si ... vel de symphonia atriensem vel de palaestra stercorandis latrinis praeponat, abuti videbitur proprietate. 33, 7, 8, 1 accedunt instrumento .. atrienses, scoparii. APVL. mund. 26 extrinsecus singuli custodes locorum erant et ianitores et atrienses. SVET. Cal. 57 *de caelo tacta est* Romae cella Palatini atriensis. CORP. I 1540 (= XIV 2875) coques atriensis. VI 9199 (= CARM. epigr. 1080) Zethus T. Vini atriens⟨is⟩. X 6638 C 1, 6. 7. 8. VI 4429. 5847 (= 826). 6215. 6239. 7008. 7301. 9194. 9196. 9197. 9199. VIII 18551 ⟨atri⟩ensi⟨s⟩. XV 6420 Eros atriensis *(sed fortasse* Atriensis *est patronymicum. cf. p. 1097, 23). praeterea v. sub* atriarius *p. 1099, 39 sqq.* CORP. VI 6241 Lentiscus ex horteis atriensis. 4330 Rhoci atriens⟨is⟩ de basilica Asinia. 9198 Scurra atriens⟨is⟩ regia *(i. domus regiae).* 3942[a] Antiochus Liviae atriensis. 8739 Chaerea Caesaris atriensis. 8740 Ti. Claudi Germanici atriensis. 6040 Iucund⟨us⟩ atriensis Ti. Caesari⟨s⟩ *cf. Habel, PW. II 2145; Ruggiero, dizionario epigr. I 762.* *Münscher.*

Atriēnsis *v.* Atria *p. 1097, 23.* **Ātrilius** *v. sub* Atrius.

Atrimae *gen. vel dat.* CORP. VIII 19151 *(Sigus, periit). cf.* ἀτρεμής, ἀτρέμας? *fortasse conferendum* CORP. III 14373[1] *(in vasculo)* Atrim⟨...⟩. *Diehl.*

Atrinum oppidum. LIV. 24, 47, 14 ab altero praetore Sempronio Tuditano oppidum Atrinum expugnatum. *situm fuisse in Aemilia Nisseno, Ital. Landeskunde II p. 972 inde veri simile fit, quod Sempronio Ariminum provincia evenerat (cf. 24, 44, 3). cf.* Atria. *Otto.*

ātriolum, -ī *n. ab* atrium *deminutive (v.* NOT. Tir. 100, 33). CIC. Att. 1, 10, 3 typos tibi mando, quos in tectorio atrioli possim includere. ad Q. fr. 3, 1, 2 quo loco in porticu te scribere aiunt ut atriolum fiat, mihi, ut est, magis placebat; neque enim satis loci videbatur esse atriolo. SEN. contr. 1 praef. 11 in illo atriolo, in quo ... ait secum declamasse. CORP. VI 10876 hortulum ... cum ... atriolo. *cf. Mau, PW. II 2148; Magoun, Transactions of the American Philological Association 1896 XXVII, Proceedings p. VII.* VVLG. Ezech. 46, 21 et ecce atriolum (αὐλή) erat in angulo atrii (αὐλῆς), atriola singula per angulos atrii. 46, 22 *et* 23. HIER. in Ezech. 46, 19 p. 584 Vall. hoc ... atrium ... per singulos angulos quatuor habebat atriola, quae LXX minora (μικρά *in v. 21*) vocant et nos pro felicitate sensus ὑποκοριστικῶς atriola diximus. *Münscher.*

atriplex, -icis. [*e vocabulo* ἀτράφαξυς *deformatum. Th.*] PAVL. FEST. 29 atriplexum herba, quae nunc atriplex dicitur. DIOSC. gr. 2, 145 ἀτράφαξις (ἀνδράφαξις), οἱ δὲ χρυσολάχανον, Ῥωμαῖοι ἀτρίπλικεμ (ἀτριπληκεμ *codd. Vindob.*). COLVM. 11, 3, 42 holus atriplicis, quod Graeci vocant ἀνδράφαξιν (ἀτράφαξυν *vulg.*). ORIBAS. eup. 2 A 37 atrafaxis, quam Latini atriplicem vocant. GLOSS. atriplex χρυσολάχανον, ἀνδράφαξις (artaprasis III 549, 44; astrapassis 617, 32; andrafacis 507, 78; andrafixin 536, 25), ἀτράφαξυς ἤτοι χρυσολάχανον, ἀνδράφαξ (adrafax adriplice III 550, 20). adriplice *(vel* atriplices) χρυσοκόλλα *(saepius; cf.* III 588, 42 crisogola adriplicis semen). atriplices χρυσολάχανα. III 586, 15 adriplicis i. ortolana. 607, 11 artriplicis id est erba ortolana (616, 15 adripicis i. erba ortulana). *de genere: neutr.:* PLIN. nat. 20, 219. *masc.:* GARG. MART. med. 7 GLOSS. V 168, 40. *femin. vix probant loci* CAEL. AVR. chron. 2, 7, 101. 5, 10, 117 atriplex, quam Graeci ἀνδράφαξιν vocant. ORIBAS. eup. 2 A 37 *(v. supra l. 50). cf. infra l. 76.* *acc. sing.* atriplicem: PALLAD. DIOSC. gr. 2, 145 ORIBAS. eup. 2 A 37. *plur.* atriplices: CASS. FEL ANTH. GLOSS. *traduntur formae* atreplex: ORIBAS. syn. 4, 15. adriplice, -is, adripices, adtriplices: GLOSS. *(v. supra).* [*it.* atrepice, *francogall.* arroche. *M.-L.*]

COLVM. 10, 377 et gravis atriplici consurgit longa phaselos. 11, 3, 42 *(supra l. 48).* PLIN. nat. 19, 99 quae rectam non habent radicem, statim plurimis nituntur capillamentis. 117 atriplex octavo *die erumpit.* 119 semina plurimis rotunda, aliquis oblonga, paucis foliocia et lata, ut atriplici. *ibid.* nudum semen est coriandri ..., cortice obductum bliti, betae, atriplicis, ocimi. 123 atriplici *(dat.).* 170 aequinoctio autumni seruntur coriandrum, anetum, atriplex. 181 infirmiora *semina* sunt atriplici. 20, 219 atriplex et silvestre est, accusatum Pythagorae, tamquam faceret hydropicos morbosque regios et pallorem, concoqueretur difficillime. 1 ind. 20, 83 atriplice. GARG. MART. med. 7 (= PLIN. VAL. 4, 7) atriplex umidae atque frigidae substantiae holus est ... in cibo sumptus (sumpta *de virt. herb. 32*) indubitate ventrem resolvit (GLOSS. V 168, 40 atriplices humidam et frigidam virtutem habent, in cibo sumpti ventrem solvunt). PALLAD. 5, 3, 3 hoc mense atriplicem seremus, si rigare poterimus (8, 2, 1). CASS. FEL. 1 p. 7, 9 R. ova sorbilia et holera, malva beta atriplices cucurbita. ANTHIM. 59 atriplices olera bona sunt et sanis et infirmis. ORIBAS. syn. 4, 15. 19. 34 porclaca, malva, bletus, atriplex aquosiora olera sunt. ISID. orig. 17, 10, 17 atriplex *(sine interpr.).* PS. THEOD. PRISC. p. 306, 18 R. seminis atriplicis. *Ihm.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Laelia **Atrista**. *cf.* *ἄτρεστος*. CORP. X 3122 (*Puteolis*). *Diehl.*

ātritās, -ātis *f.* *ab* ater. PLAVT. Poen. 1290 iam pol egó illam pugnis totam faciam uti (ut *AP*) sit merulea, ita replebo atritate, atrior (atritior *A*) multo ut 'siet quam Aegyptini. *huc spectat glossa* PAVL. FEST. 28 atritas (atritus?) atri coloris. *v. Goetz, Archiv 2 (1885) 347.*

μελανία **ātritūdo,** nigredo GLOSS. II 366, 49. *Ihm.*

atritumus *v. sub* atrium *l. 50.* ? **atrītus** *v.* atritas.

Atrivi *v.* Athribis.

ātrium, -ī *n.* [*orig. inc., nisi a Graecis tractum est, cf. αἴθριος ὕπαιθρος. non duci potuisse ab* ater, *quod nullo tempore culina in atrio fuerit, docet me Puchstein. Th.*] adr- *scriptum* INSCR. (*saec. VII vel VIII*) Bonn. Jahrb. 105 (1900) p. 129 *et* 130. *fortasse vulgariter* atria, -ae *f.* LEX Sal. capit. 4, 14 (*bis*). [*port.* adro. *M.-L.*] *dactylis non apti nisi nom. et acc. plur.* GLOSS. *μεσαύλιον, περίστωον, στοὰ οἰκίας, μέσαυλον, τετράστοον, αὐλή, πυλών, πύλη,* conpluvium, inpluvium. III 312, 64 *περίστυλον* atrium columnatum. V 269, 7 atrium quadriporticum, id est mesaulum. 269, 9 atrio coram portico (*corr.*). atria: aedes, portici, conpluvia, porticum, porticus. NOT. Tir. 100, 32. SERV. Aen. 1, 726 ut ait Cato, et in atrio et duobus ferculis epulabantur antiqui ...; ibi etiam pecunias habebant ...; ibi et culina erat, unde atrium dictum est; atrum enim erat ex fumo. alii dicunt Atriam Etruriae civitatem fuisse, quae domos amplis vestibulis habebat; quae cum Romani imitarentur, atria appellaverunt. alii atria magnas aedes et capacissimas dictas tradunt, unde atria Licinia et atrium Libertatis. VARRO ling. 5, 161 atrium appellatum ab Atriatibus Tuscis; illinc enim exemplum sumptum. PAVL. FEST. 13 atrium proprie est genus aedificii ante aedem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluvia descendit. dictum autem atrium, vel quia id genus aedificii Atriae primum in Etruria sit institutum, vel quod a terra oriatur quasi aterrium. GELL. 16, 5, 2 quosdam hautquaquam indoctos viros opinari vestibulum esse partem domus priorem, quam vulgus atrium vocat. SERV. Macr. sat. 6, 8, 15. SCHOL. Luc. 2, 238 Web. atrium proprie dicitur ab atro, i. nigro, quod proprie est porticus illa ante templa, ubi comburebantur, quae remanebant; et ilia remanebant; sed ponitur pro domo. ISID. orig. 15, 3, 4 atrium magna aedes est sive amplior et spatiosa domus; et dictum atrium eo, quod addantur ei tres porticus extrinsecus. alii atrium quasi ab igne et lychno atrum dixerunt; atrum enim fit ex fumo. *cf. Velissky, Zeitschr. f. österr. Gymn. XXVI (1875) p. 811 sqq.; Nissen, Pompej. Studien (1877) p. 626 sqq.; Mau, PW. II 2146 sqq.; Daremberg-Saglio, Dictionn. des antiquités I 530 sqq.; Ruggiero, Dizionario epigr. I 759 sqq.; Magoun, l. l. (v. p. 1100, 38) p. VI.*

I ***Romanorum in sermone*****:** **1** *atria privatarum domuum*: PLAVT. Aul. 518 stant thylacistae (phylacistae *codd.*) in atriis, textores, limbularii, arcularii. VARRO ling. 8, 29 quom non videamus habere ⟨ad⟩ atrium *περίστυλον* similitudinem et cubiculum ad equile. 8, 61 si ab aede et tuendo ⟨aeditumus sit, cur non ab atrio et tuendo⟩ potius atritumus (adrutumus *trad.*) sit quam atriensis. Men. 36 atria divitis Crassi. CIC. ad Q. fr. 3, 1, 2 ⟨neque⟩ fere solet nisi in iis aedificiis fieri *atriolum*, in quibus est atrium maius. HOR. carm. 3, 1, 46 cur invidendis postibus et novo sublime ritu moliar atrium? OV. fast. 1, 591 perlege dispositas generosa per atria ceras. 6, 363 ornatos aerata (*corr.*) per atria ... occubuisse senes. LIV. 5, 41, 7 plebis aedificiis obseratis, patentibus atriis principum. FEST. 356 tablinum proxime atrium locus dicitur. VITR. 6, 3, 1 trabes in atrii latitudine traiectae. 6, 3, 3 atriorum ... latitudines ac longitudines tribus generibus formantur. 6, 3, 3 (*in fine*). 4. 5 (*ter*). 6 (*ter*). 6, 5, 1 magnifica ... atria. 2 atria ... amplissima. 3 in urbe atria proxima ianuis solent esse, ruri ... atria habentia circum porticus. 6, 7, 1 atriis Graeci ... non utuntur. 7, 5, 1 atriis ... constitutae sunt ... certae rationes picturarum. VAL. MAX. 3, 1, 2. 5, 8, 3. 8, 15, 1 uni ... illi instar atrii Capitolium est. SEN. dial. 6, 10, 1 ampla atria et exclusorum clientium turba referta vestibula. 10, 14, 4. benef. 6, 34, 5 in pectore amicus, non in atrio quaeritur. epist. 19, 11. 22, 9 atrium vacuum. 76, 12 frequens. dial. 12, 14, 3 imagines, quae inplevere Caesarum atrium. benef. 3, 28, 2. epist. 44, 5 atrium plenum fumosis imaginibus. 55, 6 speluncae ... cuivis (cuius *trad.*) laxo atrio pares. 90, 6 non in foro nec in consultorum atrio. ASCON. Scaur. p. 27 B. in huius domus atrio fuerunt quattuor columnae. Mil. p. 33 B. corpus in atrio domus positum. p. 43 B. *telae* ex vetere more in atrio texebantur. PETRON. 30 dispensatorem ... in atrio (precario *trad.*) aureos numerantem. PLIN. nat. 14, 13 *vites* atria media complentes. 17, 6 columnas VI ... in atrio eius domus statuerat. 34, 17 mox forum (*sc. mos statuarum in foro ponendarum*) et in domibus privatis factum atque in atriis. 36, 6 *maximas columnas* in atrio Scauri conlocari. 36, 8. 34, 55 astragalizontes ... sunt in Titi imperatoris atrio. 35, 6. 35, 8 Scipionis Pomponiani ... atrium. SIL. 10, 599 vos atria raptim nudate et clipeos in bella refigite captos. STAT. Theb. 10, 567 atria femineis trepidant ululata querellis. MART. 5, 20, 5 nec nos atria nec domos potentum ... nossemus. QVINT. inst. 11, 2, 20 primum sensum ... vestibulo quasi adsignant, secundum ... atrio. 11, 2, 23. IVV. 3, 7, 91 nobilium magna atria. PLIN. epist. 2, 17, 4 in prima parte *villae* atrium frugi nec tamen sordidum. 2, 17, 5. 5, 6, 15 atrium ... ex more veterum. SVET. Aug. 45 Cal. 41. Galba 2 stemma in atrio proposuerit. 4 aperto atrio. Vesp. 5. gramm. 17 docuit ... in atrio Catulinae domus, quae pars Palati tunc erat. APVL. met. 6, 29 fugae praesentis imaginem meae domus atrio dedicabo. VLP. dig. 7, 1, 13, 7 neque ... ei (*cui aedium usus fructus legatus sit*) permittetur ... atrium mutare. SPART. Sev. 24, 4 aditum Palatinis aedibus, id est regium atrium. ARNOB. nat. 2, 67 matres familias vestrae in atriis operantur domorum. SVLP. SEV. Mart. 17, 5. ENNOD. dict. 1 p. 428, 8 splendidissima dudum atria. *poetice de deorum habitaculis*: OV. met. 1, 172 deorum atria nobilium. 2, 296.

poetice plur. pro uno atrio vel domo, v. supra p. 1101, 15. persaepe non de civium Romanorum, sed de deorum vel heroum domibus: LVCR. 4, 400 atria versari ... uti pueris videantur, ubi ipsi desierint verti. VERG. Aen. 1, 726 fit strepitus tectis vocemque per ampla volutant atria. 2, 483 apparet domus intus, et atria longa patescunt. 2, 528 unus natorum Priami ... vacua atria lustrat saucius. 7, 379 turbo, quem pueri ... vacua atria circum ... exercent. 4, 666 it clamor ad alta atria. 12, 474 magnas ... aedes pervolat et pinnis alta atria lustrat hirundo. HOR. epist. 1, 5, 31 atria servantem postico falle clientem. OV. am. 1, 8, 65 veteres circum atria (quinquatria *trad.*) cerae. epist. 15, 184 nec capient Phrygias atria nostra nurus. met. 2, 114 patefecit ... Aurora fores et plena rosarum atria. 4, 763 reseratis aurea valvis atria tota patent. 5, 3 regalia turba atria complentur. 12, 53. 5, 153. 8, 562 levibus atria tophis structa. 10, 595 super atria velum candida purpureum simulatas inficit umbras. 12, 215 ignibus atria fumant. 13, 968 atria Circes. 14, 9 *et* 260. fast. 3, 703 Iovis atria. Pont. 1, 7, 24 atria si nobis non patuisse negas. 4, 4, 27 rumpi paene atria turba. LVCAN. 2, 238 atria cognati pulsat non ampla Catonis. 10, 119 ebur atria vestit. 10, 460 incerto lustrat vagus atria cursu. LAVS Pis. 9 quid imaginibus, quid avitis fulta triumphis atria ... profuerint? VAL. FL. 7, 31 oblatis clarescant atria villis (*sc. pellis aureae*). SIL. 8, 150 tristi ... per atria planctu concurrunt. 11, 312. 13, 579 omni stabulante per atria *Orci* monstro. STAT. Theb. 1, 146 alte Grais effulta nitebant atria (SCHOL. *ad h. l.* imperator habens circa atria semper armatos). 1, 197 rapidi super atria caeli (*v.* SCHOL.). 1, 436. 2, 49 nigri ... Iovis (*i. Plutonis*) vacua atria ditat mortibus. 2, 215. 6, 40. 10, 87 desidis atria Somni. Ach. 1, 755. silv. 1, 2, 48 atriaque et multa pulsantur limina virga. MART. epigr. 2, 3 invidiosa feri radiabant atria regis. 1, 70, 12 Penates atriaque excelsae sunt adeunda domus. 2, 90, 6 atria ... inmodicis artat imaginibus. 3, 38, 11 atria magna colam. 4, 40, 1 atria Pisonum. 9, 100, 2 observare iubes atria, Basse, tua. 12, 3, 10. 12, 50, 7. 12, 68, 2. IVV. 3, 8, 20 tota licet veteres exornent undique cerae atria. 5, 14, 65 stercore foeda canino atria. ANTH. 443, 5 atria ... dives tegit omnia cultus. AVSON. 334, 49 laqueata. CLAVD. 5, 136 purpureis effulta columnis. 5, 340. 10, 85 atria divae (*Veneris*). 33, 85 tremefacta silent dicente tyranno (*i. Plutone*) atria. 33, 244 atria cingit ebur. 36, 155 desolata pererrat atria. 36, 206 cauti ... per atria ludi. SIDON. carm. 7, 571 fragor atria complet. ANTH. 304, 12 ENNOD. carm. 2, 12, 2. CORIPP. Iustin. 1, 95 subit ampla senatus atria. *item apud scriptores sermonis pedestris*: APVL. met. 2, 4 atria longe pulcherrima columnis. 4, 6 *tramites* latronum dixeris atria. 6, 19 ante ipsum limen et atra atria Proserpinae semper excubans *canis*. SIDON. epist. 3, 3, 5 refertis capacissimae domus atriis. *praeterea cf. poetarum locos sub I 2 et III, omnes locos sub IV congestos.* CASSIOD. *p. 1103, 3.* IVVENC. *p. 1103, 76.* CONC. *p. 1104, 26.* CANON. *p. 1104, 40.* INSCR. *p. 1104, 49.*

2 *atria sacro vel publico usui destinata*: Q. CIC. pet. 10 ex curia Curios et Annios, ab atriis Sapalas et Carvilios ... sibi amicissimos comparavit. OV. am. 1, 13, 19 vades sponsum stultos (eadem sponsum cultos *trad.*) ante atria mittis, unius ut verbi grandia damna ferant. LIV. 24, 10, 9 tacta de caelo: atrium publicum in Capitolio. FEST. 333 ⟨Scribonianum ap⟩pellatur ante[a] atria ⟨puteal⟩. *cf.* PAPYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) p. 124 *ἐν ἀτρίῳ τὸ ξόανον καὶ τὸν ναόν* (*aet. Traiani*). AMM. 16, 10, 15 Traiani equum locatum in atrii medio. 22, 16, 12 Serapeum atriis columnariis amplissimis ... est exornatum. CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 146, 15 hoc imp. (*Domitiano*) multae operae publicae fabricatae sunt: atria VII. ENNOD. dict. 7 p. 444, 11 causidicus inter atria iam probata dictionem metuendus incipiet. VARRO ling. 6, 14 dies Tubulustrium appellatur, quod eo die in atrio sutorio sacrorum tubae lustrantur. FEST. 352 FAST. Praen. d. 23. Mart. CIC. Quinct. 12 tollitur ab atriis Liciniis atque a praeconum consessu. 25 ab atriis Liciniis et a faucibus macelli. *v. p. 1101, 26.* FEST. 241 lex fixa in atrio Libertatis ... incendio consumpta est, ut ait M. Cato in ea oratione, quae de auguribus inscribitur. CIC. Mil. 59 *quaestiones* sunt habitae nunc in atrio Libertatis. Att. 4, 16, 8 ut forum laxaremus et usque ad atrium Libertatis explicaremus. OV. fast. 4, 624 hac ... populo dignissima nostro atria Libertas coepit habere sua. trist. 3, 1, 72 nec me ... atria Libertas tangere passa sua est. LIV. 25, 7, 12 custodiebantur *obsides* in atrio Libertatis. 34, 44, 5 atrium Libertatis et villa publica ab iisdem refecta amplificataque. 43, 16, 13. 45, 15, 5. TAC. hist. 1, 31 ut Germanicos milites e Libertatis atrio

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

accerserent. SVET. Aug. 29 ab Asinio Pollione atrium Libertatis *extructum est.* ENNOD. dict. 7 p. 443, 12 bene effugatur servitus inter atria libertatis. CASSIOD. var. 6, 15, 2 dignitatem ... senatoris adquiris, et illa tibi panduntur atria, quae summatibus probantur esse collata. hinc est, quod in aula Libertatis locum patrium tenes. 8, 10, 11 viris nostris Libertatis atria reserate. ISID. orig. 6, 5, 2 Romae bibliothecas publicavit Pollio ... additis auctorum imaginibus in atrio, quod de manubiis magnificentissime instruxerat. CORP. VI 1794 in atrio Liber<tatis>. SERV. Aen. 11, 235 in Palati atrio ... apud maiores consulebatur senatus. *v. p. 1101, 26. cf. Mommsen, Hermes XXIII (1888) p. 631sqq.* CIC. agr. 1, 7 in atriis auctionariis potius quam in triviis aut in compitis auctionentur. IVV. 3, 7, 7 esuriens migraret in atria (*sc. auctionaria*) Clio. CORP. IX 3307 ex testamento atrium auctionarium fieri ... iussit. OV. fast. 4, 330 Tiberina priores atria dixerunt. OV. fast. 6, 263 hic locus ..., qui sustinet atria Vestae. PLIN. epist. 7, 19, 2 virgines ... vi morbi atrio Vestae coguntur excedere. GELL. 1, 12, 9 in atrium Vestae deducta *virgo Vestalis.* SERV. Aen. 7, 153 ad atrium ... Vestae conveniebat *senatus.* LIV. 26, 27, 3 forumque piscatorium et atrium regium *conprehensa incendio.* 27, 11, 16. LIV. 39, 44, 7 Cato atria duo, Maenium et Titium, in lautumiis ... emit basilicamque ibi fecit. CVRIOS. urb. 2 atrium Cyclopis (REG. urb. 2 antrum Cyclopis). 8 atrium Minervae *et* atrium Caci (*item* REG. urb. 8).
CONC. Matisc. a. 585 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 171, 21 neque intersit *clericus* atrio sauciolo, ubi pro reatus sui qualitate quispiam interficiendus est. CASSIOD. var. 11, 40, 5 atria tua (*sc. carceris*) vacuitatibus impleantur. CARM. epigr. 1343, 1 Traiani queren<t> atria (*i. bibliotheca Vlpia*) m<e>. CORP. III 14195, 29 atrio thermaru<m C>onstantianar<um> fabricato ex<cul>toque.

II ***in sermone biblico:*** **1** *atria tabernaculi foederis a Moyse vel templi a Salomone facti:* IREN. 1, 18, 2 tabernaculi ..., quod a Moyse compositum est, atria de bysso ... facta *et* 3 tabernaculi decem atria (*αὐλαῖαι vel αὐλαί codd.; cf.* VVLG. exod. 26, 1 decem cortinas de bysso retorta. *v.* AVG. quaest. hept. 2, 177, 2 non ... decem atria fieri iussit, sicut quidam neglegenter interpretati sunt; non enim *αὐλάς*, sed *αὐλαίας* dixit. *cf. ibid. 9*). VVLG. exod. 27, 9 facies et atrium tabernaculi (*αὐλὴν τῇ σκηνῇ, cf.* AVG. quaest. hept. 2, 177, 9 de atrio loquitur ..., quod circumponendum est tabernaculo [*cf. ibid.* 4 *et* 6]. *paulo infra* quam illi appellant *αὐλήν*, nostri aulam vocaverunt. sed iam non atrium isto nomine, sed domus regia significatur in latina lingua, apud Graecos autem atrium) *et passim in capitibus* 27 *et* 35—40. lev. 6, 16 in loco sancto atrii tabernaculi (*cod. Lugd.* in loco sancto, in regia tabernaculi). *item* 6, 26 num. 3, 26 *et* 37. 4, 26 *et* 32. III reg. 6, 36 aedificavit atrium interius (*τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτάτην*). 7, 9 extrinsecus usque ad atrium maius (*τὴν μεγάλην*). 7, 12. 8, 64 IV reg. 21, 5. 23, 12 I par. 28, 6 *et* 12 II par. (*sexies*). psalm. (*undecies*) 28, 2 adorate dominum in atrio sancto eius. 64, 5. 83, 3 deficit anima mea in atriis domini (*transfertur ad ecclesiam christianam a* PAVL. NOL. epist. 25, 6 AVG. civ. 10, 25). 83, 11 melior est dies una in atriis tuis super milia (*cf.* PAVL. NOL. epist. 23, 36). 91, 14 (*cf.* HIL. in psalm. 133, 3 AMBR. hex. 3, 17, 71). 95, 8—9 introite in atria eius, adorate dominum in atrio sancto eius (*cf.* PAVL. NOL. epist. 20, 3). 99, 4 (*cf.* HIER. epist. 100, 11). 115, 19. 133, 1 in atriis domus dei nostri. *item* 134, 2 (*cf.* HIL. in psalm. 133, 3 *et* 134, 3 AVG. in psalm. 133, 1). Sirach 50, 5 Is. 1, 12. 62, 9 in atriis sanctis meis (*ἐν ταῖς ἐπαύλεσι ταῖς ἁγίαις*). Ier. 19, 14. 26, 2 Ezech. 8, 7 *et* 16 (*cf.* HIER. in Ezech. *ad h. l.* p. 89 Vall. quod nos vestibulum iuxta Symmachum interpretati sumus, qui *πρόστυλον* posuit pro eo, quod LXX et Theodotio ipsum verbum hebraicum transtulerunt aelam (*cf. I p. 963, 46*), Aquilae prima editio *προστάδα*, secunda aelam templi interpretata est, quam nos porticum templi exprimere possumus sive intectum atrium, quod inter templum et altare erat). 9, 7 implete atria (*τὰς ὁδούς,* הַחֲצֵרוֹת) interfectis. 10, 3. 4. 5. *et passim in capitibus* 40—46. Zach. 3, 7. I Macc. 4, 38 *et* 48. III Esdr. 5, 47 *et* 9, 1. apoc. 11, 2.

2 *atria domuum:* *domus regiae:* VVLG. IV reg. 20, 4 antequam egrederetur Isaias mediam partem atrii (*ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ*). Esth. 4, 11 interius atrium regis. 5, 1. 6, 4 *et* 5 Ier. 36, 20. II Macc. 4, 46 in quodam atrio (*εἴς τι περίστυλον*). VVLG. II Esdr. 3, 25 turrim, quae eminet de domo regis excelsa, id est in atrio carceris (*τῆς αὐλῆς τῆς φυλακῆς*). Ier. 32, 2 *et* 12. 33, 1. *privatarum domuum:* VVLG. II Esdr. 8, 16 feceruntque sibi tabernacula ... et in atriis suis et in atriis domus dei. Luc. 11, 21. *principis sacerdotum:* VVLG. Marc. 14, 54 usque in atrium summi sacerdotis (*εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως*). 14, 66 *et* 68 foras ante atrium (*ἔξω εἰς τὸ προαύλιον*). Matth. 26, 58 *et* 69 Luc. 22, 55 Ioann. 18, 15. *cf.* IVVENC. 4, 405 qua vatum principis alte pulchra Caiphaeae conlucent atria sedis. HIER. epist. 127, 5. *praetorii:* VVLG. Marc. 15, 16 duxerunt eum in atrium praetorii (*ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον*). *cf.* PAVL. NOL. epist. 49, 14 atrium iudicati *Christi.* *poetice:* VVLG. psalm. 121, 2 stantes erant pedes nostri in atriis tuis (*ἐν ταῖς αὐλαῖς σου,* בִּשְׁעָרַיִךְ) Ierusalem. *cf.* PAVL. NOL. carm. 24, 497 in atriis Hierusales. *nota:* VVLG. I par. 9, 16 habitavit in atriis (*ἐν ταῖς κώμαις,* בְּחַצְרֵי, *quod hic significat in vicis,* HIER. *ut ubique per* atrium *vertit*) Netophati. VVLG. Ezech. 47, 17 et 48, 1 atrium Enon (*αὐλὴ τοῦ Αἰνάν pro nom. propr.* חֲצַר עֵינוֹן). HIER. epist. 78, 4 in solitudine Pharan, quae in atria vertitur (*cf.* VVLG. num. 33, 17 in Haseroth, בַּחֲצֵרֹת *deduxit ab* חָצֵר). *cf.* nom. hebr. p. 15, 19 Aseroth atrium angustiae sive beatitudines. p. 37, 3 Asuri (II reg. 2, 9) atrium meum. p. 56, 1 Asuerus (Dan. 9, 1) atrium eius. *cf. I p. 907, 49.*

III ***apud scriptores christianos*** *significat basilicae partem (cf. Schultze, Archaeol. d. altchristl. Kunst [1895] p. 50) vel ipsam ecclesiam:* ITIN. Silv. 37, 4 itur ante Crucem ..., quia ipse locus subdivanus est, id est quasi atrium valde grandem et pulchrum satis, quod est inter Cruce et Anastase. BREV. de Hieros. p. 153, 14 est ibi atrium grande, ubi crucifixus est dominus. ITIN. Anton. Plac. rec. A 20 in atrio ipsius basilicae est cubiculum. 24 inante atrio *basilicae* est piscina grandis. 30 basilica aedificata in quadriporticus (in quadris porticos *cod. Sangall.*) in medio atrio discopertus (*loc. corr.*; atrium in medio discoopertum *cod. Brux.*). PAVL. NOL. epist. 32, 15 atria quamlibet innumeris spatiosa patebant (*in epigrammate basilicae Felicis*). carm. 27, 378 sua fulgentis solii pro limine Felix atria ... spectat. 395 *et* 485. 28, 9 ingressibus atria pandunt *vestibula.* SIDON. epist. 2, 10, 4 vers. 19 remotiora claudunt atria porticus secundae. LEX Sal. capit. 4, 14 nullus latronem vel quemlibet culpabilem ... de atrio ecclesiae extrahere praesumat. quibus atriae clausae (quod si sunt ecclesiae quorum clause *vel* quibus atria clausa *codd. alii*) non sunt, utraque partibus parietum terrae spacium pro atriae (adrio *vel* atrio *codd. alii*) observetur aripennis. CONC. Aur. a. 511 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 2, 22 ab ecclesiae atriis ... eos abstrahi omnino non liceat. CONC. Aur. a. 541, *ibid.* p. 92, 5 de locis sacris vel atriis. CONC. Matisc. a. 585, *ibid.* p. 168, 21 de atriis venerabilium ecclesiarum. CONC. Clipp. a. 626 aut 627, *ibid.* p. 196, 18 in basilicam dominae Mariae ..., quae in atrium sancti Dionysii martyris sita est. CONC. Cabil. a. 639—654, *ibid.* p. 212, 1 nec in ecclesia nec infra atrium ipsius ecclesiae. p. 212, 17 sacerdotes loci illos a septa basilicarum ... et ab ipsis atriis vetare debiant. CARM. epigr. 746, 2 <eccle>siaeque atria sancti. *cf. psalmorum locos sub II 1.* HIER. epist. 120, 8, 2 ut ingrediamur in atrium dei. PAVL. NOL. epist. 21, 5 illum ... susceptum constituistis in atriis domus domini. 34, 2 cur haec mensa et quo auctore proposita sit in atriis domus domini. 44, 2 *litterae* anhelant sitim ... animae tuae in atria domini. SVLP. SEV. dial. 1, 19, 5 *arbuscula* hodieque in atrio monasterii ramis virentibus quasi in testimonium manens. CANON. 9, 5 (Migne 56 p. 471) absint ab atriis domini *Pelagius Coelestiusque.* MARC. COM. chron. II p. 67, 31 in atrio Basilisci episcopi. 85, 39 beati Laurentii atrium. 97, 32 in atrio sancti Theodori. 99, 31 in atrio Cosmae et Damiani. CASSIOD. var. 9, 16, 3 ante atrium beati Petri apostoli. GREG. TVR. glor. mart. 14 in oratorium atrii beati Martini. CARM. epigr. 904, 9 obtulit haec d<omi>no componens atria Florus. 853, 6 in eterno locaverunt atria Chr<ist>o. CORP. XIV 1941 atrium cum quadriporticum. INSCR. Rossi II p. 99, 7, 3 parte alia *urbis Romae* Pauli circumdant atria muros. INSCR. Bonn. Jahrb. 105 (1900) p. 129, 1 meruit habire tumulo in adries sci Petri. p. 130, 2 meruit tumulum in adria s<an>ctorum.

IV ***translate:*** CLAVD. 17, 88 quidquid docta Cleantheae sonuerunt atria turbae. PROSP. carm. de ingr. 824 horrida terrificae declinant atria mortis. 698 quod non cuncti mortales atria vitae ingrediuntur. epigr. 19, 1 arta via est, verae quae ducit ad atria vitae. PS. PROSP. carm. de prov. 953 sic pulsata patent redeuntibus atria vitae. CASSIOD. var. 11, 1, 15 si pietatis eius atria velimus intrare. ARATOR act. 1, 641 atria mentis spiritus illa subit, quae simplicitate nitescunt. PS. DAMAS. epigr. 86 b 2 corporeis resoluta malis duce praedita Christo aetheris alma parens atria celsa petit. INSCR. Rossi II p. 258, 5, 3 hinc <a>tria (tiria *trad.*) summa petebant caelestis regni superato principe Averni.

synonyma: aula (*cf.* HOR. epist. 1, 1, 87). *ad I 1:* (cavum aedium *vel* cavaedium), conpluvium, inpluvium, (culina *cf.* VITR. 6, 6). *ad I 2:* (curia *cf.* CASSIOD. var. 6, 16, 3. 9, 25, 3, sacrarium *cf.* ENNOD. opusc. 2 p. 328, 5). *ad II:* regia *cf. p. 1103, 43.* *ad III:* basilica, ecclesia.

ātriunculum, -ī *n. ab* atrium *deminutive.* VALER. Abb. opusc. Migne 87 p. 454D atriunculi locus opificum labore versus in planum. *Münscher.*

Ātrius, -a *nom. gent., cf. etrusc.* atrane (INSCR. etrusc. I 3415. 3426. 4142), *v. p. 1093, 7.* VARRO ling. 8, 80 alia *nomina* a vocabulo ut ab albo Albius, ab atro Atrius. 10, 44. C. Atrius *natione Vmber, gregarius miles in exercitu P. Corneli Scipionis a. u. c. 548:* LIV. 28, 24, 13 C. Albium Calenum et C. Atrium Vmbrum. 28, 27, 5 *al.* Q. Atrius *praefectus classis Caesaris:* CAES. Gall. 5, 9, 1. P. Atrius *eques Romanus de conventu Vticensi, captus a Caesare:* BELL. Afr. 68, 4. 89, 5. Atria Galla *uxor Pisonis:* TAC. ann. 5, 59. Appia Annia Atilia Regilla Elpinice Agrippina Atria Polla *Ti. Claudi Attici Herodis filia, cf. Prosopogr. imp. Rom. I p. 74.* Atrius *ad quem* PLIN. *scripsit* epist. 9, 35, 1. Q. Atrius Clonius: CORP. VI 2004 (*a. 200*) <Q.> Atrius Clonius cooptatus *in collegium aliquod sacerdotum.* II 4111 Q. Atrio Clonio leg. Aug. pr. pr. provinciarum Thraciae .... INSCR. Revue arch. 41 p. 366 n. 134 (*Philippopoli Thraciae*) K(οίντου) Ἀτρίου

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Κλονίον, VLP. dig. 26, 10, 7 epistula imperatoris nostri et divi Severi ad Atrium Clonium. CORP. VI 1056, 2, 108 (*a. 205*) Atri Sabine *vigil.* 12690 Q. Atri Bassi. 12691—12693. 12694 Atriae Phyllidi fec. T. Flavius Tychas coniugi. 11273 Atria Gnorime. 27780. IX 2101 (*in agro Beneventano*) Hatria Hesperis. 2881 (*Histoni*) Atria Athenais. 4349 (*in agro Amiternino*) P. P. Atri Ampliatus et Arrenianus. IX 4437 (*ibid.*). 4866 (*Trebulae Mutuescae*) Petillia (mulieris) et P. Atri l. Ethaera, P. Atrius P. l. Suneros conlibertae. 4912 (*ibid.*). X 661 (*Salerni*) Casuriae Atriae Maximinae. 1288 (*Nolae*) Atria v. f. C. Trebio C. f. ⟨. . .⟩ viro. 5278 (*Casini*) Postumia M. f., Catinia L. f., Q. Atrius Q. l. Philemo. INSCR. Not. scav. 1900 p. 103 (*Nolae*) C. Atrio C. l. Sindaeo. CORP. IV 3340, 37, 1 (*a. 57*) ⟨M.⟩ Atri Marcelli. XV 7831 (*in fistula, saec. III*) Atriae Moscharus c. f. XII 5178 (*Narbone*) Atriae P. l. Heliad⟨i⟩. III 3416 (*in Pannonia inf.*) Ti. Atrius Ca⟨l⟩linicus. 7797 (*in Dacia*) C. Atrius C. f. Crustumina Crescens Carsulis mil. leg. XIII gem. II 276 (*in Lusitania*) D. Atrius M. ⟨f.⟩ Gal. Ruf. 277 (*ibid.*) Q. Atrius M. f. Gal. Severus. **Ātrēius** *nom. gent.* LIV. 43, 13, 6 (*a. u. c. 585*) Fregellis in domo L. Atrei hasta, quam filio militi emerat, interdius plus duas horas arsisse... dicebatur. CORP. VI 8833 Atreiae ⟨L.⟩ f. Proculae. IX 2719 (*Aeserniae*) M. Hatreius C. f. Tro(mentina). X 5868 (*Ferentini*) M. Atreio M. l. Felici. XIII 10010, 20 (*in vasculis Gallicis*) Atreius f.; Atreiius f. **Ātriēnus,** -a *nom. gent.* CORP. IX 5685 (*Cinguli*) Atriena L. l. Secunda. 5689 (*ibid.*) Atriena C. l. Callista. **Ātronius** *nom. gent., cf. etrusc.* atru, atrunia (CORP. inscr. etrusc. I 1790. 1834). CORP. VI 29758 Atronius Tullianus Aeusebius v(ir) o(ptimus) *Iudaeus.* III 7437, 1, 14 (*in Moesia inf., a. 227*) Atron(ius) Sev(e)rus). 1, 37 Atron(ius) Iovin(u)s. **Ātrilius** *nom. gent.* CORP. VIII 4576 (*in prov. Numidia*) L. Atrilius L. f. Felix. *Otto.*

[**ātro,** -āre] *v.* atratus.

atrōcitās, -tātis *f. ab* atrox (NOT. Tir. 54, 71. 72). GLOSS. II 22, 42 atrocitas δεινότης. ἀγριότης (II 217, 21) χαλεπότης (II 474, 45): atrocitas. *ex poetis utuntur* ACC. PHAEDR., *pluraliter* APVL. met. 10, 28. TERT. anim. 56 praecipue per atrocitates (praecipua atrocitate *A, B in marg.*) suppliciorum *ereptas animas.* VEREC. in cant. 2, 20 si quis... violentiarum atrocitatibus delectetur (*ad 2 a*).

1 *animantium atrox habitus, natura, animus, actio.* **a** *hominum*: ACC. trag. 468 vim, ferociam, animum, atrocitatem, iram, acrimoniam. CIC. Caecin. 9 in eo potestis atrocitatem nostram reprehendere (*ironia est, vult lenitatem*). Catil. 4, 11 non atrocitate animi moveor; quis est enim me mitior? ac. 2, 136 atrocitas ... ista tua quo modo in veterem Academiam inruperit. SEN. clem. 2, 4, 1 crudelitas, quae nihil aliud est quam atrocitas animi in exigendis poenis. TAC. ann. 4, 13 ob atrocitatem morum. SVET. Tib. 75 exacerbati ... recenti atrocitate *Tiberii.* APVL. met. 10, 28 crudelissimae mulieris cunctis atrocitatibus diligenter expositis. TERT. scorp. 6 p. 158 haec tu remedia ... dei atrocitatem vocabis? FIRM. err. 15, 2 crudeli atque inhumana semper atrocitate grassata *gens Scytharum.* math. 1, 7, 32 feritatis atrocitate grassatus. *cf.* 3, 12, 2. 7 p. 113ᵛ col. 2. AMM. 14, 11, 32 dedit Samnitum atrocitati Mancinum *tyrannum.* 27, 4, 4 Scordisci, saevi quondam atrocitate, ut (*Petschenig,* trucetas aut *V*) antiquitas docet. SCHOL. Stat. Theb. 2, 463. EXC. Barb. p. 236, 16 F. propter innumeram eius (*Semiramidis*) atrocitatem. GREG. TVR. vit. patr. 9, 2 fugato feralis atrocitatis spiritu. **b** *bestiarum*: SOL. 32, 21 solitam resumunt atrocitatem *crocodili* (feritatem PLIN. nat. 8, 186). 32, 27 immemores atrocitatis *crocodili.* feralis *v. sub 1 a.*

2 *de rebus et factis atrocibus.* **a** *malorum nominibus adiungitur*: RHET. Her. 2, 9 auget peccati atrocitatem *accusator.* 2, 22 proferet *defensor.* CIC. inv. 2, 51 auget facti atrocitatem *accusator.* 2, 53 (ASCON. Mil. p. 41 B. atrocitatemque rei factae ... auxit. SALL. Iug. 27, 1 atrocitatem facti leniebant. VLP. dig. 47, 8, 4, 7 propter atrocitatem facti. *cf. 2 c*). 2, 60 atrocitas iniuriarum satisne causae sit (*cf. 2 c*). *rei*: CIC. Quinct. 52 eius (*rei*) atrocitas necessitudinis nomine levaretur. Verr. 5, 87 atrocitate rei ... commota *multitudo* (VAL. MAX. 3, 1, 2 QVINT. inst. 6, 1, 32 DICT. 2, 41. SALL. Iug. 101, 7 atrocitate rei ... terrentur. FORTVN. rhet. 2, 20 p. 113 ubicumque rei atrocitas postulat. AMM. 28, 1, 14 rerum atrocitate torpentibus cunctis). Phil. 11, 6 pro rerum atrocitate deplorare tantas calamitates (LIV. 25, 4, 7. 39, 15, 5 FLOR. 1, 31, 8 APVL. apol. 13 PORPH. Hor. epod. 5, 47 *cf.* LIV. 4, 13, 11). S. Rosc. 28 atrocitate criminis fore ut (Verr. 5, 105 perstringere atrocitatem criminis. Cluent. 81 multitudinem criminum et atrocitatem pertimescebam. CVRT. 10, 1, 6 non... criminum ... atrocitatem ... intuebantur. PS. QVINT. decl. 9, 11 quem premere atrocitas criminum non potest. PLIN. epist. 2, 11, 13. TAC. ann. 11, 28 si atrocitate criminis praevaluissent). Verr. 5, 100 permotus illa atrocitate negotii. Sest. 11 illius temporis atrocitatem recordari (Phil. 8, 32 in tanta atrocitate temporis. SVET. Tib. 48 ad mitigandam temporum atrocitatem. Cal. 6). Cael. 1 quae sit tanta atrocitas huiusce causae. 53 mores ... a tanti sceleris atrocitate esse disiunctos (SALL. Catil. 22, 3. LIV. 3, 49, 1 concitatur multitudo ... atrocitate sceleris. CVRT. 8, 1, 50 eminebat etiam in voce sceleris ... atrocitas. 8, 3, 15 vicit gratiam ... sceleris atrocitas. TAC. hist. 1, 50 urbem ... atrocitatem recentis sceleris paventem. PORPH. Hor. epod. 5, 7 quo magis oneret atrocitatem sceleris. *v. etiam 2 c*). de orat. 3, 12 ab atrocitate mortis *vindicare* (FIRM. err. 7, 9 math. 3, 6, 26). Phil. 8, 1 verbi (*'belli' scilicet*) atrocitate dempta. ad Q. fr. 1, 2, 6 litterae... invidiosam atrocitatem verborum habent (SVET. Cal. 28 immanissima facta augebat atrocitate verborum. COD. Iust. 6, 6, 4, 1 sine atrocitate certe verborum aequitatem petitionis ... commendare). LIV. 8, 8, 1 fecit ... atrocitas poenae oboedientiorem duci militem (25, 8, 1 animos inritavit. 28, 29, 11. SVET. Dom. 11 atrocitate poenae conterritus. AVG. civ. 21, 24 p. 561 Vind. cruciari. SACR. Leon. p. 395 vinci). 28, 31, 6 supplicii (SEN. contr. 9, 2, 24 TERT. anim. 56 SALV. gub. 4, 16). 29, 9, 10 qui atrocitatem eius (*litis*) patiendo sensisset. 40, 5, 1 huius atrocitas facinoris novam velut flammam regiae invidiae adiecit (SEN. contr. 7, 5, 5 quamvis non minor sit atrocitas facinoris, formido minor sit. SVET. Cal. 12 ob atrocitatem facinoris. PORPH. Hor. epod. 5, 48 ut duabus praepositionibus exaggerata sit facinoris atrocitas. *cf. 2 c*). 45, 10, 8 vir asper ingenio augebat atrocitatem eorum, quae dicerentur, voltu truci. VAL. MAX. 1, 7, 2 somni ... atrocitate vehementer exterritam. 1, 7, 6 inminentis casus atrocitas ... denuntiata est (PARIS 1, 7, 6. AMM. 21, 13, 7 inminenti casus atrocitati ... occursurum). 8, 1 absol. 1 atrocitas necis movit *regem.* 9, 11, 5 hanc crudelitatem ... C. Toranius atrocitate parricidi superavit. COLVM. 8, 17, 10 maris atrocitas... frangitur (*cf.* atrox *1*). QVINT. inst. 7, 1, 37 atrocitate formularum ... diiudicatur. FLOR. 1, 5, 4 ea ... atrocitas proelii fuit. 1, 22, 1 bellum ... cladium atrocitate terribilius (OROS. hist. 4, 1, 14). 2, 16, 3 proscriptio, cuius atrocitas nihil in se minus habet. APVL. met. 4, 27 talis aspectus atrocitate perterrita (*cf.* atrox *1*). PORPH. Hor. carm. 1, 3, 20 propter atrocitatem naufragiorum. VOPISC. Car. 15, 6 necessitas ad hanc atrocitatem occisionis adtraheret. FIRM. err. 6, 4 acerbi luctus atrocitate. math. 3, 4, 21 ut ... hominem ... cum atrocitate disperdat. 3, 11, 7. 3, 5, 25 malitiae ... atrocitatem *solvere.* AMM. 23, 3, 5 cuius atrocitate mali perculsus. 26, 7, 13 atrocitate nuntii Valens perculsus. AVG. civ. 20, 2 diversa (*i. diversorum*) morborum atrocitate affligantur. OROS. hist. 1, 17, 3 eversionis (*Troianae*) atrocitatem ... didicerunt. 2, 13, 7 populus necessitatis atrocitate permotus. 3, 1, 15 atrocitatem belli ... Lacedaemoniorum status prodit. 4, 5, 6 pestilentia ... cuius atrocitatem significare contentus sum. AVELL. p. 29, 17 atrocitate illius vulneris moritur (*v.* atrox *1*). COD. Iust. 4, 65, 35 pr. (*a. 530*) armorum atrocitatem non in hostes ostendere. INST. Iust. 1, 16, 1 servi ... efficiuntur atrocitate sententiae. **b** *nude posita (sed cf. 1) atrocem rem, mentem, actionem significans* (*cf. neutrum adiectivi, quod est* atrox *p. 1110, 11*): CIC. Cael. 27 deliciarum obiurgatio... plus... disputationis habuit, quam atrocitatis. Phil. 6, 7 habet atrocitatis aliquid legatio (*i. terret*). LIV. 4, 13, 11 rem pro atrocitate vindicandam. VELL. 2, 7, 2 huic atrocitati adiectum scelus unicum. PHAEDR. app. 10, 15 atrocitati mansuetudo est remedium. QVINT. inst. 6, 1, 15 atrocitas (*i. atrocitatis notio sive* RHETORVM *sive* ICTORUM, *cf.* atrox *4*) crescit ex his, quid factum sit, a quo, in quem, quo animo, quo tempore, quo loco, quo modo. 6, 1, 17 plurimum ... adfert atrocitatis modus *delicti.* 7, 2, 31 iniquum sit crimina ipsa atrocitate defendi. 9, 3, 102 ubi ... atrocitate ... pugnandum est. decl. 310 p. 222, 18 nondum atrocitas erat (*sc. adhuc*). TAC. ann. 12, 32 Silurum gens non atrocitate, non clementia mutabatur. SVET. Cal. 48 consilium ... nefandae atrocitatis. GELL. 2, 6, 2 nec tantae atrocitati congruere *verbum quod est* vexasse. 20, 1, 48 capitis poenam ... horrificam atrocitatis ostentu ... reddiderunt. APVL. met. 7, 27 atrocitatem istam ⟨tua⟩ culpa carere. MARCIAN. dig. 48, 9, 5 patria potestas in pietate debet, non in atrocitate consistere (*cf. fort. c. 2 c*). TERT. spect. 1, 12 posteaquam illud (*spectaculum*) humaniore atrocitate temperaverunt. scorp. 1 p. 145 aliqua... atrocitas fidem martyrum coronavit. nat. 1, 7 p. 69 si atrocitas tanta sit, quae ... fidem rumpat. 1, 7 p. 70 tantarum atrocitatum tolerantia. FORTVN. rhet. 2, 20 p. 113 res ... maximam in se continet atrocitatem. AVELL. p. 32, 25 haec atrocitas adversus fideles ... agitur. SALV. gub. 4, 40 atrocitate inhumanissimā. **c** ICTORUM *t. t. maiorem iniuriarum gravitatem significans. comparandus est rhetorum (cf. Mommsen, Röm. Strafrecht p. 789 adnot. 2) usus in artibus* RHET. Her. CIC. inv. QVINT. inst. 6, 1, 15. 17. 32 PORPH. Hor. FORTVN. rhet. *et in orationibus velut* CIC. Quinct. 52 S. Rosc. 28 Verr. 5, 87. 100. 105 Cluent. 81 Cael. 1 SEN. contr. 7, 5, 5 QVINT. decl. 310 p. 222, 18 PS. QVINT. decl. 9, 11 *cf.* LIV. 45, 10, 8 ASCON. Mil. 41 B. PLIN. epist. 2, 11, 13. GAIVS inst. 4, 155 propter atrocitatem delicti. VLP. dig. 47, 8, 4, 7 (*sub 2 a*). 43, 16, 1, 43 atrocitatem facinoris (*cf. 2 a*) in se habet edictum. 43, 24, 11, 7 quaedam quae non habent atrocitatem facinoris vel sceleris (50, 17, 157 pr. *cf. 2 a*). *iniuria* (*cf. 2 a*): 47, 10, 7, 3 non temere iniuriarum actio danda est, nisi atrocitas suaserit. 47, 10, 7, 2 nisi atrocitas eum (*praetorem*) moverit. 47, 10, 9 pr. *ex Pomponio* etiam sine pulsatione posse dici atrocem iniuriam, persona atrocitatem faciente (*i. personae dignitate iniuriam reddente 'atrocem'*). PAVL. dig. 47, 10, 8 vulneris magnitudo atrocitatem facit et nonnunquam locus vulneris.

synonyma: crudelitas, feritas (*v. etiam* ACC. trag. 468 *sub 1*). *opposita*: clementia, mansuetudo. *Bögel.*

atrōciter *v. sub* atrox. **Ātronius** *v. sub* Atrius.

Atropatēnē, Ἀτροπατηνή, *regio Mediae.* PLIN. nat. 6, 42 Atrapatene ab Armeniae Otene regione discreta Araxe. TAB. Peut. 12, 2

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ATRAPATENE. AMM. 23, 6, 27 in Acropatene. *incolae* **Atropatēni**, -ōrum, Ἀτροπατηνοί. PLIN. nat. 6, 42 *Medorum* pars sunt Atrapateni. AVIEN. orb. terr. 1213 Agropateni. PRISC. perieg. 942 viri ... Atropateni. *v. Weissbach, PW. II 2149. eiusdem stirpis* **Atropatos** (-us), -ī, *Graecorum* Ἀτροπάτης, *Mediae satrapes.* IVST. 13, 4, 13 Atropatos minori *Mediae* ... adsignatur. OROS. hist. 3, 23, 8 *trad.* Acropatus. *v. Kärst, PW. II 2150.* *Diehl.*

atrophia (-fia), -ae *f.* ἀτροφία. *graece scriptum apud* CELS. 3, 22. THEOD. PRISC. log. 68 syntexis vel atrofia. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 7 quod neque torpor partium neque pallor neque nutrimenti desertio sequatur, quam Graeci atrophian vocant. 2, 1, 3 nutrimento cessante, quod Graeci atrophian vocant (*sim.* 2, 14, 200. 3, 7, 90 CASS. FEL. 42 p. 102, 3 R.). 2, 14, 200 siquidem ... atrophia longo tempore faciat tenuari. 3, 7, 91. ORIB. syn. 8, 51 different ... ptyses ab atrofia eo, quod ptyses angustiorem facit pupulam, atrofia autem totum oculum minorem ostendit et humiliorem. ISID. orig. 4, 7, 27 atrophia nomen accepit a diminutione corporis. nam Graeci nutrimenti cessationem ἀτροφίαν dicunt. est enim tenuitas corporis ex causis latentibus et paulatim convalescentibus.

atrophus, -a, -um, ἄτροφος. DIOSC. 1, 119 omne sucu eustomachum habet et escylu et atrofu (*Diosc. gr. 1, 151* ῥόα πᾶσα εὔχυμος, εὐστόμαχος, ἄτροφος). *subst.* atrophi: PLIN. nat. 26, 110 eadem datur iis, quos atrophos vocant. 28, 129 *lac* bibitur ab imbecillitate vires recolligentibus, quos atrophos vocant. 31, 122 solia nitri prosunt atrophis. THEOD. PRISC. log. 68 syntectici vel atrofi. *neutr.* atropha: PLIN. nat. 22, 152 urinae difficultates, inflationem, vitia iocineris, tenesmon et quae cibum non sentiant, atropha appellata. 27, 63 eadem sanant ulcera vetera nigra cum melle et explent sinus ulcerum et atropha carnosiora faciunt. *Ihm.*

Atropos, *acc.* -on (CHALC. comm. 144 *bis; aliae formae non extant*), Ἄτροπος (GLOSS. III 237, 37). INSCR. Gerhard, etrusk. Spiegel II 176 (*cf.* V p. 121) aθrpa. *ad prosodiam: prima syllaba apud auctores semper producitur, excepto uno* HOMER. 890 (*in codd. pro glossa*). *at brevis est* CARM. epigr. 1141 (*Salonis, 'cento vix ante Traianum compositus'*) 13; *contra longa* 1550 (*Veleiae, aevi fere Hadriani*) B 10. 1552 (*in colonia Cillitana, 'Iuvenalis et Apulei temporibus aequale carmen'*) A 70. *Parca: ad interpretationem:* FVLG. myth. 1, 8 tertia Atropos; ... Atropos quoque sine ordine dicitur; ... tertia mortis conditio, quae sine lege venit (MYTHOGR. 1, 110. 2, 14 COMM. Einsidl. gramm. suppl. 272, 32). APVL. mund. 38 Atropos praeteriti temporis fatum, quod ne deus quidem faciet infectum. *epitheta:* STAT. Theb. 1, 327 inmota (*cf.* 3, 67 placitoque ignara moveri). 4, 600 ferrea. silv. 4, 8, 18 alba. 5, 1, 178 dura (*cf.* HOMER. 890). AVSON. 172 infesta. *verba coniuncta:* SIL. 17, 119 sed iam claudebat flatus nec plura sinebat Atropos. CARM. b. Aeg. 55 o⟨c-c⟩ulta vi⟨d⟩ebat. STAT. Theb. 4, 189 manu cunctanti iniecerat arma. 4, 600 neverat annos. silv. 3, 3, 127 florentesque manu scidit ... annos (*cf.* 5, 1, 178). 4, 4, 56 longi cursum dabit ... aevi. MART. 10, 38, 12 si ... lucem redderet ... vel unam. 10, 44, 5 gaudia tu differs, at non et stamina differt Atropos. AVSON. 172, 6 aevique supra puberis exire metas vetuit. CLAVD. rapt. Pros. 1, 218 sic Atropos urget. 15, 202 voces *Iovis* adamante notabat (*cf.* MART. CAP. 1, 65). SIDON. carm. 15, 200 probat ... omen. MYTHOGR. 1, 110 Clotho colum baiulat, Lachesis trahit, Atropos occat (2, 14): *num antiquus versus?* *adde* STAT. Theb. 1, 111. HYG. fab. praef. p. 9, 9 Parcae tres, id est Clotho Lachesis Atropos (171 p. 27, 20 *sqq.* 277 p. 152, 22 SERV. auct. Aen. 1, 22 MART. CAP. 1, 65). CHALC. comm. 144 elatam ... ad superna (*scil. sphaeram*) dici Atropon ...; Atropon, quod aplanes in nulla sit deflexione. *cf. Dümmler, PW. II 2150* *Diehl.*

[atror] *falsa lectio in edd. vet.* GELL. 2, 26, 14 atrore nigrore (*vel* atrore et nigrore) *pro* atrior et nigrore.

1. Atroth *v.* Ataroth. **2. Atroth** Sophan *v.* Ethrot.

atrotus, -a, -um, ἄτρωτος. HYG. fab. 28 p. 57, 7 alii ... dicunt *Oton et Ephialten* Neptuni et Iphimedes filios fuisse atrotos (atropos *cod.*). 30 p. 64, 2 *Hercules* leonem Nemaeum, quem Luna nutrierat, in antro Amphriso atrotum necavit. *Ihm.*

atrox, -ōcis *adi.* [*orig. inc. Th.*] GLOSS. atrox: saevus V 269, 1. 561, 16 (IV 431, 9 *cf.* SERV. auct. Verg. Aen. 1, 662 *sub 3b* GLOSS. IV 22, 25. 32. V 149, 31). ferox IV 22, 29. 431, 9 (V 299, 46). immaturus 311, 49. V 269, 1. amarus IV 208, 45 (*ibid.* 44). inmitis 431, 9 (22, 25). perniciosus 22, 29. periculosus 483, 18. horribilis 208, 49. tenebrosus 483, 18. malus V 269, 1. pessimus IV 208, 45. δεινός II 22, 35. 41. 267, 19. δεινή 22, 35 (22, 34 atrocius δεινότερον; *cf.* RHET. Her. 4, 41 *sub 2a*). ἀνήκεστος 22, 35 (*ibid.* 41. III 333, 44). σκαιός 22, 35. χαλεπός: atrox 474, 44. *obscure* V 441, 53 atrux: anus ato mendax. 436, 31 adeox (*fort.* audax *Goetz*): indignus vel nigrus seu ardens. PAVL. FEST. 18 atroces appellantur ex Graeco, quia illi atrocia (*corrupte pro vocabulo graeco,* ἄτρωκτα *Scaliger, sed* τρωκτά cruda *sunt*) appellant, quae cruda sunt; sive atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat; τρέσαι enim Graeci dicunt timere. *cf.* NON. 76 (*sub 1*) *et* ISID. diff. 1, 141 atrox crudelis (GLOSS. IV 22, 25. 208, 45. 431, 9. 483, 18. V 546, 14. 561, 16. 638, 29), hoc est crudus, neque suavis. orig. 10, 11 atrox, quod taetris sit moribus. *commune est* GRAMM. suppl. 119, 25. *abl. sing.* atroci *in usu est; ponitur* -e *a quibusdam, quos refellit* CHAR. gramm. I 127, 15 *ex* PLINIO. *nom. plur. neutr.* atrocia. *gen. plur.* atrocium. MART. CAP. 3, 308 quidam 'atrocum' *praeferunt.* *ā brevis est* VERG. CVLEX HOR. OV. LVCAN. VAL. FL. SIL. *9*ies HOMER. STAT. MART. SER. SAMM. CARM. poet. min. V p. 104, 25, 6 AVIEN. orb. terr. 910 CLAVD. *quater* CARM. epigr. 441, 2. 1238, 26. *a longa est in arsi* SEN. Tro. 289 SIL. 6, 378 CYPR. GALL. CLAVD. *6*ies CARM. epigr. 1065, *in thesi* SEN. *bis in quinto pede iambi* Thy. 745 Herc. f. 32 SIL. *quater* IVV. CLAVD. rapt. Pros. 1, 68. *quantitas non perspicitur* NAEV. PLAVT. TER. PACVV. (*v. infra l. 62*) ACC. PHAEDR. SEN. Thy. 194 AVIEN. ora 701. o *in nominativo brevis est* Ps. PRISC. de acc. gramm. III 526, 3 MART. CAP. 3, 308, *positione nusquam neglecta, in obliquis producitur. inde a* NAEVIO *in usu est imprimis rhetorum* (RHET. Her. *6*ies CIC. rhet. *7*ies QVINT. inst. *11*ies), *oratorum* (CIC. *in orationibus 25*ies), *historicorum* (*ex. gr.* SALL. *5*ies LIV. *95*ies VELL. *7*ies TAC. *74*ies), *poetarum* (*ex. gr.* SIL. *14*ies STAT. *14*ies), *postea* ICTORUM (*v. sub 4*). *comparativus* atrōcior, -ius *et superlativus* atrōcissimus, -a, -um *inde a* RHET. Her. *haud rari in sermone pedestri, in poesi* SEN. Thy. 745.

1 *de* *rerum, quibus sensus tanguntur,* ***habitu*** *et* ***specie*** *terribili:* NAEV. carm. frg. (NON. 76) 41 simul atrocia proicerent exta ministratores. *sed fortasse i. q. rem atrocem indicantia. immerito* NON. *ibid.* atrox: crudum. SER. SAMM. 152 horrebit si livor atrox. 708 puri ... atroci. 835 atrox vulnus. 866. 1083. 292 tussi ... atroci. *cf.* pestis *sim. sub 2a.* SEN. dial. 4, 2, 4 movet mentes et atrox pictura. 4, 36, 3 iratis quidem nulla est formosior effigies quam atrox et horrida (PLIN. paneg. 52). STAT. Theb. 8, 72 atrox hostile caput. 8, 755. HOMER. 861 vultus . . atroces *Achillis, cf.* Achilles *sub 3b* (GELL. 18, 7, 3). TAC. Agr. 37 grande et atrox spectaculum, *pugna* (hist. 2, 70). GELL. 17, 8, 6 atrocibus oculis. PANEG. 10, 22 quam atrox visu *species clibanariorum.* SCHOL. Germ. Bas. p. 73, 11 cuius (*capellae Iovem nutrientis*) aspectus tam atrox (HYG. astr. 2, 13 contrarius pulchritudini, horribilis) fuisse dicitur (Ἡλίου θυγατέρα φοβερὰν οὕτως). TAC. dial. 13 *v. sub 3c.* GELL. 14, 4, 2 neque humilis neque atrocis ... tristitiae (*de imagine Iustitiae*). QVINT. inst. 11, 3, 63 atrox in ira *vox* (GELL. 18, 7, 3). TAC. ann. 1, 25 clamor. 1, 35. PETRON. 4 ut verba atroci (*i. scriptis non parcente*) stilo effoderent *iuvenes.* STAT. Theb. 8, 684 atrox ... lancea. CLAVD. 15, 181 atrox gladio *mensa. corrupte* PELAGON. 359 cum ... atroci pice (COLVM. 6, 32, 2 veratrum pici *item corrupte?*); *Ihm p. 184* aceto acri. *de tempestate:* HOR. carm. 3, 13, 9 flagrantis atrox hora Caniculae. LIV. 21, 58, 3 tempestas (40, 2, 1 PLIN. nat. 18, 344 TAC. ann. 11, 31), *cf.* 30, 39, 1 atrox vis tempestatis. COLVM. 7, 3, 4 si plerumque est atrocior hiems (PLIN. nat. 18, 353 TAC. ann. 12, 50). SIL. 17, 477 lux *i. fulmen.* STAT. silv. 3, 3, 96 Boreas ... Eurus atrox. MART. 7, 37, 6 December. TAC. ann. 4, 50 nox nimbo atrox. FLOR. 1, 37, 2 atrox caelum, perinde ingenia. CLAVD. 22, 461 urat atrox aestas. *de locis, sim.:* FEST. 363 *flumina* sunt atrocia, ut tauri. MELA 1, 51 atrox adhuc fervensque decurrit *Nilus.* 1, 35 inportuosus atque atrox *Syrtis sinus.* 1, 102 *Pontus* atrox, nebulosus, raris stationibus. 3, 38 *mare Caspium* omne atrox, saevum, sine portibus. 2, 115 *fretum Siculum.* STAT. silv. 3, 1, 143 nil his triste locis; cedat lacrimabilis Isthmos, cedat atrox Nemee (*Itali,* -ees *M*); *propter ludos ipsos vel ludorum tristem causam sic dicta.* TAC. ann. 12, 35 obiectus amnis, additum vallum, imminentia iuga, nihil nisi atrox et pugnatoribus frequens terrebat. *de rebus naturalibus translate vel in imagine dictis:* CIC. Att. 9, 19, 1 tam tristis et tam atrox est ἀναθεώρησις ... mali. LIV. 2, 56, 3 sub titulo prima specie minime atroci. 24, 24, 5 *v. sub 2a* res. SIL. 11, 328 vibrabat ab ore ignis atrox *i. furor.* STAT. Theb. 10, 542 imber *telorum.* CLAVD. 26, 111 Italiam ... circumstetit atrox tempestas. OROS. hist. 3, 7, 5 atrocissimus turbo totius Orientis *Alexander.*

2 *de* *hominum* ***factis*** *et* ***sortibus*** *terribilibus:* **a** *adiungitur substantivis:* PLAVT. Capt. 539 reperio atrocem mi aliquam astutiam. PACVV. trag. 369 insanam autem ⟨esse *E* RHET. Her. 2, 36⟩ aiunt, quia atrox incerta instabilisque sit *Fortuna.* IMP. Aug. test. Suet. Tib. 23 quoniam atrox (sinistra *dett., omittit* MON. Ancyr. 2, 46) fortuna ... filios mihi eripuit. VELL. 2, 15, 2. 2, 16, 4. CARM. epigr. 1065 (*saec. I*) atrox, o Fortuna, truci quae funere gaudes. *res:* TER. Hec. 377 incredibili re atque atroci (DON. id est vehementi) percitus. CIC. inv. 2, 85 permultas ita atroces et perspicuas res esse. S. Rosc. 9 his de rebus tantis tamque atrocibus. Brut. 85. S. Rosc. 62 res tam scelesta, tam atrox, tam nefaria credi non potest. Tull. 22 Catil. 1, 7. Caecin. 36 in atrocissima re. Cluent. 106 (LIV. 3, 33, 10 in re iuxta manifesta atque atroci. PHAEDR. append. 8, 21 QVINT. inst. 11, 3, 116 GELL. 10, 3, 4. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 9 leviter in re tam atroci). SALL. Catil. 51, 9. LIV. 1, 58, 6 rem atrocem incidisse. 1, 59, 7. 3, 13, 3 rem exsequi tam atrocem (AMM. 28, 1, 52). 3, 47, 6. 24, 24, 5 re in speciem atroci (*Weiss,* acrocior *P, cf. 1 in fine*). 40, 4, 7. 42, 8, 5 atrox res visa senatui. QVINT. inst. 4, 1, 33 si res agi videtur nova, magna, atrox. 6, 1, 53 res atroces et miserabiles. 8, 3, 17 rebus atrocibus verba ... aspera ... convenient. 8, 4, 19 res atrocissimas quasque. QVINT. decl. 351 p. 381, 12. TAC. ann. 2, 28 super re magna et atroci. 13, 43 PLIN. epist. 3, 14, 1. TERT. spect. 17 nullius rei aut atrocis aut vilis commemoratio *in tragoediis et comoediis.* AMM. 29, 6, 6. RHET. Her. 2, 41 non ... sine atroci suspicione (4, 41 atrocior tacita suspicio. *cf. Demetr. de eloc. 253* δεινότερος. CIC. Marc. 21.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. Cluent. 106 tam atrocis rei suspicio). 4, 12 atrocissimas calamitates (4, 45 VELL. 2, 119, 1). 4, 55 periculum (LIV. 33, 5, 2 SVLP. SEV. chron. 2, 35, 1). CIC. S. Rosc. 38 in hoc tanto, tam atroci, tam singulari maleficio (*item sub 4a*). 145 tam atrocem iniuriam ... propulsare (Verr. 2, 84 LIV. 3, 45, 6. 29, 17, 2 atroces iniurias *Σ*, indignas *P*. CLAVD. 26, 390. *item sub 4a*). inv. 1, 104 quanto atrocius et indignius sit illud (*peccatum*), de quo agitur. Tull. 1 caedem (LIV. 7, 15, 7 atrox caedes post sedatum proelium fuit. 7, 33, 13. 24, 16, 3. 26, 6, 2. 27, 48, 9 TAC. hist. 2, 15. 88. ann. 14, 17 levi initio atrox caedes orta. OPTATVS 2, 17 p. 51 cruentas ... caedes et tam atroces, ut). Sulla 68 istorum facinorum tantorum, tam atrocium crimen (LIV. 1, 26, 5 atrox visum id facinus patribus. 3, 48, 6. 4, 50, 6. 25, 33, 4. 33, 28, 7. 39, 43, 4. *cf.* 31, 17, 11 atrocior pars facinoris. VELL. 2, 46, 4 C. Cassius, atrocissimi mox auctor facinoris. SEN. Tro. 289 facinus atrox caedis. TAC. ann. 1, 45. 4, 45 AMM. 27, 2, 9 AVELL. p. 33, 8. *cf. infra* persecutio). Verr. 2, 26 non hac tam atroci, sed illa lege mitissima. Phil. 3, 20 tam atroci edicto (TAC. hist. 1, 53 OROS. hist. 7, 28, 12 *cf.* FLOR. 1, 40, 7). epist. 9, 25, 3 percussus est atrocissimis litteris. Deiot. 2 atrocissimum crimen (LIV. 2, 7, 5 FRONTO p. 42, 26 N. TERT. nat. 1, 2 AMM. 14, 7, 20. 15, 6, 1. 22, 11, 2 *cf.* CYPR. GALL. num. 165). Verr. 5, 108 atroci ac difficili rei publicae tempore. Mur. 42 quid tua sors? tristis atrox. Mil. 17 aut eo mors atrocior erit P. Clodii, quod is in monumentis maiorum suorum sit interfectus? (TERT. anim. 57 p. 392, 6 AMM. 26, 6, 12 AVELL. p. 7, 8 *cf.* AVG. conf. 4, 6, 11). *genus dicendi*: CIC. de orat. 2, 200 admiscere huic generi orationis vehementi atque atroci genus illud alterum ... lenitatis et mansuetudinis. *cf.* orat. 64. LIV. 28, 29, 5 tristem atrocemque vobis visam orationem meam. PLIN. nat. 27, 4 atrox peroratio eius in digitum. QVINT. inst. 4, 3, 5 si expositio circa finem atrox fuerit. *v.* vox *sub 1*. SALL. Catil. 29, 2 in atroci negotio *rei publicae*. Iug. 5, 1 magnum et atrox variaque victoria fuit *bellum Iugurthinum* (LIV. 2, 43, 1. 24, 28, 4. 28, 39, 3. 29, 26, 4 bellum bello secundum priori ut atrocius Romanis videretur. *cf. infra* seditio. VELL. 2, 96, 2 bellum ... magnum atroxque et perquam vicinum imminebat. 2, 98, 1 *cf. supra* fortuna. VAL. MAX. 5, 4, 1. TAC. hist. 2, 46 bellum atrox, lugubre, incertum victis et victoribus. ann. 1, 17. 3, 38 *cf. infra* opus. FRONTO p. 221, 8 N. atrocissimo bello Gallico. AVG. civ. 5, 23 SVLP. SEV. chron. 1, 33, 3 OROS. hist. 4, 8, 16. 4, 13, 2. 7, 12, 6). SALL. hist. frg. 1, 107 magnae atque atro⟨ces famae⟩ (LIV. 8, 20, 2. TAC. ann. 4, 11 atrociore semper fama erga dominantium exitus. *cf.* AMM. 29, 6, 6 rei tam atrocis ... rumor). LIV. 1, 27, 11 non alia ante Romana pugna atrocior fuit (1, 30, 9. 7, 26, 6. 8, 10, 3. 23, 44, 4 atrox esse coepit pugna. 27, 32, 5. 29, 2, 15. 38, 6, 4. 39, 31, 2 *recc., sed* proelium *M* FLOR. 1, 1, 13. 1, 13, 7 AMM. 19, 1, 8 AVG. civ. 3, 13 OROS. hist. 3, 6, 2). 2, 19, 5 proelium ... quam cetera gravius atque atrocius fuit. 2, 40, 13. 4, 9, 8. 7, 26, 9. 8, 1, 4. 9, 38, 8. 10, 41, 1. 21, 12, 3. 21, 29, 2 atrocius quam pro numero pugnantium (41, 2, 10). 25, 39, 9. 27, 2, 8 novum atque atrox proelium ex iam segni ... exarsit (TAC. hist. 2, 66). 28, 3, 6 atrox sane et anceps. 29, 33, 4. 31, 37, 3. 32, 23, 7. 40, 40, 1 *v. supra* pugna (VELL. 2, 21, 3. 2, 55, 3 TAC. Agr. 26 hist. 3, 22 AMM. 24, 2, 14. 29, 5, 41). 2, 28, 9 atrox cum plebe certamen. 3, 1, 4. 4, 48, 4. 40, 45, 7. 28, 6, 3 *militum* (OROS. hist. 1, 13, 1). 2, 46, 3 Mars *v. sub 3b*. 3, 49, 3 rixa. 4, 17, 6 atrox dimicatio instabat (PLIN. nat. 9, 152 cum caniculis atrox dimicatio). 6, 42, 9 bello atrocior seditio (28, 25, 14. 32, 3, 2 atrox seditio militum. *cf. item sub 4a*). 21, 11, 6 oppugnatio (32, 17, 4). 2, 30, 1 multis, ut erat, horrida et atrox videbatur Appi sententia (2, 35, 1. 2, 54, 7. TAC. hist. 3, 37 atrocis in Caecinam sententiae. ann. 6, 2). 2, 39, 10 responsum (3, 12, 9). 2, 60, 4 atroci discordia domi forisque. 3, 9, 3 prope atrocius quam regium esse *consulare imperium* (8, 7, 20 TAC. hist. 2, 1). 40, 46, 5 inimicitias. 41, 22, 7 *simultates*. 3, 53, 5 de decemvirorum ... supplicio atrox postulatum fuit. 8, 37, 12 poenae tam atrocis (28, 25, 14 nec ipsam atrocem nec atroci poena dignam *seditionem* (VAL. MAX. 6, 3 ext. 3 AVG. civ. 1, 15 in psalm. 77, 3). 22, 53, 6 malum, praeterquam atrox super tot clades etiam novum (*cf.* ἀναθεώρησις *sub 1*). 24, 30, 5 ad nuntium tam atrocem (TAC. hist. 1, 51. 2, 99. *cf.* QVINT. decl. 351 p. 381, 12 ad nuntium tam atrocis rei). 28, 29, 5 facta vestra atrociora esse quam dicta mea (VAL. MAX. 9, 11, 2 TAC. ann. 4, 71 GRAMM. I 127, 15. *v. etiam 4a*). CELS. 1 prooem. p. 7, 18 pestem ... atrocissimam (PLIN. nat. 25, 23 morbus. TAC. ann. 3, 64 valetudo. *cf.* vulnus *sim. sub 1*). SEN. Thy. 193 aliquod audendum est nefas atrox, cruentum (745). PLIN. nat. 2, 89 ⟨atr⟩ocissimo significatu haec fuit (*acontias*) (*cf.* 18, 310). STAT. silv. 2, 7, 133 luctus (Theb. 3, 126. *v. etiam sub 3b*). QVINT. inst. 6, 3, 31 atroci in causa. decl. 260 p. 62, 14 quae (*iudicum*) vis vobis, quod atrocior est, hoc diligentius intuenda est. 319 p. 253, 1 sceleris atrocissimi (PLIN. epist. 9, 13, 2 FRONTO p. 205, 11 N.). TAC. hist. 1, 2 opus *historiarum* ... atrox proeliis. 1, 3 atrocioribus ... cladibus (ann. 15, 38). 1, 54 rumor (*cf.* AMM. 29, 6, 6 rei tam atrocis rumor). 2, 40 mandatis. 2, 49 atrocissima in Verginium vi. *cf.* vis *sub 4a*. 2, 54 mendacio. 3, 41 consilium. ann. 2, 30 notas. 12, 52 senatus consultum atrox et inritum. 4, 28 miseriarum ac saevitiae exemplum atrox (OROS. hist. 3, 12, 30 atrocissimum miseriarum genus). *cf. infra sub 3* saevitia. SVET. Dom. 11 atrocis exitus (*i. mortis*). APVL. met. 7, 25 atrocissimam virilitatis lanienam. apol. 102 libelli vestri atrox principium. CYPR. GALL. num. 165 quos criminis atrox cura sequebatur (*i. commissi criminis atrocis*). *cf. supra* crimen. AMM. 14, 7, 8 casus (22, 13, 2). 18, 8, 2 dedecus. 19, 7, 5 exitio ita atroci. 25, 1, 16 maior vis et atrocior *copiarum*. 25, 8, 15 fame. 26, 6, 9 inpendentium ... spes atrocior. 30, 5, 11 tumultus atrocis auctores. 31, 2, 22 conviciis. CLAVD. 20, 524 venatus. AVG. civ. 3, 14 atrox atque horrendum malum. 3, 16 *in titulo* parricidia. 18, 52 inter atrocissimas persecutiones (AVELL. p. 6, 16. *cf.* 33, 8 atrox persecutionis facinus). SVLP. SEV. chron. 2, 49, 2 executionem. OROS. hist. 5, 18, 9 atrocissimam perniciem. AVELL. p. 20, 8 haec tam atrocia eorum commissa. COD. Iust. 6, 2, 22, 4 (*a. 530*) actionem. *addas 4a.*

b *neutrum*: *substantivi loco positum*: GLOSS. IV 22, 32 atrox: saevum crudele. II 22, 34 atrocius δεινότερον. V 149, 31 saevissima atrocissima. RHET. Her. 2, 48 quod atrocissimum est. *item* CIC. inv. 1, 101. Phil. 2, 31 si quidem est atrocius patriae parentem, quam suum occidere. Quinct. 66 ne quid atrocius in P. Quinctium ... facere conetur (TREB. Claud. 13, 8). Tull. 42 utrum haec tam acerba, tam indigna, tam atrocia facta essent necne. 2 de eo dicere, quod nec atrocius verbis demonstrare potest quam re ipsa est. Att. 10, 13, 2 aliquid atrocius de me ⟨ei⟩ imperatum. Phil. 11, 15 quid ... atrocius potuit, quid severius decernere? *de genere dicendi* (*cf. sim. p. 1109, 24 sqq.*): CIC. orat. 64 nihil atrox *habet oratio philosophorum*. QVINT. inst. 4, 2, 120 ubi maior res erit, et atrociora ... dicere licebit. 6, 1, 15 id, quod obiecit, ... quam atrocissimum ... esse. CAEL. Cic. epist. 8, 16, 1 nihil nisi atrox et saevum cogitat atque etiam loquitur. LIV. 1, 59, 11 his atrocioribusque, credo, aliis ... memoratis. 8, 21, 1 atrocius mitiusve suadentibus. SEN. Herc. f. 32 quidquid pontus aut aer tulit terribile, dirum, pestilens, atrox, ferum. QVINT. decl. 250 p. 26, 12 atrocius erat, quod querebaris. TAC. hist. 1, 68 atrociora *suadere*. 5, 25 *dicere*. 2, 21 atrociora metuebantur. 3, 54 quia vetabantur (*vera narrare*), atrociora vulgaverunt. ann. 4, 21 quod ut atrocius vero tramissum. 3, 36 alii ... atrociora circumstrepebant. hist. 3, 59 nihil in Domitianum atrox parabat (ann. 6, 38). 3, 66 nihil atrocius eventurum, quam. ann. 6, 24 quo non aliud atrocius visum (FLOR. 1, 39, 7). 6, 40 neque, quod ... morte adfecti forent, adsuetudine malorum ut atrox advertebatur. 14, 7 nihil adversus progeniem eius atrox ausurus (EVTR. 8, 10, 4). 14, 59 tamquam nihil atrox immineret. 15, 44 cuncta undique atrocia aut pudenda confluunt *in urbem* celebranturque. 15, 55 magna et atrocia (*i. q. atroces nuntios*) adferre. 16, 30. SVET. Nero 34 adduntur his (*quae modo narrata sunt*) atrociora. FLOR. 1, 40, 7 quid atrocius uno eius edicto? FRONTO p. 42, 12 N. sunt atrocissima. GAIVS inst. 3, 222 *ad 4 pertinet.* TERT. nat. 1, 7 p. 68, 14 in acerbis atrocibusque. 2, 7 p. 107, 9 misera vel turpia vel atrocia deorum. AMM. 20, 11, 32 aerumnosa perpessus ... et atrocia diuque deflenda. 31, 5, 4 aliud accessit atrocius. AVR. VICT. Caes. 24, 7 ne atrociora ... acciderent. AVELL. p. 33, 6 atrocia exercent *episcopi*. p. 39, 23 inter cetera sua atrocia. GREG. TVR. vit. patr. 9, 2 quae inmittebat ... atrocia auctor criminis, repellebat *sanctus*.

3 *de* ***animantium*** *natura, vi agendi, moribus*: **a** *hominum terribilis animus, affectus*: PACVV. trag. 47 atrocem coerce confidentiam (SIL. 6, 378 fides *Reguli*). ACC. trag. 46 multi, animus quorum atroci vinctus malitia est. CIC. Verr. 2, 122 crudelitas gravior est atque atrocior *quam superbia*. HOR. carm. 2, 1, 24 cuncta terrarum subacta praeter atrocem animum Catonis (SIL. 13, 324 atrocibus irae languescunt animis. IVV. 2, 12. CARM. poet. min. V p. 104, 25, 6 in semet ... atrox animus *Oedipodionidarum*. CLAVD. rapt. Pros. 168 animusque relanguit atrox, quamvis indocilis flecti. *cf. 3b*). LIV. 1, 51, 9 tam atrox invidia (TAC. hist. 3, 39). 2, 51, 6 ira (8, 33, 17 PORPH. Hor. carm. 1, 16, 17). 3, 11, 9 ingenium (7, 4, 3 TAC. ann. 2, 64. 4, 60 FLOR. 1, 37, 2). SIL. 11, 572 corda. 13, 369 virtus. TAC. ann. 14, 64 saevitia (VLP. *ex rescripto imp. Pii a. 152* coll. Mos. 3, 3, 6 atrociore dominationem saevitia exercere. *cf.* TAC. ann. 4, 28 *sub 2a*). CARM. epigr. 1238, 26 quos (*vitae annos*) nullo lingua crimine laedit atrox. EDICT. Diocl. 1, 12 reos atrocissimae inhumanitatis. COD. Theod. 9, 5, 1 audaciae *v. sub 4a*. 9, 38, 7 (*a. 384*) cupiditas *v. sub 4a*. *cf.* ignis *sub 1.*

b *dei et homines ipsi*: Fortuna *v. sub 2a*. *in dicendo* (*cf. etiam 2a et b*): CIC. Brut. 86 in dicendo atrocior (*Buttmann*, adhortor *sim. codd.*) acriorque esset. *cum gen.*: ARVS. gramm. VII 455, 24 atrox huius rei. *sequitur* SALL. hist. frg. 2, 74 ipse animi atrox *Mithridates* (*cf. sub 3a* animus. *Appian. Mithr. 112* φονικὸς δὲ καὶ ὠμὸς ἐς πάντας ἦν). TAC. ann. 12, 22 atrox odii Agrippina. VERG. georg. 1, 407 inimicus atrox ... insequitur Nisus (*item* CIRIS 539. AVG. civ. 3, 19 inimicorum atrocissimorum. conf. 4, 6, 11). Aen. 1, 662 urit atrox Iuno (SERV. auct. quantum ad Venerem pertinet, saeva, non quod ita de ea poeta iudicet). 9, 418 saevit atrox Volcens. CVLEX 330 horret atrox Laestrygonas ipse *Vlixes*. *virorum fortium epitheton*: HOR. carm. 1, 15, 27 furit te (*Paridem*) reperire atrox Tydides. LVCAN. 2, 658 instat atrox *Caesar* (VAL. FL. 6, 662 *Colaxes*. SIL. 2, 250 *Hannibal*. *cf. p. 1111, 1*). 8, 599 inmanis violentus atrox nullaque ferarum mitior in caedes *Septimius miles*. VAL. FL. 1, 700 saevit atrox Pelias. SIL. 3, 285 Bocchus. 5, 292 huic immittit atrox violentas Appius iras. *sim.* 7, 656 Brutus. 12, 213 Pedianus. HOMER. 168 Arcesilaus atrox (*deest B* 495). 422 hostem Idaeus ... spectat atrox. 774 Amphimachum. 787 Penelei (*deest Ξ* 448). 816 tollit atrox animos *Hector*. STAT. silv.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4, 6, 77 semper atrox dextra *Hannibal. cf. p. 1110, 79.* Theb. 8, 445 Acamas. CARM. epigr. 441, 2 Meleager. CLAVD. 20, 234 non distulit atrox iussa deae *Tarbigilus Getarum dux.* carm. min. 22, 13 manibus Hectoreis atrox ignovit Achilles. *alios v. infra sub 'gens'. nota* LIV. 2, 46, 3 iam ad gladios, ubi Mars est atrocissimus. SIL. 9, 486 Gradivus atrox. OV. met. 9, 275 neque ... iras solverat Eurystheus odiumque in prole paternum exercebat atrox. trist. 2, 359 Accius esset atrox. LIV. 2, 56, 14 ni et contio omnis atrox coorta pro tribuno in consulem esset. *sim.* 4, 3, 2. VAL. MAX. 6, 1, 6 censorium virum nimis atrocem. *gens*: NOT. Tir. 54, 72ª atrocissima gens. MELA 3, 34 usque eo immanis atque atrox *gens Sarmatica.* SIL. 9, 222 Maurus atrox Garamasque Macesque (12, 749. STAT. Theb. 12, 622 Alaeus. CLAVD. 21, 383 si ... insultaret atrox famula Carthagine Maurus). TAC. hist. 2, 32 Germanos, quod genus militum apud hostis atrocissimum est. AMM. 27, 4, 11 cum atrocissima (*Petschenig*, adorissima *V*) gente Bessorum conflixit. AVIEN. ora 701 Salyes. orb. terr. 910 Dercebios. VAL. FL. 6, 662 *Medea* (QVINT. inst. 11, 3, 73). STAT. Theb. 3, 126 Luctus (SCHOL. hoc totum poetice incorporavit). 6, 82 cuncta ignibus atris damnat atrox *Eurydice, Archemori mater.* TAC. hist. 2, 63 Vitellius ... superbior et atrocior. ann. 2, 57 Piso ... atrox ac dissentire manifestus. 4, 52 Agrippina semper atrox (13, 13). 14, 61 *Poppaea* semper odio, tum et metu atrox. 16, 10 longo dolore. 11, 9 Mithridaten ... quamquam atrociorem, quam novo regno conducebat. 15, 28 Vologeses neque atrox in summam. 15, 36 procul an coram atrocior haberetur *Nero.* 15, 58 atrox adversus socios *Fannius Rufus.* GELL. 1, 15, 8 atrocissimus huiusce vitii insectator. TERT. spect. 21 gladiatori. CAPITOL. Alb. 11, 6 atrox circa militem. AVR. VICT. Caes. 11, 5 atrox caedibus bonorum *Domitianus.* AMM. 26, 3, 2 quibusdam atrox visus est *Apronianus.* CLAVD. 3, 25 Allecto. 8, 111 nec ... cedentibus atrox partibus infremuit *Honorius.* OROS. hist. 5, 24, 16 omniumque atrocissimus Sertorius. AVELL. p. 13, 9 Epictetus atrox ille et dirus ... episcopus. *addas 4b.* **c** *hominum species*: STAT. Theb. 12, 222 vadit atrox visu *Argia.* TAC. dial. 13 statuarque tumulo non maestus et atrox, sed hilaris et coronatus. *cf.* ann. 2, 57. **d** *de bestiis*: VERG. georg. 1, 407 Nisus *v. sub 3 b.* FEST. 363 sunt atrocia, ut tauri, *flumina, et ideo cornuta* (PLIN. nat. 8, 74). PLIN. nat. 9, 91 negat ullum atrocius animal ad conficiendum hominem in aqua *quam polypum.* STAT. Theb. 6, 156 anguis. MART. epigr. 23, 4 bubalus atque bison. GELL. 5, 14, 15 atrocissimus leo. SOL. 52, 39 atrocissimus est monoceros (PLIN. nat. 8, 76 asperrimam feram).

4 *in* **Ictorum** *sermone iniuriarum gravitatem auget*: **a** *de rebus*: EDICT. Aug. imp. *a. 8 p. Chr.* (Paul. dig. 48, 18, 8 pr.) capitalia et atrociora maleficia (*cf.* CIC. S. Rosc. 38 *sub 2 a*). *huc spectat* QVINT. inst. 6, 1, 15 (*sub 2b*). GAIVS inst. 3, 223 cum quid atrocius comissum fuerit (*cf. 2 b*). iniuria (*cf.* CIC. *et al. sub 2 a*): *v. Mommsen, Röm. Strafrecht 1899 p. 789 sq.* GAIVS inst. 3, 224 sed cum atrocem iniuriam (*opp.* iniuria) praetor aestimare (*i. taxare*) soleat (MARC. imp. Vlp. dig. 2, 12, 2 VLP. coll. Mos. 2, 2, 2. 2, 2, 1 iniuriam, si quidem atrox, id est gravis non sit, non sine iudicis arbitrio aestimat actor). inst. 3, 225 atrox autem iniuria aestimatur (*i. habetur*) vel ex facto ..., vel ex loco ..., vel ex persona (PAVL. sent. 5, 4, 10 VLP. dig. 47, 10, 9, 2 INST. Iust. 4, 4, 9 *bis sim.*). GELL. 20, 1, 32 iniurias atrociores, ut de osse fracto. PAPIN. dig. 48, 5, 39 (38), 9 si atrocem iniuriam passus esset (VLP. dig. 47, 10, 7, 2). PAVL. sent. 5, 4, 22 servus, qui iniuriam aut contumeliam fecerit, si quidem atrocem ..., si vero levem (VLP. dig. 47, 10, 9, 1 *ex Pomponio.* 47, 10, 9, 3. 47, 10, 35). VLP. dig. 47, 10, 7, 7 atrocem iniuriam quasi contumeliosiorem et maiorem accipimus. 47, 10, 7, 8 *ex Labeone* atrocem autem iniuriam aut persona aut tempore aut re ipsa fieri Labeo ait. persona atrocior iniuria fit ..., tempore, ... quia atrocior est, quae in conspectu fiat. re atrocem iniuriam haberi Labeo ait, ... si. 47, 10, 9 pr. (*cf.* INST. Iust. 4, 4, 9 locus vulneris atrocem iniuriam facit). *ibid.* utrum si corpori inferatur, atrox sit (47, 10, 7, 3). *ibid.* ait Pomponius etiam sine pulsatione posse dici atrocem iniuriam. 47, 10, 7, 6 de omni iniuria, sed et de atroci. 2, 12, 3 pr. iniuriarum atrocium. MACER *ex Severi rescripto* dig. 47, 10, 40 atrocis iniuriae damnatus. CLAVD. dig. 48, 19, 16, 6 factum (*item sub 2 a*) vel atrocius vel levius est (VLP. dig. 26, 10, 1, 8 *cf. l. 56*). TRYPH. dig. 4, 4, 37 delictis ... atrocioribus. **vis** (*cf.* TAC. hist. 2, 49): VLP. dig. 4, 2, 1 quodcumque vi atroci fit. 4, 2, 3, 1 vim accipimus atrocem et eam quae adversus bonos mores fiat. 43, 16, 1, 3 ad solam ... atrocem vim pertinet hoc interdictum (*opp.* non ad omnem). *v. Mommsen, Röm. Strafrecht p. 652 adnot. 1.* MODESTIN. *ex Commodi imp. constit.* dig. 25, 3, 6, 1 illata manu atroci esse pulsatos. 49, 16, 3, 19 qui seditionem (*item sub 2 a*) atrocem militum concitavit (*opp.* levis). *hoc sensu fort. etiam* EDICT. Diocl. 1, 12 inhumanitatis. COD. Theod. 9, 5, 1 (*inde* CORP. V 2786, 18) audaciae. COD. Iust. 6, 2, 22, 4 actio. COD. Theod. 9, 38, 7 (*a. 384*) cupiditas. *de quibus locis cf. 3 a.* **b** *de hominibus*: PAVL. coll. Mos. 11, 2, 1 atroces pecorum abactores .... atroces autem sunt, qui. dig. 47, 18, 2 inter effractores (*cf.* AVELL. p. 39, 23 *sub 2b*) varie animadvertitur. atrociores enim sunt nocturni. 1, 15, 3, 1 si qua tam atrox tamque famosa persona sit. VLP. dig. 47, 18, 1, 1 expilatores, qui sunt atrociores fures (hoc enim est expilatores); *opp.* honestiores.

structurae: *recipit genetivum bis v. 3b, ablativum causalem et instrumentalem* STAT. silv. 4, 6, 77 TAC. hist. 2, 63 ann. 4, 50. 14, 61. 16, 10 AVR. VICT. Caes. 11, 5 CLAVD. 15, 181, *supinum alterum* PANEG. 10, 22. *praepositiones* ad: PLIN. nat. 9, 91, adversus: TAC. ann. 15, 58 (*cf.* 14, 7), circa: CAPITOL. Alb. 11, 6, in *sequente accusativo*: CARM. poet. min. V p. 104, 25, 6 (*cf.* CIC. Quinct. 66 TAC. hist. 2, 49. 3, 59 ann. 6, 38).

synonyma: asper, capitalis (*ad 4*), dirus: SEN. Herc. f. 32 ISID. diff. 1, 141 GLOSS. IV 54, 16, exitiabilis, exitiosus, ferus, foedus, gravis, horrendus, horribilis, horridus, periculosus, saevus, severus, tristis, vehemens, violentus. *opposita*: clemens, hilaris, laetus, levis, mitis, segnis.

adv. **atrōciter**. *spernunt poetae. comparativum* atrocius *habent* RHET. Her. LIV. TAC. FLOR. AMM. AVG., *superlativum* atrocissime CIC. LIV. VLP. *pertinent, nisi aliud adnotatur, exempla omnia ad* atrox *2.* RHET. Her. 2, 49 quo maturius et atrocius vindicandum est *maleficium.* CIC. S. Rosc. 154 aliquid atrociter fieri videmus aut audimus. *ibid.* mali, quod tot cives atrocissime sustulit. Verr. 2, 70 nimis atrociter imperando (AVG. civ. 4, 26). 3, 53 paulo etiam atrocius (*quam in alia causa*) ... bona ... Bidinis tradidit. 6, 160 nimis atrociter minitantem. Mur. 64 atrociter in senatu dixisti. orat. 56 contenta voce atrociter dicere; *opp.* leniter (FRONTO p. 42 N. GELL. 13, 25 (24), 9 una eademque res pluribus verbis vehementer atque atrociter dicitur. *cf.* 10, 3, 14 *et sub* atrox *2a*: *de genere dicendi*). ad Q. fr. 2, 15, 2 de ambitu cum atrocissime ageretur in senatu. Mil. 21 quamvis atrociter ipse (*Pompeius*) tulisset *sc. legem*, vos (*iudices*) tamen fortiter iudicaturos. SALL. Iug. 37, 1 seditionibus tribuniciis atrociter res publica agitabatur (*cf.* FLOR. 2, 9, 4). LIV. 3, 9, 6 *Q. Fabius* adeo atrociter in rogationem latoremque ipsum est invectus (32, 19, 12). 22, 6, 1 pugnatum est, et ubique atrociter. 42, 8, 2 ⟨non⟩ atrocius quam superiores imperatores consulem in se saeviturum (TAC. hist. 1, 2). VAL. MAX. 9, 12 ext. 4 atrocius aliquanto (*quam Homerus*) Euripides finitus est. MELA 3, 22 iactat navigantes atrociter *Garunna* (*cf.* atrox *1*). PLIN. nat. 18, 354 atrocissime *hiemabit* (*cf.* atrox *1*). TAC. hist. 1, 23 labores ... atrocius accipiebantur. 1, 60 Trebellius ... olim discors ... atrocius proruperat. 2, 12 urere vastare rapere eo atrocius, quod. 2, 56 Italia gravius atque atrocius quam bello adflictabatur. 3, 1 quamquam atrociter loquerentur. 3, 11 legiones ... legatum eo atrocius adgrediuntur, quod. ann. 13, 19 crimen ... atrociter deferre. SVET. Tib. 58 atrocissime exercuit *leges.* 59 multa ... ita saeve et atrociter factitavit. FLOR. 2, 9, 4 bellum civile ... agitatum est ..., mox atrocius et cruentius. 2, 9, 22 atrocius Pyrrho ... populantur. 2, 12, 12 quam atrociter dimicatum sit. 2, 13, 75 nusquam atrocius nec ... concursum est. *nota locum verbo carentem*: FLOR. 2, 13, 64 sic cum exteris, at in Africa cum civibus multo atrocius quam in Pharsalia *sc. dimicatum est.* VLP. dig. 47, 10, 9, 1 *ex Pomponio.* sed et si in theatro vel in foro caedit et vulnerat, quamquam non atrociter (*ad* atrox *4*). coll. Mos. 3, 3, 4 quod ex levissimis causis ancillas atrocissime tractaret *matrona.* VENVL. dig. 1, 16, 11 neque ... atrociter verberandi ius habet *legatus.* GELL. 10, 3, 14 haec (*spectat ad* CIC. Verr. 6, 161) M. Tullius atrociter, graviter ... miseratus est (*cf. supra l. 24*). APVL. met. 7, 22 animos pastorum in meam perniciem atrociter suscitavit. PS. AVR. VICT. epit. 4, 7 atrocius accensa *Messalina.* AMM. 16, 8, 9 per un⟨um vocabulum⟩ (*add. Petschenig*) sollemne interpretatum atrociter. 27, 7, 5 adparitorum ⟨ob⟩ id necatorum atrociter. 28, 6, 13 rapaces alites ... atroces efferatae (31, 15, 2). *cf.* atrox *3c.* VVLG. II par. 28, 9 occidistis eos atrociter (בְּזַעַף *i.* ἐν ὀργῇ). AVG. civ. 3, 25 quanto atrocius potuit inritari *Discordia.* 18, 1 p. 267 atrociter invident. conf. 1, 19, 30 atrociter, si deprehenderem, arguebam (ISID. sent. 3, 46, 5. 6). 5, 8, 15 me profectum atrociter planxit *mater.* VICT. TONN. chron. p. 195, 29 atrociter vexavere. ISID. sent. 3, 57, 1 tanto atrocius ... condemnandi sunt *pauperum oppressores.*

synonyma: graviter, vehementer. *oppositum*: leniter. *Bögel.*

Atrox *cogn.* CORP. VI 2375ᵇ, 26 (*a. 119*) C. Laelius Atrox Pat⟨avio⟩. 2377 (*a. 136*) ⟨. L⟩artius L. f. Ani(esi) Atrox Arim(ino). 19698 Epaphroditus Corneli Atrocis p(rimi) p(ilaris) servos. 22820 Naevius Atrox. *Otto.*

Atroxiclidēs. MAR. VICTOR. gramm. VI 49, 15 decasemus ... e quinque longis, ut Atroxiclides, cuius canon per quinque bbbbb signabitur.

Atruci *in vasculo.* CORP. III 12014, 142. *cf.* Atucius. *Diehl.*

(**atrus**). CHAR. gramm. I 81, 21 quinquatrus, sed non quinquatria. non enim dictae sunt quinque dies atres (atries *N*, sacrae *Keil, alii aliter*), sed quod quintus dies Iduum, quas atrus antiqui dicebant. GELL. 2, 21, 7 sicut in eo, quod 'quinquatrus' dicamus, 'quinque' ab Idibus dierum numerus sit, 'atrus' nihil.

atrusca. [*ab* ater *derivatum esse videtur. Th.*] MACR. sat. 3, 20, 7 *uvarum genera*: asinusca, atrusca, albiverus. *Ihm.*

Atso *in patera Concordiae reperta.* CORP. V suppl. ital. 1080, 410. *cf.* Attiso. *Diehl.*

1. atta, -ae *m.* PAVL. FEST. 12 *v. sub* Atta *1.* GLOSS. II 22, 46 atta[t] ὁ τοῖς ποσὶν ἀρχόμενος περιπατεῖν. 378, 46 ὁ ἄκροις τοῖς δακτύλοις ἐπιβαίνων atta. V 269, 14 = 591, 45 atta qui primis (IV 471, 27 primus) plantis ambulat. *cf. Löwe, prodr. p. 389 sq.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2. atta, -ae. [= *gr.* ἄττα, *vox infantium patrem designans; cf. cum got.* atta *slavon.* otĭcĭ 'pater'. *Th.*] PAVL. FEST. 12 attam (attin *codd.*) pro reverentia seni cuilibet dicimus, quasi eum avi nomine appellemus. 13 atavus (attavus *codd.*), quia atta est avi, id est pater, ut pueri usurpare solent. *Ihm.*

1. Atta *cogn. vir.* PAVL. FEST. 12 attae appellantur qui propter vitium crurum aut pedum plantis insistunt et adtingunt magis terram quam ambulant, quod cognomen Quintio poetae adhaesit. VARRO frg. Char. gramm. I p. 241, 27 ἤθη nullis aliis servare convenit quam Titinio, Terentio, Attae. HOR. epist. 2, 1, 79 recte necne crocum floresque perambulet Attae fabula si dubitem, clament periisse pudorem cuncti paene patres. SVET. frg. p. 244 R. Atta (atita *sim. codd.*) in togata. FRONTO p. 62, 23 N. Attam in muliebribus verbis *elegantem animadvertas.* HIER. chron. a. Abr. 1940 (= *a. u. c. 677*) Titus Quin⟨ct⟩ius Atta scribtor togatarum Romae moritur. DIOM. gramm. I p. 490, 7 PRISC. gramm. II p. 341, 22. 433, 4 *al. quae hic compono nomina ex parte graeca esse possunt, cf.* Attas, *possunt etiam barbarica, cf.* 2. Attus. CORP. VI 1059 (*a. 210*) C. Iulio Atta (centurione) (*vigilum*). 34400 C. Annius C. l. Atta. V †6183 (*Mediolani*) hic requiescit in pace Atta. III 1435 (*in Dacia*) C. Sex. Atta. 8174 (*in Moesia sup.*) Eburniani et Gauri et Attae. 8249 (*ibid.*) T. Aur. Atta mil. leg. IIII Fl. 11049 (*in Pannon. sup.*) Sep. Atta frater. VIII †11906 (*in prov. Byzacena*). *nom. mul.* CORP. XIV 1763 (*Ostiae*) ⟨...⟩niae Attae Sex. Vettulenus Castresis coniugi. XIII 5611 (*in Germania sup.*) Attae filiae. *Otto.*

2. Atta *v.* 1. Attus. **3. Atta** *v.* Attis.

Attacc(itanus?), *ad opp. Celtiberorum a Ptolemaeo memoratum* Ἄττακον *pertinens, nunc* Ateca. CORP. II 4189 (*Tarracone*) flami⟨ni⟩ p. H. c. exconven⟨t⟩(u) Carthag(iniensi) Attacc(itano?).

Attacco, -ōnis *nom. vir. celt.* CORP. XIII 265 (*Luguduni Convenarum*) ❦ Attacconi Siricconi f. ❦ Vrbanus Attacconis f. ⟨...⟩ Sennacius Attacconis f. *cf.* Ataco⟨ni⟩.

Attacēnus *v. sub* Attacori.

Attacorī, -ūm *gens Serica.* PLIN. nat. 6, 55 sinus et gens hominum Attacorum, apricis ab omni noxio adflatu seclusa collibus. 4, 90 situs Attacorum nomine. SOL. 51, 1 sequitur Attacenus sinus (MART. CAP. 6, 693 Attagenus sinus, *ubi* adt- *codd.*) et gens hominum Attacorum (rubr. p. 231, 51). *v. l.* attagorum, attogorum, atacorum. AMM. 23, 6, 66 Athagurae. *nota idem ut videtur nomen*: OROS. hist. 1, 2, 14 ostia fluminis Ottorogorrae, ex quo oceanus Sericus appellatur (1, 2, 44). 1, 2, 45 fontibus Ottorogorrae. *ibid.* civitatem Ottorogorram. *Ptolemaeo* Ὀττοροκόρρα. **Attacēnus** *v. l. 36.* *Diehl.*

Attacottī *v.* Atecotti.

attāctus, -ūs *m. ab* attingere. VARRO rust. 2, 5, 8 corium a⟨t⟩tactu ... asperum. VERG. Aen. 7, 350 *anguis* volvitur attactu nullo (AMBR. in psalm. CXVIII 6, 15). OV. met. 14, 414 *virgae* ab attactu *Circaeae.* SIL. 13, 121 *cerva* attactu gaudebat erili. 16, 269. Ps. QVINT. decl. 5, 15 attactus *gravatur aeger.* PAVL. sent. 1, 21, 12 adtactu conversationis humanae piaculum admittitur. APVL. mund. 27 *epith.* continuus. SER. SAMM. 922 *cimex* horridus adtactu ... gustu commodus. ARNOB. nat. 5, 10 p. 182 *de attactu venerio* (LACT. inst. 4, 12, 1 AVG. civ. 1, 18 p. 30 CASSIAN. conl. 19, 16, 5). 7, 28 p. 262 ad extrinsecus rei venientis attactum. IVVENC. 1, 738 *de Christi attactu salutari* (GAVDENT. serm. 9 p. 910^{B}. 17 p. 970^{C} AMBR. in Luc. 10, 70 HIER. in Ezech. 16, 9 p. 151 Vall. SEDVL. carm. pasch. 4, 104). PALLAD. 1, 35, 11. 4, 9, 14 GAVDENT. serm. 1 p. 847^{A}. 17 p. 962^{A} visu ... et attactu *Iesu resurgentis* (LEO M. serm. 73, 1). PACIAN. epist. 3 p. 44 attactus peccantium fugere. AMBR. hex. 6, 4, 19 HEGES. 4, 18 l. 27. CLAVD. carm. min. 49, 10 *torpedo* attactu confisa suo. PAVL. NOL. epist. 28, 2 ignis ... lambet adtactu (SVLP. SEV. epist. 1, 5 SEDVL. op. pasch. 1, 7). 29, 5 *tunica* blanditur adtactibus. AVG. c. Iul. op. imp. 6, 20 Ps. ARNOB. confl. 1, 9 p. 251^{A} *syn.* aspectus. ... auditus *sim.* (LEO M. serm. 73, 1 FAVST. REI. epist. 6 p. 199). 2, 20 p. 300^{A} deitas inaccessibilem habet attactum. CLAVDIAN. MAM. anim. p. 82, 15 asper adtactus. MAX. TAVR. hom. 22 p. 271^{B} FAVST. REI. serm. 28 p. 334 SEDVL. carm. pasch. 2, 156. *in imag.*: ARNOB. nat. 2, 4 p. 50 haec ... condicio futurorum ut teneri ... nullius possint anticipationis attactu. VERG. georg. 3, 502 attactum *pro* ad tactum *scholiasta explicat.* *Bickel.*

attacus, ὁ ἀττάκης. VVLG. lev. 11, 22 quidquid ... ambulat ... super quattuor pedes, sed habet longiora retro crura, per quae salit super terram, comedere debetis, ut est bruchus in genere suo et attacus (τὸν ἀττάκην) atque ophiomachus ac locusta. *cf.* GLOSS. V 562, 5 attacus ignota. 574, 27 opinacus ignota (*sc. bestia*). *Ihm.*

Attaedio *nom. vir. barbaricum.* CORP. XIII 3452 (*in Gallia Belgica*) Attaedio Litucci fil(ius).

Attaeus *nom. vir.* INSCR. Revue arch. 40 (1902) p. 142, 14 (*in Africa*) Attaeo Primitivi disp(ensatoris) ser(vo). *cf.* Attaiorix, Attaedius. *Otto.*

attagēn, -ēnis *m.*, ἀτταγήν, *vel* **attagēna**, -ae *f.* *cf. A. Marx, PW. II 2153.* GLOSS. III 490, 1 = 510, 40 attagen genus avis. II 250, 30 ἀτταγὴν τὸ ὄρνεον attagena. III 435, 44 ἀτταγή⟨ν⟩ attagena. 361, 18 attagena ἀτταγᾶς (379, 43 = 439, 75 = 474, 10 attagina). IV 311, 39 attagina gallina rustica. PORPH. Hor. epod. 2, 54 cum attagenas feminino genere vulgo dicant, adnotandum quod masculino genere hic dixerit. *rarior forma* attagen *legitur apud* HOR. (PORPH.) PLIN. nat. 10, 133 HIER. SORAN. (*acc.* attagena). POL. SILV. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209 (*plur.* attagenes). *acc. plur.* attagenas: PLIN. nat. 8, 228. CAPER gramm. VII 108, 2 attagenus haec *cod. Montep.*, attagine (artagine) hae *al.* (GLOSS. *v. supra*). EDICT. Diocl. 4, 30 attagen(a) *propter gr.* ἀτταγήνη, *prius solverant* attagen(arum par). VARRO Men. 403 pavus e Samo, Phrygia attagena (GELL. 6, 16, 5). HOR. epod. 2, 54 non Afra avis descendat in ventrem meum, non attagen Ionicus (PORPH. *ad h. l.* attagen ... avis est Asiatica inter nobilissimas habita. MART. 13, 61 attagenae: inter sapores fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenarum. HIER. epist. 79, 7 procul sint a conviviis tuis Phasides aves, crassi turtures, attagen Ionicus. in Zach. 3, 14 p. 922 Vall. bulbos sibi et vulvas et aves Phasidis et attagenem, nequaquam Ionicum, sed Iudaicum repromittunt). PLIN. nat. 10, 133 attagen maxime Ionius celeber et vocalis alias, captus vero obmutescens. 8, 228 mirabilius in eadem insula (*Creta*) *non esse* apros et attagenas. 1, 10, 68 attagenae (*nom. pl.*). MART. 2, 37, 3 attagenam. HIER. epist. 45, 5 tu attagenem ructas. adv. Iovin. 2, 7 p. 334 Vall. apud nos attagen et ficedula ... in deliciis computantur. MARC. med. 20, 26 attagenae, palumbi. SORAN. 2, 10 (41) *dabimus* palumbum, perdicem, attagena. APIC. 6, 220 in perdice et attagena et in turture elixis. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 21 attagen, perdex. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 160 pectora ... attagenarum (3, 2, 35). 2, 13, 180 phasiani, attagenae. 4, 3, 69 attagenae (*sic ed. pr.*, -enis *al.*) agrestis. NOT. Tir. 103, 77 attagena.

attagus, -ī *m.* [*cf. c. ion.* ἄττηγος. *Th.*] ARNOB. nat. 5, 6 p. 178, 19 vel quia hirquos Phryges suis attagos elocutionibus nuncupant, inde Attis nomen ut sortiretur effluxit. *Ihm.*

Attagus *v.* Atax.

Attaiorīg(is) f. CORP. XIII 463 (*Auscis*). *cf.* Attaeus.

Attalēnus *v.* Attus.

Attalī latrones, Arabum gens. PLIN. nat. 6, 125. *cf.* ISID. orig. 19, 26, 8.

Attalio, -ōnis *cogn. vir.* *cf.* Attalus. CORP. VIII 21883 (*Volubili*) d. m. s. Pom. Attalio vixit annis LXI. XII 3433 (*Nemausi*) L(ucio) n(ostro) Attalio cli(ens).

Attalius *v.* Attus. **Attalo** *cf.* Atitto.

Attalus, -ī, Ἄτταλος. *ad declinationem nota plur.* VELL. 2, 38, 5 ab Attalis *e coni. Gelenii, ubi AP* habita lis. *ad orthographiam cf. l. 77 sqq.* A *Graeci*: 1 *Pergamenorum reges multi memorati inde a* PLAVTO (Pers. 339 Poen. 664) CATONE (orat. frg. 63 = FEST. 234 in dissuasione de rege Attalo et vectigalibus Asiae) VARRONE (ling. 6, 15), *praeclarissimus qui populum Romanum instituit heredem* (HOR. carm. 2, 18, 5 [PORPH. *ad l.*] LIVI per. 58 OBSEQ. 28 VELL. 2, 4, 1 VAL. MAX. 5, 2 ext. 3 PLIN. nat. 33, 148 FLOR. 1, 47, 3. 2, 3, 2 VIR. ill. 64, 5 PORPH. Hor. carm. 1, 1, 12 HIER. chron. a. Abr. 1887 [PROSP. chron. I p. 402, 285] CLAVD. 18, 215 SERV. Aen. 1, 697 georg. 3, 25). *cf.* Attalis *1.* rex Attalus (*inde a* PLAVTO *et* CATONE *ll. cc.* CIC. Deiot. 19. *nota*: LIV. *8ies* PLIN. nat. *bis*) *et* Attalus rex (*inde a* VARRONE. *nota*: LIV. *19ies* PLIN. nat. *quater* ind. auctorum *7ies*) *promiscue in usu fuerunt. rarius* Asiae rex *vel* rex Asiae (LIV. 26, 37, 5. 37, 29, 10 LIVI per. 28. 29 SEN. dial. 2, 13, 3 IVST. 35, 1, 6 prol. 36 EVTR. 3, 14, 4. 4, 8, 4. 4, 18 PORPH. Hor. carm. 2, 18, 5 SERV. Aen. 1, 697 HIER. chron. a. Abr. 1808 ISID. orig. 19, 26, 8), *vel* rex Pergamenorum (FLOR. 1, 23, 8. 1, 35, 2 PORPH. Hor. carm. 1, 1, 12 IORD. Rom. 208) *vel* rex Pergami (LIVI per. 50. 58). IVST. prol. 36 Attalum Philometora. HIER. epist. 7, 2 rex Attalus membranas a Pergamo miserat, ut penuria chartae pellibus pensaretur. NOT. Tir. 103, 74. 2 *alii*: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 14 Hypaepenus. Verr. 5, 59 *Netinus.* LIV. 25, 23, 7 quendam. SEN. suas. 2, 12 stoicus (SEN. epist. 67, 15) *et* SEN. nat. 2, 48, 2 philosopho (2, 50, 1 epist. 9, 7 *saepius*). PLIN. nat. 32, 87 *medicus* (33, 24 ind. auctorum 33). IVL. VAL. 1, 13 LAMPR. Comm. 7, 1. B *apud Latinos nom. serv. et cogn.*: 1 *apud scriptores*: MART. 1, 79 semper agis causas et res agis, Attale, semper: est, non est quod agas, Attale, semper agis. si res et causae desunt, agis, Attale, mulas, Attale, ne quod agas desit, agas animam. 4, 34. 2, 7, 5 et belle cantas et saltas, Attice (Attale *pars codd.*) belle. COD. Iust. 5, 3, 2 (*a. 239*) imp. Alexander A. Attalo. 4, 49, 10 (*a. 293*) *impp. Domitianus et Maximianus* AA. et CC. Titio Attalo (*cf.* 4, 5, 5. 4, 26, 11. 9, 33, 4). 10, 48, 4 (*a. 382*). *nota imperatorem*: PAVL. PELL. 294 tyrannus (MARC. COM. chron. SYMM. OROS.). *adde christianos*: AMBR. epist. 8, 44 presbyter (10, 9). HIER. vir. ill. 70 SIDON. epist. 5, 18. GREG. TVR. Franc. 3, 15 nepus beati Gregori Lingonici episcopi. VEN. FORT. carm. 7, 12, 14. *adde ex titulis*: CORP. VI 9766 Attalus pastilarius. 2 *in titulis*: *nonnumquam* -t- *simplex incisa est, neque tamen* ἀταλός *interpretatus sim*: CORP. XV 5943 (*in vasc. Arretino*). 6314 (*in lucerna*). VII 1336, 104 (*in patella*). VIII 6614 (*in titulo Mastarensi*) L. Sossius Atalus. III 6178 (*Troesmis*), 2, 24 P. Atalus ex b. 10351 (*in agro Aquincensi*) Aulricmar⟨a⟩ Atali (*uxor*). 12241 (*Apameae Ciboti*) ⟨Meno⟩philus Atali f. *multi inde ab initio nostri aevi*: CORP. VI 33277 (*e columb.*) C. Saufeius C. l. Attalus. 33497 (*e columb.*) C. Antistius Attalus. 12697 Attalus Ti. Augusti.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

IV suppl. VII 16 (*a. 54*) ⟨Q.⟩ Caecili Attali *et* Attali (XLVIII 20. XCIII 10). CXXX 4 Attal⟨i⟩. XIV 2408 (*Bovillis, a. 169*), 4, 1 Aurelius Attalus. VI 32526 (*a. 197/198*), 2, 11 M. Aurelius M. f. Aem. Attalus Durr. IX 338 (*Canusii, a. 223*), 4, 8 T. Pompeius Attalus *pedanus*. CORP. VI 19863 C. Iulius Aug. l. Attalus. 19864 L. Iulius L. l. Attalus. 26680. XIV 1730 (*Ostiae*). IX 5614 (*Septempedae*) Q. Petillio Q. l. Attalo. 5622 (*ibid.*) L. Titio L. l. Attalo L. Titio L. l. A⟨nti⟩gono. X 4314 (*Capuae*). 6638 (*Antii*), c 2, 10. 8059, 42 (*in signaculo*) M. Ant. Attali Vlpiani. 8397 (*Tarracinae*), 2, 36 Ti. Claudius Attalus (XI 1651 *Florentiae*. V 4405 *Brixiae*). XI 6695, 62 (*in amphora*) T. Manl. Attal. 6712, 399 (*in signaculo*) M(arcorum trium) Segulior(um) Herm( ) Atta(li?) Aristob(uli). V 972 (*Aquileiae*). 996 (*ibid.*) A. Lucretius C. ⟨f.⟩ Attalus. 5880 (*Mediolani*). VIII 12614 (*Carthagine*) Attalus Caesaris ser. librarius. CARM. epigr. 1630 (*ibid.*) Attalus ha⟨ec f⟩eci. CORP. II 3029 (*in Tarraconensi*) Nymphis Attalus Corneliorum. XII 5686, 95 (*in vasculo nigro*). XIII 575 (*Burdigalae*). VII 1336, 105 (*in patella*) Attali m(anu). III 1156 (*Apuli*) Fl. Attalus. 5029 (*Matucai*) Attalo Donni f. 7309, 34 *in amphora Athenis rep.*). 8676 (*Salonis*) M. Vlp. Attalus collector cognationis. 12486 (*in Moesia inferiore*) L. Iul. Attalus iun. 14412³ (*ibid.*) P. Aelium Attalum. *cf.* Attalio *et* Attalo, *quae nomina celtica videntur esse. idem cadere posse non negaverim in partem exemplorum hic congestorum.*

derivat. **Attalis,** -idis *et* -is, Ἀτταλίς, *f.* **1** LIV. 31, 15, 6 honores regi ... Attalo immodici; ... tum primum mentio inlata de tribu, quam Attalida appellarent, ad decem veteres tribus addenda. *v. Toepffer, PW. II 2156.* **2** *cogn. mul.* CORP. XIV 1445 (*Ostiae*) Aemilia Attalis. VI 33098 (*e columb.*) ossa ⟨B⟩aebiae L. l. Attalis. 34238 Iuliae Attalidis. 12695 d. m. Attalidi. IX 4897 (*Trebulae Mutuescae*) Attalidi l. XII 750 (*Arelate*) Alfeniae Attalidi. *adi.* **Attalicus,** -a, -um, Ἀτταλικός, *ad Attalum Pergami regem eiusque opes atque oppidum Pergamum pertinens.* NOT. Tir. 103, 76. VARRO frg. 68 (NON. 537) ex hereditate Attalica aulaea (*cf. l. 39*) clamides pallae plagae ⟨vasa⟩ aurea. SIDON. carm. 2, 466 testamentum. CIC. agr. 2, 50 Attalicos agros in Cherroneso. CIC. Verr. 5, 27 illa Attalica tota Sicilia nominata ... peripetasmata (*del. Halm ad* PLIN. nat. 8, 196. *cf. l. 43 sqq.*) emere oblitus es? CVLEX 62 si non Assyrio fuerint bis lauta colore Attalicis opibus data vellera. PROP. 2, 32, 12 aulaeis (VAL. MAX. 9, 1, 5 SIL. 14, 659. *cf. l. 32 et* SERV. georg. 3, 25 aulaea ... dicta sunt ab aula Attali regis, *unde* GLOSS. IV 22, 36 *a Büchelero emendata*). HOR. carm. 1, 1, 11 gaudentem patrios findere sarculo agros Attalicis condicionibus numquam dimoveas. PROP. 2, 13, 22 toro (4, 5, 24 toris). PROP. 3, 18, 19 vestes (PLIN. nat. 37, 12. 36, 115 veste). *nota n. plur. subst.* (*cf. supra l. 35*): PLIN. nat. 8, 196 aurum intexere *vestibus* in eadem Asia invenit Attalus rex, unde nomen Attalicis (33, 63); *fort. tamen suppl. utroque loco 'vestibus'. ad rem cf. Blümner, Gewerbl. Thätigkeit 38.* TERT. ieiun. 15 divitias. IVST. 36, 4, 8 praedae. 36, 4, 9 gazas. HOR. epist. 1, 11, 5 urbibus. LIV. 45, 10, 2 navibus (*cf. Luterbach, Philolog. Rundsch. 1900 p. 518*). IVST. 38, 7, 7 regni Attalici opes. VITR. 2, 8, 9 regibus (7 praef. 4). **Attalicus,** -ī, Ἀτταλικός, *nom. serv. et cogn.* CORP. VI 1464 *serv.* 14550 Cassiae Mussae Atalicus contubernalis. 11316 Ti. Claudius Ti. f. Fab. Attalicus Theodorus fecit. **Attalium,** -ī, Ἀττάλιον (*an* -ειον?), *n. medicamentum.* CELS. 6, 6, 5 Attalium quoque ad idem (*sc. oculorum quendam morbum*) est, maxime ubi multa pituita profluit. 5, 19, 11 est igitur ad vulnera Attalum (*deest cod. Vatic. 5951*). **Attalum,** -ī *n. cf.* Attalium. **Attalīa,** -ae, Ἀττάλεια, *oppidorum variorum nomen*: **1** *Pamphyliae, nunc* Adalia, *de quo cf. Ruge, PW. II 2156, 3.* TAB. Peut. 10, 2 Atalia (RAVENN. p. 104, 6. p. 360, 5), *at* Guido p. 526, 22 Attalia. VVLG. act. 14, 24 descenderunt in Attaliam. *inepte interpretatur* HIER. nom. hebr. p. 67, 7 Attalia tempus eius. melius declinatio domini. *cf.* Attalenses Attaliensis. **2** *Mysiae (?) prope Pergamum. cf.* Ἄττεα *Strabonis. v. Bürchner, PW. II 2155, 2.* TAB. Peut. 9, 4 Attalia (RAVENN. p. 362, 8 Guido p. 528, 14). *at* RAVENN. p. 107, 19 Atalia. **3** *Aeolidis, v.* Attalenses *2.* **4** *quodnam oppidum intelligendum sit non constat*: CORP. VI 32624, a 7 ...⟩ani(us) Ianuari(us) Attalia. CONC. Ephes. a. 431 (Mansi V 612 B) Theodorus episcopus Attaliae subscripsi: *non constat utrum sit Lydiae an Pamphyliae.* *adde* NOT. Tir. 103, 75. *ab hoc nomine derivantur*: *adi.* **Attalēnsis,** -e, **Attaliēnsis,** -e, *ad opp. Attaliam pertinens, plur. subst.* **Attalēnsēs,** -ium, *oppidi incolae.* **1** *Pamphyliae*: CIC. agr. 1, 5 agros Attalensium atque Olympenorum. 2, 50. AVELL. p. 714, 19 Iohannes misericordia dei episcopus Attaliensis civitatis. **2** *Aeolidis*: PLIN. nat. 5, 126 ad *Pergamenam iurisdictionem* conveniunt Attalenses. *cf. Bürchner, PW. II 2155, 1.* **Attaliānus,** -ī *cogn. vir.* CORP. VI 1431 M. Iulio M. f. Ann. Surae Magno Attaliano pr. c. v. trib. pleb. *eqs.* 853* Linus Augusti tabularius Attalianus, *fort. falsa non est; cf. Hülsen, Röm. Mitteil. 3 p. 227.* *Diehl.*

attamen *v. sub* at *p. 1010 sq.*

attāminātio, -ōnis *f. ab* attaminare. AVG. c. Cresc. 4, 4, 5 depravationis huius attaminatione fuscatus.

attāmino (adt-), -āvī, -ātum, -āre. [*ad exemplum vocabuli* contaminare *fictum. Th.*] GLOSS. μιαίνω. μολύνω. attaminat: usurpat, inquinat, contaminat. attaminatus χειρισθείς, μιωθείς. contaminatus, pollutus. PRISC. gramm. II 35, 9 d transit ... in t: ... 'attamino'. NOT. Tir. 75, 40 adtaminat. *et sic saepe in codicibus scribitur.* PS. TERT. execr. p. 767 Oehl. pueros ingenuos attaminavit *Iuppiter* (*syn.* contaminare, violare). ITALA num. 6, 5 *cod. Lugd.* novacula non adtaminabit capud eius (οὐκ ἐπελεύσεται ἐπὶ τὴν κεφαλήν, VVLG. non transibit per caput). Col. 2, 21 *cod. d* ne tangas neque gustes neque adtaminaveris. (Ambr. Noe 25, 93 off. 1, 36, 183 *cf.* psalm. 1, 28 *et saepius.* Aug. epist. 149, 23. 39. *v. Roensch, coll. phil. p. 68 sq.*) ne tetigeritis, ne adtaminaveritis, ne gustaveritis (μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, VVLG. ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis); *cf. etiam infra l. 21 sqq.* PORPH. Hor. epist. 1, 3, 9 quod ausus sit sacrum opus *Pindari* attaminare. CARM. poet. min. V 70, 20 Libonotus laevam calidis attaminat auris. CAPITOL. Gord. 27, 1 ita ut nihil, quod ad eorum fortunas pertinet, adtaminaret. IVST. 21, 3, 4 ne quis ullam *virginem* attaminet. AVR. VICT. Caes. 16, 2 quae imprudentiā regendae coniugis attaminavit *M. Aurelius.* SERV. auct. georg. 1, 268 ne pro negotio suo et ipsorum oculos et caerimonias deum attaminent. AMBR. fug. saec. 7, 38 abscondere vitam in deo, declinare corruptiones, non attaminare cupiditates. in psalm. CXVIII 14, 37 noli ... attaminare luxuriam et illa te contaminare non poterit. in psalm. 1, 28 ne ergo tetigeritis, ne attaminaveritis eam; lues est, contaminat. HEGES. 1, 44, 5 ne contigeris nec attaminaveris, quem scelere petisti (μηδὲ μου ψαύσῃς). COD. Theod. 3, 1, 5 (*a. 384*) ne quis Iudaeorum Christianum comparet servum neve ... Iudaicis sacramentis attaminet. AVG. civ. 22, 22 faciatque hominem, quem forte adtaminaverit, contagione pestifera ... rabiosum. c. Iul. op. imp. 6, 41 parvulis ..., quos nullo peccato originali attaminatos esse contenditis. c. Max. 1, 2. PS. AVG. serm. 188, 6 veluti qui commissum thesaurum sacrilega audacia attaminare praesumeret. CASSIAN. conl. 21, 26, 5 ne quid ex eis (*matutinis cogitationibus*) festina praesumptio liventis adtaminet inimici. EVGIPP. vita Sev. 42, 1 ne aliquid horum ... attaminare pertemptes. *Ihm.*

Attanae *opp. Persicum.* PLIN. nat. 6, 149 Homnae et Attanae, quae nunc oppida maxime celebrari a Persico mari nostri negotiatores dicunt. *Diehl.*

Attanius *v.* Attus.

attanus (adtanus). [*vocabulum gr.* ἄττανα (τήγανα, καὶ πλακοῦς ὁ ἐπ' αὐτῶν σκευαζόμενος *Hes.*) *confert Swoboda, Nigidii Figuli rell. p. 15 sq.; cf.* atanulus atena. *Th.*] NIGID. frg. Non. 40 itaque ex re (aere *Corssen*) in Saliaribus: 'attanus (adtanus *codd.*, Albanus *Lipsius*) tintinnat', id est 'sonat'. *cf.* atalla. *Ihm.*

Attaphonius, -ī *cogn. vir.* CORP. VI 26630 ⟨d.⟩ m. Sosii Attaph⟨onius et⟩ Valisca par⟨entes⟩ infelices fec⟨erunt⟩ Attaphonii ⟨filii⟩.

S. Vale( ) **Attaps.** CORP. III 13423 (*in Pannon. sup.*).

Attarachus, -ī, *num.* ἀτάραχος? *cogn. vir.* INSCR. Rhen. Bramb. 434 (*Coloniae Agrippinae*) T. Simpliciani Attarachi.

Attaricus *v.* Athalaricus.

L. Caecilius **Attarius** *sexvir.* CORP. II 1362 (*in conventu Astigitano*). *Diehl.*

1. Attas *nom. vir. graecum,* Ἄττας; *cf.* 1. Atta *p. 1113, 17.* CARM. epigr. 400 (*Romae*) Adtas parve puer. *Otto.*

2. Attas Dioscuridis filia. CORP. VI 12698 *cf.* 14759 Crhestus Dioscyridis. 22947 Nice Dioscuridis.

3. Attas *statio Syriae, Ptolemaeo* Ἄθις, *de qua cf. Benzinger, PW. II 2049 sub* Athis *1.* TAB. Peut. 11, 2 Attas. RAVENN. p. 54, 6 Ati. p. 88, 14 Anthis.

Attasaon Maximi ser(vus). CORP. III 4942 (*Viruni*). *Diehl.*

attāt GLOSS. IV 22, 38 vox vel sermo stupen⟨ti⟩s. t *duplicem testantur Ambrosianus* PLAVTI (Cas. 619. 723 Persa 722) *et Bembinus* TERENTI, *ubicumque leguntur, cod. rescr.* FRONTONIS p. 100 N.; *etiam in aliis codd. praevalet* attat (*v. Richter, Studien auf d. Gebiete des arch. Lateins, her. v. Studemund I p. 408*). *ultima longa est, v.* PLAVT. Aul. 712 Persa 722 Poen. 821 TER. Andr. 125. *a Graecis petitum ideoque oxytonon esse putat* AVDAX gramm. VII 361, 11 (BEDA gramm. VII 241, 11 GRAMM. suppl. p. CXCVII 6). *in versu et prior et posterior syllaba ictum fert. semper in initio enuntiati ponitur, incipit sermonem 5ies; plerisque locis ab* attat *loquentes novam rem, quae subito eis in mentem venit vel ab eis animadvertitur, commemorare incipiunt. extra versum ponitur* PLAVT. Cas. 619.

DIOM. gramm. I 419, 11 ex inproviso aliquid deprehendentem (*significat interiectio*) ut attat. PLAVT. Persa 722 attat, oblitus sum intus dudum edicere. Cas. 723. CATO orat. frg. 2 (Fronto p. 100 N.) attat, noli noli scribere (perhibere *Mommsen*), inquam, istud, nolunt audire. (MAR.) VICTOR. gramm. VI 204, 23 animadvertentis (*interiectio est*) ut attat (*ibid.* 202, 4 EXPLAN. in Don. gramm. IV 562, 21). PLAVT. Amph. 263 attat, illic huc iturust. Aul. 665 attat, foris crepuit. Cas. 434 attat, concedam huc, audio aperiri foris. Aul. 712 attat eccum ipsum. Truc. 575 (TER. Hec. 449). Poen. 821 attat, e fano recipere video se Syncerastum. Curc. 390 quis hic est? attat, quem quaerebam. *etiam* Cas. 723 *venientem videt exclamans.* TER. Eun. 228. ACC. trag. 138 attat, nisi me fallit in obitu sonitus. DON. Ter. Andr. 125 interiectio admirantis. PLAVT. Cas. 619 attat, quid illuc clamoris, obsecro, in nostrast domo? DON. Ter. Eun.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

727 interiectio est paulatim percepti atque intellecti mali. PLAVT. Curc. 583 attat, Curculio hercle verba mihi dedit, cum cogito (TER. Eun. 727). Capt. 1007 hem, quid 'gnate mi'? attat, scio cur te patrem adsimules esse et me filium. TER. Andr. 125 percussit ilico animum: attat, hoc illud est, hinc illae lacrumae. *paulatim cognoscentis est etiam* PLAVT. Curc. 390 TER. Eun. 228 Phorm. 600. DON. Ter. Hec. 449 (3, 4, 35) interiectio est conterriti et conturbati. PLAVT. Cist. 701 attat, singulum video vestigium *pro duobus.* TER. Hec. 449 attat eccum Phidippum et patrem video. ... quid dicam hisce incertus sum. DIOM. gramm. I 419, 7 timentem *significat interiectio*, ut ei attat. *cf.* COMINIAN. Char. gramm. I 238, 19 adnot. atai (*i.* atat) timentis (*sc. interiectio*), *ibid.* attat atatate timentis, *ibid.* ate (athe *Sanctam.*) tendentis (*pro* timentis? *sed v. infra l. 42*). PRISC. gramm. III 90, 26 timoris *significationem habet*, ut attat, *sequitur* TER. Eun. 756 *non ad verbum allatus.* ASPER gramm. suppl. 61, 17 metum *significamus*, ut attat. *ibid.* 171, 20. PLAVT. Aul. 411 attat, perii hercle ego miser, aperit bacchanal, adest, sequitur. TER. Eun. 756 attat. :: num formidulosus obsecro es homo mi? Phorm. 600 quis est ulterior? attat, Phaedriae pater venit. sed quid pertimui autem belua. 963 attat, nisi mihi prospicio haereo. hi gladiatorio animo ad me adfectant viam. GRAMM. suppl. 158, 33 sensum mentis exprimit interiectio, si laetus an non, ut ... atat. GLOSS. παπαῖ (II 394, 1) ὢ πόποι (II 482, 23) attat.

attatae *vox stupescentis. forma*: PLAVT. Epid. 457 attatae *in Ambr. prosodia*: attătae PLAVT. Cas. 468 Epid. 457 Merc. 365. *itaque accentus*: áttataé. *incipit ubique enuntiationem. interiectio ex improviso aliquid deprehendentis*: PLAVT. Asin. 588 attatae, modo hercle in mentem venit. *paulatim percipientis*: PLAVT. Cas. 468 attatae, nunc pol ego demum in rectam redii semitam. (Epid. 457.) 528. *animadvertentis*: PLAVT. Merc. 365 attatae (at tace *B*, atate *CD*) meus pater hic quidem est, quem video. COMINIAN. Char. gramm. I 238, 19 adnot. atate et rel. (? atateht *Sanctam.*) fugientis.

attattatae. *interiectio timentis*: CHAR. gramm. I 239, 25 at⟨t⟩attatae idem (NAEV. com. 82) in eadem (*Tarentilla*): attáttataé cave cadas amabo (ambo *cod.*). COMINIAN. Char. gramm. I 238, 19 adnot. **attat atatate** *v. supra l. 13.* **attattatat attatae**. *interiectio facta fort.* (*si* attatattat *prior pars est*) *ex* attat *iterata et adiecta* attatae. CHAR. gramm. I 240, 22 attattatat attatae Naevius (com. 41) in Corollaria: quíd salve? áttattáttat áttataé, rivalis salve. quid istuc (-ud *cod.*) vero te advertisti tam cito? *Bögel.*

adtaxat NOT. Tir. 89, 24ᵃ (*inter* taxat *et* dumtaxat).

[? **atte**]. GRAMM. suppl. 168, 10 *adverbia* demonstrandi, ut en, atte, ette, sane, ecce, ecca. *cf.* CHAR. gramm. I 238 *adn. ad l. 19.*

Attecius *v.* Atticius. **adtēctum** *v.* adtegit. [*Ihm.*

Attēdius *v.* Attus.

Attedonius *nom. gent.* INSCR. Rhen. 825 (*cf.* Hettner, Korr.-Bl. d. Westd. Zeitschr. II p. 40) M. Attedonius Maturus. *cf.* Attedius *sub* Attius. *Otto.*

? **adteger** NOT. Tir. 53, 20 *ex coniectura pro* iners (?); *sequitur* integer. *cf.* adtegrare.

attegia, -ae *f.* [*vocabulum fortasse gallicum, v. Meyer-Lübke, Sitzungsber. d. Wiener Akad. 143 (1901), II 13. Th.*] IVV. 14, 196 dirue Maurorum attegias, castella Brigantum (SCHOL. ut evertas casas Maurorum). CORP. XIII 6054 (*prope Niederbronn*) deo Mercurio attegiam teguliciam compositam Severinius Satullinus c(ivis) T(ribocus) ex voto posuit l. l. m. *cf. Byzantinorum* ἀτέγεια (*Leo Tact. 5, 9*), ἀτέγιον. [*raet.* tegia. *M.-L.*]

adtegit NOT. Tir. 80, 4ᵃ. **adtēctum** 80, 12ᵃ.

adtegrāre est vinum in sacrificiis augere. integrare enim et adtegrare minus factum est in statum redigere PAVL. FEST. 12.

Atteia *v.* Adteiae. **Atteiātis** *v.* Attidium.

Attēius, Attēiānus *v.* Attus.

attelebus (-labus), -ī *m.* ἀττέλεβος (-λαβος). PLIN. nat. 29, 92 locustarum minimae sine pinnis, quas attelebos vocant. 1, 29, 30 attelebis. HIER. in Nah. 3 p. 576 Vall. parva genimina locustarum, quae vocantur attelabi (*al.* adtelebi). *ibid.* attelabus ... parva locusta est inter locustam et bruchum et modicis pennis reptans potius quam volans semperque subsiliens. p. 581 attelabus, qui Graece dicitur συμμικτός et Latine translatus est in commixticium. p. 582 attelabum a terra se paululum sublevantem. *Ihm.*

Attelebussa *Lycii maris insula, cf.* ἀττέλαβος. PLIN. nat. 5, 131. *v. Ruge, PW. II 2180.* *Diehl.*

attem *v. sub* autem. **attemperātē** *v. sub* attempero.

attemperiēs (-ēī) *f.* [*cf. c.* attemperare *et c.* temperies. *Th.*] COD. Theod. 9, 3, 2 (*a. 326*) iudicibus immodica saevientibus freni quaedam attemperies adhibita videatur.

attempero (adt-), (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ad *et* temperare. NOT. Tir. 56, 92 adtemperat. VITR. 10, 7, 2 supra catinum paenula ut infundibulum inversum est attemperata et per fibulam cum catino cuneo traiecto continetur. SEN. epist. 30, 8 gladiator tota pugna timidissimus iugulum adversario praestat et errantem gladium sibi adtemperat (adtemptatur *cod. Paris. 8540*). TERT. anim. 18 p. 327, 18 hinc enim arripiunt differentiam corporalium sensuum et intellectualium virium, quam etiam parabolae (*dat.*) decem virginum adtemperant, ut quinque stultae sensus corporales figuraverint, ... sapientes autem intellectualium virium notam expresserint. 38 p. 365, 8 quia iura civilia abhinc agendis rebus adtemperant. praescr. 40 *diabolus* potuit instrumenta divinarum rerum ... profanae fidei attemperare. SEDVL. carm. pasch. 3, 256 revocata suis adtemperat organa nervis. VEN. FORT. carm. 2, 9, 55 puer exiguis attemperat organa cannis (*cf.* 3, 9, 29 filomela suis adtemperat organa cannis). PS. AMBR. serm. 35, 5 humanae carnis ad deum attemperata substantia. *adv. part. perf.* **adtemperātē**. GLOSS. II 440, 16 συγκεκραμένως temperatissime adtemperate. V 530, 34 abtemporat (*sic*) oportune (*glossa Terent.*). TER. Andr. 916 itane adtemperate evenit hodie in ipsis nuptiis ut veniret, ante numquam? MAR. MERC. Cyr. resp. p. 273 oportere ... arbitror nunc quoque attemperatissime exclamare.

attemptātio (adt-) *vel* **attentātio,** -ōnis *f. ab* attemptare. SYMM. epist. 6, 9 quaeso ... veri arbiter esse digneris et sanctitate tua coram locuta inanis adtemptatio conprimatur. COD. Theod. 10, 3, 5 (*a. 400*) conductionis attentatione summota. COD. Theod. 16, 2, 26 (*a. 381*) universos, quos constiterit custodes ecclesiarum esse..., nullius attentationis molestiam sustinere decernimus. OROS. hist. 2, 3, 4 tametsi apud hanc solam merito christiani imperatoris adtemptatio profana vacuata sit. THEOD. PRISC. eup. 31 his (*oculis*) ... primo leviter seu vapore seu frigore ... cum fuerit attemptatio (fuerint attemptati *pars codd.*), ... fomentatione nos conveniet obviare.

attempto (adt-) *vel* **attento,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* temptare. GLOSS. II 422, 39 προσπειράζω adtempto. IV 305, 28 adtemptat: ingreditur. *ludit* NON. 5 temulenta dicta est ebriosa a temeto, quod est vinum, quod attemtet. *codd. boni saepius exhibent* attemptare (*vel* adt-) *quam* attentare (NOT. Tir. 89, 21 adtemptat).

aliquid, aliquem, saepius sensu hostili i. q. aggredi (*addi solent abl.* insidiis, bello, manu, vi, lingua *al., rarius adv. velut* nefarie, petulanter, violenter): PACVV. trag. 60 quae aegritudo insolens mentem attemptat tuam? ACC. trag. 489 iube nunc adtemptare, iube nunc, anime, ruspari Phrygas (iuve *codd. bis*). VARRO ling. 5, 87 imperator *dictus* ab imperio populi, qui eos, qui id attemptassent, oppressit hostis. CIC. Verr. 3, 135 omnium adversarios, omnium inimicos diligenter cognoscere, conloqui, attemptare. p. red. 2, 17 quia suam classem attemptatam magno cum suo periculo paene sensit. orat. 208 ne compositae orationis insidiis sua fides adtemptetur. har. 16 cum ea attemptentur eius lingua, cuius ante manu eversa vos mihi ... manibus vestris reddidistis. [CIC. de orat. 3, 110 attactum *codd. meliores*, attentatum *vulg., Ellendt.*] HOR. epist. 2, 2, 24 quid tum profeci, mecum facientia iura si tamen attemptas? VAL. MAX. 9, 1, 9 filii pariter manibus et nefarie adtemptatae patriae poenas dedit. 5, 3, 5 quo te nunc modo, Magne Pompei, attingam, nescio: nam et amplitudinem fortunae tuae ... intueor et ruinam eius maiorem esse, quam ut manu mea adtemptari debeat, memini. 7, 8, 3 nec hac re testamentum eius quisquam adtemptavit. PHAEDR. 5, 2, 7 iam curabo sentiat, quos attemptarit *latro*. SEN. dial. 4, 28, 7 pudicitiam servulorum suorum adtemptari non vult (VLP. dig. 47, 10, 15, 20 blanda oratione alterius pudicitiam adtemptare. 22 sermone. 47, 10, 1, 2 pudicitia adtemptatur. 47, 10, 9, 4 PAVL. dig. 47, 10, 10 INST. Iust. 4, 4, 1). COLVM. 7, 12, 7 (*de canibus villaticis*) primum est enim non adtemptari, secundum est lacessitum fortiter et perseveranter vindicari. 9, 2, 2 ne adtemptanda quidem nobis fuit haec disputationis materia. PLIN. nat. 18, 238 hoc illo mense signum dies (*sic Mayhoff*, deus *codd.*) habet observatione minime fallaci aut dubia, si quis adtentat. SIL. 2, 523 saevasque ferarum attentare dapes. 12, 97 *Daedalus* natum ... docuit falsae sub imagine plumae attentare vias volucrum. VAL. FL. 4, 12 tum precibus, tum me lacrimis et supplice dextra adtemptare veto (*loquitur Iuppiter*). STAT. Theb. 4, 71 haut illum bello adtemptare iuvencis sunt animi (OROS. hist. 5, 23, 19. 20). 11, 219 regia caeli attemptata tui. QVINT. inst. 12, 8, 14 quos (*argumentorum locos*) ut circumspectare in agendo et attemptare singulos minime convenit..., ita in discendo rimari necessarium (TAC. dial. 22 locos quoque laetiores attentavit. AMM. 29, 2, 8 quibus figurarum commentis splendida loca attemptare debeat). FRONTIN. strat. 1, 10, 1 (= 4, 7, 6) insuperabiles sunt *Romanae cohortes* universas adgredienti; easdem lacerabit et carpet, qui per partes adtemptaverit. TAC. ann. 13, 25 vi attemptantem acriter reppulerat. FRONTO p. 61, 25 N. qui sibi conscius est artis expertem esse, minus adtemptat eoque minus praecipitat; diffidentia profecto audaciam prohibet. VLP. dig. 47, 10, 15, 39 si honorem ornamentaque petulanter adtemptantem ceciderit. 47, 11, 6 pr. annonam adtemptare et vexare *solent.* 12, 6, 23, 1 cum de sententia indubitata, quae nullo remedio adtemptari potest, transigitur. APVL. apol. 50 comitiali morbo adtemptatur (SYMM. epist. 6, 77. *cf.* 5, 90 valetudinem. DICTYS 2, 33 corpora. THEOD. PRISC. eup. 72 attemptat interiora molestius. *cf.* 81. log. 35. 47. 51 doloribus *et saepius*). IVL. VAL. 1, 37 adtemptare quatereve Persarum imperium. COD. Iust. 1, 9, 3 (*a. 315*) *si quis aliquem* saxis aut alio furoris genere ... ausus fuerit attemptare (*cf.* GILD. chron. min. III p. 67, 11 lapidari, secari, totius mortis genere pro nomine domini attemptari). AVR. VICT. Caes. 40, 9 militibus eadem, qua superiores, via attentatis ... Italia

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

decessit *Galerius*. ZENO tract. 2, 15, 1 ut non auderet eum attentare diabolus. COD. Iust. 1, 3, 5 (*a. 364*) = COD. Theod. 9, 25, 2 attemptare tantum matrimonii iungendi causa sacratissimas virgines. 11, 43, 3 pr. (*a. 389*) fistularum . . . cursum ac soliditatem. VEG. mil. 3, 9 boni . . . duces non aperto proelio . . ., sed ex occulto semper adtemptant. CLAVD. rapt. Pros. 3, 217 arma . . . Dianae induitur digitisque attemptat mollibus arcum. AVG. mor. Manich. 2, 19, 71 ab eo violenter adtentatam cuiusdam . . . uxorem (serm. 8, 10). MART. CAP. 9, 924 panduram Aegyptios adtemptare permisi. OROS. hist. 5, 7, 5 ne adtemptata quidem pugna. 5, 15, 5 omnibus pecunia aut corruptis aut adtemptatis. LEO M. epist. 115, 1 quae per occasionem synodi male sunt attentata (ἐπιχειρηθέντα). EDICT. imp. Leo M. epist. 11 ne quid praeter auctoritatem sedis istius inlicitum praesumptio attentare nitatur. COD. Iust. 5, 17, 8, 8 (*a. 449*) pactiones. 2, 6, 8 = 1, 4, 15 (*a. 468*) sub cuius administratione aliquid huiusmodi fuerit attemptatum. SALV. gub. 3, 3 *secreta dei* investigare non audeo et ideo etiam adtemptare formido. PAVL. PELL. 323 inlaeso penitus nullo adtemptante pudore. BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 452, 16 hoc quidem, quod adtemptare possit totam quaestionem, non tamen validissime dissolvere praedixit. mus. 1, 33 omnia . . . quae dehinc diligentius expedienda sunt, summatim nunc ac breviter adtemptamus. in top. Cic. 1 p. 270, 19 Or. non me oportuisset melioribus forsitan attemptata contingere. [CARM. poet. min. V 105 attendens *cod.*, attentans *Heinsius*.]

structurae: *c. infin.*: VLP. dig. 47, 10, 9, 4 si quis tam feminam quam masculum . . . impudicos facere adtemptavit, iniuriarum tenebitur. THEOD. PRISC. eup. 51 ut vulnerare partes attemptet. MART. CAP. 4, 331 adlambere feminam. 9, 895 quis in caelum venientes inexaminatas adtemptet explodere? OROS. hist. 5, 19, 5 cum permovere nobilitatem, inflammare plebem . . . adversus Sullam frustra adtemptasset. 5, 23, 19 *gentes* pellere . . . finibus bello adtemptavit. LEO M. epist. 4, 4 exercere fenus. LEX Burgund. Rom. 38, 1 si placitorum ordinem adtemptet excedere. IVL. VAL. 1, 17 cum adtemptasset, ecquid mulier consentiret. APVL. apol. 59 an parietes suos detergit? an, quod verius est, ex crapula helluo adtemptatur? *cf.* DICTYS 2, 30 regum . . . nullus neque mortuus ex hoc malo neque adtemptatus est. *Ihm.*

attendo (adt-), -tendī, -tentum, -tendere. *ab* ad *et* tendere. DIOM. gramm. I 424, 12 *praeponitur d* quoque litteris consonantibus . . . c g l p r s t, quae succedunt in locum eius, ut . . . attende (CHAR. gramm. I 10, 6). attetendit *codd. FφE* APVL. met. 2, 16, *sed amovit Bursian, cf. p. 1123, 25.* GLOSS. *προσέχω. ἰδοὺ προσέχω* ecce attendo. *προσέχω σοι.* si me attendas *ἐάν μοι προσχῇς.* attendit *ἐπιτείνει, καθορᾷ, προσέχει.* attendere *προσέχειν*, cogitare. DIOM. gramm. I 322, 31 *nomina τῶν πρός τί πως ἔχοντα*, id est ad aliquid quodammodo adtendentia (536, 10. GRAMM. VII 398, 2). NON. 71 adtendere pro intendere, cogitare. 238 adtendere est intendere; perseverare. ISID. diff. 1, 22 attendere aspicere est, intendere vero criminari. LYDVS mag. 1, 13 *ἀττένδερε γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεικεῖν λέγουσιν.* AMBR. hex. 6, 7, 42 tibi . . . adtende, te ipsum scito. DIOM. gramm. I 314, 25 adtendo te oculis, adtendo tibi mente (IV 568, 33). 320, 5 *veteres* adtendo legentem, nos adtendo legenti. GRAMM. IV 571, 12 adtendo declamanti et declamantem. [*it.* attendere, *francog.* attendre, *hisp.* atender. *M.-L.*] *vitatur a* PLAVTO VARRONE TAC. *al.* *persaepe subest oculis et mente adtendere, plerumque vero dubium est, utra significatio praevaleat.*

plenius dicitur animo *sive* animum attendere, *cf.* DON. Ter. Andr. 8 manifestum est et advertite et adtendite non esse plenum, nisi addideris animum (Eun. 44). PACVV. trag. 18 cum animo attendi ad quaerendum, quid siet. TER. Hec. 28 nunc quid petam, mea causa aequo animo attendite. CIC. phil. frg. V 81 M. quis . . . adtendere animo, inire rationem, cogitare omnino quidquam potest? APVL. flor. p. 31 Oud. si animo attendatis. VVLG. Sirach prol. magis magisque attendant animo. TER. Andr. 8 nunc, quam rem vitio dent, quaeso animum advertite (DON. *ibid.* legitur et attendite). 303 ut animus in spe atque in timore usque antehac attentus fuit. Eun. 44 cum silentio animum attendite. Phorm. 24 nunc quid velim animum attendite. 868. LVCIL. 649 dictis animum attendas postulo. 1043 ut nostris animos attendere dictis atque adhibere velis. CIC. Verr. 2, 28 auris iudex erigeret animumque attenderet. agr. 2, 38 attendite animos ad ea, quae consequuntur. off. 3, 35 cum animum attenderis. NEP. Alc. 5, 2 cum animum attendisset ad cavendum. LIV. 10, 4, 9 iubet peritos linguae adtendere animum, pastorum sermo agresti an urbano propior esset. GELL. 2, 23, 11 in hoc equidem soleo animum attendere. 10, 11, 6. MAR. VICTOR. rhet. p. 225, 28 quoniam in modo animus attendendus est. IORD. Get. 42, 222 cumque ad Romam animus fuisset eius adtentus accedere, sui eum . . . removerunt. aurem attendere: ACC. trag. 281 simul aurem attendo, ut quirem exaudire amplius.

attendere: 1 *absolute*: TER. Hec. 267 postquam attendi magis et vi coepi cogere ut rediret. CIC. inv. 2, 44 si diligenter attendamus (2, 53 Quinct. 22 S. Rosc. 60 Verr. 3, 82. 4, 104 Caecin. 80 har. 38 Cael. 2 fin. 3, 6 Tusc. 4, 68 nat. deor. 2, 149 VITR. 5, 4, 1 SEN. epist. 10, 1. 47, 16 HYG. astr. 3, 2 p. 82, 2 HIER. in Dan. 9, 24 p. 684 Vall. AVG. civ. 13, 9. 14, 25. 19, 21 MACR. sat. 1, 11, 11; *al.*). inv. 2, 172 si velis attendere. Q. Rosc. 37 attende, quaeso, Piso (Verr. 4, 196 Att. 11, 22, 2. Verr. 6, 42 quaeso . . . diligenter attendite. Caecin. 86 Mil. 23 Tull. 26 or. frg. A II 8 M. fin. 5, 78 HIER. epist. 48, 2). Verr. 3, 57 attendite, iam intellegetis (*cf.* 3, 82 har. 38 SEN. benef. 2, 35, 1). Verr. 3, 108 paulum . . . attendite (Ligar. 13 parum. Phil. 3, 31 paulisper. HIER. epist. 21, 41 in Ezech. 13, 42 p. 518 Vall. AVG. civ. 9, 11 paululum). Verr. 4, 29 ut intellegatis . . . sic attendite. 4, 130 attendite, iudices (163 Mil. 79 Tull. 13. VVLG. II par. 20, 15 attendite, omnis Iuda. Is. 10, 30. 49, 1 Os. 5, 1 *cf.* AVG. civ. 13, 16 [*ex* CIC. Tim. 40]. serm. 9, 17 attendite, fratres mei. serm. ed. Mai 22, 1. 15, 2. 4, *sic passim in sermonibus*). Caecin. 15 recte attenditis. Cluent. 156 vos attenditis et auditis silentio (Planc. 98 VVLG. deut. 27, 9 Iob 33, 31 Is. 34, 1 Mal. 3, 16 HIER. hom. Orig. in Ezech. 6 p. 938 Vall.). Scaur. 18 attendam acriter (PLIN. epist. 7, 27, 5). de orat. 3, 50 nisi admodum attendi. leg. 3, 33 ita mehercule attendi nec satis intellexi, quid. off. 2, 56. Att. 15, 26, 4 tu bene attendisti. ad Q. fr. 2, 14, 2. epist. 4, 13, 4 quia curo adtendoque. part. 56 CELS. 2, 8 p. 48. PHAEDR. 2, 5, 6 pretium est operae adtendere. SEN. Thy. 695. dial. 4, 21, 2 facile . . . adtendentem similia decipiunt. epist. 1, 1. 45, 13. 52, 10. 72, 6. MELA 1, 1 quod . . . ipsa sui contemplatione pretium operae attendentium absolvat. ASCON. Scaur. p. 23 B. attendendum esse valde puto. CALP. ecl. 3, 1, 7 non satis attendi. PLIN. nat. 18, 275 id manifestum fiet adtendentibus. 28, 10 custodem dari qui adtendat. STAT. Theb. 11, 419 parvosque vetant attendere natos. MART. 6, 42, 22. QVINT. inst. 8, 3, 5 qui libenter audiunt, et magis attendunt et. STAT. silv. 5, 3, 222 attendunt cunei, spectatur Achaeis (achates *M*) ille magis. IVV. 6, 66 attendit Thymele. 11, 16 interius si adtendas. PLIN. paneg. 65 attendentibus diis. VVLG. II par. 33, 10 attendere noluerunt (Zach. 7, 11). Ier. 8, 6 attendi et auscultavi. Dan. 9, 19 attende et fac. Mich. 1, 2 attendat terra. AVG. civ. 5, 23 prudenter adtendunt (12, 4). serm. 9, 8 attendat caritas vestra (*saepius*). 15, 4 attende et vide. LEX Sal. 2, 8 si quis porcello de inter porcos ipso porcario adtendente furaverit. *nota*: LEX Sal. 56 add. per legem debet attendere (*i. lege agere*). STAT. silv. 2, 6, 73 attendit torvo . . . Rhamnusia vultu.

2 *addito obiecto*: *aliquid*: CIC. inv. 1, 20 quod neglegitur ab auditore et non magnopere adtendendum videtur. 1, 77 quae pertinere . . . ad dicendum putamus, ea nos commodius quam ceteros adtendisse non affirmamus. 2, 16. Quinct. 79 quod . . . quaeso, ut diligenter attendatis. Verr. 3, 185. 4, 61. 5, 102 Font. 43. Phil. 12, 26 nihil. Verr. 2, 43 reliqua (4, 10. 72. 5, 64 Cluent. 116. 160 Phil. 13, 30); *sic passim.* CELS. 3, 18 p. 102 cogendus est et attendere et ediscere aliquid. SEN. dial. 7, 24, 4 hoc primum attendite. epist. 94, 25. 120, 9 PS. QVINT. decl. 7, 11. 16, 11. MAR. VICTOR. rhet. p. 230, 11 haec in duobus . . . debemus attendere. FILASTR. 107, 15. 128, 2. AVG. civ. 6, 5 quod sequitur. serm. 4, 32 attendite . . . et discernite quantum potestis. *al.* AVG. civ. 17, 8 non adtendit: 'fidelis erit domus eius . . .'. serm. 32, 25 attendite iam 'quorum filii eorum . . .'. CIC. inv. 2, 68 unam quamque iuris partem. Verr. 4, 196 aequitatem. Cluent. 35 exitum. agr. 2, 29 ingenium. Catil. 1, 20 silentium. Phil. 2, 30 stuporem. Rab. Post. 14 versum. de orat. 2, 256 verba. 3, 192 vorsus . . . primam et mediam et extremam partem. Att. 3, 10, 2 novum calamitatis genus. 10, 13, 1 *πρᾶξιν πολιτικοῦ.* SALL. Iug. 88, 2 suorum et hostium res pariter (VITR. 9 praef. 14). MANIL. 4, 914 pecudum mortes aviumque . . . cantus. 4, 919 leges. VITR. 1 praef. 3 *praescriptiones terminatas.* 2 praef. 3 formae compositionem. SEN. contr. exc. 5, 1 non . . . incendium, non orbitatem. CELS. 2, 10 p. 54 colorem *sanguis* . . . habitumque (ORIBAS. syn. 1, 2. 9). 3, 22 p. 110 causam. SEN. epist. 49, 4 damnum meum. LVCAN. 8, 623 saecula Romanos nunquam tacitura labores attendunt. PS. QVINT. decl. 16, 2 receptas nominum persuasiones velut aliquam servitutem caritatis. HYG. lim. grom. p. 189 exeuntem umbram. VLP. dig. 32, 68, 1 agros. ITALA deut. 18, 10 (Coll. Mos. 15, 1, 1) prodigia. Is. 1, 10 (Hil. in psalm. 2, 19) verbum dei. *ibid.* (Lucif. Athan. 1, 39 p. 135, 12) legem dei. PORPH. Hor. carm. 1, 13, 17 elocutionem (3, 21, 7 epod. 1, 19. 5, 59 sat. 1, 5, 61). 1, 35, 11 proprietatem. epod. 16, 23 figuram elocutionis. 9, 19 *συνεκδοχὴν* et *περίφρασιν.* sat. 1, 9, 1 nomen a fico derivatum 'ficulnus'. MAR. VICTOR. rhet. p. 187, 17 quaestionem. DON. Ter. Andr. 55 locutionem. Eun. 1 poetae copiam. Hec. 123 difficultatem uniuscuiusque verbi. ITIN. Silv. 12, 3 si vultis videre loca, quae scripta sunt in libris Moysi, . . . de summietate ipsa . . . attendite et videte. 20, 5 diem . . . satis granditer *i. religiose observare* (27, 1 quadragesimas. *ibid.* octo septimanas. 39, 1 dies paschales. 45, 1. 49, 1. PRISCILL. tract. 6, 104 mensem). 20, 8 cum grandi reverentia . . . locum illum, ubi (BENED. reg. 60. 62). PS. AVR. VICT. epit. 48 annonae curam. PRISCILL. tract. 6, 105 lunaris . . . cursus. FILASTR. 102, 2 dei potentiam. FAVON. p. 7, 8 *numerum* duodecim. 19, 6 verba . . . Ciceronis. AMBR. hex. 4, 1, 3 adtende terram . . . adtende herbam faeni . . . adtende ligna. HIER. epist. 36, 13 characteres. PAVLA Hier. epist. 46, 11 scriptum. VVLG. II Esdr. 9, 34 mandata (Is. 48, 18). Iob 13, 6 iudicium labiorum meorum. Is. 28, 23 attendite et audite eloquium meum. 42, 23 qui . . . attendat et auscultet futura. III Esdr. 1, 28 verbum prophetae (AVG. civ. 13, 23 verba doctoris). AVG. civ. 3, 16 mores in cive, non nomen.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4,7 speculum. 4,24 numen. 12,4 lucem. 13,24 scripturas sanctas. 14,21 *libidinem.* 15,27 centum annos. serm. 5,5 mysterium. 7,6 signa. 15,4 istum mundum. 24,2 veridicos codices. *sim.* c. Iul. 2, 10,34 amicitias. MART. CAP. 5,483 originem vocabuli. 5,501 causam dicentis. 5,503 dictionis facultatem. CAEL. AVR. acut. 1,2,32 aëris qualitatem. 1,17,171 vigilias aegrotantis. 1,17,181 vasculorum corporis materias. 2,2,12 naturam aegrotantis. *ibid.* consuetudinem. 2,6,30 passionum accidentia. 2,9,55. 2,36,189. ARNOB. in psalm. 10 iniquitatem. PS. ARNOB. confl. 2,6 p. 277^{c} unam... substantiam an duas. PAVL. PETR. Mart. 4,663 plus lucra ... animae quam gaudia carnis. ENNOD. epist. 2,10 meritum. 2,12 loca tempora personas (opusc. 2). dict. 8 p. 447,9 culmum. 15 p. 471,2 commune pignus. 21 p. 484,20 viam culparum. ORIBAS. syn. 1,8 *evacuationis* virtutem. ARATOR act. 2,23 rerum formas. *aliquem*: CIC. Verr. 2,27 quis nos magno opere attendit ...? Sull. 33 me de invidiosis rebus ... dicentem. Arch. 18 fin. 3,40. 5,6 Antiochum. orat. 188 nosmet ipsos. STAT. Theb. 12,352 *Antigonen.* COMM. apol. 705 malos. SCHOL. Cic. Gron. p. 441,14 Lucullum. HIER. epist. 14,9 Petrum. 52,5 cuius vultum frequenter adtendis (VVLG. Iudith 6,15 faciem sanctorum). 64,4 patrem. VVLG. III reg. 18,29 orantes. IV reg. 3,14 Iob 21,5 act. 8,11. DIDASC. apost. 2,13 uxorem. *ibid.* mulierem. AVG. civ. 7,3 deos (serm. 24,2 ENNOD. epist. 6,8). serm. ed. Mai 17,1 superbos homines. 17,4 *publicanum.* serm. 27,11 Elisaeum. IORD. Get. 31,160. VITA Caes. Arel. 30 quem cum attendisset e contra. CARM. epigr. 103 C 5. PASS. Tarach. 2 corpus tuum. *nota*: CORP. VI 9477 quem (*pro* quam) vice filiae attendo (*i. diligo*). *alicui et alicui rei*: VITR. 4,3,3 his rationibus. 5,5,6 ratiocinationibus. 10,16,2 his praescriptionibus. SIL. 8,589 votis ... vestris. QVINT. decl. 283 p. 148,23 physicis. FRONTIN. strat. 1,9,3 custodiendis ... nocentibus. PLIN. epist. 1,8,3 universitati. 7,26,2 sermonibus ... malignis. 7,33,9 his quae recte in publico fierent. paneg. 65 Caesari. SVET. Cal. 53 eloquentiae. Nero 56 extispicio. Galba 4 iuri (PARIS 8,7,1 iuris studio). CORP. VIII 2532. FRONTO p. 154,4 N. magistro interpretanti. COMM. instr. 1,29,8. IVL. VICT. rhet. 2 p. 375 origini quaestionis. SYMM. epist. 1,18 his rebus. CHIRON 335 cibo (550). HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 841 Vall. his quae praedicabantur (epist. 65,16). hom. Orig. in Ezech. 9 p. 966 litterae. VVLG. psalm. 65,19 voci deprecationis meae. prov. 7,24 verbis oris mei. sap. 13,1 operibus. 14,30 idolis. Sirach 6,33. 7,24 *pecoribus.* 13,16 auditui tuo. 32,28 mandatis (35,2). 37,14. I Tim. 4,1 spiritibus erroris. 4,13 lectioni. 4,16 II Petr. 1,19. PAVL. NOL. carm. 20,23 Christo. COMPVT. Carth. 1,3 annorum numero et elementorum cursibus. IORD. Get. 38,200 nutibus Attilae. INST. Iust. 3,11,1 rebus nostris. CORP. VII 12. *nota*: sibi attendere *saepe apud christianos ut* ITALA deut. 4,9 (Ambr. hex. 6,7,42) adtende ... tibi soli. VVLG. Luc. 17,3 attendite vobis. act. 20,28 vobis et universo gregi. I Tim. 4,16 tibi et doctrinae; *cf. l. 60 et p. 1122, 10. 14. 15. 21. 63. 64. 69.*

3 *structurae variae*: *c. acc. c. inf.*: ACC. trag. 279 ne attenderis petere a me id, quod. POMPON. atell. 64 si ... hanc discere artem attenderim. CIC. inv. 2,16 hoc ... oportebit attendere non omnes *locos* in omnem causam convenire. Quinct. 60 praetoris bona P. Quinctii possideri nullo modo potuisse. Sull. 4 eum ... hoc curasse. Verr. 4,61 Caecin. 90. ac. 2,111 superius illud ea re a se esse concessum. fin. 5,81 nat. deor. 1,99 leg. 3,26 de orat. 2,316. VITR. 1 praef. 2 te non solum de vita ... curam ... habere. 10,1,5. PORPH. Hor. carm. 1,4,12 feminino genere agnam maluisse dicere quam agnum. 1,33,14. 2,1,1. 2,7,3 epod. 1,17. 10,1. 14,9. AVG. civ. 7,28 eum potius esse, qui haec facit. 8,24 attendere et videre nequaquam illos ad hanc artem perventuros fuisse. 8,26. 11,13. 15,27. 16,9. 21,3. 11. loc. hept. p. 551,24 attende tibi ultra apponere videre faciem meam. VINDIC. med. 4 *semen* esse ex duobus. COMPVT. Carth. 2,1 secundam lunam ... in capite circuli secundi in integro fuisse defixam. IORD. Rom. 380 urbem ut destructam adtendit. *c. oratione indir.*: CIC. inv. 1,8 Hermagoras ... nec quid dicat attendere nec ... videtur. 1,43 num quae res ex iis rebus, quae ..., consequantur. 2,68. 119. 2,175 dignane causa videatur ea, quae. 2,176 quo quidque animo, quicum, quo tempore, quamdiu fiat. Quinct. 63 qua prudentia sit Hortensius. div. in Caec. 48 si quid in dicendo posset. Verr. 1,26 qui quam isti sit amicus. *sic passim in orationibus.* de orat. 2,153 quid narrarent. fin. 5,8 cuius oratio ... satisne videatur Antiochi complexa esse sententiam. nat. deor. 1,98 ac. 2,53 leg. 3,33. epist. 1, 9,14 quae sint consecuta. 3,7,5. 6,2,3. SALL. Catil. 53,2 quae res maxume tanta negotia sustinuisset. LIV. 27,47,3 num auctum aliqua parte sit vallum et ut. PHAEDR. 2 praef. 14 cur negare cupidis debeas. SEN. dial. 1,6,7 quam brevis ad libertatem et quam expedita ducat vita. epist. 22,3 quam sententiam feram. 58,20 quid sit hoc idos. 83,9 quemadmodum ... derideatur. 108,4. 118,12. QVINT. decl. 339 p. 341,8 cuius propositi fuerit animus. IVV. 10,251 quantum de legibus ipse queratur. SIC. FLACC. grom. p. 145 quales viae et quomodo (*sc. sint*). HYG. grom. p. 189,4. MAR. VICTOR. rhet. p. 159,38 ut supra ... aut copiam dicendi aut ... nominaverit (PORPH. Hor. epod. 5,47). p. 171,18 ubi sit ars rhetorica, an sola sit, si par, si aequalis, maior minorve sit. DON. Ter. Andr. 696 quam moderate pluraliter dixerit. OPTATVS 1,10 p. 13. AMBR. hex. 4,4,14 utrum *infans* mas sit an femina. HIER. epist. 52,8. VVLG. thren. 1,12 si est dolor sicut dolor meus. AVG. civ. 1,10 utrum aliquid mali acciderit. 1,19. 2,18. 3,7. 4,12 si mundi animus deus est. 7,3. 24. *passim.* epist. 125,3 quid ipse iurando cogitasset. MART. CAP. 4,422 utrum recte vindicet. 5,448. *sequitur* ne: CELS. 3,16 p. 97 attendendum est, ne quid fiat, quod valetudinem impediat. 5,27,3 p. 202 ne quod in gingivis palatove aliave parte oris ulcus habeat. PLIN. epist. 6,22,7 *ultione* ne sit opus etiam adque etiam attende. 10,33,3 ne quis nisi faber recipiatur neve iure concesso in aliud utatur. OPTATVS 3,8 p. 90 ne temerarium sit. AMBR. hex. 6,8,50 adtende tibi, ne quando ... diaboli fias praeda ..., ne forte ..., ne .... HIER. in Nah. praef. 2 p. 549 Vall. ne subito impingat *cursus orationis.* VVLG. Sirach 1,38. 13,10 ne seductus in stultitiam humilieris. 28,30 ne forte labaris in lingua. 29,27 attende tibi ne incidas. Matth. 6,1 ne iustitiam vestram faciatis. Luc. 21,34 attendite ... vobis, ne forte graventur corda vestra. AVG. loc. hept. p. 552,1 ne ultra videas faciem meam. serm. ed. Mai 120,3 attende, considera et inde disputa, ista cogita, ne. 158,6 ne vos numeri quasi deludant. ut: PLIN. epist. 6,30,3 attendimus ..., ut quam saluberrime reficiantur. PORPH. Hor. epist. 2,1,199 *spectatorum* nullus attendat, ut audiat. VEG. mil. 1,14 ut magnis viribus hastile contorqueat. AMBR. hex. 6,8,50 adtende tibi, ut consideres. VVLG. prov. 4,1 attendite, ut sciatis prudentiam. BENED. reg. 18. ut ne: GAIVS inst. 4,52 debet ... iudex attendere, ut, cum certae pecuniae condemnatio posita sit, ne pluris condemnet. quod: PORPH. Hor. carm. 1,12,21 adtende, quod promittat se .... DON. Ter. Hec. 808 attendendum, quod ab initio comoediae usque ad finem Parmeno mittitur. FILASTR. 70,1 non adtendentes quod verbum est inmutabile. 98,1 quod inspiratio est gratia. 115,3 quod pater per filium fecerit Adam. HIER. in Ezech. 14,45 p. 572 Vall. AVG. civ. 1,3 quod ... illis ... talibus propter Christum parcitur. HIER. in Matth. 6,10 simulque et hoc attendendum, quod grandis audaciae sit et purae conscientiae regnum dei postulare. praef. II in par. illud attendendum, quod frequenter nomina non vocabula hominum, sed rerum ... significantias sonant. quia: AVG. serm. 9,15 attendis, quia ad nullius uxorem accessisti, attendis, quia post uxorem tuam nihil fecisti, quia uxorem non habes. 9,17 attenditis, quia *peccata* modica sunt. *talia passim.*

cum praepositionibus et adverbiis: de: CIC. part. 84 cum de necessitate adtendemus ... videndum ... erit. PS. BOETH. grom. p. 399 alii de fundis attendunt. AVG. serm. 26,4 videte ... et de ipsius psalmi verbis attendite, unde dixerit. in: ITALA psalm. 77,1 (Hil. in psalm. 136,2) adtende populus meus in legem meam (VVLG. legem meam). AVG. conf. 13,11 attendat in se. mus. 2,13,15 attende in hunc numerum. epist. 93,10,41 attende ... paululum in litteras Cypriani. VICT. VIT. 2,50 adtendens ... Eugenius in verecundam credulitatem. VVLG. Sirach 1,38 attende in illis, ne forte cadas. 16,25 in verbis meis attende in corde tuo. AVG. serm. ed. Mai 97,7 speculum disciplinae, in quo se peccator attenderet. ad: GROM. p. 303,8 ut ad ordinem disconvenientem adtendas. DIOM. gramm. I 322,31. 536,10. GRAMM. VII 398,2 *nomina* ad aliquid ... adtendentia. ITALA Is. 22,11 (Optatus 3,2 p. 73) ad piscinam antiquam. PORPH. Hor. carm. 1,17,11 *Vsticam montem* cubantem suaviter dixit ad resupinam regionem eius adtendens. DON. Ter. Eun. 275 ad id, quod dico. OPTATVS 7,3 p. 172 ad quam formam debet diligenter adtendi. FILASTR. 115,4 ad Christi misericordiam. 128,3 ad divitias. VVLG. prov. 5,1 fili mi, attende ad sapientiam meam. Sirach 5,1 ad possessiones iniquas. 34,2 ad visa mendacia. Is. 51,1 ad petram. 51,2 ad Abraham. 51,4. Ier. 18,18 ad universos sermones. 18,19. 29,8 ad somnia vestra. Zach. 1,4. AVG. serm. 34,7 ad talem thesaurum. DIOSC. 1 praef. non ad mea verba tantu⟨m⟩, sed ad virtutes pigmentoru⟨m⟩ vel herbaru⟨m⟩. AVG. gen. ad litt. imp. 14 p. 493,2 ad mare. ab (*i. cavere, cf.* PACIAN. epist. 3,21 attendimus a falsis prophetis ... cum cavemus a vobis): VVLG. Tob. 4,13 attende tibi ... ab omni fornicatione. Sirach 6,13 ab amicis tuis. 11,35 attende tibi a pestifero. 17,11 ab omni iniquo. 18,27 ab inertia. 32,26 a domesticis tuis. Matth. 7,15 a falsis prophetis. Luc. 12,1 a fermento Pharisaeorum. 20,46 a scribis. post: OPTATVS 3,11 p. 97 adtendite post vos. *ibid.* post se et ante se. super: VVLG. act. 5,35 attendite vobis super hominibus istis. ITALA Luc. 9,62 (*cod. e*) nemo retro adtendens. Iohann. 13,22 (*cod. e*) attendebant invicem. PASS. Perp. 4 si quis ... non sursum adtendens ascenderet.

attendunt animus et corporis partes: CIC. part. 121 excitabunturque animi, ut attendant. PS. QVINT. decl. 4,14 paulatim hoc quod stupemus animus ausus diligenter attendere. LACT. opif. 8,14 quantulum ... videre possemus, si mens ab intimis penetralibus capitis per exiguas cavernarum rimulas attenderet. VVLG. II Esdr. 1,11 sit auris tua attendens ad orationem servi. ARNOB. in psalm. 65 quia nunc oculi ... eius ... super gentes per Christum attendunt. *res incorporeae*: MAR. VICTOR. rhet. p. 186,13 simplex est, quod ad aliud non adtendit, ut tabula. AVG. civ. 21,11 quasi ullius id umquam iustitia legis adtendat, ut. conf. 11,28.

de bestiis: *oculis attendere, spectare*: MANIL. 2,514 Pisces ad Scorpion acrem direxere aciem cupiuntque attendere Taurum. CET.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

FAV. 13 ita ut ad ortum aut ad focum boves spectent. nitidiorem enim cultum recipiunt, si ad lumen attendant (VITR. 6, 6, 1 spectare. PALLAD. 1, 21 intendere). ITIN. Silv. 6, 2 nocte signa *locorum* cameli attendunt. CARM. poet. min. V 50, 27 de bucula Myronis: errasti attendens (attentans *Baehrens improbabiliter*) haec ilia nostra, iuvence. *de geographicis localibus corporeis rebus*: *porrigere, spectare*: APVL. met. 4, 6 ante fores exigui tramites vice structi parietis attenduntur. 6, 11 nemus, quod fluvio praeterluenti ripisque longis attenditur. LIB. gener. chron. I p. 97, 82 hae gentes . . . diffusae sunt adtendentes usque ad borram. p. 102, 141 *flumen* Erythra . . . adtendens ad orientem. CHRON. Alex. chron. I p. 97, 57 haec sunt . . . gentes Iaphet . . . a Midia usque ad Speriam a parte oceani adtendens ad aquilonem. VEG. mil. 1, 23 *porta praetoria* aut orientem spectare debet aut illum locum, qui ad hostes respicit, aut . . . illam partem debet adtendere, ad quam est profecturus exercitus. CORP. VI 8861, 5 qui titulus attendit in horto (*pro* in hortum). *similiter de corpore et corporis partibus; sublucet significatio propria verbi simplicis* tendere: APVL. met. 11, 13 caelo manus adtendentes. HYG. astr. 3, 20 p. 90, 1 caput eodem habens attentum. CHIRON 122 praeferet ⟨h⟩or-r⟨i⟩dum caput adtendens *iumentum*. 337 in priore (*pro* in priora) attendat et caput dolorosum portabit *iumentum*. 765 tende pullum et in priore attende. *tendere, prehendere,* ἐπέχειν: APVL. met. 2, 16 ubi primam sagittam saevi Cupidinis in ima praecordia mea delapsam excepi, arcum meum et ipse vigor attetendit (*si vera est lectio codicum; Bursian* vigorate tetendi). SCHOL. Germ. Bas. p. 63, 8 aliud attendunt brachia eius (*Scorpii*), aliud corpus et cauda intelleguntur ad aculeum.

synonyma et iuxta posita: adhibere, audire, videre, curare, spectare, auscultare, animadvertere, computare (SEN. epist. 49, 4), exaudire (CIC. orat. 188), considerare (HIER. epist. 14, 9), respicere (VVLG. IV reg. 3, 14), inhaerere (IVL. VICT. rhet. 2 p. 375).

part. perf. pass. **attentus,** -a, -um *pro adiectivo*: GLOSS. πρόσοχος, προσεχής, ἐπιτεταμένος, ἐπιτατικός, videns, sollicitus, adtentioris diligentiores. ISID. orig. 10, 18 attentus, ut aliquid audiens teneat. *comp.* attentior *et superl.* attentissimus *saepius.* attensus LYDVS mag. 1, 13 ἀττήνσους τοὺς οἰκιακοὺς ὑπηρέτας τῶν ῥηγῶν ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσανέχειν καὶ πειθαρχεῖν. **1** *structurae*: *cum* ad: TER. Ad. 834 adtentiores sumus ad rem omnes, quam sat est. 954 quod nimium ad rem in senecta attenti sumus. CIC. off. 1, 131 *l. 39* or. frg. A XV 2 M. si . . . tam acres ad pecunias, tam adtenti, tam avari soleremus esse. LAMPR. Alex. 44, 2 ad aurum colligendum attentus. AMM. 26, 6, 14 adtenti . . . ad omne conpendium. PAVL. NOL. carm. 27, 269 adtentusque diu pascentis in ora magistri inspexi . . . varias . . . virgas. contra *v. l. 62 et 63.* adversum: DICTYS 2, 17 attentis ceteris adversum hostes. *c. dat.*: HOR. sat. 2, 6, 82 *mus* attentus quaesitis. APVL. met. 7, 15 *asino* machinae adtento. 9, 6 forensi negotio officinator noster attentus. AMM. 21, 1, 10 extis . . . pecudum attenti fatidicis. 30, 4, 5 studiis doctrinarum. HEGES. praef. religioni et veritati attentus. AVG. mus. 5, 11, 24 membrorum aequalitatem, cui me attentissimum . . . reddidisti. PAVL. PELL. 213 nec tamen his ipsis attentior amplificandis, quam conservandis studiosior. *dubitandum de* VAL. MAX. 2, 5, 5 *antiqui* erant adeo continentiae (continenter *L A*) adtenti, ut. *c. gen.*: SEN. clem. 2, 5, 3 nulla *secta* (*sc. quam Stoicorum*) amantior hominum et communis boni (bonis *N*) adtentior. AVSON. 270, 1 quaerendi adtentus *Vespasianus.* *cum* ut *et orat. indir.*: VEG. mil. 3, 4, 4 dux . . . esse debet adtentus, ut . . . cognoscat. AVG. civ. 9, 4 in mortis vicinia curiosissime adtentis, utrum necne philosophus animo turbaretur. **2** *absolute*: *de hominibus*: RHET. Her. 1, 6 ut attentos, ut dociles, ut benivolos auditores habere possimus; *sic saepe de* auditore *in rhetoricis scriptis velut* RHET. Her. 1, 7. 11. 4, 16 CIC. inv. 1, 20. 21. 23 QVINT. inst. 4, 1, 5 RHET. min. HIER. epist. 119, 6 MART. CAP. 5, 545. CIC. nat. deor. 3, 2 attentum contra Stoicos auditorem. CIC. inv. 1, 26 eum, qui audit. top. 97 qui audiant. de orat. 2, 80. 81. 2, 323 iudicem (QVINT. inst. 4, 1, 33. 37. 41. 48. 51. 4, 5, 1. 21 RHET. min. *saepius* ISID. orig. 2, 21, 44). CIC. Quinct. 11 ceterarum rerum pater familias et prudens et attentus. HOR. epist. 2, 1, 172. VAL. MAX. 8, 10, 1 aestimatorem. DON. Ter. Ad. prol. spectator. VEG. mil. 3, 6 miles. AVG. civ. 1, 15 cultor. RHET. Her. 3, 1 nunc tu fac attentum te praebeas. CIC. Verr. 2, 126 qui in re adventicia atque hereditaria tam diligens, tam attentus esset. 6, 159 ut varietate criminum vos attentos tenerem. epist. 9, 16, 7. HOR. epist. 1, 7, 91 durus . . . nimis attentusque videris esse mihi. PLIN. epist. 1, 10, 7 sequaris monentem attentus et pendens. GELL. 7, 14, 2 ut is qui fortuito deliquit, attentior fiat correctiorque. 11, 13, 5. PS. ASCON. Verr. 3, 1 p. 195 B. aut potius parco et attento quo magis indignum sit ad meretricem venisse. VVLG. thren. 4, 17 cum respiceremus attenti ad gentem. AVG. civ. 14, 17. *de corporis et animi partibus sive virtutibus*: RHET. Her. 4, 24 animum auditoris. CIC. inv. 1, 20. Sest. 31 attentissimis animis. fin. 1, 57 acri animo et attento. div. 2, 111 magis . . . attenti animi quam furentis. off. 1, 131 si attentos animos ad decoris conservationem tenebimus. orat. 197 LVCR. 6, 920 GELL. 1, 19, 8. APVL. apol. 65 animo . . . erecto et attento. VEG. mil. 2, 4. CIC. de orat. 3, 17 in acerruma atque attentissima cogitatione. LVCR. 6, 920 attentas auris animumque (HOR. sat. 2, 2, 19 aurem PS. APVL. Ascl. 19 aurium oosequio. CARM. de philom. poet. min. V 63, 25 HIER. epist. 43, 2). AETNA 349 oculorum . . . ictus (VAL. MAX. 3, 3 oculis. AVG. civ. 14, 17). VAL. MAX. 1 praef. adtentiore cura (2, 2, 7 attentissima cura. 5, 1, 3. 8, 7 ext. 11 AMM. 26, 7, 3 AVG. civ. 9, 13). 1, 7, 4 adtenta ludorum instauratione. 3, 8 ext. 6 adtentissimo consilio. 4, 3, 9 maiorum disciplinae. 6, 9, 6 conparatione. 6, 9 ext. 1 studio (8, 7, 7 attenti et anxii et numquam cessantis studii. VVLG. Sirach praef.). DON. Ter. Hec. 226 voluntas hominis attentior atque impensior. PAVL. PETR. Mart. 1, 103 mens. CORIPP. Ioh. 3, 57 linguae. *sublucente significatione propria verbi* tendere: CAEL. AVR. acut. 1, 2, 32 visus attentus vel frequenter palpebrans. chron. 1, 5, 152 oculi sanguinolenti fiunt atque attenti. VEG. mulom. 5, 42.

synonyma, iuxta posita: studiosus, amans; docilis, benivolus, prudens, diligens, pendens, correctus, parcus, acer, erectus, apertus (AVG. civ. 14, 17), anxius, impensus, numquam cessans, *cf.* attonitus.

adv. **attentē.** GLOSS. IV 311, 43 attentius accuratim. TER. Hec. 66 ita attente tute illorum (*servorum*) officia fungere. RHET. Her. 1, 7 audire (CIC. *saepe velut* inv. 1, 23 attentissime . . . audire. S. Rosc. 9 dom. 32 Phil. 2, 47 de orat. 1, 259 Brut. 200 part. 28 epist. 15, 4, 14 APVL. apol. 13 MAR. VICTOR. rhet. p. 197, 42 AVG. civ. 8, 13 retract. 2, 58 ISID. reg. monach. 9, 2). CIC. Brut. 306 commorabar adtentius. fin. 5, 4 ut acrius aliquanto et attentius . . . cogitemus. off. 1, 144. fin. 5, 50 describit. Att. 16, 16, 2 ages (SALL. Catil. 52, 18 FRONTIN. strat. 2, 9, 6 AVG. mus. 6, 5, 9. 10). epist. 7, 19 si attente leges. HOR. epist. 2, 1, 197 spectaret (PORPH. Hor. ars 98). PLIN. epist. 3, 16, 11 custodiebatur (HIER. epist. 22, 23 VVLG. Ios. 22, 5. *cf.* SEN. epist. 104, 4, *ubi codd. nonnulli* curare). VAL. MAX. 8, 7 ext. 5 ad expromendum ingenium suum. GELL. 3, 14, 12 vigilate atque attente verbum non probum vitavit. 4, 15, 1 parum attente dictum. 19, 1, 4 satis attente . . . iuvenes continentem. TER. MAVR. 343 litterarum . . . curam nulla gens attentius repperit. LAMPR. Alex. 58, 4 pugnaturos. DON. Ter. Andr. arg. animadvertendum. Hec. 162 diligenter et attente considerare (AVG. civ. 6, 2). AMM. 20, 4, 6 negotium tractari (LEX Burg. lib. const. 74, 1. 78, 1 pertractantes). 26, 1, 6 providebat (HIER. hom. Orig. in Ier. 9 p. 836 Vall.). 29, 2, 20 vigilavit. VVLG. I Petr. 1, 22 diligite. HIER. epist. 42, 2 scriptura atque contextus adtentius lecta. 96, 20 ieiunemus. 92, 6 oretis (hom. Orig. in Ezech. 12 p. 992 Vall. ENNOD. epist. 8, 17 EVGIPP. vita Sev. 13, 1 VITA Vedast. 9 GREG. TVR. Mart. 2, 3. 23. 42 glor. conf. 28). in Agg. 1, 7—8 p. 746 Vall. ut hoc faciatis attentius. hom. Orig. in Ezech. 6 p. 944 Vall. caveamus. in Matth. 13, 35 p. 95 Vall. considerandum. AVG. civ. 8, 22 vitia eorum aliquanto attentius et diligentius intuentibus (13, 18 MART. CAP. 5, 449). AVIAN. apol. 4 circa se vestes suas attentius colligebat. 29 conspiciens. COD. Theod. 1, 15, 6 requirat. COMPVT. Carth. 2, 14 rependamus. PAVL. PELL. 596. GREG. TVR. Franc. 2, 23 litigantem. Mart. 63 venerari. stell. 16 versari. VITA Vedast. 5 pulsant. *nota c. adi.*: DON. de com. 3, 7 argumenti ac stili . . . attente memor. *synonyma*: acriter, vigilate, diligenter. *Bannier.*

regio **Attēnē** *Arabiae.* PLIN. nat. 6, 148. *cf. D. H. Müller, PW. II 2152 sub* Atta *1.*

Attenē *abl. nom. vir. barb.* LIV. 28, 15, 14 principium defectionis ab Attene regulo Turdetanorum factum est.

Attenia *statio Aethiopiae.* PLIN. nat. 6, 181 Atteniam. *cf. Pietschmann, PW. II 2180.*

Attenicus, -ī *cogn. vir.* HERMOG. coll. Mos. 10, 4 iidem Augusti et Caesares Fl. Aurelio Attenico Andronico. *Diehl.*

Attenius, Attennius *v.* Attus.

? **adtenso** neutruti (adteson neut futi *cod. Casin.*) GLOSS. IV 9, 29. *temptaverunt* οὐδέτερον neutrum *Heraeus,* οὐδετέρᾳ neutrubi *Nettleship.* [*νευρωθέντι opinor. V.*] *Ihm.*

attentātio *v.* attemptatio. **attentē** *v.* attendo *in fine.*

attentio, -ōnis *f. ab* attendere. *actio attendendi*: GLOSS. προσοχή. attensio LYDVS mag. 1, 13 τὰς λεγομένας . . . ἀττηνσίωνας πρὸς θεραπείαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι στοχάζομαι. CIC. de orat. 2, 150 in cura, attentione animi, cogitatione, vigilantia, assiduitate, labore. QVINT. inst. 4, 1, 34 haec ipsa praestat attentio. 4, 1, 42 benevolentiae et attentionis postulatio (SVLP. VICT. rhet. 18 p. 322, 24 GRILL. rhet. p. 602, 32 SERV. auct. Aen. 2, 69). FRONTIN. strat. 3 praef. si priores libri . . . lectorem hucusque cum attentione perduxerunt. DON. de com. 8, 1 ut per ipsorum vocabula fabulis attentio adquireretur. Ter. Andr. 61. NOVELL. Maior. 6 praef. vitandae . . . sunt et magnis attentionibus transeundae humanae cupiditatis illecebrae. SVLP. VICT. rhet. 8 p. 317, 18 illa praecepta, quae de attentione traduntur. AMBR. hex. 3, 13, 55 ut vivida eius possit esse sententia, si adminiculetur ei adtentio sobrietatis. 3, 13, 56 studia doctrinae et disciplinae adtentio. VVLG. sap. 12, 20 si . . . debitos morti cum tanta cruciasti attentione. AVG. epist. 162, 9 attentioni tuae satisfecerim. serm. 288, 1 fructus attentionis vestrae. conf. 11, 28 (*bis*). BOETH. cons. 2, 1 ubi attentionem meam . . . collegit. categ. 1 p. 175^A. *inusitate* ἔνδειξις *vel simile aliquid*: CAEL. AVR. chron. 2, 12, 146 in exterioribus *corporis eruptionem factam* attentionem recentis vulneris iudicamus.

[**attentīvē**] *adv. ex coniectura dubia Peiperi* ALC. AVIT. epist. 52 p. 81, 22 cavete attentive malos, *ubi* antentive malos *L,* attente a malis *Sirm., ut videtur, recte.*

attento *v.* attempto.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

attentū *abl. ab* attendere. CAEL. AVR. chron. 3, 1, 3 cum robore et oculorum suspenso attentu. *cf. p. 1124, 12.* *Bannier.*

attentus, -a, -um *v. sub* attendo.

attenuātē *v. sub* attenuo *in fine.*

attenuātio (adt-), -ōnis *f. ab* attenuare. RHET. Her. 4, 11, 16 qui non possunt in illa facetissima verborum attenuatione commode versari, veniunt ad aridum et exangue genus orationis, quod non alienum est exile nominari. 4, 21, 29 *adnominatio* multis et variis rationibus conficitur. adtenuatione aut conplexione eiusdem litterae sic: '. . .'. productione eiusdem litterae hoc modo: '. . .'. SERV. Aen. 9, 780 unus homo: ac si diceret 'mortalis'. et bona attenuatio, cum supra dixerit 'Rutulum in medio non agmine regem'. RHET. Her. 2, 2, 3 defensoris narratio simplicem et dilucidam expositionem debet habere cum adtenuatione suspicionis. PAVL. NOL. epist. 19, 4 quod poterit adtenuatione sui corporis et oris pallore testari. CAEL. AVR. diaet. 60 ex quibus *signis* bulimum adprehendis? ex animi atque sensuum defectu . . ., stomachi adtenuatione (adtenuitate *cod. Reichenauensis; v. Rose, anecd. 2 p. 220*), vocis debilitate. FAVST. REI. spir. 1, 13 p. 126, 25 spiritus sanctus sine attenuatione dilatatur (*sc. per orbem*), sine divisione dispergitur.

attenuātus *v. sub* attenuo.

[**attenuitās**] *v. sub* attenuatio *l. 17.*

attenuo (adt-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* tenuis *vel* tenuare. PORPH. Hor. epist. 1, 14, 38 limat: adtenuat, inminuit, adterit. GLOSS. V 437, 34 adtenuat suptiliat. IV 305, 41 adtinuatur tavescit. II 9, 48 adtenuatus ἐκλεπτυνθείς. V 261, 49 adtenuatus (269, 12 attinutus) subtilis. 437, 35 suptiliatus suptilis. *apud* MART. CAP. 5, 552 aut tenuantes *codd. recte* (attenuantes *Halm*). *legitur inde ab* RHET. Her., *plerumque translate.*

de animantibus (proeliis, bello, fame, morbo, sim.): CAES. civ. 3, 89, 1 *legio* proeliis vehementer attenuata (VEG. mil. 2, 3 p. 37, 5 cur adtenuatae sint legiones). BELL. Afr. 47, 5 quibus rebus attenuati *milites.* IMP. AVG. epist. frg. (Suet. Tib. 21) attenuatum te esse continuatione laborum (*syn.* languere). HOR. carm. 1, 34, 13 valet ima summis mutare et insignem attenuat deus (ἀρίζηλον μινύθει . . . Ζεύς *Hesiod. erg. 6; cf.* PORPH. *ad h. l.*). OV. met. 3, 489 *Narcissus* attenuatus amore. LIV. 45, 11, 7 quae (*multitudo*) in bello non per obsidionem modo, sed etiam . . . quia nihil ex Aegypto subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat (AMM. 31, 3, 8 populi pars attenuata necessariorum penuria. 25, 11, 3 magna caede ita adtenuari praesidi vires (*cf.* 31, 49, 6 bello . . . attenuatae vires eius coloniae erant. 39, 49, 3 viribus admodum attenuatis *morbo*). SEN. contr. 10 praef. 16 civili bello attenuatas (-ta *Vsener*) domus nobilis vires excitavit. PLIN. nat. 5, 17 *gens* attenuata bellis ad paucas recidit familias. AMM. 31, 13, 7 Romanos magis attenuatos inedia sitique confectos. 24, 1, 3 Pyrrhus . . . armorum speciem diffundendi ex industria vel attenuandi scientissimus. PELAGON. 31 si . . . adtenuatus sit equus. *ibid.* frequenter inquietati adtenuantur (302). VVLG. II reg. 13, 4 quare sic attenuaris macie? (ὅτι σὺ οὕτως ἀσθενής). Ier. 14, 18 ecce attenuati fame (ἰδοὺ πόνος λιμοῦ. *cf.* Iob 18, 12). 30, 19 multiplicabo eos et non minuentur, et glorificabo eos et non attenuabuntur. II Esdr. 5, 18 valde . . . attenuatus erat populus (ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον). lev. 25, 25 si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam (ἐὰν . . . πενήσεται . . . καὶ ἀποδῶται. 25, 35. 47 ἀπορηθείς). AVELL. p. 8, 17 internis omnibus evacuatis attenuatus est vel ad momentum sicut luriditate corporis tabe resolutus est. RVRIC. epist. 2, 5 p. 380, 12 (= 2, 36 p. 422, 2) ditans inopem nec attenuans.

varia, incorporea vel corporea: CIC. Manil. 30 quod bellum exspectatione eius attenuatum atque imminutum est, adventu sublatum ac sepultum. CATVLL. 64, 40 non falx attenuat frondatorum arboris umbram. LVCR. 1, 317 aena signa manus dextras ostendunt adtenuari saepe salutantum tactu (*syn.* tenuare, deterere). OV. met. 8, 844 fame patrias altaque voragine ventris attenuarat opes, sed inattenuata manebat tum quoque dira fames. Pont. 4, 5, 38 proprias . . . opes (*cf.* AVR. VICT. Caes. 6, 2 opes militum. AMM. 19, 11, 3 adtenuatis omnium opibus. 25, 1, 10 attenuata rerum omnium copia). am. 1, 1, 18 attenuat nervos proximus ille (*versus*) meos. ars 1, 735 attenuant iuvenum vigilatae corpora noctes (SEN. dial. 5, 9, 4 corpus adtenuatum et infirmum incumbit animo. HIER. in Mal. 2 p. 957 Vall. nisi . . . *ciborum* suco corpus irrigetur, attenuatum viribus caret. epist. 3, 2 adtenuatae corporis vires. *cf.* AVG. *infra p. 1126, 84.* PELAGON. 69 *si equus* corpus attenuat, *cf. l. 47*). OV. rem. 288 nec . . . est illis adtenuatus amor. trist. 4, 1, 16 *fertur Achilles* curas attenuasse lyra (4, 6, 18 *syn.* levare, minuere. *cf.* EPICED. Drusi 342 luctus. SIDON. epist. 7, 16, 1 *sollicitudines*). LIV. 22, 1, 11 (*inter prodigia*) sortes sua sponte adtenuatas unamque excidisse ita scriptam (21, 62, 8 lectisternium Caere, ubi sortes adtenuatae erant, imperatum). COLVM. 5, 6, 26 proximus *palmes* . . . vitem exhaurit atque attenuat. 4, 6, 4 cacumina infringenda sunt, ut potius crassitudine convalescant, quam supervacua longitudine attenuentur. 3, 17, 2 sagittam rustici vocant novissimam partem surculi . . ., quia cacumine attenuata praedicti teli speciem gerit. 5, 6, 35 eum colem deterrimum esse comperi, quod neque fructum ferat, et utraque brachia, inter quae natus est, attenuet. 11, 2, 7 poterunt vepres attenuari, ne incremento suo agrum occupent. SCRIB. LARG. 51 vitia. PLIN. nat. 11, 172 *leonibus lingua est* imbricatae asperitatis ac limae similis attenuansque lambendo cutem hominis (*cf.* PRVD. ham. 329 nos delicias plumarum et linea texta sternimus atque cutem fulcro attenuante polimus). 36, 53 ita sectae attenuantur crustae. MART. 14, 104, 1 saccus nivarius: attenuare nives norunt et lintea nostra. SYMM. epist. 7, 42 ne veteris inter nos amicitiae memoriam scribendi neglectus adtenuet. AMM. 21, 12, 17 attenuatis bibendi subsidiis (HEGES. 3, 10 sollemnis siccitas bibendi subsidium attenuaverat). HIER. epist. 69, 1 tam profundas scelerum . . . inhaerere corporibus atque animis cicatrices, ut medicina illius (*Christi*) adtenuari non queant. hom. Orig. in Is. 6, 5 p. 1130 Vall. nihil mihi nocet, cor carneum, si incrassetur, neque prodest, si a languore . . . attenuetur (*syn.* extenuare). VVLG. Is. 17, 4 attenuabitur gloria Iacob (ἔσται . . . ἔκλειψις δόξης). 19, 6 attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum (ἐκλείψουσι). 38, 14 attenuati sunt oculi mei (ἐξέλιπον). MAR. MERC. Theod. adv. Cyr. 3 sententiam. SORAN. 2, 21 (68) collectiones, quae . . . in corpore emergunt, . . . cum maturatae fuerint, aperiendae sunt. si vero adtenuatae sunt, circumcidantur. si soliditatem habent, quae glutinare potest, simpliciter dividantur. CASS. FEL. 35 p. 75 ipsam uvam appositione medicamenti attenuare. AVELL. p. 746, 5 sardonyx . . . sciens attenuare pinguedines. MAX. TAVR. hom. 9 p. 240^{c} dum partum virginis attenuare praesumpsit atque corrumpere. FAVST. REI. spir. 2, 8 p. 151, 25 scriptura peccatum eius attenuat. grat. 1, 8 p. 24, 20 adtenuata libertas *arbitrii* (*ibid.* infirmatum arbitrium). 1, 16 p. 50, 6 arbitrium voluntatis humanae adtenuatum . . . non ablatum. ENNOD. epist. 4, 32 p. 120, 6 si . . . mens per linguae ferias desideratis adtenuetur inpasta conloquiis. opusc. 3 p. 365, 6 vim divini consilii aut adtenuat aut contemnit, qui hosti . . . indulget.

apud rhetores, maxime de oratione: RHET. Her. 4, 11, 16 omne genus orationis, et grave et mediocre et adtenuatum (ἰσχνὸν γένος), dignitate adficiunt exornationes. 4, 10, 14 in adtenuato figurae genere, id quod ad infimum et cotidianum sermonem demissum est. 4, 11, 16 figuram in dicendo commutare oportet, ut gravem mediocris, mediocrem excipiat attenuata (*ibid. iterum.* 4, 8, 11). 4, 10, 15 erat . . . et adtenuata verborum constructio quaedam et item alia in gravitate, alia posita in mediocritate. 4, 37, 38 deminutio est, quom aliquid inesse in nobis aut in iis, quos defendimus, aut natura aut fortuna aut industria dicemus egregium, quod, ne qua significetur adrogans ostentatio, deminuitur et adtenuatur oratione. 3, 3, 6 huiusmodi partes sunt virtutis amplificandae, si suadebimus, omnibus verbis adtenuandae, si ab his dehortabimur, ut haec adtenuentur, quae supra demonstravi. CIC. Brut. 283 eius (*Calvi*) oratio nimia religione attenuata. orat. 108 illa pro Roscio iuvenilis redundantia multa habet attenuata, quaedam etiam paulo hilariora. *cf.* SEN. dial. 12, 18, 4 potest eloquentia tua . . . magna adtenuare et ad minima deducere. IVL. VICT. rhet. 20 p. 433, 15 nonnumquam . . ., quotiens attenuandus est (*numerus*), et ab iambo optime incipitur. SERV. auct. Aen. 10, 84 verecunda confessio est: non enim negat se iuvisse, sed adtenuat dicendo 'aliquid' (*cf.* ENNOD. opusc. 2 p. 331, 17). RHET. Her. 3, 12, 21 ictus . . . fit et vulnus arteriae acuta atque attenuata nimis adclamatione. 3, 14, 24 cum autem est in demonstratione, voce paululum attenuata crebris intervallis et divisionibus oportet uti. CIC. or. frg. A XIII 22 M. tu solus urbanus, quem decet muliebris ornatus, quem incessus psaltriae, qui effeminare voltum, attenuare vocem, levare corpus potes (*cf.* BOETH. mus. 4, 15 p. 342, 18 siquis . . . proslambanomenon in acumen intendat tono hypatenque hypaton eodem tono adtenuet).

fere i. q. destruere: VVLG. Soph. 2, 11 dominus . . . attenuabit (ἐξολοθρεύσει) omnes deos terrae (HIER. in Soph. 2 p. 704 Vall. disperdet et attenuabit omnia idola eorum). *cf.* 2, 14 attenuabo robur eius. Iob 17, 1 spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur (ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος).

nota structuras: PLIN. nat. 21, 30 simillimum ei combretum appellatur, foliorum exilitate usque in fila attenuata et procerius quam baccar (HIER. epist. 22, 16 in quarum vestibus adtenuata in filum auri metalla texuntur). ITALA IV reg. 23, 15 (Lucif. de non parc. 7 p. 224, 15) sacrarium . . . excelsum detraxit et contribulavit lapides illius et adtenuavit in pulverem (ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν, VVLG. comminuit in pulverem). AMM. 20, 3, 1 primo adtenuatum *solem* in lunae corniculantis effigiem, deinde in speciem auctum semenstrem posteaque in integrum restitutum. HIER. in Ezech. 4, 15 p. 141 Vall. *ligna* dum attenuantur in scuta, raduntur in hastilia. *cf.* hom. Orig. in Ezech. 6 p. 944 Vall. subtilem nimis amictum et quasi ad capillorum similitudinem attenuatam vestem significantes.

synonyma: deminuere, ad minima deducere, minuere, imminuere, tenuare, deterere, (infirmare), levare, exhaurire, extenuare, (destruere), disperdere, breviare, comminuere. *opposita*: amplificare, diffundere, ditare, augere.

part. perf. pass. **attenuātus,** -a, -um *pro adi.*: *exempla, ubi adiectivi speciem habet, supra promiscue rettuli. notanda praeterea propter superl. et comp.*: RHET. Her. 4, 41, 53 fortunae familiares attenuatissimae. 3, 14, 25 in amplificationibus cum cohortatione utemur voce attenuatissima, clamore leni, sono aequabili. AVG. quant. anim. 22, 38 eorum corpus sit aegritudine attenuatius et exilius.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

opp. inattenuatus. *adv.* **attenuātē**: CIC. Brut. 201 oratorum bonorum . . . duo genera sunt, unum attenuate presseque, alterum sublate ampleque dicentium. *Ihm.*

Atte Papa *dat. deus barb.* CORP. V 766 *cf.* suppl. ital. 64 (*Aquileiae*) Atte Papa Theud Theu f. d. d. l. m. *v. Cumont, PW. II 2180 sub* Attepata. *Diehl.*

? **attermino,** -āre. ARNOB. nat. 3, 13 at vero vos deos parum est formarum quod amplectimini mensione, filo etiam atterminatis (*sic ed. princ.*, et atterminatis *cod.*, etiam terminatis *Reiffersch.*) humano et . . . terrenorum corporum circumcaesura finitis. *Ihm.*

Atternus *v.* Aternus.

attero (adtero), -trīvī (-teruī), -trītum, -ere. *ab* ad *et* terere. GLOSS. κατατρίβω, παρατρίβω, συντρίβω, τρίβω. PAVL. FEST. 12 adtritum . . . ex Graeco. *perfectum* atterui *legitur* TIB. 1, 4, 48 VITA Caes. Arel. 1, 7 p. 459. *cf. Neue, Formenlehre III³ p. 394. nota confusionem cum* terreo, *scriptionem per bina* r GREG. TVR. Franc. 2, 32 p. 94, 9 adterret. 4, 8 p. 146, 18 adterriret. 9, 34 p. 389, 21 adterreret. *cf. Bonnet, le Latin de Grég. d. T. p. 422. de substantivo* attrita, -orum *apud* PLIN. *obvio cf. l. 44.*

I *i. q. terere, applicare aliq. ad aliq.* HOR. carm. 2, 19, 30 Cerberus . . . leniter atterens caudam. SEN. nat. 2, 22, 2 nubes . . . ignem . . . reddant . . . adtritae (2, 25, 15). 2, 23, 2 aer . . . atteratur. 2, 54, 3. PLIN. nat. 2, 239 attriti (attritu *codd.*) . . . inter se ligni. 9, 160 anguillae atterunt se scopulis. 10, 204 *asinus* spinetis . . . se scabendi causa atterens. 24, 42 folia dentibus ⟨in⟩ dolore atteruntur. 37, 174. APVL. mund. 15 saxa adtrita inter se. STAT. Theb. 1, 354. 10, 924 attritis . . . procellis. SER. SAMM. 153 attrito sapone genas purgare. SOL. 25, 12 pondere nitibundo attritos necent angues *elephanti.* SPART. Hadr. 17, 7 senes . . . parieti se adtererent. VVLG. num. 22, 25 *asina* attrivit sedentis pedem. PRISC. perieg. 584 attritus . . . lapis. *in imag.*: COD. Iust. 11, 14, 2, 1 collegio iniuriis . . . notam atterere.

II *i. q. deterere, vitiare, limare*: **1** *proprie*: PLAVT. Persa 748 cuiquam . . . libero auris atteram? VERG. georg. 1, 46 sulco attritus . . . vomer (*cf.* OV. Pont. 4, 10, 6). 4, 12 bucula . . . surgentis atterat herbas (COLVM. 2, 17, 1 radices herbarum. 2, 19, 2. 9, 4, 1. LVCAN. 6, 82 obtrivit *pars codd.* PLIN. nat. 21, 34 TAC. ann. 15, 16). 4, 204 *apes* alas attrivere. TIB. 1, 4, 48 opera insuetas atteruisse manus (PROP. 4, 3, 24. 4, 5, 50 SEN. contr. exc. 1, 6 suas. 4, 1 VAL. MAX. 4, 4, 5 PLIN. nat. 2, 158 SIDON. epist. 8, 8, 1). PROP. 2, 34ᵇ, 68 adtritis . . . arundinibus. OV. epist. 17, 133 attritus . . . limes (MAXIM. eleg. 6, 9 attritum . . . iter). met. 2, 456 attritas . . . harenas. SEN. contr. 7, 1, 8 navigium . . . attritum salo. CELS. 5, 26, 35 derasum attritumve aliquid *in cute* (PLIN. nat. 20, 39. 20, 51. 23, 87 adtrita *substantive.* 27, 116. 28, 218. 28, 223 articulorum adtrita. 29, 33. 29, 141. 30, 70. IVV. 6, 108 attritus galea. CYPR. GALL. Ios. 305). 7, 25, 2 SEN. nat. 6, 22, 3. CVRT. 8, 2, 34 ungulis . . . attritis (PLIN. nat. 11, 127). COLVM. 5, 6, 12 palmitem . . . atteret ramus (PALLAD. 3, 13, 3 vinculum). 11, 2, 16. MELA 1, 32 saxa adtrita fluctibus. CARM. epigr. 1525ᶜ, 9 ensis . . . caedibus attritus. PETRON. 109 attritis . . . pilis. 126 facies medicamine attrita. BVC. Eins. 2, 15 attrito . . . cortice fagus. PLIN. nat. 7, 70 *dentes* usu atteruntur (11, 160. 19, 87. 23, 73). 8, 11 *elephantorum* ingressu atterente alveum. 9, 100. 9, 124. 11, 110. 33, 157 usu . . . attritis caelaturis (37, 109 *gemma*). 34, 163. 35, 150 *Aegyptii* vela . . . attrivere. 36, 148 anthraciten . . . attritum . . . cotibus. STAT. Theb. 3, 584. 5, 515 *anguis* robora . . . atterit. 8, 229. silv. 1, 1, 60 crepido . . . attrita genu . . . Atlantis. Achill. 1, 581 attrito pollice (SIDON. epist. 9, 13, 2 v. 2). MART. 8, 59, 2 attrita fronte (IVV. 13, 242. HIER. epist. 22, 29 p. 114 Vall. rubore frontis attrito. 52, 5 p. 259. 52, 8 p. 263. in Ezech. 1, 3, 7 p. 29 Vall. *syn.* contentiosi. 7, 23 p. 271 attrivistis frontem. PAVL. PETR. Mart. 4, 44. 5, 6). MART. 10, 72, 2 attritis . . . labellis. IVV. 8, 16 Fabius . . . attritus . . . pumice lumbum. PLIN. epist. 5, 10, 3 opus *non* iam splendescit lima, sed atteritur. VLP. dig. 7, 9, 9, 4 vestem . . . adtritam (23, 3, 9). ANTH. 478, 8. SOL. 30, 21 *cornu* attritum cautibus. 49, 9. 52, 61 beryllos in sexangulas formas . . . atterunt. 53, 21. PANEG. 12, 37 p. 304 limen attriverat. NON. 7. AMM. 28, 1, 33 serpens vulnere rotae . . . adtritus. HIER. in Am. 3, 7 p. 329 Vall. adamas non atteritur; *syn.* imminui, conteri. CLAVD. rapt. Pros. 1, 13 colla . . . attrita iugis. 3, 161 attritos . . . manu radios. PAVL. NOL. carm. 15, 216 materies . . . adtrita (*in ind. erratur*). ITALA deut. 29, 5 Aug. quaest. hept. 5, 51 calceamenta . . . non sunt attrita a pedibus. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 27 attritis ac teneris stramentis. ENNOD. opusc. 3 p. 363, 5 vestigia . . . callis adtriverat. GREG. TVR. vit. patr. 8, 6 *catenae* suras adtriverant. **2** *translate*: PORPH. Hor. epist. 1, 14, 38 limat: adtenuat inminuit adterit. SALL. Catil. 16, 2 *Catilina* eorum famam atque pudorem adtriverat. Iug. 5, 4 opes . . . adtriverat (SEN. suas. 5, 3 PETRON. 116 TAC. hist. 1, 10 AMM. 28, 2, 12 CLAVD. carm. min. 44, 7). 79, 4 alteri alteros aliquantum adtriverant. 85, 46. VARRO At. carm. frg. 14 quas (*zonas*) solis . . . vis adterat (auferat *vel* afferat *codd.*). VAL. MAX. 2, 7, 15 quassatis et adtritis . . . viribus (FLOR. 1, 40, 20 APVL. met. 11, 28 IVST. 18, 3, 6 HEGES. 1, 9, 4). 9, 1 ext. 1 vitiis . . . virtus atteritur. CVRT. 4, 6, 31 atterebantur . . . copiae (FLOR. 2, 10, 6). PETRON. 81 amatores . . . libidinibus attriti. 133 rebus egenis attritus. PLIN. nat. 6, 182 bellis attrita est Aethiopia. SIL. 6, 301 opes attrita . . . Africa. 9, 76 attrito nomine. 12, 83 attritas . . . secundis . . . mentes. 15, 3 attritis rebus (TAC. hist. 2, 56). QVINT. inst. 8 pr. 2 ingenia . . . atteruntur (10, 1, 27). IVV. 16, 50 res atteritur . . . sufflamine litis (PLIN. epist. 9, 33, 10 novis sumptibus). TAC. Agr. 9 vincere inglorium et atteri sordidum. Germ. 29 publicanus atterit *Batavos.* hist. 1, 89 *mala* plebem attriverant (HIER. in Is. 2, 3, 13. 14 p. 59 Vall. principes). 3, 50 PLIN. paneg. 20. SVET. Aug. 40 attrito . . . patrimonio. Galba 3 FLOR. 1, 34, 10. GAIVS dig. 40, 9, 10 adtriti . . . negotiationibus. PORPH. Hor. carm. 3, 15, 6 aetate . . . adtrita *mulier.* epod. 16, 11 PANEG. 12, 5 p. 275. 12, 11 p. 281 IVST. 5, 2, 12. 41, 6, 4 Eucratides *bellis* adtritus. CAPITOL. Alb. 11, 1 civitates . . . Niger attriverat. LAMPR. Alex. 62, 1 militem . . . adtrivit (AVIAN. fab. 39, 1). PS. AVR. VICT. epit. 16, 3 angoribus atteri mortales (AMM. 26, 6, 12 aerumnis). RVF. FEST. brev. 4 *Iugurtha* adtrito. AMM. 17, 13, 28. 22, 8, 18 adtritis damnorum assiduitate finitimis. 29, 1, 21 damnati . . . angustiis . . . paupertatis adtriti. 29, 6, 15. 31, 2, 13 SERV. georg. 4, 125. AMBR. Iob 4, 9, 32 p. 292 *mensa* quae repellit insidias adterentum (*cf. ibid.* ITALA psalm. 22, 5 qui conterunt me). HEGES. 1, 9, 4. 1, 30, 7 latrones . . . incolas attrivere. 3, 19. VVLG. deut. 23, 1 attritis vel amputatis testiculis. III reg. 14, 24 *gentes* attrivit dominus (AVG. civ. 16, 43 p. 193 CASSIOD. var. 8, 8, 2). Iob 19, 2 atteritis me sermonibus. CLAVD. 10, 179 AVG. civ. 3, 15 p. 118 D. 5, 22 p. 233. 18, 45 p. 327 Roma . . . se comminuerat et adtriverat. in psalm. 62, 10 *pater* atterit nos. gen. c. Manich. 1, 1, 2 atteruntur erroribus. 1, 23, 40 OROS. hist. 3, 3, 4. 3, 17, 4 attrita . . . fiducia. 5, 1, 12. MARCELL. auct. chron. II p. 107 a. 543, 2 Orientem . . . et Illyricum . . . attritos. CHRON. Caesaraug. chron. II p. 223 a. 541. ENNOD. epist. 1, 5 p. 11 adtrita pulvere canities. opusc. 1 p. 282 adterebant otia eloquentium facultates. p. 284 omne pomerium simulacro congressionibus atteritur. CASSIOD. var. 5, 10, 3 animalia attrita languescunt. IORD. Rom. 357 suborbana . . . praedis spoliisque adtrivit. COD. Iust. 8, 4, 6, 1 *pupillos* non atterat damno culpa *aliena.* NOV. Iust. 17, 9 subiectos atterere (113, 3 litibus). VITA Caes. Arel. 1, 7 p. 459 robur . . . carnis atteruit *Caesarius* (CARM. epigr. 1733, 5 ?).

III *i. q. prorsus destruere dissolvere*: **1** *proprie*: PLIN. nat. 33, 90 *chrysocollam* attritam. SVET. Don. vita Verg. p. 58 R. culicem attrivit (*cf.* CVLEX 188 obtritum). SER. SAMM. 629 adtritus cimex. 850 *erucas* adtritas. NON. 462 *dentibus* cibus adteritur. CET. FAV. 27 p. 307, 24 carbones cum glutino attriti. OROS. hist. 7, 39, 17 urbis adtritos cineres. PROSP. carm. de ingr. 7 attriti . . . anguis. epigr. 2, 11. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 216 in vino cum aqua panis adtritus et expressus. SIDON. carm. 7, 173 attritas *plantis* . . . pruinas. **2** *translate*: AVREL. ad Front. p. 93 N. totum diem in itinere attrivimus. TERT. resurr. 12 specula lunae . . . menstruus numerus adtriverat. TREB. Claud. 7, 6 *barbaros Claudius* adtrivit (8, 2 *syn.* delevit, oppressit. VOPISC. Aur. 6, 3 AVR. VICT. Caes. 37, 3). NON. 54 g littera *in iumento* adtrita. SERV. Verg. georg. 2, 456 COMM. Bern. Luc. 1, 336. PS. AMBR. serm. 42, 3 possit pugnam, quam coepit, atterere. AMBROSIAST. I Tim. 5, 10 *in divinis obsequiis* vitam atterens. VVLG. Is. 24, 10 attrita est civitas vanitatis. 48, 19 fuisset attritum nomen eius a facie mea. Iob 14, 12 donec atteratur caelum. 18, 16 sursum . . . atteratur messis eius. OROS. hist. 5, 24, 8. 7, 12, 7. INSCR. Dessau 5887 voragine . . . attrita . . . pecora.

structura cum dativo: PLIN. nat. 9, 160. 10, 204. 24, 42 SPART. Hadr. 17, 7 COD. Iust. 11, 14, 2, 1 (*cf. sub I*).

nota usum participii **attrītus**, -a, -um: GLOSS. II 448, 19 συντετριμμένος confectus attritus tribulatus. CIC. Verr. 5, 94 rictum eius (*simulacri*) ac mentum paulo sit attritius. CATVLL. 6, 10 pulvinus . . . peraeque et hic et illic attritus. VERG. ecl. 6, 17 attrita . . . cantharus ansa. MANIL. 3, 350 attritis . . . horis (*in imag.*). MART. 14, 125 attrita . . . toga. PALLAD. 9, 11, 3 plumbo . . . adtrito. AMM. 15, 9, 1 adtrita lintea. *tropice*: TAC. dial. 18 Calvum *oratorem* . . . exsanguem et attritum (*cf. l. 2*). *Bickel.*

? **atterrāneus,** -a, -um. [*ab* ad *et* terra *derivatum esse videtur; cf. c.* subterraneus. *Th.*] SEN. nat. 2, 49, 2 *fulgura* adtestata, quae prioribus consentiunt, atterranea (*sic vel* atestanea, attestauca *codd.*), quae incluso fiunt, obruta, quibus iam prius percussa nec procurata feriuntur.

[**adterrapentus**] *v.* atherapeutus.

? **atterreo,** -itum, -ēre. AMBROSIAST. Rom. 5, 13 Moyses occiso Aegyptio atterritus lege est (*v. l.* territus fugit).

attertiātus, -a, -um. [*derivatum ab* ad tertiam (partem). *Th.*] PLIN. VAL. 1, 21 ex ligno caprifici . . . cinerem et lixivium factum attertiatum acerrimum, ut solent saponarii facere. *Ihm.*

Attēs *v.* Attis. [**attestaneus**] *v.* atterraneus.

attestātio (adt-), -ōnis *f. ab* attestari. *formas plurales v. p. 1129, 61. vox ecclesiasticis et Iustiniano imperatori usitatissima. cf. Krüger, Archiv XI (1900) p. 458. i. q. testimonium, testatio, contestatio, testificatio (coniungitur saepissime cum gen. subi. animantis vel rei)*: FRONTIN. grom. p. 46, 11 mensoris ars triplici attestatione firmatur: habere enim debet aes primo locum, deinde modum, deinde speciem. TREB. trig. tyr. 30, 4 missis ad senatum . . . litteris hac se attestatione defendit. AMBR. Cain et Ab. 1, 7, 28 quae vere bona sunt, adtestatione mandatorum caelestium conferuntur. SYMM. epist. 7, 51 episcopum omnium sectarum adtestatione

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

laudabilem. 10, 36, 2. VEG. mil. 4, 40 certi dies auctorum adtestatione signentur. VVLG. gen. 43, 3 denuntiavit nobis vir ille sub attestatione iurisiurandi (διαμαρτυρίᾳ μεμαρτύρηται). AVG. civ. 6, 4 p. 250, 17 D. noxias opiniones ... fallaci adtestatione confirmant *spiritus maligni*. 11, 19 p. 486, 20 ut, quod in obscuro loco intellegitur, vel adtestatione rerum manifestarum vel aliis locis minime dubiis asseratur. 15, 18 p. 96, 19 clamat adtestatio veritatis. 18, 16 p. 276, 15 *Diomedis* socios in volucres fuisse conversos non fabuloso poeticoque mendacio, sed historica adtestatione confirmant. epist. 43, 14 nulla documentorum attestatione. 82, 32 post hanc attestationem meam (108, 12). 180, 4 quibus sub divina attestatione praedixerat (ENNOD. opusc. 2, 45 p. 302, 7). mor. eccl. 1, 30, 64 sanctificationem animae concordi attestatione declarant. c. Iul. 1, 7, 35 veridica attestatione. praed. sanct. 14, 26 quasi et excepta huius libri attestatione res ipsa non clara sit. c. Iul. op. imp. 2, 48 licet res absoluta scripturarum attestatione non egeat. 3, 41 sine attestatione tali. 3, 211 tam praeceptorum dei quam iudiciorum eius attestatione monstravi. Ps. AVG. serm. 99, 1 nisi ipsam virtutem voluisset apostolus cum sui attestatione proferre. 134, 4 Ioannis attestatio etiam caelesti testimonio confirmetur. 98, 1 dominicae attestationis oraculo. MACR. sat. 4, 6, 13 adtestatio rei visae apud rhetoras pathos movet. somn. 2, 9, 7 describi hoc nostra attestatione non debuit, cuius situs nobis incognitus perseverat. THEOD. PRISC. log. 85 manifesta. MART. CAP. 5, 428 cum quid commotum publici nominis attestatione clamaverat *Rhetorica*. 9, 889 adsensere divi, praesertimque Lemnius Mulciber ... promtiore adtestatione conlaudat. COD. Theod. 6, 27, 4, 1 de huius gradu bonorum attestatio et consensus accedat. 6, 27, 19. 8, 12, 2 propter attestationem fidei. CASSIAN. conl. 16, 14, 3 evangelica adtestatione. LEO M. epist. 10, 4 sacerdos ecclesiae praefuturus non solum attestatione fidelium, sed etiam eorum, qui foris sunt, testimonio muniatur. 135, 3 sufficit ... attestatio principis Christiani. AVELL. p. 84, 1 gaudium nostrum sacrorum apicum attestatione signamus. p. 553, 3 quod recte credit, sub adtestatio⟨ne⟩ publica praedicare non distulit. p. 595, 9 quicquid de nobis fuerit mundi attestatione vulgatum. MAX. TAVR. hom. 108 p. 506^{A} deitatis suae potentiam operis attestatione monstravit. FAVST. REI. spir. 1, 9 p. 116, 12 nisi caelesti ex scripturis attestatione didicisses. 2, 9 dei nomen multiplici attestatione concelebratur (*cf.* 1, 13 p. 127, 9). ENNOD. epist. 1, 7 p. 16, 24 haec mentior nisi inpugnatoris mei adtestatione constiterint. opusc. 1, 93 p. 286, 16 similium adtestatione gaudiorum. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 18 Paulus nobis porrigat suae attestationis in veritate subsidium. 2, 15. 2, 16 eloquiorum divinorum (epist. 8, 5, 12 caelestium) attestatione. 3, 25 manifesta scripturarum attestatione probatum est. epist. 2, 14, 28 vocis angelicae attestatione firmatur. 12, 10, 23 cuius voluntati non deest attestatio proximorum. 14, 41. 15, 19. rem. pecc. 1, 5 divinorum testimoniorum attestatione monstremus (1, 7). LEO M. serm. 21, 1 confirmatur credentis fides etiam praeeuntis attestatione miraculi. 32, 3 praesentiam temporis de caeli et terrae attestatione cognoscitis. 53, 2 adicitur ad confirmationem spei nostrae totius attestatio creaturae. CASSIOD. var. 8, 9, 8 fertur *nominis Gothorum* cunctorum attestatione praeconium. 12, 22, 1 commeantium ... attestatione didicimus (*cf.* IORD. Get. 4, 27). IORD. Get. 49, 255 hoc vera se dicit adtestatione probare. COD. Iust. 4, 66, 2, 2 licentiam ... concedimus attestatione praemissa offerre pecunias. 7, 6, 1, 2 testium voces attestationem sunt amplexae. GREG. M. epist. 4, 4 ex conscientiae nostrae adtestatione cognoscitis. 6, 2 cum vitae suae attestatione. 8, 33 in tali eius mentis attestatione cognosco. 9, 149 *Maximus* nobis ... nimietate precum quam attestatione bonorum operum praevalere contendit. EVGIPP. vita Sev. 40, 5 *Ioseph patriarchae* vos ego indignus et infimus attestatione convenio. *pluralis*: AMBR. epist. 10, 3 attestationibus evidentibus. AVG. civ. 7, 35 quibusdam fallacium miraculorum attestationibus. conf. 5, 3, 6 occurrebat mihi ratio per ... visibiles attestationes siderum. epist. 159, 1 visionum fraternarum attestationibus. 185, 4 *ecclesia Christi* non litigiosis opinionibus fingitur, seu divinis attestationibus comprobatur. COD. Iust. 12, 22 (23), 4, 1 nec libellos aut attestationes vel contestationes litis gratia suscipere. *i. q. denuntiatio* (*cf.* attestor *p. 1130, 31*): COD. Iust. 2, 18 (19), 24, 2 ex quo die attestatio ad eum ... facta est vel in scriptis vel sine scriptis, sub testificatione tamen aliarum personarum. 8, 33 (34), 3, 1 ex denuntiatione ... post biennium, ex quo attestatio missa est.

attestātor (adt-), -ōris *m. ab* attestari. AVG. serm. 288, 2 veritatis adtestatores. bapt. 7, 41, 81 et iste attestator est consuetudinis.

attestor (adt-), -ātus sum, -ārī. *ab* ad *et* testari. GLOSS. adtestatur (adtestat V 547, 15) testimonium dat. adtestatus test⟨at⟩us. *passive*: PAVL. PETR. Mart. 2, 281 ut illis adtestata fidem faciant miracula multis. COD. Iust. 2, 55 (56), 5, 4 (2) si aliquod in factum respiciens vel professum est vel attestatum. *nota*: AMBR. in Luc. 7, 188 nihil potest ad expressionem perennitatis ... attestatius dici. *rarum ante argenteam latinitatem.*

i. q. testor, testimonium do, testimonio comprobo: de animantibus et per effigurationem de rebus. construitur aut absolute aut cum acc. aut cum inf. cum acc. VARRO frg. Non. 367 id quod postea verum esse adtestata est Fortuna. PHAEDR. 1, 10, 3 hoc adtestatur brevis Aesopi fabula. PLIN. nat. praef. 10 L. Scipio ... hoc adtestabatur vel inimico iudici se probari posse. GELL. 4, 12, 3 M. Cato id saepenumero adtestatus est. 16, 8, 8 quo *Cicero* tamen vocabulo ... uti se adtestatus est. TERT. nat. 2, 6 et astra intercidunt et intercidisse se attestantur. ITIN. Alex. 42 reverentiam legatio Scythica de Abiis dictoque audientes fore se muneribus attestabantur. IVL. VAL. 3, 1 adtestemini nihil esse mirum. AMBROSIAST. Rom. 1, 2 paria attestante Petro apostolo (*cf.* 7, 5 Ps. AMBR. vit. virt. 20 DRAC. laud. dei 2, 667). HEGES. 3, 13 *Galilaei* minora se meritis suis perpeti supremis vocibus attestabantur. AVG. civ. 2, 21 p. 83, 2 D. adtestantibus ... multis sive ipsius sive eorum, quos loqui fecit ..., sententiis. 11, 32 p. 507, 8 attestatur psalmus (*cf.* 21, 8 p. 506, 32 adtestatur historia). 15, 7 p. 67, 22 quod non dubitandum est potuisse cognosci signo aliquo adtestante visibili. 16, 43 p. 194, 22 adtestabatur ... evidentissima mirabilibus signis vocibusque divinitas. THEOD. PRISC. log. 20 *peripleumonici* magis sedendo relevari potius attestantur. MART. CAP. 1, 4 poetae ... nec solum superum regem attestabantur uxorium idque etiam Diti propositum. 1, 40 coetu deorum attestante. 3, 326 vitia ... adtestentur aut nescientis errorem aut adfectatam doctioribus venustatem. 5, 439 verba ... mei Ciceronis attestor. 5, 441 nullam esse attestantur hypothesin. 6, 613 attestante Artemidoro. 6, 676. OROS. hist. 1, 8, 6 Moyses, quem isti sapientem scientemque fuisse attestantur (testantur *v. l.*). CAEL. AVR. salut. praecept. 9 quam nos attestamur opinionem. VICT. VIT. 2, 6 attestabatur, quod nunquam vidisset episcopum. ENNOD. epist. 9, 19 p. 242, 21 mundo mecum adtestante. IORD. Get. 4, 28 quod et Ablavius ... verissima adtestatur historia. *nota*: *term. techn. augurum*: PAVL. FEST. 12, 5 adtestata dicebantur fulgora, quae iterato fiebant, videlicet significationem priorum adtestantia. SEN. nat. 2, 49, 2 *fulgura* peremptalia, quibus tolluntur priorum fulminum minae, adtestata, quae prioribus consentiunt. ICTORUM *i. q. denuntio* (*v.* attestatio *p. 1129, 67*): COD. Iust. 4, 1, 12, 2^{a} qui sacramentum sibi illatum dare recusaverit, ... hoc attestetur. *cum dativo*: AVG. civ. 6, 7 nonne adtestati sunt Euhemero? Ps. AMBR. paenit. 14 *Achab* accingit se vestitu funereo non tam conscientiae reatui quam poenitentiae primae cogitationis attestans. AVG. c. Iul. 2, 3, 7 his *verbis* et sanctus Gregorius attestatur. epist. 233 veterum libris. MACR. somn. 1, 14, 14 *Vergilius* et mundo animam dedit et, ut puritati eius adtestaretur, mentem vocavit. NOV. Iust. 73, 7, 1 si ... cum iureiurando propriae completioni attestetur (μεθ' ὅρκον τῷ οἰκείῳ τελέσματι μαρτυρεῖ). AVG. civ. 10, 17 p. 430, 21 D. quanto evidentius haec *miracula* adtestantur divinitati. 13, 24 p. 594, 6 *scriptura* nobis in hoc adtestatur. divin. 7, 11 cum haec praedictio daemonum et prophetis attestaretur. AVELL. p. 539, 13 pro hac causa attestantur nobis ... divinae litterae. AVG. civ. 6, 6 p. 256, 17 D. illa (*theologia fabulosa*) prodit aut fingit, haec (*th. civilis*) autem aut adtestatur veris aut oblectatur et falsis. 10, 7 p. 412, 24 praeceptis talibus tanta sunt adtestata miracula (10, 8 p. 413, 6. 22, 8 p. 566, 22. 22, 9 p. 582, 5. 29). soliloq. 2, 6, 12 falsae ... voculae ... incredibile est quantum attestantur veritati.

i. q. antestor, ad testimonium voco, cf. GRAMM. VII 292, 11 adtestor aliquem ad testimonium vocans, qui sit dignitate vel auctoritate eminens (*cf.* GRAMM. VII 311, 5 *et* suppl. praef. p. CXXXIII, 11): PLIN. nat. 11, 251 est in aure ima memoriae locus, quem tangentes attestamur (*sic codd.*, antestamur *ed.*). PAVL. sent. 2, 26, 3 ut adulterum deprehensum XX horis, adtestando vicinos, retinere liceat. AVSON. 92, 5 attestare (*codd.*, antestare *Schenkl*) deos. MART. CAP. 5, 436 patrem maximum Iovem ... attestor. *i. q. praesens sum, et est term. techn. astrologorum (cf. Dressel, Lexical. Bemerk. zu Firm. Mat., Zwickau 1882, p. 13 et 14) et medicorum; plerumque legitur posito ablativo absoluto*: *de stellis*: FIRM. math. 7 p. 106^{r} col. 2 *ad fin.* quod si in hoc loco Venus et Mercurius fuerint attestantes. 7 p. 106^{v} col. 2 *ad fin.* si vero septentrio in occasu fuerit inventus attestante Marte (*cf.* 7 p. 112^{r} col. 1. 7 p. 113^{v} col. 2). 7 p. 109^{v} col. 1 *in fin.* attestantibus benevolis stellis (*synonyma*: assistens, praesens, testimonium perhibeo, testis accedo, accedo, *alia cf. Dressel l. l.*). *de signis morborum*: CAEL. AVR. chron. 2, 13, 172 *si* fuerit attestata partium gravedo. 2, 13, 193 si tumor fuerit attestatus. acut. 2, 3, 15 nullo corporis attestante defecto ..., attestante tremore. 2, 3, 18 stridore pectoris. 2, 10, 70 sonitu. 2, 10, 75 palpebrarum distantia. 2, 10, 77 pulsu parvo. 2, 14, 91 tussicula. 2, 15, 95 oculorum fervore. 2, 16, 100 febre acuta (*cf.* chron. 3, 8, 148). 2, 19, 119 spiratione meliore. 2, 47, 145 livore. chron. 2, 1, 3 dolore. 2, 14, 197 tussicula plurima. CASS. FEL. 46 p. 116. ORIBAS. syn. 8, 24 fastidio *et saepius*. *Oertel.*

Attesuclo(m) *gen. plur. gentis Hispanae.* CORP. II 5814 (*apud Cantabros*) ⟨A⟩ureliae Bouti⟨ae⟩ Flacci Attesuclo(m) f. *Diehl.*

attexo (adt-), -texuī, -textum, -ere. *ab* ad *et* texere. *inde a* VARRONE. *in codd. saepius* adt- *quam* att- *scribitur* (NOT. Tir. 80, 4^{a} adtexit. 80, 29 adtextum). *nota imper.* attexitote: CIC. Tim. 41. *adiungere, adnectere (rarum proprie; saepius loquendo vel scribendo addere), c. dat.* (ad: CIC. Tim. 41) *vel absolute*: CAES. Gall. 5, 40, 6 turres contabulantur, pinnae loricaeque ex cratibus attexuntur. APVL. met. 11, 8 adtextis capiti crinibus. AMBR. Noe 6, 13 totum ... corpus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adtextum ex singulis membris. 6, 14 omne corpus nostrum adtextum est sicut nidus. Cic. rep. 2, 9 ita barbarorum agris quasi adtexta quaedam videtur ora esse Graeciae. Tim. 41 ad id, quod erit immortale, partem attexitote mortalem (ἀθανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες ἀπεργάζεσθε ζῷα. *cf.* Chalc. comm. 139 mortalia porro et adsociata, immo, ut ipse ait, adtexta. Avg. civ. 12, 27 ut immortalem partem ab ipso sumerent, ipsi vero mortalem adtexerent). Sen. epist. 92, 10 superioribus eius (*virtutis*) partibus ... caelestibus animal iners ac marcidum adtexitur. Ivl. Val. 1, 7 Olympiadi ... seriem generis attexuit. Ambr. Cain et Ab. 1, 2, 5 ut se caelestibus adtexeret, a terrenis separaret. 1, 2, 6 relinquens corporis istius speciem, quae animae suae adtexebatur. Avg. civ. 22, 4 incorporalibus corporalia quodam modo attexere (*syn.* copulare). Varro rust. 2, 5, 2 nos interea secundum actum de maioribus adtexamus. Apvl. met. 5, 16 ad parentes nostros redeamus et exordio sermonis huius quam concolores fallacias adtexamus. Ambr. hex. 5, 2, 5 quid adtexam ... merulas, turdos? 3, 7, 29 quid ... creaturae huius adtexam miraculum et sapientiae operatricis exprimam argumentum? off. 1, 41, 200 quid Ionatham fratrem eius attexam? Heges. 2, 9, 1 attexamus Aegyptum. 3, 17 (v. 98) quid attexam violari depositi religionem? 5, 15 (v. 22) quid attexam Britannias? 5, 47, 1 cum vana quaedam attexeret. Avg. civ. 16, 2 non ... omnia, quae gesta narrantur, aliquid etiam significare putanda sunt; sed propter illa, quae aliquid significant, etiam ea, quae nihil significant, adtexuntur. 16, 3 generationes ... deinceps intuendae, et quod de his dicendum videtur, adtexendum est huic operi. *ibid.* duorum tantum posteritas adtexitur (*syn.* adicere). Canon. 31 (Migne 56, 568) etiam viduitatis attexamus praeconia. Sidon. epist. 8, 9, 4 in pagina, quam supter attexui.

syn.: adsociare, copulare, adicere. *opp.*: separare. *Ihm.*

Attharus *v.* Ataroth.

Atthās, Ἀτθέας. *cf.* Atys, Athys *et* Adta *sub* 1. Attas. Patr. Nic. 1, 13 Atthas *episc. prov. Thebaidos.* 2, 13 Attas. 4, 12 Athas. 3, 15 Agathos. *in laterculo graeco* Ἀτθέας.

Atthis, -idis *vel* Atthis, Ἀτθίς. *ad orthographiam*: att- *pro* atth-: Mela 2, 41 *cod. Vatic. A* (*idem ter* atth-). Stat. Theb. 12, 536 Attides *P man. altera in marg. pro* Alchides *man. pr.* Apvl. met. 1, 1 Poet. min. V 70, 24 Hier. chron. a. Abr. 511 *et* 623 *APF.* 787 *AP* Ios. Cassiod. c. Ap. 1, 17 *LB* Serv. auct. Aen. 1, 8 *C*². Diom. gramm. I 440, 5 *codd.* (*ad* l. 16 *nil adnotatum*). Corp. V 5936 (*Mediolani, periit*) Afreia Attis. XII 1091 (*Aptae*) Nymphis Attis v. s. l. m. 3434 (*Nemausi, e codd.*) d. m. Attidis. *nota* Carm. epigr. 1596 (*Nemausi*) Atis Maria. *adde haec*: Hier. chron. a. Abr. 787 adtidis *F.* Serv. auct. Aen. 1, 8 addidas *C*¹. *ad declinationem*: Prob. cath. gramm. IV 30, 19 'this': et hoc tertiae est declinationis, 'this' vel 'dis' facit genetivo, Atthis Atthidis: sic Ovidius. *cf.* Sacerd. gramm. VI 482, 1 haec Atthis huius Atthis vel Atthidis: sic Ovidius. Apvl. met. 1, 1 Attidem. Ter. Mavr. 2154 Atthida. *nom. plur.* -ēs *ante voc.*: Stat. Theb. 12, 536 Mart. 5, 67, 2. 11, 53, 4. *acc.* -as: Ios. Cassiod. c. Ap. 1, 17 Serv. auct. Aen. 1, 8. *ad structuram*: Lvcr. 6, 1116 Atthide temptantur gressus oculique in Achaeis finibus. *nomen legitur inde a* Lvcr. Ov. Mela. **A** *subst.*: **1** *pro Attica*: Lvcr. *l. c.* Mela 2, 39 a Macedonia prima est Thessalia, deinde Magnesia, Pthiotis, Doris, Locris, Phocis, Boeotis, Atthis, Megaris, sed omnium Atthis clarissima. 41 *et* 109 in Atthide. Sidon. carm. 5, 44 Atthis *fert* mel. **2** *terrae eponymos*: Ivst. 2, 6, 8 *Cranai* filia Atthis nomen regioni (*scil. Atticae*) dedit (Hier. chron. a. Abr. 511 Isid. orig. 9, 2, 76). *cf.* Attica *p. 1135, 26 sqq.* **3** *mulier Attica*: Sen. Phaedr. 106 Atthidum ... choris. Stat. Theb. 12, 536 Atthides: *sic appellantur Philomele et hirundines* (*a Procne*): Sen. Herc. O. 199 fugit vultus Philomela suos, natumque sonat flebilis Atthis (Ityn *A*). Mart. 1, 53, 9 multisona fervet sacer Atthide lucus. Mart. 5, 67, 1 hibernos peterent solito cum more recessus Atthides, in nidis una remansit avis. **4** *annales Attici*: Hier. chron. a. Abr. 623 scribit Filochorus in Atthidis libro secundo (787). Ios. Cassiod. c. Ap. 1, 17 neque ... de Atticis hi *concordare dignati sunt*, qui Atthidas conscripserunt. **5** *pro lingua Attica v. sub B.* **6** *cogn. mul.*: *α puella adamata Sapphus*: Epist. Sapph. 18 non oculis gratast Atthis, ut ante, meis. Ter. Mavr. 2154 cordi quando fuisse sibi canit Atthida parvam, florea virginitas sua cum foret. *β in titulis*: *cf. l. 42 sq.*: Corp. VI 24223 (*saec. I in.*) Domitia Atthis. 12700 (*Claudi aet.*) Atthis ɟivit an. XV Eutychiais (y = ɟ) soror. XV 1140 (*saec. I/II, in latere*) Pompeiae A⟨t⟩thidis Felicis (servi). Corp. VI 20691 Iuliae Stemmae ... Iulí Eutactianus Atthis Similis ... filí matri carissimae. 26116 Octavia Atthis. 35364 Ceccia Atthis, *cuius filia* Acte. XII 3803 (*Nemausi*) Sextilia Atthis. Corp. VI 11899 Vipstanae Atthidi. 15332. 19573 Hostiliae Atthidi. 20381 Iuliae Atthidi.

B *adiect.*: Germ. 157 Atthide terra natus Ericthonius. Mart. 11, 53, 3 matres Italides ... Atthides. Serv. auct. Aen. 1, 8 Atthidas *Musas.* Apvl. met. 1, 1 linguam Attidem (Poet. min. V 70, 24. *cf.* 13 Attica ... littera). *nota subst. pro lingua Attica*: Diom. gramm. I 440, 5 quinque sunt linguae Graecorum, Ias Doris Atthis Aeolis coene. 440, 16 *subst.* *Diehl.*

Atthuariī *v.* Attuarii.

Attiācus *cogn. celticum, cf.* Attillus, Attio *al.* Corp. V 8110, 393 (*in tegula Vercellensi*) M. Maeli T. f. Attiaci.

attibernālis (adt-) *v.* attubernalis.

Atticinus (Aticinnus?) *nom. barbaricum.* Plin. epist. 6, 22, 2 Lustricius Bruttianus (*praeses provinciae*) cum Montan[i]um Atticinum comitem suum in multis flagitiis deprendisset, Caesari scripsit. Atticinus flagitiis addidit ut quem deceperat accusaret. 3 Atticini (Actinici, Attici *codd.*) manu. 5 statim de Atticino perrogavit *Caesar.* damnatus et in insulam relegatus. Corp. III 5087 (*in Norico*) Aticin⟨...⟩. 6704 (*in Syria, periit*) Aur. Aticinnus (*fortasse legendum* Atilianus). VIII 16549 (*in prov. procos.*) Sex. Valerius Att⟨i⟩cinus vexillarius eq(ues) leg(ionis) III Aug(ustae). *in lapide lectum* Attecinus *aut* Att⟨i⟩cinus; *potest etiam fuisse* Att⟨i⟩ci⟨a⟩nus. Inscr. Rhein. Mus. 58 (1903) p. 157 (*tab. plumbea, Wormatiae*) Atticinus Ammonis. Inscr. Rhen. 711 Vettia Atticina. 715 Lallio Atticino.

Aticinia *nom. barbaricum.* Corp. VIII 3639 (*Lambaesi*) F(lavia) Restuta ... Pompeius Restutus pater et Aticinia mater.

Atticius (Attecius), -a *nom. gent.; vide etiam* Aticius *et* Atecius. Cod. Iust. 9, 23, 2 *imp. Antoninus* A(ugustus) Atticio (*a. 213*). Corp. VI 220 (*a. 203*) C. Atticio Sperato (centurione) *vigilum.* 2379 a 2, 59 (*a. 144*) P. Atticius Vrsio Brixell(o). 2495 Iul(ius) Secundinus ... nat(ione) Dacus, Atticia Sabina coíux. 12703 D. Atticio Carpo Atticia Deutera coiugi. XI 3882 (*Capenae*) T. Attici Strabonis Romuli clarissimi pueri. V 3353 (*Veronae*) ⟨.⟩ Attici Priami praiconis. III 2027 (*in Dalmatia, periit*) Attigia Vrsagia. 3585 (*in Pannonia inf., periit*) L. Attic(i)us Patrinus. 4841 (*in Norico*) Atticiae Att⟨...⟩. 13975 (*in Dalmatia*) P. Attecius P. f. Venimarus ... domo Clau(dio) Viruno. XIII 1791 (*Luguduni, a. 243*) C. Attici Valentis. 2069 (*ibid.*) memoriae L. Attic(i) Secundini L. Atticius Ianuarius. 5484 (*in Germania sup.*) Atticia Cintusmia et Atticus Vernalis fil(ius). Inscr. Ephem. epigr. VIII p. 505 n. 281 (*in Hispan. Tarracon.*) Atticie Primitive. *cogn.* Corp. VI 13269 (*periit*) M. Aurelio Vrsulo ... Aurelia Atticia et Atticia (*leg.* Aurelia?) Felicissima filiae. III 6496 (*in Norico*) Capitonio Atticio. XIII 2554 (*in prov. Lugudunensi*) ⟨...⟩a Atticia.

Atticiānus *cogn.* Corp. XIII 2554 (*in prov. Lugudunensi*) ⟨...⟩ Atticiani ... ⟨...⟩a Atticia filia. *cetera exempla, quamquam pars eorum huc pertinet, sub* Atticus (Attica) *composita sunt omnia.* *Otto.*

Atticotī *v.* Atecottī.

? **atticus** dora (*anglos.*) Gloss. V 346, 52. *Ihm.*

1. Atticus, -a, -um, Ἀττικός. *ad orthographiam*: *varias scripturas quas sub* Attica *afferam, perraro invenies etiam in adi., veluti* Liv. 45, 10, 2 adticis. Ios. Cassiod. c. Ap. 1, 17 athicis *P.* Stat. silv. 2, 1, 114 actica *M.* Galen. alfab. 182 acticus *cod. Carn.*, apticus *cod. Lucc.* *nota*: Ser. Samm. 269 attiaca *A, plerique B,* atciaco *be,* actiaco *vulg.* *ad declinationem*: Cels. 5, 18, 19 ochra quae Attice nominatur (5, 14 ochra Attica). Liv. 28, 8, 11 atticen *Σ.* Lvcil. 1159 Atticon *n.* *gen. plur.* Liv. 37, 46, 3 tetrachmum Atticum (39, 7, 1). *at* 37, 59, 4 tetrachmum Atticorum. *cf.* 34, 52, 6. *ad comparationem*: Cic. Att. 1, 13, 5 quod a te probata sunt, multo mi ἀττικώτερα videntur. *adde p. 1135, 7 et 1138, 20.* *passim legitur inde a* Plavto Ter. Varrone.

I *ad Atticam regionem, ad Athenas oppidum pertinens.* **A** *adiective*: **1** *oppida, terra, regio, sim.*: Athenae Atticae *v. sub* Athenae *p. 1027, 76 sqq.* Sen. Herc. O. 599 Attica ... Eleusin (Apvl. met. 6, 2 Sidon. carm. 22, 176). Vell. 1, 18, 1 urbs (Firm. err. 7, 5 Avien. ora 47). Apvl. met. 1, 1 Hymettos. Sol. 7, 18 montes. Attica terra: Ov. fast. 4, 502 Pont. 1, 3, 68 Liv. 31, 25, 11. 32, 17, 3. 36, 15, 8 Cvrt. 10, 2, 1 Avg. civ. 18, 12. terra Attica: Liv. 28, 8, 11. 31, 14, 10. 31, 26, 11. 31, 30, 8. 32, 21, 21 Gell. praef. 4 Hyg. fab. 164 p. 18, 15. 46 p. 71, 24. 122 p. 105, 13. 130 p. 112, 18 Schol. Germ. Bas. p. 84, 20. Attica regio: Val. Max. 5, 6 ext. 1. 5, 3 ext. 3 Plin. nat. 10, 33. 11, 32 Cens. 4, 12 Porph. Hor. carm. 2, 18, 3 Arnob. nat. 5, 35 (*at* 5, 25 regione in Attica) Hyg. fab. 79 p. 81, 4 Schol. Stat. Theb. 2, 239. 7, 411. 11, 644. Attica tellus: Avien. orb. terr. 582 Atticus hanc (*scil. undam Saronis*) ultra limes iacet, Attica tellus belligeratorum genetrix memoranda virorum. 1218 Prisc. perieg. 425. Plavt. Epid. 306 agro. Ciris 115 rura. Hor. carm. 1, 3, 6 finibus (Vell. 1, 2, 3 Ivst. 3, 7, 2. 5, 9, 6 Oros. hist. 2, 17, 9). Liv. 31, 45, 10 continentis (Sol. 7, 20). Val. Max. 1, 8, 10 sōli (Sen. Phaedr. 400 Colvm. 1, 1, 8 Sol. 7, 28). Sen. Tro. 842 ora (Tac. ann. 5, 10 Arnob. nat. 5, 39). Colvm. 9, 14, 19 pastiones. **2** *civis, iuventus, pubes, plebs, sim.*: Plavt. Epid. 602 hinc Athenis civis eam emit Atticus (Rud. 42 Merc. 635. Ter. Eun. per. 10 sq. Atticus civis). Poen. 372 civis Attica (Ter. Andr. 221. *huc traxit Goetz* Gloss. V 530, 1 Attica Atheniense, *cf.* IV 22, 35. Ter. Andr. 780. 859 Eun. 805 Phorm. 114 Svlp. Apoll. Ter. Ad. per. 8 Eun. per. 3. *cf. p. 1134, 1 sq.*). Persa 474 civitatem. Pseud. 202 iuventutem. Pavl. Fest. 302 iuvenes. Trag. inc. 33 pubes (Avson. 393, 40). Tvrpil. com. 186 meretricīs. Varro Men. 453 rivalis. Cic. Att. 1, 19, 10 homini. Plin. nat. 35, 137 plebis. Stat. silv. 1, 1, 102 Atticus Elei senior Iovis (*scil. Phidias*). Theb. 12, 609 miles. Qvint. inst. 8, 1, 2 anus (Plin. epist. 9, 23, 5). Tert. nat. 1, 18 mulier. Min. Fel. 38, 5 Socrates scurra Atticus (*cf.* Cic. nat. deor. 1, 93 *de Zenone*). Arnob. nat. 5, 24 gente (Avson. 348, 6). Hier. chron. a. Abr. 787 pueros. 887 principum. **3** *dii, deorum cultus, leges, sim.*: Plavt. Merc. 837 ab Atticis (*scil. diis vel rebus*) abhorreo.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TRAG. inc. 240 struunt sorores Atticae dirum nefas. VARRO Men. 379 Musarum (SYMM. epist. 9, 84 AVSON. 198, 3). SVET. Aug. 93 Cereris. TERT. nat. 1, 12 Pallas. HOR. sat. 2, 8, 13 virgo (*i. κανηφόρος in Eleusiniis*). AVIEN. Arat. 1046 virgo (*i. Erigone καταστερισθεῖσα*). AVSON. 417, 52 et Graio iam iam figenda tropaeo ultro etiam victis Nemesis stetit Attica Persis (*cf.* epigr. 21). PLAVT. Cas. 652 disciplinam (ENNOD. epist. 8, 3, 1). LIV. 3, 32, 6 legibus (APVL. Plat. 1, 1 met. 10, 7 SIDON. epist. 5, 3, 4 OROS. hist. 2, 13, 2). VELL. 2, 23, 4 adeo ... certa Atheniensium in Romanos fides fuit, ut semper et in omni re, quidquid sincera fide gereretur, id Romani Attica fieri praedicarent. TERT. apol. 39 o sapientiae Atticae, o Romanae gravitatis exemplum (*sim.* SALV. gub. 7, 103). *ibid.* mysteriis (*cf.* SEN. Herc. f. 847 mystae). COD. Theod. 13, 3, 11 (*a. 376*) Atticae Romanaeque doctrinae (SEDVL. carm. pasch. 1, 40). SEDVL. op. pasch. 1, 1 Attici dogmatis insanabilis disciplina (ENNOD. carm. 2, 3, 13 dogmata). ENNOD. epist. 8, 1, 4 dissonantiam Atticae perfectionis ... et Romanae. 8, 8, 1 eruditionem. 4 *mel, apis, cera, favus, fruges, animalia, metalla, sim.*: OV. medic. 82 Attica mella (MART. 13, 108). VITR. 2, 9, 17 mellis Attici (COLVM. 12, 38, 5. SCRIB. LARG. *passim.* PETRON. 38. 56. PLIN. nat. 19^{ies} mel Atticum, 8^{ies} Atticum mel. MART. 13, 104. SER. SAMM. 269 Attiaco melli. PORPH. Hor. carm. 2, 6, 14 *sq.* GALEN. alfab. 182. EXPOS. tot. mund. 52 geogr. p. 118, 16. PELAGON. *saepe.* CHIRON *saepe*). OV. trist. 5, 4, 30 apis (SERV. auct. georg. 4, 177). CARM. epigr. 468 (*Cirtae*) ⟨saep⟩e meis tumulis avis Attica parvula venit et satiata thymo stillantia mella reliquit. SCRIB. LARG. 214 *propolis* (CHIRON 861. 864. 865). MART. 5, 37, 10 cerarum. PAVL. NOL. epist. 16, 6 peregrinis ... dives litteris Romanum os Atticis favis inples. LABER. mim. 67 lanitia. PLIN. nat. 29, 33 *lana.* VARRO rust. 2, 2, 18 *oves* (PLIN. nat. 29, 35). VITR. 7, 7, 1 ὤχρα (*cf. p. 1132, 45 sqq.* PLIN. nat. 37, 179). 7, 14, 1 sil (PLIN. nat. 33, 158 *sqq.*). PLIN. nat. 35, 50 *silacio colore.* 21, 57 thymo (*cf. p. 1134, 53*). 25, 154 *cicutae.* 31, 87 *sal* (*cf. p. 1134, 47 sqq.*). 33, 106 spuma argenti. 37, 70 *smaragdis.* MART. 9, 11, 3 flores (*translate*). QVINT. inst. 12, 10, 25 *segetem.* PELAGON. 204 cotula (205). CHIRON 902 meconium. 862 oleum. 868 ysopum (869. 881. 882).

5 *talentum, tetrachma, sim.*: VARRO Men. 480 Attico talento. LIV. 38, 24, 8 talenti Attici (FEST. 359 SEN. frg. 109 PLIN. nat. 35, 136 PRISC. gramm. III 409, 22. *idem* 408, 22 Atheniense). CIC. Att. 5, 21, 7 talenta Attica (6, 1, 3. 6, 1, 25 LIV. 38, 38, 13). LIV. 37, 58, 4 tetrachma Attica (39, 5, 15. *adde p. 1132, 47 sq.*). PLIN. nat. 21, 185 drachma Attica (*ibid.* drachmas Atticas). PELAGON. 277 obolos. CHIRON 357 mensuris (360. 552). PRISC. gramm. III 408, 20 mina (409, 29. 410, 6). *ibid.* libra (CARM. de pond. 30). 6 *monumenta, puppis, classis, sim.*: CIC. Brut. 28 monumentis (AMM. 30, 4, 5). OV. met. 7, 492 puppis (SEN. Herc. O. 84). LIV. 31, 22, 8 naves (45, 10, 2). MELA 2, 26 classis (AMPEL. 14, 8). SEN. Med. 315 plaustra. PLIN. nat. 36, 179 columnae. 35, 75 *picturae genus.* TERT. anim. 1 *et* 6 academiis et porticibus. SIDON. carm. 23, 126 theatrum. CVRIOS. urb. 19 p. 24 *aqua* (REG. urb. 19 p. 25). 7 *lingua, sermo, dicta, sim.* (*cf. II A*): PLAVT. Asin. 793 lingua ... Attica (GELL. 2, 3, 1). AVSON. 319, 9 Attica lingua (DIOM. gramm. I 335, 2 ENNOD. epist. 1, 5, 10). CIC. nat. deor. 1, 93 sermone ... Attico (QVINT. inst. 10, 1, 65. 12, 10, 35. PLIN. epist. 2, 3, 1 sermo Graecus, immo Atticus). STAT. silv. 2, 1, 114 Attica facundi ... orsa Menandri. MART. 7, 69, 3 magni senis (*scil. Epicuri*) Atticus hortus. QVINT. inst. 8, 3, 60 *dictis.* AVSON. 217 *epitaphia.* POET. min. V 70, 13 littera. DICT. epist. p. 1, 12 litteris. AMM. 22, 9, 13 studiis. MAR. VICTOR. gramm. VI 7, 20 nominibus. SIDON. epist. 9, 15, 1 carm. 21 cantu (*cf.* carm. 23, 98 *sqq.*). 4, 11 carm. 5 *bybliotheca* Romana Attica Christiana. 7, 2, 9 fabulam Milesiae vel Atticae parem. VEN. FORT. Mart. 1, 12 *stilus* Atticus atque Latinus. *nota* noctium Atticarum: GELL. praef. 4 sed quoniam longinquis per hiemem noctibus in agro, sicut dixi, terrae Atticae commentationes hasce ludere ac facere exorsi sumus, idcirco eas inscripsimus noctium esse Atticarum, nihil imitati festivitates inscriptionum, quas plerique alii utriusque linguae scriptores in id genus libris fecerunt. *adde: inscr. cod. Paris. 5765 saec. XIII*: liber A. Gellii noctivm Atticarum. *in imo folio cod. Lugd. Bat. Gron. 21 saec. XII*: lib. noctiū atticarum. *sim. exhibent singulorum librorum subscr., imprimis cod. Vatic. 3452.* AVG. civ. 9, 4 in libris quibus titulus est Noctium Atticarum scribit A. Gellius, vir elegantissimi eloquii et multae ac facundae scientiae *eqs.* PRISC. gramm. II 355, 20 Agellius Noctium Atticarum inscripsit. GLOSS. Verg. (Serv. III 2) p. 528, 25 Agelius Noctium Atticarum libro primo.

8 *mythologica*: PROP. 2, 20, 5 volucris Attica *Philomela. eadem* MART. 10, 51, 4 paelex Attica plorat Ityn. CARM. epigr. 1109 (*Romae, Flaviorum aetate*) maerens Attica mater Ityn. 1549 (*Romae, eiusdem fere aetatis*), 19 cum te, nate, fleo planctus dabet Attica aédó. *cf.* PLAVT. Rud. 604 *coni. Schöllii.* 9 *translate pro elegans*: LVCIL. 1159 lecti omnes. Atticon hoc est. CAECIL. com. 222 egon vitam meam Atticam (asticam *Bergk*) contendam cum istac rusticana ⟨tua⟩ Syra? APVL. apol. 24 si ... non elegi illud tuum Atticum Zarath, ut in eo nascerer. 10 *varia*: MELA 2, 49 societatis. TERT. adv. Val. 12 curis (AVSON. 391, 11 cura). nat. 2, 12 hospitia. 2, 9 stupores. CHIRON 156 profluvius (164. 203). MART. CAP. 9, 997 creagris. B *substantive*: 1 *singulariter*: *Athenarum incola*: PLAVT. Mil. arg. 2, 4 TER. Andr. 923. 927. PHAEDR. 3, 14, 1 quidam ... Atticus. STAT. Theb. 12, 709. GELL. 17, 8, 4 genere Atticus. *singuli*: SEN. contr. 2, 5, 11 Attico Dionysio. VELL. 1, 4, 1. AVIEN. ora 50 Thucydides. AVSON. 301, 1 Solonem (SIDON. carm. 2, 160 Attice ... Solon. 15, 47). 419, 15, 69 Xenophon Attice. SIDON. carm. 5, 193. *collective*: STAT. Theb. 12, 709 Atticus ... desilit in campum (*pro militibus Atheniensibus*). VEN. FORT. Mart. 3, 498 Israelita canit simul Atticus atque Quiritis. *translate*: IVV. 11, 1 Atticus eximie si cenat, lautus habetur; si Rutilus, demens. *cf.* SCHOL. *ad l.*: per Atticum ... divitem vult intelligi quemlibet, per Rutilum autem pauperem. 2 *pluraliter*: *masc.*: *tam Atticae incolae quam Athenienses* (*quam Graeci in universum?*): VARRO ling. 5, 175 graece ... ut alii ... ut Attici. 5, 108. 6, 10. CIC. Brut. 224 veteres Atticorum comoediae. off. 1, 104 Plautus noster et Atticorum antiqua tragoedia. leg. 2, 5 NEP. Thras. 2, 1 (acteorum *D A P*). 3, 1 Timoth. 2, 2 Epam. 6, 1. PAVL. FEST. 72 apud Atticos ... apud nos. FEST. 285 inter Atticos et Mytilenaeos. VELL. 1, 2, 1 cum Lacedaemonii gravi bello Atticos premerent. 1, 2, 3 PHAEDR. 1, 2, 6. 2 epil. 1. 4, 5, 32 PLIN. nat. 7, 200. 11, 40. 20, 110 FLOR. 1, 25, 3 GELL. 2, 3, 2. 13, 6 inscr. APVL. met. 11, 5 autocthones Attici. Plat. 1, 1. mund. 10 Atticorum lingua. SOL. 11, 10 ARNOB. nat. 5, 39. HYG. astr. 2, 4 p. 35, 14 Atticorum fines (*i. Attica*). AMM. 22, 8, 8 vetus Byzantium Atticorum colonia. AVIAN. fab. prooem. 6 cum ... et Atticos graeca eruditione superes et latinitate Romanos. SERV. auct. Aen. 3, 680. PROSP. chron. I p. 388, 55 *cf.* Athenae *p. 1027, 9 sq.* DIOM. gramm. I 335, 1. PRISC. gramm. *passim, veluti* III 172, 7 non solum nostrorum, sed etiam Atticorum usus. 406, 8 antiquo more Atticorum. metrol. 9 secundum Atticos et Ionas. IVL. SEV. rhet. 3 p. 356, 11 dictio. MART. CAP. 2, 158. *neutr.*: LIV. 34, 52, 6 signati argenti octoginta quattuor milia fuere Atticorum (*an nummum suppl.?*) — tetrachma vocant. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 12 *feni veteris* non nulli exiguum pondus quattuor Atticis venundabant. *pro rebus Atticis*: *cf. sub* Atthis *p. 1131, 64 sqq.*

II *ad oratores, rhetores, artem grammaticam*: A *adiective* (*cf. I A 7*): CIC. rep. 3, 42 Atticorum ... oratorum (orat. 75. 90 Brut. 52. 284. 287 opt. gen. 3, 7 TAC. dial. 25 AVREL. ad Front. p. 76, 4 N.). NEP. Epam. 6, 3 rhetoris. QVINT. inst. 12, 10, 1 Asianus eloquens *differt* Attico. FRONTO p. 106, 1 N. viris. SIDON. carm. 23, 240 alumnos. CIC. Brut. 167 stilo. 68 genere dicendi (285. *cf.* Tusc. 2, 3). opt. gen. 4, 11 more (PRISC. gramm. II 40, 1. 71, 10 III 171, 10. 252, 14). Brut. 51 illam salubritatem Atticae dictionis et quasi sanitatem. POMPON. atell. 191 gloriam antiquam Atticam (AVSON. 294, 89 Attica facundae ... mera gloria linguae). VERG. catal. 2, 2 *Cimber* rhetor ... tyrannus Atticae febris. MART. 4, 86, 1 auribus (*cf.* CIC. orat. 28). SYMM. epist. 3, 11 sanitatem (*cf.* CIC. Brut. 51). PRVD. apoth. 379 copia. EMPOR. rhet. p. 561, 83 *characteres* Asianum Atticum Rhodium. PLAVT. Persa 394 dabuntur dotis tibi inde sescenti logi, atque Attici omnes; nullum Siculum acceperis. TER. Eun. 1093 elegantiam. CIC. Brut. 67 *subtilitatem.* epist. 9, 15, 2 accedunt non Attici, sed salsiores quam illi Atticorum, Romani veteres atque urbani sales (*cf.* QVINT. inst. 6, 3, 18). HIER. epist. 125, 6 *cf. sub* Asianus *p. 785, 14. vide p. 1133, 31.* FVLG. myth. 1 praef. p. 1 H. salsura. SEN. suas. 1, 6 nasus. QVINT. inst. 12, 10, 19 saporem (12, 10, 25). MART. 3, 20, 9 lepore tinctos Attico sales (HIER. epist. 57, 12 SIDON. carm. 23, 99 *sq.*). TER. MAVR. 2417 thymo (*cf. p. 1133, 31*). MACR. exc. gramm. V 605, 8 Attica licentia. PRISC. gramm. III 266, 18 constructione. II 405, 16 futurum infinitum, ut τύψομαι, et ... futurum, quod et Atticum dicunt, ut τετύψομαι (MACR. *l. c.* 610, 34). CIC. orat. 29 illud est Atticum (*sim.* 23. 29. 89 QVINT. inst. 12, 10, 26). QVINT. inst. 10, 1, 44 pressa demum et tenuia et quae minimum ab usu cotidiano recedant, sana et vere Attica putant. B *substantive*: *masc. pro oratore (-ibus) Attico (-is)*: CIC. *persaepe in scriptis rhetoricis*: orat. Brut. de orat. 2, 217. 3, 42 opt. gen. *e magno numero exemplorum pauca affero*: CIC. orat. 23 aut dici se desiderant Atticos aut ipsi Attice volunt dicere. 28 ad Atticorum ... aures teretes et religiosas qui se accommodant, ii sunt existimandi Attice dicere. 89 ex istis novis Atticis. 231 regula. Brut. 63 est enim Atticus (*scil. Lysias*), quoniam certe Athenis est et natus et mortuus et functus omni civium munere. 172 sonus. 285 et gradus et dissimilitudines et vim et varietatem Atticorum. 288 nostri. opt. gen. 3, 8 qui aut Attici numerantur, aut dicunt Attice. 4, 13 *cf. sub adv.* Attice. SEN. contr. 10, 5, 21 Craton ... professus Asianus, qui bellum cum omnibus Atticis gerebat. QVINT. inst. 6, 1, 7. 6, 3, 18. 9, 4, 145. 10 *saepius.* 12, 10, 16 antiqua ... illa divisio inter Atticos atque Asianos fuit. *saepius eodem capite.* TAC. dial. 18 *Cicero* parum Atticus videretur (*cf.* QVINT. inst. 12, 10, 14). AVREL. ad Front. p. 254, 5 N. PANEG. 4, 17 te, Glauce, appello ... non civitate Atticum, sed eloquio. AVSON. 30, 6. 303, 3. *adde singulos hos*: CIC. orat. 29 ornate ... et graviter et copiose dicere aut Atticorum sit aut ne sit Aeschines neve Demosthenes Atticus. Brut. 63 Attici Lysiae (293 *cf.* QVINT. inst. 12, 10, 21). QVINT. inst. 12, 10, 22 Hyperides Atticus? certe.

adv. **Atticē.** CIC. Brut. 284 Attice ... dicere (285 *bis.* 290 orat. 23. 26. 28 *sq.* *quinquies* opt. gen. 3, 8 *cf. l. 69.* 4, 11. 4, 12. 7, 23 QVINT. inst. 12, 10, 22). Brut. 291 ita fiet, ut non omnes, qui Attice, idem bene, sed ut omnes, qui bene, idem etiam Attice dicant. opt.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gen. 4, 12 sq. non enim iam quaerimus quid sit Attice, sed quid sit optime dicere (QVINT. inst. 12, 10, 26). ex quo intellegitur, quoniam Graecorum oratorum praestantissimi sint ii, qui fuerint Athenis, eorum autem princeps facile Demosthenes, hunc, si qui imitetur, eum et Attice dicturum et optume, ut, quoniam Attici nobis propositi sunt ad imitandum, bene dicere id sit Attice dicere. Att. 15, 1ᵃ, 2 ἀττικώτατα … dici. PAVL. FEST. 28 atticissat Attice loquitur. QVINT. inst. 8, 1, 2 nimium Attice loqueretur. 12, 10, 18 cf. Asiane p. 785, 27. GELL. 17, 8, 7 tum puer Graece et id quidem perquam Attice: μὴ γελᾶτε, inquit. PRISC. gramm. II 255, 13.

terra: **Attica** (-ē), -ae (-ēs), Ἀττική (GLOSS. II 250, 32). ad orthographiam: cf. Atticus adi. p. 1132, 42 sqq. et Attica cogn. mul. HIER. chron. a. Abr. 236 atthica F. 461 actica A. SERV. auct. georg. 4, 462 quidam volunt Ἀττικὴν primo vocitatam Ἀκτικήν, quia sit litoralis. ad declinationem: latine declinatur; formas graecas exhibent auctores hi: VARRO rust. 2, 5, 4 nom. Attice. Men. 141 Attices. at ling. 5, 76 ex Attica. PLIN. nat. 4, 1 nom. Attice (4, 23). 4, 19 Atticen. contra nom. -a: 18, 214. gen. -ae: 4, 32. 4, 62. 27, 145. 36, 17. 37, 114. acc. -am: 4, 63. abl. -a 9ⁱᵉˢ. dat. 8ⁱᵉˢ. GELL. 14, 6, 4 Attice Ἀκτή. SOL. 7, 16 Attice nom. sed -am 11, 25. dat. 7, 20. SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 12 in Attice (p. 103, 11 e coni.). contra p. 84, 20 -am. MART. CAP. 6, 651 et 653 Attice nom. (coniunctum cum Acte). bis -a, bis -am, bis -ā. ad structuram: HIER. chron. a. Abr. 836 Cecrops primus aput Atticam regnavit. A provincia mediae Graeciae, de qua cf. Judeich, PW. II 2184. memoratur inde a PLAVTO TER. VARRONE. PLIN. nat. 4, 23 Attice antiquitus Acte vocata (SOL. 7, 16 MART. CAP. 6, 653). cf. Acte I 435, 66 sqq., Actis I 436, 20 sqq., Actaeae Athenae I 436, 28, Athenae II p. 1027, 62 sq., Atthis II p. 1131, 56 sqq. adde SCHOL. Veron. Verg. georg. 4, 463. HIER. chron. a. Abr. 461 in Acta quae nunc Attica nuncupatur (502 ubi Acte). PLIN. nat. 36, 17 Rhamnunte pago Atticae. 18, 214 legentes tantum meminerint brevitatis gratia, cum Attica nominata fuerit, simul intellegere nos Cycladas insulas. sumitur pro persona: VARRO rust. 2, 5, 4 qua in re testis Attice, testis Peloponnesos. in universum: PLAVT. Most. 30 TER. Eun. 110 CAECIL. com. 254 CIC. Brut. 43 NEP. Milt. 4, 2 Them. 10, 5 Alc. 4, 7 Thras. 2, 1 LIV. 45, 27, 10 VITR. 4, 8, 4 PLIN. nat. saepe SVET. Claud. 25 AMPEL. 6, 6 VIB. SEQ. geogr. p. 154, 18 HIER. chron. a. Abr. 460. 520 SERV. georg. 4, 177 (auct. ibid.) LIB. gener. chron. I p. 98, 88, 26 (CHRON. Alex. ibid. p. 98, 62, 26) MACR. sat. 1, 10, 22 OROS. hist. 1, 2, 58 bis GREG. TVR. Franc. 1, 17. B cogn. mul. v. p. 1137, 40 sqq.

nomina propria: **Atticus**, -ī, Ἀττικός, nom. serv. et cogn. lib. ad orthographiam: CORP. X 4093 (Capuae) L. Cornelio (mulieris) l. Atico. VIII 1612 (in provincia proconsulari) Lucius Vetius Aticus. CORP. XIII 6393 d. m. Peto Atici … et Meddile coniugi. . Fortio ⟨f⟩ilius f. c. (cf. 6066). cf. p. 1137, 25. INSCR. christ. Rossi I 444 (a. 397) ⟨Caesarii et A⟩dtici. CORP. XI 1842 (Arretii) (centuria) Attíci. CORP. VI 14947 Ti. Claudi Attic. II 5527 (Cordubae) Q. Atinius Attic. cf. 5532. v. p. 1137, 27 sqq. et 1136, 66. VIII 11088 (in prov. Byzac.) d. m. Vergili Atti·ci.

A apud scriptores (praeter consules): 1 Ciceronis amicus, de quo cf. Dziatzko, PW. II 2237 sub Ἀττικιανά. de nomine: VARRO rust. 2, 2, 2 Atticus, qui tunc Titus Pomponius, nunc Quintus Caecilius cognomine eodem. CIC. eundem appellat semper Atticum praeter Att. 3, 20 Cicero s. d. Q. Caecilio Q. f. Pomponiano Attico (ubi Cicero Attico salutem M¹) et epist. 13, 1, 5 Pomponium Atticum (VAL. MAX. 7, 8, 5 ASCON. Corn. p. 76 B. PLIN. nat. 1, 7 ind. auct. TAC. ann. 2, 43 SOL. 1, 27). NEP. Att. 1, 1 T. Pomponius Atticus (Cato 3, 5). PLIN. nat. 1, 33 ind. auct. Attico Pomponio. SVET. Tib. 7 Caecili Attici equitis R. eundem memorant praeter VARR. CIC. NEP.: QVINT. inst. 6, 3, 109 Attico. SVET. gramm. 16 equitis Romani. FRONTO p. 20, 9 N. LACT. inst. 1, 15, 26. 1, 20, 14. de scriptis ab ipso compositis (quae edidit NEP. cf. Att. 19, 1): CIC. Att. 2, 1, 1 tuus puer mihi litteras abs te et commentarium consulatus mei graece scriptum reddidit (NEP. Att. 18, 6). CIC. Att. 12, 23, 2 scriptum est in tuo annali (NEP. Hann. 13, 1 cf. Att. 8, 1 sqq. ASCON. Pis. p. 13 B. cf. Corn. p. 76 SOL. 1, 27 SCHOL. Veron. Verg. Aen. 2, 717). Brut. 19 Ciceronis de republica libris nosmet ipsi ad veterum rerum memoriam comprehendendam impulsi atque incensi sumus. cf. 13. 15. 42. 44. 72. 74. orat. 120 annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit. NEP. Att. 18, 3 clarorum virorum propagines exposuit separatim in aliis libris. NEP. Att. 18, 5 de viris qui honore rerumque gestarum amplitudine ceteros Romani populi praestiterunt, exposuit ita, ut sub singulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius quaternis quinisve versibus descripserit (PLIN. nat. 35, 11 ind. auctorum 7. 33. 35). de scriptis ad ipsum datis: NEP. Att. 16, 3 XI volumina epistularum ab consulatu eius (sc. Ciceronis) usque ad extremum tempus ad Atticum missarum (ad rem cf. Leo, Misc. Cicer. 7. Nachr. d. Gött. Ges. d. W. 1895, 443). SEN. epist. 97, 4 Ciceronis epistularum ad Atticum liber I. 21, 4 nomen Attici perire Ciceronis epistulae non sinunt. cf. SVET. Tib. 7. DIOM. gramm. I 410 Cicero dixit ad Atticum eqs. (SVET. gramm. et rhet. 14 ROMAN. Char. gramm. I 192, 23. 24. 199, 25. 217, 12). IVL. VICT. rhet. 27 p. 448, 5 in epistolis Tullianis ad Atticum. cf. SEN. dial. 10, 5, 2, ubi ad Axium coni. Lipsius. PLVTARCH. Brut. 29 γράφει (sc. Brutus) … πρὸς Ἀττικόν. ROMAN. Char. gramm. I 126, 25 Varro ad Atticum de vita P. R. libro I. NEP. Att. in uno tantum collegii Romani cod. R suprascr. est Pomponii Attici vita et mores. ad eundem dedit NEP. librum de excellentibus ducibus exterarum gentium. nota haec: CIC. Att. 1, 14, 3 mearum orationum tu Aristarchus es. cf. 15, 14, 4. 16, 11, 1. NEP. Att. 13, 3 in ea (familia Attici) erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii. 2 alii scriptores et rhetores: Iulius Atticus de re rustica scripsit: COLVM. 1, 1, 14. 4, 1, 6. 4, 29, 1. PLIN. nat. ind. auctorum 14 Attico Iulio (15. 17). COLVM. 4, 1, 1 Atticus (libro quarto saepius. PLIN. nat. 17, 90). QVINT. inst. 3, 1, 18 diligentissimus in tradendo fuit latine C. Valgius, graece Atticus. MART. 7, 32, 1 Attice, facundae renovas qui nomina gentis eqs. MART. 2, 7, 1 declamas belle, causas agis, Attice (Attale pars codd.), belle. 2, 7, 5 et belle cantas et saltas, Attice (v. l. ut 1), belle. HIER. chron. a. Abr. 2192 Platonicae sectae filosofus. AVSON. 204 tit. Censorio Attico Agricio rhetori. 3 ceteri: OV. Pont. 2, 4, 1 accipe conloquium gelido Nasonis ab Histro, Attice, iudicio non dubitande meo (2, 7, 2 am. 1, 9, 2). SEN. suas. 2, 16 Antonius Atticus. MART. 9, 99, 1. PLIN. epist. 1, 12, 10 Iulius Atticus. TAC. Agr. 37 Aulus Atticus praefectus cohortis. ann. 4, 58 Curtius Atticus (6, 10). hist. 1, 35 Iulius Atticus speculator (PLVTARCH. Galba 26). SYMM. NOT. Tir. 114, 64. in rescriptis multis, veluti COD. Iust. 10, 1, 1 impp. Severus et Antoninus AA. Attico et Severo. accedunt christiani, imprimis episcopi et presbyteri, satis multi. B in titulis: 1 consules: ACTA triumph. Capitol. a. Varr. 513 A. Manlius T. f. T. n. Torquatus ann. DXII Atticus cos. II de Falísceis (cf. FAST. Capitol. a. Varr. 510. 513). CORP. III 7368 (Samothrace, a. 65) M. Attico Vesti⟨no cos.⟩. TAC. ann. 15, 48 ineunt … consulatum Silius Nerva et Atticus Vestinus. SVET. Nero 35 vita Luc. p. 78 R. TAC. hist. 3, 73 Flavium Sabinum … et Quintium Atticum consulem (3, 74. 75. cos. suffectus a. 69). CORP. III diplom. CII (ca. a. 74; cf. p. 2328⁶⁵) Q. Gavio Attico cos. XIV 3692 (Tibure, a. 124) Ti. Claudio Attico cos (2103). CORP. III 8110 (in Moesia inf., a. 135), 1, 9. CORP. IX 2450 (Saepini, saec. III) C. Fufidio Attico e. m. v. C. Fufidius Atticus v. c. cos. filius (filius memoratur 2451—53). 2453 (ibid.) C. Neratio Fufidio Attico Fufidi Attici c. v. cos. fil. c. p. INSCR. Notizie degli scavi 1899 p. 334 (a. 242) ⟨C.⟩ Vettio Grato Attico Sabiniano C. Asinio Lepido Praetextato cos. (CORP. VIII 823 in prov. procons.). cf. p. 432. CORP. IX 3429 (Peltuini) C. Vettio Attico et C. Asinio Praetextato cos. XIII 7265 (in castello Mattiacorum) Attico et Pretextato cos. (INSCR. Rhen. Bramb. 1410 CORP. VII 415. cf. XIII 6785 Mogontiaci). CAPITOL. Gord. 26, 3 Praetextato et Attico conss. eiusdem fort. familiae CORP. VI 36526 d. m. Vettiae Atticae M. Vlpius Gratus tutoriae suae b. m. fec. et L. Minicius Atticus coniu(gi). CORP. X 4493 (Capuae, a. 397, christ.) Fl. Caesario et Nonio Attico consul. (INSCR. christ. Rossi I 441—459 CORP. XII 32023). GREG. TVR. Franc. 1, 48 Attico Caesarioque consolibus (Mart. 1, 3 MARCELL. chron. II p. 65, 1). eidem familiae adscribendus fort. CORP. XIV 3517 ⟨No⟩nio Tineio Tarrut. Attico c. m. v. et hic consul et qui praecedit passim memorantur in CODD.

2 servi multi et liberti, inde a prima aetate imperatoria, per totum orbem Romanum. hic praebeo delectum: CORP. X 3790 (Capuae, a. u. c. 728) Atticus P. Op. l. s. 1233 (Nolae, a. 33) L. Ippellius Atticus aed. XIV 3602 (Tibure, aetatis fort. Tiberi) memoriae Torquati Novelli P. f. Atticí X viri stlit. iud. V 1838 (Iulii Carnici, a. 41/54) C. Baebio P. f. Cla. Attico II vir. i. ⟨d.⟩ (1839). IV suppl. XXII (a. 56) 16 A. Vei Attici (XXXV 17 a. 57. XLIX 15. LXVII 16 A. Veí Atticí [XCIX 5]. CXV 2). LXXXI 9 ⟨L.?⟩ Minici Attici. IV 2172 Attica Atticus. 2508, 22 m(urmillo) Atticus. VI 6830 (e columb.) M. Iuni Atticí. III diplom. XI (a. 74; cf. p. 852) Ti. Claudius Sp. f. Atticus. X 6640 (Antii, a. 85) Claudia Attica Attici Auc. lib. a ratiónib. IX 3432 (Peltuini) T. Attico Domitiae Aug. lib. VI vir. Aug. … Atticus Domitiae Aug. ⟨…⟩. XIV 4242 (Tibure, saec. II in.) Manilis Vopisciano et Attico. XV 3732 (a. 149, tit. pict. amph.) D. Atici Attici Trophimiani (3733. 3734. 3731). VI 31147 (saec. II med.) b 6 et 14 P. Aelius Atticus. 33856 (a. 154) c 10 Rusticelius Atticus. XIII 6544 (a. 169) ⟨Ia⟩nuarin(ius) Atticus. IX 1681 (Beneventi, a. 257) per Numerium Numerianum Attic. VI 31118 (a. 376) Pontius Atticus v. c. CORP. VI 14948 Ti. Claudius Atticus Latiniae C. f. Atticillae matri dulcissimae. X 1816 (Puteolis) M. Val. Atticus sacerdos sibi et Aquilliae Athenaidi coniugi. 6576 (Velitris) Q. Graio Q. f. Quir. Iamo praef. fabr. II vir. et Volusiae Maximae cura Attici lib. III 5492 (in Norico) Adiutor Romani f. v. f. s. et Saturninae Massae f. c. an. L et Attico f(ilio) eqs. IX 2477 (Saepini) v. sub Asiaticus p. 786, 6. V 7111 (Augustae Taurinorum) v. ibid. p. 786, 18. X 2192 (Puteolis) d. m. s. A. Caesellio Attico alumno A. Caesellius Helico fec. II 4167 (Tarracone) d. m. Val. Attico bf. cos. leg. VII g. p. f. … fecit Aelia Parthenis hospiti benemerenti. III 2935 (in titulo Iadestino) Attico … et Safiniae Procni P. Aufidius Eros posit fratri et coniugi. 6478 (in Pannon. sup.) T. Pomponius Atticus. CORP. VI 3592 C. Fictorio C. f. Attico (centurioni) leg. III Gallicae fratri … Fictoria C. f. Atticilla parentibus suis (sc. C. Fictorio ⟨Attico?⟩ vasculario Fictoriae Pithusa⟨e⟩) fecit. cf. 1911 Fictoria C. f. Atticilla. ibid. Cn. Tucció Pepló lictóri. cf. XIV 427 (Ostiae), 1, 6 Attico lib. familiae Tucciae. CORP. VI 3522 M. Iulio M. f. Vol. Attico praefecto fabrum Iulia Atticilla mater fecit

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

...filio. 12702 d. m. Atticillae ... Atticus pat(er) Charmosyne mater. 14948 *v. p. 1136, 67 sq.* 15152 Attico f.... et Atticillae f. 28952 Artoriae L. f. Atticillae ... L. Artorius Atticus pater. X 2617 (*Puteolis*) M. Iunio Attico ... Iunia Atticilla *filia.* 7811 (*in agro Caralitano*) d. m. memor. Cl. Atticillae ... Felix mar. b. m. et Atticus. XIII 2449 (*apud Ambarros*) Tib. Claud. Quir. Coimagi Atticí Agrippianí praef. fabr. et Claud. Atticillae filiae. CORP. II 1464 (*Ostippone*) Semproniae Atticae piae in suis ... Sempronius Atticus testamento poni iussit. *cf.* 1437 (*ibid.*) L. Sempronius L. f. Gal. Atticus. VI 36526 *v. p. 1136, 42 sqq.* *nobiliores aliquot*: CORP. XIV 360 (*Ostiae*) A. Grani Attici seviri Augustali *sic* (361). IX 2448 (*Saepini*) Arruntio Attico patrono Saepinatium et Bovianensium. 3674 (*Marsis Marruvium*) T. Alfeno Attico sev. Aug. colono f(undi) Tironiani (3675). X 1486 (*Neapoli*) Iulius Atticus praef. coh. ⟨...⟩. XI 4651 (*in titulo Tudertino*) Q. Caecilio Q. f. Attico trib. mil. praef. frument. (4650. 4652. 4653). V 4385 (*Brixiae*) C. Aemilius C. f. Atticus aedilis. VIII 2567 (*in castris Lambaesitanis*), 1, 49 ⟨... M⟩ummius Atticus Cir. b. tr. XII 1854 (*Viennae*) M. Iúlio C. f. Vol. Attico proc. provinc. duárum. 2235 (*Gratianopoli*) d. m. Sex. Atti Attici (*cf.* 334) omni⟨b⟩us honoribus functi Sex. Attius Atticus fil. (2262). *cf.* 2247 (*ibid.*) Sextílio Gallo (seviro) Aug. Attia Atticí fil. Bellica coniúgi. VII 433 P. Ael. Atticus praef. III 12250 (*Magnesiae ad Maeandrum*) M. Quintio Diadumeno Attici legati Augusti leg. IIII Scythicae liberto ... curavit Epaihra (*i.* Epaphra) Attici legati servus. *sub finem instrumenti quod dicitur domestici inscriptiones exhibebo*: CORP. XV 5017 (*in vasc. Arret.*) Atici (XI 6700, 109. III 12014, 137). IX 6078, 96 (*in tegulis*) Q. Hosidi Attici. 6083, 138 (*in signaculo*) P. Sili Atti⟨c⟩i. X 8056 (*in vasculis*) *a*: Atticus. *b*: Attic. 56 *a*: Atticus Naevi. *b*: Atticu Naev. 8059, 106 (*in signaculo*) L. Cerrini L. f. Attici. XI 6700, 65 (*in vasc. Arret.*) Atticus ⟨L.⟩ Anni (II 4970, 67. 68. 252. 361). 112 Attici (II 4970, 66 *b*). V suppl. ital. 1080, 94 (*in pateris Aquileiae rep.*) *a*: Attici. *b*: Atici. II 4970, 66 (*in vasculis*) *c*: of. Atici. *a*: Atti. 4976, 5 (*in anulo*) Attici. XII 5686, 97 (*in vasculis*) of. Attici *et* of. AttiCI (III 12014, 143 *b*). 1197 Attic. VII 1336, 109 (*in patellis*) Attici m. (III 12014, 143 *a*). **Attica** (-ē), -ae (-ēs, -ēnis), Ἀττική, *cogn. mul.* **A** *Attici, Ciceronis amici, filia, nomine* Caecilia. CIC. Att. 12, 1, 1 *trad. in M* athice *gen.* *in epistulis ad Atticum appellatur Ciceroni modo* Attica mea (*quater*), *modo* Attica nostra (*sexiens, quibus locis addas* CIC. ad Brut. 1, 17, 6), *modo* Attica (*35ies*). *cf.* Atticula. **B** COD. Iust. 7, 72, 1 imp. Antoninus A. Atticae. 10, 1, 3 idem A. (*sc. Gordianus*) Atticae. **C** *in titulis*: *quaecumque huius cognominis exemplaria extant hic congessi, quamquam hanc vel illam ab* Attica *terra nomen accepisse non nego.* **1** *latine declinatur*: *notanda sunt pauca aut propter declinationem aut propter orthographiam*: CORP. V 3699 (*Veronae*) Publiciai Atticai. XII 3267 (*Nemausi*) Sammiae Atice *gen.* III 4885ª *v. p. 1138, 11 sqq.* VIII 13070 (*Carthagine*) Iulia Attca (*at* 13069 Iulia Attica), *ibid.* Iulia Atticilla *mater.* CORP. VI 33158 (*e columb.*) dís man. Iuliae C. f. Atticae. IV 2172 *v. p. 1136, 57.* CORP. VI 12708 Attica Corneliae l. 15140 Claudiae Atticae (*dat.*). 15365 Claudiae Ti. f. Atticae (*dat.*). 29396 Vlpiae Attica et Atticilla. 34568 (*dat.*). 34571ª (*dat.*). 35037 Pumidiae Atticae (*dat.*). XIV 2433 (*in agro Albano*) Veturiae C. C. l. Atticae (*dat.*). 3311 (*Praeneste*) Caesia Sex. f. Attica. IX 3320 (*Superaequi*) Atticae Poppidia Nymphe mater. 2609 (*Terventi*) Attica (4634). 5916 (*Anconae*) Metilia Attica. CARM. epigr. 1131 (*Falerione*) Attica quae fuerat Cusini fidissima coniux. *praescr.* Caesiae Atticae (*dat.*). CORP. X 232 (*Grumenti*) L. Turcius Dafnus Aug. merc. sibi et Turciae Atticae uxori. 2124 (*Puteolis*) Attica vivas. EPHEM. epigr. VIII 697 (add. CORP. X 7318 *Panhormi*) Caecilia ⟨...⟩ Attica. CORP. XI 6718, 16 bis (*in strigili*) Attica me fur⟨iat?⟩. V 562 (*Tergeste*) Alfiae L. l. Atticae uxori. 5947 (*Mediolani*) C. Apisius C. l. Solo sibi et Apisiae C. l. Atticae. VIII 9425 (*Caesareae*) Attica uxor. 12686 (*Carthagine*) Attica Caesaris ser. Victoria sorori carissim. II 4009 (*in Tarraconensi*) Fabiae Atticae (*dat.*). XII 1290 (*Vasione*) Gaviatia Q. l. Attica. 1704 (*in agro Vocontiorum*) Sev⟨er⟩íniae Atticae (*dat.*). 2021 (*Viennae*) Valeriae Atticae (*dat.*) signo Amantiae. 2241 (*Gratianopoli*) Devilliae Atticae flaminicae heredes. 3539 (*Nemausi*) dís manibus Corneliae Atticae. XIII 7253 (*in agro Mogontiacensi*) Attica *uxor A. Didi Galli cos.* III 4726 (*in Norico*) Valeria Attíca. 5593 (*Bedai*) Attica Placidi f. CARM. epigr. 418 (*apud Satala Armeniae*) Attica dis data sum turba comitata meorum. Roma mihi tellus, genus inde, set hospita sedes. *adde christianam*: PS. DAMAS. 103, 9 Attica Felicis Magni clarissima coniunx. **2** *graece declinatur*: *nota haec*: CORP. VI 9514 Safinia Atticé. VIII 21204 (*Caesareae*) Gelia Aticae (*pro* Attice) munumentu fecit Flavio Abascanto viro suo. IX 3710 (*Marsis Marruvium*) Atilie Attigeni (*descr. Brocchi, non vidit Mommsen*). *nomin.*: CORP. VI 6566 (*e columb.*) Attice. 25826 (*e columb.*) d. m. C. Salvio Melipthongo patr. Salvia Attice f. b. m. 33557 (*e columb.*) Domitia Attice. *ibid.* Domitiae Grapte. CARM. epigr. 1009 (*Placentiae, saec. I*) *praescr.* Attice l. CORP. VI 12710 Attice Vediae Pyrallidis f. 16931 Terentia Attice. 21316ª Licinia Attice P. l. 23336 Octavia Attice. 27948 Valeria L. l. Attice. *ibid.* Valeria L. f. Attice. *eiusdem familiae cognomina* Vrbana *et* Vrbanus. 29249 Salvia Attice. 34971ª Buculeia Attice *bis.* XIV 1073 (*Ostiae*) Acilia (mulieris) l. Attice. *ibid.* Acilia M'. l. Pergamis. IX 3757 (*Marsis Marruvium*). 2021 (*Beneventi*) Vesonia (mulieris) l. Attice. 2385 (*Allifis*) Teia (mulieris) l. Attice. 4322 (*in agro Amiterno*) Orfia Attice C. Aponi Sabini praestitae. 5374 (*Firmi Piceni*) Septimia M. l. Attice. EPHEM. epigr. VIII 220 (add. CORP. IX, *inter Asculum et Truentum*) Theopompus et Attice Theopompo f. CORP. XI 1273 (*Placentiae*) A. Socconí(o) ⟨C⟩hresto Attice l. 6700 (*in vasculis Arret.*), 211 Attice P. Corne(li). 663 Attice C. Telli. V 187 (*Polae*) Laecania C. lib. Attice. XII 4488 (*Narbone*) v. Kaninia P. l. Attice. 654 (*Arelate*) Caiena Príscae lib. Attice ministra. *gen.*: CORP. VI 12687 d. m. Atiae Attices M. Ati Abascanti. 12711. 20382 Iuliae Attices. *cf.* 20383. X 2408 (*Puteolis*) Fabriciae Attices. *dat.*: CORP. XIV 851 (*Ostiae*) Avidiae Attice. III 4885ª (*Viruni*) d. m. Barbie Attice (*interpretandum fort.* -ae). ob. ann. L Barbïa Attia co(?) matri karissime. III 7047 (*in Phrygia*) Arruntiae L. f. Attice. *in gemino Graeco* Ἀρρο⟨υντίαι Ἀ⟩ττικῆι. CORP. VI 7123 (*e columb.*) Atticeni. 33981 F(u)lviniae Atticen(i). IX 4653 (*Interocrii*) Laeliae P. l. Atticeni. 3710 *v. p. 1137, 74 sq.* *acc.*: CORP. IV 1751 siqui futuere volet Atticen, quaerat a(ssibus) XVI.

derivata latina: **Atticula**, -ae, *cogn. mul.* **1** *Attici filiola* Attica: CIC. Att. 6, 5, 4 valebis igitur et puellae salutem Atticulae (*sic Malaspina*, asticulate *M*¹, articulate *M*², atticolate *Z*, Ἀττικωτάτῃ *Madvig, recte ut videtur*) dices nostraeque Piliae. *cf.* Attica *cogn. mul. A.* **2** *in titulis*: CORP. VI 7682 (*e columb.*) d. m. ⟨!!!!!⟩iae Atticule Philae matri merenti Iulia Phila filia bene fecit. III 8864 (*Salonis, descr.*) Aeronia Pr⟨... Aero?⟩nia Aticu⟨la?⟩. **Atticilla**, -ae *cogn. mul.* **1** *apud auctores*: MART. 12, 79, 1 donavi tibi multa, quae rogasti; donavi tibi plura, quam rogasti: non cessas tamen usque me rogare. quisquis nil negat, Atticilla, fellat. **2** *in titulis*: *haud paucas iam citavi sub* Atticus *p. 1136, 79 sqq.*, Attica *p. 1137, 46 sq.* CORP. VI 16356 *descr. Dessau*: Cornelia Aticilia. CORP. VI 4765 (*e columb.*) Grania Atticilla. 5599 (*ibid.*) ⟨I⟩ulia Atticilla. 6828 (*ibid.*) Allidiae Atticillae. XV 1125 (*in latere, saec. I*) Domitiae Atticillae. 7491 (*in fistula saec. I fere ex.*) Mariae T. f. Atticillae. CARM. epigr. 845 (*Ostiae, saec. II ex.*) d. m. Atticillae praenomen Marciae, pestis cui dira negavit. CORP. III 3998 (*cf.* p. 1745, *Sisciae, Severi aet.*) Q. Carmaeus Iulianus (centurio) leg. VII gem. cum Iul. Att⟨i⟩cilla et Carma⟨e⟩is Secundo et Atticilliano filis. CORP. VI 12391 Arriae Atticillae. 14600 Cattiae Atticillae. 15364 Claudiae Atticillae. 18293 Flavia Atticilla (18292). 20142 Corneliae Atticillae. 34143ᵇ Novell⟨i⟩ae Atticillae. *ibid.* Novelliaes Atticillaes. *'vide ne recens incisa fuerit'.* 24403 Cn. Pollius Parthenopeus Atticillae delicatae suae. 24527 Pomp⟨e⟩iae Atticillae. 24653 Pomponiae Atticillae. 26563 Laelia Atticilla. 27758 Tullia Musa ... *fecit* Tulliae Atticillae filiae suae. 27968 Statilia Atticilla. 28324 Servilia L. f. Atticilla. 34569. 34570. 36582. XIV 655 (*Ostiae*) M. Aur. Felicianus et Vlpia Atticilla. 2368 (*in agro Albano* = VI 3390) d. m. Sallustiae Atticillae coniugi carissimae et Benerio filio. 3797 (*Tibure*) Lolliarum Atticillae filiae et Stactes uxoris. IX 11 (*prope Hydruntum*) Claudia Ti. f. Atticilla. 3679 (*Marsis Marruvium*) Avia Atticilla. 5463 (*Falerione*) Allia⟨e⟩ M. f. Atticillae. 1539 (*Beneventi*) Attini sacr. et Minervae Paracentiae Mummeia C. f. Atticilla sacerdos ob taurobolium. 3101 (*Sulmone*) P. Octavio Atticiano filio ... Octavia Atticilla. X 6573 (*Velitris*) Claudiae Atticillae. 7322 (*Panhormi*) Pompeia Atti⟨cill⟩a. V 1178 (*Aquileiae*) Corneliae P. f. Atticillae. 4642 (*Brixiae*) Messiae Atticillae. 4133 (*prope Cremonam*). II 6161 (*in conventu Tarraconensi*) d. m. Antigenide ... Vsulenia Atticilla mat. filio bene me(renti) et sibi. XII 1563 (*Deae Augustae*) I. o. m. C. Venaes(ius) C. Coeli Hermagorae et Venaes(iae) Atticil⟨l⟩ae lib. Epaphroditus ex vot. 2261 (*Gratianopoli*). XIII 2691 (*Augustoduni*). 5493 (*Dibione*) d. m. Atticilla. III 2893 (*Corinii in Dalmatia*) d. m. Dion⟨y⟩s⟨iae⟩ ... Atticilla alumnae p. 169 (*Beryti*) Flaviae Ti. fil. Alexandrae Atticillae L. Dellius L. fil. Fab. Rufus Artorianus coniugi piissime *eqs.*

ad Atticillae, *statio in via Carthagine Theveste.* TAB. Peut. 5, 3 ad atticillę. RAVENN. p. 145, 18 Aitigilem. *cf. infra* Attici, *stationem Cyrenaicae.* *cogn. lat.* **Atticilliānus,** -ī. CORP. IX 338 (*Canusii, a. 223*), 4, 30 C. Galbius Atticillianus *praetextatus.* III 3998 *v. l. 34 sqq.* *demin. lat.* **Atticillus,** -ī *cogn. vir.* CORP. VI 12701 ⟨Sicini? A⟩tticilli. **Attici** (-ī-?), *statio Cyrenaicae.* ITIN. Anton. 66. *cf.* ad Atticillae. *adi.* **Atticiānus,** -a, -um, *ad Atticum pertinens.* CORP. VI 8667 Lais Domitiae Aug. serva fecit Fortunato disp. hortorum Atticianorum. *hinc ortum est cogn. lat.* **Atticiānus,** -ī. *idem tamen cogn. ab* Atticia *gente derivatum potest esse (quam conferas)*: *praeter unum tamen omnes hic apposui, apud auctores semel tantum hoc nomen traditur idque corruptum ex* Antiochiano: TREB. trig. tyr. 11, 3 Atticiano et Orfito conss. CORP. VI 8410 *a*: dís manib. Fortunati Attici(ani?) Aug. lib. a rationib. lib. tabular. Fructus ímp. Caesaris Domitiani Aug. Germanici Atticianus tabular. a rationib. amico carissimo (*cf.* X 6640 *Antii*). 8408 d. m. Hilarionis Abascantus Aug. a rat. Attic(ianus). 8451 Epaphra Aug. l. Atticianus tabular. Caesar. XX lib. 11390 Alexander Caesar. ser. Atticianus. 18049 T. Flavius Aug. l. Epaenus Atticianus. CORP. VI 21569 Luciferae Atticianus coniugi. 32627, 30 M. Aurelius Atticianus Sol(is) *miles.* 33935 (*sub statua mulieris*) opus Atticiani[s] Afrodisien⟨s⟩is. INSCR. Neap. 6429 (*originis urbanae*) Aticiano bene mer⟨e⟩nti fecit coiux. XIV 246 (*Ostiae, a. 140*), 7, 18 T. Fisevius Atticia-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nus. *cf.* 6,4 T. Fisevius Romanus. 2,17 T. Fisevius Priscianus (4,15). 6,10 T. Fisevius Crescens. 7,1 T. Fisevius Crescentian(us). IX 3101 *v. sub* Atticilla *p. 1138, 51.* VIII 16549 (?). XII 1718 (*in agro Vocontiorum*) d. m. Atticiani Aventini f. Atticianu⟨s⟩ et Maternatius patr⟨i⟩. 5701, 57 (*in fistula plumbea*) C. Maximius Atticianus f. 2533 (*inter Augustum et lacum Lemannum*). XIII 2086 (*Luguduni*) C. Calvisi Atticiani. 5608 (*Mogontiaci*) m⟨o⟩nimentum ⟨A⟩tticiani. INSCR. Rhen. Bramb. 1980 (*Coloniae*), *v. l.* Attiganus. CORP. VII 308 G. Vitellius Atticianus c(enturio) leg. VI v(ictricis) p(iae) f(idelis). III 4129 (*in Pannon. sup.*) Flavius Atticianus miles leg. I ad. 5199 (*Celeiae*) Q. Rufi Att⟨i⟩c⟨i⟩ani. 11728 (*in Norico*) Aurel. Surus et Ael. Att⟨i⟩cianus. *cf.* Attitianus.

graeca: **atticismus** (-os), -ī *m.*, ἀττικισμός. CIC. Att. 4,17,1 ille Latinus ἀττικισμός. DIOM. gramm. I 440, 23 per atticismon. QVINT. inst. 6,3,107 ἀττικισμός ille redolens Athenarum proprium saporem. *cf. sub* Athenae *p. 1028, 51 sqq.* PRISC. gramm. III 229,18 in atticismis, quibus Romani quoque utuntur, post ostendetur. *litteris graecis*: DONAT. Ter. Hec. 504 Eun. prol. 45 Eun. 284 Phorm. 223 MACR. exc. gramm. V 626, 18. **atticisso**, -āvī, -āre, ἀττικίζω. PLAVT. Men. prol. 11 atque adeo hoc argumentum graecissat, tamen non atticissat, verum sicilicissitat. *v. sub* Athenae *p. 1028, 36 sqq.* PAVL. FEST. 28 *v. sub adv.* Attice *p. 1135, 7.* APVL. flor. p. 92 Oud. quamquam et ipse optime possit (*sc. latine loqui*), tamen hodie vobis atticissabit. Socr. p. 113 Oud. satis oratio nostra atticissaverit. SIDON. epist. 4,1,3 artifex dialecticus atticissabas. MART. CAP. 6,587 illi etiam Helladica tantummodo facultate nihil effantes Latiariter atticissant, quae etiam ipsa eos edocui. *adi.* **atticurgēs**, -es, ἀττικουργής. *in codd. traditur* attigurges. VITR. 3,5,2 altitudo ... si atticurges erit (3,5,3). 4,6,1 genera sunt ... thyromaton haec: doricum ionicum atticurges (4,6,6). *v. Puchstein, PW. II 2184.* *Diehl.*

Attīdium *municipium Vmbriae, nunc* Attigio; *cf. Hülsen, PW. II 2184.* **Attīdiās** *adi. et incolarum vocabulum.* LIB. col. I grom. p. 240,10 ager Atteiatis. oppidum (*cf.* II p. 252,8, *ubi trad.* Adteiatis oppidum). II p. 259,8 ager Adteiatis. PLIN. nat. 3,113 Amerini, Attidiates, Asisinates. CORP. XI 5718 (*Tufici*) patrono municip(i) Tufic(anorum) et municip(i) Attidiat(ium) et Cuprens(ium) Mont(anorum). frater Atiiediur *i.* fratres Atiedii *v. sub* Atiedius (Attus).

Attidius *v.* Attus. **Attie** *v.* Atre.

Attiedius *v.* Attus.

Attielaus *cogn.* CORP. XI 1147, 2, 31 (*Veleiae, imperante Traiano*) adf(inibus) Atilio Attielao et pop(ulo). 1147, 2, 33 adf(inibus) Atilio Attielao et Velleio Ingenuo. *cf.* Attielius.

Attielius *nom. gent.* CORP. XI 1147, 2, 29 (*Veleiae, imperante Traiano*) adf(inibus) Attielio et Naevis fratrib(us). Atielia *saltus*: CORP. XI 1147, 1, 97 (*item*) saltum Atieliam. *cf.* Attielaus. *Otto.*

Attiēnius, Attiēnus *v.* Attus.

attigo *v.* attingo.

attiguus (adt-), -a, -um. [*cf. c.* attingere *et c.* contiguus. *Th.*] GLOSS. V 615,23 attiguus est vicinus vel propinquus. FRONTIN. grom. p. 11 attiguis possessoribus (p. 53 AGENN. p. 81 PS. AGENN. p. 10). APVL. met. 4,3 montis attigui. 4,12 domus attiguae. 4,28 proximas civitates et attiguas regiones. 6,12 attigui nemoris. AVIEN. Arat. 241 attiguas ... in auras. PAVL. NOL. carm. 15,291 adtiguo ... ramo. 16,158 propter in adtiguis ... tignis. 27,454 adtiguo ... limine. *nota structuras*: *cum gen.*: AVIEN. orb. terr. 1151 Sinopen gurgitis attiguam. *cum dat.*: PAVL. NOL. carm. 21,384 adtiguum ... tuis ... culminibus tegimen. epist. 31,4 p. 272 adtigua venerantibus harena. SVLP. SEV. dial. 1,13,8 attigua ramis humilioribus poma. *Bickel.*

Attila, -ae *vel* -ānis. *ad declinationem*: *formas declin. tertiae huc appono*: NOVELL. Iust. 11,1 Attilanis (IORD. Get. 209. 301, *qui saepius* -ae). MARC. COM. chron. II p. 79,5 Attilanem (-am p. 82,21. GREG. TVR. Franc. 2,7). PROSP. add. II chron. I p. 490, 3, 19 Attilanum (*ibid. nom.* Attila). CONS. Ital. chron. I p. 302, 452 Attilane (VITA Vedast. 6). *ad orthographiam*: GREG. TVR. Franc. 2,7 Attela (Attila *A1*) *et* Attelanem *B5*. VITA Vedast. 6 Atthilane *B*. LIB. pont. p. 105,7 Atthela. RAVENN. p. 254, 4 Attyla. LEG. Burg. 51, 1 Athilam (*v. l.* -illam, -elam). 1 *rex Hunnorum*: EVGIPP. vita Sev. 1,1 CHRON. *saepe* GREG. TVR. *l. c.* VITA Vedast. 6 IORD. *saepe* LIB. Pont. *l. c.* SIDON. epist. 7,12,3 Rheni hostem. 8,15,1 carm. 7, 327. CASSIOD. var. 1,4,11 armorum potentem (3,1,1). RAVENN. Guido p. 544, 7 saevissimus. *cf. Seeck, PW. II 2241.* 2 *alii*: VEN. FORT. vita Germ. 159 vir inluster ac regalis aulae domesticus. LEG. Burg. 51,1 quendam. *Diehl.*

Attīlius, Attīliānus *v.* Attus.

Attillius, Attilliānus *v.* Attus *et* Attillus.

attillo, -āre. [*cf. c.* titillare. *Th.*] IVL. VAL. 3,26 quae dicta cum ex natura hominis meum quoque animum attillarent. *cf. Funck, Archiv 4 (1887) p. 243.* *Ihm.*

Attillus *nom. barbaricum.* CORP. XI 6699, 30 (*in lucerna*) Attillus f(ecit). III 6010, 25 (*in vase Illyrici*) Attillus f(ecit). 12014,11. 10137. 14115,1. 11136 (*in Pannon. sup.*) D. Luca(nius) Attillus. XII 1446 (*Vasione*) Sabinae Atill(i). 2534 (*inter Augustum et lacum Lemannum*) ⟨...⟩tius Attillus. 5777 (*Aquis Sextis*) ⟨...⟩lio Attilli f. 5686, 98 (*in vasculis*) Attilli ma(nu). Attillus. XIII 3276 (*in Gall. Belg.*) Attilli et Atepae Augusti Nocturni. 5222 (*Vindonissae*) Attillus fecit. 7291 (*in Castello Mattiacorum*) Fl. Sabinius Attillus vet. 10010, 204 (*in vasculis Gallicis*) Attillus f., Attili, Attil(u)s, Atillus *sim.* 10010, 195. INSCR. Corr.-Bl. d. Westd. Zeitschr. 1902 p. 67 (*Aquis Mattiacis, non ante saec. II*) L. Adiutorius Attillus. CORP. VII 1336, 110 (*in patella*) Attilli m(anu). **Attillius**, -a *nom. gent.* CORP. XIII 2524 (*in prov. Lugudunensi*) Attiano Attilli ⟨fil.⟩ Attianus fil. 7077 (*Moguntiaci*) Attilliae Runae matri Respectius Servandus mil. *Otto.*

? **attilos** (*corr. ex* atilos) astutos et expeditos GLOSS. V 562, 4 (artitos *Ducange*).

attilus, -ī *m.* [*fortasse cf. c. gr.* ἔτελις, *lituan.* atis, otis '*rhombus (piscis)*'. *Th.*] PLIN. nat. 9,44 attilus (*piscis*) in Pado, inertia pinguescens ad mille aliquando libras, catenato captus hamo nec nisi boum iugis extractus. atque hunc minimus (*sc. piscis*), appellatus clupea, venam quandam eius in faucibus mira cupidine adpetens morsu exanimat. *cf. Holder, Altcelt. Sprachsch. s. v.* [*ven.* ádano? *M.-L.*]

attinae, -ārum *f.* [*orig. inc., fortasse cf. c.* attinere. *Th.*] SIC. FLACC. grom. p. 139,1 quidam in specie maceriarum congerunt lapides et attinas appellant observantque pro terminis. p. 142, 26 aut congeries lapidum acervatim congestae, quos scorpiones appellant, aut in effigie maceriarum, quae attinae appellantur. *cf. Rudorff, Grom. II p. 270.* *Ihm.*

Attinās, Attina, Ἀττινᾶς, *nom. vir.* 1 CVRT. 8,1,3 Attinas, regionis eius (*sc. Bactrianes*) praefectus. 8,1,5. 2 CORP. VI 8015 (*e columb., idem qui descriptus editus est* 14148) L. Calpurnius Attina. *Diehl.*

Attinava *saltus.* CORP. XI 1147, 7, 51 (*Veleiae, imperante Traiano*) saltus Attinava cum fundo Flaviano Messiano Vipponian⟨o⟩ qui est in Veleiate pag(o) Ambitrebio. *Otto.*

Attīne *v.* Attis *p. 1147, 56.*

attineo, -uī, attentum, -ēre. [*ab* ad *et* tenere, *cf. cum* pertinere, continens. *Th.*] GLOSS. προσήκω, *cf.* PRISC. gramm. III 353,4 'προσήκων κατὰ γένος αὐτῷ' καὶ 'προσήκων αὐτῷ γένει', 'προσήκων τῷ πράγματι' καὶ 'τοῦ πράγματος'. nostri frequentius 'attines (-ens?) ad illum' et 'illi'. PRISC. gramm. III 298,18 'attinet ad illam rem' 'ἀνήκει πρὸς τόδε'. GLOSS. ἀνήκει; pertinet. II 23,4 attinet (-uit?) ἀνῆκεν, προσῆκεν. *intransitiva notione pertinendi propria semel utitur* CVRT., *translatam praeferunt* PLAVT. (pertinet *ter*) *et* TER. (pertinet *deest, semel A var. l.*), *rarius invenitur in sequentium sermone* (CIC. *saepius in orationibus antiquioribus quam in recentioribus*, LIV. *saepe*), *in quo servatur imprimis in formula* quod attinet ad; *structura cum infinitivo subiecto* (quid, nihil attinet *sim.*), *quae legitur iam apud* PLAVT. *atque haud raro apud* CIC. (*item* QVINT.) LIV. VAL. MAX., *apud sequentes minus in usu fuisse videtur; activa notione tenendi utuntur poetae scaenici*, CIC. inv. *semel* (*dub.*), SALL. *bis*, TAC. *saepe*, FRONTO *semel*, AVREL. ad Front. *bis, recc. deest apud* CATVLL. PVBLIL. CAES. (BELL. Afr. *semel*) NEP. VERG. TIB. PROP. (OV. *semel*) GRATT. MANIL. VITR. GERM. VELL. (CELS. *semel*) PHAEDR. (SEN. nat. *semel*) SCRIB. LARG. MELAM ASCON. LVCAN. PERS. CALP. VAL. FL. SIL. HOMER. STAT. MART. FRONTIN. aq. IVV. PLIN. epist. SVET. FLOR. (VVLG. *semel*; AVG. civ. *saepe* quod, quantum attinet ad).

I *verbum* ***intransitivum***: A *proprie*: CVRT. 6,2,13 Scythae qui in Europa sunt, a laevo Thraciae latere ad Borysthenem atque inde ad Tanaim ... recta plaga attinent. B *translate de relatione i. q. pertinere*: *ad aliquem*: PLAVT. Aul. 770 ego te ... de alia re rescivisse censui, quod ad me attinet. Bacch. 229 negotium hoc ad me adtinet aurarium. Persa 497 istae (hae *AP*) tabellae quid ad me? :: immo ad te attinent et tua refert. 700. Rud. 962ª nunc advorte animum; namque hoc omne attinet ad te. Trin. 613. TER. Eun. 744 adeo ad te attinere (pert- *A*) hanc omnem rem. Ad. 296 quando vitium oblatumst, quod ad illum attinet potissimum talem. 436 illum curo unum, ille ad me attinet. 186. ITALA Luc. 10,40 *cod. a* non adtinet ad te? (οὐ μέλει σοι; non est tibi curae quod VVLG.). PLAVT. Cist. 701 ad duos attinet, liquidumst (hi qui sunt *B² in ras.*, liquis *V*, siquis *E*). *formulae*: PLAVT. Cas. 672 an quippiam ad te attinet? PLAVT. Curc. 631 quid istuc ad vos attinet? Epid. 75. Men. 145 istae picturae. Persa 235. 284 Poen. 637 Stich. 666 Trin. 978. 1065 LVCIL. 961 CATO orig. Gell. 6,3,50 CIC. Att. 5,13,1. PLAVT. Most. 940 quid tu percontare ad te quod nihil attinet? 941 Poen. 1307 TER. Andr. 91. 187 Haut. 76 Ad. 134 CIC. Quinct. 71 S. Rosc. 124. Verr. 2,61 alio loco hoc cuius modi sit considerabimus; nunc nihil ad me attinet. agr. 2,28 quam id ipsum absurde, nihil ad me attinet. LVCR. 3,852 et nunc nil ad nos de nobis attinet, ante qui fuimus (850 pertineat). LACT. epit. 52,10 (*om. cod. Paris.*). *ad rem quandam*: PLAVT. Bacch. 1110 numquid nam ad filium haec aegritudo (*tua*) attinet? Rud. 611 quam ad rem ... somnium. TER. Phorm. 481 ad hanc rem. RHET. Her. 3,21 ad suavitudinem pronuntiationis (*corr. in codd. mutilis*). VARRO ling. 5,75 quod ad immortales attinet, haec. deinceps quod ad mortales attinet videamus (*cf.* 6,35 *et* rust. 2,9,1). 9,59 ad usum. 10,64 quae (*discrimina*) ad orationem non attineant, partim quae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pertineant. CIC. S. Rosc. 48 studio, quod ad agrum colendum attinet. fin. 4, 38 ad colendam vitem. ad Q. fr. 3, 9, 4. CAEL. Cic. epist. 8, 2, 2 ut tibi curae sit quod ⟨ad⟩ pantheras attinet, rogo. LVCR. 4, 30 nunc agere incipiam tibi, quod vementer ad has res attinet, esse.... LIV. 23, 48, 3 providere, quod ad Philippum ... attineret. 26, 16, 1. 34, 58, 2 nos nihil, quod ad urbes Asiae attinet, curare. 42, 10, 15. PAVL. FEST. 13 alii putant avum dictum esse, quia ad duos attineat. CELS. 8, 4 p. 337. PLIN. nat. 18, 280 vergiliae privatim adtinent ad fructus. AVREL. ad Front. p. 9, 17 N. ad hanc rem (p. 17, 14). FRONTO p. 169, 7 N. ad instruendam provinciam. p. 186, 2. PAVL. sent. 3, 6, 80 ea quae ad usum virilem attinent. APVL. Plat. 2, 17 inlaesis potioribus, quae ad ipsam attinent animam. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 23 (*cum neg.*). LACT. inst. 1, 14, 8 quae ad rem non attinent (3, 8, 21 maxime). AVG. civ. 11, 9 MART. CAP. 5, 456. SIDON. epist. 5, 5, 1 ad causam ... minus. *formulae*: PLAVT. Most. 160 quid ea messis attinet ad meam lavationem? Pseud. 14 nihil hoc Iovis ad iudicium attinet. CIC. rep. 1, 15 ad vitam hominum. PLIN. nat. 18, 287 vinalia priora ... ad fructus. 21, 40 odoratorum (-amentorum *RE*) multa nihil adtinere ad coronamenta. HOR. sat. 2, 2, 27 tamquam ad rem attineat quicquam.

saepius legitur formula quod attinet ad *aliquem, aliquid*: *cf. talia, ut*: PLAVT. Epid. 130 quod ad me attinuit, ego curavi. *cf. p. 1140, 58.* CIC. ad Q. fr. 1, 1, 45 nihil esse, quod ad laudem attineat, quod non tu optime perspicias. top. 32 quod ad definitiones attinet, hactenus. *al., v. p. 1140, 57.* PLAVT. Asin. 8 nam quod ad argumentum attinet, sane brevest. Poen. 36 quodque ad ludorum curatores attinet, ne palma detur quoiquam artifici iniuria. Trin. 482 quod ad ventrem attinet. CATO orat. Serv. Aen. 4, 244 quod attinet ad salinatores aerarios, cui cura (-am *F*) vectigalium, resignat (-antur *F*). VARRO ling. 8, 43 quod ad universam naturam verborum attinet, haec attigisse modo satis est. 9, 95 rust. 2, 2, 13. CIC. Verr. 3, 15 ad eam civitatem. 4, 154 (*ex epist. Timarchidis*) fac diligentiam adhibeas, quod ad praetoris existimationem attinet. Caecin. 100. off. 3, 32 quod ad Phalarim attinet, perfacile iudicium est. Att. 5, 17, 2. epist. 3, 8, 2 ad legatos. 1, 2, 4. 14, 2, 3. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 3 ad Hirrum. 6, 7, 6. 8, 5, 1. 8, 10, 1. 5. 8, 11, 3 PLANC. Cic. epist. 10, 24, 5. [10, 24, 4]. LEPID. Cic. epist. 10, 34, 2. LIV. *36 locis, ut* 5, 9, 5 quod ad vos attinet ... minasque vestras. 8, 13, 14 (*cf. p. 1141, 5*). VAL. MAX. 1, 1 ext. 1 (*ibid.* pertinuit). 9, 11, 4 ad salutem clarissimi civis recuperandam. 3, 2, 24. 3, 7, 6. 4, 1 ext. 3. 5, 6, 3. 5, 10 ext. 2. 7, 8, 4 PETRON. 102 PLIN. nat. 6, 112. 8, 3. 8, 85. 19, 174. 19, 181. 21, 116. 22, 164. 23, 48. 32, 25. 33, 36 TAC. dial. 25 AVREL. ad Front. p. 55, 25. 67, 1. 71, 8. 254, 4 N. FRONTO p. 95, 14. 153, 2. 167, 4 N. CORP. III 781, 15 GELL. 5, 6, 27 GAIVS inst. 1, 157. 3, 14 *et saepe* ICTI, *v. lex. p. 137, 48.* APVL. apol. 67 TERT. idol. 15 SOL. 1, 127 LACT. opif. 10, 20. 13, 2 AVG. civ. 2, 11. 7, 19. 7, 20. 8, 7. 8, 23. 11, 12. 13, 6. 14, 9. 16, 25. 17, 4. 18, 25. 18, 39. 18, 47. 19, 18. quod ad me (ad nos) attinet: PLAVT. Poen. 1182 quod quidem ad nos duas attinuit, praepotentes pulchre ... fuimus. CATO orig. 5 (Gell. 6, 3, 36) ecquis est tandem, qui vestrorum, quod ad sese attineat, aequum censeat? *ibid.* ego, quod ad me attinet, nolim. CIC. S. Rosc. 90 qui omnes, quod ad me attinet, vellem viverent. 120. 122. Verr. 2, 21 vici. Cluent. 4 Pis. 82. Att. 14, 13, 6 quam honorifice *scripsit*, quod ad me attinet (*cf.* 16, 14, 4 non ingratum. IMP. Hadr. laud. Mat. Corp. XV 3579, 26). 13, 33, 5 ad Q. fr. 2, 1, 1 epist. 4, 5, 6 PLANC. Cic. epist. 10, 9, 1. 10, 23, 6. LIV. 5, 30, 2 ad se privatim. 2, 31, 9. 2, 37, 7. 3, 50, 8. 3, 62, 3. 30, 30, 10. 30, 31, 6. 36, 40, 8. 37, 53, 7 SEN. contr. 10, 3, 3 suas. 7, 9 SEN. nat. 3, 25, 11 CVRT. 10, 1, 34. 10, 8, 19 PETRON. 44. 106. 122 QVINT. inst. 9, 2, 19 TAC. Agr. 33. quantum attinet: LIV. 28, 43, 17 quantum ad Carthaginienses duces attinet, *Regulum* invictum ad ultimum permansisse. SEN. contr. 7, 1, 1 quantum ad meum stuporem attinet, etiam fugere potuit. 10, 5, 16 ad ius. PROCVL. dig. 31, 46 GAIVS inst. 1, 73. 157 ICTI *al.* AVG. civ. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 6, 3. 7, 6. 8, 2. 9, 4. 10, 29. 12, 1. 13, 3. 13, 11. 13, 24. 15, 1. 15, 16. 16, 35. 17, 2. 18, 2. 18, 31. 18, 37. 22, 5. 22, 30. 20, 26 ad non habere peccatum. *alia*: VAL. MAX. 1, 1, 14 quae ad custodiam religionis adtinent, nescio an omnes M. Atilius Regulus praecesserit. *cf.* VLP. dig. 43, 22, 1, 3 et eadem sunt hic dicenda, quae ad personam attinent, quaecumque .... RVT. LVP. 2, 3 ego huic ... quicquid ad superius tempus attinet, nihil succenseo.

nota structuras: *cum acc.*: [CIC. *v. p. 1141, 3*]. TERT. patient. 12 quod (quae ad *A m. 2*) pacis gratissimae deo attinet (domino attinent *AB*) disciplinam (?). *cum adverbio*: VVLG. act. 24, 25 quod nunc attinet, vade (τὸ νῦν ἔχον). quid, nihil attinet *sim.* (*sine negatione v. p. 1142, 17. 45*) *cum infinitivo subiecto* (*sine* ad) *plerumque i. fere q. refert*: *cf. haec, in quibus accedit structura cum* ad: CIC. inv. 2, 111 hic ... nihil ad nos attinet rationibus et infirmationibus rationum supponendis ad iudicationem pervenire. VARRO ling. 9, 59 quod ad usum attinet ⟨et⟩ institui opus fuit de liberis, de reliquis nihil attinuit. LACT. de ira 12, 3 (*cum acc. c. inf.*). *cum inf. act.*: PLAVT. Persa 701 quid attinet non scire? CIC. inv. 1, 62 quae propositio in se quiddam continet perspicuum ..., hanc velle approbare ... nihil attinet. 1, 63. 2, 32. 2, 131 quod, cum semel causa consideretur, nihil attineat eam ex lege considerare, quippe quae in lege scripta non sit. orat. 136 Q. Rosc. 6 agr. 2, 29. Flacc. 91 quid attinuit relinquere hanc urbem? Phil. 3, 23. fat. 29 alterutrum fatum est; medicum ergo adhibere nihil attinet. 6 fin. 2, 21. 23. 89. 4, 60. 5, 51. ac. 2, 38 nihil attinet de adsensione omnino loqui. Lael. 39 Tusc. 1, 81 quos ... nominare. off. 1, 110 epist. 4, 7, 3. [6, 9, 2 *om. cod. Taur.*]. OV. epist. 12, 208 sed quid praedicere poenam attinet? LIV. 6, 23, 7 quid attinere cum mortali corpore uno civitatis, quam inmortalem esse deceat, pati consenescere vires? 6, 26, 7. 31, 25, 9. 34, 3, 5. 45, 19, 12. VAL. MAX. 2, 7, 12 quia Romano [homini] sanguini (-e *codd.*) quamvis merito perpesso servile supplicium insultare non adtinet (4, 4, 2 non. 9, 10 pr. PLIN. nat. 3, 130. 36, 54). 4, 4 pr. quorsum (9, 12, 8). 5, 6 pr. 9, 12 pr. COLVM. 1 praef. 33 PETRON. 102 107 (*bis*) PLIN. nat. 8, 58. 16, 138. 25, 110. 33, 152 QVINT. inst. 2, 10, 8. 2, 15, 37. 4, 2, 70. 5, 4, 1 quid attinet de his plura? 6, 2, 36. 9, 4, 15. 12, 10, 41. 12, 11, 15 decl. 335 p. 320 PS. QVINT. decl. 9, 4 TAC. ann. 12, 60. PAVL. dig. 17, 2, 17, 2 cavere [eundem *F, om. codd. recc.*]. 41, 2, 1, 4 SOL. 4, 1 LACT. inst. 3, 19, 24. *nota*: TERT. nat. 2, 9 speciebus de propriis dicere ⟨attin⟩et (*ed. princ.*, iam libet *Oehler*). *cum inf. pass.*: CIC. Phil. 2, 22 quid enim attinebat nova lege quaeri de eo, qui hominem occidisset, cum ...? epist. 16, 12, 2 disputari. VARRO ling. 9, 59 *v. p. 1141, 79.* LIV. 23, 13, 5 nec victoribus mitti attinere puto (*de legatione*). 42, 63, 5 qua parte palus urbem cingit nec adtinebat oppugnari nec poterat. 2, 6, 7 humano dolori indulgeri. COLVM. 2, 20, 6 QVINT. inst. 7, 1, 38 (*spectat ad sent. interrogat.* § 37). 7, 2, 41. decl. 310 p. 220 altero *iudicio* ... damnari. MAEC. dig. 35, 3, 9. *cum acc. c. inf.*: RHET. Her. 3, 20 de magnitudine vocis ... nihil nos adtinet commonere. CIC. inv. 1, 63 hoc quia perspicue verum est, nihil attinet approbari (1, 65 *cf. p. 1141, 82*). 2, 84 iudicium de ea re fieri. 2, 120. de orat. 2, 355 quid me attinet dicere? (Verr. 6, 34 Pis. 36). Quinct. 60 neque quemquam attinebat id recusare, quod. S. Rosc. 96. Verr. 6, 169 quid enim attinuit ... te iubere in ea parte figere *crucem*? Tull. 38 Caecin. 58 agr. 1, 11 dom. 138 Cael. 61 leg. 2, 42 fin. 2, 21. 3, 3 nat. deor. 1, 84. Att. 1, 17, 2 me ad te ... scribere. BRVT. Cic. epist. 1, 7, 1. BELL. Afr. 57, 2 Scipio mittit ad Aquinium, nihil adtinere eum cum adversariis conloqui. HOR. carm. 3, 23, 13 te nihil attinet temptare multa caede bidentium ... deos. epod. 4, 17. LIV. 2, 6, 7 numini invidiam fieri. 3, 36, 4 nec attinuisse demi securem. 23, 3, 13 quia nec eosdem nominari attinebat. 36, 11, 11 nihil attinere omnes tumultuose concitari. 2, 41, 6. 6, 38, 11. 10, 13, 10. 37, 15, 2. 42, 26, 1. 42, 41, 7 VAL. MAX. 1, 1 ext. 3. CVRT. 5, 11, 6 plura dici non attinet. QVINT. inst. 5, 13, 48. SCAEV. dig. 24, 1, 66 pr. non attinuisse tempus, (*secl. Mommsen*), an antequam domum deduceretur, donatio facta esset, aut (⟨tempus⟩ *add. Mommsen*) tabularum consignatarum ... in quaerendo exprimi. VENVL. dig. 34, 4, 32, 1. BOETH. herm. sec. 1, 2 p. 56, 9. 6, 14 p. 488, 13. *nota*: MAEC. dig. 35, 2, 30, 2 hoc enim attinet damna postea facta non deduci, ne. *infinitivo supplendo*: CIC. Att. 12, 18[a], 2 quod non advocavi ad obsignandum, primum mihi non venit in mentem, deinde ea re non venit, quia nihil attinuit. PLIN. nat. 17, 83 non omisisset ..., si attineret (abstineret *codd.*), ... signare. QVINT. inst. 10, 1, 105 neque enim attinet.

cf. haec sine ad *posita*: RHET. Her. 1, 1 ea conquisierunt, quae nihil attinebant (*cf. infra* pertinere ad). CIC. Att. 15, 1[a], 2 primum, quod attinet, nihil mihi concedebat; deinde. HOR. carm. 1, 19, 12 *nec* Parthum dicere nec quae nihil attinent. AVG. serm. ed. Mai 188, 1 assunt ... duae ... mulieres et quod magis attinet publicanae.

II *verbum* ***transitivum***: *i. fere q. tenere*: PLAVT. Capt. 266 nunc senex est in tonstrina, nunc iam cultros attinet. Men. 730 nunc ea⟨n⟩dem (*pallam*) ante oculos attines. PRISCILL. tract. 6, 99 deus noster ... inconpraehensibilis adtinetur. *retinere, cohibere*: TAC. ann. 1, 35 ferrum ... deferebat in pectus, ni proximi prensam dextram vi adtinuissent. 2, 10 ne flumine quidem interiecto cohibebantur, ni Stertinius adcurrens ... Flavum adtinuisset. *cf. translate*: TAC. ann. 13, 50 sed impetum *Neronis* ... attinuere senatores. attineri *alicui, alicui rei*: FRONTO p. 152, 21 N. ut magistro discipulus haereat semper et inserviat, vinctus perpetuis quibusdam vinculis attineatur. *reflexive*: PANEG. 10, 24 moribundi sedilibus attineri (*de cataphractis*). *i. q. tenere, retinere aliquo loco*: PLAVT. Truc. 837 reus solutus causam dicit, testis vi⟨n⟩ctos attines. *cf. l. 76.* TAC. ann. 3, 36 convictam ... attineri publica custodia iussit. 6, 19 qui carcere attinebantur. 6, 23 in Palatio. 13, 15 tribuno, cuius cura attinebatur. 15, 57 Proculi indicio Epicharim attineri. AMM. 15, 3, 11 poenalibus claustris. 29, 1, 13 vinculis. HEGES. 1, 1, 7 castro, in quo clausi attinebantur (*cod. Bern.*, tenebantur *al.*). COD. Theod. 7, 18, 13 (*a. 403*) desertores modis omnibus attinendos esse. AVELL. p. 61, 18. PLAVT. Bacch. 180 qui abire hinc nullo pacto possim. ita me vadatum amore vinctumque adtines. Mil. 1327 ⟨si⟩ forma huius, mores virtus animum adtin⟨u⟩ere hic tuom. TAC. ann. 3, 71 qui (*pontifex*) Aulum Postumium flaminem attinuisset. 6, 27 oblitus Arruntium, ne in Hispaniam pergeret, decumum iam annum attineri. 12, 12 qui iuvenem ignarum ... multos per dies attinuit apud oppidum Edessam. 14, 33 inbellis sexus. 16, 19 Cumas usque progressus Petronius illic attinebatur. AVREL. ad Front. p. 3, 12 N. *mea fortuna* me istic ... alligatum. APVL. met. 1, 7 dum mense decimo ibidem attentus nummatior revortor. DICT. 5, 2 socii amici ... patria ... incolumis adtinuere

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in hunc diem. TAC. ann. 3, 3 ut ... matris exemplo avia quoque et patruus attineri viderentur (*i. ne domo excederent*). 3, 44 si ultra unam alteramve noctem attineretur. 12, 68 sorores eius adtinuit (*i. in cubiculo*). 14, 56 domi. TAC. ann. 2, 52 ut ... lectos viros ... castris attineret. PANEG. 9, 19 tanta te populi densitas, tanta senatus stipatio provehebat simul et attinebat. argentum: TAC. ann. 6, 17 quia signatum argentum fisco et aerario attinebatur. *nota cum adiectivo praedicativo*: TAC. ann. 13, 53 ne tamen segnem militem attinerent (*duces*). *cum impediendi notione in his potissimum exemplis*: TAC. hist. 2, 14 deletae omnes copiae forent, ni victorem exercitum attinuisset obscurum noctis. ann. 1, 50 laeti ... Germani agitabant, dum ... discordiis attinemur. 13, 37 Vologesen defectione Hyrcaniae attineri. *cf.* 14, 25 attineri a se Vologesen. 15, 24 sacerdotii religione. AVR. VICT. Caes. 8, 1. *possessa, occupata tenere*: TRAG. inc. 195 quamque attinendi magni dominatus sient. CIC. inv. 2, 169 ad sua conservanda et alterius adtinenda (?, optinenda *codd. dett.*). TAC. ann. 4, 5 Thraeciam Rhoemetalces ..., ripamque Danuvii legionum duae in Pannonia ... attinebant. *cf.* COD. Theod. 7, 8, 2 quos privatorum domus, non religionum loca habitationum merito convenit attinere (attingere COD. Iust. 1, 9, 4, ἔχειν *Basilica*).

translate: *i. fere q. occupatum tenere, morari, vincire, capere, adstringere, sim.*: *cf. iam proprie et p. 1142, 75.* PLAVT. Men. 589 ita me attinuit, ita detinuit *cliens.* SALL. Iug. 108, 3 Bocchum ... Punica fide ... simul Romanum et Numidam spe pacis attinuisse. SALL. or. Phil. 16 neu prolatandis seditionibus ... nos in sollicitudine attineas. TAC. ann. 13, 27 quos vindicta patronus non liberaverit, velut vinclo servitutis attineri. COD. Theod. 6, 23, 1 immunes ... habeantur, nec descriptio glebalis eos ideo attineat. 7, 1, 7 quod in aliquibus fortasse rationibus attinentur impliciti. 11, 20, 4, 2 ad mulctam sexaginta librarum auri persolvendam ... adstringendos *esse* ..., ad praescriptam poenam ... attinendos (11, 20, 5, 1 ad illa praestanda). 12, 1, 186 neminem ... pro alieni territorii debitis attineri. 14, 6, 1 quae (*praedia*) iam dudum praestationi calcis coeperunt obnoxia attineri. 16, 6, 4, 4 eadem multa. COD. Iust. 1, 9, 12 pr. his legibus. AVREL. ad Front. p. 253, 6 N. me Caesaris oratio uncis unguibus attinet. APVL. met. 4, 1 nec me cum asino vel equo meo compascuus coetus attinere potuit. *cf. p. 1142, 75.* APVL. met. 3, 20 sopor etiam in alium diem nos attinuit. ARNOB. nat. 2, 69 falsorum religionibus attineri. 6, 27 rerum huiusmodi cupiditatibus. AVR. VICT. Caes. 1, 6. PHYSIOGN. 21 sceleribus. 33 stultitia ac furiis. 88 isdem vitiis. 41 iniquis cogitationibus. litteris: AVG. quaest. hept. 1 praef. haec sunt, quae legentibus nobis occurrentia voluimus litteris attinere (-i *solus V*). *passivo* adtineri *i. fere q.* contineri: (*cf.* APVL. mund. 5 elementorum inter se mutui nexus artis adfinitatibus inplicantur et quinque coniuges copulae his ordinatae vicibus attinentur, ut adhaereant [et] gravioribus leviora). ROMAN. Char. gramm. I 140, 18 quia 'pater' et 'mater' Gr⟨aeca⟩ declinatione adtinentur. COD. Theod. 7, 1, 11 hi qui inter accrescentes matriculis attinentur. COD. Iust. 6, 62, 5 pr. qui velut creatores decedentium attinentur. *v. Mess.*

1. attingo, -igī, -āctum, -ere. *ab* ad *et* tangere. GLOSS. II 320, 58 ἐφάπτομαι. 420, 29 προσάπτομαι. GLOSS. II 313, 9 ἐπιψαύω. 423, 50 προσψαύω. GLOSS. II 9, 49 adtingi ἐπιχειρηθῆναι. IV 305, 29 adtingere attrectare. *formae*: a attigo: DIOM. gramm. I 382, 14 attingo attingis ... dicimus. verum reperimus apud non nullos auctores ... sine n̄ littera dictum quasi attigo attigis. FEST. 356 'tagit' Pacuvius ... nunc ea sine praepositionibus non dicuntur ut ... attigit. attigas: PLAVT. Bacch. 445 Epid. 723 Persa 816 Truc. 276 TER. Andr. 789 TVRPIL. com. 106 ACC. trag. 304. CORP. XV 6901. 6902. attigat: PACVV. trag. 228 LEX rep. 10 Corp. I 198 *cf.* NON. 75, 26 GLOSS. V 638, 27. attigatis: PLAVT. Most. 468. attigeret: LEX rep. 21 Corp. I 198. *dubium* VARRO sat. 544 attigit *an praesens.* b *perf.* attingi: PS. SALL. rep. 1, 4, 4 SEN. epist. 66, 8 PLIN. nat. 29, 65 FRONTO p. 211, 13 N. PAPIN. dig. 6, 1, 62 VLP. dig. 5, 3, 25, 13. 27, 5, 1, 9 CELS. dig. 41, 2, 18, 2 GLOSS. II 326, 10. 562, 40. IV 311, 45. *perf.* adtetigit: NOT. Tir. 35, 15. c *futur.* CATO frg. 58 p. 90 Iord. (PAVL. FEST. 26) attinge pro attingam. GLOSS. II 328, 42 adtigebo. *orthographica*: t *non geminatur* CORP. XV 6901. 6902 LEX rep. 24 Corp. I 198 *ibid.* 25. *nota scripturam* c *pro* g CORP. XV 6901 (*si recte traditur. cf.* PLAVT. Epid. 723 Truc. 276). *nec non* gg *pro* ng EPHEM. epigr. VII p. 300. [*francogall.* atteindre. *M.-L.*]

I *proprie de hominibus, item de rebus inter se tangentibus*: PLAVT. Asin. 385 censebam attigisse *fores.* Bacch. 915 attingas *lippum oculum.* Cas. 388. Most. 263 non istanc aetatem oportet pigmentum ullum attingere. 468 aedes ne attigatis. Persa 793 digito attigeris (TER. Eun. 740 PORC. LIC. carm. frg. 5. CIC. Cael. 28 *proverbialiter.* Tusc. 5, 55 AMBR. vid. 11, 70. *cf. Otto, Sprichwörter p. 115*). Rud. 721. 759. 762 attigeris ostium. 776. 793. TRAG. inc. 111 mento summam aquam attingens (APVL. met. 1, 19 labiis rorem). VARRO sat. 245. CIC. Verr. 4, 175 neque attigi neque aspexi. 5, 99 *sacra* manibus attingi *nefas* (FEST. 242 OV. fast. 6, 621 QVINT. decl. 369 p. 405 HIER. epist. 22, 23). rep. 1, 23 sol ... lunam ... lumine ... posset attingere (SEN. nat. 5, 11, 1 auram. PLIN. nat. 28, 46 HYG. fab. 36 p. 67) 2, 52 mali causam tamquam virgula ... attingere. 3, 15 spiculo ... attingere. 6, 16 *imperio nostro* quasi punctum *terrae* attingimus. Tim. 17 *globi* omnis extremitas paribus a medio radiis attingitur. 49 contrariis partibus oculorum contrarias partes attingunt. nat. deor. 1, 88 *coniunctum* videre (APVL. Plat. 1, 9 apol. 55). 1, 104. 2, 48 numquam eruditum illum pulverem attigistis (*more mathematicorum*). div. 1, 46 *sanguis* terram attigisset. off. 1, 157 nisi ea virtus quae constat ... ex societate generis humani, attingat cognitionem rerum, solivaga cognitio *est* (*in imag. cf.* SEN. epist. 66, 8). Att. 2, 1, 7 caelum ... attingere (ANTH. 417, 3 *de pyramidibus.* VVLG. sap. 18, 16 usque ad caelum. PS. SALL. rep. 1, 7, 5 divina. HOR. epist. 1, 17, 34 solium Iovis. SEN. Thy. 886 polum). 13, 33, 4. LVCR. 4, 623 corpora suci suaviter attingunt *linguam.* CAES. Gall. 2, 32, 1 murum aries attigisset. SALL. or. Phil. 12 fulmen ... attingat. NEP. Eum. 5, 5 VERG. georg. 3, 562. Aen. 4, 568 attigerit ... Aurora morantem. 9, 555. PROP. 1, 9, 29 manus attigit ossa. LIV. 3, 19, 8 attingere arma. 30, 12, 13 genua ... attingere, dexteram (45, 7, 5 VAL. MAX. 6, 9 ext. 7 SEN. Med. 247. PLIN. nat. 11, 251 mentum). GRATT. 440 PAVL. FEST. 12. 193 attactum ... de caelo (*ibid.* 333 CORP. VI 2107. *cf. Henzen, act. arv. p. 142*). VAL. MAX. 2, 1, 5 *matronae* corpus ... adtingere (QVINT. decl. 359 p. 391). CELS. 2, 10 nervum scalpellus attingit. 6, 8 *caruncula* attingi non debet (*i. per chirurgiam sanari. cf.* 7, 8. 7, 32). 7, 12, 1. 7, 19. 7, 26, 2. SEN. nat. 2, 24, 2 *arborum* cacumina ... terram ... adtingant (Phaedr. 1223). 3, 20, 3 pulvis si aquam adtigit saxum est (PLIN. nat. 35, 167). CVET. 4, 3, 26. COLVM. 2, 11, 3 agricola post sementem ... segetem non attingit (2, 11, 4). MELA 1, 39. AETNA 634 erubuere ... iuvenes attingere flammae (SVLP. SEV. epist. 1, 5 p. 139, 9). PERS. 3, 108 pedes attinge (*de medico. cf.* TAC. ann. 6, 50 pulsum venarum. GELL. 18, 10, 4). PLIN. nat. 2, 235 *limus* cum quid attigit solidi adhaeret. 8, 5. 8, 165. 10, 95. 11, 146 *oculos* cum exosculamur animum ipsum videmur attingere. 13, 37 ferro attingunt *palmas.* 17, 200 oleam ... falce. 20, 29 cavendum ... ne *radix* terram adtingat *medica futura* (*similia saepissime apud* PLIN. *cf. ex. gr.* 20, 38. 21, 147. 23, 138. 28, 41). 24, 68. 24, 149. 28, 43 virgo dextro pollice attingat. 28, 57 osculo attingat. 30, 32 manibus (30, 76). 31, 44 terram adtingente mento. 32, 14. SIL. 11, 148 attactum telis. STAT. silv. 2, 1, 121 infausta Lachesis cunabula dextra attigit. QVINT. inst. 1, 2, 7 PLIN. paneg. 43 SVET. Aug. 5. ITALA II Cor. 6, 17 (Tert. pudic. 15) immundum ne attigeritis (VVLG. tetigeritis). SOL. 40, 11 ardor quicquid attigerit. HIER. in Am. 3, 7 p. 329 Vall. SVLP. SEV. Mart. 17, 7 p. 127. COD. Iust. 12, 53, 1 attingere purpuram venerarique.

speciatim: 1 *surripiendi causa*: PLAVT. Aul. 754 non attactam oportuit *aulam.* TER. Ad. 178. CIC. Verr. 1, 48 *coni.* violare (5, 112). 3, 113 nihil ex sacro, nihil de publico attingeres. 5, 7 *syn.* tollere. 5, 122 agr. 2, 81. Flacc. 89 *hereditatem* (fin. 2, 55 Att. 6, 9, 2 VLP. dig. 29, 2, 40). Phil. 8, 27 pecuniam publicam attigit. epist. 13, 8, 3 NEP. Thras. 2, 6. VAL. MAX. 4, 3, 5 nihil ... ex praeda (PLIN. nat. 16, 185). MELA 2, 1. 3, 62. HERM. Pal. sim. 1, 11 nolite ... adtingere alienum. 2 *cum vi, hostiliter, sim.*: QVINT. inst. 8, 4, 1 cum qui pulsavit attigisse ... dicimus. PLAVT. Asin. 373 Bacch. 440. 445. Cas. 913 calamitas ... attigerat *holus.* Men. 857 Persa 816 TER. Phorm. 438 PACVV. trag. 228. CIC. Verr. 3, 168 quis *Verrem* attingere audeat (*latiore sensu*). Pis. 75 *syn.* confligere. rep. 4, 11 quem *comoedia* non attigit ... vexavit? (AVG. civ. 2, 9). Tim. 16 morbus *mundum* posset aut senectus attingere. epist. 3, 10, 10 me ... invidia attingeret. 14, 1, 3 pestilentia. SALL. Iug. 101, 4 *Sullam* primum hostes attigerant. LIV. 8, 29, 4 si Vestinus attingeretur *bello.* 27, 11, 13 quos ea infamia attingeret. AETNA 644 nec ... iuvenes attingunt ... fata. SVET. Nero 38. FRONTO p. 227, 20 N. se attingi iniuria. HIER. epist. 102, 2 *libros tuos* attingere, *syn.* carpere. VITA Caes. Arel. 1, 2 p. 457 scolasticorum aures ... attingere (*i. violare*).
3 *veneris causa*: PLAVT. Bacch. 471 ubi quemque attigit *meretrix* (Truc. 228). Mil. 472 Truc. 276 TER. Andr. 789. Phorm. 1018 *de coitu* (Hec. 136 CATVLL. 67, 20. 89, 5. 97, 11 SEN. contr. 1, 2, 2 PLIN. nat. 9, 165 SVLP. APOLL. Ter. Hec. 5). TVRPIL. com. 106 TIB. 1, 6, 53. PROP. 1, 19, 9 attingere gaudia palmis. OV. ars 2, 630. 2, 701 Venerem attingere seram. STAT. Theb. 7, 758 toris ... attingere.
4 *vescendi causa*: CIC. S. Rosc. 71 VERG. ecl. 5, 26. Aen. 1, 737 prima ... summo tenus attigit ore (GLOSS. Verg. IV 465, 47). SEN. nat. 3, 18, 2 MELA 3, 58. LVCAN. 3, 348 foeda ... contingi maculato attingere morsu. PLIN. nat. 1, 21, 46. 2, 156 defunctos non volucris non fera attingeret (PS. QVINT. decl. 12, 14 IVV. sat. 8, 252). 8, 29. 8, 186. 8, 229. 10, 60. 11, 72. 11, 192. 11, 196. 21, 71. SIL. 13, 494 anus attigit ore ... cruorem (AVSON. 455, 2). TAC. ann. 4, 54 attingere cibos (PLIN. paneg. 49 TERT. ieiun. 16 p. 295, 8). GELL. 10, 15, 19.

II *sensum, animum attingere*: PLAVT. Bacch. 196 quod ab illo attigisset nuntius *me*, id ... redderem. Cist. 382 ventus nares attigit. Merc. 20 elegantia ... quemque attigit. Stich. 178 paupertas. VARRO frg. Non. 263 mi attigit auris nuntius (SIL. 13, 153 CLAVD. 26, 412). CIC. carm. frg. 41 *mortalem* attingit dolor (Tusc. 3, 59 fin. 3, 16 OV. fast. 3, 201). part. 20 sensus attingitur. leg. 2, 3 me ... causa delectat quae te non attingit. ac. 2, 101. Tusc. 3, 61 eos ... attingat aegritudo. 4, 39 error ... sapientis. 5, 17. nat. deor. 1, 22

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

labor non attingit deum (3, 38). Att. 9, 11a, 2 cura te. MANIL. 1, 326 quod attigerat cantu *Orpheus*. VAL. MAX. 8, 12 ext. 1 pectus . . . cogitatio attigit. SEN. Phoen. 203 culpa. PLIN. nat. 37, 125 *oculos fulgor*. AVG. civ. 14, 23. 19, 5.

III *confinem esse, adiacere*: GLOSS. II 23, 5 attingit συνεχόρησεν. RHET. Her. 2, 7 loci adtingant. CIC. Pis. 38 Macedoniam . . . barbarorum gentes attingunt. Arat. frg. 11 *de sideribus finitimis* (nat. deor. 2, 108 VITR. 9, 4, 3. 9, 5, 3 PLIN. nat. 2, 143). nat. deor. 2, 135 *stomachus* tosillas attingens. epist. 15, 4, 4 Att. 5, 20, 2 CAES. Gall. 1, 1, 5. 2, 15, 3. 6, 25, 3 SALL. Iug. 16, 5 MELA 1, 10. 1, 14. 1, 20 *Africa* qua ad fluvium adtingit. 1, 24 *litora* mare attingunt (2, 117). 1, 90. 1, 106. 2, 4 *urbem* duo flumina . . . adtingunt (2, 7. 2, 61. 2, 66. 2, 81. 2, 90 AVIEN. orb. terr. 3, 910). 2, 37. 2, 48 (PLIN. nat. 4, 23). 2, 73. 2, 74. 2, 123 (PLIN. nat. 3, 83). 3, 31 *mare* litora adtingit (PLIN. nat. 4, 51). 3, 46. 3, 74 PLIN. nat. 3, 13. 5, 43. 5, 65. 5, 66. 5, 145. 5, 147. 6, 17. 6, 76. 8, 122 *chamaeleon* reddit . . . semper quemcumque proxime attingit *colorem*. 17, 146 *harundo* deplantata . . . ut tertius nodus terram attingat (17, 160). CORP. IX 5438 collegia quae attingunt eidem foro. HYG. grom. p. 117, 2 qui ad ea *loca* attingunt finibus suis. APVL. mund. 3 AVIEN. orb. terr. 3, 313. 3, 459.

IV *pervenire in (ad) aliquid*: GLOSS. II 22, 20 attingit ἐφιχνεῖται. II 23, 7. **1** *corporaliter*: PLAVT. Vid. 76 terram attigit (BELL. Afr. 85, 2 OV. epist. 5, 67 CVRT. 7, 8, 16. 9, 6, 24 LVCAN. 10, 2). ACC. trag. 231 imperium. CIC. Mur. 21 forum (epist. 5, 8, 3. 15, 16, 3 QVINT. inst. 5, 13, 27). Manil. 1 auctoritatem loci. prov. 3 *provincias* (SVET. Nero 43 Vesp. 4). Planc. 98. epist. 2, 13, 3 aestiva. ad Q. fr. 1, 1, 24 Asiam (LIV. 37, 34, 2). ad Brut. 1, 14, 2 Italiam (1, 15, 12 HIRT. Gall. 8, 50, 3). CATVLL. 64, 75 tecta (STAT. Theb. 1, 571). CAES. civ. 1, 70, 2 montes. BELL. Afr. 19, 4 Africam (VAL. MAX. 3, 7, 1c). 23, 3 litus (LIV. 37, 60, 4 SEN. epist. 53, 3 SIL. 6, 370). NEP. Dion 5, 3 VERG. Aen. 5, 797. 7, 662 arva. 10, 658. HOR. carm. 3, 3, 10 arces igneas (LVCAN. 7, 593 arcem iuris). PROP. 1, 17, 27 undas (LVCAN. 9, 369). OV. met. 2, 415. 14, 254 moenia. trist. 1, 11, 25 portum. GERM. progn. frg. 4, 39 cum cornua Tauri *Mars* attigerit (*similiter de stellis: ibid.* 66. 69. 129 SEN. nat. 7, 12, 1. 7, 24, 2 COLVM. 9, 14, 10 SCHOL. Germ. Sang. p. 226, 7). PHAEDR. 1, 4, 7 canis . . . cibum *non* potuit . . . adtingere. SEN. Med. 676 penetrale . . . attigit. epist. 51, 1. 104, 6. COLVM. 2, 4, 5 pluvia . . . *partem glaebarum* inferiorem non attigit. LVCAN. 1, 224 ripam attigit. 5, 374. PLIN. nat. 2, 121 *ventus* urbem attingens. 8, 100 saltu attingere. 10, 19. 10, 125 quae (*aqua*) attingi non posset *in situla*. TAC. ann. 2, 55 Suriam ac legiones attigit. SVET. Tib. 60. Cal. 44 castra. TERT. scorp. 10 p. 167 caelum. SVLP. SEV. dial. 3, 14, 6 p. 212 limen. **2** *in imagine, translate*: VARRO sat. 5, 44 aevitatis extimam attigit metam (VAL. MAX. 8, 7 ext. 12 centesimum annum. COLVM. 1, 8, 3 aetatem senectutis. APVL. Plat. 2, 20 CYPR. GALL. gen. 1118 CARM. epigr. 1380, 3). ling. 5, 9 summum gradum non attigero. CIC. ac. 2, 36 verum . . . attingere. Tusc. 4, 47 e quo possit attingi aliquid veri simile. Tim. 28. nat. deor. 3, 64 istam . . . intellegentiam . . . ne suspicione quidem . . . attingere (ARNOB. nat. 1, 63 p. 43). VERG. Aen. 6, 829 si lumina vitae attigerint. OV. fast. 2, 270. SEN. Thy. 888 summa votorum attigi. epist. 93, 8 finem, *syn.* pervenire. PETRON. 88. STAT. Theb. 5, 456 externas . . . taedas attigerim. PS. QVINT. decl. 4, 6 huiusque auctoritatem sacrae legis attingere. FLOR. Verg. p. 183 ne Africa coronam . . . Iovis attingeret. TERT. ieiun. 12 p. 290 *abstinentiae disciplinam* adtigerat. anim. 18 p. 329 quae intellectu attinguntur (AVG. civ. 8, 7 LEO M. serm. 77, 3). VVLG. sap. 7, 24 *sapientia* attingit . . . ubique (διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων). 8, 1 attingit . . . a fine usque ad finem fortiter (διατείνει δ' ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας. AVG. civ. 12, 26. 15, 3 epist. 137, 3, 12). AVG. civ. 8, 4. ARNOB. in psalm. 18 ad cuius (*gentis*) notitiam non attingat calor fidei. 87 p. 452 homines . . . ad vitam attingant (*cf.* EPIST. pontif. 235 p. 364[B] M.). CARM. epigr. 745, 2. BENED. reg. 7 p. 17 humilitatis . . . culmen adtingere.

V *vacare alicui rei, aggredi ad aliquid*: CIC. de orat. 1, 79. 1, 82 sero ac leviter Graecas litteras attigissem (epist. 16, 14, 1). 1, 87 quae . . . rhetores ne primoribus quidem labris attigissent. 2, 1. 2, 57 causas . . . attigerunt (Mur. 3 Brut. 160). 2, 61. 2, 76 partem . . . publici muneris. 2, 362. 3, 81 libros (*de lectione. cf.* Tusc. 1, 6. Att. 2, 1, 1 strictim. 6, 2, 9 *syn.* legere. OV. trist. 2, 257 PLIN. nat. praef. 17 GELL. 12, 2, 1. 18, 10, 8 SVET. Cal. 15). orat. 35 *librum* (*de scriptura. cf.* Arch. 19. 28 PETRON. 118 PLIN. epist. 4, 3, 4). 41 (*Phaedr.* 279 A) orationes (AVSON. 470, 16 *rhetoricen*). Verr. 2, 37 non attigit pecuniam (*i. curam pecuniae*). agr. 2, 92. Sest. 49 rei publicae partem . . . attingere (138 Tusc. 4, 5 epist. 1, 9, 18 Att. 2, 22, 3. 9, 9, 1 SVET. Tib. 13). 68 partem . . . sceleris. Arch. 17 *studia* (SVET. gramm. 9 leviter). fin. 4, 10 *artem* (SEN. dial. 11, 17, 3 PLIN. nat. 29, 17). epist. 3, 11, 2 *ambitum*. 6, 7, 3. 13, 29, 3 ad Q. fr. 1, 1, 17. 2, 8, 2. 3, 1, 4. SALL. Iug. 44, 3 bellum. PS. SALL. rep. 1, 4, 4 voluptates. CATVLL. 22, 15 poemata (NEP. Att. 18, 5 poeticen. SVET. Aug. 85 poetica summatim). GRATT. 505. CELS. 5, 26, 1 aegrotum. PLIN. nat. praef. 21 MART. 7, 63, 5. IVV. 14, 106 partem vitae non attigit ullam. SVET. Cal. 43 militiam. Nero 52 disciplinas (GELL. 14, 3, 5). VLP. dig. 49, 1, 10, 4 tutelam. PS. APVL. Ascl. 32 TERT. spect. 8 p. 10, 18.
nota: *in dicendo vel scribendo commemorare aliquid*: PLAVT. Truc. 864 paucis . . . rem . . . attigit. VARRO ling. 8, 43 *opp.* planius *dicere* (RHET. Her. 4, 55). frg. Aug. civ. 6, 4 p. 251. CIC. inv. 1, 30 leviter (COLVM. 9, 2, 3. QVINT. inst. 7, 3, 27 in transitu. PLIN. paneg. 25). 1, 98 singillatim. de orat. 2, 201 breviter (PLIN. nat. 2, 55 atque capitulatim. PLIN. epist. 1, 20, 2 cursim et. SVET. Galba 3). 2, 248. 2, 366. 3, 9 cogitatione. 3, 110 *opp.* praeterire (S. Rosc. 123). part. 60 brevi singula. 137 Brut. 44 orat. 134. S. Rosc. 60 *syn.* nominare. div. in Caec. 30. Cluent. 1 timide et diffidenter (QVINT. inst. 4, 1, 35). 156. Flacc. 6 *opp.* silere. dom. 40 perbreviter (rep. 2, 9). har. 7 voce. 11 littera. Planc. 8 contumelia. or. frg. A VII 28 (QVINT. inst. 5, 13, 25). rep. 4, 4. Tusc. 5, 68 verbis. Tim. 30 off. 2, 74 phil. frg. V 58 epist. 2, 4, 2. 4, 13, 4. Att. 2, 24, 3 tenuissima suspicione. 15, 11, 2 ad Q. fr. 3, 5, 2 CATVLL. 39, 13. LVCR. 3, 261 summatim (PANEG. 12, 8 p. 278). NEP. Pel. 1, 1 tantummodo summas. reg. 1, 1 VERG. catal. 9, 55 LAVD. Tur. Corp. VI 1527. LIV. 28, 27, 7 invitus ea tamquam vulnera attingo. 39, 48, 6. VITR. 4, 6, 6 *syn.* exponere. 10, 8, 1 quam brevissime proximeque. VAL. MAX. 1, 6 ext. 1. 1, 7, 1 *syn.* referre (3 praef. 5, 2, 10). 1, 8 ext. 19. 4, 6 ext. 1. 4, 7 praef. 5, 3, 5. 6, 7, 1. 6, 9 ext. 2. 7, 8 praef. 8, 1 absol. 9. 9, 13 praef. oratione (GELL. 14, 1, 32). SEN. epist. 8, 8. 14, 13. 79, 5 PLIN. nat. praef. 14. 3, 40. 3, 42. 7, 123. 18, 125 in transcursu. QVINT. inst. 1, 6, 24. 3, 6, 28. 5, 8, 1 levissime. 5, 10, 92. 6, 2, 2. 10, 1, 44. FRONTIN. aq. 112 exempli causa. TAC. ann. 4, 35 PLIN. epist. 9, 13, 7. 9, 26, 6 FRONTO p. 211 N. PAVL. dig. 34, 3, 25 plenius. GELL. 1, 22, 6 APVL. apol. 30. 38 *syn.* dicere. 51. 86 flor. 82 TERT. orat. 9 p. 186. 15 p. 189. AVG. civ. 3, 14 transeunter.

VI *similitudine cognatione ratione qualibet attingere*: PLAVT. Merc. 32 quae nihil attingunt ad rem (CIC. de orat. 2, 163 rem. *ibid.* 2, 166). LEX Cinc. Bruns[6] p. 47 qui eos . . . cognatione attinget (LEX rep. 10 Corp. I 198 *ibid.* 20 CIC. Verr. 3, 27. 6, 83 LIV. 22, 61, 1. SEN. contr. 1, 1, 12 gradu cognationis. VLP. lex Corn. dig. 47, 10, 5). LEX rep. 24 Corp. I 198 necessitudine (CIC. epist. 13, 7, 4 ad Q. fr. 1, 1, 6). *ibid.* 25 ⟨affinitate⟩ (CIC. Verr. 3, 27). COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 92 quod attingat qui . . . habent. CIC. part. 114 haec proprie attingunt eos. top. 56 hoc disserendi genus attingit . . . *oratorum* disputationes. Verr. 4, 91 haec . . . lucra . . . nihil te attigisse. agr. 8 agri partem aliquam iuris, . . . similitudinem . . . possessionis, . . . spem diuturnitatis attingunt. leg. 2, 13 quae *scita* non magis legis nomen adtingunt. fin. 5, 24 quatenus quidque se (*animal*) attingat ad seque pertineat. Tusc. 1, 91 *mors vivos* non attinget (LACT. inst. 2, 12 p. 157 de ira 17 p. 110). 4, 30 attingit animi naturam corporis similitudo. 5, 93 *cupiditates quae* neque necessitatem modo sed ne naturam quidem *attingunt*. fat. 17 qui locus attingit hanc quaestionem. off. 1, 18. 1, 46. 1, 76 haec . . . res non solum ex domestica est ratione, attingit etiam bellicam. 2, 72 *syn.* pertinere (SEN. epist. 121, 2). SIL. 8, 294 genus . . . per altos attingebat avos caelum. PLIN. epist. 7, 24, 2 iis . . . quos sanguine attingit inter propinquos. VLP. dig. 29, 5, 1, 30 qui suspicione caedis aut conscientia attingi videbuntur. 30, 86, 2 *omnia* quae personam eius (*servi*) attingunt. TERT. idol. 8 quae (*artificia*) idolum . . . non adtingant. LACT. epit. 28 p. 702 summum bonum . . . nec mutum animal nec corpus attingat. HIL. Mac. 126 quorum si proprios attingis pectore sensus. PS. AVG. categ. 8 quod *genus sermonis* ad philosophos attingit. MART. CAP. 5, 474 argumenta . . . quae *negotium* . . . attingunt. COD. Iust. 5, 14, 4 si ad vinculum potestatis patriae non attigeris.

VII *recenti usu i. q. contingere. cf. Roensch, Semasiol. Beiträge 3 p. 9.* GLOSS. II 562, 40. APVL. apol. 100 si quid ei humanitus attigisset (*cf. sub* accido *I 293, 5*). ITALA act. 3, 10 *cod. e* quod attigit ei (VVLG. contigerat). PAVL. dig. 39, 2, 37 si quid damni ex hac causa attigit.

structurae: *pro accusativo ponitur* ad *cum acc.*: PLAVT. Merc. 32 (*l. 28*) MELA 1, 20 (*p. 1145, 11*) HYG. grom. p. 111 (*p. 1145, 19*) EPIST. pontif. 235 (*p. 1145, 62*) PS. AVG. categ. 8 (*l. 53*) ARNOB. in psalm. 18 (*p. 1145, 60*) *ibid.* 87 (*p. 1145, 61*) COD. Iust. 5, 14, 4 (*l. 54*). usque ad *iungitur* VVLG. sap. 8, 1 (*p. 1145, 58*). 18, 16 (*p. 1144, 12*). *dativus pendet ab* attingo CORP. IX 5438 (*p. 1145, 18*) APVL. apol. (*l. 57*) ITALA act. 3, 10 (*l. 59*).

2. atting(u)o (-xī), -tinctum, -ere. *ab* ad *et* tingere. RHET. Her. 4, 62 si quem reperiat cui aliquid mali faucibus adflare ore adtingere dentibus insecare lingua aspergere possit (*cf. Marx in ind. p. 393*). VEG. mulom. 1, 11, 7 post haec . . . ollis . . . confectis . . . attinctum (*i. quod potavit*) animal replebis. PAVL. NOL. epist. 23, 5 p. 162, 8 ad remedium infirmitatis optavi ut oleo me vel aqua melior conservus adtingeret. *loci velut* VITR. 8, 3, 5 *aqua* nervos attingit. CELS. 1, 4 p. 22 frigida partes *corporis* attingi. PLIN. nat. 18, 160 felle . . . semina attingi. 20, 180 venter *oleo* attingatur *huc referri non debent, cf. usum vocis* tango. *nota lusum*: SEN. epist. 66, 8 *virtus* quidquid attingit (*sic p*) . . . tinguit. *Bickel.*

Attinulus *v. sub* Attis.

Attinus *nom. vir. barbaricum.* CORP. XIII 1620 (*in Aquitania*) Attinus pat(er), Pollina m(ater). VII 1336, 111 (*Eburaci, in patella*) Attinu⟨s⟩.

Attio (Atio) *cogn. vir. barbaricum, cf.* 2. Attus. CORP. III 1400 (*in Dacia*) Q. Ingenuvius Attio. 4933 (*in Norico*) Iuliae Ti. fil. Ba-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nonae M. Vlpius Attio matri. 5101 (*ibid.*) C. Iulio Accis f. Cisiaco et Devognatae Ationis filiae uxso(ri). 11556 (*ibid.*) Ael(ius) S⟨ec⟩undu⟨s⟩ Atuli f. ⟨et Q⟩uint⟨io?⟩ Attionis ⟨f.⟩. II 6257, 18? INSCR. Rhen. 1353? *Otto.*

Attiolēnus *v.* Attus. **Attiolus** *v.* Attus.

Attis, -īnis, -idis, -is, Ἄττις. *ad orthographiam*: *scriptura librorum valde nutat*: CATVLL. 63, 1 actis *G O integri*, athis *mutili.* 27 atris *G O*, athis *L.* 45 attis *G*, atris *O*, athis *plerique.* 88 attin *codd.* Ov. Ib. 455 atis *P*, athis *F G H T V.* CLAVD. 20, 302 attis *P*[1], attys *E A*, atys *Π*, actis *C*, athis *add. C*[1], athis *B*, actas *V.* AVG. civ. 7, 25 *v. l.* athis *b*, atus *d.* PROB. cath. gramm. IV 29, 19 atth- *ter. cf. l. 15.* SERV. Aen. 7, 761 attis *R L F*, atis *S M*, acis *H.* SCHOL. Stat. Theb. 10, 175 addis *M*, actis *Pb.* MYTHOGR. 1, 230 Atin (2, 128). *edd. veteres scripserunt* Atys. *in titulis*: CORP. X 6074 (*Formiis, e codd.*) Atthin. II 3706 (*Magone, periit*) Atthin(i). *ad declinationem*: *nom.*: Attes, Atta: CHAR. gramm. I 67, 11 masculina modo 'es' modo 'a' ... terminaverunt, velut Anchises Anchisa, ... Attes Atta. *gen.*: Attinis: MACR. somn. 1, 21, 8. 1, 22, 5. CORP. VI 505 (*a. 295*) M. D. M. I. et Attinis. 32444 hymnolog⟨o⟩ primo M. D. I. e⟨t⟩ Atti⟨n?⟩is publico. VIII 8656 (*in Mauret. Sitif.*) M. Deum ⟨M.⟩ Id⟨aea⟩e et At⟨tini?⟩s. Attidis: PROB. cath. *l. c.* hic Attis huius Atthis vel Atthidis (SACERD. gramm. VI 480, 16). APVL. met. 4, 26 Attidis. ARNOB. nat. 7, 33 AVG. civ. 7, 25 *tit. cf.* VARRO Men. 150, *ubi e Lachmanni coniectura* Attidis signo. CORP. VI 511 (*a. 377*) *cf. l. 45 sq.* Attis: *cf. l. 22. adde*: CORP. VI 30973 collegium dendrophorum Matris Deum M. I. et Attís. 6556 (*e columb.*) *cogn. vir.* 2183 archigallus Matris Deum Magnae Idaeae et Attis. 32465 ⟨sacerdos ... M. D.⟩ M. I. et Attis et Aelia d. XIV 37 (*Ostiae*) signum Attis. 35 ímaginem Attis argentiam. 38 numini Attis. FVLG. myth. 3, 5 inscr. Atys: HIER. in Os. 1, 4, 14 p. 41 Vall. Atteos: CARM. epigr. 111 (*Romae, saec. IV ex.*) 26 Dindymenes Atteosque antistitem. *cf.* FIRM. err. 18, 1 μύστης Ἄττεως. *dat.*: Attini: CORP. IX 3146 (*Corfinii*) Attíni (*ibid.* Attini *et* Attíní). XIII 6664 (*Mogontiaci*) in h. d. d. de⟨o A⟩ttíni. XIV 3534 (*Tibure*) Attini Aug. sac. C. Íulius Sp. f. Íulianus Proculus sacerdos M. D. M. I. IX 1538 (*Beneventi, a. 228*) Attini sacrum et Minervae Berecint. (1539—1542). CARM. epigr. 1520 (*Corfinii*) Acca L. f. Prima ministra Matris Magnae Matrem refecit Magnam et inauravit et Attiní comam inauravit et Bellonam refecit. II 3706 (*cf. l. 15*) templum Matri Ma⟨gnae et⟩ Atthini(i) d. s. p. ⟨f.⟩. XIII 2500 (*apud Ambarros*) Matri Deum et Attin. Cupidines II ... tes(tamento) leg(avit). Attidi: CORP. VI 506 (*ca. a. 295*) M. D. M. et Attidi. 499 (*a. 374*) Matri Deum Magnae Idaee summae parenti Hermae et Attidi menotyranno invicto (500 *a. 377.* 501 *a. 383*). 510 (*a. 376*) Dís Magnis Matri Deum et Attidi. 511 (*a. 377*) M. D. M. Idaeae et Attidi menoturano s(acrum). *ibid.* Attidis minoturani. VIII 7956 (*Rusicade, cf.* add. p. 1878) sancto Attidi sacrum genio dendrofor. Atti: CORP. VI 508 (*a. 319*) potentiss(imis) diis ⟨M. D. M. et At⟩ti menotyranno. 502 (*a. 383*) diis omnipotentibus M. D. et Atti. III 763 (*Tomis, cf.* add. p. 997) Attí C. Antonius Eutyches archidendroph. pro salute sua posuit. *acc.*: Attin: *saepe inde a* CATVLLO. *nota* CORP. X 6074 (*cf. l. 14*) Decimia C. f. Candida sacerdos M. D. Atthin d. d. Attinem: MACR. somn. 1, 21, 7. Attidem: ARNOB. nat. 5, 42 (*contra* 1, 41 Attin). *notanda praeterea haec*: TERT. apol. 15 attin *optt.*, attem *G*, Atten *ed. Gelenii*, atyn *D et edd. rell.* FIRM. err. 3, 2 atim (*aut* att in) *P. contra* 8, 3 attin. *abl.*: Attine: CORP. IV 2258 Victor cum Attíne hic fuít. Attide: ARNOB. nat. 4, 29. *ad genus*: *in universum masc., at*: CATVLL. 63, 27 Attis ... notha mulier. 31 furibunda. 32 comitata. *contra traduntur*: 42 excitum Attin. 45 ipse. 88 tenerumque, *ubi edd. formam femininam restituerunt.*

A *pastor Phrygius Cybelae adamatus, de quo cf. Cumont apud Ruggiero, Dizion. epigr. I 763, PW. II 2247; Wissowa, Relig. u. Kultus 266. 270 sq.* 1 *ad interpretationem*: ARNOB. nat. 5, 42 Attidem cum nominamus, Solem, inquit, significamus et dicimus: sed si Attis Sol est, quemadmodum conmemoratis et dicitis, quis erit Attis ille, quem in Phrygia genitum vestrae produnt...litterae? MACR. somn. 1, 21, 9 *Phryges* Solem ... sub nomine Attinis ornant fistula et virga. CARM. c. pag. 109 Attin castratum subito praedicere Solem. FIRM. err. 3, 2 Attin ... hoc ipsum volunt esse, quod ex frugibus nascitur. AVG. civ. 7, 25 quam interpretationem de abscisione Attidis Graecorum sapientium doctrina reppererit. *ibid.* Porphyrius ... Attin flores significare perhibuit, et ideo abscisum, quia flos decidit ante fructum. ARNOB. nat. 5, 6 hirquos Phryges suis attagos elocutionibus nuncupant, inde Attis nomen ut sortiretur effluxit. FVLG. myth. 3, 5 Attin dici voluerunt quasi eton, etos enim Grece consuetudo dicitur. 2 *epitheta et praedicative apposita*: Ov. fast. 4, 223 Phryx puer ... facie spectabilis. SEN. Ag. 690 Phrygium. CARM. epigr. 1110 (*Romae, saec. I/II*), 1 qui colitis Cybelen et qui Phryga plangitis Attin. ARNOB. nat. 1, 41 nonne illum Attin Phrygem abscisum et spoliatum viro Magnae Matris in adytis deum propitium, deum sanctum Gallorum conclamatione testamini? Ov. met. 10, 104 Cybeleius (*cf.* MART. 9, 11, 6 Cybeles puer). NERO Pers. 1, 93 Berecyntius Attis. ARNOB. nat. 5, 6 puer. 4, 29 specioso. SERV. auct. Aen. 9, 115 puer speciosus. PRVD. c. Symm. 2, 52 pulcrum (MART. CAP. 2, 192). AVG. civ. 6, 7 pulcher adulescens *Matri Deum* dilectus (SCHOL. Stat. Theb. 10, 175) et muliebri zelo abscisus. FVLG. myth. 3, 5 puerum formosissimum (MYTHOGR. 1, 230). OPT. PORF. 27, 9 almus amans Attis. CARM. c. pag. 109 castratum (*cf. p. 1147, 68*). 3 *in universum*: CATVLL. 63, 42 Ov. fast. 5, 227. Ib. 455 deque viro fias nec femina nec vir, ut Attis. PERS. 1, 105 STAT. silv. 1, 5, 38 MART. 10, 4, 3 ARNOB. nat. 5, 7 *et* 39. HIER. in Os. 1, 4, 14 p. 41 Vall. in honorem Atys, quem eunuchum dea meretrix fecerat. FVLG. myth. 3, 5 tit. fabula Berecintiae et Attis. HYG. fab. capit. ind. 213 CLAVD. 20, 302 AVG. civ. 7, 25. SERV. Aen. 7, 761 Matri Deum *numen coniunctum* Attis (MYTHOGR. 2, 128. *cf.* INSCR. *p. 1147, 18 sqq*). 4 *apud artifices*: TERT. nat. 1, 10 vidimus saepe castratum Attin deum a Pessinunte (apol. 15). CORP. X 6074 *cf. p. 1147, 51 sq.* 5 *Catulli carmen*: MART. 2, 86, 4 nec dictat mihi luculentus Attis mollem debilitate galliambon. B *cogn. vir.*: CORP. VI 6556 (*e columb.*) Statlia Ariadne T. Statili Attis l. 19122 L. Calpurnius L. l. Attis. *deminut. videtur esse* **Attinulus,** -ī, *nom. serv.?* INSCR. Notiz. degli scavi 1901 p. 149 (*Pompeis*) *graphio inscriptum.*

C. Íulius **Attisaga.** CORP. II 1374 (*in Baetica*). *Diehl.*

Attiso, Attisso *nom. barbaricum.* CORP. VII 1336, 112 (*Londinii in patella*) Attiso. INSCR. Rhein. Mus. 58 (1903) p. 154 (*Wormatiae in tab. plumb.*) Terentius Attisso. *Otto.*

attitarna εἶδος ἰχθύος GLOSS. II 23, 13 (*ubi* atarna *g*). **atharna** ἰχθύος εἶδος *ibid.* 22, 27. *v.* acharne. *Ihm.*

Attitiānus, -ī *nom. vir.* AVR. VICT. Caes. 33, 13 Attitianus *actuarius Victorinum imp. interfecit.* 12 Attitiani (atticiani *cod. Oxon.*) *cf.* Atticianus. *v. P. v. Rohden, PW. II 2252.* *Diehl.*

attitulātio, -ōnis *f. ab* attitulare. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 64 *disserere* de attitulatione libelli ipsius, cur Canticum canticorum superscriptus sit. *ibid.* p. 82 in ipsis quoque attitulationibus librorum suorum (*syn.* inscriptio tituli). *ibid.* haec quasi in praefatione dicta sunt a nobis de superscriptione ipsa vel attitulatione libelli. p. 84.

attitulo (adt-), -āvī (-ātum), -āre. *ab* ad *et* titulus *vel* titulare. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 155 istud est vinum, cui scribuntur isti psalmi, qui pro torcularibus attitulantur. Orig. in lev. 16, 6 docebit te Isaia propheta, qui sub visione, quam attitulavit quadrupedum in deserto, talia ... loquitur. AVG. serm. ed. Mai 151, 4 (*de Herode infantes necante*) divinis castris tironum innocentiae tenerae (terrae *cod.*) characterem cruoris insigniens martyralibus stipendiis cruentus adtitulat. GENNAD. vir. ill. 11 liber, qui adtitulatur 'vita patrum' (58). 65 disputationem, quam absconso nomine suo adtitulavit 'Peregrini adversum haereticos'. CANON. 25 (Migne 56, 531) quod sincera agnitione animo concepisse cognoscimus sacerdotes, attitulantes notavimus. CASSIOD. hist. 9, 40 libros, quos de exercitio mentis attitulavit. 10, 11 dialogo, quem attitulavit Xenonem. VIRG. gramm. epist. 3 p. 145 H. in quodam volumine, quod a Terentio Marcillio scriptum adtitulant. *Ihm.*

Attius, Attiānus *v.* Attus.

Atilia **Attixsis** (*gen.*) filia. CORP. XIII 76 (*in Aquitania*). *Diehl.*

1. Atto *nom. servile et cogn. barbaricum, cf.* Attu *et nomen germanicum* Atto (*Förstemann*[2] *p. 152*). CORP. VI 4881 M. Faricius (*sic*) Atto fr(umentarius) leg. I aiutrices (*sic*). V 7065 (*Taurinis*) Capito Attius Attonis f. INSCR. Rhein. Mus. 55 p. 238 (*Cumis, saec. I a. Chr.*) Atton⟨em⟩ ⟨He⟩i M. ser. CORP. XII 646 (*in agro Arelatensi*) Celtilla Attonis f. III 6010, 26 (*in vasis*) Atto fecit (*cf.* 12014, 12. 13552, 3). 11534 (*in Norico*) Obilie Attonis f. 11699, 3, 4 (*ibid.*) Avitus Attonis. XIII 915 (*in Aquitania*) Maglo Matonius Atto marmorarius. 922 (*ibid.*) Iul. Attonis fil. Icco miles. 6175 (*in Germania sup.*) Attonia Selma Nicco Attonis f(ilio). 6277 (*ibid.*) Silius Attonis f. eq(ues) alae .... INSCR. Rhen. 605. 825 C. Ioincatius Atto. 857 Varusio Attoni filio defuncto Acceptius Varusius *pater.* CORP. II 2734?. 2835?. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 414 n. 142 (= CORP. II 2814, *in Hispania Tarrac., litteris saec. I*) L. Tritalicum Attonis Flavi f(ilii). *v.* Attonius. *Otto.*

2. Atto *v.* Tatto.

adtolero, -āre. *ab* ad *et* tolerare. APVL. met. 2, 4 atria longe pulcherrima columnis quadrifariam per singulos angulos stantibus adtolerabant statuas. *Ihm.*

attollentia, -ae *f. ab* attollere. *i. q. superbia, cf.* attollo *II 2.* SCHOL. Luc. 1, 82 Web. ut, quamdiu concorditer et sine attollentia se haberent, crescerent et starent.

attollo (adt-), -ere. *ab* ad *et* tollere. *v.* NOT. Tir. 22, 79. AGROEC. gramm. VII 123, 10 attollit, aggerat scribendum est; in compositione enim sermonum 'ad' praepositio accusativi casus corrumpitur ..., quando eam muta sequitur. *perraro legitur apud poetas priscos* (*singulis locis apud* PLAVT. TER. PACVV.), *adamatum poetis inde a* VERG. (HOR. *semel*), *scriptoribus sermonis pedestris inde a* LIV. (SALL. frg. *semel*). *ex formis* attulas, -at, -amus (*v.* affero *I p. 1192, 64*) *grammatici* (MACR. exc. gramm. V 606, 38 DIOM. gramm. I 380, 15) *praes.* attulo *sibi finxerunt, quod cum* attollo *confundebant ideoque docent* NON. 246 attollere adferre. GLOSS. V 547, 8 adtolle adfer.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

I *transitive*: *i. q. sursum tollo, sustollo*: ISID. orig. 10, 8 attollens, quod se elevet et erigat. GLOSS. προσεπαίρω, προσυψῶ adtollo. attollere elevare. attolli erigi. attollens elevans, erigens. erigit adtollit. *saepe additur ablativus instrumenti vel* per *c. acc. et significatio loci* (*praepos.* in *c. acc.*, ab, contra, adversus, ad, ex, super, supra *vel abl. loci*).

1 *proprie*: **a** *de animantibus* (*hominibus, deis, bestiis*): *aliquem vel aliquid*: PLAVT. Cas. 357 quid si propius attollamus (attolamus *Lond.*) signa eamusque obviam? (*qui locus fortasse excidit in* DIOM. gramm. I p. 380, 19 *post verba*: Plautus pluraliter. *cf. infra l. 53 sqq.*). TER. Eun. 769 attolle pallium. PACVV. trag. 42 (Non. 246) quis vetat, quis, ne attollat? (*sc. corpus Aiacis*; attolat *Bücheler*, attulat *Quicherat*, abstulat *Ribbeck*). SALL. hist. frg. 1, 126 per calonum corpora ad medium quasi, dein super adstantium manibus in murum attollitur. VERG. georg. 4, 217 saepe attollunt umeris *apes regem*. Aen. 5, 452 ab humo miserans attollit amicum. 6, 607 furiarum maxima ... facem attollens. SEN. Phaedr. 445. SIL. 10, 550 ipse manu celsam pinum flammaque comantem attollens. FRONTIN. strat. 3, 12, 1 lumina. STAT. Theb. 3, 142 multifida attollens antiqua lumina cedro. CLAVD. carm. min. 25, 33 hoc (*Hymenaeo*) sine nec primas fas est attollere taedas. MANIL. 3, 459 Capricornus in hora dimidia attollat luces. 5, 647 Engonasin ... dextra per extremos attollit lumina pisces. SEN. Med. 298 clarum priusquam Phoebus attollat diem. Phaedr. 571 LVCAN. 6, 334. SIL. 12, 648 attollens rutilantem lampada Titan obruit *Hesperum*. AVIEN. Arat. 256 attollens lampada flammis Arctophylax. 1436. VERG. Aen. 5, 829 omnis attolli malos. 7, 173 fasces (STAT. silv. 1, 2, 175 AVSON. 297, 11). 8, 731 attollens umero famamque et fata nepotum (*sc. in clipeo picta; cf.* APVL. met. 10, 30 clypeum attollens). AETNA 629 attollere praedas. HOR. epist. 1, 17, 58 adtollere curat fracto crure planum (*v.* PORPH. *ad h. l.*). OV. met. 7, 848 corpus ... ulnis mollibus attollo (SEN. Phaedr. 370 attolli ... iterumque poni corpus. LVCAN. 6, 620. SIL. 10, 258 aegrum ... corpus. TAC. hist. 3, 25. STAT. Theb. 4, 507 non attollere bustis corpora). 9, 387 parvum ... attollite natum. LIV. 39, 13, 3 adtollere paventem. 39, 49, 5 haud secus quam ducem suum attollunt. CELS. 5, 27, 2 modo mersum *in piscinam* bibere pati, modo attollere. 7, 26, 2 attollendus uncus extremus. 8, 4. 8, 10, 2 alteram fasciam minister attollit, alteram premit medicus. 8, 8, 1 umerus ipse attollendus. 8, 15. SEN. Ag. 787 famuli, attollite *Cassandram*. LVCAN. 4, 439 dispositis attollat retia varis (SCHOL. Bern. 'varis': furcis) venator. 8, 65 frustra ... attollere terra semianimem conantur eram. PLIN. nat. 21, 42 effossuri ... protinus in caelum adtollunt *irin*. 37, 94 positus *carbunculus* extremo visu nubilante sit, si (sita *vel* si ita *trad.*) attollatur exardescente fulgore. SIL. 8, 75 allapsam *Annam* genibus ... Iuli attollit *Aeneas*. 9, 241 erectos attollit *elephantus* ad aethera muros *dorso*. 13, 863 ille (*Caesar*) ... stelligerum attollens apicem (*cf.* SVET. Iul. 88). 14, 177. STAT. silv. 3, 2, 133 me magna cervice ligatum attolles umeris. 4, 8, 13 sibi genitos putat attollitque benigno Polla sinu. QVINT. inst. 11, 3, 174 pueros. APVL. met. 8, 16 sudes praeacutas. 8, 27 immanes gladios ac secures (*cf.* HEGES. 5, 5). 11, 10 palmam auro subtiliter foliatam. PANEG. 8, 9 p. 187, 27 nos iacentes ad pedes tuos clementissimo attollis affatu. 12, 30 p. 298, 8 vexillum latrocinii civilis. OPT. PORF. 16, 29 invictae attollunt signa cohortes. CLAVD. 3, 86 signa ... divos attollere contra. AVIEN. orb. terr. 1130 virentis *Liber* attollit thyrsos. Arat. 377 alternae germanos (*sc. Geminos*) tempore vitae Iuppiter attollit. HYG. fab. 92 p. 87, 22 quae esset formosissima, attolleret *malum*. AMBR. Isaac 4, 17 redimicula cervicis adtollat, in qua sunt patientiae et humilitatis insignia. HIER. epist. 130, 6 iacentem manu. *sui ipsius corporis membra vel partes*: [PLAVT. Cas. 815 *ubi* supera tolle *A*, super attolle *P v. sub* tollo.] VERG. Aen. 1, 354 ora modis attollens pallida miris (APVL. met. 8, 8 pallore deformem attollens faciem. 8, 12). 4, 688 gravis oculos conata attollere rursus deficit. PROP. 1, 15, 37 contra magnum potes hos *oculos* attollere solem. OV. met. 2, 448 vix oculos attollit humo. 6, 605 fast. 1, 283. LIV. 6, 16, 3 (*in imag.*) nec adversus dictatoriam vim aut tribuni plebis aut ipsa plebs attollere oculos aut hiscere audebant. 9, 6, 8. frg. 60 (Sen. suas. 6, 17) vix attollentes ⟨prae *add. Gronov.*⟩ lacrimis oculos. CELS. 7, 7, 1 *vesicae* vix attollere oculos sinunt. SEN. dial. 10, 2, 3 *vitia* nec resurgere aut in dispectum veri attollere oculos sinunt, sed demersos et in cupiditatem infixos premunt. benef. 1, 3, 1 non audebit adversus multa oculos adtollere. epist. 71, 34 contra fortunam. *cf. p. 1151, 39*. OCTAVIA 842 contra ... sanctos coniugis vultus meae attollere oculos. CVRT. 6, 9, 31 VAL. FL. 4, 435. QVINT. decl. 252 p. 32, 9 an solus oculos ad ingenuas et ad virgines ... attolleret? IVV. 1, 2, 95. TAC. hist. 4, 14. LACT. inst. 6, 24, 25 ad alienam felicitatem non attollat oculos. AMM. 29, 6, 9 VVLG. gen. 43, 29. VITA Vedast. 2[B] oculos ... ad caelum elevatus adtollit. VERG. Aen. 5, 847 vix attollens Palinurus lumina (OV. met. 10, 293 timidumque ad lumina lumen attollens. VAL. FL. 7, 436. SIL. 1, 508 caeloque attollit lumina supplex. 6, 466 palmas simul attollens ac lumina caelo). OV. met. 4, 144 vultus ... attolle iacentes (SEN. Phaedr. 587 VAL. FL. 5, 85. SIL. 9, 168 maestum attollens ad sidera vultum. 10, 632. STAT. Ach. 1, 614 pronos ... vultus. silv. 4, 1, 12. 1, 1, 47 acrius attollit *sonipes* vultus. APVL. met. 11, 3 CLAVD. 8, 427 carm. min. 17, 6. AVIEN. Arat. 1054 singula frugiparos attollunt Tempora [Ὧραι] vultus). STAT. Theb. 12, 325 huc attolle genas defectaque lumina (VAL. FL. 7, 258 attolle genas. SIDON. carm. 7, 596). VERG. Aen. 5, 278 sibila colla arduus attollens *serpens* (SIL. 17, 448). 5, 364 evinctis attollat bracchia palmis. SEN. contr. 1, 2, 21 puellares lacertos. LIV. 10, 36, 11 manus ad caelum. CELS. 8, 3 saepius attollenda *sinistra manus*. HOMER. 572. STAT. silv. 2, 5, 21 miles in hostem attollit ... manum. APVL. met. 6, 18. TERT. idol. 7 ad deum patrem manus. orat. 14. VAL. FL. 4, 326 fessas ... palmas. SIL. 6, 466 *v. p. 1149, 81*. QVINT. inst. 11, 3, 115 adorantes attollimus *palmas*. SIL. 9, 211 dextram ... caede cruentam attolles. VERG. Aen. 7, 561 *Allecto* attollit stridentes anguibus alas. VERG. Aen. 9, 679 quercus intonsa ... caelo attollunt capita. (AETNA 227 caput ... attollere caelo. OV. met. 5, 503. hal. 70 victor *equus* quanto sublimius altum attollat caput. LIV. 6, 18, 14 (*in imag.*) ut caput attollere Romana plebes possit. SEN. Oed. 337. Phaedr. 830 alto vertice attollens caput. Oed. 971. SIL. 3, 195. 4, 660 madidos crines et glauca fronde revinctum attollit ... caput. 4, 693. APVL. met. 7, 24 vastum attollens caput *ursa*. AMM. 16, 12, 2 erexit confidentiam caput altius adtollentum (*sc. regum*, -ntem *editio Gelen.*). STAT. Theb. 9, 414 surgit spumosum attollens apicem.) CVLEX 170 attollit *serpens* nitidis pectus fulgoribus. CELS. 7, 7, 6 saepe eam (*palpebram*) duobus digitis attollat. 7, 7, 9. 7, 7, 10. SEN. Herc. f. 789 attollit hirtas angue vibrato comas *Stygius canis*. STAT. Theb. 11, 65 *Tisiphone* crinalem attollit longo stridore cerasten. PLIN. nat. 8, 88 caudam attollens. 8, 163 adiutum *equum* modo in attollenda priore parte corporis. 9, 82 attollit e mari ... cornua. 10, 177 in urina attollere crus *canes*. 11, 232 *feminae* possunt partus suos attollere. SIL. 3, 105 *Milichus* cornigeram attollens genitoris imagine frontem. (4, 614. STAT. Theb. 4, 107 imis vix truncam attollere frontem ausus *Achelous* aquis. QVINT. inst. 11, 3, 78 frons contrahitur, attollitur, remittitur). SIL. 6, 225 immensum attollit *draco* corpus. 17, 138 attollere fessos annitentem artus (STAT. Theb. 2, 125 attollit membra). 16, 399 altius attollens cervicem victor *equus* ovantem (APVL. met. 11, 11 attollens canis cervices arduas. HOMER. 502 adtollit *leo* cervice iubas). 16, 444 mollia crura superbi attollens *equus* gressus. PROCOP. Ps. Hier. epist. 150 magis etiamnum attollas supercilium. CLAVD. 14, 1 attollens thalamis Idalium iubar ... nascitur Hesperus. CAEL. AVR. acut. 2, 32, 170 tamquam lassantis nec valentis oris partes attollere.

b *sensu latiore*: NON. 246 attollere significat erigere, fundare. GLOSS. attollit aggerat. attollere aedificare construere. aggerat congregat acervat adtollit. *de animantibus, imprimis hominibus, deis*: VERG. Aen. 2, 185 hanc ... immensam Calchas attollere molem roboribus textis caeloque educere iussit. 11, 130 fatalis murorum attollere moles (LVCAN. 6, 33 caespite ... fragili subitos attollere muros). 3, 134 arcem ... attollere tectis. SEN. epist. 94, 61 aequum arcibus aggerem attollant (HEGES. 5, 14, 4). COLVM. 4, 19, 2 altius attollendum iugum (*sc. vitis*). PLIN. nat. 36, 96 epistylia tantae molis attolli. 36, 191 nec esset cortinis attollendis lapidum occasio. SIL. 17, 525 effigiem informat Latiam propereque coruscis attollit *Iuno* cristis. STAT. Theb. 4, 138 longo ... attollit *sonipes* pulvere campum (PLIN. paneg. 14. SOL. 7, 32 *pulli* resupinati glebulas pedibus attollunt). 6, 63 Tyrio ... attollitur ostro molle supercilium (*i. culmen rogi*). Ach. 1, 44 non potui (*Thetis loquitur*) ... attollere magnum aequor. silv. 1, 5, 24 Thybrim ... novis attollitis *nymphae* undis. Ach. 1, 437 galeas ... attollere conis. FRONTIN. aq. 18 altitudo *aquarum* in omnem partem urbis adtollitur. IVV. 5, 14, 95 novas attollit marmore villas. TAC. hist. 4, 53 sedes ... suas pietate hominum inchoatas divina ope attollerent. 5, 11 turres ... in sexaginta pedes ... attollebantur (CLAVD. 8, 104). VLP. dig. 43, 21, 1, 11 eundem rivum deprimat vel adtollat. COD. Theod. 16, 5, 15 (*a. 338*) nefariae praevaricationis altaria ... impudenter attollere. VVLG. psalm. 23, 7 *et* 9 attollite (ἄρατε) portas, principes, vestras (*cf.* HIER. epist. 18, 7 CYPR. GALL. Ios. 168). CLAVD. rapt. Pros. 1, 255 attollit litora gemmis (*Proserpina in veste picta*). ENNOD. opusc. 3 p. 357, 2 ingentis pretii fabricas sine nummorum adtollere condito. *de rebus*: VERG. Aen. 3, 574 attollit ... globos flammarum *Aetna*. CARM. de mens. 3, 12 Iunius ... praegravida attollens fertilitate sata (PALLAD. 1, 42, 1. AVIEN. Arat. 740 *sata* Sirius attollit). MANIL. 2, 202 cum sol ... aestivum tardis attollat mensibus annum. SEN. suas. 1, 9 omnia fluitare et incertis motibus modo attolli, modo deprimi. GERM. progn. fr. 5, 7 notus unde attolleret imbres. CELS. 7, 18 umor ..., quod non premitur, attollit. SEN. Tro. 228 vernis Caycus gurgitem attollens aquis. nat. 2, 9, 2 hoc (*spiritu*) adtollitur *aqua* inserto et cogente. 3, 28, 4 *materia* adtollit vasto sinu fretum. 4, 2, 21 si haec causa adtolleret Nilum. MELA 3, 22 *insulam* pendere et adtolli aquis increscentibus. LVCAN. [1, 646 *v. sub* tollo.] 10, 288 ausus *Nilus* in ardentem ripas attollere Cancrum. PLIN. nat. 2, 33 attollantur *sidera* ab eo (*mundo*). 2, 163 intus recepta liquorem in verticem attollant. 2, 201 spiritus attollendo potens solo. 2, 233 recentia cadavera ad vadum labi, intumescentia attolli. 18, 317 arcas lapidum adtollente secum arbore (*describitur torculum*). 32, 37 naribus inlitum *fel* comitiales erigit attollitque (SER. SAMM. 1022 attollit ... iacentem *sc.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epilepticum lapis ex nido hirundinis). VAL. FL. 2, 8 attollit tondentes pabula Magnes campus equos. SIL. 2, 157 exuviae capiti impositae tegimenque leonis terribilem attollunt ... rictum. 15, 215 Hyperionia lux ... sensim attollebat propius subeuntibus arces. STAT. Ach. 1, 445 classis promota suos ... attollit fluctus. silv. 2, 7, 33 attollat refluos in astra fontes ... Baetis. 5, 1, 92 omnia ... laetas pila attollentia frondes *sunt*. TAC. Agr. 10 *mare* ne ventis quidem ... attolli. hist. 2, 34 ut augescente flumine inoffensus ordo navium attolleretur. 5, 6 periti imperitique nandi perinde attolluntur *undis*. 5, 14 Germanos fluminibus suetos levitas armorum ... attollit. 4, 83 iuvenem in caelum igne plurimo attolli. PANEG. 7, 9 p. 167, 4 planities non attollit umbras. CLAVD. 15, 151 sitiens attollat glaeba cerastas. 20, 271 planities ... fructus attollit olivae. 24, 59. 28, 42 attollens apicem subiectis regia rostris tot circum delubra videt. 20, 297. carm. min. 27, 19 rutilo cognatum vertice sidus attollit cristatus apex *avis Phoenicis*. SIDON. carm. 11, 23 beryllus, achates attollunt duplices ... valvas. *imprimis de terris, montibus, oppidis*: SEN. Herc. f. 662 Spartana tellus nobile attollit iugum. Phoen. 602 hinc ... Tmolus attollit iugum. Ag. 729 duplices Argos attollit domus. nat. 4, 11, 2. MELA 1, 27 mons praealtus, ei quem ex adverso Hispania adtollit obiectus. 2, 17. 3, 68 quod (*promunturium*) Taurus adtollit. LVCAN. 4, 157 attollunt campo geminae iuga saxea rupes. SIL. 2, 314 Alpibus aequatum attollens caput Appenninus. 3, 384 Sarmaticos attollens Vxama muros. 15, 509. AVIEN. orb. terr. 517 Croton priscis attollit moenia muris. 1024. 611 Gadir ... attollit caput. 784 nubibus attollunt *Erythraei marmora ponti* latus omne.

2 *translate i. q. elevare, amplificare, augere, confirmare*: **a** *homines vel hominum animos, mentes, sim.*: VERG. Aen. 2, 381 *anguem* attollentem iras et caerula colla tumentem (COLVM. 8, 2, 11 attollentem minas serpentem. GLOSS. IV 10, 53 adtollentem elato capite minante⟨m⟩ *cf.* VERG. Aen. 5, 278 *p. 1150, 4*). 12, 4 attollit ... animos *Turnus*. LIV. 22, 26, 3 ad consulatus spem ... adtolleret animos. MANIL. 2, 102 *pecudes terris* attollunt animos. VAL. FL. 1, 336 Aeson attollens dictis animos. SIL. 1, 105 hortando. HOMER. 494. PLIN. paneg. 44 animos non ... contundis ac deprimis, sed foves et attollis. SEN. dial. 4, 20, 4 attollenda (mollienda *trad.*) ... fovendaque talia ingenia. PANEG. 3, 14 p. 112, 28 nationes audent animos attollere. HEGES. 1, 32, 6 erigite ... animos et veterem Iudaeorum magnanimitatem attollite. 3, 24 l. 15 CORIPP. Ioann. 4, 18. SEN. dial. 9, 1, 9 facilius adversus illam (*luxuriam*) animum quam oculos attollo. epist. 29, 9. 65, 16 ista ... attollunt et levant animum. 66, 6. 66, 31 quicquid vera ratio commendat, ... firmat animum attollitque semper futurum in excelso. 76, 17 *cetera* deprimunt quoque animum et labefaciunt et, cum videntur adtollere, inflant. 117, 19 *ista* levant animum et ad ipsarum ... rerum magnitudinem attollunt. ENNOD. epist. 7, 9 p. 178, 22. PROP. 4, 6, 51 frangit et attollit vires in milite causa. SEN. benef. 4, 30, 2 satis alte omnes suos etiam ruina eius (*Pompeii*) adtolleret. epist. 6, 1 quidni multa habeam, quae debeant colligi, quae extenuari, quae attolli? 30, 1 plus illum degravat, quam quod possit attolli. 82, 8 adversus quam (*mortem*) non exhortabitur nec attollet, qui. 85, 20. 100, 12. PLIN. nat. 34, 27 columnarum ratio erat attolli super ceteros mortales. SIL. 1, 613 facta animosa viros et recti sacra cupido attollunt. 13, 301 socios ... Milonem voce attollentem. STAT. Theb. 1, 321 attollit flatus ducis *Polynices* (*cf.* CLAVD. 22, 160). QVINT. inst. 1, 2, 18 excitanda mens et attollenda semper est. TAC. hist. 4, 59 interfectorem ... altis ordinibus, ceteros ... praemiis attollit. ann. 3, 72 triumphi insignibus. 4, 8 ne secus quam suum sanguinem *orbatos* foveret, attolleret. 11, 16 Flavi progenies super cunctos attollatur. PLIN. epist. 10, 12 felicitas temporum, quae bonam conscientiam civium tuorum ad usum indulgentiae tuae provocat et attollit. GELL. 17, 2, 4 quibus innitimur, iis quasi erigimur attollimurque. PANEG. 12, 16 p. 285, 16. AMBR. Isaac 5, 39 erigam et adtollam intentionem meam. hex. 3, 1, 5 *aulaeis* adtollit *deus* bonam vitam, peccata tegit. PAVL. NOL. epist. 13, 13 quanto ipsum apostolum adtollebas gaudio. carm. 22, 5 subrectos ... deo sensus adtollere terra. AVG. conf. 13, 9 amor illuc attollit nos et spiritus tuus bonus exaltat humilitatem nostram. 13, 10. OROS. hist. 6, 5, 12 prout quemque sors belli attollebat. SACR. Leon. p. 400 quanto fragiliores sumus, tanto magis necessariis adtolle suffragiis. p. 420. p. 427 adtolle (*deus*) quos suscitas et guberna quos erigis. ENNOD. epist. 1, 16 p. 27, 23 me etsi peritiae conscientia et dicendi vigor adtolleret. 1, 22 p. 33, 26. 3, 3 p. 74, 1 nuntius me vestrae valitudinis ... adtollat. 7, 24 p. 192, 11. dict. 7 p. 443, 19 virtute debiles gravis bucinarum cantus adtollit. VITA Vedast. 4 mentem ad superna adtollit. 5 cum venerationis cultu adtollere. **b** *res*: IVV. 5, 14, 236 qui paupertatem levet attollatque propinqui. TAC. hist. 4, 52 belloque et armis rem publicam attollere. PLIN. paneg. 57 consulatus ipse, qui sibi tuis umeris attolli et augescere videtur. AVSON. 290, 8 ut imperium divisi adtolleret *Capua* orbis. CLAVD. 26, 551 attollunt vanos oracula fastus. *imprimis vocem, clamorem, sim.*: SEN. epist. 75, 2 attollerem vocem. QVINT. inst. 1, 8, 1 quando attollenda sit vox. 11, 3, 65 attollitur *vox* ... concitatis adfectibus, compositis descendit. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 6 adtollentibus altius vocem magistris. STAT. Theb. 6, 897 laetos attollunt agmina plausus. DICT. 2, 52 ducibus favorem attollentibus. 3, 18. VEG. mil. 3, 18 clamor ... debet adtolli. OROS. hist. 6, 11, 27 vastum clamorem attollere. TER. MAVR. 1345 parte ... attollit *pes* sonorem *syllabarum*, parte reliqua deprimit. BOETH. mus. 1, 13 p. 199, 23 nullus modus ... acuminibus *vocis* adtollendis (*opp.* gravitatibus laxandis). *in dicendo*: CELS. 5, 26, 1 histrionis est parvam rem attollere. QVINT. inst. 2, 4, 9 fiunt humiles ..., qui nihil supra cotidianum sermonem attollere audeant. 8, 3, 90 quid elocutio attollat aut deprimat, dicendum. 8, 6, 11 sublimitas (ὕψος), quae audaci et proxime periculum translatione attollitur (tolluntur *pars codd.*). 8, 6, 69 res per similitudinem attollimus. 10, 5, 4 sublimis spiritus attollere orationem potest. PLIN. epist. 3, 13, 4 orationem tuam summittere quam attollere decet. 9, 33, 11 haec tu qua miseratione, qua copia deflebis, ornabis, attolles. IVL. SEV. rhet. 8 p. 359 quae variis sunt adtollenda rationibus. HIER. epist. 58, 10 sanctus Hilarius Gallicano cothurno attollitur. SALV. eccl. 1, 59 exaggeramus forte rem verbis et nimis alte attollimus. ENNOD. epist. 1, 6 p. 14, 1 qualiter quis loqui potuerit, taliter rem, de qua fuerit locutus, adtollit. **c** *verbis, laudibus, sim. attollere, i. extollere, laudare*: GLOSS. IV 10, 17 adtollit extollit, id est laudat vel [h]ornat aut cum invidia ⟨ad⟩tendit (-et *trad.*). VELL. 2, 65, 1 quanto Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerentur (TAC. hist. 4, 4 studiis senatus attollebatur *Priscus*). SEN. epist. 94, 72 contra laudatores ... contra illos, qui gratiam ac potentiam attollunt. LVCAN. 7, 11 attolli ... suum laetis ad sidera nomen vocibus (TAC. Agr. 39 privati hominis nomen supra principis attolli. AVSON. 287, 9). 6, 48 vetus Iliacos attollat fabula muros. SIL. 12, 411 attollet ... duces caelo *vates* (*cf.* CLAVD. 28, 470). STAT. silv. 5, 2, 142 quanta Caledonios attollet gloria campos. 5, 3, 10 facta attollere regum. QVINT. inst. 12, 7, 6 ambitus genus ... minores utique contra dignitatem attollendi. TAC. hist. 1, 70 robur adventantium legionum et famam Germanici exercitus attollebant. 1, 90. 2, 21. 2, 30. 3, 37. 2, 90 industriam temperantiamque suam laudibus adtollens. 3, 9 Agr. 25 ann. 4, 40. 15, 30 cuncta in maius attollens (*cf.* HIER. epist. 108, 15). AMBR. hex. 6, 5, 33 illa propter pulchritudinem ... frequenter adtollimus (*opp.* reprehendere). HEGES. 1, 42, 5. 2, 9, 1 quid opus est libertatem attollere? (τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν;). 5, 37, 2 pompam attollens (κομπάζων) triumphi. OROS. hist. 7, 41, 8 laudanda et adtollenda misericordia dei. AVELL. p. 46, 28 basilicam Pauli ... pro studio devotionis attollere. DRAC. carm. min. 9, 7 laudare decora novit *mens* et ingentes attollere gestiet actus. ENNOD. opusc. 3 p. 374, 2 *temperantia* oris tui nitore ... adtollitur. dict. 8 p. 446, 14. epist. 7, 14 p. 82, 17 quis ... per spinosa gradiens purgatum iter adtollat et viam salutis aspiciens calles eligat noxiorum?

II *reflexive*: se attollere *vel* attolli. *additur rarius abl. instrum. vel* per *c. acc., saepius significatio loci* (*praepos.* in *c. acc.*, ab, ad, contra, ex, super *vel ablat.*; AVIEN. *semel dat. loci, bis accus. respectivum apposuit*).

1 *proprie*: **a** *de animantibus*: VERG. Aen. 4, 176 *Fama* mox sese attollit in auras. 4, 690 ter sese attollens cubitoque adnixa levavit *Dido*. 8, 32 fluvio Tiberinus amoeno ... se attollere ... visus. 10, 855 attollit in aegrum se femur. OV. met. 2, 822 *Aglauros* pugnat recto se attollere trunco. 4, 722 modo se sublimis in auras attollit *draco*, modo subdit aquis. LIV. 8, 7, 11 *equitem* attollentem se ab gravi casu. 21, 58, 9 cum se quisque attollere ac levare vellet. VITR. 9, 4, 6 se attollens *serpens*. GERM. 84 per laevam attollitur omnis *Scorpios*. VAL. MAX. 8, 1 absol. 6 abicere se tam suppliciter aut attollere tam deformiter. PLIN. nat. 9, 8 physeter ingentis columnae modo se attollens. 10, 1 a terra ⟨at⟩tolluntur. SIL. 15, 352 ardentis attollere sese iam dudum certant in equos. STAT. Theb. 1, 295 superas senior se attollat ad auras Laius (*sc. ex inferis*). TAC. Germ. 39 si forte prolapsus est, attolli et insurgere haud licitum. MIN. FEL. 5, 8 homo et animal omne ... nascitur, inspiratur, attollitur. AVIEN. Arat. 1239 summae sese attollentia *capra haedive* palmae *aurigae*. 1281 mundo dextram haec (*Andromeda*) attollitur (attollit in *trad.*) ulnam. AMM. 17, 12, 10 solo iussus attolli. HIER. epist. 1, 5 iudex ... attollitur. *de plantis*: [LVCAN. 9, 944 *v. sub* tollo.] PLIN. nat. 17, 74 contra maius pondus attollere se non valet *semen*. 19, 139 terram fugientes cauliculos ... ⟨ad⟩tollentesque se proceritate luxuriosa. 21, 62 nec a terra se adtollentem *nyctegreton*. 24, 82 *et* 134. 27, 113. **b** *de corporis partibus*: VERG. Aen. 9, 319 nequa manus se attollere nobis a tergo possit. CELS. 1 praef. p. 4, 13 quare venae nostrae modo summittant se, modo attollant. 4, 1 *lingua*, cum spiramus, attollitur. 7, 7, 11 nonnumquam summa attollitur *oculi* tunica. 7, 18 intentum scrotum magis se attollit. PHYSIOGN. 32 tumor circum oculos paulatim attollitur. **c** *de rebus*: VERG. Aen. 9, 711 nigrae attolluntur harenae. SEN. contr. 7, 1 (16), 10 navis coepit erigere se et attollere. MELA 1, 95 cum die iam sol factus attollitur. 3, 2 aliqui specus, quo reciprocata maria residant, atque unde se rursus exuberantia adtollant. TAC. hist. 3, 47 fluctus attollitur. AMM. 27, 8, 6 maris attolli horrendis aestibus adsueti. PLIN. nat. 36, 30 *Mausoleum* attollitur in altitudinem XXV cubitis. SIL. 17, 246 se attollens Nasamonum sedibus Auster. TAC. ann. 6, 37 Euphraten nulla imbrium vi sponte et inmensum attolli. AMPEL. 8, 1 cum manibus subplodas, pix alte attollitur. SOL. 5, 9 se flammarum globi attollunt (*cf.* VERG. Aen. 3, 574 *sub I 1b p. 1150, 67*). HEGES. 5, 42, 5 in superiora quoque se aurarum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

spiramine ignis attollens. AVIEN. orb. terr. 1155 attollit ... se facis ardor eoae. Arat. 612 arenti ... crine attollitur aestus. 1243 dorso qua spina attollitur alto. AVG. conf. 13, 9 oleum infra aquam fusum super aquam attollitur (*opp.* demergitur). SIDON. epist. 8, 4, 1 domicilium parietibus attollitur. *imprimis de regionibus, urbibus, montibus, insulis, sim.; saepe geographorum in sermone*: VERG. Aen. 3, 205 quarto terra die primum se attollere ... visa. 3, 552 attollit se diva Lacinia (*i. templum Iunonis*) ... et navifragum Scylaceum. 5, 127 immota ... attollitur unda campus. 12, 703 nivali vertice se attollens pater Appenninus ad auras. CVRT. 7, 3, 20 *Taurus* a Cappadocia se attollens. MELA 1, 61 *Arabia* ... Casio monte adtollitur. 1, 81 *et* 108. 2, 58. 3, 60. PLIN. nat. 2, 177 attollente se contra medios visus terrarum globo. 2, 179 (*bis*) illa se attollunt, residentibus quae hic excelsa fuerunt. 2, 212 primum attollente se cum ea (*luna*) mundo ..., mox ... vergente. 4, 31 attollentibus se ... iugis. 4, 73 *insula* attollitur monte. 4, 85. 5, 6 *et* 115. 6, 41. 12, 53. 16, 6. SIL. 1, 586 nebulosa iugis ⟨se⟩ attollere saxa Menoeci. HYG. mun. castr. 56 quae ex campo in eminentiam leniter attolluntur. SOL. 2, 20. 8, 5. 9, 8. 45, 1. AVIEN. ora 52 quicquid per aequor insularum attollitur. 308. 479 attollit inde se Sicana civitas. 545. 689. orb. terr. 158 harenosae (-as *trad.*) ⟨se⟩ attollant aequore (-ra *trad.*) Syrtes. 595. 672. 712. 733 et muros attollitur Hermonassa. 1074. AMM. 14, 8, 1 *Tauri montis vertices* sublimius attolluntur. 15, 10, 2. 22, 8, 20. 22, 16, 12. OROS. hist. 1, 2, 36 Caucasus inter Colchos ... et inter Albanos ... primum attollitur.

2 *translate*: *de hominibus*: SEN. dial. 1, 2, 2 *vir fortis* contra incurrentia attollitur. 2, 6, 3 an attollere se homo natus supra humana possit. 4, 21, 5 quotiens ... dignum aliquid laude fecerit, attolli, non gestire patiamur. 7, 24, 4 facio me et formo et ad exemplar ingens attollo. 10, 17, 3 quibus se attollunt et super hominem efferunt. 12, 12, 3 attolle te. benef. 3, 28, 4 superbia in tantam vanitatem adtollimur. clem. 2, 1, 3 *gentes* se contra (*sc. imperium Romanum*) viribus aut animis adtollunt. epist. 74, 17. SIL. 13, 635 nec in caelum dubites te attollere factis. 13, 224. 14, 208 gemino ... Lacone (*i. Castore et Polluce*) Tyndaris attollens sese. STAT. Theb. 10, 215 ingenti se attollere fama. CYPR. GALL. gen. 379 deum gaudens contra se adtollere sanctum. AVSON. 195, 24 nec inquieto temporis tyrannici palatio te adtolleres. 419, 33 in tanti te ergo oratoris fastigium gloriosus attollis. AMM. 21, 1, 1 quantum opes patiebantur angustae, altius semet adtollens. HEGES. 3, 26, 1 spelaeum ..., per quod sese attollit Iordanes. AVG. civ. 18, 44 lectorem ... ab historia sese adtollere ad ea requirenda. SACR. Leon. p. 409 ut illuc adtollamur mente, ubi quos veneramur adsistunt. *in dicendo*: SEN. contr. 7 praef. 5 modo nimis se attollit, modo nimis se deprimit. QVINT. inst. 1, 2, 31 pudet supra modum sermonis attolli. 2, 3, 8 quo quis ingenio minus valet, hoc se magis attollere et dilatare conatur. PLIN. epist. 5, 17, 2 varie nunc attollebatur, nunc residebat. 9, 26, 2 debet ... orator erigi, attolli, interdum etiam effervescere. SIDON. epist. 4, 3, 7 attollitur ut Hilarius, summittitur ut Iohannes. *de rebus*: VERG. Aen. 4, 49 Punica se quantis attollet gloria rebus! SEN. dial. 9, 2, 4 *animus* nec adtollens se umquam nec deprimens. 9, 17, 8 augeat attollatque se animus (AVG. civ. 8, 3 SIDON. epist. 1, 6, 4). epist. 93, 9 a quibus principiis (-cipalis *trad.*) natura se adtollat. QVINT. inst. 8, 5, 29 lumina *orationis* crebris parvisque conatibus se attollunt. AVG. civ. 13, 3 se tanto adtollat excellentius supra cetera animantia vis humana, quanto. 22, 4 non poterit terrenum corpus in caeleste corpus attolli. MACR. somn. 1, 2, 14 ad summum ... deum ... tractatus se audet attollere. 1, 2, 15. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 94 si se corporis fortitudo attollere coeperit.

synonyma: elevare, erigere, (tollere, sustollere). *ad I1b*: acervare, aedificare, aggerare, congregare, construere, fundare. *ad I2*: (amplificare), augere, (confirmare), exaggerare, exaltare, excitare, exhortari, firmare, fovere, laudare, levare, ornare, provocare. *ad II*: se augere, erigi, se efferre, insurgere, se levare, (se sustollere).
opposita: *ad I1*: deprimere, mergere, ponere, premere, remittere. attolli: labi. *ad I2*: contundere, degravare, extenuare, frangere, labefacere, reprehendere, submittere. *ad II*: se abicere, demergi, se deprimere, residere, se subdere, se submittere *vel* submitti, vergere. *Münscher.*

attondeo (adt-), -tondī, -tōnsum, -ēre *ab* ad *et* tondere. GLOSS. II 480, 65 ψιλόκουρος adtonsus (23, 10 φιλόκουρος). 568, 38 attonsus rasus. *nota formas*: attodisse: VERG. catal. 10, 9 (*cf. Bücheler, Rhein. Mus. 38, 528*). *inf. praes. pass.* attondi: VEG. mulom. 2, 28, 36 (*si recte traditur*). *futur.* attondent: VVLG. Ezech. 44, 20 (*sed* attondebunt. HIER. in Ezech. 13, 44 p. 546 *sq.* Vall.) *et* attondentūr: VVLG. Nah 1, 12.

proprie (*in imagine et iöculariter apud* PLAVT., *v. Otto, Sprichwörter p. 45. cf.* tondeo): PLAVT. Bacch. 1095 is me scelus auro usque attondit dolis doctis indoctum. 1125 at pol nitent, haud sordidae videntur ambae. :: attonsae hae quidem ambae usque sunt. Capt. 268 sed utrum strictimne adtonsurum dicam esse an per pectinem, nescio; verum, si frugist, usque admutilabit probe. Epid. 311 quod pol ego metuo si senex resciverit, ne ulmos parasitos faciat, quae usque attondeant. VERG. ecl. 10, 7 dum tenera attondent simae virgulta capellae (SCHOL. Medic. *ad l.* adtondent pascuntur, *item* PHILARG. *ad l.*). georg. 2, 407 curvo Saturni dente relictam persequitur vitem attondens (PAVLA Hier. epist. 46, 11 curva adtondens vitem falce vinitor. *cf.* PLIN. nat. 17, 226 *infra l. 13*). catal. 10, 9 bidente dicit attodisse (*sic recte B, v. supra p. 1153, 72*) forcipe comata colla. CELS. 4, 6 neque inutile erit caput adtonsum habere. 6, 7, 7 si capitis gravitas manet, attondendum idem et ... perfricandum est (SCRIB. LARG. 10 prodest, cum diu caput dolet, adtondere ad cutem et radere et ... fricare. MARC. med. 1, 10 adtonderi pressius et adradi prodest). LVCAN. 4, 413 attonso miseris iam dentibus arvo (6, 84 belliger attonsis sonipes defessus in arvis. AVSON. Mos. 203 stringunt attonsis pubentia germina pratis. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 1 attonsis omnibus circum oppidum locis). PLIN. nat. 17, 226 aegrotant et cum alsere, laesis uredine attonsarum *vitium* oculis. APVL. met. 3, 17 conspicio quendam forficulis adtondentem caprinos utres. VEG. mulom. 2, 28, 36 si bicomis fuerit ..., mediae cervicis setas aequaliter oportet attondi. SCHOL. Iuv. 4, 103 barbam ... adtonsam (*opp.* propexam). HIER. epist. 64, 3 vestimenta ... sunt ... de adtonsae ovis confecta velleribus (*cf.* PLIN. med. epist. 3 ed. Helmreich p. 14, 24 lana sucida ea bona est, quae de ovis collo fuerit adtonsa). HIER. in Ezech. 7, 24 p. 281 Vall. nihil ... facietis, quod solet in luctu fieri ... non attondebitis nec nudis incedetis pedibus nec plangetis. vir. ill. 2 Iacobus numquam adtonsus est nec unctus est unguento. reg. Pachom. 96 nemo attondeat caput absque maioris arbitrio. VVLG. lev. 19, 27 neque in rotundum attondebitis comam nec radetis barbam. Ier. 9, 26 super omnes, qui attonsi sunt in comam (*περικειρόμενον, sim.* 25, 23. 49, 32). Ezech. 44, 20 caput ... non radent neque comam nutrient, sed tondentes attondent capita sua (*aliter* LXX). Nah. 1, 12 sic quoque attondentur et pertransibit (*sic etiam* HIER. in Nah. 1 p. 545 Vall., *aliter* LXX). *translate*: CIC. carm. frg. 49 (Tusc. 5, 49) consiliis nostris laus est attonsa Laconum. *cf.* HIER. in Mich. 1, 2 p. 450 Vall. gloria ... filiae Israel decalvata est et attonsa super filiis quondam delicatissimis. *Ihm.*

attonitē *v.* attonitus.

attonitus (adt-), -a, -um [*cf. c.* ad *et c.* tonare. *Th.*] *v.* NOT. Tir. 72, 25. GLOSS. *ἐμβρόντητος, ἐνβροντηθείς, κεραυνόβλητος, ἔμπληκτος.* attoniti *ἔκπληκτοι.* II 22, 44 attonit[r]us *ἐνβροντηθείς, ἐκρηγιαριους* (*ἐκροθιασθείς in marg. edit. Steph., ἐκραγείς, ἄνους Heraldus, ἐκπληγιάριος Heraeus*). *a pedestris sermonis scriptoribus adamatum inde a* LIV. (*16^ies^.* SALL. hist. frg. *semel*), *poetis inde a* VERG. (*10^ies^,* OV. *42^ies^*). *deest apud* PROP. (*singulis locis* HOR. TIB.) GRATT. MANIL. VITR. VELL. PHAEDR. SCRIB. LARG. MELAM ASCON. PERS. *cf.* attono.

I ***proprie*:** SERV. Aen. 3, 172 attonitus ... est stupefactus; nam proprie attonitus dicitur, cui casus vicini fulminis et sonitus tonitruum dant stuporem. 4, 282 fulmina ... attonitos faciunt; attonitus enim est proprie, iuxta quem fulmen cadit. 5, 529. SCHOL. Stat. Theb. 10, 770 attoniti ... dicuntur, quos fragor tonitrui in unum locum defixit, quos Graeci vocant *ἐμβροντήτους*, hoc est stupentes. ISID. orig. 10, 19 attonitus veluti furore quodam instinctus ac stupefactus; dictus autem attonitus a tonitruorum strepitu, quasi tonitruo stupefactus et vicino fulgori aut attactui (fulgore aut a tactu *vel sim. trad.*) proximus. GLOSS. IV 428, 11 adtonitus autem est fulmine (-is *trad.*) ictus. V 45, 4 fulmine tactus. AETNA 59 densa per attonitas rumpuntur flumina (*i. imbres*) nubes. CELS. 3, 26 attonitos quoque raro videmus, quorum et corpus et mens stupet. fit interdum ictu fulminis, interdum morbo; *ἀποπληξίαν* hunc Graeci appellant. SEN. nat. 2, 27, 3 quidam ... vivi stupent et in totum sibi excidunt, quos vocamus adtonitos, quorum mentem sonus ille caelestis loco pepulit. epist. 19, 9 *v. sub* attono. CVRT. 8, 4, 4 passim cadentium fulminum species visebatur attonitisque auribus stupens agmen. VAL. FL. 3, 209 Vesvius attonitas acer ... suscitat urbes. IVV. 4, 12, 21 cum se quisque illo (*subito igni*) percussum crederet et mox attonitus ... putaret. *in imagine*: PETRON. 101 intremui post hoc fulmen attonitus. STAT. silv. 3, 3, 158 attonitum et venturi fulminis ictus horrentem.

II ***translate*:** GLOSS. IV 481, 34 adtonitus intentus vel stupore diffusus (defusus *trad.*). ALBIN. gramm. VII 297, 22 attonitus ... est intentus vel stupore diffusus.

1 *i. q. stupefactus, perterritus, amens*: GLOSS. adtonitus stupefactus, stupore defixus, stuporatus (stuper- *trad.*), mente perculsus. *v.* SERV. *supra l. 44 et* SCHOL. Stat. *l. 48.* *absolute vel abl. instr., rarius praepos. additis* (ad: SIL. QVINT. SVET. AMBR.; in *c. abl.*: STAT., ob: FRONTIN., in *c. acc.*: APVL., super: VVLG.). SIL. *singulis locis genet. vel accus. graec. adposuit.* *de hominibus vel deis*: *addito ablat., sim.*: SALL. hist. frg. 1, 136 quasi formidine attonitus (OV. met. 4, 802 attonitos formidine ... hostes. 15, 153 genus attonitum gelidae formidine mortis. SIL. 17, 507 attonitum subita formidine vulgus). VERG. georg. 2, 508 hic stupet attonitus rostris. Aen. 3, 172 talibus attonitus visis et voce deorum (SIL. 10, 369 attonitum visis maioraque bella paventem. HOMER. 131). 4, 282 attonitus tanto monitu imperioque deorum (VAL FL. 7, 101 dictis. STAT. Theb. 7, 452. 3, 253 iussis). 5, 659 attonitae monstris *matres* (OV. met. 14, 412 fast. 4, 304). 12, 610 coniugis at-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tonitus fatis urbisque ruina (*cf.* ARVS. gramm. VII 455,18). OV. met. 7,614 attonitus tanto miserarum turbine rerum (LVCAN. 8,17 vertigine rerum). 8,681 attoniti novitate pavent (11,127 SIL. 12,367 LIV. 1,47,9 SEN. apocol. 14. PETRON. 136 confusus ....et novitate facinoris attonitus. TAC. hist. 3,13 re nova). 8,777 attonitae dryades damno nemorumque suoque. 9,409 attonitusque malis (LIV. 40,15, 14 attonitus repentino atque inopinato malo. CVRT. 9,9,11 FLOR. 1,28,13 AMM. 19,3,3). 9,574 attonitus subita ... ira. 10,154 inconcessis ... puellas ignibus attonitas (SEN. contr. 10,3,10 insano flagrans amore et attonita *mulier*. FRONTO p. 20,1 N. facto hoc stupidum et attonitum ardente amore tuo reddidisti). fast. 2,341 attonitus ... metu (LIV. 10,41,4 VAL. MAX. 5,5,3 CVRT. 5,12,13. 9,3,1 LVCAN. 7,134 AMM. 18,10,2. 31,8,7. LIV. 7,36,10 pavore. 44,10,1 PLIN. nat. 8,56 VAL. FL. 5,16. OROS. hist. 5,18,20 timore). 6,244 leto consulis omnes attoniti. EPICED. Drusi 85 attonitum fraterna morte Neronem (*cf.* ENNOD. carm. 2,86,4). LIV. 2,12,13 prope attonitus miraculo rex (5,46,3. 22,17,5 TAC. hist. 4,49). 5,14,5 religione etiam attoniti. 28,35,8 prope attonitus ipso congressu. 30,30,2 admiratione mutua prope attoniti (OROS. hist. 4,19,2 PETRON. 63). 39,15,9 strepitibus clamoribusque nocturnis attoniti. SEN. contr. 2, 5,8 desiderio viri attonita. VAL. MAX. 9,9,2 inopinato iacentis ducis spectaculo attonitus (3,2,16. SIL. 4,468 attonitae tanta ad spectacula turmae). OCTAVIA 35 fulgore primo captus et facili bono (facie nova *coni. Bücheler et Leo*) fallacis aulae quisquis attonitus stupet. CVRT. 4,13,17 insolito circa praetorium silentio attoniti. 5,9,13 attonitus maestitia simul et desperatione (*cf.* AVG. conf. 9,11 maerore). 6,9,32 sive conscientia sceleris sive periculi magnitudine amens et attonitus. COLVM. 1 praef. 31 pulchritudine Iovis Olympii ... attonitos. LVCAN. 1,616 palluit attonitus sacris feralibus Arruns. 3,98 urbem attonitam terrore. 3,714 stat lumine rapto attonitus (*cf.* 7,340). 8,780 ille ordine rupto funeris attonitus. VAL. FL. 6,534 hac ... attonitos facie. 6,590 te quoque tali attonitam virtute reor. SIL. 5,389 attonitis inopino turbine Poenis. 12,252 nudos attonitus stupet ad vultus. 16,426 spe tanta. HOMER. 686 discrimine tanto. STAT. Theb. 2,447 attoniti nostro in discrimine cives. 10,853 attoniti fatorum in cardine summo. Ach. 1,890 attonitum factis inopinaque monstra paventem. MART. 5,3,3 laetus et attonitus viso modo praeside mundi. QVINT. decl. 351 p. 381,13 ad nuntium tam atrocis rei attonito universo senatu. FRONTIN. strat. 1,12,1 ob hoc attonitos milites. SVET. Cal. 6 ad primam famam valitudinis attonita et maesta. APVL. met. 1,8 in stuporem attonitus. 2,13 attonitus [et] repentinae visionis stupore. 3,22 exterminatus animi, attonitus in amentiam. IVST. 31,8,7 adtonita tam ambiguo periculo legio (*cf.* CLAVD. 26,4). AMM. 23,5,3 populo venustate attonito. 30,3,2 attonitus cogitationibus anxiis. AMBR. Noe 7,19 adtonitos aut vocis alicuius aut tumultus sono expavescere. hex. 6, 9,62 quis non ad omnem fortioris sonum vocis adtonitus redderetur? HIER. epist. 130,5 mater gaudio stabat adtonita. VVLG. Ezech. 26,16 attoniti super repentino casu tuo. CLAVD. 36,165 attonitus stabulo ceu pastor inani. OROS. hist. 4,6,11 attonitam repentino luctu Carthaginem. 7,39,4 attonitum barbarum magnitudine, pondere, pulchritudine, ignota etiam vasorum qualitate.

absolute: OV. met. 5,510 attonitae...diu similis fuit (SEN. nat. 6,29,1 insanis adtonitisque similes. CVRT. 6,7,3. 6,9,2 attonito stupentique similis. 7,7,26 exanguis attonitoque similis. 8,2,3 SVET. Claud. 37). 12,498 fecerat attonitos nova res (LVCAN. 3,415 facit ... pallor [*sc. simulacrorum*] attonitos. *cf.* SCHOL. Web. *ad h. l.; aliter explicant* COMM. Bern. deos horrendos, tristiores, timendos. *cf. infra p. 1157,10.* 6,131 pavor attonitos confecerat hostes. *v. supra l. 10 sq. et l. 46 sq.*). epist. 15,136 met. 2,463. 6,600. 12,135. 15,326 fast. 6,441. 6,598 attonitum volgus. trist. 1,5,3. 3,9,18 pallor in attonitae virginis ore fuit. 5,4,37. Pont. 1,6,12 fuit attonito mens mihi nulla diu. 3,6,47 pavor attonito rationis ademerat usum. Ib. 453. LIV. 7,17,3 velut lymphati et attoniti. 10,29,7. SEN. contr. 7, 7(22),15 amentem et attonitum (*inde* contr. exc. 7,7 *cf.* PS. QVINT. decl. 17,18). 1,7,16 advocavit vires suas tanto ... impetu, ut attonitos homines tenuerit. SEN. Tro. 1136 terror attonitos tenet utrosque populos. epist. 110,5 vana sunt ista, quae nos movent, quae attonitos habent. IVV. 5,13,194 quos diri conscia facti mens habet attonitos (*cf.* VAL. MAX. *p. 1156,60*). SEN. contr. 9,1,3 egit me attonitum dolor. GERM. 35. 132 attonitos linquens populos graviora paventes. 559 LVCAN. 4,474. VAL. MAX. 1,7 ext. 1. 2,10,6 attonitus inde ac tremens fugit (*cf.* SEN. epist. 94,73). 7,4,5 *Contrebiam* ⟨in⟩opinatam et attonitam oppressit. SEN. Herc. f. 169. Tro. 736 matris ... maeror attonitae. Herc. O. 246 per Herculeos lares attonita fertur *Herculea coniunx* (*cf.* LVCAN. 1,676). 1024. 1926 ferit attonitos ungula *Centaurorum* manes. Phaedr. 729 Phoen. 433. Oed. 1005 attonita et furens *mater*. OCTAVIA 633 quo te furor provexit attonitum tuus. 699. SEN. dial. 12,15,5 exercitum non solum maestum, sed etiam attonitum (CVRT. 7,6,4 IVV. 4,11,199). epist. 90,43. 108,37 rector navigii attonitus et vomitans. 115,4 vocem verens atque attonitus emittat. CVRT. 5,6,13. 8,1,44 COLVM. 1 praef. 15 LVCAN. 2,32. 7,212 PETRON. 17. 19 excidit omnis constantia attonitis. 94 LAVS Pis. 55 VAL. FL. 2,193 *et* 454. 3,178. 259. 7,404. 8,132 [5,50 *v. sub* admoveo *IIA*]. SIL. 1,361. 2,222 praecipitat metus attonitos. 2,378 *et* 598. 4,28. 6,61. 6,556. 8,626. 9,145. 10,594. 12,191 *et* 546. 13,302 HOMER. 535 STAT. Theb. 2,330. 2,479. 683. 3,580. 4,90. 5,400 attonito (at toto *coni. Menke*) manifestus in agmine supra est Amphitryoniades. 5,541 *et* 622. 6,660. 7,118. 127. 465. 492. 8,113. 9,233. 10, 569 *et* 873. 12,13. 111. 278. 466. 708. Ach. 1,185 attonitae *Thetidi* varia oblectamina (*sic Paris.*, attonitam vario oblectamine *codd. cet.*) nectens *Chiron*. 1,283 *et* 531. 2,83 silv. 1,1,7. 1,2,31 *et* 82. 2,1,174. 5,2,48. 5,3,14 MART. 8,56,17. 11,90,5. 12,52,2 QVINT. inst. 11,3,73. PS. QVINT. decl. 10,17 nunc inquieta, nunc attonita mater est. IVV. 1,4,77 attonitae ... urbi. 1,4,146. 3,8,239. 5,15,13. TAC. hist. 2,29 circumspectare inter se attoniti (*cf.* SVLP. SEV. Mart. 12,4). 4,72. ann. 1,39 attonitaque magis quam quieta contione. PLIN. epist. 1,22,1. 6,20,7. paneg. 48 non alii (*corrupt.*, alienati *coni. C. F. W. Müller*) et attoniti ..., sed securi et hilares. 68 suspensi et attoniti parumque confisi. 76 defixi et attoniti. SVET. Iul. 28 Dom. 17. GELL. 5,1,6 consiluisse universos ... quasi attonitos et obstupidos. APVL. met. 2,2 sic attonitus, immo vero cruciabili desiderio stupidus. PASS. Perp. 17. COMM. apol. 241 fuit adtonitus Esau (*cf.* VVLG. gen. 27,34 consternatus). VOPISC. Aur. 24,6. LACT. inst. 4,19,7 *custodes* adtonitos obstupefecerat pavor. AMM. 14,7,13. 16,10,15. 26,7,15 CLAVD. 8,445. 15,83 attonitae iam proximus Hannibal urbi. 22,278. 26,371. carm. min. 30,175 attonitae ... Nymphae. PAVL. NOL. epist. 8,38 (*carm.*). AVG. civ. 22,8 adtonitis suspensisque omnibus. conf. 8,8. 9,7 civitate adtonita atque turbata. SVLP. SEV. dial. 3,4,1 MART. CAP. 5,425. OROS. hist. 4, 4,6 diu attoniti utrimque populi haesitavere. SIDON. epist. 2,13,6 laetum clientem quamquam et attonitum. ENNOD. opusc. 3 p. 389,22. p. 381,10 stabant mussitantes et adtoniti populi. CORIPP. Iustin. 3,47 CARM. epigr. 1762,4†.

de bestiis: OV. met. 11,20 attonitas ... voce canentis *Orphei* innumeras volucres. PLIN. nat. 11,137 capiuntur attoniti sono *delphini*. SIL. 2,195 attoniti terrore novo rictuque minaci quadrupedes. 6,231 anhelat attonitus serpentis equus. 14,246 attonitos caeli visus lucemque paventis ... equos. *cf. p. 1158,26.* AMBR. hex. 6,3,14 animantia ... rugientis eius (*leonis*) sonitu velut quadam vi adtonita atque icta. MEROB. Christ. 16 *v. infra p. 1157,20.* VERG. georg. 3,545 attoniti ... hydri. OV. ars 3,144 attonitas cum petit illa (*Diana*) feras. Ib. 578 ab attonitis excutiaris equis. VAL. MAX. 4,8,5 adtonitas paventesque decidisse *aves*. SEN. Phaedr. 1050 fugit attonitum pecus. LVCAN. 9,289 attonitae posuere *apes* fugam. SIL. 12,459 attonitae *tigridi*. STAT. Theb. 6,600 rapit attonitos *cervos* fuga caeca. 10,175 attoniti ... leones. MART. 8,55,3 attonitos ... tauros. CHIRON 244 attonitus difficiliter se iactabit. 286 rigido capite *iumentum* attonito.

de animo, mente, sensu, sim. eorumque sedibus (*sinu, pectore, corde*): VERG. Aen. 5,529 attonitis haesere animis. 7,814 *turba matrum* attonitis inhians animis (*cf.* GLOSS. IV 430,41 arrectis mentibus. CVRT. 8,2,7). TIB. 1,9,47 attonita laudes tibi mente canebam (SEN. Tro. 442. Oed. 329 inter tumultus mentis attonitae vagus. TAC. hist. 2,42 attonitas subito terrore mentes. ENNOD. opusc. 3 p. 345,25). OV. fast. 2,769 carpitur *Tarquinius* attonitos absentis imagine sensus (SIL. 8,657 et ore attonito sensuque simul *miles*. VEN. FORT. carm. 8,3,134). SEN. contr. 1,8,16 qua egregie attonitos patris adfectus exprimeret. OV. epist. 5,37 attoniti micuere sinus *Paridis*. ars 3,714 quis adtoniti pectoris ardor erat? (SEN. Phoen. 302. LVCAN. 5,760 attonito cesserunt pectore sensus. STAT. silv. 5,1,29). met. 11,709 attonito gemitus e corde trahuntur (SEN. Herc. O. 708).

de corporis partibus: OV. met. 3,40 attonitos subitus tremor occupat artus. fast. 3,864 ferit attonita pectora nuda manu. Pont. 2,3,90 gutta per attonitas ibat oborta genas. EPICED. Drusi 318 attonita quid petis ora manu? VAL. MAX. 3,3 ext. 4 multorum aures illa lingua ... admiratione sui adtonitas habuerat (SEN. Herc. O. 1129 fragor aures attonitas movet. *cf.* CVRT. 8,4,4 *sub I.* STAT. Theb. 1,590. 4,669. 7,227. 10,770 [SCHOL. timidis] CLAVD. 17,20 OREST. trag. 328). SEN. Med. 675 attonito gradu evasit *Medea* (OCTAVIA 436 gressu ... attonito. 778). VAL. FL. 8,21 attonito qualis pede prosilit Ino. SIL. 17,589 tendunt attonitos extrema ad litora cursus. PETRON. 82 attonito vultu efferatoque (VAL. FL. 3,532 attonitos ... vultus. 7,191 TAC. hist. 1,40. DON. Ter. Eun. 943 pavido et attonito vultu. AVG. serm. ed. Mai 75,4 vultus ... semper adtonitus et ad omne⟨m⟩ strepitum rumoremque suspensus). VAL. FL. 5,373 attonito ... pavor ore silentem exanimet. VVLG. prov. 16,30 attonitis oculis (στηρίζων δὲ ὀφθαλμούς) cogitat prava. Iob 15,12 quasi magna cogitans attonitos habes oculos. CLAVD. 24,70 quantum profueris ..., attonitis metire oculis. MART. CAP. 6,583 attonito spectans stellantia visu. CORIPP. Ioh. 3,57 attonitae vix prodit fabula linguae. CHIRON. 286 *v. supra l. 43.*

de rebus, quae poetice animantur: *cf. supra p. 1155,30 et 73, et sim.* VERG. Aen. 6,53 neque enim ante dehiscent attonitae (*sc. deo praesente*) magna ora domus (*cf.* GLOSS. IV 428,10 attonitae domus: divinae. SERV. *ad h. l.* attonitae stupendae, non stupentis, ergo attonitae facientis attonitos, ut mors pallida, tristis senecta; *cf. infra p. 1157,10.* SEN. Thy. 677 remugit saepe simulacris domus attonita magnis. LVCAN. 2,22 funere primo attonitae tacuere domus. CLAVD. 10,239 iucundior aer attonitam lustrare domum). VAL. FL.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7,564 attoniti longissima Phasidis unda (CLAVD. 1,163 sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges. 18,447 SIDON. carm. 2,74). SIL. 4,7 terrificis quatit *Fama* attonitas rumoribus arces. 7,417 Nereia turba attonitae *Capreae* propere refluunt ad limina nota. STAT. Theb. 6,685 attonitis quotiens avellitur astris solis opaca soror. 9,575 per attonitas curarum pondere noctes. MART. 8,30,4 attonito regnet in igne manus. CLAVD. 26,66 lamberet attonitas erectis anguibus Arctos *Typhoeus*. carm. min. 17,12 per omne metallum fusus in attonito palluit aere tremor.

de rebus stuporem efficientibus, ita ut attonitus *significet fere stupefaciens vel terribilis*: *cf.* SERV. *p. 1156, 80* COMM. Bern. *p. 1155, 58.* SEN. Oed. 568 graviore manes voce et attonita citat (SIL. 4,692 implevit chorus *Nympharum* attonitis ululatibus antra. STAT. Theb. 4,382 attonitis implet clamoribus urbem). Herc. f. 1219 nondum tumultu pectus attonito carens (Thy. 260 tumultus pectora attonitus quatit. LVCAN. 7,779 attonitos animi ... tumultus). dial. 5,3,6 rabies eius (*irae*) effrenata et adtonita. 5,1,5. OCTAVIA 785 quis iste mentes agitat attonitus furor? 759 terror ... in hostes redeat attonitus meos (PS. QVINT. decl. 10,17). LVCAN. 8,591 attonito ... metu nec ... spectare potest (STAT. Ach. 1,613 attonito stat turba metu. MEROB. Christ. 16 mater et attoniti pecudum sensere *Christum* timores). PLIN. nat. 29,28 *haec dicenda* contra attonitas quorundam persuasiones. SIL. 3,132 aegram ... levare attonitis mentem curis. PLIN. paneg. 38 recentem et attonitam orbitatem. TERT. adv. Marc. 3,18 in rebus tam attonitis (*cf.* adv. Iud. 10). fug. 1 ecclesia in attonito (*sc. tempore*) est. PANEG. 5,9 p. 138,10 viros attonita feritate trepidantes. MACR. sat. 1,20,13 *civitas Sarapin* cultu paene adtonitae venerationis observat. COD. Theod. 6,9,2 (*a. 380*) qui ex quaesturae honore ... attonito splendore viguerunt (*cf.* COD. Iust. 12,6,1).

speciatim vi divina attonitus, *i. q. gr.* ἔνθεος, ἐνθουσιάζων. VERG. Aen. 7,580 attonitae Baccho nemora avia matres insultant thiasis. IVV. 2,6,316 vino ... feruntur attonitae ... maenades. HOR. carm. 3,19,14 ternos ter cyathos attonitus petet. STAT. silv. 5,1,116 cui ... Bacchus et attonitae tribuit vexilla catervae. VAL. FL. 7,635 attonitos maestae Phrygas annua Matris ira lacerat. CVRT. 8,6,16 mulier attonitae, ut creditum est, mentis. OV. ars 1,538 adtonita tympana pulsa manu. trist. 5,3,38 tibi cum bacchis satyrorum gnava iuventus assit et attonito non taceare sono. *cf.* OV. epist. 4,50 *sub* attono *p. 1158, 46.*

2 *i. q. intentus, arrectus, attentus, quia* attonitus *prae metu cautus solet esse.* GLOSS. intentus, arrectus, sollicitus, suspensus. adtonitis intentis. III 177,42 προσέχων. *adduntur praepos.* (ad, pro, in *c. acc. vel abl.*, de, circa) *vel dativ. vel ablat. cf. sub 1 locos, ubi praep.* ad *vel* in *apponuntur.* SEN. epist. 72,8 ad rapinam alterius *rei* erecti et adtoniti. 118,3 omnes *candidati* attoniti vocem praeconis exspectent. PLIN. nat. 25,13 adeoque ad haec attonita antiquitas fuit, ut adfirmaverit etiam incredibilia dictu. 30,13 Britannia hodieque eam (*artem magicam*) adtonita (-nite *pars codd.*) celebrat. IVV. 5,14,306 attonitus pro electro signisque suis. APVL. met. 2,26 insperato lucro diffusus in gaudium et in aureos refulgentes ... attonitus. 4,22 huic me operi attonitum clara lux oppressit (*cf.* MAR. VICT. aleth. 3,519). 9,12 familiari curiositate attonitus. 10,35 tota familia ... voluptario spectaculo adtonita. 11,14 sacerdos vultu geniali et hercules inhumano (perhumano F^2) in aspectum meum attonitus. 11,20 anxius et in proventum prosperiorem attonitus. TERT. spect. 25 pudicitiam ediscet attonitus in mimos. apol. 21 homines multitudini tot numinum demerendorum attonitos. NOVATIAN. cib. Iud. 5 in has voluptates attonitus *deus*, ut nostris gaudeat cibis. CAPITOL. Opil. 3,1 adtonitis omnibus Antonini nomen ... edidit vates. PASS. Perp. 10 adspicio populum ingentem attonitum (ἀποβλέποντα τῇ θεωρίᾳ σφόδρα). DAMAS. (?) epigr. 20,2 sedulus, attonitus (saeculus atonitus *trad.*) legis praecepta secutus. AMM. 14,10,6 imperator cogitationibus magnis attonitus, quid capesseret, ambigebat. CASSIAN. conl. 10,14,3 abbas Isaac adtonitis nobis secundam conlationem ... digessit. AVELL. p. 131,5 Christiana plebs in defensione religionis adtonita. p. 220,18 ut tolerando rerum transeuntium vastitatem magis esse debeamus adtoniti. PAVL. PETR. Mart. 2,515 miracula Christi attonitae expectant pendentia pectora plebis. ENNOD. opusc. 1 p. 272,21 dum de eventu adtonitae *mater et soror* vultus tui sidere pascerentur. opusc. 3 p. 352,20 *sacerdotes* adtonitos de advenientibus inquisitio profunda sollicitat. CASSIOD. var. 11,3,4 estote circa eos, quos destinamus, attoniti (attenti *pars codd.*). GREG. TVR. vit. patr. 17,3 p. 730,18 praestolabatur ... diaconus rem promissam attonitus, quod (quam *v. l.*) postea est expertus. VEN. FORT. carm. 8,3,186 attoniti ... silent rege loquente patres (*cf.* CORIPP. Ioh. 8,210). CORIPP. Ioh. 4,405 hortatur ... rector ... cohortes attonitas. CARM. epigr. 108,10 attonitus capita nunc versorum inspice. INSCR. christ. Rossi II p. 123,8 v. 13 adtonitum patriae sollers ... cura manebat. OREST. trag. 161 quid nuntia portent, auribus attonitis lascivus quaerit Egistus. CORIPP. Ioh. 2,437 attonita sonitus explorat *miles* ... aure. BENED. reg. praef. adtonitis auribus audiamus. *cf. supra p. 1156, 60 sqq.* LVCAN. 5,476 Caesaris attonitam miscenda ad proelia mentem (*v.* SCHOL. Web. *ad h. l.*). IVV. 3,7,67 magnae mentis opus nec de lodice paranda attonitae. PS. CYPR. pudic. 12 animus propensus ad fidem et mens attonita ad sacram religionem. CASSIAN. conl. 9,30,2 in qua (*caelesti sublimitate*) adtonita mens ... debet esse defixa. 12,4,3 somnus ... adtonita atque suspecta mente capiatur. CORIPP. Ioh. 8,135 coeperat attonita restringere mente furores (*militum*). ENNOD. opusc. 3 p. 364,21 adtonita de voluntate eius corda pavor artabat. *cf. supra p. 1156, 44 sqq.* TERT. idol. 24 inter haec vada ... fides navigat, tuta si cauta, secura si attonita. praescr. 43 diligentia adtonita et cura sollicita. CASSIAN. conl. 11,13,1 in omnibus ... verbis adtonita semper pietate distenditur, ne. 12,1,1 adtonita ad discendum vestrae mentis intentio. 12,13,2 horumque omnium adtonita consideratione flammatus. 19,6,4 adtonita anima ac spiritalibus theoriis semper intenta.

synonyma: *ad I*: tonitruo stupefactus, (fulminatus), fulmine ictus *vel* tactus. *ad II 1*: amens, confusus, consternatus, defixus *vel* diffusus stupore, effrenatus, exanguis, exterminatus animi, (exterritus), furens, horrens, ictus, insanus, instinctus furore, lymphatus, maestus, obstupidus, pavens, pavidus, perculsus, (perterritus), stupefactus, stupens, stupidus, stuporatus, suspensus, (territus), tremens, trepidus. (entheus, dei *vel* deo plenus). *ad II 2*: arrectus, attentus, cautus, erectus, intentus, propensus, sedulus, sollicitus, suspectus. *opposita*: *ad II*: confisus, hilaris, securus.

adv. **attonitē**. *ad II 1*: CHIRON 361 in obliquo tensis oculis attonite respiciet. *ad II 2*: CASSIAN. conl. 13,1 hanc ... quaestionem adtonite volventibus nobis. CASSIOD. var. 5,39,7 vos attonite iubemus exquirere (PLIN. nat. 30,13 *v. sub* attonitus *p. 1157, 48*). *Münscher.*

Attonitus *nomen equi.* CORP. VIII 12504, 1, 12 (*Carthagine*) Atonitus.

Attonius *nom. gent. barbaricum, cf.* Atto, Attu; *sed vide etiam* Atonius. CORP. III 4031 (*in Pannon. sup.*) ⟨M.⟩ At⟨t⟩onius ⟨Ru⟩finus proc. p(rovinciae) P(annoniae) s(uperioris). 5569 (*in Norico*) L. Attonio Adnamato aedilic. 5797 (*in Raetia*) Sext. Attonius Probus Privatus cives Trever. 6570. 14115,39. XIII 1837 (*Luguduni*) Attoni Constantis vet. leg. ? 2018 (*ibid.*) M. Attoni Restituti civis Triboci, *cuius filii* M. Attonius Respectinus, M. Attonius Germanus. *scriptum* Matt- *sine punctis.* 5279 (*Augustae Rauricorum*) M. Attonio Aproniano. 6175 (*in Germania sup.*) Attonia Selma Nicco Attonis f. 6266 (*ibid.*) Attonius Lucanu⟨s⟩. 6480 (*ibid.*) Attonius Senecianus. 7281 (*ibid., a. 236*) Attonius Asclepius *hastifer civitatis Mattiacorum.* VII 420 Attonius Quintianus. *Otto.*

attono (adt-), -tonui, -tonitum, -āre. [attono *verbum a participio* attonitus *tractum esse videtur. Th.*] attono *semel* MAECEN. κακοζήλως, attonui OV. *bis, ceterum formae participiales, i.* attonitus. *proprie*: MAECEN. apud Sen. epist. 19,9 dictum Maecenatis vera in ipso eculeo elocuti: ipsa enim altitudo attonat summa. si quaeris, in quo libro dixerit: in eo, qui Prometheus inscribitur. hoc voluit dicere: attonita habet summa. *translate, i. q. stupefacere*: OV. epist. 4,50 quas semideae dryades Faunique bicornes numine contactas attonuere suo (*cf.* attonitus *p. 1157, 30*). ars 2,296 attonitum (*sc. te*) forma fac putet esse sua. met. 1,202 attonitum tanto subito terrore ruinae humanum genus est. 3,532 quis furor ... vestras attonuit mentes? 7,426 genitor ... attonitus tamen est ingens discrimine parvo committi potuisse nefas. fast. 4,455 attonita est plangore Ceres. LIV. 3,68,13 belli terrorem, quo nunc vos attoniti estis. 38,46,4 recenti ruina Hannibalis ... prope attoniti erant. STAT. Theb. 1,125 protinus attoniti fratrum sub pectore motus (*sc. sunt*). QVINT. decl. 351 p. 381,17 qui attoniti erant. HEGES. 1,43,5 consopita erat tamen atque attonita (κεκάρωτο) mulier, quia ex alto deciderat loco.

synonyma: *propr.*: (fulminare), fulmine icere *vel* tangere. *transl.*: consopire, (percellere, perterrere, perturbare, stupefacere, terrere). *Münscher.*

attōnsio, -ōnis *f. ab* attondere. HIER. in Mich. 1,2 p. 450 Vall. gloria ... filiae Israel decalvata est et attonsa super filiis quondam delicatissimis, et si quid deinceps renatum pilorum fuit, alia deinceps rasura et attonsione truncatum est. PS. RVFIN. in Am. 2 (*ad* 7,4) cum omnino non sit ambiguum multo maiorem esse calamitatem, quam immissa operetur exustio, omni illa, quam germinum afferebat attonsio.

attōnsus *v. sub* attondeo.

attorqueo, -ēre *ab* ad *et* torquere. VERG. Aen. 9,52 iaculum attorquens (intorquens *M*, *ut* 10,323) emittit in auras.

? **attorreo**, -ēre. APIC. 4,136 nucleos pineos, nuces fractas et purgatas, attorrebis (*sic vulg.*, atorrebas *codd. opt.*) eas, teres cum melle. 7,275 atteritur *codd.*, attoretur *Hummelb.*, attoritur *Schuch.*

Attosa *v.* Atossa. *Ihm.*

attractio (adt-), -ōnis *f. ab* attraho, attractus. *actus attrahendi*: CAEL. AVR. acut. 1,3,37 raptus etiam vel attractio cooperimentorum a pedibus ad superiora. *actus contrahendi*: PALLAD. 5,4,3 efficitur, ne ea rugarum deformet adtractio. VINDIC. med. 35 *conceptus spiritus* sensualis viae occlusionem atque attractionem nervorum atque musculorum facit. *t. t. non est in usu grammaticorum antiquorum.* [VARRO ling. 5,6 *exhibent codd.* tractationem, tractionem, arctationem, *v. Spengelii adn.*]

attractīvus (adt-), -a, -um *ab* attractus. CASSIOD. anim. 6 p. 1291[D] prima *pars animae* est attractiva, rapiens de naturali,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod sibi necessarium sentit. var. 10, 29, 4 quando interna plurima effusione mundantur, exteriora attractiva virtute libera fiunt.

attracto *v.* attrecto.

attractū *abl.* (adt-) *ab* attrahere. CYPR. GALL. iud. 665 *nervos* modico adtractu seu molli⟨a⟩ vellera rupit. DICT. 5, 11 ima rotis *equi Troiani* suspenderat, quo adtractu motus facilius foret.

attraho (adt-), -trāxī, -tractum (ā?), -ere *ab* ad *et* trahere. t *simplex legitur* CORP. IV 1261 (*Pompeis, graphio inscr.*). *verbum non invenitur ante* CIC., *apud hunc 6^ies^ plerumque cum synonymis coniunctum. deest apud* PVBLIL. LVCR. CAES. SALL. HOR. TIB. VITR. VELL. CVRT. PERS. QVINT. IVV. FLOR. *apud poetas rarum*: CATVLL. *uno loco*, VERG. *tribus*, PROP. *uno*, OV. *septem*, PHAEDR. *duobus*, MANIL. SEN. *singulis*, LVCAN. *duobus*, VAL. FL. SIL. MART. *singulis; neque frequens in oratione soluta*: PS. SALL. *semel*, LIV. *quater*, SEN. rhet. *ter*, VAL. MAX. *bis*, CELS. *17^ies^*, SEN. phil. *16^ies^*, COLVM. *8^ies^*, MELA *semel*, PETRON. *bis*, PLIN. nat. *ter*, FRONTIN. TAC. PLIN. Iun. *singulis locis*, SVET. *bis*, APVL. *9^ies^*. [*it.* attrarre, *francog.* attraire, *hisp.* atraer. *M.-L.*]

I *proprie*: **1** GLOSS. IV 404, 47 attrahit, ad se trahit. *rem*: CELS. 3, 22 p. 111 prodest . . . in ieiuno prendere per multas partes cutem et adtrahere (*cf.* COLVM. 6, 13, 3). 5, 26, 23 p. 191 si . . . vulnus . . . hiat . . . neque in unum orae facile attrahuntur, sutura aliena est. *cf.* 5, 26, 24. 7, 7, 4 p. 274 deinde invicem modo remittere, modo adtrahere *linum*. *cf.* 7, 7, 8 p. 277. 7, 9 p. 285 (*ibid.* adducere). 7, 14 p. 291. 7, 26, 1 p. 307. 7, 26, 2 p. 308 manibus ad suos poplites datis eos, quam maxime possit, adtrahere. *cf.* p. 310 (*bis*). 8, 8, 1 p. 341. COLVM. 4, 15, 1 ex ordinaria vite in alterum palum mergus est attrahendus. 4, 29, 13 palmitem attrahas. MELA 2, 82 *pars campi abscissa* velut insula natat pellique se atque adtrahi patitur. PRISC. gramm. III 98, 14 remex vel expellit remum vel attrahit. CAPITOL. Maximin. 6, 9 amaxas manibus adtraheret. NON. 163 palangae dicuntur fustes teretes, qui navibus subiciuntur, cum adtrahuntur ad pelagus. *cf.* AVIEN. Arat. 1250 puppim . . . attrahit. DICT. 5, 11 attrahit *equum* propius moenia. *cf.* VEG. mil. 4, 21 (*caput machinae*). VVLG. Tob. 6, 4 attraxit (ἀνέβαλεν) eum (*piscem*) in siccum. SVLP. SEV. dial. 3, 3, 5 puer incautior linteum superpositum adtraxit. SIDON. epist. 4, 18, 1 nulla serraca, nulla esseda subvehendis oneribus adtrahebantur. *aliquem vi adducere, trahere*: CIC. Verr. 4, 61 adducitur a Veneriis atque adeo attrahitur Lolius. PS. CIC. in Sall. 5, 14 bis iudicis ad subsellia attractus. PROP. 2, 1, 31 aut canerem ⟨Ae⟩gyptum et Nilum, cum attractus in urbem, septem captivis debilis ibat aquis. OV. met. 3, 563 ite ducemque attrahite huc victum. 7, 313 *aries annis confectus* attrahitur flexo circum cava pectora cornu. LIV. 23, 7, 7 *Hannibal* comprehendi hominem vinctumque adtrahi ad sese iussit. *cf.* 29, 9, 10 tribunos. 39, 43, 3. SEN. contr. 2, 5, 2 adtrahite (-cte quid *AB*) . . . uxorem. PHAEDR. 4, 18, 19 eos (*canes*) Mercurius et turbatos adtraxit. *cf.* app. 19, 8 ego (*equus*), quo scelesta furis attraxit (*me*) manus. SEN. Tro. 630 tenetur (*Astyanax*): perge, festina, attrahe. PETRON. 105 *nocentes*. SIL. 15, 559 *Tellus* abscedens visa paventem (*Claudium Neronem*) attrahere et fractis turmas propellere portis. SVET. Tib. 57 scurram. Nero 49 virum. APVL. met. 1, 19 vix et aegre ad ripam superiorem adtraxi *socii* corpus. 3, 10 hospes . . . renitentem . . . clementi violentia secum attraxit. *cf.* 7, 25. 9, 21. 9, 34 mustellae . . . mortuum serpentem. 9, 40 me . . . per scalas complicitis pedibus in superius cenaculum adtracto. 10, 28. DICT. 4, 3 *reginam Amazonum* pedibus adtractam in Scamandrum praecipitat. 5, 11 feminis inter se atque viris certatim adtrahere festinantibus. HEGES. 1, 38, 5 Romam petit attracto secum Alexandro. VVLG. psalm. 10, 9 *velut leo* rapere pauperem, dum attrahit eum. *i. q. amplexari*: MART. 6, 66, 6 *puellam* attraxit prope se manu negantem. VVLG. Bar. 6, 43 cum . . . aliqua ex ipsis (*mulieribus*) attracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo. Ezech. 32, 20 attraxerunt eam (*filiam*). AVG. civ. 18, 4 *mulier Pharaonis mentita est* veste etiam derelicta de manibus adtrahentis *aufugisse*. *cf.* PS. PROSP. prom. 1, 27, 1. MART. CAP. 1, 85 quam (*Venerem*) . . . et adtrahere . . . velles. *i. q. contrahere*: VERG. georg. 3, 483 sed ubi ignea venis omnibus acta sitis miseros attraxerat (*sic P. cf. schol.*: pro contraxerat; adduxerat *M, R*) artus. OV. rem. 397 attrahe lora fortius et gyro curre, poeta, tuo. *cf.* 435 adtrahet ille puer (*Amor*) contentos fortius arcus. VAL. FL. 3, 739 dolor adtrahit orbes (*i. q. contrahit oculos*). FRONTIN. aq. 25 *fistula* sicut interiore parte adtrahitur, ita per illam, quae foras spectat, extenditur. APVL. met. 2, 9 *crines* ad finem conglobatos in summum verticem nodus adtraxerat. HIER. epist. 14, 10 scabra sine balneis adtrahitur cutis. *i. q. extrahere*: CELS. 7, 29 p. 317 deinde attractus *uncus* infantem educit. neque tamen quolibet is tempore extrahi debet. 7, 29 p. 318. 7, 31 p. 321 deinque, qua proximus hamus est, adtrahitur et evellitur. COLVM. 9, 15, 5 quo melius . . . quidquid sordium deciderit, attrahatur. *i. q. secum trahere*: *de hominibus*: SEN. dial. 7, 1, 4 in strage hominum magna . . . nemo ita cadit, ut non et alium in se attrahat. *cf.* IREN. praef. 1 multos evertunt attrahentes (ἀπάγοντες). SIDON. epist. 5, 7, 2 *delatores* adtrahunt litigaturos, protrahunt audiendos, trahunt addictos, retrahunt transigentes. *de rebus*: COLVM. 1, 5, 10 *recens aedificium veteri adstructum* paulatim degravatum pondere suo praeceps attrahetur. **2** *de physica rerum attractione*: *de magnete*: CIC. div. 1, 86 si magnetem lapidem esse dicam, qui ferrum ad se adliciat et ⟨at⟩trahat. *cf.* PLIN. nat. 36, 128. 129. SOL. 2, 39 lyncurium lapis pariter (*ac sucinum*) spiritu adtrahit propinquantia. MANIL. 1, 268 Libra . . . attrahit ardenti fulgentem Scorpion astro. *cf.* SEN. nat. 7, 10, 1 sidera alte ⟨at⟩trahit (*sed cf.* OV. met. 2, 71 trahit). *de aëre, similibus*: SEN. nat. 5, 10, 4 *sol* alteram partem aëris adtrahit, alteram vero inpellit. *cf.* LVCAN. 7, 5 *sol* attrahit nubes. AVIEN. Arat. 1609 *sol* oblitum iusti iubar attrahit (*i. contrahit*). *spiritum*: VERG. georg. 3, 505 attractus ab alto spiritus. PLIN. nat. 11, 188 pulmo . . . attrahens ac reddens animam. VVLG. psalm. 118, 11 os meum aperui et attraxi spiritum. *res liquidas, fere i. q. exsugere*: CELS. 6, 8, 1 p. 244 attrahaturque spiritu is sucus (*in nasum*), donec in ore gustus eius sentiatur. SEN. dial. 5, 38, 2 *Catoni* cum . . . in frontem mediam quantum poterat attracta pingui saliva inspuisset Lentulus, ille. nat. 5, 18, 13 iactatio adtrahens cibum in summa *herbarum*. COLVM. 2, 4, 7 humus . . . inferiorem partem ieiuniorem habet, eamque attrahunt excitatae maiores glebae. 12, 52, 13 *prelo* non sola exprimitur amurca, sed et aliquid secum pingui⟨tu⟩dinis (*fort.* pinguedinis?) attrahit. APVL. met. 10, 28 perniciem . . . medullae penitus adtraxerunt. CHIRON 967 p. 288, 31 furfure . . . decoques et sucum eiusdem cum ovis (obi si *codd.*) adtrahis. VINDIC. med. 9 lapidem . . . in vesica generari . . . cum attracta seu descendentia urinae terrena in vesica resident.

II *translate*: **1** *retenta imagine, rem*: SEN. contr. 7, 7 (22), 10 Latro . . . locos (*communes q. v.*) nunquam attrahebat in orationem. *cf.* SEN. benef. 2, 11, 3 ea figura, qua quidem reiciunt, quae (quo *N*) magis ad se volunt adtrahere. epist. 84, 8 omnibus, quae ex quo velut exemplari ⟨at⟩traxit, formam suam impressit. PLIN. epist. 5, 6, 42 *scriptor* sciat . . . non esse longum . . . si aliquid arcessit atque attrahit. MAR. MERC. Nest. serm. 4, 14 attrahi sermonis illecebra. SEN. contr. 9, 2 (25), 9 quid interest, convivium in forum an forum in convivium attrahas? VAL. MAX. 7, 2 ext. 10 epistula, in qua Alexandrum quorundam Macedonum benivolentiam largitione ad se adtrahere conatum. SEN. epist. 78, 15 attrahunt in se ruinam. *cf.* dial. 4, 15, 1 servile in sese adtraxerunt iugum. benef. 6, 30, 5 adtraxere . . . bella. *cf.* TERT. scorp. 5, 5 sibimet ipse periculum mortis attraxit. adv. Marc. 2, 8 mortis statum. HIER. epist. 53, 8 ipse cernit . . . uncinum pomorum adtrahentem supplicia peccatoribus et famem in terram. VVLG. Sirach 28, 23 beatus . . . qui non attraxit (οὐχ εἵλκυσε) iugum illius (*sc. linguae nequam*). SEN. nat. 4, 7, 2 rudis . . . antiquitas credebat et adtrahi cantibus imbres et repelli. SEN. epist. 30, 15 admittunt illam (*vitam*), non adtrahunt. 87, 33 *divitiae habent causam* non inritantem tantum animos, sed adtrahentem. 118, 8 at quod invitat ad se . . . veri simile est: subripit (-rep- *Pinc.*), sollicitat, adtrahit. *cf.* HIL. in psalm. 118, 5 p. 509 adtraxit spiritum; non enim ultro ingruit: expetendus est, attrahendus est. COLVM. 10, 24 amnes, quos incola durus attrahat auxilio semper sitientibus hortis. TERT. anim. 18 p. 326, 29 sensum attrahens animo. ITALA Is. 5, 18 (vers. Orig. in Matth. 114) vae his, qui attrahunt (οἱ ἐπισπώμενοι, VVLG. trahitis) peccata sua sicut funem longum. IREN. 2, 14, 1 pro cupidine . . . hi Verbum attraxerunt. ARNOB. nat. 4, 35 *pantomimi* dis vestris et lenocinia voluptatum ex iniuriis attrahunt (-hit *codd.*). AMBROSIAST. Rom. 4, 22 *fides Abrahae* nullis signorum prodigiis attracta est. VVLG. Ier. 2, 24 onager . . . in desiderio animae suae attraxit ventum amoris sui (*perperam versum ex graeco*: ἐπνευματοφορεῖτο, παρεδόθη). AVG. civ. 18, 5 libido matris (*Pasiphaës*) adtraheret, quod in eius fetu iam corporaliter appareret (*sc. taurus*). PROSP. carm. de ingrat. 20 sponte attractum . . . reatum. *aliquem*: CIC. Verr. 3, 1 ea me ad hoc negotium provincia attraxit. Att. 10, 1, 3 me attractum iri, si (ad tractum nisi *M*[1]) de pace (ea re *M*) agatur. epist. 7, 10, 4 nihil . . . est stultius me, qui te non Romam attraham. VERG. Aen. 11, 250 quae causa attraxerit (*nos*) Arpos. LIV. 30, 31, 8 *Scipio Hannibalem* restitantem ac tergiversantem in Africam adtraxerim. SEN. dial. 9, 3, 6 multos in amicitiam adtrahes. 9, 7, 4 neminem nisi sapientem sequaris aut adtrahas. LVCAN. 10, 384 attrahit illos in nostras fortuna manus. TAC. ann. 15, 68 opperiebatur Nero, ut Vestinus quoque consul in crimen attraheretur. *cf.* VOPISC. Car. 15, 6 nisi illum necessitas ad hanc atrocitatem occisionis adtraheret. AVG. civ. 20, 8 diabolus seductas gentes toto orbe terrarum adtrahet in bellum. 20, 12 non poterunt adtrahere in partes Antichristi sanctos Christi. NOVELL. Valentin. III 34, 14 ad damnosam iudicii observationem quemquam prius non debet ullus adtrahere. MAR. VICT. aleth. 3, 665 attonitum venerabilis attrahit horror. FAVST. REI. grat. praef. p. 3, 3 qui . . . per solam dei voluntatem alios dicunt ad vitam adtra⟨hi⟩, alios in mortem deprimi. 1, 16 p. 51, 9 nemo . . . venit ad me, nisi pater . . . adtraxerit eum. **2** *sine imagine, i. q. allicere, arcessere aliquem vel aliquid*: CIC. Lael. 50 nihil esse, quod ad se rem ullam tam alliciat (ill- *nonn. codd.*) et attrahat, quam ad amicitiam similitudo. ad Brut. 1, 17, 4 ultro arcessas et attrahas. OV. met. 10, 143 tale nemus vates attraxerat (*i. canendo allexit*). *cf.* AVG. civ. 18, 13 *Amphion* citharae suavitate lapides mulserit et attraxerit. OV. met. 14, 63 *Scylla* quos (*canes*) fugit attrahit una. SIDON. epist. 8, 12, 1 *te* adtrahere Burdigalam non po-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

testates, non amicitiae, non opimata vinariis ostrea queant. *compellere*: AVG. serm. ed. Mai 6, 1 ad quod evangelista Christianos adtrahit auditores, dicendo. *cf.* MAR. MERC. Nest. serm. 4, 5. *i. q. obtrectare, comminuere*: ZENO 1, 16, 11 ne generalitas nominis ... attrahat gloriam ... felicitatis.

part. paene pro adiect. **attractus,** -a, -um. *compar.* SEN. benef. 4, 31, 4. *i. q. compressus*: CATVLL. 15, 18 attractis pedibus. CORP. IV 1261 futebatur ... civium Romanorum atractis piidibus cunus. *contractus*: SEN. epist. 113, 26 haec disputamus attractis superciliis, fronte rugosa. benef. 4, 31, 4 cum Pollionis adtractiorem vidisset frontem. MAXIM. eleg. 1, 238 heu tantum attracti corporis ossa vides. *conductus*: PETRON. 93 ultimis ab oris attractus scarus. GLOSS. V 419, 30 attracto, brevi. *debilis et mancus*: VITA Nicet. 15 clodis gressum, caecis visum ... adtractis vigorem integrum (*cf.* ARNOB. nat. 1, 48 contractis).

synon.: *ad I 1*: adduco, extraho, evello. *ad I 2*: adlicio. *ad II 2*: arcesso, expeto, allicio. *oppos.*: *ad I 1*: expello, remitto, extendo. *ad II 1*: reicio, repello, deprimo. *Sinko.*

ad trāns. ITALA iud. 11, 29 (Aug. quaest. hept. 7, 49 p. 486, 16 = p. 498, 8) transiit speculam Galaad et de specula Galaad ad trans filios Ammon (εἰς τὸ πέραν, VVLG. transiens ad). [*hisp.* atras. *M.-L.*]

? **adtrānseo,** -īre *ab* ad *et* transire. AVG. conf. 5, 1 *anima mea* adtransiens (transiens *cod. Paris. 1911, edd. vet.*) ad te.

attrectābilis, -e *ab* attrectare. MIRAC. Steph. 2, 2, 6 Megetia famula dei quadam sibi visibili et attrectabili manu os suum corrigi et compalpari persensit.

attrectātio (adt-), -ōnis *f. ab* attrectare. GELL. 11, 28, 23 meminisse debemus ... furtum sine ulla quoque adtrectatione fieri posse, sola mente atque animo, ut furtum fiat, adnitente. APVL. Socr. 4 p. 128 Oud. quod nulla adtrectatione nostra contaminantur *dii* (AVG. civ. 9, 16 quod nulla adtrectatione hominum contaminantur) PS. APVL. Ascl. 33 minora ... aut vix videri aut omnino non possunt, quas †solum eas (*om. F*) esse adtrectatione cognoscimus. LAMPR. Hel. 12, 4 eorumque (*exoletorum*) adtrectatione et tactu praecipue gaudebat. ARNOB. nat. 2, 15 corporis. CHALC. comm. 345 fit ... evanida quaedam eius (*silvae*) adtrectatio sine contagio nec ipsius mage quam eorum quae intra ipsam sunt corporum. PALLAD. 4, 12, 1 *boves* frequenti manus adtrectatione mansuescant. GAVDENT. serm. 9 visus oculorum ..., adtrectatio manuum, incessus pedum. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 207 ora fovenda aqua frigida ex spongia cum singulorum partium attrectatione. ENNOD. opusc. 1 p. 278, 15 per foederati Mundonis adtrectationem Graecia est professa discordiam. GREG. M. epist. 4, 16 ex eadem ipsa adtrectatione vestra vel voluntate transgrediendae praeceptionis nostrae. *apud* QVINT. inst. 1, 4, 21 *leg.* tractionem.

attrectātor (-ōris) *m. ab* attrectare. HIER. nom. hebr. p. 14, 4 Mosi, attrectator sive palpator meus.

attrectātū *abl. ab* attrectare. PACVV. trag. 266 (Cic. Tusc. 2, 50) mittite: nam attrectatu et quassu saevum amplificatis dolorem.

attrecto (adt-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ad *et* tractare. GLOSS. IV 11, 13 adtrectat: cum pollutione tangit. 477, 34 adtractat: tangit, palpat. 404, 48 adtractare: male contingere (*aliis locis simpliciter* contingere *vel* palpare). IV 304, 9 attingere. 4, 8, 8 adtrectavit adtaminavit (*cf.* V 163, 31). V 45, 5 adtractant attrahunt (7, 28 astruunt). *rarius in codd.* attra- *scriptum est (locos infra sic* -a- *adnotavi), saepe* adtre- (NOT. Tir. 35, 46 adtrectat). DIFF. ed. Beck p. 31, 29 adtrectat aliquis manu semel, contrectat saepius.

aliquem, aliquid (saepius adduntur abl. manu, digitis, ferro *al.*): PLAVT. Rud. 420 nimium familiariter me attrectas (-a- *CD*). Persa 227 ne me attrecta. Poen. 350 pura sum, comperce amabo me attrectare (-a- *A*). Mil. 1002 nihil attrectat sordidi. ACC. trag. 198 iterum Thyestes Atreum adtractatum advenit, iterum iam adgreditur me et quietum exsuscitat. CIC. Cael. 20 qui dicerent uxores suas a cena redeuntes attrectatas esse a Caelio (SVET. Nero 26 uxorem adtrectaverat). har. 26 si illi (*libri*) sunt vestri, quos tu ... violatis oculis legis, contaminatis manibus attrectas. Planc. 29 facilis est illa occursatio et blanditia popularis: aspicitur, non attrectatur; procul apparet, non excutitur. VERG. Aen. 2, 719 me ... attrectare (adt- *V*) nefas, donec me flumine vivo abluero. LIV. 5, 22, 5 primo religiose admoventes manus, quod id signum more Etrusco nisi certae gentis sacerdos adtrectare non esset solitus. 28, 24, 14 insignia etiam summi imperi, fasces securesque, adtrectare ausi. 34, 4, 3 regias etiam adtrectamus gazas. GRATT. 64 matres ausi ⟨a⟩ttrectare deorum. FEST. 133 manticulari dicebantur, qui furandi gratia manticulas attrectabant. PAVL. FEST. 332 scrupi dicuntur aspera saxa et difficilia attrectatu. SEN. Phoen. 224 ego castam manum ... exsecrabilis attrecto? Med. 719 manu. nat. 1, 17, 7 ⟨ne⟩ coniugum quidem manu crinis ille, quem effundere olim mos viris fuit, attrectabatur. CVRT. 10, 10, 13 precati, ut ius fasque esset mortalibus attrectare deum (cum *codd.*), purgavere corpus. PLIN. nat. 2, 115 quam (*rupem*) profanum sit attrectari hominis manu. TAC. ann. 1, 62 neque imperatorem adtrectare feralia debuisse. 3, 52 indecorum adtrectare quod non obtineret. FLOR. 1, 40, 3 adtrectari terminos suos a Nicomede. AVREL. ad Front. p. 4, 2 N. pedem ... adtrectare sensim, in balneo fovere. PAVL. sent. 5, 27 si quis fiscalem pecuniam attrectaverit, subripuerit, mutaverit (*cf.* SABIN. ap. Gell. 11, 18, 20 alienam rem. 11, 18, 22 haec *Sabinus* scripsit de rebus furti faciendi causa adtrectatis. VLP. dig. 47, 2, 46, 7 fur est, qui adtrectavit, quod invito domino se facere scivit). APVL. mund. 25 nec penetrantem atque adeuntem specialiter singula nec indecore adtrectantem cominus cuncta. SOL. 1, 8 dum adtrectare etiam ea audet, quae concesserant in Arcadum iura. 4, 7 quisquis sacramento raptum negat, lumina aquis adtrectat. 17„2 sacri habentur *Arimphaei* attrectarique eos etiam a ferocissimis nationibus nefas ducitur. 27, 53 quidquid morsu eius (*basilisci*) occiderit ..., non attrectat ales (*cf.* 32, 21). 35, 5 lignum caudicis attrectatum ferro sine mora moritur. 53, 18 non tamen ut cuiusquam attrectetur manu *rex*. IVL. VAL. 2, 33 genua. 3, 27 arborem (IVVENC. 3, 657 arboris ... ramos). COD. Iust. 11, 63 (62), 1 pr. (*a. 319*) cum sollemnitas id eos (*colonos*) attractare permittat (*syn.* usurpare). SYMM. epist. 6, 12, 3 ne per ignorantiam iuris tui corpora apparationis error adtrectet. COD. Theod. 12, 1, 128 (*a. 392*) si quis ... ullum ex principalibus viris usurpata attrectaverit iniuria, sciat se ... esse multandum (*syn.* iniuria contingere). SCHOL. Stat. Theb. 8, 59 pudicitiam. HEGES. 5, 34, 1 altaria. HIER. in Nah. 3 p. 564 Vall. cuius non attrectabitur a multis praeda. epist. 22, 28 laudat, miratur, adtrectat. 84, 6 lumbos et femina et adtrectare axillas. 107, 5 *ausa es* caput virginis dei tuis sacrilegis adtrectare manibus. 66, 1 adtrectans (adtra- *boni codd.*) vulnus pectoris tui. VVLG. gen. 27, 12 si attrectaverit me pater meus (ψηλαφήσῃ, *item* Is. 59, 10 act. 17, 27). AVG. civ. 1, 28 si nullius libidine corpus adtrectaretur (10, 11 adtrectatum re veneria). 17, 6 indumentum. SVLP. SEV. Mart. 23, 8 curiosis oculis aut digitis adtrectata *vestis*. dial. 3, 6, 3 neminem manibus. MACR. sat. 3, 18, 1 manu nuces. 3, 18, 13 nux ... ita mollis, ut vix adtrectata frangatur. MART. CAP. 2, 134 *lecticam* nulli fas adtrectare terrigenae. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 21 aliquid suis digitis. 1, 11, 88 membra (VITA Vedast. 5). 2, 37, 203 manibus (signif. diaet. pass. 155 adtractent). GREG. TVR. vit. patr. 15, 3 quibus (*manibus*) adtrectatis. *i. q. commemorare* (*dicendo attingere*): PANEG. 10, 3 p. 215, 7 quis tam potens fandi, cuius copia tam larga ... quae, cum virtutes tuas attrectaverit, non ... stupeat? 12, 47 p. 313, 25 hactenus memet ... praeteritas res tuas attrectasse fas fuerit.

attremo (adt-), -ere *ab* ad *et* tremere. *c. dat.*: STAT. Theb. 3, 309 cui (*Iovi*) modo — pro vires! — terras caelumque fretumque adtremere oranti tantosque ex ordine vidi delituisse deos? 8, 81 illi iamdudum regia tristis attremit oranti. SIDON. epist. 6, 1, 3 cum censurae tuae adtremat ... turba.

attrepido, -āre *ab* ad *et* trepidare *comice fictum.* PLAVT. Poen. 544 attrepidate saltem, nam vos adproperare haud postulo.

καταιρίβω infrico detero **adtribo** (*?*) GLOSS. II 344, 41. *an* attero? *Ihm.*

attribuo (adt-), -uī, -ūtum, -ere *ab* ad *et* tribuere. *forma* adt- *legitur*: CORP. VI 3824 (*s. II ex. a. Chr.*) *ter.* VI 1310 (*s. I in.*) *praepositione puncto distincta.* LEX Iul. mun. *septies, praepositione seorsum scripta.* LEX Vrson. (*s. I ex. a. Chr.*) *sexies.* EDICT. Claud. Anaun. (*a. 46 p. Chr.*) *bis.* CORP. XI 4632. XIV 375 (*s. II p. Chr.*) *cf.* NOT. Tir. 32, 57 *et saepe in mss., praecipue* RHET. Her. CIC. inv., *etiam* LIV. PLIN. AMM. *formae assimilatae*: LEX Vrson. *octies.* CORP. V 532 (*s. I ex. a. Chr.*). VI 31566 (*s. I ex. a. Chr.*). X 444 (*s. I ex. p. Chr.*). VI 31759 (*aet. imper.*). CARM. epigr. 1326 *et passim in mss.* *construitur cum dativo personae vel rei, aut sine casu, nonnunquam insequente infinitivo (ex. gr.* CARM. epigr. 1326, 2), *c.* ad *praep.* CIC. Tusc. 3, 73. *verbum orationis solutae proprium inde a* VARRONE. *ex poetis habent* VARRO Men. CATVLL. *singulis locis*, LVCR. *quinque*, MANIL. *octo*, PHAEDR. *duobus*, CALP. SIL. *singulis.* GLOSS. προσνέμω, συντελῶ τέλος τι. attribuit ἔνειμεν, ἔκτισεν. adtributam esse διανενεμῆσθαι. attributa προσνενεμημένα.

1 *retenta vi praepositionis i. q. addere, adicere*: CIC. Tusc. 3, 73 illud satis est, non attribuere ad amissionem amicorum miseriam nostram. LVCR. 1, 681 nil referret enim quaedam de[s]ce[n]dere, abire, atque alia (-o *codd.*) adtribui. 2, 925 quid opus fuit adtribui id quod detrahitur. 3, 242 quarta quoque his igitur (*sc. tribus animi naturis*) quaedam natura necessest adtribuatur. LIV. 39, 44, 3 *ut* his rebus omnibus terni (terna *vel* trina *codd.*) in milia aeris attribuerentur (*v. Mommsen, Staatsr. II 1 p. 364*). CORP. VI 31566 (*s. I ex. a. Chr.*) ⟨for⟩mam Mentis attributam rivo aquae Augustae. CELS. dig. 50, 16, 98 omnes ... dies *intercalares* ... extremo ... diei mensis Februarii adtribuit Quintus Mucius. AMM. 19, 11, 5 post pacem et foedera petentibus adtributa. *dare, donare*: CIC. Verr. 4, 76 solere aiunt reges barbaros ... uxoribus civitates attribuere. CAES. civ. 1, 14, 4 *gladiatoribus* equos attribuit (*cf.* 1, 24, 2). LIV. 42, 33, 3 ordines. CVRT. 4, 1, 26 regiam supellectilem. FRONTIN. aq. 129 hortorum, praediorum, locorum dominis possessoribusque aqua data vel adtributa est. SVET. Tit. 8 bona ... restitutioni afflictarum civitatium attribuit. VLP. dig. 32, 45 ipse ... uxori aliquid adsignavisset, dum id mulieris usibus proprie adtributum esset. 32, 49, 7 continebuntur *legato* quae ipsi sunt adtributa vel destinata. TERT. spect. 2 p. 2, 6

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

omnia a deo instituta et homini attributa. *cf.* nat. 2, 13 p. 122, 14. ARNOB. nat. 1, 29 quis eius (*mundi*) vobis attribuit fructum? 1, 48 qui (*dii*) si quando ... nonnullis adtribuēre medicinam. AVSON. 208, 6 hospes Clarentius ... natam coniugio (*instr.*) adtribuit *tibi*. AMM. 14, 8, 13 provinciae inposito nomine rectoreque adtributo. 18, 2, 18 Macriano pax est adtributa. 20, 7, 7 otio post aerumnas multiplices adtributo. 26, 5, 7 minora et vilia *munera* sunt adtributa. *cf.* CARM. adv. Marc. 1, 141 fera munera mortis. AVG. civ. 11, 22 *quantum* nobis ipsis ... commoditatis adtribuant. MART. CAP. 2, 128 huius (*Prudentiae*) germana sua cunctis attribuens (*i. q. reddens*) ... Iustitiae ferebatur sortita vocabulum. ENNOD. epist. 5, 23 p. 144 an ad aliud adtributae sunt paginae? *cf.* epist. 6, 20 p. 161. *donare cum aliqua condicione*: CORP. X 444 (*s. I ex. p. Chr.*) ad cultum tutelamque et sacr⟨i⟩ficia in omne tempus posteru⟨m⟩ iis, qui in collegio Silvani ... essent, fundum Iunianum et Lollianum et Pescennianum et Statuleianum suos cum suis villis finibusque attribuit sanxitque, uti. *distribuere*: ISID. diff. 1, 558 tribuimus cum aliquid donamus, attribuimus dum ordines officiaque distribuimus. GAIVS dig. 10, 2, 3 ad officium iudicis nonnunquam pertinet, ut debita et credita singulis pro solido aliis alia adtribuat (*fere i. q. adiudicet*). VLP. dig. 28, 5, 35, 2 *a iudice* adtribuentur singulis *heredibus* res, quae adscriptae sunt, *cf. ibid. 1.* LAMPR. Alex. 53, 9 qui acceptam a provincialibus annonam, qui vestem, qui stipendia vobis adtribuit.

2 *in universum*: *dare, impertiri, imponere*: RHET. Her. 2, 9, 13 sententia ... scripto adtributa. 2, 28, 45 ut ... aliquam alteris partem laudis adtribuas. 3, 6, 10 corporis sunt ea, quae natura corpori adtribuit commoda aut incommoda. 3, 22, 37 si egregiam pulchritudinem aut unicam turpitudinem eis (*imaginibus*) adtribuemus. CIC. inv. 1, 8 *difficillimas res* sicut aliquas parvas ... oratori attribuere. S. Rosc. 9 summus timor, quem mihi natura pudorque meus attribuit. Font. 22 ne aut irato facultas ad dicendum data aut cupido auctoritas attributa esse videatur. LVCR. 2, 836 ut non omnibus adtribuas sonitus et odores. CAES. civ. 1, 32, 8 ad quos legati mitterentur, his auctoritatem adtribui[t]. MANIL. 1, 109 attribuitque suas formas sua nomina signis. *cf.* 3, 72. 4, 166 *cancer* attribuit varios quaestus artemque lucrorum. SEN. contr. 9, 5 (28), 7 quaedam iura non lege, sed natura nobis adtributa. VAL. MAX. 7, 6, 3 exitum adtribuit. *cf.* 9, 12, 7 finem. PHAEDR. 4, 20, 12 hoc a summo mihi Iove adtributum est. app. 1, 2, 3 cuncta nobis attribuisset commoda *natura*. VITR. 4, 1, 4 Myunta (-anta *nonn. codd.*) ... cuius sacra et suffragium Milesiis Iones attribuerunt. SEN. epist. 8, 3 vitate ... quae casus attribuit. 11, 6 quaecunque attribuit condicio nascendi et corporis temperatura. PLIN. nat. 7, 153 Hesiodus ... cornici novem nostras attribuit aetates. 11, 234 *mamma suis*, quae genito fuerat attributa, dependet. 16, 48 nec constat auctoribus, quod *nomen* cuique generi adtribuant. FRONTO p. 14, 13 N. tanto maior tibi vis et potestas, quam fatis attributa est. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 18 pro pretio mihi si altera aetas adtribuatur. ANTH. 410, 6 vires aliquas natura sepulcris attribuit. SPART. Hadr. 1, 13, 4 multum beneficiorum provinciis Africanis adtribuit. ARNOB. nat. 7, 35 eis (*diis*) adtribuit perpetuitatem sui nominis inchoare. HIER. epist. 18, 6 postquam ... linguarum diversitas adtributa est. MART. CAP. 2, 218 cuius petitioni ... deorum senatus attribuit, ut .... 9, 968 *numerus* nobis adtribuitur maxime in auditu visuque. SALV. gub. 2, 14 vindictam ei divinitus attributam. ENNOD. epist. 4, 19 p. 112 solacia ... absentibus adtributa. COD. Iust. 1, 27, 2, 1 iudices et officia ... constituimus attribuentes, quid emolumentorum unusquisque percipere debeat. 3 *t. t. i. q. assignare*: *agros* (*v. Ruggiero, Dizionario s. v.* adtributio): CORP. VI 1310 (*s. I in. a. Chr.*) Xvir agr(is) dand(is) adtr(ibuendis) iud(icandis). *cf.* adsigno *II p. 890.* LEX VRS. tab. 2 col. 3, 32 qui agri quaeque silvae quaeq⟨ue⟩ aedificia c⟨olonis⟩ ... quibus publice utantur data adtributa erunt. VARRO Men. 17 terra culturae causa attributa olim particulatim hominibus, ut Etruria Tuscis, Samnium Sabellis. frg. Non. 43, 8 extra urbem ... agros viritim liberis adtribuit. *cf.* CAES. Gall. 4, 7, 4. 6, 22, 2. PAVL. FEST. 247 patres senatores ideo appellati sunt, quia agrorum partes adtribuerant tenuioribus [perinde] ac ⟨si⟩ liberis propriis. CVRT. 5, 5, 24 attributus iis ager. 8, 1, 2 urbes agrosque. PLIN. nat. 18, 7 bina tunc iugera populo Romano satis erant nullique maiorem modum adtribuit. EPIT. Alex. 108 Wagn. terras insulas agros. VVLG. num. 36, 12 possessio, quae illis fuerat adtributa (ἐγενήθη ἡ κληρονομία). LEX Iul. mun. 82 quae loca serveis publiceis ab cens(oribus) habitandei utendeique caussa adtributa sunt. CORP. VI 10237 (*a. 16 a. Chr.*) ea loca, quae T(itus) p(atronus) decurionibus suis adtribuerat. 31759 (*Romae, aet. imper.*) areas a cippo ad Tiberim attrib⟨utas⟩. CVRT. 5, 5, 21 sedem. 9, 7, 1 colonias. SIL. 13, 632 *Mercurius* imperio Iovis Elysias deduxit ad oras attribuitque paris sedes. *sedes in ludo*: LEX VRS. tab. 4 col. 1, 40 neve is, qui ludos faciet ... locum attribuito neve attribui iubeto neve locum atsignato neve adsignari iubeto neve quit facito ... uti locus datus atsignatus attributusve erit. PLIN. nat. 16, 176 tertium locum ei (*salici*) in aestimatione ruris Cato adtribuit. *cf.* VLP. dig. 33, 10, 3, 1 vasa ... quae non proprio essent loco adtributa. *t. t. de pecunia assignanda*: VARRO ling. 5, 181 ea, quae assignata era[n]t (*pecunia*), attributum dictum; ab eo quoque quibus attributa erat pecunia, ut militi redʼdant, tribuni aerarii dicti; id quod attributum erat, aes militare. CORP. VI 3824 ⟨in censu⟩ra ... ⟨pecuni⟩a adtributa est *ad vias aedificandas (ter)*. LEX Iul. mun. 49 quamtam pecuniam ... quaeque via locata erit, t⟨amtam⟩ q(uaestor) urb(anus) ... redemptorei ... heredeive eius damdam adtribuendam curato. LEX VRS. tab. 1 col. 4, 28 pecuniam ad ... sacra ... IIviri s(ine) f(raude) s(ua) dato adtribuito, *cf. ibid.* 21. col. 5, 33 uti ... redemptoribus ... pecunia ex lege locationis adtribuatur solvaturque. *cf.* tab. 1 col. 5, 37. tab. 2 col. 1, 2. col. 1, 3. 5. 19. 29 CORP. VI 877 a 5. XI 4632. XIV 375. 376 (*s. II p. Chr.*). CIC. Verr. 2, 34 *quaestori* pecunia attributa, numerata est. 4, 165 cum posita esset pecunia apud eas civitates, unde erat attributa. Pis. 86 sestertium centiens et octogiens ... ex aerario. Phil. 9, 16 pecunia publica ex aerario erogata, ex vectigalibus populi Romani ad emendum frumentum attributa. *ibid.* pecuniam redemptori attribuendam solvendamque. 14, 38 ut ... consules ... quaestores ... urbanos ad eam rem pecuniam dare, attribuere, solvere iubeant. epist. 2, 17, 4 quae ... ... mihi adtributa est *pecunia*, a quaestore curetur. *cf.* Att. 13, 2, 1 (*de pecunia privata*) Faberius si venerit, videbis, ut tantum attribuatur, si modo attribuetur, quantum debetur. LIV. 40, 46, 16 censoribus ... postulantibus, ut pecuniae summa sibi, qua in opera publica uterentur, ⟨attribueretur⟩, vectigal annuum decretum est. 40, 51, 2 opera ex pecunia adtributa divisaque inter se haec [con]fecerunt. 44, 16, 9 ad opera publica facienda cum eis dimidium ex vectigalibus eius anni adtributum ex senatus consulto a quaestoribus esset, Ti. Sempronius ex ea pecunia, quae ipsi adtributa erat. CVRT. 3, 1, 20 his talenta ad belli usum quingenta attributa. *cf.* FRONTIN. aq. 100 *apparitoribus*, qui ... ita delati essent, iis praetoris aerarii mercedem cibaria ... annua darent et adtribuerent. *aliquis attribuitur pecuniae vel alicui pecuniae solvendae causa*: LEX Iul. mun. 41 ei, quei (quii *tab.*) eam viam tuemdam redemerit, tamtae pecuniae eum eosve adtribuito sine d(olo) m(alo). sei is, quei adtributus erit, eam pecuniam ... ei, quoi adtributus erit non solverit ... is quamtae pecuniae adtributus erit ... *eam* ei, quoi adtributus erit dare debeto. CIC. Att. 13, 22, 4 attributos, quod appellas, valde probe. LIV. 1, 43, 9 quibus equos alerent, viduae adtributae, quae bina milia aeris in annos singulos penderent. 4 *t. t. i. q. adiungere terram, populum sibi vel alicui, sub dicionem redigere vel dare*: CORP. V 532 (*Tergeste*) Carni Catalique attributi a divo Augusto rei publicae nostrae. EDICT. Claud. Anaun. 24 *Anaunorum* partem delator adtributam Tridentinis, partem ne adtributam quidem arguisse dicitur. CIC. ad Q. fr. 1, 1, 33 Caunii ... omnesque ex insulis, quae erant a Sulla Rhodiis attributae. epist. 13, 67, 1 ex provincia mea Ciliciensi, cui scis τρεῖς διοικήσεις Asiaticas adtributas fuisse. CAES. Gall. 7, 9, 6 *Boios* Caesar ... Haeduis ... attribuerat. *cf.* 7, 76, 1. civ. 1, 35, 4 bello victos Sallyas (-as galliae *codd.*) attribuerit *eis* vectigaliaque auxerit. 2, 21, 2 [at]tributis (publicis *codd.*) quibusdam populis privatisque praemiis. 3, 29, 1 oppidum [h]i⟨i⟩s antea Caesar attribuerat. BELL. Alex. 66, 5 Ariobarzani attribuit, qui sub eius imperio ac dicione esset. LIV. 26, 21, 17 civitates ... in dicionem redegit atque ex iis Murgentiam Hispanis ... attribuit. 37, 55, 5 quae ⟨intra⟩ regni Antiochi fines fuissent, Eumeni attribuerentur. 41, 6, 8 *Lycii Rhodiis* ab L. Cornelio Scipione attributi erant. 42, 41, 13 Dolopas armis coercuerim ... cum mei regni, meae dicionis essent, vestro decreto patri adtributi meo. CVRT. 10, 1, 21 regnum filio. PLIN. nat. 3, 37 oppida. *cf.* 3, 134. 138. EPIT. Alex. 61 Wagn. regiones ... regno. VARRO ling. 5, 48 eidem regioni adtributa Subura. PLIN. nat. 36, 87 *labyrinthus divisus est in nomos,* XXI nomibus eorum totidem vastis domibus adtributis. 5 *adiungere aliquem alicui comitem*: VARRO frg. Non. 520, 5 decuriones, centuriones, accensi, ⟨qui⟩ quidem ascribtivi, cum erant adtributi decurionibus et centurionibus. CIC. leg. 1, 26 *homini natura* sensus tamquam satellites adtribuit ac nuntios. Att. 12, 28, 3 ei (*Lentulo*) de mancipiis, quae tibi videbitur, attribuas. *cf.* 12, 30, 1. CAES. Gall. 5, 47, 2 legionem. 6, 32, 6 ducentos ... equites. *cf.* 7, 34, 2 equitatus partem. 7, 76, 4 delecti (di- *A*) ex civitatibus attribuuntur. 7, 90, 4 *Labieno* M. Sempronium Rutilum attribuit. civ. 1, 57, 1 antesignanos, centuriones Caesar ei classi attribuerat. 2, 21, 3 quattuor legiones. *cf.* BELL. Alex. 53, 5. HIRT. Gall. 8, 48, 1 erat attributus Antonio praefectus equitum. LIV. 10, 40, 6 praefectos subsidiis adtribuerat. 24, 46, 2 milites sescentos ... attribuit *tribunis*. 30, 5, 4 partem copiarum Laelio Masinissamque ac Numidas adtribuit. CVRT. 5, 2, 6 praefectis ... *equites*. SCHOL. Germ. Bas. p. 103, 14 *Stilbontem planetam* Mercurio adtribuunt (τῷ δὲ Ἑρμῇ ἐδόθη). *cf.* p. 102, 11 assigno. *cf.* MART. CAP. 8, 840. AVG. civ. 4, 16 deos singulos singulis rebus et paene singulis motibus adtribueret. MART. CAP. 2, 160 manes id est corpori humano praesules attributi. COD. Iust. 10, 43 (42), 1 *barus* eius partis, cui te attributum esse commemores. *adiungere i. committere alicui aliquid*: CAES. Gall. 3, 14, 3 tribunis militum centurionibusque, quibus singulae naves erant attributae. *cf.* 7, 60, 1 civ. 2, 22, 2 BELL. Afr. 88, 2. *committere alicui aliquid curandum*: DIFF. ed. Beck p. 86, 13 tribuimus cum donamus, adtribuimus officium aut quasi adiudicamus. CIC. Catil. 2, 6 video, cui sit Apulia attributa, quis habeat Etruriam. 3, 14 cui ad sollicitandos pastores Apuliam attributam esse erat indicatum. 4, 13 attribuit nos trucidandos Cethego et cete-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ros civis interficiendos Gabinio, urbem inflammandam Cassio, totam Italiam vastandam diripiendamque Catilinae. Sest. 66 cuius negotii publici cogitari ... curatio potuit, quae non esset attributa atque discripta. de orat. 3, 144 plus ... attulisti, quam tibi erat ⟨at⟩tributum a nobis. CAES. civ. 1, 42, 1 singulaque latera castrorum singulis attribuit legionibus munienda. *cf.* Gall. 7, 34, 2 civ. 1, 17, 3. *al.* BELL. Afr. 38, 2. SALL. Iug. 90, 2 pecus ... equitibus auxiliariis agundum attribuit. LIV. 1, 20, 5 *Numa Marcio* sacra omnia exscripta exsignataque attribuit. 24, 21, 12 ab iuventute, quae praesidio eius loci adtributa erat (*i. cui praesidium l. adtributum erat*). 26, 49, 10 ceterorum curam benigne tuendorum C. Flaminio quaestori attribuit. 31, 28, 3 Amynandro Aetolos concitandos ad bellum attribuit. 31, 51, 6 Pomponio legato ... Viboniensem agrum maritimamque oram Italiae tuendam adtribuit. CVRT. 6, 2, 11 huic liberato (*Oxydati*) satrapeam Mediae attribuit. 8, 11, 35 Sogdianam regionem mihi attribuis. QVINT. inst. 12, 10, 40 *verbis* naturā sit officium attributum servire sensibus. FRONTIN. aq. 108 quo iure ⟨extra⟩ intraque urbem ducerent aquas, quibus adtributae essent. SPART. Sev. 2, 4 pro Baetica Sardinia ei a⟨tt⟩ributa est. EPIT. Alex. 117 Wagn. Phoenicen Meleagro attribuo. FILASTR. 121, 4 *Noe Iapheti* occidentis universas partes ... adtribuit. HEGES. 3, 3, 3 Iohannes Essaeus ... ceterique diversis attributi partibus, quas sua tuerentur sollicitudine. MART. CAP. 3, 229 *Γραμματική* dicor ... mihique sit adtributum litterarum formas ... lineare.

6 *i. q. destinare*: VARRO rust. 3, 9, 6 si ducentos *gallos* alere velis, locus saeptus adtribuendus *eis*. CAES. Gall. 3, 1, 6 alteram partem eius vici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram vacuam ab his relictam cohortibus ⟨ad hiemandum⟩ attribuit (*cf.* 7, 81, 4). LIV. 5, 19, 11 senae horae in orbem operi attributae sunt. MANIL. 2, 210 quibus ... natura sacratas (-crat est *codd.*) temporis attribuit partes. 2, 702 omnibus in signis, quae mundi conditor ille attribuit totidem numero[s] fulgentibus astris. 2, 716 *partes* vicinae (-nis *codd.*) subeuntibus attribuuntur. 4, 100 est aliud, quod ... attribuatque suos ex se nascentibus annos fortunaeque vices. 4, 289 *astra* navalis etiam pugnas, pendentia bella attribuunt pelagique infectos sanguine ⟨f⟩luctus. VITR. 4, 7, 2 ternae partes ... cellis ... dentur, reliquae quattuor mediae aedi attribuantur. 9, 3, 1 eae partes *caeli* cancro sunt attributae. *cf.* 9, 3, 3. FEST. 333 *scribis* publice adtributa est [et] in Aventino aedis Minervae. VAL. MAX. 9, 14 pr. species mortalium (-ibus *Gertz*), prout fortuita sors conceptionis obtulit, attribui. SEN. nat. 7, 27, 6 *natura* adtribuit illis (*cometis*) alium locum, alia tempora, dissimiles ceteris motus. CALP. ecl. 4, 55 agricolis qualemque ferat sol aureus ortum attribuere dei. *cf.* CARM. epigr. 1326, 2 (*Ravennae*) *deus* attribuit reddi corpora Elysiis. PLIN. nat. 2, 28 sidera ... singulis attributa nobis. 12, 4 Silvanos Faunosque et dearum genera silvis ac sua numina tamquam e caelo attributa credimus. FRONTIN. strat. 1 praef. generibus suas species attribui. TAC. ann. 13, 39 locus. hist. 3, 27 vallum portasque legionibus. PLIN. paneg. 92 nam quod ei (eos *B*) ⟨nos⟩ potissimum mensi attribuisti, quem. VLP. dig. 50, 16, 3 biduum eis (*sc. XX milibus passuum*) adtribuetur. APVL. Socr. p. 138 Oud. avis aëri. ARNOB. nat. 4, 8 *res* in usum mortalibus adtributae. AVG. civ. 21, 10 ignis ... supplicio ... hominum adtributus et daemonum. 7 *aliquem vel aliquid exornare aliqua re, quae ei propria sit*: VARRO ling. 5, 115 toga ... viris, alterum (*cingillum*) mulieribus attributum (*paene substantivum*). RHET. Her. 2, 20, 32 id, quod non necessario est omnibus adtributum. 4, 50 pr. notae quae[dam] naturae sunt adtributa. CIC. inv. 1, 81 eae res sunt signo adtributae. 2, 29 naturae (*gen. subiect.*) ... adtributa. 2, 30 fortunae ... adtributa. 2, 158 his igitur duabus rebus (*honestati et utilitati*) res duae grandes sunt adtributae, necessitudo et affectio. *cf.* 2, 170. top. 83 notio ... et proprietas et divisio et partitio ... sunt definitioni attributa. fin. 4, 76 omnibus ... artibus volumus attributam esse eam, quae communis appellatur prudentia. CATVLL. 22, 20 suus cuique attributus est error. FEST. 253 popularia sacra sunt, ut ait Labeo, quae omnes cives faciunt, nec certis familiis adtributa sunt. PLIN. nat. 7, 71 triceni bini *dentes* viris attribuuntur. 14, 141 vulgoque veritas iam attributa vino est. 17, 155 hoc pro senescendi celeritate adtributum huic arbori (*fico*), ut citissime proveniat. APVL. Plat. 1, 8 ad hoc ei (*mundo*) adtributa est perpetua iuventas. TERT. bapt. 4 p. 204 quod autem generi adtributum est, etiam in speciem redundat. AVG. civ. 7, 30 semina et alimenta mortalium ... naturis competentibus adtributa. 22, 24 mira mobilitas ... linguae ac manibus adtributa est. MART. CAP. 2, 105 numerus ... inpar maribus adtributus. BENED. reg. 2 si gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa. *deis*: LVCR. 2, 614 *Idaeae matri* gallos attribuunt. PAVL. FEST. 67 *dracones* Aesculapio adtribuuntur. MACR. sat. 1, 19, 15. tetrachordum Mercurio creditur adtributum. *i. q. deis dedicare, sacrare*: VARRO ling. 5, 69 mulieres potissimum supercilia sua attribuerunt *Iunoni Lucinae*. 6, 19 *Furrinae deae* sacra instituta annua et flamen attributus. 6, 25 compitalia, dies attributus Laribus. rust. 3, 16, 7 ⟨ut⟩ his dis Helicona atque Olympon adtribuerunt homines, sic his (*apibus*) floridos et incultos natura adtribuit (-unt *codd.*) montes. VVLG. deut. 29, 26 adoraverunt eos (*deos*) ... quibus non fuerant attributi (*οὐδὲ διένειμεν αὐτοῖς*). AVG. civ. 6, 9 addunt mulieres adtributas Libero. 7, 3 *Iano* quod aperitur conceptu[i] non inmerito adtribui. *ibid.* Vitumno atque Sentino haec sola adtributa, quae in carne vivescunt. 8 *t. t. rhetor., i. q. impertiri aliquid*: *personae*: RHET. Her. 4, 52, 65 sermocinatio est, cum alicui personae sermo adtribuitur. 4, 53, 66 oratio. CIC. inv. 1, 34 ac personis has res attributas putamus: nomen, naturam, victum, fortunam, habitum, affectionem, studia, consilia, facta, casus, orationes. *cf.* 1, 36. 37. 78. 99. 100. 2, 28. 32. 33. 43. 44. 92. 94. 107. 117. 177 ad Q. fr. 3, 5 (6), 1 MAR. VICTOR. rhet. p. 214, 5. 267, 21 RHET. min. p. 305. 308 DON. Ter. Eun. 1035 Ter. Ad. 254 PS. ASC. div. in Caec. p. 114 Verr. 1 p. 155. *negotiis*: CIC. inv. 1, 34 omnes res argumentando confirmantur aut ex eo, quod personis, aut ex eo, quod negotiis est attributum. *cf.* 1, 38. 43. 100. 2, 38. 39. 42 MAR. VICTOR. rhet. p. 220, 21. 266, 27. 268, 19 RHET. min. p. 307, 33. 594, 22 DON. Ter. Eun. 645. 9 *ad aliquem referre, alicui adscribere aliquid*: RHET. Her. 4, 7, 10 quod asperius et inusitatum (-tius *nonn. codd.*) *esset in libro*, id proprie nobis adtribueretur. 4, 13, 19 vobis istuc (-ud *plur. codd.*) adtribuendum est, vobis gratia est habenda. CIC. inv. 2, 9 alterum communi hominum infirmitati, alterum singulari cuiusque vitio est adtributum. 2, 37 turpitudines ... inprudentiae ... aut alicui non malitiosae animi affectioni attribuentur. 2, 91 nec si quid in eo sit delictum, sibi adtribui oportere. de orat. 2, 14 hoc tu si cupidius factum existimas, Caesari attribues, si familiarius, utrique nostrum. Cato 3 qui (*Cato*) si eruditius videbitur disputare ..., [id] ⟨at⟩tribuito litteris Graecis. nat. deor. 3, 89 *bonos exitus* arripimus attribuimusque sine ulla ratione dis immortalibus. Verr. 4, 156 quis istuc Apronio attribuebat, cum aratorem aliquem everterat ...? nemo. omnes enim ei tunc attribuebant, quem nunc condemnari volunt. 4, 182 hoc mihi totum esse adtribuendum. 6, 106 aliis causam calamitatis. 6, 134 si uni attribuenda culpa sit. Att. 2, 1, 10 quod Sicyonii te laedunt, Catoni et eius aemulatori attribuis, Servilio. 5, 4, 2 mihi enim attribui oportebit, item Bibulo. epist. 3, 8, 5 ut, quae tibi in mentem veniant, aliis adtribuas. LIV. 3, 50, 5 orabat, ne quod scelus Ap. Claudii esset, sibi attribuerent. PLIN. nat. 2, 138 Romani ... diurna *fulmina* attribuentes Iovi, nocturna Summano. 20, 10 multi eadem omnia sativis *cucumeribus* adtribuunt. 21, 159 *Helenio* adtribuunt et hilaritatis effectum eidem poetae in vino. 29, 66 ⟨at⟩tribuunt ei (*basilisci sanguini*) successus petitionum. 37, 169 gemmis humana fata. SVET. Cal. 51 mentis valitudini ... diversissima ... vitia. APVL. met. 7, 2 varias opiniones ... nobis attribuat. apol. 30 at tu ... longe diversa instrumenta magis attribuis. 45 cur ergo carmini potius quam morbo attribuatur eius ruina? 49 *Plato* primam causam primordiis corporis adtribuit. TERT. anim. 18 p. 328, 4 rerum diversitates corporalium et spiritalium ... quod illae sensui, istae intellectui attribuantur. SOL. 15, 2 quod huic sorti adtributum est. ARNOB. nat. 1, 5 religionis nostrae attributum est crimini[s]. *cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 41, 4 laudi attribuo episcopos ... pauperes fuisse. HIER. epist. 82, 7 interpretationem et idiomata scripturarum Origeni semper adtribui. *cf.* AVG. civ. 18, 33 hoc testimonium quidam non Hieremiae, sed scribae eius adtribuunt. AVG. civ. 4, 17 ridenda esse figmenta poetarum, non veris adtribuenda numinibus. 10, 9 perturbationes passionesque ... quas communiter daemonibus et hominibus Apuleius adtribuit. *sibi aliquid adscribere, asciscere*: CIC. epist. 2, 17, 7 *Bibulus in litteris* quod mihi cum illo erat commune, sibi soli adtribuit. SEN. frg. (Aug. civ. 6, 10) 36 quod sibi vanus furor adtribuit officii.

part. pro adi. **attribūtus,** -a, -um *v. sub 7 et 8.*

synonyma: *ad 1*: dare, distribuere. *ad 2*: dare: *ad 3*: dare, assignare. solvere, numerare. *ad 4*: in dicionem redigere. adiudicare. *ad 6*: concedere. *ad 9*: arripere. *opposita*: *ad 1*: attribui: decedere, abire, detrahi.

attribūtio (adt-), -ōnis *f.* *ab* attribuo, attributus. *scripturam* adt- *praebent* LEX Iul. mun. LEX VRS. *et passim codd.* *plural. tantummodo notione attributorum, quod est t. t. rhetorum.* *actus attribuendi*: FRONTIN. aq. 108 adtributio aquarum. HIER. Didym. spir. sanct. 12 hic enim largam attributionem spiritus verbum effusionis ostendit. *effectus attribuendi*: APVL. mund. 38 *νέμεσιν fatum vocant,* quod unicuique adtributio sua sit adscripta. GAIVS dig. 10, 2, 3 nec tamen ... haec adtributio *debitorum et creditorum* illud efficit.

t. t. de assignatione pecuniae, quae fit alicui, ut alteri inde solvatur (*cf.* attribuo *2*): LEX Iul. mun. 42 sei is, quei ad:tributus erit, eam pecuniam diebus XXX proxumeis, quibus ipse aut pro:curator eius sciet adtributionem factam esse, ... non solverit. LEX VRS. tab. 2 col. 1, 17 ne quis ex ea pecunia sumat neve adtributionem faciat. CIC. Att. 15, 13, 5 accepi *Dolabellam* sese de attributione omnia summa fecisse. 16, 1, 6 ait enim attributionem in Idus. 16, 3, 5 maxime ... me angit ratio reliquorum meorum, quae quamquam explicata sunt, tamen, quod et Dolabellae nomen in iis est et ⟨in⟩ attributione mihi nomina ignota, conturbor. epist. 16, 24, 1 de attributione conficies. *t. t. rhetorum* (*v.* attribuo *8*): CIC. inv. 2, 42 suspiciones, quae communiter et ex negotiorum et ex personarum adtributionibus sumuntur. *cf.* 1, 38. 2, 47 MAR. VICTOR. rhet. p. 272, 10.

attribūtor, -ōris *m.* HIER. Didym. spir. sanct. 4 iste vero non tantum non est capax sanctificationis alienae, sed insuper attributor est et creator.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

attribūtum, -ī *n. v. sub* attribuo *3. 7. 8.*

attribūtus (adt-), -ūs *m.* GLOSS. II 239, 19 ἀπονέμησις. 253, 40 ἀφορισμός. *Sinko.*

attribux *v.* atribux.

attrītio (adtr-), -ōnis *f. ab* atterere. **I** *actus atterendi. cf.* attritus *I 1 et 2.* LAMPR. Hel. 19, 5 rosatum ... pinearum etiam adtritione odoratius reddidit. SERV. Verg. georg. 3, 257 attritione costarum (*cf.* PLIN. nat. 8, 212). MART. CAP. 3, 226 *Grammatice* sordes *linguarum* levi sensim attritione purgabat *lima.* MAX. TAVR. hom. 109 p. 509^A. *tropice*: AVG. civ. 11, 22 p. 491 *humanae* elationis adtritio (*i. deminutio*). NOVELL. Iust. 73, 8, 2 de rebus exiguis maximas homines attritiones (συντριβάς) sustineant. **II** GLOSS. παράτριμμα. *cf. 2* attritus *II.* CHIRON 700 maiores ... curae in ungulis ab attritione contingunt (*cf.* 578). DIOSC. 1, 3 meum ... attrisin (*sic*) mitigat (ἀρθρων πόνοις ἁρμόζει). 1, 43 *myrsinum* prodest adtrittionibus (1, 48 ποιεῖ πρὸς παρατρίμματα). 1, 110. 2, 25 attritionibus calciamentorum. 4, 71. 4, 181. GALEN. alfab. 196 vulnera et atritiones.

1. attrītus, -a, -um *v. p. 1128, 55.*

2. attrītus (adtr-), -ūs *m. ab* atterere. *abl. in usu est. acc. sing. traditur* PLIN. nat. 8, 33, *acc. plur. locis sub II collectis, nom. sing. vix recte* SEN. nat. 5, 12, 5.

I *actus atterendi*: GLOSS. παρατριβή. **1** *i. q. tritus, sim. cf.* attero *I.* SEN. nat. 1, 14, 5 attritu aeris (2, 57, 2 AMM. 25, 2, 6). 2, 22, 1 *ignis* adtritu invenitur. 2, 26, 9 adtritu *nubium* (FRONTIN. strat. 1, 12, 10 ISID. nat. 30, 1. 30, 2). 2, 30, 2 fuisse ... fulmina ... adtritu harenae sese adfricantis. 2, 55, 2. 2, 57, 2 adtritu calidorum. 5, 12, 5. dial. 3, 1, 6 *aprorum* dentes acuuntur adtritu (5, 4, 2. APVL. met. 8, 4 sonaci. SIDON. carm. 23, 295 assiduo). epist. 90, 23 *lapidis* utriusque attritu grana franguntur. PLIN. nat. 2, 113 attritu ... spiritum accendi. 8, 33 *elephans* arborum aut rupium attritum quaerit (8, 117. 8, 212). 9, 125 mutuo ... attritu. 9, 147 attritu ... petrae scalpentes pruritum *pisces.* 9, 157 attritu ventrium coeunt. 11, 266. 11, 267. 16, 208. 21, 38 *hortensia* ex adtritu olent (24, 47. 37, 43 SOL. 37, 10). 37, 48 attritu digitorum *calefacta* ... trahunt in se paleas *sucina* (37, 103 lychnis gemma. SOL. 22, 11 gagates. 52, 59). 37, 162. 37, 170. 37, 189. STAT. Theb. 6, 271 *Hercules* pectoris attritu sua frangit in ossa leonem. APVL. met. 10, 28. PS. APVL. Ascl. 21 ex crebro adtritu prurimus (HIER. in Eph. 5, 3. 4 p. 640 Vall.). SER. SAMM. 250 *pilae* adtritu ... mulcebitur ulcus. FIRM. math. 1, 4, 4 AMM. 20, 11, 29 SERV. Verg. Aen. 1, 743 SIDON. carm. 11, 49. **2** *i. q. detritus, limatio, sim. cf.* attero *II.* SEN. dial. 5, 17, 4 lateribus ... adtritu exulceratis. PLIN. nat. 33, 66 aurum ... attritu ... perpolitum. 33, 105. 34, 97 attritu domiti ... nitoris. STAT. Ach. 1, 435 *Achivi* tenuant ... saxa attritu *mucronum* (APVL. met. 7, 22). SOL. 27, 19 acumina ... adtritu retundantur. LACT. opif. 5 p. 21. PALLAD. 3, 20, 1 concussione *gemmae* vel adtritu incurritur grande dispendium. ANON. de mach. bell. 17 *liburna liburnam* facili adtritu comminuat. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 120, 12 *tunica* cotidiano solvetur adtritu. ENNOD. dict. 9 p. 451 *sermo* nullo splendescens dictionis adtritu. 11 p. 458 de adtritu favoris publici frons refugit (*cf. p. 1127, 57*). **3** *i. q. contritio, sim. cf.* attero *III.* PLIN. nat. 11, 162 *cibum* attritu subigere non queunt. NEM. cyn. 217 castorea attritu silicis lentescere cogens. HIL. in psalm. 1, 20 p. 33 pulverem ... effici vel ariditate vel adtritu.

II *locus in cute attritus*: *cf.* attritio *II.* PLIN. nat. 24, 126 *Lycium* sanat ... attritus, ulcera. 26, 90 sedis vitia et adtritus celerrime sanat plantago (32, 104). 28, 222 adtritus calciamentorum (30, 80 PLIN. med. 2, 24). *Bickel.*

adtropo, -āre *ab* ad *et* tropus. ARNOB. in psalm. 37 bene quidam voluit adtropare in beati Iob passionem istum psalmum exponendo, sed qui passionem Iob legere et scire desiderat, melius facit, si ipsum eius librum discutiat.

adtrutio, -ōnis *m.* LEX Sal. cap. 7, 5 nam agens et qui mallat ipsum ad nos (*sc. regem*) adducant et adtrutionis secundum legem. *referendum ad* antrustio. *Ihm.*

Attu *nom. barbaricum, cf.* Atto. CORP. III 4937 (*Viruni*) Lucconi Terti f. et Aracuni Attunis filiae. 4953*?* 6504 (*ibid.*) Latino Attunis f.

Attu .... CORP. VII 1338, 2 (*Londinii, in patella*) Attu ....

Attua, Atua *nom. barbaricum.* CORP. II 2673 (*in Hispania Tarraconensi*) Aebutiae Attuae Aebuti fil. III 14359, 17 (*in Pannonia sup.*) Bussuro At⟨t?⟩uae libertus. IV 2953 S. Atí Atua*? cf.* Atuanus. *Otto.*

Attuariī, -ōrum *gens Germaniae.* VELL. 2, 105, 1 Canninefates Attuari (Cattuari *Rhenanus*) Bructeri. AMM. 20, 10, 2 regionem ... Francorum, quos Atthuarios vocant. *cf. Chasuarii et* Χαττουάριοι *Strabonis et Ihm, PW. II 2259.* *Diehl.*

attubernālis *vel* **attibernālis** [*ab* ad *et* taberna, *cf. c.* contubernalis. *Th.*]. PAVL. FEST. 12 adtibernalis habitator continuae tabernae, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis. GLOSS. V 590, 64 (*Scal.*) attibernalis vicinus. II 22, 48 aturubernalis καπηλογίτων. IV 404, 22 actuvernalis: vicinus proximus ac taberna habens. V 342, 22 attubernalis: proximae taberna habens. *Ihm.*

attubus *cf.* atribux, atubus, battulus.

Attucius *v.* Atucius.

Attudaeī, -ōrum, Ἀττουδαῖοι, *in nummis* Ἀττουδέων, Ἀττουδδέων, *incolae opp. Phrygiae, quod vocatur Hierocli* Ἄττυδα, *de quo cf. Ruge, PW. II 2259.* CONC. Ephes. a. 431 (Mansi V 616^D) Hermolaus minimus episcopus Attudeorum subscripsi. CONC. Chalc. (Mansi VII 166^B) Symmachio *episcopo* Attudorum (πόλεως Ἀττουδῶν). *Diehl.*

Attuia, Atuia *nom. mul. barbaricum.* CORP. III 4556 (*in Pannonia sup.*) Claudia Attuia. 4899^a (*in Norico*) Coma Lottonis f. Atuiae f. *cf.* Attu, Attua. *Otto.*

attulo *cf.* attollo *p. 1148, 82.*

adtumulo (att-), (-āvī), -ātum, -āre *ab* ad *et* tumulus. PLIN. nat. 9, 14 satiansque *orca* se per complures dies alveum in vado sulcaverat adtumulata (acc- *edd. vet.*) fluctibus in tantum, ut circumagi nullo modo posset. 4, 5 *Leucadia paeninsula* opere accolarum abscisa continenti ac reddita ventorum flatu congeriem harenae adtumulantium (adc- *codd. deter. et edd. vet., nescio an recte*). AMBR. parad. 14, 70 dereliquisti vitam aeternam et adtumulatus es morti, consepultus errori. Noe 29, 113 in quo sepulchro velut adtumulatur anima delectationibus et cupiditatum passionibus onerata diversis. in psalm. 48 § 18 ideoque tumulis suis affixi atque attumulati adhaerent, quasi resuscitari se posse non crediderunt. CARM. epigr. 796, 2 species venusta, mens cui aderat prisca, iacis inde flebilis adtumulata (-tam *cod.*) ecce.

[**attundo**]. VEG. mulom. 5, 2, 4 vitio lumborum medetur hemina seminis brassicae cum sextario polentae attusa [*sic edd. et codd. deter.*, tunsa *cod. optimus,* attonsa *alii*] ex aqua frigida subacta. *Ihm.*

Attunna *nom. mul. barbaricum.* CORP. II 2160 (*in Baetica*) L. Calpurni L. f. Flaminis Fulcinia L. f. Attunn⟨a⟩, Calpurnia L. l. Vprenna.

Attuni (*genetivo*) *nom. barbaricum.* CORP. II 95 (*in fragmento cippi*) Attuni. *cf.* Atuns. *Otto.*

? **attuor, attueor.** VARRO ling. 7, 7 quocirca caelum qua attuimur (*sic libri, varia coniecerunt*) dictum templum. 7, 11 *traditur* aut tuentur (attuentur *Müller,* a tuendo *Madvig, aut del. A. Spengel*).

attūrātio λιβανοκαΐα, θυσία GLOSS. II 22, 45. [*ab* ad *et* tus *ductum. Th.*]

adturbat NOT. Tir. 49, 77. *Ihm.*

Atturus *nom. barbaricum.* CORP. XIII 6114 (*in Germania sup.*) Atturus Matti ⟨f⟩illius. *v. etiam* Aturo.

1. Attus *praen. italicum antiquissimum, cf.* Attius. AVCT. de praen. 6 Appius ab Atto eiusdem (*Sabinae*) gentis praenomine *fluxit.* Attus Curiatius: SCHOL. Cic. Bob. Mil. p. 277, 17 Horatius ... occisis tribus Curiatis Albanorum obviam sororem habuit deplangentem Atti Curiati obitum, cui desponsa fuerat. Attus (Attius) Navius *augur aetatis Tarquini Prisci* CIC. rep. 2, 36 Attus Navius. div. 1, 31 quis veterum scriptorum non loquitur, quae sit ab Attio (*sic Leid. Voss. 86 manu 1; ceteri* Atio, *unus* Accio) Navio per lituum regionum facta discriptio? 1, 32 Attium ... Attio Navio. 2, 80 cotem Atti Navi. ... Attumne (Attium *Leid. Voss. 84 manu 2 in rasura*) Navium? leg. 2, 33 Atti Navi. nat. deor. 2, 9 Atti Navii lituus. 3, 14 Atti Navii ... lituum. Att. 10, 8, 6 auguria quoque me incitant quaedam spe non dubia, non haec collegii nostri ab Attio (Attico *Mediceus,* Atto *Orelli*), sed illa Platonis de tyrannis. LIV. 1, 36, 3 Attus Navius inclitus ea tempestate augur. 1, 36, 5 statua Atti capite velato ... in comitio in gradibus ipsis ad laevam curiae fuit. LIV. per. 1 p. 4 Atti Navi auguris ... ab Atto. FEST. 169 ficus quoque in comitio appellatur Navia ab Atto Navio augure. VAL. MAX. 1, 4, 1 (*Paris*) ab Atto Navio. ... Attus. PLIN. nat. 15, 77 tamquam in comitium sponte transisset (*ficus ruminalis*) Atto Navio augurante. 34, 21 namque et Atti (*sic Bambergens.*) Navi statua fuit ante curiam. 34, 22 primas putarem has *statuas* et Atti (Attii *Bambergens.*) Navi, positas aetate Tarquinii Prisci, ni regum antecedentium essent in Capitolio. 34, 29 Atto enim et Sibyllae. FLOR. 1, 1, 5 Attius (Atius *Bambergens.,* Actius *Voss. 14*) Nevius (*cf. Dionys. ant. 3, 70* ὁ δὲ τῶν οἰωνοσκόπων ἐπιφανέστατος ... αὐτὸς μὲν ἐκαλεῖτο τὸ κοινὸν ὄνομα καὶ προσηγορικὸν Νέβιος, τὸ δὲ συγγενικὸν Ἄττιος). APVL. Socr. p. 135 Oud. Attio Navio auguria miraculum cotis addicant. 7, 136 Attio (Atio *Monacens.*) Navio. LACT. inst. 2, 7, 8 Attus (Attius *Bononiens. et Paris. 1664*) Navius summus augur. VIR. ill. 6, 7 Attii Navii auguris (*cf. etiam* INSCR. Gr. Sic. It. 728 (*Neapoli*) Κλαύδιον Καίσαρα Σεβαστὸν θεοῖς φρητρίοις Ναούιος Ἄττος ἀποκαταστάθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα). Attus Clausus *v.* Atta *infra p. 1168, 75.* CORP. XI 6706, 2 (*scarifatum in vase Capenate*) At. (*i.* Attus *vel* Attius) Fertrio(s). **Atta** *praen. et cogn. italicum, cf.* atta *et* tata; *v. etiam Kretschmer, Einleitung in d. Gesch. d. griech. Spr. p. 349 sqq.* *praen.*: Atta Claudius *gentis Claudiae princeps, cf. PW. III p. 2863 et supra sub* Appius *p. 289, 40.* SVET. Tib. 1 patricia gens Claudia ... orta est ex Regillis, oppido Sabinorum. inde Romam recens conditam cum magna clientium manu conmigravit, auctore Tito Tatio consorte Romuli, vel, quod magis constat, Atta Claudio gentis principe post reges exactos sexto fere anno. LIV. 2, 16, 4 namque Attius Clausus, cui postea Ap. Claudio fuit Romae nomen, ... ab Regillo magna clientium comitatus manu Romam transfugit. 10, 8, 6 Sabinum advenam, principem nobilitati vestrae, seu Attum (Atium *codd. optimi*) Clausum seu App. Claudium ma-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vultis, illi antiqui patricii in suum numerum acceperunt. TAC. ann. 4, 9 Attus Clausus. 12, 25 *patricios Claudios* ab Atto Clauso continuos duravisse. **Atalius, Attalius, -a** *nom. gent., cf.* Appalius, Annalius. CORP. VI 12696 M. Attalio Cre⟨s⟩centi. 3290 (*in laterculo militari*) Ataliu⟨s . . .⟩. IX 5466 (*Falerione*) C. Atali C. fili Luciliani. 5539 (*Vrbe Salvia*) Ataliae C. f. Sabinae. **Attalēnus, Atalēnus, -a** *nom. gent., cf.* Appalenus, Annalenus. CORP. I 718 (*tessera consularis a. u. c. 674*) Bato Attaleni. VI 34539 Atalenae Gee. 10311 ossua Atalene (mulieris) l. Antiochi (*sic*). **Atafidius** *nom. gent.* CORP. VI 1056, 4, 117 (*a. 205*) (*vocativo*) Atafidi Severine *vigil.* ? **Atafnius** *nom. gent.* CORP. IX 6083, 22 (*in signaculo*) *traditur* C. Atafni Primigen. *an* Ataeni? **Atānius (Attānius)** *et* (*etrusco more*) **Athānius, -a** *nom. gent., cf.* Acanius *sub* Accius. CASS. DIO 59, 8 Ἀτάνιος . . . τις Σεκοῦνδος *eques Romanus aetate Gai.* CORP. VI 12571 Ataniae Noe⟨. . .⟩ matri Atania Firmina. 12572 Atháuiae Pieridis. IX 338 (*Canusi, a. 223*), 2, 31 M. Athanius Felicissimus *duoviralicius.* 338, 4, 5 M. Athanius Felix *pedanus.* X 1589 (*Puteolis*) Cn. Atani(us) C. f. III 411 (*in Asia, a. 139*) Λ. Ἀτάνιος Φλαούιος Δημοσθενιανός. 2191 (*in Dalmatia*) Atania Marcia. VIII 18162 (= 3042, *in prov. procos.*) T. Attani(us) ⟨. . .⟩ vet(eranus). **Atatius** *nom. gent., cf. etrusc.* atatnal (CORP. inscr. etrusc. I 160). CORP. XI 5033 (*Mevaniae*) L. Atatio Cn. f. Cn. n. L. pronepot. L. abnepoti Aem(ilia) Memori Aponio Firmo tribuno mílitum . . . . 5082 (*ibid.*) ⟨.⟩ Atatio L. f. ⟨S⟩caevae. **Atatiēnus** *nom. gent.* CORP. III 14775¹ (*in Dalmatia*) L. Atatienus Secundus. **Atatīnus** *nom. gent.* CORP. IX 3609 (*Aveiae*) Q. Atatino Q. f. Quir(ina) Modesto . . . praefecto classis Moesic(ae) P. Atatinus Flaccus fratri. 3610 (*idem*). **Ataus** (Atavos), **Atā** (Atava) *nom. gent., cf.* Accaus *sub* Accius, Annaus *sub* Annius. CORP. IX 5022 (*Hadriae*) L. Atavo Synthropho filio . . . L. Atavus Synthrophus. 671 (*Ausculi*) Atae L. l. Modestae *fil.* . . . Ata (mulieris) l. Secunda. **Atavius, -a** *nom. gent., cf.* Accavia *sub* Accius. CORP. X 6347 (*Tarracinae*) d. m. L. Atabi Phileti Atabia Pia mater. 6348 (*ibid.*) d. m. Ataviae Lupula⟨e⟩ L. Atavius Felix coniugi et liber-t(ae). **Ataeus, -a** *nom. gent.* CORP. VI 36564 A. Vitelius Felicio . . . Ataea T. l. Aucta (*sic trad.*). **Atēius, Attēius, -a** *nom. gent.,* Ἀτήιος. *etrusc.* ataini, ateini (CORP. inscr. etrusc. I 1780. 447). *cf.* Acceius, Anneius, Appeius. L. Ateius Praetextatus Philologus: SVET. gramm. 10 L. Ateius Philologus libertinus Athenis est natus. hunc Capito Ateius notus iurisconsultus inter grammaticos rhetorem, inter rhetores grammaticum fuisse ait . . . coluit postea familiarissime C. Sallustium et eo defuncto Asinium Pollionem. *al.* C. Ateius Capito *trib. pl. a. u. c. 699.* C. Ateius L. f. L. n. Capito *cos. suff. a. p. C. 5*: GELL. 10, 20, 2 Ateius Capito publici privatique iuris peritissimus. *al.* M. Ateius *praetorius*: TAC. ann. 2, 47 (*a. p. C. 17*, Aletus *cod.*). Ateius Sanctus orator *qui docuit Commodum*: LAMPR. Comm. 1, 6. CORP. VI 200, 7, 9 (*a. 70*) M. Ateius Mot⟨. . .⟩. 11445 Ateiae Florae. 12575 M. Ateius M. l. Epaphroditus. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 32 n. 129 (*Interpromi, aetatis liberae reip.*) L. Ateius V. f. CORP. IX 6316 (*Teate Marrucin.*) Ateiae Acumenis. X 3956 (*Capuae*) P. Ateius P. l. Regillus. 8055, 9 (*in vasculo Pompeiano*) Cn. Atei Eronis. XI 3583 (*Castri Novi*) L. Ateius M. f. Capito duomvir quinq(uennalis) curiam tabularium . . . f(aciunda) coeravit. 3584. 5845 (*Iguvi*) Ateiae (mulieris) l. Moderatae. 6700, 105 (*in vase Arretino*) Cn. At(ei) Salv(i?), *cf.* XV 5012 Cn. Atei Salvi. *al.* V 2201 (*Altini*) C. Ateio Antiocho. III 13459 (*in Pannon. sup.*) P. Ate(ius) Emer(itus). XII 2526 (*inter Augustum et lacum Lemannum*) G. Ateius Peculiar(is). VIII 2199 (*in prov. procos.*) Ateia Io⟨vi⟩na. Atteius: CORP. VI 975, 4, 54 (*a. 136*) C. Atteius C. l. Cosmus. 12573 C. Atteio Antiocho fecit C. Atteius Symphorus. 12577 Atteiae Fortunatae. 29242 M. Vlpio Aug. lib. Narcisso fecit Atteía Felicla amico. XIV 4091, 20. 21 (*in tegulis*) C. Atteius Filtatus *et* C. Atei(us) Phil(tatus). IX 1614 (*Beneventi*) Atteia Q. f. Prisca. XI 6700, 100 (*in vasis Arretinis*) Cn. Atei, Atei, Attei *sim.* V 4091 (*Cremonae, a. 129*) L. Attei Atteiani. III 1093 (*in Dacia, fere a. 100*) Cl(audius) Atteius Celer veteranus. 3530 (*in Pannon. inf.*) (centuria) Attei Dextri. *cogn.* CORP. XII 2005 (*Viennae*) Sex. Sucari Atimitiónis Sucarí Valló . . . Atéia filí. III 14351 (*in Pannon. inf.*) ⟨. . .⟩ucus Atei. *cogn.* **Attēiānus.** CORP. VI 8984 Niceratus Augustorum n(ostrorum) ser(vus) . . . Atteianis Successae et Primitivae. V 4091 (*Cremonae, a. 129*) L. Attei Atteiani. **Atāiēnus, Atēiēnus, -a** *nom. gent., cf.* Appaienus, Annaienus; Acceienus, Appeienus. CORP. VI 12566 Q. Ataienus Felix . . . Ataienae Semne l. suae. 29533 T. Ateienus T. l. Andromachus. **Attius** *praenomen, cf.* Attus. LIV. 2, 35, 7 hospitio utebatur *Cn. Marcius Coriolanus* Atti Tulli. longe is tum princeps Volsci nominis erat. 1, 37, 1 Attio Tullio. 1, 39, 1. 1, 40, 12 (DIONYS. Τύλλος Ἄττιος *et similiter Graeci fere omnes*). **Atius, Attius, -a** *nom. gent., cf.* Accius *al. frequentissimum Romae et in Galliis cisalpina et Narbonensi. cf. etrusc.* (CORP. inscr. etrusc. I 1784 a) vel. ate; (I 2811 b) larϑi atei. *al. antiquius* Atius: LIV. 41, 3, 9 (*a. u. c. 576*) L. Atius tribunus primus secundae legionis. M. Atius Balbus *Augusti avus maternus*: CIC. Phil. 3, 16 M. Atius (*sic cod. Gudianus in rasura, ceteri* Attius) Balbus *Aricinus* in primis honestus, praetorius. SVET. Aug. 4 Atia (*Augusti mater*) M. Atio Balbo et Iulia, sorore Caesaris, genita est. Balbus, paterna stirpe Aricinus, multis in familia senatoriis imaginibus, a matre Magnum Pompeium artissimo contingebat gradu functusque honore praeturae inter vigintiviros agrum Campanum plebi Iulia lege divisit (*a. u. c. 695*). . . . Antonius, despiciens etiam maternam Augusti originem, proavum eius Afri generis fuisse et modo unguentariam tabernam modo pistrinum Ariciae exercuisse obicit *eqs. cf.* VERG. Aen. 5, 568 Atys, genus unde Atyi duxere Latini, parvus Atys pueroque puer dilectus Iulo (SERV. *ad h. l.* propter Atiam dicit, matrem Augusti). *de nummo in quo legitur* M. Atius Balbus pr(aetor) *v. Klebs, PW. II p. 2253.* Atia, *eius filia, Augusti mater* (Ἀτία *Lydus*, Ἀττία *ceteri*): VELL. 2, 59, 2 Iulia genitam Atiam. 60, 1 Atiae matri. TAC. dial. 28 sic Corneliam Gracchorum, sic Aureliam Caesaris, sic Atiam (*traditur* Acciam) Augusti praefuisse educationibus . . . accepimus. SVET. Aug. 94 in Asclepiadis Mendetis Theologumenon libris lego Atiam, cum ad sollemne Apollinis sacrum media nocte venisset, posita in templo lectica . . . obdormisse. draconem repente irrepsisse ad eam pauloque egressum. . . . et ob hoc Apollinis filium existimatum *Augustum.* SERV. vita Verg. p. 4, 11 namque est filius Atiae *Augustus*, quae nata est de Iulia, sorore Caesaris. Aen. 6, 792. CORP. VI 9432 Sindes Atiaes. 10605 (*cf.* p. 3506 *et* n. 33256 L. Atius L. l. Epaproditus. 12676 M. Atio M. l. Chresimo. 12677 M. Atius Cotilo. 12681 M. Atius Helenus. 27889 Tundareus Atiaes l., Gnome Atiaes l. XIV 2179 (*Ariciae*) M. Atius M. fil. ⟨H⟩or⟨(atia) . . .⟩ leibertis leiberta⟨bus⟩ . . . . 2180 (*ibid.*) M. Atius M. f. Hor(atia) Celer. 4090 (*in tegulis*), 29 M. Ati Eronis. IX 3973 (*Alba Fucente*) L. Atius Nicetus. 4601 (*Nursiae*) C. Ati C. f. X 7810 (*in Sardinia*) C. Ati(us) C. f. XI 845 (*Mutinae*) Ti. Atius C. f. IIIIvir i(ure) d(icundo). 4635 (*Tuder*) Quieta Aties Pieridis ministra. V 87 (*Polae*) A. Atius Caius archiater. 698 (*in agro Tergestino, imperante Claudio*) per Atium centurion(em). 7062 (*Taurinis*) L. Atius Clemens. 8115, 12 (*Dertonae, in patellis*) P. Ati. III 772 (*in Moesia inf.*) M. Atius T. ⟨f.⟩ Firmus 4570 (*in Pannon. sup.*) C. Atius Q. f. Anie(n)s(i) mil(es) leg(ionis) XV Apolinaris. 14071 (*ibid., a. 184*) C. Atiu⟨s⟩ Cas⟨t⟩u⟨s⟩. INSCR. Revue arch. 41 p. 367 n. 136 (*in Thracia*) Ἀτίου Κέλερος πρεσβευτοῦ ἀντιστρατηγοῦ. CORP. III 7913 (*in Dacia*) Q. Atius Anthim. XII 1034 (*Avennione*) Atia Sex. f. Postumae (*sic*). 4231 (*Baeterris*) d(is) m(anibus) ⟨A⟩ttiae Feliclae . . . T. Atius Vitalis míles. 4237 (*ibid.*) Atia L. f. Faust. XIII 6676 (*Mogontiaci*) C. Atius Verecundus. 6854 (*ibid.*) Q. Atius Q. f. Gal(eria) Quietus domo Nertobriga. II 624 (*in Lusitania*) Atia Doquiri f. Severa. VIII 1213 (*in prov. procos.*) L. Atius Rufinus. 3444 (*in prov. Numidia*) Atiae Iuliane . . . Atia mater. 5389 (*in prov. procos.*) Atia Restuta. 14732 (*ibid.*) P. Atius Aliquando. Attius, Ἄττιος, *in codicibus nonnunquam pro* Accius (*cf.* I p. 251): CIC. epist. 15, 17, 2 (*a. u. c. 709*) Attius pigmentarius. 12, 30, 5 (*a. u. c. 711*) Attio Dionysio. HIRT. Gall. 8, 28, 2 Q. Attius (titatius *codd.*) Varus, praefectus equitum, singularis et animi et prudentiae vir. CAES. civ. 1, 18, 1 a Q. Lucretio senatore et Attio Paeligno prohiberi *Sulmonenses facere quae Caesar vellet*, qui id oppidum cohortium praesidio tenebant. CIC. Att. 8, 4, 3 Sulmone C. Attium (*sic Medic., ceteri* Atium) Paelignum aperuisse Antonio portas. P. Attius (Ἄττιος) Varus *Pompeianus*: CIC. Att. 7, 13, 7 CAES. civ. 1, 12, 3 *al.* TAC. ann. 6, 24 Attii centurionis. Attius Labeo *qui Iliadem et Odyssiam in Latinum vertit*: PERS. 1, 50 non hic est Ilias Atti ebria veratro? (SCHOL. Accio Labeoni). 1, 4 ne mihi Polydamas et Troiades Labeonem praetulerint? (SCHOL. Labeo transtulit Iliadem et Odyssiam verbum ex verbo ridicule satis). *cf.* CORP. III 7270 (*Corinthi*) ⟨. . .⟩ Attium Labeonem ⟨X vir.⟩ stlitibus iudican⟨dis⟩. Sex. Attius (Ἄττιος) Suburanus *cos. suff. a. 101*: ACTA Arv. a. 101 Se⟨x⟩. A⟨tt⟩io Suburano cos. *al. proverbium* idem Atti quod Tetti: GELL. 3, 16, 13 in satura forte M. Varronis legimus, quae inscribitur testamentum, verba haec: si quis mihi filius . . . undecimo mense, κατὰ Ἀριστοτέλην, natus est, Attio (Atcio, Accio, Actio *codd.*) idem quod Tettio (Tetio, Tecio *codd.*) ius esto apud me. per hoc vetus proverbium Varro significat, sicuti vulgo dici solitum erat de rebus nihil inter sese distantibus: idem Atti (*sic codd., exceptis recentioribus*) quod Tetti (Teti *codd.*), ita pari eodemque iure esse in decem mensibus natos et in undecim. NON. 40 Varro Idem Atti (anti *unus cod.*) quod Tetti: (sat. frg. 217). *similiter hoc nomine in exemplis utebantur iuris consulti*: PROCVL. dig. 2, 14, 36 si, cum fundum meum possides, convenisset mihi tecum, ut eius possessionem Attio traderes. IVLIAN. dig. 28, 6, 32 qui complures heredes ex disparibus partibus instituerat et in his Attium, si is Attius non adierit . . . . si Attius non adisset, Titium coheredem eis, qui substituti sunt, adiecit. CORP. I 770 (*a. p. C. 33*) Myrtilus Attiae. VI 2358 Attia C. et (mulieris) l. Dionysia. 12721 C. Attio Aristo. 12722 T. Attius Asiaticus. 12774 Att(iae) Saturninae Ti. Claudius Felix. 12776 (*cf.* 12777) Attiae Secundae Ti. Claudius Aug. l. Leander coniugi. 32521a, 2, 8 (*a. 148*) L. Attius Clodianus Veron(a). INSCR. christ. Rossi I 51 (*a. 338*) Attie Publicie. XIV 634 (*Ostiae*) L. Attio L. f. Rufo. † 1945 (*ibid., a. 366*) ⟨A⟩ttia Flora. 3456 (*Sublaquei*) Sex. Attius Dionysius. IX 338, 4, 29 (*Canusi, a. 223*) L. Attius Ianuarius. 2999 (*Anxani*) C. Attio C. f. Arn(iensi) Crescenti aed(ili) Anxani et Cluvis. 3049 (*Interpromi*) L. Attio L. f. Ser(gia) Raponi Ephesia lib(erta) posieit. 5369 (*Firmi Piceni*) ⟨Q.⟩ Attius C. f. X 246 (*Grumenti*) Q. Attio Curvae Restituto Q. Atti filio. 290, 9 (*Tegiani*) L. Atti C. f. 8133 (*Stabis*) Sex. Atti L. f. Men(enia). IV 3340,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

74, 6 Sex. Atti Ampli. 3340, 93, 3. XI 1147, 3, 17 (*Veleiae, imperante Traiano*) adf(inibus) Attís fratrib(us) *al. sim.* 4104 (*Ocriculi*) C. Attius P. f. Bassus. 4652 (*Tuder*) Q. Caecilio Q. f. Attico patrono, C. Attio P. f. Bucinae IIvireis quinq(uennalibus). 5391 *et* 5392 (*Asisi*) Q. Attius Q. f. Capito. V 835 (*Aquileiae*) Popillia L. f. Marcellina, Attia mater. 947 (*ibid.*) Q. Vettidius Q. f. Cla(udia) Beriă..., M. Petronius et M. Attius heredes. 973 (*ibid.*) Sex. Attius Sex. f. † 4187 (*inter Cremonam et Brixiam*) Attiae Innocentiae. † 4847 (*Brixiae*) Attio Proculo lectori. 7054 (*Taurinis*) Q. Attius M. f., Sex. Attius M. f. Niger. 7065 (*ibid.*) Capito Attius Attonis f. 7520 (*Aquis Statiellis*) L. Attio St. f. Variĕno. 8337 (*Aquileiae*) L. Atti. Suppl. Ital. 296 (*ibid.*) Tertia Attia C. f. III 4928 (*in Norico*) Ti. Iúlio Primigenio et suís, Catióni con(iugi), Attiáe matri.... 5468 (*ibid.*) At(tia) Brigantia. 13044 (*in Dalmatia*) Att(iae). 14507 dex. a 47 (*in Moesia sup., a. 195*) M. Att(ius) Modest(us) Sc(upis). XII 1611 (*Deae Augustae*) Charmides Attiae lib. 3441 (*Nemausi*) C. Attio Atti f. Vrbano. 4641 (*Narbone*) Q. Attius Sex. f. Togiacus. 5388 (*Tolosae, a. u. c. 707*) Diallus Atti P(ubli) s(ervus). XIII 5614. 5720. 6994 (*Moguntiaci*) Atti Atrecti *centurionis.* 7047 (*ibid.*) Attio L⟨i⟩ani f. 6828 (*ibid.*) Q. Attius Q. f. Tro(mentina) Rufus Aeq(uo *Illyrico*). 6853 (*ibid.*) L. Attius L. f. Gal(eria) Nepos Nertobriga. Inscr. Rhen. 341 Attius Firmus. 1483 T. Attius Attonis. Corp. VII 1334, 12 (*in catino*) C. Attius Marinus. 386 T. Attius Tutor praef(ectus) *cohortis I Baetasiorum c(ivium) R(omanorum). idem* 390. 394. II 1172 (*in Baetica*) D. Cutio Balbino M. Cornelio Potito L. Attio Iuniano Romulo IIIIvir(o) viar(um) curandar(um). 2562 (*in Hispan. Tarrac.*) C. Attius Attianus Rufinus Seilensis. 2832 (*ibid.*) At(tius) Vit(alis). 6294 (*ibid.*) Attia Abboiocum ⟨R⟩ectug⟨e⟩ni f⟨i⟩l(ia) Vx(amensis). VIII 3044 (*in prov. Numidia*) L. Attius Germanus mil. leg. III Aug. † 11077 (*in prov. Byzacena*) Attia Quintula. 15936 (*in prov. procos.*) Attia Q. fil. Venusta. 18366 (*in prov. Numidia*) Attia Victoria qui et Vincentia. 21137 (*in Mauret. Caesar.*) Q. Attius Apollonius. *cogn.* Inscr. Graec. Sic. Ital. 1837 (*Romae*) *Μαρκία Ἀττία.* Corp. X 5721 (*Sorae*) C. Arri C. l. Atti. V 3554 (*Veronae*) M. Tullius M. l. Attius. XI 394? III 14507 ant. a 46 (*in Moesia sup., a. 195*) M. Aur(elius) Att(ius) Sc(upis). 14538 (*ibid.*) Attius Victoris ... Provincus Atti filius. 4150, 5, 10 (*in Pannonia sup., a. 188*) Pacil. Attius *libertus.* 4391 (*ibid.*) Flavius Attius cives Trever. XII 334 Sex. Attio Attico patri, Valeriae Sextinae matri, Valeriae Attiae sorori. 1569 Attio Attiani fil. 2238 Cassia Attia. 3459 Aureliae C. fil. Attiae. 5251 L. Voconio Atio. XIII 2499 (*in provincia Lugudunensi*) T. Albius Attius. 7047 (*Moguntiaci*) Attio L⟨i⟩ani f. Inscr. Rhen. 292 Marcu⟨s⟩ et Atiu⟨s⟩. Corp. III 4928 (*in Norico*) Ti. Iúlio Primigenio et suís, Catióni con(iugi), Attiáe matri...., VII 27 Flavio Attio. 84 Ti. Claudius Prímus Atií liber(tus). II 897 (*in Lusitania*) Domitia Attia Caesarobrig(ensis). 896. 2789 (*in Hispania Tarracon.*) Aemilia Atia. 5855 (*ibid.*) C. Annius et Magia Atia. VIII 21163 (*in Mauretania Caesar.*) Claudia Atia vixcit anis XX. 21164 (*ibid.*) ⟨Clau⟩dia Attia ⟨a⟩nnis XV. *adi.* **Attiānus.** *milites P. Atti Vari, v. supra p. 1170, 49*: Cic. Att. 7, 15, 3 (*a. u. c. 705*) Pompeius ad legiones Attianas est profectus. 7, 20, 1 (*eiusdem anni*) cohortes legionum Attianarum, non firmissimarum. Caes. civ. 1, 13, 5 Caesar milites Attianos conlaudat. 2, 34, 6. Attiani *fundi*: Corp. XI 1147 (*Veleiae, imperante Traiano*). saltus Attianus (*qui etiam Attinava dicitur*): *ibid.* *in exemplo, cf. supra p. 1170, 67*: Ivlian. dig. 28, 6, 32 qui complures heredes ex disparibus partibus instituerat et in his Attium. ... Titium quartam partem Attianae partis habiturum *eqs.* *cogn.* Tac. hist. 4, 41 Nonium Attianum *crebris apud Neronem delationibus famosum.* Spart. Hadr. 1, 4 *Hadrianus* Caelium Attianum (Tatianum, Tacianum, Accianum *codd.*, Ἀττιανός *Dio*) equitem Romanum *tutorem habuit.* 4, 2. 5, 5. 5, 9. 8, 7 cum Attianum (Atutinum *codd.*) ex praefecto praetorii ornamentis consularibus praeditum faceret senatorem. 15, 2 Attianum *hostis loco habuit Hadrianus.* Cod. Iust. 2, 21, 3 imp(eratores) Diocletianus et Maximianus A(ugusti) et C(aesares) Attiano (*a. 293*). 9, 47, 11 imp(erator) Gordianus A(ugustus) Attiano. Corp. VI 9131 Syntropho Attiani ser(vo). 19264/5 M. Helvius Attiani l. ⟨Plo⟩camus. XV 4232 (*in amphora, a. 149*) Duroniae Attianae (*aut* Actianae). XIV 1204 (*Ostiae*) D. Íuní D. f. D. n. D. pron. Attiani Agrippini. 3039 (*Praeneste*) P. Acidi Attiani. IX 5061 (*Interamniae*) T. Attius T. l. Atianus. X 3889 (*Capuae*) Liciniae L. Licini Licinian⟨i⟩ ⟨tr⟩ib(uni) coh(ortis) primae urban(ae) filiae Attianae. XI 2607 (*Ilvae*) P. Acili Attiani. 5385 (*Asisi*) C. Ottiedio Attiano militi cohor(tis) IX praetor(iae). V 3251 (*Veronae*) P. Octavius Patrobius et Attia Moschis et P. Octavius Attianus. 7103 (*Taurinis*) C. Publici Attiani *filii Attiae Zoes.* XII 1569 Attio Attiani fil. 1949 Verr(ius) Attianus. 2776 Sex. Attius Attianus. 3445 d. m. Attiae Peculiáris Q. Iúlius Attianus matri. XIII 1981 (*Luguduni*) Aurelio Atiano. 1205 (*in Aquitania*) Attianí. 1981 (*in prov. Lugudunensi*) Aurelio Atiano. 2524 (*ibid.*) Attiano Attilli ⟨fil(io)⟩ Attianus fil(ius). 6283 (*circa Aquas Aurelias*) Cassianus Casati ... et Attianus frater. 6078 (*in Germ. sup.*) Attianus Magiss(ae *filius*) et Magissius Hibernus. 6569. 6752 (*ibid., a. 229*) Maximio Attiano c. v. leg(ato) Aug. ⟨p⟩r. pr. G(ermaniae) ⟨s(uperioris)⟩. 6803. Corp. III 786 (*in Dacia*) C. Iul(ius) Atianus ⟨p⟩raef(ectus) eq(uitum). 3351 (*in Pannonia inf., litteris saec. III*) Marcus Aur(elius) Attianus. 4943 (*in Norico*) ⟨... Mestr⟩io Attiano. 6010, 24 (*in vasis, cf.* 12014, 10) Attianus f(ecit), Atianus fe(cit) *sim.* 8323 (*in Dalmatia*) Ael(ius) Atianus. 14556 (*in Moesia sup.*) Aur(elius) Attianus. VII 1336, 107. 108 (*in patellis*) Attianus. Attiani of(ficina). II 1064 (*in Hisp. Baetica*) Q. Fulvi Attiani. 2562 (*cf.* 333, *in Hispania Tarracon.*) C. Attius Attianus Rufinus Seilensis. **Attiānius, -a** *nom. gent.* Corp. III 5612 (*in Norico*) L. Restitut(ius) Perpetus et Attiania Matrona. 15216, 21, 2 (*ibid., in instrumento*) Q. Att⟨i⟩an. f(ecit). XIII 7076 (*Moguntiaci*) Attianiae Vrsae Domitius Salvianus. **Attiānilla** *cogn.* Corp. III 9766 (*in Dalmatia*) Munatiae P. f. Attianillae. **Attio** (Atio), **Attiācus, Atiarius** *seorsim exhibui.* **Attiēnus, -a** *nom. gent., cf.* Annienus. Val. Max. 6, 1, 13 Carbo Attienus a Vibieno *in adulterio deprehensus castratus est.* Corp. VI 5993 L. Attienus (mulieris) l. ⟨Phil⟩argu⟨rus⟩. XIV 2533 (*in agro Tusculano*) C. Attienus C. l. Stephanus. 2533a (*ibid.*) C. Attienus C. l. Stephanus, Attiena C. l. Nomas. IX 4390 (*in agro Amiternino*) L. Attienus (mulieris) l. Tertius. 4706 (*Reate*) Attiena Q. f. Tertia. XIII 5241 (*in Germ. sup.*) (centuria) Attíeni Maximi. III 10946 (*in Pannonia sup.*) L. Attieni Rufi. **Attiēnius** *nom. gent.* Corp. VI 1058, 4, 38 (*a. 210*) C. Attienius Severin(us) *vigil.* **Attiolus, -a** *cogn.* Corp. XII 5912 (*Nemausi*) ⟨...⟩ Attiola⟨e⟩. XIII 1437 (*in Aquitania*) Iul(i) Attioli. 2035, 15 (*in Gallia Lugudunensi*) ⟨V⟩aleriam Attiolam *filiam Valeri Sattioli.* 2535 (*ubi traditur* Aetiolus)? 3262 (*in Gall. Belg.*) Datius, Attiolus, Heros, Audax. II 3039 (*in Hispania Tarrac.*) At⟨t⟩iolae. **Attiolēnus** *nom. gent.* Corp. III 7233 (*in Achaia*) A. Attiolenus A. f. Vel(ina) reficiundam coiravit. XI 1147, 5, 72 (*Veleiae, imperante Traiano*) Attioleno Paullino (*errore incisum* Attiolino, *quod contra factum est in* 7, 15 Placenteno). **Atilius** (Attilius), -a *nom. gent., cf.* Acilius. *ab* Attius, *sicut* Lūcīlius *a* Lucius, Mānīlius *a* Manius *al.* Ateilius *scriptum* Corp. VI 9545 (= Carm. epigr. 74) C. Ateilius Serrani l. Euhodus. XIII 1834 (*Luguduni*) L. Ateilius C. f. Stellatina. *Ἀτείλιος non raro in titulis graecis; in latinis saepissime i longa. gens plebeia ex antiquioribus.* Atilii Reguli: M. Atilius Regulus *cos. a. u. c. 419.* C. Atilius M. f. M. n. Regulus *cos. a. u. c. 497.* M. Atilius M. f. L. n. Regulus *cos. I a. u. c. 487, II suff. a. 498, qui primo bello Punico a Carthaginiensibus captus est.* C. Atilius (Attilius Plin. nat. 3, 138) M. f. M. n. Regulus *cos. a. u. c. 529. al.* Atilii Calatini: A. Atilius Calatinus *Sorae proditione reus a. u. c. 439 vel 448, cf. Klebs, PW. II 2079.* A. Atilius A. f. C. n. Calatinus *cos. I a. u. c. 496, cos. II a. 500, dictator a. u. c. 505.* Atilii Sarrani (Serrani), *cf. Klebs, PW. II 2095*: C. Atilius Serranus *praetor a. u. c. 536.* A. Atilius C. f. C. n. Serranus *praetor a. u. c. 536. al.* M. Atilius *a* Val. Max. 3, 2, 7 *vocatur is qui primus ex senatoribus expugnata urbe a Gallis occisus est, cum ceteri M. Papirium eum nominent.* L. Atilius (Ἀτέλιος Dion. Hal. 11, 61) Luscus *unus ex tribus primis tribunis mil. cos. pot. a. u. c. 310.* C. Atilius A. f. A. n. Bulbus *cos. I a. u. c. 509.* Atilius *poeta comicus, cf. Ribbeck, com. frg. p. 37.* Volcac. Gell. 15, 24 insequi Licinium facio Atilium. Varro Char. gramm. I p. 241 πάθη vero Trabea, Atilius, Caecilius facile moverunt. *idem fortasse Electram Sophoclis in latinum vertit*: Cic. fin. 1, 5 Electram ... male conversam Atilii (Acilii *Palatinus 1525*) ... de quo Licinius: ferreum poetam. Svet. Iul. 84 ex Electra Atili (Acili *codices*). *al.* Q. Glitius P. f. Atilius Agricola *cos. II a. 103 p. C.* Appius Annius Atilius Bradua *cos. a. 160 p. C.* Atilius Fortunatianus *artis metricae scriptor, cf. Consbruch, PW. II 2082.* Cic. Planc. 60 quis nostrum se dicit M'. Curio, quis C. Fabricio ... parem? quis Atilio Calatino (*cos. a. u. c. 496, cf. supra p. 1172, 39*) ...? Cato 61 quanta *auctoritas* fuit ... in Atilio Calatino! in quem illud elogium: hunc unum plurimae consentiunt gentes populi primarium fuisse virum. Verg. catal. 12, 5 duas habere filias Atilium. Val. Max. 1, 1, 13 Tarquinius autem rex M. Atilium duumvirum ... in mare abici iussit. Mart. 9, 85, 1 languidior noster si quando est Paulus, Atili. Atilius *quidam* Serranus *ab aratro ad consulatum vocatus ferebatur esse, cf. Klebs, PW. II 2095*: Cic. S. Rosc. 50 illum Atilium (Attilium *cod. Helmstadtiensis*), quem sua manu spargentem semen qui missi erant convenerunt (*cf.* Schol. Gr.). Val. Max. 4, 4, 5 Plin. nat. 18, 20. Symm. epist. 7, 15 Catones atque Atilios aemulare, quos vomis ⟨et⟩ stiva ad consulares misit secures. 1, 58. 5, 68. *al.* Plvt. comp. Arist. et Cat. 1 πολιτείαν οὐκέτι Κουρίων καὶ Φαβρικίων καὶ Ἀτιλίων (Ἀκιλίων *et* Ὁστιλίων *codd.*) ἔργον οὖσαν ἡγεμόνων. *al.* *nomen frequentissimum in Gallia cisalpina et in Illyrico*: Corp. I 42 (*tessera hospitalis*) Atilies Saranes C. M. f(ilii). 773 L. Flavio Fim(bria), C. Ati(lio) *cos. a. p. C. 71?* VI 12611 Sex. Atili Amaethysti. 12617 Sex. Atilio Epicteto Vlpia M. f. Clementina coniugi. 12623 T. Atilio Pisoni. T. Flavius Aug. lib. Eutactus. 12637 Atília Pryne. XIV 252 (*Ostiae, a. 200*) I 10 Q. Atilius Lucio. 252 I 11 Q. Atilius Sucessus *al.* 3067 (*cippus Praenestinus*) N. Atilia P. f. IX 2368 (*Allifis*) C. Atílio Natali ... Atíliae Iarine ... C. Atílio Quartioni. 2802 (*Aufidenae*) M. Caicilius L. f., L. Atilius L. f. praef(ecti) ... coirave⟨re⟩. X 1401, 32 (*Herculanei, a. 56*) Atil⟨i⟩ Luperci. 6250 (= 6353, *Fundis*) C. Atilio C. f. Aem(ilia). 7565 (*in Sardinia*) coniugis infelicis, Ătīlĭă, cura Philippi. 7577, 9 νικᾷ ἐν δ⟨ψ⟩ιγόν⟨οισ⟩ι⟨ν Ἄ⟩τιλιᾶ. 8054, 1 (*in vasculis Calenis bello Hannibalico antiquioribus*) K. Atilio(s). 8236 (*Caiatiae, septimo, ut videtur, urbis saeculo*) P. Atilium pr(aetorem) urb(anum). XI 469 (*Arimini*)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Atília Erotis. 1147 (*Veleiae, imperante Traiano*), 2, 31. 33 Atilio Attielao *et saepe.* 5453 (*Asisi*) Q. Atilio Verecundo. 6298 (*cippus Pisaurensis*) Cesula Atilia. 6332 (*Pisauri*) L. Arrio L. f. ⟨P⟩om(ptina) Atilio Sabino patrono colonia⟨e⟩. 6362 (*ibid., saec. IV, ut vid.*) T. Caedio T. f. Cam(ilia) Atilio Crescenti eq(uo) p(ublico). V 1101 (*Aquileiae*) T. Atílius T. f. Primus. 2570 (*Ateste*) T. Atilius C. f. 5277 (*Comi*) L. Atílius L. l. Philetus. 7813 (*Albintimili*) M'. Atilio L. f. Fal(eria) Alpino aed(ili), Atiliae M'. f. Veamonae .... XII 4631 (*Narbone*) Atil..s C. f., Atilia C. f., Atilius C. f. INSCR. Rhen. 492 C. Atilius Q. f. Camilia Aug(usta Bagiennorum). CORP. III 1818 (*in Dalmatia*) L. Atilius L. f. Vel(ina). 2585 (*ibid.*) Atil(ia) Prima. 2913 (*ibid.*) Sex. Atilius Sex. f. Pap(iria) veter(anus) leg(ionis) VII domo Ticíno. 4463 (*in Pannon. sup.*) P. Atilius. 7449, 23 (*in Moesia inf., a. 155*) Atil(ius) Crispus. 13750 (*ibid., saec. II ex.*) Atilio (Ἀτει⟨λ⟩ίῳ) Primiano tr⟨ib(uno)⟩. II 179 (*in Lusitania, a. 108*) M. At(ilio) ... coss. 4963, 9 (*in tessera*) A. At(ilius). 4970, 64 (*in vasis*) Atil(ii) *et* L. Ati(lii) *et* L. Atil(ii). VIII 4292 (*in prov. Numidia*) T. Atilius P. f. Quir(ina) Iuvenalis. Attilius. *sic scriptum apud* CIC. Att. 14, 20, 3 (*poeta*). VAL. MAX. 1, 1, 14 M. Attilius Regulus, *sed infra eodem capite* Atilii gloria. PLIN. nat. 3, 138 C. Attilio Regulo. NOT. Tir. 114, 65 Attilius. *al. cf.* Ἀττίλιος *in codicibus et titulis quibusdam.* CORP. inscr. Graec. 3189 Μᾶρκον Ἀττίλιον Βραδούα τὸν ἀνθύπατον (*Asiae*), *cos. a. 185?* CORP. VI 12613 P. Attilio Candido. 12614 Attilio Karo ... Attilius Eutrapelus. 31003 Attilia L. l. Helena. V 6502 (*Novariae*) T. Attilií Vibiani. INSCR. Rhen. 234 C. Attilio C. f. Pupin⟨i⟩a ⟨...⟩. CORP. VII 1330, 9? VIII 4694 (*in prov. procos.*) Attilia Tertia ... M. Aemilius Sensus. Atillius, Ἀτίλλιος (PLVT. Brut. 39 Galba 26), *cf.* Λουκίλλιος. CORP. V 5773 (*Mediolani*) C. Atillius Albuciu⟨s⟩. XIII 3040 (*Parisiis*) P. Attillius P⟨...⟩ Parthici f⟨il.⟩. 7077 (*Moguntiaci*) Attilliae Runae matri Respectius Servandus. *v. etiam* Attillus. III 10137 (*in Dalmatia*) M. Atill(i)us Ru⟨...⟩. *cogn.* CORP. VI 34878 Claudia Atilia. XIV 507 (*Ostiae*) P. Aelio Atilio P. Aelius Alexas conliberto. IX 3463 (*Peltuini*) Varenus Atilius. V 5303 (*Comi*) Publicia L. f. Atilia. 5774 (*Mediolani*) Atilius Atiliani Publi. 5899 (*ibid.*) Verveciae Q. f. Atiliae. 5937 (*ibid.*) Albucius Mario Atilius. 6903 (*inter Durias duas*) Velagenus Atili f. XII 2270 (*Gratianopoli*) Devilliae Atiliae. 2281 (*ibid.*) Magí Macrinus et Atilius. III 3932 (*in Pannon. sup.*) Titius Atilius. 5408 (*in Norico*) Atilius Autoscutti f. 14507 ant. b 14 (*in Moesia sup., a. 195*) T. Ael(ius) Atilius Sal(onis). II 5815 (= 2936, *in Hispan. Tarrac.*) Rhodanus Atili f. servos. *praen.* CORP. V 5956 (*Mediolani*) Atilius Macrinus Secundus Atilio Macrino patri et Surae Pupae matri et Macrino Primo frat(ri) et Macrinae Secundin(ae) f(iliae). *adi.* Atilia lex: GAIVS inst. 1, 185 si cui nullus omnino tutor sit, ei datur in urbe Roma ex lege Atilia a praetore urbano et maiore parte tribunorum plebis. 1, 195. 195 b VLP. reg. 11, 18 INST. Iust. 1, 20. *adi.* **Atīliānus.** VAL. MAX. 4, 4, 6 virtutis Atilianae (*Atili Reguli*) exemplum. GAIVS inst. 1, 185 *tutor* datur ... ex lege Atilia ... qui Atilianus tutor vocatur. 1, 194 tutores ... Atilianos aut fiduciarios. VLP. reg. 1, 18. INST. Iust. 1, 20 de Atiliano tutore. CIC. Att. 5, 1, 2 Mennianorum praediorum vel Atilianorum. Atiliani *fundi Veleiae* CORP. XI 1147 (*imperante Traiano*). *cogn.* P. Calpurnius Atilianus Atticus *cos. a. 135.* PAVL. dig. 48, 19, 43 imperator Antoninus Aurelio Atiliano rescripsit (*cf.* CORP. III 853). CORP. VI 10527 M. Cocceio Atiliano. 12609. 25216 L. Pulláenius Atilianus. 27893 Tyranni Atiliani. 32624 c 10 C. Lic(inius) C. f. Pap(iria) Atilianus Poe⟨t⟩o(vione). IX 6083, 106. X 6090 (*Formis, imperante Hadriano*) L. Villio C. f. Tromen(tina) Atiliano praef(ecto) fabr(um). XI 1302 (*in regione VIII*) M. Minicius Iustus Atilian(us). 3892 (*Capenae*) T. Gnori Atiliani p(rimi)p(ilaris). 5404 (*Asisi*) ⟨. P⟩apirio P. f. ⟨C⟩lu(stumina) Atiliano. V 2943 (*Patavi*) Domitiae Atilianae. 3229 (*Veronae*) M. Atilius Atilianus. 3817 (*ibid.*) C. Maecius Atilianus. 4031. 4675. 5676. 5899 (*Mediolani*) L. Verginius L. f. Ouf(entina) Atilianus *Verveciae Q. f. Atiliae filius.* 5991 (*ibid.*) C. Cassio Atíliano *Atíliae Lae Contessionis f(iliae) filio.* III 2363 (*in Dalmatia*) Iulio Atiliano. XII 695 (*Arelate*) L. Vallius Atílian(us). 1391 (*Vasione*) C. Anni Atiliani. INSCR. Rhen. 379 CORP. VII 1336, 99—101. II 8 (*in Lusitania*) L. Atil(ius) Atilianus. 263 (*ibid.*) C. Cominio Atiliano equiti Romano. 4387 (*in Hispania Tarrac.*) Lucretiae Atilianae Atilia Auctilla mater filiae. VIII 13333 (*in prov. procos.*) Valeria Atiliana pia Magontana (*i. ex Magone in Baleari minore*). CORP. X 7414 (*in Sicilia, periit*) L. Iulius L. f. Quir(ina) Attílianus. XIII 10010, 194 (*in vasculis Gallicis*) *saepe* Atil-, *semel* Attillianus. VIII 3001 (*in prov. Numidia*) T. Vitellius Atillianus T. fil. Viminaci(o). PAPYR. Wessely, Wiener Stud. 24, 1902, p. 103 τούρμης Ἀτιλλιανοῦ (*a. 217*). Atiliana (*castra*) *in Hispania Tarraconensi, cf. Hübner, PW. II p. 2075.* ITIN. Anton. p. 450 ab Asturica Tarracone: ... Atiliana (Aciliana *et* Attiliana *duo codd.*). **Atiedius, Attiedius,** -a *nom. gent.* CORP. VI 1855 L. Atiedius L. l. Dorus scr(iba) libr(arius) aed(ilium) pl(ebis), L. Atiedius Helius filius. 12714 C. Attiedi Primi. IX 3054 (*Interpromi*) Attiediae Tertullae. 3232 (*Corfini*) ⟨A⟩tiedia Apollonia. 3431 (*Peltuini*) Attiedia Tertull⟨a⟩. 3531 (*Furfone*) Sex. Attiedio Sex. l. Apollonio, Sentiae Sex. l. Primae C. T. Attiedi Sex. f. fili. 3532 (*ibid.*). 3808 (*Ortonae*) V. A⟨t⟩iediu⟨s⟩ Ve⟨s⟩une Erinie et Erine patre dono me⟨r⟩i(to) lib⟨s⟩. 3910 (*Alba Fucente*) Paapia Atiedi L. s(ervus). *in Vmbria*: frater Atiiediur (*Atiersiur*) *i. fratres Atiedii, in tabulis Iguvinis saepius.* CORP. XI 4795 (*Spoleti*) C. Atiedi⟨...⟩ IIIIvir i(ure) ⟨d(icundo)⟩. 4852 (*ibid.*) Atiediae Q. l. Communi Ithyi. 5452 (*Asisi*) Atiediae (*mulieris*) l. Galene. *cf.* Attidium *Vmbriae.*

Atidius, Attidius, -a *nom. gent.*, *cf.* Apidius, Annidius. APPIAN. Mithr. 90 ἀνὴρ Ῥωμαῖος ἀπὸ βουλῆς, Ἀττίδιος ὄνομα, διὰ δίκην φυγὼν ἐκ τῆς πατρίδος εἰς Μιθριδάτην. CIC. Verr. 4, 75 Atidius (Attidius *codd. deteriores*, Atfidius *palimps. Vat.*) item istius (*Verris*) minister in decumis. TAC. ann. 1, 43 Atidium Geminum praetorem Achaiae (*cf. de eo Klebs, PW. II 2075*). CAPITOL. Aur. 8 Atidio Corneliano qui Syriam tunc administrabat. *idem*: CORP. III p. 2328[71] (*a. 157*) in Suria sub Attidio Corneliano leg(ato). n. 6658 (*a. 162*) sub Attidio Corneliano leg. Au⟨g.⟩ pr. pr. *cf.* CORP. inscr. Graec. III 4661 *et* add. p. 1183. *alius*: CORP. VI 2004 (*a. 190*) L. Attidius Cornelianus. 32026 M. Num⟨mio ...⟩ Attidi⟨o ...⟩ Tusco⟨...⟩ quae⟨stori⟩ desig(nato). CORP. VI 12712 Attidiae Felicissimae. 12713 Attidia Elena. XIV 2532 (*in agro Tusculano*) Atidiae Tertulliae. IX 3188 (*Corfini*) Sex. Attidius Faustus. X 4645 (*Calibus*) Atidiae (mulieris) l. Tertiae. XI 5676 (*Attidi*) L. Attidio L. ⟨f. Lem(onia)⟩ Latino. 5677 (*ibid.*) Attidi⟨ae L.? f.⟩ Iulian⟨ae⟩. 5680 (*ibid.*) Attidiae Sabinillae. 5686 (*Tufici, in plintho*) Attidi Autia Vera d(ono) d(at). 6179 (*Suasae*) C. Fl(avi) Atidi Castoris aerari. V 2499 T. Atidius T. ⟨f.⟩ Rom(ilia) Porcio. VIII 16474 (*in prov. procos.*) Attidi Praetextatu⟨s et ...⟩. 18065, 2, 14 (*in prov. Numidia, a. 162*) Atidius Auster *mil. leg. III Aug.* *cf.* Attidium *Vmbriae.* *adi.* **Atidiānus.** CORP. XI 1147, 3, 64 (*Veleiae, imperante Traiano*) fund(um) Atidianum Tovianis ... in Veleiate pag(o) Statiello.

Atēdius, Attēdius, -a *nom. gent.* Atedius Melior *Stati et Martialis amicus*: STAT. silv. 2, 1 tit. Glaucias Atedii Melioris delicatus. 2, 3 tit. arbor Atedii Melioris. INSCR. graec. Sic. Ital. 22 (*Syracusis*) Ἀτηδία Πο⟨...⟩. CORP. VI 1058, 2, 57 (*a. 210*) C. Atted(ius) Florentín(us) *vigil.* IX 6078, 39 (*Firmi, in tegula*) D. Attedi. XI 1147, 2, 15 (*Veleiae, imperante Traiano*) fratribus Atedis. XII 4975 (*Narbone*) Attediae Q. f. Maxu⟨mae⟩. *adi.* **Atēdiānus.** CORP. XI 1147, 5, 13 (*Veleiae, imperante Traiano*) fund(um) Calidianum Atedianum Maternum. *cogn.* CORP. IX 4856 (*Fori Novi*) C. Plotius Atedia⟨nus⟩ .... *v. etiam* Attedonius.

At(t)ennius, At(t)enius, Athenius, -a *nom. gent. more Etruscorum fictum.* CORP. VI 8507 (= 18070) Atenniae Iadi ... Atennia Ias. 12590 Atenius Firmus (*idem fortasse* 2997). 26552 Athenia Ama(n)da *L. Silici Frontonis uxor.* XV 2719 (*in amphoris*) Atteniae Cytonidis (*cf.* III 6007, 4. 12640). XIV 631 (*Ostiae*) M. Attennio ... Simplicia Fastidita coniugi. II 537 (*in Lusitania*) Attennia Helene ... Attenii Thetis et Rusticilla et Pamphilus ⟨l⟩iberti. 1092 (*in Hisp. Baetica*) Attenia L. l. Anna. 1100 (*ibid.*) Atennia Restituta. 1213 (*ibid.*) C. Atenius Acutus. 2159 (*ibid.*) P. Attennio C. f. Gal(eria) Afro. *idem fortasse* INSCR. Eph. epigr. VIII p. 367 n. 29 (*in Lusitania, litteris aetatis Augusteae*) P. Atten⟨nio ...⟩ Afro ... C. Attenniu⟨s ...⟩. CORP. II 5038 (*in Hisp. Baetica*) A. Fulvius Attennius Gla(u)cus. 4970, 62 (*in vase Tarraconensi*) Aten(nii) Mahet(is). VIII 2849 (*in prov. Numidia*) Atheniae Rufinae ... L. Cornelius Felix. Athenius *cogn. v.* Athenae.

Atīnius, -a *nom. gent., cf.* Ap(p)inius, Aninius. *osce*: ZVET. inf. 146 (*Pompeis*) Mr. Atiniis Mr. kvaisstur. INSCR. graec. Sic. Ital. 1437 (*Romae*) εἰς θρήνους ἐφύλαξας Ἀτινίαν, ὦ[ι] κακὲ δαῖμον. Atinia *gens plebeia*: LIV. 25, 15, 9 (*a. u. c. 542*) M. Atinius Thuriis cum modico praesidio praeerat. 32, 29, 3 (*a. u. c. 557*) C. Atinius (Labeo) tribunus plebis (*idem praetor* 33, 43, 5). 34, 46, 12 (*a. u. c. 560*) C. Atinius tribunus militum quartae ... legionis. 34, 47, 2 (*a. u. c. 560*) M. Atinium *praefectum socium.* C. Atinius Labeo Macerio *tr. pl. a. u. c. 624*: CIC. dom. 123 LIV. per. 59 PLIN. nat. 7, 143. 146. COD. Iust. 4, 46, 2 imp(eratores) Diocletianus et Maximianus A(ugusti) Atiniae Plotianae. CORP. VI 200, 3, 4 (*a. 70*) A. Atinius Callinicus. 1058, 4, 79 (*a. 210*) C. Atínius Capito *vigil.* 1838 A. Atinio A. f. Pal(atina) Paterno ... a dívo Traiano in expedition(e) Parthica donis donat(o). 12658 A. Atini Celsi. 12661 A. Atinius Felicis lib. Donatus. 12663 P. Atini Fortunati. 12668 P. Atínius P. P. l. Nicepor. XIV 106 (*Ostiae, a. 166*) Q. Atinio Q. f. ⟨...⟩. 246, 3, 9 (*ibid., a. 140*) A. Atinius Proculus. 250, 3, 4 (*ibid., a. 152*) L. Atinius Atinianus. 2856 (*Praeneste*) Atinia Tyrannis. IX 2247 (*Telesiae*) Q. Atinius Epap⟨hra⟩ ... Q. Atinio Tert⟨io⟩. X 1233 (*Nolae, a. 31*) M. Atinius Florens *aedilis.* 1403, a, 2, 14 (*Herculanei*) L. Atinius L. l. Crin⟨...⟩. 3413 (*Miseni*) C. Atinií Eutyc⟨hetis⟩. 6325 (*Tarracinae*) Q. Atinio M. f. Ouf(entina) Murrae. IV 1271 Atinius hic. XI 31 (*Ravennae*) C. Atinius Seleucus. 57 (*ibid.*) Fabia Atinia Antonia Eraclio marito. 1147, 2, 78 (*Veleiae, imperante Traiano*) L. Atinio. 2970 (*Tuscanae*) L. Atinius P. (?) f. St⟨e(llatina)?⟩. 3409 (*Tarquinis*) C. Atinius T. f. V 3498 Q. Atinius Sex. f. Capito ... Atiniae Fau⟨s⟩tae uxo⟨ri⟩. 3499 (*in regione X, versus lapidis fracti* = CARM. epigr. 982) finibus Italiae monumentum vidi Voberna, in quo est Atini conditum ⟨corpus ...⟩. *superscriptum* P. Atinius L. f. Fab(ia). XII 718 (*Arelate*) M. Atini Saturnin(i). III 5811 (*in Raetia*) Atiniae Geminae. 6087 (*in Asia*) A. Atinnius Noember. 14400[d] (*in Lycaonia*) Ἀτιννία Κλεοπάτρα. p. 859 (*Salonis, a. 93*) P. Atini Amerimni. p. 864 (*in Britannia, a. 103*) P. Atini Hedonici. INSCR. Rhen. 825. CORP. XIII 7244 (*in Germ. sup.*) ⟨?⟩ Atinius Sept⟨i⟩mi f. Romilia Ateste mil. leg. XXII. II 275 (*in Lusitania*)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Atiniae L. f. Amoenae Tusci. 5527 (*in Hisp. Baetica*) Q. Atinius Attic. VIII 3441 (*in prov. Numidia*) C. Atinius Sequndus. 18067, a, 31 (*ibid., a. 166*) C. Atinius Extricatus Sic(ca). 15462 (*in prov. procos.*) M. Atinius Q. filius Arniensis Felix. *adi. familia*: Varro ling. 8, 73 ut Atiniae Catiniae familiae, sic una Atinia Catinia familia. *Atinia lex*: Cic. Verr. 2, 109 cedo mihi leges Atinias, Furias, Fuscias .... Phil. 3, 16. Gell. 17, 7, 1 legis veteris Atiniae. Ivlian. dig. 41, 33 nisi lex duodecim tabularum vel Atinia obstaret. Pavl. dig. 41, 3, 4, 6. 50, 16, 215. Inst. Iust. 2, 6, 2 furtivarum rerum lex duodecim tabularum et lex Atinia inhibet usucapionem. *Atinium plebiscitum*: Gell. 14, 8, 2 et tribunis, inquit (*Ateius Capito*), plebis senatus habendi ius erat ... ante Atinium plebiscitum. *Atinia ulmus*: Colvm. 5, 6, 2 ulmorum duo esse genera convenit, Gallicum et vernaculum: illud Atinia, hoc nostras dicitur. Atiniam ulmum Tremellius Scrofa non ferre sameram ... falso est opinatus. 5, 6, 4. 5, 6, 9. Plin. nat. 16, 72 Italia Atinias vocat excelsissimas *ulmos*, ... alterum genus Gallicas, tertium nostrates. 16, 108 fructum arborum solae nullum ferunt — hoc est ne semen quidem — tamarix, ... populus, alnus, ulmus Atinia.... 17, 200. 17, 208 in ridicas Atiniarum ambitu. **Atiniānus** *cogn.* Corp. XIV 250, 3, 4 (*Ostiae, a. 152*) L. Atinius Atinianus. 1805 (*ibid.*) L. Atinius Atinianus. X 3363 (*Miseni*) C. Antonius Atinianus tr(ierarchus). 7845 (*in Sardinia, a. 158*) M. Aristius Balbinus Atinianus. III 6010, 21 (*in vase*) Atinianus fec(it). **Atulius** (*vide etiam* Atullius), **Atlius**, -a *nom. gent.* Corp. V 6583 add. (*in reg. XI*) Atuliae T⟨e⟩rt⟨iae⟩. IX 4257 (*Amiterni*) C. Atulius C. ⟨l.⟩ Demetrius? Inscr. Rhen. 1402 C. Atulius Maior. Corp. XIV 3068 (*in cippo Praenestino*) Atlia A. l. Lais. X 560 (*Salerni*) C. Atlio Destri. **Atolēius, Atelēius, Atleius**, -a *nom. gent., cf.* Accoleius. Corp. IX 6079, 60 (*Brundisi, in amphora*) M. Atolei. X 1403, a, 2, 15 (*Herculanei*) Sex. Ateleius Sex. l. Merc⟨...⟩. 4416 (*Capuae*) M. Visellio C. f. Ter(etina) Balitori, Atleiae C. f. Polae. **Atulēnus, Atilēnus, Atlēnus**, -a *nom. gent.* Atulenus Rufinus *quindecimvir sacris faciundis* Acta lud. saec. sept. 9. 12. 51. Corp. IX 2705 (*Aeserniae*) Atulenae ⟨...⟩. X 4801 (*Teani Sidicini*) Atulenae Restutae. 4804 (*ibid.*)? XIV 1303 (*Ostiae*) Atilena (mulieris) ⟨l.⟩ Orígo. VI 14823 (*cf.* p. 3516) L. Cingonio Aproniano Atlena Nice mater. **Atellius**, -a *nom. gent., cf.* Ac(c)ellius. Cod. Iust. 7, 16, 35 imp(eratores) Diocletianus et Maximianus A(ugusti) Atellio. Corp. VI 200, 7, 8 (*a. 70*) Sex. Atellius Helenu⟨s⟩. 1806. 5754 T. Atellius Sp. f. Suc(usana) Prímus. 11961. 12583 Cn. Atellius Basmus. 32775 Ti. Iulio Aug. lib. Xantho ... Atellia Prisca uxor. 35212 P. Atellius P. l. Bacchius, Atellia P. l. Eutaxia. 34106 a. XIV 2964, 2, 1 (*Praeneste, saec. I*) M. Atellius q(uaestor). 3385 (*ibid.*) Atellia L. l. Edone. IX 5664 (*Treiae*) Atellia L. f. Prisca. X 1403 (*Herculanei*), d, 3, 8 Sex. Atellius Comicus. f, 1, 7 Sex. Atellius (mulieris) l. Felix. XI 4136 (*Narniae*) Ateliae T. l. Musae. XII 1032 (*Avennione*) Atelli The⟨...⟩. III 415 (*in Asia*) Ἀτελλία Χαρίτιον ... Cn. Atellius Cn. f. Pal(atina) Longus. II 3405 (*in Hispania Tarracon.*) Q. Atellius Iucundus ... Atellia Q. l. Felicia. 3449 (*ibid.*) Cn. Atellius Cn. l. Theoprast(us). 3450. 3451 (*ibid.*) Atellia Cn. l. Cleunica heic sitast. 3603 (*ibid.*) P. Atellio P. f. Gal(eria) Verecundo. 5834. VIII 16580? 20965 a (*Caesareae*) Atelius Frugi et Cornelia Antestia. 21019 (*ibid.*) A⟨t⟩ellia Accepta. 21044 (*ibid.*) Saggin ... Atelliae Teref(a)nae uxori. **Atelliānus** *adi.* Cic. Att. 5, 19, 1 de Atelliano nomine scripsi ad Philotimum, ne appellaret Messalam. *nom. servi*: Corp. II 3445 (*in Hispan. Tarrac.*) M. Aemili M. l. Zenonis Atelliani. *vide etiam* Attonius, Atullius, Atisius, Atusius.

2. Attus *nom. barbaricum.* Corp. III 5354 (*in Norico*) Bonioni Atti f.... et Baebiae Suadulle. 11745 (*ibid., litteris saeculi I*) Attus Oíconis f. 10720? VII 1336, 114 (*in patella*) Attus f. Inscr. Rhen. 688 C. Attio Caro et Iul. Suausiae uxori, Atto, Parno, Attae ... fi⟨l⟩iis. 760 Ioincissi Atti. **Atta** *nom. vir., v. etiam* 1. Atta *p. 1113, 6.* Corp. III p. 1985 (*a. 148*) coh(ortis) I Vlpiae Pannonior(um) ... ex pedite Attae Nivionis f. Azalo (*i. Adiao Pannoniae superioris*). VII 290 V(alerius) Atta posu(it). Inscr. Rhen. 688, *v. supra p. 1175, 60.* Inscr. Ephem. epigr. VIII p. 411 n. 137 (*in Hispania Tarracon., saec. II*) C. Memmio Quir. Atte fi(lio). *nom. mul.* Corp. II 2672 (*in Hispania Tarracon.*) Aebutiae Atte Aebuti. 2683 (*ibid.*) Licinia Atte. 5791 (= 2789, *ibid.*) Aemilia Atta. Inscr. Ephem. epigr. VIII p. 507 n. 284 (*ibid.*) G. Caecilius Colisi f.... Atta soror. *v. etiam Holder, Altcelt. Sprachsch. I p. 272.* Ata: Corp. V 7223 (*Finibus Cotti*) Sciricus Atesmei f. et Ata Atesmei f.

Attusa, Atusa *nom. barbaricum.* Corp. V 4576 (*Brixiae*) Macrio Cornelius Attusa. XIII 7072 (*Moguntiaci*) Vinnonia (?) Attusa. *vasculorum et lucernarum inscriptiones* Atusa f(ecit) *vel* fec(it): Corp. XII 5686, 104. III 12014, 145. Inscr. Ephem. epigr. VIII p. 492 n. 262, 12 (*in Hispania*). Attusa f(ecit): Corp. VII 1330, 5. *cf.* Attusilla, Attusiola, Attuso.

Attusilla *nom. mul. barbaricum.* Corp. XIII 7072 (*Moguntiaci*) Vinnonia (?) Attusa, Livia A⟨t?⟩tusilla. *cf.* Attusa, Attusiola.

Attusiola *nom. mul. barbaricum.* Corp. XIII 662 (*Burdigalae*) Attusiola⟨e⟩. *cf.* Attusa, Attusilla.

Attūsius *nom. barbaricum.* Avson. 167 tit. Attusius Lucanus Talisius socer *ipsius Ausoni.* 168 tit. Attusia Lucana Sabina uxor *Ausoni.* 180 tit. Attusia Lucana Talisia *soror uxoris Ausoni.* 180, 1 notitia exilis nobis, Attusia, tecum. **Attūsiānus** *cogn.* Corp. VII 1336, 115 (*in patella*) At⟨t?⟩usiani. *vide etiam* Atusius.

Attuso *nom. vir. barbaricum.* Corp. V 4271 (*Brixiae*) Surus Attuso Firmi f. *cf.* Atusonius, Attusa, Attusilla, Attusiola.

Attusonius, Atusonius *nom. gent. barbaricum.* Corp. XIII 6554 (*in Germania sup.*) Atusonius Victorinus. III 10557 (*in Pannonia infer.*) Sep(timio) Colono Attusonio mulioni. *cf.* Attusa *al.* *Otto.*

Atvaca *v.* Aduatuca.

Successa **Atualī** f. Corp. III 5488 (*in Norico*). *cf.* Atevalus. *Diehl.*

Atuanus *nom. vir. barbaricum.* Corp. XIII 1328 (*in Aquitania*) Atriani Atuani fil. *cf.* Atta.

Atuatuca (-ī) *v.* Aduatuca (-i).

Atubēius, -a *nom. gent., cf.* Attius, Atonius *et* Accius, Acuvius, Aqueius. Corp. VI 33433 Q. Atubeius Q. l. Philargurus. 33510 ⟨At⟩ubeia (mulieris) l. ⟨Fe⟩licula.

atubi *v.* adubi. **Atubi** *v.* Vcubi.

Atubinum? *loci vel oppidi nomen.* Cod. Iust. 4, 48, 5 pp. III non. Nov. Atubino Diocletiano Aug. II et Aristobulo conss. (*a. 285*). *Otto.*

? **atubus** μογιλάλος μογγός Gloss. II 25, 39. *cf.* atribux, atypus, battulus. *Ihm.*

Atucausēnēs *vicani.* Corp. II 6287 (*in Hispania Tarraconensi*) Iovi Maximo vicani Atucause⟨nses⟩.

Atucius, Attucius, -a *nom. gent., cf.* Atonius, Atubeius. Corp. VI 8106 (*primi fere p. Chr. saeculi*) P. Atucius Marcellinus. III 5412 (*in Norico*) C. Atucio Albano veterano ex praetorio ... et Atuciae Aventinae f(iliae). XII 5414 Atuciae Laodice Melampus patronus. VII 1336, 1231 (*Londinii, in patella*) Atuc⟨...⟩. Inscr. Rhen. 865 L. Attucius Vectissus. 845 Attucia (?) Arella. **Atuciānus** *cogn.* Corp. III 1204, 144 (*in vasculo Illyrici*) Atucian(i).

Atucus *nom. barbaricum.* Corp. III 11559 (*in Norico*) Atuco Maton(i)s f. Ateia l. viva fecit sibi et suis. *Otto.*

Atufrafinehae, -ārum, *matronae sive matres.* Inscr. Ihm, Matronenkultus 199 Atufrafinehis L. Val. Paternus pro s⟨e⟩ et suis v. ⟨s.⟩ m. (200. 202. 203. 204. *cf.* 205, *ubi* ⟨mat⟩ron⟨i⟩s). 201 Atufrafinehabus.

Atuia *v.* Attuia.

Atuiro a⟨n⟩n. III. Corp. XIII 1206 (*Avarici Biturigum*). *Diehl.*

Atula *v.* Attula.

Atulus, -a (Attula) *nom. barbaricum, cf.* 2. Attus. Corp. V †4117 (*a. 481*) Atula. III 4231 (*in Pannon. sup.*) A⟨tt⟩ulae? 11556 (*in Norico*) Ael(ius) S⟨ec⟩undu⟨s⟩ Atuli f. ⟨et Q⟩uint⟨io?⟩ Attionis ⟨f.⟩.

Atulēnus *v.* Attus *p. 1175, 31.* **Atulius** *v.* Attus *p. 1175, 23.*

Atullius *v.* Atonius.

Atuns *nom. barbaricum, cf.* Atunus. Corp. XIII 6460 (*in Germania sup.*) Atuns Vnnae filia⟨e⟩.

Atunus *nom. barbaricum.* Corp. III 4952 (*in Norico*) Ti. Publicio Atuno. 11502 (*ibid.*) Bacacu Atuni f(ilia). *cf.* Atuns, Attuni. *Otto.*

Atupinius, -ī *cogn. vir. barb.* Corp. VIII 8691 (*prope Sitifim*) *traditur*: Flavius Atupinius v. a. ne|tiapuiti. *Diehl.*

Atur *v.* Aturus. **Atura, Aturēnsēs** *v.* Aturus.

aturbis. Cass. Fel. 20 p. 32, 12 herbam putidam, quam punice aturbis (atirpis *cod. Paris.*) dicunt. *Ihm.*

? **Aturia** *fl. Hispaniae Tarraconensis, cf. Hübner, PW. II 2260.* Mela 3, 15 (*locus corruptus*).

aturion *v.* teucrion.

Aturius, -a *nom. gent.* Corp. VI 8393 (*olla vinea S. Caesarii*) L. Atur(ius)? XII 2826 (*Vgerni, litteris saec. II*) Aturiae Calliste. XIII 1089 (*in Aquitania*) Iul(ius) Aturios (?) aunclus. *an* Aturio? *Otto.*

Aturēnus. Corp. XII 2920 Servilia Atureni. *Otto.*

Aturnea *statio Hispaniae.* Ravenn. p. 314, 9. *cf.* ad Adrum flumen. *Diehl.*

Aturo *nom. barbaricum.* Corp. II 5586 (*in conventu Bracaraugustano*) Aturo Viriati. Inscr. Rhen. 692 (*a. 246*) Dagovassus, Aturo, Victor *milites. v. etiam* Atturus.

Aturrēs, Aturricus *v.* Aturus.

Aturus *fl. Aquitaniae, cf. Ihm, PW. II p. 2260.* Ptol. Ἄτουρις, *nunc* Adour. Lvcan. 1, 420 ripas Ātyrī (*sic Montepessulanus, al. sim.*), quae littore curvo molliter admissum claudit Tarbellicus aequor. Avson. 163, 11 in terris, per quas erumpit Aturrus. 334, 468 Mosellae numine adorato Tarbellicus ibit Aturrus. Vib. Seq. geogr. p. 146, 21 Atyr Tarbellae, civitatis Aquitaniae, in oceanum fluit. Tib. 1, 7, 4 *ubi traditur* quem tremeret forti milite victus Atax, *errore pro* Atur. **Atura** *vicus ad Aturum fl. situs, cf. Hirschfeld, Corp. XIII p. 55. hodie Aire-sur-L'Adour.* Greg. Tvr. glor. conf. 51 apud vicum Atoram (*sic cod. Bruxellens., ceteri* Atroam) *quem ceteris locis* vicus Iulii *vel* Iuliensis *appellat.* *incolae* **Aturēnsēs.** Not. Gall. 14, 9 chron. I p. 607 provincia Novempopulana: ... civitas Aturensium (*nonnulli codices addunt* id est Vico Iuli). *iidem* **Aturrēs.** Sidon. epist. 2, 1, 1 rediit Aturribus. *an iidem* Tarusates *et* Torvates? *adi.* **Aturricus.** Sidon. epist. 8, 12, 7 Aturricus piscis Garumnicis mugilibus insultet. *cf.* Aturia *et* Ἀτύριος λόφος (Cass Dio frg. 49)? *Otto.*

Atusa *v.* Attusa.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Blussus **Atusirī** f. CORP. XIII 7067 (*prope Mogontiacum*) *bis*. *Diehl.*

Atusius, -a *nom. gent., cf.* Attius *et* Appius Apusius; *etrusc.* (CORP. inscr. etrusc. I 4249) atusnei cafateś. CORP. XI 3057 (*Hortae*) Sex. Atusius Sex. fil. Fabia Roma Priscus evoc(atus) Aug(usti). V 5847 (*Mediolani*) M. Atusio M. f. Ouf(entina) Glycero eq(uiti) R(omano), IIvir(o) i(ure) d(icundo) m(unicipii) P(lacentiae). 5848 (*ibid.*) M. Atusi Tryphonis ... M. Atusius Glycerus ⟨II⟩vir i(ure) d(icundo). 6623 (*in agro Novariensi*) Prisci Atusi Adiutoris L. Cassiu⟨s⟩ Sabin(us). *sed vide etiam* Attusius. *Otto.*

Atusonius *v.* Attusonius.

Atussa *opp. Bithyniae.* PLIN. nat. 5, 143 urbs fuit inmensa Atussa nomine. *cf.* Atossa.

Atya, Atyī *v. sub* Atys *l. 44 et 49.*

Atyanās, Ἀτυάνας, *nom. vir.* CIC. Flacc. 31 Atyanas pugil Olympionices *Adramyttenus.* Atynas *S*, Athinas *FL*, utinas *T*, Acinas *A*, *corr. Garatonius coll. Phlegonte Tralliano apud Phot. bibl. cod. XCII. v. Kirchner, PW. II 2260.*

Atymnius, -ī, Ἀτύμνιος, *nom. myth.* **1** *Europae frater, v.* Adymnus. **2** *Iovis filius et Cassiopeiae.* RVFIN. rec. 10, 22, *ubi nom. corrupt. in* Anchinos. *v. Tümpel, PW. II 2260.* *Diehl.*

atypus (-a, -um), ἄτυπος. VLP. dig. 21, 1, 10, 5 quaesitum est, an balbus et blaesus et atypus isque qui tardius loquitur et varus et vatius sanus sit: et opinor eos sanos esse. CAEL. SAB. frg. (Gell. 4, 2, 5) balbus ... et atypus (-phus *codd.*) vitiosi magis quam morbosi sunt. *cf.* atubus. *Ihm.*

Atyr, Atyrus *v.* Aturus. **Atyra, Atyrās** *v.* Athyras.

Atyron *insulae Oceani Indici.* RAVENN. p. 420, 1. *edd. contulerunt* Σατύρων νῆσοι.

Atys, -ys, -yis, Ἄτυς, *nom. graec. et cogn. ad declinationem et orthographiam*: *gen.*: PROB. cath. gramm. IV 30, 23 'thus' vel 'tys' terminata tertiae sunt declinationis, 'thus' vel 'thys' faciunt genetivo, ... hic Atys huius Atys. CORP. VI 4151 (*e monumento Liviae*) Iulia Plocium Atys (uxor) sor(or) dat ⟨E⟩uaristo Iulio. 4174 (*ibid.*) Modestus Athys l. HIER. chron. a. Abr. 1053 Atyis. CORP. VI 4165 (*e columb. Liviae*) M. Livius Ph⟨...⟩ Athyi l. sibi ⟨et ...⟩ Liviae Ch⟨...⟩ et M. Livio Pri⟨...⟩. *cf.* 21404 M. Livius Athyi l. Pamphilus Livia Amaryllis. 4298 (*e mon. Liviae*) Onesimus Atyi l. dat Iuliae Hedone Plochion(is?) l. *cf. l. 34.* SCHOL. Stat. Theb. 8 praef. Atyos *bis*, *ubi* atys *M*, atois *L*, atoys *Pa*, achois *Pb*. *acc.*: VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 Atym (-yn *Paris.*). STAT. Theb. 8, 633 Atyn *ante cons.* *abl.*: LIV. 1, 3, 8 Atye (TAC. ann. 4, 55). **1** PAVL. FEST. 106 Italia ab Italo rege. eadem ab Atte Lydo (*sic Scal.*, attelido *codd.*) Atya appellata. TAC. ann. 4, 55 Tyrrhenum Lydumque Atye rege genitos. *v. sub 3 et Ed. Meyer, PW. II 2262.* **2** *Croesi filius*: VAL. MAX. 1, 7 ext. 4. SOL. 1, 112 cum ... victor Cyrus intrasset Sardes ..., Atys (atis *RB*, athys *P*) filius regis (*scil. Croesi*) mutus ad id usque temporis in vocem erupit vi timoris. **3** VERG. Aen. 5, 568 Atys, genus unde Atyi (atii *apographa recentiora*) duxere Latini, parvus Atys. LIV. 1, 3, 8 Latino Alba ortus, Alba Atys, Atye Capys, Capye Capetus, Capeto Tiberinus. HIER. chron. a. Abr. 1029 (axys *A*, atis *F*). *vide sub* Aegyptus *nom. vir. I 960, 23 sqq., quibus locis velim addas* HIER. chron. a. Abr. 1053. *cf. 1.* **4** *sponsus Ismenes; cf.* SCHOL. Stat. Theb. 8 praef. STAT. Theb. 8, 554 Tyrii iuvenis non advena belli. 598. 603 hospes. 633. 638. **5** *cogn. vir. Romanos sic cognominatos attuli sub genet. l. 33 sqq.* *cf.* Athis, Atthas. *Diehl.*

1. au *interiectio.* ROMAN. Char. gramm. I 241, 12 'au' Afranius in Emancipato ... item in eadem (*v. infra l. 68 sq.*). PRISC. gramm. III 73, 14 in 'hoe' 'au' 'heu' ... terminantia interiectiones sunt ... Terentius in Eunucho (*v. l. 65*). DON. Ter. Eun. 680 au interiectio est conturbatae feminae nec constantis sibi (*sim.* 899). *in ore mulierum* (TER. Eun. 758 ah *legendum cum Bemb., cf.* ah): PLAVT. Stich. 258 au, nullan tibi lingua est? TER. Andr. 751 dictura[n] es quod rogo? :: au! :: concede ad dexteram. Eun. 680 au, ne comparandus hic quidem ad illumst. Phorm. 754 quid? duasne uxores habet? :: au, obsecro unam ille quidem hanc solam (803 au, obsecro vide. Eun. 656. Haut. 1015 au, te obsecro. Eun. 899 au, tace obsecro. AFRAN. com. 97 au, quid me censes, obsecro?). AFRAN. com. 103 au, mi homo! immo edepol vos supremum meum concelebretis diem. au *duplex*: TER. Ad. 336 patiamurne an narremus cuipiam? :: au, au, mi homo, sanusne es? PETRON. 67 *Habinnas* pedes ... Fortunatae correptas super lectum immisit. 'au au' illa proclamavit aberrante tunica super genua. *vir loquitur*: CARM. epigr. 516, 4 (*saec. II—III*) au miseram Carthago mihi eripuit sociam.

2. au- *praep. v.* ab. *cf. Thurneysen, Archiv 13 (1902) p. 7 sq.*

ava *v.* avia. *Ihm.*

1. Ava *cogn. mul. barb.* CORP. XI 6099 (*Vrvino Mataurensi*) Ava Ser⟨t⟩oria Sex. ⟨f.⟩. XIII 3375 (*Remis*) ...⟩ttie Nocturne Avva mater. III 10576 (*in Pannonia inf.*) Ava Macimari ⟨f.⟩. 11806 (*in Norico*) Avvae Maxsimi f. 14633 (*in Dalmatia*) Ava Batonia⟨n⟩a v. s. XIII 10010, 213 (*in vasculo Gallico*) Ava. *cf.* Abua. *Diehl.*

2. Avā *indecl.*, עַוָּא, Ἀβά (Γανά *in* Ἐγγουγανά *cod. A; cf.* HIER. sit. et nom. p. 99, 3 in Is. 37, 13 p. 461 Vall.), *nomen urbis Mesopotamiae.* VVLG. IV reg. 18, 34. 19, 13 Is. 37, 13. HIER. nom. hebr. p. 49, 17 Ava iniquitas. *cf.* Avah. *Plenkers.*

Avadius, -a *nom. gent.* CORP. VI 12792 Avadiae C. f. Telesphoridi ... C. Avadius Telesphor. fil(iae). *Otto.*

Avaeus *v.* Avius.

Avāh *indecl.*, עַוָּה, Αϊά, *nomen urbis Mesopotamiae, forte eiusdem, quae Ava dicitur.* VVLG. IV reg. 17, 24 (Haiath *cod. Am.*). HIER. sit. et nom. p. 97, 29 Ahia in Assyriorum regione locus. *Plenkers.*

Avaia *v.* Avaeus *sub* Avius. **Avalana** *v.* Aballava.

Avalītae *gens Arabiae.* PLIN. nat. 6, 157. *cf.* Abalites.

Avalītēs *cf.* Abalitu.

⟨A?⟩ur. **Avallaus.** CORP. III 4558 (*Vindobonae, a. 249. cf.* add. p. 2328[40]). *Diehl.*

gallice **avallo** poma NOM. Gall. (*cod. saec. VIII*) chron. min. I p. 613, 14. *Ihm.*

Avallo, -ōnis *v.* Aballo.

Avallocius vicus *Galliae, nunc* Havelu. GREG. TVR. Franc. 4, 49 usque Avallocium (avalocium *A1*, *B2*, *C1*) Carnotensim vicum abiit. VEN. FORT. vita Leob. 17, 57 cum ... Avallocium pervenisset. 18, 60 dum ... accederet A v a l l o v i c o.

Avan *v.* Ahion.

Val. **Avana.** CORP. II 5812 (*in conventu Cluniensi, a. 239*). *Diehl.*

Avanius, -a *nom. gent.* CORP. VIII 15937 (*in prov. procos.*) Victoria Avania. *cf.* Avius, Avatius. *Otto.*

Avanticī, -ōrum *populus Galliae Narbonensis. cf.* Avance, Avançon. PLIN. nat. 3, 37 adiecit formulae Galba imperator ex Inalpinis Avanticos (acanticos *AF*, aganticos *rell.*) atque Bodionticos. *v. Ihm, PW. II 2264 et* Aventicum *sub* Aventia. *Diehl.*

1. Avāra *cogn. mul.* CORP. IX 3032 (*Teate Marrucin.*) Herenia T. f. Avara. *Otto.*

2. Avara *cf.* Havarra.

Avarea, -ae *cogn. mul. barb.* CORP. III 6518 (*in Norico, periit*) v. fecit Avareae ux(ori).

Avarī, -ōrum, **Avarēs,** -um, *Graecis* Ἄβαροι, Ἄβαροι, *gens Asiatica, de qua cf. Tomaschek, PW. II 2264.* *nomin.*: ADDIT. Prosp. Haun. chron. I p. 338, 10 Avari (RAVENN. p. 202, 14 *in Dacia* modo Vni qui et Avari inhabitant. CORIPP. Iust. 3, 260 Avarēs *ante voc.* (abares *M*). 1, 254 en Avares (arabes *M*) Francique truces (369 abares M^2). IOH. BICL. chron. II p. 214, 576, 5 *et* p. 215, 577, 1[bis] *et* 579, 1 abares *libri.* LANDOLF. 198 Langobardi et Avares. *gen.*: CORIPP. Iust. praef. 4 illa colubrimodis Avarum gens dura capillis. 3, 233 *et* 271 Avarum *ante cons.* (aurum *M*). 321 effera gens Avarum *ante cons.* (347). IOH. BICL. chron. II p. 212, 570, 3 bellum genti Avarum ingerit (*v. l.* abarorum, barbarorum). VICT. TONN. chron. II p. 205, 563, 2 legatos gentis Avarorum (ab- *libri*). *acc.*: CORIPP. Iust. 3, 280 Avares (*ante cons.*). ISID. orig. 9, 2, 66 Vgnos antea Hunnos vocatos, postremo a rege suo Avaros (*v. l.* -es) appellatos. *singul. nom.* Avar: CORIPP. Iust. 3, 258 Tergazis ... Avar *ante cons.* (abar *M*). 3, 270 crudus et asper Avar (abar M^2) dictis sic coepit acerbis. 3, 399 *ante cons.* *de orthogr. vide praeterea p. 1184, 78.*

Avaricum, -ī, *Ptolem. 2, 7, 13 trad.* ουαρικον ἀναρικον, *Cass. Dion. 40, 34, 1* εὐακόν *libri.* *cf. Hirschfeld, Corp. XIII p. 160; Ihm, PW. II 2265.* CAES. Gall. 7, 13, 3 Caesar ad oppidum Avaricum, quod erat maximum munitissimumque in finibus Biturigum atque agri fertilissima regione, profectus est. 7, 15, 4 pulcherrimam prope totius Galliae urbem, quae et praesidio et ornamento sit civitati. 7, 16, 1. 2. 7, 18, 1. 7, 29, 4. 7, 30, 2. 7, 31, 3. 4. 7, 32, 1. 7, 47, 5. 7, 52, 2 civ. 3, 47, 6. LIVI per. 107 Avarici Biturigum. FLOR. 1, 45, 23 ITIN. Anton. 460. TAB. Peut. 2, 3/4 avaricvm. NOT. Tir. 87, 6. INSCR. Rev. Num. 3e sér. tom. 7 (1889) p. 548 Vict⟨or⟩ia Avaric(a?), *saec. VI.* *adi.* **Avaricēnsis,** -e. CAES. Gall. 7, 47, 7 excitari se Avaricensibus praemiis. *cf.* Biturigae.

Auaris, Αὔαρις *vel* Αὐᾶρις, *opp. Aegypti inferioris, de quo cf. Pietschmann, PW. II 2266.* IOS. Cassiod. c. Ap. 1, 78 inveniens ... in Nomotosuati (ἐν νόμῳ τῷ Σαΐτῃ) civitatem oportunissimam, positam quidem ad orientem Bubastitis fluminis, quae appellabatur a quadam antiqua theologia E u a r i s. 1, 86 Auarim. 1, 237 Auarin (24?. 243. 260. 261. 262. 296). *Diehl.*

avāritās NOT. Tir. 40, 23[a]. *Ihm.*

avāriter *v. sub* avarus.

avāritia, -ae *et* **avāritiēs,** -ēī *f. ab* avarus. avaritiēs (*nom. sing.*): LVCR. 3, 59 FIRM. math. 1, 2, 4 CLAVD. 7, 185. avaritiē (*abl.*): CORP. I 1011. 1459 SOL. 53, 29. avaritiem: LIV. 24, 32, 1 (*sic* P^1, *at* P^2 avaritiam). abaritiam: CORP. III 13569 (*'videtur esse Constantini primi'*). *pluralis*: CIC. (*p. 1179, 2*) NOVATIAN. (*p. 1181, 79*) VVLG. (*p. 1182, 36*). *rara vox apud poetas: deest apud* CATVLL. VERG. PROP. OV. MANIL. GERM. SEN. trag. VAL. FL. SIL. STAT., *habent in hexametris* LVCR. (avarities) HOR. (*bis acc., semel abl.*) TIB. (*gen.*) PERS. (*nom. in elisione*) IVV. (*acc.*), *in pentametris* MART.

I *de nimia cupiditate* **pecuniae:** CIC. inv. 1, 42 genus est ... cupiditas ..., pars est ... avaritia. 1, 32. 1, 33. GLOSS. φιλαργυρία avaritia cupiditas. ἀπληστία. AVG. gen. ad litt. p. 347, 12 specialis est autem avaritia, quae usitatius appellatur amor pecuniae .... cum dixisset apostolus (II Tim. 3, 2) 'erunt homines se ipsos amantes',

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

continuo subiecit 'amatores pecuniae' ab illa generali avaritia ad hanc specialem descendens. *nota pluralem*: CIC. fin. 4, 75 nec enim, omnes avaritias si aeque avaritias esse dixerimus, sequetur, ut etiam aequas esse dicamus. *rarissime adest gen. obi.*: TERT. nat. 2, 14 lucri. HEGES. 2, 11, 1 habendi et rapiendi. GLOSS. πλεονεξία (*cf.* HIER. in Eph. 4, 17). A *adquirendae* (*'Habsucht'*): *cf.* RHET. Her. 4, 25, 35 avaritia *est* iniuriosa adpetitio alienorum. PLAVT. Persa 555 peculatus ex urbe et avaritia si exulant. Trin. 185 em mea malefacta, em meam avaritiam. QVADRIG. hist. frg. 89 quod utrum neglegentia ... magistratum an avaritia ... evenisse dicam nescio. CATO orat. frg. 10, 1 si ... omnia avaritiae atque pecuniae causa fecit. GRACCH. orat. Fest. 286 eae nationes ... per avaritiam ... res publicas suas amiserunt. VARRO rust. 2 praef. 4 progenies eorum (*pastorum*) propter avaritiam ... ex segetibus fecit prata. ling. 5, 49 quorum (*sacellorum*) angusti fines ...; iam diu enim late avaritia invasit (unae est *cod.*). RHET. Her. 2, 22, 34 cupiditates ... immoderatae sunt. haec pariunt avaritiam. 2, 21, 34 quae omnes ad maleficium impellant, luxuries et avaritia. 2, 24, 37 magno malo est hominibus avaritia ... propter immensam pecuniae cupiditatem (CIC. inv. 1, 95). CIC. de orat. 2, 171 avaritiam si tollere vultis, mater eius est tollenda luxuria (QVINT. inst. 9, 3, 89 crudelitatis mater est avaritia. RVT. LVP. 2, 6). fin. 3, 75 *Sulla* trium pestiferorum vitiorum luxuriae, avaritiae, crudelitatis magister fuit. S. Rosc. 75 ex luxuria existat avaritia necesse est, ex avaritia erumpat audacia. 88 is qui ardens avaritia feratur infestus in suos. 87 avaritiam praefers, qui societatem coieris de municipis cognatique fortunis cum alienissimo. 101 nisi ipsos caecos redderet cupiditas et avaritia et audacia. 118 par est avaritia ..., gemina audacia. 150 avaritiam suam pecunia explere (p. red. 2, 13). Q. Rosc. 21 incredibile est ... Roscium quicquam per avaritiam appetisse. Quinct. 26 nullum esse officium ..., quod non avaritia comminuere ... soleat. 53 respirasset cupiditas atque avaritia paulum. 83 Cluent. 34. Flacc. 7 is est reus avaritiae, qui. 41 ut ad falsum avaritiae testimonium verum maleficii crimen adiungat. 83 eum tu accusas avaritiae, quem dicis sestertium viciens voluisse perdere? 98 M. Aquilium ... avaritiae criminibus testimoniisque convictum. Manil. 39 hiemis enim, non avaritiae perfugium ... in sociorum tectis esse voluerunt. 37 qui pecuniam ... propter avaritiam Romae in quaestu reliquerit. *ibid.* propter hanc avaritiam imperatorum. 40 non *illum* avaritia ab instituto cursu ... devocavit. Mur. 20 Asiam ... sic obiit, ut in ea neque avaritiae neque luxuriae vestigium reliquerit. 14 ut eius nulla fraus, nulla avaritia ... proferatur. dom. 60 cum ... regum bona spe atque avaritia devorasses. Rab. Post. 3 ut ... non avaritiae praedam, sed instrumentum bonitati quaerere videretur. agr. 1, 9 summa cum avaritia infinitaque rerum omnium cupiditate. 2, 63 ad certorum hominum importunam avaritiam ... legis agrariae nomen esse quaesitum. prov. 11 avaritia, superbia, crudelitate Gabinii. 4 quibus est propter avaritiam pax erepta. Phil. 2, 97 quam caeca avaritia est *Antonii*. Pis. 86 quid avaritiae summam nunc explicem? div. in Caec. 3 avaritia in rapinis, superbia in contumeliis. Verr. 1, 42 cum in avaritia vos sui similes esse arbitretur. 2, 8. 86 crimen est libidinis atque improbissimae cupiditatis: accipite vero avaritiae non levius. 87 incredibilem avaritiam singularemque audaciam. 128. 154 quis ... venit, quin is ... de avaritia commoneretur? quin avaritiae tuae, ... quin audaciae testis esset? 3, 9 cum perferre non possent luxuriam, crudelitatem, avaritiam, superbiam. 2, 70. 3, 35. 190 ut ... istius avaritiae non iam vestigia, sed ipsa cubilia videre possint. 192. 134 Verrem ... avaritia semper inhiante atque imminente fuisse. 4, 4. 29. 103 ex eo, quo istius avaritia contenta fuit. 119. 120. 126 reliquos hos esse ex tuo scelere ... avaritia, crudelitate. 127 (*bis*). 130. 152. 190. 217. 219 providete, ne avaritiae ... viam patefaciatis. 220. 221 neque modum posthac avaritiae ... futurum. 5, 46. 48 reliquum argentum sine ulla avaritia reddidit. 60. 68 cum haec fama de nostrorum hominum avaritia et cupiditate percrebruerit. 6, 2. 24 istius avaritiae scelerique occurrere. 42 culpas istas maximas avaritiae, libidinis, crudelitatis. 59 classem avaritia ac nequitia tua perdidisti. 63. 91. 106. 107 istius avaritia navibus exinanitis. 108 cum istius avaritiae poenam collo et cervicibus ... sustinerent. 113. 121 avaritiae vulnera crudelitatis remediis ... sanare. testes avaritiae tuae gaudes esse sublatos. 137 tua luxuria atque avaritia classis ... capta et incensa est. 153 meum ... crimen avaritiae te nimiae coarguit. 189. off. 1, 24 in quo vitio patet latissime avaritia. 2, 77 ... nullum ... vitium taetrius est ... quam avaritia. *ibid.* Spartam nulla re alia nisi avaritia esse perituram. 75 avaritiae pellatur etiam minima suspicio. nat. deor. 3, 71 quae enim libido, quae avaritia, quod facinus ... sine animi motu perficitur? rep. 3 frg. 3 Poeni ... avaritiam et magnificentiam ... importaverunt in Graeciam. parad. 33 coerceat avaritiam *imperator*. Tusc. 3, 17 propter avaritiam clam depositum non reddidit. fin. 4, 73. 3, 36 quis ... fuit aut avaritia tam ardenti aut tam effrenatis cupiditatibus, ut ...? inv. 1, 32 propter cupiditatem et audaciam et avaritiam adversariorum. 2, 36 cum avaritiae causa fecisse arguatur. 2, 33. ad Q. fr. 1, 1, 14 qui ... numquam in suspicionem avaritiae venerit. 1, 1, 25 acerbissimam ministram praetorum avaritiae, calumniam. 1, 1, 40 avaritia ... praeter opinionem accidebat et intolerabilis videbatur. Att. 10, 7, 3 Quintum puerum accepi vehementer: avaritiam video fuisse et spem magni congiarii. LVCR. 3, 59 avarities et honorum caeca cupido ... mortis formidine aluntur. BELL. Alex. 55, 5 crudelitatem cum avaritia certasse. CAES. Gall. 1, 40, 12 avaritiam (*sc. imperatoris*) esse convictam. 7, 42, 2 impellit alios *milites* avaritia, alios iracundia et temeritas. civ. 3, 32, 1 multa praeterea ad avaritiam excogitabantur. SALL. or. Cottae 12 me ob scelus aut avaritiam caesum. or. Macri 12 cetera ex licentia aut odio aut avaritia in tempus arsere. hist. frg. 1, 11 discordia et avaritia atque ambitio et cetera secundis rebus oriri sueta mala. 1, 16 adeo iuventus luxu atque avaritia corrupta, ut. Catil. 3, 3 pro abstinentia, pro virtute ... largitio avaritia vigebant. 5, 8 corrupti mores, quos ... diversa inter se mala luxuria atque avaritia vexabant (*cf.* LIV. 34, 4, 1 diversis ... duobus vitiis, avaritia et luxuria, civitatem laborare). 9, 1 domi militiaeque ... minuma avaritia erat. 10, 4 avaritia ... fidem probitatem ... subvertit ..., pro his superbiam crudelitatem ... edocuit. 11, 1 primo magis ambitio quam avaritia animos hominum exercebat. 11, 3. 12, 2 ex divitiis iuventutem luxuria atque avaritia cum superbia invasere. 52, 7 saepe de luxuria atque avaritia nostrorum civium questus sum. 40, 3. 52, 22 nos habemus luxuriam atque avaritiam. Iug. 13, 5 in avaritia nobilitatis ... spem habere. 28, 5 in consule artes *bonas* ... avaritia praepediebat (*cf.* FRONTO p. 109, 14 N.). 29, 1 animus *Calpurnii* aeger avaritia (*cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 18, 3). 31, 12 homines ... immani avaritia ... et idem superbissimi. 32, 4 tanta vis avaritiae in animos eorum (*ducum*) veluti tabes invaserat. 41, 9 cum potentia avaritia ... invadere. 43, 5 magistratuum. 49, 2 ab Romanorum avaritia. 80, 5 pauci ... caeci avaritia (LIV. 5, 51, 10). 81, 1 Romanos ... profunda avaritia ... esse. 85, 45 removistis avaritiam ... atque superbiam. *ibid.* ducum. 91, 7 facinus non avaritia ... consulis admissum. 103, 5. NEP. Lys. 4, 2 *Lysandri* avaritiam accusarat *Pharnabazus*. Hann. 9, 2. HOR. epist. 1, 1, 33 fervet avaritia miseroque cupidine pectus. sat. 1, 4, 26 quemvis media elige turba, aut ob avaritiam aut misera ambitione laborat. TIB. 2, 4, 29 dat avaritiae causas et Coa puellis vestis. LIV. 1 praef. 11 nec in quam civitatem tam serae avaritia luxuriaque immigraverint. 12 divitiae avaritiam et abundantes voluptates desiderium per luxum atque libidinem pereundi perdendique omnia invexere. 4, 10, 6 ad delendum publicae avaritiae monimentum. 24, 32, 1 detectam in Leontinis esse avaritiam et crudelitatem Romanorum; ... quo maius ibi avaritiae praemium esset. 24, 45, 13. 25, 3, 9 parem fraude avaritiaque neminem in civitate habuerat. 25, 31, 9 avaritiae foeda exempla (29, 9, 12). 26, 38, 3 praeceps in avaritiam et crudelitatem animus ad spolianda quae tueri nequibat ... inclinavit. 27, 17, 12 avaritiam ... superbiamque. 29, 6, 17. 29, 8, 7 milites Romani Poenos scelere atque avaritia superaverunt. 29, 8, 9 avaritia *Romanorum militum* ne sacrorum quidem spoliatione abstinuit. 29, 17, 13 si scelus libidinemque et avaritiam solus ipse (*Pleminius*) exercere ... satis haberet. 29, 17, 18 nego ullum genus sceleris lubidinis avaritiae superesse. 32, 21, 21 de crudelitate, avaritia, libidine regis. 33, 44, 8 Nabim ... tyrannum avaritia et crudelitate omnes ... tyrannos aequantem. 37, 32, 13 ira et avaritia *militum*. 38, 24, 2 libidinis et avaritiae militaris. 42, 23, 5 superbiam crudelitatemque et avaritiam. 42, 25, 8. 43, 2, 2 magistratuum Romanorum avaritia superbiaque. 44, 24, 8 fraude et avaritia certant. 45, 36, 8 tradi licentiae atque avaritiae militari. 45, 37, 11. VITR. 1, 1, 7 philosophia ... perficit architectum ... uti non sit adrogans, sed potius aequus et fidelis sine avaritia. PAVL. FEST. 5 eodem vocabulo (*ambitu*) crimen avaritiae vel affectati honoris appellatur. SEN. contr. exc. 9, 2 multa populus Romanus in suis imperatoribus tulit: ... in Sulla crudelitatem, in Lucullo luxuriam, in multis avaritiam. contr. 9, 2, 19. contr. exc. 2, 7 muliebrium vitiorum fundamentum avaritia est. VELL. 2, 92, 2 publicanorum ... avaritiam. 2, 22, 5 ut saevitiae causam avaritia praeberet. VAL. MAX. 1, 1, 21 in thesauro Proserpinae spoliando sceleratam avaritiam. 4, 3 praef. libidinis et avaritiae furori similis impetus. 6, 4, 2 malam licentis imperii magistram iudicans ... avaritiam. SEN. benef. 1, 9, 5 rapta spargere, sparsa rapaci (*sic* N^2; erat acri N^1) avaritia recolligere certant. 4, 27, 2 ne prodigum quidem avaritia liberamus. 7, 10, 1 quid agis, avaritia? quot rerum caritate aurum tuum victum est? nat. 1 praef. 7 *auro*, quod in occulto servat terra posterorum avaritiae. 3, 15, 3. 3, 30, 3. 4 praef. 18 in tanto avaritiae certamine. 5, 15, 1 an aliquid futuris reliquisset vetus avaritia. 5, 15, 2 nec nostra aetate primum avaritiam venas terrarum ... quaesisse. 5, 15, 4 supra quos avaritia ingens terrarum pondus iniecit. epist. 7, 7 unum exemplum luxuriae aut avaritiae multum mali facit. 40, 5 inhibenda *est* luxuria, corripienda avaritia. 56, 5 dum avaritia luxuriaque non dissideant. 73, 7 stulta avaritia mortalium ... *nihil* suum credit esse, quod publicum est. 89, 6 multum inter avaritiam et pecuniam interest, cum illa cupiat, haec concupiscat. 90, 36 antequam avaritia atque luxuria dissociavere mortales et ad rapinam ... ⟨docuere⟩ discurrere (90, 3). 90, 38 (*bis*). 94, 23. 94, 56 quo avaritiam nostram irritaret. 95, 30 non avaritia, non crudelitas modum novit. 95, 33 in avaritiam luxuria praeceps est. 108, 12. 110, 9 avaritiae serviret *animus*. 110, 15 ad discendam avaritiam convenimus. dial. 1, 6, 1 libidinem caecam et alieno imminentem avaritiam. 9, 5, 2 Socrates ... divitibus ... exprobrabat seram periculosae avaritiae paenitentiam. 11, 10, 1 in in-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

saniam omnia subvertentis avaritiae atque luxuriae. 11, 13, 2 avaritia…, vehementissima generis humani pestis. 11, 19, 7 ambitio… avaritia, comites omnis potentiae et pestes. 10, 7, 7. 5, 33, 2 iudices … iudicaturi, utrius iustior avaritia sit. 5, 8, 2 avaritia in proximos virus suum transtulit. CVRT. 3, 11, 21 *sarcinas* . . . avaritia *militum* contempserat. 3, 13, 11 si qua res avaritiam moraretur. 4, 10, 18 nihil nefas esse avaritiae. 5, 6, 6 neque avaritia solum, sed etiam crudelitas in capta urbe grassata est. 8, 8, 9 quid ego mirer istum crudelitatem mihi obiecisse, qui avaritiam exprobrare ausus sit? 10, 1, 4 avaritia . . . ac libido. 10, 1, 29 scortum . . . Orsinen . . . avaritiae . . . arguebat. COLVM. 1, 8, 17 saevitia atque avaritia laesi magis timendi sunt *servi*. PERS. 5, 132 surge, inquit Avaritia. PLIN. nat. 2, 118 caeca mens et tantum avaritiae intenta *navigantium*. 2, 126 avaritia cogit *hiberna experiri maria*. 2, 158 *inferos* avaritiae atque luxuriae cuniculi refodissent. 2, 175 cum ad mensuram avaritiae suae *terram* propagaverit. 14, 4 avaritiae tantum artes coluntur. 18, 320 avaritiā insidiantium caritati (-tis *codd.*). 22, 117 avaritiae commenta sunt *medicamenta*. 26, 43 *alvi* gratia praecipue avaritia expetit, huic luxuria condit. 29, 21 ne avaritiam quidem arguam rapacesque nundinas. 31, 42 ambitione avaritiaque in villas…detorquentibus publicam salutem. 33, 3 quo usque *terrae* penetratura *sit* avaritia. 33, 4 quaerebat argentum avaritia. 36, 103 captis avaritia animis. MART. 11, 58, 12 lota mentula laeva λειχάζειν cupidae dicet avaritiae. 2, 56, 2. QVINT. decl. 245 p. 5, 4 oportet poenam esse avaritiae et adfici supplicio cupiditates (*cf.* 5, 26). IVV. 1, 88 quando maior avaritiae patuit sinus? 8, 89 pone irae frena modumque, pone et avaritiae. TAC. Agr. 9 ubi officio satis factum, tristitiam et adrogantiam et avaritiam exuerat *Agricola*. 15 *Romanis* avaritiam et luxuriam causas belli esse. hist. 1, 51 avaritiam et adrogantiam, praecipua validiorum vitia. 1, 72 crudelitatem mox, deinde avaritiam, virilia scelera, exercuit (*cf.* SALL. Catil. 11, 3 SEN. contr. exc. 2, 7 GELL. 3, 1). 1, 7 Capitonem ut avaritia et libidine foedum. 77. 67 avaritia ac festinatio unae et vicensimae legionis. 2, 13 calamitatibus insontium expleta avaritia est. 56. 4, 1 quae saevitia . . . verterat in avaritiam. 14 *dilectum* onerabant ministri avaritia ac luxu. 74. 5, 12 per avaritiam Claudianorum temporum. ann. 1, 2 magistratuum. 3, 34. 4, 6. 19. 72. 12, 39 duas cohortes avaritia praefectorum incautius populantes. 45. 13, 1 *Neronis* abditis adhuc vitiis per avaritiam ac prodigentiam mire congruebat *Narcissus* (*cf.* SIDON. epist. 1, 11, 5 pecuniaeque per avaritiam parcus, per ambitionem prodigus). 18 super ingenitam avaritiam undique pecunias… corripiens. 14, 1 superbiam avaritiamque matris (*Agrippinae*). 13, 32. 48. 15, 20. 14, 32 odiis provinciae, quam avaritia eius (*Cati*) in bellum egerat. 56 mea avaritia, meae (*Neronis*) crudelitatis metus. 15, 21. 16, 32 avaritiam ac libidinem occultans. PLIN. epist. 9, 30, 2 quod huic donant, auferunt illi famamque liberalitatis avaritia petunt. 7, 31, 2 magnam quorundam foedamque avaritiam…inveni *in excutiendis rationibus*. 7, 26, 1 quem . . . infirmum aut avaritia aut libido sollicitat? 5, 13, 10 meis rapinis, meae avaritiae occursum . . . dictitant. 4, 2, 5 est in summa avaritia sumptuosus. paneg. 34 auxerat hoc malum principum avaritia. 50 fit detestanda avaritia *Caesaris*. SVET. Galba 12 fama saevitiae simul atque avaritiae. Nero 26 libidinem, luxuriam, avaritiam, crudelitatem . . . exercuit. Dom. 9 cupiditatis . . . et avaritiae . . . suspicionem. FLOR. 1, 40, 18 rex callidus Romanaeque avaritiae peritus. 1, 47, 9 unde iudiciariis legibus divulsus a senatu eques nisi ex avaritia? FRONTO p. 42, 16 N. saevitia et avaritia. POMP. dig. 48, 22, 1 relegatorum bona avaritia superiorum temporum fisco vindicata. VLP. dig. 1, 18, 6, 9 repraehensa exactorum illicita avaritia. 47, 11, 6 *dardanariorum* avaritiae obviam itum est. GELL. 4, 8, 2 P. Cornelius Rufinus … bellator bonus …, sed furax…et avaritia acri erat. APVL. apol. 20 a suamet avaritia victus est *Crassus*. 77 pari avaritia et egestate totum Pudentillae quadragiens devorarat. *ibid.* adversum eius desperatam avaritiam. 93 si avaritiae causa mulierem concupissem. 91. 99 hereditatem . . . falso ex sua avaritia coniectavere. Plat. 2, 4 ex hac (*luxuria*) manat avaritia atque lascivia. 2, 26 possessiones … augeri per avaritiam. met. 9, 35 agrestis … avaritia divitis iam ⟨fere omnibus⟩ spoliatus. MIN. FEL. 24, 2. TERT. nat. 1, 5 pessimi et probrosissimi avaritia, luxuria, improbitate *sunt Christiani*. 2, 14 cupiditatem et avaritiam lucri. IREN. 4, 30, 1 quae, cum ethnici essemus, de avaritia acquisivimus. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 98 inops cupido: avaritia. 1, 12, 1 *Iccius* per avaritiam philosophiae studium militia mutavit. Hor. carm. 1, 10, 7 bene 'iocoso' furto; non illo, quod ad avaritiae fraudem spectat. 1, 31, 3. 2, 2, 9 latius . . . possideas, avaritiam animi compescens, quam. 2, 16, 20 vitio avaritiae sive inpotentiae. 2, 18, 26 accedit . . . ad hanc ambitionem tuam et avaritiae scelus. 3, 3, 49 effossum *aurum* causam avaritiae praestat et sceleribus. 4, 9, 38. Hor. epod. 11, 11 contra lucrum, id est contra avaritiam. Hor. sat. 2, 2, 64 per lupum et canem significat…luxuriam… avaritiam. NOVATIAN. trin. 29 p. 973[c] avaritias repellit, luxuriosas comessationes fugat *Paracletos*. SOL. 15, 14 Satarchae usu auri argentique damnato se a publica avaritia vindicarunt. CAPITOL. Pius 10, 5 cuius (*Apollonii*) avaritiam etiam in mercedibus notavit. GALLICAN. Avid. 8, 5 in imperatore avaritiam esse acerbissimum malum. CAPITOL. Aur. 29, 5 timuit . . . avaritiae famam. Max. Balb. 17, 2 inexplebili avaritia tyrannorum laceratas *provincias*. OPTATVS 1, 18 p. 20, 7 faucibus avaritiae commendatam ebiberant praedam. 1, 19 p. 20, 15 scisma . . . ambitus nutrivit, avaritia roboravit. PRISCILL. tract. 10, 136 p. 99, 14 ira avaritiae germana (*cf.* RVT. LVP. 2, 6). 7, 113 p. 83, 2 hominem Christi habitaculum, . . . quod non concupiscentia depravet aut avaritia decoloret. can. 62 p. 135, 19 exprobrat quorundam avaritiam Paulus. AMM. 29, 1, 19 admovente stimulos avaritia. 18, 8, 6. ANON. Vales. 5, 22 Licinius . . . avaritia, crudelitate, libidine saeviebat. SCHOL. Germ. Bas. p. 66, 3 cupiditate et avaritia. HIER. adv. Iovin. 2, 11 deliciae et epularum varietates fomenta avaritiae sunt. epist. 147, 10 abierunt post avaritiam et iniquitatem (*cf.* VVLG. I reg. 8, 3 ὀπίσω τῆς συντελείας). 123, 15 ardemus avaritia et contra pecunias disputantes auro sinum expandimus. 121, 6 corripit *Christus* avaritiam. 14, 4 me persequitur luxuria, . . . avaritia. 18, 21 sepulcrum avaritiae reliquit *Matthaeus*. 22, 8 non *ut vinum* sic quatit avaritia. 22, 31 avaritiae tibi quoque vitandum est malum, non ut aliena non appetas, sed quo . . . tibi aliena non serves. radix avaritiae, cura gentilium. 22, 32 avaritiam esse fugiendam (69, 9. 71, 4. 84, 4). 39, 6. 52, 6 refrenatur avaritia. 52, 7 accusare avaritiam. 54, 9 avaritia calcatur a plerisque et cum marsupio deponitur. 98, 25 avaritiam quasi feneratorem pessimum declinantes. 100, 6 insatiabilem avaritiam dei timore compescunt. 100, 15. 108, 13 furtum et avaritia. 108, 19 ne consuetudine plus habendi praeberet locum avaritiae. 125, 3 quales custodes habeat avaritia. 125, 20 avaritiam eiecit a templo *Christus*. 128, 5 studemus avaritiae. PAVL. NOL. epist. app. 2, 11 cupiditati et avaritiae cedimus. 19. VVLG. exod. 18, 21 qui oderint avaritiam (ὑπερηφανίαν). psalm. 118, 36 inclina cor meum…non in avaritiam (πλεονεξίαν). prov. 15, 27 sectatur avaritiam (ὁ δωρολήπτης). 28, 16 (ἀδικίαν). Is. 56, 11 declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam (κατὰ τὰ ἑαυτοῦ). 57, 17 propter iniquitatem avaritiae eius (δι' ἁμαρτίαν). 33, 15 qui proicit avaritiam ex calumnia (λαλῶν εὐθεῖαν ὁδόν). Ier. 6, 13 omnes avaritiae student (συνετελέσαντο ἄνομα) (8, 10). 22, 17 (πλεονεξίαν). Ezech. 22, 13 (ἐφ' οἷς συντετέλεσαι). 33, 31 avaritiam (ὀπίσω τῶν μιασμάτων) quam sequitur cor eorum. Am. 9, 1 Hab. 2, 9 II Macc. 4, 50. Marc. 7, 22 de corde hominum . . . procedunt . . . furta, avaritiae (πλεονεξίαι), nequitiae. Luc. 12, 15 cavete ab omni avaritia. Rom. 1, 29 repletos omni iniquitate . . . avaritia, nequitia. II Cor. 9, 5 quasi benedictionem, non tanquam avaritiam. Eph. 4, 19 qui semetipsos tradiderunt impudicitiae . . . in avaritiam. 5, 3. Col. 3, 5 mortificate . . . libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam. I Thess. 2, 5 neque *fuimus* in occasione avaritiae. Hebr. 13, 5 sint mores sine avaritia (ἀφιλάργυρος). II Petr. 2, 3 et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur. 2, 14 cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii. CLAVD. 7, 185 luget Avarities Stygiis innexa catenis cumque suo demens expellitur Ambitus auro. 22, 113 scelerum matrem, quae semper habendo plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum, trudis Avaritiam, cuius foedissima nutrix Ambitio. 3, 37 foedaque Avaritiae complexae pectora matris insomnes longo veniunt examine Curae. 8, 252 *cupido* nunc verbere curas torquet avaritiae stimulis. 15, 164 quodcumque profunda traxit avaritia, luxu peiore refundit *Gildo*. 18, 193 vis nulla cruentam castrat avaritiam. AVG. civ. 1, 4 avaritia et superbia levium Graeculorum. 2, 19 legant nobis contra luxum et avaritiam praecepta . . . data . . . luxu atque avaritia . . . rem publicam pessimam factam. 5, 15 avaritiae restiterunt . . . neque delicto . . . neque libidini obnoxii. SVLP. SEV. chron. 2, 17, 5 affectantes summum sacerdotium libidine, avaritia et dominandi cupidine *Iudaei*. 2, 51, 9 cuncta…invidia, factione, libidine, avaritia…depravata. dial. 1, 8, 6 *monachorum* avaritiam nec minus vanitatem insectatus est *Hieronymi liber*. 3, 11, 10 avaritiā repugnabat *Maximus*, si quidem in bona eorum inhiaverat. 3, 11, 11. MACR. sat. 1, 7, 33 per avaritiam a clientibus ambitiose munera exigere. CONC. Carth. 419, 4 p. 865 avaritiae cupiditas, quam rerum omnium malarum matrem esse nemo quis dubitet. SALV. gub. 5, 60 cur tibi . . . avaritia nil iucundius, cur rapacitate nil carius? GREG. TVR. glor. mart. 57 p. 528, 9 quid agis, o infelix avaritia? VEREC. in cant. 2, 12 quos avaritia comitatur …, libido sufflammat. ISID. synon. 1, 7. 8 crevit avaritia, periit lex cupiditatis amore.

CORP. I 1011 = VI 9499 n⟩ulla in avaritie cessit ab officio. I 1459 = V 1191 Diphilus . . . ⟨si⟩ne avaritie. XII 2160 (*Viennae*) vicit avaritiam, quae vincere cunta sole⟨bat⟩. III 13569 per officialium . . . abaritiam.

B *retinendae* ('*Geiz*'): *nota gen. expl.* SOL. 53, 29 (*p. 1184, 17*). PLAVT. Capt. 287 propter avaritiam ipsius (*seq.* tenaxne pater est eius? :: immo edepol pertinax). Mil. 1063 non mihi avaritia unquam innatast. Trin. 703 mea opera hinc proterritum te meaque avaritia autument. TER. Phorm. 358 quia egens relictast misera,… neclegitur ipsa: vide, avaritia quid facit. CATO ap. Gell. 11, 2 avaritiam omnia vitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus . . . laudabatur. RHET. Her. 4, 38, 50 avaritiae? at largissimus fuit…, quod signum liberalitatis est, quae contraria est avaritiae. 4, 40, 52 possunt homines ad turpe conpendium commovere: inopia atque avaritia. CIC. Flacc. 85 an tuum nulla avaritia salva dignitate retinebis? 89 non solum avaritiae crimen effugere, sed etiam liberalitatis laudem assequi. Quinct. 38 usque eo fervet fer-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

turque avaritia, ut. Tusc. 4, 24 eique morbo nomen est avaritia. 4, 26 aegrotationi . . . subiecta sunt: avaritia, ambitio . . ., avaritia opinatio vehemens de pecunia, quasi valde expetenda sit, inhaerens. 3, 17 qui propter avaritiam clam depositum non reddidit. 4, 79. 4, 60 putat aliquis esse . . . bonum . . . pecuniam; tamen . . . hic ab avaritia avocari potest. ac. 1 frg. 5 frangere avaritiam. Cato 66 avaritia . . . senilis quid sibi velit, non intellego. rep. 1, 60 adde avaritiam, adde imperii, adde gloriae cupiditatem, adde libidines. leg. 1, 51 quid enim foedius avaritia, quid immanius libidine . . . dici potest? 3, 46 ut in suo vitio quisque plectatur, vis capite, avaritia multa, honoris cupiditas ignominia. fin. 2, 27 cupiditatis nomen servet alio, ut eam, cum de avaritia . . . intemperantia . . . maximis vitiis loquetur, tanquam capitis accuset. off. 2, 64 habenda . . . ratio est rei familiaris . . ., sed ita ut inliberalitatis avaritiaeque absit suspicio. 2, 58 vitanda suspicio est avaritiae. parad. 10 num ullam cogitationem habuisse videantur . . . aut auri et argenti ad avaritiam aut amoenitatum ad delicias. de orat. 3, 168 'luxuries quam in domum inrupit' et 'quo avaritia penetravit'. 2, 135 sumptuosus, de luxurie; . . . alieni appetens, de avaritia. PVBLIL. I 7 inopiae desunt multa, avaritiae omnia. *cf.* SEN. contr. 7, 3, 8 epist. 108, 9. HOR. sat. 1, 6, 68 si neque avaritiam neque sordes . . . obiciet vere quisquam mihi. LIV. 35, 7, 2 cum multis faenebribus legibus constricta avaritia esset. 44, 26, 1 nec haec tantum Persei per avaritiam est dimissa res . . ., sed . . . Gallorum ⟨auxilium⟩ avaritia dimissum est. 44, 27, 8 eadem avaritia Gentium regem sibi alienavit *Perseus.* VITR. 1, 3, 2 fundamentorum ad solidum depressio ⟨et⟩ quaque e materia copiarum sine avaritia diligens electio. SEN. contr. 1, 8, 5 ille . . . dominatur affectus, qui animum primus intravit, luxuria, avaritia, desidia. 2, 6, 5 patri obici solere luxuriam, non magis quam avaritiam, quam iracundiam. VAL. MAX. 4, 2, 7 epistolam, qua impiam Corneliae avaritiam subvertit. 9, 4, 3 avaritia ante omnes L. Septimulei praecordia possedit. 9, 4 praef. 1 avaritia . . . neque habendi fructu felix et cupiditate quaerendi miserrima. 9, 4 ext. 1 Ptolemaei . . . regis Cypriorum *avaritia* risu prosequenda . . .; hic non possedit divitias, sed a divitiis obsessus est. SEN. dial. 2, 6, 7 tabellas, quibus avaritia falso laeta divitias imaginatur. 3, 21, 2 videatur et avaritia magni animi: acervis auri argentique incubat. 4, 36, 6 avaritiam, durissimum malum minimeque flexibile. 5, 5, 4 avaritia adquirit et contrahit, quo aliquis melior utatur. 5, 33, 4 avaritia (*in thesauro*) iterum sub terras referente, quae male egesserat. 6, 23, 3 animum . . . divitias sine avaritia, . . . voluptates sine luxuria adpetentem. 10, 2, 1 alium insatiabilis tenet avaritia . . ., alius vino madet. benef. 2, 27, 3 multoque concitatior est avaritia in magnarum opum congestu conlocata. 3, 14, 4 animus ad avaritiam . . . sua sponte . . . fertur. *cf.* 4, 27, 1 alius in avaritiam, alius in luxuriam . . . inclinatur *et* 4, 27, 3. 3, 15, 4 hoc unum deest avaritiae, ut beneficia sine sponsore non demus (*sc. nos avari*). 3, 22, 3 positus est, qui . . . in praebendis ad victum necessariis avaritiam *dominorum* conpescat. 7, 10, 3 *et* 4 syngraphas . . . umbra⟨cula⟩ avaritiae . . . laborantis . . ., tabellae . . . inanis avaritiae somnia. nat. 1 praef. 6 avaritia, quae quicquid omnibus abstulit, sibi ipsi neget. epist. 47, 17 alius libidini servit, alius avaritiae, alius ambitioni. 56, 10 avaritiam . . . et ambitionem et cetera mala mentis. 69, 4 avaritia pecuniam promittit, luxuria multas ac varias voluptates. 71, 37 quem vicerim quaeris? avaritiam . . . ambitionem . . . metum mortis. 75, 11 inveterata vitia . . . ut avaritia, ut ambitio. 85, 10. 106, 5. 75, 14 effugit avaritiam, sed iram adhuc sentit. 78, 13 omnia ex opinione suspensa sunt . . . ambitio . . . luxuria . . . avaritia. 78, 22 divitiae fiunt . . . ex avaritia. 88, 10 numerare docet me ⟨arithmetica⟩ et avaritiae commodat digitos. 89, 21 spatiose . . . illorum avaritia diffunditur. 90, 8 habere clavem . . . quid aliud erat, avaritiae signum dare? 90, 38 avaritia . . . multa concupiscendo omnia amisit. 95, 37 temptantem *praestare aliquid patri, liberis* avaritia retinebit. 104, 20 haerebit tibi avaritia, quamdiu avaro sordidoque convixeris. 113, 22 avaritia et luxuria et dementia. 115, 16 nulla . . . avaritia sine poena est, quamvis satis sit ipsa poenarum. frg. 18 H. (Lact. inst. 3, 15, 11) in avaritiam, in libidinem, in ambitionem perorantes (*philosophos*). rem. fort. frg. 11 o te felicem, si cum illa (*pecunia*) avaritiam perdidisti! COLVM. 4, 3, 3 vineas . . ., quas mox avaritia deserent . . . *agricolae.* 7, 4, 1 *pecus* nullam domini aut magistrorum . . . sustinet . . . avaritiam. PLIN. nat. 7, 5 uni animantium luctus est datus, . . . uni avaritia. 9, 168 nec gulae causa sed avaritiae. 33, 48 non iam avaritia sed fames auri. 33, 79 ut detrimentum sentiret propter avaritiam expertus. QVINT. inst. 1, 11, 2 neć amoris, avaritiae, metus discat adfectum. 4, 2, 77 avaritia parsimoniae . . . nomine lenietur. 4, 3, 15 de luxuria, de avaritia, de religione. 5, 10, 27 animi natura . . . avaritia, iracundia, misericordia. 5, 12, 16 quid in iniuriam, quid in avaritiam . . . dicendum sit. 12, 1, 6 cupiditatem, avaritiam, invidiam, quarum impotentissimae cogitationes. decl. 273 p. 120, 13 quousque avaritiam perduxisti? IVV. 14, 108 inviti quoque avaritiam exercere iubentur. TAC. hist. 1, 5 sermones . . . avaritiam Galbae increpantium. 1, 37 parsimoniam pro avaritia appellat. 1, 38 accersivit ab exilio, quem tristitia et avaritia sui simillimum iudicabat. 1, 52 sordem et avaritiam Fontei Capitonis. 1, 60 praeerat Trebellius Maximus per avaritiam ac sordem contemptus exercitui invisusque. 2, 5 Vespasianus . . ., si avaritia abesset, antiquis ducibus par. PLIN. epist. 1, 8, 9 nos contra . . . amor liberalitatis communibus avaritiae vinculis eximebat. paneg. 3 non . . . periculum est, ne, cum loquar de *liberalitate*, exprobrari sibi . . . credat avaritiam. SVET. Cal. 39 avaritiae singulos increpans. APVL. met. 1, 21 Milo . . . longe opulentus, verum extremae avaritiae et sordis infimae infamis homo. 6, 18 et inter mortuos avaritia vivit neque Charon . . . quicquam gratuito facit. 9, 19 nocturnas etiam curas invaserat pestilens avaritia. apol. 20 qui (*animus*) si est avaritiā egenus et ad omne lucrum inexplebilis, nec montibus auri satiabitur. flor. p. 102 Oud. adversum invidiam atque avaritiam atque libidinem ceteraque animi humani monstra. PORPH. Hor. carm. 3, 24, 63 ad ipsam avaritiae naturam refertur, cui, dum nihil explet, semper videtur abesse. sat. 1, 1, 84 non uxor te salvum vult nec filius, quibus . . . per avaritiam . . . durus atque iniquus es. 1, 2, 16 dicit eum tam praecipitem esse avaritia, ut non dubitet etiam filiis familias . . . pecunias credere. SOL. 53, 29 cuius (*tunicae*) parandae avaritie pater ipsius (*Lolliae Paulinae*) Manilius spoliatis Orientis regionibus offendit C. Caesarem. CAPITOL. Pert. 9, 4 avaritiae suspicione non caruit. FIRM. math. 1, 2, 4 nec Syrorum avarities lascivis Veneris radiationibus temperatur. RVT. LVP. 1, 4 propter avaritiam, quo plus habes, magis eges. EDICT. Diocl. 1, 4 nullo sibi fine proposito ardet avaritia desaeviens. *cf.* 1, 28. 1, 8 gliscentis avaritiae ac rapidis aestuantis ardoribus velut quaedam religio. 1, 26 eorum avaritiae modum statui. 2, 8 ut . . . avaritia . . . legis terminis stringeretur. 2, 12 dum . . . avaritia conpescit⟨u⟩r. 2, 20 ille . . . qui . . . avaritia⟨e⟩ distrahentis . . . consenserit. 2, 25 quorum avaritiam nec prol⟨i⟩xitas temporum nec divitiae . . . satiare potuerunt. COD. Iust. 10, 42 (41), 6 vinceris avaritiae caecitate et onera, quae patrimonio tuo iniunguntur, solus recusare conaris. COD. Theod. 5, 6, 1 (*a. 314*) si quis . . . in eadem avaritiae tenacitate permanserit, . . . multabitur. AMM. 30, 4, 18 tanquam avaritiae venumdati . . . nihil praeter interminatam petendi licentiam norunt. HYG. fab. 89 p. 86 Laomedon . . . votum avaritia fefellit. HIER. epist. 60, 16 abscissa manus dextra *Ruffini* ad dedecus insatiabilis avaritiae ostiatim stipem mendicavit. CLAVD. 26, 226 iamque oneri creduntur opes tandemque libido haesit avaritiae. AVG. civ. 2, 6 de cohibenda avaritia, ambitione frangenda, luxuria refrenanda. 7, 12 avaritia Iovi nomen imposuit *Pecuniae. ibid.* amor *Sapientiae* purgat a sordibus avaritiae. 12, 8 vitium est avaritia . . . hominis perverse amantis aurum. 14, 15 libido habendi pecuniam quae avaritia *dicitur.* serm. ed. Mai 115 ab avaritia ad eleemosynarum largitatem . . . transitum faciamus. *translate:* SEN. dial. 10, 3, 1 profusissimi *sunt* in eo, cuius unius honesta avaritia est *i. tempore.* CVRT. 8, 8, 12 insatiabilis autem avaritia est adhuc implere velle, quod iam circumfluit *sc. vas.* SIDON. epist. 6, 1, 4 tibi avaritiae non fuit pascere animam fragilitate ieiunam.

II *translate de* ***variis rebus:*** AVG. gen. ad litt. p. 347, 4 radix omnium malorum est avaritia, si avaritiam generalem intellegamus, qua quisque adpetit aliquid amplius quam oportet . . .; hac enim et diabolus cecidit, qui utique non amavit pecuniam sed propriam potestatem. *cf.* serm. ed. Mai 79, 10 cunctarum rerum malarum genetrix avaritia. lib. arb. 3, 17, 48 avaritia . . . in omnibus rebus, quae immoderate cupiuntur, intellegenda est. civ. 1, 10. serm. ed. Mai 119, 5. HIER. in Eph. 5, 3 p. 640 Vall. avaritiam: non hanc, qua pecuniam cupimus congregare, sed illam, de qua supra: quod scilicet *avarus* . . . per omnia turpitudinum genera lasciviaeque discurrat. 5, 5 p. 643 Vall. avaritiam pro adulterio positam. epist. 22, 32 radix omnium malorum est avaritia ideoque ab apostolo idolorum servitus appellatur (VVLG. Eph. 3, 5). 125, 2. 130, 14 cum apostolus doceat avaritiam esse idolorum cultum. 14, 5 avaritiam esse idololatriam (VVLG. I Cor. 3, 5). PLAVT. Rud. 1239 si quis avidus poscit escam avariter, decipitur . . . avaritia sua. SEN. dial. 2, 12, 2 illis (*pueris*) talorum nucumque et aeris minuti avaritia est, his (*viris*) auri argentique et urbium. CVRT. 9, 2, 9 avaritia gloriae et insatiabilis cupido famae. ITIN. Alex. 50 itaque victoriae avaritia usus Oceanum venit *Alexander.*

synonyma: ad IA: libido, luxuria, crudelitas, audacia. *ad IB:* parsimonia, sordes. *ad II:* aviditas, cupido. *opposita: ad IA:* abstinentia, continentia. *ad IB:* largitio, prodigentia, liberalitas.

avārus, -a, -um [*cf. c.* avēre, avidus. *Th.*] GELL. 10, 5, 1 P. Nigidius dicit in commentariorum undetricesimo 'avarus . . . appellatur, qui avidus aeris est'. sed . . . cur . . . non videri possit ab uno solum verbo inclinatum, quod est 'aveo', eademque fictura qua est 'amarus'? ISID. orig. 10, 9 avere cupere est. hinc et avarus. nam quid est avarum esse? progredi ultra quam sufficit. avarus ex eo dictus est, quod sit avidus auri *eqs.* (*cf.* AVG. civ. 15, 22 aurum amatur ab avaris). *de orthogr. cf.* ALBIN. gramm. VII 297, 10 avarus si vitium significat, per v; si gentem, per b scribatur. *comp.* avarior *saepe, ut* PLAVT. Capt. 320 CIC. Verr. 4, 190 Cael. 13. *superl.* avarissimus *paulo saepius, inde a* RHET. Her. 4, 41, 53. [*it.* avaro, *francog. vet.* aver, *hisp.* avaro. *M.-L.*]

I *de hominum nimia cupiditate* ***pecuniae fortunaeve:*** *cf.* GLOSS. φιλάργυρος. **A** *comparandae* ('*habsüchtig*'): GLOSS. ἄπληστος. AVG. serm. ed. Mai 25, 2 avari hydropicis similes sunt . . ., avari enim

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

appetendo laborant, luxuriosi erogando. PLAVT. Truc. 238 nos ... esse avaras *meretrices* (TER. Eun. 927 CATVLL. 110, 7). Trin. 240 Amor ... harpago, mendax ... avarus ... despoliator. Poen. 457 avarae Veneri. Trin. 286 rapax avarus invidus ... hiulca gens. Truc. 459 lucri causa avarum probrum sum exsecuta. TRAG. inc. 143 mulierum genus avarum est. ⟨... Eriphyla⟩ auro vendidit vitam viri. LVCIL. 1071 non tango quod avarus homo est quodque improbus mitto. RHET. Her. 2, 3, 5 si dicet pecunia fecisse, ostendat eum ... avarum fuisse, si non poterit ... demonstret corruptorem. 2, 26, 41. 4, 40, 52 (*cf.* CIC. inv. 2, 33). CIC. inv. 1, 80 erit ... incredibile, si aliquis, quem constet esse avarum, dicat alicuius mediocris officii causa se maximam pecuniam neglexisse. 1, 46. de orat. 2, 268 homo ... avarus et furax, sed egregie fortis. S. Rosc. 86 accedit eodem, ut tenuis ante fueris ..., ut avarus ..., ut audax (*cf.* PLAVT. Capt. 287). Verr. 1, 13 hominis avarissimi et libidinosissimi, *cf.* Phil. 2, 115. Verr. 1, 41 avarissimi hominis cupiditati. 4, 190 avariores magistratus. Cael. 13 quis in rapacitate avarior? *cf.* Rab. Post. 21. 31 Cluent. 44. Verr. 2, 94 homo avarissime et spurcissime. 6, 87 reperta est eadem istius hominis avarissimi ratio in praesidiis quae in classibus. Phil. 13, 18 in sinu non modo avarissimae sed etiam crudelissimae uxoris. 6, 4. Att. 10, 11, 3 non facit indulgentia *patris filium* ... avarum aut non amantem suorum. PVBLIL. C 37 cum das avaro pretium, ut noceas, rogas. NEP. reg. 2, 2 *Dionysius maior* ... non avarus, nullius denique rei cupidus nisi singularis perpetuique imperii. VERG. georg. 1, 47 illa seges demum votis respondet avari agricolae. Aen. 3, 44 fuge crudelis terras, fuge litus avarum. *cf.* OV. met. 11, 208 ad avarae (curvae *N*) litora Troiae. HOR. sat. 1, 1, 108 qui nemo, ut avarus, se probet. carm. 2, 18, 26 ultra limites clientium salis avarus. TIB. 2, 4, 35. 45. 3, 1, 7 pretio capiuntur avarae. PROP. 1, 8ᵇ, 38 non tamen illa meos fugit avara sinus. 5, 7, 37 natura insidians pontum substravit avaris. 3, 12, 5. 4, 16, 97. OV. rem. 302 sub titulum nostros misit avara Lares. am. 3, 8, 22. met. 7, 466 accepto quod avara poposcerat auro. 2, 759. LIV. 22, 50, 6 ab avarissimo et crudelissimo hoste (*Poeno*). 22, 59, 14 Poeno, qui utrum avarior an crudelior sit, vix existumari potest (*cf.* SEN. contr. exc. 1, 7 contr. 1, 7, 16 AMM. 20, 1, 2 HIER. epist. 130, 7 p. 982 Vall.). SEN. contr. 1, 7, 3 pecuniam ... avaris dabas. 7, 7, 11 hominem avarum et lucro inhiantem. contr. exc. 8, 1. VAL. MAX. 3, 7, 1ᵈ non me ... Punicae ... gazae avarum reddiderant. 6, 4 ext. 1 ab imperatore avaro. 9, 1 ext. 4 avaro ... hosti praeda optabilis. SEN. epist. 7, 3 avarior redeo ... luxuriosior, immo vero crudelior. 88, 30 humanitas vetat superbum esse adversus socios, vetat avarum. benef. 1, 2, 3 avarus exactor. dial. 9, 8, 4 inter avaros, circumscriptores, latrones. MART. 1, 66, 1 meorum fur avare librorum. 6, 63, 1 scis hunc, qui captat *te*, avarum. 12, 55, 4 *basia* Aegle ... avara vendit. QVINT. decl. 265 p. 81, 26 ne rei publicae quidem ... nomine avari sumus. 293 p. 164, 22 vobis videor avarus, libidinosus? 342 p. 352, 22 cupidi et avari et hereditatem istam adfectantis. IVV. 1, 77 nurus corruptor avarae. 14, 178 pudor est unquam properantis avari? TAC. Agr. 30 si locuples hostis est, avari, si pauper, ambitiosi *sunt Romani.* VLP. dig. 1, 16, 6, 3 inhumanum est a nemine accipere ..., omnia avarissimum (*de officio proconsulis, cf.* 23, 1, 32, 2). 21, 1, 1, 11 qui praeter modum ... cupidi avarique sunt. GELL. 5, 5, 5 satis esse credo Romanis haec omnia, etiamsi avarissimi sint. APVL. flor. p. 90 Oud. merces Protagorae ... avaris relinquenda est. apol. 71 avarum virum nacta. met. 7, 15 uxor eius avara ... panem sibi suisque de meo parabat corio. 9, 14 in rapinis turpibus avara *mulier.* DOCTR. apost. 2, 6 non cupidus eris nec avarus (πλεονέκτης) nec rapax. COMM. instr. 1, 28 iusti resurgunt, avari cremantur (*acrostichon*). CAPITOL. Alb. 13, 6 tam avarum principem. HIL. in psalm. 137, 3 si quis de furto paenitens turpibus lucris pecuniam suam auxerit, non erit quidem fur sed avarus et raptor. OPTATVS 1, 19 p. 20, 19 suscepti hospitio ab avaris, ab ambitoribus. 6, 2 p. 146, 5 avari dum venditis *calices Christi sanguinis.* AMM. 28, 1, 20 in principem ut avarum et truculentum. HYG. astr. 2, 25 p. 68, 3 eos minus officiosos, magis avaros coepisse fieri. HIER. epist. 69, 3 oportet ... ergo episcopum ... esse ... non litigiosum, non avarum. VVLG. prov. 1, 19 (*aliter Graeci*). 29, 4 avarus (παράνομος) destruet eam (*terram*). Luc. 16, 14 Pharisaei ... avari (φιλάργυροι). I Cor. 5, 10 non utique aut avaris (πλεονέκταις) aut rapacibus *commisceamini* (5, 11. 6, 10. Eph. 5, 5 *graece item* πλεονέκτης). CLAVD. 18, 84 pretio lenibat avaras *Eutropius.* AVG. civ. 1, 8 nec pios nos faceret talis servitus, sed potius cupidos et avaros. 1, 31 avarus vero luxuriosusque populus secundis rebus effectus est. *de avarorum rebus*: CIC. inv. 2, 32 si qui, quem pecunia dicat inductum fecisse ..., possit demonstrare aliqua in re eius factum avarum; *cf.* Flacc. 7 *et* FRONTO p. 235, 7 N. HOR. carm. 4, 9, 37 est animus tibi vindex avarae fraudis. MANIL. 5, 531 oculos (COMM. instr. 2, 23, 8 oculorum acies). VAL. MAX. 2, 6, 10 avara ... Gallorum philosophia. OCTAVIA 435 luxuria ... orbis ... opes ... avaris manibus ut perdat rapit. CVRT. 7, 8, 19 ad pecora nostra avaras et insatiabiles (instab- *codd.*) manus porrigis. QVINT. decl. 306 p. 201, 21 leges, quibus inter continua bella praemium non avaris virtutibus dabatur. PLIN. paneg. 41 ad tuas aures ... avaris adulationibus obstructus est aditus. CLAVD. 3, 164 avaro pascitur aspectu *Rufinus.* 24, 229 votique famem pasсurus avari ... Mida. MAR. VICT. aleth. 3, 392 ut ... iurgia tollat avara. ENNOD. carm. 2, 115, 2 argenti atque auri vapulat quicunque metallis, gaudia cum fletu miscet avara suo. ARATOR act. 1, 247 *claudi* votum spes lusit avarum.

B *retinendae pecuniae* (*'geizig, knauserig'*): *cf.* GLOSS. III 372, 67 avarus σκνιφός. HIL. in psalm. 125, 5 avarus cariturus semet ipso carere timet pecunia; negotiosus, tristis, anxius, sine requie ulla damni metu semper detinetur. ISID. diff. 1, 4 avarus est, qui suo non utitur (DIFF. ed. Beck p. 40, 112 GLOSS. IV 311, 51). NAEV. com. 49 nimis avarus. PLAVT. Persa 687 leno ... impure, avare (TER. Haut. 39 OV. am. 1, 10, 23 SEN. contr. 9, 1, 12). Aul. 1 senex avarus. 7 (QVEROL. p. 6, 11). Capt. 408 nunquam erit tam avarus, quin te manu emittat gratiis. 320 ne tuom animum avariorem faciant divitiae meae. CAECIL. com. 200 parentem habere avarum inlepidum ..., qui te nec amet nec studeat tui. VARRO Men. 37 avarus fenerator spe lucri rem scriptione duplicarat (PORPH. Hor. sat. 1, 2, 14). 126 qui sit avarus sanus? (HOR. sat. 2, 3, 82 danda est ellebori multo pars maxima avaris. 2, 3, 158 quid avarus? stultus et insanus). RHET. Her. 4, 51, 65 totam ... naturam ... aut gloriosi ... aut avari. *cf.* CIC. top. 83 descriptio qualis sit avarus. de orat. 3, 115 part. 66. RHET. Her. 4, 41, 53 hominis ... est animus avarissimus. CIC. parad. 52 avari ... inopes ac pauperes existimandi sunt. Tusc. 3, 73 avari avaros ... reprehendunt. fin. 2, 27. or. fr. A XV 2 M. tam acres ad pecunias, tam attenti, tam avari. Verr. 5, 12. Cato 65 etiam avari *sunt senes.* Phil. 2, 113 tua minime avara coniux ... nimium diu debet populo Romano tertiam pensionem. CAEL. Cic. epist. 8, 12, 1 cum homo avarus, ut ea solveret, sibi imperare non posset. PVBLIL. A 55 avarus animus nullo satiatur lucro (SEN. epist. 94, 43 SCHOL. Cic. Gron. p. 391, 14). 14 avarus ipse miseriae causa est suae. 21 avarum facile capias, ubi non sis item. 23 avarus nisi cum moritur nil recte facit. 25 avarus damno potius quam sapiens dolet. 26 avaro quid mali optes nisi: vivat diu? I 5 in nullum avarus bonus est, in se pessimus (SEN. epist. 108, 9). N 10 negandi causa avarum nunquam deficit. S 30 res avarum ... levat. T 3 tam deest avaro quod habet quam quod non habet (SEN. contr. 7, 3, 8 QVINT. inst. 8, 5, 5. 9, 3, 64 HIER. epist. 53, 10). VERG. Aen. 1, 362 avari Pygmalionis (*cf.* 349 auri caecus amore). CVLEX 64 si nitor auri ... animum non anget avarum. HOR. epist. 2, 2, 157 si divitiae ... reddere possent ... cupidum timidumque minus te, ... ruberes, viveret ... te si quis avarior. 1, 16, 65 qui cupiet, metuet quoque *sc. avarus.* 2, 1, 119 vatis avarus non temere est animus, versus amat. 1, 1, 78. 1, 2, 56 semper avarus eget. sat. 1, 1, 103 non ego, avarum cum veto te fieri, vappam iubeo ac nebulonem. epist. 2, 2, 205. 2, 2, 194 quantum discordet parcus avaro. epod. 1, 33 avarus ut Chremes. AETNA 621 ignis ... torret avaros. 629 parcite, avara manus, dites attollere praedas. PROP. 3, 23, 19 *tabellis* aliquis rationem scribit avarus. OV. met. 13, 434 opes, animi inritamen avari. am. 2, 10, 33 quaerat avarus opes. 1, 12, 26 tabulas ..., in quibus absumptas fleret avarus opes. 3, 7, 50 quid, nisi possedi dives avarus opes? (SEN. nat. 1, 16, 1 hunc divitem avarum, sestertii milies servum. IVV. 7, 30 PORPH. Hor. sat. 1, 1, 76 RVT. LVP. 2, 5 *et translate* SALV. gub. 1, 10 quod avara ac divite conscientia auri talenta non premerent *Fabii Fabricii eqs.*). SEN. contr. 1, 7, 16 in tam avara civitate, in qua ne filii quidem patres alunt. contr. 2, 1, 4 quisquis es avarus pecuniae custos. contr. exc. 6, 1. VAL. MAX. 7, 6, 3 avaro ... fame consumpto manubiis sordium suarum frui non licuit. PHAEDR. app. 5, 8 avari describuntur, quos circumfluit usus bonorum, sed nil possunt tangere. 4, 20, 18 tibi dico, avare, gaudium heredis tui. 1, 27, 1. SEN. Phaedr. 486 avarae mentis ... furor. Tro. 486 in luctus suos rex non avarus. clem. 1, 3, 5 sive avarus dominus est, mare lucri causa scrutamur. benef. 2, 27, 1 cum esset avarissimus *Cn. Lentulus*, nummos citius emittebat quam verba. 2, 30, 2 referre *gratiam* facile est, si avarus es, sine inpendio. 3, 17, 1 impunitus erit ... avarus? poena est, quod non audet ulli dare beneficium. 4, 26, 2. 7, 27, 3 si indignaris ingratos esse, indignare luxuriosos, indignare avaros. epist. 50, 3 nemo se avarum esse intellegit. 90, 40 nondum avarus abscondendo, quod sibi iaceret, alium necessariis quoque excluserat. 94, 6 nec avarus, quomodo pecunia utendum sit, exaudiet. 94, 23 *pecuniae* avari modum ignorant, etiam non avari usum. 104, 20 quamdiu avaro sordidoque convixeris. 122, 16. rem. fort. frg. 10, 3 si prodigus est, non habebit, si avarus est, non habet. dial. 4, 7, 2 per sceleratos illi avarosque et prodigos ... incedendum erit. 4, 10, 7 multi mihi occurrent vino dediti, ... multi avari. 7, 19, 2. 10, 7, 1 virilius peccant *avari* illis, qui nulli rei nisi vino ac libidini vacant. STAT. silv. 1, 2, 122 Seras avaros. SIL. 1, 231 Astur avarus visceribus lacerae telluris mergitur imis. MART. 4, 66, 17 mater quod avara reliquit. 5, 18, 5 fortasse avarus videar aut inhumanus. 6, 93, 1 fullonis avari testa vetus. 9, 6, 4 avari ... arte mangonis (QVINT. decl. 340 p. 344, 9). QVINT. inst. 6, 2, 17 ἤθη ..., quibus rusticos ... avaros ... effingimus. 3, 8, 51. 7, 1, 45 avarum ..., qui dividere nolit cum fratre. 3, 7, 25 ut ... pro avaro parcum vocemus. decl. 260 p. 64, 12 avari parcique, qui aliquid non fecisse sordide ... scelus existimatis (IVV. 14, 111 laudatur avarus tanquam parcus homo. VOPISC. Car. 14, 3 Diocletiane, nimium avarus, nimium parcus es.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

RVT. LVP. 1, 4 nolito te ... parcum appellare, cum sis avarus. HIER. epist. 22, 33 quidam ex fratribus parcior magis quam avarior. ORIENT. comm. 2, 19 lenito titulo parcum se dicit avarus). QVINT. decl. 367 p. 402, 13 quisquis non est avarus, demens est? 345 p. 365, 7. IVV. 6, 141 vidua est, locuples quae nupsit avaro. 9, 38 quod tamen ulterius monstrum quam mollis avarus? 14, 119 animi felices credit *pater esse* avaros ..., qui nulla exempla beati pauperis esse putat. 14, 228 laevo monitu pueros producit avaros. GELL. 12, 2, 13 Seneca in ... avarum et avidum et pecuniae sitientem dixit. APVL. apol. 20 si pauperem me haberi vis, prius avarum esse doceas necesse est. met. 6, 19 avaro navitae (*i. Charonti*) data ... stipe. PORPH. Hor. carm. 3, 16, 18 tanto cupidiores avarioresque fieri homines, quanto plus adquirant. 3, 16, 21 epod. 1, 33. sat. 1, 1, 108 avarum ... qui proposito suo gaudeat solus. 1, 1, 43. 51. 52. 68. 72. 2, 3, 77. 201. 224. epist. 1, 12, 10 nihilo minus avarus est dives quam pauper fuit is, qui avarus natus est. 2, 1, 177. 2, 1, 39 ita non avari, ut inter parvas opes beati vixerint. 2, 1, 123. 2, 2, 185 inportunus: sine portu et requie, hoc est avarus. LAMPR. Alex. 14, 7 mulier sancta, sed avara et auri atque argenti cupida (59, 8). VOPISC. Aur. 43, 1 eunuchi avarissimi. RVT. LVP. 2, 9 avari atque asoti idem vitium est. uterque ... nescit uti. SERV. Aen. 1, 363 quae ... avaro maior poena quam pecuniam, propter quam deliquerat, perdere! 4, 656. 3, 209 avari finguntur furias pati, qui abstinent partis. HIER. epist. 52, 6 simulataque laetitia mens intrinsecus avara torquetur. 100, 15 eget semper qui avarus est. VVLG. eccles. 5, 9 avarus (ἀγαπῶν ἀργύριον) non implebitur pecunia et, qui amat divitias, fructum non capiet ex eis. Sirach 10, 9 avaro (*deest in graeco*) ... nihil est scelestius ..., nihil est iniquius quam amare pecuniam. CLAVD. 27, 8 elapsas quaerit avarus opes *Eutropius*. AVG. civ. 4, 12 pauperes ... *dicimus* avaros, semper inhiantes et egentes. VINDIC. epist. Pentad. p. 488, 13 cholera nigra facit homines ... avaros timidos tristes. SIDON. epist. 3, 13, 3 ipse avarissimus quemque non pascit tam panis bonus quam panis alienus. 5, 7, 6 ad quorum *malorum* consilia Phalaris cruentior ... Galba avarior redderetur. CARM. epigr. 1106, 1 (= CORP. VI 25531) semper vivebat avarus, heredi parcens, invidus ipse sibi. *c. gen.*: TAC. hist. 1, 49 pecuniae alienae non adpetens, suae parcus, publicae avarus *Galba*. *de rebus*: HOR. carm. 3, 29, 61 ne Cypriae Tyriaeque merces addant avaro divitias mari. 2, 2, 1 nullus argento color est avaris abdito terris. SEN. benef. 4, 14, 3 ad beneficium dandum non adducit cogitatio avara nec sordida sed ... liberalis. [epist. 50, 2 avarissimus *falso codd.*] COLVM. 4, 1, 1 quae utraque reprehensio avaram magis habet aestimationem quam veram. MART. 3, 58, 42 nec avara servat crastinas dapes mensa. 6, 29, 1 non de plebe domūs nec avarae verna catastae. PS. QVINT. decl. 9, 1 quod vix ad sustinendum spiritum sufficientes cibos ... avara manu dederim. SIDON. epist. 4, 14, 2 dicas velim, qualiter futurus fueris humanus in factis, qui perduras avarus in verbis. CARM. epigr. 1141, 8 (= CORP. III 9418) non amor in fratres eius avarus erat.

II *transfertur de argento possessioneve ad* **alias res**: **A** *i. q. cupidus, avidus, passim c. gen., cf.* PRISC. gramm. III 218, 8 avarus illius rei. NON. 442 avarum semper in reprehensione est, avidum ... etiam honeste intellegi potest. VERG. georg. 2, 492 Acherontis avari (OV. am. 2, 6, 39 optima prima fere manibus rapiuntur avaris. EPICED. Drusi 357 omnis expectat avarus portitor. SEN. Herc. f. 782 Ditis. CARM. epigr. 1034, 3 me rapuissent manes ... Ditis avari. CLAVD. rapt. Pros. 1, 21 di *Averni* ... opibus quorum donatur avaris quidquid in orbe perit). HOR. epist. 2, 1, 179 animum ... laudis avarum (SYMM. epist. 1, 78, 1. 1, 1, 6 iactantia avara laudis. ENNOD. opusc. 2 praef. p. 287, 6. dict. 10 p. 455, 25 mens avara famae. epist. 1, 1 p. 1, 13 *assertio* fit avara gloriae). ars 324 Graiis ... praeter laudem nullius (*neutr.*) avaris. PANEG. 11, 12 p. 254, 7 curarum (*i. negotiorum*) avarus *Iulianus*. CLAVD. 26, 606 caedis avarus miles. ENNOD. epist. 7, 24 p. 192, 7 filium ... talem se ... praestare, ut avara suorum vota transcendat (7, 29 p. 195, 26. 6, 23 p. 162, 8 dict. 8 p. 450, 7. OPT. PORF. epist. 1, 1 avara atque ultra meritum cupida ... vota). *de rebus*: CVLEX 282 silvaeque sonorae ... cantus rapiebant cortice avara. HOR. carm. 4, 11, 25 terret ambustus Phaethon avaras spes. epist. 1, 15, 32 quidquid quaesierat, ventri donabat avaro. PROP. 2, 28, 56 *puellas* ignis avarus habet. ENNOD. dict. 1 p. 423, 9 avarae laudis adsumptor. *cum* ad: HIER. epist. 133, 6 avarus sum ad accipienda beneficia dei. PS. AVG. quaest. test. I 26 avarus ad bonum. **B** *i. q. retinens, parcus*: PROP. 4, 7, 74 potuit nec tibi (*o Cynthia*) avara fuit *nutrix*. ENNOD. epist. 4, 17 p. 111, 15 deliberationem meam non tamquam verborum avarus occului (4, 19 p. 112, 12). SYMM. epist. 1, 90, 1 ne sim circa te avarus officii.

synonyma: *ad I*: parcus (*cf.* SERV. auct. georg. 1, 47 'avari' plus est quam si dixisset 'parci'. Nigidius: 'quia, qui parcior est, suo contentus est, quod avarus non facit'), tenax (*cf.* SEN. benef. 4, 11, 1 sui non avare tenacem), sordidus. *ad II*: avidus, cupidus, studiosus. *opposita*: *ad IA*: abstinens, continens, humanus. *ad IB*: liberalis.

adv. **avāre,** *prisce* **avāriter,** *ut* PLAVT. Curc. 128 Rud. 1238 CATO orat. frg. 70, 3 QVADRIG. hist. frg. 88; *cf.* PRISC. gramm. III 70, 20 Plautus amiciter avariter *et* NON. 510, 16 avariter pro avare. *comp.* avarius COLVM. 1, 7, 1 LIV. 43, 4, 5 SIDON. epist. 4, 24, 8; *superl.* avarissime SEN. dial. 8, 5, 7.

I *i. q. avide* (*cf.* avarus *II*), *cf.* GLOSS. II 235, 24 ἀπλήστως: PLAVT. Curc. 128 vide ut ingurgitat impura in se merum avariter faucibus plenis. Rud. 1238 quam si quis avidus poscit escam avariter, decipitur ... avaritia sua. COLVM. 7, 1 dominus avarius opus *colonorum* exigat quam pensiones. AMBR. Abr. 1, 5, 37 bonus maritus exortem religiosi muneris esse non patitur uxorem nec avare sibi totum munus usurpat. **II** *de pecuniae bonorumve* **A** *appetente*: TER. Haut. 48 si nunquam avare pretium statui arti meae (Hec. 49). CATO orat. frg. 70, 3 (Non. 510) fraudulenter atque avariter (*de praeda dividunda*). CIC. S. Rosc. 118 ubi multa avare ... facta videbitis, ibi scelus quoque latere ... putatote. off. 3, 37 si omnes deos ... celare possimus, nihil tamen avare, ... nihil libidinose esse faciendum. rep. 2, 63 *decemviri* libidinose omni imperio et acerbe et avare populo praefuerunt. NEP. Lys. 4, 1 cum Lysander ... multa crudeliter avareque fecisset. LIV. 21, 1, 3 Poenis quod superbe avareque crederent imperitatum victis esse. *cf.* CVRT. 4, 7, 1. 8, 3, 16. 8, 8, 9. LIV. 23, 32, 9 iis (*Sardis*) ... acerbe atque avare imperatum. 43, 4, 5 quo crudelius avariusque in Graecia bellatum erat. 43, 7, 8 quae ... C. Lucretius in populares suos (*Chalcidenses*) superbe, avare, crudeliter fecisset. LIVI per. 43 praetores aliquot eo, quod avare et crudeliter provincias administraverant, damnati sunt. SEN. dial. 10, 10, 4 qui multa avare ... rapuit. QVINT. decl. 345 p. 365, 3 hic ... si quid avare ... cupide fecisset, tua ... pecunia ... ad tyrannicidium conduceretur. SVET. Aug. 67 ministrosque C. fili ... superbe avareque in provincia grassatos. VLP. dig. 1, 16, 6, 3 neque avare modum xeniorum excedat *proconsul*. NOVELL. Iust. 34 praef. avare temporum necessitate captata. EVTR. 6, 9 *milites Romani* neglegenter se et avare agentes. RVF. FEST. brev. 13 ita ius eius insulae (*Cypri*) avarius magis quam iustius sumus assecuti. VVLG. Iob 27, 8 quae est spes hypocritae, si avare rapiat? Ezech. 22, 12 avare proximos calumniaberis. 22, 27 avare *rapientes praedam* ad sectanda lucra. SIDON. epist. 4, 24, 8 avarius me constat esse tractatum quam coheredes. **B** *tenacissimo*: QVADRIG. hist. frg. 88 avariter ille, nos largiter. SEN. benef. 4, 11, 1 virum ... alieni abstinentem, sui non avare tenacem. dial. 8, 5, 7 licet horas avarissime servet ... homo. COLVM. 4, 3, 2 liberos suos nonnulli ... avare nutriunt. CARM. epigr. 1494 (= CORP. VI 14618), 1 semper qui vivitis avare.

synonyma: *ad I*: avide, (cupide). *ad II A*: cupide, libidinose, acerbe, crudeliter. *ad II B*: parce, (sordide). *opposita*: *ad II A*: continenter, iuste, (humane). *ad II B*: largiter. *Zimmermann.*

Avasgia *v.* Abasgia. **Auasītae** *v.* Oasis.

Auastomates *gens Mauret. Caesar.* AMM. 29, 5, 33 Auastomates *acc.*

Avatha. **1** *castellum Phoeniciae.* NOT. dign. or. 32, 7. 22 equites promoti indigenae, Avatha, *sub duce Phoenicis.* **2** *statio Arabiae.* NOT. dign. or. 37, 25 ala nona miliaria, Avatha, *sub duce Arabiae.*

Avaticī (Āvat-?), -ōrum, *Ptol. 2, 10, 5 μετὰ δὲ τὸν Ῥοδανὸν ἐπὶ θαλάσσῃ κεῖται Ἀὐατικῶν (Ἀὐατιλῶν plurr. codd.) Μαριτίμα πόλις, gens Galliae Narbon.* MELA 2, 78 Maritima Avaticorum. PLIN. nat. 3, 34 oppidum Maritima Avaticorum (*sic AB*, abat- *C*). *cf.* AVIEN. ora 700 gens hinc Avatici (*coni. Vnger*, nearchi *trad.*). *cf. Ihm, PW. II 2267.* *Diehl.*

Avatius, -a *nom. gent., cf.* Avius *et* Avanius. CORP. VIII 1679 (*in prov. procos., periit*) Avatia Victoria ⟨q⟩ui ⟨e⟩t Monna vocita⟨ta⟩ e(st). *Otto.*

Auaxa, -ae *statio Ponti.* NOT. dign. or. 38, 7 Auaxa. 18 ala Theodosiana apud Auaxam *sub duce Armeniae.* *contulit Seeck* RAVENN. p. 75, 1 Anxis.

G(enio) **Aub** (?) Aug. (*sic*). CORP. VIII 6001 (*in Numidia*).

...⟩ M. l. **Aubasn**( ). INSCR. Rhen. Bramb. 85 (*apud Batavos*).

Aubereo *statio in via Lepti Magna Alexandriam.* ITIN. Anton. 65 Aubereo (*P*, ambureo, aubureo *cett.*). *Diehl.*

? **aububulcus** pastor bovum (*vel* -vium) GLOSS. V 346, 39. *coniecerunt* aubulcus (au⟨t⟩ bubulcus *Bücheler*); *cf. Goetz, thes. gloss. s. v. Zimmermann, Archiv 12 p. 132.* *Ihm.*

Aubuzza *pagus Galliae proconsularis, nunc* Hr. Djezza. CORP. VIII 16367 Genio coloniae Iuliae Veneriae Chirtae novae ⟨cives Romani (?) qui⟩ Aubuzza consistunt paganicum pecunia sua a solo ⟨restit⟩uer⟨unt⟩. *cf.* 16368 *cum adn.* *Diehl.*

auca, -ae *f.* [*ab* avis. *Th.*]. GLOSS. II 45, 45 auca πτηνόν. III 608, 25 (= 617, 26) ansera id est auca. V 266, 20 anser auca id est gos (*anglosax.*). *nota scripturam* occa V 615, 40 (*cf.* 491, 26). [*it.* oca, *francog.* oie, *hisp.* oca. *M.-L.*] AVIAN. prol. 33 habebat rusticus aucam tanto genii munere insignitam, quod ... ova ponebat aurea. rusticus ... aucam necavit. *cf. Ducange, gloss. s. v.* *Ihm.*

Auca *cf.* Aucensis.

Aucalo, -ōnis *cogn. vir. barb.* CORP. XII 1088 (*Aptae, periit*) Minervai ⟨T⟩ullia Aucalonis ⟨f.⟩ v. s. l. m. *v.* Aucalus.

Aucalus, -ī *cogn. vir. barb.* CORP. II 5556 (*in conventu Bracaraugustano*) Aucalus hospites Arcius et Vrtinus. *Diehl.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Aucanius, -a *nom. gent., cf.* Ocanius *et* Auceius *al.* CORP. VIII 11940 (*in prov. Byzac.*) Aucanius Felix. '*an est* ⟨L⟩ucanius?' *Schmidt.* *Otto.*

? **Aucarius,** -ī *cogn. vir. barb.* CORP. II 3218 (*in titulo Valeriensi Tarraconensis, periit*) d. m. (Gavia?) Elatia Aucarli fil. Auli ann. XXIX d. f. c. (?)

Aucasus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. XIII 553 (*apud Elusates*) Laevinae Aucasi fil. uxsori s⟨uae.

Auccitānus *ab oppido veluti* Aucci *deriv.* CORP. II 5061 (*cf.* 5476 *in Baetica*) ...⟩ Corneli⟨us ...⟩ Sall. Aucci⟨tanus. CONC. Tolet. a. 653 (Mansi X 1222 C) Iulianus Auccitanus episc. *cf.* Accitanus *sub* Acci. *Diehl.*

Aucē *v.* Auge.

Aucēius, -a *nom. gent., cf.* Aucilius *al.* CORP. V 2180 (*Altini*) Sex. Valerius Alcides VI vir v(ivus) f(ecit) sibi et Auceiae Psyche coniug(i). *Otto.*

Aucela *v.* Augila. **Aucelia** *v.* Aucella.

aucella, -ae *f.* [*ab* auca avicula *deminutive. Th.*]. GLOSS. IV 312, 1 aucella ortygometra (V 590, 58. 626, 26). VARRO ling. 8, 79 minima in quibusdam non sunt, ut avis avicula aucella. APIC. 4, 181 gigeria pullorum, aucellas, isicia coques ex iure. 5, 194 coques simul turdos vel aucellas. ANTHIM. 31 alia genera aucellarum, quae albas carnes habent. *masc.* **aucellus,** -ī. [*it.* uccello, *francog.* oiseau. *M.-L.*] GLOSS. II 25, 42 aucellus στρουθίον. *cf.* 597, 9 viscum gluten, quo utuntur aucelli. SCHOL. Iuv. 6, 7 (*ed. Keil ind. schol. Hal. 1876 p. VII 18*) aucello mortuo. LEX Sal. 7, 4 add. 6 si quis aucellum (aviculam *al.*) de trapa furaverit. *cf. Rönsch, coll. phil. p. 298 sq.* *Ihm.*

Aucella *nom. mul.* CORP. XIII 10010, 214 (*in vasculis Gallicis*) Aucella f(ecit) *et* A u g e l i a f(ecit). VII 1336, 116 (*cf.* XIII 10010, 24 *adnot.*) A u c e l i a f(ecit). *sed vide etiam* Ocella. *Otto.*

aucupis **aucellātōris** id est qui aves capit GLOSS. (*Löwe, gloss. nom. p. 164*). *Ihm.*

(Aucellio) **Ocellio** *nom. serv.* CORP. XIII 612 (*Burdigalae*) L. Antonio L. f. Gal(eria) Statuto domo Bilbil(i) Ocellio (*hic avis picta in ramo sedens*) l(ibertus). *cf.* aucella. *Otto.*

aucellus *v.* aucella.

Aucena. *in operculo vasculi Praenestini deae vestitae trigis insistenti, puerum insequenti adscriptum est* Aucena. *pro* Aurora *habuit Garrucci glossa nisus Hesychiana* Αὐκήλως, ἕως ὑπὸ Τυρρηνῶν. *cf. Jordan, Kritische Beitr. p. 58 sq., qui interpretatus est* Αὐγέννα, Αὔγεινα. *v. Wissowa, PW. II 2268.*

Aucēnsis, -e, *ad oppidum quale est* Auca, *nunc* Oca (*cf. Corp. II p. 395*) *pertinens.* CONC. Tolet. a. 589 (Mansi IX 1001^c) Asterius Aucensis ecclesiae episcopus subscripsi (a. 597 Mansi X 478^e). a. 636 (Mansi X 657^b) ego Amanungus ecclesiae Aucensis episcopus similiter subscripsi. a. 653 (*ibid.* 1222^c) Litorius Aucensis episc. *Diehl.*

auceps, -cupis *m.* [*cf. c.* avis *et* capere. *Th.*]. GLOSS. II 25, 44 auceps ἰξευτής *et passim* (*cf.* HIER. in Am. 1, 3 p. 254 Vall. ab aucupe, qui melius dicitur ἰξευτής, eo quod haerent visco). III 367, 4 (= 439, 78) θηρευτής. IV 209, 46 avium venator. 23, 41 (= 485, 56) avium captor. V 546, 11 aves capiens (= PRISC. gramm. II 26, 13). IV 312, 6 aucupator auceps (*cf.* 312, 52). II 569, 13 aucupator auceps, qui retibus prendit aves. *de interpretamentis recentioribus in* GLOSS. auceptor (?), avicaptor, aucellator (*v. sub voce*) *cf. Goetz, thes. gloss. s.* auceps, *Löwe, prodr. 410.* VARRO ling. 8, 61 si ab avibus capiendis auceps dicatur, debuisse aiunt a piscibus capiendis ut aucupem sic piscicupem dici. PRISC. gramm. II 16, 18 (= 39, 7) avis auceps. ISID. orig. 10, 13 auceps *dictus*, eo quod aves capiat. MART. CAP. 3, 325 cum 'venor piscor aucupor' similia sint, cur 'venator' et 'piscator' dicitur et 'aucupator' non dicitur, sed 'auceps'? GRAMM. suppl. 35, 3 a capio municeps, particeps, auceps. *genet. ubique est* aucupis (CASSIOD. gramm. VII 157, 2. 160, 5). *attamen* VEL. gramm. VII 75, 13 aucipis malo quam aucupis, quia scio sermonem et decori servire et aurium voluptati (aucipes *num recte scriptum sit* PANEG. 12, 14 *quaeritur*). *nota*: PROB. cath. gramm. IV 26, 22 tis faciunt genetivo, ut ... hospes hospitis, excepto uno, quod pis facit, non tis, a u c u p e s (aucupis *cod. Bob.*) huius aucupis. nam qui auceps declinat errat ... nominativo plurali Terentius aucupes dixit (TER. Eun. 257, *ubi tamen* aucupes *recte om. A*) ... unde docuit aucupes debere dici, non auceps. nam aucupetes dixisset numero plurali. *forma* a u c u p e x non *legitur nisi* NOT. Tir. 93, 17.

proprie: PLAVT. Trin. 408 piscator ... apstulit, lanii, coqui, ... aucupes. [TER. Eun. 257 *v. supra l. 69.*] LVCIL. 1167 auceps ille facit cum improviso insidiisque. VARRO Men. 55 chortis cocorum atque hamiatorum aucupumque. rust. 3, 3, 4 aucupes, venatores, piscatores. *ibid.* quaedam adsumenda in villam sine retibus aucupis, venatoris, piscatoris. HOR. ars 458 merulis intentus ... auceps. sat. 2, 3, 227 piscator ..., pomarius, auceps. OV. ars 1, 47 aucupibus noti frutices. 3, 669 non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur. met. 11, 73 quos (*laqueos*) callidus abdidit auceps (PAVL. NOL. carm. 1, 2 callidus auceps). COLVM. 8, 8, 2 *columbae* intercipiuntur variis aucupum insidiis. 8, 2, 2 per aucupem decipitur *rustica gallina.* 8, 10, 1 veterani debent intermisceri (*sc. turdis*), qui ab aucupibus in hunc usum nutriti quasi allectores sint. PETRON. 40 parati aucupes cum harundinibus fuerunt et eos (*turdos*) ... volitantes ... exceperunt. PLIN. nat. 10, 23 captas *aves* aucupes dividunt cum iis. 10, 101 contra aucupis inlicem exeunte in proelium duce totius gregis *perdicum* (*iterum ibid.*). MART. 14, 216, 1 *accipiter* praedo fuit volucrum: famulus nunc aucupis idem decipit et captas non sibi maeret aves. epigr. 11, 6 captare feras aucupis arte. VLP. dig. 33, 7, 12, 13 si ab aucupio reditus fuit, aucupes et plagae et huius rei instrumentum agri instrumento continebitur. 9, 2, 29, 3 in venatoribus et in aucupibus probandum *idem quod in piscatoribus.* 19, 1, 11, 18 cum futurum iactum retis a piscatoribus emimus aut indaginem plagis positis a venatore vel pantheran ab aucupe. PAVL. dig. 32, 99, 1 venatores et aucupes (*sim.* sent. 3, 6, 71). CALL. dig. 8, 3, 16 divus Pius aucupibus ita rescripsit. APVL. met. 11, 8 nec *deerat* qui diversis harundinibus alter aucupem cum visco, alter piscatorem cum hamis induceret. PANEG. 12, 14 ut taceam infami saepe dilectu scriptos in provinciis aucipes (aucupes *corr. codicis Vatic. 1775*) ductasque sub signis venatorum cohortes militasse conviviis. CAPITOL. Ant. 7, 5 mensa eius per proprios servos, per proprios aucupes, piscatores ac venatores instrueretur. VEG. mil. 1, 7 piscatores, aucupes. HIER. hom. Orig. in Ier. 4 p. 783 Vall. *perdix decipiens venatores* ante pedes aucupis volvitur et ... elabitur. in Am. 1, 3 p. 253 avis captae ab aucupe. 3, 8 p. 336 *uncinus* Hebraice appellatur chelub et a LXX in 'vas aucupis' vertitur (*saepius ibid.*). VVLG. Am. 3, 5 numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe (ἄνευ ἰξευτοῦ)? *nota inscriptiones in tabulis lusoriis*: INSCR. Bonner Studien p. 233 n. 19 (*c. add. Röm. Mitteil. 6 p. 209*) turdus (ɪᴠᴅᴠs *lapis*) stup⟨et⟩, merula canta⟨t⟩, auceps captat (acptat *lapis*). *in altera (Röm. Mitteil. 6 p. 212 n. 54) supplendum* ⟨auceps⟩ capp⟨it⟩. *in comparationibus*: PLAVT. Asin. 216 *sqq.* hic noster quaestus (*sc. meretricius*) aucupi simillimust. auceps quando concinnavit aream, offundit cibum; aves adsuescunt. ... semel si sunt captae, rem solvont aucupi. itidem hic apud nos: aedis nobis area est, auceps sum ego, esca est meretrix, ... amatores aves. 224 si papillam pertractavit, haud est ab re aucupis; suavium si sumpsit, sumere eum licet sine retibus. OV. rem. 502 deceptum risi, qui se simulabat amare in laqueos auceps decideratque suos. *cf.* PRIAP. 77, 5 fures prohibetis huc adire ... hoc est non admittere ad aucupem volucres. *apud christianos*: OPTATVS 6, 8 p. 156 iam fidem desere, iam paenitentiam disce: vos estis aucupes et illi aut illae sunt aves. *ibid.* non est unum aucupum genus. *ibid.* illi vos aucupi similes dico, qui post discessum noctis ante lucis adventum non aliorum more naturales vadit ad arbores. HIER. hom. Orig. in Ezech. 7 p. 947 Vall. quomodo quasdam illecebras escarum aucupes proponunt, ut facilius aves capiant per oblectamenta gulae, sic ... est quaedam castitas diaboli ..., ut ... possit facilius capere et falsis sermonibus irretire. in Am. 3, 8 p. 337 aucupis laqueos declinemus. VVLG. Ier. 5, 26 impii insidiantes quasi aucupes (παγίδας ἔστησαν τοῦ διαφθεῖραι ἄνδρας). prov. 6, 5 eruere ... quasi avis de manu aucupis (ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος). *translate*: PLAVT. Mil. 955 circumspice dum, ne quis nostro hic auceps sermoni siet. Stich. 102 num quis hic est alienus nostris dictis auceps auribus? CIC. de orat. 1, 236 praeco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum (*cf.* aucupatio). ac. frg. 20 p. 89, 6 M. (Aug. c. acad. 3, 7, 16) peritissimum voluptatum aucupem sapientem esse contendet. CYPR. ad Donat. 11 cum auceps temporum palpator abscessit. PRVD. perist. 5, 79 *daemones* sunt ... magistri criminum, vestrae et salutis aucupes (*al.* auspices). AMM. 15, 3, 3 rumorum aucupes subito extitere conplures. AMBR. hex. 5, 12, 37 eritis vos iudices, qui estis aucupes verbis. HIER. hom. Orig. in Ier. 5 p. 800 Vall. aucupes sermonum meorum. AVG. in psalm. 55, 10 aucupes verborum ... auceps verborum. 139, 12 auceps animarum.

auceptor *v. sub* auceps *p. 1189, 54.*

Auceritim *v.* Ausere fl.

? **auceta** (auata *boni codd.*) saepe aucta PAVL. FEST. 25. *Ihm.*

Aucetiā(nus?) f(ecit). CORP. VII 1336, 116 (*in patella*).

Auch *v.* Mauch. **Aucha** *v.* Auha.

Aucharzo *nom. Afric.* CORP. V 4920 (*apud Trumplinos, a. 27*) ⟨A⟩nno Azrubalis f. Aucharzo (*trad.* Aucfiarzo).

Auchātēs *v.* Auchetes.

Auchenius, -ī, Αὐχένιος, *signum.* A *trium Aniciorum cogn., de quibus cf. Seeck, PW. I 2200, 30. 31. 33.* 1 CORP. VI 1679 Auchenii. Anicio Auchenio Basso v. c. quaestori candidato uno eodemque tempore praetori tutelari proconsuli Campaniae praefecto urbi. XIV 2917 (*Praeneste, a. 379/82*) Bassi. Aniclo (*sic*) Auchenio Basso v. c. procons. Camp. provisori eiusdem provinciae restitutori generis Aniciorum. X 6656 (*Antii*) Anicius Auchenius Bassus v. c. pro consule Campaniae vice sacra iudicans (3843 *Capuae*). IX 1569 (*Beneventi*) Anici Bassi. Anicio A u c e n i o Basso v. c. proc. Camp. s. v. ⟨i⟩ud. (1568 INSCR. Not. degli scavi 1892 p. 166 *Neapoli*). XIV 1875 (*Ostiae, christ.*) Anicius Auciienius Bassus v. c. et Turrenia Honorata c. f. eius cum filiis deo sanctisque devoti p. VI 1791. *nota*: CLAVD. 1, 21 prima sede relicta Aucheniis de iure licet certare secundo (*in senatu Romano*). 1, 8 scis genus Auchenium (*gen. plur.?*) nec te latuere potentes Amniadae. 2 CORP. IX 1364 (*Aeclani*) E u c e (n i) Bassi, *cos.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

a. 408 vel 409. idem fort. XV 7154 (*in tabella securiclata*) Anichi Eugeni Bassi v. c. **3** *tertius eiusdem nominis fort.* INSCR. christ. Rossi I 666 (*a. 431*) Anicio Auchenio Baso consule. *neque magis constat uter consul intellegendus sit:* INSCR. christ. Rossi I 671 ⟨Anicio A⟩u c e n i o Basso (673). 672. 675. **B** AMM. 28, 1, 27 aurigam ... Auchenium. **C** CORP. XIV 2349 (*in agro Albano*) genio Germanici Auchenius: '*fieri potest ut significetur Domitianus*' *Dessau. ante finem saec. IV incisum esse titulum negaverim.* *adi.* **Auchenius,** -a, -um *v. p. 1190, 83.*

Auchētae, -ārum, *Herod.* Αὐχάται, *gens Scythica.* PLIN. nat. 4, 88 a Taphris per continentem introrsus tenent Auchetae, apud quos Hypanis oritur (SOL. 14, 1, *ubi var. lect.* aucetas *et* auchaetas. MART. CAP. 6, 663). 6, 22 Scythas Auchetas, Atherneos, Asampatas. *nota sing. collect.:* VAL. FL. 6, 132 doctus et A u c h a t e s patulo vaga vincula gyro spargere et extremas laqueis adducere turmas. *v. Tomaschek, PW. II 2268.*

Auchus, -ī *nom. myth.* VAL. FL. 6, 60 tertius ... Auchus Cimmerias ostentat opes. 6, 619.

Auchusor, -ōris *cogn. ut videtur punicum.* CORP. VIII 5306 (*Calamae*) Anno s⟨uf⟩etatus Asmunis Mutthumbalis f. et Vrbani Auchusoris f. principatu Pudentis Auchusoris f. cura Clementis Saphiris pa⟨t⟩(roni).

Auci *oppid. Hispaniae Tarraconensis.* RAVENN. p. 310, 6 Auci. *idem videtur quod Ptol. 2, 6, 62* Ἄρσι. *v. Hübner, PW. II 1276 sub* Arsi *3.*

Aucia *v.* Aucius.

Aucicun (*gen. plur.*) *gens Hispana.* EPHEM. epigr. VIII 285 (*in conventu Cluniensi*) m(onumentum) p(ositum) Cadus Pedaccianus Pentovio Aucicun amico suo Falmici filio an. XXX. *cf.* Aucieicu(m). *Diehl.*

Aucidius, -a *nom. gent., cf.* Auceius, Aucilius. CORP. VI 2086, 23 (*a. 155*) C. Aucid⟨io⟩ Victorino *cos. quia* c *non plane certa est,* Aufid⟨io⟩ *legere mavult Rohden, PW. II 2269.* IX 948 (*Aecis*) L. Mummius Nig⟨er⟩ Quintus Valeriu⟨s⟩ V⟨e⟩g⟨et⟩us Severin⟨us⟩ C. Aucidius Tertul⟨lus⟩ cos. *cf.* XI 3003. III 6183 (*in Moes. inf.*) P. Vigellio Raio Plario Saturnino Atilio Braduano C. Aucidio Tertullo leg(ato) Aug(usti). *sunt qui hic et in antecedenti titulo* Caucid- *legere malint* (*Prosopogr. imp. Rom. II n. 515. III n. 434; in* III 6183 *inter* C *et* Aucidio *interpunctum non est*). *Otto.*

Aucieicu(m) *gen. plur., gens Hispana.* CORP. II 5321 (*Caesarobrigae*) Mantua Caelio Aucieicu(m) Serani f. frat(ri) be(ne) m(erenti). *cf.* Aucicun. *Diehl.*

Aucilius, -a *nom. gent., cf.* Avius, Aucius *al.; cogn. osc.* Aukil (*Zvet. inf. 140*); *etrusc.* auclina (*Pauli I 1791*). *v. etiam* Oclatius. CORP. VI 2763 L. Aucilius L. f. Vol(tinia) Secundus Vienna. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 57 n. 230 (*Cuprae marit.*) Aucilia. XII 2376 (*inter Viennam et Augustum*) Auciliae Marcellinae ... Aucilius Lucanus et Modestia Marcian⟨e⟩ parent(es). XIII †906 (*Burdigalae*) Aucilia Pascasia. 2453 (*in prov. Lugudun.*) M. Aucilio Lucano dec(urioni) civit(atis) Vien(nensis), Modestia Marciane coniux. 10010, 216 (*in vasculo Gallico*) Aucili.

Aucilo *cogn.* CORP. XIII 1411 (*in Aquitania*) memori⟨ae⟩ C. Sulpi(ci) Fidi ... Sul(picius) Aucilo pater posuit. *alii tradunt* Augilo.

Aucio *nomen figuli.* CORP. XIII 10010, 218 (*in vasculis Gallicis*) o(fficina) Aucio (*sic*) *et* Aucio.

Aucirix *nom. vir. celticum.* CORP. XIII 10010, 217 *videtur esse* Aucirix avoti (= *fecit?*).

Aucisenus, -a *nom. gent., cf.* Aucius *al.* CORP. VI 1057, 1, 101 (*a. 205*) M. Aucisenus Vrsinus *vigil.*

Aucissa *vel* Augissa *nom. vir. etruscae originis, ut videtur, cf.* Aucius, Aucilius *al. legitur in fibulis:* CORP. XV 7096 Augissa *et* Aucissa. X 8072, 22 Aucissa. XI 6719, 2 Aucissa *et* Augissa. INSCR. Westd. Zeitschr. III p. 186 Aucissa f. CORP. XIII 10010, 219 (*in vasculo Gallico*) Aucissa. III 12031, 18 (*in instrumento Sisciae reperto*) Aucissa.

Aucius, -a *nom. gent., cf.* Auceius, Aucilius *al. v. etiam* Aucus. CORP. XII 1743 (*in agro Tricastinorum*) M. Aucií ⟨M⟩acríni. 3608 (*Nemausi*) T. Auc⟨i⟩us Helviánus. 4856 (*Narbone*) Auc⟨i⟩ae (mulieris) l. ⟨...⟩ (*? cf. additamenta*). XIII 1798 (*Luguduni*) C. Aucius C. fil. Gal(eria) Macrinus. 1938 (*Luguduni*) dís manibus C. Auci Gal(eria) Celeris IIIIIIvir(i) Aug(ustalis), A. Aucius Macrínus patri. *cf.* 1799. 10010, 215 (*in vasculo Gallico*) Auci. *cogn. mul.* CORP. II 2828 (*in Hispan. Tarrac.*) L. Terentio Paterno Eburanco Titi f. Quirinali ... Terentia Aucia marito. *Otto.*

Aucnus *v.* Aunus *et* Ocnus.

Aucocerētes *gens Pyrenaea.* AVIEN. ora 550 Ceretes ... et Aucoceretes (*ubi* Ausoceretes *Vnger*) ... duri. *Diehl.*

[**aucon**] *v.* ancon. **Aucrōnia** *v.* Autronius.

Aucta, Auctē *v.* Auctus. **Auctarit** *v.* Autharit.

auctārium, -ī *n. ab* augere, auctus. PAVL. FEST. 14 auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus iustum adiciebatur, ut cumulus vocatur in modio (*huc pertinere videtur* GLOSS. II 3, 32 auctuarium ἐπίμετρον). PLAVT. Merc. 490 tanti quanti poscit, vin tanti illam emi? :: auctarium (auctorarium *A*) adicito vel mille nummum plus quam poscet.

auctē *v. sub* augeo. **Auctiānus, Aucticlus** *v.* Auctus.

auctifer, -a, -um [*cf. c.* auctus *et* ferre. *Th.*]. CIC. carm. frg. 30, 2 (Aug. civ. 5, 8) tales sunt hominum mentes, quali pater ipse Iuppiter auctiferas lustravit lumine terras (*vertens Hom. Od. 18, 136 sq.* τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε).

auctifico, -āre [*cf. c.* auctificus *et c.* augificare. *Th.*]. ARNOB. nat. 7, 17 quibus (*visceribus taurorum*) honor a vobis auctificatur deorum. *ibid.* cibis ... auctificatis deos. 7, 27 hocine ergo superas honorat et auctificat dignitates? *cf.* auctitare.

auctificus (-a, -um) [*cf. c.* auctus *et* facere. *Th.*]. LVCR. 2, 571 nec superare queunt motus ... exitiales perpetuo neque in aeternum sepelire salutem, nec porro rerum genitales auctificique motus perpetuo possunt servare creata.

auctilio *v. sub* auctio *l. 19.* **Auctillus** *v.* Auctus.

Auctīnus *v.* Auctus.

auctio, -ōnis *f. ab* augeo, auctus. PAVL. FEST. 17 *v. infra p. 1193, 47.* GLOSS. προσθήκη, αὔξησις, αὔξημα, crementum. πρᾶσις κατὰ ὑπερθεματισμόν, πρᾶσις, διάπρασις ἀπάρτιος, publica venditio (V 492, 13 auctilio puplica venditio id est auctio), subhastatio, proscriptio (*gloss. Iuv.*), venditio. IV 22, 57 crementum vel venditio. 484, 51 incrementum vel venditio. FVLG. serm. ant. 26 auctionem dici voluerunt venditionem, quasi quod et ementem augeat et vendentem. SCHOL. Iuv. 7, 10 auctio: venditio publica. GRAMM. suppl. 292, 6 auctio, quod est venditio, per diphthongum scribendum. *graece scriptum in apocha Pompeiana* CORP. IV suppl. n. 136, 10 ἐξ αὐκ⟨τιωνε⟩. autionum *errore lapicidae* CORP. VI 9035[a]. *apud* TAC. Agr. 19 *leg.* exactionem (auct- $T^1 A^1 B^2$), *apud* SVET. vita Hor. p. 44 R. exactionum coactore *cum codd.* (auctionum *Reifferscheid*).

semper fere t e c h n i c e *de venditione (v. Leist, PW. II 2270 sqq.), plerumque absolute, raro adduntur adiect. velut* hereditaria, regia, decemviralis, lintiaria, venaliciaria, buxiaria: *auctionem facere, constituere, praedicere, proponere, sim.:* PLAVT. Stich. 195 auctionem praedicem, ipse ut venditem (244. [208[a]]). Men. 1153 auctionem hic faciam et vendam quidquid est. 1157 auctio fiet Menaechmi mane sane septimi (1157). Persa 508 ut fiat auctio publicitus. Poen. 411. 1364. 1421 Stich. 201. 218. 384 non vendo logos. iam non facio auctionem, mi optigit hereditas. Epid. 235. CATO agr. 2, 7 auctionem uti faciat: vendat oleum, si pretium habeat. orat. frg. 42 (Prisc. gramm. II 279, 17) si posset auctio fieri de artibus tuis, qualis supellectilis solet. CIC. Quinct. 15 auctionem in Gallia ... Quinctius Narbone se facturum proscribit earum rerum, quae ipsius erant privatae. 16. Verr. 3, 46. 5, 11 Deiot. 14. Phil. 5, 11 mulier sibi felicior quam viris auctionem provinciarum regnorumque faciebat. ad Q. fr. 2, 2, 1 Culleonis auctio facta est. Att. 12, 3, 2. 13, 45, 3 epist. 14, 5 (*cf.* Att. 12, 51, 2 velim scire, quando auctio. 13, 2, 3 cras igitur auctio Peducaei. 13, 4, 12. 13, 30, 2). BELL. Afr. 97, 1 Zamae auctione regia facta bonisque eorum venditis. FEST. 322 ⟨au⟩ctio Veientium ⟨fieri solet⟩. SEN. contr. 10, 5, 8 utinam ... auctionem cum exceptione fecisses: 'ne quis Atheniensis emeret'. PETRON. 38 ⟨C.⟩ Iulius Proculus auctionem faciet rerum supervacuarum. MART. 9, 3, 3 grandis in aetherio licet auctio fiat Olympo coganturque dei vendere quidquid habent. 14, 35, 1 cum fieret tristis solvendis auctio nummis. QVINT. decl. 269 p. 97, 19. IVV. 6, 255 rerum si coniugis auctio fiat (SCHOL. fit nam et privatim auctio). VLP. reg. 22, 26 qui auctionem rerum hereditariarum facit. CAPITOL. Aur. 17, 4 ornamentorum imperialium. 21, 9 rerum aulicarum. FVLG. serm. ant. 26 auctionem facio parasiticiam (*exemplum fictum Plautinum*). SCHOL. Iuv. 8, 96 provide tibi praeconem et auctionem fac rerum tuarum. CIC. S. Rosc. 23 reliqua constituta auctione vendebat. Caecin. 13 cum esset haec auctio hereditaria constituta (15 agr. 1, 7). agr. 1, 4 audistis auctionem populi Romani proscriptam (*cf.* Att. 13, 37, 4 PETRON. 38) a tribuno plebis, constitutam in mensem Ianuarium. 1, 2 perscribit in sua lege vectigalia, quae XVviri vendant, hoc est perscribit auctionem publicorum bonorum (*cf.* CORP. IV p. 370 n. 100, 1). Att. 7, 3, 9 quarum rerum auctionem instituat (LEX met. Vipasc. 4 si instituta auctione universaliter omnia addicta fuerint. COD. Theod. 10, 2, 1). QVINT. inst. 6, 3, 99 an dominus eius auctionem proposuisset (SVET. Cal. 38). CAPITOL. Pert. 7, 8 auctionem rerum Commodi habuit (*cf.* 8, 2). *varia:* PLAVT. Stich. 234 haec veniisse iam opus est quantum potest, ut decumam partem Herculi polluceam. :: Ecastor auctionem haud magni preti. 207 dicam auctionis causam. Men. 1161 vix credo tota auctione capiet quinquagesies. CIC. Quinct. 19 quod promisisset non plus sua referre, quam si, cum auctionem venderet, domini iussu quidpiam promisisset. agr. 2, 58 quod minuit auctionem Xviralem laudo. Phil. 2, 74 auctionem heredes ... prohibuerunt. Att. 13, 12, 4 paulum proferant auctionem. agr. 2, 48 quam tu mihi ex ordine recita de legis scripto populi Romani auctionem. 2, 51 ascribit item auctioni Corinthios agros. 2, 67 utrum haec lex est an tabula Neratianae auctionis? (Att. 13, 12, 4 de Brinniana auctione). Caecin. 13 versabatur eo quoque tempore in his rationibus auctionis et partitionis. Phil. 2, 73 auctionis vero miserabilis aspectus. 11, 13 vidi etiam P. Decii auctionem (*ibid. iterum. cf.* Att. 12, 50 cum Sexti auctioni operam dederis). agr. 2, 53 ad eam auctionem potissimum proficiscetur (SEN. contr. 10, 5, 18 isset ad auctionem).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 56 cum bona ... civium funesta illa auctione sua venderet. Verr. 5, 14 in auctione signum aeneum ... HS XL milibus venire non vidimus (Cluent. 180). Att. 12, 3, 12 velim scire, hodiene statim de auctione et quo die venias. 13, 14, 1 obire auctionis diem facile poterunt (13, 27, 2). LIV. 2, 14, 4 auctionem fortunae regiae (BELL. Afr. 97, 1 *supra p. 1192, 47.* PLIN. nat. 29, 26 ceu venenum vendidisset in auctione regia. 33, 149. *cf.* ITIN. Alex. 18 Darii legatio revenit, ceu si in auctione regni pausam malis praesentibus petens). SEN. contr. 1 praef. 19 in auctione persedit per diem totum (SVET. Cal. 39). 1, 2, 4. 9, 3, 3. 10, 5, 5. 1, 2, 3 vultis auctionis exitum audire? CORP. IV p. 370 n. 100, 1 pers⟨cr⟩iptio auctionis lintiariae. p. 338 n. 45 nummo⟨s⟩ ex auctione venaliciaria (*bis*). p. 284 n. 5, 2 ob auctionem buxiaria(m). p. 321 n. 32, 5 quae pecunia in stipulatum L. Caecili Iucundi venit ob auctione(m), *et saepius in apochis Pompeianis.* SEN. benef. 4, 13, 3. PLIN. nat. 33, 20 ex anulo in auctione venali. 35, 162 in Aristotelis heredum auctione septuaginta patinas venisse traditur. QVINT. inst. 11, 2, 24 auctione dimissa. LEX met. Vipasc. 1 ea⟨rum venditionum quae per auctio⟩nem intra finem metalli Vipascensis fient. 6 summae, quae excepta in auctione erit. IVV. 7, 10 vendas potius, commissa quod auctio vendit stantibus, oenophorum tripedes armaria. PLIN. epist. 7, 11, 1 hereditarios agros, quos ego iusseram proscribi non expectata auctione (8, 18, 11). PAVL. dig. 41, 4, 2, 8 tutor ex pupilli auctione rem ... emit (*ibid.* § 9). GAIVS inst. 4, 126ᵃ pretium rei, quae in auctionem venerit. *ibid.* in auctione praedictum est. APVL. met. 9, 31 omnia iumenta ad hereditariam deducit auctionem. CAPITOL. Gord. 24, 5 velut in auctione positus nundinatus est. AVSON. 350, 2. 393, 18 PS. ASCON. Verr. 2, 1 p. 172. COD. Theod. 10, 17, 1 (*a. 369*) quaecumque ... sub auctione licitanda sunt. SIDON. epist. 7, 5, 2 remque iam dudum in nundinam mitti auctionemque potuisse. AVG. serm. 216, 3 ecce cum auctione et mercatu fidei regnum vobis caelorum venale proponitur. *plural.*: PLAVT. Stich. 385 malivoli, perquisitores auctionum, perierint. POLLIO Cic. epist. 10, 32, 3 circulatorem quendam auctionum. CIC. Planc. 33 an quod reiectae auctiones essent? Deiot. 14. agr. 2, 62 quantae ... divitiae Xviris in tantis auctionibus, tot iudiciis ... quaerantur videtis. PLIN. nat. 33, 149 in auctionibus regiis. 18, 119. SVET. Iul. 50 cui ... super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae minimo addixit. Cal. 16 ducentesimam auctionum Italiae remisit. 37 exquisitissimo calumniarum et auctionum et vectigalium genere. SYMM. orat. 4, 14 quid loquar crimina necdum delata iam vendita et humani sanguinis auctiones? PRVD. perist. 2, 78 addicta (*sc. Christianis*) avorum praedia foedis sub auctionibus. PAVL. NOL. epist. 24, 17 divitiis incubare, pecuniam fenore augere, possessiones auctionibus. CORP. VI 9035 T. Flavius Aug. lib Firmus Narcissianus relator auctionum (*cf.* 9035ᵃ). *titulus fabulae togatae Afrani*: NON. 104 Afranius Auctione.

i. q. αὔξησις: PAVL. FEST. 17 auxiliares dicuntur ... socii Romanorum ... dicti a Graeco vocabulo αὔξησις, quod nos dicimus rerum crescentium auctionem. *cf.* GLOSS. *supra p. 1192, 17.* PAVL. FEST. 109 'in' praepositio modo significat, quod 'non', ut inimicus; modo auctionem, ut inclamavit. MACR. sat. 1, 14, 1 fuit tempus, cum propter superstitionem intercalatio omnis omissa est, nonnumquam vero per gratiam sacerdotum, qui publicanis proferri vel imminui consulto anni dies volebant, modo auctio modo retractio dierum proveniebat. ENNOD. epist. 4, 35 p. 122, 27 deum precor, ut prospera vestra in longum producens mihi quoque secundis amicorum successibus spondeat auctionem. GILD. chron. min. III 55, 11 optat *Ieremias* sibi auctionem fletuum a domino concedi. PRISC. gramm. III 35, 11 est quando abundant syllabice, id est auctionis syllabarum causa tantummodo nulla significationis additione, ut 'emori' pro 'mori'. 156, 1 'ante' ... cum comparativo positum auctionem auctioni addit (SCHOL. Hor. carm. 2, 8, 7 pulcrior multo: auctio est data auctioni).

auctiōnālis, -e *ab* auctio. AMBR. epist. 37, 13 nihil ... praeiudicat pecunia ..., nihil tabulae auctionales, quibus emptor frequenter adiudicatur atque addicitur. *lectio incerta* VLP. dig. 27, 3, 1, 3 *v.* actionalis. *cf.* auctionarius.

auctiōnārius, -a, -um *ab* auctio. CIC. agr. 1, 7 at hoc etiam nequissimi homines consumptis patrimoniis faciunt, ut in atriis auctionariis potius quam in triviis aut in compitis auctionentur. CORP. IX 3307 atrium auctionarium. CIC. Catil. 2, 18 meo beneficio tabulae novae proferentur, verum auctionariae (*cf.* auctionalis). *subst.*: GLOSS. auctionarius: qui emit. NOT. Tir. 57, 22 auctionarius. *apud* GREG. M. epist. 1, 48 *trad.* actionario.

auctiōnātor qui auctionem facit GLOSS. IV 312, 45. qui de pretio contendit V 338, 4. HIL. AREL. vita Honorat. 11 aequaliter ad patrimonium propinquus atque extraneus auctionator admittitur.

auctiōnor, -ātus sum, -ārī *ab* auctio. GLOSS. II 423, 10 προστίθημι ... auctionor. V 269, 46 auctionatur: auctionem facit. 345, 56 accionabatur: puplice vendebat. CIC. Quinct. 16 ibi tum vir optimus Sex. Naevius hominem multis verbis deterret, ne auctionetur. 20 deteriore tempore absens auctionatur. 23 ait se auctionatum esse in Gallia. agr. 1, 7 *v. supra l. 67.* 2, 53 ponite ante oculos vobis Rullum in Ponto, inter nostra atque hostium castra hasta posita, cum suis formosis finitoribus auctionantem. Deiot. 25 quo tum rex animo fuit? qui auctionatus sit seseque spoliare maluerit quam tibi pecuniam non subministrare. Phil. 2, 73 ex quibus (*possessionibus*) praeter partem Miseni nihil erat quod is, qui auctionaretur, posset suum dicere. CAES. civ. 3, 20, 3 inopiam excusare ... et difficultates auctionandi proponere etiam mediocris est animi. SCHOL. Iuv. 5, 3 senex in maximis necessitatibus ... coactus auctionari. *c. acc.*: AMBR. off. 3, 6, 41 tu frumentum quasi fenerator occultas, quasi venditor auctionaris. *ibid.* te auctionante pretium (Hel. 8, 24 inquietat dominum somnolentum, auctionatur pretia). Iac. 1, 3, 10 voluntarium servum sibi diabolus auctionatur. Ioseph 4, 20 quomodo ... non servus amarus omnis, qui pro exiguo pecuniae lucello se ipsum auctionatur? OROS. hist. 5, 18, 28 cum ipsa Roma ... praecipuas sui partes auctionabatur. PS. ASCON. Verr. p. 177 B. sectatores ... dicti sunt, qui spem lucri sui secuti bona condemnatorum semel auctionabantur. QVINT. decl. 269 p. 97 tit. dives sub tyranno auctionatus (*in themate*: facta auctione discessit).

Auctior *v.* Auctus.

auctito, -āre [*ab* auctare, augere. *Th.*]. SACERD. gramm. VI 431, 13 frequentativa species ..., quae to vel so syllaba terminatur, ut aucto curso. haec duo gradus recipit, ut aucto et auctito, curso et cursito. TAC. ann. 6, 16 pecunias faenore auctitabant. ARNOB. nat. 7, 13 his (*sacris*) numinum potentias auctitare (*cf.* auctificare).

auctiuncula, -ae *f. ab* auctio *deminutive.* GLOSS. V 269, 43 auctio mino⟨r⟩, ut supra fundum (*cf.* 590, 15). NOT. Tir. 57, 21 auctiuncula.

auctiusculus (-a, -um) *ab* auctus, auctior. IVL. VAL. 2, 25 p. 91, 6 K. frondentes et auctiusculos ramos. 2, 26 p. 93, 18 plerique *Persae* auctiusculi sunt.

auctīvus, -a, -um *cf. c.* augere, auctus. DIOM. gramm. I 417, 19 *'et' coniunctio* modo confirmativa ... modo adnutiva et promissiva ... modo auctiva pro 'etiam' ... modo diminutiva per gradus (*similiter* DOSITH. gramm. VII 422, 23). FORTVN. rhet. 3, 20 p. 132, 21 si locos quoque communes intuearis, invectivi sint an defensionales ..., auctivi an minutivi. DON. Ter. Andr. 586 propemodum, cuius auctivum (*sic Wessner*, activum *vel* accusativum *vel aliter codd.*) est admodum. *cf.* adauctivus.

aucto, -āre *ab* augere, auctus. SACERD. gramm. VI 431, 12. 13 *v. sub* auctito. PLAVT. Amph. prol. 6 ut res rationesque vostrorum omnium bene ⟨me⟩ expedire voltis peregrique et domi bonoque atque amplo auctare perpetuo lucro. CATVLL. 67, 2 teque bona Iupiter auctet ope. LVCR. 1, 56 unde omnis natura creet res, auctet alatque (*affert* SEN. epist. 95, 11). *Ihm.*

Auctomārus, -ī *cogn. vir. celt.* CORP. III 5272 (*Celeiae in Norico*) Secundus Magimari f. v. f. sibi et s. et Magimaro Auctomari et Cupitae Atevorti f. parentibus et Exorato nepo(ti) an. II. *Diehl.*

auctor, -ōris *m.* [*i. q. umbr.* uhtur 'auctor', *magistratus quidam fratrum Atiediorum, cf. c.* augere. *Th.*]. SCHOL. Bern. Verg. georg. 1, 27 ab augendo dictus. GLOSS. II 26, 5 μάρτυς συγγραφεύς ὑπηρέτης αὐθέντης (250, 45) ἀρχηγός (26, 4. 246, 11). IV 23, 3 conscriptor factor adinventor (484, 26. 27). II 252, 3 αὐτουργός auctor rei. PAVL. FEST. 29 auctor communis erat generis apud antiquos. CHAR. gramm. I 44, 8. 543, 36 PROB. inst. gramm. IV 91, 33 PHOC. gramm. V 416, 11 AVG. gramm. V 504, 2 GRAMM. suppl. 115, 2 ISID. orig. 10, 2. *pro muliere et neutro dictum v. sub VI. per c scribi testantur inscriptiones; ne in codicibus quidem nisi raro omittitur.* PROB. app. gramm. IV 198, 30 auctor non autor. *v. Heraeus ad h. l. Archiv XI (1900) p. 323.* INSCR. numm. Cohen VIII² p. 284, 78 Salustius autor. CORP. VIII 1423 (*christ.*) autor. XII 2058 (*a. 491*) anima ad authorem d(eum) remeante (*periit lapis*). PLAVT. Pseud. 231 auctōr. CORP. VI 31293 auctóre.

I *in sermone iudiciali*: **1 venditor**: GLOSS. II 415, 15 πράτης venditor auctor. PLAVT. Curc. 498 nec vobis (*lenonibus*) auctor ullus est, nec vosmet estis ulli. *sed fortasse fideiussor est. v. I 1 in fine.* CIC. Verr. 5, 56 quod a malo auctore emissent (SEN. contr. 7, 6, 23). Tull. 17 nequedum fines auctor demonstraverat. Caecin. 27 Caesennius, auctor fundi. PAVL. FEST. 89 fundus quoque dicitur populus esse rei, quam (quem *codd.*) alienat, hoc est auctor. SEN. contr. 10, 5, 11 redi ad auctorem. GAIVS dig. 4, 4, 15 posterior emptor reverti ad auctorem suum poterit. VLP. dig. 44, 2, 9, 2 (LEX Visig. Recc. 9, 1, 10) MODESTIN. dig. 21, 2, 63, 2. *item emptori opponitur*: POMP. dig. 19, 1, 6, 5 si tibi iter vendidero, ita demum auctorem me laudare poteris, si (MODESTIN. dig. 21, 2, 63 pr.). PAVL. dig. 21, 2, 53, 1. VLP. dig. 21, 2, 28 ex utriusque persona et auctoris et emptoris (41, 2, 13, 1. 44, 2, 9, 2. 44, 4, 4, 27. *ibid. liberius ter*). 21, 2, 51 pr. *bis.* 50, 156, 3 MACER dig. 49, 1, 4, 3 *ter. ad emptorem refertur*: FORMVLA exceptionis Vlp. dig. 6, 2, 14 si non auctor meus ex voluntate tua vendidit. PAVL. dig. 50, 17, 175, 1 non debeo melioris condicionis esse, quam auctor meus, a quo ius in me transit. VLP. dig. 43, 19, 3, 2. 44, 3, 5 pr. 44, 19, 3, 2. 44, 3, 5 pr. an vitium auctoris vel donatoris eiusve, qui mihi rem legavit, mihi noceat, si forte auctor meus iustum initium possidendi non habuit (PAPYR. dipl. Marini nr. 89 *anni 587* a meis auctoribus proauctoribusque meis). 43, 12, 1, 22 *ex Labeone* auctor tuus. 44, 5, 1, 2 si auctor eius iurasset suum fundum se tra-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

didisse. PAVL. dig. 10, 3, 14, 4. *liberius*: PAPIN. dig. 21, 2, 64, 2 pro qua parte auctor teneretur. *ibid. iterum.* PAVL. dig. 19, 1, 14, 1. 45, 1, 85, 5 auctoris heredes. VLP. dig. 19, 1, 11, 9 MODESTIN. dig. 40, 12, 21 pr. LEX Visig. Recc. 7, 2, 8. 10, 1, 14. GREG. M. epist. app. II p. 438, 6 a me, auctoribus proauctoribusque meis . . . possessae sunt. *translate*: PLANC. Cic. epist. 10, 8, 3 eadem a melioribus auctoribus petenda existimarent. *fort.* SEN. dial. 6, 10, 3 *loco corrupto.* *inclinat ad possessoris (prioris sc., a quo emptor rem accepit) significatum*: VENVL. dig. 44, 3, 15, 1 si medius aliquis ex auctoribus non possesserit, praecedentium auctorum possessio non proderit, quia coniuncta non est, sicut nec ei, qui non possidet, auctoris possessio accedere potest. SCAEV. dig. 19, 1, 52, 3 an ripa, quae ab auctore domui coniuncta erat, ad emptorem quoque iure emptionis pertineat. CORP. IX 2827, 15 auctorem Histoniensium fundi Herianici et Titiam Flaccillam proauctorem Tilli Sassi fundi Vellani. *cf.* PAPYR. dipl. Marini nr. 92, 18 (*saec. VI*). VLP. dig. 43, 17, 3, 4 si auctor vicini tui (*sc. fundi*) ex fundo tuo vites in suas arbores transduxit. LEX Burg. lib. const. 49, 2 auctorem rei. CONC. Aur. Mon. Germ. leg. I p. 94, 15 locum, qui auctoris eius constat fuisse deputatus. CONC. Par. Mon. Germ. leg. I p. 143, 12 *et* 24. *possessor*: CIC. Caecin. 54 actio est in auctorem praesentem his verbis: quandoque te in iure conspicio, *quae suppleas ex* PROB. litt. sing. gramm. IV 274, 4, 7 q. i. i. t. c. p. a. f. a.: quando in iure te conspicio, postulo, anne fuas (far, fas *codd.*) auctor. Pis. 4 melioribus auctoribus reservavi *agrum.* *translate*: AVG. serm. ed. Mai 82, 1 abduxit derelictum ab auctore mancipium. GLOSS. II 181, 5 secundus auctor βεβαιωτής. 256, 53. 420, 10 προπράτωρ secundus auctor. CORP. III p. 959 (*a. 160*) σεκοδο αὐκτωρ. VLP. dig. 21, 2, 4 pr. an is, qui mancipium vendidit, debeat fideiussorem ob evictionem habere, quem volgo auctorem secundum vocant.

2 ***tutoris praedicatum i. q. ratum habens***: CIC. Caecin. 72 quod mulier sine tutore auctore promiserit, deberi. top. 46 (LIV. 34, 2, 11 maiores nostri nullam, ne privatam quidem rem, agere feminas sine tutore auctore voluerunt. LEX Salp. Corp. II 1963, 2, 23 PAVL. dig. 12, 2, 17, 1. 18, 7, 1 VLP. dig. 11, 7, 14, 15). Flacc. 86 quaecumque sine hoc auctore est dicta dos, nulla est. Caecin. 73 dotem, quam mulier nullo auctore dixisset. Cluent. 14 (*cf.* QVINT. decl. 259 p. 60, 18). Flacc. 84 omnibus (*sc. tutoribus*) . . . auctoribus *in manum convenerat.* LABEO dig. 26, 8, 22 ipso tutore auctore agi (PAVL. dig. 26, 8, 18. VLP. dig. 36, 1, 1, 13 an ipso auctore restitutionem facere possit *pupillus.* 26, 7, 1, 2 ipsis auctoribus). IAV. dig. 26, 2, 24 altero (*sc. tutore*) auctore cum altero agi potest (VLP. dig. 26, 8, 5 pr. 26, 8, 7, 1). PROB. litt. sing. gramm. IV 275, 5, 17 t. a. tutore auctore. IVLIAN. dig. 26, 8, 12 te auctore. 26, 8, 13 impuberes tutore auctore obligantur. 29, 2, 44 GAIVS inst. 2, 47. 112. 113. 118 dig. 6, 2, 13, 2. 40, 2, 25 MAEC. dig. 36, 1, 67, 3 *bis* SCAEV. dig. 42, 1, 44 PAVL. dig. 4, 4, 34, 1. 12, 2, 17, 1. 18, 5, 7, 1. 26, 8, 18. 19 ad . . . ea explicanda tutore auctore opus esse. 40, 2, 24. 41, 2, 1, 3. 11. 13. 41, 2, 32, 2. 41, 3, 4, 2. 45, 1, 24. 50, 17, 5 pupillus omnia tutore auctore agere potest. vat. 110 VLP. dig. 12, 1, 9, 5. 15, 4, 8. 21, 2, 55 pr. 27, 3, 1, 2. 27, 6, 11, 2. 36, 1, 38 (37), 1. 39, 5, 19, 4. 40, 5, 30, 3. 44, 5, 1, 1 reg. 20, 16 CORP. XIV 1701. IV p. 415, 47. p. 416, 9. 32. POMP. dig. 26, 8, 4 eo tutore auctore *bis.* AFRIC. dig. 29, 2, 99. GAIVS dig. 20, 7 pr. praesente tutore auctore. MAEC. dig. 41, 1, 11. GAIVS dig. 6, 2, 13, 2 falso tutore auctore. 27, 6, 10 *suppl.* PAVL. dig. 18, 1, 27 vat. 1 DIG. 27, 6 rubr. GAIVS dig. 27, 6, 10 vero tutore auctore. VLP. dig. 4, 3, 5 tutore auctore conludente. 39, 1, 5 pr. intercedente tutore auctore. MODESTIN. dig. 4, 4, 29 pr. patre eodemque tutore auctore. GAIVS inst. 1, 115 illis tutoribus ⟨auctoribus⟩. VLP. dig. *ex Pomponio* 27, 6, 1, 5 quod his auctoribus gestum est. GAIVS inst. 1, 184 alius dabatur, quo auctore . . . perageretur (VLP. dig. 36, 1, 11, 2. 39, 2, 15, 27). 1, 195a auctore eo. VLP. dig. 19, 1, 13, 7. 26, 8, 5. 27, 6, 1, 2 eo auctore . . ., qui tutor non fuerit. reg. 11, 24. TRYPH. dig. 46, 1, 69 se auctore. VLP. dig. 26, 8, 1 pr. 36, 1, 1, 13. 36, 1, 38 (37), 1. 26, 8, 7, 1 me auctore. EDICT. praetoris Vlp. dig. 27, 6, 7 pr. qui, cum tutor non esset, dolo malo auctor factus esse dicitur. GAIVS inst. 1, 179 in nulla re auctor fieri potest. 1, 190 invitus auctor fieri cogitur. 2, 122. 1, 192 neque ad obligationes suscipiendas auctores fieri coguntur (TRYPH. dig. 26, 2, 27 pr. 27, 3, 1, 2). dig. 26, 8, 9, 5 tutor statim in ipso negotio praesens debet auctor fieri. PAVL. dig 26, 8, 3 etiamsi non interrogatus auctor fiat . . ., cum se probare dicit, id quod agitur: hoc est enim auctorem fieri. 26, 8, 10. 16. 17 si tutor pupillo nolit auctor fieri. 41, 3, 31 pr. VLP. dig. 27, 6, 11, 2 MARCIAN. dig. 26, 8, 15 *bis.* VLP. dig. 26, 8, 1 pr. si auctor fiat, ut filio suo quid tradatur. 26, 8, 1 pr. in rem suam auctorem tutorem fieri (36, 1, 1, 13 esse) non posse. reg. 11, 24. dig. 26, 8, 8 tutor debet pure auctor fieri. IVLIAN. dig. 26, 7, 18 pr. quamvis in nulla re auctor pupillo fuerit. GAIVS inst. 1, 184 (VLP. dig. 27, 6, 11 pr.) SCAEV. dig. 26, 8, 20. VLP. dig. 26, 7, 2 pr. cum non posset . . . auctor ei esse ad accipiendum iudicium. 40, 5, 30, 3. 27, 6, 7, 1 si sciens auctor fuit . . ., si dolo malo auctor fuit. 27, 6, 7, 4 si plures sint, qui auctores fuerint. APVL. apol. 101 adest etiam tutor auctor mulieris. *ibid.* cuius emptionis auctor fuerit. **3** ***aliorum ratum habentium praedicatum***: CIC. dom. 71 ut nemo civis Romanus aut sui potestatem aut civitatem possit amittere, nisi ipse auctor factus sit. 78. *adrogandi*: CIC. dom. 77 te esse interrogatum, auctorne esses, ut in te P. Fonteius vitae necisque potestatem haberet, ut in filio. GELL. 5, 19, 4 eiusque rei ipsi (*adrogandi*) auctores fiunt. POMP. dig. 40, 2, 1 apud praetorem eundemque tutorem posse pupillum ipso auctore manumittere. GAIVS inst. 1, 193. PAVL. dig. 41, 2, 11 qui auctore praetore possidet. VLP. dig. 2, 15, 8 pr. ne aliter alimentorum transactio rata esset, quam si auctore praetore facta. 48, 1, 5, 14. 16, 3, 1, 36 praetore auctore. 2, 15, 8, 3 sine praetore aucto⟨re⟩. 43, 3, 1, 9 praetorem habet huius rei auctorem. COD. Iust. 5, 71, 1 auctore praetore vel praeside provinciae. GAIVS dig. 45, 1, 141, 2 ne auctore quidem patre. *cogitatur idem* PAVL. dig. 23, 2, 3 me solo auctore. PAVL. coll. Mos. 4, 7, 1 *ex lege Iulia* ⟨eo⟩ auctore. PAPIN. coll. Mos. 4, 2, 2. GAIVS inst. 1, 193 maritum auctorem esse iubet *lex.* 3, 43 patrono auctore. *ibid.* sive auctor ad testamentum faciendum factus erat. *ibid. sim.* PAVL. dig. 1, 7, 11 is filius auctor factus non esset. VLP. dig. 26, 8, 7, 2 in rem patris auctor esse filius non potest. 29, 4, 6, 3 testatorem huius rei auctorem esse. 11, 7, 14, 1 auctore iudice. 50, 17, 137. reg. 11, 24 auctore eo agat . . ., qui praetorius (-ianus *Vat.*) tutor dicitur, quia ⟨a⟩ praetore urbis dari consuerit. **4** ***senatus praedicatum***: CIC. Planc. 8 magistratum non gerebat is, qui ceperat, si patres auctores non erant facti. Brut. 55. LIV. 1, 17, 9 ut, cum populus regem iussisset, id sic ratum esset, si patres auctores fierent. hodie quoque in legibus magistratibusque rogandis usurpatur idem ius vi adempta; priusquam populus suffragium ineat, in incertum comitiorum eventum patres auctores fiunt. 1, 17, 11. 1, 22, 1. 6, 41, 10 nec centuriatis nec curiatis comitiis patres auctores fiant. 6, 42, 14. 8, 12, 15 ut legum, quae comitiis centuriatis ferrentur, ante initum suffragium patres auctores fierent. 1, 32, 1 patres fuere auctores. 3, 59, 5. 7, 16, 7. 6, 42, 10 patricios se auctores futuros negabant. CIC. Balb. 35 foedus, quod populus Romanus auctore senatu . . . comprobat. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 5 auctore non tyranno interfecto, sed ipso senatu. LIV. 5, 52, 11. 9, 29, 3 P. Decius . . . auctore senatu dictatorem . . . dixit. VELL. 2, 34, 4 auctore senatu, iussu consulis. 2, 68, 2. 2, 129, 3 VAL. MAX. 4, 2, 3 LVCAN. 5, 56 TAC. ann. 3, 12 VOPISC. Tac. 12, 1 Aur. 49, 6. CIC. rep. 2, 25 regem patribus auctoribus sibi ipse populus ascivit. LIV. 1, 47, 10 non per suffragium populi, non auctoribus patribus. 1, 49, 3. 2, 41, 4. 4, 3, 10. 7, 15, 12. 7, 41, 3. CIC. dom. 38 populus Romanus . . . neque auctores centuriatorum et curiatorum comitiorum *habebit.* SALL. orat. Macri 15 libera ab auctoribus patriciis suffragia. *in usu sacerdotum?* VARRO ling. 6, 64 si mihi auctor est verbi. *ex verbis augurum?* CIC. dom. 139 sine auctore, sine fictore *fecit sacerdos.*

II ***suasor, impulsor***: GLOSS. V 531, 2 auctoris suasoris. DON. Ter. Ad. 939 hoc est persuasores. **1** GLOSS. V 442, 8 συμβουλεύω . . . auctor sum. *sequitur saepe enuntiatio finalis, rarius infinitivus, adiungitur si neutrum pronominis est, accusativus, raro dativus rei, dativus personae, raro absolute dicitur.* PLAVT. Aul. 251 impero auctorque sum, ut me cuivis castrandum loces. Merc. 312. Mil. 1094 quid nunc mi es auctor, ut faciam? Poen. 410. 721 quid nunc mi auctores estis? :: ut frugi sies. Pseud. 1166 quid nunc mi es auctor, Simo? :: exploratorem hunc faciamus ludos. Cist. 249. Pseud. 231 quid mi es auctor, huic ut mittam? Stich. 128 mi auctores ita sunt amici, ut vos hinc abducam domum. :: at enim nos, quarum res agitur, aliter auctores sumus. 581. Poen. 146 verbera; auctor sum, sino (*an* impero? *cf.* 145). TER. Phorm. 625 amici uno ore auctores fuere, ut . . . daret. Ad. 939 anum decrepitam ducam? idne estis auctores mihi? CIC. Verr. 3, 37 auctor est, ut . . . agere incipiant. dom. 77 leg. 1, 53 epist. 1, 9, 26. 6, 8, 2 quibus (*epistulis*) a me consilium petis, quid sim tibi auctor, in Siciliane subsidas an ut . . . proficiscare. Att. 13, 40, 2 quid mihi auctor es? advolone an maneo? 15, 5, 2. 15, 11, 1. 11, 6, 3 credo fore auctores. 12, 29, 2. rep. 2, 36 auctor ei . . . augur . . . non erat. Tusc. 3, 73 qui suos casus aliter ferunt atque ut auctores aliis ipsi fuerunt. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 11, 2 illi ita sentienti de re publica magno opere auctor fui, ne. LIV. 23, 36, 5 auctores erant quidam, ut. 26, 41, 18. 36, 32, 5 auctor essem senatui populoque Romano, ut . . . sinerent. SEN. contr. 9, 5, 9 auctores amicos fuisse (*Bursian*, se *codd.*), ne . . . admitteret; medicos vero suasisse. CVRT. 4, 3, 23 sacrum . . . multis saeculis intermissum repente (repetentes, repentes *codd.*) auctores quidam erant ut. SVET. Tib. 35 matronas . . . ut propinqui . . . coercerent, auctor fuit *Tiberius.* Cal. 15 Claud. 25. SPART. Hadr. 16, 9 cum ipse auctor esset, ut multi ab eo tristes recederent. CAPITOL. Alb. 14, 2 VOPISC. Tac. 11, 6. *addas p. 1207, 23.* *sequente infinitivo*: ATTICVS Cic. Att. 9, 10, 5 ego quidem tibi non sim auctor . . . te quoque profugere. OV. met. 10, 83. SIL. 11, 561 arma reponendum et bellum exitiale cavendum auctor ego. *addas p. 1206, 69 sqq.* *cum genetivo gerundii et gerundivi. praedicati et appositionis loco ponitur praeter* CIC. Flacc. 99 VAL. MAX. 4, 4, 2. TAC. ann. 2, 33 nec . . . defuturum corrigendi auctorem. *adiungitur dat. personae*: CIC. Verr. 3, 69 cum ei fuissent auctores redimendae salutis. rep. 1, 13 ut . . . discendi et docendi essemus auctores. Att. 3, 9, 1 vos vivendi auctores. epist. 11, 27, 8 te et non suspiciendi belli civilis gravissimum auctorem fuisse et moderandae victoriae. 12, 2, 1. NEP. Pel. 3, 3 auctores Cadmeae oc-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cupandae. LIV. 1, 1, 1 pacis reddendaeque Helenae semper auctores fuerunt. 1, 59, 4 auctor ... arma capiendi. 5, 6, 13. 5, 33, 4. 6, 6, 10. 7, 36, 10. 29, 16, 2. 31, 41, 6. 35, 25, 5. 37, 7, 4. 38, 31, 1. 40, 35, 11 *et* 12 senatui. 40, 53, 6. 42, 43, 1. 42, 44, 5. 45, 5, 9. 45, 26, 5 iidem universae genti auctores desciscendi a Romanis. 3, 1, 1 dandi agri plebi fuerat auctor. 3, 40, 7 auctor nullius senatus consulti faciendi (GAIVS inst. 3, 73). 5, 2, 14. 5, 20, 5. 9, 20, 7. 10, 9, 10. 23, 20, 8. 24, 2, 9 tradendae ... auctorem (victorem *P*) urbis. 24, 3, 1. 25, 4, 10. 27, 11, 12. 32, 23, 12. 39, 51, 11. 41, 24, 15. 42, 44, 4. 7, 23, 4 auctor patribus scribendi alterius exercitus. 9, 4, 4 unum non fuisse auctorem senatui retinendae auro a Gallis civitatis. VELL. 1, 13, 1 perpetuus diruendae eius (*Carthaginis*) auctor. 2, 42, 3 VAL. MAX. 3, 7 ext. 6. CVRT. 4, 7, 28 an auctor esset sibi divinis honoribus colendi suum regem. 4, 9, 1 haud dubie potentior auctor praesens futurus ultimis gentibus ... bellum capessendi. 8, 12, 4. 9, 13, 12. ASCON. Mil. p. 37 B. nemini se neque petendi neque desistendi auctorem esse. Corn. p. 69 *et* 70 B. LVCAN. 4, 338 pacis ... petendae auctor. VAL. FL. 4, 560 fandi mihi ... auctor. QVINT. decl. 255 p. 46, 8 deponendi belli auctores erunt. FRONTIN. strat. 1, 3, 6 auctor fuit eis liberos ... amandandi. 2, 1, 3. TAC. ann. 3, 19 Caesar auctor senatui fuit Vitellio atque Veranio et Servaeo sacerdotia tribuendi. 6, 31 Parthis mittendi ... nuntios validissimus auctor fuit Sinnaces. 11, 1 praecipuum auctorem ... interficiendi Caesaris. SVET. Iul. 19 auctores Bibulo fuerunt tantundem pollicendi. Galba 10 auctor singulis universisque conspirandi simul et ut ... iuvarent. Otho 8 auctor senatui fuit mittendae legationis. Vesp. 11. Dom. 8 auctor et tribunis pl. fuit aedilem ... accusandi. POMP. dig. 1, 2, 2, 4 quarum (*legum*) ferendarum auctorem fuisse decemviris Hermodorum. 1, 2, 2, 15 Brutus, qui auctor fuit regis eiciendi. VLP. dig. 24, 1, 32 pr. *imperator* auctor fuit senatui censendi. 47, 8, 4, 5 in turba fuit auctor damni dandi. 48, 5, 14, 5 an maritus pudice vivens mulieri quoque bonos mores colendi auctor fuerit. APVL. apol. 70 filio ... auctor adsentiendi fuisti. VIR. ill. 24, 3. CAPITOL. Alb. 14, 6 occidendi Pertinacis Iuliano auctor fuit. AMM. 21, 12, 25 primum augendae barbaricae vilitatis auctorem. MART. CAP. 5, 456 SEDVL. op. pasch. 4, 19 p. 269, 6. *addas p. 1201, 22 et 1210, 4.* *cum genetivo participii*: LIV. 24, 23, 11 pauci auctores foederis renovati. 26, 30, 6. 29, 32, 10 SIL. 2, 377 TAC. Agr. 13 DICT. 3, 10 AMM. 25, 9, 11. 28, 1, 45.

2 *abl. absol.*: PLAVT. Stich. 603 non me quidem faciet auctore, hodie ut illum decipiat. TER. Eun. 1013 flagiti, te auctore quod fecisset. AFRAN. com. 129. VARRO frg. Gell. 13, 2, 6 vocatus ... non ivi, auctoribus principibus. CIC. Quinct. 18 agebat et auctore et consuasore Naevio. S. Rosc. 110 isto hortatore, auctore, intercessore. Verr. 4, 86 hoc auctore. 4, 228 me duce et auctore in agros ... revertantur. Phil. 3, 36 fin. 2, 66. Caecin. 79 quo vos auctore ... agere ... dicitis. Manil. 69 ut auctore populo Romano maneas in sententia. Cluent. 157 cui non hoc periculum T. Attio auctore paratum esse videatis? agr. 2, 49. 2, 101 Mur. 9. 47. Flacc. 2 quibus auctoribus et defensoribus ... salus esset ... defensa. 30. dom. 66 in eum ... quo auctore, quo adiutore ... ea ... gerebat. har. 47. 45. dom. 105 hoc auctore tam casto, tam religioso, tam sancto, tam pio potestis non commoveri? har. 46 isdem auctoribus, Pompeio principe ... restituti sumus. p. red. 1, 7. 1, 33 dom. 50 Sest. 6. 39 Planc. 75 Phil. 4, 16. 5, 46. 8, 1. 10, 23 or. frg. A VII 17 M. A IX 6 M. CIC. de orat. 1, 53 neque orator me auctore unquam repugnabit. 1, 251. 3, 54 Brut. 123 orat. 69 rep. 1, 31. 2, 46 leg. 2, 26 ac. 2, 26 fin. 2, 62 Tusc. 5, 75 nat. deor. 1, 59 off. 2, 42. 3, 49 Att. 4, 5, 2. 5, 5, 2. 5, 13, 2. 6, 1, 3. 7, 1, 2. 13, 21, 4 *bis*. 13, 28, 3 etsi invito me, tamen eodem me auctore. 13, 31, 3. 14, 9, 1 consilio quidem et auctore Vestorio. 15, 10. 16, 2, 6. 16, 7, 2. 16, 15, 1 ad Q. fr. 2, 11, 4 epist. 5, 13, 4. 5, 20, 5. 13, 16, 3 suo consilio, sed etiam me auctore est profectus. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 5. CASSIVS Cic. epist. 12, 12, 2 te hortante et auctore. CAES. Gall. 5, 25, 3. 5, 28, 7 auctore hoste ... capere consilium. civ. 1, 26, 4 illo auctore atque agente. BELL. Alex. 23 SALL. hist. frg. 2, 43. LIV. 1, 26, 8 auctore Tullo ... 'provoco' inquit. *sim.* *17ies*. 10, 31, 1 Perusinis auctoribus. 37, 6, 6. 44, 23, 10 auctoribus ... Dinone et Polyarato. 2, 2, 7 auctore me. 40, 14, 8. 9, 15, 4. 38, 52, 6 quo duce et auctore. 45, 31, 15. 9, 16, 4. 38, 46, 15. 34, 2, 6 (*cf.* 11) sive sua sponte, sive auctoribus vobis. 34, 5, 3. 35, 35, 3. 40, 23, 3. 41, 19, 5. 23, 26, 5. 36, 32, 4. 38, 54, 1. 9, 26, 7. 31, 23, 3. 45, 5, 11 se uno auctore. 3, 15, 9 populo Romano auctore. 8, 33, 4 patre auctore M. Fabio. 24, 2, 10 auctore ac duce perfuga Bruttii. 25, 38, 11 duce vestro auctore. 28, 41, 17 auctore ... inpigro ac nobili iuvene. 7, 32, 15 dis auctoribus. 10, 40, 5. 21, 45, 9. 28, 28, 11 SEN. nat. 2, 43, 1 epist. 107, 9 IVV. 8, 216 TAC. hist. 4, 81 APVL. met. 11, 29 VEG. mil. 2, 5 AVG. civ. 1, 21. 19, 9 CORP. III 12326 SACR. Leon. p. 331. 363. 435. 446. 471 CONC. Aur. Mon. Germ. leg. I p. 2, 17 (p. 108, 18 Christo auctore) CONC. Matisc. *ibid.* p. 169, 21. LIV. 9, 14, 4 auctoribus diis. SEN. contr. exc. 4, 3 fratre auctore. CORP. XI 1421 auctoribusque iis (*i. decurionibus*) ⟨in t⟩abulas publicas referatur. VELL. 2, 2, 1 quo quaestore et auctore id foedus ictum erat. VAL. MAX. 1, 1, 17 auctore Appio censore. 2, 4, 2. 5, 6, 7. 9, 2 ext. 3 SEN. dial. 6, 22, 7 epist. 44, 6. CVRT. 10, 9, 18 nec prohibente Philippo nec auctore. ASCON. Pis. p. 8 B. Mil. p. 35 B. Corn. p. 69 B. p. 73 B. LVCAN. 5, 359. 5, 470 STAT. silv. 5, 2, 92 FRONTIN. strat. 4, 7, 39 TAC. hist. 3, 45 ann. 1, 53. 1, 58. 12, 31. 13, 2. 13, 54. 14, 10. 14, 20 principe et senatu auctoribus. 12, 69 nullo in diversum auctore. PLIN. epist. 1, 5, 16. 1, 6, 3 licebit auctore me (*i. q. mea causa?*). 10, 61, 5 paneg. 67. SVET. Aug. 81 frigidus curari coactus auctore Antonio Musa. Tib. 5. 47 vita Verg. p. 64 R. Cal. 34 nisi consulto et auctore se. Galba 12 PAVL. sent. 5, 29, 2 FLOR. 1, 3, 1 APVL. apol. 31 PORPH. Hor. carm. 2, 6, 11 PANEG. 2, 8 p. 96, 1 SPART. Did. 8, 1 Sev. 15, 4. 18, 9. 5, 8 auctoribus Syriacis exercitibus. CAPITOL. Pert. 5, 1 Maximin. 21, 6 Alb. 1, 1 Gord. 18, 4. 5 TREB. Gall. 3, 2. trig. tyr. 29, 1 auctoribus Roxolanis consentientibusque militibus. VOPISC. Aur. 30, 2. 38, 2 LAMPR. Comm. 20, 2. Alex. 28, 5 patronis auctoribus. Diad. 1, 5 vobis (*i. commilitonibus*) auctoribus. GALLICAN. Avid. 4, 6 centurionibus suis auctoribus. OPTATVS 1, 13 iisdem auctoribus. PRISCILL. tract. 1, 18 patre suo sicut ille (*Iuppiter*) auctore perituri *pagani*. DICT. 2, 31 AMM. 15, 5, 8. 21, 11, 2. 18, 5, 4 auctore et incitatore coetu spadonum. 18, 6, 18. 27, 9, 7. 31, 12, 6. HIER. epist. 143, 1 cooperatoribus et auctoribus vobis. CLAVD. 5, 213. 20, 98. 22, 3 AVG. civ. 1, 21. 10, 27 SVLP. SEV. chron. 2, 40, 5. 2, 44, 4 dial. 3, 10, 3. *nota*: SVLP. SEV. dial. 3, 44, 9 auctoribus, qui aderant, ut sequeretur. 10, 24, 3 plebeis auctoribus Decio, ut ... revocaret. 27, 20, 1. *de eo qui senatui auctor est, i. primus sententiam dicit*: CIC. Pis. 35 senatus decrevit Cn. Pompeio auctore et eius sententiae principe. Flacc. 30 dom. 19. 96 p. red. 2, 15 Phil. 6, 1 epist. 15, 4, 6 Att. 4, 17, 2 BALB. Cic. Att. 8, 15a, 2 LIV. 37, 47, 2. 40, 19, 5 VELL. 2, 62, 1 VAL. MAX. 7, 6, 1. CORP. XI 1825 plebem ... faenore gravi senatus hoc eius rei auctore liberavit. X 1401 s. c. quod factum est ... auctore divo Claudio. XIV 3608 GAIVS inst. 1, 30. 77. 80. 81. 2, 143. 197. 287 VLP. reg. 3, 3. CORP. VI 31293 senatus auctóre ⟨imp. Caes. Vesp⟩asiano ... censuit. TAC. ann. 3, 37 auctore principe ac decreto senatus. 15, 22 PLIN. epist. 2, 7, 1. 4, 12, 3. SVET. Tib. 27 'auctore' eo senatum audisse (*codd.*, statuisse *Mommsen*) verba mutare et pro auctore suasorem ... dicere coegit. Vit. 2 VLP. reg. 24, 28 SPART. Sev. 5, 5. CORP. VI 31539 (*a. 121*) ex s. c. collegium augurum auctore imp. ... Hadriano ... terminos pomerii restituendos curavit. XII 365. COD. Theod. 5, 62, 5 amplissimus ordo auctore divo Marco censuit. 6, 28, 1, 3 nonnisi principe ... auctore. *v. de hoc senatus auctore etiam II 1, II 3, IV 1 b.*

3 *liberiore usu*: *hominum suasor, impulsor, adiutor, dux*: GLOSS. V 531, 2 auctoris suasoris. II 353, 53 κορυφαῖος auctor princeps. PLAVT. Epid. 357 nunc auctorem (*BI*, actorem *E*, cautorem ς) dedit mihi ad hanc rem Apoecidem. CIC. p. red. 2, 9 adiutores auctores hortatoresque ad me restituendum ita multi fuerunt. dom. 30. Sest. 42 eos ... opponi omnibus contionibus ... auctores ad meam perniciem. Phil. 2, 26 si auctores ad liberandam patriam desiderarentur illis actoribus, Brutos ego impellerem? LIV. 6, 24, 8 ad quam rem leviorem auctorem eum culpae societas fecerat (*cf.* 23, 13, 6). 26, 21, 10 magis ... eis auctor ad seditionem quam animus deerat. ACC. trag. 522 Achivis classibus auctor *Vlixes*. CIC. Sull. 34 cum princeps, cum auctor, cum signifer esset iuventutis. Manil. 68 est vobis auctor vir bellorum omnium peritissimus. *ibid. iterum.* agr. 2, 98 haec tu cum istis auctoribus excogitasti. Flacc. 36 praeclarus iste auctor suae civitatis. 81 sicine tu auctor tandem eum ... in discrimen vocavisti. *ibid.* qui mihi auctor fuit. p. red. 1, 9 in restituendo auctorem fuisse adscriptoremque (de orat. 3, 122 HIL. trin. 1, 3). 1, 13 id sibi dixit auctor vehementissime displicere. Pis. 14. p. red. 2, 13 cum consules ... auctores se inimicis rei publicae tradidissent. har. 47 nisi eos in caelum suis laudibus praeclarus auctor extolleret. Sest. 20 non deerit auctor et dux bonis. 112 *illos* illis mercennariis gregibus duces et auctores fuisse. Balb. 51 quod ... domesticum auctorem, patrem suum, facere viderat. Planc. 32 maximarum societatum auctor, plurimarum magister. Phil. 2, 26 C. Cassius ... me auctorem, credo, desideravit (*ibid. iterum*). 2, 27 an L. Tillius Cimber me est auctorem secutus? (LIV. 1, 10, 6). de orat. 2, 194 neque actor sim alienae personae, sed auctor meae. 3, 122 si in periculis, si in deliberationibus publicis adhibendi auctores et principes sumus. off. 2, 71. part. 97 non supplex ut ad iudicem venit orator, sed hortator atque auctor (actor *p*). leg. 3, 40 est ... senator is, cuius non ad auctorem referatur animus, sed qui per se ipse spectari velit. epist. 2, 6, 4 dux nobis et auctor opus est. 15, 15, 4 si auctor (actor *codd.*) adfuisset. Att. 8, 14, 2 non mihi satis idonei sunt auctores ii, qui a te probantur. epist. 1, 9, 2 et ego te auctore amicissimo et sapientissimo et tu me consiliario fortasse non imperitissimo ... usus esses. 4, 9, 2. Sest. 40 his se tribus auctoribus in consiliis capiendis, adiutoribus in re gerenda esse usurum. Phil. 1, 30. 8, 13 (OV. Pont. 3, 4, 37) epist. 1, 1, 3 te auctorem senatus retineat. 10, 6, 3 et senatui bonisque omnibus auctorem, principem, ducem praebeas. Brut. 129 diligentia ... et virtute animi atque vita bonus auctor in senatu. off. 3, 110 cui (*senatui*) nisi ipse auctor fuisset. ad Brut. 1, 10, 3 ut ... nemo ... auctor exsisteret. Phil. 9, 7 auctorem senatus exstinctum. Att. 2, 23, 2 omnis illius partis auctores ac socios nullo adversario consenescere. 8, 2, 2 mihi ... nihil in ulla gente ... ab ullo auctore rei publicae ac duce turpius factum esse videtur. CAES. Gall. 5, 29, 3 non hostem auctorem, sed rem spectare. SALL. Iug. 30, 2 quod is auctor et socius Bestiae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ferebatur. orat. Lep. 27 M. Aemilium consulem ducem et auctorem sequimini. orat. Macri 23 auctorem ... fore tribuniciae potestatis *Pompeium*. NEP. Att. 3, 2 hunc ... in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant. VERG. Aen. 2, 150 quis auctor? 5, 418 probat auctor Acestes. 11, 339 consiliis habitus non futtilis auctor. HOR. carm. 3, 5, 46 donec labantis consilio patres firmaret auctor numquam alias dato. OV. epist. 7, 105 decepit idoneus auctor. 8, 31 vita gravis auctor et annis. met. 13, 228 ille potest auctore suam defendere vocem. 15, 103 non utilis auctor ... fecit iter sceleri. fast. 6, 203 Appius est auctor. Pont. 2, 11, 20 auctorem te ... nancta (*opp.* stimulis ... sine ullis) (LIV. 4, 6, 3). LIV. 3, 17, 2 qui servitia non commovit auctor. 3, 20, 1 comes animosior, quam auctor. 3, 49, 6 adsentiendo multis auctoribus. 5, 45, 8 tantum par Camillo defuit auctor. 6, 40, 14 numquamne vos res potius quam auctores [ex]spectabitis. 9, 10, 1 movit patres conscriptos cum causa tum auctor. 31, 9, 8. 7, 41, 2 multitudo, quae ferme auctoribus similis esset. 23, 32, 9 nihil deesse aliud quam auctorem, ad quem deficerent. 28, 27, 11 causa atque origo omnis furoris penes auctores est. 45, 19, 4 erant quidam ... non boni auctores, qui ... cupiditatem ... elicerent. MANIL. 1, 386 Caesar nunc terris, post caelo maximus auctor. COLVM. 6, 27, 1 convenit providere auctorem (*an* actorem?) industrium. HOMER. 165 sit ... auctor Apollo. 489 ductor (auctor *codd.*, actor ς) gregis. STAT. Theb. 1, 399 vetat auctor Apollo. 1, 636 auctor Paean ... iubet ire. PS. QVINT. decl. 3, 9 auctorem habet, hoc primi ordines iubent. TAC. Agr. 8 ad auctorem ac ducem ut minister fortunam referebat. hist. 3, 12 progressus Lucilius auctorem se palam praebet. 3, 43 praesidio tuebatur, eo gravior auctor, quod. 3, 71 furens miles aderat, nullo duce, sibi quisque auctor. ann. 6, 31 nomine tantum et auctore opus, ut sponte Caesaris [ut] genus Arsacis ripam apud Euphratis cerneretur. 6, 36 qui ... repertis auctoribus sustulerant animum. 12, 69 Vannius ... pellitur regno ...; auctores fuere Vibilius ... et Vangio. 15, 38 alii palam faces iaciebant atque esse sibi auctorem vociferabantur. 16, 14 ut testamentum Antei nemo obsignaret, nisi Tigellinus auctor extitisset. 16, 22 nova cupientibus auferatur dux et auctor. SVET. Iul. 16 Caecilio Metello ... leges adversus collegarum intercessionem ferenti auctorem propugnatoremque se pertinacissime praestitit. FRONTO p. 166 N. me semper auctorem fuisse. VLP. dig. 9, 4, 3 aliud est auctorem esse servo delinquenti, aliud pati delinquere. PS. CYPR. aleat. 6 aleatores ... penes auctorem suum nocturnas vigilias ... celebrant. SPART. Hadr. 10, 2 exemplo ... auctoris sui Hadriani. LVCIF. moriend. 5 magis magisque in omnibus auctores, pellentes omnem vocem servitutis *nos*. RVF. FEST. brev. 10 provincias, qui auctores (*i. principes*) sceptris tuis paraverint, explicabo. DICT. 2, 23 cunctis ... alienam sententiam expectantibus, cum se quisque minus idoneum auctorem crederet. AMM. 16, 7, 3 apparitorem ... fidum auctori suo ... fore. 16, 8, 13 ordinum singulorum auctores. 25, 8, 11 ut ... homo inferioris spei ad sublimiora provectus auctoris sui ... statum fundaret (CLAVD. 18, 170 AVELL. p. 64, 29. 71, 4). HIER. epist. 133, 7 ad deum semper auctorem recurrere. 73, 4 Melchisedech nullum ... habuerit auctorem (*i. dominum, institutorem, fort. patrem, cf.* Hebr. 7, 3). CLAVD. 8, 299 ipsum auctorem parere sibi *populo*. 1, 267 o consanguineis felix auctoribus annus. SVLP. SEV. dial. 3, 6, 5 cunctos diaboli ministros cum ipso ... auctore. *cf.* 3, 8, 3. CORIPP. Ioh. 3, 122 Romani maximus auctor nominis *i. dux*. 4, 545 gentis praefectus et auctor. 4, 668. 6, 523. BENED. reg. 65 se fecerunt auctores. *nota significatum domino i. possidenti et habenti propinquum*: OV. Pont. 2, 10, 3 auctorisque sui si non est anulus index. EPICED. Drusi 205 auctorisque sui praefertur ... quae victrix templis debita laurus erat. MART. 9, 61, 9 auctorem dominumque suum sentire videtur *arbor*. CARM. poet. min. 3 p. 169 auctorem rodit invidia. HIER. epist. 69, 10. 108, 18ᵇ zelus ..., qui suum rodit auctorem.

III ***testis***: 1 *veritatis, imprimis nuntii*: PLAVT. Trin. 107 id ita esse ut credas, rem tibi auctorem dabo. CIC. Verr. 5, 102 at ex bono viro credo audieras et bono auctore. 6, 131 harum rerum omnium auctores testesque produco (SEN. apoc. 1 IVST. 11, 2, 8). Font. 16 quis est ex eo numero, qui vobis auctor placeat? eo ... laudatore et teste utemur. Flacc. 20 satisne vobis coarguere his auctoribus dissolutam Graecorum consuetudinem videmur? 35 quod ... unus Asclepiades ... sine tabulis, sine auctore iecerit, id nos quasi crimen aut testimonium pertimescemus. 40 ut qui locuples testis doloris et sanguinis sui non fuit, idem sit gravior auctor iniuriae. 53 si hunc habent auctorem Tralliani doloris sui, ... si hunc testem iniuriae. *ibid.* auctoritatem esse in eo testimonio, cuius auctor inventus est nemo. 54. 93 illo absente auctore laudato tantum te crimen probaturum putasti? 98 cum ... omnes me auctore ... scirent. Cael. 30 voces ... nullo auctore emissae (*i. quarum veritatem nemo affirmat*). Planc. 57 ut non exstet auctor, qui audierit *maledictum*, aut ita neglegens vobis esse videbitur, ut unde audierit oblitus sit, aut ita levem habebit auctorem, ut memoria dignum non putarit. Phil. 1, 16 in commentariolis et chirographis et libellis se uno auctore prolatis. 1, 24. 2, 100. 5, 11. de orat. 3, 68 auctores certissimos laudare possum et ... Scaevolam ... et Q. Metellum. rep. 1, 17 qui est nobis huius sermonis auctor. div. 2, 80 habere divinitatis auctores. 2, 136 quis enim auctor istorum *somniorum*? 3, 13 his igitur auctoribus nonne debes moveri? Att. 3, 11, 1 boni nuntii, non optimis tamen auctoribus. 9, 13, 1 sed non erat nec recentior auctor nec huius rei quidem melior Dolabella. 10, 12, 2 non credo, ut est luculentus auctor. 10, 14, 2 de duabus legionibus luculentos auctores esse dicebat. 12, 2, 1 sed auctor nullius rei quisquam. 14, 8, 1 se id certis auctoribus comperisse (CAES. civ. 2, 18, 3. 2, 37, 3 SVET. vita Ter. p. 31 R. HIER. epist. 66, 3). epist. 12, 4, 2 fama nuntiabat te esse in Syria; auctor erat nemo. 12, 8, 1 audiebamus ..., sed certos auctores non habebamus. 12, 10, 1 audimus, sed adhuc sine capite, sine auctore, rumore nuntio. 12, 9, 1 (LIV. 3, 36, 9. 23, 41, 1. 34, 16, 9. 35, 23, 2. 37, 51, 8. 39, 43, 1 SEN. epist. 13, 8 QVINT. inst. 5, 3, 3 CVRT. 6, 2, 15). 15, 1, 1 quam certissimis auctoribus, legatis nuntiis litteris, sum certior factus. epist. frg. V 24 M. nihil omnino certi, nec locupletem ad hoc auctorem habebamus. CAES. civ. 2, 29, 2 hoc (*cogita opinionem*) ubi uno auctore ad plures permanaverat. 2, 38, 2 his auctoribus temere credens. SALL. Catil. 23, 4 sublato auctore de Catilinae coniuratione ... narravit. VERG. Aen. 5, 17 non, si mihi Iuppiter auctor spondeat, ... sperem (Serv. si huius rei auctorem se Iuppiter faciat). 10, 509 certior auctor (*quam fama*) advolat Aeneae. HOR. sat. 1, 4, 80 est auctor quis denique eorum vixi cum quibus? CARM. de mens. 3, 6 condita Mavortis magno sub numine Roma non habet errorem: Romulus auctor erit. PROP. 4, 1, 75 certa feram certis auctoribus (*i. sideribus*). 4, 6, 53 ego temporis auctor (*i. idonei*). OV. met. 8, 725 desierat *narrare*, cunctosque et res et moverat auctor. fast. 5, 601 tum mihi non dubiis auctoribus incipit aestas. met. 11, 666 non haec tibi nuntiat auctor ambiguus, non ista vagis rumoribus audis. 12, 58 auditis aliquid novus adicit auctor. 12, 61 dubio .. auctore Susurri. 12, 532 credita res auctore suo est. 15, 596 quem vobis indicat auctor (? PRISC., augur *codd.*). LIV. 1, 16, 5 quamvis magnae rei auctor. 4, 13, 9 ne cuius incerti vanique auctor esset. 5, 1, 7. 22, 55, 7 suae quisque fortunae domi auctorem exspectant. 29, 32, 9 vanus auctor absumpti Masinissae. 44, 22, 6 ⟨ru⟩mores ..., quorum auctor nemo exstabit. 3, 57, 8 isdem auctoribus cognitum est. 28, 1, 7. 4, 45, 3 haud incertis auctoribus Romam est allatum. 36, 21, 4 haud dubio auctore sciret (STAT. Theb. 9, 39). 10, 14, 1 auctores concilia Etruriae populorum ... haberi. 27, 11, 3. 2, 37, 8 consules cum ad patres rem dubiam sub auctore certo detulissent, auctor magis ... quam res ... movit. 4, 21, 4 quae vaniora ad populum ipso auctore fuere. 22, 13, 3 cum res maior quam auctores essent. 5, 15, 1 quia singuli auctores erant. 5, 15, 12 sed auctorem levem, nec satis fidum super tanta re patres rati. 5, 32, 7 propter auctoris humilitatem. 6, 30, 4 ne auctore quidem adservato. 8, 4, 10 idoneos auctores habeo ... ita responsum esse. 22, 1, 14 auctoribusque in curiam introductis. 24, 31, 14 auctorem ... se exhibendo. 28, 25, 1 tum primi auctores requiri coepti. 28, 25, 3 cum ... certi auctores adferrent. 33, 45, 1 haec cum ab tam gravibus auctoribus ... audirentur. 36, 7, 11 auctores vos Aetoli *mihi fiduciam faciunt*. 39, 12, 1 non vanum auctorem esse. 2, 48, 8 auctores sumus tutam ibi maiestatem Romani nominis fore. VITR. 5, 5, 8 auctorem habemus Lucium Mummium. CELS. 4, 7 (PLIN. nat. 9, 10). SEN. epist. 105, 6 qui rem non tacuerit, non tacebit auctorem. CVRT. 4, 3, 22 quamquam auctor levis erat. 6, 7, 33. 4, 9, 2 idoneis auctoribus fama vulgavit. LVCAN. 1, 454 vobis (*i. bardis*) auctoribus umbrae non ... Erebi sedes ... petunt. VAL. FL. 3, 622 necdum fama viri nec certior extitit auctor. SIL. 4, 32 sic populus, traduntque metus nec poscitur auctor. MART. 7, 6, 3 certus abest auctor, sed vox hoc nuntiat omnis. QVINT. decl. 252 p. 33, 7 fidei vestrae iurisque iurandi satis idonei auctores habentur. inst. 6, 3, 68 Vatini morte nuntiata, cuius parum certus dicebatur auctor. TAC. hist. 1, 86 prodigia ... diversis auctoribus vulgata. 2, 55 cecidisse Othonem ... certi auctores in theatrum adtulerunt. 2, 73 etsi vagis adhuc et incertis auctoribus (SVET. Cal. 6), erat tamen in ore famaque. TAC. ann. 16, 2 non auctoris ... fide satis spectata. PLIN. epist. 9, 33, 1 magna auctori fides. ... is ... auctor, cui bene vel historiam scripturus credidisses. 10, 31, 5 addebat fidem, quod credibile erat, neminem hoc ausum sine auctore. TRAIAN. Plin. epist. 10, 32, 2 nec ullo idoneo auctore liberati sunt. SVET. Aug. 31 parum idoneis auctoribus vulgo ferebatur. 96 nuntiavit auctore divo Caesare. Claud. 37 nullus auctor tam levis extitit, a quo non ... ad cavendum compelleretur. FLOR. 1, 11, 12 in congressu arsisse omnium oculos hostis auctor fuit. IVST. 5, 7, 4 auctorem nuntii requirere (HIER. epist. 3, 2). OPTATVS 1, 7 ut veros auctores et certos reos suos agnoscant. HIL. trin. 1, 4 auctores se veritatis exsistere. 11, 142 Christo in te auctore docuisti (*deus pater*). PRISCILL. tract. 1, 21 qui tali se auctore sanctificant. CLAVD. 15, 499 certa fides coeli, sed maior Honorius auctor. 26, 450 nec adhuc ostenditur auctor. SVLP. SEV. dial. 1, 15, 1 neque incertis auctoribus vulgata narrabo. 3, 5, 5 quae manifestis auctoribus cognovimus. COD. Theod. 2, 9, 1, 3 quae invocato dei ... nomine, eo auctore solidaverint. PS. SEN. ad Paul. 14 novum te auctorem feceris Christi. 2 *sensu exempli, magistri, et cum et sine genetivo rei*: CIC. Verr. 4, 210 non habes ex his ... ullum auctorem istius aestimationis. 4, 216 Font. 2 prov. 1. har. 18 habeo auctores ac magistros religionum colendarum maiores nostros (Verr. 6, 155 dom. 107). Verr. 6, 67 unum cedo auctorem facti

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tui, unius profer exemplum. Mur. 74 Lacedaemonii auctores istius vitae atque orationis. Balb. 20 praeclarum interpretem iuris, auctorem antiquitatis. de orat. 2, 290 quoniam quidem tu Fabricios mihi auctores ... protulisti. fin. 4, 21 qui se auctorem vitae graviter et sapienter agendae profiteretur. 4, 44 cum Catone, omnium virtutum auctore (VAL. MAX. 2, 8, 5). HOR. sat. 1, 4, 122 habes auctorem, quo facias hoc. 2, 2, 50 vos auctor docuit praetorius. PROP. 2, 6, 19 tu criminis auctor. OV. rem. 485 adsume novas auctore Agamemnone flammas. Pont. 2, 3, 31 neque enim comes esse, sed auctor, nec petere exemplum, sed dare dignus eras. fast. 2, 543 Aeneas, pietatis idoneus auctor (INSCR. numm. Cohen III² p. 231, 31 auctor pietat.). LIV. 9, 34, 21 qui se postea auctorem sequeretur. FEST. 476 Italici auctore Aenea velant capita. VAL. MAX. 3, 7, 3 fidentis animi dicti[que] clarissimum auctorem. 4, 3, 7 factum ... ne sub Caelio quidem auctore repudiandum. SEN. dial. 10, 16, 5 auctores illis (*vitiis*) inscribere deos. QVINT. inst. 9, 3, 13 vulgo auctore contenti. TAC. ann. 3, 55 praestricti moris. HIER. epist. 130, 8 virginitatis. AVG. civ. 1, 23 cur auctor huius turpitudinis filio fuit? 2, 26 auctores se vitae scelestae ... testantur. 3, 3 peccatorum.

IV 1 ***rei**, eum significans, qui causa rei vel facti est, sive ipse exegit sive alterum, ut exigeret, impulit (sic ubicumque dativus personae accedit); item de rebus, quae dantur, iaciuntur, accidunt.* **a** *cum dat. rei*: TER. Ad. 671 auctor his rebus quis est? (*cf.* DON.). CIC. Att. 8, 3, 3 ille legibus per vim et contra auspicia ferendis auctor. CORP. II 6278 quis auctor et patronus esset usurpandis quasi legitimis (*illicitis sc. vectigalibus*). LVCAN. 1, 30 nec tantis cladibus auctor Poenus erit. CLAVD. 8, 638 patriis olim fueras successibus auctor, nunc eris ipse tuis. *cf.* CIC. leg. 3, 34 isti rationi neque lator quisquam est inventus nec auctor umquam bonus. LIV. 2, 54, 7 nec auctor quamvis audaci facinori deerat. **b** *cum genetivo rei, qui tamen interdum supplendus est*: CIC. Verr. 2, 85 eius ... rei duces et auctores et principes fuisse ... Themistagoram et Thessalum. Flacc. 96 Sull. 34. p. red. 2, 16 rerum mearum gestarum auctores, testes, laudatores fuerunt. Sest. 38. 61 CAES. civ. 3, 57, 2 LIV. 34, 54, 8. 38, 31, 2. 40, 11, 2 T. Quinctius nunc est auctor omnium rerum (*ex M add. Aldus*) et magister. *cf.* 40, 12, 17 VELL. 2, 19, 1. 2, 83, 1 VAL. MAX. 5, 3 ext. 3. 7, 8, 7 SEN. dial. 4, 13, 2 epist. 99, 17. SVET. AVG. 36 auctor et aliarum rerum fuit *imperator in senatu*. PAVL. sent. 5, 12, 4. CIC. Verr. 2, 85 quod auctor illius iniuriae fuisse arguebatur. 3, 47 (CAEL. Cic. epist. 8, 14, 1 LIV. 21, 52, 6 SALV. gub. 6, 53). Caecin. 79 eum auctorem nostrae defensionis esse. agr. 2, 12 si lex utilis plebi Romanae mihi videretur, auctorem me atque adiutorem futurum. 2, 14. Att. 1, 19, 4 agraria lex a Flavio ... agitabatur, auctore Pompeio, quae nihil populare habebat praeter auctorem. Planc. 49 harum ipsarum legum ambitus auctor. Brut. 106 multarum legum aut auctor aut dissuasor fuit. dom. 80 leg. 3, 37. ac. 2, 13 P. Crassum et P. Scaevolam aiunt Ti. Graccho legum auctores fuisse. OV. met. 8, 101. 15, 833 LIV. 2, 42, 1. 2, 42, 8. 2, 43, 4. 2, 44, 1. 2, 48, 2. 2, 52, 3. 2, 56, 6. 6, 36, 7. 9, 33, 6 VELL. 1, 6, 3. 2, 23, 2 QVINT. decl. 264 p. 80, 11. inst. 1, 10, 15 durissimarum Lacedaemoniis legum auctor. TAC. ann. 2, 38 PAVL. dig. 18, 7, 9. PLIN. nat. 8, 117 Roscio, theatralis auctori legis. CIC. agr. 2, 20 illi, horum consiliorum auctores. Flacc. 5 har. 48. Vat. 24 auctorem publici consilii. 35 prov. 25 Pis. 6 Phil. 2, 14. 3, 19 de orat. 1, 211. 215. 3, 63 Att. 1, 16, 2. 2, 24, 5 epist. 12, 2, 3. 12, 25, 3 CAES. Gall. 6, 31, 5 HIRT. Gall. 8, 32, 2 LIV. 7, 35, 7. 24, 5, 12. 36, 43, 8. 40, 23, 8. CVRT. 4, 10, 18 secutus consilii auctorem. 8, 6, 23 TAC. hist. 2, 33 TREB. Claud. 1, 3 AMM. 19, 11, 8 CLAVD. 18, 158. CIC. Rab. perd. 33 q⟨ui est⟩ auctor huius iudicii. Phil. 5, 12. Catil. 1, 27 auctorem sceleris (VAL. MAX. 9, 6, 4. SEN. Herc. f. 735 auctorem scelus repetit. Tro. 871 Med. 979 CVRT. 4, 8, 11. 4, 9, 3. 8, 6, 24 QVINT. decl. 255 p. 45, 17 TAC. hist. 4, 27 COMM. instr. 1, 18, 8 HIER. epist. 100, 2 LEX Visig. Recc. 7, 3, 3). dom. 101 ut non exstinctor coniurationis et sceleris, sed auctor et dux fuisse videar. Vat. 24 (VELL. 2, 56, 3 CVRT. 6, 8, 10 ASCON. tog. cand. p. 83 B. TAC. ann. 15, 49). Catil. 4, 9 hoc auctore et cognitore huiusce sententiae. dom. 10 Balb. 61 Phil. 9, 9 Att. 9, 11, 2 LIV. 3, 64, 6. 5, 22, 2. 8, 21, 2. 31, 7, 15. 33, 16, 5 ASCON. tog. cand. p. 83 B. TAC. ann. 6, 5. 6, 10. PLIN. epist. 8, 14, 25 sententiam ab ipso auctore desertam. HIER. epist. 98, 22. 112, 8 MACR. sat. 5, 1, 4. CIC. Mur. 3 auctor beneficii populi Romani ... esse debebit. Phil. 11, 37 (VELL. 2, 20, 2 SVLP. SEV. dial. 1, 15, 7 SEN. benef. 1, 15, 4. 2, 10, 2. 7, 31, 4 AMM. 26, 6, 16). Flacc. 15 auditis auctoribus *sc. plebiscitorum*. p. red. 1, 24 erga duces ipsos et principes atque auctores salutis meae gratus. Sest. 107 Pis. 80 Planc. 93 or. frg. A XIV 2 M. epist. 1, 9, 18 Brut. 268 SEN. benef. 4, 11, 3 CVRT. 9, 7, 7 LVCAN. 4, 400 STAT. silv. 1, 1, 78 AMBR. myst. 6, 33. VVLG. Hebr. 2, 10 (ἀρχηγόν). SVLP. SEV. Mart. 17, 4. CIC. dom. 21 quem crudelitatis auctorem fuisse dixeras. Phil. 2, 71 (LIV. 39, 50, 9). Sest. 138 auctores et conservatores civitatis. 139 auctores huius dignitatis atque imperii. Cael. 31 criminum video fontem, video auctorem. Scaur. 13 (OV. met. 15, 40 tu mihi criminis auctor. LIV. 8, 27, 11. 45, 31, 10 MART. 2, 72, 5 TAC. ann. 13, 21 SPART. Car. 11, 4 VEG. mil. 3, 4 CORIPP. Ioh. 8, 156). Pis. 26 non exstinctor, sed auctor incendii. 95 ille auctor tuus provinciae (*i. provinciae tibi addictae, cf. etiam* muneris auctor). Mil. 39 auctor et dux mei reditus. Marc. 15 pacis auctores *bis*. Lig. 28 Deiot. 29 Phil. 7, 7. 7, 8. 14, 20 epist. 7, 3, 2. 7, 23, 2. 10, 6, 1. Att. 9, 11ᵃ, 2 qui et illi semper et senatui ... pacis auctor fui. OV. Pont. 1, 1, 32 LIV. 2, 16, 3. 4. 2, 22, 6. 9, 7, 9. 9, 8, 11. 9, 14, 7. 23, 9, 11. 30, 42, 12. 39, 53, 2. 41, 24, 7. 44, 16, 5 is pacis semper auctor regi fuerat. VELL. 2, 25, 1. 2, 58, 3 SEN. Herc. f. 250. Phoen. 349 auctor ... placidae liberis pacis veni. OCTAVIA 488. STAT. Theb. 10, 684 auctorem pacis servatoremque deumque. [QVINT. decl. 378 p. 9 tit.] CLAVD. 21, 51. CIC. Phil. 2, 24 pacis, concordiae, compositionis auctor esse non destiti (LIV. 2, 31, 9 PETRON. 110. APVL. apol. 93 quietis et concordiae et pietatis auctor, conciliator, favisor). Phil. 2, 36 habet istius pulcherrimi facti clarissimos viros res publica auctores (OV. met. 9, 206. VAL. MAX. 8, 14 pr. in hoc opere factis auctores et auctoribus facta sua reddere contentus. SPART. Sev. 18, 10. VVLG. iud. 6, 29 cumque perquirerent auctorem facti; *deest in hebr. et graec. verbis.* LEX Burg. lib. const. 33, 1. 48, 8 leg. rom. 17, 1. *cf. p. 1204, 5 sqq.*). CIC. Balb. 61 possumusne ... tibi probare auctorem exempli atque facti illius ... C. Marium? (LIV. 4, 29, 6 VELL. 2, 78, 3. 2, 119, 4 SEN. epist. 81, 19 IVV. 13, 2. 14, 33). Phil. 2, 85 auctor regni (TAC. ann. 2, 64). 3, 19 *ex edicto Antoni*: et interitus mei et perditissimorum consiliorum auctorem fuisse. *inde* CIC. *ibid.* 10, 18 servitutis auctores. 13, 2 auctorem ipsum (*sc. actorum*) mire caesum fatemur. Tusc. 4, 2 praeclarus auctor nobilitatis tuae. off. 3, 109 deditionis ... suasor et auctor fuit (LIV. 6, 10, 5. 28, 20, 11 VELL. 2, 119, 4. CVRT. 9, 7, 13 deos sibi deditionis auctores). ad Q. fr. 3, 8, 4 *rumoris*. Att. 1, 12, 2 huius sermonis Valerius auctorem Cn. Plancium nominabat (Q. CIC. pet. 61 AMM. 15, 3, 10 HIER. epist. 82, 7). Att. 9, 11, 2 auctor otii. 11, 12, 2 semper illum auctorem nostrae coniunctionis fuisse. 13, 40, 1 omnium flagitiorum auctor (TERT. spect. 2). Att. 14, 10, 2 latrocinii auctores. epist. 9, 15, 3 non dissuasorem mihi emptionis ... fuisse, sed auctorem moderationis. MATIVS Cic. epist. 11, 28, 3 ut quidem isti dictitant 'libertatis auctores'. LIV. 23, 10, 13. 24, 14, 8. 30, 45, 5. 34, 23, 5. 34, 25, 9. 34, 41, 3. 36, 31, 5. 38, 32, 8. 39, 25, 11 VAL. MAX. 5, 2, 5 QVINT. decl. 329 p. 296, 3. SVET. gramm. 30 legum ac libertatis auctorem et vindicem. TAC. hist. 4, 12. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 2 si vindex illius mali auctor exstitit alterius (SEN. Herc. O. 491 LVCAN. 1, 485 SIL. 17, 511 OPTATVS 1, 15 HIER. epist. 92, 3 CORIPP. Ioh. 3, 51). CAES. Gall. 3, 17, 3 auctores belli esse nolebant. HIRT. Gall. 8, 7, 5. 8, 21, 4. BELL. Afr. 85, 6 *fort. suppl.* OV. met. 5, 8 LIV. 1, 54, 1. 3, 66, 5. 4, 30, 2 inter pacis bellique auctores. 9, 1, 5. 9, 41, 20. 10, 18, 1. 29, 3, 1. 2. 30, 16, 3. 39, 32, 4. 39, 51, 2 Antiocho regi auctor belli ... fuisset. 41, 11, 9 CVRT. 9, 1, 22 LVCAN. 4, 739 TAC. ann. 3, 24 FLOR. 2, 13, 60. 2, 6, 10 AVG. civ. 2, 23 p. 85, 15 D. 3, 29. 3, 30 CORIPP. Ioh. 4, 224. CAES. Gall. 5, 33, 2 ob eam causam profectionis auctor non fuisset. 6, 8, 8 defectionis. LIV. 6, 21, 7. 7, 20, 2. 8, 20, 11. 8, 29, 1. 21, 61, 6. 23, 14, 8. 23, 37, 12. 26, 13, 2. 29, 8, 2 Locrensis ... ob defectionem incusavit; de auctoribus supplicium sumpsit. 35, 50, 4. 37, 9, 4. 38, 33, 1. 39, 50, 6 CVRT. 6, 1, 20. 6, 6, 34. 7, 6, 15. 7, 7, 31. 18, 13, 3 defectionis Arachosiis auctor. 9, 8, 16. 10, 1, 9 SVET. Otho 1 LAMPR. Diad. 8, 9 IVST. 11, 2, 7. HIRT. Gall. 8, 47, 2 ne ... auctor armorum duxque esset (LIV. 8, 39, 11). VERG. Aen. 9, 745 neque enim is teli nec vulneris auctor. 9, 419 OV. am. 3, 13, 22 met. 5, 133. 8, 718 (*cf.* SCHOL.) CVRT. 7, 6, 6 STAT. Theb. 9, 558 HYG. fab. 101 p. 94, 11. OV. met. 8, 349 auctor teli. STAT. Theb. 8, 717. 9, 876 SIL. 4, 464 CORIPP. Ioh. 4, 861. *ad Vergili exemplum dicuntur etiam*: OV. met. 12, 419 auctor in incerto est, iaculum de parte sinistra venit. fast. 5, 42 vertit in auctores pondera vasta suos. STAT. Theb. 9, 282 induit a tergo ... cuspis Agyrten; respexit, nusquam auctor erat (*cf.* SCHOL.). AVSON. 72, 6 rediit lapis ... auctorisque sui frontem petit. 72, 8 auctorem ut feriant tela retorta suum. CLAVD. 7, 95 revoluta ... tela vertit in auctores. CVLEX 12 Phoebus erit nostri princeps et carminis auctor. AETNA 4 TIB. 2, 4, 13 OV. met. 7, 148 GERM. 2; *cf. p. 1210, 76.* OV. epist. 6, 120 dulce mihi gravidae fecerat auctor onus. 9, 288 auctorem ... tecti ponderis esse Iovem. 7, 136 nondum nati funeris auctor eris (rem. 22. met. 10, 199 ego sum tibi funeris auctor. OCTAVIA 342). epist. 16, 72 munera sunt auctor quae pretiosa facit. met. 1, 615 ut auctor (*sc. vaccae*) desinat inquiri. 2, 88 funesti ne sim tibi muneris auctor. 5, 657. 7, 686. 8, 430. 436. 11, 125. 13, 670 (SEN. benef. 1, 12, 1. 2, 4, 2. 2, 14, 1 MART. 8, 51, 22 TAC. ann. 14, 2 HYG. fab. 14 p. 45, 18 HIER. epist. 85, 6 CLAVD. 1, 72 SVLP. SEV. dial. 1, 15, 7). epist. 11, 8 auctoris ... oculis exigeretur opus (EPICED. Drusi 238 VAL. MAX. 1, 5, 2 PLIN. paneg. 10 AVG. civ. 7, 30 tit.). 16, 49 vitium ... auctore redemit. SEN. contr. 7, 3, 9 APVL. Plat. 2, 7. OV. epist. 16, 219 delicti fies idem reprehensor et auctor (LIV. 1, 58, 9). EPIST. Sapph. 78 ille mei cultus unicus auctor abes. OV. ars 1, 704 stupri. met. 2, 281 liceat ... cladem ... auctore levare (VAL. MAX. 3, 4, 4 gravissimae cladis auctori [-rem *codd.*] dictatura deferretur. SEN. Herc. f. 1166 LVCAN. 8, 18 TAC. hist. 2, 35 FLOR. 1, 22, 7 IVST. 14, 3, 4). met. 3, 18 auctorem ... viae Phoebum. 3, 329 si tanta potentia plagae ..., ut auctoris sortem in contraria mutet. 4, 257 auctor lucis *i. Phoebus.* 8, 499 auctor necis. 9, 214 (OCTAVIA 114. 617 SVET. Nero 33 Tit. 9 CAPITOL. Opil. 2, 5 VOPISC. Car. 13, 2 CLAVD. 8, 94). 8, 493 mortis (SEN. contr. 9, 6, 2 HOMER. 41). 9, 577 vetitae scelerate libidinis auctor. 10, 214 honoris (Pont. 4, 9, 67 multiplicat ... hunc gravitas auctoris honorem. CLAVD. 19, 12). Pont. 4, 14, 40 obfuit auctori (*sc. conviciorum*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. 39) nec fera lingua suo. trist. 1, 3, 39 poenae (Liv. 8, 37, 12 Qvint. decl. 351 p. 380, 22). fast. 1, 439 clamoris. 6, 676 vindictae. Liv. 1, 4, 2 quia deus auctor culpae honestior erat. 21, 10, 6. 1, 6, 1 caedem ... tyranni seque eius auctorem ostendit. 5, 4, 14. 9, 24, 14 caedis et defectionis auctores. 24, 33, 6. 33, 28, 5. 40, 12, 17 (Val. Max. 9, 11, 5 Sen. Oed. 394 dial. 6, 16, 4 Sil. 5, 593 Svet. Dom. 23 Capitol. Maximin. 14, 2 Lampr. Alex. 63, 1 Comm. 4, 7). 1, 26, 5 supplicii. 2, 41, 10. 1, 51, 4 concilii. 2, 33, 2 seditionis. 3, 17, 10. 3, 46, 4. 4, 2, 4. 5, 3, 2. 5, 6, 13. 6, 14, 1 seditione, quam ... metuendam auctor faciebat. 7, 39, 4. 28, 26, 2. 10. 15. 28, 29, 8 Val. Max. 7, 2, 6 Tac. hist. 1, 18. 2, 49. 4, 14. 27 Marcian. dig. 48, 8, 3, 4 Vopisc. Aur. 21, 5 Aqvila rhet. 20 p. 29 Amm. 25, 10, 9. Vvlg. act. 24, 5 seditionis sectae Nazarenorum (πρωτοστάτην). Liv. 23, 10, 10 seditionis et turbarum. 7, 18, 8. Pavl. dig. 48, 19, 38, 2 (actores *codd.*). Ascon. Corn. p. 66 B. Corp. X 7852, 13 Amm. 22, 8, 19 Svlp. Sev. chron. 2, 49, 2. Pavl. sent. 5, 22, 1 seditionis et tumultus (Tac. ann. 4, 27 Capitol. Aur. 14, 2 Amm. 30, 5, 11). Liv. 3, 44, 9 auctorem argumenti. 3, 54, 11 secessionis. 3, 72, 6 cupiditatis. 4, 20, 11 pugnae. 6, 23, 12. 25, 1, 4. 4, 54, 4 auctores (actores *V*) fuisse tam liberi populo suffragii Icilios. 5, 22, 1 malignitatis. 7, 40, 7 nullius superbae ... legis, nullius crudelis senatus consulti auctor (Tac. ann. 1, 39). 8, 37, 7 terroris. 21, 19, 3 foedus, ut ne mortuo quidem auctore quicquam mutaretur. 23, 41, 1 Hanno auctor rebellionis Sardis. 27, 16, 3 proditionis (Cvrt. 7, 5, 35 Spart. Hadr. 24, 10 Amm. 24, 1, 10 Sedvl. op. pasch. 5, 2 p. 275, 1). 28, 16, 6 fugae. 40, 58, 6 (Apvl. met. 1, 12). 31, 41, 2 qui morae ... auctor (*om. codd. quidam*) fuerat. 28, 27, 10 Romanae societatis. 41, 24, 15. 42, 44, 6. 34, 33, 8 auctore iniusti imperii adsumpto populo Romano (Plin. epist. 10, 102). 42, 41, 6 his facinorum ... auctores vos fuisse fateamini. 45, 5, 9. Vell. 2, 120, 6 praeclari facinoris auctor fuit Caldus Caelius. 2, 46, 4 Qvint. decl. 364 p. 396, 20 Apvl. met. 7, 1. 10, 5 Capitol. Gord. 9, 3 Amm. 15, 13, 2. 19, 3, 3. 24, 4, 24. Liv. 39, 36, 5 auctoris omnium, quae ... acta fuerant. 44, 5, 8 itineris. 45, 1, 4 repentinae laetitiae (Plin. paneg. 79). Pavl. Fest. 155 emptionis. Vell. 2, 33, 4 profusae ... luxuriae primus auctor fuit. Val. Max. 1, 6, 7 vox sine ullo auctore ad aures eius venit (Qvint. inst. 10, 9, 9). 9, 11 ext. 4 auctor ac tutela nostrae incolumitatis. Sen. contr. 2, 7, 2 de hereditate..., in qua etiam nomen auctoris ab uxore edoctus sum. 2, 7, 7. Vell. 1, 13, 3 elegans liberalium studiorum omnisque doctrinae et auctor et admirator. 2, 37, 4 cuius auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. 2, 64, 2. 2, 68, 2 novarum tabularum auctor extitit. Val. Max. 3, 8, 1 Campanum senatum impii decreti auctorem. 8, 8 ext. 3 ut se publicae dementiae auctorem ascriberet. 4, 7, 4 cum ei infelicis militiae auctor extiterim. 5, 7, 1 nec accessio gloriosae illius pompae, sed auctor spectatus est. 9, 2 ext. 1 tormenti genus haud dignum passo, auctoribus dignissimum. Sen. Oed. 706 metus in auctorem redit (*cf.* dial. 4, 11, 3 epist. 13, 13 Cvrt. 7, 1, 36). Thy. 639 quid sit quod horres ede et auctorem indica. dial. 7, 1, 4 alieni erroris et causa et auctor est. benef. 3, 3, 2 auctor ... eorum (*quae acceperis*) non sit in pretio. epist. 73, 2 auctorem huius boni. 11 otia multum auctori suo debent. 91, 5 invenit pericula sine auctore (Corp. VI 1527, 18). Ps. Sen. mon. 91 necessitas, cuius omnis invidia imputatur auctori. Cvrt. 7, 10, 13 consternationis auctoribus. 10, 8, 15. 10, 9, 16 discordiae (Aqvila rhet. 20 p. 29). Scrib. Larg. 106 nominis. Lvcan. 8, 573 sceptrorum. 8, 628 fati. 9, 129 ruinae. 10, 529 furoris (Amm. 21, 12, 19). Plin. nat. 36, 79 tantae vanitatis (*i. pyramidum*). Sil. 9, 105 auctorem caeci ... ictus. Stat. silv. 3 praef. 10 hic (*liber*) habet auctorem (*alludit ad* 11, 11). Theb. 10, 800 fulminis. Mart. 1, 6, 6 summus utrisque *miraculis* auctor adest. 5, 52, 8 dona auctoris pereunt garrulitate sui. 9, 49, 6 auctoris (*i. Partheni togae donatoris*) nomine digna sui. Qvint. inst. 3, 7, 18 adferunt laudem ... instituta auctoribus (Tert. nat. 1, 7 Paneg. 2, 14 p. 101, 3). 7, 2, 52 pecunia, cuius auctor (*i. dator*) non extat. Frontin. strat. 1, 7, 2 doloris sui. Ivv. 11, 48 faenoris. Tac. ann. 3, 48 pravitatis et discordiarum. 4, 11 ministrum veneni excruciaret, auctorem exquireret. 12, 49 regium insigne sumere cohortatur, sumentique adest auctor et satelles. 14, 7 hactenus adito discrimine, ne auctor dubitaretur. 14, 24 ordinem insidiarum seque auctorem ... edidit. Anon. Vales. 5, 15. Tac. ann. 13, 23 accusationis (Apvl. apol. 2. 74). 13, 47 doli (Vlp. dig. 14, 4, 9, 2). Imp. Avg. Suet. Aug. 28 ut optimi status auctor dicar. Apvl. met. 1, 10 coetus illius auctorem. 3, 11 iste deus (*Risus*) auctorem suum ... comitabitur. Tert. anim. 41 corruptionis (*i. diabolum*). Porph. Hor. epod. 9, 3 victoriae. Spart. Car. 1, 6 verberum. Treb. trig. tyr. 10, 1 auctoribus imperii Moesis. Aqvila rhet. 20 p. 29 commodorum. Optatvs 1, 2 scismatis. 1, 13. 1, 15. 5, 1. Priscill. tract. 2, 49 pacis potius ... quam contentionis. 7, 113 quem vitae intellegimus auctorem (Vvlg. act. 3, 15 auctorem vero vitae interfecistis. ἀρχηγόν). Filastr. 130, 4 laudis huic auctori institutori *David*. Avien. Arat. 20 auctor agendorum. Avson. 317, 22 trina fides auctore *sc. fidei* uno (Vvlg. Hebr. 12, 2 aspicientem in auctorem fidei. ἀρχηγόν). Corp. VI 31413 publicae securitatis auctori. 31414. VIII 20542 gloriae ac virtutis auctori. Amm. 14, 1, 1 in auctorem suae felicitatis. 16, 8, 6 totius machinae. 26, 6, 2 dicti. 26, 8, 10 proterviae. 29, 3, 4 offensarum. Hier. epist. 22, 28 aut auctor aut exaggerator est famae. 58, 3 persecutionis. Avg. civ. 20, 30 tantae illius impietatis auctores (Lex Visig. Recc. 4, 4, 1). serm. ed. Mai 97, 3 peccata omnium ore suorum detexit auctorum. 27, 1 Cod. Theod. 9, 40, 18. Sacr. Leon. p. 385 redemptionis. Salv. gub. 8, 7 calamitatum. Cod. Iust. 4, 35, 23 pr. cessionis. Lex Visig. Recc. 9, 1, 10 reatus. Conc. Aur. Mon. Germ. leg. I p. 93, 11 niquitiae. *inde interdum omisso durius genetivo ad actoris sensum abire videtur*: Com. pall. inc. 7 vitia uti transcenderent auctoris poenae. Rhet. Her. 4, 62 exemplum est alicuius facti aut dicti ... cum certi auctoris nomine propositio. Cic. Phil. 2, 96 qui auctorem odimus, acta defendimus. Sall. Iug. 1, 4 suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt. Ov. fast. 6, 435 auctor in incerto, res est Romana. Liv. 8, 14, 5 crimen ... rebellionis ... in paucos auctores versum. 45, 10, 12. 26, 40, 5 ut ne bene gestae quidem res iam Hannoni propter auctorem satis laetae essent. 45, 10, 13 in auctoribus ad piaculum noxae obiciendis. Sen. contr. 1, 6, 4 in ... consulatibus (consiliati *codd.*) nihil habet clarius *Marius* quam se auctorem. Vell. 2, 32, 6 quamquam in auctore satis rationis est, tamen ratio quemlibet magnum auctorem faciat. Val. Max. 3, 8 ext. 6 quod sequitur ... claritate auctoris inlustre. Cvrt. 3, 7, 7 idem et auctor et nuntius venit. Plin. nat. 28, 47 ut ipse dicat, quid sibi datum sit..., auctorem tamen non nominare. Stat. Theb. 9, 418 casum ... nepotis ... docet patrem monstratque cruentum auctorem. 9, 752 ille trahens oculo plenam labente sagittam ibat in auctorem (*sed cf. supra p. 1202, 50 sqq.*). Qvint. inst. 5, 13, 34 de facto disputant, cum de auctore quaeratur. 7, 2, 7. 8 *bis*. 11. 16. 18. 51. 49 aliena ... numquam possunt nocere nisi aut incerto auctore aut mortuo. Plin. paneg. 46 Svet. Iul. 20 Hil. in psalm. 1, 22. Clavd. rapt. Pros. 3, 195 auctorem dubium certumque expromere funus. Prosper carm. de ingr. 388 nec tamen hos motus scriptor narrator et auctor insevere animo (*cf.* 385).

2 *speciatim*: **a** *generis conditor et singulorum et gentium; utuntur imprimis poetae*: Cic. agr. 2, 100 nulli me vobis auctores generis mei commendarunt, ... nullae sunt imagines, quae me a vobis deprecentur. Verg. Aen. 4, 365 nec tibi diva parens, generis nec Dardanus auctor (Ov. met. 4, 640. trist. 3, 1, 73 in genus auctoris miseri fortuna redundas. Pont. 2, 9, 19 Germ. 185 Vell. 1, 6, 5 Sen. Ag. 404 Cvrt. 4, 7, 8 Sil. 15, 60 Qvint. decl. 388 p. 436, 1 Svet. Vit. 2 Lampr. Hel. 35, 2. Schol. Stat. Theb. 2, 463 primum auctorem generis. Rvt. Nam. 1, 67). Aen. 3, 503 urbes populosque, Epiro Hesperia, quibus idem Dardanus auctor (Ov. met. 6, 172 Val. Fl. 5, 477). 6, 650 Troiae Dardanus auctor. 7, 49 tu sanguinis ultimus auctor (Ov. am. 1, 3, 8 met. 12, 558. 13, 142 fast. 3, 98. 3, 190 Stat. Theb. 1, 224. 2, 463 primus sanguinis auctor. 9, 842 Schol. Stat. Theb. 6, 105). Hor. carm. 1, 2, 36 neglectum genus et nepotes respicis, auctor. 3, 17, 5 auctore ab illo ducis originem. Ov. epist. 10, 132. ars 1, 326 partu proditus auctor erat. *abusive* met. 13, 617 praepetibus subitis nomen facit auctor: ab illo Memnonidae dictae. Pont. 3, 2, 105 patrii ... nominis auctor (Liv. 1, 3, 2. Ov. fast. 2, 399 si quis vestrae deus esset originis auctor. Svet. Nero 1 Ahenobarbi auctorem originis itemque cognominis habent L. Domitium). 3, 157 tantae ... propaginis auctor. 4, 24 auctores rettulit ipse suos. Liv. 1 praef. 7 ad deos referre auctores. Vell. 2, 131, 1 auctor ac stator Romani nominis. Sen. Phaedr. 907 redit ad auctores genus. Ag. 294 auctore Phoebo gignor. 295 Phoebum nefandae stirpis auctorem vocas (Tac. ann. 12, 58). Sil. 8, 295 numerare parentem Assaracum retro praestabat Amulius auctor Assaracusque Iovem. Sil. 8, 421 auctorem gentis (Svet. Claud. 25 *cf.* Schol. Stat. Theb. 1, 224). Stat. Theb. 1, 266 si prisca luunt auctorum crimina gentes. 2, 435 Pelops et Tantalus auctor. Paneg. 3, 3 p. 103, 21 ille Diocletiani auctor Deus. Tert. apol. 21 fides originalium auctorum. Sol. 4, 1 quos incolarum auctores habeat *Sardinia*. Cod. Herm. 12 auctor tuus (*i. pater*). Schol. Pers. 5, 184 circumcisionem, quam auctores suos secuti faciunt. Avg. civ. 1, 3 nec suscensent auctoribus suis *Romani*. in psalm. 102, 17 auctori nostro (*i. Adam*). Drac. carm. min. 7, 16 auctor Achillis ... Aeacides. Lex Burg. lib. const. 3. Vvlg. sap. 12, 6 auctores parentes animarum inauxiliatarum αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων. **b** *urbis conditor*: Verg. georg. 3, 36 Troiae Cynthius auctor (*cf.* Serv. *et* Brev. expos.). Aen. 8, 134 Dardanus, Iliacae primus pater urbis et auctor. Hor. carm. 3, 3, 66 ter ei resurget murus auctore Phoebo. Ov. met. 15, 9 Graia quis ... auctor posuisset moenia. Ov. trist. 1, 10, 25 Dardaniam ... auctoris nomen habentem (Cvrt. 4, 8, 1 Svlp. Sev. chron. 1, 2, 3). Liv. 5, 24, 11 Romulo ..., parente et auctore urbis Romae. Vell. 1, 14, 1 militarium *coloniarum* et causae et auctores ex ipsarum praefulgent nomine. Val. Max. 2, 2, 9 sui (*i. urbis*) sub magnis auctoribus. Sen. dial. 11, 7, 7 Romanum imperium ... auctorem exulem respicit. Mela 1, 101 oppidi nomen Calchedon, auctor Archias. Plin. nat. 22, 5 auctores imperii Romani conditoresque. Stat. Theb. 10, 889 gemit auctor Apollo quas dedit ipse domos (Schol. quia Apollinis oraculum Cadmus secutus aedificavit Thebas). Tert. nat. 2, 9 si quia urbem condidit, ⟨cur non⟩ alii usque in feminas urbium auctores. Comm. instr. 2, 13 ex auctore suo lucet *civitas*. Sol. 1, 14 Palatium ... quin Arcadas habeat auctores. 24, 1. 27, 9. 32, 41. 36, 1. Lampr. Alex. 10, 4 Augustus primus primus est huius imperii auctor. Avg. civ. 15, 5 tit. de primo terrenae civitatis auctore fratricida. Amm. 22, 8, 24 Dioscurias ...,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cuius auctores Amphitus et Cercius ... traduntur. MART. CAP. 6,666 huius auctor oppidi Antaeus dicitur. COD. Iust. 1,1,8 pr. (*a. 534*) ad cuius (*Romanae sedis*) auctorem. CORIPP. Ioh. 1,182 Aeneas ..., quo moenia Romae nomen et imperii praeclarum auctore refulget.

c *templi sim. conditor*: Ov. fast. 4,347 templi non perstitit auctor (TAC. hist. 4, 84). 6, 559. PLIN. nat. 36,118 quid ... miretur quisque in hoc primum, ... artificem an auctorem. PLIN. epist. 6,31,17 habet nomen auctoris *portus*. QVINT. inst. 3,7,27 et laus est operum, in quibus ... auctor spectari solet. TAC. ann. 3,62 delubris, quorum vetustissimum ... Veneri auctor Aerias *posuisset*. FRONTIN. aq. 7 cui (*aquae*) ab auctore Marciae nomen est. 23 auctoris cuiusque aquae. 93 novum auctorem imperatorem ... praescribente titulo. SVET. Dom. 5 sine ulla pristini auctoris memoria. PAVL. dig. 39,3,11,2 qui auctor operis fuerit. 39,3,12. SPART. Hadr. 19,10 omnia *aedificia* propriis auctorum (*Peter*, et veterum *codd.*) nominibus consecravit. VVLG. I Esdr. 5,4 auctorum aedificationis illius (οἰκοδόμοι οἱ ταῦτα ἐπιτελοῦντες). CARM. epigr. 273,7 tam laudati operis dominus veteranus et auctor. d *statuae sim. artificem significans*: Ov. ars 1,654 infelix inbuit auctor opus (*Perillus taurum*). VELL. 1,11,4 a Lysippo, singulari talium auctore operum. PHAEDR. 4,15,3 Prometheus, auctor vulgi fictilis (*cf.* CLAVD. 20, 491). PLIN. nat. praef. 27 summam artis securitatem auctori *statuae* placuisse. 34,92 una *statua*..., auctoris incerti. 36,29 multa in eadem schola sine auctoribus placent. STAT. silv. 4,6,24 artificum veteres agnoscere ductus et non inscriptis auctorem reddere signis. 4,6,108 certe tu muneris auctor ..., Lysippe. MART. 14,115 quotiens perdidit auctor *calicum* opus. QVINT. inst. 12,10,3 qui post eos (*Polygnotum et Aglaophontem*) exstiterunt auctores. SPART. Hadr. 19,13 aliud tale *simulacrum* Apollodoro architecto auctore facere Lunae molitus est. CLAVD. 28,572 num Lemnius auctor indidit hinnitum ferro simulacraque belli viva dedit.

e *moris institutor, rei primus inventor et cognitor*: VERG. Aen. 8,269 primus ... Potitius auctor ... Herculei ... sacri. MANIL. 1,30. Ov. fast. 3,733 nomine ab auctoris ducunt libamina nomen. GRATT. 96 quem primum industria rebus prodidit auctorem. 106. SEN. contr. 10,5,25 ignium auctorem *Prometheum*. VELL. 1,8,1 certamen ... auctorem Iphitum *habuit*. 2,33,4 in aedificiis ... luxuriae primus auctor fuit. VAL. MAX. 2,3,3 auctori eius (*novi pugnae generis*) Navio. SEN. epist. 90,31 *figuli rotae*. LVCAN. 9,661 Arcados, auctoris citharae liquidaeque palaestrae. PLIN. nat. 14,66 Potulana, ab auctore dicta. 15,54. 70. 25,22. 29. 33,42. 262. PS. QVINT. decl. 13,19 vini. FRONTIN. aq. 25 qui ... Agrippam auctorem *fistulae quinariae* faciunt. TERT. spect. 4 artes, quibus auctoribus deputentur. 9 si ... Trochilus ... auctor est currus. *ibid.* talibus auctoribus. 10 *ter*. 22 spectaculorum. PORPH. Hor. sat. 1,10,32 Romulus ut nominis, ita etiam linguae Romanae auctor videtur esse [2,4,1 cenarum]. ars 278 horum (*coturni, syrmatis, personae*) ... trium auctor es⟨t⟩ *Aeschylus*. AMBR. hex. 3,17,72 *Noe* non ... auctor est vitis, sed plantationis. SEDVL. op. pasch. 4,16 p. 267,6 gemini libaminis auctor et conditor.

f *deum creatorem et datorem omnium rerum significat*: VERG. georg. 1,27 auctorem frugum tempestatumque potentem. SEN. nat. 1, praef. 3 quae universi materia sit, quis auctor aut custos. 5,18,13 de auctore nostri deo. benef. 4,7,1 hunc auctorem rerum nostrarum. 7,31,2. LVCAN. 9,575 dixit ... semel nascentibus auctor, quidquid scire licet. CARM. epigr. 1504,39 seu cupis genitor vo⟨cari⟩ et auctor orbis aut physis ipsa. APVL. Socr. 3 p. 124 Oud. omnium rerum dominator atque auctor est. mund. 24 deum esse, originis haberi auctorem. 37 Zena Graeci, quod vitae nostrae auctor sit, ... appellant (CORP. XII 5862). CORP. XIII 6 I(ovi) ... auctori bonarum tempestatium. TERT. spect. 2 saeculi auctor deus. 2,16 cur ergo non auctorem potius honoratis cuius haec dona sunt, sed auctorem transfertis in repertores? ⟨priusquam⟩ qui invenisset, utique auctori gratias egit. test. anim. 5 meminit *anima* sui auctoris. anim. 1 (HIER. epist. 39,1 CORP. XII 2058). *absolute* spect. 2 *bis*. nat. 2,5 *bis*. anim. 16 ingenitum a rationali ... auctore. anim. 8 magnificentia auctoris ex operum ... diversitate ... signatur. 16 naturae deus auctor est. AVG. civ. 5,9 p. 206,14 D. 11,25 p. 496,10 naturarum omnium. 12,2 nec eorum (*angelorum apostaticorum*) naturae auctorem deum. 12,4 p. 517,8. 12,6 p. 521,17. 13,14. 14,11 tit. 21,7 p. 501,29. 21,8 p. 505,2. 11,25 p. 497,15 natura nostra, ut esset, deum habet auctorem. TERT. anim. 43 dei ..., auctoris omnium (SACR. Leon. p. 413). ANTH. 376,17 maximus auctor contulit et soli tribuit haec cuncta potiri. OPTATVS 7,2 p. 169,13 duo sunt auctores seminum. PRISCILL. tract. 11,134 tu tibi ad id, quod es, auctor es. serm. ed. Mai 6,2. 6,3. CLAVD. carm. min. 26,82 quis negat auctores haec statuisse deos? 32,10 auctorem paritura suum. AVG. civ. 4,33 deus ... ille felicitatis auctor et dator. 8,5 rerum auctorem (GREG. M. epist. 2,50 *bis*). 8,10 universitatis. 11,4 beatitudinis eius. 12,1 p. 512,9 omnium substantiarum. 12,2 Deo id est summae essentiae et auctori omnium ... essentiarum. 12,9 tit. bonae voluntatis. 14,4 p. 9,19 qui non est ... auctor creatorque mendacii. *ibid. sim.* 22,1 p. 554,12 si suo cohaereret auctori *homo*. 11,21 p. 490,4 nec auctor est excellentior Deo. serm. ed. Mai 30,4 qui bonum contempsit auctorem. c. epist. fund. 27 p. 228,3 auctori bonorum omnium (CONC. Aur. Mon. Germ. leg. I p. 108,16). 29 p. 230,7 *et* 8. SACR. Leon. p. 360. 431. 457. OROS. hist. 1,3,4 temporum. *cf. infra l. 11.* SACR. Leon. p. 315 sollemnitatis hodiernae. p. 327 baptismatis. p. 387 offerendorum tibi munerum dominus auctor et dator. SEDVL. hymn. 2,5 beatus auctor saeculi *Christus*. op. pasch. 5,20 p. 291,4 *mundi* (RVST. HELP. hist. 18 quod mundum fecerat auctor). carm. pasch. 5,152 lucis *Christus*. *cf. p. 1202,79.* op. pasch. 5,11 p. 283,16 vitae. CORIPP. Ioh. 1,288 deus, te cuncta fatentur auctorem et dominum. 4,693. 7,92 idem auctor dominusque manens et conditor orbis. 8,342 terrae maris aetheris auctor. CARM. epigr. 846,1 surrectura die caelo cum venerit auctor. BEDA gramm. VII 232,23 'moderni' versificatoris: splendidus auctoris de vertice fulget Eous. NEM. cyn. 104 Ianus temporis auctor. PS. AMBR. sacr. 3,1,4 caelorum (*Christus*). TERT. spect. 23 veritatis (SACR. Leon. p. 443 veritatis auctor et misericordiae deus. SEDVL. op. pasch. 5,8 p. 278,19). PS. PAVL. NOL. epist. 2,15 aequitatis. *item de diabolo*: HIER. epist. 22,38 si ... corporis earum auctor est diabolus. AVG. civ. 20,15 mortis (SEDVL. carm. pasch. 5,150 op. pasch. 5,11 p. 283,16 CASSIOD. var. 9,18,9) est auctor et infernarum poenarum. SACR. Leon. p. 447 subcisivus ille auctor praevaricationis. p. 473 perditionis. SEDVL. hymn. 1,77 terrenus auctor. CASSIOD. var. 11,3,5 iniquitatis.

V *in artibus et litteris*: *scriptor vel doctor rei exempli et testis vice laudatus, deinde omnino doctor et imprimis scriptor.* A *praevalente testis sensu*: a *auctorem habeo*: TER. Andr. 19 Naevium Plautum Ennium accusant, quos hic noster auctores habet, quorum aemulari exoptat neglegentiam. VARRO ling. 7,106 siquis alterutrum sequi malet, habebit auctorem. rust. 3,16,10 CIC. de orat. 2,155 ac. 2,79. div. 2,97 neminem ... habemus auctorem, qui id aut fieri dicat aut factum sciat. Att. 12,18,1 habeo nonnullos ex iis, quos nunc lectito, auctores, qui dicant. frg. inc. J. 7 M. utraque earum sententiarum doctissimos habuit auctores. LIV. 8,30,7 auctores habeo bis cum hoste signa conlata. 9,36,3. 10,5,13. 37,48,7 rumoris huius quia neminem alium auctorem habeo. CELS. 3,4 prout auctores aliquos habent. FEST. 363 nec se habere rei auctorem. SEN. nat. 3,25,4 auctores novos habeo esse ... flumen. epist. 58,6 Ciceronem auctorem huius verbi habeo, puto locupletem. PLIN. nat. 10,106. QVINT. inst. 5,11,41 ea ... quae vulgo recepta sunt, ... quod incertum auctorem habent. TAC. hist. 3,51 celeberrimos auctores habeo ... fuisse. MODESTIN. dig. 48,10,33 si quis falsis constitutionibus nullo auctore habito utitur. HYG. astr. 2,38 p. 74,7 quae multa proposita suos habent auctores. b *abl. absol.*: VARRO rust. 1,2,16 auctore doctissimo homine Dicaearcho. 2,8,6 CIC. de orat. 1,226 ac. 2,102 fin. 2,29 Tusc. 1,113. 4,71. 5,21. 5,87 Aristotele Xenocrate Speusippo Polemone auctoribus. off. 2,8. epist. 3,8,5 doctissimis hominibus auctoribus. Mur. 52 eruditissimis auctoribus inductus. epist. 1,9,18 Plato quo (quod *codd.*) ego vehementer auctore moveor (auctoremque or *codd. corr. Mendelssohn*). LIV. 1,46,11 pluribus ... auctoribus. 8,40,5 nec quisquam aequalis temporibus illis scriptor extat, quo satis auctore stetur. VAL. MAX. 4,2 praef. a multis et claris auctoribus inlustrata est *amicitia*. 27,7,5 multis auctoribus. 36,19,11 SEN. contr. 1,1,14 CELS. 1 prooem. p. 12,7. 3,4 p. 81,12 illo quoque auctore. 5,19,16. 5,21,3. 5,28,19. 7 prooem. Philoxeno maxime auctore (PLIN. nat. 18,242). COLVM. 1,1,12 SEN. nat. 6,26,3 PLIN. nat. 3,3. 4,9. 6,72 parcissimis auctoribus. 8,32. 18,72. 22,55 QVINT. inst. 8,6,18 TAC. hist. 3,25. ann. 4,10 quae plurimis maximaeque fidei auctoribus memorata sunt. 4,11 nullo auctore firmantur *haec*. 14,64 nobis vel aliis auctoribus. SVET. Nero 34 nec incertis auctoribus. PORPH. Hor. carm. 1,2,17 PRISCILL. tract. 1,28 p. 23,23 AMM. 15,12,6. 19,4,6. 23,6,21 CHIRON 166 SCHOL. Germ. Bas. p. 60,10. AVG. civ. 10,29. 19,3 *bis*. c *auctor est*: *rei*: VARRO ling. 6,2 huius rei auctor satis mihi Chrysippus et Antipater et illi qui. CIC. Brut. 157 cuius (*Cethegi*) eloquentiae est auctor et idoneus quidem mea sententia Q. Ennius. LIV. 2,32,3 fama ..., cuius Piso auctor est. 6,12,3 cuius ... rei ... auctor sim? 25,17,5 qui in Lucanis rei gestae auctores sunt. FEST. 92 sunt enim utriusque opinionis auctores. 158 cuius historiae auctor est Alfius. 162 ⟨voc⟩abuli auctor Ho⟨merus⟩. 196. 220 (QVINT. inst. 1,5,35). VAL. MAX. 8,13 ext. 4 cuius rei certi sunt auctores. CELS. 8,8,1 locuples ... eius rei auctor Hippocrates est. PLIN. nat. 5,13 ubi falsae rei gravis auctor existit. SVET. Iul. 81 PORPH. Hor. epist. 1,2. *sequente accusativo et infinitivo*: CIC. Att. 6,1,8 nec vero pauci sunt auctores Cn. Flavium scribam fastos protulisse. LIV. 1,48,9 imperium ... deponere eum in animo habuisse quidam auctores sunt. *item praeterea 13ies* (SVET. Cal. 12). 2,58,1 additos tres *tribunos* ... Piso auctor est. *item praeterea 13ies*. 8,6,3 exanimatum auctores non omnes sunt. 29,35,2. 8,20,6 alii. 9,10,11 qui ... Luceriam receptam ... auctores sunt. 1,26,6 sunt qui male pugnatum ... auctores sint. 6,20,12. 42,66,9. CELS. 4,11 auctores ... medici sunt ... sanguinem exire. 5,28,7. SEN. nat. 3,26,1. 4,2,16 *bis*. 4,2,13. 5,15,1 CVRT. 9,5,21. 9,8,15. PLIN. nat. 2,169 Nepos Cornelius auctor est Eudoxum quendam ... Gades usque pervectum. *item praeterea 42ies*. 2,217 intumescere aestus Pytheas Massiliensis auctor est. *item praeterea 22ies*. 3,142 Varro ... civitates eo ventitasse auctor est. 20,43. 31,89. 36,131. 3,70 auctor est Antias oppidum Latinorum Apiolas captum. 19,162 auctorque est Theophrastus murra sata natum. 3,116 Boi,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quorum tribus CXII fuisse auctor est Cato. *item praeterea 27ies*. 9,93 saepias ... expulsas in litus ... idem auctor est. 36,41 (VOPISC. Aur. 4,7). 10,208 eis ... auctor est ... illam ... intellexisse culpam. 30,49 nec pauci auctores hoc esse quod grylli vocantur. QVINT. inst. 2,4,42. 10,3,8. FRONTIN. strat. 2,5,31 TAC. ann. 13,20. SVET. Iul. 9 Curio, sed et ... Naso auctores sunt conspirasse eum ... cum ... Pisone. Aug. 94 VENVL. dig. 48,2,12 APVL. Socr. 8 p. 137 Oud. SOL. 40,19. AMM. 23,6,75 quem ... morem abiecisse ... Athenienses Thucydides est auctor amplissimus. LIV. 21,38,1 ut quidam auctores sunt. 38,50,5. CAPITOL. Maximin. 17,2 ut Valerias Antias auctor est. PLIN. nat. 10,150. 28,60. 3,45 ut auctor est M. Varro. *item praeterea 24ies*. SVET. gramm. 11. LAMPR. Alex. 57,3 ut Herodianus auctor est contra multorum opinionem. CAPITOL. Gord. 9,6 ut Dexippus graecae historiae ⟨scriptor⟩ auctor est. *reliquae huius dictionis formae*: LIV. 8,18,2 nec omnes auctores sunt. 21,38,4 et ita quidam auctores sunt. 29,3,6 (SEN. benef. 6,37,1). 30,3,6. 23,16,15 quod quidam auctores sunt. 30,26,7. SEN. nat. 3,25,7 Theophrastus est auctor. QVINT. inst. 1,6,42. TERT. anim. 28 si ... Samius sophista Platoni auctor est de animarum recidivatu. PLIN. nat. 3,33 sunt auctores et Heracleam oppidum in ostio Rhodani fuisse. 5,42. 145. 8,2. 177. 10,74. 11,73. 16,238. 36,192. CELS. 3,32 p. 108,29 auctoresque multi sunt, inflatis vesicis pulsandos tumores esse. 7,7,6 Heraclides ... auctor est ... subsecare (COLVM. 12,46,5). 5,18,13 Andreas auctor est, ut haec misceantur. AVG. civ. 6,1. 7,5.

B *praevalente sensu scriptoris*: CIC. Mur. 30 ut ait ingeniosus poeta et auctor valde bonus *Ennius*. off. 3,113. Brut. 47 locuples auctor scripsit Thucydides. div. 2,119. orat. 196 quoniam optimus auctor ita censet. opt. gen. 17 divinus auctor Plato. leg. 2,15 Theophrastus, auctor haud deterior. Tusc. 4,3 gravissimus auctor in originibus dixit Cato. div. 1,5. off. 3,96 apud Homerum, optumum auctorem. de orat. 3,187 ut auctoribus laudandis ineptiarum crimen effugiam. rep. 1,16 quem ... auctorem de illo locupletiorem Platone laudare possumus? orat. 172 qui hos auctores non probent (*i. oratores*). ac. 2,5 nec litterarum Graecarum nec philosophiae iam ullum auctorem requiro. nat. deor. 1,10 non enim tam auctores in disputando, quam rationis momenta quaerenda sunt. div. 1,122 quo quem auctorem meliorem quaerimus. off. 3,100. 2,76 satis multa de auctoribus. Tusc. 1,26 auctoribus quidem ad istam sententiam ... uti optimis possumus (CHIRON 139 HYG. astr. 1 praef. p. 22,3). 1,116 nat. deor. 1,60 div. 1,17. 1,106 (Caecin. 69 Q. Mucio ... multisque *iuris* peritissimis hominibus auctoribus uteretur). Tusc. 5,57 de hoc homine a bonis auctoribus sic scriptum accepimus. Att. 12,5,3. div. 1,37 sine locuplete auctore atque teste. Att. 6,2,3 cum mihi auctor placeret — et enim erat ἱστορικώτατος. CIC. de orat. 1,240 ad auctores ... confugisse. 242 in eo ... iure ... auctorem aliquem invenire. SALL. Iug. 17,7 fides eius rei penes auctores erit (SEN. nat. 4,3,1 apocol. 5 PLIN. nat. 17,93). NEP. Them. 10,4 eundem potissimum Thucydidem auctorem probamus. LIV. 21,47,6. 22,7,4. VERG. georg. 2,315 nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor. CIRIS 63 nec malus istorum dubiis erroribus auctor (HYG. fab. 183 p. 36,11 AVG. civ. 10,3). HOR. sat. 2,4 ipsa memor praecepta canam, celabitur auctor (*cf.* SCHOL.). ars 77 quis tamen exiguos elegos emiserit auctor (*i. primus, ut exemplum fieret*). OV. trist. 2,411. 4,4,26. LIV. 1,24,1 auctores utroque trahunt. plures tamen invenio qui. 10,25,12 in utrumque auctores sunt. 25,11,20. 2,17,3 nomen *consulis* auctores non adiciunt. 22,36,1 variant auctores. 27,27,12. 3,47,5 forsan aliquem verum *sermonem* auctores antiqui tradiderint. 21,46,10 (PLIN. nat. 11,149. 19,62. 27,55. 99. 102. 30,146. 32,51 QVINT. inst. 3,3,1 TAC. hist. 5,9 ann. 5,6 PAVL. dig. 5,4,3 HYG. fab. 183 p. 36,11. 181 p. 37,13 CVRT. 10,10,5 PLIN. nat. 10,44. 21,152 QVINT. inst. 9,3,90 FRONTIN. strat. praef.). LIV. 2,40,10 apud Fabium, longe antiquissimum auctorem. 7,3,7 auctor Cincius adfirmat. 4,55,8 incertum diversi auctores faciunt. 2,21,4 in tanta vetustate non rerum modo, sed etiam auctorum. 7,9,5 familiae laus leviorem auctorem Licinium facit. 6,12,1 percensenti propiores temporibus harum rerum auctores. 8,18,3 ne cui auctorum fidem abrogaverim. 8,26,6 cum auctoribus hoc dedi, quibus dignius *credi* est. 6,42,6. 8,30,9. 29,27,13. 8,40,3 rem rei aut auctorem auctori praeferre. 21,38,5 L. Cincius Alimentus ... maxime auctor moverat. 30,45,5 Polybius, haud quaquam spernendus auctor, tradit (PLIN. nat. 9,81). 32,6,8 Graeci Latinique auctores, quorum ... legi annales. 39,52,3 Antiatem auctorem refellit. 45,43,8 auctorem pro re posui. 2,8,5 apud quosdam veteres auctores non invenio Lucretium consulem. 2,18,5. 2,40,10. 3,23,7. 4,16,3. 8,11,2 (TAC. hist. 2,37). 10,46,7 FEST. 138. 164 SEN. contr. 1 praef. 12 SEN. nat. 6,17,3. COLVM. 3,56 apud auctores ..., quos sequi non pigeat, invenio. PLIN. nat. 11,115. 18,123. 20,215. 22,11. 110. 23,141. 26,107. 28,188. *sim.* 12,7. 93. 16,129. 28,65. 151. 19,41 (DIOM. gramm. I 368,15). 2,240 reperitur apud auctores. 11,253. 19,81. 27,39 (TAC. ann. 1,81. 3,3. DIOM. gramm. I 382,16 reperimus apud non nullos auctores, quibus eloquentiae et elegantiae tributa est opinio. AVG. civ. 14,8). nat. 19,64 apud antiquos Graeciae auctores scriptum est. *sim. liberius* 25,18. 37,9. 37,6. QVINT. inst. 3,6,29 apud plures auctores legi. CHAR. gramm. I 175,24. LIV. 6,12,6 quod inter omnes auctores conveniat. 28,12,14 (CELS. 6,6,8 COLVM. 2,11,1. 5,5; 6. 5,5,18. 8,11,16 PLIN. nat. 6,196. 16,241. 20,167. 30,3 QVINT. inst. 3,1,13). LIV. 21,38,2 inter auctores constat. 37,34,5 (CELS. 7,14 COLVM. 7,3,11 PLIN. nat. 11,52. 98. 29,93. 36,109 inter diligentissimos auctores. QVINT. inst. 4,1,5 TAC. hist. 3,29). LIV. 22,61,10 discrepare inter auctores. 26,49,2. 29,25,1 (CORP. XIII 1668,17). PLIN. nat. 22,73 non parvi ... erroris inter auctores. QVINT. inst. 9,1,10 est ... inter auctores dissensio. 11,2,14. LIV. 6,20,5 omnis ante me auctores secutus. 26,49,3. 38,56,8 COLVM. 9,13,3 ASCON. Corn. p. 69 B. PLIN. nat. 3,46 QVINT. inst. 3,4,12. 4,2,11. 7,3,8 TAC. ann. 4,57 PLIN. epist. 5,3,4 HYG. mun. castr. 25. APVL. mund. praef. MANIL. 3,681 nec defuit auctor qui. VITR. 7 praef. 10 talibus ... confidentes auctoribus. FEST. 28 complures esse auctores, qui dicant. 164. 236. SEN. contr. 1 praef. 6 numquam fit imitator par auctori. 4 praef. 1. 10 praef. 16. VELL. 1,7,2 auctorum opinionibus (PLIN. nat. 37,196). VAL. MAX. 1 praef. ab inlustribus electa auctoribus digerere. 1,8,7 fidem auctores vindicent. 3,2,24 nisi ea certi auctores ... testata esse voluissent. CELS. 1 praef. cum vetustissimis auctor Aesculapius celebretur. *ibid.* p. 11,8. 2,14 p. 59,2. 6,6,1 p. 226,7. 3,27,1. 5 praef. his multum antiqui auctores tribuerunt. 2,14. 3,1 ut alia atque alia summi auctores ... venditaverint (8,20 clari). *ibid.* non tanti putare auctorem, quanti aegrum. 4,26 p. 151,29 ea ... auctoribus suis reddere contra priores auctores. 6,6,2 multa ... multorumque auctorum collyria. 7,4,3 p. 267 quidam auctores parum modum rei cognoverunt. 5,18,8 id quod ad Polyarchum auctorem refertur. 5,19,11. 27. 5,28,16. 19. 6,5. 6,6. 6,7,2. 1 praef. p. 2,9 morborum curatio et rerum naturae contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit. *ibid.* p. 5,31 sub auctore ... Themisone. 3,4 p. 81,21. 5,18,11. 5,28,17. 6,18,9 (PLIN. nat. 10,185). PHAEDR. 7 prol. 1 Aesopus auctor quam materiam repperit. 2 prol. 7 re commendatur, non auctoris nomine *iocus*. 3 prol. 56 Threissa cum gens numeret auctores suos. 3,15,24 his demonstrare voluit auctor versibus. SEN. dial. 9,9,6 corpora ... aut ignotorum auctorum aut inprobatorum. 9,11,8 numquam me in ⟨voce⟩ bona mali pudebit auctoris (epist. 7,11. 13,17). 9,9,3. 9,13,2 an eiusdem essent auctoris *Ilias et Odyssia*. 12,11,5. 6,12,1 plurimis et maximis auctoribus placet. 6,16,1 (COLVM. 4,13,1. PLIN. nat. 2,242 ut Artemidoro auctori placet. QVINT. inst. 1,2,2 eminentissimis auctoribus ... placuisse. QVINT. inst. 3,5,3. 3,9,1). epist. 2,2 lectio auctorum (au votorum *p*) multorum. 14,17 ede ... auctorem. 33,8 numquam auctores, semper interpretes. 89,9 philosophiae tres partes esse dixerunt et maximi et plurimi auctores. 92,5 magnos sectae huius auctores. COLVM. 1,1,4 multos ... memorabiles auctores ... persuasum habere. 1,1,8 e queis probatissimi auctores Chaereas Aristandros *eqs.* 2,8,4 quosdam veteres auctores praecepisse. 11,1,12. 11,3,61 (QVINT. inst. 1,1,16 CHIRON 14). 2,9,1 auctoribus convenit. 2,13,4 cum priscis auctoribus ... non omissa res, levi tamen ... cura sit prodita. 2,21,6 quae ... prodidere veteres auctores. 6,37,3 quidam ... non dissimulandi auctores ... prodiderunt (PLIN. nat. 2,117. 4,91. 5,7. 5,36. 14,2. 18,212. 25,8. 34,139. TAC. ann. 14,2. 15,38 AMM. 22,8,25 VEG. mil. 3,26 AVG. civ. 6,7 p. 259,27 PLIN. nat. 16,81). COLVM. 3,6,6 secundum plurimos auctores. 4,1,1 cum permiserint iidem illi auctores. 4,1,37. 4,9,1 ex praecepto veterum auctorum. 4,10,2 praedicti auctores ... censuerunt. 6 praef. 5 eum quidam auctores memorant. 7,5,17 Aegyptiae gentis auctor memorabilis. 8,8,9 sicut eximius auctor M. Varro nobis affirmat. 9,2,1 veterum auctorum placita. 9,14,4 quidam Graecorum auctores οἴστρους appellant. 11,1,29 quod ... vetustissimus auctor Hesiodus ... significavit. 11,3,3 vetustissimi auctores ... praetulerunt. 12,4,2 curam non defuisse Poenis Graecisque auctoribus atque etiam Romanis. MELA 2,83 Graecis nostrisque ... auctoribus ... visum est tradere. 3,66. SCRIB. LARG. praef. p. 4,16 antiquos auctores ... ignorant. PLIN. nat. praef. 14 non trita auctoribus via. 16 T. Livium, auctorem celeberrimum. 17 ex exquisitis auctoribus. 21 in his voluminibus auctorum. 22 conferentem auctores me deprehendisse ... veteres transscriptos. 1 ind. auct. ex auctoribus M. Varrone *eqs. item post reliquorum librorum argumenta praeter* 22 ex auctoribus iisdem quibus priore libro et praeter eos Chrysermo *eqs.* [*ibid.* 25,4 de Graecis auctoribus qui herbas pinxerunt]. nat. 2,7 quod clarissimi auctores dixere (21,74 [33,6]. 37,109 CHIRON 406 HYG. fab. 28 p. 57,6. 70 p. 77,22. 111 p. 99,10. 201 p. 128,4 SCHOL. Germ. Bas. p. 70,9 AVG. civ. 2,19. 2,22. 2,25. 4,31. 14,8. 18,9. 3,17 p. 122,17 ANTHIM. 25). nat. 2,140 L. Piso, gravis auctor. 7,193. 17,244. 24,68 gravis autem auctor in medicina ... adseveravit. 26,99. 30,103. 2,246. 6,51 auctorum inconstantia. 6,124 diversitas. 6,208. 37,52 pertinacia. 6,58. 6,160 auctoribus, qui ante scripserunt. 7,8 ad auctores relegabo. 8,17 auctores explicant. 37,145. 8,132. 9,183. 10,136. 11,163 diligentissimi auctores scribunt. 11,275 ipse auctor e severissimis. 12,74. 14,114. 15,1. 15,62. 36,146. 16,48 nec constat auctoribus. 17,29. 17,51 ceteri auctores. 17,80 Graeci auctores consentiunt. 18,210 addidere difficultatem et auctores. 18,214 non auctoribus positis *i. ascriptis*. 28,18 (QVINT. inst. 6,3,64). 18,237. 277. 21,48 eius auctores siluere. 21,179. 22,106 auctores suadent. 152 adfirmant. 28,132. 37,11 (QVINT. inst. 1,10,10). 28,52. 29,61 tanta auctorum adseveratione. 32,154. 33,111. 34,19. 36,157. 37,197 commentarii auctorum. 24,19

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

auctores quidam ... iusserunt. STAT. silv. 2 praef. 27 maiorem tanti auctoris habere reverentiam. 2, 2, 113 monitus, quos dat Gargettius auctor. MART. 1 praef. antiquis auctoribus defuit *personarum reverentia.* QVINT. inst. praef. 1 legendis auctoribus, qui sunt innumerabiles (10, 2, 1 DIOM. gramm. I 370, 33 VOPISC. Aur. 3, 2). 1 praef. 1 auctores utriusque linguae clarissimos multa ... diligentissima scripta reliquisse. *ibid.* 17 ad eos ... auctores (*philosophos*) recurrere (*cf.* LIB. col. grom. p. 346 *bis*). 1, 2, 12 tot auctorum notitia (IVV. 7, 231). 1, 4, 3. 1, 4, 4 verba, quae frequenter ius ab auctoribus sumunt. 1, 4, 20. 1, 5, 11 auctores quos praelegunt, criminantur. 1, 5, 13 Trasumennum pro Tarsumenno multi auctores ... vindicaverunt. 1, 5, 39 maximos auctores in diversa fuisse opinione. 1, 6, 10 *pepigi* dixisse summos auctores. 9, 3, 12. 10, 3, 24. 1, 8, 6 in his (*lyricis*) non auctores modo, sed etiam partes operis elegeris. 1, 6, 27. 1, 7, 24. 1, 8, 8. 1, 8, 18. 1, 8, 21. 1, 9, 1. 2, 4, 42 *non* satis idoneo auctore nituntur. 2, 15, 10 ducere homines in id quod auctor (*B*, actor *A*) velit. 2, 15, 36 Albutius, non obscurus professor atque auctor. 2, 21, 4 neque id sine auctoribus. 3, 4, 2 maximo temporum nostrorum auctore prope impulsum, ut. 3, 1, 5. 3, 1, 7 dissensio auctorum. 3, 1, 22. 5 praef. 5, 10, 8. 5, 14, 6. 8, 2, 12. 8, 3, 54 summis auctoribus vitata. 8, 5, 35. 9, 1, 3. 9, 1, 25. 9, 2, 101. 9, 3, 99. 9, 4, 16. 10, 1, 37 quae in auctore quoque praecipua virtus. 10, 1, 40. 10, 1, 48. 10, 1, 74. 10, 1, 85 (PORPH. Hor. epist. 1, 19, 32). 10, 1, 124 non iniucundus ... auctor est Celsus. 10, 2, 15 in magnis quoque auctoribus incidunt aliqua vitiosa. 10, 5, 3. 10, 5, 8 (TAC. dial. 31). 12, 2, 8 evolvendi penitus auctores (SVET. Aug. 89 VEG. mil. 1, 8). IVV. 10, 30 de sapientibus alter ridebat ..., flebat contrarius auctor (*v. l.* alter). TAC. Agr. 2 neque in ipsos modo auctores, sed in libros quoque eorum saevitum. 10 Livius veterum, Fabius Rusticus recentium eloquentissimus auctor. Germ. 28. hist. 1, 1 post conditam urbem ... annos multi auctores rettulerunt. 3, 28 ut Messalla tradit, an potior auctor sit C. Plinius, qui. 4, 83. 5, 3 plurimi auctores consentiunt *sequ. acc. c. inf.* (VLP. dig. 7, 2, 1, 3). ann. 3, 20 consensum auctorum. PLIN. epist. 7, 9, 15 sui cuiusque generis auctores ... eligere. HYG. mun. castr. 45 principia ... scribendo nullus auctor in hunc diem ostendit. LIB. col. II grom. p. 253 in libris auctorum. SVET. Tib. 56 quos ... tractaret auctores. 61. 70. AVREL. ad Front. p. 69 N. ut ait auctor. CHAR. gramm. I 174, 25 apud auctores historicos. DIOM. gramm. I 370, 23 lectio auctorum. PRISC. gramm. II 108, 8 ad auctorum expositionem. II 129, 8. III 164, 21 usurpatione (*cf.* SPART. Hadr. 15, 12). POMP. dig. 1, 2, 2, 13 de auctorum successione. GAIVS inst. 1, 196 diversae scholae auctores (*i. Proculiani*) ... putant. dig. *sim. 16*[ies]. VENVL. dig. 35, 1, 138 pr. VLP. dig. 39, 3, 16 apud Servii auctores. 44, 4, 14 sententiis auctorum. PAVL. sent. 5, 4, 17 in eos auctores, qui famosos libellos ... proposuerint. COD. Theod. 4, 4, 4, 3 auctorem prudentissimum iuris consultorum ... Scaevolam. COD. Iust. 6, 38, 4, 1. APVL. mund. 4 plerosque huius operis auctores. Socr. p. 167 Oud. TERT. spect. 5 extant auctores multi, qui super ista re commentarios ediderunt. nat. 2, 10. test. anim. 1 ex quocumque auctore tuo sentire didicisti. anim. 2 plerosque auctores (*i. philosophiae*) ... deos existimavit antiquitas. 16 SOL. praef. 7. 1, 17 Varro, auctor diligentissimus. 2, 2. 16, 1. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 20 ex diversis auctoribus (AVIEN. ora 80 VEG. mil. 3, 9. 4 praef. HIER. epist. 71, 6 diversi scriptores e variis auctoribus edidere. PHYSIOGN. 1). 2, 1, 71 pro ⟨per⟩fecto et emendato auctore laudari. PS. CYPR. aleat. 7 auctorum testimonio. ITIN. Alex. 3 scriptor pro auctore laudatur. COMM. instr. 2, 19, 1 caeliloquax ... Esaias doctor et auctor. SPART. Ael. 7, 3 CAPITOL. Gord. 2, 6 (AMM. 21, 14, 4. 23, 6, 32). VOPISC. Aur. 6, 6 supra scriptus auctor ... suis scriptis inseruit. LACT. inst. 1, 6, 8 PRISCILL. tract. 2, 47 p. 39, 10. 3, 64. FILASTR. 121, 8 omnibus *Graecorum* auctoribus testantibus. 130, 5 interpretati sunt auctores studiosissimi *psalmos.* AVIEN. ora 330 plurimi auctores ferunt (OROS. hist. 1, 2, 29). AMM. 30, 4, 17 auctoris (*i. icti?*) veteris nomen. VEG. mil. 1, 28 de universis auctoribus qui rei militaris disciplinam litteris mandaverunt. 2, 4 in omnibus auctoribus invenitur (AVG. civ. 18, 8 p. 265, 5 D. SVLP. SEV. chron. 2, 24, 5 ALC. AVIT. c. Ar. 30 p. 13, 4). 3 praef. per diversos auctores librosque dispersa. 4, 40 auctorum adtestatione. *ibid. iterum.* [1, 6. 2, 1] CHIRON 5. 37. 743 multis auctoribus inspectis. HYG. fab. 14 p. 44, 23 SCHOL. Germ. Bas. p. 93, 12. HIER. epist. 74, 6. 109, 1. 112, 3 hic liber 'de illustribus viris' vel proprie 'de scriptoribus ecclesiasticis' appellandus est, licet ... 'de auctoribus' dicatur inscriptus. VVLG. II Macc. 2, 29 veritatem ... de singulis auctoribus (auctori *cod. Am.*, τῷ συγγραφεῖ) concedentes. AVG. civ. 2, 22 secundum ... *Romanorum* auctores doctissimos. 3, 17 auctores, quos legunt et praedicant. 4, 1. 5, 12 p. 212, 1. 7, 2 p. 274, 30. 6, 6 p. 257, 30. 14, 7 auctores saecularium litterarum. in psalm. 108, 13 (ALC. AVIT. c. Ar. p. 13, 4). 18, 41 p. 317, 20 auctores nostri (*i. christiani*), in quibus ... figitur ... canon, absit ut ... dissentiant. 21, 8. 22, 20. 22, 28. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 5 Mart. praef. 6 dial. 1, 6, 3. MACR. sat. 6, 1, 4 quantum se ... conpilarint bibliothecae veteris auctores. OROS. hist. 7, 10, 4 Sallustium Crispum et alios auctores. 7, 20, 4 SIDON. epist. 1, 11, 2. 4. 3, 12, 6. ANTHIM. praef. p. 7, 7 praecepta auctorum medicinalium. 26. ORIBAS. syn. 1, 14 de incaraxatione tybiarum Apolloni autoris. *sic saepius in titulis.* 1, 18 ex alio autore de rafanis. 1, 21 a Creton autor ... utebatur. 4, 40 de tactibus Rufus auctor. 6, 25. BOETH. arithm. prooem. p. 5, 23.

C *praevalente sensu doctoris, exempli, plerumque addito genetivo*: MATIVS carm. frg. 2 obsceni interpres funestique ominis auctor. CIC. de orat. 3, 126 veteres doctores auctoresque dicendi. orat. 10 ille non intellegendi solum, sed etiam dicendi gravissimus auctor et magister Plato. 172 orationis faciendae et ornandae auctores locupletissimi. 177 aptae orationis ... principes auctoresque. de orat. 3, 148 qui auctores et inventores sunt harum ... rerum. Att. 7, 3, 10 malus ... auctor latinitatis est *Caecilius.* Sest. 23 qui dicuntur praeter ceteros esse auctores et laudatores voluptatis (SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 11). *cf.* Pis. 69 libidinis. Brut. 44 quem rerum Romanarum auctorem laudare possum religiosissimum. 315 LIV. 7, 42, 7. 33, 10, 10 ASCON. Pis. p. 11 B. PLIN. nat. 32, 13 TAC. ann. 3, 30. CIC. rep. 1, 68 ut ... ad sermonis mei auctorem (*Zell*, morem *cod.*) revertar. fin. 1, 29 ut ipsi auctori huius disciplinae placet. 2, 35 una simplex *sententia*, cuius Zeno auctor (off. 3, 116. nat. deor. 1, 11 lucem auctores ... desiderant *sententiae*). 5, 20 fruendi rebus iis ... Carneades non ille quidem auctor, sed defensor ... fuit. nat. deor. 3, 77 philosophi esse volumus, rerum auctores, non fabularum (*idem sub V A c*). div. 2, 61 ipse ille divinationis auctor numquam illa dicit. fat. 23 Democritus, auctor atomorum. Phil. 5, 12 legem etiam iudiciariam tulit ..., iudiciorum et iuris auctor *per ironiam* (*cf.* Verr. 6, 52 Caecin. 60). VERG. Aen. 12, 405 nihil auctor Apollo subvenit (SERV. medicinae inventor). OV. met. 7, 562 obsunt ... auctoribus *i. medicis artes.* LIV. 1, 42, 4 Numa divini auctor iuris fuisset. VELL. 2, 26, 2 Scaevolam ..., divini humanique iuris auctorem celeberrimum. PAVL. dig. 5, 4, 3 iuris auctores. VLP. dig. 37, 14, 17 pr. *ex rescr. impp. bis.* MAEC. dig. 22, 1, 32 pr. MODESTIN. dig. 19, 1, 39 COD. Iust. 6, 38, 4, 1. HOR. carm. 1, 28, 14 non sordidus auctor naturae verique (*cf.* PORPH.). LIV. 1, 18, 2 auctorem doctrinae eius ... Pythagoram edunt. VELL. 1, 18, 1 eloquentiae (QVINT. inst. 5, 11, 17 TAC. ann. 2, 83. LVCAN. 7, 62 Romani maximus auctor Tullius eloquii. CLAVD. 17, 332 AVG. civ. 10, 1. VOPISC. Aur. 2, 2 quos historicae eloquentiae miramur auctores). VAL. MAX. 1, 7, 6 certus Romanae historiae auctor (PLIN. nat. 12, 18 QVINT. inst. 2, 5, 19. VVLG. II Macc. 2, 31 historiae ... auctori τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ). 7, 3, 1 oraculorum certissimi auctores. 8, 12 praef. artis (TAC. ann. 11, 14 [*cf.* MANIL. 2, 945]. QVINT. decl. 268 p. 96, 25). CELS. 1 praef. p. 2, 25 eius *partis medicinae* ... longe clarissimi auctores. 4, 9 p. 132, 1 multarum rerum, quas ipsi quoque secuti sumus, auctor bonus (PLIN. nat. 30, 74). SEN. dial. 6, 1, 3 incorrupta rerum fides auctori suo ... imputata. benef. 2, 9, 1 sapientiae (*i. q. philosophi*). epist. 104, 16 (PLIN. nat. 7, 80. 18, 23 sapientiae vero auctores et carminibus excellentes. PS. QVINT. decl. 15, 10 TERT. apol. 19 FILASTR. 34, 1). COLVM. 1, 1, 4 non spernendus auctor rei rusticae Saserna. 7, 1, 1. SCRIB. LARG. praef. p. 3, 19 medicinae (TERT. anim. 6 methodicae medicinae instructissimo auctore: AVG. retract. 2, 62). PLIN. nat. 30, 33 huius medicinae auctor est Ovidius. 6, 141 terrarum orbis situs. *ibid. sim.* 25, 14 Xanthus historiarum auctor in primis earum. 27, 99 ut etiam sine auctore visu statim nosci possit. QVINT. inst. 1, 6, 35 cuius etymologiae auctorem clarum sane in litteris. MARTYR. gramm. VII 165, 14 elocutionis latinae ... non futilis. QVINT. inst. 3, 7, 21 primus Iudaicae superstitionis auctor. FRONTO p. 146 N. Apollo paeanum auctor. GELL. 4, 16, 8 linguae Latinae. PORPH. Hor. epist. 1, 2, 1 optimis eius professionis (*i. philosophiae*) auctoribus. APVL. met. 9, 13 priscae poeticae auctor divinus. 26 inde a Zoroastre et Oromaze auctoribus eius magiae. PORPH. vita Hor. carminis auctorem secutus Alcaeum. APVL. apol. 40 ut omnis vetustatis certissimus auctor Homerus docet. CAPITOL. Aur. 2, 2 disciplinarum auctoribus. AVG. civ. 12, 2 nomine, quo usi veteres non sunt Latini sermonis auctores. 18, 40 non ... parvus auctor est in historia Varro. 18, 41 sacrarum litterarum veraces ab eis (*Israelitis*) agnoscebantur et tenebantur auctores *prophetae.* COD. Theod. 14, 10, 9 (*a.* 425) profundioris quoque scientiae atque doctrinae auctores *i. philosophi et icti.* AVIEN. ora 347 dicti ut au⟨c⟩tor Plautus est. ANON. Vales. 15, 95 Arrii, auctoris religionis eius. SVLP. SEV. chron. 2, 30, 6. VEG. mil. 4, 30 quae ... auctores bellicarum artium prodiderunt. HIER. in Ier. 4, 7 p. 866 Vall. factor et auctor ... perversorum dogmatum. PRISCILL. tract. 6, 95 unus dicti auctor utriusque est. TERT. fug. 11 ipsi auctores, id est ipsi diaconi et presbyteri et episcopi. CARM. epigr. 706, 2 sorores, quas sacer antistes ... auctor instituit. SCHOL. Germ. Bas. p. 100, 2 *Chiron* magister Aesculapii et Achillis auctorque eorum (παιδεύσας). SVLP. SEV. chron. 2, 53, 2 perfidiae huius auctoribus. SACR. Leon. p. 404 doctrinae caelestis auctores *apostoli.* SEDVL. op. pasch. 1, 29 p. 194, 11 gentilium dogmatum.

D *carminis sim., eum significans qui fecit* (*cf. p. 1202, 60*): HOR. serm. 1, 10, 66 quam rudis et Graecis intacti carminis auctor. ars 45 promissi carminis auctor (SCHOL. qui vult auctor fieri magni carminis, aut certe auctor, optimus poeta). VELL. 2, 36, 2 QVINT. inst. 8, 6, 27 TAC. ann. 1, 72 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 154. 2, 2, 101 Hor. carm. 1, 6, 1 PANEG. 3, 16 p. 114, 10. OV. am. epigr. 2 hoc (*i. tres libellos*) illi (*i. quinque libellis*) praetulit auctor opus. trist. 5, 14, 3. Pont. 1, 7, 3 indicat auctorem locus? 3, 5, 3. 1, 5, 78. 3, 9, 9. 4, 13, 11 VELL. 1, 5, 2 MART. 9, 84, 10 QVINT. inst. 3, 1, 21. 10, 1, 64. 10, 1, 72. 20, 1, 93. 12, 10, 2 *spectat etiam ad IV 2 d.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MARTYR. gramm. VII 165, 9 SCHOL. Hor. sat. 1, 10, 66 HIER. epist. 84, 7 BOETH. arithm. prooem. OV. trist. 1, 9, 60 scis artibus illis auctoris mores abstinuisse sui. 3, 3, 80. 5, 1, 68 Pont. 1, 1, 6 fast. 1, 288. 2, 533 tuae felix Aeneidos auctor. Pont. 4, 16, 25. LIV. 10, 9, 12 annalium auctor Piso (PLIN. nat. 13, 84). 35, 3, 5 praesentibus auctoribus earum litterarum (HIER. epist. 57, 2). VITR. 8, 3, 27 quorum scriptorum hi sunt auctores, Theophrastus, Timaeus, Posidonius (SVET. Dom. 8). HIER. epist. 84, 4 FEST. 252. VELL. 2, 9, 5 historiarum auctor iam tum Sisenna erat. SEN. benef. 7, 6, 1 alter illos (*libros*) tamquam auctor sibi, alter tamquam emptor adserit (PRISCILL. tract. 3, 68 illo libro ..., qui Hesdra auctore prolatus. HIER. epist. 71, 5. 84, 7 PAMMACH. Hier. epist. 83 AVG. civ. 11, 33 p. 509, 18 D. 15, 20 *bis*. 20, 13 p. 438, 25 CONC. Tur. a. 567 Mon. Germ. leg. I p. 134, 1). MART. 7, 17, 7 libellos auctoris calamo sui notatos. 9, 99, 8 grande tui (*libri*) pretium muneris auctor erit. QVINT. inst. 5, 11, 9 earum (*i. fabellarum*) primus auctor Hesiodus. 10, 1, 66 plures eius (*comoediae*) auctores. 10, 1, 93 cuius (*elegiae*) ... elegans maxime videtur auctor Tibullus (DIOM. gramm. I 485, 1. TAC. dial. 9 carmina et versus ... neque dignitatem ullam auctoribus suis conciliant. ann. 13, 26 constitutionis. LEX Burg. com. 31, 5 SVET. Aug. 70 Cal. 8 Nero 39). SVET. gramm. et rhet. 8 nomine auctoris. 70 sine auctore versus. Iul. 56 Alexandrini *belli* ... incertus auctor est. AVREL. ad Front. p. 13 N. illa suum auctorem sibi dari flagitabant. TERT. nat. 1, 14 *dicti*. MACR. exc. gramm. V 620, 23 latinarum artium auctores. FORTVN. rhet. 2, 24 p. 116, 9 apud varios auctores artium invenimus. PORPH. Hor. carm. 3, 30, 1 in ipsius auctoris laudes scripta est *ode*. HIL. psalm. instr. 2 aliquibus *psalmis* David auctor praescribitur. *sim. ibid.* 3 *et* 4. AMM. 21, 10, 7 *orationis*. HIER. epist. 73, 1 *voluminis*. 96, 3 *expositorum*. 123, 5 unus auctor epistolarum. PAMMACH. Hier. epist. 83 *schedularum*. AVG. civ. 2, 14 deorum infamentur actores, honorentur auctores? 18, 43 p. 321, 22 D. interpretatio, cuius auctor non apparet. SVLP. SEV. chron. 2, 4, 7 annotationem hanc ... sine auctoris nomine reperirem. LEX Visig. Recc. 2, 5, 10 extrema voluntas, ... auctoris et testium manu suscripta. 2, 5, 13 scripture, quarum et auctor et testis defunctus est. *sim. ibid.*

E *sectarum princeps, conditor, magister*: QVINT. inst. 12, 10, 18 ut aliquid habere videantur *Asiani* gentis, aliquid auctoris. TAC. ann. 15, 44 auctor nominis eius (*Christianorum*) Christus. TERT. pudic. 21 numerus omnis ... ecclesia[e] ab auctore et consecratore censetur. nat. 1, 4 sectam nomine puniri sui auctoris. *ibid. praeterea 9ies*. HIER. epist. 100, 11 quorum (*Origenistarum*) auctor Origenes. 147, 4 AVG. civ. 18, 41. 8, 2 tit. de duobus philosophorum generibus ... eorumque auctoribus. 8, 2. 8, 13. 9, 23. 13, 16 SVLP. SEV. Mart. 6, 4. chron. 2, 42, 5 reperti ... pravae haeresis auctores. 2, 51, 7 COD. Theod. 16, 5, 31 *bis*. CONC. Aur. a. 549 Mon. Germ. leg. I p. 101, 7. 10.

VI *transfertur*: 1 *ad mulieres*: PLAVT. Stich. 129 mi auctores ita sunt amici, ut vos hinc abducam domum. :: at enim nos, quarum res agitur, aliter auctores sumus. VERG. Aen. 12, 159 auctor ego *Iuno* audendi (*cf.* DICT. 2, 42). LYGD. 1, 15 per vos (*Pierides*), auctores huius mihi carminis. OV. fast. 6, 709 sum ... inventrix auctorque ego carminis huius. ars 1, 72 porticus auctoris Livia nomen habet. EPIST. Sapph. 3 nisi legisses auctoris *sc. epistulae* nomina Sapphus. OV. met. 7, 157 muneris auctorem (*i. Medeam*). 10, 673. 8, 103 meritorum auctore relicta. fast. 5, 192 optima tu proprii nominis auctor eris. 5, 249 fer ... auxilium .... celabitur auctor (*referendum ad Floram*). 5, 574 si mihi bellandi pater est Vestaeque sacerdos auctor. 5, 601 non dubiis auctoribus (*i. Pliadibus*) incipit aestas. LIV. 40, 4, 14 auctor mortis instabat. SEN. Med. 979 ut ipsam sceleris auctorem horridi capiamus. Herc. O. 1178 femina Herculeae necis auctor feretur. 1209 pudet auctoris, non morte dolet. VAL. FL. 2. 251 nostrum hoc facinus. ne quaere quis auctor (*putantur Lemniae*). CAPITOL. Maximin. 7, 5 Mammaeam ... auctorem fuisse, ut. ARNOB. nat. 4, 27 Romanae dominationis auctorem *Venerem*. LACT. inst. 1, 17, 10 quae ... auctor ... mulieribus fuit uti (epit. 9, 1 imperavit, ut). AVIEN. orb. terr. 1216 Medea ferox fuit ollis (*Medis*) sanguinis auctor. SERV. georg. 1, 222 Ariadnen, utpote salutis auctorem. Aen. 2, 602 nisi ipsa rapiendi Helenam Paridi auctor fuisset. 6, 280 auctoribus furiis. 7, 762 quae tanti auctor est generis *Venus*. HIER. epist. 125, 1 auctor fit salutis multorum *Samaritana*. 54, 5. CLAVD. carm. min. 53, 105 *de Tritonia*. AVG. serm. ed. Mai 1, 4 haec (*Eva*) mater est humani generis, auctor illa (*Maria*) salutis. COD. Theod. 4, 8, 4 cum lucis auctoribus *i. matribus*. RVRIC. epist. 2, 15 p. 397, 3 secundum nomen tuum (*Cerauniae*) splendere Ceraunia et vocabuli tui auctor existere *possis*. PRISC. Anast. 302 poet. min. V p. 274 *Augusta*, auctor quae fuerat tantorum et causa bonorum. 2 *res*: PLAVT. Trin. 107 id ita esse ut credas, rem tibi auctorem dabo. CIC. epist. 15, 1, 1 certissimis auctoribus, legatis, nuntiis, litteris sum certior factus. OV. epist. 14, 110 ultima ..., quorum mihi cana senectus auctor. LIV. 7, 40, 18 ira et spe, fallacibus auctoribus. MANIL. 1, 301 Poenis haec certior auctor *Helice maior*. SEN. dial. 6, 14, 2 ut non minus ipsa orbitate auctor eius digna res lacrimis esset. GELL. 7 (6), 1, 8 naturae auctori parentique omnium rerum bonarum. IVL. VAL. 1, 6 peritia auctore. PRISCILL. tract. 3, 56 eruditio, scandali auctor. HYG. fab. 101 p. 94, 11 non te dicit Apollo, sed auctorem vulneris hastam nominat. AMBR. parad. 6, 34 fuerat cupiditas auctor erroris. Cain et Ab. 2, 9, 29 ut ... necessitudo, quae est auctor salutis, fiat auctor periculi. Iac. 1, 4, 14 forma mandati his ... mortis auctor est. MACR. sat. 7, 4, 3 natura fabricae (*i. corporis humani*) huius auctor et nutrix. somn. 1, 11, 7 *aetheria terra* quin ipsa sit mortalium corporum et auctor et conditrix adeo, ut. 1, 15, 12 auctor vocabulorum ... antiquitas. PHYSIOGN. 116 haec (ἐπιπρέπεια) ... medietatis et temperaminis auctor esse debet. RVT. NAM. 2, 64 nominis (*urbis Lunae*) est auctor sole corusca soror. OROS. hist. 4, 6, 21 Tyrum urbem, auctorem originis suae *i. Carthaginis*. SEDVL. op. pasch. 1, 27 p. 191, 7 ad urbem, nostrae libertatis auctorem. BOETH. mus. 2, 3 p. 229, 7 per se ... discretae quantitatis arithmetica auctor est. ENNOD. opusc. 3, 44 p. 342, 7 auctorem bonorum operum servate pudicitiam. CIC. Verr. 4, 49 ut auctorem rumorem haberetis sermonemque omnium. Tusc. 4, 69 amorem, flagitii et levitatis auctorem, in concilio deorum conlocandum putet *poetica*. VERG. georg. 1, 432 is (*quartus lunae ortus*) certissimus auctor. [VERG.] Lydia 62 auctor ut occulti noster foret error amoris. LIV. 4, 20, 8 libri quos ... citat ... auctores. 4, 23, 2. GRATT. 100 Maenalus auctor (?, altor *Turnebus*). VITR. 3, 1, 8 huius ... rei auctorem invenerunt pedem. COLVM. 2, 2, 16 non ergo color tanquam certus auctor testis est bonitatis arvorum (PALLAD. 1, 6, 1). SEN. Herc. f. 1071 futuri certus et idem pessimus auctor *somnus*. STAT. Theb. 7, 113 *pavor*, bonus omnia credi auctor et horrificis lymphare incursibus urbes. PS. QVINT. decl. 10, 17 rerum omnium auctorem (actorem *B*) parentemque spiritum. TERT. scorp. 12 quem timorem intellegi praestet, nisi negationis auctorem. anim. 18 duce uti sensu et auctore et principali fundamento. bapt. 4 spiritu ..., qui est auctor delicti. TER. MAVR. 1360 primus ille est, iure primus, ἡγεμὼν qui dictus est, auctor et ductor melorum, qui duas breves habet. PANEG. 12, 11 p. 200, 20 dies ille communis boni auctor. CLAVD. 28, 660 praeteritis melior, venientibus auctor *annus*. carm. min. 27, 73 auctorem (*i. creatorem Phoenicis*) ... globum. AVIEN. ora 624 nominis ... auctor est mons. AMBR. hex. 4, 2, 6 non ... sol aut fecunditatis auctores sunt. 4, 1, 4. AMM. 22, 15, 10 amnis plurimos ex alveo derivatos auctore. CLAVD. 28, 517 amnis ..., urbi qui nominis auctor. SERM. Casp. anecd. p. 338, 5 ecclesiam quasi regenerationis matrem, non tamen quasi salutis auctorem. CIC. de orat. 1, 198 qui cum ingenio sibi auctore dignitatem peperissent. VERG. Aen. 10, 67 fatis auctoribus. CIRIS 367 auctoribus extis. OV. epist. 10, 132 nec pater est Aegeus nec tu Pittheidos Aethrae filius: auctores saxa fretumque tui. LVCAN. 5, 579 caelo auctore. HIL. trin. 1, 4 id, quod sibi ad id, quod esset, auctor esset. AMM. 29, 1, 31 litato ... numine praescitionum auctore. *cogitantur praeterea res*: CIC. nat. deor. 3, 13 his igitur auctoribus (*abl. abs.*) nonne debes moveri? PROP. 4, 16, 75 certa feram, certis auctoribus (*i. sideribus*), haud ego vates, nescius aerata signa movere pila. SEN. dial. 7, 13, 2 quisquis desidiosum otium et gulae ac libidinis vices felicitatem vocat, bonum malae rei quaerit auctorem. APVL. met. 6, 13 nec me praeterit huius quoque facti auctor adulterinus (*cogitat harundinem*). MACR. somn. 1, 6, 3 quia nihil post auctorem potest esse perfectius (*cogitat animam mundi*). 3 *animalia*: CIC. div. 1, 27 aves, quibus auctoribus officium et fidem secutus esset. PROP. 4, 3, 32 lucis ... auctores non dare carmen aves. PHAEDR. 3, 13, 11 de quis nunc agitur, auctor horum appareat (*cogitantur apium opera*). COLVM. 9, 9, 8 auctorem pugnae (*de apibus*). IVST. 7, 1, 9 ante signa easdem capras habere, coeptorum duces habituros, quas regni habuerat auctores. RVT. NAM. 1, 264 auctorem pecudem fons Heliconis habet. OV. am. 2, 6, 34 pluviae graculus auctor aquae. PLIN. nat. 9, 181 notatur hic (*piscis*) ... ut auctor spei conciliatorque capturae.

fem. **auctrīx**, -īcis. CHAR. gramm. I 44, 18 auctor si quidem propterea dicitur, quod [augere] generavit, auctricem dicemus, quod pariter augere possit; cum vero ad auctoritatem referatur, pro communi recipiendum. PROB. cath. gramm. IV 12, 28. SERV. Aen. 12, 159 *post similia addit* ut si dicas auctor divitiarum vel auctrix. GLOSS. V 5, 23 autrix ab augendo dicta est. 24 auctor ab auctoritate generis est com⟨m⟩unis ut hic et haec auctor. 49, 14. PRISC. gramm. II 154, 22 auctor, quando αὐθέντην significat, commune est, quando αὐξητήν, auctrix facit femininum. EXC. Bob. gramm. I 543, 36 excipitur auctor; non enim facit auctrix, sed auctor, Vergilius 'auctor ego audendi'. PROB. inst. gramm. IV 128, 17 CLEDON. gramm. V 37, 11. *quae causa est, rem facit vel creat, ab* auctor *IV 1*: TERT. spect. 17 quodsi sunt tragoediae et comoediae scelerum et libidinum auctrices (*A*, actrices *Vrs.*) cruentae et libidinosae. anim. 57 ut ipsis iam vocabulis utar, quibus auctrix opinionum istarum magia sonat. coron. 4 traditio tibi praetendetur auctrix *disciplinarum*, consuetudo confirmatrix, et fides observatrix. adv. Marc. 2, 12 cum auctrice omnium bonitate. 5, 10 anima auctrix operum carnis. adv. Hermog. 5 neque ... potest non et materia auctrix omnium deputari (*ibid. antea de deo et materia* ambo ... auctores universitatis). 6 et auctrix cum deo *materia*. 7 subicere deo materiam ... auctricem auctori. CHALC. comm. 297 patibilis animae partis ... auctrix est (*silva, materia*) et patrona, sicut rationabilis animae pars auctore utitur ratione ac deo. SALV. gub. 3, 48 oratio eorum auctrix (*ex* autrix *A*,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

autrix *B*) est magis criminum quam exoratrix. *de muliere*: Ps. Avg. serm. 120, 4 auctrix illa (*Eva*) peccati maledicta ...., auctrix ergo haec (*Maria*) meriti benedicta. 194, 2. Isid. eccl. off. 2, 18, 1 ipsa earum (*i. virginum*) auctrix ipsa mater nostri capitis. *i. q. probatrix, cf. c.* auctor *I 2*: Vict. Vit. 3, 26 quaedam matrona auctrix sui nominis Victoria. *i. q. venditrix ab* auctor *I 1*: Cod. Iust. 8, 44 (45), 16 (*a. 290*) super pretio evictae portionis ... auctricem conveniri consequens est. *Bögel.*

Auctor, -ōris *cogn. vir.* 1 *in titulis*: Corp. X 5670 (*Rocca d'Arce, a. 107*) 10 M. Vibium Auctorem multa de r. p. merentem. *ibid.* M. Vibi⟨us Au⟩ctor. XIV 1071 (*Ostiae*) C. Fufeicius C. l. Auctor. VIII 12285 (*Bisicae*) Geminius Aurelius Auctor fl. p. p. cur. r. p. 2 *apud scriptores*: Cod. Iust. 7, 8, 6 *imp. Alexander* A. Auctori. **Auctorīna,** -ae *cogn. mul.* Corp. V 5297 (*Comi*) Demincilloniae Auctorinae. *num huc pertinet* Corp. VI 33374 (*e columb.*) ossa Auctori(nae) Octavi hic sita sunt? *an* Auctori(ae)?, *cf. Vitalis Vitalia, Felix Felicia.* Auctori(i) *ab* Auctorium *interpretatus est Mommsen collato nomine* Ἐπίκτησις. *vix latet* Auctorius. *Diehl.*

auctōrābilis, -e [*cf. c.* auctorare. *Th.*]. Schol. Lucan. 1, 454 Web. quod est auctorabile. Schol. Vind. Hor. ars 191 aliqua auctorabilis persona, ut iudices.

auctōrāmentum, -ī *n.* [*cf. c.* auctorare auctorari. *Th.*]. Gloss. II 250, 46 αὐθέντημα auctoramentum. 372, 1 μισθὸς τοῦ εἰς λοῦδον. *parum accurate*: IV 312, 2 ipsa res vocatur venditionis (*cf.* 209, 31. V 269, 37. 590, 59). V 269, 52 fiduciam. 346, 40 quod est indicium. II 569, 1 definitio complexio (*ubi vertitur* auctoritas). *speciatim dicitur de gladiatorum contractu, inde latiore sensu mercedem, praemium, pretium significat; v. Pollack, PW. II 2272. saepe cum contemptu dicitur.* Cic. off. 1, 150 est ... in illis (*mercennariis*) ipsa merces auctoramentum servitutis. Vell. 2, 28, 3 ut in qua civitate petulantis convicii iudicium histrioni ex albo redditur, in ea iugulati civis Romani publice constitueretur auctoramentum (*syn.* praemium, merces). 2, 66, 3 nihil ... egisti mercedem caelestissimi oris et clarissimi capitis abscisi numerando auctoramentoque funebri ad conservatoris quondam rei publicae ... necem. Sen. benef. 4, 37, 1 hominem venalis animae crebris auctoramentis accendebat. dial. 4, 12, 5. Svet. Tib. 7 rudiaris ... quibusdam revocatis auctoramento centenum milium. Apvl. apol. 3 quae etsi possunt ab his (*patronis Aemiliani*) futiliter blaterata ob mercedem et auctoramento inpudentiae depensa haberi. met. 9, 9 promerent potius aureum cantharum, promerent auctoramentum illud sui sceleris. Tert. apol. 39 (*de parasitis*) sub auctoramento ventris inter contumelias saginandi. Paneg. 5, 12 p. 141, 4 ut ... illud auctoramentum tanti discriminis putaret imperium. Symm. epist. 2, 46, 3. Cod. Theod. 9, 35, 1 (*a. 369*) vel militiae auctoramento (*i. stipendio*) vel generis aut dignitatis defensione nudatur. Sen. epist. 104, 34 spernendae opes: auctoramenta sunt servitutum. 69, 4 nullum sine auctoramento malum est: avaritia pecuniam promittit, luxuria ... voluptates. Sen. epist. 37, 1 eadem honestissimi huius et illius turpissimi auctoramenti verba sunt: 'uri, vinciri, ferroque necari' (*v.* auctoro). Ps. Qvint. decl. 9, 9 nec difficilem tamen sub illo praesertim auctoramento habuisset missionem, sed noluit gladiator vivere. Pavl. coll. Mos. 4, 3, 2 eum, qui auctoramento rogatus est ad gladium (*cf.* 9, 2, 2). Paneg. 12, 43 p. 311, 2 nisi tui se auctoramenti finxisset actorem. *nota*: Serv. Aen. 11, 558 bene 'ipse pater', quia auctoramenti potestatem nisi patres non habent. 'voveo' autem consecro in tuum ministerium.

(**auctōrātē**) *v. sub* auctoro *in fine.*

auctōrātīcius, -a, -um *ab* auctorare. Gloss. II 250, 47 αὐθεντικόν auctoraticium authenticum. Not. Tir. 42, 41 auctoraticius.

auctōrātio, -ōnis *f. ab* auctorare. Gloss. II 534, 15 autoratio prasis. 569, 11 venditio (= V 346, 35). V 269, 39 auctoratio benedictio (*leg.* venditio). nam sub auctoratione sunt gladiatores qui se vendunt (590, 60 *cf.* IV 209, 30. 312, 5). Schol. Hor. sat. 2, 7, 59 qui se vendunt ludo, auctorati dicuntur; auctoratio enim dicitur venditio gladiatorum. *cf. Pollack, PW. II 2273.* *Ihm.*

auctōritās, -tātis *f. ab* auctor (*v.* Gramm. suppl. 69, 16 *et* 116, 7. *cf.* Not. Tir. 42, 40 Not. laterc. gramm. IV 277, 10. 288, 16. 17. 20). Gloss. αὐθεντία, ἀξιοπιστία, βεβαίωσις, πρόσταγμα. II 25, 51 auctoritas effatum ἀξίωμα. III 81, 44 ὠνή. 384, 61 quid auctoritas? τὶ πρόσταγμα. IV 312, 3 dignitas. *de forma docet* Probi app. gramm. IV 198, 31 auctoritas, non autoritas. c *in* Inscr. *non omittitur nisi* Corp. VI 31553 (*a. 160/61*) *errore lapicidae, ut videtur, et* Inscr. Hisp. christ. 108 (*saec. VI vel VII*). *vox sermonis pedestris* (Plavt. *bis*, Ter. *ter*, Pvblil. Laber. *singulis locis*, Phaedr. *bis; dactylis omnino non apta*), *inde ab ultimis temporibus* (Leg. XII tab.) *in usu, imprimis* Cic. Liv. Plin. nat. Qvint. Avg. *adamata, deest apud* Catonem Bell. Hisp. Petron.; *singulis locis* Varro rust. Scrib. Larg. Mela Stat. silv. praef. pros. Vvlg. (*quippe cui nulla graeca vox plane respondeat*). *plur. inde a* Cic. *sollemnis.*

I *in sermone iudiciali*: 1 *t. t.* Ictorum, *i. q. ius possessionis vel dominii, quod usu paratur vel per emptionem aliquis accipit; cf.* auctor *I 1 (i. q. venditor); Schoemann, Opuscula acad. III p. 409 sq.*: Leg. XII tab. (Cic. top. 23) usus auctoritas (*i. auctoritas usu capta*) fundi biennium est (*i. per biennii possessionem capitur. cf.* Caecin. 54 lex usum et auctoritatem fundi iubet esse biennium; at utimur eodem iure in aedibus, quae in lege non appellantur). Leg. XII tab. (Cic. off. 1, 37) adversus hostem (*i. peregrinum*) aeterna auctoritas esto (*i. rem semper vindicare liceto*). Lex Atinia de usucapione (Gell. 17, 7, 1) quod subruptum erit, eius rei aeterna auctoritas esto. Cic. Caecin. 74 aquae ductus, haustus, iter, actus a patre, sed rata auctoritas harum rerum omnium ab iure civili sumitur. har. 14 multae sunt domus in hac urbe ... atque haud scio an paene cunctae iure optimo, sed tamen iure privato, iure hereditario, iure auctoritatis, iure mancipi, iure nexi. Sen. contr. 7, 6, 23 ex tabellis emptionis multi sententiam trahere temptaverunt ...; Blandus dixit: relegamus auctoritatis tabellas (*sc. quibus probetur ius dominii*). Venvl. dig. 21, 2, 76 (libro XVII. stipulationum) si alienam rem mihi tradideris et eandem pro derelicto habuero, amitti auctoritatem, id est actionem pro evictione, placet. Scaev. dig. 13, 7, 43 pr. locum purum pignori creditori obligavit eique instrumentum emptionis tradidit .... petit a creditore, ut instrumentum a se traditum auctoritatis exhiberet. Papin. Vat. 10 stipulationem auctoritatis committere. Pavl. sent. 2, 17, 1 venditor si eius rei, quam vendiderit, dominus non sit, pretio accepto auctoritatis manebit obnoxius. *ibid.* 3 auctoritatis venditor duplo tenus obligatur. 5, 10 tit.: de contrahenda auctoritate. *inde* ab auctoritatibus (*cf. supra l. 11 et l. 17*) *servi domus Augustae titulus*: Corp. III 1998 M. Vlp. Alexander Aug. lib. ab auctorit(atibus). *v. Mommsen adn.* VI 8439 Epaphrodito Aug. lib. Peplia(no) ab auctorita(tibus) ration(is) heredit(atium). 2 *secundi auctoris* (*cf.* auctor *p. 1195, 26*): Papyr. Britann. 229 (*a. 166*), 11 id fide sua et auctoritate esse iussit C. Iulius Antiochus. 24. *cf. Bruns, fontes iuris Romani[6] (1893) p. 290, 14.* 3 *tutoris, patris, curatoris* (*cf.* auctor *I 2*): Cic. Verr. 2, 144 tutoris auctoritas apud te ponderis nihil habebat. 2, 153 repudiata est. Flacc. 84 nihil ... potest de tutela legitima nisi omnium tutorum auctoritate deminui. Dig. 26, 8 rubr. de auctoritate et consensu tutorum et curatorum. Papin. dig. 26, 2, 26, 2 utrum *tutor* ex testamento patris an ex decreto praetoris auctoritatem acceperit. Vlp. dig. 38, 1, 13, 4 nisi tutoris auctoritas voluntati accesserit. 27, 6, 11, 2 si ... intercessisset. 26, 8, 2 non interveniat ... an perperam adhibeatur (Pavl. dig. 18, 5, 7, 1). 26, 8, 1 pr. nulla erit. Gaivs dig. 26, 8, 9, 5 interposita ... nihil agit (Ivlian. dig. 4, 8, 47 pr. 26, 7, 18 pr. 26, 8, 13 *bis* Gaivs dig. 26, 8, 9, 5 inst. 1, 190 Vlp. dig. 26, 8, 8 reg. 11, 25 *bis*). Cels. dig. 50, 17, 189 adposita. Vlp. dig. 26, 8, 7, 1 nihil prohibet. Pavl. dig. 26, 8, 3 valet. Ivlian. dig. 26, 8, 13 sufficit (Pomp. dig. 26, 8, 4 Vlp. dig. 26, 8, 5 pr. 26, 8, 7, 1 reg. 11, 26 Marcian. dig. 26, 8, 15 *bis*). Cels. dig. 50, 17, 189 est necessaria (Gaivs inst. 3, 107 Vlp. dig. 36, 1, 1, 14 reg. 11, 27 Pavl. coll. Mos. 16, 3, 6 Modestin. dig. 13, 7, 38. 49, 1, 17, 1). Ven. dig. 43, 26, 22, 1 nullum locum esse tutoris auctoritati. Vlp. dig. 26, 8, 1 pr. ratio auctoritatis ea est. 29, 2, 25, 4 iussum ... non est simile tutoris auctoritati. 26, 1, 6 pr. an auctoritas eis accommodari possit. *ibid.* tacentibus auctoritatem posse accommodari (-are *trad.*). 26, 8, 1 pr. *bis.* 26, 8, 7 pr. 27, 3, 1, 1. 27, 6, 1, 2. 3. 5. 27, 6, 7, 1. 27, 6, 11, 1 reg. 11, 26. Pavl. dig. 26, 1, 1, 2 praebere. Vlp. dig. 26, 7, 1, 2 auctoritatem praestent (Pavl. dig. 26, 8, 17). Vlp. dig. 14, 1, 1, 16 exigemus (39, 1, 10. 42, 2, 6, 5). 15, 1, 33 spectes. Gaivs dig. 26, 8, 9, 6 etiamsi non exaudiat. Marcian. dig. 41, 1, 11 pupillus ... indiget tutoris auctoritate. Vlp. reg. 11, 27 opus est. Gaivs inst. 1, 190 regi. Pavl. dig. 31, 2, 32, 2 iudicium infantis suppletur auctoritate tutoris. Vlp. dig. 26, 8, 1, 1 neque ... praesentia corporis sufficit ad auctoritatem. Gaivs dig. 26, 8, 9, 1 licet tutoris auctoritate (*cf.* auctor *p. 1195, 43 sqq.* tutore auctore) manumittat. 26, 8, 9, 6 Vlp. dig. 14, 3, 9. 15, 1, 3, 3 Pavl. dig. 14, 3, 17, 2. Vlp. dig. 26, 8, 1 pr. sua auctoritate rem adquirit. Tryph. dig. 46, 1, 69 efficere. Pavl. dig. 26, 8, 18 ut auctoritate sua liberetur. Pavl. dig. 29, 2, 9 cum tutoris auctoritate hereditatem adquirere. Vlp. dig. 38, 9, 1, 4 ex auctoritate tutoris repudiare. Hermog. dig. 40, 9, 27, 1 citra tutoris auctoritatem. Prob. litt. sing. gramm. IV 275, 5, 16 s. t. a.: sine tutoris auctoritate. Gloss. iurispr. cod. Par. gr. 1357 A χωρὶς αὐθεντίας φροντιστοῦ. Gloss. III 53, 42—46 γυνὴ χωρὶς ἐπιτρόπου αὐθεντίας sine tutoris auctoritate mulier. III 106, 5—9. Nerat. dig. 12, 6, 41 quod pupillus sine tutoris auctoritate promiserit. Ivlian. dig. 12, 1, 19, 1 Pomp. dig. 18, 5, 1. 28, 7, 26. 46, 3, 11. 46, 3, 66 *bis* Venvl. dig. 43, 26, 22, 1. 45, 2, 12, 1 Gaivs dig. 2, 14, 28 pr. *ter.* 4, 8, 35. 26, 8, 9 *8ies* inst. 1, 179. *in 2 et 3 18ies* Maec. dig. 36, 1, 66 (64) pr. *bis* Scaev. dig. 35, 1, 127 Papin. dig. 36, 2, 25, 1. 46, 3, 95, 2 Vat. 259. 264 Vlp. dig. 4, 4, 16 pr. 11, 7, 14, 15 *et 24ies* Pavl. dig. 3, 5, 36 (37) pr. 12, 6, 13, 1 *et 18ies* sent. 4, 13, 3 Vat. 1 *bis.* 45 *bis* Frg. Vat. 327 Marcian. dig. 20, 3, 1 pr. 46, 3, 44. 46, 3, 47 pr. Modestin. dig. 40, 5, 11. Cic. Verr. 3, 97 auctoritatem patris ... anteponendam putavit libidini suae. Cael. 37 mihi auctoritatem patriam severitatemque suscipio. Sen. contr. 2, 1, 38 ego te genui ...; sequere auctoritatem meam. contr. exc. 3, 2 patris auctoritate oppressum. Val. Max. 5, 4, 5 apud C. quoque Flaminium auctoritas patris aeque potens fuit. Sen. dial. 6, 26, 1 *patri* tantum apud te auctoritatis fuit. Qvint. decl. 258 p. 53, 3 nisi auctoritatem pater-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nam summisero. 357 p. 389, 23 ut illius (*patris*) saltem auctoritate emendari adulescens posset. VLP. dig. 23, 2, 9 pr. erit necessaria. 50, 12, 2, 1 sine patris dominive auctoritate. AMBR. hex. 6, 4, 22 hoc (*sc. filium abdicare*) putatur auctoritatis *patris* esse, ubi sterilitatis natura multatur. HIER. epist. 55, 3 nolo mihi proferas ... patris auctoritatem. 78, 42 uxorum et filiarum vota absque auctoritate patrum et virorum cassa memorantur. CELS. dig. 1, 7, 7 non est necessaria ... auctoritas eorum, inter quos iura adgnationis consequuntur. PAVL. dig. 23, 2, 16, 1 voluntas et auctoritas avi sufficiet. CIC. Balb. 1 si auctoritates patronorum in iudiciis valent. CLEM. dig. 23, 3, 61 pr. lege rata non habetur auctoritas dolo malo facta. MODESTIN. dig. 1, 7, 8 ne curatoris auctoritas intercederet. 49, 1, 17, 1 ad hoc inutilis est. VLP. reg. 29, 3 sine auctoritate patronorum testari. CALL. dig. 48, 10, 15, 3 accedat domini auctoritas subscribentis. HIER. epist. 79, 8 maritalis deest auctoritas, cuius umbra tutamen uxoris est. 4 *iudicum et iudiciorum*: CIC. div. in Caec. 63 ne libido ... auctoritate iudicum comprobaretur. Verr. 1, 3 si vos vere ac religiose iudicaveritis, auctoritas ea, quae in vobis remanere debet, haerebit. 2, 157 me ... iudicum auctoritas ... deterret. 4, 10. 4, 219 ne avaritiae ... auctoritate vestra viam patefaciatis. Caecin. 76 hoc constituetur. 81. Cluent. 6. Sest. 2 hos vestra auctoritate, vestra religione, vestris sententiis se oppressuros. 144 vestrae auctoritatis ... defensorem. Mil. 4 vestrae auctoritati dediti. TAC. dial. 4 *iudex* me ... sua quoque auctoritate compellat, ut. PLIN. epist. 9, 23, 1 cum diu se intra iudicum (-cium *codd.*) auctoritatem gravitatemque tenuissent. GAIVS dig. 12, 2, 1 ex auctoritate iudicis deciduntur controversiae. PAVL. sent. 5, 26, 4 sine auctoritate iudicis vindicare. MODESTIN. dig. 48, 7, 8 DIG. 42, 5 rubr. PAVL. sent. 2, 14, 5 citra auctoritatem iudicantis. CALL. dig. 1, 18, 19, 1 ita ius reddi debet, ut auctoritatem dignitatis ... augeat. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 cognoscentis auctoritate. VLP. dig. 4, 8, 9, 5 spreta auctoritate eius (*arbitri*). 4, 8, 13, 2. 4, 8, 14, 6. CIC. div. in Caec. 70 homines ad legum defensionem iudiciorumque auctoritatem ... accedere. Verr. 2, 5 ut ... mea diligentia constituta auctoritas iudiciorum videretur. VELL. 2, 89, 3 restituta vis legibus, iudiciis auctoritas. VLP. dig. 5, 3, 5, 3 eorum iudiciorum, quae de hereditatis petitione sunt, ea auctoritas est, ut. LAMPR. Alex. 34, 3 ut ... eosdem liceret occidi sine auctoritate iudicii. 5 *iuris peritorum*: CIC. inv. 2, 68 ab auctoritate iuris consultorum et contra auctoritatem dici oportebit. Q. Rosc. 56 ex iuris peritorum consilio et auctoritate restipularetur. Caecin. 56 hominum prudentium consilium et auctoritas respuit hanc defensionem. 65 iuris consultorum auctoritati obtemperari non oportere. 69. de orat. 1, 180 in auctoritatibus ..., hoc est in medio iure versari. 1, 198 ut in respondendo iure auctoritate plus etiam quam ipso ingenio valerent. 1, 253 clarissimorum hominum auctoritate leges et iura tecta esse. Brut. 197 multa de auctoritate patris sui, qui semper ius illud esse defenderat. top. 28 quod ... iuris peritorum auctoritate ... consistat. PAVL. dig. 1, 3, 16 ius ... auctoritate constituentium introductum est (POMP. dig. 50, 16, 120 id ... coangustatum). POMP. dig. 1, 2, 2, 5 ut interpretatio desideraret prudentium auctoritatem. PAPIN. dig. 1, 1, 7, 1 ius ..., quod ex ... auctoritate prudentium venit. IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 1 idque est consequens auctoritati veterum. PAVL. dig. 50, 16, 53, 2 post veterum auctoritatem eo perventum est, ut. SCAEV. dig. 21, 2, 69, 3 auctoritas Servii praevaluit existimantis. LIC. RVFIN. dig. 28, 5, 75 (74) idque auctoritate Galli Aquilii factum est. CELS. dig. 33, 10, 7, 2 me Tuberonis et ratio et auctoritas movet. POMP. dig. 1, 2, 2, 42 praecipuae auctoritatis Aquilius. *ibid.* Gallum maximae auctoritatis apud populum fuisse. *ibid.* 44. 47. 51. 52. CAPITOL. Aur. 11, 10 habuit secum praefectos, quorum et auctoritate et periculo semper iura dictavit.

II ***hominum***: 1 *fere i. q. praestantia, dignitas, honos, existimatio, amplitudo, gravitas* (*'Ansehen'*): TER. Hec. 47 facite ut vestra auctoritas meae auctoritati fautrix adiutrixque sit. LIC. MAC. hist. frg. (Prisc. gramm. II 525, 4) omnium nostrum neglegerit auctoritatem (CIC. de orat. 1, 107 QVINT. inst. 11, 1, 30. *cf.* CIC. S. Rosc. 4 quorum ego ... nec auctoritatem aspernari nec voluntatem neglegere debeam). CIC. inv. 1, 5 quibus in hominibus erat summa virtus et summa virtute amplificata auctoritas (1, 109 gravitas et auctoritas. S. Rosc. 2 summa auctoritas est atque amplitudo. Verr. 2, 68 ut in quoque erat auctoritatis plurimum. Font. 24 Manil. 2. 49 Mur. 58. 82 dom. 117. 118 Balb. 1. 10. 49 de orat. 2, 230. 339 div. 1, 86 Phil. 13, 15 Att. 16, 14, 2 CAES. Gall. 6, 12, 2. NEP. Milt. 8, 4 in Miltiade erat ... magna auctoritas apud omnes civitates. Timoth. 3, 2 QVINT. inst. 8, 5, 8 TAC. hist. 4, 11 ann. 14, 43). Verr. 3, 40 nullius apud te gravis auctoritas? (3, 76 quae enim eius auctoritas erit? Vatin. 15. Verr. 4, 209 magna est hominum auctoritas et tanta, ut. Flacc. 14 BRVT. Cic. epist. 1, 4, 3. CIC. epist. 15, 13, 3 cum tua summa potestas summaque auctoritas ... sit. Phil. 6, 10 nec ... secerni a fratre poterit, tanta praesertim auctoritate *sc. apud fratrem.* 13, 7 maior. epist. 5, 12, 8 minor. BRVT. Cic. epist. 11, 3, 3 nulla ... minantis auctoritas apud liberos est. HIRT. Gall. 8, 46, 4 quorum in omni Gallia summam esse auctoritatem sciebat. 8, 54, 5. LIV. 1, 50, 1 magna Tarquini auctoritas inter Latinorum proceres erat. 21, 10, 11 meam levem esse in eo. 26, 33, 6. 36, 41, 2. 44, 19, 11. CVRT. 10, 1, 28 quo gravior criminantis auctoritas esset. SEN. epist. 115, 3 quanta. benef. 7, 28, 2 minima apud te. PLIN. nat. 35, 75. PLIN. epist. 6, 6, 8 ea est auctoritas tua, ut. HIER. epist. 119, 11 AVG. civ. 22, 8). Verr. 4, 210 principes civitatis ... tanta auctoritate sunt (Mur. 13. CAES. civ. 3, 57, 3 ea. LIV. 29, 29, 9 TAC. ann. 1, 24 magna apud Tiberium. 1, 60. CAPITOL. Ant. 7, 12 ingenti. OPTATVS 5, 4 p. 126, 21 simili). LENTVL. Cic. epist. 12, 14, 7 maiore cum auctoritate apud ceteros erimus. LIV. 30, 42, 13 plus illi auctoritatis fuit belli culpam in paucorum cupiditatem ab re publica transferenti (CVRT. 9, 3, 17 seniores, quis ... auctoritas maior *erat.* PLIN. nat. 25, 9 summa. 29, 17 apud inperitos. 35, 59 QVINT. inst. 12, 4, 2. TAC. hist. 2, 12 nulla. 2, 92 Vitellio nihil auctoritatis. PLIN. epist. 2, 7, 4). LIV. 38, 32, 9 magnae auctoritatis apud Romanos tum gens Achaeorum erat (QVINT. inst. 6, 3, 33 ita ... receptae. VLP. dig. 4, 8, 21, 10 eius ..., ut. 43, 30, 3, 4 auctoritatis prudentiae fidei exploratae. SPART. Pesc. 7, 2 tantae ..., ut. HIER. epist. 112, 8. 123, 14). PLIN. nat. 35, 120 post eum fuere in auctoritate. TAC. ann. 6, 44 plurima auctoritas penes Abdagaesen. CIC. inv. 2, 33 quantum ... de honestate et auctoritate eius ... detractum est (COLVM. 1, 8, 3 ne *iuventa* auctoritatem detrahat ad imperium. QVINT. inst. 11, 1, 74. 11, 1, 88 libertinis detrahenda). 2, 164 pudor ... stabilem comparat auctoritatem (CAES. Gall. 5, 55, 4 sibi iam his rebus in Gallia. LIV. 42, 11, 9 eam, quae longo tempore multis magnisque meritis pararetur, auctoritatem. TAC. dial. 36 plus auctoritatis apud patres. PS. QVINT. decl. 18, 6 mendacio paratur. SVLP. SEV. Mart. 24, 1). inv. 2, 166 dignitas est alicuius honesta et cultu et honore et verecundia digna auctoritas. Quinct. 75 ad verum probandum auctoritatem adiuvare. S. Rosc. 1 neque aetate neque ingenio neque auctoritate ... cum his ... comparandus. 139 domi dignitas et foris auctoritas retineretur (PLIN. paneg. 19). 154 homines ... ista auctoritate et potestate praeditos (Verr. 4, 19 summa. 4, 55 summo splendore et summa auctoritate. 4, 62. 4, 170 Caecin. 102 Cluent. 53 agr. 1, 8 Sull. 4 MAEC. dig. 36, 1, 5). Q. Rosc. 7 tali fide, virtute, gravitate, auctoritate ornatus (agr. 2, 101). Verr. 1, 15 non gratia, non auctoritate cuiusquam, non potentia nititur. 2, 126 ne usque eo suam auctoritatem despiceret ..., ut. 2, 127 homines inferiores loco, auctoritate, ordine (ad Q. fr. 1, 3, 6). 4, 185 excellentem virtute, auctoritate, copiis (SCRIB. LARG. praef. p. 1 praecellentium). Cluent. 107 quis virtute, consilio, auctoritate praestantior? (CORP. IX 1576. VAL. MAX. 7, 2 ext. 17 auctoritate et prudentia ceteros praestans). rep. 1, 25 Pericles ... et auctoritate et eloquentia et consilio princeps civitatis suae (2, 34 Tusc. 2, 15. LIV. 42, 15, 3 auctoritate et opibus. PLIN. epist. 4, 3, 1). de orat. 2, 154 graviores (Brut. 109). LIV. 23, 32, 10 longe primus. 42, 12, 3 inter ipsos quoque reges ingentem. VAL. MAX. 4, 3, 6 Luscinus honoribus et auctoritate omni civitate temporibus suis maior. TAC. ann. 14, 47 Regulus auctoritate, constantia, fama ... clarus. AMM. 28, 4, 30 potiores auctoritate longaevo. CIC. Verr. 3, 107 propter cuius auctoritatem et dignitatem Sthenius ab omnium Siculorum consuetudine discederet. 4, 154 existimatio tua ... in Apronii constituitur diligentia atque auctoritate. 4, 164 habebo rationem auctoritatis meae (QVINT. inst. 6, 1, 33). 5, 19 quanti auctoritas eius haberetur ignorabas? (CAES. Gall. 4, 21, 7 IVST. 15, 2, 11). 5, 138 qui et auctoritate et aetate ... antecedebat (dom. 132 antecellunt. NEP. Chabr. 4, 1 anteibat. LIV. 35, 25, 7 TAC. hist. 3, 65. PLIN. nat. 29, 9 eum praecessit). Verr. 6, 108 eum cum illa auctoritate miseria videres praeditum. Arch. 8 vir summa auctoritate (p. red. 2, 6 prov. 45 Phil. 11, 27 off. 2, 10. Att. 8, 11^{b}, 2 in illa colonia. epist. 12, 2, 3). Caecin. 27 non tam auctoritate gravi quam corpore. p. red. 1, 13 processit qua auctoritate vir! 2, 15 excellenti animo, virtute, auctoritate, praesidio, copiis T. Annius. fin. 4, 62 tantis ingeniis homines tantaque auctoritate. off. 3, 105 maxima. Att. 1, 20, 2 amplissima. epist. 5, 20, 3 magna. agr. 2, 45 tenui. epist. 4, 2, 2. LIV. 34, 1, 5 nulla. PLIN. nat. 26, 14. CIC. Verr. 4, 19 homo minimi consilii, nullius auctoritatis. Font. 16 summae (PLANC. Cic. epist. 10, 21^{a} CAES. civ. 3, 109, 3 VAL. MAX. 2, 2, 4. QVINT. inst. 3, 4, 1 summae apud antiquos auctoritatis scriptores). LIV. 35, 31, 14 magnae (CAES. Gall. 5, 6, 1. 5, 36, 6. 7, 77, 3 VAL. MAX. 8, 2, 2. PLIN. nat. 27, 31 non parvae. 35, 135 in utraque scientia magnae). CVRT. 6, 7, 2 modicae apud regem. APVL. met. 10, 8 compertae fidei atque auctoritatis praecipuae medicus. VLP. dig. 43, 30, 3, 6 notae. PAVL. sent. 5, 4, 10 spectatae. VLP. dig. 4, 3, 11, 1 receptae. VOPISC. Aur. 24, 3 celeberrimae famae auctoritatisque sapientem. AMM. 26, 2, 1 potioris. AVG. civ. 4, 1 p. 146 D. gravissimae. 8, 18 p. 348 tantae apud eos. TAC. ann. 12, 18 nemo id auctoritatis aderat, ut. CIC. Att. 8, 11^{b}, 1 virum fortem et cum auctoritate. nat. deor. 2, 74 hominem ... sine acumine ullo, sine auctoritate (*cf.* Pis. 99 SALL. Catil. 20, 7 TAC. hist. 1, 9). CIC. Verr. 6, 152 tantum sibi auctoritatis in re publica suscepit. Font. 42 leviter pro mea auctoritate vobis praecipere (Sull. 4 omnes ... pro sua parte atque auctoritate defendunt. QVINT. decl. 331 p. 304, 10 si ... constituitur ... pro dolore cuiusque vel pro auctoritate. VOPISC. quatt. tyr. 10, 2 non iter pro auctoritate). Caecin. 37 neque prudentiae neque auctoritatis tuae est. Manil. 43 id, quod maxime facit auctori-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tatem (Plin. nat. 29, 28 pessimis boni). 46. Cluent. 154 locus, auctoritas, domi splendor. agr. 2, 23 res ..., in qua fides, integritas, virtus, auctoritas quaereretur. Catil. 1, 21 quorum tibi auctoritas est ... cara. Mur. 74 tu summam auctoritatem, tu gubernacula rei publicae petas. Sull. 2 quantum de mea auctoritate deripuisset, tantum. 85. Flacc. 4 nisi per vos, iudices, non auctoritatem, quae amissa est, sed salutem nostram tenuerimus (Cato 37 Caes. Gall. 6, 12, 8. Sen. frg. 87 H. mariti. Treb. trig. tyr. 5, 2). Flacc. 14 Pompeium ... ei suam auctoritatem, gratiam, copias ... detulisse. 104 dom. 104. 147 in mea salute principem semper locum auctoritatemque tenuistis. har. 61 haec oratio omnis fuit non auctoritatis meae, sed publicae religionis. Vatin. 32 violasses ... eius, qui te invitarat, auctoritatem. Balb. 49 mortuorum ... vivat auctoritas immortalis (Phil. 2, 12. Att. 10, 1, 1 eius mihi vivit auctoritas). Pis. 28 tuebatur auctoritatem summi viri (epist. 13, 1, 4. 13, 49 Svet. Tib. 10). Mil. 94 omnem auctoritatem Clodianis armis abiecerant. Marcell. 2 meam vocem et auctoritatem ... conservatam ac restitutam (Tac. hist. 1, 29 *Galbae* integra ... servabatur. Amm. 15, 7, 1 auctoritatis causā servandae). or. frg. A IX 16 M. te auctoritate spoliatum. de orat. 2, 153 ne minueres apud tuos cives auctoritatem tuam (2, 156 *suspicio artificii* inminuit ... et oratoris auctoritatem et orationis fidem. Att. 1, 18, 5. 12, 40, 2 Caes. Gall. 7, 30, 3 civ. 3, 43, 4 Liv. 38, 31, 1 Val. Max. 8, 12, 1 Qvint. inst. 6, 3, 30. Tac. Agr. 9 illi facilitas ... deminuit. Plin. paneg. 77). de orat. 3, 211. rep. 2, 59 quorum auctoritas maxime florebat (epist. 4, 13, 2 auctoritate, gloria floruimus). leg. 3, 39 reliqua voluntas *legis* auctoritati aut gratiae traditur. Brut. 2 et auctoritatis et prudentiae suae (*sc. Hortensi*) triste ... desiderium. 9 auctoritate ... perfrui. Cato 62 non cani nec rugae repente auctoritatem arripere possunt, sed honeste acta superior aetas fructus capit auctoritatis extremos. 64. Lael. 4 genus ... hoc sermonum positum in hominum veterum auctoritate. 94. off. 1, 4 quod ... aptissimum ... auctoritati meae. 1, 108 Pythagoram et Periclem summam auctoritatem consecutos (Att. 4, 1, 3. Caes. Gall. 4, 13, 3 quantum ... auctoritatis). epist. 4, 4, 2 causae ... tua ... auctoritate et prudentia dignissimae. 4, 6, 1. 15, 4, 6 ut cum auctoritate regnaret (Liv. 1, 7, 8 auctoritate magis quam imperio. Paneg. 2, 9 p. 97, 3). 16, 11, 3. ad Brut. 1, 8, 2 voluit per te aliquid auctoritatis adsumere (Veg. mil. 1, 8 p. 13, 10. Caes. Gall. 2, 4, 3 sibi ... in re militari sumerent). Caes. Gall. 2, 14, 6 Haeduorum auctoritatem apud omnes Belgas *eum* amplificaturum. civ. 1, 32, 8. Bell. Afr. 31, 6 ipsius nomen auctoritasque ... exercitus minuebat audaciam. Nep. Con. 5, 2 cum magnam auctoritatem sibi pugna ... constituisset. Liv. 6, 23, 4 elevando ... auctoritatem collegae (37, 57, 13). 8, 33, 15 contempta sua senectute et auctoritate (Sen. dial. 3, 2, 4). 21, 10, 3 magno silentio propter auctoritatem suam egit (43, 22, 11). 23, 7, 4 cui ad summam auctoritatem nihil ... defuit. 25, 37, 5 tantum praestitit ... auctoritate inter milites atque honore. 26, 40, 6 cum imperio auctoritatem quoque ei inter Numidas erepturum. 42, 30, 2 ut auctoritatem immodico favore corrumperent. 44, 33, 4 aliquantum ea quoque res duci famae et auctoritatis apud milites adiecit (Val. Max. 7, 5, 2 Tac. Germ. 39). 45, 31, 8 aleretur confirmareturque. frg. 22 W. cui nec auctoritate nec viribus par esset. Vitr. 1, 1, 2 cum auctoritate, quod fuit positum, sunt adsecuti. 1, 1, 17. 3 praef. 1 doctis et scientibus auctoritas egregia et stabilis adderetur (Qvint. inst. 8 praef. 20 cultus ... addit hominibus ... auctoritatem. Plin. epist. 4, 17, 8 quod illi plurimum auctoritatis addebat). Vell. 1, 18, 2 neminem ... auctoritate dignum existimatum. 2, 7, 6 factum Opimii ... minor secuta. 2, 32, 1 digna est memoria. 2, 71, 1 proximus ... Bruti Cassiique auctoritati. Val. Max. 1, 6, 12 auctoritatem amplissimam et opes ... confregit *Pompeius*. 2, 10, 5 Rutilio ... auctoritatem adimere. 3, 5, 4 summum auctoritatis atque eloquentiae gradum obtinuit (6, 9, 5 Q. Catuli auctoritatem ... excelsum gradum obtinuisse. Ascon. Scaur. p. 19 B. apud Catonem maternam obtinebat). Phaedr. 5 prol. 3 Aesopi nomen sicubi interposuero, ... auctoritatis esse scito gratia. Sen. epist. 99, 20 salva sapientis auctoritate. Cvrt. 8, 12, 13 in Poro eminebat (Amm. 14, 11, 28). Ascon. Scaur. p. 20 B. iudices movit ... paternae auctoritatis recordatione. Plin. nat. 29, 13 cuius auctoritati triumphus atque censura minimum conferunt. Qvint. inst. 4, 1, 46 dum auctoritatem induat vera sententiis. 10, 1, 97 tragoediae scriptores ... clarissimi ... auctoritate personarum. 11, 3, 184 ne ... perdamus viri boni et gravis auctoritatem (12, 11, 3). 11, 3, 155 si ... subest. 12, 3, 12 ut ... captarent. 12, 5, 1 audientium. decl. 259 p. 58, 16 pro auctoritate *patris* ... deprecatus est. 268 p. 95, 13 quandam ex arrogantia. Tac. Agr. 16 caritatem paraverat loco auctoritatis. hist. 1, 21 dum Galbae auctoritas fluxa, Pisonis nondum coaluisset. 1, 45 Othoni nondum auctoritas inerat ad prohibendum scelus. 1, 87 auctoritatem Paulini ... criminando. 3, 4 proxima Cornelii Fusci. 4, 53 equestris ordinis virum, sed auctoritate famaque inter proceres. 4, 61 Veledae auctoritas adolevit (ann. 1, 46). ann. 4, 20. 4, 35 punitis ingeniis gliscit. 5, 3 audebat auctoritati parentis anteire. 16, 32 auctoritatem Stoicae sectae praeferebat. Plin. epist. 1, 12, 3 maximam. Fronto p. 165, 13 N. ex tuis ... iudiciis ei plurimum et honoris et auctoritatis accesserat. p. 173, 11. Amm. 23, 5, 11 reverenda tunc erat. 25, 3, 22 omnes ... auctoritate integra etiam tum increpabat. 28, 6, 28 aequitas auctoritate nixa iustissimā. Sacr. Leon. p. 424 abundet in eis ... auctoritas modesta. Hier. epist. 69, 9 *rustici* garrulitatem auctoritatem putant. Cod. Iust. 1, 55, 8 pr. (*a. 409*) sedis eorum (*defensorum*) solidetur auctoritas. Svlp. Sev. Mart. 10, 2 plenus auctoritatis et gratiae. 20, 1 in ... Martino apostolica auctoritas permanebat. Greg. M. epist. 1, 1 nostra per eum ... repraesentetur.

2 *hominum aliquo modo declarata vel expressa, qua alii commoveantur, sive verbis (fere i. q. voluntas, sententia, testimonium, consilium, suasio, assensus), sive actione, fere i. q. exemplum (cf.* auctor *II)*: Plavt. Poen. 147 verbera; auctor sum .... :: si auctoritatem postea defugeris (*i. te auctorem, suasorem esse negaveris*) ..., ego pendeam. Ter. Eun. 390 faciam; verum ne post conferas culpam in me. :: non faciam. :: iubesne? ⟨::⟩ iubeam? cogo atque impero. [::] numquam defugiam auctoritatem (*male explicat* Don. non, inquit, recusabo facere, dum tu auctor facti sis). Cic. Sull. 33 attende ..., quam ego defugiam auctoritatem consulatus mei. Gracch. or. frg. (Isid. orig. 11, 32, 4) cuius auctoritatem sequimini (Cic. Font. 1 Cluent. 140 Catil. 1, 30 Rab. perd. 22 Ligar. 25 Phil. 1, 3. 1, 15. 10, 21. 11, 20 div. 2, 81 epist. 4, 3, 2. 6, 1, 6. 10, 8, 7. 13, 4, 2. 13, 12, 2 Caes. civ. 1, 35, 1 Bell. Afr. 40, 5 Liv. 24, 28, 6. 26, 22, 13. 37, 12, 8. 42, 45, 2 Vell. 2, 80, 1 Cvrt. 7, 6, 14. 9, 7, 3 Qvint. inst. 3, 8, 62 Messala Gell. 13, 15, 4 Papin. dig. 2, 14, 8 Apvl. flor. p. 74 Oud. Avg. civ. 10, 32). Cic. inv. 1, 22 eorum iudicii et auctoritatis expectatio. div. in Caec. 17 ecquid auctoritatis apud vos in suo iure repetundo socii populi Romani ... habere debeant (Verr. 5, 24 Flacc. 40. 61 Planc. 49 Phil. 11, 26 rep. 3, 26. Att. 8, 9, 1 in suadendo. epist. 16, 12, 4 Planc. Cic. epist. 10, 24, 7 Caes. Gall. 6, 11, 3. 4. 6, 13, 8 civ. 3, 10, 2. 3, 109, 4 Hirt. Gall. 8, 32, 2 Bell. Afr. 48, 3. Bell. Alex. 33, 3 vetustatis. Liv. 33, 29, 11. 36, 14, 8. 41, 24, 9 nihilo plus ... adversus Romanos. Vitr. 1, 2, 2. 3 praef. 1 Sen. contr. 7, 7 (22), 3 Sen. dial. 8, 3, 3. 5, 39, 3. 11, 1, 1 epist. 4, 2. 30, 7. 71, 7 Qvint. decl. 321 p. 258, 20 Plin. epist. 2, 18, 1 Apvl. met. 9, 27 Vlp. dig. 12, 2, 13 pr. Spart. Hadr. 7, 3 Capitol. Ant. 9, 10 Avg. civ. 4, 30). div. in Caec. 64 auctoritas et dignitas Pisonis valebat plurimum (Verr. 2, 136 apud quem non ius ..., non amici voluntas, non cuiusquam auctoritas, non gratia valeret. 3, 67. Caecin. 78. Manil. 43 in bellis administrandis multum atque in imperio militari. 44. 46. 51. 53. Mur. 67 in iudiciis aut nihil valere aut ad salutem debet valere. Balb. 49. Tusc. 2, 55 nec quisquam ante Marium solutus dicitur sectus. cur ergo postea alii? valuit auctoritas. Brut. 266 nihil tuam perpetuam auctoritatem de pace valuisse. nat. deor. 1, 10 Lael. 13. 44 off. 1, 79 3, 100 Phil. 2, 37 Att. 5, 11, 3. 8, 15a, 1. 9, 10, 10 ad Q. fr. 1, 2, 7 ad Brut. 1, 8, 2 epist. 11, 22, 1. 13, 42, 2 Marcell. Cic. epist. 4, 11, 1 Pvblil. J 39 Caes. Gall. 1, 17, 1. 5, 4, 3 Liv. 35, 13, 10. 37, 24, 13. 38, 50, 2. 44, 35, 6 Cvrt. 6, 8, 25 Qvint. inst. 3, 8, 12 Capitol. Alb. 14, 2 Amm. 25, 4, 12). Verr. 2, 112 tuam auctoritatem tute ipse edicto provinciali repudiabas. 2, 125 aequa postulatio, summa hominum auctoritas pretio superabatur (Val. Max. 7, 7, 2. Plin. epist. 1, 20, 24 auctoritate superari). 4, 41 posterioribus exemplum atque auctoritatem reliquisti. 4, 124 suam se interposuisse auctoritatem (Phil. 13, 15 epist. 1, 7, 5). 4, 209 contra hominum auctoritatem pugnare. 6, 19 tua sequar iudicia, tuam defendam auctoritatem (Caecin. 65 Att. 9, 10, 10 epist. 1, 7, 2). 6, 32 ne ... vetus illa Antoniana dicendi ratio atque auctoritas proferatur (Lvcif. Athan. 1, 37 *bis*). 6, 156. Caecin. 51 consilium ... eorum, qui scripserunt, et rationem et auctoritatem relinquamus. 52 verba servire hominum consiliis et auctoritatibus. 77 cuius auctoritati ... concedi nimium. 104 auctoritatem sapientissimorum hominum facere nobiscum. Manil. 51 cognoscetis auctoritates contrarias virorum fortissimorum ..., tamen omissis auctoritatibus ... exquirere possumus veritatem. 59 de Q. Catuli auctoritate et sententia dicendum (epist. 1, 7, 4 scribere). 63. 68 horum auctoritatibus illorum orationi ... respondere. Cluent. 57 medici nihil praeter artificium, oratores etiam auctoritatem praestare debent (Ivl. Val. 2, 25 auctoritatem cunctis audaciae praestitit. Svlp. Sev. Mart. 22, 5. *cf.* Gloss. *αὐθεντίαν παρέχεσθαι* auctoritatem praestare. III 53, 61—62 *αὐθεντίαν ἐπιχρῶντος* auctoritatem praestantis). Cluent. 138 est etiam reliqua permagna auctoritas. 139 in orationibus nostris ... auctoritates nostras consignatas. *ibid.* illa oratio potius temporis mei quam iudicii et auctoritatis fuit. 191 quaestionibus finem ... amicorum auctoritas fecit. Mur. 58 ut multo magis eius (*Catonis*) auctoritatem quam criminationem pertimescam. p. red. 2, 17 audistis ... clarissimi viri non solum auctoritatem, sed etiam testimonium. har. 45 eo fecisse auctore ..., cuius auctoritatis neminem posset paenitere. Sest. 12 si M. Petrei ... non summa auctoritas apud milites ... exstitisset. Vatin. 24 auctoritatis exquirendae causa. Balb. 60 si mea auctoritas satis apud illos in hac re ponderis haberet (epist. 15, 1, 4 Sen. epist. 29, 3). Rab. Post. 19 quorum me si ... Pompei auctoritas in gratiam non reduxisset. Mil. 12 *quae appellanda* mediocris in bonis causis auctoritas. Ligar. 22 cessit auctoritati amplissimi viri vel potius paruit (Deiot. 12 cessit. Phil. 13, 28 Nep. Timoth. 3, 4 Plin. epist. 1, 20, 24. 8, 23, 3. Cic. leg. 1, 36 pareas. Brut. 273 epist. 9, 15, 5 Plin. epist. 9, 24, 1). Deiot. 29 hunc ad meam auctoritatem non potui adducere. Phil. 3, 7 quarta legio ... C. Caesaris auctoritatem atque exercitum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

persecuta est. 5, 23 approbatione auctoritatis meae. 5, 41 magnam spem in eius virtute, auctoritate, felicitate reponere (ad Brut. 1,15,12 est in). de orat. 1,23 ut eorum ... auctoritatem Graecis anteponam. 3,19 auctoritas atque amicitia vestra ... eripuit ... mihi ... libertatem recusandi. 1,56 magna auctoritas est ... ita consensisse gentes. leg. 2,68 habemus ... huius quoque auctoritatem de sepulchris. Brut. 7 non auctoritatis armis egere rem publicam (238. HIER. epist. 123,14 opes ... egent auctoritate viri). *ibid.* civis auctoritas et oratio. part. 32 narratio ... cum hominum opinione auctoritate ... coniuncta (QVINT. inst. 10,3,1 iudicium suum cum illius auctoritate coniunxit). parad. 33 quorum ego auctoritate non uterer (epist. 5, 8, 5). ac. 2, 3 *Luculli* mihi consilium et auctoritas ... profuisset (SEN. epist. 94, 27). nat. deor. 1, 66 prius ... te quis de omni vitae statu quam de ista auctoritate deiecerit. div. 1, 94 hominum consentiente auctoritate contenti (COLVM. 1, 4, 3). off. 1, 91 *amicis* maior etiam quam ante tribuenda auctoritas (PLIN. epist. 3, 12, 3 HIER. epist. 146, 16). 2, 2 neque esset usquam consilio aut auctoritati locus. Att. 7, 15, 2 suam in senatu operam auctoritatemque quam magni aestimat. 8, 8, 3 nihil *actum est* nisi contra consilium auctoritatemque meam. 9, 10, 3 ea, quae scripsisti, me tardarunt et auctoritas maxime tua. 12, 37, 3 apud Terentiam gratia opus est nobis tuaque auctoritate (epist. 9, 25, 3 ad Brut. 1, 15, 12 LIV. 35, 23, 5 VELL. 2, 20, 5 FIRM. err. 28, 1). Att. 13, 19, 1 Ligarianam ... praeclare auctoritas tua commendarit. 14, 13^a, 3 ut intellegas, quanti apud me auctoritas tua sit. 14, 14, 6 adiuvante me ... auctoritate tua. 15, 13, 3 ad tuum ... iudicium ... addidisti Peducaei auctoritatem magnam quidem apud me et in primis gravem (ad Brut. 1, 9, 2). 16, 5, 2 multum allaturam ... ad illius iudicium confirmandum auctoritatem tuam. 16, 6, 2 revocat me auctoritas tua. ad Brut. 1, 9, 2 me ... auctoritas tua a nimio terrore deterruit. 1, 14, 2 gubernationem tui consilii tuaeque auctoritatis. ad Q. fr. 1, 1, 18 si ad ea, quae faceres, auctoritas accederet mea (epist. 13, 42, 2 nobis. PLIN. epist. 5, 12, 4). epist. 3, 10, 1 me pro tua dignitate ... auctoritate cari hominis ... apud civitates ... suscepturum officia. 5, 8, 2 tibi nihil esse tam promptum ... quam ... auctoritatem meam. 5, 12, 7 *mihi suppeditata* auctoritas clarissimi ... viri. 6, 5, 1. 6, 6, 6 victa est auctoritas mea. 10, 6, 2 meae quoque auctoritatis ... praeceptum ad te aliquod pervenire. 10, 28, 3 legiones ... ad eius se auctoritatem contulissent. 13, 29, 2 auctoritas ... Capitonis praesto fuit et paruit ... fortunae meae. 15, 4, 1 summa tua auctoritas fecit ..., ut (LIV. 26, 22, 15). 15, 46 eum ... ⟨in⟩ maxima apud regem auctoritate gratiaque constitui. CAES. Gall. 7, 32, 5 id ne accidat, positum in eius diligentia atque auctoritate. civ. 3, 57, 3 ut praeter auctoritatem vires quoque ad coercendum haberet. 3, 82, 5 ne per eius auctoritatem deceptus videretur. SALL. Iug. 13, 7 quorum ... in senatu auctoritas pollebat. 25, 6 (VAL. MAX. 8, 5, 2 auctoritate qua plurimum pollebat. CORP. VI 32051, *a. 349*, singulari auctoritatis splendore pollenti). LIV. 9, 14, 7 se in auctoritate Tarentinorum manere. 42, 46, 5 potentior esse partis melioris auctoritas coeperat. VAL. MAX. 1, 1, 8 collegio ... auctoritas amplissimi viri ... impedimento fuit, quo minus. 3, 7, 3 qua voce audita omnes ... auctoritatis eius ... respectum egerunt. 5, 7 ext. 2 nisi patriae voluntati auctoritas Pompei adfuisset. 6, 2, 4. SEN. dial. 6, 1, 6 fatigatae ... auctoritates magnorum et adfinium tibi virorum. 6, 2, 1 quibusdam ... opponenda ... auctoritas, quae liberum non relinquat animum. epist. 29, 2 diluitur. PS. SEN. mon. 87 cuius sententiam non res, sed auctoritas ducit. CVRT. 8, 5, 18 a nobis divinitatis suae auctoritatem accepturus est rex. TAC. Germ. 12 comites *principibus* consilium simul et auctoritas adsunt. hist. 2, 65 praevaluit (*cf.* SVET. Galba 19). ann. 2, 32 quorum auctoritates adulationesque rettuli. PLIN. epist. 3, 4, 8 iucunda ... comprobantis. POMP. dig. 33, 1, 7 ad auctoritatem ... scribentis (*sc. testamentum*) referuntur. *ibid.* pertinet. TERT. idol. 17 neque sacrificiis auctoritatem suam accommodet (SVLP. SEV. Mart. 11, 3). nat. 2, 3 auctoritas *regum et principum* exigebat similitudinem *morum*˙ *plebis*. pudic. 22 quaecumque auctoritas, quaecumque ratio moecho ... pacem ecclesiasticam reddit, eadem. ARNOB. nat. 2, 14 eius auctoritas plurimum a veritate declinat. 2, 52 ad deum primum nativitatis eorum (*hominum*) referatur auctoritas. PRISCILL. tract. 3, 64 in his, quae scribta sunt, scribentis auctoritas non tenetur. AMM. 22, 16, 21 quicquid dixit aut voluit *Pythagoras*, auctoritatem esse instituit ratam. HIER. epist. 16, 2 monachorum ... antiqua in me surgit auctoritas. 18, 4 quorum ego auctoritati ... non adsentior. 50, 4 quorum me auctoritas opprimere potest, docere non potest. PS. HIER. epist. 149, 2 inbecillitatis nostrae auctoritatem parvi pendere. AVG. civ. 1, 23 non ... reperiunt, de cuius auctoritate praescribant, nisi illum Catonem. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 2 sequerentur plurium exemplum, auctoritatem saltem ex numero sumerent. dial. 3, 11, 6 qui tanti viri constantiam praemissa auctoritate sequerentur. 3, 12, 1 si Theogniti pertinaciam ... Martini armaret auctoritas.

auctoritate (*sua ipsius vel alterius*) *aliquid agere, efficere, consequi* (*cf.* auctor *II 2*): RHET. Her. 4, 4 haec illi cum dicunt, magis nos auctoritate sua commovent quam veritate disputationis (CIC. Verr. 2, 126 *et* 135 Sest. 105 or. fr. B 19 M. rep. 1, 12 orat. 172 ac. 2, 63. 64 nat. deor. 3, 5 Att. 8, 1, 4. 8, 5, 1 auctoritate tua permotus. 8, 9, 3 tua me hercule auctoritas vehementer movet. 9, 10, 5 epist. 5, 6, 3. 10, 4, 3. 16, 9, 4 LABER. mim. 102 NEP. Con. 4, 1 CAES. Gall. 1, 3, 1 LIV. 3, 18, 6. 26, 22, 10. 28, 43, 1. 32, 11, 6. 36, 34, 3. 37, 37, 9 VAL. MAX. 7, 3, 4. 7, 3 ext. 10 QVINT. decl. 313 p. 230, 30 TAC. hist. 2, 48 PORPH. Hor. epist. 2, 1, 81 *et* 88). CIC. inv. 1, 43 id sua auctoritate comprobare (dom. 76 consulatum meum tot ... iudiciis, testimoniis, auctoritatibus comprobatum. Balb. 39. Caecin. 38 vis ... approbata. de orat. 2, 333 probare). S. Rosc. 16 causam ... opera, studio, auctoritate defendit (Verr. 4, 216 Lael. 96 Cato 15 QVINT. inst. 11, 1, 28 FIRM. err. 12, 5). 149 adsiduitate, consilio, auctoritate perfecit, ut (Manil. 45 dom. 16 Att. 5, 21, 8 ad Brut. 2, 7, 5). div. in Caec. 73 magnitudinem causae ac iudicii sustinere fide, diligentia, consilio, auctoritate (Flacc. 34 leg. 1, 17. ad Brut. 1, 7, 1 Appuleium ... tua auctoritate). Verr. 1, 28 testes ... auctoritate deterrere (CAES. Gall. 1, 31, 16. 38, 54, 11 LIV. 4, 24, 9. 24, 32, 5 SEN. contr. 7, 7 (22), 13 HIER. epist. 61, 2). Verr. 1, 51 id ne accidat, tu tua auctoritate, sapientia ... potes providere (BRVT. Cic. epist. 11, 9, 1 prospicias). 2, 107 auctoritate omnium ... testamentum ... fecerat non improbum. 3, 67 cum iste calumniae licentiam sua auctoritate ostendisset. 3, 109 id ... aliorum auctoritate iam confirmatum (Manil. 68 epist. 6, 6, 2. Phil. 12, 29 firmavi. ad Brut. 1, 10, 4. LIV. 26, 24, 7 adfirmaverunt). 3, 113 tantum auctoritate apud suos civis potuit, ut (3, 106 Manil. 69 epist. 6, 10, 2 Verr. 4, 78 NEP. Dion 3, 3). 3, 164 quidnam sua vi et auctoritate mihi ex hac oratione praeciderit. 3, 168 quorum auctoritate tu statuas cohonestare tuas conatus es. 4, 125 qui L. Metelli auctoritate in agros redirent. 4, 168 auctoritate societatis, cuius litteris utimur, quod dicimus obtinere. 5, 20 hi te homines auctoritate sua sublevent. Cluent. 139 dicamus non quae nostra auctoritate constituantur (Phil. 9, 7). 176 auctoritate advocatorum adducti (Phil. 13, 8 epist. 3, 9, 4 CAES. Gall. 1, 33, 1. 3, 8, 3. 5, 3, 5 HIRT. Gall. 8, 31, 4 BELL. Afr. 55, 1. HIER. epist. 37, 4 ducaris). Rab. perd. 17 te ... meo consilio, virtute, auctoritate esse depulsum. Mur. 33 *Mithridates* tantum ... consilio atque auctoritate valuit (dom. 29 de orat. 1, 4 leg. 3, 38 Brut. 222 Att. 7, 8, 4 epist. 1, 7, 10. 4, 7, 2. 6, 12, 2. 6, 6, 13 CAES. Gall. 2, 4, 5. 7, 63, 2 NEP. Cim. 2, 1 LIV. 36, 15, 5. 41, 2, 8 PLIN. epist. 2, 9, 5 AVG. civ. 1, 31 SVLP. SEV. chron. 2, 39, 1). Sull. 34 studio, consilio, auctoritate unus adiuvit plurimum (epist. 1, 9, 11. Sull. 80 iuvabit). 62 fratris auctoritate deductus (Brut. 97 de sententia. CAPITOL. Ant. 9, 6 ex orientis partibus). Arch. 6 auctoritate et gratia Luculli ab Heracliensibus impetravit (VAL. MAX. 1, 8, 2). Flacc. 15 psephismata non sententiis neque auctoritatibus declarata. 17 multitudinem illam non auctoritate sua, sed sagina tenebat (Tusc. 1, 38 LIV. 4, 10, 9 VELL. 2, 44, 2 TAC. ann. 2, 34. 1, 66 retinere. PAVL. dig. 13, 7, 30 ratem). p. red. 1, 25 quem P. Servilius ... et auctoritatis et orationis suae divina quadam gravitate ... revocavit (LIV. 45, 20, 2 legatos ..., quorum auctoritate ab armis avocarentur. FLOR. 1, 17, 1 plebs ... Agrippae ... auctoritate revocata est). p. red. 1, 29 vim et crudelitatem privilegii auctoritate honestissimorum hominum et publicis litteris consignavit. *ibid.* qui ... improbos auctoritate sua compresserit, bonos excitarit (SPART. Geta 6, 4 compressit. VAL. MAX. 7, 5, 2 seditiones auctoritatis suae robore oppressit. HIER. epist. 97, 1 SVLP. SEV. Mart. 25, 3. CAPITOL. Aur. 22, 10 repressit. CIC. har. 46 ad meam salutem. Sest. 130 Phil. 2, 27 *bis* epist. 6, 1, 5). dom. 17 aliquid adventu meo, consilio, auctoritate, diligentia ... praestare. 30 laborasse. 132 quorum consilio atque auctoritate ... eripui. Sest. 60 aliquid auctoritate sua profici posse (epist. 12, 2, 2 CVRT. 7, 7, 21). 62 clamorem hominum auctoritate ... sedavit (Brut. 56 HIER. epist. 65, 1). 67 restitit auctoritate sua reliquis rebus (139 GREG. M. epist. 3, 5. *cf.* epist. app. 3, 3 p. 463, 29 cum summa auctoritatis libertate). 70 Lentulus auctoritate ac sententia sua ... causam suscepit (Scaur. 37). prov. 45 quorum auctoritate ... defugi. Balb. 31 cuius (*Romuli*) auctoritate et exemplo numquam est intermissa a maioribus nostris largitio. 35 quod Q. Catuli ... auctoritate ... civitas consecuta est. Planc. 32 alienum tueri ... auctoritate sua (LEPID. Cic. epist. 10, 34^a, 4). 47 quod ... in operas plurimos patris auctoritate et gratia miserit. 102 non opibus contendo, non auctoritate. Rab. Post. 33 illius (*Pompei*) auctoritate eam dedi veniam. Mil. 58 contio huius auctoritate placata est (BELL. Alex. 26, 3 placaverat β, pacaverat *ceteri codd.*). Phil. 4, 16 auctoritate, consilio niti atque efficere (off. 1, 122 nitatur. epist. 12, 10, 2. Phil. 9, 8 effici. PLIN. nat. 35, 77 PLIN. paneg. 8). 10, 6 legiones ad rem publicam sua auctoritate traduxit. 10, 9 Bruti imperio, auctoritate, copiis non instructa solum, sed etiam ornata *Graecia* (epist. 12, 10, 2 exercitum ... probe ornatum auxiliis et quadam auctoritate apud eos, qui). 11, 39 *legiones* etiam auctoritate vincunt. 13, 15 non potest ullius auctoritate tantus senatus ... ardor exstingui. rep. 1, 3 urbibus consilio atque auctoritate praesunt (4, 11 PROCVL. dig. 49, 15, 7, 1 AVG. civ. 2, 9). Brut. 86 auctoritate C. Laeli publicanos causam detulisse ad Galbam. 100 tribunatus ... arbitrio et auctoritate P. Africani gestus. off. 3, 109 eorum auctoritate pax erat facta (Att. 1, 19, 9 senatus consultum. epist. 13, 29, 7 id fecisse aliorum ... auctoritate ..., maxime auctoritate Capitonis. 16, 11, 3 CAES. civ. 2, 31, 2 VELL. 2, 13, 3 SEN. epist. 11, 9 TAC. hist. 5, 16 LAMPR. Hel. 12, 3 AVG. civ. 22, 8). Cato 17 res magnae geruntur ... consilio, auctoritate, sententia. Att. 1, 16, 12 pugnat (epist. 4, 7, 2). 1, 21, 5 tua inflammati. 3, 23, 5 posse studiis bonorum, auctoritate ... rem confici. 5, 20, 6 regem regnumque servari. 8, 11^b, 1

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

auctoritate et consilio tuo in spe firmiore sumus. 15,6 Hirtium ... mea auctoritate meliorem facerem. 15,14,3 civitatem ... auctoritate et auxilio tuo tectam (epist. 3,10,10 VAL. MAX. 9,4,1). ad Q. fr. 1,1, 35 publicanos cum Graecis gratia atque auctoritate coniungas. 2,3,2 per⟨f⟩regerat. epist. 6,1,5 non consiliis neque auctoritatibus nostris de iure publico disceptari. 12,10,4 auctoritate vestra res p. exsurget. 13,26,2 explices et expedias ... auctoritate et consilio tuo. 15,4,16 auctoritate tua ... mihi ... contigisse. epist. frg. I M. continebar ... doctissimorum hominum auctoritate (CAES. Gall. 7,37,3). CAEL. Cic. epist. 8,13,1 cetera ... auctoritate tua ... sublatum iri. SALL. Iug. 28,4 quorum auctoritate, quae deliquisset, munita fore sperabat. BELL. Afr. 85,4 cuius auctoritate imperioque rem gererent. NEP. Alcib. 3,1 huius consilio atque auctoritate Athenienses bellum Syracusanis indixerunt. Milt. 5,2 eius ... auctoritate impulsi (FEST. 269. LIV. 43,22,3 conpulsi. VAL. MAX. 6,2,12). LIV. 2,44,5 obtinuere, ut (29,29,8 regnum). 23,6,5 extracta ... auctoritatibus seniorum per paucos dies est res. 34,5,2 cum ... non auctoritate solum, quae tacita satis momenti habuisset, sed oratione ... insectatus sit rogationem. 34,62,18 Scipio vel notitia rei vel auctoritate ... finire nutu disceptationem potuisset. 38,13,2 ut castellum ... aut auctoritate aut armis cogeret iura antiqua pati. PAVL. FEST. 127 curio, cuius auctoritate curiae ... reguntur (VELL. 2,54,1 TAC. dial. 36 SPART. Did 9,4). VAL. MAX. 2,9,3 inhiberi auctoritate fratris. 6,2,3 ut auctoritate clarissimi viri inchoato iam incendio multum incrementi adiceret. SEN. epist. 25,6 aliquorum te auctoritate custodi. CVRT. 10,7,13 principum auctoritate conterritus. ASCON. Cornel. p. 61 B. auctoritate eorum laedi reum. TAC. hist. 2,44 *milites* flexerat. ann. 4,20 aequali auctoritate et gratia apud Tiberium viguit. 12,25 adoptio ... auctoritate Pallantis festinatur. 14,39 posse auctoritate eius concordiam gigni. 16,21 quod auctoritate eius concidisset. PLIN. epist. 5,13,5 quamvis neminem auctoritate traxisset (8,14,25). paneg. 29 reclusit vias. SVET. Galba 14 adeptus est ... imperium. Vesp. 2 *mater* extudit magis convicio quam precibus et auctoritate (*ut filius latum clavum appeteret*). VLP. dig. 42,1,6,2 iudicati bona auctoritate sua distraxit. APVL. Socr. p. 158 Oud. advertat. SPART. Did. 3,7 emendationem temporum ... Pertinacis auctoritate reparandam. CAPITOL. Ver. 2,10 Marci moribus et auctoritate formatus est. TREB. trig. tyr. 22,6 barbarorum gentes forti auctoritate summovit. LVCIF. Athan. 1,37 cuius auctoritate dixisti? (*cf.* 2,27). AMM. 20,8,9 molliri ... tumultum. 26,1,4 qui cum potiorum auctoritate displicuisset ut asper. 27,9,9 cuius auctoritate tumulto lenito. VEG. mil. 2,8 p. 43,25 *miles* auctoritate praefecti legionis a tribuno deputabatur ad poenam. AVG. civ. 1,26 si sua sponte atque auctoritate fecisset (4,1). 2,25 mores velut suis exemplis auctoritate noxia corrumpendo. 4,1 doctorum auctoritate in odium nostrum ... inritantur. GREG. M. epist. 3,8 a sui eum honoris officio non iure, sed auctoritate depositum. 4,32 ut ... de suis ecclesiis auctoritate pestifera eiciant *Donatistae* ... sacerdotes. CIC. Cael. 68 mulier de suorum propinquorum ... sententia atque auctoritate fecisse dicatur. CIC. Phil. 9,13 statuam tamquam ex eius auctoritate et voluntate decerno. epist. 4,9,2 fratre tuo consulatum ex auctoritate tua gerente. LIV. 24,24,4 consultis senioribus ex (et *P*) auctoritate eorum ... ingressos ... interfecerunt. 26,22,11. 32,30,6. 33,35,12. 39,11,3. 39,22,7. 35,46,13. VLP. dig. 20,4,10 (50,13,2). COMM. instr. 1,6,26 tot reum criminibus (*sc. Iovem*) ex auctoritate vestra contulistis in altum (*sc. sustulistis in caelum*). GREG. M. epist. 11,56^{a},7. CIC. Rab. Post. 21 ad P. Lentuli ... auctoritatem a senatu profectam ... contenderet. PRISCILL. tract. 3,65. VLP. dig. 50,5,26,1 per auctoritatem et dignitatem eorum, a quibus relicta est *libertas fideicommissa*. COD. Iust. 4,59,2(1) pr. (*a. 483*) ne quis ... pro sua auctoritate ... monopolium audeat exercere. LIV. 36,31,8 quod tantam rem sine auctoritate sua conatus esset. 29,12,4. 31,29,4. QVINT. decl. 343 p. 355,25 haec optaverit sine auctoritate sua. SCAEV. dig. 33,7,20,5 sine cuiusquam auctoritate. MODESTIN. dig. 47,10,20 GREG. M. epist. 6,37. 11,56^{a},7 extra auctoritatem propriam episcopos ... iudicare non poteris. *nota*: SPART. Hadr. 18,9 decoctores bonorum suorum, si suae auctoritatis essent, catomidiari iussit. *adiungitur gerundivum* (*cf. infra l. 75 et p. 1229, 7 sqq.*): CIC. Sest. 14 ut oratio iuventuti rei publicae capessendae auctoritatem disciplinamque videretur praescribere. nat. deor. 3,85 videtur ... oratio auctoritatem adferre peccandi. VELL. 2,125,5 cum ei ... auctoritas quae sentiebat obtinendi superesset. TAC. hist. 3,10 facundia aderat *Antonio* mulcendique volgum artes et auctoritas.

dicentis, suadentis, agentis i. q. vis et gravitas (*'Nachdruck'*): RHET. Her. 4,32 tollitur auctoritas dicendi. CIC. inv. 1,25 *suspicio artificiosae diligentiae* oratori adimit auctoritatem. Verr. 1,44 sententiam rogatus hoc initio est summa cum auctoritate usus. 4,62 locutus. Catil. 1,20 quid exspectas auctoritatem loquentium, quorum voluntatem tacitorum perspicis? Mur. 2 maiore auctoritate ... inimicorum impetus propulsare. Sest. 87 agebat auctoritate, agebat consilio (Lael. 77. GREG. M. epist. 5,45 cum summa auctoritate). Balb. 2 nihil *dici* inlustriore auctoritate de bellis. div. 2,139 nec cognovi quemquam, qui maiore auctoritate nihil diceret. epist. 1,1,4 nos in causa auctoritatem eo minorem habemus, quod. Att. 1,17,8 obiurgavi. ad Q. fr. 3,5(6),1. Q. CIC. pet. 55 diligentiam tuam, auctoritatem vimque dicendi ... pertimescent. CAES. Gall. 3,23,4 magna cum auctoritate ... bellum gerere. LIV. 7,6,12 maiore ... auctoritate eventum ... consilii incusantem. 23,2,4 eo cum maiore auctoritate auditus. 45,21,7 victi auctoritatibus suadentium (*cf.* AVG. civ. 11,5). COLVM. 1,4,2 agricolis cum auctoritate suadebat (veniebat *codd.*) QVINT. inst. 1,11,12 docere ..., qua sit auctoritate suadendum. 2,7,4 plus auctoritatis adferunt ea, quae. 2,15,6 persuadet ... auctoritas dicentis. 3,8,48 quibusdam *suadentibus* sufficit auctoritas. 4,1,8 praecipua in hoc dicentis auctoritas. 4,2,125 quantam adferat fidem expositioni narrantis auctoritas. 4,5,25 auctoritati plurimum detrahunt minuta illa ... membra. 5,12,13 hinc ... adversus suos quisque necessarios auctoritatem petunt. 7,2,21 plus habebimus in accusatione auctoritatis, si. 8,3,3 nitor et auctoritas expressit illum fragorem. 11,3,153 in senatu conservanda auctoritas (*sc. in laudando*). 12,9,12 *modestia* plurimum oratori et auctoritatis et fidei adfert. 12,10,46 salva ... dicendi auctoritate. TAC. dial. 10 personam ... cum auctoritate dicturam. Germ. 11 audiuntur (*rex vel princeps*) auctoritate suadendi magis quam iubendi potestate. ann. 15,26 orditur ... multa auctoritate, quae viro militari pro facundia erat. PLIN. paneg. 10 augebat auctoritatem iubentis in summum discrimen auctoritas eius adducta. AVSON. 419,68 nec patris tui gravior auctoritas (*in contionibus*). VEG. mil. 3,18 p. 103,8 auctoritate ... equites ... ad pugnam ... hortari. HIER. epist. 69,8 perdit ... auctoritatem docendi, cuius sermo opere destruitur. 73,10 tanto supercilio et auctoritate ... pronuntiavit. 130,1 tanta est ... in iubendo auctoritas. AVG. civ. 12,19 Plato deum magna auctoritate commendat numeris mundum fabricantem. SVLP. SEV. chron. 2,46,5 multos nobilium ... auctoritate persuadendi et arte blandiendi allicuit. 2,50,6. VICT. VIT. 3,23 auctoritate materna increpans (3,50). GREG. M. epist. 3,32 cum summa causas ipsas districtione atque auctoritate definiat. 7,24 p. 469,23 utraque (*amor et potestas*) per auctoritatem semper loquuntur. 11,56^{a},7 perversi auctoritate corrigantur.

technice apud rhetores: RHET. Her. 1,16 quibus in rebus tabulae aut alicuius firma auctoritas videbitur interfuisse. 2,48 primus locus sumitur ab auctoritate (CIC. inv. 1,101). *ibid.* auctoritatis locus communis. 4,2 ipsa auctoritas antiquorum non cum res probabiliores tum hominum studia ad imitandum alacriora reddit? CIC. inv. 1,24 auctoritatem proferre imitatione dignam. 1,24 nostrae causae fidem et auctoritatem et firmamentum adiungit oratio. 1,48 iudicatum est res assensione aut auctoritate ... aliquorum comprobata. *ibid.* adprobatum est, quod homines ... sua constituerunt auctoritate. 1,49 exemplum est, quod rem auctoritate aut casu alicuius hominis aut negotii confirmat aut infirmat (QVINT. inst. 5,2,2). 1,101 ii, quorum ex auctoritate indignatio sumitur. orat. 71 non omnis auctoritas, non omnis aetas ... aut auditor omnis eodem ... verborum genere tractandus est. top. 24 ea maxume ex auctoritate ducuntur. 73 ad fidem ... faciendam auctoritas quaeritur; sed auctoritatem aut natura aut tempus adfert. naturae auctoritas in virtute inest maxima; in tempore autem multa sunt, quae adferant auctoritatem. 74. part. 6 humanum, quod spectatur ex auctoritate, ex voluntate. QVINT. inst. 3,7,26. 3,8,36 refert ..., quorum auctoritas et quibus adhibeatur. 5,11,36 adhibebitur extrinsecus in causam. 42 ponitur ... in parte prima deorum auctoritas, quae est ex responsis. 43 exempla et has auctoritates inartificialium probationum esse. MAR. VICTOR. rhet. p. 213,39 auctoritas est argumentum verius atque honestius et cui quasi necesse habeat credi. MART. CAP. 5,498 illa ... posita sunt in auctoritate ut testium. 5,500 ab auctoritate, ut ..., auctoritas igitur iudicantis aut testis est.

3 *speciatim*: **a** *maiorum*: CIC. Verr. 6,85 vide quid intersit inter tuam libidinem maiorumque auctoritatem. Caecin. 93 ecquid auctoritas maiorum *te* commovet? nat. deor. 3,7 quod mihi persuasum est auctoritate maiorum. Att. 9,7,5 contra ... meum iudicium et contra omnium antiquorum auctoritatem. epist. 13,28^{a},1 ipsi sua maiorumque suorum auctoritate satis commendati. TERT. nat. 1,10 totam auctoritatem maiorum vestra auctoritas deiecit. AVG. civ. 7,17 *Varronem* maiorum premebat auctoritas. 7,24 deprimit.

b *testium, fere i. q. fides*: RHET. Her. 2,9 a testibus dicemus secundum auctoritatem et vitam testium et constantiam testimoniorum. CIC. Q. Rosc. 47 levior esset auctoritas Cluvii, si diceret iuratus, quam nunc est, cum dicit iniuratus (Cael. 55 *bis*). Verr. 2,14 probabit fidem et auctoritatem et religionem suam L. Suetius. 6,155 conscientia tua atque auctoritate meorum testium testem nullum interrogasti. Font. 22 ne aut irato *testi* facultas ad dicendum data aut cupido auctoritas attributa esse videatur (Vatin. 41). 23 quae dicuntur a testibus ..., quanta auctoritate ... dicantur. *ibid.* quorum virtuti ... fidem et auctoritatem in testimonio ... inimicitiarum suspicio derogavit. Font. frg. 6 M. quid potest auctoritatis habere testis in dicendo suo testimonio falsa veris miscens? Scaur. 38 *in testibus* nullam fidem et auctoritatem esse. part. 49. VAL. MAX. 8,5,6 nova ratione ... auctoritas testis confirmata est. QVINT. inst. 5,7,12 *testes* auctoritatem habent non arguentium illa, sed confitentium. 6,5,9 matri, cuius filium premebat auctoritas, abstulit fidem. 6,5,10 ut Cottae detraxerit auctoritatem. decl. 338 p. 332,25 vos movet, iudices.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

IMP. Hadrian. Call. dig. 22, 5, 3, 4 alia est auctoritas praesentium testium, alia testimoniorum, quae recitari solent. *ibid.* 2.

c *poetarum vel scriptorum eorumque operum i. q. sententia, testificatio, testimonium, exemplum* (*cf.* auctor *V*): RHET. Her. 4, 7 probarent quemlibet ... vel poetam vel oratorem, cuius auctoritate niterentur. CIC. rep. 1, 12 quorum (*philosophorum*) summa est auctoritas apud doctissimos homines (QVINT. inst. 7, 4, 40). ac. 1, 7 Platonis ... auctoritate ... una ... philosophiae forma instituta est. 1, 33 explicatur Peripateticorum et Academiae veteris auctoritas. 1, 34 Platonis rationem auctoritatemque susceperunt. 2, 9 ad unius se auctoritatem contulerunt. 2, 15 in eorum auctoritate delitesceret, qui. 2, 60 ut ... ratione potius quam auctoritate ducantur (QVINT. inst. 4, 1, 12). *ibid.* nihil obest. 2, 69. 2, 128 earum etiam rerum auctoritatem se (*philosophos*), quae illustriores videantur, amittere. fin. 4, 44 quam ob rem *Zeno* a superiorum auctoritate discederet. 4, 61 commovebat. top. 78 et oratores et philosophos et poetas et historicos, ex quorum et dictis et scriptis saepe auctoritas petitur ad faciendam fidem. Tusc. 1, 49 ipsa auctoritate *Plato* me frangeret. 5, 34 huius sententiae gravitas a Platonis auctoritate repetatur (div. 1, 2 ab ultimis. QVINT. inst. 5, 11, 39 a plurimis versibus). nat. deor. 3, 9 auctoritates contemnis, ratione pugnas. 3, 91 utrum poetae Stoicos depravarint an Stoici poetis dederint auctoritatem, non facile dixerim. div. 1, 62 qui (*Plato et Socrates*) ... auctoritate tamen hos minutos philosophos vincerent. 2, 150 proprium ... Academiae ... nulla adhibita sua auctoritate iudicium audientium relinquere integrum. Cato 77 impulit, ut ita crederem, ... nobilitas etiam summorum philosophorum et auctoritas. VITR. 9 praef. 17 sapientium scriptorum sententiae ... maiores habent quam praesentium sunt auctoritates omnes. itaque ... his auctoritatibus fretus. VAL. MAX. 8, 14 ext. 2 Anaxarcho ... ex auctoritate Democriti praeceptoris ... referenti (PLIN. nat. 29, 125 TERT. nat. 1, 10). CELS. 1 praef. neque disputationi neque auctoritati cuiusquam fidem derogari. 2 praef. auctoritate antiquorum virorum uti, maximeque Hippocratis (COLVM. 7, 3, 9 divini carminis. SEN. nat. 4, 26, 1 abuti). SEN. nat. 4, 3, 2 si mihi parum credis, Posidonius tibi auctoritatem promittet tam in illo ... quam in hoc. 7, 16, 1 detrahenda est auctoritas Ephoro: historicus est. COLVM. 2, 1, 2 et aliorum illustrium scriptorum tum praecipue Tremellii auctoritatem revereri (9, 6, 4). 9, 3, 2 eius (*Aristotelis*) ... auctoritatem sequens Vergilius (9, 11, 5 Graecorum. 12, 2, 6 QVINT. inst. 3, 6, 80 HIER. epist. 129, 3). MELA 3, 45 Cornelius Nepos ut recentior, auctoritate sic certior. ASCON. Scaur. p. 23 B. moveor ... merita viri (*sc. Ciceronis*) auctoritate (PLIN. nat. 21, 153). PLIN. nat. 14, 73 his *vinis* addidit Lesbium Erasistrati maximi medici auctoritas. 29, 5 Acrone ... Empedoclis ... auctoritate commendato. QVINT. inst. 2, 13, 7 relictis magistrorum auctoritatibus. 4, 2, 117 figurae ... auctoritate veterum receptae. PLIN. epist. 1, 20, 4 ille mecum auctoritatibus agit ac mihi ex Graecis orationes Lysiae ostentat. PAVL. dig. 1, 5, 12 receptum est propter auctoritatem doctissimi viri Hippocratis. CALL. dig. 50, 11, 2 summae prudentiae et auctoritatis apud Graecos Plato. APVL. apol. 42 non modo vulgi opinione, verum etiam doctorum virorum auctoritate hoc miraculum ... confirmatur. MIN. FEL. 23, 1 veritati ipsi sua auctoritate *poetae* nocuerunt. 39, 1 quod ea ... argumentis et exemplis et lectionum auctoritatibus adornasset (AVG. serm. ed. Mai 2, 1). TERT. nat. 2, 1 nobis negotium est adversus institutiones maiorum, auctoritates receptorum (*sc. scriptorum*). 2, 2 physicorum auctoritas philosophorum ut mancipium sapientiae patrocinatur. SOL. praef. 5 nonnulla ..., quorum ... auctoritas ... de scriptoribus manat receptissimis. AVIEN. ora 35 dicta ... eius (*Sallustii*) omnibus praeiudicatae au⟨c⟩toritatis ducier. 186 *narrationem* frequens auctoritas sat fulciat (suffulciat *codd.*). AMM. 16, 1, 5 Tulliana docet auctoritas (27, 4, 3 Homeri perennis). HIER. epist. 57, 5 sufficit mihi ipsius translatoris (*sc. Ciceronis*) auctoritas. 70, 3 *philosophorum et poetarum* auctoritati ... contra ire. RVFIN. Adamant. 1, 5 opportuerat ... discipulos eius (*Christi*) magis auctoritatem legendi posteris dare (ἐμπιστευθῆναι μᾶλλον). SVLP. SEV. chron. 1, 36, 5 a plerisque ... refertur; sed unde haec auctoritas fuerit assumpta, non repperi. 1, 46, 6 chronicorum auctoritati accessimus. SIDON. epist. 4, 22, 6 te in posterum ... legi auctoritas erit.

imprimis grammaticorum t. t.: VARRO frg. (Diom. gramm. I 439, 16 Char. gramm. I 50, 26) constat ... latinitas, ut adserit Varro, his quattuor: natura, analogia, consuetudine, auctoritate .... auctoritas in regula loquendi novissima est. namque ubi omnia defecerint, sic ad illam quemadmodum ad ancoram decurritur. non enim quicquam aut rationis aut naturae aut consuetudinis habet, cum tantum opinione secundum veterum lectionem recepta sit nec ipsorum tamen, si interrogentur cur id secuti sint, scientium (*cf.* QVINT. inst. 1, 6, 1 AVG. gramm. V 494, 4 POMP. gramm. V 232, 4. 263, 21 MAR. VICTOR. gramm. VI 189, 3 AVDAX gramm. VII 323, 1). FEST. 218 verba .. nullius usus aut auctoritatis pr⟨a⟩eterire. 309 hoc probat eorum auctoritatem, qui aiunt. PLIN. frg. Char. gramm. I 105, 20 cuius (*Cornelii Severi*) moveremur ... auctoritate, si. POMP. gramm. V 144, 15 debes quidem adquiescere regulis, sed in derivativis sequere auctoritatem (VEL. gramm. VII 67, 16 SERV. gramm. IV 409, 33 EXPLAN. in Don. gramm. IV 498, 1 POMP. gramm. V 263, 20 *sqq.*). QVINT. inst. 1, 5, 5 excusantur haec vitia aut consuetudine aut auctoritate aut vetustate (9, 3, 3). 1, 5, 63 auctoritatem consuetudo superavit. 1, 6, 2 ab oratoribus vel historicis peti solet. 1, 6, 11. 42. GELL. 1, 7, 19 ut et rationem ... istam missam facias et auctoritates. 1, 22, 12 Vergilii ... auctoritate uti (DIOM. gramm. I 378, 14 POMP. gramm. V 263, 25 PRISC. gramm. III 32, 12. 482, 8). 4, 12, 3 cuius rei utriusque auctoritates sunt. 5, 13, 6 isti rei testimonium perhibet auctoritas C. Caesaris. 5, 21, 5 neque rationem verbum hoc neque auctoritates habet. *cf.* 7, 6, 19, 8 contra ... auctoritates veterum annalium. PORPH. Hor. carm. saec. 17 Plautina videtur auctoritate dixisse (NON. 448 CHAR. gramm. I 88, 10). NON. 197 veterum auctoritas voluit. 198 vacillat. 215 apud aliquos non receptae auctoritatis. 220 apud plurimos, quorum auctoritas non probatur. 224 usurpat (DON. gramm. IV 386, 3 DIOM. gramm. I 406, 12 EXPLAN. in Don. gramm. IV 511, 34 CLEDON. gramm. V 22, 11 *et* 14. 37, 13. 63, 14 PRISC. gramm. II 160, 11). 448 docet (VLT. SYLL. gramm. IV 245, 38 PS. PALAEM. gramm. V 540, 29). 449 persuadet. 449 veteres vehementi auctoritate posuerunt. 453 auctoritate litterata etiam ... positum invenimus. ROMAN. Char. gramm. I 117, 7 ut interdum tacente ratione quantum sibi dederit auctoritas colligamus. 193, 23. SACERD. gramm. VI 472, 27 quod Plautus ... genere feminino ..., auctoritas est, non ratio (PROB. cath. gramm. IV 8, 5). CHAR. gramm. I 54, 9. 61, 23 aliquid tamen auctoritati Vergili nostri tribuendum (FRG. Bob. gramm. V 562, 39). 86, 14. 89, 28. 185, 11 nisi ... accesserit. 264, 5 sufficit (DIOM. gramm. I 390, 17). DIOM. gramm. I 333, 33 convincitur ... haec opinio auctoritate Plauti (CHAR. gramm. I 159, 33). 406, 34. 464, 30 testatur. DOSITH. gramm. VII 411, 28 nitentes auctoritate. SERV. Aen. 1, 344 haec licenter confundit auctoritas (10, 32 AVG. gramm. V 508, 27). 1, 430 nomina auctoritate firmamus (gramm. IV 408, 5. 417, 40. 429, 20. 434, 11. 441, 13 MACR. exc. gramm. V 634, 22). 8, 423 probat Verrius Flaccus exemplis auctoritate ratione (PRISC. gramm. III 252, 15 comprobare). gramm. IV 408, 2 genera ... aut naturalia sunt aut ex auctoritate descendunt: ... auctoritate descendunt, ut hic paries, haec fenestra (VLT. SYLL. gramm. IV 238, 9 *cf.* EXPLAN. in Don. gramm. IV 493, 5). 434, 3 in auctoritate ... saepius reperiuntur (419, 6 CASSIOD. gramm. VII 211, 34). 434, 7. 441, 2. 442, 14 quamquam et secundum auctoritatem invenitur in loco (POMP. gramm. V 164, 34. 187, 3. 232, 14 PRISC. gramm. II 76, 26. 82, 10. 145, 24). SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 13 versus non stat nisi auctoritate. sat. 1, 4, 21 *poeta* in auctoritatem receptus. SCHOL. Germ. Bas. p. 57, 3 *Aratus* auctoritatem ... rei praestat. EXPLAN. in Don. gramm. IV 493, 10 ubi ... ars deficit, succedit auctoritas. 505, 34 proferebantur auctoritates. 511, 12 auctoritatis exemplum. 522, 26. 511, 16. 515, 29. VLT. SYLL. gramm. IV 255, 20 quaerenda est. FRG. Bob. gramm. V 557, 22 admittenda. AVG. gramm. V 495, 10 si ... hortetur. 495, 33 viros locutionis auctoritate dignissimos. 512, 39 praesumpta. MART. CAP. 3, 283 licet ... discrepet. 3, 284. 3, 295 maluit dicere. CLEDON. gramm. V 63, 26 ut auctoritas elocutionis exercuit. 64, 3 in ʻoʼ mutavit, ut (CONSENT. gramm. V 348, 11 inmutavit). POMP. gramm. V 161, 22 quemadmodum in auctoritate legerimus. 176, 7 ne recurras ad auctoritatem (232, 3. 176, 11 rediit). 245, 16 illa ... in auctoritate sunt. 253, 24 vos trahat. CONSENT. gramm. V 354, 15 varietas ... ex auctoritate veterum exorta est. 355, 14 varie contra hoc pugnat. 387, 18 citra auctoritatem lectionis. 23 nulla ... auctoritate perspecta. 30 quae ratione et auctoritatibus constant. 388, 20 valet. 389, 17. 391, 27 exempla ... de auctoritate lectionum dare. 396, 3 cum auctoritate *facta sunt*. PRISC. gramm. II 169, 8 coacti. 348, 24 auctoritati adscribimus. 370, 6 intercedat. 422, 5 hunc primum auctoritas doctissimorum tradidit modum in declinatione verborum. III 24, 16. 36, 28 postponere non solet. 126, 8. 222, 17. EVTYCH. gramm. V 486, 27 tradidit. CASSIOD. gramm. VII 211, 4 priscorum codicum auctoritate convinceris. GRAMM. suppl. 179, 19 deficit. VIRG. gramm. epit. 4 p. 15 H. suffulti. IVLIAN. TOL. gramm. suppl. praef. CCXVII 12 revincit. BEDA gramm. VII 251, 23 regulas licite contemnit (252, 16). *fere i. q. licentia*: POMP. gramm. V 269, 25 *Vergilius* habuit auctoritatem artis poeticae. CONSENT. gramm. V 388, 30 correpta syllaba poeta sic auctoritate sua utitur, tamquam sit temporis longioris. PRISC. gramm. II 66, 1 contra regulam auctoritate poetica posuit Vergilius (239, 17 protulit. III 181, 14 dixit). 67, 18 quomodo auctoritas est, quod dixit ʻAenidesʼ pro ʻAeneadesʼ, sic auctoritate usus est Vergilius in tituli scriptione, quo ʻAeneisʼ inscripsit (III 271, 19). 508, 16 Horatium auctoritate fecisse in quibusdam concisionem.

apud christianos praecipue sacrarum scripturarum earumque auctorum: TERT. spect. 3 quorundam ... fides ... de scripturis auctoritatem exposcit. anim. 4 depulsa est philosophi opinio auctoritate prophetiae quoque. pudic. 2 non decet ultra de auctoritate scripturarum eiusmodi funem distendere, ut. *ibid.* auctoritas scripturae in suis terminis stabit. 7 mortuum restitues in gregem ex parabolae eius auctoritate (HIER. epist. 21, 40). ieiun. 10 carent scripturae auctoritate, donec. NOVATIAN. trin. 26 (21) divinarum litterarum sacris auctoritatibus. PRISCILL. tract. 2, 52 in scripturis sub cuiuslibet apostoli, profetae, episcopi auctoritate prolatis. 3, 60 extra auctoritatem canonis nihil ... adsumendum (HIER. epist. 96, 6). HIER. epist. 14, 7 cum auctoritate sume rationem. 18, 7 hoc ex veteris testamenti auctoritate deducitur. 27 adversum auctoritatem veterum. 41, 2 qui cum scripturae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

veteris et novae auctoritate non congruant. 48, 17. 48, 8 subiungit apostolicam auctoritatem . . . ; porro ne auctoritas apostoli quasi hominis levior videretur, addidit. 51, 9 contra auctoritatem scripturarum (AVG. civ. 12, 11). 54, 18 quaestiones scripturarum auctoritate contrivi. 55, 3. 55, 4 veteris testamenti auctoritate firmatur. 58, 5 ut ad scripturarum auctoritatem redeam. 71, 5 novum testamentum Graecae reddidi auctoritati. 72, 2. 96, 9. 10. 96, 6 sequens (121, 8). 96, 19. 98, 8. 14 apostoli adfirmat. 15. 19. 99, 2. 100, 13. 106, 2. 123, 3. 124, 5. 129, 3. 146, 1 quaeris auctoritatem? audi testimonium. PAVL. NOL. epist. 13, 10 his . . . verborum et exemplorum caelestium auctoritatibus . . . usus es. PS. PAVL. NOL. epist. 2, 28 apostolica omnino interdicit. AVG. civ. 1, 13 istae auctoritates non hoc admonent. 1, 24 ex litteris nostris summa auctoritate celsissimis fideque dignissimis. 9, 23. 11, 1 scriptura . . . divina excellens auctoritate. 11, 3 scripturam condidit, quae canonica nominatur, eminentissimae auctoritatis. 11, 8 prophetica narrat (18, 37. 22, 29). 11, 13 cum verba ista evangelica in auctoritate vobiscum habeant. 11, 23. 14, 2 apostolica . . . convincitur. 15, 2. 15, 11 codicibus, quos in auctoritatem celebriorem suscepit ecclesia. 15, 13. 15, 14. 15, 23 in . . . apocryphis . . . nulla est canonica auctoritas. 16, 11 *Hebraeam linguam* patriarcharum . . . in litteris sacris custodivit auctoritas. 16, 16 (*cf.* 18, 45). 17, 20 tres *libri* recepti sunt in auctoritatem canonicam (epist. 120, 3, 13). 18, 44 utraque auctoritate utendum putavi (*eiusmodi loci in* AVG. civ. *ca. 50*). SVLP. SEV. chron. 2, 43, 2 verbum . . . ex auctoritate scripturarum profectum. CASSIOD. gramm. VII 211, 28 sacra non impugnat auctoritas. BENED. reg. 9 codices . . . tam veteris testamenti quam novi divinae auctoritatis. 73. CAES. AREL. grat. 4 iuxta auctoritatem evangelicam. *nota*: HIER. epist. 39, 4 ne ignorantia scripturarum auctoritatem tibi praeberet in luctu. *inde* auctoritas *i. q. sacra scriptura* (*cf. p. 1229, 2 et III 7*): AVG. civ. 11, 31 multa huius modi in divinis auctoritatibus reperiuntur. 12, 13 in nostris auctoritatibus legitur (c. Iul. 6, 4, 8 praed. sanct. 9, 17 lib. arb. 3, 18, 51 epist. 164, 7). 15, 9 scriptum est. serm. 9, 1 divinis auctoritatibus continentur. PASS. Desid. 2. CASSIOD. gramm. VII 145, 19 quem ad modum legi debeat caelestis auctoritas (*item saepius*).

d *pro persona auctoritatem possidente*: GLOSS. IV 23, 51 auctoritas aliquibus meritis confirmata persona. 209, 29. 312, 4. 484, 29. CIC. Verr. 1, 52 circumstant te summae auctoritates. Sull. 37 cum auctoritates principum coniurationis . . . conligeret. p. red. 1, 13 ubi nobis haec auctoritas tam diu tanta latuit? 2, 7 me L. Pisonis divina quaedam et inaudita auctoritas (pietas *coni. Ernesti*) atque virtus . . . a vobis deprecatae sunt. Marc. 10 quod . . . futura sit illa auctoritas in his maiorum suorum et suis sedibus. Deiot. 30 ista corruptela servi . . . etiam a tanta auctoritate approbata. Phil. 12, 23 scimusne . . . , quibus in locis nunc sit Lentonis Caesennii septemviralis auctoritas? PLIN. nat. 35, 86 tantum erat auctoritati (*i. Apelli*) iuris in regem alioqui iracundum. AMM. 15, 9, 8 ut auctoritas Pythagorae decrevit. MART. CAP. 9, 897 siqua examinationem virginum prorogaret auctoritas (*i. Iuppiter*). *inde honoris titulus*: AVELL. p. 51, 25 illustris auctoritas tua. COD. Iust. 12, 38 (39), 1, 1 (*a. 399*). FRG. rescr. princ. (Jb. d. g. dtsch. Rechts VI (1863) p. 398 *sqq.*) 2, 5. COD. Theod. 8, 5, 16 pr. (*a. 363*) excellens auctoritas tua. 9, 40, 5 (*a. 364*). 5, 13, 15 (*a. 364*) sciat magnifica auctoritas tua. COD. Iust. praef. 2, 5 illustris . . . et magnifica auctoritas tua.

III ***senatus, rei publicae, magistratuum, imperatorum,*** *sacerdotum, deorum, sim.*

1 *peculiare Romani senatus attributum; speciatim* senatus auctoritas *vocatur id senatus consultum, cui intercessum est, ut exsequi non liceret, quod tamen perscribebatur* (*cf. Mommsen, Röm. Staatsrecht III 2 p. 1033. v.* auctor *I 4*): CIC. epist. 1, 2, 4 de his rebus . . . senatus auctoritas gravissima intercessit, cui quom Cato et Caninius intercessissent, tamen est perscripta. 1, 7, 4 ea . . . , quae de ea scripta (perscripta *Wesenberg*) est auctoritas, cui scis intercessum esse. Att. 5, 2, 3 nondum . . . huc erat allatum, quo modo Caesar ferret de auctoritate perscripta. de orat. 3, 5 eundem, id quod in auctoritatibus perscriptis extat, scribendo adfuisse. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 4 senatus consultum . . . factum est auctoritatesque perscriptae; *sequuntur in* § 5 *senatus consultum, in* §§ 6—8 *tres auctoritates, quarum uniuscuiusque sub finem legimus*: si quis huic s. c. intercesserit, senatui placere auctoritatem perscribi. . . . intercessit C. Caelius, L. Vinicius . . . tribuni plebis (*in* 8 si quis huic s. c. intercessisset, auctoritas perscriberetur). LIV. 4, 57, 5 si quis intercedat senatus consulto, auctoritate se fore contentum. *cf.* CASS. DION 55, 3, 4 *εἰ δ' οὖν ποτε ἐκ συντυχίας τινὸς μὴ συλλεχθεῖεν ὅσους ἡ χρεία ἑκάστοτε ἐκάλει . . . , ἐβουλεύοντο μὲν καὶ ἥ γε γνώμη συνεγράφετο, οὐ μέντοι καὶ τέλος τι ὡς κεκυρωμένη ἐλάμβανεν, ἀλλὰ αὐκτώριτας ἐγίγνετο, ὅπως φανερὸν τὸ βούλημα αὐτῶν ᾖ. τοιοῦτον γάρ τι ἡ δύναμις τοῦ ὀνόματος τούτου δηλοῖ· ἑλληνίσαι γὰρ αὐτὸ καθάπαξ ἀδύνατόν ἐστι.* *transfertur ad deorum consilium*: PANEG. 7, 7 p. 165, 18 cum omnium deorum fuerit illa sententia, et quidem iam pridem auctoritate perscripta, quamvis tunc pleno sit firmata consilio. *plerumque voluntatem vel opinionem senatus quacumque ratione declaratam significat, ita ut vel pro senatus consulto, cui non intercessum est, dici possit*: SIS. hist. Non. 538 senatus auctoritate sagaria nunc (*corrupt.*, saga ponunt *Riese*). L. CRASS. Cic. de or. 3, 1, 4 cum omnem auctoritatem universi ordinis pro pignore putaris. RHET. Her. 4, 67 auctoritate senatus commotus (CIC. prov. 22. LIV. 39, 39, 10 quoniam Flaccum auctoritas patrum nihil movisset). CIC. Verr. 3, 38 ab institutis superiorum, ab auctoritate senatus . . . ne recedatur. 3, 181 quis hoc tibi concessit? quae lex? quae senatus auctoritas? 5, 25 *honos habetur* ordinis auctoritati, quae nisi gravis erit apud socios . . . , ubi erit imperii nomen et dignitas? (Phil. 5, 50). 6, 143. Manil. 56 populus Romanus dolori suo maluit quam auctoritati vestrae obtemperare (Phil. 3, 25 CAES. civ. 1, 1, 3). agr. 2, 41 auctoritatem senatus exstare hereditatis aditae sentio. Rab. perd. 17 omnia exempla maiorum, omnis leges, omnem auctoritatem senatus . . . neglexisti (dom. 114 Sest. 32). Catil. 1, 3 non deest rei publicae consilium neque auctoritas huius ordinis. 1, 4 patimur hebescere aciem horum auctoritatis. Mur. 47 auctoritati senatus . . . paruit (Phil. 6, 9. 7, 13. 9, 6). 73 Murena senatus auctoritate defenditur. Sull. 65 senatus auctoritatem numquam impedivit (Sest. 75). Flacc. 4 confirmationem auctoritatis suae. p. red. 1, 4 vestro studio atque auctoritate perfectum est, ut (p. red. 2, 10). 1, 6 nihil populus suffragiis, nihil hic ordo auctoritate declaravit (Pis. 35). 1, 7 quos . . . nec tela nec faces a vestra auctoritate, a populi Romani dignitate . . . depellerent. 1, 16 senatui populoque Romano non est licitum non modo sententiis atque auctoritate sua, sed ne luctu quidem ac vestitu rei publicae subvenire. 1, 20 ut . . . nihil tam omnibus carum aliquando quam vestra auctoritas videretur (Phil. 5, 53 SALL. Iug. 22, 2). 1, 22 quem ad salutem meam . . . auctoritas vestra revocavit (Sest. 73 Phil. 1, 1). 1, 25 tantum vestra auctoritas, tantum eximia consulis dignitas valuit (1, 39. Phil. 6, 3 apud Antonium. LIV. 8, 33, 7). 1, 32 *exercitum* non armis, sed vestra auctoritate superaram. 2, 10 nulla auctoritate senatus sunt restituti (2, 18 VELL. 2, 15, 4). 2, 17 huius consilia, P. Lentuli sententiam, senatus auctoritatem vos secuti (Phil. 3, 8. 13, 33 LIV. 5, 29, 10). dom. 50 me . . . non ementitum esse auctoritatem eius ordinis. 87 reducti . . . auctoritate senatus. 90 contra senatus totiusque Italiae auctoritatem (Balb. 34). har. 3 cum . . . ad meam salutem non solum auctoritate, sed etiam precibus vestris vocarentur. Sest. 74 ut ad senatus auctoritatem populi quoque Romani beneficium erga me adiungeretur. 137 huius ordinis auctoritate uti magistratus (Att. 3, 26). prov. 47 repugnante vestra auctoritate. Balb. 39 hoc foedere Catuli senatusque auctoritate . . . nobiscum coniunctissimos. Pis. 4 XL annis ante me consulem interpositam senatus auctoritatem . . . defendi (Phil. 5, 37). 5 provinciam Galliam senatus auctoritate . . . exercitu . . . instructam . . . deposui. 29 qui rem publicam senatus auctoritate servarat. 34 me . . . senatus exteris nationibus . . . auctoritate sua, consularibus litteris . . . commendavit. 50 cum *provinciam* et auctoritate senatus et sorte haberet. rep. 2, 14 Romulus patrum auctoritate consilioque regnavit. 2, 36 populi comitia ne essent rata, nisi ea patrum adprobavisset auctoritas. 2, 56 ut . . . pauca per populum, pleraque senatus auctoritate . . . gererentur. leg. 2, 37 severitatem maiorum senatus vetus auctoritas de Bacchanalibus declarat. Mil. 14 sic reliqua auctoritas senatus empta intercessione sublata est. Deiot. 11 senatus consentientis auctoritate arma sumpta. Phil. 1, 8 Antonium . . . ad auctoritatem senatus esse rediturum. 3, 39 cum . . . legio Martia . . . sese . . . ad senatus auctoritatem populique Romani libertatem contulerit (4, 5. 11, 20). 2, 9 *audaciam tuam* neque auctoritas huius ordinis . . . neque leges . . . coercere (TAC. ann. 4, 14). 2, 52 de senatus auctoritate agi. 3, 2 auctoritate . . . senatus . . . fregissemus audaciam (4, 15). 3, 7 comprobentur (10, 23). 5, 10 audacia . . . repudianda est. 5, 11 quae . . . rescinduntur. 5, 41 cum . . . huius ordinis auctoritate ab armis discesserit. 7, 10 laudati . . . veterani milites. 9, 16 cum . . . senatus auctoritatem suam in virorum fortium funeribus . . . ostenderit. 11, 29 ea . . . firmentur (LIV. 30, 44, 13. 34, 57, 1. 37, 55, 2 SC. Corp. III 7060, 3). 12, 8 *legio* nostram auctoritatem probans . . . reliquit Antonium. 14, 21. Att. 1, 14, 2 senatus . . . auctoritatem sibi omnibus in rebus maximi (-me *M*, -am *alii*) videri semperque visam esse (epist. 13, 72, 2 semper apud te magni fuisse). ad Brut. 1, 10, 1 cognita senatus auctoritate. epist. 11, 7, 2 ne . . . auctoritatem senatus exspectes (LIV. 22, 23, 5). 11, 7, 3 voluntas senatus pro auctoritate haberi debet, cum auctoritas impeditur metu. 15, 2, 4 cum . . . vestra auctoritas intercessisset, ut ego regem . . . tuerer. SALL. Iug. 43, 4 ad ea patranda senatus auctoritate . . . omnis civitas . . . adnitebatur. LIV. 3, 21, 1 tribuni se in auctoritate patrum futuros esse polliciti sunt. 4, 26, 8. 4, 56, 10. 5, 9, 4. 32, 7, 11. 32, 28, 8. 27, 35, 9 vicit . . . auctoritas senatus, ut. 28, 39, 16 quae nobis imperatores vostri commoda tribuerunt, ea rata atque perpetua auctoritate vestra faciatis. 32, 36, 7 explorari . . . senatus auctoritatem posse. 36, 40, 10 tribunum plebis auctoritate sua *senatus* compulit ad remittendam intercessionem. 37, 51, 6 praetorem . . . patres auctoritate sua deterruerunt (38, 47, 5 VELL. 2, 68, 2). 39, 39, 8 cessurum patrum auctoritati esse (TAC. ann. 12, 5). VELL. 2, 49, 2 Pompeium senatus auctoritas . . . armavit. VAL. MAX. 8, 15, 1 nescias, utrum illi plus decoris patrum conscriptorum auctoritas an militum consilium adiecerit. TAC. hist. 1, 19 illi (*legati*) auctoritatem senatus, hic dignationem Caesaris laturus (*ad exercitum*). ann. 13, 4 de auctoritate patrum et consensu militum praefatus. FLOR. 2, 4, 3 Drusus non tri-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bunatus modo viribus, sed ipsius etiam senatus auctoritate totiusque Italiae consensu easdem leges adserere conatus. GAIVS dig. 7, 5, 2, 1 nec ... naturalis ratio auctoritate senatus commutari potuit. TERT. nat. 1, 10 Liberum Patrem ... consules senatus auctoritate ... tota Italia eliminaverunt. SPART. Did. 8, 7 ut Iuliano senatus auctoritate abrogetur imperium. Sev. 5, 6 senatus consentientis auctoritate missos legatos. LAMPR. Alex. 1, 2 hoc nomen ex annalibus senatus auctoritate erasum est. VOPISC. Aur. 18, 7 libet ipsius senatus consulti formam exponere, quo libros inspici clarissimi ordinis iussit auctoritas. 20, 8 est ... vestrae (*sc. patrum*) auctoritatis arca publica. 40, 1 (*ubi* gravitas *et* auctoritas *loca inter se commutavere*). Tac. 14, 1 arripuit imperium non senatus auctoritate, sed suo motu. CAPITOL. Gord. 13, 4 senatus auctoritate percepta. CORP. VI 1708 (*cf.* 31906, *saec. IV*) senatus ... auctoritatem decreverit. RVT. LVP. 1, 7 (*Lycurgi*) ego senatum coegi auctoritate sua comprimere adulescentium violentiam. CIC. dom. 94 quod ex auctoritate senatus ... pro salute patriae gessissem. 99. 114 rem publicam ... defendisset (Sest. 53). 136 praetor rettulit. har. 15. Vatin. 35 ut legati ex eius ordinis auctoritate legarentur. Phil. 2, 11 egi. 10, 17 legem ... laturus est. epist. 1, 9, 5. 15, 2, 7. CAES. civ. 1, 35, 3 legati ... ex auctoritate haec Caesari renuntiant. LIV. 4, 49, 6 nullum plebiscitum nisi ex auctoritate senatus passuros se (*sc. tribunos*) perferri ostenderunt. 7, 26, 11 dixit. 7, 31, 1 respondit. 9, 46, 6. 10, 37, 10 non ex auctoritate senatus, sed iussu populi triumphasse. 27, 6, 6 (*eiusmodi exempla in* LIV. *24*). 21, 18, 11 foedera ... ex auctoritate aut iussu vestro icta. 3, 3, 6 ex auctoritate patrum iustitio indicto. 7, 11, 4 ludos magnos vovit. 7, 19, 10 ex auctoritate patrum ac populi iussu Caeritibus bellum indixit. 8, 5, 1. 8, 21, 10 (*eiusmodi exempla in* LIV. *23*). VELL. 2, 20, 3 ex auctoritate senatus consulatus ei abrogatus est. VAL. MAX. 1, 1, 12. PLIN. nat. 21, 8 in carcerem abductus. FRONTIN. aq. 104 curatores aquarum, quos Caesar Augustus ex senatus auctoritate nominavit. SVET. Tib. 54 carnifex quasi ex senatus auctoritate missus. Claud. 12. CORP. III 567, 3 regionem Apolloni Pythio ex auctoritate Mani Acili et s⟨enatus⟩ determinaverunt. PAVL. sent. 5, 4, 15 ex auctoritate amplissimi ordinis ... deportatur. LAMPR. Alex. 19, 1 praef. praet. sibi ex senatus auctoritate constituit. VOPISC. Tac. 4, 3 suscipe imperium.

CIC. Sest. 95 accusare eum moderate ... per senatus auctoritatem non est situs. Verr. 4, 17 quod tua sponte iniussu populi sine senatus auctoritate iura ... mutaveris. off. 3, 109 foedus fecerat. LIV. 3, 63, 11 sine auctoritate senatus populi iussu triumphatum est. 7, 17, 9. 32, 36, 7. POMP. dig. 1, 2, 2, 12 quod sine auctoritate patrum est constitutum. CIC. Pis. 8 ludi ... facti ... contra auctoritatem huius ordinis. Phil. 2, 48 Cato 11 HIRT. Gall. 8, 52, 3 SALL. or. Phil. 22. LIV. 5, 9, 5 tendere adversus auctoritatem senatus. 42, 34, 15 cum ... nihil adversus magistratuum senatusque auctoritatem usquam feceritis. SVET. Iul. 28 aliis citra senatus populique auctoritatem ... auxilia submittens. *dignitas, gravitas, qua senatus floret*: CIC. Cluent. 140 quantum potest, de auctoritate senatus detrahit. agr. 1, 27 ut huius ordinis auctoritas, quae apud maiores nostros fuit, eadem ... restituta esse videatur (dom. 4 prov. 13). Rab. perd. 2 ut nihil posthac auctoritas senatus ... valeret (Phil. 12, 13 auctoritate valemus plurimum. CAPITOL. Alb. 13, 8). Catil. 1, 32 tantam in vobis *fore* auctoritatem (rep. 2, 61. leg. 3, 28 quom potestas in populo, auctoritas in senatu sit. epist. 1, 9, 12). p. red. 1, 8 ut me conservato vestram in posterum dignitatem auctoritatemque sanciret. 1, 16. 1, 20 pro vestra auctoritate ... nullum vitae discrimen vitandum umquam putavit (de orat. 1, 25 tribunatus pro senatus auctoritate susceptus. ASCON. Corn. p. 58 B. pro ⟨senatus⟩ auctoritate esse eam legem). 1, 34 mecum senatus auctoritas, mecum libertas afuerunt. 2, 16 ut auctoritatem senatus, statum civitatis ... defenderetis (div. 1, 27 Att. 1, 16, 1. 4, 2, 4 Phil. 3, 13. 37. 39. 4, 8. 5, 53. 12, 30. 13, 25 *cf.* Q. CIC. pet. 53). dom. 17 mecum simul reducta. 55. 130 deleta. 142 perpetua. har. 43 violavit. *ibid.* auctoritati vestrae ... funesta quaestura. har. 45 petita est. 47 animos a vestra auctoritate seiunctos. 48 emergere auctoritatem vestram e fluctibus ... servitutis. Sest. 98. 114. prov. 3 auctoritatem vestram e civitate exterminarint. Pis. 15 cui tu senatus auctoritatem, salutem civitatis ... vendidisti. 48. 56. 64 adflictorem ac perditorem non modo dignitatis et auctoritatis, sed omnino ordinis ac nominis sui (Phil. 2, 55). Rab. Post. 7 senatum, cuius auctoritati te ab adulescentia dedisti (Mil. 91 LIV. 6, 19, 4). rep. 2, 59 ut potentia senatus atque auctoritas minueretur (*cf.* ASCON. Corn. p. 51 B *ex coni.*); quae tamen gravis et magna remanebat. leg. 3, 27 lege nostra confirmatur. Brut. 163 *in oratione* ornatur. Phil. 5, 34 libertatem populi Romani auctoritatemque vestram recuperabitis (epist. 1, 9, 14). 6, 5 qui semper senatus iudicium et auctoritatem ... contempserit. 7, 1 senatum ... ad auctoritatis pristinae spem reviviscere. 7, 14 decus, honestatem, laudem dignitatemque desiderat. 7, 27 *agitur* auctoritas vestra, quam nullam habebitis, nisi nunc tenueritis. 9, 15 auctoritatem senatus, salutem rei publicae vitae suae praeposuerit. 10, 23 omnis voluntas M. Bruti ... auctoritatem senatus, libertatem populi Romani intuetur. 12, 27. 13, 47 cum alteris senatus auctoritas ... proposita sit, alteris caedes bonorum. 14, 3 patres conscripti, consecrate auctoritatem vestram. 14, 8 viros ... maxime cum auctoritate huius ordinis populique Romani dignitate coniunctos (epist. 10, 5, 2). Att. 1, 16, 7 concidisset. 1, 18, 3 senatus auctoritatem abiecit (TAC. ann. 1, 42 proiecta). ad Q. fr. 1, 1, 22 tanta *est* (SALL. Catil. 38, 3 maxuma. LIV. 3, 21, 4 vana vestra ... auctoritas ad plebem est. VOPISC. Tac. 2, 2 gravis). 3, 5 (6), 4 hoc tempus aetatis, quod in illa auctoritate senatoria florere debebat. epist. 1, 9, 14 *cum Caesar* novis honoribus ac iudiciis senatus ad auctoritatem eius ordinis adiungeretur. SALL. Iug. 31, 25 hosti acerrumo prodita. PS. SALL. in Tull. 1, 1 turpissimo cuique ... ludibrio est. ASCON. Corn. p. 70 B. premebatur ... senatus auctoritate. PLIN. nat. 15, 121 languida ... facta est. FLOR. 1, 1, 15 senes ..., qui ex auctoritate patres, ob aetatem senatus vocabantur. VOPISC. Tac. 19, 1 cum tantum ... creverit. AMM. 14, 6, 6 patrum reverenda cum auctoritate canities.

2 *optimatium, ordinis equestris, sim.*: CIC. har. 60 auctoritas principum cecidit. rep. 1, 69 esse aliud auctoritati principum inpartitum ac tributum. 2, 55 qui ... facilius tenuit auctoritatem principum. 2, 56 omnia summa cum auctoritate a principibus cedente populo tenebantur. 2, 57 ut et potestatis satis in magistratibus et auctoritatis in principum consilio et libertatis in populo sit. leg. 3, 25 ut auctoritati principum cederet. LIV. 2, 27, 12 victa pertinacia ... consilio magis et auctoritate principum quam populi clamore (45, 36, 10 victi auctoritatibus principum). 4, 48, 7 homines novos auctoritate principum de sententia deduci. 35, 33, 1 principum maxime seniores auctoritate obtinuerunt, ut. AMM. 23, 5, 22 *principes* quod dixerint ... pro potestate auctoritatis iustum esse existimant. CIC. leg. 2, 30 consilio et auctoritate optimatium semper populum indigere. 3, 34 omnem auctoritatem optimatium tabellariam legem abstulisse. SVET. Iul. 11 quorum (*optimatium*) auctoritatem ut ... deminueret. VAL. MAX. 9, 2, 1 egregie ... auctoritate nobilitatis defensa. CIC. Sest. 140 qui senatus consilium, qui auctoritatem bonorum ... neglexerunt. leg. 3, 39 lege nostra ... auctoritas bonorum retinetur. GAIVS inst. 1, 3 patricii dicebant plebiscitis se non teneri, quia sine auctoritate eorum facta essent. CIC. Verr. 4, 61 equestri vetere illa auctoritate et gratia fretus. Cluent. 152 auctoritatem huius ordinis (*equestris*) confirmari. Q. CIC. pet. 33 secuntur illi auctoritatem ordinis. PLIN. nat. 33, 34 debellata auctoritas nominis. FLOR. 2, 1, 4 ut ... ordinis equestris auctoritas saltem iudiciorum regno niteretur.

3 *publica, imperii, populi Romani, municipiorum, civitatium, sim.*: CIC. Verr. 4, 81 eius omnes res gestas ... publica auctoritate defendimus. Mil. 2 temeritatem concitatae multitudinis auctoritate publica armare. Phil. 3, 3 publica accedit auctoritas *privatis consiliis*. 3, 12 privatum consilium auctoritate publica comprobemus. 5, 28. 10, 7 *laus Bruti* nondum publica auctoritate testata est. LIV. 3, 7, 8 ad id ... auctoritate publica evocati. 9, 38, 12 qui sua quoque eum, non publica solum auctoritate moverent. 9, 7, 7 sine ulla publica auctoritate (42, 21, 7 VELL. 2, 62, 3 ASCON. Corn. p. 75 B.). 32, 34, 5 dempta. 32, 47, 5 factionibus Carthaginiensium inserere publicam auctoritatem. SEN. contr. 9, 2 (25), 14 quod sub auctoritate publica geritur. *ibid.* auctoritate publica utitur. VELL. 2, 91, 2 oppressi. VAL. MAX. 2, 2, 8 publicam auctoritatem splendorem suum ... obtinuisse. QVINT. decl. 333 p. 314, 16 contra omnem meam deprecationem publica auctoritas (-tate *Aerodius*) nititur. TAC. ann. 6, 13 publica auctoritate populum coercuissent. PLIN. epist. 4, 22, 1 negabatur ex auctoritate publica fecisse. 8, 6, 9 ut cum Pallante auctoritate publica ageretur. POMP. dig. 1, 2, 2, 4 publica auctoritate decem constitui viros. PAVL. dig. 39, 3, 2, 3 opera ... publica auctoritate facta. SVLP. VICT. rhet. 61 p. 352 auctoritate⟨m⟩ publica⟨m⟩ repetere. HIER. epist. 82, 10 SVLP. SEV. chron. 2, 39, 5. CIC. div. in Caec. 69 iure auctoritas huius imperii civitatisque maiestas gravis habebatur. Manil. 55 socios ... auctoritate nostri imperi salvos praestare. 64 parendum esse. dom. 133. VAL. MAX. 2, 2, 2 imperii pondus et auctoritatem.

CIC. Manil. 63 populus Romanus in hoc homine suam auctoritatem ... possit defendere. fin. 2, 44 is, qui auctoritatem minimam habet, maximam vim, populus. agr. 2, 16 sequar auctoritatem vestram (*sc. Quiritium*). Phil. 6, 18. Verr. 5, 60 existimatio atque auctoritas nominis populi Romani imminuta. LIV. 31, 9, 2 ex auctoritate populi Romani. GAIVS inst. 2, 5. 7^{a}. 1, 98/9 adoptio ... fit ... populi auctoritate (*bis*). TAC. Germ. 42 potentia regibus ex auctoritate Romana (AMM. 27, 12, 4 AVG. civ. 3, 3 p. 100 D.). PLIN. paneg. 1, 1 imperio senatus, auctoritate rei publicae ad agendas ... gratias excitamur (AMM. 20, 9, 7). CIC. Catil. 1, 17 auctoritatem *patriae* verebere. Sest. 35 cum ... Italiae totius auctoritas repudiaretur. Flacc. 100 ut provinciarum auctoritate moveamini. Scaur. 45 cum orbis terrarum auctoritate sentiatis (AMM. 22, 15, 24). *municipiorum, civitatium*: CIC. Verr. 3, 14 quo reliquae ... civitates, tota denique Sicilia plus auctoritatis apud vos haberet. 3, 163 *cum civitas* publico consilio atque auctoritate iudicarit. 4, 170 civitatem auctoritate graviorem. 6, 125 Font. 14. Arch. 31 causa auctoritate municipii ... comprobatur. CAES. Gall. 3, 8, 1 huius est civitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae. 2, 15, 1. 5, 54, 2. LIV. 38, 3, 7 per auctoritatem earum civitatium. QVINT. decl. 323 p. 272, 25 a quo (*templo*) totius civitatis nostrae petitur auctoritas. CIC. Flacc. 62 urbs auctoritate ... tanta est, ut. de orat. 3, 43 capti ... nomine urbis et auctoritate. off. 1, 1 propter summam et doctoris auctorita-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tem et urbis (*sc. Athenarum*). 3, 6. CAES. Gall. 7, 55, 4 oppidum apud eos maximae auctoritatis. *litteris perscripta* (*cf. p. 1225, 29 et III 7*): CIC. Verr. 1, 7 ab amicissimis civitatibus legationes cum publicis auctoritatibus convenisse (PS. ASCON. p. 129 publicis litteris). 1, 33 hominem tabulis, testibus, privatis publicisque litteris auctoritatibusque accusemus. 1, 56. 4, 146 nihil putas valere ... civitatum auctoritates ac litteras. *cf.* 6, 103. *omnino potestas, licentia aliquid faciendi publice data* (*'Vollmacht'*): CIC. S. Rosc. 139 sua cuique procuratio auctoritasque est restituta. Verr. 3, 121 habet imperium a populo Romano, auctoritatem legum dandarum ab senatu. har. 18 *maiores* rerum bene gerendarum auctoritates augurio ... contineri putaverunt (VAL. MAX. 1, 1, 1). Phil. 3, 14 ut ... ducibus a nobis detur auctoritas. 8, 4 quam ... coloniis ad excludendum Antonium auctoritatem damus? (FRONTIN. aq. 101 auctoritas a principe data. TREB. Val. 6, 4. HIER. epist. 15, 5 ut mihi epistolis tuis (*sc. Damasi papae*) sive tacendarum sive dicendarum hypostaseon detur auctoritas. *cf.* AMBR. hex. 4, 4, 15. TERT. praescr. 36 habes Romam, unde nobis quoque auctoritas praesto est). Phil. 3, 5 *Caesari* tribuenda auctoritas, ut rem publicam ... possit defendere. Att. 1, 19, 2 decrevit senatus, ut ... legati cum auctoritate mitterentur, qui. TAC. ann. 2, 77 qui legati auctoritatem et propria mandata acceperit. *cf. p. 1221, 67.*

4 *magistratuum*: CIC. Verr. 3, 122 quae ... et nostrorum magistratuum auctoritate et Halaesinorum summa voluntate valuerunt. VELL. 2, 126, 2 accessit magistratibus (militibus *AP*) auctoritas, senatui maiestas. VAL. MAX. 2, 2, 7 quo ... auctoritas magistratuum esset ornatior. VLP. dig. 27, 9, 3, 1 id fit ... ex magistratuum auctoritate. MODESTIN. dig. 3, 5, 25 (26) egerunt sine auctoritate et sine consensu magistratuum. CIC. agr. 1, 24 cum populo Romano vox et auctoritas consulis repente in tantis tenebris inluxerit. 1, 27 omnes ... sequentur. Rab. perd. 22 consularem. Mur. 82 consulari auctoritate et auxilio spoliatam vim tribuniciam. 86 vos ... pro auctoritate consulari hortor. Sull. 82. Vat. 16 consularem auctoritatem hominem esse ... consecutum. Planc. 49 consul ... omnibus in rebus summa auctoritate. Pis. 8 designatus consul ..., quod nondum potestate poterat, obtinuit auctoritate. de orat. 3, 7 annus ei primus ... aditum ... ad summam auctoritatem dabat. Brut. 178 in senatu consularium auctoritatem adsequebatur. Att. 1, 16, 6 qui ... auctoritate consulatus mei fixus. LENTVL. Cic. epist. 12, 15, 2 confisus auctoritate vestra (*consulum*) senatusque consulto. 6. LIV. 2, 56, 4 auctoritate aut consulum aut principum adduci. 22, 40, 1 quid consuli (consilia *P*) ... virium atque auctoritatis fore? 28, 11, 9 pars ... compulsa. PLIN. paneg. 93 nec securitatem auctoritate *consulatus* perdemus. SVET. Tib. 31 cetera ... agebantur tanta consulum auctoritate, ut. APVL. flor. p. 39 Oud. consularis in legato auctoritas. CAPITOL. Aur. 10, 2 quo magis eorum (*consularium*) auctoritas cresceret. TAC. hist. 1, 76 expectata ... proconsulis auctoritate. CIC. Verr. 2, 106 delectat ... me hominis gravitas, scientia iuris, praetoris (*coni. Klotz*, P. R. *in V, ceteri codd. om.*) auctoritas. 6, 54. 83. epist. 13, 55, 2 quanta sit in praetore. LIV. 43, 14, 4 praetores, quibus et vis imperii minor et auctoritas esset. GAIVS inst. 3, 224 propter ipsius praetoris auctoritatem. 4, 139 praetor aut proconsul ... auctoritatem suam finiendis controversiis interponit. VLP. dig. 2, 15, 7, 2 transactionem citra praetoris auctoritatem factam. 2, 15, 8, 6. 20. 21. 2, 15, 8, 15 sine praetoris auctoritate. *ibid.* 22. 27, 9, 5, 4. 5. 6. 8. 5, 1, 5 non contemnere auctoritatem praetoris. 11, 1, 11, 9. 16, 3, 52 ex eius (*praetoris*) auctoritate. 43, 5, 3, 9 vat. 167. dig. 25, 4, 1, 7 praetoris auctoritas interveniet. LIV. 3, 25, 2 in quaestoribus novis maior vis, maior auctoritas erat. CIC. Cluent. 117 sequitur id, quod illi iudicium appellant, maiores autem nostri ... animadversionem atque auctoritatem censoriam. 124 removeantur auctoritates censoriae. 127 auctoritate censorum ... iudicari. 128. 130. LIV. 42, 3, 3 censoria. CIC. dom. 2 vestra auctoritate sapientiaque, pontifices, ea ... rescinduntur. 44 hanc ... iudicio atque auctoritate vestra tribuno pl. potestatem dabitis. 45 pro vestra auctoritate et sapientia consulere debetis. 69 me vestris sententiis auctoritatibusque defendistis. 100. 147. 120 vos ista auctoritate constituetis. 137 senatus ... ex auctoritate pontificum censuit (PLIN. epist. 7, 19, 1). har. 14 quorum (*pontificum*) auctoritati ... maiores nostri sacra ... commendarunt. leg. 2, 48 (*loc. corr.*). 2, 52 sacra cum pecunia pontificum auctoritate, nulla lege coniuncta sunt. itaque si vos tantum modo pontifices essetis, pontificalis maneret auctoritas. LIV. 34, 44, 2 *cum pontifex* ex auctoritate conlegii patribus renuntiasset. AVG. civ. 2, 8 p. 62 D. ludi scaenici auctoritate pontificum Romae primitus instituti sunt. CIC. leg. 2, 31 praestantissimum in re publica ius est augurum, quoniam auctoritati est coniunctum. *ibid.* gestum sine eorum auctoritate. nat. deor. 2, 12 magna. div. 1, 89 rem publicam religionum auctoritate rexerunt. 2, 70 retinetur ... ius augurum, collegii auctoritas. epist. 6, 6, 7 ego ... augur publicus ... constitui apud te auctoritatem augurii et divinationis meae. FEST. 351 ait Ateius Capito ... auctoritatem secutus P. Servili auguris. CIC. inv. 2, 92 esset summa cum auctoritate et potestate imperator. Verr. 3, 40 cum imperatoris populi Romani auctoritas ... intercederet. Manil. 28. LIV. 32, 32, 4 auctoritate imperatoris Romani perpelli. 36, 12, 8 ex auctoritate imperatorum Romanorum. 44, 36, 13 auctoritate veteris imperatoris contentus. VELL. 2, 111, 4 res auctoritate imperatoria (-toris *AP*) agi. PAVL. sent. 5, 5ª, 1 ex auctoritate eorum (*qui imperium potestatemque habent*). CIC. Att. 7, 7, 6 tanta auctoritate dux. VELL. 2, 110, 4 maxima (proxima *codd.*) ... ducibus auctoritas erat. CVRT. 6, 8, 7 inveterata apud milites suos auctoritate. TAC. hist. 1, 83 ita se ducum auctoritas ... habet, ut. 3, 15 ducibus auctoritas, militi obsequium ... redit. 3, 80. PLIN. epist. 8, 14, 7 ducibus auctoritas nulla. SVET. Iul. 69. VEG. mil. 3, 10 p. 90, 17 auctoritatem severitatemque maximam sumat. 3, 10 p. 93, 2 ars militaris ... ducum auctoritate firmata. AMM. 17, 1, 2 auctoritate magnificum. 18, 6, 22. 19, 3, 1 alterius ... auctoritatis tunc in regendo milite potioris. MACER dig. 49, 16, 12, 2 delicta secundum suae auctoritatis (*sc. tribunorum vel eorum, qui exercitui praesunt*) modum castigare. LIV. 32, 27, 1 Antiochus legatorum Romanorum auctoritate motus (SEN. contr. 7, 7, 16). 42, 2, 2 neque discordiarum principes auctoritate sua (*sc. legatorum*) coerceri potuisse. 44, 29, 6 legati ..., quibus auctoritatem addidit ... coniunctio ipsa regum. 44, 29, 7. 45, 12, 7. SCAEV. dig. 42, 8, 23 auctoritate praesidis provinciae. VLP. dig. 50, 10, 2, 2 auctoritatem suam interponat. PAVL. sent. 4, 4, 2 ex auctoritate praesidis. CORP. II 6245, 1 (= 4962, 2) ex auctoritate Q. Iuni Rustici praef. urbi. CHAR. dig. 1, 11, 1, 1 his cunabulis praefectorum auctoritas initiata in tantum meruit augeri, ut. CORP. VIII 19132 (*aet. Hadriani*) ex auct(oritate) P. Cassi Secundi leg. Aug. 19133. 19134. *magistratuum municipalium*: CORP. XI 3805 (*a. 26 p. Chr.*) placuit universis (*centumviris municipii Veientis*), dum decretum conscriberetur, interim ex auctoritate omnium permitti. X 3903 ⟨de hac re haec auct⟩oritas *decurionum* facta e(st). 1782, 8 v(erba) ⟨f(ecerunt)⟩ de confirmanda auctoritate memoriae honorand(ae) statuaq(ue) ponenda. *ibid.* 18. XI 1421 eorum (*decurionum*) publ⟨ica⟩ auctoritate adhibita. VI 30872 auctorita⟨te⟩ magistror⟨um⟩ decret⟨o⟩ honorat⟨orum⟩ et decurionum.

5 *Caesarum* (*regum*): SEN. dial. 12, 14, 2 omnem vim doloris tui divina eius (*Neronis*) contundet auctoritas. clem. 1, 15, 1 illum Augusti Caesaris auctoritas infestis ... manibus eripuit. PLIN. nat. 29, 6 (*loc. corr.*). FRONTIN. aq. 31 sive ... ratio sive auctoritas *piissimi principis* sequenda est. PLIN. epist. 10, 65, 2 in eo, quod auctoritatem tuam posceret. 10, 108, 2 infirma sunt, nisi illis tua contingit auctoritas. SVET. Tib. 65 Seianum ... astu magis ... quam principali auctoritate subvertit. GAIVS dig. 1, 7, 2 pr. principis auctoritate adoptamus eos, qui. PAPIN. dig. 5, 3, 50, 1 heredes ... principali vel pontificali auctoritate compelluntur ad obsequium. 28, 6, 40 heredibus ... prospicitur. AVSON. 419, 43 quibus (*verbis*) apud me auctoritatem summi numinis et tuae voluntatis amplificas. AMM. 21, 16, 1 imperatoriae auctoritatis cothurnum. 24, 3, 8 *miles* auctoritatem *Iuliani* sublimitatemque cordis extollebat in caelum. 27, 6, 16 fratrem auctoritatis (*sic V*, maiestatis *A*) imperatoriae socium fecit. 30, 7, 7 multa ... egit *Valentinianus* moderatoris auctoritate fundati. TRYPH. dig. 41, 1, 63, 4 ex principis auctoritate. VLP. dig. 48, 19, 9, 11 MODESTIN. dig. 49, 3, 3 POMP. dig. 1, 2, 2, 49. SVET. Tib. 11 repudium ... ei suo nomine ex auctoritate Augusti remissum. CORP. VII 11 templum ... ⟨ex⟩ auctoritate ⟨Ti.⟩ Claudii. VI 31545. XIV 3607. LEX de imperio Vespasiani a. 69 (Corp. VI 930, 7) ex voluntate auctoritateve iussu mandatuve eius praesenteve eo senatus habebitur. CORP. X 1018. XII 113. VI 31546. 31547. 31548. III 14206⁴ ex auctoritate imp. Nervae Traiani. 14422¹. VI 31549. 31550. 31551. 31553. 31554. GAIVS inst. 1, 47 senatus ita censuit ex auctoritate Hadriani. 1, 115ª. 2, 57. 2, 112. CORP. VI 31552. VIII 21663. III 14406ᵈ. IMP. PIVS Coll. Mos. 3, 3, 6 ex mea ... auctoritate. LAMPR. Hel. 19, 1 tunc ex Antonini Marci auctoritate id fieri licebat. CORP. X 6422. VLP. dig. 35, 1, 92 divi Severi. CORP. VI 31555. VLP. dig. 1, 8, 9, 4 muros ... nec reficere licet sine principis vel praesidis auctoritate. MACER dig. 50, 10, 3 pr. opus ... etiam sine principis auctoritate facere. *ibid.* 1. PAVL. dig. 39, 4, 11, 1 sine auctoritate principali. 42, 1, 45, 1. VAL. dig. 50, 8, 6 (4) convertere citra principis auctoritatem non licet. *regum*: CAES. civ. 3, 109, 6 magnam regium nomen apud suos auctoritatem habere existimans. PLIN. nat. 11, 53 lictores ... adsiduae custodes auctoritatis *regis*. FILASTR. 139, 3 in patriarchis regalis auctoritas ... cerneretur. VVLG. III reg. 21, 7 grandis auctoritatis es et bene regis (σὺ νῦν οὕτω ποιεῖς βασιλέα).

6 *christianorum sacerdotum*: TERT. bapt. 17 *habent ius dandi lavacri* diaconi, non tamen sine episcopi auctoritate. SVLP. SEV. chron. 2. 47, 4 si hominem ... sacerdotali auctoritate armassent. 2, 48, 5 quorum (*episcoporum*) ea tempestate summa auctoritas erat. dial. 1, 7, 2 cum reprimi *seditio* sacerdotum auctoritate non posset. 1, 20, 3 episcopi sacerdotali auctoritate deposita. GREG. M. epist. 11, 55, 7 nos privare *episcopum* auctoritate percepta minime debemus. *papae*: AMM. 15, 7, 10 id ... auctoritate potiore aeternae urbis episcopi firmavi. HIER. epist. 88 tanti pontificis auctoritate firmatus. 149, 3 ecclesia auctoritatem sedis apostolicae sequens. AVELL. p. 97, 5 arripere auctoritatem sedis apostolicae ad omne conprimendum nefas festinavimus.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7 *voluntas imperatoris vel papae per litteras expressa, i. q. iussum,* **rescriptum, diploma,** *epistula decretalis, constitutio* (*cf. p. 1229, 2. Ducange, gloss. s. v.*): COD. Theod. 6, 30, 17 (*a. 399*) reliqui ... provinciis sine dilatione datis auctoritatibus restituantur. 2, 27, 16 (*a. 421*) auctoritatem ... postibus debitoris affigere. COD. Iust. 12, 40 (41), 1 reus ex hac auctoritate teneatur. SVLP. SEV. chron. 2, 49, 3 ut imperiali auctoritate praefecto erepta cognitio Hispaniarum vicario ⟨deferretur⟩. VICT. VIT. 3, 4 auctoritatibus ... cunctis populis fecimus innotesci. AVELL. p. 30, 5 Damasus accepta auctoritate regali etiam alios ... misit in exilium. 61, 6 clementiae nostrae auctoritate praesenti. 62, 10 cum ad me sacra perlata esset auctoritas. 68, 2. 74, 10. 76, 17 quicquid sacris auctoritatibus continetur. 80, 27. cum ad me sacra clementiae vestrae emanasset auctoritas (GREG. TVR. Franc. 2, 3 p. 62, 15). 82, 5. 104, 5 quamquam specialis illos apostolicae sedis auctoritas omni communione submoverit. 466, 24 auctoritatem nostram, quae ad Dalmatiarum est directa pontifices. CONC. Agath. a. 506 can. 9 CONC. Bracar. a. 563. EPISC. Gall. Leo M. epist. 65, 3 promulgatis ... auctoritatibus confirmarunt. CASSIOD. var. 11, 7, 4 nostrae iussionis commonere videtur auctoritas (*sic passim*). LEX Visig. Recc. 7, 5, 1 qui in auctoritatibus nostris vel praeceptionibus aliquid mutaverint. *v.* tit. GREG. M. epist. 1, 42 p. 69, 5 ex auctoritate nostra (2, 8. 2, 19. 3, 27. 3, 57. 5, 48. 9, 18. 12, 11. 3, 55 ex praesenti nostra auctoritate. 9, 66ª. 9, 82). 1, 53 experientiae tuae praesenti auctoritate praecipimus (1, 57. 3, 17. 4, 28. 9, 22. 68. 163. 191. 3, 67 concedimus). 1, 76 auctoritatis nostrae permissione. 1, 77 hac auctoritate constituimus (3, 13. 2, 10 praecipimus. 6, 23. 9, 43. 54. 87. 89. 136. 192. 10, 2. 11, 24). 2, 3 hac auctoritate suffultus (5, 55. 11, 14). 2, 44 ex nostrae auctoritatis consensu atque permissione (9, 222). *ibid.* praesentis auctoritatis pagina (4, 9. 4, 24). 3, 23 experientiae tuae huius auctoritatis tenore praecipimus (4, 18. 8, 23. 9, 36. 4, 19 commonitus. 9, 105). 4, 11. 5, 10 nostri assensus auctoritate firmamus (5, 61. 6, 1. 6, 18). 6, 11 nostra interveniente auctoritate. 6, 27. 7, 13. 9, 193 mandamus. 9, 199 praesenti auctoritate suscepta (11, 58. 10, 18). 9, 203 (*bis*). 9, 219 p. 211, 25 huius auctoritatis nostrae serie ... concedimus (14, 3). 9, 216 roboramus. 11, 46. 23, 11 p. 377, 3 praesentis auctoritatis nostrae decreto indulgemus. 13, 12. 13, 13.

8 *deorum*: CIC. div. 1, 96 Lycurgus ... leges suas auctoritate Apollinis Delphici confirmavit (AVG. civ. 2, 16). SEN. frg. 26 H. (Lact. inst. 1, 5, 26) non intellegis auctoritatem ac maiestatem iudicis tui, ... deorum omnium dei (deum *vel* deus *codd.*). QVINT. inst. 12, 10, 8 *Polycletus* non explevisse deorum auctoritatem videtur. APVL. Socr. p. 134 Oud. cuncta caelestium voluntate et numine et auctoritate ... fieri. MIN. FEL. 5, 12 si mundus ... alicuius numinis auctoritate regeretur. AVG. civ. 1, 31 auctoritati eorum, quos deos putabat, resistere. 2, 7 ab hac tanta auctoritate adhibet patrocinium turpitudini suae. 2, 8 ludis auctoritate divina institutis. 2, 10. 2, 14 ut tamquam auctoritate divina ... libido accenderetur humana. 2, 19. 2, 25 p. 89 maligni spiritus ... in committendis sceleribus quasi divinam exempli sui interponunt auctoritatem. *ibid. paulo infra* praebere. 4, 1.
christianorum dei voluntas, etiam in scripturis sacris proposita; cf. p. 1224, 72: MIN. FEL. 27, 1 daemones ... adflatu suo auctoritatem quasi praesentis numinis consequuntur. TERT. idol. 15 ex auctoritate ... dei contestor (AVG. civ. 18, 11). bapt. 5 id ... aquae praestabunt per dei auctoritatem. ieiun. 11. scorp. 4 auctoritatem suam praestruxerat volens ea evenire. 5 auctoritas divina praecedit. PS. PAVL. NOL. epist. 2, 28 pauca de divina auctoritate ponenda sunt. AVG. civ. 1, 21 quasdam ... exceptiones eadem ipsa divina fecit auctoritas. 1, 26. 2, 7 inutilia esse inventa philosophica sine auctoritate divina. 2, 18. 6, 11 (*bis*). 8, 1 divina auctoritas veritasque monstravit. 10, 31 divinae auctoritati humana cedat infirmitas. 18, 41. 43. 19, 1 non tantum auctoritate divina, sed adhibita etiam ratione. cons. evang. 1, 1, 1 inter omnes divinas auctoritates, quae sanctis litteris continentur, evangelium merito excellit. SACR. Leon. p. 423 sis *deus* eis (*episcopis*) auctoritas, sis eis potestas. FAVST. REI. grat. 2, 2 p. 61, 13 quia eum (*hominem*) coactura sit praescientis *dei* auctoritas. TERT. pudic. 12 hanc regulam de auctoritate spiritus sancti apostoli emittunt. HIER. epist. 123, 5 spiritus sancti auctoritate confirmat. AVG. civ. 15, 23 si quid *interpretes* eius (*spiritus prophetici*) auctoritate mutarent.

IV **rerum**: a *imprimis dictorum, scriptorum, institutionum, sim. i. q. vis, gravitas, pondus, momentum* (iudiciorum *cf. sub I 4*, scriptorum *sub II 3 c*, civitatis *sim. sub III 3*): PLAVT. Trin. 217 quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas *auditae rei*. CIC. inv. 1, 43 qui ... auctoritatis eius (*facti*) et inventionis comprobatores atque aemuli. 1, 83 his rebus auctoritas iudicati (*neutr.*) maxime potest infirmari (PAVL. sent. 5, 12, 6. CIC. part. 126 rerum iudicatarum. CALL. dig. 1, 3, 38 MAEC. dig. 36, 1, 67 (65), 2. VLP. dig. 49, 1, 14, 1. 17, 1, 29, 5. 27, 9, 3, 3 PAVL. dig. 5, 2, 17 pr. 12, 2, 2) Q. Rosc. 6 si eandem vim, diligentiam auctoritatemque habent adversaria quam tabulae (Arch. 9 publicarum tabularum. Cluent. 186 in tabellis). Verr. 2, 38 nullam *habebunt* auctoritatem mores institutaque maiorum (QVINT. inst. 11, 1, 32 morum. TERT. anim. 52 instituti). 2, 48 tanta ... eius auctoritas religionis ... est (5, 108 div. 1, 92). 4, 39 auctoritatem superiorem *edictorum* repudiatam (4, 48 TERT. ieiun. 10). 4, 74 tanta auctoritas est in eorum hominum fidelitate. 4, 27 exspectate auctoritatem accusationis meae (PLIN. epist. 3, 9, 20). 4, 169 ut tanta auctoritate litterarum ... convincare (Flacc. 21 dom. 4 Att. 5, 21, 2 CVRT. 6, 10, 34 TERT. nat. 2, 1 AVG. civ. 12, 11). 4, 209 exempla plurimum ... auctoritatis habere ad probandum (part. 96). 5, 19 laudationis. 6, 3 quantum auctoritatis, quantum momenti oratio ... habuisse existimata sit (Brut. 111 gravitas summa et naturalis quaedam inerat auctoritas. 221 fin. 5, 13 Cato 3 Sull. 12 orat. 120 epist. 3, 13, 1 QVINT. inst. 5, 13, 52. APVL. flor. p. 18 Oud. derogare. AMM. 26, 2, 11). Verr. 6, 39 ut earum rerum vi et auctoritate omnia repagula pudoris officiique perfringeres (ac. 2, 62 div. 1, 5. QVINT. inst. 5, 11, 1 rerum gestarum. decl. 269 p. 99, 2. PRAEF. monarch. in Marc. factae rei). 6, 55 tantum valuit istius decreti auctoritas (prov. 47 Phil. 14, 28 ad Q. fr. 1, 2, 11 LIV. 33, 34, 8 PAPIN. dig. 36, 1, 52 (50) PAVL. sent. 2, 21ª, 17). Font. 24 is, cuius etiam sermo testimonii auctoritatem habebat (Flacc. 9 quae sit vis *testimonii*, quae auctoritas, quod pondus. 49. 53 epist. 5, 12, 1 QVINT. decl. 338 p. 332, 22). Caecin. 63 *vis* sententia ... iuris atque auctoritate retinetur (de orat. 1, 202 publici iuris. PS. QVINT. decl. 16, 5 POMP. dig. 1, 2, 2, 49 PAPIN. dig. 50, 1, 15 pr. 26, 7, 39, 6. 40, 7, 36 Vat. 294 VLP. dig. 12, 3, 4 pr. PAVL. dig. 1, 3, 36 MARCIAN. dig. 30, 12, 4 MODESTIN. dig. 40, 9, 20). Caecin. 80 id valuisse plurimum quod in se auctoritatis habuisset aequitatisque plurimum. Mur. 38 multum etiam apud universum populum Romanum auctoritatis habet suffragatio militaris. 90 si quid habet aut momenti commendatio aut auctoritatis confirmatio mea (epist. 15, 2, 5 commendationis vestrae). Sull. 2 aliquid se de auctoritate meae defensionis posse detrahere (10. 35 epist. 1, 7, 2 QVINT. inst. 7, 1, 36). 41 huius indicii. rep. 2, 28 annalium publicorum. de orat. 1, 194 auctoritate nutuque legum (PLIN. epist. 10, 115 paneg. 60 VLP. dig. 24, 2, 11, 1 MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 4 PAPIN. dig. 38, 16, 16 CALL. dig. 50, 13, 5, 1 TERT. nat. 1, 6. AVG. civ. 1, 19 legis divinae. 10, 17). de orat. 1, 195 bibliothecas omnium philosophorum unus mihi videtur XII tabularum libellus ... auctoritatis pondere ... superare. 1, 214 hanc auctoritatem gravitatis et consilii sui (*Scauri*) vindicari a te, Crasse. Brut. 327 genus illud dicendi auctoritatis habebat parum. orat. 169 habet ... in aetatibus auctoritatem senectus (Cato 60 *bis.* 61 *cf.* TAC. ann. 14, 55). part. 19 est auctoritas et pondus in verbis (leg. 2, 18 QVINT. inst. 1, 6, 39. 8, 3, 43. 11, 3, 67 *cf.* 8, 3, 25. 9, 4, 108. 10, 1, 111 PORPH. Hor. ars 52). ac. 1, 33 fregit ... auctoritatem veteris disciplinae (div. 1, 33 haruspicum. *cf.* 2, 50 haruspicinae. TERT. adv. Marc. 4, 11). Tusc. 4, 71 philosophi sumus exorti ..., qui amori auctoritatem tribueremus. fin. 2, 39 huius (*rationis*) ... auctoritatem sequens (SEN. dial. 3, 10, 1 TERT. ieiun. 3). 2, 42 ut *summum bonum* ... auctoritatem videatur habiturum. fin. 5, 34 quae corporis sunt, ea nec auctoritatem cum animi partibus comparandam ... habent. 5, 72 honestatis (off. 3, 109). 5, 86 omnis auctoritas philosophiae ... consistit in beata vita comparanda. Cato 3 parum ... esset auctoritatis in fabula. div. 1, 33 auspiciorum auctoritatem ... comprobavit. 1, 34 sors ... auctoritatem habet vetustatis. 2, 100 quid ... habet auctoritatis furor iste, quem divinum vocatis? 2, 123 tollitur omnis auctoritas somniorum. off. 2, 34 *iustitia* sine prudentia satis habeat auctoritatis. Att. 1, 13, 3 ille secundus in dicendo locus habet auctoritatem paene principis. 1, 14, 5 vox plena gravitatis, plena auctoritatis, plena denique salutis. 16, 16, 6 quin et senatus consultum et lex et consulum decretum ac litterae apud te plurimum auctoritatis haberent (CALL. dig. 48, 10, 15, 1 adversus senatus consulti auctoritatem. VLP. dig. 27, 9, 9 contra. MARCIAN. dig. 47, 22, 3, 1 ex). ad Q. fr. 1, 3, 5 si quid mea spes habet auctoritatis. epist. 13, 8, 2 quae ... in eius (*Caesaris*) venditionibus esse poterit auctoritas? 15, 4, 6 omni auctoritate aulae communita. DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 3 preces apud eum non minimum auctoritatis habituras. SALL. Catil. 40, 6 quo maior auctoritas sermoni inesset (PLIN. epist. 1, 22, 3). LIV. 25, 12, 4 alterius post rem factam editi *carminis* comprobata (cum rato *P*) auctoritas eventu alteri quoque ... adferebat fidem. 25, 16, 17 rogationi deerat. 28, 9, 20 adiecisse equitum praerogativae auctoritatem consules. VITR. 5 praef. 1 qui amplioribus voluminibus ... explicaverunt, maximas et egregias adiecerunt suis scriptis auctoritates. *ibid.* amplificationibus auctoritas et in his praeceptis augeretur (SEN. dial. 2, 3, 1 TERT. orat. 15. PS. CYPR. pudic. 6 praeceptorum auctoritates ... recolere). 5, 4, 3 cantio eius (*harmoniae*) maxime gravem et egregiam habet auctoritatem. VELL. 1, 7, 1 ut tempore tanto viro (*Homero*) ita operis auctoritate proximus. 2, 127, 2 interest ... utilitatem ... auctoritate muniri. VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 externa ... auctoritatis minus habent. 3, 8, 6 priscae consuetudinis. PHAEDR. 4, 25, 10 auctoritatem similis (*sc. pyctae*) referens *Simonides* gloriae (*sc. Castoris et Pollucis*). SEN. clem. 1, 22, 2 severitas ... adsiduitate amittit auctoritatem. benef. 3, 14, 2 hoc modo beneficia auctoritatem suam tenent (QVINT. inst. 12, 7, 8). epist. 55, 5 ut habeat auctoritatem inertia quoque pertinax. rem. fort. 7, 1 non potest ullam auctoritatem habere sententia, ubi (FRONTO p. 142, 7 N. MARCIAN. dig. 22, 1, 16, 6 MODESTIN. dig. 48, 2, 18 AVG. civ. 5, 8). PLIN. nat. praef. 15 vetustis novitatem dare, novis auctoritatem. 14, 5 *coepit* orbitas in auctoritate summa et potentia esse. 22, 9 eius honoris. 24, 159 id ipsum auctoritatem voluminum adfert, si (PLIN. epist. 1, 20, 5). 25, 1

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

neminem docere in auctoritatem scientiae est (*i. scientiae auctoritatem adfert*) (PAVL. dig. 45, 1, 91, 1 sub auctoritate iuris scientiae). 30, 1 auctoritatem ei (*magicae arti*) maximam fuisse. 30, 11. 34, 5 (*cf.* PS. QVINT. decl. 8, 10 MART. CAP. 3, 278). STAT. silv. 1 praef. auctoritate editionis onerari. QVINT. inst. 4, 2, 94 superstitionum colores ... auctoritatem perdiderunt (*cf.* TERT. nat. 2, 9). 6, 4, 17 faciunt probationibus nostris auctoritatem postulando. 9, 2, 72 nec offensae minus habent *figurae*, sed auctoritatis. 9, 4, 91 plurimum ... auctoritatis ... et ponderis habent longae *syllabae*. 10, 1, 102 historiae. decl. 253 p. 37, 21 habet ... apud malos quoque multum auctoritatis virtus. 321 p. 260, 21 detrahere fraternitati. 338 p. 336, 8 adicere tormentis. 343 p. 356, 5 *fides* tantae etiam apud malos auctoritatis. PS. QVINT. decl. 5, 1 maiorem ... factis meis auctoritatem conferre. TAC. dial. 30 quam nullam apud maiores nostros auctoritatem habuerit *rhetorum professio*. hist. 2, 18 quo plus auctoritatis inesset consiliis (PLIN. epist. 1, 8, 18). SVET. Cal. 8 sola restat (auctor restat *et codd.*) publici instrumenti auctoritas. PAPIN. dig. 10, 1, 11 census auctoritas sequenda est. VLP. dig. 48, 22, 7, 10 ad rescripti auctoritatem pertinere. TERT. spect. 4 ad principalem auctoritatem convertar ipsius signaculi nostri. nat. 1, 14 hoc ... auctoritate temporis destitutum. 2, 8 idonea auctoritas praecucurrit eiusmodi theologiae. bapt. 2 idolorum sollemnia ... fidem et auctoritatem sibi extruunt. anim. 5 *ex naturae maiestate* censetur auctoritas animae. pudic. 5 *moechia* medium ... locum pari criminis auctoritate complevit. GALLICAN. Avid. Cass. 2, 6 bona dicta non habent tantum auctoritatis, quantum debent. VOPISC. Aur. 14, 6 quem mihi vicarium iudicii tui auctoritate fecisti (AMM. 21, 5, 5). 19, 2 ex his (*libris*) sacrificiorum processit auctoritas. IVST. 2, 4, 13 ne successibus deesset auctoritas, genitas se Marte praedicabant. AMM. 14, 10, 9 prohibente auctoritate sacrorum. 16, 8, 2 *incantamentum* medicinae quoque admittit auctoritas. 22, 16, 18. 17, 4, 8 initialis sapientiae vetus auctoritas. 17, 10, 2 interdicti (*genet.*) metuentes auctoritatem. 22, 14, 7 librorum ... mysticorum (AVG. civ. 3, 18 ex auctoritate librorum Sibyllinorum). 26, 4, 6 iussorum. 29, 1, 5 pro potestatis auctoritate, quam regebat. HIER. epist. 15, 5 auctoritate communionis vestrae fulti. 57, 6 scriptorum. 64, 20, 5 doctrinae. 119, 1 veterum tractatorum. 121, 2 veteris interpretationis auctoritate constrictum. 128, 3 nominis tui. AVG. civ. 10, 32 quae (*historia*) universum orbem tanto apice auctoritatis obtinuit. 22, 24 gravioris auctoritatis oraculo. serm. ed. Mai 5, 1 auctoritate gratiae legis est serveritas ampliata. COD. Iust. 12, 22 (23), 2, 1 ne quis contra evectionis auctoritatem moveat cursum. 6, 30, 22, 11 res hereditarias quasi ex hypothecarum auctoritate vindicare. GREG. M. epist. app. 3, 3 p. 462, 17 si auctoritatem huic epistolae praebeamus. BENED. reg. 37 regulae. CORP. V 4020, 4 si maior auctoritas patrimoni mei fuisset.

b *corporis humani dignitas*: CIC. Cato 61 quorum non in sententia solum, sed etiam in nutu residebat auctoritas. SEN. contr. 10 praef. 2 voltus habitusque corporis mire ad auctoritatem oratoriam aptatus. QVINT. inst. 12, 5, 5 is ardor oculorum, frontis auctoritas. TAC. hist. 3, 15 adspectu et auctoritate silentium fecerat. SVET. Claud. 30 auctoritas dignitasque formae non defuit ... stanti vel sedenti. Vesp. 7 auctoritas et quasi maiestas quaedam ... novo principi deerat. Tit. 3 forma egregia et cui non minus auctoritatis inesset quam gratiae. VIR. ill. 67, 5 percussorem ... vultus auctoritate deterruit (76, 8). AMM. 26, 8, 5 auctoritatis et celsi fiducia corporis.

c *bestiarum, rerum naturalium, corporalium hominum manibus effectarum (imprimis aedificiorum) i. q. existimatio, vis, gravitas*: VARRO rust. 2, 5, 3 bos in pecuaria maxima debet esse auctoritate. PLIN. nat. 8, 170 post eum (*Maecenatem*) interiit auctoritas saporis asino. 9, 61 praecipuam auctoritatem fuisse lupo et asellis. 29, 138 magnam auctoritatem huic animali perhibet Nigidius.

CIC. Manil. 1 cum antea per aetatem nondum huius auctoritatem loci attingere auderem. PS. SALL. rep. 2, 7, 10 inprimis auctoritatem pecuniae demito. VITR. 1 praef. 2 ut maiestas imperii publicorum aedificiorum egregias haberet auctoritates. 3, 3, 6 habebit ... circa cellam ambulatio auctoritatem. 3, 3, 9 aspectus propter asperitatem intercolumniorum habeat auctoritatem (*cf.* 1, 2, 5 emendatus operis aspectus ... cum auctoritate). 3, 5, 10. 6, 8, 9. 7 praef. 17. 3, 3, 8 conservavit auctoritatem totius operis distributione. 5, 1, 10 columnae ... auctoritatem operi adaugere videntur. 7 praef. 17 operi ... summam adiecit auctoritatem. 7, 5, 7. 7, 5, 4 non valent probare, quod potest esse cum auctoritate et ratione decoris. FEST. 1, 90 quae corona magnae auctoritatis fuit. PLIN. nat. 1, 22, 1 continetur auctoritas herbarum. 1, 25, 1. 1, 31, 41 de salis auctoritate historica (*plur.*). 1, 33, 19 quibus de causis praecipua auctoritas auro. 12, 18 tanta ebori auctoritas erat. 12, 19 in tributi auctoritate tertia res fuerit hebenus. 13, 4 unguentis ... mutatam auctoritatem. 13, 43 quarta auctoritas sandalidum. 13, 80 *chartae Claudiae* Augustae in epistulis auctoritas relicta. 14, 67 is (*divus Iulius*) primus auctoritatem his dedit. 14, 68 Baeterrarum *vinum* intra Gallias consistit auctoritas. 14, 69 Campania nuper excitavit novis nominibus *vinorum* auctoritatem. 14, 95 diu transmarina in auctoritate fuisse. 15, 86 cessere auctoritate *nuces*. 19, 38 ab his proximum dicetur auctoritate clarissimum laserpicium. 22, 107 non esset mellis auctoritas in pretio minor quam laseris. 25, 65 eupatoria ... regiam auctoritatem habet. 33, 9 manus ... maximam auctoritatem conciliavere auro. 33, 157 ut ... usu ... attritis caelaturis ... auctoritas constet. 34, 1 *aeri* stipis quoque auctoritas. *ibid.* vetustas aequalem urbi auctoritatem eius declarat. 35, 24 tabulis ... auctoritatem publice fecit primus omnium L. Mummius. 35, 162 ut e luxu (fluxu *vel* fruxu *codd.*) quoque aliqua contingat auctoritas figlinis. 37, 28 postrema auctoritas *crystallorum* in pondere est. 37, 85 Romanis gemmae huius auctoritas (*eiusmodi loci in* PLIN. *plus 70*). PLIN. epist. 9, 6, 2 tanta auctoritas in una vilissima tunica. SCAEV. dig. 39, 3, 26 ductus aquae, quibus auctoritatem vetustas daret. TERT. bapt. 3 p. 202 auctoritas liquidi elementi (alim- *codd.*) exigenda est. *ibid.* p. 203. idol. 8 opera, quae non effigiem confert, sed auctoritatem *idolis*. ieiun. 16 stellae auctoritatem (*sc. ieiunii finiendi*) demorantis suspirant. AMM. 18, 5, 6 apicis nobilitatus auctoritate. *t. t. haruspicum*: SEN. nat. 2, 34, 3 quotiens aliud exta significabunt, aliud fulmina, fulminum erit auctoritas maior. 2, 39, 1 genera fulgurum tria esse ait Caecina, consiliarium, auctoritatis et quod status dicitur .... auctoritatis est, ubi post rem factam venit, quam bono futuram malove significat. SERV. Aen. 8, 524.

saepius iuxta ponuntur: aetas, amplitudo, consilium, dignitas, diligentia, exemplum, fama, fides, gratia, gravitas, honos, imperium, ingenium, iudicium, momentum, nobilitas, nomen, oratio, pondus, potentia, potestas, preces, prudentia, sapientia, sententia, studium, virtus, vis, voluntas. *Münscher.*

Auctōritās *cogn. mul.* CORP. VI 12795 d. m. s. Auctoritas Zosimo b. m. f. IX 3444 (*Peltuini, litteris bonis*) d. m. s. Campestri Biolenae Quintae ser(vo) disp. Auctoritas ⟨contubernalis? ...⟩. *Diehl.*

auctōro, -āvī, -ātum, -āre *ab* auctor. GLOSS. *αὐθεντῶ. ὑπεραυθεντῶ. μισθοφορῶ πρὸς σίδηρον. πιπράσκω κατὰ ὑπερθεματισμόν. πιπράσκω εἰς μον⟨ομ⟩άχιον. προς σίδηρον πιπράσκω.* auctoratus *in universum dicitur qui auctoramento se obligavit, speciatim gladiator*: GLOSS. II 26, 14 *αὐθαίρετος, εἰς δοῦλον* (*v.* auctoramentum) *ἑαυτὸν βάλλων καὶ μονομάχος.* 385, 66 *ὁ πρὸς σίδηρον πραθείς, ὅ ἐστιν μονομάχος.* 569, 5. 6 id est graece mon⟨om⟩achus, cempa (*anglosax.*), qui est ab exercitu electus, ubicumque quis congreditur cum uno. *v. Pollack, PW. II 2274.* *deponens videtur*: PORPH. Hor. epist. 1, 18, 36 APVL. met. 9, 19 *cf.* TERT. ad Scap. 1 (*infra l. 82*). *de* ICTorum *locis dubito* (NOT. Tir. 42, 39 auctorat).

de gladiatoribus: LEX Iul. munic. 113 queive depugnandei caussa auctoratus est erit fuit fuerit (*cf.* COLL. Mos. 9, 2, 2). CORP. I 1418 (*melius* XI 6528, *Sassinae rep.*) municipibus ⟨su⟩eis incoleisque ⟨lo⟩ca sepultura⟨e⟩ s(ua) p(ecunia) dat extra au⟨ct⟩orateis ... et quei quaestum spurcum professi essent. POLLIO Cic. epist. 10, 32, 3 cum depressus in ludum bis gratis depugnasset, auctorare (auctore *codd.*) sese nolebat. HOR. sat. 2, 7, 59 quid refert, uri virgis ferroque necari auctoratus eas? (SCHOL. *ad l. v. sub* auctoratio). SEN. apocol. 9 proximo munere inter novos auctoratos ferulis vapulare placet. PLIN. nat. 36, 117 gladiatorumque proelia edebat, ipsum magis auctoratum populum Romanum circumferens. QVINT. decl. 302 p. 190, 20 quidam, ut patrem sepeliret, auctoravit se. *ibid.* p. 191, 24 illum ... maiores prohibuerunt theatro, qui vilitate, qui gula se auctorasset. *ibid.* p. 191, 27 quid sibi accidere posset auctorato. GAIVS inst. 3, 199 si ... iudicatus vel auctoratus meus subreptus fuerit. CORP. II 6278, 60 (*S. C. de sumpt. ludor. gladiat. a. 176/7*) gladiatores a prioribus sacerdotibus susceptos vel sibimet auctoratos recipiunt. TERT. nat. 1, 18 utique non vitae amore gladio vos ad lanistas auctoratis (*ibid. iterum. cf.* mart. 5 ad ignes quidam se auctoraverunt, ut certum spatium in tunica ardente conficerent). PORPH. Hor. epist. 1, 18, 36 auctorabitur se in ludum ut gladiator sit. SCHOL. Iuv. 11, 8 id est se auctoraturus. aut haec scripturus, quae iuris et consuetudinis erant ab his describi, qui accepto pretio se in ludum distrahebant. COD. Theod. 15, 12, 2 (*a. 357*) qui ... gladiatorium munus impendunt, prohibitum esse ... cognoscant sollicitandi auctorandos milites.

de aliis: LIV. 37, 10, 8 eo vero pignore velut auctoratum sibi proditorem ratus est. MANIL. 5, 345 auctoratos in tertia iura ministros. VAL. MAX. 6, 9, 8 ultimam inopiam suam auctorato sociis officio sustentavit. PLIN. nat. 14, 10 ut vindemiator auctoratus rogum ac tumulum excipiat. APVL. met. 2, 23 'hic' inquit 'auctoratus ad custodiam mariti tui fidenter accessit'. SERV. Aen. 3, 279 unde nunc auctorare se quotannis solent, qui de eo monte iaciantur in pelagus. *i. q. auctoritate firmare*: GLOSS. auctoratum consuetudine, plurimorum auctoritate firmatum. POMP. dig. 26, 8, 4 etsi pluribus datis tutoribus unius auctoritas sufficiat, tamen si tutor auctoretur ..., id ratum a praetore haberi non debet. VLP. dig. 27, 6, 9 huius actionis exemplo Pomponius ... scribit dandam actionem adversus eum, qui dolo malo adhibuit, ut alius auctoraretur inscius. TERT. coron. 2 ergo nec nullum nec incertum videri potest delictum, quod committitur in observationem suo iam nomine vindicandam et satis auctoratam consensus patrocinio (*cf.* pudic. 20 Barnabae ... a deo satis auctor[it]ati viri). *notanda praeterea*: VELL. 2, 30, 1 Romanis ... certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore. APVL. met. 9, 19 execrando metallo pudicitiam suam protinus auctorata est *mulier*. TERT. Scap. 1 ut etiam animas nostras auctorati in has pugnas accedamus (*structura graeca?*). PS. CYPR. aleat. 9 nec intellegit miser quod sibi noceat,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quando se aleae auctorat. *titulus fabulae*: CHAR. gramm. I 52,9 Pomponius in Auctorato (PRISC. gramm. II 144,6. III 70,14 GRAMM. VI 276,14). NON. 508 Pomponius Buccone auctorato.

adi. (**auctōrātus,** -a, -um) *et adv.* (**auctōrātē**): IVL. Aug. c. Iul. op. imp. 4,111 dictiunculas protulisti: quibus si aliquid auctoratius potuisses offendere, ab his procul dubio temperasses. 2,19 quod quidem Poenus non suo sermone, ne minus ponderis haberet, sed euangelii testimonio, quasi auctoratius, denegavit, quod nos exponendo euangelicae reddidimus dignitati. IVL. *ibid.* 4,38 quibus tamen ob hoc parcis, ut rationabilium statum a u c t o r a t i u s crimineris. 5,30 everberat eum nimirum praeceptor suus et in ius a u c t o r⟨a-t⟩i s s i m e trahit.

compos.: exauctorare.

auctrīx *v. sub* auctor. **auctuārium** *v.* auctarium.

1. auctus, -a, -um *v. sub* augeo.

2. auctus, -ūs *m.* [*cf. c.* augescere augere. *Th.*]. GLOSS. *αὔξησις. προσθήκη.* VARRO ling. 5,90 auxilium appellatum ab auctu. SVET. Aug. 7 ut Augustus potius vocaretur ... ampliore cognomine, quod loca quoque religiosa et in quibus augurato quid consecratur augusta dicantur ab auctu vel ab avium gestu gustuve.

de rebus physicis: LVCR. 2,482 quod si non ita sit, rursum iam semina quaedam esse infinito corporis auctu (5,1171. *cf.* LVCAN. 9,797 nec lorica tenet distenti corporis auctum. ITIN. Alex. 15 Hephaestiona una cum vidissent *mulieres* indiscretius cultum, de auctu corporis melius opinatas ipsum pro Alexandro salutasse). LVCR. 5,846 cetera de genere hoc monstra ac portenta creabat nequiquam, quoniam natura abs⟨t⟩erruit auctum nec potuere cupitum aetatis tangere florem. 6,327 inde ubi non potuit nubes capere impetis auctum. *nota*: 6,168 caedere si quem ancipiti videas ferro procul arboris auctum (*cf.* LVCAN. *supra l. 22*). OV. fast. 1,679 vos date perpetuos teneris sementibus auctus. MANIL. 3,410 inde pari Virgo procedat temporis auctu (actu *codd.*). VITR. 8 praef. 2 corpora sine spiritus redundantia non possunt habere vitam, nisi aer influens cum incremento fecerit auctus et remissiones. SEN. epist. 38,2 quod (*semen*) quamvis sit exiguum, cum occupavit idoneum locum, vires suas explicat et ex minimo in maximos auctus diffunditur. nat. 4,2,7 illa primum saxa auctum fluminis sentiunt. LVCAN. 10,217 tunc Nilus fonte soluto exit, ut oceanus lunaribus incrementis iussus adest, auctusque suos non ante coartat. PLIN. nat. 8,89 ad quem summo auctu eo anno egressurus est Nilus (*cf.* 5,54 *syn.* incrementum. 5,57. 3,55. 4,79 immenso aquarum auctu, *de Danuvio.* 10,95. TAC. hist. 1,86 immenso auctu *Tiberis.* ann. 1,56 imbres et fluminum auctus regredienti metuebantur. PLIN. epist. 4,30,2 *Larius lacus* ter in die statis auctibus ac diminutionibus crescit decrescitque. SOL. 2,53 *de Rhodano*). PLIN. nat. 2,81 in auctum diei. APVL. Socr. 1 p. 117 Oud. pari incremento itineris et luminis mensis suis auctibus ac dehinc paribus dispendiis aestimans. met. 3,24 sic et aures inmodicis horripilant auctibus. MIN. FEL. 17,5 mensem vide, ut luna auctu, senio, labore circumagat (SOL. 23,22 auctus *lunae* vel eliquia). PAVL. NOL. epist. 13,11 *extr.* indeprehensis auctibus comesta supplens *Christus.* *alia*: PS. SALL. rep. 1,7,4 quaeque res populos nationesve magnis auctibus (auctoribus *cod.*) auxissent (FRONTO p. 226,2 N. qui remp. et imperium Romanum magnis auctibus auxerunt). LIV. 29,27,2 eaque vos omnia bene iuvetis, bonis auctibus (auctoribus *cod. Putean.*) auxitis. 4,2,2 cuius rei praemium sit in civitate, eam maxumis semper auctibus crescere. VELL. 2,40,4 huius fastigium tantis auctibus fortuna extulit, ut ... *ter* triumpharet. 2,129,4 magni etiam terroris bellum Africum et cotidiano auctu maius auspiciis consiliisque eius brevi sepultum est. SEN. dial. 7,4,3 cetera vilis turba rerum nec detrahens quicquam beatae vitae nec adiciens, sine auctu ac detrimento summi boni veniens ac recedens. epist. 109,15 secundum naturam est et amicos complecti et amicorum auctu ut (actu et *codd.*) suo proprioque laetari. TAC. ann. 2,33 auctu imperii adolevisse etiam privatas opes. hist. 4,63 transrhenanis gentibus invisa civitas opulentia auctuque. 4,28 Civilem immensis auctibus universa Germania extollebat. AVSON. 322,89 quos (*honores*) mox sublimi maturus protulit auctu. SER. SAMM. 1054 quicumque tuo carpetur lividus auctu (actu *codd.*). *apud grammaticos*: TER. MAVR. 1115 *dactylus* sentiet accessum momenti et temporis auctum (1137). DON. Ter. Eun. 412 mox ... sine ullo auctu addidit 'verum unus tamen impense' Phorm. 2,1,9. SERV. Aen. 2,69 hac enim exclamatione et miseriae auctu benivolum sibi iudicem fecit. 4,248 Atlantis cinctum: repetitio cum emendatione et auctu. 4,320 redit ad enumerationem beneficiorum et hanc cum auctu explicat dicendo inimicas gentes factas. 3,613 plane cum auctu, ut sit maior causa misericordiae.

synonyma: incrementum, accessus. *opposita*: remissio, diminutio, dispendium, eliquium, detrimentum. *Ihm.*

Auctus, -ā *cogn.* **A** *a p u d a u c t o r e s*: **1** CIC. epist. 13,50 inscr.: M. Cicero s. d. Aucto (*sic Mediceus in contextu,* Aucio *in indice epistularum*). *sed v. p. 1236,7.* **2** MART. 7,51 mercari nostras si te piget, Vrbice, nugas ... Pompeium quaeres ... Auctum ... iure madens varioque togae limatus in usu, non lector meus hic, Vrbice, sed liber est. sic tenet absentes nostros cantatque libellos, ut pereat chartis

littera nulla meis. 7,52. 9,21,3. 12,13,1. **3** *v.* Euctus. **B** *i n t i t u l i s*: CORP. IV 1289 *Αὖκτος bis.* INSCR. graec. Sicil. et Italiae Kaibel 1953 (*ad viam Appiam rep.*) *Πονπηΐα Αὖκτα.* *hoc nomen, mere sane italicum, servis imponi coeptum esse infima liberae rei publicae aetate, per duo potissimum saecula viguisse, exolevisse tertio, praeter servos etiam libertinos, brevi tantum humilis loci ingenuos sic vocatos fuisse — merito igitur dubitaveris* Aucto *dedisse epistulam Ciceronem — docuit Otto, Fleckeis. Jahrb. suppl. 24 (1898) 759.* **1** *ad orthographiam:* CORP. V suppl. ital. 1080,96 (*in patella Aquileiae rep.*) Augti. CORP. VI 12796 Auccto. CORP. IX 3992 (*Alba Fucente*) Sutoria Autta. XIV 1215 (*Ostiae*) Laberia Q. et (mulieris) l. Auta. X 1981 (*Puteolis*) Iuliae Autae natione vern. Nucherinae. V 1637 (*Aquileiae*) †hic requiiscit Auta in pace. II 5428 (*in conventu Astigitano*) Auta. XII 4734 (*Narbone, periit*) C. Messurius C. l. Autus. XI 6700, 208[h] (*in vasc. Arretino*) *ex schedis Rossii*: Autus P. Corn. *cf. l. 27 sqq.* *vide etiam* Adautus *sub* Adauctus *et* Autus. **2** *ad prosodiam*: CORP. VI 34245 Aelia Sex. l. Aúcta. V 6786 (*Eporediae*) Arriae Q. l. Aúctaé uxori. **3** *ad declinationem*: CORP. VI 12802 ossa hic sita sunt Auctaes Apustiae Rufae quae fuit. X 6188 (*Formiis*) Valeriae Auctes. CORP. VI 20684 Aucte *dat.* V 7297 (*Segusione*) Iuliae Aucte. **4** *ad compendia*: *vascula et amphorae exhibent* Auctu. (CORP. II 4970,70. XIII 10010,221). Auct. (XI 6695,20. II 4970,73. 6257,27. XII 5683,38 *cf.* 37. 5686,107). Auc. XI 6700,489 *b* Auc. Pub. *c* Pub. Auc. XII 5686,106 (*Viennae*). *adde haec*: CORP. V 1253 (*Aquileiae*) C. Iuli Auct. 6034 (*Mediolani*) Luciliae Auct. VIII 9104 (*Auziae*) Cornelia Auc. III 6115[a] (*in Macedonia*) Spel. Auct. uxor(i). *adde l. 35.* **5** *ad aetatem*: Aucti *servi occurrunt in vasculis Arretinis officinarum* Pub(li) (CORP. XI 6700,489. XV 5472), C. Anni (CORP. XI 6700,36. 76. VIII 22645,56), P. Corne(li) (CORP. XI 6700,212. II 6257,51), Vmbri(ci) (CORP. XI 6700,820), *quae officinae primo ante Chr. saeculo extiterunt usque ad Augusti aetatem* (*cf. Ihm, BB. JJ. 102 p. 122*). *liberae reipublicae aetati vel primo aevo imperatorio adscribendi sunt tituli hi*: CORP. I 1101 (*Romae*) M. Vicensumarius M. l. Auctus. VI 21230 (*Romae*) ⟨L. Lici⟩nius L. l. Auctus. 21696 T. Attius (mulieris) l. Auctus. XIV 1442 (*Ostiae*) C. Ovi(us) Auct(us). *primae aetatis imperatoriae sunt* Aucti *qui innotuerunt permulti e columbariis, veluti* CORP. VI 3976 (*e columb. Liviae*) *a* Auctus lanip. Augustae l. *b* M. Livius Aucti l. Lydus a sede Augustae. 3993 Aucta Líviae l. ornatrix. 6099 Iulia Aucta. 4382 Cornelia Aucta. 7300 Volusia Aucta (7330). 6411. 6412 *alii permulti.* *adde hosce*: CORP. VI 34 (*a. u. c. 751/2*) M. Milionius M. l. Auctus. V 3257 (*Veronae, a. u. c. 753*) Auctus M. Fabrici Hilari ser(vus). X 6493 (*Vlubris*), 6 M. Thorius M. l. Auctus lanio. XII 4887 (*Narbone, cf. add. p. 851*) C. Iuli Auctí l. Erotis. *accedunt multi in titulis Pompeianis*: CORP. X 899 (*Pompeis, a. p. Chr. 32*). IV 1988 Auctus Íulí. 1707 Auctae fu(runculae). suppl. LIV 16 ...⟩ Helvi Aucti. LIX 9 ...⟩ Arri Aucti. LXXXVIII 7 L. Vetti Aucti. X 1003 (*Pompeis*) Marcia Aucta, *mater* Fabiaé C. f. Grátinae. 8058,50 (*in signaculo Pompeis rep.*) M. Memmi Aucti. 8071,60 (*in manubrio trullae ibid. rep.*). INSCR. Roem. Mittheil. 13 (1898) p. 54 (*in signaculo Pompeiano*) M. Stla. Auct. 4 p. 122 (*graphio scriptum*) *bis.* CORP. XV 302 (*in opere figlino saec. I med.*) Marciana C. Calpetani Aucti. CARM. epigr. 1538 (*Romae, saec. I*) bene adquiescas frater, Aucte Tulli (*idem fort.* 35851). CORP. III 9777 (*Aequi Delmatiae, saec. I*) Cn. Seccio Aucto Cn. ⟨Seccio⟩ Felici Cn. Seccio Crescenti. CORP. III 7371 (*Samothrace, a. 124*) *servus.* VI 1060 (*imp. Severi aet.*) 2,12 Aelius Auctus (33858, *Caracallae aevi,* b 12). 1057 (*a. 210*) 2,44 M. Aureli(us) Auctus *miles.* XIII 5384 (*Vesontione, litteris saec. III*) D. Iul. P. f. Auctus. **6** *exhibeo conspectum* Auctorum Auctarum*ve qui nominandi usum in eadem familia adamatum illustrent, peregrinorum omnium, paucorum nobiliorum*: CORP. X 4127 (*Capuae*) Equitiae Megiste patr. ... Equitiae Auctae filiae ... M. Equitius Auctus sibi et suís. IX 5846 (*Auximi*) ⟨C.⟩ Baianius C. l. Auctus $\overline{\text{VI}}$vir. *ibid.* C. Baianius C. l. Faustus. XII 5037 (*Narbone*) ...⟩ Paccius Q. l. Auctus. *ibid.* ...⟩ Paccius Q. l. Faustus. 5250 (*ibid.*) Q. Vmmidius Licini l. Faustus. Q. Vmmidius Fausti l. Auctus. IX 2002 (*Beneventi*) M. Tu⟨rel⟩lio M'. f. Aucto *cuius mater* Turellia (mulieris) l. Felix. X 4294 (*Capuae*) M. Pompeio Felící líb. *ibid.* M. Pompeio Aucto líb. V 2951 (*Patavii*) C. Fannio C. l. Felici patrono ⟨C.⟩ Fannius C. l. Auctus. IX 2908 (*Histonii*) P. Veratio (mulieris) l. Optato ... Auctus et Salutaris l. V 1255 (*Aquileiae*) Iuliae Cinurae l. Auctae, *cuius pater* C. Iulius Optatus. XII 4516 (*Narbone*) D. Voltilius Auctus tosor, *cuius soror videtur fuisse* Voltilia D. f. Optata. V 1884 (*Concordiae*) M. Armonio M. l. Aucto. *ibid.* M. Armonius M. l. Salvius. X 1726 (*Puteolis*) C. Quinctio Aucto. *ibid.* C. Quinctio C. f. Recepto f. V 1123 (*Aquileiae*) Babullia Aucta Babul⟨l⟩ia Iucunda Babullia Grata patronae fecere. VIII 8020 (*Rusicade*) Valeria Aucta, *cuius filius* Bonosus qui et Philippus. CORP. VIII 3120 (*Lambaesi*) memoriae P. Grani Aucti Caesenniani vet. leg. 12687 (*Carthagine*) Aucta Caes. n̄. ser. 17710 (*Masculae in Numidia*) Victoria Pia Aucti mater. 19314 (*Vzeli in Numidia*) C. Pontius Auctus. II 1093 (*in Baetica*). 1981 (*ibid.*) paedagogus. 1773 (*Gadibus*). 4455 (*in Tarraconensi*) M. Fabio Aucto. 4565 (*Barcinone*) P. Fabio P. l. Aucto. 6166 (*ibid.*) Domitia L. l. Aucta. 5078 (*Asturicae Augustae*) L. Valerius L. l. Auctus avium inspex blaesus. 3453 (*Nova Carthagine*). 3484

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*ibid.*) Lucia (duarum mulierum) l. Aucta. 4420 (*Tarracone*) Maria Vrba⟨ni f.⟩ Aucta. 5282 (*in conventu Emeritensi*) L. Auctae. XII 2804 (*in agro Volcarum*) Sex. Valerií Aucti. 5809 (*Arelate*). *accedunt multi Narbonenses.* XIII 177 (*in regione Convenarum ultra Garumnam*) Auctus Antisti l. 2301 (*Luguduni*) M. Velleí Aucti. 262 (*Lugduni Convenarum*) Amando Optati serv⟨o⟩ Aucta mater. III 155 (*Beryti*) P. Postumius P. l. Auctus. 2912 (*Iader*) M'. Antestius Auctus vet. 3832 (*Emonae*). 4673 (*in tegula Sisciensi*) Clan. Aucti. 6213 (*Troesmi*). IX 5685 (*Cinguli*) Cn. Ampudio Cn. l. Aucto Dyrrachino (sex)vir(o) Cing. III 14148⁹ (*Memphi*). 14203 (*in Achaia*) T. Granio T. f. Quir. Aucto. CORP. IX 5277 (*ad Truentum*) P. Pantilius P. l. Auctus vIvir Aug. XI 6237 (*Fani Fortunae*) L. Státórius (mulieris) l. Auctus mag. víci bis. INSCR. Notiz. degli scavi 1896 p. 152 (*Bononiae*) L. Ostoreno L. l. Aucto vIviro. 743 (*Aquileiae*) M. Hostilius Auctus (sex)vir. 1073 (*ibid.*) L. Vallius Auctus f. (sex)viri (*sic*). 4405 (*Brixiae*) Ti. Claudius Auctus (sex)vir Aug. *derivata*: **Auctiānus,** -ī *cogn. vir.* CORP. inscr. Graec. 3844 (*Aezanis*) Αὐκ⟨τι⟩ανῷ ἀδελφῷ. CORP. VI 4245 (*e monumento Liviae*) Erotis Auctiani Iuliae Augustae pediseq. 6228 (*e monumento Statiliorum*) Euenus Chresti Auctiani vicar. de amphiteátro (6385). *cf. adn. edit. nota compendium* CORP. VI 6398 Optatus Chrestí Auct. vicar. CORP. V 1107 (*Aquileiae*) ...⟩ M. f. Trom. Auctianus. **Auct(ius?),** -ī *nom. gent.* CORP. V 1810 (*Gemonae*) Fort. Aug. sac. C. Auct. Pul. v. s. l. m. **Auctilla,** -us *cogn.* CORP. VI 6661 (*e columb.*) Caleia A. f. Posilla Auctilla Caleiae l. 33606 (*e columb.*) D. Marius Auctillus. 34585 Sallustia Auctilla. 25458 Cl. Auctilla. INSCR. Notiz. degli scavi 1900 p. 576 Ebriliae M. f. Auctillae. CORP. XIV 1407 (*Ostiae*) Nonia Auctilla mat. *fecit* Nonio Felici filio suo. VIII 12304 (*Bisicae*) Curtiae P. f. Auctillae Gargilianae. II 4387 (*Tarracone*) Atilia Auctilla. *idem puto cogn.* CORP. IX 942 (*rep. prope Luceriam, periit*) C. Baebi⟨o⟩ A u t i l l o. *cf.* Autta Auta *p. 1236, 10 sqq. vix huc pertinet* CORP. XV 6781 (*in lucerna*) Auktili: *minus recte descr. videtur.* **Auctīnus,** -a *cogn.* CORP. II 1335 (*in Baetica*) Auctinus Clementis. 1359 (*ibid.*) L. Iunius Auctinus lib. 1497 (*in titulo Astigitano*) Furnia Auctina. VIII 2569 (*in castris Lambaesitanis*), 1 Q. Gemínius Auctinus Kar. can(didatus). *nota compendium*: CORP. XV 3954 (*in amphora, a. 154*) Aucti(nus). 3955. **Auctinius,** -ī *nom. gent.* INSCR. Westd. Zeitschr. 2 p. 40 (*Treveris*) C. Auctinius Romanus. **Aucticlus** (*i.* Aucticulus), -ī *cogn. vir.* CORP. VI 19726 C. P[etidi⟨us⟩ | A]ucticlus: *titulum fere integrum solus vidit Muratorius.* ? **Auctior,** -ōris *cogn. vir.* CORP. VI 12794 ... Ar?⟩leno A. l. Auctio⟨ri? *Diehl.*

aucula *v.* avicula.

aucupābundus (-a, -um) *ab* aucupari. TERT. anim. 39 cui enim hominum non adhaerebit spiritus nequam ⟨qua?⟩ ab ipsa etiam ianua nativitatis animas aucupabundus vel qua (quia *Hartel*) invitatus tota illa puerperii superstitione?

aucupālis, -e *ab* auceps. PAVL. FEST. 21 amites perticae aucupales. GLOSS. IV 16, 23 amites fustes aucupales (*et saepius*). *cf.* V 441, 58 aucuralis in quibus retia suspenduntur. II 174, 10 retes augurales (*sic*) νεφέλη (-αι ?) ὀρνέων (ορναιων *cod.*). PS. HIER. epist. 5, 8 p. 70ᶜ aves aucupali fraude captivae.

aucupātio, -ōnis *f. ab* aucupari. GLOSS. V 340, 59 aucupatione setungae (*anglos.*). *cf.* aucupium. PS. QVINT. decl. 13, 8 multa quae libera fuerant, transeunt in ius occupantium sicut venatio et aucupatio. *translate* (*cf.* auceps): CAECIL. com. 62 quid tibi aucupatiost (acceptio est *codd.* DON. Ter. Eun. 671) argumentum aut de [meo] amore verbificatiost patri? COD. Iust. 2, 57 (58), 1 aucupatione syllabarum (*cf.* CIC. de orat. 1, 236). OROS. hist. 5, 19, 10 qui ... diu sese novarum rerum aucupatione suspenderat. CASSIOD. var. 11, 12, 1 quando turpis aucupatio est terrere enormitate pretii et susceptione blandiri.

aucupātīvus, -a, -um *ab* aucupari. BOETH. soph. elench. 1, 10 sophistice est ... pecuniarum quaedam aucupativa ab apparente sapientia. *cf.* aucupator.

aucupātor, -ōris *m. ab* aucupari. GLOSS. II 25, 55 ἰξευτής, *et saepius* (*plur.* III 399, 28). II 569, 13 auceps, qui retibus prendit aves. IV 312, 6 auceps (*cf.* 311, 52 auceps occupatur). 485, 57 captator vel venator avium. MART. CAP. 3, 325 cum 'venor piscor aucupor' similia sint, cur 'venator' et 'piscator' dicitur et 'aucupator' non dicitur sed 'auceps'? *translate*: OROS. hist. 5, 4, 19 sed non semper aucupatoribus eventuum et structoribus fallaciarum haruspicibus opportuni casus suffragantur. BOETH. soph. elench. 1, 2 sophista pecuniarum aucupator (*cf.* aucupativus).

aucupātōrius, -a, -um *ab* aucupari. PLIN. nat. 16, 172 aucupatoria harundo e Panhormo laudatissima. 16, 169 proficiunt in aucupatoriam quoque amplitudinem. 1, 16, 66 de Orchomenia harundine et aucupatoria et piscatoria. MART. 14, 217 tit. calami aucupatorii.

aucupātus, -ūs *m. ab* aucupari. CAPITOL. Aur. 4, 9 amavit pugillatum, luctamina et cursum et aucupatus.

aucupex *v. sub* auceps.

aucupiāmen NOT. Tir. 93, 19 (*post* aucupium).

? **aucupio.** DIFF. ed. Beck p. 40, 111 inter aucupio et aucupor: aucupio avem cupio, aucupor avium captorum. *differentia obscura neque sana.*

aucupium, -ī *n. ab* auceps. GLOSS. ἴξευμα. ἰξευτήριον. θήρα, ἰξευτής (ἰξευτική ?). avium captura. lucrum. *cf.* V 346, 38 aucupium et accusatio (aucupatio?) unum. 560, 7 acupio laqueum vel qui avium cantum auscultat. NOT. Tir. 93, 18 aucupium. *de scriptura*: VEL. gramm. VII 67, 3 varie etiam scriptitatum est mancupium, aucupium, manubiae, siquidem C. C a e s a r per i scripsit, ut apparet ex titulis ipsius, at Augustus per u, ut testes sunt eius inscriptiones. 67, 8 qui aucupium per u scribunt, putant ab ave occupanda dictum; at qui aucipium, ab ave capienda. 75, 12 aucupare et aucupium mihi rursus melius videtur sonare per u quam per i. *inde a* PLAVTO.

proprie de avibus capiendis vel captis: *cf.* NEM. auc. (*v. Ihm, Rhein. Mus. 1897 p. 454 sqq.*). CIC. fin. 5, 32 *Philoctetes* propagabat ... vitam aucupio. 2, 23 piscatu, aucupio, his omnibus exquisitis, vitantes cruditatem. Cato 56 conditiora facit haec supervacaneis etiam operis aucupium atque venatio. CAES. *v. supra l. 6.* CATVLL. 114, 3 qui tot res in se habet egregias, aucupium (-am *codd.*), omne genus piscis, prata, arva ferasque. PROP. 4, 2, 34 harundine sumpta Faunus plumoso sum deus aucupio. CELS. 2, 26 minima inflatio fit ex venatione, aucupio, piscibus, pomis. SEN. dial. 1, 3, 6 si in ventrem suum longinqui litoris pisces et peregrina aucupia congereret. PLIN. nat. 8, 44 quos venatus, aucupia piscatusque alebant (*cf.* 7, 23). 10, 54 a vigili statione ad haec aucupia dimissis cohortibus (*cf.* MACR. sat. 2, 4, 26 miles aucupii peritus). 16, 77 vaccinia ... in aucupiis sata. VLP. dig. 7, 1, 9, 5 aucupiorum ... et venationum reditum Cassius ait ... ad fructuarium pertinere (PAVL. sent. 3, 6, 22). 33, 7, 12, 13 si ab aucupio reditus fuit. PORPH. Hor. epod. 2, 33 amites hodieque appellantur forculae, quibus retia in venatione vel in aucupio suspenduntur. ANTHOL. 176, 10 plura saginato conclusit fercula capso aucupia et pulpas ducere docta manus. PALLAD. 13, 6 usque in Martium mensem tendetur aucupium. HIL. in Matth. 10, 18 non est ... criminis agere aucupium neque venditio passerum habet culpam. SYMM. epist. 8, 19, 1 an solo iuvaris aucupio, cuius me parte donasti. AMM. 14, 4, 6 si quae alites capi per aucupium possint. VVLG. lev. 17, 13 si venatione atque aucupio ceperit feram (ὃς ἂν θηρεύσῃ θήρευμα θηρίον ἢ πετεινόν). PAVL. NOL. carm. 1, 6 auceps ... digerit aucupium tabulis. AVG. in psalm. 76, 14 venatio, aucupium, piscatus. CARM. epigr. 412, 3 qui pisces iaculo capiebat ..., aucupium calamo praeter studiosus agebat. *de apibus*: COLVM. 9, 8, 5 quae dono vel aucupio contingunt, minus scrupulose probantur.

in comparatione et translate (*cf.* auceps): PLAVT. Asin. 215 hic noster quaestus aucupi simillimust. Mil. 990 viden tu illam oculis venaturam facere atque aucupium auribus? TER. Eun. 247 olim isti fuit generi quondam quaestus apud saeclum prius: hoc novomst aucupium (*cf.* DON. *ad h. l.*). CIC. Caecin. 65 tum illud, quod dicitur 'sive, nive', inrident; tum aucupia verborum et litterarum tendiculas in invidiam vocant (AMBR. in psalm. CXVIII 22, 10. ARNOB. *infra l. 53*). orat. 84 ne elaborata concinnitas et quoddam aucupium delectationis manifesto deprehensum appareat (197). COLVM. 1 praef. 9 an honestius dixerim mercennarii salutatoris mendacissimum aucupium circumvolitantis limina potentiorum somnumque regis sui rumoribus augurantis? ARNOB. nat. 3, 7 quid aucupia verborum splendoremque sermonis peti ab hoc dicam? AMBR. off. 2, 21, 111 quos a sordidis negotiationis aucupiis retrahere debeas. in psalm. CXVIII 8, 54 non ut capiendae hereditatis tendat aucupium (9, 21). SCHOL. Stat. Theb. 1, 521 vitandae humilitatis aucupio lucernas noluit dicere (*cf.* MART. CAP. 5, 509). ENNOD. opusc. 2 p. 310, 7 per aucupia calliditatis. epist. 1, 7 p. 16, 2 in aucupium trahitur male creduli interpretis clericatus. 2, 4 p. 43, 3 in aucupio discessionis. 6, 16 p. 158, 6 quia dulce esset ... nec rem diligentiae in aucupia transferre conpendii. *Ihm.*

Aucupius, -ī *cogn. vir.* *cf.* aucupor. CORP. VI 647 immunes Silbinus sen. Silbinus iun. Quintus Aucupius Ampliatus Filumenus. *duo christiani*: ACTA synh. Rom. a. 498 p. 401, 52 Aucupio Puteolano (episcopo). *cf.* p. 409, 57 AVELL. p. 474, 11 (*a. 495*). INSCR. Mai Nov. Collect. V p. 362, 1 A c u p i o filio pater benemerenti in pace. *Diehl.*

aucupor, -ātus sum, -ārī, *apud priscos* **aucupo,** -āvī, -ātum, -āre, *ab* auceps. EVTYCH. gramm. V 487, 2 aucupo, participo ... quasi a nominibus ... auceps et particeps. GLOSS. II 332, 31 ἰξεύω visco aucupor (III 146, 47 *sq.* ixeugo aucupor, ixeugis aucuparis, ixeugi aucupatur). II 25, 52 aucupatur ἰξεύει (*et saepius*). 26, 1 aucupantur καραδοκοῦσιν, ἰξεύουσιν. IV 22, 63 aucupatur: appetit, adipiscit, conatur. 209, 11 venatur. 209, 10 aucupat: capit. V 562, 15 aucupare: invadere, occupare, aves captare. SCHOL. Cic. Gron. p. 389, 17 B. aucuparetur: captaret. *activum apud antiquos* (*de* PLAVT. Rud. 1093 *v. infra p. 1239, 44*), *praeterea raro* (*v. p. 1239, 34 sqq.* GLOSS. *supra l. 75 sq.*), *semper translate*: NON. 467 aucupavi: activum positum pro passivo (*affert praeter* PLAVT. Truc. 964 Men. 570 *locos poetarum scaenicorum infra positos*). SERV. georg. 1, 185 veteres ... 'aucupo', 'lucto' dicebant, nos addita r littera pronuntiamus. PRISC. gramm. II 392, 23 *vetustissimi* similiter proferebant 'aucupo' pro 'aucupor'. VEL. gramm. VII 75, 12 *v.* aucupium *supra l. 9.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MART. CAP. 3, 325 *v. sub* aucupator. DIFF. ed. Beck p. 40, 111 *v.* aucupio. *rarum proprie, primum apud* VARRONEM.
[*val.* apucá *'ea capere'. M.-L.*]

proprie: VARRO rust. 1, 23, 6 alio loco ut seras ac colas silvam caeduam, alio ubi aucupere (-are *cod.*). COLVM. 11, 1, 24 fugiendum venandi vel aucupandi studium. PLIN. nat. 10, 23 homines et accipitres societate quadam aucupantur (1 ind. 10, 10). 10, 102 rabie . . . tanta feruntur *perdices*, ut in capite aucupantium saepe . . . sedeant. 35, 116 piscantes, aucupantes aut venantes. CORP. XIII 5708 (*saec. I*) 2, 23 volo . . . omne instrumentum meum, quod ad venandum et aucupandum paravi, mecum cremari cum . . . retibus, plagis, laqueis *eqs.* VLP. dig. 47, 10, 13, 7 est saepissime rescriptum non posse quem piscari prohiberi, sed nec aucupari. GAIVS dig. 41, 1, 3, 1 qui in alienum fundum ingreditur venandi aucupandive gratia. APVL. apol. 34 aucupandis volantibus. 57 (*iocose*) in illo cauponis nidore pinnas de penatibus suis advectas aucupatum. AVG. gen. ad litt. 9, 14 p. 285, 5 sicut indagant atque adigunt venantes vel aucupantes ad retia, quaecumque animantia capiunt. *de apibus*: COLVM. 9, 8, 8 si commeant frequentes, spem quoque aucupandi examina maiorem faciunt.

translate: *cf.* GLOSS. *supra.* PLAVT. Truc. 964 lepide ecastor aucupavi atque ex mea sententia, meamque ut rem video bene gestam, vostram rursum bene geram. Merc. 570 huc concedamus: ex insidiis aucupa. Asin. 881 aucupemus ex insidiis clanculum quam rem gerant (*cf.* Cist. *argum.* 4 hanc servolus . . . ex insidiis aucupat). Mil. 995 qui aucupet me quid agam. Most. 473 circumspicedum, numquis est, sermonem nostrum qui aucupet? ENN. trag. 218 fluctus (fructus *codd.*) verborum aures aucupant (*cf. Eurip. Med. 131*). PACVV. trag. 96 incipio saxum temptans scandere vorticem, in summis dein omnis partes prospectu (-um *codd.*) aucupo. ACC. trag. 407 ego me extollo in abietem, alte ex tuto prospectum (-ans *codd.*) aucupo. 165 nunc in consilio id reges Argivum aucupant, id quaerunt. TITIN. com. 151 id ego aucupavi, plenas auris adfero. [SEN. Herc. O. 482 ne quis arcana occupet (aucupet *Scaliger*).] PSALT. Rom. 58, 4 aucupaverunt animam meam (VVLG. ceperunt, ἐθήρευσαν). SCHOL. Cic. Gron. p. 388, 33 tempus obsideret: occuparet (*leg.* aucuparet. *cf.* CIC. S. Rosc. 22 *infra l. 52*) vel observaret. PS. AVG. serm. 7, 3 (*de immolatione Isaac*) erigit dexteram feriturus et locum, quo libens percutiebat, aucupat. *pass.*: *cf.* RHET. Her. 1, 13, 23 ex ratiocinatione controversia constat, cum res sine propria lege venit in iudicium, quae tamen ab aliis legibus similitudine quadam aucupatur (*? i.* σκοπεῖται *Marx*, ac cupatur *cod. Herbip.*, occupatur *vulgo*). LACT. inst. 5, 22, 22 multa . . . per rumorem vicissim aucupata discuntur. *deponens*: PLAVT. Rud. 1093 viden? scelestus [us] aucupatur (⟨te⟩ ut aucupat scelestus *Müller genus verbi Plauto usitatum restituens*). VARRO Men. 218, 2 vosque in theatro, qui voluptatem auribus huc aucupantum concucurristis domo. ling. 5, 8 quo si non perveniam, scientiam ad opinionem aucupabor. RHET. Her. 2, 11, 16 illi amphibolias aucupantur. CIC. Verr. 1, 9 quod si . . . in alicuius eloquentia aut gratia spem aliquam conlocasset, profecto non haec omnia colligeret atque aucuparetur. Flacc. 92 cur matri . . . blanditur? cur epistulis et sororis et matris imbecillitatem aucupatur? S. Rosc. 22 cum . . . tam multi occupationem eius observent tempusque aucupentur (*cf.* SCHOL. *supra l. 35.* COD. Theod. 7, 20, 11 messium tempus). Pis. 57 inanem aucupari rumorem et omnis umbras etiam falsae gloriae consectari. Cluent. 105 illi quinque, qui imperitorum hominum rumusculos aucupati tum illum absolverunt (leg. 3, 35 *homine* omnis rumusculos populari ratione aucupante. HIER. epist. 52, 13). Sest. 119 non *sum* tam insolens in dicendo, ut omni ex genere orationem aucuper et omnis undique flosculos carpam atque delibem. Caecin. 52 sermo . . . familiaris et cotidianus non cohaerebit, si verba inter nos aucupabimur. 88 verborum vim necessario similitudine rerum aucupamur (de orat. 2, 256 QVINT. inst. 11, 1, 50 HIER. epist. 57, 7 AVG. in psalm. 55, 10). orat. 63 quod delectationem aliquam dicendo aucupentur. de orat. 2, 59 non ego utilitatem aliquam ad dicendum aucupans horum libros . . . , sed delectationis causa . . . legere soleo. 2, 30 opiniones hominum et saepe errores (fin. 2, 71 errantem opinionem). Att. 6, 8, 4 nos Rhodiorum aphractis ceterisque longis navibus tranquillitates aucupaturi eramus. BELL. Afr. 58, 3 accessum hostium. 3, 5 oblatam occasionem. OV. epist. 9, 41 aucupor infelix incertae murmura famae. 13, 107 aucupor in lecto mendaces caelibe somnos. SEN. Phoen. 361 hinc aucupabor verba rumoris vagi et saeva fratrum bella . . . audiam. dial. 2, 13, 4 novum aucupantes dominium. epist. 99, 26 voluptatem in ipso dolore aucupari (*cf.* TERT. spect. 18 quid de coronis voluptates aucuparis? VARRO *supra l. 45*). PLIN. nat. praef. 30 qui obtrectatione alienae scientiae famam sibi aucupantur (29, 11 famam novitate aliqua aucupantes. 33, 32 iuvenalem famam apud principem popinarum poenis aucupatus. *cf.* ENNOD. *infra p. 1240, 31*). 28, 21 carmine ter repetito securitatem itinerum aucupari solitum *Caesarem*. SVET. Aug. 86 exoletas interdum et reconditas voces aucupanti *Tiberio*. FLOR. 2, 1, 1 dominationem sibi adquirens studium populi ac favorem agrariis . . . legibus aucupabatur. CYPR. epist. 15, 3 inlicitae negotiationis nundinas (laps. 6 SIDON. epist. 9, 7, 5). SOL. 27, 28 parte, qua invitatis dolo pastibus necem praepetum aucupentur *cerastae serpentes.* PANEG. 12 p. 221, 29 cum nihil . . . fuerit, quod . . . spes aucuparetur. IVST. 29, 4, 10 qui absentiam eius aucupantes maiore belli mole Macedoniae imminebant (HEGES. 1, 9, 2 AVG. serm. 159, 7). PACIAN. paraen. 10 non dico illa, quae congregamus ad cumulum . . . rapiendo: foris lucra, intus libidines aucupando. SYMM. epist. 3, 74, 2 nutrimentum loquendi . . . litteris aucupamur. AMM. 30, 4, 4 cenarum ciborumque aucupantes delicias exquisitas. AMBR. in psalm. CXVIII 18, 16 si . . . lucra, quaestus, pecuniae emolumenta aucupemur. Tob. 6, 23 aucupantur heredes novos, adulescentulos divites explorant per suos. 7, 25 gressus debitoris singulos numerat, aucupatur deflexus. HEGES. 1, 1, 9 aucupatus Antiochi necessitatem. HIER. epist. 57, 6 alii syllabas aucupentur et litteras, tu quaere sententias (57, 7 verba et syllabas). RVFIN. Adamant. 5, 28 umbras verborum de scripturis aucupari ad errores proprios nutriendos. AVG. civ. 8, 20 daemoni deceptionem hominis aucupanti (serm. ed. Mai 72, 2 viscarium serpentis est femina, inde diabolus aucupatur. PS. VICT. VIT. pass. 8 aucupante diabolo). conf. 1, 19, 30 fraudulentas victorias. in psalm. 55, 10 aucupantur verba omnia quaerentes alicubi laqueos et nodosas facere calumnias. MACR. sat. 1, 11, 37 finitimi oportunitatem invadendi Romani nominis aucupati (*cf.* CASSIAN. *l. 25* PROSP. *l. 27*). COD. Theod. 15, 5, 1 (*a. 372*) popularem plausum alienis spoliationibus. CASSIAN. inst. 12, 27, 4 non quid exinde ad profectum suum capere debeat aucupatur. conl. 21, 14, 5 humanam laudem ieiuniis (SALV. gub. praef. 2). 23, 1, 3 pervigili cura oportunitatem conmittendi sceleris aucupantes (*cf.* MACR. *supra l. 20.* PROSP. chron. min. I p. 483, 1375 concepti facinoris opportunitatem dissimulanter aucupantes). SIDON. epist. 2, 9, 2 qui . . . iter aucuparentur. VICT. VIT. 2, 31 ubi adversarius . . . nullum potuit aucupari. ENNOD. opusc. 7 p. 412, 22 Vind. ne . . . nostrorum aliquis neglegentia aucupetur. carm. 1, 6 p. 521, 4 famae conpendia de invidis aucupari (*cf. supra p. 1239, 76 sq.*). PAPYR. Berol. 628ʳ (*saec. III?*), 1, 7 ne ⟨aut⟩ probi homines ⟨c⟩onflictar⟨e⟩ntur diu⟨t⟩ina mora ⟨a⟩ut call⟨id⟩iores fructum ⟨ca⟩pere ⟨ali⟩quem p⟨rot⟩rahendo litem ⟨aucu⟩paren⟨tu⟩r. *Ihm.*

1. Aucus, -ī *cogn. barb., cf.* Aucius. CORP. III 5932 (*Abusinae in Raetia*) Fl. Aucus lib. V 7639 (*in agro Saluzzensi, periit*) v. f. V. Anivius Auci f. Moctius.

2. Aucus *v.* Aves.

Aucusi (*sic, gen.?*) *in vasculo cretaceo.* CORP. III 12014, 146. *cf.* Augusius. *Diehl.*

Aucustus, -a, -iānus *sim. v. sub* Augustus.

Aucusus *v.* Aucusi.

audācia, -ae *f. ab* audax. PAVL. FEST. 20 audacia ab avide, id est cupide, agendo est dicta. *vocabulum passim in oratione pedestri adhibitum, raro apud poetas dactylicos (deest ap.* LVCR. VERG. HOR. LVCAN. SIL. MART. *al.; habentur exempla apud* TIB. *1,* PROP. *2,* OV. *10,* PETRON. *1,* VAL. FL. *1,* STAT. *4* [*+ 1 dub.*], IVV. *2,* PRVD. *1,* CLAVD. *5*). *pluraliter*: *v. p. 1242, 78 sqq.* *de significatione*: CIC. inv. 2, 165 *v. p. 1241, 30* QVINT. inst. 5, 10, 34 *v. p. 1241, 82.* HIER. epist. 98, 21 audacia . . . , ut mihi quidem videtur, . . . absque sensu et cogitatione sententia, procul a se fugans gubernatorem perturbationum animum. NON. 442 audacia temeritatis est, audentia fortitudinis (*cf.* 242). *ibid.* quamquam et audaciam pro fortitudine positum legerimus. AGROEC. gramm. VII 121, 13 temeritas sine consilio dicitur, audacia post consilium (ISID. diff. 1, 556 BEDA gramm. VII 293, 6). audacia, audax *tam in laudem quam in vituperationem accipi possunt, cf.* MAR. VICTOR. rhet. p. 167, 17 audax potest interdum et pro bono accipi, temerarius non nisi malus. audacia ergo duplex est. nam et ille, qui in prosperis rebus temere aliquid adgreditur, audax est, et ille, qui provisis rationibus fortiter aliquid incipit, audax est (*ibid.* audacia duplicem frontem habet). *sic audacia laudatur militum, ducum, respuitur civium turbantium rem p. (Saturnini, Catilinae, Clodii, Antonii, sim.), migrantium leges (sic passim in constitutionibus principum inferioris aevi), haereticorum (ap. script. eccl.).* GLOSS. θάρσος (θράσος), τόλμα, intemperantia. V 531, 17 audacia, nunc: impotentia (*'scr.:* impudentia: *cf. Ter. Eun. 525'. Goetz*). 632, 37 audacia inconsideratae mentis adsertio, quae hominem furibundum caecitatis impetu[m] praecipitem fer[i]t.

1 *iuxta ponuntur synonyma, vocabula eiusdem coloris, opposita, alia significationi arguendae apta*: PLAVT. Asin. 312 audacia usust nobis inventa et dolis. Capt. 287 propter avaritiam ipsius atque audaciam. Mil. 189 os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam, confidentiam, confirmitatem, fraudulentiam. 464 *nemo est* tanta audacia, qui aeque faciat confidenter quicquam quam mulier facit. CATO Char. gramm. I 229, 29 mirari eorum audaciam atque confidentiam. CIC. Quinct. 79 illinc . . . cupiditatem pugnasse et audaciam, hinc veritatem et pudorem . . . restitisse (*iuxta ponitur* cupiditas: inv. 1, 32 S. Rosc. 12. 101 div. in Caec. 6 Verr. 4, 152. 6, 39 dom. 115 prov. 43 *al.* Lael. 19. *opponitur* pudor: Cluent. 83 Phil. 13, 10). S. Rosc. 12 eo prorumpere hominum cupiditatem et scelus et audaciam, ut (*apponitur* scelus: inv. 2, 141 S. Rosc. 17. 28 div. in Caec. 6 Verr. 3, 71. 4, 152 *al.* Cluent. 23 Sull. 30 Sest. 22 *al.* Cael. 51 Pis. 46 Phil. 3, 13 rep. 3, 27 *al.*). S. Rosc. 55 metu contineatur audacia (*cf.* Tull. 11). 62 hominis . . . singularis audacia ostendatur . . . neque auda-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cia solum, sed summus furor atque amentia (*additur* furor: Verr. 6,188 Catil. 1,31 Rab. perd. 4 p. red. 1,19 Phil. 6,18 *al.* amentia: Verr. 2,54. 105. 3,104 *al.*). S. Rosc. 68 nisi praerupta (*cf. p. 1243, 31*) audacia *proferatur*, nisi tanta temeritas, ut (*app.* temeritas: inv. 1,5 Att. 10,1,4 p. red. 1,19 Pis. 39 Phil. 3,18). 118 par est avaritia, similis improbitas, eadem impudentia, gemina audacia (*app.* avaritia: inv. 1,32 S. Rosc. 101 *cf.* 75 Verr. 2,87 *al.* improbitas: Verr. 1,36. 3,71. 4,122 *al. cf.* Catil. 3,28. impudentia: S. Rosc. 95 Verr. 2,36 *al.* Caecin. 1 *al.* Cluent. 27 dom. 116 *al.* Flacc. 35 Phil. 2,4 *al.*). Verr. 3,48 nostis os hominis, nostis audaciam (Rab. Post. 34). 3,74 quamquam est incredibili importunitate et audacia. 3,109 tantam istius audaciam, tantam crudelitatem, tantam iniuriam (*cf.* 4,24 *al.* Sull. 78 dom. 116 Sest. 22 inv. 2,85 Att. 10,14,1). 4,7 istius ... nequitia et audacia (4,22. 24. *opp.* cuiusquam ... virtus et integritas. *cf.* p. red. 1,19 Sest. 92). Cluent. 15 o libidinem ... o audaciam (*cf.* Verr. 4,208 Catil. 1,13. 2,9 Lael. 19 *al.*). Caecin. 103 audaciae petulantiaeque (Font. 37. 40 Phil. 3,28). Cluent. 15 vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia (dom. 140 ne audaciae quidem locum ad timorem comprimendum fuisse). Sull. 78 num quod lateat facinus, num quae crudelitas, num quae audacia? (Cael. 1 Pis. 46). dom. 130 summa modestia et gravitate ..., scelere et audacia singulari. 141 insolentia dominatus extulerat animos et erat incredibili armatus audacia (Phil. 8,21 Antonii non solum audaciam et scelus, sed etiam insolentiam superbiamque). Vatin. 2 ferocitatem ... comprimerem et audaciam frangerem (23 in Gracchorum ferocitate et in audacia Saturnini). Pis. 46 fraus ... facinus ... scelus ... audacia. Ligar. 23 quid licentiae ... nobis tua liberalitas det vel potius audaciae. Phil. 6,6 novi violentiam, novi impudentiam, novi audaciam. CIC. inv. 2,83 augendo eius, in quem referet crimen, culpam et audaciam. *nota* 2,165 audacia, quae fidentiae ... finitima est. *ibid.* fidentiae contrarium est diffidentia et ea re vitium est; audacia non contrarium, sed appositum est ac propinquum et tamen vitium est. part. 81 fortitudinem audacia imitatur. 115 communis ... locus: audaciam temeritati, non prudentiae esse coniunctam. div. 2,114 videbatur ... exercitus ... et audaciae plus habere ... et roboris. off. 1,63 animus paratus ad periculum ... audaciae potius nomen habeat quam fortitudinis. epist. 1,10 cum his temporibus audacia pro sapientia liceat uti. SALL. Catil. 3,3 pro pudore, ... abstinentia, ... virtute audacia, largitio, avaritia vigebant. 51,37 maiores ... neque consili neque audaciae ... eguere. 52,11 malarum rerum audacia fortitudo vocatur (*sc. ab improbis*). 61,1 quanta audacia quantaque animi vis fuisset in exercitu Catilinae. Iug. 7,5 et proelio strenuus erat et bonus consilio, quorum alterum ex providentia timorem, alterum ex audacia temeritatem adferre plerumque solet. 14,11 intoleranda audacia, scelere atque superbia. OV. epist. 15,73 subito ... audacia venit nec timui ... notare. 18,89 unde novus timor hic, quoque illa audacia fugit? met. 9,527 in vultu est audacia mixta pudori. trist. 3,9,17 ingens audacia menti, pallor in ... ore. LIV. 1,12,2 *dux* rem Romanam ... animo atque audacia sustinebat. 1,46,6 nihil materiae ... neque ad cupiditatem neque ad audaciam. 2,47,6 desperatio Tuscis rabiem magis quam audaciam accendit (32,23,9). 2,55,10 iniurias suas, vim plebis, Voleronis audaciam. 3,11,4 temeritati audaciaeque (4,2,11 *al. nota* 44,6,4). 3,12,7 fervorem et audaciam aetatem cotidie magis auferre. 3,26,4 crevit ex metu alieno, ut fit, audacia (39,25,12). 3,41,2 violentiae eorum pari resisteretur audacia. 8,19,7 sine consilio, sine audacia depugnat (21,4,5. 21,57,3 *al.*). 9,12,8 tutior ... eis audacia fuit quam ... ceteris pavor (26,3,4). 9,34,22 *te* nec lex nec pudor coercet; virtutem in superbia, in audacia ... ponis. 21,56,5 aliis timor hostium audaciam ... fecit (*cf.* 23,26,9. 30,18,3 *al.*). 25,4,1 vi atque audacia. 25,4,5 furori atque audaciae. 25,23,17 cum priorum audacia dubiis ... animum faceret. 25,27,12 tanta audacia, tanta fiducia sui. 26,45,4 audacia atque alacritas hostium. 37,20,8 amentiam magis quam audaciam ... esse (*sc. temptare stationem hostium*). VITR. 6 praef. 6 maiores ... probatis *architectis* operam tradebant ... ingenuo pudori, non audaciae protervitatis committendum iudicantes. VAL. MAX. 6,2,5 quae in alio audacia videretur, in Catone fiducia cognoscitur. 9,7,2 pro impudentia et audacia! (9,15,2). SEN. dial. 1,1,6 filiorum nos modestia delectari, vernularum licentia; illos disciplina ... contineri, horum ali audaciam. 2,11,3 mancipiorum ... urbanitas in dominos contumeliosa, quorum audacia ... sibi in convivas ius facit. 3,1,7 libidinem metumque et audaciam dare sui signa et posse praenosci. 3,20,2 abest ... a fortitudine audacia, a fiducia insolentia *eqs.* 4,15,2 quae fortitudini apta erant, audaciae temeritatique consuescunt. benef. 1,10,2 in petulantiam et audaciam erumpat ... libertas. 7,26,5 audacia timidissimorum (*cf.* clem. 1,12,4). epist. 87,32 quae bona sunt, fiduciam faciunt, divitiae audaciam. 95,37 haec audacia ..., illa inertia (*ibid. supra*: pigros ... temerarios). 106,9 non timor retinet? non audacia inpellit? OCTAVIA 837 inquieta rapitur hinc audacia, hinc temeritate fertur in praeceps sua. PLIN. nat. 9,142 ubi licentiā audacia crevit. STAT. Theb. 9,781 tumor atque audacia gliscit. QVINT. inst. 5,10,34 pessimi adfectus, in quibus sunt ... audacia, metus. decl. 259 p. 58 audaciam *raptoris* pro iniuria tulit *puella*. PS. QVINT. decl. 8,10 hos indulgentiae temeritas, illos adiuvit desperationis audacia. IVV. 13,109 cum magna malae superest audacia causae, creditur a multis fiducia. TAC. Agr. 11 in deposcendis periculis ... audacia ..., ubi advenere, in detrectandis ... formido (hist. 2,41 ann. 4,51). hist. 2,31 Otho luxu saevitia audacia rei p. exitiosior. PLIN. epist. 4,7,3 recta ingenia debilitat verecundia, perversa confirmat audacia. SVET. Vesp. 8 milites ... victoriae fiducia ... ad omnem licentiam audaciamque processerant. FRONTO p. 62,1 N. diffidentia profecto audaciam prohibet. APVL. apol. 60 *accusatores* quamquam sunt solita (insolita *edd.*) audacia et importuna impudentia praediti, tamen ... nec ... ausi sunt ... nec. Plat. 2,4 prudentiam indocilitas impugnat, ... iracundiam (verecundiam?) audacia[m]. *nota* 2,5 fortitudo ... circumsistitur hinc audacia, inde timiditate; audacia quidem confidentiae fit abundantiā, metus vero vitium deficientis audaciae. TERT. anim. 57 *virtus dei* non ... communicabitur fidei et audaciae magorum. CLEM. ad Cor. 30,8 petulantia et audacia (αὐθάδεια; *cf. Wölfflin, Arch. 9, 1894, 83*) et contumelia et temeritas (*opp.* clementia et humilitas et mansuetudo). 57,2 elationem et superbiam, linguae ... audaciam. PORPH. Hor. sat. 1,5,51 *Sarmentus et Cicirrus* et urbanitate et audacia noti. TREB. trig. tyr. 10,7 vel audacia vel iudicium. IVST. 2,12,24 muliebrem timorem ... virilem audaciam. 27,2,7. 30,2,1 meretricis audacia ..., quam proterviorem ... stupra faciebant. AVSON. 419,41 audaciam quam malevolentiam malo reprehendi. 466,2 *Antinous* audacia et petulantia ceteros *procos* superaverat. VEG. mil. 3,22 suis fiduciam minuit et inimicis addit audaciam. HIER. epist. 130,5 cur pudicitiam tanto pavore defendis? libertate opus est et audacia. 92,5 putant insaniam fidem, audaciam fortitudinem. 112,11 qua ... fronte, qua audacia ... reprehendit. VVLG. I Macc. 4,32 da illis formidinem et tabefac audaciam virtutis eorum (θράσος ἰσχύος). II 8,18 armis confidunt ... et audacia (τόλμαις). AVG. civ. 7,26 p. 408 D. audacia vel petulantia poetarum. COD. Iust. 6,6,4 pr. (*a. 224*) vim et audaciam obiecisti. COD. Theod. 11,36,7 (*a. 344*) qui veritatem audacia vel acrimonia superet. 4,22,3 (*a. 389*) quos in ... furorem provexit audacia. SIDON. epist. 3,3,4 quos novissimos agmini non ignavia, sed audacia fecerat.

2 *alia exempla, quibus aut vis vocabuli illustratur aut aliquid de audacia praedicatur*: PLAVT. Most. 409 homini, cui nulla in pectore est audacia. Pseud. 1298 quae istaec audaciast, te sic interdius ... ebrium incedere? TER. Phorm. 977 tantane adfectum quemquam esse hominem audacia. CIC. Cluent. 183 si aut confidens astutia aut callida esset audacia, vix ullo eis obsisti modo posset. S. Rosc. 75 necesse est ex avaritia erumpat audacia. 85 vir et contra audaciam fortissimus et ab innocentia clementissimus. Verr. 6,139 furor ... quidam, sceleris et audaciae comes. Catil. 2,1 Catilinam furentem audacia, scelus anhelantem. Sest. 85 hominum cum egestate tum audacia perditorum. S. Rosc. 70 nihil esse tam sanctum, quod non aliquando violaret audacia. inv. 1,4 dicendi adsiduitas induit audaciam. PVBLIL. J 30 in rebus dubiis plurimi (-ma *codd.*) est audacia. SALL. Catil. 58,2 quanta cuiusque animo audacia natura aut moribus inest. 58,17 in proelio eis maxumum est periculum, qui maxume timent: audacia pro muro habetur (NON. 242 *ad h. l.* audacia consuetudinē temeritas dicitur. *cf.* CVRT. 8,13,13). PROP. 2,19,22 haec ... mihi sit lepores audacia molles excipere *venando*. 2,10,5 quod si deficiant vires, audacia certe laus erit: in magnis et voluisse sat est. OV. met. 8,82 tenebris ... audacia crevit (*cf.* SEN. amic. frg. 90 H.). 10,544 in audaces non est audacia tuta. LIV. 2,52,7 vir ... periculum audacia discussit. SEN. benef. 1,3,10 nomenclatori memoriae loco audacia est. PETRON. 119 vers. 57 inops audacia tuta est. VAL. FL. 2,264 optima facta dant animum, maiorque piis audacia coeptis. TAC. hist. 3,73 fuere, qui ... audaciam pro latebra haberent (*sim.* ann. 1,38. 11,26). APVL. met. 6,27 *anus* captā super sexum et aetatem audacia ... prehendit. AVIEN. ora 43 securitate roborante audaciam. VVLG. II par. 17,6 cum ... sumpsisset cor eius audaciam.
nota verbum audere *adiunctum*: TER. Andr. 613 qua audacia (fiducia *codd.*) id facere audeam. Eun. 958 qua audacia tantum facinus audet? CIC. Phil. 2,64 qui id auderet, quod omnium fugisset ... audacia (*cf.* 2,19). LIV. 1,48,1 qua tu audacia ... ausus es ...? 27,12,5 perfugae et audacia et audendi omnia necessitatibus pares. TAC. hist. 4,49 unam in audacia spem salutis, sed duo itinera audendi.

3 *metonymice*: *de audacter factis*: PLAVT. Cas. 626 tanta factu ... mira ... intus vidi, novam atque integram audaciam. Epid. 149 ego istuc accedam periclum potius atque audaciam. TER. Andr. 217 audire ... eorumst operae pretium audaciam. Phorm. 182. CIC. Cael. 1 nullum facinus, nullam audaciam, nullam vim in iudicium vocari. VAL. MAX. 3,2,20 felicem audaciae exitum. CELS. 3,20 *init.* prompta ad omnem audaciam mens. TAC. hist. 1,55 silentio proximi cuiusque audaciam exspectantes. 3,59 inhabilem labori et audaciae valetudinem. TERT. orat. 17 vultu ... in audaciam erecto. *sic numero plurali*: CATO Paul. Fest. 27,6 audacias. CIC. Catil. 2,10 non ... iam sunt mediocres hominum libidines, non humanae ac tolerandae audaciae. Sull. 76 quae flagitia, quas turpitudines, quantas audacias ... reperietis. Verr. 4,208 audacias atque (audaciam ac *Vatic.*) libidines. Att. 9,7,5 libidines, audacias, sumptus, egestates tot egentissimorum hominum. TAC. ann. 1,74 formam vitae ... celebrem miseriae temporum et audaciae hominum fecerunt. GILD. excid. Brit. 13 feralibus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vallatus audaciis. *audacia quasi ipsa agere dicitur*: OV. epist. 15, 267 nostra per has leges audacia fortiter isset. LIV. 1, 33, 8 carcer ad terrorem increscentis audaciae ... aedificatur. PHAEDR. app. 2, 11 ne sceptrum mundi raperet nostra audacia. SEN. contr. 1, 2, 4 ista ... ne armatum quidem timens audacia. EXVP. 6 non passus est Lepidi audaciam impune bacchari. OPTATVS 5, 1 p. 118, 9 baptisma vestra violavit audacia. PRVD. ham. 366 per aerium pendens audacia funem (*de funambulo*). 4 *de licentia oratorum et poetarum, maxime in fingendis vel usurpandis verbis*: CIC. de orat. 3, 36 exultantem verborum audacia. OV. met. 1, 175 si verbis audacia detur, haud timeam ... dixisse 'Palatia caeli'. STAT. silv. 3 pr. 5 audaciam stili nostri. TAC. dial. 6 extemporalis audaciae atque ipsius temeritatis vel praecipua iucunditas est. SVET. gramm. 10 obscuritatem Sallusti et audaciam in translationibus. HIER. epist. 53, 7 quadam facilitate verborum, immo audacia. MACR. sat. 6, 4, 17 inseruit ... Graeca verba, sed non primus hoc ausus: auctorum enim veterum audaciam secutus est. 6, 5, 4 illud audaciae maximae videri potest, quod ait *Vergilius* ... 'liquidi ignis'. *sim.* PETRON. 2 Aegyptiorum audacia (*sc. ingenium*) tam magnae artis (*i. picturae*) compendiariam invenit. 5 *de bestiis*: OV. hal. 75 *canibus* est audacia praeceps. SEN. epist. 76, 8. TERT. anim. 8 aquilae ... ut ... natorum ... generositatem de pupillarum audacia iudicent (*i. si solem intueri audeant*). 6 Audacia *personata*: CLAVD. 3, 34 caeco praeceps Audacia vultu. 10, 81 Pallor et in primis titubans Audacia furtis.

iuncturae et structurae: *epitheta* (*potiora; alia v. supra*): TRAG. inc. 59 istius ... malitiosam audaciam. PLAVT. Men. 713 hominis impudentem audaciam (TER. Haut. 313 PHAEDR. 3, 5, 9). TER. Phorm. 134 iocularem audaciam. SIS. hist. frg. 114 dementem. CIC. Catil. 1, 1 effrenata ... audacia. har. 4 audaciam tam immanem (Phil. 2, 68 *al.*). prov. 8 urbana (*i. in urbe exercitata*). Phil. 9, 15 scelerata. S. Rosc. 68 praerupta (prorupta *al.*). agr. 2, 37 audaciae decemvirali. Catil. 2, 28 vis manifestae audaciae. SALL. Catil. 25, 1 virilis audaciae facinora *Sempronia commiserat*. 32, 2 promptam audaciam (CVRT. 8, 11, 8 *al.* AMM. 17, 12, 8 *cf.* TAC. ann. 1, 57. 14, 40). TIB. 1, 4, 13 fortis ... audacia. OV. epist. 17, 195 felix (LIV. 10, 33, 7 non infelix. SIDON. epist. 1, 11, 6). LIV. 1, 46, 6 *muliebris* (CAPITOL. Opil. 10, 1). 23, 26, 9 repentina. 28, 22, 14 vecordi audacia. 29, 32, 12 audacia ingenti. 38, 25, 8 audaciae expertae. 44, 4, 8 pertinaci audacia. 44, 6, 4 non ⟨in⟩consultam audaciam. VAL. MAX. 1, 6, 7 Flamini ... praecipitem audaciam (AMM. 20, 11, 16. 30, 4, 10 CLAVD. 3, 34 rapt. Pros. 1 pr. 9. *cf. l. 31*). 2, 6, 14 Cimbricam. 6, 2 ext. 2 facetam. 9, 1, 3 legum victrix audacia. SEN. dial. 6, 16, 2 insignem audaciam *Cloeliae*. 10, 6, 2 praecoquem. OCTAVIA 837 inquieta. CVRT. 6, 11, 2 stolida (TAC. hist. 4, 15). PETRON. 119 vers. 57 inops (*i. inopum*). PLIN. nat. 6, 208 pacata. FRONTIN. strat. 4, 5, 4 inopinata. IVV. 3, 73 audacia perdita. TAC. dial. 6 extemporalis (*v. supra l. 12*). ann. 14, 1 vetustate imperii coalita. 14, 23 hostilem (14, 40). APVL. met. 2, 29 praesentem. 3, 4 oborta divinitus audacia. 7, 25 valida. COMM. instr. 1, 18, 17 damnabilis. EDICT. Diocl. 1, 30 utilitatibus publicis insidiatricem audaciam. COD. Iust. 4, 33, 4 (3) (*a. 294*) ex ... incivili debitoris audacia. CORP. V 2781, 18 (*saec. IV*) tam atrocis audaciae. AMM. 25, 6, 14 efficacis audaciae. 21, 13, 13 perniciosam. VEG. mil. 1, 20 acriorem. CLAVD. carm. min. 23, 7 petulans (*syn.* liberior ... lingua). carm. min. 53, 107 sublata (*i. superba*). AVG. civ. 9, 8 p. 379 D. pervicaci audacia. COD. Theod. 15, 4, 6 (*a. 388*) tyrannica (*cf.* SPART. Pesc. 1, 2). SIDON. epist. 4, 3, 10 grandis. *adduntur genetivi*: *personarum*: *passim, ut* TER. Eun. 994 meretricum. CATO Gell. 3, 7, 12 eorum (*militum*). CIC. Vatin. 23 Saturnini. Att. 7, 13^{a}, 1 perditi civis (*i. Caesaris*). 10, 1, 4 improborum. ASCON. tog. cand. p. 83 B. Catilinae et Antoni. PETRON. 94 tonsoris. TERT. anim. 57 magorum. HIER. epist. 147, 3 perditae mentis. *rerum*: CIC. Flacc. 38 testimonii. SALL. Catil. 52, 11 malarum rerum. VITR. 6 praef. 6 *v. p. 1241, 64*. SEN. dial. 11, 19, 2 salutationis. benef. 2, 30, 1 vitii. nat. 2, 42, 3 in tanta audacia scelerum (*cf.* PS. QVINT. decl. 11, 8). PS. QVINT. decl. 8, 10 *v. p. 1241, 84*. TREB. Gall. 7, 2 erat in Gallieno subitae virtutis audacia. AVSON. 400, 1 editionis. *nota* FAVON. p. 21, 30 reprehendi ... in ... temeritatis audacia. VEG. mil. 4, 39 cum privatarum mercium (*i. mercatorum navigantium*) festinat audacia. HIER. epist. 98, 8 tota cordis audacia. PAVLA Hier. epist. 46, 2 diabolicae ... frontis audacia. VVLG. I Macc. 4, 32 virtutis. AVG. civ. 9, 24 p. 495 D. praesumptionis. COD. Iust. 8, 4, 7 (*a. 389*) furoris. CORP. V 2781, 14 (*saec. IV*) sceleris. *gerundii*: CAES. Gall. 6, 34, 6 insidiandi. LIV. 21, 56, 5 ingrediendi flumen. QVINT. decl. 252 p. 35 peccandi. FLOR. 1, 18, 17 navigandi. VEG. mil. 1, 1 dimicandi. 1, 20. COD. Iust. 1, 11, 2 (*a. 385*) faciendi sacrificii. *ad aliquid* (*faciendum*): CIC. Phil. 13, 10 in illis ... ad omne facinus immanis audacia. LIV. 21, 4, 5 plurimum audaciae ad pericula capessenda. FRONTIN. strat. 4, 5, 7 ad erumpendum. TAC. ann. 15, 4 ad exsequendas obsidiones.
in aliqua re: CIC. Verr. 5, 99 cupiditatem, audaciam, amentiam, in eis praesertim sacris polluendis, quae. leg. 2, 37 audaciam in admittendis (in et inmittendis *opt. codd.*) religionibus foedis. SALL. Catil. 9, 3 audacia in bello. TAC. Agr. 11 *v. p. 1242, 2*. SVET. gramm. 10 *v. supra l. 13*. audacia est *facere aliquid* (*i. faciendi aliquid*): SEN. dial. 2, 11, 2 ut illis audacia sit ... despicere. STAT. Theb. 9, 537 non ... ensem ... audacia cuiquam tangere. 12, 10. *vocabulum additur substantivis*: PLAVT. Amph. 367 audaciai (-ae *codd.*) columen. CIC. Catil. 1, 31 furoris et audaciae maturitas. 2, 14 a me spoliatus armis audaciae. LIV. 2, 10, 5 miraculo audaciae (5, 46, 3). PS. APVL. Ascl. 25 audaciae mala (*sc. bella, rapinae, fraudes*). TREB. trig. tyr. 2, 3 vel virium vel audaciae terrore. AMM. 28, 1, 31 incitamenta. VVLG. II Macc. 13, 18 accepto gustu audaciae (εὐτολμίας). *gen. abl. modi*: CAES. Gall. 1, 18, 3 Dumnorigem, summa audacia ..., cupidum rerum novarum. 7, 5, 1 summae hominem audaciae. civ. 3, 104, 2 SALL. Catil. 18, 4. SEN. contr. 1, 2, 3 cuius audaciae es, puella? *nota*: PS. SALL. in Tull. 1 Tullius ... leges [p. r.] audacia defendit. *iuncturae verbales*: *audaciam coercere, sim.*: SIS. hist. frg. 114 reprimere (SEN. epist. 95, 37). CIC. Phil. 2, 9 coercere (CELS. 3, 18 p. 100 OROS. hist. 6, 11, 30). Tull. 11 ut metu comprimeretur audacia (Mur. 79 Phil. 10, 41 epist. 15, 4, 10). S. Rosc. 55 ut metu contineatur audacia (IVST. 30, 2, 1). Phil. 13, 29 contudi et fregi ... audaciam (frangere: LIV. 25, 28, 11 QVINT. inst. 2, 16, 7 AMM. 31, 16, 7 VEG. mil. 3, 17). Mur. 80 debilito. Mil. 30 vi victa vis vel potius oppressa virtute audacia est. BELL. Afr. 31, 6 minuebat audaciam (LIV. 25, 18, 3 *al.*). VLP. dig. 39, 4, 12 pr. ad compescendam ... audaciam (EDICT. Diocl. 2, 17). *audaciam deponere et sumere*: CIC. Catil. 1, 4 vivis non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. CAES. civ. 3, 26, 1 adhibita audacia (VITR. 6 praef. 4). SALL. Iug. 94, 2 audaciam addere (VEG. mil. 3, 22). VEG. mil. 1, 20 sumat (IVST. 27, 2, 7 COD. Iust. 1, 11, 2 *a. 385*). LIV. 2, 47, 8 crescit audacia (PLIN. epist. 9, 33, 6 AMM. 19, 8, 3 VEG. mil. 3, 9 *al.* CLAVD. rapt. Pros. 1 pr. 9. *cf.* LIV. 1, 33, 8 increscentis audaciae). PLIN. nat. 34, 38 evecta ... est. STAT. Theb. 9, 781 gliscit. AMM. 14, 2, 1 *adolescit*.

synonyma: animus (*adde*: LIV. 25, 18, 3), confidentia (*adde*: QVINT. decl. 343 p. 355), cupiditas, fidentia, fiducia (*adde*: QVINT. decl. 351 p. 380 NON. 242 *cf.* LIV. 30, 29, 4), fortitudo (*nota*: NON. 442), frons, improbitas, impudentia (*cf.* QVINT. decl. 262 p. 72), insolentia, libertas, licentia (*adde*: IVST. 30, 2, 1), os, petulantia, (procacitas, protervitas, praesumptio), rabies, temeritas (*adde*: CVRT. 8, 13, 13 PETRON. 82 VLP. dig. 39, 4, 12 pr.; *de differentia cf. p. 1240, 54*), tumor, violentia, (virtus).

opposita: consilium, diffidentia, formido (*adde*: VEG. mil. 3, 21), iudicium, ignavia, metus (*adde*: SEN. epist. 10, 2 EDICT. Diocl. 2, 17 CLAVD. rapt. Pros. 1 pr. 9), modestia (*cf.* LAVD. [Turiae] 2, 6), pallor, pavor, providentia, prudentia, pudor (*adde*: VEN. FORT. carm. praef. 3), timiditas, timor, verecundia (*adde*: SEN. dial. 11, 19, 2).

Audacilius, Audacius *v.* Audius *et* Audax.

audāciter, audācter *v.* audax. **Audactus** *v. sub* Audax.

audāculus, -a, -um [*ab* audax *deminutive. Th.*]. PAVL. FEST. 27 audax deminutivum facit audaculus. PETRON. 63 hominem Cappadocem ... valde audaculum. SVLPIC. APOLL. Gell. 15, 5, 4 ille ... rabula audaculus. GELL. 5, 21, 4 reprehensor audaculus verborum. *Hey.*

Audaeus *v.* Audius.

Audagus *cogn. barb.* CORP. VII 295 (*contulit Hübner*) deo Blatucaro Audagus v. s. p. s. s. '*utrum* Audagus *an* Aupagus *legendum esset mihi non liquebat*'.

Audahari *v.* Autharit.

Audalea, -ae. CORP. II 5008 (*in agro Olisiponensi*) Iuliae Severae Audaleae (*gen.*): '*gentilitatis sive patriae indicationem continet*'.

Audariātae *v.* Auderiatae.

Audaristēnsēs, -ium *incolae Paeoniae cuiusdam oppidi in Macedonia.* PLIN. nat. 4, 35. *cf. Ptol. 3, 12, 31 Pelagonum oppidum* Αὐδάριστος (*v. l.* Ἀνδάριστος) *et* TAB. Peut. 7, 5 Euristo (RAVENN. p. 196, 10 Euriston).

Audarus, -ī *cogn. barb.* CORP. III 8009 (*in Dacia*) P. Ael(ii) Val(ens) e⟨t⟩ Audarus. *Diehl.*

Audās *v.* Audax. **Audasius** *v.* Audius.

Audatī (*gen.*) *v.* Audius.

audāx, -ācis *adi. subst.* [*ab* audere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 118, 23 audeo audax. 140, 8. *inde a* NAEVIO. PRISC. gramm. II 340, 4 hic et haec et hoc audax. GRAMM. suppl. 81, 12 audax audacis. CHAR. gramm. I 27, 16 ab hoc audace et audaci. PRISC. gramm. II 340, 4. audace (*subst.*): VVLG. Sirach 8, 18. 19. audaci: ENN. ann. 401. *passim* (*v. Georges, Wortformen*). audacia: CIC. Verr. 2, 141 *al.* audacium: ROMAN. Char. gramm. I 129, 4. PRISC. gramm. II 361, 2 difficile ... invenies audacum pro audacium. CIC. S. Rosc. 7 *al.* audacium (audacum *nusquam inveni*). *audacior*: GRAMM. suppl. 78, 29 hic et haec ... audacior. 78, 31 audax audacius (*adi. adv.*). 79, 9 PLAVT. Amph. 153. 818 Men. 631 *al.* CIC. Cluent. 48 Catil. 2, 9 Phil. 2, 1 *al.* OV. epist. 16, 257 LIV. 25, 28, 23 *al.* VAL. MAX. 4, 7, 1 CELS. 2, 7 p. 42 SEN. dial. 9, 17, 8 COLVM. 12 praef. 6 PETRON. 131 PLIN. nat. 28, 36 QVINT. inst. 8, 6, 67 *al.* IVV. 6, 284 VLP. dig. 47, 4, 1, 1 CAPITOL. Gord. 15, 3 FILASTR. 32, 5 VEG. mil. 2 pr. *al.* SVLP. SEV. Mart. 13, 3 *al.* SIDON. epist. 5, 7, 6. *audacissimus*: PLAVT. Asin. 521 Aul. 745 Pseud. 288 TER. Eun. 948 CALVVS Iul. Sev. rhet. 19 p. 366, 6 CIC. S. Rosc. 2 inv. 1, 103 *et saepe.* SALL. Iug. 31, 16 OV. met. 3, 623 VAL. MAX. 3, 2, 23 *al.* SEN. nat. 4, 2, 15 VLP. dig. 37, 10, 1, 5 APVL. met. 3, 14 TERT. scorp. 10 *al.* AMM. 26, 6, 12. *nota*: PLAVT. Men. 731 multum audax. CIC. Caecin. 2 audax praecipue. nimium audax *et sim. v. infra.* GLOSS. τολμηρός, θρασύς, αὐθάδης, temerarius, fortis,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qui periculum non timet (*cf. infra et* NOT. Tir. 43,39). *vocabulum et vituperativum est et laudativum, illud vero saepius: nota* CIC. Phil. 14,7 'de improbis', inquit *Antonius*, 'et audacibus *supplicium decernimus*'; nam sic eos (*cives*) appellat ...: quae sunt urbanarum maledicta litium, non inustae belli internecivi notae. testamenta, credo, subiciunt *etc.* ...; his enim vitiis affectos ... malos et audaces appellare consuetudo solet. MAR. VICTOR. rhet. p. 167,16 *v. sub* audacia *p. 1240, 57.* SERV. Aen. 8,110 audacem ... dicit ubique Vergilius, quotiens vult ostendere virtutem sine fortuna: unde etiam Turnum audacem vocat (*similia ad* 4,615. 9,3. 12,786). PS. FRONTO diff. gramm. VII 521,15 temerarius sine respectu salutis obicit se periculis, audax sine ratione impetum facit. ergo audax non providet, temerarius non timet. ISID. orig. 10,7 audax proprie pro arrogante ponitur. diff. 1,59 audax non timet, temerarius non aestimat periculum. DIFF. ed. Beck p. 41,114 audens rationem ut ducem sequitur; audax, qui periculum non timet; temerarius, qui periculum non aestimat et sine consilio agit.

1 *de hominibus: ponitur vel praedicative vel absolute substantivorum more*: NAEV. com. 118 pessimorum pessime, audax, ganeo, lustro, aleo. PLAVT. Amph. 837 audacter iuras. :: quae non deliquit, decet audacem esse, confidenter ... et proterve loqui. Bacch. 949 Vlixem ... fuisse et audacem et malum (*de iunctura cf.* Men. 731 Mil. 307 Most. 1078 SIS. hist. frg. 110 RHET. Her. 4,16 CIC. Sest. 139 Phil. 14,7). Men. 731. 1050 men ... convenisse te, audax, audes dicere? Pseud. 288 surruperet...patri, audacissume? (TER. Eun. 948). Rud. 711 minitatur audax? ACC. carm. frg. 11 falsidica, audax, gnati mater pessimi. RHET. Her. 4,23 *mulierem* facit ... intemperantia audacem. 4,65 sedes, ... audax? CIC. Quinct. 56 quo te nomine appellemus? improbum? ... malitiosum? ... fraudulentum? ... audacem? cupidum? perfidiosum? vulgaria et obsoleta sunt. S. Rosc. 7 audacium sceleri resistatis (inv. 1,4 audacibus). 87 quam sis audax ..., hinc omnes intellegere potuerunt, quod. Verr. 2,1 tam audacem, tam amentem, tam impudentem (*cf.* Caecin. 2 Verr. 4,169 Pis. 66). 5,111 sceleratissimi et audacissimi (Scaur. 2,5). Cluent. 48. 70. Sull. 71 audax, petulans, libidinosus. Phil. 2,1 audacior quam Catilina, furiosior quam Clodius. Vatin. 18 quem ex ... tribunis plebis, quicumque seditiosi fuerunt, tam audacem ... fuisse, ut. Phil. 13,12 inconsiderati fuit, ne dicam audacis, ... attingere. part. 112. fin. 1,61 alii petulantes, alii audaces, protervi, iidem intemperantes et ignavi. nat. deor. 2,145 fortem, ignavum, audacem timidumque cognoscunt *oculi.* ac. frg. 12 depugnare cum facinorosis et audacibus (Phil. 12,15 tot tam impii, tam audaces, tam facinerosi). rep. 1,68 *tyrannos* si boni oppresserunt, recreatur civitas; sin audaces, fit ... factio. ad Q. fr. 3,9,1 licentia ... audacium. CATVLL. 50,18 audax cave sis precesque nostras ... despuas. NEP. Lys. 1,3 Lysander ... cum ... semper factiosus audaxque fuisset. HOR. sat. 1,1,30 nautae ..., per omne audaces mare qui currunt. 2,5,29 epist. 2,2,51). sat. 2,3,165 non est periurus neque sordidus ..., verum ambitiosus et audax. LYGD. 3,5,8 non ego temptavi ... audax laudandae sacra docere deae. PANEG. Mess. 52. PROP. 1,15,27 Cynthia, ... oblitos parce movere deos audax (3,8,5). 3,7,28 et audaci tu timor esse potes. OV. epist. 19,54 aut esses formosa minus, peterere modeste: audaces facie cogimur esse tua. met. 10,544 in audaces non est audacia tuta. trist. 1,4,4 audaces cogimur esse metu (fast. 3,644 SEN. dial. 3,13,4 *cf.* nat. 2,59,5). Pont. 1,1,37. LIV. 5,16,10 insiste audax hostium muris. VITR. 10,16,1 alia ratione ad audaces et temerarios, alia ad diligentes, aliter ad timidos machinationes debent comparari. VAL. MAX. 3,2,23 destricto gladio audacissimum quemque ... depellens. SEN. Herc. f. 772 quo pergis, audax? Tro. 349 audacem malo poteram domare. 777. Med. 301 audax nimium, qui freta primus rate ... rupit. Phaedr. 117 pecoris ... ducem audax amasti, *Pasiphae.* 920 pudor impudentem celat, audacem quies. dial. 3,7,11 *ira* misit ... in pericula audaces. 3,13,3 facit ... protervos et audaces. 5,41,3 audaces in honore sunt, placidi pro inertibus habentur. benef. 4,27,2 ne audacem quidem timoris absolvimus. nat. 4,2,15 fugax *est* animal *crocodilus* audaci, audacissimum timido (*isdem paene verbis* AMM. 22,15,20). COLVM. 12 pr. 6 sexum *muliebrem natura* ... timidiorem reddidit ..., virum ... fecit audaciorem. 7,6,9 magister ... pecoris ... alacer atque audax esse debet. 10,216 LVCAN. 1,382 *al.* PLIN. nat. 2,141 imperare naturae (*dat.*) sacra (*subi.*), audacis est credere. VAL. FL. 7,573 horruit audax qui modo ... flebat. HOMER. 498 in medios audax se proripit hostes. STAT. Theb. 2,467. 8,583. MART. 4,43,2 non sum tam temerarius nec audax. QVINT. inst. 7,2,28 *accusator* si audacem, petulantem, crudelem, temerarium ostenderit *reum.* decl. 377 p. 419 parricida non solum audax debet esse, sed etiam temerarius. IVV. 6,399. TAC. hist. 1,25 callidos audacesque. 1,48 audax, callidus, promptus *eqs.* ann. 6,3. 14,58 (*opp.* bonos). VLP. dig. 37,10,1,5 audacissimus quisque. 47,4,1,1 spe audacior factus. DOCTR. apost. 3,6 noli fieri audax (αὐθάδης) nec male sapiens. HERM. Pal. sim. 5,4,2 audax valde (HERM. vulg. valde audax) es ad interrogandum (αὐθάδης ... εἰς; *cf. Thielmann, Arch. 8, 1893, 275*). COMM. apol. 319 ille (*latro i. diabolus*) ... audax et ... saevus ut hostis. AMM. 27,11,2 erat ... timidus ad audaces, contra timidos celsior. 31,10,10 inter alios audaces et fortes. 16,12,10 iuventutem impigram esse convenit et audacem (*opp.* consultam). VEG. mil. 3,9 utrum temerarii an cauti, audaces an timidi *hostes sint.* VVLG. Sirach 8,18 cum audace non eas in via. 8,19. 22,5 patrem ... confundit audax (ἡ θρασεῖα). II Petr. 2,10 audaces, sibi placentes (τολμηταί, αὐθάδεις) sectas non metuunt. CLAVD. carm. min. 41,11 audax ... peccasse videbor. SVLP. SEV. chron. 2,50,2 fuit audax, loquax, impudens. GREG. TVR. Mart. 2,40 audax audeo (*sc. scribere de Martino*). ORIBAS. syn. 5,49 *cordis calidi* audax et foriosus vel impetosus. *ibid.* timidi ... et non audaces. *nota phrases*: PLAVT. Amph. 818 quid illac impudente audacius? Men. 631 nihil hoc homine audacius. Mil. 307 quid peius muliere aut audacius? CIC. dom. 80 quid te audacius? IVV. 6,284 nihil est audacius illis (*mulieribus*) deprensis, iram atque animos a crimine sumunt. *substantivis attributive appositum*: ENN. praetext. 3 agros audaces depopulant servi, dominorum domini. PLAVT. Amph. 153 qui me alter est audacior homo aut qui confidentior ..., qui hoc noctis solus ambulem? (Mil. 313). 985 Asin. 565. 521 mulierem audacissimam. Aul. 745 *v. sub* audeo. TER. Eun. 709 o scelestum atque audacem hominem! CAECIL. com. 250 nimis audacem nimisque bardum barbarum. CIC. inv. 1,4 temerarii atque audaces homines (*cf.* MAR. VICTOR. rhet. p. 167 *ad h. l.*). Verr. 1,7 homo audacissimus atque amentissimus (4,40. 126). 5,7 homines ... cupidi ... improbi ... audaces (*opp.*: integris, innocentibus, religiosis). Cluent. 42 hominem tam audacem, tam nefarium, tam nocentem. Catil. 3,17 hominem tam acrem, tam audacem *eqs.* Mur. 17 altero improbissimo atque audacissimo, altero modestissimo atque optimo viro. Sest. 20 tribunum ... furiosum et audacem ..., fortem et gravem consulem. Sull. 81 improbo homini ... audaci (Cael. 14 Sest. 139 Pis. 70 *cf.* Verr. 4,176). p. red. 2,1 (*app.* scelerati. Phil. 1,5). Sest. 100 (*app.* perditi. Phil. 5,13 hominem audacissimum et perditissimum. *cf.* Verr. 2,20). Mil. 32 in illa ... tam audaci, tam nefaria belua (*Clodio*). Phil. 2,78 nequam hominem audacemque. 12,19. 8,16 *Clodium* perniciosum civem, sceleratum, ... impium, audacem, facinerosum. VERG. Aen. 7,409 audacis Rutuli (*Turni*; 9,3 *cf.* SERV.). 8,110. 12,786 audaci nymphae (*Iuturnae; v. p. 1245, 8*). HOR. carm. 1,12,21 *v. p. 1248, 42.* 3,4,56 Enceladus iaculator audax. 3,27,28 Europe ... fraudes palluit audax (PORPH. ad ludum audax). sat. 1,10,76 audax ... Arbuscula *mima.* ars 237 TIB. 2,1,72. PANEG. Mess. 98 audacis ... certamina Martis. OV. epist. 12,14 audacis ... viros (*Argonautas*). met. 5,451 duri puer oris et audax. 12,210 audaci Ixione. 13,196 Ib. 504. LIV. 24,23,9 duces regios ... egentes ... atque audaces. SEN. contr. exc. 3,9 nequissimum servum, audacem, infestum sibi. VELL. 2,45,1 Clodius, homo ... audax (*cf.* 2,48,3). SEN. Tro. 1151 audax virgo (*Hermione*). Med. 346 Tiphys. 841 Hecate. Phaedr. 94 audacis proci (*Perithoi, cf.* STAT. Theb. 8,54. *ibid.* Perithoi temerarius ardor). Oed. 597 intrepidus senex audaxque. LVCAN. 5,478 ductor erat cunctis audax Antonius armis. VAL. FL. 5,497 audacem Bacchum (*sc. cum Indis gerentem bellum*). 6,423 *al.* STAT. silv. 1,3,28 audaci victos delphinas ephebo (*sc. Leandro.* MART. epigr. 25^b, 1. 14,181). 1,6,57 audax ... ordo pumilorum *pugnantium.* Theb. 2,370 Tydeus. 10,895 Tritonia. 12,800. MART. 5,48,4 audaci questus de Phaetonte pater. 10,2,9 audax ... mulio. AVREL. ad Front. p. 41,1 N. temerarium consultorem ... audacem puerulum. APVL. met. 9,23 audacissima uxor. 10,26. TERT. scorp. 10 audacissime haeretice. pudic. 16 anim. 25. CAPITOL. Gord. 10,5 per audacissimos quaestorem et milites (*v. adnot. Peter*). AMM. 26,10,5 milites missi sunt audaces et prompti. 27,10,3 Vithicabius rex ... specie quidem molliculus et morbosus, sed audax ⟨et⟩ fortis. PHYSIOGN. 53 indicium hominis cum timiditate audacis, qui graece θρασύδειλος dicitur. *de oratoribus: v. p. 1248, 15.* *de populis*: VERG. Aen. 4,615 bello audacis populi (*Rutulorum*) vexatus (*cf.* SERV.). 9,517 audaces Rutuli. PANEG. Mess. 138 non te ... remorabitur ... latis audax Hispania terris. LIV. 45,23,14 gentes ... aliae iracundae, aliae audaces, quaedam timidae. *ibid.* 15 Atheniensium populum fama est celerem et supra vires audacem esse ad conandum. AMM. 23,6,83 natio ... ita audax et ad pulveres Martios erudita. *de animo*: ENN. ann. 401 Hannibal audaci cum pectore de- me -hortatur. ACC. trag. 645 animo audaci ... proripit sese ferox. SALL. Catil. 5,4 *Catilinae* animus audax, subdolus. VERG. Aen. 7,475 Turnus Rutulos animis audacibus implet. LIV. 33,33,8 hoc spe concipere audacis animi fuisse. SEN. dial. 9,17,1 LVCAN. 7,246. PLIN. nat. 17,98 audaci ingenio. *sim.* 19,4 audax vita, scelerum plena! TAC. ann. 4,1. AVIEN. Arat. 926 animis audacibus. SEN. Ag. 953 hostis parentis, impium atque audax caput (*Electra*). benef. 6,24,1 *parentes* audacem iuventam *liberorum* frugalitati ... adplicant.

2 *de bestiis*: HOR. carm. 3,18,13 inter audaces lupus errat agnos. TIB. 1,10,35 audax Cerberus. PROP. 2,19,20 canes. GRATT. 519 audax et patiens operum (*equus?*). SEN. Phaedr. 35 genus ... audax avidumque ferae (*sc. canes Spartani*). 339 venere instinctus suscipit audax ... bella iuvencus. Ag. 684 alcyones ... credunt ... pelago audaces. 740 audacis leae. SEN. nat. 4,2,15 *v. p. 1245, 65.* PLIN. nat. 11,183 audacia *existimantur animalia,* quibus parvum *cor* est, pavida, quibus praegrande. SIL. 4,123 audaci ... volucri (*accipitri*). PLIN. paneg. 81 certare ... cum audacibus *feris* robore. VVLG. sap. 11,18 audaces leones. CLAVD. 8,384 vitulus.

3 *de corporis partibus*: VERG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Aen. 7, 114 violare manu malisque audacibus orbem ... crusti. PROP. 3, 16, 6 manus. OV. epist. 11, 40 medicamina nutrix attulit audaci ... manu. 17, 49 daret audaces utinam mihi Daedalus alas (SIL. 12, 103 *Daedalus* audacis exuit alas). met. 7, 117 dextra. trist. 2, 268. GERM. 11 audacis in caelum tollere vultus. SEN. Herc. f. 247 *v. p. 1248, 27.* Oed. 960 violentus audax vultus (dial. 3, 1, 3 audax et minax voltus). SIL. 17, 528 audacis adicit ... motus *effigiei.* AVIEN. Arat. 1769 audacibus ... pinnis. VVLG. Sirach 21, 8 lingua audaci (AVG. serm. ed. Mai 102, 1). CLAVD. 1, 88 audacem retegit mammam *Roma personata.* IVLIAN. epit. novell. 107, 3 (373) si ... parentibus ... audaces manus imponat. AVIAN. fab. 7, 6 audaci volnera dente dabat *canis.* 4 *de plantis, aliis rebus corporalibus*: COLVM. 10, 248 quae ... tuas audax imitatur, Nysie, vitis (*bryonias*). PLIN. nat. 17, 176 optimum ... matrem (*palmitem*) esse firmam, postea fetum audacem. STAT. Theb. 6, 104 audax abies. AVSON. 400, 3 palmes audacior. CLAVD. carm. min. 26, 22 contemptis audax ignibus herba viret. SEN. Med. 607 audacis ... carinae (*Argus*); *cf.* STAT. silv. 3, 2, 1 IVV. 10, 264 CLAVD. 26, 2. LVCAN. 10, 487 qua se protulit in medios audaci margine fluctus luxuriosa domus. SIL. 14, 200 quae nectareis vocat ad certamen Hymetton, audax Hybla, favis. STAT. silv. 1, 3, 67 audaci transcurris (*aqua Marcia*) flumina plumbo. 5, 3, 49 audacia saxa pyramidum. Theb. 3, 460 mons ... audaci seductus in aethera dorso. 4, 713 numquam in ripis audax Erasinus *fluvius. nota*: MART. 14, 94 tit. calices audaces (*i. viles; in quibus aliquid audeas*). nos sumus audacis plebeia toreumata vitri. *cf.* 12, 74, 3. APVL. met. 3, 14 nequissimus audacissimusque lorus iste, quem tibi verberandae destinasti, ... interibit. 5, 23 audax et temeraria lucerna, ... dominum aduris. SOL. 40, 8 sacrilegi certaminis factum et audaces in deum tibias *Marsyae.* CLAVD. 8, 184 visa ... medio ... audax stella die. 7, 56 remis audacibus. 5 *de rebus incorporalibus, maxime actionibus* (*saepe ap.* LIV. *qui vocabulum 19^ens coniungit cum rebus, 5^ens cum personis*): PLAVT. Aul. 460 facinus audax incipit, qui cum opulento pauper homine coepit rem (Mil. 309 TER. Andr. 401 Phorm. 156 *al. cf.* GLOSS. V 531, 22 audax facinus: improbum factum. LIV. 2, 12, 3 magno audacique aliquo facinore. 2, 54, 7 AVIEN. Arat. 1183 AMM. 21, 11, 3 *al.* SIDON. epist. 3, 12, 2). CIC. Quinct. 81 consilium ... tam cupidum, tam audax, tam temerarium (leg. frg. 2 magnum audaxque consilium). Verr. 2, 141 omnia (*quae fecit*) ... reperientur impudentia, amentia, audacia. 4, 169 hoc ... audacius esse aut impudentius. Sull. 72 huius factum aut commissum non dicam audacius, sed ... minus consideratum. fin. 2, 1 audax negotium, dicerem impudens. VERG. georg. 1, 40 audacibus adnue coeptis. Aen. 11, 812 lupus ... conscius audacis facti (*cf.* Hom. Il. 15, 586). OV. ars 2, 22 audacem pinnis repperit ille (*Daedalus*) viam (2, 77 audaci ... arte volat. met. 8, 223 audaci ... volatu. SEN. Oed. 908). *nota* met. 13, 378 si quid adhuc audax ex praecipitique petendum est. LIV. 9, 36, 4 tam audaci simulatione. 10, 32, 5 tam audax inceptum (26, 38, 10). 21, 39, 9 conatu tam audaci traiciendarum Alpium. 25, 37, 17 consilium ... temerarium magis quam audax (27, 45, 2 in speciem audacius, re ... tutius). 26, 38, 9 res. 27, 44, 1 tam audax iter consulis (*Neronis*). 35, 32, 13 consilia calida et audacia. 35, 34, 4 consilium ... spei ... non audacis modo, sed etiam impudentis. 35, 35, 5 *consilium* quamvis inopinatum, temerarium, audax. 36, 19, 7 haud parum audacis incepti. 42, 59, 7. VAL. MAX. 4, 7, 1 quod sequitur, multo audacius multoque periculosius. 7, 3, 9 tam audaci usurpatione imperii. 9, 11, 2 dictum. CELS. 2, 7 p. 42 ubi ... subita ... loquacitas orta est, et haec ipsa solito audacior. PHAEDR. 4, 7, 8 utinam ... nec ad professae mortis audacem viam fabricasset Argus ... ratem. SEN. dial. 2, 6, 2 audax ... promissum. 5, 2, 5 temeritatem audacis irae luit. 5, 7, 2 actiones ... audaces et inprobae. nat. 4, 3, 1. epist. 26, 6 est ... oratio etiam timidissimis audax. 40, 14 oratio pressa, non audax. LVCAN. 3, 144 audaci nimium desistere coepto. PETRON. 16 ostium non satis audaci strepitu exsonuit impulsum. PLIN. nat. 28, 36 spei ... audacioris (*de spe tamquam persona*: ANTH. 415, 16). VAL. FL. 7, 512 ora levant audaci laeta iuventa (*cf. p. 1246, 74*). STAT. Theb. 4, 260 prosilit audaci Martis percussus amore. *nota*: 6, 393 audax ... metus et fiducia pallens (842 audax fiducia). 7, 322 audaces effusus in iras. 8, 152 *fama.* 9, 623 *votum.* 9, 810 audaces pueri ... annos. IVV. 11, 201 iuvenes, quos clamor et audax sponsio ... decet. TAC. Germ. 24 quamvis audacis lasciviae (*i. saltationis inter gladios*). PLIN. epist. 7, 9, 4 audax ..., non tamen inproba ... contentio. AVREL. ad Front. p. 30, 3 N. satis ... audaci consilio et iudicio temerario. GELL. 3, 1, 6 tam inportuna tamque audaci argutia fuit ... Probus. APVL. apol. 89 o falsum (*subst.*) audax et nimium, o mendacium ... exilio puniendum (*ibid.* falsa audes). AVIEN. Arat. 222 repertorem medicinae audacis (*Aesculapium, quippe qui mortuos suscitaverit*). AVSON. 229, 3 audaci ingressus ... litora saltu. AMM. 24, 7, 7 audaces excursus. 20, 11, 21 audaci conflictu. VEG. mil. 2 pr. quid ... audacius, quam ... insinuare? HIER. epist. 3, 1 audacia satis vota. 124, 12 inquirere ... quamquam audax et temerarium sit. in Abac. praef. tam audaci voce ausus est deum ... provocare (*ibid. inf.* temeraria vox). CLAVD. carm. min. 51, 11 audax industria *Archimedis mundum machina imitantis.* AVG. civ. 18, 52 p. 340 D. audaci praesumptione. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 6 consilio. dial. 1, 18, 4 *flammae* tam audaci fide *sancti* victae *sunt.* 1, 14, 4. SIDON. epist. 4, 6, 1 coeptis audacibus. SEDVL. carm. pasch. 3, 125 audax fiducia. COD. Iust. 1, 2, 14, 3 (*a. 470*) audaci spiritu et mente sacrilega. *de stilo* (*qui periculum facit iudicii audientium*): CIC. de orat. 3, 156 illae *tralationes* paulo audaciores (SEN. epist. 114, 10 audax translatio. QVINT. inst. 8, 6, 11 audaci et proxime periculum translatione). HOR. carm. 4, 2, 10 per audacis nova dithyrambos verba devolvit. SEN. suas. 6, 10 sententiam dixit audacem. SEN. epist. 114, 1 sensus audaces et fidem egressi (*cf. Ernesti, lex. techn. p. 244*). STAT. silv. 4, 7, 27 nostra Thebais ... temptat audaci fide Mantuanae gaudia famae. QVINT. inst. 8, 6, 67 hyperbolen audacioris ornatus. 9, 2, 29 illa adhuc audaciora et maiorum ... laterum: fictiones personarum *eqs.* 9, 2, 32. 10, 1, 104 elatum ... spiritum et audaces sententias. 10, 5, 4 verba. 11, 1, 31 eloquentiae genus. PORPH. Hor. carm. 2, 13, 38 figura. *sim.* AVSON. 419, 81 in audacibus Graecorum fabulis. *sic de oratoribus, poetis ipsis*: CIC. orat. 81 tenuis orator ... nec in faciendis verbis erit audax et in transferendis verecundus. HOR. epist. 2. 1, 182 audacem fugat hoc terretque poetam, quod. QVINT. inst. 10, 1, 96 Horatius ... verbis felicissime audax. PLIN. epist. 2, 14, 2. FRONTO p. 66, 4 N. sit sane audax orator, ut Ennius postulat. *aliter*: OV. met. 13, 196 mittor ... Iliacas audax orator (*Vlixes*) ad arces. PERS. 1, 123 audaci ... adflate Cratino.

variae structurae: ad *aliquid*: CIC. Verr. 1, 5 audax ... ad conandum (SCHOL. Cic. Gron. p. 388, 3 promptus), ... obscurus in agendo. *cf.* 6, 183 qui in hoc reo aut potentes aut audaces aut artifices ad corrumpendum iudicium velint esse. Catil. 2, 9 in ludo gladiatorio paulo ad facinus audacior. de orat. 2, 290 audacior factus ... ad iocandum. LIV. 45, 23, 15 *v. p. 1246, 64.* SEN. Herc. f. 247 ad omne clarum facinus audaces manus *Herculis.* HERM. Pal. sim. 5, 4, 2 *v. p. 1245, 80.* PORPH. Hor. carm. 3, 27, 28 *v. p. 1246, 36.* *aliter*: COD. Iust. 1, 37, 1 (*a. 386*) ad inferenda, quae debent, audaces (*sc. renitentes*). in *c. acc.*: PROP. 3, 16, 6 audaces in mea membra manus. SEN. dial. 9, 17, 1 animum ... audaciorem in omnis conatus facit. SOL. 40, 8 *v. p. 1247, 27.* QVINT. decl. 265 p. 82 pro ... morum suorum petulantia adversus magistratum vestrum audax. ad, in *de gradu*: AMM. 17, 8, 1 ⟨in⟩ insaniam ... audaces omnes et saevos. 14, 7, 17 audaces usque ad insaniam homines. 28, 1, 53 ad usque insaniam. in *c. abl.*: CIC. Verr. 6, 183 *v. supra l. 24.* Caecin. 2 in convocandis hominibus. orat. 81 *v. supra l. 15.* STAT. Theb. 4, 713 *v. p. 1247, 22.* CAPITOL. Gord. 15, 3. *aliter*: SEN. contr. exc. 4, 4 reum ... in proelio inertem, in fuga audacem. *cum abl. nudo*: VERG. georg. 4, 565 audax ... iuventa, Tityre, te ... cecini (*Vergilius*). Aen. 5, 67 viribus audax. HOR. carm. 1, 12, 21 Pallas ... proeliis audax. OV. met. 6, 288 *Niobe* malo est audax. SIL. 14, 416 audax ira ... Corbulo. STAT. Theb. 2, 618 audax iaculis *Chromis.* 6, 776 animis (10, 495). 8, 152. 9, 339. 12, 760. QVINT. inst. 10, 1, 96 *v. supra l. 18.* 10, 5, 4. TAC. Germ. 29 levissimus quisque Gallorum et inopia audax. *aliter*: LVCAN. 1, 269 audax venali ... Curio lingua. *c. infin.*: HOR. carm. 1, 3, 25 audax omnia perpeti gens humana. PROP. 4, 5, 13 *lena* audax ... leges inponere lunae. SEN. Herc. f. 548 audax ire vias inremeabiles. LVCAN. 7, 246 casus audax spondere secundos mens stetit in dubio. SIL. 1, 409 Hiempsal audax in fluctu laceras captare carinas (*cf.* 406 non pavidus fetas mulcere leaenas). 3, 321 STAT. Theb. 2, 44. *c. genet.*: STAT. silv. 3, 2, 64 audax ingenii (*cf.* 5, 3, 135). EXPLAN. in Don. gramm. IV 553, 16 audax coepti. CLAVD. rapt. Pros. 2, 4 audax animi.

synonyma: confidens (*adde*: AMM. 21, 10, 1), impudens (*adde*: PLAVT. Asin. 745), inconsideratus, intrepidus, promptus, protervus (*adde*: STAT. Theb. 9, 339), temerarius (*de differentia v. p. 1245, 11 sqq.*). *praeterea saepe iuxta ponuntur haec vocabula significationibus aliquatenus adfinia*: amens, cupidus, facinerosus, factiosus, impius, improbus, impurus, nefarius, nequam, perditus, petulans, sceleratus. *cf.* audacia *sub 1.* *opposita*: consideratus, consultus, iners, modestus, pallens, pavidus, placidus, religiosus, timidus (*adde*: SEN. benef. 5, 17, 3 PORPH. Hor. carm. 3, 20, 3), verecundus. *generatim opponitur* bonus: CIC. rep. 1, 68 SALL. Iug. 31, 16. *derivatum*: audacia. *compositum*: inaudax.

adv. **audăcter** (audăciter). *inde ab* ENNIO *et* PLAVTO. *de formis*: QVINT. inst. 1, 6, 16 inhaerent ... ei (*analogiae*) quidam molestissima diligentiae perversitate, ut 'audaciter' potius dicant quam 'audacter', licet omnes oratores aliud sequantur. *cf.* CHAR. gramm. I 185, 24. DOSITH. gramm. VII 412, 3 audax audacter, non audaciter. MART. CAP. 3, 325. PRISC. gramm. III 76, 24 felix felici feliciter: audax audaci audaciter. sed per syncopam in usu est frequentiore audacter (*sequuntur exempla utriusque formae: Ter. Phorm. 11 Sall. hist. 2, 119 Cic. S. Rosc. 104*). *cf.* III 110, 11. CONSENT. gramm. V 388, 14 syncope ..., ut ... audacter pro audaciter (GRAMM. suppl. CCXXXV 3). GRAMM. suppl. 55, 18 audaciter sive audacter (78, 32). CAPER gramm. VII 106, 19 audacter latinum est (*i. non soloecismus*), sed audaciter melius (*idem* BEDA gramm. VII 264, 10 *cf.* 296, 1 *et* GLOSS. IV 23, 48 *al.*). audaciter *tradunt omnes vel optimi libri his locis*: RHET. Her. 4, 28 similiter desinens (*i. ὁμοιοτέλευτον*) ...: 'audaciter territas, humiliter placas' (*an* supplicas?). CIC. S. Rosc. 104 multa scelerate, multa audaciter (*sic codd. Prisc. gramm. III 76, 24*; audacter *codd. Cic.*), multa improbe fecisti (*ibid.* 31 *et* 118 audacter). Font. 11 (*palimps. Vatic.*) dom. 28 (*codd. Erfurt. Gemblac.*; audacter *Paris.*) Cato 72 SALL. hist.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

frg. 2,113 LIV. 22,25,10. 40,55,7. 44,4,11 (9,20,8 *al.* audacter) SEN. contr. 7,5,2 (*et* exc.). 10,2,6 VAL. MAX. 7,4 ext. 1. 8,1 absol. 5 SEN. dial. 7,8,6. 7,23,2 (*cod. pr. m.*; 1,4,7 *al.* audacter) epist. 3,2. 74,32. 92,31 PLIN. nat. 29,122 (*unicum vocabuli ap.* PLIN. *exemplum*) FRONTO p. 97,6 N. CHAR. gramm. I 183,19 APVL. met. 3,5. 5,20. 6,9 (3,18 audacter) TERT. nat. 2,15 IREN. 1,13,3 CYPR. epist. 63,1 *al.* PS. CYPR. ad Novat. 5 LACT. opif. 1,15 OPTATVS 1,5 p. 8,6 HIER. epist. 75,5 (*pars codd.*; audacter *saepe*) CASSIAN. conl. 8,21,6 CAEL. AVR. chron. 3,4,65 *al.* GLOSS. II 457,3 *al.* *cf. Neue-Wagener II³ 684.* audacius (GRAMM. suppl. 78,32): PLAVT. Capt. 348 Cas. 871 CIC. Verr. 4,83. 169 Mur. 62 Phil. 9,3 de orat. 1,193 *al.* fin. 2,119 *al.* CAES. Gall. 1,15,3 *al.* HIRT. Gall. 8,9,4 *al.* BELL. Alex. 35,2 Afr. 75,3 SALL. Catil. 58,12 NEP. Epam. 9,1 LIV. 21,44,3 *al.* SEN. contr. 1,1,15 VAL. MAX. 9,14 ext. 3 CELS. 2,17 p. 62 SEN. benef. 2,17,4 epist. 66,49. 80,1 *al.* PETRON. 108 QVINT. inst. 1,9,1 *al.* FRONTIN. strat. 1,6,2 TAC. dial. 15 (*unicum vocabuli ap.* TAC. *exemplum*) FRONTO p. 66,3 N. RVT. LVP. 2,9 HIER. epist. 145 VVLG. Rom. 15,15 AVG. civ. 4,4 p. 101 D. COD. Theod. 15,1,28 CAEL. AVR. chron. 1,1,18 *al.* audacissime (GRAMM. suppl. 79,10): PLAVT. Men. 1003 TER. Phorm. 561 CIC. Verr. 4,206 Tull. 40 CAES. Gall. 2,10,3 *al.* BELL. Afr. 6,2 LIV. 30,30,12 GLOSS. IV 23,30. audacter *in versu dactylico*: LVCR. 2,50 OV. epist. 20,195 Pont. 1,5,63 SIDON. carm. 1,25. audacius: TIB. 3,19,19. GLOSS. τολμηρῶς, θρασέως. audacissime: confidentissime.

cum verbis agendi: PLAVT. Asin. 228 remeato audacter. 308 credere (*pecuniam?*). Capt. 348. Men. 159 concede audacter ab leonino cavo. 1003 ecquis suppetias mihi audet ferre? :: ego, ere, audacissime. Mil. 734 minus audacter scelesta facerent facta. Most. 852 quamvis ire intro audacter licet. Persa 188 dem pignus...? :: audacter, si. Poen. 517 Pseud. 708. 713 *al.* Truc. 205. TER. Phorm. 11 minus multo audacter... laederet *poeta vetus.* 561. TITIN. com. 107 accede ad sponsum audacter (-citer *codd.*). CIC. S. Rosc. 104 multa scelerate, multa audaciter, multa improbe fecisti. 118 multa avare, multa audacter... facta. Verr. 3,134 quamvis audacter, quamvis impudenter. 4,83 an improbius... ademit? an audacius tabulas... commutavit? 4,169. 5,84 quam audacter. Tull. 40 scelera servi audacissime faciant, domini impudentissime confiteantur. Sull. 67 scelerate... audacter. 70 dom. 28. Cael. 13 cum facinorosis audacter, cum libidinosis luxuriose vivere. Phil. 9,3. Brut. 241 ad dicendum veniebat magis audacter quam parate. div. 1,51. Cato 72 qua... re fretus sibi tam audaciter obsisteret. LVCR. 2,50 nec metuunt sonitus armorum... audacterque inter reges... versantur. CAES. Gall. 1,15,3 audacius subsistere... et... nostros lacessere. 2,26,2. 4,24,3 audacter tela conicerent. 5,15,4. civ. 1,59,2 minus libere, minus audacter vagabantur. 3,24,2. 3,46,3 insolentius atque audacius nostros premere. SALL. Catil. 58,12. TIB. 3,19,19 nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures. OV. epist. 20,195 minus audacter blanditur. Pont. 1,5,63. LIV. 9,34,12 quem... dictatorem audacter crees. 21,28,7. 21,44,3 tanto audacius fortiusque pugnaturi. 28,8,3 utrum a se audacius an fugacius ab hostibus geratur bellum. 42,16,5 adgressi facinus... ut consulte, ita audacter, coeptum nec consulte et timide reliquerunt. 44,4,8 audacter commissum pertinaci audacia... corrigere (*cf.* 44,4,11). CELS. 2,17 p. 62 antiqui *medici* timidius eo (*balneo*) utebantur, Asclepiades audacius. 7,19 p. 298 *al.* 8,3 p. 332 et audacius et tutius... medicus... ferit. PHAEDR. 2,1,9. SEN. Phoen. 179 minus eruisti lumina audacter tua. dial. 1,4,7 tiro pallescit, audacter veteranus cruorem... spectat. epist. 7,5 timide incurrit in ferrum..., parum audacter occidit. 74,32 audaciter facit et prompte (*opp.* ignave et contumaciter). CVRT. 7,9,1 ne quid temere et audacter faciat. *proverbialiter, ut vid.*: PETRON. 44 amicus amico, cum quo audacter posses in tenebris micare. FRONTO p. 238,8 N navem audacter re bona maxime (maxima *coni.*) onerat *Arion.* ITIN. Alex. 38 tam facile quam audacter... hostes fugat. SPART. Sept. 11,8 equum... expavescentem ... admonuit, ut audacter protereret *iacentem.* RVT. LVP. 1,5 AMM. 21,5,11 *al.* 30,1,5 audacter magis quam considerate egressus. VEG. mil. 1,4 plagam prudenter vitare, audacter inferre. HIER. epist. 18,1 sacerdotalem ordinem non tam pie quam audacter invasit. 112,17 *al.* 133,1 non audacter,... sed amanter studioseque fecisti. VVLG. gen. 34,30 *al.* COD. Theod. 15,1,28 (*a. 390*) opus... sustollere audacius quam consultius molietur. CAEL. AVR. chron. 3,4,65 *medicus* audaciter partem patientem nudans. 1,9,69 *al.* COD. Iust. 6,22,23 (*a. 524*) res ab incongruis usurpatur audacter. *cum verbis dicendi*: ENN. ann. 299 cui res audacter magnas parvasque iocumque eloqueretur. PLAVT. Amph. 836 *v. p. 1245,20* (*ibid.* 838 satis audacter *loqueris*). Capt. 310 loquere audacter (401 dicito). 630 tam audacter. Cas. 871 Curc. 478. Epid. 16 audacter quamvis dicito (Merc. 726). Men. 52. Merc. 302 ausimne... eloqui...? :: audacter. Mil. 847 Most. 916 Trin. 519. TER. Haut. 58 ut te audacter moneam et familiariter. RHET. Her. 3,19 audacter confirmaverimus. CIC. S. Rosc. 31 omnia... libenter audacter libereque dicere. Q. Rosc. 16 dic audacter et aperte. 17. Font. 11 audaciter hoc dico, iudices; non temere confirmo. Mur. 61 audacius paulo ... disputabo. de orat. 1,193. orat. 26 *Demosthenes* in illa pro Ctesiphonte oratione... summissius a primo; deinde, dum... disputat, pressius; post..., ut vidit ardentis *iudices,* in reliquis exsultavit audacius. ac. 2,81 responderem... audacter. fin. 2,28 audacter... decreta defendere. ad Brut. 2,4,2 Att. 12,36,1 epist. 5,12,1. 12,17,2 scribere audacius. 15,2,6. CATVLL. 55,16 dic nobis..., ede audacter. CAES. Gall. 1,18,2 dicit liberius atque audacius (*cf.* 7,1,3). LIV. 9,20,8 id audacter spondendo. 40,55,7 SEN. contr. 1,7,3 *al.* VAL. MAX. 8,1 absol. 5 audaciter et temere iactis votis. SEN. dial. 7,8,6 audaciter... profitearis. TAC. dial. 15 oratorem esse contenderes... eo ... audacius, quod (SOL. 11,10). FRONTO p. 123,3 N. provoco audacter et condicione vetere. GELL. 16,6,9 nimium quantum audacter... inquit. IREN. 1,13,3 loquitur... vacue et audaciter (κενῶς καὶ τολμηρῶς). 3,23,4 audacter et irreverenter respondere. RVT. LVP. 1,5 (*de* παρρησίᾳ) erratum *iudicis*... audacter... reprehendendum. AMM. 29,1,25. HIER. epist. 120,9 audacter et tota libertate pronuntio. 121,11 si... aperte audacterque dixisset. HIER. in Dan. 6,16 nec ambigue loquitur..., sed audacter et confidenter. in Os. 2,7 p. 73 Vall. audacter magis quam scienter locuti. AVG. civ. 4,4 p. 101 D. Varro falsa haec esse, quamvis non audacter neque fidenter, paene tamen fatetur. serm. 242,5 audacter et temere, immo infideliter dicimus. SIDON. epist. (*ante* carm. 14) 2 audacter affirmo. *hinc de audacia verborum et stili* (*cf. p. 1248, 3*): CIC. orat. 82 nihil horum (*velut* sitire agros *et sim.*) parum audacter (*sc. dictum*). 202 transferunt verba... audacius (*cf.* 65). Tusc. 3,20 poeta ius suum tenuit et dixit audacius. QVINT. inst. 1,9,1 *versus* paraphrasi audacius vertere. 4,1,58 verbum ... audacius translatum. 9,2,42 declamatores... audacius... imaginantur. FRONTO p. 48,23 N. *gnomas* bis ac ter converte naviter audacter: quodcumque ausus fueris, ... perficies. p. 66,3 te verbi translatione audacius progressum. 97,6. *cum aliis verbis* (*sentiendi, status*): PLAVT. Capt. 842 gaude audacter. Poen. 878 crede audacter meo periclo. CIC. ad Brut. 1,16,3 audacius... cuperent. MAR. MERC. Cyr. incarn. 28 sin... non est deus, id quod audacter, immo potius scelerate, nonnulli sentiunt. SEN. dial. 7,23,2 audaciter et propalam erit dives (*i. divitem aget*). *ellipsis verbi*: CIC. orat. 82 *v. supra l. 20.* fin. 2,119 tu... ista lenius, hic Stoicorum more nos vexat. tum Triarius: posthac quidem, inquit, audacius. SEN. contr. 1,1,15. STAT. silv. 1 pr. 25 epithalamion... scis biduo scriptum. 'audacter mehercles, sed *eqs.*' *cum adiectivo*: VAL. MAX. 7,4 ext. 1 Agathocles... rex audaciter callidus.

synonyma: confidenter, fidenter, irreverenter, temere (VIRG. gramm. epist. 1 p. 113 H. temerarie). *saepe apponuntur* impudenter, scelerate *et sim.* (*cf. supra*). *opposita*: considerate, consulte, ignave, prudenter, timide. *Hey.*

Audāx, -ācis *cogn. vir.* *apud Graecos scriptores traduntur* Αὔδας *et acc.* Αὔδακα. **A** *apud scriptores*: **1** *grammaticus aetatis recentis, de quo cf. Keil, Gramm. VII 315 sqq. Goetz, PW. II 2278, 2.* AVDAX gramm. VII p. 320 *inscr. cod. Bern.*: incipit Audacis de Scauri et Palladii libris excerpta per interrogationem et responsionem. *sim. cod. Monac.* *memoratur* IVL. TOL. gramm. V 317,21. 318,13. BEDA gramm. VII 241,10 ut Audacius ait. *confunditur cum 2 in cod. Bern. 83 f. 68ᵇ, qui exhibet Augustini responsum grammatico datum* (GRAMM. suppl. p. CV). **2** AVG. epist. 260 inscr. Augustino Audax. 261 Audaci Augustinus. **3** *praefectus urbi. v. sub B l. 74 sqq.* **4** CONC. Tolet. a. 633 (Mansi X 641ᶜ) Audax ecclesiae Tarraconensis metropolitanus episcopus. **5** *ab hoc nomine non diversum censuerim* LIB. pont. p. 137,13 cymiterium sanctorum Felicis et Audacti. **B** *in titulis*: **1** *nom. serv. et cogn.*: CORP. IV 1955 Audax. IX 2868 (*Histonii, periit*) Audas Eunomie f. XII 1249 (*Arausione*) Audax Cilonis. XIII 3178 (*prope Noviomagum*) d. m. m(emoriae) Audaci Victorin(i fil.?) mili(ti) opti<mo>. 3262 *nomen gladiatoris in vasculo aeneo Remis rep.* 5626 (*in Germ. sup.*) d. m. memoria Audacis. VII 1338,3 (*in patella scariphata*) Audax. PAPYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) p. 102 Μεσσίωι Αὔδακι ἑκατοντάρχῃ. CORP. VI 31147ᵇ, 15 (*a. 139*) P. Aelius Audax *miles Thrax.* IX 4066 (*Carsiolis*) C. Iulio Sedato pag. fratri et here(di) Audacis. 3207 (*Corfinii*) C. Antonio Audaci C. Antonius Iustus filius... posuit. X 775 (*Stabiis*) P. Aelio Audaci eq. sin<g>. Aug. XI 6336 (*Pisauri*) Aurelius Quietus et Aurelius Audax *fratres.* XIII 1633 (*apud Segusiavos*) Titius Audax. INSCR. Rhen. Bramb. 256 M. Iulius Audax. CORP. III 265 (*Ancyrae in Galatia*) d. m. Fl. Audacis (centurionis) leg. I adiutr. nat. Germanic. CORP. VI 1663 (*a. 474/475*) Castalius Innocentius Audax v. c. praef. urbis vice sacra iudicans barbarica incursione sublata restituit. XV 7110 (*in lamellis aeneis*) Audax v̄c̄. prefectus urbi fecit. III 6335 (*in tabella aerea quadrata in Moes. inf. reperta, litteris argenteis*) salvo d. n. Iulio Nepote p. p. Aug. Audax v. c. praefectus urbi fecit. *huic dedit litteras* SIDON. epist. 8,7 inscr. Sidonius Audaci suo salutem. *cf.* 8,7,3 praefecturae titulis ampliatus. **2** *nom. equi*: INSCR. Wünsch, Seth. Verfl.-Taf. (*saec. IV/V*) 21,14 Αὔδας.

Audeca, -ānis *rex Gallaeciae.* IOH. BICL. chron. II p. 216, 584, 2 Audeca (*v. l.* andeca) in Gallaecia Suevorum regnum cum tyrannide assumit (ISID. Sueb. 92 chron. II p. 303, 9). p. 217, 585, 2 Audecanem (*v. l.* andecanem, -im) (ISID. *l. c.* p. 303, 13). 585, 5. GREG. TVR. Franc. 6,43 Audica.

Audefleda, -ae *nom. mul. Germ.* IORD. Get. 295 *Theodericus* missa... legatione ad Lodoin Francorum regem filiam eius Audefledam sibi in matrimonio petit (PAVLVS 15, 20). 297. *utroque loco*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. l. adofledam, adelfledam. ANON. Vales. 12, 63 accepta uxore de Francis nomine Augofladam. *ad rem cf.* GREG. TVR. Franc. 3, 31.

Audegiselus, -ī *nom. vir. Germ.* VEN. FORT. vita Germ. 122 Audegiselus (audigisilus *G*) maior domus regiae. *Diehl.*

Audēius *v.* Audius. **Audemundus** *v.* Audim-.

Audena *fl. Liguriae.* LIV. 41, 19, 1 Audenam amnem. *Otto.*

Audenius *v.* Audius. **audēns, audenter** *v.* audeo.

audentia, -ae *f. ab* audeo, audens; *i. q. audacia.* GLOSS. τόλμα. NON. 442 *v.* audacia *p. 1240, 52.* QVINT. inst. 12 praef. 4 velut tutioris audentiae est temptare. TAC. Germ. 31 usurpatum raro et privata cuiusque audentia ... in consensum vertit. 34 nec defuit audentia Druso ..., sed obstitit Oceanus. ann. 15, 53 ut quisque audentiae habuisset. PLIN. epist. 8, 4, 4 si datur Homero ... vocabula ... ad levitatem versus contrahere ..., cur tibi similis audentia, praesertim non delicata, sed necessaria, non detur? EDICT. Diocl. 2, 19 si quis contra formam statuti huius conixus fuerit audentia, capitali periculo subiugetur (*cf.* 2, 17 metu compesceretur audacia). SIDON. epist. 9, 11, 3 audentiam sermocinandi. *Hey.*

Audentius, -a *sign. et cogn. ab* audeo. **1** *in titulis:* CORP. VIII 20162 (*Cuiculi*) memoriae L. Turpili Victorini Mariani eq. R. *in fine additum signum* Audenti. CARM. epigr. 438 (*Viennae*) *acrostichis* Audenti. CORP. III 3485 (*Aquinci*) deae Nemesi Aug. pro salute Aureliae Audentiae filiae suae et pro sua incolum(itate) Aurel. Audentius c. r. p. Aqui(ncensium) et sacer(dotalis) provinci(ae). 10357 (*in agro Aquincensi*) *in titulo vulgari* Audenta. CORP. X 3866 (*Capuae*) Virius Audentius Aemilianus v. c. Camp. cons. 3714 (*Literni*) Audentius Aemilianus v. c. cons. Camp. *cf.* 3842. *idem* VIII 14728 (*in prov. procons., a. 379—383*) ⟨Vi⟩rio Audentio Aemiliano ... clarissimo et eminent⟨issimo viro vice procons.⟩. 1296 (*Membressae, cf.* 14798) Audentio Aemiliano v. c. vice procons. *ad eundem fort. pertinent* CORP. VIII 97 (*Capsae*) Audenti aeterni. VI 32127 Audentius c. v., *nisi hic* ⟨G⟩audentius *suppl. adde christianos:* CORP. III 2659 (*Salonis, a. 443*) depos(itio) b. m. † Audenti † adul(es)c(entis) toc(ati) fori Dalm(atici). XI 1728 (*Florentiae*) Queniae Audentiae. **2** *apud scriptores: omnes christiani:* GENNAD. vir. ill. 14 Audentius, episcopus Hispanus, adversus Manichaeos scripsit et Sabellianos et Arianos maximeque speciali intentione contra Photinianos ... librum quem praetitulavit 'de fide adversos hereticos'. LEO M. epist. 40 *et* 66 inscr. (*ex episcopis in Gallia Arelatensi constitutis*). *memoratur idem* CONC. Reiens. a. 439 (Mansi V 1195[D]). Araus. a. 441 (Mansi VI 441[B]). ILDEF. vir. ill. 2 Asturius post Audentium in Toletana urbe ... pontifex. ALC. AVIT. carm. 6, 19 genetrix Audentia, *mater Aviti.* *Diehl.*

audeo, ausus sum, audēre [*ab avidus ductum esse videtur. Th.*]. MAR. VICTOR. gramm. VI 8, 5 *antiqui* voces, quae pressiore sono eduntur, ausus *eqs.* per duo s scribebant: aussus (*cf.* PLAVT. Merc. 301 *cod. Ambr.* aussimne). GRAMM. suppl. p. CXXXXX. CHAR. gramm. I 250, 11 *sqq. totum exhibet schema coniugationis:* audeo audes audet ... audebam *eqs.* ... ausus sum ... ausus eram *etc.* COMINIAN. Char. gramm. I 177, 2 ab eo, quod est audeo, ausus sum, es, est et in exacta specie ausus eram, eras, erat. *similia* DIOM. gramm. I 348, 27 PRISC. gramm. II 373, 3 *et saepius* EXPLAN. in Don. gramm. IV 551, 36 SACERD. gramm. VI 430, 32 *al.* MART. CAP. 3, 315. *propter formas perfecti etc. passivas verbum adnumeratur neutropassivis:* PRISC. gramm. II 566, 22. 573, 23 *al.* SERV. gramm. IV 437, 13 CONSENT. gramm. V 368, 16 PHOC. gramm. V 431, 6 AVG. gramm. V 515, 2; *defectivis:* CHAR. gramm. I 248, 9 PRISC. gramm. II 373, 3 EXPLAN. in Don. gramm. IV 557, 6 SACERD. gramm. VI 430, 32; *deficientibus per genus:* POMP. gramm. V 240, 30; *confusis:* CHAR. gramm. I 262, 11; *transgressivis, mixtis:* DIOM. gramm. I 346, 9; *inaequalibus:* DON. gramm. IV 383, 15 POMP. gramm. V 231, 11 CONSENT. gramm. V 368, 16; *anomalis:* SERV. gramm. IV 437, 13 POMP. gramm. V 231, 11; *supinis:* SERV. gramm. IV 437, 13. PRISC. gramm. II 420, 12 'audeo ausus sum' ... antiquissimi solebant etiam praeteritum perfectum proferre hoc modo: ... 'audeo ausi'. 482, 9 vetustissimi ... 'ausi' pro 'ausus sum' ... Cato Censorius in oratione pro Lucio Autronio: ... non ausi recusare (*idem Cato ap. Gell. 10, 3, 17* ausus est *et* ausum esse). *cf.* EPH. epigr. VIII *ad Corp. II* nr. 30 si qui de meis super eos annos auserit post obitum meum tamquam ⟨...⟩ (*i. 'ausus sit' Hübner; i. 'hauserit' Bücheler ibid. p. 517*). PAVL. FEST. 27 ausis: audeas. SERV. georg. 2, 289 ausim: ausus sim, audebo. GLOSS. IV 312, 36 ausim: audeo vel audacter (*simil. saepius in* GLOSS.). 126, 7 non ausim: non sum ausus. *nota* Plac. V 4, 7 ausim verbum est promissivi modi, ut si dicas: ausim dicere, ausim recitare (a cecitate *cod., sed v.* V 49, 9): cuius est verbi prima persona audeo, et dicit⟨ur⟩ (declinatur *al.*) ausim, ausis, ausit vel audet (audebit *Deuerling*; audeat*?*). ausim: PLAVT. Aul. 474 Bacch. 1056 Merc. 154. 301 Most. 923. 924 Poen. 149. 1358 TER. Eun. 884. 904 RHET. Her. 4, 3. 41 CIC. Brut. 18*?* (ausus sim *codd.*) LVCR. 2, 178. 5, 196 NEP. hist. frg. 16 (*epist. Corneliae*) VERG. catal. 9, 56 ecl. 3, 32 georg. 2, 289 HOR. sat. 1, 10, 48 PANEG. Mess. 193 PROP. 2, 5, 24. 2, 19, 21 (*in enuntiato consecutivo:* non tamen ut vastos ausim temptare leones aut ... ire. *pro* ut *Ayrmann coni.* aut) OV. am. 2, 4, 1. 2, 16, 21 rem. 700 met. 6, 561. 8, 77 Pont. 1, 10, 15. 4, 11, 11. 4, 12, 15. 4, 16, 41 trist. 1, 11, 41 LIV. 1 praef. 1. 3, 23, 7. 6, 40, 5. 7, 13, 6. 23, 16, 15. 28, 43, 3. 37, 53, 20 *et* 27 GRATT. 516 COLVM. 11, 2, 82 (9, 13, 3 audeo) PERS. 5, 26 PLIN. nat. 17, 267 VAL. FL. 6, 625 STAT. Theb. 1, 18. 3, 165 Ach. 1, 940 QVINT. inst. 2, 5, 14. 6, 3, 11. 7, 4, 28. 9, 2, 1 decl. 247 p. 12. 302 p. 192 TAC. dial. 8 Agr. 43 hist. 2, 50. 3, 22 ann. 1, 81 PLIN. epist. 4, 4, 3. 9, 13, 25 AVREL. ad Front. p. 27, 8 N. 69, 2 FRONTO p. 170, 11. 23 N. MIN. FEL. 7, 1 CAPER Char. gramm. I 194, 29 PHOC. gramm. V 346 (*inter defectiva in modis*) SCAEV. dig. 29, 7, 14 pr. VLP. dig. 38, 16, 1, 1 TERT. scorp. 6 anim. 53 AMM. 21, 13, 12 PRVD. ham. 79 c. Symm. 1, 646 PAVL. NOL. epist. 11, 5 p. 64, 4. MAR. MERC. subnot. 4, 4 ut ... ausim. SVLP. SEV. chron. 2, 45, 9 dial. 1, 7, 3 MACR. sat. 3, 17, 11. 5, 1, 4 PS. PROSP. carm. de prov. 131. ausis: ACC. trag. 147 LVCR. 2, 982. 4, 508. 5, 730. 6, 412 AVIAN. fab. 39, 15 (ausus *codd.*). ausit: PLAVT. Bacch. 697 Mil. 11 CATVLL. 61, 65. 70 *etc.* 66, 28 OV. ars 2, 601. met. 6, 466 nihil est, quod non ... ausit. LIV. 5, 3, 10 GRATT. 531. MELA 1, 74 spatium magis, quam ut progredi quisquam ausit, horribile. SIL. 7, 451. 10, 54 *et* 596. 15, 9 STAT. Theb. 12, 101 Ach. 1, 544 PRVD. ham. 47 perist. 5, 414. ausint: STAT. Theb. 11, 126. *at coniunctivum* audeam *etc. habes:* PLAVT. Capt. 238 si ... audeam. Men. 712 ut audeam. Most. 423 ne ... audeat. Pseud. 205 illine audeant id facere? Pseud. 542 *cf.* Rud. 646. Stich. 296 vix ... audeat. TER. Andr. 613 qua audacia ... audeam. Haut. 925 ut audeat. 575 apud quem ... audeam. Eun. 1045 me, qui ... ausus sim. Phorm. 758. *talia hic illic ap. scriptores omnium temporum. nota hos locos:* CIC. Verr. 2, 157 contra tabulas ... audeam dicere? Cluent. 15 quis ... audeat? Pis. 41. Att. 14, 16, 2 quis ... audeat laudare? CAEL. Cic. epist. 8, 11, 3 nostri ... non audeant (audent, -ebant, -ebunt *var.*). SALL. epist. Mithr. 2 neque petere audeam ... et ... sperem. VERG. georg. 1, 464 quis ... audeat? Aen. 4, 282 LIV. 1, 28, 6 MANIL. 2, 135 SEN. Tro. 890 VAL. FL. 4, 156 IVV. 16, 29 TAC. hist. 1, 84 PLIN. paneg. 12. CHAR. gramm. I 250, 13 imperativa instantis aude, futuri ausus esto (*sed* CIC. leg. 2, 22 audeto). CHAR. gramm. I 250, 18 infinitiva ... perfecti et plusquamperfecti ausum esse et fuisse, futuri ausum ire et ausurum esse. [NEP. Epam. 8, 3 ausus fuit *codd.*; ausus sit *edd.*] OV. epist. 14, 6 ausa forem. VAL. MAX. 6, 1, 12 ausus fuerat. 8, 1 damn. 2. 9, 5, 2. CVRT. 5, 5, 18 ausi forent. LVCAN. 10, 414 foret. STAT. silv. 1, 4, 85 fuit. QVINT. decl. 322 p. 268 FRONTO p. 42, 8 N. 48, 24 VLP. dig. 48, 5, 24 (23), 2 APVL. met. 4, 21 FILASTR. 132, 5 QVEROL. 43, 2 HIER. in Is. 6, 5 p. 93 Vall. VVLG. num. 8, 19 Matth. 22, 46 AVG. civ. 11, 24 p. 495 D. CORP. V 2781, 26. IX 984 CARM. epigr. 1522, 9. *perfectum vice praesentis:* FAVST. REI. serm. 3 p. 235, 26 si aliqua potens persona ... iniuriam faciat ..., nec respondere ..., non dicam vicem reddere ausi sumus. p. 236, 2 si ... saeviat, tacemus et nihil dicere ausi sumus. GREG. TVR. Franc. 3, 16 p. 125, 26 servi ... non desistebant ... nec ullus muttiri ausus erat (*i. audebat; v. Bonnet p. 645*). *cf.* GLOSS. IV 484, 11 audet confidit vel ausus est. *sic* ausus *pro praes. passim* (*saepe adiectivorum fere more: i. q. audax; cf.* GLOSS. V 341, 10. *exempla v. sub 4 et 5; cf. sub* ausum). ausus sum *etc. passive:* VELL. 2, 80, 3 non ab Scipionibus ... quidquam ausum patratumque fortius quam. SIL. 5, 443 aspirare viro ... haud ausum cuiquam. 16, 533 quid iam non regibus ausum? STAT. Theb. 4, 599 nihil hic mortalibus ausum. TAC. ann. 3, 67 ausis ad Caesarem codicillis. APVL. flor. p. 24 Oud. multa ... facinora ... vel belli ausa vel domi provisa. DICT. 2, 45 facinus ausum expletumque. AMM. 26, 10, 10 Martiae virtutis potestas id, quod ausum, occupat. *hinc* ausum, -i *subst., quod v. infra, et* inausus *adi.* GLOSS. II 26, 11 audeatur τολμηθείη. *sic passivum impersonale hic illic, cuius exempla infra invenies. nota personaliter usurpatum:* PAVL. NOL. epist. 23, 15 p. 172 nostra adrogantia non audendus dici frater *Christus.* *de significatione notandum, quod verbi vis primitiva (sc. avendi) hic illic pellucere videtur, ubi magis ad voluntatem et animum quam ad periculum et fortitudinem refertur (cupere, velle, dignari). sic in iunctura* si audes (*sed cf. p. 1255, 30*): PLAVT. Mil. 799 ne me surdum esse arbitrare, si audes. *reliqua exempla v. sub* sodes, *quod inde coaluit. nota praeterea iuncturas Plautinas:* PLAVT. Men. 697 etiamne astas? etiam audes mea revorti gratia? Pseud. 1322 non audes, quaeso, aliquam partem mihi gratiam facere hinc argenti? Rud. 870 non subvenire mi audes? Truc. 425 non audes aliquid mihi dare munusculum? *similiter imperat. et particip. adhibentur in his:* VERG. Aen. 8, 364 aude, hospes, contemnere opes et te quoque dignum finge deo. HOR. epist. 1, 2, 40 sapere aude, incipe. carm. 1, 37, 25 *Cleopatra* ausa ... iacentem visere regiam. IVV. 7, 206 *Socratem* inopem vidistis, Athenae, nil praeter gelidas ausae conferre cicutas. *'audere' proprie est: periculum alicuius rei ultro subire.* GLOSS. τολμῶ, θαρρῶ, audaciam sumo; confidit. [*it.* oso, *francogall. vet.* os. *M.-L.*]

1 *aliquid facere* (*rite cum verbis agendi, dicendi, sed et cum aliis, quibus agendi notio subest*): ARVS. gramm. VII 458, 4 audet hoc facere. NAEV. com. 73 quae ego ... meis probavi plausibus, ea non audere quemquam regem rumpere. 87 audens ... apparere. ENN. ann. 231 nec dicti studiosus quisquam erat ante hunc: nos ausi reserare. sat. 80 neque, ut aiunt, μῦ facere audent (PLAVT. Men. 711 muttire. TER. Andr. 505 APVL. carm. frg. 5, 1 VVLG. Ios. 10, 21 AVG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

civ. 4, 30 p. 185 D. GREG. TVR. Franc. 3,15. hiscere: CIC. Phil. 2,111 LIV. 39,25,11 *al.* CVRT. 6,9,32 PLIN. paneg. 76). PLAVT. Amph. 373 tun te audes Sosiam esse dicere? Asin. 213 conari id facere audebatis. Aul. 755 sum tangere ausus. 745 homo audacissime, ... te ... adire ausum, impudens (*cf.* Epid. 710). Bacch. 1163 amator istac fieri aetate audes (Poen. 1310 amator audes esse)? Capt. 630 id tam audacter dicere audes? Mil. 232 auden participare me, quod ...? Persa 416 mihi nil ausu's credere. Pseud 645 quis ... est tanta confidentia, qui ... violare audet? Ter. Haut. 156 illest credere ausus. Eun. 640 hocine tam audax facinus facere esse ausum. Phorm. 758 eveniunt, quae non audeas optare (CIC. Manil. 25 *al.* LIV. 42,11,3 SEN. dial. 6,3,1 APVL. flor. p. 24 Oud. AVG. civ. 5,25 p. 238 D.). Ad. 56. CATO Front. p. 100,19 N. illud memorare non audeo. ap. Prisc. gramm. II 368,1 miror audere atque religionem non tenere ... statuere. PACVV. trag. 327 ausu's ... sine illo Salaminem ingredi, neque paternum aspectum es veritus. VARRO Men. 504 qui nos provocare ... cum audeant, nos illos revocare timemus? RHET. Her. 4,19 tu in horum conspectum venire conaris? audes verbum facere? audes *eqs.* CIC. S. Rosc. 58 neminem esse, qui verbum facere auderet (Verr. 2,46 *al.*). Q. Rosc. 50 et postulare auderes et impetrare posses (Verr. 6,82 adversari nec poterat nec audebat. Pis. 10 Mil. 34 Brut. 182 parad. 36 Att. 12,47,1 *al.*). div. in Caec. 20 tam impudens ..., qui ... adspirare audeat (Verr. 2,1. 6,5 Caecin. 2 dom. 20 har. 30 Cael. 71 Flacc. 59 Phil. 3,18). Verr. 2,129 ausum esse ... audaciae suae monumentum aeternum relinquere. 2,87. 3,104 Phil. 2,68 *cf.* 5,16). *nota collocationem verborum* Pis. 44 ut ... nullam sit ad senatum litteram mittere ausus. Mil. 41 quem impune non est ausus ..., periculo capitis non dubitavit occidere? (Ligar. 8 nat. deor. 1,85). Phil. 12,24 hisce ego me viis committam, qui ... ire non sum ausus? de orat. 1,175 os ... eius patroni, qui ... audet accedere. Brut. 10 quod ... aut tu audire velis aut ego ... dicere audeam. orat. 25 orator nullum verbum insolens ... ponere audebat. Tim. 23 vix audeo dicere medietates, quas Graeci μεσότητας appellant (*cf.* ac. 1, 26). Tusc. 1,7 ut ... scholas Graecorum more habere auderemus. leg. 2,22 impius ne audeto placare donis iram deorum. epist. 3,5,4 oneris tibi imponere nec audeo quicquam nec debeo. 7,3,3 nolles aut non auderes committere. 8,4,3 quod vix sperare ausus es (PROP. 4,10,11 spolia ... ausus sperare Quirini. *cf.* OV. met. 5,348 SIL. 2,179 *al.* APVL. flor. p. 24 Oud.). 15,4,4 aperte Parthis inimici esse non audent. LVCR. 2,1036 quid magis ... mirabile ... aut minus, ante quod auderent fore credere gentes? CAES. Gall. 1,42,5 quod *Caesar* neque ... volebat neque salutem ... equitatui committere audebat. 4,16,1 et posse et audere ... exercitum ... transire (5,16,1 *al.* civ. 1,62,1 *al.*). SALL. orat. Macr. 22 remittere iniuriam non audere aut ius non posse defendere. NEP. Milt 4,5 auderi (-re *codd.*) adversus se ... dimicari. VERG. georg. 4,108 illis (*regibus*) ... cunctantibus ... castris audebit vellere signa (*examen apum*). Aen. 9,799 nec contra vires audet Saturnia Iuno sufficere. 11,503 audeo et ... promitto occurrere. HOR. epist. 2,2,11 *censor scriptorum* audebit ... verba movere loco. ars 125 si ... audes personam formare novam. TIB. 2,3,19 quotiens ausae ... rumpere mugitu carmina docta boves. PROP. 2,28,12 an contempta tibi Iunonis templa ... Palladis aut oculos ausa negare bonos? OV. met. 15,530 num potes aut audes ... componere? fast. 3,439 post ausos caelum adfectare Gigantes. 6,220 vates, ... ause ... referre. LIV. 7,2,8 Livius ... ab saturis ausus est primus argumento fabulam serere. 32,11,5 cum magis vellet credere quam auderet (32,21,2 *et* 36). GRATT. 166 gravem succedere tigrin ausa canis. MANIL. 5,359 quo tempore natis Fortuna ipsa suos audet committere census. VITR. 7 praef. 10 confidentes auctoribus audemus institutiones ... comparare. SEN. contr. 7,1,27 latius aliquid describere ausus est. VELL. 2,22,5 bona ... aut donare auderet aut petere sustineret. VAL. MAX. 6,8,3 neque retinere vitam vellet neque finire ... auderet. PHAEDR. 3 prol. 35 quae volebat, non audebat dicere. SEN. benef. 3,17,2 non audet ab ullo beneficium accipere. epist. 21,1 ad illam (*sapientiam*) pervenire non audes. 29,4 adibo hoc periculum et audebo ... ostendere. CVRT. 3,12,9 quae nec prohibere possent nec admittere auderent. 4,4,13 audete modo vincere. LVCAN. 3,220 Phoenices primi ... ausi ... vocem signare figuris. 9,1046 *Caesar* tibi, Magne, negare non audet gemitus. LAVS Pis. 77 nec olorinus audet ... Pandionis ales ... referre sonos nec, si velit ..., possit. PLIN. nat. 8,27 Indicum *elephantum* Africi pavent nec contueri audent. 17,102 timebant ... findere, mox inforare ausi. STAT. Theb. 11,124 *Capaneus* ausus ... mea (*Iovis*) procumbere dextra. Ach. 2,9 iuvenem *Achillem* ... nil ausi meminisse *eiusdem virginis* pavent. MART. epigr. 10,2 laeserat ... leo ... magistrum ausus tam notas contemerare manus. 12,6,12 temporibus ... malis ausus es esse bonus. QVINT. inst. 1,4,15 Duelios quidam dicere Belios ausi. 12,3,1 honeste dicere et sciet et audebit. decl. 329 p. 293 ne quis audeat tyrannus esse. IVV. 1,129 inter quas (*triumphales statuas*) ausus habere nescio quis titulos Aegyptius. *nota* TAC. hist. 3,76 non egredi moenia neque periculum in aperto audebant. PLIN. epist. 10,4,1 ut audeam tibi etiam pro amicis obligari. 10,51,2 referre gratiam ... ne audeo quidem, quamvis ... possim. paneg. 55 non alius erga te novus honor superest, quam si aliquando de te tacere audeamus. APVL. apol. 11 aude sis ... dicere. ANTHOL. 287,1 ausus post veteres tuis ... placere iussis ... versus ... transmisi ... probandos. AVSON. 407,3 tu me audes ... laude dignari? VEG. mil. 1,13 victoribus ultra pares esse non audent. HIER. epist. 27,2 ne audeam dicere, quae alii facere non erubescunt. 105,3 qui possint et audeant tecum congredi. 117,6 quamvis sis inpudens, ... ingerere non audebis. VVLG. Rom. 5,7 pro bono ... quis audeat mori. AVG. civ. 12,26 p. 552 D. nec tribuere ... audeo ... nec debeo derogare. 22,8 p. 573 movere non audens sive non valens (*cf.* 22,30 p. 631). *nota* COD. Iust. 2,46 (47),3,1 (*a. 531*) ne quis ita effuse intellectum nostrae constitutionis audeat esse trahendum, ut (*conflatum ex*: putet esse trahendum *et*: audeat trahere). *inf. perfecti*: LVCAN. 1,258 non ausus timuisse palam. 8,552 inseruisse manus. STAT. Theb. 12,101 ne quis ... ausit iuvisse Pelasgos. AMM. 14,5,6 ausos conspirasse. 27,2,9 fecisse. 28,1,14 quem ... ausum Hispanillae adfectasse coniugium (*inf. praes. saepe, ut* 14,2,10 ausos ... permeare). MACR. sat. 5,1,4 nec ausim ... talis sententiae auctor videri. hoc solum audebo dixisse, quia.

2 *audere aliquid, multum, omnia, nihil* (*et sim.*): ARVS. gramm. VII 458,4 audet hoc. ENN. ann. 580 ausus es hoc ex ore tuo (*om. inf.?*). RHET. Her. 4,34 quod possunt, audent, et quod audent, faciunt. CIC. Quinct. 69 qui tum et poterant ... plurimum et, quod poterant, id audebant. S. Rosc. 147 nihil audere, nihil posse. Cluent. 183 non tantum audent, quantum excogitant. Mur. 50. Pis. 41 quid ... ille non audeat? Mil. 82 id, quod conabar, sine dimicationibus me esse ausurum. Phil. 2,16. 64 qui id auderet, quod omnium fugisset ... audacia. de orat. 3,198. Att. 10,12a,3 minus auderent, si (epist. 10,20,2 SEN. epist. 42,3). CAES. Gall. 2,8,2 quid. 6,13,1 nihil. SALL. Iug. 107,4 *al.* orat. Lep. 15 neque quisquam extremam necessitatem nihil ausus ... exspectat. VERG. ecl. 3,16 audent cum talia fures. Aen. 9,426 nihil iste nec ausus nec potuit. HOR. ars 10 pictoribus atque poetis quidlibet audendi semper fuit aequa potestas. PANEG. Mess. 24 quodcumque. PROP. 2,6,22. OV. rem. 603 dubitat refugitque, quod audet; et timet. met. 1,199 ausum talia deposcunt. 2,645 LIV. 1,28,6. 3,56,4. 6,18,7 audendum est aliquid universis aut omnia singulis patienda. 10,32,5. 21,4,4 neque milites alio duce plus confidere aut audere. 22,39,20 omnia audentem contemnet Hannibal, nihil temere agentem metuet. 25,38,11 tantum ausi estis ..., quantum audeatis *eqs.* 25,38,15 audeamus, quae credi non potest ausuros nos. 33,20,1 multa egregie (egregia *Mogunt.*) Rhodii pro fide erga populum R. ... terra marique ausi sunt, nihil magnificentius, quam quod. 35,31,12 omnia et conanda et audenda ... esse. *nota* MANIL. 5,401 nihil est audere relictum. SEN. contr. 1,2,6 plus ausum *militem* quam ... licebat. contr. exc. 8,4 nihil non ausurus fuit, qui ... potuit. VELL. 2,42,1 quid et quotiens ausus sit. 2,56,4 Antonius omnibus audendis paratissimus (SEN. Med. 264). SEN. Tro. 586 quidquid audet victor iratus, timens. Med. 566 aude, incipe, quidquid potest. Ag. 552 plura. dial. 2,3,1 quidquid vis morbi cogit. CVRT. 4,10,32 quod ... quaerere pudet. MART. epigr. 18,5 tale nihil. LVCAN. 5,509 vix famulis audenda parat. PLIN. nat. 36,120 *orator* quid non ausurus apud eos, quibus ...? QVINT. inst. 1,1,32 plus quam possunt. 8,6,25 id, quod contra est, raro audeat quis nisi poeta. TAC. Agr. 16 nihil ultra. *similia saepe.* ann. 14,20 quod ... per diem concupiverit, per tenebras audeat. PLIN. nat. 2,11,22 ut plurimum audeat, plurimum timeat. CLAVD. 5,499 pretio ... nihil non ause parato. AVG. civ. 17,3 p. 202 D. multum.

3 *nefas, facinora, magna, hostilia etc.* (*subst., adiect.*): PLAVT. Pseud. 542 quis me audacior sit, si istuc facinus audeam (TER. Eun. 959. LIV. 8,24,9 egregium facinus. 23,2,3 VAL. MAX. 5,4 ext. 3 CVRT. 4,6,15 TAC. hist. 1,28 *v. p. 1255, 15.* SVET. Cal. 49 ingentia facinora ausus et ... maiora moliens. APVL. met. 6,27 TREB. trig. tyr. 31,2). PLAVT. Truc. 458 quae ausa hunc (huc ausa *codd.*) sum, tantundem dolum ⟨nunc⟩ adgrediar. SALL. hist. frg. 3,86 multa nefanda (OV. trist. 3,9,16 SVLP. SEV. chron. 2,30,3). VERG. Aen. 2,349 extrema (TAC. hist. 2,46). 6,624 immane nefas. 10,810 maiora ... viribus (12,814 MANIL. 3,1 AMBR. hex. 6,4,16). 12,152 si quid praesentius audes. PROP. 4,7,67 magnum. OV. am. 2,18,4 *nos* tener ausuros grandia frangit amor. Pont. 3,7,37 magna ... res est, quam (sed *al.*) non audetis. fast. 1,625 immitia. 2,781 ultima (LIV. 1,48,3. 3,2,11 audere et experiri. 22,60,23 ultima ausi passique). 3,705 nefas (CLAVD. 8,76). 6,592 si nullum ausuri maius eramus opus. LIV. 1,59,4 *al.* hostilia (AMM. 14,1,1). 2,10,11 rem ... plus famae habiturum ... quam fidei. 9,43,6 nihil ... dictu dignum. 23,9,5 audeantur infanda. 23,14,3 capitalem fraudem ausi. 24,5,12 duce confisos rem tantam ausuros. 26,40,17 capitalia. 27,9,10 locuti magis quam ausi tantum nefas. 27,43,7 audendum atque novandum aliquid inprovisum. MANIL. 5,652 tenues ausus sine limite gressus *funambulus*. SEN. contr. 10 praef. 15 *virium* fiducia aliis metuenda et praerupta audere. VELL. 2,29,1 magna ausus magnificeque conata executus (*cf.* 2,61,1). VAL. MAX. 5,7,2 humano ingenio maius (6,9,7). SEN. Herc. f. 387 matres ... passas et ausas scelera (Phaedr. 723). Phoen. 527. Ag. 517 nil nobile. Thy. 20 inausa. benef. 3,22,1 *servus* altius aliquid ausus. nat. 1,17,4 fortia. epist. 42,4 paria pessimis. CVRT. 9,5,1 *al.* 10,3,2 graviora. LVCAN. 1,467 maiora. 6,796. 8,402 exceptos legibus ... concubitus (STAT. Theb. 8,96 Venerem inlicitam. *cf.* MART. 12,43,6 PORPH. Hor. carm. 1,18,9).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LAVS Pis. 252 nescio quid ... excellentius. PLIN. nat. 2,95 rem etiam deo improbam. SIL. 4,192 immane. 6,209 magna audendi flagrabat amore. *nota* STAT. silv. 1,1,85 equus ... quem traderis ausus *esse* Pellaeo, Lysippe, duci (*Alexandro*). 5,3,87 *Marsyan* ausum contraria Phoebo carmina (*cf.* Theb. 2,378). Theb. 3,161 conspicui factis aeternaque gentibus (*dat.*) ausi. 5,441 iter. 6,450 nec verbera pallidus audet (addit *al.*) Labdacides. 7,601 preces. 9,651 pugnas (10,430). MART. 12,94,7 saturas. QVINT. inst. 3,8,45 ut rem scelestissimam ... indignatione videatur audere. decl. 299 p. 181 aude nunc aliquid puella fortius. IVV. 1,70 aude aliquid ... carcere dignum, si vis esse aliquid. *nota* 2,2 aliquid de moribus audent (*sc. in oratione*), qui ... Bacchanalia vivunt. 2,82 foedius hoc aliquid. 6,645 grandia monstra (*i. scelera.* 15,122). TAC. hist. 2,69 ne quid truculentius auderent. 5,8 fugas civium, urbium eversiones ... aliaque solita regibus ausi *reges.* 1,28 ut pessimum facinus auderent pauci, plures vellent, omnes paterentur. 1,48 stuprum. 4,23 machinas. ann. 4,49 proelium. *sim. saepius.* SVET. Dom. 14 necem (AVSON. 421,4 caedem). FLOR. 1,45,25 eruptiones. FRONTO p. 205,11 N. nullo iam scelere, quod atrocius auderet, reliquo. APVL. apol. 89 falsa. AMM. 16,12,4 periculosa. PAVL. NOL. epist. 1,9 p. 8 opus perfectionis. MART. CAP. 3,326 rhythmicum quid metricumque. MAR. VICTOR aleth. praef. 116 tantum ... munus.

4 *obiecto ex proximis supplendo*: PLAVT. Capt. 238 (*nota inversionem verborum*) pol ego, si te audeam, meum patrem nominem. 303 memini, cum dicto haud audebat: facto nunc laedat licet. Poen. 1358 desponde filiam. :: haud aliter ausim (*fere i. q. velim*). QVADRIG. hist. frg. 10b,11 conclamat, si quis ... depugnare vellet, uti prodiret. nemo audebat *eqs.* CIC. Quinct. 56 haec ille, si verbis non audet, re quidem vera palam loquitur. S. Rosc. 123. Verr. 4,41 aspice ...; deinde, si audes, fac mentionem (Pis. 37. 65). Flacc. 61 *al.* prov. 15 alter non audet nos certiores facere ...; alterum ... necesse est ... paeniteat audere. div. 2,52 Prusias, cum Hannibali ... depugnari placeret, negabat se audere. Att. 6,3,6 epist. 9,16,8. LVCR. 5,36 quo neque noster adit quisquam nec barbarus audet. VERG. Aen. 9,215 quae te sola, puer, multis e matribus ausa persequitur. OV. trist. 2,337 divitis ingenii est ... Caesaris acta condere ...; sed tamen ausus eram. fast. 2,823 *cf.* 3,643. LIV. 21,40,6 nec ..., quia audent, sed, quia necesse est, pugnaturi sunt. SEN. contr. 2,4,2 nos rogabimus, cum frater non audeat. SEN. Tro. 1106 quis hoc commisit aut quae ...: gens ausa? dial. 11,1,1 impetum cepi consolandi ...; ut auderem, multa ... impellebant. CVRT. 6,10,22 cur distuli facinus? an sine Dymno non sum ausus? MELA 1,74 *specus* aliquamdiu perspicuus, mox ... obscurior ducit ausos penitus. PERS. 6,49 centum paria ... induco. :: quis vetat? aude. PLIN. nat. 8,12. VAL. FL. 4,234 *Amycus Pollucem* ore renidenti lustrans obit et fremit ausum. 7,80 ne nescius audeat hospes. STAT. Theb. 1,203 nec protinus ausi caelicolae, veniam donec pater ipse sedendi ... iubet esse. 6,152 creditis ausae (*Hypsipylae*). 12,545 ubi ... victor poscit ... benigna aure preces, ausa ante alias Capaneia coniunx: *seq. verba.* MART. 7,42,2. QVINT. inst. 1,5,71 nova *verba* non sine quodam periculo fingimus; nam ... exeunt. audendum tamen. TAC. hist. 2,84 quae gravia ... in pace mansere, ipso Vespasiano ... haud perinde obstinante, donec indulgentia fortunae ... didicit aususque est. PLIN. paneg. 13 SVET. Nero 23. FLOR. 1,41,13 non ex fiducia ... ausi videbantur. COMM. instr. 1,19,9. SOL. Pont. 17 tua munera parvo ausus calle sequor. RVT. LVP. 1,14 cum ... omnes opitulari vellent, sed nemo auderet. HIER. epist. 117,6 quoniam alienas non audebit uxores, te ... respectabit. AVG. civ. 4,26 p. 178 D. 19,6 p. 365 in his tenebris vitae ... sedebit iudex ... an non audebit? sedebit plane. *nota verbum finitum pro infinitivo adiunctum*: CIC. carm. frg. 33 (Tusc. 2,20), 23 perge, aude, nate! Q. Rosc. 44 dic, aude! VERG. Aen. 11,370 aude atque ... fer pectus in hostem. VVLG. Rom. 10,20 Isaias ... audet et dicit (ἀποτολμᾷ καὶ λέγει).

5 *absolute* (*audaciam induere, audacia uti, audacem esse. structuras huc pertinentes v. sub 7*): ENN. ann. 319 occasus ubi tempusve audere repressit. LVCIL. 663 hominem, qui pro commodo et regno audeat. CIC. Verr. 2,2 ut ad audendum proiectus, sic paratus ad audiendum (*idem lusus verborum* APVL. flor. p. 86 Oud.). Cluent. 67 homine ... ad audendum impudentissimo. PLANC. Cic. epist. 10,24,6 quod (*coni.*) sperant, quod audent. PVBLIL. A 43 audendo virtus crescit, tardando timor. P 50 pericla qui audet ante vincit quam accipit (aspicit *Ribb.*). SALL. orat. Lep. 20 quam audeas, tam videri felicem. epist. Mithr. 20 *Romani* audendo et fallundo ... magni facti. VERG. catal. 9,48 mare audendo vincere. Aen. 10,810. 12,159 auctor ego audendi. TIB. 1,2,16 audendumst; fortes adiuvat ipsa Venus. *nota* PROP. 4,6,45 nimium remis audent prope. OV. fast. 2,783 cepimus audendo Gabios. 4,843 occupat ausum (*cf. sub* audens). EPICED. Drusi 417 tu ... ausa potes tanto indulgere dolori, ... ut nolis ... ali. LIV. 22,14,14 audendo atque agendo res Romana crevit (22,53,7. 25,16,19 an ... agentes audentesque ... cadant. 25,23,15. 35,35,16 TAC. hist. 1,21 SVLP. SEV. chron. 2,38,1). 34,12,4 ipsa fiducia et sperando atque audendo servatum *esse.* SEN. suas. 5,1 amissa, ne audeat, amissurum monent. SEN. Phaedr. 592. Thy. 284 audendum est, age. benef. 2,17,4 si conantur, si audent, si volunt. COLVM. 1,4,5 nusquam experimentorum varietas omittenda est; longeque etiam in pingui solo magis audendum, quoniam. LVCAN. 4,702 audendo magnus tegitur timor. 10,397. VAL. FL. 4,47 audetque pavetque. *nota* 3,613 cunctantes increpat ausus (*i. audacia sumpta? an corrupte?* ultro *Langen, Koch*) Tiphys. SIL. 7,115. 12,464 Centenius ... audendi pravus facilisque periclis. 13,183 audendi virtutem. *nota* 13,220 Calenum ... audere (*i. audendo*) trucem. 13,773 audendo bella expedias. STAT. silv. 3,1,114 incipe et Herculeis fidens hortatibus aude. Theb. 2,548 quis timor audendi, quae tanta ignavia? 10,408 fortuna precari, non audere iubet. TAC. Agr. 15 periculosius esse deprehendi quam audere. hist. 1,21 si auderet (*opp.* quiescenti). 1,35 ignavissimus ... et ... in periculo non ausurus. 3,40 *Valens,* dum media sequitur, nec ausus est satis nec providit. 4,32 *al.* APVL. met. 5,21 festinat differt, audet trepidat, diffidit irascitur. TERT. resurr. 63 quia haereses ... sine aliquibus occasionibus scripturarum audere non poterant. OPT. PORF. carm. 20b,4 Clio ... ausuro donet metri ... texta. AMM. 28,3,6 alacrior ad audendum. 15,8,13 audendi in tempore consideratus hortator. AMBR. hex. 5,18,59 ut in usum rapiendi audere compellant (*accipitres pullos suos*; in usum *i. q. assuescendi causa*). HIER. epist. 60,1 ingenia parva ... ultra vires ausa. VVLG. II Cor. 5,8 audemus. CLAVD. 26,139 campo ... ausus aperto Marcellus vinci *Poenum* docuit. *de audacia oratorum, poetarum, artificum* (*cf. sub 1—4*): CIC. de orat. 3,94 hos ... novos magistros nihil ... posse docere, nisi ut auderent *discipuli.* Tim. 13 Graece ἀναλογία, Latine (audendum est enim, quoniam ... novantur) conparatio proportiove dici potest. HOR. epist. 2,1,166 spirat tragicum satis et feliciter audet. PLIN. nat. 34,61 Lysippum ... audendi rationem cepisse pictoris Eupompi responso. STAT. Theb. 10,831 mihi ... maior ab Aoniis poscenda amentia lucis. mecum omnes audete, deae. QVINT. inst. 1,5,72. 8,3,35.

6 *de rebus*: *corporalibus*: LVCR. 6,1072 vitigeni latices aquai fontibus audent misceri. VERG. georg. 2,332 in ... novos soles audent se gramina tuto credere, nec metuit ... pampinus austros. AETNA 217 *flamma* (*v. p. 1257,22*). OV. met. 2,406 nondum audentia labi flumina. 14,795 Alpino modo quae certare rigori audebatis, aquae. trist. 2,330 audet in exiguo ludere cumba lacu. epist. 12,115 quod facere ausa meast, non audet scribere dextra (trist. 3,9,16 SEN. Med. 908 *al.* VAL. FL. 3,231 STAT. Theb. 2,217 *al. cf.* 7,425 MART. 7,24,2 CLAVD. rapt. Pros. 3,183). MANIL. 3,653 varios audet flores emittere tellus. LVCAN. 3,232 Ganges ... ostia nascenti contraria solvere Phoebo audet (4,141. 10,288). 6,769 nec verba nec herbae audebunt ... somnum ... solvere Lethes. 7,477 ausae dare signa tubae. 9,325 frustra ... rudentibus ausis vela negare noto. PLIN. nat. 17,222 verno tepore ... erumpere audentibus satis. 35,61 audentem ... iam aliquid penicillum. VAL. FL. 1,3 *ratis* Phasidis ora ausa sequi. 2,435 hanc (*Lemnum*) ... non umquam laedere fluctu audet hiems (STAT. silv. 2,2,28). SIL. 2,22 motus ... quid audeat ensis. STAT. silv. 3,2,75 torpebant aequora ... nec ... spargere nubila fluctus audebant. MART. 6,1,4 libellus ... audebit minus anxius tremensque magnas Caesaris in manus venire. ANTH. 417,3 pyramidas ... ausas ... attingere caelum (*cf.* STAT. silv. 5,3,49). *incorporalibus* (*circumscribunt fere personas*): CIC. agr. 3,10 commoveri ... impudentia ... legis, quae ... insimulare quemquam audeat. epist. 3,12,1 malevolentiam, quae te impugnare auderet. HOR. epist. 2,1,258 nec meus audet rem temptare pudor. OV. Pont. 2,2,16 est mea culpa gravis, sed quae me perdere solum ausa sit. SEN. Ag. 507 nihil ratio et usus audet. Herc. O. 767. dial. 11,13,2 timor audebit intrare *in pectus.* 1,1,1 *al.* benef. 7,23,2 numquam tantum sperat hyperbole, quantum audet. epist. 114,16 *sententiae* improbae et plus ausae quam pudore salvo licet. LVCAN. 3,317 auderet pietas ... prodesse. 5,322 nil fortiter ausa seditio 8,383 *al.* PLIN. nat. 36,53 quacumque harena secare ... fraus artificum ausa est. STAT. Theb. 10,44 nil non ausa fames. QVINT. inst. 1,2,26 vix ... se prima elementa (*i. pueri tirones*) ad spem tollere effingendae ... eloquentiae audebunt. QVINT. decl. 329 p. 294 quid non ... salutis necessitas? IVV. 10,305 improbitas ... audet temptare parentes. VEG. mil. 1,1 *v. p. 1257,33.* PS. PAVL. NOL. epist. 2,39 scopuloso ... in loco versatur oratio nec audet ... declinare. CLAVD. 20,480 quid non audeat annus Eutropii? 30,230 AVG. civ. 9,23 p. 399 D.

7 *variae structurae*: *quomodo? per adverbia* (*de comparativis, quae pro adiect. accipi possunt, v. sub 3*): CIC. orat. 128 liberius quid. SALL. Iug. 107,4 palam (TAC. ann. 4,54). orat. Lep. 20 *v. p. 1255, 72.* HOR. epist. 2,1,166 feliciter. PROP. 4,6,45 *v. p. 1255,76.* LIV. 3,56,4 impie nefarieque. 9,17,16 bene. 33,20,1 *v. p. 1254,39.* 41,19,7 aliquid vel temere. VELL. 2,24,1 quae pessime ausus erat, fortiter executus (*cf.* 2,29,1). SEN. dial. 2,13,2 *v. p. 1257,27.* benef. 3,37,2 magna tuto. epist. 124,3 nihil viriliter. CVRT. 5,3,22 nihil frustra. COLVM. 10 pr. 3 aliter istud. PLIN. nat. 32,53 nihil contra. SIL. 9,452 quantum ... vicissim. 10,487 multa ... nequiquam. QVINT. inst. 2,4,14 aliquid ... licentius aut laetius. FRONTIN. strat. 2,5,21 multa temere. IVV. 6,97 *res* turpiter (8,165). SVET. Tib. 37 violentius quaedam. 73 non temere quicquam nisi ex tuto. vix: *passim, ut* CIC. Pis. 12 *al.* QVINT. inst. 7,3,8 TAC. dial. 1. iam prope: CIC. Brut. 35. parum: LIV. 3,35,7. satis: LIV. 9,12,10 *al. similia saepius.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

er ablativum: PLAVT. Epid. 697 qua fiducia ausu's ... dicere. Persa 39 qua confidentia. TER. Eun. 959 qua audacia (*cf.* Andr. 613). LIV. 25,40,8 non consilio Muttinis quam fiducia magis ausi egredi. 31,46,8 aperta vi quicquam. 39,8,8 multa dolo, pleraque per vim. SEN. dial. 7,19,2 quanto id ... detrimento. COD. Theod. 12,6,32,2 (*a. 429*) contra haec ... si quisquam vetito ausu ... audebit. VERG. Aen. 9,318 Euryale, audendum dextra. PROP. 4,6,45 remis. LVCAN. 2,673 multum ... pontibus *Xerxes*. STAT. Theb. 8,116 nil istis ... equis. QVINT. decl. 322 p. 269 tantum suis *manibus*. *unde? quo?*: ENN. ann. 580 ausus es hoc ex ore tuo? (*nisi praepositio ex infin. aliquo omisso pendet*). LIV. 31,3,6 quod Pyrrhus ... ausus ex ... minore regno esset. TAC. hist. 2,25 silva adhaerebat, unde rursus ausi ... interfecere. LVCR. 5,36 *v. p. 1255, 33*. VERG. Aen. 2,347 quos ubi confertos audere in proelia vidi. GRATT. 498 non omne meas genus *equorum* audet in artes. STAT. Theb. 1,439 neque enim meus audeat istas civis in usque manus. 6,19 primum ausurae trans alta ignota biremes. 11,258 fractis huc audeat usque viribus. TAC. hist. 5,11 sub ipsos muros struxere aciem, rebus secundis longius ausuri. ITIN. Alex. 6 quo audendum *est*. 33 in Caucasum. 35 ulterius ausi ... caeduntur. *nota* IVL. VAL. 2,27 cum Persae ... ad natatus (*nisi est* adnatatus) huiusmodi audere non soleant. 3,29 huc. *nota* TERT. pall. 1 *extr.* cum ... aries ... in muros ... audet. *ubi?* AETNA 217 qua spiritus imperat, audet. *contra aliquem, sim.*: CIC. epist. 9,22,5 te adversus me omnia audere. CAES. civ. 2,37,2 nihil contra se regem ausurum (nisurum *al.*). LIV. 28,27,12 quid adversus ... maiestatem ausi sitis. VAL. MAX. 3,2,2 adversus ... hostem ... facinus. SEN. dial. 2,13,2 *ali*quid ... petulantius ... adversus medentem. QVINT. inst. 6,4,11 contra turbantes audendum. FRONTIN. strat. 1,1,9 quid ... adversus paucitatem. TAC. ann. 14,7 nihil adversus progeniem ... atrox. hist. 2,71 adversus Neronem. ann. 4,59 contra Seianum. FLOR. 2,15,30 aliquid ... adversus ... ducem. SACERD. gramm. VI 462,28 '*adversus stimulum calcare*' *i. q.* contra pessimos vel potentiores audere. VEG. mil. 1,1 quid adversus Germanorum proceritatem brevitas potuisset audere? SVLP. SEV. chron. 1,35,9 nihil ... adversum generum. MACR. sat. 7,5,3 audere ... contra tam copiose ... inventa. COD. Theod. 12,6,32,2 (*a. 429*). *in aliquem*: SEN. contr. 10,1,7 quid ego in te accusatorem non audeam? LVCAN. 4,403 fortuna ... in partes aliquid ... Caesaris ausa est. 9,187 in superos ... convicia. *nota* TAC. ann. 12,55 vim cultoribus et oppidanis ac plerumque in mercatores et naviculario audebant. FLOR. 2,13,57 idem in ipsum. SATVRN. dig. 48,19,16,3 qui quid in dominum ... ausus est. VLP. dig. 21,1,23,3 non nihil in alium ausurus, qui hoc adversus se ausus est. VVLG. II Cor. 10,2 confidentiam, qua existimor audere in quosdam, qui. CLAVD. 30,230 ne quid in absentem ... audeat ... rabies. MACR. somn. 2,15,2 siquid ... audere in intellectum licebat. *in aliquo, aliqua re*: LIV. 3,17,8 ausurum se in tribunis, quod princeps familiae suae ausus in regibus esset. 6,18,4 idem in se, quod in Spurio ... fecisset (6,18,8). 8,31,7 quidquid licuerit in magistro equitum, in militibus ausurum. SEN. contr. 1,2,11 quid in te. VAL. MAX. 4,7,5 paria ... in cultu amicitiae. COLVM. 1,4,5 *v. p. 1256, 1*. QVINT. decl. 301 p. 185 aliquid ... supra vires ... in excipiendo eo. IVV. 10,175 quidquid Graecia mendax audet in historia. VVLG. II Cor. 11,21 in quo quis audet ..., audeo et ego. Ephes. 6, 20. *de aliquo*: CIC. Att. 15,19,1 quidnam est, quod audendum amplius de Buthrotiis? (*aliter* IVV. 2,2 *v. p. 1255, 11*). *pro aliquo*: VERG. Aen. 12,152 pro germano ... quid. 12,814 pro vita. LIV. 7,5,7 id pro parente. 10,29,5 omnia pro re publica. SEN. epist. 19,8 aliquid ... pro otio. IVST. 5,9,6 aliquid pro patria. SVLP. SEV. chron. 2,13,6 aliquid pro civibus. OROS. hist. 2,17,9 auctor audendi pro patria. 3,4,6 super eo audere. *alicui*: STAT. silv. 1,1,85 *v. p. 1255, 3*. *nota structuram*: PLAVT. Asin. 25 ita me obstinate adgressu's, ut non audeam profecto, percontanti quin promam omnia (*dittogr. versuum 23. 24*).

synonyma: adire periculum, se committere, confidere, conari (*adde*: LIV. 38,19,4 VAL. MAX. 3,4 ext. 1), (praesumere), sustinere (*adde*: VAL. MAX. 3,7,5). *opposita*: cunctari, dubitare, erubescere, metuere (*adde*: VITR. 1 pr. 1), pati (*adde*: SALL. hist. frg. 3,86 SEN. nat. 2,11,1. 3 pr. 5 QVINT. inst. 11,1,84 TAC. Germ. 18 hist. 2,46), pavere, timere (*adde*: CIC. Q. Rosc. 4 Mil. 82 Att. 16,13ᶜ,1 HOR. epist. 2,1,114 VLP. dig. 47,11,9), vereri (*adde*: LIV. 27,47,7). consequi, exsequi, perficere. debere, velle, posse, valere. *compositum*: inausus.

part. pro adiect. **audēns**, -entis (*cf.* CHAR. gramm. I 184,12 *sqq.*). GLOSS. εὔτολμος. audentior; audacior, praesumptior. DIFF. ed. Beck p. 41,114 *v.* audax *p. 1245, 15*. VERG. Aen. 10,283 audentis fortuna iuvat. OV. ars 1,608 audentem Forsque Venusque iuvat. fast. 2,782 Forsque deusque. met. 10,586 audentes deus ipse iuvat. [SEN. epist. 42,4 si iuvat audentis *Bücheler*; subaudis *et sim. codd.*] SCHOL. Lucan. Bern. 4,702. CLAVD. carm. min. 41,9 fors iuvat audentes: prisci sententia vatis. CORIPP. Ioh. 6,711 audentem fors prima iuvat. *cf. Otto, Sprichwörter p. 144*. OV. met. 8,399 *Meleager* occupat audentem *Ancaeum, qui securim sustulerat*. Pont. 2,5,29 obruit audentem rerum gravitas. LIV. 25,16,19 *v. p. 1255, 80*. VAL. FL. 2, 121 *Famam* audentem primi spernuntque foventque. SIL. 12,109 muri saxea moles officit audenti *Hannibali*. STAT. Theb. 2,540 audenti deus et fortuna recessit. TAC. hist. 1,3 propinqui audentes, constantes generi. 1,6 *exercitus*, ingens novis rebus materia ... audenti parata. ann. 14,58 nihil gravius audenti quam ignavo patiendum esse. VVLG. II Cor. 5,6 audentes semper (θαρροῦντες). AVG. civ. 3,23 p. 135 D. non sine ... periculo audentis. CARM. epigr. 472,2 (*lectione incerta*) impavidus Martis dumq. au⟨den⟩s (dum gaudens *Mommsen*) iret in hostis. VERG. Aen. 6,95 tu ne cede malis, sed contra audentior ito. 9,289 *cf.* SEN. epist. 82,19. STAT. Theb. 2,175 cunctis Tydeus audentior actis. 9,208 in ... acies audentior ille (*Hopleus*) pedestres. QVINT. inst. 12,10,23 Aeschines ... his *oratoribus* latior et audentior et excelsior. FRONTIN. strat. 4,1,19 adversus hostem audentiores. PLIN. epist. 9,33,4 puer quidam audentior. SVET. Iul. 58 in obeundis expeditionibus dubium cautior an audentior. CYPR. GALL. Ios. 144 quo plebs audentior esset. AMM. 15,5,31 armatorum globus ... audentior. TAC. Agr. 33 audentissimi cuiusque procursu. GELL. 6,2, 10 Hannibal ille audentissimus atque fortissimus. *de rebus*: VAL. FL. 4,285 noto iam spes audentior hoste. TAC. dial. 14 audentior et poetarum quam oratorum similior oratio. hist. 2,2 Suriam audentioribus spatiis petebat (*per mare*). PLIN. epist. 9,26,5 adnotasse quaedam ... ut inproba, quae ego audentia ... arbitrabar. 9, 26,8 quid audentius illo pulcherrimo excessu *orationis* (*ibid.* haec ... audaciā paria). AMM. 27,9,1 per procursus audentiores.

adv. **audenter**. GLOSS. confidenter, audentius, constantius. *superl. exemplo caret.* CHAR. gramm. I 184,12 Verrius Flaccus ... ab eo, quod est audens, audenter ⟨dicit⟩ (*v. quae sequuntur*). *ibid.* 22 audenter qua⟨-si cum⟩ audentia. VAL. FL. 6,681 imminet e celsis audentius (audientibus *codd.*) inproba muris virgo. STAT. Theb. 11,668 caecum ... audentius hostem increpitat. QVINT. inst. 8,3,27 alia etiam audentius (audientibus *codd.*) inseri possunt. FRONTIN. strat. 4,7,33 Sempronium tamquam adversus feminas audentius (ardentius *unus cod.*) ... consurgentem. TAC. dial. 18 agere fortius et audentius volo. hist. 1,79 eo audentius Rhoxolani ... Moesiam inruperant. 2,78 ceteri audentius circumsistere. *nota* ann. 4,47 quidam audentius apertis in collibus visebantur. 4,68 audentius ... onerat Seianum *criminibus*. 13,40 nihil temeritate solutum nec amplius quam decurio equitum audentius progressus. SVET. Cal. 8 abusum ... audentius mendacio. TERT. anim. 34 qui ... et vigilantius et [ex] audentius et diutius laboraverit. adv. Marc. 5,20 quod ... ex fiducia vinculorum eius audentius sermonem enuntiarent. PS. CYPR. rebapt. 12 p. 84,10 audentius de veritate tractare. FORTVN. rhet. 3,7 p. 124 si quando audentius verbum aliquod transferemus. DICT. 3,8 resistit. AMM. 20,7,6 venit. 26,9,3 pugnarent. 27,1,5 retinet. 29,5,50 inruentes. HIER. epist. 117,9 audentius diliges sodalem. IOS. CASSIOD. c. Ap. 1,29 si oportet audentius dici. LEO M. serm. 46,1 p. 292 *haeretici* ut audentius evacuarent ... supplicium *Christi*. SCAEV. (TRIBON.?) dig. 28,2,29,14 nisi quod, licet audenter, possis dicere (dicere: VLP. [TRIB.?] dig. 5,4,1,5. PORPH. Hor. carm. 1,12,11 'auritas quercus' audenter dictum. GAVDENT. serm. 21 *init.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 13 p. 1002 Vall. in Ier. 5 p. 799 Vall. VVLG. act. 2,29 RVFIN. hom. Orig. in Ios. 23,3 ARNOB. in psalm. 72 ENNOD. opusc. 3 p. 382,12). TERT. anim. 52 audenter determinamus mortem non ... secutam. adv. Marc. 4,12 audenter fractis panibus propositionis. ITALA Ioh. 7,13 (*cod. e*) audenter loquebatur de eo (παρρησίᾳ, VVLG. palam. 7,26 OPT. PORF. carm. 3,20 AMBROSIAST. II Cor. 10,14 HIER. epist. 22,5. PS. PAVL. NOL. epist. 2,7 audenter et simpliciter loquebatur ad dominum). HERM. vulg. vis. 4,1 audenter in bestiam me tradidi (θαρσήσας, Pal. confirmatus). HIL. Macc. 378 audenter depone metus. AMM. 25,3,6 audenter effunderet semet in pugnam. HIER. hom. Orig. in Ezech. 11 p. 984 Vall. audenter promittimus, quod non valemus implere. SIDON. epist. 8,16,5 profiteor audenter. GREG. TVR. glor. mart. 85 audienter (*sic codd. plerique*) sanctum corpus eius (*domini*) ... ad iudicium sumimus. Franc. 2,13 mulier quaedam ... audenter ad eos ingreditur. VIRG. gramm. p. 25,20 H. cuidam ... audenter exprobravit.

ex part. pass. (*v. p. 1252, 50*) *subst.* **ausum**, -ī. *audax factum. vocabulum maxime epicorum, fictum, ut videtur, a Vergilio, cf.* SERV. auct. Aen. 12,351 'pro talibus ausis': quaeritur, quis ante hunc 'ausis' dixerit (*v. l. 73*). GLOSS. ausis: admissis. *accipitur tam in bonam partem (praesertim de facinoribus militaribus) quam in malam*

1 *apud poetas*: *pluraliter*: *dat. abl., maxime in fine hexametri*: VERG. Aen. 2,535 tibi ... pro scelere ..., pro talibus ausis di ... persolvant grates dignas (SERV. auct. 'ausis' quidam † prosumptum tradunt nec posse in prosa dici. VERG. Aen. 12,351 *cf. l. 68* VAL. FL. 5,269. 661 SIL. 13,697 MART. 7,24,7 SEDVL. carm. pasch. 5,352). VERG. Aen. 9,280 me nulla dies tam fortibus ausis dissimilem arguerit (SIL. 1,151. 3,179). OV. ars 1,379 licet hic (*eventus*) indulgeat ausis (*masc.?*). epist. 14, 49 pietas crudelibus obstitit ausis. met. 2,328 *Phaethon* magnis ... excidit ausis (SEN. dial. 7,20,5 VAL. FL. 4,669 SIL. 9,344. 10,201. 13,363. 16,371). 6,84 pro tam furialibus ausis (11,12). 7,178 ingentibus ... ausis (VAL. FL. 2,242. 5,313. STAT. Theb. 10,384 fors ingentibus ausis rara comes). 10,640 ausis adsit ... nostris *Venus*. MANIL. 5,497 si forte bonis accesserit impetus ausis. LVCAN. 10,375 nec nos deterreat ausis ... fortuna ducis. VAL. FL. 1,211 nostris ...

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

concitus ausis. 4, 317 Amycum ... manus arcuit ausis. 4, 652 deus adfuit ausis. 5, 627 femineis ... ausis (*cf.* OREST. trag. 336). SIL. 1, 181 virides ausis anni fervorque decorus. 1, 509. 2, 495 dies ausis olim tam tristibus ultor. 4, 197 certus ... necis petit omnibus ausis, quod nequeat sentire, decus. 5, 214 funditur unanimo nisu et concordibus ausis pilorum ... nimbus (14, 273), 5, 268 iuvenilibus ... ausis. 5, 339 furiata cohors ausis ... accensa superbis. 6, 318 memorandis ... ausis laxabat ferro campum. 7, 73 tumens ausis ... secundis *Hannibal.* 8, 413 rapidis Nero non imitabilis ausis. 10, 344 non te (*Somnum*) maioribus ... ausis ... voco. 11, 306 quamquam imperfectis, magnae tamen indolis, ausis. 15, 298 cassis ... ausis. 15, 349 occultis. 15, 506 divinis. 16, 615 propioribus. 17, 148 damnatis. STAT. Theb. 5, 688 ausis ... manet ira. 11, 482 belli obverteris ausis, numen iners (*Pietas*). CLAVD. 20, 548 paribus ... ausis. 28, 479 Diomedeis ... praeclarior ausis. OREST. trag. 358 mendacibus. CORIPP. Ioh. 2, 55 caecis ... in ausis (*i. insidiis*). 2, 58 Autiliten patris non mollior ausis. *ceteri casus*: OV. met. 9, 621 ausorum ... memor ... meorum. VAL. FL. 4, 569 iuvare ausa quibus monitis possim tua? 5, 523 ausa viri. STAT. Theb. 2, 456 ausa luas. 3, 237 remeat portans immania Tydeus ausa. *singulari numero*: VERG. Aen. 6, 624 ausi omnes immane nefas ausoque potiti. 10, 451 ire prior Pallas, si qua fors adiuvet ausum (*nisi mascul. est, cf.* SERV. auct. 'ausum' num pro audentem?). OV. epist. 18, 159 quod timeas, non est: auso (*masc.?*) Venus ipsa favebit. met. 10, 460 ausi paenitet *Myrrham.* 11, 242 auso ... potitus. VAL. FL. 2, 280 conscius ausi ... pavor. 4, 295 ingentis conscius ausi. 9, 627 infelix ausi. 11, 364 compos memorabilis ausi. 12, 39 Poenus ... inglorius ausi. 13, 214 turbidus ausi Virrius. STAT. Theb. 4, 368 magni ... non inscius ausi (SCHOL. conscius audacis facti). CYPR. GALL. num. 430 legis contemptor ... necatur ..., vetitum ne serperet ausum. PAVL. NOL. carm. 19, 395 quis ... latronem tam grandi spiritus auso inpulit? 19, 607 quod reus ipse tremens confesso prodidit auso. 20, 374 tanto suis (*gen.*) auso, ... ut ... iret. **2** *in oratione pedestri*: *singulari numero*: PLIN. nat. 2, 247 improbum ausum *Eratosthenis*, verum ita subtili argumentatione conprehensum, ut. TAC. ann. 13, 47 despecta et nullius ausi capax natura eius. SOL. 17, 6 frustra est ausum omne. 30, 18 de manubiis praecipitis ausi praedam revehunt temeritatis. IVL. VAL. 2, 25 p. 87, 20 ausi huius (*sc. caedis temptatae*). AVR. VICT. Caes. 3, 18 ausum *militum* comprimere. HEGES. 1, 40, 9 ausi parricidalis (1, 44, 3). OROS. hist. 4, 5, 5 *libertinorum* tanta manus fuit, ut sine controversia auso (ausu *pars codd.*) potirentur (*ibid.* conspirantes in facinus). LEX Burg. lib. const. 52, 5 ad exercendum ... facinoris ausum. VEN. FORT. carm. praef. 1 *veteres* usu triti, auso securi (ausu *cod. Barber. haud scio an recte; cf. ibid.* natura — curatura, ore — more). *pluraliter*: TAC. ann. 2, 39 ausa eius (*mancipii Agrippam simulantis*) inpedivit tarditas ... navis. 3, 66 impudentibus ausis *Othonis.* 11, 8 magnis ausis promptus. PLIN. paneg. 17 immanibus ausis barbarorum. IVL. VAL. 3, 3 ausa temeraria. AMM. 22, 11, 5 delatorum ausa feralia. 26, 7, 8 ausa ingentia. 21, 11, 1 immania (29, 1, 16). 26, 7, 5 ausis tumultuariis. 15, 2, 10 ausorum participem. 28, 3, 5 ausorum inlecebras. COD. Theod. 7, 13, 10 (*a. 381*) ex horum ausis (*sc. qui amputatione digitorum militiam detrectant*). OROS. hist. 5, 17, 6 Saturninus infamibus ausis contionem domi suae habuit. 2, 4, 15 adulta reipublicae *Romanae* crescentis aetas robustioribus ausis exercebatur. *cf.* ausus, -ūs. *Hey.*

Auderiātae, -ārum *gens Illyriae. cf.* Αὐταριᾶται, Αὐταριεῖς. IVST. 15, 2, 1 Cassander ab Apollonia rediens incidit in Auderiatas (*v. l.* -es), qui propter ranarum muriumque multitudinem relicto patrio solo sedes quaerebant. OROS. hist. 3, 23, 36 A v i e n i a t a s. *v. Tomaschek, PW. II 2593 sub* Autariatai.

Audericus, -ī *nom. vir. germ.* LEG. Burg. lib. const. 14 p. 34, 11 signum Auderici comitis (*cf.* p. 35, 11). CONC. Clipp. a. 626/627 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 201, 18 ex civitate Auscius Audericus episcopus. CONC. Rem. *ibid.* p. 203, 14 Auderico Auscensi *episcopo.*

Auderiēnsēs, -ium. *in vicinia Mogontiaci.* CORP. XIII 7062 (*Mogontiaci*) L. Sextio Pervvinco dec. civitatis Auderiensium causidico Aceptia Aerepta coniugi sanctissimo f. c. *cf. Hirschfeld ad l. et* 7353.

Audēus, -ī, Αὔδιος, *cf. Ptol. 5, 15, 16* Αὔδεια ἢ Αυδία, *opp. Syriae, cogn. vir.* **1** HIER. chron. a. Abr. 2357 Audeus in Syria coele clarus habetur. a quo heresis Audiana (PROSP. chron. I p. 453, 1058). PROSP. chron. I p. 453, 1059 Audiani sunt ab Audeo quodam cognominati, quos et Anthropomorphitas vocant (*cf.* AVG. haer. 50 *ubi* V a d i a n o s. PRAEDEST. 1, 50 p. 605[d]). CASSIOD. hist. 7, 11 Syrus quidam et genere et lingua pariter A u d a e u s nomine. **2** *idem fort. cogn.* CORP. III 1471 (*Sarmizegetusae*) P. Ael. Sept. Audeo qui et Maximus vet. ex (centuria) n̄. P. O. *adi.* **Audiānus,** -a, -um *v. l. 69. haeretici appellantur* **Audiānī**, -ōrum. *locis allatis adicias* COD. Theod. 16, 5, 65, 2 (*a. 428*) Iust. 1, 5, 5.

Ael(ia) **Audi**. CORP. VIII 9045 (*Auziae, a. 255*). *Diehl.*

Audia *v.* Audius. **Audiānī** *v.* Audeus.

Audiānus *v.* Audeus *et* Audius.

audibilis, -e *ab* audire. PRISC. gramm. II 132, 16 audio audibilis (*correpta antepaenultima*). AVG. mag. 4, 8 illa visibilia sunt, haec audibilia. cur enim et hoc nomen non admittas, si admisimus significabilia? AMBR. Noe 15, 52 eo quod visus visibile videt et auditus audibile audit et odoratus odorabile odoratur. AVG. epist. 169, 10 audibilis et visibilis motus. c. Iul. 4, 14, 73 aliud est consideratio pulchritudinis etiam corporalis sive visibilis ... sive audibilis. mag. 4, 8 audibile signum et audibilia significata, *et saepius.* VINDIC. med. 18 cum in audibilibus *viis virtus sensifica fuerit constituta*, auditus *perficitur.* 22 per diem ... aeris laxioris causa *dissipatae* voces etiam proximorum difficilius audibiles fiunt. BOETH. top. Arist. 1, 13 similiter ... et candidum, in corpore quidem color, in voce autem bene audibile. *Ihm.*

Audica *v.* Audeca.

Audicaena *cogn. mul. barb.* CORP. VIII 20650 (*Tupusuctu*) Fabia Audicaena Turesis mater sacroru. *fort. male sculptum pro* Laudicena. *Diehl.*

audicula *v.* auricula. **audiēns** *v. sub* audio.

Audiēnsis, -e *v.* Auzia.

audientia, -ae *f. ab* audio, audiens. EXC. Bob. gramm. I 546, 4 invenimus derivari ad feminina etiam appellationes, ut audiens audientia, τὰ ὑπήκοα καὶ ἡ ἀκρόασις. CHAR. gramm. I 48, 15 audiens, pluraliter audientia, feminine audientia. GLOSS. ἀκρόασις. auditus. GAVDENT. serm. 16 'audi ... praecepta vitae' hoc, quod dicitur 'audi', non audientiam, ut opinor, simplicem sonat, sed observandae legis oboedientiam. *cf.* IREN. 4, 41, 2 secundum dicto (dicti *codd.*) audientiam et doctrinam non omnes filii dei sunt. ITALA Rom. 5, 19 (Pacian. epist. 1, 4 Aug. c. Fort. 22 p. 105, 23) per dicto audientiam (*ubi* VVLG. obeditionem). *v.* dictoaudientia *et* indictoaudientia. *inde a* PLAVTO, *rarum apud bonae aetatis scriptores, frequens apud christianos et* ICTOS, *praesertim de cognitione iudiciaria.*

PLAVT. Poen. 11 exsurge, praeco, fac populo audientiam. RHET. Her. 4, 55, 67 illi praeco faciebat audientiam. LIV. 43, 16, 8 ⟨cum⟩ Claudio obstreperetur, audientiam facere praeconem iussit. CIC. div. in Caec. 42 nunc mente et cogitatione prospicio, ... quantam ... audientiam orationi meae improbitas illius factura sit. Cato 28 facit ... per se ipsa sibi audientiam diserti senis ... oratio. de orat. 2, 325 sic ad reliqua transeunt, ut audientiam fieri sibi nolle videantur. ACTA lud. saec. Aug. 14 ⟨dili⟩genterque memineritis litibu⟨s non esse praestandam⟩ audientiam. APVL. met. 3, 4 si paulisper audientiam publica mihi tribuerit humanitas. TERT. carn. 7 potiores fecit alios et meritum praelationis ostendens, audientiam scilicet verbi, demonstrat qua condicione negaverit matrem et fratres (*cf.* PS. AVG. comm. praef. p. 979, 17 frequentabat audientiam sermonis dei). CYPR. ad Donat. 2 accipe non diserta, sed fortia, nec ad audientiae popularis inlecebram culto sermone fucata, sed ad divinam indulgentiam praedicandam rudi veritate simplicia. patient. 1 ad audientiam vestram patientiam video esse necessariam. ARNOB. nat. 1, 29 utinam daretur in unius speciem contionis toto orbe contracto oratione hac uti et humani in generis audientia collocari. 3, 29 viam vobis pandere deorum ad audientiam creditis. 4, 17 ne ... prolixitas fastidium audientiae pariat. 5, 29 ne inrepat in animum ... obscenitas, audientia tota claudenda est. 6, 4 audientiam numinum nulli esse clausam linguae. HIL. in Matth. 18, 1 pueros ... credentes omnes per audientiae fidem nuncupavit *dominus.* ad Const. 2, 1 ea quae de nonnullis negotiis ad conscientiae audientiam proferantur. AVG. corrept. 7, 11 non accepimus audientiam (*i. non audivimus, sc. evangelium*). in ev. Ioh. 21, 5 quia dicere dignatus est, sine dubio excitavit audientiam. doctr. christ. 4, 9, 23 in populi audientiam. gest. Pelag. 17, 41 breve dictum eorum audientiam et intentionem ... subterfugit. CASSIAN. c. Nest. 3, 9, 2 quia hoc erat incredulum humanae audientiae, quod inauditum fuerat divinae contigisse naturae. 5, 11, 3 omnes a carnali audientia ad spiritalem intellegentiam traxit. COD. Iust. 3, 13, 1 pr. (*a. 214*) vos incongruum eum (*procuratorem Caesaris*) esse vobis iudicem scientes tamen audientiam eius elegistis. FRG. Vat. 33 (*a. 315*) secundum iudiciariam disciplinam partibus audientiam praebiturus. CORP. V 2781 (*aet. Constantini*), 13 cum eius modi ⟨personis⟩ audientia non debeat commodari. 19 denegata audientia patibulo adfixus. 25 ⟨cum⟩ eius modi scripturam ab audientia iudicis penitus oporteat submoveri. COD. Theod. 1, 16, 6 (*a. 331*) negotiis exhibuerint audientiam *praesidis.* 11, 31, 3 (*a. fere 365*) si sacrae cognitionis examine audientiam necessitas publica ... abnegaverit. LVCIF. Athan. 1, 2 dedisti praecepta damnandum esse inauditum absentem negandamque audientiam purgare posse se de crimine obiecto proclamanti (1, 6. 2, 18. 24). PRISCILL. tract. 2 p. 41, 12 sacerdotum audientiam postulantes (GREG. TVR. Franc. 5, 18 sacerdotalem). p. 42, 23 praestes audientiam, deprecamur. SYMM. epist. 9, 150, 3 cum leges audientiam tribuerent his, qui neque in cognitione constiterant neque sumpserant relationis exemplum (*cf.* 9, 138). rel. 23, 13 querellae eius audientiam non negavi (3, 1. 25, 4). HEGES. 1, 44, 5 iudicium non refugiam nec audientiam negari patiar. 1, 44, 6 si deferatur audientia. AVG. epist. 141, 10 quod Aelianus proconsul in causa Felicis audientiam praebuerit competentem (*cf.* 88, 4). serm. ed. Mai 64, 2 iteratur episcopi *Cypriani* audientia, ut possit consummare coronam *martyrii.* c. Pelag. 1, 24, 42 haec exsecrabilia dogmata tenentes et seminantes adhuc insuper flagitant audientiam, cum damnati debeant agere paenitentiam (*ibid. iterum*). MAR. MERC. Cael. 3, 4 Pelagius accusatus ... illam tunc videtur episcoporum audientiam delusisse.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 5 vocatus ad audientiam pleniorem ... profugit. Nest. adv. Pel. 1, 1 in vestram respiro amabilem audientiam. *cf.* Nest. serm. 7, 47. SVLP. SEV. chron. 2, 45, 3 tribus libellis publice datis audientiam regis poposcit. 2, 49, 9 aliis episcopis audientiam reservare, non causam imperatori de tam manifestis criminibus permittere. COD. Theod. 16, 2, 47, 1 (*a. 425*) clericos ... episcopali audientiae reservamus. COD. Iust. 12, 52, 3, 2 (*Theodos. II*) scriniarius ... exceptoribus ... audientiam, tantummodo in causis in quibus pulsantur, tuae celsitudinis (*praefecti praetorio*) deputamus. CASSIAN. c. Nest. 1, 6, 2 audientiae locum non habet qui a cunctis statuta convellit. LEO M. serm. 59, 2 ad audientiam Pilati ... transfertur *Iesus*. AVELL. p. 678, 7 ad audientiam causae convenimus (ENNOD. dict. 11, 4 p. 459, 25 Vind.). p. 520, 14 in exilium deportatos ad audientiam sedis apostolicae revocandos (p. 337, 13. 373, 7. 376, 12). p. 518, 24 ut spem de audientia detis. PROSP. c. coll. 21, 2 Coelestium quasi non discusso negotio audientiam postulantem ... Italiae finibus iussit extrudi (AVELL. p. 337, 13). SIDON. epist. 4, 6, 4. VICT. VIT. 2, 55 audientiam diversis cavillationibus declinavit (*cf.* AVELL. p. 376, 12). 3, 1 fugientes. ENNOD. epist. 3, 20 p. 86, 17 Vind. supplex vester ... ad Mediolanensis fori audientiam cucurrit. 1, 7 p. 17, 4. COD. Iust. 2, 46, 3, 1 (*a. 531*) si a nostra maiestate delegata eis causarum sit audientia. 2, 55, 5, 2 (*a. 530*). 2, 55, 6 (*a. 531*) mulieres ... si fuerint patronae, inter libertos suam interposuerunt audientiam. 7, 62, 38 (*a. 529*). CASSIOD. var. 3, 61, 1 pietatis nostrae propositum est, miserandis fletibus audientiam non negare, *et passim.* GREG. TVR. Franc. 5, 49 quod se ab audientia subtraxisset. 5, 20 habita audientia. 7, 47. LEX Burg. lib. const. 19, 1 qui ante audientiam cuiuscumque pignera abstulerit, causam perdat. 82, 1 rom. 33, 1. 2. 3 LEX Visig. Recc. 5, 4, 20. 7, 5, 1. GREG. M. epist. 1, 19 audientiae et quaestioni nostrae. 1, 10. 3, 7 (*bis*). *notanda*: *i. q. audiendi facultas*: PRVD. perist. 10, 954 surdis fruendam reddere audientiam. *i. q. auditores*: SALV. epist. 4, 26 nec audientia humanior nec orator gratior fuit. *cf.* CASSIOD. orat. frg. p. 475, 10 sentio me ... in hac audientiae corona ... refoveri. *de discentibus iuris*: COD. Iust. 7, 25, 1 (*a. 530—531*) iuvenum, qui ad primam veniunt legum audientiam. *Ihm.*

Audiēnus *v.* Audius.

Audifax *nom. barb.* SACR. Gelas. 2, 4 (637) in natali sanctorum martyrum Sebastiani, Mariae, Martae, Audifax et Abacuc.

Audila *cogn. barb.* CONC. Autiss. (Mon. Germ. leg. III 1) p. 184, 22 Audila presbyter subscripsit.

Audilima (-an, -ās?), -ānis *cogn. barb.* CORIPP. Ioh. 8, 551 Audilimanis equum retro ferit *Iohannes.*

Audimundus, -ī *nom. vir. germ.* LEG. Burg. lib. const. p. 35, 10 Audimundi. *idem* p. 34, 8 signum Aumemundi comitis. *ab hoc diversus* LEG. Burg. lib. const. p. 35, 2 Audemundi Audimundi *qui et* Aunemundi *ut* p. 34, 2. *fort. alii* LEG. Vis. Z. p. 486, 22. 31. 39 (Aude-).

Audinus, -ī *cogn. germ.* GREG. TVR. Franc. 7, 47. 9, 30, *ubi* Auduini *A1.* CONC. Cabil. (Mon. Germ. leg. III 1) p. 213, 3 Audinus episcopus ecclesie Rotomensis ... subscripsi. CONC. Aurel. p. 207, 20 Audoeno: *haec scriptura auctoribus recentioris aevi, veluti* FREDEG. chron., *solita verior sit.* *cf.* Audioveus *et* Audoenus. *Diehl.*

audio, -īvī, -ītum, -īre [*ex *avidio ortum esse apparet ex composito* oboedio. *cf. esse videtur c. gr.* ἄιον, αἰσθάνεσθαι, *ind.* āvíḥ 'manifeste', *fortasse c.* avere. *v. W. Schulze, Zs. f. vgl. Sprachforschung 29 (1888) 251. Th.*]. VARRO ling. 6, 83 ab auribus verba videntur dicta: audio et ausculto. *ibid.* ab audiendo etiam auscultare declinatum, quod hi auscultare dicuntur, qui auditis parent. a quo dictum poetae: audio ⟨h⟩aut ausculto (obsc- *F*). PACVV. trag. 85 *augures* magis audiendum quam auscultandum censeo. CAECIL. com. 196 audire ignoti quod (*sic Non.*, quom *Ribb.*) imperant soleo, non auscultare (*v.* NON. 246, 14 auscultare est obsequi). PLAVT. Pseud. 523 studeo hercle audire, nam te⟨d⟩ ausculto lubens. CATO or. frg. (Gell. 1, 15, 8) p. 58 Jord. auditis, non auscultatis. CIC. div. 1, 131. GLOSS. ἀκούω. [*val.* auzi, *it.* udire, *francog.* ouir, *hisp.* oir. *M.-L.*] *formae*: *fut.* SERG. expos. gramm. suppl. 153, 29 quod (*verbum*) i ante o habet, futurum tempus et in-am et in-bo ⟨mittit, ut puta⟩ dicere 'audio, audiam, audibo'; dixeris 'audiam', recte dicis et 'audibo'. CLEDON. gramm. V 16, 30 CASSIOD. gramm. VII 198, 12. audibo: ENN. trag. 277 CAECIL. com. 192. audibis: ENN. com. 4 PLAVT. Capt. 619 Poen. 310 CAECIL. com. 24. 113. audibimus: GLOSS. III 123, 12. audibunt: CASSIOD. in psalm. 91, 11 p. 313. NOVELL. Iust. 29, 5 *init.* *formas imperat. fut. pass. affert* DIOM. gramm. I 355, 33 auditor, auditor vel audimino[r], pluraliter audiamur, audiminor, audiantor (-tur *alii*), *cf.* CLEDON. gramm. V 20, 17. *imperf.* audibam (*sic P*, -ieram *vulg.*): Ov. epist. 17, 36. audibat: Ov. fast. 3, 507. audi[e]bant: CATVLL. 84, 8. *perf. et plusquamperf.*: PRISC. gramm. II 16, 3 in praeterito perfecto et plusquamperfecto tertiae et quartae coniugationis, in quibus i ante u consonantem posita producitur eademque subtracta corripitur ut ... 'audivi audii', 'audiveram audieram'. II 34, 24 ante t si qua inveniantur (*sc. longae vocales*), per concisionem hoc evenit, ut 'audít' ... pro 'audivit' (II 130, 1. 302, 18 DIOM. gramm. I 355, 27 MART. CAP. 3, 332). *de saeculi I post Chr. n. consuetudine testatur* QVINT. inst. 1, 6, 17 inhaerent tamen ei (*sc. analogiae*) quidam molestissima diligentiae perversitate ... his permittamus et 'audivisse' et 'scivisse'. audii: VARRO rust. 1, 11. 2, 10. 8 CIC. epist. 12, 5, 5 (*pars codd.*) CASS. Cic. epist. 12, 12, 5 (*incerta lectio*) SEN. clem. 2, 2, 3 PLIN. epist. 1, 16, 2 (-vi *α*). audī *septies traditum in inscriptionibus saeculi I exeuntis et secundi post Chr. n., quae Memnonis ornant statuam*: audi Memn⟨onem⟩: CORP. III 31 (*a. 71/2*). 33 (*a. 79*). 44 (*a. 134*). 49 (*a. 170*). 50 (*a. 195?*). 51 (*a. 176*). 64: audi et egi (*cf. ibid.* 32 [*a. 72*] audivi Memnonem). 42 (*a. 127*). 54. 58. 60. 61. *v. etiam* CORP. IV 1852 (*Pompeis graphio scr.*). PLIN. epist. 6, 21, 2: audi. *eadem sunt fata tertiae personae sing.* audiit. *usurpatur a poetis hexametricis inde a* VERG. ecl. 6, 83 georg. 1, 476 (-dit *R*) Aen. 4, 220. 672 (5, 239). 7, 225. 9, 627. 10, 423 (-dit *R*). 463 (-dit *R*). 11, 864. 12, 449 VAL. FL. 7, 509 STAT. Theb. 1, 118. 5, 544. 6, 165. 9, 820. 11, 425 Achill. 682 *semper primo pede, excepto* VERG. Aen. 5, 239. *in prosa oratione*: LIV. 26, 11, 5 SEN. contr. 7, 2, 6 VAL. MAX. 1, 7 ext. 6. 5, 10 ext. 2. 8, 14, 5 QVINT. decl. 388 p. 437, 13 TAC. Agr. 42 PLIN. epist. 2, 20, 3. 5, 16, 8 SVET. Aug. 89. 93 Nero 48 Vit. 10 Dom. 13. 16 gramm. 20 APVL. Socr. p. 179 Oud. TERT. nat. 1, 7 scorp. 5 anim. 22 ITALA gen. 37, 21 (*Lugd.*) HYG. fab. 31 p. 65. 41 p. 70. 21 p. 104 (*sed cf.* 116 p. 101). audít (i *longa*) *bis in statua Memnonis*: CORP. III 38. 45 (*a. 134 p. Chr.*). 37 (*a. 95*); *sed* 47 audit et donat. PROP. 4, 9, 39 SEN. contr. 2, 2, 8. 9, 4, 4. 10, 1, 13 VELL. 2, 129, 2 SEN. dial. 6, 14, 3. 11, 10, 8 (*A*) SVET. Vesp. 19 TERT. nat. 1, 7. *secunda persona singularis et plur. inde a* TER. *semper fere formas contractas exhibet; et iam apud* PLAVT. Rud. 993 *exposcitur metro forma correpta contra codd. eodemque modo* TER. Haut. 429, *cf.* CIC. Brut. 249 audivisti (-disti *B*). Verr. 3, 158 audivistis. *prima pers. plur. non contrahitur nisi* CORP. III 30 (*a. 65 post Chr.*), *cf.* CIC. Att. 8, 11 d, 3. 9, 15, 16 (*M*) de orat. 93 (*pars codd.*) AVREL. ad Front. p. 31, 5 N. *frequentior est usus formae tert. pers. plur.* audierunt, *praecipue apud scriptores orationis solutae*: RHET. Her. 3, 17 CIC. Q. Rosc. 43 Verr. 2, 67. 5, 90 Sull. 81 Ligar. 3 ac. 1, 16. 2, 8 CASS. Cic. epist. 12, 11, 1 CAES. civ. 1, 30, 3 NEP. Them. 6, 4 Ov. fast. 3, 65 VAL. MAX. 1, 7, 6. 4, 8, 5. 5, 1, 11 SEN. epist. 123, 9 CVRT. 7, 11, 13 QVINT. inst. 4, 2, 38 decl. 314 p. 232, 17 PLIN. epist. 1, 20, 12. 2, 7, 11 TERT. scorp. 3 ITALA Ier. 17, 23 (Tycon. 62, 14) PORPH. Hor. carm. 2, 1, 31. audiere: TER. Andr. 931 (*pars codd.*) SEN. epist. 95, 36 CVRT. 8, 1, 27. *sollemnes sunt inde a* TER. *formae correptae infinitivi perfecti, indicativi plusquamperfecti et futuri exacti, coniunctivi perfecti et plusquamperfecti. sic iam* PLAVT. *tribus locis*: audisse: Capt. 1023 Truc. 575. audisses: Trin. 1086. LEX repet. 32 audierit. CORP. XIV 3584 (*a. 158 a. Chr.*) audiveramus. *post* TER. *formae pleniores sunt rarissimae*: TER. Phorm. 573 audiveras (-dieras *A δ*) (Haut. 816 *remota metri causa. cf.* audīerit Hec. 813). TITIVS or. ap. Macr. sat. 3, 16, 16 audivisse. *cf.* CIC. Brut., *ubi plurimae formae non contractae leguntur*: 85 (*B O*). 121. 131. 161. 316 audiveram (*cf.* SALL. Iug. 14, 12). 101 audiverat (Att. 13, 45 SALL. Iug. 21, 3. 25, 6). 203 audiverim. 57 audiverit. 200. epist. 13, 7, 4 audivissem. or. 176 audivisset. *ex posterioribus*: audivisse: SIL. 14, 393 TAC. ann. 3, 49. 12, 6. 14, 48. audiverat: VAL. MAX. 1, 7, 2 TAC. ann. 4, 54 SPART. Hadr. 20, 9. audiverant: TAC. ann. 13, 57. audiverit: TAC. ann. 4, 39. audivissent: PLIN. nat. 8, 119 TAC. ann. 6, 4 *cf.* OPTATVS 7, 1 p. 162. *etiam inscriptio* tab. plumb. Tragur. *saeculi VI p. Chr.* (CORP. III p. 961) *exhibet*: audiveris. *de formis* audin, audistin *v. infra p. 1270, 72 sqq.* *de pronuntiatione*: GLOSS. Plac. V 89, 7 odit audit ut frodes fraudes, clodus claudus (V 125, 26 *et* ISID. orig. 12, 3, 2). odierit: LEX Sal. 5, 7 p. 154, 24 Behrend. *nota etiam lusum verborum*: PLAVT. Bacch. 276 porro etiam ausculta ... quin tu audi! :: immo ingenium avidi haud pernoram hospitis (*v. Skutsch, Plaut. Rom. p. 44*) *et iuncturam* aveo audire *p. 1267, 67 sqq.* *confunditur in mss. cum* audere, *ex. gr.* CATVLL. 68, 12 CIC. Att. 10, 10, 3 STAT. Theb. 11, 296 SVET. Dom. 14 APVL. flor. p. 86 Oud. *et* adire: CAES. Gall. 6, 25, 4 civ. 3, 109, 5 SEN. contr. 2, 4 SEN. dial. 9, 4, 6 APVL. met. 2, 9. *notabilia de structura*: quod *pro acc. c. inf. inde ab* AMM. *genet. obiecti secundum Graecos apud christianos*: ITALA Luc. 12, 25 Ioh. 7, 40. 12, 47 (*cod. d*) Dan. 9, 6 (Cypr. de lapsu 31 *notione oboediendi*). AVG. gen. ad litt. p. 619, 18 VITA Vedast. 8. *dat. cum notione oboediendi vel credendi*: APVL. apol. 83 IVST. 2, 11, 7 HILARIAN. curs. temp. p. 1097 HERM. Pal. vis. 3, 7, 3. *sollemnis structura* alicui dicto audientem esse, *v.* PRISC. gramm. III 371, 5.

I *audiendi sensu praeditum esse, auribus uti*: *cf. F. Bechtel, Bezeichnungen der sinnlichen Wahrnehmungen in den idg. Sprachen p. 64 sqq.* PLAVT. Amph. 1059 caput dolet, neque audio, nec oculis prospicio satis. Mil. 798 audio; ne me surdum esse arbitrare si audes (surdum uerberauit si audis *codd.*). ego recte meis auribus utor (auribus utor *om. P*; auris utor *A*). TER. Haut. 244 ego vero audio nunc demum et video et valeo. CATO agr. 167, 16 auribus si parum audies, terito cum vino brassicam, sucum exprimito, in aurem intro tepidum instillato: cito te intelleges plus audire. AFRAN. com. 348 amantes (-ment- *codd.*), quibus animi non sunt integri, surde audiunt. CIC. Tusc. 1, 46 saepe ... apertis atque integris et oculis et auribus nec videmus nec audimus, ut facile intellegi possit animum et videre et audire, non eas partis, quae quasi fenestrae sint animi, quibus tamen sentire nihil queat mens, nisi id agat et adsit (*cf. ibid.* 83 *et versus Epicharmi* [253 *Müll.*] *apud* TERT. anim. 18 animus cernit, animus audit, reliqua surda et caeca sunt). Tusc. 5, 11 ut ea, quae gustemus, olfaciamus, tractemus, audiamus (div. 2, 9). LIV.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

25,39,4 velut alienatos sensibus nec audire nec providere quicquam sinunt. CELS. 2,6 p. 36 D. isque (*moriens*) propter imbecillitatem iam non audit. 6,7,7 p. 242 gravius (PLIN. nat. 20,83 tarditati audientium). PETRON. 133 quidam tragici (*i. tragoediarum personae*) oculos suos tanquam audientes (*i. auditu praeditos*) castigant. PLIN. nat. 1 ind. 10, 89 qui ex piscibus clarissime audiant. 10,191 liquidius (*quam homines*) audiunt talpae. 193 clarissime audire *produntur* mugil, lupus, salpa, chromis. VLP. dig. 3,1,1,3 surdum, qui prorsus non audit. 29,5,3,8 per morbum nihil audit. 50,5,2,6 minus audiens. PAVL. dig. 26,4,11. 50,2,7,1 surdus et mutus si in totum non audiant aut non loquantur. APVL. met. 3,18 caeca numinum ... corpora ... spiritum mutuantur humanum et sentiunt et audiunt. TERT. nat. 2,1 hiant aures nec audiunt. scorp. 2. pudic. 8 aure audiens et non audiens. ieiun. 6 anim. 24. 25 p. 341,14 an et audiat iam in vobis *fetus*. PORPH. Hor. epist. 2,2,129 non enim audiebat (*i. surdus erat*). CHIRON 141. COMM. apol. 647 mutum loqui fecit et surdum audire praesertim. *cf.* HIER. epist. 121,1 VVLG. psalm. 37,14 Is. 42,18. 20 Bar. 2,31 Matth. 11,5 Marc. 7,37 Luc. 7,22 AVG. civ. 20,6 p. 418 D. VVLG. psalm. 113,6 aures habent et non audient (134, 17 Ier. 5,21 Ezech. 12,2 Luc. 8,18 Rom. 11,8). deut. 29,4 aures, quae possunt audire. prov. 20,62 aurem audientem. Ezech. 3,27 qui audit audiat. Matth. 13,13 audientes non audiunt neque intelligunt (οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν). 14,15 auribus graviter audierunt (*cf.* 16,17 Marc. 4,12 act. 28,27). *de sensu audiendi*: CIC. har. 55 verbo illo nefario temptatas auris nostras et perniciosam viam audiendi consuetudine esse munitam. rep. 6,19 gens ... propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. PAVL. FEST. 8,13 auritus ... ab audiendi ... facultate. CELS. 7,8 p. 284. 8,1 p. 324. 7,8 p. 283 usu. PLIN. nat. 28,176 gravitas. PORPH. Hor. carm. 2,19,3 acutas Satyrorum aures non ad audiendum tantum referen[da]s. NON. 466 audiendi sensum etiam iis rebus Vergilius dedit, quae nec aures haberent nec sensum. VVLG. Matth. 11,15 qui habet aures audiendi audiat (ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω). *cf.* 13,9. 43 Marc. 4,9. 23. 7,16 Luc. 8,8. 14,35. VINDIC. med. 44 *cor* aures habet ad audiendum. AVG. civ. 11,26 p. 498 D. sonos audiendo sentimus (*cf.* 9,16 p. 390. 11,2 p. 462. 12,7 p. 522).

II *auribus percipere*: **1** *sonum, voces*: **a** *id quod auditur, non nominatur, sed e contextu suppletur*: PLAVT. Capt. 603 istinc loquere, si quid vis; procul, tamen audiam. Cas. 962 revocor: quasi non audiam, abibo. Men. 836 quo me ... vocas? audio. Merc. 952 audin tu? :: iam dudum audivi. Mil. 1220 ne parce vocem (*Serv. Aen. 10,532*; voci *codd.*), ut audiat. 1254 tace, ne audiat. Truc. 787 non laudandust, cui plus credit, qui audit, quam ⟨ille⟩ qui videt. TER. Andr. 228 audivi ... iam dudum: Lesbiam adduci iubes. VARRO ling. 10,4 quae (*voces*) cum inter se tanta sint cognatione, debebis suptilius audire, quam dici exspectare. RHET. Her. 4,50,63 exclamat, ut omnes audiant. CIC. Tull. 50 conclamato, ut aliqui audiant. Verr. 4,55 magna voce ... ut Xeno audiret (Cluent. 134 Sull. 31). Flacc. 66 submissa voce agam, tantum ut iudices audiant. Att. 4,3,5 Marcellus ... ita stertebat, ut ego vicinus audirem. SALL. Iug. 60,4 sicuti (*i. quasi*) audiri a suis ... possent. HOR. epist. 1,16,60 labra movet metuens audiri. sat. 2,7,35. OV. am. 1,6,11 risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido. met. 2,429 salve numen, me iudice ..., audiat ipse licet, maius Iove. 12,50 qualia (*murmura*) de pelagi, siquis procul audiat, undis (*cf.* 15,605). LIV. 22,5,1 *consul* quacumque a d i r e a u d i r i q u e potest, adhortatur (*cf. ad lusum verborum* VELL. 2,5,1 SEN. Herc. f. 734). 33,32,7 vix satis credere se quisque audisse (*sequitur*: suarum aurium fidei minime credentes). SEN. contr. exc. 5,8 *tyrannus* cum vellet torquere, tamen nolebat audire. apocol. 12 tantus concentus, ut etiam Claudius audire posset. dial. 7,25,8 non ego aliter ... vivo quam loquor, sed vos aliter auditis. epist. 99,16 clarius, cum audiuntur, gemunt. VAL. FL. 5,353 audit (*sc. verba, quae modo allata sunt*). *cf.* STAT. Theb. 2,73. 6,631. 9,218. MART. 2,44,6 secum, sed ut audiam, susurrat. TAC. hist. 3,3 truci voce ... quo latius audiretur. ann. 2,31 strepebant ..., ut audiri ... possent. 13,38 unde videri magis quam audiri posset. PLIN. paneg. 64 necdum[que] satis aut oculis meis aut auribus credo atque identidem me an audierim an (*sic A*; aut *rell.*) viderim, interrogo. TERT. idol. 23 *Zacharias* loquitur in stilo, auditur in cera manu. PORPH. Hor. epist. 2,1,19 spectatores, quorum nullus adtendat, ut audiat. SPART. Pesc. 6,5 ut in campo loquens per mille passus audiretur. LAMPR. Hel. 32,7. COMM. instr. 2,2,4 adclamat ... ut audiant omnes. AMM. 14,11,15 videndi vel audiendi ... facultatem. AVG. civ. 9,6 p. 390 D. *dii* ut ... audirent et audirentur. 11,2 p. 462 ut inter sonantem et audientem aëria spatia verberentur. **b** *strepitus naturae, sonos animalium, rerum*: ENN. com. 4 molarum strepitum audibis maximum (CIC. Flacc. 19). PLAVT. Curc. 203 sonitum et crepitum claustrorum. VARRO rust. 2,7,13 *crepitum frenorum* (VERG. georg. 3,184 frenos ... sonantis). RHET. Her. 4,31,42 *fragorem* civitatis. CIC. har. 20 *strepitum* cum fremitu. Tusc. 5,116 stridorem ... serrae tum cum acuitur ... fremitum murmurantis maris. div. 1,97 e caelo *fremitum*. Att. 2,21,2 sonitum *ruentis rei publicae*. LVCR. 4,460. 524 sonus. 840. CIC. Pis. 67 galli cantum. Phil. 13,15 receptui signum. VERG. Aen. 5,316. georg. 1,358 aridus (arduus *R*) altis montibus audiri fragor *incipit*. 1,475 armorum sonitum toto Germania caelo audi⟨i⟩t. 4,72 vox *apium* ... fractos sonitus imitata tubarum. 4,260 tum sonus auditur gravior *examinis*. 435 auditisque lupos acuunt balatibus agni. Aen. 2,706 per moenia clarior ignis auditur. 3,556 gemitum ingentem pelagi pulsataque saxa audimus longe fractasque ad litora (ab litore *M²*) voces. 7,516 *vocem cornus* audiit et Triviae longe lacus, audiit amnis sulpurea Nar albus aqua fontesque Velini. 8,420 antra Aetnea tonant validique incudibus ictus auditi referunt gemitus (-um *R*). 7,628 sonitum tubarum. 9,392 audit equos, audit strepitus et signa sequentum. 11,864 teli stridorem aurasque sonantis. 911 adventum ... pedum flatusque ... equorum. HOR. carm. 2,1,31 auditum ... Medis Hesperiae sonitum ruinae. 3,19,23 dementem strepitum. TIB. 1,1,45 inmites ventos (OV. epist. 18,81 sonantis). 1,10,12 nec audissem corde micante turbam. 2,5,74 tubas atque arma ... strepitantia caelo (OV. met. 15,784 terribiles ... tubas auditaque cornua caelo). PROP. 1,8,5 vesani murmura ponti (*cf.* OV. met. 12,50. 15,605. am. 3,11,30 *puppis* tumescentes aequoris audit aquas). 3,7,47 stridorem ... procellae. 4,2,8 remorum ... per vada pulsa sonos. OV. ars 3,700 ad ... aures auditos nemori re⟨t⟩tulit ore sonos. met. 3,401 *Echo* omnibus auditur. 5,164 tigris ut auditis ... duorum ... mugitibus armentorum. 5,627 si qua *agna* lupos audit circum stabula alta frementes. 5,387 Caystros carmina cycnorum. 7,319 tener auditur ... balatus. 7,825 susurra. fast. 3,646 auditis territa damma lupis. 3,747 stridorem examinis. NVX 89 *arbor secreta* non hominum strepitus ... non ... rotarum. LIV. 1,29,4 *fragorem* tectorum. 22,6,8 sonum armorum. 25,10,4 *tubam* ... ex theatro. 25,24,5 tubarum *cantum*. 40,31,5 fremitum equestrem (-ium *codd.*). PAVL. FEST. 93 funebres *tibias*. GERM. 242 *Piscium alter* stridentis auras. VAL. MAX. 1,1,5 *occentum* ... soricis. 1,6,12 strepitum ... armorum. 7,3 ext. 2 *hinnitum equi*. SEN. Ag. 855 sonitum crepitante lamna. Herc. O. 1046 auditis ... cantibus. dial. 5,35,3 tonitrua. 6,7,2 vaccarum ... *mugitum*. 6,11,4 audi[e]t⟨us⟩ ex improviso sonus auribus gravis excutit. 7,25,8. nat. 2,12,1 fulgurationes, fulmina, tonitrua, quae una (ἅμα) facta serius audiuntur (*ibid.* 6 PLIN. nat. 2,142). 2,27,3 son[or]um, qualem audire solemus, ut cum super caput alicuius dirupta vesica est. 2,51,1 fluctus. 6,7,6. 6,13,5 *mugitum* ... ventis in abdito *terrae* tumultuantibus. epist. 56,1 crepitum inlisae manus [h]umeris. 122,15 flagellorum sonum. apocol. 12 *concentum*. CVRT. 3,8,10 quae (*ferae*) strepitu praetereuntium audito silvarum latebris se occulerent. 7,11,25 signorum *concentus* ... audiebatur. 8,10,9 ex urbe ... canum latratus. 8,11,21 tympanorum ... strepitus. SCRIB. LARG. 186 littoris pulsi fluctus. MELA 3,95 tibiae sonantes maius humanis. LVCAN. 1,347 classica. 570 fragor armorum. 3,592 tubae. PETRON. 115 murmur insolitum. PLIN. nat. 2,144 quaedam fulgura ... fas nec audire (*sc. enuntiata*). 25,21. 6,2 alitum ... cantus canumque latratus. 8,114 *cervae* latratu canum audito. 10,102 *perdices* concipiunt ... saepe voce tantum audita mariti. 148 viventis *pulli* intra putamen vox auditur. 181 verrem subantis audita voce ... cibum non capere. 204 voce ... rudentis audita. 11,266 muscas, apes, cetera similia cum volatu et incipere audiri et desinere. 39,84 *cuculum*. VAL. FL. 2,372 zephyros ... vocantes. 3,237 fremitus irasque leonum cornuaque. 4,21 vacuis auditae montibus aurae. 641 sonitus insanaque saxa (*rupes Cyaneae*) (CORP. III 30 Memnonem *saepius*. CARM. epigr. 880,3 vox audita mihi est ter bene Memnonia). 5,141 clausis telluris ab antris pervigil auditur Chalybum labor. 169. 6,101 Alazona *fluvium* (STAT. Theb. 4,715 alta per avia notus audiri *fluvius*). SIL. 4,444 audito curru *Martis* fonti ... relabitur amnis. 5,398 fractas ... in rupibus undas audit Tartessos ... audit Lixus. 7,720 auditis ... balatibus ... pastor. 12,659 lacus Erebi *procellam*. 14,627 auditis ... tubarum ... clangoribus. 15,692 tristis clamore ruinae. 16,697 templa ... crepitantia flammis. 17,42 fremitus leonum. STAT. silv. 1, 2,42 fremitus. 1,4,43 tristis invitum audire catenas. 1,5,58 crepantis pilas. 2,4,18 auditas voces *avium*. 2,7,27 stridorem ... rotae cadentis. 2,7,118 procul nocentum ... verbera. 3,5,38 Lethaeos ... cominus amnes. 5,3,193 tubas acres lituosque. Theb. 4,261 arma tubas audire calens. 1,118 *sibila Tisiphones* audiit et ... Parnasos et ... Eurotas. 1,335 duo litora. 2,54 *Cerberum*. 2,263 *sonitum ex adytis*. 5,80 fractorum subitas torrentum ... ruinas. 6,115 signa. 6,718 in vestigia puppis auditae. 7,782 trepidae (rap- *M*) cursum Stygis atraque Ditis flumina, tergeminosque mali custodis hiatus. 9,696 vaginaeque sonum tremulumque ... pharetrae. 11,67. Achill. 1,209 litora persona ludo. 2,39 quae (*virtus*) vix audito litui clangore refugit. MART. 8,55,1 per avia murmur *leonis*. 9,33,1 plausum. 9,54,8 fringillorum ... querellas ... ager. QVINT. inst. 5,10,46 sonus. FRONTIN. strat. 1,5,25 *canes* latrantes rudentesque. 2,13,5 audito fragore pontis abrupti. IVV. 11,171 testarum crepitus. 14,200 cornua ... cum lituis. 280 Herculeo stridentem gurgite solem. TAC. Germ. 45 sonum emergentis *solis*. hist. 3,16 motum fremitumque. ann. 2,12 fremitum equorum. 14,10 sonitum tubae. 14,32 externos fremitus. PLIN. epist. 2,7,1 tubarum sonum. 7,27,8 fragor. FRONTO p. 149,14 N. aves vernas luco opaco. p. 207,4 tubas quasi fugae signum canentis. SEPT. SER. carm. frg. 11 canticulum zephyri. APVL. mund. 18 mugitus interioribus gemitibus expressis. met. 2,1 aves. 8,29 ruditum. TERT. anim. 55 nondum dei iussu per tubam archangeli audito. PORPH. Hor. carm. 3,15,10 pulsum tympani. VOPISC. Prob. 23,3 lituum.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AMM. 16, 12, 34 fremitus. 17, 7, 3 montium gemitus. 17, 7, 14 mycematiae sonitu ... minaci. 17, 10, 2 tonitrum. 19, 2, 5 equorum ... hinnitum. 22, 16, 14 cum aprico spiritu inmurmurantes ... ventos. 24, 4, 22 ferri tinnitus. 25, 3, 12. 27, 3, 1 asinus ... destinatius rugiens. 31, 5, 8 auditis triste sonantibus classicis. HIER. epist. 48, 13 non verba ... sed tonitrua. VVLG. exod. 19, 6. iud. 5, 16 sibilos gregum. II reg. 2, 24 sonitum gradientis (*cf.* I par. 14, 5 III reg. 14, 16 IV reg. 7, 16). III reg. 9, 30 introitum. 15, 10 clangorem buccinae (III reg. 1, 41 vocem tubae. Is. 18, 3 Ier. 4, 19. 6, 17. 42, 14 Dan. 3, 10 apoc. 19, 1. CLAVD. 7, 75 tubas). VVLG. Tob. 2, 21 vocem balantis. 4, 16 vocem quasi aurae lenis. cant. 2, 12 turturis. Ier. 8, 16 fremitus equorum. Ezech. 1, 24 sonum alarum (10, 5). 26, 13 cithararum. 33, 4 buccinae. 33, 5. Dan. 3, 10 tubam. CLAVD. 17, 209 nimbos. 18, 2 murmur. 349 olorem. AVG. civ. 2, 25 p. 89 D. ingentes fragores. SVLP. SEV. dial. 3, 10, 6 conlisarum inter se fragorem ... gemmarum. c *voces hominum*: PLAVT. Cist. 534 audire vocem visa sum ante aedis modo. *sic saepe* videor *coniungitur cum* audire: PLAVT. Aul. 811 TER. Eun. 458 Hec. 517 CIC. Scaur. 26 Phil. 13, 6 div. 1, 50. 2, 126. 139. 141 fin. 3, 62 ad Q. fr. 1, 1, 45 LVCR. 1, 134. 4, 460. 614 HOR. carm. 2, 1, 21. 3, 4, 4 OV. epist. 7, 95. 14, 36 LIV. 1, 31, 3 *saepius*. PLAVT. Curc. 229 quoiam vocem. VARRO ling. 8, 40 verbum utrum dicant vocem, quae ex syllabis est ficta, eam, quam audimus. 9, 44 rust. 3, 11, 4 RHET. Her. 4, 41, 53. CIC. Quinct. 43 accusatoris. Verr. 6, 162 illius miseri. Caecin. 22 Sull. 44. 79 Flacc. 19. Sest. 64. 65. 106 furialem. Vatin. 15 Pis. 1. 29. 56 Mil. 93 Marcell. 25 Phil. 2, 103. 13, 6 sapientiae. inv. 1, 108 postremam. fin. 2, 98 philosophi. nat. deor. 3, 15 Fauni. 3, 91 culpae. div. 1, 50. 99. 2, 69 Tusc. 3, 43 Q. CIC. pet. 8. CATVLL. 64, 166 quae (*aurae*) nullis sensibus auctae nec missas audire queunt nec reddere voces. CAES. Gall. 3, 24, 5. 7, 17, 3 civ. 3, 31, 4 VERG. Aen. 1, 409. 6, 426. 6, 689. 7, 20. 7, 117 HOR. carm. 3, 4, 5 OV. ars 2, 689 epist. 7, 95 met. 3, 96. 5, 509. 6, 38. 11, 485. LIV. 2, 38, 4 praeconis *saepissime*. SEN. contr. 1 praef. 11 quod vulgo aliquando dici solet, sed in illo (*Cicerone*) proprie debet, potui 'vivam vocem' audire (*cf.* HIER. epist. 29, 7). SEN. contr. 1, 7, 2 novam captivi vocem (vicem *codd.*). VELL. 2, 111, 1 VAL. MAX. 1, 5, 1. 4. 1, 8, 3 SEN. dial. 5, 35, 3 benef. 4, 21, 6 clem. 2, 1, 1. 3. nat. 2, 6, 3 quid enim est vox nisi intentio aëris, ut audiatur, linguae formata percussu? epist. 76, 35. 92, 25. 94, 59. apocol. 4 ultima. CVRT. 8, 7, 9. 9, 13, 5. 10, 10, 14 LVCAN. 1, 570. 9, 1095 PETRON. 105. PLIN. nat. 11, 270 infantis in nascendo nulla *vox* auditur ante, quam totus emergat utero. VAL. FL. 2, 321 SIL. 6, 457. 8, 308. 14, 161. 17, 522 STAT. Theb. 5, 544. MART. 8, 11, 8 nam populi voces audit et ille (*Rhenus*) tui. 10, 68, 7 lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis. QVINT. inst. 1, 5, 32. 7, 2, 49. 11, 1, 39 decl. 247 p. 14, 26. 301 p. 189, 22. 314 p. 233, 20 IVV. 11, 112 TAC. Agr. 33 hist. 3, 19. 39. 5, 13 ann. 2, 57. 3, 14. 11, 21 PLIN. paneg. 79 SVET. Cal. 22 APVL. met. 2, 29 Socr. p. 165 Oud. *bis*. 163 flor. p. 45 Oud. TERT. anim. 17. PORPH. Hor. carm. 3, 4, 5 Musae can⟨en⟩tis. sat. 2, 3, 245 OPTATVS 6, 3 p. 148 AMM. 31, 1, 2 ITIN. Silv. 47, 2. HIER. epist. 48, 2 piaculum vocis. 78, 37. VVLG. gen. 3, 8 domini dei *saepissime*.

PLAVT. Asin. 749 leges (*recitatas*). Cas. 312 verba (Poen. 310 Pseud. 1214). Most. 97 dicta (LIV. 7, 40, 9 SEN. dial. 5, 23, 3). Pseud. 1173 contumeliam. TER. Andr. 240. 579. Phorm. 217 lites. CIC. Quinct. 4. 9 Q. Rosc. 42 Verr. 4, 63. 200. 5, 85. 92 vidistis hominem et verba eius audistis (*sic saepissime coniunguntur aut opponuntur verba videndi et audiendi*). Cluent. 29 leg. agr. 2, 52 Deiot. 3. Brut. 171 verba quaedam non trita Romae. 211 fin. 2, 60. Tusc. 3, 48 quid verba audiam, cum facta videam? Att. 16, 6, 2 epist. 11, 27, 7 *maledicta* (QVINT. decl. 279 p. 139, 2). 15, 18, 1 convicium (SEN. epist. 108, 6 PLIN. epist. 1, 23, 2 SVLP. SEV. Mart. 22, 2). fat. 4 *responsum* (TAC. ann. 1, 34 QVINT. decl. 329 p. 294, 18 COMM. instr. 1, 12, 4). rep. 4, 12 probrum. LVCR. 4, 614. PROP. 1, 11, 13 susurros *amantis* (OV. ars 2, 156 sonos *amantis*). OV. am. 1, 8, 78. 1, 13, 47 iurgia. met. 1, 341. 3, 369. 13, 788. 15, 793 fast. 3, 507. LIV. 23, 3, 13 probra. 24, 48, 4 SEN. epist. 108, 6. 123, 9 sermonem. dial. 6, 5, 3 solacia. PLIN. nat. 10, 118 VAL. FL. 5, 356. QVINT. inst. 1, 11, 6 *magister* nec verba in faucibus patietur audiri. 9, 2, 40 forma rerum ita expressa verbis, ut cerni potius videantur, quam audiri. 10, 1, 111 orationem. 10, 3, 35. SVET. Tib. 44 *infamia* vix referri audirive *potest*. Otho 6 praedicta. APVL. apol. 65. 97 vocabula. mund. 38 met. 5, 3. TERT. scorp. 7 verba ... nec auribus tantummodo audienda sunt, sed et mentibus. 10. 15. anim. 9 sacramenta. ieiun. 1 anathema. ITALA Ioh. 7, 40 (cod. d) audientes eius verborum horum (ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων. 12, 47). PORPH. Hor. sat. 1, 4, 19 obprobria. HIER. epist. 75, 4 iudicium sanguinis. VVLG. II Macc. 8, 3 Tob. 7, 11. Iob 26, 4 vix parvam stillam sermonis. 33, 8 vocem verborum. psalm. 80, 6 linguam. 102, 20 vocem sermonum. 137, 1. 4. prov. 15, 31 increpationes. Ier. 20, 10 contumelias. Matth. 26, 65 blasphemiam. AVG. civ. 2, 9 p. 63 D. probrum. 2, 26 p. 92 praecepta. SVLP. SEV. Mart. 9, 7 testimonium. dial. 2, 13, 2 conloquentium murmur. 2, 13, 3 sermocinantium sonum. PLAVT. Mil. 1393 intus clamorem audio (Rud. 623). Trin. 1093 quid hoc hic clamoris? Rud. 611 tumultum (LIV. 32, 24, 6 QVINT. decl. 328 p. 287, 5). TER. Hec. 317. 412. CIC. Verr. 6, 162 gemitus (VERG. Aen. 3, 40 lacrimabilis. OV. met. 3, 707. 7, 839. 9, 297 SEN. contr. 7, 1, 1 SEN. benef. 6, 16, 5 epist. 56, 1 PETRON. 63 SIL. 1, 532 TAC. ann. 1, 5 AMM. 31, 13, 4 VVLG. exod. 2, 24 *et saepius*). Flacc. 19 strepitum imperitorum. CAES. Gall. 3, 26, 4. 4, 15, 1. 7, 28, 5. civ. 3, 106, 3 clamorem militum (LIV. 5, 38, 6 *et saepius* VAL. MAX. 9, 6, 12 SEN. epist. 122, 15 CVRT. 4, 6, 6 *et saepius*. VVLG. I reg. 4, 6 vocem clamoris. 4, 14). VERG. Aen. 6, 426 vagitus ... ingens. LIV. 8, 32, 2 preces ... minae (TAC. ann. 3, 10). 25, 26, 9 ploratus (VVLG. Matth. 2, 18 vox ... ploratus). 32, 24, 6 tumultum. 42, 37, 8 fremitum ... Achaeis indignantibus. SEN. contr. 7, 5, 1. SEN. Tro. 949 luctum. dial. 5, 35, 3 risum ... et fletum et blanditias et lites. CVRT. 8, 11, 9 hominum fremitus (*cf.* 8, 13, 23. 8, 10, 18). STAT. Theb. 6, 165 questus lacrimososque ... risus. TAC. Germ. 7 feminarum ululatus. hist. 4, 33. 34 dissoni quaestus. ann. 14, 10 planctus. 15, 36 secretas querimonias. PLIN. epist. 6, 20, 14 ululatus feminarum, infantum quiritatus, clamores virorum. PAVL. sent. 3, 5, 7. APVL. apol. 63 reclamationem ... mendacii damnationem. AMM. 19, 6, 13 luctus ... et indignatio regum. 22, 9, 15 planctus et lugubres sonus. 26, 2, 4 consoni totius multitudinis clamores. 29, 5, 12 ululabiles fletus. 31, 8, 7 lamenta. 31, 15, 1 heiulatus miserabiles. VVLG. exod. 32, 17 tumultum populi, ululatus pugnae. II Esdr. 5, 6. 9, 9. 12, 42 laetitia Ierusalem. Is. 65, 19 vox fletus. Ier. 31, 15 vox ... lamentationis. 48, 5 ululatum contritionis. SVLP. SEV. Mart. 23, 6 fremitus discurrentium et murmur quoddam.

PLAVT. Pseud. 99 ut litterarum ego harum sermonem audio. CIC. Verr. 4, 45 quas (*litteras*) audistis. 92 Sest. 11 LIV. 27, 50, 11. 41, 17, 6 TAC. ann. 3, 35. 16, 27 oratio principis per quaestorem eius audita est (*i. recitata a quaestore et audita a senatoribus*). PLIN. epist. 10, 65, 2 auditis constitutionibus principum (*sc. quas legi iussit*). APVL. apol. 84 quarum (*litterarum*) si vultis extremam quoque clausulam audire (*cf.* 94). VOPISC. Aurelian. 19, 5 Prob. 11, 5 CAPITOL. Maximin. 15, 3. VARRO frg. NON. 494 puerilitatis formulam. CIC. Q. Rosc. 29 nomen (*cf.* Verr. 1, 15. 6, 54. 65. 171 Flacc. 48 Cael. 15. 71 Scaur. 45 Rab. Post. 10 Deiot. 16 Phil. 2, 25. 13, 49 rep. 1, 21. 2, 52. 6, 22 fin. 2, 67 Att. 5, 20, 1). epist. 4, 1, 2 ab urbe discedere, cuius etiam nomen invitus audio. VERG. Aen. 4, 302 audito Baccho (*i. nomine B.,* ἰὼ Βάκχε). 2, 103 si omnis uno ordine habetis Achivos idque (*i. nomen A.*) audire sat est. OV. fast. 5, 514 audito palluit ille Iove (*i. nomine I.*). met. 10, 402 patre. Pont. 3, 2, 81 patriae *nomen*. 4, 3, 10. epist. 7, 90 vix ... bene audito nomine. LIV. 1, 18, 5. 5, 36, 2. 7, 10, 3 Torquati cognomen. 7, 39, 13. 23, 3, 8. SEN. contr. 1, 4, 9 fili. SEN. Tro. 294 terrae ignotae. epist. 70, 22 Catones Scipionesque et alios, quos (*i. quorum nomina*) audire cum admiratione consuevimus. LVCAN. 1, 519. 2, 465. CALP. ecl. 4, 97 ut virides audito Caesare (*i. nomine C.*) silvae. QVINT. inst. 11, 2, 23 APVL. apol. 56 *agnomentum*. TERT. orat. 3 COMM. apol. 570 SPART. Hadr. 20, 9 CAPITOL. Opil. 3, 9 Maximin. 24, 7. PRISCILL. tract. 2, 50 p. 41 qui pseudoepiscopos et Manichaeos (*i. nomen M.*) audiret. SCHOL. Pers. 1, 86 epitheta. AVG. civ. 4, 23 p. 176 D. 20, 21 p. 460 *insulae* non audierunt *nomen*.

CIC. Verr. 4, 22 querimonias (*cf.* 52. 103. 218 Manil. 66 Att. 1, 5, 4 ad Q. fr. 1, 1, 33 OV. met. 2, 324 VVLG. num. 14, 27). CIC. S. Rosc. 132 unde vix ter in anno audire nuntium possunt (*cf.* leg. agr. 2, 82. 83 Phil. 5, 23). BELL. Afr. 91, 2 rumore (LIV. 33, 41, 2). LIV. 5, 50, 5 *vox* nuntia cladis. 36, 16, 9. 39, 49, 7 primo adeo incredibilis visa res, ut non pro vano modo, sed vix pro sano nuntius audiretur. 43, 4, 2. TAC. hist. 1, 83 omnes nuntios palam audiri. ann. 12, 40 illo augente audita *fama*. APVL. met. 8, 6 quae quidem simul percepit tale nuntium, quale non audiet aliud. VVLG. I reg. 4, 10 audito nuntio, quod. 23, 10 famam. IV reg. 19, 7. Iob 28, 22 auribus nostris audivimus famam eius. *sic saepius ad verbum* auribus *in* VVLG. *additur*: Iob 42, 5 auditu auris. I par. 17, 20 prov. 15, 31 Sirach 43, 26 Is. 30, 21 Ier. 26, 11. Matth. 10, 27 in aure. 13, 14 auditu. act. 28, 26 I Cor. 2, 9. CIC. Verr. 3, 25 multorum testimonia audistis antea. 3, 66. 4, 66. 109 Tull. 24. Flacc. 19 cum auditis psephismata, non audire vos testimonia, audire temeritatem volgi ..., audire contionem concitatam levissimae nationis. p red. ad Quir. 17 clarissimi viri non solum auctoritatem, sed etiam testimonium. har. resp. 8 cuius contionis ... universum argumentum sententiamque. Verr. 4, 25 edictum. 6, 54 decretum mercenarii praetoris ex ipsius commentario. fin. 2, 22 audire velle contraria. Tusc. 1, 92 fabulas. nat. deor. 1, 18 non fu⟨t⟩tilis commenticiasque sententias ... portenta et miracula. div. 2, 149 omen. Lael. 41 quid simile. off. 1, 137 nobis indigna. epist. 16, 10, 2 cupienti audire nostra. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 2 confessiones. HOR. epist. 2, 2, 88 ut alter alterius sermone meros audiret honores. LIV. 9, 45, 13 inter multas sententias una ... est audita (*cf.* 22, 29, 8). 21, 20, 7 nec hospitale quicquam pacatumve satis. 29, 18, 20 veniat, coram ipse audiat (*sc. accusationes*). 31, 18, 3 insueto vera audire. 40, 55, 6 *indicium*. 41, 18, 15 C. Valerius audita ⟨opinione *suppl.*⟩. 44, 15, 1 qua audita re. SEN. contr. 10, 1, 8 furtorum crimina. benef. 1, 9, 5 audita utrimque licitatione. 6, 30, 3 consuetudine pro rectis blanda audiendi. 6, 30, 6 nihil veri. 6, 32, 4 vera. epist. 29, 1. 46, 3. 89, 19. PERS. 1, 125 si forte aliquid decoctius (*i. debilius*) audis (*in satura*). PETRON. 85 voluptatis pretio (*cf.* PLIN. nat. 36, 3). MART. 5, 78, 23 nihil ... fictum. QVINT. inst. 11, 1, 84 ut iudex intellegat potius dolorem illum, quam audiat. PLIN. epist. 1, 2, 6 desidiae votum. paneg. 10 senatus populique consensum. HYG. mun. castr. 43 nec longe abalterutrum *esse debebunt*, ut unam tesseram suo vocabulo citationis audiant. TERT. anim. 9 *deus* videt et audit sacramenta. AMM. 29, 1, 42 oraculi ...

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

versus. HIER. epist. 48,13 turbae parabolas, discipuli audiunt veritatem. 65,1 *Saba* venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis. 22,1. 121 praef. VVLG. III reg. 4,34. 10,8. 24 Matth. 12,42 (SVLP. SEV. dial. 2,6,6 audire Salomonem. *ibid.* 7) II par. 9,7. 23. Iob 32,11 prudentiam vestram. psalm. 10,17 praeparationem cordis eorum audivit auris tua. *cf.* 91,12 Sirach 16,6. prov. 15,31 auris, quae audit increpationes vitae. AVG. civ. 10,13 p. 423 D. sonus, quo auditur sententia (*bis*). 12,7 p. 522 *impossibile* videre tenebras vel audire silentium. *ibid.* quod (*silentium*) ... nullo modo nisi non audiendo sentitur. 19,23 p. 396 causas ... erroris. 20,19 p. 450 suspiciones. SVLP. SEV. Mart. 9,7 testimonium. *affertur vox vel verba, quae audiuntur*: CATO frg. (Gell. 13,18) p. 67,4 saepe audivi inter os atque offam multa intervenire posse. CIC. Vatin. 19 in illo tuo intolerabili non regno — nam cupis id audire — sed latrocinio Phil. 13,30 'victum Ciceronem ducem habuistis'. eo libentius 'ducem' audio. ac. 2,88 Ennium ... totum illud audivisse 'o pietas animi', si modo id somniavit, ut si vigilans audiret. Tusc. 2,32 audies: 'o virum fortem'. DIRAE 88 campos audire licebit: 'dulcia rura valete'. HOR. epist. 2,2,151 audieras, cui rem di donarent, illi decedere pravam stultitiam. sat. 2,6,20 Matutine pater, seu Iane libentius audis. OV. met. 2,429 ridet et audit. CELS. 4,7 p. 130 vulgo audio, si quis pullum hirundininum ederit, angina toto anno non periclitari. SEN. contr. 1,2,4 nominare lupanar, lenonem, meretricios quaestus, homicidium .... at ... futurae sacerdoti nihil ex his audiendum erat. SEN. epist. 58,17 Homerum intellegas, cum audieris 'poetam'. 71,28 multo ... audire mavult ... 'tanto melior' quam 'tanto felicior'. *cf.* 114,1 nat. 3,18,4. COLVM. 1,3,6 a primis cunabulis ... audisse potuerit: οὐδ᾽ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ᾽, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. LVCAN. 2,81. PERS. 1,84 quin tepidum hoc optes audire 'decenter'. PETRON. 33. STAT. Theb. 5,94 et a summis auditus montibus 'Euhan'. MART. 1,3,7 audieris cum grande 'sophos'. QVINT. inst. 1,4,8 ut ... neque e plane neque i auditur. 1,7,7 cum dico 'obtinuit', secundam ...'b' litteram ratio poscit, aures magis audiunt 'p'. 8,6,24 'Vulcanum' pro igne vulgo audimus. TAC. dial. 16 ego enim cum audio 'antiquos', quosdam veteres et olim natos intellego. PLIN. epist. 1,20,21 audis frequenter ... illud 'immodice' et 'redundanter'. *cf.* 2,2,2 SVET. Claud. 3 Nero 40 Vesp. 19 FRONTO p. 154,5 N. TERT. pudic. 13 'dilectionem'. idol. 15 Caesaris *esse imaginem in nummo*. LVCIF. de non parc. 34. SERV. Aen. 3,226 sed sane hic versus ... talis auditur. **d** *saepissime id, quod auditur, intellegitur e narrationis contextu ita, ut tantummodo pronominibus* hoc, quod, id, aliquid, nihil, omnia *similibus designetur, quae nonnunquam etiam desunt; ex his tritissimis locutionibus delectum propono*: PLAVT. Cas. 165 heus vos! ecquis haec, quae loquor, audit? Pseud. 230 Pseudole, non audis, quae hic loquitur? :: audio ... atque animum advorto. Truc. 584 ecquid auditis hae⟨c⟩ quae ... imperat? TER. Andr. 346 perii :: quin tu hoc audi. 784 ausculta :: audivi iam omnia. 920 ea, quae non volt. 931 eadem haec. Eun. 422 narra obsecro. plus milie⟨n⟩s [iam] audivi. Phorm. 136 quid narras? :: hoc quod audis. Haut. 517. CORP. XIV 3584,4 (*a. 158 a. Chr.*) nosque ea ita audiveramus, ut vos deixistis vobeis nuntiata esse. LEX VRS. tab. 3 col. 2,12 si quis quit earum rer⟨um⟩, quae res tum agetur, sciet aut audierit. VARRO Men. 554 an etiam si audisset, reddere potuisset mulier⟨i⟩? RHET. Her. 3,17,30 possunt, quod audierunt ... memoriter pronuntiare. 3,22,35. 4,37,49. CIC. de orat. 1,149 fallit eos, quod audierunt. 1,92 omnia. 3,25 multa. 3,163 facilius enim ad ea, quae visa, quam ad illa, quae audita sunt, mentis oculi ferentur (feruntur *nonn. codd.*). Verr. 2,28. 32 neque solum quid istum audire, verum etiam quid me deceat dicere considerabo (*sic saepissime haec verba opponuntur*). 78. 121. 4,65 haec tu ... cum scires, cum audires cotidie, cum videres. 132 nihil te eorum audisse, nihil ad tuas auris de infamia tua pervenisse. 133. 5,55. 57. 146. 6,9. Caecin. 16 cum id plerique scirent, omnes fere audissent (*sic saepe 'scire' clariorem rei significat notitiam opponiturque verbo audiendi*). 65 (*cf.* ac. 2,102). Scaur. 26 ut non audire ea, quae dicebam, iudices, sed ut cernere et paene tangere viderentur. Tusc. 1,16 non postulo id quidem, a v e o tamen a u d i r e (*haec iunctura, quae non solum allitteratione, sed etiam etymologia, quae putabatur, commendata erat, saepius occurrit*: CIC. fin. 4,52 Tusc. 1,77. 112 nat. deor. 2,2 div. 1,11. 2,100. 128 leg. 1,5 off. 1,13. *cf.* SIL. 4,808 his avide auditis). CIC. Tusc. 1,76 his ... modo auditis. LIV. 45,1,10. 45,20,9 VAL. MAX. 3,2,20. 4,8,5 quibus. CVRT. 6,7,7 quis *i. quibus* (PETRON. 9 AMM. 20,9,8. 21,5,12. 22,14,5). 10,1,27. 10,7,3 PETRON. 134 STAT. Theb. 7,222. APVL. apol. 78 hisce. 99 met. 1,28 MART. CAP. 2,94. *cf.* SEN. contr. 7,7,20 quo audito. APVL. met. 1,25 SPART. Car. 10,3. AMM. 21,5,12 hoc. 25,5,9 (VVLG. Marc. 2,17). 22,9,10. 22,11,7. 29,5,46 VVLG. gen. 18,10 num. 14,5 Dan. 2,12. 6,16. 11,18 Luc. 7,9. 8,22. 20,16 act. 22,26. Marc. 6,20 eo. SVLP. SEV. Mart. 7,4. CIC. div. 2,126 cur secundum quietem aliquid videre, audire, agere videamur. 139 *in animo* multa audiri, multa dici videntur. Cato 38. off. 3,4 conducere arbitror talibus aures tuas vocibus undique circumsonare, nec eas, si fieri possit, quicquam aliud audire. 3,52. epist. 6,4,3 in malis omnibus acerbius est videre quam audire. 9,2,3. CATVLL. 17,21 talis iste meus stupor nil videt, nil audit. 84,8 requierant omnibus aures, audi[e]bant eadem haec leniter et leviter. CAES. Gall. 5,28,1 quae audierunt (-rant β), ... deferunt. SALL. hist. frg. 2,69 haec postquam Varro in maius more (in ore *cod.*) audivit. VERG. ecl. 6,83 omnia quae Phoebo quondam meditante beatus audi⟨i⟩t Eurotas. CIRIS 415 haec etsi non accipis, audis. OV. epist. 19,193. Pont. 2,2,97 si tamen haec audis et vox mea pervenit istac (-uc β; -ae A). LIV. 2,23,7 ad haec visa auditaque *et saepius*. SEN. contr. 2,4,1. 2,5,19. 7,7,5 dabo *testes*, qui viderint, dabo, qui audierint (*cf. locum corruptum* SEN. nat. 4,3,1). 9,2,2 feriatur in foro; omnes (*sc. id*) videant, meretrix audiat. 10 praef. 1 dixisse me, quae sci⟨v⟩i quaeque audivi. suas. 7,3. VAL. MAX. 8,10 ext. 1 in Demosthene magna pars Demosthenis (*sc. vox et motus*) abest, quod legitur potius, quam auditur. SEN. Herc. O. 1072 dial. 1,5,11. 2,18,2 hoc virum audire, principem scire. 2,19,2 cura ... aliquid contra animum audiendi. 5,8,7 nihil contra voluntatem. epist. 46,3 tamquam audierim illa, non legerim. 56,7 quae non audit, audisse se queritur. 94,43 haec cum ictu quodam audimus. 105,6 nemo, quod audierit, tacebit. nemo, quantum audierit, loquetur. CVRT. 6,11,27 audieramus enim, quae sollicitudinem incuterent. LVCAN. 9,146 talia. PERS. 2,8 haec clare *dicas* et ut audiat hospes. QVINT. inst. 5,10,12 pro certis ... habemus primum quae sensibus percipiuntur, ut quae videmus, audimus. 9,4,119 ut audio hoc, animus accipit plenum ... non esse. 11,2,34 acrior est oculorum quam aurium sensus ..., quod cum semel aut bis audierit, continuo illi memoriam suam experiri licet. FRONTIN. strat. 3,16,4 auditis, quae pronuntiavit, retulerunt exploratores ad suos (*cf.* TAC. ann. 6,4. 15,51). TAC. ann. 15,55. 67 audiendi, quae faceret, insolens. 16,34 auditis, si qua clarius proloquebantur. FRONTO p. 4,6 N. 144,12 APVL. apol. 38. 61 met. 8,26. TERT. bapt. 12 ante perfecit, quam audivit. anim. 18 ut nesciamus nos vidisse quid vel audisse. 53 *anima* in corpore enuntiat, quae videt, quae audit. ITALA gen. 37,21 (Lugd.). PORPH. Hor. carm. 2,1,17 videor mihi videre et audire ea, quae historia refert. COMM. apol. 128 *deus* et penetrat totum (*i. omnia*) oculis et auribus audit. HIER. epist. 51,2 nec audivi quicquam nec respondi. 59,1 loquere, quod audiri non potest. 78,1 omnia, quae scripta sunt, audiant corporaliter. 128,3 interroga publice; audiant pedisequae, audiant comites tuae. VVLG. Iob 13,1 et audivit auris mea et intellexi singula. *cf.* Is. 6,9. Mal. 3,16 et attendit dominus et audivit (προσέσχε ... καὶ εἰσήκουσε).

2 *structurae*: **a** *id, quod auditur, exprimitur* a c c u s. c. i n f i n i t i v o *vel solo* i n f i n i t i v o: PLAVT. Amph. 416 illaec autumare illum. *cf.* 748. 752. Aul. 616 hunc hominem ... facinus ... loqui. Bacch. 798 aperiri fores. *cf.* Cas. 434. Capt. 1023 audisse (red- A) me quasi per nebulam Hegionem meum patrem vocarier. Epid. 247 egomet post⟨quam⟩ id (ibi P) illas audivi loqui. 593 te ... me patrem vocare. Mil. 275 hunc ... loqui. 493 quantum hunc ... facere verborum senem. 761 'remove (*cibos*), abi, aufer' neminem eorum haec adseverare audias. *cf.* Persa 32. Pseud. 749 probus homo est, ut praedicare te audio. Rud. 1290 mentionem fieri ... usquam viduli. Trin. 103 haec ... in te dici[s]. Truc. 575 Vid. 20 TER. Eun. 699. Haut. 421 illud falsumst, quod volgo audio dici, diem adimere aegritudinem hominibus. *cf.* 559 Hec. 453. AFRAN. com. 392 tintinnire ianitoris impedimenta audio (*sic* NON. 40; *perperam* FEST. 364 ostiarii imp. tint. a.). TVRPIL. com. 24 nec recte dici mihi quae iam dudum audio. ASELL. hist. p. 110 Gell. 13,3,6 nam se patrem suum audisse dicere. VARRO frg. Macr. exc. gramm. V 625,2 matrem. CIC. de orat. 1,132 *Roscium*. 1,99 *cf.* 2,224. S. Rosc. 39 at hoc ab accusatore ne dici quidem audistis. Verr. 2,52 qua de re Charidemum ... testimonium ... dicere audistis (*cf.* 3,13. 103. 119. 4,158. 5,53. 70. 84. 86. 102. 113. 114. 6,101. 116. 120. 147 Caecin. 22 p. red. ad Quir. 17. 20 Mur. 58 Vatin. 58 Cael. 56). Pis. 24 ut dici audiebam (*cf.* 68 Lig. 33). CIC. Verr. 4,120 quemadmodum legatos Agyrinensis recitare ex litteris publicis audistis. 6,54. Phil. 7,14 non intellegitis, non auditis meam sententiam flagitari. CIC. rep. 6,15 ut Africanum audio dicere. fin. 2,67. 5,7 Lael. 76. 88 quod ... nostros senes commemorare audivi. Att. 6,1,13 Thermum, Silium vere audis laudari. 15,20,2 illum tyrannum in contione 'clarissimum virum' appellari. ad Q. fr. 1,2,4 *Graecos* de te queri. Q. CIC. pet. 46 audivi hoc dicere quendam. CATVLL. 61,41 se citarier ad suum munus. 74,1 patruum obiurgare solere. NEP. Timol. 4,3 suas laudes ... praedicari. VERG. Aen. 6,791 tibi quem (*virum*) promitti saepius audis. PROP. 4,9,23 sed procul inclusas audit videre puellas. LIV. 1,46,1 iactari voces a iuvene. 35,18,6 bellicum cani. 45,24,2 voluntatis nostrae tacit⟨a⟩e velut litem aestimari vestris inter vos sermonibus audio. VAL. MAX. 4,1,12 interemptum Scipionem conclamari. SEN. Herc. O. 1569 unde commisso resonare ponto audies Calpen? dial. 7,12,4 laudari voluptatem. 10,7,6 plerosque ... exclamare. benef. 7,11,2 ingentem rem ab eo dici. epist. 82,2 quorundam vitam laudari. CVRT. 7,8,24 Scytharum solitudines Graecis etiam proverbiis audio eludi. QVINT. inst. 1,2,21 *discipulus* audiet multa cottidie probari, multa corrigi. 9,2,57 adulescentem dicere. decl. 257 p. 49,13. PLIN. epist. 9,13,8 undique mihi reclamari ... audio inperturbatus, interritus. SIL. 4,261 Crixum ferri clamoribus. APVL. apol. 4 ita dici. 57 testimonium ex libello legi. 69 non de nihilo dici. STAT. Theb.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 169 *cerva* elusos audit concurrere morsus *luporum*. 7, 285 patriis concentibus ... exsultare gregem. TERT. test. anim. 2 domi ac foris audimus ita pronuntiare. HIL. in psalm. 135, 1 legi in ecclesia. PRISCILL. tract. 10, 138 p. 100 deum loqui. AMM. 16, 8, 9 cum pueros exclamasse (*nota perf.*) audisset. *cf.* 19, 2, 10 saepe auditus *est* multo antehac rettulisse. 25, 5, 6 clamare quosdam. HIER. epist. 54, 13 totam veteris et novi testamenti supellectilem ex illius corde fervere. VVLG. gen. 39, 18 me clamare. AVG. civ. 2, 1 p. 54 D. aliquod contradici. 8, 10 p. 335 ab ... apostolo dici. 8, 27 p. 366 sacerdotem ... dicere in precibus. 20, 14 p. 440 vitam suam ... ab angelo ... recitari. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 7 hoc ... episcopum ... referre solitum. dial. 1, 12, 1 id ... sermone celebrari. **b** *id, quod auditur, continetur enuntiatione hypotactica*: CIC. de orat. 1, 129 saepe enim soleo audire Roscium, cum ita dicat. S. Rosc. 133 quid praeco enumerare⟨t⟩. Verr. 5, 33 quae in istum testimonia essent dicta. Cluent. 29 cum unaquaque de re a P. Cannutio ... graviter et diu diceretur. Vatin. 40 quam copiose mihi ad rogata respondeas. Cael. 45 cum pro se diceret, ... cum accusaret. Deiot. 30 quis esset, ... cuius gener esset. Phil. 12, 4 si iacens vobiscum aliquid ageret, audirem fortasse. fin. 2, 67 quod sit, quod Epicurum ... non probes. HOR. carm. 3, 10, 5 audis quo strepitu ianua, quo nemus inter pulc⟨h⟩ra satum tecta remugiat ventis? LIV. 8, 23, 16 quid dicat, quod auspicium dirimeret. SEN. clem. 2, 1, 1 cum diceretur. epist. 94, 11 non tantum quod ... praecipiatur, sed etiam quare. PETRON. 111 nemo invitus audit, cum cogitur aut cibum sumere aut vivere. TAC. ann. 16, 34 auditis, si qua clarius proloquebantur. hist. 1, 37 auditisne, ut poena mea et supplicium vestrum simul postulentur? APVL. met. 3, 16 audivi vesperi, meis his, inquam, auribus audivi, quod non celerius sol caelo ruisset. met. 5, 12 *feminas*, cum in morem Sirenum ... funestis vocibus saxa personabunt. IVVENC. 4, 472 nox haec ... audiet, ut ... dices et Christum ... negabis. AVG. civ. 2, 6 p. 59 D. ubi populi audirent, quid dii praeceperint. **c** *audire aliquem vocem edentem, vel omisso participio. v. Tammelin, de participiis priscae latinitatis p. 58 sqq.*: PRISC. gramm. II 373, 19 cum ... dico 'audio te' ostendo, quod vocis tuae actum patiuntur aures meae; et e contrario 'audior a te' dico, cum vox mea agit aliquid in aures tuas. *cf.* III 279, 5. 320, 7. PLAVT. Amph. 1099 uxorem tuam neque gementem neque plorantem. Aul. 811 loquentis. Most. 934 tibicinam cantantem. VARRO Men. 277 hiantis video, ridentis (hid- *codd.*) non audio. rust. 1, 27 dicam ... eisdem quibus ille verbis scripsit vel Tarquennam (*sc. loquentem*) audivi. 3, 16, 10 dicentem. CIC. de orat. 3, 45 cum audio socrum meam Laeliam, ... eam sic audio, ut Plautum mihi aut Naevium videar audire. *cf.* Brut. 211. Quinct. 79 te ipsum ... volo *saepius*. ac. 2, 11 Antiochum ... disputantem. 2, 91 Graece loquentem. fin. 2, 21 confitentem Torquatum. 2, 90 Socratem ... dicentem. 4, 80 me ... refellentem. *cf.* nat. deor. 2, 2 Cottam. 2, 3 te. 3, 5 fat. 4. div. 1, 101 Fauni auditi ... esse dicuntur. 2, 141 draconem loquentem. 2, 149 vatem. Att. 7, 8, 4 virum ... πολιτικῶς de pacis simulatae periculis disserentem. 10, 10, 3. 11, 23, 2 ipsum Agusium. 15, 11, 2 hoc vero neminem umquam audivi (*sc. dicentem*). ad Q. fr. 1, 1, 45 sed ego, qui⟨a⟩, cum tua lego, te audire, et quia, cum ad te scribo, tecum loqui videor. epist. 13, 15, 1 nostros proceres clamitantis. frg. Quint. inst. 6, 3, 73 nam hoc illam iam viginti annis audio (*sc. dicentem triginta se annos habere*). CATVLL. 51, 4 dulce ridentem. 61, 129 desertum domini audiens concubinus amorem (*i. desertam puellam querentem*). CAES. Cic. Att. 9, 6ª Furnium ... neque loqui neque audire ... potuissem. SALL. Catil. 48, 9 *Crassum* praedicantem. Iug. 14, 12. NEP. Timol. 4, 1 eum querentem. Att. 17, 1 ipsum vere gloriantem. VERG. Aen. 6, 426 infantum ... animae flentes. HOR. carm. 2, 1, 21 audire magnos iam videor duces. PRIAP. 68, 3 dominum ... legentem. OV. ars 3, 313 his (*Sirenis*) ... auditis (*cf.* MART. 3, 64, 3 APVL. Socr. p. 179 Oud.). met. 1, 796 quod (*solis iubar*) nos auditque videtque. 15, 132 *victima* audit ... ignara precantem. trist. 5, 7, 22 hos (*barbaros*) videt, hos vates audit. LIV. 1, 28, 2 regem ... contionantem. 2, 41, 5 consulem in contionibus velut vaticinantem. 9, 4, 8 patrem ... memorantem. 27, 34, 8 tunc ex tanto intervallo auditus *M. Livius*. 28, 35, 12 laetus eum Scipio vidit audivitque. 28, 40, 10 me dictatorem ... recusantem. 31, 48, 5 disceptantes consulem et praetorem. 34, 4, 1 me querentem. 34, 4, 4 multos ... ornamenta laudantes. 38, 47, 11 utinam ... illos potius querentes quam me accusantem audiretis. 40, 9, 13. 40, 15, 12 te (*patrem*) iratum et iubentem dicere causam, fratrem accusantem. 42, 25, 4 Eumenem vera omnia et comperta referentem. SEN. contr. 1, 8, 1 velut denuntiantes deos. 3 praef. 3 *rhetor* ⟨auditus⟩ longe maior erat quam lectus. 9, 4, 4 tam suppliciter ... me rogantem, cum vapularem. *cf.* 9, 5, 1. 10, 4, 24 damnatum. VELL. 2, 95, 3 VAL. MAX. 4, 3, 6. 8, 14, 5 SEN. dial. 1, 4, 4. 1, 4, 5 te, cum alios consolareris. 10, 3, 5. 10, 13, 3. benef. 2, 17, 6 gratias agentem non aliter, quam si referat. nat. 6, 8, 3. 6, 31, 3. epist. 55, 1 video te, mi Lucili; cum maxime audio (*sc. epistula legenda*). 56, 5 sed iam me sic ad omnia ista duravi, ut audire vel pausarium possim voce acerbissima remigibus modos dantem. 75, 4 qui, et cum videas illum et cum audias, idem est. CVRT. 4, 15, 7 audito Polydamante (*i. verbis eius auditis*). 6, 9, 10 iudicem ... sollicitus. COLVM. 1 praef. 1 saepenumero civitatis nostrae principes ... culpantes. 1, 7, 3 L. Volusium asseverantem. 2, 10, 9. SCRIB. LARG. 151 multos cum admiratione effectus audivi narrantes. LVCAN. 6, 661 ut quamvis pavidi possint audire loquentem. 9, 349 quem (*Tritona*) toto littore (-a *codd.*) *pontus* audit ventosa perflantem marmora (murmura *codd.*) concha. PETRON. 33 veterem convivam. PLIN. nat. 15, 91. VAL. FL. 4, 73 tunc etiam superas ... auditus ad arces Iapetus gravis. SIL. 14, 140 audito ductore. STAT. silv. 2, 1, 3 me ... audivere patres. 5, 5, 41 auditus tumulis et descendentibus umbris, deficio. Theb. 2, 441 ex imis auditus forte tenebris *Oedipus*. 6, 339 *equorum grex* audito contempsit Apolline pasci. 7, 486 trepidi visam (*Iocasten*) expavere manipli auditamque magis. 10, 898 cum mediis Capaneus auditus in astris: *proferuntur verba*. MART. 1, 86, 9 non convivere nec videre saltim, non audire licet (*vicinum quendam divitem*). 6, 38, 2 parvus ... Regulus auditum (*i. cuius vocem audivit*) laudet ... patrem. 10, 101, 4 qui Capitolinum pariter Gabbamque iocantes audierit. 11, 61, 12 vagientes ... infantes. 11, 102, 7 audiat aedilis ne te videatque caveto. QVINT. inst. 8, 5, 24. 10, 1, 56 audire videor undique congerentes (*sc. oratione*) nomina plurimorum poetarum. 12, 1, 33. 12, 10, 26 decl. 325 p. 284, 12. 345 p. 364, 16 ingemiscentem *virginem*. 388 p. 347, 13 clamantem. FRONTIN. strat. 1, 12, 11 ex remigibus quendam sternutantem. 4, 6, 2. TAC. ann. 1, 65 Varum ... cernere et audire visus est velut vocantem. 3, 50 principem ... conquerentem. 4, 15 qui recenti memoria Germanici illum aspici, illum audiri rebantur. 6, 24 et potuisse avum audire, legere (*i. e. litteras eius*), in publicum promere. 13, 46 saepe auditus est ... dictitans. PLIN. epist. 1, 12, 4 tertio et tricensimo anno, ut ipsum audiebam, pedum dolore correptus est. 1, 16, 9 *hominem* videre [adloqui, audire *om.* αβ]. 2, 1, 12 [Verginium cogito, *om.* α], Verginium video, Verginium iam vanis imaginibus [recentibus *om.* β] tamen audio, adloquor. 5, 19, 7. 7, 17, 7 quam (*Fanniam*) ... cernentes audientesque miremur. 7, 24, 5 ipsam, cum mihi commendaret nepotis sui studia. 9, 13, 25. 9, 33, 5 ipsum puerum tamquam mirandum aspicere, interrogare, audire. 10, 75, 1 Iulius ... Largus ... nondum mihi visus ac ne auditus quidem. SVET. Iul. 33 cui (*extremae contioni*) facilius erat videre contionantem quam audire. Cal. 19. 22. Dom. 4 auditus est certe, dum ex eo quaerit. FRONTO p. 143, 21 N. p. 188, 21 non enim audisti tantum, sed et vidisti agentem. CELS. dig. 32, 79, 1 rusticos senes ita dicentes. *cf.* POMPON. dig. 4, 8, 40 IVLIAN. dig. 1, 18, 8 IMP. TRAIAN. Florent. dig. 29, 1, 24. APVL. apol. 55 multos suggerentis. 98 privignum meum ... vix singulas syllabas fringultientem. TERT. nat. 2, 11 qui (*dei*) visi retro, auditi contrectatique sunt (test. anim. 6). scorp. 7. anim. 9 habens et ille (*animus*) oculos et aures suas, quibus Paulus (populus *codd.*) dominum audire et videre debuerat. PORPH. Hor. carm. 2, 1, 21 utrum ... ipsos duces contionantes audire se dicat, an Pollionem de ducibus narrantem, incertum est. VOPISC. quatt. tyr. 9, 4. OPTATVS 2, 7 p. 43 qui (*deus*) audiri potest et videri non potest. LVCIF. de reg. apost. 1 audierat deum (*sc. dicentem*), quod idolis servissent ..., illis cuncta illa mala accidisse. AMM. 15, 8, 20 murmurans querulis vocibus saepe audiebatur. 17, 13, 1 mussantes. 25, 8, 18 susurrans quaedam. 28, 1, 38. HYG. astr. 4, 3 p. 103, 23 ut possit alius *pastor* alium audire. HIER. epist. 8 per epistolas et adloqui et audire, quos diligas. 64, 8 vagientem de praesepi ... infantem. 69, 4 increpantem Iesum. 108, 28 sponsum vocantem. 117, 4 audi apostolum scribentem. 133, 10 audi tibi scripturam loquentem. 140, 3 Moyses ... cuius ore audivimus loquentem deum. VVLG. gen. 46, 2 per visionem noctis vocantem se. I par. 17, 20 quos audivimus auribus nostris. eccles. 7, 22 servum ... maledicentem. Luc. 18, 36 turbam praetereuntem. Ioh. 7, 32 turbam murmurantem. act. 8, 30. AVG. civ. 7, 9 p. 285 D. quae (*anima*) audit veritatem dicentem. 18, 50 p. 335. gen. ad litt. p. 619, 18 et audierunt filii Israhel dicentium. non ait dicentibus vel dicentes. SVLP. SEV. Mart. 22, 3 testabantur aliqui audisse se daemonem protervis Martinum vocibus increpantem. dial. 1, 1, 4 quominus ab ore tuo pendens te intuear, te audiam, tecum loquar. 1, 22, 6 te de Martino ... plura referentem. 2, 6, 6 Salomonem. 3, 17, 6 apostolum. VITA Vedast. 8 multi ... psallentium audierunt in caelo. **d** *in formulis interrogativis et imperativis (v. Becker, Beiordnende und unterordnende Satzverbindung p. 27; Becker, Studemunds Studien I p. 270 sqq.)*: **1** PLAVT. Aul. 270 heus, Staphyla, te voco. ecquid audis? *cf.* Men. 602 Trin. 717 *saepius. sollemnes sunt apud* PLAVT. *et* TER. *formulae correptae* audin, audistin? (*v.* COMMENT. Eins. gramm. suppl. 230, 12 *apostrophus* audin' pro audisne): PLAVT. Amph. 755 qui⟨d⟩ nunc mulier? audin illum? :: Ego vero, ac falsum dicere. *cf.* Asin. 116. 447. 598 audin hunc opera ut largus est nocturna? 750 Bacch. 861 Capt. 592. 602 Men. 254. 310. 909. 919 audin tu, ut deliramenta loquitur? Merc. 953 Mil. 1222. 1313 audi[sti]n (-is *B*), Palaestrio? Most. 625. 821 Persa 655. 676 Poen. 1006. 1155 Pseud. 194. 330 TER. Andr. 342. 581. 865 Eun. 706. 809. 1037 Haut. 234 Hec. 78. *Terentii propria est formula* audistin? TER. Andr. 785. 975 [hem *om. A*] audisti⟨n⟩? Ad. 539 Haut. 684. 731 (*utroque loco A omittit* n). Phorm. 577 quid gnato obtigerit ... audisti⟨n *om. codd. optimi*⟩, Chremes? 612. *nonnunquam* audin, *si cum aliis imperativis coniungitur, vim habet impera-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tivi; cf. Becker l. l. p. 1270, 70: PLAVT. Cas. 708 at blande orato, ut soles. sed audi⟨n *deest in A*⟩? si effexis hoc, ... tibi dabo. Epid. 400 duce istam intro mulierem atque audin? :: quid vis? :: cave *eqs.* Mil. 1058. 1088 atque adeo, audin [tu]? dicito *eqs.* Poen. 406 atque audin etiam? Veneri dicito multam meis verbis salutem! :: dicam. :: atque hoc audi! ... paucis verbis rem divinam facito! — atque audin? respice. Pseud. 665 atque audin, Harpage? iube, sis, te operiri! Trin. 799 ancillas remove — atque audin? :: quid est? :: uxorem ... hanc rem uti celes face. Truc. 331 nuntia me adesse ... :: licet. :: audin etiam? :: quid vis? *ex reliquis formulis imperativis propono memorabiles*: TER. Eun. 1067 prius audite paucis. Hec. 510. AFRAN. com. 153 audite, pueri, pauca. CIC. rep. 6, 12 parumper ... cetera. PLAVT. Aul. 789 nunciam (*cf.* Rud. 809. 1129 TER. Ad. 184 Andr. 329 Haut. 901 modo). TER. Phorm. 699 nunc contra. CIC. Att. 2, 9, 4 nunc. 7, 1, 2. 15, 17, 2 (*cf.* 16, 3, 4. 16, 5, 2. ad Q. fr. 3, 1, 11 audi nunc. LVCR. 1, 921 OV. epist. 12, 184 LIV. 7, 35, 3). QVINT. inst. 4, 1, 74 *commendat formulam*: audite nunc reliqua. PLAVT. Asin. 229 mane, mane, audi. Cist. 597 asta atque audi. Men. 643 audi atque ades. *cf.* Merc. 568 Poen. 1075 (*v. Abraham, stud. Plaut. p. 228*). Merc. 922 mane parumper atque haec audi. Trin. 1059 heus tu, asta ilico, audi. *cf.* PACVV. trag. 202 age adsta, mane, audi. CIC. Mil. 77 adeste, quaeso, atque audite, cives. OV. fast. 3, 352 en audi crastina, quisquis ades! *cum iteratione*: CIC. de orat. 2, 28 audite vero, audite, inquit. hominem enim audietis. *cf.* Mur. 78. Planc. 98 audi, audi atque attende, Laterensis. Phil. 2, 34 audite, audite, patres conscripti, et cognoscite rei publicae volnera (SVET. rhet. 29 LIV. 1, 24, 7). *cum synonymis coniunctum*: PLAVT. Bacch. 276 porro etiam ausculta .... quin tu audi. *cf.* HIER. epist. 58, 9 audi ergo ..., ausculta paulisper, *et saepius.* VVLG. num. 23, 18 Iob 34, 16. CIC. Verr. 4, 72 audite reliqua et diligenter ... attendite. *cf.* 5, 102. LVCR. 1, 921 cognosce et clarius audi. PS. QVINT. decl. 8, 20 audi, miserrime iuvenis, ... exaudi. VVLG. Ios. 5, 3 audite, reges, auribus percipite, principes. *cf.* Is. 1, 2 Ier. 13, 11 Ioel 1, 2. VVLG. IV reg. 19, 16 inclina aurem tuam et audi (*cf.* psalm. 44, 11 prov. 22, 17 Is. 37, 17). VVLG. prov. 4, 10 audi ... et suscipe verba mea. 7, 24 et attende (*cf.* Is. 34, 1. 49, 1 Os. 5, 1 Mich. 1, 2). Matth. 15, 10 et intellegite. Marc. 7, 14. *Horatius hunc imperativum 6ies ultimo posuit hexametri pede*: HOR. sat. 1, 1, 4 ne te morer, audi, | quo rem deducam. epist. 1, 2, 5. 1, 14, 31. 1, 17, 16. 2, 2, 95 ars 153. OV. ars 3, 37 CALP. ecl. 4, 71 VAL. FL. 7, 257 STAT. silv. 4, 3, 144 IVV. 6, 220. 12, 24. **2** *imperatur rebus, elementis, ut audiant*: SEN. Phaedr. 1191 audite, Athenae. Thy. 1071 Terrae Noxque Tartarea gravis et atra nube, vocibus nostris vaca. Tro. 112 Troiae gemitus audiat omnis pontus et aether. VVLG. deut. 32, 1 audite, caeli, quae loquor, audiat terra verba oris mei. *cf.* Is. 1, 2. 8, 9. 34, 1. Ier. 22, 29 terra, terra, terra, audi *eqs.* Ezech. 36, 1. 37, 4 ossa arida, audite. Mich. 6, 1 *cf.* 2. **3** *dei*: ENN. ann. 210 div⟨i⟩, hoc audite parumper, ut ... prudens anima⟨m⟩ de corpore mitto. PLAVT. Rud. 1343 tum ego huic Gripo (dico, Venus, ut tu audias) talentum argenti magnum continuo dabo. CIC. dom. 104 o di immortales! — vos enim haec audire cupio. ac. 2, 80 utinam *deus* ... roget, audiet, quam nobiscum male egerit. Tusc. 2, 60 tum Cleanthem ... versum ex Epigonis ferunt dixisse: ... audisne haec Amphiaraë sub terram abdite. VERG. Aen. 12, 200 audiat haec genitor (*Iuppiter*), qui foedera fulmine sancit. HOR. carm. 3, 27, 51 o deorum, si quis haec audis. OV. met. 6, 548 audiet (audiat *N, fortasse recte*) haec aether, et si deus ullus in illo est. LIV. 1, 24, 7 Iuppiter. 1, 32, 6 legatus, ubi ad fines eorum venit, unde res repetuntur, capite velato: 'audi, Iuppiter', inquit, 'audite, fines, ... audiat fas'. 1, 32, 10 bellum ita indicit: 'audi, Iuppiter, et tu, Iane (Iuno *codd.*) Quirine, diique omnes caelestes, vosque terrestres, vosque inferni, audite: ego vos testor'. 3, 25, 8 haec ... sacrata quercus et quidquid deorum est audiant foedus a vobis ruptum. 7, 5, 8 audi, Iuppiter, haec scelera ...; audite Ius Fasque (*cf. ad rem* 8, 6, 1 proditur memoriae adversus crebram inplorationem deum, quos testes foederum saepius invocabant consules, vocem Anni spernentis numina Iovis Romani auditam). SEN. Herc. f. 1104 *Herculis* gemitus vastos audiat aether, audiat atri regina poli ... *et* Cerberus. Herc. O. 294 audiat ictus utraque Thetys. Thy. 1071 audite, inferi. CVRT. 8, 5, 19 di propitii sine invidia, quae Cleo dixit, audierint. PERS. 5, 137 sed Iuppiter audiet *sacramentum.* STAT. silv. 3, 5, 5 audiat infesto licet hoc Rhamnusia vultu. QVINT. decl. 329 p. 296, 8 audient haec dii immortales. IVV. 13, 113 audis, Iuppiter, haec nec labra moves.

III *audire de aliqua re, i. accipere narratione, colloquio notitiam alicuius rei*: **1 a** *cum accus.*: PLAVT. Capt. 929 satis iam audivi tuas aerumnas, ad portum mihi quas memorasti. Epid. 451 meas pugnas. Merc. 178 malum. Poen. 1404 quantum audivi ingenium et mores eius, quo pacto sient. Truc. 382 facinus ... adveniens. TER. Andr. 517 audaciam. Eun. 664 tam infandum facinus. CATO or. frg. Gell. 18, 9, 1 eiusmodi scelera nefaria, quae neque fando neque legendo audivimus. VARRO rust. 3, 16, 9 haec ... physica. 3, 37, 3 Ianam (lanam *AP*) lunam et crescentem et contra senescentem. RHET. Her. 4, 35, 47 testis *officium* est dicere quae sciat aut audierit. CIC. Planc. 57 si ... quid erit eiusmodi, ut non extet auctor, qui ⟨autem⟩ audierit ..., ita neglegens vobis esse videbitur, ut unde audierit oblitus sit, ... huius illa vox volgaris 'audivi' ne quid innocenti reo noceat, oramus. PETRON. 38 sed quomodo dicunt, ego nihil scio, sed audivi. CIC. de orat. 3, 225 audivi ... et saepe sum admiratus hominis cum diligentiam, tum etiam doctrinam et scientiam. S. Rosc. 38 quod (*maleficium*) ita raro extitit, ut, si quando auditum sit, portenti ... simile numeretur. Verr. 2, 79 ex eis, quae legi et audivi. 4, 49 haec ... ita audistis, ut auctorem rumorem haberetis. 4, 62 non ... haec ... crederem ..., tametsi volgo audieram. 4, 136. 5, 99 singularem ... cupiditatem, audaciam, amentiam. 5, 132. 6, 5. 6, 68 lautumias Syracusanas omnes audistis, plerique nostis. 6, 140. Catil. 1, 8 nihil cogitas, quod ⟨non⟩ ego non modo audiam, sed etiam videam planeque sentiam. 3, 24 civilis dissensiones. Sull. 81. Arch. 8 adest vir summa auctoritate, ... qui se non opinari, sed scire, non audisse, sed vidisse ... dicit. prov. 8. Balb. 16 cuius ... audita virtus dubitationi locum non daret, huius ⟨visa⟩ atque perspecta obtrectatorum voce laedetur? Scaur. 1 *illa* audi⟨vi⟩mus, hoc vero meminimus ac paene vidimus. Rab. Post. 35 audiebamus Alexandriam, nunc cognoscimus. Mil. 54 si haec non gesta audiretis, sed picta videretis. 66. Marcell. 9. 28 obstupescent posteri certe imperia, provincias, Rhenum, Oceanum, Nilum, pugnas innumerabilis, incredibilis victorias, monimenta, munera, triumphos audientes et legentes tuos. Deiot. 24. Phil. 2, 14 dies natales. 2, 76 ex omnium omnibus flagitiis nullum turpius vidi, nullum audivi. 11, 32 *copias.* 12, 3 negat Piso scire se, negat audisse quicquam. 13, 33. 14, 33 vestrum monimentum. 14, 36. fin. 5, 2 *virorum fortium* facta. 5, 52 res gestas. Cato 20 externa. div. 1, 86 *divinationem.* epist. 2, 12, 1 citeriora. *cf.* 2, 13, 2. 2, 16, 7. 4, 4, 5 cetera ⟨sunt⟩ eiusmodi, ut ... audire ea malis quam videre. *cf.* 4, 3, 2. 4, 9, 1. 6, 1, 1 oculi augent dolorem, qui ea, quae ceteri audiunt, intueri cogunt[ur]. *cf.* 7, 30, 1. 15, 1, 4. CIC. epist. 10, 16, 2 factum aliquod. 12, 10, 2 conatus. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3 quaedam turbulenta. CIC. Att. 2, 12, 2 ille *puer* ex me, nihilne audissem novi. *cf.* 8, 11b, 1. 8, 14, 1. 8, 15, 1. 9, 10, 1. *etiam absolute*: CIC. epist. 2, 7, 1 longe enim absum, audio sero. Att. 6, 1, 2 nec audiretur Romae. 10, 13, 3 iam enim poterit audiri. 10, 14, 2 paucis diebus aliquid audiri necesse est. CIC. Att. 7, 2, 8 mitto alia, quae audio multa. 7, 12, 1 scribas ... non modo si quid scies aut audieris, sed etiam si quid suspicabere (*cf.* 10, 16, 2). 8, 2, 1. 8, 11d, 2. 11, 19, 1. 12, 23, 3. 13, 29, 2. 13, 49, 1. 15, 13, 2. CAES. Gall. 2, 12, 5 *magnitudine operum*, quae neque viderant ante Galli neque audierant. *cf.* civ. 2, 32, 5 res gestas. SALL. Catil. 53, 2 praeclara facinora. *cf.* Iug. 85, 13. 86, 5. VERG. ecl. 9, 11 audieras et fama fuit. Aen. 4, 387 audiam et haec manis veniet mihi fama sub imos. catal. 1, 5 *Delia* venerit, audivi (aut tibi *codd. praeter B*), sed iam mihi nuntius iste quid prodest? PROP. 4, 9, 39 facta Herculeae ... fortia clavae. OV. epist. 9, 119 haec tamen audieram: licuit non credere famae. 16, 134 nec te Palladios nec te Iunonis honores auditis Helenae praeposuisse bonis. met. 8, 726 facta ... mira deum. 11, 667 non ista vagis rumoribus audis. 13, 331 nec vos audistis in illo crimina: vidistis praestoque (pretioque *codd.*) obiecta patebant. trist. 3, 12, 45 auditos ... narrare triumphos. *cf.* 4, 2, 72. Pont. 3, 4, 22 rebus ab auditis conspicuisque. 4, 9, 120. LIV. 2, 26, 4 nocte una audito perfectoque bello (*cf.* 3, 50, 10 quanto visa quam audita indigniora potuerint videri). 2, 72, 3 hoc vulgari, hoc socios audire, hoc hostes, quo cum dolore hos, quo cum gaudio illos. 9, 27, 13. 24, 37, 3 tot auditae proditiones defectionesque urbium et clades praesidiorum. 26, 25, 16 auditus Philippi adventus. 28, 40, 10 quod fando numquam ante auditum erat. *hoc saepius: cf. iam* PLAVT. Epid. 496 fando (-dum *A*; eandum *P*) ego istunc hominem numquam audivi ante hunc diem. CATO or. frg. Gell. 18, 9, 1. CIC. Quinct. 71 mitto aequa, verum ante hoc tempus ne fando quidem audita. nat. deor. 1, 82 ne fando quidem auditum est crocodilum ... violatum ab Aegyptio. LIV. 4, 3, 10. 35, 48, 5 nominibus ... gentium vix fando auditis. 45, 26, 8 equidem pro patria qui letum appetissent, saepe fando audivi. SIL. 10, 484 si Porsena fando auditus tibi, si Cocles, si Lydia castra. AVREL. ad Front. p. 68, 8 N. apros captos esse fando audimus, nam videndi quidem nulla facultas fuit. APVL. apol. 9 tam ⟨veri⟩similem suspicionem. *cf.* 42. 81 multa fando ... audisti, etiam plura legendo didicisti. LIV. 31, 10, 4 clades. 37, 46, 2 *res gestas cf.* 37, 58, 3. 40, 8, 15 *exempla.* 42, 52, 10. 42, 61, 9 facinora. 44, 32, 5 bellum prius perpetratum quam coeptum. SEN. contr. 1, 2, 11 feritatem barbarorum. 7, 2, 2 duo fecit parricidia, quorum alterum audistis, alterum vidistis. 7, 7, 6 crimina. contr. exc. 10, 5 cum audierit verbera, tormenta, ignes (*cf.* contr. 10, 5, 6 narraturus sum ... verbera). suas. 6, 21 vitam. VELL. 2, 5, 1 aditis quae vix audita erant (*ad paronomasian cf.* LIV. *p. 1263, 55*). 2, 92, 5. SEN. Phaedr. 672 magne regnator deum, tam lentus audis scelera? tam lentus vides? Phoen. 362 hinc aucupabor verba rumoris vagi et saeva fratrum bella ... audiam. Thy. 870. dial. 2, 17, 2 senectutem quidam inviti audiunt et canos et alia. 7, 13, 2 voluptatem. 8, 5, 2 mores ... barbararum gentium. benef. 3, 27, 4 exemplum. epist. 76, 33 vincula et exilia et vanas humanarum formidines mentium securus audit. 91, 10 *civitates* magnificas ac nobiles. LVCAN. 5, 747 pericula. 5, 782 prospera bella. 9, 127 nefas. PLIN. nat. 7, 86 proelium. *cf.* 17, 245. 29, 142. VAL. FL. 1, 172 labores. 4, 207 oras. 5, 132 *Iason* aegro corde silens audit currus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bellique labores. SIL. 6, 550 tua (*Reguli*) ... fata audire horrebunt ... minores. 8, 106 tellurem. 11, 202 *asperitatem* viri. 12, 295 gravis ... eventus. STAT. Theb. 9, 1 rabies audita cruenti Tydeos. 12, 120 scelus ... morsusque profanus ... viri. MART. 14, 198 delicias parvae ... catellae. QVINT. inst. 9, 2, 71 quod fortasse non crederet, si audiret. decl. 246 p. 8, 23 bella. TAC. Germ. 37 Cimbrorum ... arma. 41 flumen inclutum et notum olim; nunc tantum auditur. ann. 1, 42 laeta omnia. 4, 34 novo ac tunc primum audito crimine. 4, 54. 4, 60. hist. 3, 68 nihil tale viderant, nihil audierant. PLIN. epist. 4, 2, 7 nuptias. 6, 19, 5 quidquid venale. 7, 27, 7 simulacra. paneg. 72 simile aliquid. FLOR. 1, 22, 5 obsidium. ITALA Phil. 2, 17 (Tert. scorp. 13) *agonem*. I Cor. 5, 1 (pudic. 14) auditur in vobis in totum fornicatio (*cf.* HIER. epist. 37, 4 *et* 147, 1). PORPH. Hor. carm. 3, 5, 1 *Aegypti* virtutes et potentiam. VOPISC. Prob. 18, 4 mures rebelles. ITIN. Silv. 20, 6 *monachorum* fama vel vita longe audiebatur. 46, 6 simboli (singuli *codd.*) omnem rationem (*antecedit* de resurrectione). AMM. 14, 9, 5 cum nec vidissent quicquam nec audissent. 16, 7, 8 neque legisse me neque audisse. *cf.* 21, 12, 1. 18, 4, 7 novi motus rumoribus densis audiuntur. 22, 9, 17 negotium. *cf.* 26, 5, 10. 29, 1, 37. AMM. 27, 7, 8 aliud horrendum. 29, 1, 20 quae ... susurris. HIER. epist. 60, 17. 69, 3 rem novam. 77, 10 xenodochium in Portu Romano situm totus pariter mundus audivit. 82, 4 ego nec interfui nec audivi. 130, 6 Christianae gloriae triumphus auditus est. VVLG. Iob 2, 11 omne malum. Is. 48, 6 quae audisti, vide omnia. *cf.* 48, 8. 60, 18 *iniquitatem*. I Macc. 8, 2 proelia. act. 17, 32 resurrectionem. CLAVD. 5, 137 iter. carm. min. 49, 2 indomitam dirae torpedinis artem ... et merito signatas nomine vires. AVG. civ. 18, 18 p. 278 D. non desunt ... qui eiusmodi quaedam vel certissima audisse vel etiam expertos se esse adseverent. SVLP. SEV. dial. 3, 1, 3 Martini ... virtutes. **b** *cum accus. c. inf.*: PLAVT. Rud. 993 qui⟨d⟩, tu numquam audi[vi]sti esse antehac vidulum piscem? TER. Eun. 115 a praedonibus ... se audisse abreptam e Sunio. 1036 scis Pamphilam meam inventam civem? :: audivi. Haut. 685 Hec. 219 Phorm. 39. 329. 349 LVCIL. 753. CIC. de orat. 1, 293. 3, 6 part. 2, 194. S. Rosc. 154 cum omnibus horis aliquid atrociter fieri videmus aut audimus. Verr. 2, 45. 59. 98. 3, 15. 4, 119. 136. 5, 117. 6, 95. 120 Caecin. 43 Manil. 33 leg. agr. 1, 4. 2, 81 Catil. 4, 17. Sull. 36 qui ... vitam hominum ... non nossent ac tantum audivissent eos pari calamitate esse. dom. 121 Sest. 77 Cael. 54 prov. 19 Rab. Post. 47. Lig. 3 bellum ... ante audierunt geri quam parari. Phil. 2, 57. 104. 4, 15. 6, 11. 12, 2. 12, 15 populus Romanus non solum audivit, sed etiam didicit nihil esse homini Romano foedius servitute. epist. 1, 9, 20. 2, 6, 1. 2, 17, 5. 6, 6, 2 Att. 1, 12, 2. 1, 15, 1. 4, 13, 1. 9, 1, 2. 3. 13, 6, 1. 16, 13ᶜ, 2 *et saepius*. CATVLL. 68, 112 CAES. Gall. 2, 12, 2. 4, 7, 1. 5, 1, 2 HIRT. Gall. 8, 24, 2 BELL. Afr. 8, 3. 19, 3 SALL. hist. frg. 4, 13 VERG. ecl. 9, 7 Aen. 1, 20 OV. fast. 5, 197. LIV. 21, 24, 2 Galli quamquam Italiae bellum inferri audiebant, tamen quia ... fama erat. 28, 44, 6. 30, 17, 4. 34, 49, 5. 35, 51, 3 strictos gladios aut sanguinem usquam factum. 36, 7, 16. 37, 10, 11. 39, 24, 7. PHAEDR. 2, 3, 3 *panem esse* remedium vulneris. SEN. nat. 6, 1, 1 epist. 20, 10. 56, 3. PLIN. nat. 8, 48 ⟨in⟩ captivam certe Getuliae reducem audivi multorum *leonum* in silvis impetum esse (a se *nonn. codd.*) mitigatum. 16, 202. 18, 207. 19, 67. 31, 25. VAL. FL. 2, 571 bis Herculeis deberi Pergama telis. QVINT. decl. 297 p. 172, 22 PLIN. epist. 7, 27, 2 paneg. 86 SVET. gramm. 4 APVL. mund. 34 TERT. pudic. 1 ieiun. 7 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 151. AVIEN. ora 153 quantam iacere Pelopis audis insulam. AMM. 21, 12, 22 militem ... adventare. 21, 12, 1. 22, 12, 1. 31, 14, 8 VVLG. Luc. 4, 13 I Cor. 11, 8 AVG. civ. 5, 18 p. 227 D. 20, 21 p. 459. **c** *cum enuntiatione hypotactica*: VARRO rust. 1, 37, 3 quae crescente luna fieri oporteret. CIC. Verr. 4, 83 quanti decumas acceperit ... civitas. 5, 115 quemadmodum captae sint ... Syracusae. leg. agr. 1, 8 quam graves eorum adventus sociis nostris esse soleant. har. resp. 21 quibus dis violatis expiatio debeatur. Sest. 122 Mil. 34. Phil. 6, 1 quae sint acta in senatu. 10, 8 quo consilio redierim initio audistis, post estis experti. Cato 34 Masinissa quae faciat. Att. 6, 1, 23 de Memmio restituendo ut Curio cogitet. ad Brut. 1, 15 (9, 24), 11 quid senserim quidque censuerim. LIV. 3, 62, 2 quemadmodum ... in Algido res gesta sit. *cf.* 24, 38, 1. 25, 13, 9. 29, 17, 17. 37, 58, 3. SEN. epist. 32, 1 quid facias. *cf.* PLIN. epist. 9, 27, 2. FILASTR. 117, 1 quod dominus ... vestirit. 120, 1 AMM. 15, 1, 4. 27, 7, 8 VVLG. gen. 42, 1. 2 *et saepius*. AVG. civ. 20, 19 p. 451 D. SIDON. epist. 1, 11, 13. VVLG. Tob. 6, 14 quia (*graece acc. c. inf.*). I Macc. 14, 16 (ὅτι). Matth. 5, 21. 27. 33. 38. 43. 20, 30 Marc. 6, 11 Ioh. 4, 1. 47. 9, 32. 35. 11, 6. 20. 12, 12. 14, 28. 21, 7 act. 9, 38. 15, 24. 22, 2 I Ioh. 2, 18. 4, 3. VVLG. Zach. 8, 23 quoniam (ὅτι). *cf.* I Macc. 12, 24. **d** *cum praep.* de: TER. Ad. 128 an ego totiens de eadem re audiam? Hec. 785. VARRO rust. 1, 27 de meis pedibus. 3, 16, 3 RHET. Her. 4, 4, 7. CIC. de orat. 1, 103 *Gorgias* quom se ad omnia, de quibus quisque audire vellet, esse paratum denuntiaret. *cf.* 1, 104. 3, 46. 129 Brut. 161. 251 part. 52. 123 Marcell. 14 Quinct. 35 S. Rosc. 84 Verr. 2, 75. 130. 3, 43. 62. 4, 106. 5, 55 Cluent. 3. 12. 29 Sull. 14. 85. 86 Flacc. 13. 93. 98 har. resp. 8. Sest. 139 haec audivimus de clarissimorum virorum consiliis et factis, haec accepimus, haec legimus. Planc. 98. 101 Deiot. 11 ac. 2, 4 fin. 2, 1. 68. 5, 15 Tusc. 1, 7. 3, 59. 82. PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 de proelio facto Brutoque et Mutina obsidione liberatis. CASS. Cic. epist. 12, 12, 4 CIC. epist. 14, 15, 1 Att. 1, 3, 3. 2, 2, 3. 5, 13, 1. 6, 3, 4. 7, 21, 1. 9, 10, 5. 10. 11, 23, 3. 16, 13ᶜ, 2 ad Q. fr. 1, 2, 12 ad Brut. 1, 2 (9, 8), 2. CAES. Gall. 4, 5, 2 quid quisque ... de quaqua re audierit aut cognoverit. SALL. Catil. 23, 4 Iug. 22, 1 NEP. Eum. 9, 5 VERG. catal. 8 (10), 4 (*fort.* siquid de patria *veniens* tristius). LIV. 22, 9, 6. 27, 30, 14 SEN. nat. 6, 25, 4. PLIN. epist. 9, 28, 4 cum certius (*sic Ald.*; -te *codd.*) de vitae nostrae ordinatione aliquid audieris. TERT. nat. 1, 7 SPART. Pesc. 5, 3 ITIN. Silv. 46, 6 (*ter*) SVLP. SEV. epist. 3, 5.

2 *audire de aliquo*: **a** *cum accus.* (*vel passive*): PLAVT. Curc. 593 mulierem peiorem ... non vidi neque (aut *Fleckeis.*) audivi. *cf.* Trin. 76. Epid. 496 fando istunc hominem. Mil. 1012 quem ego hic audivi? :: socium *eqs.* CIC. Verr. 3, 79 quod umquam huiuscemodi monstrum aut prodigium audivimus aut vidimus, qui. Caecin. 29 *hominem* numquam vidisset neque audisset. Manil. 29 *imperatores* aut vidimus aut audivimus. Catil. 1, 26 (*cf.* SEN. dial. 9, 4, 6 *civis bonus* a⟨u⟩ditus [est] visusque). Pis. 24 *Seplasia* audierat Decios Magios et de Taurea illo Vibellio aliquid acceperat. CAEL. Cic. epist. 8, 15, 1 ecquem ... Caesare nostro acriorem in rebus gerendis, eodem in victoria temperant⟨i⟩orem aut legisti aut audisti? CIC. Att. 3, 13, 2 cum ita me adflictum videas, ut neminem umquam nec videris nec audieris. 8, 2, 4 poterisne ... videre tyrannum? quasi intersit audiam an videam. VERG. Aen. 1, 326 nulla tuarum audita mihi neque visa sororum. PROP. 4, 9, 37 audistisne aliquem tergo qui sustulit orbem? OV. ars 3, 684 audita paelice. epist. 11, 25 qualem ... audire solebam, nescio quem sensi ... deum. met. 6, 170 quis furor, auditos ... praeponere visis caelestes? LIV. 6, 2, 9 Camillus auditus imperator. VELL. 2, 107, 2 quos ante audiebam, hodie vidi deos. VAL. FL. 4, 737 auditis laetatus Achivis. SIL. 9, 50 cum vicinis auditur *Hannibal* in arvis. STAT. silv. 1, 1, 75 auditum longe numen mihi (*Domitianus*). *cf.* Theb. 3, 379 socer. QVINT. decl. 246 p. 8, 21 miles. 366 p. 400, 22 quem talem sacrilegum. TAC. dial. 7 in municipiis ... auditos ... requirunt. ann. 4, 23 *leves copiae* ex longinquo in maius audiebantur. hist. 1, 76 occupaverat animos prior auditus (*i. is, de quo prius auditum est; cf.* PLIN. paneg. 14 cum ferociam superbiamque barbarorum ex proximo auditus magno terrore cohiberes). TAC. hist. 2, 6 auditi saepius in Suria ... Caesares quam inspecti. PLIN. epist. 3, 1, 6 quae facta, quos viros audias. FLOR. Verg. p. 183 Florum vides, fortasse et audieris. ARNOB. nat. 1, 6 post auditum Christum in mundo. HIER. epist. 130, 6 quam sponsam hominis una tantum provincia noverat, virginem Christi totus orbis audivit. AVG. civ. 19, 8 p. 368 D. mortuos quippe audire mallemus, quamvis et hoc sine dolore non possimus audire. **b** *cum accus. c. inf.*: PLAVT. Epid. 191 nam ego illum audivi in amorem haerere. CIC. S. Rosc. 17 Verr. 2, 60. 4, 190. 5, 62. Manil. 13 hunc audiebant antea, nunc praesentem vident tanta (*sc. esse*) temperantia, ut. Cluent. 78 Catil. 2, 15. dom. 64 audieram et legeram. 105 Vatin. 18. 28 Cael. 28. 33 Balb. 51. 64 Scaur. 23 Phil. 1, 27. 2, 88 ac. 2, 59 fin. 3, 11. 4, 61 Cato 21. 26. 78 epist. 2, 16, 6. 4, 14, 1. 5, 16, 4. 6, 1, 1. 7, 10, 2 vos nunc istic satis calere audio; quo quidem nuntio ... timueram. 13, 2 epist. 13, 56, 1. 13, 73, 2. 15, 1, 1. 16, 14, 2. Att. 1, 12, 3 P. Clodium ... credo te audisse cum veste muliebri deprehensum. 1, 17, 8. 3, 8, 4 me adflictum et confectum luctu. 4, 4ᵇ, 2. 6, 1, 19. 23. 26. 6, 2, 10. 7, 8, 1. 9, 3, 1. 9, 8, 1. 9, 9, 3. 11, 6, 6. 12, 32, 2. 12, 51, 1. 12, 52, 2. 13, 29, 2. 14, 7, 1. 15, 13, 6. 15, 21, 3 *Sextum* adventare audiunt (*sic M; vulgo* aiunt). 16, 4, 4 paratiorem offendi Brutum, quam (*sc. eum esse*) audiebam. ad Q. fr. 1, 1, 14 eorum, qui ... numquam in suspicionem avaritiae venerit, ut ego Caesium et Chaerippum et Labeonem et audio et, quia cognovi, existimo. CAEL. Cic. epist. 8, 10, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 4, 1 POLLIO Cic. epist. 10, 33, 5 BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 2. Q. CIC. pet. 35 si eum ... audieris fucum, ut dicitur, facere. CAES. Gall. 6, 33, 3 quo ... profectum Ambiorigem. 6, 36, 1 longius ⟨eum⟩ progressum audiebat neque ulla de reditu eius fama adferebatur. 7, 59, 1 iam Caesar a Gergovia discessisse audiebatur, iam de Haeduorum defectione rumores adferebantur. civ. 1, 39, 3 HIRT. Gall. 8, 50, 3. 8, 52, 3 crebro audiebat Labienum ab inimicis suis sollicitari certiorque fiebat. BELL. Alex. 65, 3. 74, 3 BELL. Afr. 20, 2. 32, 3 SALL. Iug. 4, 5. 14, 20. 21, 3. 55, 8 IMP. AVG. epist. frg. Suet. Tib. 21. OV. ars 2, 401 audierat ... pro nata Chrysen non valuisse sua, audierat ... dolores, haec tamen audierat: Priameida (*Cassandram*) viderat ipsa. met. 6, 7. 452 10, 560 fast. 4, 457 trist. 4, 4, 61 Pont. 4, 15, 38. LIV. 1, 23, 7 regem ... Cluilium causam huiusce esse belli. 10, 8, 2. 29, 9, 12. 37, 54, 21. 40, 7, 8. 44, 20, 6. 44, 32, 5. SEN. contr. 2, 5, 3 quam multas matres audivi illo tempore (*sequuntur corrupta*). contr. exc. 2, 7 uxorem meam nusquam pudicam audivi nisi in adulteri elogio. *cf.* 8, 3. SEN. dial. 10, 12, 7. 11, 2, 5. benef. 6, 30, 5 dum se tam magnos, quam audiunt, credunt. epist. 59, 11 STAT. Theb. 7, 249 QVINT. inst. 7, 9, 2 decl. 300 p. 184, 17 TAC. ann. 4, 39. 15, 16 PLIN. epist. 3, 21, 1. 4, 11, 1. 9, 34, 1. paneg. 59 audimus quidem te omne munus consulis obisse, sed audimus. AVREL. ad Front. p. 31, 9 N. FRONTO p. 79, 4 N. APVL. apol. 46 COMM. instr. 1, 6, 21 ITIN. Silv. 20, 6 AMM. 20, 11, 2. 21, 8, 1. 29, 2, 3. HEGES. 4, 31 iam iamque adfuturus audiebatur. **c** *cum enuntiatione hypotactica*: CIC. Flacc. 40 qui mortalis esset. LIV. 45, 26, 8 equidem pro patria qui letum oppetissent, saepe fando audivi. VAL. FL. 1, 42 ut patrias ... effugerit aras. PLIN. epist. 3, 5, 18.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

d *cum praep.* de: TER. Ad. 451 de psaltria hac. *cf.* Haut. 429. Phorm. 612 de Antiphone audistin quae facta? CIC. de orat. 2, 93 multa Lysiae scripta sunt, nonnulla Critiae, de Theramene audi[vi]mus. Brut. 248. 251. 252 Verr. 2, 53. 139. 3, 89. 3, 158 *bis.* 4, 61. 106. 130. 5, 64. Cluent. 29 *octies.* Sull. 14 Flacc. 33 Planc. 20. 66 Milo 97 Lig. 6 Phil. 12, 29 ac. 1, 13 fin. 5, 6 Tusc. 3, 71. Cato 83 de quibus audivi et legi et ipse conscripsi. nat. deor. 3, 7. 93 audit ... mens divina etiam de singulis. epist. 2, 15, 5. 2, 17, 1. 9, 7, 1. 9, 16, 4. 12, 8, 2. 12, 10, 1. 12, 25ª, 7 de te audiebamus ea, quae maxime vellemus, de Cn. Minucio ... rumores duriores erant. 15, 4, 12. 16, 1, 1 Att. 5, 4, 3. 5, 12, 2. 6, 4, 1. 10, 9ª, 4. 11, 6, 6. 13, 16, 2. 13, 52, 1. 14, 9, 3 re audita de Caesare. 15, 17, 1. 16, 3, 2. 18, 14, 3 ad Brut. 1, 16, 1 CAEL. Cic. epist. 8, 4, 3. 8, 16, 4. CAES. civ. 2, 38, 3 de quo (*Saburra*) ante erat auditum (*cf.* Gall. 4, 5, 2). HOR. sat. 2, 6, 53 num quid de Dacis audisti? SEN. contr. 2, 4, 4 *ex coni.* SEN. dial. 6, 3, 2 libentissime de illo loqui, de illo audire. CVRT. 6, 10, 5 TAC. ann. 6, 25 PLIN. epist. 4, 11, 15 TRAIAN. Plin. epist. 10, 60 APVL. met. 5, 11 TERT. pudic. 18 COMM. apol. 743 RVT. LVP. 2, 3 HIER. epist. 73, 10 VVLG. IV reg. 19, 9 Is. 37, 9. Dan. 5, 16 de te, quod possis. I Macc. 10, 19 de te, quod vir potens sis. Marc. 5, 27. 7, 25 Luc. 9, 9. 23, 8. act. 21, 21 de te, quia. *cf.* 24 Phil. 1, 30. *cum praep.* super: HIER. epist. 140, 1 de illorum numero, super quibus audivit Moyses. VVLG. IV reg. 19, 20 super (περὶ) Sennacherib, rege Assyriorum, audivi.

3 *additur auctor, ex quo aliquid auditur*: **a** ex *aliquo* (*apud* PLAVT. *et* TER. *maxima ex parte cum pronominibus, praecipue* te): PLAVT. Amph. 745 ex te audivi, ut urbem maximam expugnavisses. *cf.* 764. 812. Aul. 734 quid ego ex te audio? 796. 822. Bacch. 911 plura ex me audiet hodie mala, quam audivit umquam Clinia ex Demetrio. 1161 ex te. Capt. 619. 779 ex me. Epid. 44. 246 Men. 1070 Merc. 375 Mil. 289. 1265. 689 ex uxore. Most. 365 Persa 219 Poen. 156 Pseud. 347 Rud. 739 Stich. 37. Trin. 538 ex me (*sic Kampmann, de 'ab' praepos. p. 29*; a me *A*, mea *CD*, me *B*). 1080. TER. Andr. 534 ex te auditum. 854. 927. 946. 302 e Davo. Haut. 816. 1031 Hec. 765. 813. Phorm. 576 ex nauta. 960 ex aliis. CIC. de orat. 1, 239 ex quo. 2, 3. 2, 13. 2, 22 ex socero meo ... quom is diceret. 144. 153. 155. 291. 3, 160. 225 e Licinio (Ericin⟨i⟩o *codd*). Brut. 11. 85 ex P. Rutilio Rufo. 107 ex familiari eius. 147. 183. 205 part. 1 top. 2 Quinct. 79 S. Rosc. 49. 104 div. in Caec. 28 Verr. 2, 71. 75. 139. 157. 24 nihil ex Dione, nihil ex socru tua. 3, 102. 4, 3. 5, 102 ex bono viro ... et bono auctore. 94. Lael. 14 per visum ex Africano. epist. 6, 6, 2 ex multis hospitibus ... audire te de glorioso ... reditu. 6, 10, 4. 6, 13, 2 de te ... ex familiarissimis. 10, 27, 2 sed haec audies ex aliis aut certior fies litteris. Att. 10, 1, 4 de iuvenibus ... ex Tullia. *et passim.* CAES. Gall. 6, 37, 9 ex captivo (*cf.* 2, 38, 1). 3, 87, 4 [ex]audistis ex iis. SALL. Catil. 47, 1. 49, 4 LIV. 21, 38, 5. 22, 7, 8. 28, 26, 7. 38, 16, 4. 41, 18, 14. 43, 11, 1 IMP. AVG. Suet. frg. p. 45 R. VAL. MAX. 1, 7, 6. 8, 8, 1. SEN. clem. 2, 2, 3 nullam ... vocem ... ex bono lenique animosam. CVRT. 8, 1, 29 COLVM. 4, 3, 6. QVINT. inst. 1, 2, 8 nos docuimus, ex nobis audiunt. TAC. Agr. 24. 25 ann. 3, 16. 16, 25 audiret senatus voces quasi ex aliquo numine supra humanas. PLIN. epist. 2, 14, 10. 3, 3, 6. 3, 20, 5. 8, 14, 1. 8, 18, 9. paneg. 71 ex ore principis ille senatorius adsensus audiebatur (*hoc saepius*: OPTATVS 3, 12 p. 99 VVLG. exod. 23, 13 Ezech. 33, 7 act. 22, 14. AVG. civ. 18, 53 ex ore Veritatis. SVLP. SEV. Mart. 25, 7). SVET. Iul. 29 Dom. 12 FRONTO p. 182, 11 N. p. 184, 6 APVL. apol. 33. CAPITOL. Gord. 14, 8 eo. VVLG. Ioh. 12, 34 ex lege, quia (ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι). II Cor. 12, 6 SVLP. SEV. Mart. 5, 6 dial. 1, 2, 3. **b** ab *aliquo*: VARRO rust. 1, 11 et quae ipse in meis fundis colendo animadverti, et quae legi, et quae a peritis audii. 2, 3, 10 a caprario. CIC. Verr. 2, 32 a me de pueritiae ... flagitiis. 2, 64. 4, 130. 160. 5, 29 sic a Centuripinis, sic a ceteris. 55 ne forte plura de isto ab aliis in sermone, quam a me in iudicio vos audisse diceretis. Font. 37 de quo ... homine ne ab inimicis quidem. Cluent. 29. har. resp. 8 a me de tota cautione. Rab. perd. 17 Phil. 1, 10. 2, 47 ac. frg. 20 fin. 1, 39. Cato 43 qui (*maiores natu*) se ... pueros a senibus audisse dicebant, mirari solitum C. Fabricium, quod ... audisset a Thessalo Cinea. Lael. 25 ab istis saepe quaesivi et audivi non invitus. 88. 90. epist. 3, 7, 4 a Pausania ..., cum diceret. 7, 26, 2. 15, 9, 1 Att. 2, 24, 3. 7, 7, 4 ad Q. fr. 1, 1, 1. carm. frg. 39 qui haec audita a docto meminissem viro. CAES. Gall. 2, 31, 4 pro sua clementia ac mansuetudine, quam ipsi ab aliis audirent. civ. 2, 29, 1 unus quisque ... ad id, quod ab alio audierat, sui aliquid timoris addebat. NEP. Them. 7, 2 HOR. sat. 2, 8, 33 LIV. 1, 27, 9. 23, 43, 6. 24, 22, 2 audisse magis a patribus Syracusanos, quam ipsos vidisse. 25, 16, 13 ab ipso Graccho. 25, 28, 7. 25, 38, 23 laeti et audi⟨e⟩re ab novo duce novum consilium. 33, 45, 1 ab tam gravibus auctoribus. 37, 23, 3. 39, 12, 8. 40, 11, 4 non ab aliis solum, sed etiam a te, pater, cupiditatis regni crimen. 44, 7, 10. 45, 37, 12 vetera atque audita a parentibus. SEN. contr. 2, 3, 7 a demente exempla. 9, 5, 1 ⟨a⟩ noverca. SEN. dial. 10, 15, 2 a quibus (*philosophis*) audiat verum sine contumelia, laudetur sine adulatione. apocol. 1 ab hoc ... quae ... audivi, certa, clara affero. ASCON. Mil. p. 53 B. QVINT. decl. 325 p. 282, 8. TAC. ann. 12, 6 audivisse a parentibus, vidisse ipsos. SVET. Claud. 15 frg. p. 46 R. 64. TERT. scorp. 15 statim audisset a servo dei, quod audierat diabolus a domino. 22 cetera animae naturalia iam a nobis audiit Hermogenes. anim. 28 ITALA Ioh. 14, 15 (Iren. 4, 13, 4) PORPH. Hor. epist. 2, 2, 13 CAPITOL. Alb. 13, 5 (LAMPR. Hel. 11, 5) SPART. Geta 3, 5 VOPISC. Aurelian. 43, 2. LAMPR. Alex. 51, 7 quod a quibusdam sive Iudaeis sive Christianis audiebat et tenebat. RVT. LVP. 1, 13 PRISCILL. tract. 1, 4 p. 6. FILASTR. 132, 4 audire a domino meruit. 151, 5 discere a gentibus ac doctrinam audire. 107, 2. 121, 8 HIER. epist. 22, 4. 58, 3. 118, 6. 121, 2. 5. 8. 122, 1. 4. 133, 9. VVLG. exod. 34, 32 praecepit cuncta, quae audierat a domino (ὅσα ἐνετείλατο κύριος πρὸς αὐτόν). *cf.* Ruth 3, 10 Esth. 14, 5 Is. 21, 10. 28, 22. Abd. 1, 1 auditum audivimus a domino (ἤκουσα παρὰ κυρίου). Ioh. 1, 40. 6, 45. 7, 51. 8, 26. 40. 15, 15. act. 9, 13 audivi a multis de viro (ἀπὸ πολλῶν περὶ). 24, 24. 28, 22 II Tim. 1, 13. 2, 2 I Ioh. 1, 5 AVG. civ. 1, 10 p. 18 D. 2, 24 p. 88. 5, 14 p. 219. 7, 35 p. 318. 9, 4 p. 372. 10, 28 p. 446 utinam hoc saltem abs te miseri audiant. 10, 29 p. 451. 14, 5 p. 12. 18, 52 p. 339 20, 23 p. 464. 21, 4 p. 495. 21, 7 p. 502. 22, 8 p. 572. 22, 30 p. 634 SVLP. SEV. dial. 1, 23, 8. 1, 24, 1. 1, 27, 8 nec vero audita ab aliis, quam quae vidi ipse dicturus sum. 2, 14, 4. 3, 5, 1. **c** de *aliquo* (*i. de ore alicuius*): CIC. de orat. 3, 133 equidem saepe hoc audivi de patre et de socero meo (*sequitur acc. cum inf.*). Brut. 100. 252 de Caesare et ipse ita iudico et de hoc huius generis acerrimo existimatore saepissume audio illum omnium fere oratorum Latine loqui elegantissume. Vatin. 35 volo audire de te, quo tandem senatus consulto legatus sis. 37. Balb. 11 de parente meo puer. rep. 2, 28 ac. 2, 11. nat. deor. 1, 58 de familiari ... tuo ..., cum te ... anteferret. off. 3, 77 epist. 11, 12, 2 Att. 1, 11, 2. 9, 9, 4 de Lanuvino (Ianvino *M*) statim ut audivi Phameam mortuum. 13, 21, 7. APVL. met. 11, 27 de eius ore ... audisse, *seq. acc. c. inf.* TERT. idol. 20. VVLG. Ezech. 3, 17 (ἐκ στόματος). Luc. 22, 71 (ἀπὸ τοῦ στόματος). *nota*: APVL. apol. 56 nam, ut audio partim (*i. a parte, a nonnullis*) Ocensium, ... nulli deo ... supplicavit. *addito loco, unde aliquid auditur*: CIC. de orat. 2, 285 unde te audisse dicis. *cf.* S. Rosc. 97 ubi aut unde. Planc. 57. Lig. 1 cum tu id neque per te scires, neque audire aliunde potuisses. Att. 10, 1, 3 quod scribis, non quo ali⟨c⟩unde audieris, sed te ipsum putare. epist. 7, 18, 3 ex qua (*villa*) iam audieram fremitum clientium meorum. Att. 3, 14, 2 hinc si aliquid a comitiis (*i. a parte com. veniens*) audierimus. LIV. 37, 48, 6 unde. SEN. contr. 10, 3, 4 ubi. CVRT. 8, 8, 19. VVLG. Is. 29, 4 de humo audietur eloquium tuum.

4 *inde* audita *ea, quae auditu in notitiam venerunt, nonnunquam id fere q. nuntii*: PLAVT. Amph. 200 audita eloquar. Cas. 224 hanc ego de me coniecturam domi facio magis quam ex auditis. Truc. 490 qui audiunt, audita dicunt. CIC. Quinct. 71 ante hoc tempus ne fando quidem audita (*v. supra*). Flacc. 5 Sest. 72. Pis. 71 multa a multis lecta et audita recitarem. ac. 2, 4 vel semel audita. LVCR. 5, 1134 quandoquidem sapiunt alieno ex ore petuntque res ex auditis potius quam ex sensibus ipsis. ARRVNT. hist. frg. p. 239 (Sen. epist. 114, 17) quae audita Panhormitanos dedere Romanis fecere. VERG. Aen. 3, 107 recordor. 6, 266 loqui. 8, 140 PROP. 2, 22, 49. OV. met. 12, 58 auditis aliquid novus adicit auctor (*cf.* LIV. 26, 9, 6 *adfingere* vana auditis. SIL. 4, 8 astruit auditis). EPICED. Drusi 398 tu quibus auditis (*fere i. q. nuntiis*) anxia mentis eras. *cf.* LIV. 2, 24, 1. 3, 3, 4 ab iis proxumi audita incerta eoque vaniora ferre ad alios. SEN. Oed. 518 fare. epist. 114, 17. CVRT. 10, 1, 11 nuntiabant autem quaedam audita, alia conperta. QVINT. inst. 12, 8, 8 subscribere. TAC. ann. 1, 24 leviter (*i. sine certis auctoribus*) ... transferunt. 2, 82. 13, 19 deferens. *cf.* 11, 27 tradam. APVL. met. 11, 23 rettuli. AMM. 22, 12, 3 referre. SVLP. SEV. chron. 1, 18, 1 referret. dial. 3, 17, 5. TAC. ann. 14, 52. APVL. flor. p. 65 Oud. recordari. TERT. nat. 1, 7 aut statim audita ... aut postea reperta. HIER. epist. 79, 4 non nota, sed audita narrare. SVLP. SEV. dial. 1, 16, 4 comperta .... vel audita memorare. *rarius eodem sensu singularis* auditum: PLAVT. Bacch. 469 quin ego cum peribat vidi, non ex audito arguo. Merc. 903. Trin. 218 quidquid auditum dicant. CIC. inv. 1, 83 (*cf.* RHET. Her. 2, 26, 42) non enim parvi auditum aestimabit. Lael. 88 commemorare ... ab aliis ... auditum. Att. 17, 18, 12 Cassium erat hic auditum expulsum Ancona. [LVCR. 3, 633.] LIV. 4, 49, 11 quod auditum non contionem magis, quam mox patres offendit. 27, 45, 4. VELL. 2, 25, 3 *Sulla* dum vincit aequissimo (*sic Halm,* ac iustissimo *codd.*) lenior, post victoriam audito fuerit crudelior. *supinum* auditu *ab adiectivo pendens*: PLAVT. Cas. 880 ita ridicula auditu, iteratu ea sunt. RHET. Her. 4, 18, 26 commodum. CIC. de orat. 1, 31 iucundum cognitu atque auditu. *cf.* 2, 343. Planc. 99 o rem cum auditu crudelem tum visu nefariam. Pis. 32 mirabile auditu. Phil. 2, 63 o rem non modo visu foedam, sed etiam auditu. 5, 18 taeterrimum non modo aspectu, sed etiam auditu (auditus, sed etiam aspectu *dett.*). 7, 8 acerbum auditu vel incredibile. *cf.* off. 2, 56. epist. 7, 30, 1 acerba. Att. 2, 24, 1 non tam exitu molesta quam auditu. BELL. Afr. 47, 1 res incredibilis. LIV. 6, 37, 1 indigna miserandaque. 24, 21, 3 libertatis restitutae dulce auditu nomen. 33, 13, 13 dicta ... gravia. 34, 58, 4 id auditu etiam dicere indignum esse. VITR. 5, 8, 2 imagines exprimendo novissimos casus *vocis* duplices faciat auditu. VAL. MAX. 5, 2, 2 novum. 6, 3 pr. rebus ... asperis. 7, 6 pr. gravia. 8, 7 ext. 1 acerbam ... vocem. 8, 14 ext. 1 vox ... gratissima. 9, 2 ext. 1 intolerabilia. SEN. Oed. 223 horrida. dial. 2, 15, 3 auditu ... et visu refugienda. CVRT. 10, 5, 3 incredi-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bile dictu audituque. QVINT. inst. 8,3,16 *verbum* pulchrius (*cf.* 8,3,17). TAC. ann. 1,18 grata. 2,72 venerabilis. PLIN. epist. 4,9,5 gravioribus. 5,6,3 quae et tibi auditu et mihi relatu iucunda erunt. APVL. Plat. 1,14 magnificentius. flor. p. 46 Oud. oratio ... venerabilis. p. 92 sermonem ... gratissimum. met. 1,3 mendacia ... vel auditu nova vel visu rudia. PORPH. Hor. ars 319 res ... digna (ITIN. Alex. 14 facinus). LACT. inst. 1,1,11 omnia dictu prona sunt, auditu suavia. *cf.* 5,1,17. 6,21,8. VVLG. II Petr. 2,8 aspectu ... et auditu iustus (βλέμματι ... καὶ ἀκοῇ). PAVL. NOL. carm. 23,97 miranda. AVG. civ. 21,4 p. 492 D. incredibile. OROS. hist. 3,2,14 novitates rerum actu audituque prurientibus. 5,23,18 dictu audituque horrida.

IV *audire ita, ut ea, quae audiuntur, animus* *r e p u d i e t* *aut* *a c c i p i a t*: a *ea, quae cum audire nolimus, tamen nobis audienda sunt* („hören müssen“): PLAVT. Bacch. 912 plura ex me audiet hodie mala, quam audivit ... Clinia. CIC. Font. 38 quam multa M'. Aquilius audivit in suo iudicio! quam multa L. Cotta, denique P. Rutililus! ... *qui* multa audivit in sua causa, quae ad suspicionem stuprorum ac libidinum pertinerent. off. 3,98 quid ... auditurum putas fuisse Vlixem ..., qui ... haec audiat ab Aiace? *sequuntur verba*. HOR. sat. 1,4,53 numquid Pomponius istis audiret leviora (*sc. convicia*), pater si viveret? LIV. 5,28,8 conclamat universus exercitus merito se ea audire et fateri admissum flagitium. 6,40,3 quod unum familiae nostrae semper obiectum est ab seditiosis tribunis, id nunc ego quoque audiam. 43,8,2 ceterum multo plura praesens audivit, quam in absentem iacta erant. VELL. 2,95,3 Plancus ... nec quidquam obicere posset adulescentibus aut obicientes audire, quod non agnosceret senex. SEN. dial. 2,16,4 quae contumelia est, quod apparet, audire. benef. 4,35,2 tunc fidem fallam, tunc inconstantiae crimen audiam. epist. 4,4 alius se praecipitavit e tecto, ne dominum stomachantem diutius audiret. TAC. ann. 4,42 audivit Tiberius probra, quis per occultum lacerabatur. CAPITOL. Gord. 5,7 haec et alia frequenter audivit. LVCIF. de non parc. 23 si putas quia contumeliosus sum, quod audias mala esse, quae geris. b *audire ita, ut ea, quae auribus percipimus, in notitiam accipiamus vel reiciamus*: TER. Haut. 1056 pater! :: nihil audio. *cf.* 1057. CIC. inv. 2,1 quod Crotoniatae ... libenter audierunt. de orat. 1,256 omnia legant, omnia audiant. *cf.* 2,85. 3,54. Brut. 10 nihil ... quod quidem aut tu audire velis aut ego pro certo dicere audeam. Verr. 6,69 negabant illi quicquam sibi esse mandatum. non audio. epist. 9,16,4 si quid ... de me audiat, non audiendum putat. LIV. 3,26,9 togatus mandata senatus audiret. *cf.* 38,60,6 tanto adsensu ... decretum. QVINT. decl. 375 p. 416,1 si me interrogas: occupatus sum, non audio. TAC. hist. 2,41 audire condiciones ac reddere parabat. 4,58 mihi exitium parari libens audio. *cf.* PLIN. epist. 7,20,1 AVREL. ad Front. p. 49,22 N. FRONTO p. 235,18 verum dixi sedulo, verum audivi libenter. VLP. dig. 1,16,9,4 desideria. *cf.* MACER dig. 49,5,4. c *animum advertere, attendere, intentum esse* (*v. supra: audi, audite*): ENN. trag. 14 (PLAVT. Poen. 4) sileteque et tacete atque animum advortite: audire iubet vos imperator. PLAVT. Pseud. 277 quaeso animum advorte. :: audio. TER. Haut. 694 loquere: audio. RHET. Her. 1,3,4 exordium est principium orationis, per quod animus auditoris constituitur ad audiendum (*cf.* 1,4,6. 7 docilis est, qui attente vult audire). CIC. ac. 2,10 ad audiendum animos ereximus. LIV. 2,7,7 audire iussis consul. PORPH. Hor. sat. 2,3,77 iubeo audire et ad praecepta nostra ... intentos esse.

V *audire* *d a t a o p e r a*, *ut ea, quae dicantur, mente probe percipiantur et animum affectu quodam afficiant*: a ENN. ann. 477 audirest (*sc. carmen*) operae pretium. *sic saepe sine obiecto, paene absolute*: ENN. trag. 276 more antiquo audibo atque auris tibi contra utendas dabo. PLAVT. Trin. 522 ei rei argumenta (-tum *P*) dicam. :: audire edepol lubet. *sic saepius audientis voluptas adverbio* lubenter *similibus exprimitur*: ENN. trag. 290 non lubenter haec enodari (*i. narrari*) audiunt. PLAVT. Trin. 626 est lubido. 907. 932 TER. Ad. 535 CIC. de orat. 1,265. 2,366 valde libenter. div. in Caec. 39 ut homines non solum audiant, verum etiam libenter studioseque audiant. Arch. 20 Planc. 44 epist. 16,21,3 CAES. civ. 3,57. LIV. 28,8,5 laeti regem socii. *cf.* 38,12,5. SEN. contr. 7 praef. 6 quamquam paenituisset audisse, libebat audire. SEN. epist. 30,9 libentissime. 15. PS. SEN. extr. voc. 43 ut libentius audias, quam loquaris. CVRT. 8,1,27 laeti. STAT. silv. 3,3,206 talia dicentem genitor dulcedine laeta audit. MART. 8,76,2 magis ... libenter. *cf.* 8. QVINT. inst. 2,6,3 libentius praecipientem audiunt, quam reprehendentem. 2,19,2. 4,1,9. decl. 323 p. 270,2. IVV. 7,86 tanta ... libidine volgi. PLIN. epist. 4,13,4 opportune. 4,27,1 eum summa ... voluptate, immo etiam admiratione. SVET. Dom. 13 AVREL. ad Front. p. 70,10 N. FRONTO p. 97,18 quanto studio quantoque favore et voluptate. p. 192,11 laetus ac libens. p. 288,5 si tibi fabulam brevem libenti est audire. APVL. apol. 13 libenter et diligenter. 94 Socr. p. 105 Oud. PORPH. Hor. carm. 2,13,33 GALLICAN. Avid. 1,9. OPTATVS 7,1 p. 162 non. AMM. 28,1,4 iucunde. VVLG. Marc. 12,37 AVG. civ. 2,5 p. 58 D. 6,5 p. 253. 22,23 p. 609. TER. Eun. 562 narra istuc quaeso, quid si⟨e⟩t. :: immo [ego te] obsecro hercle, ut audias. CIC. inv. 1,23 cum iam illi, quos audire oportet, defessi sunt audiendo. *cf.* 25. de orat. 1,93 me sibi perfacilem in audiendo, te perpugnacem in disputando. 2,14 ne te ipsum quidem a studio audiendi nimis abhorrentem. 2,30 si causam putatis esse, cur audiatis. 122 tantum operae mihi ad audiendum datis. 2,229 facile. 3,18 magna cum audiendi expectatione. 3,195 volgus imperitorum in audiendo. 3,211 refert etiam, qui audiant. part. 73 improvisi exitus habent aliquam in audiendo voluptatem. Brut. 20. 256. 305 cupidissimum audiendi. orat. 144. opt. gen. 12 sin autem intellegentiam ponunt in audiendi fastidio neque eos quicquam excelsum magnificumque delectat. Quinct. 39 cum cuperes appellare, non audebas, ne invitus audiret (*cf.* Att. 13,23,3. LIV. 2,35,2 contemptim. 42,28,2 non secundis auribus. SEN. contr. 7,1,12 VAL. MAX. 5,1,11 SEN. epist. 58,35 QVINT. inst. 4,5,19. 11,1,27. PLIN. epist. 7,24,8 non. paneg. 93). CIC. Quinct. 42. Verr. 1,15 multitudo, quae ad audiendum convenit. 4,10 audiendi diligentia (*cf.* Sest. 36 studio. Deiot. 7). 4,209 plurimum ... iucunditatis ad audiendum. Cluent. 156 vos attenditis et auditis silentio, sicut facere debetis. *cf.* 93 Sest. 108 Mil. 91 ad Q. fr. 2,1,1. 2,3,3 CAES. civ. 3,19,3 LIV. 3,72,1. 7,35,2. TAC. ann. 1,34 silentio ... vel murmure modico. hist. 2,74 per silentium. PLIN. epist. 2,10,7 cum dico vel recito ... sit modo silentium acre et intentum et cupidum ulteriora audiendi. AMM. 28,4,20 taciturni. CIC. Cael. 25 ignoscebam vobis attente audientibus. 27 Quinct. 77. S. Rosc. 9 attente bonaque cum venia. Cluent. 8 benigne attenteque. 58. 63. 66. 89 dom. 32. Sest. 31 attentissimis animis, summa cum benignitate. 136. Phil. 1,15 benigne. 38 benigne ac diligenter. 2,10. 47. 7,9 eadem benignitate. nat. deor. 1,59 bona venia. epist. 3,5,1 diligenter. 15,4,14. LIV. 2,38,1 sedulo. 9,41,17 tanta ... alacritate (*cf.* 41,3,8). 28,1,17 cum bona venia. *cf.* 29,17,6. 33,2,4 cum maiore auctoritate. 34,26,6 cum haud dubia adprobatione. 34,48,5. 35,33,7 cum adsensu omnium. 39,37,18. 42,38,1. 42,43,1. 44,34,7. 45,10,12. 45,20,3 tanto favore tantoque ... adsensu. frg. 60 (Sen. suas. 6,17) cum admiratione. SEN. contr. 1,1,22 tanto concursu hominum. 7 praef. 4 commode. VAL. MAX. 8,7,5 frequentius ... concurrentibus aliis. SEN. Phoen. 183 mente placata. benef. 3,27,1 diligenter. epist. 108,10 neglegentius. CVRT. 8,7,7 patienter. PERS. 3,47 sudans. PETRON. 6 diligentius. MART. 4,37,10 gratis. 6,42,23 non attendis, et aure me supina iam dudum quasi neglegenter audis. QVINT. inst. 12,9,19 diligenter. TAC. ann. 2,38 cum adsensu. *cf.* 3,34 hist. 4,15. 43. ann. 4,9 magno ... fletu et mox precationibus faustis. 4,59 cum fide. 6,2 per deridiculum. PLIN. epist. 2,11,11 benignius. 2,19,5 cum labore. 3,20,6 gravitate censoria. 4,5,2 hoc studio, hoc adsensu, hoc etiam labore. 4,13,4 opportune. 6,17,2 surdis mutisque similes. SVET. Aug. 89 et benigne et patienter. AVREL. ad Front. p. 40,17 N. FRONTO p. 199,5 non temere nec sine dilectu. APVL. apol. 13 attente. 95 benigne. Socr. p. 104 Oud. pari labore ... venia propensiore. TERT. pudic. 15 constanter. PORPH. Hor. carm. 2,13,8 'bibit aure' ... 'cupidissime audit' significat. sat. 2,3,77 diligentius. epist. 1,16,4 curiose. CAPITOL. Gord. 11,6 timide. VOPISC. Tac. 2,4 irati ... plerumque temulenti. OPTATVS 1,4 p. 6 patienter. 2,18 p. 52 dissimulanter. AMM. 27,6,10 cum adsensu. HIER. epist. 12,3 patienter. *cf.* 115. 105,4. 109,3. 112,4. 96,16 aperte. VVLG. Is. 32,3 aures audientium diligenter auscultabunt. act. 26,3 patienter. AVG. civ. 5,26 p. 242 D. honeste, graviter, libere. 8,13 p. 341 attente. SVLP. SEV. dial. 1,24,1 intentus. 3,5,7 studiose. CIC. rep. 2,1 ⟨cum omnes flagrarent cupi⟩ditate audiendi. leg. 2,18 quare audiamus. ac. 2,7 in utramque partem dicendo ⟨et audiendo⟩. fin. 4,27 Tusc. 2,44 Lael. 33. off. 1,158 tum docere tum discere vellet, tum audire tum dicere. NEP. Epam. 3,2 studiosus audiendi. HOR. sat. 1,2,37 (*v.* ENN. ann. 454). 2,3,77 audire atque togam iubeo componere (*cf.* PORPH. *ad h. l.* nam qui dissoluto pallio audiunt, neglegentes iudicantur). 2,4,89 rogatus ducere me auditum (*sic ab Augusti temporibus t. t. de recitationibus et declamationibus audiendis, cf.* epist. 2,2,67). OV. am. 1,8,2. epist. 13,119 iuvabit. met. 12,177 cunctis eadem est audire voluntas. LIV. 3,71,5 cupidae audiendi plebi. 34,31,1 seu dicere prius seu audire mallet. *cf.* 34,38,7. 42,40,2. PAVL. FEST. 7,11 Romulus ... in colloquio pacis ... alternis vicibus audierit locutusque fuerit. SEN. contr. 2,1,14. 7,4,10 ut exprobraret hanc audiendi scholasticis neglegentiam. 9,2,23 discipuli *Latronis* non audiri desiderarent, sed contenti essent audire. SEN. epist. 15,6 possis loqui, possis audire. 52,10 si exclamaveritis non aliter audiam, quam si ad tactum vitiorum (*i. vulnerum*) vestrorum ingemiscatis. 78,20 suadebis, docebis, audies, di⟨s⟩ces. 88,7. 108,6 quidam veniunt *ad philosophos* ut audiant, non ut discant, sicut in theatrum voluptatis causa ad delectandas aures oratione vel voce vel fabulis ducimur. CALP. ecl. 6,80 audiat aut dicat. PLIN. nat. 7,92 scribere aut legere, simul dictare et audire solitum Caesarem (*cf.* SPART. Hadr. 20,11 CAPITOL. Aurel. 15,1). SIL. 16,258 audivit laeto ... ore *Syphax*. 17,184 audivit torvo obtutu defixus *Hannibal*. STAT. silv. 1,2,50 et docti norunt audire penates (*cf.* SVET. Nero 22 solos scire audire Graecos). Theb. 6,365 differt avidas audire sorores. MART. 1,63,2 non audire, Celer, sed recitare cupis. QVINT. inst. 1,12,12 omnis in audiendo profectus est. 2,2,9. 4,1,34 ad audiendum non inutilia. 4,4,9 novum audiendi ... exordium. 10,1,8. 11,2,8 patientia. 11,3,60 voluptate. 11,4,33 memoria dicendi et audiendi. 6,3,9 audiendi sitim (*cf.* HIER. epist. 58,3 non famem panis nec sitim aquae, sed audiendi verbum dei. VVLG. Am. 8,11). QVINT. inst. 12,6,7 facilitatem. 12,8,10. TAC. Agr. 2 adempto ...

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

loquendi audiendique commercio. PLIN. epist. 1,13,1 ad audiendum pigre coitur. 1,13,6 in audiendi officio perit gratia, si reposcatur. 2,3,9 occasio. 2,14,7 plerique non audiunt, nec ulli magis laudant. 2,14,9 primus hunc audiendi morem (*sc. cum plausu hominum pretio conductorum*) induxit Largius Licinus. 3,5,14. 3,18,6 nunc et qui recitare et qui audire triduo velint, inveniuntur. 4,16,3. 4,23,1. 6,2,5. 6,5,5 cupiditate. 6,3,4 studio. SVET. Cal. 53 equestri ... ordine ad audiendum invitato. Claud. 46. Nero 23 taedio audiendi laudandique. FRONTO p. 100,8 N. PAVL. dig. 26,1,1,3 surdum non posse dari tutorem ..., quia non tantum loqui, sed et audire ... debet. APVL. apol. 28 flor. p. 83 Oud. p. 86. TERT. spect. 17 cur liceat audire *in theatro*, quod loqui non licet. PORPH. Hor. sat. 1,10,7. carm. 3,7,30 cupiditate. CAPITOL. Gord. 25,4. ITIN. Silv. 46,1 qui volunt audire de plebe (*sc. sermonem sacerdotis*), omnes intrant et sedent, sed fideles (*cf. infra de catechumenis*). 46,4. 47,2. OPTATVS 2,22 p. 60 parare ... aures ad audiendum. AMM. 21,5,6 plus audire quam loqui militem decet. PAVLA Hier. epist. 46,11. HIER. epist. 77,7 nec ... satiabatur audiendi cupidine. 108,26 tarda erat ad loquendum, velox ad audiendum (*cf.* VVLG. Iac. 1,19. CARM. epigr. 795,7 solers ad audiendum). 125,18 VVLG. Iob 11,2. Sirach 6,34 si dilexeris audire (ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου), sapiens eris. *cf.* 11,8 Luc. 5,15. 6,18 act. 12,13 AVG. civ. 2,28 p. 95 D. SVLP. SEV. dial. 2,7,5 SIDON. epist. 1,2,4. **b** *de carminibus, cantu, musica sim., de poetis, ludionibus*: CIC. de orat. 2,242 senium est, cum audio *Roscianam imitationem senis*. Arch. 6 *Archiam* non solum colebant, qui aliquid percipere atque audire studebant, verum etiam si qui forte simulabant. *ibid.* audiebatur a M. Aemilio. 20 quod acroama aut cuius vocem libentissime audiret (*v. supra* acroama). 28 *versibus* auditis. Tusc. 3,3 *poetae* audiuntur, leguntur, ediscuntur. 5,116 multo maiorem percipi posse legendis his (*sc. canticis*) quam audiendis voluptatem. epist. 12,18,2 Laberii et Publi⟨li⟩i poemata. VERG. ecl. 3,50 *carmen amoebeum*. 8,23 pastorum ... amores (*i. cantus amatorios*). CVLEX 285 lyram. HOR. sat. 1,3,89 amaras ... historias. epist. 2,2,129 fuit haud ignobilis Argis, qui se credebat miros audire tragoedos, in vacuo laetus sessor plausorque theatro. carm. 1,24,14 quid si Threïcio blandius Orpheo auditam moderere arboribus fidem. 3,25,4 quibus antris egregii Caesaris audiar aeternum meditans decus stellis inserere? 4,2,25 tum meae, si quid loquar audiendum, vocis accedet bona pars. PROP. 4,5,54 versus. OV. am. 3,12,19 poetas. trist. 4,9,23 trans ego tellurem, trans altas audiar undas. Pont. 3,9,39 cum totiens eadem dicam, vix audior ulli. MANIL. 2,479 *deus* iunxit amicitias horum (*astrorum*) sub foedere certo, cernere ut inter se possent audireque (*sc. illam harmoniam caeli*). *cf.* 2,486 Aries ... audit se[d] (si *alii*) Libramque videt. 2,488 *Taurus* fulgentes videt atque audit per sidera Pisces (499. 503. *cf.* 511 Geminis intendit Aquarius aurem. 514 *Pisces* cupiunt attendere Taurum). 516. SEN. epist. 122,11 paratus sum illum (*poetam*) audire ab ortu ad occasum. 123,9 quemadmodum qui audierunt synphoniam, ferunt secum in auribus modulationem illam ac dulcedinem cantuum, *sic adulatio*. apocol. 4 comoedos. CVRT. 9,10,26 alibi tibicinum cantus, alibi lyrae sonus. CALP. ecl. 4,96 carmina ... Curetica. 6,58 cantus. 77 Acanthida nuper diceris in silva iudex audisse Thalea. STAT. silv. 2,1,9 intempesta cano: citius me tigris abactis fetibus orbatique velint audire leones. 2,2,117 *Pollii carmina* audit Tritonia. 5,1,28 fila *Orphei*. *cf.* 5,5,41. Theb. 2,455 aut triplices alio tibi carmine muros Amphion auditus agat. 6,339 Apollinem *calamo ludentem*. 688 carmen. MART. 3,38,8 *carmina*. 3,64,3 *Sirenas*. 7,8,9 iocos levioraque carmina. 10,70,10 auditur tota saepe poeta die. 12,52,9 Iliacos ... amores. IVV. 8,191 qui (*populus*) sedet et spectat triscurria patriciorum, planipedes audit Fabios. QVINT. inst. 12,5,5 tragoedos. TAC. ann. 14,20 fractos sonos et dulcedinem vocum perite. 16,19 referentes ... levia carmina et faciles versus. PLIN. epist. 1,13,2 fabulas. 1,15,2 comoedos (-um *unus cod.*) vel lectorem vel lyristen vel ... omnes. 5,6,6. 6,21,2 Vergilium Romanum ... legentem comoediam. 6,31,13 acroamata. 8,21,2. 8,21,5 librum bonum. SVET. Iul. 32 *harundine canentem*. FRONTO p. 19,11 N. Iove patre audiente Musae cantant. p. 24,12 versum. p. 230,6 tibicinem. APVL. Socr. p. 179 Oud. Sirenas. TERT. spect. 26 tragoedum. 30. ITALA Luc. 15,25 (cod. d) audivit synfoniae et chori (ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. VVLG. *accus. cf.* VITA Vedast. 8 psallentium). PORPH. Hor. sat. 2,2,94 summum acroama, id est laudem. carm. 3,4,5 vocem Musae can⟨en⟩tis. OPTATVS 7,1 p. 162 librum a ... scriba recitatum. HYG. astr. 2,7 p. 43,2 *Orpheus* existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum adlicuisse (*sic D*; *Harl. et* ISID. orig. 3,21 applicuisse). HIER. epist. 78,37 obturabimus aures nostras, ne audiamus voces incantantium et Sirenarum carmina neglegamus. VVLG. III reg. 8,28 hymnum et orationem. Am. 5,23 cantica lyrae. AVG. civ. 2,4 p. 57 D. symphoniacos. **c** *de sermone, oratione et oratoribus, rhetoribus, recitatoribus*: PLAVT. Mil. 1408 obsecro hercle te, ut mea verba audias. Trin. 626 est lubido orationem audire duorum adfinium. TER. Haut. 114 adulescentulus saepe eadem et graviter audiendo victus est. CIC. de orat. 1,14 auditis oratoribus Graecis cognitisque eorum litteris (*cf.* 38). 1,116. 132 neminem ... voce pleniorem aut suaviorem. 243. 259. 265. 2,14. 15. 21. 28. 75. 88. 122. 148. 155. 202. 233. 234. 339. 346. 355. 363. 364. 367. 3,16. 18. 24. 45. 51 part. 97. Brut. 21 causam Deiotari ... ornatissume et copiosissume a Bruto ... defensam. 57. 105. 131. 134. 158. 194. 203. 249. 296. 305. 327 orat. 25. 27 quonam igitur modo audiretur Mysus aut Phryx Athenis, cum etiam Demosthenes exagitetur ut putidus. 105. 236. S. Rosc. 129 quaeso a vobis ..., ut haec pauca, quae restant, ita audiatis, ut. Verr. 2,14 vir primarius. Caecin. 34 hoc vos audietis et apud vos dici patiemini. Cluent. 8 Flacc. 35. 92. 97 Sest. 108. Cael. 67 sed me audiant, navent aliam operam. Planc. 44. 58 Phil. 2,112. 8,18 ego te ... non animo aequo audio (*cf.* LIV. 2,61,9. 5,6,15 ⟨ae⟩qui aequis auribus. 22,25,12. 23,22,6 haud aequioribus animis. 28,45,1 SEN. epist. 76,4 CVRT. 7,11,13. 8,5,20. TAC. ann. 13,3 pronis animis). CIC. rep. 1,20 nunc audiamus Philum. 1,36. 56 fin. 1,28. 2,1. 96. 4,62 Tusc. 4,77. 5,31. 55 nat. deor. 1,57. 59. 2,1. 32. 3,2 nescis ..., quanta cum expectatione ... sim te auditurus. div. 1,104 fat. 4 epist. 1,2,3. 3,8,6. 7,17,3. 7,33,1. 10,2,1. 10,3,1. 16,22,1. ad Q. fr. 2,8,1 non ... quisquam ... libentius sua recentia poemata legit, quam ego te audio quacumque de re, publica, privata, rustica, urbana. CATVLL. 9,6 visam te incolumem audiamque Hiberum (*gen.*) narrantem loca, facta, nationes. *cf.* 65,9 CAES. Cic. Att. 9,6ª. HOR. epist. 2,1,106 maiores audire, minori dicere, per quae crescere res posset. LIV. 7,35,2. 23,12,7. 40,9,7. 41,23,7 contionantem quodammodo absentem audimus regem et ... orationem eius probamus. SEN. contr. 1 praef. 1 tantae opinionis viros audire non potueritis. 1 praef. 4. 11 omnes ... magni in eloquentia nominis excepto Cicerone videor audisse. 1,3,11 auditores meos invitem ad alios audiendos ire. 2 praef. 1 bene declamantes. 2 praef. 5. 2,4,8. 3 praef. 10. 14. 4 praef. 3. 9. contr. exc. 4,3 qui defendit ... crimen, auditur tamquam reus, qui transfert, tamquam accusator. 7 praef. 1. 3. 8. 7,2,12. 9,2,23. 9,4,27. 10 praef. 2. 3. 8. 14. 10,1,13. 10,5,24 *Damam* numquam nisi mense Decembri audiret *Caesar*. suas. 3,6. 6,21. 27. 7,8 vident (*sic codd.*, videlicet *Kiessl.*) Cicero audiat Lepidum, Cicero audiat Antonium, nemo Ciceronem. VAL. MAX. 8,9 ext. 2. 8,10 ext. 1 SEN. epist. 27,1. 29,1. 40,6. 52,9. 11. 67,15. 94,40. 100,12. 108,13. 122,15. apocol. 4 causidicos ... diem et noctem. LAVS Pis. 85 PLIN. nat. 7,110 VAL. FL. 5,574. SIL. 15,455 *Laelius* foro auditus dulci, cum solveret ora. STAT. Theb. 6,51 non mollius. 7,422. QVINT. inst. 1,1,5 *nutrices*. 6,1,26 non enim audire iudex videtur aliena mala deflentes, sed sensum ac vocem auribus accipere miserorum. 8,5,21. 10,1,91 propius (promptius *Halm*). 10,5,21 consuetudo classium (*i. discipulorum*) certis diebus audiendarum (*sc. a praeceptore*). 12,11,6 sic Pansam, Hirtium, Dolabellam in morem praeceptoris exercuit *Cicero* dicens audiensque. 11,3,7 decl. 247 p. 13,30. 266 p. 87,7. 306 p. 199,30. 310 p. 221,20. PS. QVINT. decl. 17,9 ego miror, quod mihi licuit audiri. IVV. 2,74 en habitum, quo te leges ac iura ferentem ... audiret vulgus. 6,481 audit amicas (*quibuscum loquitur*). 7,166. TAC. dial. 17. 20 *iuvenes* non solum audire, sed etiam referre domum aliquid inlustre ... volunt. Germ. 11 ann. 2,35. 12,1. PLIN. epist. 1,16,2 causas agentem. 1,20,12. 2,3,8. 11. 2,18,3. 3,1,8. 3,5,14. 3,18,4 numquam ... aut valde vacat Romae aut commodum est audire recitantem. 5,9,1. 5,16,7. 8. 6,11,1. 6,23,4. 8,12,1. 8,21,2 paneg. 60 SVET. Tib. 32 FLOR. 2,16,5. FRONTO p. 18,21 N. audiri a te ac tibi placere. p. 105,20 Parthos ... et Hiberos sua lingua patrem tuum laudantes pro summis oratoribus audias. p. 176,18. 179,3. 244,11 AVREL. ad Front. p. 29,16 N. p. 31,5 encomiographos. APVL. flor. p. 85 Oud. apol. 95. TERT. spect. 20 novam ... defensionem suaviludii cuiusdam. 27 quis blasphemiam dixerit, quis audierit (*sequitur*: quis aures diabolo adversus deum ministraverit). PORPH. Hor. sat. 1,3,86. LAMPR. Alex. 35,2 audiendorum et Graecorum et Latinorum rhetorum vel poetarum causa. AMM. 15,5,37 *Dionysium* recitantem ... immobilis 28,1,4 iucunde. 30,4,5. VVLG. II Esdr. 8,7 silentium faciebant ad audiendam legem. Iob 29,21. Sirach 28,28 linguam nequam (*perperam versum*). AVG. civ. 2,4 p. 57 D. 2,28 p. 95 *sermonem sacerdotis*. SVLP. SEV. chron. 2,28,4 *cf.* dial. 3,1,6. 3,2,1. 1,24,1 cum te iam dudum de sanctorum virtutibus intentus audirem. **d** *inde* **audiēns,** *saepius* audientes *paene subst. de eis qui audiunt, inde a* CIC. Bruto. *formas periphrasticas* is, qui audit *sim.* RHET. Her. *semper*, CIC. *in prioribus scriptis rhetoricis habet*: RHET. Her. 1,4,7 *res pertinentes* ad eos ipsos, qui audient. *cf.* 1,5,8. 2,15,22. 2,27,43. 3,6,11. 12. 4,28,38 necessum est eius, qui audit, animum commoveri. 4,37,49. 4,50,63. CIC. inv. 1,20 animus eorum, qui audituri sunt. 1,23 cum iam illi, quos audire oportet, defessi sunt audiendo. 1,24. 25. 26. 29. 30. 43. 92. 105. 107. 108. 109. 2,25. 78. 211. 212 de orat. 1,17. 87. 143 eorum ... animos, qui audirent. 2,70. 80. 176. 229. 241. 312. 313. 315. 3,91. 97. 138. 163. 193 orat. 24. 71. 76. 132. 192 part. 10. 73. 90. 123. Brut. 38 in animis eorum, a quibus esset auditus. *cf.* Verr. 4,209. 5,85. 6,46 Sest. 96.

CIC. de orat. 1,185 non dicerem hoc audiente Scaevola. *sic saepe abl. absol.* 264 his praesertim. 2,40. 106. 122. 361. 3,127 cuncta paene ... Graecia. Brut. 44. 47 (*inclusit Campe*). 88 plurimis. 283 doctis et attente audientibus. Quinct. 66. Verr. 1,40 multis. 3,94 omnibus. *cf.* 4,69. 132 palam te. *cf.* 5,70. 6,169 Cluent. 23. Mur. 43 vobis. p. red. in sen. 10 multis. 26 astante atque audiente Italia tota. dom. 25. 94. 110. Cael. 60 senatu. Pis. 6. 79. 81. Mil. 99 haec tu

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mecum saepe his absentibus, sed isdem audientibus haec ego tecum. Deiot. 6. 32. *et saepius.* CAES. civ. 1, 84, 3 utroque exercitu. BELL. Afr. 57, 2 NEP. Phoc. 2, 4. LIV. 8, 4, 10 non populo Romano modo senatuque, sed Iove ipso. 25, 18, 9 palam duobus exercitibus. 34, 32, 12. 40, 8, 11. SEN. contr. 2, 4, 12 declamabat illam *declamationem* Caesare Augusto audiente[m] ⟨et⟩ M. Agrippa[m]. 3 praef. 18 familiarissimis. 9, 4, 14 suas. 4, 5. VAL. MAX. 3, 7 ext. 2 cunctis (multis *Par.*). SEN. benef. 2, 22, 1. 6, 39, 2 dis. 7, 24, 1 amicis. epist. 38, 1 populo. 52, 14. 108, 38 turba. MART. 1, 7, 2 Verona. QVINT. inst. 1, 2, 31 uno. 10, 7, 24 pluribus. 12, 1, 35 decl. 345 p. 363, 14 TAC. hist. 1, 27 PLIN. epist. 9, 19, 5. 9, 28, 5 SVET. Tib. 61. frg. p. 89 Reiff. nullo. FRONTO p. 74, 14 N. APVL. apol. 25 tali viro. 78. TERT. orat. 24 custodiis. LAMPR. Hel. 10, 7 populo. *cf.* Alex. 36, 2 VVLG. exod. 24, 7. CIC. Brut. 89 ad animos audientium permovendos. 279 inflammare animos audientium. Tusc. 2, 3 effectus eloquentiae est audientium adprobatio. div. 2, 150 iudicium. off. 1, 137 cum inrisione. CEST. or. frg. Sen. contr. 9, 6, 12 multa ... dico, non quia mihi placent, sed quia audientibus placitura sunt. LIV. 6, 37, 1 maiore ... indignatione. 21, 10, 3 cum adsensu. *cf.* 42, 42, 7. 45, 42, 1. 45, 44, 20. SEN. contr. 1 praef. 21 audientis iudicium. 2 praef. 2. 3 praef. 2 affectus. *ibid.* 15. 9 praef. 1. VAL. Max. 8, 7 ext. 1 audientis animo. 8, 9 ext. 3 SEN. dial. 4, 14, 1. 11, 5, 6 nat. 4 praef. 20 epist. 59, 6. 104, 22 in oblectationem. 108, 12. 114, 1 CVRT. 7, 4, 14 ASCON. Scaur. p. 29 B. QVINT. inst. 1, 2, 28. 29. 1, 10, 24. 2, 3, 11. 2, 4, 29. 2, 5, 13. 2, 10, 10. 3, 4, 16. 3, 8, 7. 15. 4, 1, 59. 4, 2, 22. 45 quod otiosum fortasse lectorem minus fallat, audientem transvolat. 119. 123. 4, 5, 22. 5 praef. 1. 5, 14, 35. 6, 2, 13. 6, 3, 83. 8 praef. 11. 15. 8, 2, 23 neglegenter. 8, 3, 11. 8, 4, 20. 9, 2, 39. 9, 4, 126. 10, 1, 16 alia vero audientes, alia legentes magis adiuvant. 17. 11, 1, 48. 54. 11, 3, 157 mire enim auditurum dicturi cura delectat (*cf.* 6, 2, 3). 12, 2, 11 non docere modo, sed movere etiam ac delectare ... debet orator. 12, 10, 7. 43 decl. 388 p. 437, 14 TAC. dial. 30 ann. 2, 33. 3, 29. 4, 9. 15. 13, 20. 14, 62 PLIN. epist. 1, 20, 18. 2, 11, 14 adsensu. 2, 14, 7. 2, 19, 2. 3, 18, 8. 4, 9, 11 et dicentis calor et audientis intentio. 8, 21, 4 paneg. 62. 77 FRONTO p. 18, 20 N. 52, 16. 63, 18. 98, 14. 16. 152, 10 APVL. flor. p. 27 Oud. met. 5, 15. 9, 36 PS. APVL. Ascl. 3 PORPH. Hor. carm. 1, 10, 9. AMBR. hex. 6, 1, 1 spectantum fastidium ... damnum ... audientum (*haec forma etiam apud* HEGES. 2, 9, 1. 5, 10, 1 AVG. gen. ad litt. p. 619, 18). HIER. epist. 22, 35 dicentis laus in fletu est audientium. 52, 4. 60, 1. 64, 5. 65, 7 in corde et auribus. 66, 8. 97, 2. 121, 2. 123, 17. 125, 19. 133, 12 SVLP. SEV. chron. 2, 44, 7. *cf.* auditor. *de eis, qui in theatro audiunt spectantque*: VITR. 5, 2, 2 *in scaena* vox ... disputantium elata in altitudinem intellectui non poterit esse audientibus (*cf.* 5, 5, 6). COLVM. 12, 2, 4 *chorus* dissonum quiddam ac tumultuosum audientibus canere videtur. *ibid.* ex eiusmodi vocum concordia non solum ipsis canentibus amicum quoddam et dulce resonat, verum etiam spectantes audientesque laetissima voluptate permulcentur. AVG. civ. 22, 24 p. 612 D. quae in theatris mirabilia spectantibus, audientibus incredibilia. *apud christianos t. t. de iis, qui nondum baptizati doctrinam audiunt et discunt divinam, catechumeni, v. Koffmane, Gesch. d. Kirchenlat. I 29*: TERT. paenit. 6 p. 655, 13 non alius est intinctis Christus, alius audientibus (*antecedit* auditores). 6 p. 656, 10 itaque audientes optare intinctionem, non praesumere oportet. CYPR. epist. 18, 2 audientibus ... vigilantia vestra non desit. 29 p. 548, 8 Optatum inter lectores doctorum audientium constituimus. PS. CYPR. rebapt. 12 vel audiens vel audire incipiens, qui nondum baptizatus sit. *cf.* 11 (*bis*). 14. CANON. Migne 56, 436[B] inter audientes uno anno constitui. 438[A] inter catechumenos habeantur. 444[B] catechumenos id est audiens. *cf.* auditor 3.

e *audire praeceptorem, fere i. q. discere, discipulum esse* (*philosophorum, rhetorum, iuris consultorum*): CIC. de orat. 1, 45 audivi (*sc. Crassus*) enim summos homines, cum ... venissem Athenas florente Academia. *ibid.* Metrodorus ... ipsum illum Carneadem diligentius audierat. 88 *Demosthenes* Platonis studiosus audiendi fuisset. 144 audieram (*sc. apud rhetores*) etiam quae de orationis ipsius ornamentis traderentur. 165 si de istis communibus et pervagatis (*sc. rhetorum praeceptis*) vix huic aetati audiendum putas. 2, 95. 365. 3, 67 Xenocrates, qui Platonem audierat, et qui Xenocratem Polemo et Crantor, nihil ab Aristotele, qui una audierat Platonem, magnopere dissentit. *ibid.* Arcesilas ..., qui Polemonem audierat. 68. orat. 171. Brut. 96 *M. Aemilium Lepidum* studiose duo adulescentes ingeniosissimi et prope aequales C. Carbo et Ti. Gracchus audire soliti sunt. 101. 121. studiose. 156 studiose et frequenter. 206 perstudiose. 306 *Q. Scaevola* consulentibus respondendo studiosos audiendi docebat. Pis. 42 atque hoc etiam isti tui dicunt voluptarii Graeci, — quos utinam ita audires, ut erant audiendi .... verum audis in praesepibus, audis in stupris, audis in cibo et vino. 58. Phil. 10, 6 audi viros bonos, quibus multis uteris, loquere cum sapientissimo homine genero tuo. rep. 1, 30 multum ... illum (*Aelium Sextum*) audiebam et libenter. 3, 62 iuventuti nostrae minime audiendus. parad. 42 egone me audisse aliquid et didicisse non gaudeam? ac. 1, 12 Aristum Athenis audivit aliquamdiu, cuius tu fratrem Antiochum. 16 qui (*sermones*) ab iis, qui illum audierunt, perscripti varie ... sunt. 34 Polemonem audiverant adsidue Zeno et Arcesilas. 2, 8. 10 et vacuo animo illum (*Antiochum*) audiebam et magno studio, eadem de re etiam saepius. 11. 16 audivit ... *Carneades* Hegesinum, qui Euandrum audierat, Lacydi discipulum. 69 numquam *Antiochus* a Philone discessit, nisi posteaquam ipse coepit, qui se audirent (*i. discipulos*), habere. 115. 131 fin. 1, 16 *bis.* 2, 2. 24. 4, 3. 5, 1. 6 mihi quidem Antiochum, quem audis, satis belle videris attendere. 8 Tusc. 2, 9. 61. 5, 10 nat. deor. 1, 37. 59 frequenter. 72 Pamphilum quendam, Platonis auditorem, ait *Epicurus* a se Sami auditum. 73 fat. 4. 7 Tim. 2 off. 1, 1. 19 in astrologia. 3, 5 a Cratippo ... haec *i. de officiis* te assidue audire atque accipere confido. 10 epist. 9, 20, 3. PVBLIL. N 51 nisi per te sapias, frustra sapientem audias. NEP. Dion 2, 2 *Dion Platonis* audiendi cupiditate flagraret. HOR. epist. 1, 1, 48 discere et audire et meliori credere non vis? VITR. 1, 1, 3 ut litteratus sit, ... philosophos diligenter audierit. SEN. contr. 1 praef. 2 qui ad audiendum praeceptorem me⟨c⟩um convenerant. 1, 1, 22. 1, 2, 22. 2 praef. 4. 2, 2, 8 adeo ... studiose. 4 praef. 3 cum ... nepoti suo quasi praeciperet. SEN. epist. 76, 1 philosophum audio ... in scholam [m]eo et ab octava disputantem audio. 95, 36 PETRON. 71. 140. PLIN. nat. 10, 83 audit discipula *luscinia cantum magistrae* intentione magna. MART. 10, 62, 2. QVINT. inst. 1, 2, 14 *apud grammaticum* tot illa discent, quot audient. 1, 10, 4 neque geometren ... nec musicos. 2, 2, 13 praeceptores intente ac modeste. 3, 1, 17. 10, 1, 102. 12, 6, 7 TAC. dial. 1. 9. 34. 35. *nota*: TAC. dial. 31 quasdam artes audire (haurire *Lips.*, *opp.* libare). PLIN. epist. 1, 10, 11 dies totos audiendo discendoque consumere. 6, 3, 3 ad audiendos, quos tum ego frequentabam, ... ventitabat. 6, 11, 2. paneg. 65 nunc primum audio, nunc primum disco. SVET. gramm. 10. 20 POMP. dig. 1, 2, 2, 43 *Servius Sulpicius* eos ... audiit, institutus a Balbo Lucilio, instructus autem maxime a Gallo Aquilio. 1, 2, 2, 47 Antistius Labeo ... omnes hos audivit, institutus est autem a Trebatio. CAPITOL. Aurel. 3, 2. 3. 6 studuit et iuri audiens L. Volusium Maecianum. Ver. 2, 5. FAV. EVL. p. 22, 2 *studium tuum* ita flagrat ardore discendi, ut ea quoque ... audire volueris, quae peritius ipse docere alios potuisti. HIER. epist. 84, 3 *bis.* VVLG. prov. 5, 13 vocem docentium. 19, 27 doctrinam. Is. 50, 4 mane erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum (προσέθηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν). Ier. 32, 33 nollent audire, ut acciperent disciplinam. AVG. civ. 8, 1 p. 321 D. nullus, qui haec vel tenuiter audivit, ignorat. 8, 4 p. 325 auditis eminentioribus in ea (*philosophia*) doctoribus. 8, 11 p. 336 Hieremiam audisse prophetam.

VI *i. q. audire velle, secundas aures praebere, permittere ut quis quid dicat, ad colloquium admittere*: CIC. Mil. 65 nimis multa audire coguntur ... ii, quibus tota commissa est res publica. quin etiam fuit audiendus popa. Phil. 13, 16 huic cedamus? huius condiciones audiamus? 6, 10 etiamne ab hoc ... senatus mandata, legatorum verba audientur? *sic saepissime*: a *de legatis*: CORP. XIV 3584 (*Tiburi, saec. II a. Chr.*), 10 et postquam vostra (*i. legatorum*) verba senatus audivit. CIC. Vatin. 36 quis legatos umquam audivit sine senatus consulto? ante te nemo. CAES. Gall. 4, 13, 1 hoc facto proelio Caesar neque iam sibi legatos audiendos neque condiciones accipiendas arbitrabatur. 4, 21, 6 civ. 3, 109, 5. LIV. 1, 9, 5 nusquam benigne legatio audita est. 21, 9, 3 itaque, praeterquam quod admissi auditique sunt, ea quoque vana atque irrita legatio fuit. 24, 5, 7 de aliis quidem (*sic* ς, quibus *P*) rebus haut magnopere audiebantur. 24, 6, 4 per ludibrium. 24, 6, 6 serio. 26, 22, 4 petit ..., ut pauca sua verba audiret. 30, 36, 9 aliquanto minore cum misericordia. 38, 8, 9 Aetolos nisi inermes de pace agentes non auditurum se. 38, 10, 3 Philippus ... averterat senatum ab audiendis precibus eorum. 38, 10, 4 cum silentio. 39, 24, 6 *legatorum* querellae ... ita auditae erant, ut eas non neglegi satis appareret. *et passim.* SEN. contr. 9, 2, 15 *mandata.* VAL. MAX. 2, 2, 3 eum (*Molonem*) ... ante omnes (*i. primum*) exterarum gentium in senatu sine interprete auditum constat. SEN. dial. 5, 23, 2 benigne *legationem. cf.* 11, 10, 7 CVRT. 4, 18, 2. 6, 11, 4 qui (*Philotas*) non erubesceret, Macedo natus, homines linguae suae per interpretem audire. 8, 1, 10 benigne. PLIN. nat. 7, 112. TAC. ann. 1, 29 flexos ad modestiam si videat, si supplices audiat. *cf.* 1, 79. 3, 63. 70. 4, 43. 55. 13, 48 hist. 2, 69 PLIN. epist. 7, 6, 4. paneg. 88 per hos (*libertos*) audiebant *principes*, per hos loquebantur. SVET. Claud. 12. Vesp. 24 ut etiam legationes audiret cubans. IVST. 8, 4, 11 secreto. VVLG. III reg. 12, 16 videns ... populus, quod noluisset eos audire rex (ὅτι οὐκ ἤκουσεν ... αὐτῶν). *de aliis personis, quae publice vel privatim ad colloquium admittuntur, vel quarum verba audiuntur*: CIC. Att. 7, 15, 2 is (*Favonius*) ⟨haud⟩ auditus in consilio. epist. 15, 4, 15 a quo uno omnium sociorum querellae audiuntur. ad Q. fr. 1, 1, 32 in hominibus audiendis admittendisque praebere *se* praeclarum magis est quam difficile. *cf.* CATVLL. 64, 195. TIB. 1, 4, 67 at qui non audit Musas, qui vendit amorem. PROP. 2, 33, 23 non audis et verba sinis mea ludere. LIV. 3, 49, 4 eos (*Horatium Valeriumque*) contio audit; decemviro obstrepitur. 4, 49, 3. 5, 6, 14 auctores signa relinquendi et deserendi castra non uni aut alteri militi, sed universis exercitibus palam in contione audiuntur. 7, 32, 11. 24, 24, 1 his audiendis credendisque opportuna multitudo. 30, 37, 7 cum ... Gisgo ad dissuadendam pacem processisset audireturque a multitudine ... indignatus Hannibal dici ea in tali tempore audirique. 31, 49, 9. 34, 57, 1 T. Quinctius postu-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lavit, ut de iis, quae cum decem legatis ipse statuisset, senatus audiret eaque, si videretur, auctoritate sua confirmaret. 40, 8, 3 ‘si aures praebere potes, ... manifestam rem ... faciam’. enimvero se Philippus dicere auditurum. 40, 15, 14 utrum ... accusatorem audirem an defensionem, meditarer. SEN. contr. 9, 4, 23 nolite ... superbe audire hominem calamitosum. SEN. dial. 3, 17, 7 *ira* audire non vult. *cf.* 4, 24, 1. 10, 2, 5 ille aures suas ad tua verba demisit, ... tu ... non audire dignatus es. 12, 6, 5 nat. 6, 1, 10. 6, 5, 2. epist. 84, 11 *rationem* si audire volueris, dicet tibi. 106, 1 hanc excusationem cave audias. CVRT. 6, 10, 15 impleturus omnes metu, si coepisset audiri. 8, 7, 2. STAT. Theb. 8, 247 cunctos auditque refertque *Oedipus*. QVINT. inst. 3, 3, 4 nec audiendi quidam. 10, 3, 22. TAC. Agr. 42 audiit preces excusantis. ann. 11, 28 si defensio audiretur. 34 clamitabat audiret Octaviae et Britannici matrem. 13, 14 audiretur hinc Germanici filia, inde ... Burrus et ... Seneca. 16, 10. hist. 1, 84 nec illas adversus senatum voces ullus usquam exercitus audiat. 86 plura alia rudibus saeculis etiam in pace observata, quae nunc tantum in metu audiuntur. 3, 58 in metu consilia prudentium et vulgi rumor iuxta audiuntur. PLIN. epist. 5, 14, 8 multum rusticarum querellarum. paneg. 79 nulla in audiendo difficultas *provincialibus*. SVET. Dom. 14 nec nisi secreto atque solus plerasque custodias. MARCELL. dig. 28, 4, 3 ‘rogo, domine imperator, audias me patienter’. PORPH. Hor. sat. 2, 1, 20 adulantem. *cf.* epist. 2, 2, 151 opulentia⟨e⟩ laudatores. COMM. apol. 397 nec volunt audire, quae dixerunt vates in illos. LAMPR. Alex. 20, 1 cum dictum esset, audiret et, cum audisset, ... emendaret. CAPITOL. Pius 6, 2 contra procuratores suos conquerentes libenter audivit. Alb. 12, 11 audiendus in senatu fuit Statilius Corfulenus. AMM. 20, 9, 2 nihil percontatus nec audire perpessus. 25, 10, 10 post audita gratanter, quae pertulerant. 28, 2, 8 loquentes in cassum, cum nec audirentur. HIER. epist. 48, 12 reprehensores non audio, sequor magistros. 52, 11 non audiat clericos ... nisi inter phialas. *cf.* 96, 14. VVLG. exod. 6, 30 quomodo audiet me (πῶς εἰσακούσεταί μου) Pharao. II par. 24, 19. 25, 20. Iudith 5, 5 si digneris audire, domine, me. Is. 64, 4 non audierunt neque auribus perceperunt (οὐκ ἠκούσαμεν). Ier. 7, 24 nec inclinaverunt aurem (οὐκ ἤκουσάν μου καὶ οὐ προσέσχε τὸ οὖς αὐτῶν). *cf.* 11, 8. 17, 23. 25, 4. 35, 15. 44, 5. Zach. 1, 4 et non audierunt neque attenderunt ad me (οὐκ εἰσήκουσαν καὶ οὐ προσέσχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου). AVG. civ. 6, 1 longe tolerabilius philosophi audiendi sunt (*cf.* 10, 10). SVLP. SEV. dial. 3, 94 serpentes me audiunt, et homines non audiunt.

b *de iis, qui (vel quorum verba) audiuntur in iudicio*: SC. de Bacch. 5 ubei eorum verba (utra *in lap.*) audita esent (*sc. a praetore urbano*). LEX repet. (*c. a. 120 a. Chr.*) 37 utei testium ... verba audiat. *cf. ibid.* 71 ⟨iudici⟩o verba audeire. CIC. inv. 2, 125 quid praeterea audire aut expectare debeat *iudex*. Brut. 198 hic ille de populo iudex, qui separatim alterum admiratus esset, idem audito altero iudicium suum contemneret. S. Rosc. 62 neque testis incertus auditur. Verr. 2, 26. 5, 50. 2, 2 est idem Verres, qui semper fuit, ut ad audendum proiectus, sic paratus ad audiendum: praesto est; respondet. 3, 59. 4, 10. 130 hoc ... in sella sedens praetor ... milliens audivit. Cluent. 104 aliud si is iudex nihil scisset, nisi quae praeiudicia de eo facta esse constarent, audire praeterea nihil debuisse. Flacc. 9 Sest. 64. ad Q. fr. 1, 1, 21 *propraetori* adiungenda etiam est facilitas in audiendo, lenitas in decernendo. ac. 2, 9 potuerunt *iudicare* omnibus rebus auditis ..., iudicaverunt autem re semel audita. fin. 1, 24 ut ... re ... ex utraque parte audita pronuntiaret. *cf.* SEN. Med. 201 qui statuit aliquid parte inaudita altera ..., haud aequus fuit. apocol. 10. 12 vers. 21. 14. PLIN. epist. 10, 59 velut audita utraque parte. PAPYR. Berol. 628r ⟨al⟩tera parte audita. *v. Otto, Sprichwörter p. 16 adn. 2.* CAES. civ. 3, 1, 4 quae iudicia aliis audientibus iudicibus, aliis sententiam ferentibus singulis diebus erant perfecta. VERG. Aen. 6, 567 *Rhadamanthus* castigatque auditque dolos subigitque fateri. LIV. 26, 48, 9 *recuperatores* cognita causa testibusque auditis iudicarent. 29, 9, 8 causam. 39, 25, 1 ibi cum Romani legati disceptatorum loco, Thessali ... haud dubii accusatores, Philippus ad audienda crimina tamquam reus consedisset. SEN. contr. 7, 8, 10. VELL. 2, 129, 2 causam. VAL. MAX. 5, 8, 3 diligentissime ... auditis testibus. 8, 5, 6 vix auditis ceteris testibus. SEN. Med. 201 auditus a te Pelia supplicium tulit. Herc. f. 734 aditur illo Cnosius Minos foro, Rhadamanthus illo, Thetidis hoc audit socer (*i. Aeacus*). Oed. 697 causa. dial. 4, 29, 3 *iudex* utrique parti dares actionem, dares tempus, non semel audires ..., amicum condemnas, antequam audias. benef. 2, 12, 2 de capite consularis viri soccatus. 3, 22, 3 de iniuriis dominorum in servos. clem. 1, 15, 4 causā. apocol. 10 quemquam ..., antequam de causa cognosceres, antequam audires, damnasti. CVRT. 6, 10, 3. 8, 7, 9 etiam confessi audiuntur. 8, 8, 2 confessum ... facinus. QVINT. inst. 4, 3, 8 ordine. 4, 5, 8. 12, 10, 56. TAC. ann. 2, 34 missus est praetor, qui domi interrogaret, cum virgines Vestales in foro et iudicio audiri, quotiens testimonium dicerent, mos fuerit. 4, 15. 11, 2 intra cubiculum. 15, 59. hist. 2, 10 more tamen audiendum censebat (*opp.* indefensus et inauditus). 2, 60. 4, 85 PLIN. epist. 3, 16, 9. 6, 31, 4 adulterii rea. 6, 31, 9. 6, 31, 11. 10, 81, 4. 10, 81, 5. SVET. Aug. 93 solus ... disceptantes. Tib. 73 reos. Claud. 15 *scorta* audiri pro testimonio videret. Dom. 11 nequissimum servum. 16 haruspicem. VLP. dig. 1, 12, 1, 1 *praefectus urbis* servos ... de dominis querentes audiet. *hoc saepissime apud* ICTOS, *ex. gr.*: VLP. dig. 1, 12, 1, 2. 6. 7. 8. 2, 5, 8, 9 sine causa ... neminem transigentem audiet praetor. 4, 4, 7, 2 in integrum restitui volentem. 4, 4, 18, 1 *imperatores* restitui desiderantem. 12, 2, 34, 9 *iudex* referentem. 23, 3, 33 nec enim quisquam (quicq- *optimi codd.*) iudex propitiis (*sic* P^b, propriis *rell.*) auribus audiet mulierem dicentem. 25, 4, 1, 9 putem praetorem causa cognita debere maritum et post triginta dies audire. *cf.* 47, 10, 15, 28 IMP. PIVS Vlp. dig. 48, 6, 6 IMP. HADR. Vlp. dig. 48, 8, 4, 2. VLP. dig. 50, 13, 1, 2 *praesides provinciae* et obstetricem audiant. *passive*: PAVL. sent. 5, 13, 3 damnati servi ... nullo modo audiuntur. dig. 4, 6, 39 in integrum volens restitui non auditur. *cf.* PAPIN. dig. 48, 4, 8 MARCIAN. dig. 48, 2, 13 MODESTIN. dig. 48, 4, 7, 2. VLP. dig. 5, 2, 8, 2 si quis post rem inofficiosi ordinatam litem dereliquerit, postea non audietur. *saepius.* HERMOG. dig. 4, 4, 35. PAVL. dig. 3, 3, 43, 3 *saepius.* SATVRN. dig. 40, 14, 2, 1 PAPIN. dig. 16, 2, 16, 1. ut *vel* ne audiatur: CALL. dig. 4, 1, 4. VLP. dig. 3, 3, 38 *saepius.* PAVL. dig. 4, 8, 32, 9 *saepius.* audiri: VLP. dig. 3, 3, 33, 2 *saepius.* PAVL. dig. 9, 4, 26, 5 *saepius. alii.* audiendus est: PAPIN. dig. 36, 1, 57, 3 propter ... portionis retentionem erit audiendus. *saepius. alii.* *causam*: ALF. dig. 5, 1, 76 *cf.* VLP. dig. 40, 12, 27, 1. 48, 2, 6 crimina. HERMOG. dig. 49, 1, 26. *reum, testes*: IMP. TRAIAN. Men. dig. 49, 16, 4, 6 reus capitalis criminis voluntarius miles. VLP. dig. 47, 17, 1 fures nocturni extra ordinem. PAVL. dig. 48, 18, 18 pr. MARCIAN. dig. 48, 3, 6, 1 ex integro. MODESTIN. dig. 49, 16, 3 pr. desertorem. 22, 5, 2 testes. *cf.* COD. Theod. 9, 1, 4 ipse audiam omnia, ipse cognoscam. TERT. nat. 1, 20 ne causam quis iudicet nisi duobus auditis. ITIN. Burdig. p. 593 ibi (*in praetorio*) dominus auditus est, antequam pateretur. *cf.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 23 *ter.* SPART. Sept. 4, 3 a praefectis praetorii, quibus audiendus datus fuerat (*cf.* 8, 4). Hadr. 22, 11 CAPITOL. Aurel. 24, 2 Max. Balb. 13, 4. Pius 9, 8 negotium. LAMPR. Alex. 23, 1. 28, 4. 33, 1. VOPISC. Aurelian. 49, 5 multos servos legibus audiendos iudiciis publicis dedit. OPTATVS 7, 7 p. 180 dicite, quis eum accusavit et auditus non est. 3, 2 p. 70 lis. LVCIF. Athan. 1, 1 quomodo arbitraris divinitus permissum puniri inauditos, quando videas Adam et Evam ... auditos sententia percussos dei? PRISCILL. tract. 2, 51 p. 41 de nullo ... metuit audiri. 2, 53 p. 42 nemo ... reus factus, nemo auditus. *cf.* 2, 54 p. 43 ut ... quos reos factos inpraesentes legerint, non audiant inauditos. AMM. 15, 3, 2. 15, 7, 1 multa spectati iudicis documenta praebebat in audiendo celer. *cf.* 15, 7, 9. 16, 5, 3. 16, 8, 5. 18, 1, 4. 19, 12, 5. 20, 2, 4. 20, 9, 2. 21, 12, 23 lites (*cf.* 30, 4, 1). 21, 16, 7 causam. 28, 1, 22. 28, 1, 51. 28, 1, 56. 28, 6, 16. 28, 6, 23. 28, 6, 28. 29, 1, 26. VVLG. Iob 9, 32 nec qui mecum in iudicio ex aequo possit audiri. *cf.* act. 23, 35. 24, 4. 22. SVLP. SEV. chron. 2, 49, 9 Priscillianus, ne ab episcopis audiretur, ad principem provocavit. *cf.* 2, 50, 8. AVELL. p. 70, 6 inter episcopos ab omnibus sacerdotibus iusseramus audiri. *cf.* p. 685, 7 inter eos. ENNOD. epist. 1, 7, 4 p. 16, 18. 8, 23 p. 215, 11 *negotium.* opusc. 2, 50 p. 303, 13. CASSIOD. var. 4, 12, 3 sublimitatis vestrae iudicio hanc causam legibus committimus audiendam. 1, 31, 2 ut *reus* ... noverit se a praefecto urbis legibus audiendum. *et saepe.* COD. Iust. 8, 4, 8 PASS. Montan. 6. Crispin. 1 Fructuos. 2 Tarach. 10 Cassian. 1. 2 Quirin. 4.

VII *i. q. cognoscere, comperire, certiorem fieri*: GLOSS. audierat cognoverat. **1 a** *cum acc.*: PLAVT. Amph. 792 hic patera nulla in cistulast. :: quid ego audio? (*cf.* Poen. 1046 TER. Andr. 465). Aul. 652 non dico, audire expetis (*cf.* Pseud. 1087). Bacch. 212 Cas. 902 Epid. 499 Men. 852 Merc. 886. TER. Andr. 511 unde id scis? :: audivi et credo. 592. Eun. 1042 fac quam primum haec audiat. Phorm. 573. 765 sequere me: intus cetera audies (*sic codd.*, -mus *Bentl.*, -tis *Weise*; *cf.* Eun. 571 Hec. 177 Andr. 48. 103). 870 pulcherrimum facinus. ACC. trag 74 quae scibo, exinde audies. CATO hist. Fest. 166 ⟨audito tum⟩ultu Macedoniae. *et sic saepe in abl. absol.*: CIC. Brut. 86 re. Catil. 3, 7. Mur. 50 his rebus. Phil. 14, 27 off. 3, 114 Att. 8, 2, 2. epist. 15, 4, 4 Parthos in Syriam transisse nuntiaverunt: quo audito vehementer sum commotus. GALBA Cic. epist. 10, 30, 4. CAES. Gall. 3, 27, 1 hac ... pugna. 7, 61, 4 quibus rebus. *cf.* 7, 88, 5. civ. 3, 12, 1 adventu. BELL. Alex. 32, 2 proelio. NEP. Them. 4, 5. VERG. Aen. 9, 775 caede. OV. met. 2, 594 viae causa. 600 crimine. 9, 581 repulsa. epist. 20, 132 condicione. LIV. 8, 10, 1 eventu. 10, 29, 12 morte. 10, 34, 9 his auditis *ex exploratoribus*. 34, 62, 16 audita inspectaque re. 35, 15, 1. 35, 19, 2 quaesita ... iracundiae causa auditaque. *et passim.* VELL. 2, 120, 1 VAL. MAX. 1, 6 ext. 3. 1, 7, 5. 4, 6, 2. 4, 8 ext. 4. 5, 1, 10. 5, 10 ext. 3 SEN. dial. 7, 17, 1. LVCAN. 9, 167 funere. SIL. 12, 417 nati nece. 15, 778 vulnere. QVINT. inst. 6, 3, 84 falsa morte. decl. 347 p. 368, 8 FRONTIN. strat. 2, 11, 4. 4, 3, 3 TAC. Agr. 43. ann. 1, 31 fine Augusti. 1, 34 legionum tumultu. *et saepius.* PLIN. epist. 7, 27, 7 pretio. 9, 1, 1. 10, 120, 2 SVET. Iul. 67 Cal. 51 SPART. Hadr. 6, 6 Sept. 9, 1 CAPITOL. Max. Balb. 13, 3 Maximin. 20, 7 (VOPISC. Aurelian. 37, 5) CAPITOL. Aurel. 8, 11 OPTATVS 1, 26 p. 28 AMM. 16, 12, 19. 25, 10, 16. 26, 7, 13 apud Constantinopolim gestis. 31, 8, 3 lugubri bellorum eventu. VVLG. gen. 45, 26 III reg. 12, 2 SVLP. SEV. Mart. 25, 1. *etiam absolute* audito *insequente acc. cum inf. vel* quod *fungitur vice participii aoristi act. inde a* SALL.: SALL. hist. frg. 5, 14 at Lucullus audito Q. Marcium Regem pro consule ... in Ciliciam tendere. LIV. 34, 19, 10 consul ... audito Saguntiae Celtiberum omnes sarcinas impedimentaque relicta *esse*.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CVRT. 5, 13, 1 Alexander audito Dareum movisse ab Ecbatanis. SIL. 5, 106 auditoque furens socias non defore vires. TAC. ann. 2, 7 ipse audito castellum . . . obsideri. 14, 7. VLP. dig. 4, 2, 9 pr. audito, quod quis cum armis veniret. IVVENC. 4, 338. AMM. 19, 11, 13 audito, quod in abrupto staret imperator. VVLG. gen. 34, 7 quod acciderat. Ier. 40, 1 quod dedisset rex. *cf.* act. 16, 38. PAPYR. Amherst. II 26 (*saec. III/IV*), 1, 1 luppus autem auditus anucellam vere dictu[m] putatus, *versum ex* Babrio 16, 3 λύκος δ' ἀκούσας τήν τε γραῦν ἀληθεύειν νομίσας. GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 Caleni, ubi id audierunt. *sic saepissime cum coniunctione temporali (etiam condicionali)*: RHET. Her. 4, 51, 65 illi nuntiatur . . . quod simul ut audivit. CIC. de orat. 2, 274 Mancia cum audisset te censorem . . . de ambitu postulatum. Verr. 2, 67 Lampsaceni simul ut hoc audierunt. 3, 48. 55 quod ubi auditum est. 5, 90. Planc. 1. 98 simul ac me Dyrrachium attigisse audivit. Scaur. 9. Rab. Post. 44 amicissimum hominem si honestate spoliatum audierit. Deiot. 11 Phil. 6, 9. 11, 7 cum miser ille prius latronum gladios videret, quam quae res esset audisset. 11, 24 ante provinciam sibi decretam audiet, quam potuerit tempus ei rei datum suspicari. off. 3, 49. 112. Att. 5, 16, 4 ut audivit nos venire. 7, 17, 3 ut primum de discessu nostro Caesar audisset. 8, 11^{d}, 3 utrumque simul audi⟨i⟩mus, et quae Corfinii acta essent et te iter Brundisium facere coepisse. 8, 12^{c}, 2 nolito commoveri, si audieris me regredi. 8, 16, 2 quod ubi (quomodo dubii M^{1}) audissem. 11, 16, 2 laetitiam bonorum esse commotam, ut sit auditum de litteris. *et saepe.* CAES. Gall. 3, 18, 5. 7, 62, 8 civ. 1, 30, 3. 3, 106, 1 BELL. Alex. 32, 2. 42, 4. 44, 1. 57, 3. SALL. Iug. 26, 1 ea postquam Cirtae audita sunt. 71, 4. 106, 6. 108, 1 NEP. Them. 6, 4 *et saepius.* HOR. sat. 1, 2, 18 simul atque. OV. fast. 3, 65 ut genus audierunt. trist. 3, 3, 47 ecquid, ubi audieris, tota turbabere mente? Pont. 1, 6, 1 ecquid, ut audisti . . . meos casus, cor tibi triste fuit? LIV. 1, 1, 7 postquam. 1, 5, 6 cum audisset . . . geminos esse fratres. 3, 51, 8 ubi audivit tribunos militum in Aventino creatos. 9, 25, 5 simul ad Lantulas pugnatum audierunt. 10, 29, 5 ubi auditur P. Decii eventus. *talia passim.* VAL. MAX. 1, 1, 20. 5, 1, 4^{e}. 5, 10, 1. 7, 3, 9. 7, 2 ext. 16 SEN. dial. 9, 14, 3 CVRT. 4, 9, 7. 6, 10, 34 STAT. Theb. 11, 425 MART. 1, 62, 1 FRONTIN. strat. 1, 2, 8 *cf.* 1, 4, 6. 4, 1, 10. 4, 7, 37. TAC. ann. 5, 10 cum auditum id Sabino. 11, 37. 13, 54. 15, 9 donec. hist. 2, 28. 4, 77. PLIN. epist. 3, 10, 1 cum audisses recitasse me . . . quid recitassem simul audisse credebam. 5, 6, 1. 10, 31, 2. SVET. Aug. 99 quotiens. Tib. 21 si te languere audierimus. 61 APVL. apol. 63 met. 5, 16 PORPH. Hor. sat. 1, 4, 126 CAPITOL. Ver. 5, 6 ITIN. Silv. 14, 1 HYG. fab. 31 p. 65, 7 HIER. epist. 77, 4. VVLG. I reg. 25, 39 quod cum audisset David mortuum Nabal. III reg. 16, 16. 21, 15. 16 II par. 20, 29. Iudith 8, 9 quoniam. AVG. civ. 22, 8 p. 575 D. SVLP. SEV. chron. 2, 23. CIC. inv. 1, 52 id . . . non respondit, quod ego solum audire volueram. de orat. 1, 91 quod ita putaret atque ita audisset. orat. 2. Verr. 3, 36 audit haec etiam Verres. *cf.* 3, 162. 4, 63 nemo hoc nescit; nemo . . . nunc se primum diceret audire. leg. agr. 2, 90. Rab. perd. 25 quod tu si audisses aut per aetatem scire potuisses. Phil. 2, 84. 10, 10 equidem cupio haec quam primum M. Antonium audire. 12, 9 Galliam quo tandem animo hanc rem audituram putatis? 14, 9 de uno quoque nostrum . . . sciscitantur omnes, avent audire, quid quisque senserit (*ad* aveo audire *v. supra*). rep. 1, 16. 120 leg. 1, 16. ac. 1, 2 quae nec percontari nec audire sine molestia possumus. Tusc. 5, 82. nat. deor. 1, 97 atqui ne curiosissimi quidem homines exquirendo audire tam multa possunt, quam sunt multa. POLLIO Cic. epist. 10, 33, 1 tametsi tantam calamitatem rei publicae quam tardissime audire optandum est. CIC. Att. 3, 22, 4 perdiu nihil eram auditurus. *cf.* 5, 16, 2. 7, 20, 1. 9, 1, 3. 9, 6, 1. 10, 9^{a}, 4. 11, 9, 1 nihil habes, quod me putes libenter legere aut audire (*sc. ex epistula*) posse. 11, 12, 11 Atticae hilaritatem libenter audio. epist. 7, 7, 1. CATVLL. 64, 260 orgia, quae frustra cupiunt audire profani. CAES. civ. 2, 12, 1 milites . . . ad studium audiendi et cognoscendi feruntur. SALL. Iug. 53, 8 milites . . . acta edocent atque audiunt. VERG. Aen. 2, 11 sed si tantus amor casus cognoscere nostros et breviter Troiae supremum audire laborem. *cf.* 2, 103. 4, 78. 8, 32 singula laetus exquiritque auditque virum monumenta priorum. NVX 31 audiat hoc cerasus . . ., audiat hoc ficus (*antecedit*: hoc in notitiam veniat maloque piroque). HOR. carm. 3, 11, 25 scelus atque notas virginum poenas. LIV. 22, 8, 1 post pugnam ad Trasumenum auditam. *cf.* 23, 17, 8. 45, 23, 11. SEN. Herc. O. 755 miserias . . . suas. Phaedr. 175. 873. 895 dial. 11, 4, 2 epist. 119, 1. SIL. 16, 694 Carthago immunis nostros secura labores audiet. STAT. Theb. 9, 635 funera matris. Ach. 873 MART. 4, 61, 16. QVINT. inst. 8, 2, 21 non quasi audierint, sed quasi *ipsi* invenerint. TAC. Agr. 43 id adcelerari, quae tristis audiret. hist. 1, 16 legionum seditio . . . audita est aliquando. *cf.* 1, 89. PLIN. epist. 3, 8, 4 consilii mei motus. 6, 24, 4. APVL. met. 11, 23 dicerem, si dicere liceret, cognosceres, si liceret audire. VLP. dig. 21, 1, 17, 6. 43, 16, 3, 7 PAPIN. dig. 48, 5, 12, 2. CAPITOL. Gord. 12, 2 ne quis ante rem completam quicquam vel audiat vel intellegat. 25, 4. AMM. 14, 1, 6 quidquid noscere poterant vel audire. *cf.* 31, 8, 3. AVG. civ. 21, 14 p. 516 D. et ipsi novimus et audivimus. SVLP. SEV. dial. 1, 2, 4 quae . . . non audire sit melius.

b *cum acc. c. inf.*: PRISC. gramm. III 358, 20 frequentissime nostri quoque participia pro infinitivis ut 'audio interfectum, mortuum, caesum' et similia, in quibus omnibus subauditur 'esse'. PLAVT. Bacch. 212 num invitus rem bene gestam audis eri? *cf.* 1008 tantum flagitium te scire. Epid. 457 meam amicam . . . te esse mercatum. Most. 629 argenti faenus creditum. *cf.* 764 Persa 695 Poen. 761. 764 Trin. 1156 Truc. 194. 858 Vid. frg. 18 (15). TER. Andr. 341 si iam audierit sibi paratas nuptias. Ad. 210. 355 Phorm. 149. 731. TVRPIL. com. 3 eum derepente ducere uxorem. CATO or. frg. Gell. 10, 3, 17 sed quantum luctum, quantum gemitum, quid lacrimarum, quantum fletum factum (*sc. esse*) audivi? CIC. de orat. 1, 214 M. Scaurus, quem non longe ruri apud se esse audio, . . . si audierit hanc auctoritatem . . . vindicari a te. 3, 110 Verr. 1, 25. 3, 21. 5, 68. Cluent. 162 quo tempore eam (*mulierem*) primum liberam esse audivit. leg. agr. 2, 58. Planc. 100 *insidias* mihi paratas ab exsulibus coniuratis. div. 2, 114 Att. 2, 19, 5. 7, 17, 5. 8, 6, 3. 8, 12^{b}, 1. 10, 17, 4. SALL. Iug. 25, 6 quorum auctoritatem Romae pollere audiverat. VERG. ecl. 9, 7 certe equidem audieram . . . omnia carminibus vestrum servasse Menalcam. HOR. carm. 1, 2, 21 civis acuisse ferrum . . . rara iuventus. LIV. 2, 19, 4 quia Tarquinios esse in exercitu Latinorum auditum est. *et passim.* SEN. suas. 5, 7. VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 audierat eum de se multa impie locutum. 5, 1 ext. 3 SEN. dial. 6, 14, 3. 12, 16, 2 epist. 74, 34 VAL. FL. 3, 344 QVINT. decl. 306 p. 204, 26. TAC. ann. 15, 9 donec adventare Vologesen . . . auditum. hist. 3, 2. 50 PLIN. epist. 8, 10, 11 AVREL. ad Front. p. 57, 12 N. CORP. IV 1852 (*Pompeis graphio*) moleste fero, quod audivi te mortuom. CAPITOL. Alb. 2, 3 TREB. trig. tyr. 30, 5. SVLP. SEV. epist. 1, 1 studiose libellum . . . a multis legi libentissime audiebam.

c *cum enuntiatione hypotactica*: PLAVT. Cist. 554 animus audire expetit, ut gesta res sit. *cf.* Mil. 904. TER. Andr. 936 nunc primum audio, quid illo sit factum. Hec. 784 de hac re animus meus ut sit. CIC. epist. 14, 3, 4 ut quam celerrime, quid agatur, audiam. *cf.* OV. Pont. 2, 7, 3 quid agas, audire voluntas (-ptas *AB*). LIV. 21, 21, 1 auditis, quae Romae quaeque Carthagine acta decretaque forent. *cf.* 29, 21, 1. 44, 30, 12. TREB. Val. 1, 4 audivimus certe, quod Galli eos vicerint. VVLG. Is. 37, 8 quia profectus esset. I Macc. 6, 58 quod. *cf.* 10, 8. AVG. civ. 22, 8 p. 576 D. per revelationem, quid adhiberet.

2 *accedente* s c i e n d i *notione*: PLAVT. Bacch. 21 Vlixem audivi fuisse aerumnosissimum. *cf.* 944. 953. Curc. 591 antiquom poetam audivi scripsisse in tragoedia mulieres duas peiores esse quam unam. Mil. 166 nescio, quid malefactum a nostra hic familiast, quantum audio. Most. 665 calidum hercle esse audivi optimum mendacium. Pseud. 463 sunt, quae te volumus percontari, quae quasi per nebulam nosmet scimus atque audivimus. TER. Andr. 423 erus, quantum audio, uxore excidit. Ad. 729 virgo nihil habet. :: audivi. :: et ducenda indotatast. :: scilicet. *cf.* Haut. 181 Phorm. 289. AFRAN. com. 275 Amyclas tacen⟨do p⟩eri⟨i⟩sse audio (*cf.* SERV. Aen. 10, 564 nam scio Amyclas tacendo periisse). TVRPIL. com. 24 nec recte dici mihi, quae iam dudum audio. VARRO rust. 2, 4, 3 qui non audierit patres nostros dicere ignavum . . . esse. CIC. de orat. 1, 255 multi . . . oratores fuerunt, ut illum Scipionem audimus et Laelium. 2, 26 cuius (*Antonii*) audio esse partis, ut de tota eloquentia disserat. 2, 43 quod et a Crasso t[r]ac[ta]tum est et, ut audio, ⟨ille⟩ ipse Aristoteles . . . adiunxit. Brut. 50 Lacedaemoniorum vero usque ad hoc tempus audivi fuisse neminem *oratorem*. S. Rosc. 84 si, quem ad modum paratum esse audio, testis prodierit. 100 Verr. 2, 28. Phil. 5, 26 quamvis dicant, quod quosdam audio dicturos. rep. 2, 60 eum, ut audistis, . . . morte mactavit. Tusc. 4, 44 cui non sunt auditae Demosthenis vigiliae? Lael. 45 quibusdam, quos audio sapientes habitos in Graecia, placuisse. off. 1, 77 in quod invadi solere ab improbis et invidis audio. epist. 11, 25, 2 acta enim ad te mitti sciebam, inanem autem sermonem litterarum tibi iniucundum esse audiebam. 13, 21, 1. 13, 61. NEP. Arist. 1, 2 Aristides . . . unus . . ., quem quidem nos audierimus, cognomine Iustus sit appellatus. LIV. 25, 6, 8 tribunos militum . . . honores petere et gerere . . . audivimus. 41, 24, 6 scimus Persea . . . regem appellatum; audimus legatos Romanos venisse ad regem (*locus in codd. corruptus. v. adn. Zingerle*). 44, 35, 9. 45, 23, 9. 19. SEN. contr. 1, 1, 23 audimus fratrum fabulosa certamina. suas. 2, 8. VAL. MAX. 5, 6, 8 non ignorabant enim . . . similiterque audierant. SEN. benef. 6, 27, 1 nondum audio, quid illi velis praestare, scio, quid illum velis pati. CVRT. 10, 1, 37 audieram . . . in Asia olim regnasse feminas, hoc vero novum est. MELA 1, 23 et ultimos ad occasum Atlantas audimus. PETRON. 104 audio enim non licere. PLIN. nat. 13, 22 nec non aliquem e privatis audimus iussisse spargi parietes balneorum unguento. 35, 83 *tabulam Protogenis* consumptam . . . priore incendio Caesaris domus in Palatio audio. QVINT. inst. 1, 5, 57 'gurdos' . . . ex Hispania duxisse originem audivi. IVV. 6, 346 audio, quid veteres olim moneatis amici. APVL. apol. 43 quantum ego audio. 47. Socr. p. 143 Oud. nonne audis, quid super tonitru Lucretius facundissime disserat? OPTATVS 1, 21 p. 25 sed quia audio *sequitur acc. c. inf.* *cf.* 7, 1 p. 159. PRISCILL. tract. 3, 58 p. 46 quis prophetiam Iacob . . . audivit? HIER. epist. 52, 12 audio praeterea quosdam . . . aquam non bibere nec vesci pane.

3 *inde part. perf. pass.* a u d i t u s, -a, -um *i. q.* c o g n i t u s, n o t u s: GLOSS. IV 485, 39 audita cognita. *v. Tillmann,*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Acta semin. Erlang. II 117. Cic. Verr. 4, 74 populi Romani nomen ab Siculis auditum et cognitum. Mur. 80 non auditum aliquando aliquod malum. Flacc. 31 homo nobilis, cuius est fere nobis omnibus nomen auditum, Atyanas. Cael. 69 audita et percelebrata sermonibus res est. Pis. 2 honorem ... virtuti perspectae, non auditae nobilitati deferebat. Lig. 1 novum crimen ... et ante hunc diem non auditum. epist. 10, 28, 3 haec tibi etsi audita esse arbitrabar, volui tamen notiora esse. Att. 4, 16, 2 non mentio potuit fieri ... nisi eius, qui illis notus aut auditus esset. ad Brut. 2, 6, 2 audita res erat et pervolgata. Bell. Alex. 25, 1 quod nondum auditum Caesari erat. Verg. Aen. 7, 196 neque enim nescimus et urbem et genus auditique advertitis aequore cursum. Ov. epist. 3, 93 res audita mihi, notast tibi. met. 2, 592 an quae per totam res est notissima Lesbon, non audita tibi est? 15, 307 plurima ... audita et cognita nobis. 15, 319 cui non audita est obscenae Salmacis undae? Pont. 2, 3, 65 ut tamen audita est nostrae tibi cladis origo. 4, 3, 37 divitis audita est cui non opulentia Croesi? Manil. 5, 354 non auditos ... morbos. Sil. 10, 484 si Porsena fando auditus tibi, si Cocles, si Lydia castra. Qvint. inst. 11, 3, 110 *reprehenditur haec C. Caesaris locutio*: deinde et ante hanc diem non auditum satis circumscriptum est (*cf.* 11, 3, 108). Plin. epist. 8, 10, 3 audita latius nomina. 8, 20, 2 non oculis modo, sed ne auribus modo novimus, quae si tulisset Achaia ... audita, perlecta, lustrata haberemus. **4** *inde in* Vvlg. auditum facere *i. q. notum facere, diffamare, divulgare; v. Hartl, Sprachl. Eigent. d. Vulg. p. 17*: Vvlg. Is. 30, 30 auditam faciet dominus gloriam vocis (ἀκουστὴν ποιήσει. *cf. tamen* Sirach 46, 20 *et* 50, 18 *et* Avell. p. 773, 12, *ubi pristina notio* 'facere, ut aliquis audiat' *elucet*). 42, 9 audita vobis faciam (ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω. *cf.* 43, 9 audire nos faciet [τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα;]. 44, 8). 43, 12 auditum feci et non fuit in vobis alienus. 45, 21. 48, 3 ex ore meo exierunt et audita feci ea. 48, 20 auditum facite hoc, et efferte illud (φωνὴν εὐφροσύνης ἀναγγείλατε καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο, ἀναγγείλατε). *cf.* Ier. 4, 5. 5, 20. 46, 14. 49, 2. 50, 2 Ezech. 36, 15 Am. 3, 9.

VIII *audiendi effectu expresso*: **1** *i. q. intellegere: apud comicos formula affirmandi*: Plavt. Amph. 577 equidem decies dixi: domi ego sum, inquam, ecquid audis? Capt. 240 secundum patrem tu es pater proximus. :: audio. Curc. 610 quid agis, bone vir? :: audio. Pseud. 291. Ter. Eun. 371 pro illo te deducam. :: audio. :: te esse illum dicam. :: intellego. *cf.* Phorm. 236 audio [et] fateor. 947 missum te facimus. :: fabulae! :: ... argentum quod habes condonamus te. :: audio. Andr. 552 Cic. S. Rosc. 52 Verr. 3, 144. 147. 6, 69 patior, audio. Flacc. 84 Tusc. 2, 46 div. 2, 71 'Q. Fabi, te mihi in auspicio esse volo'. respondet: 'audivi'. Mart. 3, 63, 2 bellus homo es! dicunt hoc ... multi. :: audio. Plavt. Cist. 545 non surda es, era, recte audivisti. Persa 488 libera, inquam, est. ecquid audis? Poen. 999 *Poenulus* (*qui Punice loquitur*) doni volt sibi clare hic nescio quid. audin pollicitarier? 1011 quid ait *Poenulus*? non audis? mures ... praedicat. Pseud. 166. Ter. Andr. 863 si quicquam invenies me mentitum, occidito! :: nihil audio. Cic. Att. 5, 21, 11 imperavi, ut pecuniam solverent. multa de syngrapha, de Scapti iniuriis. negavi me audire. Itin. Silv. 47, 4 stat semper presbyter, qui episcopo Gr⟨a⟩ece dicente Siriste interpretatur, ut omnes audiant, quae exponuntur. Hier. epist. 53, 9 ut ... in una eademque sententia aliter doctus, aliter audiret indoctus. 108, 28. hom. Orig. in cant. 1 p. 505 Vall. qui audire scripturas spiritualiter novit. Vvlg. Ioh. 6, 61 durus est hic sermo et quis potest eum audire (αὐτοῦ ἀκούειν). act. 2, 6 audiebat unusquisque lingua sua. Avg. loc. hept. p. 498, 43 (gen. 42, 23) 'ipsi autem ignorabant, quia audit Ioseph'. audit pro intelligit. *cf.* p. 536, 15 (deut. 28, 49) 'gentem, cuius non audies vocem eius' pro eo quod est, cuius linguam non intelliges. *cf.* quaest. hept. 1, 22 (gen. 11, 17). 2, 96 (exod. 24, 3). **2** *inde i. q. accipere aliquo modo*: Roman. Char. gramm. I 210, 7 Velius Longus (*ad* Lvcr. 3, 94) 'primum', inquit, 'adverbialiter audiendum est'. *cf.* I 219, 4. Pomp. gramm. V 305, 7 metaphora est translatio: Latini ista quasi barbara sic audiunt. Pomp. dig. 45, 1, 5 pr. praetorias autem stipulationes sic audiri oportet, ut in his contineantur etiam aediliciae (*cf.* Vlp. dig. 43, 30, 3, 6 cum audis matrem familias, accipe notae auctoritatis feminam). Gell. 5, 8, 5 non plenum hoc utrumque neque perfectum est, sed enim pro pleno atque perfecto auditur. Arnob. nat. 2, 13 quam (*resurrectionem mortuorum*) quidem nos dicere confitemur, sed a vobis aliter, quam sentiamus, audiri. 5, 35 ut enim Iovem pro pluvia, Cererem verbi causa pro terra vultis audire. Don. Ter. Andr. 561 hoc sic audiendum, quasi dicat. Serv. Aen. 5, 106 'fama finitimos' utrum per se potius audienda, an et ipsa ad Acesten referenda. Avg. civ. 9, 19 p. 394, 31 D. hoc verbum non nisi in malam partem audire consuerunt. Boeth. herm. sec. 2, 4 p. 91, 15 audiendum ergo ita est, tamquam si diceret. 2, 7 p. 166, 27 si enim hoc modo audita sit, cum ita accipitur, ut. p. 158, 25. **3** *i. q. fidem dare, credere*: Cic. Tull. 29 si ... ego me ... si⟨c⟩ defendam, ut vi me deiecisse confitear, dolo malo negem, ecquis me audiat? Verr. 6, 78 si eum diceres esse mortuum, quis te audiret? Sest. 133 ille ad eos, a quibus audiebatur, cotidie aliquid de ⟨me⟩ ficti (defecti *codd.*) adferebat. Balb. 16 si nunc apud nos id, quod is fecisset, contra foedus factum diceretur, quis audiret? Marcell. 25 te ... dicere tibi satis vixisse credo, sed tum id audirem, si tibi soli viveres. rep. 1, 9 iam illa perfugia, quae sumunt sibi ad excusationem, ... certe minime sunt audienda. fin. 2, 90 qui ... loquitur ut Frugi ille Piso, non audio nec eum, quod sentiat, dicere existimo. *cf.* 2, 105 audirem et plane probarem. 2, 41 nec vero audiendus Hieronymus, cui summum bonum est ... nihil dolere. *cf.* 5, 27. 89 div. 1, 62. 2, 128 Lael. 48 off. 3, 117. Tusc. 1, 65 nec Homerum audio, qui Ganymeden ab dis raptum ait propter formam. nat. deor. 1, 35. Att. 2, 2, 2 si illum mihi audiendum putassem. *cf.* 9, 3, 2 sed si Postumum audire velles, persecuturus erat Gnaeum. Liv. 9, 7, 1 cum haec dicerentur audirenturque ..., dicitur Ofillius ... longe aliter se habere rem dixisse. 37, 11, 4 haec ne pro veris audirentur, animus errore et spe vana praeoccupatus fecit. Qvint. inst. 5, 11, 19 *imperiti* simplicius, quae ficta sunt, audiunt. Spart. Hadr. 15, 2 facile de amicis, quidquid insusurrabatur, audivit. Herm. Pal. vis. 3, 7, 3 isti sunt, qui verbo audierunt (οἱ πεπιστευκότες). Hier. epist. 48, 20 orbis audire non potest, si mundiorem virginitatem diximus esse quam nuptias. 51, 5 quis audiat in tertio caelo donantem nobis Origenem paradisum? 120, 2 nos autem audiamus panem ... esse corpus domini salvatoris. Pavl. Nol. epist. app. 2, 16 magna est morum gravitas non temere de quoquam sinistri aliquid audire. Vvlg. exod. 6, 12 ecce filii Israël non audiunt me (οὐκ εἰσήκουσάν μου). Avg. civ. 10, 12 p. 422 neque enim audiendi sunt, qui ... negant. *cf.* 12, 4 p. 517. 15, 12 p. 79.

IX *auditum praebere*: **1** *fere i. q. oboedire alicui*: Ter. Phorm. 408 potius quam lites secter aut quam te audiam. Cato frg. Fronto p. 100, 5 N. atat noli noli scribere (*sic. codd.*, peribere *Momms.*), inquam. istud nolunt audire. ... istud quoque dele, nolunt audire. Varro Men. 514 quod si non *manu* mittet, fugies, si me audies. *sic saepissime in enuntiatione condicionali.* Varro rust. 1, 40, 5 hoc secuntur multi, qui haruspices audiunt. Cic. de orat. 1, 68 si me audiet. *cf.* 2, 89 eum ⟨sum⟩ cohortatus, ut ... magistrum quem vellet eligeret; me quidem si audiret, L. Crassum. Brut. 280. 281. Manil. 58 neque praeter intercessionem quicquam audiam. Catil. 2, 7 leg. agr. 2, 71. Phil. 5, 25 legatos decernis? ... si ut imperes, non audiet. 13, 6 si adnuerit, ne ego Sapientiam istam ... non audiam (*antecedit* parendum est). rep. 1, 3 teneamus ... cursum ... neque ea signa audiamus, quae receptui canunt. 1, 12 qui philosophorum auctoritate moveantur ... atque audiant eos, quorum summa est auctoritas. *cf.* 1, 32 si me. leg. 2, 41 donis impii ne placare audeant deos, Platonem audiant. 3, 43 *leges* de privatis magistratibusve audiendis. parad. 26 poëtam non audio in nugis; in vitae societate audiam civem digitis peccata dimetientem sua? fin. 1, 42 si Epicurum audire voluerint. nat. deor. 1, 55 si vos. 74. 115. 168. div. 1, 4 saepe hariolorum etiam et vatum furibundas praedictiones ... audiendas putaverunt. Lael. 75 si *Neoptolemus* Lycomedem ... iter suum impedientem audire voluisset. 88 obsurdescimus nescio quo modo nec ea, quae ab ea (*i. natura*) monemur, audimus. off. 1, 88 nec vero audiendi, qui graviter inimicis irascendum putabunt. 1, 128. epist. 2, 7, 1 nemo est, qui tibi sapientius suadere possit te ipso; numquam labere, si te audies. 2, 7, 2 te adhibe in consilium, te audi, tibi obtempera. 2, 18, 3 si me audies, vitabis inimicitias. *cf.* 7, 3, 6. 7, 20, 1. 10, 3, 2. Att. 1, 11, 1. 7, 1, 2 vellem a principio te audisse⟨m⟩ amicissume monentem. ad Brut. 1, 16, 6. Brvt. Cic. epist. 11, 10, 4 quod si me Caesar audisset atque Appenninum transisset. Catvll. 61, 82 quem tamen magis audiens (*locus corruptus*). 61, 97 prodeas nova nupta, si iam videtur, et audias nostra verba. Caes. civ. 2, 42, 1 neque cohortationes ... neque preces. Verg. Aen. 2, 346 infelix, qui non sponsae praecepta furentis audierit. Hor. carm. 1, 13, 13 non, si me satis audias, speres. 4, 14, 50 te (*Auguste*) non paventis funera Galliae duraeque tellus audit Hiberiae. Ov. epist. 13, 131 ventos audite vetantis. met. 14, 676 si ... anum hanc audire voles, ... reice taedas. Liv. 1, 50, 6. 9, 9, 2. 21, 13, 5. 22, 60, 16 P. Sempronium ... non audistis arma capere ac sequi se iubentem: Hannibalem post paulo audistis castra prodi et arma tradi iubentem. 30, 16, 3. 30, 42, 15. 36, 7, 16 quod si tum auditus forem. Sen. suas. 7, 2. Vell. 2, 62, 5 negavere milites sine imperatore suo ulla se audituros mandata. 5, 2, 9 magis defendere, quam audire leges oportebat. Cels. 2, 14 p. 60 neque audiendi sunt, qui numero finiunt, quotiens aliquis perfricandus sit (*cf.* 8, 2 p. 330). Sen. Thy. 309 peiora iuvenes facile praecepta audiunt. dial. 9, 9, 3 parum ... praecepta animus. epist. 6, 6. 21, 11 venter praecepta non audit. 69, 6 si me ... velis audire. 85, 8 non secuntur, non audiunt affectus (*nom.*). 90, 15. 105, 1. Octavia 848 sic miles audisti ducem? Colvm. 1, 2, 3 dominus, quid in eo (*agro*) faciendum sit, non docet, sed audit villicum. Stat. Theb. 3, 521 saepius in dubiis auditus Iasone (*sic codd.*, -i *Bentley*) Mopsus. 6, 464 *in certamine aurigarum* audit et Herculeum Strymon (*equus*) Chromin, Euneon audit igneus Aethion. Ach. 1, 149 avideque audire (et obire audita *al.*) solebat imperia *Chironis Achilles.* Mart. 5, 23, 4 Oceanum (*dissignatorem quendam*) certior audit eques. Tac. Germ. 30 praepositos. ann. 11, 27 atque illam audisse (*uncis incluserunt Walter, Nipperdey*) auspicum verba, ... sacrificasse apud deos. Itala deut. 11, 27 (Tert. scorp. 2) praecepta domini. 13, 1 (*ibid.*)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sermonem prophetae . . . praecepta eius custodietis et vocem eius audietis. iud. 2, 20 (scorp. 3). Matth. 11, 14 (anim. 35). Dan. 9, 6 (Cypr. laps. 31) non audivimus puerorum tuorum prophetarum (οὐκ ἠκούσαμεν τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν. VVLG. non oboedivimus servis tuis prophetis). COMM. apol. 77 stat miles ad missam: unus audit et excutit alter, nec accipit corde monita. SPART. Sept. 5, 9 statim . . . auditus est. CAPITOL. Max. Balb. 10, 5 cum multa edicta Balbus proponeret nec audiretur. *cf.* Alb. 2, 4 VOPISC. Aurelian. 37, 6. IVST. 2, 11, 7 audito regis imperio. OPTATVS 2, 5 p. 40. 42. 4, 2 p. 103. ITALA deut. 34, 9 (Lucif. Athan. 1, 9) et audierunt eum (VVLG. oboedierunt ei) filii Israel. *saepius.* HILARIAN. curs. temp. p. 156, 5 si nos imperio dei . . . audiamus. FILASTR. 112, 8 *bis* si . . . me. *cf.* 119, 2 *bis.* AMM. 16, 7, 5 si . . . honesta suadentem. HIER. epist. 48, 19 si hos . . . voluerint. *cf.* 66, 5. 96, 11. 12. 117, 1 *sermo* si auditus fuerit, laetaremur pariter, si autem contemptus fuerit, ... 123, 5. 130, 19 non quasi monitorem libenter audivit, sed quasi criminatorem sui operis aversatus est. 140, 7 praecipientis . . . imperium. 142 in eccles. 10 p. 479 Vall. praeceptum. VVLG. deut. 18, 14 gentes istae augures et divinos (*i. divinatores*) audiunt (κληδόνων καὶ μαντειῶν ἀκούσονται). *cf.* 18, 19 verba . . . noluerit. 21, 18 imperium. 20 monita. I reg. 1, 25 IV reg. 22, 13 II Esd. 9, 29. 30. Iob 36, 11 si audierint et observaverint (ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι). 36, 12 prov. 12, 15 Sirach 9, 4. Matth. 18, 15 si te. 16. 17 Marc. 9, 6. Luc. 10, 16 qui vos audit, me audit (ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει). 16, 29. 31 non audiunt neque . . . credent (οὐκ ἀκούουσιν . . . οὐδὲ πεισθήσονται). act. 10, 33 praecepta. CLAVD. 8, 393 animosa tuas . . . Gallia leges audiat. AVG. civ. 2, 19 p. 77 D. praecepta. *cf.* 4, 27 p. 180. 8, 10 p. 335 fideliter audit (*i. q. observat*), quod dictum est. SVLP. SEV. dial. 3, 18, 3 si vel te quondam vel me semper audire voluisset. LEX Sal. 45, 2 legem noluit audire. 50, 3. *translate:* VERG. georg. 1, 514 neque audit currus habenas. OV. met. 5, 382 qua (*sagitta*) nec acutior ulla nec minus incerta est nec quae magis audiat (*sic N*ς, *vulgo*; avolat *M, frg. Lond.*) arcu⟨s⟩ (-um *N, multi interpolati*). SEN. Herc. O. 976 te . . . languenti manu non audit arcus. LVCAN. 3, 594 dirigit huc puppim miseri quoque dextra Telonis, qua nullam melius pelago turbante carinae audivere manum. 9, 931 sed si quod tardius audit virus (*scil. incantamenta*) et elicitum iussumque exire repugnat. SIL. 14, 393 dociles . . . regentis audivisse manum . . . puppes. STAT. Theb. 5, 412 ipse graves fluctus clavumque audire negantem (*scil. puppim*) lassat agens Tiphys. APVL. apol. 83 *litterae loquuntur*: improbo ac nefario homini per alienas litteras falsum facere temptanti ne[c] auscultarent, sibi potius audirent. CHIRON 851 unctio ad coxam luxatam, quae unctionem non audit (*i. quae unctioni repugnat, eam male fert*). CLAVD. 17, 187 desidis aurigae non audit verbera currus. *nota: part. praes. pro adiectivo:* CORP. VI 3221 (*Romae, christ.*) audientiss⟨imus⟩ ⟨et⟩ fideliss⟨imus⟩ *sc. domino servus.* 2 *inde* dicto audientem esse (*addito dativo imperantis vel sine casu*) *i. q. oboedire*: GLOSS. ὑπήκοος, πειθήνιος, cito audiens, dicto parens, praecepto oboediens, praecepto audiens. PRISC. gramm. III 371, 5 *ad exemplum Graecorum* Romani 'oboedio tibi' et 'ausculto tibi' . . . . hinc Romani 'dicto audiens tibi sum'. PLAVT. Amph. 989 ego sum Iovi dicto audiens. 991 pater vocat me, eum sequor, eius dicto imperio sum audiens (*cf. infra l. 74*). Asin. 544 filiam. Men. 444 dicto me emit audientem, haud imperatorem sibi. Persa 399 sequere hac. :: dicto sum audiens. 836 te mihi dicto audientem esse addecet. Trin. 1062. Truc. 125 tuis (tibi *P*) servio atque audiens sum imperiis. CATO agr. 142 domino . . . dicto audiens sit. VARRO rust. 1, 4 iis. ling. 5, 82 dictator, quod a consule dicebatur, cui dicto audientes omnes essent. CIC. Verr. 2, 88 sunt illi quidem dicto audientes, quamdiu adsunt ei, qui imperant. *cf.* 114 prohibe, si potes, si habes, qui te audiat, si potest tibi dicto audiens esse quisquam. 5, 27 praetori. 6, 85 nobis. 6, 104 Deiot. 23. Phil. 7, 2 non ut pareret et dicto audiens esset. rep. 1, 61 uni. div. 2, 138 imagines . . . nobis. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 4 nam in disputando coiecit illam vocem C. Pompeius (-o *codd.*) omnes oportere senatui dicto audientes esse. *cf. eiusdem Pompei verba* 8, 8, 9. CAES. Gall. 1, 39, 7 cum castra moveri ac signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites. *cf.* 1, 40, 12 quibuscumque. 5, 43, 3. BELL. Afr. 32, 9 inimicis adversariisque. 57, 3 regi. NEP. Lys. 1, 2 imperatoribus. Iph. 2, 1 duci. Dat. 2, 3 regi[s]. Ages. 4, 2 iussis. LIV. 1, 41, 5 interim Servio Tullio iubere populum dicto audientem esse. *cf.* 4, 26, 9 senatui. 5, 3, 8 nec plebs nobis dicto audiens atque oboediens sit. 8, 32, 3 cum . . . pareant . . . ei (*dictatori*) consules, aequum censeas necne ⟨ei *add. Madvig*⟩ magistratuum dicto audientem esse. 29, 20, 1 praetori. 37, 51, 5 pontifici. 38, 46, 14. 40, 42, 10. 41, 10, 7 consulis imperio dicto. QVINT. inst. 3, 6, 31. 7, 1, 14 minus. ALF. dig. 4, 8, 50. 44, 7, 20 domino. VLP. dig. 1, 1, 19 pr. velut si dixerit frugi bonum *servum* dicto audientem. *cf.* 28, 4, 1, 3. PAVL. dig. 25, 2, 21, 1 domino. PORPH. Hor. epist. 1, 16, 17 tibi. ITIN. Alex. 28. 42. EPIT. Alex. 78 W. regi praedicto ⟨dicto⟩ audientes iussit esse. HYG. fab. 120 p. 104, 5 sacerdoti. SVLP. SEV. chron. 1, 6, 6 parum. *cf.* 16, 7. AVELL. p. 701, 24 pertinacia, quae nec dictum audiens existit. *nota:* IREN. 4, 2, 6 principes tui indicto audientes sunt (ἀπειθοῦσιν. VVLG. infideles). 16, 3 affligebat indicto audientes. *cf.* dicto audientia, indicto audientia.

X *i. q. exaudire (praesertim preces, sim.), non audire solum, sed etiam annuere:* *de diis:* *cf.* ISID. diff. 1, 23 inter audire et exaudire: quod tam boni quam mali audiuntur, exaudiuntur tantum boni. CIC. Pis. 43 in quo di immortales meas preces audiverunt. ad Q. fr. 1, 3, 9. VERG. Aen. 4, 220 talibus orantem dictis arasque tenentem audiit omnipotens. *cf.* 4, 612. 9, 627. 10, 423. 463 audiit (-it *R*) Alcides iuvenem (*antecedit*: te precor, Alcide, coeptis ingentibus adsis). 11, 794 audiit et voti Phoebus succedere partem mente dedit. HOR. carm. 1, 2, 27 prece qua fatigent virgines sanctae minus audientem carmina Vestam. *cf.* 2, 18, 40 *Charon* levare functum pauperem laboribus vocatus atque non vocatus audit. 3, 21, 4 *Diana,* quae laborantes utero puellas ter vocata audis. 4, 13, 1 audivere . . . di mea vota. carm. saec. 34 supplices audi pueros, Apollo, siderum regina bicornis audi, Luna puellas. LYGD. 3, 28 at si, pro dulci reditu quaecumque voventur, audiat a[d]versa non meus aure deus. PROP. 4, 7, 22 foederis heu taciti, cuius fallacia verba, non audituri diripuere Noti. 4, 11, 5 te licet orantem fuscae deus audiat aulae (*i. Orcus*). OV. am. 1, 3, 4. fast. 5, 68 citavi non audituri numina magna (*sic plerique*, vana *nonnulli*) Iovis. Pont. 4, 9, 129 LIV. 6, 23, 12. 10, 7, 5 preces minus audirent. SEN. Herc. O. 294. 1300. Oed. 571 audior . . ., rata verba fudi. LVCAN. 5, 779 quod si sunt vota deisque audior. CALP. ecl. 2, 57 VAL. FL. 1, 341. 5, 405. 6, 292 HOMER. 83. STAT. silv. 3, 2, 50 audimur. Theb. 2, 247. 3, 551. 4, 519. 6, 638. 7, 736. 9, 820. 12, 485 Ach. 682. MART. 1, 99, 5 audit vota deus precesque nostras. TAC. ann. 3, 36 neque a dis nisi iustas supplicum preces audiri. *cf.* 13, 57 propius. PLIN. paneg. 10 FLOR. 2, 26, 16. APVL. Socr. p. 132 Oud. facilius me audierit lapis quam Iuppiter. PS. APVL. Ascl. 41. TERT. orat. 15 deus scilicet non audiat paenulatos, qui tres sanctos . . . exaudivit. *cf.* 17. AVSON. 319, 57 optinui auditaeque preces. LACT. inst. 6, 13, 1 temptari te a deo crede, ausis dignus audiri. *cf.* PS. LACT. mort. pers. 1, 1 orationes. HIER. epist. 12 Phariseus adrogans spernitur, et humilis publicanus auditur. VVLG. gen. 16, 11 afflictionem (ἐπήκουσε τῇ ταπεινώσει). *saepius.* II par. 7, 12 orationem (ἤκουσα τῆς προσευχῆς). *saepius.* Ioh. 9, 31 scimus . . ., quia peccatores deus non audit. 11, 41. 42 AVG. civ. 8, 21 p. 352 D. DRACONT. Rom. 10, 193 iam grates audita loquor. *de hominibus:* CIC. Att. 15, 1ª, 4 istam . . . auditam a te esse omnino demiror. VERG. Aen. 4, 439 sed nullis ille (*Aeneas*) movetur fletibus (*Didonis*) aut voces ullas tractabilis audit. LIV. 3, 58, 5 trium tribunorum preces. 4, 9, 6 postulatum. 30, 14 nec eorum, cum more patrum iurati repeterent res, verba sunt audita. 29, 18, 1 et nos queri religio . . . cogat et vos audire. 32, 33, 4 postulata. SEN. Med. 514 supplicem. Herc. f. 523. TREB. Claud. 5, 2 rogantem Aureolum. AMM. 22, 5, 4. HIER. epist. 14, 2 qui rogantem contempseras, forsitan audies obiurgantem. 16, 1. VVLG. gen. 42, 21 dum deprecaretur nos et non audivimus (οὐκ εἰσηκούσαμεν αὐτοῦ). exod. 7, 22 induratum est cor Pharaonis nec audivit eos. *cf.* 8, 15. 9, 12 *saepius.*

XI *i. q. subaudire:* a *proprie:* NAEV. com. 34 et asseri (*i. ianuae*) laudes ago . . ., quod praeter quam vellem audiebam hoc mihi ennius (eminus *vulg.*; *locus corruptus*). PLAVT. Cas. 574 sed uxorem ante aedis eccam. ei misero mihi, metuo, ne non sit surda atque haec audiverit. :: audivi ecastor cum malo magno tuo. CATVLL. 67, 41 saepe illam audivi (*ianua*) furtiva voce loquentem solam cum ancillis haec sua flagitia. OV. trist. 1, 1, 29 et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet. SEN. dial. 5, 22, 2 audierat omnia Antigonus, utpote cum inter dicentes (-em *codd.*) et audientem palla interesset . . . et 'longius', inquit, 'discedite, ne vos rex audiat' (*cf. infra* exaudisset). LVCAN. 6, 513 coetus audire silentum . . . non superi, non vita vetat *magae.* b *translate* audiri *t. t. gramm. i. q. subaudiri animo, mente suppleri:* QVINT. inst. 9, 3, 58 'stupere gaudio Graecus': simul enim auditur 'coepit'. *cf.* 8, 5, 12. DIOM. gramm. I 94, 13 'hic Lucanicus', auditur botulus vel apparatus. PORPH. Hor. carm. 1, 17, 9. 2, 16, 27 extrinsecus hic audiendum 'quatenus'. 2, 19, 17. 3, 11, 45. carm. saec. 11 et hic ex superiori audiendum 'precamur'. sat. 1, 5, 45. 1, 9, 37 epist. 2, 1, 78. DON. Ter. Phorm. 1 extrinsecus. *cf.* 354 Hec. 23 Eun. 346. SERV. Aen. 8, 397 'tum quoque' bis audiendum. *cf.* 9, 613. georg. 4, 483 (*cf.* ecl. 3, 30. Aen. 2, 26 subaudire).

XII 1 male audire *i. q. male dicta audire, increpari, vituperari, tum mala fama, mala existimatione uti; v. Kirchhoff, Jahrb. f. Philol. suppl. 28, 24:* GLOSS. V 644, 44 (Non. 142, 12) male audiam: male dicta feram. *v. Otto, Sprichwörter s. v.* malaudio: *cf. p. 1291, 8 et 15.* CAECIL. com. 24 audibis male, si male dices (-is *codd.*) mihi (*cf.* PLAVT. Pseud. 1173 contumeliam si dices audies). TER. Phorm. 359 si erum insimulabis malitiae, male audies. CIC. de orat. 2, 277 Opimius consularis . . . male audiret *in altercatione. cf.* 305 quid? si, quom pro altero dicas, litem tuam facias aut laesus efferare iracundia, causam relinquas, nihilne noceas? in quo ego, non quo libenter male audiam, ... Verr. 2, 118 quae Romae magna cum infamia pretio accepto edixeras, ea sola te, ne gratis in provincia male audires, . . . sustulisse video. *cf.* 4, 134 quod illorum (*magistratuum*) culpa se minus commode audire arbitrarentur. Cael. 38 vicinum eius mulieris miraris male audisse, cuius frater germanus sermones iniquorum effugere non potuit. Tusc. 5, 116 erat surdaster M. Crassus, sed aliud molestius, quod male audiebat. Att. 1, 18, 5 Palicano . . . os ad male audiendum cotidie

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praebeat. *cf.* 6, 1, 2 PVBLIL. N 41 nullo (-um *cod.*) in loco male audit misericordia. PS. SALL. in Tull. 1, 1 ut, si quam male dicendo voluptatem cepisti, eam male audiendo (*sic codd. novic.*, dicendo *antiqui*) amittas. NEP. Dion 7, 3 insuetus male audiendi non animo aequo ferebat, de se ab iis male existimari, quorum paullo ante in caelum fuerat elatus laudibus. OV. trist. 5, 11, 3 indolui, non tam mea quod fortuna male audit. SEN. contr. 2, 6, 9 ne aliena luxuria male audiam (malaudiam *codd.*). 7, 1, 8 falso crimine (*sc. cum pirata dicitur*). 7, 3, 9 Cicero male audiebat tamquam nec Pompeio certus amicus nec Caesari, sed utriusque adulator. VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 a Thrasippo amico inter cenam sine fine convicio laceratus ita et animum et vocem ab ira cohibuit, ut putares satellitem ⟨a⟩ tyranno male audire. SEN. dial. 7, 13, 2 male audit, infamis est. benef. 2, 17, 7 male audire solet faenerator, si acerbe exigit. 5, 7, 4 tam alieni corporis leno male audit (malaudit *N*), quam sui. clem. 2, 5, 2 scio male audire a p u d imperitos sectam Stoicorum. MART. 2, 56, 1 uxor tua ... male audit immodicae foedo crimine avaritiae. QVINT. inst. 12, 9, 9 quod facientibus etiam male audiendi praesumenda patientia est. *cf.* 12, 10, 13 ab ipsis inimicis. decl. 275 p. 125, 11 diu. 296 p. 172, 10 impune. 298 p. 179, 20 desidiā. 300 p. 183, 13 male audire plerumque iudicum nimia severitas solet nec umquam in convicium nisi asperae sententiae veniunt. 372 p. 410, 1 male audire et crudelitatis quoque reus fieri. 377 p. 419, 2 cessant etiam familiaria adulescentiae crimina et ne in scortis quidem reus male audio. TAC. dial. 18 Ciceronem a Calvo male audisse tamquam solutum et enervem. hist. 1, 10 palam laudares, secreta male audiebant. APVL. apol. 3 falsa vituperatione gravari ... cum male audiunt, impendio commoveantur, quamquam exinde ut male facere coeperunt, consueverint male audire. *cf. ibid.* posse se merito increpari. enimvero bonus et innoxius quisque rudis et imperitas auris ad male audiendum habens. LACT. opif. 1, 2 philosophi sectae nostrae ... quamvis nunc male audiant castigenturque vulgo. MACR. sat. 2, 2, 6 Galla nuptā. *cf.* 2, 3, 10 levitate ... inmerito. *nota*: OPTATVS 3, 4 p. 84 si auditus facit reos, tenemus vos socios, quia s i m i l i t e r (*sc. male*) audistis. *active*: TER. Hec. 600 sine me obsecro hoc effugere, volgus quod male audit mulierum. 2 b e n e audire *i. q. bene dicta, laudationes audire, laudari, bona fama, existimatione gaudere, florere; cf. cluere, κλύειν*: TER. Phorm. 20 benedictis si certasset, audisset bene (*subauditur*: dicta). CIC. leg. 1, 50 innocentes ... et verecundi sunt, ut. fin. 3, 57 esse ... hominis ingenui et liberaliter educati velle bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris. *cf.* 4, 62. Att. 6, 1, 2 qui me idcirco putent bene audire velle, ut ille male audiat. *cf.* 10, 8, 9 recte facere et bene audire volt. ad Q. fr. 1, 1, 3 si te ipse vehementius ad o m n e s p a r t e s bene audiendi excitaris. PVBLIL. B 40 bene audire ⟨...⟩ alterum patrimonium est. VVLG. II Macc. 14, 37 vir amator civitatis et bene audiens (σφόδρα καλῶς ἀκούων). CORP. III 10000 (*Dalmatiae*) a bonis ⟨h⟩omin⟨ibus?⟩ audivi⟨t⟩ bene. 3 *inde etiam sine adverbio i. q. cluere, laudari, appellari; v. Sittl, lokale Versch. p. 119. Süss, Acta semin. Erlang. 143*: HOR. sat. 2, 7, 101 at ipse subtilis veterum iudex et callidus audis. epist. 1, 7, 38 saepe verecundum laudasti, rexque paterque audisti coram. 1, 16, 17 tu recte vivis, si curas esse, quod audis. AETNA 75 vatibus ingenium est: hinc audit nobile carmen. PLIN. paneg. 73 *posteri* a principibus suis exigent, ut eadem audire mereantur, et illi, quod non audiant, indignabuntur. *cf.* 75 quae facere et quae debeant audire, si faciant (*antecedit* iter ad bonam famam). *ibid.* nova merearis, nova audias. APVL. met. 2, 9 nisi capillum distinxerit, ornata non possit a⟨u⟩dire. *cf.* 6, 9 vilis ancillae filius nepos Veneris audiet. 10, 35 Cenchreas pervado, quod oppidum audit quidem nobilissima[e] colonia[e] Corinthiensium. TERT. pudic. 8 licet enim filius audiat et Iudaeus et maior. pall. 2 p. 922, 8 et solus *Iordanis* audiebat. SCHOL. Iuv. 6, 136 magnam dotem adtulit, inde pudica audit (*cf.* CORP. X 2584 (*Puteolis*) mortu⟨a⟩ *coniunx* in infinito in⟨com⟩parabilis a⟨udit⟩). HIER. epist. 64, 6 qui (*dominus*) audit in psalmo: 'tu es sacerdos *eqs.*'. *cf.* 65, 2. CLAVD. 1, 61 soli ... merentur victores audire. PAVL. NOL. epist. 13, 2 p. 85, 5 neque videar de neglegentia tui serus audisse. *passive*: STAT. Theb. 4, 504 cassusne sacerdos audior? DIOM. gramm. I 484, 3 epos dicitur Graece ..., Latine paulo communius carmen auditur. I 474, 9 metrum tripliciter auditur: ... bioticon ... poëticon ... commune. IORD. Rom. 310 multarum uxorum unus maritus auditur.

synonyma: *ad I*: recte auribus uti. *ad II 1 d*: attendere. *ad II 4*: auscultare, cognoscere, exaudire, auribus percipere, aurem inclinare, verba suscipere, vocibus vacare. *ad III 1 a*: auditur: fama est, nuntius venit, vulgatur. *ad III 2*: nosse. *ad IV b*: animum advortere, intentum esse. *ad V a*: auris utendas dare. *ad V b*: aurem intendere; attendere; spectare (*in theatro*). *ad V e*: discere. *ad VI 1 a*: admittere, aures praebere. *ad VI 1 b*: de causa cognoscere, interrogare, cognoscere. *ad VII 1*: cognoscere, in notitiam accipere, noscere. *ad VI 2*: scire. *ad VI 3*: cognitus, percelebratus sermonibus, notus, pervulgatus. *ad VIII 1*: intelligere. *ad VIII 2*: accipere. *ad VIII 3*: probare, credere. *ad IX 1*: obtemperare, sequi. *ad X*: exaudire. *ad XI b*: subaudire. *ad XII 1*: male dicta ferre, male existimari, castigari.

opposita: *ad I 1*: surdum esse. *ad II 1 d*: scire, cognoscere; cernere, tangere, videre; legere; respondere. *ad II 3*: adloqui. *ad III 1*: scire, nosse, meminisse, cognoscere. audiri: inclutum, notum esse; experiri. *ad III 2*: videre, inspicere. *ad III 4*: comperta, reperta, nota. *ad V a*: recitare. *ad V e*: docere. *ad VI 1*: neglegere; in cassum loqui. *ad VII 1*: quaerere, exquirere, invenire. *ad IX 1*: imperare, iubere. *ad X*: deprecari. *ad XII 1*: male dicere; laudibus efferri.

adverbia, quibuscum saepissime coniungitur: attente, bene, benigne, clare, comiter, commode, cupide, diligenter, facile, frequenter, gratanter, graviter, intente, libenter, liquide, male, modeste, neglegenter, oportune, parum, parumper, patienter, perstudiose, secure, studiose, subtilius, superbe, surde, tolerabilius.

composita: abaudire, exaudire, inaudire, obaudire *et* oboedire, peraudire, praeaudire, subaudire. *Sinko.*

Audioveus, -ī, *cogn. barb.* GREG. TVR. Franc. 10, 14 Audioveo (et Seudeveo *A 1*, Audoeno *D 1. 3. 5. 12*) episcopo *Andecavorum*. *cf.* Audoenus *et* Audovius. *Diehl.*

Audiricus *v.* Audericus.

audītio, -ōnis *f. ab* audire. *vox orationis solutae inde a* CIC. 1 *s e n s u s a u d i e n d i*: DIOM. gramm. I 420, 20 tenui sono auditionem acuens. APVL. Plat. 1, 14 oculorum acies ... auditionem ... aëriae naturae participem aëris nuntios percipere sonoros. TERT. anim. 18 p. 326 (*ex Plat. Phaed. p. 65 B*) habetne veritatem aliquam visio et auditio (ὄψις τε καὶ ἀκοή) hominibus, an non? HIL. in psalm. 54, 3 ipse (*deus*) extra auditus non potest esse naturam et qui ubique hunc in nobis sensum auditionis operatur. *translate*: CANON. Migne 56, 725[B] sicut mecum recolit memorialis auditio vestra. 2 *a c t u s a u d i e n d i*: *sine obiecto*: CIC. de orat. 2, 131 subactio autem est usus, auditio, lectio, litterae. PLIN. nat. 26, 11 sedere ... in scholis auditioni operatos. QVINT. inst. 2, 2, 11 *exercetur* auditione iudicium. *cf.* 10, 1, 10 multa lectione atque auditione adsequi nullo modo possumus, cum omnem sermonem auribus primum accipiamus. AVREL. ad Front. p. 79, 11 N. auditionis omnem iam voluptatem consumps[e]i. PANEG. 3, 5 p. 105, 24 cum mihi auditionis tuae divina dignatio eam copiam tribuit, ... praedicavi. GRILL. rhet. p. 601, 18 velut gradum sibi auditionis dicendi subtilitate perficiens. HIL. in psalm. 2, 44 *Saba* Salomonis sapientiam audiens nonne infidelitatem et incuriam praesentium auditione peregrina damnabit? ITALA III reg. 18, 26 (Lucif. Athan. 1, 17) et non fuit istis vox neque auditio (καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις. VVLG. non erat ... qui responderet). AVG. in psalm. 58 serm. 2, 1 *sermonem* sic accipiatis, ut sit fructus in auditione vestra. *cum obiecto*: CIC. fin. 5, 42 *pueri* fabellarum auditione ducuntur. de orat. 2, 131 *orator*, qui est versatus in rerum vel usu vel auditione et cogitatione. SEN. epist. 108, 35 auditionem philosophorum lectionemque. AVREL. ad Front. p. 14, 2 N. ita adfectus est auditione eorum, *quae dicta sunt*. GELL. 9, 4, 5 qui eos (*libros*) lectitabit, ne rudis omnino et ἀνήκοος inter eiusmodi rerum auditiones reperiatur. AVG. de duab. anim. 11 p. 66, 3 post eorum auditionem. in psalm. 139, 15 p. 1813 gaudium tibi sit in auditione dei. serm. ed. Mai 16, 1 auditio *vocis divinae* ... nostra seminatio. *t. t. de oratione, recitatione*: SEN. contr. 9, 3, 14 *Cassius Severus* ⟨ab⟩ auditione eius (*Sabini Clodii*) cum rediret. suas. 3, 6 una nos ab auditione Nicetis ad Messalam venisse. *ibid.* ab novi (*sic Burs.*, agnovit *codd.*) hominis auditione venientem. GELL. 3, 13, 4 an digna auditio tanto properantium studio foret. 14, 1, 2 quod eius meminisse potui, egressus ibi ex auditione propere adnotavi (*cf.* SYMM. epist. 1, 15, 1 eventilatam [-latis *nonn. codd.*] auribus nostris auditionis meae fidem ... dictavi). 18, 2, 2 qui ... easdem auditiones eosdemque doctores colebamus. 19, 8, 1 quando erat a magistris auditionibusque obeundis otium. 20, 5, 5 illas ... exotericas auditiones exercitiumque dicendi ... vesperi faciebat *Aristoteles*. APVL. apol. 55 recitari ipsa haec iubebo, quoniam ostendis ... auditione[m] te ista[m] non gravari. flor. p. 64 Oud. ut mihi ad vos venit usus ..., differri auditorii coetum et auditionis coeptum. PS. CYPR. singul. cler. 37 auditiones simplices oboedientia vestra suscipiat. AVG. in psalm. 131, 1 p. 1716 de praeteritis auditionibus. *t. t. in iudicio*: TERT. apol. 9 p. 150 non deesset vobis in auditione custodiarum et damnatione sanguis humanus. COD. Theod. 11, 30, 67 (COD. Iust. 7, 62, 31 pr.) si huiusmodi appellatio suscepta non fuerit, in qua inferiorum iudicum sacra desideratur auditio (*praecedit* appellationem oblatam, in qua ... sacrum auditorium postulatur). 13, 5, 32 (COD. Iust. 11, 6 (5), 6) usitato more habita quaestione ... sub tuae sedis auditione. *cf.* audientia, auditorium. 3 *e f f e c t u s a u d i e n d i*: *i. q. intellegentia*: HIER. hom. Orig. in Is. 6, 3 p. 1127 Vall. bifariam sciens sermonis auditionem. *i. q. oboedientia*: TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 217 dicendo ... hic est filius meus dilectus, hunc audite. itaque ... facta translatio sit auditionis a Moyse et Helia in Christo. COD. Theod. 8, 4, 26 auditionem huius legis intercessione depulsam. 4 *o b i e c t u m a u d i e n d i*: *i. q. nuntius, fama, rumor*: CIC. Planc. 56 ne fictis auditionibus, ne disseminato dispersoque sermoni fortunas innocentium subiciendas putetis. *cf.* Verr. 5, 102 hoc solum auditione expetere coepit, cum id ipse non vidisset. CAEL. Cic. epist. 8, 1, 2 ne tenuissimam quidem auditionem de ea re accepi. CAES. Gall. 4, 5, 3 his rumoribus (*sic β*;

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rebus *α*) atque auditionibus permoti. 7, 42, 2 levem auditionem habeant pro re comperta. QVINT. inst. 5, 7, 5 *testimonia* de auditionibus: non enim ipsos esse testes, sed iniuratorum adferre voces. *cf.* IVL. SEV. rhet. 13 p. 361 in coniecturalibus causis ... proferuntur auditiones, suspiciones ... fama vel opiniones. *id.* 14 p. 362. PS. ASCON. Verr. 3, 1 p. 165. TAC. ann. 4, 11 tradendi ... rumoris causa fuit, ut ... falsas auditiones depellerem. ITALA Is. 52, 7 (Tert. adv. Marc. 4, 13) evangelizans auditionem pacis (ἀκοὴν εἰρήνης). CLEM. ad Cor. 47 audiri stabilitam ... ecclesiam ... contendere contra seniores. et haec auditio non tantum in nobis capuit (*sic*). VVLG. psalm. 111, 7 ab auditione mala (ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς). Ier. 51, 46 veniet in anno auditio. Os. 7, 12 secundum auditionem coetus. Nah. 3, 19 omnes, qui audierunt auditionem tuam (τὴν ἀγγελίαν). *i. q. graecum* ἀκρόαμα: GLOSS. II 223, 29 ἄκουσμα. VITR. 10, 12, 2 musicis auditionibus. CYPR. ad Donat. 16 magis carissimos pascis, si sit nobis spiritalis auditio, prolectet aures religiosa mulcedo. *in* VVLG. *pleonastice i. q.* *v o x*: Iob 37, 2 audite auditionem (ἄκουε ἀκοήν) in terrore vocis eius. sap. 1, 9 sermonum ... illius auditio. Ier. 10, 22 vox auditionis (φωνὴ ἀκοῆς). Hab. 3, 2 audivi auditionem (εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν). *nota*: *i. q. sonus, sonitus*: CONSENT. gramm. V 390, 35 *in tmesi* illas duas partes, quibus circumcincta est *orationis pars*, necesse est sensu atque auditione coniungi, quale est 'septem subiecta trioni' pro septemtrioni. *Sinko.*

auditiuncula, -ae *f. ab* auditio *deminutive.* GELL. 13, 20 (19), 5 laudo te, mi fili, quod in tantula aetate ... auditiuncula ... quadam de Catonis familia aspersus es.

audito, -āvī, (-āre). PAVL. FEST. 28 auditavi (-vitavi *codd.*) saepe audivi. *pertinere videtur ad* PLAVT. Stich. 167 auditavi saepe hoc volgo dicier, *ubi* auditavi *A*, audivi *P* (aut divi *B*), *sed versui prima syllaba deest.* *Ihm.*

audītor, -ōris *m. ab* audire. *vox orationis solutae temptata a* PLAVTO *et* VARRONE *singulis locis, frequentata a rhetoribus inde ab* RHET. Her., *ubi legitur 50^ies; apud* CIC. *88^ies*, PS. SALL. LIV. VITR. *singulis locis*, SEN. *rhet. 18^ies*, VELL. *semel*, VAL. MAX. *ter*, SEN. *8^ies*, SCRIB. LARG. PETRON. PLIN. *mai. singulis locis*, QVINT. *29^ies*, TAC. *7^ies*, PLIN. *min. 9^ies*, SVET. *bis*, FRONTON. *quater*, GELL. *semel*, APVL. *ter. ex poetis*: HOR. (*in hexam.*) *quater*, OV. *semel*, MART. *ter*, IVV. *bis.* GLOSS. ἀκροατής.

1 *is, qui audit*: *quodlibet*: PLAVT. Pseud. 429 homines qui gestant quique auscultant crimina..., omnes pendeant, gestores linguis, auditores auribus. CIC. dom. 64 quod illi (*Decii*) ne auditores quidem suae gloriae, ego etiam spectator meae laudis esse potuissem. TERT. nat. 1, 7 et ille, qui ... prosiluit deferre, non et probare gesti⟨i⟩t, et ille, qui audiit, non et (et non *A*) videre curavit; siquidem par fructus est et delatoris ... et auditoris. orat. 17 deus ... non vocis, sed cordis auditor est, sicut conspector. FRG. Mur. 32 non solum visorem sed (*lege*: se et) auditorem, sed et scriptorem omnium mirabilium ... profitetur *Iohannes.* IVL. VAL. 1, 15 iam te paterno nomine usurpabo, cuius adeo libens fueris auditor. VVLG. num. 24, 4 dixit auditor sermonum (ἀκούων λόγια) dei (*cf.* 16 Iob 31, 35). sap. 1, 6 scrutator verus ... et linguae ... auditor (τῆς γλώσσης ἀκουστής). Rom. 2, 13 non ... auditores legis (οἱ ἀκροαταὶ νόμου) iusti sunt apud deum, sed factores (ποιηταί). *cf.* Iac. 1, 22. 23. 25. PAVL. NOL. epist. 13, 4 p. 87 fidei pater et repromissionis beatae primus auditor. AVG. civ. 2, 26 p. 92 D. quod malum geritur, omnes convocat spectatores, quod bonum dicitur, vix aliquos invenit auditores (*cf.* serm. ed. Mai 5, 3). SVLP. SEV. Mart. 2, 8 iam tum evangelii non surdus auditor. LEO M. serm. 43, 4 p. 284 *deus* humanarum precum misericors et iustus auditor. *t. t. de eis, qui audiunt* *o r a t o r e m*: *cf.* audientes *sub* audio *V d.* CIC. part. 3, 10 auditorum eam (*causam*) genere distingui: nam aut a u s c u l t a t o r modo est, qui audit, aut d i s c e p t a t o r, id est rei sententiaeque moderator (*cf.* QVINT. inst. 3, 4, 6). MART. CAP. 5, 447 auditoris ... sunt genera tria: unum eius, qui secundum aequitatem aliquid statuit, et is est perpense i u d e x; aliud eius, qui honestate vel utilitate incerta dubius alienae sententiae persuasionem inexplicabilis d e l i b e r a t o r expectat; tertium genus eius est, qui facti honestatem vel turpitudinem libera aestimatione perpendit: hunc a e s t i m a t o r e m convenit nominari. RHET. Her. 1, 4, 6 *principium orationis* ita sumitur, ut attentos, ut dociles, ut benivolos auditores habere possimus (*cf.* 1, 2, 2). 1, 3, 4 *principio* animus auditoris constituitur ad audiendum. *sic saepissime sing. collective*: RHET. Her. 1, 4, 7. 8. 1, 5, 8. 1, 6, 9. 10. 1, 7, 11. 1, 10, 17. 2, 18, 27. 2, 27, 43. 2, 30, 47. 2, 31, 50. 3, 6, 12. 3, 9, 17. 3, 10, 18. 3, 12, 22. 3, 13, 23. 24. 3, 14, 24. 3, 15, 26. 4, 11, 16. 4, 12, 18. 4, 15, 22. 4, 16, 24. 4, 17, 25. 4, 26, 36. 4, 28, 38. 4, 37, 50. 4, 42, 51. 4, 43, 55. 4, 45, 58. 4, 54, 67. CIC. inv. 1, 20 exordium est oratio animum auditoris idonee comparans ad reliquam dictionem. *cf. ibid.* obscurum *causae genus*, in quo ... tardi auditores sunt. *ibid.* auditorem benivolum aut docilem aut attentum. 21 infesti. 22 auditorum persona. 23. 24 mitior. 25 studium. 26. 31. 32. 48. 75. 98. 99. 106 conquestio est oratio auditorum misericordiam captans. 2, 49. de orat. 2, 28 Catulus auditor accessit, cui non solum nos Latini sermonis, sed etiam Graeci ipsi solent suae linguae subtilitatem elegantiamque concedere. 3, 210 non omni causae nec auditori neque personae neque tempori congruere orationis unum genus. part. 15 auditorum aures moderantur oratori prudenti et provido. 29. 72. Brut. 191 Platonem unum auditorem haberet Demosthenes. 192 si auditor ... tamquam equus non facit, agitandi finis faciendus est. 199 praestat ... doctus auditor indocto. orat. 24 semper oratorum eloquentiae moderatrix fuit auditorum prudentia. 71. 122. 188. 208. 209 *oratio composita* detrahit ... actionis dolorem, aufert humanum sensum auditoris (actoris *vel* auctoris *codd.*). opt. gen. 5, 15. Font. 23 ubi discerni *possit* stultus auditor et credulus ab religioso et sapienti iudice. div. in Caec. 42 multitudo. nat. deor. 3, 2 praebebo ... ego me tibi ... attentum contra Stoicos auditorem. Att. 1, 14, 4 quo modo ἐνεπερπερευσάμην novo auditori Pompeio! nat. deor. 1, 17 tu ... nolo existimes me adiutorem huic venisse, sed auditorem, et quidem aequum, libero iudicio, nulla ... adstrictum necessitate. PS. CIC. in Sall. 8, 22 offendere animos. SEN. contr. 1, 3, 11. 2, 6, 13. 3 praef. 2. 12. 7, 2, 8. 10, 1, 13 Albucius, fastidiosus auditor eorum, quibus invidere poterat. suas. 2, 19 maligni. SEN. epist. 40, 3. 108, 8 PETRON. 3. QVINT. inst. 3, 4, 6 tria ... genera auditorum: unum, quod ad delectationem conveniat, alterum, quod consilium accipiat, tertium, quod de causis iudicet. 4, 1, 5. 4, 2, 31. 4, 5, 6. 6, 1, 28. 8, 2, 19. 21. 9, 1, 25. 9, 2, 5. 65. 78. 9, 3, 27. 9, 4, 10. 29. 62. 63. 10, 1, 48. 10, 7, 16 frequentia. 11, 3, 123. TAC. dial. 20 *volgus* adfluens et vagus auditor. 23 quos ... apud iudicem fabulantes non auditores sequuntur, non populus audit. 32 idque non doctus modo et prudens auditor, sed etiam populus intellegit. PLIN. epist. 1, 13, 5 laudandi ... sunt, quos a scribendi recitandique studio haec auditorum vel desidia vel superbia non retardat. 1, 13, 6 ne videar, quorum recitationibus adfui, non auditor fuisse, sed creditor. 2, 3, 2. 2, 14, 3 auditores actoribus similes, conducti et redempti. 2, 19, 4. 6. FRONTO p. 21, 18 N. APVL. apol. 18 idoneus auditor videtur ad irridendam paupertatem. PORPH. Hor. sat. 1, 10, 9. PANEG. 5, 1 p. 133, 5 *me* maxime orationi imparem ⟨parem⟩ facis, Caesar, auditor. 12, 1 p. 271, 16 senatus. RVT. LVP. 2, 8. 11. 19 OPTATVS 1, 9 p. 10. 4, 5 p. 107 auditorum animis infunditis odia. p. 108 intellectus simplices. AMM. 18, 5, 7 nanctus vigiles sensus. HIER. epist. 52, 8 lacrimae auditorum laudes tuae sint. *cf.* 14 invitus. 69, 2. 74, 3 prudens. 126, 1. in Is. 3, 3 p. 52 Vall. RVFIN. Adamant. 1, 1. 13. *de rhetorum discipulis*: *cf.* audientes *sub* audio *V e.* SEN. contr. 9, 2, 23 *Latronis* discipuli non audiri desiderarent, sed contenti essent audire. initio contumeliae causa a deridentibus discipuli Latronis auditores vocabantur; deinde in usu verbum esse coepit et promiscue poni pro discipulo auditor. 1, 7, 18 Gargonius fuit Buteonis auditor, postea scholae quoque successor. 2, 2, 8. 2, 6, 8. 7, 7, 19. 9, 2, 23. 9, 3, 12 suas. 2, 19. 4, 5. VELL. 1, 16, 4 quid ante Isocratem, quid post eius auditores eorumque discipulos clarum in oratoribus fuit? QVINT. inst. 2, 2, 8 *praeceptor* ipse aliquid, immo multa cotidie dicat, quae secum auditores (audita *B*) referant. *cf.* 2, 5, 16. 3, 1, 13 clarissimus Gorgiae auditorum Isocrates. 3, 1, 18. 10, 2, 21. 12, 11, 21. TAC. dial. 29 ne praeceptores quidem ullas crebriores cum auditoribus suis fabulas habent. PLIN. epist. 2, 14, 9 primus hunc audiendi morem induxit Largius Licinus, hactenus tamen, ut auditores corrogaret. *grammaticorum*: PORPH. Hor. epist. 1, 19, 35 etiam ipsi ⟨sit⟩ ambiendum grammaticos cum suis auditoribus promerendo. *praeceptor, cum discipulos declamantes audiat, et ipse auditor appellatur*: SVET. gramm. 10 Ateius Praetextatus ... declamantium ... auditor atque praeceptor. AVSON. 208, 7 auditor multus praetextaque pubes grammatici nomen divitiasque dedit. *philosophorum*: CIC. de orat. 1, 45 vigebat ... auditor Panaetii ... Mnesarchus et Peripatetici Critolai (-laus *J*) [et] Diodorus. *cf.* 2, 21 *philosophorum* auditores discum audire quam philosophum malunt. 3, 68 Brut. 114. 179. 191. orat. 15 Pericles ... Anaxagorae. *ibid. Demosthenes* frequens ... Platonis. 172 rep. 1, 25. ac. 1, 34 Strato *Theophrasti.* 2, 4 Antiochus Philonis. 2, 126 Cleanthes ... Zenonis. 2, 129. 130. fin. 4, 3 veteres illos Platonis auditores, Speusippum, Aristotelem, Xenocratem, deinde eorum Polemonem, Theophrastum, satis et copiose et eleganter habuisse constitutam disciplinam. 4, 61. 5, 2 hic Speusippus, hic Xenocrates, hic eius auditor Polemo. 5, 14. 54. Tusc. 3, 30 *Euripides* Anaxagorae. 4, 3 *Numa* Pythagorae. 5, 8 Platonis Ponticus Heraclides. 33 *Zenonis* Aristo. nat. deor. 1, 35. 38. 72 div. 1, 6. 46 Ponticus Heraclides ... auditor et discipulus Platonis. 2, 87. off. 1, 90 Panaetius ... Africanum, auditorem et familiarem suum. LIV. 40, 29, 8 adicit Antias Valerius Pythagoricos fuisse vulgatae opinioni, qua creditur Pythagorae auditorem fuisse Numam. VITR. 8 praef. 1 Euripides ... Anaxagorae. VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 Aristoteles ... Callisthenem auditorem suum. 8, 7 ext. 11 *Chrysippum* adtenta cura erudientem auditores. 8, 15 ext. 1 Pythagorae ... veneratio ab auditoribus tributa est. SEN. benef. 1, 8, 1 *Socratis* Aeschines pauper. nat. 2, 26, 6. 6, 17, 3 epist. 10, 1. 52, 13. 108, 6 magnam hanc auditorum partem videbis, cui philosophi schola deversorium (div- *B A*) otii sit. SCRIB. LARG. 97 a Pacc⟨h⟩io Antiocho auditore Philonidis (Philenidis *Ruell*) Catinensis (*medici*). *cf.* PLIN. nat. 29, 6 *Asclepiadis* auditor ... Themison. QVINT. inst. 3, 7, 1. 12, 2, 22 *Pericles* Anaxagorae. TAC. dial. 32 *Demosthenem* studiosissimum Platonis. FRONTO p. 53, 10 N. neque umquam ab eo (*Socrate*) auditores discessere lacerati, sed nonnunquam lacessiti. *cf.* p. 147, 14. p. 180, 22 frequentissimus. GELL. 4, 11, 4 Aristoxenus ... Aristoteli (*sic P*, -lis

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dett.) philosophi auditor. APVL. Plat. 1, 3. 4. LACT. inst. 2, 10, 16 nuper proprium de ea re librum ad Demetrianum, auditorem meum, scripsi. 2, 15, 7 p. 166 Asclepius *Hermae*. HIER. epist. 75, 3 Irenaeus ... Papiae, auditoris evangelistae Iohannis, discipulus. AVG. civ. 8, 2 *quater de Anaximandro, Anaxagora, Diogene, Archelao*. SVLP. SEV. chron. 2, 36, 6. 2, 46, 2 dial. 3, 1, 3. 3, 17, 1 tam studiosis auditoribus cena debetur. OROS. hist. 4, 5, 11 ne ... auditores suos ... terrere potius quam instituere viderentur. *iurisconsultorum*: POMP. dig. 1, 2, 2, 40 Quintus Tubero ille stoicus Pansae (Panaetii? *cf.* CIC. Tusc. 5, 2, 4). 1, 2, 2, 44. 45 Trebatius ... Corneli Maximi. 1, 2, 2, 50. 42 Mucii auditores fuerunt complures. *cf.* LABEO dig. 23, 4, 6, 1 VLP. dig. 33, 7, 12 pr. 33, 7, 12, 7. 39, 3, 1, 6 *de Servii auditoribus*. POMP. dig. 1, 2, 2, 45. *poetarum et scriptorum*: VARRO ling. 6, 1 potius cognationi verborum quam auditori calumnianti geremus morem. CIC. Brut. 191 *Antimachus* cum convocatis auditoribus legeret eis magnum ... volumen suum. Att. 16, 2, 6 eclogarii, quos Salvius bonos auditores nactus in convivio dumtaxat legat. HOR. sat. 1, 1, 80 ergo non satis est risu diducere rictum auditoris. epist. 1, 19, 39 ego, nobilium scriptorum auditor et ultor. ars 100 non satis est pulchra esse poemata, dulcia sunto, et quocumque volent, animum auditoris agunto. *cf.* 149. OV. Pont. 4, 2, 35 quodque legas nulli scribere carmen .... excitat auditor studium. MART. 7, 52, 6 aures non auditoris, iudicis esse puto. 9, 81, 1 lector et auditor nostros probat ... libellos. 12 praef. si quid est ... quod in libellis meis placeat, dictavit auditor. IVV. 1, 1 semper ego auditor tantum? 1, 166 quotiens Lucilius ... infremuit, rubet auditor. SVET. Aug. 86 necubi lectorem vel auditorem obturbaret. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 219 accusato populo et auditoribus. HIL. in psalm. 1, 21 auditoribus neglegentibus et lectoribus incuriosis. AVSON. 400, 1 tegat oportet auditor doctrinam suam. AVG. civ. 14, 23 mihi facillime pudicus et religiosus lector vel auditor ignoscit. SIDON. epist. 1, 11, 4 auctore illo, isto auditore rem textam. 8, 9, 5 materiam, cui non auditor potius, sed lector obtigerit, nihil absentis auctoris pronuntiatio iuvat.

2 *de iudicibus vel potius cognitoribus et disceptatoribus causarum* (*cf.* audio *VIb*): FILASTR. 115, 6 inter hominem et diabolum erat Christus auditor pariter et iudex iustissimus. SYMM. epist. 6, 29 (30), 2 de Atellano quid fieri velimus, amica interveniente quaesivit auditor. AMM. 29, 3, 7 mandare magistris equitum auditoribus. COD. Theod. 11, 31, 7 (*a. 379*) cum primum adiri potuerit sacrae cognitionis auditor (cf. *ibid.* 9 sacri cognitoris tribunal appellatur ... sacri auditorii cognitio debetur). GREG. TVR. glor. conf. 70 p. 789, 10 coniuncti auditores (adiutores *nonn.*) causam discutiunt. NOVELL. Iust. 80, 3 cum institerint auditori litis (τῷ ἀκροωμένῳ τῆς δίκης) aut agricolarum dominis, qui a nobis statuti sunt iudices (ἄρχοντες). LEX Visig. Recc. 7, 5, 1 si contingat illos auditores vel iudices mori, ad quos audientia vel iussio destinata fuerat, aut episcopo ... vel iudicibus vicinis ... negotium terminare liceat.

3 *apud christianos: catechumenus, cf.* audientes *sub* audio *p. 1281, 49 sqq.*: ISID. orig. 7, 14, 7 catechumenus dicitur pro eo, quod adhuc doctrinam fidei audit, necdum tamen baptismum recepit. nam κατηχούμενος Graece auditor interpretatur. TERT. paenit. 6 p. 655 nemo ... sibi aduletur, quia inter auditorum tirocinia deputatur, quasi eo etiam nunc sibi delinquere liceat (*cf.* PS. AVG. symb. 2, 1, 2 tirones dei). CANON. Migne 56, 396^a si qui ... ex animo poenitent, tribus annis inter auditores constituantur. *cf.* p. 396^b. *ibid.* 438^a inter catechumenos habeantur. *Manichaeorum gradus*: AVG. epist. 236, 2 p. 1033 auditorem sane Manichaeorum, non electum se esse confessus est. auditores autem qui appellantur apud eos, et carnibus vescuntur et agros colunt et, si voluerint, uxores habent: quorum nihil faciunt, qui vocantur electi. sed ipsi auditores ante electos genua figunt, ut eis manus supplicibus imponantur. *cf.* conf. 5, 10, 18. *nota auctorem* EXPOS. mundi 32 *reddidisse hoc substantivo graecum ἀκρόαμα*: Laodicia mittit aliis civitatibus agitatores optimos, ... Heliopolis choraulas.... aliquando autem et Gasa habet bonos auditores (*i. ἀκροάματα Riese*).

fem. **audītrīx,** -īcis: PRISC. gramm. III 456, 30 in 'tor' ... desinentia mutant eam in 'trix' et faciunt femininum ut ... lector lectrix, auditor auditrix. *cf.* EVTYCH. gramm. V 455, 30. *Sinko.*

audītōriālis, (-e) *ab* auditorium. AVG. c. Iul. 6, 11, 34 auditoriales scholasticos tangis (2, 10, 37). MAR. MERC. subnot. praef. 4 Caelestius, nobilis natu ... et illius temporis auditorialis scholasticus.

audītōrium, -ī *n.* [*cf. c.* audire, auditor. *Th.*]. GLOSS. II 223, 54 ἀκροατήριον, *et saepius* (*cf.* II 26, 3 ἀκρωτήριον. III 644, 26 πρὸς τὸ ἀκροατήριον ad auditorium. = 115, 22. 23). II 568, 45 auditorium augorium (?). 528, 61 acroasis. V 421, 52 = 430, 35 auditorio scola (-e *altero loco*) legentium. *graece scriptum* NOV. Iust. 50 pr. (*a. 537*) ἐν σάκρῳ αὐδιτορίῳ.

rhetorum, grammaticorum, philosophorum, al.: SEN. epist. 52, 11 quanta ... dementia eius est, quem clamores imperitorum hilarem ex auditorio dimittunt? QVINT. inst. 2, 11, 3 cuius rei gratia plenum sit auditorium (*cf.* TAC. dial. 34 auditorium semper plenum). 2, 21, 21 Gorgias ... adeo rhetori de omnibus rebus putavit esse dicendum, ut se in auditoriis interrogari pateretur, qua quisque de re vellet. 5, 12, 20 eloquentiam, licet hanc ... libidinosam resupina voluptate auditoria probent, nullam esse existimabo. 10, 1, 36 non ... eandem esse condicionem ... litium ac disputationum, fori et auditorii. 10, 1, 79 auditoriis ... se, non iudiciis compararat *Isocrates*. TAC. dial. 9 domum mutuatur et auditorium extruit et subsellia conducit. 10 nunc te ab auditoriis et theatris in forum et ad causas ... voco. *ibid.* in ipsis auditoriis. 29 si quando auditoria intravimus. 39 quantum virium detraxisse orationi auditoria et tabularia credimus, in quibus iam fere plurimae causae explicantur? PLIN. epist. 2, 3, 6 schola et auditorium (*cf.* SVET. Tib. 11). 5, 3, 11 quasi populum in auditorium, non in cubiculum amicos advocarim. 5, 17, 1 in auditorio Calpurni Pisonis (*cf.* 6, 17, 1). 5, 17, 5. 6, 2, 3 in alieno auditorio. 7, 17, 3 quae (*tragoedia*) non auditorium, sed scaenam et actores *poscit*. 7, 17, 13 auditorium ingredimur. 8, 12, 2 domum suam recitantibus praebet, auditoria ... frequentat. SVET. Aug. 85 nonnulla in coetu familiarium velut in auditorio recitavit (Claud. 42). Tib. 11 cum circa scholas et auditoria professorum assiduus esset (*cf.* PLIN. epist. 2, 3, 6). rhet. 30 propria auditoria instituit. APVL. apol. 7 sive in auditorio dissertet, sive in templo preces alleget. 73 basilicam, qui locus auditorii erat. flor. p. 29 Oud. frequentiam tantam, quanta ante me in auditorio philosophi nunquam visitata est. p. 66. 67. 80. 83. 85 utinam mihi pro amplitudine auditorii prolixa oratio suppeteret. CORP. VI 1017 (*aet. Commodi*) statuas III ... dominor(um) ⟨nostrorum pec⟩unia sua posuit, auditorium quo⟨que cum cet⟩eris statuis vetustate corrup⟨tis sump⟩tu suo refecit. PS. CYPR. singul. cler. 14 p. 189, 1 crepat litibus forum aut resonant litteris auditoria. PANEG. 4, 14 p. 125, 27 auditorio huic ... te ... praeficere decrevimus, cuius eloquentiam ... habemus ... compertam. LAMPR. Alex. 44, 4 rhetoribus, grammaticis ... salaria instituit et auditoria decrevit. MAR. VICTOR. rhet. p. 201, 23 expositio ... thematum, quae in auditorio dicuntur. SERV. Aen. 1, 185 'totum auditorium habet scholasticos', hoc est plenum est auditorium scholasticis; 'omne auditorium habet scholasticos', id est omnia auditoria. COD. Theod. 13, 3, 6 (*a. 364*) novum instituat auditorium. AMBR. Hel. 12, 45 philosophi auditorium disputantis ingressus. AVG. c. Iul. 1, 4, 12 introduxi te ... non in alicuius philosophi auditorium, sed in sanctorum patrum ... conventum (*cf.* 5, 6, 24 tanquam in sancto auditorio duobus recitare cupientibus). conf. 6, 7, 11 salutare me coeperat veniens in auditorium meum et audire aliquid atque abire. PS. AVG. serm. 9, 5 obsecro vos, qui auditorio verbi semper adsistitis, patienter audite. GRAMM. VI 275, 11 ars grammatica accepta ex auditorio Donatiani. COD. Theod. 14, 9, 3 pr. (*a. 425, de studiis liberalibus*) intra Capitolii auditorium constituti. 14, 9, 3, 1 habeat auditorium specialiter nostrum ... oratores quidem tres numero, decem vero grammaticos. IOH. ad Senar. 3 ideo hunc oportet prius catechumenorum auditorium introire. DRAC. Rom. 1, 14 barbaris qui Romulidas iungis auditorio (*cf.* 3 *tit.*). ENNOD. dict. 7 *tit.* dictio in dedicatione auditorii, quando ad forum translatio facta est. *ibid.* p. 443, 8 ut campus militem, ... fora causidicum sollicitant ...: ita linguas auditoria exercent. dict. 8 *tit.* 9 p. 452, 19. CASSIOD. var. 3, 52, 7 arithmeticam indicas, auditoriis vacat. 3, 6, 5 in auditorii officina ingeniorum flamma recalente. 11, 40, 3 (*de carcere*) auditoria feralium vocum meliore sorte mutescant. HIST. Apoll. 29 reversa de auditorio (*item rec. alt.* 29 *et* 30, *syn.* schola).

iurisconsultorum, iudicantium (saepe principis), inde i. q. consilium, iudicium (*v. Kubitschek, PW. II 2278*): PAVL. dig. 1, 22, 5 consiliari eo tempore quo adsidet negotia tractare in suum quidem auditorium nullo modo concessum est, in alienum autem prohibetur. 12, 1, 40 lecta est in auditorio Aemilii Papiniani ... iuris consulti cautio huiusmodi. TRYPH. dig. 23, 3, 78, 4 MARCIAN. dig. 40, 15, 1, 4. CALLISTR. dig. 4, 8, 41 si temere auditorium receperit (*i. officium iudicantis*). VLP. dig. 36, 1, 23 pr. Scaevola divum Marcum in auditorio ... iudicasse refert. 4, 4, 18, 1 *Severus et Antoninus* permiserunt in auditorio suo examinari (4, 4, 18, 1 *bis*). 49, 9, 1 ipsum adesse auditorio debere sciendum est. PAVL. dig. 42, 1, 54 qui ad maius auditorium vocatus est, si litem incohatam deseruit, contumax non videtur. COD. Iust. 7, 16, 4 (*aet. imp. Alexandri*) an iure lata sit *sententia iudicis*, in auditorio quaeretur. COD. Theod. 11, 36, 2 (*a. 315*) *qui* alterius auditorii praepropere iudicia poposcerit. 2, 10, 1 (*a. 319*) omnes licentiam habeant, ut quisque ad huius industriae laudem, in quo voluerit auditorio, pro ingenii sui virtute nitatur. 1, 27, 1 (*a. 321*) ut unus ex litigantibus pergat ad supra dictum auditorium (*praeced.* episcopale iudicium). 11, 30, 18 (*a. 339*) ad auditorium gravitatis tuae, cui ad vicem nostram delata iudicatio est, partes pervenire oportet (12, 12, 10 *a. 385*). NOVELL. Valent. III 31, 8 (*a. 451*) ne provinciales ... defensionis inopia ad auditoria sumptuosa venire cogantur. IVLIAN. epit. novell. 38, 166 (*saec. VI*) causarum ... auditorium habere ei concessit. 17, 63 oportet *provocationem* referri in auditorium praefecto praetorio. *cf.* TERT. scorp. 15 regum auditoria et proconsulum tribunalia. EXPOS. mundi 25 Berytus civitas ... auditoria legum habens. VVLG. act. 25, 23 introissent in auditorium cum tribunis (ἀκροατήριον). PS. ASCON. div. in Caec. p. 118 alterius iudicii et non ex auditorio praetoris. *auditorium sacrum*: COD. Theod. 11, 30, 13 (*a. 326*) sacrum auditorium expectari. 11, 31, 4 (*a. 369*) iudicis, qui est in sacro auditorio cogniturus. 11, 30, 44

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*a. 384*) obiecta appellatione ... vel ad nos vel ad cognitorem sacri auditorii ... causa mittatur. CORP. VI 1678 Acilio Glabrioni Sibidio ... sacri auditorii cognitori, fori huiusce inventori et conditori. SYMM. epist. 2, 30, 1 cur enim speravi contumeliam sacri auditorii vindicandam? (2, 30, 2). 2, 44 cum sacro auditorio eadem causa competeret. 8, 17 ad sacri auditorii cognitorem. rel. 38, 2 iudex. 38, 3 decreto. 40, 1. 5. 41, 6 (*bis*). COD. Theod. 11, 30, 64 (*a. 412*) cognitores. 11, 30, 67 (*a. 423*) in qua (*appellatione*) vel tuae amplitudinis vel urbanae praefecturae sacrum auditorium postulatur. COD. Iust. 7, 62, 38 (*a. 529*) in sacro auditorio (*cf.* 7, 62, 37, 2 commune auditorium florentissimorum sacri nostri palatii procerum). NOVELL. Iust. 50 pr. (*a. 537*) *supra p. 1295, 76.* IVLIAN. epit. nov. 22, 87 (*saec. VI*) proconsul talem appellationem recipiat et sacrum habeat auditorium. *nota*: CENS. 15, 6 p. 29, 26 *eloquentia*, quam provinciarum ... tribunalia, omnes praesides noverunt, quam denique urbs Roma et auditoria sacra mirata sunt. AVSON. 419, 45 ne fastigium auditorii sacri offendam.

i. q. auditores: PLIN. epist. 2, 18, 2 frequenti auditorio inter se coram multis ordinis nostri clare iocabantur (*cf.* SVET. Claud. 41 cum primum frequenti auditorio commisisset, aegre perlegit *historiam*. VITA Iuv. diu ne modico quidem auditorio quicquam committere est ausus). 4, 7, 2 ipse nuper adhibito ingenti auditorio librum ... recitavit. APVL. apol. 73 mox auditorio misso. flor. p. 29 Oud. si qui ... ex illis lividulis splendissimo huic auditorio velut quaedam macula se immiscuit (*syn.* consessus). p. 64 differri auditorii coetum et auditionis coeptum coegit. *cf.* p. 61 cur ... multos dies a conspectu auditorii afuerim. SVLP. SEV. dial. 3, 1, 5 maturavimus frequens auditorium facere de tanta materia locuturo. *cf.* TAC. dial. 34 (*de foro*) auditorium semper plenum, semper novum (*i. novi auditores*) ex invidis et faventibus. *nota*: SVLP. SEV. dial. 3, 1, 1 surgendum est. nam, ut vides, et Postumianus instat et hic presbyter, qui hesterno auditorium amisit (*i. audiendo non adfuit, audire non potuit quae heri dicta sunt*), expectat, ut quae de Martino ... in hodiernum diem explicanda distuleras, debitor sponsionis evolvas. *sententia obscura in titulo sepulcrali* CORP. VI 29129 per quos culpari solemus cavete, quoniam auditoria et adventi⟨c⟩i proximi est. legite.

audītōrius, -a, -um [*cf. c.* audire, auditor. *Th.*]. VINDIC. med. 34 *aurium dolorem fieri* fluentis humoris acrioris causa per auditorias cavernas ... transeunte humore in loca vulnerata. CAEL. AVR. chron. 2, 3 tit. de auriculae dolore atque humoris fluore per auditorias cavernas. 2, 3, 65 sensuales aurium viae sive auditoriae cavernae, quas Graeci ἀκουστικοὺς πόρους appellant. 2, 3, 67 circa fines auriculae, hoc est circulatim auditoriam cavernam habentes. CASS. FEL. 28 p. 44 aurium dolores efficiuntur ... ex lavacris frigidis aut aqua in ipsa caverna auditoria irruenti. *Ihm.*

audītrīx, -īcis *v.* auditor. **audītum** *v.* audio.

audītus, -ūs *m. ab* audire. *vox orationis solutae inde a* VARRONE, *ex poetis habent*: PLAVT. *bis*, ACC. *semel*, LVCAN. *bis* (*non faciunt huc supina*: auditu *v. supra s.* audio *III 4*). SERV. Aen. 3, 36 auditus et auditum. *formam acc. plur.* auditos *habet* FVLG. myth. p. 170, 19. ISID. orig. 11, 1, 22 auditus appellatus, quod voces hauriat, hoc est aere verberato suscipiat sonos (*cf.* 11, 1, 46). GLOSS. ἀκοή. auditus auris ἀκοαί ἀκρόασις. [*hisp.* oido. *M.-L.*]

1 *sensus, facultas audiendi*: RHET. Her. 2, 5, 8 num quid aliquo sensu perceptum sit, aspectu, auditu, tactu, odoratu, gustatu. CIC. nat. deor. 2, 144 semper patet; eius enim sensu etiam dormientes egemus. Tusc. 3, 41 *voluptates*, quae auditu e⟨t⟩ cantibus *percipiuntur*. *cf.* 4, 20 delectatio *est* voluptas suavitate auditus animum deleniens. VITR. 5, 3, 6 vox ... *est* spiritus fluens aeris e tactu sensibilis auditu. PLIN. nat. 1 ind. 7, 22. 10, 88. nat. 2, 14 sensus ... visus ... auditus. 6, 181 Nilus praecipitans se fragore auditum accolis aufert. 7, 52. 80 auditus unum exemplum habet mirabile, proelium. quo Sybaris deleta est eo die, quo gestum erat, auditum Olympiae. 168. 189. 8, 88. 114 aures acerrimi auditūs. 9, 18. 10, 192. 193 pisces ... auditūs nec membra habent nec foramina. 11, 7. 68. 137 *avibus* cavernae ad auditum. 23, 59 tarditatem aurium gargarizatione purgat et transitum auditus aperit. 85 gravitatem auditus discutit. 24, 87 harundinum lanugo inlata auribus obtundit auditum. 31, 124. MAR. VICTORIN. gramm. VI 4, 13 vox est aer ictus auditu percipibilis (ἀὴρ πεπληγμένος αἰσθητὸς ἀκοῇ). MAEC. dig. 36, 1, 67, 3 si auditus capaces sunt *muti*. GELL. 6, 6, 1. 19, 2, 1. APVL. Plat. 1, 14 auditus ... visusque praestantior *est hominibus quam ceteris animantibus* (*cf.* DON. Ter. Andr. 470). TERT. orat. 1 p. 181 dei omnipotentis et conspectum et auditum sub tectis et in abditum etiam adesse. pudic. 19 p. 265. anim. 6 p. 306 incorporalia ostendo corporalibus sensibus subici, sonum auditui. 14 p. 319. 17 p. 323 *saepius*. 19 p. 331. ITALA exod. 23, 22 (Ottob.) si auditu audieris (ἀκοῇ εἰσακούσομαι) vocem meam. IREN. 1, 18, 1. 2, 13, 8 qui dicit eum (*deum*) totum visionem et totum auditum ... non peccat. 2, 31, 2 non enim caecis possunt donare visum neque surdis auditum (*cf.* RVFIN. Adamant. 1, 26 PRISCILL. tract. 11, 144). 4, 39, 1 auris per auditum differentias sonorum scit. SOL. 1, 91 quod (*miraculum*) auditu refutaverant, oculis potitos. PANEG. 4, 20 p. 131 quae difficilius percipiuntur auditu. LACT. opif. 8, 8 vocem ipsam Graeci αὐδὴν vocant ab auditu (*cf.* ISID. orig. 11, 1, 46). 10, 10. 11, 13. PALLAD. 1, 3 purus. HIL. in psalm. 57, 3 obstructo desaevit auditu serpens (*diabolus*). *cf. ibid.* 51, 10. 19. 54, 3 *deus* qui naturam audiendi humano generi impertit, ipse extra auditus non potest esse naturam. trin. 1, 6 sermo dei ... exceptus auditu. ITALA exod. 19, 5 (Lucif. Athan. 1, 3) si auditu audieritis (ἀκοῇ ἀκούσητε) vocem. *cf.* exod. 23, 22 (*ibid.* VVLG. *non reddit* ἀκοῇ). PRISCILL. tract. 10, 137 FAVON. p. 8, 21. 19, 9 nimio sono vocis obtundit. AMBR. Noe 15, 52 auditus audibile audit. HIER. epist. 10, 2 penetrabilis. 39, 2 surdae aures negaverint. VVLG. *saepissime pleonastice*: II reg. 22, 45 auditu auris oboedient mihi (εἰς ἀκοὴν ὠτίου ἤκουσάν μου). *cf.* Iob 42, 5 psalm. 17, 45 Is. 11, 3 Zach. 6, 15 Matth. 13, 14. VVLG. psalm. 50, 10 auditui meo dabis gaudium et laetitiam (ἀκουτιεῖς με). Sirach 13, 16 attende diligenter auditui tuo (συντήρησον καὶ πρόσεχε σφοδρῶς). Is. 28, 19 sola vexatio intellectum dabit auditui (μάθετε ἀκούειν). I Cor. 12, 7 si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus? AVG. civ. 3, 8 auditu acutissimi. 12, 1 serm. ed. Mai 6, 1. 108, 3. 163, 4. MACR. sat. 7, 9, 5 hebetior. *cf.* 7, 9, 16. VINDIC. med. 18 cum in audibilibus *viis virtus sensifica fuerit constituta*, auditus perficitur. MART. CAP. 9, 968. CAEL. AVR. acut. 2, 1, 1 auditus falsitas. CASS. FEL. 28 p. 46 ad tinnitus aurium et ad difficiles auditus. *saepius*. SIDON. epist. 1, 2, 9 mulcet ... cantus auditum. 7, 14, 6 tamquam sus ... non antistet auditu. 9, 13, 3 sollicitus. ORIBAS. syn. 2 add. p. 842 qui auditu aurium gravantur. ISID. diff. 2, 90. 91. *de instrumento audiendi, auribus*: TAC. ann. 4, 65 consultant ..., quonam modo ea plurimum auditu acciperentur. APVL. Plat. 1, 1 olorem ... canore musico auditus hominum deorumque mulcentem. ARNOB. nat. 2, 60 ut infidelium dissiliat et dirumpatur auditus. OPTATVS 3, 12 p. 100, 15 perturbatus erat. FVLG. aet. mund. p. 170, 19 pulsat auditos (*sic codd.*) virgineos ... disponsator. VVLG. II Tim. 4, 4 a veritate quidem auditum avertent. ENNOD. epist. 3, 2, 2 res, quae mentem premit, repudiat quod oblectat auditum. *cf.* 9, 26, 2. 9, 31, 1. PS. DAMAS. epigr. 103, 4 auditumque ... commodat ... precibus. MART. CAP. 9, 905 melodiae ... auditum mirantium conplevere divum. CASSIOD. var. 2, 19, 1 omne, quod iniquum est, clemens exsecratur auditus *regis*. 11, 32 ubi non est iudicis venalis auditus.

2 *actus audiendi*: VARRO ling. 9, 58 dicitur ut surdus vir, surda mulier, sic surdum theatrum, quod omnes ⟨t⟩res ad auditum sunt comparatae; contra nemo dicit cubiculum surdum, ad silentium, non ad auditum. COLVM. 6, 2, 14 *boves* nec auditu nec visu pavidi. *cf.* 29, 1 neque conspectu novae rei neque auditu terretur. 7, 12, 3. STAT. Theb. 12, 171 auditu turbatus ager. QVINT. inst. 11, 3, 40 est ... quaedam *pronuntiatio* ad auditum accommodata. TAC. hist. 2, 59 brevi auditu quamvis magna transibat. ann. 13, 5 quod (*velum*) visum arceret, auditus non adimeret (*v. Wölfflin, Philol. 27, 1869, 114*). TERT. nat. 1, 8 vocis humanae non auditu formarent loquellam. CYPR. unit. eccl. 3 ut surdi auditum gratiae spiritalis admitterent. SOL. 27, 23 auditu assiduo addiscit vocamen *hyaena*. LACT. epit. 28, 11 qui vel auditu aliquid didicerit vel parva lectione cognoverit. ARNOB. nat. 7, 41 si ita ut sunt prompta humanum venia⟨n⟩t ad auditum. AMBR. hex. 6, 8, 44 si interiecti parietes sint, inpeditur aspectus, inpeditur auditus. VVLG. Sirach 42, 1 non duplices sermones auditus de revelatione (ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου ἀκοῆς). I Macc. 10, 7 legit epistolas in auditu (*i. ita ut audiret,* εἰς τὰ ὦτα) omnis populi. Rom. 10, 17 ergo fides auditu (ἀκοῆς); auditus autem per verbum Christi. *cf.* Gal. 1, 23 tantum autem auditum habebant (ἀκούοντες ἦσαν). 3, 2. 5. MACR. sat. 1, 24, 21 ut auditu vestro recreer. 7, 1, 9 rerum talium capiuntur auditu. MARELL. chron. II p. 93, 484, 3 mutus, quod sine humano auditu ... didicerat. COD. Theod. 16, 5, 6, 1 ab ipso ... aboleantur a⟨u⟩ditu *prodigia sectarum*. CASSIOD. var. 1, 37, 1 homicidii facinus primus detestetur auditus (*i. cum primum auditur*). BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 20 orationis continuatio atque alterius auditus et intellegentia. BENED. reg. 67 ne quis forte subripueri[n]t in via visus aut auditus malae rei aut otiosi sermonis. *in iudicio*: COD. Theod. 12, 1, 2, 10 rerum decisio ... nostro auditui sententiaeque servetur. *voluntas audiendi, actus exaudiendi*: CYPR. GALL. deut. 153 auditum tribuat ... caelum ... et tellus ... aures conmodet et sonos receptet. PACIAN. epist. 2, 8 ut auditui nostro largiter imperare dignatus es, benignam rursus vicem praebeto tractatui. RVFIN. Adamant. 5, 6 paululum adhuc mihi auditum praebete. SACR. Leon. p. 378 pium pandas tuae propitiationis auditum. p. 411 praebe supplicantibus pium benignus auditum. SALV. gub. 1, 23 auditum ad preces eiusmodi non habere. *de oboedientia*: AVG. c. Pelag. 4, 6, 13 reluctanti enim prius auditus divinae vocationis ipsa dei gratia procuratur. FVLG. RVSP. praedest. 1, 23, 47 non ex possibilitate naturae neque ex auditu legis neque ex sua voluntate.

3 *obiectum et effectus audiendi*: **a** *i. q. sonus, vox*: ACC. trag. 406 consimilem ad auris cantum et auditum refert. DIOM. gramm. I 439, 12 *modulatio est sermonis* flexus in delectabilem auditus formam. PS. PROB. gramm. IV 47, 11 ruinae casus, fistulae auditus. VEL. gramm. VII 61, 5 intervenit β littera, quae exornaret [et] auditum. APVL. mund. 15 auditus *tonitrus* dum ad aures venit. ITALA Is. 53, 1 (Clem. ad Cor. 16) quis credidit auditui nostro? psalm. 50, 10 (*ibid.* 18) auditui meo dabis gaudium. VEG. mil. 3, 5 cornu ... temperatum arte spirituque canentis flatus emittit auditum. ITALA Hier. in Is. 21, 6. 7 p. 304 Vall. audivi auditum multum. VVLG. Sirach 27, 16 maledictio illorum audi-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tus gravis (λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή). Is. 53,2 quis credidit auditui (τῇ ἀκοῇ) nostro? Ier. 49,14 auditum audivi a domino. *cf.* 23. 51,46. Abd. 1 I Ioh. 12,38 Rom. 10,16. FAVST. REI. epist. 3 p. 172 quomodo ... sacerdos ... dissonis (*sc. gentibus*) unius cordis et pectoris voces in varios dispenset auditus. *de aurium oblectamento*: VVLG. Sirach 32,6 ubi auditus [non] est (ὅπου ἀκρόαμα), ne effundas sermonem. NOVELL. Iust. 105,1 spectaculis universis atque auditibus (ἀκούσμασιν) apertum est theatrum. *de declamatione*: CASSIOD. gramm. VII 214,10 duplex quodam modo discendi genus est, quando ... per aurium praeparatus intrat auditus. *cf.* GRAMM. suppl. praef. p. LX 3 auditus *lectionis fundamentum*. **b** *i. q. fama, rumor*: PLAVT. Bacch. 469 *et* Merc. 903 *v.* audio *sub III 4*. CIC. off. 1,33 si verum est ... — nihil enim habeo praeter auditum (*cf.* 2,56). CVRT. 5,4,10 captivus ... interrogatus ... auditune an oculis conperta haberet. *cf.* 8,9,9 minus celeber. 9,2,15. LVCAN. 8,342 quem Romana regentem horruit auditu. 10,183 quis dignior umquam hoc fuit auditu mundique capacior hospes? TAC. dial. 8 quae (*exempla*) non auditu cognoscenda, sed oculis spectanda habemus. hist. 1,76. SVET. Aug. 21 Scythas auditu modo cognitos. TERT. nat. 2,8 quanti sunt qui norint visu[m] vel auditu[m] Atargatim Syrorum. bapt. 10. scorp. 5 auditum transgressionis auditu devotionis limantes. ITALA Matth. 24,6 (cod. e) bella et auditus bellorum (ἀκοὰς πολέμων, VVLG. opiniones). OPTATVS 3,4 p. 85,1 si auditus facit reos. ITALA Hier. in Is. 52,7. 8 p. 606 Vall. pedes evangelizantis auditum (ἀκοήν) pacis (VVLG. annuntiantis et praedicantis pacem). VVLG. Ezech. 7,26 veniet ... auditus super auditum (ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν). 21,7. IOS. Cassiod. c. Ap. 1,46 ex auditu quaedam pauca componentes. 2,14 credens auditui seniorum. SERM. corp. Vind. 21 p. 272,22 ab auditu malo liberati. ENNOD. epist. 1,14 p. 26,1 ne in ancipiti de profectione vestra animus meus pependisset auditu. 2,15 p. 56,9 inauspicato nobis incolumitatis vestrae nuntius accessit auditu. NOVELL. Iust. 61,1,2 plurima ... ex primo mox auditu (ἐκ πρώτης εὐθὺς ἀκοῆς) delinquuntur. IORD. Get. 11,68 nec nomen Romanorum auditu noverant. GREG. TVR. Franc. 6,36 p. 276 gavisus auditu. *nota* CARM. epigr. 383,5 hic quoque inauditu sentiet, *v. s.* inauditus. *Sinko.*

Auditus, -a *cogn.* CORP. V suppl. ital. 489 (*Atriae*) Q. Accius Aco (?) P. f. Q. n. Auditus. VI 22672 Flavia Audita. *Diehl.*

Audius, -a *nom. gent., cf.* Avidius. *tituli Osci ap. Planta, Gramm. n. 36a* (*Pompeis*) Mz. Avdiis ... kvaizstur. 13 (*prope Potentiam*) Ἀϝδειες Στα⟨...⟩ κϝαισ⟨τορ⟩. CORP. VI 34578 Audiae Petroniae. IX 217 (*in reg. II*) L. Audius L. l. Philogenes. 263 (*Gnathiae*) L. Aud. Verus aed. i. d. X 857b (*Pompeis*) A. Audius A. f. Rufus IIvir (*cf.* 917). 1048 (*ibid.*) Audia L. l. Statia. 1403d, 1, 11 (*Herculanei*) M. Audius Saturninus. 7379 (*in Sicilia*) C. Audi Veri. INSCR. Ephem. epigr. VIII p. 11 n. 49 (*Brundisi*) Audius Marianus. CORP. IV suppl. 151 (*a. 62*) C. Numitori Audi Bassi. XI 5457 (*Asisi*) Audiae Hygiae. III 218 (*Cypri, a. 198*) per Audioum Bassum procos. provinc⟨iae⟩. Ὀδίου Βάσσου. 14203[5] (*in Achaia*) ⟨Π⟩όπλιος Αὔδιος Μανίου. CORP. inscr. Att. III 1089 (*saec. I*) Λούκιος Αὔδιος Ἀλέξανδρος. *adi.* **Audiānus**. fundus Audianus *Pompeis* CORP. IV suppl. 138. *cogn.* Audiānus. COD. Iust. 8,53,18 *impp. Diocletianus et Maximianus* ... Audiano (*a. 293*). **Audiēnus**, -a *nom. gent.* CORP. VII 33298 (= 7818) L. Audienus L. l. Menophilus. 33299 (= 7823) Audiena L. l. Iucunda. 12805 Sexto Audi⟨eno ...⟩ Fortunato. IX 4873 (*Trebulae Mutuescae*) Sex. Audienus C. l. 5283 (*inter Asculum et Cupram*) P. Audieno Q. f. Fab. Capitoni. XI 6251 (*Fani Fortunae*) d. m. C. Audiéni C. f. Veri C. Audienus Sedatus ... filio. **Audēius**, -a *nom. gent.* CORP. IX 1752 (*Beneventi*) M. Audei M. l. Filodami. 1753 (*ibid.*) d. m. Audeiae Sabinae ... Iustianus Aug(ustorum) lib. maritus. **Audacius**, -a *nom. gent.* CORP. VI 32916 Audac. Victor. XIII 10010, 222 (*in vasculis Gallicis*) Audaci. Audac. 223 (*item*) T. Audaci. XII 5686, 108 (*in vasculo*) Audaci. INSCR. Rhen. 420t (*fragmentum tituli*) Audacia. VII 749 Fortun⟨ae⟩ Audac. Romanus (centurio) leg. VI .... **Audacilius**, -a *nom. gent.* CORP. VI 1058, 4, 93 (*a. 210*) T. Audacilius Optímus *vigil.* XI 5723 (*Tufici*) T. Audacilio T. fil. Ouf. Epaphr⟨o⟩dito. **Audatī** m(anu) *in vasculis* CORP. XIII 10010, 224. III 15216, 21, 3. *cf.* Αὐδάτα *nom. mul. Illyricum* (Athen. 13, 557c). **Audasius**, -a *nom. gent.* SVET. Aug. 19 *coniuratio* L. Audasi, falsarum tabularum rei ac neque aetate neque corpore integri .... Audasius atque Epicadus Iuliam filiam *Augusti* et Agrippam nepotem ex insulis, quibus continebantur, rapere ad exercitus ... destinarant. CORP. VI 200, 3, 7 (*a. 70*) P. Audasius Polybius. 12804 P. Audasius (*mulieris*) l. Stéphanus Lamyrini benevolae suei. IV suppl. 81, 10 ⟨·⟩ Audasi Hylae. X 8223 (*Capuae*) ⟨? Au⟩dasia Apate. V 3503 (*Veronae*) C. Audasius Boduaci f., Audasia C. f. Paula. 3504 (*ibid.*) M. Audasio Suavi. 3505 (*ibid.*) M. Audasius m. l. Titurus. 5150 (*Bergomi*) L. Audasius L. l. Licinus. 5749 (*in agro Mediolaniensi*) d. m. Audasiae Q. f. Cales Q. Audasius Acmazon VIvir Aug. ... pater. 8879 (*inter Cremonam et Brixiam*) Audasia (*mulieris*) l. Clara. VIII 1886 (*in prov. procos.*) C. Audasius C. f. Pap. Succedens IIvir ..., Audasi Pomptinus, Primitius Ianuaria patr⟨ono⟩. *iidem homines* 1910; *v. etiam* 1911 (*ibid.*) Audasia Charitu ..., Pomptinus mar(itus) eius. 7255 (*in prov. Numid.*) C. Audasi⟨...⟩.

Audenius, -a *nom. gent.* CORP. VI 1056, 2, 57 (*a. 205*) Audeni Felix *vigil* (*vocativo*). 1058, 1, 12 (*a. 210*) C. Audenius Iustus *vigil.* VIII 3445 (*in prov. Numid.*) Audenia Facunda. *cum his nominibus conferas* Volcius, Volceius, Volcacius, Volcasius, Volcatius *et* Voltacilius *al.* *Otto.*

Audīus *v.* Audeus.

Audo, -ōnis *nom. vir. germ.* GREG. TVR. Franc. 7,15 Audonem iudicem. CONC. Clipp. (Mon. Germ. leg. III 1) p. 201, 39 ex civitate Aurilianus Audo abbas. CONC. Cabil. (*ibid.*) p. 213,13 Audo episcopus ecclesie Aurilianensis subscripsi. *Diehl.*

Audo⟨...⟩ *nom. gent.* CORP. VII 874 (*periit*) Audo. ⟨Pa⟩ullinus. *Otto.*

Audobertus, -ī *nom. vir. germ.* CONC. Paris. a. 614 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 191,10 ex civitate Sanctonex Audoberhtus episcopus. CONC. Cabil. (*ibid.*) p. 214, 1 Germoaldus abba in vicem Audoberto episcopo ecclesiae Parasiace subscripsi.

Audoenus, -ī *nom. vir. germ.* CORP. XIII 3098 (*apud Andecavos, chr.*) ...⟩ta Audoeni. *idem fort. episcopus qui trad. in parte codd. class. D apud* GREG. TVR. Franc. 10,14 *sub nomine* Audoenus, *in cett. autem codd. appellatur* Audioveus (*v. s. voce*). *cf. etiam* Audovius *et* Audinus.

Audolena *nom. mul. germ.* CORP. XII 2105 (*Viennae*) Audolena. '*titulum propter litteras barbaras saeculo septimo recentiorem censet Allmer*'. XIII 1661 (*apud Segusiavos, chr.*) † in hoc tumolo requiiscit membri bone memorie Audolena bona karetate suam † qui vixit in pace anus XXXVII.

Audolendis *nom. mul. germ.* CORP. XIII 7201 (*Mogontiaci, chr.*) † in hunc titolo requiiscit Audolendis qui † vixit in pace annus III † filiciter.

Audovarius, -ī *nom. vir. germ.* GREG. TVR. Franc. 4, 30 Audovarius (Adovarius *A 1*, Cudovarius *C 1*) *comes Gallus. ibid. trad.* Adovario (*praeter B 5 qui* Audovario).

Audovera, -ae *uxor Chilperici regis Francorum.* GREG. TVR. Franc. 4, 28 *et* 6, 34: *utrobique casu abl. nomine non allato memoratur* 5, 2. 5, 39.

Audovius *nom. vir. germ.* CONC. Autiss. (Mon. Germ. leg. III 1) p. 184, 7 Audovius presbyter subscripsit. *alter eiusdem nominis* 10.

Audulfus, -ī *nom. vir. germ.* VEN. FORT. carm. app. 5,12 Audulfum famulum *Childeberti regis* (6,15. 7,13).

Audurus. AVG. civ. 22, 8 Audurus nomen est fundi (*prope Hipponem regium*), ubi est ecclesia et in ea memoria martyris Stephani. *Diehl.*

avē *vel* **havē** [*salutatio punica* חוה '*vive*' *esse potest, cuius pluralis* avo *legitur ap. Plaut. Poen. 994. 998. 1001. Th.*]. *saepius legitur* have (*passim* habe) *quam* ave, *etiam in titulis, quorum tamen plerique neque bonae sunt aetatis nec litteratorum hominum; antiquissimi, ut videtur,* CORP. I 1072 (= VI 23297) *et* VIII 14967 (*saec. I p. Chr.; cf. p. 1303, 23*) *habent* ave, *cui testimonio concinit quod dicit* QVINT. inst. 1, 6, 21 multum ... litteratus, qui sine adspiratione et producta secunda syllaba salutarit (avēre est enim), *quamquam veram originationem ille non noverat. vulgo igitur tunc pronuntiabant* havĕ (*cf.* MART. 5, 51, 7 *infra l. 84*). *hiatus ante* ave AVSON. 185, 7 ergo commemorata ave. GRAMM. *rite declinari non posse fere omnes repetunt*; CHAR. I 254, 20 *has testatur formas* ave, avete ... aveto tu, aveto ille ... avere te volo et vos et illos (*cf.* DONAT. IV 383, 16 PRISC. II 450,16 CLEDON. V 59, 23 CONSENT. V 370, 12 PHOCAS V 436, 14 GRAMM. suppl. 53, 8 *et* p. XXIX). *accesserunt postea formae* avebo *et* averem PANEG. 11, 29 (*v. p. 1301, 12 et 14*), haveas TREB. Claud. 18, 2 LAMPR. Alex. 7, 6 COD. Theod. gest. in sen. p. 86. *errata* avi CORP. XII 5696, 26 (*in phiala*), havae CORP. VIII 9069. *per notas scripta* CORP. Rhen. 1191 *in fine tituli* a(ve) v(ale). *item* CORP. XIII 6910. IX 761 h(avete).

salutatio advenientis adloquentis vel scribentis (*hic illic imp. quasi subst.*): GLOSS. χαῖρε χαίροις. salutatio. CIC. epist. 8, 16, 4 simulatque 'have' mihi dixit, statim quid de te audisset exposuit. SALL. Catil. 35, 5 *in fine epistulae Catilinae* haveto. OV. rem. 640 nec veniat servus, nec flens ancillula fictum suppliciter dominae nomine dictat 'have'. Pont. 4, 13, 2 Care ... ave. IMP. Aug. epistolae initio (Gell. 15, 7, 3): ave, mi Gai. OBSEQ. 41 puer cum nasceretur, 'ave' dixit. SEN. contr. 10 praef. 10 non inurbane Pacatus rhetor, cum illi (*Moscho*) Massiliae mane occurrisset, schemate illum salutavit: 'poteram', inquit, 'dicere: ave, ⟨m⟩osche'. PHAEDR. app. 21,1 quidam per agros devium carpens iter 'ave' exaudivit .... 9 ostendit sese corvus et supervolans 'ave' usque ingessit. SEN. benef. 6, 34, 3 vulgare et publicum verbum et promiscuum ignotis (-tus *cod.*) 'have' (habe *cod.*) non nisi suo ordine emittitur (*seq.* quorum salutatio urbem concutit). PETRON. 74 subiit igitur alia classis servorum, et illi quidem exclamavere 'vale Gai', hi autem 'ave Gai'. MART. 1, 55, 6 et matutinum portat ineptus 'have' *cliens.* 1, 68, 5 scriberet hesterna patri cum luce salutem, 'Naevia lux', inquit, 'Naevia lumen, have' (*sic T,* habe *cett.*). 1, 108, 10 ipse salutabo decima te saepius hora: mane tibi pro me dicit 'haveto' liber. 3, 5, 10 hos tu ... videris, hoc dices 'Marcus havere iubet'. 3, 95, 1 numquam dicis 'have', sed reddis, Naevole, semper, quod prior et corvus dicere saepe solet. ...iam iam tu prior es, Naevole, vincis, have. 4, 78, 4 nec ulla cathedra est, cui non mane feras inrequietus 'have'. 5, 51, 7 exprimere, Rufe, fidiculae licet cogant, 'have' Latinum,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

'χαῖρε' non potest Graecum. si fingere istud me putas, salutemus. 7, 39, 2 discursus varios vagumque mane et fastus et 'have' potentiorum cum perferre patique iam negaret. 9 praef. have, mi Torani, frater carissime. 9, 7, 2 dicere … reduci tibi … continuis volui quinque diebus 'have' … iam satis est: non vis, Afer, havere: vale. 11, 106, 1 Vibi Maxime, si vacas havere (habere *vel* habuere *codd.*), hoc tantum lege. 14, 73 psittacus a vobis aliorum nomina disco (-cam *pars codd.*): hoc didici per me dicere 'Caesar have'. SVET. Claud. 21 cum proclamantibus naumachiariis 'have imperator, morituri te salutant' respondisset 'aut non'. APVL. met. 7, 5 introgressus 'havete', inquit, 'fortissimo deo Marti clientes'. PANEG. 11, 29 'ave, consul amplissime'. aveo plane, imperator, et avebo. neque enim eventus esse potest optati huius ambiguus, cum is avere m⟨e⟩ iubeat qui iam fecit ut averem (hav- *cod. Vpsal.*). CAPITOL. Pius 3, 3 non dixit 'ave pro consule' sed 'have (habe *Bamb.*) imperator' LAMPR. Alex. 17, 4 salutabatur … nomine, hoc est 'have (ave *Bamb.*) Alexander'. VOPISC. Aurelian. 4, 7 vitulum natum … purpurantibus maculis, ita ut haberet in latere uno 'ave ⟨imperator⟩', in alio coronam. quatt. tyr. 13, 2 'ave … Auguste'. TREB. Claud. 18, 2 adclamavit senatus 'Claudi, dux fortissime, haveas (hab- *codd.*)'. LAMPR. Alex. 7, 6 adclamatum est … 'Antonine haveas (hab- *codd.*)'. AVSON. 154, 5 dicendum amicis est have (habe *Voss.*) valeque, quod fit mutuum. 406, 3 dic ero meo ac tuo ave atque salve plurimum, *o libelle.* 406, 105 aveque dicto dic vale (413, 28). OPTATVS 4, 5 p. 108, 5 ne 'ave' dicant cuiquam nostrum. QVEROL. p. 8, 4 tot hominibus hac atque illac have dicere. p. 51, 9 ave, mi Querole. HIER. in Matth. 10, 11 quod graece dicitur χαῖρε et latine 'ave'. VVLG. Matth. 26, 49 *Iudas* accedens ad Iesum dixit 'ave Rabbi' et osculatus est eum. 27, 29 genu flexo ante eum illudebant ei dicentes 'ave, rex Iudaeorum' (Marc. 15, 18 Ioh. 19, 3). 28, 9 Iesus occurrit illis dicens 'avete'. Luc. 1, 28 ingressus angelus ad eam dixit: 'ave gratia plena, dominus tecum'. II Ioh. 10 nolite recipere eum in domum nec 'ave' ei dixeritis. qui enim dicit illi 'ave', communicat operibus eius malignis (*de* VVLG. *codicibus nihil habeo compertum,* ITALA *dat* have *vel* habe *hisce locis* Matth. 26, 49 *et* Luc. 1, 28 Cantabr. Fuld., Matth. 27, 29 Vercell. Veron. Brix. Fuld., *praeterea* cod. Claromont. *habet* havete Philem. 4, 4, *ubi* VVLG. gaudete). BARNAB. 1, 1 havete (χαίρετε) filii et filiae. MACR. sat. 2, 4, 29 occurrit ei (*Augusto*) inter gratulantes corvum tenens, quem instituerat haec dicere 'ave Caesar victor imperator'. *alius autem corvus addidicerat* ave victor imperator Antoni. *in initio epistularum imperialium saepe, velut* CORP. III 7000 (*Constantini I*) have Ablabi carissime nobis. COD. Theod. 1, 16, 9 have (habe *multi codd.*) Anthime, carissime nobis. 8, 11, 5 have (habe *multi codd.*) Tatiane, karissime nobis. AVELL. 47, 26. 48, 11. COD. Theod. gest. in sen. p. 86 *acclamatum* Fauste, aveas … Paule, aveas. SIDON. epist. 9, 9, 2 'ave' dicto mox 'vale' dicimus. carm. 24, 76 Avito … dicis 'ave', dehinc 'valeto'. ENNOD. opusc. 3, 46 p. 342, 15 have pater probatissime, have pontifex singularis. EVG. TOL. carm. 92, 2 nostrum percipe laetus 'ave' ac … vale. CARM. de philom. poet. min. V p. 365, 31 psittacus … suo domino 'chaere' sonat vel 'ave'. *inscriptiones variae*: CORP. IV 1983 have L. Pop(idi). 2148 Egloge have. 2071 sodales avete. 3022 ave lud …. 3069 Cal⟨o⟩s ave. 1292 (?). INSCR. Röm. Mitt. VII 1892 p. 17 (*in signaculo Pompeiano*) have. Notiz. d. scavi 1902 p. 401 (*Pompeis*) ⟨Pomp?⟩eianis have feliciter. CORP. X 872 (*in pavimento*) have. 8053ᵇ (*in lucerna*) have. V 8125, 2 (*in anulo*) have dulcis. XI 6715, 8 (*in anulo*) anima have. II 6104 (*in pavimento*) ave salve. XII 5692, 13 (*in anulo*) ave. 5696, 26 (*in phiala*) avi. 5686, 109 (*in vasculo*) ave val(e). III 14183 (*in colle prope theatrum*) havete viatores. χαίρετε παροδεῖται.

usus sepulcralis: *verba fiunt ad mortuum*: CATVLL. 101, 10 accipe fraterno multum manantia fletu atque in perpetuum, frater, ave atque vale. AVSON. 185, 7 ergo commemorata ave (abe *Voss.*) maestumque vocata pro genetrice vale. *ita saepe legitur in titulis sepulcralibus nec tamen admodum, si multitudinem spectas talium inscriptionum; certe saepius adscripti sunt versus. atque abhorret a gravitate elogiorum nobilium nec decet christianos homines (cf. tamen* CORP. XII 1506 *p. 1303, 15); in Africa non saepius usui veniebat quam alibi. usus primarius ita explicandus ut sculptam in lapide voculam qui clara voce, ut solebant, legeret, mortuum adloquendo salutare quasi cogeretur. quare locum habet* ave *plerumque in principio aut in fine tituli. ita antiquissimus* CORP. I 1072 (= VI 23297) D. Octavi D. l. Modiari D. Octavi D. f. Col(lina) Pontia uxsor fruge bona pudica. 'ave'. *id consilium optime perspicitur ubi imperativo ipsi nomen defuncti adhaeret vel ubi* ave *pandit dialogum inter mortuum et viatorem, cf.* CORP. V 7464 positus propter viam, ut dicant praeterientes 'Lolli ave'. suppl. 871, 3 ⟨sal⟩vus sis viator et si quis ⟨le⟩gendo Luxurium salutet 'Luxuri have'. VIII 20394 tu qui ⟨p⟩rae⟨ter⟩is e⟨t⟩ titulos meos legueris d⟨ic⟩: 'ave Amande', erit tibi vita longa. *sic*: CORP. VI 4309 (*inter libertos Liviae titulus recentior*) Amati habe (*nil amplius*). 10083 habe Marce dulcis a⟨nima⟩, adi. proc. summi chor⟨agi⟩. Marcus piissimo patri. 12957 *in fine*: Cresce(n)s have. 14147 have Atimete. dís manibus. L. Calpurnio Atimeto *eqs.* 18777 Furí abe. d. m. Olo Furio Pacato *eqs.* 20578. 21610 ave Luci praerepte matri (*nihil amplius*). 35912 Nicanor have mei amantissume (*nihil amplius*). 36222ᵃ. 36499. XIV 1509 d. m. have Prima sanctissima. 1473 (*fere in fine*) Plari ave. 2828 d. m. C. Iuli Beroniciane dulcissime have, qui dolorem reliquisti nutritoribus tuis *eqs.* IX 3271 d. m. s. have Tedia Fortunata *eqs.* 3473 (*in fine*) have Maximae. X 116. 269. 589. 633 have Septima. sit tibi terra levis; *secuntur versus.* 779. 3186 ⟨Op⟩orine have dulcissime. 4018. 4077. 4413. 6984 C. Iuli Soter have. Coponia Heraclia have (*vix dialogus est*). 7375 P. Alfesi P. f. Salvi have. v. a. XIX. 7411 Herennia C. f. Pollia have. 7432 Publicia Agathia have. Publicius Brutanus d. s. f. XI 6153 have Romana. coniugi bene merenti fecit Strenuus maritus. V 1997ᵃᵈᵈ· have mihi Heracle fili incomparabilis, qui vixit annis *eqs.* 1936 ave Octavi Alexander, qui vixisti annos XXVII. 1209 have Flamini Aeliane (*in altera arcae parte*). 3754 (*in altera parte cippi*) ave anima innocentissima Staedia Paulina. 6133 Amanda have. 6544 ave Melane, ave Laeli, ave (*nihil amplius*). 7047. 7271 Albania Pollens have P. Albani Erotis f(ilia). VIII 2096ᵃᵈᵈ· have Secunda. d. ⟨m⟩. s. *eqs.* 2029. 4256 ave mater Aemilia Vitalis, que ad sup(eros) vix(it) an(nis) *eqs.* 4570. 5260 (*in margine*) Nina have. 5261. 5502 (*in fine*) Saxenti ⟨h⟩av⟨e⟩. 9158 a(nno) p(rovinciae) CCVIII (= *a. 247*). have Secunde, parentibus tuis dulcissime, flos iuventutis *eqs.* 9164 d. m. s. have mi⟨h⟩i Tertulle flore iuventutis ereptus *eqs.* II 1092 Attenia L. l. Anna have. 1871 have Publicia Fortunata ann. XXXVI. h. s. e. s. t. t. l. 3178. 4290. 4419. 6074. XIII 1897 ave Amabilis Gessio tuo karissima. d. m. *eqs.* 2216 (*in coniugum sepulcro*) have Modií, have Gemina. díis manibus et memoriae *eqs.* 6857. VII 470 have (*nihil aliud in lapide mutilo*). III 5959 have mihi Luciliane. Vlp(io) Luciliano medico ordinario *eqs.* 8183. 10372. 14184⁷ (*in initio*) have Irene diis manib⟨us⟩ … χαῖρε Εἰρήν⟨η⟩. 14292 d. m. Vlpia Celerina dulces habe Gorgonio tuo cassissima semper. CORP. VI 24743 havete man⟨es⟩ Pontiae Diony⟨siae⟩. secure fel⟨ix his quiescas sedibus *Bücheler*⟩. X 354 d(i) havet(e) m(anes) Hel(viae) Commode *eqs.* *notabile*: CORP. V 6647 d. m. have Primitiva benigna incomparabilis femina. viva mihi posui. *sine nomine*: CORP. VI 2893 Quiet (?). anima dulcis habe. d. m. s. *eqs.* V 3996 avete anime innocentissime. XIII 7245 ave frater. *nudus imp. in fine vel in initio tituli*: CORP. VI 6436 have. Erotis Boeotiani ossa hic sunt sita. 25011 habe. d. m. Primae filiae pientissimae *eqs.* 27247 (?). X 2538. 3739. 4006 (?). 4027 (?). 7410. V 4063. 4629. 6111. 6143 dis have (*nihil amplius*). XII 1397. III 7095 have *et in graeco* χαῖρε (7161). 12430. 14439. *accedit alia acclamatio*: CORP. VI 6609 *post nomen* have et ⟨vale⟩. 24800 *ante nomina* have dulcis, *post nomina* dulcis vale. IX 761 *post nomina* h(avete) e⟨t⟩ val(ete). 6187 *post nomina* Sextia have et va⟨le⟩. X 2246 *in fine* have salv⟨e⟩. 3258 *post nomina* ⟨have e⟩t vale mater. INSCR. Ephem. epigr. VIII n. 905 Africanus ave et vale. CORP. XI 6577 Vrse homo optime have … Vrse homo optime vale. 6578 mulier optima have, omnium amantissima vale. VIII 21334 sis felix qui dixeris: 'Ammoni have. perpetuo sit tibi terra levis'. VI 33389ᵃ *in fine* ave bene, quiesque sequra. II 3686 *in fine* have et vale. XII 2916 ave Doris, vale Doris *seq. nomina.* XIII 5386 *in lateribus* ave Eusebi *et* vale Eusebi, *in fine* Eusebi have et vale. 6969 *in fine* et ave et vale. III 7868 *post alios versus* have puella multum adq. in aeum vale. *salutatus per* ave *variis responsis grates agit defunctus*: CORP. VI 2335 Bonus Eventus. 'have Victor Fabianus'. 'di vos bene faciant amici et vos viatores. habeatis deos propitios qui Victorem publicum Fabianum … non praeteritis, salvi eatis, salvi redeatis, et vos, qui me coronatis vel flores iactatis, multis annis faciatis'. Victor Fabianus fecit sibi *eqs.* 9024 'have Sophro' ⟨dicit viator⟩; 'et vos viatores ⟨havete' dicit Sophro⟩ Aug. lib. proc. 'non pr⟨aeteritis me, immo⟩ me coronatis mult⟨is floribus⟩'. 11252 (*in partibus extraneis*) *ad sin.* 'Auguria, anima dulcis et innocua, have'. *infra* 'valete superi et cuncti cunctaeque valete'. *ad dext.* 'Auguria, innocua anima tua in bono'. 11938 Antistiae L. l. Thaidi. 'anima suavissima habe'. 'bene baleas quisquis es qui me salutas'. 18659 *post nomina* 'Charisi habe'. 'et tu qui leges be⟨ne valeas⟩'. 21848 'Magnia Epagatho, dulcis anima, have'. 'bene valeas qui me salutas' (XIV 1169. III 8177. 8294). 22102 (*in carmine*) 'have dulce nobis nome⟨n …⟩ Stephane … Moschis tua te salutat et D⟨iodorus tuus⟩ et blanda dulcis pupa …'. 'have casta coniunx … have mi Diodore … have pupa blanda … ⟨tuque have puer …⟩ …. 23685 (*in fine versuum*) 'have et vale'. 'quae optas eveniant tibi et tuis'. 25092 (*in fine*) 'have'. 'numquidvis? vale'. 27907 'have Valens'. 'sit tibi felicius'. XIV 439 *sub nomine viri*: 'have Diae'. 'bene valeas quisquis es'. *sub nomine feminae*: 'have Thais'. 'dií tibi bene faciant'. X 1517 d. m. 'have Vettia Sabina'. 'bene valeas quisquis es'. 6616 'have Manlia Anthusa'. 'bene sit tibi qui legis et tibi qui praeteris, mihi qui hoc loco monument(um) feci et meis'. V 1939 d. m. 'Primitiva ave'. 'et tu quisquis es vale. non fueram, non sum, nescio, non ad me pertinet'. Alexander actor coniugi cariss. b. m. 5927 'ave Alcime'. 'bene tibi sit'. d. m. *eqs.* 4654 'h⟩ave Pudens'. G. Minciùs G. l. Crhestus Pudenti. 'val(e). veterius nihil est morte neque utilius'. 7465 (*in fine*) 'P. Pop(ili) Pri(scine) ave'. 'bene voleas (*sic*) quisq(uis) es viator ⟨ne⟩q⟨u⟩e vale(at) qui me amove(rit)'. 8699 'ha-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vete Ser. Iuli Pardala et Iulia Serena filia'. 'et tu quisquis es vale' (XI 6545. III 594). VIII 2841 d. m. 'have Cl(audi)'. 'béne valeas'. *seq. nomina.* 9069 (*a. 320*) d. m. s. 'havae Clodi felix, rarissimae fili, q(uaesturam) r. pub. agens'. 'et tu pater qui me salutas, salvus tran⟨s⟩eas'. XII 3349 'have Naeví'. 'salvos sís quisquis es'. *seq. nomen.* *nota* CORP. VI 3221 'frater have (flave *scheda*)'. 'commen⟨do⟩ tibi delicium nostr⟨um⟩ Militem'. *responsa brevissima*: CORP. VI 6214 *post nomina*: 'have'. 'et tu memineris'. 6573 *in fine*: 'have'. 'vale' (*sic saepe, veluti* IX 771. 2905. X 4961. 4995. V 3466. 6053. II 3490 INSCR. Rhen. 535 CORP. XIII 6910). VI 15373 'Claudia Calliste have'. 'va⟨le⟩as'. XIV 1697 (*post titulum graecum*) 'Valenti Pulveri have'. 'valeas'. VI 21753 'Ma ... hav⟨e⟩'. 'bene va⟨leas⟩' (XI 5530). 28180 'Valeria L. l. Euphrosyni. have'. 'et tu'. bene mer. X 7143 d. m. 'Anni Anthimi homo optume have'. 'have et tu'. V 7935 d. m. 'have Thestyllis'. 'et tu' *seq. nomina* (III 7066). XII 1506 'Stafili pax tecum, in deo have'. 'vale'. III 7584 (*in fine*) 'ave'. 'vale viator' (12478. 12501). *mortuus dicto* ave *respondet aliae salutationi vel soli nomini lecto*: CORP. VI 10081 (*in fine*) Nicys: 'sodales havete'. 24600 D. Pomponius Bassus. 'have Gemella colliberta mea'. 25548 *post nomina*: 'amice have et vale, ego hic situs sum'. XIV 1399 *in fine*: 'havete'. X 2723 *in fine*: 'tu qui legis have et vale'. 2752 *in fine*: 'dulcis vale mater, perí', dicit filia, 'dulcis vale'. 'ave et tu'. VIII 14967 (*saec. I ineuntis*) Q. Annaeus ... Faventinus ... h. s. e. víxit honeste. 'et tu ave'. II 5304 'avete vos viatores et bene valete'. III 371 *in fine*: havete transitores. balete transitores. 756 *in fine*: viator⟨e⟩s havetis. 7527 *in fine*: have viator. 7987 *in principio*: 'ave viator'. d. m. Antoniae *eqs.* 8183 (*cf.* Jahreshefte österr. Inst. VI 1903 Beibl. p. 33) havete trasientes. 12490 *in fine*: 'ave v⟨i⟩ator e⟨t⟩ vale'. 2277 *in fine*: 'amici optimi avete et valete'. felix lapis (*? sic schedae*). *liberius concepta*: CORP. VI 6492 ossa Nícenis híc sita sunt. 'superi vivte (*sic*) valete, infrí havete, recipite Nicenem'.

synonyma: salve, vale. *cf. etiam* εὐτύχει εὐψύχει εὐστόργει *in graecis nec non in latinis usurpata titulis.* V.

Avectius, -ī *nom. Gall.* LIVI per. 141 Chumstinctus et Avectius tribuni ex civitate Nerviorum.

Vlpius **Avedíur**. CORP. III 14417[2] (*in Moesia inferiore*). *Diehl.*

Avedius, -a *nom. gent.*, *cf.* Avius *et* Aveidius. CORP. X 562 (*Salerni*) C. Avedio⟨...⟩ Avedia⟨...⟩ coniugi. XI 6341 (*Pisauri*) Aurelio Iuliano veterano Avedia Marcellina coniugi. *cf.* Avedo.

Avedo *cogn.* CORP. V 4304 (*Brixiae*) M. Secundi Avedonis. *cf.* Avedius. *Otto.*

? **avedone** *v.* verbascum. GLOSS. III 630, 37. *Ihm.*

Avedonnāco *v.* Aunedonnacum.

Avega, -ae. TAB. Velei. 3, 72 (Corp. XI 1147) fundos Avegam Veccium Debelis. 7, 37 saltus Avegam Veccium Debelos.

Avegasius, -ī *nom. barbaricum.* CONC. Carth. a. 411 (Mansi IV 160[a]) Avegasius episcopus Tuccaborensis.

Aveha, -ae *dea barbarica.* INSCR. Bonn. Jahrb. 94, 154 (*prope Coloniam rep.*) Ahveccanis Avehae et Helivesae Sexti Val. Peregrin. et Val. Felicio fratres ex reditu ipsarum l. p. Muciano et Fabiano cos. (*a. 201*). *Diehl.*

ăveho, -vexī, -vectum, -ere *ab* a *et* vehere. *v.* NOT. Tir. 41, 98. 99. 100. GLOSS. II 235, 50 ἀποβαστάζω aveho (abeo *cod.*). IV 23, 21 ave⟨h⟩it exportat. 427, 15 avectos exportatos (*glossa Vergil.*, *item* 486, 50 avexere portaverunt. 486, 51 = V 269, 59 avexerat exportaverat). 23, 59 avexit: secum adduxit vel asportavit. V 530, 50 ave⟨h⟩at secum ducat (*glossa Terent.*). PRISC. gramm. III 47, 30 ab m vel u loco consonantis incipientibus solet in compositione praeponi 'a', ut 'amendo, ... aveho'. *inde a* PLAVTO, *rarius in prosa oratione* (*inde a* CAES., *deest apud* CIC. *aliosque, frequens apud* LIV.).

asportare, abducere, amovere homines, res; saepius additur unde vel quo vel utrumque; passiv. tamquam dep. (navibus, curru, equo) etiam sine ablativo, maxime apud poetas: PLAVT. Bacch. 948 is Helenam avexit (abduxit *P*). Rud. 862 eam hinc abduxti (avexti *Acidalius*)? :: non avexi. :: cur negas? :: quia pol provexi: avehere non quivi miser. 63 conscendit navem, avehit (auenit *codd.*) meretriculas. 326 in navem ascendit, mulieres avexit. Cist. 579 'avecta est', inquit, 'peregre hinc habitatum'. :: ... :: quo avecta est, eo sequemur. Men. 27 Tarentum avexit s e c u m ad mercatum simul (Bacch. 574 amicam secum avexit ex Samo. Pseud. argum. II 7 TER. Ad. 653. 654. VERG. Aen. 2, 179 curvis secum avexere carinis. VAL. MAX. 7, 3, 8 eos continuo secum ad oppugnandum Karthaginem avecturus. IVST. 20, 2, 14. AMM. 14, 11, 16 *ministros* secum [26, 8, 12 *p. 1304, 31*]. 29, 5. 36 HYG. fab. 42 p. 70, 15. 198 p. 126, 17. *cf.* SEN. Med. 975 tuum ... corpus hinc mecum aveham). PLAVT. Men. 33 puerum tollit avehitque Epidamnium (Epidamnum eum *Seyffert*). Poen. 72 ille qui surripuit puerum, Calydonem avehit. Mil. 938 hinc Athenas avehat (habeat *codd.*; *item apud* ACC. trag. 370 habeam *codd. pro* aveham, *apud* LIV. 5, 40, 9 habens *pro* avehens). 114 invitam mulierem in Ephesum advehit. ubi amicam erilem Athenis avectam scio (*cf.* argum. I 1 meretricem Athenis Ephesum miles avehit). Men. 1113 inde. 1115 quom te pater a patria avehit. CATVLL. 64, 132 sicine me patriis avectam ... ab oris ... deserto liquisti in litore, Theseu? CAES. or. frg. Suet. Iul. 66 nave impositos quocumque vento in quascumque terras iubebo avehi. VERG. Aen. 1, 512 ater quos aequore turbo dispulerat penitusque alias avexerat (averterat *P*, GLOSS. *p. 1303, 56* exportaverat) oras. 2, 43 creditis avectos hostis? (GLOSS. exportatos). CIRIS 290 capta atque avecta. PROP. 1, 2, 20 avecta externis Hippodamia rotis. 4, 8, 15 huc mea detonsis avecta est Cynthia mannis. OV. am. 1, 10, 1 ab Eurota Phrygiis avecta carinis. LIV. 5, 40, 9 plaustro coniugem ac liberos avehens (*v. p. 1303, 81*). 31, 43, 5 equites ... Aegyptum avexit (vexit *cod. Bamb.*). 9, 4, 1 domum e castris est avectus (9, 27, 11 a suis. 38, 42, 7 Carthaginem). 27, 16, 3 citato equo ex proelio (34, 20, 8 ad cohortes). SEN. Med. 197 redeo: qui avexit, ferat. 191 vade veloci fuga monstrumque saevum ... avehe (Ag. 997). Thy. 235. MELA 3, 43 ubi ille interceptos ... catulos citus coepit avehere. LVCAN. 7, 723 avehit inde Pompeium sonipes. 6, 363 nec fortior undis labitur avectae pater Isidis. VAL. FL. 1, 783 leves niger avehit umbras portitor. 1, 328 avecti timuissem vellera Phrixi. SIL. 4, 316 Tyrias retro pavor avehit alas. 6, 240 victorque catervas longius avectas afflatus peste premebat. 14, 526 parat hostili resoluta puppe receptos avehere et paribus pelago diducere ab armis. 12, 266 avehitur raptim *Hannibal* discrimine leti turbatus cursumque ... ad castra capessit. 17, 382 nunc instanti raptum *Hannibalem* avehe leto. STAT. Theb. 6, 188 seu fera seu duras avexit pastor ad aras. TAC. ann. 1, 59 quorum tot manus unam mulierculam avexerint. 6, 34 post avectam Medeam. hist. 4, 18 Labeo ... in Frisios avehitur. 5, 3 regem id genus hominum ... alias in terras avehere iussum. SVET. Iul. 71 *iuvenem* lectica sua avexit. Tit. 8 *hos* in asperrimas insularum avehi *imperavit.* FRONTO p. 237, 21 N. delphinus excipit, sublimem avehit *Arionem.* IVST. 32, 3, 15. AMM. 16, 12, 51 quocumque avexerit ventus *nautas.* [26, 8, 12 ut sequentem uxorem sagittarum nube defensam averteret (aveheret *Petschenig*) secum (*cf. supra p. 1303, 71 sqq.*).] HYG. fab. 98 p. 92, 14 quam Alexander Paris avexerat (*cf. supra p. 1303, 65*). *nota*: HYG. fab. 50 p. 58, 7[a] quibus (*apro et leone*) ille Alcestim in coniugium avexit (51 p. 58, 2[b] in coniugio. 42 p. 70, 15 *Theseus Ariadnen* in coniugio secum habiturus avexit). [CLAVD. rapt. Pros. 3, 265 *leg.* advexit.] CAES. Gall. 7, 55, 8 frumenti quod subito potuerunt navibus avexerunt, reliquum ... corruperunt. LEX Caes. Alf. dig. 39, 4, 15 ne quis ... cotem ex insula Creta fodito neve eximito neve avehito (*sic Pithoeus recte ut videtur*, avellito *trad.*). VERG Aen. 11, 205 corpora partim multa virum terrae infodiunt avectaque partim finitimos tollunt in agros (SEN. Med. 975). LIV. 5, 51, 9 sacra in ruina rerum ... alia terra celavimus, alia avecta in finitimas urbes amovimus ab hostium oculis. 7, 19, 8 praedaeque partem in Caeritum fines avectam (*cf.* TAC. ann. 16, 2 paratam praedam adveherent, *ubi* aveherent *Ernesti.* AMM. 28, 6, 13 praedas ⟨avexerunt?⟩). 31, 45, 7 praedam ornamentaque urbis. 38, 9, 13 sublata omnia avectaque. 45, 33, 4. SEN. Herc. O. 1225 totumque lentus sanguinem avexit vapor. TAC. hist. 4, 53 reliquiae delubri in paludes aveherentur. [ann. 16, 23 statuas et picturas evehere, *ubi Nipperdey aliique* avehere, sevehere *cod.*] SVET. Galba 4 *simulacrum Fortunae* gremio suo Tusculum ... avexit. VLP. dig. 18, 6, 4, 2 vino ... per aversionem vendito finis custodiae est avehendi tempus ... certe antequam ad vindemiam fuerint dolia necessaria, debet avehi vinum (*syn.* tollere). TERT. anim. 56 p. 389, 22 quam vanum, ut anima corporis iusta sustineat, quasi aliquid ex illis ad inferos avehat? VIR. ill. 35, 9 pecuniam Proserpinae avehere temptavit. AMM. 29, 5, 36 sarcinas specierum, quas avexerat secum (*cf. supra p. 1303, 71 sqq.*). *Ihm.*

Avēia (Aveia Vestina) *opp. Vestinorum, tribu Quirina; cf. Hülsen, PW. II 2280.* PTOL. 3, 1, 52 Οὐεστίνων ... Ἀουΐα. TAB. Peut. 5, 5 Aveia. RAVENN. p. 280 Abeia. SIL. 8, 518 pascuaque haud tarde redeuntia tondet Aveiae (Avellae *codd.*). *hoc nomen quadratarius incidere debuit* CORP. VIII 3884, 3, 5 (*a. 197*) Q. Concordius Q. f. Aven. Verecundus Vest. *in* VI 2490 (*periit*) L. Cornelio Firmiano Q·R AVILA veterano ... *legendum videri* Quir(ina) Aveia *recte monuit Mommsen.*

adi. **Avēiās**, -ātis. LIB. col. I grom. p. 228 ager Aveias (*trad.* Veios) ea lege est assignatus qua et ager Amiternus. CORP. IX 5016 curatori kal(endarii) Aveia(tis). Aveiates, -ium: CORP. IX 3627 praef(ectus) Aveiat(ium). 4206 patrono decur(ionum) et po⟨p⟩(uli) Aveiat(ium) Vestinor(um). 4207 patrono Aveiatium Vestinorum. 4208 patrono Aveiatium.

Aveidius *nom. gent.*, *cf.* Avius *et* Avedius. CORP. VI 34583 Aveidius Terminalis et Ceciliae Quitae coiuci.

Aveienius *v.* Avienius *sub* Avius.

Avēius, -a *nom. gent. cognatum videtur cum* Avius *et* Aveia Vestina; *cf. etrusc.* la. avei (CORP. inscr. etrusc. I 4201) *al.* CORP. VI 2381a, 3, 5 (*a. 154*) S. Aveius S. f. Qui⟨(rina)...⟩. 12806 Sex. Aveio Longinae l. Schino Aveia Pithusa contubernalis fecit. IX 3533 (*Furfone*) Aveíae T. f. Iustae ... T. Aveíus Probus pater. 3614 (*Aveiae*) L. Aveío (mulieris) l. Hebeno seviro Aug. Aveia (mulieris) l. Hellas. 3643 (*ibid.*) Aveie⟨...⟩. 4525 (*in agro Amiternino*) Aveia L. l. Stati⟨a⟩. 4707 add. (*Reate*) P. Aveius Ap. f., Aveia P. l. Sura, C. Aveius P. f. Quír. XII 5148 (*Narbone*) C. Aveio Severo. VIII 336 (*in prov. Byzac.*) Q. Aveius ⟨...⟩na. *Otto.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fl. **Aveldiū**. TAB. Peut. 6, 4 *in Apulia inter Bardulos et Turenum mare influit.* *Diehl.*

Avelēnsis *adi. declinatum a nomine eius oppidi Hispani quod nunc dicitur* Avila; *cf. Hübner, PW. II p. 2280.* CORP. II 3050 (*in Hispan. Tarracon., ubi nunc est Avila*) Q. Coron. Q. Coron. Verni f. Quir. Bar. Avel. *ipsum opp. memoratum videtur* HYD. chron. II p. 15, 13 Priscillianus ... A v i l a episcopus ordinatur. *a simili gentis nomine tracta videntur* **Avellicus** *et* **Avelicus**: CORP. II 5875 (*in conventu Carthaginiensi*) Hispanus Avellicus (*periit*, Avelicus *plerique*). 5350 (*in conventu Emeritensi*) Avelicus. *Otto.*

Avelicus *v.* Avelensis. **Aveliemeris** *cf.* Vuillimeris.

Avelis, -is *rex Numidarum.* AVSON. 409, 18 Illibanum Numidamque Avelim Parthumque Vononem. *Diehl.*

Avelius, -a *nom. gent., cf.* Avellius. CORP. IX 3171 (*Corfini*) Aveliae Q. f. Priscae Severiae Severae. V 7823 (*Monoeci*) M'. Avelio M'. f. Fa⟨l.⟩ Paterno ... M'. Avelius M'. f. Marcellus et Comisia Tranquillina parent(es) filio.

Avella, Avellānus *v.* Abella. **Avelliānus** *v.* Avellius.

Avellicus *v.* Avelensis. **Avellīnum, Avellīnās** *v.* Abella.

Avellius, -a *nom. gent., cf.* Avelius. CORP. VIII 9422 (*in Mauret. Caes.*) Avellius Flaus. 19141 (*in prov. Numid.*) Avellia Vrbana ... C. Avellius Hospes. 19142 (*ibid.*) ⟨.⟩ Avellius D⟨o⟩natus ... Q. Avellius Vrbanus. **Avelliānus** *cogn.* CORP. III 6580, 2, 22 (*Alexandreae, a. 194*) (centuria) Octavi Avelliani. *Otto.*

āvello, -volsī (-vulsī), *rarius* -vellī, -volsum (-vulsum), -ere *ab* a *et* vellere. GLOSS. II 240, 47 ἀποσπῶ avello decerpo evello evagino divello vello. 26, 2 avellit ἀποσπᾷ ἐκτίλλει. 404, 35 περισπῶ ἀπό τινος ⟨ἀνδρ⟩ός distringo avello. IV 23, 23 expellit. 209, 23 tollit. 23, 4 eradicavit, extra⟨h⟩it. V 531, 16 abellere auferre (*glossa Terent.*). 530, 26 abelli separari (*glossa Terent.*). IV 484, 18 abrumpi, tolli (*cf.* V 442, 3. 562, 17 abrumpi? *trad.* aprum). II 3, 22 avulsus ἀποσπασθείς (*et saepius*). IV 486, 6 separatus, abductus. 209, 24 avulsa subtracta (*alibi* erepta, abstracta vel eradicata, subtracta aut erepta, *trad.* erecta). II 240, 43 ἀποσπασθέν abstractum avolsum. NOT. Tir. 91, 10 avellit. 91, 15 avulsum. *de perfecti forma cf. omnino* vello (*v. Neue-Wagener, Formenlehre III³ p. 418 sq.*): DIOM. gramm. I 372, 13 quaedam verba ... habent perfecta duplicia, ut ... vello vellis vulsi, sed melius velli et avelli (*cf.* PRISC. gramm. II 526, 18 *sqq.*). *traduntur* avellit: PLIN. nat. 2, 204 CLAVD. rapt. Pros. 3, 150. avellerit: GLOSS. V 49, 2 (*Placid.*). avellerat: CVRT. 5, 6, 6. *contra* avulsit: SEN. dial. 11, 5, 4 LVCAN. 5, 594. 9, 765 VVLG. Ezech. 17, 4 ENNOD. epist. 2, 27. avulsisti: TERT. carn. 20. avulserunt: AVG. epist. 134, 4. avulserit: TERT. scorp. 3. avellier: HOR. sat. 1, 2, 104. *legitur inde a* TER. *structurae*: ARVS. gramm. VII 453, 4 avulsum illi (*affert* VERG. Aen. 2, 558) ..., avulsum ab illo (*affert* TER. Eun. 520). *utraque frequens, antiquior cum praep.* ab (*rarius* de, ex *inde a* CIC.), *cum dat. maxime apud poetas, paucis locis cum abl.* (CATVLL. *al.*). *additur* unde: LVCR. 1, 613. 2, 257; ad: VVLG. Is. 7, 6 COD. Iust. 11, 43, 10, 4 (*v. infra p. 1307, 68*). *lectio incerta* ACC. trag. 271 (vellebant *trad.*, avellebant *Bücheler*, vallebant *Ribbeck*). *varia lectio pro* evelluntur: CIC. Cato 71. *pro* evellit: STAT. Theb. 2, 561 (*cf.* PLIN. nat. 9, 109). *pro* revellere: OV. fast. 6, 575. *pro* averrere: LVCAN. 6, 585 (avertere *VG*). *apud* CIC. Tusc. 4, 24 avelli *codd.*, evelli *Wopkens.* [*prov.* avellar. *M.-L.*]

I *proprie*: *avelluntur* *r e s* *ab hominibus vel vi naturali*: CIC. Verr. 5, 110 insistebat in manu Cereris dextra grande simulacrum ... Victoriae: hoc iste e signo Cereris avellendum asportandumque curavit. 5, 48 sigillis avolsis. carm. frg. 3, 46 *altrix* cum pueris flammato fulminis ictu concidit atque avulsa pedum vestigia liquit. div. 1, 112 cum et urbs tota corruit et e monte Taygeto extrema montis quasi puppis avolsa est. Tusc. 3, 12 sive secetur quid sive avellatur a corpore. LVCR. 1, 613 unde neque avelli quicquam neque deminui concedit natura. 3, 563 avolsus radicibus *oculus* (VERG. Aen. 8, 238 *silicem* imis avolsam solvit radicibus. PLIN. nat. 17, 66 radici avellitur planta. 13, 36 ab radice. HIL. in Matth. 5, 11 *infra p. 1306, 56. cf.* AMM. 14, 9, 6 avulsam sedibus linguam). LVCR. 6, 241 disturbare domos, avellere ⟨t⟩igna trabesque. 5, 313 non ruere avolsos silices a montibus altis (*cf.* 315. SIL. 9, 395 silicem scopulo avulsum). 4, 138 videntur ... interdum magni montes avolsaque saxa montibus anteire (VERG. Aen. 2, 608 disiectas moles avolsaque saxis saxa vides. 12, 685 montis saxum ... avolsum vento. 3, 575 avolsaque viscera montis. LVCAN. 6, 34 avolsaque saxa metallis. *cf.* CARM. epigr. *infra p. 1306, 58.* SIL. 4, 522. 601. STAT. Theb. 10, 534 *saxa* avulsa ... moenibus. AVIEN. orb. terr. 1165 saxa iugis avulsa supernis). [LEX Caes. Alf. dig. 39, 4, 15 *v. sub* aveho *p. 1304, 38.*] VERG. Aen. 2, 631 traxitque iugis avolsa ruinam *ornus* (*cf.* SIL. 3, 470). 2, 165 sacrato avellere templo Palladium (*cf.* CIC. *supra l. 56* VAL. FL. 7, 48 SIL. 13, 42. AMM. 23, 6, 24 avulsum sedibus simulacrum. HYG. fab. 120 p. 104, 1). Aen. 10, 659 rumpit Saturnia funem avulsamque rapit revoluta per aequora navem. 9, 488 avolsaque membra (SEN. Herc. O. 827 membra vasta carpit avellens manu. *cf.* 522 CVRT. 5, 6, 5. SIL. 1, 670 avulsa a corpore membra. AVG. epist. 134, 4 membra de corpore). Aen. 2, 558 avolsumque umeris caput (*cf.* OV. met. 3, 727 PLIN. nat. 11, 10. 29, 139 SIL. 11, 319. PLIN. epist. 2, 5, 11 avolsum statuae caput. AMM. 21, 15, 2. 29, 5, 42. 31, 2, 22). Aen. 6, 143 primo avolso non deficit alter aureus et simili frondescit virga metallo (*syn.* decerpere). HOR. sat. 2, 8, 89 leporum avulsos, ut multo suavius, armos, quam si cum lumbis quis edit. OV. met. 2, 351 frondes. 2, 358 truncis avellere corpora temptat et teneros manibus ramos abrumpit. VAL. MAX. 1, 6, 10 e simulacro ... Apollinis per se abrupto capite et ita infixo humi, ut avelli nequiret. CELS. 7, 21, 1 si discisso ventre id (*omentum*) prolapsum forfice praeciditur, cum et emortuum sit et aliter tutius avelli non possit. SEN. Thy. 1038 abscisa cerno capita et avulsas manus et rupta fractis cruribus vestigia (LVCAN. 2, 181 avolsae cecidere manus exsectaque lingua palpitat). Oed. 592 comam. dial. 3, 19, 4 capillos. benef. 5, 8, 5 rerum natura nihil dicitur perdere, quia, quidquid illi avellitur, ad illam redit, nec perire quidquam potest, quod, quo excidat, non habet, sed eodem revolvitur, unde discedit. CVRT. 5, 6, 5 abrupta simulacrorum membra, ut quisque avellerat, trahebat. 9, 1, 32 crus avellere et, quia non sequebatur, ferro amputare. 9, 9, 20 strati erant campi sarcinis, armis, avulsarum tabularum remorumque fragmentis. COLVM. 7, 3, 10 quibus velut hamis inuncata pascentium tergoribus avellitur *lana.* LVCAN. 2, 694 spissis avellitur uncus harenis. 3, 673 avolsasque rotant expulso remige sedes; in pugnam fregere rates. 5, 594 non plura locuto avolsit laceros percussa puppe rudentis. 9, 765 seps stetit exiguus, quem flexo dente tenacem avolsitque manu piloque adfixit harenis (PRISC. gramm. II 527, 4). 8, 12 avolsa cervice (SIL. 5, 417). PLIN. nat. 2, 211 si sint clavi in calciamento, vestigia avelli ... non posse. 10, 163 *urticam.* 17, 67 avolsique arboris stolones vixere, quo in genere et cum perna sua avelluntur partemque aliquam et matris quoque corpore auferunt secum fimbriato corpore. 17, 156 avelli cum sua calce coeptus est *surculus.* 10, 195 non potest petris avelli polypus (*cf.* 31, 124. 9, 85). 8, 139 cocleae .. adhaerentes ... saxis aut etiam iniuria resupinatae avolsaeque, non tamen exeuntes. 20, 95 crustae occupent intus vasa omnia, in quis aquae fervent, ita ut non sit avellere eas; si brassica in his decoquatur, apscedunt. 7, 65 bituminum sequax ... ac lenta natura in lacu ... supernatans non quit sibi avelli, ad omnem contactum adhaerens. 15, 113 duracinis adhaeret corpus ac ligno avelli non quit, cum in ceteris facile separetur. 9, 149. 11, 96. 16, 54. 207. 18, 45. 19, 172 ramos. 35, 176. SIL. 8, 675 congesto, laevae quodcumque avellitur, auro. 12, 277 vivis avulsa reportant tegmina. 12, 729 castris avulsa moveri signa iubet. 10, 199 dum comprensam caeso de corpore praedam avellit (*cf.* 3, 321). 3, 525 immani stridens *ventus* avulsa procella nudatis rapit arma viris. 15, 486. STAT. Theb. 7, 770 spicula et e mediis extantes ossibus hastas avellit. 3, 299 hunc ensem avellere dextra. 5, 576 telum. TAC. Agr. 12 *margarita* in rubro mari viva ac spirantia saxis avelli. VLP. dig. 9, 2, 27, 34 pollicem avelleret servo. 43, 24, 11, 2 si ostium avellat vel effringat. MODESTIN. dig. 47, 21, 1 terminorum avulsorum (LVCIF. Athan. 1, 8 proximi avellere et de loco transferre in locum prohibemur terminos). GELL. 3, 9, 9 palmae termes ex arbore cum fructu avulsus spadix dicitur (2, 26, 10). APVL. met. 1, 18 cor ipsum mihi avelli putavi. TERT. carn. 20 quid avellitur, nisi quod inhaeret, quod infixum, innexum est ei a quo ut auferatur avellitur? si non adhaesit utero, quomodo avulsus est? si adhaesit qui avulsus, quomodo adhaesisset ...? (*et saepius ibid.*). PALLAD. 4, 9, 12 asparagum, quem primo protulerint, confringere debemus, non avellere, ne adhuc invalidam moveamus sfongeam: ceteris annis avellendus est. HIL. in Matth. 5, 11 *germen* cum a stirpe detentae humi radicis avellitur (*cf. supra p. 1305, 63 sqq.*). CARM. epigr. 279, 19 (*in basi obelisci quem Constantius erexit a. 357*) nunc veluti rursus ruf⟨is⟩ (rupes *Burmannus coll.* LVCAN. 6, 34 *v. supra p. 1305, 72*) avulsa (*moles potius quam neutrum*) metallis emicuit pulsatque polos (*cf.* AMM. 17, 4, 13 avulsam hanc molem sedibus suis, *de obelisco*). AMM. 18, 8, 11 *sagittam* (25, 3, 7 *hastam*). 28, 2, 3 compaginatae formae avulsae vi gurgitis. 23, 5, 5 pontem (30, 10, 2). 24, 1, 11 cataractis avulsis (24, 6, 2). VVLG. Ezech. 17, 4 summitatem frondium eius avulsit (ἀπέκνισε). CLAVD. rapt. Pros. 3, 150 fractas cum crine avellit aristas. carm. 24, 353 stirpibus avulsis. AVG. civ. 5, 7 alias (*spicas*) aves depopulantur, alias homines avellunt. MACR. sat. 7, 8, 6 vento nimio abies aut quercus avellitur. 7, 9, 14 capillus, dum secatur, nescit dolorem, si avellatur, sensum accipit a carne. MARCELL. med. 8, 134 pinna avellitur. 19, 52 gladiolum ... osse acuto radicitus avelles. 34, 110 spinam. 28, 71 filicem in ... arbore innatam avelle ita. OROS. hist. 7, 35, 18 nunc illisis graviter scutis ... nunc avulsis violenter destituta nudabat. SIDON. epist. 7, 6, 8 valvarum cardinibus avulsis. 7, 7, 3 avulsas muralibus rimis herbas.

sensu latiore: *a n i m a n t e s* (*cf. etiam sub II*): CIC. Font. 46 num etiam de matris hunc amplexu ... avellet atque abstrahet? CATVLL. 62, 21 qui natam possis conplexu avellere matris, conplexu matris retinentem avellere natam. VERG. Aen. 4, 616 complexu avolsus Iuli (HIER. epist. 130, 7 avulsas de conplexu suo virgines. 46, 12 a desiderato vix avellemur amplexu). *in imagine*: HOR. sat. 1, 1, 58 eo fit, plenior ut si quos delectet copia iusto, cum ripa simul avolsos ferat Aufidus acer. PROP. 4, 1^b, 118 dilige vatem (*Cassandram*), quam vetat avelli veste Minerva sua. OV. met. 13, 510 trahor exsul,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inops, tumulis avulsa meorum. trist. 1, 3, 81 coniunx umeris abeuntis inhaerens . . .: 'non potes avelli' *inquit*. VAL. MAX. 5, 3, 3 a sacris perfidae mensae et altaribus . . . avulsum. SEN. Med. 949 meo rapientur avulsi e sinu (Ag. 187). CVRT. 5, 12, 8 amplectitur perfususque mutuis lacrimis inhaerentem sibi avelli iubet. LVCAN. 3, 638 scinditur avolsus *miles*. STAT. silv. 5, 5, 9 morientibus ecce lacertis viscera nostra tenens animamque avellitur infans, non de stirpe quidem (*cf.* QVINT. decl. 338 p. 335, 5 filium matri eripere conaris et partem viscerum avellis). Theb. 6, 35. ITALA psalm. 21, 10 (Tert. carn. 20) tu es, qui avulsisti me ex utero matris meae (VVLG. extraxisti me de ventre; ἐκσπάσας). VVLG. Is. 28, 9 ablactatos a lacte, avulsos (ἀπεσπασμένοι) ab uberibus (HIER. epist. 130, 7). *terram*: PLIN. nat. 3, 86 *Sicilia* quondam Bruttio agro cohaerens, mox interfuso mari avulsa. 2, 204 *terrae motus* avellit Siciliam Italiae. 4, 70 ex ea avolsa postea Therasia. 4, 62. 63 Euboea et ipsa avolsa Boeotiae. 6, 1 Calpeque Africae avolsa (evolsa *codd. praeter R*).

II *translate*: *de hominibus* (*cf. etiam supra p. 1306, 76 sqq.*): TER. Hec. 554 si is posset ab ea sese derepente avellere, quicum tot consuesset annos. Andr. 553 ut sperem posse avelli (*cf.* PORPH. *infra l. 46*). VARRO ling. 9, 16 nutrix pueros . . . non subito avellit a consuetudine, cum a cibo pristino in meliorem traducit. CIC. dom. 145 ut perpetuum dolorem avolsus a meis sustinerem (*opp.* in meas sedes restitutus). off. 3, 83 qua hunc obiurgatione . . . a tanto errore coner avellere? Mur. 90 nolite a sacris patriis Iunonis Sospitae . . . domesticum et suum consulem potissimum avellere. epist. 6, 4, 4 non ab ea re p. avellar, qua carendum esse doleam. VERG. Aen. 11, 201 litore toto ardentes spectant socios semustaque servant busta neque avelli possunt. LIV. 22, 7, 11. *cf.* 38, 9, 12 quae (*urbes*) cum sui iuris aliquando fuissent, avelli velut a corpore suo aegre patiebantur (*cf. p. 1308, 7*). SEN. contr. 1 praef. 20 ut memoriae eius quotiens occasio fuisset, difficulter avellerer. suas. 7, 2 quid *referam* Antonium avulsum ⟨a⟩ Catilina, rei publicae redditum? SEN. epist. 30, 12 non repente avolsum vitae, sed minutatim subductum. 95, 35 si volumus habere obligatos et malis, quibus iam tenentur, avellere. PLIN. nat. 5, 17 Nesimi, qui avolsi his propriam fecere gentem (2, 190). VAL. FL. 1, 304 nec fatidicis avellere silvis me nisi promisso potuit Saturnia caelo. 5, 29 avellique negant. SIL. 1, 450 ingenti raptum nisu medioque virorum avulsum *Daunum*. 16, 637 tu consul abire a victore paras hoste atque avellere nobis scilicet hoc astu Poenum? (*i. q. invitum abstrahere, cf.* 7, 489). 16, 142 caelestum monita . . . avulsum Tyriis huc me duxere volentem. 17, 551 sed non avelles umquam, quicumque secundus Caelicolum stas Ausoniae, non artibus hostem eripies verum nobis (*cf.* QVINT. decl. 338 p. 335, 5). IVV. 3, 223 si potes avelli circensibus. TAC. ann. 1, 44 ut avellerentur castris trucibus *veterani*. TERT. scorp. 3 quos ab errore superstitionis avulserit. PORPH. Hor. carm. 1, 36, 18 Damalim avellet a pristino suo amatore. sat. 1, 9, 1 incidisse in hominem molestum . . . neque se ab eo avellere potuisse (1, 9, 67 *sq.*). 1, 9, 71 *sq.* ne Horatium cupientem avelli ab illo molesto liberaret. IVVENC. 1, 261 infantes cunctos teneramque sub ubere plebem avellit *Herodes* ferro nullo sub crimine culpae. 3, 523 difficile est terris adfixos divite gaza avelli caelique leves in regna venire. HEGES. 2, 15, 2 partem ceteris *Iudaeis* avellendam. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13 p. 1000 Vall. observant, quomodo auditores scripturarum de ecclesia avellant, quomodo de finibus Judaeae ad fines Sidonis transferant. in Am. 1, 1 p. 223 quo tempore populus Israel avulsus erat a domino . . . sive avulsus a regno stirpis David. in Is. 7, 18 p. 286 ite ad gentem avulsam (convulsam VVLG.) et laceratam, avulsam a deo et haereticorum morsibus laniatam. VVLG. Is. 7, 6 avellamus eum (*Iudam*) ad nos (ἀποστρέψομεν). Luc. 22, 41 ipse avulsus (avolsus ITALA codd. ab) est ab eis, quantum iactus est lapidis (ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν). AVG. civ. 18, 47 quibus (*Iudaeis*) avulsis de sedibus propriis et . . . toto orbe dispersis (OROS. hist. 3, 12, 32 populos avulsos a sedibus suis). SVLP. SEV. chron. 2, 42, 5 haeresis auctores . . . ab ecclesiae corpore avulsi (*cf.* CANON. Migne 56, 463^{A} avellendi sunt . . . et ab ecclesiae procul removendi visceribus). dial. 1, 22, 3 renitentibus cunctis . . . male animo fixa sententia non potuit avelli *miles*. OROS. hist. 6, 12, 4 avulsis insuper obsidibus. COD. Iust. 11, 43 (42), 10, 4 (1) nec a procuratoribus domorum . . . ad usus alios avellantur *aquarii*.

de rebus corporeis et incorporeis: TER. Eun. 520 credo ei placere hoc (*rus*): sperat se a me avellere (*cf.* GLOSS. *supra p. 1305, 29*). CIC. Flacc. 57 avolsum est . . . praeter spem, quod erat spe devoratum lucrum (*cf.* HOR. sat. 1, 2, 104 pretium). SEN. dial. 11, 5, 4 abstulit illa, non avolsit *Fortuna pecuniam, honores, gratiam*. TAC. ann. 4, 20 liberalitas (*i. pecuniae, donationes*) Augusti avulsa. VLP. dig. 40, 7, 3, 9 avelli nummi ei qui accepit possunt (*iterum ibid.*). PAVL. sent. 5, 2, 5 avelli ei possessionem non oportet (dig. 41, 3, 4, 12). MARCIAN. dig. 23, 5, 17 fundus emptori avelli non potest. IVL. dig. 39, 6, 17 avelli res mortis causa . . . debet (30, 82 pr.). CIC. Planc. 54 nunc ab utroque eas (*tribus*) avolsas, ne in angustum venirent. prov. cons. 36 quae pars provinciae sit, cui non possit intercedi, eam se avellere, quae defensorem habeat, non tangere. de orat. 3, 20 nullum est . . . genus rerum, quod aut avulsum a ceteris per se ipsum constare aut quo cetera si careant vim suam atque aeternitatem conservare possint. rep. 1, 1 nec id (*incendium belli*) . . . a portis huius urbis avolsum P. Africanus compulisset intra hostium moenia. fat. 23 a corporibus individuis naturalis motus avellere. LVCR. 2, 257 unde est haec . . fatis avolsa potestas (voluptas *codd.*). STAT. Theb. 6, 685 sic cadit, attonitis quotiens avellitur astris, solis opaca soror. PLIN. epist. 7, 10, 1 quia ipse, cum prima cognovi, iungere extrema quasi avulsa cupio (*cf. p. 1307, 29*). COD. Theod. 6, 4, 15 (*a. 359*) meministis . . . nec ullius temporis avellet oblivio. VVLG. Iob 18, 14 avellatur (ἐκραγείη) de tabernaculo suo fiducia eius (*affert* HIER. epist. 48, 14). CLAVD. carm. 15, 140 quid magne moraris Iuppiter avulso nexu pelagique solutis legibus iratum populis immittere fratrem? AVG. civ. 16, 15 non ut corpus inde eiceret . . ., sed ut animum avelleret. MACR. sat. 1, 17, 47 numquam radii possunt a fonte lucis avelli. ENNOD. epist. 2, 27, 3 p. 69, 17 per quae (*squalentia iura*) quicquid scabrida poposcit lingua mox meruit aut si non meruit, mox avulsit (*i. vi impetravit*).

synonyma et iuxta posita: decerpere, abrumpere, abscidere, exsecare, praecidere, amputare, auferre, separare, effringere, secare, abstrahere, eripere, subducere, rapere, eicere, solvere. *opposita*: restituere, reddere.

avellum *v.* duellum, bellum.

avēna, -ae *f.* [*cf. esse videtur c. slavon.* ovĭsŭ, *lituan.* aviža 'avena', *fort. c.* ovis. *Th.*]. AGROEC. gramm. VII 118, 25 avenae sterile germen, habenae retinacula iumentorum, illud de occupandi aviditate dictum, hoc de habendi potestate (BEDA gramm. VII 264, 18 *cf.* ISID. diff. 1, 46 DIFF. ed. Beck p. 41, 115. *sim. in* GLOSS., *v. Thes. gloss. s.* habena). MARTYR. gramm. VII 180, 13 be producta per b mutam omnifariam scribetur, ut . . . habena. excipitur avena, quae significat tibiam vel stipulam, discretionis causa (ALBIN. *ibid.* p. 303, 20). PRISC. gramm. III 490, 16 avena, quae τὸν βρόμον significat, et sine aspiratione est et per v scribitur (ALBIN. gramm. VII 296, 13). *inde ab* ENNIO. [*it.* avena, *francog.* avoine, *hisp.* avena. *M.-L.*]

proprie de herba, plerumque sterili inutilique (cum lolio saepius coniungitur), qua Italici ad vescendum non usi sunt: GLOSS. αἰγίλωψ. βρόμος (*cf. Diosc. 4, 137. 138 Spr.* ORIBAS. eup. 2^{b}, 10 bromos abena dicitur. *cf.* PLIN. nat. 22, 161 *infra l. 66 et* PRISC. *supra l. 30*). II 4, 39 abena βρόμη(?) αἶρα (*trad.* βρομηερα). III 429, 54 βοτάνη χλοή herba avena. 543, 63 br⟨o⟩mus avena i⟨n⟩ter ligumina (*cf.* 580, 49 brobus i. avena inter legumen). V 269, 24 avena herba messibus noxia (*cf.* IV 484, 13). V 169, 30 avena herba seminalis segetis similis (*affertur* VERG. georg. 1, 77). III 568, 21 lolium i. avena agrestis (*cf.* CHIRON 450 *infra l. 72*). 630, 60 zizania i. lolium i. advena salvatica. 580, 16 anagalis i. lolium vel zizania sive sabina (*leg.* avena) silvatica (*cf.* AVG. in psalm. 64, 16 *infra l. 75 sqq.*). ENN. protrept. frg. (Prisc. gramm. II 532, 18) ubi videt avenam lolium crescere inter triticum. CATO agr. 37, 5 frumenta face bis sarias runcesque avenamque destringas. CIC. fin. 5, 91 ne seges quidem igitur spicis uberibus et crebris, si avenam uspiam videris. VERG. georg. 1, 77 urit enim lini campum seges, urit avenae, urunt . . . papavera (SERV. *ad l. infra p. 1309, 9. cf.* COLVM. 2, 13, 3 PLIN. nat. 17, 56. 18, 205 GLOSS. V 169, 30). [DIRAE 21 verna *Heinsius*, avena *codd.*] HOR. sat. 2, 6, 84 neque ille (*mus*) sepositi ciceris nec longae invidit avenae (QVINT. inst. 9, 3, 17). OV. fast. 1, 692 careant loliis oculos vitiantibus agri nec sterilis culto surgat avena solo (4, 646 levis obsesso stabat avena solo). COLVM. 2, 10, 32 similis ratio avenae est. caeditur in foenum vel pabulum, dum adhuc viret. 2, 10, 24 pabulorum genera complura, sicut Medicam, viciam, farraginem quoque hordeaciam et avenam, foenum Graecum, nec minus ervum et ciceram. PLIN. nat. 18, 61 hordeum maxime nudum et arinca, sed praecipue avena. 18, 143 avena Graeca. 18, 149 primum omnium frumenti vitium avena est et hordeum in eam degenerat sic, ut ipsa frumenti sit instar, quippe cum Germaniae populi serant eam neque alia pulte vivant (*cf.* 4, 95). 18, 150 est et aliud ex vicino avenae vitium, cum amplitudine incohata granum, sed nondum matura, priusquam roboret corpus, adflatu noxio cassum et inane in spica evanescit quodam abortu. 22, 161 bromos semen est spicam ferentis herbae. nascitur inter vitia segetis avenae genere. 6, 188 grana . . . avenae sponte provenientis ad vescendum *trahit*. 1, 18, 44. 1, 22, 67. [21, 129 aerina *Barbarus*, avenae *codd.*] VLP. dig. 9, 2, 27, 14 si lolium aut avenam in segetem alienam inieceris. EDICT. Diocl. 1, 17 (*inter ervum et faenum Graecum*) avenae (*gen.*). SYMM. rel. 3, 16 avena fruges necavit. CHIRON 450 avenam agreste cum vino . . . miscebis (*cf.* GLOSS. *supra l. 41 sq.*). HIER. in Ezech. 1, 4 p. 44 Vall. avena, sive vicia et olyra, pascuntur animalia. p. 43 ὄλυραν, quam alii avenam, alii sigalam putant. AVG. in psalm. 64, 16 sicuti est lolium, sicuti est avena et cetera talia, quae primam herbam prorsus similem habent (*syn.* zizania. *cf.* GLOSS. *supra l. 42. 43*). GALEN. alfab. 32 avena criscit in segitibus. ORIBAS. syn. 4, 13 *minus nutriunt* abena melius (*i. milium*). 4, 15. 17. 31. 35 avena digestibilior est omnibus liguminibus. ISID. orig. 17, 9, 103 avena . . . lolium (*sine interpr.*). *plur.* (*cf. etiam p. 1309, 27. 29. 50 sqq.*): VERG. ecl. 5, 37 infelix lolium et steriles nascuntur avenae (georg. 1, 154. SERV. ecl. 5, 37 'steriles' . . . avenas secundum situm dixit Italiae, nam in Thracia fructuosae sunt. georg. 1, 154 'steriles avenae' ad dis-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cretionem earum quae seruntur ⟨*auct.*: nam in multis provinciis etiam inter fructuum genera numerantur⟩). georg. 1, 226 illos expectata seges vanis elusit avenis (aristis *AMR*). DIRAE 15 effetas, Cereris sulci, condatis avenas (*cf.* 19). MELA 3, 56 in his esse Oeonas, qui ovis avium palustrium et avenis tantum alantur (*inde* PLIN. nat. 4, 95 *cf.* SOL. 19, 6). CALP. ecl. 4, 116 nec praefocata malignum messis habet lolium nec inertibus albet avenis. ARNOB. nat. 2, 59 quid spinae, quid sentes, quid avenae, quid lolium (*sc. in mundo faciunt*)? SERV. georg. 1, 77 bene ... linum avenas papaver, et dicit post haec frumenta serenda non esse: nam licet manu legantur et sint inter legumina, viribus tamen frumentis exaequantur. *inde translate apud christianos*: TERT. anim. 16 quem (*diabolum*) legis avenarum superseminatorem et frumentariae segetis nocturnum interpolatorem. adv. Prax. 1 fruticaverant avenae Praxeanae hic quoque superseminatae, dormientibus multis in simplicitate doctrinae. praescr. 31 bonum semen frumenti a domino seminatum in primore constituit, avenarum autem sterilis foeni adulterium ab inimico diabolo postea superducit. HIER. epist. 130, 7 nec in bona terra pectoris tui sementem lolii avenarumque suscipias (*cf.* 15, 1).

de calamo avenae: GLOSS. κάλαμος. σίφων. II 432, 20 σίφων, ἡ καλάμη τοῦ ἀγρίου καλάμου. IV 484, 15 arundo agrestis (V 346, 54 *cf.* 269, 24). V 169, 30 ponitur et pro c⟨a⟩lamo aliquotiens. *cf.* 492, 51 bena canna agrestis (402, 43 bena atae, *anglos.*). II 251, 6 αὐλὸς ἀγροικικός. III 261, 46 αὐλὸς ἀπὸ καλάμου. *cf.* 566, 64 lirix (syrinx *Stadler*) i. avena. MARTYR. gramm. *supra p. 1308, 27.* MELA 3, 91 alii labris etiam cohaerentibus, nisi quod sub naribus etiam fistula est per quam bibere avenis. PLIN. nat. 6, 188 pars ... ore concreto et naribus carens uno tantum foramine spirat potumque calamis avenae trahit. SOL. 30, 13 calamis avenarum pastus hauriunt. CHIRON 794 ad inficiendum rufum colorem ... crocum, calamos avenae (hebene *cod.*), vinum vetus. *inde translate pro fistula, tibia, poetarum usus*: *cf.* OV. met. 8, 192 *infra l. 51.* GLOSS. *supra l. 24.* VERG. ecl. 1, 2 silvestrem tenui musam meditaris avena (SERV. *ad l.* 'tenui avena' culmo, stipula, unde rustici plerumque cantare consuerunt ... dicendo autem 'tenui avena' stili genus humilis latenter ostendit, quo ... in bucolicis utitur. GLOSS. V 248, 14 tenui avena: fistula. *cf.* II 26, 18). ecl. 10, 51 carmina pastoris Siculi modulabor avena (PS. VERG. Aen. 1, 1 qui quondam gracili modulatus avena carmen. CALP. ecl. 4, 63 VAL. FL. 4, 386). DIRAE 97 carmen revocemus, Battare, avena (*cf.* 7). TIB. 2, 1, 53 agricola ... arenti primum est modulatus avena carmen. LYGD. 4, 71 perlucenti cantum meditabar avena. PROP. 2, 34ᵇ, 75 quamvis ille (*Corydon*) sua lassus requiescat avena. LAVS Pis. 234 sterili tantum cantasset avena. CALP. ecl. 1, 93 teretique sonum modulemur avena (VAL. FL. 4, 386 leni modulatur carmen avena. *cf. supra l. 38*). 3, 60 placuit tibi torrida Mopsi vox et carmen iners et acerbae stridor avenae. 4, 65 ille (*Tityrus*) fuit vates sacer et qui posset avena praesonuisse chelyn. SIL. 14, 467 dexter donavit avena Phoebus *Daphnin.* MART. 8, 3, 21 angusta cantare licet videaris avena, dum tua multorum vincat avena tubas. *plur.*: OV. met. 1, 677 structis cantat avenis (*cf.* 8, 192 sic rustica quondam fistula disparibus paulatim surgit avenis). trist. 5, 10, 25 sub galea pastor iunctis pice cantat avenis. DIRAE 19 nec desit nostris devotum carmen avenis. CALP. ecl. 2, 28 me Silvanus amat, dociles mihi donat avenas. CLAVD. carm. min. 25, 35 platano ... ille sub alta fusus inaequales cera texebat avenas. CALP. ecl. 4, 149 quae paribus modo concinuistis avenis, tam liquidum, tam dulce sonant. HOMER. 883 illa lyrae graciles extenso pollice chordas percurrit septemque modos modulantur avenis. *transfertur ad alias herbas*: PLIN. nat. 19, 5 (*de lino*) tam parvo semine nasci ..., tam gracili avena, tam non alte a tellure tolli. 24, 168 eriphiam multi prodidere. scarabaeum haec in avena habet sursum deorsum decurrentem cum sono haedi, unde et nomen accepit. *de piscatoris harundine*: CLAVD. carm. min. 49, 24 damnosum piscator onus praedamque rebellem iactat et amissa redit exarmatus avena.

Avena *v.* Avius.

avĕnāceus (-ius), -a, -um *ab* avena. PLIN. nat. 29, 143 cum farina hordeacea aut avenacea (30, 38. 75 -cia). 22, 137 avenacea (*Gelenius*, avenaeta *E*, avenetiaeta *R*, avenae *edd. vet.*) farina.

Avenae *v.* Abila *et* Abenna. **Avenaharius** *v.* Vanaharius.

avĕnārius, -a, -um *ab* avena. PLIN. nat. 11, 94 *duo genera cicadarum*: surculariam, quae sit grandior; frumentariam, quam alii avenariam vocant, apparet enim simul cum frumentis arescentibus. *cf. Archiv 1 (1884) p. 445. 580.* [*sard.* enarzu 'avena'. *M.-L.*] *Ihm.*

avenco *v.* averrunco.

Avendius *nom. gent.* CORP. III 6394 (*in Dalmatia*) M. Avendius Rufinus. *cognatum videtur cum* Avendo.

Avendo *opp. Iapudum; cf. Tomaschek, PW. II 2281.* ITIN. Anton. p. 274 (ab Aquileia per Liburniam Sisciam:) ... Senia — Avendone — Arupio .... TAB. Peut. 5, 2 Avendone. RAVENN. p. 224 in ipsa provincia Liburnia: ... Abendone, Parupion .... STRABO 4, 6, 10 et 7, 5, 4 Οὐένδων (Οὔενδον *codd.*) *opp. Iapudum.* APPIAN. Illyr. 16 Αὐενδεάται. *cognatum videtur nomen* Avendius.

Avenennus *cogn. vir.* CORP. VI 1057, 4, 47 (*a. 205*) P. Cur. Avenennus *vigil.* *Otto.*

Avenio, Avennicus, Avenniēnsis *v.* Avennio.

Avenius, -a, **Avenīānus** *v.* Avius.

Avennio, -ōnis *opp. Galliae Narbonensis, nunc* Avignon. PTOL. 2, 10, 8 Καυάροι ὧν πόλεις ... Ἀουεννιὼν (*v. l.* -ν-) κολωνία. STRAB. 4, 1, 11 p. 185 Αὐενιών. STEPH. BYZ. Αὐενιών, πόλις Μασσαλίας πρὸς τῷ Ῥοδανῷ. τὸ ἐθνικὸν Αὐενιωνήσιος τῷ ἐπιχωρίῳ καὶ Αὐενιωνίτης τῷ ἕλληνι τύπῳ. MELA 2, 75 Avennio Cavarum (PLIN. nat. 3, 36 *cf.* PTOL.). TAB. Peut. 2, 5 Avennione (GREG. TVR. Franc. 6, 26 *quo.* 8, 3 *quo*). GREG. TVR. Franc. 6, 26 Avennione (Avennionem *B 5*, Avinnione *C 1*, Avinione *B 1. 2*) regressus est. VIB. SEQ. geogr. p. 150, 31 Lugdunum et Avenionem (*om. V*). ITIN. Burdig. p. 553 civitas Avenione (Avinione *V*). NOT. Tir. 84, 54 Avenio. GREG. TVR. Franc. 2, 32 Avinionem (Avennionem *A 1. B 4. 5, corr.* Avenionem *B 4*) urbem. 7, 36 Avinione (Avenione *A 1. C 1*, Aunonnae *B 2*, Avennione *D 5*) accessi. CASSIOD. var. 3, 38, 2 in Avinione. MAR. AVENT. chron. II p. 234, 500, 1 Avinione. 239, 581, 2 in marca Childiberti regis, id est Avinione (*sic Lᵇ*, Avione *Lᵃ*) confugit. VICT. pasch. chron. I p. 729, 474 in Abinione. CONC. Matisc. a. 585 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 173, 28 Iohannis episcopi ab Avione. RAVENN. p. 239, 16 Abicinione. *adi.* **Avenniēnsis**, -e, *incolae* **Avenniēnsēs**, -ium. CORP. XII 3275 *cf.* add. p. 837 (*Nemausi*) cúratóri Cabell. Avenniéns. Foroiúliéns. 3169 (*Nemausi*) Avennien⟨ses?⟩. 366 (*Reiis*) curator⟨i reip.⟩ Avenn⟨iens. 1120 (*in titulo suspecto Aptensi*) II vir. c(oloniae) I(uliae) Had(rianae) Avenn(iensis). GREG. TVR. Franc. 6, 9 Avenniensis (Aviennesi *A 1*, Cenomaniensis *D 1*) civitatis pontifice. *adi.* **Avennicus**, -a, -um, *incolae* **Avennicī**, -ōrum. CONC. Agath. a. 506 (Mansi VIII 337ᵈ) de Avennica civitate (GREG. TVR. Franc. 6, 24 in civitate Avennica). CONC. Aurel. a. 541 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 97, 27 Antonius episcopus Avinnice civitatis (avennicae *T 1*, episc. avennicus *N*). GREG. TVR. Franc. 4, 30 Avennicam urbem (Auuennicam *C 1*). *ibid. praeterea ter et* 10, 23. 7, 40 apud urbem Avennecam (Avennicam *A 1*, Avennio *C 1*, Avennionensem *D 5*). CONC. Aurel. a. 549 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 111, 11 ecclesiae Avennicae (Arel. a. 554 *ibid.* p. 119, 23). GREG. TVR. Franc. 6, 1 murorum Avennicorum. 4, 44 Avennici territurii. *nota*: GREG. TVR. Franc. 4, 42 in Avennioco (Avennico *A 1. B 5. C 1*, Avenioco *B 3. 4*) terreturio. SIDON. epist. 6, 12, 8 Avenniocus (avennicus *F*) ... possessor. NOT. Gall. 11, 12 chron. I p. 602 civitas Avennicorum (*v. l.* -ecorum). *adi.* **Avenniocus**, -a, -um *v. l. 38.* *adi.* **Avennionēnsis**, -e *v. l. 34.* *cf. Hirschfeld, Corp. XII 130.* *Diehl.*

Avenniocus, Avennionēnsis *v.* Avennio.

Avennius *v.* Avius.

[**avēno**, -āre]. PELAGON. 207 *equi* fauces ... sale modico avenabis (*Graecus interpres* καταλέαινε; *desideratur* elavabis, levigabis *vel simile verbum, certe* avenabis *corruptum est; Bücheler coniecit* alienabis). *Ihm.*

1. Avēns *fl. in Sabinis, qui hodie dicitur* Velino; *cf. Hülsen, PW. II 2281. nomen conf. c.* Aventia *et* Aventinus. SERV. Aen. 7, 657 Varro tamen dicit in Gente populi Romani, Sabinos a Romulo susceptos istum accepisse montem, quem ab Avente, fluvio provinciae suae, Aventinum appellaverunt. PLIN. nat. 3, 109 *Narem* replet e monte Fiscello Avens (aves *codd.*) iuxta Vacunae nemora et Reate, in eosdem (*lacus Velinos*) conditus. VIB. SEQ. geogr. p. 145, 24 Avens lacui (Anien lacus *cod.*) Velinorum infunditur. p. 153, 22 *lacus* Velinus inter Nar et Aventem (abentem *cod.*).

2. Avēns *Vmber.* SIL. 6, 167 Aquino Apenninicola atque Vmbro comitatus Avente. 6, 191 Avens ... antiquae quercus ingenti robore sese occulit. *Otto.*

aventer *v.* aveo.

aventia (hab- *codd.*) ut industria sapientia concordia. Claudius (QVADRIG. hist. frg. 61) libro septimo 'animos eorum haventia inflarat' ab eo quod est havere (hab- *codd.*) NON. 119 *sub littera* h. GLOSS. V 642, 25 habentia ab habendo. *V.*

1. Aventia *fl. Etruriae, nunc* Avenza; *cf. Hülsen, PW. II 2281.* TAB. Peut. 4, 1/2 fl(uvius) Aventia. *nomen cognatum cum* Avens. *Otto.*

2. Aventia, -ae *dea Helvetica.* CORP. XIII 5073 (*Aventici*) deae Aventiae et gen. incolar. 5071 deae Avent. 5072 deae Avent. T. Tertius Severus cur. colon. idemq. all(ectus, *an* -ector?). cui incolae Aventicens(es) prím(o) omnium ob eius erga se merita tabulam arg. pu⟨b⟩l. posuer. *dea est eponymos oppidi Helvetiorum quod appellatur* **Aventicum**, -ī. PTOL. 2, 9, 10 Ἀδαντικόν, *nunc* Avenches *vel* Wiflisburg (*cf. l. 82*), *de quo cf. Hirschfeld, Corp. XIII p. 18; Ihm, PW. II 2282; Holder, Altcelt. Sprachsch. I 311.* 1 *apud auctores*: TAC. hist. 1, 68 Aventicum gentis (*sc. Helvetiorum*) caput. ITIN. Anton. 352 Aventiculum Helvetiorum (adventiculum eluetiorum *P*). TAB. Peut. 3, 2 Aventicum Helvetiorum. AMM. 15, 11, 12 Adventicum desertam quidem civitatem, sed non ignobilem quondam, ut aedificia semiruta nunc quoque demonstrant. NOT. Tir. 87, 1 Aventicum. FREDEG. chron. 2, 36 Aventicum civitatem. *ibid.* Aventeco civitate. 2, 40 Alamanni vastatum Aventicum praevencione Wibili cuinomento et plurima parte Galliarum in Aetalia transierunt. NOT. Gall. 9, 3 chron. I p. 596 *sq.* civitas Helvetiorum id est Aventicus. civitas

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Lausanna quae prius Aventicus et vocata est civitas E. Conc. Arvern. a. 535 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 70, 32 Gramatius ... episcopus ecclesiae Aventicae. Matisc. a. 585 *ibid.* p. 172, 31 Marius episcopus ecclesiae Aventice subscripsi. *idem est sub cuius nomine extant chronica. de quo vide Mommsen* Chron. II p. 227 *sqq.* Greg. Tvr. vit. patr. 1, 1 Aventicae ... civitati. Conc. Epaon. a. 517 (*l. c.*) p. 30, 23 *cod. P exhibet*: Salutaris ep̄s. civitatis Avennicae relegi et subi. **2** *in titulis: nomen integrum fuit* colonia Pia Flavia Constans Emerita Helvetiorum: Corp. XIII 5093 *et* 5089 (*Aventici, saec. I*). Corp. III 11257 (*Carnunti*) Fl(avio) Aven⟨tico Helvet⟩iorum. *in miliariis*: Inscr. Helvet. 331 Aventicum. 309 *et* 332 *sqq.* Aventic. Avent. Av. Corp. XII 5518 (*a. 251/4*) Aven. *vel* Avent. *deriv. adi.* **Aventicēnsis,** -e, *incolae* **Aventicēnsēs,** -ium. Corp. XIII 5072 *v. p. 1310, 69.* 5102 (*Aventici*) coloni Aventicenses. 5091 (*ibid.*) incolae Avent⟨ic⟩ens. Fredeg. chron. 4, 37 in pago Aventicense. *ibid.* territurio Aventicense. Corp. XIII 5042 (*Minnoduni*) incol(ae) col. Aventicensium.

Aventiānus *v.* Aventius. [*Diehl.*

Aventica, Aventicēnsis, Aventicum, Aventicus, Aventiculum *v.* Aventia.

1. Aventīnus *unus ex septem montibus urbis Romae; cf. Hülsen, PW. II 2282. nom.* Aventinum: Liv. 1, 33, 2 Aventinum novae multitudini (*Politoriensibus*) datum. 1, 33, 5 ut iungeretur Palatio Aventimum. 3, 67, 11 Aventinum capitur. Aventinus: Pavl. Fest. 19 Sil. 12, 713 Gell. 13, 14, 4 Vib. Seq. geogr. p. 154, 22 Serv. Aen. 7, 657 *q. v. infra.* ὁ *Αὐεντῖνος* (*Ἀβ-*) (λόφος). *τὸ Αὐεντῖνον* (*Ἀβ-*) ὄρος. (τὸ) *Ἀβεντῖνον ... ⟨παρὰ⟩ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἑτέρως οὕτως· Ἀβεν⟨τ⟩ῖνος* ... Lyd. mens. 4, 155. *Αὐέντιος* (*Ἀβέλτιος*). *in codicibus nonnunquam* Adventinus. *nomen cognatum videtur cum* Avens, Aventia. Varro ling. 5, 43 Aventinum aliquot de causis dicunt. Naevius ab avibus, quod eo se ab Tiberi ferrent aves, alii ab rege Aventino Albano, quod ⟨ibi⟩ sit sepultus, alii Aventinum (Advent- *apographa cod. Flor.*) ab adventu hominum, quod commune Latinorum ibi Dianae templum sit constitutum. Pavl. Fest. 19 Aventinus mons intra urbem dictus est, quod ibi rex Albanorum Aventinus bello fuerit extinctus atque sepultus. Serv. Aen. 7, 657 Aventinus mons urbis Romae est, quem constat ab avibus esse nominatum, quae de Tiberi ascendentes illic sedebant, ut in octavo legimus 'dirarum nidis domus opportuna volucrum'. quidam etiam rex Aboriginum Aventinus nomine illic et occisus et sepultus est, sicut etiam Albanorum rex Aventinus, cui successit Procas Varro tamen dicit in Gente populi Romani, Sabinos a Romulo susceptos istum accepisse montem, quem ab Avente, fluvio provinciae suae, Aventinum appellaverunt. constat ergo varias has opiniones postea secutas, nam a principio Aventinus est dictus ab avibus vel a rege Aboriginum: unde hunc Herculis filium constat nomen a monte accepisse, non ei praestitisse. *in margine codicis Turonensis*: quidam Aventinum appellatum a vehendo, quod omne solum circa ipsum montem stagnabat et nisi naviculis ad eum accedere non poterant incolae. alii ab advenientibus Sabinis, qui templum ibi condiderunt. Avg. civ. 28, 21. *vide etiam* Aventinus *2.* Enn. ann. 1 frg. 59, 4 Romulus pulcher in alto quaerit Aventino, servat genus altivolantum. Arnob. nat. 5, 1 (*ex Valerio Antiate*) Numam rem in Aventino fecisse divinam. Varro ling. 6, 95 Elicii Iovis [visa] ara in Aventino ab eliciendo. Serv. auct. Aen. 8, 276 Varro enim Rerum humanarum docet in Aventino institutum lauretum. Macr. sat. 3, 12, 3 multo post Romam conditam haec consuetudo sumpsit exordium, postquam in Aventino Lauretum coepit virere, quam rem docet Varro Humanarum libro secundo. Cic. rep. 2, 33 *Ancus Marcius* Aventinum et Caelium montem adiunxit urbi. 2, 58 plebs ... Aventinum occupavit. 2, 63. Mur. 15 facis ut rursus plebes in Aventinum sevocanda videatur. Phil. 8, 14 qui ... Gracchum in Aventinum persecuti sunt. div. 1, 98 or. frg. A VII 49 M. Att. 12, 32, 2 mercedes Argileti et Aventini. Sall. Iug. 31, 17 maiores vostri ... bis per secessionem armati Aventinum occupavere. hist. frg. 1, 11. Hor. carm. saec. 69 quaeque Aventinum tenet ... Diana. epist. 2, 69 extremo in Aventino. Ov. fast. 3, 295 lucus Aventino suberat. 6, 518 Aventini saxa. Liv. 1, 6, 4 Palatium Romulus, Remus Aventinum ad inaugurandum templa capiunt. 1, 20, 7. 2, 28, 1. 2, 32, 3 in Aventinum secessionem factam esse. 3, 50, 13 Aventinum insidunt. 3, 51, 12 ire in Aventinum. 3, 31, 1 de Aventino publicando lata lex est. 3, 32, 7 lex ⟨I⟩cilia de Aventino. 5, 22, 6 integramque *Iunonem Veis* in Aventinum, aeternam sedem suam, ... perlatam, ubi templum ei postea idem, qui voverat, Camillus dedicavit. 5, 23, 7 Iunoni Reginae templum in Aventino locavit. 5, 52, 10. 26, 10, 6 captum Aventinum conclamaverunt. 27, 37, 7 aedis in Aventino Iunonis Reginae. 39, 4 anum Aebutiam ex Aventino. 39, 12, 1 Hispalam ex Aventino libertinam. 40, 2, 1 ex aede Lunae quae in Aventino est. Vitr. 7, 9, 2 cum in Aventino (Adv- *codd. antiquiores*) voluisset habere domum. Pavl. Fest. 121 Libertatis templum in Aventino fuerat constructum. Fest. 238. 257 eo die aedis eius (*Minervae*) in Aventino consecrata est. Pavl. Fest. 276 locus in summo Aventino Remoria dicitur. Fest. 333 publice adtributa est [et] in Aventino aedis Minervae, in qua liceret scribis histrionibusque consistere. 343 quod eo die Ser. Tullius ... ⟨ae⟩dem Dianae dedicaverit in Aventino. Val. Max. 5, 3, 2f in Aventino (Adv- *codd. antiqui*). 6, 5, 1 habitandi gratia locum in Aventino (Adv- *codd. antiqui*) adsignavit. 7, 3, 1 in Aventino ante aram Dianae. Plin. nat. 15, 138 Loretum in Aventino. Sil. 12, 712 qui vicinus tollit se collibus altae molis Aventinus. Mart. 10, 56, 1 iubes ... me ... per Aventinum ter quater ire tuum. Frontin. aq. 22 sub Caelio monte et Aventino. 76 circa montem Caelium et Aventinum. Ivv. 3, 84 nostra infantia caelum hausit Aventini baca nutrita Sabina. Tac. ann. 6, 45. hist. 3, 70 Aventinum (*accus.*) et penates uxoris. Svet. Vit. 16 Aventinum et paternam domum. Flor. 2, 3, 5 in Aventinum. Pomp. dig. 1, 2, 2, 24. Gell. 13, 14, 4 nunc etiam in quaestione est quam ob causam ex septem urbis montibus, cum ceteri sex intra pomerium sint, Aventinus solus, quae pars non longinqua nec infrequens est, extra pomerium sit. Vib. Seq. geogr. p. 154, 22 Aventinus Romae, unus ex septem montibus. Vir. ill. 7, 9 *Servius Tullius* Latinorum populis suasit, uti ... aedem Dianae in Aventino aedificarent. Ps. Avr. Vict. orig. 6, 5 sub Aventino. 22, 3. 23, 2 cumque auspicaretur ... Remus in Aventino. Serv. Aen. 6, 783 Hier. chron. a. Abr. 1397. Clavd. 22, 404 nomen Aventino Pallanteoque recussum. Oros. hist. 5, 13, 9. Cassiod. var. 7, 6, 4 Aventini caput. or. frg. p. 467, 20 Avent⟨i⟩ni turbam civica dissensione pollutam. Not. Tir. 89, 6 Aventinum (*accus.*). 115, 12 Aventinus. Not. cur. urb. p. 18, 3 de reg. p. 19, 4. Mon. Ancyr. 4, 6 aedés Minervae et Iúnonis Regínae et Iovis Libertátis in Aventíno. Corp. VI 10213 (*de aetate Seiani*) inprobae comitiae ⟨ill⟩ae fuerunt in Aventino. XV 7181 in Abentino in domu Potiti. Fast. Corp. I^2 p. 234 (Mart. 19. 31) *et* 211. 243 (Iun. 19) in Aventino. p. 248 (Aug. 13) in Avent. p. 244 (Aug. 14) fer(iae) Iovi, Dianae, Vortumno in Aventino. p. 245 (Dec. 12) Conso in Aventin. Corp. XII 4333 (*leges arae Augusti*) ceterae leges huic arae titulisq(ue) eadem sunto, quae sunt arae Dianae in Aventino. Aventinus mons (mons A.), Aventini mons: Verg. Aen. 8, 231 lustrat Aventini montem. Pavl. Fest. 148 sub monte Aventino qui antea Murcus vocabatur. Val. Max. 1, 8, 3 montis Aventini. Sen. dial. 10, 13, 8 Aventinum montem extra pomerium esse. Colvm. 1, 3, 7 Aventini montis incola ... Cacus. Flor. 1, 1, 1, 6 Remus montem Aventinum ... occupat. 1, 17, 24, 2 ab Aventino monte. Comm. instr. 1, 15, 1 monstrum Aventini montis (*Cacum*). Vir. ill. 5, 2 *Ancus Marcius* Aventinum et Ianiculum montes urbi addidit. Hier. chron. a. Abr. 1777 Quintus Ennius poeta ... habitavit in monte Aventino. Corp. III 1933, 8 (*lex arae Iovis*) quae *leges* arae Dianae sunt in Aventino monte dictae. *plur.* Plin. nat. 19, 56 nemo Sacros Aventinosque montes et iratae plebis secessus circumspexerit? *adi.* **Aventīnus,** -a, -um. Prop. 4, 1, 50 Aventino ... Remo. 4, 8, 29 Phyllis Aventinae quaedam est vicina Dianae. Ov. fast. 1, 551 Cacus Aventinae timor atque infamia silvae. 3, 329 Aventinae tremuisse cacumina silvae. 3, 884 Aventino Luna colenda iugo. 4, 67 Aventinis ... in herbis. 4, 816 Aventinum ... cacumen. 6, 82 Aventinam ... humum. 6, 728 coepit Aventina Pallas in arce coli. Stat. silv. 2, 3, 22 Aventinae ... cervae. Mart. 6, 64, 13 Aventinae vicinus Sura Dianae. *adi.* **Aventīnēnsis** *et* **Aventīniēnsis.** Fest. 165 Dianae Aventinen⟨si ...⟩. 360 in Aventiniensi laureto. Val. Max. 7, 3, 1 Aventiniensi Dianae (Aventinensi *Paris et Bernensis m. 2*). pagus Aventinensis *Romae; cf. Hülsen, PW. II 2282.* Corp. XIV 2105 (*aevi Augustei*) mag(ister) ... paganor(um) Aventin(ensium). *cogn. Genuciorum*: Fast. cos. Cap. a. u. c. 389. 392 L. Genucius M. f. Cn. n. Aventinens. II. 391 Cn. Genucius M. f. M. n. Aventinensis. Fast. a. u. c. 451 (*Corp. I^2 p. 132*) Rufo et Adventinense (Abentesi, *Ἀβεντησίου*). Aventinus *regio* Not. cur. urb. p. 18, 3, de reg. p. 19, 4 Regio XIII. Adventinus.

2. Aventīnus *filius Herculis.* Verg. Aen. 7, 657 satus Hercule pulchro pulcher Aventinus ..., collis Aventini silva quem Rhea sacerdos furtivum partu ... edidit. *rex Aboriginum*: Ov. fast. 4, 51 venit Aventinus post hos, locus unde vocatur nunc quoque. met. 14, 619 sceptrum ... Acrota forti tradit Aventino. qui, quo regnarat, eodem monte iacet positus tribuitque vocabula monti. Liv. 1, 3, 9 Aventino ... *Romulus Silvius* regnum ... tradidit. Lact. inst. 1, 11, 59 in Latio Aventinus vocabulum monti dedit in quo sepultus est. Ps. Avr. Vict. orig. 18, 5. Mythogr. 1, 204 Acrota *genuit* Aventinum. Hier. chron. a. Abr. 1161 Aventinus Silvius a. XXXVII. Aventinus Remuli superioris regis maior filius in eo monte, qui nunc pars urbis est, mortuus ac sepultus aeternum loco vocabulum dedit (Prosp. chron. I p. 393, 142). a. 1198. Avg. civ. 18, 21 Aventinus autem, qui duodecimo loco Aenean sequitur, cum esset prostratus in bello et sepultus in eo monte ..., deorum talium, quales sibi faciebant, numero est additus. 18, 27 a rege Latinorum Proca sive superiore Aventino.

3. vicus Aventīn. *Arimini.* Corp. XI 421 (*Arimini, a. 116/7*) vicani víci Aventin.

4. Aventīnus, -a *cogn. tractum, ut videtur, a monte Aventino; sed vide etiam* Aventius. Corp. VI 20384 Iuliae Aventinae Agrippinae Augustae lib. 23784 P(om)p(oniae) (?) Aventinae. XIV 208 Aelius Aventinus eq. sing. Aug. col. Cl(audia) Ara. IX 1199 (?). X 2843 (*Puteolis*) C. Vibius Aventinus. XI 6547 (*Sarsinae*) Tisufatia C. l. Aventina. V † 5405 (*Comi, a. 526*) Aventinus v(ir) r(eligiosus) pr(esbyter). III 4207 (*in Pann. sup.*) Aelia Aventina. 5412 (*in No-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rico) Atuciae Aventinae f. *C. Atuci Albani veterani ex praetorio.* 5688. 7563. 6010, 28. 13552, 4 Avventinus. 12014, 147. XII 1607 (*Deae Augustae*) Aventinae Carini fil. 1671. 1718 (*in Vocontiorum agro*) d. m. Atticiani Aventini f. Atticianu⟨s⟩ et Maternatius patr⟨i⟩. 1756. 4028 (*Nemausi*) L. Vtulius Aventin. 5236. 5686, 110. XIII 1862. † 2406 (*Luguduni*) Aventina. 5192 (*in Germ. sup.*). 7028 (*ibid.*) Fl. Flavianus Aventinus dec. alae Indianae. 10010, 227. INSCR. Rhen. 830. christ. Kraus I 170 (*Trevir.*) Apronius principales ... coniux eius Aventina. VII 55 Rusoniae Aventinae c(ivi) Mediomatr(ici) ... L. Vlpius Sestius. 349. 1336, 118. VIII 3470 (*Lambaesi*) Bibenia Aventina. II 501 (*in Lusit.*) Aventinus Maximae lib. Ammaiensis. 2406. 3702. 5145. CONC. Aurel. a. 511 (Mon. Germ. leg. III 1) p. 10, 6. 10, 26. 11, 30. 11, 44. 12, 13. 13, 17. 14, 17 *eadem subscriptio ex diversis codicibus sic*: Aventius episcopus de Carnotas. Aventinus episcopus de Duno. Aventinus episcopus Dunensis. Aventinus (Aventius) episcopus *sim.* GREG. TVR. glor. conf. 67 *Lupo episcopo Tricassino* famulabatur Aventinus quidam religiosus. GREG. M. epist. 5, 57ᵃ subscr. presbyt.: Aventinus (*sic cod. Barcinon.*, Aventius *cet.*) presbyter tituli sancti Quiriaci. VITA Fidoli (Mon. Germ. Merov. III) p. 428, 33 memorabilis vir Aventinus abbas. 429, 18. **Aventinius** *nom. gent.* CORP. XII 4109 C. Aventinií Avíti ... C. Aventínius Servilius. 719 L. Avent. Avitiani. XIII 6208 (*in Germ. sup.*) M. Aventinio Hon⟨o⟩rato. 6482 (*ibid.*) L. Aventinius Maternus. VIII 12263 (*in prov. procos.*) P. Aventinius ⟨...⟩ticianus. *?* **Aventīniānus** *cogn.* CORP. XII 1469 Verine Aventini⟨ani?⟩ fil. Carintianus coniugi et Veratianus ... m⟨atri⟩.

Aventius *nom. gent.* CORP. VIII 1973 (*in prov. procos.*) Petronius Securus ... Aventius Augustalis. *cogn. et nom. singulare* (POMP. gramm. V 286, 9). CORP. VIII 19930 (*in prov. Num.*) Q. P⟨et⟩ilius (?) Aventius. Aventius *quidam fuit praef. urb. Rom. a. 383—384, de quo* SYMM. rel. 23, 4 a viro inlustri decessore meo Aventio. 34, 6. epist. 8, 40 ad Aventium. VEN. FORT. carm. 3, 2, 6 filium vestrum (*Eufronii Turonensis episcopi*) Aventium. GREG. M. epist. 5, 57ᵃ subscr. presbyt.: Aventius presbyter tituli sanctae Praxedis. MARCELL. auct. chron. II p. 108 a. 547, 1 per episcopum civitatis Asisinatium nomine Aventium. *v. etiam* Aventinus 4. **Aventiānus**. COD. Iust. 5, 62, 2 (*a. 204*) Aventiano et Cosconio. *Otto.*

1. Avenus *nom. gent. v.* Avius. **2. Avenus** *v.* Ocnus.

aveo, -ēre [*cf. c. hibern.* con-ōi *'servat', ind.* ávati *'iuvat delectat satiat favet' et c.* avidus, *fortasse c. gr.* *ἄιον et c.* audire. *Th.*]. *plerumque in codd. scripta sunt* abeo habeo *sim., unde nonnumquam falso ab editoribus habendi verbo substitutum est avendi.* PAVL. FEST. 14 avere nihil aliud est quam cupere (ISID. orig. 10, 9). argumento esse ⟨...⟩ avidum et aviditatem, ex quibus praecipua cupiditas intellegitur, cum (*scil.* avere) significet et gaudere. *cf.* VARRO *l. 58.* GLOSS. avet [vel] avens est, cupit teste Horatio et est defectivum. inde 'avarus'. avet: cupit gaudet. aventes: cupientes vel gaudentes. havet: vult cupit. *verbum est poetarum* (*deest tamen apud* PLAVT. TER.), *ab Ennio adsumpsisse videtur* CIC., *a posterioribus poetis* LIV.; *notandum quod deest apud* VERG., *ergo rarum est apud inferiores.*

i. q. cupere, velle: seq. acc., vel inf., vel etiam acc. c. inf. (*usus absolutus fortasse est apud* ENN., *certe apud* POET. inc. *p. 1314, 18, apud posteriores ut* VAL. FL. AVR. VICT. *figurae sunt*). ENN. trag. 34 (*v. infra l. 58*). VARRO Men. 78 quibus instabilis animus ardens mutabiliter avet (habet Non. 139, *om.* 112) habere et non habere fastidiliter inconstanti pectore. ling. 6, 83 'aures' (audio *F*) ab 'aveo' (aucto *F*), quod his avemus di⟨s⟩cere semper, quod Ennius videtur ἔτυμον ostendere velle in Alexandro (scaen. 47 Vahlen) cum ait 'iam dudum ab ludis animus atque aures avent avide exspectantes nuntium' (PAVL. FEST. 14 *v. l. 43*). CIC. fin. 2, 46 vacui curis etiam quid in caelo fiat scire avemus (hab- *Palatini*). 4, 52 exspectant et avent (hab- *codd.*) audire cur dolor malum non sit. Tusc. 1, 16 non postulo id quidem, aveo (hab- *codd.*) tamen audire. 1, 112 quinam est iste epilogus? aveo (hab- *codd.*) enim audire quicquid est. Tim. 8 si forte ... minus id quod avemus (hab- *codd.*) animo consequemur. nat. deor. 2, 2 aveo (*sic AB*[1], habeo *B*[2]*CE*) audire, tu ipse, Cotta, quid sentias (Phil. 14, 9. div. 1, 11 habeo *codd. praeter A*[r]. 2, 128 habeo *codd.*[1]). Cato 83 convenire aveo (hab- *codd. praeter P*) quos ipse cognovi. off. 1, 13 avemus (hab- *plurimi codd.*) aliquid videre audire addiscere. Phil. 5, 13 avet (auet *V, sed* u *in ras.*, pavet *recc.*) animus apud consilium illud pro reo dicere. Att. 2, 18, 3 non lubet fugere, aveo pugnare. 14, 12, 2 exire aveo. 15, 11, 4 aveo (adeo *M*) genus legationis. Arat. 341 si solis aves ... cognoscere cursus. 425 avens (habens *Harl.*[2]) epulas ornare. *maxime* CIC. *utitur in epistulis formula* scire aveo, *sicut*: Att. 1, 15, 2 valde aveo scire, quid agas. 2, 18, 1 intellexi, quam suspenso animo et sollicito scire averes (hab- *M*), quid esset novi. 4, 3, 1 avere ⟨te⟩ certo scio cum scire quid hic agatur, tum [ea] a me scire. 4, 15, 3 avere (hab- *M*[1]) te scribis accipere aliquid a me literarum. 5, 20, 9 quid actum sit, aveo (hab- *M*[1]) scire. 6, 1, 19 ea quae sint, nescio et aveo (ab eo *M*) scire. 7, 2, 7 Hortensius quid egerit, aveo scire, Cato quid agat. 7, 3, 9 nunc aveo (hab- *M*) scire, quid hominis sit. 13, 35, 2 scire igitur aveo, quomodo res se habeat. 13, 39, 2. 13, 50, 3 quantum acceperit, prorsus aveo scire nec tamen flocci facio. 14, 7, 1. 15, 19, 2 hoc ... discere aveo (hab- *M*). CATVLL. 46, 7 iam mens praetrepidans avet vagari. LVCR. 2, 216 illud in his quoque te rebus cognoscere avemus. 2, 265 non posse tamen prorumpere ⟨e⟩quorum vim cupidam tam de subito quam mens avet ipsa. 3, 6 te imitari aveo. 3, 259 rationem reddere aventem. 3, 957 semper aves quod abest, praesentia temnis. 3, 1082 dum abest quod avemus. 3, 1083 aliud, cum contigit illud, avemus. 4, 778 res exponere avemus. 4, 1203 discedere aventis (5, 853 habere *codd.*). 5, 1019 amicitiam ... iungere aventes. LAEV. carm. frg. 9 avens (Gell. 19, 7, 9 pro 'libens'). HOR. sat. 1, 1, 94 parto quod avebas. 1, 4, 87 unus avet (amet *y*) quavis adspergere cunctos. 2, 4, 1 non est mihi tempus aventi (hauenti *vel* habenti *pars codd.*) ponere signa novis praeceptis. 2, 6, 99 urbis aventes moenia ... subrepere. carm. 4, 11, 7 ara ... avet (habet *pars codd.*) inmolato spargier agno. OV. met. 2, 503 accedere aventi (*sic* ς, a. fugit *codd.*). (Pont. 2, 8, 11 *vix vera Merkelii coniectura* quantum aveo redii.) CARM. epigr. 969 seiquis havet (*nisi est pro* habet) nostro conferre dolore *lacrimas.* POET. inc. frg. 3 vivis ludis haves amas amaris. LIV. 33, 32, 8 cum ... videre ... nuntium averet. 45, 39, 8 conspicere ... ingredientem avent. LVCAN. 4, 265 inopes ... cingere ... Caesar avet (habet *Bern.*). 7, 84 scire senatus avet (habet *vel* havet *pars codd.*). VAL. FL. 1, 100 omnis avet (habet *V*) ... turba ducum (*subaudiendi infinitivi qui praecedunt*). 2, 124 talem diva sibi sceleris ... ministram quaerit avens. SIL. 1, 61 avet (habet *Laur.*) ... abolere. 5, 533 reponere avebant (hau- *Colon.*, hab- *recc.*). 7, 22 cognoscere avebat (hab- *Sang.*). 14, 183 iras evellere avebat (hau- *Colon.*, hab- *Sang.*). 15, 373 magnum secum portare sub umbras nomen mortis avet (habet *codd.*). 16, 208 laetus ave (haue *Colon.*, habe *Sang.*) nostros intrare penatis (*nota quod verba sunt Syphacis Afri*). STAT. Theb. 7, 12 arma tubasque insatiatus avet (habet *codd.*) Mars. FRONTIN. strat. 1, 5, 1 cum ... flumen traicere averet (hab- *codd.*). TAC. ann. 4, 71 avebat animus antire. 11, 10 reciperare Armeniam avebat (habeat *Med.*). 12, 36 avebant ... visere. APVL. apol. 73 hoc perficere incredibili studio avebat. 94 litteras ter et quater aveo (abeo *F*) ... lectitare. flor. p. 96 Oud. hereditatem avebant (habebam *F*). Plat. 2, 16 haurire avet (habet *F*) omnia genera voluptatis. IVL. VAL. 3, 32 loqui per litteras aveo (hab- *codd.*). [*incertissimus est locus* 1, 7 p. 14, 19 *ubi* aveo *quidem habet cod. Paris.*] AVR. VICT. Caes. 3, 1 Caligula aventibus cunctis deligitur. 39, 10 imperium avens eripere. SYMM. epist. 6, 76 avet (hab- *cod.*) animus edoceri. PAVL. NOL. carm. 24, 429 magis coegit quas aventi (hab- *codd.*) non dabat desiderari litteras. AVSON. 399, 18 avemus agrum visere. [MEROB. pan. poet. 107 Aetium ... procerum mens omnis habet *interpretatur* avet *Heinrich.*] SALV. eccl. 1, 31 sic avendae (hab- *codd.*) sunt divitiae, sic petendae, sic tenendae. ENNOD. dict. 24, 8 p. 500, 9 *matrimonium* nec aveant (hab- *Brux.*) vota recipere. *non liquet quid sibi velit* GLOSS. IV 486, 27 aventibus audientibus, *ubi in explicatione habent codd. Bern. Voss.* avedicentibus.

adv. part. **aventer**. *i. q. libenter.* AMM. 18, 5, 6 aventer suscipitur (19, 9, 7). 29, 2, 10 quibus haustis (*i. auditis*) aventer. SIDON. epist. 2, 2, 2 contubernio nostro aventer insertus. *cf.* LAEV. *l. 10.*

Averia *v.* Euharis.

Averna, Avernālis *v.* Avernus. **Avernī** *v.* Arverni.

1. Avernus, -ī *m., Graecis* Ἄορνος (*Diod. 4, 22, 1 τὴν Ἄορνον ὀνομαζομένην λίμνην*), Cassio Dioni 48, 50, 2 *Ἀουερνίς sc. θάλασσα, lacus nobilis Campaniae; v. Hülsen, PW. II 2286. ad etymon ἄορνος referunt inter Latinos* LVCR. 6, 740 (*infra l. 70*), VERG. Aen. 6, 242 (*l. 73*), SIL. 12, 123. NON. 14 Avernus lacus idcirco appellatus est, quia est odor eius avibus infestissimus (*laudat* LVCR. VERG.). SERV. Aen. 3, 442 (*p. 1315, 25*). GLOSS. V 649, 7 Avernus quod avis non ferat, a graeco, ornea enim avis dicitur. IV 431, 12 Avernus: inferni loc⟨us⟩ nigrus *sim. notabile* III 237, 12 *τὸ Εὔορνον* Avernus. *apud antiquiores praevalet usus genetivus* lacus Averni, *ut de nomine primigenio regionis vel genii* (*cf.* SERV. *p. 1315, 32; alienus est lapis* CORP. VII 165 *v. p. 728, 8*) *cogitare liceat.* CIC. Tusc. 1, 37 in vicinia nostra Averni lacus 'unde animae excitantur obscura umbra opertae ⟨ex⟩ ostio altae Acheruntis, salso sanguine' imagines mortuorum. TRAG. inc. 250 quaenam te adigunt, hospes, stagna capacis visere Averni. LABERI *titulus*: Prisc. gramm. II 258, 7 Laberius in lacu Averno. LVCR. 6, 746 si forte lacus substratus Averni⟨st⟩. VERG. Aen. 5, 813 tutus ... portus accedet Averni *Aeneas.* 6, 126 facilis descensus Averno (-ni *P*[2]*R*). 6, 201 fauces grave olentis Averni. *cf.* 6, 242 spelunca alta ..., quam super haud ullae poterant impune volantes tendere iter pinnis: talis sese halitus atris faucibus effundens supera ad convexa ferebat, unde locum Grai dixerunt nomine Aornum (*versum ultimum habent R Bern. 165 Gud., imitatus est Prisc. periheg. 1056*; aornum *Gud. Prisc.*, avernum *R Bern.*). PROP. 3, 18, 1 clausus ab umbroso qua ludit pontus Averno. LIV. 24, 12, 4 *Hannibal* ad lacum Averni per speciem sacrificandi ... descendit. 24, 13, 1 cum ad lacum Averni esset. 24, 20, 14 ad lacum Averni (-nae *Put.*). VELL. 2, 79, 2 in Averno ac Lucrino lacu speciosissima classe fabricata. MELA 2, 70 lacus Lucrinus et Avernus (PLIN. nat. 3, 61). LVCAN. 2, 668 si ... Gaurus decidat in fundum penitus stagnantis Averni. PLIN. nat. 31, 6 ab Averno lacu Puteolos tendenti-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bus. 31, 21 *tradit* Caelius apud nos in Averno etiam folia subsidere. 32, 61 *ostrea* Brundisina in Averno composta et suum retinere sucum et a Lucrino adoptare creduntur (*cf.* CASSIOD. var. 9, 6, 3; *notabile* 12, 22, 4 Avernus ibi *prope Ravennam* non unus est *ubi ostrea pascantur*). SIL. 12, 121 olim populis dictum Styga, nomine verso stagna inter celebrem nunc mitia monstrat Avernum (*sequitur ampla descriptio*). 13, 397 vicina palus, ubi signat Averni squalentem introitum stagnans Acherusius humor. 13, 414 ad fauces vicini castus Averni duc praedicta sacris duro placamina Diti. STAT. silv. 4, 3, 131 praescios Averni Aeneas ... lucos et penetravit et relinquit. MART. 1, 62, 3 dum modo Lucrino, modo se permittit Averno *natando*. TAC. ann. 15, 42 ab lacu Averno navigabilem fossam usque ad ostia Tiberina depressuros. *ibid.* effodere proxima Averno iuga conisus est. SVET. Aug. 16 inmisso in Lucrinum et Avernum lacum mari. Nero 31 piscinam a Miseno ad Avernum lacum. *ibid.* fossam ab Averno Ostiam usque. FLOR. 1, 11, 4 Lucrinus et Avernus. CORP. X 3792 (*a. 387*) profectio ad iter Averní. VIB. SEQ. geogr. p. 153, 2 *inter lacus* Avernus ⟨Campaniae⟩ inmensae altitudinis, cuius ima pars deprehendi non potest. TAB. Peut. 6, 3 lac. Avernus. PS. AVR. VICT. orig. 9, 6 in Baiano circa Averni lacum. 10, 1. PS. AVSON. 455 digressus a Circa Avernum pervenit, qui locus descensus ad manes existimatur (SCHOL. Stat. Theb. 4, 550 HYG. fab. 88 p. 84, 20. 125 p. 108, 1). AMM. 28, 4, 18 si a lacu Averni lembis invecti ⟨sunt⟩ pictis Puteolos, velleris certamen *se putant aequiperasse*. SERV. Aen. 3, 386. 3, 442 hic lacus ante silvarum densitate sic ambiebatur, ut exhalans inde per angustias aquae sulpureae odor gravissimus supervolantes aves necaret; unde et Avernus dictus est quasi ἄορνος (ISID. orig. 13, 19, 8). 4, 512. 6, 107 Avernum ... vult nasci de Acherontis aestuariis. 6, 202 ad vitandum Averni odorem. 6, 532. georg. 2, 161 lacus sunt duo, Avernus et Lucrinus, qui olim propter copiam piscium vectigalia magna praestabant (*sequuntur plura de opere Iulio*). SERV. auct. georg. 2, 162 simulacrum Averni sudasse. *ibid.* per Lucrinum mare Tyrrhenum influit in Avernum. AMBR. hex. 3, 3, 15. CLAVD. 36, 348 tunc et pestiferi pacatum flumen Averni innocuae transistis aves. IORD. Rom. 143 Lucrinus et Avernus quaedam maris ostia.

translate, ut ipsi d e n o t e n t u r *inferi*: VERG. georg. 4, 493 immitis rupta tyranni foedera terque fragor stagnist auditus Averni. Aen. 4, 512 sparserat et latices simulatos fontis Averni. OV. am. 3, 19, 27 hunc quoque summa dies nigro submersit Averno. EPICED. Drusi 445 emissus nebulosi litore Averni. SEN. Phaedr. 1147 ipsoque magis flebile Averno sedis patriae ... hospitium. 1201 pallidi fauces Averni vosque Taenarei specus. LVCAN. 6, 636 extractus Stygio populus ... Averno. VAL. FL. 2, 602 frustra vacui scrutaris Averni ... vias. 4, 493 patriique ... Averni halitus *harpyiarum*. 4, 700 discussa ... formidine Averni. 5, 347 viso pulsus decor omnis Averno. SIL. 10, 136 vadis liventis Averni demitti ... cupit. 11, 452 iras ... tristis Averni. 17, 466 manes inimica sede repellant aeterna socioque abigat me frater Averno. STAT. Theb. 3, 108 Tartareo ... divisus Averno Elysias i carpe plagas. 3, 146 nigri pater ... Averni. 4, 457 rector Averni. 4, 605 Laius, immiti quem iam deus ales (*Hermes*) Averno reddiderat. 7, 98 nos te lugenti, puer, infitiamur Averno. 7, 823 lucemque exclusit Averno. 8, 34 inimicum impegit Averno aethera. 8, 193 felices lucos ... Averni rector et Elysias dedit inservare volucres. 11, 12 quantus ... Averno tenditur *Tityos*. 11, 588 pigri sulcator Averni *Charon*. 12, 645 coetusque silentis Averni. silv. 5, 1, 27 deis pallentis Averni. 5, 1, 259 reges ... tristis Averni. 5, 3, 271 chelyn Odrysiam (*Orphea*) pigro transmisit Averno causa minor. MART. 7, 47, 7 taciti regnator Averni (DRAC. Rom. 10, 446). CARM. epigr. 1504, 9 mortis, quae ad domu⟨s⟩ trahet invida⟨s Aver⟩n⟨i⟩. 1237, 15 dominator Averni. PRVD. c. Symm. 1, 389 arbiter obscuri ... Averni. psych. 92 claudere Averno. CLAVD. 5, 502 ob innumeras strages angustus Averni iam sinus. 33, 116 lucidus umbroso miscebitur axis Averno. 15, 383 prius astra chaos miscebit Averno (ἀδύνατον). 36, 20 vacui ... Averni vulgus iners. 18, 450 laxato ... Averno *resurgunt mortui*. MAR. VICTOR aleth. 1, 293 nigro. SIDON. carm. 2, 70 si surgat Averno *Orpheus* (ENNOD. carm. 1, 9, 116). 15, 163 legem temeravit Averni *Orpheus*. ENNOD. carm. 1, 5, 25 turbis ... Averni. VEN. FORT. carm. 2, 16, 19 submergit Averno. CORIPP. Ioh. 4, 328 sub ingenti ... Averno. 8, 345 taetrum populi pallentis Avernum. *christiana*: PRVD. ham. 128 gehennae mancipium, Stygio qui sit damnandus Averno. 962 tristis me sorbeat ignis Averno. ORAC. sibyll. Aug. civ. 18, 23 vers. 10 taetri portas effringet Averni. HYMN. Ambr. II 79ᵇ, 20 saevumque Averni principem. DRAC. laud. dei 2, 546 legem violari ... Averni. ARATOR act. 2, 611 nigredine plenus Averni *i. diaboli*. INSCR. christ. Rossi II p. 258, 5 vers. 6 superato principe Averni. EVG. TOL. carm. 5, 25 Averni ... incendio. *notabilia proverbialia*: APVL. met. 2, 11 in eius faciem oculos meos ac si in Avernum lacum formidans deieceram. IVLIAN. Aug. c. Iul. op. imp. 1, 48 exhalas tristius et horridius aliquid quam vel Amsancti vallis vel puteus Averni. MAR. MERC. subnot. 4, 2 Averni lacus nocentissimus halitus (*convicium*). CASSIOD. var. 11, 40, 5 reos de Averno tuo (*i. carcere*) victuros emitte. 12, 22, 4 *lacus ostreorum plenus* (*v. l. 2 sqq.*). *adi.* **Avernus,** -a, -um, *unde neutr. plur.* A v e r n a *scil. loca; vix recte* SERV. Aen. 5, 732 ut Gargarus Gargara, ut Tartarus Tartara, Maenalus Maenala pluraliter, ita Avernus Averna (3, 442). LVCR. 6, 738 nunc age, Averna tibi quae sint loca cumque lacusque expediam.... principio quod Averna vocantur nomine, id ab re inpositumst, quia sunt avibus contraria cunctis *eqs.* (*tractat loca Campanum Atheniensem Syriacum*). 6, 818 sic et Averna loca [m]alitibus summittere debent mortiferam vim, de terra quae surgit in auras *eqs.* VERG. georg. 2, 164 Tyrrhenusque fretis immittitur aestus Avernis. Aen. 3, 442 divinosque lacus et Averna sonantia (AVSON. Mos. 216) silvis. 5, 732 Averna per alta. 6, 118 lucis Hecate praefecit Avernis *Sibyllam* (6, 564). 7, 91 imis Acheronta adfatur Avernis (*Tibure*). OV. met. 4, 487 pallorque fores infecit Avernus (-nas *trad.; i. infernus*). 10, 51 donec Avernas exierit valles *Orpheus*. 14, 105 ad manes veniat per Averna paternos *Aeneas*. 14, 114 Iunonis Avernae (SIL. 13, 601). VAL. FL. 6, 158 Averna (*i. inferna*) palus. SIL. 6, 154 lucos habitabat Avernos. 15, 76 degeneres tenebris animas damnavit Avernis.

2. Avernus *mons Indiae*, Ἄορνος, Ἄορνις. EPIT. Alex. 46 barbari in montem Avernum confugerunt ... hic plenissimus omnium generum avium, quae voces imitarentur hominum. *cf.* Aornus, Aornis.

adi. **Avernālis,** -e *ab* Avernus *1*. HOR. epod. 5, 26 spargens Avernales aquas *maga*. PROP. 4, 1, 49 Avernalis ... Sibyllae. OV. met. 5, 540 Or⟨p⟩hne, inter Avernales haud ignotissima nymphas. STAT. silv. 2, 6, 101 ⟨A⟩vernales ... Naides. 5, 3, 172 Avernales scopulos. *V.*

āverro, -verrī, -ere *ab* a *et* verrere. PRISC. gramm. II 532, 25 'verro' ... secundum Servium 'versi' facit, secundum Charisium autem 'verri', quod et usus comprobat. L i c i n i u s M a c e r pro Tuscis: quis (quos *codd.*) oportuit amissa restituere, hisce etiam reliquias averrerunt (*cf.* converro). GLOSS. V 492, 14 avernunt (abernunt 559, 12): avertunt. 269, 60 averrat: abalienat vel avertat (*cf.* averrunco). HOR. sat. 2, 4, 37 cara piscis averrere (avertere *pars codd.*, avellere *Peerlk.*) mensa. *lectio non satis certa*: PLAVT. Truc. 19 ea se peperisse puerum simulat militi, quo citius rem ab eo averrat (*Weise*, auferat *codd.*) cum pulvisculo. LVCAN. 6, 585 caesorum truncare cadavera regum sperat et Hesperiae cineres averrere (avellere *B*, avertere *VG*) gentis. 9, 329 omnia si quis providus antemnae suffixit lintea summae, vincitur et nudis averritur (*sic B*, avertitur *rel.*) armamentis.

āverrunco, -āre [*ab* a (abs) *et* verruncare. *Th.*]. VARRO ling. 7, 102 ⟨ab⟩ avertendo averruncare. NON. 74 averruncare: avertere (ev- *pars codd.*). GLOSS. II 242, 3 ἀποτρέπω aberrunco. V 269, 20 averuncat: avertit alienat (*sim. saepius, traduntur formae* abaruncit, altruncat, adtruncat, arruncat). *adde*: GLOSS. IV 8, 14 adruncat: evertit aut dilaniat (alienat? *cf.* V 163, 18). V 638, 16 aberruncare: evertere (*cf.* NON. *supra l. 38*). II 25, 47 averruncat ἀποτέμνει. IV 301, 15 aberruncat abstirpat (*et saepius*). 22, 15 avencat: eradicat (*et saepius, cf.* FVLG. serm. ant. 51 averruncare *dicitur* eradicare). IV 312, 12 avencat: eruncat, eradicat. V 562, 13 averruncassit: avellerit, averterit (*cf.* 5, 17 = 49, 2 averruncassint). 441, 60 averruncassint (avesunt *cod.*) mala: id est avertant, avellant detrahantque (*cf.* APVL. *infra l. 66* ARNOB. *l. 68*). 7, 17 = 49, 3 averruncando: abominando. Graeci φυλάξαι dicunt (*v.* ANTH. 19, 5, *cf. Goetz, Corp. gloss. V praef. p. V*). *praeterea huc corrupta spectat* GLOSS. IV 405, 2 adveruncat: multum verum facit. *nota formas*: averruncassere PACVV. *infra l. 62*, averruncassint PACVV. *et* LVCIL. *l. 57 et 59* (GLOSS. *supra l. 47*), averruncassit FVLG. *infra l. 72 et* GLOSS. *supra l. 46*. ăverrunces DRAC. *infra l. 73*. CATO agr. 141, 2 Mars pater, te precor quaesoque uti ... calamitates intemperiasque prohibessis defendas averruncesque. PACVV. trag. 112 di monerint meliora atque amentiam averruncassint tuam (*afferunt* VARRO ling. 7, 102 PAVL. FEST. 373 NON. 74. *idem versus* LVCIL. 541 *omissa copula atque. cf.* ARNOB. nat. 1, 32 a nobis procul, procul inquam, ut dicitur, averruncetur amentia. AMBR. fid. 1, 11, 73 deus hanc averruncet amentiam). PACVV. trag. 236 possum ego istam capite cladem averruncassere. CIC. Att. 9, 2ᵃ, 1 di, inquis, averruncent. LIV. 8, 6, 11 placuit averruncandae deum irae victimas caedi. 10, 23, 1 prodigia multa fuerunt, quorum averruncandorum causa supplicationes in biduum senatus decrevit. APVL. Socr. 16 p. 156 Oud. mala averruncare (auttruncare *vel sim. libri*), bona prosperare, humilia sublimare. ARNOB. nat. 3, 43 adestote dii Penates ... haec mala ... vestri numinis averruncate (ab- *trad.*) clementia (*cf.* GLOSS. *supra l. 47*). 7, 13 neque ut iras aut animos ponant neque ut res tribuant faustas neque ut abigant averruncentque (ab- *trad.*) contrarias *dii*. FVLG. serm. ant. 51 averruncassit deus tam aricinas hominum mentes. DRAC. Rom. 8, 478 Martis et inferni volucres raptoris obuncas augur averrunces (aberrantes *cod.*) sacris. *nota*: AMBR. off. 3, 7, 45 separare a commercio communis parentis, fusos omnibus partus negare, inita iam consortia vivendi averruncare. in psalm. 47, 8 neque enim facile ... est ... edomare carnis lasciviam, averruncare luxuriam.

Āverruncus *deus* [*cf. c.* averruncare. *Th.*]. VARRO ling. 7, 102 ⟨ab⟩ avertendo averruncare, ut deus qui in eis rebus praeest, Averruncus. GLOSS. III 290, 31 ἀποτρόπαιος Averuncas. GELL. 5, 12, 14 in istis autem diis, quos placari oportet, uti mala a nobis vel a frugibus natis amoliantur, A u r u n c u s (aurungus, augrungus, arungus *codd.*, Averruncus *vulg.*) quoque habetur et Robigus. *formam*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Auruncus *tueri videntur* GLOSS. II 27, 15 Auruncus θεὸς ἀποτρόπαιος (327, 37). 568, 20 Aruncus (569, 4 Aurusicus) deus fugae (*cf. Löwe, prodr. p. 365*); *quamquam Gellium ita scripsisse vix probant. Ihm.*

āversābilis, -e *ab* aversari. *i. q. aversandum est.* LVCR. 6, 390 scelus aversabile. ARNOB. nat. 7, 45 *Aesculapius serpens* ... habet et extremos tramites per quos inmunda faex eat aversabili corpora foeditate deonerans. *cf. etiam* adversabilis.

āversātio, -ōnis *f. ab* aversari. SEN. dial. 3, 4, 3 quaedam *irae* ultra querellas et aversationes non exeunt. 9, 2, 11 ex hac ... aversatione alienorum processuum et suorum desperatione obirascens fortunae animus. epist. 97, 16 infixa nobis eius rei (*i. sceleris*) aversatio est. QVINT. inst. 8, 3, 65 tacitam aversationem ac timidam verecundiam. TERT. pudic. 15 p. 250 de aversatione (adv- *codd.*) immunditiarum. cult. fem. 2, 1 quasi pudicitia in sola carnis integritate et stupri aversatione consistat. GLOSS. II 241, 8 ἀποστροφή aversatio.

āversātōrius (-a, -um). *cf.* avertere *p. 1322, 79.* IOS. CASSIOD. c. Ap. 2, 249 p. 130 quosdam deorum putent bonorum esse largitores, alios autem vocent aversatorios (adv- *codd.*, ἀποτροπαίους IOS.), quando eos veluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt.

āversātrīx, -īcis *f. ab* aversari. **1** *cf.* aversari. TERT. anim. 51 ratio pietatis istius (*ignibus non funerandi*), non reliquiis animae adulatrix, sed crudelitatis etiam corporis nomine aversatrix. **2** *cf.* aversio *sub 2.* VVLG. Ier. 3, 6 aversatrix Israel. 3, 8. 3, 11 iustificavit animam suam aversatrix Israel. 3, 12 revertere. HIER. in Ier. 3, 6 p. 859 Vall. AVG. un. eccl. 33 iustificatam dicant aversatricem Israel peccatis praevaricatricis Iuda.

? **āversim** *v.* adversim.

āversio, -ōnis *f. ab* avertere. **1** *proprie* (*cf.* avertere *I 1*): ITALA deut. 31, 18 (Monac. Wirceb.) ego aversione avertam faciem meam ab eis (VVLG. abscondam et celabo). VVLG. Sirach 41, 25 aversione vultus (SEDVL. op. pasch. 1, 6 p. 182 V. retro. *ibid.* 5, 14 p. 285). AVG. civ. 3, 15 scelus aversione ... diurni luminis indicatum (*cf.* averto *p. 1319, 60*). CAEL. AVR. acut. 3, 3, 23 aversione materiae (chron. 1, 1, 48). chron. 2, 14, 217 aversione humoris facta ad exteriores partes altiora ulcera praesiccari. MAX. TAVR. hom. 79 dorsi aversione. **2** *i. q. defectio, sim.*: TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 124 aversionem electorum. ARNOB. nat. 1, 16 p. 12 nostri (*i. christiani*) nominis aversione *a dis paganis.* 2, 67 p. 102 aversionem a religione priorum. VVLG. III reg. 9, 6 aversione aversi *a deo.* prov. 1, 32 Ier. 2, 19. 3, 22 sanabo aversiones vestras. 5, 6 *coni.* praevaricatio. 8, 5. 14, 7. Ezech. 9, 9 civitas repleta est aversione. AVG. civ. 8, 24 a cultu ac religione divina aversio animi. *ibid.* conversio corrigit aversionem. de duab. anim. 10 p. 65 mors *animae* ... dicitur a dei cognitione aversio. gen. ad litt. 8, 12 p. 250 homo *a deo* ... voluntatis aversione disceditur (lib. arb. 2, 20, 54 FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 23. 2, 1). immort. 7, 12 aversio ... a ratione per quam stultitia contingit animo. 12, 19 *opp.* conversio. in psalm. 6, 5. epist. 140, 31, 74 *anima* propria ... voluntate avertitur a bono ... eaque aversione vitiatur. gen. c. Manich. 2, 24, 37 *Christus reliquit patrem non* aversione peccati sicut apostatae. PROSP. resp. ad Gall. 1, 7 PS. PROSP. vocat. gent. 2, 13. **3** *i. q. taedium*: DICT. 4, 18 non metu ait se mortis patriam ... deserere, sed deorum coactum aversione. HIER. epist. 147, 3 aversabor eum, dicit dominus, aversionem aestimans esse pro poena. in Dan. 3, 8 offendebantur *Iudaeo* cultu et aversione idolorum. PAVL. NOL. epist. 23, 22 saecularium rerum aversione. AVG. civ. 10, 14 anima humana *ad deum* contemptu *bonorum terrenorum* et ab eis aversione *pervenit.* mus. 6, 16, 51 conversionem amoris in deum ... et aversionem ab hoc saeculo. ARNOB. nat. 7, 25 p. 258 *numina* aversionibus stomachorum laborant et ad expellenda fastidia saporum varietas quaeritur. **4** *i. q. repulsio, sim.* (*cf.* avertere *III*): TERT. spect. 19 de istius spectaculi aversione. ieiun. 7 periculorum aversionem ... ieiunia de deo merebuntur. adv. Marc. 4, 9 gloriae humanae aversionem. HIL. in psalm. 69, 3 p. 342 pudor et confusio ex dedecore est, aversio ex repulsa est. ... postremo aversio non in alia quam retrorsum. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 95 facilius est ... imminentium aversionem quam praesentium depulsionem facere. **5** *apud rhetores*: QVINT. inst. 9, 2, 38 aversus ... a iudice sermo qui dicitur ἀποστροφή (*cf.* averto *p. 1320, 15*) ... sed illa quoque vocatur aversio quae a proposita quaestione abducit audientem. AQVILA rhet. 9 p. 25 ἀποστροφή aversio necessaria plerumque figura, ubi quae ad alios dicta volumus, ad alios dicere videmur. sic plerumque convertimus orationem in reum ab iudice. **6** *apud iuris consultos*: GLOSS. V 660, 23 aversione emitur. FLORENT. dig. 19, 2, 36 opus quod aversione locatum est donec adprobetur conductoris periculum est. AFRIC. dig. 19, 2, 35. MODESTIN. dig. 18, 1, 62, 2 res in aversione empta, si non dolo venditoris factum sit, ad periculum emptoris pertinebit. PAVL. dig. 14, 2, 10, 2 si aversione navis conducta est ... si pro numero impositarum amphorarum. VLP. dig. 14, 1, 1, 15 navem per aversionem conduxit. 18, 6, 4, 1 si aversione vinum venit, custodia tantum praestanda est. 18, 6, 4, 2.

1. āversor, -ātus sum, -ārī *ab* avertere aversus. avorsor *traditur* PLAVT. Trin. 627. *exempla hic spreta invenies sub* adversor *II p. 850, 34 sq.* *de activo vide sub II.* **I** *i. q. cum indignatione pudore taedio se alio convertere.* *cf.* avertere *p. 1321, 40.* GLOSS. IV 486, 46 aversatur contemnit. 486, 48 despicit detestatur spernit. V 658, 6. **1** *proprie*: ENN. ann. 583 aversabantur (adv- *codd.*) semper vos vostraque volta. PLAVT. Trin. 627 sta ilico, noli avorsari neque te occultassis mihi. CVLEX 256. OV. met. 1, 478 *Daphne* aversata petentes (14, 672). 10, 394 rogantem aversata gemit. LIV. 8, 7, 14 filium aversatus. FEST. 297 aversata est eius osculum (PORPH. Hor. carm. 3, 5, 41). VAL. MAX. 9, 5, 4. SEN. dial. 6, 3, 3 aversaberis et alienos liberos et tuos. 7, 20, 6 aversantur diem ... nocturna animalia (epist. 122, 5). CVRT. 10, 5, 24 accidentes genibus suis neptem nepotemque aversata. COLVM. 7, 6, 1 pecus ... rubos aversatur. PLIN. nat. 8, 185 Germanici ... manus aversatus *est Apis* (PLIN. epist. 4, 11, 9 SOL. 32, 19 AMM. 22, 14, 8). STAT. Theb. 8, 764 fugit aversata iacentem. 10, 767. 12, 564. silv. 2, 1, 170 fusus humi lucem aversaris. QVINT. inst. 11, 3, 70 idem illud vultu videamur aversari, manu repellere. 11, 3, 113 TAC. dial. 20. ann. 14, 51 aspectum eius aversatum *Burrum.* AMBR. hex. 6, 3, 14 p. 212 *leo* etiam ipsa suae escae reliquias aversatur. VVLG. I reg. 25, 14 aversatus est eos (LXX ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῶν). AVG. civ. 3, 23 pecora ... dominorum aversabantur accessum. RVT. NAM. 1, 517 aversor (adversus *codd.*) scopulos, damni monumenta. **2** *latiore usu*: SALL. hist. frg. 5, 16 regem aversabatur (PLIN. nat. 6, 91. TAC. hist. 4, 84 volgus). BELL. Hisp. 14, 4 aversati sunt proelium facere. OV. am. 3, 11, 38 aversor morum crimina, corpus amo. fast. 1, 5 aversatus honorem. Pont. 2, 3, 5 amicum. VAL. MAX. 4, 7 pr. propinquum aversere (avertere *codd.*). EPICED. Drusi 211 dis aversantibus omen. LIV. 3, 12, 9 alii aversabantur preces aut verecundia aut metu. 3, 50, 5 se ut parricidam liberum aversarentur (TAC. hist. 3, 25). 8, 12, 1. 26, 31, 4. 26, 31, 6 SEN. contr. 1, 7, 13. SEN. benef. 5, 25, 2 aversabatur omnium amicorum ... notitiam. 6, 4, 2 *patres* aversari et eiurare (CVRT. 8, 7, 13 *coni.* fastidire. SERV. Verg. ecl. 5, 48). epist. 66, 6 alia optanda ... alia aversanda. CVRT. 5, 8, 15 si ... pia bella di aversantur. 6, 6, 9. 6, 7, 9 aversari scelus. 7, 1, 29. 8, 3, 14 facinus ... aversabatur (AVG. civ. 16, 2). 8, 6, 23 domum suam aversari deos. 8, 8, 14 aversarer Iovem. 8, 10, 2 qui aversarentur imperium. 8, 10, 17. PLIN. nat. 5, 58 necem Magni ... flumine aversante. STAT. Theb. 8, 557 soceros nec tristibus actis aversatus erat. TAC. hist. 1, 1 ambitionem scriptoris facile aversetis (adv- *codd.*). 1, 38 ann. 6, 26. PLIN. paneg. 46 populus ... aversatur et damnat effeminatas artes. 63. SVET. Tib. 27 adulationes ... aversatus est. Vesp. 2 latum clavum. FRONTO p. 143 N. *opp.* concupiscere. p. 158 aversantes ... hoc elegantiae genus. GRAN. LIC. 27 senatum ... aversari omnes exules. NOVELL. Val. III 19, 1 p. 186 criminosos ... aversamur. APVL. apol. 85 malitia praecoqui puerum quis non aversetur atque oderit. TERT. nat. 1, 10 p. 80. 2, 7 p. 107 horretis et aversamini vagos. adv. Marc. 3, 6 Christum aversati et persecuti. 4, 7 ITIN. Alex. 40 *affluentiam* aversabantur. PANEG. 10, 10 appetitum tuum refugit aversatur horrescit. ITALA Am. 1, 3 (TYCON. 53, 3) non aversabor eam (*i. urbem*; VVLG. convertam. HIER. epist. 130, 8. 147, 3 in Am. 1, 1, 3 p. 226 Vall. 1, 1, 5 p. 228). SCHOL. Iuv. 15, 173 *Pythagoras* aversatus est fabam. SYMM. epist. 2, 65 p. 62 virtus ... aversatur auxilium. 8, 60 p. 231 aversatus scribendi occupare principium. rel. epist. 10, 3, 3 p. 281. or. 2, 23 p. 328 *Rhenus* aversatus est solum barbarum. HIER. epist. 84, 3 miro odio aversor circumcisos. 130, 19 quasi criminatorem operis aversatus est. VVLG. exod. 23, 7 *deus* aversor impium. deut. 12, 31. 25, 16. III reg. 12, 15 Iob 19, 19. AVG. civ. 2, 27 verae ... religioni aversandam et detestandam talium numinum placationem. 9, 1 *syn.* damnare. 14, 9 ἀπάθεια illa ... aversanda est. 15, 16. 20, 13. MAR. MERC. Nest. serm. 12, 31 omnem haeresim aversati. SVLP. SEV. chron. 2, 39, 6 p. 92. OROS. hist. 2, 18, 5 irato atque aversato deo. **II** aversare *avertere*: PS. AVR. VICT. epit. 28, 3 patrem petulantius cachinnantem vultu notaverit aversato. HIER. in Am. 1, 1, 5 p. 228 Vall. clementiae meae vultum aversare ab eo *debeo.* GREG. M. moral. 13, 8 aversata (*i. repulsa*) conticuerit ecclesia. *reflexive*: ITALA Ier. 8, 4 (PACIAN. paraen. 12) qui aversatus fuerit convertetur (VVLG. aversus). AMBROSIAST. Tit. 1, 14 hominum aversantium se a veritate (HIER. in Tit. 1, 12 aversantium se a veritate *et* aversantium veritatem). HIER. in Ier. 8, 4 qui a deo aversatus est (VVLG. aversus). AVG. civ. 7, 25 hinc aversatus est Varro. mus. 6, 13, 38 a nimio fulgore aversamur. *copulatur cum accus., cum praepos.* a. *sequitur infin.*: BELL. Hisp. 14, 4 SYMM. epist. 8, 60 p. 231; *acc. c. inf.*: APVL. apol. 85.

2. āversor, -ōris *m. ab* avertere. **1** *cf.* avertere *sub II.* CIC. Verr. 6, 152 Verres ... aversor pecuniae publicae. **2** *cf.* avertere *sub III.* GLOSS. V 567, 14 defensores idem sunt qui et tribuni, dicti defensores quod plebem sibi commissam contra insolentiam improborum defendant, at contra nunc quidam aversores, non defensores existunt (*apud* ISID. orig. 9, 4, 18 *traditur* eversores). **3** *cf.* avertere *p. 1321, 40.* GLOSS. IV 23, 7 aversor detestator.

1. āversus, -a, -um *v.* averto *p. 1323, 48.*

2. āversus (-ūs) *m.* GLOSS. II 241, 8 ἀποστροφή aversatio aversus. *Bickel.*

averta, -ae *f.* [*a gr.* ἀορτή (ἀορτήν *Pollux Z 79, I 139*) *trac-*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum. Th.]. SVID. *s.* ἀορτήν, λέγουσιν οἱ πολλοὶ νῦν ἀβερτήν· Μακεδονικὸν δὲ καὶ τὸ σκεῦος καὶ τὸ ὄνομα. GLOSS. II 517, 25 averta auertes (*i.* ἀορτήρ). III 194, 20 dartyr aberta. EDICT. Diocl. 10, 1ᵃ (*in capite* de loramentis) averta primae formae in carruca (*in fragm. graeco* Ἐφημ. ἀρχαιολογ. 1902 p. 14 ⟨ἀβ⟩έρτης φόρμης πρώτη⟨ς⟩). COD. Theod. 8, 5, 47, 1 (*a. 385*) = COD. Iust. 12, 50 (51), 12 (*de cursu publico*) sexaginta libras sella cum frenis, triginta quinque vero (sexaginta itidem COD. Iust.) averta non transeat: ea condicione, ut, si quis praescripta moderaminis imperatorii libramenta transcenderit, eius sella in frusta caedatur, averta vero fisci viribus deputetur. COD. Theod. 8, 5, 48 pr. (*a. 386*) habentes quinquagenarum librarum avertas. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 106 mantica: pera vel averta. *cf. Blümner, Maximaltarif p. 129; Mau, PW. II 2287.*

avertārius (-a, -um) *ab* averta. COD. Theod. 8, 5, 22, 1 (*a. 365*) parhippum vel avertarium nullus accipiat. *Ihm.*

di **Ăvertentēs** *qui mala avertunt, cf.* Averruncus, ἀποτρόπαιος, ἀλεξίκακος, MACR. sat. 3, 20, 3. CORP. XIII 5197 (*Vindonissae*) aram Avert(entibus) M. Mas. Ter. mil. leg. XI C(laudiae) p(iae) f(idelis) ... libes posuit. *cf. p. 1322, 80 sqq.*

Avertinius, -a *nom. gent.* CORP. V 1108 (*Aquileiae*) Avertinia L. ⟨f.⟩ Severin. *Otto.*

ăverto, -vertī, -versum, -tere *ab* a *et* vertere. GLOSS. II 26, 17 avertit ἀποστρέφει (241, 6). *in syllaba secunda* o *pro* e *scribitur solemniter in libris* PLAVT. SALL., *itidem* TITIN. com. 93 LEX rep. 59 Corp. I 198 *bis. scriptionem per* e *firmant tituli* LEX rep. 3 EDICT. Aug. aq. Ven. 35 Corp. X 4842 EDICT. Diocl. 2, 8 CORP. XIII 5197. *perfect.* avertui ITALA Hos. 8, 3 (Weing.) Ier. 41, 16 (Wirc.). QVINT. inst. 12, 10, 32 syllabae nostrae in b litteram ... innituntur adeo aspere ut plerique non antiquissimorum quidem sed tamen veterum mollire temptaverint ... aversa pro abversis dicendo. *glossam Tuscam vide* PAVL. FEST. 18, *etymologica ibid.* 9. avertere *confunditur cum* abortare abortire GLOSS. V 169, 39 ITALA Hos. 3, 16 (Wirc.). *cum* advertere *ut saepe per errorem scribarum ita* ITALA III reg. 13, 11 (LVCIF. non conv. 3 p. 7) GREG. TVR. Franc. 6, 40 p. 280. *cf. etiam p. 1320, 82.* *de varia lectione* avertere averrere *vide h. v.*

I *i. q. vertere deflectere homines res:* **1** *proprie:* PLAVT. Rud. 165 ab saxo avortit fluctus ad litus scapham. CIC. nat. deor. 2, 152 nos flumina ... avertimus (CAES. civ. 1, 61, 1. 1, 62, 1. 3, 49, 4 HIRT. Gall. 8, 40, 3. 8, 43, 4 OV. fast. 6, 410. LIV. 22, 5, 8 cursu. 41, 11, 3 EDICT. Aug. aq. Ven. 35 Corp. X 4842 aquae ductum. VITR. 8, 6, 2 *aquam.* SEN. Thy. 173 dial. 6, 26, 6 nat. 3, 11, 3. 6, 8, 2 LVCAN. 3, 345 PLIN. nat. 2, 193 STAT. Theb. 7, 350. 7, 405 FRONTIN. strat. 3, 7, 1. 3, 7, 2. 3, 7, 4 aq. 66. 121. 122 PLIN. epist. 61, 3. GAIVS dig. 8, 2, 2 stillicidium. VLP. dig. 39, 3, 1 IVST. 31, 5, 7 *syn.* derivare. PALLAD. 1, 34, 7 ITIN. Silv. 19, 11 VVLG. II par. 32, 30 CLAVD. 8, 483). LVCR. 1, 1041 materies ... aversa. 4, 1273 vomeris ... locis avertit seminis ictum *mulier.* CAES. Gall. 5, 44, 8 avertit ... casus vaginam. 7, 22, 2 *Galli* laqueis falces avertebant. BELL. Afr. 23, 3 naves inde avertit (NEP. Hann. 11, 6 puppes. LIV. 21, 49, 2. 28, 37, 7 in altum. 37, 27, 4 ex medio cursu. LVCAN. 3, 599 VAL. FL. 4, 128 SIL. 17, 234). 39, 4 ex acie instructa equitatus sui ... dextrum cornu avertit. VERG. Aen. 1, 38 Italia ... avertere regem. 11, 703 reginam avertere (*cf.* SERV. auct. proprio verbo usus est ut est mos equestris). 12, 485 aversos .. currus ... retorsit (SIL. 2, 172). LYDIA 27 avertas aurem (LYGD. 3, 28 LIV. 24, 26, 10. 38, 33, 11 SEN. contr. 1, 2, 5 SEN. epist. 69, 3 SIL. 11, 189 QVINT. decl. 337 p. 329 AVG. serm. 17, 1). PROP. 3, 16, 17 *canis* morsus avertit. OV. am. 3, 9, 45 avertit vultus (ars 2, 616 met. 5, 179. 14, 756 trist. 4, 50 benef. 1, 1, 5 CVRT. 6, 7, 30 SIL. 5, 201 MART. 9, 25, 5). 3, 12, 39 aversum ... diem (trist. 2, 392 SEN. Thy. 1036 AETNA 20 STAT. Theb. 5, 297. 10, 502 *cf.* SCHOL. STAT. silv. 5, 3, 96 HYG. fab. 88 p. 84 CLAVD. 15, 400. *cf.* MANIL. 5, 463 reversum). met. 2, 770 oculos avertit (LIV. 1, 28, 11. 2, 5, 6. 32, 24, 5 *et passim.* CVRT. 3, 11, 24 SEN. contr. 9, 2, 7. 10, 3, 5 VELL. 2, 100, 1 VAL. MAX. 1, 5, 6. 2, 10, 1 PHAEDR. 4, 12, 6 SEN. Herc. O. 262 benef. 7, 28, 1 epist. 66, 30. 114, 21 CVRT. 8, 13, 18 LVCAN. 9, 1036 SIL. 2, 460. PLIN. paneg. 66 oculos aures animos. VVLG. Sirach 27, 1). met. 9, 54 *Acheloum* avertit *Hercules in luctatione.* 15, 587 avertens faciem (ITALA deut. 31, 18 Lugd. COMM. apol. 356 VVLG. *passim.* III reg. 21, 4 ad parietem). LIV. 4, 20, 3 averterat ... in se a curru dictatoris civium ora (SEN. Phaedr. 886). 9, 21, 5 aciem in Samnites avertit. 23, 32, 7. 26, 13, 12 bestias ... ad opem suis ferendam avertas. 40, 31, 5 avertit equos (STAT. Theb. 11, 450). 40, 33, 8. VITR. 1, 6, 12 ab impetu *ventorum* aversis directionibus vicorum. CELS. 2, 10 p. 54 avertitur ... sanguis (2, 11 eo. 4, 11). 4, 22 p. 148 in aliam partem umorem avertendo. 5, 28, 11 p. 212 avertendus materiae aditus (8, 2 CAEL. AVR. acut. 2, 8, 36. 3, 4, 36 chron. 1, 1, 48. 1, 5, 174). SEN. Oed. 1011 quo avertis caput (AMBR. hex. 6, 8, 48 p. 240). nat. 2, 24, 3 quod *ignem* ab impetu suo avertat. CVRT. 4, 13, 31 ultimos ordines avertit a fronte. 4, 15, 13. LVCAN. 1, 65 Bacchum ... avertere Nysa. 6, 230 procul hinc avertite ferrum. 8, 591 avertere visus (TAC. ann. 11, 34). SIL. 9, 520 intentos pugnae ... conamine ... avertit *ventus.* 15, 584 arma avertisse suo cognovit devia vallo. STAT. Theb. 6, 824. 9, 143. 11, 146. QVINT. inst. 11, 2, 10 acies luminum a prospectu rerum ... non aversa. VLP. dig. 3, 1, 1, 5 aversa sella. GELL. 12, 1, 8 aversi ... lactis. TERT. ieiun. 16 fasces retro avertunt. anim. 8. SOL. 27, 37 *heliotropium* splendorem *solis* abicit et avertit. PALLAD. 1, 8, 3 fabricae tractus ... ab occidente avertatur. VVLG. I par. 13, 13 *arcam dei* avertit in domum ... Gethaei. psalm. 89, 3 ne avertas hominem in humilitatem (*in imag.*). ITALA psalm. 118, 59 (Hier. epist. 106, 75) averti pedes meos in testimonia tua (VVLG. converti). *ibid.* psalm. 43, 19 (epist. 108, 18) nec aversum est retrorsum cor nostrum. **2** *usu latiore:* CIC. orat. 138 avertat animos (Lael. 5 CAES. Gall. 1, 20, 4 SALL. Iug. 111, 2 LIV. 1, 28, 5. 3, 58, 3 *et al. saepe.* SEN. contr. 2, 1, 32 VAL. MAX. 2, 4, 3. 6, 5 ext. 1 SEN. dial. 11, 18, 8 benef. 6, 8, 1 epist. 78, 18 VAL. FL. 6, 17 QVINT. inst. 1, 12, 13. 3, 1, 3. 4, 3, 8. 6, 3, 1. 9, 1, 44 TAC. hist. 1, 46. 2, 16). Mur. 43 populi opinionem a spe adipiscendi avertunt (LIV. 5, 48, 4). Flacc. 69 a iudicibus oratio avertitur (nat. deor. 3, 19. QVINT. inst. 4, 1, 63 sermo. 4, 1, 67. 4, 2, 103. 4, 2, 106. 9, 1, 16. 9, 2, 38 DON. Ter. Andr. 877 SERV. auct. Aen. 4, 370). Sest. 67 qui mentem *Pompei* ... terroribus a defensione meae salutis averterant (CATVLL. 64, 406 nefanda ... nobis mentem avertere deorum. LIV. 29, 24, 4 LACT. inst. 2, 16, 3 p. 167). Phil. 10, 6 *legiones* a scelere avertit. epist. 6, 1, 1 avertere a miseriis cogitationem (LIV. 4, 52, 3). PLANC. Cic. epist. 10, 24, 4 aversum illum ab hac cogitatione. CIC. Att. 9, 10, 2 me illius fugae ... deformitas avertit ab amore. CAES. Gall. 1, 16, 3 iter ... averterant (1, 23, 1. OV. hal. 22 vias. LIV. 21, 23, 4 *et saepius.* STAT. Theb. 1, 683 aversum ... Mycenis ... iter. AVG. civ. 12, 21 SEDVL. carm. pasch. 1, 29 p. 193). civ. 3, 9, 1 Issam a Caesaris amicitia avertit (3, 79, 4). 3, 79, 2 Caesarem Apollonia a derecto itinere averterat (TAC. hist. 4, 13 *ab itinere.* 4, 79). SALL. Iug. 89, 1 castella ... avortere ab hostibus. epist. Mithr. 6. NEP. Alc. 4, 7 a societate averterunt (LIV. 7, 42, 8 *et al. saepius*). VERG. Aen. 4, 106 *Iuno* regnum Italiae Libycas averteret oras. 12, 204. PANEG. Mess. 55 avertere cursus (LIV. 37, 11, 14 MANIL. 5, 721 CELS. 2, 10 p. 54). LIV. 1, 58, 9 avertendo noxam ab coacta *Lucretia* in auctorem delicti. 2, 45, 5 pectora ... ab intestinis avertere malis (STAT. Theb. 8, 211 bello). 3, 1, 3 invidiam rei a tribunis in consulem averterant (5, 11, 4). 3, 24, 9 in comitiorum disceptationem ab lege certamen averterant. 4, 22, 5 proelio ab sensu operis hostes avertebant (CVRT. 4, 6, 9). 5, 24, 5 spei ... avertendae. 5, 45, 6 *ab Etruscis* bellum Gallicum in se avertissent (*sim. persaepe apud* LIV.). 6, 6, 4 aversae curae ... a bello (CVRT. 10, 10, 9). 6, 9, 4 vim Camilli ab Antio fortuna avertit (10, 45, 3). 6, 20, 10 ab hominibus ad deos preces avertisset. 6, 23, 8 his sermonibus tota in se averterat castra. 9, 38, 6 belli Romani decus ab Samnitibus fortuna ad Etruscos avertisset. 10, 10, 6 eos a proposito avertit (TERT. ieiun. 7). 23, 18, 9 pudor ... Hannibalem ab incepto avertit (SIL. 12, 202 coepto). 24, 5, 12 avertit ab consciis in insontes indicium. 26, 30, 1 Siculi *fidem Hieronis erga Romanos* in gratiam publicam avertentes. 27, 17, 2 Hispaniam ... averterat ad Romanum a Punico imperio. 28, 33, 13 certamine averteret ab conspectu equitum (*sc. hostes*). 31, 11, 13 culpam omnem in fraudem Carthaginiensium avertentes. 31, 40, 7. 32, 11, 6 averteret regem ab suspicione (37, 25, 8). 32, 34, 6 me necessitas ad hoc bellum a custodia *oppidi* avertit. 33, 28, 7 avertendi ... criminis (45, 5, 12. QVINT. inst. 7, 2, 10 in matrem. 11, 1, 65). 33, 44, 7. 36, 7, 1 Hannibal ... in ... belli cogitationem regem ... oratione avertit. 38, 10, 3. 39, 25, 9 regem ... negotiationem maritimam omnem eo avertisse. 40, 42, 1 in Gentium latrocinii ... causam avertit. 43, 4, 7 invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortensium. SEN. Phoen. 541 nefandas moenibus patriis faces averte (*syn.* flectere). CVRT. 4, 9, 22 fortuna regis avertit inde hostem. 10, 2, 20 *malum* avertit omnes a me. 10, 9, 7 ad ordinem, a quo me contemplatio publicae felicitatis averterat, redeam. LVCAN. 5, 240 fatorum ... prospera ... avertere dei. SIL. 9, 548 *Hannibal* avertet populis Laurentibus arma. STAT. Theb. 4, 92 *Argia* dulces avertit pectore *Polynicis* Thebas. silv. 5, 3, 60 praecinerem gemitum cui te nec Cerberus *averteret.* QVINT. inst. 5, 13, 2 *accusatoris verba* patronus ... transferat ... minuat avertat despiciat. 6, 1, 7. 6, 1, 11 conciliare sibi, avertere ab adversario iudicem (9, 2, 91). 6, 3, 87 averti intellectus ... solet. 9, 4, 35 hic melos ... a potioribus avertat. SVET. Nero 52 a philosophia eum mater avertit (PS. APVL. Ascl. 14). TERT. nat. 2, 13 *homines* a fide ... avertere (AVG. civ. 1, 9). ITALA deut. 13, 10 (Tert. scorp. 2 p. 149) quaesivit avertere te a ... deo (*subaudiuntur* a deo VVLG. deut. 13, 13 iud. 8, 33 III reg. 9, 6 Sirach 47, 28 Luc. 23, 14 act. 5, 37. 19, 26). num. 32, 9 (Lugd.) averterunt sensum filiorum Israhel (VVLG. subverterunt). IREN. 4, 37, 3 nos ... avertens ab incredulitate. PALLAD. 1, 6, 2 a labore. AMM. 26, 7, 2 Valentem avertit Galatiam. VVLG. Ier. 2, 24. Is. 58, 12 avertens semitas in quietem. CLAVD. rapt. Pros. 3, 47 Chaonio ... gentes avertere victu. AVG. civ. 1, 27 cor ... *a veritate* avertit. 9, 18 homines a via veritatis avertat (12, 18 de via). 10, 10. *nota:* avertere aliqm *nude positum i. q.* in se convertere aliqm *significare:* CIC. Phil. 10, 22 quos avertit agri Campani infinita possessio. or. frg. A XIII 24 M. omnem mentem lubido averterat. VERG. ecl. 8, 66 coniugis ut magicis sanos avertere sacris experiar sensus (SERV. avertere ait pro advertere, ut sit mutata praepositio. aut certe in me convertere). PROP. 2, 19, 29 me nec solae poterunt avertere silvae. LIV. 1, 12, 10 averterat

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... ea res etiam Sabinos tanti periculo viri. 26, 5, 9 edidit clamorem, ut averteret etiam pugnantium animos. 28, 6, 4 omnium animos oculosque id certamen avertisset. 30, 13, 12 illam furiam ... omnibus delenimentis animum suum avertisse. VITR. 2 praef. 2 novitas populum ... avertisset. PAVL. FEST. 9 aurum ... mentes hominum avertat. LVCAN. 8, 857 quem non tumuli venerabile saxum ... avertet? PETRON. 110 nullam ... esse feminam tam pudicam quae non peregrina libidine usque ad furorem averteretur. STAT. Theb. 7, 724 ardet ... avertere pugnam (SCHOL. ad se convertere). TAC. hist. 2, 49 illum ... repens tumultus avertit.

pro se avertere (*quod legitur ex. gr.* PLAVT. Amph. 899 Truc. 358 TITIN. com. 93 CIC. Balb. 11 Phil. 5, 38 CAES. civ. 3, 21, 5 VERG. Aen. 4, 389 LIV. 1, 40, 7. 26, 12, 12. 28, 30, 9. 29, 12, 4. 38, 51, 12. 40, 59, 7 VITR. 5, 5, 7 SEN. nat. 5, 15, 4 COLVM. 6, 37, 10 QVINT. decl. 279 p. 137 MIN. FEL. 32, 6 COMM. apol. 1010 HIER. epist. 117, 6 VVLG. num. 22, 23. *in usu translato* BALB. Cic. epist. 8, 15, 2 CAES. civ. 1, 4, 4 SIL. 9, 344 IREN. 4, 39, 4) *memorabilis est usus reflexivus*: 1 *passivi*: PLAVT. Rud. 176 *mulier* dextrovorsum avorsa. CIC. epist. 15, 4, 7. CAES. civ. 2, 12, 1 milites aversi a proelio ad studium audiendi. SALL. Iug. 101, 9. PRIAP. 66, 2 hinc averteris. OV. epist. 9, 123 met. 3, 433. 4, 799. 5, 214. LIV. 1, 50, 8 aversi omnes ad Tarquinium salutandum. 2, 8, 8. 2, 48, 7 averti alio. 21, 58, 4. 22, 13, 6 aversus ... ab suo itinere (ITALA Ier. 35, 15 Iren. 4, 36, 5). 31, 41, 5 Aetoli ... inde aversi in Perrhaebiam. SEN. nat. 7, 25, 6 *opp. stare et prodire*. MELA 3, 78 inde ad meridiem avertitur *amnis* (VAL. FL. 7, 391). PLIN. nat. 10, 173. 17, 239 averti et recedere. 30, 126 vulvam aversam corrigunt. SIL. 7, 718. STAT. silv. 2, 1, 7 surda ... averteris aure. QVINT. inst. 11, 3, 127 TAC. ann. 4, 60 GELL. 1, 8, 6. VVLG. Soph. 1, 6 avertuntur de post tergum domini. Matth. 5, 42 volenti mutuari a te ne avertaris. PAVL. NOL. carm. 21, 485 Christus ... iuxta est modicis, avertitur altis. *translate*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1. LIV. 1, 46, 6 *Tullia* in alterum aversa Tarquinium. 25, 25, 11 aversis omnibus ad tumultum (29, 7, 3). 33, 39, 5 averso Philippo in Romanum bellum (43, 18, 2). CVRT. 5, 4, 16. 8, 13, 23 QVINT. inst. 10, 6, 7. ITALA deut. 13, 17 (Tert. scorp. 2) avertatur dominus ab indignatione irae suae (VVLG. advertatur). 30, 20 (Monac.) averti a deo (AVG. civ. 11, 9). VVLG. deut. 31, 20 avertentur ad deos alienos. eccles. 17, 23 revertere ad dominum et avertere ab iniustitia. 18, 30 AVG. civ. 14, 13 p. 32. 22, 8 p. 569 in haec ... averteretur intentio. *pendente accusativo cf.* aversor *p. 1318, 2.* GLOSS. II 241, 7 ἀποστρέφομαι abhorresco averto. GRAMM. suppl. 257, 16 avertor ab eo i. recedo, sed quando accusativo iungitur, significat execro i. abominor ut avertor te. VERG. georg. 3, 499 equos fontes ... avertitur. PETRON. 124, V. 248 mitis turba deum ... hominum damnatum avertitur agmen. STAT. Theb. 6, 192 *vacca* oppositas inpasta avertitur herbas. AMM. 22, 14, 8 *Apis* adeuntes quosdam indiciis averti videtur obliquis. PAVL. NOL. carm. 9, 23 indignas sacra vox avertitur aures. epist. 11, 5 adhuc eorum quae nunc per Christum avertimur (avertimus *pars codd.*) amatores. AVELL. p. 553, 19 eos avertantur et fugiant. BOETH. cons. 1, 1 carm. 15 mors ... surda miseros avertitur aure. *an hinc intellegenda*: ITALA Hos. 8, 3 (Weing.) Israel avertuit bona. VVLG. Hebr. 12, 25 de caelis loquentem ... avertimus. 2 *activi*: SERV. Verg. Aen. 1, 104 pro passivi verbi significatione activum ponitur. PLAVT. Mil. 203 ecce avortit. 1074 huc abs te avorti. VERG. Aen. 1, 104 prora avertit. 1, 402 avertens rosea cervice refulsit *Venus*. STAT. Theb. 4, 544 alias *animas* avertere gressu (gressus *pars codd.*) ... iube. FRONTO p. 62 N. prius inde (*e vestibulo artis*) averterint quam penetraverint. GELL. 4, 18, 4. ITALA Mich. 7, 19 (Hier. epist. 69, 6) ipse avertet (VVLG. revertetur) et miserebitur nostri. *translate*: TERT. adv. Marc. 5, 1 *Paulus* avertens a Iudaismo non pariter ostenderet in cuius fidem averteret. ITALA Ion. 3, 9 (Lucif. Athan. 2, 33 p. 206) paenitebitur deus et avertet ab ira (VVLG. psalm. 84, 4). VVLG. psalm. 88, 47 usque quo, domine, avertis in finem? (AVG. civ. 17, 11).

II *i. q.* surripere, in suum usum convertere: PLAVT. Men. 134 avorti praedam ab hostibus (CAES. civ. 3, 59, 3 domum. VERG. Aen. 10, 78 LIV. 37, 8, 7 STAT. Theb. 4, 648 TREB. Claud. 11, 6 OROS. 5, 24, 1. *cf.* SERV. Verg. Aen. 8, 208 *praeda* averti dicitur). Trin. 171 lupus ... gregem ... voluit totum avortere. CAECIL. com. 203 per litteras avertas aliquod nomen *a patre*. LEX rep. 3 Corp. I 198 ablatum captum coactum conciliatum aversumve (*ibid.* 59). VARRO ling. 5, 95 *pecus* aversum. CIC. Verr. 2, 11 istum ... pecuniam publicam ... avertisse (2, 34. 3, 143 domum. 3, 144. 4, 137. 4, 164. 4, 170. 4, 171. 4, 177 a Dolabella. Phil. 5, 11. 12, 12. LEX Tar. Ephem. epigr. IX p. 1 *syn.* fraudare. TAC. hist. 1, 53). Verr. 4, 49 te non minus *frumenti* domum tuam avertisse quam Romam misisse (4, 163). 5, 53 avertere aliquid de publico. 6, 73 argentum ablatum et aversum. Caecin. 17 tabulas averterit. rep. 2, 60 censores ... vim armentorum a privatis in publicum averterant. epist. 12, 26, 2 hereditatem ... avertere (SEN. dial. 2, 9, 2). 13, 28, 2. CATVLL. 64, 5 Colchis avertere pellem. CAES. civ. 3, 59, 4 *equitum* stipendium averterent. SALL. Catil. 58, 16 arma ... ab hostibus avorteris. VERG. Aen. 1, 472 avertit equos *Rhesi* in castra. 8, 208 a stabulis ... tauros avertit. CIRIS 84 dictam Veneri votorum avertere poenam. LIV. 33, 47, 1 quantum peculatus averteret. PHAEDR. append. 8, 6 *miles* avertit mulos. VAL. FL. 3, 491 *Iuno Pallada* molitur ... dolis avertere fratri. 5, 629 vellera sacra meis ... avertere lucis. SIL. 13, 458 fesso mihi proxima tandem lux gratos Phaethontis equos (*i. vitam*) avertit. STAT. Theb. 7, 110 insinuare metus animoque avertere vires. VLP. dig. 14, 4, 7, 3 *mercem* avertit. 15, 1, 21 si quis ... alio peculium avertat, dolo non caret. ALF. dig. 19, 2, 31 cum nauta agere ... oneris aversi actione (TERT. adv. Marc. 5, 1). CYPR. GALL. exod. 882 averterit agnam. AMM. 26, 8, 12 uxorem ... averteret secum (*vix recte*). 28, 6, 19 donativum militis ... in quaestus averterit (adverterit *cod.*) proprios. HEGES. 1, 34, 2 praeter illa, quae Cleopatra averterat, ... Samariam ei concessit. *nota*: LIV. 6, 34, 8 mulierem avertentem (*i. fraudantem*) causam doloris.

III *i. q.* repellere, prohibere, *etiam i. q.* defendere aliqm ab aliqua re: GLOSS. IV 23, 26 avertere prohibere. 406, 35 avertit excludit. 486, 47. GELL. 9, 1, 9 defendere ... significat ... ἐκ ποδῶν ποιεῖν id est avertere atque depellere. PLAVT. Amph. 927 ab impudicis dictis avorti volo. CIC. Caecin. 33 inermos ... reppulerit fugarit averterit (76). Phil. 4, 3 *Caesar* Antonii ... furorem ... a pernicie rei publicae averteret (5, 28. 6, 18. 14, 25. 14, 33 ad Brut. 1, 3, 1. 1, 15, 7). nat. deor. 1, 101 *ibes* avertunt pestem ab Aegypto. 2, 141 in aedificiis architecti avertunt ab oculis naribusque dominorum *cloacam, sim.* Att. 16, 7, 5 *auster* me a tanta infamia averterit. LVCR. 2, 363 subitam ... avertere curam (VERG. Aen. 4, 394). 5, 413 vis ... aversa recessit. CAES. Gall. 6, 42, 2 fortuna ... ab ipso vallo ... barbaros avertisset. civ. 3, 102, 3 avertendae suspicionis causa (LIV. 40, 21, 1 SEN. benef. 3, 19, 3 SVET. Otho 3 Dom. 17). VERG. georg. 2, 172 inbellem avertis Romanis arcibus Indum. 3, 210 stimulos avertere amoris (SIL. 3, 158). 3, 320 glaciem ventosque. 3, 459 incensos aestus (*i. febrem.* COLVM. 7, 5, 10). Aen. 4, 547 dolorem (MARCELL. med. 8, 25. 8, 45. 9, 119). HOR. sat. 1, 5, 15 culices ranaeque ... avertunt somnos. PROP. 3, 24, 9. LIV. 1, 37, 3 *Romani* Sabinas legiones ... in fugam averterent (*item de pugnantibus* 2, 53, 3. 3, 63, 4. 7, 11, 7. 9, 27, 10. 10, 36, 6. 21, 55, 11. 22, 19, 11. 30, 18, 11 *et al. saepe.* FABIAN. Sen. dial. 10, 10, 1 SEN. benef. 5, 2, 3 CVRT. 3, 11, 8. 5, 4, 28. 5, 13, 14 SIL. 5, 448. 9, 318. 15, 719. 16, 69 FRONTIN. strat. 2, 5, 31. 2, 8, 6. 2, 8, 7 FLOR. 1, 13, 12). GRATT. 377 fontem averte mali. VITR. 1, 6, 1 vitandum ... hoc vitium et avertendum ne fiat quod ... solet venire. VAL. MAX. 7, 3 ext. 7 offensam ... avertit. SEN. Herc. f. 974 infandos procul averte sensus (TERT. orat. 29 sensum). Phoen. 291 belli minas avertere. clem. 1, 19, 8 ab hoc ... fortunam. epist. 5, 3 alioquin quos emendare volumus fugamus a nobis et avertimus. 47, 4 periculum ... avertere (SVET. Claud. 29). 64, 8 *morbum* (CAEL. AVR. acut. 1, 15, 116). 82, 23 *mortis timorem.* 85, 39 paupertas ... dolor ... imperitos avertit et praecipites agit. 98, 7. LVCAN. 3, 150 *id* ocius avertat ... semina belli. SIL. 3, 127 nefas ... averte. 4, 794 caedum ... feros avertite ritus. 5, 376 quae ... avertunt aequore campi ductores. 6, 609. 8, 572 sitim ... avertunt fluvio *Hirpini.* 9, 482 num fata avertet *Iuppiter*? 10, 408 diem hunc totiens ne quicquam averterit urbi *Paulus.* 13, 303 avertere poenas. STAT. Theb. 5, 276 luctus. 7, 702 avertit morti contermina virtus *mortem.* 7, 789 lacrimas ... avertit Apollo. 10, 721 *iuvenis* ... timorem *patris.* silv. 5, 2, 95 timidae ... avertere Cerberon umbrae. MART. 10, 85, 7 *mersa carina* nimias avertit aquas. QVINT. inst. 6, 1, 20 avertere iudicem a miseratione. 12, 1, 39 ab homine occidendo grassator avertendus. IVV. 11, 183 averte negotia. TAC. ann. 4, 55 famam (PLIN. paneg. 28). 15, 45 invidiam sacrilegii. 16, 4 dedecus. SVET. Cal. 48. EDICT. Comm. dig. 35, 3, 6 a fideicommissi petitione avertaris. PS. APVL. Ascl. 16 avertere a rerum natura malitiam. 22 vitia corporum homines avertere atque abalienare *possunt per disciplinam.* 40 *a fato* omne velle aut nolle divinitus aversum est totum. MIN. FEL. 7, 2 averteretur ... ira (TERT. orat. 29 ITALA gen. 27, 45 (Lugd.) VVLG. num. 25, 11). 31, 1 homines a nobis terrore ... averteret. TERT. orat. 8 de avertendis ... delictis. ITALA exod. 23, 25 (Ottob.) avertam infirmitatem a vobis (VVLG. auferam). ITALA deut. 9, 3 (Monac.) *deus* avertet eos abante faciem tuam. GARG. MART. 51 siliquae recentes stomachum avertunt. TREB. trig. tyr. 31, 9 errorem ... diligentia ... avertit. IVVENC. 3, 240 fermentum ... vestris avertite mensis. PALLAD. 1, 6, 9 incisura ... avertatur a gemma. ATHAN. Lucif. epist. 8 p. 332 avertere *a communione.* ITALA deut. 1, 28 (Lucif. Athan. 1, 5 p. 72) fratres ... averterunt (VVLG. terruerunt) cor vestrum. AMM. 31, 15, 14. HYG. astr. 4, 9 p. 106 *montibus* a nobis lumen averti solis. VVLG. prov. 29, 8 sapientes ... avertunt furorem (Is. 5, 25 *et al. saepius*). psalm. 13, 7 cum averterit dominus captivitatem plebis suae. 34, 4 avertantur retrorsum. CLAVD. 18, 486 regales ... averte notas. AVG. civ. 2, 20 p. 78 eum libera multitudo avertat ab auribus. 3, 20 p. 131. 3, 21 p. 132. SVLP. SEV. chron. 1, 14, 5 cladem averterent (1, 21, 2. 1, 52, 2). MACR. sat. 1, 13, 19. MAR. VICTOR aleth. 3, 688 noctem ... avertere tecto PAVL. PELL. 337 *servos* insonti a sanguine avertens (*sic clauditur heroicus*). INST. Iust. 1, 1, 2 diffidentia ... iuvenes avertit. *nota*: VARRO ling. 7, 102 ab avertendo averruncare. PAVL. FEST. 373 di.. amentiam averruncassent ... id est avertissent. CORP. XIII 5197 aram Avert(entibus). TARQVIT. PRISC. Macr. sat. 3, 20, 3 inferum deorum avertentiumque. *de re cf. etiam Bücheler, Vmbrica p. 108.*
CARM. Fest. 210 avertas morbum mortem. LVCIL. 788 deum rex

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

avertat verba obscena. VARRO ling. 7, 102 ab eo precari solent ut pericula avertat (PHAEDR. 3, 3, 8 SEN. nat. 2, 38, 3 SIL. 12, 330). CIC. Mur. 88 Iuppiter omen avertat (Flacc. 104 Phil. 3, 35. 4, 10. 11, 11. 12, 14. 13, 7. 13, 41. 14, 26 epist. 12, 6, 2 ad Brut. 1, 10, 5. 1, 12, 1 LIV. 23, 13, 4. 28, 41, 13 SEN. Phaedr. 624 EDICT. Diocl. 2, 8 AMM. 19, 10, 3). VERG. Aen. 3, 265 di talem avertite casum. 3, 620 terris avertite pestem (LIV. 4, 25, 3. 8, 9, 10 QVINT. inst. 11, 3, 70). 9, 77 deus ... incendia Teucris avertit. HOR. epist. 2, 1, 136 chorus ... avertit morbos. LYGD. 4, 3. LIV. 3, 5, 14 his avertendis terroribus in triduum feriae indictae (5, 18, 12). 4, 45, 2 PAVL. FEST. 267. 314 VAL. MAX. 1, 7, 3 SEN. nat. 2, 47. 4, 7, 1 OCTAVIA 56. COLVM. 10, 341 tempestatem Tuscis avertere sacris (PLIN. nat. 37, 142). LVCAN. 2, 53. 8, 763 manes animamque potentem officiis averte meis. 10, 101 hoc avertant fata (10, 341). PLIN. nat. 17, 267 averti grandines carmine (37, 124). 28, 77 SIL. 1, 506. 9, 55 dira avertite divi. STAT. Theb. 11, 670 silv. 3, 1, 173 TERT. spect. 25. SOL. 1, 57 *menstruatio* avertit sidus Helenae perniciosissimum navigantibus. addit. p. 221, 15. LAMPR. Alex. 8, 5 VOPISC. Aurelian. 1, 6. Tac. 6, 5 dii avertant principes pueros . . . dici. IVVENC. 1, 30 PALLAD. 1, 35, 15 HIER. epist. 39, 3. 77, 8 AVG. civ. 6, 6 p. 256. 18, 53 p. 342 SACR. Leon. p. 341. 376. CASSIOD. var. 3, 1, 4 avertant ... divina ut ... iniquitas ... praevaleat. BENED. reg. 38.

IV *recenti usu i. q. evertere, demere*: ITALA Os. 2, 11 (Tert. adv. Marc. 1, 20) avertam omnes iocunditates eius (VVLG. cessare faciam). SER. SAMM. 305 *stomachus* vitiare cerebrum fertur et integros illinc avertere sensus. 666 quacumque (quascumque *codd.*) voles avertere saetas. HIL. in psalm. 51, 21 timorem dei divitiarum fiducia ... avertit. VVLG. II Esdr. 9, 32. SVLP. SEV. chron. 1, 41 Roboam ... favorem ... plebis averterat. ITALA Agg. 2, 23 (Gild. chron. 56) avertam regnum (VVLG. subvertam).

structurae: *apponere quo res homo avertatur praecipue* LIV. *amat. cf.* SERV. Verg. Aen. 4, 106 plerumque trahitur schema ut aliquo ituri non ad locum, sed de loco ponamus significationem. *vide etiam p. 1320, 79.* *accusativum pendere a passivo cum i. q. aversari valeat monui p. 1321, 40.* *pro praepositionibus* a *sim. cum abl. usurpatur ablativus*: LVCR. 4, 1273 CAES. civ. 3, 21, 5 VERG. georg. 2, 172 Aen. 1, 38. 3, 620. 9, 77 Ov. am. 3, 12, 39 met. 2, 770 LIV. 22, 5, 8 SEN. Phoen. 541 nat. 3, 11, 3 LVCAN. 1, 65. 8, 763 SIL. 2, 460. 5, 376. 9, 344. 9, 520. 9, 548. 12, 202. 15, 584 STAT. Theb. 1, 683. 4, 92. 5, 297. 7, 350. 7, 405. 8, 211 silv. 5, 3, 96 COMM. apol. 356 IVVENC. 3, 240 CLAVD. rapt. Pros. 3, 47 PAVL. NOL. carm. 21, 485 MAR. VICTOR aleth. 3, 688. *cf.* PRISC. gramm. III 277, 7 GRAMM. VII 449, 16 *dativus*: CATVLL. 64, 5. 64, 406 PROP. 3, 24, 9 COLVM. 6, 37, 10 VAL. FL. 3, 491. 5, 629 SIL. 10, 408. 13, 458 STAT. Theb. 7, 110 silv. 5, 2, 95. 5, 3, 59 VVLG. Matth. 5, 42. *nota*: VVLG. psalm. 53, 7 averte mala inimicis meis *i. in inimicos.* *sequuntur acc. c. inf.* VOPISC. Tac. 6, 5 (*cf. l. 18*), *sententiae per* ut, ne *inductae* VITR. 1, 6, 1 CASSIOD. var. 3, 1, 4 (*cf. p. 1322, 37 et 1323, 21*).

particip. **aversus**, -a, -um *pro adiect.*: GLOSS. ἀπεστραμμένος. ἀπόστροφος. SCHOL. Arat. lat. p. 155, 3 aversis ἀντιστρόφοις. *comparativus traditur* SEN. dial. 4, 24, 1 QVINT. inst. 7, 1, 11, *superlativus* CIC. Att. 11, 5, 4 PLANC. Cic. epist. 10, 24, 6 LIV. 2, 11, 5 SEN. epist. 50, 2. *adiectivum abiit in* [*hisp.* avieso. *M.-L.*]. 1 *proprie*: CATO Cic. de orat. 2, 256 si tu et adversus et aversus impudicus es. SIS. hist. frg. Non. 236 adoriuntur aversos ut apertis lateribus (*item de militibus a tergo impugnatis* GALBA Cic. epist. 10, 30, 3 CAES. Gall. 2, 26, 2 civ. 1, 79, 3. 2, 41, 5. 3, 63, 8 BELL. Alex. 30, 6. 40, 1 Afr. 80, 5 LIV. 3, 70, 4. 5, 38, 3 *coni.* transversus. 10, 14, 14. 22, 48, 4. 26, 46, 5. 30, 35, 1. 33, 9, 8 SEN. benef. 6, 3, 2 CVRT. 4, 15, 21. 4, 15, 22 SIL. 7, 595 FRONTIN. strat. 2, 2, 12. 3, 17, 9 TAC. agr. 37). VARRO rust. 2, 2, 11 ita pascere pecus ... ut averso sole agat (VITR. 1, 4, 2. 6, 4, 2 PLIN. nat. 8, 199). CIC. de orat. 3, 221 actorem aversum ... dicere. Phil. 2, 82 aversam lecticam. CAES. Gall. 1, 26, 2 aversum hostem (*similiter de fugientibus* BELL. Alex. 40, 2 VERG. Aen. 11, 871. 12, 464 Ov. met. 13, 229 LIV. 33, 8, 11 SEN. Phoen. 634 dial. 9, 4, 2. epist. 78, 17 *syn.* cedens. 104, 10 VAL. FL. 3, 254 SIL. 1, 555 FRONTIN. strat. 2, 2, 4. 2, 6, 5. 2, 6, 6). BELL. Alex. 52, 2. SALL. Iug. 93, 2 *castellum* avorsum proeliantibus. NEP. Dat. 11, 5 aversum ferro transfixit. VERG. georg. 1, 218 averso ... astro (MANIL. 1, 264. 2, 153. 2, 366. 2, 549. 3, 403. 4, 521. 5, 140 AVIEN. Arat. 546 HYG. astr. 3, 20 p. 90 MART. CAP. 8, 832). 4, 423 iuvenem ... aversum a lumine ... conlocat. Aen. 1, 568 nec tam aversus equos Tyria sol iungit ab urbe (*cf.* SIL. 15, 334). 6, 224. 9, 410. 10, 646. 11, 691. PROP. 4, 9, 12 aversos ... boves (Ov. fast. 1, 550). Ov. ars 1, 210 ab averso ... equo (3, 786 LIV. 35, 48, 3 *cf.* HOR. carm. 1, 19, 11). met. 1, 629. 4, 716. 7, 342. 8, 511. 12, 137 retro ... ferenti aversos passus. fast. 5, 437. hal. 13 scarus ... aversus (17 PLIN. nat. 32, 11). LIV. 2, 11, 5 *porta* aversissima ab hoste (4, 46, 6. 9, 12, 8. 10, 34, 4. 24, 17, 3. 26, 40, 11 CVRT. 4, 10, 25. TAC. ann. 1, 66 hosti). 4, 22, 4 ab aversa parte urbis (8, 26, 4). 22, 24, 8 per aversa castra (31, 42, 6. 34, 47, 1 FRONTIN. strat. 2, 12, 3). 24, 3, 8. 24, 39, 4. 25, 25, 2 tumulus ... aversus a mari. 27, 41, 6 in aversis vallibus (35, 28, 11. COLVM. 4, 22, 8 soli. STAT. silv. 5, 3, 281). VITR. 5, 10, 1 locus ... aversus ab septentrione (COLVM. 12, 4, 4 a sole). 8, 1, 6 *putei* aversi ... solis cursui. 9, 4, 5 arctoe ... dorsis inter se compositae et pectoribus aversae. GERM. 348 aversam ratem. 373. 695. CELS. 2, 10 p. 55 averso medio digito (QVINT. inst. 11, 3, 104 pollice). 5, 28, 3 p. 208 averso specillo (7, 7, 6. 7, 21, 1. 7, 22. 7, 27). 7, 1 p. 263. 7, 7, 4 p. 274 *opp.* adversus. 7, 26, 2 p. 308 *coni.* supinus. PHAEDR. app. 23, 1 adversam *codd.* SEN. nat. 1, 16, 2. 2, 28, 1 aversas ... manus (PLIN. nat. 11, 250. 28, 45 CLAVD. 28, 329). CVRT. 4, 14, 14. 5, 3, 5 iter ... aversum ab urbe (STAT. Theb. 12, 134 VEG. mil. 3, 22). COLVM. 1, 5, 4 aedificii frons aversa ... ab infestis ... ventis et amicissimis adversa. 12, 52, 13 SCRIB. LARG. 227. LVCAN. 1, 54 polus aversi ... austri (8, 337 STAT. Theb. 8, 358). 9, 668. 9, 676. 9, 682. PLIN. nat. 2, 45 *luna* aversa. 2, 58. 7, 11 aversis ... plantis (7, 22). 8, 6. 8, 41. 8, 88. 8, 131 *ursi* arborem aversi derepunt. 8, 203. 9, 37. 9, 109. 9, 145. 10, 173 coitus aversis elephantis *est* ... quibus aversa genitalia (PORPH. Hor. epod. 12, 1). 11, 67. 11, 98. 11, 108. 11, 131 ab aversa *parte capitis. opp.* a priore (11, 272). 11, 256 *iynx* collum circumagit in aversam se. 27, 82. 28, 32 specula ... aversa (33, 130). 35, 94. 36, 117 *theatris* inter sese aversis. VAL. FL. 4, 307. 4, 332 averso ... caestu. SIL. 4, 213. 10, 186. 12, 443. 15, 198 aversis ... ductoribus. 15, 726. 16, 55 *opp.* adversus *et* obliquus. STAT. Theb. 5, 357 averso ... in Haemo (7, 42). 10, 40 frontem aversaque terga ... laterumque sinus. 11, 458 silv. 2, 3, 30. Ach. 1, 541 antris Tethyos aversae. MART. 8, 62, 1 in aversa ... charta. 11, 43, 9 Briseis ... aversa (CAPITOL. Alb. 11, 7 aversae Veneris). QVINT. inst. 2, 13, 5 sermone directo an ... averso per ... figuram. 9, 1, 20. 11, 3, 114 sive aversis in sinistrum palmis abominamur sive obicimus adversas. 11, 3, 127 FRONTIN. strat. 2, 5, 41. 2, 5, 44. TAC. hist. 2, 51 per aversam domus partem (3, 84). MAEC. distrib. 43 SVET. Iul. 82 Aug. 75 Nero 48 frg. p. 235 Reiff. vir. ill. p. 138, 1 *diple* aversa (*ibid.* p. 138, 2. 140, 16. 140, 22. 140, 26 GRAMM. VII 536, 1. 5. 8). GELL. 2, 11, 2 cicatricem aversam. MIN. FEL. 22, 5 Ianus ... aversus. SOL. 32, 30 PALLAD. 1, 19, 3. AMM. 18, 8, 6 non aversus sed ... pectus ostentans. 22, 15, 22. HYG. fab. 28 p. 57 aversi alter ab altero. CLAVD. 18, 238 aversa ... risit Enyo (*cf.* STAT. Theb. 5, 357 *l. 19*). AVG. civ. 16, 2. SVLP. SEV. dial. 1, 3, 5 aversa ... a mari promuntoria. OROS. hist. 1, 2, 4 montes ... aversi Oceano. 1, 2, 75. CAEL. AVR. acut. 1, 9, 60 lectus foribus ... atque fenestra aversus (chron. 1, 5, 155). *nota substantivum* aversum, -i *n.* SEN. epist. 79, 13 quemadmodum umbra aliquando ... a tergo est, ita gloria ... aliquando in averso est. PLIN. nat. 11, 248 quae animal generant, genua ante se flectunt et suffraginum artus in aversum. 30, 54. aversa, -orum *n.* LIV. 5, 29, 4 per aversa urbis. 37, 27, 2 circumvecti ab urbe ad aversa insulae. VELL. 2, 63, 1 per aversa castrorum. PLIN. nat. ind. 5. 4, 41 aversa eius (*Haemi*). 4, 81 a Maro *flumine* ... aversa Basternaei tenent. 6, 36 aversa Asiae. 6, 48. 6, 218. 37, 110 STAT. Theb. 4, 250 SOL. 10, 7. CLAVD. carm. min. 53, 109 oculis aversa tuentibus. 2 *translate*: SERV. Verg. Aen. 1, 482 ad animum refertur. 4, 362. GLOSS. IV 485, 43 aversa irata. COMM. Bern. Lucan. 5, 736 SCHOL. Stat. Theb. 5, 137. 5, 641 GRAMM. VII 449, 16. CIC. Catil. 3, 21 aversus a vero. Arch. 20 a Musis. Phil. 8, 32 a re publica. rep. 3, 47 morem ... aversum a ratione populi. Tusc. 4, 11 aversa a recta ratione contra naturam animi commotio (4, 47. 4, 61). 4, 12. 4, 13. 4, 22. 4, 34 Att. 10, 10, 6. 11, 5, 4 aversissimo a me animo (SEN. contr. 2 praef. 3 *syn.* abhorrens. VAL. MAX. 4, 3, 2 CVRT. 9, 2, 30 TAC. hist. 4, 80 AVG. civ. 8, 26 *coni.* perversus). PLANC. Cic. epist. 10, 24, 2. 10, 24, 6 aversissimam illis Hispaniam. SALL. Iug. 102, 3 ingenium ... avorsum flecterent. VERG. Aen. 1, 482 diva ... aversa (HOR. epod. 10, 18 carm. 3, 23, 19 PROP. 4, 1, 73 Ov. am. 3, 12, 17 fast. 1, 60 LIV. 7, 3, 2 LVCAN. 6, 314 STAT. Theb. 5, 641. 10, 71 MART. 4, 31, 5. 8, 62, 2 FLOR. 1, 22, 20 APVL. met. 7, 21 IVST. 18, 7, 1 SVLP. SEV. chron. 1, 40, 5. OROS. hist. 4, 6, 6 *opp.* propitius. 6, 1, 19). Aen. 2, 170 aversa ... mens (Ov. Pont. 1, 2, 8 SIL. 2, 618). 4, 362. 6, 469 (PETRON. 132). 7, 618. CVLEX 327 aversos ... vultus (SEN. dial. 4, 24, 1). HOR. sat. 1, 5, 29. 2, 3, 107 carm. 2, 4, 19. LIV. 2, 45, 2 periculo aversi. 24, 13, 8 *syn.* infestus. 26, 38, 7 *syn.* inimicus (INSCR. Wuensch, N. Fluchtaf. Rhein. Mus. 1900 p. 243). 37, 7, 15. 37, 45, 6 VAL. MAX. 2, 5, 6. 8, 14, 2 SEN. Phaedr. 416 Med. 10. benef. 4, 4, 1 deus ... aversus a mundo. epist. 50, 2 aversissimus ab istis prodigiis. 58, 26 *oratio* a philosophia longissime aversa. 113, 31. COLVM. 11, 1, 14 a venereis amoribus aversus. 12, 1, 2. SCRIB. LARG. 186 stomacho ... averso (PETRON. 141). LVCAN. 5, 736 nocte ... aversi petit oscula ... mariti (STAT. Theb. 5, 137 IVV. 6, 476). QVINT. inst. 4, 5, 19 *syn.* invitus. 5, 12, 19 aversa ... ab opere suo providentia. 7, 1, 11 iudex ... defensioni ... aversior. 11, 1, 75 TAC. hist. 2, 47. ann. 2, 5 aversa ... voluntas (CAEL. AVR. acut. 2, 10, 71 *cf.* VERG. Aen. 12, 647 VAL. FL. 6, 463). GELL. 16, 13, 2 IVVENC. 3, 245. PAVL. NOL. carm. 19, 184 aversis servire deo. AVG. civ. 8, 24. PROSP. in psalm. 149, 4 convertere aversum (103, 32). contra coll. 18, 2 carm. de ingr. 43. VITA Desid. 4 rer. Merov. III 631 aversus conversis et conversus aversis *diabolus*. *iungitur cum praep.* ab, *cum dat., nec non cum nudo ablat.* (*cf. l. 34*). *infin. suspenditur* PAVL. NOL. carm. 19, 184. *Bickel.*

Aves. 1 *fluv. Mauretaniae.* PLIN. nat. 5, 21 Aves, Nabar. MELA 1, 31 Aucus (*v. l.* Ancus) et Nabar. *v. Dessau, PW. II 2287.* 2 *opp. Byzacenae.* PLIN. nat. 5, 25 (MART. CAP. 6, 670 *ubi* abes *bR*, abies *B*). *idem opp. memoratur* TAB. Peut. 6, 2—4 a Silesua Avibus milia XVIII. Avibus.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae